NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
8 E
19

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

27 2/1
F E
5
13-25.6.13

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

PRAXIS
IVRISPATRONATVS
ACQVIRENDI,

CONSERVANDIQ. ILLVD,
AC AMITTENDI MODOS
BREVITER CONTINENS.

PLVRIBVS IN LOCIS AVCTA, ET LOCVPLETATA, & Sacræ Rotæ Romanæ Deciſionibus firmata, & ornata, & ad ſingulas materias ſecundum ſtylum Romanæ Curiæ accommodata.

EPISCOPIS, VICARIIS, CAETERISQ. IN FORO Eccleſiaſtico verſantibus vtilis, & neceſſaria.

AVCTORE IVLIANO VIVIANO PISANO I. V. D. Primatialis Piſanæ Eccleſiæ Decano, Protonotario Apoſtolico, & Illuſtriſsimi, & Reuerendiſſ. D. D. Joannis Baptiſtæ S. R. E. Card. Deti Epiſcopi Portuenſis Vicario Generali.

Addito locupletiſsimo Librorum, Capitum, Deciſionum, Rerum, & Verborum Indice.

CVM PRIVILEGIO.

IHS BIBL. SEC. COLL. ROM. SOC. IESV



ROMÆ, Ex Typographia Reu. Cameræ Apoſtolicæ. MDCXXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſſ. P. Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.
A. Epiſcopus Hieracen. Viceſgerens.

EGo Auguſtinus Barboſa I.V.D. *Protonotarius Apoſtol. &c. ex commiſsione Reuerendiſsimi Patris* F. *Nicolai Rodulfii* Sacri *Apoſt.* Palatij *Magiſtri diligenter vidi, & accuratè conſideraui hanc Praxim* Iuriſpatronatus, *Auctore Perilluſtri, & Adm. Reuerendo* D. *Iuliano Viuiano* I.V.D. *Primatialis Piſanæ Eccleſiæ Decano, &c. nihilq. in ea reperi quod vel bonis moribus, vel Religioni aduerſetur, quinimò ob ſingularem doctrinam & eruditionem in ea contentam, dignam exiſtimo vt ad publicam vtilitatem typis mandetur; in quorum fidem &c. Romæ die* 16. *Iunij* 1627.

Imprimatur. Fr. Paulus Palumbara Socius Reuerendiſſ. Patris Fratris Nicolai Rodulfij Sac. Pal. Apoſtolici Magiſtri Ord. Prædicatorum.

FRANCISCO
S.R.E. CARDINALI
BARBERINO
SANCTISS. D. N. VRBANI VIII.
PONT. OPT. MAX.
FRATRIS FILIO PRINCIPI AMPLISSIMO.

Legationibus ad Potentiſſimos Reges Honorificentiſſimè Obitis, Rebuſque Fœliciter Geſtis Clariſſimo, Pacis Auctori, ad Aeternitatem, & Gloriam Nato.

IVLIANVS VIVIANVS
ECCLESIAE PISANAE DECANVS D. D. D.

ERVMPIT Praxis hæc inter atramentarias vmbras, & in lucem prodit cupida lucis, atque Tuæ Amplitudini dicare ſe audet, quę, & dignitatis eminentiſſimæ, & virtutum omnium miris fulget exornata luminibus. Si munus hoc celſitudinem tuam, quę humanum penè faſtigium excedit, exæquare non poteſt, non tamen idcirco ineptum putem; Quo enim doni maior eſt tenuitas, eò etiam Tui patrocinij, quo fulcitur, firmitas, & auctoritas elucebit. Verebatur quidem in Tuæ lucis aſpectum accedere, quoniam verò à Sole luminis fonte etiam aquarum ſtagna altiſſimis detenta conuallibus illuſtrari cognoſcit, ſe quo-

que licet humile, & depreſſum Tuis fulgoribus illuſtrandum fore confidit. Tanta namque eſt ſerenitas Tua omnium animis acceptiſſima, qua vaſtiſſimum Terrarum orbem ſedare conſueuiſti, vt poſſit etiam fiduciam in Te collocantes fœlicitate donare. Tui proprium eſt, qui Dei in mores, tanquam in exemplar efformare te ſatagis, demiſſa dona magnificentia tua ſubleuare, cum probè teneas Mundi totius Opificem, & Moderatorem ſua humilibus munera largius impertiri, nec ita rem oblatam, quàm animum offerentis perpendere, nec tàm hominis cenſum inſpicere, quàm voluntatis ſtipendia obſequentis. Tuque apud Beatiſſimum Pontificem Optimum Maximum Patruum Tuum ita ſapientiſſimè aſſides, vt ſemper in eligendis, & promouendis, vel dignos inuenias, vel dignos efficias. Sic praxis iſta Tuæ claritatis lumine illuſtrata, tanquam mutum illud ſimulacrum, tuis radijs percuſſa, ſonos emittet fortaſſe non inutiles, certè ſi parum molles, & aſperos, tui Nominis dulcedine exaſperati condientur. Iuſto gaudio lætetur Amplitudo tua, atque ad publicum totius Chriſtiani Orbis ornamentum fœlix diutiſſimè viuat, dum ego venerabundus tantam Dignitatem tuam Regi Regum Domino Redemptori noſtro Ieſu Chriſto piè ſeruientem, & famulantem colo, & admiror. Vale.

FRAN-

FRANCISCVS ROSSERMINVS PATRITIVS Piſanus Theologus & I. V. D. ad Auctorem.

DVM qua lege patent, et ſeruent iura Patroni,
Ac demum amittant ò Viuiane refers.
Tàm benè partita moliris qualibet arte,
Ordine vt exponi non meliore queant.
Tàm benè difficiles diſſoluis ſedule nodos,
Et munis validis dicta probanda modis,
Vt nil, quod firmet dubijs aduerſa, ſuperſit,
Siue quod aſſertis poſſit obeſſe tuis.
Denique tàm doctè pertractas cuncta tuo nunc
Aſtraam in terris vt rear ore loqui.

Leonardi Campilij Patritij Piſani.

ARma per Hatruſcas fulgebant Martia Piſas,
Dum Cruce purpureus mœnia luſtrat Eques.
Vidit ab aſtriferi Pallas penetralibus orbis
Credita belligero ſceptra regenda Deo.
Nec patitur tanta ſolum moderarier Vrbis
Sceptra Deum, Piſas agmina docta ciet.
Tu docta vexilla Dea Viuiane ſubiſti,
Nam Cœlo Aſtraam Palladis arte vocas.

Incerti ad Poſteritatem.

QVos olim Piſis diſperſit inanibus auris
Gemmarum doctos aurea lingua globos,
Colligit exiguo conſtrictos limite dextra,
Vnica ne Vrbs alijs inuidioſa foret.
Accipe poſteritas, nam tanto ornata decore
Sic æquare ſolum ſæcula noſtra potes.

Beneficium eccleſiaſticum eſt ius percipiēdi fructus ex bonis Deo dicatis, clerico propter officium Diuinum competens mediāte canonica inſtitutione, & requirit quod
- ſit fundatum auctoritate Epiſcopi.
- habeat quid ſpiritualitatis annexum.
- Clerico conferri debeat.
- & a perſona eccleſiaſtica.
- conferens non poſſit illud ſibi conferre, & purè, & ſine conditione conferatur.
- & ſit perpetuum.

Beneficium eſt multiplex, quia aliud eſt
- maius aliud minus.
- curatum, aliud ſimplex, & non curatum.
- ſæculare, aliud regulare.
- collatiuum, aliud electiuum.
- eccleſiæ collegiatæ, aliud eccleſiæ non collegiatæ.
- duplex, ideſt, cum dignitate, & iuriſdictione, aliud ſimplex ſine dignitate, & iuriſdictione.
- ſacerdotale, aliud non ſacerdotale.
- patrimoniale, aliud magiſtrale, ſeu doctorale, aliud præſtimoniale.
- conciſtoriale, aliud non conciſtoriale.
- de menſa, aliud non de menſa.
- eccleſiæ numeratæ, aliud eccleſiæ non numeratæ.
- monoculare, aliud non monoculare.
- manuale, ſeu amouibile, aliud perpetuum.
- affectum, aliud reſeruatum, aliud deuolutum.
- liberum, aliud iuriſpatronatus.
- iuriſpatronatus eccleſiaſtici, aliud iuriſpat. laicalis, aliud iuriſpat. mixti.
- confertur in titulum, aliud in commendam.
- prouidetur præuio concurſu, aliud cum ſimplici examine.
- requirit reſidentiam, aliud non requirit.
- litigioſum, aliud non litigioſum.
- compatibile, aliud incompatibile.
- vniforme, aliud difforme.
- proprium, aliud improprium.
- nominatum, aliud innominatum.

Beneficium confertur
- habenti clericatum, ordinem, & ætatem requiſitam.
- ſimplex confertur habenti primam tonſuram, & annum decimum quartum.
- curatum habenti annum vigeſimumquintum, Epiſcopatus habenti annum trigeſimum.
- canonicatus, & dignitas non habes curam animarum habenti annum vigeſimum ſecundum.

Beneficium confertur
- a Papa, vel eius executore.
- ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario.
- ab inferiori habente iura Epiſcopalia.

Bene-

Beneficium acquiritur
- electione.
- collatione.
- poſtulatione.
- translatione.
- impetratione.
- permutatione.
- renunciatione. &
- inſtitutione ad patroni præſentationem.

Beneficium amittitur, & vacat
- morte naturali.
- profeſſione in religione approbata.
- reſignatione, ſeu ceſſione.
- contractu matrimonij.
- delicto.
- ſententia. &
- vnione.

TABVLA IVRISPATRONATVS.

Iuſpatronatus eſt ius honorificum, onerosum, & vtile, quod eſt, vel
- Eccleſiaſticũ
  - Collegij eccleſiaſtici.
  - perſonæ eccleſiaſticæ.
- ſeculare, quod eſt vel
  - familiare, & gentilitium tranſitorium ad illos de familia.
  - perſonale, quod cum perſona extinguitur.
  - hæreditarium tranſitorium ad hæredes.
  - priuatarum perſonarum.
  - Regum, & Principum.
  - antiquum, ſeu modernum.
  - paſſiuum. aliud actiuum.
- Mixtum ex eccleſiaſtico, & ſeculari.

Iuſpatronatus acquiritur cum conſenſu diœceſani ab omnibus qui non reperiuntur prohibiti
- fundatione.
- conſtructione.
- dotatione.
- reædificatione.
- priuilegio.
- præſcriptione.

Iuſpatronatus transfertur
- ſucceſſione hæreditaria.
- permutatione.
- venditione cum vniuerſitate bonorum.
- donatione, ſeu legato cum conſenſu diœceſani.

Iuſpatronatus haberi poteſt
- in eccleſia Cathedrali, & Collegiata.
- eccleſia curata.
- capellania.
- Altari.
- baſilica.
- monaſterio.
- hoſpitali.
- oratorio.
- collegio, &c.

Iuſpatronatus conſeruatur
- per quaſi poſſeſſionem procedentem ex præſentationibus quæ ſortitæ ſint effectum ex inſtitutione, & beneficij poſſeſſione.
- per præſentationem, quæ fit intra quadrimeſtre à patrono laico, qui variare poteſt. & intra ſemeſtre à patrono eccleſiaſtico, ſeu mixto à die ſcitæ vacationis beneficij. & præſentantur habentes qualitates requiſitas.

Iuriſ-

Iuriſpat. probatio

- facilis inter compatronos, ſi conſtet de exiſtentia iuriſpat.
- difficilis inter eccleſiam vindicantem ſe in libertatem, & patronum iuſpat. habere dicentem. &
- cognitio cauſæ iuriſp. ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum.

Iuſpatr. probatur reſpectu

- priuatarum perſonarum
  - per authentica documenta fundationis, & dotationis.
  - per multiplicatas præſentationes per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, & tres præſentationes ſufficiunt.
  - aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem.
- perſonarum potentium habentium iuriſdictionem in loco beneficij
  - per authentica documenta cum præſentationibus continuatis ſaltē per 50. annos, & regulariter centenaria cum titulo ſufficit.

Iuſpatr. amittitur

- ad tempus vel
  - per præſentationem ſcienter factam de indigno.
  - ob lapſum temporis dati ad præſentandum.
  - ob derogationem factam à Papa.
- perpetuo
  - ex deſtructione eccleſiæ.
  - vnione.
  - non vſu.
  - donatione, ſeu
  - ceſſione.
  - delicto patroni, ſi iuſpat. vendat
  - ſi labatur in hæreſim, vel
  - in crimen læſæ maieſtatis.
  - ſi ſit proditor patriæ.
  - ſi occidat rectorem beneficij, vel
  - ſi vſurpet bona beneficij patronati.

INDEX

INDEX
PARTIVM, LIBRORVM, ET CAPITVM PRAXIS IVRISPATRONATVS.

Pars Prima continens modos acquirendi iuſpatronatus. Liber Primus.

QVID ſit beneficium eccleſiaſticum, quotuplex, cui conferatur, & quomodo, & quando amittatur. cap. 1
Ponitur definitio iuriſpatronatus. cap. 2
Quotuplex ſit iuſpatronatus. cap. 3

Liber Secundus.

Quomodo creetur iuſpatronatus. cap. 1
Quomodo acquiratur iuſpatronatus per fundantes, conſtruentes, ſeu dotantes. cap. 2
Iuſpatronatus acquiritur re perfecta. cap. 3
Quæ dos eccleſiæ aſſignanda ſit, & quando tradi debeat. cap. 4
Eccleſia indotata ſi dotetur, an dotans tunc efficiatur patronus, & de eccleſiæ priuil. cap. 5
Omnes poſſunt acquirere iuſpatronatus, qui non ſunt probibiti. cap. 6
Eccleſia matrix an efficiatur patrona noua eccl. fund. intra limites ipſius eccl. matr. cap. 7
Fundantes, conſtruentes eccleſias, ſeu capellas, an poſſint ſibi aliquid reſeruare, & in limine fundationis conditionem apponere. cap. 8
Quando iuſpatronatus, ſeu ius præſentandi competat ei, qui non eſt patronus, etiamſi non fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit. cap. 9

Liber Tertius.

Iuſpatronatus haberi poteſt in eccleſiis cathedralibus, monaſterijs, in eccleſiis curatis, in capella, altari, & baſilica. Cap. 1
Iuſpatronatus haberi poteſt in hoſpitali, oratorio, collegio, & ſedilibus. cap. 2

Liber Quartus.

Quibus modis iuſpatronatus transferatur. cap. 1
Quomodo iuſpatronatus tranſeat ad hæredes, & ad quos hæredes. cap. 2
Iuſpatronatus quomodo ex permutatione transferatur. cap. 3
Iuſpatronatus quomodo ex donatione transferatur. cap. 4
Iuſpatronatus quomodo transferatur per venditionem vniuerſitatis. cap. 5
Iuſpatronatus an poſſit in feudum concedi. cap. 6
Iuſpatronatus an poſſit cum vniuerſitate obligari, ſeu dari in dotem. cap. 7
Iuſpatronatus quomodo transferatur per præſcriptionem. cap. 8
De iurepat. familiari, & quando iuſpat. hæreditarium fiat familiare. cap. 9
De iurepatronatus competente ex priuilegio. cap. 10

Pars Secunda continens modos cōſeruandi iuſpatronatus. Liber Quintus.

Quid ſit præſentatio, prouiſio, poſtulatio, diſpoſitio, nominatio, electio, commendatio, & coadiutoria, optio, &c. cap. 1
De iure præſentandi. cap. 2
Omnes poſſunt præſentare, qui non ſunt expreſsè probibiti. cap. 3
De exiſtentibus in quaſi poſſeſſ. iuriſpat., ſeu iuris præſentandi, & de eorū præſent. cap. 4
Præſentatio habet locum, quando vacat beneficium patronatum. cap. 5
Patronus, vel exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi, per ſe, vel per procuratorē conſtitutum ad præſentandum, debent præſentare Rectorem, quando vacat beneficiū. cap. 6

Liber Sextus.

Clerici debent præſentari, qui omnes poſſunt præſentari, ſi non reperiantur probibiti, & de clericatu tractatur. cap. 1

Regulares

Regulares præſentantur ad beneficia regularia, non ad ſæcularia. cap. 2
Mulieres, laici, & filijfamilias, numquid præſentari poſſint. cap. 3
Seruus, infidelis, illegitimus, irregularis, ſeu ſuſpẽſus ab ordine, præſentari nõ poſſunt. cap. 4
Enumerantur criminoſi, qui præſentari non poſſunt. cap. 5
Aetas quæ requiratur in præſentandis. cap. 6
Idonei, & digni vt præſententur, qui ſint, & quid ſi præſentetur minus idoneus, vel indignus. cap. 7
Clericus præſens, non abſens præſentari debet. cap. 8
Clericus patronus an' poſſit ſeipſum præſentare. cap. 9
Beneficiatus vnius beneficij an' poſſit præſentari ad aliud beneficium, & an' duo ad idem beneficium præſentari poſſint. cap. 10
Clericus diœceſanus præſentari debet, alijsq. præferri. cap. 11

Liber Septimus.

Præſentatio intra quod tempus ſit facienda. cap. 1
Tempus datum patronis ad præſentandum quando currere incipiat. cap. 2
Lis vertens ſuper iurepatronatus, intra quod tempus ſit terminanda. cap. 3
Quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre datum patronis ad præſentandũ quomodo computetur, & nũquid ſemper ſit continuũ, & quando patronis cõpetat nouum tẽpus ad præſentandum. cap. 4
Procurator patroni ſi præſentet, quid agere debeat. cap. 5
Præſentatio vtrum ſit inualida, ſi patronus errans præſentauit coram ordinario, qui coram alio præſentare tenebatur. cap. 6
Ordinarius nũquid abbreuiare poſſit, ſeu prorogare tẽpus datum ad præſentandũ. cap. 7
Eccl. vac. cuſtodia ad quẽ pertineat, & quid ſi inter patronos ſit diſcordia cũ ſcãdalo. cap. 8

Liber Octauus.

Præſentatio quo loco, & quomodo fieri debeat. cap. 1
Præſentatio à populo, à collegio, & à patronis particularibus qualiter ſit facienda. cap. 2
Collegium, ſeu vniuerſitas ex cuius mandato conuocari debeat, ſi iuſpat. ad collegium, ſeu vniuerſitatem pertineat. cap. 3
Præſentatio quomodo fiat, ſi iuſpatronatus pro parte ad collegium, & pro parte ad alium exiſtentem de collegio pertineat. cap. 4
Patronis quæ actio competat contra impedientes eos præſentare. cap. 5
Præſentatio quomodo ſit facienda, nunquid poſſint plures præſentari, ſeu præſentatio compromitti, vel fieri poſſit ſub conditione. cap. 6
Præſentatio fieri debet coram habente inſtituere, & præſentatus debet præſentationem acceptare, & ponitur forma præſentationis. cap. 7
Præſentatus habet ius ad rem, non in re. cap. 8

Liber Nonus.

Præſentatio quomodo ſit admittenda ab habente inſtituere. cap. 1
Ponitur forma edicti continentis præſentationem. cap. 2
Nunquid poſt terminum edicti poſſit aliquis comparere, & an' ſit audiendus. cap. 3

Liber Decimus.

Patron. laic. põt variare, & plures ſucceſſiuè præsẽtare, ſecus eſt in patrono eccleſiaſt. cap. 1
Patronus laicus, ſi promiſit præſentare vnum, an' variare poſſit. cap. 2
Procurator patroni poteſt variare, ſicut ipſe patronus, & quomodo variatio fiat. cap. 3
Variatio eſt permiſſa, ſed duo tantum præſentari poſſunt. cap. 4
Habens inſtituere, ſi præſentationem abſque cauſa non admittit, quid ſit agendum. cap. 5

Liber Vndecimus.

Inſtitutio quomodo, & à quo petatur, & tunc Iudex quid diſcutere debeat. cap. 1
Quæ opponi poſſint contra præſentantes, & præſentatos. cap. 2
Quid agendũ, ſi Superior præſentationẽ ſpernat, & ad quod teneatur tũc d. Superior. cap. 3
Contradictores certi ſpeciali citatione ſunt citandi, incerti verò edicto generali. cap. 4
Iuſpatronatus quomodo probetur. cap. 5

Quaſi

Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus, ſeu iuriſpræſentandi quomodo probetur. cap. 6
Præſentatio, & inſtitutio quomodo probetur. cap. 7
De exceptionibus, quæ apponi poſſunt contra probationes iuriſpatronatus, & iuriſpræſentandi, & de proceſſus publicatione, & terminatione. cap. 8
Sententia diffinitiua in tali iudicio eſt neceſſaria, & ab ea poteſt appellari. cap. 9
Iudex laicus nunquid aliquando ſit competens in cauſa iuriſpatronatus. cap. 10
Poſſeſſorium cauſarum beneficialium an' ſit mixti fori. cap. 11
Cauſarum beneficialium an' aliquæ poſſint eſſe mixti fori, & an' valeat conſtitutio laicorum ſuper beneficiorum poſſeſſionibus capiendis. cap. 12

Liber Duodecimus.

Inſtitutio quid ſit. cap. 1
Inſtituendi poteſtas penes Epiſcopum, & eius Vicarium reſidet. cap. 2
Ius inſtituendi Prælatis inferioribus poteſt competere. cap. 3
Inſtitutio quando, quomodo, & vbi fieri debeat, vtrum poſſit iterari, & an' ſit valida ſi fiat per errorem, metum, aut non canonicè. cap. 4
Inſtitutio facta ſpreto patrono nunquid ſit ipſo iure nulla, an' verò ſit annullanda. cap. 5
Habens inſtituere, ſi fiat patronus, vel beneficium vti deuolutum conferre debeat, an hæc vnico actu expediet. cap. 6
Inſtitui qui debent, vel reijci. cap. 7
Inſtitui quis debeat, quando plures à diuerſis patronis ſunt præſentati. cap. 8
Inſtituendus quis ſit, quādo plures æqualiter fuerūt præſentati, & quis ſit præferēdus. cap. 9
Beneficium iuriſpat. nunquid concedi poſſit in commendam, & an habens inſtituere poſſit ſine patronorum præſentatione inſtituere. cap. 10

Liber Decimus tertius.

Inſtitutio quibus verbis fiat, & an' requirat ſcripturam, & abſens nunquid per procuratorem inſtitui poſſit. cap. 1
Per inſtitutionem quid transferatur in inſtitutum. cap. 2
Inſtitutio, ſeu electio quorum expenſis fiant. cap. 3
Ponitur formà litterarum continentium inſtitutionem, prouiſionem, & collationem. cap. 4
De executione, & executore litterarum Apoſtolicarum. cap. 5
Gratia nunquid expiret morte Summi Pontificis, qui eam conceſſit. cap. 6
De ſubrogatione. cap. 7
De clauſulis apponi ſolitis in litteris Apoſtolicis ſuper prouiſionibus beneficiorum, & in commiſſionibus appellationum cauſarum beneficialium. cap. 8
Penſio nunquid imponi poſſit ſuper beneficijs iuriſpatr. abſque conſenſu patroni. cap. 9
De reſignationibus beneficiorum, & an' beneficium iuriſpatronatus poſſit reſignari ſine conſenſu patroni. cap. 10

Liber Decimus quartus.

Summus Pontifex conferre poteſt omnia beneficia etiam iuriſpatronatus, & quando per litteras Apoſtolicas dicatur derogatum iuriſpatronatus. cap. 1
Summus Pontifex in quibus caſibus ſoleat iuripatronatus derogare. cap. 2
De derogatione qualitatum in fundatione beneficij appoſitarum. cap. 3
De mutatione ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum. cap. 4
De vnionibus beneficiorum. cap. 5
De deuolutionibus. cap. 6
Præſentatio, quæ fit à patronis regularibus ad eccleſiā paroch. quomodo expediatur. cap. 7
In fructibus inexactis relictis à clerico beneficiato defuncto, nunquid ſuccedat Camera Apoſtolica, ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti. cap. 8

Liber Decimus quintus, & vltimus.

Iuſpatronatus quando amittatur ſine patroni delicto. cap. 1
Iuſpatronatus quando amittatur ex patroni delicto. cap. 2
Clericus beneficiatus reſpectu beneficij ad quid teneatur. cap. 3

AVCTO-

AVCTORIS PRÆFATIO.

Vias tuas Domine demonſtra mihi.

DOMINI eſt terra, & plenitudo eius, ideoque in c. omnes, 16. quæſt. 7. habetur, omnes decimas terræ, ſiue de frugibus, ſiue de pomis arborum Domini eſſe, & illi ſanctificari, & ibidem in c. maiores. maiores noſtri ideo copijs omnibus abundabant, quia Deo decimas dabant, & Cæſari cēſum reddebant, & ibi ex Diuo Auguſtino lib. 50. homil. homil. 48. à Deo enim data viciſſim Deo reddere debemus, vt vnde exeunt, reuertantur. Hinc Chriſtifideles moti ex proprijs pecunijs, & donis fundare, & conſtruere, dotareque ceperunt Eccleſias, Capellas, & Altaria, & ex eo huiuſmodi Eccleſiarum conditores nullam poteſtatem conſequebantur, vt ex Concilio Toletano IV. habetur in c. nouerint 10. quæſt. 1. poſtea verò tales fundatores nihil iuris proprij ibidem habebāt præter proceſſionis aditum, qui omni chriſtiano debetur c. piæ mentis. 16 quæſt. 7. & cap. frigentius ibidem, inde ex d. Concil. Tolet. IV. in cap. quicunque 16 quæſt. 7 ſtatutum fuit, tales fundatores, aut eorum filios redactos ad inopiam, ab eadem Eccleſia ſuffragium vitæ pro temporis vſu percipere, deinde ex Concilio Toletano nono relato in cap. filijs. 16. q. 7. tales fundatores, vt bonæ intentionis ſolertiam habeant, ſi Sacerdotem, vel miniſtrum aliquid ex collatis rebus præuiderint defraudare, aut commonitionis honeſtæ conuentione compeſcant, aut Epiſcopo corrigenda denuncient, quòd ſi talia Epiſcopus agere tentet, Metropolitano eius hæc inſinuare procurant, ipſis tamen hæredibus in eiſdem rebus non liceat quaſi iuris proprij poteſtatem referre; poſtea ex eodem Concilio Toletano nono relato in c. decernimus. 16. quæſt. 7. habetur, quòd quamdiù fundatores Eccleſiarum in hac vita ſuperſtites extiterint, in eiſdem locis curam permittantur habere ſollicitam, vtque Rectores idoneos in eiſdem Eccleſijs, ſeu baſilicis ijdem ipſi offerant Epiſcopis ordinandos, quòd ſi tales forſitan non inueniantur ab eis, tunc quos Epiſcopus loci probauerit Deo placitos, ſacris cultibus inſtituat, cum eorum conniuentia ſeruituros, ſique ſpretis eiſdem fundatoribus Re-

ctores

ctores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam nouerit eſſe, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco, quos ijdem ipſi fundatores condignos elegerint, ordinari.

Patet igitur ab initio omnes eccleſias, ſeu baſilicas in Epiſcopi poteſtate fuiſſe, in cuius territorio, ſeu diœceſi ſunt poſitæ ex cap. omnes baſilicæ. 16. quæſt. 7. & liberè ab Epiſcopo conferri ſolitas. Sed vt Chriſtifideles ad fundandas, conſtruendas, & dotandas eccleſias, cappellas, altaria, & alia, quæ beneficiorum eccleſiaſticorum appellatione continentur, facilius inuitarentur, eiſdem ex gratia conceſſum fuit, vt ius honoris quoad Rectoris præſentationem, ius oneris quoad eccleſiæ defenſionem, & ius vtile quoad alimenta in eorum inopia, & egeſtate haberent, indeque ſicuti patroni temporale iuſpatronatus habent in libertos, ita huiuſmodi eccleſiarum fundatores patroni ſunt appellati, & in eccleſijs à ſe fundatis iuſpatronatus habere cœperunt tàm ipſi, quàm eorum ſucceſſores, quibus illud ius reſeruauerunt, cuius iuriſpatronatus, cum laici eſſent incapaces, ex gratia, Epiſcopi tamen accedente conſenſu, fiunt capaces, illudque acquirunt, & ad alios donatione, alioue licito modo tranſmittunt.

Fundatæ igitur eccleſiæ conſtructæ, & competenter dotatæ patronus exiſtit fundans, conſtruens, & dotans, ſi velit, & non renuat, & in ea iuſpatronatus habere dicitur, quod communiter definitur eſſe ius honorificum, oneroſum, & vtile, & de quo iurepatronatus acquirendo, illiuſque conſeruatione, & amiſſione in hac Praxi pertractatur.

Aggredior equidem materiam ſubtilem, difficilem, vtilem, neceſſariam, & frequentem, quam Viri Præclariſſimi, & methodo, & eminenti ſtylo enucleauerunt, ex quorum dictis apum exemplo carpſi quicquid boni hac in Praxi continetur, & quamuis fruſtra ſolem facibus adiuuare videar; Fructuoſum tamen, & vtile duxi Solis obiectu illuminari, & caliginem meam præbere illius fulgoribus illuſtrandam. frequens eſt, videmus etenim fundatores, & eccleſiarum dotatores omni ferè tempore ſibi patronatus iura præſeruare, & pauca ſunt, quæ à fundatoribus libera beneficia relinquantur, quippe in eo potiſſimum intendunt, vt propria vota implere videantur, dum idoneum Epiſcopo Rectorem præſentant, neque hoc contenti ad filios, hæredes, & familiam ipſam iuſpat. tranſmittere conſueuerũt,

& ipſe

& ipſe docet rerum vſus, dum aſſiduè videmus in foro eccleſiaſtico frequentes circa iuriſpatronatus exiſtentiam, & pertinentiam, lites, cauſas, & controuerſias ſuboriri. vtilis eſt, & neceſſaria, quandoquidem & vtilitatem ex eo patroni interdum percipere poſſunt, & ab eis præſentati beneficia ipſa, eorumque reditus, & prouentus obtinere. Hinc neceſſarium fuit circa iuſpatronatus decreta, ſacroſque canones à Summis Pontificibus, & in Concilijs conſtitui, & promulgari, quibus enaſcentes controuerſiæ facilius deciderentur. ſubtilis demum, & difficilis eſt, cùm & difficultatum multitudine, diſputationum varietate, quæſtionum, ſeu articulorum ſubtilitate, & deciſionum copia iſthæc materia ſatis abundet: Itaque difficili in re mea verſabitur tractatio; quod profectò alioquin arduum, mihi iucundum erit, ſi aliqua ex parte tibi; ò Lector gratum factum eſſe affirmaueris.

Quoniam verò diuiſio animum incitat, mentem præparat, & memoriam reformat. vt dicit gloſ. in § igitur. in verbo, eaſdem, in fine in Procemio inſtitut. Ideo materiam huius Praxis tripartitam conſtitui, Vlpianum Iuriſconſultum imitatus, dicentem, totum ius conſiſtere, aut in acquirendo, aut in conſeruando, aut in amittendo, aut enim hoc agitur quemadmodum quid cuiuſque fiat, aut quemadmodum quis rem ſuam, vel ius ſuum conſeruet, aut quomodo alienet, vel amittat. ſic habetur in l. vlt. ff de legibus. quem ordinem ſeruaturus non videor diſſentire ab eo, quem ſibi præfixit Petrus Rebuffus Iuriſconſultus præclariſſimus, qui rem beneficiariam triplici hac methodo expoſuit. Tres igitur erunt huius Praxis partes.

In prima agetur de modis acquirendi iuſpatronatus, & quia iuſpatr. ſine beneficio non datur, nec ſine eo exiſtere poteſt, cum ipſum beneficium ſit cauſa ipſius, quandoquidem patronus ſuper beneficio eccleſiaſtico iuſpatronatus habere dicitur, & extincto beneficio, ipſum iuſpatronatus perit, ideo primo loco explicatur, quid ſit beneficium eccleſiaſticum quotuplex, cui, & quomodo conferatur, & quando amittatur, deinde quid ſit iuſpatronatus, quotuplex, quomodo creetur, & acquiratur, & in quibus locis, & quomodo transferatur.

In ſecunda parte de modis conſeruandi iuſpatronatus, videlicet

licet

licet de præſentatione, quæ, coram quo, vbi, quando, & quomodo fiat, & de probatione iuriſpatronatus, & iuriſpræſentandi, & de præſentati inſtitutione.

In tertia parte, de modis amittendi iuſpatronatus, ideſt, de derogatione iuriſpatr. & qualitatum in fundatione beneficij appoſitarum, quando amittatur iuſpatr. ſine delicto, vel ex delicto patroni, & demum, ad quid teneatur clericus beneficiatus ratione beneficij, & ſic hæc tripartita Praxis in quindecim libros diuiditur, & quilibet liber in ſua capita, & totam hanc materiam Sacræ Rotæ Romanæ nouiſſimis, & recentisſimis Deciſionibus illuſtratam, & auctam nunc denuo editam libenti animo Lector excipere non graueris, nec mireris Deciſionum aliquas poſitas eſſe in Praxi, aliquas poſt Praxim, quia ab initio aliquas deciſiones in ipſa Praxi dumtaxat inſerere cogitaui, deinde et Iuriſperitiſſimorum conſilio, et amicorum auctoritate motus poſt poſt Praxim alias ponere non recuſaui.



PRAXIS

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM,

Quæ in hac Praxi Iuriſpatronatus continentur.

A

ABBAS præſentare debet cum conſenſu ſui Capituli lib.5. cap.3. num.27.
Abbas in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis inſtituit, lib.12. cap.3. nu.18.
Abbates, & Priores reſidere tenentur, lib.15. cap.3. nu.117.
Abbatia ſecularis eſt beneficium ſeculare, lib. 6. cap.2. nu. 31.
Abbatiſſa eligitur per Scrutinium, lib.5. cap.7. num. 10.
Et quomodo eligenda ſecundum Concilium Trid. num. 11.
Abbatiſſa electa benedicitur, num. 13. ibid.
Abbatiſſa, quæ ſit eligenda, lib.6. cap. 3. numero 5.
Abſenti an per Notarij ſtipulationem acquiratur, lib.4. cap.4. nu.61.
Abſens poteſt inueſtiri de beneficio in perſona ſui procuratoris, libro quinto, cap. 6. num. 3.
Abſens eligi, & poſtulari poteſt, libro 6. cap. 8. num. 12.
Abſens ſi notus ſit, poteſt præſentari, numero 14.
Et per procuratorem inſtitui poteſt, numero 16.
Sed non poteſt inſtitui ſine literis commendatitijs ſui Epiſcopi, num. 19. ibid.
Abſens notus præſentatur ad beneficia ſimplicia tantum, nu. 20. ibidem.
Abſens ſibi imputet, ſi procuratorem non reliquit, lib.11. cap.4. nu.14.
Abſentia trium menſium conceditur Canonicis, & alijs ſine cauſa, libro 15. capit. 3. num. 122.
Et pluribus in caſibus abſentes, vt præſentes habentur, num. 126.
Vt tempore peſtis, num. 127.
Infirmi, num. 128. & ſeq.
Si abſint ob neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ, nu. 133. ibidem.
Abſens ex Papæ priuilegio præſens reputatur, num. 151.
Abſentes vltra tres menſes peccant mortaliter, num. 166. ibidem.
Abſolutio à iuramento quid operetur, libro 4. cap.4. num. 54.
Abſolutio à cenſuris, ponitur in literis Apoſtolicis, libro 6. capit. 5. numero 22.
Acceſſorium ipſo iure cadit principali ſublato, lib.5. cap.5. num.138.
Actus certo temporis ſpatio non reſtrictus, perpetuus cenſetur, libro quinto, capit. 1. num. 68.
Actus ipſo iure nullus non confirmatur iuramento, lib.5. cap.5. num.132.
Actor agens contra Clericum, coram Laico perdit cauſam, libro ſexto, capit. 1. numero 142.
Et ſi actor ſit Clericus irregularitatem incurrit, num. 143.
Accuſatus de aliquo crimine interim promoueri non debet, lib.6. cap.5. nu.89.
Actus voluntarij quolibet hic fieri poſſunt, lib.8. cap.1. nu. 6.
Actus extraiudiciales nunquam tranſeunt in iudicatum, libro 11. capite quarto, numero 45.
Et non interrumpunt præſcriptionem, numero 48.
Actus voluntariæ iuriſdictionis quis dicatur, lib. 12. poſt cap.8. num.3.
Actus valet etiam non ſeruata forma, quamuis contrafaciens puniri poſſit, nu. 11.
Et non dicitur nullus, quando adeſt veriſimilitudo pro validitate, numero 30. ibidem.
Acceptio perſonarum non eſt apud Deum, lib. 12. cap. 8. num. 20.
Adimplementum præſumitur factum ab eo, qui implere tenebatur, libro 4. capit. 1. num. 13.
Adoptiuus nunquam acquirit Iuſpatron. competens eis de parentela, libro 4. capit. 2. num. 26.
Et ſi hæres ſit ſuccedit in Iurepat. hæreditario, nu. 66. ibidem.
Adriani Quarti priuilegium circa Primatum Piſanum, lib.3. cap.2. nu.65.
Aduerſarius certus debet nominatim citari, lib. 9. cap. 1. num. 16.
Adulter præſentari non poteſt, libro 6. capit. 5. num. 106.
Aetas requiſita ad primam tonſuram, libro 1. cap.1. num.187.
Et requiritur 7. ann. completorum, lib. 13. cap.9. num.16.
Et quæ in Epiſcopatu, dignitate, Canonicatu, & Parochiali, num.188. lib.1. c.1.
Et quæ in Canonico Pœnitentiario, n. 190.

Et requiſita in beneficijs requiritur etiam in Coadiutorijs eorumdem, numero 116. ibidem.

Aetas à natiuitate numeratur, libro 6. cap. 6. num. 14.

Aetas 22. ann. ad Canonicatus debet eſſe annorum completorum, nu. 15. ibid.

Aetas quomodo probetur, libro 13. cap. 5. numero 31.

Et quomodo probetur in circa, lib. 13. cap. 8. num. 205.

Aetas quatuordecim annorum requiritur ad Beneficia obtinenda, ex Concilio Tridentino, lib. 13. cap. 9. num. 13.

Aetas hominum longaua refertur, lib. 15. cap. 1. num. 19.

Affectio eſt maioris efficacia, quam reſeruatio, lib. 14. cap. 1. num. 60.

Affectionis mentio fieri debet, ſicut reſeruationis, num. 81.

Affectio inficit poſſeſſionem, ſed quoad vacatura, num. 95. ibidem.

B. Agnellus Ordin. Min. Piſanus, lib. 3. cap. 2. num. 99.

Agnatio etiam in fœminis conſeruatur, lib. 4. cap. 2. num. 46.

Etiam ſi ſint nupta, num. 47.

Alimentorum appellatione, qua veniant, lib. 2. cap. 1. num. 21.

Altari ſeruiens, de Altari viuere debet, libro primo, capit. 1. num. 14. & lib. 2. cap. 4. num. 37.

Altare ſit ad ſacrificinm, libro 1. capit. 1. num. 32.

Altare conſtrui poteſt in Eccleſia patronata inuito patrono, libro 2. capit. 2. numero 17.

Altare, ſeu Cappellam conſtruens, cogitur etiam dotare, libro 2. capit. 4. numero 27.

Alexandri Tertij priuilegium, circa Primatum Piſanum, libro 3. capit. 2. numero 66.

Eiuſdem aliud priuilegium, num. 67.

Alexander Tertius, antea Canonicus Piſanus num. 84.

Alexander Quintus Piſis creatus in Concilio Piſano, num. 88. ibidem.

Alternatiua in præſentando tollit lites, libro 4. cap. 1. num. 70.

Alternatiua exemplum affertur, numero 71. ibidem.

Aliud eſt eſſe patronum, & aliud habere ius præſentandi, libro quinto, capit. 2. numero 1.

Alexander Raudenſis, & Paulus eius filius viri eximij, lib. 6. cap. 1. num. 17.

Alimenta præſtanda in domo, debentur eidem effecto Religioſo, libro 6. capit. 4. num. 86.

Ambitioſus præſentari non poteſt, lib. 6. cap. 5. nu. 81.

Anima cunctis rebus præferenda eſt, libro 2. cap. 5. num. 68.

Nec circumſcribitur loco, libro 8. capit. 1. num. 30.

Andreas Fachinaus Foroliuienſis vir præclariſſimus, lib. 4. cap. 8. num. 13.

Anno biſextili fauore Eccleſiæ duo dies non computantur pro vno, libro 2. capit. 5. num. 156.

Annus ceptus, habetur pro completo in fauorabilibus, lib. 6. cap. 6. nu. 7.

Annus, & menſis quot dies habeant, & dies horas, lib. 7. cap. 4. nu. 5.

Annus quomodo ſit computandus, num. 6.

Et in eius computatione attenditur conſuetudo, num. 7. ibidem.

Antiquum in teſtibus dicitur, quod excedit 60. annos, lib. 14. cap. 5. nu. 70.

Antiquior dicitur, qui prior fuit in poſſeſſione, lib. 5. cap. 1. nu. 111.

Antiquior conuocat Collegium, ſi non ſit alius habens hanc auctoritatem, libro 8. cap. 3. num. 5.

Apoſtata quis ſit, libro ſexto, capit. 5. numero 71.

Apoſtata præſentari non poteſt, nu. 72.

Nec vagabundus, lib. 6. cap. 7. nu. 17.

Etiam apoſtata à Religione, nu. 73. & 5.

Quid in apoſtata ab obedientia, nu. 74.

Præſentari tamen poteſt apoſtata conuerſus num. 75. ibidem.

Apoſtata non poteſt acquirere Iuſpatr. libro 2. cap. 6. num. 18.

Apoſtoli miſſi ſunt à Domino in Mundum ad prædicandum Euangelium, libro 3. cap. 1. num. 18.

Apoſtoli in eorum locum elegerunt Epiſcopos, num. 19. ibidem.

Appellatio pro inuitatione, & prouocatione capitur, lib. 8. cap. 4. num. 10.

Appellatio non ſuſpendit collationem beneficij, quando fuit proceſſum extraiudicialiter. lib. 11. cap. 4. nu. 41.

Appellatio extraiudicialis non ſuſpendit executionem, num. 74.

Appellatio interpoſita corã conferente, vti Iudice in forma iudicij cauſare poteſt attentata, num. 50.

Appellatio ante diffinitiuam non cauſat attentata, num. 81.

Et interpoſita ab interlocutoria continente grauamen irreparabile quid operetur. num. 82.

Appellatio datur ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ, num. 83.

Et tunc ea pendente, acta ſunt attentata. num. 84.

Appellatio, à quo grauamine detur, nu. 85.

Appel-

Appellatio à ſententia lata in poſſeſſorio non datur, ſed ab inordinato proceſſu, numero 86.
Et tunc ſi detur, datur ad vtrumque effectum, nu. 87.
Appellatio à definitiua in beneficialibus datur quando iudicialiter proceditur, nu. 88.
Appellatione pendente non poteſt fieri beneficij prouiſio, nu. 89.
Et appellatione pendente à ſententia non poteſt fieri inſtitutio, n. 90.
Appellatio in Eccleſiis curatis executionem non ſuſpendit, n. 91.
Et idem eſt, ſi per conſtitutionem remota ſit appellatio ſuſpenſiua, nu. 92.
Vel ſi per conſuetudinem appellatio detur tantum ad effectum deuolutiuum, numero 93.
Vel ſi talis ſit conſtitutio Synodalis, numero 94.
Appellatio ſuſpenſiua non datur ab executione literarum Apoſtolicarum, nu. 95.
Appellatio ab executione Inſtrumenti Cameralis quid operetur, n. 98.
Appellatio ab executione literarum Apoſtolic. habentium clauſulam vocatis vocandis, & ſim. quid operetur, n. 99.
Appellatio, vt pariat effectum ſuſpenſiuum, quid agendum, n. 101.
Appellatio quoad effectum ſuſpenſiuum, quando admittatur, nu. 106.
Appellatio ſuſpendit quando executor grauauit, n. 107.
Et quando non fuit coram executore probata reſeruatio, n. 108.
Etiam ſi adſit clauſula, condito, &c. numero 109.
Et quando reus velit ſtatim exceptiones probare, nu. 110.
Vel quando reus eſſet prouiſus à Legato de latere, nu. 111.
Et quando literæ ſunt ſubreptitiæ, numero 112.
Et quando non eſt ſeruata forma literarum num. 113. ibidem.
Appellari poteſt à ſententia inſtitutionis, lib. 11. cap. 9. nu. 10.
Et an dicta appellatio admitti debeat, numero 10.
In praxi tunc quando adeſt contradictor quomodo procedatur, nu. 12.
Appellatione pendente, ſeu pendente termino, ad appellandum, nil poteſt innouari, numero 13.
Appellatio ab interlocutoria quando non faciat attentata, nu. 14.
Appellatio intra decendium interponi debet, nu. 15.
Appellans ad Sedem Apoſtolicam, quando fidem facere debeat de commiſſione, nu. 33.
Alioquin appellatio eſt deſerta, numero 34.
Appellatio, quando incipiat, num. 35.
Appellatio dicitur deuoluta, introducta, & inchoata, nu. 36.
Appellatio deuoluta, quando dicatur, numero 37.
Et quando introducta, nu. 38.
Et quando inchoata, nu. 39.
Appellatio quomodo finiatur, num. 40.
Finitur per ſententiam, nu. 41.
Morte appellantis in criminalibus, numero 42.
Lapſu fatalium, nu. 43.
Appellans in primo anno, debet aliquam diligentiam facere, nu. 46. ibid.
Appellari poteſt, quando Epiſcopus ſine cauſa differt inſtituere, libro 12. cap. 4. num. 12.
Appellari poteſt à retardata inſtitutione, ſi prius facta ſit trina interpellatio, numero 14.
Appellatio ſuſpenſiua datur à mixto executore, lib. 13. cap. 5. nu. 21.
Appellari non poteſt à pœna ipſo iure incurſa, lib. 13. cap. 8. nu. 134.
Appellatio excommunicationem non ſuſpendit nu. 235. ibidem.
Appellatio interpoſita ab inferiore derogare volente, eius iuriſdictionem ſuſpendit, lib. 14. cap. 3. nu. 162.
Appellatio à præcepto de non reſidendo, non datur, lib. 2. cap. 5. nu. 112.
Approbatus in concurſu, vel vt magis idoneus electus, quando habeat ius ad rem, lib. 8. cap. 8. nu. 38.
Approbatus in concurſu dicitur habens dimidiam votorum. libro 10. capit. 1. numero 43.
Arbitrium non cadit in determinatis à iure, lib. 6. cap. 6. nu. 13.
Archidiaconatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. cap. 2. num. 33.
Arbitrator dicitur pacis mediator, lib. 13. cap. 8. num. 237.
Archiepiſcopus Piſani Primatis Sardiniæ, & Corſicæ dignitas, libro 3. capit. 2. numero 65.
Archiepiſcopus Piſanus contulit Eccleſiam in Sardinia, nu. 74. ibidem.
Archiepiſcopatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. cap. 2. nu. 29.
Archipresbyteratus eſt beneficium ſeculare, num. 34 ibidem.
Arbor in confinio poſita eſt communis, libr. 8. cap. 7. num. 10.
Archiepiſcopus poteſt Epiſcopi negligentiam ſupplere, & quando, libro 12. capit. 4. num. 11.
Archidiaconatus Doctori, ſeu Licentiato conferri

ſerri debet, libro 14. capit.1. numero 28.

Argumentum valet de feudo ad Iuſpat. lib.14. poſt cap. 2. nu. 30.

Arctatus eſt obtinens beneficium requirẽs perſonalem reſidentiam, certumque ordinẽ, lib.6. cap.6. nu.54.

Et is, qui ſub pœna aliquid facere debet, numero 55.

Et qui vult præſentari ad aliquod beneficium, & opus eſt, vt habeat primam tonſuram, nu. 56. ibidem.

Articulus pro probanda conſuetudine, & teſtes ſuper ea, quando probent, lib.11.cap. 4. num.65.

Aſſignare quid ſit, lib.5. cap. 1. nu. 95.

Auditor Rotæ Romanæ, ſi Canonicus ſit, præſens reputatur, libro 15. capit. 3. numero 140.

Idem eſt in Collectore generali Cameræ, num. 141.

Idem eſt in Viſitatore, num.142. ibid.

Idem eſt in præſente Concilio generali, numero 143.

Idem eſt in Canonico, vel Theologo interueniente Concilio nomine Capituli, num. 144. ibidem.

Auditor Rotæ Romanæ, quando poſſit in locum ordinarij iuſtificare, & exequi literas Apoſtolicas in forma dignum, beneficiaque conferre, libro 13. poſt capit. 8. numero 31.

Author in ſtudio Piſano profeſſor, lib.3. cap. 2. num. 93.

Authenticum documentum, quod ſit, lib. 11. cap. 5. num. 10.

Et eſt probatio probata, nu. 11.

Authenticum documentum non dicitur, in quo enunciatur aliud inſtrumentum, nu. 21. ibidem.

B

B*Artholomæus de Spina Ordinis Prædicatorum Piſanus, libro 3. capit. 2. numero 102.*

Benefactor dum tradens aliquid Eccleſiæ iam dotatæ, & non fit Patronus, libro 2. capit.5. num.3.

Beneficio de accepto gratia referenda eſt, lib.8. capit.7. num.29.

Beneficium abſentis conferri poteſt accepta cautione de reddendis fructibus, libro 1. cap.5. num.17.

Beneficium abſenti conferri poteſt, lib. 6. cap. 8. num.11.

Beneficium acquiritur interdum per impetrationem, libro primo, capite primo, numero 180.

Beneficium acquiritur per titulum habilem, & idoneum, ibidem, num. 192.

Beneficium acquiri poteſt multis modis, n.195

Beneficium acquiſitum ſi ſit abſque inſtitutione ſtatim inſtitutio debet fieri, libro 12. cap. 7. num.4.

Et tunc inſtitutio fit ab eo, ad quem facta fuit deuolutio, nu.5.

Et ſi dubium ſit, an facta ſit inſtitutio, quid agendum, num.6.

Beneficium affectum quid ſit, libro 1. capit.1. num. 136.

Beneficia affecta ſunt etiam reſeruata, lib. 14. cap.1. num.54.

Beneficium affectum eſſe, vel reſeruatum differunt, ibid. num.59.

Beneficia affecta ſunt in multis caſibus, numero 62.

Beneficium affectum dicitur, ſi Papa illud commendet, num. 63.

Beneficium affectum dicitur per mandatum de prouidendo, nu. 64.

Et per decretum appoſitum de dimittendo, num. 65.

Et ſi Papa iure præuentionis illud contulit, num. 66.

Beneficium affectum etiam remanet per reſignationem factam in manibus Papæ, numero 67.

Et ſi Papa mãdet nè ad electionem procedatur, num. 66.

Et ſi Electus ius ſuum reſignet in manibus Papæ, nu.69.

Et ſi Papa poſt electionem manum appoſuit num. 70.

Et ſi mandet quem prouideri de beneficio obtento, num. 71.

Beneficium affectum non eſt, ſi fuit dictum reſeruatum, & non erat, ibidem, numero 85.

Beneficium affectum non eſt ſi vacet alio modo, num. 86.

Et idem eſt ſi reſignatio facta in manu Papæ non tenuit, num.87.

Vel ſi quis beneficium impetrauit, & lite non cepta obierit, nu. 88.

Beneficia affecta non ſunt laicalia, ſeu mixta, num. 89.

Vel quando concordatorum præiudiciũ reſultaret, num. 90.

Vel ſi reſultaret derogatio Indulti Cardinalis, num.91.

Beneficia affecta non ſunt ſi per Ordinarium fuit præuentum, num. 92.

Vel quando affectio ſemel habuit effectum, num. 93.

Vel quoad forum pœnitentiæ, n. 94. ibidem.

Beneficium alteratur per diſmembrationem, diuiſionem, &c. libro primo, capit. 1. num. 209.

Beneficium amittitur multis modis, lib.1. cap. 1. num. 206. & 207.

Bene-

Beneficij appellatione omnia beneficia cuiuſcumque generis comprahenduntur, lib.1. cap.1. nu. 67.
Etiam Iuriſpatronatus, lib. 6. cap. 6. numero 8.
Beneficium compatibile quale, lib. 1. cap. 1. num. 167.
Beneficia commendata reſignari poſſunt, lib. 13. cap.10. nu.37.
Beneficium abſentis conferri poteſt accepta cautione de reddendis fructibus, lib. 1. cap. 5. num. 17.
Beneficium conferri abſenti poteſt, lib. 6. cap. 8. num.11.
Beneficium conferri poteſt etiam à laico ex priuilegio, lib.1. cap.1. n.73.
Nec tunc aliqua confirmatio Epiſcopi requiritur, num.74.
Beneficium conferri debet clerico ſeculari, quãdo illud eſt ſeculare, lib. 1. capit. 1. numero 81.
Beneficium confertur in titulum, ſeu commendam, ibid. nu.139.
Beneficia conferuntur concurſu, & ſine concurſu, nu.152.
Beneficium confertur Clericatum habenti, & ordinem, ætatem requiſitam, & alia, &c. nu.185.
Beneficium conferri debet Clericis, lib.6.cap.1. nu. 2. & cap.5. nu. 137.
Et conferri cuilibet Clerico de rigore poteſt, lib.6. cap. 11. nu.7.
Et conferri non poteſt laico clerico exiſtenti ſola animi deſtinatione, ibidem, numero 136.
Beneficium conferri quando poſſit non habenti qualitates requiſitas, lib. 1. capit. 1. num. 219.
Beneficium conferri debet, ſi eſt ſimplex habenti quatuordecim annos, & clericatum, lib.14. cap. 1. nu. 26.
Beneficium conferri non debet indignis, lib.12. cap 9. num.4.
Et conferenda an ſint digniori, lib. 1. cap.1. num. 200.
Beneficia cõferẽda ſunt oriũdis. li 12. c. 9. n. 14.
Beneficia conferenda ſunt oriundis, & alius non admittitur, ſi ex conſuetudine oriundo conferri debeant, lib.6. cap. 11. n. 11.
Et impetratio non facta mentione de loco originis eſt nulla, num.12.
Beneficia conferenda ſi ſunt ex Papæ priuilegio Diœceſanis comprahenduntur etiam Patronata, nu.19.
Beneficium conferendum conſanguineis eſt, quando in fundatione id cautetur, lib. 2. cap.8. num.4.
Beneficia conferuntur à Legato, Nuncio, & Ordinario, & alijs, lib. 1. capit. 1. numero 198.
Beneficia conferri poſſunt ab Ordinarijs, quomodocumque in eorum menſibus vacent, lib.5. cap. 5. num.140.
Beneficium confertur ſi vacet, & quando debeat conferri, lib.1. cap.1. num. 203.
Beneficij collatio gratis fieri debet, & liberè, aliaque requirit, lib.1. cap. 1. nu.201.
Et collatum non ſeruatis ſeruandis illicitè retinetur, nu. 202.
Beneficia collationis ſimultanea Epiſcopi, & Capituli, vno deficiente, quomodo conferantur, lib.12. cap.2. num.14.
Beneficia conſtituta ſunt ex bonis datis Eccleſiæ, lib. 1. cap.1. nu.36.
Beneficium conferendum non eſt in inuitum, lib. 6. cap. 10. num. 46. & lib. 8. cap. 7. num. 85.
Beneficium Conciſtoriale quale, lib. 1. cap.1. num. 113.
Beneficium curatum in dubio non præſumitur, lib. 2. cap.7. nu. 38.
Beneficium curatum, an ſit vel non vtile eſt, ibid. num. 47.
Beneficia curata Sede Apoſtolica vacante, conferuntur ab Epiſcopo per concurſum, lib.5. cap.5. nu.163.
Beneficium definitur, quid ſit in genere, lib. 1. cap. 1. num. 56.
Beneficij definitio altera, nu.57.
Beneficium diuiditur in largè, & ſtrictè ſumptum, num. 58.
Beneficium deuolutum quid ſit, ibidem, numero 137.
Beneficium deuolutum non dicitur, ſi differtur inſtitutio, libro 12. capit. 4. numero 8.
Beneficium deuolutum debet conferri, ſeruata forma fundationis, lib. 12. cap. 10. num. 14.
Beneficia deuoluta ad Papam, reſeruata ſunt lib.14. cap.1. nu.52.
Beneficium difforme quale, libro 1. capit. 1. num. 173.
Beneficium quodlibet, Eccleſia dici poteſt, ſed non è contra, libro 2. capit. 3. numero 35.
Beneficium Eccleſiaſticum ad hoc, vt ſit tale, ſex requirit, libro 1. capit. 1. numero 60.
Debet fundari auctoritate Epiſcopi, numero 61.
Debet habere aliquid ſpiritualitatis annexum, num. 62.
Debet Clerico conferri, num. 63.
Et ab Eccleſiaſtica Perſona, nu.64.
Debet eſſe perpetuum, num.65.
Et conferens non poteſt illud ſibi conferrre num. 66.
Beneficium Eccleſiaſticum definitur pluribus modis, ibidem, num. 68.

Definitio vera, num. 69.
Beneficium Eccleſiaſticum eſt ius ſpirituale, cui eſt annexum temporale, nu. 70.
Et eſt facultas à iure proueniens, nu. 71.
Et datur propter officium, n. 72.
Beneficium Eccleſiaſticum diuiditur, quotuplex ſit, n. 75.
Aliud maius, aliud minus, n. 76.
Aliud curatum, aliud ſimplex, n. 77.
Et in dubio cenſetur ſimplex, n. 78.
Aliud ſeculare, aliud regulare, n. 79.
Beneficium Eccleſiaſticũ ſeculare, aliud cum Iuriſdictione, ſeu adminiſtratione, aliud ſine ea, n. 80.
Et in dubio an ſeculare cenſendum, nu. 82.
Beneficium Eccleſiaſticum, aliud collatiuum, aliud electiuum, num. ibid. 87.
Aliud Eccleſiæ Collegiatæ, aliud non, num. 88.
Aliud duplex, ideſt cum dignitate, & iuriſdictione, aliud ſimplex, n. 89.
Aliud ſacerdotale, aliud non, ibid. n. 97.
Aliud eſt præſtimoniale, aliud patrimoniale, aliud magiſtrale, ſeu doctorale, ibid. num. 101.
Aliud eſt de menſa, aliud non, ibid. n. 108.
Aliud Conſiſtoriale, aliud non, ibidem num. 112.
Aliud Eccleſiæ numeratæ, aliud non numeratæ, n. 114.
Aliud monoculare, aliud non, ibidem, num. 119.
Aliud perpetuum, aliud manuale, ſeu amouibile, n. 123.
Beneficia alia ſunt libera, alia Iuriſpatronatus, ibid. num. 143.
Alia cum concurſu, alia ſine concurſu conferuntur, n. 152.
Alia ſunt de iure diuino, alia de iure poſitiuo, lib. 11. cap. 11. nu. 1.
Beneficium electiuum quid ſit, lib. 5. cap. 1. num. 53.
Et quomodo dicatur tale, nu. 54.
Beneficium electiuum, quando vacet, lib. 5. c. 5. nu. 52. & 52. & ſeq. & nu. 60.
Beneficia electiua reſignari poſſunt, lib. 13. capit. 10. nu. 28.
Beneficium extinguitur vnione ſuppreſſione, &c. lib. 1. cap. 1. nu. 208.
Beneficij erecti de nouo inſtitutio Epiſcopis hodie reſeruatur, lib. 11. cap. 5. nu. 119.
Beneficiorum fundantur tituli aliquando de ipſis patrimonijs Clericorum, lib. 1. cap. 1. num. 105.
Beneficium improprium quod ſit, ibidem, numer. 175.
Beneficium incompatibile quale ſit, ibidem, num. 164.
Beneficia incompatibilia ex Papæ diſpenſatione licitè retinentur, n. 166.
Beneficia incompatibilia hodie ſunt, quæ reſidentiam requirunt, n. 171.
Beneficium innominatum quale, ibid. n. 177.
Beneficia Iuriſpatronatus alia ſunt Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, alia laicalis, alia mixti, lib. 1. cap. 1. nu. 144.
Beneficium Iuriſpatronatus familiaris facilius poteſt effici liberum, lib. 4. capit. 9. num. 33.
Beneficio Iuriſpatronatus quomodocunque vacante patronus præſentare poteſt, lib. 5. cap. 5. num. 150.
Beneficiorũ Iuriſpatronatus permutationes nõ valent ſine conſenſu patroni, lib. 12. cap. 5. num. 22. & lib. 13. cap. 10. nu. 26. & lib. 14. cap. 1. nu. 123. ſecus ſi ſit Iuriſpatronatus Clericorum, num. 124.
Beneficia Iuriſpatronatus Laicorum, quando non veniant ſub reſeruatione, lib. 14. cap. 1. num. 10.
Beneficium Iuriſpatronatus non venit ſi Papa mandet prouideri de beneficio ad cuiuſcunque diſpoſitionem, lib. 14. cap. 1. numero 101.
Idem ſi reſcribit motu proprio pro aliquo beneficiando, num. 102.
Vel ſi dicat prouideatur de beneficio etiam ſpectante ad alicuius præſentationem, num. 103.
Vel ſi dicat de beneficio ad quorumcunque præſentationem ſpectante, nu. 104.
Beneficium Iuriſpatronatus, ſi confertur tanquam liberum, tenet collatio ſi patroni per quadrimeſtre tacent, ibid. nu. 126.
Beneficium litigioſum, quod ſit, lib. 1. cap. 1. num. 157.
Beneficium litigioſum, quando fiat, nu. 158.
Et non pacificum quale, nu. 159.
Beneficium litigioſum non fit per edictum fieri ſolitum ante inſtitutionem, n. 160.
Neque ex lite calumnioſa, nu. 161.
Nec ſi pro eo imploretur officium Iudicis, lib. 11. cap. 4. nu. 39.
Beneficium litigioſum etiam Iuriſpatronatus laicalis liberè à Papa confertur, lib. 1. cap. 1. nu. 163.
Et eſt reſeruatum, lib. 14. cap. 1. nu. 53.
Beneficium manuale quod ſit, lib. 1. cap. 1. num. 125.
Beneficium manuale precario comparatur, num. 126.
Beneficia manualia ſolent eſſe regularia, num. 127.
Beneficia manualia ſunt omnia, quoad Papam, nu. 130.
Beneficium manuale vacat per reuocationem prouidentis, lib. 5. cap. 5. nu. 89.
Beneficium manuale reſignari, & permutari poteſt, ſi manualitas exprimatur, lib. 13. cap. 10. nu. 32.

Bene-

Beneficium de Menſa quale. lib. 1. cap. 1. num.109.
Et in his beneficijs non datur vacatio. num. 100.
Beneficium monoculare quale ſit. lib. 1. c. 1. num.120.
Beneficium monoculare non dicitur, quando collator illius poteſt ad aliud præſentare. num.121.
Vel ſi habet ſimultaneum collationem alterius beneficij cum alio.num.122.
Beneficiorum nomina diuerſa. lib. 1. cap. 1. num.37.
Sanctuarium Dei num.38.
Ecclesia ibid.
Sacerdotium ibid.
Beneficium nominatum quale ſit. lib. 1. cap. 1. num.176.
Benenefitium Numeratæ, & non Numeratæ Eccleſiæ.lib.1.c.1.num.114.
Beneficium non Numeratæ Eccleſiæ eſt verè beneficium.n.116.
Et poteſt permutari, & reſignari ad fauorem alterius nu.117.
Sed venior eſt opinio, quod tale beneficium non vacet ſed expiret morte titularis. nu. 118.
Beneficium Patrimoniale quale. lib. 1. cap. 1. num.102.
Beneficia Patrimonialia quibus conferenda. lib.12.c.9.n.17.
Beneficia Patrimonialia poſſunt reſignari. lib. 13.c.10.n.33.
Beneficium perpetuum quod ſit. lib. 1. cap. 1. num.124.
Perpetua ſolent eſſe ſecularia n.128.
Poſſunt tamen perpetua eſſe etiam regularia.n.129.
Beneficiorum permutatio quæ.lib.1.c.1.n.181.
Et poteſt fieri quolibet menſe coram Ord. nu.182.
Et debet publicari n.183.
Beneficiorum pluralitas, ſeu multiplicitas non permittitur regulariter.lib.6.c.10.n.3.
Beneficia duo ſimplicia reſidentiam non requirentia ſine diſpenſatione licitè retinentur. lib.1.c.1.n.169.
Beneficia plura minima quando licite ſine diſpenſatione retinenntur n.170.
Beneficium obtinens poteſt ad aliud beneficium præſentari. lib.6.c.10.n.1.
Beneficia plura vnica collatione conferri poſſunt.ibid.n.28.
Beneficia plura etiam Iuriſpatronatus ab Epiſcopo non conferuntur. ibid. n.25.
Beneficij priuatio debet imponi in caſibus à iure expreſſis.lib.5.c.5.n.118.
Beneficia priuatione vacantia ſunt reſeruata ibid.n.131.
Beneficia priuatione vacantia non poſſunt concedi Iudici qui tunc ita vacare fecit. lib.5.c.5.n.141.
Beneficium proprium quod ſit.lib.1.c.1.n.174.
Beneficij qualitas dignoſcitur in prima patroni prouiſione.lib.6.c.6.n.46.
Beneficiorum redditus olim in quatuor partitibus diſtributi.lib.1.c.1.n.39.
Et quomodo impendendi ibid.n.44.
Et beneficiatos male, illos impendens peccat mortaliter, & tenetur reſtituere. n.45.
Niſi ex Papæ priuilegio de eis teſtari non poteſt.n.46.
Beneficium redditibus carens non eſt beneficiũ ibid.nu.210.
Beneficium regulare quale.lib.1.c.1.84.
Beneficium regulare ſit ſeculare per decem annos,lib.6.c.1.n.8.& lib.1.c.1.num.86. quod ibid.limitatur.
Beneficium regulare aliquando conferri poteſt clerico ſeculari, & è contra eod.lib.1.c.1. n.83.
Si tamen impetretur à ſeculari non facta mentione quod ſit regulare gratia eſt nulla.lib.6.c.1.n.6.
Et poteſt conferri clerico ſeculari in defectũ regularium.ibid.n.10.
Et regulare an ſit vel ſeculare attenditur vltimus ſtatus.ibid.n.9.
Beneficia regularia ſunt manualia. lib.1.c.1. nu.127.
Poſſunt tamen eſſe perpetua n.129.
Beneficium religioſi nouitij ante factam profeſſionem non confertur.lib.13.c.10.n.55.
Beneficium reſeruatũ quod ſit.lib.1.c.1.n.135.
Et reſeruatum eſſe vel affectum differunt. lib.14.c.1.n.59.
Beneficia reſeruata ſunt Papæ in multis caſibus.lib.14.c.1.n.11.
Beneficia reſeruata ſunt quæ vacant in curia Romana ibid.n.12.
Seu apud ſedem Apoſtolicam n.13.
Etiam Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici. lib.5. cap.5.nu.157.
Imò,& Iuriſpatronatus Laicorum, quia tunc conferuntur cum derogatione Iuriſpatronatus n.158.& nu.161.
Secus ſi aliter vacent n.162.
Beneficia reſeruata ſunt quæ vacant per obitum Card. & officialium ſedis Apoſtolicæ. lib.14. c.1.n.14.
Et commenſalium Papæ n.15.
Et quæ vacant per depoſitionem priuationem,&c. n.16.& lib.5.c.5.n.131.
Beneficia reſeruata ſunt de quibus in concordia vel diſcordia electi facta fuit electio. eod.lib.14.c.1.n.17.
Et quæ vacant per promotionem ad Epiſcopatum.n.18.
Et quæ vacant per aſſequutionem aliorum beneficiorum n.19.

Et

Et ob in compatibilitatem n.20.
Beneficia reſeruata ſunt, quæ obtinent exempti ab ordinarijs.n.21.
Beneficia reſeruata ſunt quando ordinarij de illis contra decreta Conc. Trid. diſpoſuerunt n.23.
Beneficia reſeruata ſunt quæ obtinent familiares, & Commenſales Card.n.35.
Niſi concurrat familiaritas Papæ n.36.
Et quæ obtinent Collectores,& Subcollectores nr37.
Et ſufficit eorum deputatio.n.38.
Beneficia reſeruata ſunt quæ obtinent Curiales,n.39.
Item cubiculariorem, & curſorum reſeruata ſunt.n.40.
Item Eccleſiarum Patriarchalium Vrbis. nu.41.
Item vacantia in Eccleſiis Hoſtien. &c. nu. 42.
Item Regni Germaniæ reſeruata ſunt. num. 43.
Et in Confidentiam recepta n.44.
Item vacantia ob crimen hæreſis n.45.
Et vacantia per priuationem ſemper ſunt reſeruata.lib.5.c.5.n.131.
Item collata perſonis prohibitis. eod. lib. 14. c.1.n.46.
Item vacantia in Abbatia S. Crucis Eugubij.n.47.
Item offendentium litigantes in curia Romana.n.48.
Beneficia reſeruata ſunt quando vacant ob non factam publicationem n.49.
Item reſeruata ſunt beneficia eorum, qui ſe pro aliјs examini ſupponunt.n.50.
Item quando ſunt collata à Card. vigore indulti n.51.
Item reſeruata ſunt beneficia, quæ ſunt deuoluta ad Papam.n.52.
Item litigioſa .n.53.
Et effecta nu.54.
Et quando reſeruata ſint beneficia Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ.n.55.
Beneficia reſeruata ſunt quando ad ſedem Apoſtolicam aliquo iure pertinet collatio beneficiorum alicuius Diœceſis n.56.
Et vacantia in menſibus ſecundum regulã octauam Cancell.n.57.
Et reſeruata per prædeceſſores remanent reſeruata.n.58.
Beneficia reſeruata poſſunt reſignari. lib. 13. cap.10.num.35.
Sed non permutari,n.36.
Beneficia reſeruata vniri non poſſunt, lib. 14. c.5.n.15.
Beneficia reſidentiam requirentia recenſentur. lib.1. cap.1. num.154. & lib. 15. cap. 3. n.100.
Et non requirentia.eod.lib.1.c.1.n.156.
Beneficia reſidentiam requirentia incompatilia.n.171.
Beneficij reſignatio duplex tacita,& expreſſa, pura,& conditionalis.lib.1.c.1.n.184.
Beneficium reſignatum in manibus ordinarij non poteſt ab eo conferri ſuis affinibus,& cætera.lib.5.cap.5.n.109.
Beneficia reſignari non poſſunt quando ſuper eis conceſſæ ſunt literæ expectatiuæ. lib. 13.c.10.n.31.
Et regreſſus reſeruatus.ibid.n.38.
Beneficia reſignari poſſunt quando ſunt in diœceſi in qua quis habet indultum. nu. 39.
Et quæ cadunt ſub conſuetudine optandi. num.40.
Beneficium reſignari non poteſt in fauorem, quod nondum eſt collatum.n.41.
Beneficium reſignari non poteſt in fauorem, quando habens ſuper eo penſionem agit ad regreſſum.n.46.
Beneficium reſignari poteſt cuilibet. idoneo. nu.59.
Beneficia reſignari non poſſunt in fauorem fœminæ.n.65.
Beneficia reſignari poſſunt etiam minori 14. annis,& in fauorem Capituli.n.66.
Beneficium Sacerdotale quale.lib.1.c.1.n.98.
Beneficium Sacerdotale nõ eſt ſi dicatur, quod Cappellanus celebret bis in Hebdomada nu.99.
Et ponitur ratio nu.100.
Et vide lib.5.c.6.nu.34.
Et non Sacerdotale poteſt fieri Sacerdotale eod.lib.6.c.6 .n.52.
Beneficia ſecularia ſunt multiplicia.lib.6. c.1. nu.24.
Beneficium Seculare aliud cum Iuriſdictione,ſeu adminiſtratione, aliud ſine Iuriſdictione lib.1.c.1.nu.80.
Beneficium ſeculare Clerico Seculari conferendum nu.81.
Et Secularia ſecularibus,regularia regularibus reſignari poſſunt.lib.13.c.10.n.64.
Et ſeculare an in dubio ſit cenſendum. eod. lib.1.c.1.nu.82.& lib.6.c.1.n.23.
Beneficium ſeculare conferri aliquando poteſt regulari & è contra eod.lib.1.c.1.n.83.
Seculare ſit regulare 40. annis. num.85. & lib.6.c.2.n.7.
Beneficia ſecularia ſunt perpetua eod.lib.1. c.1. n.128.
Poſſunt tamen eſſe manualia n.129.
Beneficium eſt ſpiritualis res.lib.6.c.1. n.4. & lib.11.c.11.n.8.
Spiritualitas principale,temporalitas acceſſorium eſt.eod.lib.6.c.1. n. 5.
Beneficij ſtatus mutatur quadragenaria.lib.6. c.6.n.62.
Dummodo prouiſiones ſint factæ animi mutan-

tandi ſtatum, numer. 63.

Beneficium ſufficiens quod ſit.lib.6.cap.10.n.5.

Beneficiorum tituli aliquando fiunt de ipſis patrimonijs clericorumm, lib. 1.cap. 1. num.105.

Beneficia vacant aliquando de iure, & de facto per mortem.lib.5.cap.5.nu.7.

Beneficium vacat per reſignationem,nu.6.

Beneficia vacant aliquando de iure,& non de facto,nu.10.

Beneficium vacare dicitur de iure per intruſionem,nu.11.& nu.110.

Benefiia vacant aliquando de facto,& non de iure,nu.17.

Beneficium vacare de facto, & non de iure quando dicatur,nu.18.

Beneficium vacare poteſt de facto per obitum vnius,& de iure per obitum alterius,nu. 19.

Beneficia vacare dicuntur de facto pluribus modis.ibid.n.114.

Beneficium vacare propriè dicitur quando à nullo detinetur nec de iure, nec de facto, nu.23.

Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati.lib.5.cap.5.nu.25.

Sed per obitum illius qui habet ius ad rem minimè vacat.ibid.nu.153.

Ideò per obitum præſentati vacat, vt prius. lib.8.c.8.n.7.

Beneficium vacat per obitum habentis ſignatam, & regiſtratam ſupplicationem. lib. 13.cap.2.nu.16.

Beneficium vacare per obitum in Eccleſia non numerata minime dicitur. eod.lib.5.c.5. num.26.

Sicut nec beneficium de menſa.ibid.

Nec per obitum commendatarij,nu.27.

Beneficium vacat per aſſequutionem alterius beneficij incompatibilis,nu.36.

Et vacat primum per aſſequutionem ſecundi ſi requirit reſidentiam,nu.37.

Sed ſi non requirat reſidentiam non vacat ipſo iure,nu.40.

Et incompatibilis dimiſſio intra menſem fieri debet,nu.44.

Et vacat primum habita pacifica poſſeſſione ſecundi,nu.45.& lib.6.c.10.n. 22.

Et vacat ibi vbi ſecundi capitur poſſeſſio.eo. lib.5.c.5.n.154.

Sed primum non debet dimitti quando ſuper ſecundo lis eſt,nu.46.

Beneficium vacat ſi beneficiatus ducat vxorē. num.48.

Et ſi fiat religioſus,nu.49.

Sed beneficium non confertur ante factam profeſſionem.lib.13.c.10.n.55.

Beneficium vacat ſi beneficiatus non promoueatur ad ordines requiſitos. eod.lib. 5. c.5.nu.50.

Beneficium vacat per translationem prælati ad aliam Eccleſiam,n.55.

Beneficium vacat ſi electus intra tempus aſſignatum electioni non conſenſerit, nu. 52.

Et ſi intra trimeſtrè non petierit confirmationem,nu. 53.

Beneficium vacat quando electus ante confirmationem,& præſentatus ante inſtitutionem adminiſtrauerit bona beneficij. nu.54.

Et tunc vacat ipſo iure,vt prius,nu.55.

Beneficium vacat per promotionem Beneficiati ad Epiſcopatum,nu.56.

Niſi ſuper hoc fuerit diſpenſatus,nu.57.

Beneficium vacat ipſo iure ſi beneficiatus. fiat miles.n.58.

Et ſi deferat veſtes laicales,nu.59.

Beneficium vacat per caſſationem electionis, num.60.

Et per repulſionem poſtulationis, nu.61.

Et ſi per vim occupetur,num.62.

Et per violationem ſequeſtri,nu.63.

Et per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis,nu.64.

Et per alienationem rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus,nu.65.

Et ſi habeatur pro derelicto,nu.66.

Beneficium vacat per crimen hæreſis.lib.5.c.5. num.67.

Et vacant ipſo iure beneficia filiorum hæreticorum,nu.68.

Et obtenta ad preces hæreticorum,n 69.

Beneficia vacant ipſo iure per crimen ſimoniæ realis,nu.70.

Et per crimen læſæ Maieſtatis,nu.72.

Et per crimen falſitatis literarum Apoſtolicarum,n.73.

Et ob percuſſionem Cardinalium,n.74.

Et ob percuſſionem Epiſcopi,nu.75.

Beneficia vacant,ſi beneficiatus fiat aſſaſſinus. nu.76.

Et ſi occidat rectorem ſuæ Eccleſiæ,n.77.

Beneficia vacant ob carcerationem clerici. Et quando,nu.78.

Beneficia vacant ſi beneficiatus ſuſpenſus miniſtrauerit,num.79.

Et ob crimen ſodomiæ,nu.80.

Et quando reſignans non ſuperuiuit 20. dies poſt datum conſenſum,nu.81.

Item ob non factam publicationem reſignationis,nu.82.

Et tunc dicuntur vacare in curia, lib. 13. c.10.nu.82.

Item ob non ſeruatam formam Bullæ Pij V. incipientis in Conferendis. eod. lib. 5. cap.5.num.84.

Et quando alij pro alijs ſe ſupponunt examini ad obtinenda beneficia,nu.85.

Beneficiũ vacat ſi beneficiatus adhæreat ſchiſmati,n.86.

Bene-

Beneficium vacat per obitum Papæ quando contulerat ad eius beneplacitum, nu. 87.
Et vacat collatione facta ad certum tempus eo elapſo. 88.
Et quando eſt manuale per reuocationem prouidentis, nu. 89.
Beneficium vacat per depoſitionem, ſeu priuationem. n. 90.
Sed Iudici, qui beneficium tunc vacare fecit non poteſt concedi ibid. nu. 113. & lib. 1. c. 1. nu. 141.
Beneficium vacat, ſi illius poſſeſſio capiatur ante literarum expeditionem, lib. 5. cap. 5. nu. 91.
Et quando quis retinet ſcripturas Cameræ Apoſtolicæ, nu. 93.
Beneficium vacat, ſi quis offendat litigantes in curia Romana, nu. 94.
Beneficium vacat per aſſumptionem ad Papatum, num. 95.
Beneficium vacat quando quis inſordeſcit in excommunicatione, nu. 96.
Beneficium vacat per decretum, quando ex eo tenetur quis beneficium dimittere, n. 97.
Et tunc tempus currit à die pacificæ poſſeſſionis, nu. 98.
Beneficium vacat quando eſt collatum à Cardinali vigore indulti, ſi non expediuntur literæ Apoſtolicæ in vrbe, nu. 99.
Beneficium vacat per malam promotionem ad ordines, nu. 100.
Et ſi in eis miniſtrauerit fit irregularis, 101.
Beneficium vacat ſi confidentia committatur, lib. 5. c. 5. nu. 103.
Beneficia vacant in caſibus in quibus ſecundum formam fundationis vacare debent, nu. 104.
Beneficium vacat ſtatim, ac creatum eſt. & eget Rectore, nu. 105.
Et tunc præſentationis tempus currit à die creati beneficij, nu. 106.
Beneficium vacat quando à conſtitutione inducitur vacatio. 107.
Beneficium vacat, ſi beneficiatus non incedat in habitu Clericali, nu. 108.
Beneficium vacat, ſi collator conferat beneficium reſignatum in manibus ſuis affinibus, nu. 109.
Beneficium vacat per intruſionem, num. 110. & ibid. nu. 11.
Et per ſubreptionem gratiæ, n. 111.
Et per vſurpationem Iuriſdictionis, & bonorum Eccleſiæ, nu. 112.
Beneficium vacet ne ipſo iure an per ſententiam differt, nu. 119.
Beneficium vacans ipſo iure, ſtatim vacat, nu. 120.
Et poteſt impetrari, nu. 124.
Et non eſt citandus poſſeſſor, nu. 129.
Beneficium vacans ipſo iure, ſi decedat eo priuatus, non vacat per illius obitum, num. 121.
Beneficium vacans ipſo iure non poteſt in alterius fauorem reſignari, num. 122.
Secus ſi per ſententiam quis venit priuandus quia ante prolationem ſententiæ poterit reſignari, num. 123.
Et poſſidens interim ius ſuum proſequitur, num. 130.
Beneficij vacantis ipſo iure ex tunc beneficiatus non facit fructus ſuos, nu. 125.
Beneficia vacantia quomodocunque in menſibus Ordinarij ab eo conferri poſſunt, nu. 140.
Beneficium vacare ibi præſumitur, vbi beneficiatus domicilium habebat, vel reſidere debebat, nu. 155.
Beneficium vnicum an cuilibet clerico ſit conferendum, lib. 1. c. 1. n. 168.
Beneficium vnicum ſingulis conferendum, lib. 1. c. 5. nu. 39.
Beneficium vniforme quale, lib. 1. c. 1. n. 172.
Beneficia vniuntur an aliquando ſupprimuntur. & in corporatur, lib. 14. c. 4. n. 24.
Beneficium vniri non poteſt liberum cum beneficio Iuriſpatronatus, lib. 11. c. 5. num. 122. & lib. 14. c. 5. n. 40.
Beneficium vniri poteſt ſeminario iam erecto, lib. 14. c. 5. n. 11.
Beneficia vniri poſſunt ſimplicia Cathedralibus, & alijs Eccleſiis, n. 12.
Vniri nequeunt reſeruata, nu. 15.
Nec curata monaſterijs. ibid. nu. 30.
Beneficij vniti vacatio non datur. num. 16. & lib. 1. c. 1. num. 111.
Beneficij vniti, & annexi natura non attenditur, ſed principalis cui facta eſt vnio. eod. lib. 14. c. 5. n. 20.
Et vnitum acceſſoriè vtitur priuilegijs ſui principalis, nu. 23.
Et vnitum non eſt exprimendum in impetratione, ſed principale, nu. 23.
Beneficia vnita nec reſignari nec permutari poſſunt. lib. 13. c. 10. nu. 29.
Niſi coram Papa cum mentione vnionis. ibid. nu. 30.
Beneficialis cauſæ cognitio includit collationẽ, lib. 12. c. 2. nu. 18. & 19.
Beneficiati conſanguineis non donent res Eccleſiæ, lib. 1. c. 1. n. 55.
Beneficiati obligatio ratione beneficij. lib. 15. c. 3. n. 1.
Beneficiatus obligatus quando ſit ad publicè recitandum diuinum officium. ibid. n. 61.
Beneficiatus obligatus eſt iura, & bona beneficij tueri. ibid. 169.
Beneficiatus qualitati ſuum fauorem concernenti derogare poteſt. lib. 14. c. 3. n. 12.
Sed non poteſt reducere numerum miſſa-

rum ob cultus diminutionem,num.14.
Beneficiatorum bona patrimonialia, quaſi patrimonialia,& Eccleſiaſtica,lib.1. cap.1. num.48.
B.Bona virgo Piſana,lib.3.c.2.n.99.
Bona alienari prohibita à teſtatore, poſt quando alienari poſſunt,lib.2 c.5.n.117.
Bona dotantis Eccleſiam ſunt hypothecata pro euictione.ibid.n.121.
Bona Eccleſiæ reuerſa quando dicantur de menſa.ibid.nu.28.
Bona Eccleſiæ ſunt Chriſti Patrimonium, lib. 1.c.1.nu.42.
Bona Eccleſiæ quando concedi poſſint in Emphiteuſim,lib.15.nu.170.c.3.
Bonæ fidei poſſeſſor rerum Eccleſiæ non facit fructus ſuos etiam conſumptos, lib.2.c.5. num.157.
Bonæ fidei poſſeſſor quis ſit.lib.5.c.4.n.5.
Bonæ vel malæ fidei poſſeſſor quando quis præſumatur,nu.7.
Bonæ fidei poſſeſſori lite mota quid agendum, num.9.
Bonæ fidei poſſeſſor in ſua poſſeſſione conſeruari debet.ibid.nu.18.
Bonorum poſſeſſor ſuccedit in iurepatronatu, lib.4.c.7.n.57.
Bonus quilibet præſumitur.lib.6.c.7.n.52.
Bonus, & habilis qui retroſuit etiam nũc præſumitur talis,lib.13.poſt c.8.n.6.
Bonus qui ſemper fuit quãdo præferatur prauo conuerſo,lib.12.c.9.n.27.
Bulla Epiſcopi dicitur Authenticum documentum,lib.11.c.3.n.22.

C

CAmpi Sancti Piſarum Miranda, lib. 3. cap.2.nu.53.
Cancellaria,& Camera ſunt organum Papæ, lib.13.c.2.n.17.
Canonia quid ſit,lib.1.c.1.n.213.
Canonica ſecularis gaudet priuilegio fori, lib. 6.c.1.nu.115.
Canonicus ſine prabenda dicitur Canonicus in herba,lib.1.c.1.n.29.
Canonicus non dicitur habere ſucceſſorẽ, lib.5. c.2.n.11.
Canonicus Pœnitentiarius, & Theologus optare nequeunt.ibid.nu.114.
Canonicus vt curatum retineat, ſolus Papa diſpenſat,lib.6.c.10.n.8.
Canonicus, qui medietatem fructuum primi anni Capitulo dare debet, an detrahat penſionem,lib.13.c.9.n.63.
Et ſuper hoc eſt bulla Pij V. num.64. & eſt res dubia,ibid.nu.65.70.& 71.
Canonicus debet ex fructibus Canonicatus alimentari,lib.13.c.9.n.69.
Canonicus habens Parrochialem an
vbi reſidere teneatur,lib.14.c.5.n.24.
Canonicus faciens profeſſionem fidei in Capitulo in quo ſit vicarius ſatisfacit, lib. 15. c.3.n.26.
Canonicus ab Epiſcopo miſſus ad viſitanda limina Apoſtolorum præſens reputatur, lib.15.n.3.n.146.
Idem eſt in Canonico Pœnitentiario, n.147.
Idem eſt in exercente curam animarum Eccleſia,in qua eſt Canonicus,n.148.
Idem eſt in Canonico facto Vicario Capitoli ſede vacante,n.149.
Idem eſt in Canonico exiſtente in ſeruitio Epiſcopi,viſitatione,& ſimili,n.150.
Canonicus Theologus ea qua legit die præſens reputatur,n.153.
Canonicus abſens ratione ſtudij præſens cenſetur,nu.154.
Sed non lucratur diſtributiones quotidianas nu.155.
Quid in prouentibus incertis & quotidianis nu.156.
Piſanæ Eccleſiæ conſuetudo circa abſentes ratione ſtudij,n.157.
Canonici,& etiam laici circa electionis caſſationem ſunt audiendi,lib.11.c.4.n.20.
Canonici, & alij habentes dignitatem an teneantur pſallere in choro. lib. 15. cap. 3. num.74.
Et concluſio eſt affirmatiua,n.75.
Quamuis alij dicãt aſſiſtentiam ſufficere ad lucrandas diſtributiones quotidianas,nu. 76.
Sed excuſantur, ſi adſit contraria conſuetudo,nu.77.
Quæ tamen in Conc. Trid. ſublata videtur, nu.78.
Et alij dicunt non teneri dum cantatur cãtu figurato,n.79.
Eccleſiæ Piſanæ vſus laudabilis in recitatione diuini Officij,n.80.
Canonici celebrantes Miſſas priuatas tempore officij non lucrantur diſtributiones,n.81.
Niſi id faciant Iuſſu ſuperioris,n.82.
Sed contrarium ſeruatur de conſuetudine, n.83.
Canonici Cathedralium, & Collegiatarum tenentur reſidere,n.99.
Et vltra tres menſes non poſſunt abeſſe, nu.100.
Canonicorum conuocatorum ſi duæ partes remaneant actum expedire poſſunt. lib. 8. c.3.n.10.
Et ſi duæ partes receſſerint tertia nil agere poteſt,n.11.
Niſi inſtet finis termini Iuris,n.12.
Canonicatus quid ſit.lib.1.c.1.n.212.
Canonicatus ſecularis, & præbenda ſecularis ſunt beneficia ſecularia, lib. 6. capit. 2. num.43.
Ca-

Canonicatus duo ſunt incompatibiles, lib. 6. c.10.n.10.
Et eos retinens ſine diſpenſatione amittit, num.15.
Capitulum vt quis duas, de elect. lib.6. quando locum habeat in præſentato, lib.8.cap.7 num.26.
Capitulum Piſanum confert, & inſtituit, lib.1. c.1.n.199.
Capitulum Piſanum, vt Ordinarius conſenſum præſtat in translatione Iuriſpatronatus, lib.1.c.2.n.39.
Capitulum Piſanum habet Iura Epiſcopalia, lib.4.c.1.n.24.
Capitulum Piſanum à quo conuocetur. lib. 8. c.3.n.3.
Capitulum Piſanum ſemper edicta ponit de præſentationibus coram ſe factis, lib.9.capit.1.n.11.
Capitulum Piſanum confert quaſdam parrochiales facto concurſu coram ordinario, lib.10.c.1.n.50.
Capitulum Piſanum habet ius inſtituendi, & deſtituendi, lib.12.c.3.n.14.
Capitulum aliud eſt aliud ſinguli de Capitulo, lib.8.c.4.n.17.
Capituli conſenſus hodie requiritur in faciendis vnionibus, lib.14.cap.5.num.50.
Niſi conſuetudo immemorabilis ſit in contrarium, num.51.
Capituli conſenſus in vnione non præſumitur, nu.54.
Niſi lapſum ſit tempus triginta annorum, nu.55.
Dummodo ex inſtrumento vnionis non appareat contrarium, nu.56.
Capitulum vtrum poſſit ſtatuere ſuper diſtributionibus quotidianis, lib.15.c.3.n.158.
Et an poſſit remittere diſtributiones amiſſas. nu.159.
Capitulum ſede Epiſcopali vacante conſenſum præſtat ſuper reſeruatione, & translatione Iuriſpatronatus, lib.1.c.2.num.44. & lib.2.c.1.nu.15.
Capitulum ſede vacante an poſſit confirmare donationem Iuriſpatronatus, lib.4.cap.1. num.25.
Capitulum ſede vacante beneficia non poteſt conferre neque pro Epiſcopo præſentare, lib 5.c.3.n.30.
Capitulum ſede vacante ſuccedit in his, quæ ſunt Iuriſdictionis, nu.32.
Capitulum ſede vacante non poteſt intera annum literas dimiſſorias ad ordines dare niſi arctatis, lib.6.c.6.n.53.
Capitulum ſede vac. diſpenſat ſuper interſtitijs, nu.59.
Capitulum ſede vacan. Edictum pro concurſu proponit, ſeu eius Vicarius, lib.10.c.1.n.37.
Capitulum ſede vacante ſeu eius Vicarius poteſt inſtituere, lib.12.c.2.num.10.
Non poteſt tamen conferre beneficia ſpectātia ad Epiſcopi collationem, n.11.
Et quando collatio ſimul ad Epiſcopum, & Capitulum ſpectat, nu.12.
Et idem eſt quando alius cum Epiſcopo conferre debet. nu.13.
Capitulum ſede vacante non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ lib.14.cap.3.n.55.
Neque poteſt conferre beneficia, nu.57.
Nec ſuccedit in præſentatione ſeu Electione ad Epiſcopum ſpectante, n.58.
Poteſt tamen præſentatos inſtituere, & Electos confirmare, n.59.
Et poteſt facere quaſcunque collationes neceſſarias. n.60.
Capitulum ſede vacante ſuccedit in poteſtate vniendi beneficia, lib.14.c.5.n.31.
Capitula, & collegia clericorum gaudent fori priuilegio, lib.6.c.1.n.116.
Cappella S. Hieronymi in campo Sancto Piſarum eſt Sacerdotalis, lib.6.c.6.n.48.
Cappellania eſt ſimplex beneficium ſine dignitate, & Iuriſdictione, lib.1.c.1.n.66.
In dubio cenſetur beneficium ſi conſtet de vna prouiſione ordinarij ibid.n.134.
Cappellania quando non dicatur Sacerdotalis, lib.6.c.6.n.31.
Cappellanus præſentatus à patrono ad Eccleſiam monialium quando recipi poſſit, lib. 2.c.9.n.23.
Cardinalium appellatione veniunt S.R. Eccleſiæ Cardinales, lib.5.c.3.n.6.
Cardinalatus eſt beneficium ſeculare, lib.6.capit.2.n.26.
Cardinalis poteſt ad beneficia præſentari, lib.6 c.10.n.39.
Caſata, domo, ſeu parentela vocata omnes de ea veniunt ad Iuſpatronatus, lib.4.c.2. num.29.
Caſus in quibus non eſt quis ipſo iure priuatus beneficijs, ſed venit priuandus, lib.5. c.5. nu.17.
Cauſa commiſſa habenti dignitatem, ſi dignitatem reſignat, remanet iudex, lib.13. capit.10.n.15.
Cauſa eadem coram diuerſis Iudicibus tractari non debet, lib.8.c.7.n.16.
Cauſa Eccleſiæ aliquando decidi debet ſecundum Ius ciuile, lib.4.c.4.n.27.
Cauſæ Eccleſiæ in prima inſtantia intra biennium terminandæ, lib.7.c.3.c.8.
Et partes tempus prorogare nequeunt, n. 9.
Et celeriter eſt expedienda, nu.10.
Cauſæ ex quibus Ordinarij vniones facere debent. lib.14.c.5.n.44.
Caſia familia nobiliſsima, & antiquiſsima lib.3.c.1.n.50.
Celeſtini III. priuilegium circa Primatum

Pi-

Piſanum, libro 3 cap. 2. num. 69.
Cenſura, quid ſit. libro 6. capit. 5. numero 5.
Cenſura dicitur à Cenſendo, num. 6.
Et eſt triplex excommunicatio, ſuſpenſio, & Interdictum, num. 7.
Cenſura aliqua irretitus ordines recipiens ſit irregularis. ibid. num. 54.
Centum annui debent remanere pro Parocho. lib. 14. cap 7. num. 10.
Certi ſunt quorum certitudo nota erat ante edictum lib. 9. cap. 1. num. 20.
Ceſſatio à diuinis quid ſit. libro 6. cap. 5. numero 34.
Charitas in primis exercenda eſt erga domeſticos. lib. 6. cap. 9 num 25.
CHRISTI actio eſt noſtra inſtructio. lib. 15. cap. 13. num. 77.
B. Chriſtiana virgo Piſana. lib. 3. cap. 2. numero 99.
Chriſtiani ſunt capaces Iuriſpatronatus. libro 2. cap. 6. num. 9.
S. Cipriani de oratione ſermo. lib. 15. cap. 3. num. 61.
Citatio non requiritur in quibuſdam caſibus. lib. 9. cap. 1. num. 22.
Citatio vnica cum termino peremptorio ſit quando non ſit trina, num. 29.
Citatio quid ſit & quomodo fiat. libro 11. capit. 4. num. 4.
Citatio alia verbalis alia realis, numero 5.
Citari debet habens intereſſe in cauſa, numero 6.
Citatio tria requirit, num. 7.
Citatio fit ad partis inſtantiam, numero 8.
Citatio requiritur ad proceſſus validitatem, num. 9.
Citatio ibi requiritur vbi cauſæ cognitio adhibetur. num. 10.
Citari debet qui poteſt actum impedire, numero 11.
Citatio eſt de iure diuino num. 22.
Citatio quomodo eſſe debeat numero 56.
Citatio perſonalis ad ſententiam requiritur, numero 71.
Et expreſsè ad ſententiam, numero 73.
Citatio ad ſententiam debet eſſe vna peremptoria vel triplex, numero 75.
Niſi ab initio cauſæ præceſſerit citatio perſonalis, numero 76.
Citatio non requiritur quando pars eſt præſens dum profertur ſententia, numero 78.
Citatio non requiritur ad derogationem faciendam. libro 14. capitulo 3. numero 128.
Ciuis præfertur extero. libro 12. capitulo 9. numero 13.
Clauſula abſolutionis poni poteſt in prouiſione Ordinarij. lib. 6. cap. 4. numero 55.
Clauſula, & cum abſolutione à cenſuris ad effectum, & cætera quid operetur. libro 13. cap. 8. numero 123.
Et quando dicatur clauſula non habeat, numero 124.
Et tollit impedimentum proueniens à cenſuris, numero 127.
Et per eam alij dicunt includi etiam irregularitatem, numero 128.
Et abſolui à cenſuris reſeruatis in bulla cœnæ Domini, numero 129.
Eaque vti poſſunt ordinarij, numero 130.
Clauſula, & cum abſolutione à cenſuris non prodeſt incondeſcentibus per annum. libro 14. cap. 3. num 104.
Nec prodeſt non parentibus rei Iudicatæ, Incendiarijs, &c numero 105.
Clauſula ac ſi à die datæ quid operetur. ibidem, numero 103.
Clauſula amoto ibidem, numero 35.
Quæ facit exequutorem merum, mixtum numero 37.
Et habet vim expreſſionis coloratæ poſſeſſionis, numero 38.
Clauſula ante ſerri quid operetur ibidem, numero 98.
Et tollit ſubreptionem, numero 99.
Et non trahitur retro in præiudicium Iuris quæſiti, numero 100.
Et nil operatur niſi quis ea vti velit, numero 101.
Et per eam tolluntur reſeruationes, & expectatiuæ, numero 102.
Clauſula appellatione remota tollit ſuſpenſionem, & ab attentatis excuſat. libro 11. cap. 4. num. 102.
Sed non continet contradicentes de Iure, numero 103.
Et dicta clauſula intelligitur de appellatione friuola, num. 104.
Nec aliquid operatur quando conſtat de grauamine, numero 105.
Clauſula appellatione remota. libro 13. capit. 8. numero 40.
Quæ operatur vt in appellatione ſit inferenda cauſa, numero 41.
Et intelligitur ſolum quoad nominatos in literis, numero 42.
Quæ nil operatur quando ſententia ſit notoriè iniuſta, numero 43.
Clauſula arbitrio tuo ibidem, numero 51.
Quæ quid importet regulariter, numero 52.
Clauſula cautionem bancarium conſignare quomodo intelligatur, ibidem, numero 202.
Et idem eſt in ſchedula bancaria, num. 203.
Clauſula in circa vel circa quomodo ſit intelligenda. ibidem, numero 104.

Clauſula contradictores, &c. habet locum contra contradictores de facto. libro 13. cap. 5. num. 22.
Clauſula, cuius litis ſtatum, & merita quid operetur. lib. 13. cap. 8. num. 58.
Et intelligitur de lite eo modo quo pendebat, numero 59.
Et operatur, quod non dicatur ſubreptum etiam non expreſſum, numero 60.
Dummodo in gratia ſit facta mentio litis, numero 61.
Clauſula, cuius id expreſſus accedit conſenſus quomodo intelligatur, numero 122.
Clauſula cuius valor quid operetur. ibidem, numero 138.
Clauſula, cum plenitudine Iuris Canonici quid importet, numero 184.
Clauſula, dummodo non ſit alteri Ius quaſitum, quid operetur. ibidem, num. 73.
Præſeruat ius in re, & ad rem, numero 74.
Niſi conſtaret Papam velle iuri quaſito præiudicare, numero 75.
Et non impedit derogationem medietatis Iurispatronatus, numero 76.
Et operatur, vt gratia ſit nulla ſi tunc alteri ſit Ius quaſitum, numero 77.
Et intelligitur de iure valido, numero 78.
Et habet vim expreſſionis tituli, numero 79.
Et ſemper intelligitur etiam ſi non exprimatur, numero 80.
Et quando præſeruet ius ad rem, num. 81.
Quamuis alij teneant dictã clauſulam præſeruare tantum ius in re, numero 82.
Quia Ius ad rem non eſt plenum, numero 83.
Et in praxi dicta clauſula ſolet præſeruare Ius ad rem, numero 84.
Niſi in literis adſit clauſula anteferri, numero 85.
Vel alia clauſula non obſtantibus cum decreto irritanti, numero 86.
Et niſi ſit ius aliter quaſitum, quàm illud narratum in literis, numero 87.
Clauſula dummodo accedat conſenſus, &c. quid importet, numero 104.
Clauſula dummodo accedat conſenſus patronorum requirit conſenſum expreſſum, libro 14. cap. 2. numero 28.
Qui ex longo tempore præſumitur, numero 29.
Clauſula dummodo eius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat. ibidem numero 105.
Et totam gratiam qualificat, numero. 106.
Clauſula dummodo intruſus non ſit, quomodo intelligatur. ibidem, num. 107.
Et facit gratiam conditionalem, numero 108.
Clauſula dummodo omnes in ſimul non excedant, quid importet. ibidem, numero 112.
Et ſi adiecta ſit renouationi penſionis quid operetur, numero 113.
Clauſula dummodo remaneant centum pro rectore quid operetur. ibidem, numero 114.
Clauſula dummodo remaneant quinquaginta, quid operetur. ibidem, numero 117.
Quæ debet Iuſtificari per penſionarium, numero 118.
Quid ſi ſit appoſita reſeruationi penſionis, num. 119.
Clauſula dummodo cauſa non ſit inſtructa, quid operetur. ibidem, numero 120.
Et reddit ſententiam nullam, numero. 121.
Clauſula, decretum irritans quid operetur, numero 170.
Et contra eam non valet actis contrarius, numero 171.
Et dicta clauſula inficit poſſeſſionem, & titulum, numero 172.
Et nil operatur in gratia conditionali, numero 173.
Et ligat etiam ignorantes, numero 174.
Et operatur, vt inferior non poſſit manus apponere, numero 175.
Et habet inhibitionem in ventre, numero. 176.
Et appoſita in gratia de beneficio tamquam de reſeruato non afficit, numero 177.
Et nil operatur quando non eſt appoſita ſuper certo corpore beneficij, numero 178.
Neque ampliat principalem diſpoſitionem, numero 179.
Clauſula diſcretioni tuæ, & cætera, & ſuper quibus conſcientiam veſtram oneramus, quid operetur. ibidem, numero 180.
Et facit delegationem perſonalem, numero 181.
Clauſula diſtrictius inhibentes, quid operetur, numero 183.
Clauſula derogatoria, quid operetur, numero 186.
Et ſi cum ea adſit motus proprius tolluntur conſuetudines, numero 187.
Clauſula ex certa ſcientia, libro 13. capit. 8. numero 26.
Clauſula, & cætera. ibidem, numero 48.
Quæ extenditur ad ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus, numero 49.
Clauſula ex nunc prout ex tunc, quid operetur, numero 51.

Et

Et poſita à Papa in collatione beneficij vacantis non ſuſpendit gratiam ibidem, numero 54.

Et nil operatur ante conditionis exiſtētiam. num. 55.

Et relata ad tempus futurum quid operetur, num. 56.

Et diſpoſitio in qua ponitur dicta clauſula retrotrahitur ad tempus actus, numero 57.

Clauſula pro expreſſis habentes quid operetur, ibid. num. 148.

Et facit quod omnia exprimi poſſunt, numero 149.

Clauſula generalia contra quid operetur eodem, libro 13. capitulo 8. numero 329.

Clauſula habita vel non habita quid importet. ibidem, num. 210.

Et quando lis non eſt calumnioſa quamdiu duret, numero 211.

Et interdum ponitur, vt quis non poſſit beneficium reſignare, niſi praeuia intimatione facta penſionario, numero 212.

Clauſula inducas conferas manuteneas. dicto libro 13. cap. 8. num. 31.

Quam Iuriſdictionem tribuat, numero 32.

Clauſula in forma camere quid operetur. ibidem num. 190.

Clauſula ipſo iure ipſoq. facto quid ſignificet. ibidem num. 216.

Clauſula de iure, & de facto quid operetur, num. 236.

Clauſula Ius iuſtitiam. ibidem, numero 259.

Et quoad expreſſa nihil operatur, numero 260.

Et operatur, quod agens in poſſeſſorio obtinere poſſit in petitorio, num. 261.

Et per eam cenſetur intentatum remedium magis vtile, num. 262.

Clauſula motu proprio, & ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis eodem lib. 13. cap. 8. num. 21.

Quae non operatur in praeiudicium tertij, numero 22.

Clauſula motus proprij tollit ſubreptionem, num. 24.

Sed non in praeiudicium tertij, numero 25.

Clauſula manutenere quid importet ibidem, numero 196.

Clauſula nec aliter, quam ſi, nec aliàs aliter, nec alio modo importat formam ibidem, num. 68.

Et importat formam praeciſam, numero 69.

Et importet intentionem ſuſpenſiuam, numero 70.

Et eſt clauſula reſolutiua, num. 71.

Et eſt limitatiua voluntatis, & praeſeruatiua ſui Iuris, num. 72.

Clauſula non obſtantibus, & caetera, numero 154.

Tollit omnia quae gratiae obſtare poſſunt, numero 155.

Et priuilegium non clauſum in corpore Iuris, num. 156.

Et non auget gratiam, num. 157.

Et non tollit ſubreptionem, mumero 158.

Et per eam non cenſetur derogatum regulis Cancell. num. 159.

Atque tollit obſtacula perſonalia, numero 160.

Nec derogat diſpoſitioni firmatae partium conſenſu, num. 161.

Item non tollit Ius quaeſitum laico ex fundatione, vel dotatione, numero 162.

Et eſt nullius effectus ſi diſpenſatio ſit nulla, num. 163.

Clauſula non retardata vel ſiue retardatione ſolutionis penſionis, quid operetur ibidem, num 272.

Qua ſtante etiam lite pendente penſio ſolui debet. num. 273.

Etiam ſi per appellationem ſentētia ſuſpendatur, num. 274.

Et dicta clauſula non apponitur pro penſione appoſita ab inferiore, numero. 275.

Clauſula omni meliori modo quid operetur, dicto lib. 13. cap. 8. num. 335.

Et ſi cum ea adſit copula comprahendit etiam vltra expreſſa, num. 336.

Et dicta clauſula idem eſt, quod pleno iure, numero 337.

Et ex ea intelligitur enixa mens diſponentis, num. 338.

Et per eam non cenſetur quis ſe adſtringere ad non ſpecificata, num. 339.

Et appoſita in teſtamento facit, vt cenſeatur appoſita clauſula codicillaris, numero 340.

Et tunc dicitur conſtare de mente teſtatoris, num. 341.

Et per eam libellans non cenſetur ſe velle adſtringere ad ſpecificata. numero 342.

Qua tamen non vitiat ſenſum clarum, num. 343.

Clauſula in omnibus, & per omnia quid operetur, ibidem, num. 344.

Per eam comprahenduntur illa quae alias non comprahenderentur, numero 345.

Et extendit mandatum etiam ad rem ſubrogatam, num. 346.
Et operatur vt inter ſubiecta nulla ſit differentia num. 347.
Et habet vim ſpecialis ſpecificationis, numero 348.
Et ſpecialis priuilegij, numero 349.
Sed per eam non comprehenduntur non conceſſibilia, num. 350.
Et importat fictionem, & veritatem in re poſsibili, num. 351.
Et per eam factus Ciuis dicitur verus ciuis, 352.
Clauſula prout iuris, & prout de iure, ibidem num. 44.
Quæ ſolum Iudicem reſpicit, num. 45.
Et poſita in commiſsione de exequendo ſententiam quid operetur, numero. 46.
Et quid in commiſsione reſtitutionis in integrum contra tres conformes, numero 47.
Clauſula perinde valere quid importet ibidem num. 62.
Quæ non operatur contra ius tertio quæſitum, num. 63.
Nec aliquid operatur ſi ceſſet cauſa principalis, num. 64.
Et tollit defectum diſpenſationis, num. 66.
Clauſula parito, parito breui, parito Iudicato quid operetur. dicto libro 13. cap. 8. num. 330.
Et clauſula parito non tribuit Iuriſdictionem antequam ſit paritum, numero. 331.
Idem eſt in clauſula parito breui, numero 332.
Clauſula parito Iudicato rem Iudicatum ſupponit, num. 333.
Et dat Iuriſdictionem ſub conditione, numero 334.
Clauſula quorum tenores quid operetur, ibidem, num. 89.
Et per eam cenſetur derogatum vnicuique conſtitutioni, num. 90.
Et quare fuit inuenta, num. 91.
Et ſufficit pro plena ſpecificatione, numero 92.
Et eſt clauſula conſpicua, num. 93.
Et habet vim cuiuslibet litis, iuris, &c. num. 94.
Et operatur ſpecificationem eorum ad quæ relata eſt, num. 95.
Et tollit ſubreptionem, num. 96.
Et per eam cenſetur derogatum reg. Cancellariæ, num. 97.
Clauſula, quomodolibet includit omnem modum, num. 198.
Et eſt vniuerſalis, & diſtributiua, numero 199.
Et idem eſt in clauſula quomodocumque, num. 200.
Quæ clauſulæ oſtendunt plenam voluntatem diſponentis, num. 201.
Clauſula, quam, & quas quid operetur. ibidem num. 251.
Et per eam poteſt procedi prout in prima, num. 252.
Dummodo acta ſint tranſportata, numero 253.
Et dicta clauſula comprahendit petitorium & poſſeſſorium, num. 254.
Et intelligitur generaliter, & non ſtat reſtrictiuè, num. 255.
Et appoſita in cauſa poſſeſſorij facit, vt etiam petitorium deduci poſſit, numero 256.
Et facit, vt ſententia lata in gradu appellationis ſubſtineatur tanquam in prima, num. 257.
Et dicta clauſula æquitatem ſapit, numero 258.
Clauſula, ſi & in quantum quid denotet, libro 9. capit. 1. numero 3. & libro 13. cap. 8. num. 357.
Clauſula, ſine retardatione exequutionis laicorum Apoſtolicarum, quid operetur, lib. 11. cap. 4. num. 97.
Clauſula, ſine præiudicio exequutionis literarum Apoſtolicarum dicto libro 13. ap. 8. numero 266.
Et facit cõditionalem commiſſionem, n. 267.
Et non purificata conditione non eſt in cauſa procedendum, num. 298.
Et poteſt dici de eius nullitate poſt factam exequutionem. num. 269.
Et intelligitur de literis antea emanatis, num. 270.
Et per eam ſubſtinetur exequutio facta appellatione pendente, num. 271.
Clauſula, ſaluo iure dicitur ſalutaris ibid. numero 263.
Et per eam actor non dicitur doloſè plus petiiſſe, num. 264.
Saluo Iure ſuperflui quid denotet, numero 265.
Clauſula ſi idoneum repereris, vel quatenus idoneus reperiatur d. lib. 13. c. 8. n. 16. quæ importat monitionem, n. 18.
Clauſula ſi inueneris vel repereris, n. 19.
Quæ importat cauſæ cognitionem, numero 20.
Clauſula ſi repereris vel ſi inueneris, & clauſula conſtito, quando narrata verificarentur coram eodem importans conditionem de præterito. ibid. poſt cap. 8. numero 17.
Clauſula ſi ita eſt eodem lib. 13. capit. 8. numero 50.

Clauſula ſine vitio ſpolij quid operetur ibidem num.238.
Et non excuſat à vitio attentatorum, numero 239.
Et intelligitur quatenus breue ſit Iuſtificatum, num.240.
Clauſula ſtatum, & merita quid importet, num.243.
Operatur litis expreſsionem, num.244.
Facitque ſubreptionem ceſſare, numero 245.
Clauſula ſiue alio quouis modo quomodo intelligatur ibid.n.134.
Et quando intelligatur de diſsimilibus vel maioribus,nu.135.
Et capit vacationem contingentem tempore datæ,num.136.
Clauſula ſuper ea quoque lis inter aliquos, quid operetur,ibid.num.67.
Clauſula ſupplentes,&c. non ſupplet defectum cauſæ,num.164.
Nec tollit defectum poteſtatis facientis actũ, num.165.
Et tollit tunc defectus iuris poſitiui. numero 166.
Et non ſupplet defectus prouenientes de iure naturali, num.167.
Nec ſupplet defectum citationis, numero 168.
Nec tollit defectus concernentes perſonam ſupplicantis,num.169.
Clauſula ſummariè tollit ſolemnitates iuris ciuilis,num.213.
Non tamen probationes neceſſarias, numero.214.
Clauſula ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, &c. quid importet ibid.num.215.
Clauſula ſublata, &c. quid operetur ibidem num.246.
Hac reddit proceſsum nullum, & ſententiam, nu. 247.
Dummodo gratia ſit producta, numero 248.
Et contra eam non poteſt opponi de defectu intentionis, num.249.
Et oris aperitio tollit dictæ clauſulæ effectũ, num 250.
Clauſula verificato prius quomodo ſit adimplenda, dicto libro 13. capitulo 8. numero 6.
Et debet adimpleri ſecundum Concil. Trid. num.9.
Clauſula vocatis vocandis dicto lib.13. cap. 8. numero 27.
Quæ facit exequutorem de mero mixtum, num.28.
Et tollit vitium ſubreptionis, num. 29.
Et facit cauſam appellabilem, numero 30.
Clauſula vt aſſerit, ſeu aſſeritur quid faciat, ibid. num.131.
Per clauſulam, vt aſſeritur narratiua non dicitur eſſe partis, num. 132.
Et per eam nihil includitur. num. 133.
Clauſula vt præmittitur eſt reſtrictiua, numero 137.
Clauſulam per ablatiuum abſolutum importat conditionem dicto libro 13. capit. 8. num. 14.
Et quid operetur ibid. num.288.
Clauſulæ exequutiuæ, quæ ibidem, numero 298.
Et non ampliant, nec mutant principalem diſpoſitionem, num.299.
Etiam ſi remaneant ſuperfluæ, numero 300.
Si ſint conditionaliter prolatæ, numero 301.
Et ſi poſitæ ſint ad augendum augent, numero 302.
Et diſpoſitionem interpretantur, ſed illam non alterant, num.303.
Et ex eis colligitur mens diſponentis, numero 304.
Et in literis nil operantur, & quare, numero 305.
Clauſula generalis quomodo procedat, numero 276.
Et poſita poſt ſpecificata reſtringitur ad præcedentia, num.277.
Et non comprehendit maiora expreſſis, numero 278.
Et poſita in fine ad omnia refertur, numero 279.
Et quando dicatur diſpoſitiua, numero 280.
Et non capit vacationes futuras, numero 281.
Et poſita in priuilegijs non includit ignorata, num. 282.
Et poſita in mandato reſtringitur ad contenta in mandato, num. 283.
Clauſula habens plures intellectus quid faciat ibid. num.292.
Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, ibid. num. 306.
Etiam ſi præcedentia contineant diuerſa, num.307.
Et id quando procedat, numero 308.
Niſi non commodè ad præcedentia referri poſſit, num. 309.
Vel ſimus in odioſis num.310.
Vel quando ſubeſt diuerſa ratio, numero 311.
Vel quando dicta clauſula per ſe ſubſiſtit, num. 312.
Vel ſi ſimus in his, in quibus eſt facta ſpecialis prouiſio, numero 313.

Vel ſi ex tali relatione reſultet contrarietas, num.314.

Vel ſi diſpoſitio ad quam refertur efficeretur inutilis, num.315.

Vel quando ſequeretur abſurdum, numero 316.

Vel ſi pœna ſit in aliqua parte appoſita, quia non cenſeretur repetita, numero 317.

Vel ſi ſimus in his, quæ incidenter poſita ſunt, num. 318.

Vel quando reſtringeretur diſpoſitio. num. 319.

Vel quando mens diſponentis locum haberet ſine d. relatione, num.320.

Vel ſi in aliquo capitulo aliquid ſubaudiatur, num. 321.

vel ſi ex d. relatione reſultaret iurium correctio, num.322.

Vel ſi ſimus in his quæ in referentè ſunt excepta, num. 323.

Vel ſi reſultaret intellectus iuri contrarius, num.324. & 326.

Vel ſi plura ſint capitula ſuper eodem negotio habentia orationem perfectam, numero 325.

Vel ſi adſit maior ratio quod referatur ad proximiora, num.327.

Clauſula in fine poſita in materia ſubſtitutionum refertur ad omnes, num. 328.

Clauſulæ Mandatorum, quæ ibidem, numero 256.

Clauſula plura reſpiciens determinabilia quid faciat ibid.num.287.

Clauſula quòd reſignans habeat vnde viuere poſſit quomodo verificatur ibidem, numero 44.

Clauſula ſpecialis, quid operetur, numero 286.

Clauſulæ vniuerſales cuius ſint efficaciæ, numero 284.

Et nullam reſtrictionem admittunt, numero 285.

Clemens IIII. Piſis creatus fuit, lib.3. cap.2. num 86.

Clementina. Plures de Iurepatronatus in quibus locum habeat. libro 12. capit. 8. numero 9.

Clerici de redditibus beneficij teſtari non poſſunt, libro primo, capitulo 1. numero 45.

Clerici de patrimonialibus, & quaſi patrimonialibus teſtari poſſunt. libro primo, capit.1. num.51.

Clericus eſt adminiſtratur bonorum Eccleſiæ non Dominus. libro primo, capitulo 1. num.53.

Et eſt maior vſufructuario, & minor vſufructuario, num.54.

Clericus non poteſt ad ſacros ordines promoueri ad titulum beneficij manualis, lib. 1. cap.1. num.132.

Clericus vt quis fiat tria requiruntur Aetas habilitas & forma num. 106.

Clericus ob ingratitudinem commiſſam in ſuã Eccleſiam ea priuari poteſt. lib.2. c. 3. num.33.

Clericus ſi conſtruat Eccleſiam in fundo ſuo, & dotet de bonis ſuæ Eccleſiæ ambo fiunt Patroni. libro ſecundo, capitulo 4. numero 24.

Clericus quando teneatur Eccleſiam reparare. lib.5.cap.5. num.92.

Clerici non ſunt litibus inquietandi, lib.2. c.5. num.166.

Clericus abſens à Diœceſi debet citari ad exhibendum bullas ſui beneficij. lib. 5. cap.5. num.13.

Clericus abſens quando priuari debeat beneficio. num 14.

Clericis euagatio eſt interdicta, num.15.

Clerici beneficiati, & in ſacris ordinibus conſtituti in habitu, & tonſura clericali debent incedere. lib.6. c.1. num.11.

Clericalis habitus eſt veſtis talaris, nu. 13.

Clerici corpus veſte nigra tantum tegitur, & quare, num. 14.

Clericatus non requiritur quando quis nominatur à Patrono, ſed quando præſentatur, num.15.

Clericus primæ tonſuræ gaudet priuilegio fori, & canonis num. 18.

Et circa priuilegium fori Conc.Trid. diſponit.n.19.

Quod procedit ſi habeat beneficium, vel in Eccleſia deſeruiat,nu.20.

Nec trina requiritur monitio ad hoc, vt Clericus perdat fori priuilegium, numero 25.

Clericus ſi ex Conc. Trid. non gaudet priuilegio Canonis gaudet priuilegio fori, numero 22.

Et contra eum delinquentem Epiſcopus animaduertere poteſt, num.23.

Clericus quando poſſit Clericatui renunciare, num.24.

Clericus primæ tonſuræ ad beneficium poteſt præſentari niſi beneficium alium Ordinem requirat, num.25.

Clerici capacitas attenditur tempore præſentationis, num.26.

Clericus coniugatus præſentari nequit. quamuis veniat clericorum appellatione, numero 27. & libro 6. capit. 7. numero 19.

Quia coniugatus non poteſt perfectè Domino famulari, dicto libro 5. capit. 5. numero 28.

Cle-

Cl.ricatus quando dicatur receptus à proprio Epiſcopo, num.29.
Clericatus eſt de iure diuino, num.43.
Clerici vnde dicti ſunt, nu. 44.
Clerici ſunt in famulatu Domini, nu. 45.
Clerici dicuntur ſerui Dei, nu. 46.
Clerici debent eſſe iuſti, nu. 47.
Clerici debent eſſe literati, & non auari, numero 48.
Clerici ſobrij, & honeſti eſſe debent, numero 49.
Clericatus non præſumitur, nu. 50.
Clericatus quando præſumatur, num. 51.
Clericatus probatur per literas teſtimoniales Epiſcopi, nu.52.
Per ſcripturam ſuper ipſo Clericatu, numero 53.
Ex confeſſione partis aduerſæ, nu. 54.
Per inditia, & argumenta, nu. 55.
Ex communi reputatione, & opinione, numero 56.
Per famam concurrentibus alijs, nn. 57.
Per teſtes, qui fuerunt præſentes, numero 58.
Per aſſertionem Cardinalis, nu.59.
Per verba enunciatiua Bullæ, nu. 60.
Clericus in Bulla nominatus gaudet fori priuilegio, num.61.
Clericatus an probetur ex ipſius quaſi poſſeſſione, nu. 62.
Et quando dicta quaſi poſſeſſio proſit, numero 63.
Clericum, quem non eſſe quomodo probetur, num. 64.
Clerici nomen eſt generale, nu 65.
Clericorum appellatione, qui veniant, nu. 67. 69. 70. & 71.
Clericalis habitus in veſte, & tonſura conſiſtit, num.72.
Clericalis tonſura, quæ, & quid denotet, numero 73.
Clericales ordines ſunt nouem, nu. 74.
Et gradatim ſunt ſuſcipiendi, nu. 75.
Clerici non ſunt ſubiuriſdictione Principis ſecularis, nu. 76.
Non tamen dicuntur forenſes, nu.77.
Clerici in fauorabilibus veniunt appellatione diſtrictualium, nu. 78.
Et gaudent prærogatiuis ciuium, numero 79.
Clerici veniunt appellatione populi, numero 80.
Et vaſſallorum appellatione, num.81.
Clericus Minor. Ordin. expreſſè renuncians Clericatui non eſt amplius admittendus, num. 83.
Clericorum priuilegia ſunt latiſſimè interpretanda, num. 90.
Clerici inter perſonas miſerabiles comprahenduntur, nu. 92.
Clericum ſe dicens cum non ſit de falſo punitur, num. 93.
Et ſi clericali veſte vtatur qualiter puniatur, num. 94.
Clericatus effectus ſunt multi, nu. 96.
Clerici ſunt exempti à Laicorum iuriſdictione, num. 97.
Non ſolum de iure poſitiuo, ſed etiam de iure diuino, nu. 98.
Clericus in actione reali conuenitur coram Ordinario loci, vbi res eſt, nu. 102.
Clerici ſunt exempti à iuriſdictione Laicorum in quolibet iudicio, nu.103.
Clerici non poſſunt fori priuilegio renunciare num. 106.
Nec etiam cum conſenſu Epiſcopi, numero 107.
Clerici coniugati quando gaudeant fori priuilegio, num. 108.
Clericus, eiuſque conſortes coram Eccleſiaſtico conueniri debent, nu.119.
Et vnde in rebus inſeparabilibus, vel ſeparabilibus, nn. 120.
Clericus laudatus ab emptore non poteſt corã laico conueniri, nu.131.
Nec Clericus hæres laici, nu. 132.
Clericum trahens coram Iudice laico eſt excommunicandus, num. 136.
Clerici poſſunt torqueri à laicis coram Eccleſiaſtico Iudice, nu. 137.
Clericus non poteſt coram laico conueniri ex quacunque conſuetudine, nu. 139.
Clericus, & laicus ſi ſint cohæredes eorum Iudex eſt Eccleſiaſticus, num.144.
Clericus per infamiam non perdit fori priuilegium, num.145.
Clericus à laico delegatus, nec etiam poteſt de cauſis Clericorum cognoſcere, numero 147.
Clericus depoſitus gaudet fori priuilegio donec actualiter degradetur, nu.148.
Clericus repertus in fragrante crimine poteſt capi à laico, vt ad Eccleſiam remittatur, num. 149.
Clericus à non ſuo Epiſcopo ordinatus gaudet fori priuilegio, nu. 157.
Sed non poteſt conſequi beneficium, numero 158.
Et gaudet fori priuilegio ordinatus ab Epiſcopo impedito ordines conferre, numero 159.
Clericus Minor. Ordin. ſi poſt delictum dimittat habitum, puniri debet ab Eccleſiaſtico, num. 160.
Clericus poteſt à Patre emancipari coram laico, num. 161.
Clericus incorrigibilis poteſt puniri à laico, numero 162.
Clericus incorrigibilis quis ſit, nu. 163.
Clericus exercens ſe in enormitatibus à laicis

cis puniri poteſt, numero 164.

Clericus aſſaſſinus quando à laico puniri poſſit, num. 165.

Clericus degradatus à laico puniri poteſt, numero 166.

Clericus gaudet fori priuilegio ſi poſſideat beneficium, num. 167.

Etiam ſi beneficium ſit ſine redditibus, numero 169.

Clericus priuatus clericali priuilegio remanet clericus, nu. 174.

Clerici non ligantur ſtatutis laicorum, numero 176.

Nec eorum bona, num. 177.

Etiam ſi eſſet ſtatutum priuilegiatiuum, num. 178.

Clerici nec ſponte poſſunt ſoluere collectas, numero 190.

Clerici ſunt exempti à gabella impoſita pro capite animalis, nu. 192.

Clerici, an poſſint collectari pro communi vtilitate, & neceſſitate, nu. 194.

Clerici, vt poſſint collectari, quæ requirantur, num. 195.

Clerici non poſſunt ſuccedere in feudis, numero 196.

Idque declaratur in multis caſibus, numero 197.

Clerici in ſacris conſtituti non poſſunt contrahere matrimonium, num. 198.

Idque non procedit in clericis minor. ordin. num. 199.

Clerici non poſſunt negotiari, nu. 200.

Clerici non poſſunt carcerari pro cauſa ciuili, & quando, nu. 201.

Clericum percutiens eſt excommunicatus, numero 203.

Etiam mortuum, num. 207.

Clericus non poteſt eſſe Tabellio, nu. 202.

Clericus, vt præcipitet dans cauſam eſt excommunicatus, num. 205.

Clericum percutiens per errorem, vel aliter quando excuſetur, num. 209.

Clericus non poteſt teſtificari coram Iudice laico, nec ibi eſſe laici procurator, nec poteſt eſſe officialis inter laicos, numero 210.

Clerici beneficiati, & in ſacris conſtituti, & Religioſi tenentur ad recitandũ diuinum officium, num. 211.

Clerici non poſſunt eſſe aduocati coram Iudice laico, num. 212.

Clerici litigantes non tenentur iurare de calumnia, num. 213.

Clerici venari non poſſunt, non poſſunt legitimari à ſeculari, & ſi confugiunt ad Eccleſiam poſſunt contrahi, nu. 214.

Clericus patronus Eccleſiaſticus intra ſemeſtre putare præſentare, n. 215.

Clericus ſi vendidit rem duobus, primus emptor præfertur, numero 216.

Clericus per clericatum nobilitatur, ibidem.

Clerici non poſſunt pœnas conuentionales exigere, & coram duobus teſtibus poſſunt teſtari, nu. 217.

Clerici ſeculares apponi poſſũt in Monaſterio, quando Religioſi ſunt incorrigibiles, lib. 6. cap. 2. num. 11.

Clericatum, & ordinem aliquando quis recipere cogitur, nu. 12. ibidem.

Clericus, qui vult effici debet eſſe liber, lib. 6. cap. 4. num. 2.

Clericus criminoſus præſentari non poteſt, lib. 6. cap. 5. nu. 1.

Clericus ſeruans interdictum generale, ſeu ſpeciale præſentari poteſt, nu. 24.

Clericus, cui ſit interdictus ordo præſentari nequit, nu. 25.

Clericus acceptans officium habens annexam iuriſdictionem ſecularem, & criminalem ſit irregularis, num. 39.

Clericus ſemel, vel bis admiſſus ad beneficium poteſt iterum examinari, nu. 135.

Clericus hiſtrio ſcurra, ſeu minus præſentari non poteſt nec eligi, nu. 140.

Nec iſte admittitur ad ſumendum Euchariſtiam, nu. 141.

Nec gaudet priuilegijs clericalibus, numero 142.

Clericus ſemel reiectus tanquam criminoſus non debet amplius admitti eadem cauſa durante, num. 143. ibidem.

Clericus præſentari poteſt ſi habet ætatem legittimam, lib. 6. cap. 6. nu. 1.

Clericus ante 14. ann. beneficium obtinere non poteſt, num. 2.

Et beneficium curatum ante 25. annum, numero 3.

Et dignitates, & canonicatum ante 22. annum, num. 4.

Clericus attingens 14. annum canonicatum in Collegiata obtinere poteſt, nu. 12.

Clericus dum præſentatur debet eſſe actu clericus, num. 21.

Clerici idonei ad beneficia præſentari debent, lib. 6. cap. 7. nu. 1.

Clerici nati ex legittimo matrimonio ſunt præſentandi, num. 2.

Clerici ſeculares ad beneficia ſecularia, Regulares ad regularia præſentantur, numero 20.

Clerici incedentes in habitu, & tonſura ſunt præſentandi, num. 21.

Clerici mundi, & virtute præditi eſſe debent, num. 30.

Clericus vnus ad beneficium eſt præſentandus numero 36.

Clerici apti, & diligẽtes ſunt præſentãdi, n. 38.

Clerici prudentes, & modeſti ſunt præſentandi, num. 40.

Cleri-

Clericus ſine peccato mortali exiſtens præſentari debet, num. 42.
Clericus bonæ famæ præſentari debet, numero 45.
Clericus nulla cenſura irretitus præſentari debet, num. 46.
Clericus præſens non abſens præſentari debet, lib.6. cap.8. num.5.
Clericus patronus non poteſt ſe ipſum præſentare, lib.6. cap.9. num.1.
Nec etiam ad beneficium ſimplex, numero 4.
Clericus compatronus poteſt ab alio compatrono præſentari, num. 10.
Sed ſe ipſum cum compatronis præſentare non poteſt, num.11.
Clericus poteſt per Papam cogi, vt beneficium accipiat, lib. 6.c.10. n.40.
Clericus ſecularis quando præſentari poſſit ad altaria exiſtentia in Eccleſijs Regularium, num.49.
Clericus diœcæſanus præſentari debet, lib. 6. c. 11. num. 1.
Clerici ciuitatis præferendi ſunt exteris in concurſu, num. 5.
Clericus quilibet de rigore præſentari poteſt, num.9.
Clericus aſſerens in literis ſe eſſe Piſanum denotat originem, num.13.
Clericus ſeptem annorum eſt capax penſionis, lib.13. c.9. n.11.
Clericus maiorem penſionem promittens, quando committat ſimoniam, num.40.
Clericus Min.Ordin. poteſt reſignare beneficia etiam ſi non habeat vnde viuat, lib. 13. c. 10. num.56.
Clericus idoneus procurans ſibi reſignari beneficium non peccat, & quid in procurãte Epiſcopatum, nu. 67.
Clerici in vita æquiparantur vſufructuarijs, lib.14.c.8. nu.2.
Clericus beneficiatus ad quid teneatur ratione beneficij, lib.15.c.3. nu.1.
Tenetur incedere in habitu, & tonſura clericali, nu. 2. & 16.
Et tenetur veſtes clericales deferre, numero 3.
Sed ſi ex iuſta cauſa habitum non deferat excuſatur, num. 5.
Vel ſi non deferat ex paupertate, numero 6.
Vel ſi non deferat pro vna vice, nu. 7.
Vel ex cauſa infirmitatis, nu. 8.
Vel ratione itineris, nu.9.
Clericales veſtes, quæ, num.10.
Clericis certarum veſtium vſus interdictus, num. 12.
Et attendenda eſt conſuetudo clericorum, num. 13.
Clericus non deferens tonſuram, vel habitum quando peccet, numero 18.
Clericalium veſtium color quis, nu. 19.
Clerici veſtes nigras deferre debent, numero 20.
Clericus beneficiatus tenetur eos ordines recipere, quos ratione beneficij accipere tenetur, num. 21.
Cui non currit tempus, donec litigat ſuper beneficio, num.22.
Clericus obligatus facere fidei profeſſionem, ſi eam non fecerit, non facit fructus ſuos, num. 29.
Lucratur tamen diſtributiones quotidianas, num. 30.
Clericus beneficiatus tenetur quotidie recitare diuinum officium, num.35.
Clericus vnum, vel plura habens beneficia vnicum officium recitare tenetur, nu.40.
Clerici non recitantes diuinum officiũ ad quid teneantur, & quando peccent, nu. 41.
Clericus habens tenue beneficium tenetur recitare officium, num. 43.
Clericus habens titulum beneficij, cuius fructus alteri ſunt reſeruati, tenetur officium recitare, num. 44.
Clericus tenetur officium recitare ſecundum Breuiarium Romanum, aliàs peccat mortaliter, num. 55.
Et eſt recitandum officium Sanctorum Diœceſis, num. 56.
Et ſi dicat vnum officium pro alio, quando ſatisfaciat, nu. 57.
Clericus beneficiatus, quibus caſibus excuſetur à recitatione diuini officij, num.84.
Et excuſatur ratione infirmitatis, numero 85.
Ob cæcitatem, num.86.
Ex Papæ diſpenſatione, num. 87.
Ex occupatione maioris negocij, num. 88.
Vel ob defectum Breuiarij, num.92.
Et ex alijs cauſis, num. 93.
Clericus beneficiatus tenetur iura, & bona beneficij tueri, nu.169.
Clericorum peccata, quoad beneficia, quæ, numero 172.
Clericus tenetur honeſtè, & laudabiliter viuere, num.173.
Clericus, quæ curare debeat, nu. 174.
Clericorum genus electum, regale Sacerdotiũ, num. 176.
Clerici temperantia in victu, nu. 180.
Clericus ſit Sacræ Scripturæ ſtudio deditus, numero 181.
Clericus modeſtiam ſeruet, num. 182.
Clericus terrena contemnat, num.185.
Clerici ſunt diſpenſatores reddituum Eccleſiaſticorum, nu. 186.
Decretum Concil. Trid. circa vitam Clericorum, nu. 187.
Clericus debet eſſe ſal terræ, nu.188.

Clerici mercedem à Deo conſequuntur in Cœlo, nu. 191.
Clerus Piſanus ex concordia inita cum Camera Apoſtolica, quid poſſit, libro 1. cap. 1. num. 97.
Coadiutor quid ſit, lib. 5. cap. 1. num. 69.
Coadiutor in Decanatu Piſano, nu. 70.
Coadiutoria ſiue perpetua, ſiue temporalis non eſt beneficium, nu. 72.
Coadiutor non dicitur beneficiatus, numero 73.
Coadiutoriæ hodie quomodo ſolent concedi, numero 74.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione continet duplicem gratiam, n 75.
Coadiutor reſidere non tenetur, nu. 76.
Nec recitare diuinum officium ratione coadiutoriæ, num. 77. & libro 15. capite 3. num. 45.
Coadiutoria non dicitur propriè reſignatio, d. lib. 5. c. 1. nu. 78.
Coadiutoria narratiua eſt verificanda, numero 79.
Coadiutor debet habere requiſita ſicut coadiutus, num. 80.
Coadiutor in beneficio patronato non datur ſine patroni conſenſu, nu. 81. & lib. 5. cap. 5. nu. 151.
Sed ad vitam Rectoris poteſt dari, ſine dicto conſenſu, nu. 152.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione à Papa concęditur, dicto libro 5. capite 1. numero 82.
Coadiutor datur amenti ſine eius conſenſu, numero 83.
Coadiutor ſedere debet poſt omnes, niſi ſit coadiutor dignitatis, n. 84.
Coadiutor poteſt inſeruire coadiuto volentę, num. 85.
Coadiutor infirmus, vt præſens reputatur, numero 86.
Coadiutor mortuo coadiuto ſtatim fit titularis, & quomodo ſedere debeat, n. 87.
Coadiutor ad titulum coadiutoriæ ordinari poteſt, ſi ex ea congruam habeat ſubſtentationem, num. 88.
Coadiutor mortuo coadiuto fabricæ Eccleſiæ ſoluit ſolitum, n. 89.
Coadiutor habet vocem actiuam, & paſſiuam in Capitulo, num. 91.
Coadiutor tenetur reſidere ſi beneficium requirat reſidentiam, n. 92.
Coadiutor Parochi tenetur reſidere, nu. 93.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione, an inducat incompatibilitatem, libro 6. capit. 10. num. 19.
Coadiutor, & coadiutus poſſunt abeſſe per tres tuentes, lib. 15. cap. 3. n 124.
Et ſi vltra abſint, quas pœnas incurrant, num. 125.
Collatorem, vel patronum eſſe, eſt aliud quam habere ius conferendi, & præſentandi, lib. 1. c. 3. n. 31.
Collatio quid ſit, libro quinto, cap. 1. num. 95. & lib. 6. cap. 10. num. 29.
Collatio, hoc verbum in iure prolatum multa comprehendit, dicto libro quinto, capite 1. numero 96.
Collator ante vacationem procuratorem conſtituere nequit, lib. 5. c. 6. n. 5.
Nec collatio delegari poteſt, nec præſentatio, lib. 12. c. 2. n. 7.
Collatio facta illiterato eſt nulla, libro 6. cap. 5. num. 125.
Collatio eſt actus voluntarius, & gratioſus, lib. 6. cap. 10. nu. 30.
Collatio ordinarij non requirit obtentorum expreſſionem, num. 32.
Nec valorem beneficij, & ſimilia, numero 33.
Collator intra trimeſtre conferre debet, libro 7. cap. 1. num. 3.
Collatio ex iure deuolutionis in beneficijs patronatis intra ſemeſtre fieri debet, numero 7.
Collator conſeruandus eſt in ſua poſſeſſionę, lib. 7. c 3. n. 4.
Collatio, ſeu electio ſub conditione, quando valeat, lib. 8. cap 6. nu. 26.
Collatio beneficij facta ſpreto patrono eſt nulla lib. 11. cap. 2. nu 8.
Sed per ſuperuenientem patroni conſenſum validatur, num. 9. & lib. 12, cap. 5. nu. 6. & lib. 14. c. 3. nu 48. & 51.
Et quando extinctum eſt Iuſpatronatus, ibidem, nu. 52.
Collatio beneficij facta à legato, ſpreto patrono Eccleſiaſtico valet, dicto libro 12. cap. 5. numero 30.
Collator poteſt beneficium cõferre extra ſuum territorium, quando proceditur extraiudicialiter, lib. 11. cap. 4. nu. 49.
Conferre habens ex iure deuoluto habet ſemeſtre, lib. 12. c. 4 n. 17.
Collatio poteſt iterari, num. 31.
Collatio Epiſcopi facta ipſi patrono conſentienti valet, lib. 12. c. 5. nu. 8.
Collatio Epiſcopi præualet collationi Vicarij, numero 30.
Collatores Hoſpitalium habent ſemeſtre ad cõferendum, lib. 14. cap 6. nu. 6.
Collecta, & eleæmoſina egenis diſtribuantur, lib. 1. cap. 1. nu. 21.
Collegiata Eccleſia, ſi habet curam animarum cura illa ad Collegium, non ad ſingulos ſpectat, lib. 2. cap. 7. nu. 31.
Collegi Riccium Politianum Piſis erectum, lib. 3. cap. 2. nu. 51.
Collegium Puteanum Piſis erectum, numero 52.

Collegij

Collegij maior pars poteſt abbreuiare tempus, & præſentare, lib.7.c.7.n.6.
Collegium quando debet præſentare quis illud conuocare faciet, lib.8. cap. 3. nu.1.
Et tunc ille conuocat, qui aliquo iure habet talem poteſtatem, nu. 2.
Collegij iura in vno etiam conſeruantur, lib.8. cap. 3. num. 9.
Collegij actus ſi non fiat ritè minor pars appellare poteſt, lib.8. cap.4. nu. 5.
Collegium eſt perſona ficta, nu. 13.
Collegium eſt quoddam corpus, nu. 14.
Collegium quare excommunicari nequeat, numero 15.
Collegij ſi media pars vnum, alia alterum præſentat, quis inſtituendus, libro 8. cap. 6. num.17.
Collegium laicorum poteſt in præſentando variare, lib.12. cap.1. nu. 19. & eodem lib. 10. cap. 3. num. 5.
Collegium Cardinalium non poteſt regulariter derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ, libro 14. capit. 3. nuro 30.
Nec etiam Sede vacante, num. 31.
Nec poteſt regulariter derogare Conſtitutioni Papæ ſeu Concilij, n.32.
Et ideò nec dictæ qualitati appoſitæ in fundatione beneficij, num. 35.
Collitigans debet petere gratiam intra menſem ſi ceſſionem habeat à collitigante, lib. 13. cap.7. num. 14.
Coloni Clericorum gaudent fori priuilegio, lib. 6. cap.1. nu. 123.
Coloni Clericorum ſunt exempti à ſolutione onerum, & quando num. 188.
Comes fundans Eccleſiam, & acquirens Iuſpatronatus reputatur perſona priuata, l.2. cap. 5. nu. 112.
Comes Nicolaus Gallettus patronus plurium beneficiorum, libro quinto, capite 6. numero 12.
Commenda alia temporalis, alia perpetua, lib. 1. cap.1. num. 140.
Perpetua quæ ſit, nu. 141.
Commendatio, ſiue commenda duplex, lib. 5. cap. 1. num. 56.
Commenda beneficiati eſt titulus Canonicus, num. 57.
Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos, num. 58.
Commenda perpetua, dicitur palliata diſpenſatio, num. 59.
Commenda requirit ætatem, & alias qualitates, ſicut alia beneficia, nu. 60.
Commendatarius perpetuus Abbatiæ poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus, num. 61.
Commenda ſubiacet conſtitutioni de publicandis reſignationibus, numero 62.
Commendare, eſt deponere, num. 64.
Commendatio non datur vacatio, ſed ſemper vacat, vt prius, num. 65.
Impropriè tamen dicitur vacare, numero 66.
Commenda in dubio præſumitur perpetua, numero 67.
Commendatum beneficium non facit incompatibilitatem, lib.6. cap.10. nu. 20.
Commenda ad ſex menſes à lege permittitur, lib.12. cap. 10. nu.4.
Commenda in Parrochialibus non conſtituitur, ſed Vicarius cum congrua, numero 5.
Commendæ fiunt ad vtilitatem commendatarij, num. 6.
Commendam beneficij habens tenetur officium recitare, lib. 15. cap.3. num. 47.
Committere quid ſit, libro quinto, capite 1. numero 101.
Commiſſio facta à Principe non poteſt exerceri extra committentis territorium, lib. 8. cap. 1. num. 16.
Commiſſarius derogationis nō poteſt eam reijcere, lib.14. cap. 3. num. 155.
Et ſi alij eam committit, perdit iuriſdictionem, num. 156.
Vel ſi alium in ſocium adhibet non habentem in ea aliquam iuriſdictionem, numero 158.
Communis vſus loquendi attenditur in interpretanda voluntate teſtatoris, lib. ſexto, capit 6. num. 41.
Commune quando aliquid eſt pluribus, vt ſingulis conſenſus ſeparatim præſtari debet, lib.8. cap.1. nu. 4.
Communis vſus loquendi, qui erat tempore diſpenſationis attendi debet, lib. 13. cap. 8. num. 295.
Communis vſus loquendi, loci attenditur, numero 296.
Comparens poſt terminum, quando audiatur, lib.9. cap.3. nu.4.
Compatroni poſſunt alium non compatronum admittere ad præſentandum, libr. 4. cap. 9. num. 46.
Compatronus præſeruat præſentando ius compatroni, lib.5. cap.2. num.37.
Niſi priuatiuè quoad alios præſentaret, numero 38.
Compatronus præſentando, quando alios dicatur ſpoliare, libro quinto, capite quarto, num. 51.
Compatroni præſentati conſenſus auget paritatem, lib.6. cap. 9. num.13.
Compatroni poſſunt ex ſe vnum præſentare, num. 16.
Compatronus re integra lapſo edicti termino admittitur ad præſentandum, lib. 7. cap. 7. num. 7.
Et ſi comparet poſt factam inſtitutionem
poteſt

poteſt eam approbare, numero 8.
Compatroni Iuriſpatronatus miſſi, ſi præſentauerunt, præſentatus debet inſtitui, etiam ſi laicus tunc variet, libro 10. capite 1. num. 25.
Et ratio ponitur, num. 26.
Compatroni quando poſſint eſſe teſtes in probando Iurepatronatu, libro 11. capit. 8. num. 4.
Et aliquando admittuntur ad probandas deſcendentias, nu. 6.
Compatronus præfertur alij non compatrono, lib. 12. cap. 9. num. 16.
Compromiſſum ſi fiat in clericum, & laicum reductio fit coram Eccleſiaſtico, lib. 6. cap. 1. num. 146.
Compromiſſarij ab initio poſſunt eſſe incerti, poſtea verificandi, libro 8. cap. 6. numero 19.
Compromiſſarij ſi debito tempore non præſentent, fit deuolutio, num. 21.
Compromiſſarij ſi præſentent indignum ratificante compromittente perditur præſentandi facultas, nu. 22.
Compromiſſo pendente ſuper beneficio, poteſt alter adire Ordinarium, &c. lib. 14. cap. 3. num. 160.
Computatio temporis fit de momento ad momentum, lib. 14. cap. 6. nu. 16.
Conceſſum videtur, quod non eſt expreſſè prohibitum, lib. 5. cap. 3. num. 2.
Concilij Tridentini decretum ſeſſ. 24. de reformat. cap. 13. Procedit quando verè eſt Eccleſia Parrochialis, lib. 2. cap. 7. nu. 43.
Concilij Trident. prouiſio, circa literaturam promouendorum, libro 6. capit. 5. numero 127.
Concil. Trident. ſeſſ. 22. cap. 17. de reformat. lib. 6. cap. 10. nu. 2.
Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 17. loquitur de collatione non de inſtitutione, lib. 6. cap. 10. nu. 28.
Concil. Trid. ſeſſ. 22. de reform. cap. 15. contra vſurpantes fructus beneficiorum, libro 8. cap. 8. num. 16.
Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. de reform. ſuper prouiſione Parrochialium, libro 10. cap. 1. num. 30.
Et ibidem Epiſcopus prouidet de Vicario Eccleſiæ vacantis, lib. 7. cap. 8. num 7.
Concilium generale non poteſt derogare qualitati in beneficij fundatione appoſitæ, lib. 14. cap. 3. num. 27.
Concilium eſt inferius Papa, num. 28.
Concilium non poteſt contra iura poſitiua diſponere ſine Papa auctoritate, num. 29.
Concilium Prouinciale Epiſcoporum, an poſſit derogare qualitati in beneficij fundatione appoſitæ, libro 14. capite tertio, numero 39.
Et cognoſcit de cauſis Epiſcoporum, & totius Prouinciæ, nu. 40.
Et idem eſt in Concilio primatiali, numero 41.
Concilium Primatiale Archiepiſcopi Piſani Primatis, num. 42.
Concluſio in cauſa, quando ſuppleat defectum citationis, lib. 11. c. 4. nu. 77.
Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in Iudicio Inſtitutionis, libro 11. capite 8. numero 13.
Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in beneficialibus, num. 14.
Et ſi fiat non poteſt reuocari, num. 15.
Concluſum in cauſa, quando dicatur, numero 17.
Concubinarius notorius, nec eligi, nec præſentari poteſt, lib. 6. cap. 5. num. 108.
Concubinarius puniendus ex Concilio Tridentino, & ex Bulla Pij Quinti, numero 109.
Concurſus omittitur in multis caſibus, lib. 10. cap. 1. num. 52.
Vt ſi Papa conferat Eccleſiam approbato ad curam animarum, num. 53.
Vel ſi eccleſia reſignetur, nu. 54.
Et ſi in partibus non fuit ſeruata forma Concilij Trid. num. 55.
Vel ſi lapſum fuit ſemeſtre, & non fuit collata, num. 56.
Vel ſi atteſtatio approbationis intra quadrimeſtre non fuit propoſita, num. 57.
Vel ſi ſit eccleſia ſit Iuriſpatronatus laicorum, num. 58.
Niſi ſint patroni ex priuilegio nam tunc fit concurſus, num. 59.
Vel ſi redditus ſint tenues, num. 60.
Vel ſi eccleſia erat ſub lite, num. 61.
Vel ſi cura ſpectet ad eccleſiam collegiatam, num. 62.
Aut ſi Vicarij ſint apponendi in Eccleſia vnita Monaſterio, nu. 63.
Sed ſi in Vicarium transferatur cura tunc fit concurſus, num. 64.
Vel ſi Eccleſia ſit vnita Dignitati, numero 65.
Vel ſi ſit Eccleſia Regularis, num. 66.
Conditio non poteſt imponi poſt factam fundationem, libro ſecundo, capite octauo, numero 6.
Conditio caſualis, vel mixta, quæ dicatur, lib. 13. poſt cap. 8. nu. 21.
Conferendi data poteſtate, & poteſtas præſentandi data intelligitur, non è contra, lib. 5. cap. 6. num. 15.
Conferens beneficium illiterato peccat, & tenetur ad intereſſe Eccleſiæ, libro 6. cap. 5. num. 126.
Confeſſio facta pro exoneratione conſcientiæ, probat debitū, & quando, lib. 2. c. 5. n. 73.

Con-

Confeſſio facta in teſtamento quando habeat vim legati, n.74.
Confeſſio facta de vſuris reuocari non poteſt, num. 75.
Confeſſio Clerici facta coram laico eſt nulla, lib.6.cap.1.num.128.
Poteſt tamen cogi à ſuo Iudice vt in d.confeſſione perſeueret, num.129.
Confirmatio intelligitur ſecundum confirmatum, lib.14.poſt cap.2.num.55.
Confirmatio quando ſit inualida, num. 60.
Confirmatio non praiudicat tertio, num. 61.
Confuſio & infinitas vitanda eſt, lib. 10. cap. 4.numero 3.
Conſecratio Eccleſiæ probatur per litteras inciſas in lapidibus, lib.11.cap.7.n.27.
Conſenſus in tranſlatione iuriſpatronatus poteſt etiam ex poſt facto interuenire, libro 1.cap.2 num.40.
Conſenſus Epiſcopi quare requiratur in acquirendo iurepatr. lib.2.cap.1.num.8.
Conſenſus Epiſcopi tunc debet eſſe expreſſus, num.12.
Quando præſumatur interuenire, n.13.
Conſenſus Epiſcopi loci vbi fundatur Eccleſia requiritur, num. 14.
Conſenſus Epiſcopi requiritur ſiue laicus ſiue Clericus fundet vel dotet, num.16.
Ex poſt facto poteſt interuenire, nu. 18.
Conſenſus Epiſcopi non Capituli requiritur in reſeruat.iuriſpatr.num.11.
Conſenſus in tranſlatione iuriſpatronatus expreſſus eſſe debet, lib.4.c.1.nu.23.
Quamuis aliquando tacitus ſufficiat, numero 29.
Conſenſus præd. in dubio præſumitur interueniſſe, num.30.
Conſenſus Diœceſani in cuius Diœceſi ſita eſt Eccleſia, cuius iuſpatronatus donatur, eſt neceſſarius, num. 34.
Et poteſt præcedere, & ſubſequi, numero 36.
Conſenſus Epiſcopi requiritur in limine fundationis beneficij in acquiſitione, & tranſlatione iuriſpatron.num.49.
Conſenſus Epiſcopi ex lapſu 30. annorum præſumitur in donatione iuriſpatronat. lib.4.cap.4.num.6.
Conſenſus omnium requiritur quando aliquid ad omnes ſpectat, libro 8. capit. 2.numero 2.
Conſenſus maioris partis quando maiori præiudicat ſimul fieri debet, num.3.
Conſenſus Patroni habet vim præſentationis, lib.11cap.6.num.9.
Conſenſus prædictus abſentibus veris patronis non facit quaſi poſſeſſionem, numero 10.
Conſenſus ſequi poteſt, & actum validat, lib. 12.cap.5.num.17.& 47.
Conſentiens actum gerere videtur, numero 18.
Conſentiens dicitur propriè facere, numero 19.
Conſenſus quando tacitus vel expreſſus requiratur, num.39.
Conſenſus expreſſus quis dicatur ſeu tacitus num.40.
Conſenſus expreſſus multis modis dicitur, numero 41.
Conſenſus tacitus quibus modis inducatur, numero 42.
Conſenſus expreſſus eſſe debet quando requiritur pro forma, num.43.
Aliàs ſufficit tacitus, num.44.
Conſenſus formalis quando pro forma requiratur, numero 45.
Conſenſus poteſt præſtari per litteras, & aliter, num. 48.
Conſenſus ſuper reſignatione beneficij eſt præſtandus, lib.13. cap.10. numero 75.
Conſenſus requiſitus ad validitatē actus quando præſumatur, libro 14. cap. 2. numero 31.
Conſenſiſſe tacitè dicitur in ſui præiudicium qui ſciuit, & cum potuit non contradixit, lib.14.poſt cap.2.numero 6.
Conſenſus patronorum ex quibus probetur, numero 11.
Conſenſus patronorum præſtitus ſuper prouiſionibus Apoſtolicis habet vim præſentationis, num.10.
Conſenſus Epiſcopi etiam tacitus ſufficit in donatione iuriſpatronatus, num. 14.
Qui conſenſus quando non requiratur in legatis iuriſpatronatus, num. 18.
Conſiliarij omnes opus habent, lib. 11.cap.3. num.184.
Conſtantinus Eccleſias ædificauit, & dotauit etiam pro miniſtris, lib.1.c.1.n.33.
Conſtitutio facta vt fraus euitetur eſt fauorabilis, lib.5.cap.4.num.15.
Conſtitutio obuians fraudibus eſt iuri diuino conformis, num.16.
Conſtitutio Sixti V. ſuper delatione habitus Clericalis, lib.15. cap.3. num.4.
Conſtituti ſub alterius poteſtate vt filijſfamil. ſerui, & ſimiles ſi Eccleſiam ædificent non fiunt patroni, lib.2.cap.7 nu.53.
Conſtruere quis dicatur Eccleſiam, lib. 1. cap. 2.num.52.& lib.2.c.1.n.3.
Conſtructio venit ſub nomine fundationis, lib. 2.cap.1.num.26.
Conſueta dari Eccleſiæ pro eleemoſyna ex ſtatuto auferri non poſſunt, lib.2.cap.5. numero 152.
Conſuetudo ſubſtinet vicem præſentationis etiam contra fundationem.lib.4.c.9.n.31.
Conſuetudo ſeu ſolitum ex bino actu inducitur, num.40.
Conſuetudo Piſana Diœceſis quando Iuſpa-

e tronatus

tronatus pertinet ad communitates. libro 8. cap.1.num.20.

Conſuetudo Piſana circa procuratores ad præſentandum.lib.5.cap.6.num.11.

Continuans poſt inhibitionem non attentat. lib. 13.cap.8.num.241.

Quod non procedit in inhibitione Rotali, num.242.

Contradictio eſt appellatio extraiudicialis. libro 8.c.4.num.9.

Contradictor certus abſens poteſt citari ad eius domum vel alibi,lib.11.c.4.n.13.

Conuentio, qua quis inuitatur ad delinquendum non valet.lib.4.c.4.n.48.

Conuerſi, & Nouitij non habent vocem in Capitulo,ideò non poſſunt præſentare, lib. 5.c.3.n.28.

Conuocans collegium nequit abbreuiare terminum Iuris.lib.8.c.3.num.4.

Conuocatio quando fit per Campanam,nu.15.

Corpore vitiatus eſt irregularis.lib.6.c.5.n.45.

Corpore vitiatus quis ſit,num.46.

Corpore vitiatus præſentari non poteſt. lib. 6. c.7.n.14.

Corſica inſula Archiepiſcopo Piſano ſubiecta. lib.3.c.2.num.63.

Creditor Eccleſiæ differens exigere quando non poſſit amplius petere, lib.2.c.5.n.164.

Cultus Deo debitus exercetur per actus internos,& externos,lib.1.c.1.n.6.

Actus interni deuotio,& oratio,externi adoratio ſacrificium,&c.nu.7.

Curatum beneficium non dicitur ſi habeat poteſtatem fori contentioſi in foro exteriori, lib.2.c.7.num.26.

Cura animarum largè,& ſtrictè ſumitur, numero 27.

Cura animarum largè ſumpta continet etiam poteſtatem fori contentioſi in ſpiritualibus,num.28.

Cura propriè dicitur poteſtas ſoluendi, & ligandi in foro pœnitentiali,n.29.

Cura exiſtens in Collegiata ad Collegium non ad ſingulos ſpectat,num.31.

Curatum beneficium non eſt quod non eſt actu tale,num.37.

Curatum beneficium non dicitur quando ad tempus curam habet,num.41.

Nec ſi de facto habet requiſita ad beneficiũ curatum,num.42.

Curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium Iuriſp. d. hæreditatis,lib.4 c.5.n.6.& lib.12.c.9.n.44.

Et curator etiam datus ventri prægnanti, eod. lib.12.c.9.n.45.

Curiales nequeunt præſentari, lib. 6. capit. 7. num.7.

Cuſtodia Eccleſiæ vacantis ſpectat ad habentem Ius inſtituendi, niſi patroni ſint Eccleſiaſtici,lib.7.c.8 num.1.&c.

Curatoris datio an ſpectet ad ordinarium, an ad delegatum, lib. 4. capit. 1. fol. 175. col. 2.

D

DAns pretium pro conſtituenda dote Eccleſiæ acquirit iuſpatron. lib. 2. cap.4. num.20.

Decanatus eſt beneficium ſæculare lib. 6. c. 2. num 32.

Decima alia perſonalis,alia realis,alia mixta, lib.1.c.1.num.17.

Decendium ad appellandum currit à die notificatæ ſententiæ,lib.11.c.9.n.30.

Decimæ olim ſoluebantur Sacerdotibus, lib.1. cap.1.num.16.

In lege naturæ dabantur in honorẽ Dei,numero 17.

Et in lege ſcripta,n.18.

Sunt de iure diuino,nu.19.

Non ſunt exigendæ ex illicitè acquiſitis, libro 2.c.6. num.26.

Non poſſunt concedi in feudum niſi ex priuilegio Papæ,lib.2.c.5.n.34.

Non veniunt in venditione vniuerſitatis, lib.4.c.5.num.3.

Declaratoria requiritur in pœnis ipſo iure incurſis,lib.13.c.8.n.227.

Et tunc Iudex non punit,ſed declarat fuiſſe commiſſum delictum,n.228.

Niſi factum ſit notorium,n.229.

Decretum irritans habet inhibitionem in ventre,lib.13.c.8.n.176.

Decretum Conc.Trid quod cauſæ in prima inſtantia coram ordinario cognoſcantur nõ habet locum in beneficijs reſeruatis, libro 14.c.1.n.33.

Degradatio eſt duplex,lib.6.c.5.n.65.

Degradationis, & depoſitionis pœna,lib.6.capit.5.num.35.

Degradatus non poteſt præſentari,lib.6.cap.5. num.64.

Delegatus Papæ quando poſsit inſtituere, lib. 12.c.2.n.17.

Denominatio fit à digniori,& potẽtiori,lib.14. cap 5.n.14.

Deo ſacrificia fuerunt oblata in lege naturæ, lib.1.c.1.n.8.

Derogari an poſsit qualitati appoſitæ in fundatione beneficij,lib.14 c 3.n.2.& 15.

Derogatio iuriſpat.laicorum quomodo fieri debeat,lib.14.c.1.n.100.

Non comprehendit iuſpatronatus Regum Ducum,num.122.

An debeat conſecrare fundator vel hæres, numero 132.& 133.

Præiudicat ei, qui præſentare debet quando eſt conuentio inter compatronos de alternis vicibus præſentando,n.137.

Pit

Fit in iurepatron. laicorum, & Clericorum, lib. 14. c. 2. n. 3.
In laicali debet eſſe expreſſa, n. 6.
In Eccleſiaſtico ſufficit clauſula ad cuiuſcũque præſentationem, &c. n. 7.
Derogatio debet fieri in totum, quando beneficium vacauit in Curia per obitum, n. 8.
Secus ſi vacauit ob non factam publicationem, num. 9.
Non conſueuit fieri in beneficijs iuriſpatr. Reg. &c. nu. 10.
Fieri conſueuit in totũ in beneficijs iuriſpatron. mixti, lib. 14. c. 2. n. 11.
Item in competenti ex præſcriptione, vel priuilegio, nu. 12.
Intellige quando beneficia non vacarunt in menſe reſeruato, quia aliàs non eſſet opus derogatione, ſed poſſent liberè cõferri, numero 19.
Solet fieri in litigioſo beneficio, nu. 14.
Itẽ vbi præſentatus fuit cõpatronus, nu. 22.
Item in permutationibus, nu. 24.
Item in deuolutis, num. 25.
Derogatio datur aliquando pro duobus tertijs, lib. 14. c. 2. n. 18.
Aliquando pro medietate, nu. 19.
Quomodo intelligatur eſſe pro medietate, numero 20.
Cui ſuffragetur, num. 21.
Huiuſmodi derogatio conceditur quando vacat per aſſecutionẽ incompatibilis, nu. 25.
Fit cum clauſula pro hac vice tantum, n. 26.
Derogatio, vt valeat debet probari, de iurepatr. lib. 14. c. 2. n. 27.
Item debet adeſſe iuſta cauſa, libro 14. cap. 2. nu. 69.
Et exprimenda ſunt, quæ de iure exprimi debent, num. 70. videlicet
Cura animarum, nu. 71.
Qualitas iuriſpatron. nu. 72. cum reliquis vſque nu. 92.
Derogatio non committitur Ordinario, quando poteſt fieri auctoritate priuata, libro 14. cap. 3. nu. 24.
Neque de neceſſitate committitur inferiori, vbi poteſt fieri ab Ordinario, nu. 125.
Illius forma ſeruanda eſt, nu. 123.
Derogatio qualitatis beneficij, quibus modis expiret, lib. 14. cap. 3. n. 136.
Derogatio conceſſa per reſcriptum iuſtitię, expirat re integra per mortem concedentis, lib. 14. c. 3. n. 127.
Per mortem commiſſarij, nu. 130.
Per mortem naturalem, & interdum ciuilem ſubdelegati à Commiſſario, nu. 140.
Per mortem naturalem primi delegati, numero 141.
Et an per ciuilem, nu. 142.
Per mortem illius, contra quem fuerat conceſſa, num. 145.
Et an per ciuilem mortem, num. 146.
Derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ, non expirat mortuo concedente, lib. 14. cap. 2. num. 138.
Expirat per mortẽ impetrantis, quando priuilegium eſt perſonale, nu. 143.
Itẽ per lapſum tẽporis in ea præfixi, n. 147.
Item per mortem concedentis, vbi data eſt ad beneplacitum illius, nu. 148.
Aliquando expirat per non vſum, nu. 166.
Et aliquando per contrarium vſum, n. 167.
Item per ipſius derogationis abuſum, n. 168.
Derogatio ceſſante cauſa, quæ ab initio fuit vera, quando ceſſet, l. 14. c. 3. n. 149. vſq. 152.
Derogatio qualitatis beneficij poſitæ in fundatione facta ob diminutionem fructuũ, an ceſſet auctis fructibus, l. 14. c. 3. n. 157.
Derogatio prior non cenſetur reuocata per poſteriorem, lib. 14. c. 3. n. 154.
Suſpenditur pendente nullitate, nu. 163.
Extinguitur per renunciationem illam obtinentis, nu. 164.
Derogaturus ſi fuerit recuſatus quid agendum lib. 14. c. 3. n. 159.
Deſcendentes debent probare iuſpatr. ad ſe deuolutum, lib. 11. c. 5. n. 96.
Deſcẽdentes à linea fundatoris omnes veniunt ad iuſpatronat. reſeruatum lineæ, lib. 4. cap. 2. nu. 35.
Deſcendentia quomodo ſit probanda, libro 11 cap. 5. num. 99.
In antiquis facilius probatur, nu. 100.
Prouenìens à primo fundatore, quomodo probanda, nu. 101.
In familia quomodo probetur, li. 4. c. 7. n. 17.
Deuolutio in beneficialibus fit à iure, lib. 7. c. 6. nu. 12. & lib. 14. c. 5. n. 21.
Deuolutio fit ad Superiorẽ quando procurator non exhibuit mandatum, lib. 7. c. 5. n. 5.
Idem quando præſentatio non fit in tempore, lib. 12. c. 3. n. 4.
Et fit gradatim, vt in exemplis, nu. 7. & lib. 14. c. 5. num. 17. & 27.
Quando fiat ad habentem inſtituere, lib. 12. c. 4. nu. 13.
Fit ab inferiore ad ſuperiorem cum ſua qualitate, lib. 1. cap. 1. n. 138.
Elapſo tempore ad præſentandum nõ datur purgatio moræ, lib. 14. c. 5 n. 20.
Deus eſt principium rerũ omnium, l. 1. c. 1. n. 2.
Cultu latrię adoratur, n. 3.
Dictiones latæ ſententiæ recenſentur, lib. 13. c. 8. nu. 353. & 354.
Dictio, dummodo importat conditionem, libro 13. cap. 8. num. 88.
Differentia actualis eſſe debet inter dantem, & recipientẽ, & inter prę ſentantem, & prę ſentatum, lib. 6. c. 9. nu. 3.
Differt aliquid fieri ipſo iure, vel per ſententiã, lib. 13. c. 8. nu. 224.

Dignior prætermiſſus poteſt appellare, libr. 12. cap. 9. nu. 7.
Talis quis dicatur, nu. 8. 11. & 12.
Dignitas Eccleſiaſtica, quæ ſit, lib. 1. c. 1. nu. 91.
Differt ab officio, & perſonatu, nu. 92.
Sumitur aliquando pro perſonatu, n. 95.
Aliquando pro quolibet beneficio, lib. 6. cap. 10. num. 40.
Dignitatem maiorem, habens ad inferiorem non eligitur, lib. 5. c. 1. n. 109.
Quam debeat ætatem habere, lib. 1. c. 1. n. 11.
Dignitates maiores poſt Pontif. in Cathedralibus ſunt reſeruatæ, lib. 14. cap. 1. nu. 33.
Dignitatem habens præfertur eam non habenti, lib. 12. cap. 9. nu. 26.
Dignus trahit ad ſe minus dignum, lib. 7. cap. 1. nu. 10. & c. 3. nu. 22.
Dignus à minori parte præſentatus debet inſtitui, omiſſo indigno præſentato à maiori parte, lib. 12. c. 8. nu. 12.
Tenet inſtitutio de digno facta digniore non appellante, lib. 12. c. 9. n. 9.
Pauper dignus debet inſtitui omiſſo diuite digniore, nu. 13.
Dimiſſio primi beneficij hodie fit intra bimeſtre, niſi longius tempus ſit conceſſum, lib. 5. cap. 5. nu. 47.
Diœceſani locorum, qui dicantur, libro 2. cap. 7. num. 14.
Diœceſanorum appellatione nō veniunt degentes in ciuitate, nu. 15.
Diœceſanus ſi nollit conſentire tranſlationi iuriſpatronatus quid agendum, lib. 4. cap. 11. num. 48.
Quando poſſit cogi ad talem conſenſum præſtandum, num. 49.
Diœceſanus debet examinare dotem beneficij erigendi ſuper illius ſufficientia, libro 2. cap. 3. num. 38.
Diœceſanus Clericus præferri debet extraneo, lib. 6. c. 11. n. 22.
Diœceſis dicitur Parrochia Epiſcopi, libro 8. cap. 7. num. 7.
Quid ſignificet, num. 9.
Quid ſit, num. 11.
Sumitur multipliciter, nu. 12.
Eſt territorium vbi habetur iuriſdictio, num. 13.
Diœceſum, & plebium diuiſiones factæ ſunt ab Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus, l. 3. c. 1. num. 33.
Diſpenſatio ad plura beneficia non inducitur ex narratiua obtentorum, lib. 5. c. 5. n. 42.
Contraria eſt praxis, num. 43.
Diſpenſatio ſuper irregularitate dāda eſt gratus, lib. 6. cap. 4. nu. 38.
Super ætate, ad beneficia quando ſoleat concedi, lib. 6. cap. 6. nu. 7.
Diſpenſatione non indigens, præfertur illa indigenti, lib. 12. c. 9. n. 27.
Diſpoſitio includit omnem modum prouidendi lib. 5. c. 1. nu. 49.
Facta ſine præfinitione tēporis nō debet intelligi ad aliquid tempus, l. 13. c. 8. nu. 35.
Conditionalis non habetur pro pura, lib. 13. nu. 22. & 33.
Generalis ad habilia reſtringitur, libro 2. cap. 8. num. 5.
Diſpoſita in fundante conſtruente, & dotante procedunt in reſtaurante, reædificante, & redotante, lib. 2. c. 5. n. 13.
Diſpoſitio c. quoniam de iurepatr. eſt rigoroſa lib. 7. cap. 3. nu. 19.
Ditans Eccleſiam cum primo patrono ſit patronus, l. 2. c. 5. n. 2.
Diſtributiones quotidianæ non debentur infirmo ex propria culpa, l. 2. c. 5. n. 159.
Abſentium ſeruientibus applicantur, lib. 15. cap. 3. num. 164.
Tacente autem Epiſcopo, an abſens faciat fructus ſuos, nu. 165.
Diuinum officium, in quibus conſiſtat, lib. 15. cap. 3. num. 36.
Illius recitatio eſt de præcepto, n. 38.
Qui tenentur recitare, nu. 39.
Quomodo ſit recitandum, numero 58. & 72. ac 73.
Doctor, ſeu lector in aliquo ſtudio nō aget examine, libro 6. c. 8. n. 17.
Intellige, vt num. 18.
Doctus præfertur indocto, lib. 12. c. 9. n. 22.
Documenta, vt probent, debent habere requiſita neceſſaria, tam in celebratione, quam in compulſatione, lib. 11. c. 5. n. 12.
Producta ſunt recognoſcenda ſi obijciatur, numero 15.
Dolus præſumptus etiam de futuro poteſt remitti, lib. 4. c. 4. n. 58.
Domicilium, vt conſtituatur animus, & factū requiritur, l. 6. c. 1. n. 32.
Acquiritur, ſi quis habitet in loco cū familia & maiori parte fortunæ, nu. 34.
Et in momento quando quis declaret velle ſemper ibi manere, nu. 41.
Non acquiritur ſola emptione, & poſſeſſione bonorum, nu. 37.
Domicilii originis eſt immutabile, l. 6. c. 1. n. 39
Domicilium patris, non eſt domicilium filij, libro 6. c. 1. nu. 38.
Dominium transfertur in Eccleſiam ſine traditione, lib. 2. c. 5. nu. 57.
Dominus directus poteſt donare feudum Eccleſiæ in præiudicium Vaſſalli, non autem vaſſallus, l. 2. c. 5. nu. 31.
Dona ampliſſima data Eccleſiæ à Coſtantino, lib. 1. c. 1. n. 29.
Donans iuſpatr. aliquo accepto committit ſimoniam, lib. 4. c. 2. nu. 29.
Donans ius, quod habet donare cenſetur, lib. 4. cap. 4. num. 68.

Donatio

Donatio iurata non poteſt reuocari ob ingratitudinem, lib.4.c.1.n.44.
Donatio Iuriſpatronatus, qua præferatur, lib. 4.cap.1.n.45.
Attenditur, quæ facta fuit cum conſenſu Epiſcopi, n.46.
Et iſta præualet, data multiplicitate, numero 47.
Facta compatrono non eget confirmatione, lib.4. c.4. nu.7.
Facta à patre filio debet confirmari, nu.8.
Facta cum conditione, quod præſentatio ſit facienda ad alterius voluntatem, non valet, nu.10.
Poteſt fieri additis conditionibus ſecundum iura, num.11.
Facta pluribus, ſi aliquis repudiat, accreſcit alijs, nu.12.
Quomodo fiat, nu. 13.
Donatio Iuriſpatron. an reſcindatur in caſu, l. ſi vnquam, C. de reſcind. donat. libro 4. cap.4. n.23.
An reſcindatur per ſuperuenientiam filiorũ donantis, n.31.
Donatio Iuriſp. facta abſenti, an valeat per ſtipulationem Notarij, lib.4.c.4 n.60.
Donatio Iuriſp. eſt beneficijs præiudicialis, numero 70.
Non poteſt præiudicare compatronis, n.72.
Quando poſſit confirmari ab Epiſcopo, n.74.
Donatio iuriſpræſentãdi de beneficio nõ vacãte, debet firmari à Papa, lib.5 c.1.n.49.
Donatio liberalis caret omni ſuſpicione, lib. 4. cap.4. nu.14.
Omnium bonorum & iurium valet, ſaltem quoad præſentia ratione iuramenti, n.22.
Donatio per ſuperuenientiam filiorum reſcinditur de iure ciuili, & canonico, lib.4.cap. 4.num.31.
Etiam in foro conſcientiæ, n.33.
Facta ſub conditione ſi donans deceſſerit ſine liberis, an locum habeat ſi donans fiat Religioſus, nu.38.
Donatio eſt contractus irreuocabilis, lib.4.cap. 4.num 42.
Etiã perfecta reuocatur ob ingratitud. n.43.
Sed debet conſtare de ingratitudine, nu.60.
Donatio facta abſenti valet per ſtipulationem Notarij, nu.62.
Donatio facta à patre filio, vt ordinetur, non computatur in legitima, lib.1.c.1.n.91.
Donatio omnium bonorum facta Eccleſiæ valet, lib.2.c.5.n.11.
Et non poteſt reuocari ſi facta ſit ſub modo, quia modus cenſetur cauſa impulſiua, num. 51.
Neque etiam poteſt reuocari ante acceptationem ſi facta ſit abſenti, n.61.
Neque ipſa poteſt reuocari ex cauſa ingratitudinis, num.109.
Reuocatur tamen per ſuperuenientiam filiorum, n. 105.
Donatio non præſumitur in eccleſia, ex taciturnitate, & rationem redditione, lib.2. cap. 5. num.88.
Donatori malefacere non licet, eiuſque bona capere, lib.4.c.4.n.44.
Dotans poteſt ſibi aliquid reſeruare in limine fundationis, ſi dos aſsignetur pinguis, lib. 2.cap.4.n.19.
Dotans inſufficienter non efficitur patronus, li. 2. cap.4. nu.16.
Et idem etiam habetur, libro 1. cap. 2. numero 66.
Dotans de nouo altare, vel aliud in eccleſia iam perfecta ſit patronus in totum, libro 2. c.5. nu. 14.
Dotans ecclesiam indotatam cum conſenſu ordinarij fit patronus, lib.2. c.5.n.1.
Dotans incompetenter non fit patronus, niſi ex priuilegio, lib.2.c.3.n.17.
Dotantes plures fiunt omnes patroni, lib.1. capit.2. nu.67.
Dotare coactus debet reficere expenſas litis, lib. 2.c. 3.n.13.
Dotare quis dicatur eccleſiam, lib.2.c.1.n.4.
Dotatio facienda eſt ante conſecrationem eccleſiæ, lib 1.c.2.n.64.
Dotatione ſola, quando acquiratur iuſpat. lib. 2. cap.4. nu. 22.
Dotem augens ad medietatem fit patronus, lib. 4.c.2.n.20.
Augumentum an præſumatur, lib.4. cap.10. num.10. & ſeq.
Dotis octo priuilegia referuntur, l.2.c.4.n.16.
Dotis titulus eſt particularis, licet dos ſit ius vniuerſale, lib.4.c.6.n.60.
Dos quomodo ſit ecclesiæ aſsignanda, lib.1.c.2. num.65.
Eſt aſsignanda ſufficiens, & perpetua, lib.2. cap.4. num.1.
Et cum conſenſu Diœceſani, nu. 15.
Vnde dicta, num. 2.
In quibus conſiſtere decet, nu.3.
Data à minore non eget Iud. decreto, nu.5.
An poſſit conſtitui in re emphyteotica, vel feudali, nu. 6.
An poſsit dari in vſufructu, n. 7.
Aſsignanda eſt ſpontè, non coactè, num. 9.
Habet priuilegium dotis mulierum, numero 8. & 11.
Debet cõſtitui ante conſtructionẽ eccl. n.14.
Dos cathedralis, quæ, lib.2.c.4.nu. 31.
Collegiatæ quæ, nu. 32.
Parrochialis quæ, nu.33.
Simplicis beneficij quæ, nu. 34.
Capellæ, vel altaris quæ, nu. 35.
Duo an poſsint ad idẽ benef. inſtit. l.6.c.10.n.40
Duo vbi debent præſentari ex fundatione duæ videntur creatæ Capellaniæ, nu.42.

B

ECcleſia Romana quando cępit prędia poſſidere, lib. 1. cap. 1. nu. 25.
Eccleſiarum Parrochialium limites, quando poſiti, num. 24.
Eccleſia ſine dote ædificari non debet, numero 34.
Eccleſiaſtica bona dicũtur dicuntur etiã quęſita ex beneficiorum reditu, nu. 52.
Eccleſia collegiata, quę ſit, nu. 89.
Eccleſia receptiua. quæ ſit, nu. 106.
Eccleſia numerata, quę ſit, & quę non numerata, nu. 115. ibidem.
Eccleſia deſtructa ſi alibi ædificetur, dominus priori fundi non erit patronus, lib. 1. cap. 2. num. 47.
Eccleſia ſi ex relicto teſtatoris ſit in certo loco conſtruenda, ſi fieri nequeat, alibi conſtruetur, num. 56.
Eccleſia an conſtrui debeat ex relicto facto in teſtamento imperfecto, nu. 57.
Eccleſia conſtructa cenſetur ex fidelium oblationibus, ſi aliter non conſtet, numero 58. ibidem.
Eccleſia fundata ſine Epiſcopi conſenſu eius iuſſu demoliri debet, lib, 2. cap. 1. num. 23.
Eccleſia vbilibet ædificari poteſt, niſi ſit prohibitum, lib. 2. c. 2. nu. 9.
Eccleſia fundata in fundo inſcio domino, iuſſu domini dirui non poteſt, nu. 13.
Eccleſia pro ædificatione interdum quis cogitur fundum vendere, nu. 14.
Eccleſia ędificari poteſt intra fines matricis Eccleſiæ inuito Plebano, nu. 15.
Eccleſia, ſeu altare poteſt conſtrui inuito rectore, num. 16.
Eccleſiam conſtruens in fundo ex aliena materia, quomodo acquirat Iuſpat. nu. 19.
Eccleſia ædificari poteſt in fundo ſubiecto fideicommiſſo, nu. 21.
Eccleſia ſi fundanda ſit in fundo communi, ſocius cogitur partem ſuam vendere, n. 22.
Eccleſia alibi poteſt ædificari cũ Epiſcopi conſenſu, ſi ædificari nequeat, vbi teſtator iuſſit, num. 23.
Eccleſia ab Ordinario erit deſignanda, & quando, nu. 24. ibidem.
Eccleſiam ędificare incipiens, eam perficere cogitur, lib. 2. cap. 3. num. 7.
Eccleſię ædificatio intra quinquennium eſt cõpienda, nu. 8.
Eccleſiam conſtruere promittens, id implere cogitur, num. 7.
Et à quo cogi poſſit, & qua actione, nu. 10.
Eccleſiã quis interdum ędificare cogitur, n. 15.
Eccleſiam ędificare, quę perſonę compelli poſſint, num. 16.
Eccleſiam tenetur ædificare hæres ex teſtamẽto imperfecto, ſi probari poteſt, n. 21.
Eccleſiam ædificans eam dotare tenetur, n. 23.
Eccleſia verſus Orientẽ ædificari ſolent, nu. 24.
Eccleſia materialiter ſũpta eſt publica domus orationis, n. 26.
Eccleſia materialis ſpiritualem deſignat, n. 27.
Eccleſia ſpiritualis triplex, nu. 28.
Eccleſia eſt vocabulum græcum, latinè congregatio, nu. 29.
Eccleſia hæc vox varias habet ſignificationes, num. 30.
Eccleſia dicitur mater clerici, n. 31.
Et vxor Clerici, n. 33.
Et ſponſa beneficiati, nu. 34.
Eccleſia non ſemper dici poteſt beneficium Eccleſiaſticum, nu. 36. ibid.
Ecclesia tantum dicitur deſtructa, quando reædificata eſt conſecranda, lib. 2. c. 5 n. 6.
Ecclesia gaudet priuilegijs Fiſci, Militum, alimentorum, dotis pupillorum, Reipubl. & iure Imperij, n. 25. ibid.
Ecclesia deſtructa cũ aſſenſu Papæ, eius feudũ euaneſcit, nu. 34.
Ecclesia decepta in feudi cõceſſione habet priuilegium legis 2. C. de reſcin. vend. n. 36.
Ecclesiaſtica bona poſſunt aliquãdo emphyteuticari cum diminutione ſextæ partis, n. 39
Ecclesiæ datur reſtitutio aduerſus præſcrip. 30. vel 40. ann. quæ competit data iuſta ignorantia, nu. 45.
Ecclesia quando cõtra centenariã præſcriptionẽ reſtituitur, nu. 46. ibidem.
Ecclesia ſẽper reſtituitur, quando læſio eſt enormiſſima, & cõtra decretũ Cõmiſſarij. n. 48
Et non obligatur ex mutuo.
Ecclesia loco filij habetur, n. 59.
Ecclesiæ ſi legetur calix intelligitur de auro, & quando, nu. 62.
Ecclesiæ priuil. per nõ vsũ non perditur, n. 63.
Ecclesia hærede inſtituta, et vxore relicta vſufructuaria, vxor alenda eſt, nu. 65.
Ecclesia relicta vſufructuaria, & filio hærede inſtit. filio legitima cũ fructu debetur, n. 66
Ecclesia vulgariter ſubſtituta, per tacitam pupillarem excludit matrem, n. 67.
Ecclesia gaudet priuilegio legis 2. C. de repud. hæred. n. 70.
Ecclesia si conſtruenda sit in fundo, totus fundus non cenſetur donatus, nu. 76.
Ecclesiæ fauore quis cõtra ſe arma edere, n. 77.
Ecclesiæ fauore ſeruanda eſt æquitas, non rigor num. 79.
Ecclesiæ si fiat legatum mobilium, quid comprehendat, n. 80.
Ecclesia si recipiat feudũ in pignus à vaſallo, quando fructus in ſortẽ nõ cõputet, n. 81.
Ecclesiæ fauore amiſſo inſtrumento, teſtes non periti, examinari poſſunt, nu. 84.
Ecclesiæ fauore valet pactum futuræ ſucceſſionis, nu. 86.
Ecclesiæ re aliena legata ſcienter, æſtimatio non debetur, num. 87.

Eccle-

Eccleſiæ fauore poteſt quis perpetuò locare operas ſuas, num. 89.
Eccleſiæ ſuccurritur, ſi dominus nõ colit agrũ, ne decimam ſoluat, nu. 91.
Eccleſiæ acquiritur per alluuionem, numero 93.
Eccleſiæ fauore, ſi filia in fauorem fratrum ceſſit bonis paternis, eis defunctis, poteſt repetere, num. 94.
Et ſi facta ſit Monialis, ſuccedit Monaſterium, num. 95.
Eccleſiæ ſi legetur cum certo onere Miſſarum, aucta re, an augeatur Miſſarum numerus, num. 96.
Eccleſia ſecularis facit deficere conditionem, ſi ſine liberis deceſſerit, nu. 97.
Eccleſia ſi conſtruenda eſt poſt mortem ſubſtitutorum, omnium mors attendi debet, numero 98.
Eccleſia exigere non poteſt pœnam conuentionalem, vltra intereſſe, nu. 99.
Eccleſia poteſt exigere pœnas legales, numero 100.
Eccleſiæ conſtruendæ, ſi dos legetur, quando debeatur, nu. 101.
Eccleſia pro ædificanda, quando quis cogatur rem ſuam vendere, nu. 104.
Eccleſia victa in lite, in expenſis non condemnatur, nu. 106.
Eccleſia poteſt agere ſine ceſſione, num. 110.
Eccleſiæ etiam Regularium incapacium legari poteſt, num 114.
Eccleſia conſtrui poteſt ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo, nu. 118.
Eccleſiæ neceſſitas præfertur ægeſtati patroni, num. 123.
Eccleſia poſſidens pro dote ſibi legata, fructus lucratur, nu. 124.
Eccleſia ſi rem emat, quando valeat pactum ſuper hypotheca, num. 135.
Eccleſia ſi petat reſtitutionem contra tres conformes, executionem impedit, numero 136.
Eccleſia quando petitur, dicitur iudicium vniuerſale, nu. 137.
Eccleſiæ ob neceſſitatem poteſt quis ordinari ad titulum alterius, num. 139.
Eccleſiæ prædiolum, quando alienari poſſit, num. 141.
Eccleſia quando non reſtituatur aduerſus licitationem, nu. 142.
Eccleſiæ fauore in contractibus innominatis, non eſt locus pœnitentiæ, nu. 143.
Eccleſia præfertur poſſeſſori, & in eũ trãsfert onus probandi, nu. 144.
Eccleſiæ fauore tempus eſt modus inducendæ obligationis, num. 145.
Eccleſiæ fauore conditio exiſtens retrahitur, num. 148.
Eccleſiæ, & piæ cauſæ fauore in conditio attenditur, numero 149.
Eccleſiam circum nihil conſtrui poteſt in eius præiudicium, num. 154.
Eccleſiæ fauore in anno biſſextili duo dies non computantur pro vno, nu. 156.
Eccleſiæ, & ſic alteri poteſt quis ſtipulari, numero 160.
Eccleſia quando poſſit conuenire debitorem ſui debitoris, nu. 163.
Eccleſia habet priuilegium legis 1. C. de debit. ciuit. lib. 11. nu. 167.
Eccleſiæ fauore odia non reſtringuntur, numero 169.
Eccleſiæ legari poſſunt res hoſtium, num. 171.
Eccleſiæ donatio facta in dubio cenſetur inter viuos, num. 176.
Eccleſia literatos diligit, nu. 177.
Eccleſiæ Doctores ſunt lucernæ ardentes, num. 178. ibidem.
Eccleſia matrix, quando fiat patrona Eccleſiæ de nouo fundatæ intra ſuos limites, libro 2. cap. 7. nu. 1.
Eccleſia Parrochialis, quæ, nu. 16.
Eccleſia Parrochialis quatuor requiſita habere debet, nu. 18.
Eccleſia quæuis poteſt habere ius ſepeliendi, num. 24.
Eccleſia non dicitur Parrochialis, ſi recipiat decimas, aliaque ſigna habeat, numero 25.
Eccleſia maior, quando in Ciuitate eſt ſola Parrochialis habet omnes decimas, numero 34.
Eccleſia Parrochialis dicitur beneficium curatum, non è contra, num. 39.
Eccleſiam Parrochialem melius eſt exprimere quam beneficium curatum, num. 40.
Eccleſia non fit patrona Capellæ de nouo fundatæ, nu. 49.
Eccleſia fit patrona, ſi de eius reditibus alia Eccleſia conſtruatur, nu. 50.
Eccleſiæ de bonis omnia, per prælatũ acquiſita præſumuntur, num. 51.
Eccleſia fundari, & dotari poteſt de malè quæſitis non ſubiectis reſtitutioni, num. 55.
Eccleſia ædificata de malè quæſitis reſtitutioni ſubiectis deſtrui non debet, numero 56. ibidem.
Eccleſia fundari poteſt cum reſeruatione alicuius rei temporalis, dummodo ius Epiſcopi non minuatur, libro 2. capite 8. numero 1.
Eccleſia libera non poteſt à laicis præſcribi, & effici patronata, libro 2. capite 9. nu. 10.
Eccleſia fit patronata per tempus immemorabile, num. 11.
Eccleſia poteſt aliam præſcribere ſpatio 40. annorum, nu. 11.
Eccleſia, quæ ab initio fuit libera, numquam fit patronata, nu. 12.

Eccle-

Eccleſia rector debet præfici gratus populo, numero 18. ibidem.

Eccleſia collegiata eſt curata. libro 3. cap. 1. numero 47.

Eccleſia collegiata nuncupata cum ſit curata præuio concurſu confertur, numero 48.

Eccleſia collegiata Aquæſpartæ diœc. Tuderti. num. 49. ibidem.

Eccleſia fit libera, ſi eidem donetur iuſpatron. libro 4. cap. 1. num. 35.

Eccleſia patronata ſi in belli in manibus infidelium remanſerit, & iterum ad fideles peruenerit, erit ne libera? lib. 4. cap. 3. numero 11.

Eccleſiæ parochiales S. Andreæ. SS. Coſmæ, & Damiani, & aliæ ad parochianos pertinent, lib. 4. cap. 6. num. 9.

Eccleſia libera numquam ex præſcriptione poteſt effici patronata. lib. 4. cap. 8. nu. 5.

Eccleſia tamen patronata præſcribi poteſt, numero 6. ibidem.

Eccleſia parrochialis confertur clerico habili ad Sacerdotium. libro 6. cap. 6. num. 29.

Eccleſiæ ſeculares aliquando conceſſæ ſunt regularibus. libro 6. cap. 10. numero 50.

Eccleſia S. Petri ad gradus Piſarum. numero 51. ibidem.

Eccleſia ſi patrona ſit ex laici donatione, intra ſemeſtre præſentare debet. libro 7. cap. 1. numero 11.

Eccleſia parrochialis S. Laurentij Tuderti collata libere. libro 7. cap. 2. numero 15.

Eccleſia vacans, ſi ante tanquam libera ſit collata, tanquam talis conferri debet. libro 7. cap. 3. numero 3.

Eccleſia ſi ſit in confinibus duarum diœceſum, illarum Epiſcopis *eſt communis. libro 8. cap. 7. numero 11.*

Quamuis alij dicant eſſe Epiſcopi, *in cuius diœceſi eſt caput* Eccleſiæ, *numero 12.*

Vel in cuius diœceſi eſt porta Eccleſiæ, *numero 13.*

Et tunc patronus præſentare poteſt coram vno ex dictis Epiſcopis, *num. 14. ibid.*

Eccleſiaſtici facilius cognoſcunt clericos. libro 10. capit. 1. numero 6.

Eccleſia parrochialis libera, ſeu iuriſpatronatus Eccleſiaſtici *præmio concurſu confertur. libro 10. cap. 1. num. 32.*

Et ſi vacatio contingat in menſe ordinarij, ab eo fit collatio, num. 33.

Eccleſia ſi ſit Iuriſpatronatus mixti præuio concurſu confertur, num. 34.

Immo hodie confertur ſine concurſu. vt poſt lib. 15. cap. 3. in appendice.

Eccleſiæ fauor eſt, vt ei per concurſum prouideatur, numero 35. ibidem.

Eccleſiaſticus patronus quando poſſit Clericum *ponere, & deponere, lib. 12. cap. 3. numero 12.*

Eccleſiarum, & beneficiorum mutatio quæ. libro 14. cap. num. 1. & 2.

Eccleſia curata quando cum alia curata vniri poſſit. lib. 14. cap. 5. num. 10.

Eccleſia libera interdum vnitur Eccleſiæ *patronatæ. lib. 15. cap. 3. num. 67.*

Eccleſiæ Patriarchales Archiepiſcop. & Epiſcopales ſunt reſeruatæ. lib. 14. capit. 1. numero 78.

Eccleſia collegiata eſt eadem cum conuentuali. lib. 5. cap. 7. num. 3.

Edicto poſito cum minori termino iuris, ſi alius petat terminum à iure datum, obtinet. lib. 7. cap. 7. num. 4.

Et ſi in termino edicti nullus compareat, fit inſtitutio, num. 5. ibidem.

Edictum continens præſentationem ponitur. libro 8. cap. 7. num. 40.

Edictum fit ſub nomine illius, coram quo facta fuit præſentatio. lib. 9. cap. 1. num. 4.

Edictum vbi effigatur, & cum quo termino, numero 5.

Edictum non fit, quando Epiſcopus *confert beneficium, num. 8.*

Neque in prouiſionibus, quæ fiunt à Sede Apoſtolica, numero 9.

Edictum fit in præſentationibus quorumcumque beneficiorum, numero 10.

Edictum in quo territorio apponatur, n. 12.

Edicti appoſitio in præſentationibus omitti non poteſt, num. 13.

Edicta tot fiunt, quot ſunt præſentati, n. 14.

Edictum fit ex officio iudicis, num. 25. ibidem.

Edictum apponitur poſt factam præſentationem. lib. 9. cap. 2. num. 1.

Edicti forma refertur, nu. 2. & vbi affigatur, numero 3.

Edictum à quo affigi debeat, & leuari, numero 4.

Et debet ſtare affixum durante termino in eo contento, num. 5. ibidem.

Edicti peremptorij lapſus excludit nõ comparatatem. lib. 2. cap. 3. num. 1.

Edictum pro concurſu ponitur ab Epiſcopo *loci, in quo eſt* Eccleſia, *quamuis alius* Epiſcopus *conferre debeat. lib. 10. cap. 1. n. 67.*

Edictum de Iurepatronatus, eſt prohibitorum. lib. 2. cap. 6. num. 1.

Edicti termino elapſo, debent à præſentato produci iura ſua. lib. 11. c. 1. n. 18.

Et loco contradictoris ſtat procurator fiſcalis ordinarij, num. 19. ibidem.

Effectus clauſulæ motus proprij. lib. 13. c. 8. num. 23.

Electio tribuit ius prælaturæ, ſed non præſentatio. lib. 5. c. 1. n. 15.

Electione initiatur matrimonium ſpirituale, non autem præſentatione, num. 16.

Electio eſt ius ſpirituale, præſentatio eſt ius mixtum, n. 17.

Ele-

Electio non admittit vota alternatiua, ſicut præſentatio, num.20.

Electus computatur in numero eligentium, ſed non præſentatus, n.21.

Electionis forma non eſt ſeruanda in præſentatione, n.22.

Electio ſit à ſimul congregatis, præſentatio poteſt fieri ſeparatè, n.23.

Electio poteſt compromitti, præſentatio non, numero 28.

Electio de abſente valet, non autem præſentatio, num.30.

Electionis iura non ſeruãtur in præſentatione, numero 31.

Electio pro forma requirit verbalem electionẽ, præſentatio non, n.38.

Electione in facienda ſit collatio zeli ad zelum, non in præſentatione, n.39.

Electio facta per procuratorem conſumit ius eligentis, ſecus præſentatio, n.40.

Electio confirmatur, præſentatus inſtituitur, numero 42.

Electio quid ſit, n.52. ibidem.

Electores pinguius ius habent quam præſentãtes. lib.5.c.1.n.14.

Elector debet eligere magis idoneum. lib.6.c.7. numero 56.

Electio de idoneo facta à maiori parte valet, numero 57.

Eligi debet magis doctus, ſanctus, & virtuoſus, n.74. ibidem.

Electus non videtur computandus inter eligẽtes. lib.6.c.9.n.12.

Electus debet conſentire electioni, & præſentatus præſentationi, n.13.

Et tunc vox electi, & præſentati auget numerum eligentium, & præſentantium, num.14. ibidem.

Electores intra trimeſtre eligere debent. lib.7. c.1.n.4.

Electus poſt electionem intra mẽſem debet electionem acceptare, num.5.

Electi conſecratio infra trimeſtre poſt confirmationem ſit, n.6.

Electio ſi iure deuoluto fieri debeat, ſit intra trimeſtre, n.9. ibidem.

Electio vbi ſit facienda. lib.8.c.7.n.31.

Electio non valet, ſi eligens dicat, eligo quem talis elegerit. lib.8.c.6.n.12.

Electio poteſt fieri ſub conditione, n.13.

Vel cum conſilio certæ perſonæ, n.14.

Sed non ſit per vota conditionalia, n.17.

Electio ſit expenſis electi. lib.13.c.3.n.1.

Electus à compromiſſarijs, ſeu præſentatus ſi renunciet, eligunt compromittentes, n.23. ibidem.

Electus eſt citandus, etiamſi electionem non acceptauerit. lib.9.c.1.n.2.

Electio magis idonei ſit intra quadrimeſtre. lib.10.c.1.n.54.

Electionis confirmatio quando petatur. lib.11. c.1.n.8.

Electio facta contemptis abſentibus quando valeat. lib.12.c.5.n.5.

Emphyteuſi conceſſa pro ſe, & perſona nominanda quid agendum, ſi perſona nominata obierit. lib.2.c.5.n.41.

Emphyteuſis recepta pro ſe, & filijs, &c. intelligitur ordine ſucceſſiuo, n.42.

Emphyteuſis an finiatur, ſi vnus ex comprehenſis canonem non ſoluerit, n.43.

Emphyteuta alienans partem rei non cadit à toto, in eaque habet locum ius accreſcendi, n.44. ibidem.

Emphyteuta donans emphyteuſim non poteſt comprehenſis præiudicare. lib.4.c.4.n.73.

Emphyteuta aliquando ipſo iure priuatur emphyteuſi. lib.5.c.5.n.134.

Emphyteuta quando ſit exemptus à ſolutione onerum. lib.6.c.1.n.189.

Emphyteuſis hæreditaria poteſt per emphyteutam in quacumque alienari tam conſenſu domini. lib.14.poſt.c.2.n.40.

Emancipatus ſi ſit hæres ſuccedit in iurepatronatus. lib.4.c.1.n.56.

Enunciatiuæ antiquæ habent vim famæ. lib.11 c.5.n.48.

Enunciatiuæ antiquorum inſtrumentorum quando probent, n.49. ibidem.

Epiſcopi, & Præſules per ciuitates quando conſtituti. lib.1.c.1.n.23.

Epiſcopi conſenſus requiratur, quando iuſpatronatus de vno in alium transfertur. libro 1.c.2.n.37.

Epiſcopus ſolus conſenſum dat ſuper reſeruatione iuriſpatronatus, non Vicarius, niſi habeat ſpeciale mandatum. lib.2.cap.1. numero 10.

Epiſcopus ſi nolit conſentire reſeruationi iuriſpatronatus quid agendum. libro 2.cap.1. num.22.

Epiſcopi ſunt executores piorum relictorum. lib.2.c.3.n.14.

Epiſcopus in Eccleſiæ ædificatione poſſit primũ lapidem. lib.2.c.3.n.25.

Epiſcopus antequam conſenſiat ædificationi Eccleſiæ, debet dotis aſſignationem habere. lib.2.c.4.n.15.

Epiſcopus conſecrans Eccleſiam indotatam tenetur cum dotante, n.16.

Epiſcopus de bonis ſuæ Eccleſiæ aliam Eccleſiam dotare poteſt, n.23. ibidem.

Epiſcopus non poteſt concedere iuſpatronatus ſuper Eccleſia libera. lib.2.c.5.n.24.

Epiſcopus ſi expendat in ædificatione Eccleſiæ plus quam reliquit teſtator, an poſſit illud exigere, n.126 ibidem.

Epiſcopus quando fiat patronus Eccleſiæ fundatæ in ſua diœceſi. libro 2. capitulo 7. numero 2.

Epi-

Epiſcopus quando ſolus eſt Curatus in diœceſi, deputati ab eo ad curam animarum non debent decimas percipere,n.32.

Epiſcopus exigit decimas,quando non ſunt diuiſæ parrochiæ,n.33.

Epiſcopus eſt rector eccleſiæ cathedralis ſtante diuiſione parrochialium,n.35.

Et in parochijs diœceſis habet ius circa quartum decimarum,num.36.ibidem.

Epiſcopus non poteſt aliquem ex priuilegio patronum facere.lib.2.c.9 n.7.

Epiſcopus debet rectorem gratum parochianis conſtituere,n.19.

Epiſcopus ſi exoſus ſit populo, quid agendum, num.21.

Epiſcopi ſæpe eliguntur loci Principi confidentes,n.22.ibidem.

Epiſcopi nomen eſt græcum, & quid denotet, lib.3.c.1.n.6.

Epiſcopus græcè latinè ſpeculator,& Præſul in eccleſia,num.7.

Epiſcopus eſt ſummus Sacerdos,num.8.

Epiſcopatus eſt maior ordo,qui ſit in eccleſia, num.9.

Epiſcopus dicitur Pontifex, antiſtes, & Sanctiſſimus,num.10.

Epiſcopus habet baculum paſtoralem in ſignũ officij paſtoralis,nu.12.

Epiſcopos Papa vocat fratres,n.13.

Epiſcopatu nulla maior dignitas in eccleſia, num.14.

Et aliquando ſe Epiſcopum vocat,nu.15.

Epiſcopus eſt perſona egregia,num.16.

Epiſcopus dicitur præco, ſal, lucerna, angelus, dux,&c. num.17.

Epiſcopi tenent locum Apoſtolorum, num.20.

Epiſcopalis dignitas lege Diuina inſtituta fuit, num.22.

Epiſcoporum electio diuerſimodè facta fuit,numero 24.

Epiſcopi eligebantur à Clero, & populo, numero 25.

Poſtea à ſolo Clero, num.26.

Epiſcopos interdum Principes eligebant, numero 27.

Epiſcopi eligi ſoliti à Clero vniuerſæ diœceſis, num.30.

Epiſcopi à Capitulo Cathedralium, Abbates à Collegio religioſorum eligi ſoliti ſunt, num.31.& 32.& 33.

Et d.conſuetudo quamdiu durauerit.numero 34.

Epiſcopi etiam hodie eliguntur à Capitulo in Germania, num.36.

Epiſcopus hodie quando dicatur electus, & confirmatus, num.41.

Et tenetur intra trimeſtre conſecrationem accipere,num.42.

Epiſcopatus vniuerſi à quibus deſcripti ſunt, num.43. ibidem.

Epiſcopo nolente conſentire translationi iuriſpatronatus penes donantem remanet iuſpatronatus.lib.4.c.1.n.52.

Epiſcopus quando poſſit cum alijs compatronis præſentare.lib.5.c.2.n.8.

Epiſcopus non poteſt ordines conferre, niſi ſuo ſubdito origine, domicilio, vel beneficio, lib.6.cap.1.num.31.

Epiſcopus poteſt habere familiam armatam, num.118.

Epiſcopus poteſt interdicere locum, ſi iudex laicus nolit remittere clericum, n.134.

Epiſcopus non poteſt laico delegare cauſas clericorum, num.150.

Epiſcopi tenentur inquirere contra exigentes collectas à clericis,n.191.ibidem.

Epiſcopatus eſt beneficium ſeculare. lib.6.c.2. num.30.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimis ad minores ordines, & beneficium ſimplex tantum lib.6 c.4.n.24.& 25.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum expoſitis quoad ord.min.num.27.

Epiſcopus ſuper quibus irregularitatibus diſpenſare poſſit.num.28.

Et poteſt diſpenſare in omnibus irregularitatibus quoad min. ord. & ſimplex beneficium,num.34.

Et quoad ord.maiores in caſibus à iure non vetitis,n.35.

Epiſcopus ſcienter ordinans aliquem habentẽ impedimentum, ſuper eo cenſetur diſpenſare, num 37.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum crimino ſo, numero 39.

Et cum hæretico,& neophyto,n.40.

Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt quis poſt abſolutionem retineat beneficium ſibi antea collatum,num.56.

Quia tunc diſpenſatio eſt quædam beneficij collatio,num.57.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare ſuper beneficio affecto,num.58.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare, quando ſcienter contulit beneficium, cuius collatio ad alium ſpectabat, num.59.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare cum intruſo, num.60.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum clerico per ſaltum promoto,n.61.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo, qui vna die plures ordines ſacros ſuſcepit. nu. 62.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum miniſtrante in ordine, quem non habet,num.63.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo, qui furtiui ordines ſuſcepit,num.64.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ordinato ſine dimiſſorijs à non ſuo Epiſcopo,n.65.

Et cum ordinato ab Epiſcopo ſchiſmatico, num.66.

Epi-

Epiſcopus abſoluit ab excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto ſuperiori reſeruatis, num.62.
Sed cum ſimoniaco in ordine ſcienter non poteſt diſpenſare, num.69.
Et cum ſimoniaco in beneficio, ſi occultum ſit, poteſt diſpenſare, n.70. ibidem.
Epiſcopus poteſt cognoſcere de veritate derogationis. lib.14. cap.3. n.126.
Epiſcopus in facienda derogatione debet requirere conſilium capituli, n.135. ibidem.
Epiſcopus aliquando poteſt vnire beneficia ſuæ diœceſis. lib.14. c.5. n.30.
Et quando poſſit vnire beneficia reſeruata, ſeu deuoluto, ante eorum vacationem, num.41.
Niſi reſeruatio eſſet perpetua. n.42.
Epiſcopus cum capituli conſenſu poteſt præbendam ſupprimere, n.53. ibidem.
Epiſcopus intra ſemeſtre debet beneficia conferre, lib.14. c.6. n.2.
Niſi ſit Eccleſia cathedralis, vel regularis, num.3.
Epiſcopus habet ſemeſtre ad conferendum parrochialem, ſed quadrimeſtre, ſi collatio ſpectet ad Papam ad eligendum in cõcurſu, num.5.
Epiſcopus debet reſidere, & officium recitare, lib.15. cap.3. num.67.
Epiſcopi quando abeſſe poſſint ab Eccleſiis, ibidem.
Et per quantum tempus, num.112.
Equites Cappellani religionis S. Stephani Piſarum præſentantur ad Eccleſias ſeculares. lib.6. cap.2. num.16.
Equites, vide in verbo, milites.
Error quid ſit. lib.12. c.4. n.33.
Error in vocabulo, vel alia re, ſi aliter conſtet, derogationem non vitiat. lib.14. c.3. numero 117.
Euictio pro iurepatronatus non cadit. lib.4. cap.5. num.23.
Examinatores in concurſu quid agere debeant lib.10. c.1. n.39.
Et an in concurſu recuſari poſſint, numero 48.
Et referunt ſuper idoneitate, & maiori idoneitate, num.45.
Et ſi parrochialis ſit conferenda ab inferiore, quid facere debeat inferior, num.49. ibidem.
Examen teſtium quomodo fieri debeat. lib.11. cap.4. num.55.
Et valet, ſi pars non citata fuit præſens, numero 57.
Et valet, quando pars eſt contumax, numero 59.
Vel quando pars dat ſe pro citata, num.60.
Item quando teſtes ſunt mortui, n.61.
Et quando pars dedit interrogatoria, n.62.
Examen teſtium factum reiectis interrogatorijs quando non ſit nullum, numero 64. ibidem.
Examen non poteſt fieri per procuratorem, lib.6 c.8. n.8.
Examen in collatione parrochialium omitti nõ poteſt. lib.13. c.5. n.42.
Examen idoneitatis ad beneficia eſt actus extraiudicialis, lib.13. c.8. num.17.
Examen ſuper idoneitate fieri poteſt extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione, libro 13. poſt c 8. num.1.
Etiamſi adſit intruſus, ſeu poſſeſſor beneficij, vel alius legitimus contradictor, n.2.
Examen aliquando de nouo fieri debet, nu.7. & 10.
Examinatus ſemel amplius examinari non debet, num.8.
Examen pro forma aſſignatum omitti non poteſt, num.14. ibidem.
Examinator ſynodalis ſtans in examine præſens in choro reputatur, lib.15. cap.3. numero 145.
Exceptiones contra præſentationem referuntur, lib.11. c.2. num.3. & cap.8. num.1.
Exceptiones dilatoriæ quando ſint repellendæ, lib.11. c.3. n.28.
Exceptiones quæ opponi poſſint contrar iuſpatronatus antiquum, lib 11. c.8. n.2.
Et quæ contra iuſpatronatus modernum, num.3. ibidem.
Excommunicatio aliquando fertur pro futuris culpis fauore Eccleſiæ, lib.2. cap.5. numero 170.
Excommunicati ante factum ſunt incapaces iuriſpat. lib.2. c.6. n.20.
Excommunicati percurſores clericorum à Papa ſunt abſoluendi, lib 6. c.1. n.208.
Excommunicatus præſentare non poteſt, lib 5. c.3. num.4.
Excommunicatio in dubio cenſetur maior, numero 5. ibidem.
Excommunicatus ſi miniſtret fit irregularis, beneficioque priuatur lib.5. c.5. n.102.
Excommunicatus præſentari non poteſt, lib.6. cap.4. num.51.
Excommnnicatus eligi non poteſt, lib.6. cap.5. num.2.
Excommunicato beneficia conferri non poſſunt, num.4.
Excommunicatio quid ſit, nnm.8.
Excommunicatio eſt duplex, maior, & minor, n.9. & vtraq. quid ſit, num.10.
Excommunicatio quomodo feratur ab homine, num. 11.
Excommunicationis effectus, n.12.
Excommunicationis abſolutio qnomodo detur, nnm.13.
Excommunicationes à iure reſeruatæ Papæ, vel nemini, num.15.

Ex-

Excommunicari, & interdici poſſunt fideles, clerici ſuſpenduntur, num. 23.
Excommunicatus, ſuſpenſus, ſeu interdictus miniſtrantes in aliquo ordine ſacro fiunt irregulares, nu. 53. ibidem.
Excommunicatus ipſo iure à quibus arcetur, lib. 13. c. 8. n. 230.
Et vt vitari debeat, opus eſt declaratoria, niſi ſit publicus clerici percuſſor, n. 231.
Et ad talem declarationem pars eſt citanda, num. 232.
Et à d. declaratoria poteſt appellari, numero 233. ibidem.
Executor apoſtolicus declarans literas non eſſe exequendas non poteſt d. beneficium impetrare. lib. 5. c. 5. n. 134.
Executor lit. apoſt. poteſt vbique eas exequi, lib. 12. c. 4. n. 29.
Executores lit. apoſt. in forma dignum, lib. 13. c. 5. num. 5.
Executor quando procedere poſſit, n. 7.
Et coram eo exibendæ ſunt literæ originales, num. 8.
Executor ſecundus quando poſſit procedere, ſi primus executor intra 30. dies beneficium non contulit, num. 14.
Et prius debet conſtare de negligentia primi executoris, n. 15.
Executor primus quando etiam poſt 30. dies literas exequi poſſit, num. 16.
Executor ſecundus quando, & quomodo ad executionem procedat, num. 17.
Executor liter. in forma dignum alteri vices ſuas ſubdelegare poteſt, num. 18.
Executores lit. apoſt. ſunt meri executores, & fiunt aliquando mixti, num. 19.
Præſertim ſi adſit clauſula, vocatis vacandis. num. 20.
Executor neminem citare debet, ſi poſſeſſio beneficij ſit vacans, n. 23.
Executoris iuriſdictio quamdiu duret. n. 25.
Executor literar. in forma gratioſa quid facere debeat, num. 26.
Et ſi alius poſſideat citari debet, n. 27.
Executores literar. in forma dignum de omnibus narratis ſe informare debent, n. 35.
Et conſtare debet de prouidendi idoneitate, num. 36.
Executores extraordinarij qui, num. 53. ibidem.
Executoris meri, ſeu mixti poteſtas non expirat morte Papæ, lib. 13. c. 6. n. 4.
Executoris officium quamdiu duret, lib. 13. c. 8. num. 33.
Et eius officium cæptum ante mortem concedentis, etiam poſt eius mortem durat, numero 34.
Executor ex clauſula, amato, quem amouere poſſit, n. 36. ibidem.
Executor apoſtolicus, & delegatus non poteſt exercere iuriſdictionem non præſentatis ſibi prius literis ſuæ delegationis, lib. 13. poſt cap. 8. num. 4.
Fallit in beneficialibus quoad actus voluntariæ iuriſdictionis, n. 5.
Executores lit. apoſt. in forma Dignum poſſunt quoad examen vices ſuas ſubdelegare, n. 34. ibidem.
Executoris poteſtas ceſſat, ſi iterum Papa ſuper executione manum appponit, lib. 14. c. 1. num. 78.
Executor teſtamentarius non poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij, lib. 14. c. 3. n. 10 & 11.
Exemplum computationis vocum deſcendentium à patronis, lib. 12. c. 8. n. 15.
Exhæredatus non ſuccedit in iurepatronatus hæreditario, lib. 4. c. 2. n. 55.
Exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentandi validè præſentant, lib. 5. c. 4. n. 1.
Expectatio, ſeu expectatiua beneficij quid ſit. lib. 5. cap. 1. num. 97.
Expectatiuæ à Conc. Trid. ſunt ſublatæ, numero 98. ibidem, & lib. 5. c. 6. n. 7
Expeditio quomodo fiat per cameram, lib. 13. cap. 5. num. 4.
Expreſsio falſæ cauſæ quando vitiet derogationem, lib. 14. c. 3. n. 111.
Quæ vitiat, ſi gratia taxationis ſit poſita, num. 112.
Expreſsio falſa maioris, vel minoris vinculi, quando vitiet derogationem, n. 119.
Etiamſi tunc eſſet error communis, nu. 120. ibidem.
Extranei etiam poſſunt opponere contra præſentationem, lib. 11. c. 3. n. 28.

F

FAbri. & murarij dantes operam ad Eccleſiæ conſtructionem quando fiant Patroni, lib. 2. cap. 2. num 5.
Factum à Procuratore dicitur factum à Principali, lib. 10. c. 3. n. 2.
Factum proprium impugnari non poteſt niſi ipſo Iure ſit nullum lib. 5. c. 5 num. 135.
Falcidia quæ non detrahitur de legato facto eccleſiæ; an detrahatur de legato alteri facto, lib. 2. c. 5. n. 134.
Falſa cauſa adiecta derogationi qualitati appoſitæ in fundationem beneficij eam non vitiat, lib. 14. c. 3. n. 118.
Falſa expreſsio quando vitiat derogationem, num. 119. ibidem.
Falſus Procurator reijcitur à præſentando, libro 5. cap. 6. num. 25.
Fama promouendi in nullo dentur vacillare, lib. 6. cap. 4. num. 8.
Fama probatio aliquando ſufficit, libro 11. cap. 5. num. 32

Fa-

Familia ad vnum redacta ille ſolus præſentat, quamuis tres præſentare debeant, lib. 4. cap.2.num.32.

Familia Clericorum coram Eccleſiaſtico, conueniri debet, lib.6.c.1.num. 121.

Quamuis alij contrarium teneant, numero 122.

Familia Epiſcopi gaudet fori priuilegio, numero 17.ibidem.

Familia appellatione, veniunt ij qui propriè ſunt de illa, & deferunt eadem inſignia, lib.4.c.6.n.35.

Famuli Clericorum quando ſunt exempti à ſolutione onerum, lib.6.c.1.n.193.

Fatalia quando currant, lib.11.c.9.n.44.

Et quando currere incipiant, num.45.

Feudatarius nõ poteſt ampliare naturam feudi in præiudicium aliorum, lib.14. cap.2. num.32.

Feudum Eccleſiæ 40. Annis præſcribitur, & per ſolam inueſtituram tranſit. in Eccleſiam, lib.7.c.5.n.37.

Feudi hæreditarij reſtrictio facta per Vaſſallũ ad certum genus perſonarum concernit vtilitatem Principis ob ſpem citioris deuolutionis, lib.14.poſt.c.2.n.22.

Feudum hæreditarium etiam antiquum poteſt cum conſenſu domini alienari in præiudicium ſucceſſorum num.36.

Et poteſt ſubijci fidei commiſſo, numero 37. ibidem.

Feudum hæreditarium non poteſt retineri per filium qui noluit hæreditatem, num. 14. ibidem.

Fideicommiſſum vniuerſale ipſo iure tranſit in Eccleſiam, lib.2.c.5.num.103.

Fidei profeſſio poteſt fieri per Procuratorem, lib.15.c.3.n.27.

Et præſumitur facta ex collatione, num.20.

Fidei Clericorum, nequeunt habere beneficia in Eccleſijs ſuorum Patrum, lib.14. c.1. num.30.

Filij familias quando habeant vocem in Iurepatronatus competente vniuerſitati, libro 1. c.2. num.27.

Filij in conditione poſiti fauore Eccleſiæ cenſetur poſiti in diſpoſitione, lib.2. cap.5. numero 18.

Filij nati ex inceſtu, legitimati fiunt per ſubſequens matrimoniũ, & ex Papa diſpenſatione, lib.6.cap.4.num.16.

Filij nati ex legitimis parentibus ignorantibus impedimentum ordinari poſſunt, nu. 19. ibidem.

Filij nati ex Infidelibus ſi baptizentur ſunt legitimi, num.20.ibid.

Filij poſſunt ſimul cum patre præſentare in Iurepat. gentil. lib.14.poſt c.2.n.64.

Filij vnius patroni ſuccedunt in capita ſed nepotes in ſtirpes, lib.4.c.1.n.60.

Filio non debetur legitima in bonis patris viuentis facti Religioſi, lib.2.c.5.n.90.

Filius hæres relictus non poteſt Iuſpatronatus acceptare, & hæreditatem repudiare, lib.4.c.2.n.9.

Filius detrahit duas quartas ſed non ex fideicomm. ad pias cauſas, lib.2.c.5.n.108.

Filiusfamil. poteſt clericari patre inuito, lib.6. cap.1.nu.89.

Filiusfamil. poteſt ad beneficium præſentari, cap.3.num.14.ibidem.

Filius naturalis oblatus Curiæ Principis fit legitimus, lib.4.c.2.num.72.

Filius non ſuccedit in embytheoſi recepta pro ſe, & filijs niſi ſit hæres, n.52.ibid.

Filius per tacitam pupillarem excludit matrẽ, lib.2.c.5.n.69.

Filius pro patre patrono poteſt præſentare, lib. 5.c.3.n.2.

Filius viuo patre non poteſt præſentare in Iurepatronatus hæreditario, c.2.n.10.ibid.

Fœmina ab omnibus officijs ciuilibus remouetur, lib.6.c.3.n.2.

Fœmina dotata excluſa ab hæreditate excluditur à Iurepat. hæreditario, lib.4. cap.2. num.48.

Fœmina eſt capax Iuriſdictionis, lib.6. cap.3. num.9.

Fœmina non poteſt ad beneficium præſentari neq. ordinari, nu.1.ibid.

Fœmina non poteſt beneficium conferre, n.10. ibidem.

Fœmina non poteſt eſſe Iudex nec Magiſtratũ gerere, num.3.ibid.

Fœmina poteſt præſentari, vt ſit monialis, numero 4.ibid.

Fœmina poteſt præſentare, non eligere poteſt, lib.5.c.1 ibid.

Fœmina poteſt eſſe canonica Regularis, nu.8. ibid.

Fœminæ ſunt incapaces Iuriſpatronatus gentilitij, lib.14.poſt c.2.n.56.

Forenſis an excludat fœminas agnatas vbi viget ſtatutum excluſiuum fœminarum, libro 4.cap.3.nu.8.

Fori Priuilegium non poteſt clericis auferri, lib.6.cap.1.nu.104.

Aliquando tamen ex cauſa poteſt, n.105.ibi.

Forum ad contentioſum res dicitur deducta quando reus fuit in iudicium citatus, c.4. num.37.ibid.

Forma dat eſſe rei, lib.9.c.1.n.18.

Forma executionis executoris Apoſtolici refertur, lib.13.c.4.nu.7.

Forma inſtitutionis Capituli Piſani, num. 3. ibid.

Forma literarum ordinarij continentium inſtitutionem, nu.1.ibid.

Forma non poteſt impleri per equipollens, libr. 11.cap.5.num.85.

Forma præſentationis eadem ſeruatur ſi ſiat coram inferiore,num.43.ibid.

Forma præſentationis ponitur, lib. 8. cap. 7. num.38.

Forma prouiſionis ordinarij de beneficio libero refertur,num.2.& 4.ibid.

Forma probandi iuspatr.perſonarum priuatarum ex concilio,lib.11.c.5.n.2.

Quæ procedit in poſſeſſorio,& petitorio, numero 3.

Forma probãdi quaſi poſſeſſionem præſentandi cap.6.num.5.ibid.

Forma ſeruãda in mutatione ſtatus beneficiorum,lib.14.c.4.n.22.

Forma vnionis facienda quæ, lib. 14. cap. 5. num.45.

Fraudibus via non eſt aperienda, lib.5. cap. 4. num.13.

Fructus amittuntur pro rata omiſſi officij, lib. 13.cap.9.num.38.

Fructus clericorum abſentium Eccleſiæ applicantur,lib.15.c.3.n.162.

Et Epiſcopus poteſt pœnam minuere non in totum,num.163.ibid.

Fructus diſtributionum quotidianum, & penſionum inexactarum ſpectant ad hæredes beneficiati,lib.14.c.8.num.2.

Fructus inexacti ad quem pertinent,nu. 3. 4. 5.& 6.ibid.

Fructus inexacti ex Bulla Iulij III. ad quem ſpectent,num.9.ibid.

Et quid attenta conſuetudine, num. 10.12. & ſequentibus.

Fructus inexacti ad quem ſpectent ſtante cleri compoſitione cum camera ſuper ſpolijs, numero 13.

Et tunc ſpectant ad hæredes, num. 16. & 17.ibidem.

Fructus pertinent ad proprietarium, quando alius non poſſidet,lib.5.c.4.n.23.

Fundantes,conſtruentes, & dotantes Eccleſiã poſſunt ſibi aliquid reſeruare vel conditionem apponere cum conſenſu ordinarij, l.c.8.n.1.ibid.

Fundantes conſtruentes, & dotantes fiunt Patroni,lib.2.cap.1.num.5.

Fundans conſtruens, & dotans non reſeruantes ſibi iuſpatronatus tamen fiunt Patroni,c.1.num.9. ibid.

Fundans conſtruens, & dotans Eccleſiam ſunt Patroni in ſolidum,c.2.n.1.ibid.

Idq.procedit alternatiuè vnum,vel alterum faciendo,num.2.ibid.

Fundans,& conſtruens Eccleſiam, eam vt dotent cogi poſſunt,c.4.n.25.ibid.

Fundans Eccleſiã,& reſeruans Iuſpat.extraneo non ſit Patronus,lib.4.c.2.n.37.

Fundare Eccleſiam quis dicatur, lib.1. cap.2. num.46.& lib.2.c.1.

Fundatio eſt attendẽda in iurep.lib.4.c.2. n.3.

Fundator beneficij non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ,libro 14.c. 3.n.3.poteſt tamen cum Epiſcopi cõſu,& ex iuſta cauſa,n.4.

Vel ſi in fundatione reſeruauit ſibi auctoritatem talem,num.5.ibid.

Fundator cenſetur ſe velle conformare Iuri communi,lib.6.c.6.n.33.

Fundator Eccleſiæ & eius hæres cum Epiſcopi aſſenſu poſſunt mutare ſtatum Eccleſiarum,lib.14.c.4.n.14.

Fundator in limine fundationis poteſt multa facere,lib.2.c.8.n.7.

Fundi,& Dotis aſſignatio ſit cum Epiſcopi cõſenſu c.1. num.48.ibid.

Furioſi actus præſumitur factus tempore furoris,lib.5.c.3.n.22.

Furioſus nec ordinari, nec præſentari poteſt, lib.6.c.5.n.138.

Furioſus non poteſt beneficium reſignare,libro 13.cap.10.num.49.

Nec furioſo poteſt beneficium reſignari,ibidem.

Furioſus ſemper furens non poteſt præſentare, lib.5.c.3.n.19.

Furor quomodo probetur,num.2.ibid.

Furor de præſenti præſumitur in futurũ, numero 21.ibidem.

Furtiuè,& abſq. examine ordines recipiens ſit irregularis,lib.6.c.5.n.56.

G

GAlli cantus an probet horam,iudicis arbitrio relinquitur,libro 7. capitulo 4.numero 19.

Geſtus in orando quis, libro 15. capitulo 3. num. 63.

Gradus ordinum Eccleſiaſticorum quando cõſtituti,lib.1.c.1.n.22.

Et quando Epiſcopi, & Præſules conſtituti per ciuitates,n.23.

Gratia reſtringi debet, vt minus lædatur ius commune,lib.7.c.2.n.6.

Gratia ex ſignatura eſt perfecta,ſed informis, lib.13.c.2.n.18.

Gratia,ſi neutri,quomodo intelligatur, lib. 13. cap.5.num.32.

Gratia narratiua eſt probanda, numero 33.

Gratia quando expiret morte Papæ, lib. 13. cap.6.num.1.

Gratia ſuper beneficio quando dicatur facta, num.2.

Etiam per mandatum de prouidendo, numero 3.

Gratia ad beneficium vacaturum non expirat morte Papæ,num.5.

Quando gratia facta eſt ex nunc, prout ex tunc,num.6.

Secus ſi gratia eſſet facienda,n.7.

Gra-

Gratia ſuper aſſignatione certæ penſionis non expirat morte Papæ, num. 8.
Nec etiam gratia diſpenſationis, nu. 10. & 12. ibidem.
Gratioſa ſubrogato non detur mandatum de manutenendo, lib. 13. c. 7. n. 7.
Eiq. datur mandatum de immittendo, procedendo executiuè, n. 8.
Gratia vitiatur, ſi per fraudem fuit verum amiſſum, lib. 14. c. 3. n. 113.
Et ſi partes reſcripti ſint ſeparatæ, falſitas in vna aliam non vitiat, nu. 114.
Gratia derogationis non prodeſt, niſi ſit acceptata, nu. 122. ibidem.
Gratia mutationis ſtatus Eccleſiarum ante acceptationem non prodeſt, lib. 14. cap. 4. num. 21. et quibus modis expiret, numero 23.
S. Gregorij dictum mirabile, lib. 15. cap. 3. num. 183.
Gregorij Noni confirmatio, & reſtitutio Primat. Piſan. lib. 3. c. 2. n. 72.
Gregorius Octauus obijt Piſis, num. 85. ibidem.
Beatus Guido Piſanus Confeſſor, n. 98. ibid.

H

Habens ius in re, vel ad rem in beneficio tenetur deferre habitum clericalem, lib. 6. c. 7. n. 22.
Habens beneficium ſufficiens, ſi aliud conſequatur, an peccet, lib. 6. c. 10. n. 4.
Habens inſtituere, ſi dicat non recipio, vel non admitto præſentationem, eã reprobare videtur, lib. 10. c. 5. n. 1.
Habentes perpetuum iuriſdictionem ſunt perſonæ potentes, lib. 11. c. 5. n. 74.
Habens ius in re quando poſſit vexationem redimere, lib. 11. c. 11. n. 19.
Habens maiorem partem vocum vnius ſtipitis dicitur habere ſtipitem, lib. 12. c. 8. n. 5.
Habens inſtituere quando poſſit quem vult inſtituere, lib. 12. c. 9. n. 1.
Habens inſtituere, intra legitima tempora præſentatum inſtituere debet, lib. 12. c. 10. n. 9.
Et interdum inſtituit ſine patronorum præſentatione, n. 10. ibidem.
Habens ius in re an poſſit propria auctoritate beneficij poſſeſſionem capere, lib. 13. cap. 2. num. 14.
Habens indultum conferendi beneficia reſeruata, intra ſemeſtre conferre debet, lib. 14. cap. 6. num. 7.
Habens collationem à Papa cadit à iure ſuo, ſi aliam collationem capiat ab ordinario, lib. 14. c. 1. n. 72.
Nec tunc poteſt cum eo Epiſcopus diſpenſare, numero 73. ibidem.
Habens tantum titulum beneficij ... habentis
reſidentiam tenetur recitare officium, lib. 15. c. 3. n. 46.
Habens plura beneficia tenetur vnum officiũ recitare, num. 48.
Habens beneficium, & penſionem ſatisfacit dicendo vnum officium, num. 49.
Habens plura beneficia ſi omittat officium vnius diei, vnum peccatũ committit, n. 50.
Quia ratione omnium vna reſultat obligatio, n. 51.
Quod at eſt verum ſi cum beneficio habet ordinem ſacrum, n. 52. ibidem.
Habens duas dignitates, vel canonicatus, in digniori tenetur reſidere, n. 119. ibidem.
Habitus clericalis conſiſtit in tonſura, & veſtibus, lib. 6. c. 1. n. 12.
Habitus clericalis quis ſit, lib. 6. c. 7. n. 24.
Et eſt veſtis talaris, n. 25.
Et eſt etiam, ſi interior veſtis tantum, & ſola ſit talaris, nu. 26.
Et eſt nigri coloris, n. 27. ibidem.
Hæres intra annum reſpectu operis incboandi debet Eccleſiam conſtruere à die monitionis ei factæ per Epiſcopum, ſi teſtator conſtrui mandauit abſque temporis præfinitione, lib. 1. c. 2. n. 55.
Hæres coactus ædificare Eccleſiam à teſtatore, ſit patronus, lib. 2. c. 3. n. 12.
Hæres hæredis tenetur ædificare Eccleſiam, ſi prædecedat primus hæres, lib. 2. c. 3. n. 19.
Hæredes vnius pro vno habentur, lib. 4. c. 1. numero 65.
Hæreditatis aditione omnia tranſeunt in hæredem præter poſſeſſionem, lib. 4. c. 2. n. 10.
Hæres vniuerſalis remanet patronus excluſo alio hærede in re certa, lib. 4. c. 2. n. 50.
Hæres ſi nolit hæreditatem non ſuccedit in iurepat. nu. 51.
Hæres in re certa ſuccedit, ſi nullus ſit hæres vniuerſalis, n. 52. ibidem.
Hæres grauatus reſtituere hæreditatem, ſi ſine liberis deceſſerit ſi fiat religioſus ſuccedit monaſterium, lib. 4. c. 4. n. 40.
Hæres factum defuncti impugnare non poteſt, lib. 4. c. 9. n. 48.
Et debet ſtare declarationi illius, cuius eſt hæres, num. 49.
Hæres, qui hæreditatem non infra tempus datũ ad præſentandum adiuit, inualidè præſentat, lib. 5. c. 2. n. 23.
Hæres fundatoris non poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij, libro 14. c. 3. n. 6.
Niſi eidem in fundatione ſit data talis facultas, num. 7.
Poteſt tamen hæres alterare qualitates eius fauorem concernentes, n. 8. ibidem.
Hæredes clericorum deberent ſupportare onera beneficiorum vſque ad nouos fructus, lib. 14. c. 8. n. 19.

Homines ad Dei cultum natura excitantur, lib.1.cap.1.n 1.
Homo ex ſe nihil eſt, num. 5. ibidem.
Homicidium iuſtum non poteſt dici ex delicto, lib.6.cap.4.num.29.
Honorij III. Epiſtola Archiepiſcopis, & Epiſcopis Sardiniæ, & Capitulo, Cleroq. Piſano, lib.3.c.2.num.40.
Honorij III. Priuilegium circa Primatum Piſanum, num.71. ibidem.
Honeſtum eſt, vt quilibet in ſua patria beneficietur, lib.6.cap.11.n.4.
Honor, onus, & vtilitas patroni in quibus conſiſtunt, lib.12.c.8.num.10.
Hæremitæ fori priuilegio gaudent, lib.6. cap.1. num.111.
Hæretici non poſſunt acquirere iuspat. lib. 2. cap.6.num.12.
Hæretici porci appellantur, num.13.
Hæretici qui dicantur, num.14.
Hæretici ſunt Lupi rapaces, n.15.
Et infames, & omnino extirpandi, num.16. ibidem.
Hæretici, eorumque fautores, ſchiſmatici, apoſtatæ, infames, &c. præſentare nequeunt, lib.5.c.3.n.8.
Hæreticus præſentari non poteſt, lib. 6. cap. 5. num.66.
Hæretici debent repelli à ciuitatibus, numero 67.
Et hæreticorum fautores ſunt excommunicati, num.68. ibidem.
Hora dum primus pulſus ſonat, incipit hora ſubſequens, lib.7.cap.4.num.21.
Horæ canonicæ quare ſint ſeptem, lib.15.cap.3. num.37.
Horas ſeptem omittens vnum peccatum committit, num.54.
Hora orandi quæ, num.62.
Horæ canonicæ integræ ſunt recitandæ, numero 63. ibidem.
Hoſpitale, & Eccleſia in multis æquiparantur, lib.3.c.1.n.2.
Hoſpitalium nomina varia, num.3.
Hoſpitale erectum cum Epiſcopi conſenſu dicitur locus pius, num.4.
Hoſpitale erectum ſine Epiſcopi conſenſu non gaudet priuilegio Eccleſiæ, num.5.
Hoſpitale an ſit erectum cum Epiſcopi conſenſu, ex pluribus dignoſcitur, num.6.
Et præſumitur erectum cum Epiſcopi conſenſu, ſi ſit in forma Eccleſiæ, habeat campanile, & nomen ſancti, num.7.
Hoſpitale charitatis Tuderti nobile, numero 8.
Hoſpitale conualeſcentium Piſarum, numero 9.
Hoſpitale ſi per laicos regitur, in dubio prophanum præſumitur, num.10.
Hoſpitalium bona alienari nequeunt, ſicut res Eccleſiarum, num.11.
Hoſpitale regulariter non eſt beneficium, numero 12.
Hoſpitalis eſt officium ad inſtar tutorum, & æditùorum, num.13.
Hoſpitale vnitum Eccleſiæ eſt beneficium, numero 14.
Et eſt beneficium, quando clericis in titulum conceditur, nu.15.
Hoſpitale confertur in titulum, quando id fit ex fundatione, vel quando per electionem prouidetur. n.16. ibidem.
Hoſpitale quando confertur in titulum, venit beneficij appellatione, num.25.
Hoſpitale, quod datur in adminiſtrationem eſt manuale. num.26.
Hoſpitale, ſi eſt beneficium, debet exprimi, quod eſt hoſpitale, num.27.
Hoſpitale poteſt reſignari, & permutari, non vendi, num.28.
Hoſpitale S. Bartholomei ad Balneum Piſanum eſt beneficium iurispat. laicorum, num.29.
Hoſpitale datur etiam in commendam, numero 31.
Hoſpitalia hodie ſunt gubernanda iuxta Concilij Trid. decretum, num.35.
Et ſi hoſpitalitatem ſeruare nequeant, quid agendum, num.36.
Hoſpitale quando alicui ad triennium conceditur, num.37. ibidem.
Hoſpitalarij gaudent fori priuilegio, lib.6. c.1. num.114.
Hoſpitale ſi conſtrui debeat, aliud eius vice conſtrui non poteſt, libro 2. capitulo 3. numero 22.
Hypotheca tacita in bonis Eccleſiam conſtruentis inducitur pro dote Eccleſiæ, lib.2.c.5. numero 53.
Et in bonis Prælati malè adminiſtrantis, num.54.
Hypotheca tacita fauore dotium inducitur in bonis debentis reſtituere ablata, num.78. ibidem.

I

IDoneitas requiritur in actu præſentationis, lib.6. cap.7. num.49.
Intrinſeca præſumitur, num.51.
Extrinſeca non, num.53.
Et verificatur præuio examine, num.54.
Idoneus dicitur habens requiſita, nu. 47.48. ibidem.
Idoneus ad beneficium ſimplex eſt, qui non eſt illiteratus, nu.52.
Idoneus quis ſit, & dicatur, libro 13. cap. 5. num.37.
Idoneus de linea fundatoris præfertur extraneo, lib.13.c.9.num.15.

Id.

Id, quod ipſo iure venit debetur etiam in foro conſcientiæ, lib.5.c.5.n.126.

Illegitimi qui dicantur, lib 6.c.4.nu.7.

Et legitimantur per ingreſſum religionis, nu. 21. non legitimantur per ſubſequens matrimonium inualidum, num. 13.

Et legitimati à Papa pro legitimis habentur num. 22

Et ſi diſpenſentur à legitimo ſuperiore, n. 23.

Illegitimi ſunt irregulares, libro 6. capitulo 5. num. 47.

Præuia diſpenſatione quando præſentari poſſint, lib.6.c.7.,n. 3.

Sunt capaces iuriſpatronatus, lib. 2. cap. 6. num. 28

Illegitimo non diſpenſato non poteſt reſignari beneficium, lib. 13. cap.10.num.63.

Illegitimus præſentari non poteſt, lib 6. cap.6.

Si de facto ordinetur, remanet ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto, numero 13.

Non dicitur de parentela, libro 4.c.2. n.65.

neq. de familia, num.66.

Repellitur à bonorum ſucceſſione, num. 67.

Non ſuccedit in iurepatronatus hæreditario, niſi ſit hæres, n.68.

Factus religioſus fit legitimus, numero 71.

Illiteratus nec eligi, nec præſentari poteſt, lib.6 c.5.n.123.

Eſt irregularis, num.124.

Et vti indignus debet reijci, num.130.

Illi de loco dicuntur, qui ab eo originem habēt, lib.6..c.11.n.14.

Et præſentandi ſunt vocati in fundatione, num.17.

Imago B. Mariæ magnæ deuotionis in Eccleſia Piſana, lib.3.c.2.n.54.

Immemorabilis præſcriptio non prodeſt contra concilium, lib.11.c.5.n.108.

Impedimentum legitimum excuſat à publicatione reſignationis, lib.13.c.10.n.83.

Imperator in Eccleſijs Alemaniæ poteſt facere, vt vnus in qualibet Eccleſia recipiatur, lib.11.c.12.n. 3.

Impetratio commiſſionis eſt actus extraiudicialis, lib.11.c.4 n 42.

Impetratio beneficij inferioris debet continere nomen Sancti d. beneficij, lib.14.c. 3.n.86.

Et nomen canonici, cuius obitu vacat canonicatus exprimi debet, num.87.

Et aliud ſtatutum obſtans impetrationi, num.88.

Et an ſit dignitas, nu 89.

Et collatio beneficij alteri facta, nu.90.

Et alterius poſſeſſio colorata, nu. 91.

Et impetrans debet mentionem facere de obtentis, num.92.

eorumque qualitatum, num. 96.

Et obtentorum mentio fieri debet etiam in impetratione habita à legato, num. 97.

Sed non coram alio inferiore, num.98.

Nec quis tenetur exprimere beneficium, quod vult dimittere, numero 99.

Impetrans derogationem debet exprimere clericatum, nu. 100.

Et an ſit filius naturalis, vel ſpurius, numero 101.

Et ſuum crimen reddens eum incapacem beneficij, num.102.

Et ſuam excommunicationem, num. 103.

Impetratio beneficij patronati facta ob deuolutionem valet probata ſcientia patroni, lib. 7. cap.2.n. 3.

Impetrans beneficium per reſcriptū mixtum, debet exprimere ſuam dignitatem, n.106.

Impetrans derogationem poſteriorem vnius qualitatis, non tenetur facere mentionem alterius derogationis, num.107.

Tenetur tamen exprimere omnia & vincula, & impedimenta, num.108.

Exprimere probibitionem talis derogationis num.109. ibidem.

Impetrans mutationem ſtatus beneficiorum tenetur exprimere anteriorem mutationem, lib.14.c.4.num.18.

Debet tamen exprimere omnia vincula, & impedimenta, n.19.

Impetrans beneficium certo modo deuolutum debet deuolutionem probare, lib.14.cap.6. num.26.

In anno bixeſtili duo dies pro vno computantur, lib.7. cap.4.num.8.

In beneficialibus debet quis aſcendere, lib. 5. c.1.n.107.

Incerti edicto generali ſunt citandi, lib.11.c.4. numero 3.

Incogniti præſentari non poſſunt, lib.6.cap.11. num.18.

Incola loci in paritate præferri debet, num. 6. ibidem.

Incompatibilitas definitur, libro 1.c.1. nu.165.

Indebitum Eccleſiæ ſolutum non repetitur, & quando, lib.2. c.5. nu.146.

Indigni ſemper ſunt arcendi, lib.6.cap.7..n.75.

Infamia triplex, lib 6.c.5.n.92.

Infamia iuris quæ, num 93.

Infamia facti quæ, num.94.

Infamia canonica quæ, & quomodo tollatur, num.95.

Infamis eſt irregularis, num 57. & 99. ibidem.

Et repellitur à dignitatibus num 87.

Infamis infamia iuris, & facti præſentari non poteſt, num.96.

Et à dignitate habita remoueri debet, n.97.

Et ei ſi fiat collatio eſt nulla, n 99.

Infames iuſpatronatus acquirere nequeunt, lib.2. c.6.n.19.

Infantes expoſiti in hoſpitali habentur pro legitimis, lib.6.c.4.n.29.

Infans ſi ſit patronus, & ſine tutore, conſanguineus præſentare poteſt, lib.8.c.2.num.25.

Inferioris habentis iura Epiſcopalia *conſenſus requiritur in tranſlatione iuriſpatronatus, lib.1. c.2. n 38. & lib.4.c.1.n.23.*
Inferior Epiſcopo *non poteſt Eccleſiam comendare, lib.3.c.2.n.34.*
Inferior quando differt inſtitutionem, quid agendum, libro 11.c.3.num.5.
Inferiores inſtituunt præſentatum ab Epiſcopo *examinatum, lib.11.cap.5.nu.118.*
Inferior quando poſſit inſtituere, lib.12.cap.2.num.5.
Inferior conferre debent ex iure deuoluto habet ſemeſtre, lib.12.c.3.n.5.
Inferior Epiſcopo *beneficia vnire non poteſt, lib.14.c.5.nu.34.*
Infidelis præſentari non poteſt, lib.6.c.3.n.4.
Infirmus poteſt beneficium reſignare, lib.3.c.10.n.52.
Et ſi moriatur infra 20. dies poſt conſenſum reſignationi præſtitum, nulla eſt reſignatio, n.85.
Idem eſt in renunciatione ex cauſa permutationis, n.86.
Et tunc dicitur vacare beneficium per obitum reſignantis, n.87.
Infirmus canonicus lucratur diſtributiones quotidianas, lib.15.c.3 num.87.
Infirmus quis dicatur, iudicis arbitrio relinquitur, n.88.
Stylus Eccleſiæ *Piſanæ quoad Canonicos infirmos, n.89.*
Infirmus iens ad balnea præſens reputatur num.130. ibidem.
Ingratitudo vitium peſſimum, libr.8.c.7.n.30.
Ingratitudo ex miſericordia remitti poteſt, lib.4.c.4.n.4.
Et alia eſt ſine dolo, alia cum dolo, num.49.
Et cum dolo commiſſa non remittitur, n.56.
Commiſſa autem ex lata culpa remitti poteſt, numero 57. ibidem.
Inhabilis an poſſit præſentari ſub ſpe futuræ diſpenſationis, lib.5.c.1.n.46.
In Eccleſijs *vnitis illa eſt principalis, quæ retinet denominationem, lib.14.c.5.n.22.*
In proceſſu pro inſtitutione aſſequenda datur terminus probatorius, lib.11.c.4.n.33.
Et tunc producuntur articuli, &c. num.34.
Et demum datur terminus ad producẽdum, num.35.
Innocentij Secundi priuilegium circa Primatum Piſanum, lib.2.c.3.n.59.
Idem Piſis concilio celebrato, Hugonem Epiſcopum Gratianopolitanum in Sanctorum numerum retulit, num 82.
Innocentij Tertij Epiſtola ad Archiepiſcopum Turritanum, n.54.
Eiuſdem priuilegium circa Primatum Piſanum, num.70.
Inquiſitor hæreticæ prauitatis ſi ſit Canonicus, abſens lucratur diſtributiones quotidianas, lib.5. cap.3. numero 134.
Ita & conſultor S. Offitij, n.135.
Et iniuſtè excommunicatus pro ſua Eccleſia *defenſione, num.136.*
Idem eſt in clerico iniuſtè ſuſpenſo n.137.
Et ſi polluta, vel interdicta ſit Eccleſia, *numero 138.*
Et idem eſt in clerico iniuſtè interdicto, numero 139. ibidem.
In reſcriptis ſemper continetur id, quod ſi Princeps ſciuiſſet, veriſimiliter conceſſiſſet, lib.13. poſt cap.8. nu. 14.
Inſequentes, percutientes, aut capientes Cardinales, ſunt ipſo iure beneficijs priuati, lib.6. cap5. num. 121.
Inſordeſcens per annum in excommunicatione ſit ſuſpectus de hæreſi, lib.13.c.8.n.126.
Inſtallatio quid ſit, lib.5.c.1.n.102.
Inſtitutio in beneficijs hodie Epiſcopis, *non inferioribus eſt reſeruanda, lib.2.c.8.nu.3.*
Inſtitutio quid ſit, lib. 2. cap.1. num.104.
Et vt fieri poſſit, quæ requirantur, libro 5. cap.2.num. 11.
Et quando fit à Capitulo *Piſano, fit præuio examine ordinarij, libro 6.cap.5.nu.131.*
Inſtitutio confirmat ius quæſitum ex præſentatione, lib.6.cap.10.nu.31.
Inſtitutio facta non præuio edicto eſt inualida, lib.7.cap.7.nu.2.
Inſtitutio ſi ad plures ſpectet, melius eſt, vt alternatim fiat, lib.8.c.7.n.18.
Inſtitutio in beneficijs iuriſpatronatus non datur regulariter abſq. præſentatione, lib.8. c.8 nu.11.
Et ſi fiat ſine edicto, vel nondum elapſo termini edicto eſt nulla, lib.9.cap.1. num.6. & 7. & lib.9.cap.2.nu.6.
Inſtitutio valet præſente non citato ius non habente, n.21.
Et an aliquando valeat omiſſo edicto, numero 23.
Et eſt nulla, ſi aliqui fuerint citati, aliqui non, nu.27.
Dummodo non vocati aliquod ius non habeant, num.28. ibidem.
Inſtitutio quando valeat reſpectu edicti, lib.9. cap 2.nu.7.
Et facta ante terminum edicti validatur, ſi poſt nullus compareat, nu.8.
Inſtitutio concipi debet in perſonam procuratoris lib.10.cap.1. nu 4.
Inſtitutio petitur, & pro ea officium iudicis imploratur, num.7.
Et petitur per libellum, ſi adſit contradictor, num.12.
Inſtitutionis proceſſus dicitur extraiudicialis, & aliquando iudicialis, lib.11.cap.1. numero 14.
Et fit de plano, &c. n.21.
Et ſummariè, lib.11.cap.4.n.3.

In-

Inſtitutione pro obtinenda, quæ ſit probanda, lib.11.c.2.n.8.
Inſtitutio habet vim ſententiæ, lib.11.c.9.nu.5.
Et ſententia interlocutoria, num. 8.
Et largè poteſt dici ſententia diffinitiua, n.9.
Et quando eſt facta in contradictorio iudicio, cauſa eſt appellabilis, n.15.
Et pendente appellatione ſi capta ſi poſſeſſio, dicitur attentata num. 16.
Inſtitutio quid ſit propriè ſumpta, lib.12.cap.1. num.1.
Impropriè ſumpta quid ſit, & quæ contineat num.2.
Et propriè cadit ſuper præſentatione, numero 3.
Inſtitutio, collatio, electio, & c in quibus differant, n.4.
Inſtitutio Eccleſiæ patronatæ ſitæ in confinibus duarum diœceſum à quo fiat, nu. 16.
Inſtitutio auctorizabilis an poſſit ad Inferiorē ſpectare, lib.12.c.3.n.2.
Inſtitutio quando laico poſſit competere, n.11.
Inſtitutio ad quos regulariter pertineat, n.19.
Et ibi cadit, vbi cadit præſentatio, nu.20. ibidem.
Inſtitutio non fit ante præſentationem, lib.12. cap.4.n.1.
Et vt fiat, quæ requirantur, n.2.
Et quando per ſuperuenientem præſentationē conualidetur, n.3.
Et non valet non præuio edicto, n.4.
Seu facta non elapſo edicti termini, n.6.
Inſtitutio ſi intra duos menſes ſecuta non fuit poſt præſentationem, quādo ſuperior eam concedere poſſit, n.15.
Et puando die eriato fieri poſſit, n.19.
Et an poſſit fieri extra territorium habentis inſtituere, n.21.
Et dicitur fieri per ſimplicem præſentationis admiſsionem, n.26.
Et iterari poteſt, n.30.
Et facta per errorem non valet, n.32.
Et facta ab eo, qui communiter reputabatur ſuperior, non valet, n.34.
Et facta mætu non valet, n.35.
Et facta iracundia, vel ſimoniacè non valet, n.36.bidem.
Inſtitutio facta ſprato patrono eſt nulla, lib.12 c.5.n.1.
Sic etiā ſprato quaſi poſſ. iuris pſētādi, n.32.
Si patronus infra tempus debitum contradicat, n.2.
Et quæ ſit ratio, n.3.
Et facta patrono præſēte quādo valeat, n.9.
Et facta ad præſentatione patroni, qui donauit inſp. quando ſit nulla, n.31.
Et facta ab Epiſcopo ſprato patrono reuocari poteſt. ab eius Vicario, n.33.
Et fieri poteſt etiam poſt mortem præſentātium, n.35.
Et ſemper fit præuio edicto, lib.11.c.6.n.7.
Et eſt inualida, ſi præſentatio fuit inualida, lib 12.c.7.n.10.
Et aliquando fit ex præuentione, lib.12.capit. 9.num.2.
Inſtitutio, & inueſtitura quid ſint, lib.13. ca.1. num.1.
Inſtitutio auctorizabilis quæ ſit, n.2.
Inſtitutio clerici præſentati quomodo fiat, n.3.
Inſtitutio ſcripturam non requirit, n.5.
Et de ſtylo ſcribitur à notario coram teſtibus num.6.
Inſtitutio clandeſtina eſt inualida, lib. 13. c. 2. num.7.
Inſtitutio valet de Eccl. ad regulariū præſentationem, etiamſi congrua fructuum aſsignatio facta non ſit, lib.14.c.7.n.5.
Inſtitutio canonica quæ ſit, lib.1.c.1.n.193.
Inſtitutus canonicè quis dicatur, lib.1. capit.1. num.194.
Inſtitutus præſentatus à malæ fidei poſſeſſore, euicto iurepatr. deſtitui non debet, lib.5. cap.4.n.3.
Inſtituere habens, debet ad inſtitutionem procedere viſis videndis, n.19. ibidem.
Inſtitutus ſub conditione ſi deceſſerit ſine filijs, ſi fiat religioſus, ſuccedit monaſterium, libro 6.c.1.n.87.
Inſtituendus ab inferiore prius ab Epiſcopo debet examinari, lib.6.c.5.n.129.
Inſtituere habenti nullum eſt præfinitum tempus, lib.7.c.5.n.10.
Inſtituere habens poteſt ex officio cognoſcere de iuribus præſentantium, lib.9.cap.3.numero 6.
Inſtituendo poteſtas poteſt ab Epiſcopo delegari, lib.12.c.2. n.5.
Etiam ante beneficij vacationem, numero 6. ibidem.
Inſtituendi poteſtas etiam inferioribus poteſt competere, lib.12.c.3, n.1.
Inſtitutus nulliter dicitur potius occupator, lib.12.c.4.n.5.
Inſtitui poſſunt hi, qui præſentari poſſunt, lib. 12.c.7.n.1.
Inſtitui debet præſentatus à vero patrono, vel ab alio quaſi poſſeſſore iuris præſentandi, num.2.
Inſtituens ſcienter indignum punitur, n.8. & 9. ibidem.
Inſtitutus antequam beneficium acceptet, non poteſt dicere illud eſſe ſuum, lib.13 c.1.n.8
Et poſt inſtitutionem poſſeſsionem capit beneficij, lib.13.c.2.n.3.
Et an poſſit adminiſtrare ante captum poſſeſsionem, n.4.
Inſtitui debet intitulatus in Eccleſia, omiſſo alio, lib.12.c.9.n.18.
Interdictum quid ſit, lib.6.c.5.n.26.
Et eſt locale generale loci, & pſonale, n.27.

Tem-

Tempore interdicti quæ ſacramenta admi-niſtrari poſſint, num.28.

Et tunc quid agendum circa ſepulturam, & alia, num. 29.

Interdicere poteſt, qui poteſt excommunicare, & ſuſpendere, num. 30.

Interdicti ſententia quomodo ſit ferenda, numero 31.

Interdictum violantes peccant mortaliter, numero 32.

Et pœna clericorum illud violantium, numero 33.

Interdictus perſonaliter præſentari non poteſt, lib.6.capit.4 num.53.& cap. 5. num. 21.

Interpretatio in dubio ſit conueniens vulgari loquendi conſuetudini lib.13. cap. 8. numero 297.

Intruſus præſentare non poteſt, lib.6.c. 6. numero 34.

Intruſus quis dicatur, l.13.c.8. num.109.

Intruſus etiam dicitur prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato, num. 110.

Et non auditur, nec iuuatur regula de triennali, num.111.

Inueſtitura quomodo fiat, lib.13.c.1.n.4.

Inuitus præſentari non poteſt, lib. 6.capit.10. numero 45.

B.Ioannus Ord. Præd. Piſanus, libro 3. cap. 2. numero 99.

Ioſephus Mazzolius fundator Capellæ S.Dominici in Eccleſia Piſana lib.1.c.2.n.60.

Ipſo facto idem ferè eſt, quod ipſo iure, lib. 13. cap.8.num.218.& 226.

Ipſo facto, ideſt, ſimul ac delictum commiſſum eſt, num.219.

Ipſo iure ſi quid fit, quia ius ita dicit, intelligi debet ſecuta declaratione, num. 220.

Ipſo facto, & ipſo iure non differunt quoad iuris effectum, num.221.

Quod idem eſt in excommunicatione lata à iure, num.222.

Ipſo iure, ideſt, ipſo iure ſic diſponente, numero 223.

Ipſo iure aliquid fieri, vel per ſententiam differt, num. 224.

Irregularis præſentari non poteſt, lib. 6. cap. 4.num.41.& cap.5.num.36.

Nec criminoſus, lib.6.c.7.n.16.

Irregularitas quid ſit, lib. 6. cap. 5. num.41. & num. 42.

Irregularis quis ſit 23.modis, num.43.& lib. 8.cap 5.num.42.

Irregulari collatio facta eſt nulla, num.45.& lib 6.capit.5.num.37.

Et debet beneficijs priuari, num.38.

Etiam ſi neſciret ſe eſſe irregularem, numero 46.

Irregularitatis ignorantia non facit quem capacem ad beneficia. num.47.

Irregulari ob pœnam, vel aliam cauſam ſi fiat collatio, eſt ipſo iure nulla, n.48.

Irregularis ſuſpenſus eſt ab officio, num. 29. ibidem d.cap.4.

Irregularis quis interdum ſit ſine culpa, lib. 6.cap.5 num.43.

Fit ex defectu Sacramenti, num. 44.

Ex defectu ætatis, & animæ, num.48.

Ex defectu lenitatis, num.49.

Alia contrahitur ex delicto, vt ex homicidio, num.51.

Tollitur per baptiſmum, & per religionis ingreſſum, num.58.

Per diſpenſationem Papæ, num. 59.

Iudei, turcæ, & infideles alij ſunt incapaces iuriſpatronatus, l.2.cap.6.num.11.

Iudæus ſi fiat Chriſtianus an recuperet iuſpatronatus Eccleſiæ à ſe fundatæ dum erat Iudæus, & quid in hæretico conuerſo numero 21. ibidem.

Iudæus factus chriſtianus interdum recuperat iuſpatronatus, num.22.

Iudex Eccleſiaſticus eſt competens, vt decidat, an quis ſit clericus, lib.6.cap.1.n.171.

Et in cauſis mixti fori inter laicos, n.152.

Et ſuper laicis Hoſpitalium adminiſtratoribus, num.153.

Et poteſt prohibere, ne laici deferant habitum clericalem, num.173.

Et eſt competens in poſſeſſorio beneficij, lib. 11.cap.10.num.12.

Iudex laicus clericum iudicans priuatur officio, numero 124.

Et ſi non remittat Clericum ad eccleſiaſticum peccat, excommunicatur, & committit ſacrilegium, num.125.

Et nullo modo poteſt de Clericorum delictis cognoſcere, num. 126.

Nec voluntariam, ſeu contentioſam iuriſdictionem habet in clericos, num.127.

Poteſt tamen punire laicum, qui clericum offendet, num.151.

Iudex ex cauſa poteſt terminum iuris mutare, lib.7 cap.7.num.11.

Iudex merus quando fiat mixtus, lib.11. cap. 4.num.100.

Iudex aliquando ſententia fert, & eodem contextu inſtituit, lib.11.cap.9.num.17.

Iudex laicus non eſt competens in cauſa iuriſpatronatus, lib.11.cap.10.num.4.

Et quando cognoſcere poſſit de priuando patrono iurepatr.num.5.

Et quando acceſſoriè cognoſcere poſſit de cauſa iuriſpatr.num.6.

Et quando cum vniuerſitate bonorum cognoſcit de iurepatron num.7.

Et poteſt cognoſcere ſuper actione perſonali pro iurepatron.num.10. ibidem.

Et non eſt competens in petitorio, ſeu poſſeſſorio beneficiorum, lib.11.cap.11. numero 10.

Et

Et quando ſit competens in poſſeſſorio beneficij, ſi clericus coram eo laicum conueniat, num,11.

Et non eſt competens in cauſa ſpolij ſuper beneficio inter clericos, num.17.

Et non poteſt cognoſcere de cauſis ſpiritualibus, lib.11.cap.12.num.1.

Et eſt competens, ſi fructus beneficij contra laicum petantur, numero 7. ibidem

Iudex poſt concluſionem in cauſa, quando poſſit nouas probationes recipere, lib. 11.c. 8. num.16.

Iudex in cauſa ſua nemo eſſe poteſt, lib.13.cap. 8.num. 10.

Iudex an debeat iudicare ſecundum acta, & probata, an ſecundum propriam conſcientiam, num. 182.

Iudex ſubrogatus poteſt ſubſcribere ſententiã illius, in cuius locum eſt ſubrogatus, lib. 13.poſt cap.8. num 32.

Et non tenetur ſeruare, nec reiterare terminos ſeruatos coram primo iudice, numero 33.

Iudex eccleſiaſticus procedit contra patronum ſuper priuatione iuriſpatronatus, lib.15. capit.2.num.19.

Iudex laicus non poteſt confiſcare iuſpatron. num.20.

Iudex proferens ſententiam mortis, aut mutilationis ſit irregularis, eamq; ſcribens, & ſim.lib.6.cap.5.num.50.

Iudicium conſtat ex tribus perſonis, lib. 11. cap.4.num.1.

Iudicium ſuper iurepatronat. Eccleſiæ *non vacantis dicitur ordinarium, lib.11.c. 4.num. 30.*

Et debet fieri coram Eccleſiaſtico *iudice, lib.11.cap.9.num.1.*

Et requiritur diffinitiua, num.2.

Iura loquentia de titularibus procedunt in commendatarijs perpetuis, lib.5. capit.1. num.63.

Iura non poſſidentur, ſed quaſi poſſidentur, lib.5.cap.4.num.65.

Iura loquentia de electione procedunt in præſentatione, lib.5.cap.6.n.24.

Iuramentum ſuppletorium non defertur in cauſa beneficiali, l.2.c.5.n.140.

Iuramentum validat donationem omnium bonorum, l.4.c.1.num.43.

Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis, lib.4.cap.4.num.51.

Iuramentum non confirmat pactum odio partis aduerſæ improbatum, n.53.

Iuramentum non attenditur, quando continet peccatum, ſeu eius occaſionem, numero 52.

Iuramentum teſtis per ſolam Notarij enunciationem probatur, lib. 11. capit. 4. numero 50.

Iurans, vel vouens non clericare ſit irregularis, lib.6.cap.1.num.82.

Iuriſdictio contentioſa non excedit territoriũ, lib.8.cap.1.num.19.

Et ſtat ſuper territorium, vt nebula, numero 20.

Iuriſdictio data ſub conditione, ea impleta competit. lib.13.cap.8.num.289.

Et de adimplemento conſtare debet, numero 290.

Quod non procedit in clauſula conſiito, numero 291.

Iuris ignorantia neminem excuſat, lib.7.cap. 6.num.4.

Iuriſpatronatus donatio non valet niſi ex Epiſcopi *conſenſu l.4.cap.4.num.1.*

Etiamſi *poſt d. conſenſus præſtetur, numero 3.*

Iuripatronat.regio derogari non cenſetur, lib. 3.cap.1.num.40.

Iuriſpatronat.donatio facta Eccleſiæ *à laico detentore poteſt confirmari, lib.4. cap.1. numero 37.*

Iuriſpatronat.donatio laico, à laico poteſt confirmari ex poſt facto, num.38.

Ita & legatum iuriſpatronat. poteſt confirmari poſt mortem teſtatoris, n.40.

Iuriſpatronatus donatio iurata ſemper poteſt confirmari, num.42.

Iuriſpatronatus ſucceſſio, & tranſlatio fit ex gratia, non de iure, num.68.ibidem.

Iuriſpatronatus vno fructu præſcripto, alij fructus præſcripti non cenſentur, lib. 4. cap.8.num.3.

Iuriſpatronatus proprietas patet vel per confeſſionem aduerſarij, vel per tres ſententias conformes, l.11.cap.6.num.24.

Iuripatronatus laicorum quando derogatum cenſeatur, lib.14.c.1.n.105.

Cui *non cenſetur derogatum, ſi dicatur, non obſtante iurepatronat.num.106.*

Nec ſi in literis dicatur, quod prouideatur de beneficio ad Epiſcopi *inſtitutionem, num.107.*

Etiamſi *mandet prouideri de beneficio ſpectante ad collationem, & præſentationem quorumcumque, num.108.*

Ius accreſcendi habet locum in legatis Eccleſiæ *relictis, l.2.c.5.n.63.*

Et *non habet locum in contractibus, lib. 4. cap.4.num.13.*

Niſi interueniat res indiuidua, n.14.

Ius accreſcendi, ſeu potius non decreſcendi habet locum in iurepatronat. lib. 14. poſt c. 2.num.41.

Ius ad rem non eſt plenum, lib. 13. cap.8. numero 83.

Ius ad rem quomodo acquiratur, lib. 8. cap. 8.num.17.

Acquiritur per electionem acceptatã, n. 18.

Per

Per vnius præſentationem acceptatam, numero 19.
Per gratiam expectatiua acceptatam infra menſem, num. 20.
Per clauſulam, dummodo non ſit in eo, &c. num. 21.
Per expectatiuam præbendæ recepti in canonicum, num. 23.
Per collationem beneficij nondum acceptatam, num. 24.
Et tale ius eſt conſiderabile, nu. 25.
Ius ad rem acquiritur per reſeruationem factam à Papa pro aliquo de certo beneficio, num. 26.
Et collatio contra talem reſeruationem eſt nulla, num. 27.
Ius ad rem acquiritur per optionem, n. 28.
Per regreſſum ob non ſolutam penſionem, num. 29.
Per priuationem iuris, num. 30.
Per acceſſum, & regreſſum, num. 31.
Per coadiutoriam cum futura ſucceſſione, num. 32.
Per mandatum de prouidendo in forma dignum, num. 33.
Et quando acquiratur per oppoſitionem, numero 34.
Et inferior non poteſt iuri opponendi derogare, num. 35.
Et tunc tale ius eſt conſiderabile, ſi oppoſitor iuſtificauerit qualitates neceſſarias, num. 36.
Secus ſi plures eſſent oppoſitores, num. 37.
Ius ex expectatiua aliquando non eſt conſiderabile, lib. 8. cap. 8. num. 22.
Ius ciuile ſeruari debet in rebus temporalibus, & prophanis, lib. 4. cap. 4. num. 28.
Ius eligendi competens Capitulo non tollitur per concilium, libro 11. capitulo 5. numero 111.
Ius in re quibus modis acquiratur, lib. 13. capit. 2. num. 7.
Et acquiritur per collationem acceptam, numero 9.
Per inſtitutionem, num. 11.
Per electionis confirmationem, nu. 17.
Per poſtulationis admiſſionem, n. 13.
Et per ſignaturam in forma gratioſa, n. 15. ibidem.
Iuſpatronatus acquiritur, ſi actualis apprebenſio adſit, lib. 4. c. 2. nu. 11.
Et acquiritur pluribus modis, lib. 2. cap. 9. num. 1. & lib. 2. cap. 5. num. 2.
Acquiritur ex dotatione, &c. libro 1. cap. 2. num. 59.
Ex priuilegio, & præſcriptione olim, hodie ſecus, lib. 2. c. 9. num. 3.
Acquiritur in Eccleſiis cathedralibus, lib. 2. cap. 9. num. 5.
Acquiritur per laicos ex gratia, num. 8. & libro 1. capit. 1. numero 35.
De conſenſu tantum Epiſcopi, lib. 1. capit. 2. num. 34. & lib. 2. c. 1. n. 7.
Acquiritur fundanti, & dotanti, etiamſi illud ſibi expreſſè non reſeruauerit, d. c. 2. num. 50.
Acquiritur ex conſtructione, num. 53.
An acquiratur ex refectione, vel reparatione, num. 54.
Acquiritur ex multiplicatis præſentationibus, lib. 2. cap. 1. num. 25. & lib. 4. capit. 8. num. 10. & 11.
Acquiritur etiam à domino fundi, ſi eo inſcio in ſuo fundo Eccleſia fundetur, lib. 2. cap. 2. num. 11.
Et ſi conſtructor bona fide in fundo alieno conſtruxerit, ratione conſtructionis remanet patronus, num. 12.
Acquiritur re perfecta, lib. 2. cap. 3. num 1. & lib. 4. cap. 1. num. 27.
Sed non acquiritur Eccleſiæ, quæ nondum eſt, d. cap. 3. num 2.
Acquiritur in Eccleſia cepta ædificari, ſed non quoad exercitium, num. 3.
Et an exercitium iuriſpatronatus cadat, ſi in limine fundationis Eccleſia ſit dotata, ſed nondum integrè conſtructa, n. 15.
Et tunc rector præſentari poteſt, n. 6.
Et acquiritur ex ſola dotatione concurrentibus alijs, lib 2. cap. 4. num. 20.
Et acquiritur ab eo, qui poteſt contrahere matrimonium, & in Eccleſia orare, libro 2. cap. 6. num. 10.
Et acquiri poteſt ab aliquo, ſi Eccleſia fundetur de rebus ſibi donatis etiam ab infami, lib. 2. c. 6. n. 27.
Iuſpatronatus amittitur ſi ab habente auctoritatem ſupprimatur beneficium, lib. 15. cap. 1. num 7.
Et ſi Eccleſia per non vſum libertatem acquirit, num. 8.
Niſi non vſus venerit eo quod Eccleſia non vacauerit, num. 9.
Extinguitur perempta linea Patronorum, num. 14.
Niſi ſibi tantum fundator reſeruauerit ius Patronatus, num. 15.
Et extinguitur ſi fundator ſine hærede decedat, num. 16.
Et per confiſcationem omnium bonorum, num. 17.
Et numquid ſi fiat ab Eccleſiaſtico vel laico Iudice, num. 18.
Et an tranſeat in fiſcum, num. 24.
Iuſpatronatus competit maſculo, & fœmina, lib. 1. c. 2. num. 24.
Competit etiam illegitimis, num. 25.
Pupillo, & infanti, num. 26.
An competat filio viuente Patre, n. 28.
Non competit augenti dotē, lib. 1. c. 2. n. 61.

Nec

Nec ei qui aliquid dat Eccleſiæ, n. 63.

Competit dotanti cum conſenſu Epiſcopi, numero 61.

Non competit populo ſi ad eius. Preces Epiſcopus Rectorem conſtituerit, lib. 2. capit. 9. num. 17.

Competens Confraternitatibus laicorum nō cadit ſub reſeruatione, lib. 1. c. 3. n. 15.

Idem de competente Colegij ſtudētium pauperum num. 16.

Competens ex priuilegio eſt ſublatum, lib. 2. cap. 5. num. 15.

Secus ſi ſit ex cauſa oneroſa, num. 16.

Et competens ex augumento dotis re videri poteſt, num. 17.

Iuſpatronatus Eccleſiaſticum, & laicale differunt in 48. caſib. lib. 1. cap. 3. num. 22. & à num. 23. referuntur dicti caſus.

Iuſpatronatus Eccleſiaſticum, & libertorum differt 16. caſibus, lib. 1. cap. 3. num. 26.

Iuſpatronatus ex augumento dotis non valet niſi probato augumento, lib. 4. cap. 1. numero 7.

Et eſt ſublatum ſi aucta ſit dos citra medietatem, lib. 2. cap. 5. num. 18.

Siue ſit augumentum tertiæ partis, n. 19.

Idem eſt ſi ſit reſeruatum ex recuperatione bouorum, numero 8.

Vel ex cauſa reædificationis, num. 9.

Et cadit ſub reſeruatione regula 8. nunc 9. num. 16.

Etiamſi conceſſum ſit cum quibuſuis clauſulis, num. 17. & ſequentibus.

Fallit quando conceſſum eſt ex cauſa oneroſa, num 20.

Et quando dicatur conceſſum ex cauſa oneroſa, l. 4. cap. 1. num. 3.

Et tale iuſpatronatus re videri poteſt, n. 4.

Et interim donec reuidetur patronus eſt manutenendus ſua poſſeſſione, num. 6.

Et quando debeat cognoſci ab Ordinario, lib. 11. cap. 5. num. 110. ad 124.

Iuſpatronatus familiare aliud, aliud hæreditarium, lib. 1. cap. 3. num. 27.

Iuſpatronatus familiare quid ſit, lib. 4. cap. 1. num. 31.

Quibus competat, num. 28.

An poſſit renunciari extraneo, num. 25.

Et quando competat fœminis, lib. 2. cap. 6. numero 6.

Et competit exiſtenti de familia, lib. 4. capit. 1. num. 13.

Etiamſi ſit de diuerſis Columnellis, lib. 4. cap. 9. num. 36.

Et extinguitur extincta familia, lib. 4. cap. 4. num. 69. & d. cap. 9. num. 1.

Relictum familiæ cum taxatiua non tranſit ad extraneos, d. cap. 9. num. 3.

Et abſque taxatiua tranſit ad hæredes, ibidem.

Nec tranſit ad extraneos quando adſunt de familia, num. 4.

Et relictum familiæ competit omnibus de familia, num. 9.

Si ſit relictum illis de familia ſimpliciter, numero, 10.

Et quid ſi ſint plures familiæ eiuſdem nominis, num. 11.

Iuſpatronatus Cappellæ S. Mariæ Gratiarum in Eccleſia Piſana hæreditarium factum eſt familiare, num. 52.

Iuſpatronatus familiare non tranſit extra familiam, lib. 15. cap. 2. num. 29.

Iuſpatronatus gentilitium competit illis de familia in capita, libr. 4. cap. 1. num. 38.

Quando dicatur gentilitium, quandoue hæreditarium, num. 39.

Illius probatio fit etiam per leuiores probationes, num. 40.

Non poteſt per ſucceſſores commutari in præiudicium illorum de parentela, lib. 14. cap. 2. num. 24.

Niſi eorum vita durante, num. 25.

Niſi per primum acquirentem, & fundatorem, num. 26.

Et tranſit in quoſcunque de familia vocata etiam ſi non ſit in hæredes, num. 42. 43.

Et an ſit gentilitium, vel hæreditarium pendet ab obſeruantia patronorum, n. 52.

Et in gentilitio habenda eſt ratio vocum in capita, numero 63. ibidem.

Iuſpatronatus poteſt haberi in Eccleſijs, Cappellis, & pijs locis, lib. 3. cap. 1. numero primo.

Et in Eccleſijs Chathedralibus etiam, quoad electionem Epiſcoporum, ex conceſſione Papæ, num. 2. 28.

Et in Eccleſia collegiata, num. 44. & 45.

Et in Eccleſijs Regularium ex Papæ priuilegio, num. 51.

Et in Eccleſijs Parocchialibus, num. 52.

In Cappellis, num. 53. 54.

In Altaribus, num. 56.

In Baſilica, num. 57.

In Hoſpitali, l. 3. cap. 2. num. 1.

In Oratorio, lib. 3. cap. 2. num. 38.

Et an in ſepulturis, num. 43. & lib. 1. cap. 2. num. 33.

Et an in Collegio ſcholarium, d. lib. 3. cap. 2. num. 50.

Et an in ſedilibus, & banchis, num. 55.

Iuſpatronatus hæreditarium quid ſit, lib. 1. c. 3. num. 28.

Tranſit in filium, quia hæredem, lib. 4. cap. 1. num. 42.

Et tranſit à die adita hæreditatis, num. 52.

Et tranſit in hæredem vt hæredem, lib. 15. cap. 2. num. 30.

Et tranſit in maſculos, & fœminas hæredes d. cap. 3. num. 43. & lib. 2. cap. 6. num. 5.

Tran-

Tranſit ad omnes hæredes in ſolidum, d. cap.3.num.75.
Et an tranſeat in fideicommiſſarium, numero 76.
Tranſit ad eos qui hæreditatem acceperunt, ſi hæres ſcriptus noluit acceptare, numero 54.
Et poteſt ne dum à primo fundatore, ſed à quocunque hærede in alium transferri, li. 14.poſt cap.2.num.27.
Non tranſit ad filios, niſi ſint hæredes, numero 28.
Et regulatur ſub regulis feudi, num.31.
Et in dubio præſumitur hæreditarium, lib. 4.cap.1.num.4.
Et an ſit hæreditarium, vel gentilitium obſeruantia declarat, num.13.
Extinguitur quando nullus ſupereſt hæres, lib.4.cap.4.num.69.
Et tranſit ad quoſcunque hæredes, lib.4. cap.4.num.9.
Et tranſit cum vniuerſitate bonorum, numero 27.
Poteſt familiare effici ex obſeruantia, numero 28.
Et ſi fiat familiare eſt vtile Eccleſiæ, *numero 32.*
Et ſit familiare ſine conſenſu Epiſcopi, numero 34.
Fit familiare per duas continuas præſentationes, num.39.
Et ex obſeruantia etiam contra formam fundationis, num.45.
Si ſit familiare reſpicit intereſſe compatronorum, num.47.
Iuſpatronatus laicorum eſt competens laicis, vel clerico ratione ſui patrimonij, lib. 1. cap.3.num.11.
Et ſi Epiſcopus *fundet* Cappellam, *& habeat indultum teſtandi, num.12.*
Iuſpatronatus mixtum ſtante alternatiua, inter compatronos, in turno laicale, in turno Eccleſiaſtici, *Eccleſiaſticum erit, lib. 1.cap.3.num.18.& lib. 14.cap. 1. numero 113.*
Et an ſit Eccleſiaſticum, *vel laicale inſpicitur quis ſit in poſſeſſione præſentandi, d.cap.3.num.19.*
Iuſpatronat. mixtum quoad priuilegia cenſetur Eccleſiaſticum, *& quoad derogationem laicale d. cap. 1. num.110. & libr. 7.cap.1.num.14.*
Et iurispatronatus mixto expreſſe derogari debet, lib.7.cap.1.num.14.
Et in dubio mentio Iuriſpatronatus intelligitur de Eccleſiaſtico *l.7.c.1.n.14.*
Et iurispatronatus mixto non cenſetur derogatum, niſi ſit expreſſum, lib.14.cap.2. numero 12.
Et tunc poteſt fieri præſentatio intra ſemeſtre, numero 112.
Et iuri Patronatus mixto nõ derogatur pro medietate, num.114.
Et ſi ſpectet ad Collegium *de eo per verbum collectiuum mentio fieri debet, num. 121. ibidem.*
Iuſpatronatus erectum à clerico ex bonis beneficij eſt eccleſiaſticum, lib. 1.capit. 3. numero 21.
Idem eſt ſi competat Magiſtris, & Militibus ordinum, num.6.
Et an ſit Eccleſiaſticum *competens confraternitatibus laicorum, num.7.*
Et an quando Eccleſiaſtici *præſentant nominatum à laicis, num.8.*
Vel quando præſentãt de conſenſu laici, numero 9.
Eſt Eccleſiaſticum *competens Clerico ratione ſuæ* Eccleſiæ, *num.10.*
An ſit Eccleſiaſticum *competens Operarijs* Eccleſiarum, *num.13.*
Seu competens hoſpitalarijs, numero 14.
Iuſpatronatus probari debet iuxta diſpoſitionem Concil.*Trident.cap.9.ſeſſ.25.lib.11. cap.5.num.1.*
Semel probatum non debet de neceſſitate iterum probari, num.4.
Et tunc patrono ſufficit quaſi poſſeſſio, numero 5.
Priuatarum perſonarum tribus modis probatur, num.6.
Ex quibus probetur, num.9.
Non probatur per teſtes, numero 17.
Epiſcopi *aſſertione non probatur, numero 23.*
Probatur per multiplicatas præſentationes, numero 26.
Etiam interpollatas, numero 27.
Probatur ſecundum iuris diſpoſitionem, num.46.
Per famam fundationis, num.47.
An probetur per perſcriptionem, num.53.
An ex enunciatiuis inſtrumentorum, numero 57.
An ex ſententia Epiſcopi, *numero 62.*
An ex litteris in lapide publico ſculptis, numero 63.cap.7.num.25.& 26.
An ex Chronicis, d. cap.5.num.64.
An per confeſſionem aduerſarij, numero 11. cap.6 numero 24.
Perſonarum potentium quomodo probetur, d.cap.5.numero 32.
Quadragenaria illis non prodeſt, num. 83.
Non poteſt probari per teſtes, num.84.
Si lis ſit inter Eccleſiam, & patronum quomodo probetur, num.88.
Teſtes ſi deponant de tenore ſcripturarum, non probant, num.89.
Parochianorum quomodo probetur, numero 93.

Exi-

Exiſtentia iuriſpatronatus probata, debet probari pertinentia, num. 95.
Quoad exiſtentiã quomodo probari debeat, libro 4.cap.9.numero 44.
Et indicium iuriſpatronatus oritur ex libro antiquiſſimo, d.cap.5. num. 68.
Et quomodo canonizetur iuſpatronatus per ſententiam, num.69.
Et vſurpatio iuriſpatronat. fuit in Italia ex receſſu curiæ, num.76. ibidem.
Iuſpatronatus ex priuilegio eſt ſublatum à Concil.Trid.lib.11.cap.5.num.103.
Etiamſi priuilegium eſſet ampliſſimum, numero 104.
Etiamſi in priuilegio dicatur, quod ſit ex fundatione, num.105.
Poteſt tamen competere ex cauſa oneroſa, numero 106.
Non ſuffragatur priuilegium Epiſcopi, numero 117.
Etiamſi patronus eſſet in poſſeſſione per tempus longiſſimum, numero 113.
Et eſt ſublatum etiam per regulam 8. hodie 9 Cancellar.num.115.ibidem.
Iuſpatronatus relictum conſanguineis competit etiam fœminis l.4.c.1.n.45.
Relictum propinquioribus in gradu, quibus debeatur, lib.4.cap.9.num.5.
An poſſit donari extraneo, ſi ſit relictum eis de parentela, num.6.
Relictum familiæ competit omnibus de familia, num.9.
Relictum proſapię, ſeu progeniei debetur illis de familia, num.13.
Relictum parentibus, debetur omnibus de familia, num.12.
Relictum familiæ debetur gradatim, & ordine ſucceſſiuo, num.14.
Limita num.15.
Et quomodo ad eos tranſeat, num. 16.
Relictum ſeniori de familia, ſemper tranſit ad ſeniorem, non ad deſcendentes ſenioris, lib.4.cap.9.num 55.
Iuſpatronat. transfertur de vno in alium quatuor modis, lib.1.c.2.num.68.& lib. 4.capit.1.num.1.
Transfertur ſucceſſione, lib.1.cap.2. num. 69.& lib.4.cap.1.num.2.
Permutatione, d.capit.2.num.75.
Donatione, num.76.
Vniuerſitatis tranſlatione, num.78.
Nec requiritur Epiſcopi conſenſus, lib. 4. capit.5.numero 8.
An tranſeat ex locatione, d.cap.2.num.80, & libr.4.cap.5.num.26.
An cum dote data, d.capit.2.num.82.
An cum bonis confiſcatis, num. 83. & lib. 4. cap.8.num.1.
An cum bonis venditis, libr.4. capit. 1. numer. 3.
An transferatur per ſententiam, lib.4. cap. 8.num.18.
An cum feudo, num.4.
An cum depoſito, lib.4.cap.7.num.4.
An traſferatur in quemlibet haredem, n.12.
An in fideicommiſſarium, l.1.c.2.n.73.
An requiratur Diœceſani conſenſus in trãſitione in haredem, lib.4.ca.1.num.14.
An huiuſmodi conſenſus requiratur in trãſlatione acceſſoriè, num.15.
An d. conſenſus requiratur in donatione iuriſpatr.facta Eccleſiæ, num.16.
An in donatione facta laico, num.17.
An requiratur in legato, num.18.
An in donatione cauſa mortis, num.20.
An in donatione facta compatrono, nu. 31.
An in donatione facta filio à patre, nu.32.
An in donatione facta Eccleſia ab Eccleſia, num.33.
An in ſequeſtro, lib.4.cap.7.num.2.& 3.
Tranſlatum titulo particulari competit à die præſtiti conſenſus ab Epiſcopo, lib. 4. cap.1.num.55.
Tranſlatum in Eccleſiam, & in certam perſonam dimidiatur, num.67.
Poteſt in alium transferri in præiudicium vocatorum, lib.4.cap.2.num.18.
Limita, vt num.24.
Tranſlatum in Eccleſiam, an remaneat laicale, lib.1.capit.3.num.20.
Tranſit in heredes per ſtirpes, lib.4. cap.1. num.58.& cap.2.num.1.
Quid ſi tranſire debeat ad haredes ſanguinis, an tranſmittatur ad extraneos, lib. 1.cap. 2.num.72.
Et tranſit cum vniuerſitate, licèt non exprimatur, libr 4.cap.1.num.7.
Et tunc non trãnſit, quando eſt opus exprimere res ſingulares, num.9.
Et ſi tranſeat cum dote, an præſentet vir, an mulier, lib.2.cap.6.num.7.
Et ſi ſpectet ad vxorem, vt hæredem, præſentat vxor, num.8.
Et ſi adhæreat caſtro, transfertur vendito caſtro, lib. 4.cap.1.num.11.
Et quando cum bonorum vniuerſitate traſferatur, lib.4.cap.4. num.18.
Quando veniat in generali bonorum venditione, num.19.
Et an transfertur per donationem, durante tantum linea donantis, lib.4. capit. 4. numero 66.
Iuſpatronatus triplex eſt, Eccleſiaſticum, laicale mixtum, libro 1.capit. 2. num. 1. & capit.3.num. 1.
Eccleſiaſticum quid ſit, libro 1,cap.2.num. 9. & capit.3.num.2.
Laicale quid ſit, libro 1. capitulo 2. numero 10. & capitulo 3.numero 9. 11.& 12.

Mixtum quid ſit, d.cap.2.num.11. & cap. 3.num.17.
Cadens in Eccleſijs quid ſit, lib. 1. capit. 2. numero 2.
Eſt ius, & ſic quid incorporale, d.capitulo 2.numero 3.
Eſt ius partim ſpirituale, partim temporale, numero 4.
Eſt ius ad ſpiritualia ordinatum, numero 6.
Eſt indiuiduum, quoad præſentationem diuiduum, numero 7.
Eſt ius artificiale hominis opera erectum, lib.2.cap.1.numero 6.
Maſculo, & fœminæ competit, numero 24.
Per ſe vendi non poteſt, libro 4. cap.5. numero 9.& cap.1.numero 10.
Si concedatur Eccleſia, *Eccleſia ſit libera, numero 16.*
Si concedatur in parte, in parte Eccleſia ſit libera, numero 1.
Non poteſt cedi creditoribus numero 16.
In feudum concedi non poteſt libro 4.cap.6. numero 1.
An poſſit in dotem dari, libro 4.capit.7.numero 5.& 7.
Aliud eſt iuſpatronatus actiuum, aliud paſſiuum, libr.1.cap.3.num.30.
Relictum maſculis, eis deficientibus euaneſcit, lib.4.cap.1.num.16.
Reſeruatum familiæ ſine taxatiua tranſit ad hæredes, num.15.
Et poteſt reſeruari hæredibus, & extraneis, lib.2.num3.num.18.
Sed non poteſt competere ex Epiſcopi priuilegio, lib.2.cap.5.numero 22.
Et cenſetur reſeruatum deſcendentibus à fundatione ob affectionem, lib.4.capitul. 2.numero 8.
Permutari non poteſt, libro 4.cap.3. numero 1.& 3.
Si cum Eccleſia *permutetur, an Epiſcopi conſenſus requiratur, num.4.*
Et ſi relictum ſit Religioſis, qui immobilia poſſidere non poſſunt, quid fiet, numero 7.
Et continetur in donatione omnium bonorum; & iurium, libro 4. capit.4.numero 16.
Et quæ iurium appellatione veniant, numero 17.
Iuſpatronatus conſideratur in abſtracto, & in concreto, libro 2. capitulo 1. numero 6.
Et ortum ducit à die dati conſenſus per Epiſcopum, numero 17.
Et tunc inferior aliquando conſentire poteſt, numero 19.
Et olim acquirebatur ex priuilegio, præſcriptione, & conſuetudine, numero 24.
Et legibus laicorum non ſubijcitur, libr.4. cap.4.num.24.
Eſt inæſtimabile, num.30.
Eſt in bonis noſtris, num.34.
Venit cum ſucceſſione hæreditaria, & bonorum apprehenſione, num.35.
Et fundatum in fundo feudali, non amittitur amiſſo feudo, lib.4. capitulo 6.numero 3.
Locari non poteſt, num.4.
Et ideo locatores præſentant, ſi iuſpatronatus ſpectet ad populum parochię, numero 5.
Niſi conſuetudo ſit contraria, num.6.
Secus ſi pertineat ad parochianos villarum, numero 11
Non poteſt obligari cum vniuerſitate, lib.4. cap.7.num.1.
Et poteſt præſcribi cõuiuentibus titulo, bona fide, & 40.annis, lib.4.cap. 8. numero 4.6.& 14.
Et per tempus immemorabile præſcribitur, numero 7.
Ex Concil.Trident.debet eſſe ex fundat. vel dotat. ſeu ex multiplicatis præſentationibus, numero 15.
Et non poteſt præſcribi ſine titul.fundat.vel dotat.numero 16.
Et quando ſpectat ad plures vt vniuerſos, ſimul conſentire debent, lib.4.capitulo 9. numero 22.
Et ſi ſpectet ad plures vt ſingulos, præſentatio poteſt fieri ſeparatè, num.23.
Si ſpectet ad familiam, habenda eſt ratio puerorum, & mulierum innuptarum, numero 25.
Iuſpatronatus poteſt fundari cum hoc, vt ſemper ſit laicale, libro 4. capitulo 9.numero 56.
Si competit populo, pater, & filius præſentare poſſunt, libro 5.capitulo 2.numero 16.
Si filio donetur, pater præſentare non poteſt, numero 12.
Et ſi annexum ſit bonis donatis filio, competit patri, nnmero 14.
Vbi cadit iuſpatronatus, ibi cadit præſentatio lib.5 cap.7.num.18.
Iuſpatronatus cum ſit ius quaſi poſſidetur, libro 4.capitulo 4.numero 61.
Et quomodo diuidatur quoad præſentationem, libro 4. capitulo 1. numero 56. & 57.
Et quando competit collegio præſentatio non fit per capita, num.63.
Et prouenit ex bonis Eccleſiæ collatis, lib. 11. cap. 10. numrro 1.
Et eſt quid mixtum, num.2.

Aſſumit

Aſſumit naturam a digniori, num. 3.

Illius cauſa an laicis poſſit compromitti, numero 10.

De ſui natura eſt tranſitorium ad quoſcunque hæredes lib. 14. poſt cap. 2. num. 20.

Et ſtat penes delinquentem donec ab Eccleſiaſtico Iudice priuetur, libr. 15. cap. 2. numero 31.

Et ſi transferatur titulo particulari, competit à die præſtiti conſenſus ab Epiſcopo, *lib. 4. cap. 1. num. 55.*

Et ſi pertinet ad populum, omnes de populo ſunt vocandi, libro 8. capitulo 1. numero 19.

Et ſi ſpectet ad collegium, vel familiam, præſentatio fit per capita, libr. 1. capit. 2. num. 74.

Iuſpatronatus an deferatur in ſtirpes, vel in capita, libro 4. capit. 1. poſt num. 1. ex Rot. deciſion.

Quando tranſeat ad hæredes extinctis illis de caſata, lib. 4. cap. 2. poſt num. 14. ex Rot. deciſion.

Aequaliter, & in ſolidum quoad omnes iuris effectus tranſit ad hæredes omnes, poſt num. 81.

Et præſentatio poteſt à iurepatronat. diuidi, ibidem.

Et iuſpatronatus regulatur, & declaratur ex obſeruantia, ibidem ex Rota deciſionibus

Quando tranſeat ad maſculos hæredes ex vi ſtatuti excludentis fœminas, libr. 4. capit. 3. num. 8.

Quando ad ventrem prægnantem pertineat, & ſi fœmina naſcatur, & ſic excluſa ex fideicommiſſo, ad quem tranſeat, lib. 4. cap. 1. poſt num. 54.

Et ſi donetur, an poſſit confirmari poſt mortem donatoris, lib. 4. cap. 4. poſt num. 74. ex Rot. deciſion.

Et an tranſeat in vſufructuarium omnium bonorum, l. 4. cap. 7. numero 8. ex Rota deciſionib.

Et ſi ſit familiare, ad quos de familia tranſeat lib. 4. cap. 9. numero 55. ex Rota deciſionib.

Et ſi competat ex priuilegio, vel ex augumento, quando ſuſtineatur, libro 4. capitulo 10. numero 28. ex Rotę deciſionibus.

Et tunc quaſi poſſeſſio an ſuffragetur, numero. 29. ex Rot. deciſ.

Et tale iuſpatronat. comprehenditur ſub regulam 8. nunc 9. num. 30. & ſeq. ex Rot. deciſ.

Et quando augumentum non eſt commenſuratiuum ad conceſſionem iuriſpatronatus, non deſinit eſſe ex priuilegio, numero 32. & 33. ex Rota deciſion.

Et ſi iuſpatronatus conceſſum ſit ex falſa cauſa, non valet, libro 4. capit. 10. fol. 227. colum. 1. & ſeqq. ex Rota deciſionibus.

Et ſi non reuocatur in dubium, ad validitatem præſentationis attenditur quaſi poſſeſſio. librn 5. cap. 2. poſt num. 42. ex Rota deciſionib.

Ius præſentandi habens, non per hoc dicitur habere iuſpatronatus, libro 1. capitulo 3. numero 31. & libr. 2. capitulo 9. numero 24.

Ius præſentandi quid ſit, libro 5. capitulo 2. numero 2.

Ius præſentandi multipliciter transfertur, ius eligendi ſecus, libr. 7. capit. 2. numero 13.

Ius præſentandi conſeruatur in compatrono ignorante vacationem, excluſis alijs eam ſcientibus, libro 7. capitulo 2. numero 13.

Ius præſentandi aliquando competit non patrono, libro 2. capitulo 9. numero 2.

Ius quale transferatur ex electione, collatione, præſentatione, &c. lib. 5. cap. 1. numero 119.

Ius quæſitum ad ſcandalum vitandum quando perdatur, libr. 7. capit. 8. numero 14.

L

Laici ex gratia Iuriſpatronatus ſunt capaces, lib. 1. cap. 3. num. 23. & lib. 14. cap. 2. num. 4.

Laici aliquando habent facultatem eligendi, & conferendi, libro 2. capitulo 9. numero 4.

Laici præſcribunt iuſpatronatus quoad illius pertinentiam, num. 26. ibidem.

Laici Epiſcopos eligere non poſſunt, lib. 3. capit. 1. num. 5. & 29.

Laicus non poteſt permutare iuſpatronatus cum Eccleſia, *libro 4. capitulo 3. numero 2.*

Laicus intra quadrimeſtre, Eccleſiaſticus intra ſemeſtre præſentare debent lib. 5. cap. 1. numero 34.

Laicus ſpiritualium eſt incapax lib. 6. cap. 1. numero 3.

Laici ſunt incapaces iuriſdictionis tam ciuilis, quam criminalis in clericos, numero 99.

Laicus non poteſt abſoluere, nec condemnare clericum, num. 130.

Laicus debet remittere clericum etiam nemine petente, num. 135.

nec poteſt ſe intromittere in cauſis rei ſpiri-

tualis, num. 140.
Neque in cauſis annexis ſpiritualibus, nu. 141. ibidem.
Laicus ad beneficia præſentari non poteſt, lib. 6. cap. 3. n. 12.
Laicus poteſt habere præbendam ſeparatam à Canonicatu, num. 13. ibidem.
Laici inuitandi ſunt ad ædificandas Eccleſias, non repellendi, libro 7. capite 2. numero 12.
Laici de rebus Eccleſiæ ſe intromittere non debent, l. 7. cap. 8. num. 2.
Laicus abſque Epiſcopo Eccleſiam patronatam conferre non poteſt, lib. 8. cap. 7. numero 8.
Laicus etiam in poſtulatione variare poteſt, lib. 10. cap. 1. num. 8.
Laicus poteſt eſſe procurator etiam in ſpiritualibus, libro 11. capite 1. numero 9.
Laicus patronus ſi poſſit inſtituere, deſtituere tamen non poteſt, ſicut nec alius inferior, libro 12. capitulo 3. numero 13.
Laicus aliquando impropriè inſtituit, idest, ordinat, num. 16. ibidem.
Lambertinus fatetur ſe habuiſſe 37. beneficia, libr. 9. cap. 10. num. 27.
Beatus Laurentius, Beatus Lambertus, & alij Piſani, libro 3. capitulo 2. numero 99.
Legatum factum Eccleſiæ pro Miſſarum celebratione annua, cum pacto reſolutiuo, quomodo intelligatur, libr. 2. cap. 5. numero 49.
Legatum maius factum filiæ, ſi nupſerit, ei debetur ſi fiet religioſa num. 60.
Legata pecunia pro Miſſis celebrandis, ſi augeatur eleemoſina, quid agendum, numero 82.
Legatum relictum Eccleſiæ ab uno hærede, poteſt ab alijs peti, num. 85.
Legata res Eccleſiæ ſi alienetur, non cenſetur extinctum legatum, num. 120.
Legatum factum Eccleſiæ in teſtamento imperfecto quando debeatur, num. 127.
Legatum factum Eccleſijs alicuius ciuitatis non continet Eccleſias poſtea conſtructas, numero 130.
Legatum ſi factum ſit Eccleſiæ parrochiali, ei in qua moritur teſtator debetur, numero 132.
Legatum factum Canonicis, non cenſetur factum Eccleſiæ, num. 35.
Legatum relictum piæ cauſæ, ſub conditione mixta, quando debeatur, & quando deficiat conditio poteſtatiua, numero 147.
Legatum relictum Eccleſiæ à ſubſtituto ſub conditione, ſi inſtitutus hæres non erit, debetur ab inſtituto, numero 150.
Legatum factum pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortem, valet, numero 151.
Legatum factum Eccleſiæ debetur, etiamſi in teſtamento ſit cancellatum, numero 162.
Legatum factum Eccleſiæ ita, quiſquis mihi hæres erit, quamdiu debeatur, numero 172.
Legatum factum Eccleſiæ, quando quadraginta annis præſcribatur, numero 175. ibidem.
Legatum eſt donatio quædam, lib. 4. cap. 1. numero 19.
Legatus poteſt extra ſuam prouinciam conferre beneficia, libro. 8. capit. 1. numero 25.
Legatus ſe intromittere non poteſt in executione liter. Apoſtolic. alij mandata, lib. 14. capit. 1. num. 77.
Legatus à latere poteſt conferre beneficia iuriſpatronatus clericorum, num. 133.
Et laicorum, ſi competant ex præſcriptione, vel priuilegio, num. 134.
Et poteſt conferre beneficia ſuæ Prouinciæ, etiamſi clericus patronus ſit alterius prouinciæ, num. 135.
Niſi antea à patrono aliquis ſit præſentatus, num. 136. ibidem.
Et quid ſi facta concordia inter laicum, & Eccleſiaſticum Patronos, de alternis vicibus præſentando, & tunc in turno Eccleſiaſtici iuſpatronatus eſt totum Eccleſiaſticum, & in turno laici eſt laicale, idque declaratur, numero 113. ibidem.
Legatus derogare non poteſt qualitati in fundatione beneficij appoſitæ, lib. 14. cap. 3. num. 34.
Neque iuri poſitiuo, ſeu conciliari, numero 35. ibidem.
Legatus etiam interdum Eccleſiarum ſtatum mutare poteſt, libro 14. capit. 4. numero 16.
Et poteſt unire beneficia ſuæ prouinciæ, lib. 14. cap. 5. num. 31.
Legatum iuriſpatronatus laicis relictum eſt validum, ſi ab Epiſcopo ſit confirmatum, libro 14. poſt capitulum 2. numero 12.
Legitimatus ad beneficia Eccleſiaſtica non cenſetur legitimatus ad feuda, lib. 2. cap. 5. num. 32.
Legitimatus à Papa ſuccedit in iurepatronat. lib. 4. cap. 2. num. 69.
Et legitimatus à Principe ſeculari, numero 70.
Et legitimi nati ex illegitimis, numero 74. ibidem.

Le-

Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſit quoad omnia legitimus, lib.6.cap. 4.numero 10.

Et an admittatur ad fideicommiſſa, numero 17.ibidem.

Legitimus contradictor quis dicatur, & quando, lib.11.cap.4.num. 14.

Legitimus præfertur legitimato, lib.12.capit. 9.numero 28.

Legitimus contradictor audiri, & citari debet, libr.13.cap.8 num.13.

L. ſi vnquam C. de reuoc.donat.fuit facta in fauorem filiorum, libr.4. capit. 4. numero 25.

Lex ciuilis ſacris canonibus non contraria, eſt fauorabilis & ſeruanda, num.26.

Lex fundationis in Iurepatronat. ſeruanda eſt, num.67. ibidem, & lib.6.cap.6. numero 17.

Lex fundationis vſu non recepta ſeruanda non eſt, lib.6.cap.6 num.18.

Libellus generalis regulariter recipitur, & quando, lib.2.cap.5.num.138.

Libellus non requiritur, dum officium Iudicis imploratur, lib.11.capit.1 num. 9.

Libri viſitationum non probant iuſpatr. libr. 11.cap.5.num.19.

Licentia eligendi confeſſarium non expirat morte Papæ, l.13.cap.6.num.13.

Licentia capiendi ordines non expirat morte concedentis, num.15.ibidem.

Licitum an ſit redimere ſe à vexatione iniuſta, lib.13.cap.7.num.15.

Sed à vexatione iuſta per pecuniam ſe redimere non licet, num.16.ibid.

Limitata cauſa limitatum producit effectum, lib.10.cap.3.num.3.

Limites Eccleſiarum parochialium quando poſiti, lib 1.cap 1.num 24.

Linea eſt collectio perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium, lib.4.cap.2.num.34.

Linea à patre ſumit initium, numero 36. ibidem.

Liquidatio quando non ſit neceſſaria, lib. 13. cap.8 num 7.

Lis ſuper iurepatronat finiri debet intra tempus datum ad præſentandum, lib.5.cap. 1.num. 36.

Lis ſuper electione non eſt intra certum tempus terminanda, num.37.ibidem.

Lis ſuper iurepatronat. mota non vacante Eccleſia, quando ſit terminanda, lib. 7. cap.3.num.1.

Quid ſi poſt Eccleſia vacationem durauerit, numero 2.

Lis inter Epiſcopum, & patronos ſuper Eccleſia intra quod tempus ſit terminanda, num.6.

Lis inter plures compreſentatos quomodo, & quando ſit terminanda, num. 7.

Lis ſuper forma præſentationis quomodo, & quando ſit terminanda, num. 12.

Lis ſuper poteſtate eligendi quando terminanda, num.13.

Lis inter preſentatos, & præſentantes quando ſit terminanda, num.14.

Lis inter compatronos, quia vnus alium, qui amiſit iuſpatronat.vult excludere quando terminanda, num.15.

Lis inter præſentatos tantum, quando terminanda, num.18.

Lis ſuper iurepatronat. aliquando terminari debet ſecundum conſuetudinem, numero 20.

Lis inter patronos iuriſpatron. mixti quando terminanda, num.21.

Lis ſuper iure eligendi inter habentes eligere quando terminanda, num.23.ibid.

Lis non dicitur introducta per actus extraiudiciales, lib.8.cap.1.num. 23. & lib. 11. cap.4.num.46.

Lis quando agitur inter patronos ſit expenſis patronorum, l.13.cap.3.num.3.

Lis introducta ſuper beneficio vnito, non eſt ſuper beneficio, lib. 14. capit. 5. numero 25.

Literæ Apoſtolicæ ſuper beneficio vacaturo nõ comprehendunt beneficium poſtea erectum, lib.2.cap.5.num.131.

Literis ſtabitur donec probetur contrarium, lib.5.cap.6.num.32.

Literatura ſufficiens ad primam tonſuram, & min. ord. quæ ſit, lib. 6. capit. 5. numero 128.

Literatura ad beneficium ſimplex, quæ requiritur, num.132.

Literatura in beneficiando ea requiritur, quã ordo annexus beneficio requirit, num. 134.ibid.

Literati, & clerici ſaltem prima tonſura præſentari debent, lib.6. cap.7.num.18.

Literæ Apoſt.habent executionem paratam, lib. 11.cap.4.num.96.

Literæ inſtitutionis aliquando probant iuſpatronatus, lib.11.cap.5.num.59.

Literæ patentes fidem faciunt, lib.11.c.7.n.4.

Literis patentibus Abbatis quando credatur, num.5.

Literæ ordinarij confectæ cum ſuo ſigillo probant, ſi talis ſit conſuetudo, n.22.ibid.

Literati ſunt extollendi, libr. 12. capit. 9. numero 23.

Literæ Apoſtolicæ interdum expediuntur in forma dignum, l.13.cap.5.n.2.

Aliquando verò in forma gratioſa, numero 3.

Literæ Apoſtolicæ ſuper beneficio iuriſpatron. ſemper habent clauſulam, verificato prius quod iuſpatronatus, &c. numero 6. ibidem.

Literæ gratiæ, & iuſtitiæ quæ expirent morte Papæ,lib.13.c.6.n.16.

Literæ ſuper beneficijs expediuntur à Sede Apoſt. & ab ordinarijs,lib.13.c.8. n.1.

Literæ non valent non facientes mentionem de patroni variatione,lib.14.cap.1.numero 118.

Lite pendẽte inter duos electos, ſeu præſentatos ſi alter eorum decedat, alius præſentari non poteſt,lib.5.c.5.n.146.

Niſi intra quadrimeſtre mortus ſit,vel præſentationi renunciauerit, num. 147. ibidem.

Letigioſum beneficium quod ſit, & quando fiat tale, lib.1. cap. 1. num.157. & 158.

Litis conteſtatio non requiritur in proceſſu pro aſſequenda inſtitutione, lib.11.cap.4. numero 31.

Nec requiritur in ſummarias,num.32.ibidem.

Litigioſum beneficium eſt, ſi petatur tamquam debitum per mandatum de prouidendo, lib.14.c.2.n.16.

Et ex commiſſione habẽte clauſulam, quam, & quas,num.17.ibidem.

Locatio perpetua quando contracta cenſeatur, lib.2.c.5.n.38.

Locationes valorem non probant,lib.13.cap.8. num.143.

Sed concurrentibus adminiculis excuſent à mala expreſſione,num.144.ibidem.

Locus religioſus vendi non poteſt, lib.3. cap.2. num.45.

Locus ſit religioſus de Epiſcopi *licentia, nu.46. ibidem.*

Longum dicitur decem annorum, lib.14. c.2. num.30.

Lucij Tertij priuilegium circa Primatum Piſanum,lib.3.c.2.n.99.

Lucri ceſſantis, ſeu damni emergentis ratione quando quid exigi poſſit,lib.6. cap.5. numero 116.

M

MAgis idoneus ex præſentatis inſtitui debet, lib.12.c.9.n.3.

Magis idoneus in beneficijs curatis eſt eligendus,num.30.ibidem.

Magiſtrale, ſeu doctorale beneficium doctori, ſeu magiſtro eſt conferendum, lib.1.cap.1. num.107.

Maioribus honoribus decoratus non debet ad minores duci,lib.5.c.1.n.108.

Maior pars patronorum quæ dicatur, lib. 12, cap.8.num.3.

Maior pars minorem abſorbet,num.6.

Maior pars dicitur comparatione minorum partium,num.8.

Maior pars eſt facta comparatione numeri ad numerum, numero 11. ibidem.

Malæ fidei poſſeſſor præſentare nõ poteſt,lib.5. cap.4. num.2.

Malæ fidei poſſeſſor quis ſit,num.6.ibidem.

Mandatum de citando non ſufficit, lib.9.cap.1. num.17.

Manuteneri quando debeat habens aſſiſtentiã, ſeu reſiſtentiam iuris communis, lib. 11. cap.5.num.125.

Manutenendus eſt habens intẽtionem fundatam in iure communi,nu.126.ibidem.

Manutenere quoad factũ eſt conſeruare,lib.13. cap.8.num.197.

B. MARIA Virgo Mater Miſericordiæ, lib.15.c.3.n.189.

Marchiones,Duces, & ſimiles sũt perſonæ potentes,lib.11.c.5.n.73.

Marcellus S. R. E. Cardinalis Lantes Ampliſſimus,lib.3.c.2.n.94.

Maſculinum non concipit fœmininum in damnum Eccleſiæ,lib.2.c.5.n.161.

Aliquando tamen concipit fœmininum, libro 2. cap.6. num.3.

Maſculi,liberi,caſti,non habentes beneficia incõpatibilia sũt præſentandi,lib.6. c.7.n.5.

Matrix Eccleſia *quando fiat patrona* Eccleſiæ *fundatæ intra ſuos limites,lib.2.c.7.n.1.*

Merum, & mixtum imperium an tranſeat in Eccleſiam ex donatione ei facta,lib.2.c.5. num.36.

Menſium computatio quomodo facienda,lib.7. cap.4.num.14.

Menſis intelligitur 30. dierum, num.15.

Menſis quando incipiat, & quando terminetur,num.16.ibid.

Menſis mentio fieri debet in omnibus gratijs beneficialibus,lib.14.c.1.n.8.

Quocumque modo contingat vacatio,n.9.

Menſes debent computari ſecundum Calendarium, lib.14. c.6. num.15.

Mens diſponentis attenditur, ſi verba repugnent,lib.13.c.8.n.293.

Meretrix an ſit capax iuriſpat.lib.2.c.6. n.24.

Et aliquando acquirit iuſpat. quoad habitũ tantum,n.25.ibid.& lib.2. c.7. n.54.

Militantibus ſtipendia ſunt tribuenda, lib. 1. c.1.n.102.

Milites Hyeroſolim. & ſim. percutiens eſt excommunicatus,lib.6.c.1.n.206.

Et ſunt verè religioſi, & præſentantur ad beneficia ſua religionis,lib.6,c.2.n.14.

Milites de Alcantara, & ſim. non ſunt veri religioſi,num.17.

Milites S. Iacobi ſunt capaces beneficiorum, num.18.ibidem.

Minor poteſt fundare Eccleſiam ſine decreto Iudicis,ita & mulier, & mandatum de Eccleſia conſtruenda reuocari non poteſt, lib.2.c.5.n.119.

Minor 25. Annor. ſine tutore præſentare poteſt,

teſt, libro 5. capitulo 3. numero 16.

Minor 14. ann. ſtante fundatione præſentari poteſt, lib. 6. c. 6. n. 16.

Minor pars ſtante fine termini poteſt maiorẽ conuocare, lib. 8. c. 3. n. 7.

Et ſi ſolus non poterit alios conuocare, ſolus præſentabit, num. 8. ibidem.

Minor 25. annor. & maior 14. poteſt beneficium reſignare, lib. 13. c. 10. num. 47.

Minor 14. ann. cum tutoris conſenſu poteſt beneficium reſigare, n. 48. ibid.

Minoris partis contradictio ſufficit, nec actus fiat, lib. 8. c. 4. n. 6.

Dummodo allegetur cauſa rationabilis, numero 7. ibid.

Minus in eſt in eo, quod plus eſt, lib. 5. ca. 6. numero 16.

Minus non continet quod plus eſt, numero 17. ibidem.

Miſſa in oratorijs priuatis quando celebrari poſſit, lib. 3. c. 2. num. 41.

Modi, quibus beneficia vacant, lib. 5. cap. 5. num. 5.

Monachus per religionis ingreſſum omnia transfert in monaſterium, lib. 4. cap. 2. num. 63.

Monachi, alijque regulares clericorum appellatione veniunt, lib. 6. cap. 2. num. 1.

Monaſterium filij & hæredis loco habetur, lib. 4. cap. 2. num. 62.

Et ſuccedit in iurepat. hæreditario, num. 64. ibidem.

Monaſteria virorum valorem 200. florenorũ non exced. ſunt reſeruata, lib. 14. cap. 1. num. 31.

Moniales nomine proprio præſentare nequeũt, lib. 5. cap. 3. num. 29.

Moniales gaudent fori priuilegio, lib. 6. cap. 1. num. 110.

Moniales percutiens eſt excommunicatus, numero 204. ibidem.

Mora purgari poteſt, vbi eſt pœna adiecta, & incerta dies, lib. 2. cap. 5. num. 50.

Mora non purgatur, vbi executio fit à iure, lib. 7. c. 6. num. 11.

Morbo caduco laborans quando præſentari poſſit, lib. 6 cap. 5. num. 139.

Mors omnia ſoluit, lib. 5. cap. 5. num. 8.

Mors quomodo ſit probanda, lib. 7. cap. 4. numero 27.

Mulier poteſt acquirere iuſpat. lib. 2. cap. 6. num. 42.

Sed non fit patrona quoad ius proceſſionis, num 4. ibidem.

Mulieres dominæ domorum intra parrochiam quando ad præſentandum admittantur, lib. 4 cap. 6. num. 10.

Mulier patrona procuratorem conſtituere poteſt ſine alterius conſenſu, lib. 5. cap. 6. numero 22.

Multiplicitas ex ſola Papæ diſpenſatione permittitur, libro 6. cap. 10 numero 6.

Et interdum ex diſpenſatione Epiſcopi, ſeu Legati, numero 7.

Multiplicitas beneficiorum iuriſpatronatus ex diſpenſatione Papæ permittitur, numero 34. ibidem.

Mutatio ſtatus Eccleſiarum, & beneficiorum alia ſubſtantialis, alia accidentalis, libro 14. cap. 4. num. 1.

Mutatio ſtatus Eccleſiarum quid ſit, n. 2.

Et eſt à iure introducta ob neceſſitatem vel vtilitatem, numero 3.

Mutare qui poſſint ſtatum Eccleſiarum, & beneficiorum, num. 13. ibidem.

Mutuum recipiens ſub vſuris ob ſui neceſſitatem à ſolito fænerari non peccat, libro 6. cap. 5. numero 114.

N

NArratiua gratiæ quando, & quomodo ſit verificanda, lib. 13. cap. 5. num. 43.

Narrata debent eſſe vera tempore impetrationis, non executionis, num. 47.

Narratiua diſpenſationis matrimonialis quomodo verificetur, num. 48.

Neceſſitas ſemper intelligitur excepta in quibuſuis prouiſionibus, lib. 6. cap. 4. numero 36.

Negociatores, & obligati ad ratiocinia præſentari non poſſunt, lib. 6. cap. 7. num. 6.

Nemo ex fraude ſua commodum reportare debet, lib. 5. c. 4. num. 14.

Nemo tenetur ſcire iura priuatorum, libro 7. cap. 6. num. 2.

Nicolaus Quintus Piſis ortus eſt, libro 3. ca. 2. numero 88.

Nobilis præfertur ignobili in inſtitutione, libro 12. cap. 9. num. 19.

Nomen Canonici per cuius obitum vacat canonicatus, exprimi debet, libro 14. cap. 3. num. 87.

Nominatio quid ſit, lib. 5. cap. 1. num. 50.

Et quotuplex, num. 51.

Non comparens in termino non auditur re non integra, libro 9. cap. 3. num. 2.

Notarius tamquam ſeruus publicus poteſt acquirere pupillo, libro 4. capitulo 4. numero 63.

Et poteſt donationem ſtipulari etiam naſcituris, & non conceptis, num. 41.

Notarius recuſari poteſt in teſtium examine, lib. 11. cap. 4. num 68.

Et recuſatio probatur recuſantis iuramento, num. 69.

Notarius quando atteſtationem facere debeat de verificatione iuriſpatronatus, lib. 13. cap. 8. num. 15.

Nullitas inſtitutionis non inficit præſentationem,

neſm, libro 12. capitulo 2. numero 9.
Nullum ab initio tractu temporis non validatur, lib.5.cap.5.num.136.

O

OBitus ſi contingat, quando hora media, noctis pulſat, beneficia vacant in menſe ſequenti, lib.7.c.4.num.20.
Obligatio in forma cameræ compenſationem non admittit, libro 13. capit. 8. numero 191.
Nec contra eam facit litis pendentia, numero 192.
Et ea ſtante, via executiua agi poteſt, numero 193.
Et ceſſat executio, num.194.
Et operatur idem, quod res iudicata, numero 195. ibidem.
Obligatio recitandi officium eſt religionis ex præcepto, lib.15.c.3 num.53.
Obſeruantia attendi debet, libro 4. capit. 1. numero 64.
Obſeruantia ſubſecuta legem declarat, libro 4. cap.9. num.29.
Et dicitur regina omnium interpretationum, numero 30.
Eaque immutari non debet, numero 42. ibidem.
Et eſt diſpoſitionum interpres, libro 6. capitulo 6. numero 29.
Obtinens plura beneficia ex Papæ diſpenſatione, ſed ſine cura, quando ſit tutus, libro 6. cap.10.num.22.
Oeconomus in Eccleſia vacante ponitur ab habente eius cuſtodiam, lib.7. cap. 8. numero 5.
Et fructus Eccleſiæ vacantis conſeruare debet, numero 6.
Occultum dicitur prout opponitur notorio, & publico, libro 6. cap.4. numero 30.
Occultum quod ſit, libro 6. cap. 5. numero 61.
Et eſt, quod non poteſt probari, numero 62.
Officium quid ſit, libro 1. cap. 1. numero 94.
Officij Diuini recitatio facta alternatim ſufficit, libro 15. cap.3. num.69.
Et clara voce recitari debet, num.73.
Optio quid ſit, libro 5 cap.1. num.101.
Optanda eſt prebenda maior, non minor, numero 106.
Niſi adſit conſuetudo contraria, num.110.
Optans acquirit nouum titulum, numero 112.
Optio infra viginti dies fieri debet, numero 113.
Et non habet locum in beneficijs iuriſpatronatus, numero 115.
Optans admitti debet à capitulo ad optionem, num.116.
Optio quomodo ſit facienda, numero 117.
Optio quotuplex, & quo iure introducta, numero 118.
Optio habet vim collationis, lib.14. cap.3. numero 60.
Opponens contra præſentationem de defectu notorio, oppoſitionem reuocare non poteſt, lib.11.cap.4.num.21.
Oratio eſt oris actio, lib.15. cap.3. num.59.
Oratio generaliter ſumpta cõtinet omnem actũ contemplandi, meditandi, & laudandi Deum, numero 60.
S. Cipriani de oratione ſermo, num. 61.
Orandi hora quæ, numero 62.
Et vbique fieri poteſt, numero 64.
Et in loco honeſto, num.65.
Oratio deuota ante, & poſt officium, numero 94. ibidem.
Oratorium priuatum non gaudet Eccleſiæ immunitate, libro 3. cap. 2. numero 40.
Oratorium priuatum ad miſſæ celebrationem de licentia Papæ conſtituitur, numero 41.
Oris aperitio tollit effectum clauſulæ, ſublata, libro 14. cap.8. numero 250.
Ordinanti, non exequenti actus tribuitur, libro 1. cap.2. fol. 39. col.1.
Ordinarius ſi recuſet conſenſum præſtare ſuper iuriſpatronatus tranſlatione, quid agendum, lib.1. cap.2. num.41.
Ordinarij appellatione venit quilibet Prælatus habens poteſtatẽ Epiſcopalem, lib.2.capitulo 1. numero 20.
Ordinarij ſint circumſpecti, quando parochiani rectorem præſentant, libro 2. capit. 9. numero 25.
Ordinario non eſt præfixum tempus ad faciendum inſtitutionem, libro 5. cap. 2. numero 51.
Ei tamen præfigi poteſt à ſuperiore, numero 52.
Ordinarius priuare poteſt obtinentem plura beneficia, lib.5.cap.5.num.41.
Ordinarius infra menſem debet conferre beneficia coram ſe reſignata, num 8.
Ordinarius ſi admittat præſentationem de abſente, tenet præſentatio, libro 6. capit. 8. numero 21.
Quia illius notitiam habere præſumitur, numero 27.
Ordinarius an prorogare poſſit tempus datum ad præſentandum, libro 7. capitulo 7. numero 10.
Et poteſt quoad ſui præiudicium, numero 13.
Et data negligentia patronorum, confert beneficium, numero 12.
Ordinarius non poteſt inſtituere, niſi præſentatum, libro 8. cap. 7. numero. 14.
Ordinario aſſertio circa iuſpatronatus multũ valet, lib.11. cap.5. numero 58.
Ordinarij beneficia non curata poſſunt cõmendare, donec prouideantur, lib.12.c.10.n.7.

Sed

Sed hodie in beneficijs vacantibus oeconomum conſtituunt, numero 8.
Ordinarius beneficia vacantia conferre tenetur lib.14. cap.6. num.28.
Et poteſt ex officio congruam fructuum portionem aſſignare præſentato à regularibus ad curatam, lib.14. cap.7. numer.6.
Et vbi poſſit vicarios perpetuos conſtituere, num.12.
Quibus vicarijs eſt aſſignanda certa portio pro ſuſtentatione, num.13.
Super quo eſt conſtitutio Pij V. numero 14.
Ordinariam iuriſdictionem habentis conſenſus in acquiſitione iuriſpatronatus requiritur, lib.2. cap.1. poſt num.20.
Ordines ſunt nouem ſec. canon. & ſeptem ſec. Theol. lib.6. cap.1. numero 9. & 10.
Ordo non poteſt conferri niſi baptizato, libro 6. cap.4. numero 50.
Ordinare quid ſit; libro 5. cap.1. numero 100.
Ordinatus ordine ſacro cenſetur idoneus ad beneficium ſimplex, libro 6. c.1. numero 133.
Ordinatus à non ſuo Epiſcopo, vel ſine eius licentia non poteſt obtinere beneficium, libro 13. cap.10. numero 60.
Ordinatus à Papa non poteſt ab ordinario deponi, libro 14. cap.1. numero 75.
Ordinriò non ſit extentio de actu ad actum, libro 2. cap.5. fol.76. col.1.
Oriandus capitur pro ibi nato, libro 6. cap.11. numero 17.
Et ab origine dicitur, ſeu natiuitate propria, vel paterna, numero 16.

P

Pacta in limine fundationis appoſita ſeruanda ſunt, libro 2. cap.8. numero 8.
Pactum de non reuocanda donatione ob ingratitudinem, an valeat, libro 4. cap. 4. numero 46.
Et non valet etiamſi ſit iuratum, numero 50.
Pactũ factum ſuper ſucceſsione iuriſpatronatus quod tranſeat ad maſculos, expirat eis non exiſtentibus, libro 4. cap. 9. numero 2.
Papa habet omnium beneficiorum diſpoſitionẽ pleniſsimam, libro 1. cap.1. num. 197.
Et eſt ſupra omne iuſpatronatus, libro 2. capit.7. numero 3.
Et creat Epiſcopos, libro 3. cap.1. numero 3.
Et ſe aliquando Epiſcopum vocat, numer.15.
Et ſibi reſeruat Eccleſias cathedrales, &c. numero 35.
Papatus eſt beneficium, libro 6. cap. 2. numero 25.
Papa tantum cum illegitimis diſpenſat ad ord. maior. & Canonicatus, lib.6. c.4. n.26.
Papa poteſt beneficia conferre ſub conditione, libro 8. cap.6. numero 28.
Et liberè confert beneficia iuriſpatronatus mixti, libro 11. cap.3. num.10.
Papa ſemper poteſt conferre beneficia, ſine alicuius temporis præfixione, lib.12. capit.4. num.18.
Et beneficia perpetuo commendat, libro 12. cap.9. num.46.
Papa penſiones imponere poteſt, non alius, libro 13. cap.9. num.10.
Et difficilius grauat beneficia patronata, num.27.
Papa territorium eſt mundus, libro 14. cap. 1. numero 1.
Eique omnes parere tenentur, num.2.
Et ei ſunt reſeruata beneficia in multis caſibus, numero 3.
Papa quando incipit de cauſa cognoſcere, eum auocat, libro 14. cap.1. num.76.
Et ſi manum apponit, ſignatura iuſtitiæ debet abſtinere, num.79.
Eiuſque manus appoſitio facit cauſam curialem ſemper talem perſeuerare, numero 88.
Papa ſuum priuilegium interpretatur, numero 81.
Et eius manus appoſitio non ad conferendũ beneficium, non ligat inferiores, num.89.
Et poteſt conferre beneficia cuiuſcunque iuriſpatronatus, numero 97.
Et in dubio non cenſetur velle præiudicare patronis laicis, numero 99.
Et iuri patronatus mixto derogare poteſt, numero 109.
Papa ſi prouideat alicui de beneficio ſpectante ad præſentationem duorum, talis prouiſio valet, numero 115.
Idem, ſi mandet prouideri de beneficio ſpectante ad alicuius præſentationem, n.116.
Et ſi mandet prouidere de beneficio ſpectante ad Epiſcopi inſtitutionem, numero 117.
Et ſi mandet prouideri de beneficio, intelligitur beneficium fundatum ante d. gratiam, num.121.
Et ſi diſponat de beneficio vacaturo, & ſit iuripatronatus de eo mentio fieri debet, numero 125. ibidem.
Papa ex cauſa ſolet derogare iuripatronatus, libro 14. cap. 2. numero 1.
Et in beneficialibus eſt dominus abſolutus, numero 5.
Et non cenſetur voluiſſe præiudicare iuri tertij, libro 14. poſt cap.2. numero 62.
Papa derogare poteſt qualitati appoſitæ in fundatione beneficij, libro 14. cap.3. num. 16.
Et de iure poteſt diſpenſare ſupra ius poſitiuum, num. 17.
Et poteſt derogare ſecularitati & regularitati beneficij, numero 18.

Et

Et perpetuitati, & amouibilitati illius, numero 19.
Et poteſt derogare beneficio Curato, & non curato, num. 20.
Et reſidentiæ, numero 21.
Seu certæ ætatæ, vel ordini, numero 22.
Vel quod talis præbenda ſit theologalis, & ſim. numero 23.
Vel quando beneficium eſt electiuum, numero 24.
Vel iuriſpatronatus, num. 25.
Et poteſt derogare iuripatronatus Eccleſiaſtico, laicali, & mixto, num. 26.
Et poteſt mutare ſtatum Eccleſiarum, & beneficiorum, libro 14. cap. 4. num. 15.
Et poteſt vnire Eccleſias Cathedrales, libro 14. cap. 5. num. 29.
Et poteſt facere vniones ad vitam alicuius, numero 35. ibidem.
Parentum appellatione quando veniat familia, lib c. 6. nu. 19.
Paria ſunt non venire, vel venire, ſed non expectare, lib. 8. c. 3. n. 11.
Pars eſt citanda ad dicendum contra iura producta, lib. 11. c. 5. num. 14.
Parochialis Eccleſia prauio concurſu prouidetur, libro 1. cap. 1. num. 147.
Quæ lapſo tempore, & nõ collata ab ordinario, à Papa confertur ſine concurſu, num. 148.
Et ex cauſa reſignationis, ſine concurſu prouidetur, num. 150.
Et ſi ſit iuriſpatronatus laicorum etiam deuoluta, confertur ſine concurſu, numero 153.
Parochialis Eccleſia quæ ſit, & quæ requiſita habere debeat, lib. 2. cap. 7. num. 5.
Parochiani quando iuſpatronatus acquirant, numero 4.
Parochia dicitur quaſi pars curæ, numer. 6.
Parochus quid olim denotet, numero 8.
Et quid ſignificet more Eccleſiaſtico, n. 10.
Parochialis Eccleſia eſt, ad quam populus conuenit ad recipienda ſacramenta, numero 16.
Etiamſi actu careat populo, numero 17.
Et quatuor requiſita habere debet, num. 18.
Parochus habet poteſtatem fori pœnitentialis in ſuum populum, numero 19.
Parochialis Eccleſia certos limites habere debet, num. 20.
Et certum populum, lib. 15. cap. 3. numero 108.
Parochus, vt ſi talis, ſolus ad regimen parochiæ aſſumi debet, num. 22.
Et debet curam exercere nomine ſuo, numero 21.
Parochialis Eccleſia eſt etiamſi non habeat fontem baptiſmalem, num. 23.
Nec dicitur adeſſe in diœceſi parochialis, quando Epiſcopus ſolus eſt rector, numero 30.
Parochiam decem perſonæ conſtituunt, numero 48. ibidem.
Parochialis Eccleſia de iurepatronatus Eccleſiaſtico per concurſum prouidetur, lib. 6. capit. 9. numero 8. & libro 14. cap. 7. numero 4.
Parochus poteſt ſuum ſubditum abſoluere etiam extra ſuum territorium, libro 8. cap. 1. numero 26. & libro 12. cap. 4. numero 23.
Parochiani ſi præſentare debeant, omnes ſunt vocandi, & ſimul conuenire debent, libro 8. cap. 2. numero 15.
Et Piſis quis ſtylus ſeruetur, quando ab eis præſentatio fieri debet, num. 16.
Et tantum locatores domorum ſunt vocandi, non conductores, num. 17.
Niſi iuſpatronatus habitatoribus ſit reſeruatum, num. 18.
Parochialium collatio non fit minori 25. ann. lib. 14. cap. 1. num. 24.
Parochialis Eccleſia eſt beneficium ſeculare, lib 6. cap. 2. num. 41.
Parochus reſidere tenetur, lib. 15. cap. 3. numero 104.
Et quarè ſic dictus, num. 105.
Parochi quoad ethnicos qui dicti, num. 106.
Parochia quaſi curæ partitio, num. 107.
Parochus non reſidens peccat, & non facit fructus ſuos, num. 109.
Et quando poſſit beneficijs priuari, nu. 110.
Et ad priuationem requiritur abſentia ſemeſtris, num. 111.
Et quando ab Eccleſia abeſſe poſſit, n. 112.
Et non excuſatur à reſidentia ob Epiſcopi ſeruitium, 113.
Neque ſi habeat coadiutorem, n. 114.
Parochus finem curæ animarum animaduertat, n. 115. ibidem.
Pater ſtipulando pro ſe, & filijs vt hæredibus ſtipulaſſe cenſetur, libro 4. cap. 2. num. 5.
Pater pro filio patrono præſentare poteſt, libro 5. cap. 3. num. 10.
Et alij cum promiſſione de rato, libro 5. capit. 6. num. 33.
Pater poteſt filium præſentare, auus nepotem, & ſim. lib. 6. cap. 9. num. 23.
Et ſi ſit compromiſſarius filij patroni, filium præſentare non poteſt, num. 27.
Secus ſi ſit compromiſſarius alterius, numero 28.
Et ſi filius ſit canonicus, & à canonicis ſit compromiſſum in patrem, tunc pater filium præſentare poteſt, numero 29. ibidem.
Pater pro filio, frater pro fratre cum promiſſionem de rato inſtitui poſſunt, libro 11. cap. 1. num. 5.

Pa-

Patre ob delictum priuato iurepatronatus filius quoque eſt priuatus, libro 4. cap. 2. num. 21.

Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi conſtituti fuerint vrbibus inſignioribus, libro 1. cap. 1. numero 24.

Et ipſi, & Epiſcopi quo iure reſidere teneantur, lib. 15. cap. 3. num. 101.

Patriarchatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. cap. 2. num. 27.

Patrimonialia bona ſunt, quæ ex ſucceſſione vel alias veniunt, lib. 4. cap. 4. numero 49.

Patrimoniale beneficium quale, lib. 1. cap. 1. num. 103.

Et ita dicitur tamquam veniens à paterna hæreditate, num. 24.

Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi non poſſunt derogare qualitati in beneficij fundatione appoſitæ diœceſum ſuorum ſuffraganeorum, lib. 14. cap. 3. num. 43.

Niſi ſuffraganeus eſſet negligens in certis caſibus, num. 44. & 45.

Patronus recipit honorem ex præſentatione, & honorari debet in Eccleſia, *& proceſſionibus, lib. 1. cap. 2. num. 12.*

Et quando, & quomodo honorari debeat, numero 13.

Et tenetur Eccleſiam defendere, num. 15.

Aliàs punitur, & priuatur commodis, numero 16.

Et tenetur in foro conſcientiæ magis idoneũ præſentare, num. 17.

Et prouidere, vt intentio fundatoris ſeruetur, num. 18.

Et debet ieiunare die præcedenti ante conſecrationem, num. 19.

Patronus egenus eſt alendus de bonis Eccleſiæ, num. 20.

Quando Eccleſia *ſupereſt, num. 23.*

Et aliquod annuum poteſt ab Eccleſia exigere ſibi reſeruatum in fundatione cum Epiſcopi conſenſu, num. 23.

Patronus quis efficitur, ſi poſt factum fundationi conſentiat, num. 49.

Patroni Eccleſiaſtici, *& laici in quindecim caſibus æquiparantur, lib. 1. c. 3. n. 25.*

Patroni plures fiunt, ſi ſimul fundent, lib. 2. cap. 2. numero 3.

Et ſi ſimul conſtruant, num. 4.

Vel ſi ſimul dotent, nu. 6.

Patronus quis efficitur, ſi pro Eccleſia *conſtruenda det domum, num. 10.*

Patroni efficiuntur domini fundi ex dominio directo, ſeu vtili, num. 20.

Patronus quis ſit etiamſi coactus Eccleſiam *perficiat, lib. 2. cap. 3. num. 11.*

Patronus ſi non dotet Eccleſiam, *quia non ſit ſoluendo, quis teneatur, libro 2. cap. 4. num. 26.*

Patronus antiquus ratione dotis eſt patronus etiam Eccleſia readificata, lib. 2. cap. 5. numero 7.

Idem eſt in patrono fundi, ſi ibidem readificetur, num. 8.

Sed quid in patrono antiquo ratione cõſtructionis, num. 9.

Patronus monaſterij non ſit patronus alterius monaſterij, quod primo vnitur, num. 10.

Patronus non priuatur poſſeſſione, dum per ordinarium reuidetur iuſpatronatus, numero 21.

Patronus vtrum aliquando poſt fundationem poſſit conditiones apponere, lib. 2. cap. 8. num. 10.

Patronus ex priuilegio an reputetur Eccleſiaſticus, lib. 2. c. 9. n. 6.

Patronus præſentat clericos ad beneficia Eccleſiæ cathedralis, lib. 3. c. 1. n. 4.

Patroni poſſunt eſſe concordes de alternis vicibus præſentando, lib. 4. cap. 1. num. 69. & c. 8. num. 19.

Patronus tranſmittit iuſpatronatus in filios hæredes, lib. 4. cap. 2. n. 8.

Et an poſſit iuſpatronatus renunciare in præiudicium filiorum, & hæredum, numero 19.

Patrono decedente ſine hærede, Eccleſia *fit libera, num. 79.*

Patronus ſi fiat religioſus, monaſterium ſuccedit in iurepatronatus, lib. 4. c. 2. nu. 61.

Patroni lai poſſunt inter ſe permutare iuſpatronatus, libro 4. cap. 3. num. 3.

Patronus ſi ab hoſtibus captus ſit, quomodo prouidebitur Eccleſiæ vacanti, numero 10.

Patronus præbendæ in collegiata, ſi ea fiat cathedralis, an poſſit præſentare habentem 14. annum, num. 12.

Patronus non poteſt iuſpatronatus cedere creditoribus, libro 4. cap. 4. num. 29.

Patronus ingratus Eccleſiæ perdit iuſpatronatus, num. 43.

Patroni plurium Eccleſiarum poſſunt inter ſe diuidere iurapatronatus, lib. 4. cap. 8. numero 20.

Patronus qui non eſt fundator in iurepatronatus familiæ non poteſt præiudicare ſucceſſoribus, lib. 4. cap. 9 num. 7.

Patronus dicitur Eccleſiam *ordinare, libro 5. cap. 1. num. 5.*

Sed eam conferre non dicitur, num. 6.

Patroni poſſunt conſtituere patronum ad præſentandum, electores non, nu. 23.

Patronus non vocatus de contemptu agere non poteſt, num. 27.

Patronus vnus ſi decedat abſque hærede, an compatronis accreſcat, libro 5. cap. 2. numero 9.

Patronus laicus intra quadrimeſtre, Eccleſia*ſti-*

ſticus intra ſemeſtre præſentare debet, numero 19. & l. 10. cap. 1. num. 7.
Et dictũ tempus currit à die ſcientiæ, numero 20.
Vel à die, quo ſcire debuit, vel ſcire potuit, numero 21.
Patronus laicus variare poteſt, pluresque præſentare, num. 32. & lib. 10. capit. 1. numero 1.
Patronus lite pendente poteſt interdum vnum ex collitigantibus præſentare, num. 34.
Patronus quando præſentare poſſit, nu. 43.
Et poteſt præſentationi de ſe factæ conſentire, num. 45.
Patroni, & exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentare poſſunt, lib. 5. cap. 3. nu. 3.
Patronus Eccleſiaſticus ſuſpenſus eligere non poteſt, num. 7.
Patronus ſi ipſe, & alius ab eo eligendus præſentare debeant, bis admiſſus ad præſentandum, debet manuteneri, nu. 33.
Patronus ſecum aliũ ad præſentandum admittens ſibi præiudicat, lib. 5. cap. 4. numero 61.
Patronus habet ius præſentandi in habitu, & in actu quando vacat Eccleſia, libro 5. cap. 5. num. 2.
Patronus in multis caſibus præſentationem iterare poteſt, num. 31.
Patronus præſentare poteſt, quando beneficium vacat de iure, num. 14. ibidem.
Et quando per ſententiã rector fuit ob delictum priuatus, num. 144.
Etiamſi iniuſtè ſit priuatus, ſi non appellauit, num. 145.
Patronus ipſe præſentare debet, vel eius procurator, libro 5. cap. 6. num. 1.
Patronus præſentare poteſt, quamuis procuratorem ad præſentandum conſtituerit, numero 20.
Etiamſi eum fuerit cum iuramento, nu. 26.
Et ad euitandum periurium, prius abſolutionem petere debet, num. 27.
Patronus poteſt præſentare per nuncium, numero 30.
Et per literas, num. 31.
Et literis ſtabitur, donec probetur contrarium, num. 32.
Patronus vbi habet ius, ibi præſentat, libr. 5. cap. 7. num. 1.
Patronus rectorem Eccleſiæ collegiatæ præſentare non poteſt, num. 2.
Niſi ex Papæ priuilegio, nu. 4.
Sed cõſenſus patroni de æquitate requiritur, quando rector Eccleſiæ collegiatæ eſt electus, num. 5.
Patronus quis eſſe poteſt, & non habere ius præſentandi, num. 6.
Patronus præſentare poteſt ad beneficia exiſtẽtia in Eccleſia collegiata, num. 7.
Sed in Eccleſia, & conuentu regularium ſuperiorem præſentare non poteſt, num. 8.
Patronus poteſt præſentare cappellanum in Eccleſia monialium, num. 9.
Et moniales nominare poteſt, ſi limine fundationis ſit ei talis facultas reſeruata, numero 14.
Et tunc ſeruare debet Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15. & 15. de regularibus, n. 15.
Patronus clericum pro rectoris auxilio præſtare poteſt, nu. 17.
Patronus laicus poteſt cumulatiuè duos præſentare, & ad Eccleſiam curatam plures nominare, lib. 7. cap. 7. num. 37. & lib. 6. cap. 10. nu. 44.
Patronus an idoneum præſentare teneatur, lib. 6. cap. 7. num. 58.
Patronus laicus dignum præſentare tenetur, num. 59.
Nec omittendo digniorem, tenetur ad reſtitutionem, num. 60.
Et ſub peccato mortali dignum, & idoneum præſentare tenetur, num. 61.
Patronus Eccleſiaſticus ſemper digniorem præſentare tenetur, num. 63.
Et ſi minus idoneum præſentet, priuatur ea vice iure præſentandi, num. 17.
Patroni laici ſi præſentent minus idoneum, aliũ intra quadrimeſtre præſentare poſſunt, num. 68.
Et ſi ſcienter præſentent indignum, quando perdant iuſpræſentandi, libro 6. capit. 7. num. 71.
Et præſumuntur habere notitiam præſentati, num. 72.
Patronus abſens poteſt per literas præſentare, lib. 6. cap. 8. num. 3.
Patronus in limine fundationis cum Epiſcopi conſenſu quæ poſſit apponere, lib. 7. cap. 1. num. 17.
Patroni ex gratia habent iuſpatronatus, lib. 7. cap. 2. num. 5.
Et durante tempore dato ad præſentandum, quandocumque præſentare poſſunt, lib. 7. cap. 3. num. 24.
Patrono dotanti à die dotationis currit tempus ad præſentandum, lib. 7. cap. 4. nu. 28.
Quod ſi dotis aſsignatio facta non ſit, currit tempus à die completæ conſtructionis, numero 29.
Patronus quando habeat nouum tempus ad præſentandum, num. 30.
Et ſi præſentandum deputauit, ſed eum non præſentauit, lapſo tempore fit deuolutio, num. 31.
Et patronus Eccleſiaſticus quando habeat nouum tempus, & ſemeſtre nouum, numer. 32.
Et laicus durante quadrimeſtre variare poteſt, Eccleſiaſticus non, nu. 33.

Pa-

Patrono debet notificari priuatio rectoris beneficij, num. 37. ibid.
Patronus per literas poteſt geſta ſuo nomine ratificare, libro 7. capitulo 5. numero 4.
Et poſt præſentationem non tenetur inſtare pro inſtitutione, num. 9.
Et ſi per errorem præſentet coram ordinario, poteſt iterum præſentare coram habente inſtituere, libro 7. capitulo 6. numero 1.
Secus ſi coram inferiore præſentet, quando coram ordinario præſentare debebat, numero 3.
Et ſi abſit contradictio, non tenetur probare, ſe in tempore præſentaſſe, numero 5.
Secus ſi adſit contradictio, & præſentatio non fuerit admiſſa, num. 6.
Patroni lapſo tempore moram purgare nequeunt, num. 10.
Et ſi ſcienter indignum præſentent, pro illa vice præſentare non poſſunt, num. 15.
Et ſi ſcienter ſinant labi tempus edicti, poſt non admittuntur, libro 7. capitulo 7. numero 8.
Patroni Eccleſiaſtici ſi negligentes ſint in Eccleſiæ vacantis cuſtodia, Epiſcopus prouidet, libro 7. capitulo 8. num. 4.
Patroni ſecuta morte rectoris, & nondum ſepulti præſentare poſſunt, libro 8. capit. 1. numero 2.
Honeſtum eſt tamen præſentare ſepulto rectore, num. 3.
Et quando poſſint præſentare poſt lapſum tempus datum ad præſentandum, numero 11.
Et ſi ad præſentandum non fuerunt vocati, quando poſſint agere de contemptu, libr. 8. cap. 2. num. 7.
Et quoad præſentationem tripliciter ſperni poſſunt, num. 9.
Et ſinguli ſingulariter præſentare poſſunt, & compromittere, num. 10.
Et cautius agent, ſi alios compatronos vocent, numero 11.
Et quando ſunt vocandi, valet vocatio, ſi vocentur ad electionem, num. 12.
Et quando vt ſinguli debent præſentare, conſuetudo ſeruanda eſt, num. 13.
Et in coadunandis patronis quis modus ſeruandus eſt, num. 14.
Et patroni non poſſunt alium non patronũ admittere ad præſentandum vno contradicente, num. 26.
Et eorum maior pars non poteſt compromittere præſentationem, vno de collegio contradicente, numero 27.
Secus ſi habeant vt ſinguli iuſpatronatus, numero 28.
Patronus pro rata, & pro alia collegium, de quo ſit idem patronus, quomodo præſentent, lib. 8. cap. 4. num. 1.
Patronis competit actio confeſſoria, & negatoria contra eos præſentare impedientes, libro 8. cap. 5. num. 1.
Et tunc agere poſſunt ex cap. 3. de iurepatronatus num. 5. ibidem.
Patroni propriè præſentare dicuntur, & impropriè eligere, lib. 8. cap. 6. num. 6.
Et prius eligunt, & nominant, poſt præſentant, num. 3.
Et ſi patronus dicat, volo præſentare, & alia concurrunt, præſentare dicitur, num. 6.
Idem eſt, ſi dicat præſento, & ſit præſens præſentandus, num. 7.
Vel ſi dicat, præſento titium præſentem non addito cognomine, num. 8.
Et ſi dicat, præſento quem talis præſentabit, præſentare non dicitur, num. 10.
Sed tunc dicitur conſtituere procuratorem, numero 11.
Et poteſt plures præſentare, vt Epiſcopus inſtituat quem vult, num. 15.
Dummodo iuſpatronatus non competat iure collegij, num. 16.
Et poſſunt patroni compromittere poteſtatẽ præſentandi, num. 18.
Et facto compromiſſo, an patroni præſentare poſſint, num. 20.
Patronus autem Eccleſiaſticus poteſt ſub cõditione duos præſentare, nu. 36. ibid.
Patronus ſi per epiſtolam præſent quando epiſtola exiberi debeat, lib. 8. cap. 7. nu. 3.
Et rogari poteſt, vt præſentet, num. 28. ibid.
Patronus non auditur poſt factam inſtitutionem malæ fidei poſſeſſoris, lib. 9. cap. 3. num. 5.
Patronus Eccleſiaſticus variare non poteſt, libro 10. cap. 1. num. 2.
Laicus ſic, & ratio diuerſitatis ponitur, numero 1. & 3.
Et ſi laici per ſcrutinium procedant, quando poſſint variare, nu. 9.
Et laicus poteſt ſimul duos præſentare, vel vnum poſt alium, num. 11.
Non poteſt tamen poſt litem conteſtatam variando præſentare collitigantem, n. 13.
Et idem eſt in quacunque vacatione, nu. 14.
Et non poteſt patronus poſt inſtitutionem alium præſentare, num. 15.
Patronus etiam Eccleſiaſticus poteſt iterum præſentare, ſi prima præſentatio non fuit perfecta, num. 16.
Idem eſt, ſi præſentatio fuit facta coram non habente ius inſtituendi, nu. 17.
Vel ſi patronus nulliter præſentauit ratione collegij, num. 18.
Patronus Eccleſiaſticus ſi variet, non punitur, ſed attenditur prima præſentatio, n. 20.

Patronus laicus ſi habeat compatronum Eccle-*ſiaſticum habet ſemeſtre,num.*27.
*Et laicus tunc variare poteſt,num.*28.
Patronus *Eccleſiaſticus ſi* Eccleſiam *contulit, poteſt tamen præſentare, num.*29. *ibidem.*
Patronus *ſi promiſit vnum præſentare,an poſſit ab hoc recedere,lib.* 10.*cap.*2.*nu.*1.
Et *ſi vnum præſentando iurauit non variare,variare non poteſt,num.*6.
*Niſi à iuramento abſoluatur prius, num.*7. *ibidem.*
Patronus *laicus variare poteſt, etiamſi eius procurator alium præſentauerit, libr.* 10. *cap.*3. *num.*1.
Et *quomodocumque ſit patronus, variare poteſt, num.*4.
*Et poteſt ſimul duos præſentare, vel vnum, mox alium,num.*8.*&* 9.
Et *variare poteſt cumulatiuè,non priuatiuè, num.*10.
Et *variando duos tantum præſentare poteſt, lib.*10.*cap.*4.*num.*1.
Et patroni Eccleſiaſtici *quando poſſint plures præſentare, num.*4.
Et *laici lite pendente variare nequeunt,numero* 5.
*Si lis ſit inter præſentatos à diuerſis patronis,num.*6.
Et *poteſt variando præſentare præſentatum ab alio compatrono,nu.*7.
Et *ſi ante dignum præſentauit, mox indignum,dignus inſtitui debet,num.*13.
*Et non poteſt variare, ſi prius præſentauit addito iuramento,num.*14.*ibid.*
Patrono,*ſeu alÿ collatori pro beneficio obtinendo munus dari non poteſt,lib.*11.*c.*2.6.
Niſi datum ſit ad conciliandam amicitiam, numero 7.
*Patronus quando contra præſentatum opponere poſſit,lib.*11.*cap.*4.*num.*18.
Patronus *reÿci non poteſt à ſua quaſi poſſeſsione,lib.*11.*cap.*5.*num.*67.
*Neque poteſt ſe ingerere in perceptione fructuum beneficÿ,num.*120.
*Nec poteſt iuſpatronatus vendere,nu.*122.
Patronus ſi ſemel iuſpatronatus ſecūdum Con-*cil. Trid. probauit, amplius illud probare non tenetur,lib.*11.*cap.*6. *num.*26.
*Patronum eſſe, vel collatorem, reſpicit petitorium,habere ius præſentandi reſpicit poſſeſſorium,num.*27.*ibidem.*
Patronus non eſt, ſi probetur honoratus vt talis,quia ius præſentandi probari debet, libro 11. *cap,*7.*num.*24.
Patronus *regulariter coram* Epiſcopo *clericū præſentare debet,lib* 12.*cap.*3.*num.*10.
Patroni *ratificatio an poſſit actum validare, lib.*12.*cap.*5.*num.*14.
*Et eius conſenſus aliquando non attenditur, num.*23.
Et *quomodo declaretur patronus poſt inſtitutionem,num.*37.
*Et quando patroni conſenſus pro præſentatione habeatur,num.*38.
Et *multoties ſufficit tacitus patroni conſenſus,num.*46.*ibidem.*
*Patrono vnico hæredes ſuccedunt in capita, lib.*12.*cap.*8.*num.*7.
Patroni *conſenſus non requiritur in alienatione rerum Eccleſię patronatæ,lib.*13.*capitulo* 9. *num.*23.
*Patronus egenus alendus eſt de fructibus beneficÿ patronati,num.*28.
Patronus quando poſſit adhærere præſentationi de ſe factę,libro 14.*poſt capitulo* 2.*numero* 65.
*Et ipſe, eiuſque hęredes poſſunt conſentire, vt ſine pręſentatione conferatur beneficium,lib.*14.*cap.*3.*num.*9.
Patronus *quādo ſine ſuo delicto perdat iuſpat. lib.*15.*cap.*1.*num.*1.
Et *perdit iuſpat.ſi* Eccleſia *deſtruatur,nu.*2.
*Niſi fiat reædificatio ex cementis dirutę Eccleſię,num.*3.
Et *tenetur Eccleſiā reædificare ſi vult iuſp. acquirere,nu.*4. *& patrono reædificare volente alius non admittitur,num.*5.
*Et perdit iuſpatronatus ſi pereat cauſa, ob quam erat patronus,num.*6.
Et *ſi illud cedit, num.*11.
Et *quando permittit, quod Eccleſia fiat collegiata,num.*12.
*Vel ſi permittit Eccleſiam patronatam vniri,num.*13.*ibidem.*
Patronus *interdum ex delicto proprio perdit iuſpatronatus, libro* 15. *capitulo* 2. *n.*1.
Vt ſi illud vendat,numero 2.
*Et ſi ſcienter præſentet indignum,num.*3.
*Vel ſi ſit ingratus Eccleſiæ,num.*4.
*Vel ſi labatur in hæreſim,num.*5.
*Idem eſt in receptatoribus, & defenſoribus hæreticorum,num.*6.
*Vel ſi ſit reus læſæ maieſtatis,num.*7.
*Vel proditor patriæ,num.*8.
Vel ſi occidat rectorem beneficÿ patronati, numero 9.
Et *ius deuoluitur ad Eccleſiam, cui facta eſt iniuria,num.*10.
*Niſi patronus id faceret ad ſui defenſionem neceſſariam.num.*11.
*Vel ſi Epiſcopum occidat,nu.*12.
*Et ingerens ſe in recollectione fructuum beneficÿ patronati,num.*13.
*Et Eccleſia ſit libera,patrono priuato iurepatronatus,num.*14.*ibid.*
Pauli Quinti Priuilegium *conceſſum Religioni S. Stephani, libro* 6. *capitulo* 2. *numero* 22.
Pauperes *ex fructibus beneficiorum alendi, lib.* 1.*cap.*1.*num.*41.

Pen-

Pendente laudi reductione, ſuſpenditur laudi executio, & poteſtas ordinarij, lib. 14. c. 3. num. 161.

Penſio requirit ſeptem annos, quamuis alij dicant, 14. libro 1. capitulo 1. numero 189.

Penſio vera qua dicatur in Eccleſiaſtica emphyteuſi, vt Eccleſia læſa non dicatur, lib. 2. cap. 5. num. 41.

Penſionem habens quando gaudeat fori priuilegio, libro 6. cap. 1. num. 168.

Penſio exigi non poteſt literis non expeditis, libro 13. cap. 2. num. 2.

Penſio in beneficijs pro medietate concedi ſolet, libro 13. capitulo 9. numero 116.

Penſio quid ſit, libro 13. capitulo 9. numero 1.

Vnde dicta, numero 2.

Alia datur in titulum beneficij, &c. numero 3. 4. & 5.

Aliquando reſeruatur ex cauſa onerosa, ſeu ex cauſa lucratiua, num. 6.

Et interdum à patrono in beneficij fundatione apponitur, nu. 7.

Alia, quæ aſſignatur Clerico à Laico in titulum beneficij, ſeu patrimonij, numero 8.

Alia reſeruatur militibus etiam vxoratis, num. 9.

Et ſi reſeruatur infanti ſeptem annorum, ætatis mentio fieri debet, numero 15.

Et non poteſt reſeruari excommunicatis, numero 17.

Neque illegitimis abſque diſpenſatione, numero 18.

Penſio ſuper beneficio iuriſpatronatus imponi poteſt ſine conſenſu patroni, numero 22.

Et tunc debet exprimi d. iuſpatronatus, numero 26.

Et ſi tunc aſſignatur in titulum beneficij, requiritur patroni conſenſus, numero 29.

Penſio eſt exprimenda, quando de obtentis mentio fieri debet, num. 31.

Et non venit appellatione beneficij, numero 30.

Et non valet non facta mentione anterioris penſionis, num. 32.

Penſionarius non tenetur recitare Diuinum officium, num. 33.

Niſi ei ſit data penſio in titulum beneficij, num. 34. & 35.

Et ſi habeat penſionē excedentem ſexaginta ducatos ad quid teneatur, numero 36.

Et ſi vt Clericus habeat penſionem tenetur recitare officium paruum Beatæ Mariæ, numero 37.

Et non tenetur reſidere, num. 39.

Tenetur ad Eccleſiæ reparationem, ſuper qua eſt penſio, num. 41.

Et ad alia onera impoſita reſpectu fructuũ, num. 42.

Et quando gaudeat fori priuilegio, numero 43.

Penſio multis modis extinguitur, numero 44.

Morte penſionarij, num. 45.

Anticipatis ſolutionibus, num. 46.

Cum auctoritate ſuperioris, num. 47.

Per promotionem ad Eccleſiam Cathedralem, num. 48.

Per translationem penſionis, num. 51.

Interdum transfertur de conſenſu partium ex gratia Papæ, numero 52. & 53.

Extinguitur per contractum matrimonij, numero 48.

Niſi fuerit data retentio, num. 49.

Et extinguitur quoad ſoluentem ex reſignatione beneficij, num. 54.

Et ſi penſionarius non deferat habitum, & tonſuram, num. 55.

Et per aſſumptionem ad Papatum, numero 56.

Et extinguitur, ſeu minuitur per contributionem, num. 57.

Et per nudum conſenſum penſionarij, numero 58.

Et ſi penſionarius fiat rector beneficij, ſuper quo penſio, num. 59.

Et per ingreſſum penſionarij in aliquam religionem, num. 60.

Et peremptis beneficij fructibus, num. 61.

Et per præſcriptionem, numero 62. ibidem.

Penſionem promittens pro habendo beneficio ſimoniam committit, libro 5. c. 5. numero 86.

Penſio non poteſt in fauorem alterius reſignari, ſeu transferri, libro 13. capitulo 10. numero 34.

Penſionarij quando non teneantur deferre habitum Clericalem, libro 15. capitulo 3. num. 14.

Et milites, & alij ex priuilegio penſionem habentes, num. 15.

Per clauſulam, non obſtantibus, non cenſetur derogatum qualitati beneficij, lib. 14. cap. 3. num. 137.

Peremptorium quare ſit dictum, libro 9. capit. 3. num. 3.

Perinde valere eſt ipſa gratia conualidatoria, lib. 13. capit. 8. num. 65.

Et tollit defectum diſpenſationis, numero 66.

Permutatio beneficiorum que, libro 1. capitulo 1. num. 181.

Et quolibet menſe fieri poteſt coram ordinario, numero 182. & libro 12. capit. 5. num.24.

Et de ea fieri debet publicatio, numero 183.

Permutatio beneficiorum iuriſpatronatus non valet ſine conſenſu patronorum, libro 12. cap.5. numero 22. & 28. & libro 13. capit.9. num.72.

Et ſimplex fit coram ordinarijs, ſed non triangularis, num.25.

Et in permutatione beneficiorum plurium diœceſum, requiritur conſenſus ordinariorum, num.26.

Permutationes beneficiorũ quoad praxim, num.29.

Permutatio facta ſprato patrono eſt nulla, libro 14. capit. 3. num.50.

Perſonatus eſt officium, & beneficium ſeculare, libro 6. cap.2. num.40.

Perſonarum appellatione non veniunt collegia, lib.8. cap.4. num.11.

Perſona eſt res animata, numero 12. ibidem.

Petitoriam abſorbet poſſeſſorium, libro 5. capit.4. num.21.

Petitio ita eſt interpretanda, vt ſubſiſtat, libro 11. cap. 1. num.11.

Petitio talis qualis ſufficit pro aſſequenda inſtitutione, libro 11. capitulo 4. numero 27.

S. Petro à Domino ſumma poteſtas data fuit, libro 3 cap.1. num.21.

S. Petri ad gradus templum in diœc. Piſana, ubi ſanguis S. Clementis oſtenditur, libro 3. capitulo 2. numero 102.

Beatus Petrus Gamb acurtus Piſanus, numero 99.

Sanctus Petrus coronam geſtaſſe dicitur in memoriam ſpineæ coronæ Redemptoris noſtri, libro 6. capitulo 7. numero 32. & libro 15. capitulo 3. numero 17.

Et id Apoſtolorum inſtitutum eſſe, numero 33.

Philippus Decius hæredibus non credidit, & viuens ſibi ſepulchrum parauit, libro 2. capitulo 3. num.13.

Pij Quarti Priuilegium conceſſum Religioni S. Stephani, libro 6. capitulo 2. numero 20.

Pij Quinti Bulla ſuper prouiſione parrochialium, libro 10. capitulo 1. numero 31.

Piſanum Capitulum confert beneficia, & inſtituit, libro primo, capitulo 1. numero 199.

Et conſenſum præſtat ſuper translatione Iuriſpatronatus, libro 1. capitulo 2. num.39.

Piſana primatialis Eccleſia habet redditus diſtinctos pro Archiepiſcopo, Capitulo, Cappellanis, Seminario, & pro opera ſeu fabrica, libro 2. capitulo 4. numero 40.

Et de Piſana primatia multi mentionem faciunt, lib 3. cap.2. num.57.

Piſis adeſt ſocietas canonicarum, libro 6. capitulo 3. numero 7.

Piſa Romanorum Colonia. num.77.

Et Vrbs potentiſſima, & antiquiſſima, numero 78.

Piſani Baleares Inſulas ſubiecerunt, numero 80.

Et templum magnificum extruxerunt, numero 81.

Piſanum Gimnaſium Prophеſſores Celeberrimos habuit, num.92.

Piſana Eccleſia Reliquiæ Sanctorum multæ, num.97. ibidem.

Piſis locatores præſentant ad beneficia & pro eis conductores ad longum tempus, lib.4. cap.6. num.8.

Piſani priores Vice populi præſentant, lib. 8. cap.2. num.21.

Et quando Collegium habet iuſpatronatus ibi conuocatio, fit à Seniori, lib.8. capit.3. num.16.

Plura Beneficia vnica collatione Conferri poſſunt, lib.6 cap.10 num.18.

Pluralis locutio duorum numero eſt contenta, lib. 10. cap.4. num.2.

Plebania Eccleſiæ S. Bartholomei de Ripa fracta Iuriſpatronatus laicorum, lib.12. capit.4. num.16.

Plenum ius transfertur in inſtitutum per inſtitutionem, libro 13. capitulo 2. numero 1.

Pœna appoſita in caſu quo fundationi contrafiat, ſeruari debet, libro 2. capitulo 8. numero 9.

Pœna ipſo Iure impoſita non eget ſententia Iudicis, libro 5. capitulo 9. numero 133.

Pœnitentiæ non eſt locus quando quid ſit ipſo iure, num.127.

Et mora purgari non poteſt ibidem, numero 128.

Pœnitentieria Apoſtolica non poteſt derogare qualitati in fundatione Beneficij Appoſitæ, libro 14. capitulo tertio, numero 36.

Quia ibi ea quæ ſunt ſecundum Ius concedi poſſunt, num.37.

Et quare fuerit inuenta, numero 38. ibidem.

Pœnitens pro ſatisfactione, recitando alternatim ſatisfacit, libro 15. capitulo 3. numero 70.

Pœ-

Pœna habentium dignitatem ſeu canonicatus, non reſidentium, numero 161. ibidem.
Poſſeſſor Beneficij abſque inſtitutione eſt iniuſtus, libro 1. capitulo 1. numero 196.
Populus & ſi non poſſit Eccleſiam liberam perſcribere poteſt tamen aliquod ius acquirere, lib.2. cap.9. num.16.
Et quando de facto ſe opponit contra præſentatum, quid agendum, lib.11.c.4.n.22.
Poſſeſſio centenaria non prodeſt, quando conſtat de inualido Priuilegio, libro 2. cap.5. num.23.
Poſſeſſio turbida non debet manuteneri, libro 5. capit.4. num.38.
Et reſultans ex actu obſcuro non releuat, numero 39.
Poſſeſſio amittitur per decennium, & beneficium habetur pro derelicto, libro 5. capitulo 5. num. 16.
Poſſeſſor in beneficio præfertur, quando non conſtat de hora obitus, libro 7. cap.4. numero 22.
Et ſi neuter poſſideat, prouiſus à Papa præfertur, num.23. ibidem.
Poſſeſſor quis ſit attenditur in Iure conferendi, lib.11.cap.6.nu.19.
Poſſeſſorium beneficij, & rerum ſpiritualium eſt fori Eccleſiaſtici, libro 11. cap.11. numero 14.
Poſſeſſio capta nomine cameræ eſt ad fauorem prouiſi, lib.13. capit.5. num.54.
Poſſeſſio beneficij eſt quid ſpirituale, numero 15.d.c.11.
Poſſeſſio quinquagenaria quomodo probetur, lib.11. cap.5. num.86.
Et quomodo computetur ab initio, numero 87.
Poſſeſſio Beneficij non transfertur per inſtitutionem, libro 13. capitulo 2. numero 2.
Ea quæ quomodo capiatur, num. 5.
Et ſtilus Piſanæ Diœceſis in capienda tali poſſeſſione, num.6.
Et per talem poſſeſſionem capta eſt etiam poſſeſſio bonorum Beneficij, numero 8. ibidem.
Poſthumo ſi competat Ius Patronatus, quomodo, ſit facienda præſentatio, libro 4. cap.1. num.53.
Poſthumus ſi non naſcatur ſi fiat à bortus Vtrum præſentatio facta eius nomine ſuſtinentur, numero 54. ibidem.
Poſtulatio quid ſit, libro 1. capitulo 1. numero 178. & libro 5. capitulo 1. numero 44.
Poſtulatio non competit patrono, numero 45.
Potens impotenti quando præferatur, lib. 12. cap.9. num.21.
Præbenda alia ſpiritualis, alia temporalis, libro 1. capitulo 1. numero 214.
Præbenda pœnitentiaria doctori habenti quadraginta annos confertur, libro 14. cap.1. numero 29.
Præbenda diuiſio quando permittatur, libro 6. cap. 10. num.41.
Pretium datum per emptione Iuris patronatus datur Eccleſiæ, libro 4. cap. 5. numero 15.
Prædo in ſua poſſeſſione eſt manu tenendus niſi ex actis conſtet eum eſſe prędonem, libro 11. capitulo 6. numero 16. & libro 5. capitulo 4. numero 24. & 25.
Vel quando quis eſt intruſus, numero 17.
Præfectus Arcis etiam ſi per decennium commoretur non contrahit Domicilium, libro 6. capitulo 1. num. 35.
Prælatus nouus non tenetur ſoluere releuium pro feudo, libro 2. capitulo 5. numero 29.
Prælatus quando poſſit alij infeudare rem adhuc non reuerſam, numero 35. ibidem.
Prælatus non poteſt mutuam dare pecuniam Eccleſiæ, num. 58.
Et per conſtitutum non transferte poſſeſſionem rerum Eccleſiæ, numero 107. ibidem.
Prelatus non poteſt compromittere concernentia Eccleſiam, num.153.
Et per eius obitum reuocatur Procurator, numero 174. ibidem.
Prelatus poteſt proprio motu conferre Patrono Beneficium Patronatum, lib. 6. capitulo 9. num.7.
Prælatus aliquando ordinat Eccleſiam patronatam ſine præſentatione patroni, numero 8. ibidem.
Prelatus ſæcularis habens iuriſditionem quaſi Epiſcopale, non poteſt derogare qualitati in Beneficij fundatione appoſitæ, libro 14. capitulo 3. numero 64. & 65.
Prælati Regulares non poſſunt derogare qualitati appoſitæ in fundatione Beneficij exiſtentis in eorum Eccleſijs, numero 67. ibidem.
Præpoſitura eſt Beneficium ſeculare, libro 6. cap.2. num.38.
Presbiteri appellatione veniunt Clerici, lib.6. cap.6. num.38.
Præſcribit Ius Patronus qui præſcribit vniuerſitatem bonorum, in qua ſit ius patronatus, libro 2. capitulo 9. num.14.
Præſcribens vniuerſitatem bonorum præſcribit etiam iuſpatronatus eis anexum, libro 4. cap.8. num.2.
Dummodo ſit in bona fide cum ſcientia, & patientia Domini, num.12. ibidem.

Præſentatio facta à donatario ante Epiſcopi confirmationem, eſt nulla, libro 4. capitulo 1. num. 41.

Præſentatio quando, & quomodo ſit facienda per ſtirpes, & non per capita, numero 59.

Præſentatio ad beneficia æſtimari non poteſt, lib. 4. cap. 5. num. 18.

Et vendi, & locari non poteſt, nu. 19.

Præſentatio facta ab illis de familia ſpoliat hæredes, lib. 4. cap. 9. num. 50.

præſertim quando 40. anni tranſierunt, numero 51.

Præſentatio ad beneficia quid ſit, lib. 5. cap. 1. num. 1.

Præſentatio eſt ius, deducta ad actum eſt factum, num. 2.

Et poteſt dici donatio, & impropriè electio, num. 3.

Et tribuit ius ad rem, num. 4.

Eaque prouenit ex iurepatronatus electio autem ex iure canonic., n. 7.

Et ab omnibus fieri poteſt, electio tantum ab Eccleſiaſticis, nu. 8.

Præſentatio fit etiam à perſonis ſingularibus, electio à Collegio, nu. 12.

Competit ex gratia, electio ex iure, numero 13.

Cumulari poteſt, non autem electio, numero 18.

poteſt per literas fieri, electio non, numero 24.

Præſentatio facienda à collegio non poteſt fieri ſeparatè, num. 26.

Eaque vota conditionalia admittit, electio non, num. 29.

Et facta ab exiſtente in quaſi poſſeſſione valet, electio ſecus, nu. 40.

Præſentatio eſt fructus iuriſpatronatus, lib. 5. cap. 2. num. 3.

Et eſt effectus iuriſpatronatus, & poteſt ab eo ſeparari, num. 4.

Et ſi iurium dotalium cauſa competat, à quo fieri debeat, num. 6.

Et facta poſt tempus quando ſuſtineatur, num. 22.

Præſentatio laici effecti monachi quando fieri debeat, num. 24.

Et quando à patrono iterari poſſit, numero 27.

Et facta lite pendente dicitur attentata, numero 28.

Et quando dicatur facta lite pendente, numero 29.

Præſentationis cauſa commiſſa an cenſeatur commiſſa ſuper inſtitutione, n. 30.

Præſentatio poteſt fieri coram D. Datario, numero 31.

Præſentatio veri domini quando præferatur præſentationi quaſi poſſeſſoris, nu. 25.

Præſentatio ſi facunda ſit à vicinis habentibus domum habitabilem, quid ſit ſeruandum, num. 40.

Præſentatio de ſe ipſo non valet, nu. 44.

Præſentatio probatur ex ordinarij inſtitutione, num. 48.

Præſentatio de abſente regulariter non fit, numero 50.

Præſentatio patroni præualet præſentationi factæ à malæ fidei poſſeſſore, lib. 5. cap. 4. num. 22.

Præſentatio patroni non exiſtentis in poſſeſſione valet, num. 26.

Et in præſentationum concurſu præfertur, numero 27.

Præſentatio effectum ſortita dicitur, quando fuit confirmata, num. 41.

Secus ſi inſtitutio ex cauſa concordiæ ſecuta ſit, num. 54.

Præſentatio vltimo loco facta attenditur in poſſeſſorio, num. 63.

Præſentatio fieri debet, quando Eccleſia vacat, lib. 5. cap. 5. num. 1.

Et quomodocumque vacet, num. 2.

Et quando fieri poſſit ſecunda præſentatio, num. 32.

Præſentatio facta de inhabili ſub ſpe diſpenſationis an valeat, lib. 6. cap. 19.

Præſentatione facta contra formam fundationis, deuolutio fit ad ſuperiorem, lib. 6. capit. 7. num. 69.

prout fit deuolutio lapſo quadrimeſtre, & non idoneo præſentato, nu. 70.

Præſẽtatio eſt exhibitio facta ſenſibus corporeis, lib. 6. cap. 8. num. 2. & 10.

Præſentatio perſonalis quarè requiratur, numero 7.

Præſentatio acceptari debet à præſentatio intra tempus datum ad præſentandum, numero 15. & 23.

Præſentatio ſi fieri debeat de perſona talis familiæ, ſi aliter fiat, impugnari poteſt, lib. 6. cap. 9. num. 9.

præſentatio à laico facienda eſt intra quadrimeſtre, lib. 7. cap. 1. num. 1.

Et ab Eccleſiaſtico intra ſemeſtre, num. 2.

Et ſi iuſpatronatus ſit mixtum, etiam intra ſemeſtre, nu. 9 ibid.

Præſentatio requirit ſpeciale mandatum patroni, lib. 7. cap. 5. num. 3.

Et fit coram ſuperiore præſente præſentando, num. 7.

Et quando præſumatur facta in tempore, vel non, lib. 7. cap. 6. num. 7.

Et ſi fuit admiſſa, præſumitur facta in tempore, num. 8.

Et admittitur ſi & in quantum, numero 9. ibidem.

Et fieri debet durante termino ad præſẽtandum, lib. 8. cap. 1. num. 1.

Et poteſt fieri quacunq. hora diei, nu. 4.

Et

Et eſt actus voluntarius, num.7.
Et poteſt fieri de nocte, num.10.
Et fieri poteſt extra territorium habentis inſtituere, num.12.
Et proceſſus, & inſtitutio, ſecus ſi adſit contradictor, num.17. & 18.
Et non requirit cauſa cognitionem, numero 13.
Et vbi ſit facienda, lib.8. cap.1. n.32.
Et ſi fiat iure collegij, facienda eſt in loco ſolito d. Collegij, num.33.
Et qualiter fiat, quando ſunt plures patroni, lib.8.c.2.n.1.
Et ſi facienda ſit nomine collegij, omnes ſunt vocandi, n.5.
Et quæ fit nomine collegij eſt apud omnes, & apud nullum, num.6.
Et ſi à populo ſit facienda, omnes habentes domicilium ſunt vocandi, nu.22.
Et tunc tantum maſculi admittuntur, numero 22.
Et etiam pupilli, vel eorum tutores, numero 24.
Præſentatio nõ requirit formam capituli, quia propter de elect. num.29. ibidem.
Præſentationis forma quæ ſit, lib.8. cap.6. numero 4.
Et eiuſdem forma ponitur exemplum, numero 5.
Præſentatio poteſt fieri ſub quauis conditione, dummodo purificetur, num.24.
Dummodo talis conditio de iure non in ſit, num.25.
Præſentatio patroni Eccleſiaſtici habet vim electionis in aliquibus, numero 29. ibidem.
Præſentatio fit coram habente inſtituere, lib.8. cap.7. num.1.
Præſentatio vera quæ ſit, num.2.
Et requirit tres perſonas, num.5.
Et ſede vacante fit coram Capitulo, numero 7.
Et ex præuentione quando coram aliquo fieri poſſit, num.15.
Et ſi facienda ſit cum conſenſu alicuius, pręſent debet conſentire, num.19.
Et facta præſente præſentato, præſumitur acceptata, num.21.
Præſentationis fructus qui ſint, nu.33.
Præſentatio præſentantis acquirit ius, nu.35.
Et reuocat ordinationem factam ab ordinario, num.36.
Et ponitur forma præſentationis, nu.38.
Eiuſque admiſſio, num.39.
Et de neceſſitate ſcripturam non requirit, num.41.
Cautius tamen eſt in ea ſcripturam adhibere, n.42. ibid.
Et regulariter admitti debet ſi, & in quantum, lib.9.c.1.n.1. & lib.12. cap.4. n.27.
Et cenſetur admiſſa, quatenus ſit admittenda, nu.28.
Et ideo citatio particularis, & per edictum fieri debet, num.2.d.c.1.
Præſentatio ſecunda attenditur ceſſante prima, lib.9 c.3 num.21.
Et durante tempore, poteſt iterum alius præſentari, num.22.
Pręſentatio valet, ſi abſque cauſa fuit reiecta, lib.10. cap.5. num.3.
Et pręſentatus agere poteſt contra ſuperiorem, qui eam reiecit, nu.4.
Et poteſt recurrere pro habendo beneficio, numero 5.
Præſentatio ſecunda patroni Eccleſiaſtici non valet, lib.11. cap.1. num.15.
Pręſentatio ſimoniaca eſt nulla, libro 11. capit.2. num.5.
Pręſentatio facta, dum duo in curia litigant ſuper aliqua Eccleſia, non tenet, numero 12.
Et patroni tunc ad quid teneantur, & qui inſtituit, num.13.
Pręſentatio metu facta non valet, lib. 11. capit.3. num.15.
Nec impetu facta, num.16.
Nec facta clandeſtinè, num.17.
Pręſentia partis ſupplet citationis defectum, lib.1. cap.4. num.58.
Pręſentatio firma remanet annullata inſtitutione, num.80.
Pręſentatio, quæ liti cauſam dedit, præſentantem in quaſi poſſeſſione non conſtituit, lib.11. cap.6. num.11.
Pręſentatio, & inſtitutio probantur per inſtrumenta, lib.11. cap.7. nu.1.
Quæ inſtrumenta rogata debent eſſe à notario, num.7.
Et probatur per literas patentes inſtitutionis, num.3.
Præſentationis, & inſtitutionis inſtrumentum benè eſt facere, num.23. ibidem.
Pręſentatio facta ab Excommunicato eſt nulla, & ſequens inſtitutio, lib. 12. capit.7. numero 11.
Pręſentia an importet conſenſum, ſeu conſilium, lib.12. c.5. nu.12.
Pręſentatio ſuſtinetur facta à maiori parte, licet non à ſaniori, lib. 12. cap. 8. numero 14.
Pręſentatione ſtante facta à maſculo, & par fœmina, Epiſcopus inſtituit quem vult, lib.12. cap.9. nu.35.
Præſentatio pupilli, an tutoris pręferatur, numero 37.
Et facta à pupillo maiori ſeptennio valet, num.38.
Et facta à tutore valet, ſi pupillus indignũ pręſentauit, num.39.
Pręſentatio in dubio pręſumitur facta nomine

ne

ne proprio, libro 14. poſt capitulo 2. numero 53.
Præſentationum effectuatio quomodo probetur, numero 54.
Præſentatio, quæ fit per regulares quomodo expediatur, lib. 14. cap. 7. num. 1.
Et quibus ordinarius debet præfigere tempus ad aſſignandum præſentato congruam, numero 2.
Etiamſi ad inferiorem ſpectet inſtitutio, numero 3.
Præſentatio facta à patrono de beneficio tanquam vacante, quod non vacabat, reconualeſcit ſecuta vacatione, lib. 5. capitulo 6. num. 14.
Præſentatio facta cum promiſſione de rato valet, ſi poſtea ratificetur, num. 34.
Et quando cenſeatur ratificata, num. 35.
Præſentatus à donatario præfertur præſentato ab hærede donantis, libro 4. capitulo 4. numero 4.
Præſentatus acquirit ius ad rem, lib. 5. cap. 2. numero 46.
Et dicitur legitimus contradictor, num. 47.
Præſentare poſſunt qui non ſunt prohibiti, lib. 5. cap. 3. num.
Præſentatus à bonæ fidei poſſeſſore debet inſtitui, lib. 5. cap. 4. numero 10.
Etiam poſt motam litem, & ante litis conteſtationem, num. 11.
Sed poſt litem conteſtatam debet retardari inſtitutio, num. 12. & 17.
Præſentatus à bonæ fidei poſſeſſore in concurſu præſentatorum præfertur, num. 20.
Præſentati ſi duo fuerint, & primus renunciet, ſecundus inſtitui debet, libro 5. capitulo 5. num. 30.
Præſentari poſſunt qui non ſunt prohibiti, lib. 6. capit. 1. num. 1.
Præſentandus dum præſentatur debet eſſe clericus, num. 6.
Et debet incedere in habitu, & tonſura, & primam tonſuram habere, num. 7.
Et debet eſſe quatuordecim annorum, numero 16. ibidem.
Præſentari debet qui domum ſuam benè regit, libr. 6. capit. 6. num. 13.
Et habens ætatem legitimam, num. 15.
Præſentati plures, vt ſinguli non habent ius ad rem, & an habitum deferre teneantur, num. 23. ibidem.
Præſentatus ingerens ſe in fructuum perceptione cadit à iure ſuo, lib. 6. capitulo 7. numero 35.
Et debet abſtinere à malo, & à ſpecie mali, numero 40.
Præſentandi idoneitas requiritur, dum fit præſentatio, num. 47. ibidem.
Præſentatus ſi mox fiat clericus ante inſtitutionem, an admittatur, num. 50.
Et debet eſſe præſens intra quadrimeſtre à die vacationis, libro 6. capitul. 8. numero 9.
Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione quando ſit præferendus, libro 7. capitulo 3. numero 17.
Præſentans reſtitutus ad præſentandum, ad quid reſtitutus cenſeatur, libr. 7. capit. 4. numero 74.
Quid ſi reſtitutus ſit contra ſententiam priuatiuam poteſtatis præſentandi, numero 35.
Præſentatus debet intra tempus datum ad præſentandum acceptare præſentationem, libr. 7. cap. 5. num. 8. & lib. 8. capitulo 7. num. 20.
Nec tenetur pro inſtitutione inſtare, numero 12.
Præſentantium declarationi ſtandum eſt, lib. 8. cap. 6. num. 9.
Præſentatus ſi deferat inſtrumentum præſentationis, quando valeat præſentatio, lib. 8. capitulo 7. num. 4.
Et per diuerſa iudicia diſtrahi non debet, numero 17.
Præſentatus abſens debet conſentire infra tempus datum ad præſentandum, numero 22.
Præſentationis acceptatio quando fiat, num. 23.
Præſentatus cogi non poteſt ad acceptandum præſentationem, num. 24.
Et poſt præſentationem poteſt gratias agere præſentanti, num. 27.
Et dans aliquid patrono quando non committat ſimoniam, numero 31.
Præſentatus habet ius ad rem, libro 8. cap. 8. numero 1.
Si præſentationem acceptauit, num. 2.
Etiamſi præſentatio non fuerit admiſſa, numero 4.
Et quare habeat ius ad rem, & inſtitutus ius in re, numero 4.
Et quando ſunt plures præſentati, nullus habet ius ad rem, num. 5.
Niſi vnus habeat maiorem partem vocum, numero 6.
Præſentatus per inſtitutionem acquirit ius in re numero 9.
Et melior videtur facultas præſentandi, quam inſtituendi, num. 10.
Præſentatus nondum inſtitutus, ingerens ſe in fructuum recollectione cadit à iure ſuo, numero 12. & libro 15. capitulo 2. numero 14. d. c. 8.
Siue in ſpiritualibus, ſiue in temporalibus adminiſtret, num. 14.
Quod procedit etiam poſt inſtitutionem, à qua fuerit appellatum, num. 14.
Si appellatio fuit admiſſa etiam, quoad effectum ſuſpenſiuum, num. 15. ibidem.

Et

Et perdit ius petendæ inſtitutionis, d. cap. 2. numero 15.

Præſentati primi certi citandi ſunt certa citatione, lib. 9. cap. 1. numero 15.

Et ſi non ſit citatus præſentatus, & compareat actum validat, num. 19.

Præſentatus, & præſentans, ſeu ſolus præſentatus inſtitutionem petere poſſunt, libro 11. cap. 1. numero 1.

Præſentatus mediante procuratore inſtitui poteſt, numero 2.

Et ſi petat inſtitui, nulla alia re addita ſufficit, numero 10.

Et præſentati idoneitas in quibus conſiſtat, numero 21. ibidem.

Præſentatus à ſuperiore ſpretus appellare poteſt, libro 11. cap. 3. num. 1.

Quę appellatio admitti debet, numero 2.

Et poteſt adire ſuperiorem habentis inſtituere per viam querelę, numero 3.

Et dicitur ſpręius expreſsè, vel tacitè, numero 11.

Præſentatus obtinēs prouiſionem Apoſtolicam, non facta mentione de variatione patroni, & de inſtitutione nihil agit, num. 14.

Præſentantantes, & præſentati ſunt ſpeciali citatione citandi, libro 11. capitulo 4. numero 2.

Pręſentatus ſi ſit vnus, præuio edicto inſtitui debet, lib. 12 cap. 7. numero 3.

Pręſentatus nulliter, ſeu indignus repelli debet, numero 7.

Et ſi fiat dignus an poſſit inſtitui, n. 12.

Eiuſque habilitas conſideratur tēpore factæ pręſentationis, numero 13. ibidem.

Et à maiori parte præſentatus inſtitui debet, libr. 12. capitul. 8. numero 1. & libr. 14. poſt capit. 2. numero 66.

Niſi aliter ad ſcandalum vitandum fieri debeat, numero 2.

Præſentans ſcienter indignum, ea vice amplius pręſentare non poteſt, libr. 12. cap. 8. num. 13.

Pręſentati ſi ęquales ſint in vocibus, eſt locus gratificationi, num. 16.

Pręſentatus à propietario quando pręferatur pręſentato à quaſi poſſeſſore, numero 20. ibidem.

Pręſentantium qualitates non arctant habentem inſtituere, libro 12. cap. 9. num. 32.

Pręſentantium qualitates iure Collegij, quales ſint attendendę, num. 34.

Pręſentatus à patronis, qui plus contulerunt, pręferri debet, num. 33.

Pręſentatis duobus à pupillo, & tutore, magis idoneus pręfertur, lib. 12. capitulo 9. numero 40.

Pręſentatus ſi ob ſcandalum inſtitui non poteſt, Ordinarius alij beneficium confert, lib. 12. capitulo 10. numero 11.

Pręſentatus quando teneatur ad expenſas, & quas, lib. 13. cap. 2. numero 20.

Et tenetur expendere pro pręſentatione, numero 4.

Pręſentatus qui ſit de familia eſt pręferendus, lib. 14. poſt capit. 8. numero 67.

Pręſentari quomodo debeat clericus, libro 6. capitulo 8. num. 1.

Pręſentans non poteſt eſſe teſtis pro pręſentato, libr. 11. capitulo 8. num. 5.

Præſens quis dicatur, libr. 6. capit. 8. numero 6.

Pręſentati præſentia pro forma requiritur, numero 13.

Pręſens, & tacens quando pro conſentiente habeatur, lib. 12. cap. 5. num. 10.

Pręſtimonium quid ſit, libro 1, capitulo 1. numero 102.

Pręſtimonium, Cappellania, & ſimilia, ſunt beneficia ſecularia, libro 6. capitulo 2. numero 44.

Præuentio habet locum in pręſentatione ſi iuſpatronatus tranſit ad vxorem, cum vniuerſitate data in dote, lib. 12. cap. 9. numero 43.

Prima tonſura requirit ſeptem annos completos, lib. 1. cap. 1. num. 187. vbi de alijs ordinibus.

Primatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. capit. 2. numero 2.

Primiceriatus eſt beneficium ſeculare, n. 35. ibidem.

Primogenitus ſi ſolus ſit hæres, ſolus erit patronus, lib. 4. cap. 2. n. 58.

Primogeniti filius, dicitur primogenitus, & patruum excludit, num 60. ibidem.

Primus acquirens poteſt præiudicare vocatis in inueſtitura, lib. 4. cap. 2 num. 20.

Et quoad iuſpatronatus, lib. 14. poſt cap. 2. numero 23.

Vt eſt in Emphyteuſi, & feudo, num. 21. & libr. 14. poſt capit. 2. num. 33. & 34. 38. & 39.

Princeps poteſt alienare Ciuitates, & Regalia dando Eccleſiæ, lib. 2. cap. 5. numero 27.

Princeps poteſt recuſare Epiſcopum ſibi ſuſpectum, lib. 2. cap. 9. n. 20.

Principaliter actum inſpici debet, lib. 4. cap. 1. numero 8.

Princeps non poteſt veritatem mutare, lib. 11. cap. 5. n. 105.

Princeps ſecularis, non poteſt apud ſe aduocare poſſeſſionem beneficiorum vacantium, lib. 11. cap. 12. num. 104.

Princeps an poſſit auferre ius quæſitum, lib. 14. cap. 1. num. 127. 128.

Et poteſt in re modica alij præiudicare nu. 129.

Et poteſt auferre ius quæſitum ſpe, n. 130.

Et

Et poteſt ex cauſa publica vtilitatis auferre ſubdito ius quaſitum, n. 131.
Et an præſumatur motus iuſta cauſa, numero 132.
Princeps quando poſſit derogationem reuocare lib.14.c.3.n.153.
Prioratus non dicitur beneficium curatum, ſi in eo Vicarius perpetuus deſeruiat, lib.2. c.7.n.44.
Prior in gradu ſequentibus præiudicare non poteſt, quando ſucceſſio ſit gradatim, lib. 4. c.2.n.22.
Prioratus ſecularis eſt beneficium ſeculare, lib. 6.c.2.n.39.
Prioratus, & ſita conuentuales ſunt reſeruati, lib.14.c.1.n.34.
Priuatus beneficijs ex re iudicata reſignare non poteſt, lib.13.c.10 nu. 45.
Priuilegia dotium competant doti Eccleſiæ, l.2. cap.5.nu.55.
Priuilegium à Principe conceſſum Eccleſiæ reuocari non poteſt, n.64.
Priuilegium allegari poteſt, quando Eccleſia patronata dicitur ex curſu temporis, li.2. c.9.n.13.
Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra eum, qui illud conceſſit, libro 14. capit. 1. numero 90.
Probatio debet eſſe concludens, libro 6. capit.1. num. 42.
Probatio eadem requiritur ſuperexiſtentia iurispatron. tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, lib.11.c.5.n.16.
Probationes in antiquis coniunguntur, numero 42.
Probatio minor ſufficit, quando non agitur cõtra ordinarium iurisſpatron. numero 55. ibidem.
Proceſſus factus ab executore liter. Apoſt. quando ſit extraiudic. libro 11. capit. 4. numero 40.
Proceſſus contra Clericum factus coram laico eſt nullus, lib.6. cap.1. nu.127.
Proceſſus non fit diebus feriatis, quando lis eſt ſuper beneficio in forma iudicij, lib.8. cap. 1. num. 18.
Proceſſus publicatiõ fit in cauſa facienda inſtitutionis, lib.11. c.8.nu.7.
Et publicatio omiſſa non vibrat, n.8.
Procurator Eccleſiæ non poteſt vendere, & habere fidem de precio, libro 2. capit. 5. numero 52.
Et quando non poſſit caducitatem remittere, n. 173. ibidem.
Procurator ad præſentandum conſtitui debet, dum Eccleſia vacat, libro 5. capit.6. numero 2.
Non autem in beneficijs vacaturis, n.4.
Procurator in reſignatione, & permutatione conſtitui poteſt à patrono ad conſentiendum, antequam fiant, numero 8.
Et ad vacatura conſtitui probant, ſi non exprimatur perſona præſentanda, numero 9.
Et poteſt conſtitui ad præſentandum in limine fundationis, num.13.
Procuratores ſi duo dati ſint inſolidum ad præſentandum, ſi vnus præſentet, alius præſentare non poteſt, n. 18.
Niſi duret tempus ad præſentandum quia ſi laicus ſit conſtituens nominare põt, n.19.
Procurator ad reſignandum ad fauorem certæ perſonæ per procuratorem nominandæ, nõ poteſt ſe ipſum nominare, libro 6. cap. 9. num. 2.
Procurator à diuerſis patronis conſtitutus non poteſt diuerſos præſentare, n.23.
Procurator ſubſtitutus, an poſſit præſentare procuratorem principalem, lib. 5. cap. 2. num.42.
Procurator falſus à præſentando reijcitur, numero 24.
Procurator à patrono reuocari poteſt, numero 28.
Et quando ignorans reuocari poſſit, nu. 29. ibidem.
Procurator patroni, non poteſt patronum præſentare, lib.6. cap.9. nu.17.
Neque ſi ipſum, n. 20.
Neque procurator ſubſtitutus à dicto procuratore, num.21.
Procurator patroni præſentans debet infra tempus datum ad præſentandũ, exhibere mãdatum, lib.7.c.5.n.1.
Aliàs non valet præſentatio, num.2.
Procuratores multi poſt præſentationem non exhibent mandatum, nu. 6.
Procurator patroni Eccleſiaſtici variare non poteſt, lib.10. c.1.n.23.
Procurator laici regulariter variare poteſt, num.24.
Procurator fiſcalis ordinarij contra præſentationem opponit, ſi nullus ſit contradictor, lib.11.c.2.n.2.
Procuratores ſi plures ſint conſtituti ad præſentandum, quarum præſentatio erit valida, lib.12. cap.4. n.46.
Procurator conſtitutus ad reſignandum, quando reuocari poſsit, libro 13. capit.10. numero 77.
Procurator pro conſtituente præſentari non poteſt, lib.6. c.8. n.4.
Prohibita alienari, ſi alienentur, reuocatur alienatio à ſucceſſoribus vocatis, libro 4. cap. 2. num. 23.
Promiſsio facta Eccleſiæ non redditur nulla ob incertitudinem, libro 2. capit. 5. numero 113.
Promiſsio à patrono facta de beneficio vacaturo non tenet, lib.5.c.5.n.3.

Pro-

Promiſsio de præſentando facta ante vacationẽ eſt nulla, lib. 10. c. 2. n. 2.
Poſt vacationem facta valeat, num. 3.
Et ſi iurata ſit, ſeruanda eſt, n. 4.
Promiſsio de certa perſona præſentanda, eſt nulla, num. 5. ibidem.
Promotio quid ſit, lib. 5. cap. 1. nu. 120.
Prouiſio quid ſit, lib. 5. cap. 1. n. 43.
Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij lib. 5. c. 4. n. 59.
Nec prouiſio ordinarij, n. 60.
Prouiſio Apoſtolica de ſtylo continet abſolutionem à cenſuris, libro 6. capit. 4. n. 11.
Prouiſio facta non habenti ætatem legitimam, eſt nulla, l 6. c. 5. n. 11
Etiam ſi parum deſit, etiam in conſcientia, num. 12. ibidem.
Prouiſus ab Epiſcopo vltra duo beneficia, dicitur intruſus, lib. 6. c. 10. n. 23.
Prouiſio Apoſtolica, nec ordinarij non nocet patronis, nec mutat ſtatum beneficij, lib. 11. c. 3. n. 15. & 16.
Niſi Papa vellet illum ſcienter mutare, nu. 17. ibidem.
Prouiſio beneficiorum extraiudicialiter expeditur, quando nullus adeſt contradictor, lib. 11. c. 4. n. 36.
Prouiſiones beneficiorũ regulariter ſunt actus extraiudiciales, nu. 37.
Neque ad proceſſum pertinent, nu. 38.
Prouiſio extraiudicialis, quare non conſtituat iudicium, nu. 50.
Prouiſio beneficiorum fit iudicialiter, quando adeſt contradictor, n. 53.
Quamuis tunc ſit procedendum ſummariè, num. 54.
Prouiſio facta ſpreto patrono ſtat in pendenti, lib. 12. c. 5. n. 4.
Prouiſio beneficij iuriſpatron. cum derogatione medietatis fit ex gratia Papæ, l. 13. c. 4. n. 5
Prouiſiones benefic. iuriſpatr. fiunt per litter. Apoſt. & coram ordinario, l. 13. c. 5. n. 1.
Prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato, dicitur intruſus, libro 14. capit. 1. nu. 6.
Qui ad quædam beneficia præſentari non poteſt, num. 7.
Prouiſio dignitatum, quibus facienda, lib. 14. cap. 1. nu. 25.
Prouiſi de parochialibus, ſeu canonicatibus, fidei profeſſionẽ facere tenẽtur, l. 15. c. 3. n. 2.
Et Epiſcopi, qui iuramẽtum fidelitatis præſtant, num. 24.
Publicatio reſignationis beneficiorum vnitorum, fit in beneficio principali, libr. 14. cap. 5. num. 26.
Puella ſi fiat monialis debet habere relictum maius, quod habere debebat, ſi nuberet, lib. 6. cap. 1. n. 85.
Puer non dicitur habere animum contrahendi domicilium, lib. 6. c. 1. n. 33.
Punitus in delictis mixti fori à laico, an poſſit puniri ab Eccleſiaſtico, libro 6. capit. 1. num. 153.
Et quomodo, num. 154.
Pupilli, & infantes ſunt capaces iuriſpatr. lib. 2. cap. 6. num. 29.
Pupillus poteſt ſine tutore præſentare, libro 5. cap. 3. num. 10.
Pupillus præſentare poteſt, ſed non eligere, lib. 5. cap. 1. num. 19.

Q

QVadragenaria cum titulo requiritur ad præſcribendam pertinentiam iuriſpatr. lib. 2 cap. 9. nu. 26.
Quadriennium ad petendam reſtitutionem, nõ currit ignoranti, libro 2. capit. 5. numero 47.
Quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre datũ ad præſentandum, quomodo computetur, libro 7. cap. 4. numero 1.
Et currit de momento, ad momentum, num. 2.
Exemplum curſus dicti temporis, nu. 3.
Et tunc attenditur tempus, dies, & hora, quando fuit publicum, beneficium vacaſſe, num. 4.
Et eſt ſemper continuum, n. 9. ibidem.
Qualitates aliæ verificantur per teſtes, & alias probationes, l. 13. c. 5. n. 39.
Quando collatio facta eſt nunc prout ex tũc, l. 13. c. 6. n. 6.
Secus ſi gratia eſſet facienda, n. 6.
Quaſi patrimonialia bona Clericorum ſunt ea, quæ acquiruntur ratione clericalis ordinis, vel officij, l. 1. c. 1. n. 90.
Quaſi poſſeſsio præſentandi, vt proſit, quæ requirantur, l. 5. c. 2. n. 12
Quaſi poſſeſſio acquiritur per conſenſum etiam præſtitum præſentationi ab alio factæ, num. 13.
Et per conſenſum præſtitum reſignationi, num. 14.
Et per præſentationem factam pro portionibus ſibi tangentibus quid acquiratur, numero 15.
Et non tranſit in hæredem, n. 16.
Niſi ſimul cum hærede ſit alius, qui cum auctore hæredis præſentauerit, n. 17.
Et niſi ſit quaſi poſſeſſio adepta vigore dignitatis, quæ tranſit in ſucceſſorem, numero 18.
Eaque attenditur, quando conſtat de exiſtẽtia iuriſpatr. n. 36. ibidem.
Quaſi poſſeſsio iuriſpatr. ſeu iuriſpræſentandi, quomodo acquiratur, libro 5. capit. 4. numero 28.
Et acquiritur ex vnica præſentatione, n. 29.
Si concurrãt hæc realis, & vera præſentatio, numero 30.

Scien-

Scientia, & patientia eorum, quibus praiudicatur, n.31.
Et ſi plures ſint, requiritur omnium ſcientia, n.32.
Quod præſentans credat vti iure ſuo, numero 33.
Quod ſit in bona fide, num. 34.
Quod poſt præſentationem ſequatur inſtitutio, numero 35.
Quod præſentatus, & inſtitutus poſſeſſionem acceperit, num. 36.
Et quod actus, ex quibus acquiritur, ſint clari, num. 37.
Quaſi poſſeſſio ſec. Concil. Trident. non ſufficit, ſed iuſpatronat. ex fundatione, vel dotatione probari debet, num. 40.
Eaque amittitur caſſata præſentatione per ſententiam, n. 42.
Sed non amittitur per non vſum, numero 43.
Quaſi poſſeſſio compatronorum conſeruatur per præſentationem aliorum compatronorum, num.44.
Si concurrunt hæc; quod omnes compatroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, numero 45.
Et ſi omnes compatroni veniant ex eodem iure, num. 46.
Et niſi actus ſint plures, & multiplicati, num. 47.
Et niſi adſit actus excluſiuus aliorum compatronorum, num.48.
Et niſi præſentatio facta fuerit à compatrono animo ſpoliandi alios, nu.49.
Et ſi alij ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, num.50. ibidem.
Quaſi poſſeſſio acquiritur, ſi præſentatio fuit præuio edicto confirmata, n. 52.
Et dummodo non ſit effectuata contra decretum irritans, n. 53.
Quaſi poſſeſſio liberæ collationis dicitur acquiſita, ſi beneficium vti liberum ſit collatū, numero 55.
Si ſit facta collatio, exprimendo de beneficio libero, num.56.
Quaſi poſſeſſionem præſentandi, non perdit patronus non præſentando vna vice, numero 58.
Nec eā acquiritur per exercitium alterius actus competentis patrono, n.62.
Quaſi poſſeſſio patris continuatur in filio, & hærede, num.64.
Sed non tranſit ſine apprehenſione, numero 67.
Niſi ſtante ſtatuto, quod tranſeat ſine apprehenſione, n.68.
Quaſi poſſeſſione auctoris probatur pertinentia iuriſpatronatus, ad fauorem ſucceſſoris, numero 69. ibidem.
Quando ſufficit, libro 11. capit.5. num.51.
Quando, & quomodo acquiratur, num. 66. & lib.12.c.8.n.38.
Et quæ requirantur, num. 19.
Et ea ſtantes non eſt probanda deſcendentia, num.98. ibidem.
Et ea eſt facilioris probationis, lib.11. capit. 6. num.1.
Et quomodo probetur, num. 2.
Et ſecundum Concilium Tridentinum, numero 3.
Et ex quibus dignoſci poſſit, n. 6.
Et ea probatur ex præſentationibus effectuatis, num. 7. & 8.
Et quaſi poſſeſſionis ſtatus, non datur in actibus negatiuis, num. 18.
Et attenditur quaſi poſſeſſio eligendi ad effectum eligendi, nu. 20.
Et quaſi poſſeſſio præſentantis attenditur ad effectum præſentandi, nu. 21.
Dummodo adſit bona fides, num. 22.
Et ea, & vltimus ſtatus non iuuant, niſi cōſtet de titulo iuriſpatronat. numero 25. ibidem.
Et ea quando ſufficiat pro validitate poſſeſſionis, & pro obtinenda inſtitutione in concurſu alterius præſentati, lib. 14. poſt cap.2. num. 2.
Quæ non requirunt cauſæ cognitionem, non poſſunt extra territorium expediri, lib.8. cap. 1. nu.14.
Quæſibile priuilegio eſt quæſibile conſuetudine, libro 2. c.5. n.58.
Qui ſacramentum imprimens characterem bis recepit, præſentari non poteſt, lib. 6. cap.7. num.11.
Et qui egit pœnitentiam ſolemnem, numero 12.
Qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, lib.6. cap. 9. num. 18.
Quod ad omnes tāgit ab omnibus debet approbari, lib.14. cap.3. num.134.
Quando dubitatur de obitu, debet fieri mentio hora dicti obitus, libro 7. capit. 4. numero 17.
Et ſi in villa acciderit obitus, attenditur galli cantus, num. 18.

R

S. Rainerius de Scaccerijs Confeſſor Piſanus, lib.3. c. 2. n.96.
Ratihabitio illius, cui per ſtipulationem acquiritur ſufficit tacita, libro 4. capit. 4. numero 65.
Rebaptizans, & rebaptizatus ſunt irregulares, libro 6. cap.5. num.52.
Receptus in Canonicum cum plenitudine iuris Canonici, eſt particeps diſtributionum quotidianarum, libro 13. capit. 8. numero 185.

Rector

Rector Eccleſiæ debet præfigi gratus populo, lib.2.c.9 n.28.

Rector in Eccleſia dicitur Prælatus, lib.2. cap. 7. num.45.

Rectores in propria Eccleſia funguntur vice Apoſtolorum, ibid. nu. 46.

Rector beneficij decimam ſoluit, detracta prius penſione, libro 13. capitulo nono, numero 67.

Et pro rata charitatiuum ſubſidium, numero 68.

Rectori Parrochialis debent remanere centum, lib.14.cap.8.n.115.

Rector ſimplicis beneficij ad quid teneatur, lib. 15.c.3.n.167.

Redditus beneficiorum, olim in quatuor partibus diſtributi, libro primo, capit. primo, num. 39.

Et poſtea ſunt magis diſtincti, num. 40.

Redditus beneficij ſunt deductis oneribus, libro 13.cap.9.num.66.

Redimere ſe à vexatione iniuſta licitum eſt, lib. 11.c.11.n.17.

Redimere ſe poteſt à vexatione, qui eſt certus de iure ſuo, & de non iure aduerſarij, ibidem. num. 21.

Redotans Eccleſiam acquirit Iuſpatronatus, libro 2. cap.5. num.11.

Reædificans Eccleſiam funditus dirutam fit patronus, lib.2.c.5.n.5.

Refertur forma exequutionis exequutoris Apoſtolici, lib.13.c.4.n.7.

Regula reuocatoria iuriumpatronatuum competentium ex priuilegio, de quibus intelligatur, libro 4. capit. 10. numero 14. & libro ſecundo, capitulo quinto, poſt numerum 1.

Regula Innocentij Octaui, & Adriani Sexti, ſuper reuocatione Iuriſpatronatus, ibid. num. 21.

Regula reſeruatoria comprahendit omnia beneficia vacantia in menſibus reſeruatis, ibidem, num.26.

Regula Cancellariæ de concurrentibus in data, libro duodecimo, capitulo nono, numero 31.

Regula ſecunda Cancellariæ Apoſtolicæ, lib. 13. cap.6. num.19.

Regula Cancellariæ circa derogationem Iuriſpatronatus, libro 14. capit. ſecundo, numero 2.

Regula Cancellariæ Apoſtolicæ vndecima, lib. 13. cap.6. num. 11.

Regula de ſuperfluis euitandis, libro 14. cap. 8. num. 8.

Regula Cancellariæ de inſordeſcentibus, ibidem numero 125.

Regulares ſi quomodo acquirunt Iuſpatronatus, non tamen inſtituunt, libro 12. cap. 3. num. 17.

Regulares etiam fori priuilegio gaudent, lib.6. cap.1. num. 112.

Regulares non poſſunt præſentari, niſi ad beneficia regularia, libro ſexto, capit. 2. numero 2.

Fallit in Canonicis Regularibus, qui poſſunt etiam ſecularia beneficia habere, vt in fine in appendice. & ex quibus dignoſcatur Eccleſia collegiata, libro quinto, capitulo ſeptimo, poſt numerum 18. ex Rot deciſ.

Regularia beneficia regularibus ſunt conferenda, dicto libro ſexto, capite ſecundo, numero 3.

Regularis, an aliquando præſentari poſſit ad Eccleſiam ſecularem curatam, libro ſexto, cap.10. num.48.

Regulares poſſunt promoueri ad Epiſcopatum, libro ſexto, capitulo ſecundo, numero 5.

Regularia beneficia ab Ordinario poſſunt conferri Clericis cum hoc, vt habitum Religionis aſſumant, ibidem, numero decimoquinto.

Regularia beneficia quædam ſunt duplicia, ibidem, num. 45.

Regularia beneficia, quæ ſint, numero quadrageſimoſexto.

Quædam ſunt ſimplicia, num. 47.

Religio tenetur alere eum, quem accipit, libro primo, capitulo ſecundo, fol. 35. col. 1.

Religionis Sancti Stephani laus, & fundatio, libro ſexto, capitulo ſecundo, numero 19.

Religionis per ingreſſum tollitur omnis macula, libro quarto, capitulo ſecundo, numero 73.

Religionem ingredi volens, poteſt beneficia reſignare, libro decimotertio, capit. decimo, num.54.

Religioſus ſuo nomine præſentare non poteſt, libro quinto, capitulo tertio, numero vigeſimotertio.

Religioſus proprium habere non poteſt, numero 24.

Religioſus non poteſt conſtitui procurator ad præſentandum, niſi cum licentia ſui ſuperioris, num.25.

Secus ſi nominare debeat præſentandum, numero 26.

Religioſorum appellatione, qui veniant, libro ſexto, capitulo primo, numero ſexageſimo octauo.

Religioſi ſi acquirant iuriſdictionem, quando poſſint acquirere ius dandi facultatem exercendi curam animarum, lib.12. cap.3. num. 3.

Religioſi, in quo caſu poſſint deſeruire per Vicarios amouibiles, libro 14. capit. ſecundo, numero 15.

Religioſi Venerabilis Societatis Ieſu per emiſſionem trium votorum ſimplicium non amitsunt beneficia, nec penſiones, lib. 5. cap. 5. num. 343.

Repræſalia contra Eccleſiam fieri non poſſunt lib. 2. cap. 5. n. 168.

Requiſitus, vt præſentetur ſi ante præſentationem conſentiat præſentationi præſentari non poteſt, lib. 6 c. 5. n. 83.

Res inter alios iudicata, quando noceat alijs, l. 11. c. 9. n. 22.

Res iudicata regulariter nocet perſonis, inter quas lata eſt, ibidem, num. 24.

Res qualibet quoad affectionem eſt aſtimabilis, lib. 4. c. 4. n. 36.

Res ſoluta in emphyteuſim concedi dicitur, quãdo bis fuit data cum debitis ſolemnitatibus, libro quarto, capitulo nono, numero 41.

Reſcripta interpretari debent à ſtylo, lib. 13. capitulo octauo, numero 28. in informatione.

Reſcriptum ad lites non poteſt pro alio impetrari ſine mandato, ſi in eo veniat mutatio ſtatus benefic. libro 14. capit. quarto, numero 20.

Reſeruatio beneficiorum quid ſit, libro 14. cap. 1. num. 5.

Reſeruatio facilius tollitur, quàm affectio, ibid. num. 61.

Reſeruatio non cadit in beneficijs manualibus, lib. 1. c. 1. nu. 131.

Reſeruatio, quæ eſt infixa ab initio, & non inducitur ex obitu poſſeſſoris, durat etiã Sede vacante, libro quinto, cap. 5. fol. 342. col. 2.

Reſeruatio beneficij, quando duret, etiamſi cõtingat Sede Apoſtolica vacante, libro 5. capite quinto, poſt numerum 64. ex Rota dec.

Reſeruatio ſuperueniens impedit vnionis effectum, lib. 14. c. 5. n. 41.

Reſeruatum, vt dicatur beneficium attenditur tempus, & hora vacationis, lib. 7. cap. 4. num. 25.

Reſidentia triplex præciſa continua, non continua, & continua cauſatiuè, libro primo, capitulo primo, numero 135. & lib. 5. cap. 5. num. 38.

Reſidere qui excuſetur, & quare, lib. 15. cap. 3. numero 167.

Reſignatio beneficij duplex, libro 1. capit. 1. num. 184.

Reſignatio alia tacita alia expreſſa, lib. 13. cap. 10. num. 1.

Tacita quæ, & quæ expreſſa, numero ſecundo.

Reſignatio definitur, num. 3.

Reſignatio alia pura, alia conditionalis, & in fauorem, num. 4.

Reſignatio ſimplex poteſt fieri coram Ordinario, num. 5.

Reſignatio beneficij iuriſpatron. fit cum conſenſu patroni, ibid. nu. 76.

Facta ſine conſenſu patroni eſt nulla, ibidem num. 25.

Reſignatio facta ſine conſenſu patroni non facit beneficium liberum, libro 5. capit. 4. num. 57.

Reſignatio fit, vel reſeruatis fructibus pro reſignante, vel medietate, ſeu penſione, dicto libro decimotertio, capit. decimo, numero 70.

Reſignatio beneficij debet fieri coram ſuperiore & in eius manibus, num. 71.

Alias eſt nulla, num. 72.

Reſignatio debet fieri corã ſuperiore reſignantis, & facta coram Papa ſemper valet, numero 73.

Reſignatio beneficij debet fieri expreſſè, & ſpecificè, num. 74.

Reſignatio metu facta eſt nulla, ibidem, numero 88.

Reſignatio facta poſt ſpolium eſt nulla, numero 89.

Reſignatio ſimoniaca eſt nulla, nu. 90.

Et per eam non vacat beneficium, libro 5. cap. 1. num. 29.

Reſignatio ſimoniaca, quæ, dicto lib. 13. capit. 10. num. 91.

Et quæ dicatur ſimoniaca reſignatio, & quomodo probetur, num. 92.

Reſignatione admiſſa, & præſtito conſenſu dicitur res perfecta, dicto libro 13. cap. 10. numero 17.

Reſignatione facta omnia iura reſignantis, tranſeunt in reſignatarium, ibidem, numero 19.

Reſignationes beneficiorum ex cauſa fiunt, & admittuntur, ibidem, n. 69.

Reſignationis publicatio quorumcumque beneficiorum facienda eſt, & quando, ibidem, num. 80.

Idem eſt in permutatione, & omnes reſignatarij tenẽtur publicare beneficia reſignata, num. 81.

Reſignans per reſignationem beneficio priuatur, ibidem, num. 7.

Reſignans, an poſt reſignationem poſſit percipere fructus beneficij reſignati, numero 8.

Reſignanti fructus beneficij debentur vſque ad diem præſtiti conſenſus, num. 9.

Sed quoad fructus pendentes interdum fit diuiſio, num. 10.

Reſignans ſimpliciter poſt non poteſt poſſeſſioni incumbere, num. 11.

Reſignans poſt reſignationem, quando non teneatur recitare diuinum officium, numero 12.

Reſi-

Reſignans poſt reſignationem, & præſtitum conſenſum non tenetur reſidere, numero 14.
Reſignans poſt factam reſignationem non poteſt ab ea recedere, nu. 16.
Reſignans ſimpliciter beneficium, non poteſt abſque noua collatione ad illud redire, num. 18.
Reſignans, & cedens beneficium, quoad dictum beneficium poteſt dici mortuus, lib. 5. cap. 5. num. 28.
Reſignans beneficium in fauorem digni non peccat, dicto libro 13. capitulo decimo, numero 68.
Reſignatarius quando teneatur recitare diuinum officium, ibidem num. 13.
Reſignatarius non tenetur ſtare locationi factæ à reſignante, n. 20.
Reſignatarius poteſt beneficium reſignare, ibidem, num. 51.
Reſignatarius, quæ debeat exprimere in reſignatione, num. 78.
Reſignatarius tenetur verificare omnia narrata, num. 79.
Rex Galliæ, Hiſpaniarum, & alij ex conceſſione Apoſtolica Epiſcopos nominant, lib. 3. cap. 1. num. 37.
Et de Rege Hyſpaniæ, libro 11. capitulo 12. numero 2.
Reges, & Papę priuilegio aliquando beneficia conferunt, dicto libro 11. capitulo 12. numero 2.
Rex Vngariæ ex priuilegio confert prabendas, num. 4.
Rex Galliæ ex priuilegio conferre poteſt beneficia, num. 5.
Rigor legis quando ob neceſſitatem moderetur, lib. 6. c. 2. n. 13.
Robertus Cardinalis Bellarminus ſanctæ memoriæ, libro tertio, capitulo primo, numero 11.
Romanæ Eccleſiæ auctoritate Epiſcopi eligebantur, libro tertio, capitulo primo, numero 28.
Roſarium Beatæ Mariæ Virginis, alternatim recitari poteſt, libro 15. capitulo tertio, numero 71.
Rota defert enunciatiuis ordinariorum, lib. 11. cap. 5. num. 54.
Rota non credit ſententijs, niſi actis productis, ibidem, num. 70.
Rota deciſio circa Clericatum, libro 6. cap. 1. numero 30.

S

Sacerdos Miſſam celebrare debet frequenter lib. 15. c. 3. n. 178.
Sacerdotis officium, in quo verſetur, numero 179.
Sacerdotis munus eſt ſacrificium offerre, lib. 1. cap. 1. num. 31.
Sacerdotes an ſacris adminiſtrandis ſunt appellati, lib. 1. cap. 1. num. 11.
Et in magno honore ſemper ſunt habiti, numero 12.
Sacerdotibus olim decimæ ſoluebantur, ibidem numero 16.
Sacerdos, & Altare ad ſacrificium requiruntur, ibidem, num. 30.
Sacerdotale beneficium quale ſit, libro 6. capit. 6. numero 24.
Sacerdotale ad beneficium ſolus Sacerdos præſentatur, ibidem, num. 20.
Sacerdotale beneficium eſt, ſi præſentari debeat is, qui celebret, vel dicat Miſſas, numero 25.
Et ſatis eſt, vt infra annum fiat Sacerdos, numero 26.
Secus ſi verba reſpicerent tempus præſentationis, num. 27.
Sacerdotali in beneficio ſufficit habilitas ad Sacerdotium, num. 28.
Sacerdotale beneficium, an ſit quando debent præſentari presbyteri, num. 37.
Sacerdotale beneficium, an ſit quando ex fundatione Cappellanus celebrare debet diuina officia die, noctuque, num. 42.
Sacerdotale eſt beneficium, quando fundator dixit, quod præſentetur actualiter Sacerdos, num. 43.
Idem eſt ſi præſentari debeant presbyteri, vel Sacerdotes, num. 64.
Niſi obſtet obſeruantia ſubſequuta, numero 45.
Sacerdotale eſt beneficium, ſi dictum ſit, quod celebrentur Miſſæ per proprium Rectorem, num. 49.
Vel ſi dictum ſit, quod præſentatus miniſtret in ordine Sacerdotali, num. 50.
Et tunc præſentari poteſt, qui intra annum promoueatur, niſi ſit dictum, quod actu Sacerdos præſentetur, num. 51.
Sacerdotale beneficium eſt, ſi dictum ſit in fundatione, quod conferatur Sacerdoti, vel quod teneatur fieri Sacerdos, num. 60.
Sacerdotale beneficium fit non Sacerdotale ex curſu temporis, & obſeruantia, numero 61.
Sacerdotale beneficiũ amplius non eſt ſi ex fundatione fuerat præſentandus Sacerdos, ſed poſtea ſimplices Clerici ſint præſentati, ibidem, num. 40.
Sacerdotij qualitas non præſumitur in fundatione beneficij iuriſpatronatus, ibidem, numero 36.
Sacrificia Deo fuerunt oblata in lege naturæ, lib. 1. cap. 1. num. 8.
Itaque apud omnes gentes ſeruatum fuit, numero 9.

Sacrificia ad peragenda fuerunt electi pij, & praſtantes, n.10.

Sacrilegi præſentari non poſſunt, lib. 6. cap. 5. num. 120.

Sacriſtia eſt beneficium ſeculare, lib. 6. cap. 2. num. 36.

Scandalum ex minis quando dicatur, libro 7. cap.8. n.10.

Scandalum, vt euitetur habilis non admittitur ad beneficium, libro 11. capit. 4. numero 23.

Scandalum, vt euitetur aliquando ſuperſedetur, num. 24.

Et à rigore iuris receditur, num. 25.

Scandalum melius eſt naſci, quàm veritatem occultari, n. 26.

Schiſmatici non poſſunt acquirere iuſpatron. lib.2.c.6.n.17.

Schiſmatici nec eligi, nec præſentari poſſunt, libro 6. cap.5. n. 69.

Scholaris permanens in ſtudio non contrahit domicilium, libro ſexto, capite primo, num. 36.

Scholaſteria Doctori, ſeu Licentiato dari debet, lib.14.c.1.n.27.

Scientia arguitur ex ſanguinis coniunctione, libro decimoquarto, poſt caput ſecundum, num.7.

Scientia præſumitur ſi factum debeat veriſimiliter deuenire ad alicuius notitiam, num.8.

Sede Apoſtolica vacante, ſi vacet Eccleſia Cathedralis, quomodo prouidendum, lib. 5. cap.5. n.164.

Semeſtre datur in Eccleſiis inferioribus, libro 5. capit. 1. numero 33. & libro 14. cap. 6. nu.25.

Semeſtre datum ad conferendum, currit à die ſcientiæ vacationis, libro 14. capitulo 6. num. 9.

Nec currit impedito, n. 10.

Nec currit durante lite ſuper iure conferendi num.11.

Et currit à die, quo ſcire potuit, vel debuit vacationem, num. 12.

Et intelligendum de notitia vera non præſumpta, num.13.

Senex præfertur iuueni, libro 12. capite nono, numero 25.

Senex quando pro præſente reputetur, lib. 15. cap. 3. n. 131.

Seniores de familia, aliquando vocantur ad iuſpatronatus, libro quarto, capite ſecundo, numero 30.

Senior de familia ſi præſentare debeat, & ius ſuum vendat, alius ſenior præſentabit, libro quarto, capitulo quinto, numero 20.

Secus ſi ſenior patronus præſentare debeat, numero 21.

Sententia lata contra Eccleſiam indefenſam eſt nulla, lib.2. cap.5. nu.83.

Sententia lata ſine praua citatione eſt nulla, lib.11. cap.4. nu. 72.

Sententia ſi nulla ſit ex defectu citationis proceſſus tamen erit validus, num.79.

Sententia in iudicio iuriſpatronatus in ſcriptis ferenda eſt, libro vndecimo, capitulo 9. numero 3.

Et concipi poteſt in perſonam principalis, ſiue eius procuratoris, num.4.

Sententia propriè diffinitiua eſt, quando in iudicio Iuriſpatronatus proceditur cum contradictore, num.6.

Idem eſt, quando ſuperior ex officio procedit cum cauſa cognitione, num.7.

Sententia tranſit in iudicatum, appellatione deſerta, ibid. num.18.

Et tunc poteſt pars agere contra victoriam per viam Euangelicæ denunciationis, numero 19.

Sententia lata ad fauorem patroni, contra alium patronum, quid operetur, numero 20.

Sententia lata contra præſentantem, quando præiudicet præſentato, numero vigeſimoprimo.

Sententia lata in actionibus præiudicialibus, quando faciat ius, quoad omnes, numero 25.

Sententia ſuper ſtatu facit ius quoad omnes, etiam non citatos, libro 14. poſt cap. 2. num. 4.

Sententia lata inter præſentatos ſuper eorum præſentatione afficit etiam præſentantes, numero 5.

Sententiæ Ordinarij plurimũ tribuitur ad probationem iuriſpatronat. libro 11. cap. 5. numero 24.

Sepulchrum fundatum auctoritate Epiſcopi vendi non poteſt, libro tertio, cap. ſeptimo, numero 47.

Sepulchri precium licitè poteſt recipi, numero 48.

Sepulchrum quoad proprietatem vendi poteſt, numero 49.

Sequeſter præſentat, ſequeſtrata re, in qua ſit Eccleſia patronata, libro quarto, cap. 5. num. 27.

Sequeſter Eccleſiæ Cathedralis, vel alterius, conferre, & præſentare poteſt, libro decimoquarto, capitulo tertio, numero ſexageſimoſecundo.

Sed non poteſt derogare qualitatibus beneficij, numero 63.

Sereniſſimus Dux Parmæ laudatur, libro 5. cap. 1. num.71.

Sereniſſima Chriſtina Lotharingia Magna Duciſſa Hetruriæ Monaſterij fundatrix lib.5. cap.7. num. 16.

Seruitutes contra Eccleſiam 40. annis præſcribuntur, libro ſecundo, capite quinto, numero 155.

Seruus præſentari non poteſt, quia non poteſt ordinari, lib.6. cap.4. num.1.

Seruus ſi ſit manumiſſus præſentari poteſt, numero 3.

Si duo litigent ſuper Iurepatron. an pauperi à diuite ſint præſtanda litis alimenta, lib.4. cap.3. num. 9.

Sigillum multum operatur, libro 11. capit. 7. num. 7.

Sigillum, vt ſit authenticum, quæ continere debeat, num.8.

Et præſertim continere debet literas, & nomen, num.9.

Et debet conſtare, cuius ſit ſigillum, numero 10.

Sigillum factum cum re ſculpta ad ſignandum nil operatur, num. 11.

Sigillum corruptum nullam fidem facit, numero 12.

Sigillum debet eſſe ſolitum Principis, vel Epiſcopi, num.13.

Sigillum eſt multiplex, num. 14.

Sigillum eſt duplex publicum, & priuatum, num.15.

Sigillum publicum eſt Papę, Imperatoris, &c. num.16.

Sigillum priuatum eſt perſonarum priuatarum, num. 17.

Sigillum ſæpè vocatur ſignum, nu. 18.

Sigillum appellatur etiam anulus, num.19.

Sigillum Epiſcopi cum ſubſcriptione, quando plenè probet, num. 20.

Signina Eccleſiæ conſuetudo, qua abſens præſens reputatur, libro 15. capite 3. numero 160.

Simonia conuentionalis, reddit quem inhabilem ad beneficia, libro quinto, cap. quinto, num. 71.

Simonia dicitur peſtis, libro 6. capite quinto, numero 77.

Simonia quid ſit, num.79.

Simonia eſt triplex, num. 80.

Simonia, & lex Iulia de ambitu æquiparantur, num. 82.

Simonia quomodo committatur, ibidem, numero 78.

Simonia committitur in annexis ſpiritualibus, libro 11. cap.2. num. 4.

Simoniacus præſentari non poteſt, libro 6. cap. 5. num. 76.

Simoniaci nõ poſſunt acquirere iuſpatronatus, libro 2. cap. 6. num. 23.

Sindicus Apoſtolicus pro regularibus incapacibus eſt medium habile ad acquirendum libro 2. cap. quinto, num.115.

Sixti Quinti priuilegium conceſſum Religioni Sancti Stephani, lib. 6. cap. 2. num. 21.

Sodomia crimen grauiſsimum, libro ſexto, capite quinto, num. 101.

Sodomiæ pœna procedit in exercentes beſtialitatem, & præpoſteram Venerem, ibidem, numero 105.

Sodomita præſentari non poteſt, ibidem, numero 100.

Sodomita videtur irregularis, numero 102.

Sodomiti pœna, quæ, numero 103.

Sodomiti pœna ex Bulla Pÿ Quinti, numero 104.

Solita infeudari, quando dicantur, & ex quot conceſsionibus, & quando conſenſus Apoſtolicus præſumatur, libro ſecundo, cap.5. numero 30.

Spina ex corona Domini Noſtri Ieſu Chriſti Piſis, lib.3.c.2.n.100.

Spiritualia ſunt in multiplici differentia, libro 11. cap.11. num. 2.

Alia incorporalia, alia corporalia, numero 3.

Alia per cauſam, alia per ſtatutum, numero 4.

Alia ſunt, quæ dependent à cauſa ſpirituali, numero 5.

Alia ſunt ratione officÿ, num.6.

Alia ſunt, quia deputata ſunt ad vſum ſpiritualium, num. 7.

Spoliato non licet redimere vexationem, libro 11. cap.11. n.16.

Spurius non eſt capax iuriſpatr. gentilitÿ, lib. 14. cap.11. num. 57.

Spurÿ, & ſimiles non legittimantur per ſubſequens matrimonium, libro 6. capit.4. numero 14.

Et quodnam tempus ſit conſiderandum, vt filÿ iudicentur naturales, vel ſpurÿ, numero 15.

Stante clauſula vocatis vocãdis in derogatione ſunt citandi, qui lædi ex ea poſſunt, li. 14. cap.3. num.129.

Status Eccleſiarum mutari poteſt, tã inductus ex conſtitutione inter viuos, quàm cauſa mortis, lib.14.c.4.n.4.

Status denotat permanentiam, & durationem, num. 5.

Status ſæcularitatis, & regularitatis Eccleſiæ, & beneficÿ mutari poſſunt, nu.6.

Status mutatur, quando Eccleſia manualis fit perpetua, n.7.

Et quando curata non ſit curata, numero 8.

Et quando beneficium requirens reſidentiã fit, quod non requirat, num.9.

Et ſi certum ordinem requirens ſit, vt amplius non requirat, num.10.

Et ſi Eccleſia collegiata fiat non collegiata, num. 11.

Et ſi Eccleſia iuriſpatronatus fiat libera, num.12.

Status beneficiorum mutatur cum expreſſione omnium qualitatum eorumdem, ibidem num. 17.
Statuto ſtante, quod vir vxori nil relinquere poſſit, an poſsit relinquere iuriſpatronatus, lib. 4. cap. 3. n. 6.
Statutum excludens quem à beneficio, dicitur contra Ius, libro ſexto, capit. 11. numero 8.
Statuta contra libertatem Eccleſiæ ſtatim ſunt nulla, lib. 6. c. 1. n. 180.
Statuta laicorum non valent ſuper matrimonio iuramento, & ſimilibus, num. 181.
Statuta laicorum non valẽt, ſi piæ cauſæ præiudicent, nu. 182.
Statutum laicorum ſuper capienda poſſeſsione beneficiorum non valet, libro 11. cap. 12. numero 8.
Et illa facientes excommunicantur, numero 9.
Statutum excludens fœminas, an excludat ab hæreditate Clerici, dicto libro 6. capit. 1. num. 183.
Statuta fauorabilia competunt etiam Clericis, ibidem, num. 185.
Stylus articulandi ſuper quaſi poſſeſsione, lib. 11. cap. 6. n. 4.
Subreptio ipſo iure gratiam vitiat, lib. 13. cap. 5. num. 49.
Subreptio quando committatur, libro 14. cap. 1. num. 119.
Subrogatio fit viuentis per obitum collitigantis lib 5. cap. 1. num. 148.
Subrogatio quid ſit, libro 13. capit. 7. numero 1.
Per ſubrogationem quis ſubſtituitur in locũ collitigantis, num. 2.
Subrogatio fit duobus modis, n. 3.
Subrogatio fit duabus de cauſis, nu. 4.
Subrogatio fit per ceſsionem alterius collitigantis, num. 5.
Subrogatio gratioſa habet vim breuis de capiẽda poſſeſsione, num. 6.
Subrogatio peti debet intra menſem, ibidem, num. 13.
Subrogatus poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſsionem, ibidem num. 7.
Quod procedit ſi beneficium erat litigioſum, numero 10.
Subrogatus quid probare debeat, num. 11.
Subſcriptio Superioris, ſeu Notarij, quando requiratur, libro vndecimo, capite ſeptimo, numero 6.
Succeſsio in fideicommiſſo, quando locum habeat ex vi tranſmiſſionis, libro quarto, capite primo, poſt numerum 54.
Succeſsio in iurepatronatus iure legati, vel donationis, quomodo fiat, ibidem, numero 61.
Superior ſine citatione poteſt caſſare præſentationem, libro nono, capite primo, numero 26.
Superior antequam inſtituat, debet ex officio de iuribus præſentantis, & præſentati cognoſcere, libro vndecimo, capite primo, num. 16.
Superior pro libertate beneficij inſtare debet, num. 17.
Superior niſi adſit contrarietas tenetur admittere, & inſtituere præſentatum, libro 11. cap. 2. num. 9.
Superioris malitia, an præſumatur, quando ſpreuit præſentationem, libro vndecimo, cap. 3. num. 4.
Superior ſi iniuſtè ſpreuerit præſentationem, tenetur alere præſentatum, numero ſexto.
Pro cuius Clerici alimentis proceditur officio Iudicis, num. 7.
Superior poteſt habenti inſtituere præfigere tempus ad inſtituendum, libro 12. cap. 4. numero 9.
Superior adiri poteſt elapſo biennio, ibidem, numero 13.
Superior quando poſſit certum tempus præfigere, num. 10.
Superior iure deuoluto conferens tenetur ſeruare beneficij naturam, libro 14. capit. 6. numero 24.
Et tunc ad conferendum habet ſemeſtre, numero 25.
Superior regularis in ſuis Monaſterijs, præeſt electioni Abbatiſſæ, præſente Epiſcopo, ſeu eius Vicario, libro quinto, cap. 7. numero 12.
Superiores Regulares poſſunt diſpenſare in irregularitatibus cum eorum ſubditis, libr. 6. cap. 5. num. 63.
Supplens dotem pro Eccleſia non acquirit iuſpatronatus, libro ſecundo, capite quinto, num. 12.
Suppreſſio beneficiorum, quæ, & quotuplex, lib. 14. cap. 4. num. 25.
Suſpenſio quid ſit, libro ſexto, capite quinto, num. 17.
Suſpenſio quotuplex ſit, & quis poſsit ſuſpendere, &c. num. 18.
Suſpenſus præſentare non poteſt, libro ſexto, capite quarto, numero 50. & libro ſexto, cap. 5. num. 16.
Suſpenſus ſi celebret, fit irregularis, dicto libro 6. cap. 4. num. 51.
Et quomodocunque violet ſuſpenſionem peccat, & fit irregularis, dicto libro 6. cap. 5. num. 19.
Superioris abſolutio, quomodo fiat, ibidem, numero 20.

T

Taciturnitas quando pro conſenſu habeatur, lib. 12. cap. 5. n. 11.
Taxatio talis in curata eſt facienda, vt curatus viuere poſſit, lib. 14. cap. 7. num. 9.
Tempus ad conferendum currit à die ſcientiæ, lib. 1. cap. 1. num. 204.
Quæ ſcientia debet eſſe certa, num. 205.
Tempus datum patronis ad præſentandũ abbreuiari non poteſt, lib. 1. cap. 2. nu. 14. & lib. 7. cap. 7. num. 1.
Et an poſſit reſtringi, lib. 7. cap. 1. num. 15.
Tempus electionis non currit impeditis, præſentationis vero ſic, lib. 5. cap. 1. num. 35.
Tempus datum ad præſentandum in Eccleſia de nouo conſtructa quando currere incipiat, lib. 5. cap. 2. num. 25.
Tempus datum ad præſentandum currit patronis etiam lite pendente, num. 26.
Tempus datæ attenditur in impetrationibus, lib. 6. cap. 6. num. 22.
Tempus ad præſentandum maius, vel minus in limine fundationis conſtitui poteſt, libro 7. cap. 1. num. 16.
Et olim currebat à die vacationis, lib. 7. capit. 2. num. 1.
Tempus datum ad eligendum & olim, & hodie à die ſcientia vera currit, numero 2. & 3.
Tempus datum ad præſentandum hodie currit à die ſcientiæ, num. 7. & lib. 14. cap. 6. num. 14.
Tempus regulariter non currit ignoranti, numero 10.
Tempus datum ad præſentandum non currit patrono iuſtè impedito, num. 11.
Neque currit, ſi Epiſcopus præſentationem impediat, num. 14.
Et quando non currat pupillo patrono, numero 15.
Et an lapſo quadrimeſtre debeat ad præſentandum admitti, num. 16. ibidem.
Neque dictũ tempus currit, ſi patroni inſtiterint, vt litem finirent, libro 7. capit. 3. num. 16.
Tempus continuum quod ſit, libro 7. capitulo 4. num. 10.
Tempus vtile quod ſit, num. 11.
Et vtile quomodo conſideretur, numero 12.
Tempus datum ad præſentandum ab initio eſt vtile, quia non currit ignoranti, numero 13.
Et currit patrono à die ſcientia vacationis, obitus, vel priuationis, num. 36.
Et eſt continuum, & currit de momento ad momentum, libro 8. capitulo 1. numero 9.
Tempus antiquiſſimum dicitur centum annorum, libro 11. capitulo 5. numero 33.
Tempus immemorabile eſt excedens hominum viuentium memoriam, numero 34.
Et habet vim tituli, numero 35.
Et probat legitimum titulum, libro 4. capitulo 8. numero 8. & 9.
Eoque probato poteſt allegari melior titulus de mundo, numero 36.
Et probatur per Scripturas centum annorum, & per teſtes 60. anni ſufficiunt, numero 37.
Et dicti 60. anni debent eſſe lapſi ante motam litem, numero 38.
Et d. tempus non iuuat, quando conſtat de vitioſo titulo, numero 39.
Seu de mala fide, numero 40.
Et probatur per teſtes concurrentibus quatuor requiſitis, numero 42.
Et quomodo ſit probandum, num. 43.
Et probatur per ſcripturas, numero 44.
Et in beneficialibus probatur per ſucceſſionem in beneficio numero 45. ibidem.
Tempus datum ad appellandum alterari non poteſt à iudice, libro 11. capitulo 9. numero 27.
Etiam de partium conſenſu, num. 28.
Niſi per ſtatutum, aut ratione ſcandali aliud eſſet faciendum, numero 29.
Eoque pendẽte, ea quæ geruntur, ſunt attentata, numero 31.
Tempus habenti inſtituire non eſt præfixum, libro 12. capitulo 4. numero 7.
Tertiarÿ an fori priuilegio gaudeant, libro 6. capit. 1. numero 109.
Teſtes in cauſa inſtitutionis reprobari poſſunt, libro 11. capitulo 8. numero 9.
Teſtes quot requirantur ad reprobandum alios teſtes, num. 10.
Et an poſſint poſt publicationem reprobari, numero 11.
Et an teſtes reprobatorÿ reprobari poſſint per alios teſtes, num. 12. ibid.
Teſtes ſuper valore quomodo deponere debẽat, libro 11. capitulo 8. numero 142.
Theobertus Archiepiſcopus Piſanus electus Patriarcha Hyeroſolymitanus, libro 3. capitulo 2. numero 79.
Theologus an Canoniſta præferatur, libro 12. cap. 9. num. 24.
Theſaurus inuentus in loco Eccleſiæ eſt ipſius Eccleſiæ, libro 2. capitulo 5. numero 128.
Theſaureria, ſeu cuſtodia eſt beneficium ſeculare, libro 6. capitulo 2. numero 37.
Titulus, ad quem quis ſacris ordinibus initiatur, debet eſſe perpetuus, libro 1. capitulo 1. numero 133.
Titulus beneficÿ ſumitur pro legitimo modo obtinendi beneficia, lib. 3. cap. 2. num. 18.

Ti-

Titulus multis modis ſumitur, num.19.
Titulus verus, & iuſtus quis dicatur, numero 20.
Et coloratus quis ſit, numero 21.
Et coloratus ad præſcribendum non ſufficit, numero 22.
Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, num. 23.
Titulus melior præſumitur data poſſeſsione, numero 24. ibidem.
Titulus, ad quem quis ordinatur habetur pro beneficio, libro 14. capitulo 3. numero 94.
Tonſura, & corona clericalis quæ, libro 6. capit.7. num.28.
Et quid denotet, num.29.
Eiuſq. vſus antiquiſsimus in Eccleſia, *numero 39.*
S. Torpes Martyr Piſanus, *libro 3. capitulo 2. numero 95.*
Tranſactio facta cum Eccleſia *quando ſit inualida, libro 2. capitulo 5. numero 129.*
Tranſlatio quid ſit, libro 1. capitulo 1. numero 179.
Trimeſtre datur in electione Cathedralium, *libro 5. capitulo 1. numero 32.*
Tutor, & pupillus quando præſentare poſsint, lib.5.cap.2.n.39.
Tutor pro pupillo præſentare poteſt, libro 5. capit. 3. n. 17.
Tutor ſi preſentauit, & pupillus contradicendo alium præſentauit, iſte præfertur, numero 41.
Idem eſt in iurepatronatus competente vxori extra cauſam dotis, ſi vir præſentet, n.42. ibidem.
Tutus ipſo iure non habet opus opponere, lib.5. cap.3.n.137.

V

Vacationum genera tria, libro 5. capitulo 5. n. 6.
Vacationis appellatione venit vacatio tàm de iure, quàm de facto, n. 20.
Vacatio de iure, & de facto eſt verior, & potentior, n. 21.
Et diſpoſitio loquens de vacatione, de illa intelligi debet, n. 22.
Vacatio de iure, & de facto, vel de iure, non de facto quando ſufficiat, n. 24.
Vacationis verbo omnes modi vacationis veniunt, n. 115.
Vacationis vno modo expreſſo, non venit alius, n. 116. ibidem.
Vacatio quomodo probetur, ſi in mari vacatio contigerit, libro 7. capitulo 4. numero 26.
Vacatio beneficij iuſtificatur ex confeſſione aduerſarij in eius gratia, lib.14.poſt c.2.n.1.
Valet argumentum de feudo ad iuſpatronatus quoad modum ſuccedendi, libro 4. capitulo 9. n. 38.
Valor falſo expreſſus vitiat gratiam, lib. 13. cap.8. num.139.
Niſi eſſet expreſſus impersonaliter, numero 140.
Et iuſtificari debet iuxta tempus datæ, numero 141. & 147.
Et teſtes ſuper valore quomodo deponere debeant, numero 142.
Et non probatur ex locationibus, numero 143.
Sed concurrentibus adminiculis excuſat à mala expræſſione, n.144.
Et per non exceſſum narratus non verificatur per teſtes deponentes per aſcenſum, num. 145.
Et quomodo probetur, num. 146.
Valor beneficij exprimi debet, libro 14. capitulo 3. num. 76.
Variatio à patrono cumulatiuè fieri poteſt, libro 5. capitulo 2. numero 43. & libro 10 capit. 1. num. 11.
Et non ſit lite pendente inter præſentatos à diuerſis, numero 12.
Et à patrono quomodo fiat, libro 10. capitulo 3. numero 7.
Vaſſallus conſtruens Eccleſiam de bonis feudi non hæreditarij non ſit patronus, lib. 2. cap.7. num.53.
B. Vbaldeſcha Virgo Piſana, lib. 3. capitulo 2. numero 99.
Venatores non ſunt præſentandi, libro 6. capitulo 8. numero 39.
Venditio vniuerſitatis quando reſoluitur in ſuas ſingularitates, libro 4. capitulo 1. numero 6.
Verba quando non reſpiciunt tempus præſentationis Sacerdotis, ſed ipſius proſecutionem operantur, vt præſentandus habitu ſit Sacerdos, libro 6. capitulo 6. numero 30.
Et ſi dictum ſit, celebret tot miſſas, onus reſpiciunt, non factum ipſum celebrationis, num.32.
Verba propriè ſunt intelligenda, non fictè, libro 4. cap.2. num.27.
Verba in circa, vel circa à teſte prolata faciunt ambiguitatem, libro 13. capitulo 8. numero 206.
Et in conceſſione terræ important propè, vel modicum, num. 207.
Et quoad locum, important decem pedes, num. 208.
Et aliquando deſignãt termini incluſionem, num.209.
Verba, ſub pœna excommunicationis an ſint latæ ſententiæ, num. 355. ibidem.
Verba, pro hæredibus, & ſucceſſoribus compræ-

prahendunt etiam extraneos, praſertim in materia iuriſpatronatus, libro 14. poſt cap. 2. numero 21.

Verba, pro filijs, & deſcendentibus ſolent à multis intelligi de filijs deſcendentibus haredibus, praſertim quando poſt illud, ſequitur verbum, maſculis, numero 50.

Verba, ſi per diligentem examinationem idoneum repereris, ſunt intelligenda de primo examine, libro 13. poſt capitulũ 8. numero 9.

Verba ſubiunctiui temporis poſſunt importare non ſolum futurum, ſed etiam prateritum, numero 18.

Praſertim ſi adſit par ratio comprehẽdendi vtrumque tempus, numero 19.

Verificanda ſunt ea, quorum falſitas vitiat gratiam etiam parte non opponente, libro 13. capitulo 5. numero 28.

Verificatio ſuper idoneitate omitti non poteſt, numero 40.

Et ſi idoneitas eſt notoria, in literis eſt exprimenda, numero 41.

Verus modus acquirendi beneficium ſemper exprimi debet, libro 14. capitulo 3. numero 78.

Verus vacationis modus exprimi debet, numero 82. ibidem.

Vexatio redimi non poteſt à non habente ius in re, libro 11. capitulo 11. numero 18.

Poteſt tamen ſe redimere ab his, qua poſſunt obeſſe, num. 19.

Vicaria perpetua eſt beneficium ſeculare, libro 6. capitulo 2. numero 42.

Vicaria perpetua cum cura animarum prauio concurſu confertur, libro 1. capitulo 1. numero 151.

Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt alicui reſeruare iuſpatronatus, libro 1. capitulo 2. numero 35.

Neque poteſt conſenſum, praſtare ſuper donatione iuriſpatronatus, numero 36. & libro 4. capitulo 4. numero 5. & libro 4. capitulo 1. numero 25.

Si tamen det conſenſum, iuuat ad praſcribendum, dicto capitulo, numero 27.

Et tale mandatum praſumitur ex lapſu 30. anni, libro 14. poſt capitulum 2. numero 15. & ſeqq.

Vicarius Epiſcopi poteſt inſtituere, libro 12. capitulo 2. numero 4.

Et non poteſt exequi literas directas Epiſcopo ſuo, libro 13. capitulo 5. numero 10.

Sed poteſt exequi literas directas vicario anteceſſori ſuo, numero 11.

Et quando id procedat, numero 12.

Vicarius Capituli non poteſt exequi literas directas Vicario Epiſcopi, numero 13.

Vicarius Epiſcopi, ſeu Capituli non poteſt derogare qualitati appoſita in fundatione beneficij, libro 14. capitulo 3. numero 66.

Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt vnire beneficia, libro 14. cap. 5. numero 33.

Non poteſt extra diœceſim admittere praſentationem rem, libro 7. capitulo 4. numero 26.

Sed ibi poteſt beneficia conferre, numero 24.

Villa, pignorata Iuſpatronatus in ea cõſiſtens non tranſit in creditorem, libro 5. capitulo 2. numero 41.

Vincentius Mazzolius primus lector Parma, libro 15. capitulo 3. num. 152.

Vltimus ſtatus attendi debet, libro 4. capitulo 9. numero 43.

Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus, libro 11. capitulo 6. numero 12.

Et praſentatus ab habente pro ſe vltimum ſtatum praefertur, numero 13.

Niſi adeſſet clauſula in vltimo ſtatu, ſine praiudicio aliorum, num. 14.

Vel ſi vltima poſſeſſio eſſet violenta, numero 15.

Vel quando in contrarium conſtat de iuriſpatronatus proprietate, numero 23. ibidem.

Status attenditur, vt dignoſci poſſit, an quis ſit in quaſi poſſeſſione, libro 14. poſt capitulum 2. numero 3.

Vnio quid denotet, libro 14. capitulo 5. numero 1.

Vnio quid ſit, numero 2.

Vnio ex quibus cauſis fiat, numero 3.

Vnio fit tribus modis, numero 4.

Vnio aliquando fit, vt ex duobus beneficijs fiat vnum, numero 5.

Interdum, vt vnum beneficium alteri ſubijciatur, numero 6.

Aliquando fit ad inuicem aequè principaliter, numero 7.

Vnio beneficij liberi ad beneficium iuriſpatronatus fieri non poteſt, numero 8.

Vnio beneficij vnius diœceſ. cum alio alterius diœceſ. fieri nequit, numero 9.

Et Eccleſia curata cum alia curata quando vniri poſsit, numero 10.

Vnio quando cenſeatur facta, & quomodo, numero 13.

Vnio ad vitam hodie fieri non poteſt, numero 16.

Vnio facta ita, vt ex duobus fiat vnum, quid operetur, numero 17.

Et quid ſi vnio facta ſit, vt vnum alij ſubijciatur, vel ſient equè principaliter, nu. 18.

Vnio aequè principaliter facta quid operetur, numero 27.

Et tunc in impetratione fieri debet mentio de vtroque beneficio, num. 28.
Vniendi poteſtas in multis reſtricta eſt à Concil. Trident. num. 36. ad 41.
Et fieri poteſt ſecundum decretum d. Conc. cap. 18. de refor. ſeſſ. 23. num. 39.
Vnionis forma facienda quæ, num. 45.
Vnio vt valeat, capituli conſenſus requiritur, num. 46.
Qui conſenſus & poſt vnionem interuenire poteſt, num. 47.
Vnio ſi fiat à legato, non requiritur Capituli conſenſus, num. 48.
Idem eſt, ſi fiat à Papa, num. 49.
Vnionis nullitas à quolibet intereſſe habente opponi poteſt, num. 52.
Vnio ſi fit ſeminario, conſenſus deputatorum requiritur, num. 57.
Vnio Eccleſiæ patronatæ fit cum conſenſu patroni, num. 58.
Sed non requiritur conſenſus rectoris beneficij, num. 56.
Vnio quomodo probetur, num. 60.
Vnio non præſumitur, ſed probari debet, numero 61.
Et probatur per iſtrumentum d. vnionis, numero 62.
Ex temporis diuturnitate, num. 63.
Ex quadragenaria cum titulo n. 64.
Si vnio ſit acceſſoria, & tituli extinctiua, num. 85.
Et præſumitur ex enunciatiuis, & ex viſitation. Epiſcopi, num. 66.
Et probatur ex enũciatiuis plurium inſtrumentorum antiquorum, num. 67.
Dummodo dicta inſtrumẽta habeant originem à diuerſis perſonis, num. 68.
Et tunc antiquitas debet eſſe centum annorum, num. 69.
Et probatur per confeſſionem partis aduerſæ, num. 71.
Vnio quando dicatur effectum ſortita, numero 73.
Et facta ex cauſa oneroſa reuocata nõ cenſetur, num. 74.
Vnio quomodo reuocatur, num. 75.
Et eam poteſt diſſoluere qui eam fecit, numero 76.
Vnio ceſſat ceſſante cauſa vnionis, num. 77.
Et facta de Eccleſia paupere, non ceſſat, ſi pinguior ſit, num. 78.
Vnio diſſoluitur eo modo, quo fit, num. 79.
Et requiritur citatio aliorum, quorum intereſt, num. 80.
Vnionis reuocatio quid operetur, num. 81. ibidem.
Vnio quando ab ord. reſcideri poſſit, lib. 11. capit. 5. num. 123.
Vnio beneficij exprimi debet, lib. 14. cap. 3. numero 74.
Vnius contemptus plus valet, quam multorum multorum contradictio, lib. 8. cap. 2. numero 8.
Vniuerſitates, & communitates veniunt intra potentes, num. 75.
Vniuerſitas includens iuſpatronatus quę ſit, libro 11. cap. 10. num. 8.
Vniuerſitas quæ dicatur, libro 1. capit. 2. numero 79.
Vniuerſitas in qua ſit iuſpatronatus ſi pignori data ſit, creditor pignoris non poteſt præſentare, num. 80.
Vniuerſitas, collegium, & cæteræ perſonæ fictæ ſunt capaces iuriſpatronatus, lib. 2. cap. 6. num. 30.
Vniuerſitates plures ſi habeant iuſpatronatus quælibet vnam vocem habet, lib. 4. cap. 1. num. 61.
Vniuerſitas aliud eſt aliud perſona vniuerſitatis, lib. 8. cap. 4. num. 16.
Vnus ad quodlibet beneficium eſt inſtitendus, lib. 6. cap. 10. num. 26.
Vnus duplici officio fungi poteſt, lib. 8. cap. 4. numero 2.
Vnus aliquando poteſt vniuerſos impedire, numero 8.
Vnuſquiſque fauori ſuo renunciare poteſt, numero 9.
Voces primitiuæ iuriſpatronatus ſi non apparent, quid agendum, libro 4. capitulo 1. numero 66.
Voluntas potentior eſt, quæ factis, quàm ea, quæ verbis declaratur, libro 6. capitulo 1. numero 40.
Votum captandæ mortis tollendum eſt, libro 5. cap. 6. num. 6.
S. Vrbanus Papa ſacra vaſa argentea conſtituit, libro 1. cap. 1. num. 27.
Et etiam aurea, num. 28.
Vrbanus II. Theobertum Archiepiſcopum Piſanum, & legatum in Sardinia fecit, libro 3. capit. 2. num. 58.
Vrbani III. Priuilegium circa Primatum Piſanum, numero 68.
Vrbanus VI. origine Piſanus, num. 87.
S. D. N. Vrbanus VIII. Piſis literis operam dedit, num. 91. ibid.
Vrbeuet. Eccleſia fabrica, lib. 2. capit. 4. nu. 4.
Vſufructuarius eſt quaſi dominus, & procurator in rem ſuam, lib. 4. cap. 7. numero 10.
Vſufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi vniuerſali, num. 11.
Vſufructuarius, & proprietarius ſunt quaſi ſocij, num. 12. ibidem.
Vſurarius manifeſtus nec eligi, nec præſentari poteſt, lib. 6. cap. 5. num. 110.
Et triplici pœna punitur, repellitur à communione, ab oblationibus, & à ſepultura Eccleſiaſtica, numero 111.

Vſu-

Vſura quid ſit, numero 112.
Duplex, mentalis, realis, num. 113.
Vſurarius mutuans ſub vſuris ſemper peccat, & reſtituere tenetur, num. 115.
Vſurarius mentalis tenetur acceptum reſtituere, ſimoniacus mentalis non, numero 117.
Et ratio diuerſitatis affertur, num. 118.
Vſurpatio in potentibus præſumitur, lib. 11. capit. 5. num. 72.
Et præſumitur etiam, ſi ad inferiorem ſpectet inſtitutio, lib. 8. cap. 2. num. 77.
Et præſumitur in familia potente, numero 78.
Secus ſi duo ſint patroni vnus potēs, alter non, num. 79.
Sed non præſumitur in Capitulo, & collegio carente iuriſdictione, num. 80.
Vel quando vniuerſitas habet tertiam partem iuriſpatronatus cum non potentibus, num. 81.
Vſurpatio quando præſumatur, num. 90.
Et non præſumitur in pluribus familiis prætendentibus iuſpatronatus, nu. 91.
Et in quibus perſonis præſumatur, numero 92.
Vxor vſufructuaria omnium bonorum præſentat etiam ad beneficia, lib. 4. cap. 7. numero 8.
Nec requiritur Epiſcopi *conſenſus in tranſlatione iuriſpatronatus in vſufructuarium, num. 9. ibidem.*

FINIS.

AVCTO-

PRAXIS IVRISPATRONATVS
PARS PRIMA
CONTINENS MODOS ACQVIRENDI IVSPATRONATVS.

Auctore

IVLIANO VIVIANO

DECANO PISANO I. V. D.

Liber Primus.

SVMMARIVM.

1 *Homines ad Dei cultum natura excitantur.*
2 *Deus eſt principium rerum omnium.*
3 *Deus cultu latriæ adoratur.*
4 *In Religione erga Deum quatuor actus ſpectari poſſunt.*
5 *Homo ex ſe nihil eſt.*
6 *Cultus Deo debitus exercetur per actus internos, & externos.*
7 *Actus interni, deuotio, & oratio externi, adoratio, ſacrificium, oblatio primitiarum &c.*
8 *In Lege naturæ Deo ſacrificia ſunt oblata.*
9 *Idque apud omnes gentes ſeruatum fuit.*
10 *Ad ſacrificia peragenda fuerunt electi aliqui pij, & præſtantes.*
11 *A ſacris adminiſtrandis ſacerdotes ſunt appellati.*
12 *Et in ſummo honore ſemper ſunt habiti.*
13 *Militantibus ſtipendia tribuenda.*
14 *Altari ſeruiens de Altari viuere debet.*
15 *Sacris miniſtris certi reditus decreti.*
16 *Decimæ olim ſacerdotibus ſoluebantur.*
17 *Et in lege naturæ miniſtris in Dei honorem dabantur.*
18 *Et in lege ſcripta.*
19 *Decimæ ſunt de iure Diuino.*
20 *Decima alia perſonalis, alia realis, alia mixta.*
21 *Collectæ, & eleemoſinæ egenis diſtribuebantur.*
22 *Gradus ordinum eccleſiaſticorum quando conſtituti.*
23 *Et quando Epiſcopi & Præſules per ciuitates.*
24 *Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi conſtituti fuerunt in vrbibus inſignioribus.*

24 Limites eccleſiarum Parochialium quando poſiti.

25 Eccleſia Romana quando cœpit prædia poſſidere.

26 Excommunicatio comminata contra alienantes bona eccleſiaſtica.

27 S. Vrbanus Papa ſacra vaſa argentea fecit.

28 Et etiam aurea vaſa facta ſunt.

29 Dona ampliſſima eccleſiæ data à Cõſtantino.

30 Sacerdos & Altare ad Sacrificium requiruntur.

31 Sacerdotis munus eſt ſacrificium offerre.

32 Altare ad ſacrificium fit.

33 Conſtãtinus eccleſias ædificauit, & dotauit etiam pro miniſtris.

34 Eccleſia ſine dote non debet ædificari.

35 Iuſpatronatus fundantibus eccleſias fuit conceſſum ex gratia.

36 Beneficia eccleſiaſtica conſtituta ſunt ex bonis eccleſiæ datis.

37 Beneficium diuerſimode nuncupatur.

38 Beneficium aliquando dicitur ſanctuarium Dei, eccleſia, & ſacerdotium.

39 Reditus beneficiorum olim in quatuor partes diſtributi.

40 Reditus prædicti poſtea ſunt magis diſtincti.

41 Pauperes alendi ex reditibus beneficiorum.

42 Bona eccleſiæ ſunt Chriſti patrimonium.

43 Beneficiatus reditus beneficij impendere debet pro ſuo, & ſuorum vſu, & pauperum.

44 Beneficiatus malè impendẽs reditus peccat mortaliter, & reſtituere tenetur.

45 Beneficiatus de reditibus beneficij teſtari non poteſt.

46 Niſi ex Papæ priuilegio.

47 Clerus Piſanus ex concordia inita cum Camera Apoſtolica quid poſſit.

48 Beneficiatorum bona patrimonialia, quaſi patrimonialia, & eccleſiaſtica.

49 Patrimonialia quæ per ſucceſſionem vel alias veniunt.

50 Quaſi patrimonialia ſunt quæſita ratione clericalis ordinis, vel officij.

51 Clerici de patrimonialibus vel quaſi poſſunt teſtari.

52 Eccleſiaſtica bona ſunt quæſita ex reditu beneficiorum.

53 Clericus bonorum eccleſiæ adminiſtrator, non dominus eſt.

54 Et eſt maior vſuario, ſed minor vſufructuario.

55 Beneficiati res Eccleſiæ non donent conſanguineis.

56 Beneficium in genere definitur quid ſit.

57 Beneficium iterum definitur.

58 Beneficium dupliciter capitur; largè, & ſtrictè.

59 Beneficium eccleſiaſticum deſcribitur, & tripliciter capitur.

60 Beneficium eccleſiaſticum ad hoc vt ſit tale ſex requiſita habere debet.

61 Beneficium eccleſiaſticum auctoritate Epiſcopi fundari debet.

62 Et debet habere aliquid ſpiritualitatis annexum.

63 Et clerico debet conferri.

64 Et ab eccleſiaſtica perſona.

65 Et quod ſit perpetuum.

66 Et quod conferens non poſsit ſibi illud conferre, & ponitur deciſio Rotæ.

67 Beneficij appellatione omnia beneficia cuiuſcunque generis comprehenduntur.

68 Beneficij eccleſiaſtici definitiones variæ.

69 Beneficij eccleſiaſtici vera diffinitio.

70 Beneficium eſt ius ſpirituale cui eſt annexum temporale.

71 Et eſt facultas à iure prouenien.

72 Beneficium datur propter officium.

73 Beneficium à laico poteſt conferri ex priuilegio.

Nec

74 *Nec tunc aliqua Epiſcopi confirmatio requiritur.*

75 Beneficium eccleſiaſticum quotuplex ſit.

76 Beneficium aliud maius, aliud minus.

77 Beneficium aliud curatum, aliud ſimplex.

78 Beneficium in dubio cenſetur ſimplex & quod non ſit ſimplex beneficium. & ponitur deciſio Rotæ.

79 *Beneficium aliud ſeculare, aliud regulare.*

80 Beneficium ſeculare aliud cum iuriſdictione, ſeu adminiſtratione, aliud non, ſed ſine iuriſdictione.

81 *Beneficium ſeculare clerico ſeculari conferendum.*

82 Beneficium in dubio cenſendum eſt ſeculare.

83 Beneficium regulare aliquando clerico ſeculari poteſt conferri, & è contra.

84 *Beneficium regulare quale.*

85 *Beneficium ſeculare fit regulare* 40. *annis.*

86 Beneficium regulare fit ſeculare per decem annos, quod ibi limitatur.

87 *Beneficium aliud collatiuum, aliud electiuum.*

88 *Beneficium aliud eccleſiæ collegiatæ, aliud non.*

89 *Eccleſia collegiata quæ ſit. & ponitur deciſio* Rotæ.

90 *Beneficium aliud duplex, ideſt cum dignitate, & iuriſdictione, aliud ſimplex.*

91 *Dignitas eccleſiaſtica quæ ſit.*

92 *Dignitas perſonatus, & officium differunt.*

93 *Perſonatus quid ſit.*

94 *Officium quid ſit.*

95 *Dignitas pro perſonatu ſumitur aliquando.*

96 *Capellania eſt ſimplex beneficium ſine dignitate, & iuriſdictione.*

97 *Beneficium aliud eſt ſacerdotale, aliud non.*

98 *Beneficium ſacerdotale quale.*

99 *Beneficium ſacerdotale non eſt, ſi dicatur, quod capellanus celebret bis in hebdomada.*

100 *Et ibi ponitur ratio.*

101 *Beneficium aliud eſt præſtimoniale, aliud patrimoniale, aliud magiſtrale, ſeu* Doctorale.

102 *Præſtimonium quid ſit.*

103 *Patrimoniale beneficium quale, &*

104 *Patrimoniale dicitur tanquam à paterna hæreditate veniens.*

105 *Beneficiorum tituli aliquando fiunt de ipſis patrimonijs clericorum.*

106 *Eccleſia receptiua quæ ſit, & eſt eadem cum patrimoniali.*

107 *Magiſtrale, ſeu doctorale beneficium Doctori, ſeu magiſtro conferendum.*

108 *Beneficium aliud eſt de menſa, aliud non.*

109 *Beneficium de menſa quale.*

110 *Et in eo non datur vacatio.*

111 *Beneficium vnitum non dicitur vacare.*

112 *Beneficium aliud conciſtoriale, aliud non.*

113 *Beneficium conciſtoriale quale.*

114 Beneficium aliud eccleſiæ numeratæ, aliud non numeratæ.

115 *Eccleſia numerata quæ ſit, & quæ non numerata.*

116 Beneficium eccleſiæ non numeratæ eſt verè beneficium.

117 *Et poteſt permutari, & reſignari ad alterius fauorem.*

118 *Sed verior eſt opinio, quòd tale beneficium non vacet, ſed morte titularis expiret.*

119 Beneficium aliud monoculare, aliud non.

120 Beneficium monoculare quale ſit.

121 Beneficium monoculare non dicitur, quando collator illius poteſt ad aliud præſentare.

122 Vel ſi habeat ſimultaneam collationem alterius beneficij cum alio.

123 Beneficium aliud perpetuum, aliud manuale, ſeu amouibile.

124 Beneficium perpetuum quod ſit.

125 *Beneficium manuale quod ſit.*
126 *Beneficium manuale præcario comparatur.*
127 *Beneficia regularia ſunt munialia.*
128 *Beneficia ſecularia ſunt perpetua.*
129 *Beneficia regularia poſſunt eſſe perpetua, & ſecularia poſſunt eſſe manualia.*
130 *Benefitia omnia ſunt* Papæ *manualia.*
131 *Reſeruatio non cadit in beneficijs manualibus.*
132 *Clericus non poteſt ad Sacros ordines promoueri ad titulum benefici manualis.*
133 *Titulus ad quem quis* Sacris *ordinibus initiatur, debet eſſe perpetuus.*
134 *Cappellania cenſetur beneficium in dubio, ſi conſtet de vna prouiſione ordinarij.*
135 *Beneficium reſeruatum quid ſit.*
136 *Beneficium affectum quid ſit.*
137 *Beneficium deuolutum quid ſit.*
138 *Deuolutio fit ab inferiore ad ſuperiorem cum eiſdem qualitatibus.*
139 *Beneficium confertur in titulum, ſeu in commendam.*
140 *Commenda alia temporis, alia perpetua.*
141 *Commenda perperua, quæ ſit.*
142 *Beneficia alia ſunt libera, alia iuriſpatronatus.*
143 *Beneficialia* Iuriſpatr. *Eccleſiaſtici, alia* Laicalis, *alia mixti.*
144 Iuſpatronatus *Eccleſiaſticũ quid ſit.*
145 Iuſpatronatus Laicale *quid ſit.*
246 Iuſpatronatus *mixtum quid ſit.*
147 *Eccleſia* Parochialis *prouidetur præuio concurſu.*
148 *Barochialis Eccleſia reſeruata, vel affecta prouidetur eum concurſu.*
149 *Quæ lapſo ſemeſtre ſi ob ordinaeia non conferatur a* Papa *ſine concurſu confertur.*
150 Parochialis *ex cauſa reſignationis, ſine concurſu prouidetur.*
151 *Vicaria perpetua cum cura animarum confertur cum concurſu.*
152 *Beneficia alia præuio examine ſine concurſu conferuntur.*
153 *Parochialis* Iuriſpatr. Laicorum *confertur ſine concurſu etiam deuoluta.*
154 *Beneficia, quæ reſidentiam requirunt, recenſentur.*
155 *Reſidentia triplex, præciſa continua, non continua, & continua cauſatiuc.*
156 *Beneficia, quæ non requirunt reſidentiam ponuntur.*
157 *Beneficium litigioſum quod ſit.*
158 *Beneficium litigioſum quando ſiat.*
159 *Beneficium non pacificum quale.*
160 *Beneficium litigioſum non fit per dictum fieri ſolitum ante inſtitutionem.*
161 *Beneficium liligioſum non fit ex lite calumnioſa.*
162 *Subrogatio à* Papa *fit de collitigante cedente, vel decendente alio collitigante.*
163 *Beneficium litigioſum etiam* Iuriſpatr. Laicorum *libere à* Papa *confertur.*
164 *Beneficium incompatibile quale.*
165 Incompatibilitas *quid ſit, definitur.*
166 *Btneficia incompatibilia ex* Papa *diſpenſatione licite retinentur.*
167 *Beneficium compaiibile quale.*
168 *Beneficium vnicum cuilibet* Clerico *conferri debet tantum.*
169 *Beneficia duo ſimplicia reſidentia non requirentia ſine diſpenſatione licitè retinentur.*
170 *Beneficia plura minima quando licite ſine diſpenſatione retineantur.*
171 *Beneficia reſidentiam requirentia hodie ſunt incompatibilia.*
172 *Beneficium vniforme quale.*
173 *Beneficium difforme quale.*
174 *Beneficium proprium quid ſit.*
175 *Beneficium improprium quid.*
176 *Beneficium nominatum quale ſit.*
177 *Beneficium innominatum quale.*
178 *Poſtulatio quid ſit.*
179 *Tranſlatio quid ſit.*
180 *Beneficia interdum acquiruntur per impetrationem.*
181 *Beneficiorum permutatio quæ ſit,*
182 *Et quolibet menſe fieri poteſt coram ordinatio.*

Et

183 *Et de ea fieri debet publicatio.*
184 *Beneficij reſignatio duplex, tacita, & expreſſa, alia pura, alia conditionalis.*
185 *Beneficium confertur habenti clericatum, & Ordinem, & ætatem requiſitam, & alia.*
186 *Clericus vt quis fiat, tria requiruntur ætas, habilitas, & forma.*
187 *Prima tonſura requirit ſeptem annos completos, vbi de alijs Ordinibus.*
188 *Aetas in Epiſcopatu, dignitate, canonicatu, & parochiali quæ.*
189 *Penſio requirit ſeptem annos, quamuis alij dicant 14. incœptos.*
190 *Aetas in Canonico pœnitētiario quæ.*
191 *Dignitas habens annexam curam animarum quam ætatem requirat.*
192 *Beneficium acquiritur per titulum habilem, & canonicum.*
193 *Inſtitutio canonica quæ ſit?*
194 *Inſtitutus canonice quis dicatur?*
195 *Beneficium multis modis poteſt obtineri.*
196 *Poſſeſſor beneficij abſque inſtitutione eſt iniuſtus.*
197 *Papa habet omniū beneficiorum diſpoſitionem pleniſſimam.*
198 *Beneficia aliquando conferūtur à Legato, Nuntio, & Ordinario, & ab alijs.*
199 *Piſanum Capitulum confert beneficia, & inſtituit.*
200 *Beneficia an ſint cōferenda digniori.*
201 *Beneficij prouiſio gratis fieri debet, & libere, aliaq. requirit.*
202 *Beneficium prouiſum nō ſeruatis ſeruandis illicite retinetur.*
203 *Beneficium confertur ſi vacet, & quando debeat conferri.*
204 *Tempus ad conferendum currit à die ſcientiæ.*
205 *Quæ ſcientia debet eſſe certa, ponitur deciſio Rotæ.*
206 *Beneficium multis modis amittitur.*
207 *Beneficium amittitur ob crimen, reſignationem, &c.*
208 *Beneficium extinguitur vnione, ſuppreſſione, &c.*
209 *Beneficium alteratur per diſmembrationem, diuiſionem &c.*
210 *Beneficium ſine reditibus non eſt beneficium.*
211 *Canonicus ſine prabenda dicitur Canonicus in herba.*
212 *Canonicatus quid ſit.*
213 *Canonia quid ſit.*
214 *Præbenda alia ſpiritualis, alia temporalis.*
215 *Beneficiū quando poſſit conferri non habenti qualitates quiſitus.*
216 *Aetas requiſita in beneficijs requiritur etiam in coadiutorijs eorundem beneficiorum.*

Quid ſit Beneficium Eccleſiaſticum, Quotuplex, cui conferatur, & quomodo, & quando amittatur.

CAPVT PRIMVM.

1 Homines cum ad Deum colendum naturæ lumine excitentur, vt in *Pſalm.* 4. quo agnoſcūt Deum eſſe, &
eum eſſe Omnipotentem, Sapien-
2 tiſſimum, Optimum, & eius voluntate cuncta regi, ac gubernari, eumque eſſe Principium rerum omnium includens omnes perfectiones omnium attributorum, fontem totius eſſe, & omnis perfectionis, continentem in ſe omnem rationem eſſendi, & Deum colen-
3 dum, & adorandum eſſe cultu latriæ ſignificante noſtram ſubiectionem, & dependentiam ab ipſo Primo Principio; atq; in religione erga Deū quatuor actus ſpectari poſſunt, qui quò perfectiores ſunt, eò perfectior eſt huius virtutis functio. Primus eſt, conſideratio infinitæ maieſtatis Dei, & omnia ab ipſo pendere. Secundus eſt, conſideratio
5 noſtri nihili ideſt, nos ex nobis nihil

eſſe, nihil habere,ſed quidquid ſu-
mus,& habemus Dei eſſe, & à Deo
aſſidue pendere. Tertius, profunda
mentis ſubmiſſio, & inclinatio co-
ram Deo, qua mens hæc ipſa inte-
rius teſtetur. Quartus, eorundem
profeſſio exterior verbis,geſtu cor-
poris,vel alijs modis.

6 Etenim cultus Deo debitus exer
cetur per varios actus internos, &
7 externos,internos, deuotionem, &
orationem,externos adorationem,
ſacrificium, oblationem primitia-
rum,donorum, & decimarum, vo-
tum, iuramentum, adiurationem,
laudem, & gratiarum actionem.
S. Thom. 2.ſecundæ quæſt. 83. art.
vlt.Leonardus Leſsius de Iuſtitia, &
Iure lib. 2. cap. 36. num. 6.& cap.
37. in princ. Et in ipſa lege natu-
8 ræ patet Deo Sacrificia fuiſſe obla-
ta.Gen.4. vbi Enos cœpit inuocare
nomen Domini, idq; penes om-
9 nes gentes ſeruatum fuit,licet in-
cognitione veri Dei, & Sacrificio-
rum qualitate pleriq; errauerint,
vt apud Macrob. lib.1.Saturn. cap.
5. & 7. & lib. 3. cap. 6. Alex. ab
alex. dierum genialium lib. 6. cap.
vlt. Hinc eſt, quod cum ad eadem
ſacrificia peragẽda hominum ope-
10 ra eſſet neceſſaria,apud omnes po-
pulos aliqui fuerunt electi pietate
alijs præſtantiores, qui eadem ſa-
crificia peragerent, & à Sacris ad-
11 miniſtrandis Sacerdotes ſunt ap-
pellati,vel alio nomine,& in varios
ordines diſtinguebantur,vt ait Ari
ſtot.polit.lib.6.cap.vlt.& lib.3. cap.
6. & Plato 6. de legibus. Iſtique in
12 ſummo honore ſunt habiti ſemper,
vt quibus Rempublicam,patriæ ſa-
lutem,domos,& omnia eorum cre-
dita æſtimarent, vt refert Valer.
Max.lib.1.Dion. Halicarn. lib.2.
& Corn. Tacit. de morib. German.
lib.4. Cumq; æquitas ſuaderet, vt
13 talibus militantibus ſtipendia tri-
buerentur, quia nõ eſt alligandum
os boui trituranti, & qui Altari ſer-
14 uit de Altari viuere debet, cap. ex-
tirpandæ, & cap. cum ſecundum, de
15 præbend. inde certi reditus Sacris
Miniſtris fuerunt applicati. Corn.
16 Tacit. 4. Annal. Decimæ etiam à
veteribus ſoluebantur Sacerdoti-
bus,vt teſtatur Plinius lib. 19.cap.
17 14.ad finem, & etiam in lege natu-
ræ decimæ, & alij fructus Miniſtris
in Dei honorem dabantur. Gen. 4.
18 idq;in lege ſcripta præcipitur, Exo-
di 22.& Leuit.27.quæ dantur Deo
in recognitionẽ ſupremi dominij,
19 & ideo decimæ ſunt de iure Diui-
no. Doct. in rubr. & cap. 1. de de-
cim.Io.Petrus Moneta in tract. de
decimis cap. primo quæſt. 2. num. 5.
& ſequentibus, & decima eſt tri-
20 plex perſonalis, realis ſeu prædia-
lis, & mixta, vt per Monetam vbi
ſup.quæſt.2.cap.3. & de redecima
per tractat ibidem cap.10.Et quam-
uis Dominus Noſter IESVS
CHRISTVS Apoſtolis dixe-
rit, vt nihil poſſiderent, non au-
rum, argentum, &c. ſed ſcirent ſe
nutriẽdos eſſe à Domino. Matth.
10. & Luc. 9. promittens eis mer-
cedẽ copioſam in Cœlis, & tempo-
re Apoſtolorum, qui cathechiza-
batur in Fide cõmunicabat in om-
nibus bonis ei, qui illum catechi-
zabat. Paul. ad Galat. 6. & fie-
bant collectæ, & eleæmoſinæ, quæ
21 egenis diſtribuebantur, atque
tunc eſſent omnia communia, cre-
ſcente tamen populo Chriſtiano,
& publicato Euangelio in vniuerſo
terrarum Orbe,vt docet Ireneus lib.
1.& Iuſtin. lib. aduerſus Triphoniũ
creuit etiã numerus miniſtrorum,
22 & Gradus Ordinum Eccleſiaſtico-
rum conſtituti, ſeu verius in vſum
redacti fuerũt,ideſt,Oſtiarij,Lecto-
res,Exorciſtæ,Acolithi, Subdiaco-
ni,Diaconi Presbyteri,& per Ciui-
tates Epiſcopi, vel Præſules diſtri-
buti ſunt. c. Cleros diſt. 21. & diſt.
23 23. per tot. & docet Clemens Ro-
manus Diuum Petrum Apoſtolo-
rum Principem id ſtatuiſſe Epiſt.
prima ad Iacobum. refert Illuſtriſs.

Car-

Cardinalis Baronius Annalium Eccleſ. Tom. primo anno Domini *44. fol.324.& ſeq.*& præterea Apoſtoli,eorumq; ſucceſſores in Vrbibus
24 præcipuis, & inſignioribus conſtituerunt Patriarchas, Primates, & Archiepiſcopos,qui de cauſis principalibus cognoſcerent. *c. vrbes. diſt.80. &* Presbyteros in modicis pagis,*c.Epiſcopi. d.diſt.80*. Deinde
25 S. Dioniſyus Papa in toto orbe diuiſit Parochialium Eccleſiarum terminos concedens ſingulis Presbiteris ſua cęmeteria, & decimas anno Domini 270.vt habetur in *c. primo 13.q.1.& cap.paſtoralis,de his quæ fiunt à Præ.ſine con.Cap.* refert *Card.Baron.vbi ſup.tomo 2.prædicto anno 270. fol.590. Nauar.in c.placuit.de Pænitent.diſt.6.n.3*. Tẽpore autem S. Vrbani Papæ anno Domini 231. Eccleſia Romana cœpit
26 prædia poſsidere, & prædictus Papa pœnam excommunicationis promulgauit contra alienantes bona Eccleſiaſtica *c. videntes 12.q.1.* & latiſsime de decimis, & bonis Eccleſiaſt.*Card.Baron.vbi ſup.tomo primo anno* Domini *57.fol.448.49. 50. & 51. & tomo 2. anno* Domini
27 *233.fol.357.* refert quod S. Vrbanus Papa prædictus fecit omnia miniſteria ſacra argentea, & adeo his abũdaſſe Eccleſias, vt etiam lucernas habere ſolerent argenteas, & quod pertinet ad Romanam Eccleſiam de ſacris vaſis argenteis, certum eſt dum refoderetur crypta illa,qua fideles ſacra agentes occluſi fuerant,inuenta ſunt in ea multa ſacra miniſterialia vaſa ex argento confecta, & in rebus geſtis S. Laurentij, quas Prudẽtius ſacro Hym-
28 no cecinit, non argento tantum, ſed & auro offerre Romanos Pontifices incruentum ſacrificium conſueuiſſe narratur,& de ampliſſimis donis Deo,& Eccleſiæ datis à Cõ-
29 ſtantino Imperatore tempore S.Silueſtri Papæ latiſſ.*Card.Baron. vbi ſup.tomo 3. anno* Domini *324. fol.*
30 *228.229.& ſequentib.* Quia igitur ad Sacrificium requiritur Sacerdos,
31 & Altare, etenim offerre ſacrificiũ proprium munus eſt Sacerdotis. *Epiſt.S.Pauli ad Hebr.* 5. & Altare ad vſum ſacrificij dumtaxat erigi-
32 tur. *Leſsius vbi ſup.cap.38.dubit. 2. num.*7.ea propter præfato tempore Conſtantinus Eccleſias, & Al-
33 taria, & Capellas ædificauit, ornauit,& dotauit, & ſtipẽdia miniſtris Eccleſiarum ex collatis à ſe bonis diſtribuit, & decreto publico permiſit, vt cuilibet licitum eſſet bona Eccleſijs donare. *c.futuram,cap.vi-*
34 *dentes, 12.q.1.l.1.C.de ſacroſ.Eccl.* & poſtea ſtatutum eſt ne Eccleſiæ ædificarentur ſine dote, ex qua conſeruari poſſint, & victus clericis præſtaretur, *cap. nemo. de conſec. diſt. 1. & cap. ad audientiam. de Eccleſ. ædific. & §.ſi quis Auth. de eccleſiaſt, titul.* deinde ex pietate fidelium Eccleſiæ fundatæ, & dotatæ ſunt, capellæ, & Altaria,& vt
35 facilius ad id inuitarentur fideles, eiſdem ſuper Eccleſijs, Capellis,& Altaribus ex gratia, & largitate Iuſpatronatus conceſſum, & reſeruatum fuit, de quo Iurepatronatu latiſsime in hac Praxi eſt pertractandum.
36 Ergo ex prędictis bonis Eccleſiæ tributis conſtituta ſunt beneficia
37 Eccleſiaſtica, quæ diuerſimode nuncupantur, quandoq. id dicitur beneficium. *cap. cum in cunctis. de elect. cap.1. de Reg. iur.lib.6.* inter-
38 dum appellatur ſanctuariũ Dei *cap. conſuluit. & cap. vlt. ne prel. vic. ſuas.* Aliquando Sacerdotium à ſacris tractandis,*cap.pen. ne prel.vic. ſuas. & l. vitricus, cum ſeq. ff. de donat. int. vir. & vx.* Reditus au-
39 tem beneficiorum Eccleſiaſticorum olim ita erant diſtributi in quatuor partes,prima pro Epiſcopi alimentis, ſecunda pro alimentis clericorum, tertia pro pauperibus, quarta pro fabrica Eccleſiæ. *c. vulterana & c. de reditibus & c. quatuor.*

12.

40 *12.q.2.*ſucceſſu vero temporis prę-
dicti reditus ſunt magis diſtincti,
& ſeparati, quia Epiſcopi habent
ſeparatos reditus, & ſic alij Cleri-
ci, & de prædicta dictorum redi-
tuum diuiſione optime *Nauarrus*
in tract.de reditib. *Eccleſiaſt. quæſt.*
prima monit.51. num. 1. *& ſeq.* &
41 ex dictis reditibus tenētur benefi-
ciati alere pauperes *c. aurum.& c.*
gloria *Epiſcopi* 12.*q.*2. cum bona
42 Eccleſiarum dicantur eſſe patri-
monium Chriſti *cap.cum ex eo.,cir-*
ca med. de elect. lib. 6. & c. quoniā
quicquid. 16. q. 1. vbi dicitur quo-
niam quicquid habent Clerici pau
perum eſt,& domus illorum omni-
bus debet eſſe communis, ſuſcep-
tioni peregrinorum, & hoſpitum
inuigilare debent,&c. non enim
poteſt beneficiatus iuſte impende-
43 re reditus ſui beneficij,niſi in ſuos,
ſuorumq; neceſſarios vſus, & in
remunerationem de ſe benemeri-
torum,& in pauperum alimoniam,
intelligendo tamen per pauperes
etiam alia opera pia,& conſequen-
44 ter peccāt mortaliter ſi in alijs ex-
penderint, *ita S. Thom. 2. 2. quęſt.*
185.art.7.Innoc.in cap.indecorum,
de ætat. & qualit. Nauarr. latiſs.
vbi ſup.monit. 20. & ſequentib. &
tenentur ad reſtitutionem.*Nauarr.*
vbi ſup. queſt. 1. *monit. prima,&*
ſeptima neq; de talibus fructibus,
45 & reditibus Eccleſiaſticis Clerici
teſtari poſſunt. *cap. relatum. 2. de*
teſtam.c.Epiſcopi.& c.ſint manifeſte
12.*q.*1.latè *Nauarr.vbi ſup. quæſt.*
3.*monit.prima* niſi facultatem te-
ſtandi habeant à Summo Pontifi-
ce ex priuilegio, vel ex concordia
facta inter Cameram Apoſtolicā,
& Clerum alicuius Diœceſis ſuper
46 ſpolijs Clericorum, vt eſt in hac
Piſana Diœceſi,in qua Clerici poſ-
ſunt teſtari ex concordia inita ſu-
per ſpolijs, pro quibus ſingulis an-
47 nis ſoluitur in Feſto Sanctorum
Apoſtolorum Petri, & Pauli Came
ræ Apoſtolicæ nomine totius Cleri
quædam quantitas pecuniæ in
concordia taxata, & conſtituta;eſt
48 tamen notandum quod Clericus
beneficiatus poteſt habere triplicia
49 bona, patrimonialia,qualia ſunt,
quæ per ſucceſsionem, induſtriam,
donationem,vel alias artes adepti
ſunt, alia quaſi patrimonialia,quæ
50 quęſita ſunt ratione Clericalis Or-
dinis,vel officij,putà ex lucro quę-
ſito ex celebratione Miſſarum, pro
Capellania ex Vicariatus offi-
cio,prædicatione,vel Confeſsiones
audiendo, & de his concludit *Na-*
uarr. vbi ſup. d.quæſt. prima monit.
51 *19.* Clericos poſſe ad libitum di-
ſponere, & teſtari, alia autem ſunt
52 bona Eccleſiaſtica, quæ lucrantur
Clerici ex reditibus ſuorum be-
neficiorum, & in his cōcludit *Nau.*
ibidē ſeruanda eſſe ſupradicta *ex* S.
*Thom.& Innoc.*ea ratione,quia Cle
53 ricus non eſt dominus bonorum Ec
cleſię,ſed adminiſtrator, eſt tamen
54 maior vſuario, quia nudum vſum
non habet,eſt minor vſufructuario
quia vſufructuarius de fructibus
diſponit ad libitum, vide *Car-*
dinal. Seraphinum deciſione. 594.
numero ſeptimo Clericus autem
tenetur eos diſpenſare prout ſu-
pra concluſum eſt, *Nauarrus vbi*
ſupra quæſtione prima monit. 21.
numero quarto, & facit quod di-
cit *Conc.Trident. ſeſſ. 25.de reform.*
cap.primo vbi hæc habentur, Epi-
ſcopi,& Beneficiati res Eccleſiaſti-
55 cas, quæ Dei ſunt, conſanguineis
non donent,ſed ſi pauperes ſint, ijs
vt pauperibus diſtribuant, eas au-
tem non diſtrahant, nec diſsipent
illorum cauſa, immo quam maxi-
me poteſt, eos Sancta Synodus
monet,vt omnem humanum hunc
erga fratres,nepotes,propinquoſq;
carnis affectum, vnde multorum
malorum in Eccleſia ſeminarium
extat, penitus deponant.

Quoniam igitur tractatus no-
ſter eſt de Iurepatronatus, quod
cadit in beneficio Eccleſiaſtico, &
ſine

ſine beneficio non datur Iuſpatronatus, bene eſt , vt prius breuiter videamus, Quid ſit beneficium Eccleſiaſticum,quotuplex , cui conferatur,& quomodo,& quando amittatur.

56 Quoad primum. Beneficium eſt gratia conceſſa pręter ius,& ſic differt à reſcripto , & definitur in *cap. primo quib.mod.feud. amit. in vſib. ſeu.& à lo.de Silua in tract.de benefic.part.pri.q.1.et à Rebuffo in praxi benefic.tit.* quid ſit , & quot modis dicatur beneficium. Igitur benefi-
57 cium eſt beneuola actio gaudium tribuens capienti , quod dupliciter recipitur primo largè , & compre-
58 hendit reſcriptum, mandatum , & omne id , per quod alicui benefit. *Bart. & alij. in* l. *vlt. ff. de conſt. Princ.& in l.cum de beneficio.ff. ad legem falcidiam* . Secundo capitur ſtrictè pro Principis liberalitate , ſeu gratuita conceſſione, ſeu gratia *cap.quamuis.de præb. lib. 6. cap.decet.de reg.iur.lib.6.l. beneficium. ff. de Conſt. Princ.* & quot modis hoc nomen beneficium accipiatur, tradit Moneta in ſuo doctiſſimo tractatu,de commutationibus vltimarum voluntatum. *cap. 10. de derogat.qualil.beneſ. in fundat. appoſit. num.11*

Verum de iure Canonico hæc obuentionis Eccleſiaſticæ portio ,
59 quæ pro ſeruitio datur, vocatur beneficium Eccleſiaſticum , quia à benefactis hominum tempore naſcentis Eccleſiæ proceſsit , & quia benefit illi,cui confertur.*Cardin.in clement.2.not.8.de iudicijs* .

60 Quod tripliciter capitur , large pro omni prouentu , & commodo , quod ab Eccleſia percipitur, interdum pro præbenda.*cap.ex parte.de conc. preb.* & interdum pro titulo beneficij.*Card.in clem.cauſam. not. 5.de elect.*

61 Beneficium igitur Eccleſiaſticũ ad hoc vt ſit tale ſex requiſita habere debet tradita ab *Abb.conſ.47. num.1.p.2.Dec. in rubr.de reſcript. num.3.refert Hieron. Gonzalez. in comment.ad Reg. octauam Cancell. gloſſ.5.num.6.& ſequentib.Io. Aloiſius Riccius in praxi rerum fori* Eccleſiaſtici,*in praxi Sacramenti ordinis.deciſ.300.* Primum requiſitum eſt,quod ſit fundatum auctoritate Epiſcopi *gloſſ.in clem.2. de decimis.* in verbo,ſi beneficiorum *c. quæſitũ. 1. q. 3. Gomeſius in Reg. de annali quæſt.20*.ſecundum requiſitum eſt,
62 quod habeat quid ſpiritualitatis annexum , cum ob diuinum officium detur beneficium. *cap.fin. de reſcript.lib.6.*

63 Tertium requiſitum eſt , quod ſit conferendum Clerico,non autẽ Laico. *cap. cum adeo de reſcript. & ibi gloſſ. in verb. nec Clericus* .

64 Quartum requiſitum, quod conferri non poſſit, niſi ab Eccleſiaſtica perſona. *c. ſi quis deinceps. & c. per Laicos.16.q 7.*

65 Quintum requiſitum , quod ſit perpetuum, ideſt, quod non conferatur ad certum tempus,ſed perpetuo , & ad vitam illius, cui confertur *c. Sanctorum. diſt. 70.*

66 Sextum requiſitum eſt, quod conferens non poſsit ſibi ipſi illud conferre,nec retinere.*cap.fin.de inſtitut.* & pure , & ſine conditione conferatur.*c.ſi quis præbendas. 1.q. 3.*& hæc ſunt ſubſtantialia requiſita in beneficio Eccleſiaſtico. *Felin. in cap. in noſtra num. 9. de reſcript.* & fuit dictũ in Firmana Hoſpitalis 27.Nouemb. 1577. coram Graſſo ſub his verbis : In propoſito dubio Domini duas quæſtiones diſtinguebant,prima,an Eccleſia S. Mariæ , de qua eſt cõtrouerſia,ſit benefitiũ Eccleſiaſticũ, ſecunda an ſit Hoſpitale &c. & quod primã quæſtionẽ pro affirmatiua,quod ſit beneficiũ Eccleſiaſticũ,allegabatur per Dominos informãtes,quod habet dotem,campanile , percipit decimas, quę non poſſunt deberi loco Laicali ex allegatis. Hoc fundamentum

tum, ſecundùm Dominos videtur concludere, quòd hæc Eccleſia non ſit oratorium priuatũ, ſed Eccleſia iuxta *conſ. Card. 4. de relig. dom. Butr. conſ. 19. num. 19. Abb. in c. patentib. num. 1. de priuileg. Rom. conſ. 477. n. 12. & 13.* ſed quòd propterea ſit beneficiũ Eccleſiaſticũ, non videtur concludenter inferri, quia Eccleſia, & benefitium Eccleſiaſticum differunt, vt per *Barbat. in clem. cauſam. § quod ſi forſan. num. 24. de elect.* nam beneficium ex ſequentibus ſignis cognoſcitur, videlicet, ex ratione perſonæ conferentis, illius, cui confertur, & modi, quo confertur, & oneris annexi. *Barb. vbi ſup. n. 27. cum ſeq. AEgid. latè in c. ſuper. hoc nu. 16. de re iud. & in c. in noſtra. nu. 10. de reſcript. Abb. conſ. 47. col. 1. lib. 2. Gig. de pẽſionibus q. 86. num. 7. Dec. in rubr. de reſcript. num. 3. verſ. & ibi concludit.* hìc autem non conſtat de aliqua collatione iſtius Eccleſię, niſi de vna, de cuius etiam effectuatione adhuc dubitatur; tamen Domini hoc etiam non attento per modum inclinationis erant, quòd dicta Eccleſia eſſet nihilominus beneficium Eccleſiaſticum, moti, quia cum iſte ſit locus publicus ex ſupradictis, & non oratorium priuatum, ſed Eccleſia, quæ vt habet dotem præſumitur erecta auctoritate Epiſcopi, *Card. cõſ. 4. AEgid. latè in d. c. ſuper hoc num. 21.* vnde ſtante erectione huius Eccleſiæ, itẽ quod habeat dotem, *iuxta not. in c. nemo. de conſecrat. diſt. 1.* Item quòd habeat onus ſpecialiter annexũ, nempe celebrationem continuam diuinorum, vt conſiderat *AEgid. d. nu. 21. & Barb. in d. §. quod ſi forſan. n. 30.* videtur omnino iudicandum beneficium Eccleſiaſticum.

Concurrit etiam, quòd licèt dicta Eccleſia non conferatur alicui perpetuo, quod eſt vnum ex ſignis beneficij Eccleſiaſtici, *Butr. vbi ſup. verſ. cognoſcitur beneficium Eccleſiaſticum. AEgid. ſub. n. 21. verſ. & quia perpetuum eſſe debet*, & ibi (hoc enim eſt proprium ipſorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, vt ſint perpetua) tamen hæc ipſa Eccleſia ſemper committitur perſonæ Eccleſiaſticæ, vt patet ex dictis teſtium, ergo reputatur beneficium Eccleſiaſticum. *Barb. vbi ſup. num. 29.* imo ex eo ſolo, quòd locus ſit erectus auctoritate Epiſcopi, præſumitur beneficium, vt videtur velle *glo. in clem. ſi beneficiorum in glo. 1. in fine de decim.* Guid. *pap. dec. 187. num. 1. Bertran. conſ. 379. nu. 1. lib. 6. Ripa in c. decernimus. num. 69. verſ. in iſto puncto. de iudic. imo Rebuff. in c. quid ſit, & quomodo. nu. 8. in fine dicit*, quòd Cappella fundata à ſeruientibus Deo licèt non appareat de auctoritate Epiſcopi, tamẽ prȩſumitur beneficium Eccleſiaſticum *AEgid. tamẽ quẽ ipſe allegat non ita loquitur in q. 16. in fine verſ. Secundo, quia & ſi teſtatur* vbi in dubio vult rem debere recipi in caſu, in quo eſt.

Et quamuis non conferatur in titulum, tamen ſatis videtur eſſe, quod poſſit conferri, quando eſt locus conſecratus, & habet dotem, vt ſẽſit *Abb. in c. auctoritate in fin. de cenſib.* & ita videtur etiã intelligendus *Sarnen. de infirm. q. 23.* vbi dicit, quòd oratoria veniunt appellatione beneficiorum, quæ dari poſſunt in titulum, & per omnia, tanto magis, quia Eccleſia ponitur pro beneficio, *c. 2. de conceſs. præb. c. cum non ignores. de præbendis. Rebuff. in tit. q. al. ſint. inſtitut. benef. num. 9.* & hæc quoad primam quæſtionem, an Eccleſia ſit beneficium Eccleſiaſticum, in qua, vt dixi, pro affirmatiua ex prædictis eſt inclinatũ per Dominos. quoad ſecundam, &c. vt ibi, & in eadem 14. Martij 1578. coram eodẽ.

Domini dixerunt conſtare ex deductis, quòd Eccleſia S. Mariæ ſit beneficium Eccleſiaſticum mo-

ti

ti fuerunt, quia omnia ſigna de-
quibus per *Calder.conſ.4.de præben.*
quod ſit Eccleſia, & non oratoriũ
priuatum, vel Hoſpitale concurrũt
in hoc caſu, vt in alia poſitione fuit
etiam dictum, quo ſtante ſequitur,
quod cum ſit Eccleſia erecta au-
ctoritate Epiſcopi, & dotata, dica-
tur conſequenter beneficium Ec-
cleſiaſticum *Guid. Pap. dec.* 187.
Bertr. & rip. alias allegati, & ratio
eſt, quia tunc poteſt conferri per-
petuo, *vt per Abb. in c. auctoritate in
fine. de cenſib. Sarn. de infirm. q.* 23.

Nec obſtat, quod non conſtet
de aliqua collatione, quia doct.
qui exemplo allegantur non requi-
runt, quod fuerit collata Eccleſia,
ſed tantum, quod ſit talis, quę non
poſſit conferri Laico, & ita loqui-
tur *Abb. conſ. 47. lib.* 2. *Gig. de penſ.
q.* 86. *num.* 7. *& ita loquitur Anch.
in c.* 1. *num.* 3. *de reg. in* 6. ad quem
ſe remittit *Dec. in rubr. de reſcript.
nu.* 3. quod in hoc caſu procedit ex
quo, vt, & ſupra dictũ eſt, fuit ere-
cta auctoritate Epiſcopi, maxime,
quia habet onus ſpeciale annexũ,
nempe celebrationem diuinorum
officiorum, vt in alia poſitione
fuit etiam conſideratum.

Et appellatione beneficij com-
67 prehenditur omnia beneficia cu-
iuſcumq; generis. *gloſſ. in cap. be-
neficium, et in cap. ſi gratioſe de
reſcript. lib.* 6. *Rebuff. in praxi,
tit. quid ſit beneficium. num.* 10. Ni-
colaus Gartia in ſuo doctiſſimo
tractatu de beneficijs Eccleſiaſti-
cis. *part. prima cap.* 6. *num.* 37. *&
Mraeſcott. Var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 3.

68 Quod beneficium Eccleſiaſticũ
varie a Doctoribus diffinitur, prout
refert *Gonzal. dicta gloſ.* 5. *nu.* 3. *&
Garz. vbi ſup. part. prima cap.* 2. *nu.
primo, & ſequentibus*, mihi tamen
placet diffinitio allata à *Lelio Zec-
chio in tract. de benefic. & penſionib.
cap.* 1. *num.* 8. *& ab Illuſtriſs. Card.
Toleto in in inſtructione Sacerd. lib.*
5. *cap.* 76. cum aliqua tamen addi-
tione, & per tractat etiam *Leſsius
vbi ſup. lib.* 2. *cap.* 34. *dubitat. prima
de beneficijs.*

Et diffinitur ita. Beneficium Ec-
69 cleſiaſticnm eſt ius percipiendi fru
ctus ex bonis Deo dicatis clerico
propter Diuinũ officiũ competens,
mediãte Canonica inſtitutione; ad
duntur hæc verba mediante can.
inſti. quia beneficium Eccleſiaſti-
cum non poteſt abſq. Canonica in-
ſtitutione obtineri *cap. beneficium.
de reg. iur. lib.* 6.

70 Eſt ius, ideſt ſpirituale ius. *cap.
dilecto* 25. *de præb. Felin. in cap.
conſulere de ſimonia*, eſt ius ſpiritua-
le principaliter, & habet annexorũ
temporale, cum ſit ius percipiendi
fructus, ius, ideſt facultas, & pote-
ſtas; ſicut, dicitur, actio eſt ius. i. fa-
cultas à iure proueniens, ex bonis
71 Deo dicatis. ad differentiam rerum
ſecularium, Clerico, quia Laico
non poteſt conferri, propter diui-
72 num officium, quia per hoc datur
beneficium. *cap. vlt. de reſcript. lib.*
6. mediante Canonica inſtitutio-
ne, quia per eam obtinetur benefi-
cium *d. cap. beneficium*, quæ inſtitu-
tio datur ab Epiſcopo, vel alio in-
feriore facultatem habente, vt in-
fra dicetur. Poteſt tamen Laicus,
73 etiam fœmina ex priuilegio Apo-
ſtolico beneficia conferre. *c. Adria
nus. c. in Sinodo. diſt.* 63. *Abb. Conſ.
et Felin. in cap. dilecto de teſtib. Gon-
zal. vbi ſup. gloſſ.* 22. *num.* 13. *Garz.
vbi ſup. num.* 33. & quando Laicus
poteſt conferre, per talem colla-
74 tionem acquiritur beneficium, nec
requiritur inſtitutio, aut confirma-
tio Epiſcopi; alias Laici ſunt om-
nino talis iuris, & facultatis inca-
paces *Garz. ibidem. num.* 35. *& fuit
dictum in Aquinaten. Monaſterij*
26. *Ianuar.* 1601. *coram Illuſtriſs.
Card. Seraſino*, in qua Domini ſine
difficultate cenſuerunt nullum ius
competere Domino Ioanni Zappa-
te ex collatione ei per Proregem
facta ſuper monaſterio, de quo agi-
tur

tur, non quidem ratione titulis; quia talis iuris conferendi Laici sũt incapaces, eiſq; ius reſiſtit. *c. ſi quis deinceps. c. per Laicos, c. Laicis.* 16. *q.* 7. & iam fuit in hac cauſa reſolutum. Nam licet ex priuilegio Papæ, Reges poſſint aliquando cõferre beneficia. *c. Adrianus il* 2. 63. *diſt. c. dilectus il* 3. *de præb. c. cum inter. de conſuetud.* Io. *Montaygn. de bigam. q.* 5. tamen adhuc requiritur priuilegium. *d. c. ſi quis deinceps* 16. *q* 7. *Rebuff. de nominat q.* 21. *nu.* 58. *Silua de benef. p.* 2. *q.* 23. *ex traditis per* Io. *Andr. in c.* 2. *in fine. de præb. in* 6. *Anch. in c.* 1. *n.* 3. *verſ. circa perſonã. de reg iur. in* 6. & ideò tale ius neq; præſcriptione, neq; conſuetudine quæritur. *Abb. in d. c. dilectus. num.* 6. *de præb.* Alex. *conſ.* 74. *num.* 17. & 19. *lib.* 4. *Dec. conſ.* 134. *nu.* 3. *Felin. in c.* 2. *nu.* 3. *de maior. & obed. & in c. dilecto. num.* 1. *de teſtib. Balb. de præſcript.* 1. *part. q.* 7. *num.* 16. & fuit reſolutum in cauſa *Tolatan. iuris nominandi coram Illuſtriſ. Blãchetto* 27. *Aprilis* 1584. vltra quod de præſcriptionis interuptione conſtat, vt bene deducitur in facto; nõ obſtat diſpoſitio *c. conſultationib. de iurepat.* quia non concurrunt requiſita, nempe titulus ſaltem coloratus: præſentatio coram ordinario, & bona fides, vt per *gloſ. ibidem, & Butr. num.* 8. *verſ. quarto caſu.* & quod eſt maxime animaduertẽdũ, textus ille loquitur in terminis iuriſpatronatus, cuius Laici non ſunt incapaces, nos autem ſumus in collatione facta à Laico nomine regis, quæ habet manifeſtam iuris reſiſtentiam, & cum hoc ius conferendi ſit ſpirituale, & ſpiritualia poſſideri non poſsint à Laicis. *c. meſſana. de elect. non inducitur* ius aliquod *ex collationib.* de facto emanatis aduerſus iuris diuini diſpoſitionem. *c. quanto. de conſuet. Anch. in c. ſi quãdo. de off. deleg. in* 6. *Card. in clemen.* 2. *in princ. de Magiſtr. Bald. in* §. *ſi Clericus.* de pace. tenenda, & ita concluſum pro informãte,

75 Quoad ſecundum, Quotuplex ſit beneficium eccleſiaſticum. Variæ, & plures deciſiones beneficiorum ponuntur à *Rebuff. vbi ſup. in tit. quotuplex ſit beneficium. ab Hoieda in tract. de benefic. compatib. & incompatib. in præfatione num.* 7. *à Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 7. *nu.* 39. *vbi alios refert: à Garc. vbi ſup. p.* 1. *cap.* 6. *num.* 1. *& ſequentib. à Card. Toleto vbi ſup. & à Leſſio vbi ſup. lib.* 2. *cap.* 34. *dubitat.* 2. *& à Moneta vbi ſup. nu.* 18. *& ſequentib.* ex quorum omnium dictis poſſunt plures adduci diuiſiones, ex quibus breuiter quaſi in quodam compendio apparebit, & declarabitur denominatio omnium beneficiorũ.

76 Prima eſt diuiſio, quia beneficia alia ſunt maiora vt Papatus, Cardinalatus, Epiſcopatus, & Abbatia, & ſimilia. & maiora dicuntur ratione maioris dignitatis, vel maiorum prouentuum, alia & cætera beneficia ſunt minora. *Garc. d. cap.* 6. *nu.* 2. *cap maioribus.* 8. *de præb. Zecchius vbi ſup: cap.* 1. *n.* 10.

77 Secunda diuiſio. alia ſunt beneficia curata, ideſt curam animarum habentium, ſeu parochiam. *extrauagant. execrabilis.* §. *quantum. de præb.* & quæ requirantur ad conſtituendam eccleſiam parochialem tradit *Staphileus de liter. gratiæ, tit. de qualitate, & ſtatu benefic.* §. *circa ſecundum à nu.* 1. *Sarnen. in Reg. de idiomate. quæſt.* 11. *Hoieda vbi ſup. cap.* 13. *à num.* 2. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 6. *à nu.* 34. *Mareſcott. vbi ſup. lib.* 2. *cap.* 95. & quæ ſit eccleſia parochialis doctiſſime declarat *D. Ioan. Antonius Maſſobius Archipreſbyter Alexandriæ in Praxi habendi concorſum ad parochial. eccleſ. prælud.* 3. *de eccleſia parochiali.*

Alia ſunt beneficia ſimplicia nõ curata, & in dubio beneficium cen-
78 ſetur ſimplex, & qui dicit curatũ probare debet. *Staphil. vbi ſup.* §.

1. nu.

1. *nu.* 1. *Rebuff. vbi ſup. tit. ſeculare beneſ. quot. nu.* 11. *Menochius de arbitrar. iudicum lib.* 2. *caſu* 201. *nu.*62. *&* 75. *Hoieda d. cap.* 13. *n.* 2. & fuit dictum in *Calaguritana congruarum* 16. *Nouemb.* 1571. *coram Oradino*. in qua fuit concluſum per omnes dominos, quòd omnes beneficiati in dictis eccleſijs exerceant ſimul curam, itaut intret pro eis ſupradicta deciſio ad effectum, de quo agitur, ſcilicet vt dictis beneficiatis debeatur congrua portio de iure communi, ſed quòd cura committatur ab Abbate vni ex dictis beneficiatis, & quòd ille dicitur parochus, ſiue curatus. & & moti ſunt Domini, quia in hoc caſu plura concurrunt, primo, concluſio iuris, quòd beneficia præſumantur eſſe ſine cura. *Aegid. deciſ.* 676. *incip. ſi impetrans. Staphil. in* 2. *par. in tit. de qual. & ſtat. beneſ. in princ.* Secundo, quia omnes teſtes etiam ipſorum beneficiatorum deponunt, quod beneficia in dictis locis ſunt ſimplicia, ergo ſequitur, quod ſint ſine cura. *Staph. l. in d. loco. Rebuff. in prax. benefic. in* 1. *par. in tit.* quod duplex ſit beneficium. Tertio, quia notorium eſt tam in Regno Hiſpaniarum, quàm in curia, & ita atteſtantur practici in diuerſis locis, & dicunt teſtes examinati, quod in diœc. Calaguritana beneficia non ſunt curata duob. exceptis, videlicet, eccleſia de ſancta pia, ſed cura eſt apud Epiſcopum, & apud clericum, cui Epiſcopus curam demandat. cum ergo hæc beneficia ſint in diœc. Calagurit. dicuntur eſſe ſine cura, & in eis videtur Abbas eſſe loco Epiſcopi, & ideo ipſe demandat curam, vt dicunt plerique teſtes. Quarto, quia multi teſtes deponunt, quod Abbas mãdat curam vni ex dictis beneficiatis, qui eam exercet, & ille appellatur curatus, & modò rector, & modò parochus, vt de vltima deponunt aliqui teſtes beneficiatorum, præſertim 26. 27. & 28. de quibus in quarto præſuppoſito, & de alijs alij teſtes. vnde ſequitur, quod non omnes dicti beneficiati exercent curam, & iſte ſtatus eſt attendendus per allegata in princ. duob. fundamentis. *& not. in c. cum non ignores. de præb.* Quinto faciunt verba poſita in inſtrumento compromiſſi, de quibus in præſuppoſito 18. in quo clare hæc omnia ab ipſis partib. idest Abbate, & beneficiatis narrantur, & hoc intellexerunt Domini, præſuppoſito, quod inſtrumentum ſit in forma probante. Sexto, quia beneficiati in articulis, vt in 19. præſuppoſito, ponunt, quod hæc beneficia ſint ſimplicia, & quod diuiduntur per medias, tertias, & quartas, quod eſt argumentum, quod beneficia non ſunt curata, cum ea non ſoleant diuidi, vt in *tit. vt eccleſiaſtica beneficia. not. in c. de maiorib. de præb.* Septimo, accedit, quod vnus ex dictis beneficiatis poſuit in articulis remiſſiue, quod in dictis eccleſijs conſueuit cura animarum vni committi, cui vltra ordinarios fructus ſui beneficij datur alia portio pro cura, vt in præſuppoſito 20. ergo apertè fatetur, quod omnes beneficiati non exercent curam, ſed ille, cui Abbas illam committit. nec obſtat reuocatio confeſſionum per Garziam Michaelem, tum quia fuit facta poſt ſupradictam reſolutionem, & ſic intempeſtiuè, & eo magis, quia idem probatur per teſtes, tum quia non allegatur iſta confeſſio pro fundamento præcipuo, ſed pro confirmatione. Octauo, prædicta omnia confirmantur, quia teſtes beneficiatorũ, de quibus in præſuppoſito 12. & multi alij dicunt, quod Abbas, & monachi percipiunt omnes decimas, ergo conſequens eſt, quod beneficia non ſint curata, nec in

eis exerceatur cura principaliter, & naturaliter, quia obtinentes ipſi perciperent decimas, cum decimæ de iure debeãtur obtinentibus beneficia curata. *toto tit. de decim.* Nono accedit, quod domini in *d. deciſ.* conſiderarunt exercitium curæ, quod non poſſit conferri, & tum in pluribus præſuppoſitis expreſſe conſtat, quod Abbas committit, & aufert curam vni, vel alijs beneficiatis. Decimo, quia in literis collationis, de qua in 15. præſuppoſito apparet, quod Abbas confert beneficia, & forſan confert curam, & ſic iniungitur cura, & eius exercitium connexe ipſi beneficio, quia ſufficeret illud contuliſſe, in quibus remanet firma concluſio contra beneficiatos. & non obſtat quod dd. beneficia ſint ſecularia perpetua, nec etiam ſecundum multos teſtes patrimonialia, vt in 2. præſuppoſito, & alijs, quia ex iſtis non infertur, quod beneficia habeant curam animarum, & quod ea obtinentes curam exerceant. maxime cum conſtet, quod ea ſint ſimplicia, vt apparet ex deductis in princ. & cæt. *vt ibi. Gonzal. vbi ſup. nu.* 91. & quæ ſint beneficia ſimplicia, & in quo differant. vide *Abb. in cap. de multa. nu.* 21. *& ibi Doctores. de præb. & Garc. vbi ſup. num.* 3. *& ſequentib.*

79 Tertia diuiſio. Beneficia alia ſunt ſecularia, alia regularia. ſecularia ſunt, Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primatus, Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Abbatia ſecularis, Decanatus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Primiceriatus, Sacriſtia, Theſaureria, Præpoſitura, Prioratus ſecularis, officium, & perſonatus, eccleſia parochialis, vicaria perpetua, quæ omnia beneficia regulariter habent iuriſdictionem, ſeu
80 adminiſtrationem; deinde ſunt alia beneficia ſecularia ſine adminiſtratione, vt Canonicatus ſecularis & præbenda, præſtimonia, cappellaniæ, Altaria, Hoſpitalia, de de quibus *Io. de Silua de benefic. par.* 1. *quæſt.* 2. *a nu.* 35. *ad finem. Petrus Gregorius Tholoſanus in nouis inſtitut. rei benefic. cap.* 10. *per tot. Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 5. *per totam. & gloſſ.* 7. *nu.* 39. *& ſeqq.* & ſecula-
81 ria ſunt, quæ clericis ſecularibus debent regulariter conferri, qualia ſunt cenſenda omnia beneficia,
82 niſi contrarium probetur. *Rot. dec.* 2. *de præb. in nouis. Staphil. vbi ſup. tit. de forma expectatiuarum. in decima forma. nu.* 10. *Rebuff. vbi ſup. tit. quotupl. ſit benef. num.* 30. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 6. *num.* 2. *& gloſſ.* 7. *nu.* 1. *& gloſſ.* 8. *num.* 9. & fuit dictum in *Pampilonen. Prioratus.* 21. *Iunij* 1599. *coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio. Garc. d. cap.* 6. *nu.* 12. aliquando tamen regulare
83 beneficium poteſt conferri ſeculari clerico; & beneficium ſeculare regulari viro. *Moneta vbi ſup. à nu.* 88. *ad* 100.

84 Regularia vero beneficia ſunt; quæ per regulares regi debent. *cap. cum de beneficio. de præb. lib.* 6. vt Abbatia, prioratus, & canonicatus regulares, & alia poſita à *Rebuff. tit. beneficia regularia multiplicia. à Garc. d. cap.* 6. *nu.* 13. *& par.* 7. *cap.*
85 10. & ad præſcribendum ſtatum regularitatis, & quod beneficium ſeculare fiat regulare, requiruntur quadraginta anni. *cap. cum de*
86 *beneficio. de præb. lib.* 6. ſed ad præſcribendum ſtatum ſecularitatis decem anni ſufficiunt. *Staphil. d. num.* 10. *& Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 7. *nu.* 8. *&* 9. ſed ſi completa ſit quadragenaria pro regulari, tunc etiam quadragenaria requiritur ad illud efficiendum beneficium ſeculare. *Rota deciſ.* 2. *de præb. in nouis. nu.* 1. & de beneficio ſeculari, & regulari tractat *Marius Antoninus variar. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 20.

87 Quarta diuiſio. Beneficia alia ſunt

ſunt collatiua, quæ per collationẽ obtinentur. alia electiua, quæ obtinentur per electionem à Superiore confirmandam, præſertim quando in electione ſeruatur forma *capituli quia propter. de elect. Rot. deciſ.1. de elect. in antiquis. gloſſ. in clem. quia contingit. §. vt autem verbo, electionem. de relig. domib. & ibi Cardin. Felin. in cap. in noſtra. de reſcript. Rebuff. vbi ſup. tit. de elect. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 10. n. 11.* beneficia autem, quæ prouidentur per electionem, quæ non æget confirmatione ſuperioris, non ſunt electiua, ſed potius collatiua, & electio tunc dicitur prouiſio. *gloſſ. Felin. & Rebuff. ibidem. Rot. in Vercellen. Canonicatus 4. Maij. 1598. coram D. Corduba*, & de eccleſia electiua tractat *Maſſobrius vbi ſup. prælud. 8.* & nunquid beneficia electiua veniant in mandatis de prouidendo, niſi de electione fuerit facta mentio ſpecialis. vide *Garc. d. cap. 6. nu. 27. & ſeqq.*

88 Quinta diuiſio. beneficia alia ſunt eccleſiæ collegiatæ. & colle-

89 giata eccleſia eſt, in qua tres, vel plures clerici ita ordinantur cum auctoritate ſuperioris, vt vnum corpus efficiant, vel collegium cũ ſigillo, & ſindico ſeu camerario. *Petr. Greg. Tholoſanus in partit. iur. canon. lib. 1. tit. 27. cap. 2. nu. 5. Moneta de commut. vlt. vol. c. 11. n. 34. Lambert. de iurepat. lib. 2. part. 1. quæſt. 5. art. 1. num. 30. Maſſobr. vbi ſup. prælud. 2.* & fuit dictum in *Pampilonen. beneficij. 11. Maij. 1590. coram Illuſtriſſ. Card. Mantica.* & fuit dictum in *Zamoren. Canonicatus de thoro. 12. Ianuar. 1598. coram Card. Seraphino.* in qua fuit reſolutum ſatis conſtare de incompatibilitate ad effectum iuſtificationis gratiæ Antonij, nam cum probetur, eccleſiam de thoro eſſe collegiatam, & habere Canonicos, vt patet ex ſtatuto antiquiſſimo anni 1493. quod in alijs ſtatutis recentioribus eſt repetitum, habeatq. arcam & ſigillum, quæ ſunt ſigna eccleſiæ collegiatæ. *Alex. conſ. 75. num. 2. lib. 4. Tib. Decian. conſ. 6. nu. 2. lib. 2.* ex quibus omnibus probatur ſufficienter eam eſſe collegiatam. vt per *Innoc. in c. poſtulaſti. de iurepat. Io. Andr. Hoſt. Abb. & alij in cap. nobis eod. tit.* & fuit dictum coram *Illuſtriſſ. Mantica in Placentina Præpoſituræ. 12. Februarij 1596.* vltra teſtes idem deponẽtes ſequitur huiuſmodi Canonicatũ requirere perſonalem reſidentiam ex decreto ſacri *Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. §. præterea obtinentibus. Alphonſ. Hoied. de incompat. benef. p. 1. c. 17. n. 3.* cumq. probetur pacificè poſſidere canonicatum in d. eccleſia, & parochialem S. Mariæ del Portal, vt bene concludunt teſtes, ſequitur eum poſſidere duo incompatibilia, quia vtrumque requirit perſonalem reſidentiam. &c. prout ibi. *& deciſ. 422. in recentiorib. apud Farinacium.* alia ſunt beneficia eccleſiæ non collegiatæ, quæ eccleſia non habet corpus, ſeu collegium ſed beneficia ſunt diſtincta, & omnino ſeparata quoad reditus, ſeruitia, & rectores.

90 Sexta diuiſio. Beneficia alia ſunt duplicia, ideſt, cum dignitate, & iuriſdictione, vt Archidiaconatus, Decanatus, Archipresbyteratus, & ſimilia, quia dignitas eſt quædã

91 prærogatiua in eccleſia. *gloſſ. in c. quia nonnulli. de cleric. non reſidentib. in verbo dignitates.* propriè tamen, quando adeſt facultas miniſtrandi in eccleſia cum iuriſdictione. *gloſſ. & Archidiac. in cap. 1. de conſuetud. lib. 6.* dignitas atta-

92 men, perſonatus, & officium differunt, vt ait *Garc. vbi ſup. par. 1. cap. 9. nu. 9. & 10.* nam dignitas eſt adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum cum iuriſdictione. *Abb. in cap. de multa. nu. 21. de præb.* per-

93 ſonatus eſt honor, & præcedentia

in eccleſia,qua canonicus alijs etiã ante receptis tam in choro, quàm in Capitulo præfertur, & officium
94 eſt adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum ſine iuriſdictione. *Doctores in cap.* 1. *de conſuetud. lib.* 6. *Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 15.16. *&* 17. largè tamen dignitas ſumitur pro perſonatu, & ſunt ſynonima, &
95 dignitas ſumitur pro perſonatu itaut iura, quæ videntur exprimere, & ponere iſta duo tamquam diuerſa, & ſeparata, potius faciant ad tollendas cauillationes, quàm vt denotent differentiam inter iſta. *Hoieda vbi ſup. par.* 1. *cap.* 9. *nu.* 1. *& Maſſobr. d. prælud.* 16. *num.* 4.
96 *&* 5. alia ſunt beneficia ſimplicia, ideſt, ſine dignitate, & iuriſdictione, vt capellania, & ſimilia, & declarat *Zecchius vbi ſup. nu.*10. *verſ. octauo. Rebuff. vbi ſup. tit. benefic. ſecul. quotup.*

97 Septima diuiſio. Beneficia alia ſunt ſacerdotalia, quando in fun-
98 datione fuit dictum, quod conferri debeant ſacerdoti, qui per ſeipſum celebret tot Miſſas in qualibet hebdomada, vel quod fuit dictum, quod beneficium ſit ſacerdotale, vel quod ad illud præſentetur ſacerdos, qui ſit actualiter ſacerdos. *Rocch. de Curte de iurepat. verbo, honorificum, nu.* 21. *Decius conſ.* 129.*nu.*5. *Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 5. *nu.* 75. *&* 100. & de beneficio ſacerdotali latè *Mar. Antonin. vbi ſup. lib.* 1. *reſolut.* 3. *&* 4. *Moneta vbi ſup. de comm. vlt. vol. cap.* 10. *nu.* 135. *& ſeqq. & Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 7. *dub.* 20. *à num.* 35.
99 ſi autem in fundatione fuit dictum, quod conferri debeant capellano, qui celebret bis in qualibet hebdomada, tunc poſſunt præſentari clerici non ſacerdotes, qui per ſubſtitutum celebrari faciant. *Lapus allegat.*35.*nu.*2. *& allegat.*117.*n.*2. *Cardin. in cap. de multa. de præb.*
100 quia verba illa non reſpiciunt ipſum factum celebrationis, neque obligationem ſacerdotij, ſed potius ſunt poſita ad denotandum dictum onus, & dictam obligationẽ. *Rot. in Lucana Capellaniæ* 12. *Decemb.* 1593. *coram D. Gypſio. Gonzal. vbi ſup. gloſ.*5. *nu.* 74. *ad* 89. *& Garc. vbi ſup. par.* 3. *cap.*4.*n.*1. *& par.*7.*cap.* 1. *nu.*40. Alia beneficia non ſacerdotalia ſunt, quæ cuilibet clerico conferri poſſunt, & nullo modo requirunt in clerico prouidendo ordinem ſacerdotalẽ.

101 Octaua diuiſio. Beneficia alia ſunt præſtimonialia, alia patrimonialia, alia magiſtralia, ſeu doctoralia. Præſtimonium dicitur qua-
102 ſi præſtans munium, quod ab initio fuit introductum pro ſtudentibus, & pro ſubſidio contra infideles, quod præſtimonium ſi detur in titulum perpetuum, & habeat annexum aliquid ſpiritualitatis dicitur beneficium, aliàs non dicitur beneficium. *Caſſadorus deciſ.* 3.*nu.* 32. *de præb. Mandoſius in Reg. de annali.quæſt.*12.*nu.*3. *Menoch. de arb.iud.lib.*2. *caſu* 201.*nu.*55. *Hoieda vbi ſup. par.* 2. *cap.*8. *nu.* 11. *& ſeqq. Gonzal. d. gloſ.*5.*§.*2.

103 Patrimoniale beneficium eſt, quod ex Apoſtolica conceſſione, vel ſtatutis, ſeu ſynodalibus conſtitutionibus Apoſtolica auctoritate confirmatis, vel ex immemorabili conſuetudine neceſſariò cõfertur natis, incolis, vel originarijs alicuius patriæ, ciuitatis, oppidi, vel parochiæ, itaut, qui filij naturales, & patrimoniales ſint prouideri debeant de beneficio, & non alij forenſes. *Caſſad.deciſ.*8.*n.*1.*de præb. Cauarruuias pract. quæſt.cap.* 36. *nu.* 3. *Hoieda d.par.*1. *cap.* 24. *nu.* 86. & dicitur patrimoniale,
104 quia venit à paterna hæreditate, & quia à patribus, ſeu auis fuit inſtitutum, vt detur filijs, & eorum ſucceſſoribus in infinitum. *Stapbil. vbi ſup. in quinta forma expectatiuarum. nu.* 3. vel dicitur patrimoniale, quia datum fuit ordinandis

ab

ab aliquo de proprio patrimonio, vt ad titulum illius ordinaretur,& poſtea titulare beneficium reman-
105 ſit, & ſic de patrimonijs efficiuntur tituli perpetui beneficiorum. *Mandoſ. in reg. 19. de infirm. reſignant. quæſt.15. nu. 17.* vel dicitur patrimoniale à patria ex eo, quod ſit conferendum duntaxat natis, vel oriundis illius patriæ. *Mandoſ.d. nu.17. & Hoieda d.n.86.* latè *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.9.§.1. num.1. & per totum. Maſſobr. vbi ſup. prælud.4.* & eccleſia patrimonialis ea-
106 dem eſt cum receptiua, quæ receptiua non habet certum numerum beneficiatorum, in qua beneficiati ſunt liberi collatores, & Epiſcopus examinat tantum prouiſum ante immiſſionem in poſſeſſionem. *Card. Seraſin. deciſ.942. nu.2. Maſſobr. vbi ſup. prælud. quinto.*

107 Doctorale, ſeu Magiſtrale beneficium eſt, quod per concurſum conferri debet vni magiſtro, vel Doctori, ſeu licentiato in Theologia, vel in iure canonico, aut in iure ciuili. de quo *Gonzal. vbi ſup. d. gloſſ.9.§.2. per totum.*

108 Nona diuiſio. Beneficia alia ſunt de menſa, quæ ſunt incorpo-
109 rata perpetuo menſæ Epiſcopali, aut Capitulari, ſeu Abbatiali, ita quod nunquam vacent, neque in talibus beneficijs datur negligentia in prouiſione. *gloſſ. in clem. 1. in verbo, de menſa de ſuppl. neglig. præl. vbi Imola nu. 42. & Card. nu. 5. ſub §. præmiſſa. Rot. deciſ.2.n.3. de exceſſibus prælat. in nouis.* & ſic
110 in iſtis non datur vacatio, ſed conſolidantur in menſa mortuo Prælato. *Geminian. in cap. ſi propter. n.3. de reſcript. lib. 6. Gonzal. vbi ſup. gloſſ.5.§.6.nu.63.& 64.* vide pulchram *deciſ. Rotæ dec. 204.* vbi habetur quando eccleſia dicatur de menſa in *recentiorib. apud Farina-*
111 *cium. parte 2.* idem eſt in beneficijs vnitis, quæ cum non vacent impetrari non poſſunt. *Gonzal. d. gloſſ. 5.§.7. num.22.* & de beneficijs de menſa vide *Maſſobr. vbi ſup. prælud. 12.* alia beneficia non ſunt de menſa, neque vnita, quæ multipliciter vacare poſſunt, vt infra dicetur.

112 Decima diuiſio. Beneficia alia ſunt conciſtorialia, quæ non expediuntur per ſupplicationem, ſed
113 per cedulam Papa in ſuo Conciſtorio coram Cardinalibus ea proponit, & de illis in eodem Conciſtorio interuenientibus Cardinalibus prouidet, prout ſunt Epiſcopatus, Abbatiæ, & quædam aliæ dignitates tam ſeculares, quàm regulares, de quibus per *Lapum allegat. 84.* & per *Gomeſium in Regula de infirm. reſignant. quæſt.14.* & in *regula de annali. quæſt.18. & 19.* & hæc omnia ſunt reſeruata, de quibus *Gonzal. vbi ſup. d. gloſſ.9. §.1. nu.38. & 39.* alia beneficia non ſunt conciſtorialia, quæ extra Conciſtoriũ, & per ſupplicationem expediuntur ſecundum ſtylum communem.

114 Vndecima diuiſio. Beneficia alia ſunt eccleſiæ numeratæ, alia
115 eccleſiæ non numeratæ. Eccleſia numerata eſt, in qua certus eſt & definitus numerus Canonicorum, eccleſia non numerata eſt, ſeu receptiua, in qua non adeſt certus numerus Canonicorum, ſeu aliorum beneficiorum, ſed ſecundum ſupercreſcentiam, vel decreſcentiam fructuum beneficiati creſcunt, ſeu
116 decreſcunt, & nihilominus beneficia eccleſiæ non numeratæ ſunt verè beneficia eccleſiaſtica *cap. ex parte 10. de conc. præb.* & poſſunt permutari, & reſignari in fauorem alterius facta tamen expreſſione
117 quod ſint in eccleſia non numerata. *Flamin. Pariſius de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt.13. nu.1. & 2.* attamen ſecundum veriorem opinionẽ
118 beneficia talia nunquam vacant, ſed ſtatim ac titularis decedit, ſupprimuntur, expirant, ceſſant, ac eſſe deſinunt. *cap. dilecto 25. vbi Abb.*

num.9. & communiter omnes. *de præb. Ancharan. in cap. ſi gratioſe. de reſcript. lib.6. facit tex. in d. cap. ex parte. de conceſſ. præb.* latè *Gonzal. vbi ſup. d. gloſſ. 9. §.3. per tot. & Maſsobr. vbi ſup. prælud. 5. & 6.*

119 Duodecima diuiſio. Beneficia alia ſunt monocularia, alia non.
120 monoculare beneficium eſt, quando in vna eccleſia vnum dumtaxat beneficium conſiſtit, vel ſi alicui competit tantum collatio vnius beneficij, & venit in reſeruatione *Regulæ octauæ Cancell. Gonzal. d. gloſs. 9. §.4. nu. 1. & 14.* non dicitur tamea monoculare quando habens
121 collationem illius beneficij dumtaxat, habet præſentationem ad alterum beneficium. *Felin. in cap. in noſtra. coroll. 24. de reſcript.* neque
122 dicitur monoculare, quando habens liberam collationem illius beneficij tantum haberet etiam ſimultaneam collationem cum alia perſona, vel collegio, vel alio, vel alijs beneficijs. *Felin. vbi ſup. Menoch. de arbit. iud. caſu 201. nu.96. Rota deciſ. 40. de reſcript. in antiquis. Gonzal. d. §. 4. num. 26. & 27. & Maſsobr. vbi ſup. prælud. 9.* beneficium autem non monoculare eſt, quando in vna eccleſia adſunt plura beneficia, vel quando collator habet collationem plurium beneficiorum ex ſupradictis.

123 Decima tertia diuiſio, Beneficia alia ſunt perpetua, alia manualia, ſeu amouibilia. perpetua, ſunt
124 beneficia, quæ non conferuntur ad certum tempus, ſed perpetuo, & ad vitã eorũ, quib. conferuntur, hoc enim eſt proprium beneficiorum. *c. ſanctorum. diſt. 70. cap. ſi gratioſè. de reſcript. lib.6. Rebuff. de pacifico poſseſsore. nu. 287. Achill. deciſ. 1. nu.44. de off. Vicarij. Gonzal. vbi ſup. gloſs. 5. nu. 11.*

125 Manualia beneficia ſunt, quæ non conferuntur alicui in perpetuum, ſed ad nutum conferentis, vel alterius, itaut pro libito illius amoueri poſſit quandocumque, & quomodocumque voluerit. *cap. cũ ad monaſterium. §. tales. de ſtatu monachorum. cap. 1. §. fin. de priuileg. lib.6. Stapbil. de lit. grat. tit. de expectat. in 9. forma expectat. n.29. Caſsad. deciſ. 8. & 12. de præb. Rebuff. in praxi tit. de diſpenſationib. cum irregularibus. nu. 4. Garc. par. 1. cap. 2. nu.65. & ſeqq. Maſsobr. vbi ſup. prælud. 10.* & manuale benefi- 126
cium precario comparatur. *Mandoſ. in reg. 33. de annal. quæſt. 11. nu. 5.* & omnia beneficia regularia de ſui natura ſunt manualia, & talia 127
præſumuntur niſi ſint curata, & electiua. *d. §. tales. Garc. vbi ſup. nu. 66. & 67.* ſed beneficia ſecularia perpetua, & non manualia præſu- 128
muntur, quia natura ſeculariũ eſt, quod ſint perpetua. *c. præcepta. diſt. 55. Caſsad. deciſ. 4. n.2. de præb. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 55. quæſt. 3. nu. 92.* regularia tamen poſſunt eſſe perpetua, & ſecularia 129
manualia ex fundatione, aut ſtatuto à Papa confirmato. *Rebuff. de pacifico poſseſsore nu. 280.* & veriſſimum eſt, quod omnia beneficia 130
mundi ſunt Papæ obedientialia, & manualia. *Bald. in l. reſcripta. n.7. C. de precib. Imperatori offerend. Gomeſ. in procemio Regul. Cancell. quæſt. 2. nu.7.* latè *Gonzal. vbi ſup. gloſs. 5. §. 7. per totum.* & in beneficijs manualibus non intrat re- 131
ſeruatio. nec cadunt ſub reſeruatione. *Calder. conſ. 26. de præb.* & iſta manualia ſunt verè beneficia, & in eis poteſt committi ſimonia, & confidentia. *Pariſ. de confident. quæſt. 16. & 18.* & de beneficio manuali facienda eſt mentio in ſecundi beneficij impetratione. *Calder. conſ. 9. de reſcript. Rebuff. de nomination. quæſt. 29. nu. 25. & 27. & Menoch. de arbitr. iud. caſu 202. nu.46.* non tamen poteſt quis promoueri ad ſacros ordines ad titulũ capellaniæ ad nutum amouibilis,

nec

nec alterius beneficij manualis. de communi *Pariſ. de reſignat. benefic. lib.2. quæſt. 6. nu. 2. & 3. Marcus Ant. Genuenſis in Praxi Archiepiſ. Cur. Neapol. cap. 81. nu. 2. Sairus de cenſuris. lib. 4. cap. 14. nu. 20.* nam
133 titulus, ad quem qui ſacris ordinibus ordinatur debet eſſe perpetuus, tam ex parte dantis, quàm ex parte recipientis, vt colligitur ex *Conc. Trid. ſeſſ. 21. de reform. cap. 2.* nec in beneficio manuali procedit regula de triennali quominus prouiſus poſſit amoueri. *Mandoſ. in reg. 34. quæſt. 11. Garc. d. cap. 2. n. 89.* & ibi vſq; ad *n. 113.* loquitur de capellanijs fundatis non vt ſint beneficia, ſed ad nutum patroni conſtituatur, & remoueatur capellanus, ſi tamen conſtet de vna collatione, vel inſtitutione ordinarij, in dubio
134 capellania cenſetur beneficium. *Rebuff. de pacif. poſſeſs. nu. 349. Creſcent. dec. 12. de probat.* ſed in claris quando fundator noluit capellaniã eſſe beneficium, non ſufficit fuiſſe collatum vt beneficium ſpatio 40. annorum, ſed requiritur tempus immemorabile. *ad cap. 1. de præſcript. lib. 6.* contra tamen tenet Azorius relatus à *Garc. d. cap. 2. nu. 115. & 116. ex cap. cum de beneficio. de præb. lib. 6.* & ibi notatis. *Garc. par. 7. cap. 7. à nu. 34. & d. c. 1.* loquitur vbi eſt ius commune contrarium, non lex priuata fundatoris.

Quarta decima diuiſio. Beneficia alia ſunt reſeruata, alia affecta, alia deuoluta.

135 Beneficium reſeruatum dicitur ex eo, quia reſeruatio eſt prouiſionis eccleſiaſticorum beneficiorum incertis menſibus vacaturorum per Papam ad ſe generalis facta auocatio, quæ reſeruatio eſt ita fortis, & potens, quod ſit gladio ancipite penetrabilior, eiusq. decretum omnia interiora conſtringit. *Aeneas de Falconibus in tract. de reſeruationib. quæſt. 4. princ. effectu 1. nu. 1. Simonetta eodem tract. de reſeruat.* latè *Gonzal. vbi ſup. gloſs. 31.* exemplũ eſt in reſeruationibus, quæ fiunt per Regulas Cancellariæ relatas à Quaranta in ſumma Bullarij, in verbo, Regulæ Cancellariæ. & reſeruationes regulæ octauæ Cãcell. doctiſſimè, & pleniſſimè declarat *Gonzal. in ſuo comment. ad d. reg. 8. vbi gloſs. 51.* ponit caſus triginta ſex, in quibus beneficia ſunt reſeruata. & de reſeruatione, & affectione beneficiorum *Garc. de beneſ. par. 5. cap. 1. §. 1. vſque ad 12. & Maſsobr. in d. praxi hab. conc. ad par. eccleſ. prelud. 24. & 25.*

136 Beneficium affectum dicitur ex appoſitione manus Papæ. *cap. vt noſtrum. 56. de appellat. vbi Abb. & Dec. nu. 1. cap. 1. & 2. de confirmat. vtili, vel inutili.* & melius *in extrauag. ad Romani. §. Romani. de præb. in extrauag. communib. Rota dec. 25. nu. 1. & 4. de conc. præb. in antiq. Roman. conſ. 325. Caſtad. dec. 1. nu. 8. de reſt. ſpoliat. Simonet. vbi ſup. quæſt. 54. & 58. Rebuff. in praxi tit. de reſeruat. quæſt. 10. En. de Falconib. vbi ſup. prælud. 3.* & differt à reſeruatione, quia reſeruatio reſpicit actum verbalem, & expreſſum, affectio autem reſpicit actum realem, & factum, ex quo tacita reſeruatio oritur, veluti quando Papa apponit manum ſuper diſpoſitione alicuius beneficij, nam tunc dicitur affectum, itaut omnes inferiores amplius ſe intromittere non valeant. *Aen. de Falconib. d. prælud. 3.* & iſta affectio eſt maioris efficaciæ quam reſeruatio. *Aen. de Falconib. vbi ſup. quæſt. 4. princ. effectu 1. Lancellot. de attentatis. par. 2. cap. 10. nu. 10.* & ideo iſta affectio dicitur reſeruatio clauſa in corpore iuris. *Probus in cap. præſenti nu. 41. de off. leg. lib. 6.* ſicq. facilius tollitur reſeruatio, quam affectio. *Simonet. vbi ſup. quæſt. 63. nu. 3. & quæſt. 64. nu. 8.* & de his latè *Gonzal. vbi ſup. gloſs. 52.* vbi

refert

refert vigintiduos caſus affectionis.

137 Beneficium deuolutum eſt, quādo intra ſemeſtre à die vacationis Epiſcopus non prouidit beneficio de rectore, quæ deuolutio quamuis de iure ſit gradatim probanda per ſemeſtre lapſum cuilibet inferiori priuſquam ad Papam tamquā ad ſupremum deueniat. *cap.* 2. *&* *cap. licet. de ſupplen. neglig. prælat.* *cap.* 2. *de conceſs. præb. Abb. in cap. cum in cunctis. §. clericis. nu.* 5. *de elect. Rebuff. in praxi tit. de deuolut. nu.* 39. attamen Papa ſtatim lapſo primo ſemeſtre prouidere poteſt iure præuentionis, quia concurrit cum quolibet inferiore, vtpote cū Epiſcopo, Capitulo, & quocumq; alio. *Rota deciſ. 3. iuncta addit. nu. 6. de off. leg. in nouis. Rebuff. vbi ſup. nu.* 46. *&* 51. *Gonzal. vbi ſup.* §. 3. *proœm. nu.* 3. 4. *&* 5. *&* §. 4. *proœm. nu.* 88. quæ deuolutio ab inferiore

138 ad ſuperiorem ſemper fit cum eiſdem qualitatibus, cum quibus inferior prouidere tenebatur. *Silua de benefic. par. 3. quæſt. 49. Achill. deciſ.* 13. *de iurepatr.* & beneficia deuoluta non ſunt reſeruata. *Aen. de Falconib. vbi ſup. de reſeruat. quæſt.* 2. *princ. nu.* 12. ſicut è contrario beneficia reſeruata non dicuntur deuoluta. *Caſſad. deciſ.* 8. *nu.* 3. *&* 8. *de præb. Verallus deciſ.* 53. *nu.* 1. *&* 2. *par.* 1. *Gonzal. vbi ſup. nu.* 60. *&* 61. & de deuolutione latè *Garc. vbi ſup. par.* 10. *cap.* 3. *per totum. Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 26. *dub.* 25. *&* *dub.* 35. *nu.* 8. *&* *requiſito* 1. *nu.* 23. *circa princ.* & quod deuolutio ſemper fiat cū ſuis qualitatibus, & oneribus fuit deciſum in Rota relata à *Card. Seraſin. deciſ.* 1363. *nu.* 4. neque mutat modum vacandi, ſed præſupponit beneficiū vacare cum ſuis qualitatibus requiſitis. *Card. Seraſin. deciſ.* 1309. *num.* 3.

Decima quinta diuiſio. Beneficia alia conferuntur in titulum, alia in commendam.

139 In titulum confertur beneficiū, quando in perpetuum, & ad vitam illius, cui confertur, datur. *c. ſanctorum. diſt.* 70.

140 Commenda alia eſt temporalis, quæ fit pro vtilitate eccleſiæ, donec eidem ſit de rectore prouiſum, & in hac nullus adeſt titulus, neque datur ius in re, ſeu ad rem, & quandocumque reuocari poteſt. *Gomeſ. in regula de non tollen. iure queſito. quæſt.* 4. *nu.* 22. etenim commendare nihil aliud eſt quam deponere. *l. commendare. ff. de verb. ſignif. Put. deciſ.* 25. *nu.* 2. *lib.* 1. Alia eſt commenda perpetua beneficij, quæ eſt titulus canonicus. *cap. dudum. il* 2. *de elect. Gomeſ. in reg. de infirmis. quæſt.* 13. *Hoieda vbi ſup. par.* 1. *cap.* 14. *nu.* 6. quæ commenda perpetua parum, aut nihil diſtat ab alijs prouiſionibus aliorū beneficiorum. *Rebuff. in praxi. tit.*

141 *de commenda. nu.* 28. & dicitur talis commenda perpetua diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium alias obtineri prohibitū, ſicut etiam vnio temporalis. *Caſſad. deciſ.* 33. *nu.* 5. *ſuper regulis. &* *deciſ.* 2. *nu.* 9. *de vnionib. & de commenda. Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 5. §. 8. *per totum. &* *Garc. vbi ſup. par.* 4. *cap.* 4.

142 Decima ſexta diuiſio. Beneficia alia ſūt libera, alia iuriſpatronatus. libera ſunt quæ liberè ab ipſo ordinario & ad libitum conferuntur, vel per electionem eis prouidetur, de quibus ſup. & infra. beneficia iùriſpatronatus ſunt, quibus prouidetur ab ordinario non liberè, ſed ad præſentationem patroni, ſeu alterius exiſtentis in quaſi poſſeſſione præſentandi, de quibus *Maſſobrius vbi ſup. præludio* 7. & latiſſime infra videbimus in hac Praxi Iuriſpatronatus, & diſtinctè.

143 Decima ſeptima diuiſio. Beneficia alia ſunt Iuriſpatronatus eccleſiaſtici, alia Iuriſpatr. laicalis, alia Iuriſpatr. mixti ex eccleſiaſtico,

co, & ſeculari. Iuſpatr. eccleſiaſti-
144 cum eſt, quod competit alicui collegio eccleſiaſtico, vel Capitulo, vel clerico ratione eccleſiæ, vel quia beneficium fundatum, ſeu dotatum ſit de bonis eccleſiæ, vel quando à laico iuſpat. donatur eccleſiæ ſecundum *gloſſ. in clem.* 1. *&* 2. *de iurepat. cap. dilectus. vbi omnes de off. leg. cap.* 1. *de iurepat. lib.* 6. *Pariſ. de reſignat. benef. lib.* 2. *quæſt.* 4. *nu.* 39. & de quo infra.

145 Iuſpatronatus laicale eſt, quod competit laico ex fundatione, conſtructione, ſeu dotatione ab eo facta cum conſenſu diœceſani, de quo infra.

146 Iuſpatronatus mixtum partim laicale, & partim eccleſiaſticum eſt quod participat de vtroque, de quo etiam infra. & tradit *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 18. & de quo triplici Iurepatronatus tradit *Maſsobr. vbi ſup. prælud.* 7.

147 Decima octaua diuiſio. Beneficia alia prouidentur præuio concurſu. alia ſine concurſu.

Concurſu præuio prouidetur eccleſia parochialis. iuxta diſpoſitionem *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 18. & ſecundum Bullam Pij Quinti ſanctæ memoriæ. incip. In conferendis. quam refert Quaranta in d. ſumm. Bull. in verbo, beneficiorum parochialium collatio. de qua re latiſſ. *Maſsobr. in d. ſua praxi habendi concurſum ad vacantes parochiales eccleſias. requiſito* 1. *& ſeqq. ad finem.* Gonzal. *vbi ſup. gloſs.* 6. *nu.* 111. latiſſ. *Garc. vbi ſup. par.* 9. *cap.* 2. *de forma ſeruanda in prouiſione parochialium. per totum.*
148 qui concurſus fit de parochiali eccleſia etiam reſeruata, vel affecta, vel vacante in Curia, vel in menſibus reſeruatis, ſed tunc collatio fit à Papa ei, quem ordinarius magis idoneum iudicauerit in dicto concurſu cum examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, & literæ expediuntur in Vrbe. *Gonzal. vbi ſup. gloſs.* 4. *num.* 110. *& ſeqq.*
149 parochialis autem eccleſia ſine cōcurſu à Sede Apoſtolica confertur poſt lapſum ſemeſtre datum ordinario ad conferendum. *Gonzal. d. gloſ.* 6. *nu.* 130. qui concurſus debet etiam fieri in parochiali, quæ ſit mixti iuriſpat. *Gonzal. d. gloſ.* 6. *nu.*
150 135. ſi autē parochialis prouideatur per reſignationem factam ad fauorem alterius, vel per permutationem, tunc ſine concurſu prouidetur, & approbatur prouidendus ab examinatoribus. *Gonzal. d. gloſ.* 6. *nu.* 121. & an, Vicaria per-
151 petua prouideatur præuio concurſu vide *Maſsobr. vbi ſup. prælud.* 14. *vbi dub.* 1. probat in vicarijs perpetuis erectis, vt ibi ſit cura animarum, requiri concurſum, & ita ſeruatur Piſis in Vicaria perpetua eccleſiæ Abbatiæ ſancti Zenonis, in qua adeſt cura animarum.

152 Abſque concurſu prouidentur alia beneficia, ſed tamen ſemper præuio examine facto coram Epiſcopo, ſeu eius Vicario, & ſaltem tribus examinatoribus ſuper idoneitate prouidendi, etiamſi inſtitutio ſpectet ad inferiorem Epiſcopo ſecundum *Concil. Trid. ſeſs.* 24.
153 *cap.* 18. *de reformat.* & eccleſiæ parochiales de iurepat. laicorum prouidentur ſine concurſu, & data deuolutione ob negligentiam patronorum ordinarius eaſdem confert ſine concurſu, quia deuolutio fit cum ſuo onere, & ſua qualitate, & impetrans talem eccleſiam à Papa habet tres menſes ad publicationē faciendam *ex conſtitut. Greg. xiij. de public. reſig.* prout declarat idem *Maſsobr. vbi ſup. requiſito* 1. *dub.* 20. ad quem & ad Garciam in hac materia concurſus te remitto.

Decima nona diuiſio. Beneficia alia requirunt reſidentiam, alia vero eam non requirunt.

154 Requirunt reſidentiā beneficium curatum, dignitates, Canonicatus, & ſimilia. vt in *Conc. Trid. ſeſs.* 6. *de reform.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

*reform.cap.*1. *& ſeſſ.* 23. *de reform. cap.*1. *& ſeſſ.* 24. *de reform.cap.*12. & extat Bulla Pij V. incip. cupientes. quam refert Quaranta vbi ſup. in verbo, reſidentia, vbi ponit cauſas, ex quibus excuſatur aliquis à reſidentia. *Gonzal. vbi ſup.gloſ.*6. *nu.*270. *&* 271. latè *Garc.vbi ſup. par.* 3. *cap.* 2. *& Maſſobr. vbi ſup. requiſito* 1.*dub.*3. Reſidentia autem eſt triplex ſecundum *Butrium*, *& Imolam in cap. vlt. de cler. non reſid.* alia eſt reſidentia continua præciſa ſub priuatione tituli, quandoque reſidentia non continua, ſed in certis temporibus, quandoque requiritur reſidentia continua non tamen ſimpliciter ſed cauſatiuè, & ſolum reſpectu priuationis fructuum, ita quod quamuis non reſidendo priuetur fructibus, titulo tamen priuari non poteſt. *Cardin. conſ.* 3. *Rota deciſ.*487.*num.*1. *par.* 1. *in nouiſſ. Hoieda vbi ſup. par.* 1. *cap.* 17. *num.* 35. *& ſequentibus*. Gonzal. *vbi ſup. gloſs.* 15. *num.* 21.

156 Reſidentiam vero non requirũt omnia beneficia ſimplicia exceptis dignitatibus, canonicatibus, & portionibus in eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis conſiſtentibus, & hoc eſt ratione vniuerſalis conſuetudinis. *Imola in dicto cap. vlt. n.*9. *Fel. in cap. dilectus. il* 2. *nu.*1. *de reſcript. Rebuff. in praxi, tit. de diſpenſat. de non reſidendo, num.* 8. Gonzal. *vbi ſup. d. gloſ.*15.*nu.*26.

Vigeſima diuiſio. Beneficia
157 alia ſunt litigioſa, alia non litigioſum beneficium eſt, quando ſuper eo pendet lis, adeo quod ea pendente ſuſpenditur poteſtas Ordinarij, itaut illud conferre non poſſit, donec futurus litis declaretur euentus. *Clem.* 1. *§. ſi vero. vt lite pend. Mandoſ. in Regula de impetrantib. benef. per obit. Cardin. quæſt.* 9. *num.*5.6. *&* 7. *&* Gomeſ. *in eadem reg. quæſt.* 8. *nu.* 4. Gonzal. *vbi ſup. in §.* 7. *proœm.n.*118.

158 litigioſum ergo fit beneficium per commiſſionem citationis, citationem decretam, & executam, *gloſs. in clem.*2. *vt lite pend. Abb. in cap. vlt. col. vlt. de off. leg.* Gomeſ. *de ſubrogand. collitig. quæſt.* 3. *circa princ.* & præterea datur beneficiũ
159 non pacificum, vt ibi, quando poſſeſſor moleſtatur per citationem nullam, & inualidam. Gomeſ. *in Reg. de annali quæſt.* 45. nec fit be-
160 neficium litigioſum per edictum factum ſecundum *cap. vlt. de elect. lib.* 6. quod edictum fit in omni præſentatione facta ad aliquod beneficium. quia vbi certus eſt contradictor debet citari citatione certa particulari. *Lambert. de iurepat. lib.*2. *par.*2. *art.*9. 10. *&* 11.
161 & lis iniuſta, & calumnioſa non inducit vitium litigioſi. *Rebuff. in praxi, in Regula de ſubrog. collitig. gloſs.* 5. *&* 7. *Caſsador. deciſ.* 7. *de dolo, & contum. Creſcent. deciſ.*19. *de probat. Mar. Antonin. var. reſolut. lib.*1. *reſolut.*29. *num.*2. alias ſequeretur abſurdum, quod quilibet mouendo litem calumnioſam poſſet obtinere derogationem tanquã de beneficio litigioſo, prout ſubtiliter conſiderauit Excellentiſſ. D. Petrus Roncionus Canonicus Piſanus, & ſacrorum Canonum profeſſor in Piſano Gymnaſio olim collega meus in ſuo doctiſſimo reſponſo pro D. Hieronymo de Vecchiano in cauſa parochialis Eccleſię S. Luciæ de Ricucchis Piſarum.

162 Si autem alter collitigantium cedat, vel decedat, ſiue poſſideat, ſiue non, cum ab Ordinario alius ſubrogari nequeat, ne multiplicentur collitigantes, neque collitiganti ſuperuiuenti præiudicium irrogetur. *cap.*1. *&* 2. *vt lit.pend.lib.* 6. *d. clem.*1. *vt lit.pend. Pariſ. de reſig. benef. lib.*2. *quæſt.*3. *à nu.*97. *Lancellot. de attent. par.*1. *cap.*3. *à nu.*97. *ad finem*. ſolet Sedes Apoſtolica alium collitigantem ſubrogare quoad ius defuncti, & ſic vt plu-

rimum

rimum ſubrogatur collitigans ſuperuiuens. ſecundum *Regulam* 18. *Cancell. de ſubrog. collitigantib.* &
163 Papa poteſt liberè prouidere de beneficio Iuriſpatronatus etiam laicorum, quando beneficium eſt litigioſum. *Gonzal. d. gloſ. 6. num.* 142. *& ſequentib. Maſſobr. vbi ſup. de beneficio litigioſo, prælulio* 22. Beneficium autem non litigioſum eſt, de quo nulla pendet lis, de quo prouidetur clericus omni lite ceſſante ab Ordinario, vel ab alio habente facultatem ſuper tali prouiſione.

Vigeſima prima diuiſio. Beneficia alia ſunt compatibilia, alia ſunt incompatibilia.

164 Incompatibile beneficium dicitur ab incompatibilitate, quæ nihil aliud eſt, quam concurſus rerum, quæ commodè ſimul ſtare non poſſunt, & quoad incompatibilitatem beneficiorum eſt notan-
165 dum, quod ſic diffinitur. incompatibilitas eſt in vna perſona beneficiorum concurſus à iure ex cauſa reprobatus. *Hoieda vbi ſup. in tractatu de beneficiorum compatibilitate, atque incompatibilitate. in præfatione. num.* 8. *&* 9. vbi in prima parte per totam tractat de in-
166 compatibilitate duarum eccleſiarũ curatarum, duorum Epiſcopatuum, duarum Abbatiarum, duarum Dignitatum, duorum Canonicatuum & cæt. vt ibi. mediante tamen diſpenſatione Papæ poſſunt plura etiã beneficia incompatibilia ſimul obtineri, & retineri. vt latè per *Hoiedam vbi ſup. par.* 2. *cap.* 12. *per totum*. & per *Paulum Piaſecium in ſua praxi Epiſcop. par.* 2. *cap.* 5. *tit. quomodo ſint beneficia conferenda nu.* 25. Compatibile beneficium
167 eſt, quod ſimul cum alio beneficio retineri liberè, & licitè poteſt. & *gloſſ. in cap. dudum. il 2. de elect. in verbo, intitulatam prope finem.* dicit, quod licet habere plura be-
168 neficia ſimplicia in titulum & intitulari, ideſt ordinari, vel præfici, ſi reſidentiam non requirunt, ita etiam *Innoc. in cap. cum iamdudum. de præb.* ſed hodie ex decreto *Conc. Trident. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 17. vnicum beneficium eſt vni clerico conferendum, quod ſi ad vitam eius honeſtè ſuſtentandam non ſufficit, poteſt eidem aliud beneficiũ conferri, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat. & *Hoieda vbi ſup. par.* 2. *cap.* 1. *nu.* 24. *& ſeqq.* tenet, quod poſſunt plura beneficia ſimul retineri vſq; ad congruam ſuſtentationem, ſed melius, & tutius eſt, & ita ſerua-
169 tur, quòd duo beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam non requirentia licitè retinentur abſque aliqua diſpenſatione, ſed vltra duo ſuper multiplicitate petitur diſpenſatio à Papa, niſi eſſent beneficia minima, & exigui reditus, itaut ne-
170 que pro victu duorum menſium, vel parum plus eſſet ſufficiens, quia tunc dici poſſet, quod quis poſſet dicta beneficia retinere abſque diſpenſatione. ea ratione, quia Concil. Trident. prætendit, quod beneficiatus habeat congruam ſuſtentationem. *Hoieda d. cap.* 1. *num.* 34. *vide* Garc. *par.* 11. *cap.* 5. *§.* 3. *n.* 329. & ſubnotandum eſt, quod incompatibilitas ratione eiuſdem tecti quando adeſſe dicatur, & quando dicatur beneficium conſiſtere ſub eodem tecto. vide *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 10. *nu.* 32. 33. *&* 34. *& ſeqq.*
171 & poſt Concil. Trid. omnia beneficia requirentia reſidentiam ſunt incompatibilia, itaut ipſo iure vacent per aſſecutionem ſecundi. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 15. *nu.* 18. *cum ſeqq.* & incompatibilitatem inducit etiam commenda perpetua. *D. Auguſt. Barboſa, de offic. & poteſt. Epiſcopi. par.* 3. *allegat.* 59. *num.* 4.

Vigeſima ſecunda diuiſio. Beneficia alia ſunt vniformia, alia
172 difformia. Vniforme beneficium eſt,

eſt, ſeu conforme, quod eſt eiuſdem nominis. *Lapus allegat.* 116. *nu.*5. *Rebuff. in praxi, tit. de non promotis int. ann. num.*75. *Parij.de reſig.ben.lib.*3.*quæſt.*5.*nu.* 128.

173 Difforme beneficium eſt, quod non eſt conforme,nec eiuſdem nominis, vt dignitas, & Canonicatus; ſeu Canonicatus,& beneficiatus, ſeu capellania. *Nauarr. conſ.* 21. *de præb. Rebuff. vbi ſup. tit. de diſpenſat. rat. æt. num.*4. *Put. deciſ.* 441.*num.*2.*lib.*1. *Gonzal. vbi ſup. gloſs.*10. *à nu.*35. *& Garc. vbi ſup. par.*11.*cap.*5. *§.*2. *nu.*230. *&* 243. *& §.*3.*nu.*305.

Vigeſima tertia diuiſio. alia beneficia

174 ſunt propria,alia impropria, proprium beneficium illud dicitur, quod habet portionem diſtinctam, & in perpetuum confertur ab Epiſcopo, ſeu Ordinario,& habet munera ſpiritualia adiuncta, & quod prouiſus eſt perſona eccleſiaſtica, ideſt clericus. & ſimilia. *Ancharan. in cap.*1. *de iuretur. lib.*6. *Decius in rubr. de reſcript.*

175 Improprium beneficiũ eſt, quod caret prædictis qualitatibus. at *Hoſpitale.clem. per literas. de præb. Lelius Zecchius vbi ſupra in tract. de benefic. & penſionibus. cap.* 1. *num.*10.

Vigeſima quarta diuiſio. alia

176 ſunt nominata, alia innominata, nominatum beneficium eſt, quod habet nomen ſpeciale vltra nomen commune beneficij,vt Archidiaconatus, Decanatus, Archipresbyteratus, & ſimilia, quæ ſunt beneficia, ſed habent præcipuum, & ſpeciale nomen.

177 Innominatum eſt beneficium ſimplex carens ſpeciali nomine,& ideo in impetrationibus, appellatione beneficiorum non venit Dignitas, niſi exprimatur. *clem.* 1. *de cauſ. poſseſs. & propriet. Zecch. vbi ſup.*

Vigeſima quinta diuiſio. Beneficia alia acquirũtur per electionẽ, alia per collationem, alia per poſtulationẽ, alia per tranſlationem, alia per impetrationem, alia per permutationem, alia per renunciationem, & alia per inſtitutionem factam ad patroni præſentationem.

Beneficia aquirũtur per electionem, collationem, ſeu inſtitutionem ad præſentationem patroni, vt ſupra latè dictum eſt.

178 Beneficia aquiruntur per poſtulationem, qua eſt quædam petitio Capituli ſupplex facta coram Superiore de promouendo aliquem ad pralaturam, ad quam iure communi ob aliquod impedimentum, vel defectum,non autem ob vitium promoueri non poterat. *Abb. in rubr. de poſtulat. prælat.* & omnis, qui poteſt eligere poteſt & poſtulare. *cap. bonæ.*2.*de elect.*

179 Beneficia acquiruntur per tranſlationem, quæ eſt de vna Eccleſia ad aliam Eccleſiam tranſlatio, vel mutatio. *c.mutationes.*7. *q.*1. *& in rubr. de tranſlat. Epiſc. Zecchius. vbi ſup. cap.*6.

180 Beneficia acquiruntur per impetrationem, vt quando per reſcriptum Apoſtolicum ex gratia impetrantur à Papa beneficia vacantia, cum expectatiuæ ad futura beneficia ſint ſublatæ à *Conc. Trid. ſeſſ.* 24.*de ref.c.*19.*cap.*1. *de conc. præb. Zecchius vbi ſup. de cap.* 9. vbi declarat prædicta,vel quando beneficia impetrantur certo modo.

181 Beneficia impetrantur per permutationem, quæ eſt beneficij ad beneficium auctoritate ſuperioris facta mutua commutatio, quæ debet fieri cum auctoritate Superioris ex cauſa vtili, & neceſſaria, & quod vterque ius habeat in beneficio, & cum conſenſu eorum,ad quos præſentatio,vel electio ſpectat,& quod permutetur Spirituale cum Spirituali, & cum alijs requiſitis à *Zecchio vbi ſup.cap.*10. permutatio autem beneficiorum poteſt fieri in

quo-

quolibet menſe anni coram Epiſcopo loci, & cuilibet permutanti de beneficio permutato,& reſignato poteſt per Epiſcopum, vel eius Vicarium fieri collatio ceſſante omni fraude, niſi ex aliquo capite beneficia ſint reſeruata. *capitulo cum olim.& cap. cum vniuerſorum. de rerum permut.cap.vnico. de rer. permut.lib.6.vbi omnes.* Rebuff. *in praxi,tit.de permutat. benef. nu.36. Fuſcus in tract. de viſitat. cap.* 18. *num.* 32. quod firmatur *ex bulla Gregorij* XIII. *edita ſuper publicat.*
183 *reſignat.*§. *de beneficijs autem*. Vbi dicit,quod debet fieri etiam publicatio de beneficijs reſignatis ex cauſa permutationis in manibus ordinariorum. *de hoc latè Gonzal. vbi ſup.gloſ.*14.*à num.*32.*Garc.vbi ſup.par.*5.*num.*543.

184 Beneficia deniq; acquiruntur per renunciationem, quæ renunciatio, ſeu reſignatio eſt tacita,vel expreſſa, expreſſa eſt dimiſſio ſpontanea, & libera beneficij obtẽti facta cum cauſa coram Superiore; eſt dimiſſio,quia renuncians cedit, dimittit, derelinquit, & donat ius ſuum. *l.hoc iure.*§.1.*ff.de donat.* Fit cum cauſa, quæ in reſignatione requiritur.*cap.ſuper hoc.de renunciat.* & fit coram ſuperiore. *Abb.in cap.audita. num.*3.*de reſt. ſpoliat.* quæ reſignatio alia eſt pura, & libera, alia conditionalis,& in fauorem tertij,quæ renunciatio in fauorem vel eſt ſimplex abſque vlla reſeruatione, vel eſt qualificata cum reſeruatione penſionis ipſi reſignanti, vel cum reſeruatione omnium fructuum pro reſignante, de quibus latiſſ. *Pariſ.vbi ſup.in tract. de reſign. benefic. lib.*1. *&* 2. & per totum tractatum doctiſſimè dilucidatur materia reſignationis beneficiorum. *Et Gonzal.vbi ſup. gloſſ.* 14. *Garc. vbi ſupr.p.*11.*c.*4.*de reſign.benef.& ibidem cap.*3.*tractat de publicandis reſignat.*Barboſa,*vbi ſup.par.*2. *allegat.*19. *Maſſob. vbi ſupra requiſito* 7. *dub.*1.2.5.37.21.31. 38. & in alijs dubijs d. requiſiti.

Quoad Tertium, cui beneficium
185 eccleſiaſticũ conferendum ſit. Beneficium igitur confertur habenti clericatum, & ordinem, itaut ſaltem ſit clericus primæ tonſuræ,per quam clericalis ordo confertur. *cap.cum contingat. de æt. & qualit. & ex Conc.Trid.ſeſſ.*23.*cap.*6.*de reform.* requiruntur clericatus,& ordo, & ætas annorum quatuordecim ſaltem inceptorum,& quod ſit de legitimo matrimonio, non irregularis,non excommunicatus,neq. habens aliud impedimentum.*Card.* Tolet. *vbi ſup.in inſtruct.confeſſ.lib.* 5.*cap.*79. & infra latè dicemus, *& hodie ex conſtitutione Sixti V.de habitu,& tonſura per clericos, &c.relata à Quaranta vbi ſup. in ſum. bull. in uerbo habitus clericalis*. requiritur, quod tempore collationis beneficiorũ prouidẽdi ſint actu clerici incedentes in habitu clericali, & tonſura, aliàs collatio eſt nulla.*Garc.vbi ſup.par.*7.*cap.*1.*numer.*15. niſi ex fundatione beneficij requiratur, quod quis ſit ſacerdos,vel diaconus, vel aliam qualitatem requirat,quia tunc ſacerdos, & habẽs illas qualitates debet aſſumi, & non aliter.

186 Clericus autẽ vt fieri poſſit, tria requiruntur,ætas,habilitas, & forma. Aetas, quia clerici fieri non poſſunt ante ſeptem annos.*cap.vlt. de temp.ordin.lib.*6. tunc enim primam tonſuram ſumere poſſunt.*cap.*
187 *vlt.de cler.coniu.*& iſte annus ſeptimus debet eſſe cõpletus. *teſte Præpoſ.in cap. de his. in princ. diſt.* 28. *Card.* Tolet. *vbi ſup. lib.*1. *cap.* 56. *Abbas* Raguccius *in ſua lucerna parochorum. de ſacramento ordinis. quæſt.*9.*de ætate ordinandorum*, diſpenſatur tamen quis à Papa interdum vt in ſexto anno poſſit inſigniri prima tonſura.*Rebuff.in praxi.tit. de clericis, & à quib. & quomodo creentur. & decretum fuit in Conc*

C Trid.

Trid.ſeſſ.24.cap.4. de reform. quod prima tonſura non initientur, qui ſacramentum confirmationis non ſuſceperint,& fidei rudimenta edocti non fuerint,quiq; legere, & ſcribere neſciant, & de quibus probabilis coniectura non ſit, eos non ſecularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe. ad primam tonſuram igitur requiruntur ſeptem anni completi, ad alios tres minores ordines à ſeptimo vſque ad duodecimũ, ad accolithatum duodecimus annus completus, ad ſubdiaconatum vigeſimus ſecundus, ad diaconatum vigeſimus tertius, ad presbyteratum vigeſimus quintus,& ſatis eſt quod in his annus

188 ſit inceptus *Conc.Trid.ſeſſ.23.cap. 12. de ref.* ad epiſcopatum requiritur trigeſimus annus complectus. *Conc.Trid.ſeſſ.7.de reformat.cap.1. Garc. vbi ſup. par.7.cap.6. Paulus Piaſecius in ſua praxi epiſcopali. par.1. cap.1. de conferendis ordinibus. in tit. de requiſitis ætatis, confirmationis, natalium.* ad dignitates, & Canonicatus in cathedralibus requiritur ætas viginti duorum annorum. *Concil. Tridentin. ſeſſ.24. de reform. cap.* 10. ad parochialẽ eccleſiam vigeſimus quintus inceptus, & quod infra annum ad presbyteratum promoueatur.

189 *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de ref. cap.* 10. & ad obtinendam penſionem ſuper beneficijs eccleſiaſticis requiritur ſeptimus annus completus, cum tunc poſſit recipere primam tonſuram, quæ ad obtinendam penſionem neceſſaria eſt. *Garc. vbi ſup. par.1.cap.5.nu.127.& ibi nu.129. dicit ex Emanuele Sa in aphoriſm. confeſſ. in verbo beneficium. nu.*30. talem ætatẽ requiri ad penſionem, quæ ætas requiritur in beneficio ſimplici. in praxi tamen clerico ſeptenni ſolet reſeruari penſio dummodo talis ætas in ſupplicatione

190 exprimatur. in canonico autem pœnitentiario in cathedrali requiriur ætas quadraginta annorum completorum,quòd ſit doctor, aut licentiatus in iure canonico, vel theologia. *Garc. vbi ſup. par. 7. cap.4.* & eſt notandum, quod ſi

191 dignitates in cathedralibus habẽt annexam curam animarum, & requirant ordinem presbyteratus, tunc in prouidendis requiritur annus vigeſimuſquintus inceptus. *Garc. vbi ſup. par.7. cap.4. nu.69.* & in beneficijs ſimplicibus requiritur ætas annorum quatuordecim inceptorum; *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de ref. c. 6.* ita, & in canonicatibus in eccleſijs collegiatis, cum *Conc. Trid. in his nihil innouauerit Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 5. num. 5. Piaſecius vbi ſup. par.2. cap.5. de iuriſd. volunt. tit. quomodo ſint beneficia conferenda:* ex quibus habetur quæ ætas, & habilitas requirantur ad clericatum, & ordines, forma autem eſt,qua vtitur epiſcopus in ordinibus conferendis,de qua in Pontificali Romano.

192 Quoad Quartum, quomodo conferuntur beneficia eccleſiaſtica. dicendum eſt ea conferri, & acquiri per titulum habilem, & canonicum, *de quo in cap. beneficium. de reg. iur. lib.6.* vbi beneficium eccleſiaſticum ſine canonica inſtitutione obtineri non poteſt,ergo cum canonica inſtitutione iuſtè obtine-

193 tur, quę inſtitutio ſumitur pro quacunq; prouiſione, vt declarant, *Panorm. & alij in rubr. & in cap. auctoritate. de inſtitut. poſt* Dynum, *& alijs in dict. cap. beneficium.* & canonica inſtitutio dicitur,quæ facta eſt ſecundum canones teſte *Io. Andr. in cap. non poteſt. in princ. de præb. lib.6.* & canonicè inſtitu-

194 tus dicitur qui iure prouiſus eſt. *cap. extirpandæ. §. qui vero. de præb.* & canonice dicitur quis obtinere beneficium, quando illud ab eo habuit, qui iure conferre poterat. *cap. ſi gratioſè. de reſcript. lib.6.*

lib.6.& cap. ſtatutnm. de præb. lib.6.
obtinetur autem beneficium iure
per collationem, electionem, & in-
ſtitutionem ad præſentationem pa-
troni, per translationem, permuta-
tionem, poſtulationem, & reſigna-
tionem, de quibus ſupra in vltima
diuiſione beneficiorum, & latè *Re-
buff. in praxi tit. quot modis acqui-
rantur beneficia* cum multis ſequen-
tibis. *Garc. vbi ſup. p.* 8. 9. *&* 10. *Leſ-
ſius vbi ſup. de iuſt. & iure lib.* 2. *c.* 34.
196 *dubit.* 3. & quicumque nõ habet ca-
nonicam inſtitutionem iniuſtè poſſi-
det, & ſi per ſimoniam, vel per vim
vſurpauit, vel aliàs auctoritate
propria intrauerit in poſſeſſionem
beneficij, quo caſu dicitur inrruſus.
*Rebuff. vbi ſup. in forma prouiſionis.
verſiculo poſtea dicitur, per ſe, vel
per alium.* Conferuntur autem
197 beneficia à Papa, ad quem ſuæ po-
teſtatis plenitudine pertinet pleniſſi-
ma omnium beneficiorum diſpoſi-
tio. *cap.* 2. *de præb. lib.* 6. *Gonzal. vbi
ſupr. in* §. 1. *proem.* & concurrit cum
quolibet ordinario, cum ſit ordina-
rius ordinariorum. *c. cuncta per mun-
dum. nona. q.* 3. *Garc. vbi ſup. par.* 5.
198 *cap.* 1. item conferuntur à legato,
Nuntio, & ordinario. *Garc. vbi ſup.
cap.* 3. & ab alijs, qui ex conſuetu-
dine, præſcriptione, ſeu priuilegio
conferunt, vel ad præſentationem
patronorum præſentatos inſtituunt,
199 vt eſt Capitulum Piſanæ Primatialis
eccleſię quod confert quedam bene-
ficia dum vacant in menſibus non
reſeruatis; & inſtituit rectores tam
ſimplicium, quam curatorum bene-
ficiorum ad præſentationem patro-
norum à tempore antiquiſſimo vltra
tercentum annos, & de præſenti eſt
in tali pacifica poſſeſſione talis iuris
conferẽdi, & inſtituendi. & quis con-
ferre poſſit beneficia, & quomodo
quis dare beneficia alteri tradit etiã
Card. Tolet. vbi ſup. cap. 77. *&* 78. &
200 an beneficia ſint cõferenda dignio-
ri, an ſatis ſit digno conferre tradit.
Garc. vbi ſup. par. 7. *cap.* 16. *per to-*
201 *tum.* & prouiſio beneficij debet fieri
gratis, libere, ſine pacto, modo, con-
ditione, ac ſine diminutione. *Garc.
vbi ſup. par.* 8. *cap.* 1. *per totum.* pure
non conditionaliter, nec alternati-
ue, nec copulatiue. *Garc. d. par.* 8.
cap. 2. & quod non ſit ſubreptitia.
Garc. d. par. 8. *cap.* 3. & quod fiat
publice, & palam, non clandeſtine.
Garc. d. p. 8. *c.* 4. *ideſt coram teſtibus.*
& regulariter in tali prouiſione ſer-
uanda eſt forma à iure, ſtatuto, con-
ſuetudine, vel fundatione præſcri-
202 pta, aliàs nulla eſt. *Put. deciſ.* 338.
lib. 1. & contra dicta formam proui-
ſus non eſt tutus in foro conſcien-
tiæ, nec beneficium retinere poteſt.
Couarr. in reg. peccatum. par. 2. §. 3.
num. 9. *de reg. iur. lib.* 6. *Molina
de iuſt. & iure tomo* 1. *tractat.* 2. *di-
ſputat.* 81. *circa finem. verſic. ad di-
ctum Innocentij. Garc. vbi ſup. par-
te* 9. *cap.* 1. *num.* 1. 2. *&* 3.
203 Beneficium autem non poteſt cõ-
ferri niſi vacet, & ideo beneficium
nondum vacans non poteſt conferri,
vel promitti, ne inducatur votum
captandæ mortis. *cap.* 2. *&* 3. *de con-
ceſs. præb.* Garc. *vbi ſup. par.* 10. *cap.*
1. *num.* 1. *& ſeq.* dictaq. beneficia
quando vacant conferri debent in-
fra ſex menſes. *capit.* 2. *de conceſs.
præb. cap. licet. de ſuppl. negl. prælat.
Rebuff. in praxi tit. de deuolut.* quod
habet locum nedum in collatione,
ſed etiam in electione. *Abb. in cap.
dilectus. num.* 2. *de conceſs. præb.* niſi
ſit cathedralis, vel regularis eccle-
ſia, quæ intra tres menſes de præla-
to prouideri debent. *cap. ne pro de-
fectu. de elect.* in cæteris autem be-
neficijs habet locum ſemeſtre. *Abb.
in d. cap. ne pro defectu.* & d. ſeme-
ſtre habet locum in prouiſione pa-
rochialium etiam ſtante *Conc. Trid.
ſeſs.* 24. *de reform. cap.* 18. quando
earum collatio ſpectat ad Epiſco-
pos, nam quando ſpectat ad Papam,
Epiſcopi præuio concurſu debẽt eli-
gere perſonam idoneam infra qua-
drimeſtre, & electam ſignificare Pa-

pæ, vt illi beneficium conferat *ex d. conſtit. Pij V. incip. in conferendis.* & intra ſemeſtre debent conferri hoſpitalia quæ dantur in titulum. *Rebuff. in concordat. tit. de regia ad prælat. nominat. §. 1. verbo; intra ſex menſes.* item habentes à Papa indultum intra ſex menſes conferre debent. *Caſſad. dec. 8. de præb. Creſcent. dec. 15. de præb.* Papæ autem nullus terminus eſt præfixus. *Rebuff. d. verb. intra ſex menſes, Mandoſ. in reg. de annali. quæſt. 90. num. 51.* & d. ſemeſtre
204 currit à die ſcientiæ vacationis. *cap. quia diuerſitatem. in fin. de conc. præb.* & dictum ſemeſtre non currit impedito ſiue fuerit impedimentum iuris, ſiue facti. *Abb. in d. cap. quia diuerſitatem: nu. 3.* vnde durante lite ſuper iure conferendi, ſeu eligendi non currit tempus. *Federic. conſ. 232. Rebuff. in d. verbo, intra ſex menſes.* & d. ſemeſtre habet locum in præſentatione facienda à patrono eccleſiaſtico, in laico autem habet locum quadrimeſtre. *cap. vnico. §. verum. de iurepat. lib. 6. & ibi gloſſ. & Doctores.* & dictis patronis currit d. tempus à die ſcientiæ vacationis. *Rot. deciſ. 7. de præb. in antiquior. & deciſ. 13. de iurep. in ant. Verall. deciſ. 248. par. 3.* & fuit dictum in legioneſi parochialis. 7. Octob. 1577. coram *Blanchetto*, in qua domini in dec. prępoſiti dubij, an ex lapſu temporis collatio beneficij de quo agitur, ſit deuoluta ad Sedē Apoſtolicam difficultatem reſtrinxerunt, an à die notitiæ, vel potius vacationis currat tempus patrono ad præſentandum. & concordes fuerunt, quod quadrimeſtre datum patronis laicis ad præſentandum. *c. vnico. §. 1. de iurepat. lib. 6.* incipiat à die ſcientiæ, non aũt vacationis, pro qua plures vrgent auctoritates, veluti *Hoſt. Aegid. Io. Andr. in c. 2. de ſuppl. negl. Bero. in c. quacunq. num. 4. & c. quoniam, num. 40. de iurepat. Rebuff. de deuolut. num. 10. in fine. Simonet. de iurepat. q. 35.* & hanc amplexa fuit *Rota in vna Barchinonen. S. Antonij. corã Peregrino d. anno 1553. vel 54.* quæ auctoritates vltra allegatas pro *Alfonſo maximi* fuerunt ponderis apud Dominos, nec ab hac opinione diſcrepat. *Abb. in conſ. 28. lib. 2. in fine.* & pro illa videtur eſſe ratio, quod vbicunq; à lege præfigitur certus terminus, neceſſe eſt, vt præcedat notitia, cum ſine illa, negligentia dari non poſſit. *Bart. in l. genero. num. 6. ff. de his, qui not. infam. Abb. in c. nos quidem. & ibi Couar. de teſtam. non obſtat dec. rotæ 38. in antiquis, alias 1. de iurepat. quæ allegat clem. 6. de conc. præb.* quia fundatur ſuper vera, & præſcripta ſcientia expectantis.

Minus etiam obſtat ratio *Lambert. fol. 117.* in nouis videlicet, quòd ſicut patrono impedito currit tempus, ita & ignoranti, quia non procedit hæc regula in omnibus caſibus, ſed tantum, ſi duo patroni controuertant ius ipſum præſentandi, quod eſt fauore eccleſiæ, vt ſtudio conſeruandi ius ſuum, eius liti finem imponant, & ne eccleſia careat paſtore, qui minori temporis ſpacio fieri potuerit, ſecus autem, ſi iudicium agatur inter præſentatos ſuper idoneitate, vel cum epiſcopo ſuper libertate beneficij. *Abb. in c. quoniam. num. 6. & 7. de iurepat. vbi & Bero. num. 43. & idem Abb. in c. cum Papæ verſ. 2. eod. tit.*

Nec refragatur, quod iuſpat. ſit mera gratia, quia gratia hęc conuerſa eſt in ius commune. *Goffred. in ſumma, tit. de iurepat. num. 12.* & gratia nemo priuari debet abſque culpa. & hæc exceptio allegari poteſt per *Alphonſum*, cum ex ea inducatur validitas ſui tituli. *Caſſad. de except. deciſ. 2. Lapus allegat. 78. numer. 12. vbi Mandoſ. lit. T.* qui ait hoc intelligi de ſcientia certa, & non interpretatiua, & qui ſe fundat in deuolutione cauſata ob negligentiam patronorum debet probare ſcientiam dd. patronorum ſufficienter.

ter. *Rebuff. in praxi tit. de deuolut.*
*nu.*12. & fuit dictum in *Firmana al-*
taris coram D.Blanchetto. 5.*Decemb.*
1594. de his vide *Garc. vbi ſup.par.*
10.*c.*2. de tempore, intra quod de-
bet de beneficio prouideri.

Ad Quintum, & Vltimum, quan-
do amittatur beneficium, dico mul-
206 tis modis amitti beneficia relatis à
Rebuff. in praxi par. 3. beneficia
amittendi modos continente. hic
agitur de amiſſione non de vacatio-
ne ſimpliciter per obitum, vel aſſe-
cutionem alterius, de quibus *Garc.*
*par.*11. *c.*2. *&* 5. beneficium amit-
titur ex iuris diſpoſitione, ob ali-
207 quod crimen, cui pœna amiſſionis
ipſo facto à iure eſt conſtituta, per
reſignationem, per translationem,
per profeſſionem emiſſam in aliqua
religione approbata. *Leſſius de iuſt.*
*& iur.lib.*2. *cap.*34. *dubitat.*34. per
contractum matrimonij. *cap.* 1. *&*
cap. diuerſis fallacijs. de cler. coniug.
*& ibi gloſ.*Garc.*d.par.*11.*c.*8.*& per*
priuationem. Garc. *ibi cap.*10. *&* 9.
208 item vnione, ſuppreſſione & extin-
ctione extinguitur beneficium *vt in*
c. cum acceſſiſſent. de conſtit. & ſic eo
extincto beneficiatus illud amiſiſſe
dicitur. Garc. *vbi ſup.par.* 12.*c.*1.
209 *in princ.* etiam per diſmembrationē
licet non extinguatur beneficium
alteratur tamen, & diminuitur in bo-
nis, fructibus, ſeu reditibus. *Garc.d.*
*par.*12.*c.*2. idem eſt in diuiſione be-
neficij. *Garc.ibi c.*4. alteratur etiam
beneficium, vt per erectionem in
alium ſtatum ſuperiorem, vt cum ec-
cleſia collegiata erigitur in cathe-
dralem, & Epiſcopalis in metropo-
litanam, quod ſolus Papa facere
poteſt. *cap.*1. *ne Sed.vac.* vel quan-
do eccleſia ſimplex erigitur in cura-
tam, quod ex cauſa Epiſcopus fa-
cere poteſt. Rebuff. *vbi ſup. tit. de*
erectione in curatam & parochialem,
vel quando eccleſia erigitur in col-
legiatam, quod videtur id fieri poſſe
ab Epiſcopo, licet ſemper ſoleat
fieri auctoritate Papæ. *Rebuff.in tit.*
de erectione in collegiatam. Mandoſ.
de ſignat.grat.tit.de erectionib.Garc.
*d.par.*12.*c.*5. & in praxi vidi eccle-
ſiam in diœceſi Bergomenſi fuiſſe
hoc anno 1627. erectam in Colle-
giatam, & eccleſiam Liburni diœ-
ceſis Piſanæ eſſe nunc erigendam in
Collegiatam auctoritate Sanctiſſ.
D. N. Vrbani Papæ VIII. & Adno-
210 tes, quòd beneficium ſine reditibus
non dicitur beneficium. *Abb.in cap.*
de multa. de conc. præb. ſicut enim
corpus ſine anima non dicitur homo
ſed cadauer, ita beneficium ſine re-
ditibus non poteſt dici beneficium.
*c.ſiquis obiecerit.*1.*q.*3.nam tunc ety-
mologia nominis non eſt vera, quia
dicitur beneficium quoniam bene
facit. *Gomeſ. in reg.de annali.quæſt.*
47.*verſ. præterea.* & ideo Canoni-
211 nicus ſine præbenda dicitur Cano-
nicus in herba. *Io. And. in c. dile-*
212 *ctus. de præb.* & canonicatus eſt ius
habendi ſtallum in choro ad cantan-
dum & legendum, & locum & vocē
in Capitulo prouenientia ex electio-
ne & receptione in fratrem. *Hoied.*
vbi ſup. par. 1. *c.* 12. *nu.*1. quæ re-
ceptio in fratrem fit per Capitulum.
*Pariſ. de reſig.benef.lib.*6.*quæſt.*5.*nu.*
213 32. & canonia eſt ius proueniens ex
eadem electione, & receptione in
fratrem. *gloſſ. in c. cum M. Ferra-*
rienſis. verbo, receperunt. de conſtit.
& ibi *Abb.nu.*22. quod ius canoniæ
eſt ſpirituale, præbenda verò oritur
ſicut filia à canonia, ſicut à matre.
*Card. in Clem.vlt. quæſt.*20. *de præb.*
214 & præbenda alia eſt temporalis an-
nexa beneficio conſiſtens in mera
temporalitate, alia eſt ſpiritualis an-
nexa canonicatui, ſeu beneficio, &
ideo Canonici habent præbendas.
Hoied. vbi ſup. vbi ait præbendam
quinque ſumi modis. *Maſsob. vbi*
*ſup. prelud.*19. *& dub.* 1.

215 Et adde quando poſſit beneficiū
alicui conferri non habenti qualita-
tes in fundatione beneficij appoſitas
Monetam vbi ſup. de commut. vlt.
*volunt.c.*10.*de derog.qualit. in fund.*

 benefic.

benefic.appoſit. à nu. 76. *vbi nu.* 100. *& ſeqq. &* 187. tractat de ætate requiſita ad beneficia, de qua ætate tractat *Leonius in ſua Praxi Archiepiſc.par.*2.*c.*18. *de collat. benef. nu.*
216 14. & ætas requiſita in beneficijs requiritur etiam in coadiutorijs eorumdem beneficiorum. *Garc. vbi ſup.par.*7.*c.*4.*nu.*90. & quoad canonicos vide elegantem tractatum D. Abbatis Ragucij. de voce Canonicorum in Capitulo, officio in choro, & Miſſa in eccleſia.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus triplex, libertorum reſpectu aduocatorum, & reſpectu iuris ad præſentationem in eccleſia competentis.*

2 *Iuſpatronatus definitur cadens in eccleſia, & beneficio, & eſt ius honorificum, onerosum, & vtile.*

3 *Iuſpatronatus eſt ius, & quid incorporale.*

4 *Iuſpatronatus eſt ius partim ſpirituale, partim temporale.*

5 *Iuſpatronatus eſt conceſſum ex gratia.*

6 *Iuſpatronatus eſt ius ad ſpiritualia ordinatum.*

7 *Iuſpatronatus eſt indiuiduum, ſed diuiduum quoad præſentationem.*

8 *Iuſpatronatus eſt triplex, eccleſiaſticũ, laicale, & mixtum.*

9 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum quid ſit.*

10 *Iuſpatronatus laicale quid ſit.*

11 *Iuſpatronatus mixtum quid ſit.*

12 *Patronus recipit honorem ex præſentatione, & honorari debet in eccleſia, & in proceſſionibus.*

13 *Patronus quando, & quomodo honorari debet.*

14 *Tempus datum patronis ad præſentandum abbreuiari non poteſt.*

15 *Patronus habet onus defendendi eccleſiam.*

16 *Aliàs punitur, & commodis priuatur.*

17 *Patronus tenetur magis idoneum præſentare in foro conſcientiæ.*

18 *Patronus tenetur prouidere, vt intentio fundatoris ſeruetur.*

19 *Patronus debet ieiunare die præcedenti ante conſecrationem.*

20 *Patronus egenus eſt alendus de bonis eccleſiæ. & ponitur deciſio* Rotæ.

21 *Alimentorum appellatione quæ veniant.*

22 *Patronus egenus tunc eſt alendus quando eccleſia ſupereſt.*

23 *Patronus aliquod annuum poteſt exigere ab eccleſia, ſi in fundatione cum Epiſcopi conſenſu id fuerit factum.*

24 *Iuſpatronatus & maſculo, & fœmina competit.*

25 *Illegitimis etiam competit.*

26 *Pupillo, & infanti.*

27 *Filijſfamilias quando habeant vocem in iurepat. competente vniuerſitati.*

28 *Iuſpatronatus quando competit patri, patre viuente filius non habet vocẽ.*

29 *Iuſpatronatus poteſt haberi in eccleſia Cathedrali.*

30 *Iuſpatronatus poteſt haberi in eccleſia Collegiata.*

31 *Iuſpatronatus an poſſit haberi in eccleſia conuentuali regularium.*

32 *Iuſpatronat. haberi poteſt in Hoſpitali.*

33 *Iuſpatronatus in ſepulchro haberi non poteſt.*

34 *Iuſpatronatus non acquiritur niſi Epiſcopo conſentiente.*

35 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt alicui reſeruare iuſpatronatus.*

36 *Vicarius Epiſcopi non poteſt conſenſum præſtare ſuper donatione iuriſpat. ſine ſpeciali commiſſione.*

37 *Epiſcopi conſenſus quando requiratur caſu, quo iuſpatronatus de vno in alium transfertur.*

38 *Inferioris habentis iura Epiſcopalia con ſenſus requiritur in translatione iuriſpat.*

39 *Piſanum Capitulum tamquam Ordinarius inſtituit, & conſenſum præſtat in quibuſdam beneficijs.*

40 *Conſenſus in translatione iuriſpatronatus poteſt interuenire etiam ex poſt facto.*

41 *Ordinarius ſi renuat conſenſum præſtare ſuper trãslatione iuriſpat. quid agendum.*

Epi-

42 *Epiſcopi conſenſus ſi dubitetur an interuenerit. quando præſumatur interueniſſe.*

43 *Epiſcopus loci, in quo fundatur eccleſia, conſenſum præſtare debet.*

44 *Capitulum ſede Epiſcopali vacante conſenſum præſtat ſuper reſeruatione, & translatione iuriſpatronatus.*

45 *Epiſcopus non poteſt aliquem facere patronum ex priuilegio.*

46 *Fundare eccleſiam quis dicatur.*

47 *Eccleſia deſtructa ſi alibi ædificetur, dominus primi fundi non erit patronus.*

48 *Fundi, & dotis aſſignatio fit cum Epiſcopi conſenſu.*

49 *Patronus quis efficitur ſi poſt factum conſentiat fundationi.*

50 *Iuſpatronatus acquiritur etiamſi fundans, vel dotans iuſpatronatus ſibi non reſeruauerit. & ponitur Rotæ deciſio.*

51 *Iuſpatronatus ſibi reſeruans, ſuis hæredibus reſeruaſſe cenſetur.*

52 *Conſtruere quis dicatur eccleſiam.*

53 *Iuſpatronatus acquiritur ex conſtructione.*

54 *Iuſpatronatus quando acquiratur ex refectione, vel reparatione eccleſiæ.*

55 *Hæres intra annum reſpectu operis inchoandi debet eccleſiam conſtruere à die monitionis ei factæ per Epiſcopũ, ſi teſtator mandauit conſtrui ſine præfinitione temporis.*

56 *Eccleſia ſi ex relicto teſtatoris ſit in certo loco conſtruenda, ſi poſtea fieri nequeat, alibi conſtruetur.*

57 *Eccleſia an conſtrui debeat ex relicto facto in teſtamento imperfecto.*

58 *Eccleſia conſtructa cenſetur ex fidelium oblationibus ſi aliter non conſtet.*

59 *Iuſpatronatus hodie interdum ex ſola dotatione acquiritur.*

60 *Ioſephus Mazzolius fundator Capellæ S. Dominici in eccleſia Piſana.*

61 *Iuſpatronatus ex dotatione cum Epiſcopi conſenſu acquiritur.*

62 *Iuſpatronatus non acquiritur ex augumento dotis.*

63 *Iuſpatronatus non acquirit relinquens aliquid eccleſiæ.*

64 *Dotatio facienda eſt ante conſecrationem eccleſiæ.*

65 *Dos quanta ſit eccleſiæ aſſignanda.*

66 *Dotans inſufficienter non fit patronus.*

67 *Dotantes plures fiunt omnes patroni.*

68 *Iuſpatronatus quatuor modis de vno in alium transfertur.*

69 *Iuſpatronatus transfertur ſucceſſione.*

70 *Iuriſpatronatus ſucceſſio fit in ſtirpes, aliquando in capita.*

71 *Patronorum maior pars minorem abſorbet.*

72 *Iuſpatronatus quando ex fundatione tranſire debet ad hæredes ſanguinis, non tranſit ad extraneus.*

73 *Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium.*

74 *Iuſpatronatus ſi competat collegio, ſeu familiæ, præſentatio fit per capita.*

75 *Iuſpatronatus trãsfertur permutatione.*

76 *Iuſpatronatus transfertur donatione.*

77 *Donatarius an poſſit donantem præſentare.*

78 *Iuſpatronatus transfertur translatione vniuerſitatis.*

79 *Vniuerſitas quæ dicatur.*

80 *Iuſpatronatus an veniat in locatione vniuerſitatis.*

81 *Vniuerſitas ſi pignori data ſit, in qua ſit iuſpat. creditor pignoris præſentare non poteſt.*

82 *Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate data in dotem.*

83 *Iuſpatronatus an ex bonorum confiſcatione tranſeat in fiſcum.*

84 *Patronus in præiudicium deſcendentiũ poteſt à ſe abdicare iuſpat.*

85 *Iuſpatronatus vtrum ex præſcriptione acquiratur.*

86 *Patronus ſolus eſt, ſi ſolus fundet, & dotet, ſecus ſi plures.*

Ponitur definitio Iuriſpatronatus.

CAPVT SECVNDVM.

PRIMO igitur loco, quæritur, quid ſit Iuſpatronatus, & vt rectè definiatur, opus eſt videre de quo iurepatronat. loquamur; Iuſpatronatus

enim

1 enim eſt terminus æquiuocus, cum triplex ſit; *Abb. in rubr: nu. 1. de iurepat.* primum namq. eſt iuſpatr. libertorum, quod prouenit ex manumiſſione *c. liberti. & c. ſeq. 12. q. 2. & toto tit. ff. de iurepat.* & de hoc nihil ad nos. Secundum eſt iuſpatronatus reſpectu Aduocatorum, qui dicuntur patroni cauſarum. *cap. vlt. ne cleric. vel monac. vbi gloſs. in verbo, audiantur. l. rem non nouam. §. patroni. C. de iudic.* Tertium eſt iuſpatronatus, quod ſumitur pro iure competente in eccleſijs quoad Rectoris præſentationem, & alia, & de hoc tertio nos loquimur, & de hoc habetur in toto *tit. de iurepat. in Decretalib. in lib. 6. Decretal. & in Clementinis*.

2 Communis definitio iuriſpatronatus, de quo loquimur ponitur ab *Abb. vbi ſup. nu. 3.* & ponitur etiam à *Roccho de Curte de iurepat. in princ. nu. 3. vbi nu. 4.* addit in fine definitionis quædam verba. Ergo iuſpatronatus eſt ius honorificum, oneroſum, & vtile alicui competens in eccleſia pro eo, quod de Diœceſani conſenſu eccleſiam fundauit, conſtruxit, vel dotauit ipſe, vel is, à quo cauſam habuit, ſolus, vel alio concurrente.

3 Iuſpatronatus eſt ius, ideſt, quid incorporale, & intellectuale, quod oculis corporeis videri non poteſt, vt habetur in *tit. de reb. corpor. & incorpor. in Inſtitut.* & ibi Io. Oinotomus eleganter declarat quòd incorporalia ſola animi cogitatione, & intellectu percipiuntur, & à iure creãtur, ſubſtantiantur, & nominantur ſecundum Fabrum, & Aretinum ibidem. vel eſt ius, ideſt facultas quædam, ſicut dicimus vſusfructus eſt ius, ideſt facultas alienis rebus vtendi fruendi. *Inſtitut. de vſufructu. in princ. l. 1. ff. de rer. diuiſ. & l. 1. ff. de vſufructu. & ibi Doct. Marius Viuianus in ſuo rationale inſtitut. in d. tit. de vſuf. nu. 1.* & actio eſt ius, ideſt, facultas perſequendi in iudicio quod ſibi debetur. *Inſtitut. de actionib. in princ.* eſt autem iuſpatronatus ius partim ſpirituale, partim

4 temporale; ſpirituale, quia vendi non poteſt. *cap. de iure. 16. de iurepat.* eſt temporale, quia poſſidetur à laicis. *cap. primo de iurepat.* & melius dicitur huiuſmodi ius temporale annexum ſpirituali. *c. quanto. de iudic. d. cap. de iure.* & regulariter regulatur, prout alia iura

5 ſpiritualia *d. c. quanto.* & eſt ius gratioſum, & ex gratia conceſſum. *Abb. in cap. 1. nu. 4. de præb. per textum in cap. 3. verſ. ſuſtinuit. de iurepat. Lambertinus* in ſuo elegantiſſimo, & copioſiſſimo tractatu, *de iurepat. lib. 3. quæſt. 9. Illuſtriſs. Cardin. Thuſcus Pract. concluſ. iuris. lit. 1. concluſ. 596.* & vt ait *S. Thomas Doctor Angeli-*

6 *cus in 4. ſentent.* iuſpatr. eſt ius ad ſpiritualia ordinatum. *Schardius in ſuo lexico, in verbo, iuſpatronatus. in fine.* & iuſpatronatus laicis conceditur, vt alij inducantur, & alliciantur ad fundandas, & dotandas eccleſias. *c. nobis. de iurepat. Caſtad. deciſ. 3. nu. 6. de iurep. Card. Mantica de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 20. n. 28.*

7 & hoc iuſpatronatus eſt indiuiduũ. *c. 1. de iurep.* & ratio eſt, quia iuſpatronatus eſt quid incorporale, & incorporalia diuidi nequeunt. *l. 1. §. ſi vſusfructus. ff. ad legem falcid.* & ſic eſt indiuiduum in ſubſtãtia, & apud vnumquemque hæredem eſt inſolidum. *gloſ. in d. c. 1. verbo, non debeat. de iurepatr. Garc. de benefic. par. 5. cap. 1. nu. 591. propè finem.* vt fuit dictũ in *Firmana Beneficij 13. Maij. 1596. coram Card. Pamphilio.* & in *Aretina Capellaniæ 24. Ianuar. & 9. Maij coram eod.* ſed eſt diuiduum quoad ius præſentandi, præſentatio enim eſt penes hæredes pro rata, vt eſt ſimile de iuriſdictione, quæ aliquando eſt apud plures inſolidũ, ſed exercitium eſt pro parte, *c. prudentiam. in princ. de off. deleg.* ita *Cardin. in clement. plures. nu. 3. verſ. quia vero ad hæc. de iurepat.*

Et

8 Et hoc iuſpat. eſt triplex, eccleſiaſticum, laicale, & mixtum. de qua diuiſione *Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. gloſs. 18. à nu. 4. & Garc. vbi ſup. par. 5. c. 1. nu. 553. & ſeqq. Moneta in tract. de commut. vlt. volunt. c. 10. de derogat. qualit. in fund. beneſ. appoſit. nu. 220. & ſequ. Aug. Barboſa, de off. & pot. Epiſc. par. 3. alleg. 72. nu. 128.*

9 Iuſpatronatus eccleſiaſticum eſt, quando clericus illud habet nomine eccleſiæ ſuæ, ſeu quando ipſa eccleſia, vel aliqua vniuerſitas, vel collegium religioſorum, ſeu clericorum habet iuſpat. *Rot. Rom. deciſ. 8. de iurepat. in antiquis.* eſt etiam iuſpat. eccleſiaſticum illud, quod licet ortum habuerit à laici patrimonio, tamen fuit fundatione teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo translatum in eccleſiam, capitulum, ſeu collegium eccleſiaſticum canonicorum ſecularium, ſeu regularium, vel in aliquam eccleſiaſticam perſonam ratione eccleſiæ, dignitatis, aut beneficij. *Rebuff. in praxi. tit. de præſentat. nu. 5. & 7. & in par. 3. ſignaturæ. nu. 8. Couarru. pract. quæſt. c. 36. nu. 2. & 5. Io. Aloyſ. Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt. deciſ. 152. Pariſ. de reſignat. beneſ. lib. 2. quæſt. 4. nu. 39. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſolut. 8. nu. 14. Gonzal. & Garc. vbi ſup.*

10 Aliud eſt iuſpatronatus laicale, ſeu laicorum, quod eſt, quando laicus, vel clericus ratione patrimonij ſui habet iuſpat. *gloſs. in d. clem. plures. in verbo, præſentare,* & quod alij dicantur patroni eccleſiaſtici, alij laici dicit *text. in c. vnico. in fine. de iurepat. lib. 6.* & ſi eccleſia, & lai-
11 cus ſimul habeant iuſpatronatus, tale iuſpatronatus erit mixtum, & regulabitur vt eccleſiaſticum. *gloſ. vlt. d. cap. vnico.* & de his latè in cap. ſequenti.

12 Honorificum. id importat honorem, quem habet patronus in præſentando rectorem, quia ſine patroni præſentatione non poteſt Epiſcopus inſtitutionem dare regulariter in beneficio iuriſpat. aliàs inſtitutio eſt nulla. *c. decernimus. 16. q. 7.* Item importat honorem, quem habet patronus in eccleſia, quia præ alijs debet honorari. *c. nobis de iurepat.* debet enim patronus non ſolum præſentare rectorem, ſed debet honorari in proceſſione, & prælatione. *d. c. nobis.* rector enim debet patrono ad
13 eccleſiam venienti obuiam ire, & in proceſſione poſt Prælatum ante omnes laicos debet patronus incedere, & in pace, & thuribulo alijs præferri; & extra eccleſiam debet rector patronum honorare, illi aſſurgendo, illum ſalutando, neque debet patronum abſque venia ad ius vocare. *argum. text. in l. vlt. ff. de in ius vocando. & in l. qui manumittit. C. de oper. libert. Paul. de Citadinis de iurepat. par. 6. quæſt. 2.* & tenetur rector pro patrono orare. *Ludouic. Roman. conſ. 339.* non tamen per hęc patronus dicetur dominus eccleſiæ, niſi abuſiuè loquendo. *Paul. de Citad. vbi ſup. quæſt. 12.* & quando patrono auferretur talis honor, poteſt ab eo vindicari. *cap. Piſanis. de reſtitut. ſpol.* vbi *Innoc.* & de his latè *Lambert. vbi ſup. lib. 3. quæſt. 1.* per omnes articulos dictæ quæſtionis. eſt tamen aduertendum, quod textum in *d. c. decernimus.* ſex modis limitat *Felin. in c. cum Bertoldus. nu. 8. 9. & ſeqq. de re iudic.* & limitatur etiam, quando præſentatus per patronum eſt ſcandalo populo. *c. quoniam. de iurepat.* vel quando non conſtat de iurepatronatus legitimè; vel quando patronus eſt eccleſiaſticus, vt infra dicetur. nec poteſt per
14 ordinarium tempus quadrimeſtre, vel ſemeſtre conceſſum patronis ad præſentandum abbreuiari, præſertim quando patronus comparet, & vult vti tali beneficio. *Felin. vbi ſup. nu. 18.* & ob talem honorem nihil fieri poterit in præiudicium patroni ab Epiſcopo ſine dicti patroni conſenſu,

ſenſu, neque ab alio Inferiore. Abb. in cap. cum acceſsiſsent. num. 5. de conſtitut. quod tribus modis limitat Roccb. de curte ubi ſupra in uerbo, bonorificum. num. 10. 11. & 12.

15 Oneroſum. & ſic ex iurepatronatus prouenit honor, & onus, patronus enim tenetur defendere eccleſiam, & ſollicitudinem, & diligentiam adhibere, ne bona eccleſiæ dilapidentur, & poteſt epiſcopo denunciare rectorem dilapidatorem, vel inhoneſtum. c. filijs. & c. decernimus. 16. q. 7. Roccb. de curte vbi ſup. verbo, oneroſum. num. 2. & ſi

16 patronus hæc negligat, & non faciat, punitur, & remanet priuatus commodis, & fructibus prouenientibus ex iurepatronatus. Paul. de citad. vbi ſup. quæſt. 1. in fine. In-

17 ſuper patronus habet onus præſentandi magis idoneum quoad forum conſcientiæ. Abb. in c. 3. de iurepatr. num. 12. & habet onus præſentandi pauperem potius, quam diuitem. Hoſtienſ. in ſumma. tit. de iurepat. §. in quibus differant. nu. 11.

18 in fine. item tenetur patronus prouidere, vt rectè eccleſiæ prouideatur, & ordinata per fundatorem ſeruentur. Abb. in d. cap. nobis. col. 3. de iurepat. Paul. de Citad. vbi ſupr quæſt. vlt. quinti articuli. & ſi-

19 militer patronus debet ieiunare præcedenti die ante conſecrationem ad text. in cap. quod à patribus. diſt. 75. & notatur in cap. cum ſicut. de conſecrat. eccleſ. vel altar. & quamuis patronus habeat onera ſupradicta, non tamen poteſt compellere rectorem ad ſibi reddendum rationes, nec habet cuſtodiam eccleſiæ vacãtis, nec eius conſenſus requiritur in alienatione bonorum eccleſiæ patronatæ; & quamuis patronus teneatur eccleſiam defendere proprijs ſuis ſumptibus, non tamen concurrere debet cum rectore ad ſolutionẽ collectæ, ſeu decimæ Papalis, & de his latè Lambert. vbi ſup. lib. 3. quæſt. 2. per omnes articulos dictæ quæſtionis.

20 Et vtile. conſiſtit in hoc vtilitas, quia ſi patronus deueniat ad inopiã eſt alendus de bonis eccleſiæ. c. quicunque. il ſecondo. iuncta gloſſ. 16. quæſt. 7. Hoſtienſ. vbi ſupr. §. quid competat patrono. num. 3. cap. nobis. §. vlt. vbi Abb. & alij. de iurepatr. Roccb. de Curte vbi ſupra in verbo, & vtile. in princ. Cardin. Seraſin. deciſ. 668. num. 5. & fuit dictum in Neapolitana alimentorum. 31. Maij 1613. coram Reuerendiſſimo Manzanedo. in qua monaſterium montis Olіueti Neapolitan. nõ teneri ad alimenta præſtanda domino Equiti Ianuario Olitiæ domini reſoluerunt, quia quamuis Gurellus olitia fundauerit hoc monaſterium de anno 1411. & eccleſia teneatur patronis ad inopiam vergentibus ſuccurrere per text. in c. quicunque 16. quæſt. 7. & in c. nobis. de iurepatr. Nihilominus dominus Eques Ianuarius non probat deſcendentiã à d. fundatore, & licet illam probaſſet, non conſtat de requiſitis à iure ad hoc, vt à monaſterio alimẽta ſint illi miniſtranda. requiritur namque, quod patronus ad ægeſtatem peruenerit, & quod Eccleſiæ ſuperſit, nempę quod primo miniſtri eccleſiæ alantur, & neceſſaria ad ſeruitium eccleſiæ ſuppeditentur, quibus miniſtratis, ſi bona eccleſiæ ſuperſint, ab illa patronus erit alendus iuxta gloſſ. fin. in d. c. quicunq. & Abb. in d. c. nobis. num. 6. & ibi Butr. num. 22. Lambert. de iurepat. lib. 3. art. 2. tertiæ quæſt. princ. num. 2. Paul. de citadin. eod. tract. 6. part. art. 4. num. 3. & 5. cum ſeq. Roccb. eod. tract. in uerbo, & utile. num. 1. & 2. Roland. conſil. 2. num. 33. lib. 3. Caſtador. deciſ. 3. num. 2. de iurep. Surdus de aliment. tit. 7. q. 32. num. 1. & 2. cum ſeq. ſed ſic eſt, quod dedicta ægeſtate Domini Ianuarij non conſtat, cum aut habeat annuos ducatos 360. ſibi

ſibi à fratre Carolo aſſignatos, aut habeat bona ſibi ab eodem Carolo retroceſſa, vtcunque ſit, non poteſt dici ita egenus, vt prædicta alimenta à monaſterio habere debeat, ad tradita in *d. gloſſ. fin. in d. cap. quicunq. quam ſeq. Bald. in l. fin. C. de reu. donat. & ad tradita à Lambert. d. lib. 3. art. 3. tertiæ quæſtionis princ. num. 2. cum ſeq. & à Citadino vbi ſup. num. 5. & à Surd. vbi ſup. tit. 1. quæſtion. 54. à num. 15.* tum etiam, quia detractis impenſis neceſſarijs pro alimentis 24. monachorum, & familiæ, eidem monaſterio ſeruientium, & pro cultu diuino, & reparatione eccleſiæ neceſſarijs, non conſtat ſupereſſe bona, ex quibus monaſterium poſſit Dom. Ianuarium alere.

Tum etiam, quia eccleſia non tenetur patronum alere, ſi ipſe aliàs habeat, à quo ali debeat. *Surd. d. tit. 1. quæſt. 54. num. 16.* Dominus autem Ianuarius quamuis eſſet patronus habet dictum fratrem, qui D. Ianuario in egeſtate conſtituto tenetur alimenta miniſtrare *gloſſ. fin. in l. qui filium. ff. vbi pup. educ. deb. Cinus in l. 2. num. 2. de alen. liber. & ibi Alberic. iſtam dicens com. n. 1. latè Surd. vbi ſup. tit. 2. quæſt. 25. in princ.* Vlterius, cum dominus eques Ianuarius ſit eques S. Ioannis Hieroſolymitani, quam ingredientes tria vota ſubſtantialia emittunt, & per conſequens dicuntur veri religioſi ex *Mohed. dec. 10. de cau. poſſ. & propr. & Rota dec. 436. num. 2. p. 3. lib. 3. diuerſ.* vnde religio, quæ illum admiſit, tenetur ad alimenta eidem præſtanda, cum monaſterium teneatur alere monachum, quẽ ad religionem admiſit. *Caſtren. conſ. 76. nu. 1. lib. 1.* qui mouetur duabus rationibus quas refert, & ſequitur *Surd. vbi ſupra tit. 1. quæſt. 75. num. 1. & tit. 9. quæſt. 27. num. 10. licentiatus de Piſa in tractat. de curia Piſana, ſiue de origine decurionum, lib. 2. capit 18. num. 32. & ibi additio Alphonſi de Azeuedo, & fuit dictum in Imolen. confidentiæ, & Febr. 1594. coram Card. Pamphilio, 4. 20. May 1594. coram penia. & regien. prioratus 19. Ianuar. 1598. coram penia.* quod procedit, quando patronus ad ſummam egeſtatem deuenit, & quando eccleſiæ ſupereſt. *§. vlt. 25. quæſt. 2.* eo enim caſu libertus tenetur alere patronum. *l. ſi quis à liberis. §. ſolent iudices. ff. de liberis agnoſcen.* & ſic patronus eſt alendus de fructibus beneficij patronati remanentibus detractis neceſſarijs ſeruitijs, & expenſis, & victu benficiati, & eſt alendus in domo ſua. *Ioannes Andr. & Card. in dicto cap. nobis.* eique ſunt mittenda alimenta ſumptibus eccleſiæ, & debentur alimenta patrono, eiuſque familiæ egeſtate laboranti, quod ſi rector alimenta non præſtabit, poterit patronus agere actione proueniente ex *d. capit. nobis. vbi hæc dicit Io. Andr. Card. & Abb.* & in tali cauſa procedetur Summariè, & ſi patronus moriatur, eo quia rector ei alimenra denegauit, rector tenetur de homicidio, ſicut, & pater negando alimenta filio. *per text. in l. necare. vbi gloſ. ff. de liber. agnoſcend. malum enim committit, qui malo debet, & poteſt obuiare, & non obuiat. c. paſce. diſt. 86. Paul. de citadin. vbi ſupra parte 6. quæſtione 8. princip. artic. 4.*

21 & appellatione alimentorum veniunt victus, potus, cibaria, veſtimenta, calciamenta, domus, cubile, ſeu ſtratum, & omnia neceſſaria pro victu, & conſeruatione hominis, quæ omnia veniunt alimentorum appellatione. *vt latè per Surdum in in tractat. de alimentis. titul. 4.* non tamen ſunt vendenda bona ſtabilia eccleſiæ pro dictis alimentis. Si autem patrona ſit vniuerſitas, ſtante inopia omnes illi de vniuerſitate non ſunt alendi, quia iuſpatronatus quando ſpectat ad vniuerſitatem, ſinguli

guli dedicta vniuerſitate non ſunt patroni. *Geminian. in dicto capitul. vnico. de iurepat. lib. 6.*

22 Adde, quod patronus eccleſiæ ab illius rectore eſt alendus licet non ſit in ſumma egeſtate, ſed ſolum ad inopiam vergat, niſi aliquid poſſideat, quo mediante ali modeſtè poſſit, & dummodo rector tot fructus percipiat, qui ſuperſint ſuis, & eccleſiæ neceſſitatibus. *Mareſcottus variar. reſolut. libro 2. capitulo 83. num. 58. & ſequent. Surd. vbi ſupra tit. 7. quæſt. 32. Auguſtin. Barboſa in collectar. ad dict. capit. nobis. num. 7. & ſequenti.*

23 Eſt vtile, quia poteſt patronus aliquid annuatim exigere ab eccleſia patronata in recognitionem iuriſpatronatus ſi ita in fundatione ordinatum ſit cum Epiſcopi conſenſu. *capitulo præterea. il ſecondo. vbi Abbas numero 3. & 4. de iurepatronat.* non tamen poteſt patronus pecuniam pro præſentatione recipere, alioquin ſimoniam committit. *cap. quæſitum. de rerum permut.* eſt vtile, quia poteſt patronus præſentare filium ſuum, vel ſuos conſanguineos, & affines, dummodò ſint idonei, & de his videas *Lambert. vbi ſup. lib. 3. quæſt. 3.* per omnes articulos dictæ quæſtionis. & iura ſupradicta honoris, oneris, & alimentorum debentur patronis etiam inæqualiter fundantibus, cõſtruentibus, & dotātibus & procedũt in patronis, & in eorum hęredibus, & qui plus contulit pinguius ius habet, & in his attenditur locorum conſuetudo. *Lambert. vbi ſup. quæſt. 4. per omnes articulos dicta quæſtionis* nec nouus hæres, ſeu patronus poſtquam eccleſia eſt ordinata poteſt aliquid immutare. *Lambert. vbi ſup. quæſt. 5. Moneta vbi ſup. dicto cap. 10.*

24 Competens alicui. hoc iuſpatronatus competit ita feminæ ſicut maſculo, ratio eſt, quia iura concedunt iuſpatronatus fundatoribus, conſtructoribus, & dotatoribus eccleſiarum *c. quoniam. cap. nobis. de iurepatronat. Rocch. de curt. vbi ſup. in verbo, competens alicui. num. 1.*

25 item iuſpatronatus competit etiam illegitimè natis. *Rocch. ibidem. numero 8.* cũ iuſpatronatus omni chriſtiano competere poſſit. *c. pia mentis. c. frigentius. 16. quæſt. 7.* & hoc eſt intelligendum, quando iuſpatronatus ex fundatione eſt ad feminas, & ad illegitimos tranſmiſſibile. *Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. nu-*

26 *mer. 49. ff. ad Trebellianum.* item competit pupillo, vel infanti, qui ſi ſit intra ſeptem annos non poteſt præſentare, ſed tutor eius nomine præſentabit. *Abb. in cap. vlt. num. 9. de conceſſ. præb.* & quando iuſpatr. competit vniuerſitati, puta populo, an filij familiàs habeant vo-

27 cem, diſtinguas cum *Roccho vbi prox. ſup. num. 19.* ſi filij fam iliàs habeant domicilium in domo patris non habent vocem in præſentando, ſecus ſi habeant domicilium alibi, idque probatur per doctrinam *Innoc. in cap. cum ex iniuncto. in fine. de oper. nou. nunciat.* qui dicit, quod in gerendis ab vniuerſitate filij familias ſunt vocandi, ſi alibi quàm in domo patris habent domicilium, ſed vbi cum patre domicilium habent, pater tantum eſt vo-

28 candus; & generaliter quando iuſpatronatus patri cõpetit, nunquam patre viuente filius habet vocem. *Card. in clem. 2. num. 8. de iurepat.* alia circa quaſi poſſeſſionem, quæ competit alicui circa præſentationem pertractabuntur infra ſuo loco.

29 In eccleſia. Iuſpatronatus enim poteſt haberi in eccleſia Cathedrali. *dicto cap. nobis. de iurepat. Roch. vbi ſup. in verbo, eccleſia. nu. 1.* ſed patronus non præſentabit Epiſcopum in dicta eccleſia, ſed bene alios clericos ad alia beneficia particularia.

30 Item Iuſpat. haberi poteſt in eccleſia collegiata. *dicto capit. nobis.*

ſed

ſed Prælatus nõ præſentabitur à Pa-
trono, ſed eligetur à Collegio, &
electioni factæ patroni poſtulabitur
aſſenſus. *d.c.nobis.quod fallit,* quan-
do patronus in fundatione ſibi reſer
uaſſet præſentationem Prælati, ſibiq.
fuiſſet conceſſa. ita *Card. in d.clem.
plures. §.quibus.nu.3.in fine. de iure-
pat.* & ad alia beneficia in eccleſia
collegiata exiſtentia præſentabit pa-
tronus. *Rocch. ibidem nu.4.* & an iuſ-
31 pat. poſſit haberi in eccleſia cõuen-
tuali religioſorum, & regularium vi-
deas *Rocchum ibidem nu.7.* & *Card.
Thuſcũ pract.concl. lit.I.concluſ.615.*
item iuſpatronatus haberi poteſt in
32 Hoſpitali publico de conſenſu Epi-
ſcopi conſtructo. *§.ſiquis ædificationẽ.
Auth.de eccleſiaſt.tit. Abb.in cap. de
Xenodochijs. nu.2. de religioſ. domib.
Rocch. ibid.n.8.* ſed in ſepulchro iuſ-
pat. haberi non poteſt, ſed appella-
33 tur ius funerandi. vt per *Rocch.ibid.
n.13.* de quib. infra latè videbimus.
34 Pro eo, quod de Diœceſani con-
ſenſu: ex hoc patet, quod iuſpat. nõ
acquiritur, niſi Epiſcopo, vel diœce-
ſano conſentiente, quinimo non di-
citur eſſe beneficium, eccleſia vel ca-
pella, niſi ſecuta approbatione Epi-
ſcopi, & ita conſenſus diœceſani de-
bet interuenire in fundatione, con-
ſtructione, vel dotatione. *c.pia men-
tis. c.frigentius. & c.conſiderandum.
16.q.7. & cap.nobis.de iurepat.* Vica-
35 rius autem Epiſcopi ſine ſpeciali cõ-
miſſione, ſeu conceſſione habita ab
Epiſcopo non poteſt alicui fundãti,
conſtruenti, vel dotanti reſeruare
iuſpat. *Garc.vbi ſup.de benefic.par.5.
36 cap.9.nu.75.* nec etiam poteſt in do-
natione iuriſp. decretum interpone-
re, vel conſenſum præſtare ſine ſpe-
ciali commiſſione. *Io.Aloyſ.Riccius in
praxi rer.fori eccleſ.deciſ.469. Azo-
rius inſtit. moral. par.2.lib.3.cap.45.
in princ. Aug.Barboſa vbi ſup. de off.
& pot. Epiſc.par.3.allegat.54.nu.74.
& 75.*
37 An autem conſenſus Epiſcopi, ſeu
diœceſani interuenire debeat, quan-
do iuſpatronatus transfertur de vno
in alium dicas cum *Abb. in c. illud.
de iurepat.nu.3. & ſeqq.* quando iuſ-
pat. tranſit in alium cum vniuerſita-
te puta cum hæreditate, & tunc Epi-
ſcopi conſenſus non requiritur. *cap.
ex literis.de iurepat.* ſi autem iuſpat.
transferatur inter viuos ex cõtractu
in eccleſiam, vel locum religioſum,
valet translatio ſine Epiſcopi cõſen-
ſu. *d.c.illud. & c.vnico.de iurep.lib.6.*
ſi autem fiat translatio in laicum ex
contractu, non valet ſine Epiſcopi
conſenſu. *d.c.vnico.in princ.* à cõtra-
rio ſenſu. & idem eſt quando tranſ-
latio fit de vno patrono in cõpatro-
num, idem eſt ſi iuſpatr. ex vltima
voluntate transferatur puta ex lega-
to, quod eſt donatio, tunc enim non
valet niſi cum conſenſu Epiſcopi.
Abb. in c.cum ſeculum.n.6.de iurepat.
& de his *Rocch.de Curt.vbi ſup.in ver
bo, pro eo. n.4.5.6. & 7.* & ponit ra-
tiones prædictorum. poteſt etiã con-
38 ſenſus alterius Prælati interuenire, ſi
habeat iura Epiſcopalia, & Epiſcopa
lem poteſtatem. *Abb.conſ.59.col.vlt.
& conſ.89. par.2.* vt eſt in Capitulo
39 Illuſtrium, & admodum Reuerendo-
rum DD. Canonicorũ Metropolita-
næ, & Primatialis eccleſiæ Piſanæ, in
quo reſidet ordinaria poteſtas circa
altaria, & capellanias d. eccleſiæ, &
circa alia beneficia d. Capitulo ſubi-
40 iecta. qui conſenſus poteſt interue-
nire etiam poſt factam donationem,
& legatum. *c. cura. de iurepat. Rota
Rom. deciſ.vlt. de iurepat. in antiqu.*
latè *Rocch.n.9. vbi ſup.* & ſi Ordina-
41 rius ex legitima cauſa nolit conſen-
tire translationi, ſi non poſſit cogi,
tunc vel beneficium liberum rema-
nebit Ordinario, vel remanebit apud
eũ, qui donauit, vel legauit, vel apud
eius hæredem, ex quo legatum, vel
donatio non valuit. *Card.in d.c.cum
ſeculum. nu.3.de iurepat.* vel ſi Ordi-
narius nolit conſentire, poterit adiri
Summus Pontifex, qui veriſimiliter
conſentiet, ſi nihil obſtat petitioni
factæ. ita *Rocch.ibid.n.17.* & ſi dubi-

42 tetur, an in conſtructione eccleſiæ
interuenerit Epiſcopi conſenſus, ſi
eccleſia ſit in forma eccleſiæ, præſu-
mitur dictus conſenſus interueniſſe.
Felin. in c. de quarta. n. 12. de præſcrip.
maxime ex diuturnitate temporis,
& conſenſus tacitus Epiſcopi ali-
quando ſufficit, de quo vide Rocch.
vbi ſup. nu. 20. & ſi quæratur, cuius
43 Epiſcopi conſenſus requiratur, an
Epiſcopi loci, vbi ſita eſt eccleſia, an
Epiſcopi loci illius, qui vult cõſtrue-
re, vt ſi Piſanus velit Senis eccleſiam
conſtruere, & dicas, quod requiri-
tur conſenſus Epiſcopi loci, in quo
fundatur eccleſia. Card. in c. nobis. in
princ. de iurepat. & Rocch. vbi ſup.
44 nu. 21. & Sede Epiſcopali vacante
poteſt Capitulum conſenſum prædi-
ctum præſtare. Gemin. in cap. vnico. de
maiorit. & obed. lib. 6. q. 23. nu. 5. nec
45 poteſt Epiſcopi conſenſus facere pa-
tronum vnius capellæ, vel eccleſię ex
priuilegio aliquem, qui non funda-
uerit, nec conſtruxerit, neque dota-
uerit eccleſiam ipſam, vel capellam.
Abb. in conſ. 106. n. 4. par. 2. quia non
poteſt Epiſcopus rei ſacræ ſine legi-
tima cauſa hanc ſeruitutem iuriſpa-
tronatus imponere, quod non pro-
cedit quando verus patronus cum
conſenſu Epiſcopi vult in alium iuſ-
patronatus transferre, vt patet ex
ſupradictis.

46 Eccleſiã fundauit. Fundare quis
dicitur eccleſiam, quando aſſignat
fundum, vbi conſtrui debet eccleſia.
cap. nobis. & ibi Doct. de iurepat. vul-
go tamen dicuntur fundatores, qui
eccleſiam conſtruxerunt, vel in eſſe
deduxerunt; ſed ex ſola fundi aſſi-
gnatione non efficitur quis patronus
in totum, & ideo ſi quis dat fundum
pro eccleſia conſtruenda, & alter eã
conſtruit, alter autẽ eam dotet, om-
nes erunt patroni. Abb. in rub. de iu-
47 repat. n. 6. & eccleſia deſtructa, ſi ali-
bi ædificetur, dominus primi fundi
non erit amplius patronus. Innoc. in
d. rub. de iurepat. n. 2. in fine. & ſi ipſe,
qui fundum dedit, velit etiam ec-
cleſiam conſtruere, & dotare Epiſco-
pus non debet alium admittere, vt
euitetur diſſenſio. Card. in d. c. nobis.
nu. 6. quæſt. 7.

48 Et fundi, conſtructionis, & dota-
tionis aſſignatio fieri debet cum con
ſenſu Epiſcopi ad hoc, vt acquiratur
iuſpat. Card. in d. cap. nobis in princ.
qui conſenſus requiritur tam in ca-
ſibus ſupradictis, quam in tranſla-
tione ipſius iuriſpatronat. Steph. Gra-
tianus diſceptat. forenſ. cap. 177. nu. 8.
49 & ſi eccleſia ſit conſtructa in fundo
meo me inſcio, ſi poſtea ſim conten-
tus dominium fundi in eccleſiam
transferre, efficior patronus. Card.
in d. cap. nobis. nu. 3. oppoſit. 4. & ac-
quiritur iuſpatronatus etiam quan-
50 do quis ſimpliciter aſsignauit fundũ
pro eccleſia conſtruenda, ipſamq.
conſtruxit, & dotauit, nec dixit ſe
velle eſſe patronum, dummodo ex-
preſsè illud non remiſerit. Rot. Rom.
deciſ. 5. de iurepat. in antiquis. cap. ſi-
gnificauit. vbi Abb. Card. & Felin. de
teſtib. vt fuit dictum in Imolen. Iu-
riſpatronatus. 7. Iunij. 1577. coram
Cantuccio. Domini cum duobus
præſuppoſitis, vno quod Abbas
monaſterij eccleſiæ Sanctæ Mariæ
in regula Imolenſis diœceſis iuriſ-
dictionem habeat ordinariam. al-
tero, quod non conſtet, capellam
Sancti Sigiſmundi in dicta eccleſia
exiſtentem, habuiſſe dotem tempo-
re, quo Nicolettus de Tartagnis ſe-
nior in eius teſtamento reliquit di-
ctæ capellæ pro dote tot bona, quæ
aſcenderent ad ſummam quingen-
tarum librarum Bonon. Domini (in-
quam) cum iſtis duobus præſup-
poſitis dixerunt conſtare de iure-
patronatus illorum de Tartagnis ad
dictam capellam ex dotatione, vi-
gore dicti legati dotis, ita vt pro-
uiſio Apoſtolica Scipionis de Cal-
derinis non intret. non obſtat, quæ
pro parte Scipionis deducuntur, &
in primis non obſt. quod Alexan. &
Nicolettus iunior ex conſignatione
certorum bonorũ per eos Abbati, &
Com-

& Commiſſario d. eccleſiæ S. Mariç facta, non potuerint iuſpat. acquirere, attento quod huiuſmodi conſignatio fuit facta pro ſolutione & ſatisfactione legati dotis per Nicolettum ſeniorem d. Capellæ S. Sigiſmundi ſimpliciter, & ſine vlla reſeruatione iuriſpat. relicti,& talis conſignatio debet tribui Nicoletto ſeniori leganti,non autem Alexandro, & Nicoletto iuniori hæredibus ſoluentibus, cum actus ordinanti, non autem exequenti tribuatur. *c. ſuper litteris. de reſcript. Roman.conſ.366. ſub nu.1. Butrius conſ.74.nu.4. Dec. conſ.381.ad fin.* benè *Aym.conſ.144. nu.2. ad fin. & nu.3.* ſiquidem pro reſponſione dicitur iuſpatr. quæſitum fuiſſe ex dote per Nicolettum ſeniorem relicta, quia licet ex ſimplici donatione, legato, & largitione bonorum non acquiratur iuſpat. tamen ſecus eſt, ſi hæc fiant pro dote, quia ſimpliciter donans,vel legãs videtur potius benefactor, quàm dotator, & acquiſitor iuriſpatr. iura enim indulgent iuſpat. non benefactori, ſed dotanti. *cap. filijs. 16.q.7. ita Abb. in cap. quoniam. num. 10. de iurepat. & conſ.59.nu.2. poſt medium. verſic. quinimo. lib.2. & conſ. 106. ſub nu. 2. verſ. primo enim requiritur. eod. lib.* hoc idem voluit *Io. Andr. in cap. 1. circa medium. verſ. ideo dictum eſt. de iurepat. Roc. de iurepat. in verbo, & dotauit. nu. 9. verſ. contrarium tamen. Summ. Ang. in verbo, iuſpatronatus. nu.4. verſ. & not. Paul. de Cittadin. de iurepat. par. 3. cau.2. quæſt.13.nu.77. in fine.* & latiſſimè *Lambert. de iurepat. art.1.quæſt.6.par.1.lib.1.nu.9. vſque ad 17. fol. 50.* ſecundum vltimam impreſſ. & hanc eſſe magis cõmunem opin. inquit *Bero.d.cap.quoniam. nu.89. poſt princ.* & licet Nicolettus ſenior in prædicto dotis legato non reſeruauerit iuſpat. tamen ſat eſt eum expreſsè illud non remiſiſſe. eſt enim receptiſſima concluſio, vt fundans, conſtruens, vel dotans eccleſiam acquirat iuſpatr. etiamſi illud non reſeruauerit, dummodo expreſsè illud non remiſerit. *Ioan. And. Card. Butr. Bald. Imol. Abb. Aret. & Felin. in c. ſignificauit. de teſtib. Arch. Io. And. Gemin. & Fran. in c.1. de iurep. lib.6. Rot. dec.5. de iurep. in antiq. Rocch. de iurep. in verbo, eccleſiã fundauit. quæſt. 8. nu.12.* latè *Lambert. eod. tract. lib.1. p. 1. q.2. art. 4. fol. 12. vbi ſup. num. 14.* teſtatur hanc eſſe communem opin. eamq. ab omnibus teneri. Secundo, non obſtat, quod prædicta bonorum conſignatio non potuerit operari acquiſitionem iuriſpat. quia facta fuit ab Alexandro, & Nicoletto iuniore non ſponte, & ex mera liberalitate, ſed ex neceſſitate, quia aſtringebantur propter aditionem hæreditatis Nicoletti ſenioris, vnde intrat regula, quod explicans actum non ſponte, ſed ex neceſſitate, vel pro exercitio officij ſui premium conſequi non debet. *l.3.§. vtrum. ff. ad Syllanian. Nell. de bannit. 2. par. 2. temp. q.12.* nam reſpondetur, Alexandrum, & Nicolettum iuniorẽ grauatos à Nicoletto ſeniore ad conſignanda tot bona pro dote d. capellæ, nõ coactè, & iuſſu iudicis, ſed voluntariè hanc conſignationem feciſſe. & propterea intrantq. ſcribit *Paul. de Cittadin. de iurepat. 3. p. cau.1. quæſt.17.nu.55.* quem refert, & ſequitur *Lambert. in lib. 1. par.1. quæſt.4. artic.7. fol. 30.* quòd hæres grauatus à teſtatore fundare eccleſiam, ſi cogeretur à iudice non haberet iuſpat., ſecus ſi voluntariè fundaret. Tertio non obſtat, quod ad impediendam prouiſionem apoſtolicam, non ſufficit quẽ habere iuſpatr. ſed oportet eum habere quaſi poſſeſſionem præſentãdi, cum præſentatio ſit fructus quaſi poſſeſſionis, ideo valet collatio Papæ de beneficio iuriſpat. ſi patronus non eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt poſt *Innoc.* tradit *Card. conſ. 69. nu.4. verſ. ſufficit.* dicens, quod quando adſunt veri patroni non exi-

ſtentes in quaſi poſſeſsione præſentandi, & alij non patroni exiſtentes in quaſi poſſeſſione, in litteris apoſtolicis non eſt opus facere mentionem de veris patronis,ſed de exiſtẽtibus in quaſi poſſeſſione,quia ꝑ litteras apoſtolicas nõ præiudicatur veris patronis quoad poſſeſſionẽ,quando non ipſi, ſed quaſi poſſeſſores facere debent. & *Card.* referunt,& ſequũtur *Felin.tract.quan.lit.ap.no.pa.col.antep. in 9.lim. Dec.conſ.117.n.2.ante med. verſ.& quantũ ad propoſitum.conſ.124.n.1.circa med. & cõſ.126.n.3.circa med.conſ.129.n.2.verſ.& propterea.conſ.134.n.1.ante med. verſ. ideo not.voluit* Lamber.*de iurep.art.1.q.3.p.1.lib.2.n.*8. & latius *art.23.q.9.p.3. lib.*2. & propterea præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi præfertur præſentato à vero patrono. *But.in c.conſultationib.n.9.circa med. verſ. per hoc.* & ibi *Abb.n.6.de iurepat.* idem *Abb. conſ.54.n.2.ante med. verſ.quinimo. lib.1.Dec.cõſ.112.n.2.ante med.verſ.& ideo præſentatio.conſ.124.n.1.poſt med. verſ.& ideo dicunt. conſ.126.n.3.verſ. & adeo quod præſentatio.conſ.129.nu.1.conſ.134.ſub nu.1.verſ.et adeo iſta quaſi poſſeſſio. Crauett.conſ.322.nu 5.verſ.imo præſentatus ab eo.* L*ambert.*poſt alios *art.6.q.3.p.1.lib.2.n.1.& 2.fol.19.* R*ip.*dicẽs hãc eſſe communem concluſionem *in c. cum eccleſia ſutrina.n.130.de cauſ.poſſ. & propriet.* Vnde licet cõſtaret de proprietate iuriſpatr. iſtorum de Tartagnis,tamen cum ipſi tempore vltimę vacationis d. capellæ non eſſent in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed Ordinarius in quaſi poſſeſſione liberè conferendi, ſequitur, vt collatio d. capellæ ſpectaret ad Epiſcopum, non autem præſentatio ad patronos. R*ot.dec.*14.*de iurepat. in antiq.* Doct. ſup. citati cum multis alijs congeſtis per *Menoch.conſ.90.nu.124.* ſed pro reſponſione dicitur præmiſſa procedere,quando fuit proceſſum ad inſtitutionem, & antequam conſtaret de iuriſpat. proprietate. at ſecus ſi prius conſtiterit de proprietate,quia tunc proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis. *c.cum dilectus. de cauſ.poſſ. & prop.* & ita declarat A*bb. in d. c.conſultationib.n.9. verſ.quod ego intelligerem.* ſequitur *Paul. de Cittadin. de iurepat.p.6.art.3.q.7.n.16.Dec.conſ.127.n.1.& conſ.149.nu.2. poſt med. verſ.& retenta iſta concluſione.* L*ambert.de iurepat.art.6.q.3.p.1.lib.2.n.4.verſ. tertius eſt caſus.fol.19.* ſed in caſu noſtro antequam Ordinarius, immo executor litterarum apoſtolicarum faceret collationem d. capellaniæ Scipioni de Calderinis,habẽti mandatum de prouidendo in forma dignum, conſtitit eidem Ordinario de proprietate iuriſpatr. iſtorum de Tartagnis.merito &c. & fuit dictum in *Salernitana iuriſpat. 2. dec.1587. coram Card.Seraph.*& in L*ucana plebis.11.Martij.1591.coram Gipſio.* & in R*omana iuriſpræſentandi.10.Martij.ũ595.coram Card.Millino. in* L*ucana Capellaniæ.27.Maij 1598. corã Penia.* & in G*erunden. beneficij. 14. Decemb. 1598. coram Corduba.* & in I*acen. portionis. 16. Decemb. 1591. coram Card. Pamphil.* de communi *Berous in rub.de iurep.n.81.& 82.*& iuſp. dicitur quædã ſeruitus, & onus & in dubio non præſumitur, ſed eccleſia præſumitur libera. I*nnoc.in c. cum venerabilis.in fin.de except. Put. dec.192.nq.3.lib.1. Verall.dec.130. p. 2.* & fuit dictum in *Compoſtellam parochialis.29.* I*anuar.1590. coram Card. Mant.* & in A*quinat. beneficij. 22.*A*pril.1600. coram Card. Serapb.* & ſiquis reſeruet ſibi iuſpat.cenſetur

51 etiam reſeruaſſe ſuis hæredibus.*Calderin.conſ.4.de iurepat.* & ſiquis habeat aliquod ius ſuper fundo, ſuper quo eccleſia conſtruitur, ſi conſentiat cõſtructioni efficitur compatronus, vt ſiquis vtile, alter directum dominium fundi habeat. R*occh. vbi ſup.in verbo, eccleſiam fundauit, nu. 19.*A*ug.Barboſa vbi ſup.de off.& pot. Epiſc.p.3.alleg.70.nu.3.*

52 Conſtruxit. conſtruere dicitur is, qui facit expenſas in conſtruẽdo eccleſiam, non autem faber, qui eam conſtruit. *Card. in d. c. nobis. nu. 6. 8. & 9.* ille enim dicitur facere, cuius nomine fit. *cap. qui facit. de reg. iur. lib. 6.* niſi faber operam ſuam gratis ponat vt ſit patronus. *Card. in d. cap. nobis. quæſt. 4. in princ.* nec ex ſola conſtructione acquiritur iuſpatronatus, ſed vt ſupra dictum eſt, requiritur, quod quis prius fundum dederit, alius conſtruxerit, & alius dotauerit, & omnes erunt patroni, & ſiquis eccleſiam conſtruxerit, poteſt cogi ab Epiſcopo, vt eam dotet. *Abb. in c. cum ſicut. nu. 3. de conſecrat. eccl. vel alt.* & omnia hæc fieri debent cũ dicto conſenſu Epiſcopi. an autem
54 ex refectione, vel reparatione eccleſiæ quis patronus efficiatur, dicendũ eſt, quod ſi eccleſia non eſt funditus deſtructa, tunc reficiens non efficitur patronus. *gloſ. 1. in c. 3. de iurepat.* reficiens enim non dicitur propriè facere, ſi vero eccleſia ſit funditus deſtructa, tunc reficiens efficitur patronus accedente cõſenſu Epiſcopi. *gloſ. 1. in d. c. 3.* & qui primo conſtruxit præferendus eſt alijs in reficiendo, hoc enim eſt æquum. *Card. in d. cap. 3. num. 3. Azorius vbi ſup. par. 2. lib. 6. cap. 11. quæſt. 10. Riccius vbi ſup. deciſ. 123. Garc. vbi ſup. par. 5. cap. 9. à nu. 51. Steph. Gratian. vbi ſup. c. 177. nu. 26. Auguſt. Barboſa vbi ſup. de off. & poteſt. Epiſc. par. 3. allegat. 70. nu. 6. & 7.* & ſi teſtator
55 mandauit eccleſiam conſtrui ſine præfinitione temporis, tunc per hæredes conſtruenda erit infra annum computandum à die monitionis faciendæ per Epiſcopum. *cap. nos quidem.* & ibi *Doct. de teſtam.* reſpectu operis inchoandi datur annus, ſed reſpectu operis complendi conſideranda eſt qualitas operis. *Abb. in*
56 *d. cap. nos quidem.* & ſi teſtator mandet eccleſiam conſtrui in certo loco, in quo poſtea conſtrui non poſſit, hæres cogetur conſtruere in alio ſecundum voluntatem Epiſcopi. *d. cap. nos quidem. & ibi Doctores.* & ſi teſtator mandet conſtrui eccleſiam, nec dicat in quo loco, eo caſu locus eligetur de conſenſu Epiſcopi. *Rocch. vbi ſup. nu. 20.* & ſi teſtator mandet
57 eccleſiam conſtrui, ſed teſtamentum ſit imperfectum, an hoc ſit adimplendum fauore piæ cauſæ. de hoc *Rocch. vbi ſup. nu. 27. Bart. in l. in teſtamento. ff. de fideicomm. libertat. & Doctores in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſtam.* & ſi ec-
58 cleſia ſit conſtructa, & non conſtet quiſnam conſtruxerit, præſumitur conſtructa ex oblationibus fidelium, qui non intendebant in ea acquirere iuſpat. & ſic quod eccleſia ſit libera, præſumitur, non autem quod ſit patronata. *Abb. in c. querelam. nu. 9. in fine. de elect.*
59 Et dotauit. Acquiritur ergo iuſpatronatus ab eo, qui fundauit, ab eo, qui conſtruxit, & ab eo, qui dotauit, quamuis hodie de conſuetudine aliquando aliud ſeruetur; ſi enim in Altari, vel Capella fundata ſub nomine alicuius Sancti, vel Sanctæ, in qua iam ſit creatum iuſpatronat. per vnum, ſi alter ordinet alium capellanum, & dotem, dicendo ſe ibi fundare vnam capellam ſub vocabulo alterius Sancti, quod talis nouus fundator & dotator admittitur tanquam patronus ad præſentandum capellanum, & rectorem, nec eſt cõpatrona eccleſia ratione fundi, vel conſtructionis, & in prouiſione beneficiorum maximè cõſuetudo præfertur iuri communi. *cap. cum eccleſia Vulterrana. vbi Abb. col. vlt. nu. 10. de elect.* & id ſeruatur in eccleſia Primatiali Piſana, in qua adſunt capellæ ſexaginta ſeptem, & ſi quis de nouo Capellam fundet, & dotet, nihil noui conſtruit, ſed tantum ad aliquod vetus Altare ordinat cum dote nouum Capellanũ ſub titulo alicuius Sancti, & ipſe dotans eſt ſolus
60 patronus, vt fecit cariſſimus auunculus meus D. Ioſephus Mazzolius

Ciuis Piſanus, qui ex teſtamento
mediante perſona ſuorum heredum
fundauit, & dotauit in dicta eccle-
ſia Primatiali Piſana nouam Capel-
laniam ſub titulo S. Dominici ad
Altare Glorioſiſſimæ Virginis Mariæ
nuncupatæ ſub organo ex Ordinarij
approbatione, & dictis hæredibus
ſolis fuit reſeruatum totum iuſpa-
tronatus, hæredesq. prædicti præ-
ſentauerunt rectorem, qui fuit præ-
uio edicto inſtitutus, & nunc eſt in
61 pacifica poſſeſſione. & ſi eccleſia ſit
fundata, & conſtructa ſine dote, ex
dotatione poſtea cum conſenſu Epi-
ſcopi acquiritur iuſpatronat. tam ſi
dotetur ante conſecrationem eccle-
ſiæ. *gloſs. in c. piæ mentis*. 16. *q*. 7.
quam poſt conſecrationem. *Innoc.*
Card. & alij *in Rub. ext. de iurepat.* &
Rocch. in hoc verbo, & dotauit, nu. 4.
62 ſi autem eccleſia ab initio ſit dota-
ta, & poſtea diminuta ſit dos, ſi alius
dotem ſuppleat, & augeat non ac-
quirit iuſpatronatus. *Card. in cap.* 3.
num. 2. *quæſt.* 1. *de iurepat.* ſi tamen
primus patronus conſentiret augu-
mento dotis & eſſet contentus au-
gentem dotem eſſe compatronum
ſuum, id facere poſſet Epiſcopo cō-
ſentiente. *Rocch. vbi ſup. num.* 5. ſi
quis autem nō in pœnam delicti per
iudicem cogatur eccleſiam dotare, vt
quia eam conſtruxit efficitur patro-
nus. *Card. in d. rub. nu.* 3. *de iurepat.*
63 quamuis *Rocch. hic, nu.* 7. contrarium
ſentiat; ſi quis autem eccleſiæ ali-
quid relinquat ex legato, donatio-
ne, vel relicto, non tamen acquirit
iuſpatronat. ea ratione, quia iſte nō
dicitur dotator, nec fundator, ſed
benefactor, iura autem indulgent
iuſpatr. dotanti, non benefactori.
c. filijs. 16. *q.* 7. *Abb. in d. cap.* 3. *n.* 10.
64 *de iurepat.* dotatio autem regulariter
fieri debet ante conſtructionem ec-
cleſiæ. *cap. nemo.* 9. *de conſecr. diſt.* 2.
ſi autem ante non ſit conſtituta dos,
debet poſt conſtructionē conſtitui.
gloſs. in c. piæ mentis. in verbo, colla-
65 *ta.* 16. *q.* 7. quanta autem dos ſit ec-
cleſiæ aſſignanda dicitur in *d. c. nemo*;
quod ſcilicet tantum debet aſſigna-
ri eccleſiæ, quod ſufficiat ad neceſſa-
ria miniſtrorum, & ad luminaria.
tradit *Abb. in c. cum ſicut. nu.* 5. *de*
conſecrat. eccl. vel alt. & gloſs. in cap.
vt quiſque. verbo, clericum. de vita,
& honeſt. cleric. & ſi in rei veritate
66 dos eccleſiæ aſſignata non ſit con-
grua, & Epiſcopus conſentiat, tamē
talis inſufficienter dotans non ſit pa-
tronus. *gloſs.* 1. *in c. quicumque*, *il* 2.
16. *q*. 7. & argumento eius, quod di-
cit *Abb. in cap.* 1. *not.* 1. *de cenſib.* &
in dotatione quamuis congrua ſem-
per requiritur conſenſus Epiſcopi.
Doctores in cap. nobis de iurepat. & ſi
67 plures dotent eccleſiam, omnes erūt
patroni. *Abb. in d. rub. ante finem. de*
iurepat. & ſi plures dotent, & vnus
plus conferat quam alius, omnes
ſunt æqualiter patroni. *Hoſtienſ. in*
ſumma. tit. de iurepat. §. qualiter trāſ-
feratur. verſ. quid ſi plures. num. 7.
Rocch. vbi ſup. nu. 21. *&* 22. niſi ali-
ter eſſet expreſsè inter eos diſpoſi-
tum; & qui dat precium pro emenda
dote ſit patronus. *Io. Andr. in d. cap.*
nobis. ſuper verbo, conſtruxit. de iu-
rep. & efficitur quis patronus præ-
bendæ Cathedralis, vel collegiatæ
eccleſiæ, ſi dotem aſsignet pro præ-
benda cum conſenſu Epiſcopi, &
Capituli. *Abb. in cap. ſuggeſtum.*
nu. 3. *de iurepat.*

Ipſe, vel is, à quo cauſam habuit,
68 Agendum eſt hic quot modis iuſpa-
tronatus de vno in alium transfera-
tur, quod fit quatuor modis, ſucceſ-
ſione, donatione, permutatione, &
translatione vniuerſitatis, in qua
vniuerſitate ſit iuſpatr. ita dicit, &
probat *gloſs. in c. piæ mentis. in ver-*
bo, fundatione. 16. *q.* 7. *& in c. cum*
ſeculum. in verbo, emptorum. de
iurepat. quæ dicit, iuſpatronat. tran-
ſire facit nouus hæres, res permuta-
ta, donatio, venditioq., & ita com-
muniter alij, & infra latius.

69 Primo transfertur iuſpat. ſucceſ-
ſione, quæ fit in ſtirpes, non in ca-
pita,

pita, & ideo ſi plures vni ſuccedant.
70 habentur loco vnius. *clement. plures*,
& ibi *Doctores . de iurepat.* & ideo ſi
duo patroni decedant, vnus relin-
quat decem hæredes, alios duos, ita
potens erit vox illorum duorum, ſi-
cut illorum decem; ſi autem vnus
ſolus ſit eccleſiæ patronus, & dece-
dat pluribus relictis hæredibus, tunc
iſti hæredes ſuccedunt in capita, ſi
tamen poſtea vnus ex his hæredi-
bus, vel omnes decedant, & quilibet
eorum relinquat hæredes, tunc ſuc-
ceſsio fit in ſtirpes, & hæredes vnius
hæredis habentur pro vno. *Card. in
d. clem. plures*. idq. procedit tam
in hæredibus ex teſtamento, quam
ab inteſtato. *& d. clem. plures*. di-
ctaq. declaratio procedit quando
iuſpat. deſcenderet ad plures per viã
contractus, puta ex donatione, pro-
cedit etiam idem, ſi ſint hæredes ſui,
vel extranei, maſculi, ſeu fœminæ;
cum ergo plures hæredes patroni in
caſu ſupradicto habeantur pro vno,
ſi in pręſentando ſint diſcordes inter
71 ſe, tunc maior pars omnium mino-
rem abſorbet, non autem maior pars
comparatione minoris. *Card. in d.
clem. plures. col. 4. verſ. item per
hæc dicta. Rocch. hic. nu. 6. in verbo
ipſe, vel is, à quo*. & ſi quatuor ſint
patroni, & vnus patronus ſit hæres
alterius patroni duas voces habebit,
72 quod iuſpatronat. non tranſit ad hę-
redes extraneos quando in funda-
tione fuit expreſſum quod tranſiret
tantum ad hæredes ſanguinis cum
conſenſu Epiſcopi. *Rocch. hic. nu. 18*.
73 neque tranſit iuſpatronat. in fidei-
commiſſarium vniuerſalem, ſed re-
manet apud hæredem grauatum,
quia in talem fideicommiſſarium ea
tranſeunt, quæ concernunt commo-
dum pecuniarium. *Bart.* & alij com-
muniter *in l. quia perinde. ff. ad tre-
bell.* & poteſt hæres præſentare etiã
ſi non ſit in poſſeſsione hæreditatis,
quia in puris incorporalibus ſufficit
habere ius. *Innoc. in c. cum noſtris.
num. 3. verſ. item nonne peccaret. de
conceſſ. preb. Card. vbi ſup. nu. 6.* ſi
74 autem iuſpat. competat collegio, ſeu
familiæ, vt ad vniuerſos, tunc præ-
ſentatio fit per capita, non per ſtir-
pes, quia conueniunt non vt diuerſa
corpora, ſed tantum vt vnum cor-
pus, idq. cognoſci poteſt ex circun-
ſtantijs facti, ideſt, an conueniant
tanquam diuerſa corpora, an tan-
quam vnus corpus. docet *Auguſt.
Barboſa in ſua collectan. ſuper cap. 1.
nu. 8. de iurepat.* qui refert hæc con-
tineri *in deciſ. Rot. Romanæ in vna
Taurinen. iuriſpat. 10. Ianuarij. 1595.
coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio*.
75 Secundo transfertur iuſpat. per-
mutatione, quæ fieri poteſt tantum
cum alio iure ſpirituali. *Hoſtien. vbi
ſup. §. qualiter transferatur. verſ. res
permutata*. aliàs eſſet ſimonia ſi di-
cta permutatio fieret de iurepatr. cũ
re temporali, ideoq. in dicta per-
mutatione requiritur Epiſcopi con-
ſenſus, idem etiam eſt, ſi quis habeat
compatronum, illiq. relaxet iuſpat.,
tunc enim etiam requiritur Epiſco-
pi conſenſus. *Abb. in cap. ex inſi-
nuatione. nu. 5. de iurepat.*
76 Tertio transfertur iuſpat. dona-
tione, in qua requiritur Epiſcopi
conſenſus ſi donatio ſit facta laico,
ſecus ſi facta ſit loco religioſo. *Ho-
ſtienſ. vbi ſup. in verſic. donatio*. &
hæc eſt communior, & verior opinio.
*Abb. in d. cap. illud. nu. 5. de iure-
patr.* poteſt etiam fieri donatio præ-
ſentationis faciendæ retento iurepa-
tronatus *d. clem. plures*. an autem
77 donatarius iuriſpatr. poſsit donan-
tem præſentare, dicas, quod ſi con-
ceſsio facta ſit donatario tanquam
procuratori, non poteſt præſentari
donans, ſi autem conceſsio ſit facta
tanquam donatario, tunc poteſt do-
nans à donatario præſentari. *Rocch.
vbi ſup. nu. 37.*
78 Quarto modo transfertur iuſpat.
translatione vniuerſitatis, vt in
venditione hæreditatis euenit, vel
alterius vniuerſitatis *ad text. in l. qui
tibi. C. de hered. uel act. uend.* Doct.
com-

communiter in cap. ex litteris. de iurepat. & vniuerſitas in propoſito no-
79 ſtro ea dicitur, quæ abſque alia expreſſione iura vniuerſitatis in ſe continet, ſicuti eſt Villa, vel Caſtrum, & ſimilia; vel aliter vniuerſitas eſt, quæ continet iuriſdictionem, honorem, diſtrictum, & ſimilia, vel vniuerſitas dicitur quæ continet in ſe corporalia, in locatione etiam vni-
80 uerſitatis tranſit iuſpatronat. & pręſentatio ſpectat ad conductorem, ſi eccleſia vacet locatione durante, dummodo locatio ſit perpetua, vel talis, per quam dominium vtile in conductorem ſit translatum, niſi in locatione fuerit exceptum iuſpatr. ſecus in locatione ad modicũ tempus. caſus eſt in *d. cap. ex litteris. & ibi Doct.* & hæc eſt magis communis opinio teſte *Roccho vbi ſup. nu.* 58.

81 Si autem vniuerſitas ſit pignori data, & vacet eccleſia, creditor pignoris nomine dictæ vniuerſitatis præſentare non poteſt, ita ſecundum communem intellectum, vt per *Abb. ibi in not. 1. in cap. cum Bertoldus.* & ibi *gloſſ. vlt. de re iud.* quæ gloſſ. reddit rationem communem, ſcilicet, quia creditor tenetur reſtituere omnem fructum, vel quaſi, quem capit ex pignore, vel in ſortem computare, ſed ſi iuſpatronat. tranſiret in creditorem, qui præſentaret, non poſſet reſtitui ipſe fructus, ideſt, ipſa præſentatio, nam ſi præſentatus ſit inſtitutus non debet poſtea remoueri. *cap. conſultationibus. de iurepat.* non poſſet etiam dari æſtimatio, quia præſentatio eſt inæſtimabilis vti res annexa ſpiritualitati; tranſit etiam
82 iuſpatronat. cum vniuerſitate data in dotem. *Rot. Rom. decíſ.* 10. *de iurepat. in nouis.* ex confiſcatione etiam
83 bonorum alicuius tranſit iuſpatronat. in fiſcum. *Rocch. hic num.* 65. quamuis alij velint, quod tali caſu iuſpatronat. redeat ad eccleſiam patronatam, & ſic eccleſia remaneat libera, quæ opinio æquior eſt, vt ibidem per Rocch. & poteſt patro-
84 nus in præiudicium deſcendentium, & ſuorum legitimorum hæredum renunciare iuſpatronat. *Rot. Rom. decíſ. vlt. nu. 4. de iurepatronat. in antiquis.* ſecus ſi iuſpatronatr. competit illis de parentela tantum. *Rocch. hic nu.*
85 73. an autem iuſpatronat. transferatur de vna perſona in aliam per præſcriptionem, & ſic an iuſpatronat. præſcribi poſſit, latè id examinat *Rocch. hic. nu.* 81. *vſque ad* 90. & infra latè dicemus.

86 Solus, vel alio concurrente. ex hoc patet, quod ſiquis ſolus fundet, conſtruat, & dotet, ſolus eſt patronus; ſi autem vnus fundet, alias conſtruat, & alter dotet, tunc omnes erunt patroni, vt ſupradictum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus triplex, eccleſiaſticum, laicorum, & mixtum.*
2 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum quid ſit.*
3 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum eſt competens Epiſcopo ex dominio temporali ſuæ eccleſiæ.*
4 *Et competens laicis religiosè viuentibus &c.*
5 *Iuſpatr. eccleſiaſticum eſt ſpectans ad Magiſtros, & equites, ſeu milites ordinum, & Militiarum Calatraua, & ſimilia.*
6 *Et competens operarijs eccleſiæ deputatis ab Epiſcopo.*
7 *Iuſpat. competens confraternitati laicorum ab Epiſcopo approbatæ eſt eccleſiaſticum.*
8 *Iuſpat. eccleſiaſticum eſt, quando eccleſiaſtici præſentant nominatũ à laico.*
9 *Iuſpat. laicale eſt, quando eccleſiaſticus præſentat de conſenſu laici.*
10 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum eſt competens clerico ratione ſuæ eccleſiæ, vel collegio clericorum, ſeu religioſorum.*
11 *Iuſpatronat. laicorum eſt competens laico, vel clerico ratione ſui patrimonij. & ponitur Rotæ deciſio.*
12 *Iuſpat. laicale eſt, ſi Epiſcopus fundet Capellam, & habeat indultum teſtandi. & ponitur Rotæ deciſio.*

Iuſpat.

13 Iuſpat. competẽs operarijs eccleſiæ ſemper eſt eccleſiaſticum, id declaratur.

14 Iuſpat. competens Hoſpitalario eſt eccleſiaſticum.

15 Iuſpat. competens laicorum confraternitatibus non cadit ſub reſeruatione.

16 Neque iuſpat. competens collegijs ſtudentium pauperum.

17 Iuſpatronatus mixtum quid ſit.

18 Iuſpat. mixtum ſtante alternatiua inter compatronos, in turno laici erit laicale, & in turno eccleſiaſtici erit eccleſiaſticum.

19 Iuſpatronatus an ſit eccleſiaſticum, vel laicale, inſpicitur quis ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi.

20 Iuſpatronatus quamuis tranſeat in eccleſiam, quando laicale maneat. & quare.

21 Iuſpatronatus quæſitum à clerico ex bonis beneficij eſt eccleſiaſticum.

22 Iuſpatronatus eccleſiaſticum, & laicale differunt in quadraginta, & octo caſibus.

23 Laici ex gratia ſunt capaces iuriſpatronatus.

24 Patronus eccleſiaſticus poteſt in fundatione cum Epiſcopi conſenſu apponere, quod non requiratur inſtitutio.

25 Patroni eccleſiaſtici, & laici in decem, & quinque caſibus differunt.

26 Iuſpatronatus beneficiorum, & libertorum differunt in ſex caſibus.

27 Iuſpatronatus aliud familiare, aliud hæreditarium.

28 Iuſpat. hereditarium quid ſit.

29 Iuſpat. familiare quid ſit.

30 Iuſpatronatus aliud paſſiuum, aliud actiuum.

31 Collatorem, vel patronum eſſe aliud eſt, quam habere ius conferendi, & præſentandi.

32 Ius præſentandi habens non per hoc habet iuſpatronatus.

Quotuplex ſit Iuſpatronatus.

CAPVT TERTIVM.

1 IVſpatronatus autẽ, quod in capite præcedenti eſt definitum, Triplex eſt, aliud enim eſt eccleſiaſticũ, aliud laicorum, & aliud mixtum competens eccleſiaſticis perſonis, & laicis, quæ diuiſio probatur in *cap. vnico de iurepat. lib.6.* & declarat *Gonzal. in comment. ad regulam octauam Cancellariæ. gloſ.18.nu.5. & ſeqq. Garc. de beneficijs, par. 5. cap.1.nu.553. & ſeqq. Io. Petr. Moneta de commutat. vlt. volunt cap.10. de derogat. qualit. in fundat. benefic. appoſit. nu.220. & ſeqq. Aug. Barboſa de off. & pot. ep. par.3. alleg.72.nu.128. & ſeqq.*

2 Iuſpatronatus eccleſiaſticum eſt, quod vel de bonis eccleſiaſticis fundatum & creatum fuit iuxta *cap. dilectus. de off. leg.* & *cap. cum dilectus. de iurepat.* & facit *d.c.vnic.* vel competit clerico ratione ſuæ eccleſiæ eidem à laico datum quamuis ab initio eſſet laicale, & à laico fundatum. *d. cap. vnico. Couarruu. pract. quæſt. cap. 36. nu.2. & 5. Gonzal. vbi ſup. nu.5. & Garc. vbi ſup. nu. 553. & nu.555.* ait iuſpatr. fieri eccleſiaſticum, ſi patronus profiteatur in aliqua Religione approbata, & ſi ſit iuſpat. familiæ ſpectat ad d. religionem durante tantum vita naturali illius profeſſi ex *Probo ad Monachũ in rub. nu.2. de iurepat. lib.6.* eſt etiã

3 iuſpat. eccleſiaſticum, quod competit Epiſcopo ratione dominij temporalis dicto Epiſcopo ratione ſuæ eccleſiæ competentis, vt eſt Epiſcopus Lucæ, qui eſt Comes, nam ſi in d. Comitatu habeat iuſpat. illud eſt eccleſiaſticum. *Garc. vbi ſup. nu.555. vbi nu. 556.* dicit eſſe iuſp. eccleſia-

4 ſticum, quòd competit laicis vtriuſque ſexus religiosè viuentibus, & habi-

habitum religioſorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori, & canonis, vt ſunt illi tertij ordinis S. Frãciſci, & beguinæ, ſi iuſpatronat. ſpectet ad dictas perſonas non vt ſingulas ſed vt vniuerſas. *Maſcard. de probationib. concluſ. 960. nu. 2. 6. &* 8. & facit quod tradit *Suarez tomo* 5. *de cenſuris, diſputat.* 22. *ſect.* 1. &
5 inde iuſpatronatus ſpectans ad Magiſtros, ſeu Milites Ordinum, & Militiarum, vt D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſim. etiam coniugatos ratione magiſtratuum, præceptoria um, aut commendarum erit eccleſiaſticum. *Maſcard. vbi ſup. nu.* 3. 4. *&* 5. & facit declaratio S. Congregat. relata à *Garc. vbi ſup. par.* 9. *cap.* 2. *nu.* 263. eſt etiam iuſpatronat.
6 eccleſiaſticum, quod competit æditais, ſeu operarijs eccleſiæ deputatis ab Epiſcopo, & competens deputatis à laicis eſt laicale. *Maſſobr. in praxi bab. conc. ad vac. par. eccl. requiſito* 8. *dub.* 4. *Gambarus, de poteſt. legati. lib.* 3. *nu.* 382. *Garc. vbi ſup. d. cap.* 1. *nu.* 598. *&* 599. competens
7 autem Confraternitati laicorum eſt laicale, ſi tamen Confraternitas ſit ab Epiſcopo approbata, & affixa alicui eccleſiæ, in qua confratres coadunantur, tunc iuſpat. d. Confraternitati competens eſt eccleſiaſticum. *Garc. ibidem. nu.* 604. 605. *&* 606. *Maſſob. vbi ſup. dub.* 5.
8 Eſt etiam iuſpatronat. eccleſiaſticum, quando eccleſiaſtici præſentant quem laici nominant plures nominando. *Gambar. vbi ſup. de pot. legati. lib.* 3. *nu.* 392. *Maſſobr. vbi ſup.*
9 *dub.* 6. & eſt laicale iuſpatr. quando eccleſiaſticus non poteſt præſentare niſi de conſenſu laici, ſecus ſi de conſilio. *Garc. vbi ſup. dicto cap.* 1. *num.* 616.
10 Et ſic eſt iuſpatr. eccleſiaſticum, quando clericus illud habet nomine ſuæ eccleſiæ, vel aliqua vniuerſitas, ſiue collegium religioſorum, ſeu clericorum. *Rot. Rom. deciſ.* 8. *de iurepat. iu antiquis*. idem eſt, ſi iuſpat. ortum habuerit à patrimonio laici, fundatione tamen, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo tranſlatum fuit in eccleſiam, Capitulum, ſeu Collegium eccleſiaſticum religioſorum, ſeu clericorum, vel in aliquam perſonam eccleſiaſticam, quæ receperit pro ſua eccleſia, dignitate, aut beneficio. *Rebuff. in praxi, tit. de præſentat. nu.* 5. *&* 7. *& par.* 3. *ſignaturæ. nu.* 8. *Couarruu. vbi ſup. Riccius in Praxi rer. fori eccleſ. deciſ.* 152. *Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib.* 2. *quæſt.* 4. *num.* 39. *Mar. Antonin. var. reſolut. lib.* 4. *reſolut.* 8. *nu.* 14. *Gonzal. vbi ſup. Garc. d. nu.* 553. *& ſeq. Aug. Barboſa de off. & pot. ep. par.* 3. *allegat.* 72. *n.* 128. *& Moneta vbi ſup.*
11 Iuſpatronatus laicorum eſt, quod laico, ſeu clerico ratione ſui proprij patrimonij competit. *gloſſ. in Clem. plures. verbo, præſentare. de iurepat. Rebuff. vbi ſup. in par.* 3. *ſignaturæ. nu.* 7. *Hoeda de benefic. compatib. & incompatib. cap. vlt. nu.* 113. *c. decernimus. cum ſeqq.* 16. *q.* 7. *cap.* 1. 2. *&* 3. *& fere per totum tit. de iurepat. d. cap. cum dilectus. de iurep. facit Conc. Trid. ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 12. *Mobedan. dec.* 9. *de iurep.* & fuit dictum in *Auximana iuriſpat.* 7. *Febr.* 1586. *coram Card. Seraph.* & in *Valentina benefic.* 15. *Dec.* 1577. *coram Penia. Moneta vbi ſup. num.* 220. & ſimiliter *Garc. d. c.* 1. *p.* 5. *nu.* 594. refert, in vna Piſana, in qua Archiepiſcopus Piſanus reliquerat quædam prædia Capellæ poſitæ in eccleſia Piſana referens ea prædia empta de proprijs pecunijs, & relinquens iuſpat. hæredibus ſuis de anno 1526. fuit pro maiori parte reſolutum eſſe iuſpat. laicale ex fundatione, vt apud *Gambarum deciſ.* 53. *in manuſcript.* & refert *Mandoſ. reg.* 1. *q.* 10. *& tit. de derogatione iuriſpat. à verſic. pro præmiſſorum declaratione.* & ibi *in verſ. quintus caſus eſt*. in fine dicit, Domini de Rota pro maiori parte tenuerunt eſſe iuſpat. laicale, licet

per

per errorem dicatur ibi clericale: quod etiam videtur militare in Epiſcopis habentibus indultum, & facultatem teſtandi à Papa, fundantibus eccleſias cum reſeruatione iuriſpat. ex bonis acquiſitis ex Epiſcopatu, & iuſpatronatus reſeruantibus eorum conſanguineis. *Garc. vbi ſup. num.* 595. vt eſt Piſis, vbi Illuſtriſſimus Dominus Carolus Antonius Puteus Archiepiſcopus Piſanus bonæ memoriæ fundauit capellam dicatam S. Hieronymo, reſeruato iurepatronatus ſuis hæredibus, ſtante facultate teſtandi ſibi. Papa conceſſa. & *Garc. ibidem. num.* 596. ſi Epiſcopus inter viuos, etiam ſine
12 indulto fundet capellam ex prædictis bonis ſtante conſuetudine, prout eſt in Hiſpania. & quando nec verè, nec præſumptiuè conſtat ex quibus ſit fundatum iuſpatronatus tunc tale præſumitur, qualis eſt perſona illud poſſidens, vnde ſi laici reperiantur in quaſi poſſeſſione præſentandi, dicitur iuſpatronatus laicale. vt habetur apud *Mohedanam deciſ. 9. de iurepatron.* & apud *Puteum deciſ.* 228. *num.* 2. *lib.* 2. & fuit etiam dictum, & reſolutum in cauſa *Valentina beneficij*. 15. *Decembris*. 1597. *coram Domino Penia*. & facit id, quod fuit reſolutum in *Piſtorien. Decanatus de anno* 1554. *coram* D. *Montisflaſconen.* quam adducit *Guidobonus dec.* 118. in manuſcriptis, in qua fuit reſolutum, quòd erecto beneficio de iurepat. laicorum in titulum dignitatis Decanatus, reſeruato iurepat. ipſius decanatus pro quatuor vocibus patronis beneficij, & pro quinta parte fratri laico ipſius poſſeſſoris beneficij conſentientis erectioni, & dotem augentis de proprijs bonis ſibi à Deo collatis, iſtud iuſpat. non eſt mixtum, ſed purè laicorum ex fundatione, & dotatione, nam quoad quatuor voces, domini dixerunt, ſæpius eſſe tentum, quòd ſi conſtat beneficium eſſe de iurepat. prout in iſto caſu, ſemper præſumitur ex fundatione, & dotatione, ſecus ſi de illo non conſtet, ſed patroni ſunt in quaſi poſſeſsione præſentandi, & inhærendo huiuſmodi quaſi poſſeſſioni præſentauerũt, quia tunc præſumitur ex vſurpatione, vel priuilegio, niſi talis quaſi poſſeſsio ſit vltra centum annos, quia eo etiam caſu præſumitur ex fundatione, & dotatione; quoad quintam vocem, quamuis clericus dotaſſet etiam de bonis quæſitis intuitu eccleſiæ, ex quo in erectione iuſpatr. reſeruatur laico fratri ipſius clerici, non poteſt dici clericorum, nec eſt curandum, vnde proueniat dos, quando iuſpat. datur laico, ſecus ſi daretur ipſi clerico, quo caſu intraſſet dubium, an dotaſſet de bonis proprijs, vel ab eccleſia prouenientibus, vt per *Rocch. in verbo. ius. q.* 7.

13 Iuſpat. autem ſpectans ad operarios, vel œconomos eccleſiæ, de quo ſup. dixi, quamuis *Felin. in tractat. quando lit. Apoſt. &c. limit.* 3. teneat eſſe laicale, tamen verior eſt opinio illud eſſe indiſtinctè eccleſiaſticum, *Hieronym. Paulus, in pract. Cancell. verſic. in cauſa mea Maioricen. & Lambert. de iurepat. par.* 1. *lib.* 1. *q.* 1. *art.* 10. *nu.* 6. quia licet ſint laici, tamen eis competit ratione officij, & dictæ adminiſtrationis. *Rebuff. in praxi tit. de præſentat. nu. 6. Garc. vbi ſup. nu.* 599. & ita fuit dictum in vna *Salamantina Capellaniæ del voto*. 5. *Iulij* 1593. *coram Card. Pamphilio*. idem eſt in iurepatron. ſpectante ad
14 Hoſpitalarios etiam laicos fundatũ, ſeu approbatum Epiſcopi auctoritate. *Gambar. de off. leg. lib.* 3. *nu.* 413. attamen *Garc. vbi ſup. nu.* 602. probat idem eſſe etiam ſi Hoſpitale non ſit erectum, neque approbatum auctoritate Epiſcopi, cum ſemper ſit locus pius ex *Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 8. & 9. eſt autem notandum, quod iuſpat. eccleſiaſticum
15 competens confraternitatibus laicorum cauſa pietatis inſtitutis, & ab Epi-

Epiſcopo approbatis, & gaudentibus tanquam locis pijs priuilegijs eccleſiarum, & fori, non cadit ſub reſeruatione regulæ octauę Cancell. idq. ex quadam æquitate. *Garc. d. cap. 1. nu. 608. & nu. 612.* probat
16 idem eſſe in iurepat. competente collegijs inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum, vel aliorum egenorum, quæ ſunt loca pia, & iuriſdictioni eccleſiaſticæ ſubiecta. *Gironda de Gabellis par. 7. nu. 42.*
17 Iuſpatronatus autem mixtum eſt, quod pertinet partim ad eccleſiaſticum, & partim ad laicum. *Felin. in d. tract. quando lit. apoſt. &c. ampliat. 6. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 18. num. 8. Moneta vbi ſup. nu. 220.* & ſi tunc ſit facta concordia de alternis vi-
18 cibus præſentando *iuxta d. clem. plures. §. vt facilius de iurepat.* in turno laici cenſebitur totum laicale, & in turno eccleſiaſtici cenſebitur totum eccleſiaſticum, & vacans in turno eccleſiaſtici in menſe Apoſtolico erit reſeruatum. *Io. And. in c. cum in illis. §. fin. in fine. de præb. lib. 6.* & tunc eccleſiaſticus conſumeret ſuum turnum; è contra ſi beneficium vacet in turno laici non caderet ſub reſeruatione, & ſi prouideretur tunc à Papa cum derogatione iuſpat. mixti, non haberet locum derogatio ad *deciſ. Achill. 315. ſeu 2. de iurepat.* & *Putei deciſ. 107. lib. 3.* nec obſtat, quod prouiſiones Apoſtolicæ non conſumant turnum. *Rot. dec. 21. de præb. in antiquis.* & fuit dictum in *Salamantina portionis. 16. Maij. 1603. coram* D. *Iuſto. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 45. §. 1. n. 31.* nam id procedit data æqualitate, ideſt quando reſpectu vtriuſque poteſt intrare reſeruatio, vt in turno Epiſcopi, & Capituli, ſecus vbi reſeruatio intrat reſpectu vnius, & non reſpectu alterius, vt in propoſito de turno patroni eccleſiaſtici, & laici, nam ſi prouiſio tunc locum haberet, magnum laico fieret præiudicium. *Coſmus in pragmat. ſanctione. tit. de collat. §. item, quod omnia. verbo, facienda. in fine. Garc. d. cap. 1. n. 614. & 615.*

19 Item ſubnotes, quòd ad cognoſcendum, an beneficium ſit iuriſpat. eccleſiaſtici, vel non, an ſit fundatū ex bonis intuitu eccleſiæ acquiſitis, vel de bonis patrimonialibus, eſt inſpiciendum, an laicus ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, quia tunc præſumitur laicale, ſi vero eccleſia, vel eccleſiaſtica perſona ſit in dicta quaſi poſſeſſione, iudicabitur eccleſiaſticum. *Puteus deciſ. 282. lib. 2. & deciſ. 90. lib. 3. Creſcent. deciſ. 9. de iurepat. Maſcard. de probation. concl. 860. nu. 12. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 5. nu. 5. & 51. & gloſſ. 18. nu. 107. & ſeq. & gloſſ. 45. §. 2.* & tamen in facto vidi quemdam Nobilem exiſtentem in quaſi poſſeſſione per ſpaciū centum & quatuordecim annorum, mediante quaſi poſſeſſione ſuorum aſcendentium, iuris præſentandi ad quoddam beneficium ſitum in quadam eccleſia Cathedrali non obtinuiſſe, & fuit collatum tanquam liberum ea ratione, quia fuit fundatum ex teſtamento clerici, qui in exordio teſtamenti dixit ſe velle reddere quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, & in quo teſtamento nominauit patronos dicti beneficij quoſdam ſuos conſanguineos, qui, eorumq. deſcendentes ſemper abſque aliqua contradictione tãquam patroni præſentauerunt rectorem ad d. beneficium, & ego fui conſtans ſemper, quod d. iuſpatr. eſſet laicale ex ſupradictis auctoritatibus, & pro veritate.
20 Item eſt aduertendum, quod iuſpat. quamuis de laico tranſeat in eccleſiam, ſeu clericum aliquando non ſit eccleſiaſticum, vt eſt, quando fuit relictum eccleſiæ, vel clerico ratione ſuæ eccleſiæ, vel beneficij à laico cū natura iuſpat. laicalis tantum, & non aliter, nam tunc ſemper erit laicale, vt exemplificat *Maſſob. vbi ſup. prælud. 7. dub. 21. nu. 39.* niſi eſſet iuſpat.
21 acquiſitum ex priuilegio, vel ex fundatione

datione facta à clerico de bonis acquiſitis ex beneficio, quo caſu eſſet eccleſiaſticum. *Gonzal. d. gloſſ.* 18. *nu.* 5. vel ex præſcriptione, quod eſt ſublatum per *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9.

22 Cum autem hic tractetur de iurepatronatus eccleſiaſtico, & laicali, benè eſt videre de differentijs, quæ ſunt inter d. iuſpatr. eccleſiaſticum, & iuſpat. laicale, & differentias quadraginta & octo refert *Lambertin. vbi ſup. de iurepat. lib.* 3. *quæſt.* 10. *princ. artic.* 1.

23 Prima eſt differentia, quia patroni eccleſiaſtici erant, & ſunt capaces dicti iuriſpat. laici vero non, qui ex gratia fiunt d. iuriſp. capaces.

24 Secunda, quia patronus eccleſiaſticus ſi velit beneficium eſſe iuriſpatr. eccleſiaſtici, in limine fundationis poteſt apponere conditionem cum conſenſu Epiſcopi, quod nulla requiratur inſtitutio, ſed quod per ſolam electionem, ſeu præſentationem plenum ius prouiſo acquiratur; patronus autem laicus id nō poteſt.

Tertia, quia laicus non poteſt acquirere iuſpat. ex priuilegio Epiſcopi, eccleſiaſticus autem poteſt.

Quarta, laicus non poteſt præſcribere iuſpat. contra eccleſiam liberam, eccleſiaſticus autem poteſt.

Quinta, iuſpatronat. ſi transferatur de laico in laicum debet id fieri cum cōſenſu Epiſcopi, ſecus ſi transferatur in eccleſiaſticum.

Sexta eſt differentia, quia patronus eccleſiaſticus poteſt cum electoribus eligere, ſeu præſentare rectorem eccleſiæ Collegiatæ, laicus autem id non poteſt.

Septima, *cap.* 1. *vt lite pend. lib.* 6. diſponens, quod pendente lite inter duos electos, vno præmoriente, vel cedente, non poſſit alius eligi, procedit in eccleſiaſtico, non in laico.

Octaua, *cap.* 2. *ibidem vt lit. pend. lib.* 6. diſponens, quod beneficiato in poſſeſſione exiſtente cedente, vel decedente lite pendente, electores nequeunt alium eligere, vt cum colligante ſuperſtite litiget, procedit in eccleſiaſtico, non in laico.

Nona, *cap.* 2. *de præb. lib.* 6. diſponens, quod beneficia in Curia ſunt reſeruata, procedit, ſi beneficia ſint iuriſpar. eccleſiaſtici, non laicalis.

Decima, quia patronus laicus nō poteſt ſe ipſum præſentare, neque etiam per interpoſitum patronum, eccleſiaſticus autem præſentari poteſt.

Vndecima, *cap. per inquiſitionem. de elect.* puniens eligentem indignū procedit in eccleſiaſtico patrono, non in laico.

Duodecima, eccleſiaſticus patronus præſentans indignum ſcienter, vel ignoranter priuatur illa vice iure præſentandi, laicus autem patronus ſi ignoranter id fecerit, non priuatur iure præſentandi.

Decimatertia, quia patronus laicus habet quadrimeſtre ad præſentandum à die ſcitæ vacationis, eccleſiaſticus autem habet ſemeſtre, & idem ſi ſit mixtum iuſpat.

Decimaquarta, ſi lis ſit inter patronus laicos ſuper iurepat. cum præſentato debet terminari intra quadrimeſtre, alioquin ſit deuolutio ad Epiſcopum, ſecus ſi ſit inter patronos eccleſiaſticos, quia tunc terminari debet intra ſemeſtre.

Decimaquinta, ſi præſentatus à patrono eccleſiaſtico intra ſemeſtre non conſenſit præſentationi, dictus patronus habet aliud ſemeſtre ad præſentandum; ſi autem ſit præſentatus à patrono laico, & non conſentit, & tranſeat quadrimeſtre, ſit deuolutio ab Epiſcopum r

Decimaſexta, ſi præſentatio patroni eccleſiaſtici non teneat ob crimen occultum præſentati, non poteſt alius ab eodē eccleſiaſtico præſentari, ſi autem tali caſu ſit facta præſentatio à laico ſecus eſt, quia intra quadrimeſtre poterit alium præſentare.

Decimaſeptima, patronus eccle-

E ſiaſticus

ſiaſticus habet cuſtodiam eccleſiæ vacantis, patronus autem laicus non habet.

Decimaoctaua, præſentatio laici ita facta, ſi dicat Epiſcopo. præſento quem talis præſentabit, valet; ab eccleſiaſtico autem ſi ita fiat, non valet.

Decimanona, patronus laicus poteſt plures præſentare, vt habens inſtituere inſtituat quem vult. *clem. plures. §. vlt. de iurepat.* eccleſiaſticus autem id efficere nequit.

Vigeſima, patronus laicus poteſt alternatiuè præſentare. *per d. clem. plures. §. vlt.* eccleſiaſticus autem non poteſt.

Vigeſimaprima, præſentatio facta à patrono laico conditionalis, incerta, dubia, ſeu obſcura, ſed verificanda valet, ſecus ſi facta eſſet ab eccleſiaſtico, quia non valet.

Vigeſimaſecunda, terminus datus electo ad acceptandum electionem ſecundum *text. in cap. quam ſit. de elect. lib. 6.* procedit in patrono eccleſiaſtico, non autem in patrono laico.

Vigeſimatertia. *cap. vt quis duas. de elect. lib. 6.* poteſt habere locum in præſentatione patroni eccleſiaſtici in certis caſibus, non autē in præſentatione patroni laici.

Vigeſimaquarta, præſentatus à patrono laico habet ius ad rem, præſentatus autem à patrono eccleſiaſtico dicitur habere ius in re, ex quo variare non poteſt, vel verius præſentatus ab eccleſiaſtico habet ius ad rem, ſed pinguius, & magis certum.

Vigeſimaquinta, præſentatus ab eccleſiaſtico poteſt ex vi conſuetudinis ante inſtitutionem adminiſtrare bona eccleſiæ, non autem præſentatus à laico.

Vigeſimaſexta, patronus laicus poteſt variare duos cumulatiuè præſentando, eccleſiaſticus autem variare non poteſt.

Vigeſimaſeptima, in concurſu patronorum ſi æqualiter diuideret eorum vota, dignior & pinguior eſt vox eccleſiaſtici, quam laici, & ideo præſentatus ab eccleſiaſtico eſſet præferendus.

Vigeſimaoctaua, legatus de latere poteſt conferre beneficia iuriſpat. eccleſiaſtici, non autem laici.

Vigeſimanona, Papa poteſt conferre omnia beneficia tā iuriſpatronat. eccleſiaſtici, quam laicorum, attamen ſi diſponat de iurepat. laici, numquam intelligitur præiudicare laico niſi expreſsè de iurepat. laici faciat mentionem, & illi deroget, ſecus ſi ſit iuriſpat. eccleſiaſtici, cui præſumitur cum quacumque generali derogatione præiudicare.

Trigeſima, *Extrauagans execrabilis. de præb. & dignit. Ioann. 22.* includit beneficia iuriſp. eccleſiaſtici, non autem laicalis.

Trigeſimaprima, ſi clericus beneficiatus & depoſitus à Papa reſtituatur ad ſuum beneficiū iuriſpat. non præſumitur derogatum iuripat. laici in tali reſtitutione, niſi illi expreſsè deroget, iuripatr. autem eccleſiaſtico ſic.

Trigeſimaſecunda, patroni eccleſiaſtici poſſunt habere temporalia eccleſiæ ſecundum *cap. de monachis. cap. auaritiæ. & cap. in Lateranenſi. de præbend.* laici autem non.

Trigeſimatertia, patronus eccleſiaſticus poteſt à beneficiato petere ſibi reddi rationem adminiſtrationis redituum eccleſiæ, laicus autem non.

Trigeſimaquarta differentia, in alienatione bonorum eccleſiæ patronatæ requiritur conſenſus patroni eccleſiaſtici, laici vero non.

Trigeſimaquinta, rector eccleſiæ iuriſpat. eccleſiaſtici ſolus nō poteſt repudiare legatum rei immobilis factum eccleſiæ, rector autem eccleſiæ iuriſp. laicorum ſolus aliquando poteſt.

Trigeſimaſexta, rector eccleſiæ iuriſpat. eccleſiaſtici nō poteſt agere in iudicio abſque conſenſu dicti patroni

troni eccleſiaſtici, ſecus ſi ſit iuriſp. laicorum.

Trigeſimaſeptima, eccleſiaſticus patronus tenetur ad onera cum rectore, ideſt procurationis Epiſcopi, conſecrationis, ſeu reconciliationis eccleſiæ patronatæ, & ſimil. laicus autem non tenetur.

Trigeſimaoctaua, eccleſiaſticus patronus tenetur concurrere ad ſolutionem collectæ à Papa impoſitæ, laicus vero non tenetur.

Trigeſimanona, rector eccleſiæ iurispat. laicorum poteſt aliquem ordinari facere ad titulum dictæ eccleſiæ inuito patrono, ſecus autem ſi ſit iuriſp. eccleſiaſtici.

40. rector eccleſiæ iuriſp. laicorum poteſt in ea vicarium, & quos voluerit clericos ſeruientes ſine conſenſu patroni ponere, id tamen non poteſt ſi ſit de iurepat. eccleſiaſtico.

41. Ius deſtituendi beneficiatum licet poſſit patrono eccleſiaſtico cõpetere ex priuilegio, vel præſcriptione, laico tamen non poteſt competere niſi ex priuilegio Papæ.

42. Patronus eccleſiaſticus tenetur ad fabricam eccleſiæ, & domus ſacerdotis, laicus autem non.

43. Iuſpat. eccleſiaſticum dicitur merè ſpirituale, ſed iuſpatr. laicorũ non dicitur merè ſpirituale, ſed annexum ſpirituali.

44. Patroni laici ſuccedunt in iurepat. iure hæreditario per ſtirpes, non in capita, ſed iuſpat. eccleſiaſticum tranſit iure ſucceſſionis in eccleſia per capita, non per ſtirpes.

45. In iurepat. laicorum ſufficit præſentatio facta ſingulariter, & non ſimul conueniendo, ſed in iurepatr. eccleſiaſtico, in quo ſucceditur per capita debet fieri omnibus vocatis, ſimul conuenientibus, quod idem eſt ſi iuſpat. pertinear ad vniuerſitatem laicorum, quia tunc omnes ſunt vocandi.

46. In iurepatr. eccleſiaſtico ad hoc vt præſentatio valeat, debet fieri à maiori parte reſpectu omniũ, non autem reſpectu minorum partium; at præſentatio patronorum laicorum valet etiã non facta à maiori parte omnium, ſed à maiori parte reſpectu minorum partium.

47. Laici fiunt patroni fundatione, conſtructione, & dotatione, ſed clerici fiunt patroni ex conceſſione temporalium alicuius eccleſiæ eis facta. *Abb. per illum text. in cap. de monachis. in verſic. quarto modo. de præb. Rocch. de iurep. in verbo, competens alicui. quæſt.* 25.

48. Epiſcopus ſi ſit patronus in diœceſi aliena poteſt præſentare quem vult etiam non illius diœceſis. *c. ſi quis Epiſcoporum.* 16. *q.* 5. ſecus eſt in patrono laico, qui debet præſentare de clero, & de diœceſi, idem in patrono eccleſiaſtico. ſed hoc de ſtylo non ſeruatur, quia quilibet patronus præſentat quem vult dummodo idoneum.

Et de his differentijs aliquæ ponuntur ab *Hoſtienſ. in ſumma tit. de iurepat. §. in quibus differant*, & ab *Abb. in cap. ex literis. col. pen. in cap. cum propter. in fine.* & in *cap. cum dilectus. in* 2. *not. de iurep.* & à *Felin. in cap. cum Bertoldus. col.* 3. *de re iud. Rocch. de Curt. vbi ſup. in verbo, ius. col. vlt.* & *Paul. de Citadin. de iurep. par.* 13.

25 Differentias autem, quæ ſunt inter patronos eccleſiaſticos habentes bona temporalia cum iurepat. & patronos eccleſiaſticos non habentes bona temporalia, ſed tantum iuſpatronatus ponit vſque ad quindecim. *Lambert. vbi ſup. lib.* 3. *quæſt.* 10. *princ. art.* 2. & ibi *quæſt.* 11. *princ. artic.* 1.

26 ponit ſex differentias inter hoc iuſpatr. & iuſpatr. libertorum: Prima, quia hoc noſtrum iuſpat. acquiritur ex fundatione, conſtructione, & dotatione, iuſpat. libertorum ex ſola manumiſſione.

Secunda, iuſpat. hoc transfertur gratuitò, iuſpat. autem libertorum poteſt transferri alio titulo.

Tertia, hoc iuſpat. poteſt diuidi

quoad ſuos effectus, iuſpat. autem liberti non recipit diuiſionem. *l. quidam. in fine. ff. famil. erciſc.*

Quarta, quia iuſpat. libertorum non poteſt aliqua remiſſione tolli; quin ſemper cogatur pręſtare reuerentiam, & poteſtatem reuocandi in ſeruitutem. *l. ſi quis in poſterum. ver. reuerentiam. C. de bon. liberti.* hoc autem iuſpat. beneficiorum ſic. *cap. illud. de iurepat.*

Quinta, iuſpat. libertorum tranſit in ſuos etiam non hæredes. *l. filij. ff. de iurep.* iuſpat. autem noſtrum tranſit ad hæredes.

Sexta eſt differentia inter iuſpat. liberti eccleſiæ, & laici, quia ſi eſt eccleſiæ & recedens non reuerteretur ad eccleſiam vt ingratus reuocaretur ad ſeruitutem, ſecus in liberto laici. *gloſſ. in c. liberti. 12. q. 2.* & hoc iuſpat. conuenit in ſex cum iurepat. libertorum, de quibus *Lambertin. vbi ſup. quæſt. 11. princ. art. 2.*

27 Secunda eſt diuiſio, quia aliud
eſt iuſpatronatus familiare, aliud
28 hæreditarium. hæreditariū eſt, quod
tranſit ad quoſcunque hæredes etiā
extraneos, niſi vocati ſint ad iuſpat.
tantum hæredes ſanguinis, qui naſcuntur ex maſculis, vel etiam fœminis quamuis non ſint eiuſdem fami-
29 liæ. Familiare iuſpat. eſt illud, quod
competit & relictum eſt tantum illis de tali familia, vt ſi ſit reſeruatum familiæ Nobilium de Spina, qui volunt præſentare debent eſſe deſcendentes de d. familia. de quibus *Maſ ſobr. vbi ſup. prælud. 7. dub. 21. n. 54.*

30 Tertia eſt diuiſio, quam ponit
Moneta vbi ſup. d. cap. 10. nu. 200. iuſpatronatus aliud eſt paſſiuum, aliud actiuum. paſsiuum eſt, per quod certi de tali familia ſunt præſentandi, aliud actiuum, per quod fit, ne quis beneficium conferat, niſi ad præſentationem talis perſonæ, quæ declara vt ibi per eum.

31 Prædictorum occaſione eſt notandum, quod aliud eſt eſſe collatorem, vel patronum; & aliud habere ius conferendi, vel præſentandi, quia primum reſpicit petitorium, & alterum, hoc eſt, habere ius conferendi, & præſentandi reſpicit poſſeſſorium. *Franch. in cap. vnico. de iurepat. lib. 6. Caſſador. deciſ. 2. nu. 3. in fine. de probat. Rota deciſ. 349. num. 3. & deciſ. 1178. lib. 3. diuerſ.* ſicut nec ſe-
32 quitur, habeo ius præſentandi, ergo
mihi competit iuſpatronatus, cum ex alia ratione poſsit competere dictum ius præſentandi præterquam ex iurepatronatus, vt latè tradit *Rocch. de Curt. vbi ſup. in verbo, competens. quæſt. 25. num. 57. 58. & 59. Lambert. vbi ſup. lib. 1. quæſt. 10. art. 8. num. 1. & per totum. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 45. §. 2. nu. 27. & 28. & gloſſ. 18. nu. 90. & ſeqq.*

LIBER SECVNDVS CONTINET, QVOMODO IVSPATR. CREETVR, ET ACQVIRATVR.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronat. eſt ius artificiale, & creatur hominis opera.*
2 *Fundare quis dicatur eccleſiam.*
3 *Conſtruere quis dicatur eccleſiam.*
4 *Dotare quis dicatur eccleſiam.*
5 *Fundantes conſtruentes, & dotantes fiunt patroni.*
6 *Iuſpatronatus conſideratur aliud in abſtracto, aliud in concreto.*
7 *Iuſpatronatus acquiritur, ſi accedat Epiſcopi conſenſus.*
8 *Iuſpatronatus vt acquiratur licet non requirantur copulatiuè fundatio, conſtructio, & dotatio, tamen non acquiritur, niſi accedat epiſcopi conſenſus.*
9 *Fundans, conſtruens, & dotans non reſeruantes ſibi iuſpatr. tamen fiunt patroni.*
10 *Epiſcopus ſolus conſenſum dat ſuper reſeruatione iuriſpat. non eius Vicarius, niſi habeat ſpeciale mandatum.*
11 *Conſenſus epiſcopi quare requiratur in acquirendo iurepatronatus.*
12 *Conſenſus epiſcopi in reſeruatione iuriſpat. debet eſſe expreſſus.*
13 *Conſenſus epiſcopi quando præſumatur interueniſſe. & ponitur* Rotæ *deciſio.*
14 *Conſenſus epiſcopi loci, in quo fundatur eccleſia, requiritur.*
15 *Capitulum ſede epiſcopali vacante cõſẽſum præſtat ſuper reſeruatione iuriſpatronatus.*
16 *Conſenſus Epiſcopi requiritur, ſiue laicus, ſiue clericus eccleſiã fundet, vel dotet.*
17 *Iuſpatronatus ortum ducit à die præſtiti conſenſus ab epiſcopo.*
18 *Conſenſus ex poſt facto poteſt interuenire.*
19 *Iuriſpatronatus in creatione poteſt interuenire conſenſus inferioris.*
20 *Ordinarij appellatione venit quilibet Prælatus habens poteſtatem epiſcopalem, & ponitur deciſio* Rotæ.
21 *Conſenſus epiſcopi, non Capituli requiritur in reſeruatione iuriſpatr.*
22 *Epiſcopus ſi nolit conſentire reſeruationi iuriſpat. quid agendum.*
23 *Eccleſia fundata ſine epiſcopi conſenſu, eius iuſſu demoliri poteſt.*
24 *Iuſpatronatus olim acquirebatur priuilegio, præſcriptione, ſeu cõſuetudine.*
25 *Iuſpatronatus acquiritur ex multiplicatis præſentationibus.*
26 *Conſtructio venit ſub nomine fundationis.*

Quomodo creetur Iuſpatronatus.

CAPVT PRIMVM.

NVNC videndum eſt quomodo iuſpat. creetur, & acquiratur. Iuſpatronatus
1 ergo eſt ius artificiale, non naturale, nam creatur, & ineſſe deducitur mediante hominis opera, ſeu artificio, videlicet, quando aliquis dat fundum pro eccleſia conſtruenda, ſeu conſtruit, vel dotat eccleſiã, capellã, ſiue Altare, & ſic artificialiter deducit rem de non eſſe ad eſſe. *Card. Abb. & alij in* Rubr. *de iurep.* fundare quis

2 dicitur eccleſiam, quando aſſignat
fundũ vbi conſtrui debet. *cap. nobis.*
& ibi Doct. de iurepat. ita fuit dictum
in Hiſpalen. iuriſp. 22. Martij 1591.
& 13. Maij 1593. coram Cardin.
Pamphilio, quæ fundatio probatur ex
aſſertione Papæ ad clem. 1. cum ibi not.
de probat. Gabriel eodem tit. concl. 2.
& fuit dictum *in Albanen. prioratus*
8. Iunij 1588. coram Orano. & in
portuen. iuriſp. 9. Maij. 1594. coram Corduba: conſtruere is dicitur,
3 qui facit impenſas inconſtruendo eccleſiam, nõ faber, qui eam conſtruit,
niſi id gratis faciat vt ſit patronus
4 *Card. in d. c. nobis. n. 6. 8. & 9.* & dotare quis dicitur ad effectũ cõſequendi iuſp. qui eccleſiã fundatã, & conſtructam ſine dote, dotat ſufficienter
tam ante eccleſiæ conſecrationem
gloſſ. in c. piæ mentis. 16. q. 7. quam
poſt conſecrationem. *Rocch. de curte,*
de iurep. in verbo, & dotauit. n. 4.
5 Iuſpatronatus itaque creatur ex
collatione fundi, ex conſtructione, ſeu
dotatione, ideoq. prædicta facientes
acquirũt iuſpatr. *c. filijs. 16. q. 7. vnde*
verſus. Patronum faciunt dos, ædificatio, fũdus, ita demũ acquiritur iuſpat. ex fundatione, dotatione, & cõſtructione, ſi hæc fiãt proprijs expenſis, ſecus ſi facta ſint iuxta terminos
capituli ad audientium. *il 1. cum ibi*
not. de ecl. ædific. & cum proteſtatione recuperandi expenſas ab ipſa eccleſia, tunc enim iuſpatronatus acquiritur eccleſiæ, ex cuius bonis fuit
eccleſia conſtructa, & dotata *gloſſ. in*
c. apoſtolicos. in verb. conſtruxiſſe. 17.
quæſt. 2. Felin. in c. cum venerabilis.
num. 37. poſt medium. de except. &
fuit dictum in *Toletana* Iuriſpat. 18.
Martij 1602. coram Corduba vide
Cardinalem Tuſcum practicar. concluſ. iuris. litera 1. concluſ. 600. Praxim Archiepiſc. Leonis part. 2. c. 21.
num. 35. de iurepat. Rot. Rom. deciſ.
269. num. 2. part. 2. diuerſor. Caſſadorum deciſ. 6. nu. 2. de iurepat. Gonzalez in comment. ad regulam octauam Cancell. gloſſ. 18. num. 33. Garciam de beneficijs par. 5. cap. 9. à n. 36.
& Camillum Borellum in ſumma omnium deciſ. num tit. 32. à numer. 1.
Auguſtinum Barboſam de off. & pot.
epiſc. par. 3. allegat. 70. num. 1. & ſequentibus. Monetã in tract. de comutationib. vlt. m. volunt. cap. 10. de
derogat. qualit. in fundat. benef. appoſit. nu. 202. & ſeqq. & qui fundum
tradit fit patronus ſi tranſtulit dominium fundi in eccleſiam. *Lambertin.*
de iurepat. lib. 1. par. 1. quæſt. 2. art. 2.
6 *num. 1. & 2.* & iuſpatronatus aliud
fuit creatum in abſtracto quatenus
eſt ius, & ſic quid incorporale, quando fuit inuentum à legislatore; aliud
eſt iuſpatronatus in concreto, quod
creatur, & ineſſe deducitur, quando eccleſia, Capella, Altare, ſeu
quodcunque beneficium creatur, ne-
7 que ſufficit fundatio, conſtructio, &
dotatio, ſed requiritur conſenſus
epiſcopi, & diœceſani in ædificationæ, fundatione, & dotatione, & in
reſeruatione iuriſpatronatus, *ad textum in c. placuit. 1. quæſt. 2. & ibi gloſſ.*
Lambert. vbi ſupra art. 3. num. 5. &
ſeqq. Card. Tuſc. vbi ſupra, & diœceſanus is eſt, in cuius diœceſi fundatur, conſtruitur, & dotatur eccleſia. *Lambert. d. art. 3. in fine.*
8 Eſt tamen notãdum, quod quamuis non requirantur copulatiue illa
tria media ad acquirendum iuſpat.
nempè vt fundatio, conſtructio, &
dotatio ſimul ab vno fiant, ſed poſſint à pluribus non ſolum dotari, ſed
etiam conſtrui, & fundari eccleſiæ,
ita vt ex qualibet cõcurrentia per ſe
poſſint omnes, & ſinguli acquirere
iuſpat. & quilibet modus fundationis, conſtructionis, ſeu dotationis
poſſit ſiue ab vno, ſiue à pluribus
perfici, attamen non poteſt acquiri iuſpatr. niſi ad prædicta accedat
conſenſus diœceſani. *Maſſobr. in*
praxi haben. conc. ad vac. paroch. eccleſ. prælud. 7. dub. 6. num. 3. & ſeq.
& ſi fundans, conſtruens, & dotans
9 nihil dixerint de reſeruatione iuriſpatronatus, tamen acquirunt iuſpa-

ſpatronatus, dummodo expreſſe illud non remiſerint. ita eſt communis opinio, de qua *Lambert. vbi ſup. art. 4. num. 12. Doct. in d. cap. nobis. de iurep. & ibi* Auguſt.*Barboſa in collectan. n. 1. & d. allegat. 70. nu. 20. Io. Aloiſius* Riccius *in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 123. num. 21. & in collectan. deciſ. parte 5. deciſ. 1646. Campanil. in diuerſario iuris canonici rubr. 11. cap. 13. num. 335. Garc. dicto cap. 9. num. 68. & à num. 71. Bart. Vgolinus de poteſtate Epiſcopi. cap. 51. in princ.* & ad ſolos epiſco-
10 pos ſpectat dictum conſenſum præſtare, & creare ſeu confirmare iuſpatronatus non autem ad eius Vicariũ niſi ad id habeat ſpeciale mãdatum. *Aug. Barbòſa allegat. 54. num. 74. & dicta allegat. 70. numer. 33. & Sbrozzius de offic. Vicarij lib. 2. quæſtion. 31. Calderin. conſ. 3. de offic. Vic. Garc. dicta parte 5. cap. 9. nu. 75. Grattian. diſceptat. Forenſium. cap. 303. n. 12.*
11 ratio autem, quare dictus conſenſus requiratur eſt, quia cum ius iſtud ſit ſpirituale, non poſſunt laici propria auctoritate ſpiritualia tractare. *Lambertin. vbi ſup. art. 5. cap. 2. de iudic.*
12 & iſte cõſenſus debet eſſe expreſſus, nec ſufficit tacitus, præſumitur tamen interueniſſe, maxime cũ diu eccleſia pro eccleſia fuerit habita, & in ea ſint
13 celebratæ Miſſæ, & ad ſint campanæ, *Lambert. vbi ſupra articulo 6. & 7. num. 2. Card. Seraph. deciſ.* 871. *Rot. Rom. deciſ. 674. par. 2. in recentioribus apud Farinacc. Garc. dicto cap. 9. num. 7. Barboſa dicta alleg. 70. n. 22.* & fuit dictum in *Auximanna. Iuriſp. Ven. 26. April. 1613. coram Illuſtriſſ. Card. Sacr.* in qua fuit reſolutũ cõſtaret de iurepatr. niſi obſtet defectus conſenſus ordinarij, quod reſeruarunt domini particulariter videre. ad firmandum iuſpat moti ſunt Domini, quia conſtat de dotatione Altaris, de quo agitur, qui eſt vnus ex modis acquirendi iuſpat. *c. filijs. 16. quæſtion. 7. gloſſ. in c. piæ mentis 16. quæſt. 7. Innoc. in rubr. num. 2. de iurepat. & ibi Abbas num. 6. Lambert. de iurepat. libro 1. parte 1. quæſt. 2. princip. art. 2. num. 1.* quod procedit etiam ſi eccleſia, ſeu Altare eſſet iam ædificatum, dummodo non eſſet dotatum, prout nunc erat iſtud, de quo agitur *Rocch. de Curte de iurepatron. verbo, & dotauit. quæſt. 2. num. 3. Rota in lucana Decanatus deciſ. 528. num. 2. par. 1. in nouiſſ.* & prædicta habent locum etiam ſi eccleſia, vel Altare iam reperiatur conſecratũ. *Innoc. vbi ſup. & ibi Card. nu. 3. Hoſt. num. 4. Abb. conſ. 59. n. 3. lib. 2. Rocch. dicta quæſt. 2. num. 4.* vbi de communi *Berous in cap. 3. n. 69. de iurep.* vbi de magis cõmuni. *Rota deciſ. 99. num. 13. par. 2. in nouiſſ. Lambert. vbi ſup. quæſt. 6. art. 1. n. 6.* vbi pariter de communi, & ibidem poſt Rocchũ, & alios reſpondet ad obiectum *gloſſ. in c. piæ mentis 16. q. 7.* quòd ſcilicet rei ſacræ non poteſt imponi ſeruitus, vt eſt iuſpatronatus, dicit enim retrotrahi dotationem, & fingi prout ab initio. Addi poteſt, multa ſpecialia eſſe conſtituta in hac materia, vt homines alliciãtur ad fundãdas, vel dotandas eccleſias; qua ratione laici aliàs incapaces rerũ eccleſiaſticarum poſſunt obtinere iuſpat. vt animaduertit. *Anchar. in d. c. piæ mentis. n. 8. Butrius in c. quoniam. n. 8. & ibi Anchar. n. 2. de iurep. Botch in c. cum dilectus. n. 4. de iurep. Lambert. vbi ſup. q. 2. ar. 9. n. 12.* vnde nil mirũ ſi propter eandem rationem poſſit ſuper eccleſia cõſecrata prout ex nunc imponi ſeruitus iuriſpatr. non obſtat, quod teſtator ſimpliciter mandauerit dotari Altare nulla facta mentione iuriſp. vnde nõ potuerit hæres, qui dotauit imponere nouum onus reſeruationis iuriſpat. *ad Calder. cõſ. 5. in fine. de iurep.* quia iuſpat. non eſt nouũ onus, cum veniat ipſo iure, niſi dotans illi expreſsè renũciet. *Abb. in c. ſignificauit. n. 1. Felin. n. 2. de teſtib. Roch. vbi ſup. in ver. eccleſiã fundauit. n. 12. in fi. Rot. dec. 5. de iurep. in antiquis. & dec. 167. n. 4. p. 2. in nouiſſ. &*

in

in cordub. angiportus. 16. Iunij 1600. coram bo. me. Iuſto, & perinde ſicut ſi teſtator dotaſſet, & ſuperuixiſſet ipſo iure habuiſſet Iuſpat. ex quo illi non renunciauit, ita illud debet habere hæres, qui eſt eadẽ perſona cum defuncto. §. 1. Auth. de iureiur. à mar. præſt. Lambert. vbi ſup. q. 2. artic. 12. n. 7. & proinde exprimendo reſeruationem iuriſp. nihil noui egit, cũ talis reſeruatio tacitè ineſſet, & hoc in puncto tenuit Paul. de citadin. de iurep. p. 3. cauſa 1. n. 31. verſic. per hæc etiã. Lamb. vbi ſup. q. 4. ar. 7. n. 2. Rot. d. dec. 167. num. 5. & 6. Minus facit, quod hęres minime expreſſerit, quod dabat ꝓ dote, prout requiritur aliàs donans eccleſiæ, vel altari iam cõſecratis videtur potius benefactor quã dotator. Io. Andr. in d. c. 3. n. 2. & Bero. qui de magis com. n. 89. quia fuit reſponsũ, quod ex quo teſtator ordinauerat, quod daretur pro dote, datũ præſumitur iuxta obligationẽ pręcedẽtem ad l. quædam mulier. ff. de re iud. cum ibi notat. Felin. in c. ſi cautio, n. 17 de fid. inſtr. Ruin. conſ. 61. nu. 9. lib. 1. Franc. cõſ. 158. n. 13. Cephal. conſ. 156. n. 13. cum plurib. ſeqq. & ceſſare difficultatẽ, quia cum hæres eodem contextu dederit bona, ſeu centũ altari, & ad illud præſentauerit rectorem, ſatis declarauit, quòd intendebat bona data ſeruirẽt pro dote, quia aliàs non potuiſſet præſentare ad regulam, qui vult conſequens vult neceſſarium antecedens, de qua in l. illud. ff. de acq. hæred. in l. 2. ff. de iurid. omn. iud. l. ad rem mobilium. ff. de procurat. Non etiã facit, quòd hæres dotauerit coactè, quia commiſſarius fabricæ S. Petri ſibi dixerit, quòd niſi dotaret infra annum, ipſe declararet legatum acquiſitum d. fabricæ iuxta ſuas facultates ad tradita per ſignor. conſ. 83. n. 9, Paul. de citadin. vbi ſup. p. 3. cauſa 1. q. 22. n. 31. Lambert. dict. ar. 7. n. 1. cum concordan. quia domimini intelligebant dictas doctrinas de coactione præciſa non autem de iſta, quæ poteſt dici ſimplex admonitio ad faciendum ea, quæ alias de ſui natura afferunt reſeruationẽ iuriſpat. vt ſupra probatũ eſt.

Ex quibus videbatur tota difficultas reduci ad conſenſum ordinarij; nam quod illud adeſſet, deducebatur, quia interuenit conſenſus Vicarij in abſentia, vt prętendebatur, epiſcopi, vnde dicebatur illud ſufficere ex doctrina Archid. in c. reatina. 63. diſt. Sarnen. ſuper reg. de impet. beneſ. per ob. fam. Cardin. q. 22. vbi de com. Lãbert. vbi ſup. q. 9. n. 93. & facit, quia pręſtare conſensũ, vbi interuenit dotatio, videtur actus neceſſarius ad tradita in c. nullus. vbi gl. & Abb. n. 1 iurep. Felin. in c. ex parte. n. 1. verſ. nõ obſtat. & verſ. alia declaratio. de iurepat. vnde videtur, quòd Vicar. poſſit expedire ea, quæ ſunt neceſſitatis ad tradita per Rocchum vbi ſup. in verb. competens. q. 31. n. 66. Rot. dec. 5. nu. 3. de off. vic. in nouis. In contrariũ concluſio videbatur pati difficultatem in iure ex tradit. in Pientina Iuriſp. 22. Aprilis 5611. & 23. Martij 1612. coram R. P. D. Decano. & in applicatione facti, quia dicebatur, iura prædicta loqui quando epiſcopus eſt in longinquis partib. quo caſu militat ratio, ne interim, donec conſulitur epiſcopus, pæniteat laicum dotare eccleſiam. In propoſito autem caſu Illuſtriſ. Card. Gallus Epiſcopus Auximanus erat in curia, & ſic infra octo dies poterat haberi reſponſum. Vltra quod hoc caſu non poterat cadere pænitentia, cum hæres ſtante ordine teſtatoris teneretur omnino dotare, de quibus ſuo loco requiritur autem
14 conſenſus illius diæceſani, in cuius diæceſi fundatur eccleſia. Card. in d. c. nobis. de iurep. n. 1. Lambert. vbi ſup. ar. 8. & ſede epiſcopali vacante po-
15 teſt Capitulum dare licentiam, & conſenſum præſtare ad fundandam, conſtruendã, & dotandam eccleſiam vt talibus acquiratur iuſpatronat. & eſt cõmunis opinio, de qua Lambert. vbi ſup. art. 9. n. 6. Pauin. de poteſt. capituli ſede vacãte. p. 5. q. 2. n. 5. Garc. d. c. 9.

d.c.9.nu.79. & prædictus conſenſus
16 requiritur ſiue ſit laicus, ſiue ſit cle-
ricus, qui eccleſiam fundat, cõſtruit,
vel dotat. L*ambert. vbi ſup. art.* 10. &
dictus cõſenſus etiam requiritur in
Capella fundanda ex iuſſu teſtato-
ris, & tunc cũ d. conſenſus interue-
nerit, poſt eius mortẽ iuſpatr. ortum
17 duxiſſe dicitur à die d. præſtiti con-
ſenſus, & ideò d. iuſp. nõ dicitur eſſe
in hæreditate teſtatoris. L*ambert. vbi
ſup. ar.* 11. *n.* 2. qui conſenſus põt etiã
18 ex poſt facto poſt fundationẽ, cõſtru
ctionẽ, & dotationẽ interuenire. L*am
bert. vbi ſup. ar.* 12. & fuit d. in *Aquen.
iuriſp. 7. Nouemb.* 1601. *corã Illuſtriß.
Card. Lancellotto. Garc. d. tract. de be-
nefic. par.* 12. *cap.* 2. *nu.* 209. *Riccius
d. deciſ.* 123. *nu.* 3. cum ergo ſemper
requiratur dictus Epiſcopi conſen-
ſus, ſi hæres fundet alibi eccleſiam;
quam iuſſerat teſtator, Epiſcopo ſic
iubente, in pœnam à teſtatore com-
minatam non incidit. *arg. c. nemo.
ll* 1. *de conſecrat. diſt.* 1. L*ambert.
vbi ſup. art.* 13. & in creatione iu-
19 riſpat. poteſt interuenire conſenſus
inferioris Epiſcopo, dummodo ha-
beat poteſtatem Epiſcopalem, quia
20 nomine Ordinarij in hac materia ve-
nit quilibet prælatus etiam inferior,
dummodo habeat poteſtatem Epi-
ſcopalem. fuit dictum in *Imolen. iu-
riſpatr.* 18. *Nouembr.* 1578. *coram
Cantuccio*. pro parte Dominorum de
Tartagnis prætendentium iuſpatro-
natus ad capellaniam S; Sigiſmundi
exiſtentem in eccleſia S. Mariæ in
regula ciuitatis Imolen. dicebatur,
iuſpatronatus fuiſſe ab eis acquiſitũ
auctoritate, & conſenſu Abbatis d.
eccleſiæ S. Mariæ. pro parte verò
Domini Scipionis de Calderinis pro-
uiſi Apoſtolici reſpondebatur, iuſ-
patronatus de iure non acquiri, niſi
de conſenſu Ordinarij. *c. nobis.* &
ibi omnes. *de iurepat. Calder. de iu-
repatr. conſ. vlt. ver. in contrarium
videtur*. L*ambert. de iurepat. lib.* 1.
p. 1. *q.* 2. *art.* 3. *nu.* 1. nec aliter conſta-
re, Abbatem S. Mariæ habere ordi-
nariam iuriſdictionem ad effectum,
de quo agitur, qui eſt præſtatio au-
ctoritatis, & conſenſus ſuper crea-
tione, & acquiſitione iuriſpatrona-
tus. & rurſus pro parte illorum de
Tartagnis replicabatur, de tali ordi-
naria iuriſdictione prædicti Abbatis
ſatis conſtare ex Bulla Innocentij
Quarti, vbi inter alia voluit, vt nul-
lus poſſet ædificare aliquam eccle-
ſiam inter parochiam d. Abbatis ſi-
ne licentia Summi Pontificis, vel ip-
ſius Abbatis. propterea die Veneris
28. Nouembris. 1578. dubitaui, an
ſtante Bulla Innocentij Quarti dica-
tur conſtare, d. Abbatem habere
ordinariam iuriſdictionem in caſu,
& ad effectum, de quo agitur; quod
dubium Domini affirmatiuè reſolue-
runt, quia cũ d. Abbas vigore bullæ
Innocentij Quarti habeat poteſtatẽ
dandi licentiam ædificandi eccleſias
intra ſuam parochiam, vtique in
quandam conſequentiam habebit
etiam facultatem præſtandi auctori-
tatem, & conſenſum creationi, & ac-
quiſitioni iuriſp. cũ regulariter, & à
communiter accidentibus, non ſo-
leant eccleſiæ ædificari ſine acqui-
ſitione iuriſpat. & ſic poteſtas dandi
licentiam conſtruendi eccleſiam tra-
hit ſecum, tamquam quid conſecu-
tiuum, poteſtatem conſentiendi ac-
quiſitioni iuriſpatr. nam ex ædifica-
tione eccleſiæ cum conſenſu Ordi-
narij prouenit, & acquiritur iuſpat.
*c. nobis. & ibi Doct. de iurepat. Hoſt.
Abb.* & alij, de quibus per L*ambert.
vbi ſup. ſub nu.* 4. & poteſtas dandi
licentiam ædificandi eccleſiam vide-
tur concedi ad finem, vt ædificans
acquirat iuſpatronatus, vt poſt *Cal-
der. de iurepat. conſ.* 3. *in princ.* tra-
dunt *Gemin. in c. vnico. col. pen. verſ.*
23. & ibi *Fran. nu.* 9. *poſt med. verſ.*
21. *de maior. & obed. lib.* 6. ex qui-
bus ceſſant deducta pro parte Sci-
pionis. *Barboſ. d. allegat.* 70. *nu.* 30.
21 & in tali fundatione ſolus Epiſcopi
conſenſus requiritur, nec eſt neceſ-
ſarius conſenſus Capituli. L*ambert.*

vbi

vbi ſup. art. 14. *&* 15. *Barboſa d. allegat.* 70. *nu.* 24. & ſi Epiſcopus diœceſanus nolit conſentire, poteſt ad
22 d. conſenſum præſtandum compelli à ſuperiore, videlicet Archiepiſcopo, vel Peimate, vel Superior ipſe poteſt conſentire. *Card. in d. cap. nobis. q.* 6. *de iurepat. Abb. conſ.* 59. *col.* 3. *verſic. tertio principaliter conſidero. par.* 2. *Lambert. vbi ſup. art.* 16. *&* 17. *Azorius inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *quæſt.* 10. *Barboſa d. alleg.* 70. *nu.* 26. *Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 7. *dub.* 7. *&* 8. *&* 10. & ſi eccleſia ſit fundata
23 ſine diœceſani conſenſu poterit per dictum diœceſanum demoliri, & reuocari, non autem per fundantem maximè nolente, & contradicente diœceſano. *Lambert. vbi ſup. art.* 18. eſt nunc ſubnotandum, quod olim
24 iuſpatronatus acquirebatur non ſolum ex cauſis ſupradictis, ſed etiam ex priuilegio Papæ, ex præſcriptione, ſeu conſuetudine. vt per *Barboſ. de off. & pot. Epiſc. par.* 1. *cap.* 3. *tit.* 1. *num.* 33. quod eſt ſublatum à *Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9. *Garc. vbi ſup. par.* 5. *cap.* 9. *n.* 117. 124. *& ſeqq. Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 9. *§.* 2. *num.* 67. *& gloſſ.* 18. *nu.* 18. 19. 20. *& ſeqq. & à nu.* 93. *ad num.* 106. *Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 7. *dub.* 3. *per totum*. & ideo Leonardus Leſſius *de iuſtitia & iure. lib.* 2. *cap.* 34. *de beneficijs. dubitat.* 5. ait quinque modis acquiri iuſpatrona-
25 tus, ideſt fundatione, conſtructione, dotatione, multiplicatis præſentationibus, & Papæ priuilegio, quod tamen à *Concil. Trident. d. cap.* 9. eſt ſublatum, cum ibi tantum faciat
26 mentionem fundationis, & dotationis, ſub quibus conſtructio venit, & ius multiplicatarum præſentationũ. ita habetur apud *Monetam vbi ſup. de comm. vlt. volunt. cap.* 10. *nu.* 206.

Et aduertendum eſt, quod communis doctorum concluſio eſt, quod pro eccleſia conſtruenda, vel amplianda, fauore religionis, cogi poteſt quilibet ad vendendum domum ſuam. ita *Bald. & Ang. in l.* 1. *ff. ſolut. matr. Cæpoll. de ſeruitutib. vrb. præd. cap.* 82. de communi *Couar. var. reſol. lib.* 3. *cap.* 14. *nu.* 7. & ibi contrarium tenet, ſed verior eſt d. communis opin. vt per *Vinc. de Francb. dec.* 223. quia fabrica, & ornamenta eccleſiæ pertinent ad cultum Diuinum. *cap. vlt. de teſtam.* qui cultus præfertur cuilibet publicæ vtilitati temporali. vt in *§. ſed etiam hoc præſent. auth. de ſanctiſſ. Epiſcopis. l. ſancimus. C. de ſac. eccl.* tanto magis debet præferri vtilitati priuatę ſoluto pretio, quia regulariter vtilitas publica præfertur priuatæ. *auth. res, quæ in fin. C. comm. de leg.* vide *Marc. Ant. Genuen. in ſuis practicabil. eccleſ. tricenario* 9. *quæſt.* 242. & in ſimili qui conſtruit palatium poteſt cogere vicinos ad vendendum domunculas coherentes, ſicut poteſt officialis domum priuati deſtruere pro decore ciuitatis. vt tradit *Pariſ. de Puteo in tract. de ſindicatu. §. Iudicis ſupręma poteſtas. Rom. ſingul.* 710. & eiuſdem eccleſiæ fauore meretrix expellenda eſt de vicinia, & à propria domo. *Luc. de Penna in l. ſi qua in publicis. C. de ſpectaculis, & ſcenicis. lib.* 11. *per l. non aliter. ff. de vſu, & habit.* & omnia, quæ aduerſantur reuerentiæ eccleſiarũ prohiberi debent. *c. de certo. de immunit. eccleſ. lib.* 6. ſic & malleatores, & ſimilia. *Doct. in rub. ff. ſol. matr.* multò magis meretrices expelli debent ob ſcandalum. *Marc. Ant. Genuen. vbi ſup. quæſt.* 243. ita etiam eccleſiæ fauore, vicinus non poteſt extollere domum ſuam, ſeu facere feneſtras, ex quibus habeatur proſpectus ad monaſterium monialium. de communi *Doct. in l. altius. C. de ſeruit. & aqua. Carolus Tapia in pragmatica de monialib. Marc. Ant. Genuen. vbi ſup. quæſt.* 244.

SVMMARIVM.

1 *Fundans, conſtruens, & dotans eccleſiam ſunt patroni inſolidum.*

Idq.

2 *Idq. procedit alternatiuè vnum, vel alterum faciendo.*

3 *Patroni plures fiunt, ſi plures ſimul fundent.*

4 *Patroni etiam plures fiunt, ſi plures ſimul conſtruant.*

5 *Fabri, & murarij dantes operam ad eccleſiæ conſtructionem, fiunt patroni.*

6 *Patroni plures fiunt, ſi plures ſimul dotent.*

7 *Patronus vnicus erit ſi ipſe tantum fundet, conſtruat, & dotet cum conſenſu diœceſani.*

6 *Iuſpatronatus eſt indiuiduum, ſed quoad executionem diuiduum.*

9 *Eccleſia vbilibet ædificari poteſt, niſi ſit probibitum.*

10 *Patronus quis efficitur, ſi det domum pro eccleſia ædificanda.*

11 *Iuſpatronatus acquirit fundi dominus, ſi eo Inſcio in ſuo fundo ædificetur eccleſia, ſi ratificet.*

12 *Et ſi conſtruens bona fide conſtruxit in fundo alieno, remanet patronus ratione conſtructionis.*

13 *Eccleſia fundata in fundo inſcio domino, iuſſu domini dirui non poteſt.*

14 *Eccleſiæ pro ædificatione aliquãdo quis cogitur fundum vendere.*

15 *Eccleſia poteſt ædificari intra fines matricis eccleſiæ inuito plebano.*

16 *Eccleſia, ſeu Altare poteſt conſtrui inuito rectore.*

17 *Altare poteſt conſtrui in eccleſia patronata inuito patrono.*

18 *Iuſpatronatus eccleſiæ acquiritur, ſi eccleſia in fundo eccleſiæ fundetur.*

19 *Eccleſiam conſtruens in ſuo fundo ex aliena pecunia quomodo iuſpatr. acquirat.*

20 *Pattoni fiunt domini fundi habentes directum, ſeu vtile dominium.*

21 *Eccleſia ædificari poteſt in fundo ſubiecto fideicommiſſo.*

22 *Eccleſia ſi fundanda ſit in fundo communi, ſocius cogitur partem ſuam vendere.*

23 *Eccleſia alibi cum diœceſani conſenſu poteſt ædificaei, ſi ædificari nequeat vbi teſtator iuſſit.*

24 *Eccleſia ab Ordinarijs erit deſignanda, ſi teſtator non deſignauerit.*

Quomodo acquiratur Iuſpatronatus per fundantes, conſtruentes, ſeu dotantes.

CAPVT SECVNDVM.

1 DANS fundum, conſtruens, ſeu dotans eccleſiam cum conſenſu Diœceſani, quilibet iſtorum erit patronus inſolidum. *c. piæ mentis. c. frigentius. 16. q. 7. cap. nobis. de iurep. Abbas in rub. de iurep. Zecchius de benefic. & penſ. cap. 12. in princ.* cum iuſpatronat. ſit indiuiduum in ſubſtantia, vt dixi ſup. lib. 1. cap. 2. nu, 6.

Ampliatur primo dicta concluſio, vt procedat alternatiuè, ideſt, ſi quis
2 dederit fundum, vel conſtruxerit, ſiue dotauerit, & non cumulatiuè, & ſic quod ſufficiat vni fundaſſe, vel conſtruxiſſe, vel dotaſſe, & ſic vnum ex his feciſſe, quamuis alia facta nõ fuerint. *Lambertin. de iurepat. par. 1. lib. 1. quæſt. 3. art. 1.*

Ampliatur ſecundo, vt non ſolum
3 omnes illi ſupradicti ſint patroni inſolidum, ſed etiam ſi plures ſimul darent fundum, omnes erunt patroni inſolidum cum conſtruente, & dotante. *Abb. in rubr. vt ſup. de iurepat.* Lambert. *vbi ſup. art. 2.* dummodo dent fundum pro eccleſia ſufficientem.

4 Ampliatur tertio, vt procedat, ſi plures ſimul eccleſiam cõſtruxerint, omnes erunt patroni inſolidum cum fundante & dotante. *Abb. vbi ſup. in d. rubr. ante finem. Card. in d. cap. nobis. col. vlt. de iurepat.* Lambert. *vbi ſup. art. 3.* dummodo iſti ſufficienter conſtruxerint eccleſiam, nam ſi vnus nunc parum daret, nunc alter, dicerentur benefactores, non conſtructores. & fundatio, & dotatio probatur ex aſſertione Papæ ad *clem. 1. de probat.*

bat. & fuit dictum in *Albanen. prio-*
ratus. 8. *Iunij.* 1588. *coram Orano.* &
in *Portuen. iuriſp.* 9. *Maij.* 1594. *corã*
Corduba. non tamen probatur ex in-
ſtrumento reſeruationis iuriſp. facto
ab Epiſcopo cum narratiua funda-
tionis, & dotationis, vt fuit dictum
in *Albanen. iuriſp.* 17. *Maij.* 1595.
coram Penia.

5 Ampliatur quarto, vt procedat
etiamſi faber, ſeu murarius dederit
operam ſuam abſque pretio, & mer-
cede, alter ligna, alius cæmẽta, alius
pretium, ſi enim ita conuenerint om-
nes erunt patroni inſolidum cũ fun-
dante, & dotante. *Card. in d. c. nobis.*
quæſt. 9. *Lambertin. vbi ſup. art.* 4.

6 Ampliatur quinto, vt procedat in
pluribus dotantibus æqualiter, vel
inæqualiter, ſi ſimul conuenerint
dotare ſufficienter, omnes erunt in-
ſolidum patroni cum fundante, &
conſtruente. *Abb. in cap.* 3. *de eccleſ.*
ædificand. nu. 4. *& in d. rub. de iure-*
pat. Lambertin. vbi ſup. art. 5. & ſi
7 vnus voluerit, ſiue velit fundare,
conſtruere, & dotare eccleſiam, non
admittitur alius, niſi eo volẽte, quia
expedit eccleſiæ, magis habere pa-
tronum vnum, quam plures. ſecun-
dum *Card. in clem. plures. col.* 3. *de*
iurepat. Lambert. vbi ſup. art. 6. &
ſemper, quando vnus implet omnia
prædicta, vel plures, ſemper in quo-
libet ipſorum, qui velint eſſe patro-
ni, ad tale iuſpat. acquirendum diœ-
ceſani conſenſus requiritur. *Lam-*
bert. vbi ſup. art. 7. & ſi plures ſint,
vt ſupra, omnes erunt patroni inſo-
lidum, eo, quia iuſpatronatus eſt in-
8 diuiduum, ſeu indiuiſibile in abſtra-
cto, ſed quoad executionem eſt di-
uiduum, & diuiſibile, vt dixi ſup.
lib. 1. *cap.* 2. *nu.* 6. & ideo ſi vnus fun-
dauit, & conſtruxit, habebit duas
voces, & ſi alius dotauit habebit
vnam vocem. *Lambertin. vbi ſup.*
art. 8. *nu.* 8. *&* 10. Eccleſia autem
9 debet, & poteſt ædificari in omni lo-
co, niſi reperiatur expreſsè prohibi-
tus aliquis locus. *c. eccleſias.* 1. *de con-*
ſecrat. diſt. 1. dummodo locus ſit li-
ber ab omni ſeruitute, & onere.
Lambert. vbi ſup. art. 9.

10 Acquirit etiam iuſpat. qui domũ
ſuam pro eccleſia ædificanda relin-
quit, & ſic vt ſit eccleſia, & ſi ſit apta
ſine noua conſtructiune ad ſacrorum
adminiſtrationem, erit patronus quia
dedit fundum, & quia conſtruxit,
alias ſi eget conſtructione, erit tan-
tum patronus pro fundo dato. *Lam-*
bert. vbi ſup. art. 10. & ſi ſuper fun-
11 do alieno ſcienter fundetur, & ædi-
ficetur eccleſia inſcio domino fun-
di, dominus fundi acquiret iuſpatr.
reſpectu fundi, & conſtructionis.
Cardin. in d. cap. nobis. oppoſit. 4. ea
ratione, quia ædificans ſcienter ex
ſuo in alieno ſolo perdit ædificium.
§. ex diuerſo. Inſtit. de rerum diuiſ. vbi
doctiſſimè D. *Marius Viuianus no-*
bilis Vrbinas in ſumm. Rationali In-
ſtit. iur. ciuil. dũmodo dominus fun-
12 di ratum habuerit, & diœceſanus
conſenſerit, ſecus ſi conſtruens bo-
na fide fecit, & dominus fundi ratũ
habuit, tunc enim dominus fundi
erit patronus ratione fundi, & con-
ſtructor erit patronus ratione con-
ſtructionis. *Lambert. vbi ſup. art.* 12.
& quamuis eccleſia ſit fundata in
13 fundo alieno inſcio domino, non ta-
men poteſt dirui iuſſu domini. *gloſſ.*
in c. Apoſtolicos. verbo conſtruxiſſe.
12. *q.* 2. *Lambert. vbi ſup. art.* 13. quia
tunc fauore eccleſiæ ſolũ cedit ædi-
ficio. *Specul. de empt. vend. §. tertio*
loco. verſic. quid ſi clericus. ſoluto tñ
ab eccleſia pretio ſoli quod declara
vt per *Marc. Ant. Genuen. in practi-*
cab. eccl. tricenario 9. *q.* 250. *Ferdi-*
nand. Vaſq. de ſucceſſ. reſolut. lib. 1. *§.*
9. *nu.* 64. Et poteſt quis cogi vende-
14 re fundum pro eccleſia ædificanda,
quando ex aliqua neceſſitate populi
pro Sacramentis adminiſtrandis ec-
cleſia ſit ædificanda. *Lambert. vbi*
ſup. art. 14. & inuito Plebano poteſt
intra fines illius matricis eccleſiæ
fundari altare, capella, & eccleſia de
conſenſu tamen diœceſani. *Lambert.*
vbi

vbi ſup. art. 15. & taliter fundans acquirit iuſpat. & ita etiam acquiri-
16 tur iuſpat. per conſtructionem altaris in eccleſia contradicente illius rectore, cum conſenſu tamen diœceſani. *argum. c. omnes baſilicæ*. 16. *q.* 7. *Lambert. vbi ſup. art.* 16. & idē
17 eſt, ſi quis conſtruat, & dotet capellam in eccleſia patronata, quia non requiritur cōſenſus patroni, ſed diœceſani. *Lambert. vbi ſup. art.* 17. &
18 ſi Epiſcopus pro noua eccleſia ædificanda aſſignet fundum alicuius eccleſiæ, tunc iuſpatronatus acquiritur ratione dicti fundi illi eccleſiæ, cuius antea erat fundus. *Lambert. vbi ſup. artic.* 18. ſi quis au-
19 tem in fundo proprio conſtruat eccleſiam ex aliena pecunia acquirit iuſpat. tam ex datione fundi, quam ratione conſtructionis. *Lambert. vbi ſup art.* 19. niſi eſſet pecunia priuilegiata, ſcilicet eccleſiæ, militis, vel pupilli, & ratum habeat id, quod factum eſt à domino fundi, tunc enim dominus pecuniæ ratione conſtructionis, & dominus fundi ratione fundationis erunt patroni; & ſi plu-
20 res ſint domini fundi, puta, quia vnus directum, alter vtile dominium habeat, omnes erunt compatroni. *Abb. in d. rubr. de iurepat. Lambert.*
21 *vbi ſup. art.* 20. poteſt etiam ædificari eccleſia in fundo ſubiecto fideicommiſſo, ſi hæres ex eo quartam detrahere debeat, nam tunc fauore eccleſiæ condominus tenetur pro re precium recipere, vel habere iuſpat. pro ſua rata. per doctrinam *Baldi in l.* 2. *§. vlt. per illum textum. C. de commun. ſeru. manumiſſ. Lambert. vbi ſup. art.* 21. & ſi teſtator mandet per hæredem eccleſiam conſtrui in fundo communi cum alio, ſocius cogi debet vendere partem ſuam hæredi. *Lambert. vbi ſup. art.* 22. ea-
23 demq. ratione, ſi teſtator mandet eccleſiam conſtrui in certo loco, & ibi conſtrui non poſſit, conſtruetur in alio loco cum diœceſani conſenſu, & hæres erit patronus; atque ſi teſtator non deſignet eccleſiæ longi-
24 tudinem, vel latitudinem, diœceſanus arbitrabitur, quid agendum fuerit. *Lambert. vbi ſup. art.* 24. *&* 25. vide *Card. Seraphin. deciſ.* 1149. & ad materiam huius capitis videas Aug. *Barboſ. de off. & pot. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 70. *Garc. de benefic. par.* 5. *c.* 9. *à nu.* 45. *& Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccleſ. prælud.* 7. *dub.* 13. *nu.* 3. *& prælud.* 7. *dub.* 11. *num.* 3.

Sed pulchra ſuboritur quæſtio, numquid eccleſiæ conſtruendæ donari poſſit, & quod ei non poſſit donari *eſt tex. in c. Abbate ſanè. de ſent. & re iud. lib.* 6. ſed ei legari poteſt, vnde poteſt teſtator mandare eccleſiā conſtrui, & illi legare. *c. nos quidem. de teſtam. l. ſeruos. ff. de alim. & cib. leg.* & ibi Bart. ponit rationem diuerſitatis, dicens non poſſe donari, quia donatio eſt contractus, qui requirit perſonam veram, vel fictam, cum qua contrahatur, & cum qua quis loquatur, non ſic in legato vnde dicit ibi Bart. quod eccleſia conſtruenda poteſt inſtitui ſicut poſthumus alienus, vt in *l. gallus. §. ille caſus. ff. de lib. & poſth.* hæc autem regula quod eccleſiæ non poſſit donari limitatur ſi fieret donatio alij, qui promitteret reſtituere eccleſiæ ædificandæ. ita *Bart. in d. l. ſeruos.* itē limitatur vt ſufficiat ſtipulatio notarij pro eccleſia conſtruenda. ita *Berous conſ.* 21. *vol.* 2. vbi latè *Marc. Ant.* Genuen. *Epiſc. Iſernen. in practicab. eccleſ. tricenario* 9. *quæſt.* 247. & ſi ſit factum legatum eccleſiæ cōſtruendæ, debet tradi cum fructibus medij temporis, ſi eccleſia ſit conſtructa poſt ſex, vel decem annos. ita *l. ſi ita relictum. §. pegaſus. ff. de leg.* 2. & ratio eſt, quia dies impoſita eſt fauore eccleſiæ, non hæredis, quia ſi eccleſia fuiſſet conſtructa tempore teſtamenti, teſtator reliquiſſet de præſenti, non in diem. facit *tex. in c. nos quidem. de teſtam.* & ibi *Abb. & Card.* vide *Genuen. vbi ſup. qu.* 248.

F *& Steph.*

& Steph. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.* 358. idem exiſtimo in legato relicto altari, ſeu capellæ conſtruendæ, vt debeantur fructus medij temporis in augumentum beneficij, & ne hæres moroſus in ſolutione legati diues fiat de alieno, quia mora ſua cuilibet debet nocere,non prodeſſe. *cap. mora.de reg.iur.lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus acquiritur perfecta re.*
2 *Iuſpatronatus non acquiritur eccleſiæ, quæ nondum eſt.*
3 *Iuſpatronatus incepta eccleſia ædificari acquiritur, ſed non quoad exercitium.*
4 *Iuſpatronatus non incipienti, ſed perficienti acquiritur.*
5 *Iuriſpatronatus exercitium cadere videtur ſi eccleſia non adhuc integrè conſtructa in limine fundationis ſit dotata.*
6 *Et tunc rector præſentari poterit.*
7 *Eccleſiam ædificare incipiens, eam perficere cogitur.*
8 *Eccleſiæ ædificatio intra quinquenniũ eſt complenda.*
9 *Eccleſiam conſtruere promittens, id implere cogitur.*
10 *Et à quo cogi poſſit, & qua actione.*
11 *Patronus quis efficitur etiamſi coactus eccleſiam perficiat.*
12 *Hæres coactus ædificare eccleſiam à teſtatore fit patronus.*
13 *Philippus Decius hæredibus non credidit.*
14 *Epiſcopi ſunt executores piorum relictorum.*
15 *Eccleſiam quis aliquando cogitur ædificare.*
16 *Eccleſiam ædificare quæ perſonæ compelli poſſint.*
17 *Dotans incompetenter non fit patronus, niſi ex priuilegio.*
18 *Iuſpatronatus reſeruari poteſt hæredibus, & extraneis.*
19 *Hæres hæredis tenetur ædificare eccleſiam, ſi prædecedat primus hæres.*
20 *Relictum pro eccleſia ædificanda ſi ſit inſufficiens in alium pium vſum conuerti poteſt.*
21 *Eccleſiam tenetur ædificare hæres ex teſtamento imperfecto ſi probari poteſt.*
22 *Hoſpitale ſi conſtrui debeat,aliud eius vice non poteſt conſtrui.*
23 *Eccleſiam ædificans eam dotare tenetur.*
24 *Eccleſiæ verſus Orientem ædificari ſolent.*
25 *Epiſcopus in eccleſiæ ædificatione primum lapidem ponit.*
26 *Eccleſia materialiter ſumpta eſt domus orationis publica.*
27 *Eccleſia materialis ſpiritualem deſignat.*
28 *Eccleſia ſpiritualis triplex.*
29 *Eccleſia eſt vocabulum græcum, latinè congregatio.*
30 *Eccleſia varias habet ſignificationes.*
31 *Eccleſia dicitur mater clerici.*
32 *Clericus ob ingratitudinem factam in ſuam eccleſiam, ea priuari poteſt.*
33 *Eccleſia dicitur vxor clerici.*
34 *Eccleſia dicitur ſponſa beneficiati.*
35 *Beneficium omne eccleſiaſticum poteſt dici eccleſia.*
36 *Eccleſia non ſemper poteſt dici beneficium eccleſiaſticum.*

Iuſpatronatus acquiritur re perfecta.

CAPVT TERTIVM.

1 IVſpatronatus non acquiritur, niſi res ſit perfecta,& perfectum quid non dicitur donec aliquid remanet addendum, non enim ſufficit fundare, & conſtruere Eccleſiam, ſed requiritur dotatio, & illius perfectio ab ipſo fundatore, vel ab alijs, non enim ſtatim acquiritur Iuſpat.ſed omnib. adimpletis cum conſenſu diæceſani. *Abb.conſ.106.par.2. Rocch. de curte de iurep.in princ.num.3. & in verbo fundauit. quæſt.2.&* Lambert.*de iurep.*

rep.par.1. lib. 1.queſt. 4.art.1. Garc. *de benefic.par.5.cap.9.num.44. Aug. Barboſa de off.& pot.Epiſc.par.3.allegat.70. num. 8. Zecchius de beneſ. & penſ.cap.12.num.2.* & ratio eſt,quia non poteſt quis dici patronus Ec-
2 cleſiæ,quæ nondum eſt,& forte futu ra non eſt.*cap. ad audientiam. il 2. de Eccleſ.ædific. & ibi gloſ. in verbo,*
3 *non poſſumus* : Eccleſia tamen, ſeu Capella incepta ædificari, ſeu poſito primo lapide cum conſenſu ordinarij diœceſani ſtatim etiam ante perfectionem videtur acquiri iuſpat. licet non eius exercitium, & effectus ſtabilis procedet ex adimpletione, & rei perfectione *Lambert. d. queſt. 4.*
4 *art. 9.* ſi enim pœnituit, & reliquit ædificium, non ei acquiritur iuſpatronatus,ſed perficienti. *Paul.de citadin.de iurep.par.3. cauſa prima queſt. 14.Garc.vbi ſup.num.* 45.
5 Sciendum eſt attamē,quod ſi dotaretur Eccleſia in ipſo limine fundationis, vel poſt ante conſecrationem, vel ante perfectionem ædificij adhuc tamen diceretur cadere exercitium iuriſpat. vt præſentetur re-
6 ctor ſaltem pro dicta dote adminiſtranda,licet non quoad alia, nam Eccleſia incepta ſtatim eſt capax dotis. *Lambert. d. art. 9. Garc. vbi ſup. num.47. & 48.* & ſiquis incepit, & morte impeditus,vel alio iuſto impedimento deſtitiſſet, & alius perficiat, perficienti acquiritur iuſpat. ex ſu-
7 pradictis. Et ſi quis cæpit Eccleſiam ædificare poteſt cogi, vt illam perficiat. *§. ſi quis autem voluerit. Auth. Eccleſiaſt. tit.c.nemo il primo de conſecrat.diſt. prima* Lambert. *vbi ſup. art. 2.* & tenetur quis ædificationem
8 prædictam complere intra quinquennium à die exordij ſi ſit Eccleſia,ſi autem locus pius intra annum, tam ipſe,quam eius hæres. *§. ſi quis ædificatione.d. Auth. de Eccleſiaſt.tit.* vbi loquitur de hærede,qui cum ſit eadem perſona cum defuncto, idem de defuncto videtur dicendum, vel hoc totum arbitrabitur Epiſcopus.

d.c.nemo,vbi gloſ.verbo, domū gloſ. in cap.ad audientiam. il primo verbo, honor. de Eccleſ. ædific. Lambert. vbi ſup.art. 3. Idem eſt, ſi quis promittat
9 Eccleſiam conſtruere,quia id implere compellitur. *Lambert.vbi ſup. art.* 4. poteſt autem quis compelli per
10 diœceſanum ex officio ſuo,vel poteſt cogi actione in factum ab eo, cui facta eſt promiſſio,vel à quolibet de populo fauore Eccleſiæ, quæ actio in factum datur vbicūque æquitas ſuadet talem actionē dari, & vbi actio non eſt expreſſa.*l.quia 11.& ibi* Bart. *ff.de præſcript. verb.* Lambert. *art. 5. vbi ſup.*& quamuis coactus quis Ec-
11 cleſiam perficiat, tamen acquirit iuſpatronatus. *Lambert. art. 6. num.7. vbi ſup.* quamuis alij teneant hoc caſu talem non acquirere iuſpat. Idē
12 eſt in hærede, qui ex iuſſu teſtatoris tenetur fundare Eccleſiam, quamuis enim talis hæres coactus illud faciat (prout ferè omnes hæredes facere ſolent, & ideo Philippus Decius
13 I.C.Excellentiſs.in ampliſſimo Cam po Sancto Piſarum ſibi ſepulchrum viuens conſtrui fecit, & in eius inſcriptione poſuit hæc verba, ne ſuis hæredibus crederet, & vt negligentię hæredum remedium adhiberet
14 *Sacroſanctum Conc.Trid.ſeſs.22.cap. 8.de reformat.* conſtituit executores omnium piarum diſpoſitionum, tàm in vltima voluntate, quam inter viuos relictarum Reuerendiſs. Epiſcopos tamquam ipſius Sedis Apoſtolicæ delegatos, & quot hæredes ſpernunt implere relicta à teſtatore, tàm circa fundationem, & dotationem beneficiorum,Altarium, & Capellarum, & de die in diem differunt, & nihil adimplent, væ miſeris, impiè ſe gerunt vbi piè teſtatores diſpoſuerunt) tamen talis hæres coacte faciens acquirit iuriſpat. *Lambert. vbi ſup.art.* 7. & ita fuit dictum in Auximana iuriſpatronatus Veneris 26. Aprilis 1613.*coram Illuſtriſs.Cardin. Sacrato.ſup.relata in cap. 1. huius libri,*& aliquādo qui nec incepit, neq;

15 promiſit ædificare Eccleſiam poteſt cogi ad Eccleſiam ædificandam ex cauſa neceſſitatis, vt in caſu *cap. 3. de Eccleſ. ædific.* vbi Alexander III. Papa mandat Archiepiſcopo eboracenſi, vt nouam Eccleſiam ædificet in quadam villa, quæ nimium diſtabat ab Eccleſia Parochiali itaut tẽpore hyemali cum pluuiæ inundant, non poterant Parochiani ſine magna difficultate ipſam Eccleſiam
16 adire. aliquando enim Epiſcopus, aliquando populus, interdum curatus cogi poteſt ad Eccleſiã ædificandam, vt per L*ambert. vbi ſup. art. 8.* & per eos acquiritur iuſpatronatus. nunquam autem competit iuſpa-
17 tronatus, niſi re perfecta, ſcilicet, Eccleſia fundata conſtructa, & dotata competenter, nam ſi dos non ſit competens, tunc iuſpat. non dicitur ex dotatione competere, ſed ex priuilegio. *Illuſtriſs. D. Card. Mantica deciſ. 320. num. 3.* etiam ſi ſit conſecrata, quod & in Altari procedit, ſecus in Hoſpitalibus, & alijs pijs locis, in quibus non cadit conſecratio. L*ambert. art. 9. vbi ſup.* & poteſt ille,
18 qui fundat, conſtruit, & dotat Eccleſiam, reſeruare ſibi iuſpat. & ſuis hæredibus, & alteri extraneo de conſenſu tamen Epiſcopi. L*ambert. vbi ſup.*
19 *art. 10.* & ſi teſtator mandet conſtrui Eccleſiam per ſuum hæredem intra certum tempus, aliàs ſit priuatus hæreditate, ſi intra dictum tempus moriatur hæres, tenetur hæres hęredis ad illam pœnam. *Lambert. art. 11. vbi ſup.* ſi autem teſtator leget
20 centum pro Eccleſia, vel Capella conſtruenda, & illa centum non ſufficiant, hæres non tenetur ſupplere, ſed illa centum conuerti poſſunt per hæredem in alium pium vſum cum conſenſu Epiſcopi. *Abb. in cap. nos quidem. de teſtam. vbi num. 6. & 14. de hoc diſtinguit. Lambert. art. 12. vbi ſup.*
21 Accedit, quod ſi teſtator mandet Eccleſiam conſtrui in teſtamento imperfecto, voluntas illa eſt ſeruanda, & venientes ab inteſtato ad hoc tenentur, ſi id probari poteſt fauore piæ cauſæ, *Bart. per illum textum in l. in teſtamento. ff. de fideicomm. l. libertatib. faciunt dicta per Felinum in cap. cum venerabilis. col. 7. num. 27. de exceptionib. tradit* Lambertin. *vbi ſup.*
22 *art. 13.* ſi autem teſtator mandet per hæredem conſtrui Hoſpitale, hæres vice illius non poterit conſtruere monaſterium. *Cardin. in clemen. quia contingit. quæſt. 4. nu. 11. in princ. de religioſ. domib. Lambertin. vbi ſup.*
23 *art. 14.* & regulariter ædificans eccleſiam, eandem dotare tenetur. alioquin Epiſcopus permittens ædificari ſine dote de proprio obligaretur ad dotandum. *cap. cum ſicut. iuncta gloſſ. in verbo, conſecranda. de conſecrat. eccl. vel alt.* & antiqua
24 conſuetudine ſeruatum fuit, vt verſus Orientem eccleſiæ ædificarẽtur. de qua conſuetudine teſtatur *Clemẽs in 2. lib.* A*poſt. conſt. cap. 61.* & D*urandus in rationali lib. 1. cap. 4. & Cardin.* Baron. *Annal. Eccleſiaſt. tomo primo Anno Domini 57. fol. 457. lit.*
25 E Eccleſiæ autem ædificari non poſſunt ſine conſenſu Epiſcopi, qui locum ædificationis aſsignat, Crucem figit, lapidemq; primarium ponit. *d. c. nemo Eccleſiam. de conſecrat. diſt. 1.* & poteſt Epiſcopus impoſitionẽ primarij lapidis alteri ſubdelegare. *gloſſ. in d. c. nemo verbo veniat. Paulus Piaſecius in ſua Praxi Epiſcopali par. prima cap. 5. de conſecrat. eccl. altar. & parament. eccl. num. 1. & 2.*
26 Et eſt notandum, quòd hic capitur Eccleſia materialiter, quę eſt domus publica materialis, Epiſcopi auctoritate fundata per primi lapidis cruce ſignati impoſitionem, & conſecrata, ſeu benedicta, in qua fideles conueniunt ad offerenda ſacrificia, Sacramenta percipienda, Deumq; Summum Creatorem orãdum, & benedicendum *Nic. gimont. de grat. expect. cap. 1. num. 34. Alex. peregrin. de immunitat. Eccl. cap. 1. n. 8.* & quia plerumq; nomen ſignati

at-

attribuitur ſignanti, & ideò eccleſia materialis ſpiritualem deſignat, tradit *Io. de Silua, de beneficijs. part.*1. *quæſt.*5. *nu.*30. *& ſeq.* etenim eccle-
28 ſia ſpiritualis eſt triplex, nimirum triumphantium in Paradiſo. purgantium in Purgatorio, & militantium in hoc mundo. & hoc nomen eccle-
29 ſia eſt vocabulum Græcum, quod Latinè idem ſonat, conuocatio, ſeu congregatio, *Abb. in rubr. nu.*2. *de conſecrat. eccleſiæ,* quia eccleſia omnes publicè vocat, & conuocat, & eccleſia, vox hæc varias habet ſignifi-
30 cationes. vt obſeruat *gloſſ. in c. cum clerici* 19. *de verb. ſignif.* in verbo, eccleſiæ. & regulariter deſignat cōgregationem Chriſtifidelium. *c. eccleſia. de conſecrat. diſtin.*1. eccleſia igitur
31 materialis, quæ conſtituit ipſum beneficium eccleſiaſticum dicitur mater clerici. *c. ad Romanam* 2. *quæſt.* 6. ideò clericus eccleſię tāquam matri debet honorificentiā, & gratitudinē,
32 & ideò qui contra eccleſiam, à qua beneficium habet pro extraneis ſit aduocatus, ſeu procurator tamquam ingratus poteſt tali beneficio ſpoliari *capit. ſi clericus. de poſtulando. Specul. de aduoc. §.* 1. *num.* 16. *&* 17. *Diaz. in praxi crim. can. c.*65.
33 cum ibi traditis à *Salcedo*. item eccleſia dicitur etiam vxor clerici *capit. ſicut.* 7. *q.* 1. *& gloſſ. in cap. cum per bellicam. in verbo, in coniugiorum.* 34. *quæſt.*2. & ideò tanquam vxor debet habere dotem competentem, nam eccleſia ſine dote nō dicitur eccleſia. *Lamb. vbi ſup. lib.*1. *par.* 1. *quæſt.*1. *art.*2. *d. cap. nemo il* 1. *de conſ. diſt.*1.
34 dicitur vero eccleſia ſponſa beneficiati, quia eccleſia dicitur ſponſa Chriſti; æquidem coniungitur in matrimonium Sacerdoti repræſentanti Chriſti perſonam. *Lamber. vbi ſup. quæſt.*5. *artic.*1. *num.*4. & ſcias, quod omne beneficium eccleſiaſti-
35 cum poteſt appellari eccleſia. *Anaſtaſius Germonius in tract. de indultis S. R. E. Cardin. in §. regularia. num.*53. non tamen è contra omnis
36 eccleſia poteſt dici beneficium eccleſiaſticum, ſunt enim aliquæ eccleſiæ, quæ non conferuntur perpetuo, quod eſt contra naturam beneficij eccleſiaſtici, quod perpetuo debet conferri. *c. præcepta diſt.*55. *Calder. conſ.*4. *de præb. de his vide Maſſobr. in praxi. hab. conc. ad vac. par. eccl. prælud.* 1. *à num.*16.

SVMMARIVM.

1 Dos *ſufficiens, & perpetua eſt eccleſiæ aſſignanda.*
2 *Dos dicitur à dando.*
3 *Dos eccleſiæ in immobilibus, & mobilibus conſiſtere debet.*
4 *Dos ſi detur in mobilibus, ea venduntur, vt bona emantur.*
5 *Dos eccleſiæ ſi detur à minore, nullum iudicis decretum requiritur.*
6 *Dos eccleſiæ conſtitui poteſt in re emphiteutica, ſeu feudali.*
7 *Dos eccleſiæ non poteſt dari in vſufructu alicui relicto, niſi ex eo præciū haberi poſſit.*
8 *Dos eccleſiæ, ſicut mulieri conſtituitur.*
9 *Dos ſponte, non coactè aſſignatur.*
10 *Dos quibus modis conſtituatur.*
11 *Dos eccleſia habet priuilegia dotis mulierum.*
12 *Dotis octo priuilegia, referuntur.*
13 *Dotare coactus debet reſtituere expenſas litis factæ ſuper tali conctione.*
14 *Dos conſtitui debet ante conſtructionē eccleſiæ.*
15 *Epiſcopus antequam conſentiat ædificationi eccleſiæ, debet dotis aſſignationem habere.*
16 *Epiſcopus conſecrans eceſiam indotatam, eam dotare tenetur.*
17 *Dotis in aſſignatione requiritur diæceſani conſenſus.*
18 *Dotans inſufficienter non efficitur patronus.*
19 *Dos ſi ſit pinguis, poteſt dotans in limine fundationis aliquid reſeruare.*
20 *Dans pro emenda dote præcium acquirit iuſpatronatus.*

21 *Iuſpatronatus acquiritur ex ſola dotatione alij concurrentibus.*

22 *Dotatione ſola aliquando acquiritur iuſpatronatus.*

23 *Epiſcopus de bonis eccleſiæ ſuæ aliam eccleſiam dotare poteſt.*

24 *Clericus ſi conſtruat eccleſiam in ſuo fundo, & dotet de bonis ſuæ eccleſiæ, ambo fiunt patroni.*

25 *Fundans, & conſtruens cogi poſſunt dotare eccleſiam.*

26 *Patronus qui tenetur dotare ſi non ſit ſoluendo, quis pro eo teneatur.*

27 *Altare, ſeu Capellam conſtruens cogitur etiam dotare.*

28 Dos *ſufficiens aſſignari debet eccleſiæ.*

29 D*os competens eccleſiarum Cathedralium, parochialium, ſimplicium, Capellarum, & ſimilium quæ ſit.*

30 *Dos ſufficiens, & competens quæ.*

31 D*os eccleſiæ cathedralis talis, quæ in quatuor partes diuidi poſſit.*

32 D*os eccleſiæ collegiatæ quæ ſit competens.*

33 R*egularium monaſteria mendicantium erigi debent vbi eleemoſinis ali poſſint.*

34 D*os eccleſiæ parochialis quæ ſit.*

35 D*os eccleſiæ ſimplicis quæ ſit.*

36 D*os Capellæ, ſeu Altaris quæ ſit.*

37 *Altari ſeruiens de Altari viuere debet.*

38 D*iœceſanus debet examinare de dotis ſufficientia.*

39 *Eccleſiæ præter dotem aliquod aſſignatur pro fabrica eccleſiæ.*

40 *Piſana Primatialis eccleſia habet reditus diſtinctos pro* Archiepiſcopo, *Capitulo, Capellanis, Seminario, & opera, ſeu fabrica.*

41 *Vrbeuetana eccleſiæ fabrica.*

Quæ dos eccleſiæ aſſignanda ſit, & quando tradi debeat.

CAPVT QVARTVM.

1 DOS de neceſſitate debet aſſignari eccleſiæ, vel pio loco ſufficiens, & perpetua, quæ tradi debet in limine fundationis, & acquiſitionis iuriſpatronatus. *c. nemo. il 1. de conſecrat. diſt.* 1. *Zecchius, de benefic. & penſionib. cap.* 12. *num.* 3. quæ dos dicitur à dando,
2 quia communiter datur, & eccleſiæ datur (quamuis dos in alijs caſibus conſtituatur) propter onera matrimonij ſpiritualis ſupportanda, ideſt, datur eccleſiæ dos ad cuſtodiendum ipſam, ad luminaria, & ad dicendum Diuina officia. *d. c. nemo*. & tradit latè *Lambert. de iurepatr. lib.* 1. *parte* 1. *quæſt.* 5. *art.* 1. & quamuis in matrimonio carnali dos poſſit couſiſtere tam in bonis mobilibus, quam
3 immobilibus, tamen dos eccleſiæ partim debet cõſiſtere in bonis mobilibus, vt ſunt illa, quæ ſunt neceſſaria pro eccleſia, ſcilicet, ſacerdotum veſtes, ornamenta Altaris, Calices, Patenæ, Cruces, & alia, quæ requiruntur de neceſſitate, vt per *Doct. in d. c. nemo. & in c. placuit.* 1. *quæſt.* 2. & partim debet dicta dos conſiſtere in bonis immobilibus, vt ex illorum fructibus Sacerdotes, & rectores poſſint ſuſtentari, cum dos danda ſit pro clericorum ibi ſeruientium ſuſtentatione; poſſunt bene dari pro dote mobilia, vt illis venditis
4 ex prècio emantur immobilia. *Lambert. art.* 2. *vbi ſup.* quæ dos ſi à minore pubere tamen eccleſiæ datur,
5 nullum requiritur decretum Iudicis, etiam quod cõſiſtat in bonis immobilibus, ſiue fiat inter viuos, ſiue in vltima voluntate, præſertim cum in tali datione dotis ſit neceſſarius cõſen-

ſenſus Diœceſani, qui tanquam Iudex ordinarius conſentiendo ſuum videtur aliquo modo decretum interponere. *Lambert. vbi ſup. art.3.*
6 dos autem conſtitui poteſt etiam in re emphitheutica, ſeu feudali, dummodo dominus directus etiam remittat dominium, quo caſu vterque, & vtilis, & directus dominus erit patronus, vel poteſt dari res emphiteutica pro dote etiam ſine conſenſu domini directi cum hoc, vt vendatur vtile dominium, & de præcio emantur alia bona. *Lambert. vbi ſup. ar.4. & art. 6.* non poteſt autem dicta dos
7 cõſtitui in vſufructu, qui multis modis extinguitur, vt habetur in *tit. de vſufruct. in Inſtitut.* & dos debet eſſe perpetua, ſi vero aliquod præcium dicti vſufructus haberi poſſit, vt ex illo emantur pro dote aliqua bona, valet. *Lambert. vbi ſup. art.5.* Dos
8 verò eccleſiæ ferè eiſdem modis conſtituitur, quibus mulieri conſtituitur propter omnimodam ſimili-
9 tudinem, conſtituitur autem dos ex voluntate, quando quis ſponte dat dotem, vel quando eam dat, ex neceſſitate, vt quia eccleſiam fundauit, & conſtruxit, quo caſu cogitur eam dotare, & dicta dos con-
10 ſtituitur pollicitatione, ſtipulatione, traditione, & delegatione debitoris, & aliter, vt per *Lambert. vbi ſupra*
11 *art.7.* Dos autem, quæ eccleſiæ conſtituitur, fruitur eiſdem priuilegijs, quibus dos mulierum, & etiam maioribus.

12 Primum priuilegium eſt, quia ſicut pater cogitur dotare filiam, & etiam iudæus filiam Chriſtianam, ita qui fundauit eccleſiam licet eſſet iudæus tenetur eam dotare ſufficienter.

Secundum priuilegium. qui promiſit dotem ſiue maſculus, ſiue fæmina, eam dare tenetur, nulloque beneficio iuuari poteſt.

Tertium priuilegium. dos promiſſa eccleſiæ peti poteſt certi conditione.

Quartum priuilegium, quia eccleſia pro dote præfertur in hypotheca cuicunq. creditori.

Quintum priuilegium. pro tali dote fingitur actio ex ſtipulatu pro maiori vtilitate.

Sextum priuilegium. pro dote inducitur tacita hypotheca bonorũ ipſius dantis etiam pro euictione.

Septimum priuilegium. bona minoris etiam immobilia vendi poſſunt pro dicta dote.

Octauum priuilegium. dos præfertur omnibus creditoribus tàm in in actione reali, quàm perſonali etiã prioribus tempore, & habentibus tacitam hypothæcam in bonis, & triginta ſeptem priuilegia dotis cum multis illationibus ponit *Lambert. art.8. vbi ſup.* ſi autem quis coactus
13 ſit dotare, debebit etiam expenſas litis factæ ſuper tali dote reſtituere Prælato agenti, ſi fuit in expenſis condemnatus, vel ſi nullum adſit remedium, Prælatus recuperabit expenſas ex fructibus bonorum in dotem datorum, ne dos diminuatur. *Lambert. art.9. vbi ſupra.*

14 Dos itaque conſtitui debet ante conſtructionem eccleſiæ. *d. c. nemo. de conſec. diſt. 1. gloſs. in cap. cum ſicut.* in verbo, conſecranda. *& ibi Abb. de conſecrat. eccl. vel alt.* &
15 Epiſcopus antequam præſtet conſenſum ſuper eccleſiæ ædificatione, debet ex neceſſitate requirere, quod fundans aſſignet cum effectu ſufficientem dotem pro ipſa eccleſia
16 per publicum inſtrumentum, & ſi Epiſcopus eccleſiam conſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare tenetur *d. capit. cum ſicut. Lambert. art.10. vbi ſup.* in cuius dotis datione, & aſſignatione requiritur Diæ-
17 ceſani cõſenſus, ſicut in fundatione, & conſtructione, qui diæceſanus antea qualitates dotantis exquirat, & quomodo velit dotem conſtituere, & an ſit dos congrua, & ſufficiens, aliàs ſi dos ſit inſufficiens taliter do-
18 tans non acquireret iuſpatronatus,

ſed

ſed dos libere remaneret ipſius eccleſiæ. *Io. Andr. in cap. nobis. col.* 1. *de iurepat.* Lambert. *art.* 11. *vbi ſupra.*& quod dans dotem inſufficientem non acquirat iuſpatr. probatur in *d. c. nemo*. & dicit *Abb. in rubrica de iurepat. circa finem.* Lambert. *vbi ſup.art.*12. & ſi in datione dictæ dotis inſufficientis conſenſerit Diæceſanus, attamen taliter dotans non acquirit iuſpatron. ſecundum vnam opinionem,ſed ſecundum aliam opinionem acquiritur dotanti iuſpatronat. ſed ab eo peti poterit ſupplementum. Lambert. *vbi ſupra art.* 3.
19 & ſi ſit dos exuberans, poteſt dotans de conſenſu Diœceſani in limine fundationis ſibi cenſum reſeruare, vel aliquod ſeruitium. *cap. præterea. il* 2. *de iurepat. vbi gloſſ. in verbo, à locorum Epiſcopis*. & qui
20 dat præcium pro emenda dote acquirit iuſpatronat. ſi accedat conſenſus Diæceſani. *Io.* Andr. *d. capit. nobis,vbi ſup.*qui enim vtitur præcio, intelligitur vti re principali. *l. quia qui præcio ff. de vſufructu*. Lambert. *vbi ſup. art.* 14. & ex ſola dotatione
21 acquiritur iuſpatronatus ipſi dotanti concurrente ſimul fundatiione, & conſtructione eccleſiæ, vel ſi ad Altare iam fundatum, & dotatum cõſtituatur alius Capellanus nouus,eidem ſufficientem dotem aſsignan-
22 do, ex tali ſola dotatione de conſuetudine dotanti acquiritur totum iuſpatr. in eo caſu. Lambert. *vbi ſupra art.* 15. quæ omnia procedunt, ſi interueniat Diæceſani conſenſus, & non aliter. & *dixi ſup. lib.* 1. *c.* 2. *num.*59.

23 Poteſt autem Epiſcopus dotare aliam eccleſiam, vel Capellam de bonis propriæ eccleſiæ ſecundum declarationem *text. in cap.* Apoſtolicæ. *vbi Doct. de donationibus*. Lambert. *vbi ſupra art.* 16. & in caſu neceſſitatis ſi parochialis eccleſia ſit à populo diſtans, poteſt alia commoditati populi ædificari, & dotari de bonis eccleſiæ parochialis, ſi id commode fieri poſſit ita habetur in
24 *cap.* 3. *de eccleſ. ædific.* ſi vero clericus in ſuo fundo conſtruxerit eccleſiam,eamq.dotauerit de pecunia alterius ſuæ eccleſiæ, ambo erunt patroni, ille ratione fundi, eccleſia ratione dotis per notat. in *d. cap.* 3. *de eccl. ædific.* Lambert. *art.* 17. *vbi ſupra*.

25 Et quamuis regulariter in principio conſtructionis debeat dos aſſignari, attamen ſi quis ſine dote eccleſiam fundauit, & conſtruxit cogi poteſt eam dotare. *d.c. nemo.* Et dato, quod eccleſia ſit conſtructa ſine dote, tamen conſtructor poteſt directè compelli officio Iudicis eccleſiaſtici, & aliter ad eam dotandam Abb, *in d. cap. cum ſicut. num.* 3. *de conſec.eccl.vel alt.* poteſt etiam indirectè cõpelli,ſcilicer,quod non conſecretur eccleſia, niſi prius data dote, ſi autem ſit fundata, & conſecrata, non tamen dotata, & tunc ſimiliter patronus qui fundauit cogi po-
26 teſt pro dote, & eius ſupplemento; ſi autem eo caſu patronus, vel eius hæres non eſt ſoluendo, ſed tempore conſecrationis fuit cautè prouiſũ per inſtrumentum, & tunc ille tenetur, cuius culpa non fuit dos erecta, ſi vero non fuit cautè prouiſum,tunc tenetur conſecrator, dummodo id fiat ſine ænormi læſione eccleſiæ, & fiat de bonis patrimonialibus Conſecratoris, vel de fructibus ſuç eccleſiæ. Lambert. *art.* 18. *vbi ſupra*.
27 idem procedit in Capella, vel Altare, ſi enim conſtruatur Capella, vel Altare, conſtructor tenetur, & compellitur etiam ad aſſignandam congruam dotem, & ſufficientem. *ita* Lambert. *vbi ſupra art.*8. *nu.* 7. *verſiculo ſublatis igitur.* niſi altare fieret duntaxat ad ornatum eccleſiæ; & licet coactus quis dotet, attamen acquirit iuſpatronatus vt dixi ſupra *hoc ſecundo lib.cap.*3. *num.*6. quamuis non deſit, qui dicat non acquiri iuſpatronatus ex dotatione facta ex neceſſitate, & coactè, non voluntariè,

tariè, vt per *Rotam deciſ.* 167. *nu.* 5. *& 6. par. 2. in nouiſſ. Annotat. ad* Ludouiſium, *qui fuit* Gregorius *XV. Summus Pontifex fel. record. deciſ.* 397. *num.* 5. *vide Aug. Barboſam de off. & pot. Epiſc. par.* 3. *alleg.* 70. *nu.* 9. *&* 10. *& Garciam de benefic. par.* 5. *cap.* 9. *nu.* 52. *&* 53. Et eſt notandũ,
28 quod non ſufficit eccleſiam fundare, conſtruere, & dotare, ſed opus eſt eam competenter, & ſufficienter dotare, vt dicitur in *d. c. nemo de conſec. diſt.* 1. vbi dicitur, quod nullus ædificet eccleſiam, niſi ante aſſignet dotem, quæ ſufficiat ad luminaria, ad cuſtodiam, & ad diſpendia cuſtodum, & quod dos debeat eſſe ſufficiens eſt *text. in c. placuit.* 1. *q.* 2. & de hoc latè pertractat *Lambert. vbi ſup. art.* 21. vbi *nu.* 12. *& ſeqq.*
29 ponit octo caſus, in quibus apparet, quando, & qualiter dos dicatur, & ſit competens, & ſufficiens, vbi ponendo dictus caſus, dicit, quæ ſit dos competens eccleſiarum cathedralium, parochialium, ſimplicium, capellarum, & ſimilium; & iſti omnes tam fundans, quàm conſtruens, & dotans eccleſiam ſunt æqualiter patroni. vt latè per *Lambert. vbi ſup. art.* 22. *verſic. in contrarium tamen faciunt. num.* 1. & ſupra dictum eſt.

30 Vt autem melius liqueat, quæ ſit dos competens, & ſufficiens cum *Lambert. d. art.* 21. *cum* Alb. *in conſ.* 57. *nu.* 3. *par.* 1. *cum* Io. *Aloyſio Riccio in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 181. & nouiſſimè per *Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. prælud.* 7 *dub.* 14. conſtituendi ſunt infraſcripti caſus.

31 Primus eſt caſus in dotatione eccleſiæ cathedralis, quæ tot debet pro dote habere bona ita quadripartita, videlicet. prima pars ſit pro alimentis habentium in eâ dignitates, canonicatus, & pro alijs clericis. ſecunda pars pro alimentis Epiſcopi, ſuæq. familiæ. tertia pars pro pauperibus. quarta pars pro fabrica eccleſiæ. *c. Epiſcopus. & ſeq.* 12. *q.* 1. hodie autem ex decreto *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *cap.* 13. *de reform.* congrua pro ſolo Epiſcopo eſt ſcutorum mille, & pro parocho ſcut. centum illarum partium, vbi ſunt eccleſiæ. *Ludouiſius deciſ.* 507. *nu.* 6.

32 Secundus eſt caſus in monaſterio, vel eccleſia collegiata, & tunc tot debent habere reditus, quot ſufficiant pro monachis, vel Canonicis, ac alijs miniſtris neceſſarijs, & vt poſſit ſeruari hoſpitalitas, & iura
33 Epiſcopalia ſolui, in monaſterijs autem regularium mendicantium, & eorum qui nequeunt bona immobilia poſſidere nulli redditus deſiderantur, ſed is numerus religioſorum conſtituitur, qui veriſimiliter ſecundum loci qualitatem ex piorum eleemoſynis ſuſtentari valeat.

34 Tertius eſt caſus in eccleſia parochiali, ſi cura animarum ſit in collegiata, aſſignatur congrùa pro curato, quæ dependet ex quantitate redituum, qualitate perſonarum, & loci. ſi cura animarum ſit in ſimplici eccleſia parochiali, tunc tot reditus requiruntur pro ea, qui ſufficiant pro rectore, & vno miniſtro, necnon pro hoſpitalitate ſeruanda, & procuratione viſitatorum, & Epiſcopalium iurium ſolutione; & in *Concil. Trid. ſup. alleg.* ſaltem ſcut. centum pro parocho deberet eſſe.

35 Quartus eſt caſus in eccleſia ſimplici & ſine cura, & tunc tot debet habere reditus, quot ſufficiant pro ſuſtentatione rectoris & vnius clerici addictorum ſeruitio ipſius eccleſiæ, & ad ornatum, cuſtodiam, & luminaria.

36 Quintus eſt caſus in capellis, & altaribus in aliqua eccleſia exiſtentibus. quæ ſi ordinata ſunt, vt proprium rectorem habeant, & tunc reditus eſſe debent ſufficientes pro ipſo rectore, & pro ſatisfaciendo oneribus, vel debent habere reditus æquales aliorum beneficiorum ibidem exiſtentium. *Alb. d. conſ.* 57. *nu.* 3.

37 *nu.* 3. & ratio prædictorum eſt,quia qui altari ſeruit, de altari viuere debet. *cap. cum ſecundum. de præb. c. ſacerdos. verſ. qui in ſacrario.1.q.2.* nemo enim cogitur ſuis ſtipendijs militare. *cap. de monachis. cum ibi*
38 *not. de præb.* & ad diœceſanum ſpectat examinare de quantitate dotis ſufficientis in ſupradictis omnibus caſibus. *Calder. conſ.* 20. *de iurep. Lambert.d.art.*21.*nu.*20. optimè au-
39 tem prouidetur eccleſiæ, ſi vltra dotem pro clericis, & miniſtris, pro fabrica eccleſiæ aliquid certum con-
40 ſtituitur, vt eſt in primatiali eccleſia Piſana,in qua adeſt menſa Archiepiſcopi reditus annui ſcut. ferè decem millium.

Menſa Capituli cum ſuo reditu. Maſſa Capellanorum cum ſuo annuo reditu.

Seminarium cũ ſuo reditu, quod de nouo erectum eſt hoc anno 1626. ex pietate,& liberalitate Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſ. D. Iuliani Medices Archiepiſcopi Piſani,qui in d.Seminariũ 12. clericos immiſit,vbi aluntur, & literis dant operam,adeſt opera, quæ alibi vocatur fabrica, quæ habet annuos reditus ſcutorum ferè ſex millium, & honorificè, & magnificè per Dominum operarium, (qui de Nobilibus ciuitatis Piſanæ eligitur, & nunc eſt Illuſtr. D. Curtius Ceulus) expenduntur tam pro conſeruatione, & reparatione ipſius eccleſiæ, quàm eccleſiæ S. Ioannis Baptiſtæ, Campi ſancti, & Campanarum, pro Sacriſtia,ſacris veſtibus, & ſacra ſupellectile, pro ſacris imaginibus, vaſis argenteis multis factis pro includẽdis Sanctorum reliquijs, ſex candelabris argenteis cum cruce pro altare, ſex alijs candelabris magnis argenteis magnæ altitudinis ante altare, tribus lampadibus magnis, & pulcherrimis argenteis ante d. altare ardentibus. & adſunt magna impenſa factæ, mirabiliq. artificio portæ tres nouæ ex ære figuratæ, & magnificæ, & vna antiqua ex ære. in dictoq. altari maiore adeſt Sanctiſſimi IESV CHRISTI Domini Noſtri Redemptoris Crucifixi imago ex ære confecta, & in lateribus duo Angeli ſimiles tenentes in manibus candelabra, opus inſignis viri Ioannis Bolognæ. ita adeſt ma-
41 gnifica fabrica inſignis Cathedralis eccleſiæ Vrbis væteris, quæ habet magnos reditus, & ipſam eccleſiam ſpecioſiſſimam reddit; ita conſeruantur eccleſiæ, ſi pro earumdem conſeruatione, reſtauratione, & reparatione certi reditus conſtituuntur, aliàs labuntur, & deſtruuntur,vt ſæpè hiſce temporibus accidiſſe videmus.

SVMMARIVM.

1 *Dotans eccleſiam indotatam cum Ordinarij conſenſu, fit patronus.*
2 *Ditans eccleſiam cum primo dotante fit patronus.*
3 *Benefactor dicitur tradens aliquid eccleſiæ iam dotatæ, & non fit patronus.*
4 *Iuſpatronat. plurib. modis acquiritur.*
5 *Readificans eccleſiam funditus deſtructam fit patronus.*
6 *Eccleſia tunc dicitur deſtructa, quando reædificata eſt conſecranda.*
7 *Patronus antiquus ratione dotis eſt patronus etiam eccleſiæ reædificatæ.*
8 *Idem eſt in patrono ratione fundi ſi ibidem reædificetur.*
9 *Sed quid in patrono antiquo ratione conſtructionis.*
10 *Patronus Monaſterij non fit patronus alterius monaſterij, quod primo vniotur.*
11 *Redotans eccleſiam acquirit iuſpatronatus.*
12 *Supplens autem dotem non acquirit iuſpatronatus.*
13 *Diſpoſita in fundante, conſtruente, & dotante procedunt in refundante, reædificante, & redotante.*
14 *Dotans de nouo altare, vel aliud in eccleſia iam perfecta in totum fit patronus.*

Iuſpa-

15 *Iuſpatronatus competens ex priuilegio eſt ſublatum.*

16 *Iuſpatronatus competens ex priuilegio, ſed ex cauſa oneroſa non eſt ſublatum.*

17 *Iuſpatronatus competens ex augmento dotis ſubijcitur reuiſioni.*

18 *Iuſpatronatus competens ex aucta dote, ſed non pro medietate, eſt ſublatum.*

19 *Iuſpatronatus ob augumentum tertiæ partis nil prodeſt.*

20 *Dotem augens ad medietatem acquirit iuſpatronatus, ſi id exprimat.*

21 *Patronus non priuatur poſſeſſione, dũ per ordinarium reuidetur iuſpatronatus.*

22 *Iuſpatronatus non poteſt competere ex Epiſcopi priuilegio.*

23 *Poſſeſſio centenaria non prodeſt quando conſtat de inualido priuilegio.*

24 *Epiſcopus non poteſt concedere iuſpat. ſuper eccleſia libera.*

25 *Eccleſia gaudet priuilegijs fiſci, militum alimentorum, dotis, pupillorum, reipub. & iure imperij.*

26 *Merum, & mixtum imperium an tranſeat in eccleſiam ex donatione caſtri ei facta.*

27 *Princeps poteſt alienare ciuitates, & regalia, dando eccleſiæ.*

28 *Bona eccleſiæ reuerſa quando dicantur effecta de menſa.*

29 *Prælatus nouus non tenetur ſoluere releuium pro feudo.*

30 *Solita infeudari quando dicantur, & ex quot conceſſionibus, & tunc quando conſenſus apoſtolicus præſumatur.*

31 *Dominus directus poteſt donare feudum eccleſiæ in præiudicium vaſalli, non autem vaſallus.*

32 *Legitimatus ad beneficia eccleſiaſtica non cenſetur legitimatus ad feuda.*

33 *Decimæ non poſſunt concedi in feudum, niſi ex Papæ priuilegio.*

34 *Eccleſia deſtructa de Papæ aſſenſu, feudum eius euaneſcit, ſecus ſi ex bello deſtructa ſit.*

35 *Prælatus quando poſſit infeudare alij rem adhuc non reuerſam, & non tenetur inueſtire conſanguineos defuncti.*

36 *Eccleſia decepta in feudi conceſſione habet priuilegium l. 2. C. de reſc. vendit.*

37 *Feudum eccleſiæ 40. annis præſcribitur, & per ſolam inueſtituram tranſit in eccleſia.*

38 *Locatio perpetua quando cenſeatur contracta.*

39 *Eccleſiaſtica bona poſſunt emphiteuticari aliquando cum diminutione ſextæ partis.*

40 *Penſio vera quæ dicatur in eccleſiaſtica emphiteuſi, vt eccleſia non dicatur læſa.*

41 *Emphiteuſi conceſſa pro ſe, & perſona nominanda, quid agendum, & quid ſi perſona nominata obierit.*

42 *Emphiteuſis recepta pro ſe filijs, &c. intelligitur ordine ſucceſſiuo.*

43 *Emphiteuſis an finiatur, ſi vnus ex comprehenſis non ſoluerit canonem.*

44 *Emphiteuta alienans partem rei non cadit à toto, & in ea habet locum ius accreſcendi.*

45 *Eccleſiæ datur reſtitutio aduerſus præſcriptionem 30. vel 40. ann., quæ reſtitutio ſemper competit data iuſta ignorantia.*

46 *Eccleſia quando reſtituatur contra præſcriptionem centenariam.*

47 *Quadriennium ad petendam reſtitutionem non currit ignoranti.*

48 *Eccleſia reſtituitur ſemper, quando læſio eſt enormiſſima, & aduerſus alienationem factam cum decreto Commiſſarij.*

49 *Legatum factum eccleſiæ pro celebratione miſſarum annuatim cum pacto reſolutiuo, quomodo intelligatur & tria requiruntur.*

50 *Mora purgari poteſt, vbi eſt pœna adiecta, & incerta dies.*

51 *Donatio facta eccleſiæ ſub modo reuocari nequit. & tunc modus adiectus cenſetur cauſa impulſiua.*

52 *Procurator eccleſiæ non poteſt vendere, & habere fidem de precio.*

53 *Hipotheca tacita in bonis conſtruentis eccle-*

eccleſiā inducitur pro dote eccleſiæ.
54 Et in bonis Prælati malè adminiſtrantis.
55 Priuilegia dotium competunt doti eccleſiæ.
56 Eccleſiæ non obligatur ex mutuo, & quando.
57 Dominium transfertur in eccleſiam ſine traditione.
58 Prælatus non poteſt mutuam dare pecuniam eccleſiæ.
59 Eccleſia habetur loco filij.
60 Legatum factum filiæ maius ſi nupſerit, ei debetur ſi fiat religioſa.
61 Donatio facta eccleſiæ abſenti non poteſt reuocari etiam ante acceptationem.
62 Eccleſiæ ſi legetur calix intelligitur de aureo, & quando.
63 Eccleſiæ priuilegium non perditur per non vſum.
64 Priuilegium à Principe conceſſum eccleſiæ reuocari non poteſt.
65 Eccleſia hærede inſtituta, & vxore relicta vſufructuaria, vxor ali debet.
66 Eccleſia relicta vſufructuaria, & filio hærede inſtituto, filio legitima cum fructu debetur.
67 Eccleſia vulgariter ſubſtituta per tacitam pupillarem excludit matrem.
68 Anima cunctis rebus eſt præferenda.
69 Filius per tacitam pupillarem excludit matrem.
70 Eccleſia gaudet priuilegio l. 2. C. de repud. hæredit.
71 Legata facta eccleſiæ diminuunt legitimam filij.
72 Si teſtator mandet ſolui debitũ, quando debeat ſolui, etiamſi ſit præſcriptum.
73 Confeſſio facta pro exoneratione conſcientiæ probat debitum, & quando.
74 Confeſſio quando in teſtamento habeat vim legati.
75 Confeſſio facta de vſuris reuocari non poteſt.
76 Eccleſia ſi conſtrui debet In fundo, non cenſetur donatus totus fundus.
77 Eccleſiæ fauore tenetur quis contra ſe arma edere.
78 Hipotheca tacita fauore animæ inducitur in bonis debentis reſtituere ablata.
79 Eccleſiæ fauore ſeruanda eſt æquitas, non rigor.
80 Eccleſiæ ſi fiat legatũ mobilium quid comprehendat.
81 Eccleſia ſi recipiat feudum in pignus à vaſallo quando non computat fructus in ſortem.
82 Legata pecunia pro miſſis celebrandis, ſi augeatur eleemoſyna, quid agendum.
83 Sententia lata contra eccleſiam indefenſam nulla eſt.
84 Eccleſiæ fauore, amiſſo inſtrumento teſtes non periti poſſunt examinari.
85 Legatum eccleſiæ relictum ab hærede vno, poteſt ab alijs peti.
86 Eccleſiæ fauore valet pactum futuræ ſucceſſionis.
87 Eccleſiæ re aliena legata ſcienter, non debetur æſtimatio.
88 Donatio non præſumitur in eccleſia ex taciturnitate, & redditione rationum.
89 Eccleſiæ fauore poteſt quis perpetuo locare operas ſuas.
90 Filio non debetur legitima in bonis patris viuentis effecti religioſi.
91 Eccleſiæ ſuccurritur, ſi dominus non colit agrum, vt decimam non ſoluat.
92 Clericus quando teneatur eccleſiam reparare.
93 Eccleſiæ acquiritur per alluuionem.
94 Eccleſiæ fauore, ſi filia in fauorem fratrum ceſſit bonis paternis, eis defunctis, poteſt repetere.
95 Et ſi ſit facta monialis, ſuccedit monaſterium.
96 Eccleſiæ ſi legetur cum certo onere miſſarum, auctare, an augeatur miſſarum numerus.
97 Eccleſia ſecularis facit deficere conditionem, & ſi ſine liberis deceſſerit.
98 Eccleſia ſi conſtruenda eſt poſt mortem ſubſtitutorum, omnium mors attendi debet.
99 Eccleſia non poteſt exigere pœnam conuen-

conuentionalem vltra intereſſe.

100 *Eccleſia poteſt exigere pœnas legales.*

101 *Eccleſiæ conſtruendæ ſi dos legetur, quando debeatur.*

102 *Fily in conditione poſiti fauore eccleſiæ cenſentur poſiti in diſpoſitione.*

103 *Fideicommiſſum vniuerſale trãſit ipſo iure in eccleſiam.*

104 *Eccleſia pro ædificanda quando quis cogatur vendere rem ſuam.*

105 *Donatio omnium bonorum facta eccleſiæ reuocatur per ſuperuenientiam liberorum.*

106 *Eccleſia victa in lite non condemnatur in expenſis.*

107 *Prælatus per conſtitutum non transfert poſſeſſionem rerum eccleſiæ.*

108 *Filius detrahit duas quartas, ſed non ex fideicommiſſo ad pias cauſas.*

109 *Donatio facta eccleſiæ non reuocatur ob ingratitudinem.*

110 *Eccleſia poteſt agere ſine ceſſione.*

111 *Donatio omnium bonorum facta eccleſiæ valet.*

112 *Appellatio à præcepto de reſidendo non datur.*

113 *Promiſſio facta eccleſiæ non redditur nulla ob incertitudinem.*

114 *Eccleſiæ etiam regularium incapacium legari poteſt.*

115 *Sindicus Apoſtolicus pro regularibus incapacibus eſt medium habile ad acquirendum.*

116 *Vſusfructus legatus eccleſiæ durat centum annis, ſecus in annuis legatis.*

117 *Bona alienari prohibita à teſtatore, poſt quartum gradum alienari poſſunt.*

118 *Eccleſia poteſt conſtrui ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo.*

119 *Minor poteſt fundare eccleſiam ſine decreto iudicis, ita & mulier, & mandatum de eccleſia conſtruenda non poteſt reuocari.*

120 *Legata res eccleſiæ ſi alienetur non cenſetur extinctum legatum.*

121 *Bona dotantis eccleſiam ſunt hypothecata pro euictione.*

122 *Comes fundans eccleſiã, & acquirens iuſpat. priuata perſona reputatur.*

123 *Eccleſiæ neceſſitas præfertur egeſtati patroni.*

124 *Eccleſia poſſidens pro dote ſibi legata, lucratur fructus.*

126 *Epiſcopus ſi expendat in ædificatione eccleſiæ plus quam reliquit teſtator, an poſſit illud exigere.*

127 *Legatum factum eccleſiæ in teſtamento imperfecto quando debeatur.*

128 *Theſaurus inuentus in loco eccleſiæ, ipſius eccleſiæ eſt.*

129 *Tranſactio facta cum eccleſia quando ſit inualida.*

130 *Legatum factum eccleſiis alicuius Ciuitatis non continet eccleſias poſt conſtructas.*

131 *Literæ Apoſtolicæ ſuper beneficio vacaturo non comprehendunt beneficium poſtea erectum.*

132 *Legatum factum eccleſia parochiali debetur ei, in qua moritur teſtator.*

133 *Legatum factum Canonicis non cenſetur factum eccleſiæ.*

134 *Falcidia, quæ non detrahitur de legato facto eccleſiæ, an detrahatur de legato alteri facto, & diſtinguuntur tres caſus.*

135 *Eccleſia ſi rem emat, quando valeat pactum ſuper hypotheca.*

136 *Eccleſia ſi petit reſtitutionem contra tres conformes, impedit earum executionem.*

137 *Eccleſia quando petitur, dicitur iudicium vniuerſale.*

138 *Libellus generalis recipitur regulariter.*

139 *Eccleſiæ ob neceſſitatem poteſt quis ordinari ad titulum alterius.*

140 *In cauſa beneficiali non defertur iuramentum ſuppletorium.*

141 *Eccleſiæ prædiolum quando alienari poſſit.*

142 *Eccleſia quando non reſtituatur aduerſus licitationem.*

143 *Eccleſiæ fauore in contractibus innominatis non eſt locus pœnitentiæ.*

144 *Eccleſia præfertur poſſeſſori, & in eũ transfert onus probandi.*

145 *Eccleſiæ fauore tempus eſt modus inducendæ obligationis.*

146 *Indebitum eccleſiæ ſolutum non repetitur, & quando.*

147 *Legatum relictum piæ cauſæ ſub conditione mixta quando debeatur, item quando defecit conditio poteſtatiua.*

148 *Eccleſiæ fauore conditio exiſtens retrotrahitur.*
149 *Eccleſiæ, & piæ cauſæ fauore in legatis leuior conditio attenditur.*
150 *Legatum relictum eccleſiæ à ſubſtituta ſub conditione, ſi inſtitutus hæres non erit, debetur ab inſtituto.*
151 *Legatum factũ pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortẽ valet.*
152 *Conſueta dari eccleſiæ pro eleemoſyna ex ſtatuto, auferri non poſſunt.*
153 *Prælatus non poteſt compromittere concernentia eccleſiam.*
154 *Eccleſiam circum nihil poteſt conſtrui in eius præiudicium.*
155 *Seruitutes contra eccleſiã præſcribuntur 40. annis.*
156 *Anno biſſextili fauore eccleſiæ duo dies non computantur, pro vno.*
157 *Bonæ fidei poſſeſſor rei eccleſiæ non facit fructus ſuos etiã conſumptos.*
158 *Quæſibile priuilegio eſt quæſibile conſuetudine.*
159 *Diſtributiones quotidianæ non debentur infirmis ex propria culpa.*
160 *Eccleſiæ, & ſic alteri poteſt quis ſtipulari.*
161 *Maſculinum non concipit fœmininum in damnum eccleſiæ.*
162 *Legatum factum eccleſiæ cancellatum in teſtamento debetur.*
163 *Ius accreſcendi habet locum in legatis relictis eccleſiæ.*
164 *Creditor eccleſiæ differens exigere quando non poſſit amplius petere.*
165 *Eccleſia quando poſſit conuenire debitorem ſui debitoris.*
166 *Clerici non ſunt litibus inquietandi.*
167 *Eccleſia habet priuilegium l. 1. C. de debit. ciuit. lib. 11.*
168 *Repreſaliæ contra eccleſiam fieri non poſſunt.*
169 *Eccleſiæ fauore odia nõ reſtringuntur.*
170 *Excommunicatio quandoque fertur pro culpis futuris fauore eccleſiæ.*
171 *Eccleſiæ legari poſſunt res hoſtium.*
172 *Legatum factũ eccleſiæ ita, quiſquis mihi hæres erit, quando debeatur.*
173 *Procurator eccleſiæ quando non poſſit remittere caducitatem.*
174 *Prælati obitu procurator reuocatur.*
175 *Legatum factum eccleſiæ quando 40. ann. præſcribatur.*
176 *Eccleſiæ donatio facta in dubio inter viuos cenſetur.*
177 *Eccleſia diligit litteratus.*
178 *Eccleſiæ doctores ſunt lucernę ardẽtes.*
129 *Beneficiatus non reparans eccleſiam poteſt cogi.*

Eccleſia indotata, ſi dotetur, an dotans tunc efficiatur patronus, & de eccleſiæ priuilegijs.

CAPVT QVINTVM.

1 DOTANS Eccleſiam fundatam, & conſtructam ſine dote repertam, de conſenſu diæceſani in ea acquirit iuſpatronatus; & ſi eccleſia ſit fundata, conſtructa, & conſecrata, ſed indotata, ſi dotetur cũ dicto conſenſu, dotans ſit patronus, dummodo dotans det ſua bona eccleſię titulo dotis, nõ ſimplicis donationis, dũmodo etiã ille, qui fundauit, & cõſtruxit, id permittat, vel is, qui eam cõſecrauit non ſit ſoluendo, & hæc procedunt, quando nunquam dos aliquã fuit eccleſiæ aſſignata. & de his latè *Lambertin. de iurepat. lib. 1. par. 1. quæſt. 6. art. 1. nu. 5. & ſeqq.* vt fuit dictum in Lucana Decanatus. 8. Iunij 1576. *coram Clemente Octauo fel. rec.* ſub his verbis. domini dixerunt ſubeſſe hic plures difficultates. prima eſt, an verſemur in prima vel ſecunda parte reg. Adriani. ſecunda, an ſimus in iurepat. ex dotatione, vel ex eo, quia cum dote duorum millium à dominis Gilijs datorum, vt Collegiata de nouo erigatur, vel ex eo, quia tale augumentum fuit omninò neceſſarium. tertia, an verba d. regulæ applicentur huic caſui, ex quo ea videtur præſupponere, beneficia, ad quæ fuerant conceſſa iurapatronatus, quæ Papa reuocare intendit, antea præſtitiſſe, non autem præſupponere videtur ea tunc oriri, & creari ſimul cum hac ſeruitute iuriſpatr. & quoad

& quoad primam, nihil firmatum fuit, licet aliquibus ex dominis videretur, quod cum Decanatus in collegiata ſit dignitas electiua. *Abb. in c. cum venerabilis. num. 45. de except. Caſſad. dec. 22. de præb. in fi.* verſarentur conſequenter in prima, non autem in ſecunda parte.

Quo vero ad ſecundam difficultatem, ſimiliter nihil firmare potui, licet nonnullis ex dominis hoc fundamentum videretur pati, magnam difficultatem, nam licèt dotans eccleſiam iam ædificatam de iure communi acquirat iuſpat. hoc tamen intelligitur de eccleſia prorſus indotata. & ita loquitur *Rocch. de iurepatronat. in. verbo. & dotauit. q. 2. & Abb. conſ. 28. lib. 2.* quod adeò verum eſt, quod, & ſi dos eſſet depauperata ſi tamen in totum ſublata non eſſet, illam ſupplens non efficeretur patronus. *Rocch. vbi ſupra quæſt. 3.* vbi in ſpecie reprobat. opin. & *Hoſt. & Abb.* Vnde cum ambę eccleſię, ex quibus erecta fuit collegiata haberent reditus notabilis quantitatis, non poterant dici indotatæ. & addebant aliqui ex Dominis ex eo etiam demonſtrari hoc iuſpatr. eſſe merè ex priuilegio, quia dos hæc fuit pro maxima parte aſſignata ex redditibus aliorum beneficiorum, quo caſu nec Epiſcopus poteſt iuſpat. ex hac cauſa concedere. vt poſt *Innoc. Io. Andr. Imol. & alios tradit Rocch. in d. verb. & dotauit. quæſt. 16. circa finem.* & quamuis illa duo millia, quæ erogarunt iſti domini Gilij, eſſent data in dotem collegiatæ, cum tamen non eſſet congrua dos pro erigenda tali collegiata, ex huiuſmodi dote de iure communi non poteſt queri iuſpat. *Rocch. vbi ſup. quæſt. 8. & 9.* quod autem hoc augumentum fuerit neceſſarium, & propterea locum non habeat regula, vt per *Put. dec. 331. in vna concben. Accbill. dec. 13. de reg. cancell.* patitur etiam difficultatem, quia non videtur poſſe conſiderari neceſſitas, cum iam iſtæ eccleſiæ eſſēt in rerum natura cū ſuis dotibus, & id, quod dicitur, cum dote neceſſaria, videtur procedere, quando eccleſia deducitur de non eſſe ad eſſe. *Rocch. vbi ſupra quæſt. 6. verſicul. non eſt.* vel quando eccleſia, quæ nunc reperitur conſtructa, amiſit dotem totaliter, vel ab initio fuit indotata. *Rocch. vbi ſupra verſic. ſi autem, & tertio.*

Quo autem ad tertiam difficultatem, ad quam domini dixerunt, quod me reſtringerem, aliquibus ex dominis videbatur fundamentum magnæ conſiderationis. aliqui verò conſiderabant contra hoc fundamētum, quod hic non deducitur eccleſiam de non eſſe ad eſſe; Licet de regulari fiat ſecularis, & erigatur in collegiatam. negari enim non poteſt, quin' exiſteret eccleſia, eaq. conſiderabiles redditus haberet, & conſequenter non videtur poſſe dici, quod eccleſia deducatur ad eſſe, ſed potius mutari videtur ſtatus beneficij, & forma ſeruitij in eccleſia. & licet particularia beneficia in dicta eccleſia de nouo creari videantur, non tamen deducuntur in eſſe ex nō præexiſtenti, ſed ex iam præexiſtente eccleſia notabiles fructus habent, quos per huiuſmodi ſuppreſſiones non amittunt, alioquin cum regula velit reuocare omnia iura patronatus ex priuilegio non auctis fructibus vſque ad medietatem durum videbatur aliquibus ex dominis, quod cum hic non adſit conſtructio, nec fundatio, nec vera dotatio, & ipſa collegiata, & particularia ipſius beneficia ex maxima parte dotentur ex fructibus earumdem eccleſiarum antea præexiſtentium, poſſet dici, quod regula non applicetur. & conſiderabant, quod licet tollatur iuſpatronatus remanebit fortaſſe nihilominus collegiata, & ita tolleretur *dec. Creſcent. 141.* & dum in regula dicitur, quod beneficia redeant ad primam naturam, intelligi poterit de prima natura li-

bertatis,cum beneficia in dubio præſumantur libera . quæ ſi vera eſſent, tollerent fundamentum,quod fit ſuper argumento cultus diuini, quia etiam quod tolleretur iuſpatronatus remanet collegiata, nec diminueretur prædictus diuinus cultus. quæ omnia fuerunt à dominis dicta, vt maturius conſiderentur, quando particulariter dubium diſputabitur, quod ſecundum dominos erit, an in caſu, de quo agitur, applicentur verba regulæ Adriani.& fuit dictum in *Imolen.Iuriſpatronatus.23.Martij 1579.corã Cantuccio.*domini pro maiori parte dixerunt, reſolutionem vltimo loco factam in caſu de quo agitur intrare non obſtantibus deductis pro parte Scipionis Calderini,quæ ad duo potiſſimum rediguntur. vnum eſt quod ille conſenſus Abbatis, ſine quo nemo poteſt conſtruere Capellam intra confines parochiæ ipſius Abbatis Iuxta bullam Innocentij Quarti, debet intelligi pro intereſſe eiuſdem Abbatis ne ſibi præiudicetur in conſtructione alicuius Capellæ intra limites ſuæ parochiæ quoad concurſum, oblationes, & alia : non autem debet intelligi pro authoritate ſiue conſenſu præſtando in reſeruatione iuris patronatus, qui reſidet penes Epiſcopum *c. nobis . de iure patr.* Alterum quando prædicta bulla loquitur de conſenſu Abbatis in Capella conſtruenda, & ideò non debet trahi ad cappellam iam conſtructam prout erat iſta, de qua agitur, quia non fit extenſio de actu ad actum. *Pariſ. conſ.17. num. 151. lib.1. Aym.conſil.55. in princ. Mohed. deciſ.* 224. Et in terminis tradit *Lambert. de iurepat. lib.1. part. 1. quæſt. 6. art. 1. num. 8. in fin. fol. mihi* 50. tenens, Vicarium, qui poteſt dare iuſpatronatus ex conſtructione, non poſſe dare ex donatione in eccleſia prius conſtructa . Quoad primum fuit dictũ cõſenſum Abbatis requiri etiam pro auctoritate in reſeruatione iuriſpatronatus, tum quia qui vult conſequens, vult etiam ſuum neceſſariũ antecedẽs. Vnde ſi Papa voluit Abbatẽ poſſe cõſentire ædificationi nouæ cappellæ, voluit etiam in neceſſariam antecedentiam, eum poſſe conſentire reſeruationi iuriſpatronatus, ſine quo ędificans non ædificaret; tum etiam quia aliàs Papa præbuiſſet occaſionem retrahendi laicos ab ædificatione eccleſiæ, quia potuiſſet contingere, quòd Epiſcopus nollet conſentire reſeruationi iuriſpatronatus, & Abbas nollet conſentire ædificationi. Tum etiam, & tertio, quia in caſu noſtro in perſona Abbatis militat ratio, cur authoritas, ſiue conſenſus Epiſcopi in creatione iuriſpatronatus requiratur: nam ſiue illa ſit, quia ad Epiſcopum ſpectat examinare locum erectionis eccleſiæ, & dotem, & diſponere qualiter ſit regenda, vel gubernanda ſecundũ *Card. conſ.vlt. verſic. ſed ratio de iurepatron.* ſiue ſit illa,quod Epiſcopi conſenſus requiratur fauore eccleſiæ, ne contingat opus inchoari, & non conſummari, vel non ſufficienter poſtmodum dotari quia fortè vires patrimonij ędificantis minimè ſufficiant ſecundum *Abbas conſil. 89. numero 2. verſiculo tamen illud . lib. 2.* ſiue etiam ea ſit quod iſta ſpiritualia non poſſunt à laicis propria authoritate tractari, ſecundum eundem *Abbas conſilio 59. ſub numero 3. ante medium verſiculo ſatis enim, lib.* 2. quas rationes refert, & ſequitur. *Roch. de iurepatronatus in verbo. pro eo, quòd de diœceſani conſenſu quæſt. 3. numer. 7. verſ. tunc ratio eſt.* Omnes iſtæ rationes bene conueniunt ei, qui debet cõſentire ædificationi eccleſiæ iuxta *text.in c. nemo de cõſecr. diſt.* 1. Quo vero ad ſecundum domini dixerunt, quòd Papa dando Abbati facultatem conſentiendi ędificationi, cenſetur etiam dediſſe facultatem conſentiendi dotationi cũ ſine dote eccleſia ædificari nequeat.

d.cap.

d. cap. nemo. Præſertim quia hoc caſu viget eadem ratio cur conſenſus Epiſcopi in aſſignatione dotis requiratur, vt ſcilicet videat, quomodo dos ſit conſtituta, & an ſit congrua, vt poſt *Cald.d.conſ.vlt.not.* Rocch. *in ver. & dotauit. quæſt. 10. num. 18. verſiculo præterea dignum*. Non obſtat ſi dicatur, id procedere in dotatione facta ab initio, non in dotatione facta poſt conſecrationem, prout in caſu noſtro. quia reſpondetur fauore eccleſiæ dotationem retrotrahi, & fingi eccleſiam dotatam ante conſecrationem vt quis inducatur ad dotandum propter acquiſitionem iuriſp. ita *Io.And.in c.1. col.vlt.in princ.verſ.& tunc fauore eccleſiæ fingamus.de iurep.Card.ad rubr. eod.tit.q.6.verſ.dic primũ verius.*Abb. *in c.3.n.9. in fi.& ibi Bero.n.71.verſ. nõ obſtat quod res ſacra.eod.tit.*Abb.*d. conſ.59.n.3. verſ. quod tamen limitauit lib.2.Rocch.in verb.& dotauit n.4. ad fi.verſ.nõ obſtat igitur Paul. de Citadin.de iurepat.p.3.cauſ.2.q.1.n.77. verſicul.& fauore eccleſiæ.* Lambert. *lib. 1. quæſt. 6. art. 1. num. 6. verſ. nec obſtat fundamentum fol. mihi* 50. & omnes mouentur per ſimile *c.tanta, qui fil. ſint legit.* vbi fauore matrimonij geniti ante cõtractum matrimonium finguntur geniti poſt. Minus obſtat quod ſcribit L*ambert.lib. 1. p. 1. q.6. art.1. num.8. in fi.verſic. dicerem, & aliud*; nam eius opinio non videtur de iure ſubſiſtere. In primis enim non eſt verum conſenſum Epiſcopi ſuper dotatione facta poſt conſtructionem,& conſecrationem eccleſiæ,eſſe priuilegiatiuum, ita vt dotãs efficiatur patronus quaſi ex priuilegio, quia huiuſmodi cõſenſus nõ poteſt eſſe priuilegiatiuus, cum de iure communi liceat dotare eccleſiam iam conſtructam, & conſecratam quando dotem non habuit vel quando dos habita perierit. & iſta eſt communis opinio, de qua teſtatur *Rocch. in verb. & dotauit n.4. circa med.*& magis communis ſecundum *Ber. in c. 3. num. 69. de iurep.* deinde ratio, qua mouetur L*amber.* quia ſcilicet agitur de præiudicio Epiſcopi non videtur magis militare in caſu dotationis eccleſiæ iam conſecratæ, quam in caſu ædificationis. Et ſi dicatur eccleſiam iam conſtructam liberam eſſe, & pertinere ad collationem Epiſcopi, reſpõdetur illam eſſe ſine dote, & conſequenter ſine miniſtris; & ex hac reſponſione introductum eſſe fauorem eccleſiæ, vt fingatur dotata ab ipſo initio. Prætera in caſu noſtro obſeruãtia ſubſecuta id declarauit. *tradit Riccius in praxi rerum fori eccleſ. in praxi iuriſpat.dec.140.n.3. & Garc. de benef.p.5.c.9.n.55.* Ditans aũt eccleſiã cũ primo dotãte acquirit iuſp. de conſenſu diœceſani, & patroni, ſi
2 vero eccl.ſit ſufficienter iam dotata & cõſecrata,ſiue nõ conſecrata,tunc
3 ſi aliquis eidem det,& cõferat bona, dicitur benefactor, & ſic non acquirit iuſpat. L*ambert. vbi ſup. art. 2. num. 9.* quia iura indulgent iuſpatr. dotanti, non benefactori. *cap. filijs. 16. quæſt.7. Riccius vbi ſupra numero 3.* & fuit dictum in *Nolana beneficij. 19. Ianuarij* 1594. *coram Card. Arigono.quamuis Paulus de Citadin. in ſuo tractatu de Iurepat. part. 3. in princ.* ſimpliciter ponat has cauſas eſſe acquirendi Iuſpatronatus, ſcilicet, fundationem, conſtructionem,
4 dotationem, ditationem, reparationem, & vltimo priuilegium. *de quibus* L*ambertin. vbi ſupra num.* 2. ex reparatione, vel reædificatione, ſeu reſtauratione non acquiritur iuſpatronatus. L*ambert. vbi. ſupra art. 3. in princi. & num. 11. & Card.* T*uſc. pract.concluſ.iuriſ.lit.1.concluſ.601. & Cardin.Serafin. deciſ.555.& 907.* quod procedit, quando eccleſia non eſt omnino deſtructa,tunc enim ræedificans non efficitur patronus, ve-
5 rum ſi eccleſia ſit funditus deſtructa, ſi aliquis velit eam reædificare cum conſenſu Epiſcopi acquirit iuſpatro-
6 natus, & tunc dicitur deſtructa,

quando ſi reædificetur indiget noua conſecratione ſecundum *textum* in *c. de fabrica. vbi gloſſ. in verbo innouata. de conſec. diſtin.* 1. ſi autem antiquus patronus velit eam reædificare non eget Epiſcopi conſenſu. *gloſſ. in capit. 3. de iurepatr.* quam Doct. *ſequuntur. Staphil. de liter. gratiæ. tit. de modo & forma impetrandi. §. iuriſpatronatus prærogatiua. num. 6. & 7. Mandos. tit. de reſeruat. iuriſpatr. verſiculo magna eſt diſputatio. Garc. vbi ſupra dicto capit. 9. num. 51. vbi refert plures Rotæ deciſiones. Riccius vbi ſupra dicta deciſ. 140. numer. 3. verſ. declaratur ſexto. Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. præludo 7. dubio 3. num. 17. Auguſt. Barboſa de off. & pot. Epiſc. par. 3. allegat. 70. num. 7.* & fuit dictum in *Senen. beneficij. 17. Iunij* 1588. *coram Orano. & in Patauina Iuriſpatr. 29. Ianuar.* 1590. *coram Card. Seraph. quæ eſt d. dec.* 907.

7 qua ſtante reædificatione, tamen primus patronus ratione dotis eſt patronus in eccleſia diruta, & reædificata, & ſi ſuper antiquo fundo

8 ſit reædificata, patronus antiquus, qui dedit fundum erit adhuc patronus; Sed dubium eſt in illo, qui erat

9 patronus ratione conſtructionis, in quo ita eſt dicendum, quod ſicut cũ plures ſimul eccleſiam conſtruunt, ſimul etiam ratione conſtructionis fiunt patroni, ita in hoc caſu tàm ille, qui primus conſtruxit, quàm ille, qui reædificat ratione conſtructionis fiunt ſimul patroni, à primo enim conſtructore lapides, cæmenta, & fundamenta proueniunt. ita latè *Lambertin. vbi ſupra articul.* 4.

10 *num.* 8. Item ſciendum eſt, quòd patronus alicuius monaſterij, quod quia deſolatum eſt, vnitur alteri Monaſterio, non efficitur patronus ſecundi Monaſterij, ſed tantum primi remanet patronus, ſi primum dotauit, ſi tamen primum monaſterium ſit dirutum, & ſecundum; cui ſit vnio ſit omnino ſine dote, tunc, quia iſta vnio eſt loco dotationis, patronus primi erit etiam patronus ſecundi ratione dictæ dotationis. *Lambert. vbi ſup. art.* 5. Adde, quod

11 redotans eccleſiam cum conſenſu diœceſani, quæ in totum dotem amiſit, acquirit iuſpat. ratione dictæ redotationis, & primus patronus, ideſt ille, qui eamdem antiquitus dotauit, nullum cauſa dictæ dotationis iuſpat. in tali eccleſia habebit; verum ſi eccleſia dotem amiſit, ſed non in totum, tunc ſupplens do-

12 tem non acquirit iuſpatr. quia tunc dicitur benefactor, ſed volente primo patrono, & conſentiente Diœceſano efficietur compatronus dictæ eccleſiæ cum primo dotante. ita latè *Lambert. vbi ſup. art. 6. num.* 1. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.* 177. *nu.* 24. & omnia diſpoſita in

13 fundante, conſtruente, & dotante habebunt locum in nouo dante fundum, reædificante, & redotante, cum hoc tamen, quod accedat Diœceſani conſenſus, & quod non admittatur alius inuito primo fundante, & perficere volente, vel primo conſtruente, vel dotante volente reædificare, & redotare, & alia quæ in primo fundante conſtruente, & dotante procedunt ponit *Lambert. vbi ſup. art.* 7. Item ſi in eccleſia

14 fundata, conſtructa, & dotata, & etiam conſecrata erigatur aliqua dignitas, vel præbenda, altare, ſeu aliud beneficium ab aliquo, & dotaretur cum conſenſu Diœceſani ſi ſit in eccleſia Cathedrali, vel ſi ſit præbenda in eccleſia Collegiata cũ conſenſu Capituli dictæ eccleſiæ, tali caſu dotans acquirit iuſpatronatus. *Lambert. art. 8. vbi ſupra.*

15 Quo autem ad iuſpatronatus cõpetens ex priuilegio cum quibuſuis clauſulis conceſſo eſt ſublatum, ſi erat illud, quod competit ex præſcriptione à *Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. de reform.* dicit *Cardin. Seraph. deciſ.* 1395. *nu.* 4. *Rota deciſ.* 88. *nu.* 2. & 3. *par.* 1. *in recentiorib. apud Farina-*

cium

cium. Ludouiſ. qui fuit Sanctiſſ. Gregorius XV. deciſ. 307. *num.* 3. & ibi *annotat. num. 6. Flamin. Pariſius in tract. de confidentia. quæſt.* 28. *num.* 239. *&* 240. *Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 18. *num.* 18. *& ſeqq. Garc. de benefic. vbi ſupra par.* 5. *cap.* 9. *nu.* 115. ſecus ſi priuilegium fuiſſet conceſſum ex cauſa oneroſa. *Card. Seraph. deciſ.* 499. *nu.* 4. *annot. add. deciſ.* Ludouiſ. *latiſſ. Garc. ibidem. nu.* 120. R*iccius vbi ſup. deciſ.* 168. *nu.* 99. & ante in *d. deciſ.* loquitur de iurep. competente ex priuilegio, quòd ſi ſit conceſſum itaut eſſet eiuſdem naturæ, ac ſi ex fundatione, & dotatione competeret, cum ſit ad inſtar, & non propriè ex fundatione, & dotatione, eſt ſublatum *Gonzal. d. gloſſ.* 18. *n.* 202. *Garc. vbi ſup. n.* 117. *&* 118. neq; ſuffragatur quaſi poſſeſſio, neque immemorabilis. *Garc. ibi n.* 119.

16 Ratio autem, quare iuſpat. ex priuilegio competens ſi ſit conceſſum ex cauſa oneroſa non ſit ſublatum à Concilio eſt, quia talis conceſſio nõ poteſt dici merè priuilegium, vt ſæpe deciſum fuiſſe per Rotam refert *Garc. d. nu.* 120. & faciunt dicta à *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 28. *à nu.* 22. *& gloſſ.* 36. *nu.* 36. quòd eſt verum ſi in totum eccleſia dotetur, non ſi pars dotis ſuppleatur. *Gonzal. d. gloſ.* 18. *nu.* 53. *Garc. d. nu.* 122. *&* 123.

17 & ſi ex augumento dotis per Papæ priuilegium competat iuſpat. à 40. annis citra, ſubijcitur reuiſioni, & examini Ordinarij *ex d. cap.* 9. *Conc. Trid. Hieron.* Gabriel *conſ.* 195. *lib.* 1. & ita plures deciſiones Rotæ refert *Garc. vbi ſup. nu.* 115. 126. *&* 127. & tale iuſpatr. competens ex priuilegio cadit ſub reſeruatione. *Gonzal. d. gloſſ.* 18. *nu.* 6. *&* 18. *Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 7. *dub.* 2. *nu.* 3. niſi dotis augumentum aſcendat ſaltem ad medietatem. *annot. ad deciſ.* 197. *Ludouiſi*; nam ſecundũ conſtit. Innoc. VIII. & Adriani VI. reuocantur iuriſpat. conceſſiones, ſi dos non fuit aucta ad medietatem, quas cõſtit. refert *Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 7. *dub.* 3. *num.* 82. *& ſeqq.* & quòd

18 iuſpat. competens ex priuilegio ratione dotis non auctæ vſque ad medietatem ſit ſublatum, & cadat ſub reſeruatione probat latiſſimè. *Maſſobr. vbi ſup. dub.* 3. *nu.* 27. *ad nu.* 82. vbi refert *deciſ. in Compſana iuriſp.* 3. Decemb. 1604. *coram* Litta. & in alia *Paduana iuriſpat.* 1. *Iul.* 1601. *coram Corduba. quæ eſt in recentiorib. apud Farinac. deciſ.* 46. *n.* 98. *par.* 2. & in cauſa *Ceſarauguſtana coram Illuſtriſſimo* D. *Coccino* Decano 14. *Nouembris* 1616. *& die* 6. *Nouembris.* 1617. *& die* 31. Ianuarij 1618. *in eadem. & die* 13. *Nouemb.* 1620. & adeo iuſpat. competens ex priuilegio ſubijcitur regulæ reſeruatoriæ, quod alia derogatione non ſit opus *Maſſobr. d. dub.* 3. *nu.* 38. *&* 89. & ad probandum valorem augumenti tertiæ, vel alterius partis dotis beneficij, neceſſarium eſt probare illum valorem de tempore reſeruationis. *Maſſob. d. dub.* 3. *nu.* 40. *&* 89.

19 Eſt etiam notandum, quòd beneficia iuriſpat. ex priuilegio ob augumentum tertiæ partis non cadũt ſub alternatiua, neque quaſi poſſeſſio patronorum ſuffragatur contra regulam octauam, nunc nonam Cancell. *Maſſob. vbi ſup. d. dub.* 3. *nu.* 45. *&* 92. & ad acquirendũ iuſpat. ex dotatione, ſeu ex redotatione requiritur dotatio formalis, aut augumentum tale, quod habito reſpectu ad dotem eccleſiæ, adeo ſuperet, vt dos ſit nullius conſiderationis, itaut priuilegium operetur magis conceſſionem ex iuſtitia, quam ex gratia, quod euenit, quando fructus beneficij augentur ſaltem ad medietatem, alioquin ſi ſit minus augumentum, ſemper iuſp. dicetur ex gratia, non ex cauſa oneroſa. *Maſſob. d. dub.* 30. *nu.* 48. *&* 94.

20 & talis augens dotem etiam ad medietatem debet exprimere ſe velle acquirere iuſpat. alioquin diceretur be-

benefa ctor, quippe qui nemo poteſt acquirere iuſpat. ex augumento dotis ſine priuilegio Apoſtolico, neque poteſt induci ex obſeruantia. *Put. deciſ.* 355. *lib.* 2. *in nou. Rot. dec.* 179. *par.* 2. *in nouiſſ. Maſſobr. d. dub.* 3. *nu.* 56. quamuis aliàs ſufficiant coniecturæ ad probandum quod fundans, & dotans voluerit reſeruare ſibi iuſpat. *Lambert. vbi ſup. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 6. *art.* 1. *num.* 16. *Berous in c.* 3. *nu.* 90. *de iurepat.* Roccb. *de Curte de iurep. verbo, & dotauit. quæſt.* 6. *nu.* 11. *in fine*. dum tamen cognoſcitur ſuper validitate iuriſp. in caſu, quo poteſt per Ordinarium reuideri ſecundum terminos *Concil. Trid. in d. cap.* 9. patronus interim
21 non eſt priuandus ſua quaſi poſſeſſione quando vacauit in menſe non reſeruato, & poſſunt ſtare ſimul, quod iuſpat. non poſſit reuideri, & tamen ſit ex priuilegio. *Maſſobr. d. dub.* 3. *nu.* 65. & 79. & 100. & 101. vide R*iccium vbi ſup. dec.* 167. *num.* 93.

22 Notandum eſt etiam, quòd iuſpat. non poteſt competere ex conceſſione, & priuilegio Epiſcopi. *cap.* 2. *de reb. eccl. non al. lib.* 6. *Staphil. vbi ſup. nu.* 3. & 4. *Rebuff. in praxi par.* 3. *ſignaturæ. verbo, necnon iuriſpatronatus. num.* 3. *Lambert. vbi ſup. quæſt.* 10. *art.* 4. *Garc. d. cap.* 9.
23 *nu.* 128. neque prodeſt etiam centenaria poſſeſſio cum conſtet de inualido priuilegio conceſſo ab Epiſcopo, quod iuſpat. eſt ſublatum per *Conc. Trid. d. cap.* 9. P*ariſius vbi ſup. quæſt.* 28. *nu.* 240. neque poteſt
24 Epiſcopus concedere iuſpat. ſuper eccleſia libera ſine authoritate Papæ. *Calderin. conſ. vlt. de iurepatr.* quia nō poteſt eam redigere in ſeruitutem. *Abb. conſ.* 106. *par.* 2. *Garc. d. cap.* 9. *nu.* 130. R*iccius vbi ſur. deciſ.* 190. eadem ratione non poteſt epiſcopus eccleſiam patronatam liberam effectam propter extinctionem iuriſpatronatus iterum reducere in ſeruitutem, & alteri ſuper eam iuſpatronatus concedere abſq. auctoritate Papæ. *Calderin. conſil. vlt. de iurepat. Rota in vna Nolana Cappellaniæ ſeu beneſ.* 19. *Ianuarij.* 1594. *coram Card. Arigono*. vbi fuit reſolutum Epiſcopum per ſuam donationem non poſſe redigere in ſeruitutem iuriſpatronatus capellam reuerſam ad priſtinam libertatem. Abb. *conſ.* 106. *par.* 2. *Roccb. de Curt. de iurepat. verbo, pro eo. num.* 34. *Berous conſ.* 44. *num.* 33. *lib.* 1. L*ambert. vbi ſup. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 4. *num.* 4. & fuit dictum in A*lbanen. iuriſpatronatus.* 17. *Maij.* 1595. *coram Penia. & in* Lunen. *Sarzanen. beneficij.* 15. *Iulij.* 1599. *coram Card. Mellino*.

Et cū hactenus ſit de fundatione, conſtructione, & dotatione eccleſiæ, dictum neceſſarium duxi etiam eccleſiæ priuilegia adducere vt clerici eccleſiarum rectores facile in hac praxi inueniant quid vigore dictorū priuilegiorum peragere poſſint.

25 Igitur eccleſia gaudet multis priuilegijs, & Primo gaudet omnibus priuilegijs fiſci temporalis ita quod valeat argumentum de Fiſco ad eccleſiā, vel tantum ei æquiparetur in omnib⁹ à iure expreſſis. ita *Vaſquius de ſucceſſ. reſol. lib.* 2. *§.* 18. *num.* 10. *Marc.* A*nt. Peregrin. de iure fiſci. lib.* 3. *num.* 2. & valet argumentum de fiſco ad eccleſiā ſubſiſtente tamen identitate rationis, & dummodo non reperiatur contrarium in iure expreſſum tenet *Euerard.* in loco, à fiſco ad eccleſiam per *l. fin. C. de ſacr. eccl.* vbi fiſcus, & eccleſia ſunt exequati. *gloſſ. in cap. auditis. vbi* Abb. *de in int. reſt.* T*iraquell. de priuileg. C. piæ cauſæ. priuileg.* 143. D*oct. communiter in c.* 1. *de probat. Marc.* A*nt.* G*enuen. ep. iſernien. in ſuis practicab. eccleſ. tricenario* 9. *quæſt.* 252. immo eccleſia eſt magis priuilegiata quam fiſcus, qui dicitur vltimus priuilegiatorum, & cōtra quem in dubio eſt iudicandum iuxta *l. non puto. ff. de iure fiſci. Card. Seraph. dec.* 594. & priuilegia fiſci

fiſci emunerat *Bald. in l. 1. C. de hære-vel. act. vend. & Peregrin. vbi ſup.*

Secundo gaudet eccleſia priuilegijs militum. *gloſſ. & doct. in l. ſi vt proponis. C. de rei vendit. & in c. inquirendum. de pec. cleric. Bald. in l. fin. C. de pact. Euerard. in loco militum ad eccleſiam* vbi militet eadem ratio item omnia diſpoſita in fauorem libertatis applicabilia eccleſię, habent locum in ea ſtante identate rationis. *Bald. in l. 2. C. de fideicom. libert. Euerard. in loco, de libertate ad piam cauſam.*

Tertio gaudet priuilegijs alimentorum quando caſus eſt applicabilis, & militat eadē ratio. quia cauſa alimentorum eſt pia, & fauorabilis. *l. mela. vbi gloſ. Bart. & alij. ff. de alim. & cib. leg. Euerard. in loco, ab alimentis ad piam cauſam.*

Quarto gaudet omnib. priuilegijs dotis, quia dos, & pia cauſa æquiparantur *c. 1. §. donare. qualiter olim feudum alienari poterat. in vſib. feud. Bart. in l. 2. §. fin. ff. de donat. & in l. ſi ego. ff. de iur. dot. Euerard. in loco, à dote ad piam cauſam.*

Quinto gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem pupillorum, & minorū. *gloſſ. in l. libertos. C. de excuſat. tut. & in l. reſpublica. in fin. & ibi Bart. & alij. C. ex quib. cauſ. maior. Euerard. in loco, à pupillo ad eccleſiam.*

Sexto gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem reipub. quia æquiparātur. *d. l. fin. C. de ſacr. eccl. Euerard. in loco. à rep. ad eccleſiam.* quæ procedunt ſtante identitate rationis, quando caſus eſt applicabilis, & contrarium non reperitur in iure deciſum.

Septimo gaudet priuilegijs, & iure imperij. *Abb. in c. auditis. de præſcript.* & priuilegia piæ cauſæ ponit. *Tiraquell. in d. tractatu.*

26. Ideòque in donatione caſtri, vel terrę à Principe facta eccleſiæ trāſit, etiam merum, & mixtum imperium. non ſolum propter Principis perſonam, cuius liberalitas freno non ſubiacet, *l. donationes, quas. C. de donat. int. vir. & vx.* ſed etiam ob perſonā donatarij, quæ eſt eccleſia *arg. l. vt inter diuinum. C. de ſac. eccl. & ita eſt communis op. quam tenet Bald. in c. 1. de capit. qui cur. vendi in vſibus feud. & in l. cū multa. C. de bonis quæ lib. Rom. conſ. 44. Boer. dec. 50.* Poteſt enim Princeps alienare ciuitates, caſtra, iuriſdictiones, & regalia, & donare eccleſiæ, quia domini eſt terra, & plenitudo eius, neq. dicitur Con-
27 ſtantinus donaſſe, quin potius reliquiſſe vel dimiſiſſe. *c. ego. Ludouicus. diſt. 63. Alex. & Aret. in rubr. ff. de verb. obl. Luc. de penna in l. quicunq. C. de omni ag. deſ. lib.* 11. quod aliàs Princeps facere nequit. *Andr. de iſernia in rubr. quæ ſunt regalia. & ibi Afflict.* quinimo feudum factum poteſt alienari in eccleſiam. *Bald. in l. ſi plures. C. de cond. inſ. quem ſecuti ſunt Fel. in c. quæ in eccleſiarum. col. 3. de conſt. Dec. in præſentia col. pen. de prob. Capic. dec. 64. Franc. Curt. de feud. p. 1. q. 8. num. 29. Rota dec. 41. nu. 4. p. 1. in nouiſſ. vide Card. Seraph. dec.* 1505. & ſi res feudalis eccleſiæ reuertatur ad
28 eccleſiam, ſi deſcribatur inter bona menſæ efficitur de menſa. *Bart. in l. ſi vacātia. C. de bon. vac. lib. 10. Curt. vbi ſup. de feud. p. 2. q. 5. num 5. & Card. in c. 2.* de feud. & ſi non deſcribatur, ſed per annū prælatus d. rem poſſideat dicitur effecta de menſa, nec tanquā ſolita infeudari poterit ſine nouis ſolemnitatibus, de nouo concedi *Archid. in c. 1. 35. q. 8. Abb. in c. vt ſuper. de reb. eccl. nō al.* vide alios contrariū tenentes relatos à *Marc. Antonio genuen. ep. iſern. in pract. eccleſ. tricenario 1. quæſt.* 12. nec nouus prælatus
29 habens feudum nomine ſuæ eccleſiæ à Rege, tenetur ſoluere releuium, quod eſt ſolutio fructuum vnius anni in Regno, quādo moritur feudatarius, ſeu dominus vtilis, & hæres petit cōfirmationem, vt per *And. de iſern. in c. 1. §. ſimiliter. de lege Corradi.* quia prælatus non eſt dominus rerum eccleſiæ, & feudū ſemper fuit, & remanet penes eccleſiā *l. iubemus. §. ſcientes.*

tes.C.de ſac.eccl. & ſi legetur eccleſiæ feudum, debetur æſtimatio. *Io.Faber. in* §.*non ſolum*. *Inſtit.de legat.* *Bald.in c.*1.*de ſucc.feu.in vſ.feu.And.de iſern. in c.*1.§.*fin.de inu.de re al.fac. Mar. frec.de ſubinf.lib.*3. *diff.*12. vbi de cõm. *Card.Mãt.de con.vlt.vol.lib.*9. *tit.*12.*& quia in cap.*1. *qui feud. dar. poſſ.* habetur, quod prælatus eccleſiæ poteſt concedere in feudum bona eccleſiæ ſi ab antiquo conſueuerunt concedi, dubium eſt, per quot actus
30 inducatur iſtud ſolitum, & relictis allegatis per *Marc.Ant. genuen. vbi ſupra quæſt.* 25. *dico cum Rota apud Card.Seraph. dec.* 1451. quod ad hoc vt res dicatur ſolita cõcedi in feudũ, ſeu in emphiteuſim, debet præcedere vnica conceſſio ſolemnis, & valida cum beneplacito ſed. apoſtolicæ, vel adſint duæ conceſſiones non ſolemnes cum curſu 40. ann. & in *d.dec.* teſtatur de communi. & allegatur *Iaſ. conſ.*155.*nu.*2. *& Balb. de præſcript. p.*1 .*p.*2.*princ.quæſt.*20.*& ab hac op. in iudicando non eſt recedendum*; *atmen And.de iſern.in d.c.*1. ait ſufficere 30. ann. cum duobus actibus quia aſſenſus Sedis Apoſtolicæ eſt omnino neceſſarius. *extrauag. ambitioſè.de reb.ecc.non al.* & præſumitur interueniſſe per curſum 30. an. etiamſi non ennnuncietur *Imola poſt gloſſ. in c.peruenit.de empt.& uẽd.fel.in c.cum albericus.in fine. de teſtib. & hanc ſenſentiam perpetuo ſeruat Rota vt tradit Card.Seraph.deciſ.*1042. eſt enim ſolemnitas, quæ ex curſu lõgi temporis præſumitur *l.ſciendum.ff.de verb. obl.* Adde prædictis, quod dominus directus feudi in præiudicium vaſſal-
31 li poteſt donare eccleſiæ, vel legare pro anima ſua feudum *c.*1.*de allod.in vſib.feud.* ſed vaſſallus non poteſt relinquere feudum, nec de eo teſtari. *d. c.*1.*de ſucceſſ.feud.c.*1.§. *donare. rub. qual. feud. al. pot.* & legitimatus ad benef. eccleſ. non cenſetur legitimatus ad feuda eccleſ. *fel.& alij in c.po-*
32 *ſtulaſti.de reſcript.* *Doct. in c.*1. *de fil. presb.lib.* 6. decimæ autem nullo poſ-
33 ſunt modo cõcedi in feudum ab Epiſcopo laicis, quarum ſunt incapaces, *c.ad hæc.de decim.& c.prohibemus.eodem Doct.in c.cum apoſtolica. de his quæ fi. à præ.* niſi adſit priuilegium Papæ, & tunc ſatis eſt probare poſſeſſionẽ immemorabilẽ cũ fama priuilegij. *Card. Seraph. deciſ.*1102.& ſi eccleſia deſtruatur cum Papæ auctoritate, feudũ eccleſiæ reuertitur ad
34 dominum, ſed ſi deſtruatur ex bello, retinet omnia iura. *Andr. de iſern. in c.*1.§.*fi.d.c.fi. corrad.* vel in diſtinctẽ feudum remanebit ſub diſpoſitione Papę. *Genuen.vbi ſup.tricenar.*2.*q.*42.
35 poteſt autem Prælatus feudum ſolitum concedi, infeudare alij viuente vaſallo, itaut poſt eius mortem conceſſio ſortiatur effectum. *c.*1. *quando ſucceſſor teneatur feudum confirmare.* vbi *And. de Iſern. Genuen. vbi ſup. quæſt.*47. vbi habetur quando ſucceſſor prælati teneatur habere ratã huiuſmodi inueſtitũram. & feudum eccleſiaſticum ſi ſit reuerſum ad eccleſiã ob lineam finitam non tenetur Prælatus de illo inueſtire conſanguineos defuncti. *cap.* 2. *de feud.* & hodie in conceſſione ſimili præſertim emphiteotica ſolet in literis apponi clauſula, quòd renouatio peti nequeat. vide *Genuen. vbi ſup. quæſt.*
36 55. & ſi eccleſia ſit decepta in conceſſione feudi habet beneficium. *l.*2. *C. de reſc. vend. per textum in c. ad noſtram. de reb. eccl. non al.* & quãuis feudum regulariter 30. ann. præſcribatur, vt habetur in *c. ſiquis per triginta. ſi de feud. def. cont. fuer. int. dom. & cogn.* tamen in eccleſia
37 40. anni requiruntur. *Card. Alex. in d. c. ſi quis.* & per ſolam inueſtituram feudi abuſiuam, quæ fit verbis transfertur dominium in eccleſiã ipſius fauore, quia ex ſolo titulo in eam transfertur dominium. *l. vltm.* & ibi *Doct. C. de ſac. eccl.* & eſt no-
38 tandum, quòd per ſolutionem vniformem penſionis annuæ factam per 30. ann. à colonis eccleſiæ, cenſetur cõtracta perpetua locatio, ita-

ut

ut colonus ſoluendo dictam penſionem non poſſit expelli. *Afflict. dec.* 365. *Card. Mant. de tac. & amb. lib.* 5. *tit.* 2. *nu.* 18. quando non conſtat de titulo. vt ibi. res autem eccleſiæ
39 poteſt etiam hodie concedi in emphiteuſim cum diminutione ſextæ partis veri valoris redditũum ob periculum ſterilitatis, & aliorum caſuum fortuitorum ad emphiteutam pertinentium iuxta *auth. perpetua. C. de ſac. eccl.* & *Pet. Caball. conſ.* 172. dicit id fieri non poſſe, cum requiratur euidens vtilitas, quæ etiam poteſt eſſe cum dicta diminutione, ſi ſolueretur magna quantitas pro intratura. vide *Genuen. vbi ſup. tricen.* 3. *quæſt.* 70. & penſio vera in
40 eccleſiaſtica emphiteuſi, ad hoc vt eccleſia non dicatur læſa ſecundum *§. quia vero. in auth. de non al.* & in *d. auth. perpetua.* ſi ſit res precioſa, & modici reditus, & tunc penſio 20. ann. ſimul collata veram æſtimationem rei conſtituit, ſed ſi res ſit talis, cuius reditus ſunt diminuti propter inundationem, vel aliter, tunc poteſt dari pro canone, qui reperiri poteſt. *Bero. conſ.* 85. *lib.* 1. & remittitur arbitrio iudicis, vt ibi. & ſi ec-
41 cleſiæ emphiteuſis ſit cõceſſa pro ſe, & perſona nominanda, ſi non nominetur, hæres eam nominare non poteſt. ita eſt communis opinio. *gloſſ. in l. inter ſtipulantem. §. 1. ff. de verb. obl.* de communi *Cagnol. in l. edita. C. de edend. Mar. Freccia de ſubinfeud. lib.* 2. *quæſt.* 44. *Card. Mant. de tac. & amb. lib.* 14. *tit.* 29. *nu.* 18. & ſi perſona nominata mortua ſit ante ipſum recipientem, poteſt ipſe recipiens aliam nominare, quia in conditionib. primum locum obtinet mens diſponentis. *l. in conditionib. primum locum. ff. de cond. & demon. Bart. in l.* 1. *ff. ad l. iul. maieſt. Abb. & Fel. in c. de tregua, & pac. Card. Seraph. dec.* 589. *Burſatt. conſ.* 378.
42 *lib.* 4. & ſi emphiteuſis eccleſiaſtica ſit recepta pro ſe, & filijs, & cæt. in talib. contractib. intelligitur ſtipulatio facta ordine ſucceſſiuo. *Cardin. Mant. de tac. & amb. lib.* 22. *tit.* 17. *num.* 18. *Card. Seraph. dec.* 89. & fuit tentum in Romana *domus* 6. *Martij.* 1595. *coram Card. Pamphilio. Hier. Gabr. conſ.* 76. *lib.* 1. *Alex. conſ.* 129.
43 *lib.* 4. & ſi vnus ex hæredibus non ſoluerit ſuam partem canonis eccleſiæ, res cadit in commiſſum ſecundum communem, ſed contra eam tenet *Card. Mant. vbi ſup. lib.* 12. *tit.* 17. inſpecta æquitate canonica, quæ ſeruanda eſt in re eccleſiæ ad *not. in cap.* 1. *de op. no. nunciat.* ita ſi
44 emphiteuta alienauit partem irrequiſito domino non cadit à toto, ſed à parte vendita. *Cardin. Mant. vbi ſup. lib.* 22. *tit.* 18. *nu.* 13. & ſi emphiteuſis eccleſiaſtica ſit conceſſa duobus vſque ad tertiam generationem, habet locum ius accreſcendi. *Bart. in l. ſi mihi & Titio. ff. de verb. oblig. num.* 6. & ibi *Alex. num.* 15. *Decian. conſ.* 73. *lib.* 2. *Card. Mant. vbi ſup. lib.* 22. *tit.* 34. *nu.* 30.
45 Eſt inſuper notandum, quod eccleſiæ datur reſtitutio aduerſus præſcriptionem 30. vel 40. ann. *Clem. vnica. de in integ. reſt.*, quia verior opinio eſt, & communiter recepta, quod data iuſta, & probabili ignorantia, & ex omni parte excuſabili datur reſtitutio in integrum contra præſcriptionem 30. vel 40. annos. *Bart. in l.* 1. *§. ſi quis autem. ff. de itin. actuq. priu.* & ibi *Alex. Abb. in cap. vigilanti de præſcript.* & ibi *Felin. Afflict. dec.* 37. & 329. *Rota dec.* 387. *par.* 1. *in nouiſſ. diuerſ.* ſic
46 eccleſia reſtituitur contra præſcriptionem centenariam, & etiam alij, quando intra quadriennium datum ad petendam reſtitutionẽ. *ex c.* 1. *de in int. reſt. lib.* 6. conſiderari poteſt ignorantia. idq. probatur ex doct. *Baldi in l. falſam. C. ſi ex falſ. inſt.* vbi ait quadriennium non currere
47 durante impedimento ignorantiæ, etiamſi per centũ annos lapſus eſſet dicto impedimento detentus. idq. ſequitur *Sf. Oddo de reſt. in int. p.* 2. *q.* 89.

q. 89. art. 6. & 7. Iaſ. *in auth. quas actiones. nu.* 35. *C. de ſac. eccl. theſaur. dec.* 133. *Abb. in c.* 1. *de præſcr.*

48 & etiam poſt quadriennium data ſcientia læſionis datur reſtitutio in integrum eccleſiæ quando læſio eſt enormiſſima. *cap.* 1. *in fin. vbi gloſſ.* communiter recepta. *de reſt. in int. lib.* 6. & ibi omnes. *Crauetta de antiq. temp. par.* 4. *num.* 71. *Oddo vbi ſup. p.* 1. *q.* 19. *art.* 7. & quanta debeat eſſe iſta læſio tradit *Soc. conſ.* 266. *lib.* 2. *col.* 1. & conſequenter eccleſia reſtituitur aduerſus alienationem factam cum decreto Cõmiſſarij Apoſtolici continente illam cedere in euidentem vtilitatem, ſi poteſt probare ſe lęſam ex illo cõtractu per *l. ſiquidem. C. de præd. min.* quæ & ſi loquatur in minore, tamẽ eccleſia & minor in materia reſtitutionis æquiparantur. *c.* 1. *de reſt. in int.* vide *Card. Mant. vbi ſup. lib.* 4. *tit.* 6. *nu.* 55. *& Cardin. Seraph. dec.* 508. *&* 1125.

49 Adde etiam, quod ſi legatum ſit factum eccleſiæ pro celebratione anniuerſarij quolibet anno, cum pacto reſolutiuo, quòd In caſu negligentiæ tranſeat ad aliam eccleſiam, quæ requirantur vt fiat reſolutio. de qua re *Doct. in c. verum, de cond. appoſ. & Felin. conſ.* 34. tria dicit requiri, primo vt concurrat negligentia Prælati, & Capituli. ita *Abb. d. c. verum.* ſecundo requiritur monitio, quando dicitur, quod fiat aliquid quolibet anno, & non exprimitur dies *per glo. not. in clem. quia contingit. verbo, annis ſingulis. de relig. domib.* tertio quando rectores eccleſiæ purgauerunt moram offerendo pecuniam pro anniuerſario non facto adimplendo, & obtulerunt ſeparatos om-

50 ni anno, quia vbi eſt appoſita pœna, & tempus non certæ dici, ſed annuatim, poteſt mora purgari ex *Bart. in l.* 1. *ff. de penu leg.* & ſi donatio facta ſit eccleſiæ ſub modo,

51 vt Titio præſtentur alimenta, non reuocatur, etiam ſi modus non fuerit adimpletus, ſed contra eam poteſt agi, vt modus adimpleatur *gloſ. Hoſt. Card. & Abb. in d. c. verum. vbi Fel. num.* 13. *Card. Mant. vbi ſup. lib.* 13. *tit.* 44. *num.* 10. & ratio eſt, quia in d. donatione facta eccleſiæ, liberalitas collata in pium vſum, cenſetur cauſa finalis propter Deum, & in remiſſionem peccatorũ. *Tiraquell. in tract. ceſſante cauſa, limit.* 1. *num.* 58. & modus adiectus præſumitur cauſa impulſiua, ſicut de libertate in *l. meuia. ff. de manumiſſ. teſt.* & hoc eſt ſpeciale fauore eccleſiæ.

52 Inſuper fauore eccleſiæ, eius procurator non poteſt vendere, & habere fidem de precio etiam ſi mandatum non fuerit limitatum *ad l. ſi procurator. in fin. ff. de iur. fiſci. Bart. in l. à diuo pio. §. ſed ſi emptor. nu.* 3. *ff. de re iud.* & tunc non transfert dominium. *Bald. in l. inciuile. C. de rei uend. Card. Mant. vbi ſup. lib.* 4. *tit.* 21. *nu.* 4.

53 Fauore etiam eccleſiæ pro eius dote inducitur tacita hypotheca in bonis conſtruentis, ſicut pro dote matrimonij carnalis. *ad l.* 1. *C. de rei vx. act.* vt latè *Euerard.* in loco, de matrimonio carnali ad ſpirituale. *Io. de Imola conſ.* 50. *de conſ. eccl.* ita com-

54 petit tacita hypotheca in bonis prælati malè adminiſtrantis. *gloſſ. ſing. in c. ex literis. de pignor.* & ibi *Abb.* quia pręlatus ęquiparatur tutori. *Neguſant. de pign. & hypot. p.* 2. *memb.* 4. *nu.* 139. & omnia priuilegia conceſſa

55 doti carnali competunt doti eccleſiæ. *Paul. de Citad. de iurep. p.* 3. *q.* 12.

56 *cauſa* 2. ſimiliter priuilegium eccleſiæ eſt, vt non obligetur ex mutuo, niſi probetur pecunia verſa in eius vtilitatem exemplo ciuitatis *ad l. ſi ciuitas. ff. ſi cert. pet. prob. in c. penult. de fideiuſſ. in auth. hoc ius porrectũ. ubi Bald. n.* 9. *C. de ſac. eccl. Card. Mant. vbi ſup. lib.* 8. *tit.* 12. & onus probandi pecuniam verſam eſſe in vtilitatem eccleſiæ incumbit creditoribus d. auth. hoc ius porrectum. ibi, ver-

ſam

ſam eſſe probauerit. idẽ eſt in depo-
ſito. Dec. cõſ. 96. Card. Seraph. dec. 338
& ita fauore eccleſię dominiũ tranſ-
57 fertur in eccleſiã abſque traditione.
l. vlt. C. de ſac. eccl. & Prælatus non
poteſt pecuniam eccleſiæ mutuo da-
58 re per l. vlt. C. de his, qui ex public.
rat. lib. 10. ſed indigentibus dare nõ
prohibetur per c. quoniam. 16. q. 1. &
eccleſiæ fauore præſumitur donatio.
Menoch. de arbit. iud. caſu 88. nu. 7.
Abb. & Felin. in c. ſi cautio. de fid.
inſtrum.

59 Eccleſia inſuper habetur loco filij.
c. in præſentia. de prob. 1. §. ſed & hoc
præſenti. Auth. de ſanctiſſ. Epiſc. &
eccleſia regularis ita habetur loco
filij, vt faciat deficere conditionem,
ſi ſine liberis deceſſerit. vt per Ca-
ſtrenſ. & Salic. in auth. niſi rogati.
C. de fideicomm. & ſi filiæ pater lega-
60 uit mille, ſi nupſerit, & ducenta ſi
fiat religioſa, ſi tamen fiat religioſa,
debentur mille. Ioan. And. in add. ad
ſpecul. in rubr. de ſtat. mon. circa med.
Butr. Card. & Fel. in d. c. in præſen-
tia. Card. Mant. de con. vlt. vol. lib.
11. tit. 18. nu. 30. & probatur per l.
Titiæ ſi non nupſerit. ff. de cond. &
dem. vbi ſi plus relinquatur filiæ, ſi
non nupſerit, quàm ſi nupſerit, ſi
nubat conſequitur quod ei fuit re-
lictum, ſi non nupſerit, idem di-
cendum in caſu noſtro fauore re-
ligionis.

61 Similiter quamuis regulariter do-
natio facta abſenti non valet. l. ab-
ſenti. ff. de donat. attamen donatio
facta eccleſiæ abſenti ante accepta-
tionem non poteſt reuocari, ſicut in
ſimili valet donatio facta mulieri
abſenti ex cauſa dotis. l. vnica. §. ac-
cedit. cum gloſſ. de rei vx. act. l. fin. C.
de iur. dot. hanc opin tenet Cinus in
l. illud. C. de ſac. eccl. nu. 4. & ibi Albe-
ric. nu. 2. Tiraquell. de priuil. piæ cau-
ſæ priuileg. 115. Card. Mant. de tac.
& ambig. con. lib. 3. tit. 7. nu. 15. & ſi
62 eccleſiæ legatus ſit calix, intelligi-
tur de meliori, & honorabiliori fa-
uore eccleſiæ, & ſic de aureo. per
l. Titia. §. Semproniæ. ff. de aur. & arg.
leg. & ibi Bart. idem eſt de planeta,
quia fauore religionis intelligitur
legatum quod eſt maius. Bald. in l.
3. C. de furt. attamen hæc procedunt
conſideratis conſuetudine eccleſiæ,
& facultatibus teſtatoris, quia in re-
lictis ad pias cauſas attendi debet
arbitrium boni viri. arg. d. l. Titia. §.
fin. & l. fideicommiſſaria. 46. ff. de fi-
deicom. libert.

63 Pariter priuilegium eccleſiæ non
amittitur per non vſum, niſi longiſ-
ſimi temporis, quòd ſecus eſt in pri-
uatis. de qua re in c. cum acceſſiſſent.
de conſtit. & c. accedentib. vbi Innoc.
& alij. de priuileg. & priuilegium à
64 Principe conceſſum eccleſiæ reuo-
cari non poteſt. Innoc. & alij com-
muniter in c. nouit. de iudic. Dec. in
c. eccleſia S. Mariæ. de conſt. Ant.
Gabr. de iure quæſito non tollendo.
concl. 7.

65 Notandum eſt etiam, quòd ſi ec-
cleſia ſit inſtituta hæres, & vxor te-
ſtatoris ſit relicta vſufructuaria om-
nium bonorum, fauore eccleſiæ vxor
tantũ alimenta habere debet. Corn.
conſ. 112. nu. 16. vol. 2. Paul. de mon-
te pico in l. Titia. §. Titia. ff. de leg. 2.
faciunt dicta per Bart. & alios ibidẽ,
vbi vxori relictæ vſufructuariæ (filijs
hæredibus inſtitutis) tantum alimen-
ta debentur; & ſi eccleſia ſit relicta
vſufructuaria, filio hærede inſtituto,
66 habebit integrum vſumfructum, ex-
cepta legitima filij, dummodo filius
ex legitima tantum percipiat, vnde
ſe alere poſſit. Paul. de monte pico in
d. §. Titia. nu. 57.

67 Eccleſia inſuper ſi ſit vulgariter
ſubſtituta per tacitam pupillarem
matrem excludit, quia relictum ec-
cleſiæ cenſetur relictum pro anima.
c. Pontifices. 12. q. 3. & anima cun-
68 ctis rebus præferenda eſt. c. cum in-
firmitas. de pœn. & rem. quia in
69 ſimili filius ſubſtitutus per tacitam
pupillarem excludit matrem. Bart.
& communiter alij in l. 2. ff. de vulg.
& pup. Alex. & alij in l. præcib. C. de
impub.

impub. hanc opin. tenent, *Angel. Caſtren. Alex. in d. l. præcib.* de communi *Ripa in d. l. 2. Dec. conſ.* 182. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 5. tit. 15. nu.* 34. & hæc eſt verior opinio, & pro bono animæ. pari ratione

70 eccleſia gaudet priuilegio *l. vlt. C. de repud. hæredit.* & habetur loco filij, vt exemplo filij ad repudiatam hæreditatem intra triennium redire poſſit. Eccleſia enim gaudet aliorum priuilegijs ex identitate rationis, etiam in caſibus non expreſſis à iure. tradit ſingulariter *Vaſq. de ſucc. progreſſ. lib. 3. §. 29. nu. 7.* vide *Marc. Ant. Gen. in pract. eccl. tricenaria 6. quæſt. 166. & ibi quæſt. 167.* tenet legata facta

71 eccleſiæ diminuere legitimã filij tãquam relicta pro anima, eiusq. refrigerio, quia impenſa funeris, quæ reſpicit corporis honorem, deducitur ante legitimam. *auth. nouiſſima, C. de inoff. teſtam.* tantò magis relicta pro animæ auxilio. *auth. multo magis. C. de ſac. eccl.* & ſi teſtator man-

72 det debitum reſtitui eccleſiæ pro exoneratione conſcientiæ, ſi fuit præſcriptum, hæres non poteſt opponere de præſcriptione. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 10. tit. 1. num.* 8. vbi ait, quòd ſi teſtator mandet ſolui debita, ſi alia debita non ſint, niſi præſcripta, ſoluenda ſunt, ne legatum reddatur inutile. *arg. l. quib. dieb. §. dominus. ff. de cond. & demon.*

73 ſimiliter confeſſio facta parte abſente pro exoneratione cõſcientiæ prodeſt abſenti, & probat debitum. ita *Io. And. & Butrius in c. ſi cautio. de fid. inſtr. Rota diuerſ. dec.* 685. *nu.* 7.

74 & ſi talis confeſſio fiat in teſtamento habet vim legati, & reuocari poteſt. *Butr. in c. fin. de ſucc. ab inteſt. Aret. conſ.* 64. vbi de magis communi. niſi eſſet iurata in teſtamento, & niſi notarius ſtipulatus eſſet, & eã recepiſſet nomine alterius, & niſi fa-

75 cta fuiſſet parti præſenti, & acceptãti, ſi tamen confeſſio ſit vſurarum extortarum valet irreuocabiliter. vide de his *Felin. in c. cum olim. de re-* *ſcript. nu.* 8. & ſi teſtator mandet ec-

76 cleſiam conſtrui in fundo ſuo non cenſetur, donaſſe totum fundum. *Franc. in c. abbate. de re iud. lib. 6.* ſimiliter legata annua quantitate eccleſiæ ſuper aliqua domo non intelligitur legatum dominium domus. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 9. tit. 11. nu.* 46.

77 Notandum eſt iã ſuper quòd fauore eccleſiæ tenetur quis edere arma contra ſe. *Bald. Abb. Butr. in c.* 1. & ibi Doct. teſtatur de communi. *de probat.* quia in ſimili fauore fiſci tenetur quis edere arma contra ſe. *l. prima. vbi Doct. ff. de edendo.* eccleſia autem fiſco æquiparatur quoad priuilegia. *l. vlt. C. de ſac. eccl.*

78 & ex æquitate iuris canonici fauore animæ & eccleſiæ, cui facienda eſt reſtitutio. inducitur tacita hypotheca in bonis debentis reſtituere res ablatas, itaut ſi bona eſſent apud hæredes, poſſunt peti à damnificato tamquam hypothecata. ita *Bald. in l. furti.* & ibi *Salicet. C de furt. arg. c. parochiano. de ſepult. Neguſant. de pig. & hyp. par. 2. memb. 4. num.* 143.

79 & fauore eccleſiarum, & eccleſiaſticorum æquitas ſeruanda eſt, & non rigor ſcriptus, dummodo non fiat alij præiudicium quoad intereſſe. ita in *cap. 1. de dolo & contum.* & ec-

80 cleſiæ fauore legatum mobiliũ comprehendit etiam mobilia queſita poſt teſtamentum. vide *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 3. tit. 11. nu.* 23. & ec-

81 cleſia directa domina feudi, ſi recipiat feudum in pignus ab eius vaſallo, non computát fructus in ſortem, ſi vaſallus abſtineat ab eius ſeruitio. *cap. 1. de feud. & ibi gloſſ.* ait id eſſe fauore eccleſiæ. & ibi Abb.

82 Accedit, ſi ſit legata pecunia pro tot miſſis celebrandis, ſi augeatur eelemoſyna danda ſacerdotib. quia augumentum eſt intrinſecum, tenetur hæres ſupplere ex veriſimile mẽte teſtatoris, ſecus ſi augumentum ſit extrinſecum, vt ſi augeretur numerus miſſarum. ita ex *Bald. in l. nõ modus.*

modus: *C. de ſerui. & aqua.* vide *Card. Mãt. de con. vlt. vol. li. 3. tit. 11. n. 21.*

83 Inſuper ſi ſententia lata ſit contra eccleſiam indefenſam ob abſentiam procuratoris, & aduocati, nulla eſt ipſo iure. *Caſtrenſ. in l. velamento. C. de poſtulando. Euerard.* in loco, à fiſco ad eccleſiam, ſicuti eadem ratione retractatur ſententia lata contra eccleſiam per inſtrumenta de nouo reperta. *l. Imperatores. ff. de re iud. Felin. in c. cum dilectus. nu.* 18. *de fid. inſtrum.* ita etiam fauore ec-
84 cleſiæ, inſtrumento deperdito, teſtes non periti poſſunt deponere ſuper tenore inſtrumenti. *Euerard. vbi ſup.* prout & fauore fiſci; & legatum
85 relictum eccleſiæ ab vno hærede nominatim poteſt peti ab alijs cohæredibus ſi eccleſia cedat illis iura contra dictum hæredem. *arg. l. 4. §. Lucius. ff. de alim. & cib. leg.* Dec. *conſ.* 182. *nu.* 3. *Euerardo* in loco, ab alimentis ad piam cauſam.

86 Pariter fauore eccleſiæ valet pactum futuræ ſucceſſionis, in vim vltimæ voluntatis. *Bald. in l. vlt. C. de pact.* Alexand. *in l. pactum, quod dotali. C. de collat. Euerard.* in loco à milite ad eccleſiam. ſi tamen
87 legetur eccleſiæ res aliena etiam ſcienter, de benignitate canonica nõ debetur æſtimatio *c. filius noſter. de teſtam.* de qua re vide Doct. ibidem. & *Mar. Ant.* Genuen. *vbi ſup. tricen. 7. quæſt.* 188. ita licèt ex tacitur-
88 nitate per longum tempus, & computatione rationum ſæpius facta, præſumatur remiſſio, ſiue donatio eius, quod debetur. *l. proculus. ff. de probat.* ſecus tamen eſt in eccleſia. *Iaſ. in l. cum quid. nu. 19. ff. ſi cert. pet.* de communi *Pariſ. conſ. 8. vol. 4.*

89 Fauore etiam eccleſię poteſt quis perpetuò locare operas ſuas, quod interpretatur, vt non cogatur conductus præcisè operari, ſed poſſit vel per ſubſtitutum ſeruire, vel ſoluendo intereſſe liberari. *gloſſ. Bart. Bald. Salicet. in l. cum antiquitas. C. de vſufruct.* immo fauore eccleſiæ poteſt cogi præcisè ſeruire. *Inn. in c. inter dilectos. per illum text. de donat.* & ibi *Abb. nu. 11. Rom. ſingul.* 629.

90 Similiter non debetur filio legitima in bonis patris religionẽ ingreſſi niſi poſt mortem patris, & interim ali debet. ita eſt communis opinio. *Bart. in autb. ſi qua mulier. C. de ſac. eccl. vbi* Iaſ. de communi. *Surd. conſ. 298. lib. 2. & Butr. in c. in præſentia. nu. 19. de prob.* vbi *Felin. nu. 5. & Dec. nu. 67. per c. cum ſimus. de regular.*

91 Et eccleſiæ ſuccurrendum eſt, ſi dominus agri non colit illum ne ſoluat decimam ex *c. in aliquibus. de decim.* vide latè *Genuen. vbi ſup. tricen. 7. quæſt.* 198. & ſi clericus ſit di-
92 ues ex patrimnnio ſuo, & reditus eccleſiæ non ſufficiunt ad reparandam eccleſiam, tenetur de ſuo reparare illam, aliàs peccat mortaliter. *S. Tho. 2. 2. q. 181. art. 7. per c. de bis. de eccleſ. ædific.*

93 Et quamuis *Bart. in tract. de fluminib. in princ. §. noſtro.* dicat, quod ſi flumen addat per alluuionem eccleſiæ, vel cœmeterio, dominium ex d. alluuione eccleſiæ non acquiritur, tamen veritas eſt in contrariũ, quia eccleſia habet rectorem, reditus, ius agendi, & exigendi, & ſuccedendi. *l. Deo nobis. C. de ep. & cler.* Genuen. *vbi ſup. quæſt.* 206.

94 Item fauore eccleſiæ, & religionis, ſi filia fauore ſuorum fratrum paternæ hæreditati renunciauit, defunctis fratribus poteſt eãdem petere. ita *Bald. in l. pactum quod dotale. C. de collat. & ibi Doct. Couarr. in c. quamuis. de pact. lib. 6. p. 3. §. 3. n. 4.*
95 idem enim eſt, ſi filia quæ renunciauit, effecta ſit monialis, quia tali caſu ſuccedit monaſterium. *ex §. ſed & hoc præſenti. autb. de ſanctiſſ. Epiſc.* vide *Couarr. var. reſol. lib. 1. cap. 19.* & *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. nu. 21.* & Genuen. *vbi ſup. tric. 8. quæſt.* 212.

96 Quid ſi ſit legata res eccleſiæ cũ certo onere miſſarum, & augeatur

res, an augeri debeat numerus miſſarum. & in hoc cum *Andr.de Iſern. in §. & ſiquidem dominus. de controuerſ. feud.* dicas, quòd augmentum eſt magnum, debet imponi maius ſeruitium, ſecus ſi ſit augumentũ modicum. *arg. l. quod dicitur. ff. de impenſis &c. & l. vtrum. ff. de don. int. vir. & vx.*

97 Item eccleſia ſecularis facit deficere conditionem, ſi ſine liberis deceſſerit, ſicut monaſterium vt in *§. ſed & hoc præſenti. Auth. de ſanctiſſ. epiſc. vt ſi filius fiat clericus.* ita eſt communis opin. *Oddo de compend. ſubſt. par. 6. vlt. art. tit. an legitimi tantum. Menoch. de præſumpt. p. 1. lib. 4. præſumpt. 83. num. 61.* de communi *Dec. in d. c. in præſentia. de prob.* & probatur per *text. in d. §. ſed & hoc præſenti.* ibi monaſteria ingrediantur, aut clerici fiant. idq. procedit in clerico conſtituto in ſacris. & quòd bona eccleſiæ acquirantur, & quòd clericus in domo eccleſiæ habitet. ita *Fel. Dec.* & alij in *d. c. in præſentia. Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. nu. 22.*

98 Et ſi ſubſtitutio fideicõmiſſaria ſit facta pluribus ſimpliciter ſub conditione, ſi ſine liberis deceſſerint, poſt mortem conſtruatur eccleſia, mors omniũ expectãda eſt. *Bart. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad trebell. & ibi Ripa* de communi. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 11. tit. 5. nu. 17.*

99 Item notandum eſt, quod eccleſia non poteſt exigere pœnam conuentionalem vltra intereſſe ex *c. ſuã de pœnis. Abb. in c. vnico. de plus petit. Card. Seraph. dec. 794. & dec. 279. p. 1. diuerſ. Menoch. de arb. iud. caſu 260. nu. 14. Aſſlict. dec. 135.* poteſt tamẽ

100 eccleſia exigere pœnas legales. *cap. procurationes. de cenſib. Card. Seraph. dec. 279. & 819.*

101 Inſuper ſi fuit legata dos eccleſiæ conſtruendæ debetur à principio quando mittitur primus lapis non expectata conſtructione. *Innoc. in c. nos quidem. de teſt.*

102 Similiter filij poſiti in conditione cenſentur poſiti in diſpoſitione, quãdo eccleſia eſt ſubſtituta. *Iaſ. in l. ſi quis id quod. nu. 22. ff. de iur. om. iud. Prim. iur. con. 661. n. 29. Decian. reſp. 44. nu. 52. vol. 3.* item fideicommiſ-

103 ſum vniuerſale tranſit ipſo iure in eccleſiam, & ſtatim ei competit actio ante realem, ſeu verbalem reſtitutionem. *Bart. in l. vlt. C. de ſac. eccl.* & ibi *Bald. Innoc. in c. cum tibi. de teſtam. Peregrin. de fideicom. art. 2. nu.*

104 *61.* ſimiliter fauore eccleſiæ ſi habens domum communem, mandet in ea conſtrui eccleſiam, tenetur ſocius inuitus vendere partem ſuam. ex doctrina *Bald. in l. 1. C. de comm. ſeru. man. Vaſq. de ſucceſſ. progreſſ. lib. 3. §. 29. nu. 4. & ſeq.*

105 Donatio etiam omniũ bonorum facta eccleſiæ in totum reuocatur per ſuperuenientiam liberorum donatoris. ex *l. ſi vnquam C. de reuoc. don. Vaſq. vbi ſup. lib. 3. §. 26. nu. 7.* & in donatione facta eccleſiæ non requiritur inſinuatio. *arg. l. pen. C. de donat.* hanc eſſe communem teſtatur *Ruin. conſ. 182. vol. 1. Tiraquell.*

106 *de priuil. piæ cauſæ. priuil. 124.* & fauore eccleſiæ ſi ſuccumbat in lite, & victa ſit, non eſt condemnanda in expenſis. *Boer. dec. 224.* eàdem ratione prælatus non transfert poſſeſ-

107 ſionem rei eccleſiæ per conſtitutum, ſeu præcarium. *Alex. in l. 1. ff. de acq. poſſ.* & ibi *Ripa nu. 69. Tiraquell. de iur. conſtit. limit. 16.* niſi cum Epiſcopo Capitulum alienet. *Matheſilan. ſingul. 167. Tiraquell. vbi ſup. Card. Seraph. dec. 567.* vide *Genuen. vbi ſup. tricen. 11. quæſt. 303.*

108 Item eſt notandum, quia filius grauatus fideicommiſſo detrahit duas quartas, legitimam, & trebellianicã. *c. Rainutius. de teſtam.* trebellianica tamen non detrahitur ex fideicommiſſo ad pias cauſas. *Bart.* & alij in *l. Marcellus. ff. ad trebell.* legitima autem detrahitur à filio ex *l. quoniã in priorib. C. de inoff. teſtam.* hæres tamen filij poteſt grauari in legitima.

ma. *l. ſi fundum per fideicommiſſum. §. fin. & l. ſeq. ff. de leg. 1.* ita *Alex. in l. centurio. ff. de vulg. & pup.* & ibi *Iaſ.* & *Ripa* de communi teſtatur,
109 item donatio facta eccleſiæ non reuocatur ob ingratitudinem. *Ripa in l. generaliter. C. de reuoc. don. nu.* 170. niſi in donatione ſit appoſitum pactum, quòd ob ingratitudinem reuocetur. vide *Genuen. vbi ſupra. quæſt.* 308.
110 Similiter eccleſia poteſt agere ſine ceſſione. *Bald. in c. vigilanti. de præſcript.* quamuis regulariter ſoluens pro alio non poſſit agere ſine ceſſione. *Bart. & Caſtrenſ. in l. modeſtinus. ff. de ſolut.*
111 Valet etiam donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum facta eccleſiæ. *Bald. in c. in præſentia. col. pen. de prob.* & ibi *Abb. Felin. & Dec.* teſtatur de communi. *Tiraqu. de priu. piæ cauſæ. priu.* 100. & pariter fauore eccleſiæ non datur appel-
112 latio à ſententia, ſeu præcepto de reſidendo. *c. peruenit. il ſecondo, de appell.* & tanto magis quando beneficium eſt curatum. vt in *c. relatum. de cler. non reſid.* & promiſſio facta
113 eccleſiæ non redditur nulla propter incertitudinem, ſed debet certificari arbitrio boni viri. *arg. l. quidam teſtamento. ff. de leg. 2. Abb. in c. ex parte. de decim. Fel. in cap. 1. de pact. Genuen. vbi ſup. quæſt.* 325.
114 Et poteſt fauore eccleſiæ, ei legari, etiamſi ſit regularium incapacium, vt Fratrum minor. de Obſeruantia. *clem. exiui. de verb. ſign. c. exijt. de verb. ſig. lib. 6. Bart. in tract. minoritarum.* quia eccleſia minorum licèt non ſit eccleſia Romana, tamen
115 adeſt ſindicus Apoſtolicus nomine Papæ conſtitutus, qui eſt medium habile ad acquirendum eccleſiæ Romanæ, quæ eſt capax, & pari ratione ſi legetur iuſpat. tali eccleſiæ, valebit legatum, & patronata eccleſia fiet libera ad collationem Papæ, cui ex tali legato acquiritur. faciunt dicta per *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 328.

116 Inſuper legatum vſusfructus factum eccleſiæ non adiecto tempore non durat niſi per centum annos, ac proprietas apud hæredes ſit ſemper inutilis, ſecus in annuis legatis. *Dinus in l. in ſingulos. ff. de ann. leg. Couar. var. reſol. lib. 1. c. 9.*
117 Et ſi prohibita ſit alienatio à teſtatore, vt bona perpetuò maneant in familia, poſt quartum gradum poteſt fieri alienatio. *§. nos igitur. in auth. de reſt. fideicomm.* & multò magis poteſt alienari in eccleſiã. *Tiraquell. de priu. piæ cauſæ. priu.* 148.
118 Et fauore eccleſiæ pôt cõſtrui eccleſia ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo. *Paul. de Citadin. de iurep. p. 3. q. 12. ſecunda cauſa. Euerard. in loco, de dote ad piam cauſam.* & ſuper tali re dos conſtitui. *Bart. in l. ſi locus. ff. de rel. & ſumpt. fun.* & poteſt
119 minor 25. ann. fundare eccleſiã abſque decreto iudicis ex *c. ſi annum. de iudic. lib. 6.* & ibi *gloſſ. & Doct.* & idem eſt in muliere. vide *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 335. & ſi teſtator mãdet eccleſia conſtrui cum conſenſu Ordinarij cum iurepat. non poteſt talis diſpoſitio reuocari, & poteſt diſponens in vita compelli ad executionem. *Lambert. de iurep. lib. 1. par. 1. quæſt. 5. princ. art. 8. num.* 45. ea ratione, quia cum teſtator in abſtracto creat beneficium in eccleſia cum conſenſu Ordinarij, negocium, ſiue beneficium eſt perfectum, & ideo non poteſt reuocari. vide *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 336.
120 Et ſi res ſit legata eccleſiæ, ſi poſt alienetur non cenſetur extinctũ legatũ ſed remanet hypothecata pro legato. *gloſſ. in l. Caius. ff. de ann. leg. Euerard. in loco de alimentis ad piam cauſam.*
121 Et bona dotantis eccleſiã ſunt tacite hypothecata pro euictione. *Paul. de citadin. vbi ſup. par. 3. quæſt. 17. ſecunda cauſa. Lambeet. vbi ſupr. nu. 9.* ſed non ad duplum, quod venit loco pœnæ, quæ de iure canonico non habet locum.

122 Item notandum, eſt, quod ſi baro, vel comes fundet, & dotet eccleſiã, & acquirat iuſpat. videtur id feciſſe tanquam perſona priuata, non tanquam comes. *Andr. de iſern. in cap.* 1. *in fine. de controuerſ. int. maſc. & fam.* quia præſumitur acquiſiuiſſe ex ſua induſtria, non ex rebus feudalibus, niſi expreſsè dicat ſe dotare vt comitem talem. *vide* A*fflict. deciſ.* 167. *&* 123. *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 351. & eccleſiæ neceſſitas præfertur alimentis patrono præſtandis, ſicut in ſimili habetur de liberto, qui tenetur alere patronũ. *l. ſi quis à liberis. §. alimenta. ff. de lib. agnoſc. Abb. in c. nobis. de iurep.* & de dote eccleſiæ non eſt defalcanda portio canonica epiſco-
124 palis, quia eſt aſſignata ad perpetuũ cultum diuinum, quo caſu non detrahitur. *c. vlt. de teſtam.* Abb. *in c.* 1. *de cenſibus. Petrus de peruſ. in tract. canonica epiſcop. c.* 7. & dos eccleſiæ non poteſt præſcribi. *addict. per Rotam diuerſ. dec.* 454. *p.* 1. *Paul. de* Citadin. *vbi ſup. p.* 3. *q.* 12. *cauſa ſecunda* Lambertin. *vbi ſupr. d. art.* 8. & ſi eccleſia miſſa ſit in poſſeſſionem ratione le-
125 gatæ ſibi dotis ſeruandæ, fructus lucratur *l. penult. ff. vt leg. no. cau.* Lambert. *vbi ſup.*

126 Etiam eſt res notanda, ſi epiſcopus in ædificatione eccleſiæ expendat plus quam reliquit teſtator, an poſsit illud exigere ab hæredibus, & quãdo; & videtur quod poſſit argumento. *l. cũ teſtamento.* C. *de teſtam. manumiſſ. ſed in contrarium facit text. in l. qui aliena. §.* 1. *ff. de neg. geſt. & Hoſt. in c. nos quidem. de teſtam.* dicit ex qualitate, & dignitate defuncti conſuetudine, effectu, & qualitate eius id eſſe metiendum, *&* ibidem Card. *vide* Genuen. *vbi ſup. q.* 389.

127 Item ſicut ex *l.* 1. C. *de fideicommiſſ.* ſi legẽtur alimenta in teſtamento imperfecto ratione ſolemnitatis, & hæres ſciens inualiditatem teſtamenti, ea præſtiterit per triennium, cogitur etiã præſtare in futurum. ita etiam procedit ſi ſit legatum factum eccleſiæ, vel alteri piæ cauſæ. Bart. *&* Ang. *in l. ſi certis annis* C. *de pact.* Butr. *in c. peruenit de cenſib.* Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſæ priuileg.* 6. *&* Alciat. *in dict. l. ſi certis annis.* ait idem etiam procedere ſi ſit legatum dotis.

128 Etſi theſaurus ſit inuentus in loco eccleſiæ, remanet eccleſiæ, & non acquiritur rectori, quia theſaurus non pertinet ad vſufructuarium. *l. diuortio. §. ſi fundum. ff. ſol. matrim. & ibi Bartol. Boer. deciſ.* 51. *vide* Genuen. *vbi ſup. q.* 394. & fauore eccle-
129 ſiæ tranſactio facta cũ illa eſt inualida, niſi res, de qua agitur, apud eam remaneat. *Abb. in c. cõtingit. de trãſact. quod ampliat Bar. in l. nulli. ff. de tranſact.* vt procedat non ſolum quando eccleſia poſſidet, ſed etiam quando poſſidet aduerſarius. *Tiraquell. de retract. lign. §.* 1. *gloſſ.* 14.

130 Notandum eſt etiam, quod ſi fuerit legatum eccleſijs alicuius ciuitatis, puta Piſarum, non intelligitur relictum eccleſijs poſtea conſtructis, ex magis communi, de qua *Bal.* Imol. *Alex. & Cuman. in l. qui filiab. in princ. ff. de leg.* 1. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib.* 8. *tit.* 6. *n.* 9. *clem. literas. de reſcript.* vbi litteræ Apoſtol. ſuper
131 beneficio vacaturo nõ extenduntur ad beneficium creatum poſt datam litterarum, niſi aliud ex coniecturis eſſet dicendum. vt ibi per *Mant.* & ſi teſtator legauit eccleſię parrochia-
132 li, & teſtator tempore teſtamenti habitabat in vna parochia, & tempore mortis in alia, debetur illi, in qua morabatur tẽpore mortis, ſi teſtator in totum mutauit domicilium. *Ancharan. in c. cum quis. de ſepult. lib.* 6. *quoniam tempus mortis ſpectandum eſt argumento. l. placet. cum ſeq. ff. de lib. & poſth.* Boer. *dec.* 176. niſi aliud appareat ex mente teſtatoris. *Card.*
133 *Mantic. de con. vlt. vol. lib.* 8. *tit.* 6. *num.* 18. & legatum factum Canonicis non cenſetur factum eccleſiæ. *gloſſ. in cap. requiſiſti. de teſt. Cardin. Mantic. vbi ſup. n.* 11.

Quid

134 Quid ſi detrahenda ſit falcidia, quæ non detrahitur de legato facto eccleſiæ, an tota detrahatur de legato defalcabili facto alteri etiam pro parte eccleſiæ *Roman. in auth. ſimiliter. C. ad l. falcid.* dicit primo quòd vbi legatum defalcabile, & nõ defalcabile ſit vni perſonæ, tunc de defalcabili deducitur duplex falcidia *l. plane. & l. ſed ſi non ſeruus. §. ſi ſolus. ff. ad l. falcid.* & ſi eccleſia ſit hæres inſtituta, non detrahet falcidiam de legato facto alteri eccleſiæ. *Roman. vbi ſup. Tiraquell. de priuil. piæ cauſæ. priu. 26.*

Secundo vbi legatum defalcabile, & non defacabile ſit duabus perſonis, quæ ambę reputantur pro vna, tunc de legato defalcabili detrahitur falcidia pro vtroq. *l. cum quo. ff. ad l. falcidiam.*

Tertio vbi legatum defalcabile, & nondefalcabile ſit diuerſis perſonis omnino, tunc de legato defalcabili non detrahitur, niſi vna falcidia, & quomodo ſit detrahenda falcidia de legatis non pijs concurrẽtibus cũ pijs, quando eccleſiæ legãtur decem ſoluenda ſingulis annis vide *Bart. Socc. in l. 5. §. item ſi reipublicæ. & ibi Caſtrenſ. ff. ad l. falcid.*

135 Accedit, quòd fauore eccleſiæ, ſi emat rem, non valet pactum obligationis, ſeu ſpecialis hypothecæ rei venditæ, donec ſoluatur prætium, ſicut ſi emit minor. *c. 1. c. auditis. de reſt. in int. Euerard. in loco de minore ad eccleſiam.* ſecus ſi minor emat ab eccleſia. *vt in l. 1. §. fin. ff. de reb. eor. Menoch. de adipiſc. poſſ. remed. 3. num. 75. Stef. Gratian. diſcept.*

136 *for. c. 242. num. 15.* & ſimiliter ſi eccleſia petat reſtitutionem in integrũ aduerſus tres ſententias conformes, eius executio impeditur eccleſiæ fauore *Salic. in l. 1. C. ne lic. ter. prou. quia clem. 1. de ſen. & re iud. loquitur de petitione nullitatis, non de reſtitutione in integrum. vide Genuen. vbi ſupra quæſt. 421.*

137 Sciendum eſt inſuper quòd quando petitur eccleſia, dicitur iudicium vniuerſale. *gloſſ. in c. cum a ſedem. de reſt. ſpol.* ex quo ſequitur, quòd licèt libellus nimis generalis non ſit recipiendus, niſi res petitæ declarentur *c. 2. de libell. obiat. l. ſi in rem. ff. de rei vend.* tamen quando petitur eccleſia cum poſſeſſionibus, & pertinentijs ſuis, non eſt neceſſe exprimere res particulares, quia iudicium eſt vniuerſale, quo caſu ſuſtinetur talis libellus, & *Abb. in d. c. 2.* ait ex eo venire omnia pertinentia ad eccleſiam. & ob eccleſiæ neceſſitatem poteſt quis ordinari ſubdiaconus ad titulum beneficij. alterius clerici per *c. per tuas. il 3.* & ibi Doct. de ſim. ſi reditus ſint ſufficientes pro vtroq. Et fauore eccleſię in cauſa beneficiali nõ defertur iuramentũ ſuppletoriũ. *Bald. in l. in bonæ fidei. C. de iureiur. Doct. in l. admonendi. ff. de iureiur.* quod declara, vt per *Genu. vbi ſup. q. 427.* & quamuis prædiolum eccleſiæ poſſit ſine ſolemnitate alienari. *c. terrulas. 12. q. 1.* tamẽ ibi *Cardin. à Turrecren.* ait id nõ procedere in bonis cohęrentibus eccl. quæ non poſſunt alienari ſine ſolemnitate; quia ſequuntur naturam ſui principalis, neq. eccl. reſtituitur in lucro aduerſus licitationem factam opportuno tempore, ſi poſt aliquot dies alienationis aliquis plus offerat, niſi de ſorde, vel fraude doceretur. *Alberic. in l. & ſi ſine. §. quæſitum. ff. de minorib. uide Afflict. & ibi add. dec. 340.*

138 (margin)
139 (margin)
140 (margin)
141 (margin)
142 (margin)

143 Succeſſiuè ſciendum eſt, quòd fauore eccleſiæ in contractibus innominatis nõ eſt locus pęnitentiæ. *Bal. in l. ſi pecuniã. ff. de cond. cau. data, & in l. ſicut. C. de act. & oblig. Tiraq. de priuil. piæ cau. priuil. 133. Card. Mãtic. de tac. & ambig. lib. 1. tit. 18. nu-*

144 *13.* & fauore eccleſiæ in dubio eccleſia præfertur poſſeſſori, vt trãsferat in eum onus probandi. *Dec. in l. fi. in fin. C. de ed. d. adr. toll. Card. Mant. de con. ult. uol. lib. 6. tit. 5. n. 52. per c. ult. de re iud.* & pariter fauore eccle-

ſiæ

145 ſiæ tempus eſt modus inducendæ obligationis. *C. ad apoſtolicam. de ſim. Abb. in c, veniens. il 1. de teſtib. Theſaur. deciſ.* 99. & indebitum
146 ſolutum eccleſiæ non repetitur. communiter Doct. relati à *Gomes. in* §. *ex maleficijs. Inſtit. de action. Vaſqu. de ſucceſſ. progreſſ. lib.3. §.21. nu.6. per textum in §. vlt. Inſtit. de oblig. quæ ex quaſ. cont. Tiraq. de priu. piæ cau. priu.* 119. niſi ſoluens ex tali ſolutione ad paupertatem reduceretur. *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 483.

147 Sciendum eſt etiam, quòd legatum relictum in piã cauſam ſub conditione mixta, quæ non fuerit impleta ob aliquem caſum fortuitum, debetur, & ſi non ſteterit per hæredem, arguendo de libertate ad piam cauſam per *l. libertate. cum gloſſ. ff. de manumiſ. teſtam. & l.2. C. de cond. inſert. Euerard. in loco, à libertate ad piam cauſam. Roman. in d. autb. ſimiliter. C. ad l. falc. Tiraq. vbi ſup. priuil.* 57. præterea quando deficit conditio verè poteſtatiua ob caſum quẽ-
150 libet impedientem, deficit & legatum. *l. centeſimis. §. vlt.* & ibi *Bart. ff. de verb. oblig.* hoc tamen fallit fauore eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ. *gloſſ. in l.1.* & ibi *Ang. C. de inſt. &*
148 *ſubſtit.* Inſuper licèt aliàs in legatis conditio exiſtens non retrotrahatur. *l.1. § ſerui. ff. ad ſyllanian.* tamẽ fauore eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ retrotrahitur *arg. l. neratius. ff. de manumiſſ. teſtam. Rom. in d. Autb. ſimiliter.* & demum licet aliàs pluribus
149 conditionibus diſiunctim, diuerſiſq. partibus teſtamẽti eidem legato adſcriptis, vltima conditio debeat adimpleri pro legati conſecutione. *l. quod traditum. ff. de cond. & demon.* tamen fauore piæ cauſæ non eſt attendenda vltima conditio, non prima, nec alia, ſed tamen leuior, *l. ſub diuerſis. ff. de cond. & demon. Tiraqu. ibidem. priu.* 61. vide *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib.6. tit.3. nu.*48. ita legatum relictum eccleſiæ à ſubſtituto ſub conditione, ſi inſtitutus hæres non erit, debetur purè ab inſtituto, ſi hæres erit, fauore eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ. *arg. l.1. ff. de manumiſſ. teſtam. Roman. in d. autb. ſimiliter. C. ad l. falc. Dec. conſ.* 182. *Tiraquell. vbi ſup. priuil.* 62. *Card. Mant. vbi ſup. lib. 6. tit.3.*

151 Et legatum relictum eccleſiæ pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortem, valet, & debetur quia id non eſt propriè relinquere, ſed potius reddere debitum. *Tiraq. in l. ſi vnquam. in verbo, liberis, poſt. nu.*88. *C. de reuoc. donat.* & fauore
152 eccleſiæ, conſueta dari eccleſiæ pro eleemoſyna, vel alimentis ex ſtatuto ciuitatis ſingulis annis, contrario ſtatuto auferri nequeunt. *Bart. in l. priuilegia. C. de ſac. eccleſ. Rom. ſingul.*
153 433. Ita etiam fauore eccleſiæ, prælatus non poteſt compromittere in aliquem tamquam in arbitratorem de iure, & de facto concernentia eccleſiam. *Ang. in l. Imperatores. ff. de pact. Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib.3. §.26.*
154 *nu.*52. & fauor eccleſiæ exigit, tamquam publicam continens vtilitatẽ. *c. ius publicum. diſt.* 1. vt nihil circa eam conſtruatur, vel toleretur, quod ei præiudicium afferat, etiamſi opus pium contineat. *c. pridem.* 18. *q.* 2. *Felin. in c. vlt. in fine, de iudic. c.1. de op. no. nunc. c. ad audientiam. de eccl. ædif.* vide *Genuen. vbi ſup. q.* 507.

155 Et ſicuti in præſcribendis ſeruitutibus continuis, vt aquæductus, & ſimiles, non requiritur titulus, ſed ſufficit ſolus vſus, dummodo non vi, nec clam, nec præcario, ſciente domino, & non, contradicente. *Innoc. in c. de quarta. de præſcript.* & ſufficiunt decem anni inter præſentes, & 20. inter abſentes. attamen contra eccleſiam requiruntur 40. anni. *d. c. de quarta.* vbi *Abb.* & alij. & debet doceri de titulo. *Bald. in l. ſeruitutes. la guande.* quem ibi ſequitur *Caſtrenſ.* & alij. *ff. de ſeruitutib.*

156 Et fauore eccleſiæ in anno biſſextili non computantur duo dies pro vno, quia fauore libertatis non computa-

putatur. *l.4.§.ſtichus.ff.de ſtatu liber.*
157 & bonę fidei poſſeſſor rei eccleſiæ nō facit fructus ſuos conſumptos, ſed eos tenetur reſtituere. §. *quia vero. il ſecondo.* & ibi *gloſſ. & Ang. auth. de non al. reb. eccl.*

158 Et quamuis quęſibile priuilegio ſit quęſibile conſuetudine. *c. duo ſimul. de off. ord. c. cum contingat. de for. comp. Abb.* & alij in *c. accedentes. de præſcript.* ſecus tamen eſt quando cōſuetudo eſſet oneroſa eccleſiæ. *c. 1. de conſuet. Felin. in d. c. accedentes.* &
159 fauore eccleſiæ diſtributiones quotidianæ non ſunt dandæ infirmis ex propria culpa, vt ſi laboret morbo gallico. *Filipp. probus in c. vnico, de cler. non reſid. lib. 6.* licet contrarium teneat *Couarr. var. reſol. lib. 3. c. 13. num.* 8. vide *Genuen. vbi ſupra. quæſt.* 519.

160 Et quamuis regulariter nemo poſſit alteri ſtipulari. *l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. oblig.* tamen fauore eccleſiæ, & piæ cauſæ, poteſt quilibet illi ſtipulari, & acquire iuxta *gloſſ. in c. quoties. 1. q. 7.* & hæc eſt magis communis opinio quam tenet *Iaſ. in d. §. alteri. Bald. in l. illud. C. de ſac. eccleſ. Felin. in c. ſi cautio. nu. 27. de fid. inſtr.* & maſculinum
161 non concipit femininum, ſi redundet in damnum eccleſiæ. *Ant. Gab. de verb. ſig. concl. 6. nu.* 102. & *Alex. conſ. 61. lib. 1.*

162 Et ſi legatum factum eccleſiæ, reperiatur cancellatum in teſtamento, & non conſtet de voluntate teſtatoris, præſumitur caſu deletum & debetur *arg. de legato libertatis in l. proxime. ff. de his. quæ in teſt. del.* & ibi *Bart. Tiraquell. vbi ſup. priu.* 16.
163 & in legatis relictis eccleſijs, vel ad pias cauſas habet locum ius accreſcendi. *Bald. in l. 1. num.* 48. *C. de ſac. eccleſ.* niſi ſit legatum pro alimentis, vel niſi poſita ſit dictio taxatiua. *l. Lucius. §. quæ habebat. ff. ad*
164 *trebell.* ſimiliter creditor eccleſiæ, qui tempore ſuo differt ab ea accipere annuas præſtationes, ſi infra annum non petit, non poteſt amplius petere. *arg. l. fortiſſimi. C. de erogat. mil. ann. lib.* 12. & ibi *Io. de Platea.* de communi *Dec. in c. 1. de probat.* po-
165 teſt etiam eccleſia creditrix conuenire debitorem ſui debitoris non excuſſo prius principali debitore, prout dicitur in fiſco, ſi debitor debitoris factus ſit debitor ex pecunia fiſcali ad *l. 3. §. multa. ff. de iur. fiſci.* ſed regulariter vt agatur contra debitorem debitoris hæc requiruntur. Primo, quòd principalis ſit conuentus. *l. 1. C. de conu. fiſc. debit. lib.* 10. & debitum ſit liquidatum, vel quod debitor ſit condemnatus. *l. 2. C. quando fiſc. vel priuat.* Secundo, quòd ſit facta diſcuſſio, & pateat debitorem non eſſe ſoluendo. *gloſſ. in d. l. 1.* Tertio, quòd debitor debitoris confiteatur ſuum debitum expreſsè, vel tacitè. vide *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 536. & eccleſiæ fauo-
166 re, ne deſeratur ſeruitium, clerici non ſunt litibus inquietandi, ſed celerrimè eorum lites ſunt expediendæ. *arg. l. colonos. C. de agric. & cenſ. lib. 11. l. omnes. & l. generaliter. C.*
167 *de ep. & cler.* & ſimiliter eccleſia habet priuilegium *l. 1. C. de debit. ciuit. lib. 11.* nempe priuilegium prælationis in actione perſonali. vide *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 540. & repre-
168 ſaliæ contra eccleſiam, vel eccleſiaſticas perſonas fieri nequeant. *cap. vnico. de iniur. & damno dato. lib.* 6.

169 Et fauore eccleſiæ odia non reſtringuntur, ſed ampliantur, quando ex tali ampliatione, & extenſione magis ei prouidetur. *gloſſ. in cap. ſciant cuncti. de elect. lib. 6. Io. Andr. in c. odia. de reg. iur. lib. 6.* & eccleſiæ
170 fauore quandoque pro futuris culpis fertur excommunicatio vt in decimis perſoluendis. *c. peruenit. de decim. gloſſ. in clem. diſpendioſam. in verbo, præmoniti. de iudic.* & eccle-
171 ſiæ legari poſſunt res hoſtium, ſi de manibus eorum euaſerint. *Iaſ. in l. id, quod apud. ff. de leg. 1. per c. Abbate*

bate ſanc. de re iud. lib.6. & l. generaliter.§.1.ff.de fideicomm. libert. &
172 legatum factum eccleſiæ, vel alteri piæ cauſæ, his verbis, quiſquis mihi hæres erit, non cenſetur conditionale, nec impeditur tranſmiſſio, quia debetur etiam hæreditate non adita, quæ tunc debentur ex diſpoſitione legis, non ex diſpoſitione teſtatoris. *Bart. in l.3.ff.de leg.1.*

173 Et procurator eccleſiæ recipiendo penſionem ab emphiteota non remittit caducitatem. *Berous conſ. 116. num. 8. & 10. vol. 1. Afflict. dec. 129. num. 10. Surd. dec. 181. n. 9. Corbulus de cauſ. priuat. ob can. non ſol. limit. 21. num. 14. Rota diuerſ. dec. 280. part. 1.* niſi procurator, vel factor habeant facultatem renouandi inueſtituras. *Rimin. conſ. 22. n. 11. Corb. vbi ſup.* & per obitum Prælati,
174 ſeu rectoris fauore eccleſiæ reuocatur procurator ab eo pro eccleſia conſtitutus etiam quoad incepta, ita
175 in *clem. vlt. de procurat.* & legatum factum eccleſiæ ſi non petatur per 40. ann. præſcribitur *Ancharan. in c. ſine poſseſsione, de reg. iur. lib. 6. Stef. gratian. diſcept. for. cap.* 118. ſed contrariũ videtur verius, cum ſit relictũ pro anima, vt probat *Genuen. vbi ſupra quæſt.* 587. & fauore eccleſię do-
176 natio dubia intelligitur inter viuos, vt ſit irreuocabilis non cauſa mortis. *Bald. conſ. 29. & 107. vol. 2.* & eccleſia diligit ſapientes, literatos, &
177 virtuoſos. *c. de multa. de præb.* & appellantur doctores eccleſiæ, lucernæ ardentes ſuper candelabrum in do-
178 mo domini. vide *Genuen. vbi ſupra q. 623.* & demum beneficiatus eccleſiã non reparans poteſt compelli
179 ad reparandum, & puniri. *vide Felin. in c. irrefragabili de off. ordin. vide Genuen. vbi ſupra q. 748.*

SVMMARIVM.

1 *Edictum de iurepatronatus eſt prohibitorium.*
2 *Mulier poteſt acquirere iuſpatronat.*
3 *Maſculinum concipit fœmininum.*
4 *Mulier non ſit patrona quoad ius. proceſſionis.*
5 *Iuſpatronatus hæreditarium tranſit in fœminas hæredes.*
6 *Iuſpatronatus relictum familiæ quando fœminis competat.*
7 *Iuſatr. ſi contineatur in villa data in dotem, præſentat ne vir, an mulier.*
8 *Iuſpatronatus ſi ſpectet ad vxorem tanquam hæredem, vel ratione maioratus, ipſa debet præſentare, non vir.*
9 *Chriſtiani ſunt capaces iuriſpatronatus.*
10 *Iuſpatronatus acquirere poteſt qui poteſt contrahere matrimonium, & in eccleſia orare.*
11 *Iudæi, turcæ, & infideles ſunt incapace iuriſpatronatus.*
12 *Hæretici non poſſunt acquirere iuſpatronatus.*
13 *Hæretici porci appellantur.*
14 *Hæretici quis dicatur.*
15 *Hæretici ſunt lupi capaces, & infames.*
16 *Hæretici omnino extirpandi.*
17 *Schiſmatici non poſſunt acquirere iuſpatronatus.*
18 *Apoſtatæ nequeunt iuſpatroatus acquirere.*
19 *Infames iuſpatronatus acquirere nequeunt.*
20 *Excommunicati ante factum ſunt incapaces iuriſpat.*
21 *Iudæus ſi fiat Chriſtianus an recuperet iuſpat. eccleſiæ à ſe fundatæ dum erat iudæus, & quid in hæretico conuerſo.*
22 *Iudæus factus Chriſtianus interdum recuperet iuſpat.*
23 *Simoniaci nequeunt iuſpatronatus acquirere.*
24 *Meretrix an ſit capax iuriſpatronatus.*
25 *Meretrix aliquando acquirit iuſpatronatus quoad habitum tantum.*
26 *Decimæ non ſunt exigendæ ex illicitè acquiſitis.*
27 *Iuſpatronatus ab Antonio queri poteſt, ſi ædificet eccleſiam ex bonis ſibi dona-*

donatis ab infami, excommunicato, & ſim.
28 *Illegitimi ſunt capaces iuriſpatronatus.*
29 *Pupilli, & infantes ſunt capaces iuriſpatronatus.*
30 *Vniuerſitas, collegium, & cætera perſonæ fictæ ſunt capaces iuriſpatronatus.*

Omnes poſſunt acquire iuſpatronatus, qui non ſunt prohibiti.

CAPVT SEXTVM.

1 EDICTVM de Iurepatronatus eſt prohibitorium, itaut omnes ex fundatione, conſtructione, & dotatione acquirere
poſſint iuſpatronatus qui non ſunt
à iure ſpecifici prohibiti, idque ex
gratia procedit, & ratio eſt, quia in
iure omnia licent, quæ non repe-
riuntur expreſſa prohibita. *l. ſtatuas.*
C. de relig. & ſumpt. fun. maximè in
hoc opere pio. L*ambert. de iurepat.*
lib. 1. p. 1. qu eſt. 7. art. 1. Z*ecchius de*
benefic. & penſ. c. 12. nu. 3. verſ. an
2 *vero omnes.* & ideò etiam mulier ex
prædictis cauſis poteſt acquirere iu-
ſpatronatus. vt probatur ex *cap. no-*
bis. de iurepatronatus. cap. vltim. de
conceſſ. preb. & ibi Io. *Andr. iu uerbo,*
ſi quis. & Aug. Barboſa in ſuis colle-
ctan. ad cap. ex literis. 7. de iurepat.
num. 12. Garc. de benefic. par. 5. cap. 9.
num. 142. & ſequentibus. Caßador.
decíſ. 1. de iurep. quando enim dicitur,
ſi quis, tàm maſculus, quàm fæmina
continetur. *l. 1. ff. de verb. ſigniſ. vbi*
gloſſ. dicit id eſſe quoad mentem le-
3 *giſlatoris, cum maſculinum concipiat*
fæmininum. not. in c. ſi quis ſuaden-
te. 17. q. 4. in cap. generali. de elect.
lib. 6. vbi gloſſ. in verbo, vniuerſos.
maximè cum profertur à lege. *Iaſon*
in l. ſi quis id quod. nu. 1. ff. de iuriſd.
omn. iudicum. latiſſ. Decius *in l. 2. ff.*
reg. iuriſ. à num. 90. vſq. ad finem. &
ibi Cagnolus. Card. *Mantica, de ta-*
cit. & ambiguis conuentionibus lib. 22
tit. 14. & de coniecturis vlt. volunt.
lib. 7. tit. 14. num. 2. 13. & 19. Gon-
zalez ad regulam primam Cancell.
gloſſ. 22. num. 2. 3. 9. & 10. & Garc.
be beneſ. par. 5. cap. 1. num. 622. Ti-
raquell. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 9.
à num. 177. Antonius Gabriel *con-*
cluſ. 6. de verb. ſigniſ. Menochius de
præſumptionib. lib. 4. præſumpt. 84.
num. 1. cum ſequentibus. Peregrin. de
fideicommiſſis. art. 25. nu. 2. Valaſc.
de iure empbit. quæſt. 51. num. 2. Aug.
Barbo*ſa in collectan. ad cap. ſignifica-*
uit. num. 5. de reſcriptis. latè Franc.
molina. de ritu nuptiarum. lib. 3. q. 16.
4 *num. 1. & ſeqq.* non tamen mulier
acquirit iuſpatronatus quoad ius
proceſſionis, niſi eſſet mulier Illu-
ſtriſ. L*ambertin. vbi ſup. art. 2. n. 30.*
& 48. quinimo iuſpatronatus hære-
5 ditarium tranſit etiam in fæminas
hæredes. Ro*cch. de Cur. de iurepatr.*
verbi, ipſe, vel is. quæſt. 6. Lambert.
vbi ſup. par. 2. lib. 1. quæſt. 2. art. 14.
6 *& iuſpat.* relictum conſanguineis,
ſeu his, qui ſunt de genere, paren-
tela, domo, ſeu familia competit fæ-
minis etiam nuptis, & deſcendenti-
bus ex illis, præſertim in Hiſpania
ad tradita per *Molinam de Hiſp. pri-*
mogen. lib. 3. cap. 4. C*aſſador. d. deciſ.*
1. de iurepat. niſi fæmina ſit expreſsè
excluſa. *Couarru. pract. quæſt. cap. 38.*
num. 13. Molina de iuſt. & iure. to-
mo 3. diſput. 627. num. 13. Garc. *d.*
cap. 9. num. 143. & ſequentibus. quid
7 ſi villa in dotem data contineat iu-
ſpatronatus præſentabit ne maritus,
an vxor, & cum ex communi, &
recepta doctorum ſententia maritus
ſit verè, & propriè dominus rerum
dotalium. *Bart. in l. in rebus. nu. 3.*
C. de iure dot. vbi Bald. num. 6. &
Salicet. num. 5. teſtatur de commu-
ni. *Aretin. in princ.* Inſtitut. *quibus*
alien. lic. vel non. Iaſon *in §. fuerat.*
num. 2. de actionibus. Bald. *nouell. de*
dotib.

*dotib. par.*8. *priuileg.*6. *num.* 1. *Pinellus in l.* 1. *C. de bon. mater. p.*3. *à num.* 12. *& diuerſas opin. refert, & confutat Garc. d. cap.* 9. *à num.* 148. *ad numer.* 177. ideò conſequenter etiam iuſpatronatus rei dotali annexum tranſibit in maritum. *cap. cum ſecundum. de iurepat.* & maritus aduemēte vacatione præſentabit. *Rocch. vbi ſup. quæſt.* 28. *Rebuff. de nomination. quæſt.* 17. *num.* 56. *Tiraquell. poſt leges connubiales. gloſſ. vlt. à num.* 5. *Io. Gutierez de tutelis. p.*3. *cap.*29. *num.*3. *Garc. d. cap.*9. *n.*177. *Riccius in praxi rei for. eccleſiaſt. deciſ.*223. *quamuis Imola, & Butrius in d. cap. vlt. de conceſſ. præb.* teneant tunc præſentationē ſpectare ad vxorem, quia talis fructus non confert ad onera matrimonij. attamen ve-
8 riſſimum eſt, quod ſi iuſpatronatus ſpectet ad vxorem non ratione rei dotalis datæ in dotem, cui ſit annexum, ſed ratione maioratus, aut ſucceſſionis hæreditariæ, vel alio titulo, ad ipſam pertinet præſentare, neque maritus poterit ſe intromittere, niſi vxor ex vrbanitate velit maritum ſimul præſentare. *Gutierez d. cap.* 29. *num.* 4. *Garc. d. cap.* 9. *numero* 185.

9 Nunc conſequenter eſt videndum qui ſunt incapaces iuriſpatronatus, & pro regula ſciendum eſt, quemlibet Chriſtianum eſſe capacem rei ipſa iuriſpatronatus *d. c. piæ mentis.*
10 *& c. frigentius.* 16. *quæſt.* 7. & qui poteſt matrimonium contrahere, & in eccleſia orare, poteſt & iuſpatronatus acquirere, refert *Riccius in praxi rer. for. eccleſ. deciſ.*166. *n.*91. *ex Io. Andr. Butrio, & Panorm. ideo.*

11 Primo Iudei nullo modo poſſunt acquirere iuſpatronatus eccleſiæ, capellæ, vel Altaris, & ſim. de quo Iurep. nos loquimur. *d. c. piæ mentis. d. c. frigentius. & c. quicumque fidelium.*16. *quæſt.*7. latè *Lambert. vbi ſupra lib.*1. *par.*1. *quæſt.* 7. *art.*3. *& præſertim. num.*21: ſed tunc eccleſia, ſeu altare reiecto omni iurepatron. erit liberæ collationis. *Lambert. ibid. art.*9: eadem ratione Turcæ, & alij infideles omnes ſunt incapaces talis Iuriſpatronatus.

12 Secundo. Hæretici nullo modo poſſunt ex cauſis ſupradictis aliquid faciendo acquirere iuſpat. eccleſiarum, neque etiam iure ſucceſſionis, vel quouis alio titulo. *d. c. piæ mentis. & c. ſequenti.* eſt enim infidelis, & extra eccleſiam. *cap.*1. *&* 2. *de hæreticis. cap. firmiſſimè. eod. tit. de hæret.* & hæretici à iure appellan-
13 tur porci. *c. in mandatis. diſt.* 43. & quis dicatur hæreticus declarat latiſſimè *Arnaldus Albertinus in ſuo tract. de agnoſcendis aſſertionibus catholicis, & hæreticis. quæſt.* 2. & habetur in *Directorio Inquiſit. par.* 2. *fol.* 138. *in gloſſ. ſuper decretalib. de hæreticis. & fol.*144. *&* 167. *& quæſt.* 30. *fol.* 318. & ſecundum *S. Thom.* 4. *diſt.*13. *art.* 1. hæreticus eſt, qui à communi fide, quæ catholica eſt, diſcedit, contrariæ opinioni vehementer inhærens per electionem. & *S. Bonauentura in d. diſt.* 13. dicit, quòd hæreticus eſt, qui diuinæ legis ignorantia, vel contemptu pertinax, inuentor proprij erroris, aut alicuius ſectator, catholicæ veritati mauult aduerſari, quam ſubijci, & hæc definitio fundatur in *c. qui in eccleſia.*
15 24. *q.* 3. & hæretici appellantur, & ſunt lupi rapaces, filij prauitatum à patre nequitiæ, & fraudis auctores deſtinati, colubri, & ſerpentes. vt in fine *Directorij Inquiſit. inter liter. Apoſt. pro officio Sanctiſſimæ Inquiſitionis. in litera Frederici Imperatoris. fol.* 14. *&* 46. ſunt infames, banniti, & diffidati. d. *lit. Freder. vbi ſup. fol.* 15. 29. *&* 47. item & eorum fautores, & qui ad præces hæreticorum beneficia habuerunt, tenentur illa dimittere. *cap. quicumque, de hæretic. lib.* 6. *direct. inquiſit. par.* 2. *fol.* 104. vbi referuntur *Decretal. tit. de hæreticis. lib.*6. & hæreticis vtitur demon ad animas decipiendas. doctiſſimus *Martinus del Rio diſquiſit.*

magic.

magic. in princ. in proloquio. lit. F.
16 & in iſtis prauis hominibus omnino extirpandis omnis Chriſtianus labo-rare enixè debet, denunciando, accuſando eoſdem Sanctiſſimo Tribunali Inquiſitionis, in quo tribunali iam per annos quindecim & vltra ſum Conſultor, & minimus in hac Ciuitate Piſarum.

17 Tertio. Schiſmatici ſtrictiſſimè ſumpti, qui diuidunt ſe ab vnitate Romanæ Eccleſiæ, conſtituendo ſibi eccleſiam, & ſacerdotes. vt per *Abb. in princ. in rubr. de ſchiſmaticis.* & tales tamquam verè hæretici, & infideles non acquirunt iuſpatronatus, ſi tamen à ſchiſmate reuertantur, & redeant, & admittantur ad vnitatem Eccleſiæ, recuperant iuſpatronatus eccleſiæ ab eis fundatæ, dum erant in ſchiſmate. ita *Lambert. vbi ſup. art. 5. num. 3 & 6.* idem in
18 Apoſtata à fide. *Lamb. ibid. art. 6. & art. 11.* quamuis largè accipiendo etiam hæreticus dici poſſet apoſtata, tamen apoſtata grauiùs eſt puniendus, qui fidem Chriſti omninò reliquit. *Bart. in rubr. C. de apoſtatis. Albertinus vbi ſup. quæſt. 2. nu. 3.*

19 Quarto. Infames quamuis habitu poſſint acquirere iuſpatronatus, actu tamen nequeunt. *Lambert. vbi ſup. art. 8.* ea ratione, quia iuſpatr. eſt ius honorificum, quod non competit infamibus. *Dinus in cap. infamibus. de reg. iur. lib. 6.* & infames à dignitatibus, & honoribus remouentur. *l. 2. C. de dignitatib. lib. 12.*

20 Quinto. Excommunicatus ante factum non acquirit iuſpatronatus, ideſt, non eſt habilis ad acquirendũ iuſpatr. neque debet ad id admitti, & malè facit Epiſcopus admittendo talem excommunicatum, ſed poſt factum, ideſt poſtquam ædificauit eccleſiam, vel alia fecit cum conſenſu Epiſcopi, qui illum admiſit, benè efficitur patronus, ſed exercitium non habet, ideſt, non exercebit, donec erit excommunicatus, ea, quæ pertinent ad patronum, ante abſolutionem ab ipſa excommunicatione. *cap. nobis. de iurepat.* & ibi *Cardin. quæſt. 5. nu. 6. & Abb. nu. 3.* & alij Doctores communiter. *Lamber. vbi ſup. art. 10. & 11.* vbi quærit,
21 quid ſi Iudæus fiat Chriſtianus, an recuperet iuſpatr. eccleſiæ, quam fundauit dum erat Iudæus, & quid de hæretico conuerſo, hæreticus conuerſus numquam recuperat iuſpat. eccleſię ab eo fundatę, dum erat in hæreſi, quia non habebat dominium rerum ſuarum. neque Iudæus factus Chriſtianus recuperat iuſpat. quia dum venit ad fidem perdit omnia bona ſua, & ſunt diſtribuenda pauperibus. *ad not. per Abb. & Doct. in cap. Iudæi. il 2. de Iudæis.* quia eorum bona illicitè acquiſita præſumuntur ex vſuris; ſi verò Iudæus ex
22 bonis licitè acquiſitis, de quibus poteſt diſponere, fundauit eccleſiam, & tunc ſi Iudæus fiat Chriſtianus antequam aliquis ſit in d. eccleſia inſtitutus, vel ante conſecrationem, poteſt effici patronus accedente conſenſu Diœceſani, idem eſt in pagano turca, & ſaraceno conuerſis, qui ſi conuerſi ſint poſtquam Ordinarius eccleſiam in ſuam meram diſpoſitionem aſſumpſit, & tunc nullo modo recuperabunt iuſpat. cum eccleſia libera non poſſit effici ſerua. *Lambert. d. quæſt. 7. art. 11. num. 4. & ſequentib.*

23 Sexto. Simoniacus pari ratione non poteſt acquirere iuſpatronatus. *Hoſtienſ. §. 1. de hæreticis. in ſumma.* vbi dicit ſimoniacum eſſe hæreticũ. *Paul. de Citadin. de iurepat. par. 7.* & hoc poteſt procedere ſaltem quoad exercitium iuriſpatronatus, quia ſimoniacus largè dicitur hæreticus, ſed quoad proprietatem ſic, quia talis ſit patronus. vt per *Lambertin. d. q. 7. art. 12. nu. 4.*

24 Septimo. Meretrix non videtur eſſe capax iuriſpat. cum ſit infamis & iuſpat. ſit ius honorificum ſecundum *gloſſ. in cap. nobis. de iurepat.* attamen *Riccius vbi ſup. deciſ. 166.*

I con-

concludit contrariũ, quia licet meretrix turpiter faciat,non tamen turpiter accipit, neque tenetur ad reſtitutionem.*l.idem §.quoties. ff.de cond. ob turpem cauſam*. Alex. *conſ.* 190. *lib.*2. *Rocch. de* Cur.*in verbo, competens alieni. quæſt.* 1. *col.* 2. *vbi ſup.* ideo ſi meretrix de meretricio quæſtu facit eleemoſynam,ſeu eccleſiam conſtruit acquirere dicitur iuſpat. vt per *gloſſ. in c. non eſt putanda*. & ibi *Archid.* 1.*q.* 1. ſed hoc dicas proce-
25 dere quoad habitum, non quoad actum durante vita meretricia. vt in ſimili dicitur de decimis perſonalibus, quæ debentur ex illicitè acquiſitis reſtitutioni non obnoxijs, vt in meretrice, & in hiſtrione, tamen ſa-
26 cerdos non debet ab illis decimam accipere, ne eis videatur immunitatem præſtare, & in eorum peccatis communicare, poterit tamen ea recipere, cum iſti pœnitentiam egerint. *S.Thom.*2..2*quæſt.*87.*art.*2.*nu.* 42.*& ſeqq.*

27 Si autem Infames, excommunicati,& ſimiles donent bona ſua Antonio, poteſt iſte Antonius donatarius eccleſiam ex dictis bonis conſtruere, & dotare, & acquirere iuſpatronatus, niſi dicta bona reſtitutioni ſubiaceant. prout in ſimili dicit *gloſſ. in cap. vnico. de iurepatr. lib.* 6.

28 De illegitimè natis nulla eſt dubitatio, iſti enim omni caſu ſunt capaces iuriſpat. L*ambert. d. quæſt.* 7. *art.* 13. *Doctores in cap. cum ſecundum. de iurepat. Præpoſ. Geminian. & Card. in c. lege imperatorum. diſt.* 10. *Rocch. vbi ſup. quæſt.* 2. *Cardin. Paleotus in tract. de nothis,& ſpurijs. quæſt.* 61. *per totum. Ricc. d. deciſ.* 196.*num.*89.

29 Item pupillus, & infans ſunt capaces iuriſpatronatus. *cap. nobis. de iurepat.* qui textus loquitur generaliter.

30 Perſonæ etiam fictæ ſunt capaces, & acquirere poſſunt iuſpatronatus, & Vniuerſitas, Ciuitas, Capitulum, Collegium, Confraternitas, & ſim. *gloſſ.*1. *in d. c. piæ mentis.* 16.*q.*7. & eſt communis opinio, de qua *Archidiacon.in c. ſi plures.* 16.*q.*7. *& Cardin. in clement. plures.§.finali. quæſt.* 3.*nu.*3. *de iurepatr.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia matrix quando fiat patronæ eccleſiæ de nouo fundatæ intra ſuos limites.*
2 *Epiſcopus quando fiat patronus eccleſiæ fundatæ in ſua diœceſi.*
3 *Papa eſt ſupra omne iuſpatronatus.*
4 *Parochiani quando eccleſiæ iuſpat. acquirant.*
5 *Parochialis eccleſia quæ ſit, & quæ requiſita habere debeat.*
6 *Parochia dicitur quaſi pars curæ.*
7 D*iœceſis dicitur parochia Epiſcopi.*
8 P*arochus quid denotet olim.*
9 D*iœceſis, ſeu diœceſæ quid ſignificent.*
10 *Parochus more eccleſiaſtico quid ſignificet.*
11 *Diœceſis eſt diuiſio ab eccleſia, & Epiſcopatu alterius.*
12 D*iœceſis multipliciter ſumitur.*
13 D*iœceſis, ideſt territorium, vbi habetur iuriſdictio.*
14 *Diœceſani locorum qui dicantur.*
15 D*iœceſanorũ appellatione non veniunt hi qui ſunt in ciuitate.*
16 *Parochialis eccleſia eſt, ad quam conuenit populus ad recipiendum ſacramenta. &c.*
17 *Parochialis eccleſia nõ dicitur, quæ caret populo actu,licet habitu ſit talis.*
18 *Eccleſiam parochialem quatuor requiſita faciunt.*
19 *Parochus habet poteſtatem fori pœnitentialis in ſuum populum.*
20 *Parochialis eccleſia certos limites habere debet.*
21 *Parochialem eccleſiam habens debet curam exercere nomine ſuo ad hoc vt dicatur parochus.*
22 *Parochus, vt ſit talis ſolus ad regimen parochiæ aſſumi debet. & ponitur deciſio* Rotæ.

Paro-

23 *Parochialis eccleſia eſt, etiamſi fontem baptiſmalem non habeat.*
24 *Eccleſia quæuis poteſt habere aliquãdo ius in ea ſepeliendi.*
25 *Eccleſia non dicitur parochialis ſi percipiat decimas, & alia ſigna habeat, nec è conuerſo, quia talia ex alio accidenti habere poteſt.*
26 *Curatum beneficium non dicitur ſi habeat poteſtatem fori contentioſi in foro exteriori.*
27 *Cura animarum largè, & ſtrictè ſumitur.*
28 *Cura largè ſumpta continet etiam poteſtatem fori contentioſi in ſpiritualibus.*
29 *Cura propriè dicitur poteſtas ſoluendi, & ligandi in foro pœnitentiali.*
30 *Parochialis in diœceſi adeſſe non dicitur, quando Epiſcopus ſolet alicui curam animarum committere, & Epiſcopus eſt rector ſolus.*
31 *Collegiata eccleſia ſi habeat curam animarum, cura illa ad collegium, non ad ſingulos ſpectat.*
32 *Epiſcopus quando ſolus eſt curator in diœceſi, deputati ab eo ad curam animarum non debent percipere decimas eccleſiæ debitas.*
33 *Epiſcopus iure exigit decimas, quando non ſunt diuiſæ parochiæ.*
34 *Eccleſia maior quãdo in ciuitate eſt ſola parochialis, decimas oẽs habet.*
35 *Epiſcopus eſt rector eccleſiæ Cathedralis ſtante diuiſione parochiarum.*
36 *Epiſcopus in parochijs ſuæ diœceſis habet ius circa quartam partem decimarum.*
37 *Curatum beneficium non eſt, quod non eſt actu tale.*
38 *Beneficium in dubio curatum non præſumitur.*
39 *Eccleſia parochialis dicitur beneficiũ curatum, non è contra.*
40 *Eccleſiam parochialem melius eſt exprimere, quam beneficium curatum.*
41 *Curatum beneficium non dicitur quãdo ad tempus curam habet.*
42 *Curatum beneficium non dicitur, ſi de facto habet requiſita ad beneficium curatum.*
43 *Conc. Trid. decretum ſeſſ. 24. de refor. c. 13. procedit quando verè eſt eccleſia parochialis.*
44 *Prioratus non dicitur beneficium curatum, ſi in eo Vicarius perpetuus deſeruiat.*
45 *Rector in ſua eccleſia dicitur prælatus.*
46 *Rectores in proprijs eccleſiis funguntur vice Apoſtolorum.*
47 *Beneficium vtrum ſit curatum, vel non, eſt vtile.*
48 *Parochiam decẽ perſonæ conſtituunt.*
49 *Eccleſia non fit patrona capellæ in ea de nouo fundatæ.*
50 *Eccleſia fit patrona, ſi de eius reditibus alia eccleſia conſtruatur.*
51 *Eccleſiæ de bonis acquiſita omnia per prælatum præſumuntur.*
52 *Vaſſallus conſtruens eccleſiam de bonis feudi non hæreditarij patronus non fit.*
53 *Conſtituti ſub alterius poteſtate, vt filijfam., ſerui, & ſim. ſi ædificent eccleſiam non fiunt patroni.*
54 *Meretrix poteſt acquirere iuſpat. ſed durante meretricio præſentare nequibit.*
55 *Eccleſia fundari & dotari poteſt de malè quæſitis reſtitutioni non ſubiectis.*
56 *Eccleſia ædificata de malè quæſitis ſubiectis reſtitutioni non debet deſtrui.*

Eccleſia Matrix an efficiatur patrona nouæ Eccleſiæ fundatæ intra limites ipſius eccleſiæ Matricis.

CAPVT SEPTIMVM.

1 ECCLESIA matrix, ſeu parochialis non efficitur patrona eccleſiæ de nouo fundatæ intra limites ipſius parochiæ ex eo tantum, quia ſit intra eius limites, niſi dederit fundũ, conſtruxerit, vel eccleſiam dotaue-

rit. *Abb. in cap. 3. num. 8. de eccleſ. ædific.* vbi de communi. *Card. Tuſc. practic. concluſion. iuris. lit. I. concl.*
2 598. pari ratione Epiſcopus non erit patronus eccleſiæ fundatæ in ſua dioeceſi, nec Legatus de latere in eccleſia fundata intra limites ſuæ legationis, niſi alia fecerint, dando fundum, vel conſtruendo, ſeu dotando, ſi tamen Epiſcopus ædificet eccleſiã in aliena dioeceſi acquiret in ea iuſpatronatus. *cap.* 1. 16. *quæſt.* 3. Papa
3 verò ad libitum confert quaſcunque eccleſias vbicumque fundatas, tam liberas, quam iuriſpat. cum habeat omne ius pleniſſimum in quibuſcũque beneficijs, & eſt ſupra omne iuſpatr. ex mero iure, ratione ſupremi dominij vniuerſalis eccleſiæ. *Abb. in c. 3. nu. 2. de iurepat.* & eſt ordinarius ordinariorum, & totius mundi, cum totus mundus ſit Papæ territorium. *cap. cuncta per mundum. & cap. per principalem. 9. quæſt. 3. Marcus Mantuanus ante rubr. de conſtitution. verbo, Papa.*
4 Plebs autem, populus, ſeu parochia non poſſunt acquirere iuſpatronatus eccleſiæ, eò quia intra propriam parochiam fundata ſit, ex ſupradictis.

Cum autem hic de parochia tractetur videamus quæ requirantur ad
5 hoc, vt eccleſia ſit, & dicatur parochialis. & plura requiruntur poſita à *Hieron. Gonzalez in comment. ad regulam octauam Cancell. gloſſ. 6. nu. 35. & ſeqq. à Garc. de beneficijs. p. 1. cap. 6. nu. 3. & ſeqq. a Riccio in praxi rer. fori eccleſ. deciſ. 739. à Maſſobr. in ſua praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccleſ. prælud. 3. ab Aug. Barboſa de off. & pot. epiſc. par. 3. allegat. 53. nu. 66. & ſeq. & alleg. 57. nu. 162. à Stephano Gratiano diſcept. forenſium, cap. 298. nu. 42. & ſeqq. à Staphileo, de lit. grat. tit. de qualit. & ſtatu benefic. §. circa ſecundum. nu. 1. & ſeq. Sarnen. in reg. de idiomate. quæſt. 11. à Rebuffo in concordatis. tit. de collationib. §. ſtatuimus. 2. verbo, parochiales eccleſia. à Cuccho Inſtitut. maior. lib. 2. tit. 15. à Hoieda de benef. comtib. & incompatib. c. 13. nu. 2. & ſeqq. à Maſcardo, de probationib. concluſ. 469. à Zecchio de republica eccleſiaſt. cap. 28. de parocho. nu. 2. & ab Archid. in d. c. licèt canon. de elect. lib. 6.*
6 Parochia ergo dicitur quaſi pars, ſeu diuiſio, & partitio curæ. *gloſſ. in d. c. licèt canon. in verb. parochialibus.* ſicut enim cura totius dioeceſis ſpectat ad Epiſcopũ, ſic dioeceſis diuiditur in plures partes, ex quibus conſtituuntur parochiæ, & tota dioeceſis
7 dicitur parochia Epiſcopi. *Marc. Ant. Genuen. in praxi Archiepiſc. cur. Neapol. c. 57. nu. 7. Aug. Barboſa de off. & pot. epiſ. par. 3. allegat. 53. & in collect. ad cap. 1. de raptoribus. nu. 2.* ideo aliquando parochia dicitur dioeceſis. *cap. 2. de tempor. ordin. lib. 6. & Alciat. lib. 1. prætermiſſorum. col. 8.* in fine ait, cum Magiſtratus Romani in prouincias ibant, ſiue alij accepto diplomate, diſpoſitis equis curſu publico vterentur, hi, qui eos hoſpitio ſuſcipiebant, & qui equos dabant, ſalgamumq. præſtabant, parochi dicebantur. idem apud Horatium, vertère pallor tum parochi faciem, & alibi, proxima Campano ponti, quæ villula tectum præbuit, & parochi quæ habent ligna, ſalemq.; hinc dictæ parochiæ; & ex recentioribus Pomponius lætus in Conſtantino, qui Comitibus, inquit, & Ducibus, qui pro augendo Imperio conſenuerant, dabantur agri, villæq., vt neceſſaria ſuppeterent, quoad viuerẽt, parochias vocabant; parochus au-
8 tem ſignificat eum, qui in currum vti paranymphus aſcendat, ſcribit Pauſanias, cum noua nupta ad ædes mariti deduceretur, in currum aſcendere ipſam ſolitam, & in eius medio collocatam, ab vna parte maritum, ab alia parochum, qui ſibi affinitate proximus eſſet, accipere. Dioeceſis *ex conſtit. Archigerontes. C. de epiſcopali audientia.* ibi Archi-
9 gerontes, dioeceteq., vbi Accurſius expli-

explicat iſtos eſſe ſacerdotes,quibus delicta ſua confitentur in metallum damnati; ſed *Alciat. lib. 3. diſpu-ctionum cap.* 18. explicat illa verba ex græco ſermone, ideſt principes ſeniorum,ſeu ſummi ſenes, diœcetæ verò procuratores, diſpenſatoresq. demonſtrat. ex quibus etiam poteſt elici ſignificatio, vt diæcetæ, ideſt diœceſani ſint diſpenſatores miniſteriorum Dei,vt ait S. Paulus Apoſto-
10 lus. & parochi, qui fideles ſuſcipiũt, eisq. ſacramenta miniſtrant; & verè ſunt paranymphi,quia hi debent anteire, & oues ducere ad Eccleſiam, & ad Dominum, & ideo in caſu noſtro vt prædixi, ſumitur parochia pro diuiſione, & partitione curæ.
11 Diœceſis autem ſimiliter notat diſtinctionem, diuiſionem, ſeu partitionem ab eccleſia alterius Epiſcopatus. *c. Epiſcopum.7.q.1.c.quicumque.* 16.q.3. quandoque tamen pro-
12 uincia ſumitur pro diœceſi.*c.ſtudeat. diſt.*50. quandoque è contra. *c.Epiſcopi.9.q.2.* quandoque diœceſis nomine continetur ciuitas.*c.ſacrorum. diſt.63.* & diœceſis pro patriarchatu. *§. illud etiam.* *Autb. quom. op.Epiſc.* aliquando pro diſtrictu Præfecti Prętoris Aphricæ. *Alberic. in rub.de off. præf.præt.aph.* quandoque pro diſtrictu cuiuslibet ciuitatis. *l. 1. circa prin.C.vt omnes tàm ciui.quàm milit. iud.* quandoque pro parochia. *gloſſ. in c.1.13. q.1.* & diœceſis, ideſt ter-
13 ritorium vbi habetur iuriſdictio in temporalibus,vel ſumitur pro adminiſtratione, & iuriſdictione, quæ habetur in ſpiritualibus.*not.in §.nõ aliter.Autb.quom.oport.Epiſc.* & diœceſis dicitur vbi eſt Epiſcopus, & Epiſcopatus. *c.cum pro vtilitate.16.q.1. & c. licèt.* 16.*q*.3. & diœceſani loco-
14 rum dicuntur Epiſcopi, & Superioris. vt habetur in *clemen. vnica. de ſuppl. negl. prælat.* Archiepiſcopus tamen non eſt diœceſanus loci Epiſcopi, ſed Epiſcopus. *c.in apibus. 7. q. 1. & ibi not.* quandoque diœceſanus dicitur ille, qui habet in diœceſi domicilium. *gloſſ. in c. ſtatutum. de reſcript. lib. 6.* & diœceſano-
15 rum appellatione non continentur hi, qui ſunt in ciuitate. *Bart. in conſ. incip. Ciuitati Camerini.* verum an, & quando appellatione diœceſani, vel Ordinarij ſolum intelligatur de ipſo Epiſcopo. vide *Felin.in cap. cum olim.in princ.de reſcript.*

His præmiſſis pro intelligentia dicendorum, concludo, quòd paro-
16 chialis eccleſia eſt illa, ad quam cõuenit populus ad recipienda Sacramenta, & ad audienda ſacra diebus feſtis, vbi ſunt ſepulturæ, & vbi parochiani audire debent verbum Dei, ac rudimenta Fidei, ac ei decimas,& oblationes ſoluere. *Aug.Barboſa de off. & pot.epiſc.par.3.allegat.* 53. *nu.* 66. *Doct. in c. cum in cunctis. §.inferiores.de elect. Staphil. vbi ſup.n.1. & ſeq. Card.Seraph.deciſ.1227.Riccius in d. praxi rer.for.eccleſ.dec.739. nu.1.Maſſobr.vbi ſup.num.6.Cardin. Mantica deciſ.* 48. & melius eccleſia parochialis dignoſcitur, eo quod habeat populum certis limitibus, ac finibus diſtinctum, quaſi non ſufficiat, ſi ſacri baptiſmatis fontem habeat, & ſepeliendi actum exerceat. *Rebuff. in praxi, tit. de diſpenſat. ſuper ætate. verſic. etiam ſi curam habeat animarum. & in concordat.tit.de collat.§.ſtatuimus.il 2.fol.666. Maſcard. de probat. concl.888. Azorius inſtit.moral. par.2.lib.3.cap.12.qu.3. Gonzal.d.gloſs.6.nu.37. Steph. Grat. diſcept.forenſ.d.c.298.nu.42.& ſeqq.*
17 non dicitur tamen parochialis eccleſia, ſeu curata, nec tamquam talis regulatur illa, quæ non eſt actu curata, ſed tantum habitu, vt quia populus ſit deſtructus, licet remaneat ſemper parochialis. *Rebuff. d.verſic. etiamſi curam &c. Gonzal.d.gloſs.6. nu.89. & 90. Azor.vbi ſup.quæſt.9. Barboſa d. allegat.* 53. *nu.* 68. & ſi parochiani reuertantur erit actu & habitu parochialis. *gloſs.* communiter approbata *in d. cap. licèt canon. in verbo,parochia.de elect.lib.6.* quam

ibi ſequitur *AnchBaran. nu.5.* & *Geminian.nu.6.Franch.nu.22.*

Ad hoc autem, vt eccleſia dicatur parochialis, & beneficium curatum hæc requiruntur.

18 Primum, poteſtas fori pęnitentialis, ideſt, poteſtas ligandi, & ſoluendi in foro pęnitentiali, quæ non cadit niſi in ſacerdotem. *c. in nouo. diſt. 21. cap. omnis. de pœn. & remiſs.* & talem poteſtatem habet ille ſacer-
19 dos, qui neceſſitate adſtringitur miniſtrare eccleſiaſtica Sacramenta, & fideles, quibus adminiſtrat, ad eum accedere coguntur. *gloſs. in clem. dudum. verbo, impediant. de ſepult.* quam ibi ſequitur *Imola nu.32. Abb. nu.24.* & *Anchar an. nu. 20. Dec. in c. ad aures. de reſcript. nu.6.*

20 Secundum requiſitum eſt, quòd ſit certa parochia, ſeu locus certis finibus, & limitibus conſtitutus, & deſignatus, in quo populus alicui eccleſiæ deputatus degit. *c. eccleſias. 13. q. 1. in princ. & Conc. Trid. ſeſs. 24. de ref. cap. 13.*

21 Tertium requiſitum eſt, vt obtinens parochialem eccleſiam exerceat curam nomine ſuo, non alieno ad hoc vt dicatur curatus. *cap. extirpandæ. §. qui vero. de præb. Milis, in repertorio, verbo, eccleſia parochialis quæ dicatur.* & ſi quis eſt principalis dignitas in Collegiata, & pro cura eligatur in rectorē & prælatum, tunc ſemper eſt curatum beneficium. *Milis vbi ſup. verbo beneficium. nu.22.*

22 Quartum requiſitum eſt, vt talis, vt dicatur curatus, tamquam rector exerceat curam nomine ſuo, & non cum alijs, & ad regimen parochialis eccleſiæ aſſumatur. nā in vna eccleſia vnus debet eſſe ſacerdos, ſpōſus, & rector. *d.c. in capibus. 7. q. 1. c. ſicut in vna. 21. q. 2.* latè *Oldrad. conſ. 67. Felin. in capit. in noſtra. decimo corollario propè finem. de reſcript.* & fuit dictum in *Recanaten. parochialis. 20. Maij. 1577. coram Cantuccio, vt infra.*

Concluſum fuit, eccleſiam S. Michaelis, de qua agitur, non eſſe beneficium ſimplex, ſed parrochialem curatam, quia in ea concurrunt illa omnia, quæ ad conſtituendam eccleſiam parrochialem concurrere debent, quæ quidem quatuor ſunt, de quibus per *Stapbil. de lit. grat. tit. de qualit. & ſtat. beneſ. §. circa ſecundum. num. 7. 8. 9. & 10. fol. 127. cum ſeq.* & ſequitur *Sarnen. in regula de idiomate. q. 11. fol. 126. in lit.* C. D. E. F. aſſerens ita *Rotam* tenuiſſe corā eo in vna *Virdunen. parochialis, de menſe Octob.* 1539. Primum autem requiſitum eſt poteſtas fori pænitentialis, hoc eſt, poteſtas ligandi, & ſoluendi, quæ non cadit niſi in Sacerdotem. *c. in nouo. 21. diſt. c. omnis. de pænit. & remiſſ.* & licèt etiam poteſtas fori contentioſi, ſeu iudicialis beneficium reddat curatum, vt per *Innoc. in c. dudum il 2. num. 11. verſ. nam modus agendi.* & ibi *Abb. nu. 7. in fine. de elect.* latè *Capra reg. 90. nu. 12. Dec. in c. ad aures. num. 6. de reſcript. cum ſimil.* nihilominus ſtrictè, & propriè beneficiū curatum dicitur illud, quod habeat poteſtatē fori pænitentialis. cura enim animarum dupliciter conſideratur, largè, & ſtrictè, ſiue propriè, vel impropriè, ſecundum *Innoc. in c. cum ſatis. n.2.* & ibi *Butr. n. 8. & Abb. n. 2. verſ. circa primum. de off. Archid. Card. conſ. 48. num. 9. & Sarnen. d. fol. 126. in lit. E. verſ. & ideò.* & hoc idem latius voluit *Abb. in d. cap. dudum. il 2. num. 6. in 9. not. de elect. & in c. de multa. num. 24. verſ. quoad primum. de præbend. Ferret. conſ. 255. num. 11. & Capra d. reg. 90. num. 11.* largè, ſiue impropriè cura dicitur poteſtas fori contentioſi, ſiue iudicialis, quæ verſatur circa exercitium iuriſdictionis ſpiritualis, prout eſt, ſuſpendere, excommunicare, abſoluere, viſitare, & alia huiuſmodi, quæ ad correctionem morum ſpectant. *c. dudum eccleſia. de elect.* & hanc curam poſſunt habere Archidiaconi, & alij infe-

inferiores Prælati. *c.* 1. *de off. Archid. Doct. in capit. cum contingat. de foro compet.* Strictè vero, ſiue propriè cura dicitur poteſtas ligandi, & ſoluendi in foro pœnitentiali, cuius nemo eſt capax, niſi Sacerdos. *dicto c. in nouo.* 21. *diſt. & d. c. omnis. de pœn. & remiſſ.* non tamen omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur, ſed is tantum, qui neceſſitate aſtringitur eccleſiaſt. adminiſtrare Sacramenta, & fideles, quibus adminiſtrat, ad eum accedere coguntur. vt per *gl. in clem. dudum. in verbo, impediant. de ſepult.* quam vltra *Paul. & Zenzelin.* ſequitur ibi *Imola n.* 32. *Abb. in d. c. dudum. il* 2. *n.* 7. *in* 9. *not. & in d. c. de multa. nu.* 24. *Dec. in d. c. ad aures. num.* 5. *verſ. & curatum. Ferret. d. conſ.* 255. *num.* 11. *Rebuff. denominat. quæſt.* 19. *num.* 10. *Staphil. vbi ſup. fol.* 128. *num.* 8. *Sarnen. dict. q.* 10. *fol.* 126. *in lit.* C. & tanto magis in caſu noſtro debet intelligi cura fori pœnitentialis, quia agitur ad effectum priuationis beneficij ob non promotionem ad Sacerdotium infra annum iuxta *c. licèt canon. de elect. lib.* 6. quo caſu neceſſario requiritur cura fori pœnitentialis, nec ſufficit cura iudicialis, ſiue contentioſi, quia talis cura non requirit Sacerdotium, vt *not. Card. d. clem.* 1. *q.* 2. *& ibi Vital. q.* 12. *num.* 61. *de off. vic. Mil. in repert. in verbo curatum beneficium obtinens. ad finem.* & probatur ſecundum eos exemplo Archidiaconi, qui habet curam animarum in foro contentioſo. *c.* 1. *de off. archid.* & tamen in Archidiacono non requiritur Sacerdotium, ſed ſufficit Diaconatus. *c. cum in cunctis. §. inferiora. de elect.* Secundum requiſitum eſt, certa parochia, hoc eſt, locus certis finibus conſtitutus, in quo populus alicui eccleſiæ deputatus degit, dicitur enim parochia quaſi partitio curæ. *c. eccleſias.* 13. *q.* 1. nam rector talis eccleſiæ dicitur populũ regere. *c.* 1. *de cappell. monac. vt de his per Rom. cõſ.* 356. *n.* 1. *&* 2. *Doct. omnes in rubr. de parochijs Archid. & Io. Andreas in cap. licèt canon. in princ. in verbo, parochia,* & ibi *Gemin. q.* 2. *& Butr. ſub num.* 3. *de elect. lib.* 6. *Staphil. de lit. grat. tit. de var. mod. vacat. §. quartus principalis. num.* 3. latè *Rebuff. ſup. concordat. tit. de collat. §. ſtatuimus. il* 2. *in verbo, parochialis.* Tertium requiſitum eſt, vt obtinens eccleſiam parochialem ad hoc, vt dicatur curatus, exerceat curam nomine ſuo, & non alieno - vt in *c. extirpandæ. §. qui verò. & ibi Doct. de præb. Archid. in clem.* 1. *num.* 4. *verſic. in non annexis. de off. vic. Mil. in repert. in verbo, eccleſia parochialis quæ dicatur. Staphil. d. fol.* 128. *numero* 9. *Sarnen. d. fol.* 126. *in lit.* C. *verſ. requiritur etiam. Rebuff. in ſua prax. benefic. tit. de non promot. int. ann. num.* 36. Quartum, & vltimum requiſitum eſt, vt parochialem habens dicatur curatus, quod tamquã rector ſuo nomine ſingulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis eccleſiæ aſſumatur, ita vt ſi illi duo, vel plures præficiantur, qui confeſſiones audiant, baptizent, & alia ad curam ſpectantia faciant, non tamen dicuntur curati, quia quemadmodum vna ſponſa non poteſt duos, vel plures ſponſos habere. *c.* 1. *de ſponſ. duor.* ſic nec eccleſia duos, vel plures curatos. *c. cum. non ignores. de præbend.* & in vna eccleſia vnus debet eſſe Sacerdos, ſponſus, & rector, qui curam habeat. *c. in apibus.* 7. *q.* 1. & melius. *c. ſicut in vna.* 21. *q.* 2. ibi, ſed vnum tantummodo habeat Sacerdotem, qui eam caſtè, & ſincerè regat, vt latè per *Oldrad. conſ.* 67. *Staphil. d. fol.* 128. *num.* 10. *verſ. requiritur. & num. ſeq. Sarnen. d. fol.* 126. *in lit.* D. *Felin. in c. in noſtra. in* 10. *corol. propè fin. verſ. ſcias etiam. de reſcript.* latè *Rebuff. in d. tit. de non promot. intra annum. n.* 36. *cum alijs ſeqq.* Quòd autem in eccleſia, de qua agitur, hæc quatuor requiſita ſimul concurrant, deducitur, nam quoad primum, de poteſtate

fori

fori pœnitentialis,illud patet ex cõfeſſionum anditione tempore Paſchatis, quam probant teſtes Horatij; quartus, iuxta quintum, & vltimus, iuxta quintum, & octauum. Item,ex adminiſtratione Sacramenti Euchariſtiæ eodem tempore Paſchali,quam probãt teſtes curiæ epiſcopalis, videlicet primus ſuper ſecundo, & ſuper quarto, & iuxta ſeptimum, tertius ſuper primo, & ſuper quarto,& iuxta quartum, quintus ſuper ſecundo, & ſuper quarto, ſextus ſuper primo, & ſecundo, & teſtes Horatij,quartus iuxta quintũ, & vltimus iuxta quintum,& octauũ. Item,ex adminiſtratione Sacramenti extremæ vnctionis, quam probant teſtes dictæ curiæ, quintus iuxta tertium in fin. ſextus ſuper primo, & quarto. Item ex benedictione domosum cum aqua benedicta die Iouis Sancti, de qua deponunt teſtes d. curiæ,videlicet primus, ſuper ſecundo,& iuxta ſeptimũ,tertius ſuper ſecũdo iuxta ſeptimũ,quintus ſuper ſecũdo,ſextus ſuper primo,& iuxta ſeptimũ quæ quidẽ benedictio ex cõſuetudine non niſi ad parochũ pertinet. de ſecundo requiſito diſtinctionis limitum conſtat per teſtes d. curiæ, videlicet, ſecundum, tertium, quartum, quintum, & ſextum omnes ſuper tertio. Quoad tertium requiſitum exercij curæ nomine proprio, non alieno, illud per teſtes ſatis probatur, excepto tempore Paſchatis, puo fratres Dominicani, & alij Presbyteri à rectoribus in eorũ auxilium aſſumpti audiebant confeſſiones, & adminiſtrabant Sacramentum Euchareſtiæ; quod quidem nihil obſtat, cum de iure presbyter parochialis poſſit in ſuum adiutoriũ alium presbyterum, vel religioſum ad tempus etiam ſine licentia ſuperioris aſſumere, vt puta tempore quadrageſimæ pro audiendis confeſſionibus, vel pro adminiſtranda Euchariſtia die Paſchatis, vel pro Miſſis celebrandis, dum tamen ſibi conſtet de ſufficientia aſſumpti, vt poſt *Laud.* tradit *Card. in clem. 1. in princ. q. 21. de priuil.* Domin. *in cap. perfectis. ad finem. 25. diſt. Io. Andr. in c. cum ex eo. num. 3. de elect. lib. 6. idem Cardin. in clem. 1. q. 15. & ibi Imol. num. 8. in fine, & num. 9. Anchar. num. 4. verſ. ſed hic queritur, & Vital. num. 61. cum ſeqq. de off. vic. Abb. in c. extirpandæ. §. qui verò. n. 2. verſ. hoc intellige. de præb.* Quoad quartum, & vltimũ requiſitum nulla eſt inter partes cõtrouerſia, quin rectores ſuo nomine ſingulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis, de qua agitur, aſſumpti fuerint. Accedit, quòd etiam ſi hæc duo poſteriora requiſita in caſu noſtro deficerent, tamen ex quo reſpiciunt perſonam obtinentis eccleſiam, an ſit curatus, vle non, idcirco eccleſia non deſineret eſſe parochialis curata, cum ſatis ſit eam habere. & curam fori pœnitentialis, & diſtinctionem limitum, Prȩterea præmiſſa ſecundum dominos cõfirmantur ex prouiſione Epiſc. Ricabellæ, ex viſitatione Epiſc. Melchionis, ex prȩſentatione facta ab Horatio, & eius fratre,& ex cõfeſſione eiuſdem Horatij, quȩ nõ fuit ſublata per reuocationẽ, ex quo de errore non conſtat, imò potius de contrario, non obſtant exempla deducta,& in primis, quod in eccleſia, de qua agitur, non adſunt ſepulturæ, nec ibi mortui ſepeliuntur,quia ſepultura, ſiue actus ſepeliendi non arguit eccleſiam curatam, cum ſine cura poſſit eccleſia habere cæmeterium ex conſuetudine, vel ex conceſſione Epiſcopi. *Federic. de Sen. conſ. 135. n. 2. Stapbil. d. fol. 127. num. 4. Sarnen. d. fol. 126. in lit. E. Gambar. de off. & pot. leg. de lat. fol. 148. num. 18. Hoſtien. in c. quia nonnulli. col. penult. verſ. quid ſi aliquis. & ibi Io. Andr. pariter col. penult. eod. verſ. quid ſi aliquis. Butr. num. 10. Card. quaſt. 11. de cler. non reſid.* Secundo non obſtant, quod in eccleſia S. Michaelis, de qua agitur, deſi-

deficiat fons baptiſmalis, quia ex actu baptizandi non colligitur cura, cum baptiſma poſſit exerceri etiam à laico. *c. ad limina.* 30. *q.* 1. & valet omni caſu, dummodo fiat forma debita, cum intentione baptizandi, & ſic actus baptizandi non ſpectat ad curam, neque pęnitentialem, neq. iudicialem, cuius quidem laicus, ſicut & mulier eſt incapax. *c. omnes. & c. noua quædam. de pænit. & remiſſ. c. dilecta. de maior. & obed. c. bene quidem.* 90. *diſt.* ita poſt *Paul.* cõcludit Card. *in clem.* 1. *de baptiſm. q.* 4. *nu.* 5. *&* Imol. *nu.* 6. *Anch. in* 2. *not. circa med. & Vital. nu.* 66. *&* 67. *Hoſtien.* Io. *Andr.* Butr. *& Card. in d. c. quia nonnulli. in locis ſupracitatis. Feder. de ſen. conſ.* 80. *num.* 3. *& conſ.* 135. *in fine. Mil. in repert. in verbo, curatum non dicitur. Dec. in d. c. ad aures. ante num.* 7. *de reſcript. Staphil. d. fol.* 127. *num.* 5. *Sarnen. d. fol.* 126. *lit.* E. *verſ. nec etiam. Gambar. vbi ſupra nu.* 19. Tertio non obſtat *conſ.* Rom. 356. *nu.* 1. 2. 3. *&* 4. quem ſequitur Rebuff. *de nominat. q.* 16. *n.* 10. quia quatenus Rom. *ſub num.* 3. dicit, eccleſiam parochialem curatam colligi ex probatione plurium, nempe, vt parochiani diebus feſtiuis Miſſam in eccleſia parochiali audiant, vt Sacramenta eccleſiaſtica ibi percipiant, ac etiam ibi ſepeliantur, & ſoluantur decimæ perſonales, & fiant oblationes; & Sacramentum baptiſmatis miniſtretur, vtiq. Roman. loquitur contra cõmunes Doctorum traditiones, quia quoad ſepulturam, & baptiſma, cura ex illis non infertur, vt ſupradictum eſt. Quo verò ad decimas, & oblationes, illarum perceptio nõ efficit eccleſiam curatam. vt per *Hoſt.* Io. *Andr. Card. & Butr. in d. c. quia nonnulli. in locis ſupracitatis. & licèt Hoſt.* quem cęteri ſequuntur, moueat quæſtionẽ de rectore nullos habente parochianos, quia omnes mortui ſunt, tamen in fine quæſtionis concludit generaliter propter perceptionem decimarum, oblationũ, primitiarũ, & aliarum rerũ, de quibus ibi, non dici eccleſiã habere curam, & ſic patet R*omanum d. conſ.* 356. *num.* 4. non bene reſpondère *ad not. per Hoſt. in d. c. quia nonnulli.* Præterea enumerata per Romanum quibus probatis, inquit colligi eccleſiam parochialem, atq. curatam, non ſunt ea, quæ neceſſario requiruntur pro conſtituenda eccleſia parochiali curata, ſed ſunt ea, in quibus ius parochiale conſiſtit, inter quæ duo, longa eſt differentia, nam actus baptizandi, & ſepeliendi, item perceptio decimarum, oblationum, & primitiarum, vt ſupra dictum eſt, non denotant curam, & tamen ſunt iura parochialia. Quod autem enumerata per Rom. ſint iura parochialia, ex eo oſtẽditur, quod R*om. allegat* Io. *Andr. in rubr. de paroch. vbi poſt* Inno. *& Hoſt.* Inquit ius parochiale conſiſtere in quibuſdam ibi enumeratis, quæ ſunt illa eadem. qui recenſet R*om. d. conſ.* 356. *numero* 3. & idem voluerunt C*ard.* Butr. *Abb. et alij in d. rubr. de paroch. Hoſt. Goffred. in eorum ſum. tit. de paroch. poſt princ. et ſum. Angel. et ſum. Tibien. in verbo, parochia.* Quarto non obſtat, quod deducta pro parte Io. Baptiſtę demonſtrant eccleſiam, de qua agitur, eſſe parochialem, non autem parochialem curatam. quia reſpondetur, omnem parochialem eccleſiam dici curatam, licèt non omne beneficium curatum dicatur eccleſia parochialis, vt per I*o.* A*nd.* & alios in *c. ſuper eo. de præb. in* 6. Rebuff. *ſup. cõc. tit. de collat.* §. *ſtatuimus. il* 2. *in verb. parochiales, et in form. mand. apoſt. in verb. paroch. eccleſ. fol.* 164. & eccleſia parochialis eo ipſo, quòd eſt parochialis, dicitur curata; vt tradit *Vital. in clem.* 1. *num.* 1. *de off. vic.* & probatur, quia parochialis dicitur à parochia, quæ nil aliud eſt, quã partitio curæ, vt ſupradictum eſt; ergo qualitas parochialis neceſſariò implicat curam. & hinc eſt, quòd in iure Canonico, & in *Concil. Trident.*

paſſim

paſſim ſit mentio ſimpliciter de eccleſijs parochialibus abſque expreſſione qualitatis curæ. Quinto, & vltimo non obſtat, quòd ad hoc, vt eccleſia cẽſeatur parochialis, requiritur auctoritas Superioris conſtituentis eam parochialem. *cap. nullus omnino. 16. quæſt. 7. c. ſicut. de exceſſib. prælat.* Io. *And.* Imol. *Butr.* & alij. in *c. quia nonnulli. de cler. non reſid. Alex. conſ. 74. nu. 2. lib. 4. Rebuff. ſuper concord. tit. de collat. §. ſtatuimus. il 2. in ver. parochialis eccleſia, circa med.* quia auctoritas Superioris in caſu iſto ex curſu temporis præſumitur interueniſſe, vt latè per *Gabriel.* poſt alios, *lib. 1. de præſumpt. concluſ. 1. num. 9.* ex quib.

23 Primo infertur, quod non deſinit eſſe eccleſia parochialis, ſi non habeat fontem baptiſmalem. *Card. in clem. 1. de baptiſmo. nu. 7. & 16.* Imola *num. 6. &* Ancharan. *in 2. not. &* Boniſat. *de vitalinis num. 66. & 67.* Dec. *in d. c. ad aures nu. 6. in fine.*

24 Secundo infertur, quòd idem eſt dicendum ſi in ea nõ ſint ſepulturæ, quia quælibet eccleſia, quæ non ſit parochialis poteſt habere ex conſuetudine, vel ex Epiſcopi conceſſione cęmeterium, & ius in ea ſepeliendi. *Federic. conſ. 135. nu. 2. Hoſt. Io. And. Card. & Butrius in c. nonnulli. de cler. non reſidentib. Maſcard. de probat. concluſ. 469. nu. 10.*

25 Tertio infertur, quòd non ſequitur, hæc eccleſia non percipit decimas, neque primitias, vel in illa diebus feſtiuis Chriſtifideles non audiunt miſſam, vel alia Sacramenta (excepto ſacramento Pœnitentiæ) non percipiunt, ergo non eſt parochialis. neque è contra, hæc eccleſia habet prædicta iura, ergo eſt parochialis, quia quamuis hæc ſint iura, & quædam ſigna eccleſiæ parochialis, ac non læuem præſumptionem inducant, vt ait Roman. *conſil. 356. nu. 3. & 4. Maſcard. de probat. concluſ. 589. nu. 6.* non tamen ex illis infertur neceſſariò, quòd ſit parochialis, cum ex aliquo accidenti eſſe poſſint. *Butrius in d. cap. quia nonnulli. nu. 10.*

76 Quarto infertur, quòd poteſtas fori contentioſi, ſeu iudicialis, ideſt quod quis habeat iuriſdictionem in ſpiritualibus in foro tantum exteriori non facit ſtrictè, & propriè beneficium curatum. vt per Innoc. *in c. dudum. il 2. nu. 11. & ibi Abb. nu. 8. de elect. Dec. in d. cap. ad aures. nu. 6.* Panuinus *de viſitatione. par. 1. q. 2. nu. 28. & 48.* nam cura animarum

27 dupliciter conſideratur, largè & impropriè, ſtrictè & propriè ſecundum Innoc. *in c. non ſatis. nu. 2. Butr. nu. 8. &* Abb. *nu. 2. de offic.* Archidiac. lar-

28 gè enim, & impropriè cura dicitur etiam poteſtas fori contentioſi, ſeu iudicialis, quæ verſatur circa exercitium iuriſdictionis ſpiritualis, prout eſt, ſuſpendere, excommunicare, abſoluere, viſitare, & alia huiuſmodi ſpectantia ad morum conectionem. *cap. dudum eccleſia. de electione.* & talem curam poſſunt habere Archidiaconi, Decani, & alij inferiores Prælati. *cap. 1. de off.* Archid. *Doctores in c. cum contingat. de for. comp. Maſcard. concl. 469. nu. 2.* ſtrictè ve-

29 ro & propriè cura dicitur poteſtas ſoluendi, & ligandi in foro pœnitentiali. *Dec. in d. c. ad aures. num. 17. Mandoſius conſ. 20. nu. 6.* & fuit reſolutum in *Conchen.* Archipresbyteratus. 28. Ianuarij. 1594. *coram* D. *Pegna.*

30 Quinto infertur, quòd in Dięceſi, in qua nullus adeſt rector, ſed adſunt plures beneficiati in qualibet eccleſia, & Epiſcopus ſolet committere alicui ex illis exercitium curæ animarum, quòd tunc nullum beneficium adeſt curatum, ſed ſolus Epiſcopus eſt rector omnium parochialium totius dięceſis, & penes illum ſolum reſidet cura animarũ. vt fuit reſolutum in *Calaguritana iuriſprouidendi, de menſe Maij.* 1591. *coram Card. Seraphino. &* Rot. *deciſ. 17. par. 1. nu. 1. & 3. diuerſ.* & tales clerici,

quibus

quibus Epiſcopus demandat exercitium curæ non ſunt rectores, ſed potius coadiutores ad participationem oneris Epiſcopi. *cap. vlt. de off. archipresbyt. Abb. in cap. apoſtolicæ. in princ. de donat.* nullo enim apparente rectore, Epiſcopus eſt curatus totius diœceſis. *cap. nullus de parochijs.* & tota diœceſis eſt ſub eius cura. *gloſſ. in c. in capite. diſt. 50.*

31 Sexto infertur, quòd quando ecclesia collegiata habet curã animarum, talis cura non ſpectat ad ſingulos Canonicos illius, ſed ad Collegium, ſeu Capitulum repræſentans vnicam perſonam rectoris. *Oldrad. d. conſ. 67. nu. 1. in fine. Mandoſ. d conſ. 20. nu. 9. Put. dec. 290. lib. 1.* & totum Capitulum mandat exercitium curæ alicui vicario ad hoc approbato.

32 Septimo infertur, quòd quando cura non reſidet penes aliquem particularem rectorem, ſed penes Epiſcopum, tunc beneficiati ipſarum ecclesiarum non habent intentionẽ fundatam de iure communi, in iure percipiendi decimas debitas eidem eccleſiæ, ſed ſolus Epiſcopus, qui verè eſt rector, & ad rectorem ſpectant de iure. *cap. cum contingat.* & ibi *gloſſ. 2.* & *Doct. & cap. cum in tua. de decimis. Doct. in cap. de quarta. de præſcript. Put. deciſ. 371. nu. 2. lib. 1.* ſicut etiam Epiſcopus habet

33 fundatam intentionem ſuper recipiendis decimis, quando non ſunt diuiſæ parochiæ ſuæ diœceſis. *cap. fin. vbi gloſſ. fin. de parochijs.*

34 Et quando in Ciuitate ſola ecclesia maior eſt parochialis, & ſuſtinet onera parochialia, tunc dicitur ciuitas habere vnicam parochiam, & per conſequens ad eam pertinent decimæ. *Capicius deciſ. 23. num. 5.* quando autem ſunt diſtinctæ parochiæ, & in qualibet adeſt proprius rec-

35 ctor, tunc Epiſcopus eſt rector ecclesiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes rectores ſuæ diœceſis, & iſti rectores habent fundatam intentionem de iure in perceptione decimarum. *Bonifac. de Vitalin. in clem. 1. nu. 112. de decimis.* & tunc Epi-

36 ſcopus habet fundatam intentionem in omnibus parochijs ſuæ diœceſis circa ſolam quartam partem decimarum. ita *tex. in cap. conquerente. de off. ord.* vbi *Hoſt. nu. 15. Io. Andr. nu. 4. Cardin. not. 11. Butrius. nu. 44. Imola nu. 8. & 27. Abb. nu. 2. & 60.* idem *Abb. in d. cap. de quarta. nu. 2.* & quoad decimas vide *Monetam in ſuo tract. de decimis.*

37 Octauo infertur, quòd non dicitur curatum beneficium, nec tamquam tale regulatur, quod non eſt actu curatum, ſed habitu. *Abb. in cap. de multa. nu. 24. de præb. Syluester in ſumma verbo, beneficium. 4. quæſt. 4. verſ. 2.*

38 Nono infertur, quòd in dubio beneficium non præſumitur curatum, ſed quòd ſit ſimplex, & qui dicit beneficium eſſe curatum habet onus probandi eſſe tale. *Bellamera deciſ. 676. Stapbil. vbi ſup. §. vt ſciri poſſit. Rebuff. in praxi. tit. quotuplex ſit beneficium ſeculare. nu. 11. Rot. d. dec. 17. diuerſ. p. 1.*

39 Decimo infertur, quòd eo ipſo, quòd eccleſia eſt parochialis, erit cõſequenter beneficium curatum, non è contra, quia poteſt eſſe beneficium curatum abſque eo, quòd ſit eccleſia parochialis, vt ſi ex commoditate in villa homines accedant ad aliquam nouam eccleſiam. *Io. And.* & alij *in cap. ſuper eo. de præb. lib. 6.* & ideo

40 melius eſt exprimere, quod ſit ecclesia parochialis, quàm quòd ſit beneficium curatum. *Hoieda vbi ſup. par. 1. cap. 13. nu. 2. Rot. deciſ. 52. nu. 37. & 38. par. 1. diuerſ.*

41 Vndecimo infertur, quòd non dicitur beneficium curatum, quando non habet curam perpetuam, ſed ad certum tempus. *Io. Andr. in cap. de liberatione. nu. 1. de off. leg. lib. 6. Abb. in d. c. de multa. n. 23. Hoieda d. c. 13. num. 52.*

42 Duodecimo infertur, quòd tantum

tum de facto, & non de iure habet eſſentialia requiſita ad tale beneficium curatum, vt ſi rector exerceret curam de facto, & vſurparet iuriſdictionem, vt poſt *Doct. in d.cap. de multa.* tenet *Capra in reg.* 90.*nu.*8. tamen tunc non dicitur beneficium curatum.

43 Decimotertio infertur, ad *Conc. Trid.ſeſſ.*24.*de ref.cap.*13.vbi decernitur quòd parochiales eccleſiæ nō vniantur, quòd decretum iſtud locū habet, quando verè eſt eccleſia parochialis, & habet certos fines. *Gonzal.d.gloſſ.*6.*nu.*76.

44 Decimoquarto infertur, quòd Prioratus per Vicarium perpetuum ſolitus deſeruiri non dicetur beneficium curatum. *Probus in additionib. ad Monachum in cap. ſuper eo. num.* 17. *de præb. lib.* 6. cum actualis cura transferatur in vicarium perpetuum.

45 Decimoquinto infertur, quòd rector in ſua propria eccleſia parochiali dicitur prælatus. *d. cap. in apibus,* 7.*q.*1. *Abb. in c. decernimus, nu.* 16. & ibi *Dec. nu.*34.*de iudic.* & tantam habet poteſtatem, quantam habet Prælatus cum Capitulo in eccleſia Collegiata. *Abb.in cap.*1. *nu.*28. *de dol. & contum.* inde rector in propria eccleſia debet præcedere omnes aliàs maiores in dicendis Miſſis ſolemnibus, & alijs præeminentijs cōcernentibus ipſius rectoris officium. *Caſſaneus in catalogo gloriæ mundi, par.*4. *conſid.* 81. nam maior debet cedere minori, dum eſt in domo minoris. *Lucas de penna, & Io.de platea in l.nihil. C.de palat.lib.*12. & rectores in proprijs eccleſijs funguntur vices Apoſtolorum. *Rom.in conſ. vlt. ſeu ſermone incip. Vos eſtis ſal terræ.nu.*11. cura enim animarum eſt eſt tanto præcioſior, quanto eſt periculoſior. *Boniſ. de Vitalin.in clem.*1. *nu.*30. *de præb.*

46 (see above)

47 Decimoſexto infertur, quod eſt vtile, & neceſſarium cognoſcere, vtrum beneficium ſit curatum, vel non, quia ſi eſt curatum quamuis ſit reſeruatum, tamen licèt vacet in menſibus apoſtolicis, debet prouideri per concurſum, ita quòd Ordinarius proponet edicta, & coram illo fiet examen, & magis idoneo approbato eccleſia conferenda eſt. *Cōc. Trid. ſeſſ.*24. *de ref.cap.*18. *& conſt. Pij V. incip. In conferendis.*1566. de quo concurſu ad eccleſias parochiales latè *Gonzal.vbi ſup.d.gloſſ.*6.*à n.* 111. *ad num.* 242. vbi ponit caſus duodecim, in quibus ceſſat dictus concurſus. & de hac re latiſſimè *Maſſobr.in d. praxi habendi conc. ad vacantes parochiales eccleſ.per totam.* & infra etiam latius de hac materia

48 videbimus. & ad conſtituendam parochiam quod decem perſonæ ſufficiant probat *Ricc. vbi ſup. d. deciſ.* 739. *in fine.*

Illud tamen verum eſt, quòd ſi ædificetur Capella, ſeu Altare in eccleſia parochiali, & dotetur, tunc ipſa eccleſia ratione fundi erit patrona cum ædificante, & dotante. *Abb. in c.*3.*nu.*14. *de eccleſ. ædifican.* quamuis contrarium hodie ex generali conſuetudine ſeruetur, ideſt,

49 quod eccleſia ratione fundi nullum acquirit iuſpatronatus, ſed totum iuſpatr. eſt conſtruentis, & dotantis, vt dixi ſup. *lib.*1. *cap.*2. *nu.*59. & dicit *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.*10.*num.*8. *& ſeqq.*

50 Sed ſi Prælatus, vel Rector alicuius eccleſiæ aliam eccleſiam, ſiue capellam ædificauit de reditibus, vel bonis eccleſiæ, tunc eccleſia, cuius conſtruens erat rector, erit patrona. *cap. Apoſtolicos.in fine.* & ibi *Archid.*

51 12.*q.*2. omnia enim acquiſita per Prælatum præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ. *cap.*1. *de peculio clericorum.* ſed ſi credi poſſit, quod ex patrimonio rectoris partim ſit fundata, tunc fiet diuiſio iuriſpatronatus inter eccleſiam, & hæredes rectoris pro rata, vt per *Abb.in cap.*3. *nu.*3. *de pecul. cleric.* Eàdem ratione

52 vaſallus conſtruens eccleſiam ex facul-

cultatibus feudi non tranſitorii ad ſuos hæredes, non acquirit iuſpatr. de quibus videas *Felin. in cap. cum venerabilis. nu.*33. *& ſeqq. de exceptionib.* vel dicas iuxta tradita per *Lambert. vbi ſup.lib.*1.*par.*1.*quæſt.*8. *princ.art.*8.*nu.*6.

52 Item conſtituti in alterius poteſtate, vt filijſfamilias, ſerui, monachi, & regulares profeſſi in aliqua religione approbata ſi fundent, conſtruent, & dotent eccleſias, ſeu capellas non acquirunt iuſpatronatus, quia iſti non habent liberam rerum adminiſtrationem. *l. placet.ff.de acquir.hæredit. Authen.ingreſſi.*C.*de ſacroſ. eccleſ.* niſi filiusfamilias haberet peculium caſtrenſe, vel quaſi, in quo habetur tamquam paterfamilias, & de eo poteſt diſponere ad libitum. §.1.*Inſtitut. qui teſtam.fac.poſſ.* tunc enim acquireret iuſpat. ſed regulariter quicquid acquirit filius acquirit patri, ſeruus domino, monachus monaſterio.

54 Meretrix autem poteſt ædificare, & dotare eccleſiam ex malè queſitis ex meretricio, & iuſpatronatus acquirit, ſed durante meretricio tamquam infamis, & excommunicata carebit illius exercitio, quia non poterit præſentare, prout dicitur de alijs criminoſis. *Lambert. vbi ſupra. artic.* 10. & dixi in cap. præcedenti.

55 Et ſic eccleſia fundari, & dotari poteſt de malè queſitis, quorum dominium abſque obligatione reſtitutionis tranſlatum eſt in accipientē, ſed de malè queſitis, & reſtitutioni obnoxijs minimè, neque etiam de fructibus queſitis ex ijſdem rebus. *gloſſ. in cap. non eſt putanda. in verbo, ex illicitis rebus.* 1. *quæſt.* 1. & *gloſs. ſumma.*14.*q.*5.ſi autem eccle-

56 ſia fuerit conſtructa, & dotata ex malè queſitis obnoxijs reſtitutioni, non per hoc debet deſtrui *gloſs. in d. c. non eſt putanda.* Sed Epiſcopus, qui illam conſecrauit tenetur reſtituere dominis æſtimationem bonorum in eccleſiam tranſlatorum. *c.comperimus.*14.*q.*6.*c.aurum.* 12.*q.* 2. & ibi *gloſs. & Archidiac.* quod procedit, ſi non poſſit haberi recurſus ex alio capite ad conſtruentem, & dotantem, vt det bona non ſubiecta reſtitutioni, quo caſu acquirit iuſpatronatus eccleſia illa, cui facta eſt iniuria, ſicuti in ſimili prætium iuriſpatronatus venditi applicatur illi eccleſiæ, cui facta eſt iniuria. ad notata *in cap. de iure. & in cap. quia clerici.* & ibi *gloſs. vltima de iurepatronat.*

SVMMARIVM.

1 *Fundantes, conſtruentes, & dotantes eccleſiam poſſunt ſibi aliquid reſeruare, vel conditionem apponere cum conſenſu Ordinarij.*

2 *Eccleſia fundari poteſt cum reſeruatione alicuius rei temporalis, dummodo ius Epiſcopi non minuatur.*

3 *Inſtitutio in beneficijs hodie Epiſcopis, non inferioribus reſeruanda eſt.*

4 *Beneficium ſi ex fundatione conſanguineis ſit conferendum, id ſeruari debet.*

5 *Diſpoſitio generalis ad habilia reſtringitur,*

6 *Conditio non poteſt imponi poſt factam fundationem.*

7 *Fundator in limine fundationis poteſt multa facere.*

8 *Pacta in limine fundationis appoſita ſeruanda ſunt.*

9 *Pœna appoſita in caſu, quo contrafiat reſeruationi in fundatione appoſitæ, ſeruari debet.*

10 *Patronus vtrum aliquando poſt fundationem poſſit conditiones apponere.*

Digitized by Google

Fundantes, conſtruentes, & dotantes Eccleſias, ſeu Capellas an' poſsint ſibi aliquid reſeruare, & in limine fundationis conditionem apponere.

CAPVT OCTAVVM.

1 FORMA fundationis, & dotationis beneficiorum ſemper eſt attendenda, cum poſſint fundantes, conſtruentes, & dotantes eccleſias, vel capellas in limine fundationis, conſtructionis, & dotationis, ſibi reſeruare aliquid pecunię, vel ſeruitij, vel aliquam conditionem apponere, ſeu pacta, dummodo ſint rationi, & iuri communi conſona, & non diſponant de ſpiritualibus, & ſi contra fiant, ſemper fiant cum conſenſu, & auctoritate Diœceſani ad *cap cum dilectus. vbi glo. in verbo, cōſtitutum, de conſuetud. & cap. nobis. de iurepatr. vbi gloſſ. in verbo, niſi aliter. cap. verum. de con. dit. appoſit.* Rota Rom. *deciſ. 4. de teſtament. in antiquis. et declarat* Cardin. *in clem. quia contingit. num. 5. de relig. domib. Zecchius de beneficijs, et penſionibus. cap. 12. num. 3. verſ. an vero fundantes. Garc. de beneficijs. parte 7. cap. 15. num. 3. Gonzal. in commen. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. numero 42. et ſequentib.* Riccius *in praxi rer. for. eccleſ. deciſ. 163. Lambert. lib. 1. par. 1. quaeſt. 9. princ. art. 1. nu. 2. et Conc.* Trid. *ſeſſ. 25. de ref. cap. 8. dictas cōditiones ſeruari vult.* Aug. *Barboſa de off. et pot. Epiſc. par. 1. tit. 2. gloſſ. 17. num. 30. et par. 3. allegat. 60. num. 77. Laderchius conſil. 116. Franciſc. Marcus. deciſ. 473. et 493.*
2 & fundari poteſt cum reſeruatione alicuius rei temporalis. *Abb. in cap. 1. num. 2. in cap. grauis. num. 1. et in cap. quamquam. de cenſibus.* non poteſt tamen apponi conditio, qua ius Epiſcopi minuatur, poteſt tamen cum Epiſcopi conſenſu conditio apponi, quòd inſtitutio in beneficij ſpectet ad inferiorem, puta ad Capitulum, Decanum, vel alium. R*occh. de Curte, de iurep. verbo, pro eo, quod de diaeceſani conſenſu. num. 25.* L*ambert. ubi ſupr. num. 55. et 96. Riccius vbi*
3 *ſup. hodie autem ex Concil.* T*rid. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 12.* nullus poteſt impetrare, aut obtinere iuſpatronatus niſi eccleſiam, beneficium aut Capellam de nouo fundauerit, & conſtruxerit, ſeu iam erectam ſine ſufficienti dote de ſuis bonis competẽter dotauerit, & in caſu dictæ fundationis, ſeù dotationis huiuſmodi inſtitutio Epiſcopo, & non alteri inferiori reſeruetur. De his latiſsimè, & doctiſsimè Ioan. *Petrus Moneta in tractatu de commutationib. vlt. voluntatum, cap. 10. de derogat. qualitat. in*
4 *fundat. benefic. appoſit.* & ſi in limine fũdationis ſit appoſita cõditio, quòd beneficium conferri debeat vni ex conſanguineis fundatoris, ſeruanda eſt. *Garc. vbi ſup. num. 4.* & fuit reſolutum in *Cæſaraugustana Capellania. 16. Maij. 1587. coram* Illuſtriſs. *Card. Seraphino.* quæ eſt impreſſa *dec. 774. relata à Garc. ibid. nu. 5.* aliter facta prouiſio nõ tenet. *Cardin. conſ. 48.* quod procedit data habilitate dicti cõſanguinei ad *l. vt gradatim. verſ. & ſi lege. ff. de munerib. & bonorib.* quia quælibet diſpo-
5 ſitio quantumuis generalis recipit interpretationem de habilitate. *l. 2. §. prætor. & ibi Barr. &* Iaſon *nu. 4. ff. qui ſatiſd. cogantur Azorius inſtitut. moralium p. 2. lib. 6. cap. 4. q. 25. verſ. obijciens.* & ita fuit deciſum in. *Salamantina integra portionis. 24.* Aprilis. 1582. *coram* Aldobrandino, qui fuit *Clemens VIII. Pontifex Maximus Felic. recordat. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 34. num. 60. et à num. 71.* & hæc ſupradicta procedunt, ſi in limine ipſius fundationis apponatur

tur cum prædicto conſenſu diæceſani, non autem poſt factam, & completam fundationem, cum non poſſit diæceſanus tunc ſeruitutem beneficio imponere. *Abb. in c. præterea 23. nu. 3. de iurepat. Cardin. in d. clement. quia contingit. nu.* 5. quod eſt verum, etiamſi patronus eſſet perſona eccleſiaſtica. *cap. ſignificatum. vbi Abb. nu.* 1. *de præbend.* & ſupra-
7 dicta adeo vera ſunt, vt poſſit fundator in ipſo fundationis limine decernere, vt beneficium conferatur tantum illis de ſua conſanguinitate, vt ſupradixi, vel quod tot Miſſæ celebrentur, aut quod abbreuiaretur, vel prorogaretur tempus concedi ſolitũ ad præſentandum, vel quòd poſſit præſentare in eccleſia Collegiata, & quod ſemel præſentatos, & inſtitutos mutare poſſit quoties ei, & ſuis ſucceſſoribus videbitur, & aliter vt per Lambert. *vbi ſup. d. quæſt. 9. art. 1. per totum.* & per Gonzal. *d. gloſſ. 5. nu. 42. & ſeqq.* ſimiliter pa-
8 cta in limine fundationis appoſita ſeruari debent, neque mutari debent, etiamſi fuerit pactum appoſitum, tale beneficium poſſideri poſſe abſque inſtitutione, & quòd prædeceſſor tantum eligat ſucceſſorem, neque aliud requiratur. Lambert. *vbi ſup. art. 3.* facit Cardin. Seraphin. *dec.* 774. *Moneta vbi ſup. d. cap.* 10. &
9 ſi in limine fundationis ſit facta reſeruatio cum cõſenſu Epiſcopi Diœceſani, & in caſu, quo contra fieret, eſſet impoſita pœna, talis pœna ſeruanda eſt, ſi res ſacra ad aliam rem ſacram pro pœna reuertatur. *d. cap. verum. de condit. appoſit.* & circa hæc omnino videatur doctiſſimus *Felin. in c. cum venerabilis. nu. 39. de exceptionib.* & Riccius *vbi ſup. deciſ.* 174. & quòd patronus in limine fundationis poſſit pacta, & conditiones apponere, cum conſenſu Epiſcopi fuit dictum in Toletana, *iuris nominandi.* 28. *Ianuarij.* 1583. *corã Blanchetto.* & in Lucana Decanatus. 1. *Decemb.* 1581. *coram Sanctiſſ. Clem. viij.* vt in *dec. 695. nu. 3. p. 1. diuerſ.* vnde poteſt apponere conditionem, quòd poſſit præſentari habens aliud beneficium ſub eodem tecto. vt in *Ceſaraugustana Capellaniæ.* 16. *Maij.* 1587. *coram* Card. *Seraph. &* 11. *Martij* 1588. *coram* Bubalo. tamen ex interuallo patronus non poteſt nouam legem, vel conditionem beneficio apponere. *gloſſ. in d. c. cum dilectus.* & ibi *Abb.* & fuit dictum in *Toletana Capellaniæ.* 15. *Decemb.* 1591. *coram Card. Pamphilio.* etiamſi concurrat Epiſcopi conſenſus, quando conditio eſt contra iuris diſpoſitionem. ſecundum *gloſſ. &* Abb. *in d. cap. cum dilectus.* & vide in Vlixbonen. *prioratus.* 28. *Octob. &* 14. *Decemb.* 1601. *coram Card. Seraphino.* vnde, quòd beneficiũ detur vni de gremio, quia non eſt conditio contra ius. *c. nullus. diſt.* 61. poteſt apponi ex interuallo cum Epiſcopi conſenſu. *gloſſ. & Doct. in d. c. cum dilectus.* & fuit dictum in d. Vlixbonen. conditiones autem appoſitæ in fundatione ſunt ſeruandæ. *cap. decernimus.* 16. *q.* 7. *c. illud. vbi gloſſ. & Doct. de iurep.* nec poſſunt alterari per hæredem fundatoris. *Card. conſ.* 48. & fuit dictum in *Rauennaten. iuriſpat.* 23. *Iunij.* 1589. *coram Penia.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus quibus modis acquiratur.*

2 *Ius præſentandi aliquando non patrono competit.*

3 *Iuſpatronatus ex priuilegio, & præſcriptione acquiritur, quòd hodie non habet locum.*

4 *Laici aliquando habent facultatem eligendi, & conferendi.*

5 *Iuſpatronatus acquiritur etiam in eccleſiis Cathedralibus.*

6 *Patronus ex priuilegio an reputetur eccleſiaſticus.*

7 *Epiſcopus non poteſt aliquem patronum facere ex priuilegio.*

8 *Iuſpatronat. competit laicis ex gratia.*

9 *Iuſpatronatus à Papa dumtaxat extendi poteſt ad alium.*

10 *Eccleſia libera non poteſt à laicis præſcribi, & effici patronata.*

11 *Eccleſia fit patronata per tempus immemorabile.*

12 *Eccleſia, quæ ab initio fuit libera, numquam ex curſu cuiuſuis temporis fit patronata.*

13 *Priuilegium Papæ poteſt allegari, quādo ex curſu temporis eccleſia patronata dicitur.*

14 *Præſcribit iuſpatronatus qui præſcribit vniuerſitatem bonorum, in qua ſit iuſpatronatus.*

15 *Eccleſia poteſt aliam præſcribere ſpatio 40. annorum.*

16. *Populus & ſi non poſſit eccleſiam liberam præſcribere, poteſt tamen aliquod ius acquirere.*

17 *Iuſpatronatus non acquirit populus, ſi ad eius preces Epiſcopus rectorem eccleſiæ fecerit.*

18 *Rector eccleſiæ debet præfici gratus populo.*

19 *Epiſcopus debet rectorem parochianis conſtituere gratum.*

20 *Princeps poteſt recuſare Epiſcopum ſibi ſuſpectum.*

21 *Epiſcopus ſi exoſus ſit populo, poteſt induci ad renunciandum.*

22 *Epiſcopi ſæpe eliguntur confidentes Principi loci.*

23 *Capellanus præſentatus à patrono ad regimen eccleſiæ monialium poteſt reÿci per monialium oppoſitionem.*

24 *Ius præſentandi habens non dicitur per hoc habere iuſpatronatus.*

25 *Ordinarius circumſpectus ſit quando parochiani præſentant.*

26 *Laicus præſcribit iuſpatronatus quoad illius pertinentiam, non quoad illius exiſtentiam.*

Quando Iuſpatronatus, ſeu Ius præſentandi competat ei, qui non eſt patronus, etiamſi non fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit.

CAPVT NONVM.

1 HACTENVS viſum eſt, Iuſpatronatus cauſari, & acquiri ex fundatione, conſtructione, & dotatione, & ita ex tribus cauſis ſupradictis, & alij addunt interdum acquiri ex ditatione, reparatione, ſeu reædificatione, ſeu redotatione, de quibus dixi hoc eodem lib. 2. cap. 5. & quando ex
2 reædificatione acquiratur iuſpatronatus. vide *Card. Seraph. deciſ.* 555. & 907. quæ cauſæ ſub alijs ſupra dictis comprehenduntur. Competit nihilominus aliquo caſu interdum ius præſentandi illi, qui nunquam fuit, nec nunc eſt patronus. vt per *Stephanum Gratianum diſceptat. forenſium. cap.* 177. *nu.* 7. veluti quando ex conceſſione temporalium alicuius eccleſiæ facta religioſis perſonis, in tales perſonas transfertur ius præſentandi ad dictam eccleſiam. *Abb. in cap. de monachis. num.* 1. 2. & 3. *de præbend.* quæ præſentatio eo caſu non competit ratione iuriſpatronatus, ſed ratione alterius iuris, quod habet monaſterium in eccleſia ſubiecta.

3 Bene verum eſt, quod iuſpatronatus aliquando competit ex priuilegio Apoſtolico, & Summi Pontificis. *Abb. conſ.* 28. *par.* 2. *Card. Seraphin. deciſ.* 1395. quod iuſpatronatus cōpetens ex priuilegio fuit ſublatum à *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9. & dixi ſup. in cap. 5. hoc lib. 2. con-
4 ceditur etiam plus laicis aliquando, ſcilicet, facultas eligendi, & conferendi. *c. in ſynodo. vbi gloſſ. in verbo, ac per hoc.* & *c. Adrianus. diſt.* 63.

Docto-

*Doctores in c.cum bertoldus.de re iud. Card.in clement.plures.nu.5. in fine. de iurepat.*faciunt adducta per *Felin. in cap.1.nu.24. & ſeqq. de conſtitut.*
5 quod iuſpatronatus etiam in eccle-
ſijs Cathedralibus competere poteſt
ex Papæ priuilegio. *Præpoſitus in c. hortamur.col.1.diſt.71.* an autem ta-
lis patronus ex priuilegio reputetur
6 laicus, aut eccleſiaſticus videas
Abb. in d. conſ.28. & Card. in clem. per literas.nu.4. de præb. Epiſcopus
7 autem non poteſt eccleſiam liberam
efficere patronatam, & ſic non po-
teſt aliquem efficere patronum ex
priuilegio etiam cum conſenſu Ca-
pituli. *Abb. in conſ.106.nu.4.par.2. & d.conſ.28.* Etenim iuſpatronatus
competit ex gratia ipſis laicis, vt in-
8 uitentur ad benefaciendum eccleſijs
ex dictis tribus cauſis in iure expreſ-
ſis, ſcilicet, fundatione, conſtructio-
ne, & dotatione. *cap.3. & cap.nobis. de iurepat. c.piæ mentis.16. q.7.* ſi
9 hoc eis competit ex gratia, ergo nō
poteſt extendi niſi à Papa, qui eſt
legiſlator, ſecus ſi eccleſia eſſet in-
dotata, tunc enim dans dotem com-
petentem cum conſenſu Epiſcopi
acquirit iuſpatronatus. *Abb. d.c.3.*
10 *nu.9.* ſed eccleſia libera fundata,
conſtructa, & dotata, & quæ ſemper
libera fuit, & permanſit, non poteſt
per laicos aliquos, ſeu clericos, vel
parochianos illius præſcribi in eadē
iuſpatronatus adeo, vt non ſit am-
plius libera. ita *Archid. in d. c. hortamur. diſt.71. Abb. in c. querelam. nu.9. de electione. Felin.in c.cauſam. nu.7. de præſcriptionib.* ſed ſi cum
11 præſcriptione allegaretur, & con-
curreret tempus, cuius initij me-
moria non extat, tunc quia ex tali,
& tanto tempore præſumitur titulus
iuriſpatronatus, eccleſia non dicere-
tur libera, ſed verè patronata. ita
procedit opinio Io. *Andr. in c. quod alicui.de reg.iur.lib.6.* ita *Felin.in d. cap.cauſam.* vide *Cardin. Thuſcum practic. concluſ.iuris.lit.*I.*concl.*604.
12 quod nunquam procederet, nec lo-
cum haberet, ſi expreſſè per authen-
tica documenta conſtaret, eccleſiam
ab initio fuiſſe liberam, tunc enim
ex curſu cuiuſuis temporis non po-
teſt in ea acquiri iuſpatronatus.
Card. in d. clem. plures.nu.5.in fine.
13 *de iurepat.* poteſt tamen in tali caſu
allegari priuilegium Papæ, cuius pri-
uilegij vigore dicatur, & aſſeratur
facta ſemper in caſu vacationis quę-
libet præſentatio, quæ concluſio de
præſcriptione ſupradicta poteſt am-
pliari, & reſtringi, prout per *Lambert.d.quæſt.30.art.5.nu.47.vbi ſup.*
14 Inſuper præſcribens vniuerſitatem
bonorum præſcribit etiam iuſpatro-
natus, & ius præſentandi ad eccle-
ſiam patronatam exiſtentem in ea-
dem vniuerſitate. *Felin. in d. c.cauſam.nu.8. de præſcription.* qui teſta-
tur hanc eſſe magis communem. ve-
15 rum eccleſia poteſt præſcribere aliā
eccleſiam etiam liberam ſpatio qua-
draginta annorum & ſtante bona fi-
de. *cap. cura.* vbi *Abb.* & alij. *de iurepatronat.*
16 Quamuis autem populus non poſ-
ſit præſcribere iuſpatronatus in ec-
cleſia libera, poteſt tamen populo
competere ex vi præſcriptionis quę-
dam præſentatio per viam ſimplicis
petitionis, veluti quando populus
præces porrigit Epiſcopo, & Ordi-
nario loci, vt inſtituat in Eccleſia
vacante talem, puta Rainutium re-
ctorem populo carum, & gratum.
ad text. in cap. quod Dei timorem. de ſtatu monachorum. c.1. diſt.23. c.1. diſt.61.c.de petro.diſt.47.c.1.diſt.24. & Archid. in d. c. hortamur. diſt.71. Decius in conſ.117.129.& 134. quo
17 caſu quamuis Epiſcopus ſolitus fue-
rit prouidere eccleſiæ de rectore ad
præces, ſupplicationes, & ſatisfa-
ctiones populi, & parochianorum
eiuſdem eccleſię ex mera ipſius Epi-
ſcopi gratitudine, & liberalitate, at-
tamen non ex hoc competit dictis
parochianis aliquod iuſpatronatus,

ſed duntaxat eſt quædam honoran-
tia nominandi ſibi rectorem bene-
uolum, & gratum, quæ nullum tri-
buit ius dictis parochianis. ita con-
ſuluit *Geminian. conſil.* 45. *num.* 8.
& Dec. d. conſil. 129. *num.* 2. *verſi-
culo, tertio reſponderi poteſt. Ferre-
tus conſ.* 33. *num.* 4. *& conſil.* 212.
18 *num.* 4. etenim ſemper quantum
fieri poteſt eſt animaduertendum,
quòd nouus rector, qui prouiden-
dus eſt, ſit perſona grata eccleſiæ,
cui præficitur, & parochianis illius.
d. cap. quod Dei *timorem.* vbi notat
Abb. num. 1. *& Anton. de Butrio
num.* 2. *de ſtatu monach. Philippus
Probus in cap. cum in illis. nu.* 34. *de
præbend. lib.* 6. ac propterea collator
19 curare debet, quantum poſſit ſine
ſui ipſius præiudicio ponere recto-
rem ad populi, ſeu parochianorum
beneplacitum, & voluntatem, data
tamen in omnibus idoneitate & ha-
bilitate in perſona à populo nomi-
nata. *cap. nullus. diſt.* 61. *Io. Selua
in tract. de beneficijs. part.* 2. *quæſt.
vltima. num.* 35. *&* 36. *Gonzal. in
comment. ad regulam octauam Can-
cell. gloſſ.* 4. *num.* 164. *&* 165.
20 Hinc Epiſcopus debet eſſe ami-
cus, non inimicus Principis, ne for-
tè reuelet aduerſarijs, & inimicis ſe-
creta ſui Regni, ſuiq. Principatus.
Innocent. in cap. ſuper his. num. 8.
in fine. de accuſationib. Abb. in cap.
1. *num.* 9. *& in cap. cum terra. num.*
2. *& in cap. quod ſicut. num.* 7. *de
electione. Hoſtienſ. in ſumma. titu-
lo, de electione.* §. *quis poſſit eligere.
num.* 5. *verſic. ſed & electione iam
facta. Ioan. Andr. in cap. nobis. nu.*
12. *de iurepatr. Ioan. Selua vbi ſup.
num.* 65. *Palatius Rubeus in rubr. de
donationib. inter vir. & vxorem.
in præfatione.* §. *decretalis. nu.* 29.
& 30. *Gonzal. d. gloſſ.* 4. *num.* 166.
21 *&* 167. Ideoq. ſi Epiſcopus eſt exo-
ſus populo, ita vt graue immineat
ſcandalum, poteſt induci ad renun-
ciandum Epiſcopatum. *Innocent. in
cap. niſi cum pridem. num.* 4. *ver-
ſiculo, & ideo quod diximus. de re-
nunciat. Franciſcus Marcus deciſ.*
944. *nu.* 1. *vol.* 1. & benè eſt, quòd
22 qui eccleſijs præficiendi ſunt, ſint
confidentes, non inimici Principi
loci, & Ciuitatis, vbi reſidere de-
bent, vt vnanimes adiuuent fideles,
& in pace cuſtodiant. His accedit,
23 quòd ſi Patronus alicuius monaſte-
rij Monialium præſentat Capella-
num ad eccleſiam illius monaſterij,
qui Capellanus non ſit gratus, ſed
iuuenis, quòd poſſunt Moniales ſe
opponere, & impedire, ne inſtitua-
tur. vt tradit *Federicus de Senis,
conſ.* 95. *in* 4. *dubio. Lambert. de iu-
repatr. par.* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 5. *princ.
artic.* 5. *num.* 8. *Gonzal. d. gloſſ.* 4.
num. 167. vtinam tam eccleſijs pa-
rochialibus, quàm eccleſijs Monia-
lium ſemper præficerentur viri irre-
præhenſibiles, & vigilantes.

Et ideo eo in caſu prædictis pa-
rochianis nullum ius præſentandi
competit, niſi aliter legitimè do-
ceant de eorum iurepatronatus. vt
poſt *Innocent. Ioan. Andr.* & alios
tradit *Abb. in cap. querelam. nu.* 2.
ante finem. de electione. & ſecun-
dum iſta eſſe intelligendam conſue-
tudinem Mediolanenſem, vbi ad
petitionem parochianorum recto-
res ad eccleſias vacantes inſtituun-
tur. dixit *Rocchus de Curte, de iu-
repatr. verbo, competens. quæſt.* 15.
num 90. *& Lambertin. vbi ſupra
par.* 1. *lib.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 5. *num.*
22. *&* 47. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 18.
num. 90. *&* 91.

24 Nec ſequitur, competit mihi ius
præſentandi, ergo habeo iuſpatro-
natus, vt dixi ſupra. & docet *Gon-
zal. vbi ſup. gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 18.
præſertim quando reditus eccleſiæ,
& beneficiorum conſiſtunt in deci-
mis, & primitijs de iure Diuino
debitis, ex his, quæ poſt alios tra-
dit *Lambertin. vbi ſupra. dicta par.
prima. lib.* 1. *quæſt.* 5. *articulo* 21.

numero

numero 14. & libro primo, parte 1. quæſtione 10. articulo 1. numero 2. Gonzal. dicta gloſſ. 18. numero 92. & dicta gloſſ. 45. in principio. nu-
25 *mero 26. & 27.* & ordinarius debet eſſe circumſpectus, quando ad vacantem Eccleſiam præſentant parochiani, & videre quo titulo, & quo iure præſentent, quia multoties ex gratitudine fuerunt inſtituti rectores ad præces parochianorum, & poſtea viſo vltimo ſtatu de nouo admittuntur ad præſentandum, & ſic maximum infertur præiudicium ipſarum eccleſiarum libertati.

26 Adde prædictis quoad præſcriptionem Iuriſpatronatus quòd quãdo non agitur contra eccleſiam, & ſic de præſcribenda exiſtentia iuriſpatronatus, ſed agitur cõtra patronum laicum de præſcribenda pertinentia iuriſpatronatus, tunc laicus poteſt illico præſcribere. Io. *Andr. in c. quod alicui gratioſe. de reg. iur. lib.6.* Card. *in clem. plures. q. 5. de iurep. Fel. in c. quanto. num. 2. de iudic. vbi d. comm.* Couarr. *in regula poſseſſor. part. 2. quæſt. 11. art. 1.* & fuit dictum in *Auximana Iuriſpatronatus. 10. Ianuar.* 1586. *coram* Cardſ Seraph. *& in Oueten. Abbatiæ. 3. Aprilis.* 1595. *coram Penia.* & tunc quando agitur de præſcribenda pertinentia iuriſpatronatus contra patronum, non eſt neceſſaria præſcriptio immemorabilis, ſed ſufficit quadragenaria. *c. de quarta. de præſcript. Corn. conſ. 47. num. 5. libr. 3.* & fuit dictum in *Florentina iuriſpatronatus quæ eſt dec. 229. numero 1. part. 1. diuerſ. & dec. 407. num. 1. & in bracharen. parochialis 18. Febr. 1591. coram Cardin. Mantica. in Salernitana Rectoris. 20. Maij. 1591. coram Card. Pamphilio, & in Lucana iuriſpatron. 10. Maij. 1599. coram Litta.* Secus quando agitur de præſcribẽda exiſtentia iuriſpatronatus cõtra eccleſiam, quia tunc requiritur immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo. *Fed. de. Senis. conſ. 239. numero 10. Felin. in c. cauſam. numero 2. de præſcript.* & fuit dictum in *Pampilonen. iuriſpatr. 26. Martij. 1586. quæ eſt dec. 403. par. 1. diuerſ.* & in præſcribenda pertinentia iuriſpatronatus requiritur quadragenaria cum titulo puta donationis, vel legati ſaltem putatiuus. *Geminian. conſ. 103. nu. 3.* & fuit dictum in d. *Lucana iuriſpatr. 10. Maij. 1599. coram Litta*, ſed quod non requiratur tunc titulus tenet *Fed. de Senis conſ. 234. col. 2. in fine.* Dec. *conſ. 134. col. penult. Couarr. in d. regula poſſeſſor. par. 2. quæſt. 10. verſic. iterum in ſpecie. Rota dec. 229. nu. 1. par. 1. diuerſ.* in qua fuit reſolutum tunc ſufficere quadragenariam ſine titulo, aliàs requireretur immemorabilis iuxta *c. 1. cum ibi not. de præſcript. lib. 6.*

Accedit quod laicus in eccleſia conuentuali non poteſt præſcribere ius præſentandi, ſeu eligendi etiam per tempus immemorabile, ex quo laicus eſt incapax iuris eligendi. *gloſſ. in c. nobis. ver. niſi aliter. de iurepatronatus. Abb. in c. de hoc. numero 10. de ſimon. & in c. meſſana. numero 4. de elect.* & fuit dictum in *d. Oueten.* Abbatiæ. *coram Penia.* vbi dicitur, quod tàm in Congregatione Concilij, quàm in Rota fuit reſolutum ad probandum iuſpatronatus in eccleſia conuentuali non ſufficere immemorabilem, ſed requiri etiam famã priuilegij faciũt tradita, per Io. *Andr. & alios in c. 2. de de præb. & per Siluam de beneſ. p. 2. quæſt. 23.* & in iurepatronatus laicorum ad effectum præſentationis rectorum ad nutum amouibilium requiritur immemorabilis cum fama priuilegj. vt in T*oletana*, iuris nominandi. 27. *Febr.* 1584. *coram Bu-*

Bubalo. & *in Burgen. beneficij*. 16. *Octobr*. & 3. *Nouembris*. 1592. *coram Penia*. Fuit dictum in *Burgen. parochialis*. 23. *Febr*. 1587. *coram Seraph*. & *in præſcript. iuriſpatronat*. demẽdum eſt tempus, quo poſſedit prouiſus Apoſtolicus, vt fuit dictum in *Tiraſonen. iuris præſentandi*. 21. 1594. *coram* Litta, & *in Bracharen. parochialis*. 20. *Aprilis*. 1596. *coram* Penia.

LIBER

LIBER TERTIVS CONTINET IN QVIBVS ECCLES. CAPELLIS, BENEFICIIS, VEL ALIIS PIIS LOCIS CADAT IVSPATR.

SVMMARIVM.

1 Iuſpatronatus haberi poteſt in Eccleſiis, Altaribus, Capellis, piiſque locis.

2 Iuſpatronatus haberi poteſt in eccleſiis Cathedralibus ex Papæ priuilegio.

3 Papa Epiſcopos creat.

4 Patronus præſentat clericos ab beneficia eccleſiæ cathedralis.

5 Laici non poſſunt Epiſcopos eligere.

6 Epiſcopi nomen græcum eſt, & quid denotet olim.

7 Epiſcopus græcè, latinè ſpeculator, & Præſul in eccleſia.

8 Epiſcopus eſt ſummus Sacerdos.

9 Epiſcopatus eſt maior ordo, quàm ſit in eccleſia.

10 Epiſcopus dicitur Pontifex, & Antiſtes, & ſanctiſſimus.

11 Robertus Cardinalis Bellarminus S. memoriæ.

12 Epiſcopus habet baculum paſtoralem, inſignum officij paſtoralis.

13 Papa Epiſcopos vocat fratres, quaſi æqualis ſibi.

14 Epiſcopatu nulla maior dignitas in eccleſia.

15 Papa aliquando ſe Epiſcopum vocat.

16 Epiſcopus eſt perſona egregia.

17 Epiſcopus dicitur præco, ſal, lucerna, Angelus, dux, &c.

18 Apoſtoli à Domino miſſi ſunt in mundum ad prædicandum Euangelium.

19 Apoſtoli in eorũ locum elegerunt epiſcopos.

20 Epiſcopi tenent Apoſtolorum locum.

21 S. Petro à Domino ſumma poteſtas data eſt.

22 Epiſcopalis dignitas lege Diuina inſtituta fuit.

23 Diœceſum, & plebium diuiſio facta eſt ab Apoſtolis, eorumq. ſucceſſoribus.

24 Epiſcoporum electio diuerſimode facta fuit.

25 Epiſcopus eligebatur à Clero, & populo.

26 Epiſcopus poſteà eligi cepit à Clero.

27 Epiſcopum interdum Principes eligebant propria auctoritate.

28 Eccleſiæ Romanæ auctoritate aliquãdo Epiſcopi eligebantur.

29 Laicis conceſſa licẽtia eligendi Epiſcopos fuit abrogata.

30 Epiſcopi eligi ſoliti à Clero vniuerſæ diœceſis.

31 Epiſcopi à Capitulo Cathedralium, Abbates à collegio religioſorum eligi ſoliti ſunt.

32 Epiſcopi electio ad Capitulum Canonicorum ſpectat.

33 Epiſcopi electio ad Canonicos habentes vocem in Capitulo ſpectat.

34 Epiſcopi eligendi conſuetudo à Capitulo quamdiu durauerit.

35 Papa hodie ſibi reſeruat eccleſias Cathedrales, Epiſcopales, &c.

36 Epiſcopi in Germania eliguntur etiam hodie à Capitulo.

Re-

37 *Reges Galliæ, Hiſpaniæ, & alij ex conceſſione Apoſtolica Epiſcopos nominant.*
38 *Iuſpatronatus haberi poteſt in cathedralibus etiam quoad epiſcoporum electionem.*
40 *Iuripatronatus Regio derogari non cenſetur.*
41 *Epiſcopus hodie quando dicatur electus, & confirmatus.*
42 *Epiſcopus tenetur intra trimeſtre conſecrationem recipere.*
43 *Epiſcopatus vniuerſi à quibus deſcripti ſint.*
44 *Iuſpatronatus haberi poteſt à Laico in collegiata eccleſia.*
45 *Iuſpatronatus in collegiata quoad prælati præſentationem ex priuilegio Papæ haberi poteſt.*
46 *Vel ſatis eſt immemorabilis cum fama priuilegij.*
46 *Eccleſia collegiata eſt curata.*
48 *Eccleſia collegiata nuncupata cum ſit curata, præuio concurſu confertur.*
49 *Eccleſia collegiata Aquæſpartæ diœc. Tudertinæ.*
50 *Ceſia famlia nobiliſſima, & antiquiſſima.*
51 *Iuſpatronatus haberi poteſt in monaſteſterijs regularium.*
51 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Plebanatu, & in parochiali.*
53 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Capellis.*
54 *Iuſpatronatus quando haberi poſſit in capellis eccleſiarum regularium.*
55 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Altari immobili.*
56 *Iuſpatronatus haberi nequit in Altari portatili.*
57 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Baſilica.*

Iuſpatronatus haberi poteſt in Eccleſijs Cathedralibus Monaſterijs, in eccleſijs curatis. in Capella, Altari, & Baſiclia.

CAPVT PRIMVM.

HACTENVS quo modo, qualiter, quando, & à quibus perſonis acquiratur iuſpatronatus ſatis dictũ, & demonſtratum fuit. Nunc autem videndum eſt, vbi, ideſt, in quibus locis cadat, & acquiratur iuſpatronatus. & Regulariter.

1 Iuſpatronatus haberi, & acquiri poteſt in eccleſijs omnibus, Capellis, Altaribus, & omnibus pijs locis. *gloſſ. in c. piæ mentis. & c. filijs. 16. quæſt. 7. et toto tit. de iurepatr. in decretalibus ſexto, et clementinis*, & vt ipſa definitio iuriſpatronatus deſignat, quam declaraui *ſup. lib. 1. c. 2. per totum. et tradunt Cardin. et alij in cap. poſtulaſti. de iurepatronat. idem Card. in clement. ſecunda. quæſt. 11. de iurepatr. Zecchius, de benefic. & penſionibus cap. 12. num. 2. verſ. an verò iuſpatronatus.*

2 Primo iuſpatronatus haberi poteſt in eccleſijs Cathedralibus a laicis ex Papæ priuilegio dumtaxat. Præpoſitus in c. *hortamur. diſt. 71.* qui patronus ex dicto iure patronatus non poterit Epiſcopum præſentare, quia ſolus Papa Epiſcopos
3 creat, & eligit ſecundum Apoſtolicas conſtitutiones, & coram Illuſtriſſimis, & Reuerendiſſimis Dominis S.R.E. Cardinalibus in conciſtorio ſecreto præuio examine quoad doctrinam, & præuio proceſſu quoad vitam, & mores promouendi. prout latè refert *Flamin. Pariſius in tractatu, de reſignat. benefic. lib. 8. quæſt. quinta. per totam. tomo 2.* præ-
4 ſentabit nihilominus patronus eo

caſu

caſu clericos ad alia beneficia exiſtentia in dictis eccleſijs Cathedralibus. *Præpoſit. in c. imperium. diſt. 10.* & habebit alios fructus omnes iuriſpatronatus excepta dicta præſentatione Epiſcopi. *cap. venerabilem. de electione. & cap. nobis. de iurepatronat.* & ea eſt ratio, quia ius eligendi Epiſcopum non cadit in lai-
5 cum. vt decidit textus expreſſus in *c. ſacroſancta. 11. verſic. attendentes. de elect.* & contraria conſuetudo irrationabilis cenſenda eſt, cum ſit cõtra eccleſiaſticam libertatem, & in grauem eccleſiarum perniciem cederet iuxta *textum in cap. 1. de conſuetudine.* & ex hac ratione talem conſuetudinem improbarunt Pontifices, & ſacri Canones. vt habetur in *cap. cum terra. 14. in cap. quiſquis. 44. & in cap. Maſsana. 50. de electione. Balbus de praſcription. 1. par. quintæ partis. quæſt. 7. n. 17. & quæſt. 10. n. 4. Selua de benefic. par. 2. quæſt. 23. nu. 12. & 21. Bertacchinus ſiue Firmianus in tract. de* Epiſcopo. *lib. 1. par. 3. quæſt. 60. & lib. 2. par. 1. q. 31.* Prædictorum occaſione breuiter, & perfunctoriè dicamus aliquid de Epiſcopo, eiusq. electione.

6 Epiſcopi nomen græcum eſt, & apud ethnicos fuit nomẽ Magiſtratus, cuius erat officium curam habere panis, & aliarum rerum ad cibũ, & victum pertinentium. *vt in l. munerum. 2. §. irenarchæ. ff. de munerib. & honorib.* Hodie vero eſt nomen
7 in Eccleſia Catholica pertinens ad ſacros Præſules, & Antiſtites, eo quòd illorum præcipuum munus ſit gregis ſibi commiſſi mores, & vitam explorare, & inſpicere, & ideò Epiſcopus græcè dictus eſt, qui latinè dicitur Speculator. *c. cleros. §. Epiſcopus, diſtinct. 21. Hieronym. Gigas in tract. de reſidentia Epiſcoporum. cap. 1. à num. 1. Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum immunitat. lib. 3. cap. 8. Durand. in rationali* Diuinorum *lib. 2. cap. 11. à nu. 1.* Azorius *Inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 27. quæſt. 1. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 42. nu. 18. S. Ambroſ. de dignitate ſacerdotali, cap. 5. & S. Auguſt. lib. 1. de Ciuitate* Dei. *c. 4.*
8 & Epiſcopus ſummus Sacerdos vocatur. *cap. 1. §. perfunctorie. de ſacra vnct. & c. vltimo. 3. q. 1. & c. videntes. 12. q. 1.* Ioſeph. Ludouic. Peruſin. *deciſ. 74. nu. 11.* & ſummus dicitur, quia vltra eum nullus eſt ordo. *c. de his. & c. manus. de conſecrat. diſt. 5.*
9 quia Epiſcopatus eſt maior ordo, quàm ſit in Eccleſia Dei. *gloſſ. in proœm. lib. 6. decretalium. in verbo, Epiſcopus, & in cap. quia periculoſum. in verbo, de Epiſcopis. de ſent. excomm. lib. 6. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi. par. 4. conſid. 25.*
10 Epiſcopus dicitur etiam Pontifex. *c. Pontifices. 7. q. 1. Azor. vbi ſup.* itẽ vocatur Antiſtes, quia ante alios ſtat, & populo præeminet. *Durand. d. cap. 11. nu. 5.* inſuper Sanctiſſimus appellatur. *in Auth. de ſanctiſſimis Epiſcopis. coll. 9. & in clem. 1. §. nec ſuper. de pœnis.* & aliquando vocatur Legatus Chriſti. *in cap. accuſatio quoque. in fine. 2. q. 7. & in d. clem. 1.* item vocatur Paſtor, vt in *Concil. Trid. ſeſſ. 6. de reform. cap. 1. & ſeſſ. 23. de reform. cap. 1. Sotus de iuſtitia, & iure. lib. 10. quæſt. 3. art. 1. Fuſcbus de viſita. lib. 1. cap. 4. à nu. 23. & lib. 2. cap. 33. nu. 20.* Illuſtriſſ. D. Robertus Cardinalis Bellarminus Societatis Ieſu ſingulare ornamentum, & æternæ, ſanctæq. memoriæ, qui de Epiſcopo, & Paſtore multa dicit *tomo 1. de Roman. Pontif. lib. 3. cap. 15.*
12 & in ſignum officij paſtoralis datur Epiſcopo baculus paſtoralis. *c. vnico. in fine. de ſacra vnctione. Durand. vbi ſup. lib. 3. cap. 15. Guido Panzirola in theſauro variar. lect. lib. 1.*
13 *cap. 19.* fratres vocat Epiſcopus Papa, quaſi ſibi æquales. *cap. quam grauis. 6. de crimine falſi. Felin. in proœmio decretal. num. 1.* & cum nulla
14 maior dignitas ſit in eccleſia ipſo Epiſcopatu. *cap. 1. de priuileg. & cap. penult. de præbend.* Papa hoc nomi-
15 ne vocari aliquando non dedignatur

tur cum vel vrbis Romæ, vel Catholicæ Eccleſiæ ſe Epiſcopum appellat. vt habetur in *proœm. Decretalium, & Sexti, in principio.* & *Card. Baron. annal.eccleſiaſt.tomo* 8. *anno Domini.*545.*fol.*64. & 68.*Auguſt.* Barboſa *in ſuis collectan.in dicto proœm. Decretalium. nu.* 7. & *ſeqq.* dicitur Epiſcopus illuſtris.*Bart.l.omnes populi.quæſt.*4.*ff.de iuſt. & iur.* &
16 ad Epiſcopum tamquam ad egregiam perſonam mitti debet, vt in domo ſua ſi velit, teſtimonium reddat. *gloſſ. in l. ad egregias.ff.de iureiur. Azorius d.cap.*27.*quæſt.*1.*prope*
17 *finem.* Epiſcopus vocatur etiam præco. *c.ſi rector.diſt.*43. dicitur ſal, vt condiat aliorum mores ſapientiſſimis inſtitutis, & præceptis. dicitur lucerna poſita ſuper candelabrum, dicitur Angelus, quia debet prædicare verbum Dei, habet officium ducis, vt rectum iter ſubditis demōſtret, dicitur cuſtos, leo, & aliter etiam à S. Gregorio Nazianzeno, à S. Ignatio, & ab alijs Sanctis Patribus, vt optimè refert D. *Aug. Barboſa in d. tract. de officio, & poteſtate Epiſcopi. par.*1. *tit.*1. *cap.* 2. de Epiſcopi nominis ethymologia, & ſignificatione.

Quo vero ad Epiſcopi electionem.
18 Sciendum eſt, quòd Apoſtoli à Ieſu Chriſto Saluatore Noſtro miſſi ſunt in vniuerſum Orbem ad prædicandū Euangelium, & baptizandum omnes gentes, & de illis Sancta canit Eccleſia, in omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. deinde Apoſtoli au-
19 ctoritate accepta à Chriſto Domino Noſtro in eorum locum elegerunt, & crearunt Epiſcopos, & idoneos præfecerunt eccleſiarum Paſtores, qui in *c.quorum vices.diſt.*68. dicun-
20 tur tenere Apoſtolorum locum, poſtea mortuis illis Epiſcopis creatis ab Apoſtolis, totum ius eligendi, & creandi Epiſcopos ad Romanum Pontificem tanquam ad ſucceſſorē S. Petri Apoſtolorum Principis pertinuit. *c.omnes.diſt.*22. nam à Chri-
21 ſto Domino S. Petro ſumma poteſtas in totam eccleſiam data fuit. *d. c.omnes. & S. Petri ſucceſſoribus.* vt in *c.*1.*diſt.*22. Epiſcopalis enim di-
22 gnitas lege diuina inſtituta fuit diſtincta à presbyteris inferioribus, vt definit *Concil.Trid.ſeſſ.*23.*cap.*4. & *can.*6. & 7. diuiſio tamen plebium,
23 & diœceſum, & erectio, & diſtinctio beneficiorum facta fuit ab Apoſtolis, eorumq. ſucceſſoribus. *d.c.*1.*diſt.* 22. & à S. Dionyſio Papa, vt dixi
24 *lib.*1.*cap.*1. ſucceſſiuis deinde temporibus diuerſimodè Epiſcoporum electio à Papa facta fuit, & à Papa alijs ius eligendi Epiſcopos conceſſa fuit.

25 Namque primis illis temporibus totius Cleri, & populi auctoritate Epiſcoporum electiones fiebant. vt in *c.vlt.diſt.*79.*c.noſſe.c.cleri.& cap. vota.cum ſeqq.diſt.*63.*& eſt in c.vlt. §.ſed nec. diſt.*51. *& c. cum longè.d. diſt.* 63. hanc rem latè pertractat *Franciſcus Burſat.conſ.*126. *à num.*8. *Azorius vbi ſup. par.*2.*lib.*3.*cap.*17.
26 *quæſt.*3. deinde autem conſtitutum fuit, vt Clerus Epiſcopum eligeret, populus verò conſentiret. *d.c.noſſe. & d. cap. vota.*

Quoad præſumptam auctoritatē Principum ſecularium in electioni-
27 bus Epiſcoporum fuerunt multæ varietates, nam interdum ipſi propria auctoritate Epiſcopi electionem, & nominationem faciebant. aliquando aliquibus fuit poteſtas eligendi,
28 & nominandi Epiſcopus, *c. Adrianus.*2. *diſt.*63. & *c. hinc eſt.* 16.*q.*1.
29 verum talis poteſtas laicis etiam Principibus conceſſa abrogata fuit. quoad populum patet ex *cap. non eſt permittendum. diſt.* 63. & quoad Principes ex *cap.*1.& 2.& *cap. ſi per ordinationem. diſt.* 63. & contraria conſuetudo damnatur. *d. c.cum terra.c.quiſquis. & cap. Maſſana. de elect.* deinde abrogata laicis, & Principibus prædicta poteſtate eligendi
30 Epiſcopos, primum talis poteſtas remanſit

manſit apud omnes clericos, & religioſos cuiuſuis diœceſis. vt in *c. obeuntibus. diſt.63. Burſat.d.conſ.126. nu. 16. ad finem. Petrus Gregor. in tract.de elect. cap.6.nu.1. & 2. Azorius d.quæſt.3.verſ.qua quidem*. poſtea autem clerici à religioſis ſepa-
31 rati ſunt, vt dicti Doctores aſſerunt, & conſtitutum fuit, vt religioſi eligerent ſuos Abbates, Priores, ſeu Præpoſitos, Canonici vero ſuos Epiſcopos eligerent. vt conſtat ex *d. c. 1. & ex d. c. cum terra. & per totũ tit.de electione*. Nouiſſimè autem iſta
32 poteſtas eligendi Epiſcopos ad ſolũ Collegium in Collegiatis, & ad ſolum Capitulum in Cathedralibus redacta fuit. *c. congregatio. 16.q. 7. c. cum eccleſia. 3.de cauſa poſſeſs. & propriet. d. c. cum terra. c. cum inter. c. auditis. c. quia propter. c.in Geneſi. c. congregato. & per totum de elect. Bertacchin. in tract. de Epiſcopo. lib. 1.par.3. d princ. Petr.Greg. d.c.6.nu. 9. Zecchius de repub.eccleſiaſt.cap.24. Garcias in tractatu de beneficijs. p.5. cap. 4. à nu. 6.*
33 Et iſtæ conſtitutiones ſtatuentes, vt ſoli Canonici Cathedralium eccleſiarum ſuos eligant Epiſcopos, omnium ſunt nouiſſimæ, & ſoli Canonici, qui vocem habent in Capitulo ſunt admittendi ad electiones Epiſcoporum. *gloſ.in c.Cumana. in verbo, conſuetudine. de elect.* quam ibi omnes ſequuntur. *Bertacch. vbi ſup. par.3. à nu. 2. poſt Abb. in cap. ſcriptum. num.4. de elect.* & habetur expreſſum in *d.c.quia propter*.
34 Quæ conſuetudo eligendi Epiſcopos à Canonicis Cathedralium eccleſiarum durauit vſque ad tempora Bonifacij VIII. & Clementis V. vt conſtat ex *titulis de elect. lib.6.* & in *Clementinis*. etenim ad tollendas magnas diſcordias, quæ quotidie oriebantur in huiuſmodi electionibus à Capitulo, & Canonicis factis, vt dicit Lancellot. *in ſuis* Inſtitution. *Canonicis, in tit. qui eligere, eligine poſſunt. in princ.* ideo cæpit Sum-
35 mus Pontifex ſibi reſeruare omnes eccleſias Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales, vt habetur in *extrauagant. ad regimen. de præben.* cum clauſula tunc addita, nunc apud Sedem vacantes, vel in futurum vacaturas. quæ reſeruatio deinde ſemper fuit facta ſimpliciter, & generaliter quoad omnes prædictas eccleſias tam apud d. Sedem, quàm extra curiam vacantes, & vacaturas, vt habetur in 2. *Regula Cancell.* relata à *Quaranta in Summa bullarij. in verbo, Regulæ Cancell. Apoſt.* quæ nnnc eſt 3. *reg. in nouiſſimis Regulis Sanctiſſimi D. N. Vrbani Octaui.*
36 ſolum in Germania antiqua conſuetudo canonicæ electionis faciendæ à Capitulo Canonicorum ſeruari teſtatur *Azor.d.quæſt.3.*
37 Hæc tamen poteſtas nominandi Epiſcopos ex conceſſione Summorũ Pontificum conceſſa eſt, & conſuetudo tolerata aſſeritur, Regibus Galliæ, Hiſpaniæ, Luſitaniæ, & alijs, vt per *Auguſt.Barboſ. vbi ſup. de off. & pot. Epiſc. d.par.1. tit.1. c.3. de Epiſcopi electione. nu.27. & ſeqq.* & per *Garc.par.5.c.1.nu.214. ad 219.* vbi latiſſimè, & doctiſſimè pertractant ſupradictam materiam de Epiſcoporum electione.
38 Et quòd in Metropolitanis, & Cathedralibus eccleſijs etiam quoad electionem, & præſentationem Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum haberi poſſit iuſpatronatus probatur ex relatis à *Quaranta in d. Summa bullarij, in verbo, Concilium Prouinciale, vbi nu. 16.* deſcripſit eccleſias
39 Metropolitanas, & Cathedrales Regni Neapolitani, & poſtea dicit, quod ſedes Archiepiſcopales numero octo, & ſedes Epiſcopales decem & ſeptem ſunt ad Regiam præſentationem, & in caſu vacationis Potentiſſimus, & Inuictiſſimus Rex Catholicus præſentat Epiſcopum, qui prouidetur à Summo Pontifice in Conciſtorio præuio examine, & præuio proceſſu, de quibus ſupra dixi, &

ita audiui ſeruari.

40 Et huic iuripatronatus Regio non cenſetur derogatum per dictam reſeruationem *d. Regulæ ſecundæ, ſeu tertiæ Cancell. Apoſt.* etiamſi d. iuſpatronatus competat ex priuilegio, ſeu conſuetudine. *gloſs. ad reg.* 40. *Cancell. Palat. rubius in lib. de benefic. in curia vacantib.* §. 11. *Rebuff. in praxi. in 3. par. ſignaturæ. verbo, necnon iuripatronatus. n.*64. *Couarru. pract. quæſt. c.*36. *nu.*2. *&* 6. & facit decretum *Conc. Trid. ſeſs.*25. *de ref. c.* 9. & tradit *Gonzalez vbi ſup. gloſ.* 51. *nu.*49. *&* *Garc. vbi ſup. d. par.*5. *c.*1. *nu.*219. *&* 220. *& Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. tom.* 2. *lib.*8. *d. quæſt.* 5. *nu.* 36. *& ſeq.* refert prouiſionem Narbonenſis eccleſiæ in Gallia factã in perſonam D. Raimundi nominati à Rege Chriſtianiſſimo. & num. 59. refert prouiſionem eccleſiæ de Cuzco in Indijs, ad quam Hiſpaniarum Rex Catholicus, cui ius præſentandi ad eamdem eccleſiam pertinet, nominauit, & præſentauit ad illam vacantem per obitum Sebaſtiani illius vltimi Epiſcopi, R. D. Gregorium de Montaluo.

41 Et Epiſcopus electus, & confirmatus, qui hodie eſt, poſtquam Summus Pontifex in Conciſtorio propoſuit talem in Epiſcopum alicuius Cathedralis eccleſiæ, eidem illum præficiendo tenetur infra tres

42 menſes ex tunc conſecrationis munus recipere ſub pęna amiſſionis fructuum, & ſi per alios tres menſes negligens extiterit eſt ipſo iure eccleſia prædicta priuatus. *cap. quoniam. diſt.*75. *& c. quoniam. diſt.* 100. habetur in *Conc. Trid. ſeſs.*23. *de refor. cap.*2. *Aug. Barboſa d. p.*1. *tit.*1. *cap.*5. *de conſecratione Epiſcopi. n.*1. *& ſeqq. & cap.* 6. tractat de Epiſcopalium graduum diuiſione. *& cap.*7. *de Epiſcopatuum diuiſione.* vbi ponit deſcriptionem omnium Epiſcopatuum, Archiepiſcopatuum, & Patriarchatuum, vt poſt eum *Maſsobrius in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. prelud.*1. *à nu.*76. *ad finem.* & latiſſimè *Aubertus Miræus in ſuo libro inſcripto notitia Epiſcopatuũ orbis Chriſtiani.*

44 Secundo principaliter iuſpatronatus haberi poteſt à laico in eccleſia Collegiata. *dicto cap. nobis. de iurepatronat.* excepta tamen præſentatione Prælati, niſi hæc fuerit expreſsè conceſſa in fundatione. *gloſſ. in d. cap. nobis. in verbo, niſi aliter.*

45 & ex Papæ priuilegio, & ad probationem iuriſpatronatus quoad præſentationem Prælati, & Superioris in eccleſia collegiata, ſeu conuentuali non ſufficit etiam expreſſa reſeruatio in fundatione, ſed requiritur priuilegium Papæ. *gloſſ. in d. cap. nobis.* vel ſatis eſt immemorabilis

46 cum fama priuilegij, vel oſtendi debent tot præſentationes validæ, & per authentica documenta per tantum temporis ſpacium, ex quo præſumi poſſit priuilegium Papæ; & ita fuit reſolutum in vna Regien. Prioratus. coram Illuſtriſſimo Cardin. Pamphilio, prout refert *Mareſcottus variarum reſolutionum lib.*2. *cap.* 52. *Aug. Barboſa in collectan. ad d. cap. nobis. num.* 3. *& ſequentibus. de iurepatr.* non intelligo hic de cathedrali, quæ de iure communi eſt collegiata. vt in *cap. ne pro defectu.* 12. *de elect. Abb. in d. cap. nobis. nu.* 8. & ibi *Ioan. Andr. nu.* 25. *& Henric. Boich. num.* 5. *de iurepat.* quamuis è contra non omnis collegiata ſit cathedralis. *Cardin. in clem. vt ij. quæſt.* 2. *de æt. & qualit.* & om-

47 nis eccleſia collegiata eſt curata. *c. cum ab eccleſiarũ. de off. ordin. & cap. cum in eccleſiis. de maiorit. & obedientia.* eccleſia nãq. ſimul poteſt eſſe collegiata, & parochialis, quia vnus ſtatus non eſt alteri contrarius. *cap. ſtatutum. de elect. lib.* 6. *Felin. in cap. in noſtra. num.* 14. *de reſcript.* & fuit dictum in vna *Cremonen. Præpoſituræ.* 20. *Februar.* 1622. *coram Remboldo. &* quando eccleſia dicatur, & ſit Collegiata dixi

dixi *ſup. lib. 1. cap. 1. num. 89. et tra-
dit Maſsobr. in ſua praxi hab. conc.
ad vac. paroch. eccleſ. prælud.* 2. *Gõ-
zal. vbi ſupra gloſ.* 19. *numero* 15.
ſed intelligo de mera collegiata ex-
48 tra Cathedralem,& eueniente vaca-
tione alicuius eccleſiæ non obſtan-
te, quòd alioquin collegiata ſit nun-
cupata, niſi verè ſit collegiata, & de
fundatione, ſeu erectione in colle-
giatam conſtet, vel ex alijs ſignis,
tunc poterit Epiſcopus ſtatim edi-
ctum pro concurſu proponere, & ſi
eccleſia in ſuo menſe, & extra cu-
riam vacauerit, neq. alia obſtet re-
ſeruatio, poterit etiam illam præuio
dicto concurſu liberè conferre, vel
aliter ſi reſeruata ſit, vel collatio ad
alium pertineat, eligere ex appro-
batis in concurſu, quem cæteris ma-
gis dignum reputauerit, qui collatio-
nem à Sede Apoſtolica, vel ab alio
cui de iure competit, recipere debet.
Maſſobr. d. prælud. 2. *num.* 31. *&*
32. & in facti contingentia dum va-
caret de anno 1623. in Diœceſi Tu-
dertina Prioratus Collegiatæ, & pa-
rochialis eccleſiæ S. Ceciliæ Inſignis
49 Oppidi Aqueſpartæ, cuius, & aliorũ
caſtrorũ eſt Dux Illuſtriſſ. & Excellẽ-
50 tiſſ. D. Federicus Cæſius Nobiliſſ.
Romanus, ex cuius famila plures S.
R. E. Cardinales eminentiſsimi ex-
titerunt, alijque viri Principes, Præ-
ſules, Marchiones, & Comites fue-
runt, & nunc viuunt, & inter eos
omnium virtutum genere ornatiſsi-
mi excellentiſſimus D. Federicus di-
cti D. Ducis filius Princeps S. Ange-
li, eiuſq. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Fra-
ter Germanus D. Angelus Sacræ
Conſultæ Prælatus, & olim Vice-
legatus Bononiæ, & nunc Epiſcopus
Ariminenſis; dum vacaret d. Priora-
tus, qui erat prima Dignitas in d.
Collegiata, & perconſequens reſer-
uatus dicebatur vigore regulæ tertię
Cancell. Apoſtol. in qua reſeruantur
dignitates principales in collegiatis,
& quod ipſa eſſet eccleſia collegiata
adducebatur, quia per certum tem-
poris ſpacium ita denominata fuit,
& in ea adſunt tres Clerici in Sacer-
dotio conſtituti, qui communiter ap
pellantur Canonici; attamen re ma-
turè conſiderata, & viſis ſcripturis,
& documentis in archiuio Epiſco-
pali Tudertino exiſtentibus, cum
non conſtaret de aliqua erectione
ipſius eccleſiæ in Collegiatam, neq.
concurrerent alia ſigna ſufficientia
ad collegialitatẽ inducendam, dum
in d. Ciuitate, & Diæceſi eſſem Vi-
carius Generalis Illuſtriſsimi, & Re-
uerendiſsimi D. D. Marcelli tit. SS.
Quirici, & Iulittæ Card. Lantis Epi-
ſcopi Tudertini de eius mãdato edi-
ctũ apponi feci pro cõcurſu, quo pera-
cto fuit d. prioratus collatus à d. Il-
luſtriſsimo D. Cardinali D. Seraphi-
no de Oddis tanquam magis digno;
ſtante tamen d. denominatione ec-
cleſię Collegiatæ.
51 Tertio iuſpatron. in eccleſijs con-
uentualibus haberi poteſt à laicis ex
Papæ priuilegio in limine fundatio-
nis, ſeu dotationis conceſſo, quod
priuilegium intelligitur habere ori-
ginem à fundatione, vel dotatione.
Put. dec. 392. *num.* 3. *lib.* 2. & fuit
dictum in *Regien. prioratus.* 24. *Maij.*
1595. *&* 9. *Maij, &* 23. *Iunij.* 1596.
*coram Card. Pamphilio nec tale iuſpa-
tron. eſt ſublatum à Conc. Trid. ſeſſ.* 25.
de reform. cap. 9. vt fuit dictum in
Caputaquen. iuriſpatron. 6. *Maij*.
1587. *coram Rubeo*. & ex curſu lon-
giſsimi temporis iuncta obſeruantia
præſumitur tunc priuilegium Apo-
ſtolicum etiam quòd non ſit enun-
ciatum. *Abb. in c. cura. num.* 4. *de
iurepatr. Dec. conſ.* 135. *Put. dec.* 365.
num. 4. *lib.* 2. ſi ceſſet præſumptio
vſurpationis, & fuit dictum in *d. Re-
gien. & in Agaten. iuriſpatr.* 4. *Mar-
tij* 1602. *coram Card. Pamphilio ergo
iuſpatr.* haberi poteſt etiam in Mo-
naſterijs regularium, excepta tamen
præſentatione. *c. monaſterium.* 16.
quæſt. 7. *d. c. nobis. & c. cum dile-
ctus. de conſuetud. Abb. in conſ.* 59.
num. 3. *par.* 2. ſi tamen d. iuſpatro-

natus fuerit in fundatione reſeruatũ. *Card. Seraph. dec.* 1305.

Ideoq. iuſpatronatus in eccleſijs conuent. & regular. intelligitur de iure honorifico citra præſentationẽ. *Doct. in d. c. nobis, vbi Abb. nu.* 10. *Rocch. de Curt. iurepat. verbo, in eccleſia, quæſt.* 2. & habetur in d. regien. prioratus. niſi ex obſeruantia, & alijs coniecturis aliud ſit dicendum ad not. per *Rom. conſ.* 271. *num.* 4. *& dicitur d. Regien. prioratus.*

Intelligitur etiã de iure vtili, quia patronus egenus debetur à dictis regularibus alimentari, vt habetur in Neapolitana alimentorum. 31. *Maij.* 1623. *coram Manzanedo, quam retuli ſupr. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 20. & alia ſigna honoris tali patronono ſolent exiberi, vt oblatio candelæ benedictæ, & oliuæ, & frequens pro eo oratio.

Nec vnquam intellexi quendam caſum. in quo antiquitus extabat quoddam monaſterium ord. Ciſtercienſis, & ob bella deſolatum remanſit, ſed cum pingui reditu, & quidam vt patroni ceperunt ad illud præſentare, ſeu potius in reſignationibus conſenſum præſtare per centum annos, & ſine vllo alio titulo, nec priuilegio continuant dictum aſſertum ius, & priorem præſentant. quia ius pręſentandi non pōt à laico præſcribi in eccleſia conuentuali, ſi eam fundauit, etiam per tantum tempus, cuius initij memoria non extat in contrarium, ex quo laicus eſt incapax iuris eligendi. *gloſſ. in d. c. nobis, verbo, niſi aliter. Abb. in c. maſſana. num.* 4. *de elect. Dec. in c. decernimus. num.* 28. *de iudic.* & fuit dictum in *Oueten. Abbatiæ.* 3. *Aprilis.* 1595. *coram Penia*, quia tunc requiritur cum immemorabili fama priuilegij. & idem eſt in iure præſentandi rectores ad nutũ patroni amouibiles, quia nec hoc in caſu ob incapacitatem ſufficit immemorabilis. vt fuit dictum in *Toletana iuriſpatronatus.* 2. *Ianuar.* 1584. *coram Bubalo.* & *in Burgen. beneficij.* 16. *Octob. &* 3. *Nouemb.* 1592. *coram Penia*.

Et tale ius honorificum dumtaxat poſſet dici reſeruatum, & competens fundatoribus eccleſiarum fratrum, ſeu clericorũ, Regularium, vt tales fundatores extiterunt Illuſtriſsimus Alexander Farneſius Pauli III. nepos, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Vicecancellarius, qui eccleſiam fundauit, & conſtruxit dicatam Sanctiſsimo Nomini IESV in Vrbe pro clericis Societatis IESV, vbi requieſcit Corpus Sancti Ignatij eiuſdem Societatis Fundatoris, ita etiam Illuſtriſsimus Alexander Perettus S. R. Eccleſ. Cardinalis Montaltus Vicecancellarius fundauit Eccleſiam S. Andreæ Apoſtolo dicatam in Vrbe pro Clericis Regular. Theatinis.

Sic etiam nunc de anno 1627. Illuſtriſsimus Ludouicus Cardinalis Ludouiſius Vicecancellarius eccleſiam fundat, & conſtruit in Vrbe dicatam Sancto Ignatio Fundatori Societ. IESV, & Illuſtriſ. Petrus Donatus Card. Cæſius, & Angelus Cæſius Epiſcopus Tudertinus eccleſiam S. Mariæ, & S. Gregorio dicatam pro Clericis Congregationis Oratorij Fundauerunt, & conſtruxerunt.

52 Quarto prædicti laici habere poſſunt Iuſpatr. in Plebanatu, & in Eccleſia Parochiali per ſupradicta, & cum pleno fructu Iuriſpatronat. quãdo in eiſdem non adeſt collegium. *d. cap. nobis*. à contrario ſenſu. & in Ciuitate, & Diœceſi Piſarum adſunt Plebanatus, & Eccleſiæ parochiales de iurepatronatus laicorum multæ, quarum rector occurrente vacatione à patronis laicis præſentatur, vt eſt Plebanatus S. Chriſtinę de Auanæ de iurepatronatus Nobilium de Roncionibus, & Plebanatus Sancti Marci de Riguli de iurepatr. Nobilium de Lanfranchis, & aliorum, parochialis eccleſia S. Petri ad Hiſtiã in

in Ciuitate Piſarum de iurepatronatus Nobilium de Gallettis,&eccleſia S. Eufraſiæ de iurepatronatus Nobilium de Sancaſcianis.

53 Quinto competit cuilibet iuſpatronatus in Capellis. *d. c. nobis. de iurepatronat.* Abb. *in d. conſ.* 59. *numero* 3. exceptis capellis fundatis in eccleſijs Regularium, Monachorum, ſeu Mendicantium, aut non Mendicantium, in quibus nihiloninus tales fundatores erunt patroni tantum quoad ius honoris, ſcilicet proceſſionis, & prælationis, in capella, ſeu eccleſia. vt in *d. cap. nobis.* & erũt patroni quoad ius oneris. *vt in*

54 *c. filijs.* 16. *quæſt.* 7. ſi tamen in aliqua eccleſia ſint Capellæ de iurepatronatus laicorum, & poſtea in d. eccleſia ceperint habitare Regulares conſtituendo ibi monaſterium, ſeu conuentum, attamen patroni dictarum Capellarum erunt patroni, vt prius,& præſentabunt Capellanum, & rectorẽ ad prædictas Capellas more ſolito, vt in praxi videmus, nam Piſis in eccleſia Monialium S. Martini in Chinſica ordin. S. Frãciſci adſunt plures Capellæ de iurepatron. laicorum, & ita in eccleſia Monialium S. Matthei, & patroni præſentant rectorem; ita eccleſia, & Præpoſitura S. Torpetis, quamuis ibi hodie conuentum habeant fratres S. Franciſci de Paula ord. Minimorum, attamen Præpoſitura dictæ eccleſiæ prout eſt, & antea erat beneficium confertur à Sanctiſsimo D. N. Papa, apud quem reſidet pleniſſima omnium beneficiorum diſpoſitio.

55 Sexto etiam cuilibet cõpetit iuſpatronatus in Altari immobili ex fundatione, conſtructione, ſeu dotatione ædificato in aliqua eccleſia, vt ibi ſemper, & perpetuò maneat: aliquando enim Capella pro Altari, & Altare interdum pro Capella ponitur. *c. ſi quis. il primo.* 17. *quæſt.* 4. *cap. quæſitum.* 1. *quæſt.* 3. *Abb. in conſ.* 89. *parte* 2. quod eſt verum, dummodo Altare, ſeu Capella conſtruatur cum ordinarij conſẽſu, & alterius ius habentis in eccleſia, in qua altàre, ſeu Capella ædificatur, Altaris autem portatilis non

56 datur, neque acquiritur iuſpatronatus, cum talè Altare non ſit perpetuum, niſi aliter per priuilegium Papæ fuiſſet conceſſum, & in perſona eccleſiaſtica. vt per *Lambertinum de iurepatr. lib.* 1. *part.* 1. *quæſt.* 11. *princip. art.* 9.

57 Septimo competit laicis Iuſpatr. Baſilicæ, id eſt eccleſiæ non conſecratæ, quamuis Eccleſia, & Baſilica hodie ſint ſynonima, & vna pro alia accipiatur. *Abb. in Rubr. de conſ. eccl. vel Altaris. num.* 3. & ante conſecrationem etiam acquiritur iuſpatronatus in Baſilica. *c. nemo. de conſecrat. diſt.* 1. *& d. cap. nobis. de iurepatronat.*

58 Et eſt notandum, quod in iurepatronatus eſt locus iuri accreſcẽdi, ſeu potius non decreſcendi, vt alibi diximus. *Calder. conſ.* 8. *de iurep. lib.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 4. *art.* 5. & fuit dictum in *Parmen. beneficij.* 19. *Ianuarij. &* 19. *Martij.* 1590. *coram Penia.*

Vnde iuſpatronatus ab initio relictũ titio pro dimidia, & Caio, & eius deſcendentibus pro alia dimidia, defunctis deſcendentibus titij, non trãſit ad hæredes extraneos, ſed per ius accreſcendi, vel non decreſcẽdi tranſit ad heredes caij, ex quo non ſolum titius, & caius, ſed etiam eorum deſcendentes reſpectu cuiuslibet ex deſcendentibus ſunt verbis coniuncti, quia compræhenſi ſunt ſub eadem oratione. *l. re coniuncti. ff. de leg.* 3. vt fuit dictum in *dicta deciſ. Parmen.*

Quòd tamen non procedit, quando pluribus eſt ſimpliciter relictum iuſpatronatus, quia tunc licèt ſint verbis cõiuncti, tamen poſtquam eis fuit queſitum, ceſſat ius accreſcendi. *l.* 1. *§. interdum. ff. de vſuf. accreſc. Bart. in d. l. re coniuncti. nu.* 43. & ibi

Iaſ.nu. 220. & fuit dictum in d. Parmen. idem eſt ſi relinquatur pluribus vocatis ſub diuerſa ratione, & ſic non coniunctis verbis, tunc enim non eſt locus iuri accreſcendi, quia partes ſunt diuerſæ, & nõ adeſt coniunctio, quamuis iuſpatr. ſit indiuiduum, & ſic portio vnius deficientis tranſeat ad hæredes extraneos. vt in d. Parmen. & in *Aretina Capellaniæ* 1. *Iunij* 1584. *coram Bubalo*.

Item quando portio vnius deficientis non accreſcit alijs compatronis, non tamen vadit ad Epiſcopum, quia pro ea portione deficiente eccleſia non acquirit libertatem, ſed iuſpatronatus remanet reſpectu aliorum ſuperſtitum. *Bald.conſ.*431.*nu.* 1. *in fin. lib.* 2. ſed reuera ſi iuſpatronatus pro dicta portione non eſt penes aliquem, clarum eſt, quòd pro ea portione eccleſia acquirit libertatem, itaut beneficium illud erit pro d. portione liberum, pro alia patronatum, neque per erectionem in collegiatam cenſetur ſublatum iuſpatronatus, vt ſi eccleſia ſimplex, ſeu curata iuriſpatr. laicorum fiat collegiata, niſi expreſsè dicatur, quia Papa non cenſetur velle præiudicare patronis laicis. *Lambert.de iurep. lib.* 1.*p.*3.*q.*9.*art.*3. & fuit dictum in *Tiraſonen. iuriſpatr.* 23. *Maij* 1588. *coram Bubalo*. ſed quoad electionem Prælati dicit eſſe ſublatum tunc iuſpat. *Didac. Perez in ordinat. reg. lib.* 1.*l.*1.*tit.*6.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Hoſpitali fundato cum Epiſcopi cõſenſu.*
2 *Hoſpitale, & eccleſia in multis æquiparantur.*
3 *Hoſpitalium nomina varia.*
4 *Hoſpitale erectum cum Epiſcopi conſenſu dicitur locus pius.*
5 *Hoſpitale ſine conſenſu Epiſcopi erectum non gaudet priuilegio eccleſiæ.*
6 *Hoſpitale an ſit erectum cum Epiſcopi conſenſu ex pluribus cognoſcitur.*
7 *Hoſpitale erectum præſumitur cum Epiſcopi conſenſu, ſi ſit in forma eccleſiæ, habeat campanile, & nomen Sancti, in eo ſeruetur hoſpitalitas, ibiq. ſint ſepulturæ, & in eo baptizetur, & recipiat decimas, & non ſoluat collectas.*
8 *Hoſpitale Charitatis Tuderti nobile.*
9 *Hoſpitale Conualeſcentium Piſarum.*
10 *Hoſpitale ſi per laicos regitur in dubio præſumitur prophanum.*
11 *Hoſpitalis bona alienari nequeunt, ſicut res eccleſiarum.*
12 *Hoſpitale regulariter non eſt beneficium.*
13 *Hoſpitale eſt officium ad inſtar tutorum, ſeu edituorum.*
14 *Hoſpitale vnitum eccleſiæ eſt beneficium.*
15 *Hoſpitale eſt beneficium quando clericis in titulum conceditur.*
16 *Hoſpitale confertur in titulum, quando id ſit ex fundatione, vel quando per electionem prouidetur.*
17 *Beneficium datur in titulum, quando legitimo modo alicui confertur, vt ſit ſuum.*
18 *Titulus beneficij ſumitur pro legitimo modo obtinendi beneficia.*
19 *Titulus multis modis ſumitur.*
20 *Titulus verus, & iuſtus quis dicatur.*
21 *Titulus coloratus quis ſit.*
22 *Titulus coloratus ad præſcribendum non ſufficit.*
23 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*
24 *Titulus melior præſumitur data poſſeſſione. & ponitur Rotæ deciſio.*
25 *Hoſpitale quando confertur in titulum, venit appellatione beneficij.*
26 *Hoſpitale, quod datur in adminiſtrationem, eſt manuale.*
27 *Hoſpitale ſi eſt beneficium, debet exprimi quòd ſit hoſpitale.*
28 *Hoſpitale poteſt reſignari, atque permutari, non vendi.*
29 *Hoſpitale S. Bartholomæi Apoſtoli ad balneum Piſarum eſt beneficium iuriſpat. laicorum.*
30 *Balnei Piſani mirabilia.*

Hoſpi-

31 *Hoſpitale etiam in commendā datur.*
32 *Commenda alia perpetua, alia temporalis.*
33 *Commenda temporalis etiam ab Ordinarijs confertur.*
34 *Inferior Epiſcopo non poteſt eccleſiam commendare.*
35 *Hoſpitalia iuxta Concil. Trident. hodie ſunt gubernanda.*
36 *Hoſpitalia ſi non poſſunt ſeruare hoſpitalitatem, quid agendum.*
37 *Hoſpitale quando ad triennium concedatur alicui.*
38 *Iuſpatronatus competit in Oratorio.*
39 *Oratorium gaudet immunitate eccleſiaſtica.*
40 *Oratorium priuatum non gaudet immunitate eccleſiaſtica.*
41 *Miſſa in Oratorijs priuatis quando celebrari poſſit.*
42 *Oratoria priuata ad Miſſæ celebrationem de licentia Papæ hodie conſtituuntur.*
43 *Iuſpatronatus non cadit propriè ſuper ſepulchris.*
44 *Sepulchrum fundatum auctoritate Epiſcopi vendi non poteſt.*
45 *Locus religioſus vendi non poteſt.*
46 *Locus religioſus fit de Epiſcopi licētia.*
47 *Sepulchrum vel eſt familiare, vel hæreditarium.*
48 *Sepulchri prætium licitè poteſt recipi.*
49 *Sepulchrum quoad proprietatem vendi poteſt.*
50 *Iuſpatronatus non cadit propriè in collegio ſcholarium.*
51 *Collegium Riccium Politianum Piſis ereptum.*
52 *Collegium Puteanum Piſis ereptum.*
53 *Campi Sancti Piſarum miranda.*
54 *Imago B. Mariæ magnæ deuotionis in eccleſia Piſana.*
55 *Iuſpatronatus cadit impropriè in ſedilibus & banchis.*
56 *Archiepiſcopi Piſani Primatis Sardiniæ, & Corſicæ dignitas.*
57 *Primatiæ Piſanæ multi mentionem faciunt.*
58 *Vrbanus ij. Theobertum Archiepiſcopum Piſanum, & Legatum in Sardinia fecit.*
59 *Innocentij iij. epiſtola ad Archiepiſcopum Turritanum.*
60 *Honorij iij. epiſtola Archiepiſcopis, & Epiſcopis Sardiniæ, & Capitulo, & Clero Piſano.*
61 *Donatio Archiepiſcopi Turritani.*
62 *Innocentij ij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
63 *Corſica Inſula Archiepiſcopo Piſano ſubiecta.*
64 *Eugenij iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
65 *Adriani iiij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
66 *Alexandri iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
66 *Alexandri iij. aliud priuilegium circa idem.*
67 *Lucij iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
68 *Vrbani iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
69 *Cæleſtini iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
70 *Innocentij iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
71 *Honorij iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.*
72 *Gregorij ix. confirmatio, & reſtitutio Primatiæ Piſanæ.*
73 *Federicus Vicecomes Archiepiſcopus Piſanus Sardiniam viſitauit.*
74 *Archiepiſcopus Piſanus confert eccleſiam in Sardinia.*
75 *D. Auguſtini Barboſæ aſſertio declaratur.*
76 *Aliæ rationes ſuper dicta Primatia afferuntur.*
77 *Piſæ Romanorum Colonia.*
78 *Piſæ vrbs potentiſſima, & antiquiſſima.*
79 *Theobertus Archiepiſcopus Piſanus electus Patriarcha Hieroſolymitanus.*
80 *Piſani Baleares inſulas ſubiecerunt.*
81 *Piſani Templum magnificum conſtruxerunt.*
82 *Innocentius ij. Piſis Concilio celebrato Hugonem Epiſcopum Grationopolitanum in Sanctorum numerum aſcripſit.*

Euge-

83 *Eugenius iij. antea Canonicus Piſanus.*
84 *Alexander iij. antea Canonicus Piſanus.*
85 *Gregorius viij. obijt Piſis.*
86 *Clemens iij. Piſis creatus fuit.*
87 *Vrbanus vi. origine* Piſanus.
88 *Alexander v. Piſis creatus in Concilio* Piſano, *&* Nicolaus *v. Piſis eſt ortus.*
89 *S. Bernardus Abbas præſens in Concilio* Piſano.
90 *Paulus iij. origine* Piſanus.
91 *Sanctiſſimus D.N. Vrbanus viij. Piſis literis operam dedit.*
92 *Piſanum Gymnaſium profeſſores celeberrimos habuit ſemper.*
93 *Auctor in ſtudio* Piſano *profeſſor.*
94 *Marcellus* Lantes *S. R. E. Cardinalis* Piſanus *origine.*
95 S. Torpes *Martyr* Piſanus.
96 *S. Rainerius de Scaccerijs confeſſor* Piſanus.
97 *Eccleſiæ* Piſanæ *reliquiæ Sanctorum plurimæ.*
98 *B. Guido confeſſor* Piſanus.
99 *Beati Laurentius. Lambertus. Iordanus.* Agnellus. *Petrus Gambacurtus.* B. *Vbaldeſcha.* B. *Bona.* B. *Chriſtiana.* B. *Clara. & alij* Piſani.
100 *Spina ex Corona D. N.* Ieſu *Chriſti* Piſis.
101 *S. Petri ad gradus templum, vbi ſanguis S. Clementis aſſeruatur.*
102 *Frater* Bartholomæus *de Spina Ord. Præd.* Piſanus.

Iuſpatronatus haberi poteſt in Hoſpitali, Oratorio, Collegio, & Sedilibus.

CAPVT SECVNDVM.

1 COMPETIT Iuſpatronatus in Hoſpitali, in quo etiam à laicis haberi poteſt. *Felin. in cap. de quarta. num. 14. de præſcriptionib.* & habetur in *c. inter dilectos.* vbi *Abb. de donationib.* latiſſimè *Rota* Rom. *deciſ. 725. nu. 6. par. 1. diuerſ.* dummodo, tale Hoſpitale ſit fundatum, & dotatum cum auctoritate, & conſenſu Epiſcopi, vt per Card. *Hoſtienſem in ſua aurea ſumma in titulo, de* Religioſ. *domib. §. quis dicatur locus religioſus. Gonzalez in commentar. ad Regulam octauam Cancellariæ. gloſs. 5. §. 4. nu. 22. & 23.* &
2 eccleſia, & Hoſpitale in decem, & nouem caſibus æquiparantur. vt per *Felinum in d. cap. de quarta. à nu. 3. vſque ad nonum.*

3 Hoſpitalium autem varia ſunt nomina, & variæ ſunt ſpecies, de quibus in *l. illud. & in l. ſancimus. 2.* C. *de ſacroſ. eccleſ. & in c. in qualibet. §. ſancimus. 23. q. 8. & in c. ſiquis omniem. ad finem. 1. q. 7. & in* Authen. *de alienatione, & emphyteuſi. in princ. & in Authen. de eccleſiaſt. titulis. §. vltimo.* & de materia Hoſpitalium pertractant latiſſimè *Felin. in c. cauſam, quæ. à nu. 13. de reſcript. & in c. in noſtra. coroll. 22. & 23. eod. tit. de reſcript.* Pauinus *de off. & poteſt. capit. ſede vac. par. 2. quæſt. 1.* Pet. *de* Vbaldis, *de canonica* Epiſcopali. *c. 4. quæſt. 13. per totam.* Selua *de benefic. par. 1. quæſt. 3. nu. 9. & quæſt. 7. nu. 5. & 6.* Lambertin. *de iurepat. par. 1. lib. 1. quæſt. 11. art. 11.* Rebuff. *de nominat. quæſt. 15. à nu. 12. & de pacific. poſſeſs. nu. 94. & 95. 81. & 82. Anton. Gabriel de pia cauſa. concluſ. 2. Mandoſ. reg. 1. Cancell. quæſt. 10. & reg. 26. quæſt. 5. & reg. 34. quæſt. 10. Sfortia de Oddis, de reſtit. in integrũ. par. 3. quæſt. 3. art. 6. Flamin.* Pariſius *de reſignat. benefic. lib. 1. quæſt. 14. & lib. 7. quæſt. 6. & lib. 11. quæſt. 3. à nu. 38. Gonzal. d. gloſs. 5. §. 4. Garcia de beneficijs. par. 1. cap. 4. & par. 10. c. 2.* Aug. *Barboſa de off. & pot. epiſc. par. 3. alleg. 57. nu. 148. alleg. 73. nu. 3. alleg. 75. nu. 2. & ſeqq. alleg. 77. & alleg. 58. nu. 4. & 87. nu. 55. & Ioan. Aloiſius Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt. deciſ. 40. per totam illam deciſionem.*

Hoſpi-

4 Hoſpitale igitur erectum cum Epiſcopi auctoritate dicitur locus pius, & venit appellatione eccleſiæ, & gaudet ipſius eccleſiæ priuilegijs. *cap. ad hæc. de relig. domib. c. 2. de for. compet. Felin. in d. c. de quarta, nu. 4. & 14. de præſcript. Lambert. d. art. 11. Gabriel. d. concluſ. 2. Maſcard. de probationib. concluſ. 869. nu. 9. & ſeq.*

5 Quando autē Hoſpitale fuit erectum abſque d. auctoritate Epiſcopi non dicitur nec locus pius, nec beneficium. *Mobedan. deciſ. 18. de cau. poſſ. & propriet. Creſcent. deciſ. 1. de priuileg. Puteus. deciſ. 161. par. 1. Rot. Rom. deciſ. 725. num. 7. & deciſ. 739. nu. 5. par. 1. & deciſ. 114. par. 2. diuerſorum.* & tali caſu Hoſpitale erit locus profanus, & nullo gaudebit eccleſiæ priuilegio. *Gloſſ. in clem. quia contingit. de religioſ. domib. Bald. in auth. hoc ius porrectum. C. de ſacroſ. eccleſ. Roman. conſ. 477. nu. 3. Lamber. d. art. 11. Felin. in d. c. de quarta. nu. 1. & 5. Redoan. de reb. eccleſ. non alien. in rubr. ſed quid de bonis hoſpitalium. nu. 1. & ſeq.*

6 Ex pluribus autem cognoſcitur vtrum Hoſpitale fuerit erectum cum Epiſcopi auctoritate.

7 Primo, ſi Hoſpitale fuit ædificatum in forma eccleſiæ.

Secundo, ſi in eo fuerit campanile erectum cum campana, ibiq. diuina celebrantur. *Archidiac. in cap. nemo. de conſecrat. diſt. 1. Roman. d. conſ. 477. nu. 13. Maſcard. d. concl. 869. Rot. d. deciſ. 725. nu. 1. 2. & 5. in nouiſſ. diuerſ.*

Tertio, ſi haberet nomen Sancti ſibi appropriati. *Felin. in d. cap. de quarta. nu. 13. Menoch. de præſumpt. lib. 3. nu. 52.*

Quarto, ſi in eo fuerit ſeruata hoſpitalitas per tempus antiquiſſimum. *Ant. Gabr. d. concl. 2. nu. 6.*

Quinto, ſi in eo eſſent ſepulturæ. vel cœmeterium. *gloſſ. in d. clem. quia cōtingit. & Roman. d. conſ. 477. n. 12.*

Sexto, ſi in eo baptizaretur. *Roman. ibid. nu. 11.*

Septimo, ſi reciperet decimas. *Roman. ibi. nu. 12.*

Octauo, ſi non ſolueret collectas. *Roman. ibid. & Valaſcus deciſ. 105.* & ex his dicitur Hoſpitale locus pius erectus cum auctoritate Epiſcopi, vt

8 eſt Tuderti Nobile Hoſpitale appellatum Charitatis pro infantibus expoſitis. & Piſis Hoſpitale Conuale-

9 ſcentium erectum, & fundatum cum conſenſu, & auctoritate Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Caroli Antonij Putei Archiepiſcopi Piſani Inſularū Corſicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eiſdem Sedis Apoſtolicæ Legati nati propè, & contiguum, & vnitum cum eccleſia S. Leonardi, de anno Domini 1603. non exiſtentibus autem prædictis ſignis, hoſpitale in dubio præſumitur profanum, quamuis in eo pium opus exerceatur. *gloſſ. in clem. per literas. verbo, eccleſias. de præb. vbi Ancharan. nu. 10. & Abb. nu. 5. Gonzal. gloſſ. 5. §. 5. nu. 24. Roman. d. conſ. 477. nu. 13.* præſertim ſi per laicos regeretur, licèt hæc ratio

10 non videatur tuta ſecundum *Rotam deciſ. 275. n. 6. & deciſ. 106. & 122. par. 2. diuerſ. Caualcan. deciſ. 17. n. 70. par. 2.* & in alienationibus rerum ho-

11 ſpitalis auctoritate Epiſcopi erecti requiritur eadem ſolemnitas, & cauſa, quæ in alienatione rerum eccleſiæ. *Felin. in d. c. de quarta. nu. 5. Gabriel d. concluſ. 2. nu. 9. Abb. conſ. 104 par. 1. Puteus deciſ. 519. par. 2. Magon. deciſ. 19. Rot. Florent. Riccius d. deciſ. 40.*

12 Hoſpitale autem regulariter non eſt beneficium, neque beneficij nomine venit, etiamſi habeat annexas eccleſias, vel capellas, decimas, & alia iura ſpiritualia. *dicta clem. per literas.* quando pro adminiſtratione committitur cuilibet. *d. clem. quia contingit. §. vt autem. de religioſ. do-*

13 *mib.* & hoſpitale non beneficiū, ſed officium, tunc & adminiſtratio eſt ad inſtar tutorum, curatorum, ſeu edituorum. *l. orphanotrophos. C. de epiſc. & cleric. & d. §. vt autem. Selua de*

bene-

benefic.d.quæſt.3.nu.9.Coraſius de beneſ.par.1.oap.3.nu.1.Rota Rom.*d.dec.* 106. *num.* 6. *& deciſ.* 114. *par.* 2. *diuerſ.*

14 Quòd tamen non procedit, Primo quando hoſpitale eſſet vnitum eccleſiæ, ſeu eccleſiaſtico beneficio, nam tunc ſortitur naturam ſui principalis, illudq. ſequitur cum ei ſit acceſſorium. *d. clem. per literas*. vbi *Cardin.quæſt.*17. *Abb. nu.* 5. *Imola à nu.*14. *& Boniſ. de vital. à num.* 20. niſi vnio eſſet facta æque principaliter. *Conzal. d.glo.*5.*§.*4.*nu.*16.

15 Secundo non procedit, & limitatur, quando clericis, & religioſis perſonis hoſpitale eſſet conceſſum, eisq. ſolitum in titulum conferri, quia tunc cum conferatur in titulũ, & in perpetuum prout alia beneficia, eſt beneficium eccleſiaſticum. *d.clem. quia contingit. §.præmiſſa.& ibi gloſ.de religioſ.domib.Coraſ.d.c.*3. *nu.*1.*Gonzal. d.*§.4.*num.*14. & cadit ſub reſeruatione.*Selua vbi ſup.par.*2. *quæſt.*12.*nu.*13.*ad finem*. *Pauin.vbi ſup.par.*2. *quæſt.*1. Rebuff. *in praxi*. *tit. de deuolut.nu.*73. Gomeſ.*ſiue Sarnen. in regula de triennali*. *quæſt.* 7. *per totam*. *Hoieda de beneficiorum compatibilit. & incompatibil. in præfat.nu.*4. *in fine*. *Simoneta de reſeruat. nu.*6. *iuncta additione Mohedan. d. deciſ.* 18. *de cauſa poſseſs. & proprietat.* ſi enim eſt beneficium, ergo venit in reſeruatione. *Mandoſ. in reg. de annali.quæſt.*10. *num.*2. Rota *Rom.deciſ.*739.*num.*9. *par.*1. *diuerſ. Gonzal.d.§.*4.*nu.*14.

16 Tunc autem Hoſpitale confertur in titulum perpetuum, & ad vitam illius cui confertur, quando in fundatione ita cautum eſt, vel quando per electionem prouidetur.vt diſponitur in dicta *clement.quia contingit. §.vt autem*. ibi. niſi in illorum fundatione. *Rebuff. de pacific. poſseſs. num.* 81.

17 Confertur autem, & conceditur alicui beneficium in titulum, quando ordinario modo, & legitimo obtinendi beneficia conceditur, & aſſignatur alicui, vt ſit ſuum, vnde

18 titulus hoc in caſu accipitur pro quolibet modo legitimo obtinendi beneficia. *Rebuff. vbi ſup. de pacific. poſseſs. nu.*67.*ſeu* 53. *Coraſ.vbi ſup. par.*1.*c.*6.*nu.*1. *Petrus* Gregor.*Toloſan.de beneſ.c.*49.*n.*19.*Garc.vbi ſup. de beneſ.par.*4.*c.*4.*nu.*1. *&* 2. quam-

19 uis alias multis modis ſumatur titulus, vt per *gloſ. in l. non eſt.C.famil. ercisc. & in Authen.de eccleſiaſt.titul. in rubr. & in c. dudũ.*2.*verbo,intitulatam. de elect.* & poſt alios *Mandoſ. in regul.Cancell.quæſt.*2.

20 Titulus autem verus, & iuſtus dicitur, ſi nihil vitij habet (alioquin quando colorem, figuram, & appa-

21 rentiam tituli habet, dicitur titulus coloratus,) vt quando proceſſit ab Ordinario collatore, ſiue ab illo,qui habet poteſtatem diſponendi de beneficio, licèt ſit inualidus ob aliquẽ defectum recipientis, ſeu aliquod impedimentum. D*octores in c. cum noſtris.de conceſs. præbendæ.*Rebuff.*de pacif.poſseſs.nu.* 42. *ſeu* 32. C*aſsad. deciſ.*7.*& deciſ.*11.*ſuper reg.*Gomeſ. *ſeu* Sarnen. *in reg. de triennali.q.*27. *cum ſeq.* C*oraſius vbi ſup. d. cap.* 6. *nu.*2.*& Mandoſius in reg.*16.*quæſt.* 27. *& Petrus Gregor. vbi ſup.d.cap.* 40. *nu.* 19. & præter ſupradictos de titulis coloratis tradunt *Pontanus in tract.de ſpolio.lib.*2.*c.*15. & latiſsimè *Maſcard. vbi ſup. de probation.concluſ.*1380.*nu.*9. *& ſeq.* & titulus co-

22 loratus ad præſcribendum non ſuffragatur, quando quis ignorat ſe illum habere. *Bald. in l.* 1. *poſt princ. verſ. nunc venio.C.per quas perſonas. Felin. in c. illud. nu.*1. *poſt medium*. *verſ dixit etiam* Baldus.*de præſcript.* & cum alijs multis latiſsimè tradit *Balbus in tract. de præſcriptionib.* 2. *part.*3.*partis.quæſt.*9.*nu.* 1. *& per totam*. Tiraq. *in tract. de iure conſtituti.par.*3.*limit.*30.*per totam.Menoeh. de arbitr.iud.lib.*3.*caſu* 185. *à nu.*30. *ad* 50. Rot.Rom. *deciſ.*14. *per totam*. *par.* 2. *diuerſ. Conzal. vbi ſupra*. *in §.*5.

§. 7. proœmiali. num. 135. & ſciendum eſt, quod in beneficialibus datur titulorum multiplicatio. *cap. poſt electionem. de conceſſ. præbendæ, lapus allegat.* 132. *in fine. vbi additio litera* 1. *Caſſador. deciſ.* 21. *nu.* 5. *ſuper* Regulis. *et deciſ.* 3. *num.* 8. *de cauſa poſſeſs. et propriet. Felin. in cap. in noſtra. num.* 2. *de reſcript. Verallus deciſ.* 339. *num.* 4. *part.* 1. *Selua vbi ſupra de benefic. part.* 3. *quæſt.* 19. *per*
23
24 *totam.* dato enim vno titulo licèt inualido, vigore tamen poſſeſsionis præſumitur alius melior. *Puteus deciſ.* 356. *num.* 2. *lib.* 1. & poteſt poſſeſſor beneficij iuuari poſsibilitate alterius tituli. *Lapus allegat.* 89. *n.* 16. *poſt principium, et num.* 17. *ad finem. Creſcent. deciſ.* 21. *num.* 4. *de probationibus.* Et fuit reſolutum in vna Cæſarauguſtana de *Merla.* 8. *Nouembris.* 1599. *coram Illuſtriſſimo* D. *Cardin.* Pamphilio. *et in vna Romana parochialis.* 25. Ianuarij. 1600. *coram* R. P. D. *Corduba.* Gonzal. *vbi ſupra dicto §.* 7. *proœmiali. nu.* 129. 130. *et* 131. & quando quis poſsit ſibi mutare cauſam poſſeſsionis ſuæ, & de multatione, & multiplicatione titulorum fuit dictum in Alexandrina Archipresbyteratus. *Lunæ.* 28. Iunij. 1627. *coram* D. *Merlino ſub his verbis.*

Maſſobrius fuit præſentatus ab Arnutio, &, ab Epiſcopo obtenta inſtitutione, appræhendit capitulariter poſſeſſionem Archipresbyteratus, pluresq. actus concernentes officium huiuſmodi Dignitatis, necnon etiam Curam animarum illi annexam exercuit: Verùm monitus aſſertum iuſpatronatus non ſubſiſtere; imò, cum vacatio contigerit de menſe Auguſti, illius collationem ſpectare ad Sanctiſſimum, ab eo impetrauit prouiſionem cũ ſolito tamen Decreto quòd renunciaret d. præſentationi, prout his verbis Decreto paruit: *Renunciauit Præſentationi, & Inſtitutioni, ac Poſſeſſioni exindè ſecutæ, & d. Archipresbyteratum, vti reſeruatum, & non aliter, in futurum poſſidere velle declarauit:* Et continuando in reali poſſeſſione, poſt huiuſmodi renunciationem, interfuit Choro, Proceſſionibus, & alijs Functionibus capitularibus. Vndè fuit dubitatum: An eidem Maſſobrio dandum eſſet mandatum de manutenendo: Et DD. ter, ac maturè diſcuſſo articulo, affirmatiuè reſponderunt.

De poſſeſſione enim illius non poteſt dubitari; Et conſtat de prima appræhenſione ſolemniter, & capitulariter facta; Et poſt renunciationem dantur teſtes, qui deponunt de viſu, quòd Maſſobrius tamquam Archipresbyter interuenit publicis functionibus cum alijs Canonicis: Et conſtat quòd congregato Capitulo pro tradenda poſſeſſione alteri Canonico, idem Maſſobrius recepit iuramentum ab eo, ex quibus actibus factis præſentibus alijs Canonicis probatur poſſeſſio capitulariter capta, *Rot. deciſ.* 17. *de præb. in nou. Caſſad. deciſ.* 8. *de cau. poſſeſ. & deciſ.* 5. *nu.* 3. *de inrepatr. Verall. deciſ.* 27. *lib.* 1. *in manuſcr. & coram Reuerendiſſimo* D. *meo Decano dec.* 235. *num.* 12. *in eius impreſſis.*

Nec obſtare viſum fuit, quod pro Scipione adducebatur; ſcilicet primam poſſeſſionem Maſſobrij capitulariter captã non eſſe attendendam, nec manutenibilem; cum illi renunciauerit; nec etiam ſecundam poſtquam renunciauit, quia non fuit appræhenſa capitulariter, & actus illi, quamuis geſti præſentibus Canonicis, non tamen ſunt geſti cum ſcientia eorumdem, quòd ſcilicet Maſſobrius poſsideret in vim prouiſionis Apoſtolicæ, cum potuerint credere ipſum continuaſſe tamquàm præſentatum à patrono. Quoniam & vtramque poſſeſsionem Rota credidit validam eſſe, ac manutenibilem.

Et quoad primam, aduertendum eſt Maſſobrium non renunciaſſe poſſeſsioni reali, & illi, quæ de facto

eſt,

eſt, vt apparet ex illis verbis *Renunciat Præſentationi, & Inſtitutioni, ac poſſeſſioni indè ſecutæ, & declarat ſe velle poſſidere d. Archipresbyteratum tamquam reſeruatum*, vndè non poſſeſsioni in totum, & abſolutè renunciauit, ſed poſſeſsioni tàmquàm ex antecedente præſentatione prouenienti, & ſic ſolummodò renunciauit titulo, & cauſæ poſsidendi, quæ cauſa poſsidendi eſt quid diuerſum ab ipſa poſſeſsione *l. 3. §. ex plurib. ff. de acquir. poſſeſſ.*

Et iure merito Maſſobrius, ſuperueniente ſibi nouo titulo, ſcilicet prouiſione Apoſtolica, potuit continuare poſſeſsionem ipſam de facto, mutato ſolùm primo iure, & titulo poſſionis, *l. non ſolum, §. quod vulgo, ff. de vſucap. l. 3. §. illud, l. qui bona, §. 1. cum ibi not. ff. de acquir. poſſeſſ. Rot. apud Achil. deciſ. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Put. *deciſ.* 165. *num.* 3. *lib.* 1. *& deciſ.* 441. *eod. & in recent. deciſ.* 200. *num.* 8. *par.* 1. Gabr. *conſ.* 51. *num.* 1. *&* 28. *lib.* 1. Quæ mutatio ipſo iure ſtatim facta intelligitur, data notitia ſecundi tituli, etiam abſque alia declaratione, *iuxta conſ.* Decij 400. *quẽ ſequitur Rota, vt per Achil. d. dec. 4. Put. d. dec.* 441. *lib.* 1. *Creſcen. dec.* 168. *aliàs* 5. *de reſt. ſpol. Rota dec.* 224. *n.* 2. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 601. *num.* 3. *par.* 3. *diuerſ. Card. Mant. deciſ.* 71. *num.* 1. neque opus erat, vt exiret de poſſeſsione, & poſtea iterum ingrederetur *ad l. cum nemo, & ibi gloſſ.* in verbo *extrinſecus, C. de acquir. poſſeſſ.* Put. *d. deciſ.* 441. *lib.* 1. & Achil. *d. deciſ. 4. vbi quod hæc opinio eſt magis æqua, & conſona iuribus, & ſemper ſeruatur* à Rota, *vt in deciſ.* 345. *numero* 4. *& dec.* 613. *nu.* 5. *par.* 1. *& deciſ.* 143. *num.* 4. *part.* 2. *diuerſ. & in* Tuden. Parochialis 4. *Nouembris* 1592. *coram bon. mem. Card.* Pamphilo, *in quibus fuit reprobatum conſ.* 131. *lib.* 1. *Soc. Sen. contrarium ſententis.*

Et in puncto dixit Baldus *in l.* 2. *nu.* 63. *verſ. ſed pone, C. de ſeru. & aqua.* Quòd ſi falſus Canonicus diù ſtetit in poſſeſsione, & deindè à Papa obtinuit prouiſionem, non eſt neceſſaria noua appræhenſio, & inſtallatio, quia ipſo iure fit quædam conuerſio ex nouo titulo ſuperueniente, & Baldum ſequitur Crauetta *conſ.* 171. *num.* 1. *verſ. ſecundò pro hac*, & licèt ſub *num.* 19. declaret Baldi ſententiam non procedere quando ante prouiſionem Papæ ius tertio fuerit quæſitum, & Crauettam ſequatur Rimin. Iun. *conſ.* 100. *num.* 25. attamen non applicatur caſui noſtro hæc limitatio, quia ante prouiſionẽ Apoſtolicam Maſſobrij nullum ius erat quæſitum Scipioni; & proptereà ſi Maſſobrius retinuit poſſeſsionem de facto, mutauitq. ſibi ſolummodò ius, & titulum poſsidendi, adhuc ei manutentio danda eſt ad ſtatum ſuæ poſſeſsionis *c. querelam cum ibi not. de elect. l. Aquilius, vbi Caſtr. num.* 5. *ff. de donat. Caſſad. deciſ.* 14. *num.* 8. *ſuper reg. et* Rota *coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 560. In manutentionem enim nudum factum, & ſola detentio conſideratur *Caſtr. in d. l. Aquilius ſub num.* 5. *de donat. Cephal. conſ.* 16. *ſub num.* 5. *lib.* 1. *Card. Seraph. deciſ.* 582. *num.* 5. *Rota diuerſ. deciſ.* 50. *num.* 29. *et deciſ.* 64. *num.* 2. *par.* 2.

Hæcq. videntur certiora euadere, quia Maſſobrius ſibi prouidit, & conſeruauit ſuam primam poſſeſsionẽ de facto per declarationem; quòd volebat poſsidere ex titulo prouiſionis Apoſtolicæ Archipresbyteratũ, quẽ prius poſsidebat ex titulo præſentationis, & in eodem inſtanti renunciat, & declarat; & ſic renunciatio eſt correſpectiua ad declarationem: eatenus enim renunciauit, quatenus credidit eſſe conſultũ ſuæ poſſeſsioni, & continuationi. Siq. hæc declaratio non ſuffragaretur, renunciatio quoque ex defectu conſenſus non operaretur, & conſequenter primam Poſſeſsionem à ſe non abdicaſſet Maſſobrius: Ad dimittendum enim

enim poſſeſsionem à ſe non abdicaſſet Maſſobrius; Ad dimittendũ enim poſſeſsionem requiritur animus *l. 3. §. in amittenda, vbi Alex. ff. de acq. poſſ. Caſſad. deciſ. 4. num. 3. de reſtit. ſpoliat.* Pariſ. *conſ. 114. num. 7. lib. 4.* Rota *apud Achil. deciſ. 11. de penſ.* & renunciatio ſtrictè eſt interpretanda, vt minus lædat renunciantem quàm fieri poſsit, *l. ſi domus, ff. de ſeru. vrb. præd. Becc. conſ. 111. ſub nu. 31. Surd. conſ. 446. num. 22.* & propterea renunciatio reſtrictiuè ad præſentationem, & poſſeſſionem indè ſecutam, non eſt trahenda ad omnem poſſeſsionem *ad Clem. quod circà de electione, Bald. in l. 2. nu. 2. C. de leg. Roland. conſ. 86. num. 33. lib. 2.* Et hæc duo, ſcilicet quòd quis renunciet præſentationi, & poſſeſſioni indè ſecutæ, & quòd velit poſſidere ex prouiſione Apoſtolica, non inuicem repugnant, quia vult inſiſtere in poſſeſſione de facto, & reijcere primum titulum poſſeſſionis.

Secunda quoque poſſeſſio (ſcilicet poſtquam renunciauit) eſt manutenibilis, quia etiam liberè cedens, & renuncians, licèt dicatur perdere dominium, & poſſeſſionem, ſaltem de iure; attamen ſi poſteà incumbat de facto, & realiter inhæreat poſſeſſioni, adhuc ad ſtatum eſt manutenendus; imò, & reintegrandus ſi ſpolietur *Inn. in c. ſuper hoc de renunciat. Calder. conſ 4. eod. tit. & ſequitur* Rota *deciſ. 1. num. 2. in nou. eod. tit. & Caſſad. deciſ. 4. de reſtit. ſpolat. nu. 2. & 4. verſic. credit tamen,* vbi firmat dictũ Innocentij procedere etiam in beneficialibus, ſi incumbens poſſeſſioni de facto habeat titulum præſumptum; vndè multo magis quãdo habet verum, & canonicum ex prouiſione Apoſtolica, & ſequitur Gomeſ. *ſuper reg. de ann. q. 57. in princ. Pariſ. de reſign. lib. 1. q. 5. nu. 28.*

Neque obſtat quòd renunciatio Maſſobrij fuerit in executionem Decreti literarum Apoſtolicarum, in quibus committitur Executori, vt Maſſobrium introducat in poſſeſſionem; quia acquiſitio nouæ poſſeſsionis de manu executoris non contradicit retentioni primæ poſſeſsionis naturalis: Et menti Papæ aliquibus ex Dominis ſatisfactum videbatur, ſi intelligatur dictum Decretum ad cumulandum poſſeſsionem poſſeſsioni *ad trad. per Caſſad. d. deciſ. 4. num. 12. & ſeq. de reſtit. ſpol. Menoch. de adipiſc. Rem. 4. q. 43. n. 317. & ſeq. Gabr. concl. 7. nu. 6. de acquir. poſſ.* vbi quòd vtraque poſſeſsio de per ſe eſt conſiderabilis: Et demum in hoc ſummariјſsimo iudicio retinendæ attendi debet quod Maſſobrius fecit, non quod facere debebat.

Nec obſtat quòd Canonici ignorauerint, vel ignorare potuerint huiuſmodi mutationem tituli in Maſſobrio, quoniam, quidquid ſit an requiratur talis ſcientia, &c. ex tot actibus, & ex ipſa facti ſerie, ſcientia hæc benè inferri, & præſumi poteſt *Abb. in c. cum eccleſia, nu. 25. de cauſ. poſſ.* Rot. *dec. 179. n. 2. p. 1. diuerſ. & deciſ. 685. nu. 4. p. 1. recent.* Præſertim quia non agitur de appræhenſione de nouo facienda, ſed de cõtinuanda poſſeſsione, mutato ſolùm titulo *Inn. in c. benè il 2. nu. 6. verſ. pro prima de poſtul. prælat. Ripa in c. cum eccleſia Sutrina, num. 64. verſ. tertiò declara de cauſ. poſſ. & prop.* & agitur ad effectũ manutentionis, quæ datur ad ſtatum vt dixi, quo caſu nec ſcientia videtur neceſſaria, *iuxta* Rot. *deciſ. 17. num. 7. p. 2. diuerſ.* à qua nec receſsit *in recẽt. d. deciſ. 685. num. 3. p. 1.* Et in plenario poſſeſſorio poterit Maſſobrius docere de ſcientia Capituli.

His etiam intelligimus non obſtare quòd capitulariter non fuerit appræhenſa poſſeſsio per Maſſobrium, *iuxta dec. 8. Caſſad. de cauſ. poſſ.* Quoniam ſi attẽdimus primam poſſeſsionem, illa fuit capitulariter appræhenſa, & in mutatione tituli non eſt opus noua appræhenſione, & inſtallatione, vt ſupra ex Baldo, & Crauetta dictum eſt: Si verò actus poſterio-

res conſideremus tamquam inducẽtes ſecundam, & nouam appræhenſionem poſſeſsionis,non autem continuatiuè ad primam poſſeſsionem capitulariter obtentam; tunc ſat eſt quòd Maſſobrius petierit manuteneri, & quatenus opus ſit admitti capitulariter, ipſiq. Canonici nulla vrgente ratione denegauerint huiuſmodi capitularem receptionem, hoc enim caſu habetur pro capitulariter capta *Rota coram ſanctæ mem. Greg. XV. deciſ.364.nu.2.* & in *Piſtorien. Canonicatus* 16. Iunij. 1625. *coram Illuſtriſſ.* D. *Card. Cuualerio*, & in *Leodien. Canonicatus.* 3. Iulij. 1617. *coram eodem*. quas ſecuta etiam fuit in *Cæſarauguſtana onerum* 3. *Iulij*.1623. *coram R. P. D. meo Pirouano*. Et ex actis ſupra ponderatis, quę coram Canonicis capitulariter congregatis geſta ſunt, reſultat etiam appræhenſio capitulariter facta, vt ſupra in principio dictum fuit. Et itá concluſum, &c.

25 Hoſpitale igitur quando datur, & confertur in titulum, eſt beneficiũ, & appellatione beneficij comprehenditur. *Flamin.Pariſ.de reſignat.benefic. vbi ſup. lib.*11.*quæſt.*3. *nu.*44. & 26 76. *vbi nu.*41. ait hoſpitalia quæ dantur in adminiſtrationem dumtaxat ſunt manualia, & amouibilia.

27 Quando autem Hoſpitale eſt beneficium, eſt ſemper exprimendum, quòd ſit Hoſpitale. *Pariſ. vbi ſup.* 28 *lib.*10.*quæſt.*2.*nu.*33. & poteſt reſignari. *Pariſ. ibidem. lib.*2.*quæſt.*14. *nu.* 2. & poteſt etiam permutari. *d. quæſt.*14.*nu.*3. *vbi nu.*5, ait contineri ſub conſtitutione de publicandis reſignat. neque poteſt tale hoſpitale vendi abſque labe ſimoniæ. *Pariſ. vbi ſup. d.q.*14.*nu.*7.

29 Ita in titulum ſemper fuit collatũ hoſpitale ſub titulo S. Bartholomæi Apoſtoli ad balneum propè montẽ Piſanum, quod hoſpitale eſt de iurepatronatus Nobilium Piſanorum de Gualandis, & hodie eiuſdem eſt Rector Reuerendiſſ. D. Ioannes Petrus Lantes Nobilis Piſanus vtriuſque Signaturæ Referendarius. & de bal-
30 neo prædicto, & quas infirmitates aſſiduè cum magna omnium admiratione curet breui temporis ſpacio, videas præclariſſimum virum Hieronymum Mercurialẽ Foroliuien. ſupraordinarium Medicinæ Profeſſorem in hac florentiſſima Piſana Academia in ſuo libro de Balneis, vbi latiſſimè de vi, & efficacia prædicti Balnei diſertiſſimè more ſuo pertractat.

31 Hoſpitale autem, & quodcumque aliud beneficium conceditur etiam alicui in commendam, in cuſtodiam ſeu adminiſtrationem, commendare enim nihil aliud eſt, quam deponere. *l. commendare. ff. de verb.ſignific. c.ne quis arbitretur.* 22.*q.*2.*gloſſ.in c. nemo. verbo, commendare. de elect.lib.* 6. & *Coraſius vbi ſup. d. c.*6. *nu.*4. & *Gonzalez vbi ſup. gloſſ.*5. §.8.*nu.* 38. & eſt duplex, alia commenda
32 perpetua cum facultate diſponendi de fructibus ſicut verus beneficiatus, alia autem temporalis, & ad tẽpus propter vtilitatem eccleſiæ. & ſolus Papa poteſt perpetuò commendare beneficium. ſecundum *Gomes. ſeu Sarnen. in regula, de triennali. quæſt.*5.*ex d.cap.nemo. Aeneas de Falconibus in tract. de reſeruation.quæſt.* 3.*nu.*11.*Cucchus in inſtitutionib.maior.lib.*3.*tit.*6.*nu.*4. & *Zecchius de benefic. & penſionib. eccleſiaſt.c.*7.*nu.*2.
33 commendæ tamen temporales pro eccleſiarum vtilitate etiam hodie ab ordinarijs fieri poſſunt. *c.qui plures.*21.*q.*1.*c.dudum.de elect.Rebuff.de pacific. poſſeſſ. nu.*45. *ſeu* 58. *Hoieda vbi ſup. p.*2.*c.*4.*nu.*7.exceptis eccleſijs parochialibus, & curatis, in quibus adueniente vacatione Epiſcopus debet deputare Vicarium cum congrua fructuum aſſignatione iuxta decretum *Conc.Trid.ſeſſ.*24.*c.*18.de quo pertractat latè *Garc. vbi ſupra p.*9.*c.*2. *à nu.*21.

34 Inferior autem Epiſcopo non poteſt eccleſiam, ſeu beneficium commenda-

mendare. *Geminian. in d.cap.nemo. nu.14. & ibi Francus nu.8. Felin. in cap.auditis. nu.12. de præſcriptionib.* Coraſius d. cap.6.nu.3. *Gambarus de officio legati.lib.4. in rubr. de poteſtate legati in cōmendando beneficia.quæſt. 21. à nu.165. Cucebus vbi ſup.n.46. Pariſ. vbi ſup.de reſignat.benefic.lib.7. quæſt. 10. nu. 23.* niſi talis inferior habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quia tunc poterit ad tempus pro eccleſiæ vtilitate commendare ſicut Epiſcopus, exceptis tamen parochialibus, in quibus ſolus Epiſcopus poteſt conſtituere Vicarium, & de his, & de commendis vide *Garc. vbi ſup. par.4. c.4. nu.1. & ſeqq.*

35 Hodie autem ſeruari debet circa hoſpitalia decretum *Concil.Trid.ſeſſ. 25. de reform.cap.8.* quo decernitur, & præcipitur illis, qui hoſpitalia vulgo nuncupata, ſeu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, ſenum, pauperumue vſum præcipuè inſtituta, in commendam, adminiſtrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam eccleſijs ſuis vnita, obtinent, vel ſi eccleſiæ parochiales hoſpitalibus forte vnitæ, aut in hoſpitalia erectæ, earumq. patronis in adminiſtrationem conceſſæ ſint, illis inquā præcipit omnino, vt impoſitum illis onus, & officium adminiſtrent, atque hoſpitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis, actu exerceant iuxta conſtitutionem Concilij Viennenſis, alias in hac eadem Synodo innouatam, quæ eſt *d.clement. quia contingit. de relig. domib. & in d.Concil.Trid.ſeſſ.7. cap.vlt.* & ſi vbi

36 hoſpitalia ſunt, non poſſit ſeruari hoſpitalitas, quia non adſit populus; tunc Ordinarius cum duobus de Capitulo poteſt fructus dictorum hoſpitalium in alium pium vſum, qui eorum inſtitutioni proximior ſit conuertere. & ſi hoſpitalitatem vbi ſeruari poteſt, non ſeruauerint, perpetuò cura, & adminiſtratione dictorū hoſpitalium prædicti poſſint priuari, & in foro conſcientiæ teneantur etiā ad fructuum reſtitutionem. & in futurum adminiſtratio, ſeu guberna-

37 tio talium locorum vni, & eidē perſonæ vltra triennium non committatur, niſi aliter in fundatione cautum reperiatur, hæc in decreto d. Conc. Trid. ſi ergo in fundatione aliter ſit cautum, illud eſt ſeruandum, vt ſi in fundatione dictum ſit, vt conferantur in titulum, ita etiam nunc conferri debent, & compelli illa in titulum obtinētes, vt illa, ad quæ tenentur ad vnguem ſeruent, prout in d. decreto fuit ſtatutum. ideoq., cum d. decretum excipiat vnum tantum caſum, ſcilicet, quando aliter in fundatione cautum eſt, comprælıendit etiam hoſpitale, cuius collatio, & inſtitutio in perpetuum titulum adminiſtrationis dari conſueuit etiam à 30. annis & citra. hoc enim caſu huiuſmodi hoſpitale debet pro adminiſtratione committi alicui probo viro ad triennium dumtaxat. de quibus videas *Garciam vbi ſup. par. 1. c. 3. nu.7. & ſeqq.* Vtinam hodie in hoſpitalibus ſeruaretur hoſpitalitas, & quicquid in fundatione ſtatutum fuit, pereunt piæ fidelium diſpoſitiones, hoſpitalia interdum pereunt adeo, vt nec ſignum aliquod hoſpitalis remaneat, & fructus percipiuntur, & ſe tuentur in non vſu. & de viſitatione hoſpitalium, & quando ſint viſitanda tradit *Paulus Piaſecius in ſua praxi epiſcopali.p.2.c.3.de viſitatione beneficiorum ſimplicium, Seminarij Confraternitatum, Hoſpitalium.nu.38.*

38 Competit etiam iuſpatronatus in Oratorio religioſo conſtructo, & fundato cum conſenſu Epiſcopi, cum Hoſpitale, & Oratorium æquiparentur. *Abb. in cap. vlt. nu.4. de cenſib.* & de hoc *Innoc. Cardin. & Abb. in d.cap. inter dilectos.de donationib.* &

39 gaudet tale Oratorium immunitate eccleſiæ. *Abb. in cap. eccleſia 9. nu. 7. de immunit. eccl.* & ibi *Aug. Barboſa in collectan.nu.10. Marius Italia de immunitate eccleſiarum. lib. 1*

c.4.ſ.4. Azor. inſtit.moral.p.2.lib.8. quæſt.3. & quãdo dicaretur Oratoria publica, & quando priuata tradit *Mar. Italia d. ſ.4.* & refert *Barboſa in collect.in c.tua nos. nu.2. de eccleſ.*
40 *ædif.* quod non intelligo de Oratorio priuato exiſtente in priuata domo alicuius, quia tale Oratorium priuatum cum non ſit à domo diſtinctum, ſed potius ſit pars domus, eius erit, cuius eſt domus, ipſeq. dominus domus poterit ad libitũ deſtruere, neque pro beneficio accipitur, ſed tantum ad orandum, & cum licentia Superioris ad ibi Miſſam celebrandam pro maiori commoditate conſtituitur. & quamuis *Piaſecius vbi ſup. cap.3. de viſitatione eccleſiæ parochialis.nu.21.* dicat, quod in domibus priuatis non poſſunt Miſſæ celebrari ex *Conc.Trid.ſeſſ.22.*in decreto, de obſeruandis, & euitandis in celebratione Miſſæ. niſi in tali domo priuata Oratorium conſtruatur
41 de licentia Epiſcopi, qui tunc poteſt concedere, vt licitè Miſſa ibidem celebretur, & quod magna circumſpectione vti debet Epiſcopus in tali conceſſione, & nonniſi ex cauſa grauis neceſſitatis, dictaq. Oratoria ſingulis annis viſitet; & præcipuè in huiuſmodi conceſſione apponi debet, vt Oratorium decenter extructum, & ornatũ, & ab omnibus actibus domeſticis liberum exiſtat, & vt dicta conceſsio intelligatur ſine eccleſiæ parochialis præiudicio, & excipiantur dies Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, & Pentecoſtes, quibus ibidem celebrari non liceat, ſed parochialis frequentetur, quodque alij præterquam ſeruitio perſonæ, cuius intuitu Oratorium conceditur, neceſſarij, ibidem Miſſam audientes, ab obligatione audiendi Miſſam in eccleſia per hoc non liberentur, quæ & ſtylo Romanæ Curiæ in facultatibus extruendi huiuſmodi Oratoria conſueuerunt apponi.

42 Hodie tamen ex conſtitutione Pauli Quinti ſanctæ memoriæ. licẽtia celebrandi Miſſam in Oratorijs priuatis exiſtentibus in domibus ſolum à Summo Pontifice conceditur per breue cum ſupradictis conditionibus, & alijs, & ita ſeruari vidi Piſis, Tuderti, & alibi. breue autem pro executione dirigitur Epiſcopo loci, ſeu eius Vicario generali.

43 Super ſepulchris autem in eccleſijs, ſeu cœmeterijs exiſtentibus non acquiritur propriè, & verè iuſpatronatus, attamen largè, & impropriè is qui habet ius in ſepulchro poteſt appellari patronus ſepulchri. & ſi
44 ſepulchrum ſit fundatum cum auctoritate Epiſcopi vendi, & pignorari non poteſt, neque etiam ius ſepeliendi. *cap.poſtquam.13.q.2.* ſi tamen factum ſit ſine dicta auctoritate Epiſcopi vendi, & alienari poteſt, quamuis in illo ſit aliquis ſepultus. *Felinus in cap. quanto.nu.4.de iudic.* neque obſtat, quod eo ipſo, quod inferatur mortuus in ſepulchrum, efficiatur locus religioſus. *l.2.C.de relig. & ſumpt. fun.* qui locus religioſus
45 non poteſt vendi, nec alienari. *l.ſi in emptione.ſ.omniũ.ff.de cont.empt.* quia id procedit de iure ciuili; hodie autem de Iure Canonico, quod eſt ſeruandum, ſecus eſt, cum nullus
46 locus efficiatur religioſus, niſi præuia Epiſcopi licentia *cap. ad hæc. de relig.domib. Decius in d.cap.quanto, nu. 5.* latè *Molina de Hiſpaniarum primogen.lib.1.c.24.nu.38.39.& 40. Gonzal. in comment. ad d. regulam octauam gloſ. 5. num.36. & ſeqq.* & quod ſepulchrum ſit familiæ, vel he-
47 redum probatur ex inſpectione litterarum ipſi ſepulchro inſcriptarum. *Speculat.in tit.de probat.verſ.6. Riccius in d. praxi.dec.664.in fine.*

48 Adde, quod poteſt licitè recipi pretium pro ſepultura ratione ſitus, vel dignioris loci, quaſi id non videatur concernere ſpiritualia, ſed tantum honorem, & præeminentiã, quæ poteſt prætio æſtimari, & vendi, cum hoc caſu non vendatur ſepultura,

pultura,

pultura, quæ gratis eſt præſtanda defunctis per eorum parochos. *Sotus de iuſtit. & iure. lib. 9. quæſt. 7. art. 1.* Nauarr. *conſ. 2. de ſimonia. Menoch. de arbitrar. iudic. caſu. 277. Card. Toletus in inſtruct. ſacerd. lib. 5. c. 89. in fine. Spin. in ſpeculo teſtament. gloſſ. 21. princip. nu. 44. Zecchius de repub. eccleſiaſt. lib. 1. cap. 28. de parocho. n. 19.* Garc. *vbi ſup. de benefic. p. 5. cap. 9. nu. 137. Marc. Ant.* Genuen. *Epiſc. Iſernien. in praxi* Archiep. *Neapolit. c. 33. nu. 18. & 19. & 28. & 29.* vbi ait, quod ſi ex laudabili conſuetudine aliquid ſolui ſolitum ſit pro loco ſepulturæ, talis conſuetudo ſeruanda eſt, & poteſt quis compelli ad illam ſeruandam. ſecundum *tex. in cap. ad apoſtolicam. de ſimonia.* pulchrè Abb. *in cap. abolendæ. de ſepulturis.* & ibi Doctores. *Soarez de relig. to. 1. tract. 3. lib. 4. de ſimonia. c. 14. n. 19. & ſeq. Stephan.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 110. nu. 6. cum ſeqq. Valerius* Reginaldus *in praxi fori pœnitent. lib. 23. n. 208. & num. 226. Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore. §. 3. à n. 27.*

49 & ſi quis habeat ſepulchrum proprium ſuis ſumptibus emptum, vel ædificatum pro ſe, vel ſuis, non eſt materia ſimoniæ, ſi vendatur quoad proprietatem iuxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas factas in eo ædificando, quia tunc ibi non venditur benedictio, nec proprium ius ſepulturæ, ſed materiale illud, ad quod alia ſequuntur, vnde ſimilia loca iure hæreditario trãſferri ſolent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in eis eſt. vide *Aug. Barboſam in collectan. ad d. cap. abolendæ. nu. 2. de ſepulturis.*

50 Similiter non cadit iuſpatronatus in Collegio Scholarium, niſi largè, & impropriè, cum non ſit quid eccleſiaſticum ſeu religioſum. *Roccbus de Curte de iurepat. in verbo, in eccleſia. quæſt. 5. & 6.* niſi eſſet Collegiũ religioſum fundatum non ſolum à perſona Eccleſiaſtica, verum etiam cum conſenſu Ordinarij, ipſiq; Ordinario ſubiectum, & ſuppoſitum; tunc enim dici poſſet, quod in eo poſsit cadere competere, & haberi largè, & impropriè quodam modo, & quodam reſpectu iuſpatronatus quoad aliqua.

51 Vt eſt Piſis Collegium Riccium Politianum fundatum, & dotatum ab Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Ioanne Riccio Politiano S.R.E. Card. & Archiepiſcopo Piſano, Inſularũ, Sardiniæ, & Corſicæ Primate, & in eis Legato nato anno Domini 1573. in quo morantur Gubernator, & octo Ciues Politiani, qui eliguntur ab hærede de familia d. Illuſtriſsimi D. Cardinalis. & laudabiliter literis operam nauant.

52 Et eſt Collegium Puteanum ſubiectum Archiepiſcopo Piſano erectum, fundatum, & dotatum anno Domini 1605. ab Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Carolo Antonio Puteo Pedemontano Archiepiſcopo Piſano Inſularum Corſicæ, & Sardiniæ Primate, & in eis Sedis Apoſtolicæ Legato nato, viro integerrimo, & fęlicis recordationis, qui non ſolum erexit prędictum inſigne Collegium, in quo ſcholares eliguntur ab Illuſtriſſ. D. Amadeo Puteo Marchione Viqueriæ eius hærede, & honorificè viuunt, & ſtudijs incumbunt, verumetiam inſignem capellam Diuo Hieronymo dicatam fundauit, conſtrũxit, & dotauit in capite vetuſti, & ampliſsimi Campi Sancti Piſarũ, vbi ſepultus fuit, & capellanus dictę capellę quotidie excepta feria quinta cuiuſuis hebdomadæ ibi Miſſam celebrat pro anima ipſius fundatoris, qui capellanus eligitur, & præſentatur à d. Illuſtriſſ. D. Marchione patrono d. capellæ.

53 Iſte Campus Sanctus admirabili artificio confectus eſt longitudinis paſſuum, ſeu cubitorum trecentorũ, latitudinis paſſuum, ſeu cubitorum 50. & altitudinis paſſuum, ſeu cubitorum 30. totus ex marmore confectus, & intus in parietibus picturis

mirabilibus exornatus, habet intus atrium amplum marmoreum circũdans campos tripartitos continentes terram vulgo Sanctam appellatam, & in d. terra cadauera ſepeliũtur, & in atrio adſunt plurima ſepulchra, in quibus ſimiliter ſepeliuntur cadauera, & adeſt etiam ſepulchrum meæ familiæ de Viuianis. & illud inſigne eſt, & admirabile, quod prędicta terra, quam Vbaldus de Lanfranchis Nobilis Piſanus, & Archiepiſcopus Piſanus Dux claſſis Piſanę anno Domini 1190. rediens Hieroſolyma Piſas tulit, cadauera breuiſſimo tempore conſumit, oſſaq. in cinerem redigit. cuius Campi Sancti tectum totum coopertum eſt plumbeis tegulis.

Hic pius vir Archiepiſcopus Puteus præter Collegij, & prædictæ capellæ fundationem, ex magna pietate ad medicinam pauperum infirmorum Piſis commorantium, & ad hoſpitale accedere nolentium certũ reditum conſtituit, Medicos, Chirurgos, & Aromatharios deſtinauit; quod pium opus enixè commendauit magnificæ domui Miſericordiæ Piſarum, quæ magnifica domus fundata fuit anno Domini 1121. à duodecim Nobilibus Ciuibus Piſanis, hodieq. pariter gubernatur à duodecim Nobilibus Ciuibus Piſanis, qui ex magnis reditibus d. domus, quotannis in feſto Piſanæ ciuitatis, quod eſt dies Aſſumptionis B. Marię Virginis Reginæ Cœlorum dotant puellas honeſtas quadraginta & octo, & ſemper ciuib. ægeſtate laborantibus ſuccurrunt, & carceratis, & quando per ciuitatem proceſſione ſolemni circumfertur deuotiſsima

54 Imago Beatiſsimæ Mariæ ſub organo dicta, quæ in eccleſia maiori Piſarum in altari ad cornu dextrum d. eccleſiæ conſeruatur maxima fidelium deuotione, & ad quam congregatur Matronæ Piſanæ, quæ Canonicæ nuncupantur; tunc in tali proceſſione dicti duodecim Nobiles viri cum præcioſa vmbella, ſeu baldachino, & quamplurimis intorticijs interſunt, ex legato cuiuſdam de Boetijs Nobilis Piſani.

55 Simili modo cadit iuſpatronatus in ſedilibus, & banchis in eccleſia factis, ibiq. affixis, quod dicitur iuſpatronatus laicale largè, & impropriè, *Cardin. in cap. penult. num. 2. circa finem. de ſepulturis*. & videas *Stephanum Gratianum diſcept. forenſ. cap. 210. nu. 50.*

66 Cum autem tàm in hoc Capite, quàm alibi multoties, & ſepiſsime fiat mentio de Archiepiſcopo Piſano Inſularum, Corſicæ, & Sardiniæ Primate, & in eis Sedis Apoſtolicæ legato nato, exiſtimaui hoc loco breuiter adducere non ſolum dicta Doctorum, aliaſq. authoritates, ex quibus veritas dictæ Primatiæ Piſani Archiepiſcopi clariſsimè probatur, verum etiam priuilegia Summorum Pontificum, prout infra.

67 Et quòd Archiepiſcopus Piſanus ſit Inſularum Corſicæ, & Sardiniæ Primas, & in eis Sedis Apoſtolicæ legatus natus tradunt permulti, ſufficiat adducere. *gloſſ. margin. in c. diffinimus. vbi Archidiac. & Geminian. diſt. 22. idem Geminian. in c. cleros. numero 20. in gloſs. in verbo, in patriarchis. diſt. 21. Præpoſit. in c. concilia, num. 5. diſt. 17. Cardin.* à Turrecre*mata in c. prouinciæ. verſiculo ſed inſurgit. diſt. 99. Caſſan. in* Catalogo *gloriæ mundi. parte quarta cõſiderat.* 19. *in fine. Boer. de ord. & præced. grad. par. 1. num. 13. et de auctoritate magni concilij. num. 54. Pauin. de off. et poteſt. capit. ſed. vacan. præludio 6. numero 13. Caleſat. de æqueſtri dignitate. num. 94. Pet. Gregor.* Toloſan. *ſyntagmat. iuris. lib. 15. c. 10. num. 30. in fine. Gigas. de reſidentia Epiſcop. quæſt. 18. num. 10. Mars.* Ant. Cucch. *inſtit. iur. can. lib. 1. titulo 3. Sbrozz. de Vicario Epiſcopi. lib. 1. quæſt. 3. num. 24. & 25. Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum immunitat. lib. 3. cap. 7. num. 8. Hieron.* Gon*zal. in dicto comment. ad* Regulam

octauam

octauam Cancellar. gloſs. 41. nu. 14.
Rofred. Beneuentanum in ſuo opere, in
titulo, de iuribus, quæ competunt Præ-
lato num. 2. Leandr. de Albertis in
ſua deſcriptione Hætruriæ fol. 29. la-
tiſſime Aug. Barboſ. in tractat. de off.
et poteſt. Epiſc. parte prima. titul. 3.
cap. 7. num. 10. 11. et 12. Io. Anton.
Maſsobr. in d. ſua praxi haben. con-
curſ. ad vac. paroch. eccleſ. præludio 1.
num. 93. Aubert. Mireum, in ſuo libro
inſcripto, notitia Epiſcopatuum *orbis*
Chriſtiani lib. 1. cap. 14. 18. et ſeqq.
et cap. 22. et Illuſtriſſimum Cardin.
Baronium. Annal. eccleſiaſt. tom. 12.
ſub anno Domini 1132. aſſerit Archie
piſcopum Piſanum fuiſſe creatum
Archipræſulem Sardiniȩ. *et tomo vn-*
decimo anno. 1092. ſeu 1095. re-
52 refert, quod Vrbanus Secundus Pa-
pa Dagobertum, ſeu Theobertum
Epiſcopum Piſanum in Archiepiſco-
pum promouit cum ſuppoſitione
omnium Epiſcoporum Corſicæ, vt in
ea Metropolitanus, & in Sardinia Se-
dis Apoſtolicæ legatus cum perpe-
tua ſucceſsione exiſteret. & antea
Gregorius Septimus anno 1078. in
in circa Landulpho Piſano epiſco-
po, eiuſq. ſucceſſoribus vices ſuas co-
miſit in Inſula Corſicæ, & Honorius
Secundus anno 1126. prædicta pri-
uilegia confirmauit, quæ prius re-
uocauerat Calixtus Secundus.

Inſuper Innocentius Secundus an
no 1138. prædicta confirmauit Ar-
chiepiſcopo Piſano, eiq. dedit Pri-
matum in Sardinia ſuper Prouincia
Turritana, & quæ poſtea etiam con-
firmata fuerunt anno 1146. ab Eu-
genio Tertio, & ab Adriano Quar-
to anno 1557. & Alexander Tertius
de anno 1161. omnia prædicta con-
firmauit, & etiam Primatum ſuper
dicta Prouincia Turritana, & inſuper
eidem Archiepiſcopo Piſano conceſ-
ſit Primatum in eadem Inſula Sardi-
niæ ſuper Calaritanam, & Arbo-
renſem prouincias, & Legationem
iam conceſsã cõfirmauit anno 1176.
vt ex infra dicendis apparebit, & om
nia ſupradicta poſtea confirmauerũt
Lucius Tertius anno 1181. Vrba-
nus Tertius anno 1197. Celeſtinus
Tertius anno 1191. Innocentius Ter
tius anno 1197. Honorius Tertius an
no 1217. & Gregorius Nonus anno
1229. & hic placet referre hæc ſe-
quentia ex libro anni ſexti Epiſtola-
rum Innocentij Tertij, qui in Vrbe
59 in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur.
à folio 28. Epiſtola 110.

Archiepiſcopo Turritano.

LIcèt V. F. N. Piſanum Archie-
piſcopum, & eius eccleſiam
nõ velimus ſuper collato ſibi à Præ-
deceſſoribus Noſtris priuilegio lega-
tionis, & Primatis, quod nos poſt-
modum confirmauimus moleſtare,
pati tamen nec volumus, nec debe-
mus, vt beneficio Sedis Apoſtoliſiæ
abutatur. Cum igitur certis tempo-
ribus auctoritate noſtra legationis
officium in Sardinia valeat exercere.
F. T. P. A. S. M. quatenus, cum ter-
ram ipſam iuxta tenorem priuilegij
eccleſiæ Piſanæ conceſsi datis tem-
poribus viſitauerit, quamdiu in eà-
dem prouincia fuerit, ei tamquam
legato Sedis Apoſtolicæ intendas,
abſenti tamen, vel alio tempore ve-
nienti non teneberis auctoritate le-
gationis aliquatenus reſpondere,
auctoritate vero Primatis non plus
poteſt in Prouincia Turritana, quem
Primatibus vniuerſis concedunt ca-
nonicæ ſanctiones. Datum Latera-
ni. V. Nonas Iulj. item ex libro epi-
60 ſtolarum, Honorij Tertij aſſeruato
in dicta Bibliotheca pagina 125.

Archieſpiſcopis, et Epiſcopis, et Nobilibus
Viris Turritan., et Galluren. Iudici-
bus, aliiſq. Nobilibus per Sardiniam
conſtitutis.

CVm quidã Prædeceſſores No-
ſtri Piſanis Archiepiſcopis cõ-
tulerint in Turritan., Arboren., &
Callaritan., Prouincijs Primatus, &
in

in Sardinia legationis honores. Nos V. F. N. Vitali. Piſano Archiepiſcopo benignè conceſsimus, quod Noſtri Prædeceſſores ipſius Archiepiſcopi Prædeceſſoribus conceſſerunt.

Ideoq. VV. attentè mouemus P. A. S. M. quatenus eidem Archiepiſcopo in ijs, quæ in prædicta terra ſibi ſunt ab Apoſtolica Sede conceſſa tamquam Primati noſtro, ac Apoſtolicæ Sedis legato debitum honorem, & reuerentiam impendatis, eiuſque ſalubribus monitis curetis deuotè, ac humiliter obedire. Datum Laterani Non. Februarij. anno ſecundo. & ſucceſſiue.

Capitulo, Clero, & Populo Piſano.

QVod circa eccleſiam, & Ciuitatem veſtram exuberet noſtræ ſinceritatis affectus, poteſtis perpendere per effectum, nam præter alia, in quibus vos multipliciter honorauimus. V. F. N. Vitali Archiepiſcopo veſtro conceſsimus in Turritan. Arboren. & Callaritan. prouincijs Primatus, & in Sardinia legationis honores, ſicut prædeceſſores noſtri eiuſdem Archiepiſcopi prę. deceſſorib. conceſſerunt. Dat. vt ſupra ego Balthaſar Anſideus Bibliothecæ cuſtos extraxi, & in fidem die 22. Februarij. 1613. Bald. anſideus manu propria.

61 Donatio Archiepiſcopi Turritani.

Albertus Monacus de Montecaſsino, & Turritanus Archiepiſcopus, dilectis filijs Petro magiſtro Hoſpitalis de Stagno, eiuſq. fratrib. tàm præſentibus, quàm futuris in perpetuum.

Venerabilibus locis, in quibus Dei ſeruitium iugiter exercetur, debemus pro amore Dei temporalia conferre ſubſidia. proinde dilecti in Domini filij, nos hoſpitalitatis, & caritatis opera, quæ in veſtra domo aſsiduè fiunt attendentes, precibus Domini Villani Piſanorum Archiepiſcopi Sardiniæ Primatis, & apoſtolicæ Sedis legati, aſſenſu etiam, & conſilio Domini Paraſolis Turritani Iudicis, necnon epiſcoporum noſtrorum S. Souens, eccleſiam S. Georgij de Oleaſtro cum terris, omnibuſq. pertinentjis ſuis ad honorem Dei, & ſubſtentationem voſtræ Hoſpitalaris domus vobis donamus, vt in veſtra, veſtrorũq. ſucceſſornm poteſtate, & iure permaneant. hoc eſt actum anno Dominicæ Incarnationis. 1176.

Et ſequens eſt priuilegium Innoc. II.

62 INNOCENTIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Balduino Piſano Archiepiſcopo, eiuſq. ſucceſſoribus canonicè promouendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus honor integrè conſeruatur, ſi vnicuique eccleſiæ ſua dignitas cuſtoditur. Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. æquum etenim, & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia nos ſuccepiſſe recolimus, eorum deuotioni non menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo reſpondere curemus. Quia igitur de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multæ hominum clades, & chriſtianorũ captiuitates innumeræ prouenerunt. Nos quorum precipuè intereſt ſingulorum ſaluti tàm temporaliter, quàm ſpiritualiter paterna ſollicitudine prouidere, pro bono pacis, & recompenſatione epiſcopatuum, quos vtique à Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bo. mem. fratre noſtro Archiepiſcopo Huberto accepimus in Gallurienſi iudicatu

tu duos epiſcopatus, Galtelinenſem, videlicet, & Ciuitatenſẽ, & Populonienſẽ epiſcopatũ tibi, tuiſq. ſucceſſoribus, & per vos eccleſię Piſanę cõcedimus, & Metropolitano iure ſubijcimus. Voſq. Primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſſam tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina roboramus, denique, vt Piſana Ciuitas, quæ fauore cæleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſsionibus vtendi, & Crucem, vexillum ſcilicet Dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi tibi, tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus. Pallei quoque vsũ fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium epiſcoporum in Corſica, Alerienſis ſcilicet, Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populonienſis epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſæculariſue perſona huius noſtræ conſtitutionis paginã ſciens cõtra eam temerè venire tentauerit ſecũdò, tertivè cõmonita, niſi præſumptionem ſuam congrua emendatione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſsimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cũctis autem hæc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonę actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.



† Ego Deſiderius presb. Card. tt. S. Praxedis ſſ.

† Ego Petrus Card. presb. tt. S. Suſannæ ſſ.

† Ego Gerardus presb. Card. tt. S. Crucis in Hieruſalem ſſ.

† Ego Anſelmus presb. Card. tt. s. Laurentij in Lucina ſſ.

† Ego Littifredus presb. Card. tt. Veſtinæ.

† Ego Luccas presb. Card. tt. s. Ioannis, & Pauli.

† Ego Striantius presb. Card. tit. s. Sauinæ ſſ.

† Ego Martinus presb. Card. tt. s. Stephani in cæliomonte ſſ.

† Ego Petrus Papienſis epiſcopus ſſ.

† Ego Oddo Diaconus Cardin. s. Georgii ad velum aureum ſſ.

† Ego Guido Diaconus Cardin. s. Adriani ſſ.

† Ego Boetius Diaconus Card. ss. Viti, & Modeſti ſſ.

† Ego Guido Diaconus Cardin. ss. Coſmæ, & Damiani ſſ.

† Ego Griſogonus Diaconus Card. s. Mariæ in porticu ſſ.

† Ego Vbaldus Diaconus Card. s. Mariæ in vialata ſſ.

† Ego GG. Diaconus Card. s. Angeli ſſ.

† Ego Octauianus Diaconus Card. s. Nicola in Carcere ſſ.

† Ego Iacintus Prior Subdiaconorum Sacri Palatii.

† Ego Bernardus Sacri Palatii Subdiaconus ſſ.

† Ego Ioannes Sacri Palatij ſubdiaconus ſſ.

† Ego Baro Saç. Palatii Subdiaconus,

nus, & Prior ſcolæ Crucis ſſ.

† Ego Ioannes Paparo Rom. eccleſiæ ſubdiaconus ſſ.

† Ego Rainerius Sacri Palatii Subdiaconus ſſ.

† Ego presbiter Sacri Palatii Subdiaconus ſſ.

† Ego Galganus Sacri Palatii Subdiaconus ſſ.

† Ego Monachus Sacri Palatii Subdiaconus ſſ.

† Ego Baldicio Sacri Palatii Subdiaconus ſſ.

† Ego Vulgarus Sacri Palatii Subdiaconus ſſ.

Datum Laterani per manũ Aimerici S. Romanæ Eccleſiæ Diaconi Card. & Cancellarii. x. Kal. Maii Indictione prima. Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo trigeſimo Octauo. Pontificatus verò Domini Innocentii Papæ ſecundi anno quarto.

Hoc exemplum litterarum Innocentii Papæ II. eſt fideliter deſumptum ex authentico in carta pergamena Archiuii Apoſtolici Caſtri S. Angeli. die v. Iunii. M.D.C.XVIII.

S. Card. S. Suſannæ S.R.E. Bibliothec.

Locus † Sigilli dicti Bibliothecarij.

Bartholomeus Carrara Sec.

Et in archiuio monaſterij monialium S. Laurentij Piſarum adeſt epiſtola Archiepiſcopi Turritani in carta hędina ſcripta ad Archiepiſcopum Piſanum Primatem ſuum.

63 Et de Inſula Corſicę Archiepiſcopo Piſano ſubiecta hæc habentur, nam de anno 1078. circiter Greg. 7. Landulpho Epiſcopo Piſano in Corſica vices ſuas commiſit, & pro labore, quem primus in ea reſtituenda ad Romanæ Eccleſiæ dominium ſuſcepit, medietatem, duobus vero eius ſucceſſoribus quartam partem omnium redditũum largitus eſt, arces tamen ſub ditione Romanæ Eccleſiæ reſeruauit, quorum cuſtodes illis, ſi neceſſitas exegerit, vult obedire, ita patet ex *lib. 6. epiſt. Greg. 7. epiſt.* 12. deinde Vrbanus 2. conſtitutione ſua Dat. Beneuenti 3. Kal. Iunij. an. 1091. Pontif. ſui 4. de d. Greg. 7. & de Landulpho Epiſcopo mentionem faciens ita ait, quia multis iamdudum obſequijs Piſanorum glorioſa nobilitas Romanam ſibi Eccleſiam fecit obnoxiam, prædictam inſulam de conſilio clericorũ Cardinalium, aliorumq. fidelium Piſanæ, eccleſiæ commiſit, & condonauit, ea conditione interſita, vt per annos ſingulos libras quinquaginta Lucanæ monetæ Lateranenſi palatio perſolueret. deinde anno 1091. idẽ Vrbanus alia cõſtitutione Dat. Anagniæ per manus Ioannis S.R.E. Diaconi Card. Epiſcopum Piſanum in Archiepiſcopũ promouit, palliumq; conceſſit cum ſuppoſitione omnium Epiſcoporum Corſicæ &c. vt ſupradictum eſt.

Sequuntur priuilegia aliorũ Summorum Pontificum exarata in membrana exiſtentia in archiuio publico reformationum ciuitatis Florentiæ fideliter extracta à Franciſco Segalonio notario publico, & ciue Florẽtino, & à Pamphilo Guerrino Piſtorienſe, & ciue, not. publ. Flor. miniſtris d. archiuij ſub die 10. Iunij 1619. ſtylo Florent. cum approbatione Vicarij generalis Illuſtriſſ., & Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopi Florentini.

Priuilegium Eugenij III. Papæ.

64 EVGENIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Villano Archiepiſcopo Piſano eiuſq. ſucceſſoribus canonicè promouendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus honor integrè conſeruatur, ſi vnicuique eccleſiæ ſua di-

dignitas cuſtoditur. Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Aequum enim & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans, vtriuſque partis ſaluti tàm temporaliter, quàm ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ fratre noſtro Archiepiſcopo Vberto accepit, in Gallurienſi iudicatu, duos Epiſcopatus, Galtellinenſem videlicet, & Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatum tibi, tuiſq. ſucceſſoribus, & per vos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & metropolitico iure ſubiecit. Nos itaque qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. eiuſdem quoque prædeceſſores noſtri veſtigijs inhærentes vos primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſſam, tibi, tuiſq. ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina roboramus; denique vt Piſana ciuitas, quæ fauore cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi tibi, tuiſq. ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerienſis ſcilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populonieſis Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſecularisſve perſona huius noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita niſi præſumptionē ſuam congrua emēdatione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat, reumq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cunctis autem hęc ita ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æterna pacis inueniāt. Amen. Amen. Amen.

Signum Eugenij Tertij.

Fac mecum Domine Signum in bonum.

✝ Ego Eugenius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Conradus Sabinenſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Albericus Hoſtienſis Epiſcopus ſſ.

† Ego

† Ego Imacus Tuſculanus Epiſcopus ſſ.

† Ego Guido presbyter Cardinalis S. Chriſogoni ſſ.

† Ego Hubaldus presbyter Cardin. tit. S. Praxedis ſſ.

† Ego Hubaldus presbyter Cardin. tit. SS. Ioannis & Pauli ſſ.

† Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sauinæ ſſ.

† Ego Aribertus presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ ſſ.

† Ego Vbaldus presbyt. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem ſſ.

† Ego Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis ſſ.

† Ego Iordanus presbyt. Card. tit. S. Suſannæ ſſ.

† Ego Oddo Diaconus Cardinalis S. Georgij ad velum aureũ ſſ.

† Ego Guido Diac. Card. SS. Coſmæ, & Damiani ſſ.

† Ego Octauianus Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tulliano ſſ.

† Ego Rodulphus Diacon. Cardin. S. Luciæ.

† Ego Ioannes Diac. Card. S. Mariæ Nouæ ſſ.

† Ego Aſtaldus Diac. Card. S. Euſtachij ſſ.

† Ego Berardus Diac. Card. Sanctę Romanæ Eccleſiæ ſſ.

† Ego Guido Diac. Card. S. Mariæ in Porticu ſſ.

† Ego Petrus Diac. Card. S. Mariæ in via lata ſſ.

† Ego Cinthius Diaconus Cardin. SS. Sergij, & Bacchi ſſ.

Datum Viterbi per manum Roberti S.R.E. presbyteri Cardinalis, & Cancellarij, quarto Kalend. Iunij, Indictione nona, Incarnationis Dominicæ anno MCXLVI. Pontificatus vero Domni Eugenij III. Papæ anno ſecundo.

Priuilegium Adriani IV. *Papæ.*

65 ADRIANVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Venerabili fratri Villano Archiepiſcopo Piſano, eiusq. ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus honor integrè conſeruatur, ſi vnicuique eccleſiæ ſua dignitas cuſtoditur. Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Aequum enim, & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni nõ menſura pari nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo, ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorũ captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans, vtriuſque parti ſaluti tàm temporaliter, quàm ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuũ, quos vtique à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ fratre noſtro Archiepiſcopo Huberto accepit in Gallurienſi iudicatu duos Epiſcopatus, Galtellinenſem videlicet, & Ciuitatenſem, & Populoniẽſem Epiſcopatum tibi, tuiſq. ſucceſſoribus, & per vos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & metropolitico iure ſubiecit. Nos itaque, qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. eiuſdem quoque prædeceſſoris noſtri veſtigijs inhærentes, vos primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus. Legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſ-

deceſſoribus tuis conceſſam, & à fęlicis memoriæ Innocentij, & ſanctæ recordationis Eugenij, atque Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratum, tibi, tuisq. ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana ciuitas, quæ fauore cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, æquo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet dominicũ per ſubiectas vobis prouincias portandi, tibi, tuisq. ſucceſſoribus licentiam damus, pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum cõſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerienſis ſcilicet, Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, Ponplonienſis Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hãc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue commonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit poteſtatis . . . . . . risq. ſui dignitate careat, reamq. ſe Dinino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. cunctis autem eidem eccleſiæ hæc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructuum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Adriani Quarti.

Oculi mei ſemper ad Dominum.

† Ego Adrianus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Gregorius Sabinenſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sauinæ ſſ.

† Ego Vbaldus presb. Cardin. tit. S. Crucis in Ieruſalem ſſ.

† Ego Guido presb. Card. tit. Paſtoris ſſ.

† Ego Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis ſſ.

† Ego Octauianus presb. Card. tt. s. Ceciliæ ſſ.

† Ego Ioannis ss. Ioannis, & P. preb. Card. tit. Pamachij ſſ.

† Ego Aſtaldus presb. Card. tit. s. Priſcæ ſſ.

† Ego Gerardus presb. Card. tit. s. Stephani in celio monte ſſ.

† Ego Henricus presb. tit. ss. Nerei, & Archilei ſſ.

† Ego Ioannes presb. tit. ss. Silueſtri, & Martini ſſ.

† Ego Ildibrandus presb. Card. Baſilicæ XII. Apoſtolorum ſſ.

† Ego Oddo Diacon. Card. s. Georgij ad velum aureum ſſ.

† Ego Guido diac. Card. s. Mariæ in porticu ſſ.

† Ego Iacintus diacon. s. Mariæ in coſmidin ſſ.

† Ego Odo diac. Card. s. Nicolai in carcere Tulliano ſſ.

† Ego Bonadies dies diac. Card. s. Angeli ſſ.

† Ego Ardicio diac. Card. s. Theodori ſſ.

† Ego Boſo diac. Card. ss. Coſmæ, & Damiani ſſ.

† Ego Albertus diac. Card. s. Adriani ſſ.

Datum Laterani per manum Rolandi S. Romanæ Eccleſiæ presbyteri Card. & Cancell. ij. Kal. Iunij. Indictione v. Incarnationis Dominicæ.

N anno

anno MCLVII. Pontificatus vero domini Adriani Papæ iiij. anno iij.

Priuilegium Alexandri III. Papæ.

66 ALEXANDER Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Villano Archiepiſcopo Piſano, eiuſq. ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedi,& Romanis Pontificibus honor integrè conſeruatur, ſi vniuique eccleſiæ ſua dignitas cuſtoditur. Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios,alios familiaritatis,& dilectionis prærogatiua ſublimat. Aequum enim, & rationabile eſt, vt quorum beneficia,& obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni nõ menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderãs vtriuſque partis ſaluti, tàm temporaliter, quàm ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis,& recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prędeceſſore tuo bonę memoriæ fratre noſtro Archiepiſcopo Huberto accepit, in Gallurienſi iudicatu duos Epiſcopatus, Galtellinenſem, videlicet, & Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatum tibi, tuiſq. ſucceſſoribus, & per vos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & Metropolitico iure ſubiecit. Nos itaque, qui in ſedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionẽ anteceſſoris noſtri bonæ memoriæ Adriani Papæ veſtigijs inhærentes, auctoritate Apoſtolica cõfirmamus, & ratam manere cenſemus, eiuſdem quoque prædeceſſoris noſtri veſtigijs inhærentes, vos primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſſam,& a felicis memoriæ Innocentij, & ſanctæ recordationis Eugenij, atque Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuiſq. ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & incõuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana Ciuitas, quæ fauore cæleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet Dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, tibi, tuiſq. ſucceſſoribus licentiã damus. Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris. & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerienſis ſcilicet, Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populonienſis Epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentauerit ſecundò, tertiòue commonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat,reamq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat,& à ſacratiſſimo corpore,ac ſanguine Dei,& Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque

que in extremo examine diſtrictè vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem eccleſiæ hæc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Alexandri Tertij.

Vias tuas Domine demonſtra mihi.

† Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Hubaldus Hoſtienſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Bernardus Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Gualterius Albanenſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Hubaldus presbyt. Card. tt. S. Crucis in Hieruſalem ſſ.

† Ego Ioannes presbyter Cardin. tt. S. Anaſtaſiæ ſſ.

† Ego Albertus presb. Cardin. tit. S. Laurentij in Lucina ſſ.

† Ego Iacintus Diacon. S. Mariæ in Coſmedin ſſ.

† Ego Ardicio Diac. Card. S. Theodori ſſ.

† Ego Ioannes Diac. Card. S. Mariæ in porticu ſſ.

Datum Ian. per manum Hermanni S. R. E. ſubdiaconus, & notarij. vij. Kal. Febr. Indiction. x. Incarnationis Dominicæ anno MCLXI. Pontificatus D. Alexandri Papæ iij. anno tertio.

Aliud Priuilegium Alexandri Papæ III.

67 ALEXANDER Epiſcopus ſeruus ſer . . . . . fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo Apoſtolicæ Sedis legato, eiusq. ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis . . perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedis, & Rom. . . . . integrè cuſtoditur ſi vnicuique eccleſiæ ſuæ dignitas conſeruatur, Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benign . . . . humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit, alios dign . . . . amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Equũ enim, & rationab . . . . orum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non n . . . . antitate equali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia, libenti animo ſtudeat reſpondere, prædeceſſor ſi quid . . . . memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſan . . . . enſem ciuitates extitit multas hominum clades, & Chriſtianorum capsiuitates innumeras proueniſſe cõſiderans, vtriuſque partis ſal . . . ſpiritualiter quàm temporaliter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto accepit in Galluren. iudicatu duos Epiſcopatus Galtelinenſem, videlicet, & Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatum ſibi, ſuiſq. ſucceſſoribus, atque per eos eccleſiæ Piſanæ conceſsit, & metropolitico iure ſubiecit. Nos itaq. qui in ſedis Apoſtolica adminiſtratione licet indigni diſponẽte Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem anteceſſoris noſtri bonæ memoriæ Adriani Papæ veſtigijs inhærentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus, prædeceſſorum quoque noſtrorum veſtigijs inhærentes; vobis primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus. Ad maio-

rem etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem populo ciuitatis in fidelitate, atque deuotione ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ iugiter perſeueret, & in ipſa quotidie augmentetur, pro deuotione quoque & honeſtate tua frater Hubalde Piſane Archiepiſcope perſonam tuam, & per te Piſanam eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſq. ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanam, & Arborenſem prouincias datum concedimus, & auctoritate ſedis Apoſtolicæ cōfirmamus, ita quidem vt eos ad Concilium vocandi, exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cetera omnia, quæ ad ius Primatus pertinent in eos exercendi habeatis liberam facultatem. Verumtamen ſupradictarum duarum prouinciarum Archiepiſcopos ad Concilium non vocabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis. Super Turritanam vero prouinciam dignitatem Primatus ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſſum eſt habeatis. Legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſſam & felicis memoriæ Innocentij, & ſanctæ recordationis Eugenij, atque Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam, tibi, tuiſq. ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina cōfirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus parmanere. Denique, vt Piſana Ciuitas, quæ fauore cæleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſsionibus vtendi, & Crucem, vexillum ſcilicet Dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illlud Vulterran. Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonienſem tranſitur, tibi, tuiſq. ſucceſſoribus licentiam damus. Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum Alerienſis, ſcilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populonienſis Epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſæculariſue perſona, hanc noſtræ conſtiturionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentauerit ſecundò, tertiovè cōmonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſsimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem eccleſiæ hæc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant; Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Alexandri Tertij.

Vias tuas Domine demonſtra mihi.

† Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Hubaldus Hoſtienſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Bernardus Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Ioannes presb. Card. ss. Ioannis & Pauli tt. Pamachii ſſ.

† Ego Albertus presbyt. Card. tit. s. Laurentij in Lucina ſſ.

† Ego Guillelmus presb. Card. tit. s. Petri ad vincula ſſ.

† Ego

† Ego Bóſo presbiter Cardin. Sanctæ Pudent. tit. Paſtoris ſſ.
† Ego Ioannes presb. Card. tit. s. Marci ſſ.
† Ego Theodinus presb. Card. s. Vitalis. . . . . . ſſ.
† Ego Manfredus presb. Card. tit. s. Ceci . . . . ſſ.
† Ego Petrus presb. tit. s. Suſannæ Subdiaconus.
† Ego Iacintus diac. Card. s. Mariæ in Coſmidin ſſ.
† Ego Cinthius diac. Card. s. Adriani ſſ.
† Ego Hug. diac. Card. s. Euſtachij iuxta templum Agrippæ ſſ.
† Ego Laborans s. Mariæ in porticu diac. Card. ſſ.
† Ego Rainerius diac. Card. s. Georgij ad velum aureum ſſ.

Datum Anagniæ per manum Gratiani s. Romanæ eccleſiæ Subdiaconi, & Notarij. III. Id. Aprilis. Indictione VIIII. anno Incarnationis Dominicæ MCLXXVI. Pontificatus verò domini Alexandri Papæ III. anno ſeptimo decimo.

Priuilegium Lucij III. Papæ.

67 LVcius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili Fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo Apoſtolicæ Sedis legato, eiuſq. ſucceſſoribus canonicæ ſubſtituendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedis, & Romanorum Pontificum honor integrè cuſtoditur, ſi vnicuiq; eccleſiæ ſua dignitas conſeruatur. Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios repperit, alios dignitatibus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Equum etiam, & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beniuolentia libenti animo ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanã, & Ianuen. Ciuitates extiterunt multas hominũ clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras prouenire cõſiderans, vtriuſq. partis ſaluti tàm ſpiritualiter, quàm temporaliter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione epiſcopatuum, quos vtiq. à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in Inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto accepit in Galluren. iudicatu duos Epiſcopatus Galtellinen. videlicet, & Ciuitaten. & Popolinien. Epiſcopatum ſibi ſuiſq; ſucceſſoribus, & per eos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & metropolitico iure ſubierit. Nos itaque qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſsionem anteceſſoris noſtri felicis memoriȩ Alexandri Papæ veſtigijs inherentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. Prædeceſſorum quoque noſtrorum veſtigijs inhærentes vobis primatus honorem Turritan. Prouinciæ confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem Ciuitatis populo in fidelitate atq. deuotione ſacroſanctæ Romãnȩ eccleſiæ iugiter perſeueret, & in ipſa cotidie augmentetur, pro deuotione quoq. & honeſtate tua frater Hubalde Piſan. Archiepiſcope perſonam tuam, & per te Piſan. eccleſiam ampliore munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſq. ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanam, & Arborẽſem prouinciãs datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus, ita quidem vt eos ad concilium vocandi, exceſsus eorum corrigendi, & in

doctrina Apoſtolica confirmandi, cætera omnia, quæ ad ius Primatus pertinent, in eos exercendi, habentis liberam facultatem; verumtamen ſupradictarum duarum Prouinciarū Archiepiſcopos ad concilium non vocabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis. ſuper Turritan. verò Prouinciam, dignitatem Primatus, ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſsum eſt, habeatis. legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſsā, & felicis recordationis Innocentij, Eugenij, Anaſtaſij, atque Alexandri Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana ciuitas, quæ fauore cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illud Vulterrani Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonienſem tranſitur tibi tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerienſis ſcilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populoniēſis Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſecularíſve perſona huius noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue commonita niſi præſumptionē ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat, reamq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cūctis autem eidem eccleſiæ hęc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicē præmia æternę pacis inueniāt. Amen. Amen. Amen.

Signum Lucij Tertij.

Adiuua nos Deus ſalutaris noſter.

✝ Ego Lucius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Theodinus Portuenſis, & s. Rufinę ſedis Epiſcopus ſſ.

† Ego Paulus Præneſtinus Epiſcopus ſſ.

† Ego Petrus tit. s. Suſannæ presb. Card. ſſ.

† Ego Viuianus presb. Card. tit. s. Stephani in Celio monte ſſ.

† Ego Hug. presb. Card. tit. s. Clementis ſſ.

† Ego Arduinus presb. Card. tit. s. Crucis in Ieruſalem ſſ.

† Ego Mattheus presb. Card. tit. s. Marcelli ſſ.

† Ego Laborans presb. Card. s. Mariæ tranſtiberim tit. Caliſti ſſ.

† Ego Iacintius diac. Card. s. Mariæ in Coſmedin ſſ.

† Ego Rainerius diacon. Cardin. s. Georgij ad velum aureum ſſ.

† Ego Gratianus ss. Coſmæ, & Damiani diac. Card. ſſ.

† Ego Rainerius diacon. Cardin. s. Adriani ſſ.

† Ego Mattheus s. Marię nouę diac. Card. ſſ

Da-

Datum Laterani per manum Alberti S. Romanæ Eccleſiæ presbyt. Card.& Cancellarii.9.Kal.Nouembris Indictione xv.Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo vigeſimo . . . .

Priuilegium Vrbani III. *Papæ*.

68 VRBANVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo Apoſtolicæ Sedis legato, eiusq. ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedis & Romanorum Pōtificum honor integrè cuſtoditur, ſi vnicuique eccleſiæ ſua dignitas conſeruatur; Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Aequum enim, & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe,eorum deuotioni non menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratię beneuolentia libenti animo ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras prouenisse cōſiderans, vtriuſque parti ſaluti tàm ſpiritualiter, quàm temporaliter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis,& recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in Inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto accepit . . . Gallurien. iudicatu duos Epiſcopatus Galtellinenſem, videlicet, & Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatum ſibi, & . . . . eccleſiæ Piſan. . . . . metropoliti . . . . . ſubiecit. Nos itaque qui Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus eandem conceſſionem anteceſſorum noſtrorū bonæ memorię Adrian . . . . veſtigijs inhærentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. ad exemplar quoque prędeceſſorum noſtrorum vobis Primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus . . . . etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem Ciuitatis populo in fidelitate, atque deuotione ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ iugiter perſeueret,& vt in ipſa quotidie augmentetur,pro deuotio . . . . . . quoque,& honeſtate tua frater Hubalde Piſanum Archiepiſcopo perſonam tuam, & per te Piſanam eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſq. ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanā, & Arborenſem prouincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus, ita quidē vt eos ad concilium vocandi, exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cętera omnia quæ ad ius Primatus pertinent in eos exercendi liberam habeatis facultatem. Verumtamen ſupradictarum duarum prouinciarū Archiepiſcopos ad Concilium non vocabitis Piſas, ſine coſcientia Romani Pontificis. Super Turritanam verò prouinciam dignitatem Primatus ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſſum eſt habeatis. Legationem quoque Sardinię à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſſam, & felicis memoriæ Innocentii; & Sanctæ recordationis Eugenii, Anaſtaſii, Alexandri, & Lucii Romanorum Pontificum priuilegii

gij in perpetuum roboratam, tibi, tuiſq. ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana Ciuitas, quæ fauore Cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequẽter obtinuit; & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi; & Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illud Vulterranen. Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonienſem tranſitur, tibi tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoq. vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium epiſcoporum in Corſica, Allerien., ſcilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populonienſem epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisvè perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginã ſciens cõtra eã temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiouè commonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem eccleſiæ hæc ipſa ſeruantibus, ſit pax Domini Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem pręmia æternæ pacis, inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Vrbani Tertij.

Ad te Domine leuaui animam meam.

✠ Ego Vrbanus Catholicæ eccleſiæ epiſcopus ſſ.

† Ego Henricus Albanen. epiſcopus ſſ.

† Ego Paulus Preneſtinus epiſcopus ſſ.

† Ego Petrus de bono presb. Card. tit. s. Suſannæ ſſ.

† Ego Iaborans presb. Card. s. Mariæ Tranſtiberim tit. Calixti ſſ.

† Ego Pandulphus presb. Cardin. tit. xii. Apoſtolorum ſſ.

† Ego Melior presb. Card. ss. Ioannis, & Pauli tit. Pamachii ſſ.

† Ego Adelardus tt. s. Marcelli preſbyt. Card. ſſ.

† Ego Iacintus s. Mariæ in coſmidin diac. Card. ſſ.

† Ego Gratianus ss. Coſmæ, & Damiani diac. Card. ſſ.

† Ego Bobo ſancti Angeli diaconus Card. ſſ.

† Ego Soffredus s. Mariæ in vialata diac. Card. ſſ.

† Ego Rollandus s. Mariæ in porticu diac. Card. ſſ.

† Ego Petrus s. Nicholai in Carcere Tullian. diac. Card. ſſ.

† Ego Rodulfus s. Georgii ad velũ aureum diac. Card. ſſ.

Datum Veronæ per manum Alberti S. Romanæ Eccleſiæ presb. Card. & Cancellarii, iii. Kal. Nouẽbris. Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXXVI. Pontificatus vero Domini Vrbani Papæ III. Anno primo.

Priuilegium Celeſtini III. *Papæ*.

69 CEleſtinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Hubaldo Archiepiſc. Piſano Apoſtolicæ Sedis Legato, eiuſq. ſucceſſori-

ſoribus Canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Si ſua cuiq. iura illibata ſeruantur, & eos, qui in eccleſia Dei pro iniuncto ſibi officio, & deuotione ſincera plus alijs elaborant dignæ retributiones viciſſitudine diligẽter ſpecialius honoramus, quod noſtrum eſt iuxta commune debitũ ſicut debemus exequimur, et Apoſtolicæ Sedis honorẽ integrè cuſtodimus. Proinde cum felicis memoriæ prędeceſſor noſter Innocentius Papa de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorũ captiuitates innumeras prouenisſe conſiderans, vtriuſque partis ſaluti tàm temporaliter, quàm ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduerit prouidere, atq. pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuũ, quos vtique à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto acceperit, in Gallu- ren. iudicatu duos Epiſcopatus, Galtellinen. videlicet, & Ciuitaten. & Populonin. Epiſcopatum tibi, tuisq. ſucceſſoribus, & per eos eccleſiæ Piſanæ conceſſeritt, & metropolitico iure ſubiecerit. Nos qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem anteceſſorum noſtrorum bonæ memoriæ Adriani, Alexandri, & Clementis PP. veſtigiis inhærentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. prædeceſſorum quoq. noſtrorum veſtigijs inhærentes, vobis primatus honorẽ Turritanæ prouinciæ confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Piſanæ Ciuitatis, vt Piſana eccleſia eum vniuerſo eiuſdem Ciuitatis populo in fidelitate atque deuotione ſacroſanctæ Romanę eccleſiæ iugiter perſeueret, & in ipſa quotidie augumentetur, pro deuotione quoq. & honeſtate tua frater Hubaldę Piſanæ Archiepiſcope perſonam tuã, & per te Piſanam eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſq. ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritan. & Arboren. prouincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ cõfirmamus, ita quidem vt eos ad concilium vocandi, exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cętera omnia, quę ad ius Primatus pertinent in eos exercendi habeatis liberam facultatem. Verumtamen ſupradictarum duarum prouinciarũ Archiepiſcopos ad concilium non vocabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis. ſuper Turritan. verò Prouinciam, dignitatem Primatus, ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſſũ eſt, habeatis. legationẽ quoq. Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſſã, & felicis memoriæ Innocentij, Eugenij, atque Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuũ roboratam tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana ciuitas, quę fauore cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorũ Vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cũ nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet dominicũ per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatiũ illud Vulterrani Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonienſem tranſitur tibi tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerienſis vilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædicto-

ctorum duorum in Sardinia, & Populonieñſis Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſecularisſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honorisq. ſui careat dignitate, reamq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cũctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicẽ præmia æternę pacis inueniãt. Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Cæleſtini Tertij.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis.

✠ Ego Cęleſtinus Catholicę Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Octauianus Hoſtienſis, & Velletrenſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Pandulphus presb. Card. Baſilicæ xij. Apoſtolorum ſſ.

† Ego Mel. ss. Ioannis & Pauli preſbyt. Card. tt. Pamachij ſſ.

† Ego Iordanus presb. Card. s. Pudenr. tt. Paſtoris ſſ.

† Ego Ioannes tt. s. Clemẽtis Card. Tuſcan. Epiſcopus ſſ.

† Ego Romanus tt. s. Anaſtaſii preſbyt. Card. ſſ.

† Ego Hugonus presb. Card. s. Martini tt. Equutij ſſ.

† Ego Ioannes tt. s. Stephani in cælio monte presb. Card. ſſ.

† Ego Gratianus ss. Coſmæ, & Damiani diac. Card. ſſ.

† Ego Gerardus s. Adriani diacon. Card. ſſ.

† Ego Ioffredus s. Mariæ in via lata diac. Card. ſſ.

† Ego Bernardus s. Mariæ nouæ diac. Card. ſſ.

† Ego Gregorius s. Mariæ in Aquiro diac. Card. ſſ.

† Ego Gregorius s. Georgij ad velũ aureum diac. Card. ſſ.

† Ego Lottarius ss. Sergij & Bacchi diac. Card. ſſ.

† Ego Nicolaus s. Mariæ in coſmedin diac. Card. ſſ.

Datum Romæ apud S. Petrũ per manum Egidii S. Nicolai in carcere Tullian. diaconi Cardin. Nonis Februarij, Indictione decima, Incarnationis Dominicæ anno 1191. Pontificatus vero Domni Cæleſtini Papæ Tertij, anno primo.

Priuilegium Innocentij III. *Papæ.*

70 INNOCENTIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Venerabili fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo, eiusq. ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Si ſua cuique iura illibata ſeruamus, & eos, qui in eccleſia Dei pro iniuncto ſibi officio, & deuotione ſincera plus alijs elaborant digna retributionis viciſſitudine diligentiùs, ac ſpecialiùs honoramus, quod noſtrum eſt iuxta commune debitum ſicut debemus exequimur, & Apoſtolicæ ſedis honorem integrè cuſtodimus. Proinde cum felicis memoriæ prædeceſſor noſter Innocentius Papa de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans vtriuſque parti ſaluti tàm ſpiritualiter, quàm temporaliter, paterna ſollicitudine ſtuduerit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à prædeceſſo-

ceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto accepit, in Gallurienſi iudicatu, duos Epiſcopatus, Galtellinenſem videlicet, & Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatum ſibi, eiuſq. ſucceſſoribus, & per eos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & metropolitico iure ſubiecit. Nos qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtration .

. . . .

nente Domino ſibi ſucceſſimus, eamdem conceſſionem anteceſſorum noſtrorum bonæ memoriæ Adriani, Alexandri, Clementis, & Cæleſtini Papę veſtigijs inhęrentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. Prædeceſſorum quoque noſtrorum veſtigijs inhærentes vobis Primatus honorē Turritanæ prouinciç confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem ciuitatis populo in fidelitate, atque deuotione ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ iugiter perſeueret, & in ipſa quotidie augumentetur; pro deuotione quoque, & honeſtate tua frater Hubalde Piſan. Archiepiſcope perſonam tuam, & per te Piſanam eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſq. ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanam,& Arboſem prouincias datum concedimus; & auctoritate ſedis Apoſtolicę confirmamus, ita quidem vt eos ad Cōcilium vocandi, exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cetera omnia, quę ad ius primatus pertinent in eos exercendi habeant liberam facultatem; verumtamen ſupradictarum duarum prouinciarum Archiepiſcopos ad Concilium non vocabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis, ſuper Turritanam vero prouinciam dignitatem primatus ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſię Piſanę conceſſum eſt habeatis, legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prędeceſſoribus tuis conceſſam, & felicis memoriæ Innocentij, & ſanctę recordationis Eugenij, Anaſtaſij, & Cęleſtini Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuiſq. ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana ciuitas, quæ fauore cęleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorū Vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſsionibus vtendi, & crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illud Vulterrañ Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonieñ tranſitur, tibi, tuiſq. ſucceſſoribus licentiā damus. Pallei quoque vſum fraternitati tuę concedimus, vt videlicet eo ſecundū conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica Allerieñ videlicet Aiaceñ, & Saguntiñ, ac prędictorum duorum in Sardinia, & Populonieñ Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſeculariſue perſona, hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat, reāq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſsimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax D. N. Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtri-

ctum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Innocentij Tertij.

Fac mecum Domine ſignum in bonum.

† Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Octauianus Hoſtieñ, & Velletreñ Epiſcopus ſſ.

† Ego Petrus Portueñ, & s. Rufinæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Petrus tt. s. Ceciliæ presbyt. Card. ſſ.

† Ego Iordanus presb. Card. s. Pudeñ tt. Paſtoris ſſ.

† Ego Ioãnes tt. s. Clementis Card. Viterbieñ, & Tuſcañ Epiſc. ſſ.

† Ego Guido presb. Card. s. Mariæ Tranſtiberim tt. Calixti ſſ.

† Ego Hug. presbyt. Card. s. Mart. tt. Equitij ſſ.

† Ego Ioannes tt. s. Stephani in celio monte presb. Card. ſſ.

† Ego Soffredus tt. s. Praxedis preſbyt. Card. ſſ.

† Ego Gratianus ss. Coſmæ & Damiani diacon. Card. ſſ.

† Ego Gerardus s. Adriani diacon. Card. ſſ.

† Ego Gregorius s. Mariæ in aquiro diac. Card. ſſ.

† Ego Gregorius s. Georgij ad velum aureum diac. Card. ſſ.

† Ego Nicolaus s. Mariæ in coſmedin diac. Card. ſſ.

† Ego Petrus s. Mariæ in via lata diac. Card. ſſ.

† Ego Cenc. s. Luciæ in Orthea diacon. Card. ſſ.

Datum Lateran. per manum Rainaldi Domini Papæ notarij Cancellarij vicem agentis, Indictione 1. Incarnationis Dominicæ anno 1198. Pontificatus vero domni Innocentij Papæ III. anno primo. & Honorius

71 III. anno 1217. pontificatus ſui anno 2. confirmauit prędicta priuilegia per eadem verba ſub datum Lateranı per manum Rainerij S. R. E. Vicecancell. 6. idus Februarij.

72 Et in d. Archiuio publico Reformationum Florentiæ adeſt reſtitutio dignitatis Archiepiſcopalis Vrbi Piſanæ, & confirmatio omnium præcedentium priuilegiorum facta à Gregorio Decimo, ſub datum Florentiæ xij. Kalend. Iulij 1273. Pontificatus eius anno 2.

73 Et de anno 1265. Federicus Vicecomes Archiepiſcopus Piſanus viſitauit inſulam Sardiniæ, vt conſtat ex libro Rodulfini notarij exiſtente in Archiuio Archiepiſcopatus Piſani.

74 Ad illud autẽ quòd affert D. *Auguſtinus Barboſa in collectanea ſuper c. ſi diligenti. nu. 6. de præſcriptionib.* nempe, quòd indulta per me ſupra relata non ſunt conceſſiua, ſed confirmatiua propter verbum in dd. indultis appoſitum, ideſt datum concedimus, & auctoritate ſedis Apoſtolicæ confirmamus, itaut importent confirmationem, non nouam conceſſionem, & de conceſſione non conſtet.

Quia vt patet ex ſupradeductis adſunt duo indulta Alex. iij. primũ de anno 1161. pontificatus ſui anno tertio, per quod ſolum confirmat Adriani iiij. conceſſionem, & primatum ſuper Turritanam prouinciam, & legationem Sardiniæ à ſuis prædeceſſoribus Vrbano ij. Innocentio ij. Eugenio iij. conceſſam. ſed in alio indulto de anno 1176. pontificatus ſui anno 17. habetur hæc, prius confirmat primatum ſuper Turritanam prouinciam, poſtea quod Hubaldũ Archiepiſcopum Piſanum, & cum eo Piſanam eccleſiam ampliori munere voluit decorari, ſic ſubiungit, Tibi ergo, tuiſq. ſucceſſoribus primatum ſuper Callaritanam, & Arborenſem prouincias datum concedimus, & auctoritate ſedis Apoſtolice confirmamus, & poſt pauca, verumtamen

dd.

dd. duarum prouinciarum Archiepiſcopos ad Concilium non vocabitis ſine conſcientia Romani Pontificis, ſuper Turritauam verò prouinciam dignitatem primatus ſicut a prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ cõceſſum eſt,habeatis,legationem quoque Sardiniæ &c. cum hæc duo exiſtant indulta,ceſſat allegata inuerisſimilitudo,quòd non extarent,quia in claris non egemus coniecturis. *l. ancillæ.C.de furtis*. Accedit, quod Alexander iij. in primo indulto primatum ſuper Turritanam prouinciam confirmauit, & non dixit datum cõcedimus. Sed in ſecundo indulto ſup. allegato anno 1176. dicit,quòd vult eccleſiã Piſanã ampliori munere ornare, & ſic aliquid de nouo concedere, videlicet, primatum ſuper Callaritañ. & Arboreñ. prouincias eidem concedendo, prout ibi explicat, & illud verbum,datum,ita eſt in-

75 telligendum, ideſt primatum datum (ideſt quod antea Piſano Archiepiſcopo conceſſum erat ſuper Turritanam prouinciam) ſuper Callaritañ. & Arboreñ. prouincias concedimus, & qòud ſit noua gratia, & conceſſio, patet, quia in d. ſecundo indulto,poſt d. nouam conceſſionem addit, ſuper Turritanam verò prouinciam primatus dignitatem &c. & illud verbum, datum, debet intelligi intranſitiuè, non trãſitiuè,ideſt, datum, .ſ. quod ex hoc noſtro indulto damus, vt cum dicimus perſonam Petri,intelligimus intranſitiuè, ideſt quæ eſt Petrus,ad doctrinã *Decij in l. 1.ff.de reg.iur.nu.* 5. & ibi additio *lit.* C.& ſic datum in caſu noſtro intranſitiuè accipitur, quia ipſa datio,ipſum indultum immediatè eſt ius, & ipſa conceſſio, quæ non eſt ſeparata, nec diſtincta ab ipſa datione, & nòn ſit tranſitus in aliud ſubiectum, ſed eſt vnicum, & vnica conceſsio, & & idem ſubiectũ;minus obſtat, quòd ſecunda gratia non faciens mentionem de prima, non valeat tamquam ſubreptitia *ex c. veniens.de præſcrip. vbi Barboſa in ſuis collectan. nu.* 3. quia vt patet ex *Menoch. de arbitr. iud. caſu* 203. *nu.* 32. illud procedit in impetratione alicuius gratiæ, vel ſuper delictis, vel ſuper diſpenſatione alicuius defectus, & ſim., ſed in caſu noſtro, in quo Summus Pontifex ex certa ſcientia, motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, non ad præces alterius eccleſiam Piſanam voluit ornare, & primatum prædictũ ſuper Callaritañ., & Arboreñ. prouincias concedere, non eſt idem dicendum, immo indultum, & priuilegium prędictum latiſſimè eſt interprætandum, neque vllo ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiacere poteſt, tùm ex prædictis, tùm etiam, quia ante d. conceſſionem confirmat primatum ſuper Turritanum à ſuis prædeceſſoribus conceſſum, neque mirum eſt, quòd Alex. iij. tam liberalem ſe præbuerit eccleſiæ Piſanæ,cum ante Pontificatum in dicta eccleſia Piſana Canonicus extiterit, vt infra ex Card. Baronio dicemus.

76 Et quamuis Archiepiſcopus Piſanus iam à multis annis eccleſias Sardiniæ non viſitauerit, attamen ex actu negatiuo in his, quæ ſunt meræ facultatis non acquiritur poſſeſſio, aut non vſus in contrarium. *Verall. deciſ.306.nu.4.p.1.* & præſertim non conſtando de permiſſione,& patientia Archiepiſcopi Piſani,ſine qua nõ acquiritur libertas à ſubiectione. *Alex.conſ.136. nu. 19. lib. 2. Purpurat.conſ.665.nu.3.* nec ſufficeret docere de nõ vſu ſubiectionis,niſi probaretur, quòd ſubiectio fuiſſet alteri quęſita, cum talis libertas videatur imperſcriptibilis, niſi aliter acquiratur. *Verall. vbi ſup. nu.* 7. item ad retinendum vſum priuilegij ſufficit conſtare de ipſo vſu reſpectu alicuius rei, vel actus. *Felin. in c. auditis. nu. 19. de præſcript.* quo ſtante, cum Archiepiſcopus Piſanus pro ſe habeat claram erectionem primatię innixã authenticis priuilegijs, & conceſſionibus Summorum Pontificum cum

O ſubie-

ſubiectione totius Satdiniæ, & anno 1514. in diario Magiſtri Cæremoniarum Papæ appelletur Primas, & habeat vſum ex eo, quia in omnibus literis patentibus, inſtrumentis, actis, ſententijs, & alijs rebus publicis, & priuatis, ſemper Primas Sardiniæ, & Corſicæ exprimitur, itaut nullus relinquatur ambigendi locus, neque ex enunciatiua, ſi quæ in contrarium reperiretur, poteſt induci exemptio à primatia Piſana, & ſubiectio ad fauorem alterius. *Rom. conſ.* 180. *nu.* 3. & 4. *Innoc. in c. inter dilectos. nu.* 6. *de fide inſtrum. Gabr. de probat. concl.* 2. *nu.* 50. & enunciatiua non diſponit, nec poteſt deſeruire pro titulo etiam putatiuo. *Felin. in c. de quarta. nu.* 3. *de præſcript. Verall. deciſ.* 361. *nu.* 4. *p.* 2.

77 Hæc Ciuitas Piſana Nobiliſſima Romanorum Colonia, vt patet ex monumẽtis in lapide marmoreo deſcriptis exiſtentibus in Campo ſancto Piſarum, tenoris infraſcripti, videlicet.

Colonia Iulia Piſana, nunciata morte L. Cæſaris Auguſti F. cenſuit; quotannis inferias illius manibus certo ritu mittendas per Magiſtratus, eoſue, qui ibi iuri dicundo præeſſent. poſt Vrbem conditam. anno IↃCCLVI. Chriſti anno 4.

Colonia Iulia Piſana, audita morte C. Cæſaris Auguſti F. cenſuit, vt à die, quo illius obitus nunciatus eſt, vſque ad eundem diem, quo oſſa relata ſunt, ab omni lætitiæ genere abſtinereretur, vtq. illi eodem modo, quo L. fratri parentatum fuerat, parentaretur, Arcus inſuper, & ſtatuæ ponerenrur. poſt Vrbem conditam. ann. IↃCCLVII. Chriſti verò ann. 5.

78 Hęc Piſana Ciuitas & terra, marique potentiſſima Regna ſubiecit, & Saracenos fugauit, quam Populoſam, & multum Potentem appellat Clemens V. in *clem. paſtoralis. §. notorium. de re iud.* & Philippus Dominus Argentoni in ſua hiſtoria nominat eamdem Nobilem, & Magnam, illamq. multum Nobilem, & Antiquam dicunt Cato, Strabo, Polibius, Plinius, Pomponius Mela, Liuius, Trogus, Solinus, Dyoniſius Alicarnaſſeus, Virgilius, Antoninus, Tolomeus, Agathius, Rutilius Numantius, alijq. plurimi ſcriptores, vt teſtatur Reuerendus frater Albertus vbi ſupra fol. 28. & ibi ex Liuio eamdem Coloniam Romanorum dicit, ibi. Piſanis agrum pollicentibus, quò latina Colonia deduceretur, gratiæ à Senatu actæ, Triumuiri creati ad eam reã. Q. Fabius Bureo. M. & P. Popilii Lenates. & in Hieroſolymitana expeditione Piſani cum ingenti claſſe fuerunt, vt ex Archiepiſcopi Tiri hiſtoria, de bello ſacro habe-

79 tur, & cum eis Teobertus Archiepiſcopus Piſanus fuit, quem Vrbanus ii. legatum miſit Hieroſolymam ad exercitum Chriſtianum, vbi anno 1099. celebrato concilio, idem Archiepiſcopus electus fuit Patriarcha Hieroſolymitanus, qui inueſtituram Regni Hieruſalem dedit Godefredo, ſeu Gottifredo, vt habetur apud Cardin. Baronium in dictis annis.

80 Et ſub Paſchale II. Piſani Petro Archiepiſcopo Piſano Duce, claſſe ccc. Triremium, Baleares Inſulas profligatis Saracænis in ditionem redegerunt, Chriſtianoque nomini adiunxerunt, captaq. Regia Coniuge, ac filio, præclaram victoriam Illuſtri, pioq. Triumpho exornarunt.

81 Anno Domini. 1115. & anno 1119. Templum Deo omnipotenti, & Glorioſæ Virgini Mariæ, vt auctæ Potentiæ, & inſigne pietatis monumẽtum poſteris extaret, à Piſanis ex Saracænorum ſpolijs capta Panormo ędificatum; & Reliquijs Sanctorũ è Paleſtina vſque aduectis auctum Gelaſius II. P. M. ſolemni pompa conſecrauit. & anno 1133. Innocentius ii. Piſis morabatur, & prout

82 referunt S. Bernardus, & Card. Baronius ſplendidè à Piſanis tractabatur, & anno ſequente 1134. Piſis celebrato Concilio Generali, Hugonem Epi-

Epiſcopum Gratianopolitanum in
ſanctorum numerum adſcripſit, &
bulla dictæ Canonizationis habetur
in Bullario, tomo 1. fol. 18. & feſtum
eiuſdem Sāčti celebratur die 1. Apri
lis. & anno 1145. Petrus Bernardus
83 eccleſiæ Piſanæ Vicedominus, ſeu
(vt alii volunt) Canonicus, qui à S.
84 Bernardo Abbas ſanctorum Vincen-
tii, & Anaſtaſii de Vrbe factus, fuit
ſummus Pontifex electus, & dictus
Eugenius iii. ad quem S. Bernardus
multa ſcripſit. anno 1159. Rolandus
de Senis eccleſię Piſanę Canonicus,
& poſtea Cardinalis Summus Pon-
tifex eligitur, & dictus fuit Alexan-
der iii. & anno 1187. Gregorius viii.
85 Piſas venit, ibique obiit, & ſepultus
fuit in eccleſia Metropolitana. & ſuc
86 cedēte anno 1188. Piſis electus fuit
87 Clem. iii. & anno 1388. Bartholo-
meus Perignanus Piſanus natus
Neapoli ſūmus Pōtifex creatus fuit,
88 dictus Vrbanus vi. & Piſis ortus eſt
etiam Nicolaus v. qui fuit electus
Summus Pontifex anno 1447. & in
89 concilio Generali Piſis celebrato
ſub Innocentio ii. interfuit S. Ber-
nardus. & abolito Schiſmate Piſis
90 fuit electus Sūmus Pōtifex Alex. v.
anno 1409. & anno 1555. Ioannes
Petrus ex Nobiliſſima, & Antiquiſ-
91 ſima familia Carafa, quæ antiquitus
Piſis morabatur, & Florebat, fuit
electus Summus Pontifex, & dictus
Paulus iv. & plurimi ad summum
Pontificatū aſcenderunt, qui in ce-
leberrimo, & Antiquiſſimo piſano
Gymnaſio literis operam dederunt,
92 prout eſt ſanctiſſimus. D. N. Vrbanus
viii. Pontifex. Optimus, Maximus,
Virtute, Maieſtate, & Regiminæ
Aeternus.

Et Illuſtriſſimus Franciſcus S.R.E.
Cardinalis Barberinus eius ex fra-
tre Nepos rebus fœliciter geſtis vni-
uerſo orbi clariſſimus, Piſis Theolo-
gię, & vtriuſq. iuris Doctoratus lau-
ream recepit. & ita Illuſtriſſ. Lauren-
tius S. R. E. Cardinal. Magalottus
ingenii acumine, & virtutis ſplendo-
re coruſcans. in quo Gymnaſio Pro-
feſſores fuerūt, Bartolus, Baldus, Fe-
linus, & Decius, & his tēporib. Alex.
Rò Mediolan. Paulus eius filius. Ia-
cobus Angelius Piſ. eques s. Stepha-
ni, & Prior. Andreas Facchinæus Fo-
roliuien. & Vincētius Mazzolius De-
canus Piſ. auūculus meus, Iuriſcōſul-
ti præſtantiſſ. præceptores mei. Philip
pus Bonauēturius Floren. Polidorus
Ripa Mediolanen. Iacobus Ant. Mar-
ta Neapolit. Iuriſcōſulti excellentiſſ.
& alij. & ego ibidem fui profeſſor, &
cum alijs Collegam habui Reueren-
diſſ. Io. Angelium, nunc vtriuſque ſi-
gnat. Refer. & nunc d. Gymnaſiū Flo-
ret ſub fæliciſſimis auſpiciis Sereniſſ.
Ferdinandi ii. Magni Ducis Etruriæ
v. & ex dicta Ciuitate Piſana ortum
traxerunt viri Clariſſimi, & literis, &
armis, S. R. E. Cardinales, Patriar-
chę, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abba-
tes, Duces, & exercituum, & Claſ-
ſium Ductores, vt patet ex hiſtorijs.
inter iſtos fuerunt frater Bartholo-
meus de Piſis ordin. min. conuent.
S. Franciſci, qui fecit inſigne opus
conformitatum, item fratres Raine-
rius, & Bartholomeus Piſani ordin.
Prædicat. quorum primus Pantæo-
logiam compoſuit, alius Summam
Caſuum Conſcientiæ Piſanellam
ab eo dictam: & Bartholomeus de
Spina Nobilis Piſanus ord. Prædic.
qui fuit Magiſter Sacri Palatij Apo-
ſtolici anno Domini 1523. & ſequē-
93 tibus, & his temporibus, Odoardus
Gualandus Nobilis Piſanus Epiſco-
pus Cæſenæ, qui libros quindecim
de moribus ſcripſit, & Camillus Gua
landus eius nepos pariter fuit Epi-
ſcopus Cæſenæ. & ex eàdem Piſana
94 Ciuitate, ex antiquiſſima, & nobiliſ-
ſima familia ortum ducit Illuſtriſſi-
mus Marcellus S. R. E. Cardinalis
Lantes pietate fulgens. & in dicta
Ciuitate Piſana à Sereniſſimo Coſ-
mo Medices i. Magno Etruriæ Du-
ce fundatus fuit Ordo Militum, &
Equitum Sancti Stephani Papæ, &
Martiris, auroram inter, & Neſpe-

rum conſpicuus, & fælix.

95 Sed multò Illuſtrior eſt ortu Sanctorum,& Martirio,ibi enim ſub Nerone Imperatore Martirium ſubijt S. Torpes ex eiuſdem Neronis domo, & familia, cuius Sancti Caput conſeruatur in Theca argentea Piſis in eccleſia S. Torpetis, vbi morantur Religioſi fratres Ordin. Minimor. S. Franciſci de Paula, & Sancti Torpetis corpus conſeruatur in eccleſia Oppidi ab eo dicti S. Torpetis in Gallia, de cuius martirio pertractat Card. Baronius Annal. eccleſiaſt. tomo primo,anno Domini 59. pagina 561.& anno 69.pagina 740. eiuſdem Sancti feſtum ſolemne Piſis

96 celebratur die 29. Aprilis. Nobilis ex eàdem Ciuitate fuit S.Rainerius ex familia Scacceria Cōfeſſor, cuius corpus in eccleſia Piſana conſeruatur in Altare marmoreo eidem Sancto dicato, & Caput in theca argentea in dicta eccleſia, eiuſque feſtum ſolemne celebratur die 17. Iunij. in qua eccleſia Piſana adſunt,

97 caput cum manu detracta pelle Sancti Bartholomei Apoſtoli,Mentum S. Lucæ Euangeliſtæ. Brachium Sancti Andreæ Apoſtoli.Brachium Sancti Stephani Protomartiris,quod expenſis meis incluſi in theca argentea facta ad inſtar brachii anno 1625. Corpora ss.Gamalielis, Nicodemi, & Abibæ Martirum.& ss.Ephiſi, & Potiti Martirum, & multæ aliæ ſanctorum Reliquiæ conſeruantur in thecis argenteis,& cum maxima veneratione, & adeſt pars Ligni San-

98 ctiſſimæ Crucis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, in qua Opus Redemptionis noſtræ perfecit, & in hoc ſigno vincimus.

99 Item ex dicta Ciuitate ortus eſt Beatus Guido ex Comitibus Gherardeſchæ, cuius caput aſſeruatur in eccleſia Piſana, & obijt anno Domini 1100. eiuſque feſtum celebratur die 20. Maij pariter Balduinus S.R.E.Card. & Archiepiſcopus Piſanus, qui obijt 1146. prid. non. Octob. & inter Beatos in Calendario Ciſterrientiū adnotatur, vt in vita Innoc.ii. habetur apud Ciacconem, in noua impreſſione.

Beatus Laurentius deRipa fracta Piſanus Ord. Prædic. cuius corpus requieſcit in Ciuitate Piſtorij in eccleſia s. Dominici.

Beatus Lambertus Gābaſius Piſanus ord. Præd.

Beatus Iordanus Piſanus Ordin. Præd. qui obijt anno Domini 1311. cuius corpus requieſcit in eccleſia S. Catharinæ Piſarum Ord.Pręd.

Beatus Agnellus de Agnellis nob. Piſanus Ord.Min.conuent.S.Franciſci, qui obijt anno Domini 1230. & de eòdem ordine fuit B. Albertus de Tigrinis de Piſis; qui obiit anno 1239.

Beatus Petrus Gambacurtus nob. Piſanus fundator Congregationis Eremitarum s. Hieronimi, qui Eremitæ morantur Romæ in eccleſia, & conuentu s. Onufrii propè Vaticanum, & obiit anno 1340.

Beata Vbaldeſcha Piſana Virgo, monialis in Monaſterio s. Ioannis Baptiſtæ de fieris de Piſis Ord.s. Ioannis Hyeroſolimitani, vbi adeſt eiuſdem Beatę Caput,& eius corpus aſſeruatur in eccleſia Prioriæ s. Sepulchri Piſarum eiuſdem ord. Hyeroſolimit. cuius feſtum celebratur die 29. Maij. & obiit anno 1206.

Beata Bona piſana Virgo, quæ obiit anno 1208. cuius corpus conſeruatur Piſis in eccleſiā s. Martini Monaſterii monialium Ord.s. Franciſci, & eius feſtū celebratur die 24. Aprilis.

Beata Chriſtiana à s. Cruce Vallis arni comitatus Piſarum, quæ obiit anno 1310.

Beata Clara de Gābacurtis piſana Virgo,monialis in Monaſterio s. Dominici de Piſis ord.præd.vbi eius corpus conſeruatur, obiit anno Domini 1440.& multi alii inter Beatos referuntur, qui ex Piſana Ciuitate ortum traxerunt, vt habetur apud

Ab-

Abbatem D. Siluanum Razzium Ord. Camaldulen. in ſuo libro, de vitis ſanctorum Etruriæ.

100 In qua ciuitate Piſana, eiuſq. diæceſi plurimæ ſanctorum reliquiæ honorificè conſeruantur, & in eccleſia ſeu oratorio Confraternitatis S. Spiritus adeſt in vaſe argenteo vna ex ſpinis Coronæ Domini Noſtri Ieſu Chriſti, & alia ex dictis ſpinis conſeruatur in eàdem ciuitate in eccleſia nuncupata S. Mariæ de Spina, &

101 propè Piſas ad tria milliaria adeſt antiquiſſimum, & inſigne templum S. Petro Principi Apoſtolorum dicatum, ad quem locum, ideſt, ad littus maris applicuit S. Petrus, ibiq. Altare lapideum erexit, & ſuper illud celebrauit. *audi Card. Baronium Annal. Eccleſiaſt. tomo 1. anno Domini* XLIV. *pag.* 310. vbi hæc dicit. tradunt inſuper ipſum, ideſt, ſanctũ Petrum Neapoli ſoluentem, vi ventorum delatum eſſe Liuurnum, indeq. Piſas proximè poſitas conſcendiſſe, ibiq. ex more incruentum ſacrificium obtuliſſe, quem locum tantæ rei memoria celebrem à poſteris ſummo honore habitum eſſe conſtat, inde verò Romam veniſſe. hæc *Card. Baronius*. dictumq. Altare, & eccleſiam poſtea conſecrauit S. Clemens Papa primus, qui dum Miſſam Romæ celebraret, ſtatim obdormire viſus eſt, & poſt tres horas ad ſe ipſum reuerſus, vt videbatur, excuſationem populo attulit, quòd iuſſu B. Petri, ſibi neceſſarium fuit illo tem poris ſpacio, Piſanam eccleſiam, quę Diuo Petro dicata fuerat, conſecrare, in cuius rei fidem indubiam, tres guttas proprij ſanguinis Piſis in eccleſia illa reliquit ſuper marmoreum lapidem, quæ in hanc vſque diem in ſumma veneratione habentur in eccleſia Piſana, & quotannis feria quinta in Cœna Domini, in Aſcenſione Domini, in feſto SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, & in die octauo dicti feſti, quo die S. Clemens d. eccleſiam conſecrauit, dictæ guttæ ſanguinis, de quibus duæ tantum integræ ſunt, deuotè ſub vmbella, & cum luminaribus ad d. eccleſiam S. Petri ad gradus deferuntur comitantibus Reuerendis Capellanis eccleſiæ Piſanæ, & Confratribus Confraternitatis S. Iuliani martyris, cum magna fidelium frequentia. cui eccleſiæ S. Petri multæ Indulgentiæ fuerunt cõceſſæ à Summis Pontificibus, & hodie dicta eccleſia conceſſa eſt Reuerendis Fratribus S. Franciſci de Obſeruantia Reformat. ab Illuſtriſſ. Iuliano Medices Archiepiſcopo Piſano, Inſularum Corſicæ, & Sardiniæ primate, & ſedis Apoſtolicæ Legato nato. & hãc S. Clementis actionem plenè refert prædictus Venerabilis frater Bartho-

102 lomæus de Spina Nobil. Piſan. Ord. Prædicat. in ſua quæſtione de ſtrigibus, cap. 11. verſ. huic etiam. ex iſta familia de Spina fuit Franciſca filia Pauli de Spina Nobilis Piſani vxor Gulielmi Antonij de Viuianis, vt conſtat ex publico inſtrumento dotis rogato à Ser Dauino Nannis Simonis notarij Piſani, ſub die 10. Nouembris. 1517. exiſtente in domo mea. ex qua Franciſca, & Gulielmo ortus eſt Paulus, & ex Paulo orti ſunt Gulielmus, qui obijt Valentiæ relictis ſex filijs ex ſe, & vxor Valentina; & Antonius pater meus bonæ memoriæ, qui obijt die 10. Octob. 1627. ætat. ſuæ ann. 89. cuius anima requieſcat in pace, & honoris gratia memoriam feci, dictæ Franciſcæ proauiæ meæ, cuius conſanguineus fuit dictus vir clariſſimus frater Bartholomæus.

Hic placet referre epiſtolã S. Bernardi ad Piſanos, quæ in eius opera eſt epiſt. 130.

Piſanis noſtris conſulibus cum conſiliarijs & ciuibus vniuerſis, Bernardus Abbas dictus de Clarauallе, pacem & ſalutem & vitam æternam. Benefaciat vobis Deus, & meminerit fidelis ſeruitij & piæ compaſſionis & conſolationis & honoris, quæ ſ...

ſæ filij eius in tempore malo, & in diebus afflictionis ſuæ exhibuiſtis, & exhibetis. Et quidem hoc iam impletur ex parte, & orationis huius nonnullus capitur fructus. Digna planè retributio celeri iam compenſatur effectu. Iam pro meritis tecum actitat Deus populus quem elegit in hæreditatem ſibi: omninò populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum. Aſſumitur Piſa in locum Romæ, & de cunctis vrbibus terræ ad apoſtolicæ ſedis culmẽ eligitur. Nec fortuitu ſiue humano contigit iſtud conſilio: ſed cœleſti prouidentia, & Dei benigno fauore fit, qui diligentes ſe diligit: qui dixit Chriſto ſuo Innocentio: Piſam inhabita, & ego benedicens benedicam ei. Hic habitabo, quoniam elegi eam. Me auctore tyranni Siculi malitiæ Piſana conſtantia non cedit, nec minis concutitur, nec donis corrumpitur, nec circumuenitur dolis. O Piſani Piſani, magnificauit Dominus facere vobiſcum, facti ſumus lætantes. Quæ ciuitas non inuidet? Serua depoſitum vrbs fidelis, agnoſce gratiam, ſtude prærogatiuæ non inueniri ingrata. Honora tuum & vniuerſitatis patrem, honora mundi principes, qui in te ſunt, & iudices terræ: quorum te præſentia reddit illuſtrem, glorioſam, famoſam. Alioquin ſi ignoras te, ò pulchra inter ciuitates, egredieris poſt greges ſodalium tuorum paſcere hœdos tuos. Sapientibus ſat dictum eſt. Commendo vobis Marchionem Engelbertum, qui Domino Papæ & amicis eius miſſus eſt in adiutorium: iuuenis fortis & ſtrenuus, &, ſi non fallor, fidelis. Habetote eum veſtris precibus magis commendatum, quia & ego ei vos amplius commendare curaui, monuiq. vt veſtris potiſſimum conſilijs innitatur.

LIBER QVARTVS CONTINET; QVOMODO IVSPATRONATVS DE VNO IN ALIVM TRANSFERTVR.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus transfertur de vno in alium quatuor modis.*

2 *Iuſpatronatus transfertur ſucceſſione, donatione, permutatione, & venditione vniuerſitatis.*

3 *Iuſpatronatus tranſit in emptorē vniuerſitatis ex communi opinione.*

4 *Iuſpatronatus contentum ſub feudo, vel ſim. tranſit in emptorem feudi.*

5 *Secus in venditione omnium bonorū.*

6 *Venditio vniuerſalis quando reſoluatur in ſuas ſingularitates.*

7 *Iuſpatronatus quando tranſit cū vniuerſitate, tranſit licèt non exprimatur.*

8 *Principaliter actum debet inſpici.*

9 *Iuſpatronatus non trāſit cum vniuerſitate, quando opus eſt exprimere res ſingulares.*

10 *Iuſpatronatus de per ſe vendi non poteſt.*

11 *Iuſpatronatus adhærens caſtro, vendito caſtro, acceſſoriè tranſit iuſpatronatus.*

12 *Iuſpatronatus tranſit in quemlibet hæredem, quia hæredem.*

13 *Iuſpatronatus familiare exiſtenti de familia competit.*

14 *Iuſpatronatus quando tranſit in hæredem, non requiritur diœceſani conſenſus.*

15 *Iuſpatronatus quando tranſit acceſſoriè, non requiritur diœceſani conſenſus.*

16 *Iuſpatronatus ſi eccleſiæ donetur, non requiritur Ordinarij conſenſus.*

17 *Iuſpatronatus ſi laico donetur, requiritur Ordinarij conſenſus.*

18 *Iuſpatronatus ſi laico legetur, requiritur Ordinarij conſenſus, ſecus ſi legetur eccleſiæ.*

19 *Legatum eſt donatio quædam.*

20 *Iuſpatronatus ſi transferatur ex donatione cauſa mortis, vel ceſſione, conſenſus Ordinarij requiritur.*

21 *Iuſpatronatus quando transfertur conſenſus diœceſani quarè requiratur.*

22 *Capituli tamen conſenſus copulatiuè non requiritur.*

23 *Inferior Epiſcopo aliquando conſenſum dat in translatione iuriſpat.*

24 *Capitulum Piſanum habet iura Epiſcopalia.*

25 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non dat conſenſum in translatione iuriſpat.*

26 *Capitulum ſede vacante an poſſit donationem iuriſp. confirmare.*

27 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato donationem iuriſp. confirmans operatur præſcriptionem.*

28 *Conſenſus in translatione iuriſpat. expreſſus eſſe debet,*

29 *Quamuis aliquādo tacitus ſufficiat, &c.*

30 *Conſenſus prædictus in dubio præſumitur interueniſſe.*

31 *Iuſpatronatus donatum compatrono non*

non requirit conſenſum Ordinarÿ.
32 *Iuſpatronatus ſi à patre filio donetur, requiritur conſenſus Ordinarÿ.*
33 Iuriſpat. *donatio facta eccleſiæ ab altera eccleſia requirit conſenſum Papæ. & ponitur deciſio Rotæ.*
34 *Conſenſus diœceſani, in cuius diœceſi ſita eſt eccleſia, cuius iuſpat. donatur, eſt neceſſarius.*
35 *Eccleſia fit libera, ſi ipſi donetur iuſpatronatus.*
36 *Conſenſus vbi requiritur, poteſt præcedere, & ſubſequi.*
37 Iuriſpat. *donatio facta eccleſiæ à laico detentore poteſt poſtea ab Epiſcopo confirmari.*
38 Iuriſpat. *donatio facta laico à laico confirmari poteſt ex poſt facto.*
39 *Sed non poſt mortem donatoris.*
40 Iuriſpat. *legatum poſt mortem teſtatoris ab Epiſcopo confirmari debet.*
41 *Præſentatio facta à donatario ante cõfirmationem Epiſcopi, eſt nulla.*
42 Iuſpatr. *donatum addito iuramento, ſemper poteſt confirmari.*
43 Iu*ramentum validat donationem omnium bonorum.*
44 *Donatio iurata non poteſt reuocari ob ingratitudinem.*
45 *Donatio iuriſpat. quæ præferatur.*
46 *Donatio iuriſp. ea attenditur, quæ facta eſt cum Epiſcopi conſenſu.*
47 Donatio *ſi multiplex ſit, ea valet, quæ cum conſenſu Epiſcopi facta fuit.*
48 Di*œceſanus ſi nolit conſenſum dare ſuper translatione iuriſpatr. quid ſit agendum.*
49 *Conſenſus Epiſcopi requiritur in limine fundationis beneficÿ, in acquiſitione, & translatione iuriſpatronatus.*
50 Di*œceſanus quando cogi poſſit ad conſenſum præſtandum translationi iuriſpatronatus.*
51 *Epiſcopo nolente conſentire translationi iuriſpat. penes donantem iuſpat. remanet.*
52 I*uſpatronatus hæredi extraneo competit à die aditæ hæreditatis, ſuo à die, quo ſe hæreditati immiſcuit.*
53 *Poſthumo ſi competat iuſpat. quomodo ſit facienda præſentatio.*
54 *Poſthumus ſi non naſcatur, ſed fiat abortus, eius nomine facta præſentatio an ſuſtineatur.*
55 I*uſpat. ſi transfertur titulo particulari, competit à die præſtiti conſenſus ab Epiſcopo.*
56 Iu*riſpatronatus diuiſio quomodò fiat.*
57 I*uſpatronatus quomodo diuidatur quoad præſentationem.*
58 I*uſpatronatus tranſit in hæredes per ſtirpes, non per capita.*
59 *Præſentatio quando, & quomodo ſit facienda per ſtirpes, ſeu per capita.*
60 *Filÿ vnius patroni ſuccedunt in capita, ſed nepotes in ſtirpes.*
61 V*niuerſitates plures ſi habeant iuſpat. quælibet vnam vocem habet.*
62 *Succeſſio in iurepatr. iure legati, vel donationis quomodo fiat.*
63 I*uſpat. quando competit collegio, præſentatio non fit per capita, &*
64 *Obſeruantia attenditur tali caſu.*
65 *Hæredes vnius habentur pro vno.*
66 V*oces primitiuæ ſi non appareant iuſpat. quid agendum.*
67 I*uſpat. translatum in Collegium, & in certam perſonam, dimidiatur.*
68 Iu*riſpat. ſucceſſio, & translatio fit ex gratia, non de iure.*
69 *Patroni poſſunt eſſe concordes, de alternis vicibus præſentando.*
70 *Alternatiua in præſentãdo tollit lites.*
71 *Exemplum de alternatiua in præſentando. & ponitur* Rot*æ deciſio.*

Quibus modis Iuſpatronatus transferatur.

CAPVT PRIMVM.

HActenus vidimus, qualiter, quando, & vbi acquiratur iuſpatronatus ex fundatione, conſtructione, ſeu dotatione, vel ex Papæ priuilegio. Nũc eſt videndum, quomodo iuſpatronatus de vno transferatur in alium.

Iuſpa-

1 Iuſpatronatus de vno in alium transfertur principaliter quatuor modis. *gloſſ.1. in c. piæ mentis. 16.q.7. Zecchius de benefic. & penſion. c. 12. nu.5. Card. Tuſcus practic. concl. iuris. litera I. concl. 613. nu. 17. Aug. Barboſa in tract. de off. & poteſt. Epiſc. p.3. alleg. 71. nu. 1. & ſeqq. Steph. Gratian. diſcept. forenſ cap. 177. nu. 3.*

2 Primò, ſucceſſione. *c. conſiderandum. 16. q. 7.*

Secundò, donatione. *cap. ex inſinuatione. de iurepat.*

Tertiò, permutatione. *c. nemini. 16. quæſt. 7.*

Quartò, venditione vniuerſitatis bonorum, in qua ſit iuſpatronatus. *capit. cum ſeculum. de iurepatronat. vbi gloſſ. in verbo, emptorum.* quæ ait.

Iurapatronata tranſire facit nouus hæres, res permutata, donatio, venditioq. *Innoc. Abb. & alij in rubr. de iurepat.* ſed videre oportet, an' in talibus tranſlationibus requiratur conſenſus Diœceſani, & de his dixi ſup. *lib. 1. c. 2. nu. 68.*

3 Sed prius videamus, an' ſit verum, quòd cum vniuerſitate bonorum vendita tranſeat in emptorem iuſpatronatus exiſtens in dicta vniuerſitate. &

Communis, & recepta eſt omniũ ſententia affirmatiua in talem emptorem tranſire iuſpatronat. & probatur *ex c. ex literis. & d. c. cum ſeculum. de iurepat. Lambertin. de iurepat. lib. 1. par. 2. quæſt. 5. per totam. Tiraquell. de primog. quæſt. 36. Couar. variar. reſolut. lib. 2. c. 18. nu. 8. Roccb. de Curte de iurepat. in verbo, ipſe, vel is. quæſt. 22. num. 40. Paulus de Citadin. de iurep. par. 9. quæſt. 3. Molina, de Hiſpanorum progenie. lib. 1. cap. 24. num. 25.* Ioſeph. *Ludouicus in communib. concluſionib. tit. de iurep. concluſ. 3.* Gratian. *reg. 341. num. 5. Craſſus, de ſucceſſionib. lib. 2. art. tranſmiſſio. quæſt. 30. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi* Archiepiſc. *curiæ Neapolit. cap. 61. num. 26. Hoſtienſ. Abb. & alij communiter in d. cap. ex literis & Felin. in cap. cauſam quæ. nu. 8. de præſcriptionib. & in cap. cum Bertholdus. in fine. de re iud. & de communi teſtatur Lambert. vbi ſupra art. 15. & ſequitur Achilles deciſ. 9. de iurepat.* Io. *Aloſius* Riccius *in praxi rer. fori eccleſiaſt. deciſ. 179. in princip.* Barboſa *de allegat. 71. num. 7.* Nicol. *Garcia de beneficijs. parte quinta. capit. nono. numer. 11. & ſequentibus. Cardin. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 9. n. 22. & ſeq. & tit. 12. num. 7. & ſeqq. & tit. 14. num. 40.* ea ratione, quia hæreditas eſt ius vniuerſale, ſeu quid vniuerſum. *l. hæreditas. ff. de petit. hæredit. l. bonorum. 2. ff. de verb. ſignificat. & ita, teſte Garc. vbi ſup. num. 12. & Riccio vbi ſup. num. 140. tenuit* Rota *in* Lucana *iuriſpatronatus, ſeu* Capellaniæ. *6. No-*

4 *uembris. 1598. coram Litta.* in qua fuit reſolutum, quòd licèt iuſpatr. veniat, quando ſit ceſſio, vel alienatio vniuerſalis reſpectu rei, vt quia ſit venditio de caſtro, feudo, hæreditate, vel ſimilibus, quæ ſub ſe verè vniuerſitatem continent, non ta-

5 men tranſit mediante ceſſione, ſeu venditione omnium bonorum, iuriũ, ſeu actionum facta verbis generalibus, niſi ſub tali ceſſione verè comprehendatur tale quid vniuerſale, cui adhæret ipſum iuſpatronatus, vt puta, villa, caſtrorum, ſeu hęreditaș. *Innoc. in d. cap. ex literis. num. 2.* vbi alij. de iurepat. & fuit dictũ in *Pampilonen. iuriſpatr. 9. Febr. 1588. coram* Card. *Pamphilio.* & ratio eſt,

6 quia quando ſit ceſſio, vel alienatio vniuerſalis reſpectu verborum tantum, reſoluitur in ſuas ſingularitates. *Rota deciſ. 1152. lib. 3. par. 3. diuerſ. Riccius vbi ſupra num. 146. &*

7 *Garc. vbi ſupra numero 12.* & tali caſu iuſpatronatus trãſit cum tali vniuerſitate bonorum, cui adhæret, ſine ſpeciali expreſſione, immo ſi in venditione ſpecificaretur, & exprimeretur iuſpatronatus, eſſet contractus ſimoniacus, & nulla venditio, & ita eſt communis opinio, de qua

Lam-

Lambert. *vbi ſupra parte* 2. *lib.* 1. *art.* 2. *ſecundæ quæſt. princ.* Io. *Andr. in cap.* 1. *de iurepatron. lib.* 6. *Menoch. conſ.* 451. *vol.* 3. & tunc habet locum pæna vendentis iuſpat. cum id, quòd principaliter agitur, ſit inſpiciendum,
8 & conſiderandum. *l. ſi quis nec cauſam. ff. ſi cert. pet. ita etiam Sotus, de iuſt. & iure. lib.* 9. *quæſt.* 7. *art.* 1. & fuit dictum in Calaguritana *præminentiarum.* 18. *Decemb.* 1592. *coram Giptio, & in d. Pampilonen. iuriſpatr.* vbi dicitur, illud eſſe verum quando iuſpatron. principaliter, & coniũctiuè per copulam exprimitur ſecus ſi declaratiuè, & acceſſoriè. *Abb. in c. illud. num.* 4. *de iurep. Riccius vbi ſupra deciſ.* 154.

9 Quamuis autem verum ſit Iuſpat. transferri cum vniuerſitate bonorũ, attamen id non procedit, nec tranſit, quando rerum particularium, ſeu ſingularium dictæ vniuerſitatis eſt neceſſaria ſpecifica traditio. ſicuti eſt quando venditur hæreditas. *l. qui tibi. C. de hæredit. vel act. vend.* alioquin ſequeretur, quòd in ſpecie venderetur iuſpatronatus contra *text. in cap. de iure. de iurep.* ita tenent P*aulus de Eleazaro Rofredus, &* B*arbaſia,* quos refert, & ſequitur *Lambert. d. quæſt.* 5. *art.* 15. *& Emanuel Coſta in cap. ſi pater. de teſtament. libro* 6. *verbo, trebellianica. num.* 7. *& Bonifat. de vitalinis in clem. plures. §. vlt. num.* 12. *de iurepat. & refert Garc. vbi ſupra num.* 13. *&* 14. *& ſequitur. Spini in ſpeculo teſtament. gloſſ.* 4. *num.* 116. *Soar. de relig. lib.* 4. *de ſimonia. cap.* 28. *num.* 12. *&* 17. *Ceneda ad decretal. collect.* 5. *nu.* 2. *Barboſa d. allegat.* 71. *num.* 8. nam hæres vendendo hæreditatem, non dicitur verè vendere hæreditatem, cum per ipſius aditionem deſierit eſſe hęreditas, & ſit effecta proprium ipſius patrimonium, & re vera tunc eſt venditio vniuerſalis duntaxat reſpectu verborum, quæ reſoluitur in ſingularitates, vt ſupra dictum eſt, quarè venditis dd. bonis
10 non intelligitur venditum iuſpatronatus, quia eſſet contra *d. text. in c. de iure.* quo cauetur, ne iuſpatronatus vendi poſſit. quod debet intelligi, quando iuſpatronatus eſſet de per ſe, principale, & diſtinctum, ſeu perſonale; etenim ſi in hæreditate, ſeu bonis hæreditarijs eſſet villa, ſeu caſtrum, cui iuſpatronatus
11 adhæreret, & eſſet annexum, tunc ratione villæ, ſeu caſtri acceſſoriè, & in conſequentiam tranſiret iuſpatr. in emptorem hæreditatis ex *d. capit. ex literis. & capit. cum ſeculum. de iurepat. vt rectè dicunt* Lambert. *& ſupracitati. Garc. vbi ſup. num.* 16. *& Barboſa vbi ſup. num.* 8. Item Iuſpat. nõ trãſit in venditione vniuerſitatis, quando vẽditor nil aliud habet quam iuſpat. *Card. in c. ex literis q.* 11. *de iurep. Rocch. de Curt. de iurep. in verbo, ipſe, vel is à quo quæſt.* 23. *num.* 42.

His pręmiſſis, cum ſupra dictum ſit, quando de acquirendo iurepatronatus locuti ſumus, quòd numquam acquiri poteſt iuſpatronatus niſi cum expreſſo Diœceſani conſenſu, & quãdo iuſpatronatus transfertur de vno in alium, ille, in quem transfertur, de nouo acquirit iuſpatronatus, & eccleſia nouum recipit patronum, ideò neceſſariũ eſt videre, an in talibus tranſlationibus, quæ ſæpiſſime fiunt, iſte conſenſus Diæceſani requiratur.

Et primò ſi transferatur Iuſpatronatus cum vniuerſitate, puta ex hæreditate, in qua quis ſuccedit, & trã-
12 ſit in hæredem non vt hæredem, ſed quià hæredem, & acceſſoriè, ſiue ſit hæres ſuus, ſiue extraneus, ſiue ſuccedat ex teſtamento, ſeu ab inteſtato. *clem. plures. de iurep.* Ricc. *in collectan. deciſ. par.* 4. *collect.* 1025. *Vgolin. de poteſt. epiſc. cap.* 51. *in princ. num.* 6. *Leo in praxi* A*rchiepiſc. par.* 2. *cap.* 6. *num.* 25. *Maranta in repet. l. is poteſt. num.* 33. *ff. de acq. hæredit.* vbi reſoluit, quòd non poteſt filius renunciare hæreditati paternæ, & retine-

tinere, iuſpat. eccleſiæ, immo tunc
13 perdit illud,niſi eſſet iuſp. familiare
competens tantum illis de familia,
quia tunc ſatis eſt eſſe de tali fami-
lia. hinc curator datus hęreditati ia-
centi poterit præſentare ad benefi-
cium iuriſpatronatus.d. hæreditatis.
Ricc. in deciſ.Cur. Archiepiſc. Neapol.
p. 1. deciſ. 11. Barboſa d. allegat. 71.
num.3.4.5.& 6. & tali caſu non re-
quiritur conſenſus diœceſani, vt in
14 praxi quotidie videmus hæredes
præſẽtare ad beneficia vigore ſolius
ſucceſſionis hæreditariæ. *d. c. ex li-*
teris. & d. capit. cum ſeculum. & ibi
15 *Abb. de Iurepat.* idem eſt ſi transfera-
tur ex venditione villæ,ſeu caſtri, in
quo ſit annexum iuſpat. quia acceſ-
ſoriè transfertur, ex ſupra dictis,
tunc enim tranſit acceſſoriè. *Card.*
Mantica deciſ.140. num.2. Cardin.
Tuſcus vbi ſup. concluſ. 612. in fine.
16 Secundò ſi iuſpatronatus princi-
paliter, & de per ſe transferatur in-
ter viuos ex contractu, vt ex dona-
tione,trãsferatur in eccleſiam,vel in
locum religioſum, tunc non requi-
ritur dictus conſenſus. *cap. vnico de*
iurepat. lib.6. Abb. in cap. illud. n.4.
de iurepat. Stephan. Gratian. vbi ſup.
d.cap.177.num.3. Suarez d.lib. 4. de
ſimonia. cap. 28. num. 15. Barboſa
d. allegat.71. nu.11.
17 Tertiò,ſi iuſpat.principaliter,& de
per ſe trãsferatur inter viuos ex con-
tractu,puta ex donatione in laicum,
tunc ex neceſſitate requiritur præ-
dictus Diœceſani conſenſus. *Cardin.*
Mantica deciſ.86. num.5. Rot. Rom.
deciſ. 517. nu. 3. parte prima, tomo
ſecundo in recentiorib. apud Farina-
cium. Abb. in d.c. illud. num.5. de iure-
pat. aliàs ſine d. conſenſu non valet.
Card. Seraphin. deciſ. 884. Borellus in
ſumma omnium deciſ. tit.32. num.3.
18 Quartò,ſi iuſpat. principaliter trãſ-
feratur ex vltima voluntate, puta ex
titulo legati. tunc ſi legetur eccleſiæ,
nõ requiritur dictus conſenſus; ve-
rum ſi fiat laico,vel clerico recipien-
ti nomine proprio, requiritur dictus
conſenſus, quia legatum eſt donatio
19 quædam à defuncto relicta. *Inſtitut.*
de legatis. in princ. ita Abb. in d. cum
ſeculum. num.6. & in d. cap. illud. nu-
mero 4. de iurep. idem dicendum eſt
20 ſi transferatur ex donatione cauſa
mortis, vel quacumque alia ceſſio-
ne, ex iiſdem rationibus. Ratio au-
tem, quare prædictus conſenſus re-
21 quiratur in huiuſmodi translatione,
eſt,vt ordinarius aduertat, an inter-
uenerit labes ſimoniaca *Abb. in d. c.*
illud num. 6. vel quia ſicuti in fun-
datione reſeruatur iuſpatronatus cũ
prædicto Diœceſani conſenſu ex gra-
tia, & ita laicus fit capax ipſius iu-
ripatronatus, ſic in translatione per
dictum conſenſum inducitur dicta
capacitas in eum, in quem fit tranſ-
latio. *Lambertin. vbi ſupra libro 1.*
parte 2. quæſt. 1. art. 4. non tamen
22 requiritur conſenſus Capituli copu-
latiuè cum conſenſu Epiſcopi. *Card.*
& alij in d.cap. illud. vbi faciunt mẽ-
tionem de ſolo Epiſcopi conſenſu,&
numquam fit mentio de conſenſu
Capituli,& quod lex non dicit, nec
nos dicere debemus.
23 Et eſt notandum, quòd aliquan-
do requiritur conſenſus alterius In-
ferioris habentis iura Epiſcopalia.
Abb. conſ. 59. & 89. num. 1. par.2.
24 vt eſt in Capitulo Primatialis eccle-
ſiæ Piſanæ habente iura epiſcopalia,
nam aliqui Canonicatus,& ferè om-
nẽs Capellaniæ prædictæ eccleſiæ,
& alia quedam beneficia curata in
Vrbe, & Diœceſi Piſana exiſtentia
ad inſtitutionem dicti Capituli per-
tinent, & quædam ad illius liberam
collationem, & in translatione iu-
riſpatronatus dictorum beneficiorũ
Capitulum prædictum, tamquam in
hac parte ordinarius præſtat con-
ſenſum, & ità ego cum ſim Decanus
dictæ eccleſiæ, & de capitulo prædi-
cto vnus pluries votum meum dedi
cum alijs circa conſenſum talium.
Sed cogita, quia quando Sacri Ca-
nones loquuntur dè præſtando dicto
conſenſu, ſemper intelligunt de epi-

ſcopi

ſcopi conſenſu, non autem alterius, quod adeò eſt verum, quòd non poteſt Vicarius Epiſcopi talem conſen-
25 ſum præſtare niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum, & ſpecialem auctoritatem. *Garc. vbi ſup. de benefic. parte 5. cap. 9. num. 75.* Riccius *in dicta praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 469.* Azorius *inſtitut. moral. par. 2. lib. 3.*
26 *cap. 45. in princ.* Auguſt. Barboſa *vbi ſupra allegat. 54. num. 74. & 75. & dixi ſup. lib. 1. cap. 2. in verſ. pro eo, quod de diœceſani conſenſu*, neque Capitulum Sede Epiſcopali Vacante donationem iuriſpatronatus poteſt confirmare *Stephan. Gratian. vbi ſupra cap. 303. num. 10. & ſequentib. Calderin. autem conſ. 4. de iurepatr.* quem refert Riccius *in praxi rer. for. eccleſ. deciſ. 180. num. 149.* tenet capitulum id poſſe, cum ſit iuriſdictionis; ſi tamen de facto Vicarius Epiſcopi d. conſenſum præſtiterit,
27 præſtabit titulum ad præſcribendum. *Card. Seraphin. deciſ. 884. num. 2. Barboſa d. allegat. 71. num. 25.*

28 Qui conſenſus in prædictis tranſlationibus requiſitus ſemper debet eſſe expreſſus, cum ordinarius debeat indagare, an' aliqua in ſimili translatione fraus interuenerit, aut labes ſimoniaca. ad notata in *d. cap.*
29 *illud.* niſi patronus abſque dicto cõſenſu fuerit ab ordinario ſciẽter admiſſus ad ea, quæ ſpectant ad patronum, tunc enim ſufficit talis conſenſus tacitus. ita procedit dictum Cardinalis in *cap. cura. num. 3. de iurepatr.* & eo caſu in dubio talis con-
30 ſenſus interueniſſe præſumitur. & pariter ſi donatio iuriſpatronatus facta fuerit ſine conſenſu epiſcopi, tamen dictus conſenſus ex legitima præſcriptione, ideſt quadragenaria præſumitur. *d. cap. cura de iurepat.*

31 Item in donatione facta inter compatronos alicuius beneficij, puta Lelius habens partem iuriſpatronatus in eccleſia, eamdem donat Coſmo eiuſdem eccleſiæ compatrono, & eo caſu dicunt aliqui non requiri dictum conſenſum, quia verè non transfertur iuſpatronatus tunc in nouam perſonam, ſed in compatronum, qui iam eſt capax dicti iuripatronatus. *Verallus deciſ. 311. numero 1. parte 2. Rota in Recentioribus, apud Farinac. deciſ. 707. num. 4. parte prima, tomo 2.* Io. *Andr. in d. capit. ex inſinuatione. de iurep. & ibi Abb. dicit id eſſe verius. Campanil. in diuerſor. iur. canon. cap. 13. num. 368.* Azor. *vbi ſupra parte 2. cap. 20. quæſtione 6.* non tamen filio compatroni poteſt fieri donatio iuriſpatronatus ſine dicto conſenſu viuente patre *Barboſa d. allegat. 71. num. 28. & 29.* tutius tamen eſt etiam tali caſu dictum conſenſum adhibere, vt omnis ſuſpicio euitetur, nam vidi in ſimili caſu donationem vnius fratris factam alteri fratri compatrono, addita hac cauſa, propter benemerita, & quia non adfuit dictus conſenſus, dubium fuit de aliqua ſuſpicione, quæ non adfuiſſet, ſi cum d.
32 conſenſu eſſet facta; ſi autem pater patronus donet iuſpatronatus filio ſuo, requiritur Epiſcopi conſenſus, quia viuente patre filius non eſt patronus. ita *Stephan. Gratianus vbi ſupra cap. 577. nu. 37.*

Idem eſt, ſi fiat donatio iuriſpa-
33 tronatus ab vna eccleſia alteri eccleſiæ, tunc enim requiritur dictus conſenſus, & ea tunc eſt ratio, quia non poteſt alienare ſine dicto conſenſu, immo requiritur Papæ conſenſus argumento *cap. ambitioſè, de reb. eccleſ. non alienan. in extrauagant. & c. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.* & fuit dictum in *Bracaren. iuriſpatronatus de Padornello.* Die Veneris 7. Maij 1599. *coram Cardin. Seraph. vt infra.*

Fuit reſolutum non conſtare de iurepatronatus Illuſtr. Domini Marchionis. Illud enim prætenditur competere ex donatione illi facta à monaſterio de anno 1558. in qua enunciatur conſenſus D. Andreæ de Norogna tunc dicti monaſterij Commendatarij; Verum cum bona eccle-

ſiæ

ſiæ non poſſint ſine cauſa alienari, & maximè transferendo iuſpatronatus eccleſiaſticum in perſonam laicam, non valuit talis donatio, cum non fuerit facta cum debitis ſolemnitatibus, & ex cauſa euidentis vtilitatis, nec interceſſit perſona legitima Abbatis, cum tunc ille eſſet Commendatarius, non autem Abbas, neque de conſenſu aliter apparet, quàm ex aſſertione Prioris. Nec ſuffragatur confirmatio expedita per pœnitentiariam, quia cum non conſtet de dicto conſenſu, nec ſtetur aſſertioni illius, qui actum facere non potuit, *ad Bart. in l. ſi forte. num.* 5. *de caſtr. pecul. Alex. in conſ.* 17. *nu.* 5. *& 6. lib.* 4. Vtique confirmatio in forma communi non ſuffragatur, cum ſine conſenſu Abbatis non potuerint diſtrahi iura monaſterij. *c. Abbatibus.* 12. *qu.* 2. *c. in venditionibus.* 17. *q.* 4. nec Commendatarius potuit donare, *c. ſine exceptione.* 12. *quæſt.* 2. Prętcrea ex diſpoſitione ſacri Concilij Tridentini iuſpatronatus debet eſſe ex fundatione & dotatione; & ideò in perſonam Marchionis non poteſt eſſe niſi ex priuilegio, vt Congregatio ſacri Concilij cenſuit; & ideò cenſetur ſublatum, per eiuſdem Concilij diſpoſitionem, *ſeſſ.* 24. *c.* 9. Et ita concluſum.

Ex tali aūt translatione eccleſiæ transfertur tantum iuſpatr. non aūt transferuntur temporalia dictę eccleſiæ. *de quo* Abb. *in dicto cap. illud. n.* 9. *gloſſ. in c. nemini.* 16. *quæſt.* 7. *& in cap. nullus, in verbo, eccleſiam. de iurepatr.*

34 Cum autem dictum ſit, quòd rerequiritur conſenſus Epiſcopi, & Diœceſani, intelligitur de Epiſcopo, & Diœceſano, in cuius Diœceſi ſita eſt eccleſia per *c. nemo. de conſecrat. diſt.* 1. *c. omnes Baſilicæ.* 16. *q.* 7. *& facit d. capit. nullus.* & ita communiter

35 ſeruatur. Verum ſi donatio iuriſpatronatus fiat ipſi eccleſię patronatæ, tunc prædicta eccleſia fit libera. *gloſ. in d. cap. vnico. de iurepat. lib.* 6. *cap. ſi quis in atrio.* 17. *q.* 4. *cap. ſignificauit. de teſtibus. Abb. in cap. quia clerici. iurepatr.*

Verum cum certum ſit requiri prę dictum conſenſum in translatione iuriſpatronatus, neceſſe eſt videre quando, & quo tempore adhibēdus ſit,

36 Et ſcias, quòd vbi conſenſus in aliquo actu requiritur, ſufficit regulariter, quòd quandocumq. præſtetur, cum actus ſemper ſit validus, ſiue dictus conſenſus præcedat, ſiue ſequatur. *Tiraquell. de iure primog. gloſſ.* 6. *à num.* 1. *Flaminius Pariſ. de reſignat. benefic. lib.* 8. *q.* 8. *nu.* 105. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.* 11. *n.* 7. *Barboſa d. allegat.* 71. *n.* 19.

37 Et ſi donatio fiat eccleſiæ per laicum detentorem, tunc Epiſcopi conſenſus poteſt interuenire poſt ipſam donationem, eamq. validabit. *cap. cura. & cap. ſuggeſtum. de iurepatr. & etiam poſt mortē donatoris.* ſed quando de laico in laicum transfertur iuſ-

38 patronatus, quamuis ſit inter Doctores controuerſia, nihilominus cōmuniter ſeruatur, quòd conſenſus epiſcopi ex poſt facto poſſit adhiberi, & actus valeat. *Abb. in d. cura. & in d. cap. ſuggeſtum. & in ſua diſputat. incipien. Augerio. Rota Roman. in antiquiſ. deciſ.* 17. *de iurepat. Campanil. in d. diuerſor. iur. canon. rubr.* 11. *capit.* 13. *num.* 361. *Flam. pariſ. vbi ſup. lib.* 8. *quæſt.* 10. *num.* 7. *&* 8. *Menoch. de præſumptionib. lib.* 6. *quæſt.* 34. *numero* 14. *cum ſequentib. Barboſa d. allegat.* 71. *num.* 18. qui conſenſus poſt

39 mortem teſtatoris, vel donatoris nō poteſt interuenire, neque dictam translationem validat in præiudiciū hæredis. *Abb. in d. diſput. Augerio. & in d. cap. cum ſeculum. de iurepat. latè Lambertin. de iurepat. lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 17. *vbi num.* 15. affirmat ſe vidiſſe ita ſeruari, & iudicari. ſed in legato iuriſpatronatus poteſt poſt

40 mortem teſtatoris dictus conſenſus interuenire ſtante dicta deciſion Abbatis. *ita Rocch. de Curte de iure pat.*

pat. in verbo, ipſe, vel is, à quo.quæſt. 7. *num.*15. quia in vita teſtatoris d. conſenſus haberi non poterat, cum legatum ſit relictum in teſtamento, quod morte confirmatur. & ſi fiat
41 præſentatio ab illo, cui facta eſt donatio iuriſpatronatis ante præſtitum dictum conſenſum ab Epiſcopo, erit nulla, *Calderin.conſ.*6. *de iurepat.Riccius in praxi vbi ſup. d. deciſ.* 186. *num.* 150.

42 Sed aduertendum eſt, quòd ſi in inſtrumento donationis iuriſpat. donator iurauerit ſe donationem habiturum firmam, ratam, & irreuocabiliter donauerit, quia hoc caſu vi iuramenti d. inſtrumentum habet paratam executionem. *Bart.in l.*2. *vbi Bald.Alex. & Iaſon.ff.de iureiur.* latè *Seraph. de priuil.iuramenti.priuil.*77.
43 *nu.*2. immo iuramentum validat donationem omnium bonorum ſaltem præſentium, quia donās videtur voluiſſe valere omni meliori modo. *Salicet.in l.vlt.C.de pactis.per textum in l.ſancimus.* C. *de donat.* ſequitur *Aret.conſ.*54. *ad finem. Ruinus conſ.* 51. *in fine. vol.*1. *Corneus conſ.*252. *col.*3. *vol.*3. *Soccin.iunior conſ.*65. *nu.* 50. *& conſ.*143. *nu.*37. *vol.*1. *Crauetta conſ.*139. *Gratus lib.*1. *reſponſa* 70. *nu.*25. *& ſeq. Seraphin. vbi ſup.* latiſſimè *priuil.*107. *nu.*3. *& ſeq. Cardin. Mantica de tac. & ambig. conu. lib.*13. *tit.*27. & in tantum iuramen-
44 tum operatur, vt ſi donans iurauerit numquam reuocare talem donationem ex quauis cauſa ingratitudinis, quòd iuramentum operatur vt ex ingratitudine nequeat reuocari. *Seraphin. vbi ſup. priuil.* 108. quod declara vt per *Cardin. Manticam vbi ſup. tit.*41. *præſertim nu.*15. ideoq. ſi in donatione iuriſpat. ſit appoſitum iuramentum, quod inſtrumento vires addit, non video, cur ſtante donatione iurata non poſſit præſtari conſenſus ab Epiſcopo ſuper tali donatione etiam poſt mortem ipſius donantis, præſertim cum hæres repræſentet perſonam defuncti, & iuriſfictione defunctus, & hæres vna, eademq. perſona videatur, & factum à defuncto ſit ab hærede ſeruandum, & nemo poſſit venire contra factum proprium, quod eſſet, ſi hæres veniret contra donationem factam à defuncto teſtatore, cuius eſt hæres.

45 Inſuper ſi iuſpatronatus ſit legatum, vel donatum alteri, & ante præſtitum dictum Epiſcopi conſenſum moriatur teſtator, aut donator, tunc ſi legatarius donat iuſpatronatus eccleſiæ, & hæres alteri eccleſiæ, quo caſu non requiritur Epiſcopi conſenſus, tunc attendi debet donatio hæredis per ſupradicta.

Concurrentibus autem pluribus diuerſis donationibus de vno, eo-
46 demq. iurepatronatus, illa attenditur, quæ habet Epiſcopi conſenſum. ita in *d. cap. ſuggeſtum. de iurepatr.* & ſi duobus ſeparatim ſit facta donatio, & in quolibet adſit dictus cōſenſus, prima tenet, & eſt valida.
47 Si autem patronus donauerit iuſpat. vni ſine dicto conſenſu, poterit alij donare cum dicto conſenſu, & hæc ſecunda donatio erit valida, quod videtur ſentire. *Abb. in d. cap. ſuggeſtum. nu.*1. *&* 2. & facit *text. in cap. continebatur. de his, quæ fiunt à Prælat. &c. & in cap. illud. de iurepatr.* faciunt dicta per *Felin. in cap. ex tenore. col.* 2. *de reſcript.* etenim non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum. *cap. non præſtat. de reg. iur. lib.*6.

48 Si autem Diœceſanus, ſeu Superior nolit conſenſum ſuum præſtare ſuper tali iuriſpatronatus tranſlatione, ſine iuſta cauſa, & rationabili, poteſt adiri eiuſdem diœceſani ſuperior, qui eum compellat ad conſentiendum, vel ipſe ſuperior conſenſum præſtabit. ita in *d.cap.nullus.* & ibi *Abb. de iurepat. Io. Aloiſ. Riccius vbi ſup. in d. praxi rer. for. eccl. deciſ.*170. *nu.*152. Qui conſenſus ſi-
49 cut requiritur in limine fundationis. *c. nemo. de conſecrat. diſt.* 1. & in acquiſitione iuriſpatronatus. *cap. nobis.*

bis. de iurepat. item & quando in limine creationis beneficij apponitur conditio contra ius commune. iuxta textum iuncta *gloſſ. in cap. cum dilectus. de conſuetudine.* ita dictus cõſenſus requiritur, quando de vno in alium iuſpatronatus transfertur. *cap. quòd autem. & cap. illud. de iurepat.*
50 & ſuper huiuſmodi conſenſibus in prædictis caſibus poteſt cõpelli diœceſanus, non autem compelli poteſt, quando quis velit dotare eccleſiam iam fundatam inuito Epiſcopo, qui non poteſt compelli ad dictum conſenſum præſtandum, cum hoc proueniat ex priuilegio ipſius Epiſcopi; qui Epiſcopus ſi compellatur à ſuo Superiore, poterit adire Superiorem dicti Superioris compellentis, vt ſi Epiſcopus compellatur à ſuo Metropolitano, poterit recurrere ad Summum Pontificem. quem textum *in d. cap. nullus.* declara vt per *Lambertinum vbi ſup. art.* 20. & caſu, quo
51 Epiſcopus nolit conſenrire donationi factæ de aliquo iurepatronatus, iuſpatronatus remanebit penes donantem, eiusq. hæredem. *Cardin. in cap. cum ſeculum. quæſt.* 4. *in fine. de iurepat.*
52 Et eſt ſciendum, quòd in materia tranſlationis iuriſpatronatus, dictum iuſpatronatus incipit competere hæredi extraneo à die aditæ hæreditatis, hæredi autem ſuo à die, quo ſe hæreditati immiſcuit. Et ſi caſus
53 eueniat, quo præſentatio ſit facienda, & hæres nondum ſit natus, ſed poſthumus expectetur, & venter ſit prægnans, & tunc quia poſthumus habetur pro iam nato, quando de eius commodo agitur. *l. qui in vtero. ff. de ſtatu hominum.* tunc à iudice competenti dato curatore, ab eodem curatore fiet præſentatio, cũ de poſthumi commodo agatur, vt conſeruetur in ſua quaſi poſſeſſione
54 præſentandi, ſed quid ſi poſthumus non naſcatur, ſed fiat abortus, præſentatio prædicta facta à dicto curatore erit valida! ſi iam ſecuta ſit inſtitutio, tenebit ex *reg. legis, patre furioſo. ff. de his, qui ſui, vel al. iur. ſu.* multa facta tenent; ſed ſi non ſit facta inſtitutio, & duret tempus datũ ad præſentandum, poterit ſucceſſor in d. iurepat. alium præſentare.

Prædictorum occaſione inſurgit pulchra facti ſpecies. Antonius deceſsit relictis ex ſe, & D. Maria eius vxore, filijs Paulo, Vincentio, Simone, Coſmo, ſororibus Catharina, & Franciſca monialibus, & à D. Rainerio eorumdem filiorum auo materno fuit relictum fideicommiſſum in perſonam Pauli, eiq. decedenti ſine filijs maſculis, ſubſtituit Vincentium, eiq. ſine filijs maſculis pariter decedenti ſubſtituit, & vocauit maſculum ex dictis Antonio, & Maria naſciturum, qui fuit Simon. dictum fideicommiſſum peruenit in Vincentium, qui obijt relicta Caſſandra eius vxore prægnante, & fuit tunc data bonorum poſſeſſio ventris nomine, & relicto d. Simone ad fideicommiſſum vocato, qui poſt Vincentium ſuperuixit per 40. dies, & obijt, & antea obierat etiam Coſmus, d. Caſſandra adhuc prægnante, quæ poſtea peperit filiam, & ſic nullo exiſtente maſculo fideicommiſſum euanuit, & cum à Statuto Piſano æqualiter vocentur ad fratris hæreditatem, tàm ſorores, quàm filiæ alterius fratris, monaſterium, in quo erant profeſſæ dd. moniales hæreditatem d. Simonis adierunt, & Vincentij, quatenus opus eſſet, & egit coram Vincentio Piſ. contra filiam d. Vincentij petendo medietatem bonorum, & iurium in hæreditate Simonis remanſorum, in qua hæreditate aderant multa iurapatronatus. quæritur quid iuris.

Et primò videbatur dicendũ omnia bona pertinere ad filiam d. Vincentij.

Primo, quia cum d. Simon non adierit hæreditatem, dictumq. fideicommiſſum non acceptauerit, nullo modo potuit ad alios, & ad illas ſorores tranſmittere, quia hæreditas

non adita non tranſmittitur. *l.emancipata.C.qui admitti*.

Secundò,quia d. fideicommiſſum fuit ſub conditione relictum Simoni, ſi Vincentius frater deceſſerit ſine filijs maſculis,quæ verba conditionē important caſualem, vt illa, ſi nauis ex Aſia venerit. *Barſ.conſ.vnico.Col-leg. Bon.* poſt eius *deciſ.nu.*114. *Decian.conſ.*129.*nu.*21.*&* 29.*lib.*3.*Pariſ.* optimè *conſ.* 18. *nu.* 2. *&* 3. *& nu.*16. *&* 17. *lib.*2. *text. optimus in l. cum pater.§.hereditatem.ff.de leg.* 2.*l.ex facto.§.vlt.ff.ad trebell. Menoch. de præſumpt.lib.*4.*præſump.*201. *nu.*67.*&* 68.& decedente fideicommiſſario conditione pendente, nihil ad hæredes tranſmittitur; ſed apud grauatum remanet, & in eius hæreditate ita in *l.vnica.§.ſin autem.C.de caduc. toll.* ibi, *ſpectare oportet conditionis euentum, vt tunc cedat, cum vel conditio impleatur*. & ibi, *quod ſi in medio is, qui ex teſtamento lucrum conſecuturus eſt, deceſſerit*. ex quo receptiſſima deducitur concluſio, quòd decedente fideicommiſſario pendente cōditione nihil ad hæredes tranſmittit ſuos. vt latè exornat *Gabriel tit. de hæredib.inſtit. concluſ.*2.*nu.*1. *&* 2. *Decian.d.conſ.*129. *nu.*29. *lib.*3. deducitur inſuper ex *l. huiuſmodi* 13.*ff.quando di.leg.ce.* vbi in relicto ſub cōtrarijs, ſiue nauis ex Aſia venerit, ſiue non,non tranſmittitur legatum, ſi legatarius deceſſerit antequam conſtiterit de adimplemento, vel defectu conditionis. *l.cū ita legatum.* 16.*l.*14. *verſ. argumentum.ff.quādo di.leg.ce.Alex.conſ.*250. *nu.*2.*lib.*6. *Decian.d.conſ.*129.*n.*32. 33.*Pariſ.d.conſ.*18.*nu.*66. *&* 69. latè *Boer.deciſ.*354.*nu.*13.*Peregrin. de fideicomm.art.*31.*num.*6.*&* 17.*poſt med.* *Cephal.conſ.*37.*nu.*1.2.3.*lib.*1. *Caballus conſ.*136.*nu.*6.*lib.*1.*Mareſcott.variar.reſol.lib.*2.*c.*31. *num.*1. *Menoch. vbi ſup. præſumpt.*201.*nu.*71.*Card.Mantica de con.vlt.vol.lib.*11.*tit.*20.*nu.*4.

Tertio, magis in ſpecie eſt text. celebris in *l.*157.*ff.de reg.iur.* in illis verbis, *ſiquis prægnantem vxorem reliquerit, non videtur ſine liberis deceſſiſſe*, vbi *Dec. & Cagnol. latius nu. vlt.* in ſimili facti ſpecie concludit cum Anchar. & alijs, non tranſmitti fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi abſque filijs deceſſerit, dum fideicommiſſarius decedit pendente natiuitate poſthumi, & ventre prægnante. *Cephal.conſ.*529. *nu.*9.*lib.*4. eſt etiam tex optimus, & expreſſus in *l. iubemus. §. ſin autem. C.ad trebell. vbi gloſſ. Caſtrenſ.* & cōmuniter *Doct. l.vlt.ff.de ventre inſpic. Coſta in c. ſi pater. verbo, ſi abſq. liberis. de teſtament.lib.*6.

Quartò eſt *text. in l. ventre præterito. ff. de acq. hæredit.* à ſpeciali, dum in filio inſtituto ſuo hærede cōcedit tranſmiſſionem,ſi ipſe pendente natiuitate poſthumi deceſſerit, quia in vtroque caſu, ſiue naſceretur,ſiue nō, ſemper ſuccedere debebat, igitur ſecus dicendum erit, ſi inſtitutus fuiſſet extraneus, vel ille, qui nato poſthumo excluderetur ad *textum in l. is, qui hæres. in princ. verſ. cæterum. ff. de acq. hæredit.* & per *Bart. ibi*. qui aſſerit ita conſuluiſſe ad excluſionem tranſmiſſionis decedente agnato, pendente poſthumi natiuitate, optimè ibi *Caſtrenſ. nu.*8.*verſ. nam ſi non erat, vbi quòd non datur tranſmiſſio, quoties ille, qui decedit ventre prægnante, in omnem euentum non erat habiturus hæreditatem*, & infra *verſ. item, vbi non erat delata hæreditas, non tamen contingit negotium culpa teſtatoris, quia conditio pendebat*.

Nec negocium facit, ſi quis dixerit hæc rectè procedere, dum poſtea naſcitur maſculus, non autem vbi fœmina fuit nata, quæ non facit deficere conditionē, ſi abſque filijs &c. & ex vi retrotractionis ius acquiritur ſororibus iſtis domini Simonis.

Quia reſpondetur primo, in vltimis voluntatibus non dari retrotractionem conditionum, ſicut in contracti-

tractibus *arg. tex. in l.1.§.ſerui.ff.ad ſyllanian. Surd.conſ.*403. *num.*47. & propterea inſpicitur ſtatus negocij ad tranſmiſſionem tempore obitus grauati ex *l.ſi poſt.* 5.*ff. quando dies leg. ced.* vbi quòd ad tranſmiſſionem requiritur, vt ante mortem grauati prius conditio ſit adimpleta.*d.l.vnica.§.ſin autem. verſ. quod ſi*.

Reſpondetur ſecundo, quòd ante conditionis euentum non poteſt dici fideicommiſſum conditionale fuiſſe collatum in fideicommiſſarium. *l.*1. *ff.de reg. catonian. Alex. in l. ita tamen.§.qui ſuſpectam. nu.*6.*ff. ad trebell.* & poſt conditionis euentum non poteſt dici ſibi videri datum, quia non eſt in rerum natura. *Eugen.conſ.* 61.*nu.*3. *&* 4. *Peregrin. vbi ſup. art.* 31.*nu.*7.*verſ. vt eſt*. vbi hanc adducit rationem regulæ ſupradeductæ excluſiuæ tranſmiſſionis.

Reſpondetur tertio, ſi adimplementum conditionis eueniens poſt mortem fideicommiſſarij retrotraheretur ad fauorem hæredum eius, ſine dubio corruerent, & de nihilo ſeruirent leges ſupradeductæ in tribus fundamentis, quibus communiter ab omnibus eſt receptum, requiri conditionis adimplementum ante mortem fideicommiſſarij, & deficere relictum, ſi ipſe decedat pendente conditione. tandem ad hanc rem optima eſt doctrina *Baldi conſ.*132. *col.* 2. *verſ. præterea. lib.* 2. de qua *Honded.conſ.*16.*num.*46. *ad finem*, quòd idem operatur ad impediendã tranſmiſſionem ſuſpenſiua dilatio, quòd operatur perpetuum obſtaculum. ex *l. ſi quis in graue*. §. *vlt. ff. ad ſyllanian. iunctis ibi not. per Bart.*

His tamen non obſtantibus fuit per ſententiam duorum Iuriſperitorum deciſum contrarium, ideſt medietatem omnium bonorum ſpectare ad præfatum monaſterium.

Nec obſtant in contrarium adducta, nam omnia ex infraſcriptis reſponſionibus tolluntur, ex quibus apparebunt fundamenta talis deciſionis.. nam

Ad primum reſpondetur, illud eſſe verum in hæreditate, ſecus in fideicommiſſo, in quo, ſi eſt purè relictũ à die mortis teſtatoris, & etiam ante aditam hæreditatem cedit dies relicti, & ex tunc fideicommiſſum ei acquiritur quoad effectũ tranſmiſsionis ad hæredes. *d. l. ſi poſt diem. ff. quando di. leg. ced. d. l.vnica. §. cum igitur.C.de cad.toll.* & ideo fideicommiſſarius licèt vniuerſalis decedens ante agnitum fideicommiſſum, illud agnoſcendum tranſmittit ad ſuos hęredes. *d.l.vnica. §. in nouiſſimo. &* §.*ſed hæc quidem. & l. cogi. §. idem metianus. & l. poſtulante. in princ. ff. ad trebell. l. à teſtatore. ff. de cond. & demonſt. & l.*3.*C.de fideicomm.Bart. in l. cum filiofam.nu.*12. *&* 13.*ff.de legat.* 1. & ibi ſequũtur communiter Doct. *Dec. conſ.*478. *col.* 2. *& conſ.* 490.*col.vlt. Soc.iun.conſ.*129.*nu.*15. *Natta conſ.*471.*nu.*14.*Roland.a Valle conſ.*46.*nu.*14.& in hoc differt fideicommiſſaria hæreditas ab hæreditate directa, quæ licèt ſit delata, ſi tamen non ſit adita non tranſmittitur. *Peregrin. vbi ſup. art.*22.*nu.*3.

Ad ſecundum reſpondetur fatendo regulariter conditionale fideicõmiſſum non tranſmitti pendente cõditione, & ſic cum D. Simon obierit ſtante ventre prægnante, & pendente conditione illud non potuit tranſmittere.

Attamen d. regula multas patitur limitationes, cum in multis caſibus conditionale fideicommiſſum etiam tranſmittatur. &

Primo, ſi ex voluntate teſtatoris tacita, vel expreſſa colligeretur trãſmiſſio, quia teſtator poteſt facere tranſmiſſibile, quòd aliàs tranſmitti non poterat. *Peregrin. vbi ſup. art.* 31. *nu.* 9. ſed in caſu noſtro, ſi ſpes fideicommiſsi non tranſmitteretur, hæreditas, & fideicommiſſum tranſiret ad fœminas, & Simon maſculus fuiſſet excluſus, quòd eſt contra mani-

niſeſtam mentem teſtatoris, nam & in caſu ſuo maſculi erant inſtituti, & in conditione poſiti.

Item conditio illa, & caſu quo Vincentius obierit ſine filijs,inſtituo filium natum, ſeu naſciturum, ſuſpendit quidem actionem ad fideicōmiſſum, ſed non tranſmiſsionem, ad *tex.in l.ſi dies.§.vlt.ff.quando di.leg.ce.* idem eſt, ſi relinquatur à ſubſtituto per pupillarem ſub conditione, ſi pupillus deceſſerit in pupillari ætate, nam talis conditio non impedit tranſmiſsionem. *l. hæredis aditio. ff. quando di.leg.ce.* Cardin.*Mantica de coniect. vlt. volunt.lib.*10.*tit.*5.*nu.*4. & facit *text. in l.qui parti.ff. de acq. hæredit.* vbi hæres ſubſtitutus pupillo tranſmittit pupillarem ſubſtitutionem,quamuis cōditionaliter ſit ſubſtitutus. *Pereg. vbi prox. nu.* 23.

Accedunt in caſu noſtro vrgentiſſimæ coniecturæ, quibus teſtator videtur voluiſſe habere locum tranſmiſsionem, quarum

Prima eſt, quia ſi teſtator fuiſſet interrogatus,ita veriſimiliter reſpondiſſet ad *gloſſ. in l. tale pactum. §. vlt. ff.de pact.* quia ſuæ agnationi prouidit,præcipiendo,quòd iſti vocati denominarentur de ſua familia, & expreſsit, quòd vnus alteri ſuccedat. *Card.Mantic.d.tit.*20.*nu.*23.

Secunda eſt,quia fecit plures gradus ſubſtitutionum, quo caſu,ſi grauatus ſine filijs deceſſerit, ad ſubſtitutum ſpem fideicommiſsi tranſmittit. *Card.Mant. vbi prox. nu.* 24.

Accedit,quòd in hoc caſu,ſi trāſmiſsio locum non haberet, ad extraneos bona deuoluerentur, & ad non vocatos à teſtatore, quæ coniecturæ ex d. teſtamento colliguntur.

Tertia eſt coniectura, quia ex d. teſtamento apparet teſtatorem prædilexiſſe nepotes maſculos ex filia priuſquam extraneos, quòd ſi non haberet locum tranſmiſsio, ſequeretur abſurdum, quòd extranei minus dilecti honorabilius tractarentur, & ſuccederent excluſo vocato. faciunt dicta per *Decian. d.conſ.*129.*nu.*23. *& ſeqq.* vnde potens coniectura ſuccedit pro tranſmiſsione, ſcilicet,quia melior fieret conditio minus dilecti, & peior magis dilecti. *Iaſ. conſ.* 52. *col.fin.* de communi *Marzarius conſ.* 51.*nu.*7.*Gabriel concluſ.*2.*nu.*22.*lib.* 4. *de hæredib.inſtit.Craſſus recept.ſent. de ſucceſſionib. tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato. art. tranſmiſſio. q.*28.*nu.*10.

Item, quòd fideicommiſſum conditionale tranſmittatur ex coniecturata mente teſtatoris fuit deciſum in *Rota deciſ.*380.*in recentiorib.p.*2.*vbi nu.* 4. vna ponitur coniectura, nempe, quòd teſtator filios ſuæ filiæ vocauit ſucceſsiuè, & ex tali commemoratione colligitur affectio teſtatoris, & voluntas tranſmiſsionis. *Gabr.d.concl.*2. *nu.*25. *Honded. conſ.* 70.*nu.*33.*lib.*1. *ibiq. nu.*7. *in d. dec.* 380. conſideratur, quòd teſtator fecit plures gradus ſubſtitutionum, quæ coniecturæ ſimul iunctæ debent ſufficere pro tranſmiſsione. *Pariſ. conſ.*66.*nu.*79.*lib.*3. *Card.Mant.d. tit.*20.*nu.*16. *ad finem*. accedit alia coniectura poſita in *deciſ.*59. *d. p.* 2. *nu.*3. *in recentiorib.* nempe, quia d. teſtatori dicti Vincentius, Simon, & Coſmus nati ex filia ſua æqualiter ſucceſſuri erant ab inteſtato, & ideo præſumitur teſtator ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris communis. *l.gallus.§.quidam recte. cum ibi not.ff.de lib.& poſth.Alex.conſ.*55 *nu.*2.*lib.*4. *Socc.iun. conſ.*63.*lib.*4. & fideicommiſſum extenditur de perſona ad perſonam, quando aliàs ſequeretur abſurdum. vt per *Iaſ. conſ.* 148.*col.*3.*vol.*2. *Surd. deciſ.*319.*nu.* 11. ea ratione, ne remotiores,& minus dilecti ſint melioris conditionis, quàm proximiores, & prædilecti.

Nec dicatur, non eſſe quærendum de tranſmiſsione, vbi facta eſt ſubſtitutio,quia reſpondetur,forſan vtiliùs eſſe ſuccedere ex tranſmiſsione, quàm ex ſubſtitutione. *Laderchius conſ.*142.*nu.*6.*verſ.nec dicatur.*

Ex

Ex quibus ſatis remanet probatum, fideicommiſſum conditionale etiam tranſmitti, & ſic non obſtare ſecundum fundamentum.

Ad tertiũ deductum ex *l.147.ff.de reg.iur.* Reſpondeo *Cagnolum ibid.in fine* hunc præſupponere caſum, quotieſcumque is, qui putàtur, vel præſumitur eſſe in ventre, ſi naſceretur, omnes excluderet prætendentes ius in hæreditate, & impedit aditionem hæreditatis, quamdiù incertum eſt, an naſcatur, naſcive poſsit. *l.antiqui. l.illud. §.quod dicitur.ff.ſi pars hæredit. pet.* & ſic ſupponit *Cagnol.* quòd ſiue maſculus, ſiue fœmina naſceretur, ſemper omnes alios excluderet, quòd non eſt in caſu noſtro, in quo ſimon excludebatur per filij maſculi natiuitatem dumtaxat.

Ad quartum ex *d.l.ventre.* ibi habere locum tranſmiſsionem, quia ſiue naſceretur, ſiue non naſceretur poſthumus, filius hæres eſſe debebat.

Reſpondetur, nõ obſtàre caſui noſtro, in quo ex coniecturis ſupra adductis locum habet tranſmiſsio, pariq. ratione ceſſat quod dicitur, fideicommiſſum conditionale nõ poſſe dici collatum in fideicommiſſariũ ante conditionis euentum, nam hoc ceſſat præſuppoſita, & ſtante tranſmiſsione ex ſupradictis; vel illud eſſe verum pendente poſthumi natiuitate, ſi decedat agnatus, non tranſmittit illud ius, quia id poteſt procedere ab inteſtato, ſecus in caſu noſtro, in quo adeſt diſpoſitio teſtatoris, qua vocatus tranſmittere potuit.

Quòd autem in vltimis voluntatibus non detur retrotràctio conditionum, ſicut in contractibus. *arg.l.1. §.ſerui.ff.ad Syllanian.*

Reſpondetur, quòd ibi ſerui ſunt ſub conditione legati, & interim, ideſt, medio tempore, & conditione pendente ſunt ipſius hæredis; ſed in caſu noſtro data tranſmiſsione, quãuis venter in medio extaret prægnans, & in poſſeſsione ventris nomine maneret curator *ex l.1.ff.de ventre in poſſ. mitt.* attamen dominium bonorum erat in ſuſpenſo, donec partus naſceretur, adeout in caſu noſtro non dicitur retrotrahi cõditio, ſed quòd ſtat in pendenti propter prægnantiam ventris. vt in ſimili dicit *Peregrin.d.art.31.num.23.* de conditionibus legalibus, quæ non impediũt legati tranſmiſsionem, ſed ſuſpendunt actionem ad illud petendum.

Et ex his fuit concluſum, & deciſum, cum ad hæreditatem d. Simonis quatuor perſonæ ſint vocatæ à Statuto Piſano, ideſt, dictæ duæ moniales, & monaſterium, filia poſthuma d. Vincentij, & Flammetta filia d. Pauli, medietatem omnium bonorum, & iurium d. Simonis tàm hæreditariorum, quàm fideicommiſſariorum vnà cũ iurepatronatus quorumdam beneficiorum, ſpectare ad d. monaſterium, & aliam medietatẽ ad dictas Flammettam, & poſthumam. & ita poſt deciſionem fuit facta executio concorditer inter partes prædictas.

Et cũ hic agatur de curatore, obiter videamus, an datio curatoris ſpectet ad Ordinarium an ad delegatũ, & in facto habui de anno 1626. nam cum mihi fuiſſet à Sanctiſſ. D. N. Vrbano VIII. Pont. Opt. Max. delegata quędam cauſa ſuper validitate, ſeu inualiditate certæ conceſsionis liuellariæ bonorum inter N. clericũ Piſ. diœceſis, & N. clericum eiuſdẽ diœceſ. emanatis literis citatorijs comparuit quidam conſanguineus d. clerici, & expoſuit d. clericum eſſe mentecaptum, & egere curatore, &c. ideo d. laicus actor petijt, vt ego d. clerico curatorem decernerem, dubitatum fuit, an talis datiò curatoris ad me vti delegatum ſpectaret, an autem ad D. Vicarium Ordinarium.

Et prima fronte videbatur dicendum ad d. Vicarium id pertinere ex *§.1. Inſt. de curatorib.* & ex doctrina *Innoc.in c.petitio. nu.2.in fine.de procur.*

cur. vbi ait, quòd curator ſiue generalis, ſiue ad litẽ tãtũ datur auctoritate iudicis ordinarij, nõ delegati, quia eſt mixti imperij. §. 1. *Inſtit. de attil. tut. l. muto. §. tutoris. ff. de tutel. l. nec mãdãte.* 8. *ff. de tut. & cur. dat. ab his*. His tamen non obſtantibus contrarium fuit reſolutum, nempè id ſpectare ad delegatum, Primo ex *doctrina* Aretini *in d. §.* 1. *num.* 3. vbi dicit dictum Innocentij non procedere quando lis coram delegato mouetur, quia tunc delegatus in d. lite curatorem dare poterit.

Secundò ex *l. vltima §.* 1. *C. de admit. tut. ibi.* ſancimus continuò curatorem ei in competenti iudicio ordinari, cura, & prouiſione tàm iudicis, ſub quo lis vertitur, quàm cognatorum. &c. ſed in caſu noſtro eſt lis coram delegato, ergo ab eo curator eſt dandus.

Tertiò ex Bart. *in d. l. vlt. §.* 1. qui ait, quòd de curatore dando liti, non eſt dubium, quòd poteſt dari auctoritate iudicis, qui præeſt liti.

Quartò ex *Mar. Soccin. c. ſi quis clericus. numero* 23. *de for. compet. fol. mihi* 77. vbi ſi clericus litem habeat coram iudice ſeculari, & indigeat curatore, ei datur à iudice ſeculari, quia curator non poteſt dari, niſi ab eo, coram quo lis eſt.

Quintò ex *c. vlt. de iudic. lib. 6. ibi.* delegatus etiam apoſtolicæ ſedis, & ſubdelegatus ab eo tibi curatorem dare valeant, vel auctoritatem conſtituendi procuratorem præſtare ad illas cauſas, vel lites dumtaxat, quæ coram ipſis fuerint ventilandæ, & idem eſt in furioſo, & mente capto circa dationem curatoris, quod eſt in pupillo, & minore, *Specul. de libell. oblat. §. iam nunc. verſic. porrò. Mar. Socc. c.* 1. *de libell. obl. n.* 137. *fol.* 145.

Sextò ex doctrina *Anchar. in d. c. vlt. de iud. lib. 6. num. 4. verſ. 8. not. & ibi* Gemin. *n.* 3. qui dicunt opinionem Innocentij eſſe reprobatam, & per *d. textum, vt ait* Io. *Andr.* eſt ſopita quæſtio quantum ad curatorem dandum à delegato, quam formauit *Specul. tit. de cur. §. vlt. verſ. quid ſi volens*; ea ratione poteſt id delegatus à Papa, vt per *Geminian. ibi numero* 4. quia delegato videntur ea omnia conceſſa, ſine quibus cauſa expediri non poteſt. *c. præterea. de off. deleg. gloſſ. in d. c. vlt. verbo, ventilandæ.* ad cauſam autem pertinet, quòd perſona legitima in cauſa cõpareat. *l. in vniuerſis. C. qui dar. tut. vel cur.*

Septimò ex doctrina *Alex. in in l.* 1. *num.* 21. *& ibi Caſtrenſ. num.* 5. *ff. de iuriſd. om. iud. & Specul. de curat. in princ.* qui aiunt delegatum poſſe dare curatorem ad litem coram ſe motam; & habetur apud Afflictum *dec.* 262. vbi fuit datus curator liti pro infante à iudice delegato.

Et ita fuit concluſum delegatum in cauſa prædicta poſſe dare curatorem dicto clerico mente capto, cum quo lis erat.

55 Quando autẽ Iuſpatronatus tranſfertur titulo particulari, tunc iuſpat. incipit competere à die præſtiti conſenſus ab epiſcopo per ſupradicta, & ſi plures ſint hæredes, vel plures donatarij, omnes ſunt patroni inſolidum. *cap.* 1. *& ibi gloſſ. de iurepatr.* cum iuſpatronatus ſit quid indiuiduum, & indiuiſiblle, vt dixi *ſupra lib.* 1. *cap.* 2.

56 Quomodo autem cadat diuiſio in iurepatronatus, vide *Lambertin. vbi ſupra lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 2. *princ. artic.* 36. quod procedit, etiamſi ſint ſucceſſores inæqualiter in hæreditate vel donatione. *Doct. & præſertim Card. in clem. plures. & ibi gloſſ. de iurepat.* & hæc eſt communis opinio, quæ non procedit, vbi viget cõ-

57 ſuetudo, vt iuſpatronatus diuidatur quoad præſentationem per vncias. *Cardin. in cap.* 1. *quæſt.* 2. *de iurep.* quia habens plures vncias, plures habebit partes vocum iuriſpatronatus, vt eſt, vbi Iuſpatronatus ex antiquiſſima conſuetudine diuiditur in duodecim vncias, & aliquando in vigintiquatuor, & præsẽtatus à maiori

iori parte obtinet inſtitutionem.

58 Quod Iuſpatronatus tráſit in hęredes per ſtirpes, non per capita. *dicta clem. plures. de iurepat.* vbi ſi duo ſint fratres, & vnus frater habet vnum filium, alius frater duos filios, tantũ habebit iuſpatronatus ille vnus, quãtum illi duo. *vide Zecchium de benefic. & penſ. cap.12. num.6. verſ. quo vero ad tranſlationem.* Tiraquell. *de iure primog. quæſt.36. num.3. Gonzal. in comment. ad Regulam octauam Cancell. gloſſ.45. num.61. Ceneda ad ſextum collectan.7. num.1. Garc. de benefic. parte 5. cap.9. num.143. Auguſt. Barboſa vbi ſupra de off. & pot. epiſc. parte 3. allegat.72. num.70. Riccius vbi ſupra in d. praxi rer. for. eccl. deciſ. 210. & in collectan. 1733. & in deciſ. cur. Archiep.* Neapol. *deciſ.* 120. *num.* 120. *num.1. parte 2.*

59 Et quando, ſeu quomodo cognoſcatur, an ſit facienda præſentatio per ſtirpes, ſeu per capita docet latè *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. capit.521. per totum. & Cardin. in dicta clem. plures. quæſt.2.* dicit illud ſupradictum procedere, quando ſunt plures patroni, ſed quando vnus eſt patronus dumtaxat, & moritur relictis poſt ſe pluribus filijs, & hæredi-
60 bus, tales filij ſuccedunt in capita, quia tunc non adeſt præiudicium alterius compatroni, ſed poſtea filij dictorum filiorum ſuccedent in ſtirpes, vt ſi erant tres filij, Petrus, Antonius, & Franciſcus. Petrus reliquit quatuor filios, Antonius quinque, & Franciſcus octo, nam iſti filij ſuccedunt in ſtirpes, & non in capita, & tantum operabitur vox octo filiorũ Franciſci, quantum vox illorum quinque, ſeu illorum quatuor, cum illi octo repræſentent d. Franciſcum, illi quinq. d. Antonium, & illi quatuor d. Petrum. *per d. clem. plures. de cuius ratione vide celebrem gloſſ. in c. ſi plures. in verbo, communi.* 16. *q.7.*
61 & ſi plures vniuerſitates habeãt iuſpatronatus quælibet vniuerſitas habetur pro vna voce, neque ſunt conſideranda ſingula capita hominum dictæ vniuerſitatis. *Menoch. conſil. 316. vol.4. Riccius vbi ſupra d. deciſ. 210. num.268.* & ſupradicta procedunt in deſcendentibus, & etiam in collateralibus cum *text. in d. clem. plures.* loquatur generaliter de pluribus relictis hæredibus ab vno patrono. *vide Caſſadorum deciſ. 2. de iurepat.* & illud procedit quando ſuccceditur iure hæreditario, ſecus ſi alio
62 iure, nempe legati, vel donationis; quia tunc ſi donetur iuſpatronatus familiæ, omnes de familia ſuccedunt in capita, & non in ſtirpes. *Alexand. conſ.63. num.1. & 4. lib.1. Bald. in l.2. num.4. C. de ſuis, & legitimis.* ita tenuit Rota *in vna* Regien. 13. *Nouemb.* 1601. *coram Penia.*

63 Item non procedit, quando iuſpatronatus pertinet ad ſingulos vti ſingulos, non vti vniuerſos, nam quando competit alicui collegio, ſeu familiæ, vt vniuerſis, ſit præſentatio ſimul, non per capita. *Lambert. vbi ſupra parte 2. lib.1. quæſt.1. princip. artic.25. num.17.* & ita tenuit *Rota in vna Staturien. iuriſpatronatus.* 11. Ianuarij 1583. *coram Illuſtriſſ. Card.*
64 *Pamphilio.* item illud non procedit, quando obſeruantia eſſet in contrarium. vt fuit reſolutum in vna *Burgen.* Abbatiæ. 16. *Iunij.* 1589. *coram Penia.* Riccius *in praxi d. deciſ.* 210. *num.* 269. & de computatione diuerſarum vocum deſcendentium à patronis, *latè* Lambertin. *d. parte 2. lib.1. q.1. princ. art.25.* quòd ſi plures
65 hæredes, ſeu legatarij, & donatarij vnius, qui pro vno habentur, & habent vnam vocem, ſint inter ſe diſcordes, ad perficiendam dictam vocem tunc attenditur maior pars ab vnò patrono deſcendentium, neque ſufficit maior pars comparatione minorum, quia cum ſit vna vox, eſt apud omnes, vel apud maiorem par-
66 tem omnium prædictorum. *Card. in d. clem. plures. vbi ſupra.* Quòd ſi non appareant primitiuæ voces, hęredes cuilibet patroni, & patronorum dicen-

centur facere corpus de per ſe, tunc enim filij patronorum demortuorũ ſuccedunt in iurepatronatus ſuperſtitibus alijs compatronis. & ſi iuſpa-
67 tronatus ſit translatum in aliquos ſub nomine collectiuo, & in aliam ſingularem perſonam, puta, quia ſit legatum iuſpatronatus tali Collegio, & Petro, tantum ius habebit Petrus, quantum totum collegium prædictum. *per textum in l. vltima. & ibi Doct. C. de impuberum, & alijs ſubſtitut.* vbi plures contenti ſub nomine collectiuo habentur pro vno. & ſi ſint quatuor compatroni habentes quatuor voces, poſtea ſi vnus ex eis ſit donatarius alterius ex illis, habebit duas voces. *Ioann. de Imola in d. clem. plures. num. 7. de iurepat.* &
68 quælibet ſucceſſio, & translatio, quæ fit de iurepatronatus ex titulo habili, dicitur fieri ex gratia, non ex iure communi. *Abb. in cap. 1. num. 3. de præbendis. per textum in cap. 3. de iurepat.*

69 Et poſſunt hæredes, & ſucceſſores patronorũ propria auctoritate abſq. ſuperioris conſenſu facere inter ſe concordiam de alternis vicibus præſentando Rectorem. *Tiraquell. de iure prim. quæſt. 17. op. 6. num. 9. Cenedus ad ſextum decret. collect. 7. n. 2. Barboſa vbi ſupra d. allegat. 71. numero 30.* & paſſim ad tollendas li-
70 tes, & diſcordias, compatroni faciunt concordiam de alternis vicibus præſentando, & Superior admittit præſentatum ab vno ex compatronis, ad quem pro illa vice ſpectat præſentare rectorem, ipſumque inſtituit. & ita ſeruatur in praxi, &
71 pluries ſeruari vidi, vt eſt in beneficio, ſeu Altaris. Luciæ in Priorali, & parochiali eccleſia S. Sixti Piſarum. quod beneficium eſt de iurepatronatus Nobilium, de Lamfranchis, & Nobilium Piſanorum de Gallettis, & inter eos adeſt concordia iam pluries firmata de alternis vicibus præſentando. & ita in parochiali eccleſia s. Margaritæ Piſarum, cui eſt vnita eccleſia s. Clementis. controuerſia etiam eſt inter Doctores an' in translatione iuris præſentandi requiratur epiſcopi conſenſus, prout requiritur in translatione iuriſpatronatus & verior, & fauorabilior eccleſiæ videtur eſſe affirmatiua, quam tenet *Lambert. vbi ſupra lib. 1. p. 2. q. 6. art. 4. vbi num. 2.* ait non eſſe permittendum, vt laici tractent ſpiritualibus annexa, prout eſt fructus præſentationis. *c. quanto de iudic. Caſſador. dec. 7. num. 15. de cauſ. poſſ. & poper.* & hoc caſu militant omnes rationes, quæ allegantur à doctoribus, vt in traslatione iuriſpatronatus requiratur conſenſus epiſcopi. *Lambert. vbi ſupra q. 1. art. 4.* & hanc tenet *Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 87. num. 25.*

Et placet referre *Rotæ deciſionem coram Card. Lancellotto in Florentina iuriſpatronatus de Ricaſolis 10. Martij 1603.*

Dubium erat, an' iuſpatronatus de quo agitur deferatur in ſtirpes, vel in capita, quo pluries propoſito reſtricta fuit difficultas, ad obſeruantiam, nam licèt de iure præſentatio fieri debeat in ſtirpes, & non in capita, Clemen. plures de iurepatronatus tamen ſecus eſt, vbi obſeruantia fuit in contrarium, vt fuit reſolutum in cauſa Burgeñ Abbatiæ de Sobarzo 16. Iunij 1589. coram R.P.D. Penia, & in Taurineñ iuriſpatronatus prima Aprilis 1585. coram R.P.D. Decano, & maximè quando obſeruantia viguit in iurepatronatus familiari, & gentilitio, quod regulariter defertur in capita, & in eo habet locum, *clem. plures, vt tradit Alex. de Neuo conſil. 63. num. 2. & 3. Bald. in l. 2. ſub num. 4. C. de ſuis, et legit. hæred.* & fuit reſolutum in cauſa Regieñ. Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R.P.D. meo Penia, quòd verò iuſpatronatus ſit gentilitium non hæreditarium pendet etiam ex obſeruantia patronorum, *Gabr. conſil. 196. nu. 6. lib. 2.*

De qua obſeruantia præſentandi in

in capita, & non in ſtirpes ſatis in caſu noſtro conſtare Domini poſt maturam cauſæ diſcuſſionem reſoluerunt, potiſſimum verò ex eo quia pater, & filius ſimul fuerunt pluries admiſſi ad præſentandum, quòd tamen eſſe non poſſet ſi iuſpatr. deferretur hæredibus in ſtirpes cum viuo patre filius hæres ei eſſe non poſſit. *Calder.conſ.19.verſ.1.ex ordine verborum de iurepat. Roch. de Curt. eod. tract.in verb. competens.q.7.nu.19. ad fin. verſ. indubitatum tamen eſt*, Lambert. *2. par. primi lib. 2.art.6.q. princ.nu.3. Caputaq.deciſ.284.nu.2. par.1. & deciſ.131.nu.3.p.2.*

Idq. in facto probatur ex Bulla Nicolai V. anno 1448. qua combuſto Oppido Brolij commiſit Abbati de Coltibono examinationem iſtius iuriſpatron. vbi nominantur patroni, Braccius filius Andreæ tunc viuentis, nulla d. Andreæ facta mentione, necnon Albertaccius filius Caroli, pariter viuentis, & ipſe quoque Carolus eius pater, quæ narratiua fuit verificata coram D. Iudice Cõmiſſario, vt in ſententia, qua pronunciauit narrata fuiſſe vera, ann. 1451 & iuſpat. ſpectare ad prædictos omnes in literis nominatos, & licèt in ſententia non repetantur nomina Braccii, & Albertaccij tamen id emanauit ex eo quòd eo tempore defuncti iam fuerant, vt fuit expoſitũ in libello tunc porrecto Iudici Commiſſario.

Et in præſentationibus, & alijs actibus idem fuit obſeruatum; prout in præſentatione facta de ann. 1470. per Antonium Galeotti, nomine proprio, & Bettini eius filij, & in alia de anno 1480. Laurentij nomine Rainerij, & eius filiorum, & de anno 1561. conſtituerunt procuratorem ad conſentiendum vnioni D. Bernardus nomine proprio, ac deinde Marcus eius pater ſimiliter nomine proprio quilibet de per ſe, ac ſeparatim vti principales patroni, & in compromiſſo de anno 1563. facto vbi Io. Baptiſta Epiſcopus Piſtorieñ, nomine Petri eius fratris, & Simonis eiuſdem Petri filij, & D. Bernardus nomine proprio, ac ſeparatim nomine procuratorio Marci eius patris, & ad coadiuuandũ, adducitur præſentatio ad eccleſiam S. Petri in Venano, de anno 1477. admiſſa ab Ordinario atteſtante, quòd de conſenſu expreſſo Rainerij, & filiorum ipſius inſtituit Antonium de Monte Varchio qui conſenſus habetur pro præſentatione, *Creſc.deciſ.5.de iurepat.* & creditur Ordinario de conſenſu voluntate, & præſentatione ab eo narrata. *Rot.dec.11.de iurepat.in nou. Lambert.de iurepat.2.par.2.lib.q.10. art.4.nu.60. & ſeq. Put. deciſ. 172. lib. 2.*

Nec obſtat, quòd non conſtat de mandato procuræ parentũ, qui præſentauerunt nomine filiorum, nam vltra quòd ex prędictis conſtat filios ſæpius ſeorſum, à patribus pro patronis, ſe geſſiſſe, ac reputatos fuiſſe, de iure non erat neceſſarium mandatum, cum pater dicatur habere adminiſtrationem in bonis filiorum. *Lambert. de iurepatr. par.1.lib.2.art. 17.q.4.princ. nu. 12.* nam in generali adminiſtratione venit præſentatio, vt in matre adminiſtratrice, fuit reſolutum in cauſa *Foroliuien. iuriſ. patr. 28. Octobris 1599. & 15. Maij 1600. coram me.* vltra quod in hac materia antiquiſſima mandatũ poſſet præſumi. *Dec.conſ.36.nu.8.*

Effectuatio verò dd. præſentationum probatur ex admiſſione illarum & ſignanter præſentatio Bettini filij in perſonam Antonij de Pazzis, habuit effectum, quia per eius obitum de anno 1480. fuit prouiſus Philippus de Alemannis. *iuxt.vulg.conſ. Oldrad. 229.* & præſentatio Philippi de Alemannis, ex voto Rainerij, & filiorum ipſius, habuit effectum, quia conſtat de inſtitutione, & per admiſſionem factam ab Epiſcopo, etiam conſtat habitam fuiſſe conſiderationem de voto filiorum, nam ſi ius non habuiſ-

centur facere corpus de per ſe, tunc enim filij patronorum demortuorũ ſuccedunt in iurepatronatus ſuperſtitibus alijs compatronis. & ſi iuſpa-
67 tronatus ſit translatum in aliquos ſub nomine collectiuo, & in aliam ſingularem perſonam, puta, quia ſit legatum iuſpatronatus tali Collegio, & Petro, tantum ius habebit Petrus, quantum totum collegium prædictum. *per textum in l. vltima. & ibi Doct. C. de impuberum, & alijs ſubſtitut.* vbi plures contenti ſub nomine collectiuo habentur pro vno. & ſi ſint quatuor compatroni habentes quatuor voces, poſtea ſi vnus ex eis ſit donatarius alterius ex illis, habebit duas voces. *Ioann. de Imola in d. clem. plures. num. 7. de iurepat.* &
68 quælibet ſucceſſio, & translatio, quæ ſit de iurepatronatus ex titulo habili, dicitur fieri ex gratia, non ex iure communi. *Abb. in cap. 1. num. 3. de præbendis. per textum in cap. 3. de iurepat.*

69 Et poſſunt hæredes, & ſucceſſores patronorũ propria auctoritate abſq. ſuperioris conſenſu facere inter ſe concordiam de alternis vicibus præſentando Rectorem. *Tiraquell. de iure prim. quæſt. 17. op. 6. num. 9. Cenedus ad ſextum decret. collect. 7. n. 2. Barboſa vbi ſupra d. allegat. 71. numero* 30. & paſſim ad tollendas li-
70 tes, & diſcordias, compatroni faciunt concordiam de alternis vicibus præſentando, & Superior admittit præſentatum ab vno ex compatronis, ad quem pro illa vice ſpectat præſentare rectorem, ipſumque inſtituit. & ita ſeruatur in praxi, &
71 pluries ſeruari vidi, vt eſt in beneficio, ſeu Altaris. Luciæ in Priorali, & parochiali eccleſia S. Sixti Piſarum. quod beneficium eſt de iurepatronatus Nobilium, de Lamfranchis, & Nobilium Piſanorum de Gallettis, & inter eos adeſt concordia iam pluries firmata de alternis vicibus præſentando. & ita in parochiali eccleſia s. Margaritæ Piſarum, cui eſt vnita eccleſia s. Clementis. controuerſia etiam eſt inter Doctores an in translatione iuris præſentandi requiratur epiſcopi conſenſus, prout requiritur in translatione iuriſpatronatus & verior, & fauorabilior eccleſiæ videtur eſſe affirmatiua, quam tenet *Lambert. vbi ſupra lib. 1. p. 2. q. 6. art. 4. vbi num. 2.* ait non eſſe permittendum, vt laici tractent ſpiritualibus annexa, prout eſt fructus præſentationis. *c. quanto de iudic. Caſſador. dec. 7. num. 15. de cauſ. poſſ. & poper.* & hoc caſu militant omnes rationes, quæ allegantur à doctoribus, vt in traslatione iuriſpatronatus requiratur conſenſus epiſcopi. *Lambert. vbi ſupra q. 1. art. 4.* & hanc tenet *Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 87. num. 25.*

Et placet referre *Rotæ deciſionem coram Card. Lancellotto in Florentina iuriſpatronatus de Ricaſolis 10. Martij 1603.*

Dubium erat, an iuſpatronatus de quo agitur deferatur in ſtirpes, vel in capita, quo pluries propoſito reſtricta fuit difficultas, ad obſeruantiam, nam licèt de iure præſentatio fieri debeat in ſtirpes, & non in capita, Clemen. plures de iurepatronatus tamen ſecus eſt, vbi obſeruantia fuit in contrarium, vt fuit reſolutum in cauſa Burgeñ Abbatiæ de Sobarzo 16. Iunij 1589. coram R.P.D. Penia, & in Taurineñ iuriſpatronatus prima Aprilis 1585. coram R.P.D. Decano, & maximè quando obſeruantia viguit in iurepatronatus familiari, & gentilitio, quod regulariter defertur in capita, & in eo habet locum, *clem. plures, vt tradit Alex. de Neuo conſil. 63. num. 2. & 3. Bald. in l. 2. ſub num. 4. C. de ſuis, et legit. hæred.* & fuit reſolutum in cauſa Regieñ. Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R.P.D. meo Penia, quòd verò iuſpatronatus ſit gentilitium non hæreditarium pendet etiam ex obſeruantia patronorum, *Gabr. conſil. 196. nu. 6. lib. 2.*

De qua obſeruantia præſentandi in

in capita, & non in ſtirpes ſatis in caſu noſtro conſtare Domini poſt maturam cauſæ diſcuſſionem reſoluerunt, potiſſimum verò ex eo quia pater, & filius ſimul fuerunt pluries admiſſi ad præſentandum, quòd tamen eſſe non poſſet ſi iuſpatr. deferretur hæredibus in ſtirpes cum viuo patre filius hæres ei eſſe non poſſit. *Calder. conſ. 19. verſ. 1. ex ordine verborum de iurepat.* Rocb. *de Curt. eod. tract. in verb. competens, q. 7. nu. 19. ad fin. verſ. indubitatum tamen eſt*; Lambert. *2. par. primi lib. 2. art. 6. q. princ. nu. 3.* Caputaq. *deciſ. 284. nu. 2. par. 1. & deciſ. 131. nu. 3. p. 2.*

Idq. in facto probatur ex Bulla Nicolai V. anno 1448. qua combuſto Oppido Brolij commiſit Abbati de Coltibono examinationem iſtius iuriſpatron. vbi nominantur patroni, Braccius filius Andreæ tunc viuentis, nulla d. Andreæ facta mentione, necnon Albertaccius filius Caroli, pariter viuentis, & ipſe quoque Carolus eius pater, quæ narratiua fuit verificata coram D. Iudice Cõmiſſario, vt in ſententia, qua pronunciauit narrata fuiſſe vera, ann. 1451 & iuſpat. ſpectare ad prædictos omnes in literis nominatos, & licèt in ſententia non repetantur nomina Braccii, & Albertaccij tamen id emanauit ex eo quòd eo tempore defuncti iam fuerant, vt fuit expoſitũ in libello tunc porrecto Iudici Commiſſario.

Et in præſentationibus, & alijs actibus idem fuit obſeruatum; prout in præſentatione facta de ann. 1470. per Antonium Galeotti, nomine proprio, & Bettini eius filij, & in alia de anno 1480. Laurentij nomine Rainerij, & eius filiorum, & de anno 1561. conſtituerunt procuratorem ad conſentiendum vnioni D. Bernardus nomine proprio, ac deinde Marcus eius pater ſimiliter nomine proprio quilibet de per ſe, ac ſeparatim vti principales patroni, & in compromiſſo de anno 1563. facto vbi Io. Baptiſta Epiſcopus Piſtorieñ, nomine Petri eius fratris, & Simonis eiuſdem Petri filij, & D. Bernardus nomine proprio, ac ſeparatim nomine procuratorio Marci eius patris, & ad coadiuuandũ, adducitur præſentatio ad eccleſiam S. Petri in Venano, de anno 1477. admiſſa ab Ordinario atteſtante, quòd de conſenſu expreſſo Rainerij, & filiorum ipſius inſtituit Antonium de Monte Varchio qui conſenſus habetur pro præſentatione, *Creſc. deciſ. 5. de iurepat.* & creditur Ordinario de conſenſu voluntate, & præſentatione ab eo narrata. *Rot. dec. 11. de iurepat. in nou. Lambert. de iurepat. 2. par. 2. lib. q. 10. art. 4. nu. 60. & ſeq. Put. deciſ. 172. lib. 2.*

Nec obſtat, quòd non conſtat de mandato procuræ parentũ, qui præſentauerunt nomine filiorum, nam vltra quòd ex prędictis conſtat filios ſæpius ſeorſum, à patribus pro patronis, ſe geſſiſſe, ac reputatos fuiſſe, de iure non erat neceſſarium mandatum, cum pater dicatur habere adminiſtrationem in bonis filiorum. *Lambert. de iurepatr. par. 1. lib. 2. art. 17. q. 4. princ. nu. 12.* nam in generali adminiſtratione venit præſentatio, vt in matre adminiſtratrice, fuit reſolutum in cauſa *Foroliuien. iuriſpatr. 28. Octobris 1599. & 15. Maij 1600. coram me.* vltra quod in hac materia antiquiſſima mandatũ poſſet præſumi. *Dec. conſ. 36. nu. 8.*

Effectuatio verò dd. præſentationum probatur ex admiſſione illarum & ſignanter præſentatio Bettini filij in perſonam Antonij de Pazzis, habuit effectum, quia per eius obitum de anno 1480. fuit prouiſus Philippus de Alemannis, *iuxt. vulg. conſ. Oldrad. 229.* & præſentatio Philippi de Alemannis, ex voto Rainerij, & filiorum ipſius, habuit effectum, quia conſtat de inſtitutione, & per admiſſionem factam ab Epiſcopo, etiam conſtat habitam fuiſſe conſiderationem de voto filiorum, nam ſi ius non habuiſſ

habuiſſent Ordinarij nõ admiſiſſent, ad *deciſ. Rot.* 11. *de iurepat. in nou.* tanto magis, quia effectuatio præſentationum ad effectũ, de quo agitur non videtur neceſſaria, cum non agatur modo ad effectum vt per eas ſit acquiſita aliqua quaſi poſſeſſio, ſed ad effectum obſeruantiæ, quo caſu ſatis eſt oſtendere, quid in hac familia obſeruatum fuerit.

Non obſtat quòd in iurepat. hæreditario, vel mixto filij emancipati poſſint præſentare viuis parentibus, nam omiſſo, quòd non conſtat de emancipatione omnium prædictorũ, id omnino repugnat intentioni DD. de Mileto, quòd ſcilicet hoc iuſpatronatus vti mixtum, non deferatur niſi hæredibus. *Couar. var. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 7. *verſ.* 3. nam clarum eſt, quòd filij emancipati non poſſunt eſſe hæredes patris viuentis, prout concludunt *Lambert. de iurepat. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 2. *art.* 5. *nu.* 13. *Roch. in verſ. competens. nu.* 19. *in fin.*

Secundò principaliter obſeruantia probatur, quia negari non poteſt, quin ſemper remotiores de familia ſimul cum proximioribus admitti conſueuerint, quod implicat contradictionẽ cum iurepatronat. mixto deſcendentibus de familia reſeruato, quòd defertur in ſtirpes, in eo enim proximiores tantum de familia admittuntur remotioribus prorſus excluſis. *Bald. in conſ.* 1. *nu.* 8. *lib.* 3. *Cald. conſ.* 19 *de iurepat. Ferret. conſil.* 134. *nu.* 2. *Lambert. de iurepat.* 2. *par. lib.* 1. *q.* 2. *princ. art.* 6. *num.* 10. *Gabr. conſ.* 196. *lib.* 2. *nu.* 4. *Couar. var. lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 10. & fuit reſolutum in cauſa *Pientina iuriſpatronatus de Martijs* 10. *Iunij* 1602. *coram* R.P. D. *meo Litta*.

Tertiò, quia in proceſſu productæ fuerunt quamplurimæ præſentationes, in quibus nullam vnquam reperitur factam fuiſſe mentionem, aut diſtinctione ſtirpium neque vocum, neque portionum hæreditariarum, ex quo apparet, non fuiſſe habitam rationem ſucceſſionis hæreditariæ in hoc patronatu, quòd etiam ex alio deducitur, quia in legitimatione perſonarum numquam fuit articulata proximioritas, nec hæreditaria ſucceſſio, prout faciendum fuiſſet ſi d. iuſpatronatus mixtum, vel ſimplex hæreditarium fuiſſet, ex tradit. per *Iaſ. in rub. nu.* 1. & 2. *C. qui admitt.* præſertim, quòd fuit ſemper articulatũ, quòd præſentare volentes erant de ſanguine, & de legitimo matrimonio nati, quæ qualitas legitimitatis non eſt neceſſaria in iurepat. hæreditario. *Bald. conſ.* 374. *poſt med. verſ. ex hoc ſequitur neceſſario. lib.* 1. *Roch. de Curt. de iurepat. verſ. competens. nu.* 9. *verſ. in hoc puncto.* & *n.* 20. & *pluribus ſeq. Lambert.* 2. *par. primi lib.* 26. *art.* 2. *q. princ. nu.* 2. & *multis ſeq.* & eſt neceſſaria in iurepatr. gentilitio, & familiari. *Roch. d. verſ. competens. nu.* 13. *ad fin. verſ. hanc tamẽ. Lamber. vbi ſupra art.* 27. *nu.* 1. & 2. & idem obſeruatum apparet in pluribus articulis, & præſentationibus, etiam ad alias eccleſias illius familiæ vſque in præſentem diem.

Et cõfirmatur quoque ex eo, quòd nihil de hac ſucceſſione hæreditaria doctum fuit, & tamen credendũ eſt, quòd per tot actus geſtos ab hac familia in tot annis circa huiuſmodi patronatum ſi re vera eſſet hæreditarium, aliquid oſtenderetur, cum quo argui poſſet d. hæreditaria ſucceſsio, quod minimè factum fuit, & ideo ſequitur, quòd familiare exiſtat per ſupra deducta.

Quinimo duabus tantum vicibus argui poteſt præſentationes ab aliquo ex patronis factas fuiſſe ad eccleſiam S. Marcellini, & S. Leolini nomine hæreditario ad augendam vocem, prout fuit de anno 1575. & 1580. quas tamen conſtat non habuiſſe effectum; imò admiſſas fuiſſe præſentationes illorum tantum, qui nomine proprio tamquam ſinguli de familia præſentauerint, & fortiùs in vacatione, de qua agitur, admiſſus

fuit

fuit ad præſentandum, Iulius Bettini, qui repudiauerat hæreditatem paternam, nec obſtat quòd ſucceſſerit patruo, per fideicommiſſum, quia prętextu fideicommiſsi vniuerſalis non potuiſſet admitti ad præſentan. ſi iuſpatronatus eſſet aliquo modo hæreditariũ ſecundum communem opinionem. *Roch. de iurepat. ver. ipſe, vel is à quo nu.* 21. *& ſeq.* latius *Lambert. 2. part. primi lib. 2. q. princ. art.* 35. & *Couar. var. lib. 2. cap.* 18. *nu.* 8. *verſ. quibus, & alia ratio. Peregr. de fideicom. art.* 60. *nu.* 37. & fuit allegata *deciſ. in vna Aretin. Cap.* 1. *Iunij* 1584. *coram bo. me. Bubalo.*

Quarto ex diſtributione expenſarum facta inter omnes patronos, ſiue proximiores, ſiue remotiores nulla ſtirpium diſtinctione habita in hac eccleſia, de qua agitur, & in alijs, ſed ſecundum numerum perſonarum, quod ſignificat delationem in capita, & quumuis non ſit iſte actus præſentationis, non tamen eo minus cõcludit ad effectum de quo agitur, vel ſaltim negari non poteſt, quin multum deſeruiat pro adminiculo.

Nec obſtat, quòd in ſubeundis expenſis procedat ratio ſpecialis, quòd onus defendendi tamquam indiuiduum, ad omnes æqualiter ſpectat, vt tradit *Berou. in c.* 1. *nu.* 69. *de iurepatr. Vital. in clem. plures de iurepat.* quia diuerſum eſt in contributione expenſarum, quæ tamquam diuidua proportionatur honori, & voci vniuſcuiuſque ex deductis per *Pereg. conſ.* 32. *nu.* 14. *& in conſ.* 33. qui in hac cauſa ſcripſit.

Quinto, prædicta comprobantur ex multis documentis præcipuæ verò ſententia Abbatis de Coltibono, & alijs enunciatiuis antiquiſſimis, quibus obſeruatũ apparet iuſpatronatus, de quo agitur ſpectare ad omnes, & ſingulos deſcendentes maſculos D. Bindacij Militis, ſic enim fuit, ab Angelo, & Carolo, coram Abbate de Coltibono dictum, & petitum, & ab eodem Abbate per ſententiam declaratum. & per eos acceptum vice, & nomine omnium, & ſingulorum deſcendentium D. Bindacij Militis de domo de Ricaſolis, & dd. nominibus, & quolibet dd. nomine, & ſub hac petitione, & acceptatione facta pro omnibus, & ſingulis deſcendentibus D. Bindacij, Andreas quoque, & Antonius Galeotti eandem ſententiam acceptauerunt, & ratificauerunt, cum quo apertè demonſtratur, quòd omnes de Ricaſolis deſcendẽtes à d. D. Bindacio, vocantur in capita, & æqualiter ad huiuſmodi patronatum, cum ſtipulatio facta pro omnibus, & ſingulis attribuat omnibus deſcendentibus actum inſolidum. Hæc enim verba oſtendunt obſeruat. fuiſſe delationem iuris præſentandi in capita *Butr. conſ.* 29. *nu.* 2. *Anchar. conſ.* 355. *verſ. item, quicquid ſit. Roch. de iurepat. verb. ipſe, vel is, à quo. nu.* 10. *Lambert. 2. par. primi lib. 1. qu. princ. art.* 28. *nu.* 5. *Cæſ. de Graſſ. deciſ.* 154. *nu.* 8. & hoc fundamentum coadiuuatur, ex eo quòd nouiſſimè de anno 1598. ad eccleſiam SS. Martini, & Angeli de Lecchio Aretin. diœceſ. idem D. Leo, qui præſentauit Marcum Gianum, ex cuius ratione eueniunt Domini de Mileto, præſentauit nomine proprio, & vice, & nomine ſuorum nepotum, omnium, vt ipſemet aſſeruit patronorũ pro æquali rata, & portione.

Supradictis accedit laudum Sereniſſimi Magni Ducis, qui ad ſedandas lites, & vt iuſpatronatus in tota familia Ricaſulana conſeruaretur dixit ſibi conſtitiſſe habita diligenti informatione per eius Rotæ Auditores, quòd illud ſpectabat, ad totam familiam Ricaſulanam, quodq. omnibus de dicta familia tommuniter competebat, ac ideo, vt faciliùs in tota familia conſeruaretur ſtatuit, vt per turnos, præſentationes fierent, inter illos de Fibindacijs, & alios de Mileto, omnes de familia Ricaſulana, quòd fuit deinde per fel. record.

Pium Quartum confirmatum, & ſic patet huiuſmodi iuſpatronatus fuiſſe pro merè familiari, non autem pro hæreditario reputatum, & ſic locum non habet Clem. plures.

Non obſtat, quòd cum in iſtis præſentationibus non conſueuerit adhiberi ſimultaneus, & collegialis patronorum conſenſus, iuſpatronatus non poſſit competere in capita ex deductis in cauſa *Taurinen.* I*uriſpatronat.* 11. I*anuarij* 1585. *coram* R.P. D. *meo Decano.* quia quamuis iſte ſit actus cognoſcendi iuſpatronatus ſpectare in capita, non tamen ex hoc neceſſariò ſequitur, quòd ſi patroni non conuenerint collegialiter ad præſentandum, iuſpatronatus non poſſit ſpectare, vt ad ſingulos, & in capita, nam nec deciſio, nec Doctores allegati id tale dicunt, imò, quod quando iuſpatronatus ſpectat ad aliquos vti ſingulos, & non vti vniuerſos, patroni poſſint ſeparatim præſentare, dicit *Lambert.* qui alios allegat. *lib.*2.*par.*2.*q.*2.*art.*8.*nu.*5.10. *&* 11. nec valet conſequentia, quòd iuſpatronatus ſit familiare ergo cõpetit vti vniuerſis, ſicut quòd præſentationes non ſint factæ ab omnibus ſimul congregatis, non autem quominus dici poſſint factæ in capita, non autem per ſtirpes, præſertim vbi numquam vnaquæque ſtirps ſeparatim; ac de per ſe præſentauit, vt declarauit R*ota in eadem* T*aurinen. iuriſpatronatus* 1. A*prilis* 1585. *coram* R. P. D. *meo* D*ecano.* allegata verò in contrarium procedunt quando iuſpatronatus competit familiæ, vel Collegio vti vniuerſis.

Nec obſtat opinio A*bb. in cap.* 3. *nu.* 22. *de iurepatr.* quia eſt ſibi contrarius in *conſil.* 76. *in* 2. *dub. par.* 2. & communiter reprobatur in iurepatronatus, quòd vti ſingulis defertur. *Dec. in c. cum omnes . nu.*48.*verſ. ſed tamen, in prima lectura de conſtit.* latè *Aym. conſ.*63.*nu.*1. & reprobauit R*ota apud Cæſ. de* G*raſſis dec.*169.*&* 170. *aliàs prima, & ſecunda nu.*1. *de iurepat.* & in vna Calag. *beneſ. de* A*li* 20. *Iunij* 1588. *&* 17. *Maij* 1591. *coram Comitulo, & in eàdem ſub die* 4. *Martij* 1594. *coram* I*lluſtriſſ. Mantica. & in d.* T*aurinen. iuriſpatr.* 11. I*anuarij* 1585. *coram* R. P. D. *meo Decano.*

Quòd vero iuſpatronatus, de quo quo agitur competat vti ſingulis patet, tùm ex ipſa obſeruantia præſentandi ſeparatim, & non collegialiter, iuxta prædicta, tùm etiam ex enunciatiuis prænarratis, quæ cum ſint antiquiſſimæ plenè probant. A*chill. deciſ.* 7. *de iurepatr.* tùm denique ex regula iuris, quòd in dubio præſumit competere vti ſingulis, & propterea non requiri ſimultaneũ conſenſum. F*elin. in c. cum omnes. num.*29. *ad fin. verſ. in dubio autem. de conſtit.* L*ambert. de iurepat.*2.*par.*2.*lib.q.*2.*princ. art.*8.*nu.*14. *Cæſ. de Graſſ. deciſ.*169. *&* 170. *nu.* 2. & fuit repetitum in omnibus prællegatis deciſionibus, & in vna *Pampilonen.* R*ectoriæ* 19. *Decemb.*1585.*coram bo.me. Orano.*

Non obſtat, quòd non poſſit dici iuſpatronatus merè gentilitiũ illud, quòd extincta familia tranſit ad hæredes extraneos, quale eſt relictum familiæ ſine dictione tantum, vt fuit reſolutum in cauſa *Cremonen. iuriſpatronatus* 6. I*unij* 1578. *coram* R*euerendiſſ. Patriarcha,* nam vltra quòd illa deciſio procedebat in iurepatronatus mixto, quòd extante familia deferebatur hæredibus de deſcendentia. *Aret. in c. ſignificauit. nu.* 3. *verſ. ſed poſito. de teſtibus. Gabr. conſ.*196. *nu.*5.*lib.*2.*Dec. conſ.*149.*n.*1.*in princ. in verſic. ſiue etiam. Couar. var. lib.*2. *c.*18.*nu.*7. *verſ.*3. id effectum habere poſſet extincta familia, ſed ea extante, nihil impedit, quin per omnia pro merè gentilitio reputari debeat, & in capita deferri, & ſingulis de familia accreſcere ex vſu gentis Ricaſulæ, & obſeruantia inueterata, vt trad. *Pariſ. conſ.* 48. *num.*20. *&* 23. *verſ. verum quia. lib.*4.

Quæ omnia eò magis ad propoſitum

tum conducere videntur, quòd agitur de iurepatronatus nobiliſſimo, & antiquiſſimo nempè de anno 1165. à q. Nobili viro Alberto de Ricaſolis, nepote Illuſtriſſimi D. Cardinalis Vghi Comite Brolij, & Montis Gontij, & Montis Caſtelli, acquiſito, & ſic longè antè Clem. plures poſt annum 1300. in Concilio Vienneñ cõditam, cui propterea non videtur ita tenaciter inhærendum, vt fuit dictũ in cauſa Regieñ Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R. P. D. meo Penia, &c.

Et in eàdem coram eodem *Mercurij 11. Feburarij, 1604.*

Contra deciſionem in hac cauſa factam ſub die 10. Martij 1603. multa & copioſe oppoſita fuerũt pro parte DD. de Meleto, & præſupponebant ad eorum fauorem aſſiſtentiam iuris communis, quòd iuſpatronatus deferatur in ſtirpes & non in capita, quodq. ex ſui natura, ſit hæreditariũ. *clem. plures vbi Ancbar Imol. Vital. et alij not. de iurepa. Innoc. in rubr. numero 4. eod. tit. Gabr. conſ. 196. nu. 1. lib. 2.* & fuit reſolutum in cauſa Cremoneñ Iuriſpatronatus coram bon. mem. Orioleñ quæ eſt *deciſ. 385. numero 1. part. 1.* & licèt iuſpatronatus, de quo agitur fundatũ eſſet ante d. clem. tamen dicebatur, quod etiam antea erat magis communis opinio, quod pręſentatio fieret in ſtirpes, & quamuis Clem. approbet hanc opinionem, non tamen fuerat noui iuris inductiua.

Quo iacto fundamento, inferebãt quòd ſibi in dicijs adducentibus limitationẽ à Rota canonizatam ex obſeruantia in contrarium incumbit onus plenè probandi d. obſeruantiã extrad. à *Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 9. ſub num. 211. verſ. quibus adde*, & ideò opus eſſe obſeruantia clara, nec ſufficere actus æquiuocos, vt deciſum fuerat in cauſa Parineñ ſtatus corã Robuſterio 14. Maij 1580. quæ eſt *deciſ. 294. num. 6. par. 2.* ſed neceſſe eſſe quod conludant per neceſſe, *c. in præſentia, de probat. Mohed. deciſione 2. de probat.* Immo addebant probandam eſſe obſeruantiam obtentam in contradictorio iudicio cũ ſimus in correctorijs iuris communis, vt fuit in ſimili reſolutum, in vna Burgeñ Abbatiæ 23. Ianuarij 1598. coram R. P. D. Penia.

Et hinc dicebant D. Nereum non eſſe in probatis, & obſeruantiam ab eo allegatam in omnem euentum eſſe remotam, à tempore fundationis, & eſſe turbidam, non eſſe vniformẽ, neque apparere quòd nunquam fuerit controuerſum hoc, quòd iuſpatronatus competat in capita vel in ſtirpes, ideòque ex actibus adductis tanquam ad alium effectum factis non poſſe reſultare obſeruantiam in indiuiduo in caſu de quo agitur, prout requiritur *Aim. conſ. 96. num. 4.*

Quibus præmiſſis ad fundamenta deciſionis reſpondebant, illa non cõcludere perneceſſe, nam primum de præſentationibus filiorum viuis parentibus factis conabantur tollere pluribus modis, & primo, quia non cõſtat quòd fuerit habita ratio de vocibus filiorum, qui cum patre præſentarunt, & potuerunt præſentationes habere effectũ propter vocem patris, vel potuit pro maiore cautela adhiberi vox filiorum, *Gabr. conſ. 196. nu. 7. lib. 2.* opus enim eſſet probare, quòd in vim dd. vocum, & præſentationum factarum à filijs familias ſecuta fuerit effectuatio, aliàs probatio non eſt concludens ex his quæ *trad. Crau. cõſ. 171. n. 14.* & effectuationis probatio videbatur neceſſaria, quia ea ceſſante ceſſat obſeruantia, & ſtatus eſt turbidus.

Secundò, quia licèt negari non poſſit, quin filij aliquando præſentauerint cum parentibus, tamen adſunt aliæ præſentationes ante, & poſtea factæ, in quibus interuenerunt plures habentes filios, & de filijs non fit aliqua mentio, immo in hoc D. Nereus habet cõtra ſe vltimum ſtatum cum in ſua præſentatione non interuenerint

rint filij Alberti, qui ſunt quinque, nec filij Eq. Mariæ qui ſunt ſeptem, quòd reddit obſeruantiam æquiuocam, ex quo varia modo fuit obſeruatum, vnde ex iſta obſeruantia, nihil cõcluditur, & attenditur id, quod frequentius fuit obſeruatum, *Bart. in l. de quibus num. 16. ff. de legib. Dec. conſ. 11. ſub num. 12. verſic. 2. reſpondetur quod plerumque & conſil. 215. ſub num. 2. verſic. 2. hoc idem probatur*. Pedem. *deciſ. 99. nu. 7.* & ex actibus difformibus non inducitur conſuetudo. A*im. conſ. 96. num. 5. & conſ. 513. num. 4.*

Tertiò, illud fundamentum non concludit, quia potuit eſſe, quòd illi filij familias eſſent hæredes aliorũ, & ſic potuerunt habere ius ab hæreditate alterius, *Rocb. de iurepatron. in verb. competens alicui q. 13. num. 26.* quapropter nõ releuat probatio, quę non excludit poſſibile in contrariũ. *l. neque natales*, C. *de probat. cum ſimil.*

Quartò, quia nõ dantur actus ſufficientes, ſed ſolùm duæ præſentationes de anno 1470. & 1480. quæ non alterant naturam actus, ſed potius tanquam de facto non habentur in conſideratione, *c. cum eccleſia de cauſ. poſ. & propr.* Ruin. *conſ. 155. n. 9. & 10. lib. 4.* quia perſona extranea interueniens actui non alterat naturam actus, *Caſ. de Graſ. deciſ. 2. in fin. de iurepatronatus, &* alij actus, quàm præſentationes non debent attendi, vnde licèt in Bulla, fuerit nominatus Carolus pater, & Albertaccius eius filius, tamen tunc non agebatur de præſentatione & ſucceſſione in iurepatronatus, ſed de probatione pertinentiæ, quæ poteſt intelligi ordine ſucceſſiuo, & vbi agitur de defenſione Iuriſpatronatus, omnes quamuis remotiores poſſunt interuenire ratione iuris, quod habent ſaltem de futuro, & hoc modo, etiam reſpondent ad contributionem expenſarũ.

Quintò, quia potuerunt eſſe filij emancipati, vel ſeorſum à parentibus habitantes qui valent præſentare, *Rocb. in verb. competens num. 19.* quod maximè credeñ eſt, quia non eſt ita expeditum quòd filius qui cum patre habitat, poſſit ſimul cum eo præſentare, quamuis iuſpatronatus ſit gentilitium, vel vniuerſitatis, idem *Rocb. d. verb. competens, q. 7. d. n. 19. et in verb. ipſe velis à quo, q. 35. ſub numero 31.*

Sextò, allegatur quod nunquam præſentauit pater cum filio, ſed ſolum pater nomine filiorum cum promiſſione de rato, de quo non cõſtat, cum nunquam oſtẽdatur aliqua ratificatio & quamuis pater vti coniũcta perſona poſſit pro filio præſentare, hoc tamen intelligitur duobus ſimul concurrentibus, quòd ſcilicet pater de rato promiſerit, & quod filius in tempore ratificauerit *Lambert. de iurepatronatus lib. 2. parte prima quæſt. 4. art. 17.* tanto magis quia mandatum filiorum, & multo magis fratrum videbatur neceſſarium, cum in ſpiritualibus, vel quaſi non attendatur patria poteſtas, *Abb. in c. conſuluit, num. 3. de iurepatronatus*, *Baioz. in tract. de dec. tut. cap. 24. num. 30. Ferron. in conſuetud. Burdegal. tit. de ſtat. & iur. perſon. §. 1. col. 4. verſ. ſed hæc ſententia, Lambertin. vero in dec. allegatus* procedit in iurepatronatus quæſito per filium ex dotatione in bonis aduentitijs, & dum dicitur in deciſione mandatum præſumi ceſſat præſumptio, cum mandatum non ſit enunciatum, nec adſint aliquæ coniecturæ, *Caſſad. deciſ. 3. de procurat.*

Ex ſecũdo autem deciſionis fundamento defendẽtes DD. de Meleno argumentũ pro ſe deſumebant, quia iuſpatronatus; etiam gentilitium hoc eſt familiæ relictum, vel pro deſcendentibus in ſententia Abbatis Coltiboni Canonizatum defertur ordine ſucceſſiuo, iuxta proximitatem, & ſic in ſtirpes, non in capita, vt in conſil. Bald. cum alijs allegatis in Pientina iuriſpatronatus 10. Iunij 1602. coram R.P.D. Litta, & nihilominus ne-

negatur in facto, quòd remotiores cum proximioribus promiſcue præſentauerint.

Ad tertium fundamẽtum reſpondebant, quòd ſi nullibi reperiatur habita mentio, ſeu diſtinctio ſtirpiũ, neque vocum, neque portionum hæreditariarum, tamen ea negatiua nõ concludit præſentationem in capita, nam DD. de Meleto, habentes aſſiſtentiam iuris pro ſe non tenentur aliquid probare, & ideò eis ſufficit, quòd neque etiam reperiantur præſentationes factæ in capita, *Felin. in c.1.num.7. de re iud.* Dec. *conſ.* 595. *num.3.& ſeq.* nec faciunt articuli, ſuper legitimitate, quia licèt ea nõ requiratur in Iurepatronatus merè hæreditario, tamen requirebatur in mixto, R*ocb.verb.competens nu.* 13. *in fine*. nec etiam facit præſentatio Iulij Bettini qui repudiauerat hæreditatem paternã, tum quia eius præſentatio fuit admiſſa cum clauſula ſi & in quantum, quæ operatur vt cenſeatur reiecta, ſi de iure non eſt admitten. R*ot.diuerſ. deciſ.*687. *n.*2. *par.*1. tum etiam quia potuit præſentare tanquam hæres fideicommiſſarius patrui ſtante prohibitione Trebellianicæ, L*ambert.*2.*par. primi lib.*2.*quæſt.princ.artic.*35.*num.*12.*& ſeq.*

Ad Quartum de diuiſione expenſarum prætendebant ex ea non probari obſeruantiam præſentandi in capita, quæ deducenda eſt ex præſentationibus, ideoque non debet extendi de caſu ad caſum, *Aret. conſ* 44.*num.*1. *& conſ.*132. *num.*4. nec fit bona illatio de aliis actibus ad actum præſentandi, *Vital. in Clem. plures num.* 41. *in fin. de iurepatronatus*, præſertim cum diuiſio expenſarum habeat particularem rationẽ, vt in capita deferatur patronis habentibus onus indiuiduum defenſionis iuriſpatronatus Bero *in c.*1.*n.*69. *de iurepatr*

Ad Quintum de litteris Nicolai V. & ſententia Abbatis Coltiboni, retorquebant fundamentum quia cum non cõſtet de initio iſtius Iuriſpatronatus, dicũt recurren. eſſe ad litteras & ſententiam prædictas quibus apparet, quòd iuſpatronatus fuit diſtinctum in ſtirpes ſeparatas, cum tres in eis nominati principaliter fuerunt cõſiderati & eorum ſtirpes; item quia ſunt vocati eorum deſcendentes, quòd præſupponit ſtirpes A*cbill.deciſ.*9.*de iurepa.* quia deſcendẽtium appellatione in hac materia veniunt deſcendentes hæredes C*ouarruuias Variarum* R*eſolutionum, libro ſecundo, capite* 18. *numero ſexto, et ſequenti*. nec obſtat quòd illa verba, omnes, & ſingulos attribuant ius vnicuique inſolidum per *conſilium Butr.* 29. *& Anchar.*355. quia dicta verba non leguntur in Bulla, nec in ſententia, ſed tantum in petitione quapropter cum ſola ſententia ſit attendenda, quæ vim fundationis habet. P*eregr.conſil.* 33.*num.*18.*& ſeqq.* ea probat iuſpatronatus, de quo agitur eſſe mixtum pertinens, ad deſcendentes hæredes, cum iuxta verbum deſcendentes, non legatur taxatiua tantum vt fuit deciſum in illa Cremoneñ, Iuriſpatronatus 6. Iunij 1578. coram Reuerendiſſimo Patriarcha, & præterea illa verba, omnes & ſingulos poterant intelligi de canonizatione iuriſpatronatus ad omnes, & ſingulos, deſcendentes deferendo ordine ſucceſſiuo, & prout de iure, maximè ſtante illa dictione deſcendentes, vltra quod Anchar. loquitur in verbis quemlibet eorum, & in caſum vocationis in fundatione, vbi aliàs illa verba, eſſent ſuperflua.

His tamen non obſtantibus, cum cauſa fuerit per quinque vices in rota propoſita, DD. pro maiori parte cenſuerunt ſtañ eſſe in reſolutis, ex deductis in alia deciſione quæ eis placuerunt, & hic repetere eſſet ſuperfluum, ad quorum corroborationem, prçmittebant non verſari in puris terminis contra diſpoſitionem iuris,

iuris, nam etiam ſi in Clem. plures dicatur iuſpatronatus deferri in ſtirpes, tamen procedit in iurepatronatus hæreditario,ſecus in merè gentilitio,vt fuit deciſum in Regien̄ iuriſpatronatus coram R·P.D. Penia, & quamuis de ſui natura iuſpatronatus hæreditarium cenſeatur, tamen hic videtur eſſe in confeſſo, quod non sumus in iurepatronatus merè hæreditario, ſed dubium eſt an'ſit mixtū, ex eo quia fuit in ſententia canonizatum pro deſcendentibus Bindacij ſine dictione tantum iuxt. deciſ. in prealleg. Cremonen̄ coram Reuerēdiſſimo Seraphino, & ſic dubium verſatur præter diſpoſitionem; & præſumptionem iuris, quia vtraque pars fatetur non eſſe hæreditarium ſimpliciter,nec tranſire ad extraneos hæredes nulla deſcendentiæ cōſideratione habita,prout de iure tranſire deberet, *iuxt.not.per omnes in cap.*1. *de iurep*·*Couar.var.lib.*2.*c.*18. *nu.*6. & fuit reſolutum in Aretina Capellaniæ 1. Iunij 1584. coram Bubalo.

Item quod iuſpatronatus, de quo agitur fuit fundatum longiſſimis tēporibus ante Clem.plures & ideò nō debet decidi eius diſpoſitione *c.fi.de conſtit.* præcipuè cum antea,valde controuerſa fuiſſet illa quæſtio inter Innoc.& Hoſtien̄ ex vna volentes ſuccedi in ſtirpes & Vincentium Bernardum Goffredum, & alios volentes ſuccedi in capita exemplo iuriſpatronatus libertorum ad tollendas fraudes quibus mediantibus poſſet vnus patronus inſtituendo copiosū numerum hæredum ſi in capita ſuccederetur,præiudicare alijs patronis vt ibi I*mol. num.*4. *in med. verſ. item pro hac opinione facit æquitas*, nec liquet prius contrariam opinionem fuiſſe magis communem, & ideò in huiuſmodi fundationibus antiquiſſimis nō poſſe allegari diſpoſitionem Clem.plures:fuit deciſum in Regien̄ Prioratus 16. Nouembis 1601. corā R.P.D.meo Penia.

Quibus ſic ſtantibus facile ſequitur non requiri tam exactam probationem obſeruantiæ præſentandi in capita, quinimo ſatis eſſe, quòd ex circumſtantijs facti poſſit dignoſci, an' vti vnum corpus patroni in capita præſentauerint an' potius vti diuerſa corpora in ſtirpes fuit reſolutū in cauſa Taurinen̄. iuriſpatronatus 11. Ianuarij 1585.coram R.P.D.meo Decano.ex Caccialup.in *l.omnes populi num.*141. *& ſeq. de iuſt. & iur.* & ſufficere obſeruantiam ex ſimplici vſu, & nudo quodam facto collectam abſque alia contradictione,nec requiſito fuit deciſū in Burgen̄ Abbatiæ de Sobarzo 4.Decemb.1592. coram R.P.D. Penia ex *trad.per Decian.conſ.*51.*num.*55.*verſ.*3.*eſt ſpecies conſuetudinis*, & *num.*61.*& ſeq. vſque ad* 69.*lib.*2. nec opus eſſe oſtēdere actus de tempore fundationis cum non conſtat de fundatione, vel de antiquiori ſtatu cōtrario fuit dictum in Regien̄ Prioratus 23. Iunij 1586. coram R. P. D. Decano & in Salamantin̄ portionis 23.Apr.1586. coram Robuſterio.

Sed nihilominus concurrunt omnia requiſita ad pleniſſimam probationem, vt in alia deciſione ponderatum fuit, quibus nouiſſimè additi fuerunt articuli per DD. de Meleto, producti de anno 1563. vbi enarrātur filij familias pro patronis, & teſtes coram M. Duce examinati, qui deponunt hoc ius præſentandi ſpectare ad totam, & vniuerſam familiam, & ad omnes homines de familia indifferēter indiſtinctè, cōmuniter, & abſque aliqua diſtinctione, & quòd familia eſt patrona quæ verba neceſſario importanti,delationem in capita,tùm quia probant eſſe iuſpatronatus familiare ex allegatis in d.deciſione,tùm etiam quia ſi deferretur in ſtirpes maxima deberet adhiberi diſtinctio ac differentia, inter vnum,& alterum patronum,*Lamber. de iurepatronatus* 2.*par.primi lib.q.*1. *art.*25.*num.*8.*verſ.*2.*pro iſta parte*, & cum dd. teſtes fuerint examinati

ad

ad inſtātiam patronorum, qui tuentur præſentationem D. Horatij, eo fortius probant contra eos Iur. vulg.

Rurſus de nouo additur, quòd in lineam Granelli, quę præſentauit D. Nereum deueniſſe dicitur maior pars Caſtrorum Bindacij militis, & hæreditas q. Nerei filij d. Bindacii, è contra vero in linea Bettini, à quo deſcēdunt ij qui Ianum præſentarunt, plures hæreditates defecerunt, & ſignanter illimet, qui Ianum pręſentarunt nempe, Iulius, Octauianus, & Bettinus abſtinuerunt ab hereditate paterna, quæ adhuc hodie iacet, ergò nullo modo poteſt dici iuſpatronatus delatum in ſtirpes, quòd ſupponit eſſe hæreditarium vel mixtum in quo non ſuccedunt, niſi habentes qualitatem hæreditariam, *Pariſ. conſil.* 48. *num.* 9. *lib.* 4. *Gabr. conſ.* 196. *num.* 5. *lib.* 2. *Anet. in c. ſignificauit numero verſic. ſed poſito de teſtibus* nec admitti potuiſſet præſentatio, hæreditate iacente in iurepatronatus hæreditario, vel mixto, *Paul. de Cittad. de iurepat. p.* 9. *n.* 9. *Lambert.* 2. *p.* 1. *lib.* 34. *art.* 2. *q. princ. num.* 1. *& per tot.*

Præterea allegantur quam plurimæ præſentationes factæ communiter à patronis nempe tàm ab illis de Meleto, quàm de fibindaciiscoadunatis in vnum corpus, & vt dicitur illa rinfuſa, non autem ſeparatim per ſtirpes, prout fieri debuiſſet ſi non fuiſſet obſeruatum, præſentari in capita, *Abb. in c. ſcriptum in princ. nu.* 6. *de elect. vbi Imol. num.* 6. *verſ. nota quod Caccialup. in l. omnes populi nu.* 141. *& ſeq. de iuſt. & iure. Felin. in c. paſtoralis num.* 9. *verſ. adde etiam de reſcript. Lambert. de iurepatr.* 2. *par.* 1. *lib.* 1. *q. princ. ar.* 25. *nu.* 18. alias enim ſi hoc iuſpatronatus deferretur in ſtirpes, non ſe vniuiſſent illa duo corpora ſimul, vt fuit dictum in præalleg. Burgeſi de Sobarzo, 16. Iunij 1589. coram R.P.D. Penia, & Taurinen. Iuriſpatron. 11. Ianuarij 1585. coram R.P.D. Decano.

Non obſtant in contrarium adducta, nam quod primo loco dicebatur contra primum deciſionis fundamētum, non probari voces filiorum habitas fuiſſe in conſideratione effectumq. ſecutum fuiſſe illarum vigore ex *conſ. Gabr.* 196. *num.* 7. *lib.* 2. tollitur quia hic agimus, dumtaxat de obſeruantia patronorum, quorum reſpectu debet attendi ſola admiſſio filiorum familias ad præſentan. nec opus eſt oſtendere quòd eorum voces effectum pepererint, prout in indiuiduo bene declarat *Rip. in c. cum Eccleſia Sutrina ſub num.* 43. *ad med. verſ. ſed dubitatur de cauſ. poſſ. & propr. Lambert. de iurepat.* 1. *par.* 2. *lib.* 17. *art.* 3. *q. princ. per tot*, & in ſimilibus terminis fuit tentùm in vna Gadicen. portionis 7. Februarij 1582. coram Reuerendiſſimo Patriarcha Alexandrino quæ eſt 713, *num.* 7. *&* 8. *par.* 1. inter impreſſas.

Et hoc idē ſupponit Gabr. ex aduerſo citatus dum dicit, quòd in caſu ſuo præſentationes extraneorum non obſtabant, quia fuerant Clandeſtinæ, & ſine notitia patronorum, nec ordinarij, vnde proculdubio ſecus eſt in propoſito dicendum, quia conſtat de admiſſione patronorum, atq. etiam ordinarii, qui certè non admiſiſſet ſi filiifamilias ius præſentandi non habuiſſent *Rot. deciſ.* 11. *de iurepatr. in nou.* & effectuatio, quæ reſultat ex inſtitutione præſētati ſimpliciter facta cum poſſeſſione ſubſecvta, nō poteſt magis attribui vnius quam alterius præſentationi, & ideò æqualiter referēda eſt ad vota filiorum, qui præſentarunt, ac ad vota parentum indifferenter admiſſa ex *reg. text. in l. eum qui edes ff. de vſucap. l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. l. quamuis C. de impub. Dec. conſ.* 92. *num.* 2. *verſ. quia cum in vna oratione*, & latè deducit *Surd. conſ.* 31. *numero* 15.

Imò fuit producta præſentatio ad Eccleſiam S. Petri in Venano cui fuit vnita eccleſia S. Poli de qua agitur in

in cuius admiſſione ordinarius ipſe expreſſis verbis conſiderationem facit vocis filiorum familias, & quamuis hic actus non ſpectet ad Eccleſiã S. Poli, tamen cum pertineat ad eandem familiam declarat in alijs, etiam Eccleſiis eiuſdem familiæ ita actum fuiſſe *Pereg.conſ.*33.*num.* 24. nec refert, quòd reſpectu d. Eccleſiæ S. Petri in Venano, allegetur quædam præſentatio cum clauſula pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus, nam iſta clauſula non concludit præſentationem factam iure hæreditario, ſed ad ſummum quòd patroni, qui præſentarunt, eorumq. hæredes non contrauenient, nec negatur quòd hæredes de familia ſint patroni, ſed dicitur quòd illi, qui ſunt de familia etiam ſi aliorum hæredes non ſint, poſſunt præſentare vt per *Bald.conſ.*373.*numero* 4. *verſ. præterea, lib.* 1. *Anchar. conſ.*81.*num.* 2. *verſ.* & forte, *Lambert.* 2. *par.* 1. *lib.* 2. *quæſt.princ. art.* 2. *num.* 4. *&* 5.

Non obſtat ſecundum, quod pluries filii familias nō pręſentauerint, quia hoc potuit proueni eò quia fortè non erant neceſſariæ eorum voces, vel filii erant minores, vel abeſſent, & propterea dicitur quòd ex actibus negatiuis nihil infertur, *Felin. in cap. cum acceſſiſſent num.*29. *de conſtit.* & in omnem euentum ex ea negligentia non ſolum non cenſetur ipſis præiudicatum, quod immo per compatronorum præſentationem cenſetur præſeruata obſeruantia in aliis actibus ad illorum fauorem inducta, & præſentatio compatronorum ab illis filiis familias reputatur tacite approbata, Caputaq. *deciſ.* 364. *nu.*6. *par.*2. *Thau. deciſ.*97. *Abb. conſ.* 54. *ſub num.* 3. *verſ. nec obſtat ſi dicatur par.* 1. *Feder. de Senis conſ.* 102. *n.* 2. *verſ. ad vltimum & num.* 3. *Calder. conſ.*15. *de iurepatr. Ruin.conſ.*50. *numero* 9. *&* 10. *lib.* 5. *Roch. de iurep. verb.competens num.*37. *Ferret. conſil.*132. *n.*2. *&* 3.

Non obſtat Tertium, quòd potuerit eſſe, quod illi filijfamilias qui præſentarunt fuiſſent hæredes aliorum quia hoc eſſet diuinare, quòd in iure reprobatur *l. ſi procurator ff. ad l. Aquil.* præſertim cum in dubio actus non præſumatur geſtus nomine hæreditario, *Surd.deciſ.*267.*nu.*8. ſed tantum eo nomine, quod fuit expreſſum, nempè familiari deſcendentium de Ricaſolis ex alleg. per *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.*49. *num.* 17. *& multis ſeq.* vel proprio nomine dumtaxat, vt per *Dec.conſil.* 221. *num.* 6. *verſ. & in dubio,* vnde cum qualitas hæreditaria de iure non præſumatur nō eſt neceſſe, quòd d. Nereus in ſuis probationibus eam excludat, *Felin. in* 1. *probæm. decret. num.*22.

Quinimo cum præſentationes omnes admiſſæ appareant ab ordinariis præuia cauſæ cognitione, prout de iure requiritur, & legitimatis perſonis, eo ipſo dicitur probatum, non reſpexiſſe ad qualitatem hæreditatis, quòd iſta qualitas numquam fuit articulata, nec deducta in actis, quia iudex præſumitur motus ex ea ſola cauſa quæ fuit deducta in actis. *l. ait prætor* §. *ſi iudex ff. de re iud. l. ſi quis ad exhibend. ff. de except. rei iudic. Bald. in c. cum ſuper in fin. de cauſ. poſſeſ.* Alex. *conſ.*66. *numero* 2. *lib.*5.

Non obſtat Quartum, quod non dentur niſi duæ tantum præſentationes, quibus interuenerint parentes, & filii ſimul nam vltra quod illæ videntur ſuffic re præſertim cum hodie nō agatur de inducenda præſcriptione, ſed tantum de ſola obſeruantia, & ideò ſufficeret etiam vnicus actus, *Dec.conſ.*126.*nu.*2.*verſ. & iſta, Rip. in c. cum eccleſia nu.*91. *de cauſ. poſſ.* maxime accedente longiſſimo temporis curſu, *Feder. de Senis conſ.* 234. *n.*4. *Dec.conſ.*134. *nu.*1. *ad fin. verſic.* at in caſu noſtro ceſſat difficultas ex facto, quia in articulis productis de anno 1563. coram Sereniſſimo M. Duce. DD. de Meleto enarrarunt

pro

pro patronis plures filios familias,& in illa Bulla Nicolai pariter alii filii familias referuntur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ neceſſario ſupponit eos præſentaſſe, ac eorum præſentationes ſortitas effectũ fuiſſe, & ſic non agebatur de ſola probatione, vel defenſione pertinentię iurſpatronatus,*Caputaq.deciſ.*420.*par.*2. *Than.deciſ.*15.*Achill.*5.*de cauſ.poſſeſ.* & adſunt plures alii actus,nempè cõſenſus præſtiti ab hiſce filiisfamilias vnioni de anno 1562. & alia mãdata procuræ, diuiſiones expenſarum, & ſimilia ad patronatum huiuſmodi incumbentia, quibus ſimul cum patribus, & aliis compatronis admiſſi fuere, quæ non minus,quàm præſentationes faciunt ad obſeruantiam de qua agitur, vt *trad. Feder. de ſen. conſ.*234. *num.*4.*verſ. unde cum appareat*,*Roch. verb.competens num.*34.

Non obſtat Quintum, quòd potuerint eſſe emancipati, vel ſeorſum à patribus habitantes, qui poſſint præſentare *Roch.verb. competens numero* 19. quia ipſe loquitur in iurepatronatus mere familiari, vel vniuerſitatis, aliàs enim in hæreditario, vel mixto clarum eſt,quòd filius nũquam ſuccedere poteſt etiã ex propria perſona,quamdiu eius pater, viuit ex *trad. per Menoch. conſ.* 172. *ſub num.*3.*verſ.*10. & dum exaduerſo dicitur,quòd nec in iurepatronagentilitio admittitur pater, & filius familias,contrarium firmat *Federi. de ſen.q.*111. *num.*9.*verſ. præterea ſi filius*, præterea diſtinctio *Roch.* procedit,quando iuſpatronatus competeret habitantibus in loco,ſiue faciẽtibus domum,tũc enim defertur parentibus tantum ſecus quando competit populo vel facientibus populũ, ſiue familiam, prout hic, declarat *Lambert.lib.*1.*p.*2. *quæſt.*1.*art.* 6. Et in omnem euentum id magis augeret rationem deciſionis & ius D.Nerei,cum in hoc iurepatronatus etiam filii familiàs dicantur ad præſentandum admiſſi,quòd ſupponit non eſſe hæreditarium, ſed potius pluſquam gentilitium, *auth. multo magis C. de ſacroſ.eccleſ.*vltra quod ſufficit,quòd præſentauerint emancipati per prædicta.

Non obſtat Sextum de defectu ratificationis,nam vltra reſponſiones in deciſione datas,contrarium in facto colligitur ex ſententia Abbatis de Coltibono qua filiifamilias pronunciantur poſſeſſores iuris præſentandi, & ex dd. articulis datis per DD. de meleto, & ex compromiſſo facto à patronis del 1563. cui Bernardus ipſe filius familiàs nomine proprio conſenſit, tùm etiam quia ratificatio tacitè fuit inducta à filiis familias per non improbationem pręſentationis eorum nomine factæ *Caputaq.deciſ.*364.*num.*6.*parte* 2. tum denique,quia ad effectum de quo agitur ſatis eſt quòd vel ordinarii, vel etiam compatroni admiſerint præſentationes eorum nomine factas, quoad ipſorum præiudicium vt per *Rip. alleg. in d. capit. cum eccleſia Sutrina ſub num.* 93. *de cauſ.poſſeſ.*potuerunt enim agnoſcere bonam fidem mandati procurę, etiam eo non producto, *Fel. in cap. cum inter ſub num.* 1. *de accuſat.* & pro adminiculis dantur de nouo duę ſcripturæ de anno 1447. & 1488. quibus ipſimet filii cum parentibus compromittunt, & dant mandatum procuræ ad præſentandum ad eccleſiam S. Laurentii de Coltibono iuriſpatronatus eiuſdem familiæ, nec applicatur quòd in ſpiritualibus nõ attendatur patria poteſtas,quia non ratione patriæ poteſtatis, patrès admittuntur de iure ad præſentandum nomine filiorum, ſed tanquam coniunctæ perſonæ, vel etiam ratione adminiſtrationis generalis, vt per *Lambert. in deciſ. allegatum.* & concurrunt plura adminicula ad præſumendum mandatũ,quæ deſumi poſſunt ex aliis actibus,quibus cum patribus filii interuenerunt.

Quò verò ad ſecundum deciſionis

nis fundamentum non obſtat, quòd etiam iuſpatronatus familiare deferri debeat ſalua gradus prærogatiua, vt in *Pientina iuriſpatronatus coram* R. P. D. *Litta*. quia id procedit in iurepatronatus mixto, non in merè gentilitio; & ita procedit deciſio in *Regien. Prioratus coram* R. P. D. *Pemia*, vltra non excluditur ſucceſſio in capita ex eo quòd ſeruari debeat gradatim ordo ſucceſſiuus *auth. poſt fratres. la 2. C. de legit. hæred. auth. de hæred. ab inteſt. venientibus. §. ſi verò, neq; fratres. coll. 9.* & hic ceſſat difficultas, ex obſeruantia, quia euidenter conſtat remotiores cum proximioribus præſentaſſe, & alia incumbentia geſſiſſe.

Quoad tertium, non obſtat reſponſio data per DD. de Meleto, quòd ipſi cum pro ſe habeant aſſiſtentiam iuris releuentur ab onere probandi, nam ex iam dictis conſtat non ad eſſe hanc iuris aſſiſtentiam, & nihilominus adeſſe concludentes probationes in contrarium, vt dictum eſt, & maximam inueriſimilitudinē, quòd ex tot, tantisq. præſentationibus nulla apparet facta nomine hæreditario, quodvè aliquando fuerit habita ratio alicuius quotæ, vel partis, quòd tamen admodum inueriſimile redditur vbi iuſpatronatus fuiſſet hæreditarium, cum impoſsibile ſit, quòd hæreditas prædicti fundatoris, per tot ſecula, ad omnes deſcendētes æqualiter peruenerit præſertim in familia adeo numeroſa, & in qua multi rami extincti ſunt non contigerit aliqua vnquam ex illis intricationibus quas conſiderauit *Io. And. in d. clem. plures. in gloſ. 1. col. 2. de iurep.* & refert *Lamber. lib. 1. p. 2. art. 25. q. 1. ſub n. 6.* & fuit latè deductum, in cauſa *Aretina coram* R. P. D. *Decano*, & quòd inueriſimile eſt ſpeciem falſitatis habet. *Bald. conſ. 204. nu. 7. verſ. & ideo lex ciuilis. lib. 3.* nec facit quod articuli ſuper legitimitate requirebantur in iurepatronatus mixto, quia ſatis eſt, quod fuerit ſolum articulata præcipuè coram M. Duce, ſola deſcendentia maſculina, & legitima fundatoris, & non quòd ad eos, æqualiter perueniſſet hęreditas illius, quodvè omnes eſſent in vno, & eodem gradu, quòd vtique factum pariter fuiſſet, vbi iuſpatr. fuiſſet hæreditarium, vel mixtum, & præſertim cum hæc geſta fuiſſent in iudicio contentioſo, veriſimile nō eſt, quod non fuiſſet contradictum, ſi minus legitimè facta fuiſſent.

Nec etiam releuat, quòd præſentatio Bettini fuerit admiſſa cum clauſula, ſi & inquantum, quia nihilominus eſt efficax præſertim cum poſtea abſolutè fuerit ab Ordinario exequutioni mandata, vt in cauſa *Valentina de Conſentaina 30. Ianuarij 1581. coram Reuerendiſſ. D. Alexandrino, quæ eſt inter impreſſas deciſ. 687. n. 2. p. 1.* nec eſt verum, quòd iure fideicommiſſi potuiſſet præſentare ſtante prohibitione trebellianicæ iuxta opinionem Lambert. quia eius opinio eſt ipſius ſingularis, & patitur multas difficultates, vt etiam in pia cauſa, quæ non detrahit trebellianicam fuit dictum in *Aretina Capellaniæ*, quæ in deciſione allegatur; nam in fideicommiſſarium ſolum tranſeunt ea, quæ ſpectāt ad commodum pecuniarium, vt deducit *Roch. verb. ipſe, vel is, à quo. nu. 21.* vnde etiam ſi bona, omnia tranſeant, tamen iuſpatr. debet penes grauatum remanere, latè *Decian. conſ. 107. nu. 9. lib. 3.*

Quoad quartum non obſtat, quòd diuiſio expenſarum ſit actus extrinſecus à præſentatione, quia dubium de quo agitur, erat, an iuſpatronatus ſaltem ex obſeruantia deferatur in ſtirpes, & ideo poteſt explicari nō tantum ex præſentationibus, quantū ex alijs, etiam ex actibus patronalibus, vt per *Feder. de Senis. Roch. de Curt. & alios præalleg.* quos ſecuta eſt *Rota in Imolen. iuriſpatronat. 28. Maij 1584. coram Cantuccio*, & quidem ſi expenſæ fieri debebant, à patronis nulla ratione fieri potuiſsēt,

vt remotiores, qui non eſſent patroni, in ijs contribuerent ratione iuris de futuro contingentis æqualiter cum proximioribus patronis, nec dubium eſt, quòd contributio expenſarum erat diuidua, quicquid ſit de iure indiuiduo præſentandi, vt diſtinguit *Peregr.conſ.*32.*nu.*14.

Poſtremo quoad quintum, nō obſtat, quod in ſententia Abbatis de Coltibono, dicatur iuſpatronatus ſpectare ad deſcendentes Bindacij, quia non ſemper verbum deſcēdentes debet ſuppleri de hæredibus deſcendentibus, *Anchar.conſ.*81.*nu.*2. *verſ. & fortè.* *Natta conſ.*531.*nu.*18. quem refert, & ſequitur *Sim. de Pret. de interp. vlt. volunt. lib.*3. *ſolut.*11. *nu.* 24. nec ſemper importat ordinē ſucceſſiuum, ſed potiùs æqualiter cū parentibus non ſolum ex obſeruātia, verumetiam ex alijs coniecturis. vt per *Caſ. de Graſſ.deciſ.*4.*nu.*9.*& ſeq. de teſtam.* ſed in propoſito non ſolum concurrit obſeruātia in contrarium, verumetiam adſunt illa verba, omnes & ſingulos, &c. quæ tollunt difficultatem ex *Butr. Ancharan. & alijs in deciſ. citatis*, qui licèt loquantur de dictione, quemlibet eorū, &c. tamen idem importat dictio, omnibus & ſingulis. *Bald. in rub. C. qui accuſ.non poſſ.* *Dec.conſ.*619.*num.*2. *Decian.reſp.*2.*nu.*1.*lib.*2. & facit *tex. in c. ſolitæ.de maior. & obed.* & concurrit clauſula, inſolidum, quæ ad euitandum ſuperfluitatem debet attribuere vnicuique ius inſolidū, hoc eſt in capita, vt ſentit *Vitalin. in d. clem.plures.nu.*41.*in fin. & nu.*42.*de iurepatr.* & plus operari, quàm fortè aliàs operaretur. *Felin.in c.*1.*nu.*57. *& ſeq.de reſcrip.* *Aym.conſ.*118.*nu.*9. *& conſ.*139.*num.*24. *Surd.conſ.*143. *nu.*38. etiam ſi aduerſaretur diſpoſitioni iuris communis. *Crauet. conſ.* 201. *num.*13. & quamuis iſta verba non videantur in ſententia exarata, tamen ſatis cenſentur expreſſa per relationem expreſsè habitam ad ſeriem literarum Nicolai V. & petitionis, in qua leguntur. *l.aſſe toto. ff. de hæred.inſtit.* *Caſtren. conſ.*367.*nu.*11 *verſ. quod autem. lib.* 1. *Crau.conſ.* 188.*nu.*1. *Felin. in cap.*2.*nu.*35. *de reſcript.*

Præterea d. ſententia, & literæ dicunt, quòd iuſpatronatus ſpectet ad deſcendentes, nec diſtinguunt ſtirpes, quamuis enim nominentur tres patroni de familia, tamen dicitur, quòd iuſpatronatus pertinebat ad cæteros de Ricaſolis, à q. Bindacio deſcendentes, & ſic patroni ſunt cæteri de Ricaſolis, verbum autem deſcendentes ponitur adiectiuè, & non ſubſtantiuè. *Menoch.conſ.*461.*nu.*5. & ſi ſpectat ad cæteros, ergo ad omnes, quia hæc dictio, omnes compræhendit, & ſic in capita. *l.cū optio. ff. de optio. leg.* & per hunc tex. dicit *Bart.in l.ſi tibi.in princ.ff.eod.tit.l.cæterorum.ff.de verb.ſignif.c.quia.*100. *diſt.c.deinde.*20.*diſt.* & in diſpoſitiua dicitur, ſi tibi conſtiterit Carolum, necnon Angelum, & Albertaccium Brachium prædictos, necnon eorum progenitores à d. milite deſcendentes, eſſe veros patronos &c. quare numquam reſtringit ſe ad deſcendētiam ordine ſucceſſiuo, imò in eàdem ſupplicatione narratur, quòd deſcendentes prædicti tunc exiſtentes, præſentarunt vltimum plebanum, & tamen deſcendentes prædicti ſunt pater & filius qui ſupplicabant, & poſt verbum deſcendentes ſequitur verbum maſculos, quo caſu nomine deſcendentium veniunt omnes etiam non hæredes. *Dec. conſ.*139.*num.*4. *verſ. licèt non ſint hæredes.* *Caſſan. & alij, quos allegat Peregr.conſ.*33.*n.*16. vnde ex hoc etiam reſpondetur ad *Couar.d.c.*18.*nu.*6. *& Achill.deciſ.*9. *de iurepatr.* loquitur de iurepatron. acquiſito pro filijs & ſucceſſoribus, quòd verbum ſucceſſoribus intelligitur de hæredibus *iuxta not. per omnes in l. Gallus. §.quidam rectè. ff. de lib. & poſthum.*

Accedit etiam, quòd in d. petitione fuit narratum quòd Albertaccius filius

filius Caroli, & Braccius nepos, qui fuerant nominati in ſupplicatione porrecta Papæ erant defuncti, quæ narratiua fuiſſet omninò ſuperflua, ſi iuſpatronatus fuiſſet delatum in ſtirpes, & in literis Papa voluit quòd verificatis narratis declararetur omnes ibi ſimul nominatos nempe patrem, filium, & nepotem, eſſe necne patronos, vnà cum omnibus deſcendentibus à Bindaccio, quòd cum fieri non poſſit in iurepatronatus hæreditario, neceſſe eſt fateri, quòd actum ſit de iurepatronatus familiari, prout in eiſdem documentis, ſæpe enunciatur ex regula, quòd qui vult conſequens &c. de qua in *l. 2. de iuriſd. om. iudic. & in l. ad rem mobilem. ff. de procurat.*

Non obſtat, quòd d. ſententia redarguatur erronea, ex quo Coppinus tũc prouiſus Apoſtolicus de hac eccleſia habuerit conſenſum Caroli, abſque eo, quòd cõſtet de interuentu Albertaccij eius filij, quia reſpondetur, quòd ex inſtrumento conſenſus Caroli non probatur negatiua, quod d. Albertaccius eius filius non conſenſerit cum id, facere potuiſſet in alio inſtrumento. I*o. Andr. in c. 1. nu. 4. verſ. in gloſſ. vlt. de reſcrip. lib. 6.* maximè cum cõſtet plures ſcripturas ad hoc iuſpatronatus ſpectantes fuiſſe deperditas, quinimò dictus cõſenſus Albertaccij, quatenus fuiſſet neceſſarius pro iuſtificatione ſententiæ antiquiſſimæ, poſſet quoque præſumi. ad B*ald. in l. de emancipatione. nu. 3. C. de fid. inſtrum. Caſſad. deciſ. 3. nu. 3. de procur.*

Et denique conſideratis omnibus ſimul iunctis dicebant Domini præualère opinionẽ, quòd competat in capita, quia probationes incaleſcũt in hanc partem, pro qua adeſt fomentum actuum, & probationum, nam quòd competat in ſtirpes nihil ſuàdet, & in hoc conflictu magis inhærendum parti, quæ fomentum probationis oſtendit, tantò magis cũ numquam appareat, fuiſſe controuerſum an' voces ſint computandæ in capita, vel in ſtirpes, nec vnquam conſtet fuiſſe habitam rationem hæreditatum, quòd facilè fuiſſet, ſi factę fuiſſent præſentationes per ſtirpes, maximè cum iuſpatronatus ſit ante *Clem. plures*. vt dictum eſt, & intrat regula quòd etiam ſi ſingula non proſunt ſimul collecta iuuãt, & vnus actus recipit interpretationẽ ab alio. A*ym. conſ.* 118.

SVMMARIVM.

1 I*uſpatronatus tranſit ad quoſcumque hæredes, quia hæredes.*
2 E*t tranſit ordine ſucceſſiuo.*
3 *Fundatio eſt attendenda in materia iuriſpatronatus.*
4 I*uſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium.*
5 *Pater ſtipulando pro ſe & filijs, pro filijs vt hæredibus ſtipulaſſe cẽſetur.*
6 T*eſtator diſpoſitioni iuris communis ſe conformare præſumitur.*
7 *Fœmina in ſtatuto excluſa ab hæreditate excluditur à iurepatronatus.*
8 *Patronus tranſmittit iuſpatr. in filios hæredes.*
9 *Filius hæres relictus non poteſt iuſpat. acceptare, & hæreditatem repudiare.*
10 *Hæreditatis per aditionẽ omnia tranſeunt in hæredem præter poſſeſſionẽ.*
11 I*uſpatronatus vt acquiratur actualis apprehenſio requiritur.*
12 I*uſpatronatus poteſt reſeruari hæredibus ſanguinis.*
13 I*uſpat. an ſit gentilitium, ſeu hæreditarium, obſeruantia declarat.*
14 I*uſpat. reſeruatum vna cum taxatiua non tranſit ad alios. & ponuntur Rotæ deciſ.*
15 I*uſpat. reſeruatum familiæ ſine taxatiua tranſit etiam ad hæredes extraneos.*
16 *Iuſpat. reſeruatum maſculis. ipſis deficientibus euaneſcit.*
17 *Iuſpat. reſeruatum familiæ ſine taxatiua, tranſit ad extraneos ea extincta.*

I*uſpat.*

18 *Iuſpat. poteſt transferri in alium in praeiudicium vocatorum.*
19 *Patronus an poſſit alij renunciare iuſpat. in praeiudicium filiorum & haeredum.*
20 *Primus acquirens poteſt praeiudicare vocatis in inueſtitura.*
21 *Vt eſt in emphyteuſi, & in feudo.*
22 *Prior in gradu ſequentibus praeiudicare nequit, quando ſucceſſio fit gradatim.*
23 Probibita *alienari ſi alienantur, reuocatur alienatio à ſucceſſoribus vocatis.*
24 I*uſpat. non poteſt renunciari in praeiudicium vocatorũ in fundatione.*
25 I*uſpat. competens illis de parentela fundatoris non poteſt extraneo renunciari.*
26 A*doptiuus numquam acquirit iuſpatr. competens eis de porentela.*
27 V*erba propriè ſunt intelligenda, non fictè.*
28 I*uſpat. relictum familiae quibus competat.*
29 *Caſata, domo, ſeu parentela vocata, omnes de ea veniunt ad iuſpat.*
30 *Seniores de familia aliquando vocantur ad iuſpat.*
31 *Iuſpat. familiare eſt, ſi taxatiuè ſit familiae reſeruatum.*
32 F*amilia ad vnum redacta, ille ſolus praeſentat, quamuis tres praeſentare deberent.*
33 I*uſpat. reſeruatum deſcendentibus à linea fundatoris, de linea directa intelligi debet.*
34 L*inea eſt collectio perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentinm.*
35 D*eſcendentes à linea fundatoris omnes veniunt ad iuſpat. reſeruatũ lineae.*
36 L*inea à patre ſumit initium.*
37 *Fundans eccleſiam, & reſeruans iuſpat. extraneo, non fit patronus.*
38 I*uſpat. gentilitium competit illis de familia in capita.*
39 I*uſpat. haereditarium, ſeu gentilitium quando dicatur.*
40 I*uſpat: gentilitium vt probetur leuiores probationes ſufficiunt, quando de illius pertinentia agitur.*
41 *Patre ob delictum priuato iurepat. filius etiam priuatus remanet.*
42 *Iuſpat. tranſit in filium haeredem, quia haeredem, non in filium vt filium.*
43 I*uſpat. regulariter tranſit ad maſculos, & ad foeminas.*
44 I*uſpat. haereditarium tranſit etiam ad foeminas haeredes.*
45 I*uſpat. relictum conſanguineis competit etiam foeminis deſcendentibus ex illis.*
46 A*gnatio etiã in foeminis conſeruatur.*
47 *Etiam ſi ſint nuptae.*
48 F*oemina dotata excluſa ab haereditate non ſuccedit in iurepatr. haereditario.*
49 *Quòd procedit etiã in monialibus dotatis ab haereditate excluſis.*
50 *Haeres vniuerſalis remanet patronus excluſo alio haerede in re certa inſtituto.*
51 *Haeres ſi nolit haereditatem non ſuccedit in iurepat.*
52 *Filius non ſuccedit in emphyteuſi recepta pro ſe, & filijs haeredibus.*
53 *Haeres in re certa ſuccedit, ſi nullus alius ſit haeres vniuerſalis.*
54 I*uſpat. tranſit ad eos, qui haereditatem acceptarunt, quando ſcriptus haeres non vult eſſe hares.*
55 *Exhaeredatus non ſuccedit in iurepat.*
56 *Emancipatus ſi ſit haeres ſuccedit in iurepat.*
57 *Bonorum poſſeſſor ſuccedit in iurepat.*
58 P*rimogenitus ſi ſolus ſit haeres, ſolus erit patronus.*
59 P*rimogeniti filius dicitur primogenitus, & patruum excludit.*
60 *Adoptiuus ſi haeres ſit ſuccedit in iurepatronat.*
61 P*atronus ſi fiat religioſus, monaſterium ſuccedit in iurepat.*
62 *Monaſterium habetur loco filij, & haeredis.*
63 *Monachus per ingreſſum religionie omnia ſua transfert in monaſteriũ.*
64 *Monaſterium ſuccedit in iurepatr. haereditario.*
65 I*llegitimus non dicitur de parentela.*
66 *Neque de familia.*
67 *Et repellitur à ſucceſſione bonorum*

68 *Illegitimus non ſuccedit in iurepat. hæreditario niſi ſit hæres.*

69 *Legitimatus à Papa ſuccedit in iurepatronatus.*

70 *Legitimatus à Principe ſeculari ſuccedit in iurepat.*

71 *Illegitimus factus religioſus fit legitimus.*

72 *Filius naturalis oblatus curiæ Principis fit legitimus.*

73 *Religionis per ingreſſum omnis tollitur macula.*

74 *Legitimi nati ex illegitimis ſuccedunt in iurepat.*

75 *Iuſpat. tranſit ad omnes hæredes inſolidum.*

76 *Iuſpat. non tranſit in fideicommiſſarium, cui ſit reſtituta hæreditas.*

77 *Iuſpat. tranſit in fideicommiſſarium ſi velit teſtator, & Epiſcopus cõſentiat.*

78 *Iuſpat. tranſit in fideicommiſſarium, quando nulla debet quarta detrahi, vel quando eccleſia eſt fideicommiſſaria.*

79 *Patrono decedente nullo hærede relicto eccleſia fit libera.*

80 *Fiſcus ſuccedit ei, qui obijt ſine hærede.*

81 *Iuſpat. cenſetur reſeruatum deſcendentibus à fundatore ob eorum affectionem. & tranſit inſolidum in hæredes. & ponuntur Rotæ deciſiones.*

Quomodo Iuſpatronatus tranſeat ad hæredes, & ad quos hæredes.

CAPVT SECVNDVM.

1 CVM ſupradictũ ſit, iuſpatronatus tranſire ad aliũ ex ſucceſſione hæreditaria. Ideo nunc ſpecialiter dicimus, quòd iuſpatronatus tranſit ad hæredes vniuerſales tàm ſuos, & ſanguinis, quàm extraneos, & tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato, & in eoſdem tranſit quia hæredes. ita cõmuniter omnes infraſcripti, *Federic. de Sen. conſ. 225. Cardin. in clem. plures. nu. 6. de iurep. Abb. in cap. cum ſeculum. & ibi gloſſ. de iurepat. Zecchius de benefic. & penſionib. cap 12. nu. 6.* Cardin. Tuſcus *practic. concluſ. Iuris. lit.* I. *concl. 610. & 611. Lamber. de iurep. par. 2. lib. 1. q. 1. art. 15. Innoc. in rub. de iurep. nu. 4. Couar. var. reſol. lib. 2. c. 18. nu. 6. Decius in l. præcibus. C. de impub. & alijs ſubſtit. Spin. in ſpeculo teſtament. gloſſ. 4. nu. 45. Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 211. nu. 273. & in collectan. deciſ. p. 4. collect. 1025. Vgolin. de pot. Epiſcopi. cap. 51. nu. 6. Aug. Barboſa de off. & pot.* Epiſc. *par. 3. alleg. 71. nu. 2. & 3.* ita fuit reſolutum in *Cremonen. iuriſpatr. 6. Iunij. & 21. Nouembr. 1578. coram Card. Seraph. in* Aretina *Cappellaniæ* 8. Nouemb. 1593. *coram Penia.* & in Lucana *iuriſp. 6. Nouembr.* 1598. *coram* Litta. & in *Lucana iuriſp. 21. Iunij. 1602. coram Card. Millino.* & in *Baren. beneficij.* 1. Decemb. 1589. *coram Penia.* & tranſit ordine
2 ſucceſſiuo, & gradatim. *Cardin. Tuſcus. vbi ſup. concluſ.* 608. Riccius *in d. praxi vbi ſup. deciſ. 194. nu.* 202. *& ſeqq.* & ſemper in dubio in materia iuriſpat. eſt ad vnguem atten-
3 dendus tenor inſtrumenti fundationis. ita *Bald. conſ. 322. vol. 2. Alexand. conſ. 170. n. 5. & ſeq. lib. 2.* Alban. *conſ. 51. nu. 4. & ſeqq. Riccius vbi ſup. in d. praxi d. deciſ. 211. nu.* 270. dummodo prætendens iuſpat. tamquam hæres, probet ſe ſucceſſiſſe iure hæreditario, & ſe eſſe hæredem. *Cardin. conſ. 122. nu. 2. Dec. conſ. 149. num. 1. Abb. conſ. 54. circa fin. lib.* 1. & fuit dictum in Bracharen. *parochialis.* 20. Nouemb. 1596. *coram Penia.*

4 Et ſi in inſtrumento fundationis nihil appareat de perſonis vocatis ad iuſpat. ſed conſtat ſimpliciter fuiſſe erectum, & tunc ea mente præſumitur erectum, vt ad illud non admittantur, niſi hæredes fundatoris, ea ratione, quia ſtipulando aliquis pro ſe. intelligitur etiam pro eius hæredibus,

bus, quamuis de illis nulla facta fuerit mentio. *l. ſecundum reſponſa. C. de contrah. ſtipulat. l. ſi hæres. ff. de probat. Rota Genuæ deciſ.* 3. item, quia etiam
5 pater ſtipulando aliquid pro ſe & filijs, cenſetur ſtipulaſſe pro filijs vt hæredibus *gloſſ. & Doct. in l. ſi tibi decem. §. ſi pactus. ff. de pactis.* Bart. *& alij. in l. quod dicitur. ff. de verb. oblig.* Bald. *in l.* 1. *C. de ſuis, & legit. Afflict. deciſ.* 314. *&* Franchus *dec.* 105. Verall. *deciſ.* 302. *par.* 1. item, quia
6 ſemper cenſetur, quòd teſtator voluerit ſe conformare diſpoſitioni iuris communis. *Card. Seraphin. deciſ.* 378. *nu.* 2. & conſequenter, quòd ad iuſpat. noluerit admitti niſi hęredes. ex quibus infertur, quòd ſi fœmina
7 à ſtatuto excludatur à ſucceſſione hę reditaria ſtantibus maſculis, vt eſt ferè per totam Italiam, vt per *Alb. Brunum, Albericum, & Georg.* Nattam, *& Campeg. in tractatu ſtatutorum*, erit pariter excluſa à iurepatronatus. I*nnoc. in d. rubr. in fine. de iurepatr. Rocch. de Curte de iurep. verbo, ipſe, vel is. quæſt.* 6. *Paul. de Citad. de iurep. par.* 9. *quæſt.* 1. regulariter enim iuſpatr. tranſit ad fœminas hæredes. A*bb. in c.* 1. *nu.* 3. *de iurep.* & fuit dictũ in T*udertina iuriſp.* 23. *Martij* 1588. *coram Orano. &* Comen. C*appellaniæ*
8 8. *Nouemb.* 1593. *corã Penia.* Itẽ ſi patronus alios filios reliquerit, nõ ex hoc in eos trãſmittit iuſpat. niſi ſint hęredes, quia non conſideratur qualitas ſanguinis, ſed hæreditatis, quando in hæreditate iuſpat. conſiſtit, ita intelligitur. *c. filijs.* 16. *q.* 7. *& c. conſiderandum. d.* 16. *q.* 7. & eſt communis opinio ſecundum *Gulielmum de* B*enedictis in cap. Rainutius. in verbo, eodem teſtamento. il* 1. *nu.* 261. *de teſtamentis. Bart. in l. iuſiurandum. §. ſi liberi. nu.* 4. *ff. de oper. libert.* & ſi filius
9 relictus ſit hæres non poterit iuſpat. acceptare, & hæreditatem repudiare. I*aſon in l. ſi quis in fundi vocabulo. §.* 1. *ff. de leg.* 1. *Card. in clem.* 2. *quæſt.* 5. *de iurepat.* & alij relati à *Couarruu. vbi ſup. lib.* 2. *var. reſol. lib.* 8. *c.* 8. *nu.* 6. non tranſit iuſpat. in hæredem inſtitutum in re certa dato alio vniuerſali cohærede. L*ambert. de iurep. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 2. *art.* 16. *nu.* 6. vbi de communi. *Mar. Antonin. var. reſol. lib.* 1. *reſolut.* 7. *nu.* 16.

10 Quoniam autem per aditionem hæreditatis omnia ipſo iure tranſeũt in hæredem, poſſeſſio autem non tranſit niſi fuerit actualiter apprehenſa. *l. cum hæredes. ff. de acq. poſſeſ.* quòd procedit etiam in iuribus incorporalibus. vt per B*ald. in cap. paſtoralis. num.* 3. *& ſeq. de cauſa poſſ. & prop.*
11 ideo idem procedit in iurepatronatus, ideſt, vt ad iuſpat. acquirendum actualis apprehenſio requiratur. ſecundum *Gabriel. conſil.* 185. *num.* 17. *vol.* 4. V*erall. deciſ.* 135. *par.* 2. *Achill. de* G*raſſ. deciſ.* 6. *nu.* 1. *de iurep. Caſſad. deciſ.* 7. *de cauſ. poſſ. & prop.* Bell*am. deciſ.* 701. R*iccius in d. praxi vbi ſup. deciſ.* 192. *nu.* 201.

12 Inſuper ſi in limine fundationis ſit appoſita conditio cum Epiſcopi conſenſu, quòd iuſpatronatus tranſeat dumtaxat ad hęredes ſanguinis, etiam ſi non ſint hæredes vniuerſales, ea ſeruanda eſt. ita intelligitur B*ald. in l.* 2. *nu.* 1. C. *de in ius voc. & Pet. de Anchar. conſ.* 81. & an' iuſpat.
13 ſit gentilitium, ſeu hæreditariũ pendet ex obſeruantia patronorum. ita *Steph. Gratianus diſcept. forenſ. c.* 521. *nu.* 19. quòd & procedit in iurepatr. ſepulchri. *Abb. in cap. penult. nu.* 5. *de ſepult.* vt ſcilicet ius ſepulchri tranſeat ad hæredes ſanguinis.

14 Quòd ſi fundator reſeruet ſibi iuſ. patronatus cum aliqua qualitate, qua appareat voluiſſe iuſpat. durare ipſo fundatore viuente, tunc iuſpat. non tranſit ad hæredes, cum ſit fauor pro eccleſiæ libertate, quod eſt verum, & procedit, quando reſeruatum fuit vni cum taxatiua dumtaxat, puta fundator reſeruauit iuſpatr. ſibi dumtaxat, tunc enim non competit alij, aliàs ſi non adſit taxatiua, tranſit d. iuſpatronatus ad hæredes.

Et fuit dictum in *Cremonen. Iuriſpat.* 21. *Maij.* 1577. *coram* Robuſterio.

Veneris 18. Maij propoſui in relationibus, an' iuſpatronatus, de quo ſup. ceſſauerit, eccleſia fuerit effecta libera, extinctis omnibus de domo, & caſata de Stephanis, vel transierit ad extraneos hæredes, & diuiſa fuit difficultas in tres partes. Prima, an' in hac difficultate opin. *Anch. conſ.* 81. ſit communis. Secunda, an' ſit de iure vera. Tertia, an' applicetur ad caſum, de quo agitur. Circa primum hodie 21. Maij, quamuis nulla fuerint datæ informationes in facto, nec in iure, ſed ſola copia fundationis. Domini opin. *Anch. d. conſ.* 81. dixerunt eſſe communem, nam in effectu idem tenet *Calderin. conſ.* 4. *de iurepatr. Rocch. de Curt. relatus per* Lambertin. cum quibus ipſe tranſit, *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 2. *art.* 5. *fol.* 122. ſecundum veterem impreſſ. *Caſſad. deciſ.* 1. *nu.* 3. *de iurepatron. Pariſ. conſ.* 48. *num.* 12. *lib.* 4. *Curt. iun. conſ.* 257. *nu.* 2. *& conſ.* 323. *nu.* 2. *cum ſeq. lib.* 3. *Dec. conſ.* 149. *num.* 2. *& in l.* 2. *nu.* 2. *C. de in ius voc. & in l. fœminæ. nu.* 42. *verſ. notandum tamen eſt. de regul. iur. Couar. var. reſol. lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 8. *verſ.* 3. ſi proximè ſcripta conſiderentur, & latè Ioan. Baptiſta Ferret. qui contra alios exemplo conſulentes pro iſta parte, *in conſ.* 131. *nu.* 9. *in fin. cum pluribus ſeqq. vbi nu.* 13. *in fin.* refert Rocch. *de Curt.* aſſerentem, quòd *Anchar. & Calder.* in iſtis conſ. non habent contradictorem, quamuis re vera *Gem. conſ.* 45. *nu.* 7. *in fin. cum ſeq.* teneat de directo contrarium, ſed ex præmiſſis apparet opinion. *Ancharan.* eſſe communem.

Circa ſecundam partem plures ex Dominis tenuerunt, quòd opinio Anchar. ſit de iure vera ex rationibus per eum conſideratis, & ad illã corroborandam conſiderabant, quòd ſi iuſpatronatus competit de iure cõmuni, ſeu ordinario ipſis laicis, vera ſit gratia, iuſta, ratione fundata, & in corpore iuris clauſa. *Barbat. & alij in c. quanto. de iud.* Lambertin. *de iurepat. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 1. *art.* 4. *nu.* 10. *&* 11. *fol.* 7. de qua videatur, prout de iure communi. Felin. *poſt alios. in c.* 1. *col.* 8. *nu.* 10. *in* 5. *fallen. de reſcrip. Gomeſ. in* §. *fuerat. nu.* 31. *verſ. neque obſtat. Inſtit. de action.* imò difficiliùs tollitur gratia in corpore iuris clauſa, quàm ipſum ius commune. *Socin. conſ.* 299. *nu.* 4. *vſque ad fin. lib.* 2. Iaſ. *in l. poſtquam lite. col. fin. C. de pact. Crot. in l filiusfamilias.* §. Diui. *nu.* 92. *poſt med. de leg.* 1. *Zuccard. in rub. ff. ſi cert. pet. nu.* 24. *in fin. cum ſeq.* Tunc intrat regula, quòd prouiſio legis communis, & ordinariæ, quæ vult quòd iuſpatronatus trãſeat ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, non ceſſet per prouiſionem hominis. *Bart. in l. ſi cum dotem. col.* 1. *in fin. ſolut. matrim.* cum alijs per Anton. *Gabriel. de reg. iur. concl.* 8. *nu.* 4. Si verò competit de iure ſpeciali, ſiue extraordinario, tunc etiam procedit alia regula, quòd prouiſio hominis non facit ceſſare prouiſionem legis ſpecialis, vel extraordinariæ, quando concurrunt circa diuerſa. *Bart. in d. l. ſi cum dotem. & in l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrimon.* & alij per *Gabriel d. concl.* 8. *num.* 11. *&* 12. *in* 5. *limit.* prout hic. Quoniam lex prouidet de patronatu ipſi fundatori, & ſuis hæredibus, & fundator prouidit ipſis de domo de Stephanis, vt benè conſiderat *Calderin. d. conſ.* 4. *ante fin. de iurepatr.* ibi, præterea plures eſſe patronos. Et idem quando prouiſio legis prouenit ex diuerſo fonte, & hominis prouiſio non eſt æquè plena, vt benè conſiderat *Bald. in l. certi iuris. in fin. C. locat. Angel. in* §. *item Seruiana. colum.* 3. *verſic. item ſi locator. Inſtitut. de action.* & ibi etiam Iaſ. *num.* 67. *& in l.* 2. *num.* 195. *cum ſequen. de iure emphyt. & in l. item quia. nu.* 4. *de pact.* Prout contingit in caſu iſto, & benè declarat *Gomeſ. in d.* §. *fuerat. nu.* 31.

in

in princ. Ad idem facit, quòd ſicut fauore dotis temporalis per prouiſionem hominis non cenſetur à prouiſione legis ſpecialis, & extraordinariæ receſſum. *glo. & Bal. in l. fin. C. de pact. conuent. Rom. in l. 1. cul. antep. in fin. ſolut. matrim. Bal.* Nouell. *in tract. de dot. par. 6. priuil. 68. Anton. Gabriel. vbi ſup. nu. 10. in 4. limit.* ita dicendum eſt fauore dotis ſpiritualis. Nam licet oneroſum ſit iſti particulari eccleſiæ habere iuſpatronatus, vniuerſali tamen eccleſiæ fauorabile eſt fauere iſtis patronis, vt eccleſiæ dotentur, & ædificentur, vt paſſim Doct. conſiderãt, & poſt alios *Lambertin. d. 4. art. num. 3. & 4 fol. 6.* ideò bene dixit *Calderin. d. conſ. 4. in fin.* quòd hæc pars videtur æqua, vt laici alliciantur ad fundandas eccleſias.

Vltimò, ſi in dubio, quando lex mortua aut viua concedit aliquod ius, vel exercitium ipſius, vel priuatus ſe immiſcet alicui iuri alteri cõpetenti, intelligitur concedere, & ſe immiſcere cumulatiuè, & non priuatiuè cum illo qui iam habet idem ius. Dec. poſt alios, *conſ. 3. num. 3.* & in patrono donante ius præſentandi, vt intelligatur donaſſe cumulatiuè, & non priuatiuè. *Dec. conſ. 542. nu. 5. in fin. & conſ. 609. num. 4. cum ſeq.* & in pluribus patronis. Feder. *de Sen. conſ. 147. ver. quæritur. Abb. conſ. 54. col. 2. poſt med. ver. nam vbicũque. lib. 2. Ruin. conſ. 10. nu. 9. cum ſeq. in 5.* & in alio ſimili. *Calder. conſ. 2. circa med. de præſcript.* Fel. *in c. auditis. col. 5. in fin. eo. tit.* Balb. *in tract. de præſcript. in 2. par. 5. par. princ. q. 5. nu. 7. cum ſeq.* Multò magis idem fundator conſtituendo alios patronos noluit ſe ipſum, & ſuos hæredes priuare, ſed illos accumulare, nam prima charitas incipit à ſe ipſo, & ſemper vbi fieri poteſt, debet actus interpretari ne inducat renunciationem proprij beneficij. *c. ſanè. de renunc. vbi glo.* & Doct. cum alijs per *Zabar. conſ. 30. num. 7. circa med.* & etiam conſiderat *Calder. in d. conſ. 4. in fin. de iurepatr.*

Non obſtat, quòd in dubio deberet præſumi fundatorem voluiſſe vti iure communi, & non iure ſpeciali, etiam in corpore iuris clauſo. *l. quãquam. l. in teſtamento. & ibi not. Alex.* Iaſ. *& alij. C. de teſtam. mil. l. ſi quando, ff. de inoff. teſtam.* & poſt alios Iaſ. *conſ. 109. in 4.* Bero. *q. 8. col. 3. & 4.* Quoniam verum eſſet retentis eiſdẽ terminis, vbi daremus, quòd ius commune, & ſpeciale tendunt ad idem. Et ſic ſi daremus, quòd circa illam eandem diſpoſitionem competeret fundari iuſpatronatus de iure communi, & de iure ſpeciali, tunc intraret, quòd videretur ſibi reſeruaſſe ius præſentandi competens de iure communi, & non de iure ſpeciali. Lancell. *Polit. in tract. ſubſtit. in materia vulgar. ſubſtit. q. 44. col. 4.* ibi, nõ obſtat quidem. R*ip. in l. Centurio. nu. 25. in princ. & poſt med. de vulg. & pupill. Zuccard. in rub. ſi cert. pet. nu. 26. verſ. præterea.* & in ſimili B*ald.* P*aul.* & alij per D*ec. in l. in teſtamento. n. 11. poſt med.* C. *de teſta. mil.* A*ym. in tract. de antiq. tempor. par. 1. nu. 39. cum ſeq.* & ita procedunt A*lex.* & alij in d. *l. quamquam.* C. *de milit. teſtam.* cum alijs ſupra allegatis. Sed vbi diuerſi ſunt termini, vt hic, tunc ſecus eſt, per P*olit. Zuccard.* R*ip.* & alios ſup. citatos, & D*ec. in d. l. in teſtamento. num. 12. in fin.* C. *de teſtam. milit. & in l. in contrahendo. num. 7. cum ſeq. de reg. iur. Hippol. ſing. 84. Alciat. de præſump. reg. 3. præſump. 36. per tot.* Et ideò in iſtis potius regula firmatur, quòd vtrumque remedium eſt in conſideratione, & ordinarium, & extraordinarium, ſeu ſpeciale prout commodius, & vtilius eſt facienti. *Felin. in c. cum ex officij. nu. 31. verſ. ſexta concluſio. de præſcrip. Alciat. de præſump. reg. 3. præſump. 36. nu. 3.* Præterea *reg. l. quamquam. & l. in teſtamento.* C. *de milit. teſtam.* limitatur in priuilegio, & iure ſpeciali fauorabili, in quo præſumitur, quòd quis elegerit

rit viam vtiliorem, & fauorabiliorẽ. Item quando via iuris ſpecialis eſt æquior, & humanior. Item quando reſultat aliquod præiudicium parti. Nam ſemper fit interpretatio ne inducatur renunciatio iuris proprij, itẽ quod attento iure communi actus nihil operaretur, quæ omnes limitationes applicantur hic, & illas cumulat, & corroborat *Alciat. in d. præſumpt. 36. per tot.*

Non obſtat *Gemin. d. conſil.* 45. Quoniam ipſe non examinat plenè iſtam difficultatem, nec animaduertit ad rationes quas Anch. adducit. Mouetur enim ſolum ex eo quòd iuſ patronatus inductũ in fauorem maſculorum non includit fęminas, quaſi vnius incluſio ſit alterius excluſio, cui fundamento benè reſpondent Anchar. Calder. & alii relati. Non enim procedit d. regula, quoties hominis prouiſio non facit ceſſare prouiſionem legis, vt benè declarat *Dec. conſ.* 99. *col. fin. verſ. quia ad hoc reſpondetur. Cæphal. conſ.* 57. *num.* 4. *& conſ.* 257. *nu.* 21. *&* 26. vt etiam apparet ex præmiſſis, & plures limitationes ad illam reg. *l. cum prætor. de iudic.* adducunt *Riminal. iun. in princ. Inſtit. de donat. nu.* 309. *vſque ad* 314. & *Benincaſ. in §. actionum. nu.* 216. *vſque ad* 226. *de actio.* quarum aliquę poſſunt applicari ad hunc caſum.

Nõ obſtat, quòd patronus fundãs eccleſiam, poteſt in totum, vel pro parte remittere iuſpatronatus, & limitatè illud inducere in præiudiciũ deſcendentium, vel extraneorum hæredum, vt ſibi placet. *c. ſignificauit. de teſtam. c.* 1. *de iurepatr. in* 6. *vbi Archidiac. & alij.* Et ita videtur fundator in caſu iſto voluiſſe limitatè inducere iuſpatronatus pro illis de Stephanis, prout *Gemin. in d. conſ.* 45. *nu.* 8. conſiderat. Quoniã id verum eſſet, ſi expreſsè excluſiſſet alios, vel limitatè, & taxatiuè induxiſſet ſolummodo pro illis de Stephanis, & in iſtis terminis loquitur *Bald. in d. l.* 2. *in princ. C. de in ius vocan.* & ita illum intelligunt *Felin.* & alij quos refert *Rocch. de Curt. in tract. de iurepat. in verbo, ipſe, vel is à quo. nu.* 18. *verſ. ſed hic ſuboritur quæſtio. Pariſ. d. conſ.* 48. *num.* 6. Non autem quando prout hic ſimpliciter exprimit aliquos qui poſſint præſentare, nam non ideo excludit ſeipſum & ſuos hæredes, vt per Anchar. & Calder. vbi ſupra.

Non obſtat, quòd ſicut expreſſio maſculorum & deſcendentium cenſetur facta ad excluſionem fœminarum. *Abb. conſ.* 56. *col.* 2. *lib.* 1. ita etiã expreſſio iſtorum de Stephanis cenſetur facta ad excluſionem aliorum, vt per Gemin. vbi ſupra. Quoniam diuerſa eſt ratio, nam vbi ad vniuerſam hæreditatem vocantur maſculi, aut adeſt expreſſa excluſio fœminarum, vel illi æquipollens, nõ poſſunt bona ad alium deuenire, quia duo non poſſunt eſſe Domini inſolidum eodẽ tempore. Non ſic in caſu iſto, in quo nihil impedit, vt ex eàdem vel diuerſa cauſa, plures non poſſint eodem tempore eſſe patroni eiuſdẽ beneficij, vt inquit *Calder. d. conſ.* 4. Sed vbi ceſſat expreſſa, & tacita excluſio fœminarũ, & cõcurrunt diſpoſitio legis, & hominis cum regulis ſupra firmatis, tunc quod dicitur in iurepatronatus, eſſet in hæreditatibus, & alijs bonis, prout inquit *Bald. in d. l.* 2. *C. de in ius voc.* cum alijs per *Pariſ. d. conſ.* 48. *nu.* 6. *in* 4.

Non obſtat, quòd fundator & ſui hæredes videntur in caſu iſto ſimpliciter excluſi, non autem temporaliter, aut ſub conditione, vel modo, quo caſu perpetuo, vt dicitur fœmina ſimpliciter per maſculos excluſa, vt perpetua cenſeatur excluſa, vt habetur, in *l.* 1. *§. ſi ſit agnatus. & §. ſi ſit conſanguineus. ad Tertull.*

Quoniam ſemper negant Anch. & Calder. quòd ipſe fundator, & ſui hæredes fuerint vnquam ab illis de Stephanis excluſi, quinimò ab initio cum illis incluſi, cum affirment, & de

iure

iure verum ſit, quòd in iſto caſu prouiſio hominis non facit ceſſare prouiſionem legis.

Non obſtat, quòd in iuſpatronatus videtur perſonale, & non reale, vt conſiderat *Dec. conſil.* 149. *col.* 2. *Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 2. art. 2. in fine*. Quoniam diuerſus eſt caſus noſter ab illo, cum non fuerit translatum omne ius in illos de Stephanis, ſed remanſerit etiam penes fundatorem & eius hæredes, vt apparet ex præmiſſis. patet igitur quòd *conſ. Gemin.* 45. in iſta parte fortè eſt de illis, quæ Rota non ſolet, tenere, vt de pluribus refert *Sarnen. in reg. de publican. q.* 11. *n.* 5.

Circa ſecundam difficultatem dixerunt Domini, quòd cum ex facto ius oriatur, & ipſi non habeant plenam facti cognitionem, & de illis omnibus circumſtantijs, & quamprimum erunt de facto huiuſmodi informati, dabunt reſolutionem.

Iſta deciſio fuit confirmatata coram Illuſtriſſ. Card. Seraphino, cui poſtea iſta cauſa commiſſa fuit die Veneris 6. Iunij 1578. *quæ eſt impreſſa 364. infraſcripti tenoris*.

Stephanus de Stephanis de Anno 1514. condito teſtamento inſtituit hæredem Catharinam neptem in octuaginta libris Imperialibus, & mandauit quibuſdam fideicommiſſarijs exequutoribus, vt conſtruerent Capellam in Eccleſia ſancti Laurentij ſub inuocatione ſancti Stephani; eamque dotarent; & voluit, quòd illi de domo ſeu caſata de Stephanis eſsẽt patroni dictæ Capellæ, & quòd electio Capellani fieret per duos vel tres ex ſenioribus dictæ domus, &c. Contigit tandem familiam deficere per mortẽ Ioſephi de Stephanis, qui inſtituit ſuos vniuerſales hęredes Nicolaum, & Cęſarem de Chiſſolis, qui vacante prædicta Capellania prætẽdentes ſe eſſe patronos prę ſentarunt Dominum Bartholomeum Padernũ, contra quem Dominus Iulius Brinus prouiſus Apoſtolicus vigore Breuis de capiendo poſſeſſionem egit coram Auditore Cameræ, & demum cauſa in Rota per appellationem introducta dubitaui, An ſufficienter conſtet de iurepatronatus illorum de Chiſſolis ad effectum excludendi Dominum Iulium Brinum: & fuerat aliàs hæc dubitatio propoſita de ordine Sanctiſſimi in Rota per R. P. D. Robuſterium, & tunc Rota in abſtracto cenſuerat iuſpatronatus tranſlatũ fuiſſe in hæredes extraneos Ioſephi vltimi de familia de Stephanis: Reſeruatum tamen fuerat videre, An prædicta deciſio applicaretur ad caſum, de quo agitur, & pro parte Domini Iulij negabatur, prætendebaturque vnà cum familia extinctũ fuiſſe iuſpatronatus, his potiſſimum rationibus. Et primo, quia iuſpatronatus familiæ relictum, ea extincta, extinctum quoque cenſetur, *vt per Lambert. de iurepat. lib.* 1. *par.* 2. *art.* 2. *& artic.* 4. *nu.* 6. 2. *quæſt. principal. folio* 132. *in nou. impreſ. & magis in terminis Gemin. conſ.* 45. *in tertio dubio. Cardin. conſil.* 48. *in primo dubio. Roch. de iurepatr. in verb. ipſe vel is. quæſt.* 33. *in fine*. Secundo, quia cum teſtator ſe reſtrinxerit ad familiam, relinquendo illis de familia, non poteſt competere aliis non habentibus hanc qualitatem, argumento eorum, quæ tradit *Bald. conſil.* 304. *num.* 1. *vol.* 5. *Rip. l. filiusfamil. §. Diui, num.* 110. *de legat.* 1. Tertio, quia iuſpatronatus, de quo agitur, non fuit relictum vnà cum hæreditate, cum fundator alium hæredem inſtituerit, ſed fuit relictũ perſonis, & ita cohærebat perſonæ Ioſephi vltimi de familia; & ideò non potuit tranſire vnà cum hæreditate, cui non cohærebat, *ad notat. per Dec. conſ.* 119. *col.* 1. *&* 2. Quarto, quia hoc iuſpatronatus conceſſum familiæ ſimile eſt iuriſpatronatus conceſſo Vniuerſitati, quòd nõ poteſt trãſferri in eos, qui ſunt extra Vniuerſitatem, ſed debent aſſumi in Vniuerſitatem vel in familiam illi, in quos

vo-

volumus transferre, *vt per* Lambert. *lib. 1. par. 2. artic. 9. quæſt. 2. num. 12. fol. 135. in nou. impreſ.* His tamen non obſtantibus, contrarium fuit deciſum inhærendo deciſioni aliàs factæ, nempè ſatis conſtare de iurepatronatus illorum de Chiſſolis ad effectum, de quo agitur; Moti ſunt Domini auctoritate A*ncharan. conſ.* 81. *& Calderin. conſ.* 4. *de iurep.* qui optimis rationibus probant prouiſionẽ hominis hoc caſu non tollere prouiſionem legis. Vndè cum iuſpatronatus de ſui natura ſit tranſitorium ad hæredes extraneos, *vt per gloſ. in cap. conſiderandum. 16. quæſt. 7. Abb. c. 1. de iurepatr. Aret. cap. ſignificauit. col. 3. de teſtib. Card.* Anchar. *& Imol. in Clem. 2. de iurepatr. cum alijs, quos citat Didac. variar. reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 6.* prouiſio facta ſibi, & filiis, vel certis perſonis non excludit eorum hæredes, dummodo non ſit facta taxatiuè, & hanc ſententiã comuniter receptam eſſe conſtat ex Doctoribus cumulatis in deciſ. R. P. D. mei Robuſterii; & ideò applicando ad caſum, de quo agitur, licèt teſtator voluerit iuſpatronatus eſſe illorum de familia de Stephanis non tamen hoc voluit taxatiuè, itaut ad eos tantum ſpectare poſſet, & non ad eorum hæredes, qui eſt caſus Cardinalis, & Rocchi in locis allegatis, pro vt animaduertit P*ariſ. conſil. 48. num. 6. lib.* 4. & ideò non eſt attendenda opinio Geminiani loquentis contra communem. Facit optimum ſimile, quòd quando in fideicommiſſis aliquis caſus eſt omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuirs communis, *l. ſi cum dotem. in princ. ſolut. matr. l. commodiſſimè. de liber. & poſtib.* caſus autem deficientis familiæ à fundatore fuit omiſſus, ergo relinquẽdus diſpoſitioni iuris, quòd permittit, vt iuſpatronatus ad extraneos hæredes trãſferatur, & ſic prouiſio ipſius nõ conuenit cum prouiſione legis, ſed ſunt iſtæ prouiſiones circa diuerſa. Neq. obſtant allegata *ex* L*ambertin. referente Calderinum in 2. part. primi libr. artic. 4. 2. quæſt.* quia procedunt, vbi ex verbis fundatoris apparet ipſum limitare voluiſſe iuſpatronatus, ita vt ad alios non tranſiret, quàm expreſſos, ex ſupra deductis, aliàs quæretur contra cõmunem opinionem. Neque obſtat, quòd reſeruatum fuerit illis de familia, quia illa verba ſtant demonſtratiuè, & non taxatiuè, & quatenus aliquam importent taxationem, ea intelligitur durante familia ſcilicet, vt quamdiu fuerit aliquis de dicta familia, is ſit patronns, aliàs iuſpatronatus reſeruatum pro ſe & filijs nõ tranſiret ad hæredes extraneos, qui non habent qualitatem filiationis, quòd eſt falsũ. Neque obſtat, quòd hoc iuſpatronatus non fuerit annexum hæreditati teſtatoris, quia hoc non eſt neceſſarium ad conſtituendum iuſpatronatus, ſed eſt obſeruãda lex ab initio fundationis appoſita; ſed hinc non infertur, quominus hoc ius non fuerit in hæreditate Ioſephi, poſtquam ei fuit acquiſitum, & nullus alius extat ex familia, per quem hæredes extranei excludantur. Neque etiam obſtant allegata *ex Dec. conſ.* 149. quia loquitur de iurepatronatus rei cohærentis puta Caſtro, quia ſine illo transferri nequit, ſed hoc nulli rei cohærebat, & licèt ſit perſonale ex fundatione, non tamen eſt taxatiuè ita perſonale, vt ad extraneos hæredes peruenire non poſſit, iuxta regularem iuriſpatronatus non eccleſiaſtici naturam. Nec obſtat, quòd ſit ſimile iuripatronatus Vniuerſitatis, quòd non poteſt concedi ei, qui non eſt de illa Vniuerſitate, quia in hoc procedit ſimile, vt quamdiu adſunt aliqui de familia, non poſſit iuſpatronatus competere extraneis, ſed deficiente familia incipit caſus omiſſus à fundatore regulandus iuxta iuris diſpoſitionem, & in hoc non procedit ſimile Vniuerſitatis vel Collegij, quorum non datur hæres, vel ſucceſſor, ſicut in familia. Vltimo non ob-

obſtat, quòd in *conſilijs allegatis Ancharani*, *& Calderini* adſint aliquæ circumſtantiæ diuerſæ à caſu propoſito, ex quibus moti fuerunt ad ita decidendum, vt conſiderant ſubtiliter ſcribẽtes pro Domino Iulio, quia vis fit non in ſimilitudine factorum, ſed in identitate rationis generalis, quæ eſt, quòd prouiſio hominis non tollit prouiſionem legis, *prout latè fuit deductnm in præallegata deciſione* R. P. D. *mei* Robuſterij. Et ita fuit concluſum.

Ibique dicunt, iuſpatronatus reſeruatum familiæ, tranſire etiam ad hæredes extra familiam, niſi ſit reſeruatum dumtaxat, & cum taxatiua, tunc enim prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis. *Caſsador. deciſ. 1. num. 3. de iurepat. Caualc. deciſ. 17. num. 20. par. 2. Rota d. deciſ. 385. num. 1. parte 1. diuerſ. Calderin. conſ. 1. de iurepat. Ferrettus conſil. 131. & conſ. 143. num. 23. Riccius vbi ſupra d. praxi. deciſ. 206. n. 253.*

16 Eàdem ratione, ſi patronus reſeruauit iuſpatronatus ſibi, & filio ſuo, eiuſque deſcendentibus maſculis, tunc prędictis maſculis deficientibus eccleſia remanet libera, cum amplius non extent vocati in d. iurepatronatus, quamuis *Pet. de Anchar. in conſil.* 81. contrarium teneat. & verius ſe-

17 cundum magis receptam Doct. ſententias iuſpat. reſeruatum illis de familia, tranſit ad extraneos ſi ſit finita linea, & familia *Caſſador. d. deciſ. 1. num. 3. de iurepat.* ſi non adſit dicta taxatiua. & fuit dictum in dicta Cremonen̄ iuriſpatronatus. 6. Iunij. 1578. coram Cardinali Seraphino & in Sàlernitana iuriſpatronatus, 7. Februar. 1576. coram Robuſterio. in Cremonen̄ Cappellaniæ. 14. Ianuar. 1594. coram Card. Millino in Lucana Cappellaniæ, 20. Iunij, 1597. coram Card. Seraf. in Lucana iuriſpatronatus 21. Iunij. 1602. coram Card. Millino, & in Parmen̄ beneficij. 1. Decemb. 1589. coram Penia.

18 Item eſt notandum, quòd Iuſpatronatus poteſt in alium transferri in præiudicium vocatorum, niſi repugnet pactum appoſitum in in ipſa fundatione. *Calderin. conſ. 19. de iurepat. Cardin. in d. clem. plures. numero 8. de iurepat. Steph. Gratianus. vbi ſup. diſcept. for. cap. 177. nu. 13. & ſequentibus.*

19 In quo tamen caſu eſt diſtinguendum, videlicet, quando querimus an patronus poſſit renunciare alteri iuſpatronatus in præiudicium ſuorũ filiorum, & legitimorum hæredum, Aut eſt iuſpatronatus deſcendens ab ipſo renunciante, & tunc cum idem ſit, qui illud fundauit, poterit illud etiam renunciare in præiudicium filiorum. *Archid. in capitulo vnico. de iurepatronatus liber 6. Alexand. conſil. 13. num. 20. lib. 5. Pariſ. conſ. 22. lib. 1.* quia primus ac-

20 quirens ſemper poteſt præiudicare vocatis in inueſtitura, vt eſt communis opinio, de qua *Clarus in §. feudum. quæſt. 41. & in §. emphiteuſis. quæſt. 19. receptar. ſentent.*

21 Ideoque pater primus acquirens emphiteuſim poteſt filijs præiudicare alienãdo, vel renunciando ſecundum *Gabriel. concluſ. 2. de iure emphit. Cæpolla conſil. 31. numero 10. Afflict. deciſ. 112. num. 6. Cephal. conſil. 468. num. 32. & conſ. 608. num. 31. lib. 4.* & teſtatur hanc eſſe magis communem opinionem; eàdem ratione primus acquiſitor feudi poteſt filijs prędiudicare ſecundum Iaſonem commu niter receptum. *in l. 2. col. vlt. C. de iure emphit. Pariſ. conſ. 98. num. 12. Alex. conſil. 12. lib. 1. Decius conſil. 390. Curt. Senior conſ. 83. Afflict. d. deciſ. 112. Maſtrill. dec. 56.*

Aut iuſpatronatus non ab ipſo patrono renunciare volente, ſed à ſuis antenatis deſcendit, & tranſit or-

22 dine ſucceſſiuo, & gradatim de vno in alium, quo caſu prior in gradu ſequentibus præiudicare non poteſt *gl. in l. peto. §. fratre. verbo, ex familia ff. de leg. 2.* quæ ait, quòd ſi res alienari

23 nari prohibita cunctis de familia conſentientibus alienetur, poſſunt illi, qui poſtea naſcuntur dictam alienationem reuocare. *Guliem. de bened. in repet. d. cap. rainutius. verbo, ſobole, quam geſtabat in vtero. nu.* 49. *de teſtam.* Nicol. *Boerius deciſ.* 12. *num.* 4. *Anchar. & Franc. in d. cap. vnico. de iurepat. lib. 6.* Couarr. *dict. lib.* 2. *var. reſolut. cap.* 18. *num.* 14. *qui reprobat* Lambertinum *contrarium tenentem*. & ex quibus concluditur,
24 quòd hoc caſu non poteſt iuſpatronatus renunciari in præiudicium vocatorum, & filiorum, quibus competit ex beneficio fundatoris. *ex l. vnum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2.* ideoque ſucceſſor dicti fundatoris non poterit alijs præiudicare per textum in *l. duobus. §. ſin autem ſub conditione. & in auth. res, quæ. C. communia de legat. & fideicõm.* Riccius *vbi ſupra in*
25 *d. praxi. deciſ.* 216. & ſi iuſpatronatus competat dumtaxat illis de parentela fundatoris, tunc vnus de parentela non poteſt illud renunciare ex-
26 traneo. *Cardin. in conſ.* 48. quo caſu, ſi quis per adoptionem fiat de parentela, numquam tamen erit patronus, quia in diſpoſitione hominis appellatione filii non venit adoptiuus Io. *Andr. in addit. ad ſpecul. in ſucceſſionibus ab int. in fi. literæ* E. & quia verba debent intelligi naturali-
27 ter & propriè, non ciuiliter, & fictè. *l. vlt. vbi* Doct. C. *de his qui ven. æt. impet.* Et quia ſi aliter verum eſſet, numquam parentela extingueretur in præiudicium eccleſiæ, eiuſque libertatis, quamuis coutrarium teneat *Lambert. vbi ſup. lib.* 1. *parte* 2. *quæſt.* 2. *art.* 9. *num.* 12.

28 Et in iurepatronatus relicto alicui familiæ, puta de Gualfreducciſ qui nam ſuccedant, & quomodo ſuccedatur. Dicas, quòd omnes de dicta familia ſunt admittendi. Borgnin. *Caualc. deciſ.* 9. *num.* 17. *& deciſ.* 43. *parte* 1. Beccius *conſ.* 43. *num.* 7. *Menoch. de præſumptionibus. lib.* 6. *præſumpt.* 16. *num.* 47. ſi fundator voca-
29 uit omnes de ſua caſata, domo, ſeu parentela, tunc veniunt omnes prædicti. *Pariſ. conſ.* 1. *num.* 70. *& conſil.* 75. *num.* 1. *& conſ.* 47. *num.* 53. *vol.* 3. & quòd omnes admittantur probatur *in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg.* 2. *& in l. peto. §. fratre. ff. de leg.* 2. Peregrin. *de fideicomm. art.* 12. *num.* 17. Lambert. *vbi ſupra lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 9. *numero* 12. & ita tenuit *Rota in vna* Papien. *iuriſpatronatus.* 19. *Februarij.* 1601. *coram Card.* Lancellotto. *& in vna* Placentina *iuriſpatronatus.* 10. *Iunij* 1602. *coram* Litta. & idem eſt
30 ſi fundator vocauerit tres de familia, puta ſeniores, vt eſt in Canonicatu in eccleſia Piſana de iurepatronatus Nobilium Piſanorum de Lanfranchis, ad quem præſentant tres ſeniores de d. familia Lanfranchorum, quia tunc etiam comprehenduntur omnes de ipſa familia. *leg. pronunciatio. §. familia. ff. de verb. ſignif. l. fin. C. de verb. ſignif. Cardin.* Mantica *de coniect. vlt. uolunt. lib.* 8.
31 *tit.* 12. *num.* 12. & quando teſtator voluit iuſpatronatus eſſe de ſua familia non intelligitur taxatiuè, niſi id exprimat, vt ad eos tantum de familia pertineat, ſed demonſtratiuè *Card. Seraph. d. deciſ.* 364. & ſi tres
32 de familia præſentare debeant, & familia redigatur ad vnum tantum, nõ per hoc extinguitur iuſpatronatus, ſed ipſe ſolus præſentabit. *Cardin. Seraph. d. deciſ.* 364. *&* Riccius *vbi ſup. in d. praxi. deciſ.* 198.

33 Si autem iuſpatronatus in fundatione fuerit reſeruatum pro ipſo fundatore, & deſcendentibus à ſua linea, & ſic in fundatione fuerit dictũ, pro me, & deſcendentibus ex linea mea, & cum linea ſit collectio perſo-
34 narum ab eodem ſtipite deſcendentium gradus continens, & numeros diſtinguens. Io. *Anchar. in arbore conſanguinitatis.* Capic. *deciſ.* 159. *num.* 5. *Tiraquell. de retract. lignag. §. ultimo. gloſſ.* 9. *num.* 2. ideò in hoc caſu noſtro debet intelligi de linea

dire-

directa,non de inflexa, ſeu tranſuer-
ſali. ſecundum *Bald. in conſil.* 171.
*uol.*3. *et uerſ.* 121. *uol. ult.* *Caſtrenſ.*
35 *conſ.*199. *uol.* 2. ideò ad dictum iuſ-
patronatus cenſentur vocati omnes
deſcendentes à linea ipſius fundato-
ris, quia linea alicuius propriè eſt,
quæ habet originem, & deſcendit
ab illo per directum, non per tranſ-
uerſum. *Ruin. conſ.* 23. *num.*6. *uol.*
3. *Corneus conſ.*198. *col.ult. uol.*3. &
36 à patre lineam debere ſumere initiũ
teſtatur *Bald.conſ.*394. *uol.*3. *et Be-
reous conſ.*77. *num.*15. *lib.*2. nec ſuf-
ficit, quòd ſint de eodem cognomi-
ne, ſeu familia d. fundatoris. ſecun-
dum *Ruin.conſ.*153. *num.* 10. *lib.* 2.
*Cuman.conſ.*2. ſed neceſſe eſt, quòd
deſcendant à d. linea fundatoris.
Rol. à ualle conſ. 23. *num.* 39. *et* 40.
*lib.*4. Riccius *d. praxi.dec.ſ.*152. *nu-
mero* 14.*et ſeqq.*
37 Quòd ſi quis fundet eccleſiam, &
conſtituat patronos extraneos, hæ-
redes dictorum patronorum extra-
neorum erunt patroni, non ipſe fun-
dator, nec eius hæredes. *Calderin.
conſ.*5.*de iurepat.*
38 Et eſt notandum, quòd in iure-
patronatus gentilitio,& familiæ ſuc-
cedunt deſcendentes, qui ſunt de
familia in capita, & non in ſtirpes
etiamſi non ſint hęredes. *Rota de-
ciſ.* 251.*num.*1.*parte* 1. *in recentior.*
39 & quando iuſpatronatus dicatur hę-
reditarium,ſeu gentilitium vide *Rot.
deciſ.*675. *in recentior. par.*1. & cum
dubitatur,an ſit gentilitium,ſufficiũt
40 leuiores probationes quando agitur
de pertinentia iuriſpatronatus, non
de illius exiſtentia, & ſubſtantia. *Ro-
ta d.deciſ.*675.*nu.*3. *part.*1. *in recen-
tioribus.* Auguſt. *Barboſa in collectan.
ad capit.* 1. *numero* 5. *et* 6. *de iure-
patr.*
41 Si autem patronus ob delictum
priuatus ſit iurepatronatus, etiam
filius erit priuatus, qui eo caſu cum
filius non ſit hæres patris, & iuſpa-
tronatus non tranſeat in filium vt fi-
42 lium, ſed in filium hæredem, quia
hæredem, ceſſante dicta qualitate
hæredis, ceſſat eius effectus prædi-
ctæ ſucceſſionis in iurepatronatus.
Cardin.in d. clem. plures. num. 8. *de
iurepat.* quòd iuſpatronatus regula-
43 riter eſt tranſitorium,tàm ad maſcu-
los,quàm ad fœminas *Abb. in cap.* 1.
*num.*3. *et in d. cap.cum ſeculum. n.*4.
de iurepat.Cardin.in d.clem.plures. n.
6. & ibi omnes communiter. *Caſſa-
44 dor. deciſ.*1 *de iurepatron.* etenim
iuſpatronatus hæreditarium etiam
in fæminas hæredes tranſit ſecun-
dum *Dec.conſ.*127.*num.*3.*in fine*.
*Rol.à valle conſ.*47. *num.*7. *vol.*1. &
hoc tàm ſi eſſẽt hæredes ex teſtamẽ-
to, quàm ab inteſtato. *gloſſ.in clem.
vlt. & ibi Card. quæſt.*7. *de iurepat.*
45 immo iuſpatronatus relictum con-
ſanguineis, & eis, qui ſunt de gene-
re, parentela, domo, ſeu familia
tali competit etiam fæminis nuptis
deſcendentibus ex illis. *Gabr. conſil.*
195.*lib*,3. *Molina de Hiſp. primog.
lib.*3.*cap.*4.Riccius *vbi ſup.in d. pra-
46 xi dec.* 175.*num.*120.*& ſequentibus*
vbi de communi, nam in fæminis
etiam durat agnatio, & in illis fami-
lia conſeruatur. *Laderch. conſ.* 19.
*num.*3.*Rota deciſ.*203.*num.*7. *& de-
ciſ.*282. *num.*2. *par.*2. *in recentiori
apud Farinac.* quia etiãſi nupſerint
47 in aliena familia, tamen dicuntur de
agnatione. *l.voluntas.vbi Bald. nu.*2.
*C.de fideicomm.Dec.conſ.*287. *nu.*12.
quæ dum viuunt conſeruãt bona in
agnatione.*Pariſ. conſ.*47. *nu.*61. 68.
& 104.*lib.*3.*Iaſ.conſ.*142. *num.* 24.
& 25. & poſt illarum vitam poſſent
agnati proximiores admitti,excluſis
alijs cognatis, prout dixit *Alb. Bru-
nus de ſtatut.exclud.fem. prop. maſc.
art.*6.*membro.*2. *q.*3.
48 Si vero iuſpatronatus ſit hæredi-
tarium, & fæmina hæreditati renun-
ciaſſet,ſeu eſſet excluſa à ſtatuto tã-
quam dotata,ab hæreditate paterna,
tunc non ſuccedit in iurepatronatus
cum fratribus,quia non eſt d. fæmina
hæres patris. *Petr.de Anchar. in di-
cta clement.plures. col.*2. *de iurepatr.*
Cardin.

*Card. in rubr. quæſt.*8.*de iurepatron.*
49 quòd etiam procedit in monialibus
dotatis excluſis ab hæreditate pa-
terna. *Felin. in cap. eccleſia Sanctæ
Mariæ. num.*78.*de conſtitut.* Quòd
ſi patronus decedat relicto hærede
50 vniuerſali,& alio hærede inſtituto in
re certa, tunc iuſpatronatus tranſit
ad hæredem vniuerſalem dumtaxat
per doctrinam *Io.Andr.in d. cap.cum
ſeculum. de iurepat. Cardin. in d. ru-
bric. quæſt.* 8. *de iurepat. facit doctri-
na Bart. in l. vt iuſiurandi.* §.*ſi liberi
verſic.ſecundum dubium eſt.ff.de oper.
libert. quãuis Federic.de Senis in con-*
51 *ſil.*225.contrarium teneat. quòd ſi
filius nolit hæreditatem patris, & ab
ea abſtineat, ſiue hæres extraneus
nolit hæreditatem, & eam repuliet,
tunc vterq.nõ ſuccedit in iurepatro-
natus,quia non eſt hæres. *Card. in d.
rubr. d.quæſt.*8.*in fine. Abb. in d. cap.
cum ſeculum num.* 5. *vbi alij de iurep.*
52 quòd idem eſt in emphiteuſi recepta
pro ſe, & filijs hęredibus, qui ſi non
ſint hæredes non ſuccedũt in emphi-
teuſi.ita eſt communis opinio, de
qua *Clarus recept. ſentent.* §. *emphi-
teuſis.quæſt.*37.*verſic.& ex hac.*quæ
neque tranſit in hæredem inſtitutũ
in re certa, ſi adſit alius hæres vni-
53 uerſalis; ſi autem nullus adſit hæres
vniuerſalis, tunc tranſit in ipſum
inſtitutum in re certa.*Couarruu.var.
reſolut.lib.*2.*cap.*18.*num.* 5. *Clarus
vbi ſupra quæſt.*38. & ſi ſcriptus hæ-
54 res, vel alius nolit eſſe hæres, tunc
iuſpat.tranſit ad eos, qui hæreditatẽ
acceptauerunt,& ſunt hæredes.*Lam-
bertin.vbi ſup. art.* 18. *dicta quæſt.* 2.
55 Idem eſt in filio legitimè exhære-
dato,qui quoniam non eſt hæres non
habebit iuſpatronatus.
56 Emancipatus autẽ filius ſi hæres
exiſtat ſuccedit, quia hæres in iure-
pat. fuit dictum *Iaſonis in d. l.*2. *nu-
mero* 226. *&* 227. *C.de iure emphit.*
57 item bonorum poſſeſſor ſuccedit in
iurepatronatus,cum ſit tamquam
hæres. §. *quos autem. & ibi Doct. in-
ſtitut.de bonor. poſſeſſ. Lambertin. vbi
ſupra artic.*24.& ſi legitima conſue-
58 tudine introductum ſit, quòd ſolus
primogenitus ſuccedat in hæredita-
te paterna, iſte ſolus erit patronus,
alij ſui fratres autem non erunt pa-
troni. *Io. Andr. in cap. ex inſinua-
tione.& ibi Cardin.& Abb. de iurep.*
59 & ideò tali caſu nepos ex primoge-
nito excludit patruum, nam filius
primogeniti dicitur primogenitus
non ſolum fictè,ſed etiam verè. *Abb.
conſil.* 85. *col.penult. verſiculo item
pars remanet.lib.*1. *Dec. in auth. præ-
terea.num.*20.*C.vnde uir. & vx. &
eſt textus in c. queritur.* §. *item oppo-
nitur.*22.*quæſt.*2. *Bald. in l. cum an-
tiquioribus. C. de iure delib. Iaſ. in l.
maximum vitium. num.* 4. *uerſ. vbi
indeciſus reſtat. C. de lib. præt. Ca-
pell.toloſ.deciſ.*433. *vbi Steph. Aufre.*
teſtatur hanc eſſe veram, & com-
munem opin. *Caſtan. in catalogo
Glor.mund.part.*5.*conſiderat.*42.*ver-
ſic.* 1. *latiſs. Tiraquell. in tract. pri-
mog. quæſt.* 40. *& Couarruu. pract.
quæſt.cap.*38.*num.*13.*Riccius vbi ſu-
pra in d.praxi deciſ.* 222. *ubi numero*
328. *refert alios contrariam opin.ſe-
quentes.*
60 Quòd ſi filius ſit adoptiuus,& ſit
hæres,cũ ſit hęres ſuccedit in iurepa-
tronatus hæreditario. *Abb. in capit.
tanta.num.*9.*qui fil.ſint legit.* & ſi pa-
61 tronus per profeſſionẽ efficiatur re-
ligioſus in aliquo monaſterio, dictũ
monaſterium ſuccedit in iurepatro-
natus, quia monaſterium habetur
62 loco filii, & hæredes, *cap. in præſen-
tia. de probat. ubi Abb. numero* 74.
Cardin.& alij. Maſtrill. deciſ. 65.
Franc. deciſ. 29. *Caual. deciſ.*1. *p.*3.
*Velaſc.deciſ.*6.
63 Nam monachus per ingreſſum
religionis, & per profeſſionem tranſ-
fert in monaſterium ſe,& omnia ſua.
auth. ingreſſi. C.de ſacroſ. eccleſ. ergo
& iuſpat. quòd tranſit cum vniuer-
ſitate bonorum: *gloſſ. in clem. vlt.
verbo, hæredis. de iurepat.* Bolognett.
*conſ.*25.*nu.*6. *Iaſ. in l.*1. *nu.* 71. *ff. de
leg.*1, quòd procedit etiam in præiu-
dicium

dicium legitimorum ſucceſſorum ad notata per *Archid. in d.cap.vnico.de iurep.lib.6. & Card. in d.clem.plures. quæſt.8.de iurepat. Moneta in tract. de commut.vlt.volunt.cap.11.n.134. & ſeqq.*

64 Et ſi monachus moriatur, monaſterium ſtat loco hæredis, & iuſpatr. habebit, niſi eſſet iuſpat. gentilitiũ, & familiare, ſeu perſonale, quod extingueretur extincta perſona, quod declara vt per *Riccium vbi ſup. in d. praxi.deciſ.220.*

65 Illegitimi autem quia non dicuntur eſſe de parentela. *Bart.* communiter receptus in *l. tutela.ff.de cap.diminut.Guid.Pap.deciſ.536. Gaſp. theſaur. deciſ.19.* neque dicuntur de linea. *Peregrin. de fideicomm. art.22. nu. 81. Farinac. de inquiſitione.quæſt. 13.nu.52.cum ſequent. & num. 73.*

66 neque dicuntur eſſe de familia. *Iaſ. in l.ſuggeſtioni.in princ.C.de verb.ſignif.*

67 ita etiam repelluntur à ſucceſſione bonorum. *authent. ex complexu.C.de inc.nupt.* ideo ſimiliter non

68 ſuccedunt in iurepatronatus, niſi ſint hæredes patronorum, quia tunc tamquam hæredes in iurepat. hæreditario ſuccederẽt.& hoc quomodo, & quando ſit latè dicit *Præpoſit. in repetit. cap. per venerabilem. §. quod autem.col.44.* Qui filij ſint legitimi. *Rocch. de Curt. vbi ſup. de iurepat. in verbo, competens alicui.quæſt.2.princ.* vbi ait tales illegitimos nullo modo ſuccedere in iurepatronatus competente illis de parentela.

69 Legitimatus autem à Papa, vel ab eo dependentibus ſuccedit in iurepatr. quia tunc tollitur omne obſtaculum tàm iuris, quàm facti. *l.3. C. de natalib. reſtit. Rota deciſ. 505. par.1.diuerſ.num. 6.* dummodo qualitas defectus fuerit ſpecificata. *Pariſ.conſ.9.nu.86. & conſ. 15. nu. 54. vol.2.Gozadin.conſ.6.nu.61. Roman. conſ.194.Dec.conſ.18.Menoch.de arbit.iud.lib.2.cent.3.caſu 203. nu. 2.*

70 *& ſeqq.* & talis legitimatus à Principe ſeculari etiam ſuccedit in iurepatronatus ſecundum veriorem opinionem, & in iurepat. hæreditario legitimatus ſuccedit ſi ſit hæres. *Præpoſit. & Rocch. vbi ſup.* & latè *Lambertin. vbi ſup.art.29* vide *Card.Tuſcum vbi ſup. concluſ. 609. & Ricciũ vbi ſup. in d. praxi.deciſ.203.* & pa-

71 riter ſi illegitimus per profeſſionem fiat religioſus fit legitimus, & ſuccedit cum fratribus ſuis in hæreditate paterna,& in iurepatronatus,etenim

72 ſicut filius naturalis oblatus curiæ Principis ſecularis, & terreni fit legitimus. *§.vlt. Inſtitut. de nuptijs.* ita maiori ratione fit legitimus,ſi ingrediendo religionem offeratur curiæ Principis æterni. ita *Bald. in lectura in l.1. C. de ſacroſ. eccleſ.* ex ingreſſu

73 enim religionis tollitur omnis macula. *c.non liceat. 19.q.3.* & ibi *gloſſ.*

74 *legitimi autem nati ex illegitimis ſuccedunt in iurepatronatus. Ant. de Butrio conſ.29.Pet.de Anchar.conſ.355.* & *Rocch. vbi ſup.*

75 Quod iuſpatronatus trãſit ad omnes hæredes inſolidum, & non venit in diuiſione bonorum. *Steph. Gratian. vbi ſup. diſcept.forenſ. cap.552. num. 33.*

76 Iuſpatronatus autem non tranſit in fideicommiſſarium, cui reſtituta ſit hæreditas, ſed remanet penes hæredem per textum in *l. quia perinde. ff.ad trebell.* inducendo prout ibi inducit *Alex.l.quamuis. ff. ad trebell.l. familiaria.& l.ſeq.ff.de relig.& ſumptib.fun.* ita *Bart. in d.l.quia perinde.* vbi *Caſtrenſ. & alij.* de communi *Rocch. de Cur.vbi ſup. verbo,ipſe,vel is à quo. quæſt.9.* de communi etiam *Marcus Antonius Peregrinus in tractatu de fideicommiſſis. art.6.nu.37.* etiam ſi tota hæreditas fuerit reſtituta. *Garc. vbi ſup. par.5. cap.9.nu. 17. & 18.& nu.20.*de communi teſtatur.& ita tenuit *Rota in vna Aretina Cappellania. 1.Iunij.1584.coram D.Bubalo.& Molina de iuſt.& iur. tract.2.diſput.188. ad finem. Camill. Borell.in ſumma omnium deciſ.tit.32. nu.63.Aug.Barboſa vbi ſup.de off.&*

pot. Ep. par. 3. *alleg.* 71. *nu.* 9. *Couarruu. d. lib.* 2. *var. reſol. cap.* 18. *nu.* 8. *& in cap.* Rainutius. *de teſtam.* §. 9. *num.* 8. Emanuel Suarez *in theſauro receptar. ſentent. verbo, patronatus ius.* Gutierez *de tutelis. par.* 3. *cap.* 29. *num.* 15.
77 ex voluntate tamen, & ex expreſſa diſpoſitione teſtatoris poteſt fideicommiſſarius conſequi iuſpat. accedente tamen licentia Epiſcopi. *Lambert. d. quæſt.* 2. *art.* 35. *ad finem. Garc. vbi ſup. nu.* 19.

78 Si verò fideicommiſſum ſit factũ eccleſiæ, quo caſu nulla detrahitur quarta trebellianica, vt per Tiraqu. *in tract. de priuileg. piæ cauſæ. priuileg.* 27. vel quando à teſtatore trebellianicæ deductio eſt prohibita, tunc iuſpatronatus tranſit in fideicõmiſſarium ſecundum *Lambertin. vbi ſup. d. art.* 35. *nu.* 8. quod tamen patitur multas difficultates, & eſt opinio ſingularis ipſius Lambertini. *Garc. vbi ſup. nu.* 20.

79 Si autem moriatur patronus abſque hærede ex teſtamento, ſeu ab inteſtato, vt quia nullũ fecit teſtamentum, vel ſi fecit, irritum fuit ad textum in §. 1. *Inſtitut. de hæreditat. quæ ab int. defer.* ideo tunc nullo patroni exiſtente hꝫrede eccleſia libera remanet, & beneficium, eiq. prouideri debet liberè ab Ordinario abſque alterius præſentatione. *Abb. in cap.* 1. *nu.* 10. *de electione*. & hæc eſt verior opinio. quamuis aliqui dicãt
80 hoc caſu ſuccedere fiſcum in iurepatronatus, quia quando quis moritur nullo relicto hærede ex teſtamento, vel ab inteſtato, in eius hæreditate ſuccedit fiſcus. *l.* 1. *C. vnde vir. & vxor.* ergo debet ſuccedere etiam in iurepatronatus cum ſit hæres. quod non placet, quia tunc fiſcus eſt hæres in ſubſidium, non autem ex proui-
81 ſione fundatoris, qui reſeruando ſibi, & ſuis deſcendentibus iuſpatronatus videtur motus ex affectione, & dilectione ſuorum; ſi enim extinctis omnibus deſcendentibus fundatoris non extingueretur iuſpatronatus, numquam beneficia eſſent libera; & vtrum iuſpatronatus aliquando tranſeat in fiſcum videbimus infra *lib.* 15 *cap.* 2.

Inſuper eſt notandum, quòd iuſpatr. æqualiter, & inſolidum tranſit quoad omnes iuris effectus in hæredes etiam quod ſint inæqualiter inſtituti. *gloſſ. in c.* 1. *in verbo, non debeat*. vbi Doct. communiter. *de iurep. gloſſ.* 1. *in clem. plures*. vbi *Card. col.* 2. *& Vitalin. nu.* 13. *de iurep.* de communi *Lambert. de iurep. lib.* 1. *p.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 24. *nu.* 2. *& art.* 25. *nu.* 5. & fuit dictum in *Senen. iuriſpat.* 9. *Ianuarij.* 1598. *coram Penia*. & in *Foroliuien. iuriſpat.* 24. *Ianuar.* 1601. *coram Card.* Lancellotto. idq. etiam procedit, licet præſentatio ſit reſeruata maiori natu, quia nihilominus iuſpat. remanet penes omnes hæredes inſolidum, ipſaq. præſentatio eſt ex effectibus iuriſpat. & poteſt ab eo ſeparari ad tradita per *Calderin. cõſ.* 19. *de iurep. Doct. in d. clem. plures.* & fuit dictum in *Caſſanen. beneficij.* 29. *Aprilis.* 1580. *corã Card. Seraph.* & in iurepat. hæreditario poteſt fundator, & alius ſucceſſor præiudicare alijs illud donando. *Rocch. de iurep. in verbo, ipſe, vel is à quo. quæſt.* 33. *nu.* 32. *Lambert. de iurep. lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 3. vbi de communi. *Couarr. var. reſol. lib.* 2. *c.* 18. *nu.* 9. *Molin. de primogen. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 24. *nu.* 30. *Alex. conſ.* 18. *lib.* 5. vt dixi ſupra. Et placet referre infraſcriptas deciſ. videlicet vnam in *Ianuen. iuriſpatr. coram* Litta 20. *Decemb.* 1604.

Octobonus Fliſcus, qui fuit Adrianus fel. rec. Papa V. dum erat Cardinalis tituli S. Adriani anno 1270. fundauit, & dotauit in Territorio de Trigaudio in Valle Segeſtri Ianueñ diœceſis poſito, eccleſiam quandam ſub inuocatione S. Adriani, cũ vna Præpoſitura, & nonnullis Canonicatibus, quorum omnium iuſpatronatus in limine fundationis, & dotationis ſibi primo reſeruauit, & poſt eius mortem Perciuallo eius fratri

Cle-

Clerico, & poſt obitum Perciualli voluit iura dicti patronatus deuenire ad vnum ex filijs D. Nicolai eorumdem Adriani Papæ & Perciualli fratris, ſi Clericus fuerit, & quamdiù in ordine clericatus permanſerit, & ſi plures eſſent dicti Nicolai filij Clerici, maior illorum natu dicta iura haberet, & prout latius continetur in Inſtrumento ipſius fundationis, cuius copia hinc inde data fuit.

Huius fundationis exemplo Lucas Fliſcus bo. me. Cardinalis tituli S. Mariæ Inuiolatæ filius ſupradicti Nicolai anno 1306. ex teſtamento ſibi vniuerſalem hæredem fecit patronum pro tempore dictæ eccleſiæ S. Adriani, cum hoc, quòd ille conſtrui faceret vnam eccleſiam, ſub inuocatione Beatæ Mariæ Inuiolatæ in Ciuitate Ianueñ ad ſimilitudinem, & formam dictæ eccleſiæ S. Adriani, ibiq. erigi procuraret vnum Decanum cum nonnullis alijs Canonicis, mandans dotari de omnibus ſuis bonis, & voluit, quòd reſeruaretur iuſpatronatus, & præſentandi eiſdem modo, & forma, prout reſeruatum fuerat in eccleſia Sancti Adriani per Ottobonum in limine fundationis, ita vt ad quem ſpectaret pro tempore iuſpatronatus, & præſentandi in eccleſia S. Adriani, pariformiter etiam ſpectaret in eccleſia S. Mariæ Inuiolatæ, & prout latius cauetur in dicto teſtamento, cuius copia pariter hinc inde data fuit.

Hoc iuſpatronatus dictarum eccleſiarum poſt obitum Adriani Papæ V. & Cardinalis S. Mariæ Inuiolatæ fundatorum deuenit ad Ioannē de Fliſco, qui fuit Cardinalis S. Marci filius Lichini fratris dicti Cardinalis S. Mariæ Inuiolatæ, & filij dicti Comitis Nicolai fratris prefati Adriani Pontificis, quorum deſcendentia oſtenditur ex arbore, de qua in actis, quàm vtraque pars admittit; & quòd idem Ioannes fuerit patronus, apparet ex literis confirmationis Apoſtolicæ iuriſpatronatus per dictum Cardinalem S. Marci impetratis ad inſtantiam ipſius Ioannis filij dicti q. Lichini Lauaniæ Comitis, tamquam patroni tunc temporis dictæ eccleſiæ S. Adriani.

Conueniunt etiam partes, quod ex linea præfati Comitis Nicolai fratris Adriani Papæ, deſcendat Comes Ioannes Ludouicus, ex quo nati ſunt Antonius Maria, Ioannes Philippus, Ibletus, & Ioannes Ludouicus; Item quod de Antonio Maria, & Ioanne Philippo nulli extent hodie deſcendentes, ſed ſolum ex dicto Ibleto, & ex Ioanne Ludouico vltimo natu.

Non etiam controuertitur iuſpatronatus deueniſſe in perſonam dicti Ibleti, ſed cum ex d. Ibleto Clerico, ac patrono natus ſit, vt præfertur, Laurentius, ex Laurentio Stephanus, ex Stephano alter Laurentius, ex Laurentio Sinibaldus, & ex Sinibaldo Ioannes Stephanus, qui vti Clericus, & d. Ibleti ſemper à maiori natu deſcendens ſub die 7. Iunij 1601. præſentauit D. Innocentium Fliſcum eius germanum fratrem. Et ex d. Ioanne Ludouico minore natu, ac fratre d. Ibleti nati fuerint, vt præfertur quatuor filij, & ex vltimo eorum nomine Sinibaldo nati etiam fuerint quatuor filij, inter quos fuit Scipio quarto genitus, qui ſolus habuit filios, & ex eo natus eſt Comes Franciſcus, qui die 11. Auguſti eiuſdem anni 1601. præſentauit D. Ludouicum Fliſcum, ſicq. cum inter prædictos Ioannem Stephanum, ſcilicet deſcendentem ex d. Ibleto, & Comitem Franciſcum deſcēdentem ex d. Ioanne Ludouico fratre præfati Ibleti præſentantes, ac inter præſentatos ab eis reſpectiuè orta fuerit lis in partibus coram Ordinario, tàm ſuper pertinentia iuris præſentandi, quàm ſuper illorum prælatione, & illa demum fuerit deuoluta ad Curiam, ac mihi commiſſa. Hinc ſub die 29. Nouembris proximè præteriti de conſenſu partium, Dubitaui,

An' Comes Franciſcus de Fliſcis ſit præferendus D. Io. Stephano in iurepatronatus, ſeù præſentandi ad Decanatum, & Præpoſituram, de quibus agitur, vel non, in caſu, & ad effectum de quo agitur. Quo dubio vtràque parte informante in Rota propoſito, Domini aduertentes plura hinc inde inculcari, quorum ſingula particularem diſputationem deſiderare videbantur, mandarunt propterea cauſam ipſam reſtringi. Vnde ipſe Dominis meis obtemperando, Dubium infraſcriptum partibus ipſis diſputandum ſubſcripſi, videlicet

Præſuppoſita fundatione iuriſpatronatus de quo agitur, cuius copia in neceſſarijs detur.

Et quod Ibletus Clericus fuerit patronus.

An eo mortuo ius hoc patronatus ſpectauerit ad vnum ex fratribus illius Clericum, & aliquo non exiſtente, ad vnum ex nepotibus ex fratre eiuſdem Ibleti, vel potius ad vnũ ex filiis d. Ibleti, & illis non exiſtentibus, ad vnum ex deſcendentibus eiuſdemmet Ibleti defuncti in caſu de quo agitur.

Quo dubio die Mercurij 15. Decembris propoſito, placuit Dominis reſolutionem ipſam ad aliam Rotam differre in gratiam informãtium pro Ioan. Stephano, & litis conſortibus; Repropoſita demũ cauſa hac die 20. Decembris vtràque parte informante, fuit per Dominos vnanimiter cõclusum mortuo Ibleto iuſpatronatus ſpectaſſe ad vnum ex fratribus, & nullis exiſtentibus ad vnum ex nepotibus ex fratre d. Ibleti, & non ad vnum ex filijs d. Ibleti, ſeù illis non exiſtentibus ad vnum ex deſcendentibus eiuſdem Ibleti patroni mortui.

Ratio deciſionis fuit, quia attentis verbis fundationis ordo ſuccedẽdi in hoc iurepatronatus talis eſſe videtur, quòd ſcilicet primo loco ſuccedere debeat frater maior natu Clericus, & eo defuncto ſucceſſio ſpectet gradatim ad alios fratres habentes tamen dictam qualitatem Clericatus; ita vt donec exiſtant fratres, ſemper ſuccedat frater fratri, defunctis autem fratribus non vocantur filij patroni, aut ex eis deſcẽdentes, ſed nepotes ex fratre, ſeu ex fratribus, & tàm inter ipſos fratres, quàm inter ipſos nepotes ſemper præferri debet primogenitus quatenus ſit Clericus.

Quæ diſpoſitio clarè videtur colligi ex tota fundatione, & in ſpecie ex eo, quòd Octobonus fundator eccleſiæ S. Adriani, ſecundum quam regulari etiam debet iuſpatronatus eccleſiæ S. Mariæ Inuiolatæ, poſt mortem Perciualli fratris ſui vocauit filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes, & ibi dicitur expreſsè, quòd in dictis iuribus frater fratri ſuccedat ſemper primo natus, ſubdens quòd ſi non ſupereſſet frater, qui poſſet ſuccedere fratri, iura deuoluantur ad nepotes ſuos, hoc idem etiam expreſsè ibi caueri videtur, dum ex poſt declaratur modus ſuccedendi ſucceſſiuis temporibus, vt ſcilicet eodem modo de vno ad alium prædicta iura ſucceſſiuè deueniant, ſicut ſupra dictum eſt, ſcilicet quod frater fratri ſuccedat, & deficientibus fratribus deuoluantur ad nepotes, ex quibus quidem verbis ſatis conſtare videtur, quòd defuncto patrono iuſpatronatus deuolui deberet ad fratres habentes tamen d. qualitatem Clericatus, & eis non exiſtentibus ad nepotes ex fratre, ſeù fratribus, & non ad filios, aut deſcendentes ipſiuſmet patroni defuncti.

Quod etiam optima ratione factũ fuiſſe dicebatur, ne ſcilicet patronus quem clericum eſſe voluit fundator, ipſe inuitaretur ad peccandum, & ſic ad ſobolem procreandam, vt ſic in filios, & deſcendentes eius perpetuaretur, quantum fieri poſſet, d. iuſpatronatus contra veriſimilem mentem ipſius fundatoris, qui Cardinalis,

tis, & Papa fuit, & ſic per conſequens ipſius caſtitatis, ac pudicitiæ amator, & qui dum voluit patronum eſſe clericum, & iura prædicta penes eum dumtaxat durare debere, donec in eo concurrat dicta qualitas clericatus, & non vltra, neceſſe eſt etiam fateri filios ipſius clerici patroni, ſeù deſcendentes ex eo, vti magis odibiles legi, noluiſſe aliquo modo poſt eum vocare, ne hoc pacto incontinentia patris loco pœnæ præmium conſequatur contra omnes iuris regulas. Vnde prædicta omnia applicando caſui noſtro, iure merito factum fuit, vt omnes Domini in ſupradictam ſententiã venerint, quòd nempè mortuo Iblero patrono, iuſpatronatus ſpectarit ad filios Io. Ludouici, qui erant nepotes ex fratre d. Ibleti, & non ad filios, ſeù deſcendentes ipſiuſmet Ibleti.

Quod & obſeruantia ipſa ſubſequuta benè declarauit, iuxta *tex. in l. ſi de interpratatione. ff. de legibus, cum vulgaribus*.

Mortuo enim d. Ibleto patrono pluribus relictis filijs, & deſcendentibus, ad ipſos filios & deſcendentes non deuenit d. iuſpatronatus, ſed ad filios Ioan. Ludouici fratris præfati Ibleti, videlicet primo ad Octobonũ nepotem ex fratre eiuſdem Ibleti, & deinde ad alios deſcendentes ex d. Io. Ludouico, in cuius linea ſtetit per centum annos, & vltra, vt benè deducitur per informantes pro Comite Franciſco.

Nec prædictis repugnare videntur declarationes & expreſſiones factæ, ac pluries à fundatore repetitæ, quibus nituntur informantes pro Io. Stephano, ibi quòd ſuccedere debeant filij primogeniti, vel filius antenatus primogeniti, quaſi quod, cũ ſint vocati filij primogeniti ſuccedere debuerint etiam filij ipſius Ibleti patroni, qui natus fuit ante Comitem Io. Ludouicum.

Quia fuit reſponſum, quòd dicta verba ſunt intelligenda in concurſu, vt ſcilicet mortuo patrono, inter vocatos ſuccedere debeat ſemper primogenitus habens tamen qualitatẽ requiſitam, vtpotè inter fratres ille prius ſuccedat, qui tunc primogeniti locum obtinet, & fratribus non exiſtentibus inter nepotes ex fratre ſemper præferatur primogenitus, & inter nepotes plurium fratrum, ad eos primo ſucceſſio deuoluatur, qui ſunt filij primogeniti, hoc eſt illius fratris, qui, dempta perſona patroni mortui, primogeniti locum obtineret, ſi viueret, & demum ad alios.

Et hoc eodem modo fuit reſponſum ad illa verba, ſed, & deficientibus fratribus iura prædicta deuoluantur ad filios nepotes, &c. Quia ſunt intelligenda ſingula ſingulis referendo; vt ſcilicet, deficientibus fratribus, iura deuoluantur ad filios ipſorum fratrum nepotes, ſcilicet ipſius patroni, & ſic tam attentis verbis ipſius fundationis, quàm veriſimili mente fundatorum nullo modo filii, & deſcendentes ipſius patroni clerici poſſunt dici vocati ad iuſpatronatus, de quo agitur, & ita concluſum fuit, &c.

Et in eàdem coram eodem 28. *Februarij* 1605.

Quia tota huius cauſæ difficultas verſabatur ſuper verbis fundationis iuriſpatronatus, ideo d. fundatione præſuppoſita, & cauſa bis diſputata emanauit deciſio, in qua fuit firmatum tam attentis verbis, quàm mente fundatoris, iuſpatronatns deficiẽte patrono Clerico, ſpectare ad fratres, ſeù ad nepotes, ex fratribus patroni, & non ad filios, aut nepotes ex filijs ipſius patroni, ſed quoniam iſta reſolutio videbatur ponere falcẽ ad radices huius litis, agentes pro D. Ioanne Stephano porrecto memoriali S. D. N. expoſuerunt, cupere ſuper eiſdem audiri, & ſibi non deficere rationes, ex quibus tàm quoad dubium deciſum, quàm quoad alia dubia proponenda ſperent poſſe conſtare de ſuo bono iure, &

quod attenta grauitate cauſę, ac perpetuò præiudicio ex facta reſolutione reſultante, dignaretur Sanctitas ſua ordinare, vt omnes Domini cauſam viderent, & votarent, & Sanctiſſimus in hanc formam reſcripſit, videlicet, à Monſ. Litta, che, ſe non ſi è veduta, ſi veda con diligenza: Vnde licet cauſa fuiſſet per Dominos diligenter iuxta ſtylum Tribunalis diſcuſſa, tamen agentes pro D. Ludouico pro faciliori expeditione inſteterunt cauſam ſuper eiſdem reproponi, & agentibus pro D. Ioanne Stephano ſæpius citatis, & informare recuſantibus; imò potius ad diuerſa trahere diſputationem contendentibus, iterum propoſui dubiũ reſolutum ſub die 20. Decembris anni præteriti, & Dominis placuit confirmare deciſionem ex fundamentis in illa deductis, quæ hic repetere viſum fuit ſuperfluum, &c.

Et fuit etiam dictum in eàdem coram eodem. 8. *Iunij* 1605.

Tertiò propoſita cauſa ſuper eiſdem, Domini ſteterunt in reſolutis, rationibus, de quibus in deciſionibus in hac cauſa factis.

Nec obſtare dixerunt, quòd verbum nepotes toties repetitum in fundatione debeat intelligi de filijs filiorum, & ſic commodè verificari poſſit, etiam in filijs Ibleti patroni: Quia fuit reſponſum, quòd attento tenore fundationis, qui omninò ſeruari debet ſecundũ *Anchar, in clem. quia contingit in 9. not. de relig. dom. Roch. de Curte in ſuo tract. de iurepat. in ver. ipſe, vel is à quo. num.* 19. & *Guid. Pap. deciſ.* 124. non poteſt dici filios patroni eo mortuo immediatè vocatos cenſeri debere, cum voluerit fundator, quòd in prædictis caſibus frater fratri ſuccedat ſemper primò natus, ſiue maior ætate, ſi ſit, vel fiat Clericus, & dum extiterit Clericus, & vbi non ſupereſſet frater, qui poſſet fratri ſuccedere, voluerit quod prædicta iura deuoluantur ad nepotes ſuos, vt legitur in d. fundatione ibi ſub nu. 7. & 8. Vnde cum verbum illud nepotes ſit excluſiuum filiorum, & illud pronomen ſuos referatur ad perſonam patroni, per cuius obitum fit locus ſucceſſioni; idcirco dicebatur neceſſe eſſe fateri filios ipſius patroni ſic defuncti immediatè vocatos non eſſe, ſed fratrem maiorem natu, & qualitatem requiſitam à fundatore habentem, & fratribus non ſuperexiſtentibus, nepotes ſuos, hoc eſt filios fratris prædefuncti maioris natu tamen.

Minus obſtare dixerunt illa verba ſubſequentia ibi, videlicet filios primogeniti, ſiue maioris natu, quaſi quod voluerit fundator in caſum nõ exiſtentiæ fratrum, iurapatronatus deuolui indiſtinctè ad filios primogeniti; vnde inferendo ad caſum noſtrum, mortuo Ibleto patrono, & nullis tunc ſuperexiſtentibus fratribus illius; de iure apertus videatur locus ſucceſſioni ad fauorem filiorũ eiuſdem Ibleti primogeniti, vbi tamen ex alio prædicti filij non fuerint incapaces, & non ad fauorem filiorũ fratris eiuſdem præmortui, & ſic ad fauorem Octoboni, qui tamen de facto ſucceſſit in dictis iuribus, cum reſpectu illius minimè verificari potuerit illa qualitas filiationis primogeniti à fundatore requiſita ad *tex. in l. mancipia*. C. *de ſeru. fugit. cum vulgaribus*.

Quia huic intellectui pluribus modis reſponſum fuit.

Primò, quòd non parum repugnat verbis illis præcedentibus, ad nepotes ſuos, quæ nullo pacto verificari poſſunt in filijs ipſius patroni, per cuius obitum aperitur ſucceſſio, vt dictum eſt.

Secundò, quòd facilè fuerat fundatori dicere, & fratribus non ſuperexiſtentibus iurapatronatus deuoluātur ad filios primogeniti, quòd cum non dixerit, credendum eſt id noluiſſe ad *tex. in c. ad audientiam. de decim.*

Tertiò, quod ex verbis illis ſubſequen-

quentibus (ſiue maioris natu filij prædicti D. Nicolai) tolli videtur difficultas, cum ſtare videantur expoſitiuè ad verbum illud præcedens primogeniti, & conſequenter attento cõmuni vſu illius verbi nepotes, excluſiuè ad filios ipſius morientis patroni, & incluſiuè ad filios fratris maioris tamen natu d. patroni, per cuius obitum fit locus ſucceſſioni.

Quartò, & vltimò, quòd obſeruantia ſubſequuta hanc ipſam fundationis intelligentiam approbauit, contrariam improbando, dum mortuo Ibleto primogenito nullis tunc ſuperexiſtentibus fratribus Iurapatronatus facto ipſo deuenerunt ad Octobonum filium fratris præmortui d. Ibleti, & nõ ad filios ipſius Ibleti, reſpectu quorũ qualitas illa filiationis primogeniti cõcurrebat ad *text. in l. ſi de interpretatione. ff. de ll. etc.*

Et fuit etiam dictum in *d. Ianuen. Iuriſpatronatus* 23. *Ianuarij* 1612. *coram* R.P.D. *Pamphilio*.

Cum in hac cauſa fuiſſent factæ plures deciſiones coram bon. mem. D. Litta, in quibus fuerat dictum illegitimos ad hoc iuſpatronatus nõ eſſe vocatos, & informantes pro Ioanne Stephano, & Innocentio fratribus illis non acquieſcerent, ſub die 12. Februarij 1607. coram Illuſtriſs. Cardinali Lancellotto in locum Littæ ſubrogato, fuit ſuper hòc particulariter dubitatum, & Domini attento tenore fundationis, cenſuerunt illegitimos in hoc iurepatronatus non fuiſſe ſemper excluſos, ſed ſolum in concurſu legitimorum, & in hoc caſu debere procedere prædictas deciſiones D. Littæ; ſed cauſa ad me deuoluta, vt ſatisfacerem Comiti Franciſco, ſupradicta die dubitaui, An Ioannes Stephanus deſcendens ex linea Nicolai illegitima ſit vocatus in fundatione de qua agitur, ita vt ſit recedendum vel nè à dicta deciſione Illuſtriſſimi Cardinalis Lancellotti, & Domini re maturè diſcuſſa cenſuerunt Ioannem Stephanum eſſe vocatum, & proptereà à dicta deciſione non eſſe recedendum, niſi illi obiiceretur ſpurietas de qua volunt, quòd particulariter videatur, ſiquidem, vt optimè in prædicta deciſione conſideratur, cum fundator illegitimos expreſsè non excluſerit, cenſetur illos voluiſſe relinquere ſub diſpoſitione Iuris communis ad *l. commodiſſimè. ff de lib. & poſthum.* ſecundum quàm ſunt capaces iuriſpatronatus, vt per *Bald. in l. eam quàm in fine. C. de fideicom. Rocch. de iurepatronatus verb. competens, num. 9.* cum alijs, tàm in eàdem deciſione, quàm per informantes pro Io. Stephano allegatis.

Quàm concluſionem eo facilius Domini in hoc caſu admiſerũt, quia verba fundationis ex ſui natura ſunt apta compræhendere, etiam illegitimos, cum ad iſtum patronatum ſint vocati filij, & deſcendentes Nicolai non per verba ciuilia, & legitimitatem importantia, ſed per verba merè naturalia ſub quibus veniunt naturales, *Bart. in l. tutelas ſub num. 3. & ſeq. ff. de capit. diminut. & in l. ex facto. §. ſi quis rogatus il primo, & ibi Angel. Imol. Alex. ff. ad* Trebell. *Felin. in c. in præſentia. num.* 22. *de probat. cũ alijs per* Illuſtriſſimum *Manticam de coniect. vltim. vol. lib.* 11. *tit.* 9. *num.* 2. & fuit dictum in *Tiraſonen. eleemoſinariæ* 26. *Aprilis* 1602. *coram eod. Illuſtriſ. Card.* Lancellotto.

Præſertim, quòd qñ fundator præ oculis habuit qualitatem legitimitatis, & ad legitimos voluit diſpoſitionem ſuam reſtringere id expreſſit, vt fecit in linea Alberti, & Vgonis, in quò ad hunc patronatum vocauit ſolum illorum filios, & deſcendentes legitimos, quòd cum non fecerit in filijs, & deſcendentibus Nicolai, & Federici, vtriq. datur intelligi, quòd noluit, quoad ipſos reſtringere ſucceſſionem ad ſolos legitimos, ad *tex. in l. vnica. §. ſin autem ad deficiendũ. C. de Caducit. toll. Anan. conſ.* 22. *numero* 3. *verſic. eſt etiam multum ponderandum cum ſimil*, & fuit dictum

in

in Bononien. *de Maluetijs*, 23. *Martij 1609. coram R.P.D. meo Sacrato*.

Et præmiſſa ſuadebantur ex eo, quòd fundator in verſ. ſi verò acciderit, dum vocauit deſcendentes Nicolai, & Federici, tàm legitimos, quàm naturales cum illa diſiunctiua, vel, quæ non poteſt violari, nec reſolui in coniunctiuā dum poteſt in vtràque ſui parte verificari, *Bart. in l. ſi is, qui ducenta §. vtrum num. 3. verſ. aut inter alia, & §. item ſi pater. in princ. & ibi Soccin. nu. 5. ff. de reb. dub. Ruin. conſ. 6. num. 1. lib. 3.* ex hoc enim non ſolum apparet, quòd naturales non abhorruit, ſed etiam reſultat, quòd inuocatione facta de filijs, & deſcendentibus eorundem Nicolai, & Federici ſenſerit quoque de naturalibus, *Bart. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, il primo, num. 2. ff. ad* Trebell. *cum alijs deductis in hac cauſa, ſub die* 30. Ianuarij 1609. *coram bon. mem.* D. Iuſto.

Quòd etiam clarius, & expreſſius colligitur ex teſtamento per quinquennium poſt hanc fundationem ab eodem fundatore facto, in quo conſtituit primogenituram in bonis patrimonialibus ad fauorem eorundem, quos prius ad iſtum patronatum inuitauerat, vocando illos eodem ordine, & cum eàdem qualitate clericatus, prout vocauit in fundatione patronatus, & in illo in defectū legitimorum, expreſsè vocat naturales deſcendentes à prædictis Nicolao, & Federico; ex prædicto autem Teſtamento declaratur qualis fuerit eius voluntas in præcedenti fundatione, vt latè per I*lluſtriſſ. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 1. num. 2. cum multis ſeqq.*

Non ob. quòd fundator videatur vſus verbis ciuilibus, & excludētibus naturales, dū voluit pximiores proximioribus ſuccedere, & ſucceſſionē deuolui ad propinquiores, necnō ad fratres, & illis non exiſtentibus ad nepotes, ex latè adductis pro Comite Franciſco, quia præter id quòd fundator expreſsè mētionem fuit de naturalibus, fuit reſponſum, quòd cū fundator vſus fuerit dictis verbis ciuilibus poſtquam iam vocauerat filios, & deſcendentes, & ſic poſt factam vocationem per verba naturalia, expreſſio proximiorum, & propinquiorum dicitur facta ad oſtendendum ordinem ſuccedendi, non autem ad reſtringendam ſucceſſionē iam antea per verba naturalia expreſſam, aliàs reſultaret, quod fundator incontinenti ſe correxiſſet, quòd non eſt dicendum, *l. non ad ea. iunct. gloſ. verb. prorſus ad fin. ff. de condit. & demonſtr.* & fuit dictum in Ciuitate *Caſtelli fideicommiſſi* 10. *Nouembris* 1578. *coram* Bubalo.

Non obſtat etiam, quòd dicebatur illegitimos de iure non eſſe capaces iuriſpatronatus gētilitij, & agnatitij, vt per Roccb. *de iurepat. verb. cōpetens. num.* 10. *verſ. banc tamen*. cum alijs allegatis, quia cum ad dictū patronatum fuerint vocati filij, & deſcendentes nulla facta mentione generis, vel agnationis, non poteſt dici, quòd verſemur in patronatu gentilitio, & agnatitio, Mentio enim maſculorum dumtaxat operatur, vt cenſeatur contemplata qualitas maſculinitatis, non autem agnationis, vt per *Surd. conſ.* 448. *num.* 24. *lib.* 3. vbi de magis cōmuni teſtatur, & tenuit *Rota in Tudertina fideicommiſſi de Corradis* 13. *Aprilis*. 1587. *coram Gipſio*. Et vlterius ceſſat difficultas, quia vt ſæpè dictum eſt, fundator in iſto patronatu naturales nō ab horruit, ſed eos inuitauit.

Pariter non obſtant ea, quæ dicuntur de nobilitate, & eminenti qualitate fundatoris, nec non de inuerſimili vocatione illegitimorum, qui de iure clerici eſſe non poſſunt, quia fuit reſponſum omnia ceſſare eo, quòd tàm in fundatione, quà in dicto teſtamento de naturalibus mentio facta reperitur cum eàdem qualitate Clericatus, quo fit vt nullatenus dici poſſit de eis fundatorem

non

non cogitaſſe. *Bart. in d. l. ex facto §. ſi quis rogatus il 1. num. 2. uerſ. uel ſi in alia parte teſtament.* Angel. *nu. 2. in fin. Alex. num. 6. in 2. Fallentia, &* Ripa. *num. 17. ff. ad* Trebell. *Illuſtriſſ. Mantic. de coniect. ult. uol. lib. 11. tit. 9. uum. 12.* Vltra, quòd cum non requiratur niſi ſimplex clericatus ſuper quo Ordinarius diſpenſare poteſt. *c. 1. & ibi gloſſ. &* Doctor. *de filijs presb. in 6.* & de facili etiam diſpenſetur, veriſimile eſt fundatorem de naturali etiam cogitaſſe. R*olan. conſ. 11. numero 15. lib. 2.*

Poſtremò non obſtant abſurda per informantes pro Comite Franciſco conſiderata, nempè, quòd illegitimi excluderent legitimos, quia quantum attinet ad legitimos deſcendentes ex Nicolao, & Federico, nullum poteſt cõſiderari abſurdum, cum Domini intelligant, illegitimos eſſe ſolum vocatos ceſſantibus legitimis per rationes deductas in deciſionibus Littæ, & Cardinalis Lancellotti. Reſpectu verò deſcendentium ex Alberto, Vgone, & Opizone, abſurdum ceſſat ex voluntate teſtatrois, qui lineam Nicolai, & Federici ante alias vocauit, & ſic prædilexit *l. hæredes mei. §. fin. ff. ad Trebell.* A*ymon. conſ. 62. num. 7. & conſ. 161. num. 5. verſ. ex alio.* Ex qua prædilectione ceſſat quoq. fundamentum inæqualitatis, quæ ea ſtante conſiderari non poteſt. Et ita deciſum.

Et in eàdem coram eodem 10. I*unij* 1613.

Poſt deciſionem in hac cauſa factam ſub die 23. Ianuarij 1612. ſuper vocatione Ioannis Stephani. Iterum propoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini ſub die 4. Martij præteriti ordinarunt, vt particulariter dubitaretur an deſcendentia à patrono obſtaret Io. Stephano, quòd dubium ſupra dicta die fuit per Dominos affirmatiuè deciſum, ratio deciſionis fuit, quia Ioannes Stephanus deſcendit ab Ibleto clerico, & Prothonotario Apoſtolico, qui deceſſit patronus relictis quinq. filijs illegitimis, qui filij patronorum, vt patet ex tenore fundationis non reperiuntur vocati, fundator enim poſt mortem ipſius vocauit ad hoc iuſpatronatus Perciuallum eius fratrem clericum, & poſt mortẽ Perciualli vocauit filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos expreſsè diſponeñ, quòd fratri prædefuncto ſemper ſuccedat frater primo natus clericus, & dum extiterit clericus, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes ſuos, qui eodem modo ſuccedere debeant, quo ſupra dictum eſt de fratribus. Ex quibus ſatis Dominis Viſum fuit conſtare, quòd defuncto patrono iuſpatronatus deuolui debeat ad fratres habentes ſupradictas qualitates, & eis non extantibus ad nepotes ex fratre, vel pronepotes ſuos ideſt patroni vltimo loco prædefuncti, de quo immediate fundator locutus fuerat, iuxta *text. in l. regula* §. *fi. vbi gloſſ. uerb. initiũ. ff. de iur. & fact. ignorant.* non autem ad filios, & deſcendentes ipſiuſmet patroni defuncti, qui cum non fuerint vocati, cenſentur excluſi ad *text. in l. qnidam, circa fin. uerſic. res in extraneo. ff. de uerb. obligat. & ibi Bart. num. 6. & l. fratres. num. 2. ubi etiam Bald. numero 6. C. de inoff. teſtam. Pariſ. conſil. 23. num. 4. lib. 2. Surd. conſil. 5. num. 59. & conſil. 292. num. 14. Decian. conſ. 64. num. 15. lib. 3. Illuſtriſſimus* Cardin. *Mantic. de coniect. ultim. uol. lib. 11. tit. 15. num. 1. uerſic. quia quod de uno.*

Et hoc etiã ſuadetur ex eo, quòd fundator non ſolum generaliter proceden. ad plures gradus ſubſtitutionum ſemper poſt obitum patroni vocauit fratres, & ex fratre nepotes, & pronepotes, & nũquam filios patronorum, vt colligitur ex ipſa fundatione, *num. 7. & pluribus ſeqq.* ſed in ſpecie poſt Perciuallum eius fratrẽ, quem prędilexerat, non vocauit eius filios, ſed filium maiorem natu Nicolai,

colai, & poſt huiuſmodi primogenitum Nicolai vocauit fratres eiuſdẽ primogeniti, & non eius filios, quæ omnia clarè oſtendunt, fundatorem nõ incõſulto, ſed deliberatè voluiſſe excludere patronorum filios, quorum aliàs de iure erat prima cauſa ſucceſſionis *§.1.i nſtit. de hæred. quæ ab inteſt.deferũt.§.1.auth.eod.tit.Cephal.conſ.283.num.4.uol.2.cum ſimilibus.*

Præterea pro huiuſmodi intellectu adducebatur vlterius obſeruantia ſubſecuta; nam mortuo Ibleto patrono pluribus relictis filijs illegitimis, iuſpatronatus non deuenit ad filios Ibleti, ſed ad filios Ioannis Ludouici fratris Ibleti, & ſic ad nepotes ex fratre ipſius Ibleti, quæ quieẽ obſeruantia multum operatur. *l. ſi de interpretatione.ff.de legibus.* & fuit in hoc cauſa ponderatum coram bon. mem. Litta, *ſub die 20. Decembris 1604. & 30. Ianuarij 1606.*

Quòd tanto magis viſum fuit dicendum, quando agitur de filio nato ex aliquo patrono clerico, prout in caſu iſto, qui cum non poſſet eſſe niſi illegitimus, tanto minus eſt dicendũ fundatores de eo cogitaſſe propter plures qualitates fundatorum, & aliàs circumſtantias ponderatas in deciſione bon.mem. *Litta, ſub dicta die 30. Ianuarij 1606. quas non repeto.*

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quòd dicebatur, fundatorem expreſsè vocaſſe filios patroni ex quo poſt mortem Perciualli vocauit filium maiorem natu Nicolai, & poſtea non extantibus fratribus patroni vocauit filium primogeniti, ſeu maioris natu eiuſdem Nicolai, & ſic filium illius, qui ad patronatum fuerat vocatus. Quia fuit reſponſum ex hoc non reſultare, quòd filius illius, qui fuit patronus, ſit vocatus, ſed potius per illa verba fundatorem voluiſſe, quod poſt obitum patroni non extantibus fratribus admitteretur nepos ex fratre, qui eſſet primogenitus, vt fuit latè deductum in deciſionibus in hac cauſa factis ſub die 20. Decembris 1604. & octaua Iunij 1605. coram bo.me. Litta, & colligitur ex ſupradicta vocatione Fratris primogeniti Nicolai poſt obitum ipſius primogeniti non autem eius filiorum, quorum vt dixi, erat prima cauſa ſucceſſionis, & de facili potuiſſet fundator, ſi voluiſſet eos vocare ad *text. in l.vnica. §. ſin autem.C.de caduc.tollend. Surd.d. conſ.262.n.14.verſ. & facile. Card. Mantic.de coniect. ultim. uolunt. d. lib.11.tit.15. num.1. uerſ.ex quo manifeſtè.*

Neque obſtare, quòd poſſint dari plures caſus, quòd patronus habuerit filios etiam legitimos, vel antequam fuerit patronus, vel poſtquam deſierit eſſe patronus, qui filij licèt non reperiantur vocati ad ſucceſſionem patronatus immediatè poſt mortem patris, qui fuit patronus, quando reperitur frater vel nepos, tamen poterant ſuccedere, vel quando non adeſt frater, aut nepos, vel mediatè poſt patrem, poſt mortẽ, ſcilicet alicuius patrui, & in alijs diuerſis caſibus conſideratis per informantes pro Ioãne Stephano; ex quibus inferebant, quòd deſcendentia ab eo, qui fuit patronus non poteſt ſimpliciter, & abſolutè obſtare; Præſertim, quòd ipſe non prætendit ſuccedere in hoc patronatu tanquam deſcendens Ibleti, ſed tanquam vnus ex deſcendentibus Nicolai, qui reperiuntur à fundatore vocati, vt legitur in ipſa fũdatione; Quia pro reſponſione fuit dictum quicquid ſit de illis caſibus non poſſe ex eis benè inferri ad filios illegitimos Ibleti, qui vt dictum eſt, non reperiuntur à fundatore vocati, prout pariter Ioannes Stephanus non poteſt prętendere, ſe eſſe vocatum, poſtquam deſcẽdit ab vno ex dictis filijs illegitimis, & ſic à radice infecta, & non vocata.

Quòd autem Ibletus deceſſerit patronus, & ſuceperit Laurentium filium,

lium, ex quo deſcendit Ioannes Stephanus dum eſſet patronus, viſum fuit probari ex inſtrumento appræhenſionis patronatus per Octobonū eius nepotem pro parte Ioannis Stephani producto cum alijs deductis per informantes pro Comite Franciſco, & fuit etiam dictum in deciſione in hac cauſa facta ſub dicta die vigeſima Decembris 1604. coram bo. mem. Litta.

Et ita deciſum, &c.

Et in eadem coram eodem 9. *Decembris* 1613.

Domini perſtiterunt in deciſis ſub die 10. Iunij præteriti, quòd ſcilicet deſcendentia à patrono obſtet Io. Stephano, ea præcipuè ratione, quia Ioannes Stephanus deſcendit ab Ibleto patrono clerico mediante perſona Laurentij eius filij illegitimi nati, dum Ibletus erat patronus, quia filij patronorum cum in fundatione non reperiantur vocati, ſequitur quòd tàm ipſi, quàm omnes alij ab eis deſcendentes, tanquam à linea ſeu radice infecta, & minimè vocata remaneant excluſi, *Cephal. conſ.* 581. *num.* 38. *cum duobus ſeqq. Menoch. conſ.* 172. *per tot. & de præſumpt. lib:* 4. *præſumpt.* 79. *num.* 24. *Card. Mantic. de coniect. ult: uol. lib.* 11. *tit.* 12. *num:* 33. *& ſeq. Peregrin. de fideicom. art.* 26. *num:* 6. Qui omnes ea potiſſimum ratione mouentur, quia deſcendentes non debent eſſe melioris conditionis, quàm ipſorum parentes, per *per text. in l. ſi uiua matre. C. de bon. matern.*

Quòd autem fundator huiuſmodi filios patronorum illegitimos in hoc patronatu vocare noluerit, viſum fuit Dominis ſatis conſtare non ſolum ex eo, quòd de illis expreſsè mentionem non fecit, ad *text. in l. quidam cum filiū, & ibi Bald. in fine. ff. de hæred. inſtit. l. commodiſſimè. ff. de lib. & poſthum.* Aym. *conſ.* 161. *num.* 10. *Menoch. conſ.* 85. *num.* 86. *& ſeqq.* Sed etiam ex pluribus in alijs deciſionibus in hac cauſa factis ponderatis, ex quibus patet fundatorem de filijs patronorum non ſenſiſſe, ſeu cogitaſſe, nam poſt mortem Perciualli eius fratris clerici, & patroni non vocauit illius filios, ſed filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos, diſponens, quòd frater fratri ſemper ſuccedat, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes; idq. etiam obſeruauit in alijs ſubſtitutionibus, vt poſt obitum patroni ſuccedere deberent fratres, & ex fratre nepotes, & pronepotes, prout colligitur ex ipſa fundatione, nu. 7. & ſeqq. in qua numquam fecit mentionem de filijs, & deſcendentibus patronorum, quos propterea cenſetur voluiſſe excludere, iuxta *text. in l. quidam, circa fin. verſ. res in extraneo, & ibi* Bart. *nu.* 6. *ff. de verbor. obligat. Surd. conſ.* 5. *num.* 59. *& conſ.* 262. *num.* 14. *cum alijs allegat. ſub dicta die* 10. *Iunij præteriti.* maximè quia ſi voluiſſet, de facili illos vocare potuiſſet, *l. vnic. §. ſin autem.* C. *de caduc. tollend. Surd. d. conſ.* 262. *num.* 14. *uerſ. & facilè. Card. Mant. de coniect. ultim. uol. d. lib.* 11. *tit.* 15. *num. uerſ. ex quo manifeſtè*, nec ita ſubſtituiſſet fratres nulla facta mentione de filijs quorum aliàs de iure erat prima cauſa ſucceſſionis. *§.* 1. *inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. §.* 1. *auth. eod. tit. Cephal. conſ.* 283. *num.* 4. *uol.* 2.

Quòd etiam ſuadetur ex eo, quòd fundator voluit, vt quis tamdiu eſſet patronus, quamdiu eſſet clericus, & in clericatu permaneret, ex quo ſequitur, vt eo ipſo, quòd patronus ducebat vxorē, deſinebat eſſe patronus, quòd clarè oſtendit fundatorem in patrono conſideraſſe ſtatum clericalem, & cęlibatum, & per conſequens non potuiſſe cogitare de filiis natis ex aliquo exiſtente patrono, & multò minus de illegitimis propter illius dignitatem, & aliàs eius qualitates, & circumſtantias benè ponderatas in deciſione coram bon. me. *Litta ſub*

die

die 30. *Ianuarij* 1606. Quibus addi poteſt alia coniectura deſumpta ex confirmatione fundationis facta à Gregorio X. & Clem. VI. quæ veriſimiliter non emanaſſet ſi in fundatione vocati fuiſſent filii illegitimi patronorum, qui erant futuri clerici, ne ſcilicet ſub ſpe ſobolis procreandæ allicerentur ad incontinentiam.

Non obſtat, quòd deficientibus fratribus, qui poſſint, aut, velint ſuccedere, vocentur nepotes ſui, quorũ appellatione comprehenduntur etiã filij patronorum, ſiue illud verbum referatur ad nepotes ex filijs Nicolai, de quo ibi fuerat facta mentio ſecundum propriam illius verbi ſignificationem. *l.* 1. *ff. de grad. l. iuſta. ff. de uerb. ſignif.* Dec. *in l. fin. ſub num.* 11. C. *de ſucceſſ. edict.* ſiue ad nepotes ex fratre patroni prædefuncti ſecundum minus propriam illius ſignificationem, de qua per *Felin. in cap. per tuas, num.* 45. *de probat. Alex. conſ.* 49. *num.* 8. *lib.* 1. Quia placuit Dominis reſponſio, illa verba eſſe referenda ad nepotes patroni vltimo loco prædefuncti, de quo fundator immediatè locutus fuerat, ad *text. in l. regula.* §. *fin. & ibi gloſſ. uerb. initium. ff. de iur. & fact. ignoran.* Nec propterea ſequi, quòd compræhendat etiam filios illegitimè natos ex aliquo exiſtente tunc patrono, quos fundator non vocauit, nec de eis cogitauit, vt ſupra dictum eſt, ſed ſatis eſſe, vt verificentur in aliis nepotibus patronorum, nam etiam verba vniuerſalia reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam. *l.* 3. §. *ſi quis hæredi. ff. de ſtat. liber. cum ſimil.* & vna pars fundationis declaratur ab alia, ad *text. in l.* 3. §. *ſed etiam inter duos. ff. de liber. et poſth.* Aym. *conſ.* 62. *num.* 10.

Neque refragatur, quòd ſupradicti Nepotes, ſeu filij patronorum poſſint eſſe illegitimi in pluribus caſibus, vel quia antequam quis fuerit clericus, & patronus illos ſuſceperit, vel poſtquam deſierit eſſe patronus, & poſtea vxore defuncta rurſus ad clericatum reuerſus ſit, quia quicquid dicendum eſſet in dictis caſibus, & ſimilibus per informantes pro Ioanne Stephano ponderatis, placuit reſponſio in alia deciſione data, quòd ex vocatione filiorum legitimorum ex patronis ante acquiſitionem patronatus, vel eo dimiſſo, non poteſt aliquo modo inferri ad filios illegitimè natos ex aliquo patrono de tempore, quo erat patronus, qualis erat Laurentius filius Ibleti patroni, quem ex ſupra deductis patet fundatorem noluiſſe vocare.

Et ex hoc tollitur etiam aliud fũdamentum deductum, quòd in hac fundatione illegitimi non ſint ſemper excluſi, vt fuit deciſum coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto, & confirmatum coram me, quia quicquid ſit de hoc in omnem euentum id poſſet intelligi de illegitimis aliorum, non autem de natis ex patronis de tempore, quo erant patroni, in quibus ſi fundator conſiderauit vitam clericalem, prout expreſſit in tota fundatione, multò magis cenſetur in eiſdem conſideraſſe continentiam propter eius eximias qualitates, & alias circumſtantias ad iſtum effectum in alijs deciſionibus ponderatas, & per conſequens non cogitaſſe de eorum filijs illegitimis.

Nec placuit, quòd pro vocatione iſtorum deſcendentium à patronis deducebatur ex verbis fundationis, ſub num. 19. ibi, ſi contingeret aliquo tẽpore, quòd de ſupradictis, ad quos iura prædicta deuolui debent modo, & ordine ſupradictis, vel deſcendentibus eorundem, iuxta hanc ordinationem noſtram aliquis, vel aliqui eſſent, &c. quaſi quòd per illa verba fuerint vocati omnes deſcendentes Nicolai, quia fuit reſponſum illa verba, deſcendentes, & ſimilia, eſſe reſtringenda ad fratres, nepotes, & pronepotes patronorum, qui ſupra in præcedentibus numeris fundationis reperiebantur vocati, pon-

ponderando illas reſtrictiuas, ibi, modo, & ordine ſupradictis, & ibi, iuxta hanc ordinationem noſtram, quæ operantur, vt ſecundum præcedentes diſpoſitiones intelligi debeant. *Alex. conſ.* 173. *num.* 6. *lib.* 5. *Surd. conſ.* 123. *nu.* 13. *Magon. deciſ. Lucen.* 25. *nu.* 54. & per conſequens ex huiuſmodi verbis non poſſunt dici vocati dicti filij patronorum illegitimi, qui ſupra nullibi reperiuntur vocati, vt dictum eſt.

Nec poteſt controuerti, quin Laurentius, ex quo deſcendit Ioannes, Stephanus, natus ſit ex Ibleto, de tempore quo erat patronus, nam in inſtrumento appræhenſionis patronatus per Octobonũ de anno 1498. narratur Ibletum per quadraginta & plures annos fuiſſe patronum, & de illo tempore deceſſiſſe, quæ narratiua viſa fuit remanere ſatis iuſtificata ex mandato dato ab eodem Ibleto vti patrono ad obligandum loca S. Georgij de anno 1459. necnon ex aliis diuerſis partitis medio tempore creatis de mandato eiuſdẽ, nempè de annis 1487. 1488. & pluribus ſequentibus; ideoq. cum Laurentius, vt conſtat ex diſpenſatione ad beneficia à Sixto IV. per ipſum obtenta, natus ſit de anno 1469. vel circa, ſequitur quod fuerit procreatus tempore quo Ibletus erat clericus. & patronus.

Et ita deciſum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus permutari poteſt.*

2 *Laicus non poteſt permutare iuſpatr. cum eccleſia.*

3 *Patroni laici poſſunt inter ſe permutare iuſpat.*

4 *Iuſpat. quando permutatur cũ eccleſia, non requiritur conſenſus Epiſcopi.*

5 *Iuſpat. de per ſe conſideratum non poteſt permutari.*

6 *Stante ſtatuto, quòd vir vxori nil relinquere poſſit, an poſſit relinquere iuſpatr.*

7 *Iuſpat. ſi relictum ſit religioſis, qui immobilia nequeunt poſſidere, quid fiet.*

8 *Forenſis an excludat fœminas exiſtẽtes in loco, vbi viget ſtatutum fœminarum excluſiuum.*

9 *Si duo litigent ſuper iurepat. an pauperi à diuite ſint præſtanda litis alimenta.*

10 *Patronus ſi captus ſit ab hoſtibus, quomodo prouidebitur eccleſiæ vacanti.*

11 *Eccleſia patronata ſi vi belli in manibus infidelium remanſerit, & iterum ad fideles peruenerit, erit ne libera?*

12 *Patronus præbendæ in* Collegiata, *ſi ea fiat Cathedralis, an poſſit præſentare habentem* 14. *ann.*

Iuſpatronatus quomodo ex Permutatione tranferatur.

CAPVT TERTIVM.

1 TRANSIT etiam iuſpatronatus de vno in alium per permutationem. *c. nemini.* 16. *q.* 7. tradit *Azor. Inſtit. moral. par.* 2. *cap.* 20. *quæſt.* 7. *Rocch. de Curte. de iurepat. verbo, ipſe, vel is à quo. quæſt.* 16. *nu.* 28. *Zecchius de benefic. & penſ. cap.* 12. *nu.* 7. *Aug. Barboſa de off. & pot.* Epiſc. *par.* 3. *alleg.* 71. *nu.* 31. attamen nõ poteſt laicus per-
2 mutare iuſpatronatus cum eccleſia accipiendo aliam eccleſiã, niſi quando laicus habet in iurepatronatus communionem cum eccleſia. *Archidiac. in cap. vnico. col.* 2. *de iurepatr. lib.* 6. vide *Card. Mantic. de tac. & ambig. conuent. lib.* 25. *tit.* 9. *nu.* 42. & 44. tunc enim ratione dictę communionis fit permutatio etiam abſque Epiſcopi conſenſu.

3 Patroni autem laici diuerſarum eccleſiarum, ſeu diuerſorum beneficiorum poſſunt inter ſe permutare

 iuſpa-

iuſpatronatus. *Doct. in rubr. & in cap. cum ſeculum. de iurepatr. clem. plures. vbi gloſſ. in verbo, libere. de iurepat.* & tunc requiritur Epiſcopi conſenſus. *Rocch. de Curt. vbi ſup. d. quæſt. 16. nu. 28.* quando autem fit
4 permutatio iuriſpatr. cum eccleſia non requiritur Epiſcopi conſenſus. *d.cap.vnico. de iurepatr. lib.6.* Iuſpa-
5 tronatus autem de per ſe conſideratum non poteſt permutari cum alia re prophana, quia committeretur ſimonia. *Cardin. in d. cap. cum ſeculum. de iurepat. gloſſ. in d.clem.plures. in verbo. libere. de iurepat. Hoſtienſ. in ſumma. tit. de iurepatronat. §.qualiter transferatur. verſ. res permutata.* tangit etiam *Abb. in cap. querimoniam. nu.4. de iurepat.*

Nunc obiter videamus de infraſcriptis.

6 Stante ſtatuto Ciuitatis Piſarum, quòd vir nil poſſit relinquere ſuæ vxori, eiusq. conſanguineis vſque ad quartum gradum, exceptis libris quindecim annuis, aliàs relictum ſit inualidum, quid, ſi vir ſuæ vxori, vel eius cõſanguineis reliquerit iuſpat. erit ne validum relictum?

Et concluſio eſt tale relictum eſſe inualidum, quia vbi militat eadem ratio, ibi idem ius ſtatuitur. *l. illud. ff. ad l. aquiliam.* ſed ratio, quare ſtatutum id vetat, eſt, ne maritus ſpoliet ſuos, & alienis relinquat, & vt familiæ conſeruentur, & quæ ratio militat etiam in iurepat. quòd eſt ius honorificum, & vtile, vt dixi ſup. lib. 1. cap. 2. & quamuis non poſſit æſtimari, tamen vtilitatem offert, quia patronus poteſt filios habiles præſentare, & egenus debet de fructibus beneficij alimentari, vt d. cap. 2. dixi. ideo dicendum eſt ſtatutum voluiſſe etiam iuſpatr. compræhendere, vt non poſſit relinqui, ſicut bona.

7 Quid, ſi relictum ſit iuſpatr. religioſis mendicantibus Capuccinis, ſeu de Obſeruantia reformatis, qui non poſſunt ſtabilia, ſeu immobilia poſſidere, & ex dictis ſup. lib. 2. c. 5. nu. 114. & ſeq. cum tales religioſi habeant ſindicum Apoſtolicum nomine Papæ conſtitutum, qui eſt medium habile ad acquirendum Eccleſiæ Romanæ, quæ eſt capax, ideo ſi talibus religioſis relictum ſit iuſpat., legatum erit validum, & beneficium patronatum fiet liberum ad collationem Papæ, cui ex tali legato acquiretur. faciunt dicta per *Genuenſem Epiſcopum Iſernien. in ſuis practicabilib. eccleſ. quæſt. 328.* & ſindicus Apoſtolicus fratrum S. Franciſci de Obſeruantia commorantium in Conuentu S. Crucis propè Piſas eſt dominus Simon frater meus cariſsimus.

8 Et in materia ſucceſſionis quæritur, vtrum ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum ſtantibus maſculis ex eàdem agnatione vſque ad ſextum gradum, vt eſt Florentiæ, forenſes maſculi agnati alibi habitantes, vbi non viget tale ſtatutum, admittantur ad fœminarum excluſionem, tàm ad ſucceſſionem bonorum in territorio ſtatuentium exiſtentium, quàm iuſpatronatus exiſtentis in tali hæreditate.

Et in ſimili cauſa quæ in Rota Florentina vertebatur inter quaſdam fœminas de Attolinis habitantes in Caſtro Roſignani diœceſis Piſarum ſubditas ſtatuto Florentino, & quoſdam forenſes maſculos Attolinos habitantes in Caſtro nouo Caroſenianæ, fuit deciſum ſub die 24. Ianuarij 1625. prædictos forenſes excludere dictas fœminas, eosq. ad d. hæreditatem, & omnia iura ex d. ſtatuto ſuccedere. & moti fuere Domini de Rota ex infraſcriptis, qui hanc partem tenuerunt. *Calderin.* quem citat *Alex. conſ. 19. nu.6. lib.6. Lapus allegat. 101. Anchαran. cap. 1. col. 47. verſic. quæro iuxta prædicta de quæſtione tali. de conſtitut. Iaſ. conſ. 163. lib. 2. Pariſ. conſ. 84. nu. 42. & ſeq. lib. 1. Rubeus conſ. 71. in fin. Socc. iun. conſ. 25. nu. 8. & n. 12. lib. 2. & conſ. 62. nu. 7.*

*nu.*7.*lib.*3. qui dicit hanc eſſe veram & communem opinionem. *Curt.iun. conſ.*5.*Natta conſ.*148. *nu.*1. *& ſeq. conſ.*149. *& conſ.*51.*nu.*23. *Crauet. conſ.*201.*nu.*15. *& conſ.*271.*num.*2. *& conſ.*407.*nu.*2. *& conſ.*844. *n.*16. *& ſeq. Alba conſ.*50.*nu.*40.*& ſeq.& conſ.*370.*nu.*4.*Alciat.conſ.*10.*nu.*15. *lib.*2. qui hanc omnium communem opinionem eſſe dicit *Aldobrand. conſ.* 2.*nu.*21. *& ſeq. Curt.Sen.conſ.*5.*nu.* 42.*Gratus conſ.*21.*col.fin.lib.*1.*Riminal.ſen.conſ.*655.*nu.*64.*& conſ.*515. *num.*35.*Caſtren.conſ.*87.*lib.*2.*Ruin. conſ.*49.*nu.*9.*lib.*3. *Gozadin. conſ.*49. *nu.* 8. *& nu.* 11. *& in fine*. *Cæpbal. conſ.*309.*nu.*75.*& ſeq. Portius conſ.* 86.*nu.*4. *& conſ.*127.*nu.*13. *Rimin. iun.conſ.*357. *Beccius conſ.*62.*nu.*23. *Bero.conſ.*155.*num.*41.*lib.*2. *Burſat. conſ.*59.*nu.*36. *& conſ.*198.*nu.*43.*& ſeq. lib.*2. *Decian. conſ.*71.*num.*8. *& conſ.*78.*nu.*7.*lib.*2. *Surd.conſ.*91.*nu.* 9. *& conſ.*257. *nu.*15. *& conſ.*343. *nu.*8. *& ſeq. & nu.* 27. *& conſ.*553. *nu.*17. *Brunns de ſtat. exclu.fœmin. art.*8. *quæſt.*25. *Abbas conſ.*52.*nu.*2. *lib.*2. *Campeg.de dote.par.*5.*quæſt.*69. *col.fin. verſ.ſed parum*. vbi ita in praxi obſeruari dicit. *Tiraqu. de retract.lignag.§.*1.*gloſſ.*1.*per tot. Rauden.variar.c.*44.*num.*30.*Oddus conſ.* 54.*nu.*46. *Theſaur.deciſ.*107.*num.*5. *Amatus dec.* 81. *nu.*10. *Rota Bonon. diuerſ.dec.*79.*nu.*2. *& ſeq. et ibi per tot. Mangil. de imput. quæſt.*81.*nu.* 25. *et* 26. *et nu.*71. *et ſeq. Maſcar. de ſtat.concl.*6.*nu.*180. *et* 182. *Peregrin.conſ.*10.*nu.*5.*lib.*3. *Michael. de Graſſis commun. opin.lib.*1.*c.*3. *Franc. Turſan.commun.opin. quæſt.*46.*nu.*2. *Thobias Nonius conſ.*1.*n.*57.*Carpan. ad ſtat.Mediolan. in præfat.nu.*668. *et ſeq. Gaſpar.Theſaur. quæſt. forenſ. c.*4.*lib.*2.*Aſinius de execut.§.*1.*c.*74. *nu.*10.*Puteus deciſ.*29.*lib.*2. *Rota diuerſ.dec.*304.*nu.*3. *et nu.*8.*p.*1.*et dec.* 379.*n.*3. *par.*1. & aliàs fuit deciſum in Rota in vna *Balneoregien. bonorum* 8.*Iunij* 1587. *coram Card.Platto*. & in alia *Ianuen.fideicom.*4.*Maij* 1590. *coram Orano*. & ſæpius fuit in iſta Rota deciſum vt in motiuis datis.

Et prędicti Doct. hanc concluſionem pluribus pariter fundamentis exornant.

Nam cum ſtatutum prædictum loquatur per verba generalia vocãdo agnatos in ſexto gradu ad fœminarum excluſionem, huiuſmodi ſtatuti verba ex verborum proprietate, à qua non eſt recedendũ tàm agnatos forenſes,quàm ſubditos complectatur.

Et cum huiuſmodi ſtatutum agat de ſucceſſione bonorum defuncti, & ſic bona reſpiciat, idcirco d. ſtatutũ quoad bona tàm ſubditum, quàm forenſem compræhendit, & ſemper ſtatutum dicitur diſponere de bonis, vt dicunt Doct. *Ruin. conſ.*39.*nu.*15. *et* 16.*lib.*1. *et conſ.*99.*n.*7.*lib.*3. *Socc. iun.conſ.*25.*nu.*13.*lib.*3. *Rot. diuerſ. deciſ.*295.*nu.* 9. *et deciſ.*304. *par.*1. *Surd.conſ.*257.*nu.*15. *et* 291. *nu.*9. *et conſ.*343.*nu.*8. *& ſeq. & conſ.* 553. *nu.*17. *& ſeq.* Et cum ſtatutum conditum fuerit fauore agnationis, & Principi, & Ciuitati, & defuncto, de cuius ſucceſſione agitur fauorabile ſit,agnationem prædictam conſeruare,adeout ſub dicto ſtatuto etiam forenſis veniat.

Prout pariter Principis, & Ciuitatis intereſt, vt forenſes ad habitandum in ſuo feliciſſimo ſtatu alliciantur, Principis namq. intereſt ſuum ſtatum numero ſubditorum augeri, & ampliari. *l. cum ratio. verſ. cum ampliari imperiũ hominum adiectione. ff. de bon. damnatorum*.

Nam prout vbi teſtator diſponit pro ſua agnatione conſeruanda fauore ſibi agnatorum, eius diſpoſitio etiam forenſes agnatos continet,ita pariter eſt dicendum in d. diſpoſitione ſtatuti, cum à ſtatuto ad teſtamentum argumentum teneat *Socc. ſen.conſ.*19.*nu.*8.*lib.*3. *Crauet. conſil.* 844.*nu.*13.

Et ſicuti ſtatutum diſponens de rebus ſuo in territorio ſitis præiudi-

caret forenſi, ita pariter dicto ex ſtatuto iuuari debet forenſis. *Natta conſ.*148.*nu.*2.*Crauet.conſ.*201.*Surd. conſ.*91.*nu.*9. *& conſ.*343.*num.*27. qui quamplures alios allegat. ſic videmus, quòd iudex dat curatorē forenſi ratione bonorum in iudicis territorio ſitorum. *l.* 1. *vbi* Bald. *C. vbi tutores, vel curatores*. *Bart. in l. pupill. ff. de tutoribus & curat.* datis ab his. A*lex.conſ.*46.*nu.*17.*lib.*3.

Sic & forenſis ratione bonorum in territorio ſitorum reſpondere cōpellitur, vbi bona ſunt ſita, & ibi forenſis forum ſortitur, *l.fin. C. vbi in rem actio. & c. ſanè. & c. fin. de foro compet.*Crauet.*conſ.*210.*nu.*24.

Idem in alienatione rei minoris, iudex loci, licèt minor alienans non ſit ei ſubditus, decretum pro minore interponit *gloſſ. in c. hoc ius porrectum.*12.*quæſt.*2.*Roman. conſ.*450.

Prout autem, ſi adeſſet mulier forenſis proximior agnato Florentino, excluderetur à dicto agnato, ita pariter mulier ſubdita debet ab agnato forenſi excludi. C*rauet.conſ.*844. *verſ.quia.vbi Alex.* & alios citat.

Inſuper pro dictis actoribus deducebatur, quòd dum ſtatutum, & dicta reformatio loquitur per verba excluſiua vniuerſalia fœminarum, videlicèt, nulla mulier poſſit ab inteſtato ſuccedere extantibus agnatis perſonæ defunctæ in quarto, & & poſtea in ſexto gradu, quo caſu agnatus non ſubditus ſtatuentibus ad fœminarum ſubditarum excluſionem admittitur, ex quo ſtantibus dictis verbis mulier habetur pro mortua, & perinde ac ſi in rerum natura non eſſet, incapax ad ſuccedendum redditur, quò circa ius apertum videtur agnato etiam non ſubdito ſtatuentibus, ad ſuccedendum ad excluſionem fœminarum ſubditarum, anteſignanus huius opinionis fuit loquens in indiuiduo in ſtatuto Florentino L*apus allegat.*101.*nu.*15.*& nu.*24.A*lex.conſ.*111.*nu.*3.*& nu.* 14. *lib.*7.*& conſ.*44.*nu.*6.*lib.*5.*Roman. ſingul.*456.R*imin.ſen.conſ.*246.*nu.*2. *& ſeq. Ruin.conſ.*39.*nu.*16.*lib.*1.*Ripa reſponſ.*2.*num.*8.*Crauet.conſ.*844. *nu.*7.*&* 10.*verſ.ſecundo reſpondetur. Caphal.conſ.*309.*n.*16.*Surd.conſ.*343. *nu.*27. *et conſ.*553.*nu.*11.

Domini concorditer cenſuerunt omnem dubitationem ceſſare in huiuſmodi ſucceſſione, & ſic fauore dictorum actorum forenſium contra dictas filias D. Iulij ſententiauerunt & hoc ſtante ſtatuto ſub *rub.*17.*lib.*2. in cuius rubrica dicitur, quòd forenſes non ſuppoſiti non audiantur, niſi ſatiſdatione præſtita. Et in nigro dicti ſtatuti dicitur quælibet perſona, vniuerſitas, eccleſia, conuentus, capitulum, collegiū, ſeu forenſis quiſque, vel quod non fuerit ſuppoſitus iuriſdictioni communis Florentiæ, vel eius officialibus agere vel experiri volens &c. teneatur, & debeat ſatiſdare in cauſa conuentionis & reconuentionis de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo &c. quòd ſi fecerit vtatur, & vti poſſit beneficio ſtatutorum Communis Florentiæ, & ſecundū ipſa ei reddatur ius, quòd ſi facere neglexerit ei ius reddatur ſecundum ius commune tantum.

Quæ ſtatuti diſpoſitio cum expreſsè loquatur, quod forenſis vtatur & vti poſſit beneficio ſtatutorū Communis Florentiæ, & ſecundum ipſa ius reddatur, forenſis agnatus admittitur ad ſuccedendum ad excluſionē fœminarum ſubditarum, cum iſtud ſit beneficium ſtatuti, & ita ei ſecundum ſtatutum ius reddatur, ex quo dicti forenſes ſatisdationem prædictam præſtiterunt.

Et prout quando ſtatutum forenſi ſuum non denegat beneficium, forenſis ad ſuccedendum admittitur. *Alex.conſ.*115.*nu.*5. *et nu.*13. *lib.* 7. & deciſum fuit in iſta R*ota anno* 1602. *in cauſa DD. de Zanchinis*, à fortiori ſtante ſtatuto admittente forenſem præſtita ſatiſdatione prædicta ad beneficia ſtatuti, forēſis admittitur ad ſuccedendum ad excluſionem

ſionem fęminarum, vt dicit *Alex.d. conſ.* 111. & in dicto motiuo deciſum fuit.

At cum non præſtita ſatiſdatione per forenſem ipſi ius ſit reddendum ſecundum ius commune, quòd quidem ius commune cōpræhendit modum ſuccedendi in bonis, & hæreditate defuncti, idcircò dictum ſtatutū dum dixit forenſi præſtita ſatiſdatione ius reddatur ſecundum ſtatuta communis Florentiæ, compræhendit modum, & ordinem ſuccedendi ab inteſtato. *l. iam hoc iure. ff. de vulg.* & hoc argumentum vti ſolidiſſimum adducitur in d. motiuo in d. cauſa de Zanchinis.

Vt in ſimili de ſtatuto ſanciente, vt ius reddatur forenſi in patria forenſis, ſicut ius redderetur ſubdito dicti loci; tunc ſi in patria forenſis admitteretur ſubditus dicti loci ad ſuccedendum, ita pariter admittitur forenſis ad ſucceſſionem. R*imin. ſen. conſ.* 246. *in fin. & conſ.* 314. *nu.* 49. I*ac. conſ.* 19. *nu.* 3. *& ſeq. lib.* 3. A*ſinius d. ſ.* 1. *c.* 75. *nu.* 1.

Et in indiuiduo quòd ſtante dicto ſtatuto ſub rubr. 17. quòd forenſis agnatus præſtita ſatiſdatione admittatur ad excluſionem fœminarum ſubditarum. vide I*ac. conſ.* 292. *n.* 2. *in fin. & nu.* 3. *lib.* 2. *& conſ.* 19. *nu.* 3. *& ſeq. lib.* 3. C*rauet. conſ.* 844. *nu.* 17. *verſ.* 4. *Alciat. conſ.* 13. *nu.* 4. *&* 5. *lib.* 4. *Brunus de ſtatuto excluſ. fœminarum. art.* 8. *quæſt.* 25. *col.* 1. *in fin. Aſinius d. loco. c.* 75. *in fin.* qui ita in iſta Rota deciſum fuiſſe atteſtatur, prout etiam apparet ex dicto motiuo in cauſa de Zanchinis, & nullus Doctor, qui in contrarium ſentiat, inuentus fuit, qui huic opinioni, & concluſioni contradicat.

Nec obſtare viſum fuit, quòd prędictum ſtatutum intelligi debeat, & procedat quoad ordinatoria tantum non autem quoad deciſoria.

Quia, cum ſtatutum in rubrica dicat, quòd forenſes non ſuppoſiti nō audiantur, niſi præſtita ſatiſdatione, dictio niſi importat, quòd forenſes præſtita ſatiſdatione audiātur. *Corn. conſ.* 184. *col.* 1. *lib.* 1. *Surd. conſ.* 11. *n.* 1. *& ſeq.* verbum namq. audiatur, importat etiam deciſoria. *Bald. conſ.* 128. *nu.* 1. *lib.* 5. V*inc. de Franc. deciſ.* 193. *nu.* 15. *&* 16.

Pariter in dicto nigro ſtatuti habetur, quòd forenſi, qui præſtitit dictam ſatiſdationem ius reddatur ſecundum ſtatuta communis Florentiæ, verbum namque, ius reddatur, reſpicit quoque deciſoria. *Aſinius d. c.* 75. *nu.* 3. *&* 4. nam ſi forenſi ſatiſdatione non præſtita, ius reddendum eſt ſecundum ius commune, quòd reſpicit pariter deciſoria; pari iure præſtita dicta ſatiſdatione forēſi ius eſt reddendum quoad deciſoria ſecundum diſpoſitionem ſtatutorum communis Florentiæ. *Aſinius d. ſ.* 1. *c.* 74. *nu.* 4.

Præterea cum dictum ſtatutum de cauſa conuentionis, & reconuentionis loquatur, quæ conuentio, & reconuentio deciſoria etiam continet, vt ad ſenſum patet, & fuit deciſum vt in motiuo lib. 23. fol. 509. de anno 1600. idcirco obiectum prædictum non ſubſiſtit.

Idem colligitur ex verbis dicti ſtatuti de iudicatum ſoluendo, quoniam iudicatum ſoluere reſpicit pariter deciſoria, vt notorium eſt, & dicitur in dicto motiuo dicto fol. 509.

Et in terminis terminātibus, quòd forenſis præſtita fideiuſſione prædicta fruatur beneficio ſtatuti excluſiui fœminarum ſubditarum ſuperius allegati fuerunt. *Soc. Alciat. Brunus Aſin.* & alia motiua huius Rotæ.

Et in terminis, quòd forenſis agnatus beneficio dicti ſtatuti ſub rub. 17. effectus per ſatiſdationem præſtitā ad ſuccedendum habilis excludat fęminam ſubditam, cui interim nullum ius in hæreditate defuncti delatum fuit. dicit *Soc. conſ.* 19. *nu.* 4. *& ſeq. lib.* 3. A*lciat. conſ.* 13. *nu.* 4. *&* 5. *lib.* 4. A*ſin. d. c.* 75. *&* 76. & fuit de-

 ciſum

ciſum in d. motiuo allegato in cauſa de Zanchinis.

Pateτq. dictum ſtatutum ſub rub. 17. forenſi cōcedere beneficia quorumcumque ſtatutorum in materia ius reddendi, vt in cauſa tenutæ bonorum, & in præcepto de diſgumbrando conſuluit *Soc. iun. conſ.* 181. *nu.* 76. *lib.* 1. quòd forenſis, cui aliàs de iure commodum d. tenutæ, & præcepti de diſgumbrando non competit, quòd præſtita d. fideiuſſione commodo ſtatutorum Florentiæ prędicto potiatur.

Quo circa ſtatutum etiam fauore ſubditorum factum forenſem quoque, qui ſatiſdedit comprehendit, quia ex d. ſatiſdatione effectus fuit capax vti beneficijs ſtatutorum, & illicò poſt præſtitam d. fideiuſſionem per forenſem, ipſi eſt delata hæreditas, & ſic ſtatim effectus fuit ſubditus. *Feder. de ſen. conſ.* 182. *Geminian. conſ.* 58. *col.* 2. vt ex *Crauet. conſ.* 844. *num.* 8.

Præſtita namq. d. ſatiſdatione per forenſem, ipſe ſortitus fuit forum huius Ciuitatis, & forum ſortiri, ſtatutis ligaris commodoq. ſtatutorum potiri paria ſunt. *Boer. deciſ.* 13. Attamen *Mareſcott. variar. reſolut. lib.* 1. *c.* 9. *nu.* 1. tenet contrarium, nempe dictos forenſes non excludere dictas fęminas ex præſumpta mente ſtatuẽtium, qui Ciuibus ſuis, & illorum agnationibus proſpicere voluerunt, non exteris, vt qui onera non ſubeunt, nec beneficijs gaudeant ſtatutorum, & ita fuit ſæpius reſolutum in *Rota in* Terracinen. *hæreditatis.* 16 *Martij.* 1576. *coram* Blanchetto, & in Romana *ſupplementi legitimæ*. 21. *Octob.* 1580. *coram Epiſcopo* Lauretano. & in *Camerinen. hæreditatis.* 29. *Ianuarij.* 1588. *coram Card.* Pamphilio. & ideo cauſa dictorum de Attolinis fuit iterum delegata, & adhuc pendet indeciſa; & interim dictæ fęminæ ſunt in poſſeſſione, & ſi aliquod beneficium vacaret, ipſæ præſentarent, cum ad eas fructus pertineant, & præſentatio ſit fructus iuriſpatronatus.

9 Quæritur inſuper, ſi duo litigent ſuper iurepatr. eiuſq. pertinentia, ſeu ſuper iure præſentandi, vtrum pauperi ſint à diuite præſtanda litis alimenta, & expenſæ, & quoties, & in qua quantitate.

Et in hoc ad exemplum aliarum litium, in quibus etiam in prima inſtantia quando regulariter habent pro ſe boni iuris præſumptionem debent habere ſumptus litis, ad *l. ſi inſtituta. de inoff. teſtam.* *Afflict. deciſ.* 11. *nu.* 1. *Biſignet. dec.* 2. *de iudic.* *Couarr. pract. quæſt. c.* 6. *nu.* 6. *Guid. pap. deciſ.* 365. & fuit dictum in *Romana bonorum de Ceulis.* 29. *Martij.* 1586. *coram Orano*. & 3. *Decemb.* 1584. *coram fel. rec. Clemente viij.* & procedunt dicta, ſi aliunde non habeant alias ſecus. *Ripa* alios allegans in *l.* 2. *nu.* 4. *ff. de iudic.* *Fel. in rub. de appell. nu.* 1. *Couarr. vbi ſup.* & taxatio tunc eſt arbitraria iudicis. *Menoch. de arbit. iud. caſu* 169. *nu.* 12. & habetur in *d. Romana*, & pari ratione ſi pauper patronus habeat boni iuris præſumptionem pro ſe, exiſtimo à compatrono diuite ei ſubminiſtrandos eſſe ſumptus litis, vt iuſtitiæ ſit locus.

10 Quid ſi patronus capiatur ab hoſtibus, dum captiuus ibi morabitur, quomodo eccleſiæ vacanti prouidebitur. & quid ſi reuertatur, vel ibi moriatur.

Si patronus ſit captiuus, eo tempore vacanti eccleſiæ prouidebitur ab Ordinario tamquam de libero, quia eo tempore ſicut ſtat in pendẽti ius liberorum. *§. ſi ab hoſtibus. Inſtit. quib. mod. iuſpat. pot. ſol.* ita quodcumque aliud ius, prout eſt iuſpatr. nec filij poſſunt præſentare, quia iuſpatr. regulariter tranſit in hæredes, & filij tunc non ſunt hæredes, quia pater viuit, ſecus ſi ſit iuſpatr. familiare, quia alij de familia præſentarent. ſi autem patronus ab hoſtibus reuertatur recuperabit omnia iura,

iura quia fingitur ſemper in ciuitate fuiſſe,& ſi ibi moriatur fingitur mortuus quando fuit captus, & ex tunc filij ſunt eius hæredes, & ſic etiam in iurepatronatus ad *d.S. ſi ab hoſtib. & ibi gloſſ. verbo, pendet.*

11 Quid ſi eccleſia patronata vi belli in manibus infidelium remanſerit,& poſt plures annos iterum ad fideles peruenerit, iuſpatronatus erit ne, vel eccleſia erit libera? dicendum eſt iuſpatronatus durare, quia per non vſum regulariter non amittitur iuſpatronatus præſertim cum non ſteterit per patronum, nec eccleſiæ vnquam fuerit prouiſum, cum eſſet penes infideles. vt dixi *lib.* 15. *c.* 1. *poſt nu.*17. & fuit dictum in *Imolen. iuriſpat.* 27. *Martij* 1595. *coram* Cardin. *Pamphilio*.

12 Quid ſi, ſi aliquis ſit patronus præbendæ, & Canonicatus in eccleſia collegiata; ad quem canonicatum obtinendum ſufficit ætas 14. annorũ ſi d. Collegita fiat Cathedralis, an' patronus poſſit præſentare clericum 14. ann. ſecundum ſuam quaſi poſſeſſionem, an' verò debeat præſentare clericum ann. 22. iuxta decretum Concilij Trid. *ſeſſ.* 24. *de ref. c.* 10. dicendum eſt præſentandum eſſe clericum ætat. 22. annorum, cùm tales in cathedralib. ad Canonicatus præſentari debeant ex d. decreto Concilij, quia dum collegiata erigitur in cathedralem ad augendum cultum Diuinum, augetur etiam illius eccleſiæ dignitas, & plus honoris habet patronus habere iuſpatronatus ſuper canonicatu in Cathedrali, quam in Collegiata, nec aufertur patrono facultas præſentandi, ſed limitatur, vt præſentet clericum ann. 22. & ita fuit reſponſum, dum hoc ann. 1627. vacaret Canonicatus iuriſpatronatus Cathedralis eccleſiæ Sanct. Miniat. in Thuſcia, quæ olim erat collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus transfertur per donationem.*

2 *Iuriſpatronatus donatio valet cum epiſcopi conſenſu.*

3 *Iuriſpatronatus donatio valet etiam ſi poſt d. conſenſus preſtetur.*

4 *Præſentatus à donatario præfertur præſentato ab hærede donantis.*

5 *Vicarius epiſcopi ſine ſpeciali mandato, non poteſt confirmare donationem iuriſpatronatus.*

6 *Conſenſus epiſcopi ex lapſu* 30. *annorum præſumitur in donatione iuriſpatronatus.*

7 *Donatio iuriſpatronatus facta compatrono non eget confirmatione.*

8 *Donatio iuriſpatronatus à patre facta filio debet confirmari.*

9 *Donans iuſpatronatus aliquo accepto committit ſimoniam.*

10 *Donatio iuriſpatronatus facta cum hoc, quod præſentatio ſit facienda ad alterius voluntatem non valet.*

11 *Donatio iuriſpatronatus poteſt fieri additis conditionibus ſecundum iura.*

12 *Donatio iuriſpatronatus ſi facta ſit pluribus, ſi aliquis repudiat, aliјs accreſcit.*

13 *Ius accreſcendi non habet locum in contractibus.*

14 *Niſi in contractibus interueniat res indiuidua.*

15 *Donatio iuriſpatronatus quomodo fiat.*

16 *Iuſpatronatus continetur in donatione omnium bonorum, & actionum ſecundùm communẽ opin. & ponitur deciſio Rotæ.*

17 *Iuſpatronatus venit iurium appellatione.*

18 *Iuſpatronatus quando cum vniuerſitate transferatur.*

19 *Donatio liberalis caret omni ſuſpicione.*

20 *Iuſpatronatus quando in generali bonorum venditione veniat.*

21 *Donatio omnium bonorum, & iurium valet ſaltem quoad præſentia ratione iuramenti.*

22 *Donatio iuriſpatronatus confirmata an'* re-

reſcindatur in caſu l.ſi vnquam. C. de reu. donat.

23 Iuriſpatronatus cauſa cõmuneratur inter ſpirituales, & for. eccl.

24 Iuſpatronatus legibus laicorum non ſubijcitur.

25 L.ſi vnquam.C.de reuoc.don.fuit facta in fauorem filiorum.

26 Lex ciuilis ſacris canonibus non contraria, eſt fauorabilis, & ſeruanda.

27 Cauſa eccleſiæ aliquando decidi debet ſecundum ius ciuile.

28 Ius ciuile ſeruari debet in rebus temporalibus, & prophanis.

29 Patronus habens iuſpatronatus dumtaxat, non poteſt illud cedere creditoribus.

30 Iuſpatronatus eſt ineſtimabile.

31 Donatio iuriſpatronatus reſcinditur per ſuperuenientiam filiorum donantis.

32 Donatio per ſuperuenientiam filiorum reuocatur de iure ciuili, & canonico.

33 Etiam in foro conſcientiæ.

34 Iuſpatronatus eſt in bonis noſtris.

35 Iuſpatronatus venit cum ſucceſſione hæreditaria, & bonorum appellatione.

36 Res quelibet quoad affectionem eſt æſtimabilis.

37 Donatoris filiorum intereſt habere iuſpatronatus.

38 Donatio facta ſub conditione, ſi donans deceſſerit ſine liberis, an locum habeat, ſi donans fiat religioſus.

39 Et tunc per ingreſſum religionis d. conditio dicitur defeciſſe, non extitiſſe.

40 Hæres grauatus reſtituere hæreditatem, ſi ſine liberis deceſſerit, ſi fiat religioſus, ſuccedit monaſterium.

41 Donationis conditio, ſi deceſſerit ſine liberis ex communi opin. ſi donans fiat religioſus. dicitur conditio extitiſſe.

42 Donatio eſt conſtractus irreuocabilis.

43 Donatio etiam perfecta ob ingratitudinem reuocatur.

44 Donatori malefacere non licet, eiuſq. bona capere.

45 Patronus ſi eccleſiæ ſit ingratus perdit iuſpatronatus.

46 Pactum de non reuocanda donatione ob ingratitudinem, an valeat.

47 Ingratitudo ex miſericordia remitti poteſt.

48 Conuentio, qua quis inuitatur ad delinquendum non valet.

49 Ingratitudo alia cum dolo, alia ſine dolo committitur.

50 Pactum etiã iuratum de nõ reuocanda donatione ob ingratitudinem non valet.

51 Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis.

52 Iuramentum non attenditur quando cõtinet peccatum, ſeu eius occaſionem.

53 Iuramentum non confirmat pactum odio pactis aduerſæ improbatum.

54 Abſolutio à iuramento quid operetur.

55 Iuramentum actum non facit irreuocabilem, ſi erat reuocabilis.

56 Ingratitudo cum dolo commiſſa non remittitur.

57 Ingratitudo ex lata culpa commiſſa remitti poteſt.

58 Dolus præſumptus, etiã de futuro poteſt remitti.

59 Donatio ob ingratitudinem reuocatur, ſi conſtet legitimè de ingratitudine.

60 Donatio iuriſpatronatus facta abſenti an valeat per ſtipulationem notarij.

61 Abſenti an per ſtipulationem notarij acquiratur.

62 Donatio facta abſenti per ſtipulationem notarij valet.

63 Notarius tanquam ſeruus publicus poteſt acquirere pupillo.

64 Notarius poteſt donationem ſtipulari etiam naſcituris, & non conceptis.

65 Ratihabitio illius, cui per ſtipulationem acquiritur, ſufficit tacita.

66 Iuſpatronatus an per donationem tranſferatur durante tantum linea donantis.

67 Lex fundationis eſt ſeruanda in iurepatronatus.

68 Donans ius, quod habet tantum donare cenſetur.

69 Iuſpatronatus familiare extinguitur extincta familia, hæreditarium quan-

quando nullus eſt hæres.

70 *Donatio iuriſpatronatus præiudicialis beneficijs.*

71 *Quia quòd erat hæreditarium in donante fit hæreditarium in donatario.*

72 *Donans iuſpatronatus non poteſt præiudicare compatronis.*

73 *Emphyteuta donans emphyteuſim non poteſt præiudicare compræhenſis.*

74 *Donatio iuriſpatronatus quando poſſit ab epiſcopo confirmari, & ponuntur Rotæ deciſiones.*

CAPVT QVARTVM.

Iuſpatronatus quomodo ex Donatione transferatur.

1 IVſpatronatus tranſit etiam de vno in alium per donationem. *gloſſ. in c. piæ mentis.16.q.7. Doct.in rubr. & in cap.cum ſeculum.de iurepat. & eſt textus in cap. ex inſinuatione.vbi gloſſ. in verbo,liberaliter.& in cap.nullus. de iurepat.*& hanc eſſe communem opinionem teſtatur.*Lambertin.de iurepat.lib.1.part.2.quæſt.4.art.1.*trāſ-
2 fertur autem iuſpatronatus per donationem factam à patrono cum epiſcopi conſenſu.*Zecchius de benefic. & penſ.cap.12.num.*8.*Card. Mantica deciſ.*86.*num.* 5. alias abſque dicto conſenſu non valet.*Card.Seraphin.deciſ.*884. *num* 1. de quo conſenſu habetur *in cap.præterea. il 2. de iurepat.& per* Lambert. *vbi ſup.ar.2.* Annotat. *ad deciſ.* Ludouiſii, *qui fuit Gregorius* XV. *deciſ.* 420. *num.* 7. &
3 ſatis eſt, quòd d. conſenſus poſt interueniat. *Mantica ibidem.* etiam poſt mortem donantis. *Rota deciſ.* 337. *num.* 7. *part.* 2. *in recentioribus*
4 *apud* Farinacium. & tali tempore d. conſenſus præſtitus eſt adeò validus, quòd præſentatus à donatario præfertur præſentato ab hærede donantis. *Put.deciſ.*16.*nu.*2.*lib.*2.*Campanil. in diuerſario iur. canon. rubr.* 11.*cap.*13.*num.*372.*Auguſtin.Barboſ. de off. & pot. ep. parte* 3. *allegat.* 71. *num.* 32. & talis conſenſus debet eſſe epiſcopi, Vicarius autem non poteſt talem præſentare conſen-
5 ſum niſi ad hoc ab epiſcopo habeat ſpeciale mandatum, & fuit dictum in *Lucana iuriſpatronatus* 21. *Iunij.* 1602. *coram Card. Millino*, quòd procedit etiam in Vicario capitularia, fuit dictum in *Compoſtellana parochialis.* 15. *Martij.* 1602. *coram Card.Lancellotto.* adde tamen, quòd Vicarij conſenſus etiam ſine ſpeciali Epiſcopi mandato præſumitur coloratus. *Mohedan.deciſ.*10.*d. reſt. ſpol.* & præſtat titulū ad præſcribendum, vt fuit dictum in *Salernitana* S. Nicolai 9. Iunij 1589. *coram Card. Seraph.* & 27. *Nouemb.* 1589. *coram Card. Mantica. Garc. in tractatu, de beneſic. parte* 5. *capit.*9. *num.* 76. *Rota d.deciſ.*337. *nu.*1. *parte* 2. *in recentioribus apud* Farinac. & ex lapſu temporis tringinta annorum talis conſenſus præſumitur interueniſſe iuncta obſeruanta *Alexan. conſil.* 135. *num.* 17. *lib.* 4. *Crauett. de antiq. temp. par.*3. *§. vidimus. nu.*30. & fuit dictum in *Firmana iuriſpatronat.* 10. *Decemb.* 1584. *coram Orano*, & 16. *Nouemb.* 1592. *coram eod. & Iacen. portionis.* 16. *Decemb.* 1591. *coram Card. Pamphilio, & in Romana iuriſpat.* 10. *Martij.* 1595. *coram Card. Millino, & in Firmana altaris.* 11. *Maij.* 1601. *coram Penia, & in Aretina Cappell.* 1. *Iunij* 1584. *coram Bubalo, & in Lucana parochialis.* 26. *Iunij*, 1589. *coram Comitulo. Cardin. Mantica d. deciſ.* 86. *Rota d. deciſ.* 337. *nu.*5. *part.* 2. *in recentior. Stephan. Gratian. diſceptat. Forenſ. cap.* 303. latè;ſi autem epiſcopus inſtituat ad præſentationem donatarij, tunc valet donatio facta ſine epiſcopi conſenſu ex quo inſtituendo videtur conſentire. *Lambert. vbi ſup. l.* 1. *part.* 2. *qu.* 1. *art.*7. *in fine & art.*8. & fuit dictum in *Bononien.iuriſpatronatus.* 27. *Nouemb.*

*uemb.*1587.*coram Gipſio.* & eſt ratio, quia d. conſenſus poteſt quandocũque interuenire, & ſufficit tacitus. *Calderin. conſ.6.de iurep.* & ſi legentur, vel donentur plura iurapatr. & Epiſcopus in aliquibus inſtituat ad præſentationem donatarij, vel legatarij, non præſumitur d. conſenſus in omnibus, quia conſenſus, qui colligitur ex aliquo actu tacitè, non extenditur vltra illum actum. *Bart.in l.* 1.§.*ſi quis hoc . in fin.ff.de itin.actuq. priu.* & fuit dictum in *d.Lucana parochialis* 26. *Iunij.*1589. *coram* Comitulo. ſi tamen iuſpat. ſit tranſlatum auctoritate Papæ, tunc ſupplet Epiſcopi conſenſum, & oẽs alias ſolemnitates. *Abb.in c.*1.*de confirm.vt.vel inut. Oldrad. conſ.*131. *nu.* 2. & fuit dictum in *Lucana iuriſpatronatus* 25. *Iunij.* 1602. *coram Card. Millino.* In donatione autem facta compatrono non eſt neceſſarius dictus conſenſus. *Achill.deciſ.*19.*nu.*2. *de iurepat.* *Verall.deciſ.*284.*nu.*1.*par.*1.*Rota deciſ.*707. *num.*4. *par.*1. *in recentiorib. Aug.Barboſa in collectan.ad d.cap. ex inſinuatione.nu.*3.*de iurepat.* ſi autem
8 patronus donet filio iuſpatronatus, requiritur Epiſcopi conſenſus, quia filius in vita patris non eſt compatronus. *Stephan. Gratian. vbi ſupra cap.* 577. *num.* 38. & *cap.* 521. *num.* 4.

9 Si verò donans pro tali donatione iuriſpatronatus aliquid accipiat, cõmittit ſimoniam. *d.cap.ex inſinuatione.* ibi *liberaliter contuliſſet.* & ibidem *Abb. de iurepat.* dictaq. donatio non valet. vide *Riccium in praxi rer.*
10 *for.eccleſiaſt. deciſ.*154. Item ſi in inſtrumento donationis dicatur, quòd donatarius teneatur præſentare ad voluntatem alterius etiam Epiſcopi, talis conuentio non valet. *cap.nulla. cap.conſtitutus.* & *cap.vlt.de conceſſ. præb.* Io. *And.in cap.vnico.de iurepat. lib.*6. dicta enim conuentio vitiatur, & non vitiat. *ad cap.vtile.de reg.iur.*
11 *lib.* 6. poſſunt tamen apponi cũ Epiſcopi conſenſu conditiones ſecundum iura. *Abb. in c. cum dilectus.de conſuetud.*

12 Quòd ſi donatio iuriſpatronatus ſit facta pluribus, & alter eorum, vel alteri repudient, accreſcit talis repudiatio alijs conſocijs, & condonatarijs non repudiantibus, quia iuſpatronatus eſt quid indiuiduũ, & quã-
13 uis in contractibus inter viuos non habeat locum ius accreſcendi excepto vſufructu. *l.*1.§.*in proprietate.ff. de vſufructu accreſcendo.* tamen ſe-
14 cus eſt, ſi in contractu interueniat res, & proprietas indiuidua, quia tunc habet locum ius accreſcendi. *l. proprium ff.comm.præd.Bart.in l.re coniuncti.nu.*65.*ff.de leg.*3. *ita Bald. in cap. quanto. num.*2. & 3. *de iudic.* ita etiam *Rocchus de Curte de iure-*
15 *pat.verbo, ius. quæſt.6.* In donatione autem iuriſpatronatus ſeruatur *text.in cap. vnico. de iurepatr.lib.6.* vt dono tibi iuſpatronatus, quòd habeo in tali eccleſia, vel in tali beneficio, & in donatione eccleſiæ, concedo, & do talem eccleſiam. vt per *Speculat. in tit. de donat. in princ.*

16 Vtrum autem in donatione omnium bonorum quorumcumque mobilium, & immobilium præſentiũ, & futurorum, iurium, & actionum compræhendatur etiam iuſpatronatus, quod habet donans, & omiſſa diſputatione, Reſolutio eſt affirmatiua, quòd eo caſu comprehendatur iuſpatr. & ita eſt communis opinio, de qua *Dec. conſ.*127.*num.*3. vbi de communi teſtatur *Ferret. conſil.*176. *nu.*2. *Puteus deciſ.*341.*lib.*2.

Et fuit dictum in *Cremonen.Hoſpitalis.*5. *Martij.* 1586. *coram Card. Seraph. quæ eſt impreſſa* 725.

Controuerſum fuit ſuper donatione quadam facta ab Antonio Maria Paueſio Dominæ Lucretiæ vxori omnium & quorumcumque bonorum mobilium & immobilium, iurium, & actionum vniuerſarum, An' ſcilicet in ea comprænderetur iuſpatronatus, quòd idem Antonius Maria habebat ad quoddam Hoſpitale, & pro nega-

negatiua deducebatur *Innoc. in c. ex litteris. nu.* 1. *& ibi Card. quæſt.* 11. *de iurepat.* Dec. *in c. ſedes. nu.* 3. *de reſcrip. Couarr. var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 13. *nu.* 4. *Lambert. de iurepat. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 5. *art.* 14. *per tot.* Sed contrarium cenſuerunt Domini, ex quo opinio Innocentij non eſt recepta, vt animaduertit *Abb. in d. c. ex litteris. nu.* 12. & *Dec. in c. ſedes.* loquitur in iuribus ad certum locum reſtrictis, & eodẽ modo Doctores relati à Couarruuia vbi ſupra. Neque opinio Lambertini eſt vera, fundat enim ſe in reſtrictione, quæ inducitur ex particula illa, mea, quæ nihil facit, vt animaduertit *Rebuff. in l. bonorum. de verbor. ſignif.* & contrarium tenuit *Abb. vbi ſup. Dec. in conſ.* 127. *nu.* 2. *propè fin.* v. de communi *Put. deciſ.* 351. *lib.* 2. *Ferret. conſ.* 179. *nu.* 2. Non obſtat, quòd dictio, bonorum, ſit reſtricta ad mobilia & immobilia, quia vlterius proceſſum fuit ad iura, & actiones vniuerſas; & ideo ceſſat obiectum, quòd ſit, appellatione bonorum in contractibus non venire vniuerſitatem, vt per *Bald. in conſ.* 1. *nu.* 4. *lib.* 3. *Tiraq. de retract. lign. §.* 1. *gloſſ.* 7. *nu.* 5. venit enim iuſpatronatus appellatione iurium vniuerſorum. *Bald. in conſ.* 32. *nu.* 3. *lib.* 1. tranſit enim cum vniuerſitate *d. c. ex litteris. & cap. cum ſæculum. de iurepat. Bero. conſ.* 66. *nu.* 29. *& conſ.* 78. *nu.* 2. *lib.* 3. quæ deducuntur contra validitatem donationis, & præſentationis reſeruata fuerunt ſuo loco diſcutienda. *Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. allegat.* 71. *nu.* 20. *Bald. l. fin. nu.* 48. *verſ. dicit Innoc. C. de ed. diu. adr. toll.* & fuit etiam dictum in *Piſana Cappellaniæ* 10. *Decemb.* 1597. *coram Card. Millino. Riccius in praxi rer. for. eccleſ. impreſſa Colon. allobrog.* 1621. & ſecũdum hanc impreſſionem ſemper allego d. auctorem. *deciſ.* 164. *&* 179.

17 *nu.* 141. appellatione enim iurium venit iuſpatronatus, quod eſt ius. *Bald. conſ.* 32. *nu.* 3. *lib.* 1. & tranſit cũ vniuerſitate. *cap. ex litteris. & cap. cum ſæculum. de iurepat.* Neque obſtat *Innoc. in d. c. ex litteris. nu.* 2. & ibi *Card. quæſt.* 11. & *Lambert. de iurepat. lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 5. *art.* 14. *per totum.* qui dicunt contrarium, quia adhoc reſpondeo cum *Abb. in d. c. ex litteris. nu.* 12. quòd dicta doctrina Innocentij non eſt recepta. vt per *Riccium d. deciſ.* 164. *nu.* 82. & procedit quando donantur bona, vel iura ad certum locum reſtricta, prout etiam loquitur *Dec. in c. ſedes. nu.* 3. *de reſcript.*

18 Neque obſtat, quòd *Garc. vbi ſup. de benefic. par.* 5. *cap.* 9. *nu.* 12. teſtetur apud Rotam deciſum corã Litta pro opinione negatiua, videlicet trãſferri iuſpatronatus vniuerſaliter, & cum vniuerſitate, quando aut caſtrum, aut villa transfertur, cui ipſum iuſpatronatus adhæret, aliàs reſoluitur alienatio in ſuas ſingularitates, quia ad hoc

Reſpondetur ibi diſputari non de donatione omnium bonorum & iurium, ſed de eorumdem ceſſione, ſeu vẽditione, & ita loquitur Litta apud Garc. ibi enim reſpondet deciſioni Putei dicens eam non obſtare, quia loquitur in donatione, quæ valet de iurepat. ſiue ſit donatio vniuerſalis, ſiue particularis, & ratio diuerſita-

19 tis eſt, quia liberalis donatio multò magis eſt aliena ab omni ſuſpicione ſimoniæ, & eſt maiori fauore digna. vt ait *Franc. Suarez lib.* 4. *de ſimonia. cap.* 28. *nu.* 17. vnde *in d. deciſ. Put.* 341. habetur ibi. & fuit per maiorem partem concluſum, quòd ſi donatio eſſet vniuerſalis omnium bonorum ſuorum, quòd non erat dubium, quòd ſub tali vniuerſitate veniret iuſpatronatus; deinde ſi eſſemus in caſu venditionis, idem videretur dicendum, nam ea, quæ in contrarium afferuntur, valent in iurepatronatus reali, quòd competit ratione rei, cui adhæret, vt caſtro, vel villæ, non autem in iurepat. perſonali, quòd competit ratione fun-

20 dationis, vel ſucceſſionis, & quod gene-

generali omnium bonorum venditione transfertur, & ita diſtinguit *Suar. vbi ſup. nu.* 19. vbi cum Abb. de communi Canoniſtarum ſententia teſtatur, licet ab hac ſententia ex rigore iuris eſſe recedendum exiſti-
21 met. & quod donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, iurium & actionum valeat ſaltẽ quoad præſentia tùm ratione iuramenti tenet *Seraphinus de priuileg. iuram. priuileg.* 107. *nu.* 3. *Card. Mantica de tacit. & ambig. lib.* 13. *tit.* 27. tum ratione clauſulæ, omni meliori modo. *Aug. Barboſa clauſul.* 52. *nu.* 5. & ita in iudicando non eſt recedendum à d. communi opinione, ſecundum quam fuit reſolutum in donatione ſimili omnium bonorum, iuriũ, & actionum facta generali à Reuerendiſſimo D. Iulio Galletto Epiſcopo Aleſſaneñ in perſonam Ill. D. Nicolai Galletti ſui fratris, nam ex tali donatione fuit reſolutum iurapatronatus competentia d. Epiſcopo priuato nomine eſſe tranſlata in dictum D. Nicolaum, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi.

22 Inſuper nunc eſt videndum, vtrũ in donatione iuriſpatronatus facta, & firmata cum Epiſcopi cõſenſu habeat locum diſpoſitiò legis. *ſi vnquam. C. de reuoc. donat.* ideſt, an' dicta donatio reuocetur per ſuperuenientiam liberorum ipſius donantis. &

Negatiuam opin. tuetur *Dec. conſ.* 675. motus, quia de iurepatronatus
23 idem iudicatur, quod de cauſis ſpiritualibus. *cap. quanto. de iudic.* ideo non poteſt cauſa iuriſpat. diffiniri, niſi iudicio eccleſiaſtico. *d. c. quanto.*
24 neque legibus, & conſtitutionibus laicorum ſubijcitur, quia à pari procedunt forum laicorum ſortiri, & legibus eorum ſubijci. *Innoc. in rubr. de conſuetud. Archid. in cap. quo iure. diſt.* 8. *Bart. Bald. & alij in l.* 1. *C. de ſumma Trinitate, & fide Catholica. Alex. conſ.* 150. *lib.* 2. *& conſ.* 257. *col.* 4. *lib.* 2. *& conſ.* 44. *col.* 3. *lib.* 5. *& conſ.* 13. *col. pen. lib.* 7. Neque obſtat dicit *Dec. quod d. l. ſi vnquam.* videatur facta principaliter in fauorem filiorum, quo caſu ex communi concluſione leges, & iura ciuilia videntur eſſe approbata de iure canonico. *Abb. in c. eccleſia. col.* 4. *de conſtitut.*
26 qui dicit, quod quando lex ciuilis eſt generalis, & rationabilis, nec ſacris canonib. contradicit eſt fauorabilis, & eſt ſeruanda etiam quoad clericos.

27 Et quòd cauſa eccleſiæ decidi debet ſecundum ius ciuile, ſi canones deficiant. *Abb. in c.* 1. *not.* 3. *de oper. nou. nunciat.* & eccleſia legum ſecularium non reſpicit famulatum, quæ æquitatis, & iuſtitiæ veſtigia imitantur. *cap. ſuper ſpecula. de priuileg.*

Quia ad hæc reſpondetur habere locum in rebus temporalibus, & pro-
28 phanis, in quibus iura ciuilia habent poteſtatem ſtatuendi, ſecus videtur in iurepat. quod reputatur ſpirituale, neque poteſt æſtimari. *c. de iure. de iurep. notat Abb. in cap. querimonia. de iurepatr. vbi col.* 2. aſſerit, quòd
29 patronus, qui nihil habet in bonis præter iuſpatr. non poteſt illud ius cedere creditoribus, quia non recipit æſtimationem, & ſtatutum loquens de re æſtimabili non habet locum in re inæſtimabili. *Bart. in l.* 4. *§. prætor ait. in fine. ff. de damno inf. & cum d. l. ſi vnquam.* loquatur de
30 bonis, quæ poſſunt æſtimari, non debet habere locum in iurepat. quòd eſt inæſtimabile. accedit, quòd iuſpatronatus ſimpliciter non eſt in bonis noſtris ſecundum *Bald. in l. eam quam. in fine. C. de fideicomm. & in conſ.* 335. *col.* 1. *lib.* 1.

31 His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam, & ſic affirmatiuam puto veriorem. ſcilicet *d. l. ſi vnquam.* hàbere locum in donatione iuriſpatronatus.

32 Moueor, quia non ſolum de iure ciuili per natiuitatem liberorum reuocatur donatio. *ex d. l. ſi vnquam.* ſed etiam de iure canonico. *c. qui-*

*cũque.*17. *q.*4. vbi cauetur, id procedere etiam in foro conſcientiæ, in
33 quo donatarius tunc tenetur ad reſtitutionem rei ſibi donatæ. *Cardin. Hoſtienſ. in ſumma. tit. de donat. §. qualiter reuocetur: verſ. item propter ſuper venientiam*. & alij relati à *Doctiſſimo Tiraquello in d.l. ſi vnquam.*
34 *verſ. reuertatur. num.*293. nec eſt verum; quod iuſpatronatus non ſit in bonis noſtris, cum pro eo habeamus actionem, & exceptionem, ideoque in bonis eſſe dicitur. *l. rem in bonis. ff. de acq. rer. dom. & not. Bart. in l. rem alienam. col.* 2. *ff. de pign. act.*
35 & in eo ſucceditur cum hæreditaria ſucceſſione. *cap. cum ſeculum. de iurepatr.* & quod iuſpatronatus veniat bonorum appellatione voluit. *Abb. in d. cap. ex literis. col. vlt. verſic. quid autem. de iurepat.* Neq. *dict. l. ſi vnquam.* requirit, quòd res recipiat æſtimationem, ſed tantum reſpicit ad veriſimilem, & præſumptam donantis voluntatem, an' ſcilicet donaturus fuiſſet ſi de liberis cogitaſſet; quia quæcunque res quantum ad
36 affectionem, & voluntatem eſt æſtimabilis, & æſtimari poteſt. At in
37 caſu noſtro multum intereſt, & donatoris, & filiorum eius, ne ipſum iuſpatronatus amittant, quòd eſt ius honorificum, & vtile. vt latè per *Tiquell. in d. l. ſi vmquam. verſic. donatione largitus. nu.* 353. *ad numerum* 357.

38 Subſequitur pulchra dubitatio, an' donatio iuriſpatronatus facta ſub conditione, ſi donans deceſſerit ſine liberis, ſi donans monaſterium ingrediatur, & per profeſſionem fiat religioſus, an' donatio locum habeat.

Iſta quæſtio pendet ab ea, an' ſi quis omnia bona ſua donauit ſub cõditione, ſi deceſſerit ſine liberis, an' ſi donans ingrediatur monaſterium, donatio locũ habeat, quã latè examinat *Cardin. Mantica de tacit. & ambig. conuentionibus. lib.* 13. *tit.* 46. *per totum.*

39 Vbi concludit d. caſu conditionem non extitiſſe, ſed defeciſſe quia talis ingreſſus non dicitur deceſſiſſe ſine liberis cum monaſterium ſtet loco filiorum. *cap. in præſentia. de probat.* & quia ſumma eſt ratio, quę pro religione facit. *l. ſunt perſonæ. in fine. ff. de relig. & ſumpt. fun.* & in ſimili ſi d. conditio fuerit ſcripta in teſtamento, & adiecta hæredi gra-
40 uato, vt alicui reſtituat hæreditatẽ, ſi deceſſerit ſine liberis, per ingreſsũ religionis intelligitur defeciſſe, & monaſterium admittitur. *§. ſed & hoc præſenti. in Auth. de ſanctiſſ. epiſcop. & Auth. niſi rogati. C. ad trebell. & d. cap. in præſentia.*

41 Si tñ magis placeat contraria Doctorũ ſentẽtia, quæ eſt cõmunis ſ. eo caſu in donatione conditionem non defeciſse, extitiſſe, & monaſterium non admitti, debet tamen intelligi, vt donatio poſt mortem ipſius donatoris effectum ſortiatur, quia donec in monaſterio vixerit, monaſterium bonis vti, & frui debet, & iurepatr., argumento. *l. ſtatius. §. Cornelio Felici. ff. de iur. fiſci. Bald. conſ.* 407. *num.* 13. *verſ. donec ergo monachus viuit. lib.* 1, *Card. Mantica vbi ſup. d. tit.* 46. *in fine.*

Inſuper Quæritur, an' donatio iuriſpatronatus reuocetur ex ingratitudine donatarij, & regulariter donatio inter viuos eſt de ſui natura contractus irreuocabilis. *l. ariſto. ff.*
42 *de donat. Innoc. in cap. vlt. num.* 25. vbi de communi teſtatur. *de donat. Clarus recept. ſentent. §. donatio. q.* 1. *in fine.*

43 Attamen propter ingratitudinem donatio etiam perfecta reuocatur. *l. vlt. C. de reuoc. donat.* vbi Imperator refert quinque cauſas ingratitudinis. & *d. cap. vlt. de donat.* & ea eſt ra-
44 tio, ne liceat alicui bona aliena capere, & poſtea donatorem irridere, & ei malefacere. *Clarus d. §. donatio. quæſt.* 21. & quòd donatio ob ingratitudinem donatarij reuocetur latè refert *Auguſt. Barboſa in colle-*

Ban. ad d. cap. ult. de donat. num. 1.
& 2. Tiraquell. *in d. l. ſi vnquam*.
verbo, donatione largitus. num. 195.
Card. Tuſcus *practic. concluſ. tomo* 2.
lit. D. *concluſ.* 711. *Mozz. de contra-*
ctib. tract. de donat. tit. quomodo re-
uocetur donatio. num. 2. *Gutier. de*
iura ment. confirm. part. 1. *cap.* 10. Ric-
cius in collectan. deciſ. parte 1. *collect.*
197. *& Molina de iuſt. & iur. tra-*
ctat. 2. *diſput.* 281. *à princ.* Leſſius *de*
iuſt. & iur. lib. 2. *cap.* 18. *dub.* 14. *nu.*
104. *cum ſeqq.* Rebellius *de obligat.*
iuſtit. par. 2. *lib.* 18. *quæſt.* 9. *& Franc.*
Molina de ritu nuptiarum. lib. 3. *qu.*
20. *num.* 15. ait ſuperfluam eſſe clau-
ſulã adiectã in inſtrumento donatio-
nis, qua donator donationem non
reuocare promittit etiam prætextu
ingratitudinis, de quo infra videbi-
45 mus, & adeò hoc eſt verum, vt ſi pa-
tronus ſit ingratus eccleſiæ perdat
iuſpatronatus *Surd. de aliment. tit.* 7.
quæſt. 32. *num.* 9. *&* 10. *& quæſt.* 38.
num. 2. *Barboſa d. c. ult. n.* 7.

46 Quid ſi donator promiſerit ex pa-
cto donationem non reuocare ex
cauſa ingratitudinis, tale pactum eſt
ne validum? & quidem quoad ingra-
titudinem commiſſam ante d. pactũ
47 valet, quia ingratitudo ex miſericor
dia remitti poteſt. *c. tria. diſt.* 45. ita
Bart. in l. vlt. num. 3. & ibi *Bald. num.*
11. *C. de pact.* ſed quoad ingratitu-
dinem committendam illud pactum
non valet, quia donatarius ex tali
pacto inuitaretur ad delinquendum,
nulla enim conuentione fieri poteſt,
48 vt dolus malus nõ præſtetur. *l. ſi vnus*
§. illud. ff. de pact. l. conuenire. ff. de
pact. dotalib. & hanc opin. tenet Specul.
tit. de dona. verſ. quid ſi actum ſit. Bar-
tol. & Bald. in d. l. vlt. vbi ſup. & hanc
eſſe communem teſtatur & ſequitur.
Alex. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta*
num. 23. *ff. de verb. oblig. & Felin. in*
cap. ſi diligenti. num. 32. *de for. comp.*
Card. Mant. de tac. & ambig. comm.
vbi ſup. lib. 13. *tit.* 41. *num.* 6. *verum*
Bald. conſ. 18. *nu.* 2. *in fine. lib.* 1. *& in*
l. 1. *num.* 43. *ff. de rer. diuerſ. relatus à*
Card. Mantica ibi numero 7. *& ſeqq.*

49 Diſtinguit, quòd alia eſt ingrati-
tudo, quæ tranſit in delictum, & quę
dolo malo committitur, & hæc an-
tequam committatur remitti non
poteſt, quia donatarius inuitatur ad
delinquendum *d. §. illud.* alia eſt in-
gratitudo, quæ committitur abſque
dolo malo, & ſine crimine, & hæc
antequam committatur poteſt remit
ti, quia non præbet occaſionem de-
linquendi, ſed tamen R*ipa in dict. l.*
vlt. C. *de reuoc. donat. num.* 181. dicit,
quòd ſi quis poteſt facere, quòd in-
gratitudo non ſit ingratitudo, tunc
pactum ſeruandum eſt, aliàs non.

50 Sed quid ſi dictum pactum, quòd
donatio non poſſit reuocari etiam
per ingratitudinis cauſam, ſit iura-
mento donantis firmatum, erit ne
validum?

Et dicas etiam tali caſu pactum
non eſſe ſeruandum, quia præbet oc
caſionem delinquendi *d. §. illud.* &
ideò non eſt obligatorium ſuper eo
præſtitum iuramentum. *capit. non eſt*
51 *obligatorium. ff. de reg. iur. lib.* 6. &
quia iuramentum non debet eſſe vin-
culum iniquitatis. *cap. quanto de*
iureiur. cap. 1. *de iureiur. lib.* 6. nam
iuramentum reprobatur non ſolum
quando continet peccatum, ſed etiã
53 quando poteſt eſſe occaſio peccati.
Abb. in cap. cum contingat. num. 22.
de iureiur. nec iuramentum confir-
mat pactum, quòd odio partis aduer
53 ſæ eſt improbatum. *cap.* 1. *& cap. de-*
bitores. de iureiur. & referendo alios
hanc opin. ſequitur C*ard. Manti-*
tica. d. tit. 41. *num.* 11. 12. *&* 13. *vbi*
num. 15. *& ſeqq.* ait ſi obligatio oria-
54 tur tunc ex iuramento, abſolutione
obtenta à iuramento agenti nulla
obſtabit exceptio pacti. A*bb. in d. ca-*
pit. cum contingat. nu. 8. & ſi non ob-
tinuerit d. abſolutionem, poterit ta-
men donationem reuocare, licèt ef-
ficiatur periurus ex doct. *gloſſ. in cap.*
vlt. de procur. lib. 6.

55 Quia iuramentum non facit actũ
irreuocabilem, qui ſui natura poteſt
reuo-

reuocari. vt ſcribit *Corn. conſ.* 102. *num.* 11. *lib.* 1. *Socc. ſen. conſ.* 58. *nu.* 6. *lib.* 3. & Natta *conſ.* 607. *per totum.*

Verum *Seraphin. de priuileg. iuram. priuilegio.* 108. *num.* 10. diſtin-
56 guit, aut ingratitudo committitur per dolum, & tunc non poteſt remitti, & iuramentum præſtitum nil operatur, quia verus dolus futurus remitti non poteſt. aut ingratitudo
57 committitur per dolum præſumptũ, ſeu latam culpam, & tunc poteſt remitti, quia dolus præſumptus, vel lata culpa etiam de futuro poteſt re-
58 mitti. *l. ſi vt certo. §. interdum. ff. commod. Decius. conſil.* 178. & 192. *Gozad. conſ.* 18. *col.* 2. *num.* 5. & *conſil.* 94. *col.* 3.

59 Et quòd donatio per ingratitudinem reuocetur, procedit ſi de ingratitudine legitimè conſtet, nec ſatis erit eam probare per vnum teſtem cum iuramento ſuppletorio. text. eſt not. quem ponderat *Bald. in l. vltim. C. de ſec. nupt.* dum ibi text. requirit liquidas, & indubitatas probationes. *Seraphin. vbi ſup. num.* 12. & *priuileg.* 33. *nu.* 85. & 86. & *Guido* Pap. *q.* 180.

60 Vtrum autem donatio iuriſpatronatus facta abſenti per ſtipulationem notarij valeat, & perfecta ſit, id pendet, an abſenti per ſtipulationem no-
61 tarij acquiratur de quo *art. latè Clarus in d. §. donatio. quæſt.* 13. & *Card. Mãtic. de tac. et amb. conuent. lib.* 13. *tit.* 8. *per totum. vbi num.* 9. ſequitur *opin. legib. et rationib. probatam.* quòd
62 donatio facta abſenti per ſtipulationem notarij valeat ab initio, nec à donante poteſt reuocari. idque probatur per *l. non aliter. ff. de adopt. iuncto §. cum autem impubes. inſt. de adopt.* vbi notarius tamquam ſeruus publicus poteſt ſtipulari, atque acqui-
63 rere pupillo, & quòd dicitur de pupillo intelligitur etiam de abſente, item probatur ex *l.* 2. *iuncta l.* 4. *ff. rempub. ſal. for. et ex l.* 1. *§. planè, ff. de magiſt. conuen. et hanc opin. præſupponit gloſſ. in §. ſi quis alij Inſtitut. de inutilib. ſtipulat. Bart. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipulari. ff. de verb. oblig. et alibi. Imol. in l. qui* Romæ. §. *Flauius. num.* 10. *et* Alex. *num.* 9. *ff. de verb. oblig.* Corn. *conſ.* 50. *num.* 8. *et* 13. *libro* 1. *Ruin. conſ.* 119. *num.* 6. *et conſ.* 126. *num.* 10. *et conſ.* 172. *num.* 16. *lib.* 1. *Rol. à valle conſil.* 119. *num.* 24. *et ſeqq. lib.* 1. Couarruu. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 11. *Cephal. conſ.* 33. *num.* 5. *et ſeqq. Ozaſch. deciſ.* 33. *ad finem*. etenim poteſt notarius dona-
64 tionem ſtipulari etiam naſcituris, qui non ſunt concepti probatur ex *l. ſi quis operas. cum gloſſ. in verbo, poſthumos. ff. de oper. lib. et ex l. quod dicitur. la* 2. *ff. de verb. oblig. vbi Bart. numero* 12. *et* Iaſ. *num*. 43. ita affirmat *Oldrad. conſ* 95. *num.* 3. *et* 16. *Guid. Pap. deciſ.* 267. *et* Dec. *conſ.* 239. *n.* 5. *ad finem.* & dato, quòd in caſu, quo notarius ſtipulatur abſenti ſecundũ ſententiam. *Caſtrenſ. in conſ.* 195. *num.* 2. *lib.* 2. *et in l. huiuſmodi. in fine. princ. ff. de leg.* 1. quam refert *Card. Mantica d. tit.* 8. *in princ.* ſit neceſ-
65 ſaria ratihabitio illius, cui per ſtipulationem acquiritur, tamen non requiritur, quòd d. ratihabitio verbis ſit expreſſa, ſed ſufficit tacita, ſi ex facto conijci poſſit. *l. paulus reſpondit. ff. rem rat. hab.* Dec. *conſ.* 586. *nu.* 12. *et* 13. *Card. Mantica d. tit.* 8. *nu.* 16. *et* 17.

66 Pro complemento huius materiæ donationis Iuriſpatronatus propono nouum articulum, vtrum per donationem iuriſpatronatus transferatur in donatarium ipſum iuſpatronatus, & in eius hæredes in perpetuum, an verò per tantum tempus, per quantum perſeueraſſet in domo, familia, & hæreditate donantis. & in hoc articulo exiſtimo iuſpatronatus durare apud donatarium eiuſque hæredes quantum duraſſet in donante, eiuſque hæredibus, & non vltra.

67 Moueor, quia vt dixi ſupra pluries, ſi fundator in fundatione reſeruauit iuſpatronatus ſibi, & ſuis filijs dumtaxat, talis lex fundationis eſt

ad vnguem ſeruanda. ſi ergo fundator reſeruauerit ſibi iuſpat. ſuisq. hæredibus, ſi poſtea illud donet, non debet excedere legem fundationis, ſed donatio debet valere quouſque durent donantis hæredes.

68 Item donans non cenſetur donare, niſi ius, quod habet. *cap. paſtoralis.* & ibi *Aug. Barboſa in collectan. nu. 4. de donat.* ergo donans nō tranſfert in donatarium plus iuris, quàm ipſe habet.

69 Item ſi donetur iuſpat. familiare, non eſt perpetua donatio, quia tale iuſpat. familiare extinguitur extincta familia. item ſi eſt iuſpat. hæreditarium, & nullus ſit hæres, perit, & extinguitur iuſpat. & eccleſia remanet libera, vt dixi ſup. par. 1. hoc lib. cap. 2. in fine, quia iuſpat. tranſit in hæredem, quia hæredem, & mortuo patrono ſine hærede, euaneſcit iuſpat. quod non eſſet ſi perpetuaretur in donatario, eiusq. hæredibus, & experientia docet, quòd

71 multi antiquitus fundauerunt, & dotauerunt eccleſias, & beneficia ſeu cappellas, & iuſpatronat. acquiſierunt, & hodie non adſunt neque deſcendentes, neque hæredes, neque alij ex familia, ſeu domo dictorum fundatorum, & tamen multi tāquam donatarij prædictorum, ſeu eorum hæredum habent multa iurapatronatus, & ſic per tales donationes iurapatronatus fiunt perpetua,

71 quia quod prius erat hæreditarium in donante fit hæreditarium in dotario, & quòd plus eſt aliquando ipſius donatarij hæredes quando ad egeſtatem deducuntur, vel remanēt ſine ſpe filiorum donant eadem iurapatronatus alteri, & in eo denuo perpetuantur contra mentem ipſius legiſlatoris, contra legem ipſius fundationis, & contra ipſius eccleſiæ libertatem, quòd ſi per *Concil. Trid.* ſublata ſunt in *ſeſſ. 25. de reform. cap. 9.* iurapat. competentia ex priuilegio, quanto magis ceſſare deberent talia iurapat. quando nulli exiſtunt fundatorum hæredes, & deſcendentes? Cogita.

72 Vnum adde, quòd qui non fundauit, & acquiſiuit iuſpat. donando non poteſt alijs comprehenſis præiudicium afferre, vt dixi ſup. hoc lib.

73 cap. 2. nu. 22. ſicut dicitur de emphyteuta, qui donando emphyteuſim non poteſt facere præiudicium comprætenſis in inſtrumento emphyteuſis. *Imol. et Alex. in l. ſi domus. §. vlt. ff. de leg. 1.* niſi in ipſa inueſtitura fuerit data à domino facultas alienandi. vide *Card. Manticā vbi ſup. de tacit. & amb. conuent. lib. 22. tit. 28. nu. 63.*

Adde inſuper quòd donatio facta in remunerationem ſeruitiorum non valet, quia res ſpiritualis, vel ſpirituali annexa pro mercede promiſſa, vel debita ſine ſimonia concedi non poteſt. *c. ſunt nonnulli. vbi gloſſ. 1. q. 1. c. cum eſſent. vbi* Abb. *de ſimōn.* & fuit dictum in *Calaguritana præminentiarum. 24.* Aprilis. 1598. *coram Gipſio.* quòd procedit in donatione remuneratoria ſeruitiorum, pro quibus donans potuiſſet conueniri, ſecus ſi non potuiſſet pro ſeruitio à donatario conueniri, quia tunc eſt donatio à liberalitate proueniens. *Goffred. in ſumma de ſimonia. nu. 5.* & fuit dictum in *d.* C*alaguritana.*

74 Iuſpatr. ſine conſenſu Ordinarij donari non poteſt. C*ard. Mantica deciſ. 86. nu. 6.* R*ota d. deciſ. 337. nu. 5. p. 2. in recentiorib.* & ſi non adſit d. conſenſus, nullum ius abdicatur à donante. R*ota d. dec. 337. nu. 7.* qui cōſenſus ex lapſu 30. an. præſumitur iuncta obſeruantia. R*ota dec. 707. nu. 1. p. 1. in recentior.* & ſufficit conſenſus tacitus Ordinarij, qui colligitur ex præſentationibus per ipſum admiſſis, vt fuit dictum in A*quen. iuriſpat. coram Card. Lancellotto. impreſſa penes Marcheſanum de commiſſ. to. 1. fol. 454.* & ſupra latè de hoc dictum fuit. & nunc eſt notandum, quòd d. conſenſus nōn eſt neceſſarius in ipſo actu donandi, ſed ſufficit, quòd interue-

teruen iat poſt quandocumque. Rot. *deciſ.17.de iurepatr.in antiq.Cardin. Mant.d.dec.86.nu.7.* & fuit dictum in T*uden. parochialis.9.*April.1612. *coram* Vbaldo. & in P*ientina iuriſpatronatus. 13. Martij. 1609. coram D. Coccino Decano*. imò etiam poſt mortem donantis poteſt Epiſcopus ſuo conſenſu confirmare donationẽ. Rot.*dec.vlt. de iurepat. in antiq. et d. dec.337. nu.7. p.2. in recent.* vbi dicitur, quòd Epiſcopus poteſt confirmare donationem in præiudicium hæredis donatoris. vide *annotat.ad* L*udouiſ.dec.*420. *nu.*7. Sed aliàs fuit tentum donationem iuriſpat. non eſſe confirmandam poſt mortem donatarij.

Vt fuit dictum in P*iſana* Cappella*niæ.24.Nouemb.*1586.*coram* Bubalo. *vt infra*.

Domini de Tottis Ciues Piſani, vti patroni Cappellæ ad altare S.Nicolai de Baris ſitæ in Metropolitana eccleſia Piſana donarunt ius præſentandi ad d. Cappellaniam pro vna vice tantum in prima vacatione bo. mem. D.Epiſcopo Martio de Martijs & D. Angelo nepoti rectori d. Cappellaniæ, & obtinuerunt confirmationem Apoſtolicam d. conceſſionis in forma commiſſaria directam Archiepiſcopo Piſano, cum clauſula, verificato prius iurepatronatus, ſed ante illius executionem ambo donatarij deceſſerunt, quorum hæredes prætendentes ius præſentandi ad illos ſpectare, cum inſtetiſſent coram Archiepiſcopo, illos reiecit, vnde commiſſa cauſa appellationis Nuncio Apoſtolico Florentiæ commoranti, Nuncius reuocauit ſententiã Archiepiſcopi, & confirmauit donationem præfatam, poſtea cum cauſa appellationis fuiſſet mihi commiſſa, dubitaui, an' facultas præſentandi conceſſa D. Martio, & Angelo fuerit tranſlata ad eius hæredes, & Domini vnanimiter concluſerunt pro nenegatiua, ratio dominorum fuit, quia huiuſmodi conceſſio fuit nulla, & inualida abſque confirmatione Papæ, vel Ordinarij, vt poſt *Hoſt. in ſumma de iurepatr. nu.7. verſ.mihi videtur*. *Abb.in c.illud.nu.5.* & ibi Bero.*n.11. de iurep.* qui teſtatur de communi. *Dec.conſ.541.nu.1. et 2.* quo fit, vt cum hæc donatio non fuerit confirmata viuentibus donatarijs, nihil prætendere poſſunt, quia cum in vita donatariorum nihil fuerit queſitum, nihil quoque potuerunt tranſmittere in eorum hæredes.

Neque obſtat, quòd viuentibus donatarijs fuit obtentum mandatum de confirmando, quia mandatum de confirmando non eſt confirmatio. *c. ſi ſuper gratia. cum ibi not. de off. deleg.lib.6.* & ad ſummum hoc mandatum non præſtabat, niſi quoddam ius conditionale, quòd de iure ad hæredes tranſmitti non poterat. *l.1. cum ibi not. C. de his, qui ante apert. tab.*

Nec dici poteſt, quòd ſicut ius eligendi tranſmittitur ad hæredes. *l. ſi ſtipulatus fuerim. vbi* Bart. *ff.de verb.oblig.§.optionis*. I*nſtit.de legat. l.illud.de opt.leg.*ita etiam ius petendi confirmationem debet tranſire ad hæredes, tum quia hoc procedit, quando ius eligendi competit ad vtilitatem alterius, vt per Doct. in dd. locis, tum etiam quia cum ante confirmationem donationis nõ fuerit abdicatum ius à patronis, vt per *Abb.in c.cũ ſeculum.n.6.de iurep.* potuerunt donantes occurrente vacatione ante confirmationem præſentare. vt per *Puteum dec.15. lib.2.* & hoc tollit omnem difficultatem.

Et fuit in eàdem reſolutum. *die* 1. I*ulij.* 1587. *coram Comitulo*. ſub his verbis.

Arguebant ſcribentes pro Dominis de Martijs conceſſionem iuris præſentandi pro vna vice ad Cappellam, de qua agitur, factam per illos de Tottis bo. mem. Epiſcopo Martio, & Angelo eius nepoti rectori d. cappellaniæ, non egiſſe conſenſu Ordinarij, aut confirmatione Apoſtolica,

ca, tum quia laicus validè donat iuſpatr. clerico etiam ſine auctoritate Epiſcopi, cum videatur ex hoc fieri melior conditio eccleſiæ. *Archid. in c. piæ mentis. 16. q. 7. & in c. vnico. de iurepat. lib. 6. Io. de Anan. in c. illud. eod. tit. Rot. dec. 9. in nouis. eod. tit.* tum quia ceſſat in prædicta conceſſione votum captandæ mortis, propter quod inhibitum fuit dare poteſtatē præſentandi antequam beneficium vacet. *c. fin. de conc. præb.* cum longè abſit à veriſimili ſuſpicione, vt Epiſcopus nepotis, aut rector ſui ipſius mortem fuerit capturus, quo locus fieret præſentationi.

Verum hæ conſiderationes non mouerunt Dominos, nam quicquid ſenſerit Archid. aliter excepit *Archid. in d. cap. vnico. nu. 3. et 4.* quam referat *Abb. in diſput. Augerius ſub nu. 2.* communis eſt illa diſtinctio, vt laicus abſque conſenſu Epiſcopi poſſit transferre in clericum iuſpatron. quando transfert contemplatione eccleſiæ, ſecus ſi iure proprio, & bono ipſius clerici. *Hoſt. Bald. Abb.* qui teſtantur de communi, & alij in *d. c. illud. 10. Andr. in c. ſignificaſti. de iurep.* & ibi *Franch. et Anchar. Lambert. de iurep. lib. 1. p. 2. quæſt. 1. art. 2. et 13.* & iuxta hos terminos procedit *deciſ. Rot. alleg.* prout eam intellexerunt *Franc. Lambert.* & alij.

Nec ad rem pertinet, quòd inter prædictos donatarios ceſſauit ſuſpicio voti captandæ mortis; primò, quia conſenſus Epiſcopi non ideo requiritur, vt obuietur huiuſmodi voto, quandoquidem nec poteſt Epiſcopus validare donationem iuriſpræſentandi ad beneficium vacaturum, vt per *Rolan. conſ. 47. nu. 53. lib. 1.* Secundò, quia auctoritas Epiſcopi interuenire debet in tranſlatione iuriſpatr. vt videat, an expediat eccleſiæ mutare patronum, vt euitentur fraudes, ac fictæ venditiones, prout aduertunt communiter *Doct. in c. illud.* necnon ex alijs rationibus quas explicat *Lambert. vbi ſup. art. 10. nu. 5.* & liquet eas poſſe habere locum, vbi donatio fit clerico iure proprio. tertio, quia negari non poteſt, quin ſaltem non fuerit neceſſarius talis conſenſus reſpectu hæredum, quos poſſibile eſt eſſe laicos, & potentiores, vt contra eos militent ratio voti captandæ mortis, ſuſpicio fraudis, incapacitas perſonarum, detrimentum eccleſiæ, & aliæ conſiderationes, quæ concludunt neceſſitatem conſenſus Epiſcopi, vel confirmationis Apoſtolicæ. *Lambert. vbi ſup. art. 13. nu. 1.* ſi autem interpretamur huiuſmodi conceſſionē factā fuiſſe Epiſcopo Martio, & Angelo rectori ratione ſuarum eccleſiarum ad *Bart. in l. annua. §. attia. ff. de ann. leg.* prout inſinuant ſcribentes pro DD. de Martijs, & in dubio interpretandum cenſuit *Lambert. vbi ſup. art. 13. nu. 2.* ipſi hæredes non eſſent audiendi. *cap. non ſolent. 2. quæſt. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus transfertur per venditionem veræ Vniuerſitatis;*
2 *Et tunc tranſit acceſſoriè.*
3 *Decimæ non veniunt in venditione Vniuerſitatis.*
4 *Ius ſepulchri vendi poteſt cum Vniuerſitate.*
5 *Iuſpat. tranſit cum hæreditate vendita, & cum vniuerſitate bonorum.*
6 *Curator hæreditatis iacētis poteſt præſentare ad beneficium iuriſp. d. hæreditatis.*
7 *Iuſpatronatus eccleſiæ non venit vendito fundo, ſuper quo eſt eccleſia.*
8 *Iuſpatr. tranſit cum vniuerſitate ſine Epiſcopi conſenſu.*
9 *Iuſpat. de per ſe vendi non poteſt.*
10 *Iuſpat. ſi venditum ſit, venditor eo priuatur, & eccleſia remanet libera.*
11 *Iuriſpat. venditor excōmunicatur, & ſi ſit vniuerſitas, interdicitur.*
12 *Iuriſpat. ſi pars ſit vendita, pro ea eccleſia fit libera.*

Iuriſ-

13 *Iuriſpat. expreſſio in venditione vniuerſitatis facit actum nullum.*
14 *Si expreſſio fiat coniunctiuè, ſecus ſi declaratiuè.*
15 *Iurepat. ipſi eccleſiæ vendito, eccleſia ſit libera.*
16 *Præcium datum in emptionem iuriſp. eccleſiæ tribuitur.*
17 *Iuſpat. non poteſt à patrono cedi creditoribus.*
18 *Præſentatio ad beneficia æſtimari non poteſt.*
19 *Præſentatio vendi, & locari non poteſt.*
20 *Senior de familia ſi præſentare debeat, & ius ſuum vendat, non venditor, ſed alius ſenior excluſo venditore præſentabit.*
21 *Secus ſi ſenior patronus præſentare debeat.*
22 *Iuriſpat. expreſſio in venditione vniuerſitatis non inualidat venditionem quoad alia.*
23 *Euictio pro iurepat. non cadit.*
24 *Iuſpat. transfertur etiam per legatum.*
25 *Iuſpat. conſiſtens in re data in dotem, tranſit in maritum.*
26 *Iuſpat. an' tranſeat in conductorem ad longum tempus, ſeu præſentatio.*
27 *Sequeſter præſentat, ſequeſtrata re, in qua adſit eccleſia patronata.*
28 *Iuſpat. tranſit cum bonorum poſſeſſione.*

Iuſpatronatus quomodo transferatur per venditionem Vniuerſitatis.

CAPVT QVINTVM.

1 TRANSFERTVR etiam iuſpatronatus de vno in alium per venditionẽ veræ vniuerſitatis, in qua ſit iuſpatronatus. *cap. ex literis. de iurepat.* & ibi D. Ioannes *Baptiſta* Viuianus *Nobilis* Vrbinas *in ſuo rationali* Iuris *Pontificij. lib.3. pag.370.*
2 tunc enim acceſſoriè tranſit iuſpatronatus cum Vniuerſitate. *Abb. & Innoc. in d. cap. ex literis. Zecchius de benefic. & penſ. cap.12. num. 9.* & dixi ſatis ſup. hoc libro cap. 1. non
3 tamen veniunt decimæ in tali vniuerſitatis venditione. *Innoc. vbi ſup.*
4 & venditio iuris ſepulturæ facta cum vniuerſitate valet. *Abb. in d. cap. ex literis. nu.14.* & quando ex venditione hæreditatis, ſeu bonorum tranſeat iuſpatronatus videas *Lambertin. de iurepat. lib.1. par.2. quæſt.5. art.14.*
5 *&* 15. etenim tranſit iuſpatronatus cum hæreditate vendita, & cum vniuerſitate bonorum, quibus adhæret, ſed non tranſit, quando eſt neceſſaria ſpecifica traditio rerum particularium. *Garc. de benefic. par. 5. c.9. nu.13. & ſeqq.* & non tranſit, quando donantur, vel venduntur bona ad certum locum reſtricta, quia tũc diſpoſitio non dicitur vniuerſalis ob loci commemorationẽ. *Berous in d. c. ex literis. nu. 6.* & fuit dictum in *Cremonen. Hoſpitalis. 5. Martij. 1586. coram Card. Seraphino.* & cu-
6 rator hæreditatis iacentis poteſt pręſentare ad beneficium iuriſpatronatus dictæ hæreditatis. *Riccius deciſ. Cur.* Archiepiſc. *Neapolit. deciſ. 11. par.1. Auguſt. Barboſa de off. & pot. Epiſc. par.3. allegat.71. nu.7. & 8.*
7 Scias tamen, quod cum venditione fundi, ſeu prædij, non tamen venit iuſpatronatus Eccleſiæ, quæ eſt in fundo, ſeu prædio, ſed vendito palatio an' Capella Palatij videatur vẽdita, videas *Lambert. vbi ſup. art.18.* transfertur autem iuſpatronat. cum
8 vniuerſitate ſine aliquo epiſcopi cõconſenſu. *Card. Mantica deſiiſ. 140. num.2.*
9 Iuſpatronatus autem de per ſe vendi non poteſt, aliàs committitur ſimonia. *cap. de iure. de iurepat.* nec
10 etiam cum conſenſu epiſcopi. quòd ſi vendatur iuſpatronatus, & emptor illud detineat, debet eo ſpoliari, & venditor priuatus eſt, & eccleſia remanet libera. *cap. quia clerici.* vbi *Abb. & gloſ. de iurepat.* & ibidem *D.* Ioan. Baptiſta *Viuianus in d. ſuo ratio-*

rationali iuris Pontificij lib. 3. *pag.* 370. Hodie autem ex decreto Concilij Trident.*Seſſ.*25.*de reform.cap.*9.
11 ſi ſingulares perſonæ vẽdiderint iuſpatronatus, debent excommunicari, ſi verò ſint Vniuerſitates, vt Collegia, & Capitula, eccleſiaſtico ſubijci debent interdicto, & Iurepatronatus ipſo iure priuari, & ſi plures
12 ſint compatroni; & vnus tantum vendat partem ſuam, pro dicta parparte vendita beneficium ſit liberũ, & pro ea parte collatio libera eſt epiſcopi,ſeu præſentatio, ſi ſit ad alterius inſtitutionem. *Lambert. vbi ſup.lib.*3.*quæſt.*8.*artic.vlt.*
13 Accedit, quòd ſi in venditione Vniuerſitats exprimatur iuſpatronatus,ideſt,quod venditur etiam iuſpatronatus, tunc talis actus non valet, neque transfertur iuſpatronatus. *Lambertin. vbi ſup. d. lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.*5.*art.*20. *Rota deciſ.*399.*par.*2. *tom.*1.*in recentib.apud Farinac.*quod tamen ita eſt intelligendum, vt pro-
14 cedat, quando in venditione caſtri, ſeu vniuerſitatis ſit expreſſio iuriſpatronatus coniunctiuè, tunc enim per d.venditionem non transfertur, ſi verò exprimatur iuſpatronatronatus declaratiuè, & tunc tranſit, & transfertur. ita *Ioan.Andr.& Cald. in cap.vnica de iurepatr.lib.6.Couarruu.var.reſolut.lib.*2. *cap.* 18. *num.* 8.*Aug.Barboſ.in collectan. ad d. cap. de Iure num.* 3. *de Iurepatr.* ſi tamen
15 ipſa Eccleſia emat iuſpatron.ſit libera,neq.debet priuari. *Rocch.de curte de Iurepatr.verbo, ipſe,vel is, à quo*
16 *num.*55. Prætium autem datum pro emptione iuriſpatronatus, nec emptor,neq.venditor habere debet, ſed eccleſię,cui ob talem ſimoniam illata fuit iniuria, dari debet. ita communiter *Abb. Card. & alij in d. cap. de iure.* & ibi *gloſſ.vltim* etiamſi eccleſia ipſa emiſſet. *Lambert.d.quæſt.*
17 5.*art.*6. Quo ſtante Iuſpatron.non poteſt cedi creditoribus à patrono nihil aliud in bonis habente, cum iuſpatronatus nullam accipiat æſtimationem. *d. cap. de iure.* neque de perſe poteſt dari in ſolutum, cum vniuerſitate autem dari poteſt. *d. c.*
18 *de iure.* neque etiam poteſt æſtimari præſentatio, quæ eſt fructus ipſius iuriſpatronatus. *Abb. in cap. cum Bertoldus. nu.*39.*de re iudic.* Et ideò
19 neque ipſa præſentatio vendi poteſt neque locari. *Cardin. in d.ca.ex literis.num.*4. *de iurepatr.Lambertin.d. lib.*1.*par.* 2. *quæſt.* 8. *princ.* Quod ſi plures poſſideant Caſtrum iure hæ-
20 reditario, in quo Caſtro ſit Iuſpatr. alicuius eccleſiæ, & ex antiqua conſuetudine ſenior de parentela ex prędictis patronis ſoleat preſentare, ſi ſenior vendat partem, quam habet in d.caſtro, tunc emptor non præſentabit. ſed alius ſenior ex illis excluſo dicto ſeniore vẽditore, quòd
21 ſi non ſenior de parentela,ſed ſenior patronus præſentare debeat, tunc ſi talis emptor ſit ſenior patronus, ipſe præſentabit. ita *Lambert. d. quæſt.*5. *art.*26.
22 Aduertendum eſt tamen, quod quando venditio Vniuerſitatis eſt nulla, quia in ea fuit expreſſum iuſpatronat. coniunctiuè, valida tamen eſt quoad alia. *Abb. in cap. quærelam num.*7.*de ſimonia.Rocch. de Cur. vbi ſup. nn.* 52. & pro hac re faciunt dicta per *Felin. & Doct. in cap. cum ſuper. vbi Felin. num.*8. *de*
23 *off. deleg.* Neque aliquo caſu pro iurepatronatus cadit euictio, cum non poſſit vendi. *d. cap. de iure.*
24 Cum ergo iuſpatronatus tranſeat cum vniuerſitate, & per donationem, tranſit etiam per legatum, & legari poteſt, cum legatum ſit donatio, quòd legatum quomodo fieri debeat ſupradictum eſt, & ponit *Lambertin. d.lib.*1. *parte* 2. *quæſt.* 6. *principali.*
25 Adde, quòd iuſpatronatus conſiſtens in aliqua villa, vel caſtro dato in dotem tranſit in maritum *Card. Mantica d.deciſ.*140. *num.*2.*&* 13. *Garc. de benefic. vbi ſup.par.*5. *cap.*9.
26 *nu.*147. ita etiam tranſit in cõductorem

rem dicti caſtri, & villæ, ſi ſit conductor ad longum tempus. ſed *Auguſt. Barboſa in collectan. ad d. cap. ex literis 7. num. 4. de iurepat.* tenet eo caſu ad
27 locatorem pertinere ius præſentandi. & ſequeſtrato dicto caſtro, ſeu villa ſi vacet beneficium, ſequeſter præſentabit. ita *Barboſa in d. cap. ex literis. num.* 8.

28 Tranſit etiam iuſpatronatus cum bonorum poſſeſſione, quibus inſeparabiliter inhæreat. ita *Surdus in tractatu de alimentis. tit. 9. q. 22. n. 27. & 28.*

Non tamen in fideicommiſſarium vniuerſalem, ſeu generalem, tranſit iuſpatronatus, ſeu ius præſentandi. *Bart. in l. quia perinde. §. reſtituta.* per illum textum. *ff. ad trebell. Bald. in l. vlt. num. 48. verſ. ſi hæreditatem.* C. *de ed. diu. Adr. toll.* Imola *in l. ſi patroni. num. 4. vbi* Alex. de communi. *in fine. ff. ad trebell. Decius in l. præcibus. n. 21. & ſeqq. C. de impuberum.* Rocch. *vbi ſup. ver. ipſe, vel is. quæſt. 9. nu. 21.* vbi de commun. L*ambert. de iurepatr. lib. 1. par. 2. quæſt. 2. artic. 35. Couarr. var. reſolut. lib. 2. c. 18. num. 8.* & fuit dictum in A*retina* C*appellaniæ. 1. Iunij. 1584. coram Bubalo. & iuriſpatr. 18. Martij. 162. coram Cardin. Sacrato. & in Florentina Canonicatus. 10. Martij. 1603. coram Cardin.* Lancellotto. *& in Foroliuien.* I*uriſpat. 7.* I*unij. 1599. coram eod.* Cardin. Lancell. ſed tunc iuſpatronatus remanebit penes hæredem grauatum, qui aduenięte vacatione præſẽtabit. & frater profeſſus an poſſit pręſentare ad beneficium ſui iuriſpatronatus, vide *Card. Seraph. dec. 1328. n. 1.*

SVMMARIVM.

1 I*uſpatronatus in feudum concedi non poteſt.*

2 I*uſpatronatus cum feudo acceſſoriè trãſferri poteſt.*

3 I*uſpatronatus ex fundatione eccleſiæ in fundo feudali, non amittitur amiſſo feudo.*

4 *Iuſpatronatus, neq. præſentatio locari poteſt.*

5 I*uſpatronatus ſi pertineat ad parochianos eccleſiæ, locatores, & domini domorum præſentant.*

6 N*iſi conſuetudo ſit contraria, &*

7 *Secus in conductore ad longum tempus.*

8 *Piſis locatores præſentant ad beneficia, & pro eis conductores ad longum tempus,*

9 E*ccleſiæ parochiales S. Andreæ ss. Coſmæ, & Damiani, & aliæ Piſis ad parochianos pertinent.*

10 *Mulieres dominæ domorum intra parochiam exiſtentium ad præſentandum ad mittuntur.*

11 I*uſpatronatus ſi pertineat ad parochianos in villis, coloni, & habitatores præſentant.*

CAPVT SEXTVM.

Iuſpatronatus, an poſsit in feudum concedi.

1 IVſpatronatus de per ſe conſideratum nõ poteſt in feudum concedi. R*oman. cõſil.* 368. niſi ſolo à Papa L*ambertin. de iurepat. lib. 1. part. 2. quæſt. 7. art. 1.* etiamſi allegaretur conſuetudo temporis immemorabilis. vt per R*om.*
2 *ibidem*. acceſſoriè autem cum feudo continente Vniuerſitatem, & ſic cum ipſa Vniuerſitate tranſit iuſpatronatus, vt dixi in præcedenti capite. & probatur in *cap. cum ſeculum. de iurepat. vbi* Card. *Abb.* & alii. *& ibi*
3 *Auguſt. Barboſa in collectan. num. 2.* Quod ſi vaſſallus conſtruxit eccleſiam in fundo feudali, amiſſo feudo ex aliqua cauſa, non perdit tamen iuſpatronatus A*rchidiac. in c. in ſa-*
4 *cris. 16. q. 1.* eàdem ratione ſicut iuſpatronatus non poteſt concedi in feudum, non poteſt etiam locari, neque etiam præſentatio, vt dixi in capite præcedenti. & ait *Zecchius de be-*

5 *beneſ.& penſ.cap.*12.*nu.*11.Ideoque
ſi iuſpatronatus eccleſiæ Parochialis pertineat ad parochianos ipſius eccleſiæ, tunc adueniente vacatione non debent præſentare conductores domorum in parochia exiſtentium, ſed domini locatores, qui habent iuſpatronatus ex præſumpta fundatione,conſtructione, ſeu dotatione.
6 *Abb. in cap. quærelam. num.* 19. *de electione.* niſi conſuetudo ſit contraria, & de qua re pulchrè Ill. D. Vincentius Carocius Nobilis Tudertinus Iuriſconſultus Præclariſſimus,vt eius opera teſtantur, & recolendæ memoriæ,qui fuit amicus meus dum eſſem Tuderti Vicarius Generalis Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D.D. Marcelli Cardinalis Lantis Epiſcopi Tudertini, iſte vir in ſuo celebri tractatu de *locat. & conduct.parte* 5. *de iurepatronatus. num.*2. dicit illud eſſe verum, ſed contrarium eſſe in
7 conductore ad longum tempus. *Felin.in cap.cum Bertoldus.col.pen.de re iudic.*& hanc eſſe magis communem teſtatur *Roccbus de Curte, de iurepat. verbo ipſe,vel is,à quo.n.*58.*vbi n.*59. ait attendendam eſſe conſuetudinē. & tunc admittuntur hi, qui poſſident domum pro ſua,nec eſt inquirēdum, de eorum dominio. *gloſſ. vltima. in c. cum Bertoldus de re iudic.* quia præſentatio cum ſit fructus iuriſpatronatus competit poſſeſſori ad *not. in cap. conſultationibus de iurepatron.* & fuit reſolutum in *Pampilonen. parochialis.*11. *Aprilis*. 1603. *coram Cardin.Lancellotto.* Piſis autem ex
8 antiqua, & obſeruata communi cōſuetudine præſentant domini locatores, non conductores, ſi autem ſint conductores ad longum tempus,putà emphyteutæ,iſti etiam præſentant, excluſis quoad domos emphiteuticas dominis locatoribus.
9 Ita vidi pluries ſeruari in praxi in eccleſiis Parochialibus Sancti Andreæ foris portæ,Sanctorum Coſmę, & Damiani,S.Viti,&S.Ceciliæ, quæ eccleſię ſunt iuriſpat.pro parte parochianorum exiſtentium intra limites parochiæ; eueniente enim vacatione Domini parochiani domorum exiſtentium intra limites parochiæ ſtatuta hora; & præuio ſigno Campanæ, conueniunt in eccleſia vacante, & dignior ex eis præſente officiali, & Cancellario Ciuitatis proponit prius aliquem Sacerdotem in parochum vacantis eccleſiæ, & miſſo partito ad fabas albas, & nigras, ſi per fabas nigras duæ ex tribus partibus conſenſerint in nominatum, ſcilicet ex triginta, viginti fabas nigras habuerit, ille erit parochus pręſentandus coram ordinario, tunc enim dicti parochiani ſic coadunati conſtituunt aliquem procuratorem ad dictam præſentationem faciendam; & ſi primus nominatus non obtinuerit, poſt primum in ſeſſione, ſecundus nominat, & ſic ſucceſſiue vſquequoque actus perficia-
10 tur. quo caſu mulieres etiam admittūtur ſi ſint dominæ domorū intra limites Parochię exiſtentium. *Innoc.in c.cum ex iniuncto.in fi.de noui oper.nunciat.*ſed in praxi d.mulieres ſolent vices ſuas alteri mandare. eſt tamen aduertendum,quòd tunc non admittuntur emptores domorum non iuſtæ menſuræ; vt puta, ſi quis emerit ab vno habente duas domos,qui tantum pro vna voce habebat præſentationem. *Geminian. in c.*1. *§.laici.num.*3.*de reb.eccl. non al. lib.*6.*Dec.conſ.*149.*num.*4. & fuit reſolutum in *Pampilonen. beneficij de Huarta.*29.*Iunij. &* 20. *Nouembris.* 1595. & 8. *Martij* 1596. *coram Iuſto.&* 16.*Decembris* 1596. *coram Litta.*

11 Extra ciuitatem autem Piſanam in diœceſi,contraria eſt conſuetudo, nam quando iuſpatronatus pertinet ad parochianos, non domini prædiorum, & ciues eligunt, & præſentant rectorem, ſed habitatores exiſtentes ibidem, & coloni partiarii ipſorum ciuium, vt eſt in Plebania S. Alexandri de Vecchiano. in

pa-

parochiali eccleſia S.Michaelis de Caſciaula, & s.Bartolomei de Orzignano,& alijs, in his enim euueniente vacatione conueniunt dicti habitatores in eccleſia vacante præuio ſigno campane,& cum præſentia officialis,& Cancellarij actum peragunt vt ſupra. Quamuis hoc caſu iuſpatronatus dicatur pertinere ad communitates, & homines prædictorum locorum.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus etiam cum vniuerſitate obligari nequit.*

2 *Iuſpatronatus tranſit in eum, penes quē factum eſt ſequeſtrum.*

3 *Siue ſequeſtretur de per ſe, ſiue cum vniuerſitate.*

4 *Iuſpatr. non tranſit in depoſitarium.*

5 *Iuſpatronatus de per ſe non poteſt dari in dotem.*

6 *Dotis titulus eſt particularis, licet dos ſit ius videlicet.*

7 *Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate data in dotem.*

8 *Vxor vſufructuaria omnium bonorum etiam præſentat ad beneficia, & ponitur deciſio* Rotæ.

9 *Nec tunc requiritur conſenſus epiſcopi in translatione iuriſpatronatus in vſufructuarum.*

10 *Vſufructuarius eſt quaſi dominus, & procurator in rem ſuam.*

11 *Vſufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi naturali.*

12 *Vſufructuarius, & proprietarius ſunt quaſi ſocij.*

CAPVT SEPTIMVM.

Iuſpatronatus, an' poſsit cum vniuerſitate obligari, ſeu dari in dotem.

1 IVſpatronatus etiā cum Vniuerſitate non poteſt obligari, faciunt dicta per *Bart. in l. ſi is, qui. §. iura. num.* 2. *ff. de pignoribus*. & rationem ponit *Lambert. de iurepat. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 9. *art.* 2.

2 Quòd tamen tranſit ad illum, penes quem eſt factum ſequeſtrum, itaut ille ſequeſter poſſit præſentare. *Doctores in cap. examinata. vbi Innoc. num.* 1. *& Felin. num.* 10. *de iudic. idem Felin. in cap. cum Bertoldus. num.* 30. *de re iudic.* Pet. *de Auchar. in clem. vnica. col.* 1. *de ſequeſt. poſſeſſ.*
3 *& fruct.* idque procedit, ſiue iuſpatronatus ſequeſtretur de per ſe, ſiue ſequeſtretur aliqua vniuerſitas, in qua ſit iuſpatronatus,& hāc eſſe magis communem opinionem reſtatur.
4 *Lambertin. vbi ſup. artic.* 3. in depoſitarium autem non tranſit iuſpatronatus, niſi depoſitum factum ſit in vim ſequeſtri. *Lambertin. vbi ſup. art.* 4.

5 Inſuper Iuſpatronatus de per ſe conſideratum non poteſt dari in dotem, quia iuſpatronatus non tranſit titulo oneroſo, niſi cum vniuerſitate. *Doct. in cap. ex literis. & in capit. cum ſeculum. de iurepat.* titulus
6 autem dotis regulariter eſt particularis, quamuis dos ſit ius vniuerſale; ſi tamen detur vniuerſitas in do-
7 tem, cum ea tranſit iuſpatronatus. *Lambertin. vbi ſup. quæſt.* 10. *art.* 2. *num.* 10. *Zecchius de benefic. & penſ. cap.* 12. *num.* 14. *Garcia de beneficijs par.* 5. *cap.* 9. *num.* 21.

8 Et eàdem ratione, ſi vxor ſit relicta vſufructuaria omnium bonorū hæreditariorum, & in hæreditate ſit iuſpatronatus, ipſa debet præſentare. latè *Lambertin. vbi ſupra articulo* 3.

Et fuit dictum in *Alexanen.* Beneficij. 29. *Martij.* 1591. *coram Cardin. Mantica*, quæ eſt impreſſa 140. vt infra.

Ex memorialibus propoſitis loco cauſæ, cum ageretur per audientiam contradictarum, apud me quæſitum fuit an' præſentatus ab vxore, quæ à marito relicta eſt vſufructuaria omnium bonorum, debeat præferri pręſentato ab hærede.

Et

Et quidem contra informantem deciſum fuit, eum præferri, qui præſentatus eſt ab vxore.

Primum quia iuſpatronatus in alium tranſit cum vniuerſitate, etiã ſine conſenſu Epiſcopi, *c. ex literis. & c. cum ſeculum. de iurepat.* ergo tranſit etiam in vſufructuarium omnium bonorum; quia huiuſmodi legatum intelligitur vniuerſale. *l. quoties. §. vlt. ff. de vſuf. coniuncta l. cogi. in princ. cum l. præced. ff. ad Trebell. & l. vxori meæ. de vſuf. lega.*

Secundo, quia vſufructu legato, omnis fructus rei ad vſufructuarium pertinet. *l. vſufructũ legato. ff. de vſuf.* ergo, cum in bonis defuncti iuſpatronatus compræhendatur, ius præſentandi magis ad vſufructuarium, quàm ad hæredem, debet pertinere: quia eſt fructus iuriſpatronatus. *Innoc. Anton. de Butr. Abb. & alij. in c. conſultationibus. de iurepat. gloſ. vlt. & ibi* Doct. *in c. cum Bertoldus. de re iud.* Rot. *deciſ. 10. de iurepatronat. in nou.*

Neque iure dici poteſt, quòd illi dumtaxat fructus, qui ſunt pro alimentis deſtinati, ad vſufructuarium pertineant, in quo genere ius præſentandi non reperitur, vt ſcribit *Paul. à Monte Pico in l. Titia. §. Titia cum nuberet. quæſt. 39. num. 106. verſ. nec obſtat. de leg. 2.* quia reſpondetur primo vſufructu legato, omnes fructus ad vſufructuarium pertinere. *d. l. vſufructu legato. ff. de vſuf.* & nullam rẽ eſſe, quæ non cadat in vſumfructum, *l. vſufructu bonorum*, & ibi not. *Alex. ff. ad leg. falc. d. l. vxori meę. ibi, omnium pertinere. de vſuf. lega.*

Secundo reſpondetur vſumfructũ omnium bonorum non videri relictum pro alimentis dumtaxat. nam ſi pro alimentis tantũmodo relictus eſſet, deberet reſtringi ad vſum, & tamen inter vſum & vſumfructum magna eſt differentia, vt colligitur ex *l. 1. & tot. tit. ff. de uſuf. & l. plenũ. poſt princ. ex tot. tit. de uſu, & habitu.* Conſtat etiam alium eſſe titulum de vſufr. legat. alium de alimentis legatis, Neque legatum vſusfructus reſtringi debet ad alimenta, niſi fuerit expreſſum. *Ang. in conſ. 338. nu. 7.* & hoc certo certius eſt, vt ex prædictis iuribus apparet.

Et hanc opinionem, quòd ius præſentandi magis pertineat ad vxorem relictam vſufructuariam omnium bonorum, quàm ad hæredem, poſt longam diſputationem, tuetur *Lambert. in tract. de iurepatr. lib. 1. par. 2. q. 10. princ. art. 3.* vbi etiam *nu. 22. verſ. poſſet etiam dici. cum ſeqq.* refert Anto. Corſ. qui poſtea fuit Auditor Rotæ, & Chriſtophorum Albam Iuriſconſultos primarios, legentes in ſtudio Patauino, ita conſuluiſſe, & in Ciuitate Calabriæ ſic iudicatum fuiſſe.

Neque huic ſententiæ obſtat *Rotæ dec. 10. in fin. de iurepat. in nou.* vbi tenet, quòd ſi villa data fuerit in dotem, in qua ſit iuſpatronatus, & maritus, & vxor concurrant in præſentando, præſentatus ab vxore debeat præferri præſentato à viro, tametſi vir fructus dotis debeat percipere, *c. per ueſtras. de donat. int. uir. & uxo. & c. ſalubriter. de uſur. l. dotis fructus. in princ. ff. de iur. dot.* quia illa opinio non eſt deciſio Rotæ, ſed opinio collectoris, nam ſuperius dicitur per omnes Dom. fuiſſe concluſum, & determinatum, valere conſuetudinem temporis immemorabilis, quòd maritus ratione villæ ſibi datæ in dotem, in qua conſiſtit eccleſia parochialis, cuius iuſpatronatus ſpectat ad vxorem, poſſe ad eccleſiam vacantem, perſonam idoneã præſentare, & poſtea ſubijcitur, maritum ſecundum aliquos poſſe, quacumque etiam cõſuetudine circumſcripta, de iure communi præſentare.

Et huius ſententiæ aſſignãtur plures rationes, quibus explicitis, collector hæc verba ſubiunxit, ſi vero ambo maritus, & vxor concurrerent in præſentatione, crederem præferendum

rendum præſentatum ab vxore. Vnde ex illo verbo, crederem, euidenter apparet, non fuiſſe à Dominis ita deciſum, ſed dictum à collectore: & ita intelligit Abb. *in c.ult.nu.*8. *in fin. de conceſſ.præben.* Et quamuis ipſe ſequatur opinionem collectoris; illa tamen non videtur tuta: quia repugnant rationes Dominorum, & contrariam ſententiam ſequitur, per illum tex. & tuetur etiam *Rom. in l. ult.nu.*50.*ff.ſol.matr.*

Neque obſtat, quòd obijcitur præſentatum à pupillo præferri debere præſentato à tutore, ex not. per *Io. And.in c. ex eo. de elect. lib. 6. in nouella.* quia tutor non eſt dominus, nec vſufructuarius bonorum pupilli, nec ſibi ipſi poſſidet, ſed pupillo, *l.*1. §.*adipiſcimur, & ibi* Bart. *& alij. ff. de acq. poſſ.* & ideo hoc nihil commune habet cum marito, & vſufructuario, qui fructus percipiunt, & ſuos faciunt, vt notiſſimi iuris eſt, & ita animaduertit *Anton. de* Butr. *in c.ult.nu.*12.*de conceſſ.præb.*

Præterea ſi collectoris opinio admittatur, illa ſine veri præiudicio poteſt habere locum quoad maritū, qui fructus dotis percipit pro ſuſtinendis oneribus matrimonij. *d.c.ſalubriter.de uſur. & l. pro oneribus.* C. *de iur. dot. & l.ſi is qui,* §. *ibi dos. ff. eod. tit.* fructus autem præſentationis ad ſuſtinenda onera matrimonij non poteſt pertinere, & ideo ſecundum aliquos ius præſentandi ad maritum non tranſit, ſed apud vxorem debet permanere, vt dicit *Anton.de Butr.in d.c.ult.nu.*12.*Abb.nu.*8.*in fi. de conceſſ.præben. &* Iaſ. *in l.diuortio.* §. *ſi uir in fundo. num.*7.*ff.ſol.matr.* Diuerſum eſt in vſufructuario omnium bonorum, quia generaliter omnes fructus ad eum pertinent, nullaq. habetur conſideratio alicuius oneris, ſeu alimentorum, vt dictum eſt.

Neque etiam obſtat, quòd ſi creditori, datum ſit pignus vniuerſitatis bonorum, in qua exiſtat iuſpatronatus, is facultatem habeat fructus percipiendi, & tamen non poſſit præſentare. *c.cum Bertoldus.*& ibi not.*glo. ult. de re iud.* quia creditor percipit fructus nomine debitoris, eosq. ſoluto debito, tenetur reſtituere, vel in ſortem imputare, ſeu cum credito compenſare. *cap.* 1. *&* 2. *de uſur.l.*1. *et* 2.*C.de pigno.actio.* fructus autem, qui conſiſtit in præſentatione, nec debitori poteſt reſtitui, neque cum credito compenſari, vt dicit *glo.in d.c.cum Bertoldus.* At maritus fructus dotis perceptos conſtante matrimonio, non tenetur reſtituere, nec cum aliquo compenſare, vt declarat *Felin.in d.c.cum* Bertoldus.*nu.*44. Quod ſimiliter locum habet in vſufructuario omnium bonorum, quia iure proprio omnes fructus ſuòs facit, vt ſuperius dictum eſt.

Quin etiam communis eſt hæc opinio, quòd iuſpatronatus tranſeat in maritum, cum vniuerſitate data in dotē, vt atteſtatur R*occh. de Curt. in tract. de iurepat.* in illis verbis, *ipſe uel is, à quo.quæſt.*28.*nu.*62. *ad fin.* & ideo comm. etiā intelligitur opinio, quòd iuſpatronatus tranſeat in vſufructuarium omnium bonorum, vt profitetur L*ambert. in d.tract. de iurepat.lib.*1.*par.*2.*quæſt.*10. *princip. art.*3.*in fin.*

Atque ex his conſtat præ ſentatū ab vxore vſufructuaria omnium bonorum ei præferendum eſſe, qui ab hærede eſt præſentatus. ita etiam I*oan. de Caſtillo quotidian.controuerſ. iuris cap.*36.*uerſ.tertio infertur.lib.*5. *Molina de Hiſp.primog.lib.*1.*c.*24. *nu.*3.*Menoch.conſ.*66.*lib.*1. B*arboſa in l.diuortio.*§.*ſi uir.nu.*57.*ff.ſol.matrim.Cened.collect.*5.*ad decretal. n.*5. *Gironda de Gabellis.par.*2.§.2.*n.*24. *& nouiſſ.* I*oan. Gutierez de tutel. & cur.p.*3.*cap.*29.*nu.*6. *Riccius in deciſ. Cur.Archiep.Neapolit.par.*1.*dec.*23. *& in praxi rer. for. eccleſ. deciſ.*179. *nu.*142. *&* 143. *Aug.* Barboſa *de off. & pot.Epiſc.p.*3. *alleg.*71. *nu.*40. B*orellus in ſumma omnium deciſ.tit.*33.

X nu.

*nu.*239. *& Garc. vbi ſup.d.cap.*9.*nu.*
9 21. & tali caſu, quia tranſit in vſufructuarium omnium bonorum cum vniuerſitate non requiritur conſenſus Epiſcopi. *cap.ex literis.& c.cum ſeculum.de iurepat.* ita reſolutum fuit apud *Rotam in d. Alexanen. beneficij*. 29. *Martij*. 1590. *coram Cardinali Mantica*. eſt enim vſufru-
10 ctuarius quaſi dominus. *l.* 4. *ff. de vſufruct.* ſeu quaſi procurator in rem ſuã à domino conſtitutus. *l.*1.*in fine cum l.ſeq. ff.vſuf.quemad.cau.l.*1. *§.vlt.ff.de no.op.nunciat.*& ibi *glo.recepta in verbo, procuratorio*. etenim
11 vſufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi vniuerſali. *l. vlt. ff.de vſuf. leg. facit deciſ.* Guid. *Pap. deciſ.* 140. de quo poſt alios relatos pertractat Io.*de Caſtillo de vſufructu. cap.* 20. *&* 32. & ita vidi ſeruari in
12 Praxi, attamen cum proprietarius, & vſufructuarius ſint quaſi ſocij.*l.*4. *ff. de vſufructu.* ad lites tollendas non abs re eſſet, ſi ſimul præſentarent.

SVMMARIVM.

1 I*uſpat. transfertur per præſcriptionẽ.*
2 P*ræſcribens uniuerſitatem bonorum præſcribit etiam iuſpatronat. eis annexum.*
3 I*uriſpatr. uno fructu præſcripto, alij fructus non cenſentur præſcripti.*
4 I*uſpat. poteſt præſcribi concurrentibus titulo, bona ſide, & tempore* 40. *annorum.*
5 *Eccleſia libera numquam poteſt fieri patronata per præſcriptionem.*
6 *Eccleſia patronata præſcribi poteſt.*
7 I*uſpatr. præſcribitur per tempus immemorabile.*
8 T*empus immemorabile habet uim tituli.*
9 T*empus immemorabile probat legitimum titulum.*
10 I*uſpat. quando acquiratur* 40. *annis ex actu continuato.*
11 *Et tunc plures præſentationes requirũtur, niſi ſemel eccleſia vacauerit.*
12 *Præſcribens debet eſſe in bona fide cum ſcientia, & patientia domini.*
13 *Andreas Facchineus Foroliuienſis uir præclariſſimus.*
14 I*uſpat. inter compatronos poteſt præſcribi* 40. *annis.*
15 I*uſpat. ſecundum Concil.* Trid. *debet eſſe ex fundatione, ſeu dotatione, ſiue ex multiplicatis præſentationibus.*
16 I*uſpat. non poteſt præſcribi ex* Conc. Trid. *ſine titulo fundationis, uel dotationis.*
17 I*uſpat. competens ex priuilegio hodie eſt ſublatum.*
18 I*uſpat. transfertur per ſententiam.*
19 *Patroni poſſunt concordare de alternatim præſentando.*
20 *Patroni plurium eccleſiarum poſſunt inter ſe diuidere iurapat.*

Iuſpatronatus quomodo transferatur per Præſcriptionem.

CAPVT OCTAVVM.

1 TRANSFERTVR etiam iuſpatronatus de vno in aliũ per præſcriptionẽ, vt quando quis præſentando per tantum tempus, quo inducitur præſcriptio, contra verum patronum præſcribit. *Card.* T*uſcus practic.concluſ.iur.concl.*604.*lit.* I. Io. *Andr. in cap. quod alicui.de reg. iur. lib.* 6. *per textum in cap.*2.*de capell. monach.& in cap. auditis. de præſcript.Cardin. in clem.plures.nu.*5.*de iurepat.Rota dec.* 520.*par.*1. *in recentiorib. apud* Farin. *Couarru. in cap.poſſeſſor. par.*2.§.10.
2 *nu.*1. *&* 8. & præſcribens vniuerſitatem bonorum prẹſcribit etiam iuſpatronatus eis annexum, quod quomodo procedat declarat *Felin. in c. cauſam.n.*8.*de præſcription.& Rocch. de Curte de iurepat. verbo, ipſe, vel is à quo. queſt.*36.*nu.*81. *& ſeqq.* præ-
3 ſcripto tamen vno fructu iuriſpatronatus,

natus, putà præſentationis, vide li-
cet alterius honoris, vtilitatis, vel
oneris, non intelliguntur præſcripti
alij fructus, quibus præſcribens vſus
non fuit. ita debet intelligi *Archi-
diac. in cap. vnico de iurepatronat.*
lib.6. & de hoc *Lambertin. de iurepa-
tronat. lib. 1. part. 2. quæſtion.* 11. *ar-
tic.4.*

4 Vera igitur, & probabilior eſt opi-
nio, laicos temporis præſcriptione
poſſe acquirere iuſpatronatus, dum-
modo adſint titulus, bona fides,
& tempus quadraginta annorum,
vel tantum tempus, quod hominum
excedat memoriam *arg. tex. in cap.
1. de præſcript. lib. 6.* quamuis enim
inter Doctores hac de re ſit contro-
uerſia, & in eam diſtinctionem mul-
5 ti conſenſerint, vt ſi eccleſia ſit libe-
ra, & non patronata nunquam præ-
ſcriptio locum habeat, ſi verò ſit pa-
6 tronata, tunc præſcriptio locum ha-
beat, vt per *Couarruu. vbi ſup. §. 10.*
Attamen probabilior eſt ſententia
Archid. in cap. hortamur. diſt. 71. ſim-
7 pliciter negantis laicos præſcriptio-
ne temporis poſſe acquirere iuſpa-
tronatus, quam ſequutus eſt *Abb. in
cap. querelam, de electione*, & in ſua
diſputatione *incip. Augerius* & ex
*conſ. 106. lib. 2. & Felin. in ca. cauſam
3. num. 7. de præſcript.* niſi præſcriptio
ſit temporis hominum excedentis
memoriam, quia talis præſcriptio
8 habet vim tituli *arg. textus in d. cap.
1. de præſcript. lib. 6.* & in *cap. quibuſ-
dam de verb. ſignificat. Couarruu. vbi
ſup. num.* 2. *Rota par. 3. deciſ.* 243.
diuerſ. Maſcard. de probat. concluſ.
758. *num.* 3. & tempus immemora-
bile probat legitimum titulum in
fundatione, & dotatione. *Abb. in
d. cap. querelam. & Garc. de benefic.
par. 5. cap. 9. nu.* 82. vbi alios allegat.
quamuis adſint aſſerentes contra-
rium, videlicet quadragenaria præ-
10 ſcriptione acquiri iuſpatronatus, ſi-
cut acquiruntur cætera iura eccle-
ſiaſtica, ex actu continuato *gloſ. in
cap. cum eccleſia, in verb. breuitatem*
*temporis, de cauſa poſſeſſ. & proprie-
tat. Federic. de Senis conſ.* 234. *Rol. à
valle conſ. 47. num. 41. lib. 1. per text.
in cap. generali de elect. lib. 6. & in
cap. cura de iurepatronat.* ibi *niſi le-
gitima*, & in tali præſcriptione requi-
11 runtur plures præſentationes ad hoc
vt prædicta præſcriptio probari poſ-
ſit. *Abb. in d. cap. querelam, num. 9.
& in d. cap. cum eccleſia*, & præſcri-
bens debet eſſe in bona fide cum
ſcientia, & patientia domini, con-
tra quem præſcribitur, *Auguſt. Bar-
boſ. de offic. & pot. epiſcopi par. 3.
allegat. 71. num.* 44. & quod in curſu
quadraginta annorum ſufficiat vna
tantum præſentatio, quando ſemel
in dicto tempore vacauit eccleſia
probat *Dec. in conſ. 134. num. 3. &* 4.
*& Zecchius de benefic. & penſ. ca. 12.
num.* 4. & alijs, quę ex aduerſo addu-
cuntur doctiſſimè reſpondit Præcla-
riſſimus, & facundiſſimus recolendæ
memoriæ Præceptor meus D. An-
dreas Facchineus Foroliuienſ. Iuris
Ciuilis ordinarius profeſſor in flo-
rentiſſimo Piſano gymnaſio, contro-
uerſiarum Iuris *lib. 8. cap. 24.*

14 Id autem ſine dubio procedit,
quòd inter compatronos laicos po-
teſt vnus aduerſus alium præſcribe-
re quadraginta annis, concurrenti-
bus alijs ſupradictis. *Couarruu. vbi
ſup. d. cap. 10. num. 8. Rota deciſ. 251.
num. 3. part. 1. in recentior. apud Fa-
rinac. Auguſt. Barboſ. in collectan. ſu-
per cap. cura. num.* 5. *de Iurepatrona-
tus, & Lancellott. de attent. in præſ.
cap. 4. num. 651. Rota deciſ. 407. num.
1. lib. 1. diuerſ. Maſſob. in praxi hab.
con. ad uac. pe. eccleſ. prælud. 7. dubio.
19. num. 2.*

Hodie autem ſeruari debet decre-
tum Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. de
15 reform. cap.* 9. vbi decernitur, quòd
iuſpatronatus debet oſtendi ex fun-
datione, ſeu dotatione, ſiue ex mul-
tiplicatis præſentationibus per anti-
quiſſimum temporis curſum, qui ho-
minum memoriam excedat, aliaſue
ſecundum iuris diſpoſitionem; & ſic

ex-

excluditur præſcriptio. *Aug. Barboſa de off. & pot. epiſc. par. 3. alleg. 71. num. 44. & allegat. 72. Maſſobr. vbi ſup. prælud. 7. dub. 21. num. 47,* vbi ait quòd in d. *cap. 9. Concil. Trid.* ſublata eſt præſcriptio ea, quæ eſt abſque
16 titulo fundationis, vel dotationis, ſecus vero, ſi reperiatur præſcriptio contra tertium, qui ius haberet à fundatione, ſeu dotatione. *Card. Seraphin. deciſ. 719. & per d. Concil.*
17 *Trid.* ibidem ſublata ſunt omnia Iurapatronatus competentia ex priuilegio: *Maſſobr. vbi ſupr. d. prælud. 7. dub. 3.* vt ſupra dixi.

18 Transfertur etiam Iuſpatronatus per ſententiam, quæ tranſitum fecerit in rem iudicatam, ſiue fuerit litigatum ſuper Iurepatronatus, ſiue ſuper vniuerſitate, in qua ſit Iuſpa-
19 tronatus, & ſimiliter transfertur iuramento, argumento ſumpto à iurepatronatus liberti. *Bart. in l. eum qui §. ſi libertus, ff. de iureiur.* & de his *Lambertin. vbi ſup. artic. 10. & Paul. de Citadin. de iurepatronat. part. 9. quæſt. 16. num. 24.*

20 Et hic eſt notandum, quòd patroni poſſunt liberè inter ſe concordare de præſentando alternatim, etiamſi in dicta concordia non accedat epiſcopi conſenſus *Clem. plures vbi gloſſ. in verb. liberè, de iurepatr.* qui conſenſus tunc non eſt neceſſarius, & ita fuit dictum in Nolana Cappellaniæ 15. *Nouembr.* 1593. *corā Card. Arigono, in Meliten. parochialis, 31. Maij.* 1596. *coram* Cardinal. *Seraph.* & in *Lucana parochialis, 25. 25. Iunij* 1601. *coram* Cardin. *Pamphil.* & ſicut Iuſpatronatus poteſt permutari cum alio Iurepatron, vt ſupra dictum eſt *hoc lib. cap. 3.* ita patroni plurium eccleſiarum poſſunt inter ſe dicta iurapatronatus diuidere, ſcilicet, vt vnus ſit patronus in vna eccleſia, alius ſit patronus in alia eccleſia. *gloſſ. in d. verbo, liberè. &* ibi *Abb. num. 6. & Cardin. &* Bonif. *de Vitalinis.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus relictum familiæ quando deſinat.*
2 Pa*ctum factum ſuper ſucceſſione iuriſpatronatus, quod tranſeat ad maſculos, eis non exiſtentibus expirat.*
3 Iu*ſpatronatus relictum familiæ cum taxatiua, non tranſit ad extraneos.*
4 Iu*ſpatronatus familiare non tranſit ad extraneos, quando adſunt de familia.*
5 Iu*ſpatronatus relictum propinquioribus in gradu, quibus debeatur.*
6 Iu*ſpatronatus relictum illis de parentela, donari non poteſt extraneo.*
7 *Patronus, qui non eſt fundator in iurepatronat. familiæ non poteſt præiudicare ſucceſſoribus.*
8 *Nec etiam faciendo concordiam.*
9 Iu*ſpatronatus familiæ relictum competit omnibus de familia.*
10 *Si vocati ſint ſimpliciter illi de familia, ſecus ſi illi de familia ipſius teſtatoris.*
11 E*t tunc ſi plures ſunt familiæ eiuſdem nominis, de familia teſtatoris intelligitur.*
12 Iu*ſpatronatus relictum parentibus debetur omnibus de familia.*
12 Iu*ſpatronatus relictum proſapiæ, ſeu progeniti debetur illis de familia.*
14 Iu*ſpatronatus relictum familiæ debetur gradatim, & ordine ſucceſſiuo.*
15 *Niſi aliqui ex familia ſint eligendi, vt tres ſeniores.*
16 Iu*ſpatronatus relictum familiæ quomodo ad eos de familia tranſeat.*
17 *Deſcendentia ex familia quomodo probetur.*
18 *Iuſpatronatus ſi competat familiæ vti vniuerſis, præſentatio fit per capita, & quando, num. 20. & 21.*
19 *Parentum appellatione quando veniat familia.*
22 *Iuſpatronatus quando ſpectat ad plures vt vniuerſos ſimul conſentire debent.*
23 Iu*ſpat. ſi ſpectet ad plures, vt ſingulos, præſentatio poteſt fieri ſeparatè.*

24 Iuſ-

24 *Iuſpatronatus ſi ſpectet ad familiam, habenda eſt ratio puerorum, & mulierum innuptarum in votorum computatione.*

25 *Et ſi conſuetudo ſit in contrarium, eſt plenè probanda.*

26 *Iuſpatronatus hæreditarium tranſit ad quoſcumque hæredes.*

27 *Et tranſit cum vniuerſitate bonorum.*

28 *Iuſpatronatus hæreditarium poteſt fieri familiare ex obſeruantia.*

29 *Obſeruantia ſubſecuta legem declarat.*

30 *Obſeruantia dicitur regina omnium interpretationum.*

31 *Conſuetudo ſuſtinet actum præſentationis etiam contra fundationem.*

32 *Iuſpatronatus hæreditarium, vt fiat familiare, eſt vtile eccleſiæ.*

33 *Beneficium iuriſpatronatus familiaris facilius effici poteſt liberum.*

34 *Iuſpatronatus hæreditarium fit familiare ſine epiſcopi conſenſu.*

35 *Familiæ appellatione veniunt hi, qui propriè ſunt de illa, & qui deferunt eadem inſignia.*

36 *Iuſpatronatus familiare competit omnibus de familia quamuis ſint de diuerſis columnellis.*

37 *Sed proximior fundatori tantum præſentabit.*

38 *Valet argumentum de feudo ad iuſpatr. quoad modum ſuccedendi.*

39 *Iuſpatronatus fit familiare per duas cõtinuatas præſentationes.*

40 *Conſuetudo, ſeu ſolitum ex bino actu inducitur.*

41 *Res ſolita in emphiteuſim concedi dicitur, quando bis fuit data in emphiteuſim cum debitis ſolemnitatibus.*

42 *Obſeruantia ſubſecuta immutari non debet.*

43 *Vltimus ſtatus debet attendi.*

44 *Iuſpatronatus quoad eius exiſtentiam quomodo probari debeat.*

45 *Iuſpatronatus fit familiare ex obſeruãtia etiam contra formam fundationis.*

46 *Compatroni poſſunt alium non patronum admittere ad præſentandum.*

47 *Iuſpatronatus, vt fiat familiare reſpicit intereſſa cum patronorum.*

48 *Hæredes factum defuncti impugnare nõ poſſunt.*

49 *Hæredes ſtare debent declarationi illius, cuius ſunt hæredes.*

50 *Præſentatio facta ab illis de familia ſpoliat hæredes.*

51 *Præſertim cum 40. anni tranſierunt.*

52 *Iuſpatronatus Cappellaniæ S. Mariæ gratiarum, de hæreditario factum fuit familiare.*

53 *Iuſpatronatus reſeruatum familiæ dumtaxat, ea extincta perit.*

54 *Secus ſi familiæ fuit reſeruatum ſine taxatiua.*

55 *Iuſpatronatus competens ſeniori de familia, non ad deſcendentis de ſenioris, ſed ad alium ſeniorem trãſit, & ponuntur* Rotæ *deciſione.*

56 *Iuſpatronatus poteſt fundari, vt ſemper ſit laicale, & refertur* Rotæ *deciſio.*

CAPVT NONVM.

De iurepatronatus familiari, & quando iuſpatronatus hæreditarium fiat familiare.

1 IVſpatronatus relictum familiæ, vel filijs deſcendentibus non expirat eis extinctis, ſed trãſit ad hæredes quoſcumque. *Anchar.conſ.*81.*nu.*2. *Calder.conſ.*4.*de iurep.*Rocch.*de* Curte *de iurepat. in verbo, ipſe, vel is. qu.* 8.*n.*19.*Lambert.de iurepat. lib.*1.*p.*2. *q.*2.*art.*5.*n.*3. *Pariſ.conſ.* 48. *nu.*11. *lib.*4.*Curt.iun.conſ.*257.*&* 323.*libro* 3.*Gig.conſ.*54.*Ferret. conſ.*131.*Caſſador.dec.*1.*num.*3.*de iurep.* & ita tenuit Rota *in Cremonen. iuriſpatr.* 18. *Maij.* 1577. *coram* Robuſterio. *in eadem* 6.*Iunij.&* 21.Nouemb. 1578. *coram Card. Seraph. relat. ſup. hoc lib.c.*2.*numero.*16..*in* Salernitana *iuriſpat.*7. Febr. 1576. *coram Robuſterio.in* Tudertina *iuriſpat.*23.*Martij* 1588.*coram Orano.in Comen.*Cappellaniæ.8. Nouembris. *coram* Penia. *in Cremonen.*Cappellaniæ.14. Ianuarij.

excluditur præſcriptio. *Aug. Barboſa de off. & pot. epiſc. par. 3. alleg.* 71. *num.* 44. *& allegat.* 72. *Maſſobr. vbi ſup. prælud.* 7. *dub.* 21. *num.* 47, vbi ait quòd in d. *cap.* 9. *Concil. Trid.* ſublata eſt præſcriptio ea, quæ eſt abſque
16 titulo fundationis, vel dotationis, ſecus vero, ſi reperiatur præſcriptio contra tertium, qui ius haberet à fundatione, ſeu dotatione. *Card. Seraphin. deciſ.* 719. *& per d. Concil.*
17 *Trid.* ibidem ſublata ſunt omnia Iurapatronatus competentia ex priuilegio: *Maſſobr. vbi ſupr. d. prælud.* 7. *dub.* 3. vt ſupra dixi.

18 Transfertur etiam Iuſpatronatus per ſententiam, quæ tranſitum fecerit in rem iudicatam, ſiue fuerit litigatum ſuper Iurepatronatus, ſiue ſuper vniuerſitate, in qua ſit Iuſpa-
19 tronatus, & ſimiliter transfertur iuramento, argumento ſumpto à iurepatronatus liberti. *Bart. in l. eum qui* §. *ſi libertus, ff. de iureiur.* & de his *Lambertin. vbi ſup. artic.* 10. *& Paul. de Citadin. de iurepatronat. part.* 9. *quæſt.* 16. *num.* 24.

20 Et hic eſt notandum, quòd patroni poſſunt liberè inter ſe concordare de præſentando alternatim, etiamſi in dicta concordia non accedat epiſcopi conſenſus *Clem. plures vbi gloſſ. in verb. liberè, de iurepatr.* qui conſenſus tunc non eſt neceſſarius, & ita fuit dictum in Nolana *Cappellaniæ* 15. *Nouembr.* 1593. *corã Card. Arigono, in Meliten. parochialis,* 31. *Maij.* 1596. *coram Cardinal. Seraph.* & in *Lucana parochialis,* 25. 25. *Iunij* 1601. *coram Cardin. Pamphil.* & ſicut Iuſpatronatus poteſt permutari cum alio Iurepatron, vt ſupra dictum eſt *hoc lib. cap.* 3. ita patroni plurium eccleſiarum poſſunt inter ſe dicta iurapatronatus diuidere ſcilicet, vt vnus ſit patronus in vna eccleſia, alius ſit patronus in alia eccleſia. *gloſſ. in d. verbo, liberè. &* ibi *Abb. num.* 6. *& Cardin. &* Boniſ. *de Vitalinis.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus relictum familiæ quando deſinat.*
2 *Pactum factum ſuper ſucceſſione iuriſpatronatus, quod tranſeat ad maſculos, eis non exiſtentibus expirat.*
3 *Iuſpatronatus relictum familiæ cum taxatiua, non tranſit ad extraneos.*
4 *Iuſpatronatus familiare non tranſit ad extraneos, quando adſunt de familia.*
5 *Iuſpatronatus relictum propinquioribus in gradu, quibus debeatur.*
6 *Iuſpatronatus relictum illis de parentela, donari non poteſt extraneo.*
7 *Patronus, qui non eſt fundator in iurepatronat. familiæ non poteſt præiudicare ſucceſſoribus.*
8 *Nec etiam faciendo concordiam.*
9 *Iuſpatronatus familiæ relictum competit omnibus de familia.*
10 *Si vocati ſint ſimpliciter illi de familia, ſecus ſi illi de familia ipſius teſtatoris.*
11 *Et tunc ſi plures ſunt familiæ eiuſdem nominis, de familia teſtatoris intelligitur.*
12 *Iuſpatronatus relictum parentibus debetur omnibus de familia.*
12 *Iuſpatronatus relictum proſapiæ, ſeu progeniti debetur illis de familia.*
14 *Iuſpatronatus relictum familiæ debetur gradatim, & ordine ſucceſſiuo.*
15 *Niſi aliqui ex familia ſint eligendi, vt tres ſeniores.*
16 *Iuſpatronatus relictum familiæ quomodo ad eos de familia tranſeat.*
17 *Deſcendentia ex familia quomodo probetur.*
18 *Iuſpatronatus ſi competat familiæ vti vniuerſis; præſentatio fit per capita, & quando, num.* 20. *&* 21.
19 *Parentum appellatione quando veniat familia.*
22 *Iuſpatronatus quando ſpectat ad plures vt vniuerſos ſimul conſentire debent.*
23 *Iuſpat. ſi ſpectet ad plures, vt ſingulos, præſentatio poteſt fieri ſeparatè.*

24 *Iuſ-*

24 *Iuſpatronatus ſi ſpectet ad familiam, habenda eſt ratio puerorum, & mulierum innuptarum in votorum computatione.*
25 *Et ſi conſuetudo ſit in contrarium, eſt plenè probanda.*
26 *Iuſpatronatus hæreditarium tranſit ad quoſcumque hæredes.*
27 *Et tranſit cum vniuerſitate bonorum.*
28 *Iuſpatronatus hæreditarium poteſt fieri familiare ex obſeruantia.*
29 *Obſeruantia ſubſecuta legem declarat.*
30 *Obſeruantia dicitur regina omnium interpretationum.*
31 *Conſuetudo ſuſtinet actum præſentationis etiam contra fundationem.*
32 *Iuſpatronatus hæreditarium, vt fiat familiare, eſt vtile eccleſiæ.*
33 *Beneficium iuriſpatronatus familiaris facilius effici poteſt liberum.*
34 *Iuſpatronatus hæreditarium fit familiare ſine epiſcopi conſenſu.*
35 *Familiæ appellatione veniunt hi, qui propriè ſunt de illa, & qui deferunt eadem inſignia.*
36 *Iuſpatronatus familiare competit omnibus de familia quamuis ſint de diuerſis columnellis.*
37 *Sed proximior fundatori tantum præſentabit.*
38 *Valet argumentum de feudo ad iuſpatr. quoad modum ſuccedendi.*
39 *Iuſpatronatus fit familiare per duas cõtinuatas præſentationes.*
40 *Conſuetudo, ſeu ſolitum ex bino actu inducitur.*
41 *Res ſolita in emphiteuſim concedi dicitur, quando bis fuit data in emphiteuſim cum debitis ſolemnitatibus.*
42 *Obſeruantia ſubſecuta immutari non debet.*
43 *Vltimus ſtatus debet attendi.*
44 *Iuſpatronatus quoad eius exiſtentium quomodo probari debeat.*
45 *Iuſpatronatus fit familiare ex obſeruãtia etiam contra formam fundationis.*
46 *Compatroni poſſunt alium non patronum admittere ad præſentandum.*
47 *Iuſpatronatus, vt fiat familiare reſpicit intereſſa cum patronorum.*
48 *Hæredes factum defuncti impugnare nõ poſſunt.*
49 *Hæredes ſtare debent declarationi illius, cuius ſunt hæredes.*
50 *Præſentatio facta ab illis de familia ſpoliat hæredes.*
51 *Præſertim cum 40. anni tranſierunt.*
52 *Iuſpatronatus Cappellaniæ S. Mariæ gratiarum, de hæreditario factum fuit familiare.*
53 *Iuſpatronatus reſeruatum familiæ dumtaxat, ea extincta perit.*
54 *Secus ſi familiæ fuit reſeruatum ſine taxatiua.*
55 *Iuſpatronatus competens ſeniori de familia, non ad deſcendentis de ſenioris, ſed ad alium ſeniorem trãſit, & ponuntur* Rotæ *deciſione.*
56 *Iuſpatronatus poteſt fundari, vt ſemper ſit laicale, & refertur* Rotæ *deciſio.*

CAPVT NONVM.

De iurepatronatus familiari, & quando iuſpatronatus hæreditarium fiat familiare.

1 IVſpatronatus relictum familiæ, vel filijs deſcendentibus non expirat eis extinctis, ſed trãſit ad hæredes quoſcumque. *Anchar. conſ.* 81. *nu.* 2. *Calder. conſ.* 4. *de iurep.* Rocch. *de* Curte *de iurepat. in verbo, ipſe, vel is. qu.* 8. *n.* 19. *Lambert. de iurepat. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 2. *art.* 5. *n.* 3. *Pariſ. conſ.* 48. *nu.* 11. *lib.* 4. *Curt. iun. conſ.* 257. & 323. *libro* 3. *Gig. conſ.* 54. *Ferret. conſ.* 131. *Caſſador. dec.* 1. *num.* 3. *de iurep.* & ita tenuit Rota *in Cremonen. iuriſpatr.* 18. *Maij.* 1577. *coram* Robuſterio. *in eadem* 6. *Iunij.* & 21. *Nouemb.* 1578. *coram Card. Seraph. relat. ſup. hoc lib. c.* 2. *numero.* 16. *in Salernitana iuriſpat.* 7. *Febr.* 1576. *coram Robuſterio. in* Tudertina *iuriſpat.* 23. *Martij* 1588. *coram* Orano. *in* Comen. *Cappellaniæ.* 8. Nouembris. *coram* Penia. *in* Cremonen. *Cappellaniæ.* 14. *Ianuarij.*

 1594.

1594. *coram Illuſtriſſimo D. Cardin. Millino. in* Lucana *Capellaniæ*. 20. Iunij. 1597. *coram Card. Seraph. quæ eſt impreſſa* 1232. *in* Lucana *iuriſpat.* 7. *Februarij* 1602. *coram* Card. *Milli-*
2 *no*, vnde pactum factum à ſucceſſore iuriſpatronatus antiqui, quòd tranſeat ad maſculos, & nō ad fœminas, data eius validitate, intelligitur exiſtentibus maſculis, & ideo illis deficientibus expirat, & iuſpatronatus tranſit ad fœminas iuxta *d. Anchar. conſ.* 81. *n.* 2. *cum alijs ſup. alleg.* Et fuit dictum in *Comen. Cappell.* 8. *Nouemb.* 1593. *coram* Penia.

3 Limitatur Primo, ſi teſtator taxatiuè reliquit iuſpatronatus illis de familia dumtaxat, vel ſolis filijs deſcendentibus, tunc enim eis deficientibus non tranſit ad hæredes extraneos *Bald. in l.* 2. *circa princ. C. de in ius voc.* Roccb. *vbi ſup. nu.* 18. *Lambert. vbi ſup. art.* 2. *nu.* 2. *& art.* 4. *n.* 5. *Gabr. conſ.* 196. *nu.* 8. *lib.* 2. & fuit dictum in *Lucana iuriſpatr.* 21. *Iunij.* 1602. *coram Cardin. Millino.*

4 Limitatur Secundo, vt non procedat exiſtentibus illis de familia, quia eis exiſtentibus non tranſit ad extraneos Anchar. *in c.* 1. *nu.* 3. *de iurep. lib.* 6. *Dec. in c. ſignificatum. nu.* 10. *de præb.* Lambert. *vbi ſup. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 9. *art.* 1. *n.* 3. *Couarr. var. reſol. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 10. & fuit dictū in *Aretina Cappellaniæ* 1. Iunij. 1584. *coram Bubalo. & in* Rauenaten. *iuriſpatron.* 1. Iunij 1589. *coram Penia, & in Parmen. benef.* 1. Decēb. 1589. *corā eodē*.

5 Vndè iuſpatronatus reſeruatum Titio pro ſuis hæredibus, & deſcendentibus, ex eis, & ipſis decedentibus ſine liberis, vel non extantibus, propinquioribus ex eis in gradu parentelæ ſuæ conſanguinitatis, ſi primus hæres Titij decedat ſine liberis, inſtitutis extraneis, iuſpatronatus nō tranſit ad eos, ſed debetur propinquioribus. *Bald. in l.* 2. *circa princ.* C. *de in ius voc.* & fuit dictum in Rauen *naten. iuriſpat.* 24. Ianuarij. 1594. *coram* Penia.

6 Item iuſpatronatus relictum illis de parentela, vel proximioribus donari non poteſt extraneo, qui non ſit de parentela in præiudicium vocatorum. *Anchar. in c. unico. nu.* 3. *in* 2. *not. & Franc. num.* 4. *de iurep. lib.* 6. *Card. conſ.* 48. *Roccb. de Cur. de iurep. in vero ipſe, vel is à quo. q.* 33. *nu.* 73. *Lambert. de iurep. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 2. *ar.* 8. *Couarr. var. reſol. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 10. & fuit reſolutum in *Salernitana iuriſp.* 7. *Februarij. &* 9. Iunij. 1586. *coram* Robuſterio. *in d.* Aretina *Cappellaniæ.* 1. *Iunij.* 1584. *corā Bubalo. in* Rauen*naten. iuriſpat.* 28. Iunij. 1589. *coram Penia. & in Bracharen. parochialis.* 18. *Febr.* 1591. *coram* Card. *Mantica.*

7 Item in iurepatronatus relicto familiæ, quamuis primus fundator poſſit ſequentibus præiudicare, tamen qui non eſt primus fundator non poteſt præiudicare ſucceſſoribus mutādo, vel alterando iuſpatronatus. *Pariſ. conſ.* 48. *n.* 7. *lib.* 4. *Ferrett. conſ.* 134 *n.* 12. *Molin. de primogen. Hiſpan. lib.* 1. *c.* 24. *num.* 31. & fuit dictum in *Pāpilonen.* Vicariæ *de* Attan. 28. *Maij* 1563. *coram* Rubeo. & 12. *Maij.* 1595. *coram Penia. & in d. Aretina Cappellania.*

8 Item nec concordia facta ſuper tali iurepatronatus familiare præiudicat ſucceſſoribus. *Abb. in c. auditis. n.* 21. *de præſcript.* Pariſ. *conſ.* 65. *n.* 45 & 47. & *conſ.* 85. *num.* 15. *lib.* 3. & fuit dictum in *d. Pampilonen. Vicaria.* & iuſpatronatus relictum Iulio, & Franciſco, & eorundem ſucceſſoribus, an tranſeat tantum ad ſucceſſores ſanguinis, vel ad extraneos vide in *Foroliuien. iuriſpat.* 1599. 7. Iunij. *coram* Card. Lancellotto.

9 Inſuper ſciendum eſt iuſpatronatus relictum familiæ competere omnibus de eadem familia, non ſolum effectiue, ſed etiam contentiue. *l. pronūciatio. l. familiæ. ff. de verb. ſig. l. vlt.* C. *eod.* Bart. *in l.* 1. *n.* 4. *C. de conduct. & proc. præd. fiſc. lib.* 11. *Alexan. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. n.* 55. *ff. ad* tre-

trebell. Ancharan. conſ.27.nu.6.Dec. conſ.32.n.1.Rim.iun.conſ.482.n.46. lib.5.Card.Mant.de con.vlt.vol. lib. 8.tit.12.Peregrin.de fideicomm.ar.22. num.26.Lambert.vbi ſup.lib.1.p.2.q. 2.art.8.n.3. & 8. & fuit dictum in Placentina Capellaniæ.15.Nouembr. 1593.& 10.Ianuar.1594. coram Penia. & in Pientina Cappellaniæ. 30.Maij.1597.coram Litta. in Papien. iuriſp.19.Febru.1601.coram Card.Lancellotto.& in Pientina iuriſpat.11.Iunij.1602.coram Litta & in eàdem coram eod.19.Febr.1601.

10 Quòd procedit,qñ vocātur illi de familia ſimpliciter, ſecus ſi illi de familia ipſius teſtatoris,quia tunc propter illud pronomen poſſeſſiuū intelligitur de familia effectiuè, & ſic de deſcendentibus ab ipſo teſtatore,vel ſaltem ab eodem ſtipite, & colonello, à quo ipſe teſtator deſcendit. Salicet inter conſ. Ancharan.conſ.43. nu.6.Bald.conſ.32.lib.1. Ruin.conſil. 153.nu.10.lib.2. Pariſ.conſ.51.nu.4. cum ſeq. lib.3. Roland.conſ.30.n.35. lib.3. & vide in d. Pientina Capellaniæ coram Litta. 30.Maij.1597.& in d. Papien. coram Card. Lancellotto. quamuis teneat contra Cardin. Mant. vbi ſup. & Pereg. vbi ſup.

11 Declarātur prædicta etiam,quando plures ſunt familiæ ſub eodem nomine, vel diuerſæ, tunc intelligitur de familia propria teſtatoris, .i. de qua ipſe eſt. Cin. in l. quoties. in fine.C.de fideicomm.Alex.conſ.213. nu.1. & 2.lib.6. & conſ.91.nu.5.lib. 7.Roland.conſ.40.nu.25.lib.3.Card. Mant.d.tit.12. nu.1. & fuit dictum in Recanaten. iuriſp. 20.Octob.1552. coram Oradino.& in d.Papien.coram Card. Lancell.

12 Item iuſpāt. relictum parentibus debetur omnibus de familia; quia appellatione parentum in materia perpetua venit familia. Aret. in l.cū quidam. §.quod dicitur.nu.3.verſ.ſed quæritur.de verb.parentes. ff. de acq. hæred. latè Tiraquell.de retract.lign. §.1.gloſſ.8.nu.1.& 2. & in terminis iuriſpat. fuit dictum in Regian.iuriſp. 16.Nouemb.1601.coram Penia.

13 Item iuſpatr. relictum proſapiæ, ſeu progeniei debetur omnibus de familia,quia huiuſmodi verba compræhendunt omnes de familia. gloſſ. in l. ſi quis ex corpore.in verbo,proſapiā.C.de muri leg. etc. lib.11.Franc. in c.ſi pater.n.110.de teſtam.lib.6.Berous conſ.6.nu.10.lib.2. & fuit dictū in terminis iuriſpatr. in Placentina Cappellaniæ.15.Nouemb.1593.& 10. Ianuar.1594.coram Penia.

14 Inſuper iuſpatr. relictum familiæ debetur gradatim, & ordine ſucceſſiuo, & iuxta gradus prærogatiuam, & ita proximiori in gradu. ſecundū l.cum ita.§.in fideicommiſſo.ff.de leg. 2.& l.peto.§.fratre.ff.eod.Corn.conſ. 26.nu.3.lib.4. Card.Mant.d.tit.12. nu.3. & Peregrin. vbi ſup.art.19.nu. 22.& art.22.nu.26. Calderin.conſ. 19.de iurep. Lambert. vbi ſup.lib.1. p.2.q.2.art.6.num.1. Couarru. pract. quæſt.c.38.in fine. & fuit reſolutum in d. Pientina Cappellaniæ. 3.Maij. 1597. coram Litta. & in alia Pientina iuriſp. coram eodē 11.Iunij.1602. & in d. Papien. coram Card. Lancell.

15 Idq. eſt verum, quando relinquitur iuſpatr. familiæ ſimpliciter, ſecus quando aliqui in patronos ſunt eligendi ex familia, puta tres ſeniores, nam tunc cum nō detur prærogatiua gradus, non attēditur proximitas, ſed eligi debent ſeniores, etiam quòd ſint remotiores. iuxta text. in l. unum ex familia. §.ſi de falcidia. verſ. neque ſi eum forte. & ibi gloſſ. in uerbo, uni. & Doct. ff.de leg.2. Ruin.conſ.101.nu.14. & conſ. 127.nu.13.lib.2. Molin.ubi ſup.lib. 1.c.4.nu.4. & 5. & fuit dictum in d. Papien. iuriſpatronatus. 19. Februarij. 1601. coram Cardinali Lancellotto.

16 Item iuſpatr. relictum familiæ regulariter non tranſit ad omnes de familia; niſi per deſcendentiam à teſtatore, vel alio legitimo titulo ad illos peruenisse doceatur. Lambert.

vbi

ubi ſup.lib.2.par.2.quæſt.10.art.4.nu.11. Couar.uar.reſol.lib.1.c.18.nu.7. & fuit dictum in *Parmen. prioratus.* 12.*Ianuar.*1590.*coram Card. Mant.*

17 & tunc probatur deſcendentia ex identitate familiæ, vbi cōcurrit quaſi poſſeſſio præſentantium ſuorum anteceſſorum. *Lambert. ibidem.* & fuit dictum in *Salernitana rectoriæ.* 22.*Martij.*1591. *coram Card.* Pamphilio. & Iacen. *penſionis.*19.*Decemb.* 1591. *coram eodem* . licèt quando agitur de probanda parentela reſtricta ad certum gradum, ſit probanda deſcendentia per gradus diſtinctos.*c. licet. ex quadam* vbi Doct. & *Abb. num.*12. *de teſtib.* Ancharan. *conſ.*52.*num.*7. & in terminis iuriſp. fuit reſolutum in *Sutrina beneficij.*18. *Decemb.*1587.*coram Card.* Pamphil. & 13. *Martij* . 1588. *coram* Cardin. Platto. & in Placentina *Cappellaniæ* . 15. N*ouembr.* 1593. & 10. *Ianuar.* 1594. *coram* Penia. & in *Alexandrina* Decanatus. 17.*Martij.*1600. *coram Card.* Lancellotto.

Attamen quando non eſt reſtricta ad certum gradum, ſed agitur de probanda parentela in genere, ſufficit probatio generica, & ſic ſe eſſe de parentela, quamuis nullus gradus diſtinctè probetur. *Fulgoſ. conſ.*189.*nu.*1.*Pacian.de probat.lib.*2. *c.*52.*num.*35. *Peregrin. vbi ſup. art.* 83.*nu.*65.& fuit reſolutum in terminis iuriſpat. in d. P*lacent.Cappellaniæ coram* Penia. & in *Burgen. Cappellaniæ* 13. *Martij.* 1595. *coram Card.* Blanchetto. & in *Valentina beneficij*. 6.*Martij.*1598.*coram Card.*Pamphil. & in d. *Alexandrina coram Cardin.* Lancell.

18 Et eſt notandum, quòd in iurep. competente familiæ, ſeu collegio vti vniuerſis, præſentatio fit per capita, non per ſtirpes. *Alex. de* Neuo *conſ.* 63.*nu.*1. *&* 3.*Lambert. vbi ſup.lib.*1. *par.*2.*q.*1.*art.*25.*num.*17. *& art.*28. *nu.*5. & fuit reſolutum in *Taurinen.* iuſpat. 16. Nouembris. 1602. *coram* Penia. *&* *Burgen. Abbatiæ.*26. Iunij. 1589. *coram eodem* . & in Florentina *iuriſp.*10.*Martij.*1603. *coram Card.* Lancell. idemq. procedit in iurep. relicto parentibus, quia, vt ſupra dictum eſt, appellatione parentum in

19 materia perpetua venit familia. & ideò ſucceditur p capita. ſicut in iurep. relicto familiæ. vt fuit dictum in *Regien. iuriſp.* 16. *Nouemb.* 1601. *coram* Penia. & idem eſt, ſi iuſpatr. competat pluribus collegijs, vel familijs quando ſimul conueniunt ad præſentandum tamquam vnum corpus. *Abb. in c. ſcriptum.nu.*6. *de elect. & in c. paſtoralis.in fine princ.* & ibi *Felin.nu.*9. *de reſcript.* & fuit dictum in Taurinen. *iuriſp.* 11. I*anuar. &* 1. *April.*1585. *coram Card.*Pamphil. & in d. Burgen.*Abbatiæ. coram* Penia.

20 Secus verò ſi ſimul conueniant, vt diuerſa corpora, vt dicunt Doct. præall. nam tunc habet locum *clem. plures. de iurep.* & maior pars vnius collegij, ſeu familię facit vnam vocē, at aliam vocem maior pars alterius collegij, ſeu familiæ. *Abb. in c. ſcriptum.de elect. nu.*6. *& in d.c.paſtoralis.Cardin. in d. clem.plures.*§.*in quib. quæſt.*3.*Lambert. vbi ſup.lib.*1.*par.*2. *quæſt.*1.*art.*25.*nu.*17. & fuit dictum in d. T*aurinen. iuriſpat. coram Card.* Pamphilio.

21 An autem conueniant ſimul vt vnum corpus, vel vt diuerſa corpora, colligitur ex circumſtantijs facti, ex modo dandi vocem. vt per *Abb. in d.c.ſcriptum.nu.*6. *& in d. c. paſtoralis.* & fuit dictum in d. T*aurinen. iuriſp.* & in d. *Burgen.Abbatiæ.* vnde ſi non ſeparatim, ſed ſimul in vnum datæ ſunt voces, tunc dici non poteſt, quòd conueniunt niſi tamquā vnum corpus. *Abb. in d. c. ſcriptum. nu.*6. *& Fel. in d. c. paſtoralis. nu.* 9.

22 Item colligitur ex modo conueniendi, quia quando iuſpat. ſpectat ad plures vt vniuerſos, requiritur ſimultaneus, & collegialis conſenſus. tradunt omnes in *c. cum omnes. de conſtit. Ripa in cap. cum eccleſia ſutrina. nu.*13.*de cauſ. poſſ. & propriet.* Bart.

in

in l.omnes populi. quaſt.2.princ. ff.de iuſt. & iur. & in terminis iuriſpatr. *Io.Andr.in c.3.col.1. de iurep.* & fuit dictum in dd. *Taurinen. & Burgen.*

23 ſecus ſi iuſpatr. pertineat ad plures vti ſingulos, quia tunc vnuſquiſque poteſt ſeparatim, & de per ſe præſentare. *Io. And. in d.c.3.* de communi *Abb. in conſ.76.par.2. Dec. in d.c.cum omnes.num.9. & ibi Berous, num.* 88.

24 Et in præſentatione iuriſpat. ſpectantis ad familiam habenda eſt ratio puerorum, & mulierum innuptarum in computatione votorũ, quia ad ipſos etiam pertinet iuſpat. *Rocch. de Cur. de iurepat.verbo, competens. q.1.nu.1. & 2.*

25 Et ſi conſuetudo ſit in contrariũ eſt plenè probanda; nedum quòd tales non præſentauerint, ſed quòd fuerint prohibiti præſentare, & alij priuatiuè quoad ipſos præſentauerint. vt fuit dictum in *Burgen. Abbatia.23.Ianuar.1598.coram Penia.* & in *Florent. iuriſpat.11.Febr.1604. coram Card. Lancell.*

26 Iuſpatronatus autem hæreditariũ tranſit ad quoſcumque hæredes etiã extraneos. ſecundum *gloſſ. in c.conſiderandum.16.q.6. & in clem.vlt. de iurepat.* & dixi ſup. hoc libro cap.1.

27 & 2. & tranſit cum vniuerſitate bonorum. *cap. ex litteris.de iurepat. Puteus deciſ.351.nu.1.p.2.*

28 Verumtamen poteſt induci inter homines exiſtentes de aliqua familia, vt quod erat hæreditarium fieret familiare, & ad illas de familia dumtaxat, non autem ad extraneos per-

29 tineret; idq. poteſt effici per obſeruantiam ſubſecutam, quæ legem declarat, & ambiguam diſpoſitionem. *l.minime.ff.de legib.Crauet. conſ.101. nu.3.Honded.latè conſ.60.nu.11.lib.*

30 *2.* & dicta obſeruantia dicitur regina omnium interpretationum. *Surd. conſ.362.nu.10.lib.3.* accedit, quòd

31 conſuetudo ſuſtinet actum præſentationis etiam contra formam fundationis. *Berous conſ.5.nu.20.lib.1.* ſi non reſiſtit voluntati teſtatoris, & non ſit contra bonos mores, & contra eccleſiam, ſed quando iuſpatr.

32 hæreditarium fit familiare, huiuſmodi conſuetudo, & obſeruantia eſt multum vtilis eccleſiæ, cum reſtringat numerum patronorum, & quia facilius poteſt effici liberum beneficium

33 quando iuſpat. eſt familiare, quod perit extincta familia, quam quando eſt iuſpat. hæreditarium, quòd eſt tranſitorium ad quoſcumque hæredes. *Achill. de Graſſ. deciſ. 10. nu.3. de iurepat.* vbi neque tunc Epiſcopi conſenſus inter compatro-

34 nus requiritur, & per hoc euitantur lites, & diſcordiæ. *Marius Antonin. var.reſol.lib.1.reſol.87.nu.17.* & ap-

35 pellatione familiæ veniunt illi, qui ſunt de dicta familia naturaliter, & propriè accipiendo, non ciuiliter, & impropriè, & fictè. ſecundum *Bart. conſ.67.nu.12.* & ſic veniunt omnes de familia deferentes eadem inſignia, & arma. *Bart. in l.tutelas. nu. 4.ff. de capit. diminut. Mar. Anton. vbi ſup. reſolut.82. num.9.* vbi refert *deciſionem Rotæ in vna Papien. iuriſpatronatus Collegij Ghiſlerij.19. Februarij 1601. coram Card. Lancell.* qua fuit reſolutum, quod veniunt omnes de familia etiamſi non ſint de ſtipite ipſius diſponentis. & ibidẽ refert aliam *Rotæ deciſionem in vna Pientin.iuriſpatronat.10.Iunij.1602. coram D. Litta. vbi in verſ. nec obſtat,* loquendo in materia iuriſpatronatus, ait, quòd quando iuſpat. eſt

36 relictum familiæ, omnes de dicta familia cenſentur vocati etiamſi ſint de diuerſis columnellis, & quod inter eos aliqui gaudeant maiore nobilitate virtutis, & fortunæ, vt ſæpe accidit, & experientia docet; dummodo ſint de eadem familia, quia omnes cenſentur vocati. *Lambert.de iurepat. lib.1.par.2.quæſt.2.princ.art. 9.nu.12. Gabriel conſ.132.num.159. lib. 1.*

37 Sed non omnes de familia ſimul & ſemel habent ius præſentandi, ſed ille

ille dumtaxat de familia, qui pro tẽpore erit proximior teſtatori iuxta textum in *l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg.* 2. cuius diſpoſitionem in iurepatronatus habere locum, voluit *Bald. conſ.* 1. *nu.* 8. *lib.* 3. *Gabriel conſ.* 196. *nu.* 3. & 4. *lib.* 2. & ſentire videntur *Calderin. conſ.* 19. *de iurep.* & *Couarru. pract. quæſt. cap.* 38. *num. fin. verſ. alioquin. Franc. Marc. dec.* 1135. *nu.* 4. *p.* 1. & bene faciunt adducta per *Iſerniã in tit. de his, qui feud. dar. poſſ. nu.* 23. *circa medium. verſ. item non vocantur omnes.* & per *Curt. de feud. p.* 5. *tit.* 10. *quib. cau. feud. ammitt. nu.* 5. & per *Capic. in ſua inueſtitura feudi in rub. feud. ſucc. §. feminæ. ampliat.* 13. & *limit.* 8. cum va-
38 leat argumentum de feudo ad iuſpatronatus quoad modum ſuccedẽdi, vt poſt *Cardin. in clem. plures. col. fin. de iurepatr.* tenent *Lambert. vbi ſup. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 3. *princ. art.* 8. & *Decian. conſ.* 32. *num.* 12. *lib.* 1. & in praxi videmus, quando iuſpatronatus pertinet ad omnes de familia, non omnes de familia præſentant, ſed aliquando ſenior de familia ſolus, interdum tres ſeniores de familia, quia ita facilius, & breuius prouidetur eccleſiæ de rectore.

39 Ergo ad hoc vt ex obſeruantia ſubſecuta iuſpatronatus familiare fiat, ſatis erit, ſi per duas continuatas præſentationes cum inde ſecuta inſtitutione, & ſubſecuta inſtituti pacifica poſſeſſione appareat, & conſtet illos de familia dumtaxat præſentaſſe, cum ex bino actu, & geminato
40 continuato inducatur ſolitum, & conſuetudo, prout tradunt relati per *Redoan. in tract. de reb. eccleſ. non alienand. quæſt.* 5. *cap.* 6. *num.* 20. *Rota dec.* 160. *num.* 5. & 6. *par.* 2. *diuerſ.*
41 in ſimili enim dicitur res ſolita concedi in emphyteuſim, ita vt poſſit iterum abſque ſolemnitate aliqua concedi, quando reperiuntur duæ conceſſiones factæ cum debitis ſolemnitatibus à iure requiſitis cum curſu quadraginta annorum. & hãc eſſe communem opinionem teſtatur *Quaranta in Summa Bullarij. verbo, alienatio rerum eccleſiæ. num.* 4. *verſ. notandum tamen eſt.* vbi allegat *Clarum receptar. ſentent. §. feudũ. quæſt.* 13. vide *Riccium in praxi rer. for. eccleſiaſt. dec.* 27. & *Dec. conſ.* 142. *nu.* 4. & *in authent. qui rem. num.* 20. *C. de ſacroſ. eccleſ.* & *Capicc. in inueſtit. feud. in verbo, feudum dant. verſ. prælati eccleſiarum. fol.* 142. *ad* 148.
42 Illudq. ſolitum, & obſeruantia prædicta non debet mutari. *d. l. minime.* & quomodo ſit procedendum in tali iurepat. declarat *Crau. conſ.* 101. *nu.* 5. & *Mar. Antonin. vbi ſup.*
43 *reſolut.* 87. *nu.* 13. præſertim quia attendi debet vltimus ſtatus. *Benintend. dec.* 29. *nu.* 11. *Lambert. vbi ſup. de iurepatr. lib.* 3. *quæſt.* 7. *art.* 7. *nu.* 7. *Mar. Antonin. vbi ſupt reſolut.* 55. *num.* 6.

Neque obſtat, quòd *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9. requirat multiplicatas præſentationes, & tempus immemorabile. Quia illud pro-
44 cedit, quando dubitatio eſt de ipſo iurepatronatus, illiusq. exiſtentia contra eccleſiam, & eccleſiæ libertatem, ſecus vero quando conſtat de iurepat. eiusq. exiſtentia, & agitur tantum & controuertitur cauſa inter compatronos, quo caſu non eſt mutata diſpoſitio iuris communis. *Borgnin. Caualcan. deciſ.* 11. *nu.* 79. & 84. *parte* 2.
45 Neque obſtat, ſi adeſſet aliquod teſtamentum, ſiue dotatio, aut fundatio in contrarium, quia Reſpondetur, quòd ſtante ſupradicto ſolito, & obſeruãtia, non debet attendi prædictum teſtamentum, dotatio, aut fundatio, cum inter compatronos etiam ſine Epiſcopi auctoritate valeat diſpoſitio, & alteratio circa iuſpatronatus, dummodo non reſpiciat ſubſtantiam actus, & iuriſpatronatus, vt eſt quando inter compatronus conſtituitur pactum de alternis vicibus præſentando. *clem. plures. vbi Doct. de iurepat. Lambertin.*

vbi

vbi ſup. lib.1.par.2.quaſt.2. art.36.
46 *nu. 6. & 13.* ſimiliter poſſunt compatroni admittere alium non patronum ad præſentandum, qui eo caſu acquirit ius præſentandi. *Calderin. conſ.19 de iurepatr.* & quòd iuſpatr.
47 hæreditarium fiat familiare non minuit honorem Dei, neque obſtat animarum ſaluti, ſed reſpicit dumtaxat intereſſe compatronorum. *Mar. Antonin. vbi ſup. reſolut.87. nu. 9.* neque poſſunt hæredes impu-
48 gnare factum defuncti, ideſt, non poſſunt venire contra præſentationes factas ab eorum auctoribus tamquam de familia, ſeu à ſeniore de familia, ſed factum illud ratum, & firmum habere debent. *Crauetta* alios referens *conſ.125.nu.2.3. & 6. Simō de Prætis de interprat. vltim. volunt. lib.1.ſolut.5.nu.43.*
49 Et quòd ſucceſſores, & hæredes teneantur ſtare declarationi illius, cuius ſunt hæredes, latè *Decian.cōſ. 6.nu.115. lib.1.* & in terminis iuriſpatronatus tradit *Rimin. iun. conſil. 728.nu.22.lib.6. Borgnin. Caualcan. deciſ.18. nu.9. & 17.par.1. & deciſ. 17.nu.21.par.2.*
50 Accedit, quòd quando præſentauerunt illi de familia dumtaxat, & præſentatio ex ſecuta inſtitutione habuit effectum, ſpoliarunt, & habuerunt animum ſpoliandi quoſcūque hæredes extraneos non exiſtētes de ipſa familia, quo caſu tales hæredes remanent priuati dicto iurepatronatus, quòd remanet penes illos de familia. faciunt dicta per *Lambertin. vbi ſup.lib.2.p.1.quæſt.3. princ. art.16.nu.16.* tradit *Rocch. de Curte de iurep.in verbo, competens.nu. 42. Mar. Antonin. vbi ſup. reſolut. 108. nu.35.* & coadiuuantur ſupra-
51 dicta, quando vna cum præſentationibus factis ab illis de familia tranſierunt ſaltem quadraginta anni, qui ſufficiunt ad legitimam præſcriptionem iurium incorporalium, & iuriſpatronatus. *Io. And. in cap. quod alicui. de reg. iur. lib.6. Alex. conſ.75.nu. 5.lib.4. Balbus de præſcriptionib. p.5. §.9.nu.4. Rol. à Valle conſ.47.nu.44. lib.1.* & in terminis iuriſpatronatus *Mar. Antonin. vbi ſup. lib.1. reſolut. 55. nu.13. & reſolut.108.nu.28. & reſolut. 109. & Rota deciſ. 229. par. 1. diuerſ.* & ita in facti contingentia fuit deciſum, & iudicatum per Capitulum Primatialis eccleſiæ Piſanæ ex voto Ill. & adm. Reuerendorum Dominorū Adriani Abramij, & Tiburtij Mealdi Canonicorum dictæ eccleſiæ, & Iuris vtriuſque Doctorum peritiſſimorum, exiſtentibus pro hac parte Aduocatis Excellentiſſ. Dominis Vincētio Mazzolio d. eccleſiæ Decano, & Cypriano Pagnio Iuris vtriuſque Doctoribus præclariſſimis, & eruditiſſimis,
52 ita, inquam, fuit deciſum in cauſa Altaris, ſeu Cappellaniæ S. Mariæ Gratiarum exiſtentis in d. eccleſia Piſana, videlicet, iuſpatronatus dictæ Cappellaniæ pertinere, & ſpectare ad Illuſtrem D. Ioannem de Vecchiano Nobilem Piſanum vti ſeniorem dictæ familiæ de Vecchiano, & conſequenter D. Hieronymum de Vecchiano Clericum Piſanum, & Nepotem d. D. Ioannis præſentatū à d. D. Ioanne fuiſſe inſtituendum, cum per duas vices, & duas præſentationes, quæ plenum habuerunt effectum, ſenior ex dicta familia dumtaxat præſentauerit, videlicet in vltima vacatione vti ſenior præſentauit Reuerendiſſ. D. Hieronymus de Vecchiano Epiſcopus Vulturarienſ. quamuis antiquitus omnes hæredes præſentauerint, & quæ ſententia Capituli fuit confirmata à D. Vicario Generali Illuſtriſſ. & Reuerēdiſſ. D. Archiepiſcopi Florentini Iudice delegato à S. Sede Apoſtolica, & tranſitum fecit in rem iudicatam, & d. D. Hieronymus fuit inſtitutus, & in pacifica poſſeſſione permanſit, & deinde de anno 1625. per obitum d. D. Hieronymi ad d. Cappellaniā vacantem D. Petrus de Vecchiano d. quondam D. Ioannis filius vti ſe-

nior

nior de d. familia præſentauit Rectorem, qui fuit inſtitutus, & eſt in pacifica poſſeſſione.

53 Et denique hic eſt notandum, quòd ſi præſentatio ſit facienda per ſeniores de familia, quia familiæ dũtaxat fuit reſeruatum iuſpatronatus, & taxatiuè, tunc extincta familia extinguitur iuſpatronatus, alias ſi

54 non ſit reſeruatum familiæ cum dicta taxatiua tranſit ad hæredes etiã extraneos. *Stephan.Gratian.diſcept. forenſ. cap.* 645. *nu.* 10. vbi adducit Rotæ Romanæ deciſiones.

55 Inſuper ſi ſenior de familia decedat, non tranſit iuſpatronatus ad eius deſcendentes, ſed reuertitur ad alium de dicta familia ſeniorem eo tempore, & ſic ſucceſſiuè de ſeniore in ſeniorem tranſit. *Steph. Gratian. vbi ſup. cap.* 218. *nu.* 83.

Quod iuſpatronatus dicitur ius ordinarium, ex quo habet particularẽ titulum clauſum in corpore iuris. *Card. Seraph. deciſ.* 378. *num.* 11. & quòd iuſpatr. quod non eſt hæreditarium tranſit etiàm ſine hæreditate in extraneos, ex voluntate diſponentis, ad quem pertinet. *vt per Cardin. Seraph. d. dec.* 378. *nu.* 4.

Et placet referre ſequentes deciſ. quarum prima eſt in cauſa *Papien. iuriſpat.* *Collegij Ghiſlerij*. 19. *Febr.* 1601. *coram* Card. *Lancellotto.* huius tenoris.

Fœl. rec. Pius V. *in erectione Collegij Ghiſlerij, inter alia circa admiſſionem ſcholarium ita ordinauerat.*

Scholares ſint ad nominationem, ſeu electionem pro tempore exiſtentium trium ſeniorum de familia noſtra Ghisleriorum oppidi Boſchi Therdonen, Diœceſis vnde nos originem traximus.

Cum autẽ D. Pius Antonij filius, ad excludendos filios Paganini, videlicet DD. Sebaſtianum, Antoniũ, & Michaelem, necnon D. Pium eorũdem ex Philippo fratre nepotem, probaſſet per gradus diſtinctos, ſe eſſe de eadem familia Ghisleriorum, à qua ortum habuerat Pius V. dicti verò Sebaſtianus, & alij huiuſmodi, deſcendentiam per gradus ad effectum, de quo agitur, neceſſariam minimè eſſe prætendentes, oſtendiſſent in actu ſufficienter, ipſos eſſe de familia Ghisleriorum Oppidi Boſchi, fuit apud me dubitatum.

An' Domini Sebaſtianus, Antonius, & alii ſupradicti eſſent de primo loco vocatis. Cuius dubij reſolutio pendebat ab ea inſpectione, An' Pius V. vocando familiam, intellexerit de ſuo proprio Collonello, vel de familia in genere.

Et, ea propoſita, Domini reſoluerunt, D. Sebaſtianum, & alios eſſe de primo loco vocatis, & hoc tàm ex verbis, quàm ex veriſimili mente Papæ.

Ex verbis; quia, cum vocauerit tres de familia, compræhenduntur omnes de familia. *l. pronunciatio. §. familiæ. ff. de verbor. ſignification. l. fi. C. eod. tit. Gabr. conſ.* 132. *nu.* 59. *lib.* 1. *Illuſtriſſ. Card. Mantica. de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 12. & fuit reſolutum in cauſa *Placentina. Capellaniæ* 18. *Nouembris* 1593. *coram R. P. D. meo Penia, & in vna Pientina. Cappellaniæ.* 30. *Maij* 1597. *coram R. P. D. meo Litta.*

Quòd ex lectura tàm primæ, quã ſecundæ Bullæ colligitur manifeſtè, cum Papa nõ ſe reſtrinxerit ad illos de ſuo Colonello, itaut voluerit diſtinguere familiam à familia, ſed tãtum diſtinxit familias reſpectu loci, vt primo, ſcilicet, admitterentur illi de oppido Boſchi, in ſecundo verò gradu nati extra oppidum; voluit enim oppidũ ſuæ natiuitatis ad illuſtrandum ibi natos alijs præferre, non tamen inter eos aliquam differentiã conſtituere.

Neque aliquid ſuadent ponderationes in contrarium factæ. Non prima de pronomine, noſtra, adiecto familiæ, quia eadem dictione vſus fuit, nedum reſpectu vocatorum primo loco, ſed etiam reſpectu vocato-

rum

rum ſecum de loco, & in genere reſpectu totius familiæ Ghisleriorum, nam loquendo de Ghislerijs extra oppidum Boſchi natis, & ſic de ijs, qui non erant de ſuo Colonello eos, pluries appellat de familia, cum eodẽ pronomine, noſtra.

Nec ſecunda de alijs verbis, vnde nos originem traximus, quaſi de ea tantum familia intellexerit, à qua ipſe ortum, habuit quia adurbium illud, vnde, refertur ad oppidum vndè ortum habuerat Papa, tamquã ad proxima, non autem ad familiam, Quòd colligitur etiam ex alia vocatione eorum, qui extra oppidum nati eſſent.

Secunda eſt in cauſa *Pientin. iuriſpat.* 10. *Iunij.* 1602. *coram* Litta. *vt infra.*

Fuit reſolutum, iuſpatronatus, de quo agitur, ſpectare quidem generaliter ad familiam de Martijs de Senis, & conſequenter ad omnes col litigantes, cum omnibus æque conueniant, verba fundatoris, ad text. in *l. hos accuſare. §. omnib. ff. de accuſat. c. indemnitatibus. §. penult. de elect. lib. 6. cum alijs. per Soc. iun. conſ.* 186. *numero* 3. *lib.* 2.

Nam, quòd dictus Federicus, & alij qui litem hanc ſuſtinent contra D. Anibalem, ſint de familia de Martijs de Senis, vtãtur eiſdem inſignijs, & pro talibus fuerint etiam habiti à teſtatore, negari non poteſt, & clariſſimè ex actis conuincitur.

Nec obſtat, quòd nõ fuerint æquales, cùm eorum maiores, vt prætenditur per D. Annibalem, viles artes exercuerunt; Quia non eſt nouum, quòd in eadem agnatione inter diuerſos Colonellos aliqui gaudeant maiori nobilitate virtutis, & fortunæ, vt quotidie nos experientia docet. Vltra quòd ſatis eſt, illos eſſe de eadem familia, vt iam reſolutũ fuit; Nam cum hoc iuſpatronatus ſit relictum d. familiæ, vtique omnes de illa familia cenſentur vocati, ad *tex. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. & in l. penult. §. fratre. ff. de leg.* 2. *bene* Lamber. *de iurep. lib.* 1. *par.* 2. *art.* 9. 2. *quæſt. prin. num.* 12. *verſic. & hanc concluſionem. fol.* 135. *Gabr. conſ.* 132. *nu.* 59. *lib.* 1. & fuit ſæpè tentum ſignanter in *Placentin. Capellan.* 13. *Nouembris* 1593. *coram* R. P. D. *P. Penia.*

Sed non ad omnes ſimul, & ſemel ſpectare ius preſentandi, ſed ad eum dũtaxat de familia, qui pro tempore erit proximior teſtatori, iuxta *tex. in in d. l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de legat.* 2. cuius diſpoſitionem in iurepatronatus habere locum, voluit R*ol. conſ.* 1. *num.* 8. *lib.* 3. *Gabr. conſil.* 196. *num.* 3. & 4. *lib.* 2. & ſentire videntur *Cald. conſ.* 19. *de iurep. &* Co. *uarr. pract. quæſt. c.* 38. *num. fin. verſic. alioquin. Franc. Marc. deciſ. Delphin.* 1135. *nu.* 4. *par.* 1. & alij hic allegati per informantes, & per hoc in cauſa benè faciunt deducta per I*ſern. in tit. de his qui feud. da. poſſ. nu.* 23. *circa med. verſ. Itẽ non vocantur omnes. per* Curt. *de feud. in* 5. *parte. titul. ex quibus cau. feud. ammit. num.* 5. *vt per* Capic. *in ſua inueſtitura feud. in rubr. feud. ſucc. §. feminæ in* 13. *ampl. & in* 8. *lim.* cum valeat argumentum de feudo ad iuſpatronatus quoad modum ſuccedendi. vt poſt *Card. in* Cle*men. plures. col. final. de iurepat. tenẽt.* Lambert. *lib.* 1. *ar.* 8. *q.* 3. *prin.* 1. *par. &* Decian. *conſ.* 32. *n.* 12. *lib.* 1.

Non obſtat quòd Bald. & alij ſupracitati loquantur in iurepatronatus hæreditario, quòd caſui noſtro applicari non poſſe, videtur, ſtante quòd ſolus Annibal Martius fuit heres inſtitutus, & iuſpatronatus eſt relictum Dominis de familia de Martijs Senen. & non ipſi Domino Annibali.

Quia reſpondetur, quòd licèt abſolutè hæreditarium dici non poſſit, cum, attenta mente fundatoris, habeat perdurare in familia de Martijs de Senis, &, ea extincta, habeat peruenire ad illos de Bellantibus, &, illis deficientibus, ad illos de Verdellis, attamen ad inſtar iuris fideicommiſ-

Y ſi re-

ſi reſpectu vocatorum ad effectum præfatum iudicari debere, cenſuerũt Domini, per *text. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg.* 2. cum alijs, de quibus ſupra. Et quia negari non poteſt, quin reſpctu præfatorum conſiderari etiam poſſit ordo charitatis, & maioris affectionis, quã vnuſquiſque teſtator habere gradatim præſumitur erga plures vocatos ſibi æqualiter non coniunctos, vt conſiderat *Corn. conſ. 26. n. 3. lib.* 4.

Cum tamen mihi nõ mediocrem difficultatẽ in hac cauſa faciat; Tum concluſio illa, quòd vbi plures ſub nomine collectiuo vocantur, illi omnes pro vna reputantur, & conſequẽter coæquale ius habere debent, quã in terminis iuſpatronat. firmat *Dec. conſ.* 122. quem refert, & ſequitur *Lambert. de iurepatr. par.* 2. 28. *art.* 1. *quæſt. princ.* Tum *denique deciſio facta in illa Regien. iuſpatronatus de Zacchis.* 26. *Nouẽb. anni proximi præteriti coram* R. P. D. *Penia*, quæ huic de directo aduerſari videtur, ideò libenter iterum partes ſuper hac eadẽ difficultate audirem.

56 Eſt etiam ſciendum, quòd laicus fundans de proprijs bonis iuſpatr. poteſt in limine fundationis reſeruare iuſpat. eccleſiæ, & monaſterio, ea conditione, vt in perpetuum ad eccleſiam ſpectet tamquam laicale. ita fuit reſolutum in

Romana Iuriſpatronatus. 31. *Maij.* 1613. *coram Cardinali Sacrato*. vt infra.

Ex ordine Sanctiſſimi per Reuerendiſſimum D. Datarium mihi trãſmiſſo, dubitaui in Rota, an᷒ laicus fundans de proprijs bonis iuſpatr. poſſit in fundatione reſeruare iuſpat. eccleſiæ, & monaſterió ea conditione, vt in perpetuum ad eccleſiam ſpectet tamquam laicale, & pro affirmatiua fuit tentum, quia vt colligitur ex latiſſ. cumulatis per *Lambert. in ſuo tract. de iurepat. lib.* 1. *p.* 1. *quæſt.* 9. *art.* 1. poteſt patronus apponere in fundatione quaſcunque conditiones etiamſi ſint contra illud, quòd ius regulariter diſponit in materia iurilpat. ſeu beneficiorũ, vt per plura exempla docet *Lambert. ibidẽ. nu.* 52. *& ſeqq.* dummodo tamen cõditiones non ſint natura impoſſibiles, ſeu turpes, vel contra ſubſtantiã iuriſpat. & beneficiorum, aut aliàs à iure improbatæ, quia Sacri Canones adeò fauent pijs eccleſiarum fundatoribus, vt ſi quando de nouo diſponunt, ſoleant præſeruare contrarias fundatorum ordinationes, vt in *clem. quia contingit. §. vt autem. de relig. dom. & in c. Eleuterius* S. *& igitur.* 18. *q.* 2. *Sacrum* *Trid. Conc. ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reform.* & alibi. quæ iuris indulgentia ex eo proceſſiſſe videtur, ne ſcilicet laici retrahantur à fundatione eccleſiarum; qua ratione, & ipſummet iuſpat. maximè laicale conceditur, quòd eſt contra iuris regulas. *Ancharan. conſ.* 113. *nu.* 2. *Gemin. conſ.* 45. *&* 50. *in princ.* tum quia per illud aufertur libera collatio Ordinarij contra notata in *c. ſi quis Epiſcoporum.* 16. *q.* 5. *et cap. omnes baſilicæ.* 16. *q.* 7. tum quia datur occaſio laicis immiſcendi ſe rebus ſpiritualibus, quarũ de iure ſunt incapaces. *c. decernimus. de iudic. Calder. conſ.* 1. *nu.* 1. *de præb. Roman. conſ.* 299. *nu.* 9. *verſ. laicis*. præcipuæ fœminæ. *Innoc. in c. cum noſtris. nu.* 1. *de conc. præb. Lambert. a. tract. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 7. *art.* 2. *nu.* 21. *et ſeqq.* quæ tamen ſuccedunt in iurepar. *Abb. in c.* 1. *n.* 3. *de iurepat. Card. in clem.* 2. *n.* 2. *eod. tit.* tum etiam, quia talia iura ſpiritualia tranſmittuntur ad hæredes contra *not. in c.* 1. *ubi Abb. nu.* 4. *de præb. Rocch. de iurepat. uerbo, ipſe, uel is. q.* 5. *nu.* 17. & non ſolum in materia iuriſpatr. ſed & in alijs ius diſpenſat cum exercentibus liberalitatem erga eccleſia, vnde poteſt laicus donare prædium eccleſiæ, ea cõditione, vt ſoluat collectas laicis, licèt aliàs de iure non fuiſſet obligata ſoluere. *Ancharan. conſ.* 217. *Felin. in c. eccleſia S. Mariæ. nu.* 77. *de conſt.*

conſt. Item poteſt legans velle, quòd ex legatis pijs à ſe factis detrahatur falcidia. *Socc. conſ.* 48. *nu.* 4. *lib.* 1. licèt aliàs non fuiſſet de iure detrahenda. *auth. ſimiliter.* C. *ad l. falcid.* item poteſt donaræ eccleſiæ emphyteuſim ea conditione, vt non reguletur ſicut bona eccleſiæ, vt fuit dictum in cauſa *Mediolanen. bonorum* 15. *Decembr.* 1597. *coram bo. mem. Orano.* ſimiliter poteſt retinere eccleſia feudum laicale, recognoſcendo pro illo dominum laicum. *c. verum. vbi Aret. nu.* 1. *Butr. nu.* 5. *Abb. nu.* 12. & 13. & *Imola nu.* 2. *de foro compet.* & licet Doct. de quibus per *Lambert. loco ſup. in princ. allegato,* dicant, quòd quando fundator apponit conditiones contra regulas iuris, debeat interuenire conſenſus Ordinarij, attamen dicunt etiam, quòd ſi conditiones non patiantur defectus impoſſibilitatis, & alios, de quibus ſupra in princ. quòd Ordinarius debet conſentire. *Lambertin.* poſt alios dicto loco. *num.* 82. & 83. & meritò, quia conſenſus in hoc caſu non dicitur requiſitus pro libito voluntatis Ordinarij, ſed tamquam Iudicis, vt ſcilicet poſſit videre, an conditiones ſint de improbatis à iure, & ideò ſi non ſunt tales, ex neceſſitate tenetur illas approbare, cum ſit loco iudicis. *auth. ſtatuimus. vbi Bald. nu.* 2. *de Epiſc. & cler. Alex. conſ.* 11. *nu.* 8. *lib.* 1. *Boer. dec.* 326. *nu.* 2.

Nec eſt neceſſe, quòd conſenſus Ordinarij prę̨ſeruetur in fundatione, quia iuſpatronat. de ſui natura præfefert, tamquam ſuam cauſam efficientem, conſenſum Ordinarij, cum nulla ſpecies iuriſpatronatus poſſit fundari ſine illius conſenſu. & proinde non eſt neceſſe exprimere illud, quòd ex ſui natura tacitè, ineſt in ſpecie. *Lambert. vt ſup. art.* 5. *quæſt.* 2. *nu.* 2. *p.* 1. *lib.* 1.

Difficultas igitur conſiſtit in eo, an iſta conditio, quòd eccleſia, ſeu monaſtrium teneat iuſpat. tamquã laicale, dicatur impoſſibilis natura, vel turpis contra ſubſtantiã iuriſp. & beneficiorũ, vel ſit à iure improbata.

Et quantum ad impoſſibilitatem naturæ, quæ videtur eſſe circa illud, quòd nullo modo fieri poteſt, prout exemplificant Doct. in eo, qui dicit, ſi cœlum digito tetigeris, non videtur, quòd iſta ſit talis, cum poſſit eccleſia non ſolum de facto tenere aliquid, quòd habeat naturam laicalẽ, ſaltem qnoad modum illud exercendi, ſed immo etiam de iure, vt ſup. in princ. per plura exempla demonſtratum eſt, & infra demonſtrabitur; & vt non ſit impoſſibilitas naturæ, ſufficit, quòd poſſit verificari de facto. *§. ſi impoſſibilis. cum ibi notat. Inſtit. de inutilib. ſtipulat.*

Nec videtur ſubſiſtere, quòd implicet contrarietatem eſſe eccleſiæ, & eſſe laicale, ex eo quòd, ſi eſt eccleſiæ, ergo eſt eccleſiaſticum, vnde erit dicere, quòd hoc iuſpat. ſit eccleſiaſticum, quæ contrarietas in eodem ſubiecto importat impoſſibilitatem naturæ. *l.* 3. *§. ſi ex contrario. ff. de acq. poſſ. l. debitori. C. de pact. Fulgoſ. conſ.* 99. *nu.* 2. *Bald. in c. ex litteris. nu.* 5. *de probat.* quia reſpondetur, importare contrarietatem, & inde impoſſibilitatem, quòd eodem reſpectu, quòd ſit tale, & non tale, ſecus diuerſis reſpectibus. *l. ſi duo. vbi Bart. nu.* 4. *ff. vti poſſidet. Oldrad. conſ.* 252. *nu.* 41. *Alex. conſ.* 99. *nu.* 9. *lib.* 5. & proinde reſpectu dominij, ſiue pertinentiæ iuriſpat. erit eccleſiaſticum, & nullo modo laicale, reſpectu verò modi exercendi erit laicale, & nullo modo eccleſiaſticum. & licèt fundator non faciat hanc diſtinctionem, ſed ſimpliciter dicat, quòd iuſpat. licèt reſeruatum eccleſiæ ſit laicale, attamen illius verba ſunt intelligenda ſecundum ſanum intellectum, & eo modo, quo verificari poſſunt, vt benè ad propoſitũ *Rota deciſ.* 10. *nu.* 3. *in fine. cum duob. ſeqq. de teſtament. in antiq.*

Quoad turpitudinem, quæ conſiſtit in eo, quando læditur pietas, exi-

ſtimatio, verecundia, & generaliter aliquid ſit, quòd ſit contra bonos mores. vt in *l. filius. ff. de cond. inſtit.* & latius per *Angel. in tract. de teſtam. gloſſ.* 104. non videtur, quòd adſit aliqua turpitudo, quòd eccleſia retineat aliquid habens naturam laicalem, ſaltem quoad modum exercendi, cum hoc concedatur in alijs caſibus nempè bonorum collectis laicorum ſubiectorum, emphiteuſis, & feudi laicalem naturam retinentis, vt ſupra demonſtratum eſt.

Et quòd non ſit turpe, vel indecorum perſonis eccleſiaſticis exercere iuſpatr. admodum laicalem, expreſsè colligitur ex *cap. cum dilectus.* ibi, *præfatus* Archidiaconus *tamquam laicus præſentaſſet. de iurepatr. vbi* Abb. *nu.* 4. *et* 5. *et Butr. nu.* 5. *idem* Abb. *in c. cum vos. num.* 4. *de off. ord.* Imola *in c. dilectus. nu.* 8. *de off. deleg. Felin. in c. eccleſia S. Mariæ. nu.* 11. *de conſt. et in tract. quan. lit. ap. noc. nu.* 5. Rebuff. *tract. nominat. q.* 8. *n.* 22. *Couarru. pract. quæſt. c.* 36. *verſ. diſtinguitur autem. in fine*. & admittunt paſſim ſcribentes in *c. dilectus filius. il terzo. de præb.* vbi Anchar. Card. Hoſt. & alij, dum diſtinguunt, quãdo iuſpat. dicatur eſſe penes perſonam eccleſiaſticam, tamquam laicale, vel tamquam eccleſiaſticum. & ſignanter fuit dictum non continere aliquã turpitudinem illud, quòd fuit expreſſum in fundatione q. Flaminiæ Cæſiæ, cuius occaſione fit iſta diſputatio, nempe, quòd ſuum iuſpat. reſeruatum RR. PP. Theatinis, tamquam laicale, minimè debet cadere ſub regulis reſeruatorijs, quaſi quòd ipſa voluerit derogare poteſtati Summi Pontificis, quia fuit conſideratum, ꝙ iſta expreſſio non percutit poteſtatẽ Sũmi Pontificis, ſed voluntatem, etenim beneficia iuriſp. laicalis non deſinunt eſſe ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quia Papa non poſſit, ſed quia non vult. *Lap. alleg.* 96. *nu.* 3. *Gemin. in c.* 2. *nu.* 11. *de præb. in* 6. *Felin. in d. tract. quan. lit. ap. noc. pat. in princ. et verſ. ſolutio.* Rota *in cauſa* Toletana *dimidiæ annatæ* 17. *et* 27. *Iunij* 1594. *coram Gypſio*. Vnde eſt, ac ſi fundatrix rogaſſet Summum Pontificem, vt ſicut non ſolet derogare iuripatr. reſeruato laicis, ita nec velit in hoc caſu derogare reſeruato perſonis eccleſiaſticis.

Petitio autem videtur digna exauditione, nam ideo Papa in reſeruationibus comprehendit iuſpat. reſeruatum eccleſiæ, quia videtur reſeruatum intuitu, & contemplatione ipſius eccleſiæ. *Card. conſ.* 82. *nu.* 1. *Pariſ. conſ.* 35. *nu.* 20. *lib.* 4. & proinde dum Papa reſeruat ſibi collationem beneficiorum, quæ ſunt ſub tali iurepatr. non videtur facere contra præſcriptam voluntatem fundatoris, cum ipſe ſit Caput Eccleſiæ Vniuerſalis, & eminenter contineat in ſe omnes dignitates, & officia, particulariter eccleſiam, cui iuſpat. fuit renunciatam. *c. ita dominus*, 19. *diſt.* *Anchar. conſ.* 30. *Bald. conſ.* 28. *nu.* 1. *lib.* 3. *et conſ.* 328. *nu.* 11. *lib.* 1. *Probus ad monachũ in procemio Sexti. n.* 55. *et* 59. *Gemin. cõſ.* 14. *n.* 1. *cũ plurib. ſeqq.*

Et ita videtur vera ratio differentiæ, quare iuſpatr. reſeruatum per laicum perſonis eccleſiaſticis cadat ſub reſeruationibus Apoſtolicis pluſquam ſi eſſet reſeruatum perſonis laicis, non autem aliter, nempe, vel quia Papa faciliùs præiudicat iuripatr. eccleſiaſtico, vt per *Mandoſ. reg.* 1. *reſeruat. n.* 5. quia eſt ratio defectiua, cum rurſus ſit quærendum, quare faciliùs præiudicet iſti iuripat. quàm illi, ſicut nec etiam aliquid videtur concludere alia, de qua per *Gemin. in c.* 2. *num.* 11. *de præb. in* 6. nempe quòd ideo ſit, quia in perſonis eccleſiaſticis præſentatio debet tollere electionem contra voluntatẽ fundatricis; nec minus altera, de qua per alios, quòd ſcilicet ceſſet ratio, ne laici retrahantur à fundatione eccleſiarum, quia ſi admitteremus reſeruationes eſſe contra mentem fundatorum, æquè retraherentur,

tur, quando iuſpatronat. eſt reſeruatum perſonis eccleſiaſticis, ſicut quando eſſet reſeruatum laicis, cum vtroque caſu fiat contra eius voluntatem.

Hoc ſtante, quòd reſeruationes iuriſpat. per laicum relicti perſonis eccleſiaſticis non ſint contra fundatorum præſumptam voluntatem, ſequitur, quòd quando contrarium eſt expreſſum in fundatione, non debeat cadere ſub reſeruationib. Apoſtolicis, quia expreſſum facit ceſſare contrarium, quòd aliàs oriri ſolet ex tacito, & præſumpto. *l. cum ex filio. §. filio. vbi* Bart. *in ſummario. ff. de vulg. et pup.* Dec. *conſ.* 416. *nu.* 10. *Cravett. conſ.* 32. *nu.* 2. aliàs ſi diceremus fieri contra voluntatem fundatoris, in hoc caſu eſſet peioris conditionis, qui exercet liberalitatem erga eccleſiam, reſeruando illi iuſpatr. quam ille, qui non exercet, ſed reſeruat laicis, quin etiam eſſet peioris conditionis eccleſia, quàm laicus, nã in materia iuriſpat. conceditur laico habere iura ſpecialia, quorum de iure eſt incapax ex ſup. allegatis, & in eadem materia non concederetur eccleſiæ habere iura laicalia, quorum de iure non eſt incapax, ſaltem quoad modum exercendi, vt ſupra demonſtratum eſt.

Quo verò ad tertium requiſitum, quòd conditio non ſit contra ſubſtãtiam iuriſpat. & beneficij, fuit ponderatum, quòd illud dicitur eſſe contra ſubſtantiam, quo adiecto corrũpitur ſubiectum. *l. cum precario. ff. de precario. Caſtr. conſ.* 312. *nu.* 1. *lib.* 1. *Abb. conſ.* 72. *nu.* 2. *lib.* 1. *Natta conſ.* 32. *nu.* 2. qualitas autem quòd iuſpatronat. tentum per eccleſiam exerceatur ſecundum modum iurispatr. laicalis, non modo non vitiat ſubſtantiam iuriſpat. ſeu beneficii; ſed imò nihil habet commune cum præfata ſubſtantia, vt patet ex definitione iuriſpatr. de qua per *Abb. &* A*nan. in rubr. de iurepatr. &* Rocch. *Cur. in præfat. tract. de iurepat. nu.* 2. *&* 3. & in definitione beneficij, de qua per *Seluam tract. de benefic. q.* 1. *&* Rebuff. *in praxi beneſ. tit. quid ſit, & quot modis dicatur*. in quibus locis nihil de hoc habetur. & non modo iſta qualitas nihil habet commune circa ſubſtantiam iuriſpatr. ſed neque diuerſificat ſpeciem, ſed iuſpat. eccleſiaſticũ & laicale vnum, & idem ſunt, vt ait L*ambert. vt ſup. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 5. *nu.* 4. *cum ſeq.*

Denique circa illud, quòd conditio non ſit à iure Improbata, fuit dictum nullo iure caueri, quòd fundator non poſſit ordinare, quod iuſpat. reſeruatum eccleſiæ exerceatur in modum laicalem, quòd ſufficit dicere. quia permiſſum cenſetur, quòd non reperitur prohibitum. *cap. inter corporalia. de tranſlat. præl. l. mutus. ff. de procurat. Oldrad. conſ.* 48. *nu.* 3. *in fine. lib.* 1.

Neque ex eo, quòd *tex. in c. vnico. de iurepat. in* 6. & ibi Doct. velint, quod eo ipſo, quod iuſpat. prouenit ad eccleſiam, exerceatur ad modum iuriſpatr. eccleſiaſtici, reſultat iuris improbatio, quia lex generaliter loquens habet tacitam conditionem, niſi diſpoſitores de rebus ſuis contrariam legem adiecerint; eſt enim trita iuris concluſio, quòd prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis. *l. fin. C. de pact. conu. l. maritus.* C. *de procur.* Anc*haran. conſil.* 217. *num.* 2.

Et poteſt diſponens de re ſua adijcere quaſcumque conditiones, & pacta. *l. legem.* C. *de pact. l. ea lege. C. de cond. ob cauſam. l.* 2. *&* 3. *C. de donat. quæ ſub modo. l.* 1. *§.* 1. *ff. de reb. eor. Soc. conſ.* 48. *nu.* 4. *lib.* 1. quòd procedit etiam in diſpoſitione facta ad fauorem eccleſiæ. *c. verum. de cond. app.* An*char. conſ.* 217. *nu.* 2. *Imola in c. cum dilecti. nu.* 4. *verſ. item potes notare. de donat. Felin. in d. c. eccleſia S. Mariæ. nu.* 67 *de conſt. Soc. d. conſ.* 48. *nu.* 5. *lib.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus poteſt competere ex priuilegio.*
2 *Idque vel ex cauſa oneroſa, vel lucratiua.*
3 *Iuſpat. quando dicatur conceſſum ex cauſa oneroſa.*
4 *Iuſpat. ex cauſa oneroſa non eſt ſublatum.*
5 *Poteſt tamen reuideri.*
6 *Et interim donec reuidetur, patronus conſeruandus eſt in ſua quaſi poſſeſſione.*
7 *Iuſpat. conceſſum ex augumento dotis non valet, niſi probato augumento.*
8 *Idem eſt, ſi fuit reſeruatum iuſpatr. ex recuperatione bonorum.*
9 *Vel ex cauſa readificationis.*
10 *Dotis augumentum præſumitur ex temporis diuturnitate.*
11 *Niſi adſit præſumptio vſurpationis.*
12 *Vel niſi conſtet de non adimplemento.*
13 *Adimplementum præſumitur factum ab eo, qui implere tenebatur.*
14 *Regula reuocatoria iuriumpatronatus competentium ex priuilegio de quibus intelligatur.*
15 *Iuſpat. interdum competit ex mero priuilegio.*
16 *Iuriſpat. competentis ex priuilegio beneficium dicitur vacare in Curia, et eſt reſeruatum.*
17 *Etiamſi ſit conceſſum cum quibuſuis clauſulis. et nu. 19.*
18 *Secus ſi conceſſum ſit ex cauſa oneroſa.*
20 *Iuſpatr. conceſſum ex cauſa oneroſa quare non ſit ſublatum.*
21 *Regula* Innoc. VIII. *et Adriani* VI. *ſuper reuocatione iuriſpat.*
22 *Iuriſpat. competentis ex priuilegio beneficium eſt reſeruatum.*
23 *Etiam quod dictum ſit iuſpat. competere ac ſi ex fundatione, & dotatione eſſet.*
24 *Etiam quod dictum ſit, quòd non poſſet derogari.*
25 *Nec eſt opus alia derogatione.*
26 *Regula reſeruatoria comprehendit omnia beneficia vacantia in menſibus reſeruatis.*
27 *Iuſpat. ſi competat ex dotatione, requiritur formalis dotatio.*
28 *Affertur deciſio* Rotæ *coram Corduba.*
29 *Ponitur* Rotæ *deciſio in Compſana coram Litta.*
30 *Refertur Rotæ deciſio in Cæſarauguſtaua coram* D. Coccino Decano.
31 *Refertur alia deciſio in eàdem coram eodem.*
32 *Refertur altera deciſio in eàdem coram eodem.*
33 *Alia ponitur deciſio in eàdem coram eodem.*

CAPVT DECIMVM.

De iurepatronatus competente ex priuilegio.

1 IVſpatronatus poteſt alicui competere in eccleſia ex Papæ priuilegio, vt colligitur ex *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de ref. cap. 9. & dixi ſup. lib. 2. cap. 5. num. 15. & ſequentibus.*

Non autem ex epiſcopi, ſeu alterius inferioris priuilegio. *c. 2. de reb. eccl. non al. lib. 6. Rebuff. in praxi. p. 3. ſignaturæ. verbo, iuripat. n. 3. & dixi ſup. lib. 2. cap. 5. n. 22.*

2 Item Iuſpatronatus ex priuilegio poteſt dupliciter competere, videlicet, vel ex cauſa oneroſa, vel ex priuilegio mero, & mera gratia.

3 Iuſpatronatus dicitur conecſsum ex cauſa onetoſa, quando habet cõmenſurationem ad cauſam de futuro, ſi & poſt quam tot pecunias impenderit. *Aret. in c. nouit. n. 29. de iudic. Dec. 292. n. 2. Card. Seraph. deciſ.* 418. *& faciunt not. per* Tiraquell. *in l. ſi vmquam, verbo, donatione largitus. num. 335. & ſeqq. C. de reu. donat.* hoc tamen intelligitur, quando id, quòd datur commenſuratur priuilegio, alioquin in exceſſu eſt mera gratia.

Alex.

*Alex.conſ.2.col.1.lib.2.Tiraquell.vbi ſup.num.*335.& 341.*Seraph. vbi ſup.* & fuit dictum in *Florent. Archipresbiteratus.2. Martij.* 1592. *coram Illuſtriſſimo* Card.*Millino, & alleganti exceſſum incumbit onus probandi. Roland.conſ.*13.*num.64.lib.3.Seraphin. vbi ſup.* & tale iuſpatron. ex cauſa
4 oneroſa conceſſum non comprehenditur in decreto *Conc. Trid. ſeſſ.*25. *de ref.c.9.* quatenus reuocat iurapatron., quæ non ſunt ex fundatione, ſeu dotatione Rota. *dec.*687. *in fine. p.*1,*diuer.& dec.*269.*n.*3.*p.*2. & fuit dictum in T*udertina iuriſpatron.* 13. *Martij.* 1588. *coram Orano.* Card. *Seraph.dec.* 907. comprehenditur,
5 tamen, quatenus illud reuideri mandat, ſi eſt conceſſum à 40. annis ante publicationem concilij, quia tunc debet reuideri ab ordinarijs, & reuocari, ſi reperiatur conceſſum in damnum eccleſiæ, donec tamen reuidetur, interim ſortitur effectum
6 ſuum, & patronus exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi manuteneri debet.ad *c.conſultationibus. de iurep.* Rota *d.dec.*687. *&* 269. & fuit dictũ in Camerinen.25.*Maij.*1602.*coram* Card.*Sacrato.* & ad effectum ne reuocari poſſit priuilegium, tunc neceſſaria eſt d.cõmenſuratio, vt poſſit dici, valere in vim contractus irreuocabilis.*Alex. & Tiraquell. vbi ſupr.* ſed ad effectum præſumptæ mentis Papę, an voluerit reuocare, habetur ratio iſtius cauſæ, etiam quòd nõ ſit equiualens, & commenſurata exactè ad gratiam .*Rot.dec.*166. *p.3.diuerſ. Cardin.conſil.*147.*Felin.in d.c.nouit. nu.*10.*Seraph.d.dec.*518.

7 Iuſpatronatus autem conceſſum ex augmento dotis, & ſic ex cauſa oneroſa, ſcilicet poſt quam auxerit vſque ad tertiam partem, non valet, niſi probetur augmentum, & d.doris conſignatio. vt fuit dictum in *Paduana iuriſpatronat.*19.*Ianuarij.* 1594. *&* 6.*Martij.* 1595. *coram Cardin. Mantica.& in Cremonen.præpoſituræ* 20.*Nouembris.*1600.*coram Cardin. Millino. & in Valentina parochialis.*
8 *de carlet.*4.*Iulij.*1601.*coram Card. Lancellotto.* Idem eſt ſi fuit reſeruatum iuſpatronatus ex recuperatione bonorum, nam non valet, niſi probetur recuperatio.*vt in Comen. iuriſp.* 8.*Iunij.*1601.*coram Card.Seraph.*

9 Et idem etiam eſt, ſi ſit reſeruatũ ex cauſa reædificationis, quia debet probari reædificatio.*vt in d.Valentina.& in* Nolana.*beneficij.*19.*Ianuar.* 1594.*coram* Card.*Arigono.* & ratio prædictorum eſt, quia cum huiuſmodi reſeruatio ſit conditionalis, non habet effectum, antequam conditio adimpleatur.*l.*3.*§.per fideicõmiſſariam. ff. de hæred. inſtit. l. cedere diem.ff.de verb.ſign.l.qui heredi.in fine.ff.de cond.& demum, Bart.in l.*2.*§. vlt.nu.*4.*ff.de donat.Verall. dec.*338. *n.*3.*p.*1.

10 Attamen dotis augmentum, ob quòd fuit conceſſum iuſpatronatus, ſeu aliud adimplementum, præſumitur ex temporis diuturnitate iuncta obſeruantia ad *Bart.inter conſ. Bald. conſ.*400.*nu.*5.*lib.*4.Bald. *conſ.* 402. *num.*9.*lib.*5.*Rota dec.*598.*p.*1.*diuerſ.* & fuit dictũ in *d.Camerinen. canonicatus.*25.*Maij.* 1601. *coram Card. Sacrato.& in Mediolan. matrimonij.* 17.*Iunij.*1602. *corã Card. Millino.*

11 Quòd tamen non procedit in perſonis, in quibus cadit præſumptio vſurpationis, quia tunc etiam antiquitas iuncta obſeruantia non ſufficit, ſed requiritur plena, & concludens probatio.*vide in Melpien. iuriſpatronatus.*19.*Ianuar.*1594.*co-*
12 *ram Card.Mantica* idem eſt, ſi conſtet de non adimplemento, nam tunc quaſi poſſeſſor, & obſeruantia non releuant, vt in *d.Cremonen.præpoſituræ.& in d.*Valentina.& ſi reperitur
13 adimplementum, præſumitur adimpletum ab eo, qui tenebatur adimplere ad *l. cum ſeruus. ff. de verb. obl.l.*3.*ff.de alim.pup.præ.cum ibi not. per* Doct.Verall.*dec.*276.*nu.*1.*par.*2. *& dec.*598.*n.*6.*p.*1.& fuit dictum in *Romana Cappellaniæ.*12. *Iunij.* 1589. *co-*

coram Card. Pamphilio. *& in Senen. beneficij.* 18. *Martij.* 1596. *coram* Litta. *& in Vercellen. Cappellaniæ.* 7. *Maij.* 1601. *coram* Card. *Millino.*

14 Regula autem Adriani VI. & Innoc. 8. de quibus infra, reuocatoria iuriumpatronatus ex priuilegio competentium, de quibus intelligatur vide R*otam dec.*269.*p.*2.*diuerſ. & in d.ſenen.benef.* 18.*Martij.*1596. *coram* Litta. *& in d.Valentina de Carlet. & in* N*eapolitana iuriſpat.* 3.*Iulij.* 1595.*coram* B*lanchetto.*

15 Iuſpatronatus autem aliquando competit ex mero priuilegio, & mera gratia, quando Papa alicui indulget, & donat iuſpatronatus ſuper aliqua eccleſia ex mero titulo lucratiuo, non ex cauſa oneroſa, quia Papa eſt dominus omnium beneficiorum.*c.*2.*de præb.lib.*6.*gloſſ.vlt.in cap. fœlicis.de penis.lib.*6.*Gomeſius in proœmio regul.Cancell. in verſ. conſiderata etiam. num.*7.*Hieron.Gonzalez in comment.ad regulam* 8.*Cancellariæ.* §.2. *proœm. num.* 44. *& dicam infra lib.*14.*c.*1.*n.*1.

16 His præmiſſis clara, & communis eſt concluſio, quòd beneficiũ iuriſpat. competentis ex priuilegio dicitur vacare in curia, & cadit etiam ſub reſeruatione reg. octauæ Cancell. ſeu nonæ.*Gonzal.vbi ſup.gloſſ.*18.*n.*6.*& à num.*18.*ad* 22.*Creſcent. dec.*3.*in princ.de iurepat.* nec eſt opus aliqua ſpeciali derogatione, cum per ſolam ſimplicem collationem factam à Papa cenſeatur derogatum tali iuripatronatus. *Caſſador. dec.*4.*nu.* 11.*de probat.& dec.vlt.in fine.de iurepatr. Maſſobrius in praxi hab.conſ.ad vac. par. eccleſ.prælud.*7.*dubio* 2. *nu.*3. *&*
17 4. quòd iuſpatronatus ex priuilegio cũ quibuſuis clauſulis conceſſum eſt ſublatum, ſicut illud, quòd competit ex præſcriptione à C*onc.Trident. ſeſſ.*25.*cap.*9.*de ref. ita Card. Seraph. dec.*1395.*num.*4.R*ota dec.*88.*nu.*2.*&* 3.*p.*1.*recentiorib. Sanctiſſimus* Greg. *XV.fel.rec.dec.*307.*nu.*3.*& ibi annotat.num.*6.*Flam.Pariſ.de confidentia. q.*28.*num,*239.*Gonzal.vbi ſup.dicta gloſſ.*18.*& ſeqq.Garc. de benefic. p.* 5.
18 *cap.*9.*num.*115. ſecus ſi priuilegium fuiſſet conceſſum ex cauſa oneroſa. C*ard.Seraph. dec.*499. *num.*4. *annotat.ad d.dec. Greg. latiſſimè Garc. vbi ſup. nu.*120.R*iccius in praxi rer. for. eccleſiaſtici.dec.*168.*num.*99.

19 Quòd procedit etiamſi competeret ex priuilegio, quòd ſit iuſpatronatus eiuſdem naturæ, ac ſi ex fundatione, & dotatione competeret, quia cum ſit ad inſtar, & non propriè ex fundatione, ac dotatione eſt ſublatum.*Gonzal.d.gloſſ.*18.*n.*202. *Garc.vbi ſup.n.*117.*& ſeqq.*neq.ſuffragatur quaſi poſſeſſio, neq. immemorabilis.*Garc.ibidem.num.*119.

20 Ratio autem, quare iuſpatronatus competens ex priuilegio conceſſum ex cauſa oneroſa, non ſit ſublatum à Concilio, eſt, quia talis conceſſio non poteſt dici merè priuilegium, vt ſepius dixiſſe Rotam refert *Garc.vbi ſup.d.n.*120. & fuit dictum à *Gonzal. vbi ſup.gloſſ.* 28.*num.*22.*& gloſſ.*36. *num.*36. idque procedit, ſi eccleſia in totum dotetur, non autem ſi dotis pars ſuppleatur. *Garc. vbi ſupra. num.*122.*&* 123. *Gonzal.d. gloſs.*18. *num.* 53. & ſi competat iuſpatronatus ex Papæ priuilegio propter dotis augmentum à 20. annis citra, ordinarij reuiſioni, & examini ſubijcitur ex *d.cap.*9.*Conc.*T*rid. Hieron.* G*abr. conſ.*195.*lib.*1.& pro hoc plures Rotæ deciſiones ponit *Garc. vbi ſup. nu.* 125. 126. *&* 127. & tale iuſpatronatus competens ex priuilegio cadit ſub reſeruatione reg. cancell. *Gonzal.d.gloſs.*18.*nu.*6. *&* 18. niſi dotis augmentũ aſcendat ſaltem ad medietatem. A*nnotat.dict. deciſ.* 195. G*regor.* XV. nam ſecundum conſtitutionem Innoc. 8. & Adriani 6. reuocantur iurapatronatus conceſſa, ſi dos non fuit aucta ad medietatem. vt ſupra dixi.

21 Et Summarium conſtitut. Innoc. 8. fel. rec. edita anno 1485. quæ

eſt

eſt quinta in compendio bullarij D. Flauij Cherubini.eſt iſtud.

Innocentius VIII. fel. rec. de anno 1485. reuocauit conceſſiones iuriſpatronatus à Romanis Pôtificibus cuicumque ad beneficia electiua emanatas ab annis 25, citra,quo verò ad beneficia non electiua irritauit quatenus qui impetrarunt, fructus eorum ad medietatem veri valoris non auxerit; vel eccleſias de nouo non ædificarint; ſeu funditus dirutas non reædificauerint,vel loca,ſeu fundos ad eas ædificandũ non conceſſerint.

Summarium item conſtitutionis, ſeu regulæ Adriani 6.fel. rec. editæ anno 1522.quæ eſt tertia apud eundem Cherubinum. eſt huiuſmodi.

Adrianus 6.fel.rec.de anno 1522. reuocauit omnes conceſſiones iuriſpatronatus, quoad beneficia electiua ab anno primo Innocentij 8. factas etiam conſiſtorialiter, & ad fauorem cuiuſcumque perſonæ,vel loci pij.

Inſuper reuocauit omnes huiuſmodi conceſſiones iuriumpatronatus etiam quoad non electiua, ſi impetrantes fructus eorum ad medietatem veri valoris non auxerint, vel eccleſias de nouo conſtruxerint, ſeu funditus dirutas non reædificauerint.

Pro quorum omnium declaratione ſunt hæc infraſcripta notanda cũ ſubſequẽtibus Rotæ deciſionibus.&

22 Primo notatur, quòd beneficium iuriſpatronatus competentis ex priuilegio Papæ etiam cum clauſula, vt ſit, perinde ac ſi eſſet ex dotatione, vel fundatione,cum non dicatur verè, & propriè ex dotatione, & fundalione, cadit ſub reſeruatione regulæ octauæ idque firmatur ex declaratione *hoc.Congregat.Concil. ſuper d.c.9 ſeſſ.24. relata à Garc. d. c. 9.num.*118.*p.* 5. tenoris huiuſmodi, Patronatus,qui fuerunt conceſſi, vt eſſent eiuſdem prorſus naturæ, roboris,& *c. cuius iuſpat.* laicorum, & nobilium regularium,ac ſi ex fundatione, & dotatione forent, Congregatio cenſuit cenſeri ſublatos,quia cum ſint ad inſtar, & non propriè regum, nec ex fundatione ideò compræhendi ſub exceptuatis.

Nec iuuat immemorabilis ex eadem Congregatione apud *d. Garc. ibidem.num.*119.relata, ita, remanet dubium, quando conſtat de origine priuilegii, vt præſumitur eſſe ex priuilegio aliquod iuſpatronatus, & adeſt immemorabilis, proſit illa, vel non, propter clauſulam derogatoriam, non obſtantibus,quibuſcumq. conſuetudinibus, etiam immemorabilibus,quaſi referenda ſit etiam ad iuſpatronatus,& in hoc reſpondit nõ prodeſſe.

23 Secundo,notatur quòd quamquã poſſit Papa facere,vt id,quòd nõ eſt tale, habeatur tamen pro tali reſpectu certi effectus, attamen reſpectu d. regulæ reſeruatoriæ dicitur procedere ex gratia,& priuilegio Papę, non ex eo, quòd ſit verè ex dotatione,ſeu fundatione, cum illa qualitas inſit priuilegio, prout probat *Garc. vbi ſupra num.*117. vbi refert quaſdam *Rotæ deciſ.* & præſertim in *Placent. de mirabel.* 19. *& vlt. Ianuar.* 1594. *coram Orano*. vbi ita fuit dictum, quòd minus dicitur iuſpatronatus eſſe ex priuilegio, quamuis in priuilegio dicatur iuſpatronatus cõpetere ex vera, & reali fundatione, & dotatione,cum illa qualitas,quòd non dicatur ex priuilegio,ſed ex fundatione,inſit in priuilegio, licet habeat aliquid plus prærogatiuæ, quã patronatus in ſimplici priuilegio;impoſſibile enim eſt, quòd concilium cum loquatur per verba importantia veritatem, dum vult, quòd titulus ſit ex fundatione, & dotatione, porrigatur ad patronatus, qui ſunt tales per fictionem.

24 Tertio notatur,quòd illa clauſula, quòd prouiſiones fieri non poſſint,niſi de conſenſu patroni, ſine quo non poſſint derogari,& ſi derogan-

gantur, non ſufficiat derogatio, ſed in præſtinum ſtatum reponatur, non præſeruat iuſpatronatus quominus cadat ſub d.reg.reſeruatoria, ſed locum habet, quando Papa ordinariũ præuenit, vel cum eo concurrit in menſe ordinario, non autem in prouiſionibus factis per Papam in menſibus reſeruatis ex d. regula.

25 Quarto notatur, quòd iuſpatronatus ex priuilegio adeò ſubiicitur d. regulæ reſeruatoriæ, vt non ſit opus alia derogatione, & ad probãdum augumentum tertiæ, vel alterius partis valoris beneficii, probandus eſt valor de tempore reſeruationis,& patronus negligens in effectuatione iuriſpat. ſibi reſeruati cum illa clauſula, ſi & poſtquam fructus in tertia parte auxerit, non poteſt amplius effectuaris, neq; gratia dicitur ſortita effectum, ſi illius implementum tempore inhabili factum fuit.

26 Quinto notatur, quòd regula reſeruatoria comprændit omnia beneficia vacantia in menſibus reſeruatis, & tollit conſuetudines etiam immemorabiles, priuilegia, & indulta licet habeant clauſulam, quòd numquam compræhendantur ſub reſeruationibus, & habeant derogatorias derogatoriarum, neque beneficia iuriſpatronatus ex priuilegio ob augumentum tertiæ partis cadunt ſub alternatiua, nec quaſi poſſeſſio patronorum ſuffragatur contra d. regulam reſeruatoriam; & ab alternatiua excipiuntur beneficia, quæ non ſunt liberè collationis epiſcopi, & patronus ex tali priuilegio non poteſt ſe iuuare contra d. regulam reſeruatoriam.

27 Sexto notatur, quòd vbi agitur de acquirẽdo iurepatronatus ex dotatione, requiritur formalis dotatio, ſeu tale augumentum, quòd habito reſpectu ad dotem eccleſiæ, adeo ſuperet, vt dos nullius ſit cõſiderationis, itaut priuilegium magis operetur conceſſionem ex iuſtitia, quam ex gratia, quòd euenit, quando fructus annui augentur ſaltẽ ad medietatem, alioquin, ſi augeantur minus, quam ad medietatem, dicatur ſemper ex gratia, & augens dotem etiam vltra medietatẽ debet dicere, quòd intẽdit acquirere iuſpatronatus alias diceretur benefactor, & nemo acquirere poteſt iuſpatronatus ex augumento dotis abſque Apoſtolico priuilegio. nec teleuatur ab onere probando dotationem, ſeu fundationem ex quaſi poſſeſſione, non ſolum ob regulam Adriani VI. verum etiam ex *Conc.Trid.d.cap.9.ſeſſ.*25. quia conſtitutio Adriani tollit poſſeſſionem de præterito, & de futuro, niſi excedat 40. annos ante confirmationem Concil. Trident. ſecutam anno 1564.15.Cal.Auguſti. & dum cognoſcitur ſuper meritis iuriſpatronatus caſu, quo poteſt reuideri per ordinarium iuxta *d.cap.9.Conc.Trident.* interim non eſt priuandus patronus ſua quaſi poſſeſſione, quando vacauit in mẽſe ordinario. & poſſunt ſimul ſtare, quòd non poſſit iuſpatronatus reuideri, & quòd tamen ſit ex priuilegio, & compræhendatur ſub regula reſeruatoria.

Ad quorum omnium declarationem, & confirmationem placet adducere quaſdam Rotæ deciſiones ſuper tali materia emanatas, Quarum.

28 Prima eſt in Paduana iuriſpatronatus 1.*Iulij* 1601. *coram Corduba, quæ eſt in recentiorib. dec.*46.*p.* 2. & fuit reſolutum vna parte informante, non conſtare de effectuatione iuriſpatronatus dominorum de Bononcis, nam cum illud fuerit conceſſam à Pio IV. poſt augumentum fructuũ in tertia parte valoris beneficii, neceſſarium erat probare illos de tempore reſeruationis, alias enim non poteſt haberi certitudo, an' augumentum fuerit factum in d. tertia parte, vt in ſimili fuit reſolutum in cauſa P*aduana iuriſpat. vlt. Maij*. 1591. *coram* R.P.D.*meo Decano.*

Neq. obſtat, quòd in conceſſione ſit

ſit expreſſa certa annua ſumma redditu um, nempe ducatorum 130. quia Papa illam expreſſit cum clauſula, vt accepimus, & adeſt in expreſſione, *& forſan*, vltra quod ſine difficultate procedebat in prouiſo ab ordinario, tùm quia poſt eius prouiſionem pretendebat adimpletam fuiſſe gratiam conceſſionis iuriſpatronatus, quod non exiſtebat ante illius implementum, cum in ea ſit dictio *poſtquam*, quæ inducit conditionem. *Bart. in l. quibus §. termilius. num. 5. ff. de cond. & dem. l. ſi ita §. fin.* & ibi *gloſſ. ff. de leg. 2. l. ab hoſtibus in fin. ff. ex quib. cauſ. maior.* tum quia Epiſcopus interim non debebat carere fructibus collationis, cum ſit in quaſi poſſeſsione conferendi. *cap. quærelam, de elect.* Put. *deciſ.* 206. *lib.* 1.

Placuit etiam DD. fundamentum deductum ex negligentia patronorum, cum effectuatio iuriſpatronatus nimis negligenter fuerit dilata. *arg. cap. ſi clericus. de præben. lib. 6. & cap. tibi. §. in prædictis de reſcript. eodem lib. 6.* maximè cum superuenerit Concilium tridentinum *ſeſs. 9. cap.* 24. quod reuocauit ſimiles gratias; & ita non poteſt dici hunc, de quo agitur ſortitum effectum, cum adimplemētum ſit factum tempore inhabili.

29 Secunda deciſio eſt in *Compſana Iuriſpatronatus* 23. *Ianuarij*, 1603. *coram Litta*, vt infra.

Fuit reſolutum ex capite regulæ reſeruatoriæ allegatam quaſi poſſeſſionem non ſuffragari Comitibus Compſæ, quia dato citra veri præiuditium, quod modernus Comes qui nunquam præſentauit poſſit dici eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ratione Comitatus, quem poſſidet, cuius veritas pendet ab eo an Iuſpatronat. ſit annexum Comitatui quē ipſe poſſidet, vel potius ſit iudicandum hereditarium de quo poterit ad partem videri, ſi opus fuerit: Cum tamen Abbatia, de qua agitur, vacauerit menſe Februarij Sedi Apoſtolicæ reſeruato per regulam Cancellariæ octauam, ad talem reſeruationem excludendā non ſufficit quaſi poſſeſſio præſentandi, niſi probetur Iuſpatronatus eſſe ex dotatione, vel fundatione, cum aliàs ex priuilegio comprehendatur ſub dicta regula: neque poſſeſſio inde procedens ſuffragari valeat prætenſo patrono aduerſus Prouiſum Apoſtolicum ad *deciſ. Caputaq. 29. lib. 1.* in manuſcriptis. *Paleot. deciſ. 519. lib. 3. par. 3.* & fuit tentum in *Cæſarauguſtana Parochialis. 10. Iulij. 1556. coram Gropperio*, & in cauſa *Valentina Parochialis de Carlet. 4. Iunij 1601. coram D. meo Lancellotto.*

Et quod hoc iuſpatronatus non ſit ex dotatione, vel fundatione videtur probari ex Bullis Leonis X. & Pauli III. ex quibus illud deducitur: nam dum in eis narratur, quod ab initio Monaſterium erat liberum, quod Eccleſia erat ædificata, prout & Monaſterium, quod habebat dotem, & illius fructus erant taxati in libris Cameræ in ducatis 50. & tandem dum exprimitur valor dicti beneficij in ducatis 100. ex his inquam excludi videtur dotatio, & fundatio reſpectu Comitum Compſæ, quibus tamen tunc iuſpatronatus reſeruatur.

Nec facit, dum pro parte moderni Comitis dicitur, authorem ſuum reparaſſe Monaſterium, & Eccleſiam reſtauraſſe, ac illam ornaſſe paramentis, libris, calicibus, & alijs ad cultum diuinum neceſſarijs, doteq; illius auxiſſe, exponendo in dicto augumento, & reſtauratione ſcuta mille, & idcirco dicto Comiti, & ſucceſſoribus illius pro tempore tùm à Leone X. tum denique à Paulo III. conceſſum fuit iuſpatronatus cum expreſſa declaratione, quod eis cōpetat non ex ſpeciali priuilegio: ſed ex dotatione, & fundatione in omnibus, & per omnia, ac ſi illlud ab initio fundāſſent, & dotaſſent.

Quia

Quia, vltra quod verè non cõſtat de implemento reſpectu prædictorum, quod à moderno Comite vti fundamentum ſuæ intentionis plenè, & concludenter probandum eſſet iuxta theoricam Doctorum in *l.2.C.de Iur. emphit. Alex.conſ.*101. *in fi.lib.*2.*Corn.conſ.*40. *num.*8.*verſ. probabit itaque,lib.*4. quem ſequitur Rolan.*conſil.*57.*num.*9. *lib.* 1. & non per præſumptiones, & inditia, quæ minimè ſuffragari poſſunt perſonis, in quibus probabiliter cadit ſuſpitio vſurpationis, quales eſſe videntur iſti Comites Compſæ, attenta diſpoſitione Concilij Tridentini, *cap.* 9.*ſeſſ.*25. prout in ſimili fuit dictum in illa P*aduana* I*uriſpatronatus, vltima Maij* 1591. *coram* R*euerendiſſ.* D.*meo* P*atriarcha* A*lexandrino*,& in *Melphien. Iuriſpatronatus*, 19. *Ianuarij* 1594. *coram* I*lluſtriſſ.* D.*Cardinali Mantica*. Nec dici poteſt ſatis conſtare de implemento prædictorum ex literis Pauli III. tum quia in illis ſolum narratur, factum fuiſſe depoſitum ſcut.mille, & non quod illa poſtmodum intra ſtatutum tempus fuerint expoſita in cauſis,in quibus,attento tenore dictæ conceſſionis,exponi debebant: Tum etiam quia eſt narratiua partis, quæ ad eius fauorem non probat iuribus vulgatis.

Fuit reſponſum, quod etiam data probatione implementi reſpectu prædictorum omnium, non per hoc dici poſſet, iuſpatronatus Comitibus Compſæ competere ex dotatione,vel fundatione: ſed potius ex priuilegio,vt in ſimili tenuerunt Domini in vna P*lacentina* P*arochialis de Mirabel. vltima* I*annarij* 1594. *coram bon.mem.Orano*, recedendo in hoc à deciſione aliàs facta in quadã *Aſtoricen. coram* R*euerendiſſ.* D. *meo* A*lexandrino, quæ eſt inter impræſſas* 137.*par.*1. & quidem optima ratione, quia ex ſola reparatione, ſiue reſtauratione non acquiritur Iuſpatronatus ex conſtructione, cum ad iſtum effectum opus ſit,quod Eccleſia eſſet funditus deſtructa, ita vt egeret noua conſecratione, L*ambertin.de iurepatronat.* 3. *artic.* 6. *q. principalis* 1. *par. primi lib.num.* 16. Rocch.*eodem tract.in verbo conſtruxerit, num.* 12. & fuit ſæpè reſolutum. Neq; ex augumento dotis acquiritur iuſpatronatus ex dotatione; cum potius ditari, quam dotari dicatur, nec iuridicum ſit, Eccleſiam liberam ex ſolo augumento dotis in ſeruitutem redigi, *gloſſ.in cap.piè mentis.in verb.patronum.*16.*q.* 7. ſed ad effectum prædictum eſſet neceſſe, quod Eccleſia totaliter dotem ſuam amiſiſſet, & eidem noua dos eſſet data, Rocch. *vbi ſupra in verſ. dotauit.quæſt.*3.*Bero.conſ.*4.*num.*26. *vol.* 1. & fuit tentum in vna L*unen. Sarzanen.Beneficij.* 5. I*ulij* 1599. *coram* D.*meo Millinõ, & aliàs ſæpè*.

Cum igitur attenta diſpoſitione iuris communis, non poſſit dici, Comitibus Compſæ ex dictis eorum prætenſo augumento dotis,& reſtauratione Eccleſiæ, ſeu Monaſterij fuiſſe debitum iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione, neceſſe eſt fateri eiſdem fuiſſe reſeruatum ex priuilegio, quod ſubiacet dictæ regulæ reſeruatoriæ: & hoc idem probari videtur ex illis verbis conceſſionis ibi, *ac ſi illud ab initio fundaueritis, & dotaueritis*, quæ denotant ſimilitudinem: ſed non per omnia. *l.ſi deferente, ff.quib.mod.pignus, vel hipothec.ſolu.*& fingunt factum,quod verè factum non eſt, vt *not. gloſ.in l.quamuis ff. de bon: auctor. iud. poſſid.*

Non obſtat, quod litteræ Pauli contineant clauſulas prægnantiſſimas, & derogatorias, etiam quo ad futura, & quod propterea dici non poſſit hoc iuſpatronatus ſubiacere dictæ regulæ ad *deciſ. Put.* 308. *lib.* 3.

Quia fuit reſponſum, quod regula reſeruatoria S.D.N. habet clauſulas derogatorias ampliſſimas, & derogat

gat quibuſcnnque priuilegijs, & indultis, etiam cum quibuſcumque derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus clauſulis etiam inſolitis, & etiam irritantibus, ita vt iure meritò effectus illius impediri non debeat, per clauſulas in dictis litteris Pauli III. appoſitas quibus ſatis ſuperque derogatum fuiſſe conſtat ex lectura eiuſdem regulæ.

Nec obſtat, quod iuſpatronatus videatur conceſſum ex cauſa oneroſa, & ob id non cadat ſub regula quia fuit dictum, quod ad hunc effectum cognoſcendi, ſcilicet an' fuerit conceſſum ex cauſa oneroſa, debet perpendi quod fuerit impenſum & ſic an' illud æquiualeat conceſſioni, quia ſi non æquiualet, conceſſio iudicari debet ex mera gratia, vt aliàs dictum fuit in vna *Peruſina de Confinio* 3. *Decembris* 1576. *coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Blanchetto, & in Lucana Decanatus.* 22. *Martij* 1577. *coram Sanctiſſ.* D. N. in quibus explicitè dicitur, vel nouam requiri dotis conſtitutionem, vel totalem ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ reſtaurationem, quorum neutrum verificatur hoc in caſu.

Et ad illud, quod, dum diſcutitur ſuper qualitate huius iuriſpatronatus, debet patronus manuteneri in ſua quaſi poſſeſſione præſentandi. Fuit reſponſum, dictam quaſi poſſeſſionem hoc in caſu ei minimè ſuffragari poſſe, propter decretum irritans, de quo in dicta regula reſeruatoria ad *text. in cap. ſi eo tempore, de elect. in 6. & not. per Prob. ad Monac. in cap. ſibi qui, num.* 18. *de præben. in 6.*

Et in *eadem coram eodem, die* 3. *Decembris* 1604.

Repropoſita cauſa deſuper dubio aliàs reſoluto, ſub die 23. Ianuarij præſentis anni ſtrictè tamen ad regulam reſeruatoriam 8. menſium, Domini ſteterunt indeciſis, hoc vno tamen præſuppoſito quod Monaſteria & beneficia data in commendam cadant ſub dicta regula de quo erit peculiariter agendum; moti, quia re vera hoc iuſpatronatus non eſt propriè ex dotatione, aut fundatione, quo fit, vt tamquam ex priuilegio competens ſub dicta regula videatur comprehendi ex alias latè deductis.

Nec obſtat, quod Papa decreuerit huiuſmodi iuſpatronatus cenſendum eſſe perinde, ac ſi eſſet ex dotatione, & fundatione. Quia ex eiſdemmet verbis conuincitur illud nõ eſſe ex fundatione, aut dotatione: ſed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita diſpoſuit, vt voluit Congregatio Concilij, & tenuit Rota *in cauſa* Placentina *de Mirabel. coram bon. mem. Orano* aliàs in alia deciſione allegata.

Nec facit, quòd Papa poſſit fingere, & facere, vt illud quod non eſt, pro tali tamen habeatur reſpectu certi effectus; Quia non negatur propoſitio: ſed dicitur illam non applicari reſpectu regulæ, cum ſemper verum ſit dicere id procedere ex gratia, & priuilegio Papæ, & non ex eo quod iuſpatronatus ſit verè ex dotatione, vel fundatione, vt in ſimili de iurepatronatus conceſſo cum clauſula, quod ſit perinde, ac ſi eſſet Regum, fuit dictum in *Corduben. iuriſpatrouatus* 20. *Nouembris* 1566. *coram bon. mem. Ioan. Aldobrandino*, & cum dicta regula emanauerit per viam legis reſpectu illius fictio non poteſt ſibi vẽdicare locum: ſed dumtaxat veritas ipſa iuribus vulgatis.

Et ad illud, quòd hoc priuilegium ſit ex cauſa oneroſa fuit reſponſum hoc minimè verum eſſe, cum ad hũc effectum ſpectari debeat, quod expenſum fuerit, an' ſcilicet, illud æquiualeat conceſsioni, quia vbi non æquiualet conceſsio, ipſa iudicari potius debet gratioſa, quam oneroſa, vt alias deductum fuit; Vnde cum hic in claris verſari videamur, quod expoſitum per Comitem

Compſæ, non æquiualet conceſſioni, ex eo præſertim, quia admodum irrationabile videtur, quod pro ſcutis 1000. in circa in ſeruitutem redigatur eccleſia tam inſignis, & quidem notabilis valoris, etiam attento tempore dictæ conceſſionis hoc eſt ducat. centum, & vltra, vt ex litteris perinde valere poſtea expeditis de quibus in actis conſtat, & ex eo quod commendata fuit nepoti eiuſdem Papæ, & Cardinali, cui ex eo Concilio Lateranen. non poterat prouideri, niſi beneficium excederet ducat. 200. ideò, &c.

Nec obſtare dixerũt Domini clauſulas conceſſionis Pauli iij. Quia, etſi illæ ſint ampliſſimæ, & adeò prægnantes, vt prima facie tolli minimè videantur per clauſulas appoſitas in regula reſeruatoria ex deductis in cauſa Aſtoricen. coram Illuſtriſſimo Seraphino. & in alijs per informantes pro Comite allegatis: Attamen re maturius conſiderata hoc in caſu ex pluribus non obſtare dixerunt.

Primò, quia in caſu illarum deciſionum fuerat præſcripta certa forma ſcilicet derogandi in futuris derogationibus, quod non poſſet derogari, niſi de toto tenore plena ſpecifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes eſſet facta mentio, quæ forma derogandi non præſcribitur in litteris Pauli iij. ſed ſolum adſunt clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum ad ſequentes diſpoſitiones, quæ omnes tolli videntur, ex eo, quod in regula reſeruatoria expreſsè derogatur indultis, & priuilegiis, cum quibuſcunq. derogatorijs derogatoriarũ, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis ad *dec. Putei* 109. *n.* 4. *verſic. dixerunt tamen. lib.* 1. cum alijs per informantes pro Cardinale deductis.

Nec vim fieri poſſe dictum fuit ſuper clauſula reſtitutoria, de qua in literis dictæ conceſſionis. Quia, licèt ſit maximæ efficaciæ, tolli tamẽ videtur ex eo quòd in regula derogatur etiã efficacioribus, & fortioribus clauſulis.

Secundò, quia deciſiones in dicta Aſtoricen., & in aliis cauſis in contrarium allegatis per informantes pro Comite non emanarunt in terminis iſtius regulæ reſeruatoriæ S. D. N. ſed in terminis regulæ Pauli IV. ſeu aliorum Pontificum, non habentes clauſulas, & derogatorias ita amplas, & efficaces, vnde non mirũ, ſi de dictis caſibus ad noſtrum inferri minimè poteſt, *vulg. l. Papinianus exuli. ff. de minor.*

Tertiò fuit reſponſum, quòd omñes clauſulæ de quibus in literis dictæ conceſſionis Pauli III. & ſignanter illa, *quod prouiſiones non poſſint fieri, niſi de conſenſu Patroni, ſine quo nõ poſſit derogari, & ſi derogetur, derogatio non ſufficiat: ſed in priſtinum ſtatum reponatur*: debent, ac commodè poſſunt ſuum effectum ſortiri in prouiſionibus, quæ aliàs Papa in menſibus ordinarii faceret, ordinarium ipſum præueniendo, quod facere poteſt, cum ſit ordinarius ordinariorum, & cum omnibus concurrat iuribus vulgatis: non autem vendicent ſibi locum in prouiſionibus factis per Papam in menſibus reſeruatis vigore dictæ regulæ; ea ratione, quia, cum hoc beneficium iuriſpatronatus ex priuilegio, ſub dicta regula ſui natura comprehendatur, non dicitur derogari dicto priuilegio, nec in aliquo eneruari clauſulas illius per prouiſionẽ, quam Papa fecit de dicto beneficio, & minus per clauſulas dictæ prouiſioni adhærentes: ſed totum præiudicium facit regula ipſa, & clauſulæ in ea contentæ, cui inquam regulæ adeò ſubiicitur iuſpatronatus ex priuilegio, vt alia derogatio non ſit opus, vt per *Mandoſ. ſuper regula* 1. *reſeruat. q.* 10. *n.* 3. latè *Couuarr. pract. quæſt. c.* 36. *n.* 6. *Dec. conſ.* 149. *nu.* 6. & fuit tentum in cauſa *Seguntina* Dimidiæ *Annatæ*. 26. *Nouemb.* 1593. *corã bo. me. Orano.*

Quar-

Quartò, reſponſum fuit, quòd cũ hic non agatur de clauſulis derogatoriis appoſitis in aliquo priuilegio, vel gratia particulari perſonæ conceſſa: ſed de appoſitis in regula, quæ vim legis: ſeu conſtitutionis habet meritò ex eis cenſetur ſufficienter derogatum clauſulis quibuſcumq. etiam derogatoriis derogatoriarum contentis in dicta conceſſione Pauli III. *Roman.conſ.436.nu.21. verſ. reſpondeo illud verum. Couuarr. in rubric.de teſtam.par.2.num.19.verſic. quartum noſtræ quæſtioni proprius. &c.* ita in propriis terminis regulæ octauæ fuit dictum in vna *Cameracen. Canonicatus* 4. Iulij 1578. *coram bon.mem. Cardinali* Lancellotto; Imò cum inter clauſulas dictæ regulæ adſit iſta *etiam, quod priuilegium contineat, quod beneficium ſub reſeruationibus non comprehendatur*: neceſſe eſt fateri non poſſe aliquo modo tueri contrariam ſententiam vigore clauſularum contentarum in dicto priuilegio qualeſcumque illæ ſint ne plus tribuatur tacito, quam expreſſo contra omnes iuris regulas.

Et in eàdem coram P*enia* 12.*Nouembris*.1607.

Dubium, an' Monaſterium Sanctæ Mariæ in ilice Compſanæ Diœceſis aliàs bo.me. Cardin. Geſualdo commendatum, quod vacauit per obitum eiuſdem Card. extra Curiã in menſe Februario Papæ reſeruato, comprehenderetur ſub regula octaua, fel. rec. Clementis viii. reſeruatoria octo menſium; ſæpè fuit propoſitum à bo.me. Alexandro Litta, & à me. Et quia materia erat ſingularis, ſubtilis, & perplexa, tùm propter Deciſiones Rotales, tùm propter dicta Doctorum implicata, ſæpè indeciſum euaſit, donec tandem in hac propoſitione omnium Dominorum ſuffragiis diſcuſſum, omiſſa præſertim diſputatione in genere, & indiſtinctè concepta de quibuſcumq. beneficiis, & Monaſteriis commendatis, an' comprehendantur ſub dicta Regula, in hoc caſu affirmatiuè fuit reſolutum, videlicet hoc Monaſterium ſub dicta Regula comprehẽdi. Cum enim Regula octaua generaliter reſeruet diſpoſitioni Romani Pontificis omnia beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis ordinum Regularia in octo menſibus in ea expreſſis quocumque modo vacatura pertinẽtia ad collationem, prouiſionem, quorumcunque collatorum, & collatricum ſæcularium, & quorumuis ordinum Regularium: Et hoc Monaſterium quotieſcumq. ceſſante Cõmenda per ceſſum, vel deceſſum Commendatarii vacare contingeret, vigore indulti Apoſtolici ad præſẽtationem Comitis Compſæ, poſſet Epiſcopus in titulum inſtituere, ſi ſibi præſentaretur Clericus Regularis, & in Commendam, ſi præſentaretur Clericus ſæcularis, conſequẽter veniebat ſub Regula oomprehẽſum: Tunc enim ceſſante reſeruatione vigore indulti, per eandem Regulam ſublati, vt per duas deciſiones iam fuit in hac cauſa deciſum, diſpoſitio Regulę hoc Monaſterium comprehendebat. Quod non videbantur reſpuere prædicta verba Regulæ, & præſertim illa: E*t quamuis aliam diſpoſitionem*: Quibus comprehendi etiam prouiſiones per Commendas ſignanter voluerunt G*eminianus in cap.nemo n.7.verſ. credo poſſe concludi, &* ibidem F*rancus nu.5.verſ.cum verbum prouiſionis. de elect. lib.6. & Rebuff. in Regula de publicandis reſignationibus, gloſſ.16.in princ. & Rota in vna Cremonen.*Penſionis *die* 18. *Maij*. 1584. *verſ. hoc etiam fundamentum*. Et cum regula octaua ſit ſubſidiaria, & capiat beneficia in alijs non comprehenſa, vt fuit in terminis deciſum in cauſa Eugubina Præpoſituræ, die 3. Martii. 1606. coram D. Ludouiſio, meritò comprehendit hoc Monaſterium, in quo Ordinarius ad præſentationem Comi-

tis haberet inſtitutionem modo prædicto, & præſertim in ſpecta voluntate Papæ, quam arguunt tùm verba ſupra ponderata: tùm illa. *cupiens pauperibus clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit.* Tum verbum *prouidere*. quòd eſt latiſſimum, & comprehendit omnem modum prouidendi, *gloſſ. in clem. finali. in verbo prouiſioni. de elect.* Gemin. *num.* 10. & *Francus. n.* 3. *in c.* 1. *de elect. lib.*

Non obſtat, quod per ceſſationē Commendæ, beneficia non dicantur de nouo vacare: ſed vacent, vt prius, & reuiuiſcat antiqua vacatio, *Caſſador. deciſ.* 5. *incip. commendauerat Papa. num.* 4. *de Priuilegijs. Verall. dec.* 144. *incip. commendatum beneficium. par.* 1. *Mohed. deciſ.* 4. *incip. in curia vacauerat. de præben. & deciſ.* 16. *incip. Monaſterium quoddam. nu.* 1. *de cauſ. poſſeſſ. & proprietat.*

Quia fuit reſponſum primò, quod licèt per ceſſationem Commendæ beneficia commendata non dicantur verè, & propriè vacare, vacant tamen impropriè, ſiuè largo modo, & datur aliqualis vacatio, Gometius in Regula de veriſimi notitia, *quæſt.* 4. *verſ. non obſtat.* quod per obitum, & in Regula *de impetran. benefic. vacan, per obit. familiar. q.* 6. *nu.* 4. & 5. *verſ. mortuo tamen. Commendatario,* & *verſ. quæ vacatio venit largo modò*, quòd benè applicatur ad hunc caſum, in quò per ceſſationem commēdæ Epiſcopus ad præſentationem Patroni vigore indulti Apoſtolici in hoc Monaſterio habebat inſtitutionem, quam regula octaua ſuſtulit, cum effectus reſeruationis ſit ligare poteſtatem inferiorum circa diſpoſitionem reſeruatorum, *Rota deciſ.* 32. *n.* 2. *de præben. in antiq.*

Doctores verò allegati pro D. Comite Compſano ad probandum, quod per ceſſationem Commendæ, non contingat noua vacatio, omnes ferè loquuntur, & intelligendi ſunt de vacatione, de iure; non tamen excludunt aliqualem vacationem, & impropriè, ſiue largo modo contingentem per obitum Commendatarij.

Secundò dicebatur, quod licèt beneficia commendata non dicantur vacare ita verè, & propriè, ſicut beneficia, quæ in titulum conferuntur: dicuntur tn̄ ſuo modò vacare, cum Commendatarij aliqualem titulum habere dicantur in eccleſia commendata, licèt non ita firmum, ſicut habet ille, cui fit collatio, *Felin. in cap. cum olim num.* 6. *verſ. quia licèt commendatarius. de maio. & obe.*

Quod videtur etiam probari ex *Clem.* 1. *de ſupplend. negligen. Prælat.* vbi ſi Prælati Regulares intra ſex menſes non conferant Prioratus, eccleſias, Adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem ſpectantia, cum vacant, prouiſio deuoluitur ad Ordinarios. Vndè notabatur, adminiſtrationes dici vacare quoad prouiſionem. Id hodiè minorem dubitationem habet, cum Commendæ, & adminiſtrationes ſint velut tituli beneficiorum. Milis in repertorio in verbo. *Beneficium vacans. gloſ. in pragmatica ſanctione tit. de pacif. poſſeſſor. in princ. in verbo. titulum.* Et licèt in Commendis ad certum tempus datis, quas Doctores temporales vocant, id poſſet pati difficultatem, cum Millis in repertorio in verbo. *Beneficium vacans reſeruatum. Alex.* 96. *incip. viſis narratis. nu.* 2. *lib.* 4. *Socin. conſ.* 32. *incip. ex his quæ ſuperius, nu.* 17. *lib.* 1. *Felin. in cap. cum olim, q.* 11. *n.* 6. *de maior. & obed. Bertrād. conſ.* 235. *incip. etiamſi commenda. n.* 2. *lib.* 3. in antiquis. *Stapbileus in tract. de literis gratiæ, & iuſtitiæ, in præfatione, §. ſeptima igitur ſuoma, Barthol.* Caſsan. *conſ.* 20. *incip. pro inſpectione tituli. num.* 8. & Gometius *in* §. *fuerat poſt num.* 7. *inſtit. de action.* communiter voluerint Cōmendatarium non eſſe verum Prælatum, ſed rerum eccleſiæ cuſtodem, & le-

& legitimum adminiſtratorem, id de Commendatario intelligendum eſt, vt prudenter obſeruauit *Mandoſ. ad conſ. Roman.* 350. *ſuper verbo. gloſs. littera B.* quia Commendatarij perpetui (quales ſunt ferè omnes hoc ſeculo, nam Cōmenda tēporalis multis ab hinc annis receſſit ab Aula, vt præcitato loco Mandoſius annotauit) veri Prælati dici poſſunt, cum huiuſmodi perpetuæ Commendæ, quæ ad vtilitatem Commendatariorum conceduntur, loco titulorum habeantur, veroſq. Prælatos efficiāt, *Alciat. in l. pactum curatoris, colum.* 5. *verſ. ſed an id Commendatario. C. de pact.* Et ita pluries tenuiſſe Rotā teſtatur *Gometius ſuper Regula de infirmis reſignantibus, q.* 13. *nu.* 7. *Et ſuper regula de Annali, q.* 26. *paulo ante finem, & latiſſimè ſuper Regula de Triennali. q.* 5. Vnde cum Commenda perpetua largè ſit titulus Canonicus, ſicut alij, *Sarnen. ſuper Regula de Triennali, q.* 5. *gloſs. in pragmatica Sanctione tit. de pacificis poſseſsoribus in princ. in verbo. Titulum.* neq. ineptè dicitur vacare, nec minus appoſitè affirmatur, ſub Regula 8. comprehendi.

Supradictis accedebat, quia in caſu propoſito, Paulus Papa III. cum huius Monaſterii prouiſionem, quando ceſſante Commenda vacare contingeret, conceſſit Ordinario, verbo *vacationis.* vſus fuit.

Quamuis autem ſiue Commenda ſit temporalis, ſiue perpetua, Cācellaria, & Camera ſemper retinuerint formam expediendi, & prouidēdi per modum ceſſationis quocunq. titulo fiat expeditio, vel quacunq. appellatione vocentur, non tamen propterea immutatur ius Commendatariorum: quia vbicunq. verbum *vacare.* eſt propriè accipiendum, nō intelligitur de Commēdis, quæ propriè non dicuntur vacare: Nam licèt largo modo ſit titulus Canonicus, non tamen eſt omnino idem titulus cum illo beneficiorum, quæ conferuntur in titulum. Et propterea in reſeruatione *cap.* 2. *de præben. lib.* 6. non venit Commenda, cum non dicatur propriè vacare: Secus autem eſt in hac Regula, vbi verba: *quocunque modo vacatura.* ſunt ampliſſima: & ideò ſiue contingat vacatio ratione adminiſtrationis, & Commendæ, quia non eſt alius modus vacandi, dummodo ſit facienda aliqua prouiſio, ſeu diſpoſitio, continetur ſub regula. Quod apertius inferunt ſubſequentia verba regulæ. *ad collationē, prouiſionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcunque collatorum quomodolibet pertinentia.* Quibus procul dubio comprehenditur ius, quod habet Epiſcopus in Hoc Monaſterio inſtituendi, & commendandi. Quia per hunc, modum vacandi, ille, ad quem ſpectat, poteſt facecere prouiſionem. *Rom. d. conſ.* 350. *nu.* 22. *ibi vacationem Præpoſituræ, quæ ad tit. Commendæ.*

Nec ad rem pertinebat, quòd Ordinarius nō diſponeret iure proprio: ſed vigore Indulti Apoſtolici, quia idem erat in cauſa Eugubina Præpoſituræ, & tamen Papa voluit non impediri vigore Indulti in ſuis menſibus. Et ideo dixit: quomodocūque ſpectantia: quæ verba ſunt magis ampla, quàm illa, quæ vigebant tempore antiquarum deciſionum Rotalium, & Doctorum, qui pro contraria opinione allegantur.

Demum non obſtabat, quòd cum Regula ſecunda, particulariter, & expreſsè reſeruet Monaſteria, fruſtra contendebatur hoc Monaſterium compræhendi ſub Regula 8. Quia dicebatur primo ſuper eodem beneficio poſſe concurrere plures reſeruationes, vt ex Caſſadoro, Felino, & alijs tenuit *Rota* in cauſa *Brunduſina Arcbidiaconat. die* 16. *Ianuar.* 1604. *coram D. Card. Millino,* tunc Rotæ Auditore, & fuit etiam dictum in cauſa *Eugubina Præpoſituræ, iuxta deciſ.* 32. *de præb. in antiquis.*

Secundò dicebatur intentionem

Papæ in Regula 8. fuiſſe reſeruare ſolum illa beneficia, quæ ad ſuam prouiſionem liberè non ſpectabant, vt poſſet de illis Clericis pauperibus, & alijs benemeritis prouidere. Vnde oportuit Regulam octauam tamquam ſubſidiariam condere: hæc eſt enim ratio finalis Regulæ, vt patet ex eius proœmio, quæ ceſſat in beneficijs, aliàs Papæ reſeruatis. *Ripa reſponſ.6. num.3. & 4. de conſtit. Oradin.deciſ.*131.*incip. Die luna* 20. *Aprilis.lib.*1. *in manuſcriptis*.

Tandem reſpondebatur, quòd licet hoc Monaſterium compræhenderetur ſub Regula 2. & eius vigore collatio, ſiue prouiſio ſpectaret ad Papam: quia tamen dubitari poterat, An Priuilegium Pauli III. cum clauſulis ampliſſimis conceſſum Comitibus Compſæ cum facultate data Epiſcopo inſtituendi in titulum, vel in Commendam, derogaret Regulæ ſecundæ, recurrere oportuit ad Regulam octauam pleniores, & copioſiores clauſulas habentem, ſub qua propterea veniebat comprehenſum. *Oradin. d. deciſ.*131.*lib.*1. *Accorambonus deciſ.*58.*incip. Menſis nõ eſt de neceſſitate exprimendus. in fin. lib.*2. quibus cauetur, quòd quando Papa impediretur prouidere beneficia aliàs reſeruata, tunc compræhenduntur ſub Regula 8. quæ eſt ſubſidiaria, Et ita fuit reſolutum in dicta cauſa Eugubina Præpoſituræ in eiſdem terminis procedente.

30 Tertia eſt deciſio in *Cæſarauguſtana parochialis.* 14. *Nouemb.*1616. *coram Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D.meo Coccino Decano.* tenoris infraſcripti.

Hæc parochialis vacauit in menſe Octobris, qui eſt vnus de octo menſibus vigore regulæ 8. Papæ reſeruatis; Epiſcopo autem gaudente alternatiua. eſt Ordinarij, & cum parochialis ſit de iurepat. laicorum ex priuilegio Iulij II. conceſſo ex augumento dotis &c. reualidato per Paulum III. aduerſus reg. Adriani VI. ideo dubitaui, an conſtaret de reſeruatione dictæ parochialis; & Domini affirmatiuè reſponderunt. Regula enim octaua in ſua reſeruatione comprehendit omnia beneficia vacantia, & tollit conſuetudines etiam immemorabiles, & priuilegia, & indulta Apoſtolica, nedum ſuper optione præbendarum, verum etiam ſuper diſpoſitione beneficiorum, etiam quod prædicta priuilegia, & indulta continerent, quòd numquam ſub dictis reſeruationibus compræhenduntur, vt ſunt verba clara regulæ, & dicit ibidem *moder. gloſſat. gloſ.*31. *per totam*, & præſertim *nu.* 24. & 30. & ita fuit reſolutum in cauſa *Caſalen. Canonicatus*. 19.*Ianuar.*1604.*coram bo.me. Litta.* quare cum d. parochialis ſit de iurepat. ex priuilegio, comprehenditur ſub d. regula quæ tollit priuilegia, & indulta, vt fuit reſolutum in cauſa *Compſana iuriſpat.* 23. *Ianuar.* & 3.*Decemb. coram bo. me. Alexandro Litta.* neque ſunt examinandæ cauſæ priuilegij. cum regula 8. habeat derogatorias derogatoriarum, etiam quod fuerit dictum, quòd beneficium numquam ſub reſeruationibus Apoſtolicis compræhenderetur, vt fuit conſideratum in allegata cauſa Compſana, & dicit *modern. gloſat. gloſ.* 36. *per totam*. neque obſtat, quòd Epiſcopus gaudeat alternatiua, & ideò menſis Octobris eſt Ordinarij, vnde cum patroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, licet iuſpat. non poſſit per Ordinariũ reuideri, cum ſit conceſſum ante 40. annos poſt confirmationem *Concilij, vt in c.*9. *de reform. ſeſſ.* 25. interim tamen patroni ſunt manutenẽdi in ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, vt cenſuit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, vnde ceſſat reſeruatio; nam fuit reſponſum prædicta non officere, quia d. parochialis non cadit ſub alternatiua Ordinarij, ſed eius collatio ſpectat ad Papam, ac proinde quaſi poſſeſſio præſentandi non ſuffragatur ad-

uerſus

uerſus regulam 8. Cancell. propter decretum irritans in ea appoſitum, quòd tollit omnia, quem poſſent impedire reſeruatoriā. *modern. gloſsat. reg.* 8. *gloſ.* 67. *num.* 12. *& ſeq.* & in puncto fuit reſolutum coram me in cauſa *Barchinonen. Prioratus*. 11. *Maij*. 1609. & alias ſæpius.

Quòd autem non cadat ſub alternatiua Ordinarij, ſatis patet, quia in regula ab alternatiua excipiuntur beneficia. quæ non ſunt liberæ collationis Epiſcopi, vt ſunt clara verba regulæ, & dicit *d. glo. moder. glo.* 45. *nu.* 1. qualis eſt iſta parochialis, ſtante iurepatr. ex priuilegio, quia donec reuideatur iuſpatr. patroni ſunt manutenendi in quaſi poſſeſſione præſentandi, cum priuilegium ſit conceſſum per 40. annos ante confirmationem Concilij, quòd operatur reſpectu reſeruationis Papæ; vt ſupra dictum eſt, & ita concluſum conſtare de reſeruatione.

31 Quarta eſt deciſio in eàdem coram eodem. 6. Nouemb. 1617.

In hac cauſa duæ principales difficultates oriuntur. prima eſt, an' iſta parochialis ſit reſeruata vigore regulæ 8. etiam quod ſit de iurepatr. laicorum ex priuilegio. ſecunda eſt, poſito quòd ſit de iurepat. laicorum ex priuilegio, an' patronus, qui eſt in quaſi poſſeſsione præſentandi ſit in ea manutenendus, dum cognoſcitur, an' huiuſmodi iuſpatr. comprænendatur ſub regula.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, ſi hæc parochialis nō cadit ſub alternatiua Epiſcopi, de quo particulariter erit agendum, certum eſt, quòd eſt reſeruata, cum vacauerit de menſe Octobris, qui, Epiſcopo non gaudente alternatiua, eſt vnus de 8. reſeruatis, vt expreſſe legitur in d. regula 8. non obſtante, quòd d. parochialis ſit de iurepat. ex augumento dotis annuorum ſolidorum 200. hoc eſt ſcut. 10. vt habetur in literis conceſsionis Iulij II. quia enim ſit ex priuilegio comprænenditur ſub d. regula, vt ſunt illius verba clara, cum tollat priuilegia, ac indulta &c. & fuit reſolutum in cauſa *Compſana iuriſpat.* 19. *Ianuar. &* 3. *Decemb.* 1604. *coram bo. mem. Litta*, vbi aliæ deciſ. allegantur, ac dicitur, quòd regula tollit quaſcumque clauſulas priuilegij, cum deroget priuilegijs, & alijs etiā, quòd in illis fuerit dictum, quòd nūquam ſub Apoſtolicis reſeruationibus compræhendantur, & fuit ponderatum in hac cauſa 14. Nouemb. ſuperioris anni.

Quòd autem iſtud iuſpat. ſit ex priuilegio, ſatis apparet, quia cum agatur de acquirendo iurepatr. ex dotatione, indubitata concluſio eſt, quòd requiratur dotatio formalis. *c. filijs.* 16. *q.* 7. *Innoc. in rubr. de iurepat. nu.* 2. *Hoſt. in ſumma. eod. tit.* §. *ex quibus. verſ. idem videtur, ſi eccleſiam dotauit. Io. And. in c.* 1. *gloſ.* 1. *eod. tit. Card. in rubr. eod. tit. nu.* 3. *Abb. in c. quoniam. nu.* 3. *eod. tit. Roccb. de iurepat. verbo, dotauit. q.* 2. *nu.* 4. vbi de communi. *Paul. de Citadin. p.* 3. *cauſ.* 2. *Lambert. lib.* 1. *p.* 1. *quæſt.* 6. *art.* 1. & fuit dictum in cauſa *Regien. iuriſpat.* 9. *Maij. &* 13. *Iunij.* 1586. *coram rec. mem. Hier. Cardin. Pamphil. tunc Rotæ Auditor*. & in cauſa *Tiraſonen. iuriſpræſentandi.* 5. *Maij.* 1594. *coram bo. mem. Alexandro Litta*,

In noſtro autem caſu non adeſt dicta dotatio, ſed ſolum augumentum dotis, ex quo de iure communi non acquiritur iuſpatr. *gloſ. in c. piæ mentis. in ver. patronum.* 16. *q.* 7. *Abb. conſ.* 59. *lib.* 2. *Roccb. de iurepat. ver. dotauit. q.* 2. *&* 3. & fuit dictum in cauſa *Lunen. Sarzanen. beneficij.* 5. *Iulij.* 1599. *coram Illuſtriſ. D. meo Millino*, & aliàs ſæpius. & propterea neceſſe fuit ad acquirendum iuſpat. quòd eccleſia eſſet penitus depauperata, & eidem noua dos eſſet data. *Roccb. vbi ſup. q.* 3. *Bero. conſ.* 6. *n.* 29. *vol.* 1. & fuit dictum in d. *Lunen. Sarzanen. coram Illuſtriſ. Millino. & in alleg. cauſa Compſana iuriſp.* 23.

Ianuar.

Ianuar. & 3. *Decemb. coram bo.mem. Ltta*. & ſi admitteretur, prædictam concluſionem intelligendam eſſe, quando augumentum, quòd datur, eſt parui momenti, & agatur de acquirendo iurepat. via ordinaria, ſecus tamen eſſe, quando eſt tantæ conſiderationis, vt dos, quàm habet eccleſia, habito reſpectu ad augumentum, nullius ſit conſiderationis, haut priuilegium conceſſum à Papa magis operetur conceſſionem ex iuſtitia, quàm ex gratia, prout videtur ſenſiſſe *Rota* in cauſa *Peruſina de cõfinio. 3. Decemb.* 1576. *coram fæl.rec. Clemente* VIII. vbi, quòd iuſpat. non dicitur acquiſitum ex cauſa oneroſa, niſi illud, quòd fuerit datum, æquiualeat conceſſioni factæ; & idẽ repetijt Rota in vtraque deciſ. Cõpſana; fuit tamen dictum, hoc augumentum eſſe etiam modicum, vt in nulla ſit habendum conſideratione. *Rocch. de iurepat. in verb. dotauit. q. 9. nu.* 36, vbi quod modica dos non facit patronum, & nulla prorſus adeſt difficultas, quando augumentum dotis non aſcendit ad medietatem annui valoris fructuum beneficij, vt dixit Rota *in cauſa Valent. Parochialis de Carlet.* 1. *Maij.* 1601. *coram Illuſtriſſ. D. meo Card.* Lancell. *tunc Rotæ Auditore*.

Non obſtat, quòd Io. patronus ſoluerit ſcut. 4000. Capitulo de Pilar pro recuperatione trium partium fructuum eccleſiæ de Maella, quæ erant diſmembratæ, & vnitæ eccleſiæ del' Pilar auctoritate Pij IV. quia quatenus iſta ſumma ſufficeret pro acquirendo iurepat. ex augumento dotis, in hoc tamen caſu non fuit acquiſitum, nam licet verum ſit, quòd in dotatione beneficij non debeat expreſſe reſeruari iuſpat. & ſufficiat, quòd non fuerit remiſſum. *c. ſignificauit. vbi Doct.* & præſertim *Abb. in* 1. *not.* & *Felin. nu.* 2. *de teſt.* & fuit ſæpiſſimè in Rota dictum; attamen quando agitur de acquirendo iurepat. ex augumento dotis, debet exprimi, quòd bona dantur pro dotæ aliàs dans dicitur benefactor. Io. *And. in c.* 1. *col.* 3. *in princ. verſ. alius autem. de iurepat.* Abb. *in c.* 3. *nu.* 10. & *Bero. nu.* 89. vbi de magis communi. *eod. tit.* Abb. *in conſ.* 59. *nu.* 2. *verſ. vnde ſiquis.* & *conſ.* 206. *ſub nu.* 2. *verſ. primo enim &c. p.* 2. *Rocch. de iurep. verb. & dotauit. q.* 29. *Lambert. de iurepat. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 6. *art.* 1. *num.* 9. *cum plurib. ſeqq.* & fuit dictum in cauſa Imol. Iuriſpatr. 7. Iunij. 1577. *coram Cantuc.* vbi dicitur de magis communi opin. relata inter impreſſas. 167. *nu.* 3. *p.* 2. & in alia *Lucana maiuſculatus*. 4. Decemb. 1587. *coram Orano*. & in *Nolana beneficij.* 19. *Ianuar.* 1594. *coram bo. mem. Card. Pamphilio*.

Quòd autem Io. non ſoluerit pro dote, hoc eo ipſo probatur, ex quo non probatur pro dote ſoluiſſe, cum hoc ſit fundamentum partis. *Oldrad. conſ.* 254. *nu.* 14. *verſ. ad formam uero. & nu.* 21. *uerſ. præterea aliud*. & benè facit *Angel. in conſ.* 275. *col.* 5. *nu.* 4. *in fin. uerſ. ſic in negatiua uidemus.* & quamuis ſufficiant coniecturæ ad probandum, quòd dans, vel ſoluẽs voluerit reſeruare ſibi iuſpat. *Rocch. in uerbo, & dotauit. q.* 6. *n.* 11. *in fine*. *Lambert. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 6. *act.* 1. *nu.* 16. *Bero. in c.* 3. *nu.* 90. *uerſ. tacitè etiam dicetur, uſque ad finem. de iurepat.* & fuit reſolutum in d. *Lucana maiuſculatus.* 4. *Decemb.* 1587. *coram Orano.* attamen in hac facti ſpecie ceſſant omnes coniecturæ, quia cum cauſa agitaretur coram Gropperio ſuper nullitate diſmembrationis, vt patet ex deductis in ſummario Ludouici à nu. 3. vſque ad 9. & licèt in concordia, ſeu narratiua illius, cuius vigore d. ſumma ſoluta fuit, Ioannes enuncietur patronus, attamen dicta verba ſunt aſſertiua, cum ibi dicitur, aſſerentem ſe patronum, & ſunt etiam relatiua ad litẽ, & ſententiam, in quibus Io. non nominatur patronus, & propterea non concludunt, quòd aſſignatio prædi-

cta

cta fuerit facta pro dote iuxta not. in *cap. ſi Papa. de priuil. in 6. & in clem. ſi ſummus. de ſent. excomm.* & per *Aret. in conſ. 23. nu. 8. verſ. verumtamen. & conſ. 13. col. fin. verſ. praeterea*: & ceſſat omnis difficultas, quia ſi agendum eſt via ordinaria ad acquirendum iuſpat. fuiſſet opus, vt eccleſia eſſet penitus depauperata, & egeret noua dote, vt ſupra relatū eſt; ſi verò dicta dotatio ſufficeret, itaut iuſpat. dici poſſet acquiſitum ex titulo oneroſo, quatenus tamen interueniſſet beneplacitum Apoſtolicum, ex pariter ſupradeductis, in hoc caſu nullum adeſt beneplacitum Apoſtolicum, neque poteſt induci ex obſeruantia. *Put. dec. 355. lib. 2. in nou. Rot. deciſ. 179. p. 2.* & fuit ſæpiſſimè dictum.

Quantum attinet ad ſecundam difficultatem, an' ex quo patronus eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi poſſit iuuari aduerſus d. reg. 8. ex d. quaſi poſſeſſione præſentandi, & reſolutum fuit, non poſſe iuuari, quia enim ex prædictis clarè conſtet beneficium eſſe de iurepat. ex priuilegio, & ſic comprehendi ſub reg. 8. illa propter decretum irritans inficit nedum titulum, ſed etiam poſſeſſionē. *Caſſador. deciſ. 1. num. 1. & per tot. de reſt. ſpol. Put. deciſ. 196. nu. 1. lib. 3. in nou. Rot. deciſ. 510. nu. 5. lib. 3. p. 3. per tot. Modern. gloſ. reg. 8. glo. 31. nu. 8. & glo. 66. nu. 29. Mandoſ. ſuper reg. 1. q. 3. per totam.* & hæc concluſio procedit in caſu iſto, in quo habemus reſeruationem ex regula, nulla habita diſtinctione, an' reſeruatio ſit de certo, vel incerto corpore beneficij. vt per *Caſſador. dec. 1. nu. 3. de reſt. ſpol. Germon. de indult. in §. volentes. num. 30. & 31 Modern. gloſ. reg. 8. glo. 66. nu. 32.* & iſta ſententia inter alias fundatur in optima ratione, quia hodie omnes reſeruationes ſunt generales, ac per viam legis, & ex motu proprio, vt probat d. *Modern. in §. 2. proœm. nu. 57.* & ſic inficiunt poſſeſſionem perinde ac ſi eſſent ſuper certo corpore expreſſæ. *Lancellott. de attentat. p. 3. c. 24. q. 9. nu. 4. & 5.* & fuit reſolutum in cauſa *Salamant. fructuum. 9. Martij. 1587. coram bo. mem. Gypſio. Modern. gloſ. d. glo. 66. nu. 34. & ſeq.*

Neque facit, quòd prædicta concluſio veriſſima ſit, quando decretum eſt iuſtificatum, vt ſi indubitanter conſtaret beneficium eſſe de iurepatr. ex priuilegio, aliàs non inficiat poſſeſsionem. *Caputaq. dec. 329. nu. 7. p. 3. Creſcent. dec. 5. de reſtitut. ſpol. moder. glo. allegata glo. 96. nu. 39.* hic autem decretum non videtur iuſtificatum, nam licèt adſint prædictæ probationes, attamen cum probatio probationem non excludat, non poteſt dici decretum iuſtificatum, donec contrariū probari poteſt. *Aegid. dec. 103.* & ad hunc effectum videtur requiri res iudicata, vel confeſſio partis. *Rota dec. 269. p. 2.* & fuit dictum in cauſa *Baren. beneficiorum. 14. Maij. 1614. coram Illuſtriſſ.* D. *meo Card. Lancellotto*; nam fuit reſponſum, quòd licèt confeſsio partis, & res iudicata ſint liquidiſſimæ probationes, attamen non excluduntur aliæ probationes à iure. *Gemin. conſ. 27. in princ. Oldrad. conſ. 139. in fin. verſ. decimo.* hic autem, vt patet ex prædictis, probationes factæ ſuper iurepat. non releuant, & ideo indubitatum eſt, quòd probatio deducta in inſtrumento ſit liquida, cum negotium ſit diſcuſſum. *Natt. conſ. 52. nu. 18. et 19. Rol. à Valle conſ. 75. nu. 3. lib. 3.*

Vlterius reſponſum fuit omnia beneficia præſumi libera. *Inn. in cap. cum venerabilis. num. 9.* & ibi *Doct. de except. Ioan. Andr. in cap. 1. de cap. mon. in 6. Bald. in ſua margarita verſ. eccleſiæ. num. 19. Dec. conſ. 117. & conſ. 573. Rocch. de Iurepatronat. in verbo conſtruxit, num. 29.* quæ concluſio procedit, nedum in priuatis, ſed etiam in Imperatore & alijs principibus, vt probat *Rodulphus Scharden. conſ. 20. lib. 2. inter*

ter conſ. Ioan. *Barcbolien.col.* 22. *fol. mibi* 453. *verſ.& licet hac prima fronte*. & propterea cum alia pars det de Iure patronat. non plenè probat intentiouem ſuam, vt patet ex dictis, quare non poteſt dici, quod liquidè conſtet de exceptione iuriſpatronatus,& ideo regula operatur effectum ſuum, quia exceptio non eſt clara, *Oldrad.conſ.* 206. *in princ.verſ.reſtat.* Pariſ.*conſ.*67.*in princ.lib.*4. Iaſ.*in l. titiæ textores, in c.not. num.* 2. *& ſeq. ff.de legat.*1. nec quaſi poſſeſſio ſuffragatur cũ inficietur ex decreto irritanti, vt ſupradictum eſt, & ita fuit ſeruatum in *cauſa Compſana* Iuriſpa*tronatus coram bon.mem.*Litta, vt patet ex vtraque deciſione. Comprobantur prædicta, quia non eſt nouum in iure, quod proprietas, quando de illa conſtat (prout conſtat in caſu noſtro ex prædictis) præferatur poſſeſſioni, vt in ſimilibus terminis dixit *Abb. in capit.conſultationibus, nu.*9.*de iurepatron.Butr.in cap.ex literis, num.*8.*eod. tit.* Ripa *in cap.cum eccleſia,num.*130.*de cau. poſſ. & propriet.* Dec. *conſ.* 123.*num.* 1. *& conſ.* 149.*num.*2.L*ambertin.de iurepatron. lib.*2. *p.*2. *quæſt.*3. *art.* 6. *num.* 4. *& ſeq. & art.*9.*num.*2.*Rocch. de iurepatron. in ver. competens, q.* 15. *num.* 45. P*aul.de Cittad. de iurepatronat.p.* 6.*art.*53.*num.*16. & fuit dictum in *cauſa* I*molen. iuriſpatronat.* 7. Iunij, 1577. *coram Cantuccio. & in cauſa Sen.iuriſpatron.*9. Ianuarij 1598. *coram bon.mem.Franc.*Penia. & in alia *Romana de Publicolis*, 21. Ianuarij 1600. *coram Epiſcopo* Pacen. *& in Meliuitan.iuriſpatronat.*18. Aprilis, 1608. *coram Reuerendiſs.* L*ugdunen.* & vltimo loco in cauſa *Lucana iuriſpatron.* 23.I*anuarij* 1622. *coram bon.mem.*P*ennia.* quæ licet fuerit reuocata coram R.P.D. meo Vbaldo, hoc prouenit, quia factum non ſubſiſtebat, non autem iuris concluſiones.

Neque obſtat, quod dum cognoſcitur ſuper meritis iuriſpatronatus, patronus non eſt ſua poſſeſſione priuandus, vt fuit reſolutum in *cauſa* L*ucana Canonicatus*, 18. *Maij* 1590. *coram Bubalo*, quia placuit Dominis diſtinctio facta in *cauſa* B*arcbinon. prioratus* 11. *Maij* 1609. *coram me*, videlicet, quod aut beneficium vacat in menſe reſeruato, & quaſi poſſeſſio non ſuffragatur aduerſus clauſulas *reg.* 8. *ex rationibus ſupra ponderatis*. aut non vacat in menſe reſeruato, & verſamur in caſu, quo iuſpatronat. poteſt reuideri per Ordinarium iuxta terminos *Conc.* T*riden.ſeſs.*25.*cap.*9.*de reform.* & interim dum reuidetur, patronus ſua quaſi poſſeſſione non eſt priuandus, & in iſtis terminis loquitur prædicta deciſio Bubali, & ita declarauit *Congregatio* I*lluſtriſſ.*I*nterpretum*, vt refertur in d.*cauſa* B*arcbinonen.* in noſtro autem caſu non agitur de reuiſione iuriſpatronatus ad effectum, vt debeat reuocari, vel confirmari iuxta terminos d.Concilij Tridentini: ſed agitur an comprehendatur ſub regul.8. quæ non reuocat beneficia de iurepatron.ex priuilegio, ſed ſolum reſeruat.

Ex prædicta reſponſione tollitur, quod iurapatronatus non poſſunt reuideri, ſi ante annos 40. à publicatione Concilij fuerunt conſtituta, quia quicquid dicendum ſit, an iſtud iuſpatronatus poſſit dici conſtitutum per 40. annos ante publicationem Concilij, ſtante regula Adriani VI. quam difficultatem adnotaui excogitaſſe Illuſtriſſ.D. Card. Millinum tunc Rotæ Auditorem dum proponebatur dicta cauſa Valentina de Carlet, hic non agitur de reuiſione ſed dicitur, quod iuſpatronatus eſt ex priuilegio, & quod propterea eſt reſeruatum per regulam 8. Stant enim ſimul, quod iuſpatronatus non poſſit reuideri, & quod nihilominus ſit ex priuilegio, ita vt comprehendatur ſub reſeruatione regulæ 8. ex quibus, ſi hoc beneficium non cadit ſub alternatiua Epiſcopi, de quo e-

tir

rit videndum, ſtandum eſt in deciſis ſub die 14. Nouembris ſuperioris anni, vbi concluſum fuit conſtare de reſeruatione.

Quinta eſt deciſio in *eadem coram eodem* 31, *Ianuvrij* 1618.

32 Dictum fuit, quod vbi augumentum non eſt commenſuratiuum ad conceſſionem iuriſpatronatus, non deſinit eſſe ex priuilegio, nec priuilegij nomen amittit. *Aretin. in cap. nouit. num.*28.*Fel.num.*8. *verſ. dicitur autem, de Iudic.Soc.Sen.in conſ.*4. *num.*5.*& ſeq.lib.* 3. *Oſaſcb. dec.* 139. *num.*10. Boſſ.*in pract.crim. tit. de principe. num.*152.*&* 153. Peregrin. *de iure fiſci, lib.*1.*tit.*3.*num.* 29.& in terminis iuriſpatronatus fuit reſolutum in *Peruſina plebis de confinio,* 3. *Decembris* 1576. *coram bon. mem.* Blancbetto. *&* in Lucana *Decanatus* 21. *Martij* 1577. *coram* Clemen.8. quæ habetur *p.*1.*dec.*457.*num.*1. *& in d.* Compſana *iuriſpatron.* 23. *Ianuarij* 1603. *&* 3. Decembr. 1604. *coram* Litta. *ac in d. Cæſarauguſtana* 14. *Nouembr.* 1616.*& d.*6.*Nouemb.* 1617. Vbi etiam firmata fuit concluſio pro indubitato, quod beneficium de huiuſmodi iurepatronatus ſi vacat in menſe reſeruato, comprehenditur ſub reſeruatione regulæ de menſibus, etiam quòd patronus ſit in quaſi poſſeſſione præſentādi propter decretum irritans poſitum in regula,& ita in puncto pluries reſoluit Rota, Verall. *dec.* 29. 312. *& &* 326.*lib.*1.& fuit dictum in *Cæſarauguſt. parocbialis* 10. Iunij 1566. *coram Gropperio, & in Valentina Parocbialis de Carlet.* 4. Iunij 1600. *coram bon.mem.*Lancell.*& in* Pampilonen.*Parocbialis de* Garag. 18. Iunij 1555. *coram Acbille de Graſſis,* quæ allegatur in primis deciſ. in quibus etiam citatur *Fel. quando lit. ap. noc. patr. num.*11.*lim.* 11. *Aen. de Falconibus de reſeruat.q.*4.*princ.effect.*14. *verſ.idem ſi iuſpatronat.competeret ex priuilegio laicis. Caſſad.dec.*4.*num.*5. *de probat. Roccb. de* Curte *de iurepatronat. in vér. competens q.* 24. *num.* 56. *verſ. limita nunc concluſionem. Lambertin. tract.eod.lib.*2.*par.*3.*q.*8. *art.*3.*num.*1.*iuncto conſ.* 65. *num.* 1. *Fed. de Senis verſic. ſed ſi non habet præſentare. & conſ.*69.*num.*3. Card. *verſ.ad ſecundum dubium*.

Nec ibi Rota vim facit, quod iuſpatronatus huiuſmodi nullatenus cadat ſub reſeruatione, tamquam conceſſum per quadraginta annos ante confirmationem Concilij, quo caſu non debet vlterius reuideri, quia dictum fuit, quod dato etiam quod non poſſit reuideri, eſt nihilominus ſemper de iurepatronatus ex priuilegio, & ideo ſi vacat in menſe reſeruato comprehenditur ſub dicta regula, etiamſi patronus ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, nam regula de menſibus propter decretum, tollit quaſi poſſeſſionem, quanquam ipſa quaſi puſſeſſio ſuffragetur, quādo cognoſcitur inter patronum, & Epiſcopum, quia beneficium vacarit in menſe ordin. & ita decidit Sacra Congregatio in cauſa de Ottonibus, & Rota diſtinxit in d. Barchinonen Prioratus, nec prædicta Domini reuocabant in dubium, ſed veriſſima reputarunt, & quamuis Domini receſſerint à d.dec. 31. *Ianuarij* 1618.& ſteterint in deciſis ſub die 14.*Nouēb.*1616.quę eſt in præinſerta, nolui tamen prætermittere concluſiones iuris in dictis deciſ. allatas cum veræ ſint, vt patebit tam ex d. *dec.* 14. Nouembr. quam ex ſequenti *in eadem coram eodem.* 13. Nouembr. 1620.& hæc eſt.

33 Sexta deciſio talis tenoris. Domini receſſerunt à deciſione facta ſub die 31. I*anuarij*.1618. & ſteterunt in deciſis ſub die 14. *Nouembris* 1616.cum huiuſmodi parochialis vacauerit in menſe Octobris, qui eſt vnus de octo menſibus Papæ reſeruatis, Epiſcopo non gaudente alternatiua, prout reſpectu ipſius parochialis non gaudet, cum aſſerti patroni ſint in quaſi poſſeſſione

præ-

præſentandi, in qua debent manuteneri *cap.conſultationibus de iurepatr.* alternatiua enim non habet locum niſi in beneficijs, quæ ſint liberæ collationis epiſcopi, vt diſponitur in regula 8. quale non eſt iſta Parochialis, cum patroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, & ideo collatio non eſt libera epiſcopi, cum ab ipſo ſolo non poſſit fieri, ſed requiratur præſentatio. *cap.2.vbi gloſ. in ver. libere.de reſcript.c.2.de teſt.in 6.clem.2. vbi gloſſ.in verb.liberè, de iurepatron.* & fuit reſolutum in *cauſa Tarracon. ſacriſtæ,9. Iulij 1600. coram bon.me. Iuſto.* neque eſt verum, quòd idem erit dicendum reſpectu Papæ, cum vna, & eadem res non debeat diuerſo iure cenſeri. *l.eum qui ædes.ff. de vſucap.* quia regula non procedit reſpectu diuerſarum perſonarum, *l.ſi quis præferendum.35.in fin. ff. de furt.* & propterea, aut patroni volunt ſe iuuare ſola quaſi poſſeſſione præſentandi, & non poſſunt propter decretum irritans appoſitum in regula 8. quod inficit titulum, & poſſeſſionem, ita vt diſpoſitio *capit. conſultationibus*. non ſuffragetur ad dictam regulam *Verall. deciſ. 29. & 326.& 312.libr.1. in manuſcript.* & fuit reſolutum in *cauſa Valent. de Carlet. 4.Iunij.1601.coram Illuſtriſ. Lancellotto*, quam refert, & ſequitur *Garc. de* Benefic. *p. 5. cap. 9.nu.127.* Aut dicti patroni volunt vti titulo producto, & tunc aut ille titulus eſt conſiderandus tamquam à 40.annis citra publicationem Concilij Trid. cōceſſus, qui poteſt reuideri ab epiſcopis iuxta diſpoſitionem d. Concil. *ſeſſ.25.cap.9.§.ſimiliter quoque de reform.* & conſtat eſſe ex priuilegio, & ſic comprehenditur ſub reg. 8. vt aliunde fuit deductum in dec. in hac cauſa facta, *6.Nouembr.1617.* & firmatum eſt in deciſione facta *31.Ianuarij 1618.* beneficium enim pingue fuit auctum in redditibus ſolum pro ſcut. 10. aut non poteſt reuideri, quaſi ſit conceſſus à 40.annis vltra, & hoc caſu, quamuis firmus maneat, & non poſſit reuocari, cum ſit in ſtatu validitatis. *Gabr.cōſ. 195. lib.1.*& cenſuit *Congreg.Illuſtriſſ.interpretum*, & refert *Garc. de Benef. loc.ſup.alleg.num.124.* non tamen ceſſat quod ſit ex priuilegio, & quod propterea comprehendatur ſub regula 8. quæ tollit priuilegia, & indulta conferendi beneficia in mēſibus, & etiam conſuetudines immemorabiles, vt per *Gonzal. ſuper reg.8.gloſ.35.num. 21. & 24.* quod abſque dubio Papa facere poteſt, vt per eundem *Gonzal.d. loco num.31.& ſeq.* maximè quia iſta reuocatio bene ſe compatitur cum firmitate priuilegij inducta à Concilio, cum reg. non deroget in totum priuilegijs, ſed illorum effectum ſuſpendat, vt non ſuffragetur contra reſeruationē regulæ 8. *Gonzal. loco ſupra allegat. num. 34.*& latius in *gloſs.40. nu.2.*

Neque refert, quod patroni non produxerint hunc titulum, & ideo poſſunt iuuari poſſibilitate alterius, cum detur muliplicatio titulorum quia hoc non eſt verum in facti ſpecie, nam ſi nolunt ſe tueri titulo producto, ſola quaſi poſſeſſio non ſuffragatur, cum tollatur per regulam 8. vt ſupra dictum eſt, non poſſunt ſe iuuari poſsibilitate alterius tituli, cum ſolum poſſeſſor iſta poſſibilitate iuuetur *Caſiad. deciſ. vltim. num. 1. de procur. Creſcene.deciſ. 21. num. 4. de probat.* ex quibus fuit receſſum à ſupradicta deciſione.

Et faciunt dicta in *cauſa Spoletana prætenſi iuriſpatronatus* Abbatiæ *S.Petri de Ferentillo coram Reuerendiſs.* D. *de Rubeis* Decano *6. Iunij. 1580. 26. Decembris* 1580. *19. Iunij 1581. 1. Decembris* 1581. *& in eadem Spoletana* Abbatiæ *coram* Reuerendiſs. *D.Coccino* Decano 27. *Iunij 1625: & 19. Decembris 1625.* vbi latiſſimè de Iurepatronatus competente ex priuilegio, prout infra adducuntur deciſiones coram D. Coccino Decano.

Qua-

Quarum prima eſt in *d. Spoletana Abbatiæ.27.Iunij.1625.*

Sixtus IV. donauit bona Monaſterii ſancti Petri de Ferentillo; Bartolomæo de Ruuere nepoti per hæc verba. Volumus,& auctoritate Apoſtolica decernimus,quod cedente, vel decedente Ancaiano moderno Abbate, ſeu illud quomodolibet dimittente,dignitas Abbatialis,& Ordo ſancti Benedicti, Conuentualitas in ipſo Monaſterio extincta ſit, & eſſe cenſeatur, & deinde Monaſterium ipſum Capella ſine cura nuncupetur, reputetur, & nihilominus omnes decimas, necnon fructus, redditus, prouentus, poſſeſſiones, iuriſdictiones,iura, & bona mobilia, & immobilia dicti Monaſterii ex nunc tibi præſenti,& recipienti pro te,tuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus habenda, & poſſidenda, ita quod illa vendere,alienare, donare, & de illis pro tua, & hæredum prædictorum voluntatis arbitrio diſponere, & ordinare liberè, & licitè poſſis, & valeas,& poſſint, & valeant; ea donatione, quæ dicitur inter viuos tenore præſentium donamus, concedimus, &elargimur, &c. Euenit caſus quod ſub Iulio II. prædictus Ancaianus reſignauit Monaſterium ad fauorem Aloyſii de Ancaianis,qui adhuc viuens narrauit Leoni X. vna cum Ancaianis de Anno 1515. ſe per quadriennium licet de facto,pacificè tamen Monaſterium poſſediſſe, & hæredes Bartholomæi donaſſe prædicta bona ipſis Ancaianis,prout in inſtrumento apparere dixerunt,& obtulerunt ſe daturos omnia bona prædicta Eccleſiæ, ſi iuſpatronatus concederetur. Quapropter Summus Pontifex poſtquam fructus,redditus, & prouẽtus, decimas, iuriſdictiones, iura,& alia bona in dotem Monaſterio dederint, & conceſſerint iuſpatr. & præſentandi perſonam idoneã ad dictum Monaſterium in forma commiſſaria concedi mandauit. Stante hac ſerie facti dubitaui, an conſtaret de iurepatronatus, & DD. negatiuã ſequuti ſunt opinionem: Quia Summus Pontifex conceſſit iuſpatronatus ſub prætextu dotationis, quæ hic verè non adeſt,cum per dictam reſignationem Ancaiani fuerit ſuſpenſa gratia Sixti IV. Et interim ad fauorem illorum de Ruuere donatariorum non erat iuſta nata obligatio,neque actio, quamobrem nec ipſi potuerunt cedere bona tamquã libera Ancaianis, neque Ancaiani tamquàm de bonis liberis potuerũt Eccleſiam dotare, vt in ſimili ſi quis de alieno feudo purè inueſtiatur, inueſtitura non valet,vt enim valeat fieri debet ſub conditione,& cõferri in illud tẽpus quo poſſeſſor ſine hærede maſculo decedat *cap.1. qui ſucceſſ.dar.tenean.lib.1.feud. cap.1. poſt princip.verb.vbi verſ.de alterius feudo.de* Cler. *qui inueſt.fec. lib.2.feud. Roſsent. de feud.c.4.concl.9. incip. atque hæc ſufficiant num.1.& ſeq.*Clar. *lib.4.ſent.§.feudũ q:14. n.1. Hartm. Piſt.q.25.n.1.lib.2.Schrader. de feud. par.3. cap.2.num.* 59. Quare cum conceſſio iuriſpatronatus fuerit facta ex falſa cauſa, nempè titulo dotationis, & dotatio corruat, corruit quoque conceſſio, itaut nulla cenſeatur *l.& ſi præſes.*C.*de præd.minor. Alex.conſ.69.num.3.lib.3.Menoch. conſ.314.nu.27.ſanct.mem.Greg.deciſ.496. num.*11. adeò vt licèt alia non obſtarent,Nihilominus Ancaiani poſt mortẽ Aloyſii, per cuius prouiſionem eius vita durante fuerat ſuſpenſa gratia Sixti IV. non potuerint prætendere iuſpatronatus, cum conceſſio malè fuerit facta; ſed poſſint repelli exceptione nullitatis, vt in terminis feudi à tertio poſſeſſi,de quo quis purè inueſtitus fuit, quod conceſſio non ſuſtineatur, etiam ſi poſtea feudum aperiatur, tenent R*oſſent.de feud.d.c.4.concl.9.num.1. Afflict. in c.ſi quis fecerit inueſtituram quo tempore mileſ. num. 15.Hartm.* P*iſt.q.25.num.13.& ſeqq. lib.2. Facbin.controu.iur.lib.7.c.28.circa medium,verſ. quod attinet ad ſecundam cõtrouerſiam.*Et prædicta eo amplius

A a pro-

procedunt reſpectu Decimarũ quas licèt Sũmus Pontifex concedere potuerit. *Hoſtien.in ſumm.de decim.§.3. quæritur.n.13.Rebuff.de decim.q.13. num.73.*tamen cum circa hanc conceſſionem adſit prohibitio Concilij Lateranen.ſub Alex.iii.*in cap.14.§. prohibemus,relatũ in c.prohibemus,de decim.* ad effectum validitatis huius conceſſionis requirebatur expreſſa derogatiò dicti Còncilii Generalis, quod cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones,adeò quod datur defectus voluntatis in concedente,*c. ex parte de capell.Menoch.c.nonnulli* §.1.*vbi Felin. n.2.de reſcript.Archid.in c.1.n.2.ante finẽ ver.vel dic planius,de Cõſtit.in 6.* & fuit dictũ in cauſa Imolẽ.*Decim.*21. *Maij.&*9.*Iunij* 1586. *corã Orano. Et in cauſa Vlixbonen.decim.*24.Nouẽb. 1583.*corã Oriolen.& in cauſa Valẽt. Decimarũ.de Ayora* 27.*Nouẽb.*1602. *corã bo.me.Penia* vbi aliæ deciſ.receſ.

Quod autem gratia Sixti fuerit ſuſpenſa per reſignat. Ancaiani non põt controuerti,quia aut gratia Sixti ſapit vnionẽ prout voluit *Rota in pũcto huius gratiæ in cauſa Spolet.prætẽſi iuriſp.*14.*&* 19.*Iunij*1581.*coram* D. *de Rubeis*. Cum vnio nihil aliud ſit, quam ſuppreſſio, & donatio, ex qua beneficium vnitum efficitur prædiũ, & alteri loco applicatur, *Rota deciſ. 11.de reb.eccleſ.non alienan.in antiq. Sarnen.in reg.de triennal.q.8.num.2. verſ.quia per vnionem,Felin.in capit. in noſtra, num.* 30. *de reſcript. Pariſ. conſ.*30.*n.*11. *lib.*4. & ſatis expreſſis verbis vnioni fuit derogatum,prout paſſim fieri conſueuit in reſignat. ad fauorẽ.*Mandoſ.in praxi ſignat.grat. in verb.reſignationẽ. ver.datur.Pariſ. de Reſign.lib.2.q.3.nu.*52. Aut verò gratia Sixti non eſt habenda pro vnione, & nihilominus illi ſatis fuit derogatum; nam Iulius ij. in dicta prouiſione, ſuſpendit quaſcunque vniones,etiam ad inſtantiam Regũ, & aliorum Principum, &c. cum quibuſuis clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis,etiã fortioribus,& inſolitis,& de plenitudine poteſtatis hactenus conceſſis, ſuſpendit quoq. coadiutorias, & demum ſubditur. Cæteriſq. in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque cum clauſulis opportunis, & conſuetis. Vnde ex iſtis verbis duo fuerũt ponderata. Primum quod per clauſulam, Non obſtantibus fuit derogatum omnibus, quæ poſſent reſignationi obſtare. *Iaſ.conſ.*110.*col.*4. *in fin.ſub nu.*12.*verſ.3.moneor.lib.4. Bero.conſ.*147.*n.*28.*verſ.& licet, lib.* 3.*Roland.conſ.*67.*nu.*62.*lib.*3. Etiam priuilegio in corpore iuris non clauſo,*Clem.*1. *in fine de ſepult. Io. Andr. in cap.*1.*num.*4.*de exceſſ.prælat.in* 6. *Bartol.in extrauag. ad reprimendum, verſ.non obſtantibus, ſub n.*11.*Ruin. conſ.*163.*nu.*17.*&* 18.*lib.*5.Secundò fuit ponderatum, quòd iſta derogatio eſt apta ſuſpendere etiam donationem factam per Sixtum iv. cum non ſit minor vnione,quam Papa ſuſpenderat, vt in ſimili ſi fuit derogatum vni Concilio Generali,& poſtea dicatur,& alijs Conciliis, cenſetur derogatum etiam aliis Conciliis Generalibus,etiam quod egeant derogatione ſpeciali.*Dec.conſ.*341.*nu.* 10.*in princ.lib.2.Prob.ad Menoch.in cap.cum in tua.num.*23.*verſ.& quod neceſſaria ſit.de conſuet.in 6. Couar. in epit.de ſponſ.2.par. c.8.§.9. verſic. quibus ego addo.*& fuit dictum in cauſa *Conchen.exemptionis Decimarum.* 17.*Martij* 1589.*coram Orano.* Et in ſimili videmus etiam quòd licèt fideiuſſor debeat ſpecialiter renũciare beneficiis exequutionis, diuiſionis,& cedendarum, vt notat *Matth. Berlich.par.2.concl.*22.Iſta tamen regula fallit ſi fideiuſſor renunciat aliquibus beneficiis in ſpecie, & poſtea ſubdatur clauſula generalis,& omnibus aliis beneficiis. *Valent. Franch. in tract. de fideiuſſ.c.*5.*nu.*355. *uerſic. hac tamen adiecta, cum ſeqq. Matth. Coler.tract.de Proc.execut.p.*1.*c.*10. *num.*449.*uerſ. fallit* 3. *& deciſ.* 226. *incip.facti quæſtio,nu.*46.*ueſ.3.fallit, par.*2. *Koppen. deciſ.* 53. *incip.* Nihil

*hodiernis temporibus,nu.*12. *ad finem, uerſ.* 2. *limitatur iuncto num.* 1. *cum aliis per* Berlich. *loco prædicto,nu.*17. & prædictis non reſiſtit quod dicta clauſula generalis cæteriſq. &c. derogatoria omnium obſtātiarum, per quas effectus gratiæ differri, vel impediri valeret, non operetur ſuſpenſionem vnionis, vt voluit R*ota in Eugubina beneficij S.Stephani* 10.*Decembris* 1590.*coram* Card. P*amphilio relatâ apud Garz.de beneſ.par.*11. *c.*4.*n.*41. *& ſeqq.* Et ſic nec ſuſpenſionem gratiæ Sixti iv. quia hoc procederet ſi ſolum adeſſet iſta clauſula,ſed cum adſit ſuſpenſio vnionum, & poſtea ſubſequatur iſta clauſula benè operatur,vt patet ex prædictis, & optime ſuffragatur *dec. Caſſad.* 3. *de renunc.* vbi nulla habetur mentio Vnionum,ſed ſolum aderat clauſula, cum ſuſpenſione omnium gratiarũ, & ideò per illam fuit reſolutũ, quòd vnio cenſebatur ſuſpenſa quod admittit etiam prædicta deciſio in cauſa Eugubina. Quarè iure meritò prædicta clauſula generalis, cæteriſq. &c. ſuffragatur in hac facti ſpecie.

Neque eſt verum, quòd non conſtet Ancaianum reſignaſſe ad fauorem Aloyſij,ſed quemdam Euſebiũ, quia ad diſſoluendum hanc difficultatem, prænotandum eſt; quòd ſi prædicti Abbatis Ancaiani nomen fuiſſet Euſebius Ancaianus de Ancaianis, licet fuerit appellatus Ancaianus de Ancaianis ſolummodo, nihilominus identitas perſonæ ſatis probata cenſeretur, quamuis in litteris Sixti fuiſſet nuncupatus Ancaianus, & in litteris Iulij Euſebius.*Io. de Anan. conſ.*17.*num.*10. vbi quod habens duo nomina puta Ioannes Antonius, poteſt vocari Ioannes diſtinctè, & Antonius. Ideò identitas probatur licèt libellus concludat de Antonio; & probatio de Ioanne Antonio, quod etiam procedit in nomine, & cognomine, cum quilibet poſſit ex ſola cognatione denominari. *Bart.conſ.*179. *in princ.lib.*1. vbi quod Martinus de Baroncijs poteſt etiam appellari Baroncius, & affert alia exempla legum indiſtinctè ponentium nunc nomen, nunc ſolum cognomen ab agnatione pro eàdem perſona,prout Publius Mæuius,quãdoque Publius, & aliquando Mæuius appellatur, & Claudius Iuſtus, modò Iuſti, modò Claudij cognomento denominatur, & benè facit *glo. in l. ſi nomine, in verbo cognomine. C.de teſtam.* immo eſt aduertendum, quòd error in nomine proprio non vitiat inſtitutionem ſi de corpore conſtat. *§. ſi quis in nomine.Inſtit.de legat.l.ſi in nomine.C.de teſtam. l. ſi quis in fundi vocabulo.ff.de legat.* 1.*Bart.d.conſ.*179.*n.*1. *verſ.præterea poſito.* His ergo præmiſſis cum ex multis conſtet Ancaianum de Ancaianis ita nominatum in litteris Sixti fuiſſe illum, qui ſub nomine Euſebij reſignauit de tempore Iulij II. dicẽdum eſt, vel quod vocaretur Euſebius Ancaianus de Ancaianis, vel quod in litteris Iulij fuerit appoſitũ nomen ſolum agnationis, vel quod adſit aliquis error in nomine. Cum igitur conſtet eamdem eſſe perſonã Ancaiani, & Euſebij parum refert prædicta variatio, vt patet ex prædictis. Quodq. ſit eadem perſona clarè depræhenditur, quia ipſimet Ancaiani faſſi ſunt in litteris Leonis ad ſupplicationem partis conceſſis Ancaianum reſignaſſe ad fauorem Aloyſij in manibus Iulij Papæ Secũdi, idemq. expreſſerunt in litteris emanatis per ſanct. mem. Gregoriũ XIII. confirmationis,concordiæ initæ inter ipſos Ancaianos, & Patres Ieſuitas, quæ quidem confeſſio probat identitatem perſonę,etiam quod dici poſſet facta ad alium finem. *l. cum præcum. C.de liber.cauſ. Bart.in l.cum falſa.nu.*5.*cum duob.ſeqq. C. de iur. & fact. ignorant.*

Neque dicatur quod ſtant ſimul quòd Ancaianus reſignauerit ad fauorem Aloyſij, & quod nihilominus Euſebius non ſit ille Ancaianus nomina-

minatus in reſignatione facta in manibus Iulij Secundi, cum Ancaianus potuerit reſignare ad fauorem Euſebij, & Euſebius ad fauorem Aloyſij, ac demum Ancaianus ad fauorem Aloyſij, cum fortè reſignatio ad fauorem Euſebij non habuerit effectũ, & prædicta videntur ſufficere, cum reo ſufficiat excludere actorem ex poſſibilitate. Quia poſſet reſponderi hanc impoſturam eſſe valdè inuериſimilem, cum non ita de facili reſignationes ad fauorem de Monaſterio præſertim alicuius conſiderationis ſoleant fieri duobus maximè in eàdem familia, ſed melior, vt plurimum eligatur. Concurrunt præterea plures etiam demonſtrationes, nimirum veriſimilitudo facti ſupra ponderata, identitas cognominis, & reſignatio ſub Iulio II. Quarè videtur dicendum ſatis conſtare perſonam, quæ reſignauit eſſe Ancaianum, cum tot demonſtrationes conueniant, ita vt aſſerens contrarium teneatur probare, vt in puncto identitatis perſonæ conſiderat *Alexan. conſ.* 108. *nu.* 3. *lib.* 7. vbi ſi in legitimatione ſit ſcriptus Titius natus ex Chelda ſoluta, licet probetur Titiũ natum ex alia muliere, non tamen excluditur idẽtitas perſonæ, vbi aliæ demonſtrationes concurrant. *Iaſ. conſ.* 13. *nu.* 3. *& 4. verſ. quia ad hoc poteſt reſponderi. lib.* 3. Vbi non excluditur identitas perſonæ etiam quod fuerit ſcriptum Presbyter Ioannes quondam fratris Albertini de Venturinis, & fuerit probatum quod nõ erat de Venturinis, ſed de Albritijs. Vtq. benè conſiderat *Abb. in c. cum Ioannes. nu.* 26. & ante eum *Card. col.* 4. *in fin. verſ. ex his. de fid. inſtr.* potuit eſſe quod deſcriptus in inſtrumento ſibi nomen mutaſſet. *arg. tex. in l.* 1. *C. de mut. nom.* Dicunt enim Card. & Abb. quòd ſi in inſtrumento ſunt deſcripti A. B. expreſſo eorum cognomine pro teſtibus, ſi producantur duo, qui dicant ſe illis nominibus vocari, ſed non fuiſſe præſentes inſtrumento, hoc non ſufficit ad reprobandum inſtrumentũ, quia deſcripti in inſtrumento potuerunt mutare ſibi nomina, ſequitur *Felin. in c. auditis. nu.* 27. *verſ. & ibi dicit. de præſcript.* quod benè applicatur ad caſum, de quo agitur, vt ſupra ponderatum fuit, ſcilicet quod Abbas Ancaianus, vel vocaretur Euſebius Ancaianus de Ancaianis, vel vocaretur ex cognomine, vel quod fuerit erratum in nomine, & hoc dictum ſequitur etiam *Alex. conſ.* 190. *n.* 32. *in fin. in verſ. ſecundo reſpondeo. lib.* 6. *Iaſ. conſ.* 13. *nu.* 2. *&* 3. *vol.* 3. qui licet loquantur ad ſaluandum inſtrumentum à falſitate, & regulariter mutatio nominis non præſumatur. Tamen bene poſſunt huic caſui adaptari, in quo nec adeſt probatio in contrarium, & concurrunt tot veriſimilitudines, & non agitur de mutatione nominis, ſed de ommiſsione partis nominis, vt ſupra dictum eſt.

Neque eſt verum, quòd cum in litteris Sixti IV. fuerit dictum cedente, vel decedente Ancaiano Abbate Monaſterij, ſeu illud quomodolibet dimittente, &c. videatur cõpræhendere omnem reſignationem: quia fuit reſponſum hanc fuiſſe reſignationem ad fauorem; in eàdem enim ſupplicatione alter pro dimiſſione, alter pro prouiſione ſupplicat. *Caſſad. deciſ.* 3. *in fin. de renunc. Put. dec.* 511. *lib.* 2. *in nou.* & fuit dictum in cauſa *Regien. iuriſpatronatus.* 5. *Martij.* 1625. *coram* R. P. D. *meo* V*baldo.* Quapropter hæc reſignatio non compræhenditur ſub verbis ceſſum, vel deceſſum, ſeu per quamlibet dimiſsionem, nam hæc verba continent ſub ſe ſimplicem dumtaxat reſignationem, ſeu ceſſionem. *Caſſad. d. dec.* 3. *de renunc.* in qua Papa confirmauerat creationem in Canonicum prouidendo ex nunc prout ex tunc quamprimum vacaret per ceſſum, vel deceſſum, &c. & ibi cõcluſum fuit non intelligi per ceſſum ad fauorem certæ perſonæ arguendo

ab

ab vſu patrisſam. qui numquam cõſueuit ſimiles reſignationes impedire, & alijs prouidere quàm reſignatarijs. Ex longiſſimo enim,& quotidiano vſu Principis, colligitur mẽs illius. *arg. l. vel vniuerſorum, ff. de pig.act.Felin.in c. in noſtra coroll.* 5. *num.* 15. *de reſcript.* & in his terminis loquitur *Put.dec.*347.*nu.*1.*&* 2.*p.*1. *in nou. & dec.*511.*p.*2. vbi quod indultum conferendi beneficia etiam quod vacent in Curia per promotionem, amiſſionem, vel quãuis dimiſſionem, intelligitur de ſimplici, non autem de ceſsione ad fauorem in manibus Papæ. *Mohed.deciſ.*36. *de renunc.* *Paleott. dec.*48. & in puncto huius Abbatiæ dixit *Rota in cauſa Spoletana iuriſpatronatus.* 6. *Iunij.* 1580.*coram D. de Rubeis,* & eſt *dec. ſanct.mem. Gregorij,* 159. *num.* 1. & fuit deciſum in *Eugubina S. Stephani* 15. *Martij.* 1599. *coram bo. mem. Card.Pamphil.* & in cauſa *Gerunden. Prioratus.* 11. *Martij.*1615. *coram* R.P.D. *meo Veroſpio.*

Neque officit quòd in prædicta prouiſione Aloyſij non fuerit derogatum. *Reg. de iur. quæſt. non toll.* nam cum huiuſmodi gratia contineret ſuſpenſionem gratiæ Sixti IV. non afferebat præiudicium conſiderabile, poterat enim fieri, vt reſignatarius præmoreretur, ita eleganter conſiderat. *Put. d.dec.*347.*nu.*2.*lib.* 2.*in nou. Pariſ.de reſign. lib.*9.*q.*9.*to.* 2. & fuit animaduerſum in prędicta *deciſ.Spoletana iuriſpatronatur* 14.*&* 19.*Iunij.*1581.*coram D. de Rubeis.& in præcitatis Eugubina,& Gerunden.* in quibus fuit reſolutum clauſulas ſuſpenſiuas comprahendere etiam vniones conſiſtoriales, etiam pro dote factas, & ſufficere, quòd dictæ clauſulæ legantur in ſupplicatione, vel in litteris, & è contra.

Neque rurſus refragatur, quòd in litteris Leonis Aloyſius narrauerit, quod de facto licet pacificè per quadriennium poſſederat Abbatiam, quæ narratiua ſpatio 30. annorum præſumitur iuſtificata, narratiua autem in gratia Iulij, nec appareat, nec præſumatur iuſtificata. Quia huic motiuo fuit reſponſum hoc caſu non eſſe locum pręſumptioni iuſtificationis gratiæ Leonis, nam quoad id, quod nimirum Aloyſius de facto poſſederit ex reſignatione ſibi facta ab Euſebio, vel Ancaiano per talem reſignationem fuit abdicatum omne ius à dicto Euſebio reſignante, ita vt nihil amplius haberet agere in beneficio. *Butr.Abb.& Imol.in c.accepta. de reſtit.ſpol.Caſſad.dec.*4.*eod.tit.n.*3. *Rot.dec.*1.*de renunc.in nou. & dec.*2. *eod. tit. in antiq.* Neque hic eſt conſtituenda differentia inter reſignationem puram, & ad fauorem, quia cum Aloyſius acquiſiuerit Abbatiã ex reſignatione, quamuis illa fuerit ad fauorem, omne ius fuit abdicatũ ab Euſebio, ſeu ab Ancaiano reſignante. *Achill.dec.*10.*nu.*1.*&* 4. *de reſtit.ſpol.Put.dec.*158.*libr*3.*Rot.dec.* 4. *nu.*1. *de rer. permut. in antiq. Iaſ. conſ.*86.*in vlt.dub.lib.*3.*Pariſ.conſ.*5. *nu.*7.*& ſeqq. lib.*1. *Mohed.dec.*25. *de renunc. Guidob.dec.*59. *Cotta dec.* 318.*&* 321. *Verall. dec.* 2. *lib.* 1. *in manuſcrip.Pontan.de ſpol.lib.*3.*n.*72. Et prædicta de plano procedunt, cũ Aloyſius fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, vt sũt verba *reg.de trienn.&* conſiderat *Vuameſius conſ.* 238. *nu.* 19.*lib.*1. Cumæue de tempore gratiæ Leonis eſſet defunctus Euſebius, ſiue Anchaianus ad effectum prædictæ regulæ non erat diſcutienda validitas tituli Aloyſij, de quo ſolum poterat opponere reſignans.*Sarnen. ſuper reg. de annal.q.*39.*nu.*4.*verſ.ſimiliter.Seraph.dec.*457.*in fine.*

Quod verò de tempore dotationis factæ per Ancaianos, vt in litteris Leonis non eſſet orta obligatio, nec actio illis de Ruuere ſatis depræhenditur, licet enim tunc eſſet mortuus Abbas Ancaianus, vt tamen dictum eſt, donatio facta per Sixtum fuerat ſuſpenſa per reſignationem factam ad fauorem Aloyſij, & pro-

pterea ſicuti viuente Ancaiano illi de Ruuere nullam, vel obligationẽ, vel actionem habebant, ita nec durante ſuſpenſionis tempore. *Dec. conſ.497.nu.2.Caſtren.conſ.229.col. fin.verſ.tertio probatur.lib.1. & conſ. 390. per totum. eod.lib.1.* Quodque gratia Sixti ante obitum Abbatis Ancaiani non tribueret obligationẽ, vel actionem pro euidentiori demõſtratione diſtinguendum eſt, quod obligationum alia eſt pura, alia in diem, alia ſub conditione. *l. cedere diem.ff.de verbor.ſignf.* In vltimis voluntatibus licet dies incerta omnino extitura faciat conditionem, non diem. *l.talis ſcriptura.30.§.ſed & ſi ſub conditione. ff.de legat.1.* ſecus tamen eſt in contractibus, vbi facit diẽ, qui differt actionẽ, licèt non ſuſpendat obligationem. *l.ſi pupillus. §. qui ſub conditione.ff.de nouat.gloſſ.vlt.& ibi Iaſ.in l.ſub conditione.num.2.ff.de cond.indeb.Bart.in l.ſtipulatio iſta.§. incerta. verſ. venio ad 2. & in l. ita ſtipulatus.num.41.ff. de cond. & demonſt.Oldrad.conſ.114.nu.3.* tamen hæc concluſio etiam in contractibus dupliciter fallit, ita vt differat obligationem, & actionem poſt obitum. *Alciat.in l.cedere diem.nu.19.& 20. ff.de verb.ſignif.* vt primo loco ſi vltra diem incertam alia quoque quæ in promiſſione deducuntur incerta ſunt, videlicet, cum quis fructus ex fundo percipiendos promittit, iſto caſu neque obligatio interim oritur, neque actio. *l. 1. ff. de condit. & demonſt.* Secundo loco cum non ſolũ dies, ſed obligationis quoque ſubſtantia poſt mortem confertur, tunc enim obligatio poſt mortem incipit. Et in caſibus in quibus datur hæres ab hærede. *l.1.C.vt act. ab hæred.*

In propoſito autem licèt in litteris Sixti dicatur cedente, vel decedente Ancaiano, & ſic apponatur dies incerta omnino extitura, attamen vltra hanc diem fuit etiam obligationis ſubſtantia poſt mortem collata, cum Papa voluerit, quod cedente, vel decedente Ancaiano dignitas Abbatialis, ac ordo S. Benedicti, Conuentualitas in ipſo Monaſterio extincta ſit, & eſſe cenſeatur, & ſic certum eſt, quòd iſthæc fieri non poterant, niſi poſt obitum Abbatis, quod etiam liquido innuunt verba ſequentia, & deinde Capella ſine cura nuncupetur reputetur, &c. ponderando dictionem illam, deinde, quæ comprahendit tempus poſt extinctionem dignitatis Abbatialis Ordinis S. Benedicti, & Conuentualitatis, ita vt tempus ante dictam extinctionem, & ſic ante obitum Abbatis nullius ſit conſiderationis. *l. ſtipulationes non diuiduntur.72.§.1.ff. de verb.oblig.glo.in l. qui ante Kalendas 13. in verſ. qui ante. & ibi DD. ff.eod.Bart.in l.2.§.creditum.num.7.* vbi etiam *Soc.ſen.nu.10.ff.ſi.cert.pet.* Et propterea cum ſubſequatur; & nihilominus omnes decimas, necnon fructus redditus, & prouentus, poſſeſſiones, iuriſdictiones, iura, & bona mobilia, & immobilia dicti Monaſterij ex nunc tibi præſenti, & recipienti pro tuis hæredibus, & ſucceſſoribus habẽda, & poſſidenda, etc. donamus; & iſta ſint conceſſa poſt extinctionem dignitatis Abbatialis, ſequitur, quòd nedum ſolum dies, ſed etiam obligationis ſubſtãtia poſt mortem Abbatis confertur, maximè quia vtitur illo participio futuri temporis, videlicet habenda, & poſſidenda, quod neque ad præſens, neque ad præteritum poteſt trahi. *l.1. ff.quod quiſque iur. Oldrad.conſ.310. in princ. & nu. 1. & 2. Alex. conſ. 77.nu.3.lib.1.ſanct. mem. Gregorius dec.328.nu.5. & dec.371.nu.1.*

Neque obſtat, quòd Papa vtatur dictione, ex nunc, & verbis præſentis temporis, videlicet poſſis, & valeas vendere, & alienare, &c. & verbo, donamus, & concedimus, quia cum obligatio, & actio, vt ſupra probatũ eſt, eſſent collata poſt obitum Abbatis Ancaiani, dictio, ex nunc, intelligitur ſequuto obitu, & ſic adueniente

niente die, poſtquam oritur obligatio, & actio. *Imol. in clem.* 1. *nu.* 10. *&* 11. ibi poſt diem, vel conditionem debet dicere ex nunc, & iſta excommunicatio non operatur niſi adueniente die, vel conditione, idem dicit ibidem. *Vital. nu.* 33. *verſ. & facit, de conceſſ. præbend.* Et de illo tempore ſunt intelligenda verba præſentis temporis, quia cum ſint appoſita actui, ex quo oriebatur obligatio, & actio poſt obitum Abbatis Ancaiani, impoſſibile eſt, quod intelligantur de tempore datæ litterarum, & ſic ante obitũ dicti Abbatis. *Bart. in l. tutoribus* 33. *per illum textum in princ. & nu.* 1. *& Bald. nu.* 1. *et* 2. *ff. de teſtam. tut.* & licet in text. adſit dictio, tunc, quæ denotat extremitatem temporis, nihilominus dicit *Bald. ibid. n.* 2. quod DD. dicunt hoc non prouenire ex dictione, tunc, ſed ex natura rei, quòd actus debeant attendi tempore, quo robur ſortiuntur, prout eſt caſus noſter, quia donatio, de qua agitur, & quoad obligationem, & quoad actionem, non ſumebat robur niſi poſt obitum dicti Abbatis.

Neque releuat ꝙ clauſula cedẽte, vel decedente de ſui natura in iſtis gratijs importet diẽ, & ideò interim potuit per illos de Ruuere fieri donatio Ancaianis, & illi potuerũt dotare Abbatiam, prout vnio facta per Papam cedente, vel decedente Rectore cenſetur in diem, ante cuius aduentum potuit ſine præiudicio Rectoris fieri vnio, vt per *Oldrad. conſ.* 233. *per tot. et conſ.* 257. *num.* 1. *et ſeq.* vbi Epiſcopus ſtante ſimili gratia potuit facere vnionem. *Felin. in c. capitulum nu.* 7. *verſ. quarta concluſio. de reſcript. Parıſ. conſ.* 36. *n.* 18. *in fin. lib.* 4. *Staphil. de litt. grat. tit. de ſecunda form. mand. de prouid. nu.* 1. *et ſeqq. fol.* 62. *ſecundum paruam impreſſ.* fuit enim reſponſum terminos eſſe longè diuerſos, quia in caſu Oldradi ex verbis cedente, vel decedente, &c. erat nata obligatio, licèt non actiò, nam poſt obitum erat appoſita ſolum dies, non autem ſubſtantia obligationis, prout in caſu noſtro, in quo nedum dies, ſed etiã ſubſtantia gratiæ erat adiecta poſt obitum, ideò meritò illo caſu vnio ſuſtinebatur, potuitq. fieri ab Epiſcopo, cum benè fiat vnio de beneficio pleno, ſine tamen præiudicio obtinentis, vt ipſemet Oldrad. concludit, & Staphil. locis citatis. Quare cum in caſu noſtro, nec aduenerit dies, nec ſubſtantia obligationis, illa enim fuit collata poſt obitum, fruſtra illi de Ruuere donarunt Ancaianis; ſi tamen de hac donatione conſtat, fruſtraq. Ancaiani dotarunt. Eoq. magis prædicta procedunt, quia in caſu Oldradi fuerat ſuppoſitum eſſe ortam obligationem, & actionem. Vnde quatenus iſta eſſet donatio ſimplex in diem, adhuc dotatio non ſuſtineretur, cum fuerit ſuppoſitum diem ceſſiſſe, & ſic ortam fuiſſe actionem, & obligationem, quod verum non eſt; & ideò dotatio omni caſu non ſuſtineretur.

Neque verum eſt, quòd poſt obitum Aloyſij fuit acquiſitum ius ſaltem quoad bona Ancaianis ceſſionarijs illorum de Ruuere. Nam primo non probatur hæc ceſſio, & quatenus probaretur non releuaret, quia cum Aloyſius vixerit vſque ad tempora Pauli III. ſub quo reſignauit, gratia Sixti IV. videtur reuocata per ſubſequentes regulas ſub *nu.* 12. *de reuoc. vnion.* non obſtante quod regulæ modernæ compræhendãt diſmembrationes fructuũ propter verba eorumvè domibus, prædijs, & locis, vt fuit reſolutum in cauſa *Valentina ſubſidij*. 14. *Martij*. 1616. *coram* R. P. D. *meo Pamphilio*. & in cauſa *Cæſarauguſtana Diſmembrationis*. 16. *Ianuarij*. 1623. *corã* R. P. D. *meo Vbaldo*. & regulæ antiquæ non compræhendunt applicationes fructuum, niſi fiant per viam vnionis. *Hoied. de incomp. benef. lib.* 2. *c.* 3. *n.* 3. *Seraph. deciſ.* 982. *nu.* 1. *in fine*. fuit enim

enim animaduerſum, quòd *Mandoſ. ſup. d. reg.* 12. *q.* 2. *nu.* 6. dicit, quòd de ſubtilitate iuris regulæ antiquæ non compræhendunt diſmembrationes fructuum, ſecus autem ſecundũ mentem reg. quæ mens reg. quicquid dicendum eſſet in alijs caſibus optimè, & ſine difficultate militat in caſu iſto, cum regulæ fuerint adinuentæ, nè per vnionem diminuatur cultus diuinus, & facultas conferendi. *Creſc. deciſ.* 1. *in fine. de paroch. Seraph. d. deciſ.* 982. *in fine.* Ioannes à *Koch. ſuper d. reg.* 12. *nu.* 15. in hoc autem caſu cultus diuinus imminuitur, cum Eccleſia effici deberet cappella, & tolleretur dignitas Abbatialis, & Conuentualitas. Præterea præiudicium inferebatur iuri conferendi, cum cappella regi deberet per cappellanum amouibilem ad nutum illorum de Ruuere, & propterea cũ regula reuocatoria vnionum intret in hoc caſu, ſuppreſſio facta per Sixtum IV. nihil fuit operata, cum ſemper durauerit ſpes, vel aliquis habitus. *Bald. in c. cum acceſſiſſent, n.* 45. *verſ. porro. et nu.* 48. vbi dicit extinctum non dici quod pendet. de Cõſtit. Et ſic eccleſia remanſit ſemper in ſuo ſtatu,] ac ſi bona nunquam donata fuiſſent, *gloſſ. in clem. litteras, in verſ. creatũ, in principio de reſcript. vbi Anchar. num.* 4. *Imol. n.* 11. *Vital. num.* 45. *Rebuf. in Prax. tit. de reuoc. vnion. n.* 48. *Petr. de Peruſ. de Vnion. tit. de reuoc. vnion. c.* 7. *in princ. Garz. de Benef. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 309. *Rot. deciſ.* 708. *n.* 3. *p.* 2. *in rec.*

Demum non dicatur quod hæc omnia ceſſent poſt conceſſionem iuriſpatronatus, factã per Leonem Decimum ad fauorem illorum de Ancaianis, quia cum iſta conceſſio non ſuſtineretur, & ante eius effectuationem ſuperuenerint Regulæ reuocatoriæ, cenſetur etiam dicta gratia Sixti Quarti reuocata, vt ſupra dictum eſt.

Et ita concluſum negotio pluries propoſito, & maturè diſcuſſo, prout etiam aliàs per quatuor Deciſiones fuerat deciſum coram Rubeo, & lata diffinitiua ſententia contra Ancaianos ſuper iſta conceſſione.

Et in eàdem coram eodem die 19. Decembris 1625.

Vacante Abbatia de qua agitur S. m. Gregorius xiii. illam commendauit Ludouico Blanchetto, inter quem, & Ancaianos prætenſos Patronos, & ab his præſentatum orta lite in Rota coram Rubeo poſt primam reſolutionem pro libertate Eccleſiè factam aduerſus aſſertum priuilegium Leonis X. deuentum fuit ad concordiam per eundem Pontificem cõfirmatam, in qua præſentatus ceſſit ius ſuum Blanchetto, & ipſe conſenſit reſeruationi penſionis ducat. 200. ad fauorem certarum perſonarum, firma remanente lite ſuper iurepatronatus; ita vt ſi Blanchettus obtinuiſſet, teneretur ad ſolutionem dictæ penſionis, ſi verò ſuccubuiſſet, teneretur vlterius impetrare nouam prouiſionem ad præſentationem Ancaianorum, ac conuenerunt ne dictus Blanchettus commẽdam dicti Monaſterij ſimpliciter, vel etiam ex cauſa permutationis cedere poſſet; aliàs nullius eſſet roboris, & valoris, eaque non obſtante ipſi Ancaiani alium præſentare poſſent. Iudicio proſequto, & tribus alijs deciſionibus pro libertate aduerſus dictũ priuilegium Leonis emanatis, fuit lata ſententia pro libertate Eccleſiæ, à qua Ancaiani appellarunt, & cauſa appellationis pẽdente, Blanchettus ceſſit ius ſuum ad fauorem Domus probationis Societatis Ieſu de Vrbe, cui idem Gregorius Abbatiã vniuit, vt clarè deprehenditur ex ſupplicationis libello, per quem Blanchettus pro ceſſione, & Domus pro vnione ſupplicauerunt. *Caſſad. dec.* 3. *in fin. de Renunc. cum allegat. in vltima deciſ.* Poſtmodum dicta domus ſtante promiſſione Ancaianorũ de ſoluendis intra ſex menſes ſcut. 4300. promiſit cedere illis omnia iure

ra ſibi competentia ſuper bonis Abbatiæ,& cõſentire diſſolutioni vnionis iuxta formam ſupplicationis deſuper ſignandæ, & non alias, aliter, &c. Et Summus Pontifex poſtquam Ancaiani dictam ſummam ſoluerint, diſſoluit vnionem, & ipſis conceſſit iuſpatronatus, cũ clauſula; Ac ſi dicta ſcuta 4300. pro eiuſdem Monaſterij dotatione conceſſa, & donata eſſent. Stante hac ſerie facti, cum commenda dictæ Abbatiæ in menſe reſeruato ceſſauerit. Primo loco dubitaui, an conſtaret de iurepatronatus ex conceſſione Leonis, & negatiuè fuit reſolutum vt in deciſ. ſub die 27. Iunij huius anni,quod etiam fuerat prius firmatũ per quatuor deciſiones coram D. de Rubeis,Hodie verò ſecundo loco dubitaui, an' priuilegium Gregorij XIII.obſtet,quominus Abbatia cadat ſub reſeruatione Regulæ VIII.

Quo articulo maxima cum maturitate diſcuſſo, & per omnes DD. diligenter perpẽſo,vnanimi conſenſu fuit reſolutum Abbatiam cadere ſub dicta reſeruatione regulæ viij. Quia licet illa regula non comprehendat beneficia iuriſpatronatus ex dotatione,comprehendit tamen illa. quæ ſunt ex priuilegio. *Rot. dec.* 58. *& dec.* 88.*p.*1. *in recent. & in Cæſaraug. Parochialis de* Maella 31. *Ianuarij* 1618.coram me,quæ quidem regula propter generalitatẽ verborum comprehendit etiam ceſſationẽ commendarum in menſibus reſeruatis. *Rot.dec.*141.*&* 194.*ead.par.*1. *in rec.* Quæ omnia concurrunt in caſu de quo agitur; ceſſatio enim cõmendæ in menſe reſeruato indubitata eſt,cum illa ceſſauerit de menſe Auguſti 1617. per obitum Io. Baptiſtæ Ancaiani.

Ius autem patronatus ex priuilegio ſatis deprehenditur, quia illud de iure cõmuni non acquiritur niſi ex fundatione, vel dotatione, aut ex conſtructione,vt per *DD.in c.*3. *de iurepat.gloſſ.in c.piæ mentis* 16. *q.* 7. *Innoc.in Rub.de iurep.n.*2.*Abb.nu.*6. *& conſ.*54.*num.*1. *& conſ.*59.*nu.*2. *p.* 1. vbi quod de iure non reperitur alius modus expreſſus,*& conſ.*106. *n.*1.*p.* 2. Hoc autem iuſpatronatus prætenditur ex dotatione ob ſolutionem ſcut. 4300. factam per Ancaianos Domui probationis,propter quam fuit diſſoluta vnio,cuius validitas ab euentu litis pendebat,& fuit in hoc caſu ſimplex remotio obſtaculi,qui terminus datur etiam in diſſolutionibus vnionum *DD. in clem. fin.de reſcript.Anchar.num.*4.*Barbat.* 22. quamobrem ante dictam remotionem obſtaculi Abbatia dormiuit, & illo remoto quaſi expergefacta recuperauit bona ſua ex iure primæuo,vt bene per *Bald.in c.cum acceſſiſſent n.*43. *de conſtit.* vbi quod reſurgente dignitate reſurgit confirmatio dignitatis,cum ex diſpoſitione iuris communis illa reſurgat,nec ſit opus, quod de nouo Papa confirmet ſtatutum Eccleſie,ex quo non videtur noua creatio,ſed cenſetur quodammodo ad ſuam naturam redire,*ad l.deferre §.fin.ff.de iur.fiſc.et.l.vlt.ff.de minor.*& de ligato manibus,& pedibus quod non recuperet poteſtatem ambulandi à ſoluente,ſed habeat à natura per remotionem obſtaculi exẽplificat *Monachus in c. cum aliquibus de reſcript. in* 6. & bene etiam ad punctum *Geminian.ibidem num.*4.& de collatione ordinarij habentis indultum conferendi beneficia reſeruata, quod illa fiat ex poteſtate ſua ordinaria,non ex indulto, quod ſolum remouet obſtacula reſeruationũ & ius commune præſeruat, dicunt *Caſſad.dec.*8.*nu.*6.*& dec.*10. *de præbend.& dec.*7.*num.*2.*& dec.*4. *nu.*2. *de priuileg.Put.in nou.dec.*20.*num.*1. *lib.*1.*& dec.*93.*n.*3.*& dec.* 589.*n.* 2. *lib.*3.*Caputaq.dec.*214.*p.*2. *Mohed. dec.*12.*in fin.de præbend. & dec.*1. *&* 8.*de priuil.* Qua propter cum Abbatia ex iure primæuo per ſolam remotionem obſtaculi ſua bona recuperauerit, non potuit acquiri iuſpatrona-

na-

natus Ancaianis ex dotatione, cum bona eſſent ipſiuſmet Abbatiæ. *Rot. deciſ.658.num.4.p.1.in recent. S. m. Greg. dec.397.* iuſpatronatus namq. acquiritur dotatori Eccleſiæ, non ei, qui fuit author, vt Eccleſia dotaretur, prout in caſu iſto, vbi Ancaiani non fuerunt dotatores, ſed in cauſa, vt mediante ſolutione prædicta, remoueretur obſtaculũ prætenſæ vnionis. *Abb.in c.ad audientiam il 3.numero 10.per illum textum de eccl.ædif. & conſ.57.circa finem verſ.ius autem patronatus lib.1.* vbi quod iuſpatronatus acquiritur illis, ex quorum bonis Eccleſia fuit dotata, non autem his, qui fuerunt dotationis authores, & idem repetit *Felin.in c. venerabilis, nu.32.& 33.de except.*Lambert. *de iurepat.lib.1.p.1.q.8.art.7.nu.1.& 2.& per tot.*Roch.*de iurep.in verb. eccleſiam fundauit nu.*8. *& in verb. dotauit n.26.*

Quòd verò in hoc caſu, diſſolutio vnionis operata fuerit tantummodo remotionem obſtaculi, non autem noui beneficij creationem, triplici fundamento probatur. Primo, quia cum fuerit factum prædictum pactum inter Blanchettum, & Ancaianos, confirmatum à Papa, vt duraret lis ſuper iurepatronatus, & domus probationis fuerit ſubrogata, etiam quoad litem in litteris vnionis, certè ex hoc ſupererat aliqua ſpes, vel inditium diſſolutionis vnionis, & remanebat quidam habitus, & figura Abbatiæ, ex qua per vnionem nõ dicebatur omninò extincta B*ald. in d.cap. cum acceſſiſſent nu.*38. *verſ. ſed ſi priſtinam faciem & nu.45.verſic.porro de conſtit.& ibi* Felin. *n.33. col.final.in princ.verſ. & rationes eorum,*Caſſ*ad.dec.2.nu.2.verſ. pro quo etiam Bald. de vnion.* Et ideò Abbatia cenſetur redijſſe ad priſtinam ſuam naturam ex ſe per remotionem obſtaculi tantùm, non ex quo de nouo fuerit creata, & ſic retrotranſlata ad ſua principia attractiua vt ſupra dictum eſt, & benè facit B*ald. in l.qui ea lege 3.in fin.C.de pact. int. empt. & vend.* & fuit excitata tamquam à ſomnõ, non ſuſcitata tamquam à morte B*ald.in l.1.n.36.in fi. verſ.attende hic.C.quand.non pet.par. Franch.dec.64. nu.11.& 12.* & in terminis vnionis non perpetuæ, ſed ad vitam, fuit ſententia *Io.de* L*ignan. quem referunt & ſequuntur* I*mol.in Clem.fin.nu.12.de reſcript.*Barb.*numer.22.Card.nu.6.Abb.in princ.*Caſ*ſad.dec. 2. nu.2. de Vnion.* quorum rationes optimè applicãtur huic caſui, in quo validitas vnionis pendebat à litis euentu.

Neque aduerſatur quòd ſi vnio eſt temporalis, illa diſſoluta remanet idem beneficium, ſi verò eſt perpetua, nouum creatur, iuxta diſtinctionẽ Io.de Lignan. per dictos DD. relatam; Nam obiectum poſſet forſan conſiderari, ſi vnio fuiſſet ſimpliciter facta, ſed cum adeſſet pactũ prædictum inter Blanchettum, & Ancaianos, vt ſcilicet duraret lis ſuper iurepatronatus, & ad litẽ fuerit ſubrogata domus probationis, vnio non cenſetur ſimpliciter facta, & perpetuò, ſed remanebat ſpes diſſolutionis, propter litem, ideò per diſſolutionem vnionis non cenſetur creata noua Abbatia, ſed cenſetur eadem per remotionem obſtaculi: Immo aliqui ex Dominis conſiderabant vlterius, quod Caſſad. perfunctoriè loquatur, & alij in terminis illius Clement.in qua diſponitur, quod beneficium de nouo creatum non comprehendatur ſub gratia de vacaturo. Quapropter ſi vnio fuit perpetua, & diſſoluatur, bñficiũ nõ cõprehenditur ſub gratia de vacaturo; quia de nouo ereetur, qui nõ ſunt noſtri termini, & prędicta ad aliũ effectũ conſiderãtur à DD. vltra quod contrarium aſſerũt poſt Z*enzelin.* quem allegat, & ſequitur *gloſſ.in d.Clem.fin.in verb. creatũ in princ.* Vbi quòd, non dicitur de nouo creatum, quod olim fuit, idemque tenuit *Stephan. Prouin. & Paul. de Eleaz.relati per Barbar ibid.n.21.*

in

in fi.Guilielm. de Montelaudun. in fin.Anchar.nu.4. vbi quòd aliud eſt de nouo facere, aliud remouere obſtaculum, nec poteſt induci ad dicẽdum, quòd remotio obſtaculi importet nouam creationem beneficij, *Bened.Capr.ibid.n.12.in fi.verſ.in gloſſa,& num.13.& 14. Vitalin.nu.45. Butr.in cap.cum acceſſiſſent, num.10. de Conſtit.* Et quòd vnio faciat ceſſare solùm effectum beneficij, non autem extinguat illud ipſo iure, fuit ſententia Butr. quem refert in dicta Clem. *Barbat.nu.12. verſ. Dom. Ant.Petr.de Peruſ. de vnion. capit. 2. nu.11. verſ.2. queritur*, vbi per quatuor fundamenta aſſerit, dominium bonorum non amoueri ab Eccleſia vnita.

Præterea addebant prædicti Domini cum *Bald.in d.cap. cum acceſſiſſent, num.44.iuncto nu.38.* quòd, aut diſſolutio vnionis eſt pleniſſima quoad ſtatum,& bona, & cenſetur idem beneficium, aut quoad ſtatum tantùm,& non cenſetur idem, *qui Bald. num.44.* declarat ad hunc propoſitum *text.in l.intercedit.ff.de cond.& demonſt.nu.38. allegat.* vt probaret, quòd diſſolutio vnionis importet creationẽ noui beneficij; quia in illo text. dicitur, quòd dãnatus ad mortem in integrũ reſtitutus dicitur nouus homo, nec reſumit legatũ, quod nimirum procedat, quãdo Princeps indulſit, reſpectu ſtatus; non autem vbi concedit plenam reſtitutionem quoad ſtatum,& bona, hoc enim caſu reſuſcitatur teſtamentum, *vt in l. ſi quis exhæredato, §.pen.ff. de iniuſt. teſtam.*& affert rationem, quia talis, vt patet ex dicto text. & ſecundum opinionem Iacob. de Arena æquiparatur poſtliminio reuerſis.

Secundò principaliter, quòd diſſolutio vnionis prædictæ operetur dumtaxat remotionem obſtaculi, & non cenſeatur creata noua Abbatia ſatis probatur. Nam in concordia inter Blanchettum, & Ancaianos adeſt pactum expreſſum, iuratum, à Papa confirmatum, quòd Blanchettus commendã Monaſterij ad fauorem alicuius ſimpliciter, etiam ad effectum permutationis, abſque conſenſu Ancaianorum cedere non poſſet; & nihilominus ſi ipſe, ſine conſenſu huiuſmodi, cederet, etiam ex cauſa permutationis, prouiſio, ſeu commenda, quæ Monaſterio fieret, nullius eſſet roboris,& momenti,&c. Quare cum huius pacti nulla fuerit facta mentio, dum Blanchettus ceſſit ius ſuum ad fauorẽ Domus probationis, cui Papa vnionem fecit, Vnio prædicta fuit ipſo iure nulla, tanquam ſubreptitia; Forſan enim Papa non conceſſiſſet, vel ſaltem difficilius conceſſiſſet. *Abb. conſ. 101. num.4.verſ.& idem,& num.7. verſ. ego neſcio, par.1. Felin.in cap.poſtulaſti 27.num.3. de reſcript.* Rip. *lib. 2. reſp.10.& Milis in repert. in verb. vnio 1.Rebuff. in prax. in 3.p. ſign. in clauſula.cum derogatione ſtatutorum. num.20.et in reg.de vnion. gloſſ.5. in verb.et ſubreptio, ſanct.mem.* Gregor. *deciſ.450.num.1.* Rota *coram Illuſtriſſimo Millino in Taruiſina Plebis 2.* Iunij 1593. ſtante præſertim pacto nullitatem inducente,& à Papa confirmato, *Rol.conſ.62.num.17.et ſeqq. lib.2.Rot.dec.110. num.3. part.2.* Et ita procedunt, licèt etiam de concordia fuerit facta mentio in vnione, cum non fuerit facta mẽtio de qualitatibus ipſius concordiæ,& ſic de dicto pacto; idem enim eſt iudicium de toto, quoad totum, ac de parte, quoad partẽ, *Put.dec.234. circa med. lib.1.in nou. latiſſimè* Rodriq. *qq. reg. tom.1.q.13.ar.17.per tot.* Vnde, ſtante nullitate vnionis, diſſolutio indubitanter importat nudam remotionem obſtaculi, non autem creationẽ nouæ Abbatiæ, cũ titulus, per vnionem nullam, nõ eſſet extinctus; quia quod nullum eſt, nullum parit effectum, *l.eius qui in prouincia, ff.ſi cert. pet.l.4.§.condemnatum.ff.de re iudic.* neque vllum præſtat impedimentũ, *cap.non præſtat.de reg.iur.in 6.*

Quòd

Quòd verò, facta mentione illius pacti, Papa non conceſſiſſet; vel ſaltē difficilius, non debet ambigi; quia intentio Principis eſt, nullum vnquā inferre præiuditium iuri tertii, niſi de eo ſpetialem fecerit mentionem, *cap. ſuper eo; de off. deleg. l. 2. §. ſi quis à Principe. ff. ne quid in loc. publ.* & in terminis vnionis, quòd, data ſubreptione, ſit nulla ipſo iure, & talis cenſeatur, non facta mentione de præiuditio tertij, vt in caſu noſtro, ſtante pacto, cuius nulla fuit habita ratio, concludit, *Abb. in d. conſ.* 101. *num.* 7. *verſ. ergo neceſſario, lib.* 1. & *conſ.* 102. *num.* 2. *col.* 3. *ante fin. verſ. ſed ijs non obſtantibus, Rot. in d. cauſa Taruiſina modo allegata.* quodque ex taciturnitate concordiæ, vel tranſactionis cauſetur ſubreptio, eſt *tex. in capit. ex multiplici de decim.* Abb. *conſ.* 41. *in fin. verſ. tamen quia illa reuocatio lib.* 1. Quæ fortius procedunt ob iuramentum in pacto appoſitum, quo tacito, licèt fuiſſet facta mentio pacti, adhuc gratia vitio ſubreptionis laboraret, & per conſequens nullitati ſubiaceret, R*om. conſ.* 379. *numero* 11. & 12. *verſicul. cæterum, vbi* A*poſtil. in uerb. conſtitutus, Aegid. conſil.* 34. *in princ. in* 1. *dub. num.* 1. Nec iuuat quod Domus Probationis non interuenerit, dicto pacto, & iuramento, illudque ignorauerit; quia ſatis eſt, quod Blanchettus, qui interuenit pacto, & iuramento, ſupplicauerit pro dimiſſione, & ceſſat omnis difficultas; quia etiam de iuramento tertij eſt facienda mentio, aliàs ſemper intrat ſubreptio *cap. conſtitutus de reſcript.* Rom. *d. conſ.* 370. *num.* 12. *vbi Apoſtil.* & *ignorantia* non excuſat, cùm ſubreptio proueniat ex intentione concedentis, qui aliàs non conceſſiſſet, vel difficilius conceſſiſſet. *Calder. conſil.* 14. *nu.* 3. *verſ. non obſtat. de reſcript.* Gemin. *conſ.* 105. *in fine. verb. ex his patet* & *eſt text. clarus in c. ſuper litteris de reſcript.* cui non obſtat alius *text. in c. gratia eod. tit. in* 6. vbi prouiſio beneficij non cenſetur ſubreptitia, non facta mentione alterius beneficij prouiſo ignoranti collati, L*ap. alleg.* 89. *ante nu.* 3. *verſ. reſpondeo*, quia hoc eſt ſpeciale in impetratione beneficij ex diſpoſitione d. c. gratia; ſi enim non adeſſet d. tex. etiā in impetratione beneficij contrariū eſſet dicendum *per text. in d. cap. ſuper litteris*, vt aduertit I*o. Andr. in d. cap. gratia num.* 2. *verſ. ſic quod primū dictum. Butr. num.* 8. G*em. num.* 4. *poſt princ. verſ.* Io. A*ndr. dicit. Abb. in d. c. ſuper litteris num.* 5. *verſ. ad idem* Io. A*ndr.*

Non obſtat, quod pactum prædictum, & iuramentum eſſet ad fauorē Ancaianorum, qui non opponunt de iſto defectu, ad quorum arbitriū debet fieri oppoſitio *Fulg. in l.* 2. C. *de iur. emph. Soc. conſ.* 78. *num.* 8. *lib.* 4. Immo potiùs videantur ratificaſſe vnionem conſentiendo diſſolutioni *iuxt. not. per* C*aſtr. conſ.* 59. *in princ. lib.* 1.

Nam huic motiuo dupliciter reſpondetur. Primò quod ſubreptio conſideratur de tempore datæ *c. ſi eo tempore de* R*eſcr. in* 6. & propterea cum non agatur in prophanis, & de re, quæ pēdeat à ſola voluntate partis, ſed principaliter à gratia Papæ, gratia non conualeſcit ex voluntate partis, poſtea ſuperueniente; deficit enim conſenſus Papę per ſubreptionem, vt dicit *Calderin. d. conſ.* 14. *n.* 3. *verſ. non obſtat. de reſcript. Seraphin. dec.* 398. *nu.* 4. & ideo conſenſus Ancaianorum ſuperueniens non poteſt gratiam conualidare. I*nnoc. in c. cum olim num,* 2. *de re iud. vbi* Butr. *numero* 9. *Socin. conſ.* 120. *num.* 10. *vol.* 4. qui loquitur in puncto de gratia ſubreptitia, ex quo non fuerit facta mentio pacti. *Caſſad. dec.* 3. *num.* 7. *de Penſ. Mobed. deciſ.* 12. *num.* 4. *de* R*enunc.* A*chil. dec.* 12. *num.* 3. & 4. *de* P*enſ. Seraph.* 398. *num.* 15. & fuit dictum in *Sabinen.* C*aſtrorum* 1. A*prilis* 1588. *coram* Bubalo.

Secundo fuit reſponſum, quòd qua-

quatenus prætenſus Ancaianorum conſenſus poſſet aliquid operari quoad ipſos Ancaianos, non tamen in præiudicium Abbatiæ, nam cùm vnio fuiſſet ſubreptitia, & ſic non attendenda, non potuit conſenſus Ancaianorum operari, vt eſſet valida in præiudiciũ Abbatiæ, quicquid dicendum eſſet in præiudicium ipſorum conſentientium. *Caſſad. d. dec. 7. nu. 7. de penſ.* vbi quòd reſeruatio penſionis fuit ſubreptitia ſi titularis noluit excipere, & illam ſoluere. licèt poſſet ſibi præiudicare, ſoluendo, non tamen eccleſiæ, & beneficio præiudicat, vt ſcilicet remaneat onus, & beneficium dicatur eſſe ſeruum, cum non ſit dominus, & adducit alia exempla bene ad rem facientia. Neque applicatur hìc, quòd vnio facta ſine conſenſu Capituli habeat implicitum ſtatum validitatis, ſi Capitulum non opponat de nullitate, & ſic idem dicitur de alienatione rerum eccleſiæ ſine ſolemnitate. *Rot. dec. 133. nu. 10. & 11. p. 2.* quia caſus ſunt longè diuerſi; nam, in caſu noſtro deficit conſenſus Papæ, ſine quo actus non ſuſtinetur, quòd non eſt in caſu vnionis, & alienationis: licèt enim deficiat conſenſus illius, cuius intereſt, non tamen deficit authoritas ſuprema, prout in caſu iſto ſtante ſubreptione, & reſpectu iuris tertij, quæ ab initio operatur deficientiam conſenſus Papæ.

Minus obſtat, quòd in vnione fuerit facta mentio litis, per clauſulam, litis ſtatum &c. quia hæc clauſula operatur ſufficientem mentionẽ litis, ad euitandam ſubreptionem. *Gemin. conſ. 120. nu. 6. Achill. deciſ. 9. de reſcr. Put. dec. 2. de reſcr. Felin. in c. ex litteris. col. fin. de off. deleg.* & nõ operatur, vt cenſeatur facta mentio aliorum pactorum, & ſic pacti, de quo agitur, nec tollit alios litis effectus; ideò nec operatur quo minus poſſeſſio capta pendente lite, vigore prouiſionis obtentæ cum tali clauſula dicatur attentata, quia eſt neceſſaria litis expreſſio quoad validitatem gratiæ, qua pendente non licet Principi ſupplicare, & reſcriptum obtinere, non facta mentione litis. *Franch. in c. vt debitus. nu. 34. de appell. Aegid. dec. 48. Caſſad. dec. 18. nu. 6. de priuil.* & fuit reſolutum in *Aquilana Cappellania 1. Iulij. 1588. coram Orano.* & in *Toletana Beneficij. 14. Nouemb. 1605. coram bo. mem. Iuſto.*

Neque poteſt iuuari pars ex eo, quòd omnia geſta fuerint per eumdem ſummum Pontificem Gregoriũ XIII. vt fuit reſolutum in cauſa *Policaſtren. penſionis. 27. Februarij. 1587 coram Card. Platto.* quia in caſu illo ſcientia fuerat probata per teſtes, quæ in hoc caſu non poteſt præſumi ex breuitate temporis inter concordiam, & vnionem; nàm iſta præſumptio ceſſat in Papa ob rerum multiplicitatem, & molem. *Socin. ſen. conſ. 260. nu. 3. lib. 2. Vital. in clem. 1. nu. 67. de prob. Creſc. deciſ. 85. de praben.* & fuit dictum in cauſa *Parmen. penſionis, 15. Ianuarij. 1616. coram* R. P. D. *meo* Remboldo. Præterea concordia fuit inita anno Pontificatus octauo, & vnio vndecimo, & ſic poſt longũ temporis tractum. Neque poteſt iuuari ex eo, quod in dicta gratia habeatur, quòd de ſubreptione, aut defectu intentionis dari non poſſit, cùm clauſula ſublata, & decreto irritanti. Hæc nimirum procedunt reſpectu tertii, non autem reſpectu Datariæ, quod hodie agit, & repræſentat Principem, cum non adſit clauſula, etiam per nos, &c. vt latè *Gonzal. ſuper reg. 8. glo. 97. nu. 24. verſ. in contrarium. Put. dec. 408. lib. 2. nu. 2.* & fuit reſolutum in cauſa *Leodien. Canonicatus. 2. Nouemb. 1573. coram Card. Lancell. ſen.* & in *Meten. Canonicatus. 8. Nouemb. 1577. coram D. de Rubeis.* vbi quod ita ſeruat Rota, quod veriſſimum meo tempore, & indubitatum ſemper expertus ſum.

Tertio principaliter probatur diſ-

ſolutionem vnionis importare tantũ in hoc caſu remotionem obſtaculi, ex quo, vt ſupra dictum eſt, Ancaiani ſoluerunt ſc. 4300. Domui Probationis, & ideo non fuerunt dotatores, licèt amouendo obſtacula, fuerint authores, vt dotatio reuiuiſceret; quamobrem non potuit eis iuſpatronatus ex dotatione acquiri, vt fuſius probatũ eſt ſupra per Abb. Felin. Lambert. & alios. Et hæc eò magis vigent, quia quatenus prædicta ſolutio eſſet conſideranda ad fauorem Abbatiæ, cum illa eſſet redditus ſc. 620. ſolutio ſc. 4300. non eſt commenſurata ad conceſſionem iuriſpatronatus, & gratia longè præponderat, ideò illud ex priuilegio debet cenſeri, nec priuilegij nomen amittit. *Soc.conſ.4.nu.5. et ſeqq. lib. 3. Aret. in c.nouit.nu.28. Felin.nu.8. verſ. dicitur autem. de iudic.Oſaſcb. dec.139.nu.10.Boſſ.in prax.crimin. tit.de priuil.nu.152. et 153. Peregr. de iur.fiſc.lib.1.tit.3.nu.29.* & in terminis iuriſpatronatus fuit reſolutum in cauſa *Cæſaraugustana parochialis de Maella. 31.Ianuarij. 1618.corã me.*Rot.*dec.*58.*nu.*5. *et dec.*88.*nu.*4. *p.*1. *in recent.* vbi aliæ cumulantur in quibus firmatur, quòd augumentum ſcut. 1000. non eſt ſufficiens pro dotatione beneficij annui redditus ſcut. 100. Neque in hoc caſu dicendum eſt, non eſſe conſiderandũ quantum impenderint Ancaiani in recuperatione bonorum, ſed quantũ acquiſiuerint eccleſiæ; quia hoc forſan poſſet animaduerti, quando dominium bonorum fuiſſet acquiſitum Ancaianis, de quo ſtatim dicetur, & ſi ex bonis acquiſitis dotaſſent Abbatiam, & vnio fuiſſet perfecta, itaut diſſolutio importaret nouam beneficij creationem, quod fundamentum certè corruit, quia prædicta ſolutio nihil aliud operata eſt, quam quòd remoueretur obſtaculum vnionis, vel ex quo fuerat ſubreptitia, & ipſo iure nulla, vel ſaltem ex quo Abbatia per vnionem non erat omnino extincta, & validitas vnionis pendebat ab euentu litis, quæ operabatur, vt remaneret aliqua ſpes, vel inditium diſſolutionis, vt per Bald. Felin. & alios ſupra relatos; & ideò quatenus dicta ſumma ſcut. 4300. eſſet computanda ad fauorem Abbatiæ deberet ad hunc effectum attendi, quòd minus eſt, ſcilicet, impenſa, non autem valor bonorum Abbatiæ. *l. in fundo. vbi glo. in verb. pluſquam. ff. de rei vendit.* & *Bart. nu. 1. verſ. ſecundo oppono. Alberic. nu. 5. Fulgoſ. nu. 3.* & propterea cum ad acquirendum iuſpatronatus pars dotis non ſufficiat, ſed congrua requiratur. *gloſ. in c. quicumque. 2. 16. q. 7. Abb. conſ. 106. nu. 2. verſ. ad hoc. gloſ. ſingularis lib. 2.* hoc non poteſt intelligi iuſpatronatus ex dotatione, ſed ex priuilegio, vt in ſimili reſpondit *Pariſ. conſ. 114. nu. 14. et 15. lib. 4.* benè *Mantic. dec. 320. nu. 3.*

Non obſtat, quòd valor Abbatię non probetur, niſi per locationem, quæ regulariter non probat verum valorem. *Caſſad. dec. 20. ſuper reg.* nam fuit reſponſum valorem ſatis clarè deduci ex locatione effectum ſortita; vt fuit probatum ex quietantijs, cùm quibus alia concurrunt adminicula, vt fuit reſolutum in cauſa *Veronen. Penſionis. 23. Maij. 1607. coram bon. mem. Card. Sacrato.* Hic autem conſiderabatur, quòd ex duplici cauſa locationes non probant verum valorem. Primò, quia onera ſunt deducenda. Secundò, propter affectionem conductoris, vt ex eodẽ *Caſſad. colligitur Ferret. conſ. 354. nu. 16. lib. 2. Felin. in c. ad aures. nu. 13. de reſcr. Sarnen. in reg. de valor. q. vlt.* Primum caput hìc non eſt conſiderandum, cum non agatur de valore narrato in gratia impetrationis beneficij, ſed de valore ſimpliciter Abbatiæ, ad effectum cognoſcendi, an augumentum dotis ſit inferius, æquiualens, vel exceſſiuum valoris Abbatiæ, quo caſu non eſt habenda ratio onerum, cum & augumentum

dotis

dotis pro parte debeat illis oneribus ſubeſſe, nec onerum in recollectione fructuum, cum in locationibus conſiderẽtur fructus deductis oneribus. *Ferret.d. conſ.354.nu.15. in fin.verſ. non obſtãt inſtrumenta*. Quapropter attento iſto primo capite, in hoc caſu licet locatio non probet verum valorem, ſatis tamen probat illum vſque ad quantitatem expreſſam, quando non obſtat ſecundum caput affectionis conductoris, quòd verè hic non obſtat ex coniecturis, nam in concordia inita inter Blanchettũ, & Ancaianos fuit narratum Monaſterium non excedere ſcut. 600. de Camera, quæ narratiua licèt ſit per non exceſſum, & propterea poſſit verificari in minori ſumma: iſtud tamen obiectum tollitur ex eo, quia in eàdem concordia Blanchettus cõſenſit reſeruationi penſionis ducat. auri 200. de Camera, quæ ſecundũ valorem illius temporis poterant aſcendere ad ſcut.250. monetæ. Nec erat veriſimile Blanchettum noluiſſe retinere etiam pro ſe notabilẽ ſummam, ſi conſideremus, quòd Abbatia habeat ſua onera, & quòd concordia fuit facta poſtquam Rota declarauerat pro libertate ſenſum ſuũ, cum poſt primam deciſionem concordia prædicta fuerit inita. Demũ omnis difficultas remouetur ex quo conducentis affectio nõ potuit adeo penſionem augere, vt dicendum ſit ſolutionem ſcut. 4300. fuiſſe æquiualentem redditibus Abbatiæ; immo dato etiam quòd affectio potuerit aliquam acceſſionem facere, non tamen firmandum eſt tantum auxiſſe, vt augumentum ſcut. 4300. debeat cenſeri æquiualens; vt enim aduertitur in dicta deciſione Cardinalis Sacrati, homines non ſolent eſſe fatui ad conducendum res multo pluris, quàm poſſint percipere. Neque aliqua vis poteſt fieri in taxatione facta in deſcriptione, quæ habetur in libris Cameræ, quia illa deſcriptio præſefert antiqui temporis conſuetudinem, & notum eſt, quòd aliquę eccleſiæ magni valoris parum, aliæ vero minores multum taxatæ ſunt, & propterea quod dicta taxa non probet verum valorem dicunt. *Caſſad. dec.19.nu.1.ſuper reg. Sarn. ſup.reg. de valore. q.10. Achill.dec.402.Rot. dec.189.nu.6.par.1.* & fuit ſæpiſſimè dictum.

Denique non obſtat, quòd mediãte dicta ſolutione Papa conceſſerit iuſpatronatus, ac ſi dicta ſumma pro eiuſdem Monaſterij dotatione conceſſa, ac donata eſſet; quia cum eccleſia non fuerit dotata, verba illa, ac ſi dicta ſumma &c. non importãt veram dotationem, ſed priuilegium, perinde ac ſi illa pro dotatione data fuiſſet, & ſic per fictionem; Dictio enim, acſi, fingit quodammodo ea, quæ verè facta non ſunt. *l.ſi alterius. ff.de hæred.inſtit. gloſſ. in l. quamuis. in ver. perinde. ff.de bo.auth.iud.poſſ. Paul. Montan. de tutel. & cur. c. 37. nu. 54.* & fingit per ſimilitudinem, non per veritatem, cum non ſit fictio legis. *l.ſi defuncta.ff.quib.mod.pig.vel hypoth.ſolu.* & in puncto priuilegij iuriſpatronatus. *Rot. dec. 58. nu.6. & dec.88.nu.2.p.1. in rec.* vbi quòd ex dicta dictione eo magis dignoſcitur iuſpatronatus eſſe ex priuilegio. Quodq. dictio, perinde, quæ idem prorſus ſignificat, denotet improprietatem, & fictionem. *eſt text.in l. ſed & ſi lege.§.perinde. ff.pet.hæred.l.ſacrilegij.vbi gloſſ.in ver.condemnatus. ff. ad leg. Iul. pecul. Surd. conſ. 375. num. 42.*

Poſtremò fuit conſideratum, quòd admiſſo fine veri præiudicio, quòd vnio fuerit perfecta, adhuc Ancaianis non fuit acquiſitum iuſpatronatus ex dotatione, quia mediante dicta ſolutione ſcut. 4300. ſolum fuerunt in cauſa, vt vnio diſſolueretur, ex qua diſſolutione Abbatia ipſo iure ſuam dotem recuperauit, vt ſupra dictum eſt. *Rebuff.in prax. tit. de reuoc.vnion. Decian.conſ.19. in princ. lib.5.Garc.de beneſ.p.12.c.2.nu.309.*

quaſi iure poſtliminij.c.1. *circa med. verſ. vt vnione penitus diſſoluta. ne ſed.vac.Soc. in c. ſicut vnire.nu.*150. *de exceſſ.prał.Caccialup.de vnion,art.* 10. Quare non inde ſequitur, quòd fuerint dotatores, cum iuſpatronatus acquiratur illi, de cuius bonis eccleſia dotatur, non autem ei, qui fuit in cauſa, vt illa dotaretur, prout dictum eſt, & ſic licet Ancaiani fuerint in cauſa, vt vnio diſſolueretur, & per conſequens, vt Abbatia recuperaret ſuam dotem, non propterea fuerunt dotatores, nec illis fuit acquiſitum iuſpatronatus ex dotatione, ſed ex mero priuilegio.

Neque obſtat, quòd in concordia adſit ſtipulatio bonorum pro ſe, & hæredibus, quia non inde bona fuerunt acquiſita Ancaianis, & tradita Abbatiæ, cùm prędicta ſtipulatio fuerit facta, reſeruato beneplacito Apoſtolico, & non aliàs, aliter &c. quæ verba inducunt conditionem. *Bald. in auth. ingreſſi.nu.7.ver.idem ſi protector.* C.*de ſacroſ.eccleſ. Abb.in cap. inſinuante.nu.6.ver. item ſi fiat. qui cler. vel vou.* & ideò illa conditione pendente, non fuit acquiſitum dominium.*l.eadem.§.Caio. ff. de verbor. oblig.l.ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis om.cau. teſt. l.pecunia.ff.ſi cert. pet. Bart.in l.ita ſtipulatus.num.49.ff.de verb. oblig.* maximè cum non interuenerit aliqua traditio, quæ in hoc caſu erat neceſſaria. *l. traditionibus. C. de pact.* nec demum fuit acquiſitũ poſt ſignatam ſupplicationem, quia diſſolutio vnionis, & reſeruatio iuriſpatronatus fuit facta poſtquam Ancaiani ſoluerint dictam ſummã, qua ſolutione ſequuta, Abbatia ipſo iure ſua bona recuperauit, & ſi admittatur, abſque veri præiudicio, quòd aliquid fuerit acquiſitũ Ancaianis, non eſt habendum in cõſideratione, quia fuit tamquam neceſſarium antecedens ad ipſam diſſolutionem vnionis, ſique aliquam induxit acquiſitionem, fuit tantummodo ad effectum, vt Abbatia ſuam dotem recuperaret, non ad effectum dotationis. Ergo ſi aliquod ius fuit acquiſitum, tamquam momentaneum nullius debet eſſe conſiderationis, cum momentanea non habeantur in conſideratione. *Soc.ſen.conſ.*53.*nu.*27.*lib.*4.Natt.*conſ.*441.*nu.*20.*lib.*2. Rol.*conſ.*15.*num.*34.*lib.*1.*Vincent.de* Franch.*dec.*14.*nu.*25.*& ſeq.Put.dec.*507.*lib.*2.*in nouiſſ.* cum alijs adductis coram bo. me. *D.Paten. in Romana Portionis hæreditatis.* 5. *Maij.* 1600.

Finis Primæ Partis.

PRAXIS

PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS SECVNDA CONTINENS MODOS CONSERVANDI IVSPATRONATVS.

LIBER QVINTVS.

IN QVO TRACTATVR DE FRVCTV Iuriſpatronatus, ſcilicet, de Præſentatione.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio ad beneficia quid ſit.*
2 *Præſentatio eſt ius, deducta ad actum eſt factum.*
3 *Præſentatio poteſt dici donatio, & impropriè electio.*
4 *Præſentatio tribuit ius ad rem.*
5 *Patronus dicitur eccleſiam ordinare.*
6 *Patronus non dicitur conferre.*
7 *Præſentatio prouenit ex iurepat. electio ex iure canoniæ.*
8 *Præſentatio ab omnibus fieri poteſt, electio tantum ab eccleſiaſticis.*
9 *Fœmina præſentare, non eligere poteſt.*
10 *Ius præſentandi multipliciter transfertur, ius eligendi ſecus.*
11 *Canonicus non dicitur habere ſucceſſorem.*
12 *Præſentatio etiam à ſingularibus perſonis fit, electio autem à collegio.*
13 *Præſentatio ex gratia competit, electio ex iure.*
14 *Electores pinguius ius habent, quàm præſentantes.*
15 *Electio tribuit ius prælaturæ, non autem præſentatio.*
16 *Electione initiatur matrimonium ſpirituale, non præſentatione.*
17 *Electio eſt ius ſpirituale, præſentatio eſt ius mixtum.*
18 *Præſentatio cumulari poteſt, non autem electio.*
19 *Pupillus præſentare poteſt, non eligere.*
20 *Electio non admittit uota alternatiua, præſentatio ſic.*
21 *Electus in electione computatur in numero eligentium, ſecus in præſentatione.*
22 *Electionis forma non eſt ſeruanda in præſentatione.*
23 *Patroni poſſunt conſtituere procuratore ad præſentandum, non electores.*
24 *Præſentatio fieri poteſt per litteras, electio non.*
25 *Electio fit à ſimul congregatis, poteſt præſentatio fieri ſeparatè.*
26 *Præſentatio à collegio facienda ſeparatè fieri nequit.*
27 *Patronus non vocatus de contemptu agere nequit, ſecus in electione.*

28 *Electio poteſt compromitti, præſentatio non.*
29 *Præſentatio admittit vota conditionalia electio non.*
30 *Electio de abſente valet, præſentatio ſecus.*
31 *Electionis iura ſtatuta non ſeruãtur in præſentatione.*
32 *Trimeſtre datur in electione cathedralium.*
33 *Semeſtre datur in eccleſiis inferioribus.*
34 *Laicus intra quadrimeſtre, eccleſiaſticus intra ſemeſtre præſentare debet.*
35 *Tempus electionis non currit imprditis, præſentationis autem ſecus.*
36 *Lis ſuper iurcpat. debet finiri intra tempus datum ad præſentandum.*
37 *Lis ſuper electione non eſt intra certum tempus terminanda.*
38 *Electio pro forma requirit verbalem electionem, præſentatio non.*
39 *Electione facienda fit collatio zeli ad zelum &c. in præſentatione non.*
40 *Præſentatio facta ab exiſtente in quaſi poſſeſſione valet, electio ſecus.*
41 *Electio facta per procuratorem conſumit ius eligentis, ſecus præſentatio.*
42 *Electio confirmatur, præſentatus inſtituitur.*
43 *Prouiſio quid ſit.*
44 *Poſtulatio quid ſit.*
45 *Poſtulatio patrono non competit.*
46 *Inhabilis an præſentari poſſit ſub ſpe futuræ diſpenſationis.*
47 *Diſpoſitio includit omnem modum prouidendi.*
48 *Optans dicitur diſponere.*
49 *Diſpoſitio non includit alias prouiſiones diſſimiles præcedentibus.*
50 *Nominatio quid ſit,*
51 *Nominatio quotuplex.*
52 *Electio quid ſit.*
53 *Beneficium electiuum quid ſit.*
54 *Et quando dicatur tale.*
55 *Beneficium electiuum eſt etiam, quando electio fit per Capitulum eccleſiæ Cathedralis.*
56 *Commendatio, ſeu commenda duplex.*
57 *Commenda beneficiati eſt titulus Canonicus.*
58 *Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos.*
59 *Commenda perpetua dicitur palliata diſpenſatio.*
60 *Commenda requirit ætatem, & alias qualitates, ſicuti beneficia alia.*
61 *Commendatarius perpetuus Abbatiæ poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus.*
62 *Commenda ſubiacet conſtitutioni de public. reſignat.*
63 *Iura loquentia de titularibus procedũt in commendatarijs perpetuis.*
64 *Commendare eſt deponere.*
65 *Commendæ non datur vacatio, quia ſemper vacat vt prius.*
66 *Impropriè tamen dicitur vacare etiã commenda.*
67 *Commenda in dubio perpetua cẽſetur.*
68 *Actus certo temporis ſpatio non reſtrictus perpetuus cenſetur.*
69 *Coadiutoria quid ſit.*
70 *Coadiutor in Decanatu Piſano.*
71 *Sereniſſimus Dnx Parmæ laudatur.*
72 *Coadiutoria ſiue perpetua ſiue temporalis non eſt beneficium.*
73 *Coadiutor non dicitur beneficiatus.*
74 *Coadiutoria hodie concedi ſolet ſtantibus litteris Epiſcopi, & Capituli.*
75 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione continet in ſe duplicem gratiam.*
76 *Coadiutor non tenetur reſidere.*
77 *Coadiutor ratione Coadiutoriæ non tenetur recitare Diuinum officium.*
78 *Coadiutoria non dicitur propriè reſignatio.*
79 *Coadiutoriæ narratiua eſt verificanda.*
80 *Coadiutor debet habere requiſita, ſicut Coadiutus.*
81 *Coadiutor in beneficio pronatu non datur ſine patroni conſenſu.*
82 *Papa concedit Coadiutoriam cum futura ſucceſſione.*
83 *Coadiutor datur amenti ſine eius conſenſu.*
84 *Coadiutor ſedere debet poſt omnes, niſi ſit coadiutor dignitatis.*
85 *Coadiutor poteſt inſeruire Coadiuto volente.*

Coadiu-

86 *Coadiutus infirmus vt præſens reputatur.*
87 *Coadiutor mortuo coadiuto ſtatim fit titularis, & quomodo ſedere debeat.*
88 *Coadiutor ad titulum coadiutoriæ ordinari poteſt, ſi ex ea congruam habeat ſuſtentationem.*
89 *Coadiutor fabricæ eccleſiæ ſoluit ſolitum mortuo coadiuto.*
90 *Coadiutor infirmus præſens reputatur.*
91 *Coadiutor habet vocem actiuam, & paſſiuam in* Capitulo.
92 *Coadiutus tenetur reſidere, ſi beneficium reſidentiam requirat.*
93 *Coadiutor parochi reſidere tenetur.*
94 *Electio confirmatur, & præſentatio admittitur.*
95 *Collatio quid ſit.*
96 *Collatio, hoc verbum eſt latum, & à lege prolatum multa compræhẽdit.*
97 *Expectatio, ſeu expectatiua beneficij quid ſit.*
98 *Expectatiuæ à Concil. Trid. ſunt ſublatæ.*
99 *Aſſignare quid ſit.*
100 *Ordinare quid ſit.*
101 *Committere quid ſit.*
102 *Inſtallatio quid ſit.*
103 *Inueſtitura quid ſit.*
104 *Inſtitutio quid ſit.*
105 *Optio quid ſit.*
106 *Optanda eſt prebenda maior, non minor.*
107 *In beneficialibus debet quis aſcendere.*
108 *Maioribus honoribus decoratus non debet ad minores duci.*
109 *Dignitatem maiorem habens, ad inferiorem non eligitur.*
110 *Optari poteſt etiam minor prebenda ſi adſit conſuetudo.*
111 *Antiquior dicitur qui prior fuit in poſſeſſione.*
112 *Optans acquirit nouum titulum.*
113 *Optio infra viginti dies fieri debet.*
114 *Canonicus Pœniteutiarius, & Theologus optare nequeunt.*
115 *Optio non habet locum in beneficijs iuriſpatr.*
116 *Optans debeat admitti à* Capitulo *ad optionem.*
117 *Optio quomodo facienda ſit.*
118 *Optio quotuplex ſit, quo iure introducta.*
119 *Ius quale transferatur ex electione, collatioue, præſentatione, &c.*
120 *Promotio quid ſit.*

Quid ſit Præſentatio, Prouiſio, Poſtulatio, Diſpoſitio, Nominatio, Electio, Commendatio, & Coadiutoria, Optio, &c.

CAPVT PRIMVM.

NVNC conſequenter videndum eſt de primo fructu iuriſpatronatus, ideſt, de Præſentatione competente patrono ratione ſui iuriſpatronatus.

1 Præſentatio igitur eſt exibitio quædam legitimè facta per patronũ de clerico præſente ſenſibus corporis Epiſcopo, vel alteri, ad quem pertinet inſtitutio. *Abbas in cap. ea noſcitur.nu.3. de his,quæ fiunt à præl.ſin. conſ. capit. Rocchus de Curte de iurep. in princ. quæſt.3.Rebuff.in concordat. tit.de collation.§.præfatiq. Ordinarij. verbo, præſentationem.& in praxi benefic. tit. de præſentatione.n.3. Garc. de beneficijs.par.4.c.1.nu.15.Cardin. Tuſcus pract.concluſ.iur.tomo 6.lit.*P. *concluſ.192.Auguſt.Barboſa de off. & pot.*Epiſc.*p.3.alleg.72.n.113. Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt. deciſ.*
2 156.*n*.58. quæ præſentatio antequã ſit deducta ad actũ eſt ius, ſeu quid iuris, deducta poſtea ad actum eſt factum, ſeu quid facti. *Abb. in cap. ſuper eo. num.5. de off.deleg.* & quòd præſentatio ſit fructus iuriſpatronatus probat *Felin. in cap. cum olim. nu.2. de maiorit. & obed. & Cardin. Mantica dec.140.nu.5.* quæ præſen-
3 tatio dici poteſt donatio, cum ſtet in libertate patroni præſentare quẽ vult, dummodo ſit idoneus. *Abb. in cap.vlt.nu.5.de conceſſ.præb.* patroni ergo

ergo præſentare dicuntur propriæ loquendo, quamuis largè,& impropriè etiam eligere dicantur. vt in *cap.2.3. & cap.nobis.de iurepat.*quia
4 per præſentationem patroni non transfertur ius in præſentatum. *cap. quod autem.de iurepat.* niſi tantum ad rem, non in re, vt notatur *in c.cum bertoldus. de re iudic.* ſed per electionem transfertur ius in electum. *gloſ. in c. quanto. diſt. 63.* & etiam largè
5 patronus dicitur eccleſiam ordinare. *Abb. in cap. ex inſinuatione. de iurep.*
6 non tamen patroni dicuntur conferre. *cap.vlt.de iurepat.* & triginta tres differentias inter electionem,& præſentationem ponit *Lambertin. de iurepat.lib.2.par.1.quæſt.1.art.5.*

7 Prima eſt differentia, quia præſentatio prouenit ex iurepatronatus acquiſito à patrono ex fundatione, conſtructione, & dotatione, vt dixi ſupra. electio autem prouenit ex iure canoniæ canonicè collato. *cap.cũ eccleſia.de elect.cap.1.vbi Abb.not.1. in fine. de elect.*

8 Secunda eſt differentia, quia præſentatio poteſt fieri à laico, & clerico, vt ſupra dixi, & infra dicetur, electio autem fit tantum à perſonis eccleſiaſticis. *c. meſſana. & cap. ſacroſancta.de elect.*

9 Tertia eſt differentia, quia etiam fœmina ſi ſit patrona præſentare poteſt. vt ſupra dixi. eligere autem non poteſt, niſi in monaſterijs monialium.*cap.indemnitatib. de elect.*

10 Quarta, quia ius præſentandi trãſit titulo ſucceſſionis,permutationis, donationis, & venditionis vniuerſitatis, vt dixi lib. præced. ſecus eſt in iure eligendi,quòd non tranſit cũ
11 ſucceſſione hæreditaria,& ideo Canonicus non dicitur habere ſucceſſorem. vt vult *Abb. in cap. relatum. el' 2. de teſtam.* neque poteſt quis ſibi ſucceſſorem eligere. *cap. accepimus.de pactis.*

12 Quinta, quia ad hoc, vt clerici habeant ius eligendi, debent eſſe in eccleſia vt collegium, non vt ſingulariter beneficiati. *cap. dilecta. vbi gloſ.de exceſſib.prælat.* patroni autem præſentant vt ſingulares perſonæ,niſi iuſpat. pertineat ad collegium. vt per *Abb. & alios in cap.3.de iurep.*

13 Sexta, quia præſentatio nititur gratiæ. *d. cap. 3.* electio autem nititur iuri communi. *cap.1. & per tot. de elect. Abb.in d.c.3. col. 2. in fine.*

14 Septima, quia pinguius ius habẽt electores, quàm præſentantes. vt colligitur ex *glo. in c.quanto. diſt.63.*

15 Octaua, quia per electionem tribuitur ius prælaturæ,& adminiſtrandi ſaltem in habitu. *glo. in d.c.quanto. & Felin. in c.cum bertoldus.col.2. de re iud.* non autem per præſentationem.

16 Nona, quia per electionem initiatur matrimonium ſpirituale. vt in *cap. cum inter canonicos. de elect.* ſed per præſentationem nullum contrahitur vinculum. *Abb.in d.cap.querelam.not.penult.de elect.*

17 Decima, nam electio eſt ius merè ſpirituale. *d.cap. meſſana.* præſentatio verò non eſt ius merè ſpirituale, ſed annexum ſpiritualitati. *c.quanto. vbi Abb. de iudic.*

18 Vndecima, nam in præſentatione admittitur cumulatio,quia patronus variare poteſt. *cap.cum autem. & c. quod autem.de iurepat.*quod ſecus eſt in electione. *c.publicato. de elect.*

19 Duodecima, quia pupillus poteſt præſentare, vt infra dicetur, non poteſt tamen eligere. *clem. vt hi qui. de æt. & qualit.*

20 Decimatertia, nam vota alternatiua non admittũtur in electionibus, in præſentationibus autem ſic. ſecundum *Lapum alleg.8.col.1.*

21 Decimaquarta, quia in electione perſona electa computatur in numero eligentium. *cap. cumana. & cap. cum in iure. de elect.* in præſentatione autem vox præſentati non computatur. *Calderin.conſ.9. de iurepatr.*

22 Decimaquinta,quia circa electionem data eſt forma per canonem.

cap.

cap. quia propter.de elect. quæ non eſt ſeruanda in præſentatione patronorum laicorum. *Lapus d. allegat.* 8. *col.* 1.

23 Decimaſexta, quia patroni etiam præſentes, & non impediti poſſunt conſtituere procuratorem ad præſentandum. *Federic. de Senis conſ.* 99. quod fieri non poteſt in electione. *d.cap.quia propter.§.illud.& cap. ſiquis iuſto.de elect.lib.6.*

24 Decimaſeptima, nam præſentatio fieri poteſt per literas, vt infra dicã, electio autem non. *d.c.ſi quis iuſto.*

25 Decimaoctaua, quia omnes eligentes debent inſimul conuenire, nec poſſunt inter ſe paciſci, vt vna vice decem eligant, alia vice alteri, quia electio debet fieri à maiori parte. *d. cap. quia propter.* quod ſecus eſt in præſentatione patronorum.

26 Decimanona, nam licet eligentes debeant ſimul conuenire, præſentantes autem non debent conuenire, niſi præſentent vt collegiũ. *Abb. in d. cap.* 3. *de iurepat.*

27 Vigeſima, quia licet in electionibus poſſit agi de contemptu. *d. cap. quod ſicut. & cap.bonæ. de elect.* in præſentatione autem patronus non vocatus non poteſt agere de contemptu. *Abb. in d.c.3. in fine.*

28 Vigeſimaprima, quia maior pars poteſt compromittere electionem. *d. c. cum in iure.* quòd tamen non poteſt fieri à patrono in præſentatione rectoris.

29 Vigeſimaſecunda, quia in electione non admittuntur vota alternatiua, conditionalia, ſeu incerta. *cap.* 2. *de elect. lib.* 6. quod ſecus eſt in præſentatione.

30 Vigeſimatertia, quia electio poteſt fieri de abſente argumento *cap. ſi tibi abſenti.de præb. lib.* 6. præſentatio autem debet fieri de præſente tantum. *d.cap. ea noſcitur.de his,quæ fiunt à præl. &c.*

31 Vigeſimaquarta, quia in electione multa ſunt à iure ſtatuta. *c.quam ſit.de elect.lib.6.* quæ non habent locum in præſentatione. vt infra dicã.

Vigeſimaquinta, quia in electione alia ſunt ſtatuta per *cap.auaritiæ. de elect. lib.6.* quæ tamen per omnia non habent locum in præſentationibus.

32 Vigeſimaſexta, nam in electione eccleſiarum Cathedralium ad eligendum datur trimeſtre. *cap. ne pro*
33 *defectu.de elect.* in eccleſijs autem inferioribus ſemeſtre. *cap.* 2. *de præb.*
34 patroni autem laici ad præſentandũ habent quadrimeſtre, & patroni clerici ſemeſtre. *cap. eam te. de iurepat. & cap. vnico.de iuripat.lib.6.*

35 Vigeſimaſeptima, quia tempus præfixum electioni non currit impeditis. *d.cap.ne pro defectu.vbi Abb.in not.*5. tempus autem datum patrono ad præſentandum currit ipſi patrono impedito, vel ignoranti. *Abb. in cap.2. & in cap. eum propter. de iurepatr.*

36 Vigeſimaoctaua, quia ſi lis eſt inter præſentatos,& patronos præſentantes prætẽdentes ſe eſſe patronos, & non finitur intra tempus datum ad præſentandum, Epiſcopus confert. *cap.cum vos. vbi Doct.de off. or-*
37 *din.* ſi tamen ſit lis ſuper electione non inuenitur tempus determinatum ad eam terminandam. *Ioan. Andr. in cap.* 2. *col.pen. de in integ. reſtit.*

38 Vigeſimanona, quia in electione requiritur pro forma ſubſtantiali verbalis electio. *Abb.in c. eccleſia veſtra. not.* 2. *de elect.* ſed in præſentatione id non requiritur pro forma, ſed ſufficit præſentantem quibuſcũque verbis vti. vt infra dicam.

39 Trigeſima differentia, quia in electione fit collatio numeri ad numerum, zeli ad zelum, & meriti ad meritum. *cap. cumana. de elect. vbi Abb.* quæ non fiunt in præſentatione. vt infra dicam.

40 Trigeſimaprima, quia lite mota ſuper iurepat. exiſtens in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi valide præſentat, & ſequi debet inſtitutio,

quòd

quòd non habet locum in electione, quia non debet ſequi inſtitutio. ſecundum *Io. Andr. in d. c. 2. col. pen. de in int. reſtitut.*

41 Trigeſimaſecunda, quia per electionem factam per procuratorem conſumitur ius eligendi, non tamen per præſentationem factam per procuratorem conſumitur ius præſentandi, vt infra dicam.

42 Trigeſimatertia, & vltima differentia eſt, quia confirmatio ſequitur electionem, præſentationem autem ſequitur inſtitutio. *Abb. in c. auctoritate. de inſtit.* & habetur in tit. de electione, & de iurepat.

Et quamuis de præſentatione ſit tractatus noſter, tamen benè eſt videre, quid ſignificent alij ſimiles termini, vt prouiſio, poſtulatio, diſpoſitio, nominatio, electio, commendatio, & coadiutoria.

43 Prouiſio denotat omnes modos, per quos eccleſiæ prouidetur, cum ſit verbũ generale continens omnes modos, per quos eccleſiæ prouidetur. *cap. vt circa. & ibi gloſſ. in verbo, electiones. de elect. lib. 6. & Felin. in d. cap. cũ bertoldus. col. 2. de re iudic. gloſſ. in clement. vlt. verbo, prouiſioni. de elect. gloſſ. in cap. 1. verbo prouiſionem. & in cap. quorumdam. verbo, prouiſionibus. de elect. lib. 6. Geminian. Franch. & alij in cap. cum in illis. §. 1. de præbend. libro 6. Cardinal. in clement. cauſam quæ. quæſt. 4. de elect. Rebuff. in praxi benefic. tit. de forma Vicariatus. num. 5. Mandoſ. in regula Cancell. 32. in quæſt. 4. nu. 3. Rota deciſ. 791. num. 9. parte 1. diuerſor. latè Gonzal. in comment. ad Regulam octauam Cancell. gloſſ. 17. per totam.* vbi probat prouiſionem continere nominationem, poſtulationem, electionem, præſentationem, confirmationem, inſtitutionem, & collationem.

44 Poſtulatio item alia eſt, qua quis poſtulatur, vt eligi poſſit, qui aliàs eligi non poſſet, alia eſt, qua poſtulatus conſequitur plenum ius, nam tunc admiſſus à Superiore remanet electus. Abb. *in cap. quia propter. de elect.* quæ poſtulatio
45 non competit patrono, quia patronus debet præſentare idoneum. *cap. 3. de iurepatronat.* & in mate-
46 ria præſentationis an' poſſit præſentari inhabilis ſub ſpe futuræ impetrationis diſpenſationis. vide *Riccium in d. praxi rer. for. eccleſ. deciſ.* 205. *nu.* 245. *&* 246. de quo infra dicam.

47 Diſpoſitio habet latiſſimam ſignificationem, & includit omnem modum prouidendi. *gloſſ. in clem. vnica. verbo, diſpoſitionem.* & ibi *Cardin. num. 2. de ſuppl. neglig. prælat. & cap. cum in illis. §. illis verò.* vbi tradunt Doctores *de præben. lib. 6. Ioan. Selua de benefic. par. 3. quæſt. 1. num. 36. Puteus deciſ. 472. num. 4. lib. 2. & deciſ. 190. num. 2. par. 3. Rebuff. in concordat. ſub rub. de collationib. §. præfati Ordinarij. in verbo, diſpoſitionem. Mandoſ. in regula 32. quæſt. 4. num. 5.* & comprænhendit etiam optionem.
48 nam qui optat dicitur diſponere. *Aegid. dec. 1. & 63.*

49 Et verbum, diſpoſitio non includit tamen alias prouiſiones diſſimiles præcedentibus. vide *Gonzal. vbi ſupra. gloſſ. 20. & gloſſ. 3. num. 24.*

50 Nominatio, item alia, quæ fit de aliquo eligendo. vt in *cap. quod ſicut. in princip. de elect.* alia eſt, quæ fit in ſcrutinio electionis ad a *publicato. de elect.* alia eſt nominatio ſolemnis, cum duo nominantur vel plures, & petitur, vt ex illis vnus eligatur, & tunc nominantes non poſſunt variare. *Abb. in d. cap. quod ſicut. §. ſuper eodem. num. 1.* & iſta nominatio poteſt etiam dicit præſentatio. *Cardin. in clem. plures. §. quibus. not. 2. de iurepat.*

52 Electio, quæ propriæ eſt, quando Canonici alicuius Eccleſiæ Cathe-

the-

thedralis,vel Collegiatæ eligũt Præ-
latum . vt in d. cap. cum bertoldus .
vbi Felin. nu.2. de re iud. & Gonzal.
53 vbi ſup. gloſ. 19. & beneficium ele-
ctiuum eſt, ad quod fit electio iuxta
diſpoſitionem cap. quia propter . de
elect. Staphil. de lit. grat. in rubr. de
qualit. dignit. vel dicitur beneficium
54 electiuũ,quando prouidetur per viã
electionis , quæ requirit confirma-
tionem ſuperioris , ſecus ſi d. con-
firmatio non requiratur.gloſ.in clem.
quia contingit. §. vt autem. in verbo ,
electionem . & ibi Card.num.4. de re-
lig.domib. Felin in cap. in noſtra. nu.
55 25 .de reſcript.& eſt electiuum,quan-
do electio fit per Capitulum Eccle-
ſiæ Cathedralis , Collegiatæ , ſeu
Conuentualis , ita Verall.deciſ.295.
num.1. & per totam par. 1. vide
Gonzal. vbi ſup. & Maſtobrium in
ſua praxi hab.concurſ.ad vac.paroch.
eccleſ.prelud.8.
56 Commendatio, ſeu commenda ,
de qua dixi ſupra lib.1.cap.2. eſt du-
plex, alia ad breue tempus pro Ec-
cleſiæ vtilitate , alia perpetua , cum
aliquod beneficium datur à Papa
in commendam perpetuam . gloſſ. in
cap.nemo.in verbo, commendare, de
elect. lib. 6. & perpetua adminiſtra-
tio idem eſt , & talis commenda be-
neficij eſt titulus canonicus, cap. du-
57 dum , il 2.de electione. Rebuff.de pa-
cific. poſſeſſ. num. 53. & ſeqq.Gomes
in reg.de infirmis. quæſt.13. Put.dec.
58 158. num. 4. lib. 1. Et commenda-
tarius perpetuus facit fructus ſuos ,
ſicut alij titulares perpetui . Caſſa-
dor.deciſ.33.num. 5. ſuper regulis, &
commenda perpetua dicitur pallia-
ta diſpenſatio ad obtinendum bene-
ficium alias obtineri prohibitum ,
ſicut vnio temporalis , nam vt pluri-
mum commendantur beneficia regu-
laria , quæ regularibus concedi ſo-
lebant . Caſſad.d.dec. 33. num. 5. &
in commenda requiruntur ætas,& a-
liæ legitimæ qualitates , prout in
alijs beneficijs. cap.nemo deinceps. de
61 elect. lib. 6. & commendatarius per-
petuus Abbatiæ , & Monaſterij po-
teſt eſſe Iudex Apoſtolicus iuxta cap.
ſtatutum, de reſcript. lib. 6. & ibi Go-
mes. num. 77. & habet liberam pote-
ſtatem in ſpiritualibus , & tempora-
libus. Abb.in cap.cum nobis olim.not.
62 vlt.de elect. & in commenda habet
locum reg.de publicand. reſignat. Go-
mes ſuper ead.reg.quæſt.3. per totam .
& commenda inducit incompatibi-
litatem . Hoieda de beneſ. compat.&
incompat. par. 1. cap. 14. num. 16. &
diſponitur à Conc. Trid. ſeſſ.7.cap.2.
& 4. & omnia iura loquentia de ti-
63 tularibus ſibi vindicant locum in
Commendatarijs perpetuis . Clem.
vltim. & ibi Imola num.6.de procur.
Mandoſ.reg. 32. quæſt. 7. num. 12.
latiſſimè Gomes in reg. de triennali ,
quæſt.5. à num. 11.
64 Et commendare nihil aliud eſt ,
quàm deponere . l. commendare , ff.
de verb.ſignific. Put.deciſ.25.num.2.
lib. 1. Simonet.de reſeruat. quæſt. 69.
65 num. 2. Et in commenda non datur
vacatio , quia ceſſante commenda
per obitum commendatarij, tunc di-
ctum beneficium non dicitur vacare
per obitum illius commendatarij,ſed
vacat ſemper vt prius , ita vt non
ſit attendendus menſis, in quo com-
mendatarius obierit , & ita ſeruatur,
teſte Caſſador.deciſ.5. num. 2. quæſt.
10.& 12. de priuileg.& deciſ.2.num.
4.de vnionib.Put.d. deciſ. 25. num. 6.
& dec.158. lib.1. Gomes in reg. de
triennali num.5. Rebuff.in praxi , tit.
de commenda num. 52. & 59. & in
tit.de reſeruationib. num. 31. Verall.
deciſ.144.par.1. Nauarr. in Manua-
li , cap.25. num. 126. in fin. & conſ.
66 28. de præbend. impropriè tamen
& largè dicitur vacare commenda
per ceſſationem commendæ , & in
dubio commenda debet iudicari per-
67 petua , quia actus , qui certo tempo-
68 poris ſpatio non concluditur, perpe-
tuus reputatur . l. iuriſperitos. in
princ. & ibi Bart. ff. de excuſat. tut.
gloſſ.in Clem.2. verbo electionem , de
reſcript.& de his latè Gonzal. vbi ſup.
gloſ.

gloſ.5.§.8.& Garc.de beneſic.vbi ſup. par.4.cap.1.& 4.

69 Coadiutoria eſt, per quam datur Coadiutor cum futura ſucceſſione alicui Prælato ſeni per Papam, prout & ego à Sanctiſſ. Clemente VIII.
70 Fel. recordationis fui datus Coadiutor cum futura ſucceſſione in Decanatu Primatialis Eccleſiæ Piſanæ recolendæ memoriæ, & præclariſſimo viro Vincentio Mazzolio Decano Piſano, Prothonotario Apoſtolico, auunculo meo cariſſimo, tunc in florētiſſimo Parmenſi gymnaſio in prima ſede Iuris Pontif. Profeſſori ma-
71 ximo ſtipēdio, & priuilegijs decorato à Sereniſſ. Raynutio Farneſio Parmæ, Placentiæ, &c. Duce, literatorū refugio, & virtutum omnium fælici cultore: & coadiutoria prædicta ſiue
72 ſit ad tempus, ſiue cum futura ſucceſsione propter fauorem, & vtilitatem Eccleſiæ, de qua coadiutoria loquitur *tit. de clerico ægrot. vel debil. in decretal. & lib. 6. & Mandoſ. in praxi Signat. grat. tit. coadiutoriæ, in princ.* & de qua *Gonzal. vbi ſupr. gloſ. 5. §. 9. à num. 18. ad num.* 40. non eſt
73 beneficium, neque illam obtinens dicitur beneficiatus, ſed beneficiati coadiutor, & dicitur coadiutor à coadiuuando. *Io. Andr. in cap. vltim. de cler. non reſid. num. 4.* & ideo talis coadiutoria non vacat, ſed ceſſat ceſſante vita, ſeu impedimento coadiuti *cap. grandi, in fin. de ſuppl. neglig. Prælat.*

Siue ſit Coadiutoria perpetua, & cum futura ſucceſſione, vt poſt ceſſum, vel deceſſum coadiuti conferatur beneficium coadiutori, vt ipſe ſuccedat in illo, de qua *Pet. Andreas Gambar. de Offic. Legati, tit. de coadiutoribus. num. 13. & ſeqq. & Caſsador. dec. 2. num. 2. de reſtit. ſpoliat. Mandoſ. in reg. 11. quæſt. 5. num. 4. & 5.* &
74 hodie ſolet concedi à Papa, ſi pro coadiutoria adſint literæ commendatitiæ Epiſcopi, & Capituli aſſerentium eam fore vtilem Eccleſiæ, & cum conſenſu coadiuti.

75 Et Coadiutoria perpetua cū futura ſucceſſione continet in ſe duplicem gratiam. Vna eſt gratia Coadiutoriæ: alia eſt gratia continens futuram ſucceſſionem, cum primum vacet beneficium per ceſſum, vel deceſſum Coadiuti. *Put. deciſ. 98. lib. 2. & dec. 226. num. 16. lib. 3.*

Et hæc coadiutoria cum futura ſucceſſione, non eſt beneficium eccleſiaſticum; *Pet. Gregor. Toloſanus in nouis inſtitutionib. rei benefic. cap. 11. num. 2.*

76 Et talis coadiutor non tenetur reſidere præcisè; neque ad id poteſt cnmpelli, cum non habeat beneficium; ſed ſolum tenetur ad cauſatiuam reſidentiam, ideſt, ſi non reſederit, fructus non lucrabitur, neque per obitum coadiutoris vacat beneficium. *Put. deciſ. 226. num. 3.*
77 *lib. 3.* neque ratione Coadiutoriæ, ſi non adſit alia obligatio, tenetur Coadiutor ad recitandum diuinum officium *Nauarr. in tract. de Oration.*
78 *cap. 20. num. 18.* neque coadiutoria poteſt dici reſignatio propriè, ſed ſolum ad effectum, vt requiratur conſenſus coadiuti conſentientis coadiutoriæ. *Put. deciſ. 108. num. 2. lib. 2.* & per hoc dicit *Gonzal. d. §. 9. num. 71.* quod in iſtis coadiutorijs non requiritur publicatio, tamen in praxi literæ meæ coadiutoriæ fuerunt publicatæ in Eccleſia Piſana,
79 & in eius valuis affixæ, & in tali coadiutoria eſt verificanda narratiua ætatis, & aliarum rerum, aliàs cenſebitur ſubreptitia. *Put. dec. 62. lib. 2. Rota deciſ. 652. par. 3. diuerſ.*
80 & in tali coadiutore requiritur eadē ætas, idoneitas, habilitas, & ſufficientia, quæ requiritur in titulari. *Ioan. Andr. in d. cap. vltim. num. 5. Selua vbi ſup. par. 2. quæſt. 4. num. 9.* &
81 in beneficio iuriſpatronatus non poſſet dari coadiutor talis ſine patroni conſenſu. *Lambert. vbi ſup. de iurepat. lib. 2. p. 1. quæſt. 6. princ. ar. 2. num. 1. Mandoſ. de Signat. grat. tit. coadiutoriæ, col. 2.*

Solus

82 Solus autem Papa, & non alius
poteſt concedere coadiutoriam cum
futura ſucceſſione. *Gambar. de legat.*
lib. 5. *tit. de coadiutorib. num.* 13.
Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. *quæſt.* 5.
num. 15. *& lib.* 7. *quæſt.* 20. *& Nauar.*
83 *conſ.* 1. *de cler. ægrot.* conſuluit, quod
ſtante amentia beneficiati poſſet da-
ri ei coadiutor ſine coadiuti cõſenſu
cum literis commẽdatitijs Epiſcopi
84 & Capituli, qui coadiutor ſedere
debet poſt omnes Canonicos, vt
probat *Gonzal. d.* §. 9. *num.* 101.
& ſequentib. niſi ſit coadiutor di-
gnitatis, *Garc. ibi num.* 65. & ita
ego ante Canonicos in ſede Decani
cum eſſem coadiutor ſedebam, &
85 non poteſt coadiuto abſente, ſeu æ-
grotante pro eo deſeruire, & ſedere
in choro, & dare vocem in capitulo
niſi coadiuto conſentiente, & volen-
te. *Garc. vbi ſupr. par.* 4. *cap.* 5. *num.*
86 *58. 59. &* 60. & coadiutus haben-
dus eſt pro præſenti ratione infirmi-
tatis, & aliorum iuſtorum impedi-
mentorum. *Nauarr. conſ.* 2. *num.* 6.
de cler. ægrot. & mortuo coadiuto cũ
87 tunc coadiutor efficiatur canonicus,
nec requiratur noua collatio, debet
ſedere in vltima ſede, ita vt eum
præcedant Canonici ingreſſi etiam
durante coadiutoria, & poſt eius re-
ceptionem in coadiutorem, ita ſer-
uari teſtantur *Gonzal. d.* §. 9. *num.*
110. *& Garc. vbi ſup. num.* 74. & ita
88 ſeruatur in Eccleſia Piſana. Et ſi
coadiutor cum futura ſucceſſione
ratione coadiutoriæ habeat congruã
ſuſtentationem poteſt ad titulum
Coadiutoriæ ordinari. *Gonzal. d.* §.
9. *num.* 6. *Garc. d. cap.* 5. *num.* 132.
89 & non tenetur coadiutor ſoluere
fabricæ Eccleſiæ quod eſt conſuetũ,
niſi mortuo coadiuto. *Garc. ibi*
num. 78. & ſi coadiutor ſit ægrotus
vel legitimè impeditus debet repu-
tari vt præſens. *Nauarr. d. conſ.* 2.
num. 6. Si tamen coadiutor erat actu
ſeruiens tempore ſuperuenientis in-
firmitatis, ſeu impedimenti. *Garc.*
91 *ibidem num.* 81. & coadiutor habet
vocem actiuam & paſſiuam in Capi-
tulo prout alij Canonici, ita fuit de-
ciſum in *Salamantina Coadiutoriæ* 1.
92 *Iulij*, 1594. *coram D. Penia*, cum ergo
coadiutus dum viuit ſit ipſe benefi-
ciatus, ſi beneficium requirat reſi-
dentiam, etiam quod habeat coad-
iutorem non excuſabitur à reſiden-
tia. vide *Gonzal. d.* §. 9. *& Garc. d.*
cap. 5. *per tot. Piaſecium in ſua praxi*
epiſcop. par. 2. *cap.* 3. *de viſitationibus.*
93 *num.* 27. & coadiutor datus Parocho
auctoritate Apoſtolica tenetur reſi-
dere, *Gonzald. d.* §. 9. *num.* 17.
94 Electio igitur confirmari dicitur,
Abb. in cap. auctoritate, num. 5. *de*
inſtitutionibus. vbi declarat infraſcri-
ptos terminos: item admittitur præ-
ſentatio, & inſtitutio fit de præſen-
tato, quæ largè poteſt dici confirma-
tio. *cap.* 1. *de inſtitut. lib.* 6.
95 Collatio autem eſt, quando Epi-
ſcopus liberè confert beneficium
abſque alicuius electione, ſeu præ-
ſentatione *cap. vlt. de offic. vic. lib.* 6.
& cap. relatum de præb. lib. 6. quæ
propriè dicitur tranſlatio, ſiue libe-
rà iuris conceſſio. *Abb. in cap. aucto-*
ritate, num. 9. *de inſtitut. Geminian.*
& alij in cap. cum in illis, §. 1. *de præb.*
96 *lib.* 6. & hoc nomem collatio eſt la-
tum, & prolatum à lege compre-
hendit in ſe præſentationem, electio-
nem, confirmationem, & inſtitutio-
nem, vt in rubro, & nigro, vt eccleſia-
ſtica beneficia ſine diminutione con-
ferantur. *Clem. vnica iuncta gloſſ. in*
verbo, conferantur. in fine, vbi Doct.
de rer. permutat. Rebuff. ſuper concor-
dat. §. *ſtatuimus, il* 2. *gloſſ. vlt. ſub ru-*
bric. de collationib. Mandoſ. in reg.
32. *Cancell. quæſt.* 4. *num.* 2. propriè
tamen collatio prædicta non com-
prehendit, vt probatur ex *d. cap. cum*
in illis. §. *cum autem. de præb. lib.* 6.
ſi in reſcriptis ponatur. *Gonzal. vbi*
ſupr. gloſs. 16. *num.* 11. vide *Garc.*
vbi ſup. par. 4. *cap.* 1. *num.* 3. 4. *&* 5.
& quæ differentia ſit inter collatio-
nem, & electionem ponit *Abb. in*
d. cap. auctoritate. num. 5. *& d. cap.*

cum in illis. §. *cum autem*.

97 Expectatio, ſiue expectatiua beneficij, ſeu mandatum de prouidendo eſt gratia conceſſa à Papa ad vacatura beneficia, de qua in *cap. 1.* §. *ex parte vero*, & §. *è contra. de conceſs. præb. Mandoſ. in praxi Signat. grat. tit. de expectatiuis. in princ.* & hodie omnes expectatiuæ, ac mandata de prouidendo, & aliæ quæcunque gratiæ ad vacatura ſunt ſublata per *Conc. Trid. ſeſs. 24. de ref. cap. 19.* tradit *Gonzal. vbi ſup.* §. *1. procemiali. num. 57. & ſequentibus.*

99 Eſt etiam verbum aſſignare, quod notat conferre, ſeu prouidere ratione ſubiectæ materiæ. *gloſ. in cap. pro illorum. in verbo, inueſtiuit. de præben.* vbi poſt *Innoc.* tradit *Abb. num. 13.* & *Felin. in cap. vltim. num. 33. de præſcriptionib.*

100 Eſt & verbum ordinare, quod importat totalem prouiſionem, & diſpoſitionem. *cap. ſuper eo.* & ibi *gloſ. in verbo, ordinet.* & *Doct. de offic. deleg. cap. cum vos. vbi Imol. num. 1.* & *Butr. num. 2. de offic. ordin.* & *cap. vltim.* §. *in præbendis. vbi Gemin. num. 2.* & *Franc. num. 4. de conſuetud. lib. 6.*

101 Item eſt verbum committere, quando ad tempus eccleſia alicui committitur, quod fieri dicitur per modum prouiſionis. *Clem. vnic.* & ibi *gloſ. in verbo, committere. de ſuppl. neglig. Prælat.*

102 Inſtallatio autem notat veram, & actualem poſſeſſionem. *Abb. in cap. tranſmiſſam. num. 3. de elect.* & quid notet promotio docet *Abb. in cap. omnipotentis, de accuſat.*

103 Inueſtitura eſt miſſio in corporalem poſſeſſionem beneficij, quæ iure communi ad Archidiaconum ſpectare dicitur. *cap. ad hæc.* & *cap. vt noſtrum, de offic. Arcchid. gloſ. in d. cap. auctoritate, de inſtit.*

104 Inſtitutio eſt conceſſio eccleſiæ, ſeu beneficij auctoritate legitima Epiſcopi, vel alterius auctoritatem habentis facta clerico à patrono præſentato, & dicitur tranſlatio iuris non libera à ſuperiore facta, ex qua plenum ius datur inſtituto. *Abb. in d. cap. auctoritate num. 7. Aug. Barboſa vbi ſup. de offic. & pot. epiſcop. par. 3. allegat. 72. num. 174. & 175.*

105 Optio, quæ eſt ius quoddam Capitulo, ſeu collegiali eccleſiæ competens ex conſuetudine, vel ſtatuto, vt antiquiores gradatim vacantem per obitum præbendam, quæ reſeruata non ſit, propria dimiſſa, intra certum tempus eligere poſſint, de qua loquitur *tex. in cap. vltim.* & ibi *gloſ.* & *Doct. de conſuetud. lib. 6.* & ne-

106 mo poteſt optare minorem præbendam, ſed debet optare maiorem, ita vt conſuetudo contraria non valeat. *Rota deciſ. 3. de conſuetud. in nouis*, ratio eſt, quia in beneficialibus debet quis aſcendere. *d. dec. 3.*

107 & ideò dicit *text. in l. maioribus. C. quemad. ciu. mun. indic. lib. 10.* quòd maioribus honoribus functus ad minores reuocari rationis non eſt, &

108 habens maiorem dignitatem non poteſt eligi ad dignitatem inferio-

109 rem. *c. cum noſtris. vbi Butrius num. 4.*

110 *de conceſs. præb.* ſi tamen ex antiqua cõſuetudine quis poſſit optare alias præbendas, ſi velit poterit optare etiam minores præbendas. *Gemin.*

111 *in d. cap. vltim. num. 11.* & antiquior dicitur, qui prior fuit in poſſeſſione, licet ſit in prouiſione poſterior, cum ſit antiquior in ſeruitio eccleſiæ. *gloſ. in d. cap. vlt. verb. antiquiores.* &

112 ex optioue acquiritur nouus titulus. *Rot. deciſ. 6. de conſuetud. in nouis.* Si enim optans non acquireret nouum titulum, haberet beneficium ſine canonica inſtitutione contra regulam primam, *de reg. iur. lib. 6.* quæ

113 optio fieri debet infra viginti dies à die veriſimilis ſcientiæ vacationis, *d. cap. vltim.* §. *vlt. de conſuetud. lib. 6.* & deinde gradatim in euentum quod primus optare recuſet, alij tenentur optare infra aliud ſimile tempus viginti dierum, *gloſ. penult. in d. cap. vlt. Staphil. de lite grat. tit. de vi.* &

pot.

*pot.clauſul.5.ſucceſſiuè,num.*3.quamuis *Moneta de optione,cap.6.quæſt.* 3. velit tempus tantum viginti dierum omnibus canonicis currere cogitā.

114 Canonicus tamen pęnitentiarius & Theologus non poſſunt optare, quia officijs prædictis eſt perpetuò vnitus canonicatus, nec eorum præbendæ poſſunt optari ab alijs. *Nauarr.conſ.*14.*de reb.eccl.non alien.*

115 Et nota, quod in beneficijs iurispatronatus non habet locum optio. *Federic.de Sen.conſ.*62. *num. 1.* ſicut nec regulæ reſeruatoriæ habent locum in beneficijs iuriſpatronat. laicorum. *Gemin.cap.2.num.* 11. & ibi *Franc.num.8.de præbend.lib.* 6. *Lapus allegat.* 96. *Rota deciſ.* 3. *de iurepatron. in antiquis. Put.dec.*39.*num.*2.

116 *lib.* 1. & in optione hæc ſolemnitas requiritur, vt qui optat admittatur per Capitulum, vel eum, qui præeſt Capitulo, tempore, quo ille ſe petit admitti, ita *Rota d. deciſ.* 6. *num.* 7. *de conſuet.in nouis. &* Aen.*de* Falconib.*de reſeruat.beneſic.quæſt.*4. *princ.*

117 *effectu* 5.*num.*3. & requiritur apprehenſio poſſeſſionis, & forma dictæ optionis ponitur à Moneta in tractatu de optione *cap.* 5. *quæſt.* 3. Fit enim inſtrumentum coram Capitulo legitimè coadunato, & teſtibus, in quo narratur vacatio præbendæ per obitum talis N. & quod Petrus tanquam antiquior Canonicus optat prędictam vacantem prębendam, cum proteſtatione tamen præmiſſa, quòd vbi talis præbenda optata vigore dictæ optionis ſibi non debeatur, tunc & eo caſu regreſſum habeat ad ſuam primam præbendam, quam ex nunc retinet: & de optione vide Gonzal.*gloſſ.* 34. *num.* 1. *& ſequentib.Garc.vbi ſup.par.* 4. *cap.* 5. *à num.* 118. *Aug.* Barboſa *de offic. & poteſtate* Epiſcop.*par.*3.*allegat.*55.

118 *num.*35. & quotuplex ſit optio, quoue iure ſit introducta, quibus in rebus, ac beneficijs locum habeat, qui nam optare poſſint, quomodo, quo tempore, & quando ſit optandum, de effectibus optionis, quomodo tollatur optio, ſeu ius optandi, & quomodo ex conſuetudine inducatur, latè declarat *Moneta in d. tract. de optione Canonica, per totum.*

119 Et quòd ius transferatur ex electione, collatione, præſentatione, & ex alijs ſupradictis ponit, & declarat *Felin. in d.cap.cum Bertoldus, col.*1.*&* 2. *de re iudic.*& de his *Lambertin. vbi ſup.quæſt.*1. *per omnes articulos dictæ quæſtionis.*

121 Promotio item adeſt, quæ eſt, quādo quis promouetur ad aliquod beneficium, ſub quo vocabulo promoueri, ſeu promotionis, includitur collatio, electio, & præſentatio. *Abb. in cap. ſuper eo, num.* 4. *de electione.*

SVMMARIVM.

1 *Aliud eſt eſſe patronum, & aliud habere ius præſentandi.*
2 *Ius præſentandi quid ſit deſcribitur.*
3 *Præſentatio eſt fructus iuriſpatronatus.*
4 *Et eſt effectus iuriſpatr. & poteſt ab eo ſeparari.*
5 *Donatio iuris præſentandi de beneficio non vacante à Papa firmari debet.*
6 *Præſentatio competens ratione iurium dotalium à quo fieri debeat.*
7 *Præſentatus à diuerſis patronis, quam præſentationem proſequi valeat.*
8 *Epiſcopus quando poſſit præſentare cum alijs compatronis.*
9 *Patronus vnus ſi ſine hærede decedat, an accreſcat alijs compatronis.*
10 *Filius viuo patre non poteſt præſentare in iurepatronatus hæreditario.*
11 *Inſtitutio vt fieri poſſit, quæ requirantur.*
12 *Quaſi poſſeſſio præſentandi vt proſit, quæ requirantur.*
13 *Quaſi poſſeſſio acquiritur per conſenſum etiam præſtitum præſentationi factæ ab alio.*

14 *Et per conſenſum præſtitum ſuper reſignatione.*

15 *Et per præſentationem factam pro portionibus ſibi tangentibus, quid acquiratur.*

16 *Quæ quaſi poſſeſſio non tranſit in hæredem.*

17 *Niſi ſimul cum hærede ſit alius, qui cum hæredis auctore præſentauit.*

18 *Et niſi ſit quaſi poſſeſſio adepta vigore dignitatis, quæ tranſit in ſucceſſorem.*

19 Patronus *laicus intra quadrimeſtre, eccleſiaſticus intra ſemeſtre debet præſentare.*

20 E*t dictum tempus currit à die ſcientiæ.*

21 V*el à die quo ſcire debuit, vel potuit ſcire.*

22 *Præſentatio facta poſt tempus quando ſuſtineatur.*

23 *Hæres, qui hæreditatem infra tempus datum ad præſentandum non adiuit, inualidè præſentat.*

24 *Præſentatio laici effecti monachi quando fieri debeat.*

25 T*empus datum ad præſentandum in in eccleſia de nouo conſtructa, quando currere incipiat.*

26 T*empus datum ad præſentandum currit patronis etiam lite pendente.*

27 *Præſentatio quando à patrono poſſit iterari.*

28 P*ræſentatio facta lite pendente dicitur attentata.*

29 E*t quando dicatur facta lite pendente.*

30 P*ræſentationis cauſa commiſſa, an cenſeatur commiſſa ſuper inſtitutione.*

31 P*ræſentatio poteſt fieri coram Datario.*

32 P*atronus laicus poteſt variare, & plures præſentare.*

33 V*ariatio à patrono cumulatiuè fieri debet.*

34 P*atronus lite pendente poteſt interdum vnum ex collitigantibus præſentare.*

35 P*ræſentatio veri domini quando præferatur præſentationi quaſi poſſeſſoris.*

36 *Quaſi poſſeſſio attenditur, quando conſtat de exiſtentia iuriſpatronatus.*

37 *Compatronus præſentando præſeruat ius alterius compatroni.*

38 N*iſi compatronus priuatiuè quoad alios præſentaret.*

39 T*utor, & pupillus quando præſentare poſſint.*

40 P*ræſentatio ſi facienda ſit à vicinis habentibus domum habitabilẽ, quid eſt ſeruandum.*

41 *Villa pignorata, iuſpatronatus ob eam competens non tranſit in creditorem.*

42 P*rocurator conſtitutus, an poſſit præſentare procuratorem conſtitutum ad præſentandum.*

43 P*atronus quando poſſit præſentare.*

44 *Præſentatio de ſe ipſo facta non valet.*

45 *Patronus poteſt conſentire præſentationi de ſe factæ.*

46 P*ræſentatus acquirit ius ad rem.*

47 E*t dicitur legitimus contradictor.*

48 P*ræſentatio probatur ex inſtitutione ordinarij.*

49 P*ræſentato non poteſt denegari inſtitutio, & quando.*

50 P*ræſentatio de abſente non fit regulariter.*

51 O*rdinario non eſt tempus præfixum ad inſtitutionem faciendam.*

52 E*i tamen poteſt à ſuperiore præfigi tempus, & refertur deciſio* Rotæ.

De Iure præſentandi.

CAPVT SECVNDVM.

1 QVONIAM aliud eſt eſſe patronum, ſeu habere iuſpatronatus alicuius beneficij eccleſiaſtici, & aliud eſt habere ius præſentãdi, quia primum reſpicit petitorium, & alterum reſpicit poſſeſſorium.

Fran-

Franchus in cap. vnico, num. 5. *de iurepatron. in* 6. *Caſſador. deciſ.* 2. *num.* 3. *in fin. de probat.* Rota *deciſ.* 347. *num.* 3. *& deciſ.* 1178. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* ſicut nec ſequitur, habeo ius præſentandi, ergo competit mihi iuſpatronatus, cum ex alia ratione poſſit competere dicta præſentatio, præterquam ex iurepatronatus, vt latè tradit Rocch. *de Curte de iurepatronat. verbo competens. quæſt.* 25. *nu.* 57. *& ſeqq.* Lambert. *eod. tract. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 8. *num.* 1. *Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 18. *num.* 90. *& ſeq. & gloſſ.* 45. *§.* 2. *num.* 27. *&* 28. ideò cum ſupra viſum ſit de iurepatronatus, & quomodo acquiratur, ſeu transferatur, opus eſt nunc videre de iure præſentandi, quod ita definiri, ſeu deſcribi poteſt.

2 Ius præſentandi eſt ius honorificum, oneroſum, & vtile competens alicui, eò quod ex legitima quaſi poſſeſſione, ſeu alio iure rectorem ad beneficium ſolitus eſt præſentare ipſe, vel is, à quo cauſam habuerit, ſolus, vel alio concurrente, & ad id faciunt dicta *ſup. lib.* 1. *cap.* 2. *de def. iuriſpatronat.* eſt ius, ideſt, facultas; honorificum, quia ſine præſentatione non poteſt Epiſcopus inſtituere aliquem in beneficio; oneroſum, quia talis tenetur tueri Eccleſiam; vtile, quia ægenus præſentans debet ali de fructibus beneficij, ex legitima quaſi poſſeſſione, quæ attenditur in cauſis beneficialibus. *c. conſultationib. de iurepatr.* & quæ valet, ſi habeat requiſita poſita à *Calder. conſ.* 12. *de iurepatronat.* ſeu alio iure, ideſt, ex iurepatronatus, vel ex ipſius iuriſpatronatus donatione, rectorem, &c. quia ſi ſolitus eſt præſentare, habet quaſi poſſeſſionem, quæ debet attendi, ipſe, vel is, à quo cauſam habuit, quia non ſolum habens ius præſentandi præſentat, ſed etiam eius procurator, ſeu donatarius, quia iiſdem modis transfertur ius præſentandi, ſicut iuſpatronatus, ſolus, vel alio concurrente, quia ſicut vnus, ſeu plures ſimul poſſunt habere iuſpatronatus, ſic vnus, ſeu plures ſimul poſſunt habere ius præſentandi.

Poteſt itaque quis habere iuſpatronatus, & ſimul ius præſentandi, & poteſt vnus habere iuſpatronatus, & alius ius præſentandi, & regulariter præſentatio eſt fructus iuriſpatr. *Calder. conſ.* 19. *in fin. de iurepatronat.*

3 licèt quandoque iuſpatronatus accipiatur pro iure præſentandi, vt in *capit. cum autem. c. quia clerici. vbi gloſſ.* 1. *Butr. not.* 1. *num.* 6. *Abb. not.* 1. *& alij de iurepatron. Card. in cap. præterea, il* 2. *de iurepatronat. quæſt.* 1. *Lambertin. de iurepatronat. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 3. *num.* 1. *&* 15. effectus autem præſentationis probatur ex eo, quod ex obitu præſentati, & inſtituti ſit alia præſentatio, & inſtitutio, *Oldrad. conſil.* 229. *num.* 2. *Card. Seraph. deciſ.* 499. & fuit dictum in *Lucana Cappellaniæ*, 15. *Maij*, 1598. *coram* Penia. *in Papien. Archipresbit.* 19. *Februarij.* 1601. *coram Card.* Pamphilio. *& in Tuden. Parochialis*, 7. *Nouembris.* 1611. *coram Vbaldo.* & idem eſt in vacatione ex cauſa reſignationis, vt in d. Papien.

4 Præſentatio itaq: eſt vnus ex effectibus Iuriſpatronatus, & poteſt ab eo ſeparari, & ideo donato iurepræſentandi remanet iuſpatronat. apud donantem quoad alios iuris effectus, *Calder. conſ.* 19. *de iurepatr.* Rocch. *de de iurepatron. verbo, ipſe, vel is. num.* 31. *Card. Seraſ. deciſ.* 456. & donatio facultatis præſentandi pro prima vice requirit confirmationem Papæ, vel Ordinarij, etiam ſi ſit facta clerico nomine proprio, & non Eccleſiæ ad tradita per *Doct. in cap. illud. vbi Abb. num.* 5. *de iurepatron. de communi. Dec. conſ.* 541. *num.* 1. *&* 2 & ſi antequam ſequatur confirmatio donatarius moriatur, non poteſt poſt eius mortem confirmari, vt fuit dictum in *Piſaua Altaris.* 21. *Nouembris.* 1586. *&* 1. *Iunij.* 1587. *coram*

5 *Comitulo.* & quando fiat talis donatio antequam beneficium vacet, Papæ requiritur confirmatio non ordinarij ad *c.vlt.de conc. præb. Rol.conſ.* 47. *nu.* 53. *lib.* 1. & in d. *Piſana*. & cum præſentatio ſit fructus iuriſpat. ideo pertinet ad vſufructuarium non ad proprietarium. *Card. Mantica*
6 *deciſ.* 140. & maritus poteſt præſentare in iurepatronat. competente ratione iurium dotalium. vide *Rot. dec.* 10. *de iurepat. in nou. Card. in clem. plures. q.* 6. *de iurepat. Card. Mant. d. dec.* 140. ſed in concurſu præſentatus ab vxore præfertur præſentatos à marito. de communi *Rot. d. dec.* 10. *in fine. d. dec. Mantic.* & in Pampilonen. *beneficij de Cicur maior.* 26. *Maij.* 1603. *coram Card. Lancellotto. Card. in d. clem. plures. q.* 6. *Berous in c. ex literis. nu.* 6. *de iurep. Rocch. in ver. ipſe. q.* 28. *nu.* 62. *Lambert. vbi ſup. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 10. *art.* 2. *& lib.* 2. *p.* 3. *q.* 6. *art.* 3. *in fine. Paul. de Citadin. de iurep. p.* 6. *art.* 3. *q.* 39. *nu.* 70. *& p.* 7. *q.* 15. *n.* 22. & in d. *Alexana*. vbi de communi. & in *Pampilonen. parochialis de Varindano.* 21. *Octob.* 1596. *coram Litta*.

Quamuis contrarium, quòd imò maritus non poſſit præſentare teneat *Paul. Elear. in ſua diſput.* 4. *incip. patronus eccleſiæ. verſ. diſtingue ergo. de iurep.* ſequitur *Felin. in c. cum olim. nu.* 2. *de maior. & obed. & in d. c. cum bertoldus. nu.* 29.

Et ſi concurrunt præſentati, præfertur præſentatus ab vxore. vt dixi *Paul. de Citad. vbi ſup. d. q.* 39. *n.* 76. & fuit dictum in d. *Alexana*. & in *Pampilonen. de Cicur maior.* 26. *Maij.* 1603. *coram Card. Lancellotto*. vbi etiam contrarium refertur ex *Rocch. in d. ver. ipſe. q.* 28. *nu.* 63. *Bero. in c. ex literis. nu.* 30. *de iurepat. & Lambert. lib.* 2. *par.* 3. *q.* 6. *art.* 3. *in fine. verſ. aut loquimur*. tenet eſſe locum præuentioni.

7 Inſuper habens plures præſentationes diuerſorum patronorum interdum tenetur eligere quam velit proſequi, & vna electa non poteſt ad aliam redire, neque ea vti ex *cap. vt qui duas. de elect. lib.* 6. quòd habet locum in præſentatione. vt per *Lapũ allegat.* 8. *vbi addene, nu.* 4. *Rocch. de Curt. de iurepat. verbo, honorificum. quæſt.* 40. *nu.* 72. *Lambert. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 5. *art.* 3. latè fuit dictum in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ.* 20. *Iunij. &* 5. *Decemb.* 1601. *coram Card. Sacrato.* quòd procedit in præſentationibus factis per patronos habẽtes ius præſentandi iure vniuerſali, vel diuerſos contendentes inter ſe de iurepat. & ſic in duabus præſentationibus contrarijs, & infringentibus ius alterius. *Lambert. d. art.* 3. *nu.* 4. & habetur in d. *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ coram Cardin. Sacrato*. idq. non procedit quando præſentatus probabiliter ignorat, quænam præſentatio eſſet valida, tunc enim non tenetur eligere, ſed poteſt vtramque proſequi. ſecundum diſtinctionem gloſſę communiter probatæ *in d. c. vt qui duas*. & habetur in d. *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ*. & ibi habetur, quòd ſi probabiliter ignoratur ad quem pertinet inſtitutio, poteſt fieri præſentatio coram pluribus.

8 Et Epiſcopus poteſt præſentare cum alijs compatronis, ſi per vnum illorũ fuerit ei facta donatio iuriſp. vel alio legitimo titulo ſit tranſlatũ, ſi verò non adſint alij, eccleſia fit libera. *Io. Andr. in c. ſignificaſti. verſ. quid ſi. de iurepat.* fuit dictum in *Aretina Capellaniæ.* 4. *Iulij.* 1603. *corã Cardin. Pamphilio*. & id procedit ſi donatur iuſpatronat. Epiſcopo ratione eccleſiæ, ſecus ſi ad eum non vt Epiſcopum perueniret, tunc enim ſi ſolus patronus eſſet, præſentaret, & eccleſia non efficeretur libera. *Anchar. in d. c. ſignificaſti. in fine*.

9 Verum ſi vnus ex pluribus patronis ſine hærede decederet, ius præſentandi ratione indiuiduitatis remaneret penes alios, & eccleſia id acquiret tantum, quòd diminuitur numerus patronorum. *Bald. conſ.* 431 *nu.*

nu.1. in fine.lib.2. Calder. conſ.4. de iurep. & fuit dictum in d. Aretina Capellaniæ, ſi autem nullus remaneret patronus, eccleſia fieret libera, & is, ad quem ſpectabat inſtitutio, liberè conferet. *Innoc.in c.quia clerici*. & ibi *Abb.nu.6.de iurep.* & in d. Aretina.

Condemnatus verò de adulterio manifeſto cum ſit infamis non poteſt præſentare. *Lambert. de iurepat. lib. 2.p.1.quæſt.9. art.16. & 19. Rota in Lucana Parochialis. 25. Iunij. 1601. coram Card. Pamphilio*.

10 Filius etiam viuente patre præſentare non poteſt in iurepat. hæreditario, quia patre viuente nullum ius habet. *Calder.conſ.19.in fine. de iurep.Card.in clem.plures.q.8.nu.18. in fin. de iurep. Rocch. de Cur. de iurep.ver.competens.q.7.n.18.Lambert, vbi ſup.lib.1.p.2.q.2.art.13.nu.3. & Verallus dec.131.n.3.& dec.363.p.2. Rota in Foroliuien. de Michaelis.24. Ianuarij.& 30.Martij.1601.coram Card.Lancellotto.in Florentina Canonicatus.10.Martij.1603.corā d.Card. Lancell.* & in *Lucana iuriſpat. de Podijs.21.Aprilis.1621.coram Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Decano. verſ. ſecundo principaliter probatur. in fine*. & contrarium eſt in iurepat. competente familiæ, vel vniuerſitati. *Feder.de Sen. conſ.111.col.4. nu.9. Rocch. vbi ſup.* & fuit dictum in d. *Florentina Canonicatus. vt ſup. & 11.Febr.1604.coram eod. Laucell.* & in *d. Lucana*.

11 Et requiritur vacatio beneficij, iuſpatronatus, ſeu ius præſentandi, præſentatio facta in tempore, & coram habente inſtituere, & habilitates præſentati, vt quis ſit inſtituendus. *c.decernimus. & c. monaſteriū. vbi gloſſ.vlt.16.q.7.c.cum bertoldus de re iud. Rota in d.Lunen.Sarzanen. Capellaniæ. 20. Iunij. 1601. coram Cardin. Sacrato. & in d. Lucana iuriſpatr.*

12 Et quaſi poſſeſſio præſentandi vt ſuffragetur, debent concurrere requiſita per *Calder. conſ.12. de iurep.* à Rota canonizata.vt *dec.680.lib.3. p.3.diuerſ.* & in *Firmana iuriſp. 17. Iunij.1588. coram Card.Pamphilio.* & in *Aquinaten. beneficij. 26. Iunij. 1601. coram Card. Seraph.* & acquiritur vnico actu effectum ſortito. *cap. querelam. de elect. d.c.conſultationib. Put. dec. 189. lib.1.* & fuit dictum in *Bracharen.iuriſp.17.Iunij.1591.corā Card. Mantica*. & in *Papien.iuriſpat.18.Iunij.1593. coram Card.Blanchetto*. niſi actus eſſet admiſſus cum clauſula, ſine præiudicio, &c. per quam præſeruatur ius tam in petitoria, quàm in poſſeſſorio ad tradita per *Dec. in c. cum acceſſiſſent. nu.17. & Fel.nu.30.de conſtit. Put.dec.188. lib. 3.* & fuit dictum in *Maioricen. iuriſpatr. 4. Decembr. 1587. coram Bubalo*.

13 Quę quaſi poſſeſſio acquiritur etiā per conſenſum præſtitum præſentationi per alium factæ. *Abb.conſ.54. nu.1.p.1.Put.dec.310.lib.3. Creſcent. dec. 2. de iurep.* & fuit dictum in *Regien.prioratus.24.Maij.1585.coram Card.Pamphilio.in Parmen.prioratus. 12.Ianuar.1591. coram Card. Mantica*. & in *Vicen.beneficij.29.Nouēb. 1599. coram Card.Pamphilio*. dummodo talis conſenſus ſit petitus infra tempus datum ad præſentandū, aliàs non ſuffragatur, vt fuit dictum in *Auximana Iuriſpat. 10. Ianuar. 1586. coram Card. Seraph.* & procedit in conſenſu puro, non autem dato ſub conditione, quatenus beneficium ſit de iurep. & nō aliàs, aliter, &c. vt fuit dictum in *Britorien. iuriſp. 2. April.1601. coram Cardin.*

14 *Lancellotto*. & quaſi poſſeſſio in vacatione per obitum ſuffragatur in vacatione per reſignationem, & è contra. *Put. dec. 310. lib.3.* & fuit dictum in *Firmana iuriſpat. 3.Iunij. 1594.corā Card.Blanchetto.*nec quaſi poſſeſſio acquiritur per præſentationem factam à procuratore, de cuius mandato non conſtat. *Put. dec. 251. lib. 2.* & fuit dictum in d. *Parmen. prio-*

prioratus. nec acquiritur ex eo, quòd præſentatus à vero patrono, voluntariè facit ſe ab alio præſentari ignorante primo. *arg. l. ſi dictum. §. ſi cõpromiſero.* vbi Bart. *& alij. ff. de euict.* & in d. *Maioricen. iuriſpat.* & ex
15 præſentatione facta pro portionibus ſibi tangentibus nõ acquiritur quaſi poſſeſſio pro tribus vocibus, nec pro eis datur manutentio, quia illa qualitas trium vocum debet probari. *Bart. in l. 1. §. quod ait. ff. vti poſſidet.* & fuit dictum in *Taruiſina iuriſpat.* 17. *Martij.* 1603. *coram* Penia.

16 Quæ quaſi poſſeſſio præſentandi nam tranſit in hæredem, niſi appræhendatur. per *l. cum hæredes. ff. de acq. poſſ. Verall. dec.* 420. *p.* 2. & fuit dictũ in *Pampilonen. parochialis de Barberin.* 3. *Iulij.* 1589. *&* 20. *Maij.* 1591. *coram Orano.* & in *Parmen. prioratus.* 12. *Ianuar.* 1590. *coram Card. Man-*
17 *tica*. & in d. *Taruiſina*. Verum ſi cum hærede adeſſet aliquis, qui ſimul cum hæredis auctore præſentauit, hæres tunc dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi. vt fuit dictum in *Papien. iuriſpatr.* 18. *Iunij.* 1593. *coram Cardin. Blanchetto.* & pariter quaſi poſſeſſio acquiſita vi-
18 gore iuriſpat. competentis dignitati, tranſit in ſucceſſores ſine appræhenſione, ex quo poſſeſſio dicitur ſemper retenta per dignitatem. *Rota dec.* 1. *de iurep. in nouis.* & fuit dictum in *Compſana iuriſpat.* 23. *Ian.* 1604. *coram Litta*. an' autem patronus poſſit petere ſe immitti in poſſeſſionem iuriſpræſentandi, & priuatiuè quoad alios, quatenus ſui auctores fuerunt in d. poſſeſſione. vide *Rotam coram Cotta in dec.* 62. *p.* 1. *diuerſ.*

19 Patronus autem, ſeu habens ius præſentandi ad acquirendam, & cõſeruandam quaſi poſſeſſionẽ præſentandi, ſi ſit laicus debet præſentare in quadrimeſtre, ſi ſit eccleſiaſticus intra ſemeſtre. *c. vnico. §. verum. vbi Doct. de iurepat. lib.* 6. & fuit dictum in *Foroliuien. iuriſpat.* 8. *Febr.* 1599. *coram* Card. *Lancellotto*.

20 Et d. tempus incipit currere à die ſcientiæ, & notitiæ vacationis. *Abb. in c. cum propter. de conc. præb. Roccb. vbi ſup. ver. honorificum. q.* 27. *nu.* 57. *Sarnen. de annali. q.* 27. & fuit reſolutũ in *Legionen. parochialis.* 7. *Octob.* 1577. *coram Blanchetto. in Taurinen. iuriſp.* 5. *Nouembrir.* 1584. *corã Card. Pampbilio.* & in *Pampilonen. de Huarte.* 10. *Iunij.* 1595. *coram Iuſto*. & in *Pampilonen. de Cicur maior.* 30. *Octob.* 1602. *coram Card. Lancellotto*. quæ ſcientia debet eſſe certa, non præſumpta. *Roccb. vbi ſup. q.* 27. *nu.* 57. *in fine. Put. dec.* 142. *lib.* 1. & fuit dictum in *Parmen. beneficij.* 12. *Nouembris.* 1588. *coram Bubalo.* & in *Signina iuriſp.* 12. *Iunij.* 1596. *coram Orano.*
21 ſi autem vacatio fuit adeo nota, vt inde appareat negligentia patroni, qui ſcire debuit, tunc tempus incipit currere à die, quo ſcire debuit, vel veriſimiliter potuit. *Doct. in c. licet. vbi Abb. nu.* 3. *de ſuppl. neglig. præl. Roccb. d. q.* 27. *nu.* 57. *ad finem*. & fuit dictum in *Pampilonen. de Illumdain.* 12. *Decemb.* 1597. *coram Litta*. & quomodo probetur ſcientia vacationis. vide in *Parmen.* 12. *Nouembris.* 1598. *&* 26. *Iunij.* 1589. *&* 26. *Febr.* 1590. *coram Bubalo*. & licèt præ-
22 ſentatio facta à patronis poſt tempus datum ad præſentandum ſit nulla reſpectu ipſorum, qui ſcierunt vacationem, ſuſtinetur tamen reſpectu illorum, qui ignorarunt d. vacationẽ, ex quo ius præſentandi, & in vno ex patronis conſeruatur. iuxta *conſ. Fed. de ſen.* 102. *in fine. & Abb. conſ.* 14. *num.* 4. *p.* 1. & ita fuit reſolutum in *Spoletana beneficij.* 28. *Iunij.* 1590. *co-*
23 *ram Card. Platto*. & præſentatio facta à Caio hærede, qui hæreditatem non adiuit intra tempus datum ad præſentandum non valet. vt fuit dictum in *Aretina Capellaniæ.* 4. *Iulij.* 1603. *coram Card. Pampbilio*.

Et ad validitatem præſentationis an' ſit docendum de iurepatr. intra tempus datum ad præſentandum, vide in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ.*

20.

20.*Iunij*.1601. *coram* Card.*Sacrato*.
24 & præſentatio in iurepat. laicali, quę durante vita patroni monachi profeſſi ſpectat ad monaſterium, an' ſit facienda intra quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre. vide in *Abulen. Capellaniæ*. 12.*Nouemb*.1599.*&* 17.*Iunij*.1600. *coram* Card. *Seraph*.

25 Tempus autem datum ad præſentandum in eccleſia nouiter conſtructa incipit currere à die completæ conſtructionis cum Epiſcopi conſenſu. Rocch.*in d.ver.bonorificum.q*.29. *nu*.59. *Lambert. lib.2.p.2.q*.1.*art*.16. & fuit dictum in *Cuſentina Capellaniæ*. 26. *Octob*.1601. *coram* Cardin. *Millino*. ſeu à die dotationis, vt dixi ſup.

26 Tempus autem datum ad præſentandum currit patronis etiam lite pendente inter eos ſuper iurepat. & lapſo tempore deuoluitur collatio ad Epiſcopum. *c.quoniam. & c.eam te.de iurep*. Rot. *dec*.421.*nu*.3.*p*.1.*diuerſ*. & in *Caſertana beneficij*. 29. *Maij*.1595. *corã* Card. *Blanchetto*. ſecus quando eſt lis inter præſentatos ſuper idoneitate, & prærogatiua, vel inter patronos, & Epiſcopum. *Abb. in c.cum vos.nu*.7.*de off.ord*. & ibi *Berous nu*.42.*&* 49. *vt in d. Caſertana*.

27 Et ſi præſentatio facta in tempore non habuit effectum ex facto Ordinarij, poteſt patronus ex poſt intra aliud quadrimeſtre, vel ſemeſtre aliũ præſentare ad *Lapum alleg*.95.*in fin*. *Abb.in d.c.cum vos.nu*.7. idem eſt, ſi præſentatus non vult acceptare præſentationem, tunc enim patronus à die, quo ſcit eum nolle acceptare habet aliud quadrimeſtre, vel ſemeſtre, & poteſt alium præſentare. *c. ſi electio.de elect.lib*.6.vbi Doct. dicunt illum textum habere locum in præſentatione.*Rota dec*.8.*de iurep.in nou*. & fuit dictum in *Lucana plebis*. 14. *Martij*. 1590. *coram Gipſio*. *in Mediolanen.Capellaniæ*. 15.*Ianu*.1593. *coram* Card. *Seraphin*. & in *Firmana Canonicatus*.12. *Maij*.1597.*coram* *Penia*. vbi habetur id procedere, ſi patronus realiter pręſentauit habenti inſtituere, ſecus ſi tantum nominauit.

Idem eſt ſi præſentatio ſit nulla ex aliquo defectu à patrono non ſcito, vel præſentauit coram non habente facultatem inſtituendi, ad quem ſpectare probabiliter credebat, tunc à die ſcientiæ nullitatis habet aliud quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre. *Rocch.d.ver.bonorificum.q*.37.*nu*.68. & fuit dictum in *Foroliuien. iuriſpat. ſeu S. Mercurialis*. 10. *Iunij*. 1587. *coram* Bubalo. & in *Lunen.Sarzanen. Capellaniæ*. 1. *Decemb*. 1601.*coram* Card. *Sacrato*. nec tali caſu patronus dicitur variare. *Lambert.lib.2.p.2.q*. 7.*art*.3.*in fine*.

Et ſi fiat præſentatio cum hoc, quod præſentatus obtineat diſpenſationem ſuper certa qualitate requiſita in fundatione, illa non obtenta habet aliud quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre, quòd non incipit currere, niſi à die ſcientiæ non obtentæ diſpenſationis. vt fuit reſolutum in *Firmana Altaris*.4. *Martij*.1596.*coram* Card. *Seraphino*.

28 Præſentatio autem facta lite pendente inter præſentatos, dicitur attentata. per *cap*.1. *&* 2.*vt lit. pend. lib*.6. & fuit reſolutum in *Aſtoricen. Abbatiæ*. 3.*Iulij*.1595. *coram Orano*. idem eſt in facta appellatione pendente, ſeu in termino dato ad appellandum. vt in *Calaguritana beneficij del burgo*. 7. *Iunij*. 1574. *coram Card. Seraph*.

Et præſentationi tacitæ, quæ oritur ex proſecutione præcedẽtis pręſentationis iuxta *Rot. deciſ*. 26. *in* 3. *dub. de renunc. in antiq*. an' obſtet litis pendentia, vide in *Mediolanen. iuriſpat*. 23.*Maij*.1588. *coram* Card. *Blanchetto*. & in *Vercellen. Capellaniæ*.7.*Maij*.1601.*coram* Card. *Mil-*
29 *lino*. & ad inſpiciendum an' præſentatio facta lite pendente ſit attentata, inſpicitur, an' lis ſit ſuper titulo beneficij, quia tunc eſt attentata, alias

aliàs ſecus. *Aegid. dec.* 290. *add. ad dec.* 3. *vt lit. pend. in nou.* & fuit dictũ in *Zamoren. beneficij de morales*. 26. *Iunij*. 1587. & 26. *Maij*. 1589. *coram* Card. *Seraph.* quando autem dicatur lis ſuper titulo beneficij vide *Bald. in auth. litigioſa. nu.* 1. C. *de litigioſ.* vt fuit dictum in *Mediolanen. beneficij*. 1. *Iunij*. 1592. *coram Card. Seraph.* & in Virdunen. *Canonicatus*. 28. *Aprilis* 1591. *coram Card. Pamphilio*.

30 An autem commiſſa cauſa ſuper præſentatione, cenſeatur commiſſa ſuper inſtitutione. vide in *Hoſtunen. Capellæ*. 17. Nouembris. & 18. Decemb. 1600. & 19. *Februarij*. 1601. *coram* I*uſto*.

31 Quæ præſentatio poteſt fieri etiã coram Reuerendiſſ. Datario, vt fuit dictum in L*ucana plebis*. 14. *Martij*. 1590. *coram Gipſio*. & in Romana *iuriſp.* 9. *Maij*. 1603. *coram* I*uſto*. an autem fieri poſſit coram Auditore Rotæ, vigore *clem. auditor. de reſcript.* vide in *Mediolanen. iuriſpat.* 29. *Ianuar.* 1596. *coram Card. Blanchetto*.

32 Et patronus laicus poteſt variando plures præſentare. *clem. plures. §. vlt. vbi gloſſ.* & Doct. *de iurep.* & fuit reſolutum in P*ampilonen. beneficij de* P*eralta*. 9. Decemb. 1592. *coram Card.* A*rigonio*. idq. procedit etiam quando plures ſunt patroni, qui poſſunt plures præſentare eodem tempore, non ſolum concorditer, ſed etiam in diſcordia, quòd ſcilicet quilibet variet. *d. clem. plures. §. quib.* vbi poſt alios V*italin. nu.* 4. & fuit dictum in *Fauentina iuriſpat.* 8. *Februar.* 1588. *coram Comitulo*. & variatio poteſt fieri eodem tempore, & ſucceſſiuè ante inſtitutionem. A*bb. in c. quòd autem. not.* 2. *de iurep.* & fuit dictum in *Aretina Capellaniæ*. 29. *Ianuar.* & 9. *Maij*. 1603. *coram Card. Pamphilio*.

33 Variatio autem debet fieri cumulatiuè, non priuatiuè. A*bb. in d. c. quod autem. nu.* 3. *de iurep.* & *in c. cum bertoldus. nu.* 11. *de re iud.* & fuit reſolutum in *Barchinonen. beneficij*. 15. *Martij*. 1587. *coram* Card. *Seraph. in Bononien. parochialis*. 24. Nouemb. 1595. & 24. *Ianuar.* 1596. *coram* Litta. & in Lauden. *beneficij*. *S. Martini*. 28. *Iunij*. 1595. *coram Orano*. & ſatis eſt, quòd ſecunda præſentatio fiat ſimpliciter. vt in *Aretina Capellaniæ*. 24. Ianuar. 1603. *coram Card.* Pamphilio. prædicta tamen non procedunt in patrono, qui promiſit non variare. vt fuit dictum in d. P*ampilonen. de Cicur maior.*

34 Et quod dictum eſt non poſſe patronum præſentare lite pendente inter præſentatos declara, vt poſſit vnũ ex collitigantibus præſentare, ſi alter ex collitigantibus cedat, vel decedat, ſecus quando non cedit, vel decedit. C*reſcent. dec.* 2. *de iurep.* patronus tamen eccleſiaſticus nũquam poteſt variare. *gloſſ. in d. clem. plures. §. quib. ver. præſentare*.

35 Adde, quòd in concurſu præſentationum factarum à vero domino, & à quaſi poſſeſſore, præfertur facta à domino, ſi ante inſtitutionem conſtet de eius proprietate, ſecus ſi non conſtet, quia tunc præfertur quaſi poſſidentis præſentatio. d. *c. conſultationib. Calder. conſ.* 23. *de præb.* Rocch. *vbi ſup. ver. competens. q.* 14. & fuit dictum in *Salernitana S.* Nicolai. 9. *Iunij*. 1589. *coram Card. Seraph. in* P*iſana Capellaniæ*. 20. *Maij*. 1594. *coram Card. Blanchetto*. *in Pampilonen. Vicariæ*. 12. *Maij*. 1595. *coram* P*enia*. & in Pampilonen. *parochialis*. 11. *April.* 1603. *coram* Card. *Lancellotto*. idem eſt ſi iuſpatr. competat ratione alicuius rei, puta domus, quia tunc attenditur quis ſit poſſeſſor domus. *Rot. dec.* 1. *de iurep. in nou.* & fuit dictum in d. P*ampilonen. de Cicur maior*. 11. April. 1603. *coram* Card. *Lancellotto*. tunc autem atten-

36 ditur quaſi poſſeſſio, quando cõſtat de exiſtentia iuriſpat. ſed controuertitur pertinentia, ſecus quando dubitatur de exiſtentia, quia tunc ſola quaſi poſſeſſio non ſuffragatur, niſi verificato iurepat. cum cauſæ cognitione

tione ad formam Concil. Trident. & ſufficit ſemel ita fuiſſe verificatum. vt in *Firmana iuriſpatronatus*. 17. Iunij. 1588. *coram Cardin. Pamphilio*, *in Volaterrana* Cappellan 28. *Aprilis* 1595. *coram Card. Blanchetto*. & *in Comen iuriſpatr.* 20. Iunij. 1601. *coram Cardin. Seraphino*. & per præſentationem vnius ex compatronis præſeruatur ius, & quaſi poſſeſſio aliorum. *Calder. conſ.* 15. *de iurepatronat.* Abb. *conſ.* 14. *col.* 2. *par.* 1. *Roc. d. ver. competens, quæſt.* 17. fuit dictũ in *Romana Cappellaniæ*, 12. Iunij. 1589. *coram Card.* Pamphilio. *in Papien. iuriſpatronatus*. 9. Iunij. 1594. & 22. *Maij*. 1595. *coram* Card. *Millino* & *in d. Aretina Cappellaniæ*. 24. *Ianuarij*. 1603. *coram Card.* Pamphilio. vbi dicitur eſſe verum etiamſi cõpa-
38 troni nunquã præſentauerint. niſi patronus priuatiuè quoad alios præſentaret, & ſic animo eos ſpoliandi. *Calder. d. conſ.* 15. vt fuit dictum in *Calagurit. iuriſpatron.* 9. Iunij. 1589. *coram Cardin. Seraphin. in Senen. iuriſpatronat.* 9. Ianuarij. 1598. *corãm Penia*. vbi quoad effectum priuandi compatronum requiruntur 40. anni. & in dubio talis præſentatio cenſetur facta nomine compatroni, vt per eam præſeruetur ius illius, & quaſi poſſeſſio, vt fuit dictum in *Burgen.* Cappellaniæ. 19. *Aprilis* 1587. *coram Gypſio*.

39 Tutor tamen poteſt præſentare *Rocch. in d. ver. competens. quæſt.* 4. *num.* 13. fuit dictum in *Forolinien. iuriſpatronat.* 21. *Octobr.* 1599. & 15. *Maij*. 1600. *coram* Card. Lancellott. præſentare quoque poteſt pupillus maior ſeptennio ſine tutore, & in concurſu præfertur præſentatus à pupillo. *Rota dec.* 10. *in fin. de iurepatr. in nou. Rocc. d. num.* 13. item curator furioſi poteſt præſentare, vt in *Ceneten. parochialis*. 10. Nouemb. 1603. *coram Card.* Pamphilio. & coniunctus pro coniuncto, vt in *d. Forolinien. iuriſpatronat.* & ſi præſentatio ſit fa-
40 cienda à vicinis habentibus domum habitabilem, ſatis eſt quod fiat ab eo, qui domum poſſidet, *ad d. cap. conſultationib. vt in d. Pampilonen. parochialis*. 11. Aprilis, 1603. *coram Card. Lancellotto*. ſimiliter præſentatio ſpectat ad conductorem ad longum tempus, *cap. ex litteris. vbi gloſ. & Doct. de iurepat.*

41 Et pignorata villa, ius præſentandi competens ratione villæ non tranſit in creditorem ad *d. c. cum bertoldus. vbi gloß. vltim. &* Doct. & fuit reſolutum in *Legionen. parochialis*, 29. Ianuarij. 1596. *coram*. *Litta*. ſecus eſt quando creditor facit fructus
42 ſuos, vt in *d. Legionen.* & procurator datus ad præſentandum, ſimpliciter cum facultate ſubſtituendi, an poſſit à ſubſtituto præſentari, quia tunc non dicitur præſentatus à ſe ipſo, ſed à domino mediãte perſona ſubſtituti. vide Rebuff. *in praxi*, *in forma Vicar. nu.* 77. 79. ſimiliter compatronus poteſt à compatrono præſentari. *gloſ. in cap. conſuluit, verſ. concedant. de iurepatron.* & fuit dictum in *Valentina beneficij*. 16. *Maij*. 1583. *coram Sanctiſſ. Clemente* VIII.

43 Verùm patronus poteſt præſentare, quando Eccleſia vacat per obitum, & quando vacat per reſignationem, vel alio quouis modo. *Lapus alleg.* 78. *Rocch. vbi ſupr. ver. honorificum, quæſt.* 51. *num.* 8. & fuit dictum in *Mediolanen. iuriſpatronat.* 23. *Maij*. 1588. *coram Card. Blanchetto*.

44 Scias inſuper, quòd præſentatio de ſe ipſo facta non valet, *cap. per noſtras. de iurepatronat.* & fuit dictum in *Valentina beneficij. & in* Papien. *parochialis* 13. *Maij*. 1598. *coram Orano*. nec valet ſi fiat mediante procuratore, vt ibi.

45 Poteſt tamen patronus præſentationi de ſe factæ conſentire, ſi nominario non fiat per viam ſcrutinij, vt per Abb. *in cap. cum in iure, num.* 5. *de elect.* Rota *deciſ.* 185. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ. & in d.* Papien. *Parochialis*. 13. *Maij*. 1598. *coram Orano*. & pluribus

bus præſentatis quis ſit præferendus dic vt dixi *lib.12.cap.9.*

46 Et præſentato per præſentationē acquiritur ius ad rem *cap. cum dilectus, vbi Abb. num. 3. de offic. leg. Creſcent. dec. 7. de iurepatron.* & hoc ius præſeruatur per clauſulam, *dummodo alteri non ſit ius quæſitum. Felin. in cap. in noſtra. num. 25. de reſcript.* & fuit dictum in *Hoſtunen. Cappellæ. 6. Nouembris. 1595. & 4. Martij. 1599. coram* Card. *Seraph. & in Mediolanen. Cappellaniæ. 26. Iunij. 1596. coram Card.* Pamphilio. & præſenta-
47 tus ante inſtitutionem dicitur legitimus contradictor ad impediendam executionem gratiæ in forma dignū, in qua adeſt d. clauſula, *dūmodo &c. vt in Tiraſonen. eleemoſinariæ. 28. Ianuarij.* 1602. *coram* Cardin. Lan*cellotto*.

48 Præſentatio autem probatur ex inſtitutione Ordinarij narrantis ſe id facere ad præſentationem talis. *cap. poſt ceſſionem, vbi Felin. num. 13. de probat.* Rota *deciſ.* 10. *de iurepatr. in nou. & deciſ.* 680. *num. 5. lib. 3. par. 3. diuerſ. & in* Lucana *expenſarum. 21. Maij. 1601. coram* Penia. quod procedit probata vacatione, & inſtitutione, tunc enim præſumitur præſentatio, vt in *Hoſtunen. Cappellaniæ. 17. Nouembris. 1600. coram Iuſto.* & ſi Ordinarius teſtetur de præſentatione coram ſe facta, *vt in Iacen. portionis, 16. Decembr. 1595. coram Card.* Pamphilio.

49 Præſentato autem ab vno patrono, alijs non præſentantibus non poteſt denegari inſtitutio. *gloſſ. in cap. 1. vbi Abb. num. 7. de iurepatron.* & fuit dictum in *Firmana beneficij. 13. Maij. 1496. coram Cardin. Pamphilio.* quæ præſentatio non poteſt
50 fieri de abſente, aliàs eſt nulla, niſi ſit admiſſa, & niſi ſit facta de abſente noto d. habenti inſtituere Abb. *in cap. ea noſcitur. num. 3. de his, quæ fiunt à prel.* fuit reſolutum in *Valentina beneficij. 16. Maij. 1583. coram Cardin.* Lancellotto. *& in Firmana beneficij. 20.* Iunij. 1597. *coram* Penia.

51 Et quamuis non ſit Ordinario præfixum tempus à iure ad inſtituendum præſentatum. *gloſ. & Doct. in cap. cum in cunctis. §. 1. de elect.* Rota *deciſ. 4. de iurepatronat. in nou. Abb. in cap. 2. num. 1. de conc. præb.* Rocc. *d. ver. honorificum. quæſt. 25.* & fuit dictum in Iacen. *Vicariæ. 31. Ianuarij. 1590. coram Card.* Plato, *& in* Lunen. *Sarzanen. 20. Iunij. & 5. Decembr. 1605. coram Card. Sacrato.*

42 Attamen poteſt adiri ſuperior, qui præfigat terminum ad inſtituendum habenti inſtituere, & eo elapſo inſtitutio deuoluitur ad Superiorem Rota *d. dec. 4. Rocch. d. quæſt. 25. Rebuff. ſup. concord. tit. de nominat. §. 1. ver. intra ſex mēſes* & de his latè, & gulariter eſt videndum infrà in ſuis locis, & de quaſi poſſeſſione iuris præſentandi fuit dictum in *Lucana iuriſpatronat. 23. Ianuarij. 1612. coram Penia.* prout infra.

Die 22. Martij 1610. fuerat in hac cauſa deciſum ad fauorem Lælij Guidiccionij, qui ad hoc altare fuerat præſentatus ab operario vero, & indubitato patrono, ex fundatione, & dotatione, non obſtante quòd à Montecatinis, & Balthaſſarijs, & ab operario Eccleſiæ SS. Paulini, & Donati de Luca, exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, Thomas de Montecatinis fuerat præſentatus; ex eo potiſſimum, quòd Lælius ratione proprietatis videbatur præferendus, nam operarius, qui illum præſentauerat, fuerat repertus verus Patronus.

Cæterum, quia in fine deciſionis reſeruaueram maturiùs diſcutiendū hunc articulum, ex quo doctrina Panormitani *in cap. conſultationibus num. 9. de iurepatronat.* dicentis, quòd ſi ante inſtitutionem conſtiterit de proprietate, tunc verus patronus eſt præferendus, ex quo proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis, *cap. cum dilectus de cauſ. poſſeſſ. & proprietat.*

non

non videtur procedere ſimpliciter, & indiſtinctè: Sed requiritur ſuper proprietate, vel partis confeſſio, vel res iudicata: quia non poteſt dici conſtare de non iure, quamdiu de eo doceri poteſt: ideo ſuper hoc articulo, qui omnino viſus fuerat Dominis matura diſcuſſione dignus, cauſa fuit ſæpè præpoſita, videlicet *die 29. Aprilis, & die 27. Iunij* 1611. & tunc propter diſſidentes Dominorum ſententias non potuit capi aliqua reſolutio: quam tandem in hac propoſitione ceperũt in deciſis perſiſtentes; & totam hanc materiam dilucidantes per infraſcriptas concluſiones.

Prima fuit quando iuſpatronatus non reuocatur in dubium, ad validitatem præſentationis, & ad effectum, vt præſentatus inſtituatur, attenditur quaſi poſſeſſio ita, vt præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi debeat inſtitui, nec ſemel Canonicè inſtitutus eſt amouendus., *c. conſultationibus. de iurepatronat. c. querelam, de elect.* & vtrobique notant *Canoniſtæ, & Calderinus conſ.* 23. *incip. an ſi Papa. nu. 1. de præben. Oldrad. conſ.* 312. *incip. thema quæſtionis tale eſt, num.* 2. & fuit ſæpiſſimè in Rota firmatum. Et ad hanc concluſionem firmius ſtabiliendam pertinebant ferè omnia deducta pro Montecatinis.

Secunda concluſio fuit, quod quando cum præſentato à patronis putatiuis videlicet exiſtentibus in poſſeſſione præſentandi concurrit alius præſentatus à vero patrono; de cuius iurepatronatus legitimè conſtat, vel per confeſſionem aduerſarij, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, tunc in concurſu præferendus eſt præſentatus à vero patrono. *Panormit. in d. cap. conſultationibus, num. 9. de iurepatronat. Antonius de Butrio in cap. ex litteris num.* 8. *eod. tit.* Rip. *in cap. cum Eccl. num.* 130. *de cauſ. poſſeſſ. & proprietat. Decius conſ.* 127. *incip. plura dubia, num. 1. & conſ.* 149. *incip. in cauſa* Iuriſpatronatus. *num.* 2. *Lambertinus de Iurepatr. lib. 2. par. 1. quæſt. 3. art. 6. num. 4. & ſequen. & artic. 9. num. 2. Rocch. de Curte in verb. competens, quæſt. 10. num.* 45. *Paulus de Cittadinis tract. de iurepatronat. par. 6. artic. 3. num. 16.* & hanc concluſionem tenuit etiam ſæpè Rota, & ſignanter in vna *Imolen. Iuriſpatron. die 7. Iunij* 1577. *coram bon. memor. Cantuccio tunc Rotæ auditore, & in cauſa Senen. Iuriſpatronatus, die 9. Ianuarij.* 1598. *coram me. & in cauſa Romana de publicolis die* 21. *Ianuarij.* 1600. *coram bon. mem. Don Andrea Cordoua. & in Meleuitana Iuriſpatronatus. die* 18. *Aprilis* 1608. *coram* R. P. D. *Dionyſio de Marcomont.* vbi aliæ deciſiones Rotales recenſentur.

Hæc concluſio in hoc caſu veritate nitebatur, quoniam de proprietate Iuriſpatronatus in perſona operarij, qui Lælium præſentauerat, conſtabat ex publico inſtrumento teſtamenti fundationis, & dotationis in forma probante in actis exhibito, vnde patebat, Franciſcum quondam Marci Parducij teſtatorem die 28. Octobris 1430. ordinaſſe, & mandaſſe, vt per Laurentiam eius matrem, & hæredem de bonis ipſius teſtatoris in Eccleſia Sanctorum Antonij, & Paulini erigeretur Altare ſub inuocatione S. Acconcij, ad quod erectum per operarios eiuſdem Eccleſiæ Sanctorum Antonij, & Paulini, perpetuò præſentaretus Sacerdos, qui miſſas celebraret; notum eſt enim publica inſtrumenta authentica, & in forma probanti exiſtentia, facere probationem probatam, *cap. licet cauſam.* vbi communiter Canoniſtæ *de probat.*

Eiuſdem vero ordinationis effectuatio oſtendebatur ex multis, quę ab informantibus pro Lælio deducebantur in facto, quæ cum veritate

niterentur, non poterant in dubium reuocari.

Tertia concluſio fuit, vt de proprietate Iuriſpatronatus conſtare dicatur ad effectum, vt præſentatus à veris patronis præſentato à putatiuis præferatur, non requiritur vt de proprietate Iuriſparronatus doceatur, vel per propriam aduerſarij confeſſionem, vel per rem iudicatam tantum; cum & per publicum inſtrumentum de ea doceri poſsit. Doctores enim, & deciſiones antiquiores Rotales ſupra in ſecunda concluſione allegati, non reſtrinxerunt probationem ad prædicta duo, videlicet ad confeſsionem, vel ad rem iudicatam, ſicut reſtrinxiſſe videtur bon.mem. Cardinalis Seraſinus tunc Rotæ Auditor in cauſa *Valentina Parochialis de Coſentaina die* 27.*Ianuarij* 1589.cum & per publicum teſtamenti inſtrumentum de proprietate doceri poſſit, ſicut in caſu propoſito clarè fuit oſtenſum. Iuſpatronatus ſolius operarij ex teſtamento fundatoris: niſi dicatur Seraphinum prædictæ deciſionis cõpilatorem non excluſiſſe alios modos legitimos verè probandi veritatem, & proprietatem Iuriſpatronatus: nam conſultis Doctoribus allegatis, videlicet Panormitano: Antonio de Butrio; Franciſco de Ripa: Philippo Decio: Lambertino: Roccho de Curte: Paulo de Cittadinis apparebat, eos non reſtringere probationem ad prædicta duo genera probationum; quemadmodum neque antiqua Rota reſtrinxit apud Ioannem Paulum *Tholomeum deciſ.* 47.*incip. Poſtnanien. parochialis Tit. de Iurepatronat.* cum ſimpliciter dixerit cum Doctoribus, quòs allegauit, quòd præferatur præſentatus à veris patronis, quando conſtat de proprietate, tum quia proprietas abſorbet poſſeſſorium: tum quia veritas debet præferri opinioni: quod procedere cenſuit ibi Rota, etiamſi putatiuorum præſentantium voces eſſent plures, quam verorum patronorum: quia vincit ratio, quod petitorium abſorbet poſſeſſorium: ſicut nec reſtrinxit *Rota in cauſa Imolen. Iuriſpatronatus coram Cantuccio die* 7.*Iunij*.1577. neque in alijs deciſionibus, quas recenſuit Dominus Dionyſius de Marcomont. in prædicta cauſa Meleuitana Iuriſpatronatus, & hęc opinio eo præſertim nomine videtur tuenda, quia non reperitur interdicta probatio, quæ poteſt fieri per publicum inſtrumentum.

Quarta concluſio fuit: cum de proprietate iuriſpatronatus Iudici conſtiterit, ad effectum, vt præſentatus à veris patronis obtineat, non eſt amplius neceſſarium docere de non iure exiſtentium in poſſeſſione pręſentandi. *Panormitanus in d.cap.cõſultationibus num.9.de Iurepatronat. Idem in cap. ex literis, num.8. verſic. quandoque. vbi Antonius de Butrio. num.12.eod.tit.* quia ſi iſto caſu inſtitueretur præſentatus ab habente ſolam poſſeſſionem, proprietarius ſpoliaretur, & priuaretur fructu ſui iuriſpatronatus, quod nunquam recuperaret: nam ſine dubio contingere poſſet, quod præmoreretur inſtituto, & nunquam aliàs præſentaret, vt prudenter conſiderauit *glo.in cap. ex literis.in verbo,vel antequã,verſ. nec obſtant contraria*, vbi etiam *Panormitanus,num.8. & 9. de iurepatr.* licèt ad aliud ferè propoſitum, & conſequenter non placuit Dominis doctrina Ripæ in dicto *cap. cum Eccleſia num.*130.*de cauſ.poſſeſſ.& propriet.ſuper doctrina Panormitani in d.cap. conſultationibus de Iurepatronatus*.

Et ex prædictis fuit concluſum, quòd cum operarius, qui præſentauerat Lælium, docuerit de iure ſuo ex fundatione, & dotatione Iuriſpatronatus, licèt non docuerit de non iure præſentantis Thomam Montecatinum: nihilominus deberet obtinere, & ab Ordinario inſtitui, non expectato prius, vt videretur de futuro

turo litis euentu ne damnum irreparabile vero patrono inferatur.

Nec refert, quòd hoc modo ſummarium poſſeſſorum deſtrueretur & euerteretur diſpoſitio *Sacri Canonis in d. cap. conſultationibus*. Quia fuit reſponſum, terminos huius poſſeſſorij eſſe diuerſos ab alijs terminis poſſeſſorij ordinarij ob rationes prædictas, & ſignanter propter damnum irreparabile, quòd inferretur veris patronis, dum ſine culpa ſua ſui iuriſpatronatus fructibus priuarentur, &c.

SVMMARIVM.

1 *Præſentare poſſunt qui prohibiti non ſunt.*
2 *Conceſſum videtur, quòd non eſt expreſsè prohibitum.*
3 *Patroni, & exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentare poſſunt.*
4 *Excõmunicatus præſentare non poteſt.*
5 *Excommunicatio in dubio maior cenſetur.*
6 *Cardinalium appellatione veniunt S. R. E. Cardinales.*
7 *Patronus eccleſiaſticus ſuſpenſus eligere nequit.*
8 *Hæretici, eorumq. fautores, ſchiſmatici, apoſtatæ, infames, &c. præſentare nequeunt.*
9 *Filius pro patre patrono præſentare poteſt.*
10 *Pater pro filio patrono præſentare poteſt.*
11 *Iuſpat. ſi competat populo, pater, & filius præſentare poſſunt.*
12 *Iuſpat. ſi filio donetur, pater non poteſt præſentare.*
13 *Iuſpat. donatum filio quamuis ſit quid aduentitium tamquam ſpirituali annexum non acquiritur patri.*
14 *Iuſpat. annexum bonis filio donatis competit patri.*
15 *Pupillus poteſt præſentare ſine tutore.*
16 *Minor 25. annis poteſt præſentare ſine curatore.*
17 *Tutor pro pupillo præſentare poteſt.*
18 *Præſentatio pupilli præualet, quando ipſe, & tutor præſentauit.*
19 *Furioſus ſemper furens non poteſt præſentare.*
20 *Furor quomodo probetur.*
21 *Furor de præſenti præſumitur in futurum.*
22 *Furioſi actus præſumitur factus tempore furoris.*
23 *Religioſus ſuo nomine præſentare non poteſt.*
24 *Religioſus proprium habere nõ poteſt.*
25 *Religioſus conſtitui non poteſt procurator ad præſentandum, niſi cum licentia ſui Superioris.*
26 *Secus ſi nominare debeat præſentandum.*
27 *Abbas præſentare debet cum conſenſu ſui Capituli.*
28 *Conuerſi, & Nouitij non habent vocem in Capitulo, ideoq. non poſſunt præſentare.*
29 *Moniales nomine proprio præſentare nequeunt.*
30 *Capitulum ſede vacante beneficia non poteſt conferre, nec pro Epiſcopo præſentare.*
31 *Beneficia vacantia ſede Epiſcopali vacante ſunt Papæ reſeruata.*
32 *Capitulum ſede vacante ſuccedit in his, quæ ſunt iuriſdictionis.*
33 *Patronus ſi ipſe, & alius eligendus ab eo præſentare debeant, ſi Franciſcus in eo bis præſentauit, ſemper ita fieri debebit.*

Omnes poſſunt præſentare, qui non ſunt expreſsè prohibiti.

CAPVT TERTIVM.

1 PRæſentare autẽ poſſunt omnes, qui non reperiuntur expreſsè prohibiti, quoniam ius præſentandi eſt prohibitoriũ, ideoq.
2 in eo conceſſum videtur, quod non eſt expreſsè exceptum, ſiue prohibitum. *gloſſ. in c. ex literis. in verbo, nõ*

excepto. de iurepat. & conſequenter
3 patroni, & alij exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi non ſint expreſsè excepti, ſeu prohibiti licitè poſſunt præſentare. *c. piæ mentis*. & ibi *gloſſ. vlt.* 16. *q.* 7. *Zecchius de benefic. & penſionib. c.* 12. *nu.* 17.

4 Excommunicatus autem maiori excommunicatione præſentare non poteſt, quia cũ præſentatio ſit actus legitimus, interdicitur huiuſmodi excommunicatis ad textum in *c. intelleximus*. & ibi *glo. vlt. de iudicijs*. & ibi *Aug. Barboſa in collectan. nu.* 15. probat ex *c. penult. de ſent. excomm.*
5 quod in dubio diſpoſitio loquens de excommunicatione debet intelligi de maiore. & in ſimili appellatione
6 Cardinalium non veniunt Cardinales Rauennatenſes, Piſani, & Compoſtellani, qui aliquando vocantur Canonici Cardinales, ſed tantum Illuſtriſſimi S. R. E. Cardinales. *glo. in c.* 1. 3. *q.* 2. *in verbo, mundi*. *Abb. in c. accedentes. nu.* 2. *de præſcript.*

7 Patronus autem eccleſiaſticus ſi ſit ſuſpenſus nõ poteſt eligere neque præſentare. *arg. text. in c. cum inter R. circa finem. de elect.* & per *Lambertin. de iurepat. lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 2.
8 *art.* 3. Inſuper hæretici, eorumq. fautores, ſchiſmatici, apoſtatæ, infames, ſimoniaci, & ſimiles criminoſi præſentare non poſſunt per ſupradicta.

9 Et ſi patronus ſit pater, pro eo filius præſentare poteſt, ſicut quælibet alia coniuncta perſona pro cõiuncta perſona cum promiſſione de rato præſentare poteſt, vt infra dicetur, ſed filius nomine proprio præ-
10 ſentare non poteſt, ita pater pro filio patrono tamquam coniuncta perſona poteſt præſentare. *Garc. de benefic. p.* 5. *c.* 9. *nu.* 203. *in additionib.*
11 & ſi iuſpatronatus competat populo, & pater, & filijfamilias interuenire debent in præſentando. *Lambert. vbi ſup. art.* 6. & ſi iuſpatrona-
12 tus donetur filio, eidem, non patri competit ius præſentandi, quia quãuis ſit quid aduentitium, tamen cum
13 ſit annexum ſpiritualibus non acquiritur patri ad textum *in c. ſi annum. circa finem*. & ibi *gloſſ. vlt. de iudic. lib.* 6. & *Garc. vbi ſup. nu.* 205.
14 ſi vero iuſpatronatus ſit annexum bonis aduentitijs alicuius filiifamil. quorum bonorum pater eſt vſufructuarius, tunc cum præſentatio ſit fructus eiuſdem iuriſpatr. præſentatio ſpectat ad patrem vſufructuariũ. vt fuit dictum in *Florentina de Ricaſolis*. 10. *Martij*. 1603. *coram* Cardin. *Lancellotto*, quam refert *Garc. vbi ſup. d. nu.* 205.

15 Pupillus etiam maior ſeptennio ſine tutore poteſt præſentare, & valet præſentatio. *Archidiac. in c. decernimus. in princ.* 16. *q.* 7. *Io. Andr. in c. ex eo. nu.* 5. *de elect. lib.* 6. *Abb. in c. vlt. in fine. de conceſſ. præb.* & multò ma-
16 gis poterit præſentare minor viginti quinque annis ſine curatore.

17 Tutor autem poteſt præſentare pro pupillo minore ſeptennio, ſeu maiore, & non præſentante, & ſi ad-
18 ſit duplex præſentatio, & pupilli, & tutoris, præualet præſentatio pupilli. *Lambertin. vbi ſup. art.* 10. & ſi lis oriatur ſuper iurepatronatus, tutor debet eam proſequi, & tueri. *ad §.* 1. *inſtit. de tutelis*.

19 Furioſus autem ſemper furens nõ poteſt præſentare, quia neſcit quod facit, ſed eius curator. vt in ſimili matrimonium contractum à furioſo eſt ipſo iure nullum. *c. neque furioſus.* 32. *q.* 7. *cap. dilectus. de ſponſalib. Prax. Archiep. Leon. par.* 2. *c.* 24. *n.* 99. & faciunt dicta per *Iaſ. in l. patre furioſo. col.* 3. *ff. de his, qui ſunt ſui, vel*
20 *al. iur.* & furor probatur ſpecificando plures actus, ac ſigna exteriora furoris, ex quibus probari furorem voluerunt. *Alex. de Neuo conſ.* 38. *num.* 5. *Farinac. de pœnis temperand. quæſt.* 94. *nu.* 5. *Maſcard. de probat. concluſ.* 502. *Rota Rom. deciſ.* 107. & & 134. *par.* 2. *diuerſ.* & furor de præ-
21 ſenti præſumitur in futurum. *Farinac. d. quæſt.* 94. *nu.* 52. *cum ſeqq. Rot. d. dec.* 107. *nu.* 26. & actus geſtus à

furioſo

22 furioſo in dubio præſumitur factus tempore furoris quamuis haberet dilucida interualla. *Pariſ. conſ.* 87. *nu.*16.*cum ſeq.* & probatur ex notat. per *Iaſ. in d.l.patre furioſo*.

23 Religioſi inſuper, qui profitentur, & promittunt tria vota ſubſtantialia Regulæ, ſcilicet, paupertatem, caſtitatem, & obedientiam, ad textum in *cap. cum ad monaſterium.de ſtatu*

24 *monach.* proprio nomine non poſſunt præſentare, quia proprium habere non poſſunt. *Concil.Trid.ſeſſ.* 25. *de regularib. & monial. cap.*1. & 2. ſed omnia ſuperiori ſunt tradenda, & conuentui incorporanda, & ideo monaſterij nomine tunc fiet præſentatio. *Cardin. Seraph. deciſ.*1328. & 1361. & habetur in toto *tit. de regularib.* & notatur in *cap. in præſentia. de probat.* Nauarr. *conſ.*13. *nu.*9. *de ſtatu monach.& in ſuo manuali.c.*12. *num.* 50.

25 Neque poteſt talis religioſus à patrono cõſtitui procurator ad præſentandum, niſi cum licentia ſui Superioris, ſi tamen plures patroni di-

26 cant ſe præſentare quem elegerit talis religioſus, tunc talis religioſus poterit id facere, & nominare præſentandum, ſed ſi comparere debeat coram Ordinario, id exequi debet cum ſui Superioris licentia; & ſi Ab-

27 bas debeat præſentare, tenetur id facere cum conſenſu maioris, & ſanioris partis ſui Capituli. *cap. nouit. cap. ea noſcitur. & cap. quanto. de his quæ fiunt à præl. ſin. con.cap.* & de his videas *Lambertin. vbi ſup. art.* 12. niſi conſuetudo, præſcriptio, vel priuilegium aliter ſe haberent per d. *cap. ea noſcitur*.

28 Conuerſi autem, & Nouitij non profeſſi non admittuntur ad præſentandum, quando iuſpatronatus cõpetit monaſterio, quia non habent vocem in Capitulo. *Abb. in c.* 1. *in fine. de procurat.* & idem procedit,

29 quod dictum eſt de regularibus eadem ratione quoque in Monialibus.

30 Capitulum autem ſede Epiſcopali vacante non poteſt beneficia conferre, neque ad beneficia vice Epiſcopi præſentare. *cap.*2.*ne ſede vac. Archid in cap.* 1. *de inſtit.lib.*6. & per

31 Pij Quinti ſanctæ memoriæ bullam, quæ incipit, *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*. publicata Romæ 1568. die 9. Martij. Pontificat. ſui anno tertio. reſeruantur Summo Pontifici omnia beneficia Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, ſeu Primatiali ſede vacante quomodolibet vacantia ad eorumdem Epiſcoporum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamlibet aliã diſpoſitionem quomodolibet perti-

32 nentia. quamuis Capitulum ſuccedat Epiſcopo in his, quæ ſunt iuriſdictionis, ad ea quæ habentur in *Conc. Trid.ſeſſ.*24.*de reform.c.*16.*Quaranta in ſumma bullarij. in verbo*, *Capitulum ſede vacante.in verſ.nono quero.&* Lambert.*vbi ſup. art.*14.*Pauin. de aut.capit.ſed.vac. par.*2. *q.*1.*nu.*2. Nauarr.*conſ.*1.*ne ſed. vac.* Rebuff. *in praxi benefic.tit. de deuolut.num.*76. *Hieron.Gonzal.in comment. ad reg.*8. *Cancell.§.*4.*proœm. nu.*35. *Garc. vbi ſup.p.*5.*cap.*7. *nu.*51. 52. 53. & 54. *Io. Aloyſius Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt.deciſ.*472. *Aug.*Barboſa *de off. & pot. Epiſc.p.*3 *.allegat.*72.*nu.* 182.*& Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac.paroch.eccleſ.requiſito* 1.*dubio* 10. *nu.*6. & 19.

33 Et aduertas ad hunc caſum, quòd ſi quis fundauit, & dotauit eccleſiã, capellam, vel altare cum hoc, quod ipſe, & alius à ſe eligendus rectorem præſentent, ſi idem patronus cum Franciſco bis præſentauit, Franciſcus cum ipſo patrono ſemper præſentare debebit ad tollendam infinitatem variandi, & poſt illos, eorum hæredes. *Lambertin. vbi ſup.art.*16.

Item ſciendum eſt, quòd habentes iuſpatronatus, ſeu ius nominandi ad cathedrales, & alia quæcumque eccleſiaſtica beneficia, ſi talia beneficia propter hæreſim vacauerint, tenentur tale ius habentes infra legi-

tima tempora præſentare perſonas idoneas coram Summo Pontifice, alioquin eo tempore elapſo, & non facta tali præſentatione, fit pleno iure deuolutio ad Summum Pontificem ex Conſtitutione xix. Pauli Quarti ſub datum Romæ 1559. quintodecimo Kalend. Martij. vt in *Bullario tomo 1. pag.* 740.

SVMMARIVM.

1 Exiſtens *in quaſi poſſeſſione validè præſentant.*

2 *Malæ fidei poſſeſſor præſentare non poteſt.*

3 I*nſtitutus præſentatus à malæ fidei poſſeſſore, euicto iurepat. non deſtitui debet.*

4 *Si ſeruatis ſeruandis inſtitutus fuerit,*

5 *Bonæ fidei poſſeſſor qui ſit.*

6 *Malæ fidei poſſeſſor qui ſit.*

7 B*ona, vel mala fides quando præſumatur.*

8 *Poſſeſſor violentus non admittitur ad præſentandum.*

9 *Bonæ fidei poſſeſſori lite mota, quid agendum.*

10 Pr*æſentatus à bonæ fidei poſſeſſore debet inſtitui.*

11 *Etiam poſt ſibi motam litem, & ante litis conteſtationem.*

12 *Sed poſt litem conteſtatam, inſtitutio retardari debet.*

13 *Fraudibus via non eſt aperienda.*

14 N*emo ex fraude ſua commodum reportare debet.*

15 C*onſtitutio facta vt fraus euitetur, eſt fauorabilis.*

16 C*onſtitutio obuians fraudibus eſt conformis iuri* Diuino.

17 Pr*æſentatus à bonæ fidei poſſeſſore debet inſtitui, ſi lis finita non ſit intra quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre.*

18 *Bonæ fidei poſſeſſor debet conſeruari in ſua poſſeſſione.*

19 I*nſtituere debens viſis videndis ad inſtitutionem procedere debet.*

20 Pr*æſentatus à bonæ fidei poſſeſſore præfertur in concurſu præſentatorũ.*

21 P*etitorium abſorbet poſſeſſorium.*

22 Pr*æſentatio patroni præualet præſentationi factæ à malæ fidei poſſeſſore.*

23 *Fructus pertinent ad proprietarium, quando alius non poſſidet.*

24 Pr*edo eſt in ſua poſſeſſione manutenendus.*

25 N*iſi ex eiſdem actis conſtet eum eſſe prædonem.*

26 Pr*æſentatio patroni non exiſtentis in poſſeſſione valet.*

27 Pr*æſentatio veri patroni in concurſu præſentationum præfertur.*

28 *Quaſi poſſeſſio iuriſpat. ſeu iuriſpræſentandi quomodo acquiratur.*

29 *Quaſi poſſeſſio iuriſpat. & iuriſpræſentandi acquiritur ex vnica præſentatione concurrentibus.*

30 P*rimo, dummodo ſit realis præſentatio, & vera.*

31 *Secundo, adſit ſcientia, & patientia eorum, quibus præiudicatur.*

32 *Et ſi ſint plures, requiritur omnium ſcientia.*

33 T*ertio, quòd præſentans credat iure ſuo vti.*

34 *Quarto, quòd ſit in bona fide.*

35 *Quinto, quòd poſt præſentationem ſequatur inſtitutio.*

36 *Sexto, quòd præſentatus, & inſtitutus poſſeſſionem cœperit.*

37 *Septimo, quòd actus, ex quibus acquiritur quaſi poſſeſſio, ſint clari.*

38 P*oſſeſſio turbida non debet manuteneri.*

39 *Poſſeſſio reſultans ex actu obſcuro non releuat.*

40 *Quaſi poſſeſſio ſecundum Conc.* Trid. *non ſufficit, ſed iuſpat. ex fundatione, vel dotatione probari debet.*

41 Pr*æſentatio dicitur ſortita effectum, quando fuit confirmata.*

42 *Quaſi poſſeſſio amittitur caſſata præſentatione per ſententiam.*

43 *Quaſi poſſeſſio non amittitur per non vſum.*

44 *Quaſi poſſeſſio compatronorum conſeruatur per præſentationem aliorum compatronorum.*

45 S*i omnes compatroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi. &*

Si

46 *Si omnes compatroni veniant ex eodem iure.*
47 *Et niſi actus ſint plures, & multiplicati.*
48 *Et niſi adſit actus excluſiuus aliorum compatronorum.*
49 *Et niſi præſentatio facta fuerit à compatrono animo alios ſpoliandi.*
50 *Et ſi alij compatroni ſint in quaſi poſſeſſione.*
51 *Compatronus præſentando quando dicatur alios ſpoliare.*
52 *Quaſi poſſeſſio acquiritur, ſi præſentato fuit confirmata præuio edicto.*
53 *Et dummodo non ſit effectuata contra decretum irritans.*
54 *Præſentatio non dicitur habuiſſe effectum. ſi inſtitutio ſecuta ſit ex cauſa concordiæ.*
55 *Quaſi poſſeſſio liberæ collationis dicitur acquiſita, ſi beneficium vti liberum collatum ſit.*
56 *Et quod ſit facta collatio exprimendo, de beneficio libero.*
57 *Reſignatio facta ſine conſenſu patroni non facit beneficium liberum.*
58 *Quaſi poſſeſſio patroni non perditur non præſentando vna vice.*
59 *Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij.*
60 *Prouiſio ordinarij non mutat ſtatum beneficij.*
61 *Patronus ſecum alium ad præſentandum admittens ſibi præiudicat.*
62 *Quaſi poſſeſſio præſentandi non acquiritur per exercitium alterius actus competentis patrono.*
63 *Præſentatio vltimo loco facta attenditur in poſſeſſorio.*
64 *Quaſi poſſeſſio patris continuatur in filio, & hærede.*
65 *Iura non poſſidentur, ſed quaſi poſſidentur.*
66 *Iuſpat. cum ſit ius, quaſi poſſidetur. &*
67 *Quaſi poſſeſſio illius non tranſit in filium ſine apprahenſione.*
68 *Niſi adſit ſtatutum, quo poſſeſſio trãſeat in hæredem ſine apprehenſione.*
69 *Quaſi poſſeſſione authoris probatur pertinentia iuriſpat. ad fauorem ſucceſſoris.*

De exiſtentibus in quaſi poſſeſſione Iuriſpatronatus, ſeu Iuriſpræſentandi, & de eorum præſentatione.

CAPVT QVARTVM.

1 EXISTENTES in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu iuriſpræſentandi rectè, & validè præſentant. *c. conſultationib. de pat. vbi Abb.nu.*3. reddit rationem, dummodo ſint bonæ fidei poſſeſſores. *Rota dec. 7. de iurepat. in nouis.* Card. *Mantica dec. 360. nu.6. Vevall.dec.69. par.1.* Facchinæus *controuerſ. iuris.lib.1.c.57. Garc. de beneſ. par.5. c.5. nu.1. & ſeqq. Card. Seraphin.dec.1382.nu.4.*
2 Quòd ſi ſint malæ fidei poſſeſſores non debent admitti ad præſentandum, & euicto iurepatronatus à vero patrono, rector inſtitutus ad
3 præſentationem malæ fidei poſſeſſoris ſi inſtitutus fuit ritè, & iuris or-
4 dine ſeruato, non debet remoueri, ſed patronus eueniente vacatione præſentabit. L*ambertin. de iurepat. lib.2.p.1.q.3.art.2.* Rocch. *de* Curte *de iurepat. verbo, competens alicui. quæſt.22.nu.50.*
5 Is autem eſt bonæ fidei poſſeſſor, qui poſſidet cogitatione domini, & exiſtimat ſe eſſe dominum, & patro-
6 num. Ille autem eſt malæ fidei poſſeſſor, qui habet conſcientiam rei alienæ. *Abb.in d. c. conſultationibus.*
7 & an, & quando præſumatur bona, vel mala fides in incorporalibus docet Abb. *in c. ſi diligenti. num.12. & ſequent.* & ibi Felin.*nu.4. de præſcrip.*
8 Eadem ratione non admittitur poſſeſſor violentus, intruſus, vel inuaſor, ſi pacificè non poſſideant. L*ambert.vbi ſup.art.6.* & de intruſis vide *Fel.in c.in noſtra.n.11.& 12.de reſcr.*

Quid

9 Quid autem, ſi exiſtenti bonæ fidei poſſeſſori in ſua quaſi poſſeſſione,& ſic patrono putatiuo lis moueatur, cum *Lambert. vbi ſup. art.* 4. & *Garc. de beneſ. p.* 5. *c.* 5. *à nu.* 70. *ad num.* 99. omiſſis difficultatibus, varijsq. opinionibus conſtitue plures caſus, quorum

Primus eſt, quando à bonæ fidei poſſeſſore exiſtente in quaſi poſſeſſione facta eſt præſentatio, & poſtea comparet alius dicens ſe eſſe proprietarium, & patronum, &tali caſu
10 præſentatus à præfato bonę fidei poſſeſſore inſtituendus eſt, non obſtante dicta lite mota, quæ reſpicit petitorium. *Abb. in c. cum veniſſent. nu.* 22. *de reſtit. in integ. Rocch. de Curt. de iurep. verbo, competens. q.* 19. *nu.* 45. & fuit dictum in *Piſana* Capellaniæ. 10. *Decemb.* 1597. *coram Card. Millino. in Senen iuriſp.* 9. *Ianuar.* 1598. *corã Pena.* & in *Pampilonen. Parochialis de Cicur maior.* 11. *April.* 1603. *coram Card. Lancellotto.*

Secundus eſt caſus. quando vacat eccleſia, & mouetur bonæ fidei poſſeſſori lis ſuper proprietate ab aliquo fatente illum poſſidere, idque
11 euenit, & non eſt lis conteſtata, & tunc talis bonæ fidei poſſeſſor poteſt validè præſentare, & præſentatus ab eo eſt inſtituendus ea ratione, quia ille fructus præſentationis tamquã proueniens à d. bonæ fidei poſſeſſore ante litem conteſtatam, non debet reſtitui. *l. certum. C. de rei vendic.* & notatur *in c. grauis. de reſtit. ſpoliat. Rota deciſ.* 1. *de iurepatr. in nouis.*

12 Tertius eſt caſus, quando ſumus poſt litem conteſtatam, & tunc poſſeſſoris præſentatio debet admitti, ſed inſtitutio debet retardari vſque ad finem litis, & ita poteſt intelligi. *Bald. in c.* 2. *de reſtit. in integ.* niſi appareat cum fraude fuiſſe litem motã, quia tunc reiecta d. lite, & contradictione, præſentatus à bonæ fidei
13 poſſeſſore debet inſtitui, quia aliter aperiretur via fraudibus, quod fieri non debet. *l. in fundo.* 18. *verſ. neque malitijs. ff. de rei vendic. l.* 1. *§. penult. C. de latina libert. toll. c. ſedes.* & *c. ex*
14 *tenore. de reſcript.* & nemo ex ſuo dolo, ſeu fraude commodum reportare debet. *l. hæres meus.* 76. *§. quod infra. ff. de condit.* & *demonſt. c. nobis. de ſimonia. Hippolit. de Marſilijs ſingulari.* 177. *malitijs. Boerius deciſ.* 287. *num.* 1.

15 Propterea omnis conſtitutio emanata ad fraudes euitãdas eſt fauorabilis. *Felin. in c. de quarta. n.* 15. *ad fi. de præſcrip. Verall. dec.* 215. *nu.* 1. *p.* 3. *Flam. Pariſ. de reſig. beneſ. lib.* 11. *q.* 3. *num.* 18. & plenius *lib.* 12. *quæſt.* 2. *à num.* 9. *Rota deciſ.* 457. *num.* 8. *par.* 1. & *deciſ.* 42. *num.* 9. *par.* 2. *diuerſ. Gomeſ. in reg. de infirmis reſignant. q.* 17. *num.* 4. inſuper talis conſtitutio ob-
16 uians fraudibus eſt conformis iuri Diuino, & naturali, ſecundum quod fraus eſt ꝓhibita, vt habetur *in* 1. *diſt. decreti in princ. Verall. d. deciſ.* 215. *nu.* 2. *par.* 3. & *Pariſ. d. quæſt.* 2. *n.* 12.
17 Si tamen lis non ſit finita infra quadrimeſtre, ſi ſint patroni laici, vel infra ſemeſtre, ſi ſint patroni Eccleſiaſtici, vel mixti, tunc debet inſtitui præſentatus à bonæ fidei poſſeſſore, & hi caſus procedunt, quando lis eſt mota ſuper proprietate.
18 Quartus caſus, quando bonæ fidei poſſeſſor præſentat ante, vel poſtquã ſibi fuit mota lis ſuper ſua quaſi poſſeſſione, & tunc valet eius præſentatio, quia quilibet debet conſeruari in ſua poſſeſſione, ſed inſtitutio (ſi ceſſet fraus) reſeruatur vſque ad finem litis, ideſt, is, coram quo eſt facta præſentatio, & qui debet in-
19 ſtituere viſis videndis ab vtràque parte productis ad inſtitutionẽ procedere debet. *Bald. in d. cap.* 2. *de reſtit. in integr.* & in concurſu præſen-
20 tatorũ, præſentatus à bonæ fidei poſſeſſore præferendus eſt. *Card. Mant. deciſ.* 86. *num.* 1. *Innoc. in dict. cap. conſultationibus. nu.* 3. & ita ſi verus patronus præſentet Titium, & bonæ fidei poſſeſſor præſentet Seium, Seius

præ-

præferendus, & inſtituendus eſt. *Innoc. & Abb. in d. cap. conſultationibus, de iurepat.* niſi ante inſtitutionem conſtaret de iure, & proprietate patroni, & quod poſſeſſori in petitorio nullum ius cōpetat, quia proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis, ideſt petitorium abſorbet poſſeſſorium. *c. dilectus vbi gloſſ. vlt. de cau. poſſeſſ. & propriet.* tunc enim præſentatus à dicto proprietario, & patrono debet inſtitui. *Abb. in d. cap. conſultationibus. num. 9.* Dec. *conſ. 126. num. 3. conſ. 127. num. 1. & conſ. 149. nu. 2. Paul. de citad. de iurep. par. 6. quæſt. 7. art. 3. num. 16.* Rot. *deciſ. 166. nu. 10. part. 1. & deciſ. 269. num. 6. par. 2. diuerſ.* & fuit deciſum *in Aquilana Capellæ 25. Iun. 1604. coram* D. *Iuſto, & in Baren. beneficiorum 11. Feb. 1605. coram Card. Millino. Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 45. §. 2. num. 43.*

22 Verum ſi præſentatio facta fuerit à malæ fidei poſſeſſore, de cuius mala fide conſtat, & à patrono, præſentatio patroni præualet ea ratione, quia quando nullus eſt in poſſeſſione, vel aliquis eſt in poſſeſſione, ſed cum mala fide, omnes fructus perti-
23 net ad proprietarium. *l. mala fide. C. de cond. ex lege. latè* Abb. *in cap. cumana. num. 12. de elect.* quia quamuis quilibet etiam prædo ſit in ſua poſ-
24 ſeſſione manutenēdus, etſi ſpoliatus ſit, ad illā ſit reſtituendus. *cap. in literis de reſtit. ſpoliat.* attamen quando ex eiſdem actis conſtat talem eſſe
25 prædonem, ſeu malæ fidei poſſeſſorem, tunc eidem denegatur manutentio, & reſtitutio. Ita eleganter In*noc. in cap. cum Eccleſia Sutrina. vbi* Abb. *num. 26. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & ita dicit eſſe iudicandum *Menoch. de recup. poſſeſſ. remed. 1. num. 113. & Steph. Grattan. diſcept. forenſ. cap. 899. num. 21. & 22.*

26 Si autem ſolus verus patronus nō exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi præſentet, & conſtet de ſuo iurepatronatus, eius præſentatio valet. *d. cap. conſultationibus. à contrario*
27 *ſenſu, & ibidem* Abb. Si verò putatiuus patronus, & verus patronus præſentēt, data paritate poſſeſſionis prę fertur præſentatus à vero patrono. ita *Bald. in l. 2. col. vlt. num. 82. C. de ſeruit. & aqua.* quod ſi patronus verus non poſſideat, putatiuus autem ſic, dicas, vt ſupra de quaſi poſſidente, cui lis muta, & de hoc *Lamber. vbi ſup. art. 9.*

28 Hæc autem quaſi poſſeſſio iuſpatronatus, ſeu iuris præſentandi acquiritur, prout acquiritur poſſeſſio, ſiue quaſi poſſeſſio iurium incorporalium, de quibus Innoc. *in d. cap. in literis num. 6. de reſtit. ſpoliat.* Abb. *in cap. bonæ il 2. num. 20. de poſt. prælat. Zecchius de benefic. & penſ. cap. 12. num. 18.*

29 Acquiritur autem quaſi poſſeſſio iuſpatr. ſeu iuriſpræſentandi ex vnico actu, & ex vnica preſentatione, quæ ſuum effectum ſortita ſit ex ſubſecuta inſtitutione, & præſentationis confirmatione pacifica. *cap. cum* Ec*cleſia* Sutrina. *& ibi gloſ. in verbo veritatis, & ibi Abb. latiſſimè, de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Rocch. *de Curte vbi ſup. verb. competens. queſt. 14. Calder. conſ. 12. de iurepat. Card. Puteus deciſ. 192. num. 1. lib. 1. & deciſ. 136. nu. 3. lib. 3. Card. Mantica. deciſ. 150. Steſ. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 577. num. 22.* Ripa *in d. cap. cum Eccleſia Sutrina. num. 92. & 93. Verall. deciſ. 337. nu. 3. & deciſ. 338. & deciſ. 339. nu. 1. par. 2.* Gonz. *vbi ſup. gloſſ. 18. nu. 86. & gloſ. 45. §. 2. nu. 29. Oldrad. conſ. 312. circa finem.* Federic. *de Sen. conſ. 134. Garc. de benefic. part. 5. cap. 5. nu. 56. & de communi teſt.* Lambert. *vbi ſup. lib. 2. par. 1. quæſt. 3. art. 11. nu. 5. Coraſ. de benefic. par. 2. cap. 5. num. 3. Duarenus de benefic. lib. 3. cap. 9. Couarr. pract. quæſt. cap. 36. et in reg. poſſeſſor. par. 2. in initio num. 6. Selua de benefic. part. 2. quæſt. 7. num. 4. et 15. et Maſſobrius in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. præl. 7. dub. 16.*

Quamuis autem talis quaſi poſ-

ſeſsi

ſeſſio in iſtis incorporalibus acquiratur etiam ex vnico actu, attamen debent concurrere ſimul hæc neceſſaria requiſita.

30 Primò requiritur realis, & vera præſentatio, electio, ſeu collatio. *gloſſ. in d. cap. cum Eccleſia Sutrina, in verbo, vocem, vbi Rip. num. 92. et Geminian. Rebuff. in concord. in rubr. de annatis. verb. poſſeſſionem. Caſſad. deciſ. 7. n. 2. de cauſ. poſſeſſ. et propriet.*

31 Secundo requiritur ſcientia, & patientia eorum, quibus præiudicatur *l.* 2. vbi omnes Doct. *C. de ſeruit. & aqua. Calderin. d. conſ.* 12. *in fine. Couarr. latè in d. reg. poſſeſſor. p. 2. in princ. nu.* 8. *Balbus de præſcriptionib. p. 2. partis quartæ. quæſt.* 8. *& par.* 2. *quintæ partis. quæſt.* 2. & ad acqui-

32 rendum quaſi poſſeſſionẽ contra plures, requiritur omnium ſcientia, & patientia, & vnius contradictio impedit d. quaſi poſſeſſionem. Io. *And. in addit. ad ſpecul. tit. de his, quæ fiunt à maiore part. capit. in rub. ſub littera* B.

33 Tertio requiritur, quòd præſentans, eligens, ſeu prouidens credant vti iure ſuo, & iure proprio faciant. *glo. in d. c. cum eccleſia ſutrina. in verbo vocem. Calderin. in conſ. vlt. de cauſa poſſ. & propriet. Menoch. de retin. poſſeſſ. remedio* 5. *nu.* 18. *Rot. deciſ.* 109. *num.* 12. *&* 13. *par.* 1. *diuerſor.*

34 Quarto requiritur bona fides, vt in d. *reg. poſſeſſ.* & ibi Couar. *p.* 2. §. 6. *n.* 1. *de reg. iur. lib.* 6. *c. fin. de præſcrip. Menoch. d. rem.* 5. *n.* 20. *& rem.* 6. *n.* 132.

35 Quinto requiritur, quòd poſt pręſentationem, ſeu electionem ſequatur confirmatio, ſeu inſtitutio. *Calderin. conſ.* 6. *de cau. poſ. & propriet. & d. conſ.* 12. *de iurepatr.* Roccb. *de Curte d. verbo, competens. nu.* 35. *&* 36. *Abb. in d. c.* 2. *nu.* 23. *de in integ. reſt. Selua de benef. par.* 2. *q.* 7. *nu.* 5.

36 Sexto requiritur, quòd præſentatio, electio, ſeu collatio ſit effectuata, itaut præſentatus, ſeu prouiſus illius vigore poſſeſſionem cœperit, & in d. poſſeſſione permanſerit, & fructus perceperit. *Oldrad. conſ.* 229. *nu.* 2. *Calderin. vbi ſup. Ripa vbi ſup. nu.* 93. *Put. deciſ.* 136. *nu.* 3. *lib.* 3. *Gomeſ. in reg. de annali. q.* 47. *& in reg. de triennali. q.* 60.

37 Septimo requiritur, quòd actus, ex quo, vel ex quibus prætenditur acquiſita d. quaſi poſſeſſio, ſint clari, & certi, non autem turbidi, dubij, & obſcuri, quia ex turbidis præſentationibus, collationibus, ſeu electionibus non acquiritur d. quaſi poſſeſſio, præſertim quando titulus præ-

38 cedens eſſet contrarius, & tunc quãdo poſſeſsio non eſt clara, non eſt locus manutentioni. *Verall. dec.* 200.

39 *nu.* 1. *p.* 2. nec poſſeſsio reſultans ex actu obſcuro releuat, *Abb. in c.* 2. *in fine. de cenſib. Felin. in c. cum bertoldus. nu.* 36. *de re iudic.* Dec. *in c. in præſentia. nu.* 58. *de probat.* faciunt dicta per *Contardum in repetitione l. vnicæ. limit.* 17. *nu.* 1. *& per totam. C. ſi de moment. poſſ. fuer. app.* vide dicta per *Card. Manticam dec.* 322. *nu.* 4. & per *Gonzal. vbi ſup. d. glo.* 45. §. 2. *nu.* 30. *& ſeqq.* & per *Garciam vbi ſup. d. p.* 5. *c.* 5. *nu.* 66. *& ſeqq.*

40 Hodie autem ſeruanda eſt diſpoſitio *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 9 qua decernitur, quòd non ſufficit docere de quaſi poſſeſsione, immo omnia ſunt irrita cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta; ſi non ſint iurapatr. prouenientia ex fundatione, & dotatione, ſiue ſint multiplicatæ præſentationes per tempus immemorabile, quòd immemorabile non prodeſt, niſi etiam præſentationes continuatæ non minori ſaltem, quàm quinquaginta annorum ſpacio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur. vide *Cardin. Seraph. dec.* 1141. *Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 18. *nu.* 23. *& Riccium in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ.* 153. *num.* 47.

41 effectum autem pręſentatio ſortitur, quando eſt confirmata, & ſic habuit effectum. vt dicitur in *c. cumana. de elect.* & ideo ſi præſentatio aliquo

modo

modo poſtea ſit reuocata, puta in cauſa appellationis, nihil releuat, nec facit ſtatum. vt per *Lambert. vbi ſup.*
42 *art.* 13. quæ quaſi poſſeſsio amittitur caſſata præſentatione per ſententiam. *Innoc. in c.* 2. *nu.* 2. *de reſtit. in*
43 *integ.* per non vſum autẽ non amittitur quaſi poſſeſsio, niſi appareat talem poſſeſſorem fuiſſe ſpoliatum, quia quando voluit præſentare, non fuit admiſſus. *ad tex. in l.* 3. *& l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſseſs.*

Verum ſi plures ſint compatroni vnius beneficij, & aliqui præſentant, alij autem non præſentant, tales non
44 præſentantes non amittunt quaſi poſſeſsionem, quia præſentantes per eorum præſentationem conſeruant quaſi poſſeſsionem compatronorum non præſentantium. *Card. Seraphin. dec.* 339. *nu.* 3. *& dec.* 970. & latè per *Lambert. vbi ſup. art.* 16. *Federic. de Sen. conſ.* 102. *in vlt. dub. Calder. conſ.* 21. *de iurep. Surd. conſ.* 28. *n.* 7. *Card. Put. deciſ.* 291. *lib.* 1. *nu.* 5. *p.* 1. *diuerſ. Verall. deciſ.* 366. *par.* 2. *Rot. dec.* 229. *Acchil. de Graſſis dec.* 5. *de cauſa poſſ. & propriet.* & per *Rotam* fuit reſolutum in vna *Reatina iuriſconferendi*, *coram* Card. *Seraph.* quę eſt impreſſa *dec.* 1021. *Garc. de benef. p.* 5. *c.* 5. *nu.* 117. *Riccius vbi ſup. dec.* 209. *nu.* 264. & fuit etiam dictum in vna *Papien. iuriſpatronat.* 9. *Maij.* 1594. *coram Illuſtriſs.* D. *Card. Millino D. meo.*

45 Quæ concluſio non procedit, Primo quando omnes compatroni non eſſent in quaſi poſſeſsione præſentandi, quoniam tunc per præſentationem vnius non præſeruatur ius aliorum compatronorum. *Cardin.*
46 *Seraph. dec.* 339. item non procedit ſecundo, quando omnes compatroni non venirent ex eodem iure, ſed ex diuerſo. *Lambert. vbi ſup. d. art.* 16. *nu.* 7. *Rota dec.* 229. *nu.* 4. *cum ſeq. p.* 2.
47 *diuerſ.* Inſuper non procedit tertio ſi actus, in quibus ſocius non præſentauit, ſint plures, & multiplicati, cum tunc deficiat animus, & tunc amittitur quaſi poſſeſsio. *Ripa in d. c. cum eccleſia ſutrina. nu.* 11. *Cæſar de Graſs. deciſ.* 1. *nu.* 3. *de cauſa poſs. & propriet.*

48 Quarto non procedit, quando interuenit aliquis actus prohibitiuus, ſeu excluſiuus aliorum compatronorum. *Ripa vbi ſup. nu.* 55. *Gonzal. vbi ſup. glo.* 45. *nu.* 70. *Crauett. de antiqu. temp. par.* 4. *§. materia iſta. nu.* 81. & 82.

49 Quinto non procedit, quando præſentatio vnius compatroni fuit facta animo priuandi, & ſpoliandi alios compatronos, idq. cognoſcitur, quando patronus præſentans dicit ſe eſſe patronum in totum, vel eſſe vnicum patronum, & plenariè ad ſe iuſpatronat. pertinere. *Rot. dec.* 296. *p.* 1. *diuerſ.* & fuit reſolutum in *Aſſiſien. Canonicatus.* 14. *Iunij.* 1600. *coram Card. Sacrato.*

50 Sexto non procedit, quando conſtat alios non præſentantes per prius non fuiſſe in quaſi poſſeſsione præſentandi, tunc enim non præſeruatur eorum ius per præſentationem aliorum compatronorum, vt ſupra. *Ludouiſius*, qui fuit Gregorius XV. fœl. recordat. *dec.* 417. *nu.* 10. & ibi *annotat. nu.* 15. & quando compatro-
51 nus præſentando ſpoliet alios compatronos, & quid requiratur ad priuandum compatronos ponit *Steph. Gratian. diſceptal. forenſ. cap.* 577. *per totum.*

Eſt tamen aduertendum quoad requiſita neceſſaria ad acquirendam quaſi poſſeſsionem, quòd ſi præſentatio fuit confirmata nõ præuio edicto ſecundum *cap. vlt. de elect. lib.* 6.
52 tunc non acquiritur d. quaſi poſſeſſio licèt inſtitutus de facto habuiſſet poſſeſsionem, quia talis inſtitutio eſt ipſo iure nulla. *d. cap. vlt. Lambert. d. quæſt.* 3. *art.* 21. *nu.* 4. *par.* 1. *lib.* 2. idem
53 eſt ſi præſentatio ſit effectuata contra decretum irritans poſitum in reſeruatione, vel alia diſpoſitione, ſeu indulto. *Creſcent. dec.* 4. *de priuileg. in fine.* quamuis alias ſufficiat patro-

patronis, quod præſentatio fuerit admiſſa,& habuerit effectum ad not. per *Calder. d.conſ.*12.*de iurep.* cum abſque culpa patroni id factũ eſſet. *Garc.d.cap.*5. *nu.*104. neque dicitur
54 præſentatio habuiſſe effectum, licèt ſit ſecuta inſtitutio, & prouiſus mãſerit in poſſeſsione beneficij ex cauſa concordiæ ſubſecutæ inter illum, & aduerſarium,qui prætendebat aduerſarium non eſſe patronum. ad *Rot.dec.*301.*p.*2.*diuerſ.*

55 Et ad effectum, vt poſsit dici acquiſita quaſi poſſeſsio liberæ collationis contra patronum requiritur. quòd conſtet ordinarium contuliſſe beneficium vt liberum. *Hier. Gabr. conſ.*185.*lib.*2. & hoc ſciente, & patiente patrono, aliàs ſi collatio facta ſit non exprimendo, quòd ſit de be-
56 neficio libero non præiudicatur iuri, & quaſi poſſeſsioni patronorum, quia quando ordinarius confert ſimpliciter, videtur facta collatio ſub tacita conditione, ſi patrono placuerit. *Rot.dec.*10. *de iurep. in antiq.* ita *Calderin.conſ.*15.*de iurep.* & reſi-
57 gnatio facta ſine conſenſu patroni non facit ſtatum libertatis beneficij, quia quaſi poſſeſsio non amitti-
58 tur ex negligentia patroni non præſentantis vna vice, ſed requiritur, quòd non præſentet, quia non credit ad ſe pertinere ius præſentandi, vel quod voluerit præſentare,& non ſit admiſſa præſentatio. *Roccb. de Curte vbi ſup.verbo,competens.q.*20.
59 prouiſio autem Apoſtolica non mutat ſtatum, ſeu quaſi poſſeſsionem iuriſpat. ſeu iuris conferendi. *Acchill.de Graſs.dec.*13. *de iurepat. Verall.dec.*289.*par.*3. *Caſsador. dec.* 6. *nu.*5.*de iurep.Card.Seraph.dec.*1367. & 799. ita nec mutat ſtatum prouiſio ordinarij. *Caſsad. dec.*7.*nu.*2.*de*
60 *iurepat.* quòd tamen non procedit ſi concurreret ſcientia, & voluntas ipſius Summi Pontificis,quia tunc eius prouiſio mutaret ſtatum. *Card. Seraph.deciſ.*1301. vide *Garc. d. cap.* 5. *n.*118. & *Riccium vbi ſup. dec.*204.

61 Adde prædictis, quod ſi patroni in præſentando ſimul admittant aliũ ad præſentandum, qui non eſt patronus; ſibi præiudicant,& talis admiſſus abſque vlla contradictione quaſi poſſeſsionẽ acquirit. *Abb.in c. ſcriptum.de elect.Lamber.vbi ſup.art.* 17.*nu.*10.& 11.*Greg.XV. dec.* 417. *nu.*5. & *ibi annotat. nu.*13. *Rota dec.* 174.*nu.*3.*p.*2.*in recent.*

62 Sed iſta quaſi poſſeſsio non acquiritur per exercitiũ alterius actus (vltra præſentationem) competentis patrono, veluti ſi quis vt patronus honoretur in eccleſia. *Roccb. de Cur.d.verbo, competens. q.*15. ſtante maximè alio in quaſi poſſeſsione illius actus, vel ipſius præſentationis.

63 Quod ſiquis præſentauerit pluribus vicibus rectorem ad vacantem eccleſiam, vltimo autem loco alius præſentauit, iſte vltimus in poſſeſſorio potior erit. *Cardin.* & *Abb. in c.ex literis. de iurepat. per textum in d.c.cum eccleſia ſutrina.vbi Aqb.col.* 7.*de cauſa poſs.*& *propriet.* niſi in penultima præſentatione ambo præſentaſſent, quia tunc primus non amitteret quaſi poſſeſsionem,licèt ſecundus ſolus in vltima præſentatione præſentaſſet per ſupradicta.

64 Eſt autem notandum, quòd quaſi poſseſsio patris, ſeu anteceſſoris cõtinuatur in filio, & hærede, ſeu ſucceſſore. *Bald.in l.in ſuis. ff.de lib.*& *poſth. in princ.* vbi ait quaſi poſſeſſionem iurium tranſire in ſucceſſores; etiã ſi ipſi ſucceſſores non exerceant actum,per quem inducitur di-
65 cta quaſi poſſeſsio ea ratione, quia iura non poſsidentur, ſed quaſi poſſidentur. *glo.in d. cap.cum eccleſia ſutrina.in verbo, quaſi poſſeſſionem. de cauſ. poſs.* & *propriet.* & ideo cum
66 iuſpatronatus ſit ius, & ſic quid incorporale quaſi poſsidetur. *Bald.in cap.quanto. in fine. de iudic.* ſed talis
67 quaſi poſſeſsio non tranſit in filium ſine appræhenſione. *Card. Mantica dec.*88.*nu.*5.*Greg. XV. dec.*222.*n.*7. & ibi *annot.nu.*12.*Rota.dec.*260.*n.*4.

& deciſ.337.nu.3.p.2. in recentiorib. idem Ludouiſ.*dec.*417. *num.* 7. & ibi
68 *annot.nu.*14. niſi adſit ſtatutum particulare alicuius loci, quo diſponatur, quòd poſſeſsio tranſeat in hæredem ſine appræhenſione. *Garc. d. c.* 5. *nu.*44. adſunt tamen alij tenentes contrariam opin. quod ſcilicet dicta quaſi poſſeſſio tranſeat in ſucceſſorē abſque appræhenſione, quos refert *Garc. vbi ſup. nu.* 33.37. *&* 44. illud tamen eſt verum, & ſine difficul-
69 tate procedit, quòd ex quaſi poſſeſſione authoris probatur pertinentia iuriſpatronatus ad fauorem ſucceſſoris, R*ot.d.dec.*337. *nu.*3.*par.*2. *in recentior.* & eſt notandum, quòd vbi eſſet ſuſpicio, vt patroni ad præſentandum moueantur, non propter vtilitatem eccleſiæ, ſed carnali affectione, poteſt Epiſcopus illos aſtringere iuramento, vt in præſentatione principaliter reſpiciant vtilitatem eccleſiæ. pulchrè Abb. *in c.conſtitutis. per illum texum. de appellat. vbi* Do*ct. & ibidem Decius* limitat quando contra patronos adeſſet prçſumptio periurij, quia tunc non deberet iuramentum deferri. *c.clericos.cum not.* ibi per Abb. *de cohabit. cler. & mul.* vide *Marc.Ant.Genuen. Epiſcopum* I*ſern. in ſuis practicab.eccleſ.tricenario* 11.*quæſt.*318.

Adde prædictis, quòd ſola quaſi poſſeſſio attenditur in iurep. & præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi præfertur alijs. c.*querelam.de elect. d.c.cōſultationib. de iurep.* & fuit dictum in *Firmana iuriſpat.*17.Iunij.1584. *coram Card.* P*amphilio*. & in P*iſana Capellaniæ* 1597. *coram* Card. *Millino*. quòd non procedit, quando ante inſtitutionē conſtat de proprietate alterius R*ota dec.* 269. *nu.*4. *&* 5.*p.*2. *diuerſ.* & in A*quinaten. beneficij.*26.*Ianuar.* 1601. *coram* Card. *Seraph.* & in *Senen. iuriſpat.* 9.Ianuar.1598. *coram Penia.* & quando certum eſt poſſeſſori in petitorio defenſionem non competere. vt fuit dictum in *Lunen. Sarzanen.Capellaniæ.*1.*Martij.*1602. *coram* C*ard.Sacrato*. & ſi ſimul concurrant requiſita à *Calderino in conſ.* 12. *de iurepat.* canonizata à *Rota in d. Aquinaten. aeneficij*. & in d. *Firmana* I*uriſpat.* item procedit, quando conſtat de exiſtentia iuriſpat. & ſolum dubitatur ad quem pertineat, ſecus quando dubitatur de iuriſpat. exiſtentia, quia tunc ſola quaſi poſſeſſio non ſuffragatur, niſi prius verificato iurepat. cum cauſæ cognitione ad formam *Conc. Trid.* vt in d. *Firmana* I*uriſpat.* & in C*omen.* I*uriſpat.*8.*Iunij.*1601. *coram Card. Serapbin.* & an patronus exiſtens in quaſi poſſeſſione prçſentandi ſit manutenendus, itaut prouiſus ab Ordinario de beneficio tamquam de libero, qui eſt in poſſeſſione beneficij non ſit manutenendus. vide in *Oueten, beneficij.*15.*Ianuar.*1597.*coram Orano*. vbi deciſio eſt negatiua.

SVMMARIVM.

1 P*ræſentatio fieri debet quando eccleſia vacat.*
2 *Patronus habet ius præſentandi in habitu, & in actu quando eccleſia vacat.*
3 P*romiſſio facta à patrono de beneficio vacaturo non valet.*
4 P*ræſentatio fit quomodocumque cum effectu vacet beneficium.*
5 *Modi, quibus beneficia vacant.*
6 *Vacationum genera tria.*
7 *Beneficia aliquando vacent de iure. & de facto, per mortem.*
8 *Mors omnia ſoluit.*
9 *Beneficium vacat per reſignationem.*
10 *Beneficia aliquando vacant de iure, & non de facto.*
11 *Beneficium intruſi dicitur vacare de iure.*
12 *Beneficia aliquando vacant de facto, & non de iure.*
13 Clericus *abſens à diœceſi debet citari ad exhibendum bullas ſui beneficij.*
14 Clericus *abſens quando priuari debeat beneficio.*

15 *Clericis interdicta eſt euagatio.*

16 *Poſseſſio amittitur per decennium, & beneficium habetur pro derelicto.*

17 *Beneficium abſentis conferri poteſt accepta cautione de reddendis fructib.*

18 *Beneficia quando dicantur vacare de facto, & non de iure.*

19 *Beneficium poteſt vacare de facto per obitum vnius, & de iure per obitum alterius.*

20 *Vacationis appellatione venit vacatio tàm de iure, quàm de facto.*

21 *Vacatio de iure, & de facto eſt verior, & potentior.*

22 *Et diſpoſitio loquens de vacatione, de hac intelligi debet.*

23 *Beneficium propriè vacare dicitur, quando à nullo detinetur nec de iure, nec de facto.*

24 *Vacatio de iure, & de facto, vel de iure non de facto quando ſufficiat.*

25 *Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati.*

26 *Beneficium de menſa, vel in eccleſia non numerata non vacat per obitũ.*

27 *Beneficium commendatum non vacat per obitum commendatarij, ſed vt prius.*

28 *Reſignans & cedens beneficium, quoad dictum beneficium poteſt dici mortuus.*

29 *Reſignatione ſimoniaca non vacat beneficium.*

30 *Præſentati ſi duo fuerint, & primus renunciat præſentationi, ſecundus debet inſtitui.*

31 *Patronus poteſt iterare præſentationes in multis caſibus.*

32 *Præſentatio ſecunda quãdo fieri poſſit.*

33 *Beneficium vacat etiam ex cauſa permutationis.*

34 *Permutationi patroni conſenſus accedere debet.*

35 *Secus ſi permutatio fieret coram legato, & patronus eſſet eccleſiaſticus.*

36 *Beneficium vacat per aſsecutionem alterius beneficij incompatibilis.*

37 *Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi, ſi requirant reſidentiam.*

38 *Reſidentia alia continua, & præciſa, alia continua, ſed cauſatiuè, alia non continua.*

39 *Beneficium vnicum ſingulis conferendum.*

40 *Beneficium non vacat ipſo iure per aſſecutionem ſecundi, ſi non requirant reſidentiam.*

41 *Ordinarius poteſt priuare obtinentem plura beneficia.*

42 *Diſpenſatio ad plura beneficia non inducitur ex narratiua obtentorum.*

43 *Sed in praxi ſeruatur contrarium.*

44 *Beneficij incompatibilis dimiſſio intra menſem fieri debet.*

45 *Beneficium primum vacat habita pacifica poſſeſſione ſecundi.*

46 *Beneficium primum non debet dimitti, quando ſuper ſecundo lis eſt.*

47 *Dimiſſio beneficij primi hodie fit intra bimeſtre.*

48 *Beneficium vacat ſi beneficiatus ducat vxorem.*

49 *Beneficium vacat, ſi beneficiatus religioſus fiat.*

50 *Beneficium vacat, ſi beneficiatus non promoueatur ad ordines requiſitos.*

51 *Beneficium vacat per tranſlationem Prælati ad aliam eccleſiam.*

52 *Beneficiũ vacat, ſi electus intra tempus aſſignatum electioni non conſenſerit.*

53 *Beneficium vacat, ſi electus intra trimeſtre non petierit confirmationem.*

54 *Beneficium vacat, quando electus ante confirmationẽ, vel præſentatus ante inſtitutionem adminiſtrauerit bona beneficij.*

55 *Et tunc priuatur ipſo iure, & beneficium vacat ut prius.*

56 *Beneficium uacat per promotionem beneficiati ad Epiſcopatum.*

57 *Niſi ſuper hoc fuerit diſpenſatus.*

58 *Beneficium uacat ipſo iure, ſi beneficiatus fiat miles.*

59 *Beneficium uacat per delationem ueſtium laiealium.*

60 *Beneficium uacat per caſſationem electionis.*

61 *Beneficium uacat per repulſionem poſtulationis.*

62 *Beneficium uacat, ſi beneficium per uim occupetur.*

Bene-

63 *Beneficium vacat per violationem ſequeſtri.*
64 *Beneficium vacat per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis.*
65 *Beneficium vacat per alienationem rerum eccleſiæ ſine ſolemnitatibus.*
66 *Beneficium vacat, ſi habeatur pro derelicto.*
67 *Beneficium vacat per crimen hæreſis.*
68 *Beneficia filiorum hæreticorum vacãt ipſo iure.*
69 *Beneficium habitum ad preces hæreticorum vacat.*
70 *Beneficium uacat ipſo iure per crimen ſimoniæ realis.*
71 *Simonia conuentionalis reddit quem inhabilem ad beneficia.*
72 *Beneficium uacat per crimen læſæ maieſtatis.*
73 *Beneficium uacat ob crimen falſitatis literarum Apoſtolicarum.*
74 *Beneficium uacat ob percuſſionem* Car*dinalium.*
75 *Beneficium uacat ob percuſſionem* Epi*ſcopi.*
76 *Beneficium uacat, ſi beneficiatus fiat aſſaſſinus.*
77 *Beneficium uacat, ſi beneficiatus occidat rectorem ſuæ eccleſiæ.*
78 *Beneficium uacat ob carcerationem* Clerici, *& quando.*
79 *Beneficia uacant, ſi beneficiatus ſuſpenſus adminiſtrauerit.*
80 *Beneficium uacat ob crimen ſodomiæ.*
81 *Beneficium uacat, quando reſignans non ſuperuiuit per 20. dies poſt datum conſenſum.*
82 *Beneficium uacat ob non factam publicationem reſignationis.*
83 *Ordinarius infra menſem debet conferre beneficiũ coram ſe reſignatũ.*
84 *Beneficium uacat ob non ſeruatam bullam* Pij *V. incipien.* In *conferendis.*
85 *Beneficium uacat, quando alij pro alijs ſe ſupponunt examini ad beneficia obtinenda.*
86 *Penſionem promittens pro habendo beneficio ſimoniam committit.*
87 *Beneficium uacat, ſi beneficiatus adhæreat ſchiſmati.*
88 *Beneficium collatum ad* Papa *beneplacitum, per eius obitum uacat.*
89 *Beneficium collatum ad certum tempus, eo lapſo uacat.*
90 *Beneficium manuale uacat per reuocationem prouidentis.*
91 *Beneficium uacat per depoſitionem, ſeu priuationem.*
92 *Beneficium uacat, ſi eius poſſeſſio capiatur ante literarum expeditionẽ.*
93 *Beneficium uacat, quando quis retinet ſcripturas* Cam. Apoſtolicæ.
94 *Beneficium uacat, ſi quis offendat litigantes in* Curia Romana.
95 *Beneficia uacant per aſſumptionem ad* Papatum.
96 *Beneficium uacat, quando quis inſordeſcit in excommunicatione.*
97 *Beneficium uacat per decretum, quando ex eo tenetur quis dimittere beneficium.*
98 *Et tunc tempus currit à die poſſeſſionis pacificæ.*
99 *Beneficium collatum à* Card. *uigore indulti uacat ſi non expediantur literæ* Apoſtolicæ *in Vrbe.*
100 *Beneficia uacant per malam promotionem ad ordines.*
101 *Et ſi in eis miniſtrauerit fit irregularis.*
102 *Excommunicatus ſi miniſtret, fit irregularis, & priuatur beneficio.*
103 *Beneficia uacant, ſi confidentia committatur.*
104 *Beneficia uacant in caſibus in quibus ſecundum formam fundationis uacare debent.*
105 *Beneficium uacat ſtatim ac creatum eſt, & eget rectore.*
106 *Et tunc præſentationis tempus currit à die erecti beneficij.*
107 *Beneficium uacat quando à conſtitutione inducitur uacatio.*
108 *Beneficium uacat, ſi beneficiatus non incedat in habitu clericali.*
109 *Beneficium uacat, ſi collator conferat beneficium reſignatum ſuis affinibus &c.*
110 *Beneficium uacat per intruſionem.*
111 *Beneficium uacat per ſubreptionem, uel obreptionem gratiæ.*

112 Beneficium vacat per vſurpationem iuriſdictionis, & bonorum eccleſiæ.

113 Beneficium vacat ſi conferatur ei, qui de eodem beneficio alium priuauit ex conſtitutione Pij IV.

114 Beneficia pluribus modis dicuntur uacare de facto.

115 Vacationis verbo omnes modi vacationis ueniunt.

116 Vacationis vno modo expreſſo, non venit alius modus.

117 Caſus, in quibus quis non eſt ipſo iure priuatus beneficijs, ſed venit priuandus.

118 Beneficij priuatio imponi debet in caſib. à iure expreſſis.

119 Beneficium an vacet ipſo iure, vel per ſententiam, differt.

120 Beneficium quando vacat ipſo iure, ſtatim vacat.

121 Beneficium quando vacat ipſo iure, ſi talis iam priuatus decedat, tamen per eius obitum non vacat.

122 Beneficium quando vacat ipſo iure, non poteſt in alterius fauorem reſignari.

123 Beneficio ſi quis priuari debet per ſententiam, ante poteſt reſignari ad fauorem.

124 Beneficium ſi ipſo iure vacet, poteſt impetrari tamquam vacans.

125 Beneficium ſi vacet ipſo iure, ex tunc beneficiatus non facit fructus ſuos.

126 Id, quod ipſo iure venit, debetur etiam in foro conſcientiæ.

127 Pœnitentiæ non eſt locus, quando quid fit ipſo iure.

128 Nec mora purgari poteſt.

129 Beneficio cum quis ipſo iure priuatur, tunc illud conferri poteſt non citato poſſeſſore.

130 Beneficio ſi priuandus ſit per ſententiam, poteſt interim ius ſuum proſequi.

131 Beneficia vacantia per priuationem ſunt reſeruata.

132 Actus ipſo iure nullus iuramento non confirmatur.

133 Pœna ipſo iure impoſita non æget iudicis ſententia, quia canon latæ ſententiæ habet vim ſententiæ hominis.

134 Emphyteuta aliquando ipſo iure priuatur emphyteuſi.

135 Factum proprium impugnari non poteſt, niſi ſit ipſo iure nullum.

136 Nullum ab initio tractu temporis non validatur.

137 Tutus ipſo iure non habet opus opponere.

138 Acceſſorium ipſo iure cadit, principali ſublato.

139 Vacatio ipſo iure, vel priuatio per ſententiam quibus verbis inducatur.

140 Beneficia quomodocumque vacantia in menſibus ordinariorum, ab Ordinarijs conferri poſſunt.

141 Beneficium vacans concedi non poteſt iudici, qui ea priuatione beneficium vacare fecit.

142 Executor Apoſtolicus declarans literas non eſſe exequendas, non poteſt d. beneficium impetrare.

143 Patronus poteſt præſentare, quando beneficium de iure vacat.

144 Et quando per ſententiam rector ob delictum fuit priuatus.

145 Etiam ſi ſit priuatus iniuſtè, & ſi non appellauit.

146 Lite pendente inter duos electos, ſeu præſentatos, ſi alter eorum decedat, alius præſentari nequit.

147 Niſi intra quadrimeſtre mortuus ſit, vel præſentationi renunciauerit.

148 Subrogatio fit viuentis per obitum collitigantis.

150 Beneficium quomodocumque vacet, patronus præſentare poteſt.

151 Coadiutor cum futura ſucceſſione rectori eccleſiæ patronatæ datur cum conſenſu patroni.

152 Coadiutor ad vitam rectoris dari poteſt ſine d. conſenſu.

153 Beneficium non vacat per obitum illius, qui habet ius ad rem.

154 Beneficium primum ibi uacat, ubi ſecundi beneficij capitur poſſeſſio.

155 Beneficium ibi præſumitur uacare ubi beneficiatus domicilium habebat, uel reſidere debebat.

Bene-

156 *Beneficia vacãtia in Curia ſunt Papæ reſeruata.*
157 *Beneficia etiam iuriſpat. perſonarum Eccleſiaſticarum.*
158 *Beneficia etiam laicorum, quæ tunc cum derogat. iuriſp. conferuntur.*
159 *Maſſobrij cenſura ad d. derogationẽ.*
160 *Auctoris reſponſio ad d. cenſuram.*
161 *Beneficia iuriſp. laicorum vacantia per obitum in curia conferu. cum derog. iuriſp. in totum.*
162 *Secus ſi aliter vacent.*
163 *Beneficia curata Sede Apoſtolica vacante Episcopus poteſt conferre præuio concurſu.*
164 *Sede Apoſtolica vacante, ſi vacet Eccleſia cathedralis, quomodo prouidendum. et ponitur* Rot. *dec.*

Preſentatio habet locum, quando vacat beneficium Patronatum.

CAPVT QVINTVM.

1 PRæſentatio autem fit per patronos, vel exiſtentes in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, quando Eccleſia vacat. *cap. illud. de iurepat. et cap. vlt. de conc. præb. vbi Card.* Abb. *et*
2 *Alij.* quia quamuis patronus in habitu habeat iuſpræſentandi, tamẽ exercitium præſentandi non habet in actu, niſi quando Eccleſia, vacat
3 *d. cap. illud.* ideo præſentatio, ſeu promiſſio facta per patronum de beneficio vacaturo non valet, nec conualeſcit per mortem beneficiati. *ad c. vlt. vbi doct. & fuit dictum in* Tullen. *4.* Cappell. *16.* Iun. *1595. coram Orano. et in* Pamplon. *beneficij de Huarte 13. Feb. 1595. corã* Iuſto. *Aug. Barboſa de off. et pot. Epiſc. p. 3.*
4 *alleg. 72. num. 3. 4. 5. et 6.* & ideo quomodocumque verè, & cum effectu vacet Eccleſia, ſeu beneficiũ, ſemper data tali vacatione poſſunt patroni præſentare, quia vbi datur vacatio, ibi datur etiã præſentatio. *d. c. vlt. et ibi* Doct. *Lamb. de iur. lib. 2. p. 1. q. 6. a. 18.* & ideo ad vacaturam Eccleſiã non fit præſentatio. *d.*
5 *c. vlt.* Cũ autẽ de vacatione beneficiorum dictum ſit, neceſſe eſt videre de modis, quibus beneficia vacant, de quibus, latè, & doctè Hieron. *Gonzal. in commen. ad reg. 5. cancell. gloſs. 15. §. 1. num. 1. et ſequentib. Garcia de beneficijs part. 10. num. 1. et ſequentib. Aug.* Barboſa, *vbi ſup. num. 7. et ſeqq. Maſsobrius in prax. habẽdi concurſum ad. vac. paroch. eccl. req. 1. dub. 2. qui alio sallegant. Io. à Koch. ſup. reg.* 8. *canc. gl. 7.*
6 Vacationum ergo genera reducantur ad tria, quorum primum eſt, quia aliquando beneficia vacãt de iure, & de facto, vt eſt per mortẽ na
7 turalẽ beneficiati quia mors omnia ſoluit. *§. deinc. Auth. de nupt.* aut per
8 reſignationẽ illius, qui verum titulum, & poſſeſſionem habebat. *Re-*
9 *buff. in praxi in titulo, requiſita ad bonam collationem.*
10 Secundum eſt, quia aliquando vacant de iure, non de facto, vt per aſſecutionem alterius beneficij incompatibilis, tunc enim non dicuntur vacare de facto, niſi illorum poſſeſſio dimittatur, quia aliter de facto ſemper ſunt occupata. *cap. cum noſtris. ibi. cum præpoſitura. de conc.*
11 *præb.* vel quando quis eſt intruſus in beneficio abſque titulo, & de facto eſt occupatum beneficium, de iure tamen vacat. Lapus *alleg. 16.*
12 Tertium eſt, quando vacant de facto, non de iure, veluti, quando quis eſt abſens à beneficio, & ignoratur vbi ſit, quia de facto nullus eſt, qui beneficio deſeruiat. *facit text. in cap. 2. & in cap. ex parte il 1. de cler. non reſid. & in praxi refert Ric-*
13 *cius in praxi rer. for. eccleſ. dec. 725.* quòd quando clericus beneficiatus eſt abſens à diœceſi, debet per prædictũ citari ad exhibendum bullas ſui beneficij, & ad probandum ſe ſatisfeciſſe obligationibus ipſius

beneficij etiam ſimplicis,& eo non
14 comparẽte ſit priuatio data tamen abſentia ſaltem per decennium, & quod nulla notitia habeatur d. beneficiati, & ratio eſt, quia euagatio
15 eſt clericis interdicta.*cap.vlt.& ibi Boic.num.*5.*de cler.non reſid.* Albanus *conſ.*93. *nu.*4. euagari enim eſt
16 delictum.*Burſatt.conſ.*397.*nu.*20. item quia tali caſu habetur beneficium pro derelicto, & per decennium taliter tranſactum amittitur poſſeſſio. *Menoch. de recuper. poſſ. remed.*1.*num.*271.*Flam.*Pariſ.*de reſign.benefic.liq.*5.*nu.*21. *Gerard.* Mazzol.*conſ.*60.*num.*6. & ita conſului vacare beneficium ob abſentiam cuiuſdam clerici, qui per triginta annos, & vltra, nulla de eo habita notitia, abfuit, & ad omnes difficultates euitandas poteſt con-
17 ferri beneficium accepta cautione à prouiſo de reſtituendis fructibus primo rectori, ſi rediret,& ita olim vidi ſeruatum fuiſſe Piſis.

18 Vacant etiam beneficia de facto & non de iure, quando quis habet collationem, & non poſſeſſionem, quia cum ſit vacua poſſeſſio, vacat de facto. Pet.Gregor.Toloſ.*de benefic. cap.*27.*num.*4. & in vna Compoſtellana penſionis coram *Card.* Seraph.*quæ eſt deciſ.*677.*nu.*2. fuit
19 dictum, quòd beneficium poteſt vacare de facto per obitum vnius, & poteſt vacare de iure per obitũ alterius, quod dicit etiam *Rota dec.* 12.*num.*6. *in fin. de præb. in antiq.* Biſigneti.*Caſſador. deciſ.*5. *num.*5. *de priuileg.*

20 Et vacationis appellatione intelligitur vacatio tàm de iure, quàm de facto ſimul. *cap. cum in noſtris. de conc.præb. & ibi* Io.*And.nu.*5.*&* 24. *Ant. de Butrio num.* 6. *Imol. num.*7.*& Abb.num.*4. *Franc.*Pauinus,*de off.& poteſt.Capituli ſed.vac. prælud.*7.*poſt prin.et num.*17. *Felin. in cap.in noſtra, num.*34. *et ſeq. de reſcrip. Selua de beneſ. par.* 3. *quæſt.* 11.*num.*111. Put. *deciſ.*290. *nu.*4. *lib.*1. *Mandoſ. conſ.*4. *num.*20. *et*
21 24.vbi dicit, quod iſta vacatio de iure, & de facto eſt verior, naturalior, plenior, & potentior vacatio, & ideo quælibet diſpoſitio loquens de vacatione debet intelligi de illa,
22 & in potiori ſignificatu, quia propriè vacare dicitur,quando à nullo
23 detinetur nec de iure,nec de facto. *Pauin.vbi ſup.num.*17.& plenum dicitur beneficium, quando ab aliquo poſſidetur de iure.*Rot.deciſ.*18. *de præb.in antiq.* & quando ſufficiat
24 vacatio de iure, & de facto, vel de iure,non de facto, vel de facto,non de iure, declarat *Gonzal. dict.*§.1. *num.*14.*et ſequentibus.*

Videamus nunc, quibus modis vacent ipſo iure beneficia,qui ſunt multi, quorum

25 Primus eſt per mortem naturalẽ beneficiati.*cap.ſuſceptum.& ibi gl. pen. in uerbo, non morte.de reſcrip. lib.*6.Barboſa *d.alleg.*72.*nu.*7.

26 Si tamen ſit beneficium,vel de menſa, vel in eccleſia nõnumerata non vacat per obitum.F*elin.in cap. cum acceſſiſſent. nu.*1. *&* 2.*de conſt.*
27 idem eſt ſi ſit beneficium commendatum, quia non vacat per obitum commẽdatarij, ſed vacat ſemper vt prius, neque attenditur menſis,in quo commendatarius obierit. *Gonzal.ubi ſup.glo.*5.§.8.*nu.*49.

28 Secundus eſt,per reſignationem factam ab ipſo beneficiato,quia talis reſignans & cedens quoad dictũ beneficium reſignatum poteſt dici mortuus,& ideo tunc patronus poterit præſentare.facit *Rot.de renunciat.deciſ.*16.*in antiq.* & habetur in toto *tit. de renunc.* & per *Flam.*Pa*riſ. d. tractatu de reſign.benef.* ſi au-
29 tem ſit reſignatio ſimoniaca,tunc non vacat beneficium, vt per *Inn. in cap. cum uniuerſorum.de rer.permutat. & in d.dec.*16. *Rotæ habetur,*
30 quòd renunciante primo præſentato præſentationi de ſe factæ,ſecundo præſẽtatus cumulatiuè à patrono, qui variauit, debet inſtitui; & patro-

31 patronus poteſt iterum præſentare
quando præſentatus non conſentit
præſentationi, vel quando poſt con-
ſenſum renunciauit, vel quando mo-
ritur ante inſtitutionem, vel quando
non valet præſentatio ob aliquod
occultum crimen præſentati, ſeu ob
aliam cauſam non procedentem ex
culpa præſentantis, & dummodo
illud ſit abſque fraude. *Lambertin.*
ubi ſup. d. quæſt. 6. art. 4. & art. 5. præ-
32 ſentatione autem prima non caſſata,
niſi ſit euidenter nulla, & niſi ſit lo-
cus variationi, non poteſt fieri ſecũ-
da præſentatio. *Lambert. ubi ſup. art.*
33 7. eodem modo vacat beneficium
etiam ex cauſa permutationis. *cap. 1.*
de rer. permut. & in permutationibus
beneficiorum requiritur vera, & li-
bera renunciatio in manibus Supe-
rioris beneficiorum permutandorũ,
ex quo tunc prædicta beneficia va-
care dicuntur, quæ ſi ſint patronata,
34 patroni non præſentant, ſed conſen-
tiunt tali permutationi, & reſigna-
tioni. *Flam.* Pariſ. *de reſignat. beneſ.*
lib. 2. q. 4. n. 10. tomo 1. & lib. 11. q. 5.
nu. 20. tomo 2. niſi in tali permuta-
35 tione concurreret vtilitas, ſeu neceſ-
ſitas eccleſiæ, vel populi, & patro-
nus eſſet eccleſiaſticus, & permuta-
tio fieret per legatum Sed. Apoſto-
licæ. *Lambert. ubi ſup. art. 6.*

36 Tertius eſt per aſſecutionem alte-
rius beneficij incompatibilis. *cap. re-*
ferente. cap. præterea. & cap. de multa.
de præb. habetur in *Conc. Trid. ſeſſ. 7.*
cap. 4. de reformat. Alphonſus Hoie-
da de beneſ. compatib. & incompatib.
p. 1. c. 17. & ſic primum beneficium
37 vacat per aſſecutionem ſecundi, etiã
ſi ſint beneficia ſimplicia perſonalẽ
reſidentiam requirentia licèt non
ſint curata, quod eſt verum, quan-
do reſidentia eſt continua & præciſa
38 ſub priuatione tituli, ſed quando re-
quiritur reſidentia non continua,
ſed in certis temporibus, vel requi-
ritur reſidentia continua, non tamen
ſimpliciter, ſed cauſatiuè, & ſolum
reſpectu priuationis fructuum, ita
quòd non reſidendo quis perdit fru-
ctus, titulo tamen non poteſt priua-
ri. de quibus *Card. conſ. 3. Hoieda ubi*
ſup. nu. 35. Gonzal. d. gloſſ. 15. nu. 20.
& 21. & ſeqq. Steph. Graſian. diſcep.
forenſ. cap. 133. num. 25. ea propter
Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. c. 17.
39 decernit, quòd vnum tantum bene-
ficium eccleſiaſticum ſingulis confe-
ratur etiam ſi ſit beneficium ſim-
40 plex, & non inducitur vacatio ipſo
iure per aſſecutionem ſecundi, ſi
vtrumque non requirit perſonalem
reſidentiam. *Nauar. conſ. 10. & 13.*
de præben. poteſt tamen Ordinarius
41 priuare obtinentem plura beneficia
ex d. *cap. 17. Conc. Trid. Puteus dec.*
230. lib. 3. & Nauar. ubi ſup. neque
42 ad retinendum plura beneficia ſatis
eſt, quòd in vltima prouiſione nar-
rata ſint omnia beneficia obtenta,
quia ex tali narratiua non inducitur
diſpenſatio ſuper pluralitate, ſed
operatur dumtaxat excuſationem
ſubreptionis ob non expreſſionem
obtentorum, prout fieri debet. ita
eſt *text. in cap. non poteſt. §. ult. de*
præb. lib. 6. Nauarr. de oratione. c. 22.
miſcellan. 16. nu. 64. & facit ad hoc
Regula 50. Cancell. Gonzal. d. gloſ. 15.
43 *à nu 26.* quamuis in praxi ſeruetur
contrarium, videlicet, quia per talẽ
narratiuam inducitur dicta diſpen-
ſatio ſuper pluralitate pro congrua
ſuſtentatione, quia ſi habens duo
beneficia prouideatur de tertio ta-
citè videtur diſpenſatus, vt illa tria
licite retinere poſſit.

44 Dimiſſio autem beneficij incom-
patibilis debet fieri antequam laba-
tur terminus datus ab *Extrauagante*
Execrabilis. de præben. in extrauag.
communib. qui terminus eſt vnius
menſis. *Garc. ubi ſup. par. 11. cap. 5.*
nu. 35. ubi nu. 36. ait dimiſſionem
45 fieri debere ſine mora, aliàs vacant
habita pacifica poſſeſſione ſecundi.
Maſſobrius ubi ſup. requiſito 1. dub.
6. Cardin. Seraphin. dec. 856. nu. 10.
46 & quando quis non teneatur dimit-
tere beneficium, quando ſuper ſe-
cundo

cundo ſibi ſunt illatæ moleſtiæ etiã extraiudiciales, & de facto vide *Cardin. Seraph.* 1254. *& dec.*983.*nu.*5. nec dimittere quis tenetur primum beneficium donec patitur litem ſuper ſecundo. *Ludouiſ.* qui fuit Gregor.XV. fœl. record. *dec.*451. & ibi annotat. *Beltramini nu.*9.*Maſſubr. d. dub.* 6.

47 Hodie adeſt regula Cancellariæ de decreto, quod ponitur in literis Apoſtolicis, quo prouiſus de ſtylo nunc intra bimeſtre tenetur dimittere primum, aliàs vacat.

48 Quartus eſt per matrimonium per verba de præſenti contractum à clerico beneficiato in minoribus ordibus conſtituto, non autem per ſponſalia, & per verba de futuro. *cap.* 1. *& cap.*3.*de cler.coniugat.* & habetur *Reg.*57. *Cancell. Staphil.de lit. grat. tit.de uarijs modis uacationis.* §. *quintus uacationis modus.ubi n.*4.5. *&* 6. ait idem eſſe,ſi poſtea ex aliquo defectu, ſeu impedimento matrimonium ſit nullum.

49 Quintus eſt per ingreſſum Religionis poſt emiſſam profeſſionem. *cap. beneficium . de reg. iur. lib.* 6. & habetur in d. *reg.*57.*Canc.Staphil.ubi ſup.*§.*ſextus uacationis modus*. quòd an habeat locum in Religioſis Venerab.Societ. Ieſu in fine huius cap. cum Rota dicetur.

50 Sextus eſt propter non promotionem, quando obtinens parochialem non promouetur intra annum ad ſacerdotium, quia elapſo anno parochialis ipſo iure vacat. ita habetur in *cap.licèt canon.de elect. lib.*6.*cap. ſtatutum. c.cum ex eo. & c.commiſſa. de elect.lib.*6.*Staphil.ubi ſup.*§.*quartus prinsipalis*. & habetur in *Conzil. Trid.ſeſſ.* 24. *de reformat.c.*12. ibi. aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac Synodo ſtatutum initiari valeat. & ita etiam declarauit ſacra Congregatio Concilij. & in d. *Concil.Trident.ſeſſ.*7. *de reformat. cap. tertio*.

51 Septimus eſt per tranſlationem Prælati ad aliam eccleſiam, quia tunc vacat prima. *cap.in apibus*. §. *translatis*. 7. *q.* 1. *& cap. quanto. de translat. Epiſcop.*: dummodo ſint expeditæ literæ ſecundæ eccleſiæ, & Prælaturæ, & oſtendantur Capitulo iuxta *Extrauag. iniunctæ.de elect. in extrauag. comm. Pariſ.ubi ſup. de reſignat.beneſ.lib.*7.*quæſt.*21.*nu.*14.*& quæſt.*23.*nu.*47.

52 Octauus eſt, ſi electus intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non cõſenſerit electioni de ſe factæ. *cap. quàm ſit.* §. *electus vero.de elect. lib.*6.*Menoch.de arbitr.iud.lib.*2.*centuria* 5.*caſu* 477.

53 Nonus eſt, ſi electus intra trimeſtre poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem. d.*cap. quàm ſit.*§.*cæterum. de elect.lib.*6.

54 Decimus eſt, quando electus, vel præſentatus ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel per aliũ ſe ingeſſerit, vel adminiſtrauerit bona, & reditus beneficij. ita eſt *text. in cap.auaritiæ.de elect. lib.*6. vbi ha-
55 betur, quòd tunc talis ipſo iure priuatur iure quæſito, & vacat beneficium vt prius. *Sarnen.in Reg. de trienali.quæſt.*5.*uerſ.poſtremo.& iſti modi.*8.9.*&* 10. ſunt improprij.

56 Vndecimus eſt per promotionem beneficiati ad Epiſcopatũ poſt adeptã poſſeſſionem ipſius Epiſcopatus, vel poſt lapſum tempus ad petendã conſecrationem, quia tunc ipſo iure vacant beneficia antea obtenta per d. promotum. *cap. cum in cunctis.* §. *cum uero.de elect.* & habetur in *Conc.Trid.ſeſſ.*7.*de reform. cap.* 9. *& ſeſſ.*23.*de reformat.cap.*2.niſi pro-
57 rogatio,vel retentio dictorum beneficiorum ſit ex diſpenſatione obtenta. *Couarr. practic.quæſt.cap.*36.*nu. finali*.

58 Duodecimus eſt, quia vacat ipſo iure beneficium per militiam ſæcularem ſtatim ac quis ſit miles. *gloſ. in cap.ult.uerbo, redierint.de cleric. nõ reſident.Pariſ.ubi ſup.de reſ.ben.lib.*1.

quæſt.

quæſt. 1. *nu.* 22. ita etiam vacat per
59 delationem publicam, & continuatam habitus, & veſtium laicalium per conſtitutionem Sixti V. fœl. rec. incip. *Cum ſacroſanctæ*. quam refert *Quaranta in ſumma Bullarij*. *verbo, habitus clericalis*.

60 Decimus tertius eſt per caſſationem electionis. *cap. conſideramus.* & *cap. ſuper eo. de elect.*

61 Decimus quartus per repulſionē poſtulationis, *extrauagan. ex debito.* §. *huiuſmodi. de elect. in extrauag. commun. cap. 2.* & *cap. 3. de poſtul. prælat.*

62 Decimus quintus eſt, quando beneficium violenter occupatur, vt ſi quis vi ingrediatur poſſeſſionem beneficij. *cap. eum qui. de præb. lib. 6.* Rebuff. *in praxi tit. de modis amitt. beneſ. nu.* 28. *Mandoſius in reg.* 21. *de impetr. beneſ. viuent. q.* 10.

63 Decimus ſextus eſt per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſententiæ diffinitiuæ in Romana Curia prolatæ in cauſa beneficiali. *Clem.* 1. *de ſequeſt. poſſ.* & *fruct.* dummodo ſententia lata ſit ſuper petitorio, & poſſeſſorio, ſecus ſi eſſet lata in cauſa attentatorum. *Lancellott. de attentatis. par. 3. cap. 28. num.* 143. vel non ſit appoſitum ſequeſtrum ob Iudicis offenſam. *Mobed. dec. 1. nu. 3.* & 4. *de ſequeſt. poſſ.* & *fruct.*

64 Decimus ſeptimus eſt per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus fuerit monitus ad textum in *cap. Ordinarij.* §. *quod ſi forte.* & ibi *glo, in verbo, eo ipſo. de off. ordin. lib. 6.* & habetur in *Conc. Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap.* 5.

65 Decimus octauus eſt per alienationem rerum, & bonorum eccleſiæ factam ſine debitis ſolemnitatibus. ita habetur in *extrauag. ambitioſe.* §. *inferiores vero. de reb. eccl. non alien. inter extrauag. comm.* quam latè declarat *Gulielm. Redoan. in tract. de reb. eccl. non alien.*

66 Decimus nonus eſt, ſi habeatur beneficium pro derelicto per ſpaciū decem annorum. *ad not. in cap. ex parte. de cleric. nō reſid. Pariſ. vbi ſup. de reſig. beneſ. lib. 1. quæſt. 5. num.* 21. *Rebuff. vbi ſup. num.* 57. *Riccius vbi ſup. d. dec.* 725. & dixi ſupra in princ. huius capit. nu. 14.

67 Vigeſimus eſt ob crimen hæreſis. *cap. ad abolendam.* §. 1. *vbi gloſ. de hæreticis. Rebuff. vbi ſup. à nu.* 4. *Iulius Clarus in praxi crim.* §. *hæreſis. n.* 14. *Franciſcus Pegna Rotæ Rom. Decanus in commentario* 112. *ad Directorium Inquiſitorum*. idem eſt in apoſtata à fide. *Rebuff. vbi ſup. num.* 47. & ob adhæſionem hæreticis factam. *Gonzal. vbi ſup. d. gloſ. 15. nu.* 92. & *Kochier. vbi ſup. gloſ. 7. caſu* 18. *ad reg.* 8. *Cancell.*

68 Vigeſimus primus eſt, quia etiam beneficia filiorum ipſorum hæreticorum vacant ipſo iure ex communi opinione, de qua *Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 8. nu. 4. Clarus vbi ſup. n.* 14. *Simancas de Catholic. inſtitut. cap.* 29. *nu.* 20. *Hoieda vbi ſup. cap. 23. nu.* 11. *Roias de hæreticis aſſertion.* 44.

69 Vigeſimus ſecundus eſt, quia vacant beneficia obtenta ſcienter ad præces hæreticorum, & tales etiam fiunt inhabiles ad alia. *cap.* 2. §. *ad hæc. de hæretic. lib.* 6.

70 Vigeſimus tertius eſt, quia ipſo iure vacat beneficium per crimē ſimoniæ realis. vt in *extrauag. cum deteſtabile. de ſimonia. in extrauag. comm. Caſſador. dec. 5. nu. 1. de ſimonia. Bernardus Diaz in praxi criminali. c.* 91. & ibi *Ignatius de Salcedo in addit. ſub*
71 *litera*. D. ſola autem ſimonia conuentionalis inhabilem reddit ad obtinenda beneficia. *Puteus deciſ.* 80. *lib.* 2.

72 Vigeſimus quartus eſt per crimen læſæ maieſtatis. *Rebuff. vbi ſup. de mod. amitt. beneſ. nu.* 32. *Diaz vbi ſup. cap.* 119.

73 Vigeſimus quintus eſt ob crimen falſitatis literarum Apoſtolicarum. *cap. ad falſariorum. de crimine falſi. Diaz vbi ſup. cap. 117. nu.* 1.

74 Vigeſimus ſextus eſt ob percuſſionem

ſionem S. R. E. Cardinalis. *cap. fœlicis. §. ſi qua vero. de pœnis*.

75 Vigeſimus ſeptimus eſt propter percuſſionem, ſeu homicidium Epiſcopi. *Clem.* 1. §. *à feudis. de pœnis*.

76 Vigeſimus octauus eſt, quando clericus beneficiatus fit aſſaſſinus. per textum in *cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. *Diaz. vbi ſup. cap.* 96. *nu.* 1.

77 Vigeſimus nonus eſt, ſi quis occidat rectorem ſuæ eccleſiæ, in qua habet beneficium. *cap. in quibuſdam. de pœnis. Rebuff. vbi ſup. nu.* 45. *vide Felin. in cap. inquiſitionis. nu.* 3. *de accuſationib.*

78 Trigeſimus eſt, ſi quis clericum carcerauerit donec ſuum beneficiū reſignauerit. *Clem. multorum. §. quod ſi inferiores. de pœnis*.

79 Trigeſimus primus eſt, ſi quis tēpore ſuſpenſionis, & dum erat ſuſpenſus ſe adminiſtrationi ingeſſerit. *cap.* 1. §. *vlt. & cap. cupientes. §. cæterum. de elect. lib.* 6.

80 Trigeſimus ſecundus eſt ob crimē ſodomiæ. *Rebuff. vbi ſup. nu.* 38. *Salcedo vbi ſup. in addit. ad cap.* 86. *litera* C. & habetur in conſtitutione Pij V. ſanctæ memoriæ. quæ incipit. *Horrendum*.

81 Trigeſimus tertius eſt, quando reſignans beneficium non ſuperuixit per viginti dies poſt præſtitum conſenſum dictæ reſignationi. iuxta *Reg.* 18. *Cancell. Pariſ. vbi ſup. de reſig. benef. lib.* 2. *per totum*.

82 Trigeſimus quartus eſt, ob non factam publicationem reſignationis iuxta formam conſtitutionis Greg. XIII. fœl. rec. de public. reſignat. quam declarat *Pariſ. vbi ſup. lib.* 11. *per totum*.

83 Et ſi beneficium ſit liberè reſignatum coram Ordinario, debet Ordinarius tunc illud conferre infra menſem, aliàs deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam. *Pariſ. vbi ſup. lib.* 11. *quæſt.* 2. *nu.* 6.

84 Trigeſimus quintus eſt ob non ſeruatam formam conſtitutionis Pij Quinti, quæ incipit. *In conferendis*. quam refert *Quaranta vbi ſup. in ſumma Bullarij. in verbo, beneficiorū parochialium collatio*. vbi reſoluit multas dubitationes occaſione dictę conſtitutionis. & *Maſſobr. vbi ſup. in princ. d. ſua praxis*.

85 Trigeſimus ſextus eſt, quando aliqui pro obtinendis beneficiis ſe ipſos pro alijs ſupponunt examini, vel annuas penſiones offerunt, ſeu beneficia pro alijs impetrant, aut ab eis aliquid conſequuntur, vel quando pro ſe ipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignandi (reſeruata ſibi annua penſione, vel non reſeruata) ad fauorem aliorum, nam ipſo iure tunc vacant prædictorum beneficia, ex conſtitutione Pauli Quarti, quæ incipit. *Inter cæteras*. quam refert *Gonzal. d. gloſ.* 15. *n.* 90.

86 & qui vt facilius conſequatur beneficium promittit ſoluere maiorem penſionem, quam ipſum beneficium ferre poſſit, committit ſimoniam, & venit priuandus. ita *Hieron. Gigas de penſionib. quæſt.* 41.

87 Trigeſimus ſeptimus eſt per adhæſionem, vt ſi quis in ſchiſmate adhæreat Antipapæ, ſeu hæreticis. *Gonzal. d. gloſ.* 15. *nu.* 92.

88 Trigeſimus octauus eſt per obitū Papæ collatoris, quando fuit collatum ad ipſius beneplacitum. *cap. ſi gratioſæ. de reſcript. lib.* 6.

89 Trigeſimus nonus eſt, quando beneficium à Papa collatum eſſet ad certū tempus limitatum, tunc enim elapſo dicto tempore vacat beneficium, & idem eſſet, ſi ita eſſet ab ordinario collatum. *Rebuff. vbi ſup. in praxi in titulo, requiſita ad bonam collationem. à num.* 16.

90 Quadrageſimus eſt in beneficio manuali, & amouibili per reuocationem prouidentis, vel ad nutum conferentis. *Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 5. §. 6.

91 Quadrageſimus primus eſt per depoſitionem, ſeu priuationem. *cap. ex literis, et cap. graue de exceſſibus prælat. Fel. in cap. ad petitionem. nu.* 2.

de accuſationib. Mandoſius in reg. 32.canc.quæſt.8.à num.13.

92 Quadrageſimus ſecundus eſt per apprehenſionem poſſeſſionis de beneficio collato a Papa ante literarũ expeditionem. *Felin.in cap.veniens, num.3.de accuſat.et adeſt conſtit.Iulij* III.*ſub die* 27.*Maij* 1553. de qua tractat *Mandoſius in reg.* 27. *cancell. de nõ iudicando iuxta formam ſupplicationis, quæſt.* 3. *à num.* 3.*et quæſt.*4.*à num.*2.

93 Quadrageſimus tertius eſt, quando quis indebitè retinet ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, illaſque non reſtituit, & iſtas ſciens, & non reuelans, *vt ex conſt. Iulij* III.*quæ incipit, cum acceperimus in bullario, & de retinentibus bona Palatij Apoſtolici, vide conſt.*6.Alex. VI. *& Clementis VII.conſt.* 1.*in bull.*

94 Quadrageſimus quartus eſt, ſi quis offendat litigantes in Curia Romana, eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, vel notarios, per *conſt.*Alex.VI *quæ incipit, in eminenti Sedis in bullar. de qua Puteus deciſ.*102.103.*&* 104.*lib.*1.

95 Quadrageſimus quintus eſt, quia per aſſumptionem ad Papatum vacant beneficia Cardinalis aſſumpti. *ita Stef.Gratian.diſcept.forenſ.c.*296. *num.*11.*&* 12.

96 Quadrageſimus ſextus eſt, quando quis inſordeſcit in excommunicatione per annum, & amplius, quia tunc talis citabitur coram iudice ad allegandum quas habeat defenſiones, quare non debeat declarari vt hæreticus ad textum in *cap.cum contumacia.de hæretic.lib.*6. & facta tali declaratione, ille remanet ipſo iure priuatus beneficijs. *Menoch.de arb. iudic.par.*2. *centuria* 5. *caſu* 416.*nu.* 52.*& ſeq.* Conc.Trid.*ſeſſ.*25. *de refor. c.*3.*in fin.*quod tamen declara vt per *Gonzal.d.gloſſ.*15. *à num.*104. *Stef. Gratian.vbi ſup.cap.*119.*num.*3.

97 Quadrageſimus ſeptimus eſt per decretum, ideſt, quando Papa confert alicui beneficium cum hoc, quòd infra ſex menſes dimittat primum beneficium in illius manibus, aliàs eo ipſo vacet ſecundum, aut ſit ſimilis clauſula de ſolutione facienda, aut de literis infra certum tempus expediendis, vel aliàs ſub eadem vacationis pœna, nam ſi non adimplentur, vacat beneficium. *Egidius deciſ.*775.*in prin. &* Rota *deciſ.* 12. *de re iud.in nouis*, & in caſibus prædi-

98 ctis tempus incipit currere à die captæ poſſeſſionis pacificæ. *Verall. dec.* 248.*par.*1.*et dec.*226.*par.*2. Put.*dec.* 51.*num.*1. *lib.*1. & eſt neceſſaria notitia dictæ pacificæ poſſeſſionis.*Gonzal.d.gloſſ.*15.*num.*112. idem eſt ra-

99 tione decreti contenti in Indultis Cardinalium, videlicet, quod prouiſi à Cardinalibus de beneficijs reſeruatis excedentibus valorem. 24. ducatorum teneantur infra quatuor menſes ſi citra montes, & intra octo ſi vltra montes collationes fiant, à die collationis computandos, nouas prouiſiones à Sede Apoſtolica impetrare, & literas Apoſtolicas expedire, alioquin elapſo dicto tempore dicta beneficia eo ipſo cenſeantur vacare, & hoc in caſu dictum tempus currit à die notitiæ integræ de reſeruatione, quando vacatio eſt talis, quæ potuit ignorari, vt ex vacatione per obitũ cubicularij. *et ſimil. Put.dec.*112.*lib.*1. *vide Gonzal. dict. gloſ.*15.*à num.*110.

100 Quadrageſimus octauus eſt per malam promotionem ad ordines, vt ſi beneficiatus habens primam tonſuram, vel minores ordines fuerit ad maiores promotus, cum aliàs fuerit inhabilis ex aliquo vitio, ſeu defectu, vel per ſaltum, vel aliter, nam

101 ſi in dictis ordinibus miniſtrare præſumpſerit efficitur irregularis, & eius beneficia ipſo iure vacant per conſtitutionem Sixti V.incipien.ſanctũ, & ſalutare quæ conſtitutio redacta eſt ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini à Clemẽte VIII. de qua *Gonzal. d. gloſſ.*15. *num.*128. *& gloſ.*5.*§.*10.*nu.*33.idem eſt in ex-

com-

102 communicato miniſtrante, ſeu celebrante, qui fit irregularis, & eſt priuandus beneficijs. *cap. fraternitati. de Cleric. excommun. miniſtr. Garc. vbi ſup. p.*11.*c.*10.*nu.* 47.

103 Quadrageſimus nonus eſt per cõfidentiam, veluti quando quis reſignat beneficium Titio ſub confidentia, vt Titius illud reſignet Caio, vel in alijs caſibus, de quibus in cõſtitutione Pij IIII. quæ incipit. *Romanum Pontificem.* & in conſtitutione Pij V. quæ incipit. *Intolerabilis. in Bullar.* latè *Flam. Pariſ. in tract. de confidentijs.*

104 Quinquageſimus eſt in omnibus caſibus, in quibus fundator beneficij ita diſpoſuit, vt ipſo iure vacet, vt ob non reſidentiam, vel per aſſecutionem alterius ſimplicis beneficij, vel aliter. *Verall. deciſ.*290.*nu.*1.*p.*2. *Rebuff. in praxi tit. de diſpenſat. rat. ætat. nu.*6.

105 Quinquageſimus primus eſt in primæua erectione, & creatione beneficij, quia tunc vacat, & ſtante d. vacatione debet à patrono præſentari rector. *Bonifat. de Vitalinis in Clem. vlt. nu.* 18. *de reſcriptis vbi glo.*
106 *vlt.* & omnes communiter. & tempus datum patronis ad præſentandũ incipit currere ſtatim creato, & erecto beneficio. *Gonzal. d. gloſſ.*15.*nu.*132.*& gloſ.*9.*§.vlt.nu.*50.

107 Quinquageſimus ſecundus eſt, quando ab aliqua conſtitutione, ſeu ſtatuto inducitur ipſo iure vacatio beneficij *Gonzal. d. gloſ.*15.*nu.*133.

108 Quinquageſimus tertius eſt, quia non incedentes in habitu, & tonſura ipſo facto abſque Iudicis decreto sũt priuati beneficij ex conſtitutione Sixti V. relata à Quaranta in ſumma bullarij, *in v. habitus clericalis.* quamuis non ſtatim amittant fori priuilegium. *Stef. Gratian. vbi ſup. cap.*440. *num.*1.

109 Quinquageſimus quartus eſt per collationem factam conſanguineis, affinibus, vel familiaribus collatoris, vel reſignantis, in manibus ordinarij collatoris, vt per conſtitutionem Pij V. relatam à Quaranta vbi ſupra in *verb. beneficiorum reſignationes.* vbi etiam multa reſoluit dubia circa talem reſignationem.

110 Quinquageſimus quintus eſt per intruſionem. *cap. ad aures, de exceſſib. prælat.*

111 Quinquageſimus ſextus eſt per ſubreptionem, vel obreptionem gratiæ. *Rebuff. vbi ſup. in prax. in tit. differentiæ inter reſcripta gratiæ, & iuſtitiæ num.*1.

112 Quinquageſimus ſeptimus eſt per vſurpationem iuriſdictionis Eccleſiæ bonorum, cenſuum, & iurium etiam feudalium, & emphiteuticorum, fructuum, & emolumentorum, & quarumcumque obuẽtionum, quæ in miniſtrorũ, & pauperum neceſſitates conuerti debent per ſe, vel alios, vi, vel timore incuſſo, ſeu etiam per ſuppoſitas perſonas clericorũ, ſeu quacunque arte, vel colore quæſito, in proprios vſus cõuerſionem, aut vſurpationem, ſeu impedimenti præſtationem, ne ab ijs, ad quos de iure pertinent, habeantur. *Conc. Trid. ſeſſ.*22.*de ref. cap.*11. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.*51.*num.*152.*qui allegat* Tiraq. *in l. ſi vnquam, verbo, reuertatur. C. de reu. donat. à num.*168. *ad num.* 463. *vbi refert* 104. effectus, ſeu differentias inter vacationem ipſo iure, & vacationem per ſententiam.

113 Quinquageſimus octauus eſt in caſu conſtitutionis Pij IV. quæ incipit *cupientes vnicuique iuſtitiam*, quæ eſt *conſtitut.* 20. *in bullar.* per quam prohibetur iudicibus cauſarum beneficialium vel criminalium concernentium beneficiorum priuationem, etiam S. R. E. Cardin. Palatij Apoſtolici Auditoribus, Referendarijs, & quibuſuis alijs etiam Archiepiſcopali, Patriarchali, & alia quauis maiori dignitate etiam legationis munere fungentibus, eorumque prænominatorum nepotibus, conſanguineis, affinibus, procuratoribus, ſollicitatoribus, ac domeſticis, vel familia-

miſſiaribus cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, impetrare, aut ab alijs impetrari à ſancta Sede, aut eius legatis, vel quibuſuis ordinariis collatoribus ſibi conferri, prouideriue facere, eccleſias, monaſteria, prioratus, ac alia beneficia eccleſiaſtica tam in Romana Curia, quam extrà eam, aut aliàs quomodolibet vacantia, & vacatura per priuationem irrogatam, ſeu declaratam in ſententia, vel declaratione per ipſos lata, qui omnes vt ſupra nominati penitus inhabiles ad illa in poſterum obtinenda fore, & eſſe declarantur, & quæcumque impetrationes, collationes, & prouiſiones, & quæuis aliæ diſpoſitiones, aut conceſſiones de huiuſmodi eccleſijs, & beneficijs, &c. etiam per Summum Pontificum motu proprio &c. nullæ, & irritæ, ac inanes, nulliuſque roboris, vel momenti, ac nullius iuris quæſiti, vel de annali, & triennali, aut aliæ regulæ Cancellar. ſuffragij fore, & eſſe denunciantur cum decreto, quod ſic priuati ab eis Eccleſijs amoueãtur, prout amotos eſſe in eadem conſtitutione declaratur.

114 Pluribus etiam modis beneficia vacare poſſunt de facto tãtum quos refert *Kocbier. vbi ſup. gloſ. 7. num. 4.* vt quando quis lõgo tempore abeſt, & ignoratur vbi ſit, vel quando prouiſus habet collationem, & non poſſeſſionem, vel quando beneficiatus de poſſeſſione eiectus eſt, & nemo illam occupauit, aut quando electus renunciauit; aut quando abſens prouiſus poſtea non acceptauit, vel quando intruſus decedit, vel cedit. *Maſſobr. vbi ſup. requiſito* 1. *dub.* 2. *num.* 63.

115 Notandum eſt inſuper, quòd omnes modi vacationis veniũt ſub verbo vacationis præſertim vbi eadem eſſet ratio. *gloſ. in cap. ſi propter. in verbo, vacabunt de reſcript. & in cap. ſuſceptum. de reſcript. lib. 6. Felin. in c. in noſtra. coroll. 37. de reſcript. Pariſ. de reſignat. benefic. lib.* 11. *quaſt.* 14.

116 *num.* 24. ſed expreſſo vno modo vacationis, non veniunt alij. *d. cap. ſuſceptum* quod quinque modis limitat *Felin. vbi ſup. relatus à Garc. vbi ſup. par.* 11. *cap.* 1. *de vacationis modis in communi, à num.* 9. vbi refert multas Rotæ deciſiones. *& ibi in cap.* 2. 3. *& ſequentibus per totam dictã partem* latè pertractat de modis vacationum, prout etiam *Aug. Barboſa vbi ſup. de off. & poteſt. epiſc. par.* 3. *allegat.* 57.

117 Alijque ſunt caſus, in quibus ob diuerſa delicta quis non eſt ipſo iure priuatus beneficijs, ſed priuandus venit per ſententiam, vt homicida, publicus concubinarius, ſacrilegus, reſidere nolens, bannitus, & alij, de quibus, *Rebuff. vbi ſup. in praxi tit. de mod. amitt. benef. à n.* 50. *& alij etiam vt per* Diaz. *vbi ſup. in praxi crimin. vbi cap.* 131. *num.* 2. ait priuationem

118 beneficiorum imponendam eſſe dun taxat in caſibus à iure expreſſis, per textum *in cap. is, qui in princ. de ſent. ex comm.* & de cauſis, ex quibus clerici priuantur beneficijs eleganter pertractat *Mareſcott. vbi ſup. var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 35.

119 Intereſt autem videre, an beneficium vacet ipſo iure, ſiue per ſententiã, quia plures ſunt effectus, quorũ

120 Primus eſt, quia quando beneficium vacat ipſo iure, in ipſo puncto, puta ſtatim ac contrahitur matrimonium, vacat. R*ota deciſ.* 707. *n.* 2. *&* 3. *lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ.* & ibi vacat, vbi actus fuit conſummatus. *Rota vbi ſup. deciſ.* 728. *num.* 3.

121 Secundus eſt effectus, quia quando beneficium vacat ipſo iure, ſi talis iam priuatus decedat, antequam poſſeſſionem dimittat, non tamen vacat per obitum illius, ſed per matrimonium ab eo contractum, & ſimilia. *d. cap. ſuſceptum. Felin. in cap.* 2. *num.* 23. *de reſcript. Pariſ. vbi ſup. de reſ. benef. lib.* 9. *quaſt.* 25. *num.* 4. quia ſi iam vacat ex vno capite, non poteſt vacare ex alio.

122 Tertius eſt effectus, quoniam beneficium, quod ipſo iure vacauit non poteſt in fauorem alterius reſignari, quia nemo poteſt reſignare quod non habet. *cap. quod autem in fine, de iurep. latè* Pariſ. *vbi ſup. lib.* 1. *q.* 15.
123 *num.* 1. *& lib.* 2. *quaeſt.* 22. *nu.* 2. ſi autem quis veniret priuandus per ſententiam, veluti quia commiſit homicidium, poſſet ante ſententiam beneficium reſignare ad fauorem alterius *gloſ. in cap.* 2. *verbo, finita, vt lite pend. lib.* 6. *Rebuff. in praxi tit. de mod. amitt. beneſ. num.* 51. *Creſcent. deciſ.* 6. *num.* 3. *de renunc.*

124 Quartus eſt effectus, quia quando beneficium vacat ipſo iure, poteſt tanquam vacans impetrari, vt vacuum, ſecus quando quis per ſententiam eſſet priuandus. *Rebuff. vbi ſup num.* 52. *&* 53. *Staphil. vbi ſupra tit. d. var. mod. vacat. §. conſiderandi in fine.*

125 Quintus eſt effectus, quia quando beneficium vacat ipſo iure, ex tunc beneficiatus non facit fructus ſuos, & ad illorum reſtitutionem tenetur, ſecus ſi per ſententiam ſit priuandus. *gloſ. vlt. in c. fraternitatis* 12. *queſt.* 2. *Felin. in cap.* 1. *num.* 42. *de conſtit. Tiraq. in d. l. ſi vnquam, verb. reuertatur, num.* 293. *cum ſequentib.* Nauarr. *in manuali, cap.* 23. *num.* 66. *Hoieda vbi ſup. par.* 1. *cap.* 13. *nu.* 63. *vbi à num.* 59. *ad nu.* 67. in dicto propoſito plures alios effectus enumerat.

126 Sextus eſt effectus, quia ad illud, quod venit ipſo iure, ſtatim quis tenetur in foro conſcientiæ, etiam ad pœnam. *Felin. in dicto capit.* 1. *num.* 43. *de conſtitut.* & eſt communis opinio.

127 Septimus effectus eſt, quoniam quando aliquid fit ipſo iure non eſt locus pœnitentiæ. *gloſ. in clem. ne in agro. §. quia vero. verbo ipſo facto, de ſtatu monach. Bald. in Auth. habita, col. vlt. C. ne fil. pro patre.* Dec. *conſ.* 138. neque tunc admittitur moræ purgatio. *l. ſi is, cui, & ibi* Bart. *ff. de*
128 *leg.* 2. *gloſ. in cap. cupientes. §. quod ſi per viginti. verbo expectari, & ibi Doctores de elect. lib.* 6. *Salicet. in l. ſemel mora. col.* 5. *ff. ſol. matr.*

129 Octauus eſt effectus, quia cum quis ipſo iure priuatur beneficio, ſtatim dictum beneficium conferri poteſt nulla data mora, neque citato poſſeſſore, ſecus ſi per ſententiam eſſet priuandus. *per text. in cap. cum in cunctis. in princ. iunctis dictis per Bald. ibid. de elect.* & eadem ratione ſi ſit beneficium iuriſpat. patronus poteſt præſentare.

130 Nonus eſt effectus, quia quando quis non priuatur beneficio ipſo iure, ſed expectatur ſententia, non impeditur interim agere, & ius ſuũ proſequi, ſecus ſi ipſo iure ſit priuatus. *gloſ. in l. his conſequenter. §.* 1. *verbo, non pertinere. ff. fam. erciſc.* & idem eſt in cauſa beneficiali. *Innoc. in cap. inter dilectos. poſt princ. de exceſs. prælat.* & beneficia vacantia per
131 priuationem ſunt reſeruata, *vide Maſsobrium vbi ſup. de requiſito* 1. *dub.* 4. *&* 5. *Eneam de Falcon. de reſeru. quaeſt.* 3. *num.* 12.

132 Decimus eſt effectus, quia quando actus eſt nullus ipſo iure, non confirmatur iuramento, ſecus ſi ſit nullus ope exceptionis, ſeu reſtitutionis. *Bald. in l. non dubium. oppoſit.* 17. *C. de legib.* ea ratione, quia quando actus eſt ipſo iure nullus non eſt confirmabilis. *Roman. conſ.* 12. *nu.* 2.

133 Vndecimus effectus eſt, quia quando pœna imponitur ipſo iure, non eſt opus alia iudicis ſententia declaratoria commiſſi criminis antequam procedatur ad executionem pœnæ. *Tiraquell. d. l. ſi vnquam verb. reuertatur, nu.* 398. *Gemin. in cap. vbi periculum. §. præterea not. pen. de elect. lib.* 6. quia canon latæ ſententię habet vim ſententiæ hominis. *gloſ. in l. amiſſione. §. qui deficiunt. vbi* Bald. *ff. de cap. diminut.* vt eſt in emphyteu
134 ta, qui ipſo iure priuatus eſt emphyteuſi in certis caſibus. *Innoc. in cap. potuit. de locato.* Dec. *conſ.* 146. *Corbulus*

bulus de iure emphit. Licet alij contrarium teneant.

135 Duodecimus eſt, quia, quamuis ſint multæ diſtinctiones, vtrum quis poſſit venire contra factum propriũ. vt tradunt *Bart. & Bald. in l. poſt mortem. ff. de adopt.* attamen quando factum eſt ipſo iure nullum, tunc poteſt quis contra factum proprium venire. *gloſſ. in l. 1. vbi Bald. C. de liberali cauſa.*

136 Decimus tertius effectus eſt, quia quod ab initio eſt ipſo iure nullum, tractu temporis non validatur etiam ſublato impedimento, quod reddebat illud nullum. *gloſ. in cap. non firmatur de reg. iur. lib. 6.* neque poteſt ratificari. *gloſ. vlt. in cap. cum nos, de his quæ ſint à præl. ſine conſ. cap.*

137 Decimus quartus eſt, quia qui tutus eſt ipſo iure, non habet neceſſe opponere. *Bald. in l. ſi cum exceptione, in princ. in 1. lectura. ff. quod quiſque iuris.*

137 Decimus quintus effectus eſt, quia ſublato principali, ipſo iure, ſublatũ eſt, & acceſſorium. *l. cum principalis. ff. de reg. iur.* & centum, & quatuor effectus, & differentias vacationis ipſo iure, ſeu priuationis ponit *Tiraquell. in d. l. ſi vnquam, verb. reuertatur à num. 268. ad 469. C. de reu. donat.* & per quæ verba intelligatur, & inducatur vacatio ipſo iure, vel pri-

139 uatio, ſeu per ſententiam tradit *Fel. in cap. Rodulphus, à num. 24. de reſcr. & Tiraq. vbi ſup. à num. 41. ad 244.*

140 Et quomodocumque vacent beneficia in menſibus ordinariorum, poſſunt per ordinarios conferri, niſi ſint reſeruata vel aliter cautum ſit. *Nauarr. conſ. 18. num. 3. de præb.* ſed quando vacat beneficium ipſo iure,

141 vel per ſentẽtiam ex aliqua de cauſis ſupradictis, non poſſunt prouideri de tali beneficio, nec à Sede Apoſtolica, neque ab ordinario illi, qui fuerunt iudices dictarum cauſarum. neque eorum nepotes, &c. prout ſupra dixi in 58. modo vacat. ex conſt. Pij IV. quam etiam refert *Gonzal. d. gloſ. 15. num. 157. & 158.* & in praxi notandum eſt, quod ſiquis executor

142 literarum Apoſtolicarũ declaret literas non eſſe exequendas tanquã ſubreptitias puta, quia non ſint expreſſa obtenta, non poteſt, dictum beneficium vacans ob illam cauſam impetrare, & per dictam conſtitutionem remanet priuatus, & ita per tres ſententias conformes fuit iudicatum in Vrbe.

143 Et eſt notandum, quòd quando beneficium vacat de iure, licet non de facto, patronus poteſt alium præſentare. *Rota deciſ. 9. de iurepat. in antiq. Gonzal. d. gloſſ. 15. §. 1. nu. 43. cap. licet. Epiſcopus. de præb. lib. 6.* non vocato poſſeſſore, quod procedit in rectore priuato per ſententiã. *Felin. in cap. cæterum. num. 24. de reſcript. Lamber. vbi ſup. d. quæſt. 6. art. 9. & 10.* idem eſt ſi rector eccleſiæ patro-

144 natæ ob delictum ſit ea priuatus, & ea vacet. *c. ſi Papa. diſt. 40. cap. 2. & cap. vlt. de cler. non reſid. Abb. & alij in cap. ad petitionem de accuſ.* quia tunc patronus poteſt præſentare, niſi rector ſit priuatus ex delicto, quo erat inquinatus tempore præſentationis, & quod delictum erat notum patrono, qui tunc pro illa vice quia præſentauit indignum ſcienter, priuatur iure præſentandi. *cap. cum vos, vbi gloſ. in verb. minus idonei, & ibi Abb. de off. ord.* facit diſtinctio. *Abb. in cap. innotuit, num. 7. & 8. de elect. Lambert. vbi ſup. art. 8.* ſi vero rector

145 ſit priuatus ob iniuſtitiam iudicis ſi non appellauit, patronus rectè alium præſentare poterit, quia pro ſententia præſumitur, ſi non fuerit reuocata. *c. cum inter, & cap. ſicut de re iud.* & ideo facit ius inter partes. *d. c. cum inter. & ibi Abb.*

146 Et ſi pendente lite inter duos electos, ſeu præſentatos cõtingat vnũ illorum mori, vel liti cedere, non poteſt alius eligi, ſeu præſentari, qui aſſumat illius iura. *cap. 1. vt lite pend. lib. 6.* quod etiam indiſtinctè locum habet in præſentatis à patronis ec-

cleſiaſticis,cum eorundem præſentationes cenſeantur electiones, vt per *Abb.in cap.cum autem.num.3.& in cap.paſtoralis.num.4.de iurep. & tex. in cap.paſtoralis, num.4. de iurep. & tex. in d.cap.*1.habet etiam locum in duobus præſentatis à patronis laicis, quando vnus ex eis moritur, vel renunciat poſt tẽpus quadrimeſtre datum laicis ad præſentandum,& ideo ſi alius tunc fuerit præſentatus non tenet præſentatio.*c.*2.*utlit.pend.lib.*6

147 Quod ſi mors, vel renunciatio eueniat ante lapſum dicti quadrimeſtris ſecus eſt, quia tunc laicus patronus poteſt intra dictum tempus accumulãdo variare, aliumque præſentare. *cap. cum autem,de iurepatr. Lambert. ubi ſup. art.*12. & per mor-
148 tem vnius ex collitigantibus fit ſubrogatio viuentis, qui debet habere beneficium excluſis alijs. *Ludouiſius* qui fuit Greg.XV.*deciſ.*125. *num.*1. *d.cap.*1.*ut lit.pend.lib.*6.& intra mẽſem debet peti ſubrogatio. *Gregor. d.deciſ.*125.*num.*16.*& ſeq.*& gratio-
149 sè ſubrogatus tenetur tantum iuſtificare clericatum, litem, ſeu reſeruationem, & obitum collitigantis in poſſeſſione. *Gregor. deciſ.* 32.103. 306.307.394.& 426. *et ibi annotat. uide Zecchium de benef. et penſ. c.*12. *num.* 20. *et* Riccium *in d. praxi rer. for.eccl.dec.*176.

150 Et quomodocumque vacet beneficium,ſemper patroni poſſunt præſentare, quia vbi datur vacatio, ibi datur, & præſentatio. *cap. ult. et ibi* Doct.*de conc.præb.* L*amb.ubi ſup.art.*
151 18. & ſi detur coadiutor cum futura ſucceſſione rectori eccleſiæ patronatæ requiritur conſenſus patroni, niſi ei ſit expreſsè derogatum; ſi autem
152 detur coadiutor ad vitam rectoris tantum, tunc benè eſſet habere conſenſum patroni cum agatur de intereſſe eccleſiæ patronatæ,vt per D*oct. in c.ult.de cler.ægrot.* L*amber.ubi ſup. art.*20.nec poteſt rector eligere ſibi ſucceſſorem. L*amber.ibi art.* 21. non
153 tamen dicitur vacare beneficium, per obitum illius, qui habet ius ad rem dumtaxat.*gloſ.ult.in cap.penult. de præb.lib.*6.Rota *deciſ.6.num.*2. *de elect.in nouiſ.* ſed tunc vacat beneficium, vt prius. G*onzal. d. gloſſ.*15. *§.*2.*num.*2. & ibi dicitur vacare pri-
154 mum beneficium,vbi apprehenditur poſſeſſio ſecundi beneficij, & debet attendi locus, vbi procurator puta ad contradendum matrimonium exercet tale miniſterium. *gloſ.in cle.* 1.*uerbo.collatio.ubi* C*ard.et* D*oct.cõmuniter,ut lite pend.* G*onzal. d.§.*2. *num.*8.*et ſeqq, ubi num.*25. ait in dubio ibi præſumi vacare beneficium,
155 vbi beneficiatus habebat domiciliũ, & ſi reſidentiam habebat, præſumitur vacare in loco reſidentiæ. *d.cle.*1. §. *quod ſi unum*.

156 Cum autem beneficia vacantia in Curia ſint Papæ reſeruata. *cap.*2. *de præb.lib.*6.comprehenduntur etiã
157 beneficia iuriſpatr. perſonarum eccleſiaſticarum, cum earum præſentatio ſit electio, laicorum autem non.C*ard.in clem.*2.*quæſt.*7.*de præb.* per *gloſ.ibid. in verbo Apoſtolicis*, & hanc eſſe communem teſtatur R*occh. de Curte de iurep.in verb.honorificum nu.*7.*et ſeqq.*præſertim cum in *d. c.*2. non fiat mentio de præſentatione, & tamen ponatur differentia inter conferre, eligere, prouidere,& præſentare.*cap.cum in illis.§.cum autem*
158 *de præb.lib.*6. attamen etiam beneficia iuriſpat. laicorum comprehenduntur in d.generali reſeruatione, & Papa ſolet conferre cum expreſſa derogatione iuriſpatr. in totum pro ea vice; excepto iurepat. ad Reges pertinente: ita alios adducens concludit *Pariſ.ubi ſup.tom.*1. *lib.*2. *q.*4. *num.*45.46.*et* 47. *vide praxi Arch. Leonis par.*2.*cap.*20.

159 Et quatenus Maſſobrius vbi ſupra *prælud.*7. *de eccleſia patronata dub.*2. *num.*8.*et* 9.*fol.*47. dicit, quod Pariſius, & ego decipimur, eo quia, vt ipſe dicit, quando beneficium vacat in Curia propter non factam publicationem reſignationis,vel ex ui decreti

creti

creti de dimittendo beneficium incompatibile tunc Papa non confert cum derogatione iuriſpat. in totum, ſed cum clauſula accedente conſenſu patronorum, rectè dicit Maſſobrius, & ita locuti ſumus Pariſius,&
160 ego,quia nitimur auctoritate *Staphi. de grat. expectat. & liter. ad vacat. tit. de modo, & forma impetrandi. ver.ſequitur videre. fol. mihi 46. & Mandoſ. de ſignat. grat. verb. derogationes iuriſpatronatus*, & aliorum quos ibi refert Pariſius,& ſecundum Doctores, quos allegamus intelligen di ſumus, qui loquuntur, vt loqui-
161 tur *Maſſob. dicit Mandoſ. ibi.* dum vacant beneficia per obitum apud Sedem, tunc derogatur etiam in totum ex *d. c.* 2. quod non procedit in iurep. regum, *& cæt. &* S*taphil. ibi num.* 10. ait, quod in beneficijs vacantibus per obitum apud Sedem etiamſi ſint iuriſp. laicorum, ſolet derogari in totum, ſecus quando
162 vacant ibidem aliter quam per obitum, quia tunc non ſolet derogari, fuiſſet enim ridiculum, quod Pariſius vir diſertiſſimus hæc ignoraſſet, & aliter intellexiſſet, propterea bene locuti ſumus.

163 Si autem beneficia curata vacent in Curia Sede Apoſtolica vacante, vel vacauerunt ante obitum Papæ,ſi de illis ante ſuum obitum non fuerit prouiſum, tunc poteſt Epiſcopus loci,in quo ſunt eccleſiæ curatæ vacan te liberè illas conferre. *cap. ſi Apoſtolica. de præb. lib. 6. vide Gonzal. vbi ſup. in* §. 5. *procem. à num.* 125. facto tamen concurſu iuxta diſpoſitionem *Conc.* T*rid. ſeſſ.* 24. *de ref. cap.* 18. & cũ per obitum Papæ expirent Regulæ
164 Cancell. ſi Sede Apoſtolica vacante in partibus aliqua Cathedralis Eccleſia vacaret,poſſent Capitulum & Canonici nouum Epiſcopum eligere, quem Metropolitanus poſtea confirmaret, vt per *Gonzal. ibid. à nu.* 119. ſed obſtant conſtitutiones Summorum Pontificum, quibuſuis datur forma examini,& proceſſiui Epiſcoporum promouendorum, quæ forma impleri non poteſt Sede vacante, ideo erit expectandum, quod Papa eligatur. Et ad hoc declarandum affertur Rotæ deciſio, quæ eſt

In *Andrien. Archidiaconatus* 5. *Decembris* 1625. *coram Domino Merlino.*

Sanctæ mem. Gregorius XV. è viuis ſublato, & antequam Sanctiſſimus D.N. ad Apoſtolatus apicem aſſumeretur,vacauit Archidiaconatus, de quo agitur per obitum Vangellæ, & de eo fuit per Ordinarium prouiſus Ioannes, & poſtmodum à Sanctiſſimo fuit collatus Riccardo, & per A. C. vigore breuis relaxatum mandatum cum declaratoria contra dictum Ioannem, qui appellauit, & cauſa mihi commiſſa cum clauſula, parito, arbitrio Rotæ, ſuper hoc arbitrio hodie propoſui dubium,& Domini dixerunt, illud non intrare pro retardatione executionis, quoniam dicta clauſula, arbitrio, intelligitur prout de iure B*art. in extrauag. ad reprimendum, in verb. videbitur. n.* 8. *et dicit* R*ota in Meten. Prioratus.* 2. *Decembris* 1622. *coram me.* & in alijs ibi allegatis, iuri autẽ conſonum eſt, vt literæ Apoſtolicæ ſi ſint iuſtificatæ, executioni omnino demandentur. *Mobed. deciſ.* 13. *vt lit. pend. Rot. recent. dec.* 558. *num.* 2. *par.* 1. *et in Fanen. penſionis.* 20. *Maij* 1624. *coram me.* in præſenti vero huiuſmodi literæ iuſtificatæ viſæ ſunt.

Nam quod iſte Archidiaconatus ſit prima dignitas in Cathedrali, & ſit reſeruata, iuxta regulam Cancellariæ tertiam, hodie quartam, præſumptio iuris ſuadet, quia de iure regulariter Archidiaconatus eſt prima dignitas, *Aret. conſ.* 23. *num.* 7. *verſ. quia de iure communi.* cum alijs cumulatis per *Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 411. *nu.* 5. & concurrit etiam ſpecialis conſuetudo huius eccleſiæ, & vltimus ſtatus, cum aliàs hæc præbenda fuerit tanquam prima dignitas d. Vangello,& alijs collata,

 & demum

& demum dantur teſtes aſſerentes hunc Archidiaconatum eſſe,& communiter reputari primam dignitatē.

De obitu autem, & poſſeſſione Vangellæ, & alijs narratis non dubitatur, quia cum ijſdem narratiuis vterque prouiſus impetrauerat.

Dubitatio verò tota verſabatur in reſeruatione, & difficultatem faciebat, quod huius Archidiaconatus vacatio contigerat Sede Apoſtolica vacante, quo tempore regulæ Cancell.deſinunt, nec aliquid operantur, per mortem enim Pontificis cōditoris,earum vis, & authoritas expirarunt. Caputaq. *deciſ.*86. *num.*3. *lib.*1. *Seraph.deciſ.*980. *num.*12. Gomeſ.*in proœm.regul.quæſt.*1.*nu.*2.*Pariſ.de reſign.lib.*11.*quæſt.*2.*num.*31. & ideo Sede Apoſtolica vacante, omnes menſes ſunt ordinariorum, poſſuntque Epiſcopi tanquam ad ius commune reuertentes prouidere de beneficiis vacātibus in quolibet mēſe. C*aputaq.d.dec.*86.*num.*1. *par.*1. *& deciſ.*214.*num.*5. *par.* 2. Gonzal. *ſup.reg.*8.*§.*5.*proœm. nu.*46. Verùm Domini in hoc articulo diſtinguebāt duos caſus, Primus eſt,quando agitur de reſeruatione, quæ fit ratione temporis, prout in reg.8.tunc enim reſeruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur niſi in menſibus in d.reg.8. ſtatutis vacatio beneficij contingat, & ad effectum huius reſeruationis conſideratur illud tempus vacationis.C*aſſador.deciſ.*8.*nu.*9 *&* 12.*de præb.*Rot.*dec.*774.*num.*3.*&* 10.*lib.*3.*par.*3.*diuerſ.*quia hæc reſeruatio beneficij inducitur ſolum in ipſo obitu poſſeſſoris, & vacationis contingentis tali menſe Sedi Apoſtolicæ ad conferendum aſſignato. Vnde ſi talis vacatio cōtingeret Sede ipſa Apoſtolica vacante, etiamſi aliàs eſſet menſis Apoſtolicus, nihilominus collatio ſpectaret ad ordinarium, quia vacatio Sedis Apoſtolicæ impedit, & excludit reſeruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur,& ita procedunt Doctores allegati, & conſiderat G*onzal.ſup. reg.*8. §.1. *proœm. num.*74. *poſt med.verſ.ſecus vero in reg.noſtra.* & alij inferius allegādi,alius verò eſt caſus, quando agitur de reſeruatione, quæ inducitur vel ratione perſonarum, vt puta, quia poſſidens beneficium erat familiaris Cardinaliū, vel collector, vel ſubcollector, vel alia adeſſet reſeruatio, quæ perſonæ poſſeſſoris hæreret,vel ratione ipſius beneficij, vt quia eſſet prima dignitas, monaſterium, vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apoſtolicæ, tunc enim etiamſi vacatio contingat Sede Apoſtolica vacante,attamen collatio ſpectat ad futurum Papam, quia hoc caſu reſeruatio non inducitur in ipſo obitu poſſeſſoris, & ſic in vacatione, quo tempore iam regulæ Cancellariæ expirarunt, ſed reſeruatio fuit inducta, & iam infixa à principio ſtatim ac ille fuit familiaris, collector,vel ſubcollector, vel beneficium fuit prima dignitas, vel alio modo antea affectum Sedi Apoſtolicæ, quo tempore Regulæ Cancellariæ vigebant, & ſuum effectum, nempe reſeruationem iam induxerāt & quamuis Sede Apoſtolica vacante dictæ regulæ Cancellariæ,tanquā authoritatis tunc deſtitutæ non inducant eo tempore reſeruationem, non inde tamen reſeruationes prius viuente Papa, & regulis vigentibus inductæ, & infixæ deſinunt, nec expirant, imò beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectum. *extrauag. ad* R*omani.de præb. Anchar. conſ.*138.*num.*3.*Gemin. conſ.*93. *nu.* 16.qui hoc tritiſſimum dicit axioma *Rota deciſ.*10.*de præb.in nou. & dec.* 11.*num.*2.*et deciſ.*31.*num.*1.*eod.tit.* & in terminis reſeruationis ratione familiaritatis, vel alterius qualitatis perſonalis, quod etiamſi familiaris, vel alius decedat Sede Apoſtolica vacante,nihilominus collatio ſpectet ad Papam, & ordinarius non poſſit ſe intromittere tradidit G*emin. ſeu potius Felin.ad dictum illius conſ.*93. *num.*16.

num. 16.*idem* Felin.*in c.in noſtra. coroll.*2.*num.*20.*verſ. et caue. de reſcr. Sarnen.ſuper reg. de publicam reſign. quæſt.6.num.6.verſ.ſic etiam Simon. de reſeruat.quæſt.*17.*num.*1. *verſ.ſed hodie,et num.*5. & etiam in terminis reſeruationis ex eo, quod beneficiũ ſit prima dignitas, prout in caſu noſtro. *Gonzal.ſup.reg.*8. *d.*§.5. *proœm. num.*43. *verſ. quia hoc rectè procedit.* Cochier. *in addit. ad antiq. gloſ. in proœm.num.*21 *in fin. Garz.de beneſ. par.*5.*cap.*3.*nu.*789. & fuit pro maiori parte Auditorum hoc idem reſolutum in Rota tempore Gambari, vt ipſe teſtatur in *tractat. de off. leg. lib.*3.*n.*180. *et ſeqq.* & idem cenſuit *Rota in Abulen. parochialis.* 24. *Ian.* 1594.*coram bo. mem. Corduba.* quæ eſt apud *Garz.d.loco num.*791.

Non obſtat, quod Riccardus in ſua gratia nõ narrauerit reſeruationem ex eo, quòd beneficium eſſet prima dignitas, ſed quod vacauerit in menſe Apoſtolico, quia contrariũ apparet ex lectura ipſius gratiæ.

Et ita vtraque parte informante. &c.

Quòd autem Religioſi venerabilis Societatis Ieſu per emiſſionem trium votorum ſimplicium non amittant beneficia, neque penſiones, fuit dictum in *Nullius, ſeu Caputaq. penſionis* 18.*Aprilis* 1616.*coram Martino Andrea, vt infra*.

Res non noua, ſed à Doct. non tacta, & in hoc Sacro Auditorio nũquam propoſita, dedit cauſam diſputationi corã me in ſpecie huiuſmodi, ex facto enim inciderat, quòd aliàs auctoritate Apoſtolica fuerat reſeruata annua pẽſio duc.100.monetæ Neapol. ſuper fructibus Abbatiæ S.Angeli ad Foſſanellam nullius diœceſis Prouinciæ Salernitanæ, ad fauorem D. Franciſci Neri Presbyteri, qui cum poſt plurium annorum exactionem Venerab. Religionem Societatis Ieſu ingreſſus fuiſſet, ac elapſo biennio probàtionis, in ea tria vota ſimplicia emiſiſſet, hinc Abbas prætendebat fuiſſe extinctam penſionem, quòd negabat D. Franciſcus; ideoque cauſa commiſſa in Rota, dubitaui, an per emiſſionẽ triũ votorum ſimplicium poſt biennium probationis eſſet extincta penſio, & Domini vnanimiter negatiuè reſpondendum putarunt.

Quamuis enim adſcripti huic Societati poſtquam emiſerint tria vota ſimplicia, verè, & propriè ſint Religioſi, vt diffiniuit S.*me.Greg.*XIII. *in ſua conſtit. incip. Quanto fructuoſius. ſub Dat.Romæ* Kal. *Febr. anno* 1582. *et in alia incip.Aſcendẽte Domino, ſub dat.*8.*Kal.Iun.*1584. *et tradunt* Nauarr.*de regularib.comment.*1.*nu.*19. *Mandoſ.conſ.*13.*nu.*3. *et ſeq.* Eman. Roderic.*quæſt.regul. tom.*1. *quæſt.*1. *ar.*4.*Carol.Tap.in auth. ingreſſi verbo,monaſteria.tom.*10.*num.*8.*C.de ſacroſ.eccl. Garz.de beneſ. quæſt.*7. *c.* 10.*nu.*53.*verſ.et clarius patet.Sanch. de matrim. lib.*7. *diſp.*25. *nu.*15. nihilominus ſecundũ ſtatuta dictæ religionis auctoritate Apoſtolica confirmata ante ſolemnem profeſſionẽ poſſunt retinere beneficia, quæ ante ingreſſum habebant, appellatione autem beneficij in hac materia larga, & fauorabili, vt mox dicetur, venit penſio. *Abb.in cap.audientiam, il* 2.*in* 1.*not. et ibi Felin. in princ.de reſcript.Gig.de penſ.quæſt.*28. *num.*1. *et* 18. *idem quæſt.*57. *num.* 5. *in fine, et ſeq.* vbi propterea concludit, quòd ſicut per profeſſionem vacat beneficium, ita etiam extinguitur penſio, & idem tradit G*abr. conſ.* 187.*num.*11.*lib.* 2. *Nauar. conſ.*11. *num.*2.*de temp.ordin. Garc. vbi ſup. par.* 1. *c.* 5.*num.* 114. ergo ſi à pari procedunt vacare beneficium, & extingui penſionem, vbi ſumus in cauſa uacationis beneficij, quando è cõtra non uacat beneficium, ut in caſu noſtro per emiſſionem trium ſimplicium uotorum, nec dici poteſt extingui penſio, quia quod operatur propoſitum in propoſito, operatur oppoſitum in oppoſito, *l.et ſi contra,*

ff.de

ff.de vulg. l.vlt.§.fin.ff. de leg.3. et vtrobique Bart. *et Doct.* Præſertim in vtraque conſtitutione Gregorij XIII. ſcilicet *in* 1. *in verſ. quòd vero ad paupertatem,& in* 2.*in verſ.& licèt*, expreſſè conceditur, vt qui emiſerit dicta tria vota ſimplicia poſſit retinere ius, & dominium bonorum ſuorum, ad effectum ea diſtribuendi in pios vſus, appellatio autem bonorũ latiſſimè patet, vt etiã comprehendat penſiones, ſaltem vbi viget eadem ratio,vt fuit dictum in C*onchen.penſionis.6.Martij* 1598. *coram* Peregrino, vbi quod aliàs hoc habuit pro abſoluto,& vbi prout hic concurrit fauor materiæ, ex infra dicendis in *verſ. minus etiam*.

Vlterius hæc emiſſo trium votorũ ſimplicium, quicquid ſit quoad ipſos emittentes, qui quantum in eis eſt, remanent perpetuò obligati, nõ fit irreuocabiliter quoad ipſam ſocietatem, cuius ſuperior generalis poteſt eos ſemper dimittere cum cauſa etiã abſque illorũ culpa,iuxta ſtatuta dictæ Religionis,& præfatas cõſtitutiones,& cõfirmationes Apoſt. Vnde vt maiorẽ Societas haberet libertatẽ illos, ſi opus eſſet cũ minori offenſa dimittẽdi, ſapiẽter fuit prouiſum,vt eis liceret retinere bona ſua, & beneficia,nè poſtea dimiſſi eis priuati remanerent, vt in *conſt. d.ſociet. p.4.cap.4.litera E, in fine , & par. 6. cap.2.lit.H. & in examin.gener. c.4. verſ.interrogetur, & num.5. & in* 1. *Congreg. gener. tit.6. decret.61.* quæ ratio expreſsè legitur in *d.conſtitut. Gregoriana incip.Aſcendente Domino.ante med.verſ. & licet qui ad gradus profeſſorum*,& eſt eadem, qua motus Bonifacius VIII. in *c.beneficiũ de reg. in 6.* decreuit beneficium ingreſſi Religionem intra annum probationis non vacare,vt in ſpecie animaduertit R*ibadaney in tract. de* R*ati.inſtit. Societ. cap.*18. *ante med. verſ. y por eſta miſma cauſa, & ideo* A*rchid.ibid.num.fin. verſ. ad hoc dicas,poſt Tancred. & Bartolom.* Brix. tenet, quod beneficiatus interim facit fructus ſuos, quia poteſt ad ſeculum reuerti, ſequitur *Tiraq. de retract.lignag.§.1.gloſ.8. num. 34. in fin.Silueſt.in verbo, religio il 2.nu.8. ad med. verſ. reliquum verò. Eman. Roderic.vbi ſup.tom.1.quæſt.37.ar.1. verſ.3.nota.* quæ ratio militat etiam in penſione.

Et licet ille text.in d. cap. beneficium, loquatur de ingreſſo,qui nõdum emiſit profeſſionem, attamen eius ratio attendenda eſt, quia ſcilicet ille poteſt ad ſeculum redire, quæ ratio æquè militat in eo, qui emittit dicta tria vota ſimplicia, atque ita idem ius debet procedere ad *text.in l.illud.ff.ad l.aquil. & cap. in cauſis . de re iud.* ratio enim dicitur communis lex ad omnes caſus. C*alder.conſ.1.ad med.verſ.nec obſtat de regularib.*A*ym.conſ.* 190. *num.* 2. *Rimin.*Iun.*conſ.67. num.17. & conſ.* 510. *nu.*30. ideo non eſt curandum de caſuum diuerſitate, vbi adeſt eadem ratio, quia tunc non dicitur fieri extenſio, ſed comprehenſio. *gloſ. in c.1.verbo,* I*taliæ,de temp.ord.in 6. Calder. conſ. 1. in princ. vt lit. pend. Crauett.conſ.183. num. 3. & d. conſ. 190.num.2.Rimin.iun.dict. conſ.67. num.17.& ſeq.*P*ut.deciſ.55. num.3. verſ. et hoc ſine difficultate. lib.3.* & ita in propoſito rationem illius text. applicat Ribadaney vbi ſup.

Vni etiam ex DD.placebat,quòd *text.in d. c.beneficium*. quẽ extendũt Doctores ad vacationem penſionis poſt emiſſam profeſſionẽ minimè applicetur caſui noſtro, quia loquitur de profeſſione expreſſa, vel per ſuſceptionẽ habitus profeſſorum ſcienter, vt habetur in dict.text. quem intelligunt Doctores, quãdo ex ipſa ſuſceptione habitus profeſſorum inducitur profeſſio tacita, aliàs ſecus. Io.*And.in d.c.beneficium, in verb. profeſſorum.*F*ranc.num.1. verſ.3. nota . Eman.*R*oder.quæſt.reg. tom.1. quæſt. 37.art.1. ante med. verſ. circa quam conſtitutionem*,quæ profeſſio ſiue expreſſa,

preſſa, ſiue tacita, non conuenit huic emiſſioni trium ſimplicium votorũ, & ideo bene arguere licet ab eo, quod nullibi cautum reperitur, quod per eam vacet beneficium, & per cõſequens, nec dici poſſit extincta pẽſio, prout in ſimili arguit *Archid. in d.c.beneficium. ad fin. ſuper verb. portione, verſ. tu qui tenes contra*: & poſt eum *Io. And. num. 3. poſt med. verſ. dicit autem. Anchar. num. 1. ad fin. ver. idem Archidiac. et ibi etiam* Dominic. *num. 7. circa med. in gloſ. fin. et Franc. num. 6. in princ.* & hanc differentiam inter profeſſionem expreſſam, & hãc ſimplicem emiſſionem votorum, ad iſtum effectum agnoſcit Ludouic. *Mirand. in manual. prælator. regular. q. 10. art. 3. ad fin. verſ. quod ſi Innocentius, et Rybadeneyr d. c. 18. ad fin. ver. y repugna*.

Quibus optimè conuenit, quòd illi, qui emiſerunt dicta ſimplicia vota in hac ſocietate, donec expreſsè in ea profeſſi fuerint, ſemper dicantur eſſe in probatione, vt in *exam. gener. c. 4. num. 17. et in conſt. par. 4. cap. 4. in declaratione, ſub lit.* E, *in fin. et part. 5. cap. 2. et par. 10. nu. 7. verſ. non enim alij: et in d. confirmatione* Iulij III. *ad finem uerſ. hæc ſunt*.

Vltimo pro hac parte facit obſeruantia ſubſecuta, & vniuerſalis, atque inconcuſſus vſus dictæ Societatis, in qua tàm Nouitij, quàm illi, qui emiſerunt dicta ſimplicia vota retinent ius, & dominium bonorum ſuorum, non ſolum temporalium, ſed etiam in ſpecie retinent beneficia, & penſiones, quæ obſeruantia eſt optima legum interpres. *l. ſi de interpratatione. cum. ſeq. ff. de legib. Surd. conſ. 362. num. 10.* Put. *dec. 12. lib. 3.* de cuius viribus non poteſt dubitari cum nedum non repugnet dictis cõſtitutionibus Apoſtolicis, verum etiam illis ſit maximè conformis.

Hinc facilè patet reſponſio ad omnia ex aduerſo deducta pro Abbate: nam quod ex emiſſione trium votorum ſimplicium dicti Patres Societatis Ieſu conſtituantur veri regulares non ſecus, ac alij quorumuis ordinum Regularium profeſſi iuxta dictam conſtitutionem Greg. XIII. non impedit, quin ipſi interim poſſint retinere ius, & dominium bonorum ſuorum, donec ſuperior aliter mandauerit, vt cauetur expreſsè in dicta conſtitutione, & alijs ſupra relatis. in quo iſti Regulares non ſortiũtur naturam aliorumregularium, ſed penitus diuerſam, ità quod non liceat ab alijs Regularibus ad iſtos arguere, cum ex diuerſis non fiat illatio. *l. Papinianus exuli. ff. de minorib. c. dilectus, de offic. ordin. cum alijs per Euerar. in loco à ſeparatis. nu. 1. et 2.* & quod his temporibus, & in hac Religione hoc ſpeciale ſit, ac diuerſum ab alijs Religionibus in puncto tradunt *Vaſq. in par. 2. tom. 2. diſput. 165. nu. 104. in fin. Eman. Roderic. ubi ſup. d. act. 4. poſt princ. uerſ. differt tamen.* Leſſ. *de iuſt. iur. lib. 2. c. 4. dubit. 5. num. 27. Molin. de iuſt. tract. 2. diſp. 139. col. 3. uerſ. illi, qui finito. Ludouic. Mirand. in manual. prælat. quæſt. 10.* in concluſione, & reſpõſione ad primum. *Rybadaneyr. d. c. 18. Garc. de beneſ. p. 7. cap. 10. num. 62.*

Nec obſtat quod cum dicta facultas retinendi bona ſua limitetur ad tẽpus iudicio generalis, nec illis poſſint vti ſine ſuperioris licentia, id nõ deſtruit præcedens votum paupertatis, quin operetur ſuos effectus, prout idem eſt de iure communi, quo inſpecto ſimilis conceſſio à Prælato facta non repugnat voto paupertatis, *Abb. in cap. 2. num. 4. in 3. not. de ſtat. monac. b. Silueſt. in uerb. religio 6. num. 7. uerſ. ſi autem prælatus.* Rot. *deciſ. 772. num. 2. et ſeq. par. 1. et dec. 216. num. 12. et 13. par. 2. diuerſ.* & in hac Societate *Gabr. conſ. 28. num. 3. uerſ. neque uero lib. 1.* Vnde aut iſtud indultum conceſſum Societati retinendi bona propria, eſt conforme iuri communi, & ſicuti illo attento, nihilominus penſio extinguitur, ita etiam in hoc caſu non obſtante indulto

dulto propter paſſiuam interprætationem à iure communi, aut continet priuilegium contrarium, & tamquã exorbitans, cum loquatur de bonis, quæ propriè ſunt temporalia, & patrimonialia, non debet extendi ad beneficia, & penſiones, quæ ſunt eccleſiaſtica, & ſpiritualia. Quia reſpõdetur, quòd licet alij Regulares poſſint de licentia Prælati habere adminiſtrationem temporalem, & vſum quorundam bonorum, non tamen poſſunt habere dominium, & proprietatem. *cap. cum ad monaſterium. in fin. ibi. nec æſtimet* Abbas, *quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſare. de ſtatu monach. c. non dicatis. vbi Præpoſit. num.* 12. *in* 1. *concluſ.* 12. *quæſt.* 1. *Calderin. conſ.* 2. *in princ. verſ. & ratio. de regul.* Carol. Tap. *vbi ſup. in verb. ipſo ingreſſu. cap.* 3. *nũ.* 33. Iacob. *de Graff. dec. aur. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 18. *num.* 23. *& ideo in cap.* 2. *de ſtat. monach.* Butr. *num.* 10. Abb. *num.* 4. & communiter Doctores notãt, quòd Abbas nõ poteſt diſpenſare cum monacho, vt teneat peculium, vt proprium, ſed quoad adminiſtrationem, & idem in penſione tradunt. P*anorm. in cap. niſi eſſent. nu.* 12. *de præb.* Carol. T*ap. vbi ſup. num.* 43. *Iacob. de Graff. d. c.* 18. *nu.* 47. & in ſpecie in hoc differre iſtos Regulares Societatis ab alijs Regularibus quòd iſti, qui emiſerũt tria vota, poſſunt ad tempus, arbitrio Superioris retinere dominium bonorum, ſed ſine vſu, & adminiſtratione, cæteri verò poſſunt tenere adminiſtrationem, & vſum, non tamen dominium. *trad. Eman. Roderic. vbi ſup. d. quæſt.* 1. *art.* 4. *poſt princ. verſ. differt tamen.*

Negari igitur non poteſt, quin illa facultas retinendi ius, & dominium bonorum ſuorum in perſona regulari attento iure communi, quodammodo afficiat, & limitet votum paupertatis, etiam ſi de illis non poſſit ad libitum diſponere, & ſit etiam parata arbitrio Superioris illud dominium à ſe abdicare. L*eſſ. vbi ſup. cap.* 41. *dubit.* 8. *num.* 7. *ad med. verſ. nihilominus. & num.* 71. *verſ.* 2. *eſt.* Vnde neceſſaria fuit authoritas Romani Pontificis, qui ex cauſa poteſt ſuper huiuſmodi voto paupertatis, cum monacho etiam remanente monacho diſpenſare, vt poſt. I*nn. in d. c. cum ad monaſterium. num.* 2. *eſt communis op. Canoniſt. ibi. & in d. cap. non dicatis. vbi Præpoſ. num.* 12. *in* 1. *concl. & num.* 13. dicit communem, prout N*auar. ibid. in commen.* 2. *de regular. num.* 17. fatetur communem, licèt ab ea diſcedat. C*ouar. in cap.* 2. *num.* 10. *& ſeq. de teſtam.* Greg. L*op. in l.* 2. *verbo, non puede. tit.* 6. *p.* 1. Garc. *de benef. par.* 7. *cap.* 10. *nu.* 60. *&* 91. *Eman.* Roder. *vbi ſup. in verſ. cui obiectioni.* Qui omnes ita reſpõdẽt. *tex. in d. c. cum ad monaſterium in fin.* vbi dicitur, quòd abdicatio proprietatis, ſicuti & cuſtodia caſtitatis adeo eſt annexa regulæ monachali, vt contra eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere, vt ſcilicet intelligatur ſine cauſa. non autem cum cauſa, prout in caſu noſtro.

Et ratio eſt, quia voto paupertatis, & illius ſubſtantiæ non tàm repugnat dominium, quàm vſus, & ſola eccleſiæ conſtitutione monachus eſt incapax dominij, quo fit, vt Papa, qui eſt ſupra ius, & eccleſiæ conſtitutionem rectè poſſit illum facere habilem, & capacem dominij etiam manentem monachum, modo quoad vſum religioſam paupertatem ſeruet & ſit paratus arbitrio Superioris quandocumque dimittere, vt in puncto declarat V*aſq. in* 1. 2. *tom.* 2. *diſp.* 165. *cap.* 6. *per tot.* L*eſſ. de iuſt. & iur. lib.* 2. *cap.* 4. *dubit.* 5. *num.* 27. *verſ. vbi notandum,* Ludouic. *Miranda in manuali prælat. regular. quæſt.* 10. *art.* 3. *in concluſ. & reſponſ. ad primam.* Rybadaneyr *latiſſ. d. cap.* 18. Couarr. *d. cap.* 2. *num.* 12. *Garc. qui alios refert, vbi ſup. num.* 64. *&* 87.

Minus etiam obſtat, quod conſtitutiones Societatis non loquuntur de

de penſionibus, ſed de beneficijs, vnde non ſunt extendendæ ad penſiones, quia in diſpenſationibus non valet argumentum ab identitate, vel maioritate rationis, hoc enim procedit in diſpenſationibus particularibus, & odioſis, ſecus verò in generalibus, & fauorabilibus, vt in caſu noſtro, in quo agitur de fauore religionis, & per viam legis proceditur. *Barboſ. in l. 1. p. 1. num. 19. & 20. ff. ſol. mat. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 1. num. 8. 33. & 36. Eman. Roderic. quæſt. reg. tom. 1. quæſt. 11. art. 9. ad fi. verſ. nec his obſtat.* Vnde cum ſimus in materia larga, & fauorabili, appellatione beneficij venit penſio ex ſupradeductis in princ. & etiam comprehenditur appellatione bonorum, vti quid temporale, & prophanum ab ipſo beneficio eccleſiaſtico diuerſum. *Gig. de penſionib. quæſt. 1. nu. 1. Cæſ. de graſſ. deciſ. 3. num. 8. de præben. Rota deciſ. 425. num. 2. par. 1. diuerſ.* & obiectum ſimiliter non procedit, quando diſpenſatio habet expreſſam cauſam, vel rationem, quæ militat etiam in caſu non expreſſo, tūc enim benè admittitur extentio. *Abb. in c. at ſi clerici. §. de adulterijs. num. 8. de iudic. verſ. poſſet tamen. Rip. in cap. ad aures, nu. 41. limit. 1. de reſcrip. Sanch. d. diſput. 1. num. 34. cum adductis ſup. in verſ. & licet.* ratio autem expreſſa in d. conſtitut. Greg. XIII. eſt, vt maiorem Societas habeat libertatem, eos, qui emiſerunt huiuſmodi tria vota, cum minori offenſione dimittendi, quæ ratio tàm militat in penſionibus, quā in beneficijs, & bonis temporalibus, & ita concluſum penſionem non eſſe extinctam.

Adde prædictis in præſenti cap. quòd præſentatio dicitur ſimoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſentationibus patronorum. *cap. veniēs, il 1. vbi Abb. & Dec. in 2. not. de teſtibus. Summa Angelica, in ver. Simonia 3. nu. 2. Syluest. eod. uer. quæſt. 13. Nauarr. in manuali. cap. 23. num. 100. verſ. nam cum quis. et conſ. 21. nu. 4. de ſimonia. Roch. de Curte de iurepat. verb. et utile, quæſt. 3. num. 19. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 1. q. 9. art. 8.* & fuit dictum in *Comen. Cappellæ. 16. Martij. 1595. coram Illuſtr. Card. Millino, & in Romana iuriſp. 29. Ianuar. 1601. coram eod.* quod procedit etiamſi tales pactiones illicitæ fiant etiam ipſo præſentato ignorante. *cap. pen. de elect. c. nobis, cum ibi not. de ſimon. Rota deciſ. 285. num. 3. par. 1. diuerſ. et in dicta Comen. Cappellæ,* niſi adſint aliquæ præſentationes de eodem præſentato factæ ſine dicta pactione vt ibi, quod procedit etiamſi aliquid promittatur in fauorem eccleſiæ. *cap. ex multis. §. conſtituimus, il 41. quæſt. 3. Creſcent. deciſ. vlt. de ſimon.* & fuit dictum *in d. Romana iuriſp.* & etiam ſi detur aliquid ſpirituale. *c. quæſitum. de rer. permut. Nauar. d. c. 23. num.* 100. & habetur in *d. Romana iuriſp.* attamen præſentatio facta ſub conditione, ſeu onere celebrandi miſſas non dicitur ſimoniaca, ut habetur in *d. Romana iuriſp. 19. Ian. 1601. & 10. Decemb. 1600. coram Card. Millino vbi hab.* quòd magis communiter ita intelligitur tex. ſecundum ueriorem intellectum *in c. ſignificatum, de præb. et ibi gloſſ. 1. et Goffred. in ſumma d. tit. col. 2. in fine.* ſecus ſi onus miſſarum impoſitum præſentato ſpectaret ad ipſum præſentantem, nam tunc eſſet præſentatio ſimoniaca, cum per tale pactum releuetur à dicto onere, & videtur de mēte *Rot. in d. Romana iuriſp.* non tamen præſentatio eſt ſimoniaca ex onere defendendi iura beneficij, recuperandi bona, & congerendi in unum ſcripturas attinentes ad beneficium, cum hæc ſpectent ad inſtitutum in beneficio, ut per *Lambert. ubi ſupra lib. 3. quæſt. 2. in princ. num. 2.* & conditiones, quæ de iure ſunt, non inducunt ſimoniam, ut habetur in *d. Romana iuriſp.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Patronus ipſe, vel eius procurator debet præſentare.*
2 *Procurator ad præſentandum conſtitui debet dum eccleſia vacat.*
3 *Abſens poteſt inueſtiri de beneficio in perſona ſui procuratoris.*
4 *Procurator ad præſentandum in beneficijs vacaturis non poteſt conſtitui.*
5 *Collator ante vacationem procuratorẽ conſtituere nequit.*
6 *Votum captandæ mortis eſt tollendum.*
7 *Expectatiuę ad beneficia vacatura ſunt ſublatæ.*
8 *Procurator in reſignatione, & permutatione conſtitui poteſt à patrono ad conſentiendum antequam fiant.*
9 *Procurator poteſt fieri ad vacatura, ſi non exprimetur perſona præſentanda.*
10 *Procurator ad vacatura fieri poteſt ex cauſa iuſta.*
11 *Conſuetudo Piſana circa tales procuratores.*
12 *Comes Nicolaus Gallettus patronus plurium beneficiorum.*
13 *Procurator poteſt conſtitui ad præſentandum, in limine fundationis.*
14 *Præſentatio facta à patrono de beneficio tanquam vacante, quod non vacabat, reconualeſcit ſecuta vacatione.*
15 *Conferendi data poteſtate, & poteſtas præſentandi data intelligitur non è contra.*
16 *Minus ineſt in eo, quod plus eſt.*
17 *Minus non continet quod plus eſt.*
18 *Procuratores ſi duo ſint in ſolidum dati ad præſentandum, ſi vnus præſentet, alius præſentare nequit.*
19 *Niſi duret tempus ad præſentandum quia ſi ſit laicus poteſt variare.*
20 *Patronus poteſt præſentare, quamuis conſtituerit procuratore ad præſentandum.*
21 *Et ſi prius procurator præſentauerit, patronus laicus poteſt alium cumulatiuè præſentare.*
22 *Mulier patrona poteſt procuratorem conſtituere ſine aliorum conſenſu.*
23 *Procurator à diuerſis patronis conſtitutus non poteſt diuerſos præſentare.*
24 *Iura loquentia de electione procedunt in præſentatione.*
25 *Falſus procurator reÿcitur à præſentando.*
26 *Patronus poteſt præſentare etiamſi procuratorẽ fecerit cum iuramento.*
27 *Et ad euitandum periuirum prius debet petere abſolutionem.*
28 *Procurator à patrono reuocari poteſt.*
29 *Procurator ignorans, quando reuocari poteſt.*
30 *Patronus poteſt præſentare per nunciũ.*
31 *Patronus poteſt præſentare per literas.*
32 *Literis ſtabitur, donec contrarium probetur.*
33 *Pater pro filio præſentare poteſt, & alÿ cum promiſſione de rato.*
34 *Præſentatio cum promiſſione de rato valet, ſi poſtea ratificetur.*
35 *Præſentatio quando ratificata cenſeatur.*

CAPVT SEXTVM.

Patronus, vel exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi, per ſe, vel per procuratorem conſtitutum ad præſentandum debent præſentare Rectorem quando vacat beneficium.

1 PATRONVS igitur, vel alius exiſtẽs in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentãdi debet pręſentare Rectorem per ſe, vel per procuratorem, quando eccleſia vacat, *cap. ea noſcitur, vbi gloſ. Card. Abb. & alÿ, de his quæ fiunt à prælat. ſin. conſ. capit. & cap. vlt. de conceſſ.*
2 *præb.* quòd procedit in beneficio vacante, tunc enim poteſt conſtitui procurator ad præſentandum, & requiritur ſpeciale mandatum. *Card. Seraph. deciſ. 59. par. 1. Card. Put. dec. 312. lib. 3. Verall. deciſ. 365. num. 1. par. 2.*

par. 2. Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 189 num. 193. & 194. &
3 abſens poteſt inueſtiri beneficio ab habente auctoritatem in perſona ſui procuratoris. cap. accedens. de præben. facit Felin. in cap. cum venerabilis. in princ. de exceptionib.

4 In vacaturis autem beneficijs patronus non poteſt conſtituere procuratorem ad præſentādum, vel committere actum præſentationis faciendæ. cap. vlt. de conc. præb. & idem eſt, ſi præſentatio vigore talis mandati fiat poſt vacationem, quia non valet ex defectu dicti mandati, ſed requiritur nouum mandatum, ex quo conſenſus non præſumitur durare.
5 Caſſad. deciſ. 5. de iurep. neque habēs ius conferendi poteſt ante vacationem procuratorem conſtituere. cap. quia propter. §. illud autem. de elect.
6 quia daretur votum captandæ mortis, quod de iure improbatur, & aperiretur via fraudibus. d. cap. vlt. & ex
7 eàdem ratione in ſimili, expectatiuæ gratiæ ad beneficia vacatura omnino prohibentur à Concil. Trid. ſeſſ. 24 de reform. cap. 19.

8 Quæ concluſio de procuratore, primo declaratur, vt non procedat in reſignatione, & permutatione, in quibus poteſt conſtitui procurator ad conſentiendum vice patroni tali renunciationi, & permutationi etiam antequam fiant. Lambert. de iurep. lib. 2. par. 1. quæſt. 4. art. 2. nu. 6.

9 Secundò, non procedit, quando mandatum ad præſentādum factum ante uacationem beneficij non exprimit certam perſonam præſentandam, tunc enim eſt ualidum mandatum, ſecus quando fuit datum mandatum ad præſentandum certā perſonam, ut pluries dixit Rota relata à Mareſcotto variar. reſol. lib. 2. cap. 33. nu. 1. & ſequentib. ita Caſſador. dec. 5. de iurepat. Riccius vbi ſup. deciſ. 182. Rota in vna Pampilonen. iuriſpat. 13. Febr. 1595. coram Iuſto.

10 Idque procedit, quando mandatum ad vacatura fuit factum ex cauſa iuſta, puta longæ abſentiæ ipſius patroni, tunc enim valet mandatum factum à patrono generaliter de omnibus ſuis negocijs, & etiam ad præſentandum ſuccedente vacatione argumento text. in cap. quoniam, de iurep. & in cap. nihil de elect. faciunt dicta per Innocent. in cap. 1. vbi Felin. col. 14. de conſtit. Io. Andr. in d. cap. vlt. num. 3. de conc. præb. Rota deciſ. 521. num. 7. par. 1. in recentioribus, Mareſcott. ubi ſup. & ita in praxi vi-
11 di ſeruari Piſis, & ita ſolet facere Illuſtriſſimus D. Nicolaus Gallettus
12 Centegles Comes Galeani commorans Panhormi, qui habet multa beneficia in Ciuitate, & Diœceſi Piſana, & in ea habet certum procuratorem ad prædicta, qui præſentat eueniente vacatione, & obtinet præſentationis confirmationem, & inſtitutionem, & poſſeſſionem, validum ergo eſt mandatum generale ad vacatura ſtante præſertim iuſta cauſa, & dicit Caſſad. d. dec. 5. de iurepatr. & fuit dictum in Pampilonen. de lauros 17. Maij 1595. coram Orano, & 19. Ianuar. 1595. coram Peregrino, & in Barchinonen. beneficij 17. Nouembris 1586. coram Card. Seraf. & melius eſſet ſi accederet Epiſcopi conſenſus. Io. And. in d. cap. ult. de conceſſ. præben.

13 Tertio non procedit, quando mandatum ad præſentandum ad beneficium, antequam vacet datum fuit in limine ipſius fundationis, tunc enim eſt validum. Rota deciſ. 530. num. 2. par. 1. in recentiorib. Gregor. & ibi adnotat. deciſ. 420. num. 7. & de his latè Garc. de beneſ. par. 10. c. 1. num. 14. et ſequentib. & præſentatio
14 facta ſine dolo à patrono de beneficio tanquam vacante, quod verè non vacabat, reconualeſcit ſecuta vera vacatione, ſi patronus non diſſentiat, vt probat Mareſcott. ubi ſup. num. 5. et ſequentib. ex Rota deciſ. 16. num. 3. de renunc. in antiq.

15 Et ſi ſit data poteſtas conferendi beneficium, intelligitur data etiam

Gg pote-

poteſtas præſentãdi,cum in vtraque ſit eadem ratio, cum maius ſit conferre, quam præſentare, & in eo, quod plus eſt ineſt quod eſt minus.
16 *cap.cui licet.de reg.iur. lib.6. l. in eo, quod plus.ff.de reg.iur.*ſed data facultate præſentandi, non dicitur data facultas conferendi, cum minus non
17 comprehendat id,quod eſt maius,vt notat *Abb.in cap.cum in cauſis.col.2. de elect.*Quòd ſi duo dati ſint procu
18 ratores in ſolidum ad præſentandũ, & vnus præſentet,& præſentatus renunciet præſentationi,ille alter procurator non poterit præſentare,quia præſentationis actus fuit occupatus per primum,*ad text. in cap. ſi duo. de procur.lib.6.*Ioan.*And.in cap. ſi quis, de elect. lib.6.*niſi adſit,& duret tempus ad præſentandum alium, quia ſi ſit laicus variare poteſt. *cap. quòd*
19 *autem de iurepat.*& melius facit procurator,qui prius præſẽtauit,ſi duos cumulatiuè præſentet, quia ita impedit omnem aliam alterius procuratoris præſentationem. Patronus
20 autem quamuis conſtituerit procuratorem ad præſentandum, poterit tamen præſentare. Dec. *conſ.* 542. *num.*7.quo præſentante, procurator poſtea non poterit præſentare, quia tunc ex facto videtur reuocatum mandatum, ſi verò prius procurator
21 præſentauerit, poterit tunc patronus alium cumulatiuè præſentare. *ita Geminian.in cap.dudum.num.5.de*
22 *præb.lib.6.* ſimiliter mulier patrona poterit procuratorem conſtituere abſque conſenſu propinquorum, & liberè præſentare per dicta à Doctoribus,& præſertim à *Felin.in cap.Eccleſia S.Mariæ.de conſtit.* ſiquis au-
23 tem conſtituitur procurator à diuerſis patronis,nõ poteſt diuerſos præſentare. *c.pen.§.porro.de elect. lib.6.* qui textus loquitur de electione, & procedit etim in præſentatione,quia
24 iura loquentia de electione procedunt & in præſentatione *per text. in cap.fin.& ibi gloſ.in verbo,electione. de elect.lib.6.*

25 Falſus autem procurator reijciendus eſt à præſentando, ſi conſtet de falſitate, vt per Lamber. *vbi ſup. art.* 12. Si autem patronus conſtituerit
26 procuratorem, quem non reuocare iurauit, poterit tamen præſentare, ſed erit periurus. Paulus *de Caſtro conſ.* 362. *quod incipit. in* Chriſti *nomine amen.venerabilis vir,par.*1.*Innoc. in cap. dilecto. num.* 5. *& ibi* Io. *And. de præb.* cautela tamen eſt, vt
27 iſte patronus antequam præſentet, ad euitãdum periurium, quòd adeat Epiſcopum, & faciat ſe abſoluere à vinculo dicti iuramenti prædicti ad effectum, vt abſque incurſu periurij liberè, & licitè præſentare poſſit, quod ſolitum eſt fieri, de qua abſolutione, ſeu relaxatione à iuramento latè *D.* Io.*Baptiſta Marcheſanus par.*1.*commiſſionum,ſiue reſcriptorum vtriuſque ſignaturæ.cap.*1.2.3.4.5.*& 6.commmiſſ.*1. de commiſſione relaxationis iuramenti ad effectũ agẽdi.
28 Poterit etiam talis procurator à patrono reuocari ad hoc vt præſentatio non teneat, etiamſi reuocatio non perueniat ad notitiam reuocati.
29 Paul.de Caſtro *vbi ſup. conſ.*57. vbi ponit, quando procurator ignorans poſſit reuocari, & reuocatio teneat, id tamen non procedit in caſu *clement. cum illuſio, de renunciat.* po-
30 terit etiam patronus præſentare per nuncium, quoniem illa, quæ poſſunt expediri per literas, poſſunt etiam expediri per nuncium. *Abb.& alij in cap.prudentiam.ſup.gloſ.in verbo,per certum nuncium.vbi Abb.num.*21.*de off.deleg. &* Lamber.*vbi ſup. art.* 15.
31 etenim patronus poteſt per literas præſentare quando vacat eccleſia, ſeu beneficium. *cap.ea noſcitur,de his quæ fiunt à prælat. fin. conſ. capit.vbi* Cardin. *Abb. & alij*. & dictis literis
32 ſtabitur, donec contrarium probetur.*cap.poſt ceſſionem. de probat.* po-
33 teſt etiam pater præſentare pro filio patrono, frater pro fratre, coniunctus, pro coniuncto, amicus maxima amicitia aſtrictus pro amico patrono

ſed

ſed cum promiſſione de rato ad *tex. in l. ſed & hæ, ff. de procur.* quæ præ-
34 ſentatio cum promiſſione de rato valet, ſi poſtea ſit ratificata à patrono infra tempus ei à iure conceſſum ad præſentandum, aliàs non ſecuta dicta ratificatione, deuoluitur beneficium ad Superiorem, qui illud tunc liberè confert, voluit tamen L*amb.*
37 *vbi ſup. art. 1. 7.* quòd cenſeatur ratificata præſentatio, quando patronus infra dictum tempus alium non præſentauit.

SVMMARIVM.

1 *Patronus vbi habet iuſp. ibi præſeutat.*
2 *Patronus non poteſt præſentare rectorem eccleſiæ collegiatæ.*
3 *Eccleſia collegiata eſt eadem cum conuentuali.*
4 *Patronus ex Papæ priuilegio poteſt præſentare rectorem collegiatæ.*
5 *Patroni conſenſus de æquitate requiritur, quando rector collegiatæ eſt electus.*
6 *Patronus poteſt eſſe quis, & non habere ius præſentandi.*
7 *Patronus poteſt præſentare ad Beneficia in eccleſia collegiata exiſtentia.*
8 *Patronus in conuentu regularium non poteſt ſuperiorem præſentare.*
9 *Patronus poteſt præſentare capellanum in eccleſia monialium.*
10 *Abbatiſſa eligitur per ſcrutinium.*
11 *Abbatiſſa ex Conc. Trid. quomodo eligatur.*
12 *Superior regularis in ſuis monaſterijs præeſt electioni Abbatiſſæ præſente Epiſcopo, ſeu eius Vicario.*
13 *Abbatiſſa electa benedicitur.*
14 *Patronus poteſt moniales nominare, ſi in limine fundationis ſit ei talis facultas reſeruata.*
15 *Et tunc ſeruari debet Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15. & 17. de regul. & mon.*
16 *Sereniſſima Chriſtina Lotharingia magna Ducìſſa Hetruriæ Monaſterij fundatrix.*
17 *Patronus clericum pro auxilio rectoris præſentare poteſt.*
18 *Iuſpatr. vbi cadit, ibi cadit præſentatio. & ponitur deciſio Rotæ.*

CAPVT SEPTIMVM.

Præſentatio non cadit in Eccleſijs Collegiatis.

1 PATRONVS ergo, vel alius exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentādi præſentāt in Eccleſijs, & locis, in quibus habēt iuſpatron. vel iuſpræſentandi. toto tit. de iurepatronatus in decretalibus in ſexto, & Clementinis, non
2 poſſunt tamen præſentare, ſiue eligere in Eccleſia Collegiata rectorē. *Card. Seraf. deciſ. 1444. num. 11. cap. nobis. §. cæterum. & ibi gloſ. de iurep.*
3 vbi habetur, quòd eccleſia collegiata eſt eadem cum conuentuali, & eadem eſt eccleſia, quæ habet Capitulum, conuentum, collegium, & vniuerſitatem. vt per *Doct. in cap. cum terra. de elect. & de eccleſia collegiata*, dixi *ſup. lib. 1. c. 1. & lib. 3. cap. 1.* niſi ex priuilegio Papæ patronus habeat
4 facultatem præſentandi in dicta eccleſia collegiata. L*amber. de iurepat. lib. 2. par. 1. quaſt. 5. art. 1.* R*ota dec. 4. tom. 1. in recent. & in d. §. cæterum.*
5 habetur, quod quamuis patronus non eligat rectorem in collegiata, electioni tamen factæ huiuſmodi eius poſtulatur conſenſus de honeſtate, & æquitate, niſi aliter de neceſſitate ex priuilegio, vel alio iure requiratur dictus conſenſus. vt per L*amber. vbi ſup. art. 2.* & per Abb. *in cap. de*
6 *hoc. num. 10. de ſimonia.* quia poteſt quis eſſe patronus eccleſiæ, & non habere ius præſentandi in ea. *Zecch. de benefic. & penſ. cap. 12. num. 3. in*
7 *fin.* Poteſt nihilominus patronus præſentare ad dignitates, & præbendas, & beneficia exiſtentia in dicta eccleſia collegiata, ſi ſuper illis habeat iuſpatronatus. Io. *And. in cap. vlt. in princ.*

prin.de conceſſ. præb. Abb. *in cap. ſuggeſtum.num. 3. de iurepatronat.* & pa-
8 ri ratione patronus non poteſt præſentare in monaſterio, & conuentu Regularium, neque monialium, Abbatem, ſeu Priorem, Abbatiſſam,
9 ſeu Prioriſſam; poterit tamen præſentare Capellanum idoneum perpetuum ad regimen eccleſiæ monaſterij monialium. ita *Federic. de Senis*
10 *conſ.* 95. Abbatiſſa autem eligitur per ſcrutinium ſeruata forma *text. in in cap. quia propter. de elect. & in c. indemnitatibus. §. ſane de elect. lib. 6.*
11 & ſeruato decreto *Conc.* T*rid. ſeſſ.* 25 *de regul. & mon. c. 6. &* 7. quo diſponitur, vt Abbatiſſæ, Prioriſſæ, ſeu Præfectæ monialium eligantur ab Epiſcopo, ſeu illarũ Superiore, qui ante Cãcellorum Feneſtellam vota ſingularum audiat, ſeu accipiat, quæ vota debent eſſe ſecreta, aliàs non valeret electio tanquam facta contra formam dicti Concilij, vſu tamen receptum eſt, vt Epiſcopus vnà cum ſuo Vicario, & ſuo Cancellario aſſiſtat dictæ electioni. hodie tamen ex conſtitutione Gregorij XV. fæl. record. regularis ſuperior non poteſt.
12 ſolus eligere Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas in monaſterijs ſibi ſubiectis, ſed debet eſſe præſens Epiſcopus, vel eius Vicarius, & officium prædictarum non poteſt vltra triennium durare, neque poſſunt confirmari, ſed per triennium debet abſtinere à tali adminiſtratione ſec. cõſt. Greg. XIII. fæl. rec. quam refert Quaranta in Sũma Bullarij, in verbo, Abbatiſſa, & ita in praxi ſeruaui decretũ d. Conc. Trid. per nouenium dum eſſem Vicarius monialiũ Piſarũ, dum eſſem Vicarius Generalis Tuderti, quæ Abbatiſ-
13 ſæ per D. Archiepiſcopum, ſeu Vicariũ ſacris ritibus ſeruatis benedicuntur, pro prima vice, & ita Piſis ſeruatur ex inueterata conſuetudine; de qua benedictione. *Nauarr. conſ. 2. de ſtatu monach. lib. 3.*
14 Eſt tamen notandum, quòd ſi monaſterium monialium ſit fundatum, & in limine fundationis ſit patrono reſeruata facultas eligendi, ſeu nominandi moniales, tale ius eſſet ſeruandum, dummodo in moniales nominarentur puellæ habentes qualitates requiſitas à *Conc.* T*rid. vbi ſup.*
15 *cap. 15. &* 17. vt eſt Piſis, vbi à Sereniſſima Chriſtina Lotharingia ma-
16 gna DucIſſa Hetruriæ fundatum eſt anno Domini M.DC.X. monaſteriũ mulierum conuertitarum, ſeu pœnitentium, quæ aluntur ſumptibus dictæ Sereniſſimæ, cuius Pietas, liberalitas, charitas, & religio in omnibus rebus ſplendeſcunt, & mulieres ad nutum, & voluntatem ſuæ celſitudinis Sereniſſimæ admittuntur in prædictum monaſterium.

Et Illuſtriſs. Petrus Vſimbardus Epiſc. Aretinus, præter cætera, quæ Florẽtiæ, & Aretij ſuæ in Deum pietatis monumenta reliquit, in Ciuitate Collis, vbi eius maiores ciuilib. diſcordijs Remp. Floren. in qua hæc familia opib. & honorib. floruit, pertinaciter vexantib. deterriti olim ſeſe receperant, Monaſterium monialium à fundamẽtis extructum apoſt. auctoritate fundauit, vtque plures virgines per ſeniorem ex ipſius familia nominandæ, ſine dote reciperentur, annuo reditu ad id cõſtituto, mãdauit, quod poſtea inſtitutum, eius cõſanguinei æmulati, vt numerus talium gratis recipiẽdarum in dies augeſcat, curauerunt, & quæ eſt ipſorũ pietas, in poſterũ curaturos creditur.

17 Poterit etiam patronus præſentare clericũ pro auxilio rectoris, quãdo talis clericus deberet inſtitui ad *text. in c. principali diſt. 63.* ſi autem ad libitum remoueri poteſt, ſolus rector poteſt ſibi talem clericum deputare. argumento textus in *cap. vt quiſquis clericus. de vita, & honeſt. cleric.* & ita videtur velle *Io. And. in cap. poſtulaſti de iurepat.* & regulariter
18 in omnibus locis, in quibus ſupradixi cadere iuſpat. cadit & præſentatio, vt in hoſpitali, oratorio, & ſimilibus.

Et quomodo cognoſcatur Eccle-

ſia

ſia collegiata, & quæ ſit talis fuit dictum in *Brixien. Archipresbyteratus* 21. *Aprilis* 1625. *coram* Remboldo. prout infra.

Domini dixerunt conſtare, quòd Eccleſia S. Laurentij, ſeu ſanctæ Mariæ Vrceorum nouorũ ſit Collegiata; Quòd enim Eccleſia ſit Collegiata probatur etiam ſignis, & coniecturis, quando aliàs non conſtat de fundatione *Innoc. in cap. poſtulaſti in princ. de iurep.* Io. *And.* Abb. *& alij in cap. nobis, eod. tit. Menoch. de præſump. lib. 3. præſumpt.* 89. *ſub num.* 24. *cum alijs cumul. in vna* Cremonen. *Præpoſituræ* 24. *Maij* 1621. *coram me, & in* Placentina *Achipresbyteratus* 17. *Martij* 1623. *coram* R.P.D. Pirouano, *& in Aſculana Plebaniæ* 12. *Ianuarij* 1624. *coram* R.P.D. *meo Merlino.*

Et in caſu iſto plura ſigna, & coniecturæ concurrunt, quinimò adeſt etiam plena, & concludens probatio; In primis enim apparet quòd anno 1237. ordinatum fuit per Epiſcopum tunc Brixieñ, quòd in dicta Eccleſia perpetuis futuris temporibus adeſſent nouem Canonici ſub ordinibus tamen diſtinctis, nempè vnus Archipresbyter, tres Presbyteri, vnus Diaconus, & vnus Subdiaconus, & tres Clerici, quibus onus reſidendi, & Eccleſiæ inſeruiendi iniunxit, & eos in vnum viuere & mori iuſſit, vt patet ex literis d. Epiſcopi Brixieñ datis 11. Maij dicti anni 1237. ex quibus ſatis videtur probata Collegialitas, aut ſaltem, quod in dicta Eccleſia adeſſent plures Canonici & vnus Archipresbyter, tanquam caput Canonicorum, quæ ſunt præcipua ſigna collegialitatis *Alex. conſ.* 75. *num.* 31. *lib.* 4. *Card. Mant. deciſ.* 175. *nu.* 1. cum alijs adductis in alia *Brix. S. Nazarij* 13. *Iun.* 1605. *coram bo. me.* Penia, *& in d. Cremon. præpoſituræ* 24. *May* 1621. *cor. me.*

Secundo eadem Collegialitas probatur ex collatione d. Archipresbyteratus facta, vti de dignitate in Eccleſia Collegiata cuidam Beneuenuto de Zanuchis anno 1444. & dicta collatio probatur effectuata, eo quòd apparet eundem Archipresbyteratum fuiſſe collatum vti vacantẽ per obitum d. Beneuenuti cuidam Zachariæ Triuiſano, qui ſub die 9. Februarij 1487. mandatum coram executore Apoſtolico ad capiendam poſſeſſionem Eccleſiæ obtinuit, & etiam literas conualidatorias prioris ſuæ gratiæ, ſub Dat. Romæ 20. Nouembris eiuſdem anni 1487. expediuit, in quibus dicta Eccleſia exprimitur Collegiata.

Tertiò accedit, quòd conſtat dictum Archipresbyterum Beneuenutum annis 1449. & 1451. & 1457. 1467. vna cum canonicis Capitulariter cõgregatis locaſſe quaſdam petias Terræ ad d. Eccleſiam ſpectantes in emphyteuſim, vnde plurimum corroboratur d. Collegialitatis exiſtentia, præſertim cum dictæ locationes probentur effectuatæ *Barbat. inter conſ.* Alex. *conſ.* 84. *num.* 4. *lib.* 4. & fuit ponderatum in *d. Brixien.* S. *Nazarij coram bo. me.* Penia.

Quarto concurrunt plures prouiſiones Apoſtolicæ Canonicatuum in d. Eccleſia exiſtentium, & ſubſequutæ poſſeſſiones per prouiſos captæ cum aſſignatione ſtalli in Choro, & loci in Capitulo, de quibus in *ſummario. num.* 7. 8. *&* 9. quod pariter manifeſtum Collegialitatis ſignum eſt.

Quintò probatur eadem Collegialitas ex pluribus alijs enunciatiuis antiquiſſimis, quæ cum habeant vim famæ plenè probant in antiquis, vt in puncto Eccleſiæ Collegiatæ, *Card. Seraph. dec.* 1021. *num.* 1. & fuit dictum in *d. Cremonen. præpoſituræ coram me.*

Et denique multum facit ad cõprobañ eãdem Collegialitatem Viſitatio S. Caroli, Tabella, ſeu ordo Miſſarum, Teſtes, Citationes, & Decreta, aliaq. per Scribentes pro Hieronimo deducta, & latè ponderata,

quæ proculdubio probationem d. Collegialitatis plurimum coadiuuant, itaut omnibus ſaltem ſimul iunctis de ea nullatenus dubitari valeat.

Nec obſtant enunciatiuæ, quòd d. Eccleſia ſit Parochialis, & Plebana, quia poſſunt ſtare inſimul, quod Eccleſia ſit Parochialis Plebana, & etiam Collegiata, atque ita dictæ Enunciatiuæ non deſtruunt qualitatem d. Collegialitatis, vt in puncto dixit Rota in *d. Brixien. S. Nazarij coram bo. me Penia*, & in *allegata Cremonen. præpoſituræ coram me*, & in *Aſculana Plebaniæ coram* R.P.D. *meo Merlino*.

Minus facit aſſerta Viſitatio Epiſcopi Bolani facta anno 1565. quia, quatenus in ea, vt prætenditur, dicatur, quòd d. Eccleſia non eſt Collegiata, manifeſtè detegitur erronea tam ex ſupra deductis, quàm etiam ex circumſtātijs in eàdem Viſitatione relatis, & in omnem euentum aſſertio dicti Epiſcopi in d. Viſitatione intelligi deberet de Collegialitate actu, non autem habitu, vt ita ad cōcordiam reducatur cum alijs Viſitationibus, & lucidiſſimis probationibus.

Nec denique obſtant aſſertæ Collationes factæ per Ordinarios, quia dato, quod ſint veræ, quodque fuerint ſortitæ effectum, non potuit per dictas Collationes mutari ſtatus antiquus Eccleſiæ, de quo conſtat ex ſupra deductis, deficit enim vtrumque requiſitum ad hunc effectum, poteſtas ſcilicet, & voluntas, vt fuit dictum in ſæpius allegata Aſculana Plebaniæ corā R.P.D. meo Merlino.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

LIBER

LIBER SEXTVS IN QVO EXPLICATVR MATERIA PRAESENTANDORVM.

SVMMARIVM.

1 Præſentari poſſunt qui non ſunt prohibiti, ideſt clerici.
2 Beneficia clericis conferri debent.
3 Laicus eſt incapax ſpiritualium.
4 Beneficium eſt res ſpiritualis.
5 Beneficium habet principale ſpiritualitatem, & acceſſorium temporalitatem.
6 Præſentandus dum præſentatur debet eſſe clericus.
7 Et debet incedere in habitu, & tonſura, & primam tonſuram habere.
8 Prima tonſura clericalis ordo confertur.
9 Ordines ſunt nouem ſecundum Canoniſtas.
10 Ordines ſunt ſeptẽ ſecundũ Theologos.
11 Clerici beneficiati, ideſt in ſacris conſtituti in habitu, & tonſura clericali incedere debent.
12 Habitus clericalis conſiſtit in tonſura, & veſtibus.
13 Clericalis habitus eſt veſtis talaris nigri coloris.
14 Clerici corpus veſte nigra totum tegitur, & quare.
15 Clericatus non requiritur, quando quis nominatur à patrono, ſed quando præſentatur.
16 Præſentandus debet eſſe clericus, & 14. annorum.
17 D. Alexander Raudenſis, & D. Paulus eius eius filius viri eximij.
18 Clericus primæ tonſuræ gaudet priuilegio fori, & Canonis.
19 Et circa priuilegium fori Conc. Trid. diſponit.
20 Clericus primæ tõſuræ, vel minorũ Ordinũ gaudet priuilegio fori, ſi habeat beneficium, vel ſi eccleſiæ deſeruiat.
21 Nec trina monitio requiritur ad hoc, vt clericus perdat fori priuilegium.
22 Clericus ſi non gaudet ex Conc. Trid. priuilegio Canonis, gaudet priuilegio fori.
23 Et contra eum delinquentem Epiſcopus animaduertere poteſt.
24 Clericus quando poſſit clericatui renunciare.
25 Clericus primæ tonſuræ ad beneficium poteſt præſentari, niſi beneficium alium ordinem requirat.
26 Clerici capacitas attenditur tempore præſentationis.
27 Clericus coniugatus præſentari nequit quamuis veniat clericorum appellatione.
28 Coniugatus non poteſt perfecte Domino famulari.
29 Clericatus quando dicatur receptus à proprio Epiſcopo.
30 Rotæ deciſio circa clericatum.
31 Epiſcopus non poteſt conferre Ordines, niſi ſuo ſubdito origine, domicilio, vel beneficio.
32 Domicilium vt conſtituatur animus, & factum requiruntur.
33 Puer non videtur habere animũ contrahendi domicilium.
34 Domicilium requiritur, ſi quis in loco habitet cum familia, et maiori parte fortunarum.

Præ-

35 *Præfectus arcis etiam quod per decennium moretur non contrahit domicilium.*

36 *Scholaris permanens in ſtudio non contrahit domicilium.*

37 Domicilium *ſola emptione, & poſſeſſione bonorum non acquiritur.*

38 Domicilium *patris accidentale non eſt domicilium filij.*

39 *Domicilium originis eſt immutabile.*

40 *Voluntas potentior eſtque factis, quam ea, quæ verbis declaratur.*

41 Domicilium *momento contrahitur, quando quis declarat ibi velle perpetuo manere.*

42 *Probatio debet eſſe concludens.*

43 *Clericatus eſt de iure diuino.*

44 *Clerici vnde dicti ſunt.*

45 Clerici *ſunt in famulatu* Domini.

46 Clerici *dicuntur ſerui* Dei.

47 *Clerici debent eſſe iuſti.*

48 *Clerici debent eſſe literati, & non auari.*

49 Clerici *ſobrij, & honeſti eſſe debent.*

50 *Clericatus non præſumitur.*

51 *Clericatus quando præſumatur.*

52 *Clericatus probatur per literas teſtimoniales Epiſcopi.*

53 Per *ſcripturam ſuper ipſo clericatu.*

54 *Ex confeſſione partis aduerſæ.*

55 Per *inditia, & argumenta.*

56 *Ex communi reputatione, & opinione.*

57 Per *famam concurrentibus alijs.*

58 Per *teſtes, qui fuerunt præſentes.*

59 Per *aſſertionem* Cardinalis.

60 Per *verba enunciatiua bullæ.*

61 Clericus *in bulla nóminatus gaudet fori priuilegio.*

62 Clericatus *an probetur ex ipſius quaſi poſſeſſione.*

63 *Et quando dicta quaſi poſſeſſio proſit. & ponuntur* Rotæ *deciſiones.*

64 *Clericum quem non eſſe quomodo probetur.*

65 *Ordo non præſumitur.*

66 *Clerici nomen eſt generale.*

67 Clericorum *appellatione qui veniant. & num. 69. 70. & 71.*

68 Religioſorum *appellatione, qui veniant.*

72 *Clericalis habitus in veſte, & tonſura conſiſtit.*

73 Clericalis *tõſura quæ, & quid denotet.*

74 *Clericales ordines ſunt nouem.*

75 Et *gradatim ſunt ſuſcipiendi.*

76 *Clerici non ſunt ſub iuriſdictione Principis ſecularis.*

77 *Non tamen dicuntur forenſes.*

78 *Clerici in fauorabilibus veniunt appellatione diſtrictualium.*

79 *Et gaudent prærogatiuis* Ciuium.

80 *Clerici veniunt appellatione populi.*

81 *Et vaſſallorum appellatione.*

82 *Iurans, vel vouens non clericari fit irregularis.*

83 *Clericus Minor. Ordin. expreſſè renuncians clericatui, non eſt amplius admittendus.*

84 *Puella ſi fiat monialis debet habere relictum maius, quod habere debebat, ſi nuberet.*

85 *Puella ingrediendo monaſterium dicitur nubere.*

86 *Alimenta præſtanda in domo debentur eidem effecto religioſo.*

87 *Inſtitutus ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs, ſi fiat religioſus, ſuccedit monaſterium.*

88 *Quid ſi fiat clericus.*

89 *Filius familias poteſt clericari patre inuito.*

90 *Clericorum priuilegia ſunt latiſſimè interpretanda.*

91 *Donatio à patre facta filio vt ordinetur, non computatur in legitima.*

92 *Clerici inter perſonas miſerabiles comprehenduntur.*

93 *Clericum ſe dicens, cum non ſit, de falſo punitur.*

94 *Et ſi clericali veſte vtatur, qualiter puniatur.*

95 *Miſſam dicens non ſacerdos comburi debet.*

96 Clericatus *effectus ſunt multi.*

97 *Clerici ſunt exempti à laicorum iuriſdictione.*

98 Non *ſolum de iure poſitiuo, ſed etiam de iure diuino.*

99 Laici *ſunt incapaces iuriſdictionis in eccleſiaſticos, tàm criminalis, quàm ciuilis.*

Tàm

100 *Tàm in actione reali, quàm perſonali.*
101 *Et clericorum bona.*
102 *Clericus in actione reali conuenitur coram ordinario loci, ubi res eſt ſita.*
103 *Clerici ſunt exempti à iuriſdict. laicorum in quolibet iudicio.*
104 *Fori priuilegium non poteſt clericis auferri.*
105 *Aliquando tamen ex cauſa poteſt.*
106 *Clerici non poſſunt fori priuilegio renunciare.*
107 *Nec etiam cum conſenſu Epiſcopi.*
108 *Clerici coniugati quando gaudeant fori priuilegio.*
109 *Tertiarij an gaudeant fori priuilegio.*
110 *Moniales gaudent fori priuilegio.*
111 *Et Heremitæ.*
112 *Regulares etiam fori priuilegio gaudent.*
113 *Milites Hieroſolymitani, & ſimiles gaudent fori priuilegio.*
114 *Hoſpitalarij gaudent fori priuilegio.*
115 *Canonica ſecularis gaudet fori priuilegio.*
116 *Capitula, & collegia clericorum gaudet fori priuilegio.*
117 *Familia Epiſcopi gaudet fori priuilegio.*
118 *Epiſcopus poteſt habere familiam armatam.*
119 *Clericus, eiuſque conſortes coram eccleſiaſtico conueniri debent.*
120 *Et an in rebus inſeparabilibus, aut in ſeparabilibus.*
121 *Familia clericorum coram eccleſiaſtico conueniri debet.*
122 *Quamuis aliqui contrarium teneant.*
123 *Coloni clericorum gaudent fori priuilegio.*
124 *Iudex laicus iudicans clericum priuatur officio.*
125 *Et ſi non remittat clericum ad eccleſiaſticum, peccat, excommunicatur, & committit ſacrilegium.*
126 *Iudex laicus nullo modo poteſt de clericorum delictis cognoſcere.*
127 *Proceſſus contra clericum factus coram laico eſt nullus.*
128 *Confeſſio clerici facta coram laico eſt nulla.*
129 *Poteſt tamen cogi à ſuo iudice, ut in d. confeſſione perſeueret.*
130 *Laicus non poteſt clericum abſoluere, nec condemnare.*
131 *Clericus laudatus ab emptore non poteſt conueniri coram laico.*
132 *Nec clericus hæres laici.*
133 *Iudex laicus nec contentioſam, nec voluntariam iuriſdictionem habet in clericos.*
134 *Epiſcopus poteſt interdicere locum, ſi laicus iudex nolit remittere clericum.*
135 *Laicus debet remittere clericum etiam nemine petente.*
136 *Clericum trahens coram iudice laico eſt excommunicandus.*
137 *Clerici poſſunt torqueri à laicis coram eccleſiaſtico iudice.*
138 *Officialis laicus capiẽs clericum, excommunicatur, ſi ſtatim eum non remittat ad iudicem ſuum.*
139 *Clericus non poteſt coram laico conueniri ex quacumque conſuetudine.*
140 *Laicus iudex non poteſt ſe intromittere in cauſis rei ſpiritualis.*
141 *Nec in cauſis annexis ſpiritualibus.*
142 *Acta agens contra clericum coram laico cauſam perdit.*
143 *Et ſi actor ſit clericus irregularitatem incurrit.*
144 *Clericus, & laicus ſi ſint cohæredes, eorum iudex eſt eccleſiaſticus.*
145 *Clericus per infamiam non perdit fori priuilegium.*
146 *Compromiſſum ſi ſit in clericum, & laicum, reductio fit coram eccleſiaſtico.*
147 *Clericus à laico delegatus nec etiam poteſt de cauſis clericorum cognoſcere.*
148 *Clericus depoſitus gaudet fori priuilegio donec actualiter degradetur.*
149 *Clericus repertus in fragranti crimine po-*

ne poteſt capi à laico, vt ad eccleſiaſticum remittatur.
150 Epiſcopus non poteſt laico delegare cauſas clericorum.
151 Iudex laicus poteſt punire laicum, qui clericum offendit.
152 Iudex eccleſiaſticus eſt competens in cauſis mixt. for. inter laicos.
153 Punitus in delictis mixti fori à laico, an poſſit puniri ab eccleſiaſtico.
154 Et quomodo.
155 Iudex eccleſiaſticus eſt competens ſuper laicis hoſpitalium adminiſtratoribus.
156 Iudex laicus poteſt punire laicum in eccleſia delinquentem.
157 Clericus à non ſuo Epiſcopo ordinatus gaudet fori priuilegio.
158 Sed non poteſt conſequi beneficium.
159 Et gaudet fori priuilegio ordinatus ab Epiſcopo impedito ordines conferre.
160 Clericus Min. Ord. ſi poſt delictum dimittat habitum, puniri debet ab eccleſiaſtico.
161 Clericus poteſt à patre emancipari coram laico.
162 Clericus incorrigibilis poteſt à laico puniri.
163 Clericus incorrigibilis quis ſit.
164 Clericus exercens ſe in enormitatib. à laicis puniri poteſt.
165 Clericus aſſaſſinus quando à laico puniri poſſit.
166 Clericus degradatus à laico puniri poteſt.
167 Clericus gaudet fori priuilegio, ſi poſſideat beneficium.
168 Penſionem habens quando gaudeat fori priuilegio.
169 Clericus habens beneficium ſine redditibus gaudet fori priuilegio.
170 Iudex eccleſiaſticus eſt competens, vt decidat, an quis ſit clericus.
171 Vel quis ſit captus in loco ſacro.
172 Laicus debet remittere cum modeſtia clericum ad iudicem ſuum.
173 Iudex eccleſiaſticus poteſt prohibere, ne laici habitum clericalem deferant.
174 Clericus priuatus clericali priuilegio remanet clericus.
175 Fori priuilegium vt perdatur, quæ requirantur.
176 Clerici non ligantur ſtatutis laicorū.
177 Nec eorum bona.
178 Etiamſi eſſet ſtatutum priuilegiatiuum.
179 Neque clerici ſponte poſſunt ſe ſubijcere ſtatutis laicorum.
180 Statuta contra libertatem eccleſiaſticam ſunt nulla ſtatim.
181 Statutum laicorum non valet ſuper matrimonio, iuramento, & ſimilib.
182 Statutum laicorum non valet, ſi piæ cauſæ præiudicet.
183 Statutum fœminas fœminas, an excludat ab hæreditate clerici.
184 Clerici ſi ligentur ſtatutis ab Eccleſiaſtico poſſunt adſtringi.
185 Statuta fauorabilia competunt etiam clericis.
186 Clerici ſunt exēpti à ſolutione onerū.
187 Et laici, exigentes collectas à clericis puniuntur.
188 Coloni clericorum ſunt exempti à ſolutione onerum, & quando.
189 Emphiteuta quando ſit exemptus à ſolutione onerum.
190 Clerici nec ſponte poſſunt ſoluere collectas.
191 Epiſcopi tenentur inquirere contra exigentes collectas à clericis.
192 Clerici ſunt exempti à gabella impoſita pro capite animalis.
193 Famuli clericorum quando ſunt exempti à ſolutione onerum.
194 Clerici an poſſint collectari pro communi vtilitate, & neceſſitate, &
195 Clerici vt poſſint collectari, quæ requirantur.
196 Clerici nō poſſunt ſuccedere in feudis.
197 Idque declaratur in multis caſibus.
198 Clerici in ſacris conſtituti nō poſſunt contrahere matrimonium.
199 Idque non procedit in clericis Min. Ord.
200 Clerici non poſſunt negociari.
201 Clerici non poſſunt pro cauſa ciuili carcerari, & quando.

Clericus

202 *Clericus non poteſt eſſe tabellio.*
203 *Clericum percutiens eſt excommunicatus.*
204 *Moniales percutiens eſt excommunicatus.*
205 *Clericus vt præcipitet, dans cauſam eſt excommunicatus.*
206 *Milites Hieroſolymit. & ſimiles percutiens eſt excommunicatus.*
207 *Clericum mortuum percutiens eſt excommunicatus.*
208 *Excommunicati percuſſores clericorũ à Papa ſunt abſoluendi.*
209 *Clericum percutiens per errorem, vel aliter quando excuſetur.*
210 *Clericus non poteſt teſtificari coram iudice laico, neque ibi eſſe laici procurator, nec poteſt eſſe officialis inter laicos.*
211 *Clerici beneficiati, & in ſacris conſtituti, et religioſi tenentur ad recitandum officium diuinum.*
212 *Clerici non poſſunt eſſe aduocati coram iudice laico.*
213 *Clerici litigantes non tenentur iurare de calumnia.*
214 *Clerici venari non poſſunt, nõ poſſunt legitimari à ſeculari, & ſi confugiant ad eccleſiam poſſunt extrahi.*
215 *Clericus patronus eccleſiæ intra ſemeſtre præſẽtare debet, & de alijs dub.*
216 *Clericus ſi vendidit rem duobus, primus emptor præfertur, & per clericatum quis nobilitatur.*
217 *Clerici non poſſunt pœnas conuentionales exigere vltra intereſſe, & cum duobus teſtibus teſtamentum facere poſſunt, &c.*

CAPVT PRIMVM.

Clerici debent præſentari, qui omnes poſſunt præſentari, ſi non reperiuntur prohibiti, & de clericatu tractatur.

NVNC eſt videndum, qui præſentari poſſint in eccleſia patronata, ſeu beneficio dum euenit vacatio.

1 Præſentari ergo poſſunt omnes, qui non reperiuntur prohibiti, vt in toto *tit. de iurepatr. & 16. quæſt. 7. per tot. nempe clerici.* Aug. Barboſa *de off. & pot. Epiſc. par. 3. allegat. 72. num. 72. Zecch. de benefic. et penſ. cap. 12. n. 21. Gonzal. in comment. ad reg. 8. Canc. gloſ. 2. num. 60. et* Garcia, *de benefic. par. 7. cap. 1. num. 1.* quia beneficia
2 eccleſiaſtica ſunt conferenda clericis, non autem laicis. *cap. cum adeo, de reſcript. cap. ex literis. de traſactionib. et c. 2. de inſtitutionib.* & vbique tradunt communiter Doctores, *Rebuff. in praxi, tit. de clericis, & à quibus, & quomodo creentur, nu. 4. Mandoſius in reg. 24. de male promotis. n. 3* Lamber. *de iurep. lib. 2. par. 1. quæſt. 7. art. 7. num. 2. & ſequentib. Menochius de arbitr. iudic. caſu 201. num. 33. Alfonſ. Hoieda de comp. & incomp. benef. part. 1. cap. vlt. num. 71. et ſeqq. Flam. Pariſ. de reſig. benef. lib. 4. quæſt. 2. n. 2. & per totum.* Nauar. *conſ. 1. de præben. Carolus de Graſſis in tractatu, de effectibus clericatus. effect. 15.* vbi optime materiam iſtam declarat.
3 Et ratio eſt, quia laicus eſt incapax ſpiritualiũ. *c. ſi quis deinceps. 16. quæſt. 7. cap. cauſamque. de præſcript. et cap. quamuis.* & beneficium eſt
4 res ſpiritualis. *cap. dilecto. et ibi Abb. num. 16. de præben. Hoieda vbi ſup. d. nu. 71.* etenim omnia beneficia duo in ſe continent, ideſt ſpiritualitatem,
5 quod eſt principale, & temporalitatem, quod eſt acceſſorium. *c. ſanctorum. §. quis. diſt. 70. c. eos qui. diſt. 81. Mandoſ. in reg. 22. Cancell. quæſt. 4. num. 2. Selua de benef. par. 1. quæſt. 1. nu. 5.* niſi laicus ex diſpenſatione Papæ beneficium habuerit *Felin. in d. cap. cauſam quæ. num. 6. Verall. dec. 138. par. 2. et deciſ. 24. par. 3. Doct. in cap.* Ioannes. *de cleric. coniug. et alias limit. refert* Gonzal. *vbi ſup. d. gloſ. 2. à nu. 69. ad finem. vide* Lamber. *vbi ſup. lib. 2. par. 1. quæſt. 7. art. 3. et 7. et d.* Pariſ. *d. quæſt. 2.*
6 Ergo ad hoc vt quis præſentari poſſit à patrono ad beneficium vacans

cans debet eſſet clericus, & capacitas attenditur, ipſius præſentationis tempore. *Rota dec.69.par.3. lib.1.diuerſ.Mar.Antonin.variar.reſol.lib.1. reſol.19. num.1. Barboſ. d.alleg.72. num.78.* & ſimul requiruntur clericatus,& ordo, vt incedat in habitu,
7 & tonſura, & ſaltem primam tonſuram illi collatam à ſuo ordinario habeat, quia licet incederet in habitu, & tonſura, & communiter clericus reputaretur, ſi tamen poſtea conſtet de veritate, non tenet collatio beneficij. *Stapbil. de lit.gra.tit.de expectatiuis.noua forma expectatiuar.nu.24. Selua vbi ſup.par.3.quæſt.5. num.24. Pariſ.d.quæſt.2.Gonzal.d.gloſ.2.n.64. Garc.vbi ſup. nu.11.et 12.et* Barboſa *vbi ſup.num.73.* & ſatis eſt quòd ſit clericus primæ tonſuræ, per quam ordo clericalis confertur. *c.cum con-*
8 *tingat. et ibi Doct. de æt. et qualit.* & communis Canoniſtarum ſententia, vt per *Felin.in cap.ſicut.el 3. num.2. de ſimonia.* Mandoſ.*in reg.24.Canc. quæſt.1.num.2.*Couarr.*in cap. quia nos.nu.4.de teſtament.*Rota *deciſ.731. num. 5. et 6.part. 1. diuerſ. et* Guido *Pap.deciſ.449.nu.1.*vbi additio.quia
9 ſecundum Canoniſtas nouem ſunt ordines addēdo pſalmiſtatum,ideſt, primam tonſuram, & Epiſcopatum ſecundum nouem ordines Angelorum Eccleſiæ triumphantis. *c.cleros. diſt.21. Abb.in cap.cum in cunctis.§. cum vero,nu.2.de elect. gloſſ. et Doct. in princ. proœmij Sexti* Decretalium, *in verbo, Epiſcopus, et in d. cap. cum contingat.* Nauarr.*conſil.11.num.1. et 3. de tempor. ordin. Suarez, de relig. tractatu 3.lib.4.cap.13.nu.8. et cap. 56.num.5.*& ideo Decretum *Concil.* Tri.*ſeſſ.7.de ref.cap.10.* quoad principalem diſpoſitionem compræhendit primam tonſuram.*Garc.vbi ſupra par.5.cap.7.num.95.et decretum cap. 18. de ref. ſeſs.23.* ibi vnuſquiſque à proprio Epiſcopo ordinetur, cōpræhendit etiam primam tonſuram. *Garc.d.p.1.cap.1.de cler.et ord.nu.7.*
10 *et* 8. Quamuis Theologi ſeptem tantum ordines ponant ob ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti.vide Diuum Thomam Doctorem Angelicum in ſupplemento ad tertiam partem. *quæſt.37.art.2.* & ſecundum eos prima tonſura non eſt ordo, ſed diſpoſitio, & præparatio ad ordines,de qua re, & quot ſint ordines an nouem,vt volunt Canoniſtæ, an ſeptē, vt volunt Theologi tractant A*lbertus* T*rot.de vero,et perfecto clerico. lib.1. cap.2.* L*ambert. vbi ſup. par.1.lib.2. quæſt.7.art.2.Couar.var.reſol.lib.11 cap.10. à num.* 10. N*auarr. in man. cap.22.num.18.* A*ngel. Syluester*, R*oſella*, T*abiena*, *Armilla, et alij Summiſtæ in verbo, ordo.* C*atechiſmus ad parochos, de Sacramēto Ordinis.verſ. docendum igitur erit.*B*arthol.* L*edeſmà in Summario de Sacramentis,de Sacramento Ordinis, difficultate* 5. C*ādelabrum aureum,tit.de Sacramento Ordinis num.6.* 10. *et* 11. E*man.* R*odriq. in ſumm.tom.2.cap.13.Card.* T*uſcus pract.concluſ.iur.concluſ.189. lit. O.*
11 Adde quod hodie adeſt *Conſtitut. Sixti V.* relata *à Quaranta in ſumma* Bullarij, *in verb. habitus clericalis*, per quam ordinatur vt collatio beneficij fiat clericis in habitu,& tōſura incedentibus, & ſaltem prima tonſura inſignitis, & ita omnes clerici beneficiati, vel in ſacris ordinibus conſtituti in habitu clericali, & tonſura incedere debent ex dicta conſtitutione, & ſic habitus
12 clericalis conſiſtit copulatiuè in tonſura, & veſtibus. B*ald. in l.ſi qua per calumniam, C.de* E*piſc.et cler.nu.1.et* P*acianus de probat.lib.2.cap.34.num.*
13 *25.et ſeqq.* & veſtes talares ſunt clericis congruentes ideſt, qui hominem vſque ad pedes tegunt, vt habetur in Calepino, in verbo talares. P*et.Ledeſma in ſumm.par.2. tract.7. cap.2. concl.14. circa finem.* G*arc. d. cap.1.num.21. et ſeqq.* & coloris nigri, vt dicam in *cap.vlt.huius prax.* totum enim corpus clericorum tegitur, & nigro colore,forſan quia ſunt

mor-

mortui mundo, nec amplius vt laici debent palam apparere, ſed manus, & pedes tantũ expeditè habere debent ad faciendum, & operandum, os autem ad populum docendum,

15 & laudandum Deum. Et licet quis non ſit clericus quando à patronis fuit nominatus, tamen ſufficit quòd ſit clericus, quando præſentatur. ita *Rota in vna Imolen. iuriſpatronatus.* 19. *Nouemb.* 1584. *coram* D. *Orano*. & latè Garc. *vbi ſup. d. cap.* 1. *nu.* 32. *& ſeqq.* vide *Riccium in praxi rer. fori eccleſ. deciſ.* 157.

16 Præſentandus debet eſſe clericus vt ſupra dictum eſt, & ante 14. annũ inceptũ non poteſt beneficium obtinere. vt habetur in *Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *de reform. cap. 6. Nauarr. d. conſ.* 11. *nu.* 3. *de præb.* Pariſ. *de reſ. ben. lib.* 3. *q.* 7. *& lib.* 4. *quæſt.* 1. *n.* 7. *& quæſt.* 9. *nu.* 3. *Prax. Archiep. leon. par.* 2. *cap.* 18. *nu.* 14. *Mar.* Antonin. *vbi ſup. lib.* 1. *reſol.* 122. *caſu* 51. D. *Alexander*

17 *Raudenſis* Patritius *Mediolanen. & Comes Burgeti deciſ.* 135. *nu.* 22. *& ſeqq.* qui olim Primarius Iuris Ciuilis interpres Præſtantiſſimus in Piſano Gymnaſio fuit præceptor meus cariſſimus, & pariter D. Paulus eius filius vir peritiſſimus dum in prædicto Gymnaſio Inſtitutiones legeret fuit Præceptor meus, quibus plurimum debeo. *Riccius vbi ſup. dec.* 187. & de alijs requiſitis ad beneficium obtinendum dixi ſup. lib. 1. cap. 1. & dicam infra hoc eodem lib. 6. cap. 10. & vide Garc. *vbi ſup. d. par.* 7. per omnia capita d. partis.

18 Qui clericus primæ tonſuræ gaudet priuilegijs clericalibus, videlicet priuilegio canonis. *ſi quis ſuadente*. 17. *q.* 4. & priuilegio fori. *cap. ſi diligenti. de foro compet.* Hodie verò

19 circa priuilegium fori adeſt decretũ *Concil.* Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 6. quo decernitur, vt clericus gaudeat

20 fori priuilegio, clericus, ideſt primæ tonſuræ, vel minorum ordinum, ſi habeat beneficium eccleſiaſticum, aut clericalem habitum, & tonſurã deferens alicui eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiat, vel in Seminario clericorum, aut aliqua Schola, vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos verſetur. de quo vide *Mar.* Antonin. *vbi ſup. lib.* 3. *reſol.* 48. *per totam. & Stephanum Gratianum diſceptat. forenſ. cap.* 212. *nu.* 40. & d. licẽtia Epiſcopi ſufficit etiamſi oretenus ſit data ſine ſcriptis. ita declaraſſe Sacram Congregationem refert *Riccius vbi ſup. dec.* 599. ne-

21 que hodie requiritur trina monitio adhoc vt clericus non incedens in habitu & tonſura amittat fori priuilegium, ſed ſtatim ex *d. c. 6. conc. illud amittit.* pulchrè declarat *Riccius vbi ſup. deciſ.* 606. qui clericus quãuis ex

22 d. concilio non gaudeat fori priuilegio, tamẽ gaudet priuilegio canonis etiam poſt d. conciliũ. *Gutierez de iuram. confirm. p.* 2. *c.* 17. *n.* 12. *Garz. vbi ſup. p.* 2. *c.* 2. *nu.* 3. *& ſeq. Maſtrill. dec.* Rot. *Sicil.* 104. & ita declaraſſe Sacram Congregationem refert *Riccius vbi ſup. deciſ.* 607. *vbi nu.* 3. refert eandem S. Congregationem declaraſſe, quòd licet ex d. *cap. 6. clericus non incedens &c.* perdat fori priuilegium, tamen id non obſtat

23 Epiſcopo, quominus in tales clericos delinquentes, ſi adhuc permanent clerici poſſit animaduertere. &

24 quòd talis clericus poſſit renunciare clericatui probat *Riccius vbi ſup. deciſ.* 597. qui ait in praxi tali clerico delinquenti pro pœna imponi, vt habitum dimittat.

25 Clericus autem primæ tonſuræ rectè præſentatur ad beneficium, niſi ſit tale beneficium, quod ex fundatoris ordinatione requirat in præſentato maiorem ordinem, puta Sacerdotium, vel alium ordinem ſacrum, eo enim caſu talis habens ordinem requiſitum debet præſentari. *cap. ſignificatum. de præbend.* attenditur igitur natura beneficiorum, iuxta notata in *cap. cum acceſſiſſent. de conſtitut.* Lambertin. *vbi ſup. lib.* 2.

par.1.quaſt.7.art.2. Garc. vbi ſup.d. par.7. cap.1. nu.7. & ſeqq. & in be-
26 neficijs attenditur capacitas clerici tempore præſentationis ſi beneficiũ ſit iuriſpat. ſeu collationis,ſi beneficium ſit liberum. *Rota d. deciſ. 69. Mar. Antonin. vbi ſup. lib.1. reſolut. 19. num. 1. Barboſa d. allegat. 72. num. 78.*

27 Clericus autem coniugatus licet ueniat appellatione clericorum, & poſſit habere vxorem vnicam & virginem. *c. 1. de cleric. coniug.* nihilominus non poteſt habere beneficiũ. *d.cap.1.cap.2.cap.diuerſis.& cap.Ioannes.de cleric.coniug.* & ratio eſt ſecundum *Abb. in d.cap.diuerſis. nu.1.*
28 quia talis cõiugatus non poteſt perfectæ Domino famulari, cum non habeat ex toto ſui corporis poteſtatem, & amore filiorum, & coniugis eccleſiarum ſubſtantia dilapidaretur, & quia reputatur immundus reſpectu obſequij ſpiritualis. *cap. quod ad te.de cleric.coniug.* vbi idem Abb. notat; ſi tamen incedat in habitu,& tonſura poteſt ex Apoſtolica diſpenſatione habere beneficium ſimplex. *gloſſ.vlt.in d.cap.Ioannes.* cum conſenſu patroni ſi beneficium ſit iuriſpat. *Lambert.vbi ſup. art.3.*

29 Et placet afferre in materia clericatus, quando dicatur receptus à proprio Epiſcopo, deciſionem *Rotæ coram Orano in Cæſarauguſtana* Penſionis 9. *Martij* 1598. quæ eſt talis.

30 Reſeruata fuerat Apoſtolica auctoritate q.Balduino Epiſcopo Auerſano penſio 400. ducat. ſuper fructib. Prioratus,& menſæ Capitularis eccleſiæ S. Mariæ de Pilari, cum facultate eam in vnam,vel plures perſonas transferendi, quam cum in perſonam D. Chriſtophori eius ex fratre nepotis trãsferri deliberaſſet, Chriſtophorus impetratis literis dimiſſorijs ab eiuſdem Epiſcopi Vicario ad effectum, vt à quouis Catholico Antiſtite poſſet ad primam tonſuram promoueri, obtinuit in vim earum per Epiſcopum Caſertanum ſibi eam conferri, & ſucceſſiuè præfatam penſionem ad ſui fauorem transferri, ſed quia oriundus erat ex diœceſi Lucana, dubium fuit, an ad hunc effectum clericatus ſibi ſuffragaretur.

31 Et Domini venerunt in ſententiã negatiuam, quia clari iuris eſt, Epiſcopum non poſſe valide mandare alicui conferri, vel etiam conferre tonſuram, aut ordinem, niſi ille,vel ratione originis, vel beneficij, vel etiam domicilij fuerit ſibi ſubditus. *c.cum nullus. de temp.ord. lib.6. Ant. in c.quoad tranſlationem. nu.3.* & ibi *Abb.nu.2.de temp.ord. Aegid.in cap. adeo. de reſcrip. Pariſ.conſ.136. n.4. lib.4. cum alleg.* vnde cũ in D.Chriſtophoro nulla præmiſſarum qualitatum ineſſet, propter quam tempore dimiſſoriarum fuerit factus Epiſcopi Auerſani ſubditus, ſequitur, quòd clericatu vigore dimiſſoriarum obtento iuuari non poteſt, vt enim oſtenſum eſt, origo eum ſubditum facere Epiſcopo Auerſano non potuit, cum eſſet Lucanæ diœceſis,neque beneficium, quia ante primam tonſuram illius incapax erat. minus
32 domicilium, quoniam ad illius conſtitutionem duo cõcurrere oportuit, animum ſcilicet, & factum, *l.domicilium.*& ibi *DD.ff. vd municipal.Bart. in l.placet.ff.eod.Gabriel conſ.189. n. 22.vol.2.* animus autem cum à priori, & poſteriori, vt inquit *Bald. in l. tres denunciationes.nu.5.*C.*quom. & quando iud.* colligitur, ſi inſpicimus initiũ, in eo defuit, quia eius pater cum filijs ſe contulit Auerſam, vt ibi permaneret cum Epiſcopo fratre, ſicut permanſit, & vt filij operam nauarent literis, quo fit vt veriſimile
33 non ſit,ipſum, qui erat puer,habuiſſe animum ſibi in ea ciuitate conſtituendi domicilium, licèt enim in ea ætate conſtitutus poſſit habere domicilium facto, vbi maior pars eſt fortunarum ſuarum, nihilominus nõ poteſt animo illud habere. *Bart. in l.placet.2.q.ff.ad municip. & in l.1.ff.*

de

de tutor. & curatorib. Succin. & alij, de quibus per *Silu.conſ.25.nu.37.* & ad hoc facit ratio tradita per *Pet. de Vbald.de canon.Epiſc.p.2.c.7.nu.25.* vbi pupillus traductus ad educandũ extra domicilium originale nõ contrahit domicilium accidentale,quia animum intellectualem non habet. *l.placet.l.aſſertio.§.fin. ff.ad municip. Gabriel.conſ.189.col.pen.vol.2.*

Quod ſi etiam reſpicimus tempus poſt mortem Epiſcopi, patet ex dictis teſtium ipſum Auerſa diſceſſiſſe, & in patriam rediſſe, quòd efficax reddit argumentum, ipſum non habuiſſe animum ibi conſtituendi domicilium, ſed permanendi cum patruo Epiſcopo. *Rimin.iun.conſ.468. n.71.per text.in §.pauonum.Inſtit.de rer. diuiſ.* maximè quòd Iulius eius frater remanſit Auerſæ, vbi vxorem duxit, & cum quo vlterius Auerſæ non habitauit. Quòd ſi vero mediũ tempus attendimus, cum ſe contulerit ad patriam, & ſteterit abſens à ciuitate Auerſana per annum,manifeſtum fit non fuiſſe eius animum contrahere domicilium in ciuitate Auerſana. *Rim.iun. conſ.515.n.33.* quibus accedit, quòd non fuit habitus ibi pro incola, cum non conſtaret ipſum ea intentione habitatum Auerſam veniſſe, vt ibi perpetuo eſſet. *l.pupillus.§.incola. vbi Alc.nu. 11. de verb.ſignif.* nec diſtraxerat bona, quæ habebat in patria, nec in ciuitate Auerſana habebat maiorẽ partem fortunarum. *iux. l. ciues C. de incol.lib.10.vbi gl.in verb. larem.* neque ibi ſubſtituit onera. *Bald.cõſ. 47.lib.3. & conſ.339.eod.vol.*

Non obſtant coniecturæ adductæ per informantes pro D.Chriſtophoro, vt eſt habitatio per decennium in d. ciuitate, quia cum illa fuerit in domo aliena, nempe Epiſcopi ſui patrui, apud quem permanebat,iſta cauſa excludit præſumptionem, quòd permanſerit cauſa conſtituendi domicilium, nam vt acquireret domicilium, neceſſarium fuit, quòd
34 domum propriam, vti paterfamilias habitaret, & tranſtuliſſet larem cum familia,& maiori parte fortunarum. *d.l.ciues.vbi glo. in ver. larem. C. de incol.lib.10.Bald. in rubr. C. ſi à non compet.iud.nu.2. Socc.iun.conſ.7.vol. 2.* ibiq. animum perpetuo manendi retineret, ſiquidem aliàs ex quantumuis longeua habitatione non dicitur contraxiſſe domicilium. *Bart. in l.queſitum. in princ.ff.de leg.3. Felin.in cap. dilectus.il 2. nu.2.de reſcr. Caſtrenſ.in l.2.n.2.verſ. & per præd. C. vbi Senatores.*

35 Hinc præfectus arcis, etiam quòd per decennium, vel vltra morã trahat extra locum originis, antiquum domicilium non mutat, nec nouum conſtituit. *Alc. reſp.55. num. 9.* &
36 ſcholaris, qui per quamplurimos annos cauſa ſtudiorum in aliqua ciuitate, vel vniuerſitate degit, non ideo contrahit ibi domicilium. *l.2. vbi Doct.C.de incol.Bart.in l.lex cornelia.§.ſi tamen.ff.de iniur.Caſtrenſ. in l.hæres abſens.§.vt ſi quis. ff.de iudic.cum ſimil.per Cæphal.in conſ.451. nu. 132.* quia animum recedendi à ſtudio habet. *Alber. Salic. & Rom. in l.cum filius.ff.ſi cert.pet.Ruin.conſ. 112. nu.12. lib.5.* & in his terminis fuit reſolutum coram R.P.D. *Mellino in vna Romana Cambiorum. 4. Decembris. 1592.*

Non obſtat emptio feudi, quia fuit facta à patre, & conſtitutio domicilij requirit factum proprium. *l.libertus. §. patris domicilium. ff. ad municip.Bald.in l.1.nu.6.C.de munic.*
37 *& origin.* & ſola emptio, ac poſſeſſio bonorum non acquirit ementi domicilium. *d.l.libertus. §. ſola poſſeſſio.* ſed extra locum originis ad conſtituendum domiciliũ oportet, concurrat tranſlatio maioris partis facultatum cum familia, & animo perpetuo ibi habitandi. *Alc. lib.2. parerg.cap.7.*

38 Neque domicilium patris accidentale eſt domicilium filij. *l.aſſumptio.§.filius ciuitatem.ff. ad municip.*

*l.non vtique.ff.eod.gl.in l.filius. C. de munic.& orig.lib.*10. vbi Io. de Pla-
39 tea dicit, quod domicilium originis ſit immutabile, ſecus domicilium accidentale, quia poteſt ſæpiſſime mutari. *Marian. in cap.fin. nu.*53. *de for.compet.gl.in l.ſenatores in verbo, adiectionem,in fine,ff.de ſenat.*

Nõ obſtat declaratio per D.Chriſtophorum, quòd volebat habitare
40 Auerſæ,quia potentior eſt voluntas, quæ factis,quam quæ verbis declaratur. *l. ſi tamen.§.ei qui dicit. ff. de edil. ed.* Caſtrenſ. *in l. ſi procurator falſo.nu.3.ff.de condit. ob cauſam*. & fuit dictum in cauſa *Oriolen.beneficij*. 6. *Martij*. 1593. *coram Illuſtriſſimo Mantica*. nam ſæpius contra intentionem aliquod dicitur, quòd nõ contingit in factis. A*ym. conſ.* 292. *nu.*15. *& conſ.*301. *nu.* 13. ideoquè
41 quòd dicitur momento cõtrahi domicilium, cum quis declarat perpetuo velle manere in aliquo loco, procedit,vbi voluntas perducitur ad factum transferendo ſe ad locum,& ibi habitando in propria domo, vel ſaltem conductitia, vel gratuita.*Bal. conſ.*198.*nu.*3.*lib.*2.*Menoch.de arbitr.caſ.*86. *nu.*2. præterea teſtis primus eſt vnicus, qui de eo deponit ſuper ſeptimo, cui nulla poteſt fides adhiberi,cum fuerit periurus,& conuincatur de mendacio, dum reſpondit de crimine aliquo non fuiſſe inquiſitum, quod tamen ex proceſſibus conuincitur falſum, & iſtius depoſitio valde dubia redditur, dum hoc audiuiſſe ait ante, & poſt mortẽ Epiſcopi, potuit enim audiuiſſe immediatè poſt clericatum, aut dum eſſet in pupillari ætate conſtitutus,
42 & cum vis ſit in tempore, probatio debet eſſe concludens *DD. in cap. præſentia. de teſtib.*

Alij vero teſtes in genere de declaratione animi deponentes non præſumuntur conteſtes. vt fuit reſolutum in vna R*omana de* I*ncoronatis*. 7.*Febr.*1575. *coram Cotta*.

Vlterius habitatio non poteſt hoc caſu coniungi cum declaratione animi, nam illa habet ſuam cauſam, & ideo non ſeruit, declaratio vero non probatur, niſi per dictum vnius conteſtis, quæ probata, vt ex præmiſſis liquet, non releuat, cum illi repugnent facta, vt benè deducunt hic informantes, qui omnibus in contrarium conſideratis reſpondent.

Et in ſimili adeſt *deciſ.*742.*Card. Seraphini in* N*eapolitana Canonicatus*. vbi taliter ordinatus dicitur clericus, ſed non quoad ordinis executionem.

Quoniam autem Clericus præſentari debet ad beneficia eccleſiaſtica, & ſæpe de clerico in hac praxi fit mentio, ideo neceſſarium eſt breuiter de clericatu ipſo, & eius effectibus breuiter videre.

43 Clericatus igitur de Iure Diuino conſtitutus eſt. *c. continua. & c. ſacerdotibus.*11.*q.*1. *& c. ſi Imperator. diſt.*96.*Abb. in c. ſolitæ. de maior. & obed.* A*naſt.Germon.de ſacror.immunit.lib.*3,*c.*3, *nu.*35. appellantur au-
44 tem clerici à verbo græco, cleros, quod idem eſt, quod ſors, ſeù hæreditas latinè ſonat. *c.cleros. vbi gloſſ. diſt.*1.*Iſidor.lib.*7.*ætimolog.tit.de clericis*, & ſtatim ac quis ad clericatũ
45 aſſumptus eſt, translatus dicitur ad Domini famulatum, & à cætu laicorum eſt ſegregatus. *Hoſt. in ſumma tit.de temp. ordin.* ex quo clerici ſer-
46 ui Dei dicuntur, ac Deo obſequi, & ſeruire profitentur. *d. c. cleros. c.cui portio.* 12.*q.* 1. *c.cum ſecundum Apoſtolum.de præb.* & de clericorum vita habetur in *Concil.Trid.ſeſſ.*22.*cap.*1.
47 *de reform.* ideoq. clerici omnino caſti, & continentes eſſe debent. *c. vt clericorum. de vit. & hon. cler.* & in
48 ipſis ignorantia cæterorum malorũ mater damnatur. *c. ignorantia. diſt.* 38. atque à clericis auaritia abeſſe debet, quæ eſt idolorum ſeruitus. *cap. cum omnis.* 1.*q.*1. *c.auaritia. de*
49 *præb.* clerici etiam debẽt eſſe ſobrij, honeſti, & à crapula alieni. *c. à crapula de vit. & hon. cler. c. vinolentum. &c.*

& c.ante omnia. diſt.35. debent eſſe miſericordes, & charitatiui. cap. 2. diſt.42. & in ſuis actibus nullam debent adhibere fraudem. Graff.deciſ. aur.par.2.lib.3.cap.1.nu.7. & rebus temporalibus ſe immiſcere non debent. c.1. & 2. 2.q.1. componentes vitam, & mores habitu, inceſſu, viſu, & ſermone, itaut à planta pedis vſque ad verticem capitis honeſtatē præſeferant. Graſſus de effectib. clericat. in prælud. nu. 76. & tales eſſe debent, prout eos deſcribit Iſidor. lib.2. de eccleſiaſt. offic. cap.2. & in c. his igitur.diſt.23.Belletus in p.1. diſquiſitionis clericalis. de diſciplina clericali. §.1. & ſeqq. & quia clericatus
50 à natura non venit, ſed fit extrinſecè, in dubio non præſumitur.c.preſbyteris.& ibi gloſſ.diſt.68. Maſcard. de probat.concluſ.302. nu. 13. Gomeſ. ſuper reg.Cancell.tit.de annali poſſeſſ.
51 q. 58. quando tamen quis in quaſi poſſeſſione clericatus reperitur per longam habitus delationem, tunc clericus præſumitur Dec.in c.ſi ſcriptura.nu.48. de fid.inſtrum.Maſcard. vbi ſup. concluſ. 304. num. 1. vel ſi tamquam clericus in poſſeſſione beneficij reperiatur. Rot.dec.13.de probat.in antiq.Maſcard. vbi ſup. concluſ.302.num.16. vel ſi per aliquod tempus,vt clericus eccleſiæ inſeruiſſet.Felin.in c.illud.nu.5. de præſumpt. Bellettus vbi ſup.§.14. de fauore clericorum perſonali.

52 Clericatus autem probatur per literas teſtimoniales, ſeu dimiſſorias Epiſcopi atteſtantis ſe ordinem contuliſſe illi, qui ſe dicit eſſe clericum. Abb.in c.1.nu.3.de cleric.pereg.Felin. in c.poſt ceſſionem.nu.3. & 15. de probat.Maſcard. vbi ſup. concluſ. 305. num. 1.

53 Secundo probatur per ſcripturam de ipſo clericatu confectam.c.legum. 2.q.1.cap.tuæ.de cler.peregr.

54 Tertio probatur ex confeſſione partis aduerſæ. Maſcard.d.concluſ. 305.num.6. quòd procedit, quando eſſemus in poſſeſſorio, quia tunc ad colorandam poſſeſſionem, confeſſio rei facta de clericatu actoris, prodeſt actori, ſecus in petitorio. Gemin. in c.1.nu.6. de eo, qui mitt.in poſſ.lib.6. vbi Franc.col.vlt. Graſſ. vbi ſup. nu. 201. & ſeqq.

55 Quarto probatur per inditia, & argumenta.c.inter quatuor. vbi gloſſ. in verbo, per argumenta. de cler. peregr.Barſius deciſ.3.nu.13.

56 Quinto ex communi opinione, & reputatione, vt ſi quis tanquam clericus fuiſſet communiter habitus, & reputatus per multum tempus. Innoc. in cap. innotuit. de eo,qui mitt.in poſſ. Barſ.d.deciſ.3.nu.15.

57 Sexto probatur per famam concurrentibus aliquibus alijs adminiculis. ita Maſcard. d. concluſ.305. num. 1.

58 Septimo probatur per teſtes, qui actui clericandi interfuerunt.c.2. & 3.de cler.peregr.Guid.pap.deciſ.474. Maſcard.vbi ſup. concluſ.303. n.1. & 11. & probatur etiam per vnum teſtem. Bald. & Felin. in c.licet vniuerſis. in fine. de teſtibus. quòd declara, & limita, vt per Graſſum vbi ſup. à nu.212.

59 Octauo probatur per aſſertionem Cardinalis atteſtantis quem eſſe clericum. Bald. in proœm. decretal. in princ. nu.23. Maſcard.d.concluſ. 305.nu.15. non tamen probatur per
60 verba enunciatiua Papæ, vel prælati dicentium in bulla talem eſſe clericum. Pet. de Anchar. in cap. ſi iudex laicus.de ſent.exc.lib.6. Marcheſan. de commiſſion. p.1.c.14. nu.60. attamen talis nominatio pro nominato inducit præſumptionem, quæ transfert onus probandi contrarium in aduerſarium. Fel. in c. à nobis. col.3.
61 de teſtib.Barſ.d.dec.3.nu.12. & ſi talis nominatus clericus captus ſit per iudicem laicum, abſque alia probatione remitti debet ad iudicem eccleſiaſticum. Fel.in c.nonnulli.§.ſunt & alij.col.3.in 4.ampliat. de reſcript. ſed talis nominatio non ſufficit,ſi talis nominatus ita vellet vendicare

beneficium ab alio poſſeſſum. *Maſcard. vbi ſupra concluſ.304. nu.23.*

62 Et licèt quaſi poſſeſſio clericatus non probet clericatum. *Maſcard. vbi ſup.concluſ.314.num.8.& 19.*tamen transfert onus probandi contrarium in contradicentem.*Maſcar. concl.302. num.6. & 12. & concluſ.*
63 304. *num.* 10. quæ quaſi poſſeſſio prodeſt, quando quis in ſua patria reperitur, ſecus ſi ſit alienigena, & ignotus. *Maſcard.& Menoch. vbi ſup.vide* Belletũ *vbi ſup.par.1. de fauore clerici perſonali* §.14. & de probatione clericatus fuit dictum in *Neapolit.canonicat.9.Decemb.1585. coram Card. Seraf.prout infra.*

Fuit reſolutum clericatum Stephani eſſe ſufficienter probatum nam de eo per literas ordinantis conſtat,neque obſtat, quod fuerit à non ſuo Epiſcopo, neque conſtet de locatione, ea namque ex multis coniecturis præſumitur, & primo, quia tonſuratns fuit in propria diœceſi ſui ord. quod non ex veriſimile factum fuiſſe ſine eius licentia, vt coram me aliàs dictum fuit in vna *Iſpalen.* 2. quia iaceſſit per longum tempus in habitu, & tonſura, vt probant teſtes,ſextus, & ſeptimus *ſup.3. art.3.* quia in ſentẽtia lata per vicariũ vocatur clericus 4.& vltimo adeſt remiſſio facta à Curia ſeculari ad Curiam Archiepiſcopalem de eo tanquam clerico, quæ omnia ſunt ſufficientia ad inducendam præſumptionem licentiæ, cum ſimus in materia, in qua leuiores probationes ſufficiunt. *Rot.deciſ. vlt. de fil. præsb.* in nou.& potuit licentia ſeparatim concedi, vt veriſimile eſt in ordinante in aliena diœceſi, tunc enim non particulares licentiæ dantur ijs, qui volunt ſuſcipere ordines, ſed ſufficit generalis licentia, quia datur ei, qui ordines confert, quæ facilè præſumitur *Bell. conſ.46.num.4.Capic.deciſ.4. nu.30.* accedit etiam ordinantis auctoritas, quæ præſumptionem coadiuuat *c.niſi eſſent.*& ibi *Abb.in 1. not. de præben.* *Oldrad.conſ.215.num.9.*maximè accedente tempore ſatis longo. *gloſ.in cap.peruenit.de empt.et vend.cum ſimil.*bene facit *Pereg.dec.53.*dubitaui in *cauſa* Aſtoricen.*lib.1.*& quod verſamur in præſumptione ſolemnitatis, non autem ſubſtãtiæ actus iuxta adducta per *Aym.de antiq. temp. par.3. num.2.et 3.* quantum ad ætatem, licet ex teſtibus Ioannis Dominici videretur probari, tamen quia pars contraria ſuper eo ex profeſſo informauit, & cepit particulariter audiri, non fuit capta reſolutio, & ob id iterum cauſam ſuper hoc articulo proponam & de probatione clericatus vide eundem Card. *Seraf. deciſ. 162.962.1292.Rota deciſ.248. nu.2. 572.num.1.613.num.4.101.num.1. 321.num.5.629.num.3.257.num.6. 700.num.5.et 715.num.3.par.1.in recent.et dec.455. nu.7.605. num.2. 736.num.4.et 252. num.6.part.2. in eiſdem recentiorib.* & fuit dictum in *Seguntina parochialis.24.* Ian.1614. *coram* Buratto.vbi gratioſè ſubrogato dari immiſſionem iuſtificato ipſius clericatu, reſeruatione, quæ notoria ſit, & poſſeſſione, ad quam ſit ſubrogatio,indubia eſt in Rota concluſio. eum itaque hæc tria bene præſtitiſſet Gaſpar, reſolutum fuit immiſſionem illi concedendam de clericatu deponunt duo teſtes reddentes cauſam ſcientiæ, quia viderunt illum ſæpius, & à pluribus annis Miſſam celebrantem, in habitu, & tonſura incedentem, & communiter pro tali reputatum, quorum vnus etiam de fama formiter,cum tamen communis reputatio ſufficiat.*Rota deciſ.14.de prob. in antiq.Aegid.dec.134.ſi impetrans.Gabr. qui de communi obſeruantia.conſ.182. num.14. lib.2.* Rota *in Colonien.canonicat.20.Maij 1620. coram bo.mem.*Card. Pamphilio *et in* Narnien.*canonicatus* 30. *Apr.*1594. *coram bo.me. Litta, et in alijs plurib.* reſeruatio eſt patens ex decreto appoſito in prouiſione apoſtolica facta Ioanni Camer.&c.vt ibi, & poſſeſſio

dicti

dicti Ioannis probetur ex ijdem teſtibus, vt ibidem habetur.

64 Quomodo autem probetur, quod quis non ſit clericus vide *Graſſum vbi ſup. à nu.* 233. vbi refert quatuor modos.

65 Ordo etiam non præſumitur, & probato clericatu, ſi non conſtet in quo ordine ſit, præſumitur habere primam tonſuram dumtaxat. *Butr. in c.1. col.1. de cler.* Peregr. *Rebuff. in praxi, de forma lit. prim. tonſ. nu.*22. *Menoch. d. præſump.*76. *num.*2.3. *et* 28. & aſſerens ſe ordinatum debet oſtendere literas teſtimoniales ſui Epiſcopi. *Pariſ. de reſign. benef. lib.*4. *quæſt.*2. *num.*86.

66 Sciendum eſt inſuper, quod hoc nomen, clericus, eſt generale compræhẽdens omnes ſpecies, & in quocumque ordine exiſtentes, & tam maiores, quam minores. *c. de perſona.* 11. *quæſt.*1. *cap. duo.*12. *quæſt.*1. & omnes ordinatos compræhendit. *Henr.* Botta *de Synodo Epiſc. part.* 1. *num.*60. & compræhendit omnes inſeruientes Diuinis miniſterijs, & omnes, qui non ſunt laici. *Roſella in ſumma, in verbo, clericus, el* 1. *in princ.* & clericorum appellatione

67 veniunt monachi, & religioſi cuiuſcumque regulæ. *Vitalin. in clem. ſi vero. nu.*12 *de ſepult.* ſic è contra reli-

68 gioſorum appellatione lato ſumpto vocabulo veniunt etiam clerici ſeculares. *gloſs. in c. præſens.*20. *quæſt.* 3. *Fel. in c. tua nos. num.*1. *de iureiur.* &

69 clericorum appellatione veniunt nouitij, conuerſi, & moniales cuiuſcunque religionis approbatæ. *c. locum. de ſent. exc.* & tam clerici ſeculares, quàm regulares *c.*1. *& c. generaliter.*

70 16. *q.*1. Item veniunt milites Hieroſolymitani, S. Iacobi, S. Stephani, S. Mauritij, & *Sim.* Io. *monachus in c. ex eo. in fin. de elect. doct. in cap.* 2. *de for. comp. vbi Abb. num.*11. *& Fel. num.* 10. *Graſſus vbi ſup. effectu* 1. *num.*109. veniunt etiam Heremitæ,

71 qui ſunt ſub obedientia alicuius ſuperioris. *gloſs. in cap. qui vere. & ibi Archid.*16. *quæſt.*1. & veniunt clericorum appellatione omnes in quacunque dignitate Eccleſia poſiti. *c. cum tibi. de verb. ſignif.* & hoc in materia fauorabili, ſecus in odioſa. *Graſſ. vbi ſup. in prælud. à nu.*260.

72 Clericalis autem habitus in duobus cumulatiuè conſiſtit, ideſt, in veſte, & tonſura, nec vnum ſine alio ſufficeret. *c. ſi iudex circa med. de ſent. excom. lib.*6. & de veſte, habituque clericali quamuis in iure non ſit determinatum, conſuetudo eſt attendenda. *gloſ. in cap. penul. de vit. & honeſt. cler.* & hodie adeſt *Conſtit. Sixti* V. *de habitu cleric.* qui debet eſſe talaris, & communiter eſt nigri coloris. *Moſcon. in tract. de maieſt. milit. eccleſ. lib.*1. *par.*2. *cap.*2. *verſ. de habitu*

73 *autem.* quoad tonſuram, raſuram, clericam, ſeu coronam, quæ videntur ſynonima, quæ eſt pars capitis pilis denudata per modum coronæ circularis, de qua in *cap. prohibente. diſt.*23. *& in d. cap. duo.*12. *quæſt.*1. vbi habetur, quod pilorum raſura liberam mentem à mundi cogitationibus denotat.

74 Clericales autem ordines ſunt nouem, vt dixi ſupra num. 9. prima tonſura, oſtiariatus, lectoratus, exorciſtatus, acolithatus, ſubdiaconatus, diaconatus, & Presbyteratus, & Epiſcopatus. *gloſ. in proœm. Sixti. decr. verbo, Epiſcopus Card. à tunc crim. in d. cap. cleros. num.*10. *diſt.*21. *Fel. in c. ſicut. de ſimonia.* & hoc ſecundum Canoniſtas, ſed ſecundum Theologos ordines ſunt ſeptem, vt ſupra exceptis prima tonſura, & Epiſcopatu. *Bart. Vgolinus, de ſimonia, tabula* 1. *cap.*43. *nu.*3. *Graſſus vbi ſup. in prælud. à num.*282. & prædicti ordines gradatim ſunt ſuſcipiendi, &

75 non per ſaltum. *cap. vnico, de cleric. per ſaltum promoto*, & ordines ſacri non poſſunt conferri, niſi ſeruatis interſtitijs decretis à *Conc. Trid. ſeſs.*23. *de ref. cap.*11.

76 Item eſt etiam ſciendum, quòd quamuis clerici non ſint in iuriſdictione

ctione Imperatoris, Regis, ſeu Principis. *Io.Bapt.Aſinius de execut.§.9. cap.16.* & non ſint eiſdem ſubditi. *Bald.in l.de quibus.verſ. ſexto queritur .ff. de legib.* attamen non dicun-
77 tur forenſes,ſed de loco,in quo ſunt nati. *Dec. in c. eccleſia S. Mariæ. nu.220. de conſtit.* & naturaliter, & originariè dicuntur eſſe de loco, & ditione illius Principis, in cuius terris nati ſunt. *cap.de capitulis.diſt.10. Clarus in §. crimen læſæ maieſtatis. nu.7.* ideoq. in fauorabilibus clerici
78 veniunt appellatione diſtrictualium, ſecus in odioſis.*c.ult.vbi Anchar.in 4.not.de off.deleg.lib.6.Dec.in d.c.eccleſia S. Mariæ. nu.34.* & tunc clerici veniunt appellatione ciuium. *c.de ijs.diſt.12.* & dicunt alij relati à *Graſſ.d.prælud.nu.368.*& non ſolum dicuntur ciues ciuitatis,in qua ſunt nati, verum etiam illius, in qua habent beneficium. *cap.3.de temp.ord. lib.6.Surd.dec.301.nu.7.* & tales be-
79 neficiati gaudent prærogatiuis conceſſis ciuibus. *Freccia de ſubinfeudat. car.46.* & idem eſt in regularibus. *Nauarr.conſ.6.nu.3. de teſtament.* &
80 tunc etiam clerici veniunt appellatione populi. *cap.1.de præb.Dec.vbi ſup. nu.8.* & veniunt appellatione vniuerſitatis: *Card. in clem.1. quæſt. 3. de immunit.eccl.* & veniunt appel-
81 latione vaſſallorum quatenus conſiderantur vt ciues, & in his,quæ non repugnant eccleſiaſticę libertati. *Aluar.Valaſc.dec.100. nu.7.* ita in fauorabilibus veniunt appellatione prouincialium. *c.dilecti.de for. compet.* & veniunt hominum appellatione, & ideo conceſſo priuilegio hominibus alicuius loci, veniunt etiam clerici ſi velint, & poſſint. *d.cap.dilecti.* quæ declara, vt per *Graſſum d. prælud. à nu. 378.*

82 Inſuper ſciendum eſt, quòd iurãs, vel vouens nõ clericari, fit & dicitur irregularis, quamuis votum,& iuramentum ſint nulla. *c. archidiaconũ. diſt. 85. Malol.de irregularit. lib.5. c.24.nu.3.* vbi ait clericum min. ord.
83 expreſsè renuncianté ordinib. ſuis, & clericatui,non eſſe vlterius ad clericatũ admittendum, & ſi relinquatur alicui legatum ſub conditione, quòd ei non debeatur; ſi ingreditur monaſterium, & fiat religioſus,dicta conditio tanquam impeditiua vitæ ſpiritualis reijcitur, & legatum debetur. *Bald. in l.cum ita.ff.de cond.*
84 *& demon.* eàdem ratione, ſi puellæ relicta ſint mille, ſi nubat, & quingenta, ſi fiat monialis; ſi fiat monialis, debentur mille. *Butr.Abb.Fel.*& alij in *c. in præſentia.de probat. Dec.*
85 *conſ.419.* quia ingrediendo monaſterium dicitur nubere.*Leander Galganettus Aduocatus Romanus de condit.& demonſtrat. p.1.cap.8.nu.44. & ſeq.* hinc fit, vt ſi relicta ſint ali-
86 menta præſtanda in domo teſtatoris tantum ad *Bart.in l.Caio.§.Imperator.ff.de al.& cib.leg.* tamen ſi legatarius fiat religioſus & monaſterium ingrediatur, ibi debet habere illa alimenta. *Ant.Corduba in repetit. l. ſi quis à liberis.§.ſi quis ex his.n.174. ff. de lib.agnoſc.* hinc etiam eſt,quòd
87 ſi inſtitutus ſit ſub conditione de reſtituendo hæreditatem alteri, ſi ipſe ſine filijs deceſſerit,& fiat religioſus, & decedat ſine filijs, erit excluſus ſubſtitutus, & ſuccedet monaſteriũ, quod quomodo procedat, declarat *Simon de Pretis conſ.39.nu.10. Vinc. Honded. conſ.62.num.50.51.& 52. Maſtrill.deciſ.152.nu.18. Nic.Intriogliolus de feudis,centuria 1.quæſt.46. nu.83.& ſeqq.* & dummodo religio, ad quam inſtitutus tranſit, ſic capax
88 ſucceſſionis hæreditariæ. quid ſi talis inſtitutus fiat clericus ſecularis, an ſubſtitutio euaneſcat. dixi ſup. lib.2.cap.5. & vide *Io.Aloyſ. de Leo in l.1. nu.16. C. de inſtit. & ſubſtit.*
89 hinc etiam filiusfam. etiam patre inuito,& contradicente poteſt clericari, & monacari, nec per hoc erit ingratus, nec exhæredari poterit. *Salicet. in l. Deo nobis. C. de Epiſc. & cler. Ant. Scappa de iure non ſcripto. lib.1.cap.55.nu.1.& 2.*

Scien-

90 Sciendum eſt etiam priuilegia
clericis conceſſa eſſe latiſſimè inter-
prætanda. *l. priuilegia. C. de ſac. ec-
cleſ.* & quòd donatio à patre facta
91 filio, vt ad ordines ſacros promo-
ueatur, non computatur in legitima.
Faber in §. vlt. Inſtitut. de inoff. teſt.
Crauetta conſ. 136. lib. 1.
92 Et inſuper clerici, & perſonæ ec-
cleſiaſticæ comprahenduntur inter
perſonas miſerabiles. *Innoc. & Butr.
in c. ſignificantibus. de off. deleg.* & di-
93 cens ſe eſſe clericum, cum non ſit,
falſi pœna punitur. *Bald. in l. ſub præ-
textu. C. de ſac. eccleſ. Fel. in c. tertio
loco. nu. 1. de probat.* & ſi vtatur veſte
94 clericali, vel monacali, pœna exilij,
& corporali punitur. *Menoch. de arb.
iud. cent. 6. caſu 561. nu. 7.* & ſi quis
95 non ſacerdos audeat miſſam cele-
brare debet comburi ex conſtitutio-
ne Clementis VIII.
96 His præmiſſis videamus de effe-
ctibus ipſius clericatus, &
97 Primus effectus eſt, quia clerici
eximuntur à iuriſdictione, & pote-
ſtate laicorum, & coram laico iudi-
ce conueniri nequeunt. *c. 1. & ſeq.
11. q. 1. c. ſi diligenti. & c. ſignificaſti.
de for. comp.* Azor. *inſtit. moral. lib. 5.
c. 12. verſ. in hoc proculdubio. Aufrer.
in tract. de pot. iud. ſec. ſup. perſ. eccleſ.
num. 5. Surd. conſ. 193. num. 4. Hon-
ded. conſ. 3. num. 12. lib. 1. Abb. in cap.
ſolitæ. num. 14. de maior. & obed.
Marc. Ant.* Eugenius *conſ. 26. num.
23. Hieron. Papponius Conciuis meus
conſ. 29. num. 10. Farinac. in ſuo tract.
crim. quæſt. 8. n. 1.* Flamin. *Chartarius
in quæſt. de interrogand. reis. lib. 1. c. 1.*
98 *num. 12.* & hanc exemptionem con-
ſequuntur clerici nedum de iure po-
ſitiuo, verum etiam de iure Diuino.
vt in *Pſalmo* 104. Nolite tãgere Chri-
ſtos meos. c. continua. 11. q. 1. *& c. fu-
turam.* 12. q. 1. & laici ſunt incapaces
iuriſdictionis in perſonas eccleſiaſti-
cas. *Bald. in l. ſi quis ex aliena. ff. de*
99 *iudic.* tam in ciuili cauſa, quàm in
criminali. *Roland. à Valle conſ. 23.
num. 13. lib. 2.* Lud. *Molin. de iuſt. &
iure. tract. 2. diſput. 30. in princ. Lelius
de Zanchis de priuileg. eccl. priuileg.*
100 85. *num. 2.* quod eſt verum tam ſi
clericus conueniatur actione reali,
quàm perſonali, quia ſicut clerici
iudici laico non ſubijciuntur, ita nec
101 eius bona. *Auth. ſtatuimus. C. de
epiſc. & cler. c. ſtatuimus.* 11. q. 1. *Fa-
rinac. d. q. 8. num. 21.* vbi de commu-
ni, & magis communi. & ſi clericus
102 conueniatur actione reali, debet cõ-
ueniri coram iudice eccleſiaſtico lo-
ci vbi res eſt ſita. *l. vlt. vbi Doct. C.
vbi in rem actio. Scaccia de iudicijs.
par. 1. c. 11. num. 31.* & prædicta pro-
103 cedunt in quolibet iudicio, ordina-
rio, extraordinario, ſummario, pe-
titorio, poſſeſſorio, reali, perſonali,
vel mixto. *Socc. ſen. conſ. 95. num. 7.*
104 *vol. 3.* neque hic fori priuilegium
poteſt clericis auferri. *Signorol. de
homod. conſ. 21. col. 2.* Dec. *conſ. 276.*
105 *num. 2.* poteſt tamen Papa aliquo
caſu auferre priuilegium clerico, vel
clericis certi ordinis. *c. bene quidem.
diſt. 96. Farinac. d. q. 8. num. 4. Couarr.
pract. quæſt. c. 31. num. 4. & 6.* vel ſi
Papa cauſam delegaret iudici laico
ſuper certis clericis. vt habetur in
c. mennam. 2. q. 7. & in c. verum. de
106 *foro compet.* clerici autem dicto fori
priuilegio renunciare nequeunt. *d. c.
ſi diligenti. & d. c. ſignificaſti. Couar.
vbi ſup. cap. 10. nu. 4. Marcheſan.
de commiſſion. par. 2. cap. 3. quarti ca-
pit. princ. num. 34. Scaccia de iudic.
par. 1. c. 11. nu. 35. Farinac. d. q. 8. nu.*
10. neque tacitè poſſunt hoc facere
permittendo ſe conueniri coram iu-
dice laico. *c. inolita. 11. q. 1. Doct. in
d. c. ſi diligenti. Vinc. de Franch. deciſ.*
107 *329. num. 2.* nec etiam cum Epiſco-
pi conſenſu poteſt clericus renun-
ciare fori priuilegio. *gloſſ. & Doct.
in d. c. ſignificaſti.* idem eſt etiam in
108 clericis coniugatis, qui non poſſunt
conueniri, niſi coram iudice eccle-
ſiaſtico, ſi habitum, & tonſuram de-
ferant, & vnicam, & virginem vxo-
rem habuerint, & deſeruiant eccle-
ſiæ. *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de ref. cap. 6.*

dum-

dummodo ſe negocijs ſecularibus non immiſceant. *cap. Ioannes. in fine. vbi gloſſ. & Butr. de cler. coniug.* eo-
109 dem priuilegio fruuntur tertiarij S. Franciſci, ſeu alterius regulæ. *Marc. Ant. Eugenius conſ. 26. nu. 1.* ſed cõtraria opinio verior eſt in talibus tertiarijs. *Feſtaſius de ex timo. par. 4. cap. 1. num.* 10. quòd declara vt per *Graſſum vbi ſup. effectu primo. à num.* 92.

110 Moniales etiam eodem foro priuilegio gaudent. *c. de perſona. 11. q. 1. Abb. in cap. cum monaſterium. nu. 3.*
111 *de elect.* & idem eſt in heremitis. *cap. indemnitatibus. de elect. lib. 6. Innoc. & Doct. in d. cap. cum monaſterium.* vide Decianum *in tract. crim. lib. 4. cap. 9. num. 32.* vbi refert contrarium tenentes, eosq; diſtinctione
112 conciliat, eodem fori priuilegio gaudent regulares religionum approbatarum. *cap. vlt. de relig. domib. Doct. in cap. 2. de for. comp.* Decian. *d. cap. 9. num.* 29. & 30. idem eſt in militibus
113 Hieroſolymit. S. Iacobi, S. Stephani, & ſim. *Io. monachus in cap. ex eo. de elect. doct. in d. cap. 2.* & idem eſt
114 in Hoſpitalarijs, & Rectoribus Xenodochiorum, qui in manibus Epiſcopi aliquam regulam approbatam profitentur. *Abb. in d. c. 2. nu. 11.*

115 Eſt idem in Canonica ſeculari, dummodo eius regula ſit approbata à Papa vel ab Epiſcopo. *Mar. Soc. in cap. 1. nu. 15. de for. comp.* nec etiam
116 clericorum collegia, ſeu Vniuerſitates, vel Capitula eccleſiarum conueniri poſſunt coram iudice ſeculari. *Aufrer. vbi ſup. num. 12.* inſuper
117 familia Epiſcopi etiam laica gaudet fori priuilegio. notatur in *cap. cum non ab homine. de iudic.* Abb. *in d. c. 2. nu. 6. de for. comp. Vulpell. de libert. eccleſ. p. 3. nu. 24. Farinacc. d. q. 8. nu. 46.* vbi de communi. *Leonius in Theſ. for. eccleſ. p. 1. cap. 11. num. 19. Theſaur. deciſ. 22. nu. 6.* ſi tamen viuat de expenſis Epiſcopi, aut pro adminiſtratione ſuæ iuriſdictionis. *Mar. Antonin. variar. reſolut. lib. 1.*
118 *reſolut. 75.* & Epiſcopus poteſt habere familiam armatam pro tuitione, & executione ſuæ iuriſdictionis. *Roi. à Valle conſ. 37. lib. 4. Aufrer. vbi ſup. de aut. iud. eccl. ſup. laic. nu. 18. Menoch. de arbil. iud. caſu 394. nu. 7.*

119 Clericus autem ſemper conuenitur coram iudice eccleſiaſtico, & ſecũ trahit litis conſortem, vel cum eo delinquentem, quia maius dignũ trahit ad ſe minus dignum. *l. de honorario. C. de off. præf. prat. Aufrer. ubi ſup. num. 13. Clar. §. fin. q. 36. nu. 41. Menoch. vbi ſup. caſu 371. nu. 12. & 13.* vbi de magis communi. *Marcheſan. de commiſſ. p. 1. commiſſ. 2. c. 2. nu. 27. & ſeq. Rim. iun. conſ. 551. nu. 67. lib. 5. Surd conſ. 222. num. 1. lib. 2. & conſ. 396. num. 16. lib. 3.* & an in
120 rebus inſeparabilibus, & quæ diuidi nequeunt, procedat dicta opinio, aut in rebus etiam ſeparabilibus, vide *Bart. in l. præcipimus. §. eodem obſeruando. C. de appellat. & in l. iuriſperitos. §. fin. ff. de excuſ. tut. Couarr. vbi ſup. pract. quæſt. cap. 34. nu. 2. Gail. obſeruat. 37. num. 2. lib. 1. Vincen. de Franch. dec. 426. nu. 4. lib. 2. annot. ad Afflict. dec. 213. nu. 7. Mandoſ. de inhibit. quæſt. 69. per totam.* Farinac. *vbi ſup.*

121 Familia inſuper ipſorum clericorum conueniri debet coram eccleſiaſtico iudice. *gloſſ. in cap. clericum. il 1. 11. q. 1. Maranta in praxi iudic. p. 4. diſt. 11. nu. 23.* vbi addit. *Decian. d. c. 9. nu. 47.* vbi hoc declarat. *Vulpell. de libert. eccl. p. 3. num. 24.* & con-
122 trarium tenent *Capic. deciſ. 12. nu. 2.* vbi de communi. *Farinac. d. q. 8. nu. nu. 46. Scaccia de iudic. p. 1. c. 11. nu. 22. & Clar. d. §. fin. q. 35. Menoch. vbi ſup. caſu 562. nu. 4. & ſeq.*

123 Et coloni clericorum, & eccleſiarum gaudent fori priuilegio, quia clerici non poſſent commodè vti ſuo priuilegio, niſi ipſi coloni eodem priuilegio potirentur. *Felin. in cap. quam ſit. nu. 1. de iud. & in c. 2. nu. 2. de for. comp. Surd. conſ. 304. nu. 11. lib. 3.*

Verum

124 Verum ſi iudex laicus audeat iudicare de clerico coram ſe conuento, priuatur ſuo officio. *d. c. inolita. Syluest. in ſumma, in verbo, iudex.*
125 *il 1. nu. 3.* & ſi iudex laicus non remittat clericum ad ſuum iudicem eccleſiaſticum, peccat mortaliter. *c. ſit rector. vbi gloſſ. diſt. 41. Sairus in claui regia. lib. 2. c. 7. num. 6.* & iudex laicus attentans procedere contra clericum ipſo facto excommunicationem incurrit. *Guid. pap. dec. 77.* & ſi detineat clericum carceratum, cõmittit ſacrilegium. *c. ſi diligenti, de*
126 *for. comp.* non enim poteſt etiam incidenter de delictis clericorum cognoſcere. *c. ſi iudex laicus. de ſent. excomm. lib. 6. Doct. in c. at ſi clerici. de iud. Rol. à Valle conſ. 12. nu. 38. & 41. lib. 2.* quamuis contrarium teneat *Butr. in c. tuam. in fine. de ord.*
127 *cognit.* proceſſus autem factus contra clericum coram iudice laico eſt ipſo iure nullus, tàm in eius contumacia, quàm eo comparente. *l. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quiſque iur. Aſin. vbi ſup. §. 6. c. 49. nu. 8. Alu. Valaſc. deciſ. 65. nu. 3. Vant. de nullit. tit. de nullit. ex def. iuriſd. nu. 4.* & con-
128 feſſio facta à clerico coram iudice laico eſt ipſo iure nulla, ſibiq. non præiudicat. *d. c. at ſi clerici. vbi Abb. & alij. Decian. d. c. 9. nu. 64. Aſin. vbi ſup. §. 14. n. 7. c. 1.* poteſt tamen cogi
129 à ſuo iudice ad perſeuerandum in tali confeſſione, ſi coniecturis adiuuetur. *Felin. in d. cap. at ſi clerici. num. 5.* immò dicta confeſſio facit adminiculum, & corroborat alias probationes, & inditia. *Io. Andr. in d. c. at ſi clerici. num. 2.* minus
130 poteſt iudex laicus condemnare, ſeu abſoluere clericum coram ſe conuentum. *Bald. in auth. clericus. nu. 20.* & ibi alij. *C. de epiſc. & cler. & in d. c. at ſi clerici.* nec poteſt
131 clericus conueniri coram iudice laico, etiamſi in iudicio clericus ſit laudatus, & nominatus ab emptore. *gloſſ. in c. clericum. il 2. 11. q. 1. Aretin. in §. actionum autem. nu. 43. Inſtit. de actionib. lud. Molin. de contract. diſputat. 380. num. 11.* vbi alios allegat, & de communi teſtatur. ſecus ſi laicus nominetur à clerico coram iudice eccleſiaſtico. *Aufrer. de pot. iud. laic. reg. 2. fall. 5. num. 6. Gail. obſer. 31. nu. 7. lib. 1.*

132 Clericus etiam ſucceſſor, & hæres laici nulla actione coram laico poteſt conueniri. *gloſſ. in c. is, qui in ius, de reg. iur. lib. 6. Abb. & alij in c. quia, de iud. Surd. dec. 110. num. 4. & conſ. 57. nu. 2. lib. 1.* & alij relati à *Graſſo d. effectu 1. nu. 282. & ſeq.*

133 Inſuper eſt notandum, quòd iudex laicus nullam habet iuriſdictionem contentioſam in clericos, & perſonas eccleſiaſticas, nec etiam voluntariam. *Dec. conſ. 150. nu. 4. Surd. dec. 129. num. 6.* & Epiſcopus poteſt
134 interdicere locum, quando officiales temporales nolint remittere clericum ad curiam eccleſiaſticam. *Aufrer. de pot. iud. eccl. ſup. laic. nu. 8.* & poteſt petere clerici remiſſionem etiam inuito clerico, & contradicente. *d. c. ſi iudex laicus. Sbrozz. de vic. epiſc. lib. 2. c. 191. nu. 11.* idq. tenetur ex officio facere, aliàs poſſet deponi. *Abb. in c. dilectis. nu. 4.* & ibi alij. *de*
135 *appellat.* immo laicus debet clericũ remittere ad iudicem ſuum, etiamſi id non ſit petitum, aliàs peccaret mortaliter. *d. c. ſi iudex laicus. in princ. iuncta ibi gloſſ. Sbrozz. vbi ſup. nu. 3.* ideoq. ſententia laici contra clericum lata eſt nulla. *c. nullus iudicum. 11. q. 1. d. c. at ſi clerici. Guid. pap. dec. 450.* & trahens clericum co-
136 ram iudice laico excõmunicari debet. *d. c. inolita. vbi Archid. Quarãta in Summ. bull. in verb. forum com-*
137 *petens.* poteſt tamen clericus à laicis miniſtris torqueri in cauſa criminali coram iudice eccleſiaſtico. *Bald. in c. decernimus. de iud.*

138 Et officialis laicus capiens, & carcerans clericum, ſi ſtatim eum non remittat ad iudicem eccleſiaſticum, incidit in excommunicationem. *cap. nuper. in princ. de ſent. excomm.* etiam

ſi eſſet

ſi eſſet delegatus iudicis eccleſiaſtici. *gloſſ. in c.cum non ab homine. de iudic.* quamuis *Felin. in cap. vt fame, de ſentent. excomm.* teneat contrarium.

139 Neque ex quauis conſuetudine poteſt clericus conueniri coram iudice laico. *c. clerici, vbi gloſſ. de iudic. d. cap. inolita. Innoc. in cap. poſtulaſti de for. comp.* Abb. *& alij in d. cap. eccleſia S. Mariæ. de conſtit. & in cap. ſolitæ, de maior. & obed. Rot. deciſ.* 10. *num.* 4. *de conſuetud. in antiq.* Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 7. *quæſt.* 9. *nu.* 6. *Caualcan. deciſ.* 27. *nu.* 31. *lib.* 1. etiãſi eſſet conſuetudo immemorabilis, & præſcripta. Rot. *d. deciſ.* 10. *Aufrer. in add. ad* Cap. Tholoſ. *deciſ.* 126. *Cened. in collectan. iur. can. p.* 1. *collect.* 57. *num.* 1.

140 Pari ratione laicus iudex non poteſt ſe intromittere in cauſa rei ſpiritualis inter laicos, vt eſt cauſa vſurarum, matrimonij, decimarum, hæreſis, legitimationis, iuriſpatronatus, & ſimilium, in quibus eccleſiaſticus eſt iudex competens. *cap. tuam. vbi Abb. de ord. cognit.* Gail. *lib.* 1. *obſeru.* 38. *num.* 1. *Alex. Raudenſis* præceptor meus in *conſ.* 17. *nu.* 15. *lib.* 1. *Moneta de decimis, cap.* 8. *num.* 1. 2. 11. *&* 12. *Vantius vbi ſup. tit. de nullit. ex def. iuriſd. num.* 54. vbi ait, ſiue ſit cauſa ſpiritualis ciuilis, criminalis, realis, ſeu perſonalis, tàm petitorij, quàm poſſeſſorij, quia laicus eſt incapax ſpiritualium. *cap. benè quidem. diſt.* 96. &

141 idem eſt in cauſis annexis ſpiritualibus. *c. quanto. de iudic.* & laicus de iſtis nequit cognoſcere nec principaliter, neque incidenter. G*arz. de vlt. fin. iur. canon. & ſim. num.* 229. *Dec. in d. c. at ſi clerici, nu.* 3. *in fine, de iudic.*

142 His præmiſſis, actor agens contra clericum coram iudice laico, debet cauſam amittere, & ſi eſt clericus, arcetur à Sacramentorum cõmunione, & fit irregularis, ſiue ſit

143 cauſa ciuilis, ſiue criminalis. *c. placuit.* 11. *q.* 1. *Auth. ſtatuimus. vbi* Bal. *nu.* 1. *C. de Epiſc. & Cler. Menoch. de arbitr. iud. caſu* 246. *nu.* 5. *Scaccia de iudic. p.* 1. *c.* 11. *nu.* 45.

Quod procedit etiamſi dumtaxat actor facit citare clericum coram laico iudice. *Syluest. in ſumma. verbo, iudex, il* 1. *num.* 3. & taliter citatus non tenetur comparere. *Doct. in c. bonæ. de elect. Guid. pap. dec.* 450.

144 *Scacc. vbi ſup. nu.* 45. & ſi clericus, & laicus ſint cohæredes, vel ſimul executores dati in teſtamento, eorum iudex eſt eccleſiaſticus. *Card. in c. Ioannes. de teſtam. Aufrer. de pot. iud. eccl. ſup. laic. nu.* 13. idq. procedit in omnibus caſibus ſupradictis, etiamſi clericus eſſet infamis, quia per ſolã infamiam non amittitur priuilegium clericatus. addentes ad B*aldum in l. quòd ait, num.* 3. *ff. de his, qui not. infam.* & ſi compromiſſum fuerit in

146 clericum, & laicum, poſtea reductio fieri debet coram eccleſiaſtico iudice. *Bart. in l.* 1. *§. ſi quis in appellatione. ff. de appellat.* A*ufrer. vbi ſup. num.* 11. 12. *&* 13. & ſimiliter ſicut

147 ipſe laicus non poteſt de cauſis clericorum cognoſcere, ita nec clericus à laico delegatus, qui nihil habet ex ſe, ſed à delegante ad *l.* 1. *§. qui mandata. ff. de offic. eius, &c.* nec

148 clericus poteſt conueniri niſi coram iudice eccleſiaſtico etiamſi pro delicto inducente irregularitatem fuerit depoſitus, qui tunc gaudet fori priuilegio, donec realiter fuerit degradatus. *c. dictum. diſt.* 81. *Abb. Dec. & alij. in c. cum non ab homine. de iudic.* Decian. *d. c.* 9. *nu.* 19.

149 Eſt tamen notandum, quòd clericus repertus in fragranti crimine, ideſt, in actu delinquendi poteſt capi à iudice laico, eiusq. miniſtris, vt infra vigintiquatuor horas illum ſuo iudici eccleſiaſtico remittat. B*art. in l. ſiquis in ſeruitute. num.* 2. *ff. de furt. & in l. ſi miles.* C. *de exib. reis. Doct. in d. cap. cum non ab homine. Card. in clem.* 1. *quæſt.* 1. *de off. deleg. Io. Garz. de nobilit. gloſſ.* 9. *nu.* 32. *&* 39.

39. *Scae.d.c.11.nu.99. Menoch. de arb.iud.caſu 180. nu.18. & 23.* Decian.*d.c.9.nu.118. Scappa de iure non ſcripto.lib.1.cap.1.num.11.& cap.4. num.6.*

150 Non poteſt tamen Epiſcopus delegare iudici laico, vt de cauſis clericorum cognoſcat. *gloſs. in cap.2. verbo, non præſumat.* & ibi *Doct. de iudic.* Ripa *in d. c.decernimus.nu.34.* vbi de communi. *Farinac.d.q.8.nu.4.* nec etiam poteſt delegare ſimul laico, & clerico. *Dec. in d. c. decernimus,nu.5.in fine.Farinac. vbi ſup.* ibiq. teſtatur de communi.

151 Poteſt tamen iudex laicus punire laicum, qui clericum offendit. *gloſ. in Auth. item nulla communitas,verbo,eccleſia.C.de* Epiſc.*& Cler.* Aufrer. *de pot.iud.eccl.ſuper laic.num.38.* & hoc caſu,cum ſit delictum mixti fori, eſt locus præuentioni. *Guid.pap.deciſ.562.* nam iudex eccleſiaſticus eſt

152 competens, etiam inter laicos in cauſis, & delictis mixti fori. *c. tuæ. de procurat. vbi Doct.Felin. in c.cum ſit. de for. compet.* Farinac. *in tract. crim.p.1. quæſt.7. num.52.* & in de-

153 lictis mixti fori, quando quis ab vno ex iudicibus eſt abſolutus, vel condemnatus, vtrum poſſit ab alio iudice iterum puniri, vel abſolui, vide Clarum *in §.fin. quæſt.37. nu.9.* Decian.*in tract. crim. lib.4.c.27.nu.16.*

154 & quando iudex eccleſiaſticus pœnis ſpiritualibus, & alijs poſſit punire delinquentem, & iudex laicus pęna ſanguinis, vide *Kircou. in com. opin. centur.3. concluſ. 93.* quo caſu vterque procedere poteſt. *Bart. in l.ſi cui.§.fin.ff.de accuſat. Abb. in c. inter alia. vbi* Felin. *& alij. de immunit.eccleſ.* Pet.*Caball. reſolut.crim.*

155 *caſu 64.* item iudex eccleſiaſticus eſt competens ſuper laicis adminiſtratoribus rerum eccleſiæ. ita notatur in c. *iudicatum eſt, diſt.89.* dicit *Gail. obſeru.37.num.7.lib.1.* po-

156 teſt tamen iudex laicus punire laicum in eccleſia delinquentem, quia hoc eſt ſacrilegium, quod eſt mixti fori,& in eo habet locum præuentio. *Bart.in l.ſenatus.col.1. ff. de accuſat. Abb.in d.c.inter alia.nu.29.*

157 Clericus autem gaudet fori priuilegio, etiamſi eſſet bona fide ordinatus à non ſuo Epiſcopo ſine literis dimiſſorialibus, nam ordines collati à non ſuo Epiſcopo tenent, & is, cui conferuntur, efficitur clericus, & imprimitur character. *c.eos. de temp.ord.lib.6.Guid.pap.dec.449. num.3.* Archid. *& Præp.in cap.vlt. 9.*

158 *quæſt.2.* licèt non quoad conſecutionem beneficij, quod tunc obtinere non poteſt. *Gemin. conſ.133. & Caphal.conſ.572.nu.11. lib.4.* & ratio eſt, quia taliter ordinatus remanet ſuſpenſus, & irregularis,nec habet ordinis executionem. *c.1.2. &*

159 *3.9.quæſt.2.* pariter clericus potitur fori priuilegio etiamſi ordinatus ſit ab Epiſcopo, qui erat impeditus ordines conferre aliquo iuris impedimento. *Brunus in tract. quod ſtant. maſc.fæm.non ſucc.art.6.num.54.* & etiam ſi clericus ſit excommunicatus, interdictus, & ſuſpenſus, attamen gaudet fori priuilegio. *Foller. in fragm.poſt.pract.crim.tit.de ijs,qui ad eccl. conf. nu. 20. ex d.c.dictum.*

160 & ſi clericus minorum ordinum habitum dimiſerit poſt commiſſum delictum, non poterit puniri, niſi per iudicem eccleſiaſticum. *Bald. in l.affinitatis.in fine.C.comm.de ſucceſſ. Vinc. de Franch. deciſ.417. nu. 4. lib.2. Sairus in claui regia lib.12. c.7. nu.9.* quia attenditur ſtatus, in quo delinquēs erat tempore patrati delicti. *Aufrer. in addit. ad Cap. Thol,deciſ.377.*

161 Item clericus à patre emancipari poteſt coram iudice laico, quia illa emancipatio eſt actus patris & non filij. *Dec. in cap.2.num.220. de iudic. & conſ.150.num.3.* Rota *dec. 7. de iudic.in nou.* Io. *Maria Bellettus Vercellen. diſquiſitionis Clericalis. par.1. de fauore clericorum perſonali. §.5.num.12.*

162 Clericus autem incorrigibilis po-

teſt à iudice laico puniri. *d.c.cum nō ab homine. vbi Hoſt.nu.11. Abb.n.5.* Felin.nu.9. Dec.nu.70. *de iudic.* dicitur autem incorrigibilis, quando fuit excommunicatus, & anathema-
163 tizatus, & tàm depoſitionis, quàm excõmunicationis fuit contemptor, & eſt actualiter degradatus. *d.c.cum non ab homine.* & ibi *Felin. num.* 9 ſi tamen fuit verbaliter depoſitus, gaudet fori priuilegio, cum tunc etiam clericariter viuere teneatur. *d.cap.dictum. diſt.*81. & requiritur actualis degradatio. *Abb. in c. tuæ. nu.*2. *de pœnis. Bellett.vbi ſup.§.*6.
164 Poteſt etiam clericus puniri à iudice laico, quando ſe exercet in enormitatibus. *c. perpendimus.* & ibi *Abb.* & alij. *de ſent. excomm.* ſi hæc concurrant. 1. ſi præceſſit trina monitio. 2. ſi plura commiſit delicta. 3. quòd incedat ſine habitu, & tonſura. 4. vt prius degradetur. 5. quòd in illis enormitatibus depræhendatur, & captus ſit in fragranti. 6. & delicta ſint enormia. *Bellett.vbi ſup. §.* 7.
165 Et quamuis pro aſſaſſinij crimine dicatur, quòd iudex laicus poſſit punire clericum, qui ex tali delicto priuatur omni priuilegio. *Gemin in c.* 1. vbi alij. *de homic. lib.* 6. tamen id procedit tantum, ſi prius conſtet de crimine aſſaſſinij coram iudice eccleſiaſtico, & ab eo fuerit damnatus, & degradatus. *Bellet.vbi ſup.d. §.* 7. vbi alios refert. quia tunc cle-
166 ricus actualiter degradatus poteſt puniri à iudice laico. *c.*2. *de pœnis. lib.*6. *Abb. in d.c.cum nòn ab homine, nu.*5. & ibi *Alciat.nu.*108. *Bellet. vbi ſup.*§.10. *& ibi in* §.9. tractat de clerico ioculatore, ſeu exercente artē ſordidam, & in *§.* 21. *de diſciplina clericali*, pertractat de clerico negociatore.
167 Clericus autem gaudet fori priuilegio, ſi habeat titulum beneficij, eiusq. poſſeſſionem. *Farinac. d.q.*8. *nu.* 85. etiamſi de facto ſit in poſſeſſione beneficij. *Vinc.de Francb. dec.* 189. *nu.*1. *lib.*3. & habens beneficiū gaudet fori priuilegio etiamſi non deferat habitum, quia *Concil. Trid. ſeſſ.*23. *de reform. c.*7. loquitur alternatiuè ibi. niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, aut clericalem habitum, & tonſuram deferens. & cæt. faciunt dicta per *Vrſillum in addit. ad Afflictum deciſ.*24. *nu.*19. *ita Cam. de Curte. in diuerſorio, ſeu comprœhenſ. iuris feud.p.*2.*c.*2.*nu.*91. habens au-
168 tem penſionem, & primam tonſuram ſi incedat in habitu, & tonſura gaudet fori priuilegio. *Pariſ. de reſign. benef. lib.*2.*q.*15. *nu.* 14. & refert ita declaraſſe Sacram Congregationē.
169 Clericus autem gaudet fori priuilegio etiamſi habeat beneficium ſine reditibus, faciunt dicta per *Pariſ. vbi ſup. lib.*2. *q.*8. *nu.*2. idem eſt, ſi habeat Hoſpitale in titulum. *Cardin. conſ.*117. vel ſi habeat beneficium in commendam, quæ eſt titulus, *c.qui plures.*21.*q.*1. *Gambar. de off. & poteſt, leg. lib.*4.*num.*16. *&* 17. & ſexagintaſeptem limitationes ad regulam, quòd clericus gaudet fori priuilegio, adducit *Graſſus d. effectu* 1. *à nu.* 668. *ad* 1256.
170 Iudex autem eccleſiaſticus ſolus eſt iudex competens ad decidendū, an' quis ſit clericus. *Doct. in d. c. ſi iudex laicus. de ſent. excomm. lib.*6. *Menoch. de præſumpt. lib.*6. *præſump.* 76. *nu.*30. *& ſeqq. Lancellott. de attent.p.*2.*c.*20. *in præfat.q.*3.*num.*80.
171 idem eſt, ſi diſputetur, an' quis fuerit captus in loco ſacro, quia iudex eccleſiaſticus ſolus de hoc cognoſcet. *Couarr. pract. quæſt. c.* 23. *verſ. primum iſtud*. ita etiam, ſi diſputetur de inualiditate clericatus. *Vinc. de Francb. deciſ.*189.*num.*3. *lib.*1. & tali pendente diſputatione, clericus cuſtodiri debet penes iudicem eccleſiaſticum. *d.c.ſi iudex laicus*. ſe-
172 cularis autem iudex debet remittere clericum ad iudicem eccleſiaſticum cum modeſtia, aliàs, ſi eum remitteret cum ignominia, incideret *in can. ſiquis ſuadente*. 17. *q.*4.*c.nuper*.

per.de ſent.excomm.Sbroz.de off.vic. epiſc.lib.1.cap.132. num.30. Clar. d. §.fin.quæſt.36. num.43. & cuius expenſis debeat fieri dicta remiſſio vide *Menoch.de arb.iud.caſu 228.nu. 8.et Couar.vbi ſup.cap.33.num.5.* Iu-
173 dex autem eccleſiaſticus poteſt prohibere, ne laici deferant habitum, & tonſuram clericalem. *Geminian. et Franc.in c.vlt.in fine. de bigam. lib.6. Genuenſ.in praxi cur. Arch. Neapol.*
174 *cap.53. num.3.* & quando clericus clericali priuilegio priuatur, poſſeſſione clericatus dumtaxat priuatur, quia remanet clericus, cum character clericalis ſit indelibis. *Alexand. de neuo.conſ.62.nu.6.* & quæ requi-
175 rantur, vt quis perdat fori, & clericatus priuilegium vide *Io. Franc. à Ponte conſ.24.num.4.& 5.Decian.in tract.cri.par.1.lib.4. cap.9. nu.103. et 106. et Menoch. conſ.912. nu.33. lib.3.*
176 Secũdus effect.clericatus eſt, quia clerici non ligantur ſtatutis laicorũ. *c.benè quidem. diſt.96.c. at ſi clerici, & c.clerici, de iudic. c.2. de for. comp. Auth.caſſa,& irrita. C.de ſacroſ. eccl. Lapus allegat.101. num. 22.Seraph. de priuil. iuramenti. priuil.77.num. 24.Surd.conſ.2.num.14. lib.1.* & tàm clerici ſacrorum, quam minorum ordinum. *d.c.2.Decian. d.c.9. num.59. Abb.in c.vlt.de vit.& bon.cler. Marſil.ſingul.295.Bellet.vbi ſup.de excp. cleric. à ſtatut.laicorum, §.1.& ſeqq,*
177 nec etiam bona eccleſiarum, ſeu clericorum ligantur ſtatutis laicorum. *c.vlt.de vit.& bon.cler.cap.1.de immunit.eccleſ.lib.6. d.c.eccleſia S.Mariæ.de conſtit.c.non minus, de immun. eccleſ.Rota deciſ.5. de for. compet. in antiq. Oldrad.conſ.23.* neque Eccleſiæ ipſæ ſubijciuntur ſtatutis laicorum. *d.c.eccleſia S.Mariæ. vbi Doct, l.1.vbi Doct.C.de Su.Trin.& fid.cat.*
178 & idem eſt etiamſi eſſet ſtatutum priuilegiatiuum clericorum, niſi eſſet a Papa approbatum. *Io.And.& Cald. in cap.1.de nou.ep. nunc.Surd.conſ.2. num.15.lib.1.Gail.obſer.32. num.2. lib.2.* vbi de communi, quod non procederet, ſi ſtatutum diſponeret non præcipiendo, ſed merè priuilegiando. *Abb.in d. c. eccleſia S.Mariæ.num.4.& Fel. num.81. Dec.conſ. 83.num.4.*
179 Neque poſſunt clerici voluntariè ſe ſubijcere ſtatutis laicorum, etiam per pactum iuratum. *c.ſi diligenti de for.compet.* contrarium tamen tenet, *Abb.conſ.33.par.2.* nec ligantur clerici ſtatutis laicorum etiam reſpectu iuris indiuidui, quod habent cum laicis. *Decian.in tract.crim.p.1.lib.2. cap.35.nu.6.Rocch.de Curte, de conſuetud.ſect.8.num.62.* & ſtatuta contra libertatem eccleſiaſticam ſunt nulla ipſo iure, & ipſo facto. *d.Auth. caſſa,& irrita, vbi Doct. Dec.vbi ſup. c.34. n.7.* & ſtatuẽtes tũc ſunt excõmunicati. *c.nouerint. de ſent. excom.* & ſtatutum ſex modis dicitur contra libertatem eccleſiaſticam vt declarat *Graſſ.vbi ſup.effect.2.n.66.&*
181 *ſeqq.* nec valet ſtatutum laicorum ſuper matrimonio, iuramẽto, decimis, & ſim. vt ſunt ſtatuta pænalia contra contrahentes matrimonium ſine conſenſu parentum, ſeu cum exteris, quia ſtatuere circa ſpiritualia pertinet ad ſummum Pontificem. *c.tuam. de ord.cognit.c.lator.qui fil.ſint legit. Fel.in d.c.Eccleſia.S.Mariæ. nu.59. & 63.& in cap.1.num.13.de ſponſalib.Dec.conſ.231. Clar.d.§.fin. q.82.* & ſuper libertate matrimonij adeſt decretum *Concilij Triden.ſeſſ.24. de ref.cap.9.*
182 Non valet etiam ſtatutum laicorum, ſi præiudicet alicui piæ cauſæ. *Alex.conſ.103.num.8.lib.3.Decian. vbi ſup. par.1. lib.2.cap.5. num.6. in fine.* idem eſt, ſi ſtatutum puniat cõſanguineos clericorum ratione eorundem clericorum. *Fel.in d.cap.Eccleſia S.Mariæ.nu.70.in fin.& ſeqq. de conſtit.* & regulariter ſtatutum laicorum eſt nullum, ſi diſponat tàm directè, quàm indirectè de eccleſijs, & eccleſiaſticis perſonis. *Surd. conſ. 301.num.77.lib.3.* quòd ſi ſtatutum

ſit à Papa confirmatum, ligat clericos. *Bald. in d. cap. eccleſia* S. *Mariæ.nu.*14.dummodo in ſtatuto confirmato fiat expreſſa mentio de clericis, *Decian.vbi ſup. cap.*35.*nu.*15. quia tunc dicuntur ſtatuta Apoſtolica, & Papalia,& omnes ligant. *Alciat. in c. cum contingat. num.*209.*de iureiur.*

183 Quid ſi ſtatutum excludat feminas propter maſculos ab hæreditate,excludet ne etiam feminas ab hæreditate clerici.R*om.ſing.*446. tenet affirmatiuam, alij negant,vt per R*imin. ſen.conſ.*268.*et conſ.*483.

184 Et pro finali intelligentia huius ſecundi effectus clericatus,ſciendum eſt, quòd in caſu, quo clerici ligantur laicorum ſtatutis, ad eorum obſeruantiam à ſolo iudice eccleſiaſtico poſſunt adſtringi. *Salicet. et* Dec. *in d.Auth.caſſa,et irrita,*& ſtatuta fa-
185 uorabilia laicorum competũt etiam clericis. *Dec.in d.c. Eccleſia* S. *Mariæ.num.*52. ſi clerici illis vti voluerint.S*urd.conſ.*301.*num.*14.*lib.*3.

186 Tertius effectus clericatus eſt, quia clerici ſunt exempti, & liberi à ſolutione onerum perſonalium, & realium,& ſic ſunt immunes à gabellis collectis, vectigalibus, ac cæteris muneribus tàm patrimonialibus, quàm perſonalibus *cap.clericos.de immunit.eccleſ.lib.6.c.quamquam de cenſibus.lib.6.cap. non minus. de immunit.eccleſ.*Conc.T*rid.ſeſſ.*25.*de reform.cap.*20.*l.vniuerſi.*C.*de vectigalibus, l.placet.*Auth. *omnis, et* Auth. *item nulla communitas.C.de ſacroſ.eccleſ.*A*zor.inſtit. moral. lib.*5.*cap.*12. *verſ.iuris ciuilis. Franc.* Marc. *deciſ.*372.*nu.*4.*p.* 1. *et alij relati à Graſſo vbi ſup.effectu* 3.*nu.*3.*et a* Bellett.*vbi ſup.de exēptionib.clericorum,& eorūdem bonorū à munerib. publicis.* §.1. *et ſeqq.* & laici exigentes collectas à
187 clericis ſubijciuntur banno imperiaii, & mulctantur ad triplum illius, quod receperunt.*d. Auth. item nulla communitas. vbi* Bart.*et alij* D*oct.in d.c.non minus,*& quotannis in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur, & ita ſunt excommunicati, & tenentur ad reſtitutionem prædicti, & cōſulentes ad talem impoſitionem, & exactionem gabellarum faciendam. *Paul.de* L*eazaris.in clemen.*1. *de immun.eccleſ.*& bona patrimonialia clericorum potiuntur eodem priuilegio ſicut bona eccleſiaſtica. *c.*1.*de imm.*
188 *eccl.lib.*6.& idem procedit in colonis eccleſiæ,& eccleſiaſticæ perſonæ vt non poſſint grauari onere collectarum,nec teneantur ſubire munera perſonalia, ſeu realia. *gloſ. in l. bi penes.in verbo recepta,*C.*de agric. & cenſ.lib.*10.*Capyc.dec.*12. quia ſi coloni grauarentur,per indirectum læderentur clerici, qui non ita faciliter inuenirent, qui colerent eorum prædia, niſi cum eorum graui damno, & eſſent adſtricti locare prædia tantominus.S*occ.ſen.conſ.*297. *lib.*2. *Rol. à valle conſ.* 61.*num.* 18.*lib.*4. *Rim.ſen.conſ.*724.*nu.*47. *lib.*4. S*urd. conſ.*301. *num.*75. *lib.*3.contrarium tenet *Specul. in tit. de immun. eccleſ.* §.1.*in vlt.verſ.*1.& ideo in hoc articulo ſunt tres caſus conſtituendi.

Primus caſus eſt in colono partiario, qui ſi grauetur ratione omnium fructuum, quos ex fundo percipit, tunc quia clerici per indirectum grauarētur, non valet talis impoſitio, ſecus ſi tantum grauentur pro parte colonica. ita *Feder. de ſen. conſ.*111.*num.*9. B*ertachin.de gabellis.par.*7. *num.*13. *et* 17. *Nauarr.in man. cap.*22. *num.*128. *et Menoch. de arb. iud. caſu* 180.*num.* 8. *et caſu* 562.*num.*35.F*el.in cap.*2. *num.*3. *de for.comp.*S*urd.d.conſ.*301.*num.*85.*et* 89.*lib.*3.

Secundus caſus eſt in colonis perpetuis, & aſcriptitijs clericorum, & iſti ſunt immunes, & fruuntur omni immunitate eccleſiæ, & clericis cōceſſa. *Menoch.vbi ſup. d.caſu* 562. *num.*20.*Theſaur.deciſ.*116.*num.*72.

Tertius eſt caſus in colonis conductitijs, & iſti nulla potiuntur immunitate. M*enoch. ibidem num.* 17.

Abb.

Abb. in c. ex parte, il 1. num. 4. de decimis, & de colonis clericorum tractat *Graſſ. vbi ſup. effect. 3. num. 50. &*
189 *ſeqq.* & ſi emphyteuta ſoluat annuũ canonem eccleſiæ correſpondentem fructibus gaudet tali immunitate, ſecus ſi quid modicum ſoluat in recognitionem directi dominij. *Corbul. de iur. emphyt. de cauſ. priu. ob alienat. ampliat. 35. num. 6. Menoch. dict. caſu 562. num. 29.*

190 Neque poſſunt clerici etiam volentes, & ſpontè ſoluere gabellas, & & collectas, ſeu alia munera ſubire ſine licentia Papæ. *c. exigit. & ibi gl. in verb. volentes, de cenſib. lib. 6.* quãuis communiter alij teneãt poſſe ſpõte clericos ſoluere gabellas, & laicos recipere poſſe liberè. *Specul. in tit. de cler. conj. g. §. 1.* nõ tamen poſſe munera perſonalia etiam ſpontè ſubire. *Alex. conſ. 101. num. 10. lib. 1. Graſſus vbi ſup. num. 99. & ſeqq.* &
191 Epiſcopi tenentur inquirere contra exigentes collectas à clericis, etiamſi clerici non recurrant. *Beviacch. de gabell. par. 7 num. 23. & 24.* & pari-
192 ter clerici ſunt immunes à gabella impoſita pro quolibet capite animalis. *l. ſacroſancta. & ibi gloſ. C. de ſacroſ. eccleſ. Calder. conſ. 2. de cenſib.* inſuper eadem immunitate gaudent ſerui, & famuli clericorum ſi perpe-
193 tuò ſint obligati ſeruire; ſecus ſi ad tempus. *Bald. in l. 1. num. 2. & in l. 21 num. 4. C. de Epiſc. & cler. Abb. in d. cap. non minus. num. 14. de immunit. eccleſ.* Vtrum autem clerici poſſint
194 collectari, quando adeſſet communis vtilitas, & neceſſitas pro conſeruatione ciuitatis, vel regni, vel pro aggeribus fluminum reparãdis, vijs, pontibus, vide *Ozaſcum deciſ. 68. num. 5. & deciſ. 181. num. 6. Rim. iun. conſ. 2. num. 20. & conſ. 4. nu. 20. lib. 1. Laderch. conſ. 145. nu. 3. lib. 1. Surd. conſ. 301. lib. 3.* & alios relatos à *Graſ. vbi ſup. num. 200. & ſeqq.* & tunc illud fieri debet ſemper cum licentia Papæ, & vidi ſeruari Piſis circa extimium exigendum à clericis pro cõſeruatione aggerum, foueorũ, & cæt. c. quia id fuit conceſſum à fæl. record. Clem. VIII. Paulo V. & Greg. XV. & ad hoc vt clerici poſſint collectari, hæc requiruntur.

195 Primum, quando facultates laicorum non ſuppetunt ad onera ſupportanda, de quib. *Caualcan. dec. 44. num. 100. lib. 1.*

Secundum quòd contributio fiat conſulto, & conſentiente Papa. *d. c. non minus. & c. aduerſus, de immunit. eccleſ.*

Tertium, quòd adſit neceſſitas, de qua conſtet, ſecus ſi fieret ad pompam, ſeu ad ornatum. *Bald. in cap. 1. nu. 15. de pace. Conſtant. in vſib. feud.*

Quartum, ſi pecunia, pro qua gabella imponitur, ſit conſumpta, vel ad illum vſum conſumi debeat. *Caſtren. conſ. 438.*

Quintum, & tunc non ſufficit conſenſus populi imponentis collectam, ſed requiritur conſenſus clericorum. *Abb. in d. cap. non minus. num. 20.*

Sextum, quòd immineat neceſſitas, & vtilitas magna. *Abb. ibid.*

Septimum, quòd vtilitas, ſeu neceſſitas debet etiam principaliter, & immediatè tangere clericos, & eccleſiam. *Rim. ſen. conſ. 714. num. 8. lib. 4.*

Octauum, quòd Princeps, in cuius dominio ſunt tales neceſſitates, ſit inhabilis ad faciendum tales expenſas de per ſe vel cum laicis. *Caualc. d. deciſ. 44. num. 100. lib. 1. vide Lup. de immunit. eccleſ. quæſt. 4. num. 3.*

196 Quartus effectus clericatus eſt, quia clerici non poſſunt ſuccedere in feudis. *Curt. iun. de feud. p. 3. ſecundæ part. princ. num. 13.* quæ eſt res controuerſa, & deducitur ex *c. 1. in fin. de feud. femin. in vſib. feud. Graſſus vbi ſup. effectu 4. num. 1. & ſeqq.* vbi alios allegat, & ibi *nu. 3.* refert alios contrarium tenentes, quamuis prima opinio ſit communis. *Belleit. vbi ſup. de bonis clericorum, §. 19.*

197 Limitatur tamen talis quartus effectus, vt non procedat, quando ſeruitium pro feudo ſit tale, quod poſ-

ſit per clericum præſtari, vel ſi ſit clericus minorum ordinum, vel deſereret clericatum de licentia Papæ, vel niſi eſſet Cardinalis, Epiſcopus, ſeu magnus Prælatus, vel niſi adeſſet conſuetudo in loco, qua clerici ſoleant in feudis ſuccedere, vel niſi ſit feudum improprium, vel niſi clericus habilitatus ſit à domino feudi, vel ita dictum ſit in inueſtitura, vel niſi ſeruitium pro feudo præſtari poſſit per ſubſtitutum, vel niſi ſit feudum tráſitorium ad omnes, & quoſcunque hæredes, vel niſi ſit feudum francum, & liberum, vel emptitium, vel femineũ, de quibus *Graſ. vbi ſup. d. eff. 4. Fel. in c. in præſentia, à nu. 43. & ibi Abb. n. 69. de prob. Bell. d. §. 19.*

198 Quintus effectus clericatus eſt, quia clerici ſacrorum ordinum, ſeu religioſi non poſſunt cõtrahere matrimonium, *Clem. 1. de conſag. & affin. cap. 1. in fine. ne cler. vel mon.* aliàs peccant mortaliter. *cap. ſecundum. ne cler. vel mon.* & ſunt ſuſpecti de fide, & priuantur officio. *c. ſane, de cler. coniug.* incurrunt in pœnam excommunicationis. *c. eos, qui. de conſag. & affin.* & filij nati ex tali matrimonio fiunt ſerui eccleſiæ. *c. cum multa 15. q. 8.* perdunt immunitatis priuilegiũ *c. vnico. de cler. con. lib. 6.* ſunt ſuſpẽſi. *Abb. in c. ſane. il 2. n. 2. de cler. coniug.* poſſunt puniri per ſuos ſuperiores. *Fel. in cap. tua nos. n. 4. de iureiur.* & perdunt beneficia. *Abb. & alij in c. 1. de cler. coniug. & penſiones Gig. de penſionibus. quæſt. 53. nu. 3.* quod tamen

199 non procedit in clericis minorum ordinum, iſti namque ſolum amittunt beneficia per ſententiam. *gloſ. in d. cap. 1. de cler. coniug.* vel quando vxor ſit contenta intrare monaſteriũ & vouere caſtitatem, & ipſe vir velit iterum effici clericus, quia poterit habere beneficium. *Maiolus de irregularit. lib. 1. cap. 34. num. 1. & 5.*

200 Sextus eſt effectus, quia clerici non poſſunt negociari, neque exercere mercaturam. *cap. fin. de vit. & honeſt. cler. vbi gloſ.* nec, etiamſi negociatio eſſet honeſta, poſſunt tamẽ emere animalia paſcenda in eorum prædijs, vel ea vendere, ſeu eorum partum. *Molin. de contract. diſput. 342. num. 24.* vel ſi ſemel tantum emerent, & venderent, nullam pœnam incurrunt. *Diaz in praxi crim. c. 55.* vel quando per ſubmiſſam perſonam negociarentur. *arg. cap. 1. de vit. et hon. cler. Molin. vbi ſup.* vel niſi eſſent clerici pauperes in neceſſitate conſtituti. *cap. 1. ne cler. vel mon.* vel niſi exercerent agriculturam pro victu quærẽdo clericis permiſſam caſu, quo non poſſint aliter honeſte viuere. *c. dilecto. de decimis*, vel niſi eſſet negociatio mixta artificio. *Card. in clem. fin. not. 3. de cenſib. Bellett. vbi ſup. de diſciplina clericali. §. 21.*

201 Septimus effectus eſt, quia non poſſunt pro cauſa ciuili carcerari. *c. peruenit. de fideiuſſ. c. Oduardus. de ſolut. Marcheſan. de commiſſ. p. 2. c. 7. num. 1.* & tàm clerici in ſacris, quàm in minoribus ordinibus conſtituti, *Ancharan. in d. c. Odoardus.* quod tamen non procedit in clerico, qui reperitur in dolo, vel quando debitum proceſſit ex delicto, vel quaſi, vel ſi debitum negaret, vel niſi eſſet condemnatus per tres ſententias conformes, vel niſi eſſet beneficiatus, qui pro penſione ſoluenda, carcerari poteſt, vel niſi bona conſumpſerit in rebus turpibus, vel niſi conueniatur pro rerum alienarum adminiſtratione, vel niſi ſit excommunicatus, vel niſi ad pinguiorem fortunam deuenerit, vel niſi eſſet debitor alicuius, qui eſſet magis pauper, quàm clericus ipſe, vel niſi eſſet debitor pro depoſito apud ſe facto, vel niſi factus ſit clericus, poſtquam condemnatus fuit ad ſoluendum, vel niſi ſe immiſceat negocijs ſecularibus, vt per *Graſſum vbi ſup. effectu 7.*

202 Octauus eſt effectus, quia clericus non poteſt eſſe tabellio. *c. vt officiũ. §. ad conſcribendas. de hæret. lib. 6. c. ſicut.*

ſut.ne cler.vel mon. vbi Abb.num.1. quod non procedit in clerico minorum ordinum. *d.c.ſicut.* & ibi Doct. nec in cauſa hæreſis. *d.§. ad conſcribendas*. neque in magiſtratu eccleſiaſtico. *Abb. in d. c. ſicut. num. 6.* ſeu in cauſis ſpiritualibus. *Iaſ. in l.1. §.huius ſtudij.num.8.ff.de iuſt.& iur.* vel quando clericus nõ haberet, vnde viueret. *Abb.* & alij. in *d.c.ſicut.* & quando eſſet ſuper hoc à Papa diſpenſatus. ex *d. c. ſicut*.

203 Nonus effectus clericatus eſt, quòd ſi quis violentas manus in clericum ſecularem, ſeu regularem, minorum, vel ſacrorum ordinum, iniecerit, eſt ipſo facto excommunicatus. *cap. ſi quis ſuadente.* 17.q.4. idem etiam eſt in mandante, inſtigante, conſulente, & ſollicitante. *Caetanus in ſummula, in verbo, excommunicatio. cap.* 10. idemq. eſt in ratam habente percuſſionem. *gloſſ. in c. mulieres, de ſent. excomm.* & idem eſt in eo, qui potuit prohibere percuſſionem ſine ſuo periculo, & non prohibuit. *gloſſ. vlt. in d. c. mulieres*.

204 Idem procedit in percutiẽte moniales. *Abb. in c. veniens. num.2. de ſent. excomm.* & ipſe clericus enormiter ſeipſum verberans excommunicatur. *Archid. in d. c. ſiquis ſuadente. Graſſ. deciſ. aurea.p.1.lib.2.c.49.nu.21. Henric. Boich. in c. ſuper eo. nu.5. de ſent. excomm. Balleus vbi ſup. de fauore clericorum canonis. §.1. & ſeqq.* incidit etiam in d. ex-

205 communicationem dans cauſam, vt clericus præcipitet, & cadat, vt equũ tenendo, ſeu percutiendo, & frenum retinendo, & ſimilia faciendo. *Decian. in tract. crimin. p.2. lib.6.c.19. nu.* 11. item qui in clericum puluerem, aquam, ſputum, oleum, vel quid ſimile iniecerit eum aſpergendo. *Caetan. d.c.*10. & idem eſt, ſi quis clericorum conſanguineis iniuriam inferat contemplatione ipſorum clericorum. *Fel. in d.c. eccleſia S. Mariæ. nu.99. de conſtit. Decian. vbi ſup. cap.17. nu.*15. eamdem excommu-

206 nicationem incurrunt percutientes Milites S. Ioannis, S. Iacobi, & ſimiles. *Nauarr. conſ.* 11. *de regular. Decian. d. c.17. num.11. Mar. Antonin. var. reſolut. lib.1. reſolut.112. caſu 63.* idem eſt in offendente familiam Papæ, vel Cardinalium. *c. Fælicis. de pœnit.* & in ſponte torquente clericum. *Decian. vbi ſup. c.19. nu.*

207 5. idem eſt in percutiente clericum mortuum, qui eodem gaudet priuilegio. *c. quod in te. de pœnit. & remiſſ. Abb. & Fel. in c. à nobis. il 2. de ſent.*

208 *excomm.* & tales excommunicati à Papa abſolui debent. *d. cap. ſi quis ſuadente.* excepto articulo, ſeu periculo mortis. *Felin. in c. paſtoralis. §. præterea. nu.12. de off. ord.* & in multis alijs caſibus poſſunt ab alijs abſolui relatis à *Graſſo vbi ſup. effectu 9. à nu.*153. & præſertim ſi eſſet percuſſio leuis, & quando dicatur leuis. vide *Clarum in d. §. fin. q.77. nu.*14. & ibi *Baiardum in addit. num.*17. & *Decian. vbi ſup. c.*34. & quando per-

209 cutiens clericum per errorẽ, & ignoranter, vel pro ſua defenſione excuſetur, vide alios referentem *Graſſum vbi ſup. à num.* 186. vbi refert quadragintaquatuor limitat. ad d. *c. ſi quis ſuadente*.

210 Decimus effectus eſt, quia clericus non poteſt ferre teſtimonium coram laico iudice ſine ſui Epiſcopi licentia. *c. quamquam.* 14. *q.2. c. teſtimonium.* 11. *q.1.* quod amplia, & limita vt per *Graſſum vbi ſup. effectu decimo*. neque poteſt eſſe iudicialis procurator laici. *c. denique.* 14. *q.5. c. perlatum. diſt.*88. nec poteſt accuſare laicum de aliquo delicto, præſertim vbi veniret imponenda pœna ſanguinis. *c. nullus clericus.* 11. *q.1.* neque poteſt eſſe officialis, nec iudex inter laicos. *c. ſacerdotibus. ne cler. vel mon.* nec clericus pro quouis delicto poteſt torqueri, niſi valde fuerit diffamatus. *Diaz in praxi crim. c.* 135. *in princ.* nec poteſt in teſtamento, neque per curiam dari tutor. *c. Ciprianus.* & ibi *gloſſ.* 21. *q.3.*

nec

nec poteſt capi pro repræſalijs. *c. & ſi pignorationes. de iniur. & damno dato*.

211 Vndecimus effectus eſt, quia clerici beneficiati, & in ſacris ordinibus conſtituti, & religioſi tenentur quotidie recitare ſeptem horas canonicas, aliàs peccant mortaliter. *Nauar. in comment. de orat. & hor. can.* & nullus poteſt eccleſiaſticum beneficium obtinere, niſi ſit clericus. Abb. Dec. & alii. in *c. cum adeo. de reſcrip.* & clerici tantum poſſunt eſſe vicarii Epiſcopi, & non laici. *c. decernimus. de iudic. vbi* Abb. *nu.* 12. Fel. *num.* 6. Dec. *nu.* 15. & ibi alii Doct. qui clerici potiuntur priuilegiis conceſſis militibus. *gloſſ. & Doct. in l. miles. vbi* Iaſ. *nu.* 11. *ff. de re iud.* clericis attamen magis eſt interdictus armorū vſus, quam laicis. *c. clerici. vbi Doct. de vit. & hon. cleric. Menoch. de arbit. iud. caſu* 394. *nu.* 31. & clerici pugnare manu propria prohibentur. *c. quicunque clericus. & c. clerici.* 23. *q.* 8. nec poſſunt eſſe obſides. *Fel. in c. ex reſcripto. nu.* 10. *de iureiur.* & clerico decedenti nullis relictis conſanguineis ab inteſtato non fiſcus ſecularis ſuccedit, ſed eccleſia, & Epiſcopus. *Rota dec.* 7. *de teſtam. in antiq. Peregrin. de iure fiſci. lib.* 4. *tit.* 3. *nu.* 10.

212 Duodecimus effectus eſt, quia clerici non poſſunt eſſe Aduocati in curia, & coram ſeculari iudice. *c.* 1. *vbi Abb. ne cler. vel mon.* Card. à Turrecrem. *in c.* 1. 15. *q.* 2. *Maiol. de irregul. lib.* 5. *c.* 9. *in fine.* aliàs peccant mortaliter. *Nauarr. conſ.* 2. *de poſtul.* & poterunt mulctari ab Epiſcopo eius arbitrio. *Hoſt. & Inn. in c.* 1. *de iuram. calum.* quod tamen non procedit in cauſis propriis. *c.* 1. *de poſtulat. prælat.* neque in Curia Romana. *Maiol. vbi ſup. c.* 19. *nu.* 4. nec in curiis eccleſiaſticis. *Redoan. de ſpolijs eccleſ. quæſt.* 2. *num.* 22. nec pro perſona miſerabili. *d. c.* 1. *de poſt. præl.* nec in cauſis eccleſiæ, vel pii loci. *Redoan. vbi ſup. nu.* 19. *&* 22. nec in cauſis amici, ſeu coniunctæ perſonæ. *Butr. in c. vlt. de poſtul.* nec in vno negotio tantum. *Innoc. in c.* 1. *&* 2. *de re iud.* nec in allegationibus in ſcriptis. *Emmanuel Rodriqnez in ſumma caſ. conſcient. p.* 1. *c.* 1. *n.* 1. nec procedit in clericis minorum ordinum. Redoan. *vbi ſup. quæſt.* 8. *nu.* 48. ad offenſam tamen clericus nūquam permittitur in cauſis criminalibus aduocare. *Henr. Boich. in c. clerici. num.* 2. *de poſtul.* nec ad defenſam. *c. ad ſententiam. ne cler. vel mon.* & clerici à ludis debent abſtinere. *Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 1.

213 Decimustertius eſt effectus, quia clerici quando litem habent non tenentur iurare de calumnia. *c.* 1. *cum ibi not. de iuramento calumniæ.* item clerici peregrinari non poſſunt, nec ab eorum diœceſi diſcedere ſine licentia Epiſcoporum ſuorum. *c. non oportet. de conſec. diſt.* 5. niſi ad Papam accederent in cauſa appellationis. *c. omnis oppreſſus.* 2. *q.* 1. nec poſſunt in eorum domibus habere mulieres ſuſpectas, & ſi moniti eas nō eiecerint, ſuſpenduntur, & poſt vt incorrigibiles deponuntur. *c.* 1. *&* 2. *de cohabit. cler. & mul. c. ſed ſi forte. diſt.* 81. *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de ref. c.* 14. & dū conueniuntur, nunquam poſſunt opponere exceptionem excuſſionis. *Caroccius de excuſſ. p.* 2. *q.* 51. *n.* 3.

216 Decimuſquartus effectus eſt, quia clerici venari non poſſunt. *c. Eſau. diſt.* 86. ſecus ſi venatio ſit ſine ſtrepitu, & cauſa recreationis. *Card. in c. qui venatoribus. diſt.* 86. *Bellet. vbi ſup. de diſciplina clericali.* §. 19. poſſunt etiam piſcari. *c. nunquam. de conſec. diſt.* 5. & cum retibus venari. *Graff. vbi ſup. p.* 2. *lib.* 3. *nu.* 9. *&* 14. & clerici dicuntur potentiores laicis ratione officii. *Anchar. in c. ex parte. num.* 4. *de alien. iud. mut. cau. fa.* & clerici, ſeu eorum filij non poſſunt legitimari à Principe ſeculari. *Dec. conſ.* 150. & dum iurant, id faciunt tacto pectore. *c. ſiquis presbyter.* 2. *q.* 5. *& c. vlt. de iureiur.* nec poſſunt barbam nutrire. *c. clericus. de vit. & hon.*

bon. cler. & confugientes clerici ad eccleſiam pro quolibet delicto poſſunt ab ea extrahi iuſſu ſuorũ Prælatorum. *Abb. in c. inter alia, num.* 13. *de immunit. eccl.* Diaz. *in praxi crim. c.* 115. vbi teſtatur de communi cõſuetudine. nec poſſunt ediſcere artem medendi, ſeu eam exercere, aliàs excommunicati ſunt. *c. vlt. vbi Doct. ne cler. vel mon.* nec leges ciuiles. vt ibi, nec in digitis anulos deferre poſſunt, niſi ſint doctores, vel in dignitate eccleſiaſtica conſtituti. *Abb. in c. decorem. de vit. & bon. cleric.*

215 Decimuſquintus effectus eſt, quia clericus patronus eccleſiæ habet ſemeſtre ad præſentandum rectorem. *c. vnico. de iurepat. lib.* 6. & ſi clericus in ſacris conſtitutus inſtituatur hæres cum conditione iſta, ſi decederet ſine liberis legitimis, & naturalibus ex ſuo corpore legitimè deſcendentibus, tunc dicta conditio vt impoſſibilis reijcitur, & purificatur fideicõmiſſum. *Salicet. in l. generaliter. §. cũ autem. C. de inſtit. & ſubſtit. Cardin. Paleot. de noth. & ſpur. c.* 28. nec pater poteſt pro neceſſitate vẽdere filiũ clericum. *Marſil. ſingul.* 101. nec clerici poſſunt eſſe fideiuſſores. *c.* 1. *de fideiuſſorib. cap. non ſatis. diſt.* 86. aliàs puniuntur à ſuis prælatis pœna arbitraria. *gloſſ. in c. penult. in verbo, grauiori. de fideiuſſ.* niſi facerent cauſa pietatis. *gloſſ. in c. quod quibuſdam. de fideiuſſ.* nec puniuntur ex crimine læſæ maieſtatis per patrem commiſſo. *gloſſ. in c. ſatis peruerſum. diſt.* 56. nec pro delicto puniri poſſunt pœna ſanguinis. *c. pœnã. ne cler. vel mon.* ſed detruduntur in perpetuum carcerem. vt ibi dicitur. & ſi filius poſt cõmiſſam aliquã cauſam ingratitudinis in patrem, fiat clericus non poteſt à patre exhæredari. *c. non liceat. vbi Doct.* 19. *q. vlt.* & filius clericus ſtudens non debet conferre libros in diuiſione paternorum bonorum cum alijs fratribus. *Iaſ. in l. filia licet. col.* 2. *C. de collat.* & clerici in cauſa pecuniaria non debent cauere de iudicio ſiſti, ſed ſatis eſt hypotheca bonorum. *Abb. in c. vlt. §. in alijs. nu.* 2. *vt lite non cont.* & fideiuſſor de iudicio ſiſti eſt liberatus, ſi is, pro quo fideiuſſit fiat clericus, vel monachus. *Card. in clem.* 1. *q.* 4. *de cenſibus.*

216 Decimuſſextus effectus eſt, quia ſi clericus vendidit rẽ duobus, præfertur primus emptor, quamuis ſecundus fuerit poſſeſſionem adeptus. *Io. And. in c. continebatur. de his, quæ fiunt à præl. ſin. conſ. cap.* & ibi *Hoſtienſ.* quamuis contrarium teneat *Bald. Card. Abb. & Imola ibidem in d. c. continebatur.* & donatio à patre facta filio clerico in ſua poteſtate exiſtenti valet. *Surd. conſ.* 259. *nu.* 1. *lib.* 1. & per clericatum quis nobilitatur. *Io. And. in c. libentius. de ſeru. non ord. Pacian. in tract. cui inc. on. prob. vrg. lib.* 2. *c.* 34. *nu.* 4. *Tiraquell. de nobilit. c.* 9. *nu.* 4. & filius illegitimus, & ſpurius per clericatum, ſeu Religionis ingreſſum nobilitatur. *Bald. in l.* 1. *col.* 4. *C. de ſacroſ. eccl.* & clericus in cauſa criminali poteſt cõparere per procuratorem, & ſe defendere. *Farinac. in tract. crim. q.* 99. *nu.* 9. & in cauſa beneficiali, ſeu ſpirituali clericus filiusfam. poteſt ſtare in iudicio ſine conſenſu patris. *c. vlt. in fine. de iudic. lib.* 6.

217 Decimuſſeptimus, & vltimus effectus eſt, quia clerici non poſſunt pęnas conuentionales exigere, niſi quatenus eorum intereſt. *Innoc. in c. dilecti. de arbit.* & clerici nunquam permittũtur occidere furem nocturni, ſeu malefactorem. *Decian. in tract. crimin. lib.* 2. *c.* 12. *num.* 4. & ſi clericus, & laicus commiſcentur in executione alicuius negocij, ſemper eſt præponendus clericus. *Anchar. in c. Ioannes. nu.* 7. *de teſtam.* & clericus, qui fatetur, ſe mutuo accepiſſe pecuniam, infra biennium negando pecuniam ſe recepiſſe, tenetur probare, quòd ſibi non fuerit numerata. *c. ſi cautio.* vbi *Doct. de fide inſt.*

&

& clerici poſſunt teſtari coram duobus teſtibus. *c. cum eſſes. de teſtam.* & ibi *Doct. Aluar. Valaſc. dec.* 74. & in in materia clericatus vide *Graſſ. vbi ſup.* & præſertim *Bellet. d. tract. diſquiſit. clerical.* vbi pertractat de diſciplina clericali, de fauore clericorum canonis, de fauore clericorum perſonali, de fauore clericorum reali, de exemptionibus clericorum, & eorundem bonorum à muneribus publicis, de exemptionibus clericorũ à ſtatutis laicorum, de clerico debitore, de clerico teſte, & de bonis clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Monachi, & alij regulares veniunt clericorum appellatione.*

2 *Regulares non poſſunt præſentari niſi ad beneficia regularia.*

3 *Regularia beneficia regularibus ſunt conferenda.*

4 *Eccleſiis non debent præfici homines diſparis profeſſionis, vel habitus.*

5 *Regulares poſſunt promoueri ad Epiſcopatus.*

6 *Beneficium regulare ſi impetretur à clerico ſeculari, non facta mentione, quòd beneficium ſit regulare gratia erit nulla.*

7 *Beneficium ſeculare fit regulare per ſpacium 40. annorum.*

8 *Beneficium regulare fit ſeculare decennio.*

9 *Beneficium vt ſit ſeculare, vel regulare, attenditur vltimus ſtatus.*

10 *Beneficium regulare poteſt conferri clericis ſecularibus ob defectum regularium.*

11 *Clerici ſeculares apponi poſſunt in monaſterio, quando religioſi ſint incorrigibiles.*

12 *Clericatum & ordinem aliquàndo quis recipere cogitur.*

13 *Rigor legis quando ob neceſſitatem moderetur.*

14 *Milites Hieroſolymitani ſunt verè religioſi, & præſentantur ad beneficia religionis.*

15 *Regularia beneficia ab Ordinario poſſunt conferri clericis ſecularibus cũ hoc, vt habitum religionis aſſumant.*

16 *Equites Cappellani S. Stephani Piſarum præſentantur ad eccleſias ſeculares.*

17 *Milites de Alcantara, & ſimiles non ſunt verè religioſi.*

18 *Milites S. Iacobi de Spatha non ſunt incapaces beneficiorum ſecularium.*

19 *Religionis S. Stephani laudes, & fundatio.*

20 *Pij iv. priuilegium conceſſum religioni S. Stephani.*

21 *Sixti v. priuilegium conceſſum religioni S. Stephani.*

22 *Pauli v. priuilegium conceſſum religioni S. Stephani.*

23 *Beneficia in dubio ſecularia præſumuntur.*

24 *Beneficia ſecularia ſunt multiplicia. vt*

25 *Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primatus, Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Abbatia ſecularis, Decanatus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus. &c.*

26 *Cardinalatus eſt beneficium ſeculare.*

27 *Patriarchatus eſt beneficium ſeculare.*

28 *Primatus eſt beneficium ſeculare.*

29 *Archiepiſcopatus eſt beneficium ſeculare.*

30 *Epiſcopatus eſt beneficium ſeculare.*

31 *Abbatia ſecularis eſt beneficium ſeculare.*

32 *Decanatus eſt beneficium ſeculare.*

33 *Archidiaconalus eſt beneficium ſeculare.*

34 *Archipresbyteratus eſt beneficium ſeculare.*

35 *Primiceriatus eſt beneficium ſeculare.*

36 *Sacriſtia eſt beneficium ſeculare.*

37 *Theſaureria, ſeu cuſtodia eſt beneficium ſeculare.*

38 *Præpoſitura eſt beneficium ſeculare.*

39 *Prioratus ſecularis eſt beneficium ſeculare.*

40 *Perſonatus, & officium eſt beneficium ſeculare.*

Paro-

41 *Parochialis eccleſia eſt beneficium ſeculare.*
42 *Vicaria perpetua eſt beneficium ſeculare.*
43 *Canonicatus ſecularis, & præbenda ſecularis.*
44 *Præſtimonium, capellania, & ſim. ſunt beneficia ſecularia.*
45 *Regularia beneficia quædam ſunt duplicia.*
46 *Regularia beneficia quæ ſint.*
47 *Regularia beneficia quædam ſunt ſimplicia.*

CAPVT SECVNDVM.

Regulares præſentatur ad Beneficia Regularia, non ad ſecularia.

1 MONACHI, Canonici Regulares, Fratres Ordinum Mendicantium, Clerici Regulares, Hæremitæ, & ſimiles quamuis tanquam in ſortem Domini vocati veniant clericorum appellatione. *gloſ. in c. duo ſunt genera.* 12. *q.* 1.
2 attamen non poſſunt præſentari, niſi ſint capaces de iure, prout eſt in beneficijs regularibus ad textum in *cap. ex eo. §. vlt. de elect. lib. 6.* vel ſint capaces ex ſpeciali fundatorum diſpoſitione, ſeu ex Papæ priuilegio. *Lambertin. de iurepat. lib. 2. p. 1. quæſt.* 7. *art.* 4. *&* 10. etenim clari iuris eſt,
3 quod beneficia regularia regularibus ſunt conferenda. *cap. cum de beneficio. de præb. lib. 6.* Rebuff. *in praxi, tit. de diſpenſ. cum regul.* *Coraſ. de benefic. p. 3. cap. 5. nu.* 13. *Mandoſ. de ſignat. grat. tit. de prouiſion. verſ. beneficia regularia. & tit. de diſpenſat. monach. pro obtinen. benef. Couarr. in cap. 2. de teſtam. num. 2. & 3. Nauar. conſ. 3. de præbendis. Flamin. Pariſ. de reſig. benef. lib. 4. quæſt. 5. Hoieda de ben. compat. & incompat. cap. vlt. nu. 92. Hieron. Gonzalez in comment. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 7. à nu. 3. & gloſ. 8. Garcia de benef. par. 7. c. 10. num. 1. & ſeqq. Cardin. Tuſcus practic. concluſ. iuris lit. B. Riccius in praxi aurea, reſolut. 332. & par. 4. collectan. in collectan. 763. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg. 57. num.* 170. & habetur in *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de reform. c. 10. & in clem. 1. §. ſanè prioratus, de ſtatu monach. Cardin. Mantica deciſ. 68. num. 5.* regularis enim ſine diſpenſatione eſt incapax beneficij ſecularis, & ſecularis eſt incapax beneficij regularis. *Cardin. Seraphin. deciſ. 1165. nu. 12. & 13. & 1305. num. 4.* etenim eſt indeco-
4 rum, & rationi non congruit, eccleſijs præficere homines diſparis profeſſionis, vel habitus, aut in eadem eccleſia tales ſociari. *clem. 1. de elect.*
5 poteſt tamen monachus, & quilibet alius regularis promoueri ad Epiſcopatum. *c. 1. 18. q. 1. c. quorundam, cap. ſi religioſus. & cap. nullus religioſus. de elect. lib. 6. d. clem. 1. de elect. Gonzal. d. glo. 7. num.* 48.
6 Et ideo beneficiũ regulare ſi impetretur à clerico ſeculari non facta mentione, quòd beneficium ſit regulare, gratia erit nulla. *Felin. in cap. in noſtra, num. 41. de reſcript. Selua de benefic. p. 3. quæſt. 11. num. 122. Caſſador. deciſ. 4. à num. 1. de præb.* ſicut è contra non valeret collatio facta monacho, vel aliò regulari de beneficio ſeculari, non facta mentione, quòd beneficium ſit ſeculare. *Felin. in d. cap. in noſtra. num. 44. Bellam. dec. 171. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. centur. 3. caſu. 201. n. 86. & 87.*
7 & quamuis ad præſcribendum ſtatum regularitatis, & efficiendum quod beneficium ſeculare fiat regulare requiratur præſcriptio quadragenaria *d. cap. cum de beneficio.* ibi. vt præſcriptio legitima ſit completa. *de præb. lib. 6. Staphil. de lit. grat. in 8. forma expectatiuarum, nu. 40. Rebuff. in praxi, tit. quotuplex ſit beneficiũ, num.* 5. tamen ad præſcribendum
8 ſtatum ſecularitatis ſufficiunt decem anni,

anni, cùm ob aſſiſtentiam iuris cōmunis, quo beneficia præſumuntur ſecularia, fiat reductio ad primæuū ſtatum, & res de facili redeat ad priſtinam naturam. *Staphil.vbi ſup. in 10. forma expectat. num.3.Gomeſ. de expectatiuis. num. 106.* verum ſi per 40. ann. beneficium fuit regulare, non ſtatim per decem annos fit ſeculare, prout differit *Gonzal. d. gloſ.7. num. 15. & ſeqq.* & in dubio
9 ad hoc vt beneficium dicatur ſeculare, vel regulare, attenditur vltimus ſtatus illius, ideſt an vacauerit per obitum perſonæ regularis, vel ſecularis. *Rota dec.2. de præb.in nou. Geminian.Franch. & alij in d.c.cum de benefic. Milis in repertorio,in verb. beneficium ſi eſt impetratum. Felin. in cap. eam te.num. vlt.de reſcrip. Calderin.conſ.23.de præb. Put.dec.189. & 192.lib.1. Roceb. de Curte in cap. vlt. de conſuetud.ſect.4.num.82.*
10 Attamen propter defectum regularium beneficia regularia poſſunt conferri ſecularibus clericis, quia tunc neceſſitas non habet legem. *cap. ſi quis propter. de furtis. cap.inter quatuor. §. ſed ſi regulares,de relig.domib. & cap.* Abbate, *in fine, de verb. ſignif. & Abb. in cap.relatum, num. 5. ne cler. vel monach.* dicit,
11 quòd ſi monaſterium habeat monachos incorrigibiles, neque alij idonei reperiantur, poſſunt apponi clerici ſeculares. vide *Gonzal.d.glo.7. num.43.& ſeqq. Garc. d.cap.10. nu. 16. & Barboſam d. alleg.57.nu.171.*
12 & in caſu neceſſitatis deficientibus clericis poterunt laici prudentes, & digni præuijs benignis monitionib. compelli ab ordinarijs eccleſiaſticis, vt ordinem ſacrum recipiant, & miniſtri fiant ſacramentorum,& rerum eccleſiaſticarum. *Scotus in 4. ſenten. diſt.25.quæſt. 1.art. 2.Hoteda vbi ſup. par.1.cap.9.num.15. & 22.Lambert. de iurep. lib.1. p.1.q.7.princ.art.17.*
13 *per totum.* & quando propter neceſſitatem rigor legis infringatur, & moderetur, plene tractant *Hoteda d. cap.9.per totum.Felin.in cap.1.nu.49. & 50. de conſtit. Iaſon in l. 1. C. de præcib. Imper.off. Tiraqu. de retract. lignag.§.26.gloſ.1. num.16. & ſeqq. Rol.à Valle conſ.56.lib.4. & Menoch. de arbit.iud.lib.2.cent.2.caſu 182.per totum.* & quando dicatur beneficiū ſeculare, vel regulare, vide Doctores ſup. citatos, & dixi ſupra lib. 1. cap. 1.

14 Et ideò Milites ſacræ, & Illuſtriſſimæ Religionis Hieroſolymitanæ,& ſimiles emittentes tria vota ſubſtantialia obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, cū verè ſint religioſi præſentari poſſunt dumtaxat regulariter ad beneficia ſuarum religionū. *Lambert.vbi ſup.art. 5.* & regularia
15 beneficia poſſunt ab ordinarijs collatorib. conferri clericis ſecularibus, qui habitum illius Religionis, vbi conſiſtit beneficium ſuſcipere, & profeſſionem emittere ſe adſtrinxerint. ex *d.cap.10.de ref.ſeſſ.14.Conc. Trid. & concordant tex.in cap.officij, & in cap. cum in magiſtrum.de elect. & in d.clem.1.de elect. & in clem.1. §. ad prioratum.de regularib. Put.deciſ.262.lib.2.*
16 Vſu tamen receptū eſt,& ita deciſum eſt Piſis in clericis,qui vocantur equites Capellani Sacræ,& Illuſtriſſimæ Religionis S.Stephani Papæ,& Martyris, vt etiāſi regulares videantur, & habeant eccleſias proprias eidem Religioni ſubiectas præſententur ad alias eccleſias ſeculares, & inſtitutionem obtineāt, & poſſeſſionem.ita habetur.in *lib.ſtatutorum d. Religionis S. Stefani fol. 26. & ſeqq.* vbi ſunt relatæ deciſiones Rotæ Romanæ Dominorū Robuſterij. *Card. Seraphini.Card. Pamphilij.& Cardin. Arigonij.* & de qua re pertractat *Nauar.conſ.10.de regularib.& Garc.vbi ſup.par.1.& c.4.n.17. & ſeqq.* dicit iſtos non eſſe verè religioſos, maximè cum proprio non careant, & cū deficiat votum ſubſtantiale paupertatis. *Azor.inſt.moral. lib.13. cap.3. quæſt.2. ad fin.* idem fuit dictum de mili-

17 militibus de Alcantara in *vna Placẽ*
tina de Medelinis.coram Card.Serap.
*4.Iun.*1582.*& eſt impreſſa dec.*587.
& ita declaraſſe Sacram Congrega-
tionem, die 10.Nouemb. 1609. re-
fert *Garc.in addit.ad d.cap.4. nu.24.*
milites regulares S. Iacobi de Spa-
18 tha alioſque huiuſmodi non emitten
tes dicta tria ſubſtantialia vota non
eſſe incapaces beneficiorum ſecula-
rium ſimplicium,curatorum, & pen-
ſionum. vide *Garc.d.cap.*10. *nu.*32.
*par.*7.

19 Quæ inclyta Diui Stephani Reli-
gio fundata fuit anno Domini 1562
in nobiliſſima Ciuitate Piſarum à Se
reniſſimo, & Prudentiſſimo Coſmo
Medice Florentiæ, & Senarum tunc
Duce, poſtea primo Magno Duce
Hetruriæ ad Dei laudem, & gloriam
ac Fidei Catholicæ defenſionem,
Mariſque mediterranei ab infideli-
bus tuitionem, ac poſteritatis ſuæ
decus, & honorem ſub Ordine ſancti
Benedicti,& approbata à Pio Quar-
to fæl.record. ſub die 1. Febr.1562.
à quo deinde eodem anno nonis Iul.
fuit eidem Coſmo d.Religionis pri-
mo Magno magiſtro,eiuſque ſucceſ-
ſoribus eidẽq. Religioni conceſſum
ampliſſimum priuilegium exẽptio-
nis in bulla, quæ incipit altitudo di-
20 næ prouidentiæ. vt in Bullario tom.
2.fol. 86.*&* 87. per quã motu pro-
prio Pius IV. omnes, & ſingulos d.
militiæ milites,priorem, cæteroſque
miniſtros eccleſiæ dicti conuentus,
& alias perſonas etiam in ſacris, &
præsbyteratus ordinibus cõſtitutas,
etiam quæcunque, quotcunque, &
qualiacunque cum cura,& ſine cura
beneficia eccleſiaſtica obtinentes,
eorumque beneficia, commendas,
res, & bona quæcunque ab omni iu-
riſdictione, ſuperioritate, & viſita-
tione,dominio, & poteſtate quorũ-
cunque Archiepiſcoporum, Epiſco-
porum, aliorumque locorum ordi-
nariorum Apoſtolica auctoritate ex
certa ſcientia perpetuo exemit, &
totaliter liberauit, illoſque dicto
Coſmo Duci, & magno magiſtro in
ſpiritualibus, & temporalibus imme
diate ſubiecit,& ſuppoſuit, ita quod
ipſi locorum ordinarij nullam in eos
iuriſdictionem, ſuperioritatem, do-
minium, vel poteſtatem etiam ratio-
ne cuiuſcunque contractus, delicti,
vel alterius rei, vbicunque ineatur
contractus, committatur delictum,
& res ipſa conſiſtat, exercere valeãt
ſed milites, Prior, & aliæ perſonæ
huiuſmodi de iuſtitia corã ſolo Ma-
gno magiſtro prædicto, vel eius de-
putato reſpõdere debeant,& à Sixto
Quinto fæl. record. decimo Calend.
Iunij 1590.vt in *Bullar. tom. 2. fol.*
21 681.fuit conceſſum priuilegium quo
milites S.Stephani etiam bigami, &
abſque habitu clericali incedentes
annuas penſiones eccleſiaſticas vſq.
ad ducatos ducentum retinere, &
trãsferre poſſint,quod fuit à Paulo
V.fæl.record.14. calend.Iulij 1608.
vt in *Bull.tom.*3.*fol.*237. extenſum
ad duc.quatuorcentum, vbi in initio
d.Bullæ ait Summus Pontifex Pau-
lus V.

22 Dum generoſa militum militiæ
S.Stephani Papæ, & Martiris ſub fæ-
lici Religioſiſſimi Principis Ferdi-
nandi Magni Hætruriæ Ducis, & d.
militiæ Magni Magiſtri auſpicio,gu-
bernio, & directione plurimũ pro-
gredientis geſta, laudabileſque, &
glorioſas contra nefarios turcarum
auſus reportatas victorias animo
perpendimus, dignum, quin potius
debitum arbitramur, vt eoſdem mi-
lites,vtpote D.N.Ieſu Chriſti athle-
tas acerrimos peculiari beneficien-
tiæ noſtræ largitate proſequamur,
eorumque commodis, & congruæ
ſuſtentationi opportune cõſulamus,
vt ipſi exinde ad maiora ab ipſorum
turcarum copijs trophæa reportan-
da alacriores reddãtur, & promptio-
res,& paulo poſt relatis ſuorum præ-
deceſſorum priuilegijs d. Religioni
conceſſis, ſubijcit ſequentia.Cum
autem ſicut nobis innoteſcit dicta
militia ſub felicibus ipſius Ferdinan

di Magni Ducis auſpicijs fortium, & ſtrenuorum militum, triremumq. & aliorum nauigiorum bellicis, & nauticis apparatibus optime inſtructorum numero copioſo aucta ipſiq. illius milites piratarum infidelium oras, tyrrenique maris paſſim infeſtantium excurſionibus, & deprædationibus, armata claſſe obſiſtentes, non ſolum Italiam ipſam pluries ab incurſionum huiuſmodi damnis, & incõmodis, magno eius bono, egregia animi fortitudine tutati ſunt, ſed etiam in ipſorummet infidelium dominia, & regiones, magnis auſis sũmo cum vitæ, fortunarumque diſcrimine irrumpentes, graues eis clades oppidorumque expugnationes, & direptiones intulerint, ac partis non ſemel de illis inſignibus victorijs eorundem audaciam repreſſerint, vires fregerint, impios conatus confuderint, ac perinde ſeſe magna ſui gloria, & nominis chriſtiani commendatione formidabiles eis reddiderint. Hiſce & alijs rebus præclarè geſtis de ipſa Italia, atque adeo tota Republica Chriſtina optime meriti, & apud etiam exteras nationes inclytam magnanimitatis, reique militaris peritiæ famam adepti ſint, ipſaq. militia tum dicti Ferdinandi Magni Ducis, qui maiorum ſuorum veſtigijs inſiſtens, in hoc eius eminentiori animi ſtudio, & cura incumbit, præſtanti virtute, & potentia, tum etiam propriorum militum fortitudine eximia, clarior, & illuſtrior in dies euadat, & quemadmodum hucvſque Reipublicæ Chriſtianæ aduerſus infidelium incurſiones magno propugnaculo fuit, ita etiam de cætero in expeditionibus contra eoſdẽ infideles, pro Fidei Catholicæ defenſione pari, vel maiori adiumento eſſe poſſit, nos idcirco eam magis in dies florere, ac nouis incrementis augeri deſiderantes, illiuſque milites pro inſigni eorum virtute, ſe in nos, & Sedem Apoſtolicam deuota propenſione, ſpeciali aliqua apoſtolica beneficentiæ gratia cohoneſtare volentes, &c.

Hæ ſunt laudes, hæc præconia ſanctiſſimi Vicarij Ieſu Chriſti Domini noſtri, & alia addere non eſt opus, cum tantus adfuerit laudator, & merito laudauit, cum, & ab omnibus dicta militia ſemper ſit collaudata, nihil enim eſt laudabilius, quã quod ab omnibus laudari poteſt, & eiuſdẽ militiæ præclariſſimæ res geſtæ in vniuerſo terrarum orbe prædicantur, eiuſque triremes Auroram inter & Heſperum inſignes, & fortiſſimi Equites ſub fæliciſſimis auſpicijs Sereniſſimorum, & Inuictiſſimorum Magnorum Ducum Hetruriæ, & Magnorum Magiſtrorum Coſmi Primi, Franciſci, Ferdinandi, & Coſmi Secundi, & nunc ſub fæliciſſimo Imperio Sereniſſimi Ferdinandi Secundi filij Sereniſſimi Coſmi Secundi, & Sereniſſimæ, & Auguſtiſſimæ, Archiduciſſæ Mariæ Magdalenæ Auſtriacæ ſororis incomparabilis Potẽtiſſimi Ferdinandi Secundi Romanorum Imperatoris captis Turcarũ triremibus, locis, oppidis, Vrbibus munitiſſimis, demumque reſtituta Mediterraneo Mari tranquillitate, & ſecuritate ob debellatos Turcarum impetus, ſemper incolumes liburnum multo rediere triumpho adeo vt meritò dicantur Turcarum terror, ſalus publica, infidelium exterminium, & Tutela nauigantium, & conſequenter liburnum nobiliſſimum, celeberrimum, & munitiſſimum nedum Italiæ, ſed totius Europæ emporium effectum eſſe conſtat, & magno ditiſſimorum mercatorũ numero ex vniuerſo ferè toto terrarum orbe illuc confugientium eſſe repletum.

23 Adde nunc, quod in dubio omnia beneficia præſumuntur ſecularia, niſi regularia probentur, quia cum S. Petrus Apoſtolorum Princeps fuerit ſecularis, præſumũtur ſic fundata beneficia ſequendo iſtum primum patronum, & primum ſtatum.

Rota

Rota deciſ.2.num.2.de præb. in nouiſ. Francus poſt alios in d. c. cum de beneficio.num.5.de præb.lib.6.& ibi Filippus Probus in addit. ad Monachū num.5.Stapbil.de lit. grat. in decima forma expectatiu. num.3. Rebuff. in praxi. tit.quotuplex ſit beneficium. num.4,Hoieda vbi ſup.in præfat.n.6. Maſcard. de probat. concluſ. 172. & Gonzal.vbi ſup.gloſſ.7. num.1. & 2. Garc.vbi ſup.par.1.cap.6.num.11.& 12.& par.7.cap.10. num.1. Barboſa *d.allegat.57.uum.167.*

24 Secularia autem beneficia ſunt multiplicia, &

25 Primo eſt Papatus.*cap.1.de maledicis, ibi in depreſſionem beneficij.*

26 Secundò eſt Cardinalatus, qui dicitur beneficium ſeculare,lata ſaltem interpræatione ratione tituli adhærentis, vt in *cap.2. de cler. non reſid.*

27 Tertiò eſt Patriarchatus.*cap.antiqua. de priuilegijs.*

28 Quarto eſt Primatus, qui præeſt Archiepiſcopis,& habet primam Sedem in regione.*cap.1.c.nulli.diſt.99.*

29 Quintò eſt Archiepiſcopatus;qui dicitur Metropolitanus, & præeſt Epiſcopis ſuffraganeis. *d.c.nulli.*

30 Sextò eſt Epiſcopatus. *cap.fælicis. §.quod ſi quis.de pœnis lib.6.c.cleros. §.Epiſcopus.diſt.21.*

31 Septimò eſt Abbatia ſecularis. *c. ex tranſmiſſa.de renunciat. cap.2. de iudicijs.*

32 Octauò eſt Decanatus.*cap.ex parte Decani. de reſcript. c.poſt electionem.de conceſſ.præbend. cap.cum inter vniuerſas. iuncta ibi gl.in verbo ad Decanum. de elect.* Rota *deciſ.17. de conceſſ.præb.in antiquis.*

33 Nonò eſt Archidiaconatus, de quo in rubro,& nigro,de officio Archidiaconi.

34 Decimò eſt Archipræsbyteratus, vt in rubro, & nigro, de officio Archipresbyteri.

35 Vndecimò eſt Primiceriatus,ideſt cantoria,vt in rubro,& nigro de officio Primicerij.

36 Duodecimò eſt Sacriſtia,vt in rubro,& nigro de offic.ſacriſtæ.

37 Decimotertiò eſt Theſaureria,ſeu cuſtodia, vt in rubro, & nigro, de officio cuſtodis.

38 Decimoquartò eſt Præpoſitura. *cap.quamuis.de verb. ſignif. c.Saluator.1.quæſt.3.*

39 Decimoquintò eſt Prioratus ſecularis. *cap.vlt.de off.ordin.lib.6. cle.2. cum ibi not.de reſcript.*

40 Decimoſextò eſt officium, & Perſonatus. *vt in cap. cum acceſſiſſent. de conſtitut.cap.1.de conſuetud.lib.6.*

41 Decimoſeptimò eſt Eccleſia Parochialis, ſeu beneficium curatum. *cap. cum in cunctis. de elect.cap.extirpandæ.& cap.de multa.de præb.*

42 Decimaoctaua eſt Vicaria perpetua.*vt in clem.1.de off.vic.*

43 Decimonono eſt canonicatus ſecularis, & præbenda.*c.2. de renunc.* & ſunt alia, vt canonicatus ſimilia beneficia ſecularia ſine adminiſtratione.

44 Vigeſimò adſunt præſtimonia, Capellaniæ, Altaria, Hoſpitalia, & alia ſimplicia beneficia ſecularia,de quibus vide *Seluam de benefic.par.1. quæſt.2. à num.35. Rebuff. vbi ſupra Hoiedam,& alios vbi ſup. & Gonz. d.gloſ.7.à num.38.*

45 Regularia beneficia quædam ſunt duplicia ex eo,quod illa obtinentes duplici onere funguntur,& ſunt.

46 Primò Abbatia Regularis.*c.quanto.in fine.de off.ord.cap.cum ad monaſterium.de ſtatu monach.*

Secundò Officium.*cap.cum ſingula.de præb. lib.6. d.cap.cum ad monaſterium. verſ.tales autem. & v.ſeq.*

Tertiò Prioratus conuentualis, qui in Conuento Religioſorum vbi non eſt Abbas, præfectus eſt & caput. *clem. ne in agro. §.cæterum. de ſtatu monach. cap.niſi eſſent. de præb.*

Quartò Prioratus clauſtralis,ideſt ſecunda perſona in monaſterio videlicèt poſt Abbatem. *d.cap.cum ad monaſterium.§.prior.*

47 Alia ſunt regularia beneficia ſim-

plicia, ideſt prioratus ſimplex, monachatus, & canonicatus regularis, hi enim ſimplici funguntur onere. *cap. quod Dei timorem, & cap. vlt. de ſtatu monach. de quibus omnibus, vide Scluam vbi ſup. p. 1. quæſt. 2. à nu. 78. & Gonzal. vbi ſup. gloſ. 5. §. 3. de vicarijs. & §. 6. & gloſ. 7. et gl. 8. n. 111. et ſeqq. et dixi ſup. lib. 1. cap. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Fœmina non poteſt præſentari ad beneficium, neque ordinari.*
2 *Fœmina ab omnibus officijs ciuilibus remouetur.*
3 *Fœmina non poteſt eſſe iudex, nec magiſtratum gerere.*
4 *Fœmina poteſt præſentari vt ſit monialis.*
5 *Abbatiſſa quæ eligenda ſit.*
6 *Fœmina poteſt eſſe canonica regularis.*
7 *Piſis adeſt Societas Canonicarum.*
8 *Fœminæ aliquando poſſunt eſſe Canonicæ ſeculares.*
9 *Fœmina eſt capax iuriſdictionis.*
10 *Fœmina non poteſt beneficia conferre.*
11 *Niſi id habeat ratione dignitatis, vel ex priuilegio.*
12 *Laicus præſentari non poteſt ad beneficium.*
13 *Laicus poteſt habere prabendam ſeparatam à Canonicatu.*
14 *Filiusfam. poteſt ad beneficium præſentari.*

CAPVT TERTIVM.

Mulieres, laici, & filijfamilias, numquid præſentari poſſint.

1 MVLIER autẽ non poteſt præſentari ad beneficiũ, quia non poteſt ordinari ſexu impediẽte. *c. diaconiſſam. & ibi gloſ. 27. q. 1. Doct. in cap. noua. de pœnit. & remiſſ.* & ratio etiam eſt, quia cum clericus ordinatur, tacitè coniugatur eccleſiæ tanquam ſponſus ſponſæ, quod myſterium non poteſt cadere in fœmina, quæ ipſa
2 eſt ſponſa. *Piaſecius in praxi Epiſc. par. 1. cap. 1. de fœm. gentil. & infid. iud. non ordinandis. nu. 17.* vbi idem dicit de hermaphrodito, ſi in fœmineũ ſexũ magis inclinet. *c. illiteratos, diſt. 26. Doct. in c. ſi teſt. 15. §. hermaphroditus. 4. q. 2.* ſic videmus à iure ciuili fœminas ab omnibus officijs ciuilibus, vel publicis eſſe remotas, & ideo neque iudices eſſe poſſe, nec
3 Magiſtratum gerere, nec poſtulare, nec pro alio interuenire, neque procuratrices exiſtere. ita habetur in *l. fœmina. 2.* & ibi latè *Decius, & Cagnolus. ff. de reg. iuris.* & in multis caſibus fœminæ ſunt melioris conditionis, quàm maſculi, & quibuſdam prærogatiuis fruuntur. de quibus *Dec. in d. l. fœmina, n. 71. & ſeqq.*
4 Poteſt tamen mulier præſentari, ſeu nominari, vt ſit Monialis, vt dixi ſup. lib. 5. cap. 5. & Monialis poteſt eligi
5 in Abbatiſſam ſi ſit ætatis annorum quadraginta, & octo annis poſt expreſſam professionem laudabiliter vixerit, & ſeruata forma tradita à *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de regul. & monialib. cap. 7.*
6 Poſſunt etiam mulieres eſſe Canonicæ Regulares. *cap. dilecta. ibi. Canonicas ſuas. de maior. & obed. & clem. attendentes. §. illas quoque mulieres. de ſtatu monach.* quæ tamen viuunt ſecundum vitam, & ordinem Canonicorum ſecularium. *d. §. illas quoque.* Piſis etiam in inſi
7 gni Primatiali eccleſia adeſt Societas quædam nuncupata Canonicarum Altaris Beatiſſimæ Mariæ ſemper Virginis Reginæ Cęlorum. quæ Canonicæ venerabiles ſunt mulieres matronæ ætate graues, & honeſtæ, & quolibet ſabbato congregantur apud Altare prædictum, in quo cantatur Miſſa de B. Virgine, & poſtea fit proceſſio per eccleſiam à clericis Seminarij, & à duobus Capellanis, qui

qui curati officiũ in d. eccleſia exercent, & vnà ſimul incedunt dictæ Canonicæ in proceſſione, quæ multis gaudent Indulgentijs, & gratijs, earumq. Societas, ſeu Congregatio confirmata fuit à Sanctiſſimo Leone Papa Decimo fæl. record. eidemq. Societati fuerunt conceſſæ quædam aliæ Indulgentiæ à Clemente Papa Octauo fæl. recor. & antea etiam ab alijs Summis Pontificibus. & quòd
8 adſint Canonicæ ſeculares ponit *Gonzal. in Comment. ad reg.* 8. *Cancell.gloſ.* 22. *nu.* 16. *& 17.* quæ nunquam faciunt profeſſionem, nec renunciant proprijs, immo quandoq; contrahunt matrimonium. *cap. indemnitatib.* §. *ſupradicta. de elect. lib.* 6. *Rota dec.* 8. *de iudic. in nouis*. *Lambert. de iurep. lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 7. *art.*
9 6. *num.* 4. & fæmina eſt capax iuriſdictionis, quamuis excommunicare non poſſit. *Abb. in d. cap. dilecta.* per dictum textum de *maiorit. & obed.*
10 Quamuis fæminis de iure ſit prohibitum beneficia eccleſiaſtica conferre, & quamcumque iuriſdictionem habere. *cap. mulierem.* 33. *q.* 5. *cap.* 2. vbi notant *Doct. de Iudic. d. l. fæminæ*, *Selua de benefic. par.* 2. *quæſt.* 5.
11 *num.* 2. quòd tamen fallit, ſi ratione dignitatis fæmina habeat ius conferendi. *d. cap. dilecta. & ibi not. gloſ.* 1. *vbi Abb. num.* 5. *& Felin. num.* 1. *de maior. & obed.* Dec. *in d. l. fæminæ. num.* 8. & ibi *addit. in verbo, beneficiorum.* *Tiraquell. de primog. quæſt.* 50. *num.* 13. *cum ſeqq.* vel ſi mulier tale ius conferendi habeat ex priuilegio Apoſtolico. *cap. dilecto.* 40. *vbi* Abb. *num.* 1. & alij. *de teſtib. Selua vbi ſup. d. quæſt.* 5. *num.* 1. *& ſeqq. Boer. deciſ.* 32. *num.* 20. *& Gonzal. vbi ſup. d. gloſ.* 22. *nu.* 12. *& ſeqq.*
12 Quoad laicum, dicas, quòd cum non ſit clericus non poteſt à patrono præſentari. *cap. eccleſia S. Mariæ. de conſtit. & gloſ. in cap. cum M. in verbo, receperunt*. vbi *Abb. Felin.* & alij. *de conſtitut.* quæ gloſſa ait laicũ
13 poſſe habere præbendam ſeparatam à Canonicatu, vt quia ſit magiſter in eccleſia, vel cauſa remunerationis, & ſic quando præbenda non eſt annexa canoniæ. & videas quæ dixi ſup. hoc eodem libro cap. 1. & Doctores ibi allegatos, & *Riccium in praxi rerum fori eccleſiaſtici. deciſ.* 157.
14 Filiusfamilias demum cum poſſit eſſe Sacerdos, & Epiſcopus, poteſt etiam ad beneficium præſentari, quod probatur in *cap. ſi annum. in fine. de iudic. lib.* 6. vbi præſupponit textus filiumfamilias habere beneficium. *Lambert. vbi ſup. art.* 8. dummodo talis filiusfam. habeat omnia alia requiſita neceſſaria ad obtinendum beneficium eccleſiaſticum.

SVMMARIVM.

1 *Seruus præſentari non poteſt, quia non poteſt ordinari.*
2 *Clericus qui vult effici debet eſſe liber.*
3 *Seruus ſi manumiſſus ſit, poteſt præſentari.*
4 *Infidelis præſentari non poteſt.*
5 *Ordo nequit conferri non baptizato.*
6 *Illegitimus præſentari non poteſt.*
7 *Illegitimi ſunt, qui non ſunt nati ex legitimo matrimonio.*
8 *Fama promouendi in nullo debet vacillare.*
9 *Infantes expoſiti in Hoſpitali habetur pro legitimis.*
10 *Legitimatus per ſubſequens matrimoniũ fit legitimus quoad omnia.*
11 *Dummodo tempore, quo genitus fuit, nullum adfuerit impedimentum.*
12 *Illegitimus ſi de facto ordinetur, remanet ſuſpenſus ad ordine ſuſcepto.*
13 *Illegitimus non legitimatur per ſubſequens matrimonium inualidum.*
14 *Spurij, & ſim. non legitimantur per ſubſequens matrimonium.*
15 *Et quòd tempus ſit conſiderandum, vt filij iudicetur naturales, vel ſpurij.*
16 *Filij nati ex inceſtu legitimi fiunt per ſubſequens matrimonium ex Papæ diſpenſatione contractum.*

17 Legitimati per ſubſequens matrimonium an admittantur ad fideicommiſſa.

18 Filij nati in figura matrimonij ex matrimonio putatiuo quando ſint legitimi.

19 Filij nati ex legitimis parẽtibus ignorantibus impedimentum ordinari poſſunt.

20 Filij nati ex infidelibus ſi baptizentur, legitimi ſunt.

21 Illegitimi per ingreſſum religionis fiũt legitimi.

22 Illegitimi à Papa legitimati vt legitimi habentur.

23 Idem eſt ſi diſpenſentur ab habentib. poteſtatem.

24 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimis ad minores ordines, & beneficium ſimplex.

25 Non tamen ad ordines maiores, & beneficia curata.

26 Papa tantum diſpenſat cum illegitimis ad ordines maiores, & Canonicatus.

27 Epiſcopus poteſt diſpenſare expoſitot quoad omnes ordines.

28 Epiſcopus ſuper quibus irregularitatib. diſpenſare poſſit.

29 Homicidium iuſtum non poteſt dici ex delicto.

30 Occultum dicitur, prout opponitur notorio, & publico.

31 Excommunicatus occultè ſi publicè celebret, contrahitur occulta irregularitas.

32 Forum ad contentioſum res dicitur deducta, quando reus fuit in iudicium citatus.

33 Nec ſufficit, ſi Curia ſuper delicto capiat informationem.

34 Epiſcopus in omnibus irregularitatib. poteſt diſpenſare quoad minores ordines, & ſimplex beneficium.

35 Et ad ordines maiores in caſibus à iure non vetitis.

36 Neceſſitas ſemper intelligitur excepta in quibuſuis prohibitionibus.

37 Epiſcopus ſcienter ordinans aliquem habentem impedimentum, ſuper eo cenſetur diſpenſare.

38 Diſpenſatio ſuper irregularitate gratis eſt danda.

39 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum criminoſis.

40 Et cum hæretico, & neophyto.

41 Irregularis præſentari non poteſt.

42 Irregularitas quid ſit.

43 Irregularis quis ſit 23. modis.

44 Vincentius Mazzolius Decanus Piſ. auctoris auunculus.

45 Irregulari collatio facta eſt nulla.

46 Etiam ſi neſciret ſe eſſe irregularem.

47 Irregularitatis ignorantia non facit quem capacem ad beneficia.

48 Irregulari ob pœnam, vel aliam cauſam, ſi fiat collatio, eſt ipſo iure nulla.

49 Irregularis ſuſpenſus eſt ab officio.

50 Suſpenſus præſentari non poteſt.

51 Excommunicatus præſentari non poteſt.

52 Suſpenſus ſi celebret, fit irregularis.

53 Interdictus perſonaliter, præſentari nequit.

54 Prouiſio Apoſtolica de ſtylo continet abſolutionem à cenſuris &c. ad effectum &c.

55 Clauſula abſolutionis poni poteſt in prouiſione Ordinarij.

56 Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt quis poſt abſolutionem retineat beneficium ſibi antea collatum.

57 Quia tunc d. diſpenſatio eſt quædam beneficij collatio.

58 Epiſcopus non poteſt diſpenſare ſuper beneficio affecto.

59 Epiſcopus non poteſt diſpenſare, quando ſcienter contulit beneficium, cuius collatio ad alium ſpectabat.

60 Epiſcopus non poteſt diſpenſare cum intruſo.

61 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum clerico per ſaltum promoto.

62 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo, qui vna die plures ordines ſacros ſuſcepit.

63 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum miniſtrante in ordine, quem non habet.

64 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo, qui furtiuè ordines ſuſcepit.

65 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ordinato

nato ſine dimiſſorijs à non ſuo Epiſcopo.
66 *Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ordinato ab Epiſcopo ſchiſmatico.*
67 *Epiſcopus abſoluit ab excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto Superiori reſeruatis.*
68 *Epiſcopus quando cum ſimoniaco diſpenſare poſſit.*
69 *Sed cum ſimoniaco in ordine ſcienter, diſpenſare nequit.*
70 *Et cum ſimoniaco in beneficio, ſi ſit occultum, poteſt diſpenſare.*

CAPVT QVARTVM.

Seruus, Infidelis, Illegitimus, irregularis, ſeu ſuſpenſus ab ordine, præſentari non poſſunt.

1 SERVVS non poteſt præſentari, etiã ſi baptizatus, & Chriſtianus ſit, q̃a non poteſt ad ordines promoueri, niſi prius manumittatur. *c.* 1. 2. *&* 3.
2 *diſtinct.* 4. etenim debet eſſe immunis ab alijs, qui Diuinæ Militiæ eſt aggregandus. *d. c.* 1. ſi ergo manu-
3 miſſus ſit, & fiat clericus poterit præſentari, dummodo habeat alia requiſita ad obtinendum eccleſiaſtica beneficia. vide *text. in cap. conſuluit. de ſeruis non ordinandis. Henriq. in ſumma. lib.* 14. *cap.* 8. *§.* 7. *in comm. lit. K. Bellett. diſquiſ. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina cler. §.* 14. *Aug. Barboſã de off. & pot. Epiſc. par.* 3. *allegat.* 72. *num.* 79.

4 Infidelis, quia eſt extra eccleſiã, & de his, qui foris ſunt nihil ad nos. *cap. gaudemus. de diuortijs. c. multi.* 2. *q.* 1. tamquam incapax non poteſt præſentari, quia præſentandus debet eſſe clericus, & clericatus confertur Chriſtiano baptizato & confirmato. *Lambert. de iurep. p.* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 7. *art.* 9. nec etiam neophytus. *c.* 1. *diſt.* 48. *cap. neophytus. diſt.* 61. *c. ſi clericatus.* 16. *q.* 1. *Bellet. vbi ſup. §.* 12. *Barboſa vbi ſup. nu.* 80. *&* 81.

5 Nam qui non ſunt baptizati non debent, nec poſſunt ordinari, & ordinati non recipiunt characterem, quia baptiſmus eſt ianua, & fundamentum omnium ſacramentorum. *c.* 1. *& c.* 3. *de presb. non bapt.* & ibi *Abb.* Innoc. *& Hoſtienſ. in ſumma. eod. tit. Nauarr. in man. c.* 27. *nu.* 207. idẽ eſt in rebaptizatis. *c. qui bis ignoranter. de conſec. diſt.* 4. *Nauarr. vbi ſup. nu.* 246. non idem eſt in iterantibus alia ſacramenta ordinis, ſeu confirmationis, quamuis peccent. *Nauarr. ibid. num.* 247.

6 Illegitimus autem quocumque nomine cenſetur prohibetur ordinari. *c. per venerabilem. qui fil. ſint legit.* ideo non poteſt eligi, nec præſentari. *arg. text. in c. accepimus. de æt. & qualit.* Card. Seraphin. *deciſ.* 1442. *nu.* 9. *Garcia de beneficijs. p.* 7. *c.* 2. *de legitimitate. num.* 1. *& ſeqq.* & repellitur tamquam inhabilis, cum neque ad ordines, neque ad clericatum admittatur. *c. innotuit. de elect. cap. vlt. de fil. presbyt. & c.* 1. *de fil. presbyt. lib.* 6. facit *Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 5. *ibi natalib. & cap.* 7. ibi ordinandorum ge-
7 nus. *Quaranta in ſumma bullarij in verbo Illegitimi.* & intelligũtur illegitimi, qui non ſunt nati ex legitimo matrimonio. vt in *c.* 1. *de refor. ſeſſ.* 7. *in Conc.* Trid. *& ſeſſ.* 24. *de ref. cap.* 1. nam ex parentum incontinẽtia quaſi maculatus eſt illegitimus, & inhoneſtatus cenſetur, verum fa-
8 ma promouendi in nullo debet vacillare. *c. laici. diſt.* 33. ſi tamen de facto ordinetur, tenet ordinatio. *cap. vlt. de tempor. ordinat.* & de illegitimorum inhabilitate ad ordines, & beneficia, ſeu de irregularitate, & eius materia, præter ſupracitatos videndi ſunt Doctores in *tit. de fil. preſbyt. Hoſtienſ. in ſumma. tit. de fil. preſbyt.* Albert. *Trottius de vero, & perfecto clerico. lib.* 2. *cap.* 1. *&* 2. *Lambert.*

de

de iurep.p.1.lib.2.quæſt.7.art.11.Rebuff.in praxi. tit.de diſpēſat.ſuper def. natal. Coraſius *de beneficijs. p.3.c.2. Mandoſ.de ſignat.grat.tit.de diſpenſat.ſuper def.natal.* Diaz *in praxi criminali. c.*14. & ibi add. Card. *Paleotus de nothis, & ſpurijs, præſertim c.*57. *Menocb.de arbitrar.iudic.lib.2. caſu* 201. *à num.*35. F*lamin.Pariſ.de reſignat.benef.lib.4.quæſt.*4. *à num.*8. Vgolin. *de irregularitate.c.*44.*lib.*12. *tit.*6.*p.*1. Nauarr.*in manuali cap.*27. *num.*201. *Angel. Syluеſt.*Roſell.Ar*milla, & alij Summiſtæ, in verbo,illegitimus. Ludou.* Lopez *in inſtructor. conſcient.tom.2.par.2.cap.*23.*Emmanuel Rodriquez in ſumma . tom.1. c.*16.*& in quæſt.regul.tom.*1.*quæſt.*13. *Pet. de* Ledeſm. *in ſumma de matrimonio,c.*34. Cardin.Tolet.*in inſtruct. confeſſ.lib.*1.*c.*58. *Sayrus de cenſuris . lib.*6.*cap.*10.*& Suarez tom.*5.*diſput.*50. *Auila de cenſuris.par.*7. *diſput.*3. *dub.* 6. *& ſeq.* Barboſa *d. allegat.* 72. *num.*83. Paul. *Piaſecius in ſua praxi Epiſc.p.*1.*c.*1. *de requiſitis ætatis,confirmationis, Natalium . fol.* 34. & in quibus caſibus poſſit diſpenſare Epiſcopus cum inhabilibus ad ordines. *fol.* 62. *idem Piaſ.*

9 Infantes autem & expoſiti in publico Hoſpitali , quorum parentes ignorantur, habentur pro legitimis , & poſſunt abſque diſpenſatione promoueri , quia etiam multi legitimi exponuntur , & pro legitimitate in dubio fit interpretatio ad *textum in c. ex tenore. qui fil. ſint legit.* ibi . in fauorem prolis potius declinamus . hanc opin. ſequitur *Felin. in c. cum deputati.num.*1.*de iudic.Card.Paleot. vbi ſup. c.*63. vbi dicit id eſſe receptum . *Menoch. vbi ſup. caſu* 396. *Emmanuel* Rodriq. *d.q.*13.*art.*1. *& q.*14.*art.*3. *Garc. vbi ſup. d.p.*7.*c.*1. *num.*7. *vbi num.* 8. *& ſeqq.* adducit tenentes contrarium . ſed quòd ſint legitimi habendi ibi *num.*27. refert, quòd Henriquez *in ſumma lib.*14. §. 8.*gloſ.*10.*lit. K.* ait,quòd Gregorius XIV. fæl. rec. per ſuam bullam declarauit, vt tales expoſiti habeantur pro legitimis ad omnes præbendas . *Piaſecius vbi ſup. de requiſ.æt.confir. natal.num.*27.& quòd illegitimi ſint inhabiles ad ordines , & beneficia adeſt . conſtit.8.Gregorij XI. *in bullar. tom.*1.

10 Limitatur primo , ſi illegitimus fuerit per ſubſequens matrimonium legitimatus, nam tunc fit legitimus quoad omnia (præter Cardinalatũ ex conſtit. Sixti V.) *c. tanta .* & ibi *gloſſ.Abb.* & alij . *qui fil.ſint legit.d.c. innotuit. de elect. Card. Mantica de coniect.vlt.volunt.lib.*11. *tit.*12. *Peregrin. de fideicomm.art.*24. *à nu.* 1. *Vgolin.de irregul.c.*44.§.3.*Enriq.ubi ſup.lib.*11.*c.*20.§.1.*&* 2.*Sayrus d.lib.* 6.*c.*10. *à num.*13. *Theſaur. deciſ.*83. *Garc.d.c.*2.*num.*28. *& ſeq.* vbi alios adducit . dummodo tempore, quo

11 genitus fuit nullum adfuerit impedimentum, quominus contrahi poſſet matrimonium , aliàs ſi adfuerit impedimentum , quamuis poſtea diſpenſetur ſuper impedimento ad effectum contrahendi, & contrahãt , filij tamen antea nati manebunt illegitimi , niſi in diſpenſatione cum illis quoque expreſsè diſpenſetur . *Præpoſit.in d. c. tanta . quæſt.*7.& ibi *Abb.nu.*14. *Piaſecius vbi ſup.de req. æt.confirm.nat.nu.*26. *verſ. limitatur autem primo .* & fuit dictum in vna *Hiſpalen. legitimitatis .* 4.Febr.1613.

12 *coram* D. *Vbaldo .* & ſi illegitimus ordinetur , & poſt ipſius parentes contrahant matrimonium quamuis talis legitimetur per ſubſequẽs matrimonium, attamen ordinum ſuſceptio non conualidatur, & manet ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto , donec cum ipſo diſpenſetur . *Viuald. de irregularit. num.* 119. & intellige per matrimonium,etiam putatiuum,bona fide contractum ſaltem vnius coniugum . *d.c.tanta.iuncto d.c.ex tenore. Caſſador.deciſ.vnica.de ſponſalib. Ant.*Gabr.*c.*1.*concl.*1.*n.*4.*Menocb. de præſumpt.lib.*4.*præſumpt.*81.*nu.*3. *Molina de iuſt.et iu.tract.*2.*diſp.*172.

Dum-

13 Dummodo matrimonium non ſit clandeſtinum, vel interdictum, tunc enim per ipſum inualidum non legitimatur *cap. vlt. §. 1. de clandeſt. deſp. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. matrim. cap.* 1. filij tamen ſpurij, putatiui, &
14 ſim. non legitimantur per ſubſequẽs matrimonium. *Caſſad. vbi ſup. Gabr. d. concl. 2. Peregr. d. art. 24. Molina d. diſput. 172. Garc. d. cap. 2. num. 33.*

15 Et quod tempus ſit conſiderandum conceptionis, vel natiuitatis vt filij iudicentur naturales, vel ſpurij, aut legitimi, dicas, quod illud tempus conſiderari debet, quod vtilius fuerit proli argumento. *text. in §. ſufficit. inſtitut. de ingenuis. et in l. nuper. C. de natur. lib. et in Auth. quib. mod. nat. eſſ. ſui §. ſi quis igitur. ita tenent Hoſtienſ. Io. And. Card. Butr. Anch. et alij in d. cap. tanta*, *Gabr. d. concl. 2. num.* 10. *Facchineus controuerſ. iur. lib.* 3. *cap.* 50. *Sanchez de matrim. lib. 8. diſp. 7. num.* 19. *et alij relati à Garc. d. cap. 2. num. 35. vbi ex Couar. ait hanc eſſe communem licet nu. 36. et ſeq.* referat attendendum eſſe tempus conceptionis, & ita teneat, vbi refert illam opin. tenentes.

16 Et an filij habiti ex inceſtu, quorũ parentes poſtea contraxerunt matrimonium ex Papæ diſpenſatione cum ſolita clauſula, prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo, efficiantur legitimi per ſubſequens matrimonium, & ex eo vere legitimi cenſeantur quoad omnia etiam ad ſucceſſiones, fideicommiſſa, & maioratus ſicut naturales, an vero legitimatio iſta cenſenda ſit ſicuti ſi eſſet facta à Papa ſeparatim abſque matrimonio itaut ſolum proſit ad ſpiritualia, & eccleſiaſtica tanquam facta per reſcriptum Papæ.

Et dicas, quòd efficiuntur legitimi per ſubſequens matrimonium, & ex eo verè legitimi cenſentur ad omnia. *Sanch. vbi ſup. lib. 8. diſput. 6. nu. 26. et diſput. 7. num.* 15. licet contra ſit. *Rota deciſ. 207. par. 1. diuerſ.* Gon*zal. in comm. ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *§. 9. num. 57. Additio ad Quarantam in ſumma Bullarij, in verbo matrimoniales diſpenſationes. ad fin. Abb. in d. c. tanta. nu.* 14. *late* Garc. *d. c.* 2. *num.* 40. *& ibi adducit quaſdam* Ro-
17 *tæ deciſ.* & an legitimati per ſubſequens matrimonium admittãtur ad fideicommiſſa, ſeu primogenia, ad quæ vocantur nati ex legitimo matrimonio vide Ruin. *conſ.* 92. *lib.* 3. *Craſſ. de ſucceſſ. §. fideicommiſſum q. 38. nu. 5. et 7. Molinam de Hiſp. primog. lib. 3. cap. 1. nu. 10. Card. Man. vbi ſup. d. lib. 11. tit. 12. Sfort. Odd. de compend. par. 6. art. vlt. verſ. legitimati. Ioann. Garc. de Nobilitate gloſſ. 21. num. 21. et 62. Ant. Theſaur. deciſ. 196. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 81. Peregr. de fideicomm. d. art. 24. à num. 14. Surd. deciſ. 319. Facchineũ vbi ſup. lib. 7. cap. 51. Molinam d. diſput. 172. Garc. d. c. 2. num. 43. vbi affirmatiuam tenet.* & de filijs natis in figura matrimonij ex matrimonio
18 putatiuo, an, & quando ſint legitimi vide *text. et ibi Doct. in d. cap. ex tenore. et in cap. 2. cap. perlatum. et in cap. peruenit. qui fil. ſint legit. Cardin.* Paleott. *vbi ſup. cap. 9.*

19 Limitatur ſecũdò, quãdo parẽtes ſtante impedimento contraxerunt, prolemque ſuſceperunt, ſed impedimentum alter eorum, vel vterque ignorauit, nam d. proles ſuſcepta erit habilis ad ordines. *d. cap. ex tenore iuncta ibi gloſſ. in verbo legitimum.*

20 Limitatur tertiò in illis, quorum parentes in infidelitate exiſtentes in gradu à Sacris Canonibus prohibito contraxerunt, ſic enim nati ſi conuertuntur, & fiant Chriſtiani poſt conuerſionem legitimi habentur, & ordinari poſſunt, niſi ex alia cauſa prohibeantur. *cap. vlt. qui fil. ſint legit. Hoſtienſ. in ſum. vbi ſup. num.* 11.

21 Limitatur quartò in illegitimis ingredientibus Religionem, iura enim cum talibus diſpenſarunt fauore Religionis. *c. 1. de fil. presb. et Greg.*

XIV.

XIV.anno 1590.moderando conſtitutionem Sixti V. permiſit arbitrio ſuperiorum Regularium ſuſceptionem illegitimorum.

22 Limitatur quintò, quando illegitimi fuerunt per Papam legitimati nā tunc habentur vt legitimi ad ordines,& beneficia.*Coraſ.vbi ſup.par.*3. *cap.*2.*num.*1,*Doct.in d.c.*1.*§.*1.*de fil.presb.lib.*6.*et in cap. per venerabilem, qui fil.ſint leg. Tiraquell. in l.ſi vnquam.verbo, ſuſceperit liberos. à num.*64.*C.de reu.donat.Nauar.conſ.*1.*et* 2.*qui fil.ſint legit. Molina vbi ſup.diſput.*173.*Garc.d.cap.*2.*nu.*45. *et* 46.

23 Limita ſextò, quando cum illegitimis fuerit diſpenſatum per habentem poteſtatem ad id. *d.cap.*1.*de fil. presb.lib.*6.& quidem Epiſcopus po-

24 teſt diſpenſare cum illegitimis ex quocumque etiam damnato coitu natis ad minores ordines tantum,& beneficium ſimplex & ſine cura.*dict. c.*1.*de fil.presb.lib.*6.*et ibi Io. And. Syluester in ſumma,in verbo, illegitimi, num.*8.*Sairus d.c.*11.*num.*8.cum ſunt honeſtæ vitæ, & virtute præditi. *Lamber.vbi ſup.par.*1.*lib.*2.*quæſt.* 7.*art.*11.*num.*12.& ſic diſpenſatio fit ex cauſa,ad maiores tamen ordi-

25 nes, & beneficia curata Epiſcopus diſpenſare nō poteſt,ſed Papa.*d.c.*1. *verſ.ad ordines,et ibi gl.*& ſolus Pa-

26 pa cum eis diſpenſat ad dignitates, perſonatus, ſeu canonicatus in cathedrali.*de quibus late Garc.d.cap.*2.*nu.*

27 53.*et ſeqq.* cum expoſitis autem ſi velimus eos habere pro illegitimis, Epiſcopus poteſt diſpenſare ad omnes ordines, quia cum talibus facilius diſpenſatur.*Abb.in d.cap.cum deputati.de iudic.Couar.in clem. vnica.de homic.par.*1.*num.*9.*et quamuis Epiſcopus ex cap.*6.*ſeſſ.*24.*de reform.*

28 *Conc.Trid.*poſſit diſpenſare ſuper irregularitatibus ex occulto delicto prouenientibus,attamen non poteſt diſpenſare ſuper illegitimitate, quæ non prouenit ex delicto, nec ſuper bigamia,ſeu corporis defectu,immò *Nauarr.in manual.cap.*27.*num.*132.

29 dicit homicidium iuſtum ex defectu perfectæ lenitatis proueniens non poſſe dici ex delicto. *et in conſ.*39.*de*

30 *homic.*& occultum eo caſu dicitur prout opponitur notorio manifeſto, vel publico, ita quod ſciatur ab aliquibus etiam pluribus non tamen à maiori parte viciniæ, & tergiuerſatione cælari poſſit. *Nauar.d.cap.*27. *num.*255.*Henriq.de irregular.c.*20. & attendēda eſt radix delicti, quod ſit occulta,vnde ſi excommunicatus

31 occultè, publicè celebret,licet celebratio ſit notoria, irregularitas tamen dicetur occulta ob occultam excommunicationem,à qua deſcendit.*Nauar.ibidem.Genuenſ.in prax. Archiep. Neapol. cap.*67.*num.*4.& dummodo non ſit deductum ad fo-

32 rum contentioſum, quod tamen deductum eſt, quando reus pro tali delicto fuit in iudicium citatus.*Ge-*

33 *nuenſ.d.c.*67.*num.*5.nec ſufficit, ſi ſuper delicto curia capiat informationem, vel ſi ſocius criminis fuerit tractus ad iudicium, vel ſi reus fuerit abſolutus ſed ex falſis probationibus. *Genuenſ.ibidem.*

34 Regulariter autem circa diſpenſationum materiam teneas, Epiſcopum in omnibus irregularitatibus diſpenſare poſſe quoad minores ordines, & ſimplex beneficium, excepta bigamia, & homicidio voluntario *c.vnico de biga.lib.*6. in bigamia ſimilitudinaria Epiſcopus etiam diſpenſat. *Piaſ. vbi prox.n.*60. *Doct. communiter in cap. ad audientiam de homicid.Viuald.vbi ſup.num.*317.

35 Item & ad maiores ordines in omnibus caſibus, in quibus diſpenſare à iure non prohibetur expreſsè. *cap.nuper.de ſent. excom. iuncta ibi gloſſ.in verbo.non retinuit.gloſſ.in c.at ſi clerici.verbo,diſpenſare.et ibi Inno. de iudic.*

36 Et ſemper à quibuſuis legibus, & prohibitionibus excepta intelligitur neceſſitas, quæ legem non habet, & in omni caſu Eccleſiæ neceſſi-

ceſſitate, vel vtilitate vrgente, maxime ex poſt facto,& vbi iuſta ignorantia excuſat, Epiſcopus poteſt diſpenſare.ita *Hoſtienſ.in ſumma.tit. de temp. ord. num.* 34. *et in tit. de æt. et*
37 *qualit.num.*1. Si vero Epiſcopus ordinaret aliquem habentem impedimentum, in quo ipſe diſpenſare poſſet, & ſciret de impedimento, cenſeretur ipſo facto diſpenſare cum ordinando, licet aliquo actu id non expreſſiſſet.*Hoſtienſ. vbi ſup. tit. de ſcrut.in ord.num.*6. Sylueſter *in ſumma, verbo irregularitas. quæſt.*28. &
38 gratis & ſine præmio, & mercede danda eſt diſpenſatio.*Conc.Trid.ſeſſ.* 25.*cap.*18.*de ref. Nauarr.conſ.*7. de ſimonia,ſuper de factu ætatis Epiſcopus non poteſt diſpenſare. *cap. vel non eſt compoſ.de temp.ord.prax.Archid.Leonis.cap.*23.*num.*53. cum criminoſis autem poteſt diſpenſare.
39 *d.c.at ſi clerici,et ibi gloſ.in verbo,diſpenſare.*Item cum hæretico,neophyto, non poteſt diſpenſare Epiſcopus.
40 N*auarr.d.cap.* 27.*num.* 205. *Piaſc. vbi ſup.* in quibus caſibus diſpenſare poſſit Epiſcopus cum inhabilibus ad ordines. *num.*6. & ibi ponit alia ad hanc materiam.

41 Irregularis etiam,qui extra regulam poſitus eſt,non poteſt præſentari, cum non poſſit ad ordines promoueri, niſi fuerit diſpenſatus,quia
42 irregularitas eſt impedimentum canonicum de facto proueniens, quod impedit ad ordines eccleſiaſticos promoueri, & iam promoto in illis prohibet adminiſtrationem, *ad text. in cap.vltimo, de temp.ord.* & poteſt
43 quis fieri irregularis viginti tribus modis poſitis per Sylueſtrum in ſua ſumma, verbo irregularitas, & irregulares ſunt corpore viciati, biga-
44 mi, & alij, quos elegantiſſimè recenſet D. meus Vincentius Mozzolius Primatialis Eccleſiæ Piſanæ Decanus, auunculus meus cariſſimus recolendæ mem.in ſua breui regula ad Confeſſarij, & confitentis munus rite obeundum compoſita parte ſecũda in verbo, irregularitas.*num.*269. *& ſeqq.Lambert. vbi ſup. artic.*12.13. *et* 14.

45 Et ideo collatio, ſeu prouiſio beneficij facta irregulari eſt nulla. *Dynus in cap.*1.*de reg.iur.lib.*6.*num.*23. *Felin.in cap.inquiſitionis.num.*7.*de accuſat. Rebuff.de pacific. poſſeſſ.num.* 280.*Achill.deciſ.*341.*num.*3.*Verall. deciſ.*236.*num.*4.*par.*2.*Couar.in cap. alma mater.par.*1.§.7.*num.*1.*et in reg.peccatum, par.*2.§.8.*num.*6. *Nauarr. in manuali. cap.*27. *num.*249. *verſ.* 6. *et conſ.*1. *num.*3. *de ſacram. non iter.et conſ.*7.*de temp.ordin. Hoieda de compat. et incompat. benefic. par.*1.*cap.*24. *à num.*83. F*lam.Pariſ. de reſignat.benef.lib.*4.*quæſt.*3.*à num.* 32.*Vgolin.de irregularitate, cap.*65. *in prin.Sairus de cenſuris.lib.*6.*cap.*2. *num.*21. Az*orius inſtit.moral.part.*2. *lib.*6.*cap.*7.*quæſt.*2. *Leſſius de iuſt. et iur.lib.*2.*cap.*34 *num.*120. *Molina de iuſt.et iur.tract.* 3.*diſput.*78. *nu.*2. Garc.*vbi ſup.par.*7.*cap.*7.*num.*1. *& ſeqq.Ricc.in praxi rer. for. eccleſiaſt. dec.*185.*Aug.Barboſa d. allegat.* 72. *num.* 82. quæ concluſio probatur ex *cap.*2.*in fin.de cler.pug. in duello. & ex cap.*2.*de cler.non ord.min. ex cap. vlt.in ſua ratione.ibi.pro eo quod. & cap.de cler.excom.min.*

46 Quod procedit etiamſi neſciret ſe eſſe irregularem. *Alexand. de neuo.conſ.*95.*num.*3.*& ſeqq.Comitul. conſ.*93. quia huiuſmodi ignorantia
47 non efficit capacitem acquiſitionis. N*auarr.d.c.*27.*num.*172. *Emanuel Sa. in aphoriſm.confeſſ.verbo, beneficium.num.*24. immo ſi collatio bene-
48 ficij illi fiat, qui ob pœnam, vel ob aliam cauſam ſit irregularis, erit ipſo iure nulla, nullum ius tribueret tali beneficiato, immo teneretur beneficium dimittere & fructus perceptos reſtituere. *Fel.in cap.*2.*col.*3.*de reſcript.*Lamber.*vbi ſup.lib.*2. *part.*1. *quæſt.*9.*art.*4.*& Couarr.in d.reg.peccatum.d.§.*8. *num.* 6. Item irregula-
49 ris ſuſpenſus eſt ab officio, cuius cauſa datur beneficium *cap.vlt.vbi gloſ.*

de

de reſcript.lib.6.Abb.in cap. cum dile-
ctus.num.20.de conſuetud.
50 Suſpenſus demum ab ordine, ſeu
ab officio, & beneficio non poteſt
præſentari, quia ſuſpenſio æquipol-
let excommunicationi, cum ipſa
quoque inter eccleſiaſticas cenſuras
numeretur. c. quærenti de verb. ſign.
Bald.in cap.præterea.num.4.& ſeq.de
appellat.Felin.in cap.de cætero. nu.5.
51 de re iud.ſed excommunicatus non
poteſt ad beneficium præſentari.
Lambert.vbi ſup.quæſt.6.princ.art.1.
Rot.deciſ.4.de iurepat. in antiquis,er-
go nec ſuſpenſus. Lambert.vbi ſup.q.9.
in princ.art.2.Nauarr. d.cap.27.nu.
163.item quia ſi ſuſpenſus celebra-
52 uerit fit irregularis.cap.1.de ſent.ex-
comm.lib.6.cap.1. in fine de re iudic.
lib.6. Garc. vbi ſup. d.par.7. cap.14.
num. 1.& ſeqq. Riccius vbi ſup. deciſ.
183.& ita fuit reſolutum per Rotam
in vna Meliten.Abbatiæ.24.Ianuar.
1590. coram R.P.D. Gypſio. relata à
Garc.vbi ſup. num.3. idem eſt in in-
53 terdictis perſonaliter.gloſ.in cap.tan
ta.de exceſſib.præl.Nauar.in manual.
cap.25.num.133.& ideo in prouiſio-
54 nibus Apoſtolicis fit abſolutio nedũ
ab excommunicatione, ſed etiam à
ſuſpenſione, & interdicto ad effe-
ctum gratiæ conſequendum per illã
clauſulam, teque à quibuſuis, &c.
Garc.vbi ſup.nu.6.& d.p.7.c.13.n.
59. & ſeqq. & eadem clauſula abſo-
55 lutionis poſſunt vti etiã ordinarij in
eorum prouiſionibus, & per eã tan-
tum abſoluent, ab ijs, à quibus alias
poterant. Cucch. in inſtit. maior. lib.
4.tit.1.num.189.Suar.5.tom.de cen-
ſuris, diſput.38.ſect.3.nu.5 qui idem
ait in ceſſatione.diſp.39.ſect.4.num.4.
Garc.d.cap.13.num.71.& 72.
56 Epiſcopus autem poteſt diſpenſa-
re, vt quis poſt abſolutionem reti-
neat beneficium, quod ſibi fuerat
tempore excommunicationis colla-
tum.gloſ.in cap.poſtulaſtis. in verb.di-
ſpenſatum.de cler.excomm.min.quam
ibi ſequuntur. Abb.num.8.et alij,
57 quia hæc diſpenſatio eſt quædam
virtualis beneficij collatio, licet tu-
tius eſſet vt fiat noua collatio. Garc.
d.cap.13.num.73. et ſeqq. non poteſt
tamen Epiſcopus diſpenſare quando
beneficium illud non poteſt confer-
re. Nauarr.d.cap.27.num.271. quia
ad alium ſpectet collatio, electio, ſeu
præſentatio, & etiam quando Papa
58 prouidet de beneficio, Epiſcopus nõ
poteſt diſpenſare, quia beneficium
manet affectum. Gonzal.vbi ſup.gloſ.
52.num.27.nec poteſt Epiſcopus di-
ſpenſare, quando ſcienter tale bene-
ficium contulit. Abb.in d.cap.poſtula-
59 ſtis.num.9.nec poteſt Epiſcopus di-
ſpenſare quando quis eſt ſcienter
60 intruſus in beneficio ob inhabilita-
tem ex intruſione contractam. Garc.
d.c.13. num.88.
61 Poteſt etiam Epiſcopus diſpenſa-
re cum clerico per ſaltum promoto,
ſi in ordine non miniſtrauerit, & etiã
ſi miniſtrauerit, ſed hoc fecerit igno-
ranter. ex Conc.Trid.ſeſſ.23.de refor.
cap.14.Nauarr.d.cap.27.num.242.
62 Item cum eo, qui plures ordines
ſacros vno die ſuſcepit, quoad vſum
ſuſceptorum poteſt diſpenſare, niſi
ipſemet Epiſcopus circa hoc deli-
querit. Innoc.in cap.dilectus.de temp.
ordin.
63 Item cum eo, qui miniſtrat in or-
dine, quem non habet. cap.2.de cler.
non ordin.min.iuncta gloſ.ibi ver. mi-
ſericordiã. Inn. vbi ſup. ſimiliter cum
64 eo, qui furtiue ordines ſuſcepit ſer-
uata diſtinctione. cap. 1. de eo, qui
furtiuè, et c. ſi Epiſcopus ante ordina-
tionẽ non prohibuerit ſub excommu-
nicationis pœna accedere ad ordina-
65 tionem non approbatos, poteſt etiam
Epiſcopus diſpenſare cum ordinato
abſque dimiſſorijs, à non ſuo diæ-
ceſano, vel extra tempora à iure ſta-
tuta. cap.conſultationi, iuncta gloſ.in
ver.poterit.de temp.ord.
66 Item cum ordinato ab Epiſcopo
ſchiſmatico, hæretico, excommuni-
cato, cuius denunciationem ordina-
tus ignorauit. Nauar.ibidem, nu.241.
& excommunicationem, ſuſpenſio-
nem,

67 nem, & interdictum abſoluit Epiſcopus, ſi non fuerit Superiori reſeruata. *Nauarr. vbi ſup. nu.* 244.

68 Cum ſimoniaco extra ordinem, & quoad beneficium poteſt Epiſcopus diſpenſare, cum nullibi prohibeatur. *Hoſtien. in ſumma. tit. de ſimonia. nu.*16. ſed cum ſimoniaco in

69 ordine ſcienter non poteſt diſpenſare ſtante prohibitione Sixti V. & Clementis VIII. relata à *Piaſecio vbi ſup. fol.* 64.

70 Et cum ſimoniaco in beneficio, ſi occultum ſit poteſt Epiſcopus diſpēſare non tamen vt retineat d. beneficium per ſimoniā queſitum, etiā ſi in conferendo d. beneficium deliquerit Epiſcopus. N*auarr. conſ.* 97. *nu.*5. *&* 12. *de ſimon.* & alia vide apud *Piaſecium vbi ſup. par.*1. *cap.*1. *de diſpenſationib.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus criminoſus præſentari non poteſt.*
2 *Excommunicatus præſentari non poteſt, nec eligi.*
3 *Iura loquentia in electione procedunt in præſentatione.*
4 *Excommunicato beneficia conferri non poſſunt.*
5 *Cenſura quid ſit.*
6 *Cenſura dicitur à cenſendo.*
7 *Cenſura eſt triplex, excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum.*
8 *Excommunicatio quid ſit.*
9 *Excommunicatio eſt duplex, maior, & minor.*
10 *Excommunicatio maior, & minor, quid ſit.*
11 *Excommunicatio quomodo feratur ab homine. &c.*
12 *Excommunicationis effectus. &c.*
13 *Excommunicationis abſolutio quomodo detur.*
14 *De excommunicatione in lata bullæ Cœnæ* Domini, *& lata ob percuſſionem clerici.*
15 *Excommunicationes à iure reſeruatæ Papæ, vel nemini.*
16 *Suſpenſus, nec eligi, nec præſentari poteſt.*
17 *Suſpenſio quid ſit.*
18 *Suſpenſio quotuplex ſit, quis poſſit ſuſpendere. &c.*
19 *Suſpenſus violans ſuſpenſionem peccat, & fit irregularis.*
20 *Suſpenſionis abſolutio quomodo fiat.*
21 *Interdictus perſonaliter præſentari nō poteſt.*
22 *Abſolutio à cenſuris in literis* A*poſtolicis ponitur.*
23 *Excommunicari, & interdici poſſunt fideles, clerici ſuſpenduntur.*
24 *Clericus ſeruans interdictum generale, ſeu ſpeciale poteſt præſentari.*
25 *Clericus, cui ſit interdictus ordo, præſentari nequit.*
26 *Interdictum quid ſit.*
27 *Interdictum vel eſt locale, vel generale loci, vel perſonale.*
28 *Interdicti tempore quæ ſacramenta miniſtrari poſſint.*
29 *Interdicti tempore quid agendum circa ſepulturam, & alia.*
30 *Interdicere poteſt is, qui poteſt excommunicare, & ſuſpendere.*
31 *Interdicti ſententia quomodo ſit ferenda.*
32 *Interdictum violantes peccant mortaliter.*
33 *Interdictum violantium clericorum pœna.*
34 *Ceſſatio à Diuinis, quid ſit.*
35 Degradationis, *& depoſitionis pœna.*
36 *Irregularis præſentari non poteſt, quia non poteſt ordinari.*
37 *Irregulari collatio facta eſt ipſo iure nulla.*
38 *Et debet priuari beneficijs.*
39 *Clericus acceptans officium habēs annexam iuriſdictionem ſecularem, & criminalem fit irregularis.*
40 *Irregularitas quare ſic dicta.*
41 *Irregularitas quid ſit.*
42 *Irregularitas multipliciter cōtrahitur.*
43 *Irregularis interdum quis ſit ſine culpa.*
44 *Irregularis quis ſit ex defectu ſacramenti.*
45 *Corpore vitiatus eſt irregularis.*

46 *Corpore vitiatus quis ſit.*
47 *Illegitimi ſunt irregulares.*
48 *Irregularis quis eſt ex defectu ætatis, & ex defectu animæ.*
49 *Irregularitas contrahitur etiam ex defectu lenitatis.*
50 *Iudex proferens ſententiam mortis; aut mutilationis, fit irregularis, & eam ſcribentes, & ſim.*
51 *Irregularitas alia contrahitur ex delicto, vt ex homicidio.*
52 *Rebaptizans, & rebaptizatus ſunt irregulares.*
53 *Excommunicatus, ſuſpenſus, ſeu interdictus miniſtrantes in aliquo ſacro ordine, fiunt irregulares.*
54 *Cenſura aliqua irreptitus ordines recipiens fit irregularis.*
55 *Recipiens plures ordines vna die, vel ante ætatem fit irregularis.*
56 *Furtiuè, & ſine examine ordines recipiens fit irregularis.*
57 *Infamis eſt irregularis.*
58 *Irregularitas tollitur per baptiſmum, & per ingreſſum religionis.*
59 *Irregularitas omnis tollitur per Papæ diſpenſationem.*
60 *Epiſcopi poſſunt diſpenſare in irregularitatibus ex occulto delicto prouenientibus.*
61 *Occultum quod ſit.*
62 *Occultum eſt, quòd non poteſt probari.*
63 *Superiores regulares poſſunt diſpenſare in irregularitatibus cum eorum ſubditis.*
64 *Degradatus præſentari non poteſt.*
65 *Degradatio eſt duplex.*
66 *Hæreticus præſentari non poteſt.*
67 *Hæretici debent repelli ab Ciuitatib.*
68 *Hæreticorum fautores ſunt excommunicati.*
69 *Schiſmaticus nec eligi, nec præſentari poteſt.*
70 *Etiamſi conuerſus ſit, niſi diſpẽſetur.*
71 *Apoſtata quis ſit.*
72 *Apoſtata præſentari non poteſt.*
73 *Apoſtata à religione præſentari non poteſt.*
74 *Apoſtata ab obedientia quid operetur.*
75 *Apoſtata conuerſus poteſt præſentari.*
76 *Simoniacus præſentari non poteſt.*
77 *Simonia dicitur peſtis.*
78 *Simonia quomodo committatur.*
79 *Simonia quid ſit.*
80 *Simonia eſt triplex.*
81 *Ambitioſus non poteſt præſentari.*
82 *Simonia, & lex iulia de ambitu æquiparantur.*
83 *Requiſitus vt præſentetur, ſi ante præſentationem conſentiat præſentationi, præſentari non poteſt.*
84 *Periurus nec eligi, nec præſentari poteſt.*
85 *Periurus quando poſſit beneficijs priuari.*
86 *Periurus eſt infamis ſi venit contra iuramentum appoſitũ in contractu.*
87 *Infamis repellitur à dignitatibus.*
88 *Dignitas aliquando capitur pro quolibet beneficio.*
89 *Accuſatus de aliquo crimine interim promoueri non debet.*
90 *Promoueri verbum includit collationem, præſentationem, & electionem.*
91 *Infames ſecundum leges ſunt infames ſecundum canones.*
92 *Infamia triplex.*
93 *Infamia iuris quæ.*
94 *Infamia facti quæ.*
95 *Infamia Canonica quæ, & quomodo tollatur.*
96 *Infamis infamia iuris, & facti. non poteſt præſentari.*
97 *Infamis à dignitate habita remoueri debet.*
98 *Infami facta collatio eſt nulla.*
99 *Infamis eſt irregularis.*
100 *Sodomita præſentari non poteſt.*
101 *Sodomia crimen grauiſſimum.*
102 *Sodomita videtur irregularis.*
103 *Sodomiti pœna quæ.*
104 *Sodomiti pœna ex bulla Pij* V.
105 *Sodomiæ pœna procedit in exercentes beſtialitatẽ, & præpoſteram venerẽ.*
106 *Adulter præſentari non poteſt.*
107 *Dummodo adulterium ſit manifeſtũ.*
108 *Concubinarius notorius nec eligi, nec præſentari poteſt.*
109 *Concubinatus puniendus ex Concil.* Trid. *& ex bulla* Pij V.
110 *Vſurarius manifeſtus nec eligi, nec præſentari poteſt.*

Vſura-

111 *Vſurarius triplici pœna punitur, repellitur à communione, ab oblationibus, & à ſepultura eccleſiaſtica.*
112 *Vſura quid ſit.*
113 *Vſura duplex, mentalis, & realis.*
114 *Mutuum recipiens ſub vſuris, à ſolito ſænerari, ob ſui neceſſitatem non peccat.*
115 *Vſurarius mutuans ſub vſuris ſemper peccat, & tenetur reſtituere.*
116 *Lucri ceſſantis, ſeu damni emergentis ratione quando quid exigi poſſit.*
117 *Vſurarius mentalis tenetur acceptum reſtituere, ſimoniacus mẽtalis non.*
118 *Et ratio diuerſitatis affertur.*
119 *Falſificans literas apoſtolicas præſentari non poteſt.*
120 *Sacrilegi præſentari non poſſunt.*
121 *Inſequentes, percutientes, aut capientes Card. ipſo iure priuati ſunt beneficijs.*
122 *Criminoſus regulariter præſentari non poteſt.*
123 *Illiteratus non poteſt præſentari, nec eligi.*
124 *Illiteratus eſt irregularis.*
125 *Collatio facta illiterato eſt nulla.*
126 *Conferentes beneficia illiteratis peccãt, & tenentur ad intereſſe eccleſiæ.*
127 *Conc.* Trid. *prouiſio circa literaturam promouendorum.*
128 *Literatura ſufficiens ad primam tonſuram, & minores ordines quæ ſit.*
129 *Inſtituendus ab inferiori prius ab* Epi*ſcopo debet examinari.*
130 *Illiterati ſunt reijciendi tanquam indigni.*
131 *Inſtitutio quando fit à Capitulo Piſano, fit præuio examine Ordinarij.*
132 *Literatura ad beneficium ſimplex, quæ requiratur.*
133 *Ordinatus ordine ſacro cenſetur idoneus ad beneficium ſimplex.*
134 *Literatura in beneficiando requiritur ea, quam ordo annexus beneficio requirit.*
135 *Clericus ſemel, vel bis admiſſus ad beneficium, poteſt iterũ examinari.*
136 *Beneficiũ non poteſt conferri laico clerico exiſtenti ſola animi deſtinatione.*
137 *Beneficium conferri debet clerico.*
138 *Furioſus nec ordinari, nec præſentari poteſt.*
139 *Morbo caduco laborans quando præſentari poſſit.*
140 *Clericus hiſtrio, ſcurra, ſeu mimus, præſentari non poteſt, nec eligi.*
141 Nec *iſte admittitur ad ſumendum Euchariſtiam.*
142 *Nec gaudet priuilegijs clericalibus.*
143 *Clericus ſemel reiectus tamquam criminoſus non debet amplius admitti eadem cauſa durante.*
144 *Patronus ſcienter præſentans indignũ, quomodo puniatur.*

CAPVT QVINTVM.

Enumerantur Criminoſi, qui præſentari non poſſunt.

1 CLERICVS criminoſus generaliter præſentari non
2 poteſt. & Primò pręſentari non poteſt excõmunicatus, qui ſicuti eligi non poteſt. *cap. illa. & c. per inquiſitionem. vbi glo. de elect. Archid. in cap. nullus. diſt.* 63. quòd procedit etiam in excommunicato excommunicatione minori. *Abb. in d. cap. illa.* ita talis non poteſt præſentari per vulgatam regulam, qua habetur, quòd iura lo-
3 quentia in electione, locum habent in præſentatione. *cap. vlt. iuncta glo. in verbo, electione. de elect. lib. 6.* Roccbus *de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. quæſt. 4. princ.* vbi de excommunicato minori excommunicatione ſe remittit ad *textum in c. ſi celebrat.* vbi Doct. ita concludunt. *de cler. excomm. miniſt.* quòd idem ſit in excõmunicato excommunicatione minori. *Garc. infra num.* 27. *Riccius in praxi rei fori eccleſiaſt. deciſ.* 184. *num.* 169. *Couarr. in c. alma mater. p. 1. §. 7. in princ. col. 1. de ſent. ex-*

*excomm.Garc.de beneficijs. p.7.c.13. nu.3.Gonzal.in comment.ad regul.*8. *Cancell.gloſſ.*58.*num.*25.*& ſeq.* nam
4 excommunicato beneficia conferri non poſſunt. *c. poſtulaſtis.de cler.excomm. min.* & collatio facta excommunicato eſt nulla, etiam in foro conſcientiæ. vt *in d.c. Selua de benef. p.3.q.4. Card.*Tolet. *in inſt.ſacerd.lib.1.c.13.Sairus de cenſuris.lib.2.cap.5. num.1.Put.dec.78.lib.3.*

Horum occaſione breuiter videamus quid ſit cenſura &c.

5 Cenſura ergo eſt ſententia lata à capace ordinis mediãte iuriſdictione eccleſiaſtica fori exterioris, qua quis priuatur communione Sacramentorum, vel hominum, vel exercitio diuinorum ſpiritualium, vel prohibentur officia diuina, vel Sacramenta, vel ſepultura. ita *Nauar. in man. cap.*28.*num.*1. vel cenſura eccleſiaſtica eſt pœna ſpiritualis fori exterioris eccleſiæ, qua ſpiritualium vſus impeditur, vt à contumacia diſcedatur. *Bart. Vgolin. de eccleſiaſt. cenſur.tab.1.c.16.* §.4.*n.*5. & dicitur
6 cenſura à cenſendo, & ſumitur pro ſententia,ſeu correctione. vide *Sairum vbi ſup. de cenſur.eccleſiaſt.lib.1. cap.1.in princ. vbi num.*4. ait cenſuram illam eſſe triplicem excommu-
7 nicationem, ſuſpenſionem, & interdictum, & cenſurarum appellatione illa tria veniunt, nam ceſſatio à diuinis non videtur eſſe cenſura. *vt ibidem Sairus.*

8 Excommunicatio autem eſt cenſura eccleſiaſtica à canone, vel à iudice eccleſiaſtico prolata, qua Chriſtianus à communione eccleſię quoad fructum, & ſuffragia generalia eius, & conuictu fidelium excluditur. *Sair. vbi ſup. c.5.num.* 10. & eſt duplex, maior, quæ priuat actiua & paſſiua participatione Sacramen-
9 torum, quam violans ſi ſit clericos ſit irregularis,ſi ſit ordine ſacro inſignitus, & actum aliquem d. ordinis exercet. & appellatione excommunicationis de maiori intelligitur.

10 Minor autem ſola participatione paſſiua priuat omnium Sacramentorum. *d.cap. ſi celebrat.Sair. d. cap.* 5.
11 *num.* 18. quomodo autem excõmunicatio feratur ab homine, qui poſſunt excommunicari, de cauſis,propter quas ſit ferenda excommunicatio, & quando poſſit iterari, quæ ſit forma excommunicationis, & quæ conditiones & circumſtantiæ ad ferendam excommunicationem requirantur, de ordine, loco,& tempore in ea ferenda obſeruandis, de cæremoniis in ſolemni excommunicatione adhiberi ſolitis, & de fine excommunicationis quando excommunicatio ſit nulla, ſeu iniuſta, de cauſis, quæ excuſant ab excommunicatione. vide *Sairum vbi ſup. d. lib. 1. cap. 1. & ſequentib. per d. librum totum.*

12 Et de effectibus excommunicationis, de beneficiis excõmunicato collatis, de obligatione vitandi excommunicatos,de pœnis violantium
13 excommunicationem, de forma abſolutionis ab excommunicatione,de pertinentibus ad dandam abſolutionem ab excommunicatione ad cautelam, quomodo abſolutio ab excõmunicatione legitimè conferatur, & quibus præmiſſis, de abſolutione excommunicationis latæ ab homine, de abſolutione ab excommunicatione minori. vide *Sairum vbi ſup.lib. 2. c. 1. & ſeqq. per d. totum librum.* &
14 de excommunicatione lata per Bullam Cœnæ Domini, vide *Sairum vbi ſup.lib.3.c.1. ad c.* 25. & de excommunicatione ob clerici percuſſionem. vide eundem *d. lib. 3. c. 26. 27. & 28.* & de alijs excommunica-
15 tionibus à iure reſeruatis Summo Pontifici *d. Sair. d. lib.3. c.29.* & de excommunicationibus Papæ reſeruatis ex extrauagantibus in corpore iuris inſertis. *ibidem cap.* 30. & de alijs excõmunicationibus Papæ reſeruatis ex extrauagantibus nondum inſertis in corpore iuris. *ibid. cap.*31.& demum de excommunica-

tionib.

tionib. quarum abſolutio nulli reſeruatur. vide *ibidem cap. 32. 33. 34. & 35. & Card.* Tolet. *in inſt. ſacerd. lib. 1. cap. 5. & ſeqq.*

16 Secundo ſuſpenſus ſicuti eligi nõ poteſt. *gloſ. & Doct. in d. cap. illa. vbi Abb. de elect.* ſiue ſit ſuſpenſus à beneficio. vt in *c. per inquiſitionem. & ibi gloſ. de elect.* ſiue ab officio, vt in *cap. cum dilectus*. & ibi *Abb. nu. 17. de conſuetud.* ita non poteſt præſentari. L*ambert. de iurep. lib. 2. p. 1. q. 9. princ. art. 2.* etiamſi defectus eſſet occultus, & toleratus. C*ard.* To*let. vbi ſup. lib. 1. c. 14. nu. 5. Nauarr. in manuali c. 27. nu. 163.* R*iccius vbi ſup. deciſ. 183. Garc. d. par. 7. c. 14. vbi nu. 3.* refert R*otæ deciſionem* in vna *Meliten.* Abb*atiæ. 24.* I*anuar.* 1590. *coram* D. *Gypſio*. qua fuit reſolutum quod quidam tamquam ſuſpenſus non potuit conſequi d. Abbatiam, quòd eſt verum quando eſſet ſuſpenſio ab omnibus ordinibus, ſecus ſi eſſet ſuſpenſus ab vno ordine ſacro tantum, quia ratione alterius ordinis, quem tenet ſine ſuſpenſione poteſt obtinere beneficium. *tex. aureus in c. vel non eſt compoſ. de temp. ordin.* firmat *Abb. in c. cum bonæ. num. 6. de æt. & qual.* L*ambert. de iurep. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 2. Mar. Anton. var. reſol. lib. 1. reſol. 19. num. 6.* quod declara vt ibi per eum.

17 Suſpenſio autem eſt eccleſiaſtica cenſura, qua clerico quatenus clericus eſt, ob ſuam culpam prohibetur exercitium ordinis, officij, vel beneficij à poteſtatem habente ad tempus, vel in perpetuum, in totum, vel in partem. *Sair. vbi ſup. lib. 4. cap. 1.*

18 quotuplex autem ſit ſuſpenſio, quis poſſit ſuſpendere, de forma illam ferendi, de varijs modis, quibus fertur, de octo modis, & de alijs tribus modis ſuſpendendi, de ſuſpenſione à beneficio, ſeu beneficijs, de ſuſpẽſione ab officio, & beneficio, ſeu ab ingreſſu eccleſiæ, de duratione ſuſpenſionis, de effectu appellationis à ſuſpenſione, de violatione ſuſpenſionis, & quod clericus violans ſuſ-

19 penſionem peccat mortaliter, & fit irregularis, de ſuſpenſione contra Epiſcopos, & Prælatos in iure lata, ſeu contra iudices eccleſiaſticos, religioſos, & Capitula, ſeu Conuen-

20 tus, ſiue clericos, quibus caſibus ſuſpenſus irregularitatem incurrat, de abſolutione à ſuſpenſione vide eundem *Sairum vbi ſup. d. lib. 4. c. 1. & ſeqq.* per totum dictum librum. *Card.* To*let. vbi ſup. d. lib. 1. cap. 43. & ſequentib.*

21 Tertio. Interdictus perſonaliter non poteſt conſequi beneficia. *cap. tanta. de exceſſib. prælat.* L*ambert. vbi ſup. art. 2. Coraſ. de benefic. par. 4. c. 3. nu. 22. Nauarr. in man. c. 25. nu. 133. Vgolin. de cenſuris. tab. 5. cap. 13. §. 1. nu. 2. Leſſius de iuſt. & iur. lib. 2. c. 34. nu. 116. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 7. q. 2. Garc. d. p. 7. c. 14. num. 5. vbi nu. 6.* ait in prouiſionibus Apoſto-

22 licis fieri abſolutionem non ſolum ab excommunicatione, ſed etiam à ſuſpenſione, & interdicto, ad effectũ gratiæ conſequendum, cum excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum cenſuræ eccleſiaſticę nomine veniãt. *c. quærenti. de verb. ſignif.* quamuis differant in multis.

23 Satis ſit, quòd excommunicatio, & interdictum feruntur in clericos, & laicos, ſuſpenſio autem fertur tãtum in clericos, quòd ſi clericus ſeruet interdictum generale, ſeu ſpe-

24 ciale, poteſt præſentari, cum faciat maius, quòd eſt celebrare Diuina. *ad textum in c. alma mater. de ſent. excomm. lib. 6.* ſecus autem eſt, ſi clericus non ſeruet interdictum, ſeu ſi

25 ſit clericus, cui ſpecialiter ſit interdictum officium, vel talis ordo, tunc enim præſentari non poterit, ſi obſtet interdictum ordinis, vel alterius rei. de quibus L*ambert. vbi ſup. lib. 2. p. 1. q. 11. art. 3.*

26 Interdictum autem eſt eccleſiaſtica cenſura, qua prohibentur Diuina officia, & Sacramenta, & eccleſiaſtica ſepultura actiuè, & paſſiuè. *Sair.*

*vbi ſup.lib.*5.*c.*1.*n.*8.*Card.Tolet. vbi ſup. poſt lib.*7. *in tract. de interdicto.*
27 N*auarr.d.c.*27. interdictum vero eſt locale, generale loci, & perſonale, & de effectu interdicti localis, & perſonalis, & quid circa Diuina officia ſit licitum, vel illicitum, quæ ſacra-
28 menta miniſtrari poſſint tempore interdicti, ideſt Baptiſmus, Confirmatio, Pœnitentia, Euchariſtia, de Ordine, & Matrimonio, & Extrema vnctione, dic vt infra. quid ſit agendũ
29 circa ſepulturam tempore interdicti, quid circa campanarum pulſationem, & de eo, cui eſt interdictus
30 ingreſſus eccleſiæ, & qui poteſt excommunicare, & ſuſpendere poteſt, & interdicere, & è contra, qui poſſunt excommunicari, & ſuſpendi poſſunt, & interdici. quomodo ſit
31 ferenda ſententia interdicti, de interdictis in iure latis, de tribus modis, quibus ſuſpenditur interdictum. de pœnis violantium interdictum,
32 nam laicus violans interdictum peccat mortaliter, ita & Moniales, & Regulares non habentes ordinem.
33 clerici autem ſeculares, & regulares ſacris initiati violantes quodcumque interdictum peccãt mortaliter, ſpoliantur beneficijs, deponuntur, fiunt incapaces beneficiorum, eis interdicitur ingreſſus eccleſiæ, ſuſpenduntur ab officio, & beneficio, ſunt ipſo iure excommunicati, carent eccleſiaſtica ſepultura, & exercentes aliquem ordinem ſacrum ſunt irregulares. & de relaxatione, ſeu abſolutione interdicti, & de miniſtro
34 illius. & quid ſit ceſſatio à Diuinis, & de cauſis illius. de pœna degradationis, de criminibus degradatio-
35 ne, ſeu depoſitione dignis, & de modo degradationis, & depoſitionis vide de omnibus ſupradictis latiſſimè dicentem, & alios allegantẽ doctiſſ. *Sair.vbi ſup. d. lib.*5.*c.*1. *& ſeqq.* per totum d. librum.

36 Quarto. Irregularis non poteſt præſentari ſicuti ſupradicti, cum non poſſit ordinari. *c.*3. *& c. diuerſis fallacijs. de cler. coniug.* & nullus poteſt præſentari, niſi ſit clericus. *c.*2.*de inſtitut.* eiq. non poteſt beneficium conferri. *Dinus in c.* 1. *de reg.iur. lib.* 6. *Innoc. in c. cum noſtris. in princ. de conceſſ.præb.* & collatio facta irregulari eſt ipſo iure nulla. *Din. ibidem. num.* 23. *Verall. dec.*236.*num.*4.*par.*2.*Couarr.in d.c. alma mater.par.*1.*§.*7.*nu.*1. *Nauarr. d.cap.*27. *num.* 249. *Vgolin. de irregularit. c.*65. *in princ. & §.*1. *Azor. vbi ſup. d. quæſt.* 2. *Garc. d. par.* 7. *cap.* 11. *Riccius vbi ſup. deciſ.* 185.
38 immo irregularis debet priuari habitis beneficijs. *cap. clerici. de cler. excomm. min.* ſi autem irregularitas contracta ſit ante baptiſmum, & per baptiſmum deleta, talis poterit præſentari per ea, quæ dicit *Abb. in c. presbyterum. num.* 2. *de homicid.* & de homicida irregulari vide *Lambert. vbi ſup. art.* 14. *& Garc.d.c.*11. *num.*6. *& ſeqq.* & adde, quod cle-
39 ricus, qui acceptat officium habens annexam iuriſdictionem ſecularem, & criminalẽ, etiam quòd illam non ſit executus efficitur irregularis. ita *Specul. in tit. de diſpenſatione. n.*10. quem ſequitur. *Mar. Soccinus in cap. ad audientiam. num.*144. *de homicidio.* & habetur in *rubr. ne cler. vel mon. ſec. neg. ſe immiſc.*

40 Irregularitas autem dicitur, quia per eam quis extra regulam fit, & conſtituitur. *Syluest. in ſumma. in verbo, irregularitas,* & eſt impedi-
41 mentum Canonicum ex facto, vel defectu proueniens, quo quis ad eccleſiaſticos ordines promoueri, & iã promotus, in ijſdem miniſtrare prohibetur. *Sairus vbi ſup. lib.*6.*cap.*1. *num.* 16. D. V*incentius Mazzolius* Decanus Piſanus recol. mem. auunculus meus in ſua breui regula ad confeſſ. &c. *in verbo,* I*rregularitas, fol.* 233.

43 Quædam irregularitas contrahitur abſque culpa, & ſic ex defectu, quædam ex delicto, & ſic ex facto proprio, & caſus vigintitres, in quibus

bus contrahitur irregularitas ponit. *Syluest. vbi ſup.*

44 Abſque culpa, ideſt ex defectu ſacramenti eſt irregularis bigamus, qui defectus prouenit ex ſecũdis nuptijs vel quia viduam ducit. *vt in tit. de bigam.*

45 Item quis eſt irregularis ex corporis defectu, qui in iure dicitur corpore vitiatus, de quo Garc. *d. par. 7. cap. 13. num. 1. & ſeqq. & habetur in toto tit. de corpore vitiatis. & de cler. ægrot. & in decreto diſt. 55. tradit* Ma*iolus de irregularit. lib. 1. cap. 14. & ſeqq.* Nauarr. *d. c. 27. nu. 198. & ſeqq.*

46 Et eſt vel debilitatus, vel mutilatus, vel habens omnia membra, ſed vnum inutile, vt qui caret oculo, vel habet manum aridam, vel caret membro neceſſario ad vſum ordinis, vel inducit notabilem deformitatem, vel ſi ſit monſtruoſus, & ſit etiam quis irregularis ex morbo, vel infirmitate corporis.

47 Item illegitimi ſunt irregulares, exceptis expoſitis in publico hoſpitale orphanorũ, vt dixi ſup. hoc lib.

48 Irregularis etiam eſt, quis ex defectu ætatis requiſitæ. item ex defectu animæ, vt amens nõ baptizatus, illiteratus, & neophitus, vel ex defectu libertatis, vt ſeruus, ideſt mancipium, obligatus ad ratiocinia, ſeu curiæ ſeculari.

49 Item irregularis ſit ex defectu lenitatis, cum quis occidit vel mutilat hominem etiãſi id faciat ad ſui defenſionem, & ſine peccato, & Iudex proferens mortis, aut mutilationis

50 ſententiam, eam ſcribens, vel exequens, & qui reum accuſauit ſecuta morte, item teſtis, procurator fiſcalis, & aduocatus contra reum, & Iudex eccleſiaſticus, qui reum extrahi ex ſua licentia permittit extra caſus Bullæ Greg. XIV. ſi ſequatur mors, vel mutilatio extracti.

51 Irregularitas alia contrahitur ex delicto, puta ex homicidio, vel mutilatione voluntarijs, & iniuſtis, & eam incurrunt tàm laici, quàm clerici, & operans, mandans ad prædicta perpetranda, conſulens, ſeu dans conſilium, vel auxilium, ratificans autem non ſit irregularis, licèt aliqui contrarium teneant, item reba-

52 ptizans, & rebaptizatus ſcienter id facientes ſiunt irregulares.

53 Item excommunicatus, ſuſpenſus, & interdictus, ſi exerceant actum aliquem ordinis ſacri, quem habẽt, ſiunt irregulares, item exercens, & miniſtrans in ordine ſacro, quem non habet, ſit irregularis, prout etiã

54 is, qui innodatus aliqua cenſura ordines recipit, vel qui recipit ab Epiſcopo cenſuris innodato, vel ab Epiſcopo, qui loco, & dignitati renunciauit, item qui eadem die omnes

55 ordines minores ſimul cum Subdiaconatu recipit, vel recipit ante legitimam ætatem, vel extra tempora canonica, aut ſine literis dimiſorijs ſui Epiſcopi ordinetur, eſt ſuſpenſus ab ordine, & ſi miniſtrat ſit irregu-

56 laris, idem eſt in furtiuè, & abſque examine ordines recipiente, vel per ſaltum. Item infamis eſt irregularis,

57 & ille, qui eſt delinquens enormis, notorius, & dignus depoſitione.

58 Tollitur autem irregularitas per Baptiſmum, & per profeſſionem in Religione approbata, ſi proueniat ex proprio delicto, vel infamia proueniente ex facto proprio, per quam profeſſionem tollitur etiam illa, quæ prouenit ex defectu natalium, non autem ea, quæ oritur ex defectu aliquo corporis, vel animæ, & denique omnis irregularitas tollitur per Pa-

59 pæ diſpenſationem, & Epiſcopi poſſunt diſpenſare in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus excepta ea, quæ oritur ex homici-

60 dio voluntario, & exceptis alijs ad forum contentioſum deductis, vt habetur in *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.* & occultum dicitur, vt diſtinguatur à notorio, & publico, & eſt occultum, quod non eſt notorium, quod notorium vel eſt per confeſſio-

61 nem delicti factam in iudicio, vel per ſen-

ſententiam iudicis,vel per facti euidentiam, & eſt occultum, quod non poteſt probari, vel quamuis probari poſſit per teſtes. eandem auctoritatẽ habent ſuperiores regulares quoad
63 eorum ſubditos ex Papæ priuilegio. de quibus omnibus ſupradictis vide *Sayrum vbi ſup.lib.7.per totum librũ. Mazzolium vbi ſup. Vgolinum, & Maiolum vbi ſup. Viualdum in candelabro aureo. tit. de irregul. Nauarr. in d.cap.27.num.250.Valer.Reginaldum.in praxi fori pœnitent.lib.5.Suarez de cenſuris.tom.5.diſput.7.Card. Tolet.vbi ſup.d.lib.1.cap.52.& ſeqq. & Garc.d.par.7.cap.11.& 12.*

60 Quintò, degradatus non poteſt præſentari, cum in foro canonico depredatio ſit vltimum ſupplicium. *Doct.in cap.at ſi clerici. §. de adulterijs.de iudic.et in cap. cum non ab homine, de iudic.* degradatio autem eſt duplex, verbalis, & actualis.*cap.de-*
65 *gradatio.de pœnis.lib.6.Abb.& Doc. in cap.non poteſt.de re iudic.*

66 Sextò, hæreticus non poteſt præſentari, quia eſt excommunicatus, *cap.excommunicamus, et c.ad abolendam, de hæretic. et cap.1.24. queſt.1.* & eſt extra Eccleſiam. *cap.1.& cap. vergentis,de hæret.* etenim hæretici
67 debẽt repelli à ciuitate, & Regno. *d. cap.ad abolendam.* neque poſſunt habere honores, & ſunt infames. dixi ſup.lib.2.c.6.

68 Septimò, fautores, defenſores,& receptatores hæreticorum ſunt excommunicati. *d.cap. excommunicamus.§.credentes. et d. cap. ad abolendam.* & ideo præſentari non poſſunt ad beneficia.

69 Octauo, ſchiſmaticus ſicuti eligi non poteſt. *cap. quia diligentia.de elect.*ita neque præſentari poteſt, cũ ſit excommunicatus, & hæreticus. *Abb. & Doct. in rubr. de ſchiſmat.*
70 quod ſi conuerſus ſit ad vnitatem eccleſiæ, tamen non poteſt eligi,neque præſentari, niſi ſecuta diſpenſatione.*d.cap.quia diligentia. vbi Abb* & de hoc vide *Lamber.vbi ſup.art.8*.

71 Nonò, Apoſtata, qui dicitur ab Apoſtaſia, quæ eſt temerarius à ſtatu fidei, vel religionis receſſus, quaſi poſt actio,ideſt,retrogradatio, ſi ſit à fide, tanquam hæreticus non
72 poteſt præſentari. *d. cap. ad abolendam.* ſi autem ſit apoſtata à religione,cum ſit excommunicatus ipſo fa-
73 cto.*cap.2.ne cler.vel mon.lib.6. et ibi gloſſ.* non poterit præſentari, & ſi ſit
74 apoſtata ab obedientia Religionis, itaut extra eam vagetur,idem eſt,ſed ſi ſit apoſtola à ſimplici obedientia, cum per hoc non incurrat excommunicationem, ſed tantum poſſit excõmunicari.*cap.ſi quis 3.quæſt.4.* tunc habito reſpectu talis inobedientiæ, & pœnitentiæ ſecutæ, vel non ſecu-
75 tæ, res erit decidenda. Quod ſi conuertantur,& redeant poſſunt præſentari, & obtinere beneficia ſuarum religionum. *Lamber.vbi ſup.art.9.*

76 Decimò, Simoniacus tanquam hæreticus præſentari nõ poteſt,quia ſimonia dicitur hæreſis.*cap.quoties, de ſimon. et c.ſicut ſimoniaca. de ſim.* vbi etiam ſimonia dicitur peſtis, &
77 ſimoniacur dicitur infamis. *Abb. in cap.ex diligenti. num.6. de ſimon.* & de ſimoniaco occulto, & publico. *Abb. in cap. accuſatum. & in c.tanta.de ſimon.* & quomodo committa-
78 tur ſimouia, & præſertim inter præſentantem, & præſentatum vide *Lamber.vbi ſup. art.11. & Nauarr. d.cap.27.*eſt autem ſimonia ſtudioſa
79 voluntas contractandi præcio rem ſpiritualem, & eſt mentalis,conuen-
80 tionalis, & realis,quæ declara vt per *Card.Toletum vbi ſup.lib.5. cap.86. & ſeqq.*

81 Vndecimò, ambitioſus non poteſt præſentari, quia iſte cupit præeſſe, & non prodeſſe. probatur in *cap.per noſtras.de iurepatr.* vbi prohibetur, ne quis ſe ipſum preſentet, vt euitetur ambitio, ex quo ambitioſus præſentari non poteſt per *tex. in cap.in ſcripturis.8. quæſt.1.* item alia eſt ratio, quia ſimonia, & lex
82 iulia de ambitu æquiparantur. *Doct.*

in

in rubr. de ſimonia. Lambertin. *vbi ſup. art.* 12. ſed proh dolor, quot ambitione ducuntur ad quærenda beneficia, non vt Deo continue famulentur!

83 Duodecimò, requiſitus vt præſentetur, ſi ante præſentationem conſentit præſentationi, non poteſt præſentari, quia in ſimili, ſi eligendus conſentiat electioni de ſe faciendæ, non tenet electio, *cap. cum poſt. vbi gloſ. penult. & vlt. de elect.* & vt euitetur ambitio, nam talis conſenſus intempeſtiuus ambitionem indicat. *cap. per laicos.* 16. *quæſt.* 7.

84 Decimotertiò, periurus ſicuti eligi non poteſt, niſi pœniteat, ita nec præſentari, quod procedit in eo, qui venit contra iuramentum aſſertoriũ, ex tali enim periuro poteſt quis be-
85 neficijs priuari. *Doct. in cap. querelam. de iureiur.* Si autem ſimus in eo, qui venit contra iuramentum appoſitum in contractu, quod periurium
86 infamat, & tunc non ſufficit, vt eum pœniteat, ſed debet ei fama reſtitui, & eſt aduertendum, quod tali caſu debet conſtare de confeſſione, & expletione, ſeu ſatisfactione pœnitentiæ, de quo latè *Felin. in cap. teſtimonium. col.* 11. *de teſtibus. Lambert. vbi ſup. art.* 15.

87 Decimoquartò, quoniam oportet promouendum, cuius opinio in nullo vacillare debet. *cap. laici diſt.* 33. nulla nota, vel infamia reſperſum eſſe. *cap. vlt. de furtis. Abb. in cap. ſuper eo. de elect. Coraſ. de beneſ. part.* 3. *cap.* 6. *num.* 8. Ideo infamis infamia iuris, & facti ad dignitatem promoueri non poteſt. *cap. infamibus. de reg. iur. lib.* 6. *vbi* Dynus, *&* Io. *And. l. vnica. C. de infamibus, lib.* 10. *& l.* 2. *C. de dignitatib. lib.* 12. *cap. inter dilectos. de exceſſib. prælat. Molina de Hiſp. primog. lib.* 1. *cap.* 13. *à num.* 7. Garc. *de beneſ. par.* 7. *cap.* 8. *num.* 2. Riccius *vbi ſup. deciſ.* 676. *nu.* 4. *Farinac. in ſua pract. crim. p.* 1. *tit. de delict. & pœnis. quæſt.* 23. *num.* 26. *& ſeq.* & accipitur hoc caſu dignitas pro quolibet beneficio

88 Abb. *&* Doct. *in d. cap. querelam. de iurer.* Lamber. *vbi ſup. par.* 1. *lib.* 2. *q.* 9. *art.* 16. *nu.* 3. *Couarr. var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 3. & ſemper infamia impedit habere beneficia. Duarenus, *de beneſic. lib.* 4. *cap.* 1. & ideo accuſatus, ſeu denunciatus de aliquo crimine, interim pendente accuſatione, ſeu
89 denũciatione promoueri non debet. *l. reus. ff. de munerib. l. reum criminis.* C. *de procurat. cap. vlt. de teſtibus. et cap. omnipotens. et ibi* Doct. *de accuſ. Selua, de beneſic. par.* 3. *quæſt.* 5. *num.* 31. Coraſ. *vbi ſup. cap.* 6. *num.* 9. *et* 10. quod procedit, ſi talis denunciatus ſit infamatus apud bonos, & graues vi-
90 ros. *Garc. d. c.* 8. *num.* 8. & ſub hoc vocabulo promoueri includitur collatio, electio, & præſentatio. *Abb. in d. c. ſuper eo, num.* 2. *de elect.* & regulariter infames ſecundum leges ſunt infames ſecundum canones. *cap. om-
91 nes vero.* 7. *quæſt.* 1. *Felin. in cap. teſtimonium. num.* 15. *de teſtib.* Lambert. *d. art.* 16. *num.* 2. *Maiolus de irregularit. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 3. *Azorius inſtitut. moral. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 7. *q.* 3.

92 De triplici autem infamia vide *Abb. in d. c. teſtimonium. vbi latè. de teſtib. gloſ.* Dyn. *et Io. And. in d. cap. infamib.* ideſt infamia iuris à iure proueniente. *cap.* 2. *§. porro. et ibi gloſ.* 3.
93 *quæſt.* 7. *l.* 1. *cum ſeq. ff. de his, qui not. infam.* Vgolin. *de irregularitate. cap.* 60. *Card. Tolet. vbi ſup. lib.* 1. *cap.* 64. *Sayrus vbi ſup. lib.* 7. *cap.* 11. *nu.* 3.

94 Infamia facti proueniente ab eo, quo apud aliquos quis infamis habetur. *c. §. porro.* apud aliquos graues & bonos de aliquo crimine, ſeu peccato. *Dyn. vbi ſup. num.* 2. Felin. *in d. cap. teſtimonium. num.* 14. *Vgolin. d. c.* 60. *num.* 4. & de infamia canonica, quæ cauſatur a peccato mortali. *cap.
95 infames.* 6. *quæſt.* 1. *Abb. in d. c. teſtimonium.* Nauarr. *in repetit. cap. inter verba* 11. *quæſt.* 3. *concluſ.* 6. *Corrol.* 48. *in fine.* quæ infamia canonica per ſolam abſolutionem tollitur, & reſtituitur. *Lambert. vbi ſup. art.* 17.

96 Ergo tales infames infamia iuris, & facti

96 & facti præſentari non poſſunt, niſi ab habente poteſtatem fuerint reſtituti, vel alias ab infamia liberati. vide *Lambert. vbi ſup. art.* 16. & infa-
97 mia non ſolum impedit præfici, ſed etiam remoueri facit à dignitatibus *l. infamia. C. de decurion. lib.* 10. *quod procedit in infamia iuris*. *Dynus vbi ſup. in addit. in verbo, infamia. Garc. d. c.* 8. *num.* 35. & collatio facta infa-
98 mi eſt ipſo iure nulla. *Abb. in d. cap. querelam. num.* 3. *& in d. c. ſuper eo, num.* 5. *Rot. deciſ.* 426. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ. Selua dict. par.* 3. *quæſt.* 2. *& quæſt.* 5. *num.* 31. *Zecchius de benefic. & penſ. cap.* 3. *verſ. ſecundo ſi collatio. Suarez de relig. tom.* 2. *tract.* 5. *lib.* 3. *cap. vlt. num.* 4. 5. *&* 17. & infamis
99 tam facti, quàm iuris infamia eſt irregularis. *Specul. de diſpenſ. §. iuxta. num.* 28. *Nauar. d. c.* 27. *nu.* 204. *Vgolin. d. c.* 60. *§.* 5. *num.* 1. *Card. Tolet. d. cap.* 62. *Garc. d. c.* 8. *num.* 44. *& ſeqq.* vbi prædicta declarat quomodo procedant, & ſint intelligenda.

100 Decimoquinto, Sodomita etiam non poteſt præſentari, cum tale crimen ſit enorme, & infame, & grauiſ-
101 ſimum. *Abb. in cap. niſi cum pridem. num.* 7. *et ibi Doct. de renunc.* immo talis videtur irregularis, & dicitur fi-
102 lius diffidentiæ, ideſt de cuius ſalute eſt diffidendum. *cap. vt clericorum. de vita. et honeſt. cler.* & clericus ſodomita debet deponi, & detrudi in
103 monaſterium, & laicus debet excommunicari, vt in *cap. clerici. de exceſſib. prælat. vide* Lamber. *vbi ſup. art.* 18.
104 *et ex conſtit.* 70. *Pij V. ſanctæ mem.* clerici tam dirum nefas exercentes omni priuilegio clericali, omni officio, dignitate, & beneficio eccleſiaſtico priuantur, ita quod per Iudicem eccleſiaſticum degradati poteſtati ſtatim ſeculari tradantur, &c. & ſic ipſo iure priuātur beneficijs, officijque executione, & ſunt ipſo iure depoſiti, & in effectu irregulares. *Nauarr. d. c.* 27. *num.* 249. *Quaranta in ſumma Bullarij. in verbo,* Sodomia. *Garc. vbi ſup. par.* 11. *cap.* 10. *§.* 2. *nu.* 191. *et ſeqq.* quod habet locum, & procedit etiā in foro interiori, & occulto ſaltem quoad priuationem executionis officij, & inhabilitatem, ſeu in effectu irregularitatē. *Nauar. vbi ſup. Additio ad Quarantam vbi ſup. limit.* 5. *vide* Riccium *vbi ſup. dec.*
105 352. & id extenditur ad exercentes vitium beſtialitatis, & exercentes præpoſteram venerem cum fęminis. *addit. ad Quarantam. vbi ſup. in prin. et ampliat.* 2.

106 Decimoſextò, adulter non poteſt præſentari, & ratio eſt, quia *Doct. in cap. at ſi clerici §. de adulterijs. et ibi Abb. col. vlt. de iudic.* præſupponunt adulterum eſſe priuandum beneficijs, at facilius quis prohibetur ab acquirendo beneficio, quā priuetur.
107 *Abb. in d. c. ſuper eo col.* 2. *de elect.* dūmodo adulterium ſit manifeſtum, vel per propriam confeſſionem adulteri etiam extra iudicium, vel per famam vel per ſententiam *Lambert. vbi ſup. art.* 19.

108 Decimoſeptimò, concubinarius præſentari non poteſt, quia nec etiā poteſt eligi. *c. vlt. diſt.* 33. *et c. maritum. ead. diſt.* ſi tamen ſit talis concubinarius notorius per ſententiam, vel per confeſſionem ſponte factam, cum eo caſu ſit infamis, vel ex notorietate facti, quia habet concubinā publicè ſecum cohabitantem, & de hoc vide *Abb. in cap. veſtra. de cohabit. cler. & mul.* & de iſtis concubinarijs tractat *Lamber. vbi ſup. art.* 20. *et Garc. d. par.* 11. *cap.* 10. *§.* 2. *num.* 181. *et ſeqq. et* Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 8. *de*
109 *reformat.* vbi deteſtatur concubinatū, & bulla 5., ſeu conſtitutio Pij V. qua monet omnes ordinarios vt faciant ſeruari ſtatuta edita contra concubinarios.

110 Decimooctauo. Vſurarius cum nō poſſit eligi. *c. de Petro. diſt.* 47. immo ſi elect⁹ ſit deponi debeat. *c. Epiſcopus. d. diſt.* 47. ideo præſentari non poteſt, cum ſit infamis. *d. c.* 2. *§. porro.* 3. *quæſt.* 7. *l. improbum fœnus. et ibi gloſ. C. de his. qui not. infam.* immo

vſura-

111 vſurarius ſi ſit manifeſtus triplici pœna punitur, quia repellitur à cõmunione. *Abb.in c. quia in omnibus. de vſur.* decedens in tali peccato caret eccleſia ſepultura.ita *clemen. eos. vbi gl.de ſepult.*& repellitur ab oblatione facienda eccleſiæ. *Abb. in d. cap. quia in omnibus*, vbi docet, qui ſint vſurarij manifeſti. *& gloſ. in c.1. et 2.de vſuris. lib.6.* & omnia ſupradicta de vſurarijs manifeſtis ſunt intelligenda, de quibus. *Lambert.vbi ſup.art.21.Garc.d.cap.8.num.20. et ſeqq.*

112 Vſura autem eſt quicquid accedit ſorti principali, & eſt lucrum rei pecunia æſtimabilis ratione mutui principaliter proueniens, & alia eſt mentalis, alia realis ſeu exterior; ſi-
113 ue alia explicita, & expreſſa, alia implicita, ſeu palliata. *Card. Tolet. d.lib.5.cap.29. et ſeqq. et dixi in rub.*
114 *et clem.vnica. de uſuris.* & recipiens mutuam pecuniam ſub vſuris ad ſui neceſſitatem à ſolito fœnerari non peccat. *S.Thom.2.2.quæſt.78. art.4.* ſed ſi recipiat non ad ſui neceſſitatẽ ſed ob lucrum, aut vanitatem peccat. *Sot. de iuſt.et iur. lib.6. quæſt.1. art.5.*verum dans mutuum ſub vſuris
115 ſemper peccat, & tenetur ad reſtitutionem, & quando poſſit quis recipere aliquid ratione lucri ceſſantis
116 & damni emergentis vide *Card.Tol. ubi ſup.c.33.et 34.*

117 Sed hic obiter eſt notãdum,quod vſurarius mentalis tenetur acceptum reſtituere, ſimoniacus autem mentalis non tenetur, ſed agere debet pœnitentiam de mente deprauata. *gloſ.ult.in c.ult. de ſimonia. uerſ.ſed ſecus uidetur in uſura*, ſed non affert rationem diuerſitatis, & multas in hoc rationes affert *Abb. in d. c. ult.*
118 *num.6. et 7.* quarum vltima melior videtur ſcilicet, quia ſi mentalis vſurarius reſtituere non teneretur, daretur ſæpè materia figmentis,& fraudibus, vt ſine pacto ſolueretur vſuræ; verum quod ſimoniacus mentalis,non teneatur reſtituere, id reſtringendum eſt ad ſimoniam prohibitã ex eccleſiæ conſtitutione, vel intelligi debet de ſimonia mentali ex ſpe ſecundaria, non primaria, ſed in vſura habetur, mutuum date nihil inde ſperantes,& ſic vbi ſpes eſt principalis, ibi eſt & reſtitutio.

119 Decimononò, præſentari non poteſt falſificans literas Apoſtolicas,& ſupplicationes cum ipſo iure ſit excommunicatus. *Caietan. in ſumma, verb.excommunicatio.c.26.*Nauarr. *d.c.27.à nu.62. Vgolin. in Bulla Cœnæ. par. 2. cap.6.Card.Tolet.vbi ſup. lib.1.c.22.Sairus vbi ſup.lib.3. c.10. vide Bern.*Diaz.*in pract. crim.c.17. ſeu 117.et ibi addit.Clar.in §.falſum. lib.5.recept.ſentent.*& ſunt priuati beneficijs. *c.ad falſariorum. et ibi Abb. et Doct. de crimine falſi. Lambert.vbi ſup.par.1.lib.2.quæſt.9.art.22.Rebuſ. in praxi tit.de mod.amitt.beneſ.num. 43.Garc.d.par.11.c.10.§.2. nu.170. et ſeq.*

120 Vigeſimò, ſacrilegi etiam ad beneficia præſentari non poſſunt cum ſint infames.*c.infames.6. quæſt.1.* & impediuntur promoueri. *c.venerabilem.verſ.numquid enim.et ibi gloſ.in uerb.ſacrilegium. de elect.* & debent priuari beneficijs. *Rebuff.ubi ſup. nu. 56.* ſacrilegi autem inſequentes,per-
121 cutientes, aut capientes S.R.E.Cardinalem ſunt ipſo iure priuati beneficijs.*c.fælicis. de pœn.lib.6.Coraſ.ubi ſup.p.3.c.ult.n.14. uide* Nauarr. *d.c. 27.à num.67.et alios relatos à* Garc. *ubi ſup.num.173.et ſeqq.*

122 Vigeſimoprimò. Criminoſus regulariter, & generaliter præſentari non poteſt, ſi inquinatus ſit aliquo crimine inducente irregularitatem, degradationem, priuationem beneficiorum, depoſitionem, excommunicationem,vel interdictum latæ ſententiæ, vel infamiam iuris, vel facti. *uide Rocchum de Curte, de iurep. in uerbo, honorificum.quæſt.4. princ.nu. 16.et* Lambert.*ubi ſup.art.23.* vt eſt homicidium, hæreſis,apoſtaſia ſchiſma, periurium, falſitas, ſacrilegium, con-

cõcubinatus,ſodomia, & ſimonia,de quib.ſup.*& Gar.d.c.*10.*à n.*38.*ad fi.*

123 Vigeſimoſecundò. Illiteratus non poteſt præſentari, quia neque etiam poteſt ad ordines promoueri. *cap.illi teratos. diſt.*36. item illiteratus eligi non poteſt. *cap.cum in cunctis . cap. nobis.& cap.congregato. de elect.*

124 Immo talis illiteratus eſt irregularis. ſuper quo caſu Papa rarò, aut nunquam diſpenſat.*Nauarr.d.c.*27.

125 *num.* 205. *D. Vincent. Mazzol. vbi ſup.p.*2.*fol.*239. *verſ. illiteratura eſt. Vgol.de irreg.c.*3.*Gonzal.vbi ſup.gl.* 4.*n.*41.*et n.*47.ait collationem factã illiterato eſſe ipſo iurenullã,ſi ſit illiteratus,qui nũquam literas didicit, itaut pro vſus illas ignoret.*Garc.vbi ſup.par.* 7. *cap.* 7. *num.* 12. *& num.* 19.*& ſeqq.vbi n.*22.ait talem illiteratum teneri fructus reſtituere, & col

126 latores conferentes beneficia habentibus defectum ſcientiæ competentis, ſeu alias indignis non ſolum peccant mortaliter. *Lamber.vbi ſup. quæſt.*10.*art.*2.*num.*10. ſed etiam tenentur eccleſiæ, de damno, & intereſſe. *Felin.in cap.ſi quando. de reſcr. num.*7. *Nauarr.de reditib. eccleſiaſt. quæſt.*2.*monitione* 23.*Couarr. in reg. peccatum.par.*2.*§.*7.*num.*2.Pet.*Nauarr.de reſtitut.lib.*2.*cap.*2. *nu.*172. *& ſeqq.* Gonzal. *d.gloſ.*4. *à num.* 51. qui dicunt eos teneri reſtituere eccleſiæ fructus, & reditus, quos talis indignus quotannis percipit ex beneficio indigne.

127 Hiſce de cauſis, quia in beneficiando ſcientia, & literatura exigitur.*d.cap.cum in cunctis.de elect.cap. graue nimis.de præb.clem.*1. *de æt. & qualit.decretum optimè fuit in Concilio Trident.ſeſſ.*23.*de refor. cap.*4. vt ad primam tonſuram (quæ ſaltem in

128 præſentando, & volente beneficium requiritur)non promoueatur,qui neſciat fidei rudimenta, legere,& ſcribere,& de quo probabilis coniectura non ſit, eum non ſecularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtet, hoc vitæ genus elegiſſe,ad minores autem ordines promouendus ſaltem linguam latinã intelligere deber.*Cõc. Tri.vbi ſup.c.*11

129 Et clericus præſentatus ad beneficium antequam inſtituatur debet ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario examinari ſuper idonetate.*Conc.Triden. ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*18. etiam ſi inſtitutio pertineat ad inferiorem Epiſcopo, non autem ad ipſum Epiſcopum.*Conc.Trid ſeſſ.*25.*de reform. cap.*9.*verſ.ad hæc liceat.*alioquin inſtitutio ab inferioribus facta irrita ſit, & inanis, ideoque ſi præſentatus ſit illiteratus, & ſe ſubijciat exami-

130 ni, tanquam indignus, & inhabilis reijciendus eſt, & non admittendus ex reſpectu fauoris, amicitiæ, ſeu muneris, expedit enim animarum ſaluti à dignis, & idoneis gubernari, & ita ſeruatur Piſis, ſemper enim præſentatus, & promouendus, exa-

131 minatur, & quando præſentatio fit coram Capitulo Piſano ſemper præſentatus antequam inſtituatur, examinatur ab Illuſtriſſ. D. Archiepiſcopo,ſeu eius Vicario,& viſa tali atteſtatione ſuper idoneitate Capitulũ d.præſentatum inſtituit, vel ſi ſit inhabilis,repellit.vide *Lãb.vbi ſup.a.*24

132 Et quamuis ad primam tonſuram ſatis ſit ſufficientia ſupradicta, tamẽ ad beneficium etiam ſimplex maior ſufficientia requiritur, nempe quod ſciat legere, ſcribere, conſtruere, & cantare.*gl.in clem.*1.*de conceſſ.præb. verbo,reputamus.* quam ibi ſequitur *Imola*, *Card.&* Abb.*Nauarr.de oratione miſcell.*43.*n.*3. & quod dicitur de cantu procedit in beneficio requirente reſidentiã, & ſeruitium perſonale, & denique in clerico beneficiando talis ſufficientia requiritur ſi ſimplex ſit beneficium, quæ requiritur ad primam tonſuram, & quod ſciat, & poſſit recitare horas canonicas, ad quas tenetur, necnon cõſtruere,& intelligere. *Gonzal.dict. gloſ.*4. *num.*73. *Azor. vbi ſup. par.* 2. *lib.*6.*cap.*6.*quæſt.*2.*&* 3. *Garc.d.c.*7. *num.*4.*& ſeqq.Riccius vbi ſup. deciſ.* 390.

133 390. & ordinatus ordine ſacro cen-
ſetur idoneus ad beneficiũ ſimplex.
*Rot.dec.*16.*num.*1.*par.*2.*diuerſ.Pa-
cian.de probat.lib.*2.*c.*34.*num.*125.
*Gonzal. d.gloſ.*4.*num.*84. in beneſi-
134 cijs autem habentibus annexum ali-
quem ordinem, tunc in promouendo
ea ſcientia requiritur, quæ neceſſa-
ria eſt in d. ordine annexo. *Azor. d.
quæſt.* 2. *Hoieda de benef. compat. &
incompat.p.*1.*c.vlt.nu.*38.
135 Et ſi Prælatus admiſit aliquem
ſemel, vel bis ad beneficium, poteſt
etiam tertio venientem examinare,
& etiam ex cauſa tanquam illitera-
tum repellere. vide *Doct. in cap.di-
uerſis fallacijs. de cler. coniug. &*
Lambert. *vbi ſup. art.*25. & Riccium
vbi ſup. deciſ. 700.
136 Et hic adnotes, quòd beneficium
eccleſiaſticum non poteſt conferri
laico habitum, & tonſuram clericalẽ
gerenti, & clerico exiſtenti ſola ani-
mi deſtinatione, quia ex *Conc.*Trid.
*ſeſſ.*23. *de refor. c.*6. requiritur quòd
137 promouendus ad beneficium ſaltem
ſit clericus prima tonſura initiatus,
& quòd habeat 14. ann. vide latè
*Riccium vbi ſup. dec.*385.
138 Vigeſimotertio. Furioſus, quia
ad ordines promoueri non poteſt.
*c.maritum.diſt.*33. non poteſt etiam
ad beneficia præſentari durante fu-
139 rore. *Riccius vbi ſup. deciſ.*695. ſi-
militer laborans morbo caduco, qui
non poteſt ad ordines promoueri, &
promotus remanet ſuſpenſus. *gloſſ.
magna in c.communiter. diſt.*33. non
poterit ad beneficia præſentari, niſi
ad ſimplicia ſecundum *Riccium vbi
ſup. deciſ.* 698. vbi refert *Rota deciſ.
in Tullen.* Canonicatus. 9. *Novemb.*
1591. *coram Veſtano.*
140 Vigeſimoquarto. Clericus hi-
ſtrio, ſcurra, ſeu mimus præſentari
non poteſt, quia neque eligi poteſt.
*d.c.maritum.diſt.*33. immo talis non
141 admittitur ad ſumendum Euchari-
ſtiam. *cap. pro dilectione. de conſecr.
diſt.*2. cum notoriè ſit infamis, ſicu-
ti nec exiſtens in peccato mortali
ſecundum *gloſſ. in d.c. pro dilectione.*
142 immo talis clericus non gaudet pri-
uilegijs clericalibus. *c. vnico.de vi-
ta, & honeſt.cler.lib.*6. ſecus eſt ſi in
occulto, vel honeſtæ rei cauſa aliquid
ioco faceret. *ad dicta in c.donare.vbi
gloſ.diſt.*86.*Lambert.vbi ſup.art.*26.
143 & ſemel repulſus ab electione, ſeu
præſentatione tanquam criminoſus,
non debet amplius admitti ad idem,
vel aliud beneficium durante impe-
dimento. *Abb. & Doct.in d.c.ſuper
eo.de elect.Lambert.vbi ſup.art.*27.
144 Scienter autem præſentans indi-
gnum, ſi ſit patronus eccleſiaſticus
incidit in pœnam. *textus in cap.per
inquiſitionem. de electione.* ſecus ſi
ſit patronus laicus, qui pro illa vi-
ce priuatur facultate præſentandi,
vt late *Lambert. vbi ſup. art.* 28.

SVMMARIVM.

1 *Clericus præſentari poteſt, ſi habeat ætatem legitimam.*

2 *Clericus ante* 14. *annum beneficium obtinere non poteſt.*

3 *Et beneficium curatum ante* 25. *annũ.*

4 *Et dignitates, & Canonicatus ante* 22.

5 *Epiſcopus eſſe debet* 30. *annorum dum promouetur.*

6 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare ſuper ætate.*

7 *Annus cœptus habetur pro completo in fauorabilib.*

8 *Beneficij appellatione venit etiam beneficium iuſpat.*

9 *Diſpenſatio ſuper ætate ad beneficia quando ſoleat concedi.*

10 *Clericus attingens* 14. *annum Canonicatum in collegiata obtinere poteſt.*

11 *Prouiſio facta non habenti ætatem legitimam, eſt nulla.*

12 *Etiam in conſcientia, etiamſi parum deſit.*

13 *Arbitrium non cadit in determinatis à iure.*

14 *Aetas à natiuitate numeratur.*

15 *Aetas* 22. *ann. ad* Canonicatus *de-*

bet eſſe 22. ann. completorum.
16 Minor 14. ann. ſtante fundatione præſentari poteſt.
17 Lex fundationis ad vnguem ſeruanda eſt.
18 Lex fundationis vſu non recepta ſeruanda non eſt.
19 Præſentatio facta de inhabili ſub ſpe diſpenſatianis an valeat.
20 Sacerdotale ad beneficium ſolus ſacerdos præſentatur.
21 Clericus dum præſentatur debet eſſe actu clericus.
22 Tempus datæ attenditur in impetrationibus.
23 Epiſcopus poteſt legem fundationis mutare cum conſenſu patroni.
24 Sacerdotale beneficium quale ſit, & quando dicatur tale.
25 Sacerdotale beneficium eſt, ſi præſentari debet is, qui celebret, vel dicat miſſas.
26 Et ſatis eſt vt intra annum fiat ſacerdos.
27 Secus ſi verba reſpicerent tempus præſentationis, quia dum præſentatur debet eſſe ſacerdos.
28 Sacerdotali in beneficio ſufficit habilitas ad ſacerdotium.
29 Eccleſia parochialis confertur clerico habili ad ſacerdotium.
30 Verba quando non reſpiciunt tempus præſentationis, ſed ipſius proſecutionem operantur, vt præſentandus habitu ſit ſacerdos.
31 Cappellania quando non dicatur ſacerdotalis.
32 Verba illa, celebret tot miſſas reſpiciunt onus, non factum ipſum celebrationis.
33 Fundator cenſetur ſe velle conformare iuri communi.
34 Beneficia cum onere celebrationis miſſarum non ſunt ſacerdotalia.
35 Qui per alium facit per ſe ipſum facere videtur.
36 Sacerdotij qualitas non præſumitur in fundatione beneficij iuriſpat.
37 Sacerdotale beneficium an' ſit, quando debent præſentari presbyteri.
38 Presbyteri appellatione veniunt clerici.
39 Obſeruantia eſt diſpoſitionum interpres.
40 Sacerdos ſi ex fundatione ſit præſentandus, & poſtea ſimplices clerici ſint præſentati, non eſt amplius ſacerdotale beneficium.
41 Communis vſus loquendi attenditur in interpratanda voluntate teſtatoris.
42 Sacerdotale beneficium an' ſit, quando ex fundatione cappellanus debet celebrare Diuina officia die, noctuque.
43 Sacerdotale eſt beneficium, quando fundator dixit, quòd præſentetur actualiter ſacerdos.
44 Idem eſt, ſi præſentari debeant preſbyteri, vel ſacerdotes.
45 Niſi obſtet obſeruantia ſubſecuta.
46 Beneficij qualitas dignoſcitur ex prima patroni prouiſione.
47 Sacerdotale eſt beneficium, ſi ex fundatione miſſa non poſſit celebrari per ſubſtitutum.
48 Cappella S. Hieronymi in Campo ſancto Piſ. eſt ſacerdotalis.
49 Sacerdotale eſt beneficium, ſi dictum ſit, quòd miſſæ celebrentur per proprium rectorem.
50 Vel ſi dictum ſit, quòd præſentatus miniſtret in ordine ſacerdotali.
51 Et poteſt præſentari tunc clericus talis, qui intra annum promoueatur niſi ſit dictum, quòd actu ſacerdos præſentetur.
52 Beneficium non ſacerdotale, poteſt effici ſacerdotale.
53 Capitulum ſede vacante non poteſt infra annum literas dimiſſorias ad ordines dare niſi arctatis.
54 Arctatus eſt, qui obtinuit beneficium requirens perſonalem reſidentiam, & certum ordinem.
55 Arctatus dicitur ille, qui ſub pœna aliquid facere tenetur.
56 Arctatus dicitur is etiam, qui vult præſentari ad aliquod beneficium, & opus eſt vt habeat primam tonſuram.
57 Litera dimiſſoriæ ad ordines per mortẽ Epiſcopi re integra non expirãt.

Neque

58 *Neque conceſſæ à Capitulo, vel eius vicario expirant per ingreſſum noui Epiſcopi.*

59 *Capitulum ſede vacante diſpenſat ſuper interſtitijs, ſicut* Epiſcopus.

60 *Sacerdotale beneficium eſt, ſi dictum ſit in fundatione, quòd conferatur ſacerdoti, vel quòd teneatur fieri ſacerdos.*

61 *Sacerdotale beneficium fit non ſacerdotale ex curſu temporis, & obſeruantia.*

62 *Beneficij ſtatus mutatur quadragenaria.*

63 *Dummodo prouiſiones ſint factæ animo, vt ſtatus mutetur.*

CAPVT SEXTVM.

Aetas quæ requiratur in præſentandis.

1 CLERICVS à patrono præſẽtari poteſt, ſi habeat ætatem requiſitam ad illud beneficium obtinendum. *cap. cum in cunctis. de elect. toto tit. de ætate, & qualitate. Abb. in c. ſuper inordinata. de præb.* Nec hodie opus eſt diſputare, quæ ætas requiratur in præſentando, cum ex *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 6.* nullus clericus an-
2 te decimum quartum annum beneficium poſſit obtinere, quòd etiam habetur in *c. indecorum. de ætate, &*
3 *qualit.* & in beneficijs curatis ante vigeſimum quintum annum clericus præſentari non poteſt, & ad Di-
4 gnitates, & Canonicatus non habẽtes curam animarum ante vigeſimũ ſecundum annũ nullus clericus pręſentari poteſt, ſeu de illis per electionem, vel collationem prouideri. vt in d. *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 12.* & in Epiſcopo requiritur tri-
5 geſimus annus completus. *d. c. cum in cunctis.* & habetur in *Concil. Trid. ſeſſ. 7. de refor. c. 1.* & dixi ſup. lib. 1. cap. 1. de ætate prædictorum, & de ætate ordinandorum. & ſuper dicta
6 ætate non poteſt Epiſcopus diſpenſare. *Azorius inſtit. moral. par. 2. lib. 6. c. 5. nu. 91. quæſt. 8. & 9. Garc. de benef. par. 7. c. 4. nu. 8. Caualcan. dec. 29. num. 1. Card. Tolet. in inſtruct. confeſſ. lib. 5. c. 79. verſ. 3. Valer.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. nu. 166. in fine. Iacob. de* Graffis *dec. aur. lib. 2. c. 51. num. 8. tomo 1. Henriquez in ſumma lib. 10. cap. 19. §. 1. Pet. Ledeſma in ſumma p. 1. tit. de ſacram. ord. c. 7. & par. 2. tract. 7. c. 1. concluſ. 7. Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 4. quæſt. 1. nu. 7. & quæſt. 11. nu. 13. & lib. 3. quæſt. 7. num. 65. Leſſius de iuſt. & iure. lib. 2. c. 34. dubit. 20. nu. 109. Io. Aloyſius* Riccius *in collect. deciſ. collect.* 860. & in P*raxi rerum fori eccleſiaſt. deciſ.* 187.

7 Clericus ergo ante 14. annum ad ſimplex beneficium præſentari non poteſt. *ex d. c. 6.* quo caſu annus cęptus habetur pro completo cum ſimus in fauorabilibus. *Surdus deciſ.* 178. *nu.* 5. & cum ibi non dicatur, quòd annus debeat eſſe completus, ſed dicitur ante decimum quartum annum &c. *gloſſ. in cap. 1. in verbo, compleuerint. de æt. & qualit. lib. 6. Henriq. d. §. 1. Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. nu. 90. & 95. Leſsius vbi ſup. nu. 109. Garc. d. c. 4. nu. 11. Riccius d. collect. 860. & d. deciſ. 187. & Thom. Valaſc. tomo 1. alleg. 7. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 122. caſu. 51. Raudenſ. deciſ. 135. nu. 22. & ſeq. Prax. Archiepiſc. Leonis. par. 2. c. 18. nu. 14.* & ita ſemper in praxi vidi ſeruari, ideſt, quod attingens 14. annum rectè præſentatur ad ſimplex beneficium.

Nec obſtat *Rota dec. 482. num. 3. par. 1. diuerſ.* in qua habetur, quòd *d. c. 6. Conc. Trid.* habet locũ dumtaxat in beneficijs liberis, non autẽ in beneficijs iuriſpat., quia ſeruatur contrariũ in praxi, vt teſtatur *Mar. Antonin. vbi ſup.* & ideo ſolent obtineri diſpenſationes à Papa etiam

in beneficijs iuriſpatr. & ratio eſt, quia Concilium loquitur generaliter de beneficio, cuius appellatione
8 venit etiam beneficium de iurepatronatus. *Rebuff. in praxi. verſ. ſeculare beneficium. num.* 15. *& ſequ. Nic. Delphin. de iurepat. lib.* 1. *nu.* 26. *cum ſeq.* Gonzal. *d. gloſ.* 5. *nu.* 32. Ricc. *d. dec.* 187. *nu.* 186. & ego vidi plures diſpenſatos ſuper ætate ad beneficia ſimplicia etiam iuriſpatr. cũ
9 eſſent nouem, ſeu decem annorum. ex aliqua enim cauſa rationabili id fieri ſolet, puta ſi clericus præſentatus ſit ex conſanguineis patronorũ. vel ſit de compatronis, vel ex alia cauſa.

10 Et adnotes, quòd ad canonicatũ eccleſiæ collegiatæ etiam inſignis, ſufficit eſſe clericum primæ tonſuræ, & attingere 14. annum ſicut ad alia beneficia ſimplicia. *Azorius d. c.* 5. *quæſt.* 6. *Lecchius de repub. eccleſ. cap.* 24. *de canonic. nu.* 3. *verſ.* 4. *& nu.* 6. *verſ.* 5. *Mandoſ. conſ.* 20. Gonzal. *vbi ſup. à nu.* 92. Garc. *d. c.* 4. *nu.* 39.
11 *& ſeq.* & ſi prouiſio fiat non habẽti ætatem in beneficio requiſitam, eſt nulla. Pariſ. *vbi ſup. lib.* 4. *quæſt.* 9. *à num.* 20. *Eman.* Rodriq. *in ſumma. tom.* 1. *cap.* 30. *num.* 1. Azor. *d. cap.* 5. *quæſt.* 12. etiam in conſcientia. *Pet. Ledeſm. in ſumma. par.* 2. *tract.* 7. *c.* 2.
12 *concl.* 7. *difficult.* 17. quòd procedit etiamſi ad ætatem requiſitam deſit quantumuis paruum, & modicum tempus, vt vnus dies, vel hora, quia
13 in his, quæ à iure ſunt determinata, & limitata non licet arbitrari, facit, quod tradit *Thom. Zanchez de matrim. lib.* 1. *diſput.* 16, *num.* 4. *Garc. d. cap.* 4. *num* 84. quòd etiam in præ-
14 ſentatione procedit. N*auarr. conſ.* 2. *num.* 1. *de æt. & qualit.* quæ ætas à natiuitate connumeranda eſt, non à conceptione. ita C*ouarr. in* 4. *p.* 2. *cap.* 8. §. 2. *num.* 3. *&* Garc. *d. cap.* 4. *num.* 89.

15 Adnotes autem, quòd *text. in c.* 12. *ſeſſ.* 24. *de ref. Conc.* Trid. quo decernitur, quòd ad dignitates, & perſonatus, quibus animarum cura nulla ſubeſt, clerici alioquin idonei, & 22. annis non minores aſcifcãtur, intelligitur de 22. annis cõpletis, & ita pluries S. Cõgregatio declarauit, prout refert *Garc. d. c.* 4. *n.* 67. *et ſeqq. Molina de iuſt. & iur. diſput.* 573. *circa princ.*

16 Limitatur autem quod dictum eſt de ætate, vt non procedat, quando in fundatione beneficij aliter eſſet cautum, quia tunc poſſet quis ex lege fundationis etiamſi eſſet minor 14. ann. ad beneficium iuriſp. præſentari, prout declaraſſe S. Congregationem refert Emmanuel *Sa in Aphoriſm. confeſſ. in verbo, beneficiũ. num.* 30. *Merenda conſ.* 33. & ratio
17 eſt, quia lex poſita in fundatione ad vnguem ſeruanda eſt argumẽto *text. in l. à teſtatore. ff. de cond. & demonſt. Creſcent. dec.* 7. *de iurep.* Nauar. *conſ.* 3. *de cler. non reſid.* quòd fallit, quando lex poſita à fundatore non eſt vſu
18 recepta, quia tunc non eſt ſeruanda. Emman. *Sa vbi ſup. in verbo, iuſpatronatus. num.* 4. Ricc. *d. dec.* 187. *nu.* 189. Gonzal. *d. gloſſ.* 5. *num.* 91. quia per Concilium non eſt derogatum legi fundationis. ita *Garc. d. c.* 4. *n.* 9.

19 Solet aliquando præſentari inhabilis ſub expreſſa conditione impetrandi à Summo Pontifice diſpenſationem, vel ſuper ætate, vel ſuper alijs in fundatione requiſitis. Queritur an ita præſentans priuetur pro illa vice facultate præſentandi, cum ſcienter præſentet indignum, & inhabilem. & in hoc adeſt *Rotæ deciſ.* in vna *Firmana Altaris S.* L*udouici.* 4. *Martij.* 1596. *coram Card. Seraphino. quæ eſt impreſſa dec.* 1173. quã refert *Riccius in d. praxi deciſ.* 205. qua fuit deciſum patronum, tunc non priuari, neque intrare deuolutionem in caſu prædicto.

Quia præſentatio fuit facta cum decreto, quòd præſentatus deberet obtinere diſpenſationem ſuper requiſitis à teſtatore, & poterant patroni durante quadrimeſtre tali diſpenſa-

penſatione non obtenta de nouo ſaltem cumulando præſentare, neque priuati erant hac facultate, tanquam præſentaſſet indignum, ex quo facta ſub conditone obtinendi diſpenſationem, neque deuolutio fiebat ad alios niſi completo d. quadrimeſtre. vt ibi. vide *Garciam vbi ſup. par.* 8. *c.* 2. *nu.* 3.

20 Si autem beneficium ſit ſacerdotale, ad illud ſolus ſacerdos præſentari debet, qui debet eſſe ſacerdos non ſolum habitu, ſed actu. *Barbat. conſ.* 33. *num.* 33. *num.* 23. *lib.* 2. *Rota deciſ.* 496. *p.* 1. *& dec.* 216. *p.* 2. *in recentiorib. apud Farinacium*. ita &
21 clericus quando præſentatur debet eſſe actu clericus, aliàs non dicitur idoneus præſentatus. *cap.* 2. *de inſtit.* & in impetrationibus attenditur tẽ-
22 pus datæ, vt tunc ſit clericus. *c. ſi eo tempore. de reſcript. lib.* 6. & ideo non ſufficeret, quòd poſt tempus datæ, ad clericatum promoueretur. *Lambert. de iurep. lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 7. *artic.* 29.
23 poteſt tamen Epiſcopus dictam legẽ in fundatione appoſitam mutare cũ conſenſu patroni ſtante maxima vtilitate, & neceſſitate eccleſiæ, & ſic patronus ſaltem pro vna vice præſentare clericum non ſacerdotem. *Abb. in c. cum acceſſiſſent. nu.* 5. *de conſtit. Lambert. vbi ſup. art.* 30.

24 Sed neceſſarium eſt videre Quale ſit beneficium ſacerdotale, & quando dicatur tale.

Et quoad hoc conſtitue plures caſus.

25 Primus eſt Caſus. quando in fundatione fuit dictum, quòd præſentetur, & eligatur Cappellanus, qui celebret, vel dicat tot Miſſas in qualibet hebdomada. in quo caſu controuertunt ſcribentes, nam alij dicunt ſufficere, ſi tunc præſentandus ſit in ætate legitima, ad conſequendum ſacerdotium. *Garc. de benefic. d. par.* 7. *c.* 1. *nu.* 78. & hanc ſententiã ſequitur *Rota in Romana Capellaniæ*. 19. *Martij. &* 14. *Nouembr.* 1586. *coram Card. Pamphilio*. relata à *Garc. ibid. num.* 79. *&* 80. quia tunc d. capellania habet annexum ordinem
26 ſacerdotalem, ita vt intra annum d. præſentatus poſſit ad ſacerdotium promoueri, quia licet quando verba reſpiciunt ipſum tempus præſenta-
27 tionis, requiratur, quòd præſentatus ſit actu ſacerdos, dum præſentatur, veluti, quando in fundatione dicitur, quòd præſentetur ſacerdos, qui Miſſas celebret; verum quando verba fundationis non reſpiciunt ipſum actum præſentationis, ſed potius illius proſecutionem, tunc ſatis eſt, quòd præſentatus habitu ſit ſacerdos non actu. *Abb. in d. c. cum in cunctis. §. inferiora. nu.* 10. & ibi *Dec. num.* 12. *de elect.* & facit, quia regu-
28 lare eſt in beneficijs ſacerdotalibus ſufficere ſolam habilitatem ad ſacerdotium. *cap.* 2. *cum ibi not. de inſtit. lib.* 6. *Innoc. Abb. & Dec. in d. §. inferiora.* & de cõmuni *Roland. à Valle conſ.* 47. *num.* 59. *lib.* 1. Quapropter
29 videmus parochiales eccleſias, quæ ſemper habent annexum ſacerdotiũ cunferri etiam clericis ſolum habilibus ad ſecerdotium intra tempus eis præfixum. & ideo, ſi dictum ſit in fundatione, pro ſuſtentatione vnius
30 clerici, qui d. Capellaniæ deſeruiat in Diuinis, & poſtea, & obtinens d. Capellaniam certas Miſſas qualibet hebdomada celebrare debeat, cum hæc omnia non reſpiciant tempus ipſum præſentationis, ſed proſecutionem ipſius præſentationis, ſufficit, quòd præſentatus habitu ſit ſacerdos.

31 Verum reſolutio eſt, talem Capellaniam non eſſe ſacerdotalem, neque præſentandum debere eſſe actu ſacerdotem, neque in ætate legitima ad ſacerdotium, ſed ſufficere, quod ſit clericus etiam 14. annorum, quia per alium poteſt Miſſas celebrari facere. hanc partem tenet *Gonzal. vbi ſup. d. gloſſ.* 5. *num.* 74.
32 *& ſeqq.* item quia verba illa, celebret tot Miſſas non reſpiciunt factũ ipſum celebrationis Miſſarũ ab ipſo

Capellano, ſed potius ſunt poſita ad denotandam obligationem, & onus, quòd fundator imponebat, & ſufficit, quòd onus non ſit expreſsè ita impoſitum Capellaniæ, quòd per
33 alium expleri non poſſit; item quia fundator cenſendus eſt ſe velle conformare cum diſpoſitione iuris communis, & vniuerſalis conſuetudinis. *l.2.ibi.ad ius retulit.C.de hered.inſtit. Mohedan.dec.*18.*de cau.poſſ.& prop. Puteus dec.*197.*num.*8.*lib.*2.*Spinus in ſpeculo teſtamentorum. gloſſ.* 4. *princ. num.* 66. & de iure communi ſufficit in præſentando ad ſimplex beneficium prima tonſura, & annus 14. cœptus. *Garc. vbi ſup. nu.* 81. 82. *&* 90. Gonzal. *vbi ſup. nu.* 82. *Moneta de commut. vlt. vol.c.*10.*de derogat. qualit. in fundat.beneſ.appoſit. à num.* 135. *ad num.*142. & in praxi, conſuetudo, quæ eſt vera legum interpres ita ſeruat, nam tùm Piſis, tũ in Diœceſi Tudertina, & alibi vidi
34 plures fundationes beneficiorũ cum ſimili onere, quòd illa obtinentes tenerentur ad Miſſarum celebrationem, & tamen illa beneficia tanquã non ſacerdotalia conferuntur clericis etiam primæ tonſuræ, & in 14. anno: & per aliũ ſatisfaciunt oneri
35 impoſito celebrationis Miſſarum. quia qui per alium facit per ſeipſum facere videtur. *cap. qui facit. de reg. iur. lib.*6. hanc opinionem amplexa eſt *Rota in vna* Romana *Capellaniæ.* 23.*Ianuarij.*1589. *coram Card.Pamphilio.* recedendo à deciſione facta in d. cauſa. 19. *Martij.* 1586. ita etiam fuit reſolutum in vna *Lucana Capellaniæ.*12.*Decemb.* 1593. *coram Gypſio.* & nouiſſimè in *Tiraſonen.Capellaniæ.* 9.*Iunij.*1603. *coram* Card. *Sacrato.Lapus allegat.*35.*n.*2. quem ſequitur. *Card. in c. de multa. prope finem. de præb.* Felin.*in c.cum omnes. num.*32. *de conſtitut.* & ibi *Dec.in* 2. *lect. ante finem.* & in dubio non eſt
36 præſumenda in fundatione beneficij iuriſpat. qualitas ſacerdotij. *Spin. vbi ſup. num.*19. *Riccius in d. praxi rer. fori eccleſ.dec.*202. vbi refert deciſ. ſupradictam coram Card. Pamphilio.

37 Secundus caſus eſt. quando in fundatione fuit dictum, quòd ad dictum beneficiũ præſententur preſbyteri.

Et tunc ſi ex obſeruantia ſubſecuta conſtet aliquando & ſæpe admiſſos fuiſſe ſimplices clericos, d. Capellania non erit ſacerdotalis. *Gonzal.d.gloſſ.*5.*num.*85. *& ſeq.* vbi refert ita fuiſſe deciſum in *Rota in vna Pampilonen.beneficij.*11. *Februarij.*1591.*coram Card. Mantica.* quæ eſt impreſſa *dec.*129. licet enim preſbyteri propriè dicantur ſacerdotes,
38 tamen hoc nomen poteſt etiam aliis clericis conuenire. vt colligitur ex *c.veſtra.tuncto princ. cum fine. de cohab. cler. & mul.* obſeruantia enim
39 eſt optima cuiuſlibet diſpoſitionis interpres. *l. ſi de interpretatione. & l.minime.ff.de legib.Roman.conſ.*271. *num.*4. *Crauett.conſ.*101.*num.*7. latè *Surd.conſ.*140.*nu.*43. *& Pariſ. conſ.* 50.*num.* 19.*lib.*4. Idem eſt, ſi dictum
40 ſit in fundatione, quod præſententur ſacerdotes, & poſtea ex obſeruãtia ſubſecuta præſentati ſint minores clerici, quia & in his intrat præſcriptio, ſimiliter ſi in loco fundationis, appellatione ſacerdotis communiter veniunt alij clerici, nam in interpretanda teſtatoris voluntate &
41 diſponentis, attenditur communis vſus loquendi ipſius, & communis modus loquendi in eo loco, vel ſi ita diſponens intellexit. *Card. Mantica de coniect. vlt. volunt.lib.*3.*tit.*9. *Menoch. de præſumption. lib.*1. *quæſt.*28. *num.* 7. *&* 8. vide *Monetam vbi ſup. num.*142. *& Ricc. d. deciſ.*202. *num.*234.

42 Tertius eſt Caſus. quando fundator dixit, quòd Capellanus debeat celebrare Diuina officia die, noctuq., & tunc d. Capellania non eſt ſacerdotalis. G*onzal. d. gloſſ.*5. *num.* 88. vbi dicit ita declaraſſe Sacram Congregationem. G*arc.d.c.*1. *num.*

num. 93. *Quaranta in ſumma bul-*
larij. in verbo, ſeruitium Capellaniæ.
& Moneta vbi ſup. nu. 143. vbi alios
adducit. & fuit dictum in *Romana*
Capellaniæ 23. *Ianuar.* 1589. *coram*
Card. Pamphilio. & in *Hiſpalen. Ca-*
pellaniæ. 24. *Martij*. 1608. *coram Pã-*
philio. & beneficium dicitur ſacer-
dotale, quando ſemper fuit ad illud
præſentatus ſacerdos. vt fuit reſolu-
tum in *Salamantina Capellaniæ del*
voto. 13. *Nouembris*. 1585. *coram*
Orano.

43 Quartus eſt Caſus. quando fun-
dator expreſsè in fundatione dixit,
quod præſentetur actualiter ſacer-
dos, ſiue conſtitutus in ordine ſacer-
dotali, tunc enim abſque dubio Ca-
pellania eſt ſacerdotalis. *Gonzal. d.*
gloſſ. 5. *num.* 105. *Lambert. lib.* 2. *p.* 1.
quæſt. 7. *art.* 29. *num.* 1. *cum ſeqq. de*
iurepat. Put. dec. 337. *num.* 2. *&* 3.
lib. 1. *Selua de benefic. p.* 3. *quæſt.* 52.
num. 1. *& per totam*. *Quaranta vbi*
ſup. in verſ. prædicta ſunt intelli-
genda. niſi obſeruantia ſubſecuta
ſit in contrarium. vt dixi in ſecun-
do caſu.

44 Quintus eſt Caſus. ſi fundator
dixerit expreſsè, quòd præſenten-
tur Capellani presbyteri, vel ſacer-
dotes. tunc enim d. Capellania etiã
eſt ſacerdotalis. vt probat *Garc. d. c.*
1. *nu.* 58. *& ſeqq. & Moneta* alios
deducens *vbi ſup. num.* 145. niſi ex
45 obſeruantia ſubſecuta ſint admiſſi
clerici minores, vt dixi ſup. in ſe-
cundo caſu, & ad inſpiciendam qua-
litatem beneficij prima patroni pro-
46 uiſio inſpicienda eſt. *Lambertin. vbi*
ſup. art. 30. *num.* 22. *Crauett. conſ.* 20.
nu. 1. *Ricc. d. dec.* 202. *nu.* 234.

47 Sextus eſt Caſus. quando in
fundatione fuit expreſſum, quod
Miſſæ celebrari, ſeu Diuina officia
exerceri non poſſint per ſubſtitutũ;
ſiue ſit dictum, quòd Capellanus
per ſe ipſum celebrare debeat, aut
reſidere vel perſonaliter deſeruire.
prout eſt Capellania S. Hieronymi
48 fundata, & dotata in Campo ſancto
Piſarum ab Illuſtriſſimo, & Reue-
rendiſſimo D. Carolo Antonio Pu-
teo Archiepiſcopo Piſano, cuius Ca-
pellaniæ rector per ſe ipſum Miſſam
quotidie celebrare debet, excepta
feria quinta.

49 Vel ſi dictum ſit, quod Miſſæ ce-
lebrentur per proprium rectorem.
Card. Mantica dec. 147. *num.* 1. *Rota*
dec. 366. *num.* 2. *& dec.* 635. *num.* 2.
& dec. 719. *num.* 1. *par.* 2. *in recentior.*
apud Farinac. annotat. ad Greg. XV.
dec. 108. *nu.* 15. & in *Placentina Cano-*
nicatus. 9. *Iunij*. 1613. *coram* D. *Piro-*
uano. vel expreſſum ſit, quòd Ca-
pellania ſit ſacerdotalis. tunc enim
præſentandus debet eſſe ſacerdos
modo, quo infra dicetur.

50 Vel ſi dicatur in fundatione, quòd
præſentatus miniſtret in ordine ſa-
cerdotali. his enim caſibus licet di-
catur, & ſit Capellania ſacerdota-
lis, attamen niſi in fundatione ſit
dictum, quod præſentetur actuali-
ter conſtitutus in ſacerdotio, pote-
rit præſentari ſacerdos, vel clericus
51 in ea ætate, vt intra annum ad ſa-
cerdotium promoueri poſſit. prout
ita declaraſſe S. Congregationem
refert *Garc. d. cap.* 1. *num.* 97. *& ſeqq.*
Gonzal. d. gloſſ. 5. *num.* 104. & id
probatur per *textum in cap. ei, cui.*
de præb. lib. 6. *Moneta vbi ſup. nu.*
146. *&* 147. vt etiam eſt in eccleſia
parochiali, ad quam promouendus
debet eſſe ſacerdos, vel attingere
25. annum, & in ætate, vt infra
annum ſaltem promoueri poſſit ad
ſacerdotium. ex d. *§. inferiora.* pro-
ut idem eſt in præbenda ſacerdota-
li, vel diaconali. *Concil. Trid. ſeſſ.*
22. *de reform. cap.* 4. & beneficium
52 non ſacerdotale per ſubſecutam
obſeruantiam, & curſum longi tem-
poris poteſt effici ſacerdotale, &
requirens reſidentiam. *gloſſ. vlt. in*
cap. cum omnes. de conſtit. vbi Abb.
& omnes *Selua vbi ſup. par.* 4. *quæſt.*
2. *num.* 1. *Gonzal. d. gloſſ.* 5. *num.*
107. *& Moneta vbi ſup. num.* 150.
& ſeq. & ideo cum *ex Concil. Tri-*
dent.

dent. ſeſſ. 23. de reform. cap. 10.
Capitulũ Sede Epiſcopali vacãte,
53 vel eius Vicarius non poſſit infra annum à die d. vacationis Sedis Epiſcopalis literas dimiſſorias ad ordines alicui concedere, niſi ſit arctatus occaſione beneficij eccleſiaſtici recepti, ſeu recipiendi, tamen arctatus quoad hunc effectum dici debet is,
54 qui obtinuit beneficium requirens perſonalem reſidentiam, ſeu ſeruitium perſonale, vel cui ordo aliquis ita eſt annexus de iure, conſuetudine, priuilegio, ſtatuto eccleſiæ, vel fundatione, vt prouiſus teneatur intra annum d. ordinem ſuſcipere per *d. §. inferiora, & cap. licet canon. de elect. lib.* 6. etenim arctatus dicitur il-
55 le, qui aliquid facere tenetur ſub certa pœna, vt colligitur ex *l.* 2. *§. ſiquis iudicio. ff. ſi quis caut. clem.* 2. *in princ. de iudic. ita Garc. de benefic. par.* 5. *c.* 7. *num.* 97. *Riccius in praxi var. reſolut. reſolut.* 98. *num.* 1. *Bart. Vgolinus de poteſtate Epiſcopi, cap.* 26. *§.* 20. *nu.* 5. ideoque tunc etiam arctatus dicitur ille, qui Sede vacante prædicta vult
56 præſentari ad aliquod beneficium, & neceſſe eſt, vt habeat primam tonſuram, nam tunc Vicarius Capitularis poteſt ei dare licentiam, & literas dimiſſorias pro accipienda prima tõſura ab aliquo Epiſcopo. *Quaranta vbi ſup. in verbo, Capitulum Sede vacante. in addit. quæſt.* 10. *Riccius vbi ſup. reſolut.* 106. *nu.* 2. *Vgolin. vbi ſup. cap.* 26. *§.* 20. *num.* 5. *Garc. d. part.* 5. *cap.* 7. *num.* 99. *&* 100. *Moneta vbi*
57 *ſup. num.* 172. *& ſeq.* & eſt notandũ, quòd literæ dimiſſoriæ ad ordines per Epiſcopum conceſſæ per eius mortem non expirant re integra, neque conceſſæ à Capitulo, ſeu eius
58 Vicario expirant per ingreſſum moderni Epiſcopi. *Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 12. *in princ. num.* 36. *Quaranta vbi*
59 *ſup. d. quæſt.* 10. vbi dicit, quod ſicut Epiſcopus cum arctatis diſpenſat ſu per interſtitijs, ita etiam Sede Epiſcopali vacante Capitulum, vel eius Vicarius.

60 Septimus eſt caſus, quãdo ex fundatione, ſtatuto, vel conſuetudine cauetur, quòd beneficium non poſſit conferri, niſi ſacerdoti, vel quòd ad illud promotus teneatur eſſe ſacerdos, alias priuabitur, vel quod teneatur fieri ſacerdos, alios priuetur fructibus, & tunc tale beneficium eſt ſacerdotale. *Abb. in d. cap. ei cui. nu.* 13. *Gonzal. d. gloſ.* 5. *num.* 106. *verſ. quibus eſt addendum. Garc. d. cap.* 1. *nu.* 63. *vide Marcumantonium Genuenſem Epiſcopum Iſerniæ in praxi Archiep. Neapolit. cap.* 24. *num.* 11. *& Mar. Antonin. var. reſolut. reſol.* 3. *&* 4. *lib.* 1.

Adde, quod de beneficio ſacerdotali fuit dictum in *Romana Cappellaniæ.* 19. *Martij* 1586. *coram Card. Pamphilio in Valentina iuriſpatr.* 20. *Martij* 1589. *coram Orano in Gerunden. beneficij* 27. *Martij* 1596. *coram Iuſto. in Alexandrina, decanatus* 12. *Iunij* 1598. *coram Orano, & in ead.* 10. *Decemb.* 1599. *coram Card. Lancellotto. et in Recanaten. beneficij.* 14. *Martij* 1608. *coram eod. Card. Lancellotto, et in Placentina canonicatus* 9. *Iunij* 1613. *coram Pirouano.* & verbum presbyter accipitur pro ſacerdote, quamuis videatur æquiuocum, & poteſt conuenire etiam habenti ordines inferiores. vt in *d. Gerunden. Alexandrin. et Recanaten.* vbi etiam habetur, quod in his plurimum valet obſeruantia.

61 Et eſt notandum, quod ex curſu longiſſimi temporis beneficium ſacerdotale fit non ſacerdotale, & è contra, ſtãte obſeruantia ſubſecuta, prout habui in facto in quadam cauſa beneficij, ſeu Altaris exiſtentis in collegiata eccleſia S. Michaelis Lucæ quorundam Nobilium de Arnolfinis, & ad mutandum ſtatum bene-
62 ficij requiritur quadragenaria. *Card. Seraphin. deciſ.* 1227. *num.* 3. *et Rota deciſ.* 91. *num.* 7. *et deciſ.* 308. *num.* 1. *et deciſ.* 229. *num.* 8. *par.* 1. *in recent. apud Farinac. et requiritur poteſtas, et voluntas ſuperioris. Rota deciſ.* 368. *num.* 4.

num.4.et dec.374.num.8. part. 1. in dd.recentior.& requiritur,quod pro-
63 uiſiones ſint factæ eo animo & inten tione, vt ſtatus mutetur. *Rota deciſ. 163.num.1.et deciſ.308.num.3. p.1. in dd.recentior. Annotat. ad* Gregor. *XV. deciſ.434.num.20.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici idonei ad beneficia præſentari debent.*
2 *Clerici nati ex legitimo matrimonio ſunt præſentandi.*
3 *Illegitimi praua diſpenſatione præſentari poſſunt.*
4 *Epiſcopus quando poſſit diſpenſare cum illegitimis ad ordines,et beneficia.*
5 *Maſculi, liberi, caſti, et non habentes beneficia incompatibilia ſunt præſentandi.*
6 *Negociatores, et obligati ad ratiocinia præſentari non poſſunt.*
7 *Curiales nequeunt præſentari.*
8 *Vxorati præſentari non poſſunt.*
9 *Bigami præſentari non poſſunt.*
10 *Neophyti præſentari non poſſunt.*
11 *Qui ſacramentum imprimens characterem bis recepit præſentari non poteſt.*
12 *Qui pœnitentiam ſolemnem egit præſentari non poteſt.*
13 *Præſentari debet qui domum ſuam bene regit.*
14 *Corpore vitiatus præſentari non poteſt.*
15 *Præſentari debet habens legitimam ætatem.*
16 *Irregularis non poteſt præſentari, nec criminoſus.*
17 *Apoſtata, ſeu vagabundus præſentari non poteſt.*
18 *Literati, & clerici ſaltem primæ tonſuræ præſentari debent.*
19 *Clerici coniugati nequeunt præſentari.*
20 *Clerici ſeculares ad beneficia ſecularia, regulares ad regularia præſentantur.*
21 *Clerici incedentes in habitu, & tonſura ſunt præſentandi.*
22 *Habens ius in re, vel ad rem in beneficio tenetur deferre habitum.*
23 *Præſentati plures, vt ſinguli non habent ius ad rem, & an habitum deferre teneantur.*
24 *Habitus clericalis quis ſit.*
25 *Habitus clericalis eſt talaris.*
26 *Habitus clericalis eſt,ſi interior veſtis ſola ſit talaris.*
27 *Habitus clericalis eſt nigri coloris.*
28 *Tonſura, & corona clericalis quæ.*
29 *Tonſura prædicta quid notet.*
30 *Clerici mundi, & virtute præditi eſſe debent.*
31 *Tonſuræ, et coronæ antiquiſſimus in Eccleſia vſus.*
32 *D.Petrus coronam geſtaſſe traditur in memoriam ſpineæ coronæ Redemptoris noſtri.*
33 *Et id Apoſtolorum inſtitutum eſſe.*
34 *Intruſus præſentari non poteſt.*
35 *Præſentatus ingerens ſe in fructuum perceptione cadit à iure ſuo.*
36 *Clericus vnus ad beneficiũ præſentandus eſt.*
37 *Patronus laicus poteſt cumulatiuè duos præſentare, & ad Eccleſiam curatam plures nominare.*
30 *Clerici apti,et diligentes ſunt præſentandi.*
39 *Venatores non ſunt præſentandi.*
40 *Præſentandus debet abſtinere à malo, et à ſpecie mali.*
41 *Clerici prudentes, et modeſti ſunt præſentandi.*
42 *Clericus ſine peccato mortali exiſtens debet præſentari.*
43 *Clericus bonæ famæ debet præſentari.*
44 *Clericus præſentandus non debet eſſe aliàs à præſentatione repulſus.*
45 *Clericus hoſpitalis debet præſentari.*
46 *Clericus nulla cẽſura irreptitus,præſentari debet.*
47 *Præſentandi idoneitas requiritur dũ fit præſentatio.*
48 *Idoneus ad beneficia dicitur habens requiſita.* 47.
49 *Idoneitas requiritur in actu præſentationis.*
50 *Præſentatus ſi mox fiat clericus ante inſtitutionem an dicatur ſufficere.*

Idonei-

51 *Idoneitas intrinſeca præſumitur in præſentando.*
52 *Bonus quilibet præſumitur.*
53 *Idoneitas extrinſeca non præſumitur.*
54 *Idoneus quis reputatur prauio examine.*
55 *Idoneus ad beneficium ſimplex eſt qui non eſt illiteratus.*
56 *Elector debet eligere magis idoneum.*
57 *Electio de idoneo facta à maiori parte valet.*
58 *Patroni an idoneum, vel magis idoneum præſentare debeant.*
59 *Patronus laicus tenetur præſentare dignum.*
60 *Nec omittendo digniorem tenetur ad reſtitutionem.*
61 *Patronus laicus ſub peccato mortali tenetur præſentare dignum, & idoneum.*
62 *Sed in foro conſciētiæ tenetur digniorem præſentare.*
63 *Patronus* Eccleſiaſticus *ſemper tenetur præſentare digniorem.*
64 *Epiſcopus in concurſu debet ex approbatis eligere digniorem.*
65 Et *idem eſt, ſi ex præſentatis gratificare debeat.*
66 *Epiſcopus dando digno beneficium ommiſſo digniori peccat, & reſtituere tenetur.*
67 *Patroni* Eccleſiaſtici *præſentantes minus idoneum priuantur ea vice iure præſentandi.*
68 *Patroni laici ſi minus idoneum præſentent, intra quadrimeſtre alium præſentare poſſunt.*
69 *Præſentatione facta contra formam fundationis, deuolutio fit ad ſuperiorem.*
70 *Prout fit deuolutio lapſo quadrimeſtre, & non idoneo præſentato.*
71 *Patroni laici ſcienter præſentantes indignum quando perdant iuspræſ.*
72 *Patronus præſumitur habere notitiam præſentati.*
73 *Epiſcopus quando poſſit cum minus idoneo diſpenſare.*
74 *Eligi debet magis doctus, ſanctus. et virtuoſus.*
75 *Indigni ſemper ſunt arcendi.*
76 *Epiſcopus nullo modo poteſt diſpenſare circa inhabilitatem præſentati.*

CAPVT SEPTIMVM.

Idonei, & digni vt præſententur, qui ſint, & quid ſi præſentetur minus idoneus, vel indignus.

1 PRAESENTARI poſſunt, & debent ad beneficia Clerici, qui ſint idonei, digni, bonæ famæ, & habentes infraſcriptas qualitates, videlicet.

2 Prima eſt, quòd ſint nati de legitimo matrimonio, & ſi illegitimi ſunt & naturales ſint diſpenſati ad beneficia Gonzal. *in comment. ad reg. 8. cancell. gloſſ. 5. §. 1. num. 24. &* Garcia *de benefic. par. 1. cap. 5. num. 115. & ſeqq.* & cum illegitimis Epiſcopus poteſt diſpenſare ad minores
4 ordines, & ad ſimplicia beneficia. *cap. 1. de fil. presbyt. lib. 6.* & cum expoſitis poteſt ad omnes ordines, diſpenſare. Abb. *in cap. cum deputati. de iudic.* & quando Epiſcopus poſſit diſpenſare, vel non. *vide* Praxim *Epiſcopalem* Piaſecij *in par. 1. cap. 1. à num. 56.* & dixi ſupra.

5 Secunda, quòd ſint maſculi, quia fęminæ ſunt incapaces ordinis, & ſic beneficij.

Tertia, quòd ſint liberi, non ſerui, quia ſerui non poſſunt eſſe clerici. Leſsius, *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 34. de benefic. dubitat. 17. & ſeqq.*

Quarta, quòd caſtitatem cuſtodiant.

Quinta, quòd non habeant beneficia incompatibilia.

6 Sexta, quòd non ſint obligati ad ratiocinia, quia tunc clericari non poſſunt. neque negociatores. *toto tit. de oblig. ad ratioc.* & ibi Doct. *Albert. de trottis in tract. de perfecto clerico. par. 1. lib. 2. in 4. requiſito.*

Septi-

7 Settima, quòd non ſint curiales, qui nequeunt eſſe clerici. *vt in diſtinct. 51. & 59. per tot.*

8 Octaua, quòd non habeant vxorem, quia hi non poſſunt eſſe clerici ſi ſint vxorati. *c. coniugatus. de cōuerſ. coniugat.*

9 Nona, quòd non ſint bigami. *vt in cap. præced. Garc. par. 6. c. 6.*

10 Decima, quod non ſint Neophyti, ideſt noui in fide, vt in *diſt. 48. per totam.* iſti enim nequeũt ordinari. *Lambert. de iurep. par. 1. lib. 2. quæſt. 7. art. 14. num. 1. & ſeqq.*

11 Decimaprima, quòd non ſint tales, qui ſacramentum imprimẽs characterem bis receperint. vt habetur *diſt. 5. de conſecrat. per tot.*

12 Decimaſecunda, qui pœnitentiam ſolemnem non egerint. de qua in *c. in capite diſt. 50.*

13 Decimatertia, qui domum ſuam honeſte regere nouerint. *vt in §. neceſſe diſt. 47.*

14 Decimaquarta, qui non ſunt corpore vitiati, vt per *Garc. vbi ſupra par. 7. cap. 12.*

15 Decimaquinta, habentes ætatem legitimam, ideſt 14. ann. in beneficio ſimplici, vt in *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.* vel aliam ætate requiſitam à beneficio, vt dixi ſupra. *lib. 1. cap. 1. Garc. d. par. 7. cap. 4.*

16 Decimaſeſta, quòd non ſint irregulares. *Garc. d. par. 7. cap. 11.* vt dixi in *cap. præced.*

Decimaſeptima, quòd ſint ſine notabili crimine, vt dixi in *d. cap. præced.*

17 Decimaoctaua, quod nõ ſint Apoſtatæ. *d. cap. præced.*

Decimanona, quò d non ſint peregrini, ſeu vagabundi, quia non poſſunt ordinari. *Alb. trott. vbi ſup. re quiſito 17.*

18 Vigeſima, quòd ſint literati. *Garc. d. par. 7. cap. 7.* & dixi in *d. c. prox.*

Vigeſimaprima, quòd ſint verè clerici ſaltèm prima tonſura inſigniti ſi beneficia ſint ſimplicia. *Garc. d. p. 7. cap. 1.* vel habeant ordinem requiſitum in beneficio.

19 Vigeſimaſecunda, quòd ſint veri clerici, non clerici coniugati, vel laici. *Garc. d. c. 1.* & dixi in *fine cap. præced.*

20 Vigeſimatertia, quòd ſint clerici ſeculares ſi beneficia ſint ſecularia, & regulares, ſi ſint beneficia regularia, *Garc. d. p. 7. cap. 10.*

21 Vigeſimaquarta, clerici ſint incedentes in habitu & tonſura. *cap. clerici. & cap. penult. de vita, & honeſt. cleric.* & quod clerici præſentati ad aliquod beneficium, & ſic habentes ius in re, vel ad rem teneantur deferre habitum, & tonſuram vide *Quarantam, in ſumma Bullarij in verbo, habitus clericalis*, vbi recenſet Bullam „& conſtitut. 38. Sixti V. fel. record. & *Garc. d. par. 7. d. cap. 1. num. 15. & ſequentib.* alias collatio nulla eſt ex d. conſtit. & quando ſunt in diſcordia patronorum plures præſentati, vt aliquando vidi quatuor, & ſex ad idem beneficium fuiſſe præſentatos, tunc per huiuſmodi præſentationes nullus acquirit ius ad rem. *Mohedan. dec. 1. num. 2. de præb.* refert *Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 104. num. 16.* & ideo quando plures ſunt præſentati arbitror eoſdem non teneri incedere in clericali habitu, & tonſura, quia d. conſtit. ligat habentes ius in re, ſeu ad rem. ſed cogita.

24 Habitus autem clericalis clericorum ſecularium quis ſit, non eſt iure ſtatutus. *gloſ. in clem. 1. in verbo, ſeculari. in fine de elect.* ſed ille cenſetur habitus clericalis, qui vſu & conſuetudine illius regionis, vel prouinciæ admittitur vt talis, latè *Couarr. pract. quæſt. cap. 32. Iulius Clarus in ſua praxi crimin. quæſt. 36. num. 11. Farinac. in praxi crimin. tit. de inquiſit. quæſt. 8. num. 63.* vbi *num. 69.* dicit conſuetudinem illam eſſe intelligendam, ideſt ſimilium perſonarum, & clericorum eiuſdem conditionis. vſus autem, & vniuer-

25 ſalis conſuetudo inoleuit, vt clericalis habitus ſit talaris, quæ veſtis talaris

laris hominem vſque ad pedes tegit. Ambroſ. Calepin. in verbo, talares. Pet. Ledeſm. in ſumma. par.2. tract. 7. cap. 2. circa 14. concluſ. & ita de veſti talari loquitur d. conſtitutio
26 Sixti V. nec eſt neceſse habere duas veſtes taleres, ideſt interiorem vulgo ſottana, & pallium, vulgo ferraiolo, ſed ſufficit interior longa. Garc. d.cap. 1.num. 23. & par. 1. cap. 5.
27 à num. 11. & quoad colorem ferè vbiq. clericalis habitus eſt nigri coloris, nam color rubeus S.R.E.Cardinalibus permittitur, & viridis ſeu violaceus Epiſcopis tãtum. Menoch. de arbit.iudic.caſu.392.nu.12. Scacc. de iudic.par.1.cap.11.nu.83. & 86. Carol. de graſs. de effectib. cleric. in prælud. num. 272.& de habitu clericali Iacob. de graſſ. in ſuis aur. deciſ. par.1. lib. 3.deciſ. 3. Bellet. diſquiſit. cleric. par. 1. tit. de diſciplina cleric. §. 16. num. 13. Borell. iu ſumma omniũ deciſ. tit.11. de vita, & honeſtat.cleric. num.39. cum ſeq. Azorius inſtit. moral.par.2.lib.7.cap.14. Sanchez. de matrim. lib.7. diſput. 46.nu. 6. Reuerendiſſ. Ricciul. de iure perſon. extra gremium Eccleſiæ exiſten.lib. 7. cap. 6. à num. 1. late Auguſt. Barboſa.de off. & poteſt. Epiſcopi. par. 2. allegat. 9. num.1.& ſequentib. & in collectan.ad cap. clerici.15. de vit.& hon.cleric.num.12. vbi alios allegat. clerici habitum clericalem deferre tenentur, et tonſuram, et coronam
28 congruentem d.cap. clerici 15. vide Bellet. vbi ſupra, competit namque clericis raſura, et tonſura in modum
29 coronæ, quia corona eſt ſignum regni, et perfectionis, cum ſit circularis carens angulo in ſignum carentiæ ſordium, quia vbi angulus eſt, ibi ſordes inueniuntur, clerici enim ſe-
30 metipſos, et alios virtute regere, et ſordibus mundare debent, et ſic in Deo regnabunt. c. duo ſunt. 12. quæſt. 1. gloſ. in clem. 2. verbo, tonſuram. de vit. & hon. cleric. et coronæ vſus in Eccleſia antiquiſsimus eſt, vt pro-
31 bat Greg. de Valentia tom. 4. diſput. 9. quæſt.5. puncto 3. & Car. de graſs. vbi ſupra num. 281. Durand. in ration.diuin.lib.2.cap.1.nu.31.& Beda
32 in lib.5.de hiſtoria anglicana.cap.22. aſſerit D. Petrum in memoriam ſpineæ coronæ Chriſti coronã capillorum geſtaſſe toto reliquo capite de tonſo, et id alios clericos fuiſse imi
33 tatos. Et id eſſe Apoſtolorum inſtitutum inquit Iſidorus lib.2. de officij c. 4. ſequitur Bonaccina de ſacrament diſput.8. quæſt.vnica puncto vltimo. num.4. Bellet.vbi ſupra §. 17. num. 19. et poſtea fuit ordinata ab Aniceto Papa c.prohibita. diſt. 23. & cap. clericus 5. de vit. & hon. cler. late Card. Baron.annal.Eccleſ.tom.5.anno Chriſti 398. Barboſa vbi ſupra dicta allegat.9.num.10.
34 Vigeſimaquinta, quòd non intruſerint ſe in beneficio, ad quod volunt præſentari Alb. trott. vbi ſup. requiſ. 4. et præſentatus lite pendente ingerens ſe in recollectione fructuum be-
35 neficij, ad quod fuit preſentatus cadit à iure ſuo, & colitiganti tribuitur. clem. vnica. de ſeq. poſſ. & fruct. Rebuff. in praxi, tit. de ſubrogationib. num. 8. Quaranta vbi ſup. in verbo, beneficiorum poſſeſſio. Creſcent. dec. 6. de iurepat. Cardin. Seraphin. dec. 598. & 1238. num. 9. & Card. Mantica. dec. 261.
36 Vigeſimaſeſta, quòd vnus tantum præſentetur, non duo, nec diuiſim, nec inſolidum. Lambert. d.par. 1.lib.2.quæſt.7.art.18. poteſt tamen laicus patronus cumulatiuè duos præſentare, vt infra dicitur. Item
37 ad beneficiũ curatum poteſt coram Epiſcopo plures nominare, & præſentare, ex quibus præuio examine Epiſcopus magis idoneum eliget. Concil. Triden. ſeſs.24. de reformat. cap. 18.
38 Vigeſimaſeptima, quòd præſentandi ſint apti ad curam, & diligentiam habendam circa Eccleſiam, & eius bona, & iura conſeruanda. Alb. trott. vbi ſup. requiſ. 8.
39 Vigeſimaoctaua, quòd non ſint vena-

venatores. *toto tit. de cleric. venat. Alb. trott. vbi ſup. req.* 11.

40 Vigeſimanona, quòd abſtineant nedum à malo, ſed ab omni ſpecie mali. *cap. cum ab omni de vita, & honeſt. cleric. Albert. trott. vbi ſupra requiſ.* 12.

41 Trigeſima, quòd ſint prudentes, & modeſti. *c. ſi rector. diſt.* 43. & non deferant arma. *cap. clerici arma. de vit. & honeſt. cleric.* abſtineant à crapula. *cap. à crapula. de vit. & hon. cler.* & an poſſit tenere tabernas, & vendi facere vinum habetur per Doctores *in c.* 1. *de vit. & hon. cler.*

42 Trigeſimaprima, quòd ſint in communione fidelium, & de conſilio eſt, vt tẽpore præſentationis ſaltẽ ſit confeſſus, & ſine peccato mortali. ita Bertacchin. *in tract. de Epiſcopo in* 1. *par. lib.* 2. *quæſt.* 32. *Lambertin. vbi ſup. d. par.* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 17.

43 Trigeſimaſecunda, quòd ſint bonæ famæ. *Alb. in c. paſtoralis de iurepatronat.*

44 Trigeſimatertia, quòd non ſint aliàs à præſentatione vitio perſonæ repulſi. *Lambet. d. q.* 9. *art.* 27.

45 Trigeſimaquarta, quòd ſint hoſpitales. *Abb. & alij in c. de monachis. de præb.*

46 Trigeſimaquinta, quòd à ſecularibus negocijs ſe abſtineant, & à ſeculi voluptatibus, & de vita clericali habetur in *c. his igitur. diſt.* 33. non ſpectaculis, non pompis interſint, conuiuia publica fugiant, amorem pecuniæ quaſi materiam cunctorum criminum fugiant, honoris gradum per ambitionem non recipiant. &c.

47 Trigeſimaſexta, quòd non ſint excommunicati, non ſuſpenſi, non interdicti, non irregulares, non degradati, non hæretici, non fautores, defenſores, ſeu receptatores hæreticorum. non ſchiſmatici, non apoſtatæ, non ſimoniaci, non ambitioſi, non periuri, non infames, non ſodomitæ, non adulteri, non concubinarij non vſurarij, non falſificantes literas Apoſtolicas, nõ ſacrilegi, non criminoſi, non illiterati, non furioſi, nec morbo caduco laborantes, non hiſtriones, ſcurræ, miconij, ſeu mimi, de quibus latè dixi ſupra in cap. quinto. Et idoneitas in præſentando debet eſſe dum præſentatur, nec prodeſt, ſi ſuperueniat argumento eorum, quæ dicuntur à *Doct. in c. ſi eo tempore de reſcript. lib.* 6. *Garc. d. part.* 7. *c.* 1. *num.* 25. *& ſeqq.* & de his vide *Lambertin. vbi ſup. d. par.* 1. *lib.*

48 2. *quæſt.* 10. *art.* 1. vbi refert requiſita quadragintaſeptem ad hoc, vt quis dicatur idoneus ad beneficia. & in *d. c.* 18. *de ref. ſeſſ.* 24. *Concil. Trid.* habetur ibi. peracto examine renuncientur quot ab his idonei ſint iudicati, ætatæ, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Eccleſiam gubernãdam opportunis. de quibus *Garc. vbi ſup. par.* 6. *c.* 2. *num.* 233. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 4. *nu.* 38. *&* 109. *Rebuff. in praxi, tit. requiſita ad bonam collationem nu.* 23. *&* 38.

49 Et quòd idoneitas neceſſaria ſit in actu præſentationis dicit *Mar. Ant. vbi ſup. lib.* 1. *reſol.* 9. *nu.* 1. *Rota dec.* 530. *num.* 3. *par.* 2. *in recentiorib. apud Farinac.* faciunt dicta per *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 2. *nu.* 66. *Aug. Barboſa de off. & poteſt. Epiſc. par.* 3. *allegat.* 72. *num.* 104. quamuis eadem *Rota in vna Imolen. Iuriſpatronatus.* 29. *Nouembris* 1594. *coram*

50 *Orano.* id limitet ſi laicus præſentatus breui interiecto tempore ordine clericali inſigniretur, quaſi tunc non eſſet dicenda facta præſentatio de perſona penitus inhabili, cum ſatis ſit fuiſſe promotum, & ordinatum ante inſtitutionem. ſequitur *Pariſ. de reſig. benef. lib.* 4. *quæſt.* 2. *num.* 5. *&* 6. *Barboſa in collectan. ſuper cap. ſignificaſti. num.* 3. *in fine. de iurepatr. vide Garc. par.* 7. *cap.* 1. *num.* 29. *& ſequentib.*

51 Idoneitas autem intrinſeca in

52 præſentando præſumitur, quilibet

enim præſumitur bonus, niſi contrarium appareat. *l. ff. merito. ff. pro ſocio.* extrinſeca autem idoneitas non præſumitur, vt ſcientia, literatura, & ſimilia. *gloſſ. in cap. ſi forte, de elect. lib. 6. in verbo, euidentem. & ideo tex. in cap. dudum. de præſumpt.* debet intelligi de idoneitate intrinſeca, ſed
54 per examen quis idoneus iudicatur. *Garc. d. par. 6. cap. 2. nu. 233. & ſeqq.*
55 *Lambert. d. quæſt. 10. art. 2.* ad beneficium autem ſimplex idoneus reputatur ille, qui non omnino eſt illiterat. *Card. Mantica deciſ. 115. num. 8.* & habentes eligere debent eligere ma-
56 gis idoneum, nec ſufficit eligere idoneum. *c. licet ergo. 8 quæſt. 1.* quod ſi ante electionem non ſit appellatum, & dictum, vt melior eligatur, tunc ſi
57 electio facta ſit à maiori parte de idoneo, valebit electio. ita in *c. conſtitutus. vbi Doct. de appellat. & in cap. 3. de iurepat.* vbi concludunt etiã patronos debere præſentare magis
58 idoneũ, aliàs vulnerare eorum conſcientiam, quamuis *Lambert. vbi ſup. art. 3.* vbi hoc diſputat, teneat patronos ſalua conſcientia poſſe præſentare idoneum omiſſo magis idoneo. vide *Rotam deciſ. 36. num. 3. par. 2. in recentiorib. apud Farinac.* & ſic reſolutiuè loquendo dicitur, quod aut loquimur in patrono laico, aut in patrono eccleſiaſtico, aut in Epiſcopo.

59 Primo caſu, patronus laicus tenetur tantum præſentare dignum, non digniorem. *cap. monaſterium. 16. q. 7. cap. quod autem. cap. cum autem. cap. paſtoralis. & cap. eam te. de iurepat. Io. And. in d. cap. cum autem.* & ſic in foro exteriori valet præſentatio de digno, prætermiſſo digniori, ne eccleſia, & reſpublica varijs litibus vexetur. *S. Thom. 2. 2. quæſt. 63. artic. 3. Sotus de iuſt. & iure, lib. 3. quæſt. 6. art. 2. Dec. de communi in cap. conſtitutis. il 2. de appellat.* nec omittendo digniorem tenetur patronus ad re-
60 ſtitutionem, ſecus quando præſentaret indignum, ſeu eligeret. *Pet. Arag. de iuſt. & iur. tit. de reſtitut. quæſt. 62 art. 2. concluſ. 2. Molina, de primogen. Hiſpan. cap. 5. lib. 2. num. 67. & ſeqq. Leſſius vbi ſup. lib. 2. cap. 34. dubitat. 12. 13. & 15.*

61 Et ſatis eſt, quòd patronus laicus debet ſub peccato mortali præſentare perſonam dignam, & idoneam. *Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 6. c. 21. quæſt. 4.* quamuis in quæſt. 5. reſoluat digniorem à patrono eſſe nominandum. vide *Ioan. Valerium, de differentijs inter vtrumque forum. verb. electio. differ. 2. latiſſime Garc. d. p. 7. cap. 16. num. 1. vſque ad finem.* bene verum eſt, quòd in foro conſcientiæ
62 patronus tenetur digniorem præſentare. *Couarr. in cap. peccatum. par. 2. §. 7. num. 5. de reg. iur. lib. 6.*

63 In ſecundo caſu, patroni eccleſiaſtici ſemper tenentur eligere, & præſentare digniorem. *c. 3. de iurep.* quia in electionibus ſemper magis dignus eſt eligendus. *cap. licet ergo. et ibi gloſ. 8. quæſt. 1.*

64 In tertio caſu, Epiſcopus in concurſu parochialis Eccleſiæ ſecũdum formam *Conc. Triden. ſeſſ. 24. de ref. c. 18.* debet ex examinatis, & approbatis eligere digniorem, aliàs collatio erit nulla, & erit locus appellationi, ita ẽt ſi plures præſentati ſint,
65 itaut Epiſcopus debeat gratificare, tunc etiam tenetur eligere digniorẽ ſecundum doctrinam. *Abb. in cap. conſtitutis. il 3. de Appellat. S. Thomas vbi ſup. Stephan. Gratian. diſceptat. Foren. cap. 211. per totum. Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccleſ. requiſ. 5. dub. 1. & vide Zecchium de beneſ. et penſ. cap. 12. nu. 21. Riccium in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 230.*
66 *vbi nu. 357.* ait peccare Epiſcopum mortaliter dando beneficium digno omiſſo digniori, & teneri ad reſtitutionẽ, idem *Riccius vbi ſup. deciſ. 425. Gonzal. vbi ſup. gloſ. 4. nu. 110. et ſeqq. Barboſa de off. et pot. Epiſc. p. 3. allegat. 60. num. 13. et allegat. 72. nu. 198. et ſeqq.*

67 Præſentantes autem minus idoneum,

neum, vel indignum, ſi ſint patroni Eccleſiaſtici, qui dicuntur eligere ea vice priuantur iure præſentandi, ſicut ipſi eligentes, iuxta textum in *cap.cum in cunctis, §.vlt. de elect.* ſi verò ſint patroni laici, vel clerici ratione propri j patrimonij, ſi minus
68 idoneum præſentent, poſſunt intra quadrimeſtre alium idoneum cumulatiuè præſentare. *cap.cum vos. et ibi gloſ.in verbo,minus idoneè. de off. ordin.* dummodo defectus non ſit ſu-
69 per idoneitate requiſita in fundatione, vt quia præſentandus debeat eſſe actu ſacerdos, tunc enim deuolutio fieret ad ſuperiorem, quia ea non ſeruando videntur delinquere, & abutuntur iure fundatoris.

70 Si autem lapſum ſit quadrimeſtre & non ſit idoneus præſentatus, deuolutio fit ad ſuperiorem habentem inſtituere. *Abb.et alij in d.c.cum vos.*

71 Verum ſi tales patroni laici præſentauerint indignũ indignitate criminoſa,ſed ignoranter, poterunt intra quadrimeſtre alium dignum, & idoneum præſentare, ſed ſi lapſum ſit quadrimeſtre, deuolutio ſit ad ſuperiorem,qui eo caſu prouidet beneficio de nouo rectore, ſi autem ſcienter præſentauerint indignum, ipſo iure pro illa vice priuati ſunt facultate, & iure præſentandi, *§.ſiquis oratorij. Auth. de ſanctiſſ. Epiſcopis.* Rocch. *de Curte de iurepat. in verbo, honorificum, num.*16. & fuit dictum in *d.* Imolen. *Iurisp. coram Orano,in* Vercellen. Capell. 19. Iunij 1606. *coram Ortembergo et* 4. *Iulij* 1608. *coram Card.Sacrato*, & ita dicit *Hoſt. in summa, tit.de iurep.* §. *in quibus in princ. col.*3. *Abb. in d.cap.cum vos,et*
72 *ibi Bald.* ait præſumi patronum habere notitiam præſentati, niſi contrarium pateat per diuerſas coniectu ras, & ideo id videtur arbitrio ordinarij relinquendum argumento textus in *cap.de cauſis in fin. de off.deleg. de quibus late* Lamber. *vbi ſup. art.*4. immo dicta ſcientia debet eſſe clara, non præſumpta,cum agatur de amiſſione, vt habetur in *d.* I*molen.iuriſp. coram Orano.*

73 Quando autem Epiſcopus,& in quibus caſibus poſſit cum minus idoneo, vel indigno, & circa defectus præſentatorum diſpenſare, vide Lamber. *vbi ſup. art.* 5. & ſatis ſit, quod dicit textus in *in d.cap.licet ergo.* vbi dicitur, is eſt eligendus, qui præſtantior eſt ex omni populo, qui
74 doctior, & qui ſanctior, & in omni virtute eminentior, ideo indigni, & non apti, & non idonei ſemper durã-
75 te indignitate, & defectu idoneitatis debent repelli, & arceri, vtinam digni, & idonei ſemper eccleſijs,& beneficijs præficiantur.

76 Nullo autem modo poteſt Epiſco pus diſpenſare circa inhabilitatem præſentati, quando inhabilitas cauſatur à lege, modo, conditione, vel inſtitutione per fundatorem appoſitis, & de his vide Fel.*in cap.cum acceſſiſſent.de conſtitutionib.&* Lambert. *vbi ſup.art.6.*

Adde prędictis,quod ſi plures ſint patroni,& aliqui præſentationi factę de indigno non conſentiant, iſti habent pro illa vice ius præſentandi, nec vox præſentantium indignum, tunc deuoluitur ad Epiſcopum. *Abb. in cap.*1. *num.*11. *de his,quæ fi. à ma. par.cap.Rocch.de Curte in verbo,honorificum.quæſt.*16. *num.*43. & fuit dictum in *Lucana plebis.*29.*Apr.*1591 *coram* Gypſio.& præſentatio facta de laico dicitur facta de indigno (quia eſt incapax beneficiorum.*c.cum adeo de reſcript.*& habetur in *d.Imolen.iuriſpat.coram Orano.* & valet præſentatio facta de clerico, cum decreto quòd obtineat diſpenſationem à Papa ſuper aliquo defectu, vel inhabilitate. *ad deciſ.* 5. *de rer.permut.in antiq.* & fuit dictum in *Firmana Altaris.*4.Martij, 1596. *coram* Cardin. *Seraph.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentari quomodo debeat clericus.*

2 *Præſentatio eſt exibitio facta ſenſibus corporeis.*
3 *Patronus abſẽs poteſt per literas præſentare.*
4 *Procurator pro conſtituente præſentari non poteſt.*
5 *Clericus præſens non abſens debet præſentari.*
6 *Præſens, quis dicatur.*
7 *Præſentatio perſonalis quare requiratur.*
8 *Examen non poteſt fieri per procuratorem.*
9 *Præſentatus debet eſſe præſens intra quadrimeſtre à die vacationis.*
10 *Præſentatio eſt exibitio de clerico præſente.*
11 *Beneficium abſenti conferri poteſt.*
12 *Abſens eligi, & poſtulari poteſt.*
13 *Præſentati præſentia pro forma requiritur.*
14 *Abſens ſi notus ſit poteſt præſentari.*
15 *Præſentatio acceptari debet à præſentato intra quadrimeſtre.*
16 *Abſens per procuratorẽ inſtitui poteſt.*
17 *Doctor, ſeu lector in aliquo ſtudio non indiget examine.*
18 *Dummodo ſit diœceſanus habentis inſtituere.*
19 *Abſens non debet inſtitui ſine literis commendatitijs ſui* Epiſcopi.
20 *Abſens notus præſentatur ad beneficia, ſimplicia, non ad parochiales.*
21 *Ordinarius ſi admittat præſentationem de abſente tenet præſentatio.*
22 *Quia tũc præſumitur habere illius notitiam.*
23 *Præſentatus debet acceptare præſentationem infra tempus datum ad præſentandi.*

CAPVT OCTAVVM.

Clericus præſens, non abſens præſentari debet.

1 PRæſentari debet clericus præſens, ideſt, debet præſentiam ſui facere, vt notat ipſum verbum, præſentatio. *cap. cum, & plantare. §. in eccleſijs. ibi. Epiſcopis repræſentent. de priuil.*
2 *& facit l. conſentaneum. C. quom. & quando iud. vnde recte dicit gloſſ. in clem. dudum. in verbo, repræſentari. de ſepult.* quod repræſentari dicitur, qui præbetur, & exibetur ſenſibus corporeis. *ex l. 1. in princ. ff. de verb. obligat. Selua, de benefic. p. 3. quæſt. 6. num. 7.* Lambert. *de iurep. par. 1. lib. 2. quæſt. 11. art. 1. num. 12. & ſeqq.* & fuit dictum in *Papien. iuriſpat. 31. Ianuar.* 1594. *coram Card. Millino. in Mediolan. iuriſpat. 12. Maij* 1595. *coram* Card. Blanchetto, *& in Abulen. Cappellaniæ. 12.* Nouembris, 1599. *coram Card. Seraf. & in Gerunden. beneficij,* 28. Ianuar. 1600. *coram* Corduba.

3 Poteſt autem patronus abſens per literas, ſeu per procuratorem facere præſentationem de clerico, qui cum eiſdem literis, ſeu procuratore Epiſcopo ſe repræſentet perſonaliter infra tempus datum ad præſentandũ. *c. ea noſcitur, de his, quæ fiunt à præl. Card.* Tuſcus *pract. concluſ. iur. lit.* P. *concluſ.* 592. *num.* 4. Aug. Barboſa *de off. & pot* Epiſc. *alleg.* 72. *num.* 116. *& fuit dictum in* Florentina *Parochialis.* 18. *Decemb.* 1589. *coram Comitulo, et in Romana.* Iuriſp. 10. Maij 1602. *coram Iuſto.*

4 Verum procurator pro conſtituẽte, pater pro filio, conſanguineus pro conſanguineo clerico, cum promiſſione de rato præſentari non poteſt, ſed præſentari debet actualiter, & præſentialiter clericus præſens, nõ
5 abſens. *gloſſ. d. in d. clem. dudum.* neque ordinarius tenetur admittere præſentationem factam de abſente. *Rebuff. in praxi, tit. de præſentat. n. 3. Card.* Tuſcus *vbi ſup. concl.* 191. *Hie. Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *cancel. gloſ.* 48. *nu.* 36. *Garc. de benef. par.* 4. *cap.* 1. *num.* 16. *& ſeqq.* Barboſa *vbi ſup. nu.* 114. *Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ.* 158. is enim dicitur
6 præſens, qui exibetur ſenſibus corporeis, vt dicit prædicta *gloſſ. & facit*

cit text. in c. nobis, & in cap. vlt. de
7 *iurepat.* requiritur enim perſonalis
præſentatio propter qualitates re-
quiſitas in præſentandis, & quia
examinari debet ab ordinarijs ex
Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.
& ſeſſ. 7. de reform. cap. 13. quod exa-
men cum ſit perſonale, & per procu-
8 ratorem fieri non poſſit, neceſſario
ſequitur, præſentatos teneri Epiſco-
pis ſe perſonaliter exibere, & clari
iuris eſt non ſufficere quamcunque
9 præſentationem, niſi præſentatus ſit
præſens intra quadrimeſtre a die
vacationis coram habente inſtitue-
re. *Abb. in conſ. 76. num. 2. par. 2.* &
ideo dicitur, quod præſentatio eſt
10 exibitio facta de clerico præſente
ſenſibus corporis illi, coram quo fit
præſentatio, licet contrarium ſit in
col atione, quia abſenti beneficium
11 poteſt conferri. *cap. ſi tibi abſenti. de*
præb. lib. 6. & ſimiliter abſens poteſt
11 eligi, & poſtulari. *c. ſacrorum. diſt. 63.*
& ratio eſt, quia ipſemet conferens
tribuit omne ius, & præſumitur tri-
13 buere mærenti, præſentia actualis
vero requiritur pro forma, & ideo
non poteſt ex conſuetudine introdu-
ci, vt abſens præſentari poſſit, quia
talis conſuetudo eſſet abſque ratio-
ne, & in grauamen, & præiudicium
eccleſiæ ad notata per *Abb. & Doct.*
in c. 1. de conſuetud. de quibus vide
Lamber. vbi ſup. art. 1. & 2.

14 *Prædicta* tamen limitantur, vt non
procedant, quando præſentatus eſt
adeo notus habenti inſtituere, vt nõ
indigeat examinatione ſecundum
Bald. in cap. conſtitutus. il 2. de appel.
col. 2. & ibi Abb. quod enim patet ex-
preſsè nõ eſt probare neceſſe, & ideo
talis notus etiam abſens poteſt præ-
ſentari, & valet præſentatio, ſi eam
15 præſentatus acceptet, & ratificet in-
fra quadrimeſtre à die vacationis, ſi
ſit præſentatus à patrono laico, &
intra ſemeſtre, ſi à patrono eccleſia-
ſtico. *Mareſcott. variar. reſol. lib. 1.*
cap. 83. Marcus anton. Genuenſ. Epi-
ſcopus Iſernien. in praxi Archiep. Nea
polit. c. 82. num. 2. Rocch. de Curte, *de*
iurepat. verbo, honorificum. quæſt. 6.
Rota *deciſ. 3. de iurepat. in nouis.* Ric-
cius vbi ſup. num. 68. & deciſ. 156.
num. 61. Coraſ. de benef. par. 4. cap. vlt.
num. 18. Garc. *d. par. 1. num. 16.* Bar-
boſa d. allegat. 72. num. 118. & fuit di-
ctum per *Rotam in vna Valentina be-*
neficij. 16. *Maij* 1583. *coram* Card.
Lancell. *& in vna* Regien. *priora-*
tus, 14. *Decemb.* 1587. *coram Cardin.*
Pamphil. & in Gerunden. beneficij.
28. Ianuar. 1600. *coram* Corduba. &
16 talis abſens per procuratorem poteſt
ab Epiſcopo inſtitui, ſi ei notum ſit
illum notoriè eſſe idoneum, vt quia
ſit doctor, vel lector in aliqua publi-
17 ca vniuerſitate, hi enim non indigẽt
examinatione. ita I*nnoc. in cap. in La*
teranen. in fin. de præben. Barboſa *vbi*
ſup. nu. 118. *Ludouiſius, qui fuit* Gre-
gorius XV. deciſ. 34. et ibi annotat.
18 dummodo talis notus ſit diœceſa-
nus illius, qui debet inſtituere, ſi
enim ſit de alterius diœceſi, non de-
bet inſtitui abſque literis commen-
19 datitijs ſui Epiſcopi, qui fidem fa-
ciat de ſua idoneitate. *c. fraternita-*
tis. de cler. non reſid. et ibi Doct. *Lamb.*
vbi ſup. art. 3.

20 Et prædicta procedunt in præſen-
tatione facta de abſente noto ad
beneficia ſimplicia, nam in præſen-
tato ad parochialem eccleſiam aliud
eſt dicendum, tunc enim examen
pro forma, & præcisè requiritur etiã
quod præſentatus ſit dignus. ex Cõc.
Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 18. et ex Bul-
la Pij V. *in conferendis.* vt fuit dictum
in *d.* Regien. *prioratus, et in Lucana*
plebis. 7. et 14. Maij 1596. coram Gy
pſio, et in d. Papien. *iuriſp. coram Card.*
Millino. Gonzal. d. gloſ. 4. nu. 9. Garc.
vbi ſup. part. 9. cap. 2. num. 255. Ric-
cius vbi ſup. deciſ. 414. Barboſa *d. al-*
legat. 72. num. 120. et ſeqq.

21 Et quamuis ordinarius nõ tenea-
tur admittere præſentationem factã
de clerico abſente etiam noto, vel
non noto, ſi tamen eam admiſerit,
valet præſentatio, etiam ſi talis ab-

ſens non eſſet notus. *Abb. in d. conſ. 76. Lambert. vbi ſup. art. 4.* & quan-
22 do Epiſcopus, vel alius habens inſtituere admittit præſentationem factam de abſente præſumitur habere ipſius abſentis notitiam. *Abb. in d.*
23 *conſ. 76.* qui abſens præſentatus debet acceptare, ſeu ratificare præſentationem de ſe factam intra quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre ſecundum qualitatem præſentantium, per ſe, vel per ſuum procuratorem habentem ſpeciale mandatum ad acceptandũ tale beneficium, exprimendo nomen beneficii, vel per eius epiſtolam. vt notatur in *d. cap. ſi tibi abſenti.* & tradit *Lambertin. vbi ſup. art. 5.* & *Garc. d. c. 1. nu. 21.*

Et ſi fiat præſentatio coram Papa, quia præſentatio fit in manibus Papæ per inſtrumentum, & ſufficit conſenſus præſtitus in Cancellaria, vel Camera etiam per procuratorem, tunc enim valet præſentatio facta de abſente. vt fuit reſolutum in *Florentina parochialis.* 18. *Decemb.* 1589. *coram Comitulo.* nec eſt neceſſariũ, quòd in d. inſtrumento notarius dicat, quòd præſentatus eſt præſens, quia præſumitur, ita in d. *Gerunden. beneficÿ coram Corduba.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus patronus non poteſt ſe ipſum præſentare.*

2 *Procurator ad reſignandum in fauorẽ perſonæ per procuratorem nominandæ non poteſt ſe ipſum nominare.*

3 *Differentia actualis eſſe debet inter dantem, & accipientem, inter præſentatum, & præſentantem.*

4 *Clericus patronus nec etiam ad beneficiũ ſimplex ſe præſentare poteſt.*

5 *Clericus patronus poteſt rogare ſuperiorẽ, vt ſibi d. beneficiũ conferat.*

6 *Prælatus poteſt motu proprio conferre beneficium patronatũ ipſi patrono.*

7 *Prælatus aliquando ordinat eccleſiam non præſentante patrono.*

8 *Parochialis eccleſia de iurepat. eccleſiaſtico prouidetur per concurſum.*

9 *Præſentatio ſi fieri debeat perſonæ de tali familia, ſi aliter fiat, impugnari poteſt.*

10 *Clericus compatronus poteſt ab alio cõpatrono præſentari.*

11 *Sed ſeipſum cum compatronis præſentare non poteſt.*

12 *Electus non videtur computandus inter eligentes.*

13 *Electus tamen debet conſentire electioni, & præſentatus præſentationi de ſe factæ.*

14 *Et tunc vox electi, & præſentati auget numerum eligentium, & præſentantium.*

15 *Compatroni præſentati conſenſus auget paritatem.*

16 *Compatroni poſſũt ex ſe vnum præſentare.*

17 *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum non poteſt patronum præſentare.*

18 *Qui per alium facit per ſe ipſum facere videtur.*

19 *Veralli deciſio 397. p. 2. refertur.*

20 *Procurator conſtitutus à patrono non poteſt ſe ipſum præſentare.*

21 *Neque procurator ſubſtitutus à d. procuratore.*

22 *Donatarius iuriſpat. poteſt præſentare donantem.*

23 *Pater poteſt præſentare filium, auus nepotem, & ſim.*

24 *Epiſcopus poteſt licitè conferre beneficia filio ſuo legitimo.*

25 *Charitas in primis exercenda eſt erga domeſticos.*

26 *Executor datus in teſtamento poteſt diſtribuere eleemoſynas in ſuos egenos, ſi pauperibus ſit facienda diſtributio.*

27 *Pater ſi ſit compromiſſarius filÿ patroni non poteſt d. filium præſentare.*

28 *Secus ſi ſit compromiſſarius alterius, quia tunc filium præſentare poterit.*

29 *Et ſi filius ſit Canonicus, & ab omnibus Canonicis eum d. filio ſit compromiſſum in patrem, tunc pater poterit filium eligere.*

CA-

CAPVT NONVM.

Clericus patronus an poſſit ſe ipſum præſentare.

1 CLERICVS patronus eccleſię vacantis non poteſt ſe ipſum præſentare ad d. eccleſiam. *c. per noſtras.* & ibi *gloſſ. in verbo, præſentare. de iurepat. Abb. conſ.* 25. *num.* 2. *p.* 2. *& in c. conſuluit. vbi Io. And. & Anchar. de iurepat.* Lambert. *de iurepat. par.* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 8. *princ. art.* 2. *&* 6. & habetur *in cap. vlt. de inſtitut. Gonzal. in comment. ad regulam* 8. *Cancell. gloſſ.* 2. *num.* 57. vide R*otam deciſ.* 185. *par.* 2. *diuerſ.* & fuit dictum in *Papien. Parochialis.* 13. *Maij.* 1598. *coram Orano.* ita etiam procurator
2 ad reſignandum in fauorem perſonę per procuratorem nominandæ, non poteſt ſeipſum nominare, & eligere. V*erall. dec.* 397. *nu.* 1. *&* 2. *p.* 2. Pa*leot. dec.* 249. *Flam. Pariſ. de reſig. beneſ. lib.* 9. *quæſt.* 17. *num.* 102. *&* 103. & ratio eſt, quia vt ambitioſus eſſet, repellendus. *cap. in ſcripturis.* 8. 9. 1. *l. ſi quamquam. C. de ep. & cler. l. qui omnia. ff. de procur.*

3 Item quia debet eſſe actualis diſtinctio, & differentia inter dantem, & recipientem, & inter præſentantem, & præſentatum. *d. c. vlt. de inſtitut.* ita etiam debet eſſe differentia inter eligentem, & electum. *cap. qualiter. de elect.* ita inter inſtituentem, & inſtitutum. *d. c. vlt.* & idem
4 eſt in beneficio ſimplici, quia pari ratione clericus patronus non poteſt ſeipſum ad illud præſentare. *Abb. in d. c. per noſtras. vbi Io.* Andr. & fuit dictum in *Aquilegien. iuriſp.* 8. *Iunij.* 1587. *coram* Rubeo.

5 Poteſt tamen talis clericus patronus effundere preces, & ſuper hoc petere diſpenſationem, vt ſibi de tali beneficio prouideatur. vt per A*bb. ibidem. Aug. Barboſa in collectan. ad d. c. per noſtras. nu.* 3. quamuis L*ambert. vbi ſup. art.* 2. *num.* 3. videatur tenere contrarium. vide *Zecchium de benefic. & penſ. c.* 12. *nu.* 21. *verſ. an vero patronus. &* L*eſſium de iuſt. & iure. lib.* 2. *cap.* 34. *de benefic. dubitat.* 7.

6 Verum ſi Prælatus, ad quem pertinet inſtitutio, motu proprio vocet clericum patronum, eiq. conferat quodcumque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet iuſpat. tenebit collatio, quę tali caſu non habet originem ab ipſo patrono. ita *Abb. in d. c. per noſtras. num.* 3. tunc enim dictus patronus non ſe ingerit, nec ſe præſentat contra prohibitionem. *d. c. per noſtras.* ſed vocatur à Deo tanquam Aaron. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. c.* 430. *nu.* 5. im-
7 mo dantur caſus, in quibus Prælatus ordinat eccleſiam non præſentante patrono. *cap.* 1. *cap.* 2. *cap.* 3. *cap. cum autem. & c. cum propter. de iurep.*
8 & ſi eccleſia ſit parochialis, & de iurepat. eccleſiaſtico, tunc ei prouidetur per concurſum quando enim vacat d. eccleſia, Epiſcopus, ſeu eius Vicarius habita notitia proponit edictum pro concurſu, & peracto examine ex approbatis eligit magis idoneum. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 6. *num.* 113. & dicam infra lib. 10. cap. 1.

9 Item ſi præſentandus debeat eſſe de aliqua familia, & patronus alium extra dictam familiam præſentauit, tunc poterit clericus ex d. familia, cum ſibi id competat ex fundatoris diſpoſitione ſe opponere, & dicere nullam dictam præſentationem, & petere ſe inſtitui. L*ambertin. vbi ſup. art.* 4. *num.* 7.

10 Inſuper clericus compatronus poteſt ad eccleſiam patronatam præſentari ab alio compatrono. *gloſſ. in d. c. conſuluit. in verbo, concludunt. in fine. de iurepat. d. c. per noſtras.* & ibi Abb. *Rocchus de Curte de iurep. verbo, honorificum. quæſt.* 4. *princ. nu.* 20. & te-

& hanc eſſe communem opin. teſtatur *Abb. in c. cum in iure. col. 2. de elect. & in d. conſ. 25. p. 2. & in d. c. conſuluit. Lambertin. vbi ſup. art. 5.* Calderin. *conſ. 7. de iurep. Berous in c. quoniam. num. 53. de iurep. Bertacchinus in tract. de Epiſcopo. par. 3. lib. 1. quæſt. 24. num. 35. Hoſtienſ. in ſumma. tit. de iurepat. nu. 11. & Abb. in d. c. conſuluit.* dicit nullo modo poſſe
11 clericum compatronum ſimul cum compatronis ſe ipſum præſentare, ſed præſentationem eſſe faciendam à ſolis compatronis, vt euitentur rationes, de quibus ſupra ex *d. c. per noſtras.* & hæc eſt ratio, quare per-
12 ſona electa non videtur computanda inter eligentes, vt augeat numerũ eligentium, quia à ſeipſo oriri non debet. *c. didicimus. 24. q. 1.* debet ta-
13 men electus, ſeu præſentatus conſentire electioni, & præſentationi de ſe factæ infra tempus debitum datũ ad eligendum, & præſentandum, dummodo hæc fiant poſt electionẽ, & præſentationem. *Abb. d. conſ. 25. & in d. c. cum in iure.* vbi Cardin. *Io. Andr.* & alij. quo caſu vox coele-
14 ti, & præſentati augebit numerum eligentium, & pręſentantium, de electione tractant *Innoc. Io. Andr. Abb. & Bald. in d. c. cum in iure.* & fuit dictum in d. *Aquilegien. beneficij.* & in d. *Papien. parochialis.* quando tamen non ſit ſeruanda forma. *text. in c. quia propter. & in c. eccleſiæ. de elect.*
15 & de præſentatione id, quòd dictũ eſt, procedit, quia compatroni præſentati conſenſus auget paritatem. Lambertin. *vbi ſup. art. 8. nu. 3. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 51. nu. 5. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. p. 3. allegat. 72. num. 92. vbi num. 91.*
16 ait, quòd quando plures ſunt patroni, puta clerici, vel vnus clericus, & alius laicus, poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare. *gloſſ. vlt. in d. c. conſuluit.* Card. Tuſcus *pract. concluſ. iur. lit. P. concluſ. 595. Azorius inſtitut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 21. quæſt. 3.*

17 Eadem ratione procurator conſtitutus à patrono cum facultate præſentandi nõ poteſt ipſum patronum conſtituentem pręſentare. *Abb. in d. c. per noſtras.* & ibi addit. *lit.* D. & ratio eſt, quia ille dicitur facere, cuius nomine fit. *l. 1. ff. de vi, & vi arm. c. cum quis. de ſent. excom. lib. 6.*
18 & qui per alium facit per ſeipſum facere videtur. *c. qui per alium. de reg. iur. lib. 6.* & ita fuit reſolutum in *Rota* in vna *Salamant. Capellaniæ. 14. Octobris.* 1552. quam refert *Caputaquen.* ſeu *Verall. dec. 397. par. 2.* ſub
19 his verbis. *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandũ non poteſt eundem patronum conſtituentem præſentare. Cardin. in cap. ex inſinuatione. verſ. 2. quero. de iurepat.* Lambert. *vbi ſup. art. 9.* & ratio eſt, quia patronus non poteſt ſeipſum præſentare. d. *c. per noſtras.* & facit *vulg. l. ita coram. §. ſi decuriones. ff. quod cum eo.* idem etiam determinat *Bald. in addit. ad ſpecul. in rubr. de iurepat.* & per iſta ita fuit deciſum in *Salamant. Capellaniæ coram D. Veſtano.* & refert *Pariſ. vbi ſup. d. quæſt. 17. num. 113.* Campanil. *in diuerſor. iur. canon. lib. 21. c. 13. num. 399. Barboſa d. allegat. 72. num. 87. & ſeqq.* nec etiam pro-
20 curator conſtitutus à patrono poteſt ſeipſum præſentare ad dicta per *Gonzal. d. gloſſ. 2. num. 57.* & eadem ra-
21 tione procurator ſubſtitutus à tali procuratore non poteſt nec patronũ, neque ſuum principalem, neque ſe ipſum præſentare. *Lambert. vbi ſup. art. 9. & 10. Barboſa d. allegat. 72. nu. 88. & 89.*

Et miror, quòd *Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt. deciſ. 197. n. 216.* dicat contrarium, quòd procurator poſſit præſentare patronum, & allegat *dec. Caputaq. ſeu Veralli* 138. quę de hac re non loquitur. ita vt crediderim potius in d. praxi typographum errore lapſum eſſe.

22 Donatarius autem iuriſpatronatus poteſt præſentare donantem, ſeu donatorem, quando donatio fuit

facta

facta perpetuò, cum conſenſu Ordinarij, ſecus ſi facta ſit pro vna vice, quia tunc non poteſt præſentare donantem, nam præſumitur facta donatio fraudulenter, vt donans à donatario præſentari poſſit. *Abb. in d. cap. vlt. de inſtitut. ita Rocch. de Curte vbi ſup. in verbo, ipſe, vel is à quo. quæſt. 20. nu. 37. & Lambertin. vbi ſup. art. 11.*

23 Pater autem poteſt præſentare filium, auus nepotem, ſeu alios conſanguineos. *gloſſ. in c. quia clerici. verbo, filij. & in c. conſuluit. verbo, propria auctoritate. de iurep.* & hæc eſt vera, & communis opinio, de qua *Card. in d. c. quia clerici. quæſt. 1. Pariſ. d. quæſt. 17. nu. 122.* Ioſeph Ludouic. *tomo 3.* commun. opin. *tit. de iurepat. concluſ. vnica.* Azor. *vbi ſup. d. c. 21. quæſt. 2.* Barboſ. *d. allegat. 72. num. 93.* dummodo in prædictis ſint qualitates requiſitæ. Et ideo poteſt

24 Epiſcopus licitè conferre beneficiũ filio ſuo legitimo, vel nepoti idoneo,

25 quia charitas in primis exercenda eſt erga domeſticos. *c. non ſatis. diſt. 66. & cap. dilecto. de præbend. Abb. in conſ. 96. p. 2. Rocch. de Curte vbi ſup. in verbo, honorificum. quæſt. 4. princ.* Lambert. *vbi ſup. art. 12.* & ita Piſis, & alibi vidi ſeruari ſæpiſſimè in praxi. vt in ſimili executor nomina-

26 tus à teſtatore ad diſtribuendum bona inter pauperes, poterit diſtribuere in ſuos filios, & conſanguineos pauperes fraude ceſſante. *Calderin. conſ. 39. de teſtam.* Abb. *in c. 1. nu. 5. de cohabit. cler. & mul. D. Thom. 2. 2. quæſt. 32. art. 9.* & ibi *Caietanus. Card. Mantica de coniect. vlt. vol. lib.* 8. *tit. 5. à nu. 16. Gonzal. d. gloſſ. 2. nu.* 54. & etiam in ſeipſum ſi ſit pauper poteſt diſtribuere. *Abb. in d. c. cum in iure. num. 4. de elect. Nauarr. in man. c. 25. nu. 122. Pariſ. d. quæſt. 17. num. 120.*

27 Accedit, quòd ſi pater ſit compromiſſarius filij patroni, non poteſt dictum filium præſentare per ſupradicta de procuratore, ſi autem filius habeat alios compatronos, pater poterit filium præſentare.

28 Si autem filius non ſit patronus, & in patrem ſit compromiſſum de clerico eligendo, vel præſentando, poterit filium eligere, ſeu præſentare.

29 Et ſi filius ſit Canonicus, & ab omnibus Canonicis vnà cum dicto filio fuerit compromiſſum in patrẽ, poterit pater eligere ſuum filium, cum id non reperiatur prohibitum. vide *Card. in d. c. conſuluit. quæſt. 2. de iurepat. &* Lambert. *vbi ſup. art. 13. &* Barboſam *vbi ſup. d. alleg. 72. num. 94.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus poteſt ad aliud beneficium præſentari, & quando.*

2 *Conc. Trid. ſeſſ. 22. de ref. c. 17.*

3 *Beneficiorum multiplicitas non permittitur regulariter.*

4 *Habens beneficium ſufficiens, ſi aliud conſequatur an peccet.*

5 *Beneficium ſufficiens quid ſit.*

6 *Multiplicitas ex ſola diſpenſatione Papæ permittitur.*

7 *Et aliquando ex diſpenſatione Epiſcopi, ſeu Legati.*

8 *Canonicus vt curatam retineat, ſolus Papa diſpenſat.*

9 *Epiſcopus ex cauſa poteſt diſpenſare, vt quis retineat duo beneficia difformia ſub eodem tecto.*

10 *Canonicatus duo ſunt incompatibiles.*

11 *Et eos retinens ſine diſpenſatione amittit.*

12 *Epiſcopus habenti beneficium inſufficiens, aliud conferre poteſt.*

13 *Sed tertium conferre non poteſt.*

14 *Et ſi duo ſint inſufficientia, plura retineri poſſunt, ſi non habeant reſidentiam.*

15 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt ſuper retentione duorum beneficiorum, quorum vnum ſit ſufficiens.*

16 *Epiſcopus poteſt conferre beneficium habenti penſiones ſufficientes ad ſuſtentationem.*

Et

17 *Et habenti pia relicta conſueta in titulum conferri.*
18 *Plura beneficia vnica collatione conferri poſſunt.*
19 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione an' inducat incompatibilitatem.*
20 *Commendatum beneficium non facit incompatibilitatem.*
22 *Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi.*
22 *Obtinens plura beneficia ex diſpenſatione, ſed ſine cauſa, an' ſit tutus in conſcientia.*
23 *Prouiſus ab Epiſcopo vltra duo beneficia, dicitur intruſus.*
24 *Epiſcopus quando poſſit vltra duo beneficia conferre.*
25 *Beneficia plura etiam iuriſpat. ab Epiſcopo non conferuntur.*
26 *Epiſcopus tamen ſolet inſtituere præſentatos quæuis beneficia habentes.*
27 *Lambertinus fatetur ſe habuiſſe 37. beneficia.*
28 *Conc.* Trid. *ſeſſ.24. de reform.cap.17. loquitur de collatione, non de inſtitutione.*
29 *Collatio quid ſit.*
30 *Collatio eſt actus voluntarius, & gratioſus.*
31 *Inſtitutio confirmat ius queſitum ex præſentatione.*
32 *Collatio Ordinarij non requirit obtentorum expreſſionem.*
33 *Nec valorem beneficij, & ſim.*
34 *Multiplicitas beneficiorum etiam iuriſpat. ex diſpenſatione Papæ permittitur.*
35 *Epiſcopus per promotionẽ amittit alia beneficia etiam ſimplicia, & penſiones.*
36 *Et vacant poſt adeptam poſſeſſionem.*
37 *Epiſcopus clericorum appellatione venit in fauorabilibus.*
38 *Epiſcopus poteſt præſentari ad beneficia ſi ſit diſpenſatus.*
39 *Cardinalis poteſt ad beneficia præſentari.*
40 *Duo præſentati an poſſint ad idem beneficium inſtitui.*
41 *Præbendæ diuiſio quando permittatur.*
42 *Duo ſi ex fundatione præſentandi ſint, duæ Capellaniæ creatæ videntur.*
43 *Vnus ad quodlibet beneficium eſt inſtituendus, & quare.*
44 *Patronus laicus poteſt cumulatiuè duos præſentare.*
45 *Inuitus præſentari non poteſt.*
46 *Beneficium non confertur in inuitum.*
47 *Clericus poteſt cogi per Papam, vt beneficium accipiat.*
48 *Regularis an' aliquando poſſit præſentari ad eccleſiam ſecularem curatam.*
49 *Clericus ſecularis quando poſſit præſentari ad altaria exiſtentia in eccleſiis regularium.*
50 *Eccleſiæ ſeculares aliquando conceſſæ ſunt regularibus.*
51 *Eccleſia S. Petri ad gradus Piſarum.*

CAPVT DECIMVM.

Beneficiatus vnius beneficij, an' poſſit præſentari ad aliud beneficium, & an' duo ad idem beneficium præſentari poſſint.

1 BEneficiatus vnius beneficij patronati poteſt ad aliud beneficium præſentari, niſi lex fūdationis aliud diſpoſuerit, & nõ ſint beneficia incõpatibilia, nam de iure poteſt quis habere plura beneficia ſine cura, reſidentiam non requirentia. *c. gratiam. de reſcript. lib. 6. clem. gratiæ. de reſcrip.* Lambert. *de iurepat. lib. 2. p. 1. quæſt. 7. art. 15.*

2 Hodie autem ſeruari debet decretum Conc. *Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 17.* quo decernitur vt in poſterum vni tantum beneficium eccleſiaſticum ſingulis conferatur; quod ſi ad vitam eius, cui confertur non ſufficiat, liceat aliud ſimplex beneficium ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat eidem conferre, alioquin vacare ipſo

iure

iure cenſeantur. & vltra duo beneficia, pro alijs paritur diſpenſatio à Summo Pontifice. attamen etiam hodie poteſt præſentari habens plura beneficia, ex quo non faciunt incompatibilitatem reſpectu acquiſitionis, ſed reſpectu retentionis. vt habetur in *Cæſaraugustana Capellaniæ.16.Martij.*1587.*coram* Card. *Seraph.* & 15. *Martij.*1588. *coram Bubalo*. & ideò Canonicus poteſt præſentari ad Capellaniam, ſed non inſtitui. vide in *Mediolanen.Capellania.* 2. *Decemb.*1584. *coram Vicecomite*. & de multiplicitate beneficiorum. vide *Hoiedam in ſuo tract. de benefic. compatib. & incompatib.* Dionyſ. *Carthuſ. in tract. de pluralitate benefic. Rebuff. in praxi.p.1.tit. de diſpenſat. ad plura beneficia. Cened. ad Decretal. collect.*150. P. *Valer.* Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.*30 *tract.* 3.*c.*13. *num.*275.*cum ſeqq.* latiſſimè Garc. *de beneſ. p.*11.*c.*5.*nu.*260. *cum*

4 *ſeqq.* & habens beneficium ſimplex ſufficiens ad commodam ſuſtentationem, & aliud conſequatur, an ſit cum primo incompatibile, & an peccet mortaliter. vide *gloſſ. in cap. dudum.il* 2. *de elect. in verbo, intitulatam. & ver. retinere. Sylueſt. in ſumma, in verbo, beneficium.*4.*nu.*2. *Zecchium de benef. & penſ. c.*5.*nu.*4. *Hoiedam vbi ſup. par.* 1. *c.*19. *nu.*1. *Azor.inſt.moral.p.*2.*lib.*2. *c.*12. *poſt princ. & lib.*5.*c.*19.*Pariſ.de reſig. beneſ.lib.*3.*quæſt.*1. *num.*138. *& lib.*5. *quæſt.*6.*nu.*115. P.*Val.Reginald.vbi ſup.tract.*3. *à nu.* 283. *Card.Tuſcum practic.concl.iuris.lit.B.concl.*61.

5 Et quod dicatur beneficium ſufficiens. vide apud *Gomes de expectat. nu.*107. *Nauarr. de orat.miſcell.*62. *Proſper.de Auguſtino in addit.ad Quarantam in ſumma bullarij. verbo, beneficiorum reſignationes.cauſa* 8. *Menocb.de arbitrar.iudic.caſu* 216. *Hoiedam d.c.*19. *à nu.*22. *Pariſ.vbi ſup. lib.* 1.*quæſt.*6. *nu.*131. *& ſeqq. Gonzal. in comment.ad Reg.* 8. *Cancell. gloſſ.*15.*nu.*39. Reuerendiſſ. D. *Marcum Anton.Genuenſ. Epiſc. Iſernien. virũ peritiſſimũ in ſua praxi Archiep. Neapolit.c.*64.*nu.*3. P. *Valer.Regin. vbi ſup. d.tract.*3.*nu.*285.

6 Et circa pluralitatem beneficiorum, in dignitatibus, perſonatibus, ſeu officiis, & curatis ſolus Papa diſpenſat. *gloſſ. in d.cap.dudum il* 2. *de elect. & in c.de multa. de præb. & in c.*1. *de conſuetud. lib.*6. *& in c. ordinarij.de off.ord. lib.*6. *Mandoſ. de ſignat.grat.tit.de diſpenſat.ad plura beneſ. verſ. aut loquimur. Staphil.tit.de qualit. & ſtatu beneſic. §.* 1. *quod ſit. nu.*5. *&* 6. *Garc. d. cap.*5. *num.*336. *& ſeqq.*

7 Sed circa alia beneficia Epiſcopus, ſeu legatus de latere diſpenſare poteſt. *Staphil. in* 2. *forma expectat. nu.*4. *&* 5. *Selua de beneſ.p.*4.*quæſt.*7. *caſu vlt. Gambar. de off.leg.lib.*5.*tit. an legatus poſſit vni plura beneficia conferre. à nu.*231. *Rebuff. in d.tit. de diſpenſat. ad plura ben. nu.*29. *Garc. d. c.*5. *à num.* 368. & ad hanc rem. *Garcia d.c.*5.*nu.*260. *&* 373. refert infraſcriptas declarat S. Congregationis, quarum

8 Prima eſt, diſpenſatus legitimè ſine dubio Canonicatum, & parochialem retinere poteſt, ſuper quo tamen Ordinarius diſpenſare non poteſt.

9 Secunda, Epiſcopus ex cauſa poteſt diſpenſare, vt quis poſſit obtinere duo beneficia difformia ſub eodẽ tecto, dummodo quodlibet per ſe non ſit ſufficiens ad ſuſtentationem prouiſi.

10 Tertia, an duo Canonicatus de iure in vim Concil. Trident. decreti ſint incompatibiles; Congregatio reſpondit eſſe incompatibiles.

11 Quarta, an is, qui duos Canonicatus ſimul abſque diſpenſatione Apoſtolica per triennium, & vltra detinet, vtroque ipſo iure excidat in vim decretorum d. Concil. Trid. Congregatio iudicauit, ſi duos huiuſmodi Canonicatus ſimul retinere perrexerit, vtroque eſſe ipſo iure pri-

priuatũ, & an' vtriuſque Canonicatus poſſeſſionem tueri, & defendere valeat poſſeſſor ex reg. de triennali. Congregatio reſpondit vtique non poſſe.

12 Quinta, Epiſcopus habenti vnum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem, poteſt aliud ſimile conferre abſque diſpenſatione Apoſtolica.

13 Sexta, Epiſcopus poteſt conferre ſecundum beneficium, ſi primum non ſufficit ad ſuſtentationem, ſed ſi duo non ſufficerent, non poſſet conferre tertium abſque diſpenſatione Apoſtolica. & ita ſeruari teſtatur *Genuenſ. vbi ſuq. c.64.nu.3.* ſed de ſtylo curiæ ſi duo non eſſent ſufficiẽ-
14 tia ad commodam ſuſtentationem, licere obtinere plura beneficia reſidentiam non requirentia teſtantur *Hoieda vbi ſup. p.2.c.1. à nu. 3. Pariſius de reſign.beneſ.lib.3.quæſt.1.nu. 141. Azor.vbi ſup. inſtit.moral.p.2. lib.6.c.11.quæſt.8.Zecchius de* Repub. *Eccleſiaſt.cap.de beneficiatis. verſ. ad ignoſcendum verò.*

15 Et Epiſcopus non poteſt diſpenſare, vt quis habeat duo beneficia ſimplicia, quorum alterum ſit ſufficiens, nec, ſi non ſunt ſufficientia, & requirunt perſonalem reſidentiam, veluti duo canonicatus. ita Az*or.d. p.2.lib.3.c.7.quæſt.4. & d. lib.6.c.2. quæſt.6.* P.*Valer.Reginal.vbi ſup.lib. 30.tract.3.nu.281,*

16 Poteſt tamen Epiſcopus conferre alicui beneficium habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis ſufficientẽ ſuſtentationem. Garz.*d.c.5.nu.310. Hoied.d.p.2.c.7.* Azor*.d.p.2.lib.8.c. 10.quæſt.8. & c.12.quæſt.6. Gonzal. vbi ſup.gloſſ.5.ſ.1.nu.14. cum ſeqq.* neque hoc decreto Concilij cõpræ-
17 henduntur terrulæ beneficiales, ſeu pia legata cum onere Miſſas, aliaue Diuina officia celebrãdi, quæ neque eccleſiæ habent aliquam denominationem, conferri tamen conſueuerũt in titulum ſimplicis beneficij vni, vel pluribus presbyteris ad præſentationem hæredum, ſiue patronorum, & ſingula duorum, aut trium aureorũ valorem non excedunt, & poteſt ſeruari ſtylus Cancellariæ, vt vnica collatione plura beneficia vni con-
18 ferri poſſint in titulum ſimplicis beneficij. *Garc.d.c.5.nu.318.* an' autẽ Coadiutoria cum futura ſucceſſio-
19 ne inducat incompatibilitatem cum alio beneficio. vide G*onzal.vbi ſup. d.gloſ.5.ſ.9. à num.64. & nu.122. Garc.vbi ſup.p.4.c.5. à nu.122.* ne-
20 que beneficium commendatum facit incompatibilitatem cum alio beneficio etiam curato.G*onzal.d.glo.5. ſ.8.n.65.Garc.d.p.4.c.4.n.35.*& ac-
21 cepto ſecundo beneficio incõpatibili vacat primũ, & non poteſt tuta conſcientia obtinere fructus beneficij, quãuis nulla detur ſententia, nec fiat petitio. ita *Henriq. in ſumma lib.14. c.56.ſ.2.in fine.in gloſ. lit.O.*

22 Verum an obtinens plura beneficia ex Papæ diſpenſatione, ſine tamen cauſa rationabili ſit tutus in foro conſcientiæ. vide L*udouic.*L*op. in inſtructor.conſcient.tomo 1.c.252. & ſeq.* N*auarr.conſ.1. à num.17. de conſtitut. Hoiedã d.p.2. c.fin. nu.98.* C*ard.*T*olet.in inſtruct.ſacerdot.lib.5. c.81.* P*et.*L*edeſm.in ſumma p.2.trac. 7.c.1.circa 9.concluſ.& 11.Azor.vbi ſup.p.2.lib.6.c.12. quæſt.7. 8. & 11. & lib.5.c.3. quæſt.2.* P*.Valer.* R*eginal. vbi ſup. lib.30. tract.3. nu.289.* L*eſſium de iuſt. & iure.lib.2.cap.34. nu.151. cum ſeq.*

23 Et eſt notandum, quòd prouiſus de pluribus beneficijs quam duobus ab Epiſcopo, dicitur intruſus. P*rax.* A*rchiep.*L*eonis.c.32.num.25. & ſeq. Maſſobrius in praxi hab.conc.ad vac. par.eccleſ.requiſito 7. dub.16.nu.10.*

24 poterit tamen Epiſcopus conferre vltra duo beneficia, quia *Concilium d.c.17.* non prohibet aſſecutionem, ſed tantum retentionem. ita fuit reſolutum in vna A*ſiſien. beneficiorũ, 12.Martij.1582.coram Orano. Maſſobr.vbi ſup. nu.11.*

25 Sed dubium eſt an' diſpoſitio *Cõc.*

Trid.

Trid. in d. cap. 17. vbi prohibet ne
Epiſcopus conferat vni vltra duo be-
neficia, an locum habeat in bene-
ficijs iuriſpat.

G*arc.d.p.*11.*c.*5.*n.*286.ait proce-
dere etiam in beneficijs iuriſpat. niſi
caueatur ex fundatione, vt ſimul
cum alijs retineri poſſint. Verum
26 Veritas in contrarium eſſe vide-
tur, prout ita etiam eſt vniuerſalis
praxis, & obſeruantia, vt Epiſcopi
inſtituant præſentatos à patronis
quamuis tertium, & quartum bene-
ficium habeant. & L*ambert.de iure-
patr.p.*1.*lib.*2.*quæſt.*7.*art.*15.*nu.*15.
27 dicit ſe fuiſſe inſtitutum in 37. bene-
ficijs, quorum maxima pars erat iu-
riſpatronat. laicorum,& clericorum,
& eorum fructus non aſcendebant
ad duc. 130. de cam.
28 Et ratio eſſe poteſt, quia *d. c.* 17.
loquitur non de inſtitutione, ſed de
collatione, quia collatio eſt libera
29 tranſlatio, ſeu conceſſio iuris in be-
neficio vacante, quia collator con-
fert libere cui vult, dummodo ido-
neus ſit. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 16.
*nu.*8. *&* §.4. *proœm. nu.*46. conferre
30 tamen magis vni quàm alteri eſt
voluntarium, & gratioſum, ac gra-
tia, & liberalitas. *gloſſ. in c.relatum.
in verbo,liberalitas.de præb.* & appel-
latione collationis non ſemper venit
inſtitutio. G*onzal. d.gloſſ.*16.*nu.*10.
31 inſtitutio enim confirmat ius queſi-
tum per præſentationem patroni,&
Ordinarius velit nolit tenetur præ-
ſentatum idoneum inſtituere. *Selua
de benefic. p.*3. *quæſt.*1.*nu.*10. ſed in
collatione Ordinarius confert motu
proprio. P*ariſ. vbi ſup. lib.*8.*quæſt.*
9.*nu.*79. *Selua vbi ſup. quæſt.*12.*nu.*
32 19. nec in collatione Ordinarij ſunt
exprimenda multa, quæ debent ex-
primi in collatione facta à Papa re-
lata à *Pariſ. d.quæſt.*9. *à nu.* 67. non
enim ſunt exprimenda beneficia
obtenta ab eo, cui prouidetur, nec
33 valore beneficij collati, nec poſ-
ſeſſio colorata alterius, neque an
beneficium habeat dignitatem,
aut iuriſdictionem annexam, neque
eſt exprimenda dignitas, quàm ha-
bet ille, cui confertur, nec requiri-
tur expreſſio eorum, quæ veriſimili-
ter ſunt nota, vel eſſe poſſunt Ordi-
nario. *vt ibidem Pariſ.* ſed in praxi
34 ſuper multiplicitate beneficiorum
tam liberè collationis, quàm iuriſp.
ſemper petitur diſpenſatio à Papa,
vt quis illa licitè retinere poſſit, &
ita pluries ſeruari vidi.
35 Epiſcopus etiam per promotionẽ
ad Epiſcopatum amittit beneficia,
niſi ſit diſpenſatus. *cap. cum in cun-
ctis.* §.1. *de elect. Verall. dec.*400. *&*
401.*p.*2. etiam ſimplicia. *Lambert.
vbi ſup. p.*1.*lib.*2. *quæſt.*6. *art.*15. *à
nu.*9.*Hoieda vbi ſup. par.*1.*c.*4.*nu.*3.
Par*iſ. vbi ſup. lib.* 3. *quæſt.*1. *nu.*76.
Garc. *d.par.*11.*c.*6.*nu.*1. *& ſeqq.* ac
etiam penſiones vacant. G*arc.p.*1.
*c.*5.*nu.*110.
36 Et vacant poſt adeptam poſſeſſio-
nem pacificam, & conſecrationem,
ſeu poſt trimeſtre datum ad conſe-
crationem. *d.c.cum in cunctis.§.*1.&
ibi *gloſſ.vbi* Dec.*nu.*1.*&* 11.*Hieron.
Paulus in pract. Cancell. §. notabilia
de vacantibus ſpeciali reſeruatione.
Staphil.de lit.grat.tit.de var.mod.va-
cat. §. ſecundus principalis modus.*
Lambert. *vbi ſup. p.*1. *lib.*2.*quæſt.*6.
*art.*15.Gigas *de penſion.quæſt.*56.*nu.*
3. *&* 4. vide *Garc.d.c.*6. *à nu.*5.
37 Item quia in fauorabilibus Epi-
ſcopus venit appellatione clericorũ.
*cap.*4. *de ſentent.excomm.lib.*6. & ibi
*Doct. Abb. in c. bonæ. il primo.nu.*2.
de poſtulat. prælat. ideo dici poteſt,
38 quòd poſſit ad beneficium præſen-
tari à patronis, ſi prius habeat ſuper
hoc diſpenſationem, quia in ſimili
collatio dignitatum, vel beneficio-
rum facta Epiſcopo non valet, niſi
fiat ex Papæ diſpenſatione. *Abb. in
c.eccleſia veſtra.*2. *de elect.num.*3. *&
conſ.*101.*p.*2.*nu.*6.*Staphil.vbi ſup. in
*7.*forma expectat. nu.* 3. Garc.*d.c.*6.
*num.*44. quamuis Lambert. *vbi ſup.
p.*1.*lib.*2.*quæſt.*7.*art.*16. contrarium
teneat, vbi tamen concludit, quòd

Illuſtriſſimi,& Reuerendiſſimi S.R.E.
39 Cardinales poſsũt præſentari ad be-
neficia iuriſpatronatus.
40 Duo autem an poſſint ad eandem
eccleſiam præſentari,& inſtitui. di-
cas cum *Lambertino vbi ſup. art.* 17.
41 quòd ſi loquimur de præbenda, &
concurrat mens patronorum ad eam
diuidendam, eorumq. conſenſus, &
Epiſcopi, & Capituli, rationabilis
cauſa,& fructuum ſufficientia,poteſt
fieri diuiſio,& præſentati obtinebũt.
ad textum in c.vacante. de præben.
42 Verum ſi loquimur in alio benefi-
cio, & in limine fundationis ſit ap-
poſitus modus, quod duo præſentẽ-
tur ad tale beneficium, eo caſu, cum
duæ videantur creatæ Capellaniæ cũ
conſenſu Ordinarij, talis modus eſt
ſeruandus ad notata *in cap.cum dile-*
ctus.de conſuetud. & in cap. præterea.
il 2. de iurepatr. ſi autem in limine
fundationis nihil ſit dictum, tunc
vnus tantum ad quodlibet beneficiũ
43 eſt præſentandus, & inſtituendus,
quia quælibet vxor eodem tempore
vnicum virum habere debet, & non
plures. *Cardin.Seraphin. deciſ.*691.
44 accumulatiuè tamen patronus laicus
poteſt variare, & duos præſentare,
ſed vnus inſtituetur dumtaxat. *cap.*
quod autem de iurepat. inuitus autẽ
45 quis non poteſt præſentari. *c. bene-*
ficium.de reg.iur.lib.6. l. inuito. ff. de
46 *reg.iur.* vbi dicitur, quòd beneficiũ
non confertur in inuitum. quia cle-
ricus inuitus non creatur.*c.*1.*diſt.*71.
*c.honoratus.diſt.*74.*c.quæris.de æt. &*
*qualit.gloſſ.vlt.in c.*7. *in verbo, inui-*
ti. de vita, & honeſt. cleric. ſi tamen
47 aliquis ſit clericus,poteſt inuitus co-
gi ſolum per Papam,vt recipiat be-
neficium, & fiat Prælatus. *Abb. in*
c.vlt.nu. 11. *de poſtulat. prælat.* præ-
ſertim in beneficijs curam animarũ
habentibus, quod declara ſecundum
*Lambert.vbi ſup.art.*18. & quoniam
*Lambert.ibid.art.*19.20. 21. 22. *&*
23. pertractat latiſſime, an, & quã-
48 do monachus, vel alius regularis
poſſit præſentari à patronis ad ec-
cleſiam ſecularem curatam, non eſt
in hoc inſiſtendum, cum ex *Concil.*
Trid. ſup. hoc eod. lib. cap. 2. ſit di-
ctum, beneficia regularia regularib.
eſſe conferenda, ſecularia ſeculari-
bus, præcipuè cum regulares ſunt
idonei pro beneficijs regularibus, &
ſeculares pro ſecularibus idonei re-
periantur.
49 Et quando poſſit clericus ſecula-
ris præſentari ad Altaria, & benefi-
cia exiſtentia in eccleſijs regularium
videas *Lambertin. vbi ſup. art.* 23.
vbi dicit ſeruandum eſſe modum in
limine fundationis appoſitum, præ-
ſertim cum hodie multæ ſint eccleſiæ
50 ſeculares, quæ poſtea conceſſæ ſunt
regularibus ad augendum cultum
Diuinum in Oppidis,& Ciuitatibus,
& Piſis, & in Piſana diœceſi adſunt
eccleſiæ ſeculares, in quibus com-
morantur regulares. vt eſt eccleſia
51 S. Petri ad gradus propè Piſas, quæ
eſt ſecularis,& anno 1625. fuit con-
ceſſa Venerabilib. Fratribus Refor-
matis Ord. Min. de Obſeruantia
S. Franciſci.

Adde prædictis, quòd beneficium
vt verè ſit beneficium, requiritur
Epiſcopi conſenſus. *Ripa in c. decer-*
*nimus.num.*69.*de iudic.* & antequam
adſit d. conſenſus, non dicitur be-
neficium, neque iuſpatr. fundatori
competit. *Felin. in c. ex parte. il* 2.
num. 2. *de reſcript. Rota deciſ.* 361.
*num.*5.*par.*2.*in recentior.* immo tunc
dicitur pia donatio, ſeu pium lega-
tum, ſi pro anniuerſario, vel pro
Miſſis celebrandis,vel in perpetuum
quid relictum fuerit, hæc enim di-
cuntur opera pia. *Rebuff. in praxi.*
tit.quarè inſtituta ſint beneficia.num.
10. quòd etiam procedit,ſi ſub titu-
lo Capellæ, vel Altaris ſit relictum.
quia ſi nõ adſit Epiſcopi conſenſus,
non erit beneficiũ. *Rip.vbi ſup.*& po-
terit concedi per laicum, non in ti-
tulum beneficij, ſed per modum
ſimplicis deputationis presbyteri,
ſeu ſacerdotis ad offerendum; vt
ibidem per eum, & per d. deputa-
tionem

tionẽ deputatus non dicetur rector, ſed ſimplex officiator ad nutũ amouibilis, & dicitur habere vulgo officiaturam. *Bald.conſ.*18.*circa finem. lib.*5. de quibus *Gonzal. in comment. ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*5.*à num.*22. etenim de iure tales Capellaniæ cũ onere, vt certus numerus Miſſarum celebretur, conſtitutæ de bonis temporalibus, & ſine Epiſcopi conſenſu, cẽſentur laicales, & temporales, tunc enim laicus deputat perſonam habilem, ideſt ſacerdotem pro Miſſis celebrandis cum certa eleemoſyna, & mercede. *Guid.pap.dec* 187.*Sarnen. in reg. de annali quæſt.* 20. *Nauarr. conſ.*5.*num.*1.*& conſ.*7.*n.*1.*de præb. Spin.de teſtament.gloſſ.*4.*princ.n.*40. vide in *Metropolitana hebdomadæ.* 28. *Ianuar.* 1613. *coram D. Manzanedo.*

Horum occaſione adde ad ea, quę dixi lib. 2. cap. 4. num. 35. circa dotes beneficiorum, quòd dos in fundatione beneficij aſſignatur pro oneribus, ideſt, vt rector alatur. *c. cum ſecundum. de præb.* vt fabrica eccleſiæ conſeruetur. *cap.*1.*de eccleſ.ædif.* & pro luminibus & ſacra ſupellectili. *c. altaris. cum ſeqq. de conſecrat. diſt.* 1. & ideo Epiſcopus conſenſum fundationi beneficij adhibere non debet, niſi dos aſſignata congrua ſit. *c.nemo eccleſiam. de conſecr.diſt.*1. & vltra dicta in loco ſup. citato, vbi non eſt quantitas pro dote taxata à iure, vt ibi dixi, ſi beneficium ſit reſidentiæ præciſæ, & continuæ, tunc ſufficiens dos erit pro ſuſtentãda vita beneficiati in ipſo loco beneficij, ne mendicet contra *d.c.cum ſecundum*. inſpecta etiam qualitatẽ loci, frequentia populi, & annona. vt per *Io. de Anan. in c.de monachis. nu.*4.*de præb.* & ita hoc anno 1627. de menſe Nouembris, Sereniſſimus Magnus Dux Etrurię Ferdinãdus II. fundauit, & dotauit ſex præbendas, & Canonicatus pro ſex Canonicis reſidere debentibus in noua Collegiata Liburni, & cuilibet pro dote aſſignauit annuos ſcut. 60. monetæ illarum partium, quæ ibi ſufficiens eſt ob omnium rerum abundantiam. & ſi beneficiatus non teneatur reſidere, ſatis eſt vt reditus ſufficiens ſit pro oneribus beneficio in fundatione adiectis, ita vt non ſit minor 20. aureorum annuatim, aliàs dos diceretur incòngrua, & inſufficiens 1 ſecundum opinionem *Abb.* per eundem *text. in cap. conquerente. nu.* 1. *de cler. non reſid.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus diœceſanus præſentari debet.*
2 *Diœceſanus extraneo præferri debet.*
3 *Et qui eſt de gremio eccleſiæ.*
4 *Honeſtum eſt, vt quilibet in ſua patria beneficetur.*
5 *Clerici Ciuitatis præferendi ſunt exteris in concurſu.*
6 *Incola loci in paritate præferri debet.*
7 *Beneficium de rigore cuilibet clerico conferri poteſt.*
8 *Statutum excludens quem à beneficio dicitur contra ius.*
9 *Clericus quilibet de rigore præſentari poteſt.*
10 *Acceptio perſonarum apud Deum non eſt.*
11 *Beneficium ſi oriundo ex conſuetudine conferri debeat, alius non admittitur.*
12 *Beneficij impetratio non facta mentione de loco originis eſt nulla.*
13 *Clericus aſſerens in literis ſe eſſe Piſanum denotat originem.*
14 *Illi de loco dicuntur, qui ratione originis ſunt de illo.*
15 *Oriundus capitur pro nato ex ſtylo.*
16 *Oriundus dicitur ab origine, ſeu natiuitate propria, vel paterna.*
17 *Illi ſunt præſentandi, qui in fundatione ſunt vocati.*
18 *Incogniti præſentari non poſſunt.*
19 *Beneficia ſi ex Papa priuilegio conferenda ſint diœceſanis, compræhenduntur etiam patronata.*

CAPVT VNDECIMVM.

Clericus Diœceſanus præſentari debet, alijſque præferri.

1 CLERICVS autē Diœceſanus,non alienigena præſentari debet. *c.hortamur,diſt.*71. & hoc de æquitate, quia
2 qui eſt ex loco, & diœceſi beneficij, ſi eſt idoneus, debet alijs extraneis præferri.l.*in Eccleſijs. C. de Epiſc. & cleric.Rocch.de Curte, de iurep.verbo honorificum. num.* 47. & 48. Rebuff. *de nominat.quæſt.9. num.*57. Coraſ. *de benefic.par.3.c.5.num.9.Mandoſ. reg.*16.Cancell.*quæſt.*41.& 43.*Hoieda de compatib.& incompat. benefic. cap.*23.*num.*85. *Surdus, de aliment. tit.*1.*quæſt.*93.*à num.*9. *Garc. de benefic.par.7.cap.9. nu.*5. ſicut etiam
3 alteri præferendus eſt ille, qui eſt de gremio eccleſiæ.*c.nullus,& c.per obitum. diſt.*61. & *c.metropolitano. diſt.* 63.& *c.ne pro defectu.de elect.Cucch. in inſtitut.maior.lib.4.tit.1.num.*127 Rota *deciſ.*413.*num.* 1.*par.*1.*diuerſ. Sot. de iuſt. & iure, lib.* 3. *quæſt.* 6. *art.*2.& *ſeqq. Pet.Nauarr.de reſtitut. lib.*2.*cap.*2.*num.*196.&ratio eſt,quia
4 valde honeſtum, & fructuoſum eſt, vt quilibet in patria ſua beneficietur, vt ſic vnus non occupet beneficia, vel ſtipendia alterius,nec detur materia de pauperādi beneficia, & quia facilius inducuntur ad reſidentiam dulcedine patriæ allecti. ita *Abb.in cap.ad decorem.de inſtitut.nu.*4.*gloſ. in cap.cum inter.verbo,aliam.de elect. & ibi Doct. communiter, & Abb.ibi num.*9.*Felin.in cap.ſicut tuis.col.2.de ſimonia. Selua, de beneſ.par.3.quæſt.* 26.*Franc.Marcus deciſ.*1368.*& ſeq. par.* 1.*Nauar.conſ.6.num.*1. *de elect.*
5 Et in concurſu parochialium præferendi ſunt clerici ipſius ciuitatis alijs exteris, dummodo extranei nō præcellant in maxima ſciētia.*Fuſcus de viſitatione. lib.*2.*cap.*5.*num.*14. *Zecchius de repub. eccleſiaſt. cap.*28. *de parocho.num.*7. qui ait in paritate
6 eſſe præferendum incolam loci. *Pet. Ledeſm.in ſumma par.*2. *tract.*7.*c.*1. *concluſ.*7.*difficultate.*16. de rigore
7 autem iuris poteſt beneficium conferri clerico aliàs idoneo vndecūque ſit.*d.cap.ad decorem de inſtitut.& ibi gloſſ.in verbo,vndecunque.& ibi Abb. nu.*4.*Selua d. quæſt.*26.Coraſ. *d.c.*5. *num.*9.*Lambertin.de iurep.p.*1. *lib.*2. *quæſt.* 7.*art.* 24.*Garc.d.cap.9.num.*4.
8 & ideo ſtatuta excludentia à beneficijs certum genus perſonarum dicuntur contra ius. *Butrius in c. cum dilectus.à num.*38.*in* 2.*lect. de conſuetud. & ſæpiſſime fuit in Rota reſolutum dicit Garc. d.num.*4.

9 Eadem ratione de rigore quilibet clericus poterit præſentari dummodo ſit idoneus, & habeat qualitates requiſitas, & ratio eſt, quia apud Deum non eſt acceptio perſo-
10 narum.*c.nouit,de iudic.*cuiuſcunque nationis ſit, ſiue ciuis, ſiue exterus. *ad text. in cap. venerabilis. vbi gloſ. Abb.& alij de præb.* Rocch. *de Cur.d. ver.honorificum.quæſt.*4. *Abb. in c.ea noſcitur,de his, quæ fiunt à præl.*& ita hodie vbique ſeruatur, niſi adſit pri-
11 uilegium,ſeu conſuetudo, quod beneficium conferatur oriundo,ſeu naturali illius regni,vbi eſt beneficium tunc enim exterus ibi beneficia obtinere nequit ſine diſpenſatione *Selua d.quæſt.*26. *Hoieda vbi ſup. c.* 24.*num.*115. *& ſeq. Pariſ. de reſign. beneſ.lib.*4.*quæſt.*7.Garc.*d.c.*9. *nu.*2. & 3.

12 His accedit, quod ſi forenſis, vel alienigena impetret beneficium, nō facta mentione de loco ſuæ originis, ſeu de ſua diœceſi, gratia eſt ſubreptitia, quia in dubio intendit Papa cuilibet prouidere in patria ſua, ſi enim illud expreſſiſſet, Papa ei non dediſſet gratiam in partibus alienis, vel non ita de facili. *c. bonæ* 2.*de poſtul.*

ſtul.præl.circa finem. ibi. nec vellemus ei præficere alienum. ita gl. in c.ſi proponente.& ibi Abb.de reſcript.Corſettus, in ſingulari, verbo, ſubreptio. Felin.*in c.ſicut tuis. col.2. de ſimonia.* Coraſ.*d.c.5.nu.11. Sarnen. quæſt.1. de idiomate. et facit Rota deciſ.76. de reſcript. in antiquis.*

13 Et quando impetrans dicit ſe clericum Piſanum, prout ſolet dici in ſupplicationibus ſignificatur origo, quoniam verbum debet naturaliter intelligi, non accidentaliter. *gloſſ. in l.ſed et reprobari.§. amplius.ff.de excuſ.tut.in verbo, comancus.* Rebuff.*in praxi, in forma ſignaturæ, in verbo, Magalonen.* illi enim dicuntur de aliquo loco, qui ratione originis ſunt
14 de illo. B*ald.in l.1.§. quod autem,ff. de tutor.dat.ab his*. ex ſtylo tamen
15 verbum, oriundus accipitur pro orto, ſeu nato, iuxta *l.aſſumptio iuncta gloſ.ibi.in verbo oriundus.ff.ad municipal. Mandoſ. d.reg.16. quæſt.*40.
16 *num.*3.quamuis aliàs oriundus quis dicatur ab origine, ſeu natiuitate propria, vel paterna. *Mandoſ. d. quæſt.*40.& qui narrat ſe clericum talis dięceſis debet id verificare. *Pariſ. de reſignat.benefic.lib.*10.*quæſt.*3.*nu.*28.Garc.*d.c.*9.*num.*21.*et ſeqq.*

17 Et ſi in fundatione ſit expreſſum, vt tales dumtaxat præſententur, puta, ciues Piſani, & habentes certas qualitates, illud eſt ſeruandum.benè tamen eſſet prius illos de gremio eccleſiæ, & alumnos Seminariorum,& & de diœceſi adiuuare,& ſi non adſint,& non reperiuntur capaces, tūc exteris notis,& bonis beneficia conferre, nam incogniti præſentari non
18 poſſunt, ſed habenda eſt notitia morum, & aliarum qualitatum, & ſi ex Papæ priuilegio conceſſum ſit, quòd
19 beneficia omnia, puta Piſanæ diœceſis, ad collationem, prouiſionem, & præſentationem quorumcumque pertinentia conferantur,& concedātur diœceſanis Piſanæ diœc.dumtaxat, comprehenduntur etiam beneficia iuriſpatronatus, niſi lex fundationis ſit contraria, de quibus vide L*amber.de iurep.lib.*2.*par.*1.*quæſt.*7. *art.*24.

LIBER SEPTIMVS IN QVO CONTINETVR MATERIA TEMPORIS, QVO PRAESENTATIO FIERI DEBET.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio à laico facienda eſt intra quadrimeſtre.*
2 *Præſentatio ab eccleſiaſticis facienda eſt intra ſemeſtre.*
3 *Collator intra trimeſtre conferre debet.*
4 *Electores intra trimeſtre debent eligere.*
5 *Electus poſt electionem intra menſem debet acceptare electionem.*
6 *Electi conſecratio infra trimeſtre poſt confirmationem fit.*
7 *Collatio ex iure deuolutionis in beneficijs patronatis intra ſemeſtre fieri debet.*
8 *Electio ſi iure deuoluto fieri debet, intra trimeſtre fit.*
9 *Præſentatio in iurepat. mixto intra ſemeſtre fit.*
10 *Dignum trahit ad ſe minus dignum.*
11 *Eccleſia ſi fiat patrona ex laici donatione intra ſemeſtre præſentare debet.*
12 *Iuriſpatronatus vbi fit mentio, in dubio de Eccleſiaſtico intelligitur.*
13 *Iuſpatr. mixtum quoad priuilegia eccleſiaſticum cenſetur, & laical quoad derogationem.*
14 *Iurip. mixto expreſsè derogari debet.*
15 *Tempus datum ad præſentandum an poſſit reſtringi.*
16 *Tempus ad præſentandum in limine fundationis poteſt maius, vel minus conſtitui.*
17 *Patronus in limine fundationis cum Epiſcopi conſenſu quæ poſſit apponere.*

CAPVT PRIMVM.

Præſentatio intra quod tempus ſit facienda.

1 PRAESENTATIO à patronis laicis, vel à clericis patronis ratione proprij patrimonij facienda eſt intra quadrimeſtre. *cap. cum propter, de iurep.* ſed à patronis eccleſiaſticis facienda
2 eſt intra ſemeſtre. *cap. vnico. §. verũ. de iurepat. lib. 6. cap. ſicut. de ſuppl. neglig. prælat.* Garc. *de beneficijs. part. 5. cap. 9. num.* 209. *Riccius in collectan. deciſ. par. 1. collect.* 119. *& in deciſ. cur. Archiep. Neapolit. par. 2. dec.* 228. *num.* 14. *&* 15. *Vgolin. de pot.* Epiſcopi, *cap.* 51. *in prin. num.* 5. *Prax.* Archiep. Leonis. *par. 2. cap. 6. num.* 23. Lamber. *de iurepat. par. 2. lib. 2. quæſt. 1. art. 1.* Zecchius *de benef. et penſ. cap. 12. num.* 23. *Aug. Barboſa de off. et pot. Epiſcopi. par. 3.*

*pi.par.3.allegat.72.num.*126.*Maſſobrius in praxi hab.conc. ad vac.paroch.eccl.requiſito* 2.*dub.*1.

3 Etenim ſicut collator habet ſemeſtre.*cap.nulla de conceſſ.præb.*ita patronus eccleſiaſticus, qui reputatur, vt collator,& ratio, quare eccleſiaſtici maius tempus, laici autem minus tempus habent ad præſentandum, eſt, quia laici poſſunt variare, & plures ſaltem duos præſentare, eccleſiaſtici autem non. *gloſ.in cap. cum vos.de off.ordin.*electores autem habent ſolum trimeſtre ad electio-
4 nem faciendam à die vacationis.*c.ne pro defectu, & ibi gloſ.et cap. cum in cunctis.de elect.* & deinde electus in-
5 tra menſem à die electionis debet conſentire electioni de ſe factæ.*cap.*
6 *quam ſit,vbi gloſ.de elect.lib.6.*& cōſecratio electi debet fieri intra tres menſes poſt confirmationem. *c.quoniam quidam.diſt.*100.*Conc.Trident. ſeſſ.7.de refor.c.9. et ſeſſ.*23.*de refor. c.*2.collator autem habet ſemeſtre ad conferendum. *d. c. nulla.de conc. præb.*vbi habetur etiam, quod idem
7 tempus habent illi, ad quod ſucceſſiuè collatio deuoluitur ob negligentiam non conferentis, & ideo ſi ex negligentia patronorum intra debitum tempus non præſentantium deuolutio fiat ad ſuperiorem obſeruabitur diſpoſitio.*tex.in d.c.nulla.*ideſt vt inde intra ſemeſtre ſuperior ille conferat,ſi autem deuolutio fiat electionis ex negligentia non eligen-
8 tium intra debitum tempus, deuolutio fiet ad ſuperiorem, qui intra trimeſtre conferre debebit, iuxta diſpoſitionem *text.in d.c.ne pro defectu de elect.vide* Lamber.*vbi ſup.d.art.*1. *num.*11.

9 Verum ſi iuſpatronatus ſit mixtū, & commune eccleſiaſtici, & laici, tunc omnes dicti patroni habebunt ſemeſtre ad præſentandum ratione communionis. *gloſ.vlt.in d.c.vnico. de iurepat.lib.*6. Lamber. *d.quæſt.*1. *art.*2.*Garc.d.c.9. nu.*210. Riccius *in praxi aurea.reſolut.* 458.*Barboſa d. allegat.72.num.*131. quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum.
10 *cap.quod in dubijs.vbi gloſ. in verbo, conſecratum,de conſecrat. eccl. vel alt.* quod procedit etiā ſi laicus habeat maiorem partem. Lambert. *vbi ſup. art.*3.Barboſa *vbi ſup.num.*131.& ſi
11 eccleſia fiat patrona ex donatione ſibi facta à patrono laico habebit ſemeſtre ad præſentandum. *d. c.vnico, §.verum,de iurepat. lib.6.* Lambert. *vbi ſup.art.*4.

12 In dubio autem vbi fit mentio iuriſpat.intelligitur de eccleſiaſtico. Lapus *allegat.* 84. *Mar. Antonin. variar.reſolut.lib.1. reſolut.* 109. *nu.* 10.Turret. *conſ.*71. *num.*59. *vol.* 1. *Barboſa d. allegat.* 72. *num.* 133. & iuſpat. mixtum clericorum,& laico-
13 rum licet quoad priuilegia, & commoda dicatur eccleſiaſticum, tamen quoad derogationem cenſetur laicale. *Put. deciſ.*157. *num.*5. *part.*3. *Flam.*Pariſ.*de reſignat.benefic.lib.*2. *quæſt.*4.*num.*50. *Mar.* Antonin.*vbi ſup.reſolut.*39. *num.*10. & ideo non
14 ſolum quoad partem laicalem, ſed etiam quoad eccleſiaſticam expreſſa requiritur derogatio. *Felin. in tractatu,quando literæ Apoſt. noc.patron. ampliat. 6.Mar.Antonin.vbi ſup.d. reſolut.39. num.* 9. Barboſa *vbi ſup. num.*132.*et* 133.

15 Tempus autem datum ad præſentandum tàm laicis patronis, quàm eccleſiaſticis cum ſit à lege ſtatutum dubitatur an ex conſuetudine poſſit reſtringi, abbreuiari, ampliari, vel prorogari,lex enim quantumuis dura ſeruanda eſt. *l.proſpexit. ff. qui,et à quib.* quia tamen conſuetudo eſt altera lex,& multum operatur, in multis caſibus contrarium forſitan dici poſſet ſtante maximè longiſſima præſcriptione. vide Lambertin. *vbi ſupra artic.* 6. & dicam infra hoc *lib. capit. ſeptimo vide* Riccium *in praxi rerum fori eccleſiaſtici deciſione* 217. *et* Barboſam *dicta allegatione* 72. *num.* 143. *eundem Riccium in d. collect.* 119. poſſunt tamen patroni

16 troni in limine fundationis cum
Epiſcopi conſenſu apponere modũ,
quo patroni ſuccedentes, ſi erunt ec-
cleſiaſtici præſentent ante, vel poſt
ſemeſtre, aut ſi erunt laici, præſen-
tent ante, vel poſt quadrimeſtre, &
abbreuiare poſſunt tales terminos à
17 iure datos, nam tali caſu poteſt pa-
tronus cum Epiſcopi conſenſu ap-
ponere modum, vel conditionem
non ſolum extra, vel præter, ſed etiã
contra ius commune. *c. cum dilectus. vbi gloſ. in verbo, conſtitutum. de conſuetud. & Lamb. vbi ſup. art. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad præſentandum olim à die vacationis currebat.*

2 *Tempus datum ad eligendum currit olim, & hodie à die ſcientiæ.*

3 *Et intelligitur de ſcientia vera.*

4 *Epiſcopi habent ius conferendi omnia beneficia ſua diœceſis.*

5 *Patroni ex gratia habent iuſpat.*

6 *Gratia debet reſtringi, vt minus lædatur ius commune.*

7 *Tempus datum ad præſentandum hodie currit tantum à die ſcientiæ.*

8 *Impetratio beneficij patronati facta ob deuolutionem non valet niſi probata vera ſcientia patroni.*

9 *Stante maxime veriſimili ignorãtia.*

10 *Tempus regulariter non currit ignoranti.*

11 *Tempus datum ad præſentandum non currit patrono iuſtè impedito.*

12 *Laici inuitandi ſunt ad ædificandas eccleſias, non reijciendi.*

13 *Ius præſentandi conſeruatur in compatrono ignorante vacationem, excluſis alijs eam ſcientibus.*

14 *Tempus datum ad præſentandum non currit patronis, ſi Epiſcopus impediat præſentationem.*

15 *Eccleſia S. Laurentij* Tuderti *collata liberè.*

16 *Tempus datum ad præſentandum pupillo patrono quando non currat.*

17 *Et an lapſo quadrimeſtre debeat ad præſentandum admitti.*

CAPVT SECVNDVM.

Tempus datum patronis ad præſentandum quando currere incipiat.

1 TEMPVS autẽ prædictum conceſſum
patronis à iure ad
faciendum præſentationem à die va
cationis olim currere incipiebat, & ita ſeruabatur, ita
habetur in *c. 2. de ſuppl. neglig. præl. & in c. 2. §. cum vero. de conceſſ. præb. & in c. eam te. de iurepat. & ibi Abb.* Rota *deciſ. 1. de iurepatr. in antiquis.* Rebuff. *in praxi, tit. de deuolutionibus num.* 5. & currebat etiam ignorantibus, & impeditis, tempus autem
2 datum ad eligendum, & conferendum, & id ſimile & olim, & hodie
incipit currere à die ſcientiæ, vel à
tempore, quo ſcire potuit, & debuit
collator, vt Epiſcopus, qui tenetur
ſingulis ann. viſitare diœceſim, & ſic
à die ceſſationis impedimenti currere incipit. *c. quia diuerſitatem. de conc. præb. Rota deciſ.* 13. *de iurepat. in antiquis, & deciſ. 6. de iurep. in nouiſ.* L*apus allegat.* 80. *aliàs* 51. *nu.* 17. *& ibi Mandoſ. lit.* Z, G*arc. de beneficijs. par.* 10. *cap.* 2. *nu.* 15. *&* 27. *cap. licet. & ibi* Abb. *num.* 3. *de ſupp. negl. præl.* S*elua de beneſ. par.* 3. *quæſt.* 59. *&* Riccius *in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ.* 172. *num.* 108. Rota *deciſ.* 481. *par.* 1. *diuerſ.* Cardin. *Seraph. deciſ.* 380. & ita fuit dictum in vna *Burgen.* *Canonicatus,* 27. *Martij* 1583. *coram* D. Bubalo, *& in vna Maceraten. beneficij.* 1. Iunij 1594. *coram* D. Litta
& debet intelligi de notitia vera.
3 *Garc. d. cap. 2. num.* 31. *Abb. in d. cap. quia diuerſitatem, nu.* 17. & ratio di-
4 uerſitatis eſt, quia Epiſcopi habent
ius conferendi beneficia exiſtentia
in eorum diœceſibus iure ordinario,
cum eis ſubſint omnes Eccleſiæ ibidem

dem exiſtentes.*c.omnes Baſilicæ.*16.
quæſt. 7. & electores habent ius eligendi à iure, vt in *toto tit. de elect.*
5 Verum patroni ex gratia habent iuſpatronatus, vt inuitentur ad ædificandum eccleſias. *cap.3.de iurepat.* quæ gratia debet in quãtum poteſt,
6 reſtringi, vt minus lædatur ius commune, quam fieri poſſit. *Lambertin. de iurepat.lib.2.par.2.quæſt.*1.*art.*8.
7 Hodie autem patronis etiam nõ currit tempus eiſdem datum ad præſentandum, niſi à die ſcientiæ, & ſcitæ vacationis. *Rota deciſ.* 13. *de iurepatr.in antiquis. Verall. deciſ.*248. *par.3.Rot.deciſ.*421.*par.*1.*diuerſ.* Lapus *allegat.*78.*vbi* Mandoſ. *lit.*T. vbi ait id intelligi de ſcientia certa, & & non interpratatiua *Selua d. quæſt.* 59. Tiraquell. *de retractu lignagier. tit.*2.§.35.*num.*7. Azor.*inſtit.moral. lib.*9.*c.*21.*quæſt.*11. *Campanil. in diuerſ.iur.can.rub.*11.*c.*13. *num.* 393. *Mar. Anton. var.reſol.lib.*1.*reſol.*29. *nu.*19.& 20.Garc.*d.c.*2.*num.*34. & *ſeqq.* vbi refert quaſdam *Rotæ deciſ. Aug.*Barboſa *de off.& poteſt.Epiſcopi, par.*3.*allegat.*72.*num.*134. Riccius *in collectan. deciſ. collectan.*119. *par.*1. & *in d. deciſ.*172. vbi ita teſtatur in praxi ſeruari. *Card. Seraph. d. deciſ.* 380.*Card.* Puteus *deciſ.*6. *de praeben.* & ita fuit deciſum *in vna Siguina iuriſpatronatus.*22.Iunÿ 1596.*coram Orano.* in qua fuit reſolutum, quòd
8 ſi impetretur beneficium de iurepatronatus laicorum per deuolutionẽ ad Sedem Apoſtolicam ob non factam præſentationem intra tempus à iure ſtatutum, non valet impetratio, niſi probetur ſcientia certa, & indubitata patroni vacationis beneficij; dicta enim ſciẽtia debet eſſe certa, & concludens, & nõ ſufficit præſumpta, & veriſimilis, Lap.*d.alleg.*78.*Card.Seraph.dec.*1173.*n.*3.Rot.*dec.*173.*n.*1. & *dec.*186.*n.*2.*p.*2.*in recen. apud* Farinac.Garc.*d.c.*2 *à n.*34.*Hier.*Gonz. *in comm.ad reg.*8.*cancell.gl.*15.*à nu.* 111. ſtante maxime veriſimili igno-
9 rantia.*Rot.d.dec.*421.*p.*1.*diuerſ.*vt ſi rector decederet Mediolani, ſeu Romæ, & beneficium eſſet in diœceſi Piſana, & ibidem Patronus, nã tunc forſitan totum, & integrum quadrimeſtre poſſet trãſire à die vacationis antequam patronus certam ſcientiã haberet de morte rectoris, & ratio prædictorum eſt, quia ſemper in materia quantũcunque leui tempus nõ
10 currit ingnoranti. ita habetur in *l.*2. *C.qui admitti.*Bal.*cõſ.*199.*n.*3.& *ſeq. vol.*1. *Dec.conſ.*479.*n.*5. Abb.& *alÿ cõmuniter in d. c. quia diuerſitatem de cõc.præb.& in c.ſi.de ele.* Affl.*dec.*128.
11 Similiter non currit prædictum tẽpus patrono impedito iuſto impedimento.*Card.Mant.dec.*30.*n.*2. *Card. Seraph.dec.*220.*n.*4. puta ſi patronus ſit abſens Reip. cauſa, vel ſit iniuſtè carceratus, vel ſi non haberet tutum acceſſum propter perhorreſcentiam alicuius inimici, cũ eccleſia ſit pia, & cultrix iuſtitię. *Rebuff. de pacif.poſſ. n.*304.& quia iuſp.eſt cõceſſum lai-
12 cis ex gratia vt inuitentur ad fabricandas, & dotandas eccleſias, quòd ſi tam ſtrictè, & cũ ſummo rigore cõtra eos procederetur, reijcierẽtur à tali actione erga eccleſias cũ maximo eccleſiarum detrimento. vide *Marc. Ant.* Genuen.*in prax.Archiep.* Neap. *c.*82.*n.*1.*varia de iurep.*Rot.*dec.*406 *p.*2.*in recent.apud Farin.* Barboſ.*vbi ſup.n.*138.& 139.*Surd.dec.*151.*n.*4. *Fla.Pariſ.de reſig.benef.lib.*11.*q.*13. *n.*11.Garc.*d.c.*2.*n.*16.& 17. quãuis iuſpat.ſit ſeruitus beneficij, quæ non præſumitur. *Card.Seraf.deciſ.*1353.
13 Et ius præſentandi etiã in vno ex patronis, qui non habuit ſcientiã, cõſeruari poteſt, alijs propter ſcientiã excluſis. *Garc.d.c.*2. *n.*41. vbi refert ita fuiſſe deciſum in *Spoletana beneſ.* 28.*Maÿ* 1590.*cor. Blanchett.* quòd
14 ſi à ſuperiore talem poteſtatem habente mandetur patronis, ne præſentent, quia ſuperior talis prætẽdat eccleſiam eſſe liberam, tũc patronis nõ currit tẽpus, quia eo caſu videtur orta lis inter Epiſc.ſuperiorem, & patronos.*Lamb.vbi ſup.art.*12. attamẽ

in

in praxi vidi Tuderti, cũ vacaret ec-
15 cleſia paroch.S.Laurentij ſupra murum de ciuitatis fuit tanquam libera præuio concurſu collata per Illuſtriſ. D.Card.Epiſcopũ Leonellio Bauio, & quidã nobiles de Mazzeis præſentauerũt D.Ioſephum Mazzeum, ſuper quo fuit lis introducta in Rota coram Reuerendiſſimo Patriarcha Hieroſolymitano. non tamen fuit mandatum patronis ne præſentarẽt, quod mandatum numquam poteſt locum habere, quia numquam debent iniuriæ naſci vnde iura naſcuntur. *l. meminerint*. C. *vnde vi*. & vnuſquiſque coram competenti Iudice iura ſua experiri poteſt, vt iuſtitiæ locus ſit.

16 His accedit. quòd ſi pupillus ſit patronus, & accidat beneficij patronati vacatio, & labatur quadrimeſtre, & non præſentet ex prædictis rationibus propter veriſimilem ignorantiã, quia pupillus etiã quicquid videt ignorat. *l.2*. C. *de falſa moneta*. & d. ignorantia in pupillo cadere ſolet cum alieno ſemper auxilio ægeat, & ideo tutor ei datur.

17 Tali caſu etiam lapſo quadrimeſtre æquum & iuſtum eſt, vt pupillus admittatur ad præſentandum, & ne res in longum trahatur in damnum vacantis beneficij, poteſt ille, ad quem de iure pertinet inſtitutio, certum reddere pupillum de tali vacatione præuia datione tutoris, ſeu ſaltem curatoris ad illum actum, & à die dictæ notificationis tempus currere incipiet, quia regulariter tali dandus eſt curator alioquin acta contra eum geſta ſunt nulla. *Creſcent. deciſ. 9. num.3. de ſent. & re iud. Gregor.* XV. *deciſ.* 43. *num.* 9. *deciſ.* 319. *num.*2. *& deciſ.* 485. *num.* 5. & ita reſponſum dedi Illuſtri viro D.Thomæ de Torres Nobili Valentino.

SVMMARIVM.

2 *Lis ſuper iurepat. mota eccleſia non vacante quando terminanda ſit.*

2 *Quid ſi poſt eccleſiæ vacationem durauerit.*

3 *Eccleſia vacans, ſi ante tanquam libera ſit collata, nunc tanquam talis conferri debet etiam ſuper ea lite pendente circa iuſpat.*

4 *Collator conſeruandus eſt in ſua poſſeſſione.*

5 *Epiſcopus non poteſt conferre eccleſiã, quam non clare conſtet eſſe liberã.*

6 *Lis inter Epiſcopum, & patronos ſuper eccleſia intra quod tempus ſit terminanda.*

7 *Lis inter plures compræſentatos quomodo, & quando terminanda.*

8 *Cauſæ eccleſiaſticæ in prima inſtantia intra biennium terminandæ.*

9 *Et partes tempus prorogare nequeunt.*

10 *Cauſæ eccleſiaſticæ celeriter expediendæ.*

11 *Epiſcopus ex iure deuoluto ſine concurſu eccleſiam confert.*

12 *Lis ſuper forma præſentationis quomodo, & quando terminanda.*

13 *Lis ſuper poteſtate eligendi quando terminanda.*

14 *Lis inter præſentatos, & præſentantes quando terminanda ſit.*

15 *Lis inter compatronos, quia vnus aliũ quia amiſit iuſpatronat. excludere vult, quando terminanda.*

16 *Tempus non currit, ſi patroni fecerũt inſtantiam, vt Epiſcopus litem finiret.*

17 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione quando ſit præferendus.*

18 *Lis inter præſentatos tantum, quando ſit terminanda.*

19 *Diſpoſitio c. quoniam. de iurep. rigoroſa.*

20 *Lis ſuper iurepat. inſpecta conſuetudine aliquando terminari debet.*

21 *Lis inter patronos iuriſp. mixti quando terminanda.*

22 *Dignius trahit minus dignum.*

23 *Lis ſuper iure eligendi inter habentes eligere quando terminanda.*

24 *Patroni durante tempore dato ad præſentandum quandocumque præſentare poſſunt.*

CA-

CAPVT TERTIVM.

Lis vertens ſuper Iurepatronatus, intra quod tempus ſit terminanda.

VERVM ſi lis ſit occaſione Iuriſpatronatus, controuertitur intra quod tẽpus terminari debeat, ideo plures conſtituuntur caſus.

1 Primus eſt caſus. quando eccleſia non vacante, lis eſt ſuper illius iure patronatus, ſeu ſuper eius quaſi poſſeſſione, & tunc nullum tempus conſideratur, ſed finis litis expectabitur, & adueniente vacatione quaſi poſſidens admittetur ad præſentandum. & ſi dicta lis etiam poſt eccle-
2 ſiæ vacationem durauerit, poſt lapſum ſemeſtre, ſeu quadrimeſtre datum ad præſentandum, poterit Epiſcopus eccleſiam ad libitum ſuum ordinare ſine præiudicio vincentiũ. ad *tex. in c.eam te.de iurepatr. Lambertin. de iurepatr. lib.2.p.2. quæſt.1. art. 9.* vbi etiam de infraſcriptis caſibus loquitur, & fuit dictum in *Terdonen.iuriſpat.19.Februar.1601.coram* Penia.

3 Secundus eſt caſus. quando eccleſia vacat, & certiſſimum eſt eam ſemper fuiſſe liberam, quia antea ab Ordinario tanquam libera fuit collata pluries, & nunc aliqui laici prætendunt iuſpatronatus, & tunc Epiſcopus eam conferre debet nullo expectato tempore. *Cardin.in clem.plures. §.vlt.nu.1. de iurepat.* nam col-
4 lator conſeruandus eſt in ſua quaſi poſſeſſione *arg.text. in c.conſultationibus.de iurepat.*Riccius *in praxi rer. for.eccleſ. deciſ.188.num.191.*vbi refert *Rota deciſionem in d.* Terdonen. *iuriſpatronat.19.Februarij.1601.coram* Penia. quando vero tunc non
5 conſtat clare d. eccleſiam eſſe liberam, tunc Epiſcopus non poteſt eam conferre, ſed debet in ea conſtituere œconomum, ſeu vicarium cum congrua fructuum portione, qui eccleſiæ deſeruiat, fructus exigat, & reſeruet pro futuro rectore.*c.cum vos. de off. ordinarij. Concil.*Trid.*ſeſſ.24. de reform.c.18.& Maſſobrius in praxi hab.conc.ad vac.paroch.eccl.requiſito 1. dub.11.& ſeqq.*

6 Tertius eſt caſus. quando lis eſt ſuper libertate eccleſiæ inter Epiſcopum, & patronos, quia Epiſcopus prætendit eccleſiam eſſe liberam, & patroni prætendunt eſſe iuriſpat. itaut dubia lis reddatur tũc ob lapſum ſemeſtris, ſeu quadrimeſtris non eſt locus deuolutioni, ſed litis euentus expectabitur. *Abb. in d. c. cum vos. num. 7. Rota in vna* Legionen. *parochialis.7.Octobris.1587. coram Card. Blanchetto. & dec.421.nu.3.par.1. diuerſ.* & in C*ompoſtellana iuriſpat. 16.Ianuarij.1580. corã d.*Blanchetto*.* & in C*aſertana beneficij. 29.Maij. 1595. coram eodem. &* Riccius *vt ſup.* Aug.*Barboſa de off.& pot.Epiſc. p.3.allegat.72.nu.140. in fine.* tunc enim conſtituitur d. œconomus.

7 Quartus eſt caſus. quando cõſtat eccleſiam vacantem eſſe patronatã, ſed patroni ſunt diſcordes, quia diuiſerunt vota ſua plures præſentando, & ſuper hoc litigatur, quis ex præſentatis debeat inſtitui, & tunc non currit nec ſemeſtre, nec quadrimeſtre, ſed finis litis expectabitur, cũ ad Ordinarium pertineat diſcernere numeros vocum, merita præſentatorum, & litem finire. ſuper quo vide dicta per I*nnoc. in c.1. & c.3.de iurepat.* Barbo*ſa vbi ſup.num.140. in princ.* & fuit dictum in d. T*erdonen. iuriſpat.*

8 Hodie autem ſeruari debet decretum C*onc.*T*rid.ſeſſ.24.de refor.c.20.* vbi cauſæ omnes ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoſcuntur atque omnino ſaltem infra biennium à die

motæ

motæ litis terminantur, alioquin poſt tale ſpatium, liberum eſt partibus, vel alteri illarum, Iudices ſuperiores, alias tamen competentes adire, qui cauſam in eo ſtatu, quo fuerit, aſſumant, & quamprimum terminari curent. vide *Riccium in collectan.deciſion.par.4.collect.* 1353. *in fine*. & per hoc tollitur conſenſus
9 prorogandi iuriſdictionē litigantibus in prima inſtantia, ita reſoluit *Soar. de paz in praxi. tom.* 1. *prælud. vlt. num.* 8. *cum ſeqq.*

10 Accedit id, quòd dicit idem *Conc. Trid.ſeſſ.*25. *de reform. c.*10. *in fine*. vbi monet tam Ordinarius, quàm alios quoſcumque Iudices, vt terminandis cauſis quanta fieri poterit breuitate ſtudeant.

11 Quintus eſt caſus. quando conſtat eccleſiam parochialem vacantē eſſe patronatam, ſed patroni non conueniunt in præſentando, & labitur tempus datum ad præſentandū, & tunc ex deuolutione Epiſcopus liberè eam confert. ad notata in d. *cap.*3.*de iurep.vbi* Card.*col.vlt.*Barboſa *d.num.*140. & ſi ſit eccleſia parochialis iuriſpat. tunc ex iure deuoluto confert eam Epiſcopus ſine cōcurſu, quia d. eccleſia patronata deuoluitur cum ſuo onere, qualitate, & exemptione. *Card.Seraph.dec.*1363. *num.*4.*Garc.de beneſic.p.*11.*c.*3.*§*.4. *nu.*284. *Maſſobr. vbi ſup. d. requiſito* 1. *dub.*22.

12 Sextus eſt caſus. quando patroni inter ſe litigant non ſuper iurepatronatus, neque ſuper eius quaſi poſſeſſione, ſed ſuper forma præſentationis, quia vnus dicit, puta, præſentationem de altero tanquam de abſente factam non tenere, ſeu tanquam de criminoſo, & ſimili altero contrarium dicente, & tunc nullum currit tempus, ſed litis euentus debet expectari per Epiſcopi ſententiā. *Cardin. in d.clem. plures.* §.*vlt.nu.*1. *de iurepatr.* idem eſt, ſi lis moueatur
13 ſuper poteſtate eligendi, quia tunc non currit tempus. *d.c.*2.*de iurepat. Tiraquell. de retract.lignag.*§.1.*gloſ.* 10.*n.*37. & fuit dictum in *d.Terdonen.iuriſp.*19.*Februarij.*1601. *coram Penia.*

14 Septimus eſt caſus. quando eſt lis tantum inter præſentatos, vel inter eos, & ſimul inter præſentantes ſuper iurepat., eiuſq. quaſi poſſeſſione, & tunc ſi lis non finiatur intra ſemeſtre, ſeu quadrimeſtre, Epiſcopus eccleſiam debet conferre. ita *Io.Andr.Card.Abb.& alij.in d.c.cum vos. & Card.in d.clem. plures.* §.*vlt. col.vlt.* quòd non procedit, ſi in tempore patroni iura ſua deduxerunt, vt cauſam expediret, proteſtādo, quòd ſibi tempus non currat, vt habetur in d.*Terdonen.Iuriſpat.*

15 Octauus eſt caſus. quando eſſet quæſtio inter patronos de eccleſia patronata vacante, puta, quia vnus negat alium eſſe patronū, quia amiſit iuſpat. vel quia fuit illo priuatus, & ideo dicit ad ſe tantum iuſpat. pertinere, & tunc ſi lis non finiatur intra tempus datum ad præſentandam, Ordinarius eam confert.*c.ſi vero.dè iurepat.*vbi idem *Aug.Barboſa in ſuis collectan.nu.*2. ſed in prædictis duo-
16 bus caſibus ſup. proximis, ſecus eſt, ſi patroni in tempore eis cōceſſo ad præſentandum deduxerunt iura ſua, & requiſiuerunt Epiſcopum, vt cauſam expediret proteſtando, quòd tempus ſibi non curreret, tunc enim dictis patronis non currit tempus. *Mareſcott.variar.reſolut.lib.*2.*c.*84.

17 Nonus eſt caſus. quando litigatur inter patronos ſuper iurepatronatus, & alter eorum eſt in quaſi poſſeſſione, alter non, tunc ſi omnes præſentent ante litem conteſtatam, debet inſtitui præſentatus ab exiſtēte in quaſi poſſeſſione *d. c. conſultationib. de iurepatr.* nec aliud tempus debet attendi. *Cardin. Seraphin. deciſ.* 499.

18 Decimus eſt caſus. quando lis eſt inter ipſos præſentatos in tempore debito prætendentes ſolum præſentationem de quolibet factam eſſe atten-

tendendum, vt ſæpe accidit, & tunc ſi lis non finiatur intra tempus datũ ad præſentandum, tamen non eſt locus deuolutioni, & ratio eſt, quia diſpoſitio *textus in c.quoniam.in fine.*
19 *de iurep.* tanquam rigoroſa & exorbitans habet locum quando lis eſt inter patronos, & ideo non extenditur quando eſt lis inter præſentatos. Io.*Andr.in d.c.cum vos. vbi* Anchar. *num.*3. *& Butrius num.*7.L*apus allegat.* 78. *num.*15. *&* 16. latè *Mareſcott. vbi ſup.d.c.*84.Barboſa.*d.alleg.* 72.*num.*140. & ita fuit dictum in vna *Bracharen. beneficij.*3.*Martij.* 1603. *coram fæl. rec.* Gregorio XV. & in *Terdonen.*Iuriſp.8.*Febr.*1599. & 10.Ianuar.1600. *coram Penia. Riccius d.dec.*188.*n.*192.
20 Et ideo, quando ſupradictum eſt, non terminata lite intra dictum tẽpus datum ad præſentandum, debere Epiſcopum eccleſiam conferre, procedit ſi ſine ſcandalo poſſit conferre, & niſi in loco contraria adſit conſuetudo. L*apus d.alleg.*78.*n.*17. vbi affirmat, vſum, quo ſuperior lite intra d.tẽpus non finita conferat eccleſiã, receſſiſſe ab aula, & amplius id non ſeruari. & Piſis huiuſmodi adeſt cõſuetudo, quæ hodie, vt audio eſt vniuerſalis vndique, & certè magnũ damnum patiuntur eccleſiæ propter tales longas lites, & diſcordias.
21 Quod ſi lis ſit inter compatronos laicos, & eccleſiaſticos ſuper iurepatr. vel eius quaſi poſſeſſione, lis erit finienda intra ſemeſtre ob mix-
22 turam, quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum. *Hoſtien.in ſumma tit.de iurep.§.quid iuris ſi propter. & §. in quibus differant.*
23 Stante autem lite ſuper iure eligendi inter habentes eligere, & non finita intra trimeſtre, ſuperior prouidere non poteſt. *c.*2. *de in int. reſtit. c.cum dilectus. de conſuetud. & c. ex parte.de arbitr.* ſed expectabitur litis euentus, quòd declara vt per L*ambert. vbi ſup. art.*11.
24 Aduertendum eſt etiam, quòd patroni valide præſentare poſſunt per totum quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre, & quandocumque durante dicto tempore. *Abb. in d.c.cum vos. nu.*6. *de off.ordin.* Rota *deciſ.*10.*n.*1. *de iurep. in antiquis.*Lambert.*vbi ſup.art.*13.

Item poſſunt patroni conuenire de præſentando alternis vicibus etiã ſine Epiſcopi conſenſu. *clem.plures. §.& vt facilius.vbi gloſſ.in verbo, liberè.de iurepat.Rocch.de Curt.de iurepat. verbo, ius.num.*12.Lambertin.*de iurepat. lib.*2.*p.*2.*q.*2.*art.*36.*num.*5. *&* 6. & fuit dictum in Meliten.*penſionis.*31.*Maij.*1596.*coram Cardin. Seraph.* & in Lucana *parochialis.* 25. Iunij. 1601.*coram Card.* P*amphilio*. & tunc iuſpatr. pro illa vice eſt totũ illius, qui eſt in turno, & præſentat. *Rocch. vbi ſup.q.*12.*Lambertin.d.art.* 36. *num.* 5. *&* 7. & fuit dictum in Salernitana *alternatiuæ.*27.*Nouemb.* 1581.*coram* Robuſterio. & in d.L*ucana parochialis*. idq. procedit quãdo iuſpat. competit pluribus vti ſingulis, vel quando competit duobus collegijs, ſeu vniuerſitatibus, ſecus ſi competat vni collegio. vt fuit dictum in *Valliſoletana præeminentiarum.*29.Martij.1604.*coram Card.* P*amphilio*.

SVMMARIVM.

1 *Quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre datum ad præſentandum quomodo computetur.*
2 *Curritq. de momento ad momentum.*
3 *Exemplum curſus d. temporis.*
4 *Et tunc attenditur tempus, dies, & hora, quando fuit publicum beneficium vacaſſe.*
5 *Annus, & menſis quot dies habeant, & dies horas.*
6 *Annus quomodo ſit computandus.*
7 *Et in eius computatione attenditur conſuetudo.*
8 *In anno biſſextili duo dies pro vno computantur.*
9 *Quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre eſt ſemper continuum.*

Pp Tem-

10 *Tempus continuum quod ſit.*
11 *Tempus vtile quod ſit.*
12 *Tempus vtile quomodo conſideretur.*
13 *Tempus datum ad præſentandum ab initio eſt vtile, quia non currit ignoranti.*
14 *Menſium computatio quomodo facienda.*
15 *Menſis intelligitur dierum triginta.*
16 *Menſis quando incipiat, & quando terminetur.*
17 *Quando dubitatur de obitu, debet fieri mentio horæ d. obitus.*
18 *Si in villa obitus acciderit, attenditur galli cantus.*
19 *Galli cantus an' probet horam, iudicis arbitrio relinquitur.*
20 *Obitus ſi contingat, quando hora mediæ noctis pulſat, beneficia vacãt in menſe ſequenti.*
21 *Hora dum primus pulſus ſonat, incipit hora ſubſequens.*
22 *Poſſeſſor in beneficio præfertur quando non conſtat de hora obitus.*
23 *Et ſi neuter poſſideat, prouiſus à Papa præfertur.*
24 *Collatio valet facta ab Ordinario in menſe Apoſtolico, ſi beneficium vacauit in menſe Ordinarij.*
25 *Reſeruatum vt dicatur beneficium, attenditur tempus, & hora vacationis.*
26 *Vacatio quomodo probetur, ſi mors in mari contigerit.*
27 *Mors quomodo ſit probanda.*
28 *Patrono dotanti à die dotationis currit tempus ad præſentandum.*
29 *Quòd ſi dotis aſſignatio non ſit facta, à die completæ conſtructionis currit tempus.*
30 *Patronus quando habeat nouum tempus ad præſentandum.*
31 *Patronus ſi deputauit præſentandum, ſed eum non præſentauit, ſit lapſo tempore deuolutio.*
32 *Patronus eccleſiaſticus quando habeat nouum ſemeſtre.*
33 *Patronus laicus durante quadrimeſtre variare poteſt, eccleſiaſticus non.*
34 *Patronus reſtitutus ad præſentandum ad quid cenſeatur reſtitutus.*
35 *Quid ſi ſit reſtitutus contra ſententiã priuatiuam poteſtatis præſentandi.*
36 *Tempus currit patrono à die ſcita vacationis per obitum, vel priuationem.*
37 *Patrono notificari debet priuatio rectoris.*

CAPVT QVARTVM.

Quadrimeſtre, ſeu Semeſtre datum patronis ad præſentandũ quomodo computetur, & nunquid ſit ſemper continuum. & quando patronis competat nouum tempus ad præſentandum.

1 QVadrimeſtre, ſeu ſemeſtre datum patronis ad præſentandũ quomodo ſit computandum tradit Rota *deciſ.* 10. *nu.* 2. *de in repat. in antiquis.* remittendo ſe ad *Hoſtienſ. in cap. licet. de ſuppl. neglig. præl. ad* Io. *Andr. in cap. quam ſit. de elect. lib.* 6. *& ad* Doct. *in l. vbi lex. ff. de reg. iur.* & tradit Lambert. *de iurepat. lib.* 2. *p.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 14. ſi enim
2 dies vacationis fuerit in die octaua Ianuarij, die ſeptima Aprilis erit vltima die trimeſtris, & ideo dictum tempus currit de momento ad momentum, & in eo erit attendenda hora. *Doct. in d. c. quam ſit. §. electus. ſuper gloſſ. in verbo, menſem. de elect.*
3 *lib.* 6. Exemplum ſit, vt in præcedẽti hora illius horæ, qua vacauit eccleſia, licet ſit eiuſdem diei computetur tempus, vt ſi dies vacationis fuerit hora decimanona diei, debet attendi hora decimaoctaua currẽtis diei temporis à iure præfiniti, & attenditur tempus, dies, & hora, in quibus
4 fuit publicum & notorium rectorem deceſſiſſe, & beneficium vacauiſſe, poteſt enim accidere, quòd moriatur rector hora 15. & quòd eius mors

non

non publicetur niſi hora 20.*Lambert. d. art.* 14. *nu.* 5. & quot dies habeat annus, & menſis, ſecundum commu-
5 nem vſum loquendi, & quot horas habeat dies. vide *Philipp. Corn. & Doct. in d. §. dilectus*. annus autem
6 computari debet à die Natiuitatis D.N.I.C. ita in *extrauag.* 1. *Nos de omnipotentis Dei. de pœnit. in extrauag. comm. & in extrauag. quemadmodum. eod. tit. gloſſ. in extrauag. vnica. de cenſib. in verbo, datam pulchrè*. *Rota dec.* 37. *de iudic. in antiquis. & dec.* 2. *de verb. ſign. in antiquis. Marc. Anton.* Genuen. *in praxi Archiepiſc.* Neapol. *cap.* 53. *nu.* 12. niſi adſit con-
7 ſuetudo, prout eſt Piſis, vbi annus computatur ab Incarnatione, ideſt à feſto Annunciationis B. Mariæ Virginis. & in anno biſſextili, quo additur vnus dies menſi Februarij, & bis dicitur ſexto Calend. Mart. duo
8 dies pro vno die cedunt, ſecus in odioſis. vt per *Sanch. de matrimon. lib.* 2. *diſput.* 24. *num.* 18. vide Aug. Barboſam *in collect. ad c. quæſiuit.* 14. *de verb. ſignif. in §. feſtum. num.* 4. *& ſeqq.*

9 Tempus autem prædictum quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre ſemper eſt continuum, & quocumque die currit. *cap.* 3. *de iurepat.* etiam diebus feriatis. *Lambert. vbi ſup. art.* 15. *& Rocchus de iurepat. in verbo, honorificum, quæſt.* 34. *num.* 65. *Barboſa de off. & pot. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 72. *num.* 127.
10 & tempus continuum eſt, quòd ſemper currit diebus feriatis, & non feriatis, in præſentia, & in abſentia, ſiue ſit copia iudicis, ſiue non, de quo loquitur *text. in l. vlt. C. de præſcript. long. temp.* Tempus autem vtile eſt,
11 quòd non currit diebus feriatis, nec in abſentia partis, neque vbi deeſt copia iudicis. *gloſſ. in clem. vnica. in verbo, continuum. de in integr. reſtitut.*
12 quod tempus vtile aliquando eſt cõtinuè vtile, vt quando quis ignorat ad ſe ſpectare aliquod ius, aliquando non. quoddam vtile quoad ſui principium, & non quoad progreſſum. *gloſſ. in d. clem. vnica. Io. Andr. in c.* 2. *& in c. quia diuerſitatem. de conceſſ. præb. Card. in d. clem. vnica. quæſt.* 23. *Lambert. d. art.* 15. & quam-
13 uis d. tempus datum ad præſentandum ſit continuũ à die ſcitæ vacationis, ab initio tamen eſt vtile, quia non currit ignoranti. *Rocch. d. quæſt.* 34. *vbi ſup.*

14 Menſium autem computatio fieri debet, prout ipſi menſes collocantur, & iacent per totum anni circulum. *gloſſ. in d. c. quam ſit. verbo, menſem. de elect. lib.* 6. quamuis aliàs quãdo fit mentio menſis intelligatur de
15 menſe 30. dierum. *l. vlt.* §. *ſin autem dubius. iuncto* §. *ſimili modo. & §. donec tamen. C. de iure delib. Menoch. de arbit. iudic. lib.* 2. *caſu* 50. *à nu.* 2. quo
19 fit, vt menſis Apoſtolicus terminetur in dimidia nocte vltimi diei ipſius menſis, & ab illa dimidia nocte in poſterum incipiat menſis Ordinarij collatoris, & duret vſque ad dimidiam noctẽ vltimi diei illius menſis. *l. more* Romano. *vbi Iaſon. ff. de ferijs. cap. conſuluit.* 24. *de off. deleg.* *D. Polidorus Ripa Mediolanen.* vir integerrimus, qui fuit Ordinarius Primarius Iuris Ciuilis in ampliſſimo Piſano Gymnaſio, & amicus meus cariſſimus, qui obijt Piſis anno 1614. ætat. ſuæ 44. & ſepultus in eccleſia S. Frigdiani Cleric. Regular. S. Pauli Bernabit. in ſuo *tractatu de nocturno tempore. edito* 1602. *c.* 160. *n.* 5. *&* 9. *& c.* 161. *nu.* 3. & ideo quando dubitatur de menſe, in quo aliquis obijt, benè eſt, vt fiat mentio horæ dicti obitus, præuio duorum teſtium examine, qui aſſerant obitũ
17 ſecutum eſſe pulſata tali hora ab horologio; & ſi obitus contingat in villa, vbi non ſit horologium, ſi le-
18 gitimè probetur, quòd tempore dicti obitus galli cantabant, prout veriſimiliter verſus diem cantare ſolebant, præſumitur, quòd obitus, & vacatio fuerint poſt mediam noctẽ. & ita fuit reſolutum in *Auerſana parochialis.* 12. *Martij.* 1562. *coram*

Oradino, prout refert *Hieron. Gonzal. in comment. ad Regulam octauam Cancell. gloſſ.* 11. *num.* 16. *Polid. Ripa vbi ſup. in* 2. *edit. Ioſeph.* Ludouic. *deciſ. Peruſina deciſ.* 116. *num.* 7. vbi refert quòd in ciuitate Aſſiſij vltimo die menſis Ordinarij ante mediam noctem vacauerat Canonicatus eccleſiæ illius Cathedralis, & fuit collatus ab Ordinario, & in collatione fuit expreſſum, quòd vacauerat ante mediam noctem, & collatio fuit va-
19 lida. & an galli cantus probet horam relinquitur arbitrio iudicis penſatis circumſtantijs, & teſtium rationibus alijsq. veriſimilitudinibus. *ad tex. in l.* 3. *§. tu magis ſcire. ff. de teſtib. & in cap. in præſentia. de renunciat. Gonzal. vbi ſup. num.* 25. & ſi
20 moriatur beneficiatus quando cœpit ſonare hora mediæ noctis, & ſic etiã poſt primum pulſum, dicitur beneficium vacare in menſe ſequẽti. *Garc. de benefic. p.* 5. *c.* 1. *nu.* 524. *Sanchez de matrim. lib.* 2. *diſput.* 41. *num.* 40. qui
21 dicit, quòd quando primus pulſus horæ ſonat, iam hora eſt expleta, & incipit hora ſubſequens. & *Maſſob. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. prælud.* 23. *dub.* 5. & ſi non poſſit con-
22 ſtare quando beneficium vacauerit, an de menſe Apoſtolico, ſeu de menſe Ordinarij, vt quia beneficiatus fuerit mortuus inuentus, tũc poſſeſſor in beneficio præfertur. *Put. dec.* 207. *lib.* 3. & ſi neuter poſſideat,
23 prouiſus à Papa debet præferri, & obtinere argumento *text. in c. ſi à ſede. de præb. lib.* 6. de qua re *Gonzal. vbi ſup. à nu.* 26. *ad* 48. latè *Garc. vbi ſup. à num.* 523. & Ordinarius ſemper validè confert beneficium in
24 menſe Apoſtolico, ſi verè vacauerat in menſe ſibi Ordinario conceſſo, quia vt beneficium dicatur reſeruatum, vel non, conſideratur tempus,
25 & hora ipſius vacationis, nõ tempus quo durauit, & continuauit vacatio. Rota. *dec.* 774. *nu.* 3. *&* 10. *lib* 3. *p.* 3. *diuerſ.* latè *Gonzal. vbi ſup. à nu.* 53. *ad nu.* 79. Put. *deciſ.* 46. *nu.* 6. *lib.* 3. &
26 quando mors contingeret in mari, quomodo ſit probanda vacatio vide *Rotam deciſ.* 666. *& deciſ.* 731. *lib.* 3.
27 *par.* 3. *diuerſ.* & de modo probandi mortem, vide *Creſcent. deciſ.* 3. *de probat. & Maſcard. de probat. concluſ.* 1075. *cum ſeqq.*

28 Inſuper ſi noua conſtruatur eccleſia, cum dos ſit aſſignanda in ipſa impoſitione primi lapidis, & ne dos remaneat penes dotantem, tenetur ipſe patronus qui dotauit à die dotationis intra quadrimeſtre ſi eſt laicus, & ſi eſt eccleſiaſticus intra ſemeſtre præſentare rectorem ad d. eccleſiam, quamuis enim tunc eccleſia non egeat rectore quoad ſpiritualia, eget tamen quoad temporalia, vel ſaltem currit d. patrono tempus à die, in quo venit dies ſolutionis dotis, niſi ante illud tempus eſſet eccleſia ædificata, quia à die perfectionis ædificij curreret d. tempus, licèt
29 non veniſſet dies d. ſolutionis, quòd ſi aſſignatio dotis ſit omiſſa, quo caſu eccleſia erit ab Epiſcopo dotãda, completa conſtructione cum eiuſdẽ Epiſcopi auctoritate d. tempus incipiet currere d. patrono. vt per *Lambert. vbi ſup, art.* 16. *& lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 5. *princ. art,* 18. *&* 19.

30 Patronus habet etiam nouum ſemeſtre ſi eſt clericus, & nouum quadrimeſtre ſi eſt laicus ad præſentandum à die, quo præſentatus noluit conſentire præſentationi, & à die, quo præſentationem prius acceptatam renũciauit, vel à die mortis præſentati adhuc non inſtituti, & hoc tempus adeo eſt nouum, vt nullo modo in eo ſit computanda pars primi ſemeſtris, ſeu quadrimeſtris. argumento *text. de electione loquentis in cap. ſi electio. de elect. lib.* 6. *vbi Doct.* extendunt textum ad collationem, & poſtulationem. & ſuper *gloſſ. ibidem in verbo, integrum.* extendunt illum textum ad præſentationem. *Rota dec.* 8. *de iurepat. in nou.* niſi ſuper prædictis fraus interceſſiſſet. & ſecus etiam eſt, ſi patronus ele-

31 elegit, & deputauit præſentandum, ſed eum actualiter non præſentauit, tunc enim fit deuolutio ad ſuperiorem. *Lambertin.d.lib.2.p.2.quæſt.1. art.* 17. & fuit dictum in *Florentina parochialis.*18.*Decemb.*1589.*coram Comitulo.* in *Lucana plebis.*14.*Martij*.1597.*coram Penia*. idem eſt ſi præſentatio fuit nulla ex aliquo defectu occulto, vt in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ*.5.*Decemb.*1601.*coram Card.Sacrato.* & in *Mediolanen.iuriſpat.*22.*Maij.*1595.*&* 29.*Ianuar.* 1596.*coram* Blanchetto.

32 Idem eſt, ſi patronus eccleſiaſticus præſentet aliquem, qui poſtea repellatur tanquam indignus ob crimen antea occultum & ante inſtitutionem; nam habet aliud ſemeſtre ad alium præſentandum. *ad text. in d.c.ſi electio.de elect.lib.6.* ſed patronus laicus ſi præſentauit talem, qui ob tale occultum crimen repellatur, durante quadrimeſtre poteſt variare, & alterū præſentare. vt per *Lambert. vqi ſup. art.*18. & hoc eſt, quia

33 laicus durante quadrimeſtre poteſt variare, & alium præſentare, & ſi nō variat, ſibi imputet, eccleſiaſticus autem variare non poteſt. *Lambert. d. art.* 18.

34 Si autem patronus, qui præſentauit indignum, ſit à Papa reſtitutus, vt poſſit iterum præſentare, & fuerit aduerſus lapſum temporis reſtitutus, cenſetur reſtitutus dumtaxat ad tempus amiſſum. *gloſ. vlt. in fine in d. cap. ſi electio.* ſi autem ſit reſtitutus

35 aduerſus ſententiam priuatiuam poteſtatis præſentandi, tunc totum quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre de nouo habebit. *gloſſ. in d.cap.ſi electio. in verbo, occultum.*

36 Tempus autem prædictum à die veræ vacationis currit patrono ſciēti illam, ideoq. ſi rector ſit verè priuatus beneficio, & tamen publicè regit, & in illo adminiſtrat, tunc patrono nullum currit tempus à die dictæ priuationis, ſed à die mortis prędicti rectoris. *Lapus allegat.*78.*dub.* 4.*nu.*12.*& ſeqq.* & *Lambert.d.quæſt.* 1. *art.* 20. & ratio eſt hoc in caſu,

37 quia patronus non tenetur diuinare, & ideo quando rector eſt priuatus beneficio, debet talis priuatio notificari patrono, & à die d. notificationis, & ſcientiæ tenetur patronus præſentare intra debitum tempus per ſupradicta.

SVMMARIVM.

1 *Procurator patroni præſentans debet infra tempus datum ad præſentandum mandatum exhibere.*
2 *Alias præſentatio non valet.*
3 *Præſentatio pro patrono requirit ſpeciale mandatum.*
4 *Patronus poteſt ratificare per literas geſta nomine ſuo.*
5 *Deuolutio fit ad ſuperiorem, ſi procurator mandatum non exibuerit.*
6 *Procuratores multi præſentant, & non exibent mandatum.*
7 *Præſentatio fit coram ſuperiore præſente præſentando.*
8 *Præſentatus debet acceptare præſentationem intra tempus datum ad præſentandum.*
9 *Patronus poſt præſentationem non tenetur inſtare pro inſtitutione.*
10 *Inſtituere habenti nullum eſt præfinitum tempus.*
12 *Præſentatus non tenetur inſtare pro inſtitutione.*

CAPVT QVINTVM.

Procurator patroni ſi præſentet, quid agere debeat.

1 PROCVRATOR patroni ſi procuratorio nomine infra legitimum tempus ſemeſtris, ſeu quadrimeſtris præſentet rectorem ad vacantem eccleſiam, quia non ſufficit producere mandatum factum ad præſentandū, ſed actualiter debet fieri præſenta-

ti-

rio. vt fuit dictum in *Mediolanen.iuriſpat.22.Maij.1595. coram Blanchetto*. tenetur infra dictum tempus fidem facere de ſuo mandato, dictumq. mandatum coram habente inſtituere apud acta in authentica forma exibere. L*apus allegat.* 22. L*ambertin. de iurepatronatus. lib.* 2. *par.* 2. *quæſt.* 1. *artic.* 21. *annot. ad* G*regor.* XV. *deciſ.*177.*nu.*7. ſi enim
2 non exiberet mandatum, nihil valeret præſentatio, quia paria ſunt non præſentaſſe, vel minus ſufficienter præſentaſſe. *cap. ſi quis iuſto. vbi gloſſ. in verbo, admitti. de elect. lib.* 6. & facit *text. in l. duo ſunt* Titij. *ff. de teſtament. tut.* item, quia præſentare
3 requirit ſpeciale mandatum patroni. vt fuit dictum in *Forolιuien. iuriſpat.* 25.*Octob.*1599.*&* 15.*Maij.*1600. *coram Card.* L*ancellotto. & in* L*ucana parochialis.* 25.*Iunij.*1601. *coram Card. Pamphilio. Cardin. in cap. vlt. col. vlt. de conceſſ. preb.* & poteſt pa-
4 tronus infra dictum tempus datum ad præſentandum ratificare geſta per compatronos, vel per ſuos procuratores etiam per literas. *vt in c. ea noſcitur. de his quæ fiunt à præl. Rocchus de Curte de iurep. in verbo, honorificum. quæſt.*5.*nu.*23. *& ſeqq.* & de ratificatione patroni vide *Abb. in conſ.*76.*par.*2. & ideo elapſo dicto tempore, & non ſecuta prædicti mandati reali exibitione, ſeu ſaltem patroni ratificatione, præſentatio facta per talem procuratorem remanet nulla, irrita, & inualida, & de-
5 uolutio fit ad ſuperiorem, qui tunc ſtante patroni negligentia prædicta, liberè confert eccleſiam. L*ambert. d. art.*21.*nu.*7.

6 Et in praxi animaduertendum eſt circa prædicta, quia multi tamquam procuratores patronorum abſentiũ præſentat occurrente vacatione, & poſtea infra dictum tempus non exibent mandatum, nec procurant patronorum ratificationem, & nihil efficiunt, & lites ſuſcitant inanes, & ineptas. vide R*otam deciſ.*443.*nu.*3. *par.* 2. *in recentior. apud* F*arinacium.* & fuit dictum in *Piſana* C*apellaniæ.* 10. D*ecemb.* 1597. *&* 30. *Martij.* 1601. *coram Card. Millino.*

7 Præſentatio autem debet intra dicta legitima tempora fieri actualiter coram habente inſtituere præſente præſentando. *Rota deciſ.* 3. *de iurepat. in nouis.* qui poſtea præſen-
8 tatus debet omnino intra dictum tempus datum ad præſentandum acceptare præſentationem. argumento *text. in c. quam ſit. de elect. lib.*6. L*ambert. vbi ſup. art.*22.*num.*3. non tamen tenetur patronus poſt factam præſentationem, intra d. tempus, nec
9 poſtea facere inſtantiam coram Superiore, vt præſentatum inſtituat. *Rota deciſ.*4.*de iurepat. in nouis.* nul-
10 lum enim tempus reperitur à iure ſtatutum Superiori ad faciendam inſtitutionem, licet ad præſentandũ ſit a iure ſtatutum tempus, vt infra dicetur, quando de inſtitutione tractabitur. immo nec etiam præſentatus tenetur infra d. tempus facere
11 inſtantiam pro aſſequenda inſtitutione per dicta à D*oct. in cap. cum vos. de off. ordin. & in cap.*3. *in cap. ſi vero. & in cap. eam te. de iurepat. vide Rocchum de Curt. vbi ſup. quæſt.* 36. *&* L*ambert. vbi ſup. art.*23.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ſi per errorem præſentet coram Ordinario, poteſt iterum præſente coram habente inſtituere etiã lapſo termino.*
2 N*emo tenetur ſcire iura priuatorum.*
3 P*atronus præſentans coram inferiore, cum deberet præſentare coram Ordinario, non poteſt lapſo termino iterum præſentare.*
3 I*uris ignorantia neminem excuſat.*
5 P*atronus ſi abſit contradictio non tenetur probare ſe in tempore præſentaſſe.*
6 *Secus ſi adſit contradictio, & præſentatio non fuerit admiſſa.*

Præ-

7 *Præſentatio quādo præſumatur facta in tempore, vel non.*

8 *Præſentatio ſi fuit admiſſa præſumitur facta in tempore.*

9 *Præſentatio admittitur ſi & in quantum.*

10 *Patroni lapſo tempore moram purgare nequeunt.*

11 *Mora non purgatur vbi executio fit à iure.*

12 *Deuolutio in beneficialibus fit à iure.*

13 *Epiſcopus poteſt poſt lapſum tempus admittere patronum ad præſentandum.*

14 *Secus eſt, ſi* Epiſcopus *non contulerit, quia tunc deuolutio fit ad Superiorem.*

15 *Patronus ſcienter præſentans indignū iterum non admittitur ad præſentandum.*

CAPVT SEXTVM.

Præſentatio vtrum ſit inualida, ſi patronus errās præſentauit coram Ordinario, qui coram alio præſentare tenebatur.

1 PATRONVS ſi præſentet coram Ordinario per errorem in caſu quo tenebatur præſentare coram alio Inferiori habente ius inſtituendi ex legitima præſcriptione, ſeu priuilegio, tunc, quia patronus habet fundatā intentionem in iure, quo omnes eccleſiæ, & omnia beneficia ſpectant ad Epiſcopum loci ordinarum. *c. omnes baſilicæ.* 16 *q.* 7. quamuis lapſum ſit tempus datum ad præſentandū, & ſciat tunc præſentationem fieri debuiſſe coram alio, benè poterit iterum præſentare ex iuſta cauſa ignorantiæ coram habente inſtitue-
2 re, quia nemo tenetur ſcire iura priuatorum. *cap. porro de priuileg. Lambertin. de iurepat. par. 2. lib. 2. quæſt. 1. art. 24. Aug. Barboſa de off. & pot. ep. alleg. 72. num.* 141. & ideo tunc non fit deuolutio ad ſuperiorem, ſecus ſi ſcienter, & doloſè, fuit dictum in *Lunen. Sarzan. Cappellaniæ,* 5. *Decemb.* 1601. *coram* Card. *Sacrato, & in* Romana *iuriſp.* 9. *Maij* 1603. *coram Iuſto*, quæ præſentatio poteſt fieri etiam coram Datario, vt habetur in *Lucana plebis.* 19. *Mart.* 1598. *coram Gypſio, & in d.* Romana *iuriſp.* 9. *Maij* 1603. *coram* Iuſto.

3 Verum ſi inſtitutio ſpectet ad Ordinarium, & patronus præſentet coram prælato inferiore, tunc lapſo tempore dato à iure patronis ad præſentandum, patronus non poterit de nouo præſentare, quia ordinarius
4 iure communi habet ius, & auctoritatem inſtituendi, & neminem iuris ignorantia excuſat. vnuſquiſque enim tenetur ſcire leges. *l. leges ſacratiſſimæ. C. de legibus.* Lapus *allegat.* 95. L*amber. d. art.* 24. *nu.* 3. *vide Garciam de benefic. par.* 10. *cap.* 2. *num.* 7. *&* 8.

5 Patronus autem, ſeu præſentatus, ſi nullum habeat aduerſariū, & nulla adſit contradictio, non tenetur probare præſentationem admiſſam fuiſſe factam ſtatuto tempore, quia actus reperitur factus, & præſumitur factus debito tempore. vide *Maſcardum de probationib. concluſ.* 1218. *& Doct. in c. vt circa. §.* 1. *de elect. lib.* 6.
6 ſi verò adeſt aduerſarius, qui id neget, & præſentatio non fuerit admiſſa ab eo, qui debet inſtituere, ex cauſa, quia lapſum erat tempus, & tunc non eſt præſumendum præſentationem fuiſſe factum infra debitum tempus, ſi autem ex alia cauſa non fuit admiſſa præſentatio, tunc præ-
7 ſumitur tempus Lapſum non fuiſſe. verum ſi indiſtinctè abſque cauſę expreſſione præſentatio non fuerit admiſſa, & tunc non præſumitur facta debito tempore, cum ſimus in incerto cur fuerit reiecta. R*ota deciſ.* 12. *de*
8 *iurepat. in antiquis.* ſi autem præſentatio fuerit admiſſa, præſumitur facta debito tempore, etiamſi fuerit
9 admiſſa ſi & in quantum prout de

ſtylo

ſtylo fieri cōſueuit. Lamber. *vbi ſup. art.* 25. & ratio eſt, quia quilibet præſumitur facere actum vt ſibi acquirat argum. *text. in l. ſi defunctus. C. arbit. tut. iuncta l. cum de indebito. ff. de probat.*

10 Neque poſſunt patroni, qui non præſentauerunt intra debitum tempus, moram purgare, quia vbi executio facta eſt à iure, non admittitur
11 moræ purgatio. *Doct. in l. ſi inſulam. ff. de verb. oblig. gloſ. & Doct. in cap. mora. de reg. iur. lib.* 6. & in hoc caſu,
12 executio fit à iure, quo deuoluitur ſtatim ad ſuperiorem libera conferendi facultas, prout dicit Abb. *in c. vlt. de iurepat. &* Rota *dec.* 6. *de iurep.*
13 *in nouis.* poteſt tamen Epiſcopus, & alius habens inſtituere elapſo tempore dato ad præſentādum, rem gratam facere patrono, eumque ad præſentandum admittere. per *tex. in c.* 2. *de ſuppl. neglig. præl.* ponderando ibi verbum, liceat, quod ponit cauſam in voluntate illius, cui licet. *Bart. in l. ſtipulatio iſta. §. hi qui ſunt. & ibi omnes. ff. de verb. oblig.* maxime quando refertur ad factum. vt ibi. & idem eſt in *c. eam te. de iurepat. ibi. licitum ſit tibi. Card. in cle. vnica. de in integ. reſtitut. quæſt.* 22. *et* Lambertin. *vbi ſup. art.* 27. *num.* 3. *et* 5. quod tamen
14 non procedit, ſi Epiſcopus, vel alius ſuperior infra ſuum ſemeſtre non contulerit, cum tunc deuoluatur ad alium ſuperiorem. *cap.* 2. *de conceſſ. præb.* non poteſt tamen patronus ad-
15 mitti ad præſentandum etiam durante tempore, qui ſcienter præſentauit indignum, cum pro illa vice, & vacatione fuerit iure ſuo priuatus, & priuatio eo caſu eſt in pœnam. *c. cum vos. de off. ordin.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad præſentandum an poſſit ab ordinario abbreuiari.*
2 *Inſtitutio facta non præuio edicto eſt inualida.*
3 *Vel ſi fiat durante termino edicti.*
4 *Edicto poſito cum minori termino iuris, ſi alius petat tempus à iure datum obtinet.*
5 *Edicti in termino, ſi nullus compareat, fit inſtitutio.*
6 *Collegij maior pars poteſt abbreuiare tempus, & præſentare.*
7 *Compatronus re integra lapſo edicti termino admittitur ad præſentandum.*
8 *Et ſi compareat poſt factam inſtitutionem poteſt eam approbare.*
9 *Patroni ſi ſcienter ſinant labi tempus edicti, poſtea non admittuntur.*
10 *Ordinarius an prorogare poſſit tempus datum ad præſentandum.*
11 *Iudex ex cauſa poteſt terminum iuris mutare.*
12 *Ord. data negligētia patronorum prouidet beneficio.*
13 *Ord. poteſt prorogare tempus datum ad præſentandum quoad ſui præiudicium.*

CAPVT SEPTIMVM.

Ordinarius numquid poſſit abbreuiare, ſeu prorogare tempus datum ad præſentandum.

1 ORDINARIVS an poſſit abbreuiare tempus à iure patronis datum ad præſentandum in edicti appoſitione ſecundum diſpoſitionem *tex. in cap. vlt. de elect. lib.* 6. *vbi gloſ. & Doct.* concludunt prædictum textum procedere etiam in præſentatione, & ita communiter ſequuntur omnes, & in
2 praxi ſeruatur, nam apponitur edictum cum termino peremptorio, itaut inſtitutio facta ſine edicti affixione nulla eſt. Riccius *in praxi rer. for. eccl. deciſ.* 160. Lapus *allegat.* 8. *col. vlt.* Lambert. *de iurep. lib.* 2. *par.* 2. *quæſt.* 6.
3 *art.* 17. prout etiam eſt nulla inſtitutio facta antequam terminus edicti

tran-

tranſeat. *Riccius vbi ſup.dec.*161. & fuit dictum in Foroliuien. *iuriſpat.*8. *Febr.*26.*April.*1599. *coram Cardin. Lancellotto*.

4 His ſic ſtantibus, quæritur, ſi alij compatroni in termino edicti non compareant, & contradicant, an eis præiudicium afferatur, itaut etiã durante tempore dato ad præſentandum non ſint audiendi, & in hoc conſtitue hos caſus.

Primus eſt caſus, quando fuit poſitum edictum cum minori termino temporis à iure dati ad præſentandum, & tunc ſi quis compareat, & dicat ſe velle expectari per totum tempus ſibi à iure conceſſum, debet audiri, ſed temen ad vlteriora procedetur ac ſi non comparuiſſet, verum ſi voluerit iura ſeu producere, audietur, & ſuper eis iudiciũ dabitur.

5 Secundus eſt caſus, quando in termino edicti nullus comparuit, & certum eſt alium habere iura minima in d.iurep.& tũc elapſo edicti termino procedi poteſt ad inſtitutionem. melius tamen, & tutius eſſet d.certũ patronum citare ſpeciali citatione.

6 Tertius eſt caſus, quando iuſpat. competit collegio, & tunc maior pars poteſt abbreuiare tempus iuris, & vocata minori parte preſentare, ſicut fit in electione iuxta dicta per *Abb. & Doct.in c.cum nobis.de elect.*

7 Quartus eſt caſus, quando fuit appoſitũ edictum cum minori termino, in quo nullus comparuit, & præſentes eorum iura produxerunt, & tũc ante inſtitutionem re integra cõpatronus admittetur ad præſentandũ, ſi duret tempus datum à iure, ſed ſe-

8 cuta inſtitutione non debet admitti d.compatronus, ſed ſi facta ſit inſtitutio, poſſet patronus pro ſui iuris conſeruatione repræſentare inſtitutum, & in eum conſentire, & ita pluries in

9 praxi ſeruari vidi. verum ſi patroni ſciant edictum fuiſſe appoſitum, & ſinant labi tempus, quia tunc tacitè videntur approbare præſentationem factam, ſi probetur dicta ſcientia, non debent vllo modo ad præſentandũm admitti, & de his vide *Lamber.vbi ſup.lib.*2.*par.*2.*quæſt.*1. *art.* 8. vbi alios deducit. *& Felin.in cap.cum Bertoldus.col.*5.*de re iudic. Rocch.de* Curte, *de iurep.in verbo, honorificum.quæſt.*2.*princ.ex quib.* patet quando ordinarius, vel alius habens inſtituere poſſit in edicto abbreuiare tempus datum patronis ad præſentandum.

10 Verum an ordinarius poſſit prorogare tempus datum patronis ad præſentandum, & concludas quòd ſic, quando de ſolo ipſius ordinarij præiudicio agitur. *Creſcent.deciſ.*11. *num.*1.*de dilation.Flam.* Pariſ.*de reſignat.benef. lib.* 7. *quæſt. vigeſimanona, in fine. Gregorius XV. deciſ.* 177.*num.*5.*& ibi annotat.nu.*8.*Vgolin.de poteſt.Epiſc.cap.*51.*§.*1.*num.*4. *Aug.Barboſa de off. & pot.*Epiſc.*p.*3. *allegat.*72.*num.*143. *Riccius vbi ſup. deciſ.*217.*& in collectan. deciſ.collectan.*119.*Lamber.vbi ſup. d.quæſt.*1. *art.*27.*&* 28.& ratio eſt, quia iudex

11 ex cauſa poteſt terminum à iure ſtatutũ abbreuiare, & prorogare. *Doct. in cap. cum ſit romana de appell. gloſ. in cap.oblatæ. & in cap.perſonas. de appell.Bart.& alij in l.*2.*ff.de re iud.* Capella Tholoſ.*dec.*196.445.*&* 426 *Mynſign.deciſ.*40.*centur.*3. item,

12 quia cum poſt patronos ordinarius poſſit intra ſemeſtre prouidere beneficio de rectore, nec antea, niſi lapſo d. ſemeſtre ad alium ſuperiorem ius conferendi deuoluatur. *ad not. per Gemin.in cap.vnico §. vlt.verſ. quid ſi laicus. de iurep. lib.*6. *Rot. deciſ.*6. *de iurep.in nouis.* ideo poterit ordinarius prædictus concedere patrono,

13 vt præſentet, & per hoc intelligitur, d. prorogationẽ valere in ſui præiudicium tantum, non autem ſuperioris, ad quem poſt ordinarium deuoluitur collatio, & vide quæ dixi in cap. præcedenti.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Cuſtodia eccleſiæ vacantis ſpectat ad habentem ius inſtituendi, niſi patroni ſint eccleſiaſtici.*

2 Laici *non debent ſe intromittere de rebus eccleſiæ.*

3 *Cuſtodia eccleſiæ collegiatæ vacantis patronatæ pertinet ad collegium.*

4 Patroni *eccleſiaſtici ſi ſint negligentes in eccleſiæ vacãtis cuſtodia* Epi*ſcopus prouidet.*

5 *Oeconomus in eccleſia vacante ponitur ab habente illius cuſtodiam.*

6 *Oeconomus vacantis eccleſiæ fructus conſeruare debet.*

7 *Conc.Trid.ſeſſ.24.de reform.c.18.vbi Epiſcopus prouidet eccleſiæ curatæ vacanti de vicario.*

8 *Etiam ſi inſtitutio pertineat ad* I*nferiorem.*

9 *Epiſcopus ſtante diſcordia patronorum poteſt claudere oſtia eccleſiæ, aliaq. facere.*

10 Sc*andalum ex minis quando dicatur.*

11 *Epiſcopus ſtante diſcordia patronorum quando poſſit eccleſiam conferre.*

12 *Epiſcopus patronos diſcordes concordare debet.*

13 *Epiſcopus dignum præſentatum poteſt repellere ad ſcandalum vitandum.*

14 Ius *quæſitum ratione ſcandali quando perdatur.*

CAPVT OCTAVVM.

Eccleſiæ vacantis cuſtodia ad quẽ pertineat, & quid ſi inter patronos ſit diſcordia cum ſcandalo.

1 TEMPORE, quo eccleſia vacat, ille habet dictæ eccleſiæ cuſtodiam, qui habet ius inſtituẽdi. *gloſſ. penult. in fine. in c. cũ vos. de off. ordin.* & ſi patroni ſint eccleſiaſtici, cuſtodia eccleſiæ ad eos patronos pertinet, *cap. cum & plantare. §. in eccleſiis. de priuileg.* ideoq. Epiſcopus in ea non conſtituet œconomum. I*nnoc.* & alij *in c. vnico. vt eccleſiaſtica benef. &c. & in cap. 1. ne ſede vacante.*

2 Verum ſi patroni ſint laici, eccleſię cuſtodia pertinet ad Epiſcopum, vel alium habentem ius inſtituendi, ea ratione, quia laici non debent ſe intromittere de rebus eccleſiæ niſi quoad defenſionem. *cap. 1. & trib. ſeqq. 10. q. 1. Innoc. in d. cap. cum vos. vbi Abb. Cardin. & alij.* niſi aliud eſſet conceſſum ex priuilegio ſpeciali. L*ambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2.*

2 *quæſt. 1. art. 29.* ſi autem eccleſia collegiata ſit patronata, non quoad præſentationem, ſed quoad reliqua, cuſtodia eccleſiæ non pertinebit ad patronum etiam eccleſiaſticum, ſed ad collegium. *Innoc. in d. cap. vnico. colum. 2. in fine.* Abb. *vbi ſupra.* &

4 quando patroni eccleſiaſtici eſſent negligentes in eccleſiæ cuſtodia, poteſt Epiſcopus, vel alius habens inſtituere ſupplere, & eam cuſtodire ſine d. patroni præiudicio, qui propriè non habet poſſeſſionem eccleſiæ vacantis. L*ambert. ibi num.* 8.

5 Et regulariter in eccleſia vacante ille ponit, & conſtituit œconomum, donec eccleſiæ de rectore prouideatur qui habet illius eccleſiæ cuſtodiam. *d. c. cum vos.* à contrario ſenſu, qui œconomus fructus percipiat, eosq. pro rectore nouo conſeruet, vel pro vtilitate eccleſiæ, & onera ſolita impleat. L*ambert. vbi ſup. art.* 30. vide R*occhum de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. quæſt. 36.*

7 Hodie autem ſeruari debet *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap.* 18. vbi habetur quòd vacante eccleſia parochiali cuiuſcunque iuriſpatronatus, Epiſcopus ſtatim in ea idoneum Vicarium debet conſtituere cũ congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione, qui onera eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de rectore prouideatur, & ita de ſtylo ſeruatur quod

pro-

procedit etiam ſi parochialis eccle-
8 ſiæ inſtitutio ad inferiorẽ pertineat,
quia tunc etiam Epiſcopus, ſeu eius
vicarius conſtituet vicariũ ſeu œco-
nomum. *Prax. Archiep. Leonis. p.2.*
de collat. benefic. c. 18. nu. 52. Maſſo-
brius in praxi hab. conc. ad vac. par.
eccl. requiſito 1. dub. 1. num. 14. & dub.
24. in fine. & vide adnotata per Ric-
cium in praxi rer. for. eccl. deciſ. 228.
& per Aug. *Barboſam de off. & pot.*
Epiſc. p.3. allegat. 72. nu. 188. & ſeqq.
& ſcias, quòd poſſeſſio bonorum be-
neficij vacantis eſt penes eccleſiam
tamquam perſonam fictam, & re-
præſentatam. vt per Innoc. *quem ibi*
ſequuntur Doct. in c. cum ſup. de cauſa
poſſ. & prop. Rota dec. 19. *nu.* 8. *p.* 1.
diuerſ.

9 Et ſi inter patronos ſit diſcordia,
& de facto ad libitũ velint, & cõten-
dat facere quod ſibi placet, & ex hoc
magna oriantur ſcandala, adeout
malus timeatur euentus, tunc Epi-
ſcopus ad ea ſedanda poteſt proce-
dere ſecundum textum in *cap. 1. &*
in cap. 2. de iurepatr. videlicet, iube-
re, vt claudantur oſtia eccleſiæ, ſan-
ctæ reliquiæ extrahantur, & in ea di-
uina officia interdicantur. Innoc. *in*
d. c. 1. & ſcandalum dicitur, quando
10 patroni minantur, & quilibet eorum
aſſerit, quod ſi inſtituatur alius, quã
à ſe præſentatus, eum interficiet.
l. vnica. C. ſi quis. Imper. maledix. &
l. vlt. ff. de act. & oblig. & denique
recurrere ad brachium ſeculare, ad
Sanctiſſimum Papam, & ad Deum
Optimum Maximum. *c. ad Romanã.*
il 2. 2. quæſt. 6. & cap. cum non ab ho-
mine. de iudic. & c. poſtulaſti. de homi-
11 *cid.* & elapſo tempore dato ad præ-
ſentandum poterit Epiſcopus eccle-
ſiam liberè conferre, dũmodo prius
eoſdem patronos reducere ad con-
12 cordiam conatus ſit, & eam cõfert,
ſi ſine ſcandalo id facere poſsit ad
textum in *c. 3. de iurepat.* etiamſi præ-
13 ſentatus aliàs eſſet habilis, & dignus,
eo omiſſo, alij poteſt conferre ad
ſcandalum vitandum. vide Lambert.
de iurep. p. 2. lib. 2. quæſt. 1. art. 31. &
14 quando ius quæſitum ratione ſcan-
dali perdatur. vide Innoc. & alios in
cap. niſi cum pridem. de renunciat. &
Felin. in cap. nihil. de præſcrip. vbi po-
nit 33. ſpecialia pro ſcandalis eui-
tandis.

LIBER OCTAVVS IN QVO CONTINETVR VBI, ET QVALITER SIT FACIENDA PRÆSENTATIO.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio fieri debet durante termino dato ad præſentandum.*

2 *Patroni ſecuta morte rectoris & nondum ſepulti præſentare poſſunt.*

3 *Honeſtum tamen eſt præſentare ſepulto rectore.*

4 *Præſentatio poteſt fieri quacumque hora diei.*

5 *Præſentatio poteſt fieri quacumque die.*

6 *Actus voluntarij quolibet diei fieri poſſunt.*

7 *Præſentatio eſt actus voluntarius.*

8 *Proceſſus non fit diebus feriatis, quādo lis eſt ſuper beneficio in forma iudicij.*

9 *Tempus datum eſt continuum, & currit de momento ad momentum.*

10 *Præſentatio poteſt fieri de nocte.*

11 *Patroni quando poſſint præſentare poſt tempus lapſum datum ad præſentandum.*

12 *Præſentatio eſt actus voluntarius, & poteſt fieri extra territorium habentis inſtituere.*

13 *Præſentatio non requirit cauſæ cognitionem.*

14 *Quæ non requirunt cauſæ cognitionem poſſunt etiam extra territorium expediri.*

15 *Vicarius Epiſcopi non poteſt extra diœceſim admittere præſentationē.*

16 *Commiſſio facta à Principe non poteſt exerceri extra cōmittentis territorium.*

17 *Præſentatio, proceſſus, & inſtitutio extra territorium habētis inſtituere fieri poſſunt.*

18 *Secus ſi adſit contradictor.*

19 *Iuriſdictio contentioſa non excedit territorium.*

20 *Iuriſdictio ſtat ſuper territorium vt nebula.*

21 *Epiſcopus poteſt extra ſuam diœceſim exercere iuriſdictionem voluntariam.*

22 *Et conferre beneficia.*

23 *Lis non dicitur introducta per actus extraiudiciales.*

24 *Vicarius Epiſcopi poteſt extra diœceſim beneficia conferre.*

25 *Legatus poteſt beneficia conferre extra ſuam prouinciam.*

26 *Parochus poteſt ſuum ſubditum abſoluere etiam extra ſuum territorium.*

27 *Epiſcopus poteſt extra diœceſim cauſas delegare.*

28 *Epiſcopus quando extra diœceſim poſſit contentioſam iuriſdictionem exercere.*

29 *Epiſcopus extra ſuā diœceſim pōt excōmunicare, & abſoluere ſubditos.*

30 *Anima non circumſcribitur loco.*

Ele-

31 *Electio vbi facienda ſit.*
32 *Præſentatio vbi ſit facienda.*
33 *Præſentatio ſi fiat iure collegij, facienda eſt in loco ſolito d. collegij.*

CAPVT PRIMVM.

Præſentatio quo loco, & quomodo fieri debet.

1 PRAESENTATIO facienda eſt intra tempus datum ad præſentandum, ideſt, eo durante quandocumque. vt habetur in toto titulo de iurepatronatus. & in præcedenti libro pluries fuit dictum.

2 Ideoq. patroni ſtatim ſecuta morte Rectoris poſſunt nouum præſentare rectorem etiam non ſepulto rectore mortuo. ita *Doct. in cap. bonæ. il 2. vbi Innoc. Cardin.* Abb. *& alij.*
3 *de elect.* de honeſtate tamen patroni poſſent expectare, vt cadauer præmortui rectoris prius traditum ſit ſepultnræ, & poſtea præſentare. ad textum in *cap. obeuntibus. diſt. 63. & c. poſtquam. diſt. 50.* & eadem ratio-
4 ne præſentatio fieri poteſt quacumque hora diei, cum in ea non requiratur de neceſsitate, quòd celebretur Miſſa de Spiritu Sancto, quæ celebrari debet de mane. *c. 1. & cap. poſtulaſti. cum ibi notat. de celebr. miſſ.* ideò præſentatio poteſt fieri qualibet hora diei. *Abb. in c. cum nobis. in fine. de elect.* cum totum tempus datum patronis ad præſentandum ſit continuum, vt in dixi in libro præcedenti, & de his ſupradictis latè L*ambertin. de iurepat. lib. 2. p. 2. quæſt. 2. art. 1. & 2.* & conſequenter
5 præſentatio fieri poteſt quocumque die etiam feriato, etiam Paſchali, cũ ſit quid extraiudiciale, & ſapiat ſpiritualitatem. D*omin. de S. Gemin. in cap. concertationi. de appellat. lib. 6.*
6 Actus enim extraiudiciales, & voluntarij quibuſcumque diebus fieri poſſunt etiam feriatis. *Card. Hoſtienſ. in ſumma tit. de ferijs. §. quid in his agi debeat.* per textum in *l. actus. C.*
7 *de ferijs.* & præſentatio eſt actus voluntarius, & extraiudicialis. R*occhus de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. quæſt. 35. nu. 66.* Aug. Barboſa *de off. & pot.* E*piſc. p. 3. alleg. 72. nu. 144. & 145.*
8 Si vero ſuper beneficio litigetur in forma iudicij, tunc talis proceſſus fieri non poteſt diebus feriatis in honorem Dei, cum ſit in forma, & figura iudicij. *gloſſ. in clem. diſpendioſam. in verbo, beneficijs. de iudic. & vide clem. ſæpe. & ibi gloſſ. de verb. ſignif. &* L*ambert. vbi ſup. art. 3.* &
9 cum dictum tempus datum ad præſentandum ſit continuum, & currat de momento ad momentum, & ſic
10 nox includatur, ideo præſentatio etiam de nocte fieri poteſt. L*ambert. vbi ſup. art. 4.* & videndus P*olidorus* R*ipa, de nocturno tempore. edito de anno 1602. c. 100.*
11 Et dantur multi caſus, in quibus patroni præſentare poſſunt poſt lapſum tempus eis conceſſum à iure, de quibus diximus in præcedenti libro, vt ſi præſentatus acceptauit præſentationem, & poſt renunciauit, vel præſentatus ante inſtitutionẽ obierit &c. de quibus L*ambert. vbi ſup. art. 5.*
12 Et per ſupradictas rationes, cum præſentatio ſit actus voluntarius, & extraiudicialis, poteſt fieri etiam extra territorrium, & diœceſim Epiſcopi, vel alterius habentis ius inſtituendi. *Cardin. & Abb. in c. nouit. de off. leg. Rebuff. de nominat. quæſt. 14. num. 29.* G*onzal. in comment. ad* R*egul. octauam* C*ancell. gloſſ. 62. n. 6.* vbicumque reperiatur is, coràm quo fieri deber præſentatio, & etiam inſtitutio. *Barboſa vbi ſup. num. 146.*
13 & ratio etiam eſt, quia præſentatio nõ requirit regulariter cauſæ cogni-
14 tionem, & ea, quæ non requirunt cauſæ cognitionem poſſunt etiam

extra territorium expediri. vt habe-
tur 9.quæſt.4.quaſi per totam. & l.2.
ff. de off. proconſ. & leg. & l.1. ff. de
off. præf. vrb. attamen Vicarius Epi-
15 ſcopi non poteſt extra diœceſim ad-
mittere præſentationem,eamq; con-
firmare, etiamſi habeat ab Epiſcopo
ſpeciale mandatum. ita Bald.in l.3.
ff. de off. proconſ. & leg. ea ratione,
16 quia commiſſio facta à Principe nũ-
quam poteſt exerceri extra territo-
rium committentis. Bart. in l. cun-
ctos populos. C. de ſumma Trinit. &
fide Cathol. & ſic præſentatio, pro-
17 ceſſus pro inſtitutione, & inſtitutio
ſunt actus voluntarij, & extraiudi-
ciales, & poſſunt etiam extra diœ-
ceſim habentis inſtituere fieri, con-
tradictore non apparente. Iaſon. in
l.vlt. nu.7.ff.de iuriſd.om.iud. Fran-
cus in d.cap.vlt.num.9.de elect.lib.6.
Gonzal.vbi ſup. nu.8.
18 Si autem ſit lis inter præſentatos,
& iudicialiter agatur proceſſus ex-
tra diœceſim fieri non poteſt, neque
ſententia ferri ſuper inſtitutione, cũ
ſint actus iudiciales, & contentioſæ
iuriſdictionis,quæ iuriſdictio nõ ex-
19 cedit territorium, & diœceſim, quia
iuriſdictio (vt ſolitus erat dicere
20 D. Alexander Ro, ſeu Raudenſis
præceptor meus) ſtat ſuper territo-
rium, tamquam nebula ſupra palu-
dem, & tamquam accidum ſuper
vinum. vide de ſupradictis. Bald.
in d.l.3. Card. & Abb. in d.c.nouit.
& Lambertin. vbi ſup. art.6. & in ſi-
21 mili Epiſcopus poteſt extra ſuam
diœceſim exercere voluntariam iu-
22 riſdictionem, & beneficij collationẽ
facere. ita habetur in cap. poſt ele-
ctionem.de conceſſ.præb.cap.qua fron-
te.de appellat. glo.in d.c.nouit.in ver-
bo,terminos. ad finem. Gomes. in reg.
de non iudicando.quæſt.3.in princ. &
Couarr.lib.3.var.reſol.cap.20. nu.8.
Selua de benefic. par. 3. quæſt. 40. &
23 quæſt.63. neque per actus extraiudi-
ciales dicitur lis introducta. Doct.
in cap.vlt.de elect.lib.6. Lancellott.de
attentatis. p.2.c.4. in præfat.nu.275.

24 Quod etiam procedit in Vicario
Epiſcopi habente poteſtatem confe-
rendi. glo.in cap. ſtatutum. in verbo,
per ſe ipſos. de præb.lib.6.Rota dec.5.
de off.vic.in antiq.biſigneti.Selua vbi
ſup.par.2.quæſt.14.num.11.Boer.dec.
30.Rebuff. de nominat. quæſt.14. nu.
65. Couarr.d.nu.8. Sbrozzius de off.
vicarij.lib.2.quæſt.101. & ſupra dixi
Vicarium Epiſcopi non poſſe extra
diœceſim exercere officium ſuum,
nec admittere præſentationem cogi-
ta, quia rarò id in praxi ſolet acci-
25 dere. ſic etiam legatus poteſt bene-
ficia conferre extra ſuam prouinciã.
d.gloſ. in d.cap.nouit. hinc etiam pro-
26 prius ſacerdos, & parochus exiſtens
extra ſuum territorium poteſt abſol-
uere parochianum ſuum confiteri
volentem. Cardin.Hoſt. in ſumma.
tit.de pœnit. & remiſſ.§.cui confiten-
dum.verſ. & numquid extra territo-
rium. Iaſ. d. l. vlt. num.6. præterea
27 poteſt Epiſcopus extra ſuam diœce-
ſim cauſas delegare. glo.d.in d.cap.
nouit.Iaſ.in d.l.vlt. nu.8. & ibi Dec.
28 num. 6. & poteſt Epiſcopus extra
ſuam diœceſim iuriſdictionem con-
tentioſam exercere, quando cauſæ
cognitio non vertitur, & effectus cõ-
fertur in ſuam diœceſim. l.vlt. ff.de
off.præf.vrb.Boniſ.de vital.in clem.1.
in princ. num.4. de foro compet. item
29 Epiſcopus extra ſuam diœceſim po
teſt excommunicare, & abſoluere
ſuum ſubditum, quia excommuni-
catio ligat animam, quæ non circũ-
30 ſcribitur loco. Abb. in d. c.nouit.nu.
3. vide Gonzal. d. glo. 62. à num. 1.
ad 19.
31 Et quamuis electio ſit facienda in
eccleſia. cap.cum terra. & cap.quod
ſicut. de elect. vel in alio loco hone-
ſto. Abb.in d.cap.quod ſicut.& c.cum
terra. num. 2. & alij ibidem. ita de
32 conſuetudine præſentatio fieri ſo-
let in eccleſia, & in omni loco ho-
neſto in quo reperiatur Epiſcopus,
vel habens inſtituere, & ſi fiat præ-
33 ſentatio iure collegij, debet fieri in
loco conſueto d. collegij præmiſſa
S. Spi-

S. Spiritus inuocatione. *Lambertin. vbi ſup. art.7.& d.art.2.circa finem.* & vide *Zecchium de beneſ. & penſ. c. 12.nu.22. & ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio qualiter fiat, quando ſunt plures patroni.*

2 *Conſenſus omnium requiritur, quando aliquid ſpectat ad omnes.*

3 *Conſenſus maioris partis quando minori præiudicat, ſimul fieri debet.*

4 *Commune quando aliquid eſt pluribus vt ſingulis, conſenſus ſeparatè præſtari debet.*

5 *Præſentatio ſi ſit facienda nomine collegÿ, omnes ſunt vocandi.*

6 *Præſentatio quæ fit nomine collegÿ eſt apud omnes, & apud nullum.*

7 *Patroni ſi non fuerint vocati ad præſentandum poſſunt agere de contemptu.*

8 *Vnius contemptus plus valet, quàm multorum contradictio.*

9 *Patronus quoad præſentationem tripliciter ſperni poteſt.*

10 *Patroni ſinguli ſingulariter præſentare poſſunt, & compromittere.*

11 *Patroni ſi alios compatroños vocent, cautius agent.*

12 *Patroni quando ſunt vocandi, valet vocatio, ſi vocẽtur ad electionem.*

13 *Patroni quando vt ſinguli debẽt præſentare, conſuetudo ſeruanda eſt.*

14 *Patronis in coadunandis quis modus ſeruandus ſit.*

15 *Parochiani ſi præſentare debent, omnes ſunt vocandi, & ſimul conuenire debent.*

16 *Piſis quis ſtylus ſeruetur, quando præſentatio fieri debet à parochianis.*

17 *Et tunc locatores domorum ſunt vocandi, non conductores.*

18 *Niſi habitatoribus ſit reſeruatum iuſpatronatus.*

19 *Iuſpat. ſi ſpectet ad populum, omnes de populo vocandi ſunt.*

20 *Conſuetudo Piſanæ diœc. quando iuſpat. pertinet ad communitates.*

21 *Priores Piſarũ vicepopuli præſentant.*

22 *Præſentatio ſi facienda ſit à populo, omnes habentes domicilium vocandi ſunt.*

23 *Et tunc maſculi tantum admittuntur.*

24 *Et etiam pupilli, vel eorum tutores.*

25 *Infans patronus non habens tutorem, & non præſentet, pro eo conſanguineus præſentare poteſt.*

26 *Patroni nequeunt alium non patronũ admittere ad præſentandum vno contradicente.*

27 *Patronorum pars maior non poteſt cõpromittere præſentationẽ vno contradicente de collegio.*

28 *Secus ſi habeant vt ſinguli iuſpat.*

29 *Præſentatio non requirit formam capituli quia propter. de elect.*

CAPVT SECVNDVM.

Præſentatio à Populo, à Collegio, & à patronis particularibus qualiter ſit facienda.

1 PRæſentatio qualiter ſit facienda, præſertim cũ plures ſunt patroni, ad hoc opus eſt conſiderare poſita per *Bart. in l.omnes populi.nu.15. & ſeqq. ff. de iuſt. & iure. & Felin. in c.cum omnes.de conſtit.*

2 Primum eſt, quòd in his, quæ pertinent ad plures, & vniuerſos, requiritur ſimul omnium conſenſus. *cap. in Geneſi. de elect.* Secundum in his, in quibus conſenſus maioris

3 partis minori præiudicat, etiamſi pertineat ad plures, vt ſingulos, requiritur, quòd illa fiant ſimul. *l. & ſuum hæredem.§.hodie. ff.de pactis.* &

4 ideo cum aliquid eſt commune pluribus, vt ſingulis, & conſenſus vnius partis alteri parti nõ præiudicat, ilcet ſeparatim fiat, tenebit actus. *l. fundum.ff.de ſeruit.ruſt.prædior.late Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 177 Abb.in conſ.76.par.2. Cæſar de Graſſis deciſ.1.de iurepat.Rota in vna*

Piſtorien.beneficij. 17.*Febr.*1574.*coram fœl. rec. Clem. VIII. Steph. Gratian.diſceptat.forenſ.c.*217.*nu.*1.

5 His præmiſſis conſtitue caſus ſequentes, quorum

Primus eſt, quando patroni ſunt vocandi, vt, quia ratione Collegij præſentare debeant, tunc enim non ſolum ipſi vocandi ſunt, ſed etiam vocari debet procurator alicuius ex dictis patronis, ſi eiuſdem procuratoris notitia habeatur. *Cardin.in c.*3. *quæſt.*7.*de iurepatr.*eo enim caſu ele-
6 ctio, ſeu præſentatio eſt adeo apud omnes, itaut apud nullum ſit.*c.*1.*& ibi not. de iurep.*

7 Secundus eſt caſus. quando patroni erant vocandi ad præſentandum, & non fuerunt vocati, nec eorum procuratores, & tunc poterunt agere de contemptu. vt in electione ſecundum *Cardin. vbi ſup.* & plus valet contemptus vnius, quam mul-
8 torum contradictio. *c.in præſenti.de elect. cap.bona il* 2.*cap.quod ſicut.* §. *quod autem. de elect.* & tripliciter di-
9 citur ſperni patronus. 1. quando commodè vocari poteſt, & expectari, & id non fit. 2. ſi vocatur & adeſt & expellitur. 3. ſi adeſt & non admittitur ad conſilium. *Archidian c.decernimus.*16.*q.*7.*&* P*aul. de Citadin. de iurep.p.*6.*quæſt.*14.

10 Tertius eſt caſus. non ſolum poſſunt patroni ſingulares ſingulariter præſentare, & non vocatus non poteſt agere de contemptu, ſed poſſunt etiam ſingulariter compromittere præſentationem in aliquos. *Abb.cõſ.*76.*dub.*2.*p.*2. & fuit dictum in *Taurinen.iuriſpatr.*11.*Ianuar.*1585.*corã Card.Pamphilio.* & in Florentin.*Iuriſpat.*10.*Martij.*1603.*coram Card. Lancellotto.* & in dubio patroni non præſentant vt vniuerſi, ſed vt ſinguli. *Fel.in d.c.cum omnes.nu.*29.*in fine. de conſtit.* & habetur in *Iacen. portionis.* 23.*Mart.*1606.*coram* Pam*philio.* & in Burgen.*Abbatia.* 16. *Maij.* 1589. *coram* Penia. quòd ſi
11 patroni vocent cõpatronos ad præſentandum, cautius agent, & citius eccleſiæ vacanti prouidebitur, quãuis ad eos iure ſingulari ſpectet præſentatio. vide dicta per *Riccium vbi ſup.deciſ.*177. & tunc attenditur præſentatio maioris partis.

12 Quartus eſt caſus. quando patroni ſunt vocandi, etiamſi vocentur ad electionem, & non dicatur ad præſentationem, vocatio erit valida. *Federic.conſ.*102.*nu.*1.

13 Quintus eſt caſus. quando patroni, vt ſinguli præſentare debent, quamuis ſeparatim præſentare poſſint, ſi tamen conſuetudo ſit in loco circa hoc obſeruata, ſeruari debet. *Abb. conſ.*76.*par.*2.*Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, honorificum.quæſt.*60. *in fine.* Lapus *allegat.*78.*num.*2.*&* C*ard. Mantica deciſ.* 268. *per totam illam deciſ.*

14 Et quis modus ſit ſeruandus in coadunandis patronis, & nunquid maior pars poſſit citari facere minorem partem, & reſtringere terminum præſentandi à iure præfixum, vide *Abb. in cap. cum nobis. de elect.* & de his Lambertin. *de iurepat.lib.*2. *p.*2.*quæſt.*2.*art.*8. *præſertim num.*10. *& ſeqq.*

15 Quod ſi parochiani præſentare debeant, vt vniuerſi, quia tale ius vt vniuerſi habent ex antiqua conſuetudine, vel quia de bonis communibus ædificauerunt, conſtruxerunt, vel dotauerunt eccleſiam, tunc omnes, & vniuerſi illud ius habentes vocandi ſunt, qui ſimul in vnum locum conuenire debent iuxta dicta à *Io.*A*ndr.in d.c.*3. *de iurepat.Lambert. vbi ſup. art.* 9. *nu.*2. & fuit dictum in d. *Burgen.Abbatiæ.* & in d.*Florentina iuriſpat.*10.*Martij.*1603.*corã* C*ard.* L*ancellotto.* & ita ſeruatur in Ciuitate, & Diœceſi Piſana in vacatione eccleſiarum parochialium,
16 quarum iuſpatr. pertinet ad parochianos intra limites ipſius parochiæ commorantes, qui vocati omnes hora deſtinata ſimul conueniunt in eccleſia vacante, ibiq. per ſecreta ſuf-

fragia

fragia eligunt, & nominant præſentandum, & cõſtituunt aliquem certum procuratorem ad faciendum præſentationem coram Ordinario,
17 quo caſu locatores domorum exiſtentium intra fines parochiæ ſunt vocandi cum præſumantur domini domorum fundaſſe, conſtruxiſſe, & dotaſſe dictas eccleſias. *Lambertin. vbi ſup. art.* 10. *num.*2. *&* 4. niſi habitatoribus ſit reſeruatum iuſpatr. quia tunc habitatores præſentabunt, & ita etiam quando parochiani non habent iuſpatr. ſed ius tantum petendi rectorem. *Lambert. d. art.* 10. *in fine*. & attendenda eſt loci conſuetudo. vide quod fuit dictum in *Pampilonen. de Varidano*. 22. *April.* 1602. *coram* Litta.
19 Quando autem iuſpatr. pertinet ad populum, tunc omnes de populo vocandi erunt, non regentes, ſeu gubernatores vniuerſitatis. *toto tit. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.* & ita ſer-
20 uatur in Diœceſi Piſana, in qua quædam eccleſiæ rurales ſunt iuriſpatr. communitatum dictarum villarum, & hominum ibidem habitantium, & eueniente vacatione dictarum eccleſiarum habitatores prædicti dumtaxat conueniunt ſimul in eccleſia pro electione præſentandi. verum ſi populus ſolitus ſit eligere Antianos,
21 ſeu Priores, penes quos ſit omnis populi poteſtas ad textum in *§. ſenatuſconſultum. Inſtitut. de iure naturali, gent. & ciu.* & qui omnia populo, ſeu ciuitati competentia exercẽt. *Bar. & alij. in l. item eorum. & l. illud. §. ſi decuriones. & in l. nulli. & in l. vlt. ff. quod cu. vn. no. Feder. conſ.* 111. *colum.* 6. & prædicti ſoli poſſunt præſentare, vt eſt Piſis, vbi Domini Priores ſex cum collegio Ciuium d. Ciuitatis eligunt nomine populi curatum, & Priorem ad Prioratum parochialis eccleſiæ S. Sixti dictæ Ciuitatis, cuius eccleſiæ olim fuit Prior D. Vincentius Mazzolius Decanus Piſanus auunculus meus, cuius anima requieſcat in pace. vide *Lambert. vbi ſup. art.* 11. *& in art.* 12. dicit,
22 quòd in omnibus caſibus, in quibus totus populus debet conuenire, & tunc vocandi ſunt, & admitti debent ad præſentandum etiam filijfam. fæminæ virgines, & viduæ ſemper quãdo de per ſe habitant, & ſeparatum faciunt domicilium, quia de iure tales interuenire deberent in gerendis per populum, licèt conſuetudo aliud ſeruet iuxta aliam doctrinam. *Innoc. in cap.* 2. *de no. op. nunc.* & ita
23 ſeruatur in diœceſi Piſana, in qua pro negocijs populi conueniunt ſolũ viri, & capita domorum conſtituentes, & in caſibus prædictis quando
24 omnes de populo vocantur, tunc pupilli maiores ſeptennio, vel eorum tutores ad prçſentandum admittuntur, cum omnes dicantur de populo. *Calder. conſ.* 9. *de iurepat. Lambertin. vbi ſup. art.* 13. & ſi ſint minores ſeptennio & non habent tutores, tunc eorum portio accreſcit cõpatronis,
25 quòd ſi iuſpatr. totum pertineat ad infantem non habentem tutorem, ſufficeret, quòd aliquis ſuus conſanneus pro eo præſentaret, vel ſi daretur ei curator, vt pro eo præſentaret, nam talis erit actus validus etiã non ſecuta ratificatione, cum pro eo infante vtiliter agat. *Lambert. vbi ſup. art.* 14. *num.* 3.
26 Verum ſi iuſpatr. ſpectet ad aliquos iure ſingulari, ſeu iure collegij, tales non poſſunt admittere ad præſentandum alium, qui non ſit patronus, vno ipſorum contradicente argumento textus in *cap. ſcriptum vbi Abb. num.* 3. *de elect. & in cap. quia propter. & in cap. in cauſis. de elect. Lambert. vbi ſup. art.* 16. & eadem
27 ratione maior pars non poteſt in aliquem compromittere præſentationem minore parte inuita, ſeu vno tantum contradicente. *Abb. in c. cum Vinctonienſis. num.* 3. *de elect. & in d. c. in cauſis.* quòd procedit in habentibus iuſpatr. iure Collegij, ſeu Vniuerſitatis, nam ſi eſſent patroni
28 habentes iuſpatr. vt ſinguli poſſent

ſeparatim,& ad libitũ intra legitima tempora præſentare, ſeu compromittere. *Lambert. vbi ſup. art.* 17. *Riccius vbi ſup. dec.* 177. prædicta,
29 nec in præſentatione ſeruari debet forma tradita *in d.c.quia propter. de elect. vbi Abb. id declarat*.

SVMMARIVM.

1 *Collegium quando habet præſentare, quis illud conuocari facit.*
2 *Et tunc ille conuocat, qui aliquo iure habet talem poteſtatem.*
3 *Capitulum Piſanum à quo conuocetur.*
4 *Conuocans collegium terminum iuris abbreuiare nequit.*
5 *Antiquior conuocat collegium, ſi alius non ſit habens talem poteſtatem.*
6 *Duæ partes collegij, ſeu uniuerſitatis conuocant tertiam partem.*
7 *Minor pars ſtante fine termini poteſt conuocare maiorem.*
8 *Et ſi ſolus non poterit alios conuocare ſolus præſentabit.*
9 *Collegij iura in uno etiam conſeruantur,*
10 *Canonicorum conuocatorum ſi duæ partes remaneant, actum expedire poſſunt.*
11 *Paria ſunt non uenire, uel uenire, ſed non expectare.*
12 *Canonicorum ſi duæ partes receſſerint, tertia nihil agere poteſt.*
13 *Niſi inſtet finis termini iuris.*
14 *Omnibus uocatis, ſi duæ partes comparent, ualide præſentant.*
15 *Conuocatio quando fiat per campanam.*
16 *Piſis conuocatio ſit à ſeniori, quando Collegium habet iuſpatr.*

CAPVT TERTIVM.

Collegium, ſeu Vniuerſitas ex cuius mandato conuocari debet, ſi iuſpatr. ad Collegium, ſeu Vniuerſitatem pertineat.

1 QVANDO queritur,quis debeat cõuocari facere eos, quorum intereſt, quãdo iuſpat. pertinet ad Collegiũ, ſeu Vniuerſitatem,conſtitue cum *Lãbert.de iurep.lib.2.p.2.quæſt.2.art.19.* caſus ſequentes, quorum
2 Primus eſt. ſi adſit aliquis, qui ex priuilegio, ſtatuto, ſeu legitima conſuetudine habeat talem poteſtatem cõuocandi, ille poterit exercere
3 actum prædictum,vt in Capitulo eccleſiæ Piſanæ, in quo Archipresbyter,qui habet primam dignitatem,& primum locum in Capitulo tum ex conſtit.Capit.tum ex legitima & antiquiſſima cõſuetudine conuocat Capitulũ pro negocijs gerẽdis,& Archipresbyt. abſente,talem poteſtatẽ habẽt Archidiaconus,Decanus, & deinceps, qui maior & antiquior eſt in d. Capitulo,ſed ſi talis vellet abbreuiare terminum iuris datum ad præ-
4 ſentandum, non poſſet. *Abb.in cap. cum nobis. nu.9. de elect.*
5 Secundus eſt caſus. ſi nullus ſit, qui habeat talem poteſtatem, antiquior faciet d. conuocationem. *Abb. in cap.1.nu.4.de maior.& obed.* quòd procedit in collegijs eccleſiaſticis. *Innoc.et Abb. in d.c.1.* & quando eſt
6 vniuerſitas ſecularis duæ partes debent cõuocare tertiã partem, & actũ expedire ſi tertia pars non venerit. *Abb. et Felin.in c.cũ omnes.de conſtit.*
7 Tertius eſt caſus. ſtante fine termini à iure dati ad eligendũ,ſeu preſentandum,pars præſens etiãſi minor ſit,vel vnus tantũ poterit conuocare maiorem partem. *Abb. in d.cap.cum*
8 *omnes. num.* 13. ſi autem non poſſit alios cõuocare ex aliqua iuſta cauſa,

ſa,

ſa,ſolus poterit actum electionis, ſeu præſentationis expedire. *Innoc. in c. cum nobis olim. num. 6. & ibi Abb. num. 9. in fine, de elect.* quia iura col-
9 legij in vno etiam conſeruantur aliis mortuis, vt notatur in *cap. 1. de elect. & ibi* Abb. *num. 6.*

10 Quartus eſt caſus, ſi omnes canonici de Collegio ſunt vocati pro expeditione electionis, præſentationis, vel alterius negocij, ſi duæ partes remanſerunt, ſemper poterunt actũ expedire, eſt enim idem, ac ſi tertia pars vocata venire noluiſſet, nam pa-
11 ria ſunt nõ venire, vel venire, ſed nõ expectare vſque ad finẽ. *vt in c. 1. de iudic. & in c. certum. 11. q. 3. ita* Abb. *in d. c. cum nobis. num. 10.*

12 Quintus eſt caſus, ſi in caſu præmiſſo duæ partes receſſerint, vel vltra, tunc tertia pars nihil agere poteſt, quia Capitulum, ſeu Collegium non conſeruatur in minori parte, vt in *c. Eccleſia il. 2. de elect.* & illi rece-
13 dendo videntur reuocare vocationẽ factam, niſi inſtet finis termini iuris. vt per *Abb. ibid. d. num. 10.*

14 Sextus, & vltimus caſus eſt, quando vocatis omnibus duæ partes tantum comparent, & tunc valebit præſentatio facta per maiorem partem illarum duarum partium. ita *Cald.*
15 *conſ. 11. de iurepat.* & quando debeãt venire ad ſonum cãpanæ, tradit Abb. *in d. c. in cauſis. nu. 5. de elect. & Felin. in c. cum omnes. de conſtitut.* Piſis au-
16 tem quando iuſpatronat. pertinet ad aliquam vniuerſitatem non habentem aliquod caput, puta ad vniuerſitatem Parochianorum, tunc d. conuocatio fit à ſæniori, ſeu digniori, & cum ſono cãpanæ vacantis eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ſi quis pro parte ſit, pro alia Collegiũ, de quo, & d. patronus vnus ſit, quomodo fiet præſentatio.*
2 *Vnus duplici officio fungi poteſt.*
3 *Debet tamen tunc idem præſentari.*
4 *Patronus laicus poteſt duos cumulatiue præſentare.*
5 *Collegij actus ſi non fiat rite, minor pars appellare poterit.*
6 *Minoris partis contradictio ſufficit, ne actus fiat.*
7 *Dũmodo allegetur cauſa rationabilis.*
8 *Vnus põt aliquãdo vniuerſos impedire.*
9 *Contradictio eſt appellatio extraiudicialis.*
10 *Appellatio pro inuitatione, & pronocatione capitur.*
11 *Perſonarum appellatione non veniunt collegia.*
12 *Perſona eſt res animata.*
13 *Collegium eſt perſona ficta.*
14 *Collegium eſt quoddam corpus.*
15 *Collegium quare excommunicari nequeat.*
16 *Vniuerſitas aliud eſt, aliud perſona vniuerſitatis.*
17 *Capitulum aliud eſt, aliud ſinguli de Capitulo.*

CAPVT QVARTVM.

Præſentatio quomodo fiat, ſi iuſpatronatus pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium exiſtentem de Collegio pertineat.

1 SI quis habeat iuſpatronatus de per ſe tanquam ſingularis perſona in aliqua eccleſia, cuius iuriſp. pars pertineat ad Collegium, ſeu Capitulum, cuius d. patronus eſt etiam canonicus, & vnus, poterit iſte præſentare cum Capitulo tamquam vnus de capitulo, & poſtea poterit præſentare de per ſe tãquam patronus, & ratio
2 eſt, quia poteſt quilibet fungi duplici officio, licèt ſit vna perſona. *cap. à collatione. de appellat. lib. 6. Abb. in cap. cum olim. num. 2. de re iud.* debet tamen vnum, eundemque præſenta-
3 re, non diuerſos, quia qua conſcientia ducitur ad præſentandum vnum iure collegij, eadem conſcientia debet

bet duci ad eundem præſentandum
iure ſingulari per *text.in cap. penult.
§.porro.de elect. lib.6. Lapus allegat.*
22.*num.*4.*&* 5. *Felin.in d.cap.cum*
4 *olim. num.*3. ſed ſi eſſet patronus ſe-
cularis poterit variare;& duos cumu
latiuè præſentare. *Lambertin.de iure-
pat.lib.*2.*par.*2.*quæſt.*2.*art.*20.ita vi-
di ſeruari in eccleſia curata S.Mariæ
de Mezana,cuius iuſpat.pro dimidia
ad Capitulum Eccleſiæ Piſanæ, &
alia dimidia ad Nobiles Piſanos do-
mus Bocca pertinet,nam quando ex
dicta familia adfuit aliquis canoni-
cus tanquam patronus præſentauit,
& tanquam canonicus in Capitulo
votum dedit.

5 Verum ſi actus non fieret canoni-
cè, poterit à minori parte appellari.
cap.cum nobis olim. de elect. ideoque
dicunt Doctores, quod ad impediē-
dum actum Vniuerſitatis,ne fiat,ſuf-
6 ficit contradictio minoris partis per
*text. in cap.*1. *de his,quæ fiunt à ma-
ior.par.cap.* immo ſufficit vnius con-
tradictio. *c.nicæna.vbi Archid.diſt.*
31.dummodò allegetur cauſa ratio-
7 nabilis,quare fieri non debeat.Qua-
propter clarum eſt vnum ſolum cum
8 iuſtitia poſſe impedire vniuerſos,ſe-
cundum *Archid.in c.oportet. diſt.*61.
& Felin.in d.cap.cum omnes. col. 11.
in 9.*fall. de conſtitut.* & talis contra-
dictio eſt appellatio extraiudicialis.
9 *l.vlt.ff.de appell.recipiend.* nam appel
latio dicitur, & ſumitur pro quacun-
10 que inuitatione, vt in *l. item apud
labeonem.§.appellare.ff.de iniurijs.*&
ſumitur pro prouocatione ad iudi-
cium.*cap.cum ſit romana. §. bonæ. de
appell. vide* Lamb.*vbi ſup.art.*21.*n.*4.

11 Et hic eſt notandum,quòd appel-
latione perſonarum non veniūt col-
legia,& vniuerſitates. *l. intantum.§.
vniuerſitatis. ff. de rer. diuiſ. Bald. in
cap.*1.*§.conuenticulas.num.*2.*de pace
iur.firm.in vſib. feudorū*, quia perſo-
12 na eſt res animata, & rationabilis in
indiuidua ſubſtantia; collegium au-
tem,ſine vniuerſitas non eſt talis,ſed
13 ficta perſona,& repræſentata,quæ in
ſeipſa conſiderata animam non ha-
bet,ſed eſt quoddam corpus ex mul
14 tis ad inuicem collectis,vnam tamen
ſolam perſonam repræſentans. *l.mortuo reo.vbi Albericus,num.*3. *&* 4.*ff.
de fideiuſſor.*hinc Collegium,& Vni-
15 uerſitas excommunicari non poſ-
ſunt, cum excommunicatio ſit pœ-
na animæ, & collegium animam
non habeat.*cap.romana.§.in vniuer-
ſitatem,de ſent.excommun. lib.*6. ſed
in fauorabilibus, & quando ſubiecta
materia eſt apta ad comprehenden-
dum collegium,ſecus eſt. *Hieron.*Gon
*zal.in doctiſs.comment.ad reg.*8.*Can-
cell. gloſ.*37.*per totam.* vbi ponit ſex
limitat.ad prædicta, & aliud eſt vni-
uerſitas, aliud ſingulæ perſonæ vni-
16 uerſitatis. *gloſ. in l. ſicut in princip.in
verbo,non debetur,& ibi Doct.ff.quod
cu.vn. nom.* & aliud eſt Capitulum,
17 aliud ſinguli de Capitulo, *c.Epiſcopus.§.qui manumittitur.* 12. *quæſt.*2.
*Felin.in c.cum acceſſiſſent, num.*22.*de
conſtitut.*

SVMMARIVM.

1 *Patronis competit actio confeſſoria, & negatoria contra eos præſentare impedientes.*
2 *Et ita eſt communis opinio.*
3 *An autem eis competat vtilis, vel directa.*
4 *Actio directa eis competit.*
5 *Patroni tunc poſſunt agere ex cap.* 3. *de iurepat.*
6 *Auctor de iſtis actionib.dixit.*

CAPVT QVINTVM.

Patronis quæ actio competat contra impedientes eos præſentare.

1 PATRONIS contra impediētes eorūdem patronorum præſentationem competit actio cōfeſſoria, & negatoria.

toria. *Roccb.de Curte, de iurepat.verbo,ius.quæſt.1.princ.num.6.*Lamber. *de iurepat.lib.2.par.2.quæſt.2.art.22 gloſ.2.in c. examinata, & ibi Ant.de*
2 *Butrio. Abb. & alij de iudic.* vbi teſtantur hanc eſſe communem Doctorum ſententiam, an autem com-
3 petat talis actio directa, vel vtilis, vide *gl.in l.in rem.§.loca ſacra.ff. de rei vendic.*Bald. Cardin. & Barbat. *in cap.quanto.de iudic. & Cardin. &* Abb. & Barbat.concludunt in *d.cap.*
4 *examinata.* & vbi ſupra competere directam, quia non datur pro ipſa eccleſia, ſed pro ipſo iurepatr. ſeu iure præſentandi, quod eſt in dominio patronorum. *Felin. d. c.quanto.* & Lambert.*vbi ſup.* vbi dixit, quod
5 cum iuſpat. competat laicis ex gratia. *cap.3.de iurepat.patroni deberet agere ex d. c.3.* potius quàm ex ſupradictis actionibus, & de prædictis
6 actionibus confeſſoria, & negatoria vide *Aretinum*, Iaſonem, *& alios in §.æque.inſt. de actionibus.* vbi & ego in lectura mea latè dixi dum eſſem publicus profeſſor in florentiſſimo,& antiquiſſimo Piſano Gymnaſio.

SVMMARIVM.

1 *Patroni dicuntur præſentare proprie,&*
2 *Improprie eligere dicuntur.*
3 *Patroni prius eligunt, & nominant, poſt præſentant.*
4 *Præſentationis forma quæ ſit.*
5 *Et d.formæ ponitur exemplum.*
6 *Patronus ſi dicat, volo præſentare, ſi alia concurrant,præſentare dicitur.*
7 *Idem eſt, ſi dicat præſento, & nil aliud, & ſit præſens præſentandus.*
8 *Idem eſt, ſi dicat præſento titium præſentem non addito cognomine.*
9 *Præſentãtium declarationi ſtandũ eſt.*
10 *Patronus ſi dicat, præſento quem talis præſentabit,non dicitur præſentare.*
11 *Sed tunc dicitur cõſtituere procuratorẽ.*
12 *Electio non valet,ſi eligens dicat, eligo quem talis elegerit.*
13 *Electio poteſt fieri ſub conditione.*
14 *Vel cum conſilio certæ perſonæ.*
15 *Patroni poſſunt præſentare plures, vt ex eis Epiſcopus inſtituat quem velit.*
16 *Dummodo eis non competat iuſpat.iure Collegij.*
17 *Collegij media pars ſi vnum, alia alterum præſentent,quis inſtituendus.*
18 *Patroni poſſunt compromittere poteſtatem præſentandi.*
19 *Compromiſſarij ab initio poſſunt eſſe incerti, poſtea certificandi.*
20 *Patronus facto compromiſſo an poſſit præſentare.*
21 *Compromiſſarij ſi debito tempore non præſentet, fit deuolutio.*
22 *Compromiſſarij ſi præſentent indignũ ratificante compromittente, perditur præſentandi facultas.*
23 *Electus à compromiſſarijs, ſeu præſentatus ſi renunciet, eligunt compromittentes.*
24 *Præſentatio poteſt fieri ſub quauis conditione dummodo purificetur.*
25 *Dummodo talis conditio non inſit de iure.*
26 *Collatio, ſeu electio ſub conditione quando valeat.*
27 *Electio non fit per vota conditionalia.*
28 *Papa poteſt conferre beneficia ſub conditione.*
29 *Præſentatio patroni eccleſiaſtici habet vim electionis in aliquibus.*
30 *Patronus eccleſiaſticus poteſt præſentare duos ſub conditione.*

CAPVT SEXTVM.

Præſentatio quomodo ſit facienda, numquid poſſint plures præſentari, ſeu præſentatio compromitti, vel fieri poſſit ſub conditione.

1 PATRONI dicũtur propriè præſentare Rectorem ad vacantem eccleſiam. *c.quod autem. ibi præſentatus. & ibi præſentatio. cap.quia clerici. ibi præſententur. c.illud.ibi ad præſentationem.*

tionem: c.cum laici. ibi. ad eorum præſentationem. & in c.conſultationibus. ibi ad præſentationem. & ibi tempore præſentationis. & alibi in tit. de iurepatronatus. igitur impropriè, & abuſiuè dicuntur eligere. *gloſ.1. & 2. in*
2 *cap.vlt.de iurepat.* Abb. *in c.2. de iurepat. Archid. in c.decernimus.* 16.*q*.7. & difficultatem hanc ſoluit *text. in cap.nobis. de iurep.* dum dicit, *vnus prebyter à patronis eligatur,* & poſtea dicit, *illum electum præſentandum.* lo-
3 quitur ergo text.de electione, quam faciunt patroni inter ſe de præſentando aliquo antequam præſentent, nec ſufficit patronis poſt vacationem cogitare ſuper nominatione præſentandi, ſed neceſſarium eſt, vt actualiter coram habente inſtituere præſentent aliquem clericum habentem qualitates requiſitas, vt dixi in lib. præcedenti.

4 Forma autem huiuſmodi actualis præſentationis eſt, vt compareāt patroni perſonaliter coram ordinario, vel alio habente ius inſtituēdi ſimul cum clerico præſentando duobus teſtibus, & notario dicendo, prout infra in ſcriptis.

5 Coram Domino Vicario Generali, &c. comparet Rainuntius de Spina Nobilis Piſanus patronus eccleſiæ S.Bartolomæi ſitæ in Ciuitate Piſarum vacantis per obitum Presbyteri Antonij Vannij vltimi illius Rectoris, & coram vobis præſentat ad d. eccleſiam ſic vacantem in illius rectorem Presbyterum Nicolaum Vmbroſium clericum, & ciuem Piſanum præſentem, & acceptantem, petens dict... præſentationem admitti, dictumq. præſentatum inſtitui, & prout infra in *cap.ſeq.* formam præſentationis afferemus, de qua praxi vide *Abb.in c.vlt.de iurepat. &* Lambert. *de iurepat.lib.2.par.2.quæſt.3.art.1. num.5.*

6 Quòd ſi ignoranter patronus coram Superiore, & præſente præſentando diceret, & proferret hæc verba, *volo præſentare vobis talem rectore eccleſiæ, &c.* quia tunc cum ipſo facto fiat præſentatio, debent dicta verba intelligi, ideſt, præſento cum adſint requiſita ad faciendam præſentationem, videlicet, perſona præſentantis, præſentia præſentati, & habentis inſtituere. vt per Lapum *allegat.*75. Lamber. *vbi ſup. art.*2. *&* 11. niſi præſentandus eſſet notus, quia etiam abſens tunc poteſt præſentari. vt in *præc.lib.6.cap.*8. dictum eſt. eadem ratione dicendum eſt, ſi
7 adſint tres ſupradictæ perſonæ requiſitæ in ipſa præſentatione, & dicat patronus, præſento vobis ad talem eccleſiam, & non dicat, quem; vel dicat, præſento Titium, & non dicat cui, cenſetur nihilominus facta præſentatio. iuxta *text. in l.Pamphilio.§.propoſitum.ff.de leg.2. & doctrinam Bart.in l.gerit.col.4. ff.de acq.hæred. & Lamber. vbi ſup. art.3.*
8 *num.*5. idem eſt ſi patronus præſentet Titium clericum præſentem, & adſint alia requiſita ad præſentationem non addito alio cognomine dicti Titij, dummodo conſtet de quo præſentans intellexit. *Bertachin. Firman.in tract.de Epiſc.lib.2.par.1.* qui loquitur in electione, nam de-
9 clarationi eligentium, & præſentantium tunc ſtandum eſt. per *text.in c. cum dilectus.de elect. & ſecūdum* Bar. *in l.quidam in fine princ.ff.de reb.dub. & facit tex.in l.duo ſunt Titij. ff. de teſtam.tut. vide* Lambert. *vbi ſupra art.*4.

10 Verum ſi patronus dicat, præſento quem talis præſentabit, nulla eſt præſentatio, niſi ſecuta præſentatione actuali illius talis, nam per illa verba potius ordinatur, & conſtituitur procurator ad præſentandum, quod fieri poteſt quando eccleſia
11 vacat. *cap.vlt. de conceſſ. præb.* argumentando à contrario ſenſu, quamuis non valeat electio, ſi dicatur, eli-
12 go, quem voluerit, & elegerit Decanus. *cap. in electionibus. vbi gloſſ.in verbo, incerta.de elect.lib.6.* poteſt ta-
13 men fieri electio ſub conditione, ſi

talis

talis non obtinebit. *gloſſ. vlt. in cap. cum terra.& ibi* Doct.*de elect.* vel cũ
14 conſilio certæ perſonæ per *text. in c. cum inter il' terzo de elect. Lambert. vbi ſup. art.*5..

15 Adnotandum eſt etiam, quod patroni poſſunt ad vacantem eccleſiã plures præſentare ea lege,vt vnus ex eis ab Epiſcopo vel habente inſtituere eligendus inſtituatur. ita habetur in *clem. plures. in verſ. quibus etiam . & ibi gloſ. in verbo , per Epiſcopum. de iurepat.* quod procedit iñ omnibus patronis tam clericis,quàm laicis, dummodo eis non competat
16 iuſpat.iure eccleſ.puta Collegij, vel alterius Vniuerſitatis.quod declara, vt per L*amber.vbi ſup.art.6.&* 8.vbi
17 ſi iuſpat. pertineat ad collegium , & media pars præſentet vnum, altera media pars præſentet alium , valet vtraque præſentatio , & erunt attendenda merita maiora præſentatorũ.

18 Poſſunt inſuper patroni compromittere in certas perſonas nõ laicas, niſi eſſent compatroni poteſtatem præſentandi, & poſſunt eligere aliquos,à quibus eligantur compromiſſarij, qui poſtea præſentent illum,
19 qui eis placuerit , & ſic à principio poſſunt eſſe compromiſſarij incerti, certificãdi tamen per eos, quibus data eſt poteſtas eos eligẽdi.ita eſt *tex. in c.in cauſis.vbi* Abb.*& Doct.de ele. Lap.alleg.*78.*n.*5.L*amb.vbi ſup.ar.*7.
20 *per tot.* & in caſu talis cõpromiſſi, re non integra,patronus nõ poteſt præſentare. D*oct.in d.c.in cauſis.*& ſi cõ-
21 promiſſarij debito tẽpore non præſẽtẽt,fit deuolutio ad ſuperiorẽ.*c.ſi cõpromiſſarius. de elect. lib.6.* inſuper ſi
22 compromiſſarij præſentent indignũ, & compromittẽtes ratam habuerint præſentationẽ,pro illa vice amittunt ius præſentandi.*d.c.ſi comp.§.ſi vero*
23 *eligat.* & ſicut renunciante electo à compromiſſarijs,eligunt cõpromittẽtes.*d.§.ſi vero eligit.* ita renunciante præſentato à cõpromiſſarijs patroni compromittentes præſentabunt , ſi duret tempus datum ad præſentandum,vt per L*amb.d.ar.7.n.5.& ſeqq.*

24 Poteſt etiam fieri præſentatio ſub conditione, incerta , dubia, & obſcura,dummodo talis conditio infra tempus datum ad præſentandum purificetur, incertitudo certificetur, & obſcuritas fiat clara. ad *textum in d. clem. plures. §. vlt. de iurepatr.* quòd etiam in eccleſiaſtico patrono procedit. G*eminian.in c.2. de elect. lib.6.nu.4.Rebuffus in concordatis. in forma mandati.verbo,innodatus exiſtit.ad finem.*L*ambert.vbi ſup. art.5. nu.5. & art.9.nu.4.*& fuit dictum in *Pampilonen.parochialis de Cicur maior.*30.*Octob.*1602.*coram Card.*L*ancellotto*. & in V*icana iuriſpatr.* 28. *Nouemb.* 1605. *coram Greg. XV.& Garc. de beneficijs. par.8.c.2.num.3. vbi num.* 4. id limitat non procedere
25 in conditione, quæ ineſt de iure, puta ſi vacat beneficium. *Gemin. vbi ſup. num.*10. R*ota deciſ.* 36. *de præb.*
26 *in antiquis* . valet tamen collatio, ſeu electio facta ſub conditione de præterito, vel de præſenti, ſi beneficium vacat. C*oraſ.de benefic. par.1. cap.3.num.24.*L*ambert.d.art.9.nu.2. Garc. ibidem num.* 5. *& ſeqq.* in ele-
27 ctione tamen vota conditionalia nõ admittuntur.*d.c.2.de elect.lib.6.*

28 A Papa tamen ex ſuprema,& pleniſſima poteſtate,quam habet in beneficijs.*c.2.de præb. lib.6.* poteſt fieri collatio ſub conditione etiam de futuro , & quæ non inſit , alternatiuè, copulatiuè, & ad tempus. *c.paſtoralis.7.q.1. cap. veniens. de fil. presbyt.* S*elua de benefic. par.3.quæſt.20.n.2. &* 5. R*ebuff. in praxi tit. requiſita ad collationem bonã.n.14.Azor.inſt.mor. p.2.lib.6.c.26.q.1.Gar.vbi ſup.n.*50.

29 Nec obſtat,quòd præſentatio patroni eccleſiaſtici habeat vim electionis, quia vt dicit *Rocchus de Curte de iurepat. in verbo , honorificum. quæſt.9.num.*34.illud procedit quoad hoc , ne patronus eccleſiaſticus variare poſſit,ſicuti nec electores variant, non autem quoad reliqua.
30 poteſt tamen patronus eccleſiaſticus

cus præſentare duos ſub conditione, & ſucceſſiuè pro eius ſecuritate, vt euitet lapſum temporis, puta, præſento Stephanum, qui ſi fuerit indignus, vel non idoneus, præſento Laurentium. *Lambertin. vbi ſup. art. 9. num. 5.* His accedit, quòd ſi facta ſit præſentatio ſub illicitis conditionibus, ſi non ſit acceptata per præſentatum, & non habuit effectum, non priuantur patroni facultate iterum eundem ritè, & rectè præſentandi. *ex not. per Doct. in c. tua nobis. vbi Abb. num. 5. de ſimon.* & fuit reſolutum in *Pampilonen. rectoriæ. 20. Octobris. & 5. Nouemb. 1586. coram Orano.* & in *Lucana plebis. 29. Aprilis. 1591. coram* Gypſio.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio fit coram habente inſtituere.*
2 *Præſentatio vera quæ ſit.*
3 *Patronus ſi præſentet per epiſtolam, epiſtola quando exiberi debeat.*
4 *Præſentatus ſi deſerat inſtrumentum præſentationis, quando valeat præſentatio.*
5 *Præſentatio tres perſonas requirit.*
6 *Superior habens inſtituere ſemper debet eſſe præſens, dum fit præſentatio, & quæ ſit ratio.*
7 *Præſentatio fit coram* Capitulo, *ſede vacante.*
8 *Laicus abſque Epiſcopo non poteſt conferre eccleſia patronatam.*
9 *Eccleſia ſita in confinibus duarũ diœceſum eſt communis Epiſcopis illarum.*
10 *Arbor in confinio poſita eſt cõmunis.*
11 *Eccleſia ſi eſt in confinio, alternatim melius eſt vt ab Epiſcopis prouideatur.*
12 *Quamuis alij dicant eccleſiã ad Epiſcopum ſpectare, in cuius diœceſi eſt caput eccleſiæ.*
13 *Alij aſſerunt illius eſſe, in cuius diœceſi eſt porta eccleſiæ.*
14 *Et tunc patronus poteſt præſentare coram vno ex dd.* Epiſcopis.
15 *Præſentatio ex præuentione quando coram aliquo fieri poſſit.*
16 *Cauſa eadem coram diuerſis iudicibus tractari non debet.*
17 *Præſentatus per diuerſa iudicia non debet diſtrahi.*
18 *Inſtitutio ſi ad plures pertineat, ſatius eſt alternatim inſtituere.*
19 *Præſentatio ſit facienda cum conſenſu alicuius, conſentire debet præſens.*
20 *Præſentatus debet acceptare præſentationem, & quando.*
21 *Præſentatio ſi fiat de præſente præſumitur acceptata.*
22 *Præſentatus abſens debet infra tempus datum ad præſentandum conſentire.*
23 *Præſentati acceptatio quando fiat.*
24 *Præſentatus cogi non poteſt ad præſentationem acceptandam.*
25 *Beneficium non confertur in inuitum.*
26 *Cap. vt quis duas. de elect. lib. 6. quando locum habeat in præſentato.*
27 *Præſentatus poſt præſentationem poteſt agere gratias præſentandi.*
28 *Patronus rogari poteſt, vt præſentet.*
29 *Beneficio pro accepto gratia referẽda.*
30 *Ingratitudo vitium peſſimum.*
31 *Præſentatus poſt præſentationem dans aliquid patrono, quando non committat ſimoniam.*
32 *Præſentatus non poteſt imponere cenſum ſuper eccleſia patronata.*
33 *Fructus præſentationis qui ſint.*
34 *Ordinarius non poteſt inſtituere, niſi præſentatum.*
35 *Præſentatio acquirit ius præſentanti.*
36 *Præſentatio reuocat ordinationem factam ab Ordinario.*
37 *Præſentatus habet ius petendæ inſtitutionis.*
38 *Forma præſentationis ponitur.*
39 *Præſentationis admiſſio.*
40 *Edictum continens præſentationem.*
41 *Præſentatio de ſubſtantia non requirit ſcripturam.*
42 *Cautius tamen eſt in ea adhibere ſcripturam.*
43 *Forma præſentationis eadem ſeruatur ſi fiat coram inferiore.*

CA-

CAPVT SEPTIMVM.

Præſentatio fieri debet coram habente inſtituere, & præſentatus debet præſentationem acceptare, & ponitur forma præſentationis.

1 PRæſentatio de neceſſitate fieri debet coram habente inſtituere, & 2 vera eſt præſentatio, quando perſona præſentati ſenſibus corporeis exibetur coram habente inſtituere. *cap.ea noſcitur. ibi. ipſis* Diœceſanis *præſentauit. & ibi Abb. de his, quæ fiunt à præl. Abb. & alij in cap. vlt. de iurepat. & ex Concil.*Trid.*ſeſſ.*14. *de reform.c.*13. & præſentatio Epiſcopo inſtituere habenti fieri debet, ideſt in eius curia, vel coram eius Vicario. *Campanil.in diuerſor. iuris canonici.rubr.*11.*cap.*13.*nu.*395. *& ſeqq. Reuerendiſſ.* D.Riccius *nunc Epiſcopus* Vican. *in praxi rer. for.eccl. dec.*156.*Aug.Barboſa in collectan.ad cap. cum laici. nu.*2. *de iurepat.* aliàs præſentatio eſſet nulla. *d.c.cum laici.vbi Doct. & d.c.ea noſcitur.* & fuit dictum in *Mediolanen.* Capellaniæ. 26.Iunij.1596. *coram Card. Pamphilio. in Hoſtunen.* Capellaniæ. 17. *Nouemb.*1600. *coram* Iuſto. *in* Viana *iurispat.*28.*Nouemb.*1601.*corã Sanctiſſ.* Greg. *XV in* Lunen. Sarzanen. Capellaniæ. 20. Iunij. & 5. Decemb. 1601. *coram* Cardin. *Sacrato. & in* Papilonen. *de Cicur maior.*30.*Octob.* 1602. *coram* Card. Lancellotto.

3 Et ſi patronus præſentet per epiſtolam, ad hoc vt valeat præſentatio, debet epiſtola præſentari habẽti inſtituere infra tempus datum ad præſentandum, & recognoſci manus d. patroni, qui eam ſcripſit. *Lambertin. de iurep.lib.*2.*p.*2.*quæſt.*4.*art.* 2. *Card.* Tuſcus *practic. concluſ. iur. lit.*P.*concluſ.*592.*nu.*24. *Aug.*Barbo*ſa de off.& pot.Epiſc. par.*3.*alleg.*72. *num.*116. & ſi ipſe præſentatus infra 4 dictum tempus deferat inſtrumentũ præſentationis habenti inſtituere, valet præſentatio. ita L*apus allegat.*75. *num.*6.*&* L*ambert.vbi ſup.art.*3.in 5 qua præſentatione tres perſonæ de neceſſitate requiruntur ideſt, præſentans, præſentatus, & habens inſtituere, & ſi vna deficiat, non dicitur præſentatio. L*apus alleg.*73. *col.*2. *Card. in clem.*1.*col.*2.*de iurep.Paulus de citadin.de iurep.par.*6.*quæſt.*35. *Abb. & alij in cap.vlt.de iurepat.*

6 Et quamuis præſentans poſſit id facere per procuratorem, & præſentatus ſi eſt notus poſſit abſens præſentari, attamen habens inſtituere ſemper debet eſſe præſens, & ratio eſt, quia iuſpat. competit ex gratia, & per patronos nulla perfectio dari poteſt, & habens inſtituere tribuit omne ius, confirmat præſentationem, & actum perficit.*c.*2. *de in int.reſt.c.*1. *dereg.iur. lib.*6. *& vide* Lambert.*vbi ſup.d.quæſt.*4.*art.*1.*num.*2. *& ſeqq.*

7 Et quando præſentatio fieri debet coram Epiſcopo, Sede Epiſcopali vacante fiet coram Capitulo. ſecundum I*o.* A*nd. in c.nobis. de iurep. per text.in c.*1.*de inſtitut.lib.*6.*&* Bar*boſa d.allegat.*72.*num.*149. non poteſt tamen laicus concedere, ſeu cõ8 ferre abſque Epiſcopo eccleſiam patronatam, etiam ſtante conſuetudine. R*occh.de Curte.de iurepat. in verb. honorificum.quæſt.*62. *num.* 98. Abb. *in cap.quod autem.in fine. de iurepat.* niſi tale ius haberet ex priuilegio Papæ. L*amber.vbi ſup.art.*5. *num.*2. *in fine.* & vide dicta in *Fauentina beneficij* 20.N*ouemb.* 1613. *coram* D. Buratto, *quæ eſt deciſ.* 503.*in recent. par.*1.

9 Verum ſi eccleſia patronata ſita ſit in confinibus duarum diœceſum, erit communis illarum Epiſcopis, ſicuti communis eſt quoad parochialia. *gloſ. vlt. in fine in cap. licèt in regulis.*16.*quæſt.*3. ſicut & arbor in con

Rr finio

10 finio poſita eſt communis dominornm confinantium. §.*inſula.inſtit. de rer. diuiſ.* & ſi prædicti Epiſcopi ſint
11 diſcordes, Superioris Metropolitani partes erunt ordinare, vt dicti Epiſcopi alternis vicibus eccleſiam prædictam ordinent.ita eſt text.in *clem. plures,§.& vt facilius. de iurepatron.*
12 quamuis alij dicant illius Epiſcopi eſſe prædictam eccleſiam, in cuius diœceſi ſitum eſt caput ipſius Eccleſiæ. argumento *text. in l. cum in diuerſis.ff.de relig. & ſumpt.fun.* alij
13 vero putarunt,illius diœceſis eccleſiam eſſe, in cuius ſolo ſita eſt porta principalis dictæ eccleſiæ, argumento *text.in l.prædijs. §.qui domū.*
14 *& quod ibi not. Bart.ff. de leg. 3.* alij autem concludunt patronos rectè præſentare coram vno ex præfatis Epiſcopis.L*ambert.vbi ſup.art. 6.* de qua re vide Bellencinum in ſuo tractatu de charitatiuo ſubſidio. *quæſt. 52. & Barboſam dict. allegat. 72. num.*150.

15 Quando autem apud duos inſolidum,& apud vnumquēque,de per ſe eſt inſtituendi poteſtas, tunc præuētioni.eſt locus. L*apus alleg.*78.*col.*4. L*amber.vbi ſup.art.*7.& ratio eſſe
16 poteſt, quia vna & eadem cauſa coram diuerſis iudicibus agi non debet nec continentia cauſæ debet diuidi,
17 nec electus, ſeu præſentatus per diuerſa iudicia diſtrahi debet.*cap.1. de ſequeſt.poſſ.& fruct.c.vlt.de iudic.& not. in c.ſuper his. de accuſat.* & tunc
18 melius eſt,vt dicti habentes inſtituere conueniant de alternis vicibus inſtituendo argumento *text. in d.clem. plures.§. & vt facilius,de iurep.*

19 Quòd ſi præſentatio facienda ſit cum cōſenſu alicuius,requiritur ille, qui debet conſentire cum illo, qui debet præſentare. *Lapus d.alleg.75, Card.in clem. 1.quæſt.9.de iurep.*inſu-
20 per præſentatus debet ipſam præſentationem acceptare intra tēpus datum ad præſentandum, *Calder.conſ. 17.de iurepat.*L*apus alleg.*8.& ſi non acceptet præſentationem non acquirit ius ad rem.C*alderin.conſ.9.de iurepat. Hieron.*Gonzal.*in comment. ad reg.8.cancell gloſ.15.§.2.num.1.verſ. necnon.Zecchius de beneſ.& penſ.cap. 12.num.25.& 26.*Rocch. *de Curte de iurep.verbo, ius.nu.8.in fine, & tradit* Ludouicus *Molina de iuſt.& iur. par.1.tract.2.diſput.2.* quando au-
21 tem quis eſt præſens, & ſe præſentari
21 permittit, intelligitur conſentire, & aceptare, nec aliud requiritur.*Card. in c.vlt.col.vlt. de iurep.*

22 Vbi autem permittitur,quòd abſens notus præſentetur, tunc talis præſentatus expreſsè infra tempus datum ad præſentandum conſentire debet, & acceptare præſentationē. *Rocch.de* Curte *vbi ſup.in verb.honorificum.quæſt.36.Lamber.vbi ſupra lib.2.par.2.quæſt.5.art.1.* & ſic acce-
23 ptatio pręſentati fieri debet intra ſemeſtre, vel quadrimeſtre datum ad pręſentandum. *Card. in d. c. vlt. col.vlt.*etiamſi patronus clericus ſit, vel laicus, cum in tali pręſentatione locum non habeat *text.in c. quàm ſit in prin.de elect.lib.6.ita Abb.in conſ. 75.par.2.&* L*amber.vbi ſup.artic.2.*
24 non poteſt tamen cogi præſentatus ad acceptandum pręſentationem,
25 quia beneficium non confertur in inuitum.*c.beneficium de reg.iur.lib.6.*
26 *verum tex.in c.vt quis duas.de elect. lib.6.*locum habet in præſentato à patronis habentibus ius pręſentandi iure vniuerſali, ſecus ſi ſint patroni iure ſingulari,& vnuſquiſque pro iure ſuo. vt per L*amb.vbi ſup.art.3.*

27 Pręſentatus poteſt etiam abſque ſimoniæ labe poſt præſentationem agere gratias præſentanti, cum poſſit, & quod plus eſt, preces offerre patrono pro beneficio obtinendo,
28 de quibus precibus tractat *Abb.in c. per inquiſitionem. col.2. de elect.* immo tenetur quis de accepto beneficio referre gratias, eſt enim ingratus
29 qui non reddit, vel diſſimulat, omnium ingratiſſimus qui obliuiſcitur,
30 immo,vt alius dixit, immemores beneficij oderunt omnes, nam ingratitudo

tudo eſt ventus vrens, ſiccans fontes pietatis, & fluenta gratiæ. ita *S. Bernardus in ſerm. 2. de contemptu mundi.* vide *Lambert. vbi ſup. art.* 5. ſi vero
31 poſt præſentationem præſentatus abſque aliquo pacto, & ex mera liberalitate det aliquid temporale ipſi patrono nõ committitur ſimonia, dummodo non habuerint mentem corruptam argumento eorum, quæ dicuntur per *Abb. & Doct. in cap. & ſi quæſtiones. de ſimonia.* & in hoc cõſiderari debet qualitas dantis, & recipientis, & muneris. Si autem præ-
32 ſentatus imponeret cenſum eccleſiæ ſoluendum patrono, debet puniri pęna arbitraria, & ſi ante præſentationem dictum cenſum promiſit, eſt ſimoniacus. vt per *Doct. in c. grauis, de cenſibus*.
33 Fructus vero præſentationis ſunt infraſcripti.
34 Primus, quia ſine præſentatione ordinarius non poteſt aliquem inſtituere in rectorem ad eccleſiam patronatam vacantem. *cap. decernimus. 16. quæſt. 7.*
35 Secundus, præſentatio præſentanti acquirit ius præſentandi. *cap. conſultationibus, de iurep. Stephan.* Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 113. *n.* 32.
36 Tertius, quia pręſentatio reuocat ordinationem factam ab ordinario ſine præſentatione.
37 Quartus, quia præſentatus habet ius petendæ inſtitutionis ab ordinario, ſeu ab alio ius inſtituendi habente. de quibus videas *Lambertin. vbi ſup. art.* 7.
38 Forma nunc ponitur præſentationis faciendæ, vt de praxi, & ſtylo plene conſtet, quam ponit, & declarat *Lambertinus de iurepat. lib. 2. p. 2. quæſt. 3. art. 11.* quæ forma eſt ſecundum *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 13.* & de qua vide *Campanil. in diuerſorio iuris canonici. rub. 11. c. 13. nu. 395. Lapum allegat. & ibi Mandoſium annot. 6. & D. Aug.* Barboſam *in collect. ad cap. cum laici. num. 2. de iurepat.* & ſi præſentatio fiat per inſtrumentum ad hoc vt ſit in forma, probanti requirit teſtes. *Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 4. ar. 12. num. 1.* quia tunc eſt actus extraiudicialis: vide in *Mediolanen. iuriſpatronatus, vigeſima Maij milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſexto, coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchet.* vbi ſecus quando eſt actus iudicialis, & fit in figura iudicij, quia tunc admiſſio fit coram teſtibus, vt infra.

Iacobus Gallettus laicus Nobilis Piſanus patronus, ſeu in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi exiſtens Parochialis Eccleſiæ S. Petri ad Iſchiam Piſarum vacãtis per obitum venerabilis Presbyteri Iuliani Neca vltimi, & immediati Rectoris illius extra Romanam Curiam defuncti, & infra quadrimeſtre à iure patronis laicis conceſſum, conſtitutus coram Vobis admodum Reuerẽdo Domino Ioſepho Bocca Archipresbytero Primatialis Eccleſiæ Piſanæ I.V.D. Prothonot. Apoſtolico, & Vicario Generali Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Caroli Antonij Putei Archiepiſcopi Piſani, inſularum Corſicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eis legati nati. confidens de bonis moribus, & idoneitate admodum Reuerendi D. Iulij de Cerrinis dictæ Pis Eccleſiæ canonici, & Sacerdotis, eumdem D. Iulium coram vobis præſento ad regimen, curam, & adminiſtrationem prædictæ Eccleſiæ S. Petri, Sacerdotem literatum, Dominationi veſtræ bene notum, & idoneum ad dictum beneficium, & eccleſiam aſſequendum, præſentem, coram vobis exiſtentem, & acceptantem: petens dictam præſentationem per vos admitti, dictũq. ita præſentatum ad dictam eccleſiã inſtitui, omni meliori modo.

39 Quo facto D. Vicarius ſedens de ſtylo dicit, viſis, & auditis prædictis, prædictam præſentationem admiſit ſi, & in quantum, & ſucceſſiue commiſit fieri edictum in forma, illudq.

in ſolitis locis affigi præſẽtibus duobus teſtibus, & notario cancellario, qui rogatus de prædictis omnibus ea omnia penes acta curiæ reponat. cuius edicti forma ponitur in *cap. vlt.*
40 *de elect. lib. 6.* & ponitur in *lib. ſeq.*
41 *cap.* 2. in qua pręſentatione de neceſſitate, & de ſubſtantia non requiritur ſcriptura nam *gloſ. in c. 1. §. poſtquam autem. in verbo, in ſcriptis, de cenſib. lib. 6.* enumerat caſus, in quibus de ſubſtantia requiritur ſcriptura, & non enumerat iſtum, attamen bene eſt, & ita ſeruatur in praxi, vt
42 ſuper hoc actu ſemper adhibeatur ſcriptura, maximè pro quaſi poſſeſſione probanda. L*ambert. vbi ſupra art.* 12. *num.* 4. & in fine dictæ præſentationis Notarius Cancellarius Curiæ Archiepiſcopalis ponit diem, & annum, in quibus dicta præſentatio fuit admiſſa cum duobus teſtibus ibidem adnotatis, & cum edicti commiſſione.

43 Idẽ eſt ſi fiat præſentatio ad aliud beneficium, Capellam, ſeu Altare. & ſi fiat coram Capitulo, vel alio habente inſtituere, eadem forma ſeruatur, & loco Vicarij, ponuntur nomina Dominorum Archipresbyteri, Archidiaconi, Decani, Præpoſiti, & Canonicorum, ſiue nomen perſonæ, quæ habeat ius inſtituendi.

SVMMARIVM.

1 P*ræſentatus habet ius ad rem.*
2 *Si præſentationem acceptauit.*
3 *Etiamſi præſentatio admiſſa non fuerit.*
4 *Præſentatus quare habeat ius ad rem, inſtitutus autem ius in re.*
5 P*ræſentati quando ſunt plures, nullus habet ius ad rem.*
6 N*iſi vnus habeat maiorem partem vocum.*
7 B*eneficium per obitum præſentati vacat vt prius.*
8 *Matrimonium per præſentationem nõ contrahitur inter præſentatum, & eccleſiam.*
9 P*ræſentatus per inſtitutionem acquirit ius in re.*
10 P*ræſentandi facultas melior videtur, quam facultas inſtituendi.*
11 *Inſtitutio in beneficijs iuriſpat. non datur ſine præſentatione regulariter.*
12 Præ*ſentatus nondum inſtitutus ingerens ſe in fructuum recollectione cadit à iure ſuo.*
13 *Quod eſt verum, ſiue in temporalibus ſiue in ſpiritualibus adminiſtret.*
14 *Quod etiam procedit poſt inſtitutionem, à qua fuerit appellatum.*
15 *Si appellatio fuit admiſſa etiam quoad effectum ſuſpenſiuum.*
16 *Conc.* T*rid. ſeſſ.* 22. *de refor. c.* 11. *contra vſurpantes fructus beneficiorum.*
17 *Ius ad rem quomodo acquiratur.*
18 I*us ad rem acquiritur per electionem acceptatam.*
19 I*us ad rem acquiritur per præſentationem vnius acceptatam.*
20 I*us ad rem acquiritur per gratiam expectatiuæ acceptatam infra menſem.*
21 I*us ad rem præſeruatur per clauſulam dummodo non ſit in eo. &c.*
22 *Ius ex expectatiua aliquando non eſt conſiderabile.*
23 *Ius ad rem acquiritur per expectatiuam præbendæ recepti in canonicũ.*
24 *Ius ad rem acquiritur per collationem beneficij nondum acceptatam.*
25 E*t tale ius eſt conſiderabile.*
26 *Ius ad rem acquiritur per reſeruationem factam à* P*apa pro aliquo de certo beneficio.*
27 *Et collatio contra talem reſeruationem eſt nulla.*
28 *Ius ad rem acquiritur per optionem.*
29 I*us ad rem acquiritur per regreſſum ob non ſolutam penſionem.*
30 I*us ad rem quando acquiratur per priuationem iuris.*
31 I*us ad rem acquiritur per acceſſum, & regreſſum.*
32 *Ius ad rem acquiritur per coadiutoriam cum futura ſucceſſione.*
33 I*us ad rem acquiritur per mandatum de prouidendo in forma dignum.*

Ius

34 *Ius ad rem quando per oppoſitionem acquiratur.*
35 *Et inferior non poteſt iuri opponendi derogare.*
36 *Et tunc tale ius eſt conſiderabile, ſi oppoſitor iuſtificauerit qualitates neceſſarias.*
37 *Secus ſi plures eſſent oppoſitores.*
38 *Approbatus in concurſu, vel vt magis idoneus electus quando habeat ius ad rem.*

CAPVT OCTAVVM.

Præſentatus habet ius ad rem non in re.

1 PRAESENTATVS à patronis laicis, vel clericis habet ius ad rem, non in re. *Abb, in c. cum* Bertoldus. *oppoſit. 2. de re iud. & ibi Fel. col. 1. & 2.* vbi declarat quid ſit ius ad rem, vel ius in re. *Cardin. Seraph. deciſ.*
2 1238. *num. 4. Hieron. Gonzal. in comment. ad reg. 8. cancell. gloſ.* 15. §. 2. *num.* 1. quod eſt verum, ſi præſentatus ipſam præſentationem acceptauit. *Calderin. conſ. 17. de iurepat.* etiã ſi
3 præſentatio admiſſa non fuerit ab habente ius inſtituendi. *Lamber. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 5. art. 8. nu. 4. & 11.* quod ius ad rem præſeruatur per clauſulam, dummodo, alteri non ſit ius quæſitum. R*ot. dec. 17. de præb. in nou. Sarnen. de iure quæſ. non toll. quæſt. 1. num.* 8. & fuit dictum in *Hoſtunen. Capellæ. 6. Nouembris* 1595. *& 4. Martij* 1596. *coram Card. Seraph. & in Tiraſonen.* Capellaniæ. 27. Iunij 1608. *coram* Pamphilio. & dummodo ſit prçſentatus ab omnibus patronis, vel à maiori parte, ſecus ſi præſentatus ſit à medietate, quia tũc non poteſt impedire alium præſentatum à medietate habente gratiam cum derogatione, & fuit dictum in *Meliten. penſionis. 14. Nouemb.* 1595 & in *Mediolanen. Capellaniæ.* 22. *Martij* 1602. *coram* Corduba. & dicta procedunt quando patronus vnũ tantum præſentauit, ſecus ſi duos cumulatiuè, quia Epiſcopus tunc inſtituit quem vuult. *c. quod autem. & ibi Abb. num. 7. de iurep.* & dictum fuit in *d. Tiraſonen. Capellaniæ.*

4 Præſentatus autem habet ius ad rem, quia per præſentationem poteſt iure petere, & conſequi inſtitutionem in beneficio, & poſſeſſione, inſtitutus autem habet ius in re, quia per inſtitutionem inſtitutus fit rector, & adminiſtrator redituum, & fructuum beneficij, & ſic habet plenum, & omne ius in beneficio, vt infra dicam.

5 Præſentatus verò habet ius ad rẽ, quando vnus ſolus fuit prçſentatus, & acceptauit, itaut neceſſario debeat iuſtitui, ſecus vero, ſi plures ſunt præſentati, quia tunc ſicut nemo habet certam inſtitutionem, ſic nemo acquiſiuit ius ad rem. *Mobedan. deciſ. 1. num. 2. de præb. Gomeſ. in reg. de non tollendo iur. quæſ. quæſt. 1. num. 17.* Lambert. *vbi ſupra artic. 8. num. 2. in fine, & num. 3. &* Gonzal. *vbi ſup. Mar. Antonin. variar. reſol. lib. 1. reſolut. 104. num. 16. Riccius in collectan. deciſ. par. 5. collectan. 1661. verſ. intellige ſecundo. & in verſ. ſe-*
6 *quenti* dicit, quod quando quis eſt prçſentatus à quibuſdam patronis, alius ab alijs in æquali, & pari numero, vt vnus iſtorum dicatur habere ius ad rem, requiritur maior pars vocum.

7 Et ideo per obitum præſentati nõ vacat beneficium, cum non ſit extincta prima vacatio, ſed adhuc vacat beneficium vt prius. *gloſ. vlt. in cap. penult. de præb. lib. 6.* R*ota dec. 6. nu 2. de elect. in nouis.* & dicitur vacare per obitum primi. F*elin. in d. cap. cum* Bertoldus. *nu. 3. verſ. dixit etiam. Couarr. pract. quæſt. cap. 36. nu. 7. Puteus dec. 116. nu. 1. lib. 2. Gonzal. vbi ſup. nu. 2. & 3.*

8 Et ideo per præſentationem non contrahitur matrimonium inter præſen-

ſentatum, & eccleſiam de præſenti, cum per eam tribuatur ius ad rem, ſed de futuro quando ſit inſtitutio. *Lapus allegat. 8. in princ. & allegat. 75. nu. 4. Calderin. conſ. 9. de iurepat. & Lambert. vbi ſup. art. 9.* & conſe-
9 quenter per inſtitutionem præſentatus acquirit ius in re, & maius ius conſequitur ab inſtituente, quam à patrono, & ius pinguius habet in beneficio Epiſcopus, quàm patronus. *Abb. in cap. in Lateranenſi. de præb. Rota dec. 11. num. 2. de iurepat. in nouis. Felin. in cap. cum venerabilis. col. 12. in fine. de exceptionib.* vbi
10 tamen dicit, quòd ſi ſibi daretur optio, magis eligeret facultatẽ præſentandi, quàm inſtituendi; quia patronus prout vult prouidet eccleſiæ, & ſine præſentatione non poteſt da-
11 ri inſtitutio in beneficijs iuriſpatronatus regulariter, niſi ſit per Papam derogatum, vel niſi ex iure deuolu-
12 to. & ideo præſentatus ante inſtitutionem ingerens ſe in recollectione fructuum beneficij, ad quod fuit præſentatus, vel in d. beneficij adminiſtratione, cadit à iure ſuo, & ſi litiget cum alio, illud ius tribuitur collitiganti. *clem. vnica. de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct. Rebuff. in praxi benef. tit. de ſubrogationibus. nu. 8. Mandoſius de ſignat. grat. in verbo priuationes. fol. 35. Quaranta in ſumma bullarij. in verbo, beneficiorum poſſeſſio.* latè *Creſcent. dec. 6. de iurepat.* qui omnes concludunt *text. in cap. auaritiæ. de elect. lib. 6.* habere locum in
13 omnibus beneficijs, illudq. procedit, ſi præſentatus adminiſtret in temporalibus, vel ſpiritualibus, per ſe, vel per mediatas perſonas, in totum, vel in partem, iſte enim ſemper ipſo iure amittit ius petendi inſtitutionem. vt per *Lambert. vbi ſup. art. 11.* quòd procedit etiam ſecuta in-
14 ſtitutione, à qua fuerit appellatum, & per appellationem fuit impedita poſſeſſio ipſius inſtituti, vt per eundem *Lambert. vbi ſup. art. 12. n. 4.* &
15 appellatio fuerit admiſſa non ſolum quoad effectum deuolutiuum, ſed etiam ſuſpenſiuum, quia tali appellatione pendente idem eſt, ac ſi inſtitutio ſecuta non eſſet.

16 Hodie autem contra vſurpantes fructus beneficiorum, vel aliorum locorum piorum, adeſt decretum Concilij *Trident. ſeſſ. 22. de reformat. cap. 11.* vbi etiam ſi vſurpans dictos fructus ſit eiuſdem eccleſiæ patronus perdit ipſo iure iuſpatronatus.

17 Nunc opportunè videndum eſt quibus modis acquiratur ius ad rem in beneficijs eccleſiaſticis, de quibus modis agit *Aeneas de Falconibus in tractatu de reſeruatione quæſt. 4. affectu 47. Sarnen. in reg. de non tollendo iure quæſito. quæſt. 1. Garcia de beneficijs. p. 4. c. 3. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 7. quæſt. 1. à nu. 78. & lib. 2. quæſt. 23. & Gonzal. vbi ſup.* in locis infraſcriptis.

18 Primo acquiritur ius ad rem per electionem acceptatam, & nondum confirmatam. *cap. vlt. de translat. Epiſc. Rota deciſ. 6. de elect. in nouis. Caſſador. deciſ. 18. nu. 4. de præb. Felin. in cap. cauſam quæ. nu. 26. & in cap. in noſtra. coroll. 28. de præſcript. Sarnen. vbi ſup. modo 1. Staphil. de lit. grat. tit. de modis prouiſionis. nu. 5. Aen. de Falcon. vbi ſup. 3. modo. n. 5. Rebuff. in praxi ſuper reg. de non toll. iur. quæſ. gloſ. 6. nu. 37. & 38. Coraſ. de benefic. p. 4. c. 1. nu. 14.*

19 Secundo, per præſentationem patroni laici, ſeu clerici à præſentato acceptatam, ſi tamen vnus tantum eſt præſentatus, vel ſi plures, ille, qui eſt præſentatus à maiori parte habet ius ad rem. *Abb. in cap. cum Bertoldus. nu. 9. & ibi Felin. nu. 1. de re iud. Aeneas vbi ſup. 4. modo. n. 6. Selua de benefic. par. 3. quæſt. 11. 25. qualitate. Sarnen. & Rebuff. vbi ſup. Mobedan. dec. 1. de præb.*

20 Tertio, per gratiam expectatiuæ poſt factam acceptationem infra menſem de qua in *clem. 1. de præb. & in clem. 1. de conceſſ. præb.* acquiritur ius ad rem ad beneficium acceptatũ

ante

ante collationem. *cap. vlt. de conceſſ. præb. lib. 6.* *Rota dec. 26. nu. 4. de conc. præb. in antiq. & dec. 7. de conc. præb. in antiquioribus.* *Biſignet. Sarnen. vbi ſup. nu. 30. Gonzal. vbi ſup. gloſ. 26.*
21 *nu. 20.* & tale ius præſeruatur per illam clauſulam, dummodo non ſit in eo alicui ſpecialiter ius quæſitum, quæ in literis de beneficijs vacantibus apponitur ſicuti præſeruatur præſentato. *Caſſador. dec. 3. nu. 3. & dec. 18. nu. 2. de præb. Selua d. quæſt. 11. qualitate 17. & 25. Rota in vna Piſana Capellaniæ. 20. Maij. 1594. corã D. Blanchetto.* relata à *Garc. vbi ſup. par. 5. c. 5. nu. 141.* in cauſa Capellaniæ S. Mariæ Barbareſchæ ſitæ in Campo Sancto Piſarum iuriſpat. illorum de Tottis ciuium Piſanorum, qui præſentauerunt adm. Reuerendum D. Pompilium Battaglinium nunc Canonicum Primat. eccleſiæ Piſ. qui eandem obtinuit excluſo D. Annibale Palmerio præſentato à Reuerendis Monialib. S. Martæ Piſarum.

22 Quamuis alij dicant hoc ius ex expectatiua non eſſe conſiderabile, vt de eo fieri debeat mentio, ſatis eſt, quòd poſt acceptationem acquiritur ius ad rem cogita.

23 Quarto, per gratiam expectatiuã præbendæ recepti in canonicum, ſeu per mandatum de prouidendo de prima præbenda factum recepto in canonicum auctoritate Apoſtolica, per illud enim acquiritur ius ad rem & præbendam primo vacaturam. *cap. ſi poſtquam. de præb. lib. 6. Aeneas vbi ſup. 2. modo. nu. 7. Sarnen. vbi ſup. 4. modo.*

24 Quinto, per collationem beneficij nondum acceptatam. *cap. ſi tibi abſenti. de præb. lib. 6.* & ibi *Geminian. nu. 2. & 18. Aeneas vbi ſup. 6. modo. num. 8. Sarnen. vbi ſup. quinto modo.*
25 quòd ius eſt conſiderabile ad omnes regulas loquentes de iure ad rẽ, & impetrationes, & ad illam clauſulam, dũmodo non ſit alteri ius quæſitum, quæ illud præſeruat. *Sarnen. ibidem.* & ita fuit deciſum in Rota. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 15. §. 2. nu. 6. Garc. d. cap. 3. nu. 38. & ſeqq.*

26 Sexto, per reſeruationẽ factam à Papa pro aliquo de certo beneficio. *Simoneta de reſeruatione. quæſt. 20.* quòd ius eſt conſiderabile quoad d. clauſulam. dummodo &c. & quoad regulam de iure quæſito non tollẽ-
27 do, adeo quòd ſi Papa illud beneficium alij conferat non derogando expreſsè tali reſeruationi, collatio eſt nulla. *Sarnen. vbi ſup. modo 6. Aeneas vbi ſup. 5. modo.*

28 Septimo, per optionem, ſe ius optandi. *Aeneas vbi ſup. modo 7. nu. 9. Sarnen. 7. modo.* & eſt ius conſiderabile quoad omnia ſupradicta. & quòd habens ius optandi dicatur habere ius ad rem. tradit *Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 34. nu. 126.*

29 Octauo, ob non ſolutionem penſionis propter clauſulas appoſitas in literis penſionum. *Aeneas vbi ſup. 8. modo. num. 10. Sarnen. ibidem. 8. modo. Pariſ. vbi ſup. lib. 6. quæſt. 3. nu. 15.* nam ob non ſolutionem penſionis priuatur non ſoluens beneficio, & intrat regreſſus in fauorem illius, cui penſio debebatur.

30 Nono, per priuationem iuris, nẽpe, quando quis beneficio venit priuandus. *Sarnen. vbi ſup. nono modo.* ſed effectus operatur ſecuta priuatione, quia beneficium non vacat, antequam beneficiatus fuerit priuatus illo.

31 Decimo, per acceſſum, & regreſſum. *Sarnen. d. 9. modo. Nauarr. in cap. ſi quando. de reſcriptis. præludio 5. Pariſ. d. quæſt. 23. nu. 16.*

32 Vndecimo, per coadiutoriam cũ futura ſucceſsione in aliquo beneficio. *Nauar. d. c. ſi quando. prælud. 5.* & tale ius eſt conſiderabile quoad omnes regulas, & alias diſpoſitiones de iure quæſito non tollendo. *Sarnen. vbi ſup. Gonzal. vbi ſup. gloſ. 5. §. 9. à nu. 79. & gloſ. 28. à nu. 28.*

33 Duodecimo, per mandatum de prouidendo de certo beneficio vacante

cante in forma dignum, vel alias, quòd ante collationem non dat titulum, nec ius in re, ſed ad rem. *Mandoſ. de ſignat.grat. tit. de mandatis.de prouidendo.ad finem.Gonzal. vbi ſup. gloſ.*15.*§*.2.*nu*.59. *Garc.d. c*.3.*nu*.60.

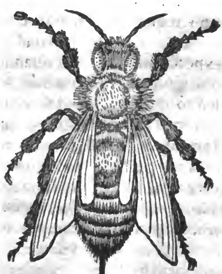
34 Decimotertio, per oppoſitionem ſtante conſtitutione, conſuetudine, ſeu priuilegio, ſeu fundatione dante ius opponendi. *Caſſad. d.dec*.18.*nu*.5.*Put.dec*.235.*&* 264.*lib*.2.*Sarnen. vbi ſup. nu*. 10. & hoc ius eſt conſiderabile reſpectu Ordinarij, & alio-

35 rum inferiorum Papa, qui non poſſunt tali iuri opponendi derogare. *Put.d.dec*.235. *Creſcent. dec*.7. *nu*.2. *de iurepat*. & tale ius non eſt conſiderabile itaut per d. clauſulam, dũmodo alteri non ſit ius quæſitum, cenſeatur præſeruatum, illudq. procedit, niſi vltra oppoſitionem oppo-

36 ſitor iuſtificauerit qualitates neceſſarias, & requiſitas, ita vt cenſeatur vocatus ad illud beneficium, & ſola prouiſio deficiat, nam tunc eſſet ius conſiderabile quæſitum, de quo in prouiſione aduerſarij erat facienda mentio, & eſſet præſeruatum per d. clauſulam, dummodo alteri. &c. *Gonzal. vbi ſup.gloſ*.9.*§*.1.*nu*.91.*&* *ſeqq*. *Put.dec*.253. *lib*.3. ſecus ſi plu-

37 res eſſent oppoſitores, quia nullo caſu alicui ex illis eſſet ius quæſitũ. *Gonzal.ibidem.nu*.94. ſed oppoſitor in concurſu, vel ſolus approbatus, vel vt magis idoneus ab Ordinario

38 electus non habet abſolutè ius ad parochialem eccleſiam, ſed ſolum ex ſuppoſitione, quòd Epiſcopus velit conferre, ſecus quando collatio ſpectat ad Papam, nam tunc electus in concurſu ab Ordinario habet ius cõſiderabile ex d. *dec.Put*.253.*Gonzal. vbi ſup.gloſ.6.num*.119. *& d.gloſ*.9. *§*.1.*nu*.94. *latè* Garc.*d.cap*.3.*à n*.61. *ad finem*.



LIBER

LIBER NONVS

CONTINET QVID AGERE DEBEAT, HABENS INSTITVERE, CORAM QVO FIT PRÆSENTATIO.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio à ſuperiore regulariter admitti debet ſi & inquantum.*
2 *Et ideo citatio particularis, vel per edictum fieri debet.*
3 *Clauſula, ſi & inquantum, quid denotet.*
4 *Edictum fit ſub nomine illius, coram quo præſentatio facta fuit.*
5 *Edictum vbi affigatur, & cum quo termino.*
6 *Inſtitutio facta ſine edicto eſt nulla.*
7 *Inſtitutio eſt nulla, ſi fiat nondum edicti termino lapſo.*
8 *Edictum non fit, quando Epiſcopus confert beneficium.*
9 *Neque in prouiſionibus, quæ fiunt à Sede Apoſtolica.*
10 *Edictum fit in præſentationibus quorumcumque beneficiorum.*
11 *Capitulum Piſanum ſemper edicta ponit de præſentationibus coram ſe factis.*
12 *Edictum in quo territorio apponatur.*
13 *Edicti appoſitio in præſentationibus omitti non poteſt.*
14 *Edicta tot fiunt, quot ſunt præſentati.*
15 *Præſentati primi certa citatione ſunt citandi.*
16 *Aduerſarius certus debet nominatim citari.*
17 *Mandatum de citando non ſufficit.*
18 *Forma dat eſſe rei.*
19 *Præſentatus ſi non ſit citatus, & compareat, actum validat.*
20 *Certi ſunt, quorum certitudo nota erat ante edictum.*
21 *Inſtitutio valet præſente non citato, qui ius non habeat.*
22 *Citatio non requiritur in quibuſdam caſibus.*
23 *Inſtitutio an aliquando valeat omiſſo edicto.*
24 *Electus eſt citandus etiamſi electionem non acceptauerit.*
25 *Edictum fit ex officio iudicis.*
26 *Superior ſine citatione poteſt caſſare præſentationem.*
27 *Inſtitutio eſt nulla, ſi aliqui fuerint citati, aliqui non.*
28 *Dummodo non vocati aliquod ius habeant.*
29 *Citatio vnica cum termino peremptorio fit, quando non fit trina.*
30 *Trina citatio quando fiat.*

CA-

CAPVT PRIMVM.

Præſentatio quomodo ſit admittenda ab habente inſtituere.

1 SVPERIOR, coram quo ſit præſentatio clerici à patronis ad vacãs beneficium, debet preſentationem acceptare & admittere (niſi ex aliqua iuſta cauſa, & legitima reijcienda eſſet) non ſimpliciter, ſed ſemper cum hac adiectione, ſi & inquantũ, videlicet, ſi & inquantum de iure admitti debeat, & præſentanti ius competat, & præſentato nihil obijciatur, & ideo ſequitur citatio par-
2 ticularis, vel per edictum. *ad text. in cap. vltimo de elect. lib. 6. vbi gloſ. 2. in fine.* dicit illum textum etiam in præſentatione procedere. & ita in praxi ſeruatur. *Rocchus de Curte de iurep. in verbo, honorificum. quæſt. 38. nu. 69. Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 6. art. 2.* quæ clauſula,
3 ſi & inquantum importat admiſſionem in his, quæ ſunt admittenda, & nihil ponit ineſſe, & pendet à futuro euentu, & reddit diſpoſitionem conditionalem, & alios effectus parit. vt per D. Mattam, qui olim fuit in Studio Piſano ordinarius Iuris ciuilis interpres in ſuo *tractatu de clauſulis. par. 1. clauſula 152. ſi & inquantum. & clauſula 362. ſi & inquantum. Card. Seraphin. deciſ. 499. num. 2. Annotat. ad Gregor. XV. deciſ. 417. num. 12.*

4 Edictum autem fit nomine illius, qui habet inſtituere, & coram quo eſt facta præſentatio, & in eo fit mentio eccleſiæ vacantis, ſeu alterius beneficij, patroni præſentantis, & clerici præſentati; idemq. edictũ
5 affigitur ianuis vacantis eccleſiæ, ſeu eccleſiæ, in qua ſita ſit Capellania, vel altare vacans, & eccleſiæ Cathedralis, & maioris illius loci, cum termino peremptorio nouem, vel trium dierum ad dicendum, & opponendum contra perſonas præſentantis, & præſentati &c. & ita de ſtylo ſeruatur. *gloſ. 2. in d. cap. vlt. in fine de elect. lib. 6. & ibi Geminian. col. 4. Lambert. vbi ſup. d. art. 2.* & ſi
6 inſtitutio in beneficio fiat ſine præuia edicti affixione eſt nulla, & inualida. *Bellam. dec. 611. Verall. dec. 95. par. 1. & dec. 128. par. 2. Cardin. Put. dec. 306. lib. 1. Creſcent. dec. vlt. de iurepat. Card. Seraphin. deciſ. 399. Riccius in praxi rer. for. eccl. dec. 160.*
7 & pariter nulla eſt inſtitutio facta intra edicti terminũ, eoq. non tranſacto, & ſi patroni & contradictores ſint certi, debent nominatim, & in ſpecie citari. *Riccius vbi ſup. deciſ. 161. Textus autem in d. cap. vlt. de elect. lib. 6.* non debet ſeruari in col-
8 latione, quam facit Ordinarius de beneficio libero. vt ibidem dicit *glo. vlt. Io. And. & Archidiaconus.* neque in prouiſionibus, quæ fiunt in
9 Curia Romana per Sedem Apoſtolicam. *Doct. in cap. nihil. de elect. Lambert. vbi ſup. art. 3. & textus in d. c. vlt.* debet ſeruari in eccleſijs, digni-
10 tatibus, & in omnibus beneficijs vacantibus quomodocumque, ab omni habente ius, & facultatem inſtituendi, ſiue Epiſcopo Capitulo, ſeu alio inferiore. *Lambert. vbi ſup. art. 4. & 5.* & ita ſeruat Capitulum Pi-
11 ſanum, coram quo multæ fiunt præſentationes, quæ admittuntur more ſolito cum edicti appoſitione, quod
12 edictum vel citatio apponi poteſt in territorio habentis inſtituere, vel in alieno obtenta licentia à ſuperiore loci. *Oldrad. conſ. 88. Lambert. vbi ſup. art. 7.* & appoſitio talis edicti nõ
13 poteſt omitti, ſed ſemper eſt neceſſaria, ſiue adſit diſcordia, ſeu concordia patronorum, ſiue ſint plures patroni, ſiue vnus tantum, ſiue ſint patro-

patroni laici, ſiue clerici. vt habetur *in d.cap.vlt.de elect.lib.6.in fine.* qui dicit, quod etiam ſi electio in concordia celebrata fuerit, volumus obſeruari. *Lambert. vbi ſup. art.* 8. Et

14 ſi plures ſint præſentati, tot debent fieri edicta, quot ſunt præſentati, & præſentationes, & ita ſeruatur in praxi.

15 Bene verum eſt, quòd illi, qui primi fuerunt præſentati, & pro quibus præſentatis fuerunt affixa edicta, debent citari citatione certa & particulari. *Io. And. & Geminian. in d. cap. vlt. de elect. lib.6. Lambert. vbi ſup. art.9.nu.2.* & ratio eſt, quia vbi

16 aduerſarius eſt certus, debet nominatim citari, & vbi eſt, vel eſſe poteſt incertus, debet fieri citatio generalis per edictum. *Cardin.in cap.ex tua.de cler. non reſid. Lambert. vbi ſup. art. 10.num.1.2. & 3.* & ita dicit *text.in d.c.vlt.de elect.lib.6.* ibiq. concludũt coelectum, vel oppoſitorem certum omnino eſſe citandum citatione certa, & ſpeciali, & actuali, & ideo non ſufficit tũc citatio generalis per edictum. *Lambert. ibi art.*11. nec ſuffi-

17 cit factum fuiſſe mandatum de citãdo, quòd ſi eo caſu facta generali citatione per edictum dumtaxat ad inſtitutionem procederetur, inſtitutio ipſo iure eſſet nulla tamquam facta contra formam dicti capituli vltimi, vbi habetur talẽ actum, & inſtitutionem viribus omnino carere; quibus verbis demonſtratur, quòd actus contra d.diſpoſitionem factus, eſt ipſo iure nullus. *Geminian.in cap. ex eo.col.1.de elect.lib.6.Lambert.vbi*

18 *ſup. art.*12. forma enim eſt illa, quæ dat eſſe rei. *l.Iulianus.§.ſi quis.ff.ad exibendum*, & qua deficiente actus corruit, proceſſus tamen factus quoad alia remanet validus. *Lambert ubi ſup. art.16. & 17.* ſi tamen abſ-

19 que citatione particulari compareat compræſentatus, & contradictor audietur, & valebit actus, quãdo enim quis citandus eſt, ſi compareat ad iudicium non citatus, & reſpondeat & contradicat valet actus. *Bart.in l. prolatam.C.de ſentent.&c. Gemin.in d.c.ult.col.3. uerſ. quæro quid ſi fuit facta. Lambert. ubi ſup. art.11.nu.5. ubi num.*10. dicit, quòd certi dicun-

20 tur illi, quorum certitudo nota erat ante edicti appoſitionem, ſed qui erant incerti ante appoſitionem edicti, licet virtute edicti poſtea certi appareant, tamen non erunt iterum citandi ſpeciali citatione. Quod ſi

21 clarè, & apertè conſtet compræſentatum, ſeu oppoſitorem nullum ius habere, valida etiam erit inſtitutio eo non ſpecialiter vocato, & ita hoc in caſu nõ procedit *text.in d.c.ult.de elect.lib.6.* qui limitatur. vt non re-

22 quiratur citatio, quando conſtat de non iure oppoſitoris per alicuius rei diſpoſitionem, item limitatur, quando prouiſio fit à Sede Apoſtolica ex plenitudine poteſtatis. *Lambert.vbi ſup.art.*13. & quòd ſtante legitima

23 conſuetudine, quòd poſt præſentationem non ponatur edictum, quòd valeat inſtitutio etiam omiſſo edicto prout latè tradit *Lambertin. ubi ſup. artic.* 14. vbi alios Doct. allegat.

24 & in caſu dicti capituli vltimi eſt ſciendum, quòd electus debet vocari & citari, etiamſi non conſenſerit electioni, ſecus in præſentato, qui ſi præſentationem non acceptauerit, non debet citari. *Lambert.ubi ſup.art.* 15.*ubi nu.*2. dicit edictum, & dictas

25 citationes fieri ex mero officio iudicis, non ad inſtantiam partis, & ſic fieri debent etiam nullo inſtante. etenim tunc electus habet ſaltem ius ad rem, ſed præſentatus ante acceptationem nullum ius habet, nec ad

26 rem. & ſine citatione poteſt ſuperior caſſare præſentationem, non eã confirmare. *Io.And.in d.c.ult.* ex quo videt talem præſentationem non eſſe canonicam. *ut per Lambert.ubi ſup. art.* 18. Verum ſi neceſſarium eſſet

27 plures citari, & aliqui fuerunt citati, alij non, vitiatur, & eſt nulla inſtitutio in totum, tam quoad vocatos, quàm quoad non vocatos. *Io.*

Andr.

And.in d.c.vlt. dummodo verum ſit,
28 quod non vocati aliquod ius habeāt
& damnum patiantur . *Roman.conſ.*
499.*Lambert.vbi ſup. art.*20.*num.*2.
29 *in fine.* & quando non ſit trina cita-
tio, debet fieri vnica citatio appoſi-
to peremptorio termino, ſecundum
30 *text.in l.tres denunciationes . C. quo-
modo, & quando Iudex*, & vide *In-
noc.in cap.ad petitionem. de accuſatio-
nibus. Oldradum conſ.* 3. *& Lambert.
vbi ſup.art.*21.*&* 22.

SVMMARIVM.

1 *Edictum apponitur poſt factam præſentationem.*
2 *Edicti forma refertur.*
3 *Edictum vbi ſit affigendum.*
4 *Edictum à quo affigi debeat, & leuari.*
5 *Edictum debet ſtare affixum durante termino in eo contento.*
6 *Inſtitutio facta ante edicti terminum, eſt nulla.*
7 *Inſtitutio quando valeat, reſpectu edicti.*
8 *Inſtitutio facta ante edicti terminum validatur, ſi poſt nullus compareat.*

CAPVT SECVNDVM.

Ponitur forma edicti continentis præſentationem.

1 EDICTVM ergo apponi debet poſt factam præſentationem ſecundum dicta in *c.præcedenti.* & talis edicti forma traditur, & optimè declaratur à *Lamber.de iurep.par.*2.*lib.*2.*quæſt.*6.*art.*22.*num.*2.*& ſeqq.* & ideo in praxi forma prædicti edicti erit tenoris infraſcripti, videlicet.

2 Iulianus Viuianus Piſanus I.V.D. Primatialis Piſanæ Eccleſię Decanus Prothonotarius Apoſtolicus, & Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D.D. Marcelli miſeratione diuina tituli SS.Quirici, & Iulittæ S.R.E. Presb. Cardinalis Lantis Epiſcopi Tudertini in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius, & Locumtenēs Generalis.

Vniuerſis, & ſingulis hoc præſens edictum inſpecturis, viſuris, auditu-ris, pariter, & lecturis ſalutem in Domino.

Vacante nouiter Capellania ad Altare S. Vrſulæ ſita in Cathedrali Eccleſia Tudertina per mortem Venerabilis Presbyteri Marcelli Botij vltimi, & immediati rectoris eiuſdē, comparuit coram nobis Ill. D. Andreas de Attis Nobilis Tudertinus aſſerens ſe patronum, & habere iuſpatronatus, ſeu eſſe in quaſi poſſeſſione ipſius, & iuris pręſentandi rectorem ad dictam Capellaniam, cum illa vacare contigerit, & ſic præſentauit nobis venerabilem virum Ioannem Mariam de Attis Nobilem Tudertinum Priorem Parochialis Eccleſiæ S. Victorinæ Caſtri Dunarobbę dioec. Tudertinæ in rectorem, & capellanum dictæ capellaniæ pręſentem, & dictam præſentationem acceptantem, petens d. Io. Mariam à nobis inſtitui, & dictam præſentationem confirmari. Nos d. præſentationem ſic coram nobis factam de d. presbytero Io. Maria infra tempus à iure patronis laicis datum ad præſentandum, de pręd ictis veram notitiam non habentes admiſimus ſi, & in quantum. Quare tenore præſentis noſtri edicti requirimus, & monemus omnes, & ſingulos aliquod ius, vt præſentantes, vel vt præſentati prætendentes in prędictis, vel contra dictam præſentationem, ſeu perſonas præſentantis, vel præſentati apponere volentes, & quomodolibet ſua intereſſe putantes, quatenus infra terminum dierum nouem, quorum tres pro primo, tres pro ſecundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipſorum aſſignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponēdum, & allegan-

legandum quicquid dicere, opponere, vel allegare voluerint, quarè non debeat procedi ad petitam inſtitutionem vigore dictæ præſentationis coram nobis factæ ; alioquin dicto termino elapſo, & aliquo non comparente, & legitimè ſe non opponente, procedetur per nos iuribus præſentantium, & præſentati valentibus, & ipſius præſentati meritis requirentibus ad illius inſtitutionẽ, prout iuris fuerit, non obſtante, quòd de tempore dato ad præſentandum ſuperſit, & vt de præmiſſis nullus ignorantiam allegare poſſit, hoc præſens publicum, & generale edictum per infraſcriptum noſtrum Cancellarium deſcribi fecimus, & ſigillo præfati Illuſtriſſimi D. Card. Epiſcopi muniuimus, & per talem nuncium noſtræ Curiæ ad valuas Eccleſiæ Cathedralis Tudertinæ affigi fecimus à nemine auferendum ſub excommunicationis pœna, niſi per eundem noſtrum nuncium. Datum Tuderti in Epiſcopali Palatio. die 1. Septembris 1623. Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani Diuina Prouidentia Papæ Octaui anno ſui Pontificatus primo. addita ſubſcriptione Cancellarij Curiæ Epiſcopalis.

Locus ſigilli. † Antonius de Montegeorgio Cur. Epiſc. Tud. Cancell. Subſt.

Et ſi edictum ſit à Capitulo, in principio ponuntur nomina ſingulorum de capitulo, proſequendo edictum vt ſupra. Vbi autem tale
3 edictum affigi debeat, variæ ſunt opiniones, vt latè à *Lambert. vbi ſupra art.* 23. ſed ea ſeruatur, vt affigatur ad valuas Cathedralis Eccleſiæ, & Eccleſiæ vacantis, ſeu in valuis Eccleſiæ, vbi ſitum eſt beneficium vacans, & ita de ſtylo ſeruatur Piſis, & Tuderti, & alibi.

4 Quod edictum debet affigi, & leuari per nuncium, qui apud acta notarij, & cancellarij referat, ſe prædicta impleuiſſe. *Lambert. vbi ſupra art.* 24. quod edictum remanere de-
4 bet affixum durante termino in eo contento. *clem.* 1. *vbi gloſ. de iudic.* &
6 ſi fiat inſtitutio ante Lapſum termini in edicto appoſiti nulla eſt. *Ricc. in praxi rer. for. eccleſ. deciſ.* 161. nam vt inſtitutio ſit valida duo requiruntur,
7 quod edictum fuerit affixum, & amotum intra competentem terminum arbitrio iudicis. *Menoch. de arb. iudic. cent.* 5. *caſu* 463. *n.* 3. *Surd. conſ.* 181. *num.* 36. *Verall. deciſ.* 95. *par.* 2. *Mar. Antonin. variar. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 20. *num.* 10. *& ſeq.* ſed ſi facta ſit inſtitutio ante Lapſum termini in edicto appoſiti, & poſtea nul-
8 lus compareat contradictor, termino prædicto tranſacto validatur dicta inſtitutio prout ex nunc, non prout ex tunc. *vide Lamber. vbi ſup. art.* 25. *& Oldrad. conſ.* 499.

SVMMARIVM.

1 *Edicti peremptorij lapſus excludit non comparentem.*
2 *Non comparens in termino non auditur re non integra.*
3 *Peremptorium quare ſic dictum.*
4 *Comparens poſt terminum quando audiatur.*
5 *Patronus non auditur poſt inſtitutionem factam ad præſentationem malæ fidei poſſeſſoris.*
6 *Inſtituere habens poteſt ex officio cognoſcere de iuribus præſentantium.*

CAPVT TERTIVM.

Numquid poſt terminum edicti poſſit aliquis comparere, & an ſit audiendus.

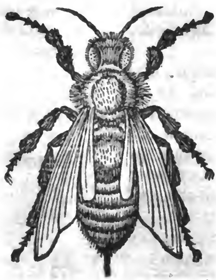
1 LAPSVS edicti, & termini peremptorij in eo appoſiti, de quo in *cap. vlt. de elect. lib.* 6. excludit non comparentem intra illius edicti terminum adeo, vt poſt dictum terminum nullatenus ſit au-

diendus. ita eſt *text.in l.ſi eo tempore.C.de remiſſ.pign.* vbi non compa-
2 rens in termino, re non integra,poſt terminum non auditur. ita *Oldrad. conſ.*3.*Lamber.de iurep. lib.*2.*par.*2. *quæſt.*6.*art.*26. *Bald.conſ.*191. *nu.*3. *& ſeq.vol.*1.*Surd.conſ.*50.*nu.*4. *Afflict.deciſ.*28. *Mar.*Antonin. *var. reſolut.lib.*1.*reſol.*21. *num.*15. *Riccius in praxi rer.for.eccleſ. deciſ.*162.

3 Ex eo enim dicitur peremptoriũ, quia diſceptationes perimit, ideſt, non patitur vltra aduerſarium tergiuerſari. *l.ad peremptorium.ff.de iudic. facit text.in cap.cum dilecti.de dol.& contum.& gloſ.in d.cap.vlt. in verbo peremptorio.* ex officio tamen poteſt
4 iudex de omnibus cognoſcere, & ſi quis non comparuit, quia in veritate edictum ignorauit, vel legitimè fuerit impeditus, tunc ſi res ſit integra, eſt audiendus cum nondum ſecuta fuerit inſtitutio. *Oldrad. & Lambert.vbi ſup.*

5 Verum ſi præſentatio fuerit facta à malæ fidei poſſeſſore, & factum fuerit edictum in forma, & ſecuta ſit inſtitutio, ſi poſtea compareat verus patronus, & petat reuocari inſtitutionem prædictam, non debet audiri. *Rocch. de Curte, de iurepatronat. in verbo, competens alicui. quæſt.*22.*col.*1. *Lambert. vbi ſup.art.*27.*ex doctrina Geminiani in cap.* 2. *de off.vic.lib.*6.*col.*2.& ſecundum tenorem dicti capituli vltimi debet ſu-
6 perior, & habens inſtituere ſaltem ex officio, ante inſtitutionem præmittere diligentem diſcuſſionẽ præſentationis, ſeu electionis, quæ diſcuſſio eſt de ſubſtantia, vt conſtet de iuribus præſentantium, & de meritis præſentati, & ita loquitur *text. in d. cap. vlt.de elect lib.*6. *vbi Ioan.And. Geminian. & alij.* & declarat *Lamb. vbi ſup.art.*28.*num.*4.

Et hic eſt notandum, quod ſuper iurepat.tranſigi non poteſt. *cap.præterea. il* 1. *& ibi Doct. de tranſact.* Lamber.*vbi ſup.lib.*3.*quæſt.*9.*artic.*2. *num.*10.*& art.*6. *per tot. Mar.*Antonin. *variar, reſolut. lib.*1. *reſolut.* 87. *num.*18.



LIBER

LIBER DECIMVS CONTINET MATERIAM VARIATIONIS IN PATRONO PRÆSENTANTE.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus poteſt variare, & alterum præſentare.*

2 *Patronus eccleſiaſticus variare non poteſt, &*

3 *Rationes diuerſitatis afferuntur.*

4 *Præſentatio patroni eccleſiaſtici habet vim electionis.*

5 *Præſentatus à laico acquirit ius ad rem.*

6 *Eccleſiaſtici facilius noſcunt clericos idoneos.*

7 *Patronus laicus habet quadrimeſtre ad præſentandum, eccleſiaſticus verò ſemeſtre.*

8 *Laicus in poſtulatione etiam variare poteſt.*

9 *Patroni laici ſi per ſcrutinium procedant, quando variare poſſint.*

10 *Patronus laicus poteſt ſimul duos præſentare, vel vnum poſt alium.*

11 *Variatio in præſentando fit cumulatiuè.*

12 *Variatio non fit litependente inter præſentatos à diuerſis.*

13 *Patronus non poteſt poſt litẽ conteſtatã variando collitigantem præſentare.*

14 *Et idem eſt in quacunque vacatione.*

15 *Patronus non poteſt alium præſentare poſt inſtitutionem.*

16 *Patronus etiam Eccleſiaſticus poteſt iterum præſentare, ſi prima præſentatio non fuit perfecta.*

17 *Idem eſt ſi præſentatio fuit facta corã non habente ius inſtituendi.*

18 *Idem etiam erit, ſi patronus nulliter præſentauit ratione collegij.*

19 *Collegium laicorum poteſt in præſentando variare.*

20 *Patronus Eccleſiaſticus ſi variet non punitur, ſed attenditur prima præſentatio.*

21 *Præſentatio ſecunda attenditur ceſſante prima.*

22 *Et tunc durante tempore, poteſt iterum præſentari alius.*

23 *Procurator eccleſiaſtici patroni variare non poteſt.*

24 *Procurator laici patroni variare poteſt regulariter.*

25 *Compatroni iuriſp. mixti ſi præſentauerunt, præſentatus debet inſtitui etiam ſi laicus tunc variet.*

26 *Et ratio ponitur.*

27 *Patronus laicus habet ſemeſtre, ſi habeat compatronum eccleſiaſticum.*

28 *Et laicus tunc variare poteſt.*

29 *Patronus eccleſiaſticus ſi contulit eccleſiam, poteſt tamen præſentare.*

30 *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. ſuper prouiſione parochialium.*

31 *Pij V. Bulla ſuper prouiſione parochialium.*

32 *Eccleſia parochialis libera, ſeu iuriſp. eccleſiaſtici præuio concurſu confertur.*

33 *Et ſi vacatio contingat in menſe ordinarij, ab eo fit collatio.*

34 *Eccleſia parochialis confertur præuio con-*

concurſu, ſi ſit iuriſp. mixti.

35 Eccleſiæ fauor eſt, *vt ei per concurſum prouideatur.*

36 Epiſcopus, *ſi vacet parochialis, edictum proponit, & magis idoneo facto concurſu, confert eam.*

37 Capitulum Sede *vacante edictum pro cõcurſu proponit, ſeu eius vicarius.*

38 Et *tunc vicarius capitularis ponit vicarium in eccleſia vacante.*

39 *Examinatores in concurſu quid agere debeant.*

40 *Epiſcopus ex approbatis in concurſu magis idoneum eligere debet.*

41 *Epiſcopus poteſt eligere quem vult, etiamſi vnus habeat plura vota in concurſu.*

42 Epiſcopus, *ſeu eius vicarius in concurſu debent examinare.*

43 *Approbatus in concurſu dicitur, qui habet vltra dimidiam votorum.*

44 *Epiſcopus in concurſu quod votum habeat.*

45 *Examinatores in concurſu, & de idoneitate, & de maiori idoneitate referunt.*

46 *Epiſcopus parochialem conferre debet intra ſemeſtre.*

47 *Et magis idoneo confertur, alias datur appellatio.*

48 *Examinatores in concurſu an recuſari poſſint.*

49 *Si parochialis collatio ſpectet ad inferiorem, quid facere debeat d. inferior.*

50 *Electio magis idonei intra quadrimeſtre fit.*

50 Capitulum Piſanum *confert quaſdam parochiales, facto concurſu coram ordinario.*

52 *Concurſus omittitur in multis caſibus.*

53 *Vt ſi Papa eccleſiã conferat approbato ad curam animarum.*

54 *Vel ſi eccleſia reſignetur.*

55 *Et ſi in partibus non fuit ſeruata forma Conc. Trid.*

56 Vel *ſi lapſum ſit ſemeſtre, & non fuit collata.*

57 *Vel ſi atteſtatio approbationis in concurſu intra quadrimeſtre non fuit propoſita.*

58 *Vel ſi eccleſia ſit iuriſp. laicorum.*

59 Ni*ſi ſint patroni ex priuilegio, nam tunc ſit concurſus.*

60 Vel *ſi reditus ſint tenues.*

61 Vel *ſi eccleſia erat ſub lite.*

62 *Vel ſi cura ſpectet ad eccleſiam collegiatam.*

63 *Aut ſi vicarij ſint apponendi in eccleſia vnita monaſterio.*

64 *Sed ſi in vicarium transferatur cura, tunc ſit concurſus.*

65 Vel *ſi eccleſia ſit vnita dignitati.*

66 *Vel ſi ſit* Eccleſia *regularis.*

67 *Edictum pro cõcurſu ponitur ab* Epiſcopo *loci, in quo eſt eccleſia, licet alius Epiſcopus conferre debeat.*

CAPVT PRIMVM.

Patronus laicus poteſt variare, & plures ſucceſſiuè præſentare, ſecus eſt in patrono eccleſiaſtico.

1 PATRONVS laicus poteſt intra quadrimeſtre ante Epiſcopi inſtitutionem variare, & alium ſimul, ſeu ſucceſſiue accumulando præſentare, patronus autem eccleſiaſticus id facere non poteſt. *cap. quod autem. c. paſtoralis. & cap. cum autem. de iurepat. & ibi D. Io.* Baptiſta *Viuianus in ſuo rationali, & alij* Doct. *& facit glo. in c. vnico, in uerbo, eccleſiaſticus, de iurepatr. lib. 6. & ibi* Io. *Andr.* Pet. *de Ancharano, & alij.* Abb. *in d. c. quod autem Zecchius de benef. & penſ. c. 12. num. 28. Calderin. conſ. 16. de iurepat.* Rocch. *de Curte, de iurepat. in verbo, honorificum. quæſt. 9. & 10. & late Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 2. q. 7. art. 1. Gutier. de iuram. confirmat. p. 3. c. 13. Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 2. quæſt. 23. num. 13. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 4. princ. à num. 73. Valer.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 223. Vgolinus de poteſt. Epiſc. c. 51. in princip. num. 5.*

Garcia

*Garcia de benefic.p.5.c.9.nu.*211. *& ſeqq.Aug.*Barboſa *de off.&pot.Epiſc. p.3.alleg.72.n.*151. R*iccius in praxi rer.for.eccleſ. deciſ.*173. & ita fuit reſolutum in vna *Bononien.parochialis.* 29.*Maij.*1595.*coram* D. *Litta*. & in *Aretina Capellaniæ.*24.*Ianuar.*1603 *coram Card.Pamphilio.* quæ variatio non poteſt fieri lite pendente, vt ibidem, niſi collitigans præſentetur, vt in d. Aretina. quòd eſt verum quã do alter collitigans cedit, vel decedit,& ſuperſtes præſentatur.*Creſcen. deciſ.* 10. *de iurepatr.* an' autem præſentatio lite pendente poſſit fieri coram Auditore Rotæ ex *clem.auditor. de reſcript.* vide in *Mediolanen. iuriſpat.*29.*Ianuar.*1596.*coram Card.* Blãchetto.& an' præſentationi tacitę, quæ oritur ex proſecutione præcedentis præſentationis ſecundum *dec.*26. *de renunc. in antiq.* obſtet litis pendentia. vide in V*ercellen. Capellaniæ.*7.*Maij.*1601.*coram Card. Millino*. & in *Pampilonen. beneficij de* Peralta. 9. Decemb. 1992. *coram* Card. *Arigonio*.

3 Rationes autem diuerſitatis plures à Doctoribus afferuntur in locis ſupra deductis, illa tamen verior eſt quia præſentatio patronorum eccle-
4 ſiaſticorum habet vim electionis, in qua electione nõ cadit variatio, quia ſtatim electo acquiritur ius in re ſecuta electionis acceptatione. *cap. publicato. vbi gloſ. cap.quod ſicut. de elect.* ſed in præſentatione laici ſecus
5 eſt,cum per eam præſentatus acquirat ius ad rem dumtaxat. *Abb. in cap.cum bertoldus.opp.*2.*de re iud.vbi* F*elin.col.*1. *&* 2. *Mar.Antonin.var. reſol.lib.*1.*reſol.*104.*n.*23.*Campanil. in diuerſorio iur. canon.rub.*11.*c.*16. *num.*13. *Card. Seraphin. deciſ.*1238. *nu.*4. item alia poteſt eſſe ratio, quia
6 clerici facilius & melius poſſunt inuenire, & noſcere clericos idoneos, quàm laici, qui cum ſint extra clericalem militiam poſſunt titubare. vt per L*ambert. vbi ſup. d. art.* 1. & ex hoc cumlaici poſsint variare habent tantum quadrimeſtre ad præſentandum, eccleſiaſtici vero, qui variare nequeunt, habent ſemeſtre. item eſt notandum,quòd etiam in poſtulatio-
8 ne variari poteſt à laicis. *cap. bonæ. il* 2. & ibi A*bb. num.* 12. *de poſtulat. prælat. vide* Io. *And. in cap. mutare. de reg.iur. lib.*6. item ijdem patroni
9 laici variare poſſunt ſi procedant per viam ſcrutinij,etiam publicato ſcrutinio. *Abb. in d. c. publicato. num.*5. L*ambert. vbi ſup. art.*2.

10 Poteſt autem patronus laicus variare, vel plures præſentando vnico contextu, vt Epiſcopus inſtituat quem vult. *clem. plures.§.vlt.* & ibi *gloſ. & Card. & alij. de iurep.* vel vnum præſentare, & ſucceſſiuè poſtea alium cumulatiuè non receden-
11 do à prima præſentatione, & ſic priuatiuè ſecundum præſentare nequit. *Abb.in d.c.quod autem.nu.* 3. R*ota dec.* 513.*p.* 3.*diuerſ. Garc.vbi ſup. n.*213. *& ſeqq. Mar. Antonin. d. reſol.*104.
12 *nu.* 10. non poteſt tamen variare lite pendente inter præſentatos à diuerſis patronis. *Calder.conſ.* 1. *vt lit. pend.Creſcent.dec.*10.*de iurep. Rocch. d.uerb.honorificum. quæſt.*23.*Couarr. pract.quæſt.cap.*36.*num.*7.*verſ.*3.*&* L*ancellot. de attentat.cap.*4.*in præfat. à nu.*560. qui teſtatur de communi. G*arc.ubi ſup. num.* 217. *&* B*arboſa ubi ſup. num.*162. *Mar.* A*ntonin.d. reſolut.* 104.*num.*14.& in vna *Zamoren. beneficij de morales*. 30. *Maij.* 1586. *coram Orano*. ita fuit reſolutum, & ibi fuit dictum, quòd lite inter præſentatos pendente,alteroq. ex litigantibus defuncto,patrono nõ permittitur ſine vitio attentatorum
13 alium præſentare. neque poteſt patronus variando poſt litem conteſtatum cumulando collitigantem præſentare. G*arc. d.cap.*9. *num.* 220. *& ſeq.Gonzal.in comment.ad regulam* 8. *Cancell.gloſ.*51.*num.*114. & prædicta
14 procedunt tam in naturali vacatione, ideſt per obitum, quàm in vacatione ciuili, ideſt per reſignationem, vel aſſecutionem alte-

rius beneficij. *Barboſa d. allegat.* 72. *num.* 161. nec poteſt patronus præſentare alium quando litigatur cum eis, qui iam beneficia ſunt adepti, &
15 ſic contra præſentatum iam inſtitutum. *c. 2. ut lit. pend. Barboſa ibid.*

16 Aduertas autem, quòd ſi præſentatio non fuit perfecta, quia defecerit aliqua ex perſonis de neceſſitate ad perfectionem præſentationis requiſitis, vel aliquid aliud, tunc etiã patronus eccleſiaſticus poterit iterum canonicè præſentare, & non dicetur variare. *cap. ult. de iurepatr. Lambert. ubi ſup. art.* 3. quia cum tali caſu non ſit perfecta præſentatio, patronus debet admitti vt actũ prædictum perficiat. eadem ratione
17 poterit patronus eccleſiaſticus, ſi præſentauit coram illo, qui non habet ius inſtituendi, iterum aliũ præſentare coram habente ius inſtituẽdi. *Card. in clem.* 1. *quæſt.* 9. *de iurep.*
18 idem erit, ſi patronus nulliter præſentauit ratione collegij eccleſiaſtici, tunc enim poterit alium cum collegio præſentare. vt per *Lambertin. ubi ſup. art.* 6. & vniuerſitas, ſeu col-
19 legium laicorum poteſt vno præſentato alium variando præſentare. *Barboſa ibid. num.* 156. & ſi eccle-
20 ſiaſticus patronus primo validè præſentauerit, & poſtea variando alium præſentet, non punitur, nec deuolutio fit ad ſuperiorem, ſed attenditur prima præſentatio, dummodo non præſentauerit indignum. *Rocch. ubi ſup. in uerbo, honorificum. quæſt.* 9. *nu.* 31. *Lambert. ubi ſup. art.* 9. *Rota dec.* 16. quæ incipit, *patronus clericus. de renunciat. in antiquis.* quæ ait con-
21 ualeſcere ſecundam præſentationẽ, etiam inuito patrono, quando ceſſaret prima præſentatio poſtea per renunciationem factam à præſentato, ſi patronus petat tunc dictam præſentationem admitti, quia tunc patronus eam de nouo facere videtur,
22 & ideo ceſſante prima præſentatione, poterit de nouo præſentare, ſi duret tempus datum ad præſentandum, non poteſt tamen d. patronus recedere à d. ſecunda præſentatione facta inualida dum prima valida præſentatio vigebat, quæ validatur ex nunc, non ex tunc reddita ex aliquo caſu inualida prima, quia alias veniret contra factum proprium quòd eſt prohibitum. *l. poſt mortem. ff. de adoptionib.* vide *Lambert. ubi ſup. d. quæſt.* 7. *art.* 10. *& ex d. dec. Rota ha-*
23 *betur*, quòd ſicut patronus eccleſiaſticus variare non poteſt, ita nec eius procurator ſiue clericus, ſiue laicus. *Lambert. ubi ſup. art.* 12. ſecus eſt in procuratore patroni laici, qui varia-
24 re poteſt, ſicut ipſe patronus. *Felin. in c. cum uenerabilis. nu.* 3. *de except. Rocch. ubi ſup. quæſt.* 20. niſi talis procurator haberet limitatam poteſtatẽ ad vnum tantum præſentandum. *Lambert. ubi ſup. art.* 17. *et Barboſa d. alleg. nu.* 157. ſi autem beneficium habeat duos compatronos, vnum cle-
25 ricum, alium laicum, qui vnum concorditer præſentauerunt, deinde laicus variando alium præſentauit, tunc primò præſentatus eſt inſtituẽdus. *Abb. in d. c. cum autem. num.* 4. *Barboſa ubi ſup. nu.* 166. *Tiraquell. de iure primog. quæſt.* 17. *opin.* 11. *nu.* 5.
26 talis enim primò præſentatus eſt potior, cum fuerit ab vtroque præſentatus. idq. procedit etiamſi illi duo patroni eſſent laici, & vnus tantum variaret. quando autem iuſpat. eſt
27 commune clerici & laici, tunc laicus etiam habet ſemeſtre ad præſentan-
28 dum, & variare poteſt, ſed eccleſiaſticus variare non poteſt. *Abb. vbi ſup. & Lambert. vbi ſup. art.* 13.

Si verò eccleſiaſticus patronus ſolus eccleſiæ vacantis, illam alicui cõtulerit, & conceſſerit, cum hæc facere nequeat, tamen hoc non obſtante poterit ad illam alium præſentare. vt habetur *in d. cap. vlt. de iurepat.*

29 Verum quia in *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 18. habetur ibi in *verſ. porrò Epiſcopus.* quòd Epiſcopus, & qui iuſpatronatus habet, intra decẽ dies, vel aliud tempus ab Epiſcopo præ-

præſcribendum, idoneos aliquot clericos ad regendam eccleſiam coram deputandis examinatoribus nominet &c. & in *verſ. quod ſi iuſpatronatus*. habetur quod ſi iuſpat. laicorũ fuerit, debeat qui à patrono præſentatus fuerit ab eiſdem deputatis examinatoribus examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti. &
30 ſuper hoc extat conſtitutio Pij V. quæ incipit in conferendis. relata à *Quaranta in ſumma bullarÿ. in verbo, beneficiorum parochialium collatio.* & à *Maſſobrio in prax. hab. conc. ad vac. paroch. eccl. in princ.* in qua praxi elegantiſſimè pertractat concurſus materiam. & quia ex prædictis patroni plures poſſunt nominare clericos examinandos ab examinatoribus &c. horum occaſione aliqua de concurſu breuiter adnectere cenſuimus.

31 Eccleſiæ igitur parochiali liberæ collationis, ſeu iuriſpat. eccleſiaſtici ſemper prouidetur præuio concurſu ſecundum diſpoſitionẽ *Conc. Trid. et conſtit.* 15. *Pÿ V.* & ſi vacatio contin
32 gat in menſe Ordinarij, collatio ſit ab Ordinario, ſi in menſe Apoſtolico, literæ expediuntur de more in Vrbe ex ſignatura Sanctiſſimi D. N. Papæ. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 6. à num.* 116. *Garc. vbi ſup. p. 9. c. 2. à nu. 1. & num.* 261. *Aug. Barboſa d. allegat.* 72. *num.* 122. *Maſſobr. vbi ſup. requiſito* 2. *& ſeqq.* etiamſi eſſet iuriſp. mixti
33 partim eccleſiaſtici, partim laicalis. *Gonzal. vbi ſup. num.* 135. *Garc. vbi ſup. num.* 278. *Mareſcott. variar. reſolut. lib. 1. cap. 52. num. 7.* etiamſi
34 pro duabus tertijs partibus ad laicos pertineret ea ratione, quia fauor eſt
35 eccleſiæ, quòd ei per concurſum prouideatur. *Annotat. ad Greg. XV. deciſ.* 494. *num.* 6. ideoq. adueniente
36 vacatione debet Epiſcopus edictum proponere, & peracto examine magis idoneo beneficium conferre, ſi ad eum ſpectet collatio, & ſede Epiſco-
37 pali vacante Capitulum, & pro eo eius Vicarius edictum, & concurſum faciet, ſed non collationem. *Garc. vbi nu. 6. Maſſob. vbi ſup. requiſ. 1. dub. 10. num. 6. &* 19. & Vicarius
38 capitularis ſolus poteſt tunc conſtituere Vicarium cum congrua in eccleſia vacante. *Garc ibidem. num.* 8. ex declaratione S. Congregationis.
39 & in d. concurſu debent examinatores facere relationem nedum quoad literaturam, ſed etiam quoad clericatum, ſeu ordinem, ætatem, legitimitatem, & mores, vt in *d. c.* 18. ibi. peracto deinde examine. & magis expedit, vt examinatores palam inter ſe ſua vota conferant, deinde notario iubeant, vt in actis ſcribat Titium approbatum idoneum, Seiũ
40 vero reprobatum, & ſi plures ſint tamquam idonei approbati in paritate, Epiſcopus, ſeu eius vicarius debet eligere magis idoneum, non autem examinatores; & ſi plures fue-
41 rint approbati per duas tertias partes ex tribus, vnus autem omnia ſuffragia ad ſui fauorem reportauerit, poteſt tamen tunc Epiſcopus poſtpoſito tali habente omnia ſuffragia, alium ex approbatis eligere, illiq. eccleſiam conferre. *Garc. vbi ſup. num.* 105. *& ſeqq.* & ita in praxi dũ eſſem Vicarius Generalis Tuderti, vidi pluries, & contuli eccleſiã, vni ex approbatis poſtpoſito eo, qui omnia vota habebat. & in con-
42 curſu Epiſcopus, ſeu eius Vicarius debent examinare, vt animaduertit *Maſſobr. vbi ſup. requiſ. 3. dubio* 3. quamuis id de ſtylo numquam ſeruatum ſit, nec ſeruetur. & approbatus hoc caſu dicitur, qui habet vltra
43 dimidiam votorum. *Maſſobr. vbi ſup. requiſ. 4. dub.* 7. nec Epiſcopus
44 habet in concurſu votum deciſiuum, ſed tantum accedit vbi vota ſunt paria, aut ſingularia ex declaratione S. Congregationis, de qua *Maſſobr. d. req. 4. dub.* 5. aliquando tamen exa-
45 minatores rogati ab Epiſcopo facto primo partitu ſuper idoneitate, faciunt ſecundum ſuper maiori idoneitate. *Maſſobr. d. requiſ. 4. dub.* 3.

tene-

46 tenetur autem Ordinarius collator ex d. conſtit. Pij V. eccleſiam conferre intra ſemeſtre à die vacationis, & ſi collatio, ſeu inſtitutio ad alium ſpectet intra quadrimeſtre à die vacationis debet eligere magis idoneũ ex approbatis in concurſu. tenetur
47 autem magis idoneum,& digniorem eligere, alias electio, & prouiſio eſt nulla, & ab ea datur appellatio ex d. conſtitutione. *Garc. vbi ſup. nu.* 225. *Maſſobr. vbi ſup. req.* 5. *dub.* 1. *num.* 43. *& ſeqq. vbi num.* 55. ait aliquando poſſe Epiſcopum eligere dignum. ſed ſatis ſit quòd Epiſcopus debet in hoc arbitrium ſuum regulare vt vir bonus. *Mareſcott. d. cap.* 52. *nu.* 23. *par.* 1. & Vicaria perpetua parochialis per cõcurſum debet prouideri, vt fuit dictum in *Iacen. Vicariæ.* 26. *Ianuar.* 1616 *coram R. P. D. Buratto*. quæ in calce operis eſt *deciſ.* 20. & in concurſu poſſunt ex cau-
48 ſa recuſari examinatores. *Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 9. *§.* 1. *in annot. nullit. num.* 186.

49 Quòd ſi eccleſiæ vacantis parochialis collatio, ſeu inſtitutio ſpectet ad inferiorem, puta Capitulum, debet idem Capitulum curare, vt fiat publicum inſtrumentum, in quo ſit certus dies expreſſus, & annus, talis tenoris, videlicet, quòd proteſtatur ſe in d. eccleſia parochiali vacante conferenda ordinarium Epiſcopum præuenire, ipſamq. conferre illi, quẽ Epiſcopus magis idoneum elegerit ex ijs, quos examinatores in cõcurſu approbauerint,& ideo ſe Epiſcopo denunciare vt edicta proponat, & curet, vt concurſus fiat ſuo tempore. *Flam. Pariſ. de reſ. benef. lib.* 10. *quæſt.* 7. *in princ.* & latè *lib.* 8. *quæſt.* 9. *nu.* 72. *&* 102. & de ſignificatione electionis factæ in concurſu ab Ordinario quando collatio, ſeu inſtitutio ſpectat ad inferiorem, ſeu alium. vide *Maſſobr. vbi ſup. requiſ.* 6. *in princ.* quæ electio eſt ſignificanda
50 intra quatuor menſes a die ſcitæ vacationis, alioquin collatores liberè prouidere poterunt. *Garc. vbi ſup. nu.* 224. *Maſſobr. d. requiſ.* 6. *dub.* 1. vidè *Gonzal. gloſ.* 23. *num.* 8. *&* 9. &
51 ita vidi ſeruari in Capitulo Piſano, ad quod pertinet collatio quarũdam eccleſiarũ parochialium, vt occaſione parochialium eccleſiarũ S. Mariæ de Pappiana, & S. Apollinaris de Barbericina in diœc. Piſana, quarũ collatio ſpectat ad Capitulum, nam in earum vacationibus Capitulum committit talem vacationem notificari Ordinario, qui edictum proponit pro concurſu, eoq. terminato ille qui ab Ordinario electus fuit tãquam magis idoneus comparet coram Capitulo, à quo recipit eiuſdem vacantis eccleſiæ collationem, & prouiſionem, & de praxi circa edictum, & concurſum ad parochiales eccleſias. vide *Maſſobr. vbi ſup. Quarantam vbi ſup. Garc. Gonzal. & Barboſ.*

52 Eccleſiæ ergo parochiali in caſibus ſupradictis prouidetur per concurſum regulariter. ſed

53 Fallit primo, quando Papa præuio examine, & approbatione ad curam animarum prouidet eccleſiæ vacanti in partibus cum derogatione *d. Conc. Trid. Gonzal. d. gloſ.* 6. *à nu.* 116.

54 Fallit ſecundo, quando eccleſia parochialis reſignatur in manibus Papæ ad fauorem certæ perſonæ, quia talis reſignatarius approbatur abſque concurſu ab examinatoribus ſynodalibus, & idem eſt in ceſſione iurium pro litis extinctione. *Gonzal. d. gloſ. nu.* 121.

55 Fallit tertio, quando in partibus non fuit ſeruata forma d. *Conc. Trid.* in approbando, & eligendo digniorem, tunc enim Papa prouidet ſine concurſu. vt habetur in d. conſtit. Pij V. in conferendis.

56 Fallit quarto, quando per ſex mẽſes à die vacationis ſcitæ eccleſia nõ fuit præuio concurſu collata, nam eo caſu tamquam reſeruata confertur à Papa ſine concurſu. vt in d. conſtitutione.

Fallit

57 Fallit quinto, quando approbati in concurſu, in caſu, quo eccleſia reſeruata fuerit, vel ad alium collatio ſpectet, intra quadrimeſtre à die ſcitæ vacationis atteſtationem ſuæ approbationis, & electionis ad Vrbẽ, & D. Datarium non miſerint, tunc enim à Papa confertur ſine concurſu. vt in d. conſtitutione.

58 Fallit ſexto, quando eccleſia eſt iuriſpatr. laicorum, tunc enim præſentatus a patrono debet tantũ examinari ab examinatoribus ſynodalibus vt in d. *cap.* 18. *Concil. Trident. verſ. quod ſi iuſpatronatus*. ſed ſi ſit patronus ex priuilegio, ſeu præſcrip-

59 tione, tunc fieri debet concurſus, cũ iuſpatr. ex priuilegio, ſeu præſcriptione competens ſit ſublatum à *Cõc. Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *§. denique. de reſor.* & ſi patronus laicus duos præſentauerit, inter eos fiet concurſus, & eligetur magis idoneus. *Greg.* XV. *dec.* 494. *nu.* 1. *&* 2. *& in d. c.* 18. *Concil. Trid. Gonzal. d. gloſ.* 6. *nu.* 134. *Garc. d. c.* 2. *nu.* 255. *Mareſcott. vbi ſup. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 11. *Annotat. ad Greg. XV. d. dec.* 49 . *num.* 3. vide *Maſſobr. vbi ſup. req.* 8. 9. *&* 10.

60 Fallit ſeptimo, quando eccleſiæ reditus ſunt adeo tenues, vt non inueniatur qui velit ſe examini ſubijcere, vel ob rixas, & populi prauitatem, tunc Epiſcopus poteſt præuio priuato examine prouidere. vt habetur in d. *cap.* 18. *§. ſi tamen adeo exigui*.

61 Fallit octauo, quando eccleſia parochialis erat ſub lite, tunc enim ſi alter collitigantium cedat, ſeu decedat, abſque concurſu ſolet prouideri, cum tunc non ſit ſimplex prouiſio, ſed ſubrogatio. ſi vero vterque collitigantium obierit, præuio concurſu prouidebitur. *Gonzal. d. gloſſ.* 6. *à num.* 142.

62 Fallit nono. quando cura animarum pertinet ad eccleſiam collegiatam, & exercetur per Canonicos, ſeu hebdomadarios. *Pariſ. vbi ſup. lib.* 8. *quæſt.* 9. *nu.* 94. prout eſt in Ciuitate Ducali Sereniſſimi Ducis Parmę, Placentiæ, &c. in qua Ciuitate animarum cura totius ciuitatis pertinet ad Capitulum eccleſiæ Cathedralis ob vnionem factam ex parochis dictæ ciuitatis cum menſa Capitulari, & exercetur à Canonicis, qui ſunt quatuordecim cõputatis Archipreſbytero, & *Præpoſito*.

63 Fallit decimo, in vicarijs apponendis in eccleſia parochiali vnita alicui monaſterio, etiam non amouibilibus, vt fuit deciſum in *Vlixiponen. iuris conferendi.* 2. *Decemb.* 1605.

64 *coram* Litta. ſi verò transferatur dicta cura in vicarium, tunc fieri debet concurſus. vt habetur in d. deciſ. & ita Piſis ſeruatur in vicaria perpetua Abbatiæ S. Zenonis commendatæ. nam d. vicaria præuio concurſu conferrur.

65 Fallit vndecimo in eccleſia parochiali perpetuo vnita alicui dignitati, quæ ſine concurſu prouidetnr. *Gonzal. gloſſ.* 5. *§.* 7. *nu.* 13. *vbi ſup.*

66 Fallit duodecimo, in eccleſijs parochialibus regularibus, quæ ſolum regularibus conferuntur. *Gonzal. d. gloſſ.* 6. *num.* 162. & ſi eccleſia paro-

67 chialis vnius diœceſis ſit conferenda ab Ordinario alterius diœceſis vbi non eſt ſita d. eccleſia, Ordinarius loci, in quo eſt ſita eccleſia, debet edicta proponere, & examen in concurſu peragere, & collatio fiet ab eo, ad quem ſpectat. *Gonzal. vbi ſup. gloſſ.* 19. *nu.* 31. *Pariſ. vbi ſup. lib.* 8. *quæſt.* 9. *num.* 102. & de his *Barboſa vbi ſup. par.* 3. *alleg.* 60. *Praxis Epiſcopalis* Pauli *Piaſecij par.* 2. *cap.* 5. *num.* 17. *Mareſcott. vbi ſup. cap.* 52. *Quaranta vbi ſup. Maſſobr. vbi ſup. in d. praxi* latiſſimè. & doctiſſimè *Io. Aloiſ. Riccius vbi ſup. in d. praxi rer. for. eccleſiaſt. in praxi conc. ad eccl. paroch. deciſ.* 414. *vſque ad dec.* 427. vbi multa adducit notabilia:

Et in materia concurſus, & parochialis placet referre dicta per Ill. D. Theodorum Amidenum I. C. Leodienſem, & in Curia Romana peritiſſimum

tiſſimum Cauſarum patronũ in cauſa *Piſtorien. Prioriæ nuncupatæ S. Ioannis fuor' ciuita in Vrbe coram Reuerendiſs. D. Datario anno 1627. pro D. Vincentio de Hipolitis Piſtorienſe ſacerdote*, & I. V. D. in concurſu ad d. parochialem approbato, tenoris infraſcripti, videlicet,

Licet non habeamus memoriam, concurſum in hac eccleſia vnquam fuiſſe habitum, niſi in vacatione immediatè præcedenti, de qua mox loquemur, quia à celebratione Concil. Trid. vſque in præſentem diem non alia contigit vacatio, quàm præcedens, & poſtrema hæc, de qua agimus, tamen hodie non poteſt dubitari, quin iuxta diſpoſitionem *Conc. prædicti ſeſs.24.c.18.* ſit in collatione huius eccleſiæ habendus concurſus, cum habeat parochiam certis terminis diſtinctam, animarum curam, & reliqua requiſita ad parochialitatem, de quibus per *Staphileũ de literis gratiæ tit. de qualitate & ſtatu beneficiorum. §. circa ſecundum. nu. 1. & ſeqq. Hoiedam de incompatibilitate. c. 13. nu. 3. & ſeqq.* Quæ qualitas parochialitatis abundè cõfirmatur ex præcedentibus collationibus, in quibus hæc eccleſia enunciatur parochialis Prioria nuncupata, quæ nuncupatio non tollit parochialitatem, vt in ſimili dicimus de beneficijs ſimplicibus, Canonicatibus nũcupatis, quæ conferuntur per Datariam, non vti Canonicatus, ſed vti beneficia ſimplicia, quia denominatio præcedens tamquam principaliter eſt attendenda. *Gonzal. gloſ. 5. §. 7. nu. 3. & ſeqq.* etiam quoad reſeruationem nu. 33.

Non obſtat, quòd opponitur ex aduerſo de vltimo ſtatu contrario, quia immo huiuſmodi ſtatus non adeſt, nam in præcedenti vacatione, vt in præſenti fuit per Ordinarium habitus concurſus, & licèt approbatus in concurſu noluerit ſuſtinere litem inique ſibi illatam contra N. certo modo impetrantem, non tamẽ præiudicauit eccleſiæ, neque collatio Papæ immutauit beneficij ſtatũ. *Verall. deciſ. 189. par. 3.*

Deinde non apparet de huiuſmodi ſtatu, quia impetratio vltimi poſſeſſoris non fuit tamquam de dignitate, ſed tamquam de reſeruato in menſe, vt patet ex procemio. *Dudum ſiquidem omnes Prioratus cæteraq. beneficia cum cura, & ſine cura, in Aprilis, & certis alijs tunc expreſſis menſibus diſpoſitioni noſtræ reſeruauimus*, quæ reſeruatio compræhendit ſolùm regulam octauam de menſe, non autem regulam tertiam de dignitate, adeò, vt in ea non poſſit fundari vltimus ſtatus reſeruatiuus dignitatis, in puncto reſoluit *Rota in Nolana Primiceriatus. 8. Nouemb. 1613. coram Illuſtriſs. D. Card. S. Euſebij.* quæ in calce operis eſt *dec. 21.*

Et licèt ſubdatur in literis, qui dignitas extra tamen Cathedralem eccleſiam forſan reputatur, non tamen ea verba adſtruunt dignitatem, ſed potius innuunt contrarium, nempè impetrationem non fuiſſe factam tanquam de dignitate, nam ſi impetrata fuiſſet dignitas aſſertiuè, non poterat poſtea idem exprimi dubitatiuè ſine maxima oppoſitione, & contrarietate; Dubietas enim opponitur certitudini importata per aduerbium forſan, quod nihil ponit in eſſe, vt in his terminis reſoluit *Rota in Ferrarien. Prioratus. 28. Iunij. 1610. coram Penia.*

Rurſus nec fieri quidem potuit impetratio tamquam de dignitate, cum nomen Prioriæ non ſonet in dignitatẽ, ſed potius in officiũ à Prioratu diſtinctum, & licet vnum, & idem eſſent Prioria. & Prioratus; nihilominus regula tertia reſeruatoria Prioratuum procedit ſolum in Prioratibus ſolitis dari in Commendam. *Seraphin. deciſ. 1305. nu. 6.* Vnde cũ de hoc ſtatu non conſtet, dubietati expreſsionis non poteſt Iudex deferre adeò, vt in ea fundet ſtatum, qui

nullo

nullo iure probatur; ſed potius dentur probationes in contrarium, quia ad excludendam reſeruationem ſufficit ſola turbiditas, vt in dicta Nolana.

Poſtremò, dato, & non conceſſo, adeſſe vltimum ſtatum dignitatis, non tamen poſſet opitulari aduerſario, quia vltimus ſtatus ſolum operatur ad ſuſtinendam collationem factam de dignitate. *Put.deciſ.*200. *lib.* 1. non autem ſuffragatur ad extorquendum collationem de proximo faciendam diſertè *addit.ad deciſ. Greg.*XV. 77. *ſub num.*12. quia tunc debet exquiri veritas ſtatus. Ex quibus &c.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ſi promiſit vnum præſentare, an poſſit ab hoc recedere.*
2 *Promiſſio de præſentando ante vacationem, eſt nulla.*
3 *Promiſſio de præſentando poſt vacationem, valet.*
4 *Et ſi iurata ſit, ſeruanda eſt.*
5 *Promiſſio de præſentanda certa perſona nulla eſt.*
6 *Patronus ſi vnum præſentando iurauit non variare, tunc variare non poteſt.*
7 *Niſi à iuramento abſoluatur.*

CAPVT SECVNDVM.

Patronus laicus ſi promiſit præſentare vnum, an variare poſſit.

1 PATRONVS laicus ſi promiſit vnũ præſentare, numquid poſtea variare poteſt, & alium cumulatiuè præſentare. circa hoc conſtitue caſus infraſcriptos cum *Lambert.de iurepat.lib.*2.*p.*2.*quæſt.*7. *art.*15.

2 Primus eſt caſus, quando fuit facta promiſſio à patrono alicui de præſentando quem velit ad beneficium ſui iuriſpatr. de quo loquitur *textus in cap. vlt. de conceſſ. præb.* &
3 tunc ſi d. promiſſio facta fuit antequam vacaſſet beneficium, cum ſit irrita ipſo iure, ſeruari non debet.
4 vt in *d. cap. vlt.* ſi autem promiſſio facta fuit eccleſia vacante, & tunc talis patronus non obſtante tali promiſſione poteſt præſentare, & variare, quòd ſi promiſſionem iuramento confirmauerit, non poterit variare, niſi prius ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario abſoluatur à iuramento ad euitandum periurium, & ad effectum variandi.

5 Secundus eſt caſus. quando à patrono fuit alicui facta promiſſio de eo præſentando, & hæc promiſſio eſt nulla cum ſimoniam ſapiat, videtur enim initum pactũ ſuper præſentatione, & videtur talis acceptaſſe præſentationem antequam ſit facta, quod eſt vetitum, vt diximus in libris præcedentibus verum ſi patronus præſentauit vnum, & iurauit
6 non variare, tunc non poteſt variare, quia ſuperior non debet admittere periurum ad præſentandum, ne ſuperior ſit auctor periurij. *c. mulieri.de iureiur.Lambert.vbi ſup.art.*16. & vide in *Pampilonen.beneficij.de Cicur.*26.*Maij.*1603.*coram Card.Lancellotto.* & in *Pampilonen. beneficij de Huarte.*13. *Februarij.*1595.*coram Iuſto.* quamuis aliàs valeat actus factus contra proprium iuramentum, licèt faciens efficiatur periurus. *gloſ. in cap.vlt.verbo,reuocatus.de procur. lib.*6.*Felin.in c.cum acceſſiſſent.col.*5. *de procurat. Abb.in c. dilecto. nu.*10. *& ſeq. vbi Doct.de præb. Alex. conſ.*
7 16.*nu.*3.*lib.*3.poteſt tamen abſolui à d. iuramento, & poſtea variare, vt dictum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus poteſt variare, etiamſi eius procurator aliũ præſentauerit.*

Factum

2 *Factum à procuratore dicitur factum à principali.*
3 L*imitata cauſa limitatum producit effectum.*
4 P*atronus laicus quomodocumque ſit patronus variare poteſt.*
5 C*ollegium laicorum in præſentando variare poteſt.*
6 P*ræſentatus non poteſt impedire patronum, ne variet.*
7 *Variatio à patrono quomodo fiat.*
8 *Patronus poteſt plures ſimul præſentare.*
9 P*atronus poteſt vnum, mox alium præſentare.*
10 *Patronus variare poteſt cumulatiuè, non priuatiuè.*
11 P*ræſumitur quis velle, quod ius permittit.*

CAPVT TERTIVM.

Procurator patroni poteſt variare ſicut ipſe patronus, & quomodo variatio fiat.

1 PATRONVS laicus variare poteſt etiãſi eius procurator prius alium præſentauerit, ita etiã eius procurator, quia ſicut ipſe patronus poteſt variare, ita eius procurator R*occhus de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. q.* 20. *Felin. in c. cum venerabilis. num.* 3. *de exceptionibus. Aug.* Barboſa *de off. & pot. Epiſc. allegat.* 72. *nu.* 157. quod enim facit procurator fieri dicitur ab
2 eius principali. *cap. mulieres. de ſent. excom. l.* 1. *§. deinde. ff. de vi, & vi arm.* quod non procedit, ſi dictus procurator habeat tantum poteſtatẽ limitatam ad vnum præſentandum. L*amber. de iurepat. lib.* 2. *par.* 2. *q.* 7. *art.* 17. quia limitata cauſa limitatũ
3 producit effectum. *l. in agris. ff. de acquir. rer. dom.* & quilibet patronus laicus etiamſi ſit patronus ex priuilegio, vel ex præſumptione, vel ex alia
4 cauſa variare poteſt, quod declara- vt per L*amb. vbi ſup. art.* 18. B*arboſa vbi ſup. nu.* 156. quod procedit etiãſi iuſpat pertineat ad collegium, vel
5 vniuerſitatem laicorum, tunc enim poteſt collegium, ſeu vniuerſitas vno præſentato variare, & alium præſentare. L*amber. vbi ſup. art.* 19. *&* B*arboſa ibidem. nec obſtat text. in c. cum autem in fin. de iurep.* quia ibi loquitur de collegio eccleſiaſtico non de ſeculari.
6 Primus autem præſentatus non poteſt impedire patronum, ne variet, neque appellare contra ipſum patronum, vt non præſentet alium, quia talis appellatio non tenet. ita *Abb. in c. paſtoralis. num.* 1. *&* 2. *de iurepat. & ibi Hoſtienſ.* I*nnocen. Ioan. Andr. ſuper gloſ. penul. &* C*ard. col.* 3. *&* L*amber. vbi ſup. art.* 20. aliàs deſtrueretur tota variationis materia, & auferretur talis poteſtas à iure patrono laico conceſſa.
7 Variatio autem à patrono laico duobus modis fieri poteſt.
8 Primo vnico contextu plures præſentando ſecundum *clem. plures. §. vlt. de iurep. vbi gloſſ. Card. & alij*, vt is inſtituatur, quem ex illis Epiſcopus elegerit.
9 Secundo modo poteſt fieri variatio, plures ordine ſucceſſiuo præſentando, & ſic diuerſis temporibus *c. quod autem. cap. cum autem. & cap. paſtoralis. de iurepat.* neque per ſecundi præſẽtationem receditur à prima, ſed Epiſcopus inſtituet quem voluerit. *Abb.* I*o. And. & alij in d. cap. cum autem. &* L*ambert. vbi ſup. artic.* 21. B*arboſa d. allegat.* 72. *num.* 158.
10 & ideo patronus variando non recedit à prima præſentatione, ſed accumulat, & ita variatio eſt permiſſa, nam ſi priuatiuè, & recedendo à prima præſentatione ſine cauſa ſecundum præſentet, non auditur, & nulla eſt variatio. *Abb. in d. c. quod autem. num.* 3. *& Rocch. d. ver. honorificum. quæſt.* 13. *Lambert. vbi ſup. art.* 21. *num.* 4. *& art.* 22. *Rota deciſ.* 513. *par.* 3. *diuerſor.* Barboſa *vbi ſup. num.* 159.

159.*Gutierez de iuram.confirm.par.3 cap.13.num.4.* & ſi ſecundo præſentet nil addendo, præſumitur cumulatiuè præſentaſſe, nam quilibet præ-
11 ſumitur velle quod ius patitur, & permittit, & Epiſcopus tunc inſtituet quem vult. *gloſſ. 2. in d. c. cum autem. Rocch. vbi ſup. quæſt.15. Barboſa vbi ſup.num.159.in fine.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus variando duos tantum præſentare poteſt.*
2 *Pluralis locutio duorum numero eſt cſt contenta.*
3 *Confuſio, & infinitus vitanda eſt.*
4 *Patroni eccleſiaſtici quando poſſint plures præſentare.*
5 *Patronus laicus non poteſt lite pendente variare.*
6 *Si lis ſit inter præſentatos à diuerſis patronis.*
7 *Patronus poteſt variando præſentare præſentatum ab alio compatrono.*
8 *Epiſcopus data variatione, inſtituere poteſt quem vult.*
9 *Epiſcopus data paritate inter præſentatos gratificare poteſt.*
10 *Et poſſeſſio capta ex vi d. gratificationis valet.*
11 *Epiſcopus debet magis idoneum inſtituere.*
12 *Aliàs datur appellatio.*
13 *Patronus ſi ante præſentauit dignum, mox indignum, dignus inſtitui debet.*
14 *Patronus non poteſt variare, ſi primo præſentauit addito iuramento.*

CAPVT QVARTVM.

Variatio eſt permiſſa, ſed duo tantum præſentari poſſunt.

1 PATRONVS ergo laicus poteſt variare, & pluries præſentare. ita fuit cõcluſum in *capitib. præcedentib.* id tamen intelligendum eſt, vt duos tãtum præſentare poſſit, ideſt, vnum prima vice, alium altera vice, tertia autem vice, vel quarta præſentare non poteſt. ita *Calderin. in conſ. 16. de iurep.* Rocch. *de Curte, de iurepatr. in verbo honorificum. quæſt.10. Lamber. de iurepat. lib.2. par.2. quæſt.7. art.23.* vbi ait ita in praxi ſeruari in iudicando, & conſulendo. Tiraquell. *in l. boues. §. hoc ſermone. in reg. num.25. ff. de verb. ſignif.* Nauar. *in c. placuit. nu. 167. & 171. de pœnitent. diſt.6. Gutierez de iuram. confirm. par.3. cap.13. num.3. Calder.* Pereira *de poteſt. eligen. cap.3. num. 19.* Garcia *de beneficijs par.5. cap.9. num.214. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. par.3. allegat.72. num.161.* & id probatur argumento *d. §. hoc ſermone*, vbi ſermo ſimpliciter prolatus de prima vice intelligi-
2 tur, item quia pluralis locutio duorum numero eſt contenta. *c. pluralis de reg. iur. lib.6.* & æquitas ſuadet, vt
3 infinitas, & confuſio vitetur. ad *text. in c. cum in multis. de reſcript. lib.6.* & faciunt dicta per Bellencinũ *in tract. de charitatiuo ſubſidio. quæſt.23.* & faciunt dicta per *Iaſonem in l. edita. col.3. in fine. C. de edendo.* nec obſtat *gloſ. in clem. plures. §. vlt. verbo plures. de iurepat.* quæ tenet variationẽ à patrono etiam pluries vltra duas vices fieri poſſe, ſequitur *Dec. in cap. quanto, de iudic. à num.3. cum Abb. ibi & Berous in c. quod autem, nu.19. de iurepat.*

Quia *text. in d. clem. plures, §. vlt.* debet intelligi, quando plures ſimul præſentantur vnico contextu, non ſucceſſiuè, vt dicunt Calderin. *Rocch. & alij ſupracitati.* quod procedit etiã in patronis eccleſiaſticis, qui ex *d. §. vlt.* poſſunt facere præſentationem
4 alternatiuam, & plures ſimul præſentare, vt ex eis Epiſcopus inſtituat quem vult. prout tenent. *Card. in d. §. vlt. ante nu.1. & ibi Imola, & Bonif. de vital. num.4. & 5.* Bertacchin. *in repert. verbo, præſentatio. vlt. verſ. Rocch. de Curt. vbi ſup. quæſt.9. nu.34.*

quamuis *gloſ.in d.§.ult.uerbo,præſentare contrarium teneat*, quam ibi ſequuntur *Abb.nu.4. & Gemin.in c.2. de elect.lib.6.num.4. &* Felin.*in c.2. de appellat.num.5. Selua de beneſ.p.3. quæſt.20. num.5.* L*ambert. ubi ſupra quæſt.3.art.8.& 9.*

5 Limita prædictam regulam, quia patronus laicus nõ poteſt lite pendente inter præſentatos variare,& alium præſentare, intelligendo de præſentatis,vno ab vno compatrono,alio ab alio compatrono, & ſic de præſentatis à diuerſis patronis, nam ſi tres

6 ſint patroni, & duo præſentauerint ſeparatè duos, qui poſtea inter ſe litigent, hac lite pendente, poteſt ille tertius patronus præſentare, & variare prout ei licet. R*occh. de* C*urte ubi ſup. quæſt.23. &* L*amber.ubi ſup. d.quæſt.7.art.24.Flam.Pariſ.de reſignat.beneſ. lib.12. quæſt.3. num.21. Caualcan.deciſ.70.num.62.par.3.Couarr.pract.quæſt. c.36. num.7.* Garc. *ubi ſup. nu.217. & ſeqq. Aug.*Barboſ. *ubi ſup.num.162. & in ſuis collectan. ad c. cum autem. num.3. de iurepatr. Mar.*Antonin.*uar. reſol.lib.1. reſol.104. num.14.* L*ancellott.de attentat. c.4.in præfat.à num.560.* & diximus ſupra hoc lib.cap.1.poteſt tamen va-

7 riando præſentare vnum ex præſentatis ab alio compatrono, quia tunc per talem variationem lis finiretur, vide, quæ dixi in d.cap.1. & ſemper in caſu variationis, Epiſco-

8 pus, ſeu alius habens ius inſtituendi poterit quê vult inſtituere ad *tex.in c.cum autem.de iurepat.*Lambert*in.d. quæſt.7.art.26.&* Nauarr.*conſ.5. de iurepat.* & tale ius gratificandi reſidet in Vicario Epiſcopi. *latè Ricc.in praxi rer.for.eccleſ.deciſ.218.vbi nu. 310.*refert deciſionem Rotæ in proprijs terminis in vna C*alaguritana beneficij, de an.17.Octob.1580.coram Aldobr.poſtea Clem. VIII.* & paritate inter præſentatos eſt locus gratifica-

9 tioni, & Epiſcopus, ſeu eius Vicarius, vel alius habens ius inſtituendi inſtituet quem ipſe voluerit. *dict. cap. cum autem. vbi communiter* D*oct.de iurepat. Caualc.deciſ.32. num. 6.* nec à præfata gratificatione licet appellare ſecundum D*ec. conſ. 129.num.1.* & ita fuiſſe reſolutum in Rota teſtatur *Fuſcus de viſitatione.*

10 *lib.2.cap.10.num.3.* & proinde poſſeſſio capta virtute talis gratificationis non poterit dici attentata L*ancellott.vbi ſup.par.2.in præfat.c.4 num.155.*regulariter autem præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus. *cap. quoniam vbi gloſſ. in verbo maioribus. & ibi* Berous. *latiſſ.de iurepatron.Abb.conſ.76.lib.2.* R*ota deciſ.117.num.1. par.2. diuerſ. &* R*iccius vbi ſup.deciſ.191:*

11 Quando autem Epiſcopus, vel alius debet eligere eum, quem vult inſtituere, ſi inter præſentatos vnus ſit idoneus, alius magis idoneus, magis idoneum debet inſtituere, aliter faciendo peccat, & talis magis

12 idoneus poteſt appellare. *Abb. in d. cap.cum autem.num.5.Rocch. vbi ſup. in verbo, honorificum. quæſt.15. & per Lambert.art.26.vbi ſup.*

13 Si vero patronus primo vnum idoneum præſentauit, & poſtea variando præſentat non idoneum, ſeu indignum, tunc Epiſcopus primum debet inſtituere,neque patronus tũc puniri debet, quia iam præſentauerat dignum, & idoneum. ita P*aulus de citadin.de iurepat.par.6.quæſt.12. &* L*amber.vbi ſup. art.27.*

14 Non poteſt autem laicus patronus variare, ſi prima vice præſentando iurauit,niſi prius à iuramento abſoluatur ab Epiſcopo, ſeu Vicario. B*arboſa in d.collectanea. ad d. c.cum autem.num.3.& 4.& nu.5.*dicit laicum patronum poſſe intra debitum tempus ei conceſſum variare, & dignum præſentare, ſi primo ignoranter præſentauit indignũ, quod ſecus eſt in patrono eccleſiaſtico.

SVMMARIVM.

1 *Habens inſtituere, ſi dicat, non recipio,*

pio, vel non admitto præſentationem videtur eam reprobare.
2 *Et tali caſu datur appellatio.*
3 *Præſentatio valet, ſi abſque cauſa fuit reiecta.*
4 *Et tunc præſentatus poteſt agere contra ſuperiorem, qui reiecit præſentationem.*
5 *Et ad Papam poteſt recurrere pro beneficio habendo.*

CAPVT QVINTVM.

Habens inſtituere ſi præſentationem abſque cauſa non admittit, quid ſit agendum.

1 SI habens inſtituere præſentationem non admiſerit, ſed malitioſè, & abſq. cauſa diſtulerit, & talia verba protulerit, nõ recipio, vel non admitto talẽ præſentationem, eãdem videtur reijcere, ſpernere, & reprobare. *Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, honorificũ.*
2 *quæſt.* 46. tali caſu patronus non tenetur alium præſentare, quia taliter præſentatus ab ordinario nolente talem præſentationem admittere poteſt appellare per *textum. in c. paſtoralis. de iurepat.* & tunc coram Iudice appellationis conſtabit huiuſ-
3 modi præſentationem fuiſſe legitimè factam, & ſine cauſa reiectam, & ille præſentatus viſis videndis, & probatis probandis inſtitui debebit. ita *Rota deciſ. 4. de iurepat. in nouis. Abb. conſ. 28. par. 2. Rocch. vbi ſup. d. quæſt. 46. Aug. Barboſa, de off. & poteſtate Epiſcopi, allegat. 72. num. 167.* & ratio eſt, quia tunc nulla adeſt culpa,
4 vel negligentia patroni, debet tamẽ eo caſu agere præſentatus contra ſuperiorem, qui eius præſentationem admittere iniuſte denegauit. vt ſibi reficiat damna, & expenſas. *cap. nullus, & cap. paſtoralis de iurep.* vbi habetur, quod talis præſentatus poteſt recurrere ad Papam pro obtinenda
5 ipſius beneficij prouiſione. *Lamb. de iurepat. lib. 2. p. 2. q. 8. art. 2. & 16.*

LIBER VNDECIMVS CONTINET MATERIAM FABRICATIONIS PROCESSVS PRO ASSEQVENDA INSTITVTIONE.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus, & præſentans, ſeu ſolus præſentatus inſtitutionem petere poſſunt.*

2 *Præſentatus mediante procuratore inſtitui poteſt.*

3 *Laicus poteſt eſſe procurator etiam in ſpiritualibus.*

4 *Inſtitutio debet concipi in perſonam procuratoris.*

5 *Pater pro filio, frater pro fratre cum promiſſione de rato poſſunt inſtitui.*

6 *In caſu, quo præſentatus ſit abſens, & notus, & examinatus.*

7 *Inſtitutio petitur, & pro ea imploratur officium iudicis.*

8 *Electionis cõfirmatio quomodo petatur.*

9 *Libellus non requiritur dum imploratur officium iudicis.*

10 *Præſentatus ſi petat inſtitui nulla alia re addita, ſufficit.*

11 *Petitio ita interpretanda eſt, vt ſubſiſtat.*

12 *Inſtitutio petitur per libellum, ſi adſit contradictor.*

13 *Et tunc narranda ſunt dicta in preſentatione.*

14 *Inſtitutionis proceſſus dicitur extraordinarius, & aliquando iudicialis.*

15 *Præſentatio ſecunda patroni eccleſiaſtici non valet, niſi caſſata prima præſentatione.*

16 *Superior antequam inſtituat debet ex officio de iuribus præſentantis, & præſentati cognoſcere.*

17 *Superior pro libertate beneficij inſtare debet.*

18 *Edicti termino elapſo debent à præſentato produci iura ſua.*

19 *Et loco contradictoris ſtat procurator fiſcalis ordinarij.*

20 *Inſtitutionis proceſſus fit de plano, &c.*

21 *Præſentati idoneitas in quibus conſiſtat.*

CAPVT PRIMVM.

Inſtitutio quomodo, & à quo petatur, & tunc Iudex quid diſcutere debet.

1 IN hoc iudicio petendæ inſtitutionis poſſũt interuenire ſimul patronus præſentãs, & clericus præſentatus, vel ſolus præſentatus, & petere, & inſtare pro aſſequenda inſtitutione, & poteſt patronus proſequi, & ad cauſam pro ſuo intereſſe venire, & mortuo præſentato etiam & petere declarari iuſpatronatus ad ſe pertinere. Rota *deciſ.2. quæ incipit. ſi à præſentatis, de iurep. in nouis. Rocch. de Curte, de iurepat. in uerbo, ius. quæſt.1.num.6. &* Lambertin. *de iurepat. lib.2. par.2. quæſt.* 8. *art.*3. &
2 ſicut patronus poteſt per ſuum procura-

curatorem præſentare, ita & præſentatus poteſt per ſuum procuratorem habentem ad id ſpeciale mādatum, etiam laicum petere & obtinere in-
3 ſtitutionem, cum laicus etiam in ſpiritualibus poſſit eſſe procurator. *cap.1.de procurat.lib.6.* quæ inſtitutio debet ſcribi, & concipi in perſo-
4 nam procuratoris ipſius præſentati. *gloſ. magiſtralis in cap. quærelam. de elect.firman.in tract.de Epiſcopo.in 3. parte 2.partis princ.lib.3. quæſt.15.* eadem ratione pater pro filio, frater pro fratre, conſanguineus pro conſanguineo, amicus pro amico, poſ-
5 ſunt cum cautione, & promiſſione de rato petere præſentatum inſtitui, & cauſam inſtitutionis proſequi, & inſtitutionem obtinere. *Lamber. vbi ſup.art.4.* intelligendo tamen ſi abſens ſit præſentatus in caſu permiſſo
6 tanquam notus, & ſit examinatus, & concurrant alia requiſita neceſſaria ad obtinendum inſtitutionem.

7 Inſtitutio autem petitur coram iudice, & ſuperiore habente ius inſtituendi, & pro ea obtinenda iudicis officium imploratur. *Io. And. & Card. in cap. de cætero. de tranſact. idem Card.in clem.vnica de ſuppl.neglig.prælat.Doct. in c.cum Bertoldus. de re iudic.* ita enim & confirmatio
8 electionis petitur per officium iudicis ſecundum *Doct.& Io.And.in c.1 de ord. cognit.* quanto magis inſtitutio debet peti iudicis officio, non iure actionis, cum per præſentationem non tribuatur præſentato niſi ius ad rem.*Lamb.vbi ſup.art.5.*& in implorando,& petendo dictū iudicis
9 officium nullus requiritur libellus, ſi nullus adſit contradictor ſicut fit in confirmatione electionis petenda ſecundum *Specul. de libelli concept. §.10.verſ.6.& verſ.32.* aliàs verò ſic ſecundum *Io. And. in d.cap.1. vt lite pend.in nouell. Lambert.vbi ſup.art.6.*
10 ideoque ſatis eſt ſi dicat præſentatus coram habente inſtituere, peto me inſtitui ad beneficium, ad quod fui præſentatus, ita enim videtur petere omni iure, quô melius poteſt ſecundum *Innoc. in cap. cum Eccleſia. num.2. de cauſa poſſeſ.& propriet.firman.vbi ſup. quæſt.3.* petitio enim
11 debet interpretari quomodocūque poteſt, vt procedat ſecundum *Innoc. in cap.examinata, de iudic. Abb. in cap.bonæ, el 2.col.2. de poſtulat. prælat.& inc.conſtitutus. de relig.domib. col.vlt.& Lambert.vbi ſup.art.7.*

12 Si autem præſentatus petat ſe inſtitui, & contra ſe habeat contradictorem, & in figura iudicij ſit procedendum, tunc pro obtinenda inſtitutione debet formari libellus, in
13 quo omnia ſunt narranda, quæ in ipſa præſentatione narrata ſunt, ſuper quo eſt videndus *Specul.de iurepatr. & in tit. de elect.§.1.verſ.celebra. & verſ. liquet igitur.* vbi ponit has formas quando concorditer, vel diſcorditer fuit facta electio, ſeu præſentatio.

14 Talis autem proceſſus nihilominus erit extraiudicialis,& extraordinarius. *Abb. in cap.dudum. col.vlt.de elect.Geminian.in c. concertationi. in princ.de appellat.lib.6. & in c. vlt. in princ.col.penult. de off. vic. lib.6. & Cald. conſ.20. de elect.* ſi autem proceſſus ſit cum aduerſario, qui eſt citandus tunc incipit eſſe iudicialis, in eo tamen fabricando procedendum eſt, vt à iure in cauſis beneficialibus decernitur in *clement. diſpendioſam*
15 *de iudicijs.* verum ſi ſecundo præſentatus inſtitutionem petat & præſentatus ſit à patrono eccleſiaſtico, debet prius petere, & obtinere caſſationem primæ præſentationis, quia eccleſiaſticus non poteſt ſecundo præſentare, niſi prius caſſata prima, ſecus in patrono laico, qui poteſt variare, & duos ſucceſſiuè præſentare, & ambo poterunt petere inſtitutionem, & habens inſtituere eum quem voluerit inſtituet. *Innoc. in d. c.cum autem. vbi Cardin. in fine, & Abb.in notabilib.de iurepat.& Lambert.vbi ſup.art.10.*

16 Antequam tamen detur inſtitu-

tio, etiam nullo ſtante contradictore, habens inſtituere debet ex officio etiam nullo requirente, diſcutere totum negocium, & videre de iuribus patroni præſentantis, & clerici præſentati ad *text. in c. vlt. de elect. lib. 6.* cum ſemper inquirendum ſit, & ſtandum pro libertate beneficij, &
17 ne iniuſtè ſeruituti Iuriſpatronatus per conſuetas vſurpationes ſubiaceat.

18 Et ideo elapſo termino edicti debet talis ſuperior præfigere terminũ competentem ipſi præſentato ſaltem ad producendum iura, ex quibus dignoſci poſſit de iuribus veris, & indubitatis præſentantis, & præuio examine cognoſcere debet de præſentati idoneitate, & loco contradi-
19 ctoris debet ſtare procurator fiſcalis ordinarij, qui opponere debeat contra prædicta, ſtando pro libertate beneficij. vide latè dicentem *Lambertin. vbi ſup. art. 11. num. 2. in fine.* & ita in praxi ſeruatur, & vidi ſeruari Piſis, & Tuderti, in quibus locis, procurator fiſcalis tũ in fabricatione proceſſus pro aſſequenda beneficij inſtitutione, tum in fabricatione proceſſus in alienatione rerum eccleſiaſticarum ſemper citatur, & eſt res maximè vtilis, & neceſſaria: præ-
20 dicta autem omnia pro aſſequenda inſtitutione fieri debent, & in eis eſt procedendum ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij. ita in d. *clem. diſpendioſam. in fine. de iudic.* & ibi Doct. declarant illa verba de plano. & *c. ſuper quib.* vide *Bartolum in extrauag. ad reprimendum.*

21 Et notandum eſt, quòd in præſentato ſufficit ætas legitima, literatura ſufficiens, clericatus, morum honeſtas ad *gloſ. in c. quando. diſt. 23. & diximus ſup.* latè *Lambertin. vbi ſup. art. 12. & Zecch. de benefic. & penſion. cap. 12. nu. 27.*

SVMMARIVM.

1 *Oppoſitiones quæ fieri poſſint contra præſentationem.*

2 *Procurator fiſcalis opponit cõtra præſentationem, ſi nullus adſit contradictor.*

3 *Exceptiones contra præſentationem referuntur.*

4 *Simonia committitur in annexis ſpiritualibus.*

5 *Præſentatio ſimoniaca eſt nulla.*

6 *Patrono, ſeu alij collatori pro beneficio obtinendo munus dari non poteſt.*

7 *Niſi datum ſit tantum ad conciliandam amicitiam.*

8 *Inſtitutione pro obtinenda, quæ ſint probanda.*

9 *Superior, niſi adſit contrarietas, tenetur admittere, & inſtituere præſentatum.*

CAPVT SECVNDVM.

Quæ opponi poſſint contra præſentantes, & præſentatos.

1 OPPONI poſſunt multa contra præſentantes, & præſentatos poſita à *Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 8. art. 13.* & ſi nullus adſit contradi-
2 ctor poteſt procurator fiſcalis ipſius ordinarij habentis inſtituere loco ipſius ordinarij opponere, & dicere,
3 quòd præſentantes non ſunt patroni, neque ſunt in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi, & quòd eccleſia ſit libera, vel ſi eſt iuriſpatronatus, tale iuſpatronatus eſt ex priuilegio, & ſublatum à Concil. Trident. vel eſt vſurpatum. item quod præſentatus eſt indignùs, nõ idoneus, incognitus abſens, quòd non acceptauerit præſentationem infra tempus datum ad præſentandum, vel quod fuit facta præſentatio poſt lapſum tempus datum ad præſentan-

ſentandum, vel quòd præſentatio fuit facta non ſeruatis conditionibus in fundatione beneficij appoſitis, vel non fuit facta eo modo, & coram quo fieri debebat, vel quod non cõſtet de vera vacatione ipſius beneficij, vèl quòd præſentatio facta fuerit per ſimoniam, quia ſimonia com-
4 mittitur in annexis ſpiritualitati, prout eſt iuſpatronatus, ſicut & in ipſis ſpiritualibus. *cap. ex inſinuatione. & cap. de iure. vbi* Abb. *de iurepat. & in cap. quæſitum. de rer. permu-*
5 *tat.* nam talis præſentatio ipſo iure eſt nulla, *cap. vnico. de ſimonia. in extrauagantib. communib.* & per tales incurritur excommunicatio, & aliud. vt ibi, vel quia non fuit appoſitum edictum, nec citati fuerunt ſpeciali citatione contradictores certi, vel fuit facta præſentatio ad beneficium, ſuper quo non cadit præſentatio, vel quia patronus variauit in caſu ſibi non permiſſo. & quoad ſimoniam ſciendum eſt, quòd non
6 licet dare munus dependens à manu, vel à lingua, vel ab obſequio, ſi ſunt prætio æſtimabilia, collatori, electori, ſeu patrono pro obtinendo beneficio. ita in *c. ſaluator. 1. q. 3.* nam
7 eſt ſimonia, niſi munus datum ſit ad conciliandam amicitiam, vt ſit recipiens memor dantis, ſecus ſi datum ſit, vt dantem eligat, vel præſentet. idem eſt, ſi præſtetur obſequium patrono, electori, vel collatori cũ quodam pacto tacito, vt ab eo beneficiũ obtineat, tunc enim eſt ſimonia. verum ſi beneficium detur propter munus dependens à lingua, ideſt, propter preces. ſupplicationes, laudes, ſeu commendationes non eſt ſimonia, niſi adſit aliquod pactum. pulchrè *Leonardus Leſſius de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 35. de ſimonia. dubitat. 20. vbi dubitat. 25.* declarat, quas pœnas inducat ſimonia realis in beneficijs, *& dubitat. 26.* quas pœnas inducat ſimonia confidentiæ. & in ſequentib. dubitat. tractat de reſtituenda re accepta pro dando beneficio, & cui ſit reſtituẽda, & an ſemper ſit faciẽda talis reſtitutio. quem videas.

8 Inſuper ad obtinendam inſtitutionem hæc ſunt probanda, videlicet, præſentantem eſſe patronum, vel eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſpat. ſeu iuriſpræſentandi ſecundum requiſita à *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 9.* & cautius ſemper eſt allegare quaſi poſſeſſionem, quæ probatur facilius. item debet probari, quòd præſentatus habeat neceſſaria requiſita, & fuiſſe præſentatum, & præſentationẽ acceptaſſe infra debitum tempus, & fuiſſe factum edictum, & alias neceſſarias citationes. *Lambert. vbi ſup. art.* 14. & regulariter niſi aliquid
9 obijciatur contra præſentantem, pręſentatum, ſeu inſtitutionem, habens inſtituere tenetur præſentatum admittere, & inſtituere. *c. monaſteriũ. vbi gloſ. vlt. 16. q. 7. Paul. de* Citad. *de iurepat. par. 6. quæſt. 5. &* Lambert. *vbi ſup. art. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ſpretus à Superiore poteſt appellare.*
2 *Quæ appellatio debet admitti.*
3 *Præſentatus ſpretus poteſt adire ſuperiorem habentis inſtituere per viam querelæ.*
4 *Superioris malitia an præſumatur quando ſpreuit præſentationem.*
5 *Inferior quando differt inſtitutionem, quid agendum.*
6 *Superior ſi iniuſtè ſpreuerit præſentationem, tenetur præſentatum alere.*
7 *Pro cuius clerici alimentis proceditur officio iudicis.*
8 *Collatio beneficij facta ſpreto patrono eſt nulla.*
9 *Sed per ſuperuenientem patroni conſenſum validatur.*
10 *Papa liberè confert beneficium iuriſp. mixti.*
11 *Præſentatus ſpernitur expreſſè, vel tacitè.*
12 *Præſentatio facta, dum duo litigant in*

in curia ſuper aliqua eccleſia, non tenet.

13 Et *ad quod teneantur tunc patronus, & qui inſtituit.*

14 P*ræſentatus obtinēs prouiſionem apoſtolicam, non facta mentione de variatione patroni, & de inſtitutione, nihil agit.*

15 P*rouiſio apoſtolica non nocet patronis, nec mutat ſtatum beneficij.*

16 N*eque prouiſio Ordinarij.*

17 Ni*ſi* P*apa ſcienter vellet mutare ſtatum beneficij.*

CAPVT TERTIVM.

Quid agendum, ſi Superior præſentationem ſpernat, & ad quid teneatur tunc dictus Superior.

1 SVPERIORE ſpernente præſentationē præſētatus habet remedium appellationis. *gloſ.1.in cap. paſtoralis.de iurepat.* Franc. *Marcus deciſ.491. num. 4. par. 1. Campanil. in diuerſorio* Iuris *canonici. rubr. 11.cap. 13.nu.475. & Abb.in d. c.paſtoralis. ſuper d.gloſ.1.* ait, quòd ſi habens inſtituere noluit admittere præſentationem, neque præſentatum inſtituere malitiosè, datur ipſi præſentato remediū appellationis, & quæ appellatio debet admitti, ſi patronus
2 variando alium non præſentauit. L*ambert.de iurep.par.2.lib.2.quæſt.8. art. 16.* item præſentatus eo caſu aliud habet remedium, quia poteſt
3 adire Superiorem habentis inſtituere per viam querelæ, & petere, vt cōpellat habentem inſtituere ad ipſum præſentatum inſtituendum. A*bb. in d.cap.paſtoralis.vbi ſup. & ibi gloſ.in verbo,malitiosè.idem. Abb.in cap. cum bertoldus.de re iud.col.2.* & quis pro-
4 bare debeat, & quomodo, & an præſumatur, quod malitiosè habens inſtituere noluerit præſentatum admittere, neque inſtituere ponit *gloſ. in d.verbo,malitiosè. &* Lambert. *d. art.16.17.&* 18. & qui dicit probare debet. *c.placuit.6 q.2.* & ſic quā-
5 do Capitulum debet inſtituere, & ſpernit malitiosè, fit recurſus ad Epiſcopum, qui Capitulo terminum ad inſtituendum præfigat, & eo lapſo ipſe Epiſcopus inſtituet. & ſi Epiſcopus ſpernat præſentationem malitiosè, recurſus fit ad Archiepiſcopum metropolitanum, qui prouidet prout de Capitulo dictum eſt, & ſic gradatim. P*aul. de Citad. de iurepat. par.6.quæſt.7.in fine. Abb.in d.cap.cū bertoldus.col.4.in princ. &* Lambert. *d.art.17.* Ri*ccius in praxi rer. for. eccleſiaſt.deciſ.159. &* Aug. B*arboſa de off. & poteſt. Epiſc. par.3. allegat.72. num. 193.*

6 Verumtamen ſi Superior iniuſtè ſpreuerit præſentationem, & præſentatum, & beneficium liberè alij contulerit, vel minus idoneo tenetur. *ex d.c.paſtoralis.* ad prouidendum tali præſentato ſpreto, & reiecto de alimentis neceſſarijs, nec ad hæc alimenta petenda requiritur ordo iudiciarius, ſeu libellus, ſed eſt conſideranda paupertas, & impotentia talis clerici reſpectu Epiſcopi. argumento *textus in §. ſit ibi. Authent. de mand.* P*rincip. Hoſtienſ. in d. cap.paſtoralis. §.verumtamen. col.vlt. de iurepat.* &
7 pro ipſo clerico alendo officio iudicis proceditur. *Hoſtienſ. vbi ſup. & ibidem Cardin. quæſt. 3. &* Lambert. *vbi ſup. art. 20.* collatio enim bene-
8 ficij facta abſque præſentatione patroni, eoq. ſpreto eſt ipſo iure nulla. *Guid.pap.deciſ.374. Mohedan.deciſ. 268. & 326.* B*ellam.dec.128.Franc. Marcus dec.474.482.493.& 1140. Roland.conſ.47. uol.1.* quamuis con-
9 ſenſus patroni ſuperueniens ipſam collationem conualidet. ſecundum *Boerium in conſ. 34. & Deciū in conſ. 117.& 678.* quòd fallit in prouiſio-
10 ne facta à Papa de beneficio iuriſpat. mixti, quæ valet patrono laico non vocato. *Rota dec.49.de conc. præb. in anti-*

antiquis. & quando Papa expreſsè derogat iuripat. etiam laicorum. de quo dicemus infra in lib. 14. vide Riccium *ubi ſup. dec.* 171.

11 Præſentatus autem ſpretus dicitur vel expreſsè, quando habens inſtituere expreſsè dicit, nó te recipio, vel te non admitto, vel tacitè quando duobus præſentatis vnum effectualiter inſtituit, & alium omittendo tacitè ſpernit, & ſi magis idoneũ omiſit tenetur ad reficienda damna ſecundum aliàs dicta, ad quæ me remitto. vide *Lambertin. ubi ſup. art.* 25.

12 Eadem ratione, ſi duobus litigantibus in curia ſuper eccleſia vacante, patronus ipſius eccleſiæ tertiũ præſentet infra tempus datum ad præſentandum coram Ordinario, qui poſtea ſcienter illum inſtituat, ſi poſt vnus ex dictis collitigantibus obtineat ad ſui fauorem ſententiam in curia, habet actionem contra patronum, & contra dictum, qui inſtituit. argumento *text. in d. c. paſtoralis.* apparet enim, quòd talis inſtitutio malitiosè facta fuit, & ad eludendũ d. ſententiam. *Paul. de Citadin. de iurep. p. 6. quæſt.* 55. *Lambert. ubi ſup. art.* 21. & talis. qui obtinuit ſenten-

13 tiam poteſt ex æquitate canonica petere intereſſe ab illo, cuius facto dolosè læſus eſt nulla actione expreſſa. vt patet, & colligitur ex eo quod notatur in *cap. ult. de reſcript. & in cap. dilecti. de iudic. & in cap.* 1. *et* 2. *de dolo, et contum.* immo tales vidẽtur teneri crimine ſtellionatus. argum. *text. in l. penult. ff. de crim. ſtellion. Hoſt. in d. §. uerum tamen. col. ult.* quem ibi ſequntur *Io. Andr. in fine. et Card. quæſt.* 4. qui dicit ſibi placere tales teneri actione de dolo, vel actione in factum ad intereſſe vincentis.

14 Adde etiam, quòd ſi vnus ex præſentatis obtineat à Papa prouiſionẽ beneficij non facta mentione de variatione facta à patrono, quia illam ignorabat, & de ſecuta inſtitutione, talis prouiſio Apoſtolica tamquam ſubreptitia non valet in præiudicium præfati inſtituti. ita habetur in *cap. conſtitutus. in princ. ubi* Abb. *et in cap. ad audientiam. il* 2. *de reſcript.* quæ

15 prouiſiones Apoſtolicæ numquam nocent patronis, neque mutant ſtatum beneficij iuriſpatronatus. ita pluries tenuit Rota prout refert *Riccius ubi ſup. deciſ.* 204. *Achill. de Graſſ. dec.* 15. *de iurepat. Verall. deciſ.* 289. *par.* 3. *Caſſador. dec.* 6. *num.* 5. *de iurepatr. Card. Seraph. dec.* 799. *nu.* 3.

16 *et deciſ.* 1367. *num.* 4. neque pariter nocẽt prouiſiones Ordinarij. *Caſſad. ubi ſup. dec.* 7. *num.* 2. *Mar. Antonin. uar. reſol. lib.* 3. *reſol.* 112. *caſu* 20. niſi Papa ſciret, & vellet mutare ſtatum

17 beneficij, quia tunc eius prouiſio noceret, & ſtatum beneficij mutaret. *Card. Seraph. dec.* 1301.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium conſtat ex tribus perſonis.*
2 *Præſentantes, & præſentati ſunt ſpeciali citatione citandi.*
3 *Incerti edicto citandi ſunt.*
4 *Citatio quid ſit, & quomodo fiat.*
5 *Citatio alia verbalis, alia realis.*
6 *Citari debet habens intereſſe in cauſa.*
7 *Citatio tria requirit.*
8 *Citatio fit ad partis inſtantiam.*
9 *Citatio requiritur ad proceſſus validitatem.*
10 *Citatio ibi requiritur, vbi cauſæ cognitio adhibetur.*
11 *Citari debet, qui poteſt actum impedire.*
12 *Citatio eſt de iure* Diuino.
13 *Contradictor certus abſens poteſt citari ad eius domum, aut alibi.*
14 *Abſens ſibi imputet, ſi procuratorem non reliquit.*
15 *Præſentatio metu facta non valet.*
16 *Præſentatio impetu facta non valet.*
17 *Præſentatio clandeſtina non valet.*
18 *Patronus quando opponere poſſit contra præſentatum.*
19 *Extranei etiam poſſunt opponere contra præſentationem.*
20 *Canonici, & etiam laici circa electionis*

nis caſſationem ſunt audiendi.

21 *Opponens contra præſentationem de defectu notorio non poteſt oppoſitionem reuocare.*

22 *Populus quando de facto ſe opponit contra præſentatum, quid agendum.*

23 *Scandalum vt euitetur, habilis non admittitur ad beneficium.*

24 *Scandalum vt euitetur, aliquando ſuperſedetur.*

25 Et *à rigore iuris receditur.*

26 Scandalum *melius eſt naſci, quàm veritatem occultari.*

27 Petitio *talis qualis ſufficit pro aſſequenda inſtitutione.*

28 Exceptiones *dilatoriæ quando ſint repellendæ.*

29 Inſtitutionis *proceſſus fit ſummariè.*

30 Iudicium *ſuper iurepatr. eccleſiæ non vacantis dicitur ordinarium.*

31 Litis *conteſtatio nō requiritur in proceſſu pro aſſequenda inſtitutione.*

32 Litis *conteſtatio in ſummarijs non requiritur.*

33 In *proceſſu pro inſtitutione aſſequenda datur terminus probatorius.*

34 *Et tunc producuntur articuli etc.*

35 *Et demum datur terminus ad producendum.*

36 Prouiſio *beneficiorum expeditur extraiudicialiter, quando nullus adeſt contradictor.*

37 Prouiſiones *beneficiorum regulariter ſunt actus extraiudiciales.*

38 *Neque ad proceſſum pertinent.*

39 *Beneficium non dicitur litigioſum, ſi pro eo imploretur officium iudicis.*

40 Proceſſus *factus à iudice executore lit. Apoſtolicarum quando ſit extraiudicialis.*

41 *Et idem eſt in executore dato ad diſpenſandum.*

42 *Impetratio commiſſionis eſt actus extraiudicialis.*

43 *Appellatio non ſuſpendit collationem beneficij, quando fuit proceſſum extraiudicialiter.*

44 *Appellatio extraiudicialis non ſuſpendit executionem.*

45 *Actus extraiudiciales nunquā tranſeunt in iudicatum.*

46 Lis *non dicitur introducta per actum extraiudicialem.*

47 *Actus extraiudicialis præſcriptionem non interrumpit.*

48 *Neque citatio extraiudicialis.*

49 *Collator poteſt beneficium conferre extra ſuum territorium, quando proceditur extraiudicialiter.*

50 Prouiſio *extraiudicialis quare nō conſtituat iudicium.*

51 *Quid quando citatur procurator fiſcalis.*

52 Appellatio *interpoſita coram cōferente vti iudice in forma iudicij cauſare poteſt attentata.*

53 Prouiſio *beneficiorum quando adeſt cōtradictio, fit iudicialiter.*

54 *Quamuis tunc ſit procedendum ſummariè.*

55 Examen *teſtium quomodo fieri debeat.*

56 *Citatio quomodo eſſe debeat.*

57 *Examen teſtium valet, ſi pars non citata fuit præſens.*

58 Præſentia *partis ſupplet defectum citationis.*

59 *Examen teſtium valet, quando pars eſt contumax.*

60 Item *quando pars dat ſe pro citata.*

61 *Item quando teſtes eſſent mortui.*

62 *Vel quando pars dedit interrogatoria.*

63 Teſtis *prius debet examinari ſuper interrogatorijs, poſt ſuper articulis.*

64 Examen *teſtium factum reiectis interrogatorijs quando non ſit nullum.*

65 *Articulus pro probanda conſuetudine, & teſtes ſuper ea quando probent.*

66 Dummodo *in articulo concludatur de tempore continuo.*

67 *Et idem ſi examen fit ſuper fama.*

68 *Notarius recuſari poteſt in teſtium examine.*

69 *Notarij recuſatio recuſantis iuramento probatur.*

70 Iuramentum *teſtis per ſolam enunciationem notarij probatur.*

71 Citatio *perſonalis ad ſententiam requiritur.*

72 *Sententia lata ſine præuia citatione eſt nulla.*

Cita-

73 Citatio ad ſententiam debet expreſsè ad ſententiam fieri.

74 Citatio ad ſententiam debet eſſe vna peremptoria, vel triplex.

75 Citatio ad ſententiam fit in perſonam.

76 Niſi ab initio cauſæ præceſſerit citatio perſonalis.

77 Concluſio in cauſa quando ſuppleat defectum citationis.

78 Citatio non requiritur, quando pars eſt præſens dum profertur ſententia.

79 Sententia ſi nulla ſit ex defectu citationis, proceſsus tamen erit validus.

80 Præſentatio firma remanet, inſtitutione annullata.

81 Appellatio ante diffinitiuam non cauſat attentata.

82 Appellatio interpoſita ab interlocutoria continente grauamen irreparabile quid operetur.

83 Appellatio datur ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ.

84 Et tunc ea pendente acta ſunt attentata.

85 Appellatio à quo grauamine detur.

86 Appellatio à ſententia lata in poſſeſſorio non datur, ſed ab inordinato proceſſu.

87 Appellatio tunc ſi detur, datur ad vtrumque effectum.

88 Appellatio à diffinitiua in beneficialibus datur, quando proceditur iudicialiter.

89 Appellatione pendente non poteſt fieri beneficij prouiſio.

90 Appellatione pendente à ſententia non poteſt fieri inſtitutio.

91 Appellatio in eccleſiis curatis non ſuſpendit executionem.

92 Et idem eſt, ſi per conſtitutionem remota ſit appellatio ſuſpenſiua.

93 Idem etiam eſt, ſi per conſuetudinem appellatio detur ad effectum deuolutiuum tantum.

94 Vel ſi talis ſit conſtitutio ſynodalis.

95 Appellatio ſuſpenſiua non datur ab executione literarum apoſtolicarum.

96 Literæ apoſtolicæ habent executionem paratam.

97 Clauſula, ſine retardatione executionis literarum apoſtolicarum quid operetur.

98 Appellatio ab executione inſtrumenti cameralis quid operetur.

99 Appellatio ab executione lit. apoſt. habentium clauſulam, vocatis vocandis, & ſim. quid operetur.

100 Iudex mixtus quando fiat.

101 Appellatio vt pariat effectum ſuſpenſiuum, quid agendum.

102 Clauſula, appellatione remota, tollit ſuſpenſionem, & ab attentatis excuſat.

103 Sed non continet contradicentes de iure.

104 Et d. clauſula intelligitur de appellatione friuola.

105 Nec aliquid operatur, quando conſtat de grauamine.

106 Appellatio quoad effectum ſuſpenſiuū quando admittatur.

107 Appellatio ſuſpendit, quando executor grauauit.

108 Appellatio ſuſpendit, quando non fuit coram executore probata reſeruatio.

109 Etiamſi non adſit clauſula. conſtito. etc.

110 Appellatio ſuſpendit, quando reus vellet ſtatim exceptiones probare.

111 Appellatio ſuſpenditur, quando reus eſſet prouiſus à Legato de latere.

112 Appellatio ſuſpendit, quando literæ ſunt ſubreptitiæ.

113 Appellatio ſuſpendit, quando non eſt ſeruata forma literarum.

114 Legitimus contradictor quis dicatur, & quando.

CA-

CAPVT QVARTVM.

Contradictores certi ſpeciali citatione ſunt citandi, incerti vero edicto generali.

1 HACTENVS viſum eſt, quomodo Superior habens inſtituere ex officio ſuo præſentantium, & præſentatorum iura diſcutere debeat. Nunc eſt videndum, quomodo prædictorum iura ſint diſcutiẽda non ex officio Iudicis, ſed ad inſtantiam legitimorum contradictorum in iudicio comparentium, & ſe opponentium, & ſic quando in tali cauſa beneficiali iudicialiter proceditur in iudicio conſtante ex perſonis Iudicis, actoris & rei, ex quibus conſtat ipſum iudicium, de quo *Abb. & alij in rubr. de iudicijs*.

2 In primis citari debent nominatim ſpeciali citatione tamquam certi illi, qui primo loco præſentauerũt, vel præſentati fuerunt, & alij incerti
3 edicto, generaliq. citatione ſunt citandi. *Doct. in c. vlt. de elect. lib. 6.* & fuit dictum in *Foroliuien. iuriſpatr. 8. Februar. & 26. April.* 1599. *coram Card.* Lancellotto.

4 Quæ citatio eſt actus vocatiuus alicuius, cuius intereſt, quæ fit vel iuris diſpoſitione, vel iudicialiter iudicis mandato, aut arbitri commiſſione ad partis inſtantiam, vel ex officio, quãdoque per ipſum iudicem, quandoque per nuncium, aut per alium iudicem, aut partem, quandoque per edicta, per epiſtolam, per præconem, vel campanam ad fundamentum & validitatem iudicij. & eorum, quæ in iudicio fiunt, & ad defenſionem, & alios varios effectus iudiciales. *Marian. Soccin. de citationib. art. 1. in princ. & art. 3.* vbi
5 ponit citationem aliam realẽ quando capitur perſona, aliam verbalem, quæ fit verbis, vel ſcripto.

6 Et vnuſquiſque eſt citandus, quẽ res tangit, de cuius præiudicio agitur, & cui poteſt præiudicari. *l. de vnoquoque. ff. de re iud. & in l. nam ita diuus. ff. de adoptionib.*

7 Quæ citatio tria requirit, ſcilicet mandatum, & commiſſionem iudicis habentis iuriſdictionem. *l. 2. & l. cõſentaneum. C. quom. & quan. iud. & ibi Bart.* Factum nuncij, qui perſonam citandam requirit, & vocat, & ipſius citationis relationem à nuncio factam, & reproductam apud acta cauſæ. vide d. *Socc. vbi ſup. art. 5. in princ.* quæ citatio debet fieri
8 ad inſtantiam partis, & ſic quando dicitur, quòd Iudex debet, & tenetur citare, intelligitur ad partis inſtantiam. *Socc. vbi ſup. art. 6.* & cita-
9 tio ſemper neceſſariò requiritur pro ordine ſubſtantiali ad validitatem proceſſus. *cap. 1. de cauſ. poſſ. & propriet. c. cum eccleſia. de conſtit. & c. inter quatuor, de maior. & obed.* & vbi-
10 cumque agitur actus, in quo requiratur cauſæ cognitio, requiritur citatio eorum, de quorum præiudicio agitur. *d. l. nam ita diuus. & in l. in cauſæ. §. ſi cauſa cognita. ff. de minor. d. c. 1. ad finem. de cau. poſſ. & prop. et in c. 1. de off. iudic.* & ad quemlibet
11 actum, quem quis poſſet impedire ne fieret, ſemper eſt citandus. *gloſ. & Doct. in c. ex ratione. de appellat. Io. Andr. in c. ſolet. de ſent. excomm. lib. 6.* latè declarat *Socc. vbi ſup. art. 7.*
12 quæ citatio eſt de iure Diuino, & naturali. *c. Deus omnipotens. 2. q. 1.*

13 Verum ſi compræſentatus, vel certus contradictor eſſet abſens, tũc ſatis eſt eoſdem citari ad domum ſolitæ eorum habitationis, ſi ignoratur vbi ſint, vel in eccleſia, ſeu ad valuas eccleſiæ, ad hoc vt eccleſiæ citiùs prouideatur. de quo *Innoc. in c. vlt. de eo, qui mitt. in poſs. ca. rei ſeru. Io. And. in reg. præſumitur. de reg. iur. lib.*
14 *6. in quæſt.* & ſibi imputent, ſi in loco,

vbi

vbi tali cauſa agitatur, procuratorem
non reliquerunt. *Lambert. de iurepat.
par. 2. lib. 2. quæſt. 9. art. 2. num. 2. &
Zecchius de benefic. et penſionib. c. 12.
num.* 30. quod ſi per metum facta ſit
15 præſentatio, poteſt patronus oppo-
nere, quia talis præſentatio non te-
net, quòd eſt verum, quando metus
fuit cauſa talis actus. *Alex. conſil.* 16.
lib. 3. *Lambert. vbi ſup. art.* 5. ita etiã
16 non valet praſentatio facta ex impe-
tu, vel iracundia. *c. auditis. ibi pro-
rupit. de elect.* iracundia enim facit
contractum non valere. *l. quicquid
calore. ff. de reg. iur.* vide *Firmanum in
tract. de Epiſcopo. p. 1. lib. 3. quæſt.* 35.
17 neque minus valet præſentatio clã-
deſtinè facta ad *text. in c. quia pro-
pter. §. vlt. & ibi gloſ. & Doct. de
elect.* vt quia non ſit facta coram in-
ſtituere habente, quo caſu non dici-
tur perfecta præſentatio, quæ ſi ſit
facta non poteſt manere clandeſtina,
quia de ea debet poni edictum. *Lam
bert. vbi ſup. art.* 7. poteſt etiam pa-
tronus qui non præſentauit, neque
18 fuit ſpretus opponere defectum, vel
vitium contra perſonam, vel aliud ſi-
mile. *cap. nulli. & c. ſequenti. de elect.
lib. 6. Lambert. vbi ſup. art.* 8.
19 Inſuper omnes etiam quantumuis
extranei admittuntur ad opponen-
dum contra præſentationem pro in-
ſtitutione impedienda, quia in edi-
cto vocantur omnes, qui ſe volunt
opponere. *d. c. vlt. de elect. lib. 6. iun-
cta ibi gloſ. in verbo, opponere*. & ibi
Doct. pro quo facit id, quòd nota-
tur in *c. cum in eccleſiis. de præb. lib. 6.*
20 videlicet non ſolum Canonicos eſſe
audiendos circa caſſationẽ electio-
nis, & contra electionem, ſed etiam
laicum ſaltem denunciando Supe-
riori propter periculum animarum.
vide *Lambert. vbi ſup. art.* 9. quòd
21 ſiquis ad impediendam inſtitutionẽ
opponat contra præſentatum de ali-
quo notorio defectu, non poteſt po-
ſtea pœnitentia ductus à tali oppoſi-
tione recedere. *arg. text. in c. ab eo.
& in c. ſi forte. de elect. lib.* 6. quòd
declara vt per *Lambert. vbi ſup. art.*
10. Verum ſi populus potius de fa-
22 cto, quàm de iure ſe opponat con-
tra præſentatum, quia nolunt illum
in rectorem, tunc ſi præſentatus ſit
ad beneficium curatum talis populi,
ſi talis contradictio ſit rationabilis
ad ſcandala euitanda debet admitti,
ſecus eſt in beneficio ſimplici, in
quo nullum vertitur intereſſe popu-
li, & facit *text. in c. quoniam. de iure-
22 pat.* vbi propter ſcandalum aliàs ha-
bilis efficitur inhabilis, & talem non
debet Epiſcopus admittere. & licitũ
24 eſt propter ſcandalum vitandum in
mandato Papæ ſuperſedere. *c. cum
teneamur. de præb.* item à rigore iuris
25 receditur vbi ſcandalum timetur.
*c. ad aures. & ibi gloſ. in verbo, ſcan-
dalo. de temp. ordin. c. cum ex iniuncto
de no. oper. nunciat.* quòd tamen fal-
lit, ſi ex tali futuro ſcandalo veritas
26 opprimeretur, quia melius eſt ſcan-
dalum naſci, quàm veritatem occul-
tari. *c. qui ſcandalizauerit. de reg. iur.
in decretal.* & quod ſcandalum eſſe
debeat. vide *Innoc. & Abb. in cap.
ſuper his. de accuſat. et Paul. de Cita-
din. de iurepat. par. 6. quæſt. 19. et Lã-
bert. vbi ſup. art.* 11. & eſt notandũ,
27 quòd in faciendo proceſſu pro aſſe-
quẽda inſtitutione ſufficit talis qua-
lis petitio, cum qua concordari poſ-
ſit ipſa ſententia, ſeu inſtitutio. *clem.
ſæpe. circa princ. de verb. ſignif.* & ex-
28 ceptiones dilatoriæ ſunt repellendę,
niſi eſſent neceſſariæ pro perſonarũ
legitimatione. *Cardin. in d. clem. ſæpe.
col.* 5. & in tali iudicio procedetur
29 ſummariè de plano, ſine ſtrepitu, &
figura iudicij, ſecus ſi lis eſſet inter
patronos ſuper ipſo iurepatronat. &
30 non ad effectum prouidendi eccleſiæ
tunc non vacantis, quia tunc eſſet
iudicium ordinarium. ita habetur in
*clem. diſpendioſam. de iudic. et ibi gloſ.
et Doct.* neque hoc in caſu quando
31 lis eſt inter præſentatos litis conte-
ſtatio requiritur. *d. clem. diſpendio-
ſam. et ibi Card.* & quòd in ſumma-
32 rijs litis conteſtatio non requiratur

dicit

dicit *Specul.de off.deleg. §. poſtremo. verſ.*7. quem ſequitur *Abb. in c. veniens.il* 2. *in fine.de teſtib.* vide *Lambert. vbi ſup. art.*13.

33 In hoc igitur ſummario iudicio pro aſſequenda inſtitutione, edicto publicato, eiusq. peremptorio termino elapſo, vel facta ſpeciali citatione certi contradictoris ſi adſit, ſi factæ ſint cōtradictorum oppoſitiones, & exceptiones, & facta aliqua reſponſione, quæ loco litis conteſtationis habeatur, dandus eſt vtrique parti terminus ad probandum incūbentia. ita habetur in d. *clem. ſæpe. ibi.* terminum dare poſſit. & ita ſeruatur in praxi Piſis, eiusq. diœceſi, vbi ſecundum conſtitutiones ſynodales Piſanas *in tit.*13. *c.* 3. *quomodo proced.ſit in cauſ.exced.ſumm.lib.*70. datur terminus communis triginta dièrum vtilium ad probandum, deducendum,& allegandum, & faciendum omne & quicquid in probationum genere volunt, & poſſunt. qui terminus ex cauſa ſemel tantum ad quindecim dies vtiles prorogari poteſt. quo termino durante poſſunt à

34 litigantibus produci, & præſentari articuli,poſitiones,exceptiones,acta, iura,inſtrumenta,& munimenta,quibus partes vti volunt, de quibus habetur in d.*clem.ſæpe. §. & quia poſitiones. & ibi gloſ. & in* §. *citationem vero. ibidem.* habetur quòd etiam in tali cauſa debet præſtari iuramentum calumniæ, & de veritate dicenda. *Rocch. de Curte de iurep. in verbo,competens alicui.quæſt.*14.*col.*2.*& Lambert. vbi ſup. q.*10.*art.*1.2.*et* 3. & demum datur terminus quinque dierū ad producendum, & poſt præuia citatione fertur ſententia.

36 Prædictis opportunè eſt addendū, quòd in beneficiorum prouiſionibus proceditur extraiudicialiter,quando nullus adeſt contradictor,& aliquādo iudicialiter quando adeſt contradictor,de quo latè per *Hier.Gonzal. in comment. ad* Regul.8.Cancell. *poſt gloſſ.*9. *et §.*1. *tit. annotationes contra nullitates, et attentata in cauſis beneficialibus.*

37 Quoad primum regulariter,& plerumque collationes, & prouiſiones beneficiorū ſunt actus extraiudiciales. *c.concertationi. de appellat.lib.*6. *vbi Geminian.nu.*3.Franc.*n.*3.*et alij. Imola in c.vlt. nu.*13. *de præſumpt. et ibi Abb.nu.*13.*et Felin. nu.*22. *Lambert. vbi ſup. lib.*2.*p.*2.*quæſt.*2.*art.*3.

38 Et ideo collationes, & prouiſiones regulariter non ſunt de proceſſu, neque ad proceſſum pertinent. R*ota iuncta addit.*Papazz.*dec.*3.*vt lit.pēd. in nouis.* & ſi imploretur iudicis offi-

39 cium pro obtinenda collatione, & prouiſione beneficij, non tamen dicitur litigioſum beneficium. *Bald.in auth.litigioſa.n.*1. *C.de litigioſ.* quem ſecuta fuit *Rota in vna* Calagurita*na beneficij de* Iocano.5.*Maij.*1600. *coram* Card.*Seraph. quæ eſt impreſſa. deciſ.*1355.

40 Item etiam eſt proceſſus extraiudicialis factus à iudice literarū Apoſtolicarum executore ſuper verificatione gratiæ,quando non adeſt clauſula,vocatis vocandis, neque alius à poſſeſſione eſt expellendus. *Innoc.in d.c.vlt.et ibi Abb.Felin.et alij.*idē eſt

41 in executore dato ad diſpenſandū. *Puteus dec.*144.*n.*1.*et ſeq.et dec.*473. *nu.*1.*lib.*2.eſt etiam actus extraiudi-

42 cialis impetratio commiſſionis, ſeu reſcripti. *Felin.in c.quoniam contra. n.*8.*de probat.* & quando proceditur

43 extraiudicialiter,nulla appellatio ex aduerſo interpoſita ſuſpendit collationem beneficij,neque traditionem poſſeſſionis.ita intelligi debet.*tex.in c.conſtitutis.*46.*ad fin.vbi Abb.nu.*6. *et* Dec.*in fin.de appellat.*Dec.*cōſ.*220. *n.*2.*Lancell.de attentatis.p.*2.*c.*12. *limit.*5.*n.*4.*et limit.*40.*n.*6. & genera-

44 liter nulla appellatio extraiudicialis executionem ſuſpēdit, neque cauſat attentata. *c.cū inter.de elect.*V*eſtrius in praxi.lib.*8.*c.penult.n.*9.*Lācell.ubi ſup.d.c.*12.*limit.*3.itē actus extraiudi

45 ciales nūquam tranſeunt in rē iudicatā,ex quo deficit iudiciū,& ſentētia,

Abb.

Abb.in c.1.num.13.de his, quæ fiunt
à maior.par. capit. nec per actum ex-
traiudicialem dicitur lis introducta.
46 *Lancellott.vbi ſup. par.2.c.4. in præ-*
fat. num. 275. neque actus extraiu-
dicialis interrumpit præſcriptionem
47 regulæ de triennali. *Put. deciſ.*174.
*num.*4. *lib.*3. neque denunciatio ex-
traiudicialis interrumpit aliam præ-
48 ſcriptionem. *c.nihil. vbi Felin. nu.*5.
de præſcript. ita etiam quando pro-
49 ceditur extraiudicialiter, collator
poteſt cōferre beneficium extra pro-
prium territorium. *c. poſt electionem.*
*de conc.præb. Gonzal.vbi ſup.gloſ.*62.
50 *nu.*2. & in tali prouiſione extraiudi-
ciali non adeſt iudicium, quod con-
ſtat ex tribus perſonis, actore, iudi-
ce, et reo. *Doct.in rubr.de iudic.* ſed
in curijs benè ordinatis, adeſt procu-
rator fiſcalis, qui ſemper eſt citandus
51 quando quis tanquam præſentatus
petit inſtitutionem, & ita eſſet iudi-
cium.

52 Et eſt notandum, quod ſi appella-
tum ſit à collatione, vel prouiſione
coram conferente vti iudice in for-
ma iudicij, tunc talis appellatio di-
citur actus iudicialis, et cauſare po-
teſt attentata. *Innoc.in c.ad diſſoluen*
*dum.num.*5.*de diſp. impub. Put.deciſ.*
472. *lib.*2. *Lancellot. vbi ſup.d.c.*12.
*limit.*3.*nu.*47.*& limit.*5.*nu.*4.

53 Quoad ſecundum, quando iudi-
cialiter, & contentioſè proceditur
ad inſtitutionem, collationem, ſeu
prouiſionem beneficiorum, & per
telam iudiciariam formatur proceſ-
ſus iudicialis cum iudice, actore, &
reo, & tunc probationes fieri debent
ordine iudiciario. *Caſſador. dec.*18.
in fine.de præben. Felin.in cap. vlt.nu.
27.*de præſumpt.Rota deciſ.*266.*nu.*5.
& 8.*par.*3.*lib.*3.*diuerſ.& Lancellot.*
*vbi proxime. d.limit.*3. *in fine, & li-*
*mit.*5. *num.* 4. quamuis enim in cau-
54 ſis beneficialibus ſit procedendum
ſummariè ſimpliciter & de plano ſi-
ne ſtrepitu, & figura iudicij. *d. clem.*
diſpendioſam. de iudic. attamen ſer-
uanda erit forma aſſignata per *d.cap,*
ſæpe. de verb.ſignif. & vt facilius vi-
tentur nullitates, & attentata, in-
fraſcripta ſunt notanda, &

55 Primo circa examē teſtium, quod
fieri debet citata parte ad videndū
illos iurare, aliàs examen erit nullū.
l.ſi quando. C.de teſtibus.Creſcent. de-
*ciſ.*2.*num.*1. *de teſtibus.* & ideo tunc
omnes contradictores, & intereſſe
habentes ſunt citandi. *Bald. in auth.*
56 *hoc amplius.num.*1. *C.de fideicomm.*
quæ citatio debet eſſe certa, ad cer-
tam horam, certum locum, & cum
exacta ſpecificatione omnium requi-
ſitorum. *Rota deciſ.*17. *num.*1. *de re*
*iudic.in nouis. Put. deciſ.*158. *num.*5.
*lib.*1. *& deciſ.* 182. *lib.* 2. ſuſtinetur
57 tamen examen quamuis citatio le-
gitima vt ſupra facta non ſit, ſi pars
fuit præſens dum teſtes iurarunt, nā
præſentia partis ſupplet defectum
citationis. *Bart. in l.furioſo. num.*6.
58 *ff. de re iudic.Abb. in cap.tenor.num.*
*vlt.de re iud.Capicius deciſ.*1.*nu.*37.
Vantius in tract.de nullitatib.cap.vlt.
*num.*15.*Verall.dec.*116.*par.*1. dum-
modo notarius in actis retulerit te-
ſtes iuraſſe dicta parte præſente. item
59 valet d.examēn ſine citatione, quan
do pars eſt contumax in non com-
parendo, poſtquam à principio cau-
ſæ fuit citata ad totam cauſam, & ad
ſingulos actus in eadem citatione.
*Rota deciſ.*8.*in fine.de teſtibus. in no-*
uis. & facit text. in cap. 2. *de dol. &*
60 *contum.lib.*6. idem eſt, quando pars
ſe dat pro citata. *Caſ.de Graſſis, dec.*
15.*num.*5.*de teſtibus.* item ex æqui-
tate quando teſtes nulliter exami-
61 nati eſſent mortui. *Put.dec.*196.*n.*1.
*lib.*2.*Farinac.de teſtibus, quæſt.*75.
*nu.*190. item idem eſt, quando pars
62 non citata dedit interrogatoria, ſu-
per quibus fuerūt interrogati teſtes
examinati, vel ſaltem iſte defectus
eſt ſanabilis per commiſſionem de-
ſuper in ſignatura ſanctiſſimi D. N.
Papæ. *Creſcent. deciſ.*1. *num.*1. *de fe-*
*rijs.Put.deciſ.*301.*lib.*3. *Verall. deciſ.*
273.*num.*3.*par.*3.*Marcheſan. de*
*commiſſionib.par.*2. *cap.*1.*ſuper nulli-*

*tatib.num.*58.*&* 59. Acchill. *deciſ.*1. *num.*4.*de teſtib.*& de interrogatorijs vide *Specul.in tit.de teſtibus*, §. *nunc de interrogatorijs. num.* 1. *& ſeqq. & Marantam in praxi par.6. memb.7. de interrogatione*. & teſtis eſt prius examinandus ſuper omnibus inter-
63 rogatorijs, & poſtea ſuper articulis, & ita ſeruatur in Curia, & alibi paſſim. *Rota deciſ.*511.*nu.*4.*lib.*3.*par.*3. *diuerſ.*& examen factum reiectis in-
64 terrogatorijs non erit ipſo iure nullum,ſed nõ probabit niſi præuia teſtiũ repetitione,& pręuio ſuper inter rogatorijs examine expẽſis illius,cu ius culpa teſtes prius ſuper interrogatorijs examinati non fuerunt *Specul. vbi ſup.num.* 21. *Maranta vbi ſup.num.*4.*Ant.* Gabr.*tit. de teſtibus*. *concluſ.*21.*num.*20.& eſt notandum,
65 quod articulans pro probanda conſuetudine, præſcriptione, poſſeſſione, vel actu ſimili, & teſtes ſuper hoc examinans ſemper dicat, & ita teſtis vidit ſeruatum fuiſſe à tempore quadraginta annorum, & citra, cum illa dictione &. ita Bart. *in l. celſus. num.*22. *& ſeqq.ff.de vſucapionib. Felin.in c. licet cauſam. nu.*8.
66 *de probat*, & quod in articulo concludatur de tempore continuo,& neceſſario ante litem motam. Bart. *in d.l. celſus. num.* 27. pariter quando fit
67 examen ſuper fama, aut communi opinione, ita dici debet, fuit & eſt, quia aliàs potuit eſſe fama orta poſt litem. *c.licèt ex quadam.*47.*ibi*, *& ante litem motam. de teſtib. vbi* Abb. *num.*3.*&* Anchar. *nu.*5.in quo exa-
68 mine poteſt ex cauſa recuſari notarius deputatus. *Bald. in d.c.quoniam contra.num.*12.*vbi* Felin. *num.*4. *de*
69 *probat.*quæ recuſatio notarij ſolo recuſantis iuramento probatur. V*eral. deciſ.*102.*par.*1.*& deciſ.*64. *num.*2. *par.*3.*Cagnol.in l.ſi librarius nu.* 47.
70 *ff.de reg.iur.*& iuramentum teſtis per ſolam enunciationem notarij probatur, vt quia ſcripſerit, talis teſtis iuratus depoſuit, quamuis melius,& tutius ſit, quod notarius expreſsè extendat dicti iuramenti formam. *Couarr.variar.reſolut.lib.*2. *cap.*13. *nu.*2. & ita tenuit *Rota teſte* Gonzal. *in dict.annotat. nullit.nu.*113.

71 Secũdo eſt neceſſaria citatio perſonalis ad ſententiam, alias ſententia eſt ipſo iure nulla. *d.clem.ſæpe.* §. *ſententia vero.de verb.ſign. l.de vno-*
72 *quoque*, *ff.de re iud.l.*1 §.*cum de edicto.ff.quæ ſent.ſine appell.reſcin.*Vantius *vbi ſup.tit.de nullit.ex defectu citat.num.*56.*Dec.conſ.*103.*num.*11.& ſuper hoc 15. ampliationes ponit *Gonzal.in dd.annot. à num.*117. & in ea exprimi debet,quod fit ad audiendum ſententiam diffinitiuam. *gloſ.in d.*§.*ſententia, verbo, ad id. vbi* Card.
74 *num.*9. quæ citatio ad ſententiam debet eſſe aut vna peremptoria,aut triplex citatio. *Felin.in c. conſuluit. num.*8.*de off.deleg.gloſ.in d.* §.*ſententia.in verbo, peremptoriè vbi* Bonif. *de vital. num.* 34. & quæ citatio ad
75 ſententiam debet eſſe perſonalis, nõ
76 autem ſufficit fieri ad domum, niſi quando à principio cauſæ præceſſit citatio perſonalis,& poſtea citari nõ potuit, quia citandus latitabat, aut citatio erat difficilis. *c. cauſam quæ. de dol.& contum.Put.deciſ.*279. *lib.*2. *& deciſ.*33. *caſu* 283. *lib.*3. *Vantius vbi ſup. num.*82. *& ſeqq.* attamen
77 concluſio in cauſa formiter facta ſupplet defectum citationis.*Vantius vbi ſup.cap.vlt.num.*107.Al*ex.conſ.*225 *num.*12.*lib.*6.*Afflict.deciſ.*283.*n.*6. vel quando pars eſſet præſens tem-
78 pore prolatæ ſententiæ,quia præſentia habet vim citationis. *clem. cauſam. ibi. cum in appellat. de election. Vant.d.cap.vlt. num.*47. *&* 100. & alijs decem & nouem modis limitat Iaſon in *l. nec quicquam. num.*23.*ff. de off.proconſ.& leg.* dictam regulã, quòd citatio ad ſententiam requiratur, & refert Gonzal. *vbi ſupra in dd.annotat.à nu.*154.*&* 165.*& ſeqq.*
79 & quamuis ſententia ſit nulla ex defectu citationis, non tamen reliquus proceſſus præcedens erit nullus, ſi aliàs erat legitimè factus. P*ut. deciſ.* 119.

*119.num.2. lib.1. Afflict. deciſ.*148.
80 *num.*3. ſicut etiam annullata inſti-
tutione remanet firma præſentatio
legitimè facta. *Creſcent.deciſ.*12.*n.*3.
de iurepat.
81 Tertio eſt notandum, quòd regu-
lariter ante diffinitiuam ſententiam
non eſt appellandum,& ſi appelletur
talis appellatio non cauſat attenta-
ta.*l.ante ſententiam.ff.de appellat. re-
cip.l.ante ſententiam.C.quor. appell.nõ
recip.* & diſponitur in *Concil.* Trid.
*ſeſſ.*24. *de reform. cap.*20. attamen
82 quando appellatio interponitur ab
interlocutoria continente grauamen
irreparabile, tunc eſt ſuperſedendum
à iudice à quo,alias eſſent omnia at-
tentata per eum poſtmodum geſta.
*l.*2. *ff. de appellat. recip. Lancellott.de
attentatis, par.*2.*cap.*12. *à num.*100.
& ſemper datur appellatio, quando
83 ſententia interlocutoria habet vim
diffinitiuè, aut continet grauamen
irreparabile, aut parat præiudicium
in negocio principali, aut abſorbet
ius partis, & acta ſubſecuta appella-
84 tione prædicta pendente ſunt atten-
tata. *cap. vlt. §. vbi verò. de appellat.
lib.*6. *Conc.Trid. d.c.*20. & habetur
in reg.36. Cancell. & quando detur
85 appellatio à grauamine, & à quo
grauamine vide *Gonzal.vbi ſupra in
dd.annotat.à num.* 177. *ad num.*202.
86 & quamuis à ſententia lata in poſ-
ſeſſorio non poſſit appellari, tamen
licita eſt appellatio ab inordinato
proceſſu. *Ludouic. deciſ.Peruſina* 39.
*num.*8. *&* 10. latiſſimè *Menoch. de
de adipiſc.poſſeſſ.remedio* 4. *quæſt.*99.
*num.*807.*& ſeqq.& nu.*813. *& ſeqq.*
plura in contrarium adducit *Oſaſcus
deciſ.*25.*num.*14.*Surd.deciſ.*36.*num.*
16.*Gonzal. vbi ſup.gloſ.*6. *num.*224.
& 225.& quando licita eſt appella-
87 tio in caſu prædicto procedit nedum
quoad actum deuolutiuum, ſed etiã
ſuſpenſiuum. *Couarr.pract.quæſt.cap.*
23.*num.*8.& dicunt ſupracitati.
88 Quarto eſt notandum,quod quã-
do in beneficialibus proceditur iu-
dicialiter, & cum contradictore, li-
citum eſt appellare à diffinitiua, &
pendente termino ad appellandum,
ſeu appellatione pendente non po-
89 teſt fieri actualis collatio, ſeu proui-
ſio, nec tradi poſſeſſio, alias omnia
erunt attentata, & nulla. *cap.à colla-
tione. iuncto c. non ſolum de appellat.
lib.6.c.2.vt lite pend.lib.6.Rota dec.*6
*num.*1.*lib.*2.*par.*2. *& deciſ.*266. *n.*1.
par. 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Lancellott. *vbi
ſup.par.*1.*c.*4.*in præfat. num.* 725. &
idem eſt in confirmatione,& inſtitu-
90 tione facta ad præſentationem, ſeu
electionem alterius. *c. vlt.de elect.
lib.*6.*vbi Francus num.* 9. *Lancellott.
d.nu.*275.*Azeued. in addit.ad Curiã*
91 *Piſanam.lib.*2.*c.*4.*num.*14. quod ta-
men non procedit in collatione, ſeu
traditione poſſeſſionis eccleſiarum
parochialium, quæ non ſuſpenditur
per appellationem. *Concil.Trid. ſeſſ.*
24.*de reform. c.*18. & adeſt conſtitu-
tio Pij V.quæ incipit, in conferendis.
92 Item non procedit ſi per conſtitu-
tionem Apoſtolicam remoueatur ap
pellatio ſuſpenſiua.*c.*1.*de reſcript.Co-
uarr.d.c.*23. *num.*6. & ſi per conſue-
93 tudinem legitime probatam appel-
latio operetur effectum deuolutiuum
tantum non ſuſpenſiuum.*Rota deciſ.*
1155.*lib.*3. *par.*3. *diuerſ.* Lancellott.
*vbi ſup.d.par.*2. *c.*12. *limit.*98. *nu.*1.
vel ſi talis adſit cõſtitutio ſynodalis.
94 *Couarr.d.c.*23.*num.*6. *Magon. deciſ.
Lucana.*15.*num.*11.*&* 12.*Lancellot.
vbi ſup.limit.*48. *num.*7. idque pari-
ter non procedit in collatione, ſeu
95 immiſſione facta vigore literarum
Apoſtolicarum,nam regulariter non
datur appellatio ſuſpenſiua, quia
literæ Apoſtolicæ habent executio-
96 nem paratam. *c.ſi quando. de reſcrip.
Staphil. de lit. iuſt. §. ad prædicta.
n.*14. *Rebuff. in praxi,* in forma no-
uæ prouiſionis, ſub illis verbis, ipſi,
vel duo, & ideo in tali appellatione
97 ſignatura ponit clauſulam, ſine præ-
iudicio executionis literarum Apo-
ſtolicarum, quæ præſeruat iuriſdi-
ctionem iudicis à quo,vt ad vlterio-
rem executionem procedere valeat.

Marcheſanus de commiſſ. par.2. c.5.
*de commiſſ. appellat. num.*19.idem eſt,
98 ſi appelletur ab executione facta vi-
gore publici inſtrumenti cameralis,
ſeu cũ quarantigia *Galleſius de oblig.*
cameral. par.3. in c. de quæſtionib. va-
*rijs poſt proceſſ. incid. nu.*10. *& ſeqq.*
99 niſi in literis Apoſtolicis eſſet clau-
ſula vocatis vocandis, vel quando
intruſus, ſeu poſſeſſor non fuit cita-
tus, vel ſi executor procederet ad
executionem ſine verificatione nar-
ratiuæ, vel quando executor non ſer
uauit formam in literis expreſſam,
vel ſi pro parte poſſeſſoris probetur,
quòd literæ ſint ſubreptitiæ, vel ob-
reptitiæ, ſeu quando in literis adeſt
clauſula, amoto quolibet illicito de-
tentore, & quando nulla res iudica-
ta præceſſit, quia facit iudicem mix-
100 tum, & requirit ordinem iudiciariũ.
Felin. in c. exibita. num.4. de iudic. &
*in c. vlt. num.*33. *de præſcript. Verall.*
*deciſ.*284. *num.*4. *par.*2. & declarat
prædicta Gonz. *vbi ſup. in dictis an-*
*notationibus, num.*225. *& ſeqq.* & tũc
in prædictis caſibus, vt appellatio
101 pariat effectum ſuſpenſiuum, propo-
nitur commiſſio in plena ſignatura,
& deducuntur cauſæ grauaminis il-
lati ab executore, & tunc interdum
cauſa committitur ſimpliciter, & ali-
quando cum clauſula, ſi quid exe-
quendum ſit, quæ aufert poteſtatem
exequendi à iudice à quo. *Rota deciſ.*
477. *nu.*7. *par.*3. *lib.*3. *diuerſ. Lan-*
*cellot. d. par.*2. *cap.*18. *num.*18.
102 Nec obſtat, quod literæ Apoſto-
licæ prouiſionis beneficij habeant
clauſulam, appellatione remota,
quæ excludit effectum ſuſpenſiuum,
& excuſat ab attentatis. *c. paſtora-*
lis, §. præterea. de off. deleg.
103 Quoniam dicta clauſula ſolet ap-
poni in parte executiua literarum,
& non cõpræhendit contradicentes
de iure, ſed cõtradicẽtes de facto. *gl.*
in c. pro illorũ, in verbo, cõtradictores,
*de præb. & ibi Abb. n.*9. Lãcell. *d. p.*2. *c.*
12. *limitat.*8. *num.*45. & intelligitur
104 dicta clauſula ſolum de friuola appel
latione non de legitima. Put. *deciſ.*
328. *nu.*1. *lib.*2. niſi appoſita ſit cum
105 cauſæ cognitione, neque dicta ali-
quid operatur quando conſtat de
notorio grauamine. Dec. *conſ.*49.
*nu.*2. *&* Lancellot. *d. c.*12. *num.*28.
106 Admittitur tamen appellatio etiã
quoad effectum ſuſpenſiuum, quan-
do proceditur vigore breuis Apo-
ſtolici conceſſi pro capienda poſſeſ-
ſione beneficij reſeruati ad fauorem
literarum Apoſtolicarum, vel nomi-
ne Cameræ Apoſtolicæ quando li-
teræ non ſunt expeditæ. ex quo in
dicto breui diſponitur, quòd proce-
datur ad immiſſionem poſſeſſionis,
ſine vitio ſpolij, & attentatorum, &
appellatione remota, & cum clau-
ſula ſublata.
107 Primo, quando executor graua-
ret, vt quia intruſus, ſeu poſſeſſor
citatus non fuerit, vel ſi citatus fuit,
non legitimè fuit citatus. *Caſſador.*
*deciſ.*2. *num.*4. *de penſion. & deciſ.*12
in fine. de reſcript. Put. *deciſ.*33. *lib.*3.
108 Secundò quando non eſt probata
reſeruatio, de qua in literis diceba-
tur L*ancellott. vbi ſup. cap.*4. *in præf.*
*num.*512.
109 Tertio, quando non eſt probata
dicta reſeruatio, etiamſi non adſit
clauſula conſtito, &c.
110 Quarto, quando reus, & poſſeſ-
ſor vellet probare incontinenti ali-
quas exceptiones reſpicientes reſer-
uationem.
111 Quinto, quando reus eſſet proui-
ſus à legato de latere, vel Nuncio
Apoſtolico, & breue continet clau-
ſulam contra quoſcunque, non ta-
men prouiſos à Sede Apoſtolica.
112 Sexto, quando breue, ſeu literæ
ſunt ſubreptitiæ, vel eſt ſubreptitia
gratia principalis, à qua breue pro-
cedit.
113 Septimo, quando non eſt ſeruata
forma breuis, ſeu literarum, de his.
*Lancellott. d. par.*2 *c.*4. *in præfat. num.*
508. *& ſeqq. &* Gonzal. *in dd. anno-*
*tat. à n.*253. *ad* 282. nunc eſt viden-
114 dum quis ſit ligitimus contradictor.

Legi-

Legitimus autem eſt contradictor, qui cõtradicit lege permittente, ſeu ex legis præſcripto, quia legitimũ dicitur quicquid à lege mediatè, ſeù immediatè prouenit. facit *text. in l. lege obuenire*, vbi *Doct. ff. de verb. ſignif. Argelus in tractatu de legitima contradictori quæſt. 1. artic. 1. num. 1.* legitimus autem contradictor dicitur, ſi conſiderẽtur, quinque conditiones, nempæ modi, cauſæ, temporis, rei, ſeu materiæ ſubiectæ, & finis, ſiue effectus.

Modi contradicendi ſunt duo, directus, quãdo recta via immiſſionẽ petẽti negat eſſe concedendã, alius indirectus, ſeu obliquus, quando ipſe quoque cõtradictor petit ſe immitti. cauſæ, quibus quis iuſte contradicere poteſt ſunt partis citatio, ius proprium cuius vi etiam abſque citatione quis contradicit, puta ex prætenſione poſſeſſionis in re vacãti, ex ipſa poſſeſſione, & dubium ſit, ad quem ſpectet, & ex titulo: tempus ideſt ante ſententiam, poſt ſententiam, ſed ante immiſſionem, poſt ſentẽtiam, & poſt immiſſionem: res, ſeu materia beneficialium, ſeu aliarum rerum, finis ſeu effectus, vt abſolutè impediatur immiſſio, aut impediatur via executiua, & cauſa efficiatur ordinaria vel vt priùs agatur de prioritate iuris ante immiſſionem, aut vt impediatur duratio effectus ipſius immiſſionis, vt per *Argelum vbi ſup. q. 2. ar. 2.* & regulariter poſſidens eſt legitimus contradictor, ſi velit impedire aduerſarium, quominus poſſeſſionem ſummariè procedendo conſequatur. *arg. l. vltimæ C. de ed. diu. ader. toll.* quod declara, vt per *Argelum vbi ſup. quæſt. 2. art. 1. num. 3. & ſeqq.* & ideò poſſidens vi gratioſæ ſubrogationis eſt legitimus contradictor contra intentantẽ hoc beneficium vi alterius gratioſæ ſubrogationis, & ordinariè procedi debet. ità eſt communis opinio. *Put. deciſ. 308. in prin. lib. 1. & deciſ. 131. lib. 2. ſecundum impreſſ. recent. Verall. deciſ. 329. par. 1.* & fuit dictum in Rota *in vna Ciuitatis Caſtelli parochialis. 23. Iunij. 1597. coram Cardin.* Lancellotto. *in Tuder. parochialis. 27. Iunij. 1602. coram Cardin. Sacrato. & coram* Card. *Seraph. deciſ.* 1153. *nu. 3. Argelus vbi ſup. quæſt. 15. art. 1. nu. 2.* pariter prouiſus à Papa, & poſſidens mediante prouiſione ordinaria eſt legitimus contradictor contra gratioſè ſubrogatum, quia poſſidens cum titulo, & ſic iuſtè, & legitimè, eſt legitimus contradictor, & cum eo eſt agendum via ordinaria & ille debet obtinere, qui habet potiora iura. *Bar. in d. l. vlt. nu. 21. verſ. aut comparet. vbi* Dec. *num.* 41. fuit dictum in *Celſonen. Canonicatus. 1. Iun.* 1607 *coram D. Coccino* & prouiſus à Papa non poſſidens non eſt legitimus contradictor contra gratioſè ſubrogatum, quia in non poſſidente par titulus eſt neceſſarius, ideſt, vt vtraque ſit ſubrogatio gratioſa. vt fuit dictũ in Montis Faliſci Capellaniæ 30. Ianuarij 1606. coram Card. Lancellot. *Argelus d. quæſt. 15. art. 3. num. 34.* ſimiliter habens titulum à Nuncio, vel Legato eſt legitimus contradictor contra prouiſum Apoſtolicum, quia habens parem titulum etiamſi non poſſideat eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem ſummariam petentis, & vt fiat iudicium ordinarium, ſuppoſitis tamen terminis habilibus pro validitate ambarum prouiſionum, & prouiſus à Nuncio dicitur prouiſus apoſtolicus. *gloſ. in c. ſi Abbatem. de elect. lib. 6. vbi Geminian. num. 5. & Franch. num. 4.* & fuit dictum in *Leodien. beneficij. 13. Iunij 1608. coram Ortembergo Epiſcopo Attrebatenſe.*

Vtrum autem prouiſus ab Ordinario, & poſſidens ſit legitimus contradictor contra ſubrogatum gratioſè à Papa dicas cum Argelo *quæſt. 15. art. 5. num. 18. & ſeqq.*

Primo, in beneficio litigioſo prouiſus ab ordinario, vtcumque poſſideat, non eſt legitimus contradictor,

ctor, nec quidem ad effectum, vt gratia ſit iuſtificanda, quia beneficium litigioſum etiam moriente vno ex collitigantibus non dicitur vacare, ſed pendet eius ſtatus vſque ad rem iudicatam. *Vitalin.in clem.1.nu.41. vt lite pendente.* & in non vacantibus certum eſt Ordinarium nullum ius habere. *Put.dec.495.lib.2.* & fuit dictum in *Barchinonen. Canonicatus, 9. Maij.1598. coram Illuſtriſſ. Card. Millino.* & in *Pampilonen.Præceptoriæ.2.Maij.1611.coram Penia.* hoc tamen intelligendum eſt probata lite, clericatu ipſius ſubrogati, & poſſeſſione illius, in cuius locum facta eſt ſubrogatio. vt fuit dictum in d. *Montisfaliſci Capellania. 30.Ianuar. 1606. coram Card.Lancellotto.* & in *Auerſana Capellaniæ. 15. Decembr. 1609. coram Cardin. Sacrato.* quòd fallit, ſi lis eſſet calumnioſa, quæ non facit beneficium litigioſum. *Biſignet. dec.2. de rer. permut. in fine. Caſsad. dec.7. de dol. & contum. Mandoſ.in reg.de ſubrogat.q.11.nu.6.* & fuit dictum in *Gerunden. Canonicatus. 14. Maij.1601.coram Greg. XV.* dummodo lis ſit notoriè calumnioſa ita, ut nec ſit colorata. vt fuit dictum in *Placentina parochialis de malpartida. 1. Decemb.1603. coram Litta.* vnde ſufficit litem eſſe coloratam, & dummodo Ordinarius non habeat indultum conferendi etiam beneficia litigioſa. vt habetur in *Mediolanen. beneficij. 10. Martij. 1614. coram Andrea.*

Secundo, ceſſante lite, quando ſumus in notoriè reſeruatis, prouiſus ab Ordinario & poſſidens, non eſt legitimus contradictor, nec quidem ad effectum, vt iuſtificetur gratia. ad *cap.quamuis.& c. ſi propter.de reſcript. lib.6.* quia ſtante reſeruatione conſtat prouiſum ab Ordinario non habere parem titulum. vt habetur in *Vrgellen. Archidiaconatus. 15. Ianuarij.1592.coram Penia.*

Tertio, vbi reſeruatio materialiter accepta non eſt notoria, ſed iuſtè de ea dubitari poteſt, vt quia non conſtet de obitu in quo menſe, prouiſus ab Ordinario poſſidens eſt legitimus contradictor ad effectum, vt gratia iuſtificetur, & vt in eius iuſtificatione ordinariè agatur, quia Papa per gratioſas ſubrogationes non intendit præiudicare Ordinarijs, aut prouiſis ab illis. vt in *Oritana Archipresbyteratus. 18. Iunij. 1599. coram Corduba.*

Quarto, vbi reſeruatio formaliter accepta non eſt notoria, licèt materialiter notoria ſit, vt quia conſtet de obitu in menſe reſeruato, ſed non conſtat de generali reſeruatione, vt quia Epiſcopus poteſt habere indultum, vel quia beneficium ſit vnitum Seminario, vel quid ſimile, tunc prouiſus ab Ordinario, & poſſidens eſt legitimus contradictor ſaltem vt gratia iuſtificetur, quia ſubrogatio eſt diſpoſitio conditionalis, ſeu prouiſio, & ceſſante notorietate reſeruationis, & prouiſo ab Ordinario poſſidente, non dicitur purificata conditio, niſi tota gratia iuſtificata. ita habetur in *Burgen. Praſtimonij de Pancoruo. 24. Octobr. 1588. coram Gypſio.*

Quinto, vbi notorium eſt nullam dari reſeruationem, tunc prouiſus ab Ordinario eſt omnino legitimus cõtradictor contra ſubrogatum Apoſtolicum, quia tunc prouiſus ab Ordinario habet parem titulum, cum Ordinarius in non reſeruatis habeat parem poteſtatem cum Papa. *c. ſi à ſede. de præb. lib.6.* & habetur in *Elnen.beneficij.S.Saluatoris.16.Decemb. 1602. coram Penia.* & quia dictum eſt prouiſum ab Ordinario eſſe legitimum contradictorem, vt gratia à ſubrogato iuſtificetur, aut gratia iuſtificata ſecum de potioritate iurium agatur via ordinaria, ideo ſciendum eſt gratiæ iuſtificationem tripliciter fieri poſſe. prima ſpecies eſt ordinaria, quæ in quacumque gratia eſt neceſſaria, ideſt, narrata eſſe iuſtificanda, vt gratia ſuffragetur. *c.1. vbi*

Io. Andr. et alij. de lit. conteſt. lib. 6. Felin. in c. ad aures. col. 5. verſ. tertia concluſio. de reſcript. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. c. 1. in princ. & hæc iuſtificatio poteſt fieri extraiudicialiter, nam iuſtificantur iuſtificãda, & prouiſus immittitur, & ſufficit executorem aſſerere gratiam eſſe iuſtificatã, etiam quòd in actis non conſtet de tali iuſtificatione. *Aegid. dec.* 85. *Put. dec.* 144. *nu.* 2. *lib.* 2. ea ratione, quia officium executoris eſt extraiudiciale, & extraiudicialiter procedit. *Bald. in l. neque natales. n.* 17. *C. de probat.* & dixit *Rota in Hiſpalen.* Canonicatus. 10. *April.* 1606. *coram Greg.* XV. & in *Pacen. Puritatis.* 11. *Decẽb.* 1609. *coram Manzanedo.* & ſufficit narrare quæ durarent gratiam, & quorum expreſſio facilius mouit Papam, etiãſi prouiſio ſit in forma dignum. ſecunda ſpecies iuſtificationis, quæ eſt in ſubrogationibus gratioſis, in quibus narrata non ſunt iuſtificanda, ſed tantum reſeruatio, poſſeſſio defuncti, & clericatus ſubrogati, vt ſæpe dixi, quæ iuſtificatio procedit, vt dixi in prima ſpecie. tertia ſpecies iuſtificationis eſt, quæ fit dato contradictore, & tunc ſiquis ſe opponit docens de iure ſuo, non tamen eſt legitimus cõtradictor, quia non poſſidet, vel poſſidet cum titulo impari, & ſummariè agendum eſt gratia tamen iudicialiter eſt iuſtificanda, nec datur appellatio ſuſpenſiua, vt habetur in *Neritonen. Penſionis.* 26. *Nouemb.* 1607. *coram Card. Caualerio. Card. Seraphin. dec.* 1484. *nu.* 2. *et ſeq.* ſine prȩiudicio executionis, ſi autem ſe opponit qui eſt legitimus contradictor poſſidens cum pari titulo, vel ſaltem tali, qui poſſit eſſe par, & poſſit excludere titulum prouiſi Apoſtolici, & tunc ordinariè erit agendum. *Mobedan. dec.* 13. vt lite pendente. *Put. deciſ.* 302. *et* 306. *lib.* 1. *deciſ.* 135. *lib.* 2. *Verall. dec.* 329. *nu.* 2. *p.* 1. *Gonzalez in* §. 7. *proœmiali. num.* 243. & prædicta quod prouiſus ab Ordinario non ſit legitimus contradictor, procedunt contra quemcũque prouiſum Apoſtolicum quocumque prouiſionis genere vltra gratioſam ſubrogationem, niſi in literis Apoſtolicis inſit aliquid indicans executorem eſſe mixtum, tunc enim datur appellatio, ſiue adſit clauſula vocatis vocandis, ſiue non. *Gonzal. gloſ.* 9. *in adnot. n.* 225. *Garc. de benefic. p.* 6. *c.* 2. *num.* 140. & fuit dictum in *Piſtorien.* Canonicatus. 17. *Iunij.* 1615. *coram Card. Caualerio. et coram Card. Seraph. dec.* 1383. *et* 1045. idem eſt ſi literæ ſint in forma dignum. *Card. Seraphin. deciſ.* 817. & fuit dictum in *Agrigentina beneficij S. Antonij.* 12. *Nouemb.* 1602. *coram Corduba.*

Denique eſt ſciendum, quòd habens titulum ab Ordinario, & non poſſidens non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſsionẽ prouiſi Apoſtolici ſtante reſeruatione, quia ad impediendum par titulus eſt neceſſarius. *Menoch. de adipiſcenda. remed.* 4. *n.* 581. & fuit dictum in *Caputaquen. beneficij.* 22. *Martij.* 1609. *coram Card. Marcomontio.* & in *Nouarien. beneficij.* 5. *Iunij.* 1610. *coram D. Coccino Decano.*

Et quoad fàmoſam allegationem Lapi 89. ex qua colligitur, quòd impetrans beneficium ad iuſtificationẽ ſui tituli non tenetur docere de titulo ſui prædeceſſoris, per cuius mortem illud impetrauit, ſed ſatis eſt, quòd probet, prædeceſſorem longo tempore beneficium poſſediſſe, & quod communi opinione reputabatur habere ius, & titulum in beneficio, idem tenet *Rota deciſ.* 10. *in fin. de rer. permut. in antiq. et deciſ.* 4. *eod. tit. in nou. Sarnen. in reg. de trien. q.* 16. & dixit *Rota in Pampilonen. Parochialis de Ianzi.* 21. *Iunij.* 1604. *coram D. Coccino.* ad d. allegationem vide doctiſſimè dicentem *Mareſcottum variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 41. *per totum.*

SVMMARIVM.

1 Iuſpatronatus probari debet ſecũdum Conc. Trid. c. 9. de ref. ſeſſ. 25.
1 *Forma probandi iuſpatr. perſonarum priuatarum ex d. Conc.*
3 *Quæ procedit in poſſeſſorio, & petitorio.*
4 Iuſpat. *probatum ſemel iuxta formam* Conc. Trid. *amplius non debet probari.*
5 Et *tunc ſufficit patrono quaſi poſſeſſio.*
6 Iuſpat. *priuatarum perſonarum trib. modis probari poteſt.*
7 Fundationis *verbo continetur conſtructio.*
8 *Et reædificatio eccleſiæ deſtructæ.*
9 *Iuſpat. probatur ex authenticis documentis fundationis, vel dotationis.*
10 *Authenticum documentum quod ſit.*
11 *Et eſt probatio probata.*
12 Documenta *vt probent, debent habere requiſita neceſſaria tàm in celebratione, quàm in extractione.*
13 Compulſatio *ſcripturarum octo requiſita habere debet.*
14 *Pars eſt citanda ad dicendum contra iura producta.*
15 Documenta *producta ſunt recognoſcẽda, ſi obijciatur.*
16 Probatio *eadem requiritur ſuper exiſtentia iuriſpat. tam in poſſeſſorio, quàm in petitorio.*
17 *Iuſpat. non probatur per teſtes.*
18 T*eſtium atteſtationes in antiquis actis redactæ cenſentur ſcripturæ authenticæ.*
19 Libri *viſitationum non probant iuſpatronatus.*
20 Arma, *literæ in lapidibus quando probent iuſpatr.*
21 *Authenticum documentum non dicitur, in quo enunciatur aliud inſtrumentum.*
22 Bulla *Epiſcopi dicitur documẽtum authenticum.*
23 I*uſpat. non probatur per aſſertionem Epiſcopi.*
24 Sententia *Ordinarij plurimum tribuitur ad probationem iuriſp.*
25 Beneficia *in dubio præſumũtur libera.*
26 Iuſpatron. *probatur per multiplicatas præſentationes.*
27 *Etiamſi dd. præſentationes eſſent interpollatæ.*
28 *Media præſumuntur ex probatione extremorum.*
29 Multiplicatæ *præſentationes dicuntur ad minus tres.*
30 *Multum denotat ad minus tres vices.*
31 Pluralis *locutio duorum numero fit.*
32 *Multum verificatur etiã in duobus.*
33 Tempus *antiquiſſimum dicitur centum annorum.*
34 Tempus *immemorabile eſt, quod hominum memoriam excedit.*
35 *Tempus immemorabile habet vim tituli.*
36 *Tempore immemorabile probato poteſt allegari melior titulus de mundo.*
37 Tempus *immemorabile per ſcripturas centum annorum probatur, per teſtes* 60. *anni ſufficiunt.*
38 Et *prædicti anni* 60. *debent eſſe lapſi ante motam litem.*
39 *Tempus immemorabile non iuuat, quando conſtat de vitioſo titulo.*
40 *Seu de mala fide.*
41 Tempus *immemorabile probatur per teſtes concurrentibus requiſitis quatuor.*
42 *Probationes in antiquis cõiunguntur.*
43 *Tempus immemorabile quomodo ſit probandum.*
44 Tempus *immemorabile probatur per ſcripturas.*
45 Tempus *immemorabile probatur in beneficialibus per ſucceſſionem in beneficio.*
46 Iuſpat. *probatur ſecundum iuris diſpoſitionem.*
47 Iuſpatr. *probatur per famam fundationis etc.*
48 *Enũciatiuæ antiquæ habent vim famæ.*
49 *Enunciatiuæ antiquorum inſtrumentorum quando probent.*
51 *Quaſi poſſeſſio longiſſima præſentandi quando ſufficiat.*
52 Famæ *probatio aliquando ſufficit.*
53 Iuriſpatr. *titulus quando probetur per præſcriptionem.*

Rota

54 Rota *deſert enunciatiuis ordinariorũ.*
55 Probatio *minor ſufficit, quando non agitur contra Ordinarium circa iuſpatr.*
56 *Narratiua lit. Apoſtolicarum leuiores probationes admittit.*
57 Iuſpat. *probatur ex enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum emanatorum à non ſuſpectis.*
58 *Ordinarij aſsertio circa iuſpatr. multum valet.*
59 Literæ *inſtitutionis aliquando probant iuſpatr.*
60 Et *ſi ſint multiplicatæ ſatisfaciunt decreto* Conc. Trid.
61 Iuſpat. *per ſententiam* Epiſcopi *antiquam probatur.*
62 *Et ſententia tunc operatur, vt beneficium non poſſit dici reſeruatum.*
63 *Iuſpatr. probatur ex literis inſcriptis in lapide publico.*
64 *Iuſpat. probatur ex veris chronicis.*
65 *Iuriſpat. exiſtentia quando patet, pertinentia faciliter probatur.*
66 *Quaſi poſſeſſio quando, & quomodo acquiratur.*
67 Patronus, *non poteſt reijci à ſua quaſi poſſeſſione.*
68 Iuriſpat. *indicium oritur ex libro antiquiſſimo.*
69 Iuſpat. *quomodo canonizetur per ſententiam.*
70 *Rota non credit ſententijs, niſi actis productis.*
71 Iuſpatr. *perſonarum potentium quomodo probetur ſecundũ* Conc. Trid.
72 Vſurpatio *in potentibus præſumitur.*
73 *Marchiones*, Duces, *& ſim. perſonæ potentes ſunt.*
74 *Habentes perpetuam iuriſdictionem ſunt perſonæ potentes.*
75 *Vniuerſitates, & Communitates veniunt inter potentes.*
76 Iurapat. *in* Italia *fuerunt vſurpata ex receſsu* Curiæ.
77 *Vſurpatio præſumitur, ſi inſtitutio ſpectet ad inferiores.*
78 *Vſurpatio præſumitur in familia potenti.*
79 *Secus ſi duo ſint patroni, vnus potens, alter non.*
80 V*ſurpatio non præſumitur in Capitulo, ſeu Collegio carente iuriſdictione.*
81 V*ſurpatio non præſumitur quando vniuerſitas habet tertiam partem iuriſp. cum alijs non potentib.*
82 Iu*ſpat. potentium non probatur præſentationibus antiquiſſimis, ſi non ſint continuatæ.*
83 *Nec quinquagenaria poſſeſſio iuuat, ſi non ſit continuata.*
84 *Quæ quinquagenaria non poteſt probari per teſtes.*
85 *Forma non poteſt impleri per æquipollens.*
86 *Poſſeſſio quinquagenaria quomodo probetur.*
87 *Et quomodo computetur ab initio.*
88 Iu*ſpat. potentium probatur ſecundum* Conc. Trid. *quando lis eſt inter patronum, & eccleſiam.*
89 Iu*ſpat. potentium non poteſt probari per teſtes deponentes de tenore ſcripturarum deperditarum.*
90 V*ſurpatio quando præſumatur.*
91 V*ſurpatio non præſumitur in pluribus familijs prætendentibus iuſpat.*
92 V*ſurpatio iuriſp. in quibus perſonis præſumatur.*
93 Iu*ſpat. parochianorum quomodo probetur.*
94 Iu*ſpatr. habere, & ius præſentandi, quid importent.*
95 Iuri*ſpatr. exiſtentia probata, debet probari eius pertinentia.*
96 De*ſcendentes debent probare iuſpatr. ad ſe deuolutum.*
97 Iuri*ſpat. ſucceſſio defertur in ſtirpes.*
98 *Quaſi poſſeſſione præſentandi ſtante non eſt probanda deſcendentia.*
99 *Deſcendentia quomodo ſit probanda.*
100 *Deſcendentia in antiquis probatur faciliter.*
101 De*ſcendentia proueniens à primo fundatore quomodo ſit probanda.*
102 Ex*emplum capellaniæ* SS. *Simonis, &* Iudæ.
103 Iu*ſpatr. competens ex priuilegio eſt ſublatum à* Conc. Trid.
104 E*tiam ſi priuilegium eſset ampliſſimum.*
105 *Princeps non poteſt veritatẽ mutare.*

Iuſpat.

106 *Iuriſpat. eſt ſublatum etiamſi in priuilegio dicatur, quod ſit, ac ſi eſſet ex fundatione.*

107 *Etiamſi in priuilegio eſſent clauſulæ derogantes.*

108 *Immemorabilis præſcriptio non prodeſt contra Concilium.*

109 *Iuſpatr. poteſt competere ex priuilegio conceſſo ex cauſa oneroſa.*

110 *Iuſpatr. conceſſum ex augumento dotis poteſt reuideri.*

111 *Ius eligendi competens Capitulo non tollitur per Concilium.*

112 *Iuſpatr. non poteſt competere ex Epiſcopi priuilegio.*

113 *Etiamſi patronus eſſet in poſſeſſione à longiſſimo tempore.*

114 *Epiſcopus non poteſt beneficium liberũ efficere patronatum.*

115 *Iuſp. ex priuilegio ſublatum eſt etiam per regul. 8. Cancellariæ.*

116 *Iuſpatronat. ſi competat ex augumento dotis an ſubſit regulæ octauæ.*

117 *Epiſcopus poteſt præſentatos non idoneos repellere.*

118 *Inferiores inſtituũt præſentatum prius examinatum ab Epiſcopo.*

119 *Beneficij de nouo erecti inſtitutio hodie reſeruatur Epiſcopis.*

120 *Patroni non poſſunt ſe ingerere in perceptione fructuum beneficiorum.*

121 *Patroni non poſſunt uendere iuſpatronatus.*

122 *Beneficium liberum uniri non poteſt cũ beneficio iurisp.*

123 *Vnio quando ab ordinarijs reuideri poſſit.*

124 *Iuspat. acquiſitum ex augumento dotis quando ab ordinarijs cognosci debeat.*

125 *Manuteneri quando debeat habẽs aſſiſtentiam, ſeu reſiſtentiam iuris communis.*

126 *Manutenendus eſt habens intentionem fundatam de iure communi.*

CAPVT QVINTVM.

Iuſpatronatus quomodo probetur.

1 QVONIAM in erectione beneficij hæc tria conſiderantur, nempe locus, dos, & lex, iuxta trad. à *Calder. conſ. 20. de iurepatr.* ſi enim fundatum ſit, & dotatum ab aliquo cum reſeruatione iuriſpatronat. dicitur beneficium patronatum, in cuius beneficij vacatione probanda eſt exiſtentia iuriſpatronatus, & ſimul pertinentia, videlicet, quod tale beneficium vacans ſit de iurepatronat. ex fundatione, & dotatione, & quod ad talem tanquam patronum præſentantem pertinet ius præſentandi, vel quia ſit hæres, vel de familia, vel vocatus in fundatione, vel ſit donatarius, vel quia ſit in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi, de quibus nunc eſt videndum.

Iuſpatronatus igitur probatur ſecundum formam traditam in Sacroſancto Concilio Tridentino, *ſeſſione vigeſima quinta, de reformatione, capit. nouo, prout infra.* ſicuti legitima patronatuum iura tollere, piaſque fidelium voluntates in eorum inſtitutione violare equum non eſt, ſic etiam, vt hoc colore beneficia eccleſiaſtica in ſeruitutem, quod à multis impudenter fit, redigantur, non eſt permittendum.

Vt igitur in omnibus ratio obſeruetur, decernit ſancta Synodus, vt titulus iuſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documentos, & alijs iure requiſitis oſtendatur; ſiue ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominũ memoriam excedat, aliaſue ſecundũ iuris diſpoſitionem.

Itaque

2 Itaque Concilium in præcedenti decreto tradit formam probandi iuſpatronatus competens perſonis priuatis, cum in ſubſequentibus tractet probatione iuriſpatr. perſonarum potentium. *Hieron. Gonzal. in comm. ad regulam octauam Cancell. gloſ.* 18. *num.* 13. quod decretum locum habet in petitorio, & poſſeſſorio, & ſi
3 poſt Concilium ſemel vacatio contigerit, & patronus laicus, ſeu mixtus præſentauit, & coram ordinario do-
4 cuit de ſuo iurepatr. iuxta formam dicti Concilij, & præuia cauſæ cognitione, ac ſeruatis ſeruandis, ordinarius ſemel approbauit d. iuſpatr. & præſentatum inſtituit, tunc licet deinde multoties idem beneficium vacare contingat, non tenetur de titulo amplius in poſſeſſorio ſaltem iudicio docere, licet de eodem iu-
5 repat. controuertatur, ſed ſufficit patrono quaſi poſſeſſio, quam habet. ita declaraſſe S. Congreg. refert *Gonzal. vbi ſup. num.* 26. & dixit Rota in *Piſana Capellaniæ.* 20. *Maij* 1494. *coram Blanchetto.*

6 Probari poteſt igitur iuſpatronat. perſonarum priuatarum tripliciter, ex forma tradita à Concilio Tridentino, videlicet, ex authenticis documentis fundationis, vel dotationis, ex multiplicatis præſentationibus à tempore immemorabili, aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem, quæ omnia optime declarãtur à *Gonzal. vbi ſup. num.* 32. *& ſeqq.* à Garcia, *de beneficij. par.* 5. *cap.* 9. *n.* 38. *& ſeqq. &*
7 *ſub verbo fundationis*, poſito in concilio comprahenditur iuſp. competens ex conſtructione ex *Coraſio de beneficijs par.* 4. *cap. vlt. nu.* 12. & comprahenditur etiam reædificatio eccleſiæ penitus deſtructæ. *Gonzal. vbi ſupra num.* 53. *& Garc. ibidem num.* 51. *Io. Aloiſius* Ric. *Epiſcopus Vicanus in praxi rer. fori eccleſiaſt. in tit. inſcripto praxis iuriſpatronatus, in prin. cum multis ſeqq. & in collectan. deciſ. p.* 1. *collectan.* 58. *& Campanilis in diuerſorio iuris canonici. rubr.* 11. *c.* 13. *à nu.* 405. *& Aug.* Barboſa, *de off. & poteſt. Epiſc. par.* 3. *alleg.* 72. *nu.* 20. *& ſeqq.*

8 Quomodo autem probetur iuſpatronat. vide *Rotam deciſ.* 254. 1014. *&* 1372. *lib.* 3. *diuerſ. tradit Cardin.* Tuſcus *pract. concluſ.* Iuris. *lit. I. concluſ.* 617. *prax. archiep.* Leon. *part.* 2. *c.* 21. *de iurepat.* & fuit dictum in *Terulen. beneficij.* 12. *Febr.* 1610. *coram Card.* Sacrato. quæ eſt *deciſ.* 222. *in recent. par.* 1. *in Firmana Altaris de Dorijs*, 15. *Febr.* 1610. *coram Card. Sacrato*, quæ eſt *deciſ.* 224. *in d. recentior. par.* 1. & in *Lucana iuriſpatr.* 7. *Maij* 1604. *coram Reuerendiſſ. Coccino Decano*, quæ eſt *deciſ.* 77. *vbi ſup.* & in *Lucana Capellaniæ.* 14. *Decemb.* 1609. *coram* Penia, quæ eſt *deciſ.* 211. *vbi ſup.* in *Feſulana iuriſpat.* 6. *Iunij* 1611. *coram* Card. Caualerio quæ eſt *deciſ.* 333. *vbi ſup. in* Ilerden. *portionis.* 29. *Aprilis* 1613. *coram* R.P.D. *Pirouano*, quæ eſt *deciſ.* 481. *vbi ſup.* & in *Mediolanen. iuriſpatr.* 29. *Aprilis*, 1613. *coram* D. *Pirouano*, quæ eſt *deciſ.* 482. *vbi ſup. in Calaguritana iuriſpatr. de victoria.* 30. *Octob.* 1613. *coram Card. Caualerio*, quæ eſt *deciſ.* 517. *vbi ſup. in* Pampilonen. *iuriſp.* 30. *Octob.* 1613. *coram* R.P.D. *Pamphilio*, quæ eſt *deciſ.* 518. *vbi ſup. in Neapolitana rectoriæ.* 19. Decemb. 1600. *coram* D. *Attrebaten.* quæ eſt *deciſ.* 235. *in recent. par.* 2. *in Zamorea. de morales.* 27. *Iunij* 1605. *coram* Card. *Sacrato*, quæ eſt *dec.* 146. *vbi ſup. in* Tuden. *parochialis decimæ de* Valeſa. 7. *Nouemb.* 1611. *coram D. Vbaldo*, quæ eſt *deciſ.* 360. *vbi ſup. in* Papien. *iuriſpat.* 17. *Febr.* 1612. *coram D. Manzanedo*, quæ eſt *deciſ.* 374. *vbi ſup. in* Firmana *iuriſpat.* 15. *Maij*, *&* 15. *Decemb.* 1614. *coram* D. *Andrea*, quæ eſt, *deciſ.* 541. *vbi ſup. in* Palentina *Capellæ.* 12. *Maij* 1614. *coram* D. Andrea, quæ eſt *deciſ.* 548. *vbi ſup.* & in *Auriacen. iuris nominandi.* 18. *Maij* 1615. *coram* D. *Buratto*, quæ eſt *deciſ.* 694. *vbi ſup.* & habetur apud *Cardin. Mant. deciſ.* 208. *&* 244. & apud *Cardin. Seraph. dec.*

1103. 1120. & 1141.

9 Primo modo probatur titulus iuriſpat. ex authenticis documẽtis fundationis, vel dotationis intelligendo de fundatione, conſtructione facta

10 legitime, & cum conſenſu ordinarij, prout dixi ſup. in lib. 2. & dixit *Rot. in Burg. S. Don. iuriſp.* 20. *Iun.* 1622. *cor.* R. P. *D. Merl.* quæ eſt in calce operis *dec.* 17. & in *ead. cor. eod.* 9. *dec.* 1622. quæ in calce oper. eſt *dec.* 18. *in Monopol. benef. ſeu Capellæ*, 6. *Iun.* 1622. *cor. R. P. D. Merl.* quæ eſt dec. in calce oper. 19. & in *Reg. iuriſp.* 10. *Mar.* 1623. *coram* R. P. D. *Pirouano*, quæ

11 in calce operis eſt deciſio 16. & authenticum documentum eſt, quod conficitur per publicum notarium cum duorum, vel trium teſtium præſentia, ſeu ſubſcriptione, & cuius probatio eſt authentica, valida, & manifeſta. *c.* 1. *& ibi* Doct. *& gloſ. in verbo, ſcriptura, de fid. inſtrum.* Dec. *conſ.* 423. *nu.* 10. & eſt probatio probata. Verall. *deciſ.* 421. *num.* 1. *par.* 2. *& dec.* 256. *num.* 5. *par.* 3. & illa verba poſita in d. Conc. & alijs iure requiſitis, notant, quòd ad hoc, vt talia documenta probent, debent cõtinere omnia requiſita neceſſaria tam in celebratione, quæ requiſita ponit Felin. *in d. c.* 1. quam alia requiſita neceſſaria in extractione, &

12 cõpulſatione, in qua ſunt neceſſaria octo requiſita poſita ab Abb. *in cap. cum P. tabellio. num.* 1. *de fid. inſtrum.* & de ſcripturarum compulſatione in hac materia iuriſpatr. fuit dictum in *Burg. S. Donnin. Præpoſituræ.* 19. De-

13 *cemb.* 1622. *coram* R. P. D. *Buratto*, quæ eſt deciſio in calce operis 22. & pars eſt citanda ad dicendum con-

14 tra iura tempore quo producuntur. Rota *deciſ.* 1. *num.* 3. *de fid. inſtrum. in nouis. Caſſador. deciſ.* 8. *num.* 6. *de re-*

15 *ſcript.* ac etiam ſunt recognoſcenda poſt productionem, ſi de illorum fide obijciatur. Doct. *in d. c.* 1. ſed in inſtrumentis antiquis vltra 70. annos d. recognitio non eſt neceſſaria *Put. deciſ.* 151. *lib.* 1. neque in alijs caſibus, de quibus *Put. deciſ.* 359. *lib.* 2. Ricc. *in d. praxi num.* 11. & quando

16 controuerſia eſt ſuper exiſtentia iuriſpatronatus, eædem probationes requiruntur in poſſeſſorio, ſicut in petitorio *Stephan.* Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 720. *num.* 1. & fuit dictum coram Illuſtriſſimo Card. Millino in *Auximana iuriſpatronatus.* 28. *Maij* 1593. probatur etiam iuſpatronat. ex inſtrumento donationis factæ à patrono cum debitis requiſitis, vt fuit dictum in *Aſculana iuriſpatr.* 24. *Februarij* 1616. *coram* Illuſtriſſ. *Cardin. Veroſpio*, quæ in calce operis eſt deciſio 23. & ex ſucceſſione hæreditaria in iurepatron. hereditario, vt fuit dictum in *Maceraten.* Iuriſpatr. 15. *Decemb.* 1625. *&* 1. *Iunij* 1626. quæ in calce operis eſt *dec.* 24. *corã* Reuerendiſſ. *D. Coccino Decano.*

17 Ideo probatio per teſtes hoc in caſu non admittitur Gonzal. *vbi ſup. num.* 76. Paul. *Piaſec. in praxi Epiſc. par.* 2. *c.* 5. & ita declarauit S. Congregatio relata à *Riccio in d. praxi iuriſpat. num.* 4. Congregatio Concilij cenſuit requiri pro forma, vt probatio fiat per authenticas ſcripturas, & regulam eſſe conſtituendam, quod probatio per teſtes non ſufficiat. *Prax. Leon. vbi ſup. cap.* 6. *nu.* 2. *Barboſa vbi ſup. Steph. Gratian. vbi ſup. c.* 168. *num.* 21. nam aliter de facili excluderetur Concilij Triden. conſtitutio.

18 Atteſtationes autem teſtium in antiquis actis redactæ cenſentur etiã ſcripturæ authenticæ, vt per eas intelligatur ſatisfactum diſpoſitioni d. Decreti Concilij Tridentini. *Menoch. conſ.* 336. *num.* 3. *Campanil. d. c.* 13. *num.* 410. *& Barboſa vbi ſupra num.* 26. & de hoc modo probandi iuſpatronat. vide *Monetam in tract. de commutat. vltim. volunt. c.* 10. *de derogat. qualit. in fundat. benef. appoſit. num.* 210. ideo libri viſitationum

19 non ſufficiunt ad probandum iuſpatronat. Piaſec. *d. c.* 5. *num.* 7. neque arma inſignia, literæ, ſiue ephitaphia inſcri-

20 inſcripta in lapidibus marmoreis de recenti probant *arg.l.vlt.* C.*de relig. & ſumpt.fun.* in antiquis verò iunctis alijs adminiculis coadiuuant.ita Polid.*Ripa dec.ſeu obſeruat.*68.*Guido Pap.dec.*341. Card.*Seraphin.d.deciſ.* 1141. & fuit dictum in *Hiſpalen. iuriſp.*26.*Martij.*1590. 22.*Martij. &* 31.*Maij.*1593.*coram Card.* Pãphilio. & in Romana *iuriſp.*10.*Martij.*1595.*coram Card.Millino.*neque
21 dicetur authenticum inſtrumentum, in quo enunciatur aliud inſtrumentum, vbi ſit mentio de fundatione. *Affliẽt.*dec.173. *Riccius in d. praxi. num.* 8.
22 Dicetur tamen authenticum documentum bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcriptis præſtitus ad fundandum, conſtruendum, vel dotandum. R*icc.ibidem.nu.*9. non proba-
23 tur tamen iuſpatronatus per confeſſionem Epiſcopi aſſerentis tale beneficium eſſe iuriſpatronatus, vel eſſe talis perſonæ. B*ald. conſil.* 5. *vol.* 1. *Verall. dec.*138.*par.* 1. plurimum ta-
24 men eſt tribuendum ſententijs Ordinariorum latis ad fauorem iuriſpatronatus, & præſentatorum. C*ard. Seraph.d.dec.*1141. & ratio eſt, quoniam Ordinarij non ſolent multum fauere iſtis præſentationibus. R*ota dec.* 1, *de iurep. in nou. Card.* P*aleot. dec.* 23. *Card.*P*ut. dec.*172.*lib.*1. *& dec.*242. *lib.*2. quia in dubio benefi-
25 cia præſumuntur libera, cum iuſpatronatus ſit quædam ſeruitus beneficij, quæ non præſumitur. *Card. Seraph.dec.*1353.*nu.*1, *&* 2. de enunciatiuis vero quid coadiuuent. vide *Rotam dec.* 2. *de iurepat. in nouis.* & licet ex confeſſione facta in literis Apoſtolicis non probetur iuſpat. ad effectum canonizationis. *Sarnen. in reg.de trienn.q.*36.*num.*3.& in P*ampilonen.beneficij.* 10.*April.*1595. *coram Card.*Mantica.& in L*ucana parrochialis.*2.*Iunij.*1601. *coram Card.* P*amphilio.* tamen ex illa probatur in præiudicium confitentis. *Caſsador. dec.*4.*de præb.* P*ut.dec.*315.*n.*3.*lib.*2.

præſertim quando confeſſio eſt adminiculata, & coniecturis fulcita. vt in *Regien.prioratus.*9.*Maij.*1588. *coram Card.*Pamphilio.quomodo autem probetur iuſpatr. mixtum. vide in P*apien.*9.*Maij.*1594.*coram illuſtriſs.*D.*Card.Millino.* quæ in calce operis eſt deciſ. prima. & in eadem coram eodem 22. *Maij.* 1595. quæ in calce operis eſt dec.2. per atteſtationem autem Papæ factam motu proprio plenè probatur iuſpatron. vt fuit dictum in P*ortuen. beneficij.* 27. *Martij.*1596.*coram* I*lluſtriſs.Card.* M*illino.* quæ in calce operis eſt deciſ. 3.
26 Secundo modo probatur iuſpatr. per multiplicatas præſentationes per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, quod intelligitur etiamſi nullũ inſtrumentum fundationis, conſtructionis, ſeu dotationis oſtendatur, & quamuis in dictis præſentationibus nulla appareat facta mentio fundationis, cõſtructionis, ſeu dotationis. *Rota dec.* 792.*num.*11.*par.*1. *diuerſ. Achill. de Graſſ.deciſ.*4.*de iurepat.* & ita declaraſſet Sac. Congregationem refert G*onzal.vbi ſup. num.*46. *&* R*icc. in d.praxi num.*13. *&* B*arboſa vbi ſup. nu.*29.P*rax.Archiep.leon.d.c.*6.*n.*3. *Greg. XV. deciſ.* 452. *num.*1. & fuit dictum in P*ampilonen. iuriſpatr.* 16. *Iunij.*1586.*coram Orano. &* 16.*Feb.* 1588.*coram Card.* P*amphilio. & Ciuit.Caſtelli iuriſpat.*28.*Maij.*1594. *coram d.* P*amphil.* & de probatione iuriſpat. per multiplicatas præſentationes fuit dictum in *Aretina Capellaniæ.*18.*Maij.*1616.*coram R. P. D. Buratto.* quæ in calce operis eſt
27 deciſ.25. etiam ſi dictæ præſentationes eſſent interpollatæ, & non ſucceſſiuæ, ſi tamen ſint effectuatæ, ideſt confirmatæ ex inſtitutione, & poſſeſſione ſecuta, ob ſucceſſiuam vacationem per obitum præſentatorum, ideſt, ſi oſtendantur præſentationes antiquæ, & modernæ, ſed mediæ non inueniantur, tamen iſtæ mediæ præ-

28 ſumuntur ex probatione extremorũ. *Card.Seraph.dec.*337.*&* 1141.*Gratian.vbi ſup.c.*392.*num.*10.*glo.communiter recepta in c.accedens.in verbo proceſſu.poſt med.de conuerſ.coniug. Felin.in c.inter dilectos.de fid. inſtrumen. Ricc.in d.praxi dec.* 224. & fuit dictum in *Gerunden.beneficij.*15.*Decemb.* 1599. *coram d. Seraph.* & effectuatio præſentationum probatur ex vacatione per obitum præſentati. vt in *Lucana Capellaniæ.*15.*Maij.*1598 *coram* Penia *&* *in Papien.Archipreſbyt.*19.*Feb.*1601.*corã Card.Pamphil.* ita etiã in vacatione per reſignationẽ præſentati.vt in d.Papien. nõ docto de contrario ſtatu beneficij. *Alciat.de præſumptionib.reg.*2.*præſump.* 22.*num.*2. *Mobedan.dec.*10. *&* 12. *de iurepat.Garc.d.c.*9.*num.*8. & vide *Mareſcottum variar.reſol.lib.*1.*c.*81. *num.*6. *& ſeqq.*

19 Multiplicatæ vero præſentationes dicuntur ad minus tres, quia dictio, multum, ſignificat ad minus tres vices. *Iaſ.in l.*1. *num.*4. *C.de fideicom. Caualcan. dec.* 17. quod etiam vide-

30 tur eſſe de mente *Achill. de Graſſ. dec.* 16. *de iurepat.* verum duas ſufficere, vt dicantur multiplicatæ, aiunt *Caualcan.d.deciſ.*17.*num.*14.*Mar. Antonin. variar.reſol.lib.*1.*reſol.*109. *num.*37. *Ricc.in d.praxi num.*14. *& Campanil. vbi ſup.d.c.*13. *num.*425. *Barboſa vbi ſup.num.*31. ex eo, quia

31 pluralis locutio duorum numero eſt contenta. *c.pluralis. de reg.iur.lib.*6.

32 & prædicta dictio, multum, verificari poteſt in duobus ſecundum ſubiectam materiam. *Barboſ. ibidem num.* 33.

33 Per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, & ſi non ſint antiquiſſimæ nõ inducunt præſumptionem iuriſpatr. vt fuit dictum in *Auximana iuriſpat.* 28. *Maij.*1593.*coram Illuſtriſſ.D.meo Card. Millino.* quæ in calce operis eſt deciſ. 4. & magis communis opinio eſt tempus huiuſmodi eſſe centũ annorum. *Menoch.de arbit.iud.caſu* 3. *Maſcard.de probat.concluſ.*103. *Mar.Antonin.vbi ſup.reſol.*80.*num.* 11.*Garc.vbi ſup. par.*12.*c.*2.*nu.*263. *Rota dec.*520.*cum ſeqq. par.*1.*& dec.* 584.*par.*2. *in recentiorib.* nam antiquum factum dicitur ſi excedat centum annos. *Tiraquell.in l. ſi vnquam. verbo, omnia.nu.*31. *C. de reu.donat.* & tale tempus requiritur in caſu noſtro, cum addatur, qui hominum memoriam excedat, ideſt, quod ſit

34 immemorabile, quòd etiam requirit centum annos. *Maſcard. vbi ſup. concluſ.*1214. *num.*53. & habet vim

35 priuilegij, & tituli melioris de mundo. *Put.dec.*205.*num.*2. *&* 3.*lib.*1. *Ant.Gabr. de præſcript. concluſ.*1.*nu.* 1.44. *&* 65.*Gonzal.vbi ſup.gloſ.*33.

36 *num.*4. eoq. probato poteſt allegari fundatio, dotatio, vel alius melior titulus de mundo. *c. ſuper quibuſdã. §.præterea. & ibi gloſ. de verb.ſignif.* & fuit reſolutum in vna *Mediolanen. iuriſpatronatus.*21.*Aprilis.*1589. *coram Comitulo.* idq. procedit, licet neque per inſtrumenta præſentationum, neque per teſtes ſuper immemorabili deponentes nulla fiat mentio de fundatione, vel dotatione. *Achil.de Graſſ.dec.*4.*num.*7.*de iurep.*

37 dictum autem tempus immemorabile ſi probetur per ſcripturas, centũ anni requiruntur, ſi autem per teſtes, ſufficiunt ſexaginta anni. *Flamiu. Pariſ.de confident.quæſt.*28.*num.*235. *Garc.d.c.*2.*nu.*265.*& p.*5.*c.*9.*nu.*92.

38 & prædicti anni debent eſſe elapſi ante motam litem. *Gonzal.d.glo.*18. *num.*89.*Barboſ.vbi ſup.num.*38. *Put. dec.*449.*num.*2. *in fine. lib.* 2. quòd immemorabile non ſuffragatur ſi cõſtet de iniuſto, inualido, ſeu vitioſo titulo, & principio. *Pariſ. d. quæſt.* 28.*nu.*240.*Put.deciſ.*189.*nu.*5.*lib.*1. *Creſcent. dec.*2.*num.*4. *de probat.* & quando conſtaret de mala fide. *c.*1. *de præſcrip. Mynſing. d.cent.*1.*obſeru.* 30. & de hoc ſecundo modo probãdi iuſpat. vide *Monetam vbi ſup.nu.* 211. *& ſeqq.*

41 Tempus immemorabile probatur per

per teſtes concurrentibus requiſitis poſitis in *glo.in c.1.de præſcrip. lib.6.* quòd teſtes ſint ad minus 54. annorum, & de 40. teſtificentur de viſu. ſecundo, quòd teſtes neceſſario dicant communem opinionem eſſe, quòd de cōtrario vſu non extat memoria. tertio, quòd teſtes ita ſemper viderint, & audierint. quarto, quòd numquam fuerit obſeruatum contrarium. eadem requiſita ponit *Mynſing.cent.1.dec.30. Mobedan. dec.12.de iurepat. Verall.dec.290. & 291.par.3. Guid.pap.dec.357. Capic. dec.194.* an autem præfati teſtes debeant in vniuerſum deponere de omnibus d. requiſitis, & dicas, quòd non, eſt enim difficilis talis probatio, merito debent coniungi ad faciendum vnum totum. *Franc. deciſ. 56. & 80.* & in factis antiquis mille
42 probationes coniunguntur. *Put.dec. 101.lib.2. Ricc. in d. praxi num. 16.* & quomodo probatio fiat in antiquis. vide *Guid.pap.d.dec.357. Bellam.deciſ.70. & Put.deciſ.76. & 78.*
43 *lib.1.* & quomodo ſit articulandum, & probandum tempus immemorabile, & per quot teſtes, & quantum ſit d. tempus vide *Gabr. vbi ſup. nu. 71. ad finem.*

44 Item immemorabile probatur per ſcripturas, licèt non poſſit directè probari negatiua hæc, non eſſe memoriam in contrarium, tamen poteſt per indirectum, vt in ſimili dicunt Doct. poſſeſſionem directè non probari inſtrumentis. *Abb. in c. nobis. n. 5. de præſcrip.* vt ſi per inſtrumen-
45 tum probetur per centum annos & vltra fuiſſe aliquos præſentatos ad beneficium, & vnum ſucceſſiuè per obitum alterius ſubſtitutum in beneficium præmortui, vtique probatũ quoque erit, quòd alio modo non fuerit prouiſum de beneficio. *Ricc. in d.praxi num.17.* & ita in praxi vidi quaſi poſſeſſionem, vt plurimum probari ex multiplicatis præſentationibus, quæ probantur ex ſcripturis.

46 Tertio probatur iuſpatr. ſecundũ iuris diſpoſitionem, ideſt, vt poſſit probari iuſpat. illiusq. titulus, prout de iure communi diſponitur. *Gonzal. d.glo.18.nu.50. Garc.d.c.9.num.83. Riccius in d.praxi num.19. & Barboſ. vbi ſup. nu.42. & ſeqq.* per illa verba Concilij, aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem, quæ denotant idem, quod alio modo. *Verall.dec.210.nu. 5.par.1.Put.dec.170.lib.3.* vnde non ſolum probatur iuſpatr. per tempus immemorabile, quòd probat legitimum titulum fundationis, ſeu dotationis. *Felin. in c.cauſam. num.6. de præſcrip. Mobedan.dec.3. de iurepat.*
47 ſed etiam probatur per famam fundationis, conſtructionis, ſeu dotationis cōcurrente longiſſima quaſi poſſeſſione præſentandi ſecundum iuris diſpoſitionem ſicut ante Concilium. *Caſſador.dec.3.de iurepatr. Accbill.de Graſſ.dec.4.num.10.de iurepatr.Put. dec.60. & dec.140. in fine. lib. 2.* & fuit dictum in vna *Tiraſonen. iuriſpræſentandi.die 5.Maij.1593.* corã *Litta.* vt habetur apud *Garc.d.cap.9. num. 83. & ſeq. Mar. Antonin. vbi ſup.lib.1.reſolut.109.num.30. Barboſa d.allegat.72. nu.43.* & fuit dictum in *Foroliuien.beneficij.30.Octob.1593 coram Penia. & Ciuit.Caſtelli iuriſpat. 28. Maij.1593. coram Card. Pamphilio.* & in hoc in caſu enunciatiuæ
48 antiquæ habent vim famæ, vt fuit deciſum in *Gerunden.beneficij.20.Iunij.1597.coram Orano. Put.dec.209. lib. 2.* & enunciatiuæ antiquorum
49 inſtrumentorum à centum annis citra, etiamſi habeant originem ab eiſdem perſonis, & perſonis ſuſpectis probant fundationem ſi ſint adminiculatæ, & concurrente quaſi poſſeſſione. *Garc.d.c.9.num.91.Rota dec. 360. num.5.par. 2. in recentiorib.* & fuit dictum in *Barcbinonen. vnionis. 5.Decemb.1597.coram Gypſio.*

50 Et quando enunciatiuæ probent latius habetur in *Rota dec. 374. p. 2. in recentiorib. prædictis.* & fuit dictũ in T*udertina iuriſpatronat. parochia-*

lis S. Laurentij. 9. *Iunij*. 1623. *coram Reuerendiſſ. Patriarcha Hieroſolymitano.* quę in calce operis eſt dec. 5. &
51 dicta longiſſima quaſi poſſeſſio præſentandi ſufficit, ſi benè probetur per teſtes deponentes de viſu per 30. annos. vt fuit dictum in vna *Iacen. Penſionis*. 4. *Maij*. 1601. *corã Illuſtriſs. D. meo Card. Millino*. & ſufficit
52 probatio famæ iunctis alijs adminiculis. *Achill. de Graſſis dec.* 7. *de iurep. Dec. conſ.* 117. & fuit dictum in *Romana iuriſpat.* 10. *Maij*. 1595. *coram Illuſtriſs. D. Card. Millino*. quæ in calce operis eſt deciſ. 6. & poteſt
53 ſimiliter probari titulus iuriſpat. per præſcriptionem 40. annorum cum titulo colorato, cũ hæc valeat, quantum immemorabile. *c.* 1. *de præſcript. lib.* 6. & in probatione iuriſpat. ſolet
54 Rota multum deferre enunciatiuis ordinariorum. *Rota dec.* 11. *de iurepatr. in nouis. Put. dec.* 243. *lib.* 2. &
55 longè minores probationes ſufficiũt, quando non agitur contra ordinarium vindicantẽ eccleſiam in libertatem. *Caſtador. dec.* 1. *nu.* 1. *de probat.* & leuiores probationes ſufficiũt
56 pro verificanda narratiua contenta in gratia Apoſtolica, quod beneficium ſit iuriſpatronatus. *Maſcard. vbi ſup. concl.* 177. & de probando iurepatr. vide *Maſcard. concl.* 959. *&* *Lambertin. de iurepat. lib.* 2. *par.* 2. *quæſt.* 16. *art.* 4. *&* 5.

57 Accedit, quòd etiam ex enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum emanatis à diuerſis perſonis non ſuſpectis probatur iuſpatr. *Acchill. d. dec.* 7. *Garc. d. c.* 9. *num.* 88. & multum
58 confert aſſertio Ordinarij facta in viſitatione, quòd beneficium ſit iuriſpat. *Creſcent. dec.* 2. *de iurepat.* item
59 ex literis continentibus inſtitutionẽ rectoris in beneficio datam à Superiore ad præſentationem patroni. *Pariſ. de reſign. benef. lib.* 8. *quæſt.* 11. *nu.* 38. *Rota dec.* 376. *&* 1446. *lib.* 3.
60 *diuerſ.* & ſi ſint multiplicatæ ſatisfaciunt dicto decreto Concilij ad probandum iuſpat. item probatur iuſpatronat. per ſententiam Epiſcopi an-
61 tiquam, in qua iudicauit iuſpatr. ad aliquem pertinere. *Caſtador. dec.* 2. *nu.* 3. *de probat. Put. dec.* 338. *lib.* 2. &
62 per dictam ſententiam taliter operatur, vt non ſit locus immiſſioni tãquam de beneficio reſeruato. *Greg. XV. dec.* 58. *num.* 4. item ex literis
63 inſcriptis in lapide poſito in loco publico ab immemorabili tempore citra probatur iuſpat. *Caualcan. d. dec.* 17. *num.* 1. *Garc. d. c.* 9. *num.* 91. item
64 ex veris chronicis ſcriptis ab immemorabili tempore probatur iuſpatr. *Barboſa vbi ſup. num.* 53. *per glo. in c. inter dilectos. in verbo, magis. de fid. inſtrum.*

65 Et inſuper quando conſtat de exiſtentia iuriſpatronatus, & quòd beneficiũ ſit iuriſpatr. non autem liberum, tunc probatio pertinentiæ eſt facilis. ſufficit namque, quòd quis ſemel admiſſus fuerit ad præſentandum ab alijs compatronis tamquam vnus ex illis, vt per illum ſolum
66 actum effectuatum ſit illi acquiſita quaſi poſſeſſio, & in poſterum poſſit præſentare. *Gonzal. d. glo.* 18. *nu.* 62. *&* *num.* 110. *&* *in glo.* 45. *§.* 2. *à num.* 29. nec poteſt repelli patronus
67 à ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi adhibita cauſæ cognitione ſecundum formam d. Concilij poſt d. Cõcilium ſuper d. iurepatr. ordinarius præſentatum à patrono inſtituerit, etiamſi poſt per obitum talis inſtituti contigerit iterum de validitate d. iuriſpat. dubitari, vt ſæpius in Rota fuit deciſum, & debet manuteneri patronus in ſua quaſi poſſeſſione ſaluis iuribus fiſco in petitorio. *Riccius in dec. cur. Archiep. Neapol. dec.* 63. *&* *Moneta vbi ſup. num.* 247.
68 Accedit, quòd magnum indicium iuriſpat. datur ex eo, quòd in libro antiquiſſimo reperiatur deſcriptum beneficium eſſe ad aliorum præſentationem. *Greg. XV. dec.* 83. *nu.* 2. *Moneta vbi ſup. nu.* 214.
69 An autem iuſpat. canonizetur ex ſola productione ſententię, per quam conſtet

conſtet de iurepat. & vera eſt opinio negatiua, quoniam ſententia, quæ ex actis non iuſtificatur, dicitur ipſo iure nulla. *Card. Seraph. deciſ.* 1268. & partium conſenſu reparari non poteſt, neque in rem iudicatam tranſit, & Rota non ſolet fidem præſta-
70 re huiuſmodi ſententijs, niſi actis productis. *Caſſador. dec.* 179. *Put. dec.* 401. *lib.* 1. *vide Riccium in d. praxi deciſ.* 215. *num.* 294. *&* 295.

Et notandum eſt, quod iuſpatr. habuiſſe effectum probatur ex eo, quod beneficium reperitur conſtitutum, & dotatum prout in inſtrumento narratur ad *l. cum ſeruus. ff. de verbor. oblig.* *Felin. in c. ſicut. num.* 35. *de re iudic.* *Verall. deciſ.* 226. *num.* 1. *p.* 2. & fuit dictum in *Romana Capellaniæ.* 12. *Iunij* 1589. *coram Card. Pamphil. & in Cluſina beneficij* 31. *Ian.* 1590. *coram Orano. & in Imolen. iuriſp.* 26. *Martij* 1593. *coram Card. Pamphilio.*

71 Nunc ſecũdò principaliter eſt videndum quomodo probetur iuſpatronatus competens perſonis potentibus communitatibus, ſeu vniuerſitatibus, qui modus præſcribitur à Concil. Trid. *d. c.* 9. *de reform. ſeſſ.* 25. *in verſ. in ijs vero.* vbi ita dicitur in ijs vero perſonis, ſeu communitatibus, vel vniuerſitatibus, in quibus id ius plerumque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur: nec immemorabilis temporis probatio aliter eis ſuffragetur, quàm ſi præter reliqua ad eum neceſſaria, præſentationes etiam continuatæ, non minori ſaltem, quam quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectũ ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur.

72 Et iſta forma ſeruanda eſt in probando tali iurepatr. quia in præfatis præſumitur vſurpatio. *Butrius in c. cum dilectus. verſ.* 2. *de off. deleg.* *Ptolom. dec.* 705. *Put. deciſ.* 59. *nu.* 1. *lib.* 1.
73 & inter præfatas perſonas connumerantur domini caſtri, vt ſunt domicelli, marchiones, duces, ac principes. *Put. dec.* 51. *ſeu* 58. *lib.* 1. *Peregrin. dec.* 5. *lib.* 1. *Verall. dec.* 128. *p.* 2. ſiue recognoſcãt, ſiue non recognoſcant ſuperiorem. *Put. dec.* 65. *lib.* 1. & ita cenſuit S. Congregat. relata à *Riccio in d. praxi dec.* 146. *num.* 24.
74 Congregatio cẽſuit barones, & alios dominos perpetuam iuriſdictionem obtinentes comprehendi in hoc decreto in verſic. in ijs vero perſonis. præſumitur quoque vſurpatio in perſonis congeſtis per *Put. deciſ.* 59. 60. 61. *&* 62. *lib.* 1. *Flamin. Pariſ. de confidentia. quæſt.* 28. *num.* 143. *Gonzal. d. gloſſ.* 18. *num.* 66. *& Barboſa vbi ſup. num.* 65. & idem eſt in vniuerſi-
75 tatibus, & communitatibus propter illarum potentiam. *Put. deciſ.* 205. *lib.* 1. etiamſi ſit parua vniuerſitas. *Rota in vna Bononien. iuriſpatr.* 20. *Martij* 1589. *coram Gypſio. & facit dec.* 543. *in recentior.* quod procedit
76 maxime in Italia, in qua propter receſſum Curiæ, omnes populi iuſpræſentandi vſurparunt. *Put. vbi ſupr.* *Spec. tit. de iurepat. col.* 3. *uerſ. & nota*
77 & in locis, in quibus ordinarij collatores ſunt inferiores Epiſcopo, & minoris auctoritatis, ſeu alij habentes ius inſtituendi, quorum qualitate attenta præſumi poteſt vſurpatio, & quod non fuerint auſi vniuerſitatibus contradicere, vt per *Put. dec.* 57. *lib.* 1. *Achill. de Graſſ. dec.* 4. *de iurep.* vt fuit dictum in *Nullius Archipresbyteratus* 2. *Maij, &* 1. *Iun.* 1588. *coram Card. Pamphilio.* illud autem procedit, ſi tota vniuerſitas hoc ageret, ſecus autem ſi certa pars illius prætenderet iuſpatr. *Gonzal. d. gloſ.* 18. *num.* 69. *Garc. d. c.* 9. *nu.* 102. *Riccius in d. praxi. dec.* 149. *num.* 36. item in familia potẽti præſumitur vſurpatio.
78 *Rot. dec.* 199. *n.* 2. *p.* 2. *diu.* & fuit dict. in *Sabin. iuriſp.* 26. *Oct.* 1594. *cor. Lit. in Sorana iuriſp.* 28. *Ap.* 1603. *& Iac. parochi.* 7. *Iun.* 1603. *cor. Card. Pamph.* item cadit præſumptio vſurpationis quando iuſpat. competit parochianis. *Put. dec.* 57. *&* 205. *lib.* 1. & fuit

dictum

dictum in *Cremonen. Capellaniæ*. 2. *Apr.* 1601. *coram* D. *Coccino*. & idẽ eſt in vniuerſitate, & cõmunitate par ua. vt fuit dictum in *d. Cremonen.*
79 quod tamen non procedit quando duo eſſent patroni vnus potens, alter priuatus. *Menoc. de præſump. lib.* 3. *præſumpt.* 90. *à num.* 15. *& ſeq.* neque procedit in Capitulo, neque
80 Collegio iuriſdictione carente. *Rota deciſ.* 798. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.* & ſi vniuerſitas habet tertiam partem iu-
81 riſp. & perſonæ non potentes, habẽt alias tres partes, quod non intrat in hoc caſu diſpoſitio Concilij Tridentini cum ceſſet ratio vſurpationis in dicta vniuerſitate ita *Rota in vna Aurien. parochialis de pao.* 5. *Decembris* 1605. *coram Manzanedo, Gonzal. ibidem num.* 69.

82 Ideoque probatio iuriſp. competentis potentib. tunc eſt faciẽda prout à Concilio præſcribitur, nec ſufficiunt præſentationes etiam centũ annorum ſeu ducẽtorum ſi non ſunt continuatæ. *Pariſ. de confident. dicta quæſt.* 28. *num.* 255. neque iuuant ſi omnes effectum ſortitæ non ſint, & confirmatæ. *Card. Seraph. dec.* 1141. & præſentatus poſſeſſionem ſit aſſecutus. *Calder. conſ.* 12. *de iurep.* *Ricc. in d. praxi dec.* 151. *num.* 38. *Barboſa vbi ſup. num.* 56. nec quinquagena-
83 ria poſſeſſio continuata iuuat, ſi aliqua adſit interpollatio, ſed oportet, vt ſit adeo continuata, vt in omnibus contingentibus vacationibus vna præſentatio ſequatur alteram, ita probat illum verbum continuatæ. *c. accedentibus. iuncta gloſ.* 1. *in fine de priuileg.* & *Gonzal. vbi ſup. num.* 73. *&* 74. quæ quinquagenaria cum
84 ex Concilio debeat per authenticas ſcripturas probari, non poteſt probari per teſtes, quia dicta forma tradita à Concilio non poteſt adimpleri per æquipollens. *Mareſcott. variar. reſolut. lib.* 2. *c.* 52. *num.* 2.
85 *Garc. d. c.* 9. *nu.* 113. & prædicta quinquagenaria poſſeſſio probatur per prouiſiones factas ad præſentationem patronorum ad beneficia per obitum vacantia tantum, & quando conſtat, quòd per obitum rectoris alter præſentatus fuit, nam ex eo probatur, quod illæ effectum ſortitæ ſunt. *Rota dec.* 545. *num.* 2. *lib.* 1. *diuerſ.* & prædicti quinquaginta an-
86 ni initium ſumunt à die, quo appareat factam fuiſſe primam præſentationem, & antiquiorem productam in actis cum ſubſequenti inſtitutione & numerantur vſq. ad diẽ litis motæ, in qua controuertitur an ſit, & conſtet eſſe de iurepatron. *Campanil. d. c.* 13. *nu.* 426. & rigor talis pro-
87 bationis requiritur ſi agitur contra eccleſiam vindicantem ſe in libertatem, non autem quando lis eſt inter ipſos compatronos, vel alios prætendentes iuſpatr. *Gonz. vbi ſup. n.* 59. *Barboſa ubi ſup. num.* 68.

88 Nec refert, ſi dicatur ſcripturas eſſe deperditas, & ideo velint iuſpatr. per teſtes probare, & hi deponerent de tenore illarum, attamen talis probatio remanet excluſa, cum Concilium non confidat de teſtibus, nam aliter de facili eluderetur diſpoſitio dicti Concilij. *Put. dec.* 325. *lib.* 3. *Verall. dec.* 134. *par.* 2. *Gonzal. vbi ſupra*
89 *num.* 82. *&* 83. *&* *Riccius in d. praxi dec.* 150. *num.* 37. & fuit dictum in *Theatina Abbatiæ*. 28. *April.* 1603. *coram Illuſtriſ.* D. *Card. Millino*. quæ in calce operis eſt deciſio 7.

90 Vſurpatio ergo præſumitur in potente habente in loco beneficij iuriſdictionem temporalem. *Gregor. XV. dec.* 222. *num.* 1. *Garc. d. c.* 9. *num.* 98. *Gonzal. d. gloſ.* 18. *num.* 75. *& ſeqq. &* Barboſa *vbi ſup. num.* 62. *& ſeq. &* *Riccius in collect. dec. collect.* 1240. & fuit dictum in *Hieracen.* Iuriſpat. 14. *Maij.* 1614. *coram Illuſtriſſ. D. Card. Veroſpio*. quæ in calce huius operis eſt deciſ. 8. & in eadem coram eodẽ *die* 27. *Iunij.* 1614. quæ in calce operis eſt deciſ. 9. & in eadem coram eodem *die* 24. *Februarij.* 1616. quæ in operis calce eſt deciſ. 10. & in eadem coram eodem *die* 17. *Februarij*

rij. 1617. quæ in calce operis eſt deciſio 11. tamen ſi plures familiæ de aliqua vniuerſitate prætenderent iuſpatr. non per hoc in eis præſumitur vſurpatio, nec aſtringerentur ad probandum iuſpat. ſecundum d. formam traditam à Concilio in perſonis potentibus *annotat. ad Greg.* XV. *ad d. deciſ.* 222. *nu.* 11. & de perſonis, in quibus eſt præſumptio talis vſurpationis. vide *Steph. Gratian. vbi ſup. c.* 168. *nu.* 20. *&* 21. *& cap.* 310. *nu.* 80. *& ſeqq.* ſi vero conſtet de exiſtentia iuriſpat. per fundationem, & dotationem factas à perſona priuata, ſed tamen dubitatur de illius pertinentia ad communitatem, vel aliã perſonam ſuſpectam, tunc non intrat præſumptio vſurpationis, ſed ſufficiunt probationes ordinariæ, vt fuit dictum in *Sorana iuriſpatr.* 28. *Aprilis*. 1603. *coram Cardin. Pamphilio*.

93 Idem eſt in parochianis, qui ex antiqua conſuetudine præſentauerunt Epiſcopi rectorem gratum, & ad illorum preces Epiſcopus eccleſiæ prouiderit, quia illis non tamen competit iuſpatr. niſi aliter doceant de iurepat. *Abb.* poſt alios in *c. querelam. num.* 2. *de elect.* quia non ſequitur competit mihi ius præſentã-

94 di, ergo habeo iuſpatr. *Gonzal. vbi ſup. num.* 92. de his vide *Monetam vbi ſup. num.* 215. *& ſeqq.* & quando iuſpat. præſumatur ex vſurpatione quæſitum tam in familia potente, quàm in parochianis, vel non, fuit dictum *in Lucana iuriſpatronatus de Podijs*. 26. *Iunij*. 1619. quæ in calce operis eſt dec. 26. & in eadem corã eodem *die* 2. *Decemb.* 1619. quæ in calce operis eſt dec. 27. & in eadẽ coram eodem 31. *Ianuarij*. 1620. quę in calce operis eſt deciſ. 28. & in eadem coram eodem 23. *Martij*. 1620. quæ in calce operis eſt deciſ. 29. & in eadem coram Reuerendiſſ. D. *Coccino* Decano. 20. *Nouembris*. 1620. quæ in calce operis eſt deciſ. 30. & in eadem coram eodem D. *Decano*. 5. *Martij*. 1621. quæ in calce operis eſt deciſ. 31. & in eadem coram eodem D. *Decano*. 31. *Martij*. 1621. quę in calce operis eſt deciſ. 32. & in eadem coram eodem D. *Decano*. 28. *Maij*. 1621. quæ in calce operis eſt deciſ. 33. & in eadem coram eodem D. *Decano*. 14. *Iunij*. 1621. quæ in calce operis eſt deciſ. 34.

95 Et eſt notandum, quòd probata exiſtentia iuriſpat. debet probari illius pertinentia, & ideo deſcendentes tenentur probare iuſto titulo ex iure deuolutionis ſe eſſe patronos ex hæreditate, legato, donatione, & alio modo, in quo iuſpat. ſucceditur in ſtirpes, ſi ſucceſſio ſit ex hæreditate, ſi autẽ alio titulo ſucceditur in capita. *clem. plures. de iurepatr. Gratian. vbi ſup. c.* 521. *nu.* 28. *Campanil. d. c.* 13. *num.* 384. *Gonzal. glo.* 45. *num.* 61. Riccius *in d. collectan. par.* 5. *collectan.* 1733. *& Barboſa vbi ſup. num.* 70.

98 ſtante tamen quaſi poſſeſſione præſentandi non eſt probanda deſcendentia patronorum ad effectum pręſentandi. *Card. Seraph. dec.* 1334. *nu.*

99 *vlt.* & quomodo ſit probanda deſcendentia tradit *Mareſcott. vbi ſup. lib.* 1. *cap.* 70. *&* Riccius *in d. praxi deciſ.* 155. *num.* 54. *& ſeq.* quæ deſcendentia in antiquis probatur leuioribus probationib. tradit *Marc. Ant. Genuen.* Epiſcopus Iſernien. *in praxi* Cur. *Archiep. Neapol. c.* 82. *n.* 1.

100 varia de iurepat. nec eſt neceſſe probare deſcendentiam à primo fundatore, ſed ſatis eſt eam probare, &

101 ab eo deuenire, qui fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi. *Rot. dec.* 146. *num.* 1. *& dec.* 224. *num.* 8. *in recentior. annot. ad Greg. XV. dec.* 349. *nu.* 6. *& Lecchius de benef. & penſ. c.* 12. *num.* 51. & quomodo iuſpat. validè transferatur per donationem fuit dictum in *Lucana iuriſpatr.* 20. *Iunij*. 1602. *coram* Illuſtriſſ. D. *Card. Millino*. quæ in calce operis eſt dec. 12.

102 Exemplum ſit, ſi agatur de capellania SS. Simonis, & Iudæ exiſtente in Primatiali eccleſia Piſana fundata

ab

ab Ill. viro D. Petro Lante Patritio Piſano, de quo extat ſepulcrum Romæ in eccleſia S. Mariæ de Aracæli, nam ex d. fundatione patet d.D. Petrum fundaſſe, conſtruxiſſe, & dotaſſe d. Capellaniam ex conſenſu Ordinarii, & cum d. fundatio ſit forſan quingentorum annorum, eſſet probanda deſcendentia proueniens a d. D. Petro, quæ deſcendentia in antiquis probatur leuioribus probationibus. vt tradit *Marc. Anton. Genuen. Epiſc. Iſern. in praxi cur. Arch. Neapol. d. c. 82. nu. 1.* quæ deſcendentia verificatur in Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Marcello Lante S. R. E. Cardin. Ampliſſimo, & Illuſtriſſ. D. Marco Antonio eius fratre Marchione Turris andreæ, & in Ill. D. Federico Lante, & aliis nobilibus de d. familia, quæ familia Piſis ſemper inter primarias, & nobiliſſimas fuit, & eſt, neque probari poterit talis deſcendentia per tot ætates, cum antiqua ignorentur nomina, præſertim Piſis, vbi temporum iniuria deperditæ ſunt ſcripturæ, & documenta; eſſet enim probandum, quod ab illo primo fundatore deuenerit d. iuſpatr. in anteceſſores dd. Nobilium nunc viuentium, & conſequenter ad ſupradictos Ill. Dominos nunc ſuperſtites, cum ergo d. capellania reperiatur fundata à d. Domino Petro, & nũc pertineat ad dd. Dominos de d. familia, vrgentiſſima erit præſumptio per legitimas ætates ad eoſdem Dominos nunc ſuperſtites perueniſſe: & de modo talis probationis vide *Abb. in conſ. 102. par. 2.* concurrit enim antiquitas facti, & continuatio eiuſdem familiæ iuncta probatione famæ etiam per teſtes de auditu, ex quibus d. iuſpatron. antiquum probatur.

Tertio principaliter eſt notandũ, quòd in d. *cap. 9. d. conc. 5.* habetur in *verſ. reliqui.* vbi ita dicit, reliqui patronatus omnes in beneficiis tam ſecularibus, quàm regularibus, ſeu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuſcumque aliis beneficiis in cathedrali, vel collegiata eccleſia, ſeu facultates, & priuilegia conceſſa tam in vim patronatus, quàm alio quocumque iure, nominandi, eligendi, præſentandi ad ea cum vacant (exceptis patronatibus ſuper cathedralibus eccleſiis competentibus, exceptis aliis, quæ ad Imperatorem, & Reges, ſeu regna poſſidentes, aliosq. ſublimes, & ſupremos Principes iura Imperii in dominiis ſuis habentes pertinent, & quæ in fauorem ſtudiorum generalium conceſſa ſunt) in totum prorſus abrogata, & irrita cum quaſi poſſeſſione inde ſecuta intelligantur, beneficiaq. huiuſmodi tanquam libera à ſuis collatoribus conferantur, ac prouiſiones huiuſmodi plenũ effectum conſequantur.

103 Ex quo notatur, quòd per d. Concilium ſublata ſunt omnia iurapatr. competentia ſuper quibuſcumque beneficiis vigore priuilegiorum cum quaſi poſſeſſione inde ſecuta, quæ poſt Concilium à ſuis collatoribus vti libera conferri debent, exceptis patronatib. ſuper cathedralibus &c.
104 quòd procedit etiam ſi talia priuilegia ampliſſimas clauſulas contineãt, & quòd habeantur, & regulentur perinde ac ſi talia iurapat. competerent ex vera fundatione, & dotatione, &c. & cũ aliis efficaciſſimis clauſulis &c. quia licet Princeps fingat eſſe vera ex fundatione, & dotatione,
105 tamen reuera ſunt ex priuilegio, cum Princeps non poſſit veritatem mutare, quamuis contra eam fingere poſſit. vide *Gonzal. vbi ſup. §. 1. proœm. num. 74. & 75. & d. gloſ. 18. nu. 98. & ſeqq. glo. 43. num. 13. Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. prælud. 7. dubio 20. à num. 48.* item
106 ſublatum eſt tale iuſpat. etiamſi in priuilegio dicatur quòd ſit eiuſdem naturæ, vt eſt iuſpat. ex fundat. &c. & regum. ita *Rota in vna Lucana Decanatus. 19. Ianuarii. 1605. coram Illuſtriſſ. Card. Millino.* etiamſi in pri
107 uilegio eſſent inſertæ clauſulæ derogantes

gantes quibuſcunque conſtitutionibus &c. quia non porriguntur ad cõſtitutiones Conciliares, niſi nominatim illarum mentio facta ſit. *cap. ex parte. de capell. monach. Oldrad. conſ. 326. num. 1. Calderin. conſ. 11. de priuileg. Felin. in c. nonnulli. num. 2. & 3. de reſcript. Verall. dec. 122. & 123. par. 1.* de his latè *Garc. d. c. 9. à num. 115. vbi num. 119.* ait non prodeſſe
108 immemorabilem contra d. Concilium, ſi conſtet de origine priuilegij, vel ſi præſumitur eſſe ex priuilegio.

109 Fallit tamen hoc in priuilegijs cõceſſis ex cauſa onerosa, vt ſi ex cauſa reædificationis, quia Concilium non derogat iuripat. competenti ex iuris communis diſpoſitione. *Rota dec. 687. lib. 1. & dec. 269. lib. 2. diuerſ. Garc. vbi ſup. num.* 120. & 121. & iuſpat. ex augumento dotis conceſ-
110 ſum etiam à Papa à 40. annis citra, ſubijcitur examini, & reuiſioni Ordinarij. ex d. *cap. 9. conc. Garc. vbi ſup. à num.* 124. *Maſsobr. vbi ſup. prælud. 7. dub. 3. num. 14. & ſeqq. & dub.* 21. & de tali iurepat. ex augumento dotis in *Lucana Canonicatus* fuit dictũ 14. *Maij.* 1590. *coram R. P.* D. *Bubalo.* quæ in calce operis eſt dec. 35. & in *Ianuen. Abbatiæ.* 24. *Maij.* 1624. *corã R. P. D. Buratto.* quæ in calce operis eſt deciſio. 36. & in eadem coram eodem. 5. *Martij.* 1625. quæ in calce operis eſt deciſ. 37. & in eadem corã eodem 13. *Iunij.* 1625. quæ in calce eſt deciſ. 38. & in eadem coram eodem 22. *Iunij.* 1626. quæ in fine operis eſt deciſ. 39. vbi tractatur de materia deuolutionis, quando non fuit facta præſentatio.

111 Neque per hoc decretum Concilij eſt excluſum ius eligendi competens Capitulo ex conſuetudine ad vacantes præbendas, & canonicatus, quia Concilium loquitur de iurepatr. non autem de alijs electionibus competentibus inferiori ad doctrinam *Caſsad. deciſ. 2. de præbend.* ſunt enim diuerſa, eligere, & præſentare.

112 Hic eſt notandum, iuſpatr. non poſſe competere ex priuilegio, & cõceſſione Epiſcopi. *cap. 2. de reb. eccl. non alien. lib. 6. Rebuff. in praxi in 3. parte ſignat. verſ. nec non iuripat. Staphil. de lit. grat. tit. de modo, & forma impetr. §. 1. de iuriſp. prærogat. nu. 3.* & 4. etiamſi patronus eſſet ex eo in
113 poſſeſſione per 140. annos, vel alio longiſſimo tempore, cum conſtet de inualido priuilegio. *Gonzal. d. gloſ. 18. nu. 48. Pariſ. d. quæſt. 28. nu.* 240. & ita tenuit Rota relata à *Garc. d. c. 9. num.* 128. & 129. nec poteſt Epi-
114 ſcopus capellam reuerſam ad priſtinam libertatem, & ſic ad Ordinarij collationem per ſuam donationem redigere in ſeruitutem iuriſpatronatus. *Abb. conſ. 106. par. 2.* non obſtante, quòd in donatione dicatur, quòd donatarius ædificare debeat, & ornare vnam capellam, ſeu altare infra biennium, vel triennium, ſi in totum non eſſet deſtructa, itaut ex reædificatione iuſpat. acquireretur *glo. in c. quoniam. de iurep. Rocch. de Cur. de iurep. verbo, conſtruxit. nu.* 12. & ſi iuſpatr. ſit conceſſum, dummodo dos augeatur in tali ſumma, aſſignatio debet realiter, & cum effectu fieri, nec ſatis eſt, quòd augens, obliget tantum ſua bona, quia actio non extimatur tantum, quantum eſt quantitas, quæ debetur ex actione. *Bald. in l. quod debetur. ff. de pecul. gloſs. & ibi Doct. in l. minus eſt. ff. de reg. iur.* & augumentum, & fructuum perceptio præſupponit certitudinem bonorum, vt fuit dictum in *Florentina Archipresbyteratus. 2. Martij.* 1592. *coram* Illuſtriſ. *Card. Millino.* & per augumentum dotis eccleſia libera non ſit patronata, vt fuit dictum in *Lunen. Sarzanen. beneficij.* 5. *Iulij* 1599. *coram* Illuſtriſ. D. *Card. Millino*, quæ in calce operis eſt dec. 40.

115 Item eſt notandum, quòd d. iuſpatr. competens ex priuilegio ſublatum eſt etiam per *Regulã* 8. *Cancell.* cum enim iurapat. competentia ante Conc. Trident. ex priuilegio, ſint ſublata

ſublata per d. Conc. Trident. conſequenter intrat reſeruatio per d. regulam octauam, quæ iam non reperit aliud obſtaculum, ſeu impedimẽtum. *Gonzal. d. glo.* 18. *nu.* 105. quòd
116 ſi iuſpat. cõpetat ex priuilegio, quia dotem auxerit, vel eccleſiam reparauerit, vel vtrumque effecerit, an ſubiaceat d. regulæ octauæ, vide *Garc. d. c.* 9. *à num.* 122.

Quarto principaliter in d. *cap.* 9. *Conc. Trid. in verſ. adhæc*. habetur. Ad hæc liceat Epiſcopo præſentatos à patronis, ſi idonei non fuerint, repellere. quòd ſi ad inferiores inſtitutio pertineat, ab Epiſcopo tamen iuxta aliàs ſtatuta ab hac ſancta Synodo examinentur, alioquin inſtitutio ab inferioribus facta irrita ſit, & inanis.

117 Notatur, quòd Epiſcopus poteſt præſentatos non idoneos repellere, & qui non ſint idonei, vel indigni dixi ſupra lib. 6. cap. 9. & 10. & infra
118 lib. 12. cap. 11. & ſi inferiores habeãt ius inſtituendi non poſſunt præſentatum inſtituere, niſi prius ab Epiſcopo fuerint examinati, alias inualida eſt inſtitutio. idem habetur in d. *Conc. ſeſs.* 24. *de ref. cap.* 18. *& ſeſs.* 14. *de ref. cap.* 13. & vide *Riccium in d. praxi. dec.* 212. *num.* 278. *& ſeqq.*
119 poſt d. Concilium autem ſi fundentur noua beneficia, inſtitutio ſoli Epiſcopo debet reſeruari, non inferiori. *Conc. Trid. ſeſs.* 14. *de ref. c.* 12. dicam infra lib. 12. cap. 3.

Quinto principaliter habetur in d. *cap.* 9. *Conc. Trid. verſ. patroni autem*. Patroni autem beneficiorum cuiuſcumque ordinis, & dignitatis, etiamſi communitates, vniuerſitates, collegia quæcumque clericorũ, vel laicorum exiſtant, in perceptione fructuum, prouentuum, obuentionum quorumcumque beneficiorum, etiamſi verè de iurepatronatus ipſorum ex fundatione, & dotatione eſſent, nullatenus, nullauè cauſa, vel occaſione ſe ingerant, ſed illos liberè rectori, ſeu beneficiato, non obſtante, etiam quacumque conſuetudine, diſtribuendos dimittant. nec dictũ iuſpatronatus venditionis, aut alio quocunque titulo in alios contra canonicas ſanctiones transferre præſumant, ſi ſecus fecerint, excommunicationis, & interdicti pœnis ſubijciãtur. & dicto iurepatronatus, ipſo iure, priuati exiſtant.

120 Notatur, quòd patroni, ſeu alij exiſtentes in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi non poſſunt ſe ingerere in perceptione fructuum beneficiorum patronatorum vacantium, ſed prædicti fructus ad rectores beneficiorum pertinent.

121 Secundo, patroni non poſſunt vẽdere iuſpatr. vel alio titulo in alios transferre contra canonicas ſanctiones, & ſi contrafecerint pœnæ excõmunicationis, & interdicti ſubijciuntur, & ipſo iure priuati ſunt dicto iurepat. & beneficia remanent libera. prout dicam infra lib. 15. cap. 2. & 3.

Sexto principaliter habetur in d. *cap.* 9. *Conc. Trid. verſ. inſuper*. Inſuper acceſſiones per viam vnionis factæ de beneficijs liberis ad eccleſias iuriſpatr. etiam laicorum ſubiectas, tam ad parochiales, quàm ad alia quæcumque beneficia, etiam ſimplicia, ſeu dignitates, vel hoſpitalia, itaut prædicta beneficia libera eiuſdem naturæ cum ijs, quibuſcum vniuntur, efficiantur; atque ſub iurepat. conſtituantur; hæ ſi nondum plenarium ſortitæ ſunt effectum, vel deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fiẽt, quacumque auctoritate, etiam Apoſtolica conceſſa fuerint, ſimul cum vnionibus ipſis per ſubreptionem obtentæ intelligantur; non obſtante quacumque in ijs verborum forma, ſeu derogatione, quæ habeatur pro expreſſa, nec executioni amplius demandentur, ſed beneficia ipſa vnita, cum vacauerint, liberè, vt antea cõferantur. quæ verò à 40. annis citra factæ, effectum, & plenam incorporationem ſunt conſecutæ, hæ nihilominus

minùs ab ordinarijs, tanquam à Se-
de Apoſtolica delegatis, reuideantur,
& examinentur, ac quæ per ſub-
reptionem, vel obreptionem obten-
tæ fuerint, ſimul cum vnionibus ir-
ritæ declarentur; ac beneficia ipſa
ſeparentur, et alijs conferantur.

122 Notatur, quod beneficium libe-
rum vniri non poteſt cum beneficio
iuriſpatronatus, & ſi vnio taliter ſit
facta cenſetur ſubreptitia, & benefi-
cium vt liberum conferri debet, niſi
talis vnio ſortita ſit plenum effe-
ctum. & ita ex declaratione S.
Congregationis ſeruatur, & in pra-
xi in Piſana diœceſi vidi diſſolui
vnionem factam Eccleſiæ S. Petri de
Ciſanello liberæ collationis ad ec-
cleſiam curatam S. Iuſti loci prædi-
cti, quæ Eccleſia S. Iuſti eſt iuriſpat.
laicorum, & hodie dicta Eccleſia
S. Petri vti libera confertur.

123 Item notatur, quod vnio facta à 40.
annis citra, quamuis effectum ſortita
ſit, ad ordinarijs tanquam à Sede
Apoſtolica delegatis, reuideri poteſt
& ſi facta ſit per ſubreptionem irri-
ta declaretur, & de vnione. vide
*Garciam vbi ſup. p. 12. c. 2. de vnio-
ne.* & latè dicam infra *in c. de vnio-
nibus.*

Septimò principaliter habetur in
d. c. 9. Conc. Trid. in verſ. ſimiliter.
ſimiliter quoque patronatus, qui-
cunque in eccleſijs, & quibuſcunque
alijs beneficijs, etiam dignitatibus
antea liberis, acquiſitis à 40. annis
citra, & in futurum acquirendi ſeu
ex augumento dotis, ſeu ex noua
conſtructione, vel alia ſimili cauſa,
etiam auctoritate Sedis Apoſtolicæ,
ab ijſdem ordinarijs, vel delegatis,
vt ſupra, qui nullis in his facultati-
bus, aut priuilegijs impediantur, dili-
genter cognoſcantur; & quos non
repererint ob maximè euidentem
eccleſiæ vel beneficij, ſeu dignitatis
neceſſitatem legitimè conſtitutos eſ-
ſe, in totum reuocent, atque bene-
ficia huiuſmodi ſine damno illa poſſi-
dentium, & reſtituto patronis, eo,
quod ab ijs iccirco datum eſt, in pri-
ſtinum libertatis ſtatum reducantur
non obſtantibus priuilegijs, conſti-
tutionibus, & conſuetudinibus etiã
immemorabilibus.

124 Notatur, quod iuſpatronatus ac
quiſitum ſuper beneficio libero à
40. annis citra, & quod in futurum
acquiretur ex augumento dotis, vel
ex noua conſtructione, ſeu alia ſimili
cauſa etiam auctoritate Sedis Apo-
ſtolicæ ab ordinarijs cognoſci debet
non obſtante quolibet priuilegio, &
ſi legitimè conſtitutum non ſit, de-
bet reuocari, & beneficium in priſti-
nam libertatem reduci ſine præiudi-
cio poſſeſſoris, & reſtitutione facta
patrono expenſarum factarum pro
acquirendo dicto iurepatronatus. de
quo per *Garciam vbi ſup. d. c. 2. de
vnione.* & quando habens aſſiſtentiã,
ſeu reſiſtentiam iuris communis de-
75 beat in poſſeſſione manuteneri, &
quando non, ex his, quæ in Rota de-
ciſa fuerunt diligentiſſimè explicat
*Mareſcott. vbi ſupr. variar. reſolut.
lib. 1. cap. 11.* nam regulariter habens
126 intentionem fundatam de iure com-
muni manuteneri debet etiam nulla
probata poſſeſſione. *c. cum perſonæ.
in fine, & ibi notant omnes. de priui-
leg. lib. 6.*

Vtrum autem iuriſpatr. probetur
ex narratione Papæ, dicentis bene-
ficium eſſe de iurepatr. alicuius ma-
xime perſonæ in qua cadit vſurpa-
tionis præſumptio, vide in *Albanen.
prioratus* 8. *Iunij.* 1588. *coram Orano,
& in Sorana iuriſp.* 23. *Aprilis* 1603.
coram Card. *Pamphilio.* & an iuſpa-
tronat. probetur ex præheminentijs,
quas quis habet in Eccleſia, vide in
Calaguris. præeminẽtiarum 17. *Maij,
& 26. Iunij* 1591. *coram Gipſio.* & ſi
ſit narratum iuſpatr. eſſe laicorum,
non ſufficit probare iuſpat. ſed etiam
debet probari qualitas, quod etiam
ſit laicorum, vt fuit dictum in *Baren.
beneficij.* 16. *Nouemb.* 1587. *coram*
Blanch. idem eſt ſi ſit narratum eſſe
ex fundatione, vel dotatione, quia

debet probari, quod ſit ex fundatione, vel dotatione. *Caſſador. deciſ.4. num.6. de probat. & dec.7. num.6. de iurep. Rota dec.531. num.1. par.1. diuerſ.* & fuit dictum in Firmana iuriſpat. 29. Ianuarij, & 10. Martij. 1600. coram Penia, niſi fuerit narratum cũ clauſula, vt aſſeritur *Caſſador. d. dec. 4. num.1.* vel alternatiuè, vel nam tunc ſufficit quod alterum ſit verũ. *Caſſad. d. dec.4. verſ.10.* vel ſi eſſet narratum iuſpat. conditionaliter, & cum clauſulis executiuis ad effectum derogationis, quia tunc non eſt verificandum, vt *in Salernitana Capellaniæ, 29. Nouembr. 1592. coram* Card. Pamphilio. quod iuſpatronatus eſt oneroſum reſpectu Eccleſiæ, ſuper qua eſt. *Card. Seraph. dec. 1353.* eſt tamen fauorabile reſpectu vniuerſalis eccleſia, vt eccleſiæ ædificentur, & dotentur. *Lambert. vbi ſup. lib.1. par.1. quæſt.1. art.4. num.3. Calderin. conſ.4. in fine, de iurep.* & fuit dictum in Cremonen. iuriſpat. 18. Maij 1577. coram Robuſterio.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio iuriſpatr. eſt facilioris probationis.*
2 *Quaſi poſſeſſio prædicta quomodo probetur.*
3 *Et ſecundum Concilium Tridentinum.*
4 *Stilus articulandi ſuper quaſi poſſeſſione.*
5 *Forma probandi d. quaſi poſſeſſionem.*
6 *Quaſi poſſeſſio iuriſpræſentandi ex quibus dignoſci poſſit.*
7 *Quaſi poſſeſſio probatur ex præſentationibus effectuatis. &*
8 *Factis de beneficio vacanti.*
9 *Conſenſus Patroni habet vim præſentationis, &*
10 *Conſenſus præſtitus abſentibus veris patronis, non faciunt quaſi poſſeſſionem.*
11 *Præſentatio, qua dedit occaſionem liti non conſtituit præſentãtem in quaſi poſſeſſione.*
12 *Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus.*
13 *Vt præſentatus ab eo, qui pro ſe habet vltimum ſtatum præferatur.*
14 *Niſi in dicto vltimo ſtatu eſſet clauſula, ſine præiudicio aliorum.*
15 *Vel quando vltima poſſeſſio eſt violenta.*
16 *Prædo in ſua poſſeſſione eſt manutenendus, niſi ex actis conſtet eum eſſe prædonem.*
17 *Vel quando quis eſt intruſus.*
18 *Quaſi poſſeſſionis ſtatus non datur in actibus negatiuis.*
19 *Poſſeſſor quis ſit, attenditur in iure conferendi.*
20 *Quaſi poſſeſſio eligentis attenditur ad effectum eligendi.*
21 *Quaſi poſſeſſio præſentantis attenditur ad effectum præſentandi.*
22 *Dummodo adſit bona fides.*
23 *Vltimus non attenditur ſtatus, quando in contrarium conſtet de proprietate iuriſpat.*
24 *Iuſpat. proprietas patet vel per confeſſionem aduerſarij, vel per tres ſententias conformes.*
25 *Quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus non iuuant, niſi conſtet de titulo iuriſp.*
26 *Patronus ſi ſemel iuſpat. probauit ſecundum Conc. Trid. amplius non tenetur illud probare.*
27 *Patronum eſſe, vel collatorem reſpicit petitorium, habere ius præſentandi reſpicit poſſeſſorium.*

CAPVT SEXTVM.

Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi quomodo probetur.

1 FACILIOR modus probandi, & obtinendi in cauſa iuriſpatronatus eſt probare quaſi poſſeſſionem iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi, quãuis enim aliquis ſe aſſerat patronum, atta-

attamen ſi deinde probet ſe eſſe in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi obtinebit.

2 Quaſi poſſeſſio autem prædicta probari poteſt per inſtrumenta præſentationum, & inſtitutionum, vel quia patronis, & poſſeſſoribus prædictis facta fuerunt ſolita fieri habentibus tale ius. *ad notata in c. ſi vero, de iurepat.* & ſecundum dicta in *cap. conſultationibus. de iurepat.* & hodie debet ſeruari decretum Concilij Tri-

3 dentini. *c.9. de reform. ſeſs.* 25. de quo late dixi in præcedenti capite, & ſecundum ibi dicta debet talis quaſi poſſeſſio probari, & ſuper his vide R*otam deciſ.* 195. 222. 224. 347 *&* 615. *in recentiorib.* & de probatione huius quaſi poſſeſſionis vide *Card.* Mant. *dec.* 208. *& Praxim Archier.* Leonis *par.* 2. *c.* 21. *de iurepatr. nu.* 1. *& ſeqq. &* Maſcardum *de probationib. concluſ.* 1217. *Riccium in praxi rer. for. eccl. dec.* 153. Maſsobr. *in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. requiſito* 7. *dub.* 17. Gonzal. *in commen. ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 45. *§.* 2. *à n.* 29. Garc. *de benef. par.* 5. *c.* 5. *Aug.* Barboſam, *de off. & pot.* Epiſc. *par.* 3. *allegat.* 72. *à num.* 20. & fuit dictum in *Florentina canonicatus*, 11. *Decemb.* 1615. *coram* R.P.D. *Buratto*, quę in calce operis eſt *dec.* 41. *& in Cracouien. parochialis de coniuſxa*, 9. *Iunij* 1627. *coram Reuerendiſſimo* D. *Patriarcha Hieroſ.* quæ in calce operis eſt *dec.* 42. & in *Florentina ſubdecanatus* 27. *Ianuar.* 1627. *coram* R.P. D. *Durano*, quæ in calce operis eſt deciſio 43.

4 Quare ſtylus articulandi in praxi pro d. quaſi poſſeſſione probanda erit huiuſmodi, de quo *Lambert. de iurepat. lib.* 2. *par.* 2. *quæſt.* 10. *art.* 6.

5 Comparet Nicolaus Mazzolius clericus Piſanus tanquam præſentatus ad capellaniã S. Ioannis Chryſoſtomi ſitam in Primatiali Eccleſia Piſana à Iuliano Riccio Patritio Florentino patrono iuriſpatron. & iuris præſentandi ad dictam capellaniam, & pro verificatione iurium iuriſpat. & prædicti patroni dictæ capellaniæ exiſtentis in pacifica quaſi poſſeſſione dicti iuriſpatronatus, & iuris præſentandi ad d. capellaniam, quando vacare contingit, & breuiter dicit, quod capellania prædicta fundata fuit conſtructa, & dotata ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. Iuliano de Riccis Archiepiſcopo Piſano, & poſt mortem dicti Illuſtriſſimi Domini prædictum iuriſp. deuenit in Petrum de Riccis, qui ad dictam capellaniam vacantem præſentauit Franciſcum Spinium clericum piſanum, qui fuit inſtitutus, dictamque capellaniam per multos annos pacificè poſſedit; poſtea peruenit d. iuſpatr. in Carolum Filium d. Petri, qui ad dictam capellaniam vacantem per obitum dicti Franciſci præſentauit Rainerium Vffredutium clericum piſanum, qui fuit inſtitutus, & obijt in pacifica poſſeſſione, demum d. iuſpat. peruenit in Alexandrum filium d. Caroli, qui præſentauit ad dictam capellaniam vacantem per obitum dicti Rainerij Vincentium Alemannum clericum piſanum, qui etiam fuit inſtitutus, & in pacifica poſſeſſione obijt, demum Iulianus dicti Alexandri filius patronus, & hæres ad eandem capellaniam ſic vacantẽ per obitum d. Vincentij præſentauit dictum comparentem, & hæc omnia probantur per inſtrumenta authentica, & ſuper ſingulis ſuperius dictis ſinguli poterunt formari articuli, &

6 ex quibus dignoſci poſſit quaſi poſſeſſio iuris præſentandi ad beneficium vide *Rotam deciſ.* 680. *part.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.*

7 Et ideo ſi præſentationes ſint effectuatæ ex ſubſecuta inſtitutione, & poſſeſſione probant quaſi poſſeſſionem *Greg. XV. dec.* 452. *num.* 6. *&* 19. & fuit dictum in *Romana Iuriſpatronatus de Cardellis*, 22. *Aprilis.* 1611. *coram* D. *Penia* quæ eſt *deciſ.*

8 312. *par.* 1. *in recentiorib.* quæ quaſi poſſeſſio probatur per præſentationẽ

effectuatam factam de beneficio vacanti per obitum, vel alio modo, &
9 etiam per conſenſus præſtitos reſignationi beneficij, qui conſenſus habẽt vim præſentationis,& conſtituũt præſtantem conſenſum in quaſi poſſeſſione præſentandi. *Put. deciſ.*310. *lib.*2.*Creſcent. dec.*2.*de iurepat.* Rota *dec.*792.*num.*8.*par.* 8.*par.* 1. *diuerſ.* & *dec.*154.*num.*4.*par.*2. *in recentiorib.apud Farinac.*Greg.*XV.dec.*349. *num.*2.& *ibi annotat.nu.*7. niſi alius eſſet in quaſi poſſeſſione, quæ per vnicum actum acquiritur, & ita intelligitur *Dec. in conſ.* 148. *num.*4. *Greg.XV.dec.* 215. & *ibi annotat.* & conſenſus prædicta operatur, ſi reſignatio effectuata ſit; quæ tamen non procedunt, ſi talis conſenſus eſſet
10 præſtitus abſentibus,& ignorantibus patronis.*Greg.XV. dec.*417.*nu.*1. & & 2. & *ibi annotat.* & præſentatio,
11 quæ dedit occaſionem liti non conſtituit præſentantem in quaſi poſſeſſione.*Greg.XV.d.dec.*417.*num.*4.
12 Et regulariter in beneficialibus attenditur vltimus ſtatus, & vltima, & immediata poſſeſſio. vt fuit dictũ iu *Placentina.Archipresbyteratus*,17. *Martij* 1623.*coram* R.P.D.*Pirouano* quæ in calce operis eſt *dec.*44.*Oldradus conſ.*312. *num.*2. *in fine.* Rota *dec.*2.*num.*2.*de prabend.in nouis.* & *dec.* 49. *num.* 1. *de reſcript. in antiq.* *Felin.in c.eam te.circa finem. de iurepat.Rocch.de Curte in cap.vlt. de conſuetud.ſect.*4.*num.*82. *Maſcard. vbi ſup.concl.*172.*nu.*8. *Put.dec.*2. *nu.*4. *lib.*3.*Gonzal.vbi ſup.d.gloſ.*45. *§.*2. *num.*14. & *ſeqq.* Greg. *XV.dec.*77. *num.*9. & *ibi annotat. num.*12. *Mareſcott.var.reſolut.lib.*1.*c.*55. vbi latiſſimè *Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.c.*577.*num.*13.*Cæſar de Graſſis. dec.*4.*de probat.Genuen.in praxi Archiep.*Neapol.*c.*100. & *vlt.* Riccius *in praxi rer.for.eccleſ. dec.*146. *num.* 26.& *deciſ.*153. *nu.*46. & ideo præſentatus ab eo, qui pro ſe habet vltimum ſtatum, & ſic quaſi poſſeſſio-
13 nem præſentandi præfertur *c.conſultationibus.de iurepat.vbi Abb.num.*6. niſi in d. vltimo ſtatu eſſet clauſula ſine præiudicio aliorum, vel ſi con-
14 ſenſus fuit datus ſub conditione. *Mareſcott. vbi ſup.num.* 30. & *ſeq.*
15 vel quando vltima poſſeſſio eſt violenta, et cum mala fide, quia licet etiam prædo ſit in ſua poſſeſſione ma-
16 nutenendus, & ſi ſpoliatus ad illam debeat reſtitui.*c.in literis. de reſtit. ſpoliat.*tamen ſi ex eiſdem actis conſtet illum eſſe prædonem, tunc ei denegatur manutentio, et reſtitutio *Innoc. in cap. cum Eccleſia Sutrina. vbi Abb.num.*36.*de cauſ.poſſ.*& *propriet.* et ita iudicandum eſſe dicit *Menochius, de recuperanda poſſeſſione remedio primo, num.*113.& *Gratian. vbi ſupra cap.* 899. *num.*21.&
17 & 22. vel quando adſunt duæ præſentationes ambæ compatibiles, vel quãdo quis reperitur intruſus in beneficio, vel quando in contrarium conſtat de beneficij, et iuriſpatronatus proprietate, et in actibus ne-
18 gatiuis non datur ſtatus quaſi poſſeſſionis, præſertim in his, quæ ſunt meræ facultatis, et quando agitur contra ſuperiorem. *Mareſcott.vbi ſup.num.*53. & *ſeq.* ita etiam in iure
19 conferendi attenditur quis ſit poſſeſſor. *cap.cum olim.* & *cap.cum Eccleſia Sutrina, vbi gloſ.* & *Doct. de cauſ.poſſeſſ.*& *propriet.Selua de benefic. par.*2.*quæſt.*7.*num.*1. *Mascardus vbi ſup. num.* 4. pariter ad effectum eligendi attenditur quaſi poſſeſſio
20 eligentis. *cap.quærelam de elect.Rot. dec.*6.*in fine.iuncta addit. de elect. in nouis.*
21 Necnon ad effectum præſentandi attenditur quaſi poſſeſſio pręſentantis, qui vltimo loco præſentauit. *Rota dec.* 14. *de iurepat. in antiquis, Calderin.conſ.vlt.de iurepat. Put.dec.* 189.*num.*1.*lib.*1.*Gonzal.d.gloſſ.*45. *§.*2. *à num.*6. illudq. procedit,dum-
22 modo adſit bona fides, & conſtet de ſcientia, & patientia eorum, quibus præiudicatur. *Calderin. conſ.* 12. *de iurepat. Gonzal. d. §.*2.*nu.*32.& 35. & quan-

23 & quando conſtat de proprietate iuriſpatr. quæ præualet poſſeſſioni, vltimus ſtatus non attenditur. *Abb. in d.cap.conſultationib. nu.9.de iurepatr. Card.Seraph. deciſ.*1025.1227. 1495.*&* 950. attamen non dicitur
24 conſtare de proprietate niſi per cõfeſſionem aduerſarij, vel per tres ſententias conformes. *Aegid. dec.* 103. *Gratianus vbi ſup. d.c.*577. *à nu.*13. *ad* 14. hodie tamen ex d. *c.9.de ref. ſeſſ.*25.*Conc.Trid.* non ſufficit docere
25 de quaſi poſſeſſione, & vltimo ſtatu, niſi doceatur de legitimo titulo iuriſpat. ex fundatione, vel dotatione, &c. quia derogat non ſolum titulo, ſed etiam quaſi poſſeſſioni iuriſpat. aliter quæſiti, quàm ex fundatione, ſeu dotatione, ideo vt quaſi poſſeſſio ſuffragetur, eſt docendum de titulo.
26 ſi autem ſemel vacatio contigerit, & patronus laicus, vel mixtus præſentauerit, & coram Ordinario docuerit de ſuo iurepat. ſecundum formam d. cap. 9. & præuia cauſæ cognitione, & ſeruatis ſeruandis Ordinarius ſemel approbauerit d. iuſpatronatus, & præſentatum inſtituerit, tunc ſaltem in poſſeſſorio non tenetur amplius docere de titulo, ſed ſatis eſt quaſi poſſeſſio, ſi de nouo vacauerit. *Gonzal.vbi ſup.glo.*18.*à nu.* 23. & de his vide Aug. Barboſam *in ſuis collectan. ſuper d.cap.conſultationibus.num.7. de iurepat.* & tali caſu dicitur conſtare de iurepatr. vt fuit dictum in Cremonen. *Capellaniæ.*14. *Ianuar.*1594.*coram* Illuſtriſſ.D.Card. Millino, quæ in fine operis eſt deciſio 13.
27 Et aliud eſt dicere ſe eſſe patronũ, vel collatorem, quòd reſpicit petitorium, & aliud dicere ſe habere ius conferendi, ſeu ius præſentandi, quia hoc reſpicit poſſeſſorium, quòd eſt potiſſimè attendendum. *Francus in c.vnico.nu.5.de iurepat. lib.6. Caſſador.dec.2.num.3. in fine. de probat. Rota dec.*347.*num.3. & dec.* 1178. *lib.3. diuerſ.* Gonzal. *d.§.2.num.27. &* 28.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio, & inſtitutio probatur per inſtrumenta.*
2 Et *quæ inſtrumenta debent eſſe rogata à notario.*
3 *Et probatur per patentes literas inſtitutionis.* 1
4 *Literæ patentes faciunt fidem.*
5 *Literis patentibus Abbatis quando credatur.*
6 *Subſcriptio Superioris, ſeu* Notarij *quando requiratur.*
7 *Sigillum multa operatur.*
8 *Sigillum vt ſit authenticum quæ continere debeat.*
9 *Et præſertim debet continere literas, & nomen.*
10 *Et debet conſtare, cuius ſit ſigillum.*
11 *Sigillum factum cum re non ſculpta ad ſignandum, nihil operatur.*
12 *Sigillum corruptum nullam fidẽ facit.*
13 *Sigillum debet eſſe ſolitum Principis, vel Epiſcopi.*
14 *Sigillum eſt multiplex.*
15 *Sigillum eſt duplex, publicum, & priuatum.*
16 *Sigillum publicum eſt Papæ,* I*mperatoris, &c.*
17 *Sigillum priuatum eſt perſonarum priuatarum.*
18 *Sigillum ſæpe vocatur ſignum.*
19 *Sigillum appellatur etiam anulus.*
20 *Sigillum Epiſcopi cum ſubſcriptione, quando plenè probet.*
21 *Literæ Ordinarij confectæ cũ ſuo ſigillo probant, ſi talis ſit conſuetudo.*
22 *Et ſi hæc articulentur, addatur, quòd etiam talis extat conſuetudo.*
23 *Præſentationis, & inſtitutionis inſtrumentum bene eſt facere.*
24 P*atronus non eſt, ſi probetur honoratus vt talis, quia ius præſentandi* 1 *probari debet.*
25 *Iuſpat. probatur per literas antiquas inciſas in lapidibus.*
26 *Quoad illum fundatorem in literis nominatum.*
27 *Conſecratio eccleſiæ probatur per literas inciſas in lapidibus.*

CAPVT SEPTIMVM.

Præſentatio, & Inſtitutio quomodo probentur.

1 IN materia probationis iuriſpatronatus, & iuris præſentandi, & quaſi poſſeſſionis illius, præſentatio, & ſubſecuta inſtitutio probãtur per inſtrumenta ſucceſsiue facta, ſi in authentica forma producantur, & ita procedunt notata
2 in *cap. ſi vero. de iurepat.* quæ inſtrumenta debent eſſe celebrata cum notario, & teſtibus, vt dixi ſup. hoc lib. cap. quinto. Item per patentes
3 literas inſtitutionis ipſius Ordinarij cum ſuo ſigillo authentico probatur, ſi adſint teſtes cum notarij ſubſcrip-
4 tione. etenim literæ patentes faciunt fidem in iudicijs, clauſæ verò non. not. *Io.And.in c.patentibus literis.poſt Hoſtienſ. & Butrium de priuileg.* &
5 creditur literis patentibus Abbatis dicentis ſe aliquem recepiſſe. *Specul. in tit. de probationib. §.vlt.num.*17. *verſ. hoc autem certum eſt. & Franc. Marcus quæſt.*993.*num.*1.*par.*2. & de literis patentibus. vide *Gonzalẽ in comment.ad reg.*8.*Cancell.glo.*59.
6 & de ſubſcriptione, & ſolito ſigno tabellionis, ſeu notarij, & quando ſint neceſſaria, & quando requiratur ſubſcriptio Superioris. vide *Gon-*
7 *zalem vbi ſup. gloſ.* 60. ſigillum autem comprobat, confirmat, ſupplet, & robur adijcit, alioſq. plures effectus operatur. *Bald. in l. bonæ fidei. ante num.*6. C. *de reb.credit.* Iaſ. *in l. pacta nouiſſima,nu.*9.*C.de pactis. Roman.conſ.*305.*n.*2.*Veſtrius in praxi. lib.*6.*c.*1.*nu.*9. *Rota deciſ.*535.*nu.*2. *par.* 1. *diuerſ.* & ſigillum adhoc vt
8 dicatur authenticum debet continere quãdam impreſsionem.*l.*1.*§.ſi autem ſocius.* ibi. ſigillo impreſſo. vbi not. *Bald.C.de comm.ſeruo manumiſſo.* in qua impreſsione debet eſſe imago Principis, ſeu Epiſcopi, vel in eo debent eſſe arma inſignia illius, cuius eſt ſigillum, ſicut in moneta. *l.vlt.* C. *de vet.numiſm.poteſt.lib.*11. *Bald.conſ.*376.*nu.*1.*lib.*3.item debet
9 continere characterem, ſeu literas circum, proprium nomen declarantes, vel alias literas aptas, & conuenientes ſigillo, vt facile cognoſcatur cuius ſit ſigillum.*cap.ſignificauit.*48. *de appellat. c.inter dilectos. vbi* Abb. *num.*4. *de fid.inſtrum. Menoch.de arbitr.iud.caſu* 113.*nu.*3.attamen alte-
10 rum prædictorum ſufficeret, dummodo conſtet, cuius ſit ſigillum. *Felin.in c.*2.*num.*37.*verſ. item quod ſigillum.de fid.inſtrumen.Crauet.de antiquit.temp.in* 5.*particula primæ partis.num.*46.*Menoch.de præſumption. lib.*2.*præſumpt.*57.*num.*6.ideo ſiquis
11 vellet ſigillare cum re non habente characteres, vel literas non legibiles, puta cum corrigia, vel ferro, aut alia re non ſculpta ad ſignandum, nihil ageret. *l. ad teſtium. §. ſignum. ff. de teſtament. §, poſſunt. & ibi Io. Faber. num.*1.*Inſtitut. de teſtament.ordin.* &
12 ſi ſigillum ſit corruptum adeout nõ cognoſcatur cuius ſit, nullam facit probationem. Abb.*in d.cap.inter dilectos.num.*4. *& ibi Felin. num.*5. *de fid.inſtrum. Specul. in tit.de inſtrum. edit.§.inſtrumentum. poſt nu.*9. *verſ. item quod imago.* Menoch.*de arb.iud. d.caſu* 113. *num.* 12. *& de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.*57. *num.* 3. *& ſeqq.*
13 inſuper ſigillum debet eſſe ſolitum Principis, vel Epiſcopi, aut Magiſtratus, ad illa negocia deſtinatum, & materiæ, cui imprimitur, deputatum. d. *cap. ſignificauit. de appellat.* Bald.*in cap. poſt ceſſionem. num.* 1. *& ibi* Felin. *num.*17.*de probat.* ſigillum
14 autem eſt multiplex. vt per *Innoc.in cap.*2. *num.*3. *de fid. inſtrum.* quem ibi alij ſequuntur. *Bald. in Margarita Decretal.verbo,ſigillum appellat. Rebuff.in tract.de nominat.quæſt.*10. *num.*24. aliud eſt ſigillum auctoritatis, vt ſigillum Papæ, Regis, Epiſcopi,

pi, & Dominorum temporalium. vt
in d.*c.2.de fid.inſtrum.*aliud teſtimo-
niale. vt in *l. ſi qua per calumniam.*
C.de Epiſc.*& cler.* aliud ratificatiuũ.
l.2.*C.de reb.alien.non alienand.*aliud
in ſignum conſenſus. *c.* 1. *de procu-
ratorib.* aliud ſigillum confirmatio-
nis. *d.c.inter dilectos.* §.1. aliud eſt
ſigillum ad citationes deſtinatum.
*d.c.ſignificauit.*quæ ſigilli differentiæ
concernunt potius quandam deſti-
nationem, ſeu effectus diuerſos, quã
ſigillorum differentiam, ſiquidem
vnicum tantum ſigillum publicum
poteſt omnes dictos effectus opera-
15 ri. & ideo dicas, quòd ſigillum eſt
duplex, publicum, Papæ, Imperato-
16 ris, Regum, Principum, Epiſcopi, vni-
uerſitatis, aut Magiſtratus. *Mando-
ſius in gloſſa ad facultates Auditoris
Cameræ.§.& proprium.in verbo,ſigil-
lum,*Imola *in d.c.2.nu.22.& ibi alij.
de fid. inſtrum.* & hoc ſigillum, aut
eſt maximum, magnum, medium, &
paruum.d.*c.ſignificauit.c.ad noſtram.
& c, ſuggeſtum.de appellat.*

17 Aliud eſt ſigillum priuatum, quòd
quælibet perſona priuata eligit ad
libitum ſuum, de quibus habetur in
*l.videamus.*11.§.*qui vinum. ff.locati.
l.æquiſſimum.§.ſed ſi ædium.ff.de vſu-
fructu.l.cætera.*§.*item hoc. ff.de leg.*1.
18 & hoc ſigillum de iure ciuili ſæpe
vocatur ſignum. d. *l.ad teſtium.*§.1.
& §. *ſi ſigna. ff.de teſtam.* latè *Man-
doſ.vbi ſup.poſt medium.* item appel-
19 pellatur anulus.*d.l.ad teſtium.§.ſi ab
ipſo teſtatore anulũ. l.ſignationis anu-
lus.*74.*ff.de verb.ſignif.* & habetur in
c.in nomine.in fine. ibi. anulo noſtræ
eccleſiæ firmare cenſuimus. *diſt.*74.
& notes, quòd ſigillum authenticum
20 Epiſcopi coniunctum cum ſubſcrip-
tione propria manu facta plenè pro-
bat in concernentibus illius offi-
cium, etiamſi agatur de re graui. d.
l. ſi qua per calumniam.vbi Bart.*n.*1.
*& Salicet.nu.*5.*C.de Epiſc.& cler.d.c.
poſt ceſſionem. vbi Doct.de probat.* Ia-
*ſon in l.quæ dotis.nu.*49.*ff.ſolut.matr.
Couarr.pract.quæſt.cap.*22.*num.vlt.
Menoch.d.caſu* 113. *à num.*8. R*ota d.
dec.*535. *num.* 1. *&* 4. *par.* 1. *diuerſ.*
& de tali ſigillo pulchrè pertractat
*Gonzal.vbi ſup.glo.*61. *per totam.*

21 Et ſi literæ Ordinarij ſint confectę
cum ſuo ſigillo tantum probant, ſi
talis extet conſuetudo. B*ald.in rubr.
col.penul.*C.*de fide inſtrument.* Qua-
22 rè ſi hæc articulentur, ponatur etiã,
quòd talis extat conſuetudo legiti-
mè præſcripta, nempe, quòd literis
huiuſmodi cum ſolo ſigillo Ordinarij
detur plena fides, & quod pluries,
vel ſaltem bis ita fuerit iudicatum,
& in contradictorio iudicio obtentũ.
vide R*occhum de Curte in cap. vlt. de
conſuetudine.* ſed cautela eſt in praxi
23 ſeruanda huiuſmodi, videlicet, quòd
conficiatur inſtrumentum de ipſa
præſentatione cum notario, & ſaltẽ
duobus teſtibus. & aliud ſimile in-
ſtrumentum ſuper ipſa inſtitutione,
& ita vidi ſeruare, & ſeruaui in caſu
ſimili. de quibus vide L*ambertin. de
iurepat.lib.*2.*par.*2.*quæſt.*10.*art.*4. *&
art.* 7. Neque ad probandum quem
24 eſſe patronum ſufficit probare illum
fuiſſe honoratum tamquam patronũ
in proceſſionibus, & in alijs, ſed de-
bet in ſpecie probari ipſa quaſi poſ-
ſeſſio iuris præſentandi tempore
vacationis. L*ambertin. vbi ſupra.
art.* 8.

25 Probatur etiam iuſpatronat. per
literas antiquas inciſas in lapidibus
poſitis in eccleſia, ſeu in campanili
ſtante tamen antiquitate temporis,
& niſi contrarium appareat. R*occh.
de Curte de iurepat. in verbo, honori-
ficum.in fine. col.*50.*Aug.*Barboſa *de
off. & pot. Epiſc.p.*3.*alleg.*72.*num.*50.
*& ſeq. Garc.de benefic.p.*5.*c.*9.*nu.*91.
*Caualcan.dec.*17.*nu.*1.*et* P*raxis Ar-
chiep. Leon. cap.*6. *num.* 4. & dixi in
præced. cap. 5.

26 Quòd procedit quoad illum pri-
mum fundatorem tantum nominatũ
in dictis lapidibus, quia quoad de-
ſcendentes ab ipſo probãda erit de-
ſcendentia, niſi in dictis lapidibus
diceretur iuſpatronatus eſſe illorum,

puta,

puta, de familia Gualandorum Nobilium Piſanorum, vel de alia familia, quia hoc faceret pro illis de tali familia ſuperſtitibus, niſi contra eos eſſet legitimè præſcriptum. *Lambert. vbi ſup. art.* 9. & quando literæ antiquæ inciſæ in lapidibus probent. vide *Felin. in c. cum cauſam, col.* 3. *de*
27 *probat.* & quod probent iuſpatronatus, & eccleſiæ conſecrationem probat *Dec. conſ.* 135. *col.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones, quæ opponi poſſint contra præſentationem.*
2 *Exceptiones, quæ opponi poſſunt contra iuſpat. antiquum.*
3 *Exceptiones, quæ opponi poſſunt contra iuſpat. modernum.*
4 *Compatroni quando poſſint eſſe teſtes in proban. iuriſpat.*
5 *Præſentans non poteſt eſſe teſtis pro præſentato.*
6 *Compatroni aliquando admittuntur ad probandas deſcendentias.*
7 *Proceſsus publicatio fit in cauſa inſtitutionis faciendæ.*
8 *Proceſsus publicatio omiſsa non vitiat.*
9 *Teſtes in cauſa inſtitutionis reprobari poſsunt.*
10 *Teſtes quot requiruntur ad reprobandum alios teſtes.*
11 *Teſtes an poſſint poſt publicationem reprobari.*
12 *Teſtes reprobatorij an poſſint per alios teſtes reprobari.*
13 *Conclusio in cauſa non eſt neceſsaria in iudicio inſtitutionis.*
14 *Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in beneficialibus.*
15 *Et ſi fiat, non poteſt reuocari.*
16 *Iudex quando poſt concluſionem in cauſa poſſit nouas probationes recipere.*
17 *Concluſum in cauſa quando dicatur.*

CAPVT OCTAVVM.

De exceptionibus, quæ proponi poſſunt contra probationes iuriſpatronatus, & iuris præſentandi, & de proceſſus publicatione, & terminatione.

HACTENVS viſum eſt, quomodo Actor in hoc iudicio probare poſſit iuſpatronatus, ſeu ius præſentandi, & quaſi poſſeſſionem. Nunc videamus quomodo contradictor poſ-
1 ſit opponere, & excipere contra prædictas probationes.

Et eſt diſtinguendum, quod aut ſumus in probatione iuriſpatr. antiqui, aut moderni. Primo caſu po-
2 teſt contradictor excipere, & dicere eum, qui præſentauit, non eſſe de illa familia, de qua ſe eſſe aſſerit, ſed illud cognomen ſibi aſſumpſiſſe, vt aliquando accidit, & iurapatronatus vſurpantur; vel excipere, quod nunquam anteceſſores illius, qui præſentauit, fuerunt in quaſi poſſeſſione d. iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi, vel quòd ſcripturæ ex aduerſo exhibitæ non ſunt authenticæ, neque in forma probanti, vel quòd priuilegium allegatum non eſt legitimè ſcriptum, ſeu ſignatum, ſiue quod talis præſentans non eſt hæres illius prædefuncti patroni, ſeu, quòd non eſt patronus, niſi pro quadam minima rata, vel quod tale iuſpat. competit ex priuilegio, quòd hodie eſt ſublatum à Conc. Trid. vel quod d. iuſpat. fuit taxatiuè reſeruatum dicto patrono præmortuo, & ſimiliter alia poſſunt opponi ſecundum caſus occurrentes.

3 Secundo caſu contra probationes iuriſpat. moderni poteſt cõtradictor excipere dicendo, nempe in fundatione, conſtructione, & dotatione talis

talis Eccleſiæ non interueniſſe ordinarij conſenſum, vel interueniſſe conſenſum illius, qui huiuſmodi facultatem non habebat, vel quod fundator non poterat acquirere iuſpat. quia erat hæreticus, vel criminoſus talis, qui erat iuriſpat. incapax, & ſi fundetur probatio iuriſpatron. ſuper præſcriptione, contra talem præſcriptionem excipi poteſt de inualido titulo de mala fide, & de alijs, vel aliter, prout latè ponit Lambert. *de iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 10. art. 10.*

4 & in probando iurepat. poſſunt eſſe teſtes compatroni, niſi per hoc probarent ius ſuum, item conſanguinei, & familiares, cum aliàs tales familiares admittantur. vt per *Abb. poſt gl. in c. cum dilectus. de cler. non. reſid.* & notatur *in c. literas. de præſumpt. Felin. in c. inſuper. de teſtibus*, & facit quod dicit Riccius *in praxi rer. fori eccleſiaſt. deciſ. 146. num. 28.*

5 Verum quoad merita, vel demerita præſentati, non admittitur ad teſtificandum patronus, qui illum præſentauit, quia ex hoc recipit cōmodum conſeruandi, vel acquirendi quaſi poſſeſſionem. illi autem compatroni, conſanguinei, & familiares admittuntur vt teſtes, quia

6 ad probandas deſcendentias ſunt neceſſarij illi, qui illas ſciunt, & tales facilius eas poſſunt teſtificari tanquam ſibi notas, illiſque fides adhibetur ſecundum tamen perſonarum qualitates, vt per Doct. *in c. quoties. de teſtib. & per Lamber. vbi ſup. ar. 12*

7 Denique tali proceſſu terminato, poterit fieri illius publicatio, & teſtium examinatorum, inſtrumentorum, & geſtorum ad hoc, vt pars ſcire poſſit, an velit cedere, vel contendere. *gloſ. in clem. ſæpe, in verbo, non obſtante. de verb. ſignif.* Omiſſio tamen talis

8 publicationis hunc proceſſum non vitiat. vide Abb. *in cap. cum* I. & A. *num. 10. de re iudic.* & de tali proceſſus publicatione, vide Rotam *dec. 13 de teſtib. in nouis. &* Lambert. *vbi ſup. art. 13.*

9 Inſuper eſt notandum, quod poſt d. proceſſus publicationem, poſſunt reprobari teſtes, & ſic poteſt fieri proceſſus repulſæ teſtium reſpectu perſonarum, vel reſpectu dictorum, & depoſitorum per eos, qui proceſſus, ſi omitteretur, immineret præiudicium, quod non eſſet reparabile in cauſa appellationis ad ea, quæ dicit *Abb. in c. 1. de exceptionib. & in d. c. cum* I. & *A. de re iud.* & quot te-

10 ſtes requiratur ad reprobandum teſtes partis aduerſæ vide *Abb. in c. ſeries. de teſtib.* & nunquid poſſint poſt

11 publicationem reprobari ponit *Abb. in c. præſentium. de teſtib.* & de hac materia, & nunquid teſtes reproba-

12 tori j poſſint per alios teſtes reprobari, vide *Abb. in c. licet dilectus. & ibi Felin. de teſtibus. &* Lambert. *vbi ſup. quæſt. 11. art. 1.*

13 Accedit, quòd in hoc iudicio cōcluſio in cauſa non requiritur, nec eſt de ſubſtantia. ita habetur in *clem. ſæpe. circa finem. & ibi gloſ. in verbo, concluſione*, & ibi etiam *Card. de ver-*

14 *bor. ſignificat.* & ratio eſt, quia in beneficialibus non eſt neceſſaria concluſio in cauſa. Rota *dec. 1.* quæ incipit, *poſt concluſionem. de teſtibus. in nouis.* ſi tamen ſit facta, ſeruan-

15 da erit per regulam, quod potui noluí, &c. *c. quoniam Abbas, de off. deleg.* neque à parte tunc reuocari poteſt, niſi iudice volente, qui Iudex etiam

16 poſt dictam concluſionē nouas probationes etiam inuita parte recipere poteſt, præſertim vbi vertitur animæ periculum. vide *Cappellam* Toloſa*nam dec. 14. num. 3.* & Felin. *c. cum dilectus. num. 13. 14. & 27. & ſeqq. de fid. inſtrum. Lambert. vbi ſup. dict. quæſt. 11. art. 2. & Felin. ibidem* ponit quando dicatur in cauſa concluſum,

17 & quomodo talis concluſio fiat, & regulariter fit elapſo termino ad producendum iura. vt habetur in *conſtit. ſynod. Piſan. tit. 13. c. 3. in fine. & de concluſione in beneficialibus.* vide etiā Rotam *dec. 1.* quæ incipit, *nota, quod poſtquam eſt concluſum. de probat. in*

anti-

antiq. & *in praxi* pluries obtinui in contradictorio iudicio, in beneficialibus concluſionem in cauſa non eſſe neceſſariam.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium ſuper iurepat. coram* Eccle*ſiaſtico iudice fieri debet.*
2 *Et in tali iudicio ſententia diffinitiua requiritur.*
3 *Sententia in iudicio iuriſpat. in ſcriptis ferenda eſt.*
4 *Et concipi poteſt in perſonā principalis ſiue eius procuratoris.*
5 *Inſtitutio habet vim ſententiæ.*
6 *Sententia propriè diffinitiua eſt, quando in iudicio iuriſp. proceditur cum contradictore.*
7 *Idem eſt, quando ſuperior ex officio procedit cum cauſæ cognitione.*
8 *Inſtitutio habet vim ſententiæ interlocutoriæ.*
9 *Inſtitutio largè poteſt dici ſententia diffinitiua.*
10 *Appellari poteſt à ſententia inſtitutionis.*
11 *Et an dicta appellatio debeat admitti.*
12 *In praxi tunc quando adeſt contradictor quomodo procedatur.*
13 *Appellatione pendente, ſeu pendente termino ad appellandum nil poteſt innouari.*
14 *Appellatio ab interlocutoria quando non faciat attentata.*
15 *Inſtitutio quando eſt facta in contradictorio iudicio, cauſa eſt appellabilis.*
16 *Et pendente appellatione ſi capta ſit poſſeſſio dicitur attentata.*
17 *Iudex aliquando dat ſententiā, & eodem contextu inſtitutionem.*
18 *Sententia tranſit in iudicatum appellatione deſerta.*
19 *Et tunc poteſt pars agere contra victoriam per uiam euangelicæ denunciationis.*
20 *Sententia lata ad fauorem patroni contra alium patronum quid operetur.*
21 *Sententia lata contra præſentantem quando præiudicet præſentato.*
22 *Res inter alios iudicata quando noceat alijs.*
23 *Exceptio rei iudicatæ quibus perſonis obſit.*
24 *Res iudicata regulariter nocet perſonis, inter quas lata eſt.*
25 *Sententia lata in actionibus præiudicialibus quando faciat ius quoad omnes.*
26 *Appellatio intra decendium interponi debet.*
27 *Tempus ad appellandum à iudice alterari non poteſt.*
28 *Etiam de conſenſu partium.*
29 *Niſi per ſtatutum, aut ratione ſcandali aliud eſſet faciendum.*
30 *Decendium ad appellandum currit à die notificatæ ſententiæ.*
31 *Tempore ad appellandum pendente, attentata ſunt ea, quæ geruntur.*
32 *Dummodo ſit caſus, in quo liceat appelare.*
33 *Appellans ad Sedem Apoſtolicam quando fidem facere debeat de commiſſione.*
34 *Alioquin appellatio eſt deſerta.*
35 *Appellatio quando incipiat.*
36 *Appellatio dicitur deuoluta, introducta, & incboata.*
37 *Appellatio deuoluta quando dicatur.*
38 *Appellatio introducta quando dicatur.*
39 *Appellatio incboata quando dicatur.*
40 *Appellatio quomodo finiatur.*
41 *Appellatio finitur per ſententiam.*
42 *Appellatio finitur morte appellantis in criminalibus.*
43 *Appellatio finitur ex lapſu fatalium.*
44 *Fatalia quando currant.*
45 *Fatalia quando currere incipiant.*
46 *Appellans in primo anno debet aliquam diligentiam facere.*

CAPVT

CAPVT NONVM.

Sententia diffinitiua in tali iudicio eſt neceſſaria, & ab ea poteſt appellari.

1 HOC autem iudicium ſuper iurepat. ſeu iure præſentandi, vel quaſi poſſeſſione, & præſentati admiſſione coram eccleſiaſtico iudice dumtaxat fieri poteſt, & debet. *c. quanto. & ibi Doct. de iudic. Lamber. de iurep. lib. 2. par. 2. quæſt. 3. art. 7. num. 4. Sigiſmundus Scaccia de ſent. & re iud. gloſ. 7. quæſt. 2. limit. 5. num. 34. & 45.* & quid in determinatione iuriſpat. Regij. vide *Cardoſ. in praxi iudic. verbo cauſa à num. 8. Aug. Barboſam in ſuis collect. ad c. de iure. num. 4. de iurepat.* & in tali iudi-
2 cio terminando ſententia diffinitiua eſt neceſſaria. *clem. ſæpe. ibi. ſententiam verò diffinitiuam. de verb. ſignif. & ibi gloſ. in verbo, in ſcriptis*, notat
3 ſententiam huiuſmodi eſſe in ſcriptis proferendam, & in qua ſententia etiam expenſarum condemnatio fieri poteſt factarum à victore contra victum, illarumque executio concedi. *Rocch. de Curte. de iurepat. in verbo competens alicui. quæſt. 23. col. 3.* & habetur in *c. finem litibus, de dolo, & contum.* & tradit *Lambert. vbi ſupra quæſt. 11. ar. 3.* & ſententia hoc in caſu concipi poteſt in perſonam prin-
4 cipalis, ſiue eius procuratoris *cap. querelam, & ibi Abb. nu. 10. de elect.* ſecus in cauſis matrimonialibus, criminalibus, vel ſimilibus, in quibus ſententia fertur in perſonam principalis dumtaxat, non autem in perſonam eius procuratoris.

5 Et eſt notandum quòd inſtitutio, ſeu confirmatio habet vim ſententiæ diffinitiuæ, quando ad cauſam comparet contradictor, & proceditur cũ cauſæ cognitione, eo enim caſu dici-
6 tur propriè ſententia diffinitiua, præſertim ſi cognoſcatur de iuribus præſentantium, quia tunc cognoſceretur verus patronus, qui pro ſe habuit ſententiam ad notata per *Abb. in cap. ex literis. & in c. ſi vero. de iurepat.* idem erit, ſi nullus ſit contra-
7 dictor, ſed ſuperior ex officio negocium cum cauſæ cognitione diſcuſſit. verum ſi talis diſcuſſio à ſuperiore facta fuerit per ſimplicem informationem, de qua loquitur *Abb. in c. conſtitutis. il 2. num. 14. de appellat.*
8 & ſeruata fuerit forma *text. in c. vlt. de elect. lib. 6.* hoc caſu inſtitutio habebit vim ſententiæ interlocutoriæ, prout declarat *Lamber. vbi ſup. ar. 4.* & vide *Rotam deciſ. 521. num. 1. p. 2. in recent. apud Farinac.* attamen lar-
9 gè poterit & iſta dici ſententia diffinitiua, cum negocium, de quo agitur, diffiniat ad *text. in l. 1. ff. de re iudic.*

10 Sciendum eſt etiam, quòd à tali ſententia inſtitutionis, vel à ſententia, qua declaratur, præſentatum à tali patrono eſſe inſtituendum, quomodolibet lata appellari poteſt. *d. c. conſtitutis. il 2. de appellat. & c. paſtoralis. de iurepat.* quamuis *Lamber. vbi ſup. art. 5.* dicat tali appellationi non eſſe deferendum, ne per eam
11 impediatur poſſeſſio talis inſtituti, ſed in praxi vidi ſemper ſeruari talem ſtylum, nempe quando adeſt contradictor, & proceditur cum cau-
12 ſæ cognitione, iudex profert ſententiam declarando præſentatum fuiſſe & eſſe inſtituendum, & notificata parti d. ſententia, & tranſacto decendio dato ad appellandum, & non interpoſita appellatione proceditur ad inſtitutionem, & pendente termino ad appellandum, ſeu pendente appellatione nihil poteſt innouari,
13 aliàs omnia geſta erunt attentata, & nulla. *c. à collatione. iuncto c. non ſolum. de appellat. lib. 6. Ioan. And. Geminian. & Franc. in c. auaritiæ. de elect. lib. 6. Rot. dec. 6. par. 2. diuerſ. Lancellott. de attentatis. par. 2. cap. 4. num. 614.*

nu.614. et 627. et in præfat. c.12.nu. 79. & præſertim *limit.* 40. *et* 49. & ibi Lancellott. dicit dictum Lambertini *in d. art.* 5. procedere quando inſtitutio non habet vim diffinitiuæ,
14 ſed interlocutoriæ, quia fuit facta extraiudicialiter, & ſine contradictore, quo caſu appellatio tamquam ab interlocutoria non debet facere attentata, vt pro regula firmauit d. Lancellott. *d.c.12. limit.1.* vide *Gonzalem in comment. ad regul.8.* Cancell.*gloſ.9. et §.1. in tractatu incipien. annotationes contra nullitates, et attentata in cauſis beneficialib. nu.* 203. *et ſeqq. et Riccium in praxi rer. fori eccleſiaſt. deciſ.*229. idem tradit *Bredẽd. in tract. de appellat. 1. par. à quibus actibus. tit.20. verſ. ab inſtitutione præſentan. pag.* 419. & vbi poſt ſententiam eſt facienda inſtitutio, ſeu collatio tenet *Azeuedo in curia Piſana. lib.2. cap.4. nu.*14. & nouiſſimè in vna Aurien.*parochialis.* 1. *Iunij.* 1596 *coram* Penia. fuit reſolutum, quòd
15 quando inſtitutio facta eſt in contradictorio iudicio, & per ſententiam, tunc cauſa eſt appellabilis. ex Lancell.*d.c.12. limit.*49. & quòd à ſententia inſtitutionis poſſit appellari, qua
16 pendente, ſi capiatur poſſeſſio, inducuntur attentata, vt tenuerunt Guidob.*deciſ.*104. *Mohedan. dec.*11. *de præb.* ampliatur etiam ſi poſſeſſio fuerit capta pendente termino ad appellandum. Calderin.*conſ.* 1. *vt lit. pend. Caſſador. dec.3. de reſtit. ſpoliat. Cæſar de Graſſ. dec.2. de appellat.* Verall.*deciſ.7. par.1. et dec.*157.*p.*3. Put. *dec.*414. *lib.*3. aliquando Iudex (ſi
17 non adſit contradictor) profert ſententiam declarando præſentatum fuiſſe, & eſſe inſtituendum, & eodem tempore vnico contextu inſtituit. verum ſi appellatio non ſit interpoſi-
18 ta, vel nõ fuit proſecuta, ſententia inſtitutionis tranſit in iudicatum. ita *Cardin. in cap. conſultationibus. de iurepatr. et Rocchus de* Cur. *vbi ſup. quæſt.22. col.*1. quòd ſi ſententia trã-
19 ſitum fecerit in iudicatum, poterit pars, ſi foueat bonum ius, agere contra eum, qui ſentẽtiam obtinuit, per viam Euangelicæ denunciationis. Abb. *in cap. ad audientiam. il 2. nu. 11. et 12. de reſcript. et* Lambert. *vbi ſup. art.6.*

20 Si vero ſententia lata ſit contra patronum ad fauorem alterius patroni, tunc totum iuſpatronatus, & ius præſentandi obtinenti talem ſententiam acquiritur, & accreſcit, non quod propriè aliquid accreſcat, cum tale ius diuidi non poſſit, ſed quia non decreſcit. *Bald. in d.c. quanto. nu. 9. de iudic.*

21 Adnotandum eſt etiam, quòd ſi fuerit lata ſententia contra præſentantẽ præiudicat præſentato ſcienti, & patiẽti ob connexitatẽ iuris inter eos exiſtentis, & è contra ſententia lata contra præſentatum præiudicat præſentanti ſcienti, & patienti. vide Abb. *in cap. quamuis. num.*20.21. & 22. *de re iud.* & quando res inter
22 alios iudicata noceat alijs, vel non, & præſertim inter perſonas connexas. vide *Abb. vbi ſup. & ibidem Felinum*, qui ponit, quando ſententia lata contra ſubditum noceat Domino, & è contra.

23 Item, quando quæritur, an exceptio rei iudicatæ alteri noceat, nec ne, inſpiciendum eſt, an ſit idem corpus, eadem quantitas, idem ius, eadem cauſa petendi, & eadem conditio perſonarum, quæ niſi omnia concurrant, alia res eſt. *l. cum quæritur. l. quantitas. et l. at an eadem. ff. de except. rei iudic.*

24 Et regulariter res iudicata non nocet, niſi illis perſonis, inter quas lata eſt, & in illis cauſis, ſuper quibus actum eſt, & eo modo, quo actũ eſt. *l.2.C. quib. res iudic. non noc. & l.1.C. res inter alios actas, vel iudicatas alijs non nocere.* Cardin. Hoſtienſ. *in Summa, in tit. de re iudic. in verſ. quibus noceat, vel non noceat res iudi-*
25 *cata*. Et in actionibus præiudicialibus ad hoc, vt ſententia lata faciat ius quoad omnes, ſex requiruntur.

Pri-

Primum, quòd ſit legitimus peti-
tor, & contradictor.
Secundum, quòd interuenerit
plena defenſio.
Tertium, quòd ſententia fuerit
lata verbis affirmatiuis.
Quartum, quòd non fuerit dete-
cta colluſio.
Quintum, quod verè cauſa ſit præ-
iudicialis. &
Sextum, quòd fuerit principaliter
diſcuſſum. *Aretinus in §. præiudicia-
les. nu. 6. vbi Iaſon. nu. 28. Inſtitut. de
actionibus*. vide *Alex. conſ. 21. col. 1.
lib. 1. & Cæphalum conſ. 307. nu. 78.
& conſ. 442. nu. 49.*
26 Appellatio autẽ debet interponi
intra decem dies à die notificationis
ſententiæ. *Auth. hodie. C. de appell. c. nõ
ſolũ de appell. lib. 6.* quòd tempus non
27 põt prorogari, neque abbreuiari per
iudicem. vt per *Francũ in c. cum ſit
Romana. nu. 7. & ſeq. de appell.* etiam
28 de conſenſu partium. *Mynſing. ſing.
obſer. centur. 2. deciſ. 68.* nec etiam
per viam compromiſſi. *Io. Baptiſta
Aſinius in ſua praxi Iudic. §. 2. c. 9.*
29 *in princ.* niſi per ſtatutum aut con-
ſuetudinem, vel ratione ſcandali, aut
alterius vtilitatis. vt per *Francum
vbi ſup.* & dicti decem dies currunt
30 à die notificatæ ſententiæ. *Rota dec.
22. de appellat. in nouis. Capycius dec.
139. Lancellot. de attentatis. p. 2. c. 11.*
31 *num. 9.* & geſta d. tempore penden-
te tamquam attentata ſunt reuocan-
da. *d. cap. non ſolum. in princ. Lan-
cellott. ibid. nu. 14.* quòd eſt verum in
32 caſibus in quibus licitum eſt appel-
lare, ſecus quãdo eſt appellatio pro-
hibita. *Lancellott. ibid. nu. 39.* & ap-
33 pellans ad Sedem Apoſtolicam de-
bet intra duos menſes fidem facere
de commiſſione cauſæ, & de reſcripti
præſentatione iudici facta ex conſti-
tut. ſynod. Piſana in *tit. 15. de ap-
pellat. in princ.* alioquin appellatio
34 eo ipſo (d. tempore lapſo) deſerta,
& ſententia in rem iudicatam tranſi-
uiſſe cenſeatur. vt ibidem. quando
autem appellatio dicatur incipere,
35 dicas, quod in iure circa appellatio-
nem habemus tres terminos, ideſt,
appellationem deuolutam, introdu-
36 ctam, & inchoatam. deuoluta eſt,
quando eſt legitime interpoſita, &
parti intimata. *Ant. de Butr. in cap.
veritas. de re iud. & in c. ſi duob. de
appellat. lib. 6.* introducta eſt, quan-
37 do in auditorio Principis eſt intima-
38 ta, puta Vicecancellario, qui in hoc
tenet auditorium Papæ. *l. in offeren-
dis. C. de appellat.* inchoata autem di-
39 citur, quando pars eſt citata ad *l. vlt.
§. 1. C. de tempor. appellat. Lancellott.
vbi ſup. cap. 12. in præfat. num. 4.
& ſeqq.*
40 Finitur autem appellatio per re-
nunciationem tacitam per compari-
tionem coram iudice à quo ad not.
per *Doct. in c. gratum. de off. deleg.
& in c. cum veniſſent. de teſtib.* item
per renunciationem expreſſam, vt
per receſſum à lite ad *l. poſtquam liti.*
& ibi not. *Doct. C. de pactis*. item
41 finitur per ſententiam, & ſic quando
ſuper appellatione eſt pronunciatũ.
l. 1. ff. nil nou. app. pend. item morte
42 appellantis in cauſa criminali, ſed
quoad bonorum confiſcationem di-
citur cauſa durare. ad not. *in rub. &
toto tit. C. ſi pend. appell. mors interue-
nerit*. item finitur appellatio ob de-
ſertionem, & lapſum fatalium. *l. vlt.
43 & toto tit. C. de temp. appell. not. Doct.
in d. c. cum ſit Romana. & in c. ex ra-
tione. de appellat. Veſtrius in praxi.
lib. 7. cap. vlt. vbi num. 17.* ait tempus
44 fatalium non currere pendente com-
promiſſo coram arbitris. *ad not. in
auth. ſi tamen. C. de temp. appellat. &
in clem. quamdiu. de appellat.* item
pendente remiſſoria non currit. *l. ſiue
pars. C. de dilation. Caſſador. dec. 9. de
appellat.* item non currunt pendente
cauſa ſuper attentatis. *Rot. dec. 15. de
appell. in nouis*. neque ſi cauſa pen-
det in conſiſtorio Principis. *Felin.
in c. venerabilis. de iudic.* neque cur-
runt, ſi appellans poſtea legitimo im-
pedimento fuerit detentus. *Francus
in d. c. ex ratione. nu. 3. & ibi Doct.*

Zz quæ

45 quæ fatalia regulariter currere incipiunt, à die appellationis, non à die præſentatæ commiſſionis, & dati iudicis. *clem. ſicut, & ibi Doct. de appell. Put, dec.* 58. *lib.* 2. In appellatione autem in partibus interpoſita currũt à die, quo veriſimiliter potuit appellans cõmitti facere cauſam capellanis in curia. *Put. dec.* 151. *&* 154. *Verall. dec.* 3. *par.* 1. & ſic à die dati 46 reſcripti, & in primo anno appellans debet aliquam diligentiam facere. *Caſſador. dec.* 6. *nu.* 8. *de appell.* & alijs modis finitur appellatio. vt per *Lancellott. d. c.* 12. *à nu.* 14. quid autem debeat probare appellans in caſu appellationis, & quomodo acta producantur. fuit dictum in *Piſtorien. beneficij.* 31. *Maij.* 1617. *coram R. P. D. Buratto*, quæ eſt deciſio in calce operis 14. & in eadem coram eodem. 13. *Ianuar.* 1617. quæ in calce operis eſt deciſ. 15. & 11. *Maij.* 1618. coram eodem, quæ in calce operis eſt deciſ. 16.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus prouenit ex beneficijs eccleſiæ collatis.*

2 *Iuſpatronatus eſt quoddam mixtum.*

3 *Iuſpatronatus naturam aſſumit à digniori.*

4 *Iudex laicus non eſt competens in cauſa iuriſpatronatus.*

5 *Iudex laicus quando poſſit cognoſcere de priuando patrono iurepatr.*

6 *Iudex laicus quando acceſſoriè poſſit cognoſcere de cauſa iuriſpat.*

7 *Iudex laicus quando cum vniuerſitate bonorum cognoſcit de iurepat.*

8 *Vniuerſitas includans iuſpatronatus, quæ ſit.*

9 *Iudex laicus poteſt cognoſcere ſuper actione perſonali pro iurepat.*

10 *Iuriſpatr. cauſa quando in laicos compromitti poſſit.*

CAPVT DECIMVM.

Iudex laicus numquid aliquando ſit competens in cauſa iuriſpatronatus.

1 IVſpatronatus eſt auctoritas, ſiue poteſtas proueniens ex beneficijs ante conſecrationem eccleſię collatis ſecundum Goffredum, quem defendit *Lambertin. de iurepat. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 1. & 2 ideo eſt quoddam mixtum ratione ſpiritualitatis, & tẽporalitatis. *Abb. & alij in rub. de iudicijs*, participat enim de vtroque, neque præcisè accedit ad alterum extremorum. *cap. quanto. de iudic.* & quamuis ſit altercatio inter Doctores, an' ſit ſpiri-3 tuale in prima ſui erectione, vel temporale, aut in ipſa erectione fuerit creatum annexum, de qua quæſt. *Lamb. vbi ſup. lib.* 3. *quæſt.* 9. *princ.* attamen ipſum ſibi naturam aſſumit à digniori, & potentiori, quod trahit ad ſe minus dignum. *cap. quod in dubijs. de conſecrat. eccl. vel altar.* 4 qua ratione concluditur, Iudicem laicum non eſſe competentẽ in cauſa iuriſpatronatus. *Abb. in d. c. quanto. col. vlt. vbi Felin. in fine. & Dec. nu.* 6. *ad* 30. & ita ſeruatur.

Sunt autem multi caſus, in quibus Iudex laicus poteſt ſe intromittere. quorum

5 Primus eſt, quando agitur de priuando patrono ſuo iurepatronat. & iure præſentandi. *cap. ſignificauit. vbi Felin. col.* 1. *de teſtib. Lambertin. d. q.* 9. *art.* 3. *ita Bald. in d. cap. quanto.* cum enim tractetur de excludendo patrono ab ipſo iurepatronatus, cauſa iſta non eſt adeo annexa ſpiritualibus, ideo Iudex laicus poteſt de ea cognoſcere tacitè, & in conſequentiam non expreſsè.

6 Secundus eſt caſus. nam Iudex laicus

laicus cognoſcit de iurepat. acceſſoriè cum vniuerſitate temporali, in qua includitur ipſum iuſpatronatus. *Card. in d. c. quanto.* qui allegat *gloſſam in c. filijs. 16. q. 7. & Abb. in d. c. quanto.* dummodo neque in libello, neque in ſententia fiat mentio de iurepatronatus. *Io. de Anania in c. 1. de iurepat. lib. 6.* & ratio eſt, quia in hoc iudicio partes veniunt voluntariè ad tractandum, & diſcutiendum de tota vniuerſitate, cum qua tranſit ipſum iuſpatronatus. *cap. ex literis. de iurepat.* & hanc opinionem tenuit *Paulus de Citadin. in tract. de iurepat. par. 9. quæſt. 16. &* Lambert. *d. q. 9. art. 3.* & ideo Iudex laicus tacitè iudicat etiam ſuper iurepatronatus cũ ipſa bonorum vniuerſitate publicata, de quo per *Gigantem in tract. de crimine læſa maieſtatis. quæſt. 4. princ.* qui probat hanc eſſe communẽ opin. *& Paul. de Citad. vbi ſup. par. 10. princ. quæſt. 20. &* Lambertin. *d. lib. 3. quæſt. 8. princ. art. 8. 9. & 10.* & vniuerſitatem intelligo, vt caſtrum, villam, vel hæreditatem, ſecus ſi publicaretur vniuerſitas non vera, vt ſi publicarentur omnia bona, vel omnia iura. item intelligitur de ea bonorum vniuerſitate, quæ compræhẽdit iuſpatronatus, & quæ ad hæredes extraneos tranſire poteſt, hæc enim cum iurepat. in fiſcum tranſit. *Lambertin. d. art. 8. num. 8.* & ſi non tranſit in extraneos, ſaltem viuente condemnato fiſcus vice ipſius præſentabit. *Gigas vbi ſup. lib. 2. tit. de pœnis. quæſt. 4. nu. 4. et* Roccb. *de Curte de iurepat. in verbo, ipſe, vel is, à quo. quæſt. 29. col. 3.*

7 (margin, at "art. 3.") 8 (margin, at "uerſitatem")

9 Tertius eſt caſus, quia Iudex laicus cognoſcere poteſt ſuper actione perſonali pro iurepatronat. promiſſo donari, & condemnare promiſſorem ad obſeruantiam promiſſionis, & ſic ad donandum. *Ant. de Butr. et Abb. in d. c. quanto. in fine.* Feder. *de Senis conſ. 192.* Aufrer. *tract. de poteſtate ſeculari in eccleſiaſt. reg. 4. fallentia 21. et* Lambertin. *d. art. 8. nu. 6.*

Quartus eſt caſus. licet cauſa iuriſpatronatus regulariter ſit de foro eccleſiæ, *d. cap. quanto.* & ideo non poſſit in laicos compromitti. vt per Lambertin. *vbi ſup. par. 2. lib. 2. quæſt. 3. art. 7. et lib. 3. quæſt. 9. art. 4.* tamen, quia arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum. *l. 1. ff. de recept. arbitr. et cap. quintauallis. de iureiur.* ideo in ſupradictis caſibus præcedẽtibus poterit fieri compromiſſum in laicos, & per eos poterit fieri tranſactio. *Felin. in d. cap. quanto. col. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficia alia ſunt de iure* Diuino, *alia de iure poſitiuo.*
2 *Spiritualium multiplex differentia.*
3 *Spiritualium alia incorporalia, alia corporalia.*
4 *Spiritualia alia ſunt per cauſam, alia per ſtatutum.*
5 *Spiritualia alia ſunt, quæ dependent à cauſa ſpirituali.*
6 *Spiritualia alia ſunt ratione officij.*
3 *Spiritualia alia ſunt, quia deputata ſunt ad vſum ſpiritualium.*
8 B*eneficia ſunt ſpiritualia.*
9 Laici *nequeunt ſe intromittere de ſpiritualibus.*
10 I*udex laicus non eſt competens in petitorio, ſeu poſſeſſorio beneficiorũ.*
11 I*udex laicus quando ſit competens in poſſeſſorio beneficij, ſi clericus coram eo laicum conueniat.*
12 I*udex eccleſiaſticus eſt competens in poſſeſſorio beneficij.*
13 *Iudex laicus non eſt competens in cauſa ſpolij ſuper beneficio inter clericos.*
14 P*oſſeſſorium beneficij, & rerum ſpiritualium eſt fori eccleſiaſtici.*
15 P*oſſeſſio beneficij eſt quid ſpirituale.*
16 S*poliato non licet redimere vexationẽ.*
17 R*edimere ſe à vexatione iniuſta licet, & non peccatur.*
18 *Vexatio redimi non poteſt à non habente ius in re.*
19 *Poteſt tamen redimere ſe quis ab his, qui poſſunt obeſſe.*

20 *Habens ius re quando poſſit vexationem redimere.*

21 *Redimere ſe poteſt à vexatione qui eſt certus de iure ſuo, & de non iure aduerſarij.*

CAPVT VNDECIMVM.

Poſſeſſorium Cauſarum Beneficialium, an ſit mixti fori.

ANtequam ad articuli præfati deciſionem deueniatur, præmit-
1 tendum eſt, quòd Beneficia alia ſunt de iure Diuino, vt Papatus. *cap.* 1. *de maledicis.in verſ. per depoſitionem officij, et beneficij noſtri*. item Cardinalatus, an ſit de iure Diuino. vide *And.*Barbat.*in tract.de præſtãtia Cardinalium.quæſt.*1. itẽ Epiſcopatus eſt beneficium.*c.cleros.diſt.*21. & eſt de iure Diuino. *Barbat. ibidem*. Alia beneficia ſunt de iure poſitiuo. ita dicit *Abb. in cap.conſtitutus de relig. domib. et in ſua diſputat.* incipien. *Epiſcopus. col.* 2. & omnia beneficia ſunt ſpiritualia. *gloſs. in ſumma*. 1. *quæſt.*1.

2 Item ſpiritualium multiplex eſt differentia ſecundum Io. *Andr. Abb. & Anan. in c. conſulere de ſimonia. gloſ.& Archid.in c.*1. 1.*q.*1.quædam
3 enim ſunt ſpiritualia ſecundum eſſentiam ſuam, & horum aliqua ſunt incorporalia, vt Virtutes, Dona Dei, & ſimilia. Alia ſunt corporalia, vt Sanctorum Reliquiæ.

4 Item quædam ſunt ſpiritualia per cauſam, vt Sacramenta, per quæ gratiam conſequimur, & ſic ſunt cauſa gratiæ. quædam ſunt ſpiritualia per ſtatutum, vt Religio. quæ-
5 dam ſunt ſpiritualia, quæ dependẽt à cauſa ſpirituali, vt abſolutio peccatorum. *c.ad aures.de ſimonia.*quæ-
6 dam ſunt ſpiritualia ratione officij, vt quæ competunt clerico ratione ordinis, vt pulſare campanas, claudere oſtia eccleſiæ. *d.c.ad aures.*quæ-
7 dam ſunt ſpiritualia, quia ſunt deputata ad vſum ſpiritualium, vt vaſa ſacra, veſtes ſacerdotales, & beneficia. *Archidiac.autem vbi ſup.*ait eſſe concludendum, quod ſicut anima viuit ſecundum ſe ipſam; corpus autem ob vnionem animæ,ita quædam ſunt ſpiritualia ſecundum ſeipſa, vt Sacramenta; quædam ſpiritualia
8 quia ſpiritualibus adhærent; & quod beneficia ſint ſpiritualia firmarunt. *Felin.& Abb.in rubr.de ſimonia*. ſed laici non poſſunt ſe de ſpiritualibus intromittere, *c.*2.*&* 3.*de iudic.*ideo,
9 nec de beneficijs,& ideo Eccleſiaſticus Iudex rectè poterit inhibere iudici laico, ne procedat ſuper huiuſ-
10 modi cauſis tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio. G*arcia de beneficijs. par.* 1*:c.*2.*num.*49.*&* 50.

Nec obſtat, aliquorum opinio dicentium de poſſeſſorio beneficij reſtituendi, vel recuperandi iudicem laicum poſſe cognoſcere quia talia poſſeſſoria ſunt temporalia. maſſime ſtante conſuetudine, *Ripa in rub. de iudic.num.*90.*Bald.in c.*1. apud quẽ vel quos controuerſ.*in vſib.feud.glo. &* Do*ct.in c.cum dilectus.in verbo iuramento.de electione. Card.in clem.diſpendioſam. num.*17. *in fin. de iudic. Stef.Aufrer.in tract.de pot. ſecul.ſuper eccleſiaſt.reg.fallentia* 24.T*heſaur. dec.*117.*Menoch. de recup. poſſeſſ. remedio.* 15.*quæſt.* 18. *& de retinenda poſſeſſione remed.*3.*quæſt.*52.*nu.*323. *&* 327.*latè* I*o.de Silua in tract. de beneſ.par.*1. *quæſt.*7. & eſt magis communis opinio Iuriſtarum, & Canoniſtarum; vt probat C*ouarr. pract. quæſt.c.*35.& ita fuit deciſum. G*uido pap.dec.*1.85.207.*&* 552. *Boer.dec.* 69.*num.*23.*Capella* T*holoſ.deciſ.*420 & fundamentum talis opinionis poſitum eſt in *c.cauſamque. qui fil. ſint legit.* vbi tractabatur ſuper legitimitate matrimonij, & poſſeſſorium iudicium fuit relictum Regi.item quia cauſam poſſeſſorij rei ſpiritualis eſſe temporalem, non ſpiritualem. ait *gl.in c.literas.de iuram.calum. Card.*

in

*in d.clem.diſpendioſam.nu.*17. *Garc. vbi ſup.num.*50.

11 Quia hæc opinio procedit quando clericus conuenit laicum ex regula *c.cum ſit generale.de for.compet.* quia actor ſequitur forũ rei, vt quia laicus turbaret clericum in poſſeſſione ſui beneficij, quia tunc verè non eſt poſſeſſorium beneficiale, nec cauſa beneficialis, ſed temporalis, cum laicus ſit incapax beneficij, niſi fortè laicus ille ſe gereret pro clerico. *Gulielm. de Benedictis in repet. cap. Rainutius de teſtam.verbo, & vxorē.* 2.*num.*38.*Menoch.d.remed.*15.*num.* 223.*&* 224.*& d.remed.*3.*à nu.*324. licèt contradicat *Azorius inſtit.mor. lib.*5.*c.*14.*quæſt.*1.verum ſi ageretur de poſſeſſorio beneficialiũ inter clericos iudex competens eſt eccleſia-

12 ſticus, non laicus. *Ferrett.conſ.*1. *Couar.vbi ſup.* quia in quolibet poſſeſſorio neceſſarium eſt cognoſcere de titulo.*gloſ.in c.literis & in c.ex trãſmiſſa. de reſtit. ſpoliat.* ſed de titulo

13 beneficij nunquam laicũs eſt iudex competens.*Couarr. vbi ſup. num.*1. & Rota reijcit illam opinionem, quod iudex laicus poſſit cognoſcere in cauſa ſpolij ſuper beneficio inter clericos. refert *Garc. vbi ſup. nu.*51. & facit *Put. deciſ.*361. *&* 365.*lib.*1. ea ratione, quia cauſa poſſeſſoria beneficij; & aliarum rerum ſpiritualium, ſeu quaſi, eſt eccleſiaſtica.*clem. vnica.de cauſ. poſſeſ.& prop. & de*

14 *ſequeſt.poſ.& fruct.* præſertim quando habet admixtam cauſam proprietatis. *Butr. in d.c.literas. & ibi Abb.num.*8.*Caſſador.deciſ.*4. *num.*2. *vt lit.pend.*

15 Item quia poſſeſſio beneficij eſt quid ſpirituale, ſeu connexum ſpirituali ob adminiſtrationem ordinis, vel clauium, quæ inde ſequitur, & ideo carenti poſſeſſione, ſeu ſpolia-

16 to non licèt redimere vexationem quantumcunque ius habeat in beneficio. *Imola, & alij in d.c. ad aures. de ſimonia.* Abb. *in c. dilectus.*1. *de ſimonia. Nauarr. in manuali. cap.*23. *nu.*101.*Sot.de iuſt. & iur. lib.*9.*q.*6. *ar.*10.*Silueſt.in ſumm. verbo ſimonia num.*5. *Ludou. Lopez in inſtruct. conſcient.tom.*2. *c.*302. *Garc. vbi ſupra num.*53.

17 Et hic incidenter eſt notandum poſſe quem abſque peccato dare pecuniam ad ſe redimendum ab iniuſta vexatione.*gloſ.magiſtralis in cap. dilectus, de ſimonia.S.Thom.*2.2.*q.*10 *art.*2.*ad* 5.*arg.Card.à Turrecrem.in c.quæſitum.*1.*quæſt.*3. *& Card. Tolet. in inſtruct.ſacerd.lib.*5. *c.*90. *num.*8. *& Leſſius de iuſt. & iure. lib.* 2. *c.*35. *dubit.*18. diſtinguit ita; qui non ha-

18 bet ius in re non poteſt præcio oblato vexationem redimere ab his, qui non tantum poſſunt obeſſe, ſed etiã prodeſſe, ita communiter *Doct. in c. Matthaus de ſimon.* niſi vexetur modis iniquis eum infamantibus.

19 Item nondum habens ius in re poteſt oblato præcio redimere vexationem ab his, qui ſolum poſſunt obeſſe, ſiue vi, & fraude obſint, ſiue muneribus, & precibus apud electores, vel collatorem. habens autem ius in re per confirmationem, vel liberam collationem, ſeu per inſtitutionem poteſt præcio redimere vexationem, ſi fortè ab alio impediatur à poſſeſſione capienda. vt ibi per *eum. Ricc.in praxi rer.for.eccleſ.dec.* 226. *num.* 344. qui ait eſſe verum,

20 quod habens ius re poteſt vexationem præcio redimere, ſi duo concurrant, videlicet, quod talis habeat ius quæſitum ex poſſeſſione.ita *Abb. in d. c. Matthæus.num.*4. *& in dicto c.ad aures.num.*6. *Felin.in repert. ver. vexatus in poſſeſſione. Selua de benef.par.*1.*quæſt.*7. *num.*36. *Sot.vbi ſup.lib.*9.*quæſt.*6.*art.*1. niſi aduerſarius impediret vim inferẽdo, vel pro curando pro indigno, quia licèt tũc præſentatus careat poſſeſſione, poteſt tamen aliquid ſoluere aduerſario ſine labe ſimoniæ. *Nauarr. d. c.* 23.*num.*102.

21 Item debet concurrere, vt is qui dat pecuniam pro redimendo ſe à

vexatione ſit certus, ſe habere ius in beneficio, & aduerſarium nullum ius habere. *gloſ. in d. c. dilectus. & 1. de ſimonia. Abb. in c. cum pridem. n. 2. de pactis.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex laicus non poteſt cognoſcere de cauſis ſpiritualibus.*
2 *Reges ex Papæ priuilegio aliquando beneficia conferunt.*
3 *Imperator in Eccleſijs Alemaniæ poteſt facere, vt vnus in qualibet eccleſia recipiatur.*
4 *Rex Vngariæ, ex priuilegio confert præbendas.*
5 *Rex Galliæ ex priuilegio poteſt conferre beneficia.*
6 *Rex Hiſpaniæ nominat Epiſcopos d. Regni.*
7 *Iudex laicus eſt competens, ſi fructus beneficij contra laicum petantur.*
8 *Statuta laicorum ſuper capiendis poſſeſſionibus beneficiorum non valẽt.*
9 *Et eadem facientes excommunicantur.*
10 *Princeps ſecularis non poteſt apud ſe auocare poſſeſſiones beneficiorum vacantium.*

CAPVT DVODECIMVM.

Cauſarum Beneficialium an aliquæ poſſint eſſe mixti fori. & an valeat conſtitutio laicorum ſuper beneficiorum Poſſeſſionibus capiendis.

1 QVOAD primum reſolutio eſt, nullo modo poſſe Iudicem laicum cognoſcere de cauſis beneficialibus, cum ſint de re ſpirituali. *cap. quanto. de iudic.* etiamſi beneficiorũ collatio ſpectaret ad Regem, quamuis contrarium teneat. *Stephan. Auferius in tract. de poteſtate ſecul. ſuper eccleſiaſt. reg. 1. fallentia* 25. quia
2 aliquando Reges ex Papæ priuilegio beneficia conferre poſſunt. *glo. in c. imperium. diſt.* 10. item Imperator
3 habet priuilegium, quòd in qualibet eccleſia Alemaniæ poſſit facere vnum recipi. *Specul. tit. de præben. §. reſtat. colum. vlt.* & Rex Vngariæ,
4 in ſuo Regno confert præbendas ex priuilegio Papæ. *Archidiacon. in dict. cap. imperium. Abb. & Doct. in cap. dilectus. de teſtib.* item Rex Gal-
5 liæ habet priuilegium cõferendi beneficia ex Apoſtolica conceſſione. *Ant. de Butrio in d. c. quanto.* & vltimo loco fuerunt facta concordata,
6 de quibus tractat *Rebuff. in tract. cõcordatorum.* item Rex Hiſpaniarum habet nominationem in manibus Epiſcopatibus Hiſpaniæ; ſed tamen non valet argumentum à Iure collationis ad iuriſdictionem ſuper eiſdẽ beneficiis, quia ſunt differentia, & vno conceſſo non venit aliud. item aſſerta priuilegia ſunt potius nominationes, quàm collationes, vnde *Io. And. in addit. ad Specul. in d. §. reſtat.* dicit, quòd tales beneficiati di-
7 cuntur recepti ad primarias preces Principis, poſſunt tamen fructus beneficiorum peti coram Iudice laico, ſi cauſa ſit contra laicum. *Feder. de Sen. conſ.* 11. *alias* 13. *nu.* 9. *Specul. tit. de compet. iud. adit. §.* 1. *nu.* 27.
8 Quoad ſecundum, reſolutio eſt, diſpoſitionem laicorum etiam Principum decernentem, clericos de beneficiis ad præſentationem patronorum inſtitutos, vel aliter prouiſos nõ poſſe eorundem beneficiorum poſſeſſionem capere abſque licentia laicorum non valere, quia cum beneficia ſint ſpiritualia. *cap. vlt. de reſcrip. lib.* 6. ſola eccleſia illa adminiſtrat. *cap. ſi Imperator. diſt.* 96. *cap. vlt. de reb. eccl. non alien.* neque ſuper his poſſunt Principes, aut Iudices laici ſe intromittere. *cap. tuam de ord. cognit.* & ius ſtatuendi de rebus, & iuribus ſpiritualibus ad Papam pertinet. *cap. denique. & cap. cum ad verũ.*
9 *diſt.* 96. & contrarium facientes ex-

com-

communicantur *cap.generali.& cap. quia ſæpe.de elect.* & quòd talis conſtitutio ſit inualida firmat *Abb. in conſ.83.par.1. Felin. in cap. eccleſia S. Mariæ.num.96.* & ibi *Decius nu. 185.de conſtitut.* de qua per *Boſſium tit. de Principe.num.218.* neque talis conſtitutio tolerari poteſt pro bono, & quiete publica, quia etiamſi de clericis mentionem non faceret, non valet, à fortiori non valet ſi de illis mentionem faciat ex defectu poteſtatis, & iuriſdictionis. *per dicta in præced.cap.*

10 Neque poteſt Princeps ſecularis auocare ad ſe beneficiorum vacantium poſſeſſionem cõſtituendo œconomum, donec per Papam de beneficio fuerit prouiſio facta, quia laici nullo modo poſſunt ſe intromittere circa ſpiritualia, ſed œconomi deputatio eſt ius ſpirituale. *Selua de benefic. par.1. quæſt.7.num.44.* ideo auctoritate Epiſcopi, vel Prælati conſtitui debet. *cap. cum ſimili.9.quæſt.3.* ergo Princeps ſecularis nullo modo poteſt ſe intromittere circa beneficiorum poſſeſſiones per clericos accipiendas, niſi Papæ priuilegio id faciant.

LIBER DVODECIMVS IN QVO INSTITVTIONIS MATERIA DECLARATVR.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio quid ſit propriè ſumpta.*
2 *Inſtitutio impropriè ſumpta quid ſit, & quæ contineat.*
3 *Inſtitutio propria cadit ſuper præſentatione.*
4 *Inſtitutio, collatio, electio, &c. in quibus differant.*

CAPVT PRIMVM.

Inſtitutio quid ſit.

1 INSTITVTIO propria, & propriè ſumpta, per quam præſentatus à patrono inſtituitur, dicitur tranſlatio iuris non libera facta à Superiore, ex qua plenum ius datur inſtituto. *Abb. in cap. auctoritate. nu.* 7. *de* Inſtitution. quod ſit iuris tranſlatio probat *gloſs.* & ibi *Dynus in cap.* 1. *de* Reg. *iur. lib.* 6. & eſt tranſlatio non libera, quia Superior velit, nolit, tenetur præſentatum repertum idoneum omninò inſtituere. *cap. paſtoralis. & c. quod autem. de iurepatronat. & c. decernimus.* 16. *q.* 7. *Garcia de beneſic. par.* 4. *cap.* 1. *num.* 4. Rebuff. *in praxi beneſic. tit. de collation. nu.* 1. Pet. Gregor. Toloſ. *Syntagmat. iur. par.* 17. *c.* 4. *à nu.* 23. *& in tract. rei beneficiariæ. c.* 39. *nu.* 3. *Zecchius de beneſic. & penſion. c.* 12. *num.* 32. *Cardin.* Tuſcuc *practic. concluſ. tu-ris. tomo* 4. *litera* I, *concl.* 233. Aug. Barboſa *de off. & pot. Epiſc. par.* 3. *allegat.* 72. *nu.* 172. *Hieron. Gonzal. in comment. ad* Regulam 8. *Cancell. glo.* 16. *à num.* 9.

2 Inſtitutio attamen largè ſumpta, & in genere continet inueſtituram, immiſſionem in poſſeſſionem, & inſtitutionem auctorizabilem. *c. ad hæc. de offic. Archidiaconi.* continet etiam collationem, omnem modum prouidendi, & omnem canonicum titulum. *glo. in dicto cap.* 1. *vbi* Dynus, *Io. Andr. & Pet. de Ancharano. de Reg. iur. lib.* 6. & refert L*ambertin. de iurepatr. lib.* 2. *par.* 3. *quæſt.* 1. *art.* 1. ita habetur in *cap. in literis. de reſtit. ſpoliat. toto tit. de* Inſtitution. & docuit *gloſ. magiſtral. in rubr. de inſtitut. lib.* 6. *Barboſa vbi ſup. d. nu.* 172.

3 In caſu autem noſtro tractatur de Inſtitutione, dumtaxat in ſpecie, & propriè ſumpta, quæ cadit ſuper præſentatione facta à patrono. Et in quibus differant electio, nominatio,
4 poſtulatio, præſentatio, confirmatio, iuſtitutio, ordinatio, prouiſio, & collatio. ponit Abb. *in d. cap. auctoritate. de* Inſtitutione. & dixi ſup. lib. 5. cap. 1.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus ſolus poteſt inſtituere.*
2 *Epiſcopus in beneficijs ſuæ diœceſis habet de iure fundatam intentionem.*
3 *Inferior quando poſſit inſtituere.*

Vica-

4 *Vicarius Epiſcopi poteſt inſtituere.*
5 *Inſtituendi poteſtas poteſt ab Epiſcopo delegari.*
6 *Etiam ante vacationem beneficij.*
7 *Collatio ſeu præſentatio non poteſt delegari ante beneficij vacationem.*
8 *Epiſcopi culpa male inſtituentis non nocet patrono.*
9 *Nullitas inſtitutionis non inficit præſentationem.*
10 *Capitulum Sede vacante, ſeu eius Vicarius inſtituere poteſt.*
11 *Non poteſt tamen conferre beneficia ſpectantia ad Epiſcopi collationem.*
12 *Etiam quando collatio ſimul ad Epiſcopum, & Capitulum ſpectat.*
13 *Et idem eſt, quando alius debet conferre cum Epiſcopo.*
14 *Beneficium ad collationem Epiſcopi, & Capituli, vno deficiente quomodo conferatur.*
15 *Idem eſt ſi ad vtrumque ſpectet electio, ſeu præſentatio.*
16 *Inſtitutio eccleſiæ patronatæ ſitæ in confinibus duarum diœceſum à quo fiat.*
17 *Delegatus Papæ quando poſſit inſtituere.*
18 *Beneficialis cauſæ cognitio includit collationem.*
19 *Quod declaratur.*

CAPVT SECVNDVM.

Inſtituendi poteſtas penes Epiſcopum, & eius Vicarium, reſidet.

1 DE Iure cõmuni ſolus Epiſcopus poteſt præſentatos à patronis inſtituere. *c. ex frequentibus. de inſtitution. c. 1. de inſtitution. lib. 6. c. cum ſatis. de off.* Archidiac. *clem. plures. de iurepat. & in pluribus capit. tit. de iurepatr.* Abb. *in c. cum eccleſia Vulterrana. de elect. col. 3. Felin. in c. cum venerabilis. nu. 32. & ſeqq. vbi id limitat. de exception. Dec. conſ. 121. Rota dec. 85. nu. 1. p. 2. diuerſ. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 47. nu. 6. & reſol. 55. nu. 11. in fine.* Valer. *Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. nu. 224. Vgolin. de pot.* Epiſc. *c. 51. §. 4. nu. 1. Aug.* Barboſa *de off. & pot.* Epiſc. *p. 3. alleg. 72. num.* 176. *Lambertin. de iurepat. p. 2. lib. 3. quæſt. 1. art.* 10. *num.* 1. & ratio eſt,
2 quia in collatione beneficiorum ſuæ diœceſis quilibet Epiſcopus de iure communi habet fundatam intentionem. *Card. Seraph. dec.* 1353. *num.* 3. Valer. Regin. *vbi ſup. nu.* 239. *Hieron. Gonzal. in comment. ad* Regulam 8. *Cancell. in §. 1. proœm. num.* 21. & poteſt ſolus Epiſcopus inſtituere abſque conſenſu Capituli. *Cardin. in clem. 1. num. 11. & ſeqq. de ſuppl. neglig. Prælat.* quod probatur in *c. nobis. de iurepat.* vbi dicit text. præſentationem eſſe faciendam Epiſcopo, nec de Capitulo mentionem facit. ideo à ſolo Epiſcopo fieri debet inſtitutio, & ita ſeruatur in praxi, & de conſuetudine, qua ſtante tenet, & valet inſtitutio. *c. non eſt. de conſue-*
3 *tud. lib. 6.* poteſt autem Inferior inſtituere abſque Epiſcopo, ex priuilegio, vt facit Capitulum Piſanum, vt dicam in cap. ſeq.
4 Eandem inſtituendi poteſtatem habet Vicarius Epiſcopi habens generale mandatum. ita colligitur ex d. *c. ex frequentibus.* & notatur in *c. vlt. de off.* Vic. *lib. 6. in glo. in verbo, non poſſunt. vbi Archid. &* Gemin. & tradit *Sbrozzius in ſuo tractatu de offic. vicarij. lib. 2. quæſt. 11. vbi num.* 13. teſtatur hanc eſſe communem opinionem. & in praxi ſeruatur, & tenet vſus communis. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c.* 303. *nu.* 15. *Barboſa vbi ſup. num.* 181. *& d. par.* 3. *allegat.* 54. *num.* 70. quæ inſtituendi
5 poteſtas poteſt ab Epiſcopo delegari ſpecialiter etiam ante vacationẽ,
6 & ratio eſt, quia inſtitutio fit coactè ad præſentationem patroni, & ceſſat votum captandæ mortis. Io. *Andr. et Geminian. in c. ſi confirmationem.*

de

de elect. lib.6.Barboſa d. alleg.72.nu.
7 178. non poteſt tamen delegari col-
latio, neque præſentatio ante bene-
ficij vacationem propter dictum vo-
tum captandæ mortis. Abb.in c. vlt.
8 de conc.præb. & notes, quòd culpa
Epiſcopi malè inſtituentis patronis
non nocet. Card.Seraphin.dec.1238.
9 vbi dicit, quòd nullitas inſtitutionis
non inficit præſentationem factam
per patronos validam, & in tempore.
Barboſa d. allegat.72.n.180.

10 Sede autem Epiſcopali, ſeu Ar-
chiepiſcopali, vel Primatiali vacante
Capitulum,ſeu Vicarius à Capitulo
electus ad formam Conc. Trid. de re-
form.c.16.ſeſſ.24. poteſt inſtituere.
c.1.de inſtitution.lib.6.Calderin.conſ.
3.de iurepat. Abb.in cap.cum olim. de
maiorit. & obed. Rebuff. in praxi tit.
forma Vicariatus. num.132. Azorius
inſtit.moral.par.2.lib.3.c.38.quæſt.2.
Quaranta in ſumma Bullarij, verbo,
Capitulum Sede vacante,in verſ.nono
quæro. ſub verſ. quæ concluſio recipit.
Pauinus de poteſtate Capituli Sede
vac.par.2. quæſt.4. & 5. Sbrozz. vbi
ſup. lib.2. quæſt.70. num.4. Garc. de
benefic. p.5. c.7.nu.54. quamuis Ca-
11 pitulum, ſeu eius Vicarius non poſ-
ſit conferre beneficia ad Epiſcopi
collationem ſpectantia. Azorius vbi
ſup. quæſt.1. Gonzal.vbi ſup. in §.4.
proœm. num.35. & glo.9.§.1.nu.77.
Quaranta vbi ſup. in d. verſ. nono
quæro.late Garc.d.c.7.nu.51. & Bar-
boſa d.alleg.72.num.182. & 183. &
habetur expreſſum in c.2.ne ſede va-
cante. & in conſtitut. Pij V. ſanctæ
mem. quæ incipit Sanctiſſimus in
Chriſto Pater. in Bullario. & ha-
betur in Regula Cancellariæ. de
qua Quaranta vbi ſup. in verbo, re-
gulæ Cancell. Apoſtol. quòd amplia
12 vt procedat etiam vbi collatio bene-
ficiorum per ipſum Epiſcopum non
ex toto liberè,ſed cum conſilio, vel
conſenſu ipſius Capituli fieri habe-
ret. iuxta textum in c.vnico. §. cum
vero. ne ſed. vac. lib.6. Pauinus vbi
ſup. par. 2. quæſt.1. num.2. Nauarr.
conſ. 1. ne ſed. vac. & idem proce-
13 dit, quando alius ex ſpeciali iure
haberet conferre cum Epiſcopo. Re-
buff. in praxi.tit.de deuolut. num.76.
& in beneficijs ad collationem Epi-
ſcopi pertinentibus ex iure deuolu-
tionis. Rebuff.ibidem.num.94. ſi au-
14 tem beneficium ſpectet communiter
ad collationem Epiſcopi, & Capitu-
li, vno deficiente, vel inhabili exi-
ſtente alter confert. c. vnico. ne ſed.
vac. lib. 6. ſimiliter ex identitate ra-
15 tionis idem eſt in poteſtate præſen-
tandi, vel eligendi, quoties ad vtrũ-
que ſimul ſpectaret electio, & præ-
ſentatio. Lambertin.de iurepatr.p.1.
lib.2.quæſt.2.art.13. alia etiam vide
apud Quarantã d. verſ. nono quero.

16 Item ſciendum eſt, quòd ſi eccle-
ſia patronata ſita ſit in confinibus
duarum diœceſum, ille Epiſcopus
inſtituet, coram quo facta fuit præ-
ſentatio, prout ſupra in lib.8.cap.8.
17 dictum eſt. Verum ſi Papa alicui
deleget, vt ad præſentationem il-
lius, quem eſſe patronum nouerit,
ordinet eccleſiam, talis Delegatus
non poterit inſtituere præſentatum,
ſed tantum declarare debebit, vt in-
ſtituat ille, qui habet inſtituendi fa-
cultatem, & auctoritatem. ita ha-
betur in c. ſuper eo, de off. deleg. Roc-
chus de Curte de iurepat. verbo, com-
petens. quæſt.33. ideoq. talis delega-
tus poteſt mandare, & præcipere
habenti inſtituere, vt inſtituat & or-
dinet eccleſiam. vide Barbatiam in
d.cap.ſuper eo. col.7. & ibi Innoc. &
Abb. & alios dicentes talem delega-
tum poſſe inſtituere, ſi habens ius
inſtituendi conſentiat, vel non con-
tradicat.

18 Sed contra textum in d. c. ſuper
eo. opponitur de textu in clem.audi-
tor. de reſcriptis. vbi habetur, quòd
quando alicui cõmittitur cauſæ be-
neficialis cognitio, committitur etiã
collatio, ergo eadem ratione & inſti-
tutiò.

19 Sed ad hoc Reſpondetur, d.clem.
auditor. loqui in collatione, & non
in

in inſtitutione, & ideo non corrigere textum in d. *cap. ſuper eo. ita Cardin. in d. clem. auditor. & Abb. in d. cap. ſuper eo. Lambertin. vbi ſup. lib. 2. p. 3. quæſt. 1. art. 9.*

Et notes quod Epiſcopus habet ex ſupradictis intentionem fundatam circa ius inſtituendi etiam in beneficijs exiſtentibus in eccleſijs exemptis, niſi ad alium ex priuilegio, vel ex immemorabili pertineat argumento *d. text. in c. omnes baſilicæ. 16. quæſt. 7.* & ita ego habui à Vicario Piſano inſtitutionem beneficij, ſeu Altaris SS. Onufrij, & Catherinæ exiſtentis in eccleſia curata S. Sebaſtiani in chinſica Piſarum, quæ eccleſia eſt Religionis S. Stephani; & d. Vicarius viſitat d. altare, & alia ibidem exiſtentia. & ratio poteſt eſſe, quia omnes eccleſiæ, & beneficia dioeceſis ſubijciuntur eccleſiæ cathedrali, & Epiſcopo; *d. c. omnes baſilicæ. & c. cum perſonæ. de priuil. lib. 6. Lapus allegat. 68. in fine*, eaque quotannis ab Epiſcopo debẽt viſitari ex *Conc. Trid. ſeſs. 7. de refor. c. 7. & ſeſs. 24. de reform. c. 3. & obiter*, ſciendum eſt quod eccleſiarum aliæ pleno iure Epiſcopo loci ſunt ſubiectę, aliæ ſunt exemptæ ab Epiſcopi iuriſdictione, item eccleſiarum exemptarum aliæ ſunt exemptæ, & ſoli Sedi Apoſtolicæ ſubiectæ, vt ſunt eccleſiæ nullius dioeceſis. aliæ ſunt exemptæ, ſed ſubſunt alijs; exemplum eſt in *clem. attendentes. iuncta ibi gl. in verbo, alia. de ſtatu monach.* vt ſunt illæ ord. exẽptorum, quę ſubſunt Abbati, vel Priori; exemplum eſt etiam in locis Relig. Hieroſolymit. quæ ſunt exempta & dicti ordinis Magno Magiſtro ſubiecta, vt ex Bulla Pij IV. in Bull. *tomo 2. fol. 11.* vbi eximuntur ab omni iuriſdictione, &c. quorumcunque Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, &c. & idem ferè eſt in alijs militijs; de quibus *Rocch. de viſitatione, fol. mihi 83.* & in dictis eccleſijs exemptis, in his, quæ pertinent ad curam animarum Epiſcopus tanquam Sed. Apoſtolicæ delegatus poteſt viſitare ex *Conc. Trident. ſeſs. 7. de reform. c. 8. Prax. Archiep. Leon. de viſitatione. cap. 31. in princ.* & ſimiliter eccleſiæ collegiatæ, ſeu curatæ nullius dioec. viſitari debẽt ab Epiſcopo viciniori, vel ab Epiſcopo electo in Synodo Prouinciali, tanquam Sed. Apoſtolicæ delegato. ex *Conc. Trid. ſeſs. 24. de ref. c. 9.* & viſitatio debet fieri in capite, & in membris. *Zerola in praxi epiſc. ver. viſitatio. §. 11.* & rectores eccleſiarum nullius dioec. tenentur accedere ad Synodum dicti Epiſcopi. *Prax. Leon. c. 9. de Synodo num. 3.* ad quem Epiſcopum pertinet concedere literas dimiſſorias ijs, qui ſunt nullius dioeceſis quando volunt ad ordines promoueri, & quando ordinarij collatores nullius dioec. habentes territorium cum iure congregandi Synodũ, poſſint edicta pro concurſu vacantiũ eccleſiarum parochialiũ proponere; & concurſum peragere, vel non vide *Maſsob. in prax. hab. cõc. ad vac. par. eccl. requiſit. 2. dub. 4. & req. 1. dub. 8.*

Item in tali viſitatione poteſt Epiſcopus corrigere, & monere non reſidentes, & poteſt viſitare eccleſias ſubiectas eccleſiæ principali nullius diæc. non tamen ad Epiſcopum ſpectat miniſtrare ſacramentum confirmationis his, qui ſunt nullius dioec. ex declarat. S. Congregationis, & ordinarij collatores nullius dioeceſis habentes territorium cum poteſtate Epiſcopali, & iura congregandi Synodum, & re ipſa illam congregarunt, & elegerunt in ea examinatores; vacante eccleſia parochiali libera, edicta poſſunt ponere, & cætera pro concurſu peragere. *Maſsobr. vbi ſup. req. 2. dub. 4.* ſed vacante parochiali exempta etiam immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiecta, & nullum media tum ſuperiorem recognoſcente, Epiſcopus Dioeceſanus vicarium ibi conſtituet, & edictum ponet, & concurſũ faciet, ita etiam ſi habeat ſuperiorem mediatum, qui etiamſi

habeat

habeat contentioſam iuriſdictionem cum iure conferendi, attamen nullũ habet territorium, nec ius congregandi Synodum. *Maſsob. vbi ſupra req.* 1.*dub*.8.

Et pariter exempti ſubijciuntur Epiſcopo loci in omnibus, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis. *Aug. Barboſa de off.& pot.Epiſc.par.*2.*alleg*.31.*n*.20. & tenẽtur accedere ad publicas proceſſiones, compellique poſſunt. *Barboſa vbi ſup.par.*3.*allegat*.78.*nu*.8.& caſus triginta,& octo,in quibus Epiſcopus habet iuriſdictionem in exemptos, refert *Quaranta in ſumma Bullarij.in uerbo, exemptio*, & quælibet eccleſia debet Epiſcopo reuerentiam. *Io. And. in c. cum uenerabilis.de cenſib.* & Epiſcopus habet in tota ſua diœceſi iuriſdictionem. *Card.* in *cle*.2.*§.ut illud.q*.1.*de re iudic.* Epiſcopo enim tria competunt in ſua diœceſi, videlicet iuriſdictio, honor, & diſtrictus. *Rocch.de uiſitat. ubi ſup.*

Iuriſdictio etiam largè ſuſcepta, & prout ſumitur in *l*.1.2. *& 3.ff. de iur.omn.iud.& in gloſ.in clem.unica. uerb. iuriſdictionem . de for. compet.* adeo quòd etiam merum imperium includit,& in tota diœceſi habet ord. iuriſdictionem,& pro tribunali ſedere, & ius reddere poteſt, excepto loco exempto. *c. cum Epiſcopus. de off.ord.lib.6.*

Honor, quia Epiſcopum vocant dominum, eumque vt talem honorant, ei occurrendo, eiuſque nuncijs, & mandatis parendo. diſtrictus, qui idem eſt,quod territorium, *ut in clem.ne Romani de elect.*ita vt habeat iuriſdictionem,eã quæ exercendi,nedum in incolas loci, ſed etiam in delinquentes infra diſtrictum, & ſic plus eſt, quod competat diſtrictus, quàm iuriſdictio, & honor, & diſtrictus, diœceſis, & territorium ſunt ſynonima ſecundum *Nattam in conſ.* 339. *inc. quatuor.* & ideo ratione diſtrictus, & diœceſis quoad legem iuriſdictionalẽ Epiſcopo ſubijciuntur omnia monaſteria. & eccleſiæ ſuæ diœceſis ad *c. conquerente. uerſ. nos autem de off.ord.* & tota diœceſis eſt Epiſcopi territorium. *Prax. Leon.c.*9. *de ſynodo num*.30.

Poteſt inſuper Epiſcopos etiam in Eccleſijs exemptis populo benedicere,diuina officia priuatè, vel publicè audire, eaque in Pontificalibus celebrare, vel in ſua præſentia celebrari facere, priuilegio quolibet non obſtante, & ſi eſt metropolitanus ante ſe Crucem deferre. ita habetur in *clem. Archiepiſcopo de priuileg.& exceſſib.priuileg.* vbi latè *Cardin. & Bonifac.* & poteſt Epiſcopus etiam in locis exemptis vti inſignijs voluntariæ iuriſdictionis, & honoris. *Card. ibidem num*.4. *& Bonifat. in* 3.*not.* cum per exemptionem talia loca non deſinant eſſe in diœceſi, ius namque reuerentiæ per exemptionem nunquam tollitur, ſicuti ſi patronus remittat iuſpatr. retinet tamen quædam iura in liberto, præſertim ius reuerentiale. *arg. l.ultim. C. de bonis libert.* ita Eccleſia exempta tenetur Epiſcopo loci reuerentiam exibere,eiq. exẽptus ad eccleſiã venienti obuiã ire proceſſionaliter more aliorum. *Felin. in c. cum non liceat.nu.*2.*de præſcript.* propter reliquias præcedẽtis ſubiectionis, & conſequenter Epiſcopus poteſt in dictis locis exemptis habere Sedem Pontificalem, cum ſpectet ad honorem pontificalem, & eſt de acceſſorijs ad celebrationem, de quibus. *Quaranta ubi ſup. in uerbo Archiepiſcopi auctoritas.uerſ.*28.29.*et* 30.ibique poteſt populo ſolemniter benedicere per illa verba, ſit nomen Domini benedictum. *Abb. in d.clem.* 2. *in princ.*Item poteſt Epiſcopus in dictis locis quantumuis exemptis etiã militiarum exemptarũ habere ſupra ſuam ſedem Baldachinum,ita habetur in decreto S. Congregationis facto de mãdato Clemẽtis Papæ VIII. fæl.rec.relato à *Quar.ubi ſup.in uerbo,priuilegia regularium.*et refert etiã

Barbo-

*Barboſa ubi ſup.par.3. alleg.80. num.14.& Piaſec.in praxi Epiſcop.de Viſitat.regular.nu.*50. *et* D. Io. *Aloiſius Riccius*, qui hoc anno 1527.promotus eſt ad Epiſcopatum Vicanum, in ſua praxi aurea, *reſolut.*313. *num.*1. *et ibi num.* 2. ait Epiſcopum poſſe excommunicare impedientes. *Steph. Gratian. diſcep.forenſ.cap.*467. et ita cenſuit eadem S.Congregatio relata à *Quaranta vbi ſup. in d. ver. priuilegia regul.* poteſt etiam Epiſcopus in loco exempto Concionatori benedictionem dare, cum nullus ſine eius benedictione poſſit prædicare ex Bulla Gregorij Papæ XV.fel.rec. edita non.Febr.1622.& conſequenter Epiſcopo ibidem competit aſperſio aquæ benedictæ ſuper populum; & ratio omnia prædictorum eſt poſita à B*onifac.in d.clem.*A*rchiepiſcopo num.*31.quia Epiſcopus in tota ſua diœceſi eſt Epiſcopus, & locus exẽptus quamuis non ſit de diœceſi, dicitur tamẽ eſſe in diœceſi, nec deſinit eſſe extra diœceſim, ſiue fuerit conſtructus, & poſtea factus exemptus, ſiue de nouo cum exemptione conſtruatur. C*ard.in d.clem.*A*rchiepiſcopo. num.* 4. nec per hoc dicitur Epiſcopus mittere falcem in meſſem alienam, quia illud intelligitur de falce iudicij, ſeu poteſtatis, ſecus in hac falce ſalutari, & deuotionali, & quæ magis exercetur ratione honoris quàm officij, & ea quæ ſunt epiſcopalis honoris poſſunt ab Epiſcopo exerceri in Eccleſijs etiam exemptis ſine alicuius licentia. *Bonifac. vbi ſup. num. 64.* & denique quando ſit ſermo de exemptis etiam militibus, exemptio eò tendit, vt eximantur ab Epiſcopi iuriſdictione, & coram alio conueniantur. ita dicit *Innoc. in cap. recepimus, num.*2. *& ſeqq. de priuil. & exceſſ. priuil.*

Item Epiſcopus habet ordinariã iuriſdictionem in ſua diœceſi. *c.conquerente. & ibi gloſ. in verb. iuriſdictionem, de off.ordin.*& ibi Abb.*n.*2.refert tredicim iura epiſcopalia debita Epiſcopo, quæ ſunt, obedientia, ſubiectio, reuerentia, inſtitutio, & iniũctio pœnitentiarum, Sacramentorum adminiſtratio, ius congregandi ſynodum, ſynodaticum, ſeu cathedraticum, quarta decimarũ, & mortuariorum, viſitatio, & charitatiuum ſubſidium]. & quæ poſſit Epiſcopus ex ſua iuriſdictione ordinaria habentur in *d.praxi* L*eon. de iuriſd. ordin. c.*16.*num.*14.*& ſeqq.* & Archiepiſcopus poteſt per quæuis loca exempta ſuæ prouinciæ Crucem ante ſe deferre, benedicere populo, diuina officia & alia celebrare, prout Epiſcopus in ſua diœceſi. *d.clem.*A*rchiepiſcopo. vbi Card. & Bonifac.* & de poteſtate Epiſcopi in exemptos vide doctiſſimè more ſuo dicentem D. Melchiorem Lotterium in ſuo nouo, & eleganti tractatu, de re beneficiaria *lib.*1.*quæſt.*24.

SVMMARIVM.

1 *Inſtituendi poteſtas etiam inferioribus poteſt competere.*

2 *Inſtitutio auctorizabilis an poſſit ſpectare ad inferiorem.*

3 *Religioſi ſi acquirunt iuriſdictionem, quando poſſint acquirere ius dandi facultatem exercendi curam animarum.*

4 *Deuolutio fit ad inferiorem, ſi præſentatio non fiat in tempore.*

5 *Inferior conferre debẽs ex iure deuoluto habet ſemeſtre.*

7 *Deuolutio fit gradatim, & ponitur exemplum.*

8 *Inſtitutio poteſt ad inferiorem ſpectare ex fundatoris diſpoſitione.*

9 *Inſtitutio hodie Epiſcopo tantum reſeruanda eſt.*

10 *Patronus regulariter coram Epiſcopo clericum præſentare debet.*

11 *Inſtitutio laico quãdo poſſit competere.*

12 *Eccleſiaſticus patronus quando poſſit clericum ponere, & deponere.*

13 *Laicus patronus ſi poſſit inſtituere, nõ tamẽ poteſt deſtituere, ſicut nec alius inferior.*

14 *Capitulum Piſanum habet ius inſtituendi, & deſtituendi.*
15 *Et alios officiales eccleſiæ deputat.*
16 *Laicus aliquando improprie inſtituit, ideſt, ordinat.*
17 *Regulares ſi quomodo acquirant iuſpat. non tamen inſtituunt.*
18 *Abbas in eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis inſtituit.*
19 *Inſtitutio ad quos regulariter pertineat.*
20 *Inſtitutio ibi cadit, vbi cadit præſentatio.*

CAPVT TERTIVM.

Ius inſtituendi Prælatis inferioribus poteſt competere.

1 IVS inſtituendi etiam inferioribus Prælatis competere poteſt ex cauſa ſpeciali, nempe ex priuilegio, pręſcriptione immemorabili, ſeu ex conſuetudine legitimè præſcripta. *c.2. & c.3. de inſtitution. Cardin. in c. cum veniſſent. de inſtitution. Mar. Antonin. variar. reſolut. lib.1. reſol.47. nu.6. & reſol.9. nu.11. & reſol.12. Lambertin. de iurepat. lib.2. p.3. quæſt.1. art.10. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. p.3. alleg.72. nu.184.*
2 an autem inſtitutio auctorizabilis, per quam tribuitur poteſtas exercẽdi curam, poſſit ſpectare ad inferiorem Epiſcopo, niſi Epiſcopi accedat conſenſus, dubium eſt, vt notatur in *c. cum ſatis. de off. Archid.* verius tamen eſt etiam prædictam inſtitutionem auctorizabilem præſcriptione
3 acquiri poſſe, quia nihil inconuenit, quod ſi religioſi eccleſiam pleno iure acquirunt quoad omnimodam iuriſdictionem, poſſint etiam acquirere poteſtatem tradendi facultatem exercendi curam animarum, immo id apertè videtur ſupponere *text. in clem.1. verſ. quidam præterea. de exceſſib. prælat. vt ibidem poſt gloſſ. notauit* Cardin. *in princ. oppoſit.* 6. & poſt *Abb. & Felin. in c. auditis. de præſcript. Balbus de præſcription. p.5. quæſt.11. num.6. & ad d.c. cum ſatis.* reſpondetur, textum illum loqui de conſuetudine, vel præſcriptione non completa, vel præſcriptione carente titulo, & bona fide, vel aliter reſpondetur, vt per *Barboſam d. allegat.72. num.* 186.

4 Et ad talem inferiorem habentem ius inſtituendi fit deuolutio prouiſionis beneficij vacantis, ſi patronus non præſentauit, vel præſentauit, ſed poſt tempus eidem datum ad præſentandum, vel ſcienter indignum præſentauit. iuxta *gloſ. ſingularem. in clem.1. de ſuppl. neglig. prælat. Frãciſc. Marcus deciſ.475. nu.18. & dec.1153. in vltimis verbis. par.1.* refert *Campanil. in diuerſorio iuris canonici. rub.11. c.13. nu.466.* & tenetur ſeruare naturam beneficij, cum confert iure deuolutionis. ex *Felin. in c. cum acceſſiſſent. num.18. de conſtit. Franc. Marcus dec.493. nu.7. p.1. Campanil. d.c.13. n.485. Barboſa vbi ſup. n.109.*
5 & talis inferior, qui ex iure deuoluto conferre debet, habet ſemeſtre ad conferendum a die notitiæ, etiamſi deuolutio fiat à patrono laico ad ſuperiorem habentem inſtituere. *Rota dec.6. de iurepat. in nouis. Lambertin. de iurepat. lib.2. par.3. quæſt.2. art.8. Card. Seraph. deciſ.380. Garcia de benefic. p.10. c.3. nu.9. Barboſa vbi ſup. allegat.58. num.18.* & quilibet ſupe-
6 rior, ad quem fit deuolutio, habet ſemeſtre ad conferendum computãdum à die ſcitæ deuolutionis. vt à patrono deuolutio fit puta ad Capi-
7 tulum ſi habeat ius inſtituendi, & ſi poſt ſcitam deuolutionem infra ſex menſes Capitulum non conferat, deuolutio fit ad Epiſcopum loci ordinarium, ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, & ab Archiepiſcopo ad Patriarcham, & demum ad ſummum Pontificem. *cap. licet. de ſuppl. neglig. prælat. c.2. de conceſſ. præb. Rebuff. in praxi. tit. de deuolut. num.7. Coraſ. de benefic. par.1. c.7. nu.8. Azorius inſtit. moral. par.2. lib.6. c.27. Garc. d. c.3. num.*

num. 10. Cochier de iuriſd. Ordin. in exemptos. par. 4. quæſt. 30. nu. 3. vide *Barboſam d. alleg. 58. nu. 10. & ſeqq.* & dicam infra lib. 14. cap. 6. de deuolution.

8 Quæ inſtitutio pertinere poteſt ad inferiorem ex fundatoris diſpoſitione, quia in limine fundationis cum Epiſcopi conſenſu ſit inferiori reſeruata inſtitutio. *Abb. in c. nobis. de iurepat.* tradit *Lambertin. vbi ſup. lib. 2. p. 3. quæſt. 1. art. 10.* D. *Mar. Antonin. nunc Epiſc. Neocæſarien. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 12. nu. 4.* & ad Piſanum Capitulum multorum beneficiorum ſpectat inſtitutio, & adueniente vacatione præſentatos inſtituit, & inſtitutus poſſeſſionem accipit. Hodie

9 autem ex diſpoſitione Sacroſancti *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de reform. c. 12.* inſtitutio huiuſmodi Epiſcopo, & non alteri inferiori reſeruari debet. *& ibidem c. 13.* habetur, quòd patronus

10 ceſſante priuilegio tenetur Epiſcopo præſentare clericum ad vacans beneficium, ad quem Epiſcopum inſtitutio de iure pertinet, aliàs præſentatio, & inſtitutio nullæ ſint, ac eſſe intelligantur, & in praxi in beneficijs de nouo fundatis vidi hoc ſeruari, & Piſis Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo Piſano fuit reſeruata, & Tuderti Illuſtriſſimo, & Ampliſſimo Domino Cardinali Epiſcopo.

11 Notandum eſt etiam, quòd etiam laico poteſt competere ius inſtituẽdi ex Papæ priuilegio. *Cardin c. nobis. §. cæterum. quæſt. 6. de iurepat. Lambertin. d. quæſt. 1. art. 11.* item poteſt laico competere etiam ex conſuetudine, ſeu præſcriptione temporis immemorabilis, ſi fuerit per Papam approbata. *Cardin. & Doct. in c. præterea. il 1. de iurepatr. Lambertin. vbi ſup. art. 12.* & ad patronum ſpectare

12 poteſt, presbyterum in beneficio ad tempus ponere, & deponere, ſi retinuit dominium, & cuſtodiam rerum eccleſiæ donatarum, vel hoſpitali de conſenſu Epiſcopi. *Io. And. in cap. de monachis. col. 2. de præbend.* & ibi *Cardin. quæſt. 6. & Abbas ibidem.* quod procedit in patrono eccleſiaſtico dũtaxat. *d. cap. de monachis. Cardin. in clem. 1. de ſuppl. neglig. præl.* & dato

13 quod laicus habeat ius inſtituendi, non habet tamen ius deſtituendi. Et ſi Prælatus inferior habeat ius inſtituendi, non tamen habet ius deſtituendi, niſi & hoc ius habeat ex Papæ priuilegio. *Lambertin. vbi ſup. art. 14.* & Capitulum Piſanum non

14 ſolum habet ius inſtituendi, verum etiam ab antiquiſſimo tempore ſupra annos tercentum habet ius deſtituẽdi, vt ex actis in Archiuio d. Capituli exiſtentibus apparet. & d. Ca-

15 pitulum eligit Magiſtrum Scholarũ, hodie dictum Magiſtrum Chori d. eccleſiæ Piſanæ, Capellanos duos, qui curam gerunt parochiæ d. eccleſiæ, & baptizant, hebdomadarias, cantores, cæterosq. officiales, & cæremoniarum duos Magiſtros, eoſdẽ eligunt, & ponunt, reuocant, & deponunt ad libitum.

16 Verum poteſt laicus inſtituere impropriè, ideſt, ordinare Priorem, ſeu Præfectum in Collegio laicali, vt eſt in Collegio Politiano Piſis erecto à Ioanne Riccio S.R.E. Card. & Archiepiſcopo Piſano. in quo Præfectus eligitur ab hærede d. Cardin. ſed talis non eſt inſtitutio, de qua nos loquimur. vt dicit *Lambert. vbi ſup. art. 15.*

17 Inſuper eſt ſciendum, quòd ſi aliquo legitimo titulo ad religioſos, & regulares exemptos peruenerit iuſpatr. non tamen ad eos tranſiuit ius inſtituendi. *cap. cum ſeculum. de iurepat.* & ibi *Card. Rocch. de Curte de iurepat. verbo, competens alicui. nu. 70.* ſed Epiſcopus, vel alius inferior habens ius inſtituendi inſtituet ad notata per *Card. in d. cap. de monachis. quæſt. 7.* & per *Lambert. vbi ſup. art. 16.* ſi vero Abbas habeat aliquas ec-

18 cleſias ſibi pleno iure ſubiectas, in eis etiam ius inſtituendi habebit. *cap. in Lateranen.* & ibi *Doct. de præbend.*

*bend.clem.*1. *de exceſſib.prælat.* Bar-*boſa d.alleg.*72.*num.*188. & ad quos
19 regulariter pertineat inſtitutio. vide *Hoſtien. in ſumma. tit. de inſtitution. verſ. quis poſſit inſtituere. & in tit.de offic.ordinarij.§.quod pertinet.* & Dy-*num Ancharan.* & Io. *Andr. in c.* 1. *de reg.iur.lib.*6. quæ inſtitutio regu-
20 lariter ibi cadit, vbi cadit patroni præſentatio, quæ præſentatio vbi locum habeat, ſupra ſatis diximus.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio non fit ante præſentationem.*
2 *Inſtitutio vt fiat, quæ requirantur.*
3 *Inſtitutio quando per ſuperuenientem præſentationem conualidetur.*
4 *Inſtitutio non valet non præuio edicto.*
5 *Inſtitutus nulliter dicitur potius occupator.*
6 *Inſtitutio non valet facta non elapſo edicti termino.*
7 *Tempus habenti inſtituere non eſt præfixum.*
8 *Beneficium non dicitur deuolutum, ſi inſtitutio differatur.*
9 *Superior poteſt habenti inſtituere præfigere tempus ad inſtituendum.*
10 *Superior quando poſſit certum tempus præfigere.*
11 *Archiepiſcopus poteſt* Epiſcopi *negligentiam ſupplere, ſi ad Epiſcopum ſpectet inſtitutio.*
12 *Appellari poteſt, quando Epiſcopus ſine cauſa differt inſtituere.*
13 *Superior adiri poteſt elapſo biennio.*
14 *Appellari poteſt à retardata inſtitutione, ſi prius facta ſit trina interpellatio.*
15 *Inſtitutio ſi intra duos menſes poſt præſentationem ſecuta non fuit, quando ſuperior poſſit eam concedere.*
16 *Plebania eccleſiæ S.* Bartolomæi *de* Ri-*pa fracta iuriſpat. laicorum.*
17 *Conferre habens ex iure deuoluto habet ſemeſtre.*
18 *Papa ſemper poteſt conferre, ſine alicuius temporis præfixione.*
19 *Inſtitutio quãdo poſſit fieri die feriato.*
20 *Inſtitutio poteſt fieri in eccleſia.*
21 *Inſtitutio nunquid poſſit fieri extra territorium habentis inſtituere.*
22 *Epiſcopus extra diœceſim poteſt exercere voluntariam iuriſdictionem.*
23 *Parochus extra parochiam poteſt abſoluere ſubditum ſuum.*
24 *Epiſcopus quando poſſit extra diœceſim exercere contentioſam iuriſdictionem.*
25 *Epiſcopus extra diœceſim poteſt excommunicare, & abſoluere ſubditum.*
26 *Inſtitutio dicitur fieri per admiſſionem ſimplicem præſentationis.*
27 *Præſentatio regulariter admittitur ſi & inquantum.*
28 *Et tunc cenſetur admiſſa quatenus ſint admittenda.*
29 *Executor literarum apoſtolicarum poteſt vbique eas exequi.*
30 *Inſtitutio poteſt iterari.*
31 *Collatio poteſt iterari.*
32 *Inſtitutio facta per errorẽ non valet.*
33 *Error quid ſit.*
34 *Inſtitutio facta ab eo, qui communiter reputabatur ſuperior, tenet.*
35 *Inſtitutio metu facta non valet.*
36 *Inſtitutio facta iracundia, vel ſimoniacè non valet.*

CAPVT QVARTVM.

Inſtitutio quando, quomodo, & vbi fieri debeat, vtrum poſſit iterari, & an ſit valida ſi fiat per errorem, metum, aut non canonicæ.

1 INSTITVTIO fieri non poteſt antequam fiat præſentatio, præſertim cum ante inſtitutionem ſeruanda ſit forma text. in *c.vlt.de elect.lib.*6.
2 & requiſita ad inſtitutionem obtinendam ſunt iſta, vacatio beneficij, exiſtentia iuriſpatronatus, habilitas præſentati, & præſentatio facta in

tem-

tempore à patrono coram habente inſtituere. *Rota dec.337.nu.1.p.2. in recentiorib. apud Farinacc.* quòd ſi
3 antè præſentationem fieret inſtitutio, & poſtea ſubſequeretur præſentatio conualidaretur d. inſtitutio per ſuperuenientẽ validitatem ex vi dictæ præſentationis. ad *not.in c.cura. de iurepat.* ita poteſt intelligi *Bald.in l.ex placito.C.de rer.permut. & in l. ſiue initio.C.de Codicill.* vide *Lambert. de iurepat.lib.2.p.3.quæſt.2.art.1. & Zecchium de benefic. & penſion. c.12. nu. 32. & 33.* prout etiam eſt nulla
4 inſtitutio facta abſque edictorum affixione ſecundum formam d.*c.vlt. de elect. lib.6.* ſed tamen non annullatur ipſa præſentatio. *Bellam. dec. 611.* nec minus quaſi poſſeſſio præſentandi. d. *c.vlt.vbi Doct.Lapus allegat.8.Lambert.vbi ſup. lib.2.par.2. quæſt.6.art.17. & 18. Abb.in c.poſtquam.not.3.de elect.Imola in clem.2. verbo, præſentare. de iurepat.* & tali-
5 ter inſtitutus non ſeruata forma d. cap. vltimi, dicitur potius occupator illius beneficij. *c.ex inſinuatione. vbi Panorm.in 2.not. de iurep. idem Abb. Felin. & alij.in c. cum bertoldus. de re iud.Verall.dec.95.par.1. & dec. 128. p.2.Put.dec.306.lib.1.Creſcent.deciſ. vlt. de iurepat. Riccius in praxi rer. for.eccleſ.dec.160.* ita etiam eſt nulla
6 inſtitutio facta intra terminum edicti, quia neceſſe eſt, vt edictum remaneat affixum per totum terminũ in eo contentum. *clem.1.* & ibi *glo. de iudic. Lambert. vbi ſup. lib.2.p.2. quæſt.6.art.24.num.6. Verall. deciſ. 95.p.2. & Riccius vbi ſup. dec.161.*

7 Tempus autem à iure præfixum non reperitur habenti inſtituere, intra quod ſit facienda inſtitutio, ſicuti collatori præfixum eſt tempus ad conferendum. *Rot.deciſ.4.* incipien. *ſecundum omnes.de iurepat. in nouis* & fuit dictum in Iacen. *Vicariæ. 31. Ianuarij.*1590.*coram* Card. *Platto.*& in *Caſalen.*Parochialis.*17.Maij.*1591. *coram Orano.* & in Lunen. *Sarzanen.* Capellaniæ. 20.*Iunij. & 5. Decemb.* 1601.*coram* Card.*Sacrato.* Anaſtaſ. *Germon.de indult. Cardinal. §. volumus. à nu.76.Riccius in praxi aurea. reſolut.260.Lambertin. vbi ſup. p.3. lib.2. quæſt.2. art. 6. & 7. Rocchus de Curte de iurepatr. verbo, bonorificum, num.55. Garcia de benefic. p.10. c.4.*
8 *num.1.*nec beneficium dicitur deuolutum ex eo, quod Ordinarius diſtulit inſtituere. *Garc. vbi ſup.p.5.c.6. num. 31.* vbi refert *Rotæ* deciſionem in vna *Dertonen.iuriſpat. 8.Februar. 1599. coram* Penia. *Rebuff. in praxi tit.de deuolution. nu. 6. & Aug. Barboſa de off.& pot.Epiſc. par.3.allegat. 72. num. 191. Maſſobrius in praxi hab.conc.ad vac.paroch.eccl.requiſ.9. dub.1. Zecchius d.c. 12. verſ. tempus vero.num.33.* poteſt tamen per Su-
9 periorem habenti inſtituere aſſignari certum tempus, infra quod debeat inſtituere, infra quod ſi non inſtituerit, poteſt poſtea illum compellere ad inſtituendum, aut ipſe Superior inſtituet. *Zecchius vbi ſup.Lambert. vbi ſup. lib.2.p.3.quæſt.2.art.6.n.4. & Paul. de Citadin. de iurepat.par.6. art.3.quæſt.53. nu.103.* & quod Su-
10 perior, vbi à iure non eſt præfixum tempus, poſſit certum tempus præfigere, aliaq. facere. vide *Abb. in c. poſtquam.num.8.in fine.de elect.& in c. cum eccleſia Vulterrana.num.7. de elect. & in c. ex parte. col. penult. de conceſs.præb. & in c. ab excommunicato.col.4. de reſcript.* facit *text. in c.ſi capitulo. in fine. de conceſs. præb. lib.6. et text.in c.irrefragabili.§.exceſſus.* & ibi *Felin. de offic.ordin.c.ſacro.in fine. de ſent. excomm. et in clem.1.de iurep.* facit *glo.pen.in c.vlt. §. vlt. de conſuetud. lib. 6.* & inſuper *Lambertin. vbi prox.* putat Superiorem debere præfigere tẽpus duorum menſium ad inſtituendum, poſt quatuor, vel ſex menſes datos ad præſentandum, ſed hæc omnia arbitrio Superioris remittuntur ad notata *in c.de cauſis.de off.deleg.* & ideo dicit *Abb.in c.2.nu.12.de conc.præb.*
11 quòd ſi ad Epiſcopum pertineat in-

ſtitutio, poterit Archiepiſcopus eius Metropolitanus eidẽ Epiſcopo præfigere tempus,eiuſque negligentiam ſupplere,quod declarat *Lambert.vbi proximè art.7.* vel ſtatim quod Epi-
12 ſcopus differt inſtituere abſque legitima cauſa, appellari poteſt ad ſuperiorem à grauamine illato.*Gutier. de iuram.confirm. par.3.cap.13.nu.8.*
13 *Abb.in c.paſtoralis.num.6.de iurepat.* *Garc.par.10.c.4.nu.9.*vel elapſo biẽnio iudicem ſuperiorem adire ſecundum *c.cauſæ omnes. in princ.de refor.*
14 *ſeſſ.*24.*Conc.Trident.* & ad hoc, vt poſſit appellari à retardata ſeu denegata inſtitutione, & negligentia, requiritur trina interpellatio *Rota in vna Feltrina canonicatus* 5. *Decemb.* 1603.*coram Ortembergo*, quã refert Barboſa, *vbi ſup.num.*193. *Riccius in d.praxi aurea.reſolut.*142.
15 Et eſt notandum,quod ſi ſuperior negligat inſtituere coram ſe præſentatum à patrono, & inſtitutio petita fuerit, & per duos menſes à die præſentationis fuerit prorogata, tunc in eccleſijs parochialibus ſic vacantibus poteſt adiri pro dicta inſtitutione obtinenda Metropolitanus illius Epiſcopi, qui differt inſtituere, ſeu ordinarius vicinior, vel Sedes Apoſtolica, & ſi non ſit petita inſtitutio, ad Papam dumtaxat ſit deuolutio. ita Pius V.*ſanctæ mem. in ſua conſtit. incip.in conferendis in verſ. verum parochialium*, relata *à Quaranta in ſumma* Bullarij,*in verbo, benefic.paroch. collatio. &* Maſſobr. *vbi ſupra, requiſ.9. dub.3. & in praxi* Archiep. Leon.c.18. *num.60. et in Praxi anno* 1624.vacante Plebania S.Bartholo-
16 mæi Apoſtoli Caſtri Ripæfractæ comitat.Piſan. & diœc. Lucenſis. cum ad d. Plebaniam fuiſſet facta præſentatio à Perill.DD.Petro Roncionio I.V.D. & Canonico Piſano, & Camillo eius fratre Patritijs Piſanis de Nobilibus de Ripafracta patronis d. Plebaniæ coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Lucenſi, & inſtitutio petita fuiſſet prorogata vltra duos menſes, præſentatus comparuit coram Vicario Generali Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Archiepiſcopi Piſani tanquam ordinario viciniori, & ab eo inſtitutionem obtinuit, & poſſeſſionem accepit, & continuauit.

Eſt tamen notandum quod *Maſſob.d.dub.1.num.12.& ſeqq.* conatur oſtendere,quod cũ *Paul.de Eleaz.in clem.1.de elect.* dicat, quòd electio compræhendit præſentationem.*cap. quærelam.de elect.cap.2.& 3.de iurepat.* quod diſpoſitio *text. in c. quam ſit.de elect.lib.6.* quo aſſignatur vnus menſis electo ad electioni conſentiendum,et trium menſium ad obtinendum confirmationem, extendatur etiam ad præſentatum. *Gemin. in d.c.quam ſit.& ibi* Franc. *circa finem.*Lapus *allegat.*8.*num.*4.Rocch.*de Curte vbi ſup.quæſt.*36. *num.*67. *in verbo honorificum.*qui aiunt præſentatum intra terminum *d.c.quam ſit.* teneri petere inſtitutionem ſecundũ *d. c.quam ſit.* idem videtur ſentire *Calder.conſ.17. de iurepat. et Mandoſ.in addit.ad d.allegat.*8. *Lap.lit.a.* 2.T*heſaur.for.eccl.c.*18.*nu.*60. hoc autem pertinet ad præſentatum, quod certè in praxi non ita paſſim ſeruare vidimus,adeo vt non petita inſtitutione intret deuolutio. ſed ſatis eſt, quod dum clericus præſentatur, in ipſa præſentatione regulariter petitur præſentationis admiſſio, & præſentati inſtitutio, vt dixi ſup. lib.8.cap.7.num.35.fol.471.quę inſtitutio, ſi ſtatim non ſit, ex eo venit,quia ſuperiori nullum eſt præfixum tempus ad inſtituendum,vt dixi ſupra. immo ſicuti electus intra menſem tenetur conſentire electioni ita præſentatus intra tempus datum ad præſentandum debet acceptare præſentationem,aliàs non valet præſentatio ad *not. in c.ſi tibi abſenti. de præb. lib.6.* nec obſtat, quòd iura loquentia in electione procedant etiam in præſentatione.*gloſ.in c.vlt. de elect.lib.6.*quia reſpondetur id nõ

eſſe

eſſe ſemper verùm, ſed intelligendũ eſſe data habilitate terminorũ, multa enim reperiuntur ſtatuta in electione, quæ non poſſunt locum habere in præſentatione, vt ſup. pluries dixi, & id etiam firmatur, quia ſi verum eſſet, quod *d.c.quam ſit.* procederet etiam in præſentatione, non fuiſſet opus, quod in d.conſtitutione in conferendis Pij V. in eccleſijs curatis de iurepatr. daretur terminus duorum menſium habenti inſtituere ad inſtitutionem faciendam, alias inſtitutio deuolueretur ad Sedem Apoſtolicam, vel Metropolit. viciniorem, quia ſi *d.c.quam ſit.* procederet in præſentatione elapſo d. termino in omnibus beneficijs patronatis inſtitutio deuolueretur ad ſuperiorem, ſiue potius ſuperior ex iure deuoluto liberè poſſet conferre, quod tamen minime in foro procedit, nec ſeruatur, et ſæpè tàm ex parte præſentati, quàm habentis inſtituere inſtitutio in longum protrahitur cum graui damno beneficiorum vacantium, & certè benè eſſet, vt ſicuti præſentanti patrono ad præſentandum certum tempus eſt aſſignatum, ita et præſentato, et habenti inſtituere certum tempus conſtitueretur, intra quod omnino inſtitutio eſſet facienda, et quo tempore elapſo, deuolutio fieret ad Superiorem, et non tam diù durarent vacationes beneficiorũ, et ego vidi aliquando clericum fuiſſe præſentatum ad beneficium, et nulla exiſtente lite, inſtitutionem fuiſſe factam poſt biennium, quod etiam multoties poteſt parere confidentiam à iure, et Apoſtolicis conſtitutionibus damnatam.

17 Adde ſupradictis, quod ſi quis debeat conferre, ſeu inſtituere ex iure ad ſe deuoluto propter negligentiã patronorum, ſeu habentis inſtituere, eo caſu habet ſemeſtre ad conferendum, ſeu inſtituendum. *Abb. in cap. cauſam quæ.nu.6.de elect.Rota dec.1. de ſuppl.neglig.prælat.in nouis. Lambert.d.quæſt.2.art.8.Rocch.de Curte* *vbi ſup. verbo, honorificum. quæſt. 32.Riccius d. reſol.*184. quod ſemeſtre currit à die notitiæ. *cap.* 2. *& ibi gloſ.in verbo, infra ſex menſes, de conc.præb.* Verall.*dec.*348.*par.*3.*Barboſa vbi ſup.num.*194.

18 Verùm Summus Pontifex nullo tempore limitato aſtringitur ad cõferendnm etiam ſi ſciat deuolutionem ad ſe factam ſecundum Io. *Andr.in c.* 3.*de præb.lib.*6. *& ibi Franc. col.*3. Rota *dec.*6. *incip. ſi propter negligentiam.de iurep.in nouis.&* Abb. *in c.vlt. de iurepat.*

19 Cum autem inſtitutio ſit actus extraiudicialis, quando nullus adeſt contradictor, poteſt fieri etiam die feriato, ſicuti fit ipſa præſentatio, dummodo fiat extra formam ſententiæ, & figuram iudicij. vt ſupra dictum eſt in materia præſentationis.

20 ideoque inſtitutio poteſt fieri in Eccleſia, & in quocunque loco etiam non ſolito, dummodo ſit honeſtus. *Bald. Hoſtienſ.* Imol. *Præpoſit. & alij in c. qua fronte. de appellat. Zecchius de benef.& penſ.c.*12.*num.*33. Lamb. *vbi ſup.d.quæſt.*2.*art.*10. extra terri-

21 torium autem ordinarij, eiuſque dioeceſim, numquid poſſit fieri inſtitutio, dicendum eſt, quod ſi aliquo inſtante, vel ex officio habens inſtituere cum plena cauſæ cognitione ad inſtitutionem procedat, tunc inſtitutio fieri non poteſt extra territorium, niſi de conſenſu ordinarij loci illius, & partibus non contradicentibus. *Abb.in c.nouit. nu.*4. *de off. leg. Rocch. de Curte.* vbi proximè in *verbo competens alicui.quæſt.*34. Lambert.*vbi ſup.art.*11. *Hieron. Gonzal. ad reg.*8.*cancell. gloſ.*62. *num.*8. poteſt tamẽ Epiſcopus extra ſuam dioe-

22 ceſim exercere voluntariam iuriſdictionem, & beneficia conferre. *cap. poſt electionem de conc. præb. d.c. qua fronte. de appellat.* ita etiam eius Vicarius. *Sbrozzius in ſuo tract. de off. vic.lib.*2.*quæſt.*101. ita & parochus

23 extra ſuum territorium poteſt abſoluere à peccatis ſuum parochianũ.

Hoſtienſ.

Hoſtienſ.in ſumma in tit.de pœnitent. & remiſſ.§. cui confitendum. verſ. & numquid extra territorium. poteſt
24 etiam Epiſcopus extra ſuam diœceſim exercere contentioſam iuriſdictionem, quando non vertitur cauſæ cognitio, & effectus confertur in ſuam diœceſim. *Boniſac. de vital.in clem.1.in princ.num.4. de foro comp.*
25 item poteſt extra ſuum territorium excommunicare, & abſoluere ſubditum ſuum. *Abb.in d.c. nouit. num.3. de off.leg.Gonzal.d.gloſ.62. à num.1.*
26 Inſtitutio autem dicitur fieri per ſolam præſentationis admiſſionem ſine aliqua conditione, etiamſi admittens præſentationem, non dicat, inſtituo, ſed dicat ſimpliciter admitto. *Geminian.poſt alios in c.1.de præbend.lib.6. Lambert. vbi ſup. art.12.*
27 & ideo ad excludendam inſtitutionem regulariter in praxi præſentatio admittitur non ſimpliciter, ſed cum additione, ſi & in quãtum, quæ clauſula nihil ponit in eſſe, & pendet à futuro euentu. *Caualc.deciſ.11, nu.41. & dec.28.num.16.& 20. par. 3. & dec.32.n.9.par.5.* & cenſetur admiſ-
28 ſa quatenus de iure ſit admittenda, & non aliter, & ideo dicta conditio purificatur per ſubſequentem inſtitutionem. vide *Martam de clauſulis. part. 1. clauſula 362.* executor
29 autem literarum Apoſtolicarum poteſt procedere ad executionem literarum Apoſtolicarum etiam extra ſuam diœceſim. latè *Geminian.in c. ſtatutum.§.in nullo quoque.num.6. de reſcript. lib.6. Oldrad. conſ.295. Genuenſ.in ſua praxi cur.Archiep.Neapol. c. 69. de cauſ. delegat.plura frequentia in praxi nu.3. & ibi in adnot. nu.12. Barboſa d. allegat.72. nu.195. & Maſſobrius vbi ſup.req.5.dub.13. num.7.*
30 Inſtitutio autem ab eadem perſona iterari poteſt, quando de validitate, & firmitate primæ inſtitutionis dubitatur, & tunc ſecunda inſtitutio tenet. argumento eorum, quæ dicit *gloſ.vlt.in c.vlt.3.quæſt.4.*
31 Prout etiam collatio poteſt iterari. *Rebuff. in praxi,titulo, collationes plures an fieri poſſint.num.8. & 9.* & quando patronus pro ſui iuris conſeruatione vult repræſentare, iteratur inſtitutio non pro neceſſitate inſtituti, ſed vt patronus conſeruetur in ſua quaſi poſſeſſione. ſi autem inſtitutio facta ſit ab aliquo, de cuius auctoritate dubitatur, ſi alia fiat inſtitutio ab altero talem auctoritatẽ habente, hæc valet. *c.poſt electionem. de conc.præbend.Lambert.in.ubi ſupra d.quæſt.2.art.18.*
32 Verùm ſi inſtitutio facta ſit per errorem, vel non canonicè non tenet. *Firman.in tract.de Epiſcopo.p.3. 2.par.princip.3.lib.argumento text.in l.ſi per errorem.ff.de iuriſd. omn. iud.* qui dicit hoc eſſe verum in confirmatione, idemque dicit procedere in inſtitutione. *Lambert.ubi ſupr.art.*
33 *13.* error autem eſt aliud pro alio putare. *c quamuis diſt.38.* & ſi inſtituens errando vnum pro alio inſtitueret, vel quia putabat præſentantes eſſe patronos, quos reperit non eſſe, vel præſentatum fuiſſe idoneũ, quem non idoneum reperit, nihil facit. ſi autem inſtitutio ſit facta ab
34 aliquo habito tanquam tali per errorem, ſi error eſt communis, quia communiter talis ab omnibus tenetur, valet inſtitutio ex *l.Barbarius.ff. de offic.præt.firman.vbi ſup.quæſt.18 Innoc.in c.nihil.& & ibi Abb.de electìon.Felin.in c. Rodulphus. in fine. de reſcript.* & ſicuti ſupradictum eſt nõ valere inſtitutionem per errorem factam, ita non valet inſtitutio metu
35 facta. *Firman.vbi ſup. quæſt.19.ex l. 1.ff.quod met. cauſa.* & caſu quo inſtitutio non teneat, non per hoc vitiatur præſentatio. facit *text. in d.c. vlt.de elect.lib.6.* eadem ratione non
36 tenet inſtitutio facta impetuosè, vel calore iracũdiæ, vel per ebrietatem. ſeu ſimoniã, & de clerico peregrino dicendum eſt, quod poteſt inſtitui eo caſu, quo ſupra diximus poſſe præſentari. *Lambert.d.quæſt.2. art.17.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio facta ſpreto patrono eſt nulla.*

2 *Si patronus contradicat infra tempus debitum.*

3 *Et quæ ſit ratio, ponitur.*

4 *Prouiſio facta ſpreto patrono ſtat in pendenti.*

5 *Electio facta contemptis abſentibus quando valeat.*

6 *Collatio facta ſpreto patrono fit nulla ex patroni contradictione.*

7 *Niſi ordinarius contulerit beneficium tanquam liberum.*

8 *Collatio Epiſcopi facta ipſi patrono conſentienti valet.*

9 *Inſtitutio facta præſente patrono quando valeat.*

10 *Præſens, & tacens quando habeatur pro conſentiente.*

11 *Taciturnitas quãdo habeatur pro conſenſu.*

12 *Præſentia an importet conſenſum, ſeu conſilium.*

13 *Epiſcopus conferens beneficiũ vt deuolutũ cum non ſit, an valide cõferat.*

14 *Patroni ratificatio an poſſit actum conualidare.*

15 *Epiſcopi collatio eſt nulla facta abſente patrono, qui poſtea præſentauit.*

16 *Epiſcopi collatio conualidatur ex conſenſu patroni.*

17 *Conſenſus ſequi poteſt, & actum validat.*

18 *Conſentiens actum gerere videtur.*

19 *Conſentiens dicitur proprie facere.*

20 *Epiſcopi collatio facta ſpreto patrono quando valida remaneat.*

21 *Epiſcopus conferens beneficium alteri deuolutum ad quid teneatur.*

22 *Permutatio beneficiorum iuriſpat. non valet ſine conſenſu patroni.*

23 *Patroni conſenſus non attenditur aliquando.*

24 *Permutationes beneficiorum poſſunt fieri coram Epiſcopis.*

25 *Permutatio ſimplex fit coram ordinarijs, non triangularis.*

26 *Et in permutatione beneficiorum plurium diœceſum requiritur conſenſus ordinariorum.*

27 *Permutatio beneficiorum poteſt fieri quolibet menſe.*

28 *Permutatio beneficiorum iuriſpatr. fit cum conſenſu patronorum.*

29 *Permutationes beneficiorum quaod praxim.*

30 *Collatio beneficij facta à legato ſpreto patrono eccleſiaſtico valet.*

31 *Inſtitutio facta ad præſentationem patroni, qui donauit iuſpat. quando ſit nulla.*

32 *Inſtitutio eſt nulla facta ſpreto patrono vel quaſi poſſeſſore iuriſpræſentãdi.*

33 *Inſtitutio facta ab Epiſcopo ſpreto patrono ab eius Vicario poteſt reuocari.*

34 *Collatio Epiſcopi præualet collationi Vicarij.*

35 *Inſtitutio fieri poteſt etiam poſt mortem præſentantium.*

36 *Poſſunt tamen patroni ſucceſſores variare, ſi duret tempus.*

37 *Patronus quomodo declaretur poſt inſtitutionem.*

38 *Patroni conſenſus quando habeatur pro præſentatione.*

39 *Conſenſus quando tacitus, vel expreſſus requiratur.*

40 *Conſenſus expreſſus quis dicatur, & tacitus.*

41 *Conſenſus expreßus multis modis dicitur.*

42 *Conſenſus tacitus quibus modis inducatur.*

43 *Conſenſus expreſſus eſſe debet, quando requiritur pro forma.*

44 *Aliàs ſufficit tacitus.*

45 *Conſenſus formalis quando pro forma requiratur.*

46 *Patroni conſenſus tacitus multoties ſufficit.*

47 *Conſenſus poteſt ſubſequi aliquando.*

48 *Conſenſus poteſt præſtari per literas, & aliter.*

49 *Epiſcopus aliquando tenetur petere conſilium Capituli, & non ſequi.*

CAPVT

CAPVT QVINTVM.

Inſtitutio facta ſpreto patrono numquid ſit ipſo iure nulla, an vero ſit annullanda.

1 INSTITVTIO ſi fiat abſque patroni pręſentatione, & ipſo patrono ſpreto, nulla eſt. *c. decernimus. 16. quæſt. 1. c. cum dilectus. de iurep. facit text. in c. illud. vbi not. Hoſtienſ. & Abb. de iurepat. idem Abb. in c. ex inſinuatione. de iurepat. Guid. Pap. deciſ.* 374. *Mobed. dec.* 268. *&* 326. *Bellam. deciſ.* 128. *Franc. Marc. dec.* 474. 482. 493. *&* 1140. *Abb. in c. cum* Bertoldus. *nu.* 13. *& ibi Felin. à num.* 8. *de re iud. Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 2. art. 2. Rocch. de Curte, de iurepat. uerbo, honorificum. num. 2. Coraſ. de benefic. par. 4. c. ult. num.* 25. Io. *Nicol. Gimon. in enchiridion benefic. tit. 5. cap. 7. à num. 9. Hieron. Gonzal. ad reg. 8. cancell. gloſ. 56. nu.* 78. Garc. *de benefic. par. 5. c. 9. num. 231. Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt. dec.* 171. quod procedit reclamante, & contradicente patrono infra tẽpus datum ad præ-
2 ſentandum, aliàs ſuſtinebitur, & valebit prouiſio ordinarij. *Cardin. in clem. 1. de ſuppl. neglig. prælat. nu. 11. Felin. in d. c. cum* Bertoldus, *nu. 10. &* 14. vbi alios allegat. *et in c. cum ex officij. num. 36. de preſcript. et in tract.* quando *lit. apoſt. et c. limitat.* 10. *Selua de benef. par. 1. quæſt. 6. num. 15. et par. 3. quæſt. 9. nu. 2. Lambert. d. art. 2. num. 27. Rebuff. in praxi. in 3. par. ſignat. uerbo, necnon iuripat. num. 52. Garc. ubi ſup. num. 232. Rota. dec. 77. par. 1. diuerſ.* & ratio eſt, quia nullitas collationis ab ordinario factæ
3 ſpreto patrono inducta eſt in fauorem ipſius patroni, & ideo ita demũ eſt nulla, ſi ipſe patronus voluerit, & contradicat. *ad l. filio præterito. et ibi gloſſ. ult. ff. de iniuſto rupto eſt.* & ideo
4 prouiſio facta ſpreto patrono eſt in pendenti, & interim habet implicitum ſtatum, ita vt patrono reclamante infra tempus datum ad præſentandum, ſit nulla a principio, & ex tunc. vt in *d. c. decernimus.* eo vero non reclamante infra dictum tẽpus, cenſeatur valida à principio, & ex tunc, vt in ſimili de caducitate. *Nauarr. in man. c. 23. num.* 104 *Lamber. d. art. 2. num. 25. 26. et* 27. & ideo firma remanet concluſio, quòd inſtitutio facta ſpreto patrono, immo collatio eſt nulla, ſi patronus velit, & contradicat, ſi autem taceat, valida remanet, & firma. *Caſſad. dec. 2. nu. 4. de locato.* Abb. *in c. cum eccleſia. num. 12. de elect. Felin. in d. c. cum ex officij. num. 36. 37. Mandoſ. in reg. 32. quæſt. 24.* Put. *dec. 412. lib. 1. Verall. dec. 133. num. 1. par. 1. Mobedan. dec. 27. num. 2. de cauſ. poſſeſſ. et prop. Rota d. dec. 77. à num.* 4. prout in ſimili quamuis ſit retractanda electio facta
5 contemptis abſentibus, intelligitur tamen, ſi abſentes non vocati opponant de contemptu, nam illis tacentibus, electio tenet. *cap. quod ſicut. §. quod ſi eos. et ibi gloſ. in uerbo, conſentire. de elect. Gonzal. d. gloſ. 56. à num.* 79. vbi in tali propoſito multa ſimilia adducit ad prædictorum confirmationem. *et uide Garc. ubi ſup. à nu. 232. ad finem. d. cap.*

6 Et ſufficit ſola patroni cõtradictio facta infra tempus datum ad præſentandum, vt collatio facta eo ſpreto ſit nulla, etiamſi aliquem non præſentauerit, & ſic pro illa vice amiſerit ius præſentandi, & facta ſit deuolutio ad ſuperiorem, quia tunc ſuperior debebit conferre ex iure deuoluto. *Felin. in d. c. cum* Bertoldus. *num. 10. Garc. ubi ſup. num.* 251. præ-
7 dicta tamen non procedunt, ſi ordinarius prætendens beneficium eſſe liberum, illud tanquam liberum cõfert, quia tunc nunquam poteſt à patrono ratificari. *Hier. Gabr. conſ.* 185.

185.*lib.*2.*Garc.ubi ſup.num.*253.

Et ad meliorem, & faciliorem declarationem huius articuli cum *Lambert.d. art.*2.*num.*7.*et ſeqq.* ſequentes conſtitutiones conſtituas.

8 Prima ſit concluſio, quando Epiſcopus contulit beneficium patronatum ipſimet patrono ex poſt facto conſentienti, & tunc valida eſt ſecundum Abb. *in ſua quæſt.*5.*incip. Aug. in* 2.*dub. nu.*7. & ratio eſt, quia non poteſt dici facta ſine conſenſu patroni eo quia patronus aſſenſum præſtitit, licet ex poſt facto. vide *Felin.in d.c.cum Bertoldus.col.*4.*de re iud.*

9 Secunda concluſio, quando inſtitutio fuit facta alteri non præſentato, ſed præſente patrono, tali caſu patronus habetur pro conſentiente. *Abb. in d. quæſt.*5. *vbi ſup.* quoties enim agitur de præiudicio præſentis, & tacentis, qui contradicendo
10 poteſt actum impedire, ſi non contradicat, habetur pro conſentiente. *gloſ.vlt.in l.Caius,ff.de pignor.act.* & in *c.nonnè.de præſump.* & in *c.is, qui tacet.de reg.iur.lib.*6. faciunt dicta per *Felin.in c.ſuper eo.ante fin.de off.deleg.& in d.c.cum* Bertoldus. *col.*4. *limit.* 3. & tali caſu taciturnitas ha-
11 betur pro conſenſu fauore cultus Diuini, vt eccleſia ordinetur, ſi fuerit præſens patronus vocatus, ſeu non vocatus, dummodo præſens fuerit, vide *Gonzal.vbi ſup.gloſ.*48.*num.*5. *& ſeqq.* vbi idem dicit, ſed poſtmo-
12 dum oſtendit, quòd interuentus, ſeu præſentia non importat neque conſenſum, neque conſilium, ſed quid diuerſum. vt ibi per eum.

13 Tertia concluſio, quando patronus eſt abſens, & Epiſcopus contulit beneficium tanquam deuolutum, cùm verè non eſſet deuolutum, & tunc non valet collatio, cum nondum patronus eſſet iure ſuo priuatus. per *tex.in c.ex parte.cum ibi not. de conc.præb. Abb. in d. quæſt.*5. *Rota deciſ.*10. *de iurep. in antiq. Felin. in d.c.cum Bertoldus. col.*4. *limit.*1. nec ſequens patroni ratificatio poteſt actum conualidare, cum non poſſit
14 à patrono ratificari illud, quod eius nomine factum non fuit. *c.ratum.de reg.iur.lib.*6.vide *Aug.* Barboſam,*de off.& poteſt. Epiſc. par.*3. *allegat.*72. *num.*171.

15 Quarta concluſio, quando Epiſcopus ſimpliciter beneficium contulit abſente patrono, qui poſtea venit, & infra tempus ſibi à iure conceſſum alterum præſentauit, tunc collatio Epiſcopi eſt ipſo iure nulla. *Abb. in d. quæſt.*5.*col.*14. *ex d. c. decernimus. Felin. in d.c.cum bertoldus. col.* 3.

16 Quinta concluſio. quando Epiſcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus expreſsè aſſenſum præſtitit, tunc valet collatio prout ex nunc, non prout ex tũc. *Abb.d.col.*14.*Felin.in d.c.cum bertoldus.col.*4.*in princ.* quia conſenſus ſe-
17 qui poteſt, & validat actum perinde ac ſi à principio interueniſſet. *Bart. in l.ſi quis mihi bona.* §.*iuſſum. nu.*5. *& ibi Iaſon nu.* 41. *& ſeqq. ff. de acq. hæredit. per textum in l.vlt.C.ad macedonian. c.cura. c.ſuggeſtum. cum ſimilib.de iurepat.Rota dec.*11.*&* 17.*de iurepat.in antiquis.Rota dec.*3.*in fine. de confeſſis.in nouis.* Abb.*in cap.nouit. nu.*4.*de iudic. Roman. conſ.*54.*nu.*1. Lambertin.*vbi ſup. lib.*1.*p.*2.*quæſt.*2. *art.*16.*nu.*1. *& per totum*. *Tiraquell. in legib.connubialib.gloſs.*6.*nu.*1.*Put. deciſ.*268.*nu.*2.*lib.*3. *Achill. dec.*15. *num.*2.*& dec.*16.*nu.*1.*de præb.Flam. Pariſ. de reſig.benefic.lib.*6.*quæſt.*10. *num.*4.*ad num.*13. *Gomeſ. in reg. de impetrantib. beneficia per obitum familiar. Cardin. quæſt.* 28. *& ibidem Mandoſ. quæſt.*17. qui enim cõſen-
18 tit actum ipſum gerere videtur. *l.ſicuti.ff.de arbitris. l.ſi fundus.* §. *ſi neſciente.ff.de pignorib.c.apoſtolicæ.& c. ſi cum.de præben. lib.*6.Tiraquell. *vbi prox.gloſ.*5. *à num.*145. & ſi conſen-
19 tiens ſit verus dominus, tunc conſentiens dicitur propriè facere. *d.*§. *ſi neſciente.*& vide Gonzalem *vbi ſup. glo.*47.*nu.*33. *& ſeqq.*

Sexta

20 Sexta concluſio, quando Epiſcopus contulit beneficium,& patronus infra tempus datum ad præſentandũ non conſentit, nec contradicit, ſeu præſentauit indignum, & ſic iure ſuo priuatus fuit, & tunc dicta Epiſcopo collatio conualidatur irreuocabiliter abſque noua collatione. *Abb.d.quæſt.5.col.14.Felin.in d.cap. cum bertoldus.col.5.in fine.*

21 Si tamen collatio deuoluatur ad inferiorem Epiſcopo habentem inſtituere, & tamen Epiſcopus conferat, talis collatio nulla eſt, cum ſpectet ad ipſum inferiorem. *Abb. ibid.* quo caſu Epiſcopus tenetur prouidere de alio beneficio illi, cui male dictum beneficium contulit. *c. inter cætera.iuncta glo.in verbo, aſſignauit.*

22 *de præb.* ſimiliter ſi beneficiati permutent beneficia iuriſpat. ſine patronorum conſenſu, & ſine d. conſenſu Epiſcopus permutationem cõfirmet, talis confirmatio eſt ipſo iure nulla. per *text. in d.c.decernimus.* ſed reconualeſcit per ſuperuenientẽ patronorum conſenſum tacitum, ſeu expreſſum. ſecundum *Card. in clem. 1.col.14. de ſuppl. neglig. præl.* neque

23 attenditur patroni conſenſus, quando non poteſt præſentare quẽ vult, tunc enim ſpreto patrono,inſtitutio, ſeu collatio Epiſcopi valida erit. *Felin. in d. c. cum bertoldus. col.6. limit. ſexta.*

24 Et notandum eſt,quòd beneficiorum permutationes licitè fieri poſſunt coram Epiſcopis, ſi ex aliquo capite beneficia ipſa non ſint reſeruata. *c.cum olim.& c.cum vniuerſorum.de rer.permut.c.vnico de rer. permut.lib.6.*Rota *dec.1.nu.6. de rer.permut.* Rebuff. *in praxi. tit. de permut. benefic. nu.* 36. & ideo in bulla Gregorij XIII. fæl. mem. de publicandis reſignationib. *§.de beneficijs autem.* habetur quòd debet fieri publicatio etiam de beneficijs reſignatis ex cauſa permutationis in manibus Ordinariorum, quia permutatio habet in ventre reſignationem in fauorem permutantium, ita vt permutatio nihil aliud ſit, niſi quædam reciproca reſignatio, quæ ad inuicem fit inter permutantes. d. *c. vnico. Caſſador. dec.1. num.1. de rer.permut. Pariſ.de reſig.benef.lib.11.quæſt.5.num.19.* &

25 ſic coram Ordinarijs poteſt fieri ſimplex permutatio, non autem triangularis, vel quadrangularis, & in tali permutatione non eſt neceſſaria noua collatio, ſed ſtatim, quòd ex cauſa permutationis beneficia reſignantur, & ſuperior reſignationem admittit, abſque alia collatione, transfert illa inuicem in alterutrum, & incontinenti, & eo ipſo permutatio perfecta remanet. latè *Gonzal. vbi ſup.glo.14. à nu.32.Aug.Barboſa de off. & pot.Epiſc.p.3.alleg.69.nu.9.* Garc. *de benefic. p.12. c.4. à nu.62. Quaranta in ſumma bullarij. in verbo,beneficiorum permutationes.Lecch. de repub.eccleſ.c.de beneficiatis.nu.8.*

26 & ſi beneficium vnius diœceſis permutetur cum beneficio alterius diœceſis, vtriuſque Epiſcopi conſenſus, & auctoritas requiritur. *Azor.inſtit. moral.p.2.lib.7.c.29.quæſt.8.* & quãuis per permutationem beneficia vacare dicantur. d. *c.vnico.Gomes.in reg. de publicandis. quæſt.3.nu.3.* ta-

27 men in quolibet menſe anni poſſunt beneficia permutari coram Epiſcopis, qui poſſunt collationem de talibus beneficijs reſignatis eorum cuilibet facere collationem. *Garc. vbi ſup.par.5. c.1. nu.543. & Barboſa d. alleg.69.nu.11. in fine.*

28 Et ſi permutentur beneficia iuriſpatr. requiritur conſenſus patronorum, & ideo ſi beneficiatus reſignet beneficium patronatum non expreſſo, quòd ſit patronatum, poteſt patronus alium præſentare ad dictum beneficium vacans per dictam reſignationem. *Sarnen.in reg.de infirm. reſignantib. quæſt.17. col. 4. in princ.* Garc. *vbi ſup.p.11,c,2.nu.35.* etiam ſi in reſignatione adeſſet clauſula, non alias, aut alio modo, ſtante culpa reſignantis. *Pariſ.de reſig.benefic. lib.*

lib.1.quæſt.3.in fine. idem eſt in permutatione beneficiorum reſciſſa per contradictionem patroni. *Caſſad.dec. 1.de rer.permut. Garc: vbi prox. nu. 28.* latè *Stephan.Gratian. diſcept. forenſ.c.535.vol.5. vide* Riccium *in d. praxi rer for.eccl.dec.213.*

Et in praxi vidi reſignationem factam de quodam beneficio S. Michaelis, non expreſſo, quòd eſſet iuriſpat. fuiſſe reſciſſam, & patronum præſentaſſe, & præſentatum obtinuiſſe.

29 Et in materia permutationis, dum ego eſſem Vicarius Generalis Tuderti, pluries de conſenſu D. Cardinalis Epiſcopi, permutationes corã me factas admiſi de beneficijs tantũ d. diœceſis Tudertinæ, & ſtante d. reciproca permutantium dimiſſione, in beneficijs curatis præuio examine coram examinatoribus Synodalibus beneficia permutata contuli, & vnicuique ſuam collationis prouiſionem per patentes literas expediri mandaui in Epiſcopali cancellaria.

30 Septima concluſio, collatio beneficij facta à Legato de latere, ſpreto patrono eccleſiaſtico valet, & idem eſt, ſi Papa diſponit de beneficio patroni laici, iuripatronatus expreſsè derogando. vt in *c. cum dilectus. de iurepat.* Abb. *in c.illud.in fine.de iurepatronat.*

31 Sed ſi inſtitutio fiat ad præſentationem patroni, qui iuſpatronatus antea donauit, non eſt ipſo iure nulla, ſed ad donatarij inſtantiam irritari debet. ita habetur in *d. c. illud. in fine.in verſ. ſi vero*.

32 Et quando fit inſtitutio ſpreto patrono, non refert, an ſit verus patronus, an' vero ſit in quaſi poſſeſſione iuriſpat. ſeu iuris præſentandi, cũ hæc duo æquipolleant. *Card, conſ.69. nu.4. Rocch. de* Curt. *de iurep. verbo, honorificum, quæſt.1. in fine*.

33 Octaua, & vltima concluſio. ſi inſtitutio ſpreto patrono fuerit facta ab Epiſcopo, poteſt eadem reuocari ab eius Vicario generali, inſtante patrono, & debet inſtituere præſentatum à patrono. ita *Io.And.in c.2. de off. vic. lib. 6. per textum in d. c. decernimus.16.q.7.* cum inſtitutio facta ab Epiſcopo ſit nulla, ſecus ſi eſſet valida.

34 Verum, ſi eodem die facta ſit collatio beneficij ab Epiſcopo extra ſuam diœceſim, & ab eius Vicario generali in diœceſi, præfertur facta ab Epiſcopo, quia eſt ſuperior. *Calder.conſ.2.de off.vic. incipien. an' collatio Epiſcopi*. vide *Lambertin. vbi ſup. d.quæſt.2.art.3.*

35 Inſuper eſt notandum, quòd per habentem inſtituere fieri poteſt inſtitutio etiam poſt mortem præſentantium, quamuis alij patroni ſucceſſerint per ea, quæ dicit *Bart. in l. ſi ita.§.ſi domus.ff.de leg.1.*

36 Poſſunt tamen patroni ſuccedentes ſi ſunt laici variare, ſi adhuc duret tempus datum ad præſentandũ. quia dicuntur vna, & eadem perſona, ſucceſſor cum prædeceſſore per dicta ab *Abb. in c.cum acceſſiſſent. de conſtitut.* de quo vide *Lambert. vbi*

37 *ſup.art.4.* & etiam poteſt fieri præſentatio poſt inſtitutionem. *c. ſi vero. vbi gloſ. vlt. & Abb. de iurepatr.* & hic eſt vnus modus recognoſcendi verum patronum, videlicet, vt ille ſit verus patronus, qui declaratur, & pronunciatur patronus poſt inſtitutionem factam ab Epiſcopo. & idem dicunt *Doct. in c.eam te. de iurepatr. & Abb. in c. per noſtras.nu.3. de iurepatr.* & quamuis præſentatio non conualidet inſtitutionem validã iam ſecutam, poſſunt tamen dari caſus, vt ſupra, in quibus ſolus conſenſus patroni validat inſtitutionem. &

38 in permutatione, ſeu reſignatione, conſenſus patroni habetur pro præſentatione. vide *Riccium in d.deciſ. 213.* & in praxi pluries vidi conſenſus patronorum præſtitos poſt inſtitutionem, & ab Ordinario admiſſos, & ex quibus quaſi poſſeſſio patronorum conſeruata cenſetur. & de hoc *Lambert. vbi ſup.art.5.*

39 Adde prædictis, quòd quãdo quęritur, qualis conſenſus requiratur, expreſſus, ſeu tacitus. concludas, quòd quando lex declarat, quòd cõſenſus debeat eſſe expreſſus, non ſufficit tacitus. *glo. in d. c. ſtatutum. §. in nullo. verbo, expreſſus. de reſcrip. lib. 6. vbi* Geminian. *nu. 3.* Tiraquell. *de legib. connub. gloſ. 7. nu. 7.* & conſenſus
40 expreſſus dicitur, qui verbis exprimitur, tacitus vero, qui ex factis reſultat. *glo. in clem. ſæpe. §. vlt. in verbo, non contradicentibus. verſ. ſecundo nota caſum. de verb. ſignif.* Caſtrenſ. *in l. ſi conuenerit. poſt n. 6. verſ. ego limito. ff. de iuriſd. omn. iud. Dec. in c. dilecti. il 2. nu. 3. verſ. nota tamen. de appellat. Mãdoſ. in reg. de impet. beneſ. per obit. fam. Card. quæſt. 26. num. vlt.* & con-
41 ſenſus expreſſus dicitur multis modis, de quibus Bart. *in l. 1. nu. 7. ff. de vulg. & pupill.* Tiraquell. *d. gloſ. 7. à num. 86. ad num.* 205. vbi tredecim modos conſenſus expreſſi conſtituit, & eos declarat *Pariſ. de reſign. beneſ. lib. 8. quæſt. 10. num. 20. & ſeqq.* & quibus modis inducatur conſenſus tacitus, vide per *gloſſam in c. dilecti.*
42 51. *in verbo, facto prouocare. de appellat. vbi* Doct. *Tiraquell. de iure conſtituti. p. 3. limit. 30. nu. 12. Maſcard. de probat. concl.* 416. & 417.

43 Si vero fit mentio de conſenſu, ſed non dicitur, quòd ſit expreſſus, tunc quando conſenſus requiritur pro forma, debet eſſe expreſſus. *cap. cum ab vno. de re iud. lib. 6. iuncta ibi glo. in verbo, mandantibus.* & ibi *Geminian. nu. 3. Gomeſ. de impet. ben. per obit. famil. Card. quæſt. 11. num. 2. Pariſ. vbi ſup. lib. 8. quæſt. 8. num. 25. cum ſeqq.*

44 Si vero conſenſus non requiritur pro forma, tunc, quamuis ſit de natura conſenſus, vt debeat eſſe expreſſus. *l. 1. C. de filiofam. min.* Dec. *conſ. 38. nu. 4.* tamen verius eſt, quòd regulariter tunc ſufficiat tacitus per *l. 2. §. voluntatẽ. vbi Bart. nu. 1. & Iaſ. nu. 5. ff. ſol. matrim. gloſ. in c. ea noſcitur. de his, quæ fiunt à præl. ſin. conſ. cap.* Tiraquell. *vbi ſup. num. 6.* & con-
45 ſenſus formalis, & pro forma tunc requiritur, quando requiritur ad ſolemnitatem, & ob fauorem publicũ & non propter fauorem illius perſonæ, quæ debet conſentire, & ideo ſi conſenſus requiritur tantum ob fauorem priuatum illius perſonæ, quæ debet conſentire, tunc non dicitur conſenſus formalis, ſeu authorizabilis. ita Bart. *in l. 1. §. ſed ſi filius. num. 1. & 3. ff. de leg. 3.* Roman. *conſ. 54. num. 3. Felin. in c. edoceri. nu. 7. in fine. de reſcript.* Abb. *in c. cauſam matrimonij. num. 6. de off. deleg.* Tiraq. *vbi ſup. gloſ. 6. num. 5. & ſeqq.*

46 Et licet patroni conſenſus expreſſus requiratur in permutatione, ſeu reſignatione beneficij patronati, tamen multoties ſufficit tacitus, vt ſupra dixi, & docet Ricc. *in d. dec.* 213.

47 Notandum eſt inſuper, quòd cõſenſus poteſt ſequi, & validat actũ regulariter. *c. cura. & c. ſuggeſtum. de iurepatr. Rota dec.* 11. & 17. *de iurep. in antiquis.* Tiraquell. *d. gloſ. 6. num. 1. Put. deciſ. 268. num. 2. lib. 3.* Pariſ. *vbi ſup. lib. 6. quæſt. 10. num. 5.* niſi requiratur conſenſus formalis, & auctorizabilis, quia tunc ſi non concurrit in actu ipſo, actus eſt nullus, neque conualeſcit ſi cõſenſus ſubſequatur. *Iaſon. in d. l. ſiquis mihi bona. §. iuſſum. n. 44. ff. de acq. hæred. Redoan. in tract. de reb. eccl. non alien. c. 25. de his, qui conſentiunt, & de conſenſu. §. & iſte conſenſus Capituli. per totum.* Tiraqu. *d. gloſ. 6. nu. 3. & 4.* & conſenſus po-
48 teſt præſtari per literas, nuncium, & procuratorem. *glo. in l. ſi cum dotem. §. ſi patri. verbo, oportet. ff. ſol. matrim. l. conſenſu. ff. de action. & oblig. Pariſ. vbi ſup. d. lib. 8. quæſt. 8. num. 1. & Tiraquell. d. gloſ. 6. num.* 20. vbi hæc limitat.

49 Et de conſilio, an, quando quis cum alterius conſilio debet actum gerere, cogatur illius conſilium ſequi, dicas pro nunc, quòd Epiſcopus aliquando tenetur petere conſilium Capituli, ſed non tenetur illud ſequi.

c. cum

c.cum in veteri.de elect. & c. 1. de capell.monac. Abb.in c.nouit. num.5.de his, quæ fiunt à præl. & de conſenſu pulchra, & notabilia more ſuo ponit *Gonzal. vbi ſup. gloſ.*47.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus ſi ſit patronus, & inſtituere debeat, quomodo hæc expediet.*
2 *Et idem eſt, ſi habens inſtituere fiat aliter patronus.*
3 *Epiſcopus quomodo actum expediet, ſi à laicis habeat iuſpat.*
4 *Epiſcopus habens inſtituere, ſi vt patronus cum conſilio alterius præſentare debeat, quomodo expediet.*
5 *Epiſcopus conferẽs beneficium ex iure deuoluto vnico actu expediet.*
6 *Niſi ſit ſeruanda aliqua forma fundationis.*
7 *Inſtitutio ſemper fit præuio edicto.*

CAPVT SEXTVM.

Habens inſtituere, ſi fiat patronus, vel beneficium vti deuolutum conferre debeat, an' hæc vnico actu expediet.

DVBIVM ſucceſſiuè exoritur, an' Superior habens inſtituere, ſi patronus efficiatur, vel ex iure deuoluto beneficium conferre debeat, poſſit hæc omnia vnico actu expedire. & ad huius dubij reſolutionem conſtituendi ſunt caſus infraſcripti ſecundum tradita à *Lambert.de iurep.lib.2. p.3.quæſt.2.art.19.*

1 Primus eſt caſus, quando in Epiſcopo concurrerent duæ qualitates, nempe, quia eſſet Abbas alicuius eccleſiæ, & tamquam Abbas eſſet patronus alterius eccleſiæ, ſeu beneficij, & tamquam Epiſcopus haberet ius inſtituendi in dicta eccleſia, ſeu beneficio patronato, & tunc prædicta vnico actu non expediuntur, ſed ſeparatim fieri debent, ideſt primo debet tamquam Abbas præſentare coram ſuo Vicario, & poſt Vicarius poterit præſentatum inſtituere, vel melius eſſet, quòd procurator nomine Abbatis clericũ coram ipſo Epiſcopo præſentaret, & poſtea Epiſcopus deberet ipſum præſentatum inſtituere. ſecundum textu in *c. à collatione.de appellat. lib.6. & in c. cum olim.& ibi notat. per* Felin.*de re iud.* & eo caſu erit etiam ſeruandus textus in *c. vlt. de elect. lib.6.* vt ſcilicet ante inſtitutionem præcedat affixio edicti.

2 Idem eſt dicendum, quando ad habentem inſtituere, iuſpatronatus ſpectat ratione ſui patrimonij, & idẽ eſt ſi talis habeat alios cõpatronos. idem etiam eſt, ſi compromittatur ius præſentandi in habentem inſtituere, vel eidem tamquam perſonæ priuatæ ſit facta donatio iuriſpat. vt ibi per *Lambert.Aug.Barboſa de off. & pot.Epiſc.p.3.alleg.72.nu.196.*

3 Secundus eſt caſus, quando in Epiſcopum tamquam Epiſcopum fuit à laicis patronis tranſlatum iuſpat. alicuius beneficij, & tunc eſt in Epiſcopi arbitrio, negocium expedire vnico actu, vel duplici. *Barboſa vbi ſup.*

4 Tertius eſt caſus, quando fit tranſlatio iuriſpat. in habentem inſtituere, cum reſeruatione, quòd præſentet cum conſilio Decani, vel alterius, vel præſentet aliquem de tali familia, & tunc tales actus ſunt expediendi ſeparatim. *Abb. in c. ne pro defectu. num.4. de elect. Barboſa vbi ſup.*

5 Quartus, & vltimus eſt caſus. quando ex deuolutione Superior beneficium conferre debet, & tunc vnico actu totam rem expedire poteſt, nempe, ſimpliciter conferendo beneficium deuolutum faciendo collationis prouiſionem more ſolito, & per ſuas literas patentes, niſi eſſet
6 ſeruanda aliqua forma in ipſa bene-

ficij fundatione appoſita. vide *Abb. in c. cauſam quæ. num. 6. de electione.*
7 & ad inſtitutionem ſemper procedendum eſt ab habente inſtituere, ſeruata forma dicti textus in *c. vlt. de elect. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Institui poſſunt hi, qui præſentari poſſunt.*
2 *Institui debet præſentatus à vero patrono, vel ab alio quaſi poſſeſſore iuris præſentandi.*
3 *Præſentatus ſi vnus ſit, præuio edicto, ſi nil obſtet, inſtitui debet.*
4 *Beneficiū ſi obtineatur abſque inſtitutione, ſtatim inſtitutio fieri debet.*
5 *Et tunc inſtitutio fit ab eo, ad quem facta fuit deuolutio.*
6 *Et ſi dubium ſit, an facta ſit inſtitutio, quid agendum.*
7 *Præſentatus nulliter, ſeu indignus repelli debet.*
8 *Inſtituens indignum ſcienter, punitur.*
9 *Quid ſi per negligentiam indignum inſtituat.*
10 *Inſtitutio eſt inualida, ſi inualida fuit præſentatio.*
11 *Præſentatio facta ab excommunicato eſt nulla, & ſequens inſtitutio.*
12 *Præſentatus indignus ſi fiat dignus, an poſſit inſtitui.*
13 *Præſentati habilitas conſideratur tempore factæ præſentationis.*
14 *Tempus datæ, an executionis attendatur in reſcriptis.*

CAPVT SEPTIMVM.

Inſtitui qui debent, vel reijci.

QVemadmodum in materia præſentationis diximus ſupra lib. 6. cap. 5. & 7. qui præſentari poſſint, vel non, ita dicendum eſt in materia inſtitutionis, videlicet, illi debent, & poſſunt in-
1 ſtitui, qui præſentari poſſunt, illi vero inſtitui non debent, neque poſſunt, qui præſentari nequeunt, cum inſtitutio ex neceſſitate confirmare debeat iam factam præſentationem validam, & inualidam tanquam non iure factam reijcere.
2 Ideoque regulariter ille eſt inſtituendus, qui canonicè fuit præſentatus ad beneficium iuriſpatronatus à vero patrono, ſeu ab alio exiſtente in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi, & qui idoneus præuio examine Epiſcopi, ſeu eius Vicarij repertus fuit, ſeruata tamen forma *text. in c. vlt. de elect. lib. 6.* ideſt, præuia edicti affi-
3 xione. & ſi vnus tantum fuit præſentatus, & lapſum fuit tempus, itaut patronus amplius variare nequeat, & affixum fuit edictum, & terminus edicti tranſijt, & nullus exiſtit contradictor, tunc ſeruatis ſeruandis ſtatim poteſt præſentatus inſtitui. vt late per L*amber. de iurep. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 1. Zecchius de benef. & penſionib.*
4 *c. 12, num.* 34. & ſi conſtaret aliquem habere beneficium ſine inſtitutione, ſtatim ſeruata forma iuris eſt inſtituendus, quia legitime beneficium ſine canonica inſtitutione obtineri
5 non poteſt. *c. 1. de reg. iur. lib. 6.* quo caſu debet fieri inſtitutio ab eo, ad quem deuoluta eſt auctoritas ad notata in *c. 2. de conceſſ. præb.* ſi vero non
6 conſtet, ſed dubitetur, an talis ſit inſtitutus, & tunc non prodeſt allegare præſcriptionē, ſeu conſuetudinem. *c. ex frequentibus, de inſtitut.* & ſi factum ſit antiquum, & Prælatus tacitè, vel expreſsè aſſenſum ſuum præſtitit, non tenetur talis poſſeſſor beneficij oſtendere titulum, ſed ſtabitur iuramento talis poſſeſſoris, niſi ius commune eſſet contra ipſum poſſeſſorem, puta quia poſſideret duo beneficia incompatibilia, ſeu duas eccleſias parochiales; ſecus ſi factum non ſit antiquū, quæ declara prout per L*ambert. vbi ſup. art. 2.*
7 Eſt inſuper notandum, quòd nulliter præſentatus, ſiue indignus non poteſt, nec debet inſtitui, ſed eſt repellen-

pellendus, alioquin ſi ſuperior illum inſtituat puniendus eſt. *c.nihil. & c. cum nobis.vbi gloſ.de elect.*Doct.*in c. cum vos.de offic.ordin.*& ſcienter con-
8 firmans indignum deponi debet, ſecundum *gloſ.in d.c.nihil.in verbo ſuſpendatur. Firman.in tract. de Epiſc. in 2. parte ſecundæ partis princ. q.* 5.
9 Si vero inſtituens per negligentiã indignum inſtituat, perdit poteſtatem inſtituendi primum ſucceſſorem in ipſo eodem beneficio,& debet ſuſpendi à perceptione fructuum proprij beneficij,donec viſum fuerit ſuperiori dicti inſtituentis. *d.c.nihil.*& ibi A*bb.&* L*ambert.vbi ſup. art.*3.&
10 ſi nulla, & inualida ſit præſentatio, nulla erit, & ſubſequens inſtitutio, ideoque cum præſentatio facta ab
11 excommunicato ſit ipſo iure nulla, ita erit, & ſequens inſtitutio. R*ota dec.*1.*de inſtit.in antiq.* L*ambert. vbi ſup.art.*4.*& Rocch.de Curte, de iurep. in verbo competens,quæſt.*8. *verſ.ſuboritur nunc quæſtio.*
12 Quid autem, ſi fuit præſentatus indignus, ſed cum venit ad ipſum ordinarium ceſſat dictum vitium,an attendatur tempus inſtitutionis datæ,an vero factæ præſentationis,cum in hoc noſtro caſu cadant tria tempora, ſcilicet,præſentationis,diſcuſſionis negocij, & inſtitutionis,& cõcludas, quod ſi ſcienter fuit à patrono præſentatus indignus,& dum negocium diſcutitur corã ipſo ſuperiore habente ius inſtituendi, fiat dignus, quia vitium reddens eum indignum ceſſat, poteſt inſtitui, cum reperiatur dignus tempore inſtitutionis, neque puniretur inſtituens, ſed præſentans eſſet puniendus. quod declara, vt per L*ambert. vbi ſup. art.* 5. vide *Paul. de citadin. de iurepat. par.*6. *quæſt.*36.
13 vbi concludit attendi tempus datæ, & ſic factæ præſentationis. vide F*elin.in c.eam te.col.antep.de reſcr. Abb. &* I*mol.in c. dilect.* 115.*il* 2. *de præb.* vbi pertractant, quod tempus in reſcriptis attendatur, datæ, an execu-
14 tionis literarum, & vide *Maſſobriũ in praxi habendi concurſum ad vac. paroch.eccl. prælud.*7. *dub.*20. vbi latiſſimè ponit requiſita, & qualitates clericorum ad beneficia inſtituendorum.

Item inſtituendus eſt vti ſubrogatus in ius alterius etiamſi quis cõſentiat electioni, ſeu præſentationi de ſe factæ, vt fuit dictum in B*ergomen* Capellan*iæ*. 23. *Martij* 1618. *coram* R.P.D.*Buratto*, quæ in calce operis eſt *dec.*59. & an profeſſus in aliqua religione approbata, & poſtea egreſſus reddatur incapax beneficij,fuit dictum in B*rixien. parochialis*.20. *Martij*.1620. *coram* R. P. D. *Vbaldo*, quæ in calce operis eſt deciſ.60.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus à maiori parte patronorum, inſtitui debet.*
2 N*iſi aliter ad ſcandalum vitandum fieri debeat.*
3 M*aior pars patronorum quæ dicatur.*
4 *Iuriſpat. ſucceſſio an in ſtirpes fiat.*
5 *Habens maiorem partem vocum vnius ſtipitis, dicitur habere ſtipitem.*
6 *Maior pars abſorbet minorem.*
7 *Patrono vnico hæredes ſuccedunt in capita.*
8 M*aior pars dicitur comparatione minorum partium.*
9 *Clem. plures de iurepatr. in quibus locum habeat.*
10 *Honor, onus, & vtilitas patroni in quibus conſiſtant.*
11 *Maior pars eſt facta comparatione numeri ad numerum.*
12 *Dignus à minori parte præſentatus debet inſtitui, omiſſo indigno præſentato à maiori parte.*
13 *Præſentans ſcienter indignum pro illa vice amplius non poteſt præſentare.*
14 *Præſentatio ſuſtinetur facta a maiori, licet non à ſaniori parte.*
15 *Exemplum computationis vocum deſcendentium à patronis.*
16 *Præſentati ſi æquales ſint in vocibus*

eſt locus gratificationi.

17 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi præfertur præſentato à proprietario.*

18 *Quaſi poſſeſſio præſentandi quando acquiratur.*

19 *Et quæ requirantur ad eam acquirendam.*

20 *Præſentatus à proprietario quando præferatur præſentato à quaſi poſſeſſore.*

CAPVT OCTAVVM.

Inſtitui quis debeat, quando plures à diuerſis patronis ſunt præſentati.

1 QVANDO plures à diuerſis patronis præſentati fuerunt, ille debet inſtitui, qui à maiori parte præſentatus fuit. *cap.3. vbi gloſ.Card.& Abb.de iurep.*Paulus*,de citadin. de iurepatr. par.6. quæſt.27. Zecchius,de beneſ. & penſionib. c.12. num.35.Card.*Mantic.*deciſ.*86.*nu.*4. *& Card. Seraphin. deciſ.* 875. *Rota deciſ.*117.*par.2. diuerſ. & dec.*202. *par.* 2. *in recent. Riccius in praxi aurea,reſolut.*173. *Mar. Antonin.variar.reſolut.lib.*1. *reſolut.*104. *num.*1. *Aug. Barboſa de off. & pot.*Epiſcopi *par.*3.*alleg.*72.*num.* 197. *Lambertin. de iurepat.lib.*2.*par.*3. *quæſt.*4.*art.*1. 4.*& 6.* niſi ad ſcandalum euitandũ

2 ſit neceſſe non admittere præſentatum à maiori parte. *d.cap.*3.

3 Maior autem pars dicitur, vt ſi ſint decem patroni, & quatuor præſentent Vincentium, tres Franciſcũ, & alij tres Marcellum, nam Vincentius non habet maiorem partem omnium, ſed habet maiorem partem reſpectu aliorum præſentatorum, & ideo Vincentius debet inſtitui, ſecus eſt in collegio, in quo requiritur maior pars totius collegij. ita Io.*Andr. Cardin.& Abb.in d.cap.*3. *Rocch.de Curte,de iurep.in verbo, honorificum. quæſt.*58. *Lambert. d. quæſt.*4.*art.*2.

4 hinc eſt, quòd ſi patronus relinquat duos filios patronos, & vnus eorum moriatur relictis decem hæredibus, qui ſuccedunt in ſtirpes. *clem. plures. de iurepat.* & alter filius præſentat vnum, cui accedunt tres ex dictis hæredibus, ac reliqui ſeptem hæredes præſentant alium, tunc non dicitur maior pars vna, quàm altera, quia maior pars ſuffocat minorem, & vox illorum ſeptem abſorbet vocem illorum trium, & ſic vterque præſentatus dicitur à medietate patronorum. *Caſſador.deciſ.* 2. *nu.*1. *de iurepat.* & qui habet maiorem partẽ

5 vocum vnius ſtipitis, dicitur habere totum ſtipitem, etiamſi adſit contra-

6 dictio minoris partis, quia maior pars abſorbet minorem. *Rocch. de Curte vbi ſup. verbo, ipſe, vel is, à quo. nu.*5.*6.& 7.* *Lambert.vbi ſup. lib.*1. *p.*2.*quæſt.*1.*art.*25. *nu.* 17.*&* 18.*& art.* 27.*num.*2.*Gonzal.in comment.ad regul.*8.*Cancell.glo.*45.*num.*61. *Riccius in praxi rer.for.eccleſ.deciſ.*210. *Rota dec.*443.*num.*4.*par.*2.*in recent. Annot. ad Gregorium XV. deciſ.* 452. *num.*23. *Stephan.Gratian.diſcept. forenſ. c.*211.*nu.*37. & fuit dictum in *Foroliuien.iuriſp.* 18.*Martij.*1602. *coram Card. Sacrato.* & in *Aretina Capellaniæ.* 24. *Ianuar. & 9. Maij.* 1603.*coram Card. Pamphilio.* quã-

7 do enim vnicus eſt patronus, tunc illius hæredes eidem ſuccedunt in capita, non in ſtirpes, at ſi reliquerat duos filios hæredes, illi habent ſinguli dimidiam, & ſuccedunt in capita, ſed filij, & hæredes prædictorum ſuccedunt in ſtirpes, in qua ſucceſſione in ſtirpes attẽditur maior pars ſimpliciter, nõ autem maior pars cõparatione minorum, quia cum ſit vox vnica, eſt apud omnes, vel apud maiorem partem. ſecus, quando

8 ſunt plures patroni, qui diſcordant in præſentando, tunc enim præfertur præſentatus à maiori parte comparatione minorum partium. *Cardin.*

in

in d.clem.plures.n.3.vbi n.4.5. & 6. dicit d. clem. plures. habere locum in
9 pluribus, qui ſunt vt collegium, & quomodocũque iuſpatronatus vnius in alium transferatur, & in quibuſcumque hæredibus ex teſtamento, vel ab inteſtato. & ſi alia ex aduerſo adducantur de ſucceſſione, qua patronus ſuccedit liberto, dicas cum *Boniſat. de Vitalin. in d. clem.plures.*
10 *num. 40.* quod ſecus eſt in iurepatr. eccleſiaſtico,quòd defertur ad inſtar ſucceſſionis hæreditariæ. *c. 1. §. & placuit. vbi Innoc. de iurepatr.* & honor iuriſpatr. eſt in proceſſione, & præſentatione, onus in defentione, & aſſignatione, vtilitas in proniſione, ſeu alimentatione. *Boniſat. vbi ſup. in princ.*
11 Et ſic facienda eſt comparatio numeri ad numerum, ad hoc, vt præſentatus à maiori parte inſtitui poſſit, dummodo ſit idoneus, non autẽ facienda eſt comparatio zeli ad zelum, ſeu meriti ad meritum. *Doct. in d. c.3.Rocch.de Cur.in d.verbo,honorificum.quæſt.15.Lambert.d.quæſt. 4.art.3.Barboſa d.allegat.72.nu.198.* ſi autem à maiori parte ſcienter ſit
12 præſentatus indignus, & à minori parte ſit præſentatus dignus,talis dignus quãuis à minori parte ſit præſentatus, debet inſtitui, quia ſcien-
13 ter præſentans indignum pro illa vice ius præſentandi amittit, vt notatur in *c.cum uos.de off.ordin.* & idem dicendum eſt in omnibus patronis ex aliqua cauſa ſuo iure priuatis, quãuis ſint maioris numeri, eo enim caſu debet inſtitui dignus à minori parte,ſeu numero præſentatus.*Lambert.vbi ſup. art.5. n.2.* ſecus ſi ignoranter fuiſſet præſentatus indignus.
14 Eſt autem animaduertendum ſufficere in hac materia præſentationẽ fuiſſe factam à maiori parte patronorum, nec eſt neceſſe eam eſſe factam à ſaniori parte. per *textum in d. c. 3. de iurepat.* ibi. plurimorum eligitur, & approbatur aſſenſu. & ibi notant. *Abb. & Cardin. Rocch. de Curte vbi prox. quæſt.59. & Lambert. vbi ſup. art. 6.*
15 Verum ſi duo ſint patroni, & ex vno naſcatur A. ex alio autem B.C. D. & A. præſentet G. & B. C. præſentent M. & D. præſentet P. vel concurrat cum præſentatione facta ab A, in tali caſu A. præſentãs, & G. præſentatus habent vnam vocem. item B. C. præſentantes, & M. præſentatus habent aliam vocẽ, quia maior pars. ideſt B. & C. abſorbet D. & ita hoc caſu præſentati
16 ſunt pares in vocibus, & eſt locus gratificationi. ita *Cardin.in d.clem. plures.num.3.de iurepatr. Lambertin. vbi ſup. art. 7.* vide dicta ſupra *lib. 4.c.1. num.33. & ſeqq. & Caſſador. dec. 2. de iurepat.* ideoq. habens inſtituere habet optionem, vt inſtituat quem vult *Barboſa vbi ſup. nu.199.* & ſi duo fuerunt præſentati, vnus
17 ab exiſtente in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, alter ab habente proprietatem iuriſpat. debet inſtitui præſentatus à quaſi poſſidente ius præſentandi. *Abb. conſ. 54. uol. 1. Dec.conſ.117.num.2.* quæ quaſi poſ
18 ſeſſio acquiritur etiam ex vnica præſentatione confirmata,per ſubſequentem inſtitutionem, itaut ille, qui vltimo loco præſentauit, dicatur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi. *Put. deciſ.189. & deciſ.192.ſ.1. in antiq. Rota deciſ. 174. num. 1. in recent.vbi num.2.* ait, quod requiritur ſcientia, & patientia aduerſarij. *Gonzal.in comment.ad.reg.8.cancell. gloſ.45.§.2.num.6.& à num.30.* ponit ſeptem requiſita ad acquirendã quaſi poſſeſſionem.ſecus tamen eſſet
19 ſi ipſius præſentationis tempore conſtaret de defectu proprietatis in ipſo poſſeſſore. *Gonzal.d.§.2.nu.43.* tunc enim ſi liquido conſtaret de iuriſpatronatus proprietate, eſſet præferendus præſentatus à proprietario. *Rota deciſ.376. num.2. par.2. in recent.*& ex reſolutis per *Abb.in c. conſultationibus num.2. de iurep. vbi Aug. Barboſa in ſuis collectaneis num.3.*

*num.*3. nihilominus ſi fuerit inſtitutus præſentatus à dicto quaſi poſſeſſore, non eſſet remouendus, etiamſi poſtea conſtaret præſentantem non eſſe patronũ. *Menoch.conſ.*90.*n.*115 Et quomodo dicatur conſtare ſufficienter de iurepatron. quando ceſſat vſurpationis ſuſpicio fuit dictum in *Florentina Capellæ.*30. *Maij* 1616. *coram R.P.D.Pirouano*, quæ in calce operis eſt deciſio 61. & præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus, & non obſtat ſi dum fuit præſentatus non incedebat in habitu clericali vt fuit dictum in *d. Florent. coram eodem die* 4.*Decemb.*1617. quę in calce operis eſt deciſ. 62. & in *eadem coram eodẽ* 12. *Februarij* 1618. quæ in calce operis eſt deciſ. 63. & in *eadem coram eodem*, 21. *Maij*. 1618. quæ in fine operis eſt dec.64. & pro firmanda quantitate patronorum recurrendum eſt ad anteriores præſentationes. vt fuit dictum in *d.Florent. coram eodem* D. Pirouano. 26. *April.* 1619. quæ in fine operis eſt dec.65. & in *ead.cor.eod.*25. Iunij 1620. quæ in calce oper. eſt dec.66. *& in ead.cor.eod.*5.*Iul.*1621. quæ in fin. operis eſt dec.67. & in *ead.coram eod.* 3.*Dec.*1621. quæ in fin. oper. eſt deciſ. 68. & quando fœminæ compræhenſæ cenſeantur in iurepat. fuit dictum in P*lacentina Capellaniæ.* 16. *Martij*.1620. *coram D.Pirouano*, quæ in calce operis eſt deciſ.69. & quando iuſpat. poſſit eſſe pro parte gentilitium, & familiare, & pro parte hæreditarium fuit dictum in *Mediolanen.iuriſpat.*18. A*pril.*1616. *coram* D. *Pirouano*, quæ in calce operis eſt dec.70. & quomodo probetur agnatio in prætendente iuſpatr. fuit dictũ in *eadem med.coram eod.*28.Nouemb. 1616. quæ in fine operis eſt dec.71. & in *eadem coram eodem* 19. *Iunij*. 1617. quæ in calce operis eſt dec.72. & in *eadem coram eodem* 30. *Octobris* 1617. quæ in fine operis eſt dec.73. & in *eadem coram eodem die* 8.*Iunij*. 1618. quæ in calce eſt deciſ.74. & in *eadem coram eodem*. 14. Iunij 1619. quæ in calce operis eſt deciſ.75. & in materia ſimilis probationis iuriſpat. & deſcendentiæ, & de rata patronorum fuit dictũ in P*iſtorien. parochialis.*17.*Iunij* 1619.*coram* R.P.D.*Pirouano*, quæ in calce operis eſt dec.76. & in *eadem coram eodem* 27.*Ianuar.* 1620. quæ in fine eſt deciſ. 77. & in *eadem coram eodem.*15.*Ianuar.*1621. quæ in calce eſt 78. & in *eadem coram eodem* 21.*Maij* 1621. quæ in fine operis eſt deciſ.79. & in *eadem coram eodem.*21.*Iunij.*1621. quæ in calce eſt deciſ.80.

SVMMARIVM.

1 *Habens inſtituere quando poſſit quem vult inſtituere.*
2 I*nſtitutio aliquãdo fit ex prauentione.*
3 *Magis idoneus ex præſentatis inſtitui debet.*
4 B*eneficia eccleſiaſtica indignis conferri non debent.*
5 *Epiſcopus inſtituendo dignum omiſſo digniore, peccat.*
6 *Non tamen tenetur ad reſtitutionem, niſi eſſet dignior in concurſu.*
7 *Dignior prætermiſſus poteſt appellare.*
8 *Dignior quis dicatur.*
9 D*ignus ſi ſit inſtitutus, tenet inſtitutio, digniore non appellante.*
10 *Dignus pauper debet inſtitui, omiſſo digniore diuite.*
11 D*ignior dicitur is, qui eſt de linea fundatoris.*
12 *Dignior dicitur etiam diœceſanus.*
13 *Ciuis præfertur extero.*
14 B*eneficia oriundis ſunt conferenda.*
15 *Idoneus de linea fundatoris præfertur extraneo magis idoneo.*
16 *Compatronus præfertur alij non compatrono.*
17 B*eneficia patrimonialia quibus conferenda.*
18 I*nſtitui debet intitulatus in eccleſia, alio prætermiſſo.*
19 N*obilis præfertur ignobili in inſtitutione.*
20 A*cceptio perſonarum non eſt apud* D*eũ.*

Po-

21 Potens impotenti quando præferatur.
22 Doctus præfertur indocto.
23 Litterati ſunt extollendi.
24 Theologus an Canoniſtæ præferatur, & è contra.
25 Senex præfertur iuueni.
26 Dignitatem habens præfertur eam non habenti.
27 Bonus qui ſemper fuit quando præferatur prauo conuerſo.
28 Legitimus præfertur legitimato.
29 Diſpenſatione non indigens præfertur ea indigenti.
30 Magis idoneus in beneficijs curatis eſt eligendus.
31 Regula Cancellariæ de concurrentibus in data.
32 Præſentantium qualitates non arctant habentem inſtituere.
33 Præſentatus à patronis, qui plus contulerunt, præferri debet.
34 Præſentantium qualitates iure Collegij quales ſint attendendæ.
35 Præſentatione ſtante facta à maſculo, & pari à fœmina Epiſcopus quem vult inſtituit.
36 Epiſcopus quando habeat optionem in inſtitutione.
37 Præſentatio pupilli, an tutoris præferatur.
38 Præſentatio pupilli maiori ſeptennio valet.
39 Præſentatio tutoris valet, ſi pupillus indignum præſentauit.
40 Præſentatis duobus à pupillo, & tutore, magis idoneus præfertur.
41 Tutor ſi præſentauit, & pupillus contradicendo alium præſentet, iſte præfertur.
42 Idem eſt in iurepatr. competenti vxori non ex cauſa dotis.
43 Præuentio locum habet, ſi iuſpat. tranſit ad vxorem cum vniuerſitate data in dotem.
44 Curator hæreditatis iacentis, in qua ſit iuſpatr. rectè præſentat.
45 Curator etiam datus ventri pregnanti rectè præſentat.
46 Procuratores ſi plures ſint conſtituti ad præſentandum, quæ præſentatio valida erit.
47 Epiſcopo abſente, ius gratificandi competit Vicario.

CAPVT NONVM.

Inſtituendus quis ſit, quando plures æqualiter fuerunt præſentati, & quis ſit præferendus.

1 QVANDO duo æqualiter præſentati fuerunt, vel cumulatiuè ab eodem patrono, vel vnus à medietate patronorum, alius ab alia medietate, ſi æqualia ſint præſentatorum merita, habens inſtituere poterit optare, & quem voluerit inſtituere, & ſic eſt locus gratificationi. *Io. And. in cap. cum autem vbi Cardin. & Abb. de iurepat. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 4. art. 11. & quæſt. 5. art. 1. num. 2. Cæſar de Graſſis deciſ. 1. nu. 9. de iurepat.* & fuit dictum in *Fauentina iuriſpatr. 8. Febr.* 1588. *coram Comitulo. &* 13. *Ianuar.* 1589. *coram Orano.* & talis gratificatus ab ordinario alijs præfertur vt in *Iacen. portionis* 16. Decembr. 1605. *coram Pamphilio. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 104. num. 2. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. par. 3. alleg. 72. num. 199. in fine. Riccius in praxi rer. for. eccleſ. deciſ.* 230. & de gratificatione multa tradit *Tiraquell. de iure primog. quæſt. 17. opin. 2. num. 3. 4. &* 5. & ſi inſtitutio validè fieri poſſit à
2 Capitulo, vel ab Epiſcopo, tunc locus erit præuentioni. *Lambert. d. q. 4. art. 12.*

3 Verum ſi ex duobus æqualiter præſentatis vnus ſit dignior, & magis idoneus, iſte debet inſtitui. *d. c. 3. de iurep. Azorius inſt. mor. par. 2. lib. 6 cap. 22. quæſt. 14. Barboſa d. allegat. 72 num. 200. Riccius vbi ſup. num. 395. Rocchus de Curte de iurepat. verbo, honorificum. quæſt. 16.* & fuit dictum in *Aret. Cappellaniæ. 1. Iunij* 1584. *corã Buba-*

4 Bubalo. & ratio eſt, ne beneficia eccleſiaſtica indignis conferantur. cap. nihil. de æt. & qualit. vnde Epiſcopus
5 inſtituendo dignum omiſſo digniore peccat mortaliter. S. Tho. 2. 2. quæſt. 36. art. 2. & quæſt. 185. art. 3. & quodlib. 6. art. 9. & quodl. 8. art. 6. Caietan. 2. 2. quæſt. 62. art. 2. S. Antonin. Archiep. Florent. in ſumma. par. 1. tit. 1. c. 20. §. 1. & alij citati à Riccio vbi ſup. Rebuff. in praxi benef. ſub tit. requiſita ad bonam collat. num. 62. Soto de Iuſt. & iur. lib. 3. quæſt. 6. art. 2. Couarr. in reg. peccatum. par. 2. §. 7. nu. 4. de reg. iur. lib. 6. Garc. de benefic. p. 9. c. 4. n. 32. Zecchius de benefic. & penſ. c. 12. num. 36. Leon. Leſſius de iuſt. & iur. lib. 2. c. 34. dubitat. 8. quamuis nō
6 teneatur ad reſtitutionem, præterquam ſi beneficiū deberetur digniori ex aliquo ſtatuto, lege, vel reperto digniori in concurſu, tunc enim ſi minus digno conferat, peccat, & tenetur ad reſtitutionem, vt fuiſſe deciſum teſtatur Gratian. in deciſ. Rotæ Marchiæ. deciſ. 97. Nauarr. in manual. c. 17. nu. 74.

7 Item dignior prætermiſſus, poteſt appellare, vt per Azor. d. quæſt. 14. Dec. conſ. 129. Garc. vbi ſup. Barboſa d. alleg. 72. nu. 201. Gratian. vbi ſup. vide Fuſcum de viſit. lib. 2. c. 10. nu. 5. & Alex. Raudenſem præceptorem meum clariſſimum deciſ. 35. & 36. & fuit dictum in Barchinonen. Parochialis. 29. Nouemb. 1613. coram Buratto, quæ in calce operis eſt deciſio 101.

8 Dignior autem habendus eſt ille, non qui doctior, aut ſanctior eſt, ſed ille, qui iuxta munus, & rem, cui eſt præficiendus eſt aptior. vide Garc. vbi ſup. p. 7. c. 16. & Riccium vbi ſup. in fine. ſi tamen dignus omiſſo di-
9 gniore fuiſſet inſtitutus, valeret inſtitutio non appellante digniori. ita Garc. d. c. 4. nu. 32. in fine. Lambert. d. quæſt. 5. art. 2. & ſi dignus ſit pauper, & dignior ſit diues, pauper eſt inſtituendus. Hoſt. in c. tuam. col. 3. de æt. & qualit. & fuit dictum in Salamantina Capellaniæ del voto. 3. Iunij. 1583. coram Vicecomite. & in Pāpilonen. beneficij. de Huarte. 19. Decēb. 1597. coram Litta. ſi vero eccleſia
10 eſſet debitis onerata, diues eſt inſtituendus. Rocch. d. verbo, honorificū. quæſt. 15. col. 2. in fine. Lambertin. d. quæſt. 5. art. 13. & Barboſa d. allegat. 72. in fine.

11 Item tamquam dignior præfertur, & eſt inſtituendus ille, qui eſt de linea, ſeu ſanguine fundatoris ſtante idoneitate. Rocch. de Curt. ibidem. quæſt. 18. & Lambert. vbi ſup. art. 4. facit in ſimili text. in c. bonæ. il 2. circa finem. vbi Abb. de poſtulat. prælat. ex textus in c. nullus inuitus. diſt. 61. gloſ. in c. neminem. in verbo, ciuitatis. diſt. 70. faciunt notata per gloſ. & Doct. in c. ſi proponente. de reſcriptis. & fuit reſolutum in Romana Capellaniæ. 15. Ian. & 15. Martij. 1594. coram Cotta. maximè ſi in fundatione ita cautum fuerit, vt fuit reſolutum in cauſa Pampilonen. Capellaniæ. 4. Martij. 1622. coram D. Remboldo. quæ deciſio ponitur poſt hac praxim 45. item præferri debet
12 tamquam dignior diœceſanus etiāſi exterus præſentatus ſit magis idoneus. Rocch. vbi ſup. Put. dec. 254. p. 1. c. nullus. diſt. 61. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſol. 104. num. 2. ciuis
13 enim debet præferri extero. Cæſ. de Graſſ. dec. 1. num. 22. de iurepatr. &
14 beneficia oriundis potius quam extraneis ſunt conferenda. & fuit dictū in d. Salamantina Capellaniæ. 3. Iunij. 1583. coram Vicecomite. & in d. Pampilonen. beneficij. 19. Decēb. 1597. coram Litta. Flam. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 4. quæſt. 7. Azor. vbi ſup. p. 2. lib. 6. c. 4. quæſt. 25. Gonzal. in comment. ad Regulam 8. Cancell gloſ. 9.
15 §. 1. num. 37. ita, ſi ſit præſentatus extraneus magis idoneus, & alter de familia fundatoris idoneus, iſte de familia debet inſtitui. ita ſi ex lege fundationis debetur conſanguineo proximiori id eſt ſeruandum. vt fuit dictum in d. Pampilonen. Capellaniæ.

4. Mar-

4.*Martij*.1622.*coram* R. P. D. *Rembaldo*. *Lambertin.d.quæſt*.5.*art*.6. ita
16 etiam præfertur compatronus à medietate compatronorũ præſentatus, excluſo alio compræſentato ab altera medietate, quia ille eſt compatronus, & de genere fundatoris, niſi is, qui non eſt compatronus obtineat derogationem pro alia medietate à Summo Pontifice. *Lambert.vbi ſup. art*.7. *Barboſa vbi ſup. num*. 204. &
17 ſi beneficia ſint patrimonialia, quæ ex Apoſtolica conceſſione, vel alijs ſtatutis conferenda ſint natis, incolis, vel originarijs alicuius patriæ, ciuitatis, vel oppidi, tunc enim debent prouideri habentes qualitates prædictas, non autem forenſes. *Caſſad. dec*.8.*num*.1.*de præb. Couarru.pract. quæſt.c*.36.*num*.3. *Gonzal. vbi ſup. glo*.9.§.1.*num*.3. *& ſeqq*. & hæc beneficia patrimonialia habent magnã fraternitatem, & ſimilitudinem cum beneficijs iuriſpatronat. laicorum. *Gonzal.ibidem.num*.31. & de his fit mentio à *Conc.Trid. ſeſſ*.24.*de refor. c*. 18. ibi etiam in eccleſijs patrimonialib. *Garc.vbi ſup.p*.7.*c*.9.*&* 15. notes inſuper quòd ſi in fundatione ſit dictum, quòd præſententur certi de tali familia ſi extent, & eueniente vacatione fuit præſentatus extraneus omiſſo eo de d. familia tunc talis omiſſus poteſt ſe opponere, & beneficium debet obtinere. vt fuit reſolutum in *Gerunden. beneficij* 2.*Decemb*.1605.*coram* Illuſtriſſ. D.Card. *Sacrato*, quæ in calce operis eſt deciſio 57.

18 Similiter eſt præferendus in inſtitutione is, qui fuerat intitulatus in eccleſia, & ad illius titulum ordinatus ſecundum textum in *c. poſtulaſti. de iurepat*. tamquam exiſtens de illa eccleſia. *Rocch.de Cur. vbi ſup.verb. cõpetens alicui. quæſt*.27. *&* Lambert. *vbi ſup. art*.8. ita data paritate præ-
19 ſentatorum nobilis præfertur ignobili in inſtitutione. *c. dudum. il* 1. *vbi Abb.nu*.2.*de elect*.Lambert.*vbi ſup.*
20 *art*. 9. ſed in hoc conſideres textum in *c.venerabilis.de præb*. vbi habetur, quòd non generis, ſed virtutum nobilitas, vitæq. honeſtas gratum Deo faciunt, & idoneum ſeruitorem, nec apud ipſum eſt perſonarum acceptio.

21 Similiter eadem data paritate debet præferri potens impotenti, vt melius eccleſia conſeruetur. *gloſ. in c. conſtitutis. in verbo, impotentiam*. & ibi *Abb. de appellat*. niſi talis potens eſſet prauus. *Lambert. vbi ſup. art*. 10.

22 Item data eadem paritate doctior præfertur, doctus præfertur indocto, Doctor non doctori, quia literatura multum habetur in conſideratione. *c.de multa.in fine*.& ibi A*bb.de præb. Felin.in c.cum adeo.col.ult.de reſcript. d. c.dudum. il* 1. *iuncto ibi quarto notab. Abbatis.de elect. &* Innoc.*in cap. cum iam dudum. ante finem. de præb.*
23 dixit viros literatos ob literaturam vtiles eſſe eccleſiæ vniuerſali, & ideo extollendos eſſe ad præbendas, canonicatus, & dignitates. & *c. cum ex eo. de elect. lib*. 6. etenim tales literati ſunt tamquam ſtellæ, & firmamentum lucentiſſimum in eccleſia Dei. *c. ſuper ſpecula. de magiſt*. & ſupradicta procedunt, niſi aliter eccleſiæ neceſſitas ſuaderet. vide *Lambert. vbi ſup. art*. 11. Inſuper data
24 eadem paritate Canoniſta præfertur Theologo, ſi ſit in loco, vbi magna cauſarum ventilatio verſetur, ſi autem ſit in loco, vbi pullulant hæreſes, præfertur Theologus. ita *Card. Hoſt. in c*.1. quem alij ſequuntur, de conſanguinitate & affinitate. argumento textus in *c. in cauſis.in fine.de elect.& in d.c.ſuper ſpecula*.& de hoc Lambert.*art*.12. *vbi ſup.*

25 Similiter data eadem paritate ſenex præfertur iuueni. R*occh. de Curt. vbi ſup. in verbo, in eccleſia. quæſt*.4. *in fine. & in ver.honorificum. quæſt*. 15.*col*.2.*Mar*.Antonin.*d.reſolut*.104. *num*.2.Rota *dec*.122.*p*.1.*diuerſ.*

26 Et conſtitutus in dignitate præfertur alij non habenti dignitatem. *Lam-*

Lambert. vbi ſup. art. 13. ita etiam ſi concurrant æqualiter præſentati, vnus, qui ſemper fuit bonus, & alter,
27 qui fuit prauus, ſed poſtea pœnitentiam egit, & factus eſt bonus, debet in inſtitutione præferri qui ſemper fuit bonus. *c. nos conſuetudinem. diſt. 12.* Rocch. *de Cur. vbi ſup. verbo, onero ſum. quæſt. 3. ante finem.* quòd procedit in beneficijs habentibus iuriſdictionem, nam in beneficijs habentibus iuriſdictionem præferendus eſt ille, qui ex prauo factus eſt bonus, & ratio eſt, quia eſt magis vtile populo talem habere, vt ſciat eis compati, eorumq. miſereri. ita debet intelligi *glo. in c. fidelior. diſt. 50.* & facit quod dicunt Doct. aliqui in procemio clementin. vide *Lambertinum vbi ſup. art. 14.* ita etiam data paritate ſupradicta in præſentatione, de-
28 bet præferri in inſtitutione legitimus legitimè natus illegitimo legitimato, vt declarat *Lambert. art. 15. vbi ſup.*
29 Item præferendus eſt qui non indiget diſpenſatione alij indigenti diſpenſatione. *Cardin. Seraph. dec. 767. num. 2. par. 1.* & qualitates prædictas ponderauit *Rota in Tuden. parochialis. 18. Aprilis. 1603. coram Cardin. Sacrato*. vbi firmauit in beneficijs
30 curatis magis idoneum eſſe eligendum ex *Concil. Trident. ſeſſ. 24. c. 18. de reformat. & ex conſtit. Pij V.* quæ incipit, *in conferendis*. & quis ſit idoneus, vel magis idoneus, relinquitur Epiſcopi arbitrio, quatenus ille rectè iudicauerit. *Abb. in c. cum autem. nu. 6. de iurepat. Mareſcott. variar. reſolut. p. 1. c. 52. nu. 24. & 25. Maſſobrius in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccleſ. requiſito 5. dubio 2. num. 30.*
31 Et de concurrentibus in Data habetur regula Cancellariæ 16. huius tenoris, videlicet, item voluit, quòd de concurrentibus in data eiuſdem diei ſuper vacantibus, ſeu certo modo vacaturis beneficijs, illi, quibus gratiæ motu proprio conceduntur, cæteris, ſimili modo gratias non habentibus alias graduati non graduatis, aut inter graduatos magis graduati, ac inter æqualiter graduatos prius graduati, necnon colorato titulo poſſeſſores non poſſeſſoribus, ac inter perſonas aliàs in Curia præſentes abſentibus ab ea, ac inter præſentes, non beneficiati beneficiatis, & ſimiliter inter abſentes, cæteris paribus, oriundus non oriundo, & diœceſanus nõ diœceſano, in reliquis vero ſinguli, qui prius Apoſtolicas deſuper literas eorum executoribus præſentauerint alijs, in ipſorum, de quibus agi contigerit, beneficiorum aſſecutione præferantur. quam regulam vide apud *Quarantam in ſumma Bullarij, in verbo, Regulæ Cancellariæ Apoſtolicæ*.
32 Inſuper eſt notandum, quòd qualitates præſentantium non arctant habentem inſtituere circa gratificationem faciendam, ſed informant eius conſcientiam, vt potius gratificet præſentato ab habentibus iudicium rationis, & in ſimili paritate
33 præferẽdus eſt ille in inſtitutione, qui præſentatus fuit à patronis, qui plus contulerunt, quamuis enim voces ſint in numero æquali, tamen voces eorum, qui plus contulerunt, pinguiores ſunt. *Lambert. vbi ſup. art. 16. & 17.* Verum ſi ratione collegij
34 plures præſentent, attendendæ ſunt qualitates nobilitatis, doctrinæ, & potentiæ præſentantium, eorumq. ſanior pars. *Rocch. de Curt. vbi ſup. in verbo, honorificum, quæſt. 59. col. ult. & Lambert. vbi ſup. art. 18.* ſi autem
35 æqualiter præſentatio facta ſit à maſculo, & à fœmina, data paritate Epiſcopus habet optionem vt inſtituat quem vult, ita etiam Epiſcopus habet optionem, ſi patroni ſint decem,
36 & quatuor præſentent ſcienter indignum, tres alij dignum, alij tres aliũ dignum, tunc enim excluſo indigno Epiſcopus habet optionẽ inter præſentatos à tribus, vt ex eis inſtituat quem vult. *Lambert. vbi ſup. art. 19. & 20.*

& 20. & Barboſam d. allegat. 72. nu. 200. & ſeqq. & in ſuis collectaneis ſuper *c. ſignificaſti. nu. 2. de iurepatr.* & duobus præſentatis ſi vnus ſit approbatus ab examinatoribus, alter autem reprobatus, præfertur approbatus, nec inſpicitur an habeat plura, vel pauciora vota. vt in *Legionen. Parochialis. 30. Martij. & 9. Aprilis. 1590. coram Comitulo.* & in *Pampilonen. Parochialis. 23. Ianuar. 1591. coram Bubalo.*

37 Accedit prædictis, quòd ſi pupillus habeat iuſpatr. & habeat tutorẽ, & tutor Petrum, pupillus Franciſcũ præſentet, quis debeat inſtitui dubium eſt. ideo cum *Lambert. vbi ſup. lib. 2. par. 3. quæſt. 6. art. 1. & Cardin. Mantica deciſ.* 140. conſtituas hos caſus,

38 Primus eſt. ſi pupillus maior ſeptennio præſentauit, iſte præſentatus eſt inſtituendus, quamuis poſtea eius tutor magis idoneũ præſentauerit.

39 Secundus eſt. ſi pupillus prius præſentauit ſed indignũ poteſt tutor ſupplere, & durante tempore dato ad præſentandum, alium præſentare, niſi prius pupillus variando alium dignum præſentaſſet.

40 Tertius eſt. ſi tutor pupillo ſciẽte, & non contradicente prius præſentauit, & poſtea pupillus aliũ præſentauit, in tali concurſu eſt inſtituendus magis idoneus, & ſi ſint æqualiter idonei, habens inſtituere optabit & inſtituet quem vult.

41 Quartus eſt caſus. tutor ſi ignorante pupillo prius præſentauit, & poſtea pupillus ſciens vacationem contradicat, & alium debito tempore præſentet, talis à pupillo præſentatus debet inſtitui, quia pupillus eſt patronus, qui præſentare debet. ita

42 dicendum in viro, & vxore, quando iuſpat. competit vxori non ex cauſa dotis, ſed ex alia cauſa, ſi vero iuſ-

43 patr. tranſit ad vxorem cum vniuerſitate data in dotem, tunc eſt locus præuentioni inter virum, & vxorem, & qui prius præſentat, obtinet. *Lambertin. vbi ſup. art. 3. num. 7.* & vide *Kocchum de Curt. vbi ſup. verbo, ipſe, vel is à quo. quæſt. 28.*

44 Et curator iacentis hæreditatis, in qua ſit iuſpat. adueniente vacatione rectè præſentat. *Riccius in deciſ. Curiæ Archiep. Neapolit. par. 1. deciſ. 11. Barboſa vbi ſup. d. p. 3. alleg. 71. nu. 6.*

45 ita etiam curator datus ventri prægnanti ex *l. vbicunque. ff. de ventre in poſſeſſ. mittendo. & curatore eius.* ibi vt in omnibus partibus edicti pro ſuperſtite habeatur is, qui in vtero eſt. iuncta *l. 1. ff. eod. circa princ. verſ. totiens.* ibi. & id, quod in vtero erit, inter ſuos hæredes futurum erit.

Et nota, quòd ſemper quando ambæ præſentationes tenent, data paritate præſentatorum, habens inſtituere poteſt optare, & quem velit inſtituere. *Lambert. ubi prox. art. 4. in fine.* verum ſi duo ſint procura-

46 tores ſeparatim conſtituti à patrono, cum clauſula, quòd melior ſit conditio occupantis, prius præſentans obtinet, & ita in praxi ſeruatur, & in facto habui, in quo quidam patronus ſeparatim duos procuratores cõſtituerat, quorum vnus audita beneficij vacatione præſentauit, & obtinuit, & vt præcluderet viam alteri procuratori, variauit, & cumulando alium præſentauit. vide *Lambertin. ubi ſup. art. 5.*

47 Accedit, quòd ſtante æqualitate præſentatorum ius gratificandi abſente Epiſcopo, competit eius Vicario, qui omnia poteſt, quæ poteſt Epiſcopus argum. *text. in c. 2. & in c. ult. de off. uic. lib. 6. & ibi Doct. Bertacchinus in tract. de Epiſcopo. lib. 4. par. 6. tit. de Vic. Epiſcopi. nu. 6. Sbrozzius de off. Vic. par. 2. quæſt. 48. nu. 7.* & ita fuit reſolutum in *Rota* in vna *Calaguritana beneficij de Hano. 17. Octobris. 1580. coram Clemente Papa VIII.* quam refert *Riccius in d. praxi rer. for. eccleſ. deciſ. 218. nu. 310.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficium patronatum non poteſt dari in commendam.*
2 *Inferior non poteſt beneficium dare in commendam.*
3 *Papa beneficia perpetuò commendat.*
4 *Commenda ad ſex menſes à lege permittitur.*
5 *Commenda in parochialibus non conſtituitur, ſed Vicarius cum cōgrua.*
6 *Commendæ fiunt ad utilitatem commendatarij.*
7 *Ordinarij beneficia non curata poſſunt commendare, donec prouideantur.*
8 *Sed hodie in beneficijs vacantibus œconomum conſtituunt.*
9 *Habens inſtituere intra legitima tempora præſentatum inſtituere debet.*
10 *Et aliquando inſtituit ſine patronorum præſentatione.*
11 *Præſentatus ſi ob ſcandalum inſtitui nequit, ordinarius alij beneficium confert, & in alijs caſibus.*
12 *Epiſcopus motu proprio poteſt patronum egenum inſtituere.*
13 *Deuolutio quando fiat ad habentem inſtituere.*
14 *Beneficium deuolutum debet conferri ſeruata natura fundationis.*
15 *Iurepatr. extincto beneficium liberè confertur ab Ordinario.*
16 *Data vacatione in menſe non reſeruato.*

CAPVT DECIMVM.

Beneficium iuriſpatronatus numquid concedi poſſit in commēdam, & habens inſtituere an' poſſit ſine patronorum præſentatione inſtituere.

1 BEneficium iuriſpatronatus nō poteſt dari in commendam perpetuam, ab habēte inſtituere abſque conſenſu patroni. Io. *Andr. & alij. in cap. nemo. de elect. lib. 6.* quia inferior Epiſcopo nō
2 poteſt eccleſiam, ſeu beneficium cōmendare. *Geminian. in d. cap. nemo. num. 14. & Felin. in c. audi titis nu. 12. de præſcript. Garc. de benefic. p. 4. c. 4. à num. 7.* vbi alios allegat. & concludit beneficium poſſe ad tempus commendari à quolibet Ordinario, qui
3 habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. verum ſolus Papa pōteſt perpetuò commendare beneficia ſecundum *Sarnen. in reg. de triēnali. quæſt. 5. ex d. cap. nemo.* ex quo *Coraſ. de benefic. par. 1. c. 6. num. 4.* ait, quòd cō-
4 mendare ad tempus ſex menſium tantum lex permittit. & *Aeneas de Falconib. de reſeruat. quæſt. 3. nu. 11. & Zecchius de benefic. & penſ. cap. 7.*
5 *num. 2.* & in eccleſiis parochialibus non poteſt conſtitui commenda etiā ad tempus, cum in eis debeat deputari vicarius ad formam *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 18.* & ideo hodie
6 cum commendæ fiant ad vtilitatem commendatarii cum facultate diſponendi de fructibus ſicut verus beneficiatus, à Papa ſolo fiunt, & ſi ſint de iurepatr. ei poteſt derogari. Or-
7 dinarii autem pro eccleſiæ vtilitate ad tempus beneficia non curata poſſunt alii commendare ad ſummum donec prouideantur. ad *Mandoſ. reg. 32. quæſt. 7. num. 4.* ſed hodie nō
8 eſt in vſu, quòd Ordinarii commendent beneficia, ſed tantum dum vacant (exceptis parochialibus) conſtituunt aliquem clericum œconomum, qui fructus exigat pro futuro rectore, & ſatisfaciat oneribus d. beneficii.

9 Inſuper eſt notandum, quòd regulariter habens inſtituere tenetur, inſtituere præſentatum à patrono intra legitimum tempus, ſi idoneus fuerit, vt ſupra dictum eſt in capit. præcedentib. attamen aliquando po
10 teſt inſtituere abſque aliqua patronorum præſentatione in pluribus caſibus relatis à *Lambertino de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 7. art. 2. 3. & ſeqq.*

11 Primus eſt caſus, quando præſentatus

ratus non poteſt inſtitui ob ſcandalum, tunc enim Superior confert alteri beneficium ad ſcandalum vitandum.

Secundus eſt. quando patroni ſcienter præſentant indignum.

Tertius eſt, quando patroni infra tempus eis conceſſum non præſentauerunt.

Quartus eſt. ſi lis inter præſentatos non ſit terminata intra tempus datum ad præſentandum, niſi obſtet conſuetudo vniuerſalis.

Quintus. quando adeſt paritas inter præſentatos, tunc enim ſuperior inſtituit vnum ex præſentatis, quem ipſe voluerit.

12 Sextus eſt caſus. quando Epiſcopus motuproprio abſque præſentatione patronum egenum inſtituit, immo tunc beneficium confert abſque præſentatione vt per Abb. *in c. per noſtras. vbi* Doct. *de iurepat.*

13 Sciendum eſt inſuper, quòd in caſu deuolutionis, deuolutio fit ad Epiſcopum, vel alium habentem inſtituere. *Abb. in c. cum vos. poſt princ.* & Rocch. *de* Curte *de iurepatr. in verbo, bonorificùm. quæſt.* 33. & Lambert. *vbi ſup. art.* 11. & in materia deuolutionis vide Rotam *deciſ.* 186. *par.* 2. *in recentiorib. Card.* Manticam *dec.* 260. & Card. *Seraph. dec.* 1173. 1270. 1309. & 1363.

14 Talis autem, ad quem fit deuolutio, debet beneficium conferre ſecundum naturam appoſitam in fundatione. *Felin. in c. cum acceſſiſſent. col.* 7. *de conſtit.* Rocch. *de* Cur. *vbi ſup. quæſt.* 3. *col.* 2. & Lambert. *vbi ſup.*

15 *art.* 13. eadem ratione, extincto iurepat., quia nullus adſit hæres patroni, ius conferendi tale beneficiũ remanet penes habentem inſtituere, Epiſcopum, vel alium Prælatum inferiorem. *Abb. in c.* 1. *nu.* 10. *de elect.* & Lambert. *vbi ſup. art.* 12. quòd ius conferendi illis competit, ſi vaca-

16 tio beneficij contingat in menſe non reſeruato ſecundum diſpoſitionem Regulæ octauæ Cancell. Apoſt. quã latiſſimè, & doctiſſimè declarat *Gonzalez in ſuo comment. ad d. regulam.* & *Garc. de beneſic. par.* 5. *c.* 1. *nu.* 438. & *ſeqq.* & Barboſa *de off.* & *pot. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 57. *nu.* 132. & *ſeqq.*



LIBER DECIMVS TERTIVS CONTINET MATERIAM ACTVALIS INSTITVTIONIS, EIVSQVE FORMAM.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio, & inueſtitura quid ſint.*
2 *Inſtitutio auctorizabilis, quæ ſit.*
3 *Inſtitutio clerici præſentati quomodo fiat.*
4 *Inueſtitura quomodo fiat.*
5 *Inſtitutio non requirit ſcripturam.*
6 *Inſtitutio de ſtylo ſcribitur à notario coram teſtibus.*
7 *Præſentatus præſens inſtituitur, & abſens mediante eius procuratore.*
8 *Inſtitutus antequam beneficium acceptet, non poteſt dicere illud eſſe ſuum.*

CAPVT PRIMVM.

Inſtitutio quibus verbis fiat, & an requirat ſcripturam, & abſens numquid per procuratorem inſtitui poſſit.

1 INSTITVTIO dicitur quaſi intus ſtatio, & inſtitutio, & inueſtitura pro eodem ſumontur, quamuis inueſtitura propriè dicatur actualitas inſtitutionis, ſeu inductio in corporalem poſſeſſionem, quæ inueſtitura iure communi ad Archidiaconum ſpectat. *c. ad hæc. & c. vt noſtrum. de off. Archid. not. gloſ. in cap. auctoritate. de inſtitut.* & meminit T*iraquell. in tract. le mort. ſaiſit. in præfat. declar. 1. nu. 5.* alium etiam notant Doctores
2 res inſtituendi modum à prædicta tituli collatione diſtinctum, quem vocant auctorizabilem, per quem, inquiunt, canonicè inſtitutis in beneficio dari curam animarum in populum, de quo intelligunt loqui *tex. in cap. cum ſatis. de off. Archid. & in c. 1. de appell. monac. lib. 6.* Aug. *Barboſa de off. & pot.* Epiſc. *par. 3. allegat. 72. num. 173.*

3 Inſtitutio autem de clerico præſentato à patrono ad beneficium vacãs fit ſolo verbo, quando inſtituens dicit, inſtituo Iacintum clericum hic præſentem, & præſentatum à Petro Orlandio patrono, in Rectorem beneficij, ſeu Altaris S. Nicolai ſiti in Eccleſia S. Petri cõmunis Malauentris, ſeu Milliarini diœceſis Piſanæ, & ſi inſtituens dicat etiam, & de dicto beneficio eundem Iacintum inueſtio per anuli, vel per birreti
4 impoſitionem, huiuſmodi dicitur inueſtitura, & ſic fiunt ſimul inſtitutio, & inueſtitura, neque certa verborum requiritur forma. L*ambert. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 11. artic. 1.* & in Capitulo Piſano habetur certa forma tradendi inſtitutionem beneficiorum exiſtentium ad dicti Capituli inſtitutionem. Quamuis autem in inſtitutione non ſit neceſſaria ſcri
5 ptura, tamen bene eſt eam adhibere,

& in

& in praxi de communi ſtylo inſtitutio ſemper fit in ſcriptis cum interuentu, & rogitu notarij, & in præ-
6 ſentia duorum teſtium, & ita ſemper inſtitutio probari poteſt, gratia autem Apoſtolica non probatur, niſi per literas Apoſtolicas, vide *Lamber. art. 3. vbi ſup.*
7 Inſtitui autem poteſt clericus præſentatus præſens, & abſens mediante eius procuratore habente ad hoc ſpeciale mandatum. *c. accedens de præb.* & inſtitutus tali caſu non poteſt dicere beneficium ſuum eſſe, antequã
8 illud acceptet. *cap. ſi tibi abſenti. de præben. lib. 6.* vbi notat *Geminian.* & eo caſu etiam laicus poteſt eſſe procurator. *Abb. in d. c. accedens. nu. 6.* dummodo factum ſit examen requiſitum ad inſtitutionem obtinẽdam. nunquid autem præſentatio, & inſtitutio cum clauſula omni meliori modo non conſtito de iurepatr. poſſit ſuſtineri alia via, puta deuolutionis vide in *cauſa Ianuen. Iuriſpatr.* 17. *Martij* 1603. *coram* Litta. vbi negatiuè fuit reſolutum, ex quo Vicarius non poterat conferre, licèt poſſet inſtituere, vt notatur in *c. vlt. de off. vic. lib. 6.* ideo cum inſtitutio non potuerit ſuſtineri vti facta non conſtito de iurepat. nec etiam potuit ſuſtineri ex iure deuoluto, quia Vicarius non habebat facultatem conferendi.

SVMMARIVM.

1 P*oſſeſſio beneficij non transfertur per inſtitutionem.*
2 P*lenum ius transfertur in inſtitutum per inſtitutionem.*
3 *Inſtitutus poſt inſtitutionem capit poſſeſſionem beneficij.*
4 *Inſtitutus an poſſit adminiſtrare ante captam poſſeſſionem.*
5 P*oſſeſſio beneficij quomodo capiatur.*
6 *Praxis Piſanæ diœc. in capienda beneficiorum poſſeſſione.*
7 *Inſtitutio clandeſtina eſt inualida.*
8 *Per poſſeſſionem beneficij captam, bonorum etiam beneficij poſſeſſio capta eſt.*
9 *Ius in re quibus modis acquiratur.*
10 I*us in re acquiritur per collationem acceptatam.*
11 I*us in re acquiritur per inſtitutionem.*
12 *Ius in re acquiritur per electionis confirmationem.*
13 *Ius in re acquiritur per poſtulationis admiſſionem.*
14 *Habens ius in re an poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem beneficij.*
15 I*us in re acquiritur per ſignaturam, & in forma gratioſa.*
16 *Beneficium vacat per obitum habentis ſignatam, & regiſtratam ſupplicationem.*
17 C*ancellaria, & Camera ſunt organum Papæ.*
18 G*ratia ex ſignatura eſt perfecta, ſed informis.*
19 *Secus ſi dictum ſit, quod ſola ſignatura ſufficiat.*
20 *Penſio exigi nequit literis non expeditis.*

CAPVT SECVNDVM.

Per inſtitutionem quid transferatur in inſtitutum.

1 PER inſtitutionem non transfertur in inſtitutum corporalis poſſeſſio beneficij. *Abb. in c. cum Bertoldus. n. 3 de re iud. gloſ. in c. per tuas, in verbo,*
2 *in poſſeſſione. de donat.* eſt tamen verum, quod per inſtitutionem plenum ius beneficij transfertur in inſtitutũ, & beneficiatum etiam abſque apprehenſione corporali. *Rocch. de* Curte, *de iurepatr. in verbo ius. quæſt.* 5. ſed
3 in praxi vbique vſus eſt inueteratus vt habita inſtitutione inſtitutus perſonaliter accedat, ſeu eius procurator ad id habens ſpeciale mãdatum, ad beneficium, Eccleſiam, ſeu capellam, & de manu alicuius clerici cor-

poralem poſſeſſionem apprehendat, & ita ſolet apponi in literis inſtitutionum. vide *Lamber. de iurepat. lib. 2*
4 *par. 3. quæſt. 11. art. 6.* & numquid poſſit inſtitutus ante dictæ poſſeſſionis apprehenſionem adminiſtrare, ſeu ante inſtallationem, hoc in caſu ſeruanda eſt loci conſuetudo.

5 Actus autem, qui fieri ſolent in apprehenſione talis corporalis poſſeſſionis ſunt, vt inſtitutus ſedeat in ſede rectoris, tangat Altare, pulſet campanas, & ianuam aperiat, & claudat, vel ſimilia faciat. vide *Lamber.*
6 *vbi ſup. art. 7. & 8.* & Piſis in praxi ſeruatur, vt inſtitutus accedens ad eccleſiam faciat prædicta præſentibus ſaltem duobus teſtibus, & aliquando præſente notario, & clericus qui immiſit inſtitutum in corporalē poſſeſſionem, dicit orationem Sancti, ſub cuius titulo, eccleſia, ſeu Altare decoratur, & poſtea ſcriptam facit atteſtationē talis datæ, & apprehenſæ poſſeſſionis, nominando in ea teſtes, qui præſentes fuerunt, vel de ea fit à notario publicum inſtrumentum, & ſi fiat inſtitutio clandeſtinè
7 itaut probari nequeat, inualida eſt. *Lamber. vbi ſup. art. 13.* qua corporali beneficij poſſeſſione apprehenſa
8 cenſetur per conſequens apprehenſa poſſeſſio omnium bonorum, & iuriū dicti beneficij. *Greg. XV. deciſ. 54. num. 2. & dec. 364. num. 1. & ibi annotat. num. 6.* quod procedit reſpectu iurium vacantium. *Rota deciſ. 171. num. 2. dec. 199. dec. 322. num. 3. & dec. 658. num. 2. par. 1. in recent.*

9 Prædictorum occaſione videamus de modis, quibus acquiritur ius in re, &

10 Primò acquiritur ius in re, & beneficio per collationem acceptatam etiam ante adeptam poſſeſſionem. *c. ſi tibi abſenti. de præb. lib. 6. c. vlt. in fin. de conc. præb. lib. 6. Dinus in c. beneficium. num. 11. & 12. de reg. iur. lib. 6. Rebuffus in praxi beneſ. in reg. de non toll. iure quæſ. gloſ. 6. num. 38. Flam. Pariſ. de reſignat. beneſic. lib. 2. quæſt. 16. num. 2. Gonzal. in comment. ad reg. 8. cancell. gloſ. 15. §. 1. num. 15. & 33. Coraſius de beneſic. par. 4. c. 1. num. 14. Simoneta de reſeruatione quæſt. 55. & 56. & ibi Granut. Mādoſ. ad reg. cancell. quæſt. 5. Couarr. variar. reſolut. c. 16. num. 3. & 5. Garcia de beneſic. par. 4. cap. 2. num. 1. Molina, de iuſt. & iure. tomo 1. tract. 2. diſput. 2. verſ. dixi ſuperius, & diſput. 3. in fine.*

11 Secundo acquiritur ius in re per præſentati inſtitutionem.

12 Tertio acquiritur ius in re per electionis confirmationem.

13 Quarto acquiritur ius in re per poſtulationis admiſſionem, de quibus vide *Abb. in c. quod autem de iurepat. Staphil. de lit. grat. tit. de modis prouiſionis. num. 5. Rocchus de Curte vbi ſup. d. quæſt. 5. num. 9. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 11. artic. 2.*
14 *Garc. d. c. 2. num. 3.* an autem habens ius in re poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem beneficij, dubium eſt. & *Garc. d. cap. 2. num. 4. & ſeqq.* concludit cum affirmatiua, & quam eſſe communem teſtatur *Rebuff. in praxi, tit. de miſſion. in poſſeſſ. num. 5. & de pacif. poſſeſſ. art. 290. & 294. Put. deciſ. 402. lib. 1. Pariſ. vbi ſup. lib. 10. quæſt. 60. num. 30.*

Sed praxis, & communis vſus eſt in contrarium, ſcilicet, quòd ſemper poſſeſſio beneficij capitur per beneficiatum de manu alterius, & ſemper in literis executorialibus mandatur omnibus clericis, & tabellionibus, vt prouiſum in corporalem beneficij poſſeſſionem inducant ſeruatis ſeruandis.

15 Quinto per ſignaturam Sanctiſſimi D.N. Papæ ſupplicationis, & gratiæ factæ de aliquo beneficio, & regiſtratæ, & in forma gratioſa, acquiritur ius in re, non autem in forma dignum, & ideo per obitum talis ha-
16 bentis ſignatam, & regiſtratam ſupplicationem vacat beneficium, & nō vt prius. *Caſſad. dec. vlt. num. 9. de reſt. ſpoliat. Mandoſ. reg. 27. quæſt. 13. num. 4.*

17 *num.*4.*Garc.d.c.*2.*num.*10.*ſeqq. vbi num.*18.dicit Cancellariam, & Cameram, quæ ſunt organum Papæ. quibus ſtandum eſt *Caſſador.deciſ.*2. *num.*7. *de vnion.* ſemper tenere beneficium non per obitum vacare, ſeu reſignationem habentis ſupplicationem ſignatam etiam in forma gratioſa, ſed vt prius *Pariſ.vbi ſup.lib.*3. *quæſt.*6.*num.*33. & eſt notandum,
18 quod quamuis gratia ſit perfecta ex ſola ſignatura. *Caſſador.deciſ.*4.*n.*2. *de cauſ.poſſeſ. & propr. & dec.vlt.de reſt.ſpoliat.*eſt tamen informis, & literæ ſunt expediendæ, & ſecundum eas eſt iudicandum ſecundum regulam Cancellariæ 26. de non iudicando ſecundum formam ſupplicat. ſed lit.expedit.ſecus eſſet, ſi in ſupplicatione, & ſignatura diceretur, quod
19 ſola ſignatura ſufficiat, vt olim fiebat in ſignatura penſionum, ſed hodie ſolet apponi clauſula in ſupplicatione penſionum, vigore literarum deſuper expediendarum, nec alias perſoluenda, & ideo penſio non poteſt
20 exigi literis non expeditis, & ſi ſoluatur literis non expeditis, committitur ſimonia, & confidentia. *Pariſ. de confidentia.quæſt.*43. *Garc. d.c.*2. *num.* 45.

SVMMARIVM.

1 *Electio fit expenſis electi.*
2 *Præſentatus quando teneatur ad expenſas, & ad quas.*
3 *Lis quando agitur inter patronos fit expenſis patronorum.*
4 *Præſentatus tenetur expendere pro præſentatione.*
5 *Epiſcopus, ſeu alius habens inſtituere nil poteſt exigere à præſentatis.*
6 *Niſi ex antiqua conſuetudine.*
7 *Et quæ pœna ſit impoſita in contrafacientes.*

CAPVT TERTIVM.

Inſtitutio, ſeu electio quorum expenſis fiant.

1 ELECTIO tota fit expenſis electi.*cap. vt prætérita.vbi gl.*
2 *& Doct. de elect.* ſed ſecus eſt in præſentato, qui tenetur tantum ad expenſas, quando agitur de meritis, vel demeritis ipſius
3 præſentati, & quando lis agitur inter patronos ſuper iurepatronatus, vel ſuper quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, licet in conſequentiam veniat præſentati victoria, expenſæ tamen fiunt per ipſos patronos habito aliquali reſpectu ad expẽſas, quas præſentatus facere tenetur pro ipſa præ-
4 ſentatione, & pro aſſequenda inſtitutione, & pro ſolita diſcuſſione, quæ ex officio fit ab habente inſtituere, ſicuti fieri ſolet, quando præſentatio fieret in concordia. de quibus vide *Lambert. de iurepatr. lib.*2. *par.*3.*quæſt.*11.*art.*14.ſed hodie pauperes clerici præſentati omne onus expenſarũ ſentiunt, quia patroni ſaluum cupiunt habere iuſpat. ſine aliqua impenſa.

5 Inſuper eſt notandum, Epiſcopũ, eius Vicarium, ſeu alium inferiorem nihil poſſe exigere à præſentatis, electis, confirmatis, ſeu inſtitutis, vel poſſeſſionem ingreſſuris. *Conc.Trid. ſeſſ.*24. *de reform. c.*14. niſi ex anti-
6 qua conſuetudine hæc in pios vſus ſolita ſint conuerti. & adeſt conſtitutio Pij V. quæ incipit, durum nimis, & Epiſcopus recipiens eſt ſu-
7 ſpenſus à pontificalibus, & Capitulum exigens ſubiacet interdicto. hæc tamen video non ſeruari ad vnguẽ. vide Riccium *in praxi rerum fori eccleſiaſtici deciſ.*237.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Forma literarum ordinarij continentium inſtitutionem.*
2 *Forma prouiſionis Ordinarij de beneficio libero.*
3 *Forma inſtitutionis* Capituli *Piſani ponitur.*
4 F*orma prouiſionis Ordinarij de beneficio libero refertur.*
5 P*rouiſio beneficij iuriſpat. cum derogatione medietatis ex gratia Sanctiſſimi* D.N.P*apæ.*
6 *Ponitur executorialis ſecundi executoris.*
7 *Refertur forma executionis executoris Apoſtolici.*

CAPVT QVARTVM.

Ponitur forma literarum continentium inſtitutionem prouiſionem, & collationem.

1 FORMA literarum Ordinarij continẽtium inſtitutionẽ factam ponitur à L*ambertino de iurepatr. lib. 2. par. 3. quæſt. 11. art. 15. & vlt.* forma autem
2 prouiſionis factæ ab ordinario de beneficio libero ponitur, & declaratur à R*ebuffo in ſua praxi beneficiaria. fol. mihi 32. in verſ. forma collationis, & prouiſionis ordinariorum.*
3 Hic autem ponitur forma inſtitutionis, quę de ſtylo in praxi ſeruatur à Capitulo Piſano. videlicet.

In Dei Nomine amen.

Nos Raphael Roncionius Archipresbyter,

Gabriel Rau Archidiaconus, &

Vincentius Mazzolius Decanus (& deinde ponuntur nomina omniũ Dominorum Canonicorum præſentium) & Canonici Sanctæ Primatialis Eccleſiæ Piſanæ, coadunati in Eccleſia Sancti Rochi, loco ſolito, & cõſueto noſtri Capituli, de mandato admodum Reuerendi Domini Archipresbyteri prædicti per clericos Nicoſiæ citati vna die pro altera, & pro hac hora, vt moris eſt, facientes, & repræſentates ſic coadunati totum Capitulum dictæ Eccleſiæ pro tribunali ſedentes in dicto loco. Viſa in primis à nobis præſentatione facta ab Illuſtri viro Domino Iulio de Gualandis Patricio Piſano patrono pro medietate, & ab Illuſtri viro Domino Flaminio de Vpezzinghis Patricio Piſano patrono pro altera medietate, & ita patronis in totum iuriſpatronatus, & iuris præſentandi rectorem ad Altare, ſeu Capellaniã Cathedræ ſancti Petri ſitam in dicta noſtra Eccleſia Piſana, vacantem per obitum Venerabilis presbyteri Bartholomæi de Spina Nobilis Piſani vltimi, & immediati Rectoris eiuſdem, de perſona venerabilis Alexandri de Gaccis clerici, & ciuis Piſani ad regimen, & rectoriam dictæ Capellaniæ, ſeu Altaris Cathedræ S. Petri modo ſupraſcripto vacantis, viſaque dicti Alexandri præſentatione præfata coram nobis facta per dictos Dominos Iulium, & Flaminium, & viſa acceptatione dicti Alexandri vt ſupra præſentati, & inſtantia de prædictorum admiſſione, confirmalione, & eiuſdem Alexandri inſtitutione, & prout hæc omnia in actis noſtri Capituli adnotata ſunt, viſaque de præmiſſis admiſſione per nos facta, & commiſſione edicti in forma, dictique edicti emanatione, & affixione ad valuas dictæ noſtræ Eccleſiæ Piſanæ, & contentis in eis, & quod nullus in termino edicti, neque poſtea comparuit ad aliquid dicendum, vel opponendum contra prædicta, & viſa contumacia omnium citatorum, & in edicto cõprehenſorum accuſata, conſtitoque nobis ad dictos Dominos Iulium, & Flaminium ſpectare, & pertinere dictum iuſpatronatus, & dictum ius præſentandi, eoſdemque eſſe in quaſi poſ-

ſi poſſeſſione pacifica prædicti iuris, prout per plures datas exiſtentes in Archiuio noſtri Capituli,& coram nobis exibitas conſtat,ex quibus remanet probatum dictum ius ſecundum formam traditam à Concilio Tridentino *de ref.c.9.ſeſſ.25.*

Viſiſque videndis, & conſideratis conſiderandis, formaque iuris, ſacrorum canonum, ſtyli, & conſuetudinis noſtri Capituli, omnibuſque inuentis ritè concurrere, & demum viſa atteſtatione idoneitatis dicti Alexādri emanata in forma authentica ab admodum Reuerendo Domino Lactantio Gatano Canonico Piſano, & Vicario Generali Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi in Chriſto Patris, & Domini, Domini Salluſtij Taurusij Archiepiſcopi Piſani, Inſularum Corſicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eis Sedis Apoſtolicæ legati nati.

Ieſu Chriſti Saluatoris Noſtri, eiuſque Glorioſiſſimæ Matris ſemper Virginis Mariæ, ac Sancti Petri Apoſtolorum Principis,cuius glorioſo nomine dictum Altare, ſeu Capellania decoratur, nominibus inuocatis, ſupraſcriptam præſentationem per dictos patronos Dominos Iuliū, & Flaminium factam de perſona dicti Alexandri ad rectoriam,regimen & curam dicti Altaris, ſeu Capellaniæ confirmamus, & approbamus,& emologamus, ipſumque Alexandrū in rectorem, & capellanum dicti Altaris, ſeu Capellaniæ Cathedræ S. Petri, iuriumque, & pertinentium eiuſdem cum omni plenitudine iuris Canonici,inſtituimus,& ordinamus, curam, regimen, & adminiſtrationē ſpiritualium, & bonorum temporalium omnium eiuſdem ipſi Alexandro plenariè, & integrè committendo, de quibus omnibus, & ſingulis eundem Alexandrum coram nobis genuflexum exiſtentem, & humiliter petentem per birreti capiti ſuo impoſitionem, idem multum Reuerendus D. Archipresbyter de præſentia,& conſenſu omnium noſtrum inueſtiuit, qui Alexander ad delationem dicti Domini Archipresbyteri iurauit manutactis ſcripturis in forma, quod erit fidelis, & obediens Capitulo noſtro, nobis, & ſucceſſoribus noſtris; iura,bona, & honores dicti Altaris, ſeu Capellaniæ defendet, manutenebit,& augebit pro poſſe, & de eis nihil vendet,aut alienabit ſine noſtra expreſſa licentia, & prout de iure. Inuentarium quoque de bonis dicti Altaris, ſeu Capellaniæ conficiet, illudque infra duos menſes producet,& relaxabit in manibus Cancellarij noſtri Capituli,& de obſeruandis ſtatutis,& conſuetudinibus dictæ noſtræ Piſanæ Eccleſiæ.Quo circa committimus,& mandamus cuicunque presbytero noſtræ Eccleſiæ, quatenus ad dictum Altare, ſeu Capellaniā accedat, ipsūq. Alexandrum, vel procuratorem ſuū eius nomine, ſeruatis ſeruandis, in realem, actualem, corporalem, ac pacificam poſſeſſionem eiuſdem Altaris, ſeu Capellanię, & annexorum ponat, immittat,& inducat,ac inductum manuteneat,& defendat, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac faciat dicto Alexandro, vel procuratori ſuo de dicti Altaris, ſeu Capellaniæ,ac annexorum præfatorum fructibus, reditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuerſis integrè reſponderi, ac omnia ſingula, & alia dicat, & faciat in ſimilibus poſſeſſionibus tradendis neceſſaria ſolita, fierique conſueta. Mandantes, &c. In quorum fidem. &c. Acta fuerunt hæc omnia Piſis in loco ſolito Capituli dictorum Dominorum Canonicorum, videlicet, in Eccleſia S.Rocchi coram, & præſentibus ibidem Venerabilibus Preſbyteris, Gherardo Capparellio magiſtro ſcholarum dictæ Eccleſiæ Piſanæ, & Gulielmo de Battaglinis d. Eccleſiæ Capellano,& magiſtro cœremoniarum, ciuibus piſanis teſtib. Dominicæ Incarnationis ann. 1610.

indi-

indictione 4. ſtylo piſano. die vero 19. Menſis Martij Sanctiſſimo D.N. Paulo V.Summo Pontifice. & Sereniſſimo Coſmo Secundo Magno Duce Hetruriæ Quarto Dominante.

Locus † ſigilli.

Cæſar I.V.D.Cancellarius dicti Capituli de mandato ſubſcripſit.

4 Ponitur nunc forma collationis, & prouiſionis ordinariorum de beneficio libero, quam ponit & declarat *Rebuſ.vbi ſup. in forma collationis,& prouiſionum Ordinariorum.*

Salluſtius Tauruſinus Dei,& Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Piſanus inſularum Corſicæ, & Sardiniæ Primas,& in eis legatus natus.

Dilecto nobis in Chriſto Andreæ Bellauito Piſano Presbytero ac Theologo,& in Piſano Gymnaſio publico profeſſori ſalutem in Domino. Quia de literarum ſcientia, vitæ, ac morum honeſtate,alijſque virtutum meritis, quibus illarum largitor perſonam tuam inſigniuit, fuimus fama,ac dignorum teſtium atteſtatione informati, quæ nos ad tibi gratiā faciendam excitant, & inducunt.

Itaque volentes te iuxta tuæ perſonæ merita fauore proſequi gratioſo canonicatum, & prębendam ſub litera O, vacantes de hoc menſe Septembri in noſtra Metropolitana,& Primatiali Eccleſia Piſana per obitum admodum Reuerendi D. Auguſtini Cintij Canonici d. canonicat. & præbendæ, dum viueret vltimi,& immediati, tibi,quem ad regimen,& gubernationem canonic.& prębend. præfat.ſufficientem, & idoneum tàm præuio examine,quàm ex publica fama eſſe reperimus,eos cum omnibus iuribus,& pertinentijs vniuerſis conferimus,& prouidemus, ac de eiſdē te coram nobis conſtitutum, acceptantem, & genuflexum per bireti capiti tuo impoſitionem inueſtimus, ac in corporalem poſſeſſionem eorundem canonicat.& præbendę præſentiū tenore cū iuribus, & pertinentijs ſupradictis inducimus, recepto prius abs te in talibus præſtari ſolito iuramento, & iure noſtro ſaluo. Quo circa vobis vniuerſis, & ſingulis tàm noſtrę Eccleſiæ Capituli, quàm alijs perſonis eccleſiaſticis, notarijs, & tabellionibus publicis per Ciuitatem,& Diœceſim noſtras cōſtitutis auctoritate prædicta, tenore pręſentium committimus,& mandamus, quatenus vos,aut alter veſtrū, qui ſuper hoc fuerit requiſitus, ad dictam Eccleſiam accedatis, ſeu alter veſtrum accedat, ac prædictum Andream, vel procuratorem ſuum eius nomine, & pro eo in corporalem poſſeſſionem canonicatus, & præbendæ præfat.iuriumque,& pertinentium prędictorum inducatis vice noſtra, ac illum in fratrem recipi faciatis,ipſique ſtallum in choro, & locum & vocem in Capitulo aſſignetis, & in ductum defendatis, amoto ab eis quolibet illicito detentore. In quorum omnium, & ſingulorum fidem,& teſtimonium præſentes literas collationem, & prouiſionem noſtras in ſe continentes fieri,& per cācellarium noſtrum infraſcriptū ſubſcribi,& publicari fecimus, ac mandauimus,noſtrique ſigilli magni iuſſimus appenſione communiri.

Datum Piſis anno 1610. die 25. Septembris, prçſentibus Reuerendis Hieronimo de Vecchiano, & Fabritio Geminiano dictæ Eccleſiæ Capellanis teſtibus ad pręmiſſa vocatis, & adhibitis. Sanctiſſimi D. N. Pauli Diuina prouidentia Papæ Quinti Pontificatus anno ſexto, & Sereniſſimo Coſmo II. Magno Duce Hetruriæ Quarto Dom.

Ioannes Bottegheſius Cancellarius de mandato ſubſcripſit.

5 Et quia aliquando prouiſiones beneficiorum iuriſpatronatus obtinentur à Summo Pontifice,ideo nūc ponitur tenor talis prouiſionis.

VRBANVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Dilecto Filio Vicario Vener.Fratris Noſtri Archiepiſcopi Piſani in ſpiritualibus Generali ſalutem,

tem, & Apoſtolicam benedictionẽ.

Dignum arbitramur, & congruũ, vt illis ſe reddat ſedes Apoſtolica gratioſam, quibus ad id propria virtutum merita ſuffragantur. Cum itaque ſicut accepimus perpetua ſine cura Capellania ad altare, ſeu ſub inuocatione S. Io. Baptiſtæ ſita in eccleſia Piſana, quæ de iurepatr. laicorum ex fundatione, vel dotatione exiſtit, & quam Coſmus de Viuianis clericus Piſ. perpetuus beneficiatus in d. eccleſia dum viueret, obtinebat, per obitum eiuſdẽ Coſmi, qui extra Rom. Cur. de menſe Martij proximè præterito diem clauſit extremum, vacauerit, & vacet ad præſens. Nos volentes dilectum filium Antonium de Spina clericum Piſanum, qui vt aſſerit, in quatuor minoribus ordinibus cõſtitutus exiſtit, & à medietate dilectorum filiorum modernorum ipſius capellaniæ patronorum laicorum exiſtentium in pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi iuris præſentandi perſonam idoneam ad Capellaniam huiuſmodi, dum pro tempore vacat, intra legitimum tempus præſentatus fuit, apud Nos de vitæ, ac morum honeſtate, alijsq. probitatis, & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu fauore proſequi gratioſo, ipſumq. Antonium à quibuſuis excõmunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijsq. eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſiquibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, necnõ iuripatronatus huiuſmodi, quoad alteram medietatem patronorum huiuſmodi hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè harum ſerie derogantes, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus verificato prius corã te, quòd dictum iuſpat. laicorum ex fundatione, vel dotatione exiſtat, vt præfertur, ſi per diligentem examinationem dictum Antonium ad hoc idoneum eſſe repereris, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus, Capellaniam prædictam, cuius & illi forſan annexorum fructus, reditus, & prouentus 24. duc. au. de cam. ſecundum communẽ extimationem val. an. vt dictus Antonius etiam aſſerit, non excedunt, ſiue vt præfertur, ſiue aliàs quouis modo, aut ex alterius cuiuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Coſmi, vel cuiuſuis alterius extra dictam Curiam, & coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut aſſecutionem alterius beneficij eccleſiaſtici quauis auctoritate collati vacet, etiamſi tanto tempore vacauerit, quòd eius collatio iuxta Lateranen. ſtatuta Concilij ad ſedem prædictam legitimè deuoluta, ipſaq. Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cuius ſtatũ præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tẽpore datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter ius quæſitum, cum annexis huiuſmodi, ac omnibus iuribus & pertinentijs ſuis eidem Antonio intra 30. dies poſtquam præſentes literæ tibi præſentatæ fuerint, auctoritate noſtra conferas, & aſſignes, inducens per te, vel alium, ſeu alios ipſum Antonium, vel procuratorem ſuum eius nomine in corporalem poſſeſſionem capellaniæ, & annexorum, iuriumq., & pertinentiarum præfatorum, & defendens inductum, amoto exinde quomodolibet illicito detentore, ac faciens Antonium præfatum, vel pro eo procuratorem præfatum ad capellaniam huiuſmodi, vt eſt moris admitti, ſibiq. de illius, & annexorum eorundem fructibus, reditibus, prouẽtibus, iuribus, & obuentionibus vniuerſis integrè reſponderi, contradictores auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non

obſtañ

obſtañ fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, & alijs Apoſtolicis conſtitutionibus, ac dictæ eccleſiæ iuramento, cæteriſq. contrarijs quibuſcumque, aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de huiuſmodi, vel alijs beneficijs eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales, vel generales dictæ ſedis, aut legatorum eius literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel aliàs quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus eundem Antonium in aſſecutione dictæ capellaniæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionem beneficiorum aliorum præiudicium generari, ſeu ſi venerabili fratri noſtro Archiepiſcopo, & dilectis filijs Capitulo Piſan., vel quibuſuis alijs communiter, aut diuiſim ab eadem ſit Sede indultum, quòd ad receptionem, vel prouiſionem alicuius minimè teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excõmunicari non poſſint, quodque de huiuſmodi, vel alijs beneficijs eccleſiaſticis ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem coniunctim, vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat prouideri per literas apoſtolicas non facientes plenam, & de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionẽ, & qualibet, &c. effectus earum impedire valeat, vel differre, ſeu ſi dictus Antonius præſens non fuerit ad præſtandum d. eccleſiæ ſolitum iuramentum. nos enim ſi d. Antonius ad hoc repertus fuerit idoneus, vt præfertur ex nunc perinde irritum decernimus, & inane, ſi ſecus à quoquam ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, ac ſi à die datæ præſentium eidem Antonio ad id reperto idoneo de d. capellania cum interpoſitione decreti huiuſmodi mãdauiſſemus prouideri. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorẽ non. Maij D. I. A. 1625. Pont. noſtri an. 2. *ſequitur executorialis.*

6 Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario Ven. F. N. Epiſcopi Lucani in ſpiritualib. Gen. ſal. & apoſt. bened. Hodie per nos accepto, quòd perpetua capellania ſub inuocatione S. Io. Baptiſtæ in eccleſia Piſana, quæ de iurepatr. laicorum ex fundatione, vel dotatione exiſtit per obitũ quondam Coſmi de Viuianis olim clerici in d. eccleſia capellani ext. Rom. Cur. de menſ. Martij prox. præterito defuncti vacauerat, & vacabat, tunc nos dilecto filio Vicario Ven. fratris noſtri Archiepiſcopi Piſ. in ſpiritualibus gen. per alias noſtras literas dedimus in mandatis, quatenus, verificato prius coram eo, quòd iuſpat. laicorum huiuſmodi, ex fundatione, vel dotatione exiſtebat, ſi per diligentem examinationem dilectum filium Antonium de Spina clericum Piſanum ad id idoneum eſſe reperiret, capellaniã prædictam vt præfertur vacantem, etiamſi alias quouis modo, aut ex alterius cuiuſcumque perſona vacaret cum illi forſan annexorum, ac omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis eidem Antonio intra 30. dies poſtquam dictæ literæ illi præſentatæ forent, auctoritate noſtra conferret, & aſſignaret, prout in dictis literis plenius continetur. Quocirca diſcretioni tuæ mandamus, vt ſi dictus Vicarius capellaniam huiuſmodi d. Antonio infra eoſdem 30. dies nõ contulerit, & aſſignauerit, tu illis elapſis, & verificato prius coram eodem Vicario, quòd iuſpatronatus laicorum huiuſmodi ex fundatione, & dotatione exiſtit, vt præfertur, poſtquam per ſimilem examinationem quamprimum faciendam dictum Antoniũ ad hoc idoneum eſſe repereris, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus, capellaniam præfatam cum annexis iuribus, & pertinentijs præfatis eidem Antonio conferre, & de illa prouidere dicta auctoritate procures, inducens per te, vel alium, ſeu vt in principali &c. non obſtantibus

omni-

omnibus, quæ in dictis literis voluimus non obſtare, ſeu vt præfertur exiſtenti Archiepiſcopo, & dilectis filijs Capitulo Piſan. vel quibuſuis alijs cõmuniter, aut diuiſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum vt ſupra.

7 Nunc ſequitur executio, quæ cõcedi ſolet ab executore Apoſtolico in literis nominato, prout infra.

Alexander Ambroſinus Foroſempronien. clericus I.V.D. & Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Alexandri Vidiccionij Epiſcopi Lucenſis Vicarius, & Locumtenens generalis, & in hac parte executor Apoſtolicus ſpecialiter deputatus. Dilecto filio Antonio de Spina clerico Piſano ſalutem in Domino.

Viſis literis Apoſtolicis cum plũbo à te coram Nobis exibitis, & viſa verificatione facta coram Admodũ Reuerendo D. Vicario Piſarum primo executore iuxta formam Sacroſancti Concilij Tridentini, & vocatis vocandis, qua conſtat iuſpatronatus, de quo agitur eſſe ex fundatione, & dotatione Nobilis familiæ Piſanæ de Tignoſis, viſaq. præſentatione de te facta intra legitima tempora à medietate patronorum in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi exiſtentium, & derogatione alterius medietatis in prædictis literis contẽta, & conſtito nobis de tui idoneitate præuio examine coram nobis facto, & quòd elapſi fuerunt triginta dies à die præſentationis literarum Apoſtolicarum factæ admodum Reuerendo D. Vicario Piſarum primo executori præfato verificatisq. corã nobis verificandis, & demum viſis videndis, & conſideratis conſiderandis.

IESV Chriſti, eiuſq. Glorioſiſſimæ Matris ſemper Virginis Mariæ, ac S. Ioannis Baptiſtæ nominibus inuocatis, Capellaniam ad altare S. Io. Baptiſtæ ſit. in eccleſia Piſana vacãtem, & prout in præfatis literis continetur, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis Tibi præſenti, & acceptanti auctoritate Apoſtolica tenore præſentium conferimus, & prouidemus, ac de eàdem te coram nobis conſtitutum, & genuflexum per bireti capiti tuo impoſitionem inueſtimus, & in corporalem poſſeſſionem præfatæ Capellaniæ tenore præſentium cum iuribus, & pertinentijs ſupradictis inducimus, recepto prius à te in talibus præſtari ſolito iuramento. Quocirca Vobis omnibus, & ſingulis tàm per Ciuitatem, & Diœceſim Lucenſem, quàm Piſanam perſonis eccleſiaſticis, notarijs, & tabellionibus exiſtentibus auctoritate prædicta tenore pręſentium committimus, & mandamus, quatenus vos, aut alter veſtrum, qui ſuper hoc fuerit requiſitus ad dictam eccleſiam Piſanam accedat, & prædictum Antonium, vel procuratorem ſuum eius nomine, & pro eo in corporalem poſſeſſionem dictæ Capellaniæ, iuriumque, & pertinentium prædictorum inducat vice noſtra, & defendat inductum, amoto ab ea quolibet illicito detentore. In quorum omnium & cæt. pręſentes literas collationem, & executionem noſtras continentes fieri, & per Cancellarium infraſcriptum ſubſcribi, & publicari fecimus, & mandauimus, noſtriq. ſigilli iuſſimus appenſione muniri. Datum Lucæ in Epiſcopali Palatio Dom. Incarnat. anno 1625. die 1. Iulij. præſentibus ibidem Reuerendis Dominis Roberto Niccolino, & Sebaſtiano Paulino Ciuib. & Clericis Lucen. teſtibus adhibitis & vocatis. Pontificatus Sanctiſſ. D. N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui, Anno ſecundo.

Locus † ſigilli.

N. Cancell. Cur. Epiſc. Luc.
de mandato ſubſcripſit.

aliquando etiam ipſemet executor Apoſtolicus perſonaliter ſe confert cum notario ad vacantem eccleſiã, & coram teſtibus dictum prouiſum, vel procuratorem ſuum in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionẽ inducit,& notarius requiſitus publicum de prædictis conficit inſtrumentum prout dicunt *Rebuff. in d. praxi tit. de mitt. in poſſ. num.* 14. qui ponit plures caſus. *& Pariſ. de reſignat. benefic. lib.* 10. *quæſt.* 6. *nu.* 48.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſiones beneficiorum iuriſpat. fiũt coram Ordinarijs, & per literas Apoſtolicas.*
2 *Literæ Apoſtolicæ interdum expediuntur in forma dignum.*
3 *Aliquando uero in forma gratioſa.*
4 *Expeditio quomodo fiat per Camerã.*
5 *Executores literarum in forma dignum.*
6 *Literæ Apoſtolicæ ſuper beneficio iuriſpatr. ſemper habent clauſulam, verificato prius, quod iuſpat. &c.*
7 *Executor quando poſſit procedere.*
8 *Et coram eo debent exiberi literæ originales.*
9 *Epiſcopus non poteſt exequi literas directas ſuo Vicario.*
10 *Vicarius non poteſt exequi literas directas ſuo Epiſcopo.*
11 *Vicarius poteſt exequi literas directas Vicario anteceſſori ſuo.*
12 *Et quando id procedat.*
13 *Vicarius Capituli non poteſt exequi literas directas vicario Epiſcopi.*
14 *Executor ſecundus quando poſſit procedere ſi primus executor intra* 30. *dies beneficium non contulit.*
15 *Et prius habet conſtare de negligentia primi executoris.*
16 *Executor primus quando etiam poſt* 30. *dies poſſit literas exequi.*
17 *Executor ſecundus, quando, & quomodo procedat ad executionem.*
18 *Executor literarum in forma dignum poteſt alteri vices ſuas ſubdelegare.*
19 *Executores literarum Apoſtolicarum ſunt meri executores, & fiunt aliquando mixti.*
20 *Præſertim ſi adſit clauſula, vocatis vocandis.*
21 *Ab executore mixto datur appellatio ſuſpenſiua.*
22 *Clauſula, contradictores &c. habet locum contra contradictores de facto.*
23 *Executor neminem citare tenetur ſi poſſeſſio beneficij ſit vacans.*
24 *Legitimus contradictor quis ſit.*
25 *Executoris iuriſdictio quandiu duret.*
26 *Executor literarum in forma gratioſa quid facere debeat.*
27 *Et ſi alius poſſideat citari debet.*
28 *Verificanda ſunt ea, quorum falſitas vitiat gratiam, etiam parte non opponente.*
29 *Valor quomodo probari debeat.*
30 *Impetrans ætatem probare tenetur.*
31 *Aetas quomodo probetur.*
32 *Gratia ſi neutri, quomodo intelligatur.*
33 *Narratiua gratiæ eſt probanda.*
34 *Et aliquando in ea ſufficit ſemiplena probatio.*
35 *Executores literarum in forma dignũ debent ſe informare de omnibus narratis.*
36 *Conſtare debet de prouidendi idoneitate.*
37 *Idoneus quis ſit, & dicatur.*
38 *Idoneitas verificatur præuio examine.*
39 *Qualitates aliæ verificantur per teſtes, & probationes alias.*
40 *Verificatio ſuper idoneitate non poteſt omitti.*
41 *Et ſi idoneitas eſt notoria, exprimenda eſt in literis.*
42 *Examen in collatione parochialium non poteſt omitti.*
43 *Narratiua gratiæ quando, & quomodo ſit verificanda.*
44 *Clauſula, quòd reſignans aliunde habet vnde viuere poſſit, quomodo verificatur.*
45 *Qualitas adiuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi.*
46 *Si reſignans ſit mortuus, nil debet verificari circa d. clauſulam.*

Nar-

47 *Narrata debent eſſe vera tempore impetrationis, non executionis.*
48 *Narratiua diſpenſationis matrimonialis quomodo verificetur.*
49 *Subreptio ipſo iure gratiam vitiat.*
50 *De ſubreptione opponi non poteſt poſt 40. annos.*
51 *Nec etiam intra 40. annos, ſi adſit clauſula, ſublata &c.*
52 *De clauſula, verificato prius &c.*
53 *Executores extraordinarij qui.*
54 *Poſſeſſio capta nomine Cameræ eſt ad fauorem prouiſi.*

CAPVT QVINTVM.

De Executione, & Executore literarum Apoſtolicarum.

1 QVONIAM beneficiorum etiam iuriſpatronatus prouiſiones expediuntur nedum coram Ordinarijs locorum, ſed ſæpiſſimè per literas Apoſtolicas, vt dixi cap. præcedente, ideo non erit extra propoſitã materiam de executione, & executore præfatarum literarum Apoſtolicarum hic aliqua adnotare.

2 Expediuntur ergo literæ Apoſtolicæ ſuper beneficiorum prouiſionibus in forma dignum directæ Ordinario loci, vbi ſitum eſt beneficium, pro earundẽ executione, vel in forma gratioſa directæ ipſi prouiſo, &
3 pro executione directæ alteri, & ideo executores, alij dãtur pro executione literarum in forma gratioſa ideſt, quando collatio fit à Papa clerico examinato, & idoneo reperto, & dictæ literæ habent cordas ſericas rubei, croceiq. coloris, & in ea eliguntur executores in eccleſiaſtica dignitate conſtituti, ſeu Canonici eccleſiarum Cathedralium, &
4 ſi expeditio fit per Cameram, ponũtur ſimul, gratioſa, & executoria, aliàs per Cancellariam extra Cameram, datur executorialis in alia bulla ſeparata cum corda canapi, & plumbo. *Hier. Paul. in pra. canc. in not. ſup. ben. reſer.*

5 Alij executores dantur pro executione literarum in forma dignum, quando collatio non fit à Papa, ſed committitur facienda Ordinario loci præuio examine, & in altera bulla parua, quæ dicitur executorialis cõmittitur vni ex Epiſcopis viciniorибus, ſeu eorum Vicarijs, vt ſi intra triginta dies poſtquam literæ Ordinario executori fuerint præſentatæ, ab eodem non fuerit facta executio, ille ſecundus executor conferat &c. *Garc. de benef. par. 6. c. 7. n. 1. & ſeqq.*
6 & ſi beneficium ſit iuriſpatronatus in literis quomodocunque expeditis apponitur hæc clauſula, verificato prius coram Ordinario loci, quòd iuſpat. ſit ex fundatione, & dotatione; niſi coram Illuſtriſſ. D. Datario id eſſet iuſtificatum, quia tunc omitteretur dicta clauſula. & literæ Apoſtolicæ ob earum reuerentiã habent executionem paratam. *c. ſi capitulo. & ibi glo. verb. exequatur. & c. ſeq. de conc. præb. lib. 6. Abb. in c. conſtitutus, n. 9. de appell. & Menoch. de adipiſc. remed. 6. nu. 35. Sarnen. in tract. breuium. nu. 4.* niſi adſit legitimus contradictor. vt ait *Cæſar Argelus in tract. de legitimo contradictore. quæſt. 15. art. 1. num. 1.* & fuit dictum in *Abulen. penſionis. 15. Decemb. 1610. corã D. Pirouano.* & in *Hiſpalen. præeminentiarum. 24. Ianuar. 1614. corã Card. Sacrato. Card. Seraphin. deciſ. 1484. num. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glo. 9. in adnotat. nu. 220. & ſeqq. Dec. conſ. 220.* & fuit dictum in *Nicien. Parochialis. 24. Maij. 1624. coram R. P. D. Vbaldo*, quæ in calce operis eſt dec. 46.

7 Executor autem non poteſt procedere antequam ſibi literæ præſententur. *cap. ſuper eo. 2. de appellat. Mandoſ. reg. 27. Cancell. quæſt. 17.*
8 & requiritur præſentatio literarum originalium & authenticarum. *Abb. in c. cum in iure peritus. nu. 6. vbi Felin.*

*lin.nu.*8.*&* 9. *de off.deleg.* & fuit re-
ſolutum per *Rotam in vna Tridentin.*
beneficij del' Roſal'. 11. *Decemb.*1594.
9 *coram Penia.* nec poteſt Epiſcopus
exequi literas directas vicario ſuo.
Card.in clem. & ſi principalis.quæſt.
*9.vbi Bonifat. nu.*13.*de reſcript.* Re-
buff. in praxi beneficiar. in forma Vi-
*carij.num.*161. *Sbrozzius de* Vicario
Epiſcopi. *lib.* 2. *quæſt.* 136. *& lib.*3.
*quæſt.*51. *Marc. Anton.Genuenſ. in*
*praxi Archiep.Neapol.c.*83.*num.*11.
10 nec è conuerſo poteſt Vicarius Epi-
ſcopi exequi literas directas Epiſco-
po ſuo. *Dec.in c.quia. n.*78. *& ſeqq.*
*de off.deleg.*Rebuff.*vbi ſup.* niſi vices
ſuas Vicario ſubdelegauerit. *Rota*
*dec.*2.*de off.deleg.& dec.*9.*de off.vic.*
*in antiquis.*Rebuff. *vbi ſup. num.*199.
11 *& ſeqq.* poteſt tamē Vicarius exequi
literas directas Vicario anteceſſori
ſuo. *Abb.in c.quoniam Abbas. nu.*10.
& 11. *de off. deleg.* non ſolum quan-
12 do conſtat ex coniecturis Papam ha-
buiſſe rationem Tribunalis, ſed etiā
in dubio. *Flam.Pariſ. de reſig.benefic.*
*lib.*1.*quæſt.*11. *à nu.*17. *Marc.*Anton.
Genuenſ. *vbi ſup. c.*82.*nu.*2. *Sbrozz.*
*vbi ſup. lib.*2.*quæſt.*67. Thom.Zanch.
*de matrim.lib.*8.*diſput.*27. *nu.*10. *&*
31.P*ut.dec.*487.*lib.*2.non tamen po-
13 teſt Vicarius Capituli ſede vacante
exequi literas directas Vicario Epi-
ſcopi. *Sbrozz.vbi ſup. lib.*1.*quæſt.*16.
Genuenſ. *d.c.*82. *num.*12. ita tenuit
Rota in vna Ilerden. Penſionis, *ſiue*
*vnionis.*4.*Maij.*1588. *coram Card.*
Seraphino. quæ eſt impreſſa *dec.*816.
14 Sed dubium eſt, ſi Ordinarius pri-
mus executor intra dies triginta non
confert beneficium, quia impetrans
non eſt idoneus, vel quia literæ ſunt
ſubreptitiæ, & narratiua non fuit ve-
rificata, & ita executor pręfatus pro-
nunciando declarat, ſe dictas literas
executioni non demandaſſe ex cauſis
ſupradictis, an' eo caſu poſſit recurri
ad ſecundum executorem, & clarum
eſt, non dari talem recurſum, quia
executori ſecundo data eſt iuriſdi-
ctio conditionalis, ideſt, ſi primus
executor fuerit in mora, & intra 30.
dies à die præſentationis literarum
non fuerit eas executus ad ea, quæ
habētur in d.*c.ſi capitulo. de cōc.præb.*
*lib.*6.*vbi Ancharan.num.*21. de qua
negligentia debet conſtare priuſquā
15 ſecundus executor procedat, nam ſi
pars ſentiat ſe grabatam debet ap-
pellare à ſententia dicti primi exe-
cutoris ad Papam. ita fuit reſolutum
in vna *Bergomen. parochialis.* 25.*Fe-*
*bruar.*1575.*coram* D.*Oriolen.*attamē
16 primus executor poſt lapſum 30.
dierum re integra, ideſt ſi nihil ege-
rit, ſeu declarauerit, poteſt moram
purgare, & exequi præfatas literas.
Archid.in d.c.ſi capitulo. & ibi Frāc.
*num.*3.*Caſſador.dec.*8.*de præb. Pra-*
xis Arch. Leonis.*par.*2.*c.*16.*num.*72.
*Mar.Antonin.var.reſolut.lib.*1.*reſol.*
112. *caſu* 13. & poteſt executor ſe-
17 cundus procedere ad executionem,
& ſufficit, quòd ex actis tranſmiſſis
factis coram primo executore, con-
ſtet de præſentatione literarum, &
de requiſitione facta per partem, &
quòd nulla executio appareat ex
prædictis.
18 Item executor literarum Apoſto-
licarum in forma dignum poteſt al-
teri vices ſuas ſubdelegare etiam in
totum, ſi non ſit expreſſum nomen
perſonæ. *c. is cui. de off.deleg. lib.*6.
Staphil. de formis mandatorum de
prouidendo.verſ.decimo.Zanchez vbi
*ſup.lib.*8.*diſput.*27.*nu.*43. Rota *deciſ.*
18.*de conc.præb. in nouis.*
19 Iſti autem executores ſunt meri
executores, verum ſi adſit contradi-
ctor legitimus, ſeu intruſus, fiunt
mixti executores, & tenentur aſſu-
mere partes iudicis, & iudicialiter
procedere cum cauſæ cognitione, &
diffinitiuè ſententiare. ad notata per
Doct. communiter in *c. vlt. de præ-*
ſumpt. vbi Abb.*num.*11. *&* Felin.*nu.*
16.Pariſ.*vbi ſup. lib.*11.*quæſt.*10.*nu.*
15. præſertim ſi adſit clauſula voca-
20 tis vocandis. Felin. *in c.exhibita.nu.*4.
de iudic. Marcheſan. de commiſſion.
*p.*2.*c.*3.*nu.*21. & ſecundum eos tunc

à dicta ſententia datur appellatio ſuſpenſiua, cum ab executore mixto rectè appelletur. *gloſ. in c. paſtoralis. §. quia vero. verſic. ſed à mixto. de off. deleg. Staphil. in noua forma mandati de prouidendo. nu. 3.* & ita fuit reſolutum in vna *Fauentina Parochialis.* 1592. *coram Card. Pamphilio.* quia
22 clauſula, contradictores appellatione poſtpoſita compeſcendo, ſolum habet locum contra contradicentes de facto, non contradicentes de iure, ideſt per viam iuris. *gloſ. in c. pro illorum. verbo, contradictores. vbi Abb. num. 9. de præb. Rebuff. vbi ſup. in forma nouæ prouiſionis, verbo, contradictores. Salluſtius Tiberius in practica Auditoris Cameræ. lib. 3. cap. 6. nu. 3. & 50. Emanuel Rodriq. quæſt. regular. tomo 1. quæſt. 8. art. 12. Hier. Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. poſt glo. 9. & §. 1. in annot. contra nullit. & attent. in cauſ. beneſic. n. 242.*
23 ſi tamen poſſeſſio beneficij ſit vacãs, non tenetur executor aliquem citare, neque aſſumere partes iudicis, & ideo ab eo non poteſt appellari, etiã ſtante clauſula vocatis vocandis, niſi compareat legitimus contradictor. *Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. caſu 18. Couarru. pract. quæſt. c. 16. num. 1.*
24 & quis ſit legitimus contradictor dixi ſupra lib. 11. cap. 4. & nunc dicas quòd præſentatus ante inſtitutionem dicitur legitimus contradictor ad impediendam executionem gratiæ in forma dignum, in qua ſit clauſula, dummodo alteri non ſit ius quæſitum. *Rot. deciſ. 17. de præb. in nou.* & fuit dictum in *Tiraſonen. eleemoſynariæ. 20. Ian. 1602. coram Card. Lancellotto.* & in *Bergomen. beneficij. 24. Nouemb. 1614. coram Vbaldo.* & in *Calaguritana beneficij. 17. Iunij. 1602. coram Litta.* dummodo acceptauerit præſentationem, & ſit præſentatus ab omnibus patronis, ſeu maiori parte, quia ſi ſit præſentatus à medietate non poteſt impedire præſentatum ab alia medietate habente derogationem medietatis. vt fuit dictum in *Meliten. penſionis. 13. Nouemb. 1595.* & in *Mediolanen. Capellaniæ. 22. Martij. 1602. coram Cordúba.*

25 Et quæ executoris iuriſdictio durat vſquequo prouiſus pacificè poſſideat, quo pacificè poſſidente executoris iuriſdictio expirat. *Staphil. de lit. grat. tit. de vi, & effectu clauſul. §. ſignificatio clauſulæ, inducentes. num. 3.* ne præiudicetur poteſtati, & iuriſdictioni ordinariæ. & facit pro hoc *text. in c. in literis. ff. de off. deleg.* & de talibus executoribus vide *Marium Antonin. vbi ſup. var. reſol. lib. 1. reſol. 29. 39. 50. 55. 58. 72. 105.*

Nunc videamus quid ſit verificandum coram prædictis executoribus. &c.

26 Primo coram executoribus literarum in forma gratioſa nulla eſt facienda probatio, quia iſti debent tantum prouiſum inducere in poſſeſſionem, & ad capiendam poſſeſſionẽ nulla requiritur probatio. *Pariſ. vbi ſup. lib. 10. quæſt. 3. nu. 53.* qui de communi opin. & de ſtylo teſtatur.
27 niſi alius eſſet in poſſeſſione beneficij, nam talis poſſeſſor eſſet citãdus; & tunc executor debet aſſumere partes iudicis, & tunc impetrans tenetur verificare narrata præſertim parte opponente, nam ſubintelligitur clauſula, ſi preces veritate nitantur. *c. 2. de reſcriptis. Pariſ. vbi ſup. num. 1. & 50. Zecchius de ben. & penſ. c. 9. num. 3. & c. 13. nu. 4. Verall. deciſ. 39. par. 2. Cæſar. de Graſſ. dec. 48. 56. & 66.* & parte non opponente
28 ſunt ea verificanda, quorum falſitas vitiat gratiam, vt clericatum expreſſum, vel diſpenſationem. *Cæſ. de Graſſ. dec. 47. Verall. dec. 310. num. 5. par. 1. Rota dec. 531. par. 1. diuerſ. Sall. Tiber. in d. pract. aud. cam. lib. 3. c. 1. num. 8. & 9.* & debet probari valor
29 diſtinctè, & ſeparatè, vt fuit dictum in *Oppiden. penſionis. 3. Iunij. 1585. coram Card. Pamphilio.* item impe-
30 trans probare tenetur ætatem. *Put. deciſ. 187. & 202. lib. 1. & dec. 377.*

lib. 3. Verall. dec. 128. vſque ad 35. p. 1.
Pariſ. vbi ſup. num. 36. & 37. & quo-
31 modo probetur ætas. vide Bart. in
l. de ætate. quæſt. 2. ff de minorib. Man
doſ. reg. 18. quæſt. 4. Maſcard. de pro-
bat. concl. 666. & 668.

32 Et circa gratiam ſi neutri, de qua
Rebuff. vbi ſup. tit. de reſcripto, ſi neu-
tri. & Mandoſ. de ſignatura gratiæ,
tit. ſi neutri. & reg. 27. quæſt. 18. &
reg. 33. quæſt. 10. in qua, licet ſit con-
ditionalis dupliciter, ideſt, quòd be-
neficium vacet, & quòd neutri ius
competat, impetrãs verificare debet
vtramque conditionem. Cotta dec.
283. ita Rota in Mediolanen. Præpoſi-
turæ. 28. Iunij. 1589. coram Cardin.
33 Platto. & narratiua ſuper qua prin-
cipaliter fundatur gratia, eſt plenè
probanda, vt narratiua reſeruatio-
34 nis, deuolutionis, & ſimilium. in
narratiua autem, quæ non eſt prin-
cipale fundamentum gratiæ, licèt ſit
cauſa impulſiua, ſufficit ſemiplena
probatio. ita Aegid. deciſ. 113. 114.
& 611. Put. deciſ. 10. & deciſ. 266.
lib. 3.

35 Secundo coram executoribus li-
terarum in forma dignum, tàm pri-
mis, quàm ſecundis datis in caſu ne-
gligentiæ, & coram eis fit informatio
omnium narratorum. Pariſ. vbi ſup.
lib. 8. quæſt. 7. in fine. & quia de ido-
36 neitate conſtare debet ex clauſula
illa, ſi idoneum eſſe repereris &c.
37 ideo idoneus in hoc propoſito eſt le-
gitimis natalibus ortus, ordine, æta-
te, bonis moribus, & ſufficienti præ-
ditus ſcientia. Pet. Greg. Toloſ. de bene-
fic. c. 35. nu. 1. Conc. Trident. ſeſſ. 24. de
ref. c. 18. verſ. peracto. & ſeſſ. 7. de ref.
cap. 1. Rebuff. vbi ſup. tit. requiſita ad
collat. ben. à nu. 16. Pariſ. vbi ſup. lib. 4.
quæſt. 1. nu. 5. Gonzal. vbi ſup. glo. 4. à
num. 108. & circa literaturam ido-
38 neitas verificatur per examen, quo-
39 ad alias qualitates, per teſtes, ſeu
alias legitimas probationes. Ma-
ſcard. vbi ſup. concl. 877. nu. 8. Pariſ.
vbi ſup. lib. 8. quæſt. 7. ad finem. &
lib. 10. quæſt. 3. Gonzal. d. glo. 4. n. 170.
40 quæ verificatio ſuper idoneitate nũ-
quam poteſt omitti etiamſi executor
ſciat impetrantem eſſe idoneum,
aliàs prouiſio eſſet nulla ob defectũ
non impletæ conditionis poſitæ in
literis. Card. in clem. 1. num. 11. de
conc. præb. Oldrad. conſ. 41. & ſi èſt no-
41 toria idoneitas, debet executor id
exprimere in collatione, vel relatio-
ne. Zanch. de matrim. lib. 3. diſputat.
33. nu. 16. & 24. in collatione tamẽ
42 parochialium nunquam poteſt omit-
ti examen, quòd ſit ſaltem coram
tribus examinatoribus ſynodalibus.
Fuſcus de viſitat. lib. 2. c. 5. n. 5. Pariſ.
vbi ſup. lib. 8. quæſt. 9. nu. 83. Gonzal.
d. glo. 4. à nu. 89. & de narratiua gra-
43 tiæ, quando ſit verificanda, & quo-
modo iuſtificetur eleganter tradit
Hercules Mareſcott. variar. reſolut.
lib. 2. cap. 1.

44 Et circa illam clauſulam, quòd
reſignans aliunde habeat, vnde vi-
uere poſſit, dicendum eſt eam veri-
ficari debere tempore executionis
dictæ gratiæ, quia illa verba, ſi tibi
45 conſtiterit, ſunt futuri temporis, &
qualitas adiuncta verbo debet intel-
ligi iuxta tempus verbi. l. in delictis.
§. 1. ff. de noxalib. Abb. in c. cum in
cunctis. §. inferiora. num. 10. de elect.
ubi Dec. num. 22. & ſi tempore exe-
46 cutionis reſignans eſſet mortuus, ni-
hil debet verificari, cum mortuus nõ
ægeat alimentis. Garc. de beneſ. par. 2.
c. 5. à nu. 200. & 207. quamuis alij
47 dicant narrata debere eſſe vera tem-
pore impetrationis, non tempore
executionis. Io. Gutierez quæſt. can.
lib. 2. c. 15. nu. 131. & 133. Zanchez
ubi ſup. lib. 8. diſput. 30. nu. 4. & 5. ex
doctrina Abb. in c. quia circa. de con-
ſang. & affinit. id tamen non obſtat,
quia Abb. non loquitur in noſtris
terminis, ſed quando committitur
diſpenſatio cum clauſula, quòd ſe
informet ſuper narratis, vt quando
narratur ſecuta copula, quæ conſul-
to poſtea ſecuta fuit. & ſim. & arti-
48 culi qui fiunt ſuper diſpenſationibus
matrimonialibus debent ad vnguem
veri-

verificari ad fraudes tollendas. & de his latè *Garc. ubi ſup. par.6.c.2.§.1. & §.2.*

49 Et notandum eſt, quòd quamuis ſubreptio ipſo iure gratiam vitiet. prout de communi teſtatur *Felin. in c. ad audientiam. il 2. num. 22. de*
50 *reſcript.* tamen de ſubreptione poſt 40. annos non poteſt opponi à tempore datæ numerandos. *Felin. in cap. eam te. de reſcript.* nec etiam intra
51 40. annos poteſt opponi de ſubreptione, ſi in literis ſit clauſula, quòd de ſubreptione. &c. & clauſula ſublata. &c. *Put. deciſ. 377. lib. 3.* ſecus
52 ſi dictæ clauſulæ non eſſent ſimul iunctæ. *Put. deciſ. 213. lib. 2. Mareſcott. ubi ſup. lib. 2. c. 99.* & de clauſula verificato prius coram Ordinario loci, quòd iuſpatr. ſit ex fundatione, vel dotatione. dicam infra. in cap. de clauſulis.

53 Sunt etiam alij executores extraordinarij, vt executores breuium, ſeu literarum in forma breuis de capiẽda poſſeſſione qui dantur, vel nomine Cameræ Apoſtolicæ, vel ad fauorem literarum ſub plumbo per prouiſum Apoſtolicum expeditarum; vt per *Gonzal. ubi ſup. in §.7. proœm. num. 208. & gloſ. 9. in annotat. num. 246. & Garciam ubi ſup. p. 6. c. 3. in princ.*
54 & poſſeſſio capta nomine Cameræ eſt ad fauorem, & commodum prouiſi, cui poſtea eſt conſignanda, ſeu cedenda. *Gonzal. gloſ. 35. num. 113. & ſeqq. Garc. ubi ſup. nu. 17.*

Et eſt notandum, quòd executor non benè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione, niſi quatenus talis ſe pro ſpoliato habuerit. *Put. dec. 419. lib. 2.* & fuit dictum in *Rota 3. Decemb. 1627. in cauſa* Canonico*rum reguli monaſterij B. Mariæ* No*ueſien. coram* R. P. D. V*baldo.* quæ in calce operis eſt deciſ. 55. & quæ poſſeſſio ſit manutenibilis habetur in *Barchinonen. beneficij. 26. Nouemb. 1627. coram* R. P. D. *Durano.* quæ in calce operis eſt dec. 56.

SVMMARIVM.

1 *Gratia quando expiret morte Papæ, vel non.*
2 *Gratia ſuper beneficio quando dicatur facta.*
3 *Etiam per mandatum de prouidendo.*
4 *Executoris meri, ſeu mixti poteſtas non expirat morte Papæ.*
5 *Gratia ad beneficium uacaturum non expirat morte Papæ.*
6 *Quando collatio facta eſt ex nunc prout ex tunc.*
7 *Secus ſi gratia eſſet facienda.*
8 *Gratia ſuper aſſignatione certæ penſionis non expirat morte Papæ.*
9 *Diſpenſationes non expirant morte Papæ.*
10 *Et poſſunt Ordinarij eas expedire ſede Apoſtolica uacante.*
11 *Regula 11. Cancellariæ Apoſtolicæ.*
12 *Gratia diſpenſationis tunc à Papa cenſetur facta.*
13 *Licentia eligendi confeſſarium non expirat morte Papæ.*
14 *Facultas audiendi confeſſiones nõ expirat morte concedentis.*
15 *Licentia capiendi ordines non expirat morte concedentis.*
16 *Literæ gratiæ, & iuſtitiæ quæ expirent morte Papæ.*

CAPVT SEXTVM.

Gratia numquid expiret morte Summi Pontificis, qui eam conceſſit.

1 GRATIA, ſiue mandatum de prouidendo in forma dignum non expirat per mortem Papæ concedentis, re integra, ſed poteſt executor ad executionem procedere, quoniam vbi prouideri mandatur certæ perſonæ de certo beneficio vacante, gratia tunc dicitur facta, per quam quis habet ſaltẽ ius

2 ius ad illud, & ad rem, licet non habeat ius in illo, & in re, & ſic intrat text. in c. ſi ſuper gratia. de off. deleg. lib. 6. & Rota deciſ. 12. de off. delegat. in nouis. Mandoſ. reg. 10. quæſt. 2. num. 4. Io. Gutier. can. quæſt. lib. 2. cap. 17. nu. 5. Enriquez in ſumma lib. 14. cap. 17. num. 7. Zanches de matrim. lib. 8. diſputat. 28. num. 87. & ſeq.
3 quod procedit etiamſi mandetur prouideri de certo beneficio cum cauſæ cognitione, & citatione partis, tunc enim per mortem Papæ cō-cedentis non expirat gratia, nec executoris poteſtas ex d. c. ſi ſuper gra-
4 tia. quod procedit in executore tàm mero, quàm mixto. Rota d. deciſ. 12. Gutier. vbi ſup. & Zanches vbi ſupra n. 88. Accedit, quod etiam gratia ad
5 beneficium vacaturum incertum nō expirat morte Papæ concedentis, ante vacationem etiam re integra, quā-
6 do non committit executori prouiſionem, ſed ipſe confert ex nūc prout ex tunc, quia tunc gratia eſt facta
7 d. c. ſi ſuper gratia. ſecus ſi gratia eſſet facienda. cap. ſi cui nulla. de præb. lib. 6. Graffius in deciſ. caſ. conſcient. lib. 4. cap. 2. num. 28. Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 12. n. 42.
8 Et ideo ſi alicui ſit cōceſſa gratia, per quam committitur aſſignatio certæ penſionis, non expirat morte Papæ re integra, ſed executor poterit ad executionem procedere. Gigas de penſionib. quæſt. 91.
9 Similiter diſpenſationes, quæ ſecundum Concil. Trid. ſeſſ. 22. de refor. cap. 5. committuntur Ordinarijs, vt repertis precibus veris diſpenſent, non expirant morte Papæ re integra. Acchill. deciſ. 78. Zanches vbi ſupra lib. 8. diſput. 30. num. 12. poſſuntque
10 Ordinarij illas expedire etiam Sede Apoſtolica vacante antequam exeat & publicetur Regula II. Cancellariæ ſuper reualidatione literarum prædeceſſoris gratiæ, & iuſtitiæ infra annum cōceſſarum, quàm refert Quaranta in ſumma Bullarij. ver. regula Cancell. Apoſt. reg. 11. quæ eſt huiuſ-
11 modi tenoris. Item prædictus ſanctiſſimus D.N. omnes, & ſingulas à prædeceſſore ſuo infra annum ante diem obitus ſui conceſſas gratiæ, vel iuſtitiæ literas, temporibus debitis eorum executoribus, ſeu iudicibus non præſentatas; omnino reualidauit; in ſtatum priſtinum, in quo videlicet ante fuerant, vel pro quibus erant obtentæ, quoad hoc plenariè reſtituit, ac decreuit per executores, ſeu Iudices prædictos, vel ab eis ſubdelegandos, ad expeditionem negociorum in eis contentorum procedi poſſe, & debere iuxta illarum formam. nam gratia diſpenſationis per Papam facta cenſetur,
12 quia eſt gratia ſingularis, certa, & determinata, cuius executio, & diſpenſationis in eſſe deductio committitur Ordinario. Enriquez vbi ſup. lib. 7. cap. 21. §. 7. & lib. 12. c. 3. §. 10. & lib. 14. cap. 17. §. 7. Emanuel Rodriquez quæſt. regul. tomo 1. quæſt. 9. art. 7. Suarez tomo 5. de cenſuris. diſputat. 41. ſect. 2. ad finem. Zanches
13 vbi ſup. num. 87. ſicuti etiam licentia eligendi confeſſarium data à Papa non expirat morte concedentis, quia eſt gratia facta ipſi pœnitenti. Nauar. in c. placuit. de pœnit. diſt. 6. n. 35. Zanches vbi ſup. num. 45. & 93. Gonzal. d. gloſ. 12. num. 39. ſicuti etiam
14 facultas audiendi confeſſiones conceſſa à Papa, vel Epiſcopo non expirat per mortem concedentis, quia eſt mera gratia, niſi eſſet data ad beneplacitum concedentis, quia beneplacitum eius morte finitur, ſicuti licentia ad ordines ſuſcipiendos ab
15 alieno Epiſcopo, quæ non expirat morte concedentis. Gutierez can. quæſt. lib. 2. quæſt. 75. num. 5. Marc. Anton. Genuenſ. in prax. Archip. Neapol. cap. 81. num. 4. & cap. 85. nu. 39.
16 Gonzal. vbi ſup. num. 36. & circa literas gratiæ, & iuſtitiæ, quæ expirant per mortem Papæ videatur ſupradicta Reg. 11. Cancell. Apoſt. & gloſ. ad illam, Rebuff. Mandoſ. & Gonzal. vbi ſupra num. 51. & 52. &

Garc.

Garc. de beneficijs par. 6. cap. 2. §. 3.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio quid ſit.*
2 *Per ſubrogationem quis ſubſtituitur in locum collitigantis.*
3 *Subrogatio fit duobus modis.*
4 *Subrogatio fit duabus de cauſis.*
5 *Subrogatio fit per ceſſionem alterius collitigantis.*
6 *Subrogatio gratioſa habet vim breuis de capienda poſſeſſione.*
7 *Gratioſè ſubrogato non datur mandatum de manutenendo.*
8 *Eique datur mandatum de immittendo procedendo executiuè.*
9 *Subrogatus poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſionem.*
10 *Quod procedit, ſi beneficium erat litigioſum.*
11 *Subrogatus quid probare debeat.*
12 *Mandatum de immittendo, quando non detur gratioſe ſubrogato.*
13 *Subrogatio peti debet intra menſem.*
14 *Collitigans debet petere gratiam intra menſem, ſi ceſſionem habeat à collitigante.*
15 *Licitum an ſit ſe redimere à vexatione iniuſta.*
16 *Sed à vexatione iuſta per pecuniam ſe redimere non licet.*

CAPVT SEPTIMVM.

De Subrogatione.

1 SVBROGATIO eſt in locum alterius litigantis ſuffectio *l. pro*
2 *ponebatur. ff. de iudic.* vnde per gratiã ſubrogationis quis ſufficitur, & ſubſtituitur in beneficium, ſeu ius beneficij collitigantis, quæ fit duobus mo-
3 dis, aut enim Papa ſubrogat, aut ſubrogari mandat. & fit duabus de cauſis, ſcilicet, per mortem, vel per
4 reſignationem per *text. in cap. 1. vt lit. pend. lib. 6.* fit etiam ſubrogatio
5 per ceſſionem alterius collitigantis, vt per *Rebuffum in praxi beneficial. tit. de ſubrogation. circa princ. Mohedanus dec. 11. vt lit. pend.* Mandoſius *de ſign. grat. tit. de ſubrog.* & gratioſa
6 ſubrogatio habet vim breuis de capienda poſſeſſione, quia gratioſè ſubro-
7 gato etiam quoad poſſeſſionem quãuis non detur mandatum de manutenendo, niſi prius poſſeſſionem corporalem apprehendat. *Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. §. 3. proœm. num. 93. & 94. & gloſ. 34. num. 110.*
8 datur attamen mandatum de immittendo procedendo executiuè abſque diſcuſſione, & verificatione ſua gratiæ, conſtito tantum de clericatu, & vacatione, ac poſſeſſione anteceſſoris tempore vacationis modo nõ ſit par titulus ab alio productus, & de reſeruatione. *Mohed. d. deciſ. 11. Put. dec iſ.*
9 495. & talis ſubrogatus põt propria auctoritate intrare poſſeſſionem etiã lite pendente. *Flam. Pariſ. de reſign. benef. lib. 2. quæſt. 3. à num. 67.* & totũ id procedit, quando beneficium erat litigioſum. vt fuit reſolutum in vna *Vrgellen.* Archidiaconatus. 15. *Iunij.* 1592. *coram* D. *Penia.* & ſic ſubroga-
11 tus debet probare litem, poſſeſſionem, & obitum defuncti. vt ibi, *Garc. de beneficijs, par. ſexta, cap. 4. in princ.*
12 Et mandatum de immittendo nõ datur ſubrogato gratioſè, primò, quando ſubrogatio datur in beneficio non litigioſo, vel non reſeruato, ſeu clarè affecto. ſecundò, quando eſt par titulus ab alio productus. tertiò, quãdo gratia ſubrogationis fuit data incidenter ad gratiam principalẽ inter clauſulas generales. quarto, quando ſubrogatio fit in ius ſui auctoris non poſſidentis, quia ſubrogatus tunc tenetur ad iuſtificationẽ ſuæ gratiæ, & eſt procedendum ordinariè, non executiuè. *Innoc. & alij in c. 1. vt lit. pend. Achill. deciſ. 2. de probat. Garc. d. p. 6. c. 4. à n. 29. ad 57.*
13 Subrogatio autem collitigantis petenda eſt intra menſem, ad hoc vt annulletur omnis alia gratia facta tertio, aliàs poſt menſem non annul-

lat

lat gratiam anteriorem alteri factam ex regula 28. Cancellariæ Apoſtolicæ de ſubrogandis collitigantibus relata à *Quaranta in ſumma Bullarij.ver.regulæ Cancell.Apoſtolicæ.* ſuper qua videantur *gloſ. Sarnen. & Rebuff. vbi ſup. & Mandoſ. reg.29. Garc. vbi ſup. num.* 57. & ſic collitigans, qui ceſsionem habet à ſuo col-
14 litigante, (cum beneficium ſit litigioſum, & ideò reſeruatum Papæ) debet petere ſubrogationem à Papa intra menſem, & ſuper ea literas expedire, earumque vigore poſſeſſionē capere, & ideo malè, & nulliter facit, qui habita ceſſione capit poſſeſſionem ex vi ceſſionis, forſitan vigore literarum Apoſtolicarum ante ceſſionem expeditarum: gratioſè autem ſubrogatus ad ius vltimi poſſeſſoris quid teneatur probare fuit dictum in *Rota in Cæſarauguſtana parochialis de Maella* 21. *Iunij* 1621. *coram* Reuerendiſſ. D. *Coccino Decano*, quæ in calce operis eſt deciſ. 47. & in *Conchen. beneficij* 10. *Iunij* 1624. *coram Reuerendiſs.* D. *Patriarcha Hieroſol.* quæ in calce operis eſt dec. 48. & in *Bergom. Cappellaniæ*. 23. *Martij* 1618. *coram* D. *Buratto*. quæ in fine eſt dec. 81.

15 Sed hic cadit dubium, an ſi quis habeat literas Apoſtolicas ſuper prouiſione certi vacantis beneficij, & dum petit illarum executionem coram dato executore alius iniuſtè eundem prouidendum vexat expenſis, & turbationibus, numquid iſte ſic vexatus licitè poſſit dando prædicto vexanti pecuniam, ſe ab iniuſta vexatione redimere, vt puta reſtituendo vexanti expenſas factas, & affirmatiuè reſpondetur, quòd poteſt abſque peccato redimere ſe à tali vexatione iniuſta dando pecuniam. ita *gloſ. magiſtralis in cap. dilectus, de ſimonia*. S. *Thomas* 2.2. *q.* 10. *art.* 2. *verſ. ad quintum argumentum. Card. à Turrecremata in c. quæſitum.* 1. *quæſt.* 3. *& Card. Tolet. inſtruct. ſacerd. lib.* 5. *cap.* 90. *num.* 8. & malè faciunt, qui iuſtè vexati dant pecu-
16 niam, vt quieſcant, & qui prætextu literarum ad ſui fauorem per ſubreptionem expeditarum dedit pecuniam collitiganti habenti pro ſe ius apertum, & ſententiam fauorabilem & obtinuit executionem literarum abſque alia ſubrogatione, & manet non poſſeſſor, ſed intruſus, & non facit fructus ſuos. & de expenſis reficiendis collitiganti, qui ceſſit iuri ſuo ad alterius fauorem fuit dictum in *Rota in Aretina Capellaniæ*. 9. *Feb.* 1618. *coram* R.P.D. *Buratto*. quæ in calce operis eſt deeiſ. 49. & 16. Ian. 1619. coram eodem, quæ in calce operis eſt deciſ. 50. & in *Colonien. canonicatus S. Vrſulæ* 27. *Ianuarij* 1627. *coram* R.*P.D.Vbaldo*, quæ in calce operis eſt deciſ. 51. & 14. Maij 1627. coram eodem, quæ in calce operis eſt deciſ. 52. & in *Cuſentin. Abbatiæ* 20. *Decemb.* 1627. *coram* R.P.D. *Virili*, quæ in calce oper. eſt dec. 53. & gratia ſi neutri quomodo remaneat iuſtificata, fuit dict. in *Meten. prior.* 17. *Maij* 1627. *cor.* R.P.*D. Merlino*. quæ in calc. op. eſt dec. 54.

SVMMARIVM.

1 *Literæ ſuper beneficijs expediuntur ab ordinarijs, & à Sede* Apoſtolica.
2 *Clauſula, verificato prius. conſtito. ſeu ſi conſtiterit:*
3 Clauſula *prædicta requirit cauſæ cognitionem*.
4 Clauſula *conſtito &c. citationem partis requirit*.
5 *Clauſula ſi conſtiterit citationem partis requirit*.
6 *Clauſula, verificato, &c. quomodo ſit adimplenda*.
7 *Liquidatio quando non ſit neceſſaria*.
8 Regula *de ſuperfluis vitandis*.
9 Clauſula *verificato &c. debet impleri ſecundum decretum* Conc. Trid.
10 *Iudex in cauſa ſua nemo eſſe poteſt*.
11 *Verus modus adimplendi d. clauſulā verificato*.
12 *Verificaturus d. clauſulam quid agere debeat*.

Legi-

13 *Legitimus contradictor audiri debet, & citari.*
14 *Clauſula per ablatiuum abſolutum importat conditionem.*
15 *Notarius quando atteſtationem facere debeat de ipſa verificatione iuriſpat.*
16 Clauſula, *ſi idoneum repereris, vel quatenus idoneus reperiatur.*
17 *Examen idoneitatis ad beneficia eſt actus extraiudicialis.*
18 *Clauſula, ſi idoneum, vel quatenus idoneus importat monitionem.*
19 *Clauſula, ſi inueneris, vel repererit.*
20 *Quæ important cauſæ cognitionem.*
21 Clauſula, *motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtat. quæ*
22 *Non operantur in præiudicium tertij.*
23 *Effectus clauſulæ motus proprij.*
24 *Clauſula motus proprij tollit ſubreptiones.*
25 *Sed non in præiudicium tertij.*
26 *Clauſula ex certa ſcientia.*
27 *Clauſula vocatis vocandis.*
28 *Quæ facit executorem de mero mixtum.*
29 Et *tollit vitium ſubreptionis.*
30 Et *facit cauſam appellabilem.*
31 *Clauſula inducas, conferas, manuteneas.*
32 *Quam iuriſdictionem tribuat.*
33 *Executoris officium quandiu duret.*
34 *Executoris officium ceptum ante mortem concedentis durat etiam poſt mortem.*
35 *Clauſula amoto.*
36 *Executor vi clauſulæ amoto quem amouere poſſit.*
37 *D. clauſula executorem merum facit mixtum.*
38 De *habet vim expreſſionis coloratæ poſſeſſionis.*
39 Clauſula *contradictores.*
40 *Clauſula appellatione remota.*
41 *Quæ operatur, vt in appellatione ſit inſerenda cauſa.*
42 *Et intelligitur ſolum quoad nominatos in literis.*
43 *Quæ nil operatur quando ſententia ſit notoriè iniuſta.*
44 *Clauſula prout iuris, & prout de iure.*
45 *Quæ ſolum iudicem reſpicit.*
46 *Et poſita in commiſſione de exequendo ſententiam quid operetur.*
47 Et *quid in commiſſione reſtitutionis in integrum contra tres conformes.*
48 Clauſula, *& cætera.*
49 *Quæ extenditur ad ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus.*
50 Clauſula *ſi ita eſt.*
51 Clauſula *arbitrio tuo.*
52 *Quæ quid regulariter importet.*
53 Clauſula *ex nunc prout ex tunc quid operetur.*
54 *Et poſita à* Papa *in collatione beneficij vacantis non ſuſpendit gratiam.*
55 Et *nil operatur ante conditionis exiſtentiam.*
56 *Et relata ad tempus futurum quid operetur.*
57 *Et diſpoſitio, in qua ponitur dicta, clauſula, retrotrahitur ad tempus actus.*
58 Clauſula, *cuius litis ſtatum, & merita quid operetur.*
59 *Et intelligitur de lite eo modo, quo pendebat.*
60 *Et operatur quòd non dicatur ſubreptum etiam non expreſſum.*
61 Dummodo *in gratia ſit facta mentio litis.*
62 *Clauſula, perinde valere, quid importet.*
63 *Quæ non operatur contra ius tertio quæſitum.*
64 Nec *aliquid operatur, ſi cauſa principalis ceſſet.*
65 *Perinde valere eſt ipſa gratia conualidatoria.*
66 Et *tollit defectum diſpenſationis.*
67 *Clauſula, ſuper ea quoque inter aliquos lis quid operetur.*
68 *Clauſula, nec aliter quam ſi, nec aliàs, aliter, nec alio modo importat formam.*
69 *Et importat formam præciſam.*
70 *Et importat conditionem ſuſpenſiuam.*
71 *Et eſt clauſula reſolutiua.*
72 *Et eſt limitatiua voluntatis, & præſeruatiua ſui iuris.*
73 Clauſula, *dummodo non ſit alteri ius quæſitum quid operetur.*

Præ-

74 *Præſeruat ius in re, & ad rem.*
75 Niſi conſtaret Papam velle iuri *quæſito præiudicare.*
76 *Dicta clauſula non impedit derogationem medietatis iuriſpat.*
77 *Et operatur, vt gratia ſit nulla ſi tunc alteri ſit ius quæſitum.*
78 *Et intelligitur de iure valido.*
79 *Et habet vim expreſſionis tituli.*
80 *Et dicta clauſula ſemper intelligitur etiamſi non exprimatur.*
81 Et *quando præſeruet ius ad rem.*
82 *Quamuis alij teneant dictam clauſulam præſeruare tantum ius in re, & quia*
83 Ius *ad rem non eſt plenum.*
84 *Et in praxi dicta clauſula ſolet præſeruare ius ad rem.*
85 Niſi *in literis adſit clauſula, anteferri.*
86 *Vel alia clauſula non obſtantibus cum decreto irritanti.*
87 *Et niſi ſit ius aliter quæſitum, quàm illud narratum in literis.*
88 Dummodo, *hæc dictio importat admonitionem.*
89 *Clauſula, quorum tenores, quid operetur.*
90 *Et per eam cenſetur derogatum cuicunque conſtitutioni.*
91 Et *quarè fuit inuenta.*
92 Et *ſufficit pro plena ſpecificatione.*
93 Et *eſt clauſula conſpicua.*
94 Et *habet vim cuiuslibet litis, iuris, &c.*
95 *Et operatur ſpecificationem eorum, ad quæ relata eſt.*
96 Et *tollit ſubreptionem.*
97 *Et per eam cenſetur derogatum regulis* Cancellariæ.
98 *Clauſula anteferri quid operetur.*
99 *Et tollit ſubreptionem.*
100 *Et non trahitur retro in præiudicium iuris quæſiti.*
101 *Et nil operatur, niſi quis ea vti velit.*
102 *Et per eam tolluntur reſeruationes, & expectatiuæ.*
103 *Clauſula ac ſi à die datæ quid operetur.*
104 *Clauſula dummodo accedat conſenſus quid importet.*
105 *Clauſula, dummodo eius diſpoſitio ad nos hac vice quid notet.*
106 *Et totam gratiam qualificat.*
107 Clauſula, *dummodo intruſus non ſit quomodo intelligatur.*
108 *Et facit gratiam conditionalem.*
109 Intruſus *quis dicatur.*
110 Intruſus *etiam dicitur prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato.*
111 Intruſus *non auditur, nec iuuatur regula de triennali.*
112 *Clauſula, dummodo omnes inſimul nõ excedant quid importet.*
113 *Et ſi adiecta ſit reuocationi penſionis, quid operetur.*
114 Clauſula, *dummodo remaneant centum pro rectore quid operetur.*
115 Rectori *parochialis debent remanere centum.*
116 Penſio *in beneficijs pro medietate ſolet concedi.*
117 *Clauſula, dummodo remaneant* 50. *quid operetur.*
118 *Quæ debet iuſtificari per penſionariũ.*
119 *Quid ſi ſit appoſita reſeruationi penſionis.*
120 *Clauſula, dummodo cauſa non ſit inſtructa quid operetur.*
121 *Et reddit ſententiam nullam.*
122 Clauſula, *cuius ad id expreſſus accedit conſenſus quomodo intelligatur.*
123 *Clauſula, & cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. quid operetur.*
124 *Quando dicta clauſula effectum non habeat.*
125 Regula *Cancellariæ de inſordeſcentibus.*
126 *Inſordeſcens in excommunicatione per annum de hæreſi ſuſpectus ſit.*
127 Clauſula, *& cum abſolutione, &c. tollit impedimentum prouenient à cenſuris.*
128 *Et per eam alij dicunt includi etiam irregularitatem.*
129 *Et per eam abſolui à cenſuris reſeruatis in Bulla Cænæ Domini.*
130 *Et ea vti poſſunt Ordinarij.*
131 *Clauſula vt aſſerit, ſeu aſſeritur quid faciat.*
132 *Per clauſulam vt aſſeritur narratiua non dicitur eſſe partis.*
133 *Et per eum nil includitur.*

Clau-

134 *Clauſula ſiue alio quouis modo quomodo intelligatur.*

135 *Et quando intelligatur de diſſimilibus, vel maioribus.*

136 *Et capit vacationem contingentem tẽpore datæ.*

137 *Clauſula, vt præmittitur eſt reſtrictiua.*

138 *Clauſula, cuius valor quid operetur.*

139 *Valor falſo expreſſus vitiat gratiam.*

140 *Niſi ſit expreſſus imperſonaliter.*

141 *Valor iuſtificari debet iuxta tempus datæ.*

142 *Teſtes ſuper valore quomodo deponere debeant.*

143 *Locationes non probant valorem.*

144 *Sed concurrentibus adminiculis excuſant à mala expreſſione.*

145 *Valor in gratia narratus per non exceſſum non verificatur per teſtes deponentes per aſcenſum.*

146 *Valor quomodo probetur.*

147 *Valor debet iuſtificari de tempore impetrationis.*

148 *Clauſula, pro expreſſis habentes quid operetur.*

149 *Et facit quod omnia exprimi poſſunt.*

150 *Non tamen operatur in his, quæ ſunt contraria narratis.*

151 *Et operatur, ac ſi tenores expreſſi eſſent.*

152 *Et eſt idem, ac ſi omnia contraria ſpecificata eſſent.*

153 *Et operatur expreſſionem omnium qualitatum.*

154 *Clauſula non obſtantibus, &c.*

155 *Tollit omnia, quæ gratiæ obſtare poſſunt.*

156 *Et priuilegium non clauſum in corpore iuris.*

157 *Et non auget gratiam.*

158 *Et non tollit ſubreptionem.*

159 *Et per eam non cenſetur derogatum regulis* Cancellariæ.

160 *Neque tollit obſtacula perſonalia.*

161 *Nec derogat diſpoſitioni firmatæ conſenſu partium.*

162 *Item non tollit ius quæſitum laico ex fundatione, vel dotatione.*

163 *Et eſt nullius effectus, ſi diſpenſatio ſit nulla.*

164 *Clauſula ſupplentes &c. non ſupplet defectum cauſæ.*

165 *Nec tollit defectum poteſtatis facientis actum.*

166 *Et tollit tantum defectus iuris poſitiui.*

167 *Et non ſupplet defectus prouenientes de iure naturali.*

168 *Nec ſupplet defectum citationis.*

169 *Nec tollit defectus concernentes perſonam ſupplicantis.*

170 *Clauſula, decretum irritans quid operetur.*

171 *Et contra eam non valet actus contrarius.*

172 *Et dicta clauſula inficit poſſeſſionem, & titulum.*

173 *Et nil operatur in gratia conditionali.*

174 *Et ligat etiam ignorantes.*

175 *Et operatur, vt inferior non poſſit manus apponere.*

176 *Decretum irritans habet inhibitionem in ventre.*

177 *Et appoſitum in gratia de beneficio tãquam de reſeruato non afficit.*

178 *Et nil operatur, quando non eſt appoſitum ſuper certo corpore beneficij.*

179 *Neque ampliat principalẽ diſpoſitionẽ.*

180 *Clauſula diſcretioni veſtræ, & ſuper quibus conſcientiam veſtram oneramus quid operetur.*

181 *Et facit delegationem perſonalem.*

182 *Iudex an debeat iudicare ſecundum acta, & probata, an ſecundum propriam conſcientiam.*

183 *Clauſula diſtrictius inhibentes quid operetur.*

184 *Clauſula de plenitudine iuris canonici quid importet.*

185 *Receptus in canonicum cum plenitudine iuris canonici eſt factus particeps quotid. diſtributionum.*

186 *Clauſula derogatoria quid faciat.*

187 *Et ſi cum derogatoria adſit motus proprius, tunc tolluntur conſuetudines.*

188 *Sed non tollit partium conuentionem.*

189 *Clauſula derogatoria in dubio reſtringitur ad inualidas diſpoſitiones.*

190 *Clauſula in forma Cameræ quid operetur.*

191 *Obligatio in forma Cameræ non admittit compenſationem.*

192 Nec contra eam facit litis pendentia.
193 Et ea ſtante poteſt agi via executiua.
194 Et ceſſat excuſſio.
195 Et operatur idem quod res iudicata.
196 Clauſula manutenere quid importet.
197 Manutenere quoad factum eſt conſeruare.
198 Clauſula quomodolibet includit omnem modum.
199 Et eſt vniuerſalis, & diſtributiua.
200 Et idem eſt in clauſula quomodocunque.
201 Et quæ clauſulæ oſtendunt plenam voluntatem diſponentis.
202 Clauſula cautionem bancariam conſignare quomodo intelligatur.
203 Et idem eſt in ſchedula bancaria.
204 Clauſula in circa, vel circa quomodo ſit intelligenda.
205 Aetas quomodo probetur in circa.
206 Verba in circa, vel circa à teſte prolata faciunt ambiguitatem.
207 Et in conceſſione terræ important, propè, vel modicum.
208 Et quoad locum important decē pedes.
209 Et aliquando deſignant termini incluſionem.
210 Clauſula habita, vel non habita quid importet.
211 Quando lis non eſt calumnioſa quamdiu duret.
212 Aliquando apponitur vt quis non poſſit beneficium reſignare niſi præuia intimatione facta penſionario.
213 Clauſula ſummariè tollit ſolemnitates iuris ciuilis.
214 Non tamen probationes neceſſarias.
215 Clauſula ſine ſtrepitu & figura iudicij &c. quid importet.
216 Clauſula ipſo iure, ipſoque facto quid ſignificent.
217 Hæreticus priuatur beneficijs ipſo iure.
218 Ipſo facto idem ferè eſt quod ipſo iure.
219 Ipſo facto ideſt ſimul ac delictum commiſſum eſt.
220 Iura dicentia aliquid fieri ipſo iure intelligi debent ſecuta declaratione.
221 Ipſo facto, & ipſo iure non differunt, quoad iuris effectum.
222 Quod idem eſt in excommunicatione lata à iure.
223 Effectus inter vacationem beneficiorum ipſo iure, & per ſententiam.
224 Differt fieri aliquid ipſo iure, vel per ſententiam.
225 Ipſo iure, ideſt, ipſo iure ſic diſponēte.
226 Ipſo iure, & ipſo facto ſunt idem.
227 Declaratoria requiritur in pœnis ipſo iure incurſis.
228 Et tunc iudex non punit, ſed declarat fuiſſe commiſſum delictum.
229 Niſi factum ſit notorium, vel aliter.
230 Excommunicatus ipſo iure à quibus arcetur.
231 Excommunicatus vt vitari debeat, opus eſt declaratoria, niſi ſit publicus percuſſor clerici.
232 Et ad talem declarationem pars eſt citanda.
233 Et à dicta declaratoria appellari poteſt.
234 Appellari non poteſt à pœna ipſo iure incurſa.
235 Appellatio non ſuſpendit excommunicationem.
236 Clauſula de iure, & de facto quid operetur.
237 Arbitrator dicitur pacis mediator.
238 Clauſula ſine vitio ſpolij quid operetur.
239 Et non excuſat à vitio attentatorum.
240 Et intelligitur quatenus breue ſit iuſtificatum.
241 Continuans poſt inhibitionem non attentat.
242 Quod non procedit in inhibitione rotali.
243 Clauſula ſtatum & merita quid importet.
244 Operatur litis expreſſionem.
245 Facitque ſubreptionem ceſſare.
246 Clauſula ſublata &c. quid operetur.
247 Hæc reddit proceſſum nullum, & ſententiam.
248 Dummodo gratia habens hanc clauſulam ſit producta.
249 Et contra eam non poteſt opponi de defectu intentionis.
250 Oris aperitio tollit effectum d. clauſulæ ſublata.
251 Clauſula quā, & quas quid operetur.
252 Et per eam poteſt procedi prout in prima.

Dum-

253 *Dummodo acta ſint traſportata.*
254 *Et dicta clauſula comprehendit petitorium, & poſſeſſorium.*
255 *Et intelligitur generaliter, & non ſtat reſtrictiuè.*
256 *Et appoſita in cauſa poſſeſſorij facit vt etiam petitorium deduci poſſit.*
257 *Et facit vt ſententia lata in gradu appellationis ſuſtineatur tanquam in prima.*
258 *Et dicta clauſula æquitatem ſapit.*
259 *Clauſula ius, & iuſtitiam quid faciat.*
260 *Et quoad non expreſſa nil operatur.*
261 *Et operatur, quod agens in poſſeſſorio obtinere poſſit in petitorio.*
262 *Et per eam cenſetur intentatum remedium magis vtile.*
263 *Clauſula ſaluo iure dicitur ſalutaris.*
264 *Et per eam actor non dicitur doloſè plus petijſſe.*
265 *Saluo iure ſuperflui quid denotet.*
266 *Clauſula ſine præiudicio executionis lit. Apoſt. quid operetur.*
267 *Et facit commiſſionem conditionalem.*
268 *Et non purificata conditione non eſt in cauſa procedendum.*
269 *Et poteſt dici de eius nullitate poſt factam executionem.*
270 *Et intelligitur de literis antea emanatis.*
271 *Et per eam ſuſtinetur executio facta appellatione pendente.*
272 *Clauſula non retardata ſolutione, vel ſine retardatione ſolutionis penſionis quid operetur.*
273 *Qua ſtante etiam lite pendente penſio ſolui debet.*
274 *Etiamſi per appellationem ſententia ſuſpendatur.*
275 *Et dicta clauſula non apponitur pro penſione appoſita ab inferiore.*
276 *Clauſula generalis quomodo procedat.*
277 *Et poſita poſt ſpecificata reſtringitur ad præcedentia.*
278 *Et non cmoprehendit maiora expreſſis.*
279 *Et poſita in fine ad omnia refertur.*
280 *Et quando dicatur diſpoſitiua.*
281 *Et non capit vacationes futuras.*
282 *Et poſita in priuilegijs non includit ignorata.*
283 *Et poſita in mandato reſtringitur ad contenta in mandato.*
284 *Clauſulæ vniuerſales cuius ſint efficaciæ.*
285 *Et nullam reſtrictionem admittunt.*
286 *Clauſula ſpecialis quid operetur.*
287 *Clauſula plura reſpiciens determinabilia quid faciat.*
288 *Clauſula per ablatiuũ abſolutum quid operetur.*
289 *Iuriſdictio non competit ſi conditio nõ ſit impleta.*
290 *Et de conditionis implemento debet in actis conſtare.*
291 *Quod non procedit in clauſula conſtito.*
292 *Clauſula habens plures intellectus quid faciat.*
293 *Mens diſponentis attenditur ſi verba repugnent.*
294 *Verba clauſulæ intelligi decent ſecundũ communem vſum loquendi.*
295 *Communis vſus loquendi, qui erat tempore diſpenſationis attendi debet.*
296 *Communis vſus loquendi loci attenditur.*
297 *Interpretatio in dubio fit conueniens vulgari loquendi conſuetudini.*
298 *Clauſulæ executiuæ quæ.*
299 *Et non ampliant, nec mutant principalem diſpoſitionem.*
300 *Etiamſi remaneant ſuperflua.*
301 *Si ſint conditionaliter prolatæ.*
302 *Et ſi poſitæ ſint ad augendum augent.*
303 *Et diſpoſitionem interpretantur, ſed illam non alterant.*
304 *Et ex eis colligitur mens diſponentis.*
305 *Et in literis nil operantur, & quare.*
306 *Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia.*
307 *Etiamſi præcedentia contineant diuerſa.*
308 *Et id quando procedat.*
309 *Niſi non commodè ad præcedentia referri poſſit.*
310 *Vel ſi ſimus in odioſis.*
311 *Vel quando ſubeſt diuerſa ratio.*
312 *Vel quando dicta clauſula per ſe ſubſiſtit.*

313 *Vel ſi ſimus in his, in quibus eſt facta ſpecialis prouiſio.*

314 *Vel ſi ex tali relatione reſultet contrarietas.*

315 *Vel ſi diſpoſitio, ad quam refertur, efficeretur inutilis.*

316 *Vel quando ſequeretur abſurdum.*

317 *Vel ſi pœna ſit in aliqua parte appoſita, quia non cenſetur repetita.*

318 *Vel ſi ſimus in his, quæ incidenter poſita ſunt.*

319 *Vel quando reſtringeretur diſpoſitio.*

320 *Vel quando mens diſponentis locum haberet ſine dicta relatione.*

321 *Vel ſi in alio capitulo aliquid ſubaudiatur.*

322 *Vel ſi ex dicta relatione reſultaret iurium correctio.*

323 *Vel ſi ſimus in his, quæ in referente ſunt excepta.*

324 *Vel ſi reſultaret intellectus iuri contrarius.*

325 *Vel ſi plura ſint capitula ſuper eodem negocio habentia orationem perfectam.*

326 *Vel ſi reſultaret abſonus intellectus.*

327 *Vel ſi adſit maior ratio, quòd referatur ad proximiora.*

328 *Clauſula poſita in fine in materia ſubſtitutionum refertur ad omnes.*

329 *Clauſula generalia contra quid operetur.*

330 *Clauſula parito, parito breui, parito iudicato quid operetur.*

331 *Et clauſula parito non tribuit iuriſdictionem antequam ſit paritum.*

332 *Idem eſt in clauſula parito breui.*

333 *Clauſula parito iudicato rem iudicatam ſupponit.*

334 *Et dat iuriſdictionem ſub conditione.*

335 *Clauſula omni meliori modo, quid operetur.*

336 *Et ſi cum ea adſit copula comprehendit etiam vltra expreſſa.*

337 *Et dicta clauſula idem eſt quod pleno iure.*

338 *Et ex ea colligitur enixa mens diſponentis.*

339 *Et per eam non cenſetur quis ſe adſtringere ad caſum ſpecificatum.*

340 *Et appoſita in teſtamento facit vt cenſeatur appoſita clauſula codicillaris.*

341 *Et ſi ſit appoſita in teſtamento dicitur conſtare de mente teſtatoris.*

342 *Et per eam libellans non cenſetur ſe velle adſtringere ad ſpecificata.*

343 *Quæ tamen non vitiat ſenſum clarũ.*

344 *Clauſula in omnibus, & per omnia quid operetur.*

345 *Per eam comprehenduntur illa, quæ aliàs non comprehenderentur.*

346 *Et extendit mandatum etiam ad rem ſubrogatam.*

347 *Et operatur, vt inter ſubiecta nulla ſit differentia.*

348 *Et habet vim ſpecialis ſpecificationis.*

349 *Et ſpecialis priuilegij.*

450 *Sed per eam non comprehedunter non conceſſibilia.*

351 *Et importat fictionem, & veritatem in re poſſibili.*

352 *Et per eam factus ciuis dicitur verus ciuis.*

353 *Dictiones latæ ſententiæ recenſentur.*

354 *Dictiones latæ ſententiæ quæ ſint.*

355 *Verba, ſub pœna excommunicationis an ſint latæ ſententiæ.*

356 *Clauſulæ mandatorum quæ.*

357 *Clauſula ſi, & in quantum quid importet.*

CAPVT OCTAVVM.

De Clauſulis apponi ſolitis in literis Apoſtolicis ſuper prouiſionibus beneficiorum, & in commiſſionibus appellationũ Cauſarum Beneficialium.

1 NON ſolum expediũtur literæ ſuper prouiſionibus Beneficiorum iuriſpatronatus coram locorum Ordinarijs, alijsq. facultatem habentibus, verum etiam ſæpe expediuntur literæ Apoſtolicæ, & ſuper eiſdem beneficijs quamplures oriũtur lites, & cauſæ,

& cauſæ, ſuper quibus quotidie emanant à Sede Apoſtolica commiſſiones, ideo non erit extra propoſitam materiam videre de aliquibus principalioribus clauſulis apponi ſolitis in præfatis literis Apoſtolicis, & in commiſſionibus appellationum, & cauſarum beneficialium, vt facilius quis & breuius in hac praxi earum cognitionem, & explicationem habeat.

Clauſula prima.

Verificato prius. conſtito. ſeu ſi conſtiterit.

2 Clauſula verificato prius coram Ordinario, quòd iuſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione, facit gratiam conditionalem, & debet plenè probari, & iuſtificari ad notata in *c. quia circa. de conſang. & affin. Alex. conſ. 59. num. 8. lib. 2. Marta de clauſulis. par. 1. clauſ. 190.* & requirit cau-
3 ſæ cognitionem. *Aegidius deciſ. 68. Thom. de Thanis deciſ. 65. Garc. de beneſic. p. 6. c. 2. nu. 63. Hieron. Gonzal. in comment. ad regul.* 8. Cancell. *gloſ. 18. num. 62. in addit. Aug. Barboſa de clauſulis. clauſ. 18. & 87.* & fuit dictũ in *Salernitana rectoriæ. 22. Martij. 1591. coram Card. Pamphilio.* & in *Vercellen. beneficij. 16. Nouemb. 1608. coram* Litta. & ideo tunc impetrans debet probare iuſpatr. & quòd ſpectet ad illum præſentantes. vt in *Lucana maiuſculatus. 4. Decẽb. 1581. coram Orano.* & in d. *Salernitana.* & in d. *Vercellen. beneficij. 16. Nouẽb. 1608. coram Litta.*

4 Conſtito &c. requirit partis citationem, facit gratiam conditionalẽ, & requirit concludentes probationes, & cauſæ cognitionem. *Marta vbi ſup. clauſ. 19. Rota dec. 573. p. 1. & dec. 532. num. 1. p. 2. in recentior.* & de clauſula, conſtito. vide *Card. Seraph. dec. 637.* idem videtur de clau-
5 ſula, ſi conſtiterit. *Henrich. Boich. in c. de cætero. num. 9. de re iud. Abb. in c. vlt. num. 3. vbi Felin. num. 3. de præſumpt. & Felin. in c. ſi conſtiterit. n. 5. de accuſat. Lapus alleg. 60. nu. 2. Vitalin. in tract. clauſul. de clauſ. ſi tibi cõſtiterit. num. 5. Caualcan. dec. 22. nu. 6. par. 1. Creſcent. deciſ. 6. de reſcript. & dec. 12. num. 2. de priuileg. Rota deciſ. 624. nu. 1. par. 1. in recentior. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſol. 39. num. 1.*

6 Et quod attinet ad d. clauſulam verificato prius &c. apud aliquos cõtrouerſum eſt in praxi quomodo ſit adimplenda, & quidam putarunt adimpleri, ſi deferant ſcripturas authenticas coram notario, ſeu cancellario Epiſcopi, ſeu eius Vicarij, & ibi eas relinquant, & curent vt ad finẽ dd. ſcripturarum productarum à d. notario ponatur exibita die tali per talem, & à d. notario fidem, & atteſtationem habere procurant cum copia prædictorum, & his denuo coram executore exibitis executionem literarum obtinent, & fundant ſe, quòd quando ex actorum reuolu-
7 tione ſubijcitur oculis corporeis factum, quòd in vim iuris, ſuper quo pronunciatur, executioni demandari debet, tunc non eſt neceſſaria alia liquidatio ad notata per *glo. in l. ſancimus. §. vlt. verbo, per contumaciam. C. ad trebell. Bart. in l. creditores. n. 14. C. de pignorib. Neguſant. de pignor. & hypoth. p. 4. princ. Galleſius de obligat. camerali. tit. de liquidat. nu. 13. verſic.*
8 *deſcendo igitur.* & hoc res ipſa demonſtrat, quia ſi patet ad oculum, non eſt opus liquidatione, & intrat regula de ſuperfluis vitandis, & finẽ quantocius imponendo litibus, de quibus per ſcribentes in *l. ſi quando. ff. de leg. 1. & in l. properandum. C. de iudic.*

Verum prædictus modus verificandi prædictam clauſulam nullo modo debet admitti, nec eſt validus, immo omnino reprobandus.

9 Quia ſi admitteretur ſequeretur, quòd decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 9.* editum ſuper modo probandi iuſpatr. eſſet ſuperfluum, &

non ſeruaretur, quòd non eſt dicendum. quia ſeruandum eſt ad vnguē. Item ſi talis modus verificandi daretur, ſequeretur, quòd quis eſſet iudex in cauſa propria contra *Rubr.C. ne quis in ſua cauſa iudicet, vel ius ſibi dicat*.

11 Verus igitur probandi modus, & verificandi d. clauſulam eſt ſecundū decretum d. cap.9. quia aliàs ſequeretur, quòd prouideretur, quis de beneficio iuriſpat. etiamſi non eſſet, & quia pro libertate beneficiorum Papa confidit de Ordinariorum diligentia, ideo coram eis fieri ſemper iubet. coram eis, ideſt eis intelligentibus & approbantibus ad *textum in l.coram.ff.de verb. ſign.* & citato procuratore fiſcali, & denique probando iuſpatr. prout dixi ſupra lib. 11. cap. 5. itaque verificaturus iuſpatr.

12 debet coram Ordinario comparere exibendo literas Apoſtolicas, & dicere quòd intendit verificare iuſpatronatus tale quale fuit expreſſum Papæ, & petat ſe admitti ad id, & quod mandetur citari procuratorem fiſcalem ad aſſiſtendum tali verificationi iuriſpatronatus cum proteſtatione, quòd non intendit ipſum admittere in contradictorem legitimū, niſi quatenus importet quoad verificationem d. iuriſpatr. & ſimplicem illius probationem, & non aliàs, aliter, nec alio modo. citato procuratore fiſcali producat iura, & faciat ea à teſtibus citatis recognoſci, & petat prædicta recipi & admitti, & Ordinarius admittet ſi & inquantum, & poſtea declarabit iuſpat. fuiſſe verificatum, quinimmo ſi compareat

13 alius legitimus contradictor debet audiri, & ad quemlibet actum citari, quia intentio Papæ eſt ſeruare vnicuique ius ſuū, & d. clauſ. per abla-

14 tiuum abſolutum importat conditionem. *l. à teſtatore. ff. de cond. & demonſtr.* qua non impleta nihil fieri poteſt, ideo facta tali verificatione,

15 notarius Epiſcopi, ſeu eius Vicarij fidem & atteſtationem faciat, Ordinarium declaraſſe verificatum fuiſſe iuſpat. eſſe talium in literis, ſeu ſcripturis expreſſorum, & ex fundatione vel dotatione. qua atteſtatione exibita coram executore, executor ad literarum executionē legitimè procedere poteſt, & non aliter, nec alio modo, quia aliàs eſſet aperta ampla via fraudibus, & iuriſpatronat. vſurpationi.

Clauſula 2.

16 Si per diligentem examinationem illum idoneum eſſe repereris, vel quatenus idoneus reperiatur.

Si idoneum &c. nō importat cauſæ cognitionem. *Lapus alleg.15. nu. 7. Maſcard. de probat. concl.* 878. *n.2.*

17 cum examen idoneitatis ad beneficia ſit actus extraiudicialis. *Flamin. Pariſ. de reſign. benef. lib.10. quæſt.3. nu.69.* Prax. *Archiep. Leon. c.17. nu. 14. & c.22. nu. 10. Mar. Antonin. var. reſol. lib.1. reſol.39. nu.3. Marta*

18 *vbi ſup. clauſ.* 171. vel quatenus idoneus &c. quæ clauſulæ important monitionem. *Marta vbi ſup. clauſ.* 122. *vide* Garciam *de beneficijs. p.6. c.2. num.231. & ſeqq. & Aug.* Barboſam *de clauſulis. clauſ.98.* & ad materiam huius clauſulæ facit, quod dictum fuit in Piſtorien. *parochialis 6. Februar.* 1623. *coram D. Merlino.* quæ in calce operis eſt dec.81. & de tali clauſula in fine huius capitis adducitur informatio facta in d. Piſtorien.

Et inſuper clauſula, grata ſeruitutis officia &c. non concludit gratiam eſſe conceſſam propter ſeruitia, neque donationē eſſe ex cauſa. *Oldrad. conſ. 5. Staphil. de lit. grat. tit. de vi clauſul.* Rebuff. *in praxi. tit. de clauſulis. num.3.*

Clauſula 3.

19 Si inueneris, vel repereris.

Ex his clauſulis quamuis de ſui natura non veniat partis citatio, attamen

tamen quando adijciuntur in iudicis perſonam, & circa materiam iudicialem, accipiuntur pro clauſula, ſi tibi conſtiterit, & ratione ſubiectæ materiæ important cauſæ cognitio-
20 nem, & partis citationem requirunt. Dec.conſ.603.nu.13. Mart.vbi ſup. clauſ.156. Mareſcott.var.reſol.lib.2. cap.1.num.157.

Clauſula 4.

21 Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis.

Iſte clauſulæ non operantur in præiudicium tertij. Felin. in c.ad aures. num.25. de reſcript. ſed faciunt diſpoſitionẽ fauorabilem. Rota dec. 240. num. 14. par.1. diuerſ. nec fir-
22 mant priuilegium contra ius tertij. & de effectu clauſulæ motus proprij. Gabriel. in tit. de clauſulis.concluſ.2.
23 num.61. & effectus quadraginta ſex dictæ clauſulæ ponit Rebuff.ſuper cõcordat.franc. tit. de forma mandati Apoſtolici, vbi etiam ponit effectus, quas d. clauſula operari non poteſt.
24 principaliter autem d. clauſula tollit omnes ſubreptiones. Doct. in cap. ſi motu proprio. de præb.lib.6. non tamẽ
25 in præiudicium tertij, ſicuti neque clauſula ex certa ſcientia, & nihil operantur in his, quæ ſunt facti, non iuris. Roland.conſ.7.num.105.vol.3. Marta vbi ſup. clauſ.73. Mar.Antonin.vbi ſup. reſolut.86. Mareſcott. vbi ſup.lib.2.c.1. num.163. & ſeqq. & c.18.nu.45. & 46. Sarnen.de non toll. iur. quaſ. quæſt.13. in fine. Garc. vbi ſup. par.1. cap.5. num.510. Gonzalez vbi ſup.gloſ.6. nu.10. & gloſ. 32.num.4.& 6.& gloſ.39. Menoch. de arbitr iud.lib 2.caſu 201.à nu.78. Stephan.Gratian.diſcept.forenſ c.530. nu.52. & c.742.nu.24. de iſta clauſula vide Card.Seraph.dec.365.398. & 280. & Aug.Barboſa de clauſulis. clauſ.37.
26 Et de clauſula ex certa ſcientia, vide Bertazzolum in ſuo tractatu de clauſulis.clauſ.11.glo.2.n.1. & Gratian. vbi ſupra. cap.793.num.10.

Clauſula 5.

27 Vocatis vocandis.

Hæc clauſula importat partis citationem. Felin. in cap.vlt.num.23. de præſumpt. Rota dec.30. de reſcript. in nouis. Mar.Antonin.vbi ſup. reſol.
28 58.num.1. & facit executorem de mero mixtum, qui tenetur ſeruare formam reſcripti, aliàs nulliter agit. c.exibita.vbi Abb. de iudic. Dec.conſ. 173.nu.2.& tenetur aſſumere partes iudicis.Felin.ubi ſup. nu.23. Mareſcott.ubi ſup.lib.2.c.1.nu.80. & tollit
29 vitium ſupreptionis.Cardin.conſ.92. num.2. in fine. & num.3. Marta ubi ſup.clauſ.196.Gonzalez ubi ſup. poſt gla.9.in annotat.num.226. Garc.ubi ſup.par.12.c.2. §.1.num.140.& facit
30 cauſam appellabilem. Rota dec.558. num.3.& dec.386.num.1.p.1.& dec. 525.num.4.& dec.624.num.4.& 5. par.2. in recentiorib. Prax. Archiep. Leon.p.1.c.15.de bon. eccl. non alien. num.48.& par.2.c.31.de uiſitatione. nu.13.Gratian.ubi ſup.c.596.nu.30. vide Card.Seraph.deciſ.338. & Aug. Barboſa de clauſul. clauſ.107.

Clauſula 6.

31 Conferas, inducas, manuteneas, &c.

Iſtæ clauſulę habent eandem vim, quàm habet clauſula, appellatione remota, quæ tollit omne vitium attentatorum. Put. dec.328.p.2. Lancellott. de attentatis.p.2.c.12. limit.8. nu.1. Mar.Antonin.ubi ſup. reſol.50.
32 num.8. neque tribuunt perpetuam iuriſdictionem, ſed ſolum donec gratia fuerit perfecta, & plenè executa, & vſque ad annum tantum ſecundũ textum in cap. quærenti. de off.deleg.
33 executoris enim officium tanto tempore durat poſt acceptatum officiũ, quamdiu paritum fuerit negocio ſibi commiſſo, quo executo licèt noua turbatio oriatur, executor non poteſt ſe intromittere. Innoc. in cap.pro illo-

illorum.num.3.de præb. etiamſi dicatur, inducas, & inductum defendas.
34 *Card. conſ.*10. *num.*4. & executoris officium inceptum ante mortem cōcedentis durat etiam poſt mortem. *Oldrad. conſ.*295.*num.*4. *Marta ubi ſup.clauſ.*60.vide *Rebuffum in praxi, in forma noua prouiſionis.uerſ. & defendat inductum*.

Clauſula 7.

35 Amoto.

Hæc clauſula requirit obſeruantiam ordinis iudiciarij ſecundum *Bald. in rubr. de off.deleg.col.penult. Abb. in c.de cætero.num.*8. *de re iud. ubi Felin.num.*9.*Achill.de Graſſ.ſuper reg.de trienn.deciſ.*6.*Mar.Antonin. ubi ſup. reſolut.ult. caſu* 66. neque
36 virtute huius clauſulæ poteſt executor amouere aliquem de poſſeſſione colorata niſi fuerit intruſus. *Staphil. de lit.grat.tit.de ui, & effectu clauſularum. uerſ. ulterius ſciendum eſt*. & de hac clauſula eſt textus in *c. cum uniuerſorum.in fine.de rer.permut. Rebuff. ubi prox. uerſ. amoto*. dictaq.
37 clauſula facit executorem de mero mixtum. *Felin.in d.c.de cætero.nu.*9.
38 & habet vim expreſſionis coloratæ poſſeſſionis, de qua eſt facienda mentio. *c.cum noſtris. de conc. præb.* vide *Martam ubi ſup. clauſ.* 9. & 10.& *Guid.pap.ſingul.*827.*Garciam ubi ſup. p.*6.*c.*3.*num.*50.*Rot.dec.*52. *dec.*147.*num.*4. & *dec.*159.*par.*2.*in recentiorib. Maſſobr. in praxi hab. conc.ad uac.par.eccl.prælud.*7.*dub.*20 *num.*165. *Aug. Barboſam de clauſulis. clauſ.* 5. *et in impreſſ. Lugdun. clauſ.*7.

Clauſula 8.

39 Contradictores &c.

Hæc dat iuriſdictionem non ſolū inter partes, ſed etiam contra extraneos contradicentes. *Staphil.ubi ſup. uerſ. ſequitur.nu.*4. ideſt, ſiquis abſque cauſa, et de facto velit contradicere, ſi autē de iure, et ex iuſta cauſa quis contradicat non eſt compeſcēdus. *c.is cui.de præb.lib.*6. *Rebuff. ubi ſup. uerſ. contradictores. Marta ubi ſup.clauſ.*21.*Garc.ubi ſup. par.*6.*c.*2. *num.*110.*Gonzal. ubi ſup. poſt glo.*9. *in annot.num.*236.& *Rota deciſ.*735. *par.*2.*in.recentiorib. Aug.Barboſa de clauſulis.clauſ.*15.

Clauſula 9.

40 Appellatione remota.

De hac habetur per *Doctor.in c.*1. *de reſcript.Lap.alleg.*121.*nu.*3.& 4. *Mandoſ. in uerſ. appellatione remota*.
41 quæ operatur, vt in appellatione ſit inſerenda cauſa, per quam iuſtificetur appellatio, quæ debet per appellantē probari. *Felin. in c. quoad conſultationem.nu.*26. *de re iudic.* & in-
42 telligitur ſolum quoad nominatos in literis, non autem quoad tertium. *c. ſuper eo. de off. deleg. vbi Abb. & alij. Menoch.de adipiſc.poſſeſſ.remed.* 4.*num.*896. quæ tamen clauſula nō
43 operatur, quando ſententia eſt notoriè iniuſta, & conſtaret de manifeſto grauamine. *Abb.in c. inter cætera. num.*3.*de re iud.Verallus dec.*87.*p.*1. etiamſi eſſet dictum, omni, & quacumque appellatione remota. *Verall.ibidem. Moneta in tract.de commutat. vltim.volunt. c.*11. *num.*467. *Marta vbi ſup.clauſ.*12.*Rota dec.*79 *num.*3. *p.*2. *in recentior. Gonzal. vbi ſup.poſt glo.*9.*in annotat.num.*241.& *ſeqq.Gratian. vbi ſup. c.*494.*num.*2. vide *Card.Seraph.dec.*1176.& 1471. & *Aug.Barboſ. de clauſulis. clauſ.*7. *et in impreſſ. Lugd.clauſ.*9.

Clauſula 10.

44 Prout iuris, & prout de iure.

Clauſula prout iuris, importat cōditionem quandam. *Turretus conſ.* 76.*num.*23.*vol.*1. *Mar.Antonin. vbi ſup.reſolut.*54.*num.*5. & ſolum iudi-
45 cem reſpicit, & omnia, quæ præcedunt hanc clauſulam, ſecundum iura

ſunt

ſunt regulanda. *c.cauſam quæ. de reſcript. vbi Abb. not.* 1. *Marta vbi ſup. clauſ.* 112. illa autem clauſula, prout

46 de iure, poſita in commiſſione de exequendo ſententiam, vel laudum, ſeu reſtitutionis in integrum, operatur, vt non cenſeatur data facultas, niſi quatenus ſit locus executioni. *Verall. dec.* 50. *num.* 1. *par.* 1. & in cō-

47 miſſione reſtitutionis in integrum contra tres confotmes, operatur, quòd procedi poſſit in cauſa non retardata executione, ad textum in *clem.* 1. *de re iud. Marta vbi ſup. clauſ.* 113. *Mareſcott. vbi ſup. lib.* 1. *c.* 86. *num.* 11. vide *Card. Seraph. dec.* 896. & 922. & *Aug. Barboſam de clauſ. clauſ.* 66.

Clauſula 11.

48 Et cætera.

Hæc clauſula extenditur ad ea, quæ ſunt de ſubſtantia, & natura actus, non autem ad accidentalia. *Bart. & alij in l. gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & poſth.* Mar. *Antonin. vbi ſup. reſol.* 39. *nu.* 1. *lib.* 2. *Bertazzol. in repetit. legis, ſi quis maior. nu.* 533. *C. de tranſactionib.* & dicta extentio

49 plurimum pēdet ab arbitrio iudicis. *Rota dec.* 393. *nu.* 1. *p.* 1. *diuerſ. Marta vbi ſup. par.* 4. *clauſ.* 12. *Gratian. vbi ſup. diſcept. forenſ. c.* 447. vide *Aug. Barboſam de dictionibus. dict.* 94.

Clauſula 12.

50 Si ita eſt.

Hæc importat cauſæ cognitionē, & partis citationem. ſecundum *Felin. in c. vlt. num.* 22. *de præſumption. Rot. dec.* 12. *de off. deleg. in nouis.* ſed contraria opinio verior eſt, videlicet, non importare cauſæ cognitionem, neque partis citationem, ſeu vocationem, ex quo tacitè ineſt. *c.* 2. *de reſcript. Lapus allegat.* 66. *nu.* 1. *Card. in clem.* 2. *nu.* 17. *de off. deleg. Verall. dec.* 125. *par.* 1. *Marta vbi ſup. par.* 1. *clauſ.* 157. *Mareſcott. vbi ſup. lib.* 2. *c.* 1. *nu.* 158. 159. & 160. vide *Card. Seraph. dec.* 989. & 775. & clauſula, ſicut exibita nobis petitio continebat denotat conceſſionem ad partis ſupplicationem emanaſſe. *Card. Seraph. dec.* 510. *Aug. Barboſa de clauſulis. clauſ.* 89.

Clauſula 13.

51 Arbitrio tuo.

Hæc regulariter importat boni viri arbitrium: ſecundum *Menoch. de arbitr. iudic. lib.* 1. *quæſt.* 8. *nu.* 29. *cum*

52 *ſeq.* aliquando tamen liberam volūtatem importat. *Surd. conſ.* 10. *nu.* 50. *Mar. Antonin. vbi ſup. lib.* 1. *reſol.* 74. *num.* 8. *Mareſcott. vbi ſup. lib.* 1. *c.* 87. *num.* 40. & *c.* 97. & *c.* 22. *nu.* 30. *Rota dec.* 587. *nu.* 1. *p.* 2. *in recentior.*

Clauſula 14.

53 Ex nunc prout ex tunc.

Hæc clauſula operatur, vt vnum tempus alteri inſit. *Doct. in l. huiuſmodi. la* 2. *ff. de verb. oblig. Neguſant. de pignor. & hypoth. p.* 2. *memb.* 2. *n.* 5. *Tiraquell. de vtroque retractu. tit.* 2. *§.* 11. *glo. vnica. nu.* 86. *Caualcan. dec.* 45. *nu.* 8. *p.* 1. *Surdus dec.* 113. *nu.* 10. *Mar. Antonin. vbi ſup. lib.* 1. *reſol.* 76. *n.* 3. quę clauſula ſi à Papa eſt poſita

54 in collatione de beneficio vacanti non ſuſpendit gratiam, ſecus ſi de vacaturo. *Card. in clem. vnica. nu.* 9. *de conc. præb. Creſcent. dec.* 7. *num.* 13. *de conc. præb. Rebuff. vbi ſup. in praxi. tit. de diſpenſat. rat. ætat. uerbo, tecum*

55 *ut ex tunc.* & in gratiis nihil operatur ante conditionis exiſtentiam. *Gabriel. conſ.* 189. *in fine. uol.* 1. & ſi

56 ad futurum relata ſit, importat, quòd actus non cenſeatur tunc geſtus, ſed referatur ad tempus, ad quod ſit relatio. *Cæphalus conſ.* 153. *num.* 21.

37 *uol.* 2. & tempus futurum non trahitur ad præſens, & diſpoſitio, in qua ponitur dicta clauſula, retrotrahitur ad tempus actus, & operatur, vt cenſeatur habere effectum ab ipſo initio.

glo.

glo. in clem.nolentes.verſ. ex tunc. & ibi Cardin. & alij. de hæret. Tiraqu. *de retract.conuent.§.2.glo.1.num.86. & in tract. de conſtituto.p.3.limit.1. num.16. Iaſon in l.1.num.4.C.de codicill. Marta ubi ſup. par.1.clauſ.54.* Gonzal. *vbi ſup. in* §.5. *proœm.num.* 56. vide Mareſcottum *vbi ſup. lib.2. c.39. num.28. & 29. Gratum de dictionibus. dictione* 64. *ex nunc. & diſt.65. ex tunc. & Maſſobrium ubi ſup. in prax.hab.conc.ad vac.par.eccl. prælud.25.dub.13.num.18. & Aug. Barboſam de clauſulis.clauſ.26.*

Clauſula 15.

58 Cuius litis ſtatum, & merita.

Per has clauſulas dicitur facta ſufficiens mentio litis, & operatur ac ſi in indiuiduo,& expreſsè fuiſſet facta mentio litis. R*ota dec.20.de reſcript. in nouis.Rebuff.in praxi.in 3. par. ſignaturæ. verſ.quatenus litigioſum.nu. 4. Sarnen. in reg. de triennali. quæſt. 14.nu.7.* & iſtæ clauſulæ operantur,
59 vt Papa intellexerit litem eo modo, quo pendebat, & prouidiſſe cenſeatur vti de litigioſo, & operatur litis expreſſionem ad gratiæ validitatem, quæ non poteſt impetrari lite pendente, niſi facta mentione litis. *Caſſador.dec.18.num.6.de præb.* & ope-
60 rantur, vt non dicatur ſubreptum, etiam quod non ſit expreſſum, quòd lis erat inſtructa. *Achill.dec.9.de re-*
61 *ſcriptis*. & hæc procedunt, dummodo in gratia mentio facta ſit litis, ſecus ſi nulla mentio facta ſit, quia tunc nihil prędictæ clauſulæ operantur. *Achill.d.deciſ.9.Marta vbi ſup. p.1.clauſ.174.Mar.Antonin.vbi ſup. lib.1.reſol.104.num.21. Card. Mantica deciſ.213.*

Clauſula 16.

62 Perinde valere.

Hæc clauſula gratiam concernit, & eſt, quando Papa gratiam ſuam aliqua ex parte inualidã confirmat, & reſpicit retro, & valet à die primæ gratiæ, ſi nulli ſit præiudicium. latè R*ebuff.in praxi.par.2.tit.de reſcripto.*
63 etiam & perinde valere. neque operatur contra ius tertio queſitum medio tempore. *Mandoſ.de ſignat.gratiæ.in rubr.perinde valere.verſ.perinde igitur. Put.dec.190.par.2.* V*erall. dec.126.nu.5.par.1. & dec.298.nu.7. p.2.Menoch.de arbit.iud.lib.2.cent.1.*
64 *caſu* 185. *num.* 25. nec aliquid operatur, ſi diſpoſitio principalis, vel cauſa ceſſet,puta, quia ſit nulla. *Gabriel de clauſulis.concl.3.nu.82. Lancellott.de attentat.par.3.c.31.nu.265.* P*ariſ.de reſig.beneſ.lib.8.quæſt.11.nu. 46.Mar.Antonin.ubi ſup.lib.1.reſol. 105.num.5.6. & 7.* Item perinde
65 valere eſt ipſa gratia cõualidatoria, quæ gratiam conualidatam antecedentem præſupponit. *Geminian.cõſ. 11.num.2. & conſ.128.nu.3.* & tol-
66 lit diſpenſationis defectum. R*ota dec. 436. num.2. par.1. diuerſ. Marta ubi ſup.p.1.clauſ.321.Garc.ubi ſup. p.4. c.3.nu.34. &* Aug. *Barboſa de clauſ. clauſ.56.*

Clauſula 17.

67 Super ea quoque inter aliquos lis, vel etiam ſuper dicto beneficio lis.

Dicta clauſula apponi ſolet de ſtylo, nam ſi eſſet lis, & non exprimeretur, gratia eſſet ſubreptitia, ideo Papa litem,& litis ſtatum habet pro expreſſis. facit text. *in c. inter. de re iud.*Rebuff.*vbi ſup. in praxi,in forma nouæ prouiſion. verſ. ſuper ea quoque. & in par.1.ſignaturæ.nu.13.Mar.Antonin.vbi ſup.lib.1.reſol.29.num.15. Marta vbi ſup.p.1.clauſ.280.*

Clauſula 18.

68 Nec aliter,quam ſi. nec aliàs,aliter, nec alio modo.

Clauſula, nec aliter quàm ſi, importat formam. *Dec.conſ.528.nu.11.* R*ota dec.446.n.5.par.1. & dec.199. nu.*

nu.4.par.2.diuerſ. Mar.Antonin. ubi
ſup. lib.1. reſol. 33. num.8. ita etiam
69 clauſula, non alias, aliter, nec alio
modo, importat formam præciſam.
Alex.conſ.3.num.4.lib.1.Mar.Anto-
nin. vbi ſup. reſol.56. & 96. num.4.
Verall.dec.82.nu.4. & importat con-
70 ditionem ſuſpenſiuam, & facit vt ni-
hil actum videatur. Clarus recept.
ſenten.§.emphyteuſis.quæſt.13.verſic.
item quæro. Mar.Antonin. d.lib.1.re-
ſol.62. num.2. & eſt clauſula reſolu-
71 tiua, & facit perinde ac ſi nihil actū
ſit. Alex.d.conſil.3.num.4.& Clarus,
& Verall. vbi ſup. & eſt limitatiua
72 voluntatis, & præſeruatiua ſui iuris
in caſu contrario. Verall. d. dec. 82.
num.3.& dec.84.num.10.p.3.Marta
ubi ſup.par.1.clauſ.76.Rota dec.747.
num.1.p.2.in recentiorib. Steph. Gra-
tian. vbi ſupra diſcept. forenſ. c. 515.
num.1.& 29.c.532.nu.21.& c.587.
num.11. & c.748.nu.12. vide Card.
Seraph.dec.838.1063.403. & 110.
& Aug. Barboſam de clauſ. clauſ.39.

Clauſula 19:

73 Dummodo non ſit alteri ius
queſitum.

Hæc clauſula nedum præſeruat
ius in re, prout communiter Docto-
res tenent. Calderin. conſ.8. in fine.
de reſcript. Rebuff. in praxi in forma
nou.prouiſ.ueri.dummodo tempore.Sta-
phil.de lit.grat.tit. de form. mand. de
prouid.num.4. Mar. Antonin.ubi ſup.
lib.1.reſol.9.num.3. Moneta in tract.
de commutat.ult.uolunt.c.11. n.463.
74 verum etiam præſeruat ius ad rem
quæſitum per electionem, ſeu præ-
ſentationem,quod ius eſt conſidera-
bile ad regulam de non tollendo iu-
re queſito. & Caſſador.dec.3.num.3.
& dec.18. num.2. de præb. Rota dec.
572.num.6.p.1. & dec.52.num.3.&
dec.253.nu.1.& 2.in recentior.Garc.
ubi ſup.par.4. c.3.num.20.Marta ubi
ſup. par.1. clauſ.35. Steph. Gratian.
ubi ſup.c.780.num.17. & 18. Mare-
cott.ubi ſup.lib.2.c.1.n.172.&.173.

Doct.in c.cum bertoldus.de re iud.Ric-
cius in praxi rer.for.eccleſiaſtici. dec.
195.num.204. Prax. Archiep.Leonis.
par. 2. cap.17. de poteſtate iud. deleg.
num.17.& 18. Maſſobr.ubi.ſup.præ-
lud.7.dub.21.nu.149. hoc tamen nō
75 procedit, quando conſtaret Papam
velle iuri queſito præiudicare, quia
tunc aliter intelligeretur de omni
præiudicio. Sarnen.ubi ſup. de nō toll.
iur.que. quæſt.1.uer.illud tamen, itē
illud procedit, ſi præſentatio acce-
ptata fuit. Sarnen.ubi ſup.nu.13. &
76 ſi præſentatus à medietate patrono-
rum deroget alteri medietati,d.clau
ſula non impedit derogationē præ-
dictam. Marta ubi ſup. nu. 3. & fuit
dictum in vna Piſana Capellaniæ.20.
Martij.1594.corā Blancbetto.Achill.
de Graſſ.dec.18. de probat.

77 Et hæc clauſula operatur, vt ſi eo
tempore conſtet alteri eſſe ius que-
ſitum, gratia ſit nulla. c. examina-
ta.de cōfirm.utili,uel inut. Sarnen.ubi
ſup. nu. 41. & hæc clauſula intelligi-
78 tur de iure valido, & canonizabili,
& excluſiuo impetrantis. Sarnen. in
reg. de public.reſignat. quæſt.17. ante
uerſ. quibus. & habet vim expreſſio-
79 nis tituli, & poſſeſſionis alterius,
ideoq. tollit ſubreptionem. Felin.in
c.in noſtra.coroll.36.& in c.ſuper lite-
ris.nu.11.de reſcriptis. & dicta clau-
80 ſula ſemper intelligitur, quamuis nō
exprimatur.ita Sarnen.d.quæſt.1.n.1.
81 & præſeruat ius ad rem, ſi tale ius ſit
exequibile, vel quando pendet lis
ſuper eo, & eſt deductum in iudicio.
Bellamera conſ.34.nu.25.& 34.Rom.
conſ.256. & ibi addit.

82 Sunt tamen qui dicunt per hanc
clauſulam, dummodo &c.præſerua-
ri tantum ius in re. non ius ad rem,
per illud verbum, quæſitum, ideſt
ius radicatum,incorporatum,ac ple-
num. Sarnen.vbi ſup. de non toll. iur.
quæſ.quæſt.4. num.13. Rota dec.759.
num.4.par.1. diuerſ. & ius ad rem
83 non eſt plenum, vnde de eo non eſt
facienda mentio in collatione Papæ.
Put.deciſ.265.num.5. par.2. Caſſad.
deciſ.

deciſ. 3. num. 3. de præbend.

84 Tamen in praxi teneas dictã clauſulã dummodo &c. præſeruare etiam ius ad rem, quod tamen limita.

85 Primò, id nõ procedere, quoties in literis Apoſtolicis eſſet adiecta clauſula anteferri, quia per eam ſublatum cenſetur omne ius ad rem quouis modo quæſitum. *cap. penult. de præb. lib. 6. Felin. in cap. cauſam quæ. num. 26. in princ. de teſtib. Mandoſ. de ſignat. grat. in rubr. de expectatiuis. verſ. nulli dabatur. Lapus allegat. 79. num. 1. Verall. deciſ. 217. num. 5.*

86 *p. 1.* præſertim ſi in eiſdem literis (vt fieri ſolet) eſſet adiecta alia clauſula, non obſtantibus vna cum decreto irritanti. *Felin. in c. in noſtra. num. 35. de reſcript. Creſcent. deciſ. 7. num. 5. de conc. præb.*

87 Secundò limita illud procedere in iure quæſito ad rem alio modo, quam ex narratis in literis Apoſtolicis. *Creſcent. vbi ſup. Sarnen. d. q. 1. num. 41. de non toll. iur. quæſ. Oldrad. conſ. 330. in fine. Ferrett. conſ. 185. num. 3.* & denique dictio, dummodo,

88 de ſui natura non importat conditionem, ſed admonitionem ſecundum Io. *And. in c. non poteſt. de præb. lib. 6.* quem refert, & ſequitur *Rota deciſ. 1. de conditionibus appoſitis, in antiquis. & Menoch. de arb. iud. lib. 1. quæſt. 86. num. 28.* & de hac clauſula vide *Gonzal. vbi ſup. gloſ. 15. §. 1. nu. 67. & 68.* vide Card. *Seraf. dec. 1153. 1274. 1484. & 1498. & Aug.* Bar*boſ. de clauſul. clauſ. 20.* Card. *Mant. dec. 256.* & clauſula, dummodo eius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat in prouiſione beneficij reſeruati non ponitur ratione reſeruationis expreſſæ in literis, ſed ratione clauſulæ generalis, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo. *Card. Seraf. deciſ. 755. &* Barboſa *vbi ſup. clauſula 21.* & de hac clauſula fuit dictum in B*archinonen. beneficij 26. Nouemb. 1627. coram* R. P. D. *Durano*, quæ in calce operis eſt deciſ. 82.

Clauſula 20.
Quorum tenores.

89 Hæc clauſula operatur indiuiduã omnium expreſſionem cum omnibus ſuis qualitatibus. F*elin. in c. nonnulli. num. 6. de reſcript. Caſſador. ſup. regul. deciſ. 10. num. 3. & dec. 38. num. 3.* &

90 per eam cenſetur derogatum cuicunque conſtitutioni etiam habẽti clauſulas derogatorias. *Felin. ibidem. Gabriel. de clauſulis lib. 6. concl. 5. nu. 1. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſol. 46. num.* 8. M*arta vbi ſup. par. 1.*

91 *clauſ. 193.* & fuit inuenta, vt eſſet certa via, qua Papa poſſet derogare gratijs præcedentibus, de quibus notitiam non habet. G*onzal. vbi ſupra*

92 *gloſ. 36. num. 30.* & regulariter ſufficit pro plena ſpecificatione. *Gonzal. ibidem. num. 29. & 64.* & eſt clauſula

93 conſpicua. *Gonzal. ibidem. num. 11. & num. 22.* adducit plura de huius clauſulæ effectu, & habet vim cu-

94 iuſcunque litis, iuris, & prætentionis in iudicium deductæ. R*ota. deciſ. 506. num. 5. par. 1. in recent.* & opera-

95 tur ſpecificationem eorum, ad quæ relata eſt. R*ota vbi ſup. deciſ. 466. n. 5. par. 1, & dec. 128. num. 5. part. 2.* &

96 tollit ſubreptionem. *Rota ibidem. dec. 569. num. 8. par. 2. Garc. vbi ſup. p. 3. cap. 2. num. 234.* & per eam cenſetur

97 derogatum regulis Cancellariæ, ac ſi de verbo ad verbum fuiſſent expreſſæ. *Sarnen. vbi ſup. in proœm. reg. cancell. quæſt. 6. circa finem. verſ. quorum tenores. Stef.* Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 182. num. 18. cap. 421. n. 9. c. 548. num. 12. & c. 635. num. 9. Mareſcott. vbi ſup. var. reſol. lib. 1. cap. 19. nu. 9. & 10. & lib. 2. c. 48.* & de hac clauſula vide P*raxim Archiep.* L*eonis par. 1. c. 13. num. 21. de immun. eccleſ. & par. 3. c. 38. num. 173. de excomm.* vide *Card. Seraf. deciſ. 16. 291. 296. 510. 981. & 998. Card. Mantic. dec. 76. & Aug.* B*arboſam de clauſul. clauſul. 70.*

Clau-

98 *Clauſula* 21. Anteferri.

Hæc clauſula ſolet extendi de ſtylo Curiæ ita, aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de beneficijs eccleſiaſticis in illis partibus generales, vel ſpeciales dictæ Sedis, vel Legatorum eius literas impetrauerint, etiamſi per eas ad inhibitionẽ, reſeruationem, & decretum, vel aliàs quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus in aſſecutione dictorum beneficiorum volumus anteferri. *Rebuff. in praxi in forma noua prouiſionis*, & tollit omnem ſubreptionem. *cap. mandatum de reſcript.* &
99 facit de poſteriore priorem. *Bellam. conſ.* 33. *num.* 20. & non trahitur retro in præiudicium iuris quæſiti ad
100 rem, niſi aliter conſtet de intentione Papæ. *Geminian. conſ.* 38. & nihil ope
101 ratur, niſi ille, cui eſt conceſſa, ea vti voluerit. *Calderin. conſ.* 5. *num.* 2 *de translat. prælat. Marta vbi ſupra par.* 1. *clauſ.* 212. & per hanc tollun-
102 tur reſeruationes, & expectatiuæ tàm generales, quàm ſpeciales, & impetrans præferri debet etiamſi habens expectatiuam acceptauerit, ſed non tollit ius in re, ſed ius ad rem. *Rebuf. vbi ſup. verſ. aut ſi aliqui.* de hac clauſula late *Felin. in c. capitulum. num.* 6. *& in c. cauſam quæ. de reſcript. Mar. Antonin. vbi ſup. lib.* 1. *reſol.* 9. *nu.* 13. *Verall. deciſ.* 337. *num.* 5. *par.* 1. *Ricc. vbi ſup. deciſ.* 195. *num.* 207. *Monet. de comment. vlt. volunt. c.* 11. *de mutat. ſtat. eccleſ. & beneſ. à num.* 457. *ad* 461. *Aug. Barboſ. de clauſ. clauſ.* 6. *& clauſ.* 8. *sec. impr. Lugdun.*

Clauſula 22.

103 Ac ſi à die datæ.

Per hanc clauſulam retrotrahitur collatio ad diem datæ ipſarum literarum. ita in puncto *Gabriel. de clauſulis. concluſ.* 3. *nu.* 38. *Staphil. de lit. grat. in forma mand. de prouid. verſ. prima igitur forma. num.* 5. *& de vi, & effectu clauſ. verſ. ſeptimo, & vltimo. Creſcent. deciſ.* 7. *de conc. præben. Fla. Pariſ. de reſign. benef. lib.* 1. *q.* 6. *nu.* 32. *Mar. Antonin. vbi ſup. lib.* 1. *reſolut.* 8. *num.* 102.

Clauſula 23.

104 Dummodo accedat conſenſus, vel accedente conſenſu.

Hæc clauſula inducit conditionem. *Put. deciſ.* 18. *lib.* 3. quæ impleri debet, & expreſſius conſenſus requiritur, vt ſi dicat accedente conſenſu patronorum, quia tunc conſenſus expreſſus requiritur ita *Sarnen. in reg. de impetr. benef. per obit. quæſt.* 11. *num.* 2. *Put. deciſ.* 282. *num.* 3. *lib.* 3. *Marta, vbi ſup. clauſ.* 3. *num.* 1. & 2. *Card. Seraf. dec.* 1163. & fuit dictum in *Piſtorien. Plebaniæ.* 24. *Mar.* 1623. *cor. D. Nauar.* quæ in calce oper. eſt *dec.* 84. *& in ead. coram eod.* 12. *Iunij* 1623. quæ in fine eſt deciſ. 85.

Clauſula 24.

105 Dummodo eius diſpoſitio ad nos hac vice, &c.

Ponitur hæc clauſula ratione clauſulæ generalis, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, non ratione reſeruationis expreſſæ in literis, neque reddit gratiam conditionalem. *Marta d. par.* 1. *clauſ.* 37. & totam gra-
106 tiam, omniaque in ea contenta qualificat, & reſtringit. *Rota deciſ.* 777. *num.* 6. *par.* 2. *in recent. Card. Seraf. deciſ.* 755. *& Aug. Barboſ. de clauſ. clauſ.* 21.

Clauſula 25.

107 Dummodo intruſus non ſit.

Hæc clauſula intelligitur de intruſione præter narratam. *Sarnen. vbi ſup. de iure quæſito. quæſt.* 1. *in fine.*
108 *Creſcent. deciſ.* 7. *de iurep.* & facit gratiam conditionalem. *Marta vbi ſup.*
109 *clauſ.* 38. *par.* 1. & intruſus dicitur, qui abſque auctoritate eius, qui cõferre potuit, beneficium occupauit. *Rota deciſ.* 13. *de cauſ. poſſeſſ. & proprieт. in antiq.* ſeu ille, qui ſine titulo, & colore in beneficio ſe intruſit. *Felin. in cap. qualiter, & quando. il'* 1. *num.* 15.

num. 15. *de accuſat.* vel qui titulum, &
colorem habet, ſed non canonicum
110 quoniam conferens auctoritatem
non habebat. *Calder. in conſ.* 13. *de*
verb ſignif. & ideò prouiſus ab ordi-
natio de beneficio Papæ reſeruato
dicitur intruſus, ſiue ſi de beneficio
non vacante poſſeſſionem acceperit,
vel ſi electus ſine confirmatione ſu-
perioris poſſeſſionem acceperit, vel
qui notoriè nullum ius habeat, vt
per *Martam vbi ſup. num.* 3. & in-
111 truſus non auditur, eiuſque poſſeſſio
dicitur vacans, neque iuuatur regu-
la de triennali. *Marta vbi ſup. n.* 4.

Clauſula 26.

112 Dummodo omnes inſimul
non excedant.

Iſta eſt verificanda ſecundum tem
pus reſeruationis, non translationis,
ſi ſit translata. Rota *in vna Carpen-*
torat. penſionis. 15. *Martij* 1602. *co-*
113 *ram Card.* Lancell. & ſi adiecta ſit re-
nouationi penſionis facit illam con-
ditionalem, vel modalem, vt ſit ve-
rificanda, ſecus ſi adijciatur poſt
puram reſeruationem ad modifican
dam aliam clauſulam, vt in *d. dec.* re-
fert *Marta vbi ſup. par.* 1. *clauſ.* 39.

Clauſula 27.

114 Dummodo remaneant centum
pro Rectore.

Propter hanc clauſulam probari
debet concludenter talis aſſertio,
neque ſufficit probatio per famam
ad *deciſ.* 3. *Mohedani de teſtib.* idem
eſt, ſi dicatur in penſione, quæ fru-
ctuum medietatem nõ excedit, quia
ipſe penſionarius probare debet ex-
ceſſum in alijs, & ex *Conc.* Trid. *ſeſſ.*
24. *de ref. cap.* 3. rectori Eccleſiæ pa-
115 rochialis debent remanere centum,
Epiſcopo autem mille, & in alijs be-
neficijs penſio pro fructuum medie-
116 tate ſolet concedi, & aliquando pro
maiori ſumma. *Marta vbi ſup. par.* 1.
clauſ. 42. & ſimilis eſt alia clauſula,
117 dummodo remaneant quinquagin-
ta liberi pro rectore, ideſt deductis
oneribus ordinarijs, & intelligitur
prout ducati valent in loco benefi-
cij, vbi in dubio facienda eſt ſolu-
tio. *Marta vbi ſup. clauſ.* 43. quæ
clauſulæ verificari debent per pen-
118 ſionarium, etiamſi agatur contra
eum, qui penſioni conſenſit. *Rota*
deciſ. 417. *nu.* 5. *par.* 2. *in recentiorib.*
fallit tamen, quãdo huiuſmodi clau
119 ſula non eſt appoſita reſeruationi
penſionis, ſed conſecutiuè ad modi-
ficandum, & limitandum clauſulam
antecedentem, etiamſi aliæ penſio-
nes annuæ vltra præfatas alijs per-
ſonis aſſignatæ exiſtant. *Rota vbi ſu-*
pra num. 1. *Garc. de benefic. par.* 1. *c.* 5.
num. 371. 397. & 404. *Mareſcott.*
vbi ſup. var. reſolut. lib. 2. *cap.* 1. *num.*
72. & *ſeqq. vide Card. Seraf. dec.* 951.
& 1122.

Clauſula 28.

120 Dummodo cauſa non ſit in-
ſtructa.

Cauſa dicitur inſtructa, quando
eſt relata in Rota, nec poſt terminũ
ad articulandum, nec poſt conclu-
ſum in cauſa inter duos, tertius au-
diri debet, quoniam cauſa inter illos
inſtructa eſt. *Rota deciſ.* 4. *de iudic.*
in antiquiorib. & ſi additum ſit, &
in iuriſdictionem conſenſum, non re-
quiritur vtrumque, ſed alterum ſuf-
ficit. *Marta vbi ſup. par.* 1. *clauſ.* 36.
vbi num. 1. dicit dictam clauſulam
121 reddere ſententiam nullam latam
vigore commiſſionis habentis dictã
clauſulam, ſi cauſa erat inſtructa.

Clauſula 29.

122 Cuius ad id expreſſus accedit
conſenſus.

Hæc clauſula cum ſit concepta
per verba præſentis temporis ſtat
cauſatiuè non conditionaliter. *l. in-*
ſtitutio talis. ff. de condit. inſtitut. præ-
ſertim quando eſt poſita in literis,
quia

quia tales literæ expeditæ non fuiſſent ſine conſenſu. *Put. deciſ.* 439. *lib.* 1. *& dec.* 18. *lib.* 2. *Verall. dec.* 213. *&* 220. *par.* 1. & intelligitur de conſenſu poſito, & ſcripto à tergo literarum. *Marta d. par.* 1. *clauſ.* 22. *Mareſcott. vbi ſup. lib.* 2. *cap.* 1. *à num.* 137.

Clauſula 30.

123 Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum.

Papa per hanc clauſulam reddit prouidendum capacem gratiæ. *Dec. in cap. Apoſtolicæ. col.* 2. *de except.* *Alberic. in l. à procedente. in princ.* C. *de dilationib.* *Boer. deciſ.* 290. quę non
124 habebit effectum ſi per annum; vel vltra dictus prouidendus ſteterit in excommunicatione, quia tunc obſtat regula Cancell. Apoſt. quæ eſt
125 65. de inſordeſcentibus, quæ talis eſt & refertur *à Quaranta in ſumma Bullarij. ver. regulæ* Cancell. *Apoſtol.*

Itē ne perſonis, pro quibus literæ ſuæ ſanctitatis emanabunt, ob generalem abſolutionem à cenſuris eccleſiaſticis, quibus ligati forent, ad earum effectum indifferenter concedi, & in literis Apoſtolicis apponi ſolitam, præſtetur occaſio cenſuras ipſas vilipendendi, & inſordeſcendi in illis, ſtatuit, & ordinauit huiuſmodi abſolutionem, & clauſulam in literis, quas in futurum cum illa concedi contingerit, non ſuffragari non parentibus rei iudicatæ, incendiarijs, violatoribus Eccleſiarum, falſificantibus, & falſificari procurantibus literas, & ſupplicationes Apoſtolicas, & illis vtentibus, receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res vetitas ad infideles deferentibus, violatoribus eccleſiaſticæ libertatis, via facti, auſu temerario, Apoſtolicis mandatis non obtemperantibus, & Nuncios, vel executores Apoſtolicæ Sedis, & eius officialium eis cōmiſſa exequentes, impedientibus, qui propter præmiſſa, vel aliquod eorum excommunicati à iure, vel ab homine, per quatuor menſes ſcienter excommunicationis ſententiam huiuſmodi ſuſtinuerint, & generaliter quibuſcumque alijs, qui cenſuris aliquibus etiam aliàs quam vt præfertur, quomodolibet ligati, in illis per
126 annum continuum inſorduerint. & talis inſordeſcens in excommunicatione per annum de hæreſi habetur ſuſpectus. *Rota dec.* 580. *par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* igitur dicta clauſula regulariter tollit impedimentum proueniens à cēſuris, ideſt, ab excōmunicatione, ſpenſione, & interdicto. *Rebuff. in praxi, in for. nou. prouiſ. uerſ. teque abſoluentes. & Marta d. par.* 1. *clauſ.* 47. *Garc. de beneſ. par.* 7. *c.* 14. *Suarez de cenſuris. diſput.* 17. *ſect.* 1. *num.* 2. &
128 aliqui volunt per dictam clauſulam comprehendi etiam irregularitatem per verba illa, eccleſiaſticis pœnis, quia irregularitas non eſt cenſura, ſed pœna, alij negant, quia abſolutio non datur ab irregularitate; ſub diſpēſatio vtramque opinionem refert *Garc. d. par.* 7. *cap.* 11. *nu.* 55. 56. *&* 59. *Moneta, in tractatu de commutat. vltim. volunt. cap.* 10. *de derogat. qualit. in fundat. beneſ. appoſit. à num.* 464. *vbi num.* 469. ait hanc clauſu-
128 lam abſoluere etiam à cenſuris reſeruatis in Bulla Cœnæ Domini, præterquam ab incurſa ob hæreſim. &
130 *Garc. vbi ſup. num.* 71. ait etiam ordinarios vti poſſe hac clauſula per quam abſoluuntur impetrantes ab illis cenſuris, & pœnis, à quibus ordinarij eoſdem abſoluere poſſunt.

Clauſula 31.

131 Vt aſſerit, ſeu vt aſſeritur.

Hæc prima refertur ad impetrantem, qui tenetur aſſerta iuſtificare, quæ differt ab illa clauſula, vt aſſeritur. Rota *deciſ.* 60. *&* 77. *de reſcript. in antiq. Caſſad. deciſ.* 4. *num.* 1. *de reſcrip. & deciſ.* 7. *de iurepatr. Marta vbi ſup. par.* 1. *clauſ.* 197. & per clau-
132 ſulam, vt aſſeritur narratiua non dicitur

citur eſſe partis. *Rota dec.691.nu.6.*
133 *p.2.in recentiorib.* & per eam nihil includitur. *Gonzal.ubi ſup.gloſſ.32. num.12. & 14. Rota dec.461.num.1. p.1.in dd.recentiorib.& Card.Seraph. dec.388.*

Clauſula 32.
134 Siue alio quouis modo.

Hæc clauſula intelligitur, itaut comprehendat omnem modum etiã per indirectum. *glo. in c. vt inquiſitionis. §.prohibemus. de hæretic. lib.6.*
135 & quando aliàs nihil operaretur, intelligitur de diſſimilibus aut de maioribus expreſſis, *Crauett.conſ.294. nu.3. Marta vbi ſup. p.1. clauſ.140.*
136 & ſecundum ſtylum Curiæ, & communes concluſiones capit tantum vacationem tempore datæ prouiſionis contingentem. *Sarnen.de publicand.reſignat.quæſt.16.* Rota *dec.49. num.5. & dec.309. num.2. par.2. in recentiorib. Gonzal. vbi ſup. glo.15. num.86. Marta vbi ſup. clauſ.173. Maſſòb. in praxi hab.conc.ad vac.par. eccl.prælud.26.dub.35.nu.9.*

Clauſula 33.
137 Vt præmittitur.

Hæc clauſula eſt reſtrictiua reſpectu præcedentium. *clem. ne in agro. §. abbate. & ibi glo. de ſtat. monach. Marta d.p.1. clauſ.202.& p.3.clauſ. 94.Rebuff.vbi ſup.in form.nou.prouiſ. verſ. ſiue vt præmittitur.*

Clauſula 34.
138 Cuius valor.

Valor expreſſus cum ſit pars narratiuæ eſt probandus. *Flam.Pariſ.de reſig. benefic. lib.10.quæſt.3.num.39. Mar. Antonin. var.reſol. lib.1. reſol. 39.num.12. & ſeq. & reſol.104.nu. 25.Put.dec.24.lib.1. Caſſador.dec.7.*
139 *de iurepatr.* & falsò expreſſus vitiat gratiam. *Felin.in c. ad aures.num.4. de reſcript. vbi* Dec. *num.11.* niſi ſit
140 expreſſus imperſonaliter, vt aſſeritur, quando verba præcedentia concepta fuerũt in perſonam impetrantis, ſecus quando omnia verba loquũtur vniformiter, & videtur, quòd impetrans omnia aſſeruerit, vel quãdo verba concepta ſunt in ſecunda, vel tertia perſona dicendo, vt aſſeris, vel vt aſſerit. *Felin.in d.c.ad aures.nu.10.* & vide *Monetam vbi ſup. de commutat.vlt.uolunt. c.10. de derog.qual.in fund.ben.appoſ.nu.488.*
141 Qui valor iuſtificari debet iuxta tempus datæ impetrationis. *Caſſad. dec.19.in fine.ſuper regul.Cancell.Verall.dec.264.nu.9. & dec.330.nu.1. par.3.* Greg.XV. *dec.13.& dec.419.*
142 & teſtes deponentes ſuper valore beneficij deponere debẽt deductis oneribus, & de tempore datæ. *Gregor. dec.357. num.4.* & locationes etiam
143 geminatæ non probant valorem. *Sarnen.in reg.de ualore. quæſt.ult. in*
144 *fine.* concurrentibus tamen adminiculis probant, & excuſant à mala expreſſione, & à pœna regulæ 54. Cancellariæ Apoſtolicę de exprimẽdo vero valore beneficiorum in impetrationibus. *Caſſador. dec.20. in princ. & num.2. ſuper regul. Verall. dec.78.num.1.p.2. & dec.49.par.3. Annotat.ad* Gregor.XV.*dec.101.n.5.*
145 *& 6.* & valor in gratia narratus per non exceſſum, non iuſtificatur per teſtes deponentes per aſcenſum, quia ſtat ſimul, quod valor aſcendat ad ſummam expreſſam, & non ſit verũ, quòd non excedat. Rota *dec.186.nu. 3. & 5.dec.429.num.3. & dec.443. par.2. in recentiorib.* Greg.XV. *dec. 147. & ibi annotat.* & de valore vide *Sarnen. in reg. de ualore. Rebuff. in praxi in par.3.ſignaturæ. uerſ.necnon uerus ualor. Garc. ubi ſup. de benefic.par.5.c.5. à nu.187.*& quomo-
146 do probetur valor vide eundẽ *Garc. d.par.5. c.3.num.218. & par.6. c.2.*
147 *nu.165.* & quòd valor ſit iuſtificandus de tempore impetrationis dicit etiam *Steph.*Gratian. *diſceptat.forenſ. c.510.num.1.*

Clau-

Clauſula 35.

148 Pro expreſſis habentes.

Hæc clauſula operatur, non obſtantibus quibuſuis derogatorijs. *Felin. in c.nonnulli. nu.6.de reſcript. Sarnen. in proœm.regul.quæſt.6.nu.6.* R*ebuff.ubi ſup. tit.de diſpenſat.rat.æt.*
149 & facit, quòd omnia exprimi poſſunt. *Put.dec.*89.*num.*1.*lib.*1. non ta-
150 tamen operatur in his, quæ ſunt cõtraria narratis. ſecundum doctrinã *Angeli in l. omnes.num.*2. C.*de præſcript.*30. *uel* 40.*ann.* & operatur ac
151 ſi tenores ſpecificæ inſerti eſſent. *Caſſador.dec.*10.*ſuper regul.* & perin
152 de eſt, ac ſi omnia contraria ſpecificata eſſent. D*ec. conſ.*165.& opera-
153 tur expreſſionem omnium qualitatum,& circumſtantiarum,quæ eſſent exprimendæ. G*eminian.conſ.*65.*nu.* 21.vide M*artam d. par.*1.*clauſ.*101. *& Aug.*Barboſ.*de clauſ. clauſ.*59.

Clauſula 36.

154 Non obſtantibus, &c.

De hac clauſula eſt textus in *c.cũ aliquibus.de reſcript.lib.6.& in c.ult. de ſent. excomm. lib. 6. & in c. quia ſæpe.in fin.de elect.lib.6.*de ea *Rebuff. ubi ſup. in form. nou. prouiſ. uerſ. non*
155 *obſtantibus*. & tollit omnia quæ gratiæ obſtare poſſunt. I*aſon conſil.*210. *col.4.in fine.lib.*4.R*ota dec.*506.*nu.*1. *par.* 1. *in recentiorib.* & de hac clauſula tractat M*areſcott.ubi ſup.uar.reſol.lib.*1.*c.*19.*num* 8. *& c.*29. *nu.*72. *et c.*35.*num.*4. quæ clauſula ſatis eſt
156 ad tollendum priuilegium non clauſum in corpore iuris. *clem.*1. *in fine. de ſepult.* ſed per eam non cenſetur derogatum ſtatuto particulari. *Felin. in c.nonnulli.num.*23. *de reſcript.*
157 item non auget gratiam, ſed declarat intentionem concedentis, quatenus ſit dubia contra conceſſa.*clem.*
158 1. *de præb.* non tamen tollit ſubreptionem. C*orneus conſil.*125.*num.*14.
159 *lib.* 6. nec per eam cenſetur derogatum regulis cancellariæ, niſi expreſſè dicatur. *Sarnen.in proœm.quæſt.*5.
160 *ſeu* 3. neque tollit obſtacula perſonalia. *Calderin.conſ.*1.*de reſcript.*nec
161 cenſetur derogare diſpoſitioni firmatæ conſenſu partium. *Crauett. conſ.*241. *col.* 9. item non tollit ius
162 quæſitum laico ex fundatione, vel dotatione etiamſi adſit clauſula motu proprio,niſi exprimatur. *Staphil. ubi ſup. de ui,et eff.clauſ.§.de clauſulis non obſtantiarum.nu.*1. *et ſeqq.* &
163 ſi diſpoſitio,ſuper qua eſt dicta clauſula, ſit nulla, etiam d. clauſula eſt nullius effectus. *Angel.conſ.*30.*n.*32. M*arta d.par.*1.*clauſ.*79. M*ar. Antonin.d.lib.*1.*reſol.*5.*num.*16.*& ſeq.& reſol.*46.*num.*7. *& reſol.*58. *num.* 6. G*onzal. ubi ſup.glo.*9. *§.*1. *num.*57. S*teph.*G*ratian.ubi ſup.diſcept.forenſ. c.*421.*num.*15. *&* 16.*c.*458.*num.*6. *& c.*742.*num.*22. C*ard.*S*eraph.dec.* 433. *Aug.*B*arboſ.de clauſ. clauſ.*43. 44.45.46.*&* 47.

Clauſula 37.

164 Supplentes, &c.

Hæc clauſula non ſupplet defectũ cauſæ. R*edoan.de reb.eccleſ.non alien. ſub vocabulo alienat. verſic. & ſi ſit facta.num.*13. M*agon.dec.*L*ucen.*12. *num.* 21. nec ſupplet defectus ſubſtantiales. *Dec.conſ.*14.*num.*75.*Mar. Antonin.vbi ſup.lib.*1.*d.reſol.*5.*num.*
165 29.*&* 30. neque tollit defectum poteſtatis facientis actum confirmatũ. *Rot.dec.*2.*de conſ.vt.vel inut.in nouis.* .*Abb. in c.inter dilectos.num.*8. *de fid. inſtrum.* & prædictum eſt verum quando Papa ignorauit. R*ota dec.* 455.*nu.*4.*par.*1. *diuerſ.*& d.clauſula
165 tollit tantum defectus iuris poſitiui. *Dec.conſ.*410.*col.pen.*& defectus debent eſſe ſpecificati ad hoc, vt per d. clauſulam tollantur. D*ec. conſil.* 606.*col.* 4. non tamen hæc clauſula
167 ſupplet defectus prouenientes de iure naturali. A*lex.in l. ſi filius à patre.*S*.vlt. in fine.ff. de lib. & poſth.* &
168 ideo non ſupplet defectum citatio-

nis, quæ eſt de iure naturali. *Sarnen. in compendio ſignat. fol. mihi. 161.*
169 *verſic. et etiam.* neque operatur quãdo læditur ius tertij. *Ruin. conſ. 35. num. 35.* neque tollit defectus concernentes perſonã ſupplicantis. *Specul. in tit. delegato. §. nunc oſtendendũ. verſic. 18. Marta d. par. 1. clauſ. 181. Steph. Gratian. vbi ſup. c. 599. num. 9. Card. Seraph. dec. 975. et Aug. Barboſ. de clauſ. clauſ. 104.*

Clauſula 38.

170 Decretum irritans.

Per hanc clauſulam ordinarij collatio in contrarium facta annullatur, ipſo iure, & etiam alius actus contrarius prouiſioni, cui eſt adiecta d. clauſula. per textum in *clem. 1. de elect. Marescott. vbi ſup. var. reſol. lib. 2. c. 38. vbi latiſſ. Steph. Gratian. vbi ſup. discept. forenſ. c. 283. nu. 3. et 23. c. 208. num. 24. c. 415. nu. 22. c. 416. num. 7. c. 440. num. 16. c. 517. nu. 19. c. 574. num. 5. et 9. c. 730. num. 44. et c. 791. num. 13.*

171 Immo nec valet actus in contrarium factus etiam de partium conſenſu. per textum in *c. ſtatutum. et ibi glo. in verbo, committatur. et c. diſpendia. de reſcript. lib. 6.* quia d. clauſula ſtat pro forma. *Bald. et alij in l. 1. ff. de lib. et poſth. Rebuff. in praxi. in for. nou. prou. verſic. nos enim ex nunc irritum. et cat.* vbi actum contrariũ dicto decreto factum de conſenſu partium valere contendit. & d. clau-
172 ſula inficit poſſeſſionem, & titulum. *Caſſad. dec. 1. et 2. de reſt. ſpol. Rot. dec. 99. lib. 1. par. 3. diuerſ.* nihil autem
173 operatur in gratia conditionali ante conditionis euentum. *clem. 1. de conc.*
174 *preb.* & ligat etiam ignorantes. *c. ſi eo tempore. et ibi glo. in uerbo, ignoranter. de elect. lib. 6.* item quamuis d.
175 clauſula operetur, vt nullus inferior poſſit manus apponere, & conferre, attamen hoc procedit in reſignatione, ſecus in prouiſione per obitum. *Achill. de Graſſ. dec. 14. de reſt. ſpol. Marta ubi ſup. d. par. 1. clauſ. 255. et p. 3. clauſ. 20. Sarnen. in reg. de triennali. quæſt. 51. uerſ. præterea. Mar. Antonin. d. lib. 1. d. reſol. 5. nu. 15. reſol. 8. nu. 11. reſol. 13. n. 4. reſol. 98. et reſol. 108. nu. 18. Garc. ubi ſup. par. 5. c. 1.*
176 *num. 24.* quod decretum irritans habet inhibitionem in ventre, ac vim priuatiuam, & auocatiuam, & eſt potentius reſeruatione. *glo. in d. c. ſi eo tempore. in uerbo, prouiſionem. de*
177 *elect. lib. 6.* verum ſi appoſitum ſit in gratia obtenta de beneficio tãquam de reſeruato, cum tamen non ſit reſeruatum, non afficit, neque quoad diuerſum modum vacationis. latè *Gonzal. ubi ſup. glo. 67. per totam.* di-
178 ctaq. clauſula nihil operatur, quando appoſita non eſt ſuper certo corpore beneficij. *Rota dec. 423. num. 5. par. 2. in recentiorib.* quæ clauſula di-
179 citur acceſſoria, neque ampliat principalem diſpoſitionem, ſed tantum tollit ſubreptionem. *Rota dec. 569. nu. 8. par. 2. in dd. recentior.* & de hac clauſula vide *Rotam dec. 41. num. 9. p. 1. dec. 516. nu. 4. dec. 570. nu. 6. et 7. dec. 613. num. 3. dec. 652. nu. 3. et dec. 752. nu. 6. p. 2. in dd. recentiorib. Prax. Archiep. Leonis. in c. 32. de mala benefic. collat. nu. 33.* vide *Cardin. Seraph. dec. 341. 351. 364. 1413. et 1471. Aug. Barboſ. de clauſ. clauſ. 112. Cardin. Manticam dec. 286. et 300.* & de decreto irritanti fuit dictum in *Anagnina Beneficij. 15. Martij. 1627. coram* R. P. D. *Vbaldo.* quæ in calce operis eſt dec. 83.

Clauſula 39.

180 Diſcretioni veſtræ, & ſuper quibus conſcientiam veſtram oneramus.

Stante hac clauſula, cauſa non poteſt ſubdelegari, quia tunc perſonæ induſtria cenſetur electa. *Abb. Felin. et alij in c. ult. de off. deleg.* præſertim ſi adſit d. clauſula, ſuper qui-
181 bus conſcientiam veſtrã oneramus, quæ facit delegationem perſonalẽ.

Iaſon

Iaſon in l.à iudice. limit.5.C.de iudic. vide *Mar.Anton.Genuen.in ſua praxi archiep. Neapolis. c. 69.* de cauſis delegatis plura frequentia in praxi. & d. clauſula quid operetur in breui, & commiſſione ſi in euidentem. vide *Caualcan. dec. 46. num. 381. et Card.Seraph.dec.448. et 1176. Aug. Barboſam de clauſul.clauſ.13.et ſeqq. Martam ubi ſup. d.par.1.clauſ.274. et 371. ubi num.3. et ſeq.* demõſtrat,
182 an iudex debeat iudicare ſecundum acta, & probata, an' vero ſecundum propriam conſcientiam, & communis eſt Doctorum opinio Iudicem debere iudicare ſecundum acta, & probata, vt ibi, de qua tractãt Doct. *Abb. et Card. in c. paſtoralis. §. quia uero.num;8. et Felin. num.23. de off. deleg.Nauarr.in c. humana aures.22. q.5.quaeſt..2.Card. à Turrecremata in c.iudicet.3.q.7.num.1.*

Clauſula 40.
183 Diſtrictius inhibentes.

Si commiſſio ſit facta Iudici iuriſdictionem habenti & cum d. clauſula, iudex ſi contrafaciat, attamen geſta contra dictam commiſſionem valent. *glo.in clem.1.uerbo,inhibẽtes. de iureiur.* ſed prædictus iudex contrafaciens punitur. *c.dilectus.de praebend.* dummodo in tali commiſſione non adſit etiam decretum irritans, quia tunc geſta contra talem commiſſionem ſunt nulla. *Stapbil. ubi ſup.de lit.grat.tit.de ui,et effectu clauſul.in §.diſtrictius inhibentes. Marta d.par.1.clauſ.275.*

Clauſula 41.
184 De plenitudine iuris Canonici.

Hæc clauſula includit omnia iura canonicalia, & præcipuè perceptionem quotidianarum diſtributionum ſecundum *Ant.de Butr. in c.pro illorum.de præbendis. Staphil. vbi ſup.* in literis pro creato in canonicum, quamuis interdum conſuetudo ſit contraria. *Marta d. p.1.clauſ.260.*
185 & ideo receptus in Canonicum, vel Decanum à Capitulo cum plenitudine iuris canonici dicitur verè factus particeps quotidianarum diſtributionum ipſe, & eius ſucceſſores, aliàs d. clauſula excluderet ſeruitiũ perſonale chori, & ſuum ſignificatũ.

Clauſula 42.
186 Derogatoria.

Derogatio generalis ſufficit, etiãſi leges, & priuilegia haberent clauſulam derogatoriam in contrarium. *Feder. de Sen. conſil.47. num.1. et 3.* & tollit conſuetudines particulares, & ſtatuta. *Corneus conſil.83.num.16.*
187 *uol.* 4. & ſi cum derogatoria adſit motus proprius, tunc tolluntur conſuetudines, & ſtatuta vnius eccleſię etiam in tertij præiudicium. *Stapbil. ubi ſup. rubr. quomodo derogetur ſtatutis, et conſuetudinibus.* ſed non tol-
188 lit partium conuentionem, niſi de illa facta ſit mentio ſpecialis. *Ferret. conſil.319.num.2.uol.2.* in dubio au-
189 tem d. clauſula reſtringenda eſt ad inualidas, & friuolas diſpoſitiones. *Decius conſil.33.col.7. & conſ. 286. col. vlt.* de qua clauſula latè *Marta vbi ſup.d.par.1.clauſ.261.Mareſcott. vbi ſup.var.reſol.d.lib.1.c.51.nu.22. & lib. 2.c.35.nu.10. Steph. Gratian. vbi ſup.diſcept.forenſ.c.48.nu.20.22. & 25. & c.673.nu.24.* & vide *Card. Seraph. dec. 291.417. & 716. Aug. Barboſam de clauſ. clauſ.114.*

Clauſula 43.
190 In forma Cameræ.

Efficacior obligatio, & ſolutio facilior oritur ex prædicta obligatione in forma Cameræ. *Galleſ.in tract. de form.Camer.obligat.p.1.quaeſt.1. et*
191 *2.nu.8.* quæ obligatio compenſationem non admittit. *Capicius dec.167.* niſi incontinenti fiat liquidatio. *Af-*
192 *flict. dec.381.* neque poteſt contra eam allegari litis pendentia. *Surd. conſ.*

*conſ.*542. *num.*14. *vol.*4. qua ſtante
193 agi poteſt via executiua. *Surd. conſ.*
513. *num.* 20. *vol.* 4. nec attenditur
194 ordo, ceſſat excuſſio, & datur credi-
tori optio eligendi viam, quam vult,
& vna via electa, alia tamen vti po-
195 teſt, & demum operatur idem, quod
res iudicata. *Turret. conſ.*3. *num.*12. *vol.*2. *Marta d.p.*1. *clauſ.*297.

Clauſula 44.
196 Manutenere.

Manutentio refertur ad ius, interdum ad factum, & habet tractũ ſucceſſiuum, & ſi cedens manutenere promittit bonum nomen debitoris, & idoneum, requiritur perſeuerantia, quòd ſemper ſit idoneus. *Barſius deciſ.* Bononien. 110. *num.* 20. &
197 quoad factum, manutenere eſt conſeruare & ſuſtentare, & ita tunc quis obligatur ad impenſam in reficiendo, non ad faciendũ de nouo. *Surd. conſ.*121. *nu.*25. *vol.*1. *Andreas Facchin. controuerſ. iur. lib.*3. *controu.*70. *Marta d. par.*1. *clauſ.*305.

Clauſula 45.
198 Quomodolibet.

Hæc clauſula includit omnẽ modum. *Pauin. de off. & poteſt. capit. ſed. vac. prælud.* 7. *num.*9. *Archidiac. in c.*1. *de off. vic.* & eſt vniuerſalis, & di-
199 ſtributiua, cuius natura eſt, vt cuilibet tribuat actum inſolidum. *l. non diſtinguemus. §. cum plures. ff. de rec.*
200 *arbitr.* & idem eſt in clauſula, quomodocumque. Tiraquell. *de retract. conuent. §.*1. *num.*6. *glo.*2. *& num.*9.
201 & dictæ clauſulæ oſtendunt plenam, & exuberantem voluntatem diſponentis. *Dec. conſ.*137. *col.*1. *Marta d. par.*1. *clauſ.*136. *& Steph.* Gratian. *vbi ſup. diſcept. forenſ. c.*486. *num.*3. *Aug.* Barboſ. *de dictionibus. dictione* 282.

Clauſula 46.
202 Cautionem bancariam conſignare debent, &c.

Ad fauorem penſionarij talis cautio præſtari ſolet ad triennium cum obligatione illam reuocandi, ſi rector beneficij illud reſignet. F*lam. Pariſ. de reſignat. benef. lib.*6. *quæſt.*2.
203 *num.* 149. & idem eſt in ſchedula bancaria, de qua R*ota dec.* 284. *&* 285. *p.*1. *in recentior.* relata à M*arta d. par.*1. *clauſ.*121.

Clauſula 47.
204 In circa. vel circa.

In ætate d. clauſula intelligi debet de duobus, vel quatuor, aut quinque, vel ſex menſibus. *Alex. conſ.* 88. *num.*15. *lib.*6. & in hoc quomodo regulare debeat iudex arbitrium ſuum tradit *Menoch. de arbitr. iudic.*
205 *caſu* 46. *num.* 5. vel poteſt verificari in duobus annis, plus, vel minus. C*orn. conſ.*179. *num.*4. *lib.*3. & regulariter refertur ad modicum. *Ant. de Butr. in c. literæ. de dilat.* & à teſte
206 prolata facit ambiguitatem, quæ non concludit. C*orn. conſ.* 197. *nu.* 14. *lib.* 2. & in conceſſione terræ,
207 eiuſue menſuræ idem importat, quòd propè, vel adeo modicum, quòd nihil reputetur. A*lex. conſ.*120. *nu.*8. *lib.*2. *Signorol. conſ.*332. & ſi appona-
208 tur circa locum, importat decem pedes. *l.*1. *§. hoc autem edictum. ff. de no.*
209 *oper. nunciat.* & aliquando deſignat termini incluſionem, aliquando verò excluſionem. *Hoſtien. in ſumma tit. de reſcript. §.*7. *verſ. quero.* M*arta d. par.*1. *clauſ.*59. *& clauſ.*375. vide *Greg. XV. dec.*128. *vbi annot. lit. A. & dec.*344. *num.*9. *& dec.*558. *nu.*1. R*otã in recentiorib. dec.*343. *nu.*2. *p.*1. *&* G*ratum de dictionib. dict.* 92. *in circa. & Aug.* B*arboſam de dictionib. dictione* 132.

Clau-

Clauſula 48.
210 Habita, vel non habita.

Aliquando quis tenetur ſoluere penſiones ex vi dictæ clauſulæ, habita, vel non habita poſſeſſione beneficij, quæ tamen clauſula non operatur vltra duos, vel tres annos ex benignitate Rotæ. *Achill. de Graſſ. dec.* 12. *num.*3. *de præb. & Rota dec.* 699.*num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* quod eſt
211 verum, quando lis non eſt calumnioſa. *Verall.dec.*364.*par.*1.& aliquando alia clauſula apponitur, vt is, qui
212 penſioni conſentit, non poſſit in alterius fauorem beneficium reſignare, niſi prius intimatione facta ipſi penſionario, atque facta noua obligatione per reſignatarium de ſoluẽda penſione. *Mandoſ.de ſignat.grat. tit.penſiones.col.*12.*Caſſador.dec.*4. *de reſtit.ſpoliat.Marta d. p.*1. *clauſ.*57. *Mareſcott.vbi ſup. var.reſolut.lib.*2. *c.*18.*num.*4. *& ſeqq. Steph.Gratian. vbi ſup.c.*454.*num.*8.*&* 12.*& Card. Seraph.dec.*66.*Cardin. Mantica dec.* 339.*Aug.Barboſa de clauſ. clauſ.*27.

Clauſula 49.
213 Summariè.

Prædicta clauſula tollit omnes ſolemnitates iuris ciuilis. *Dec.cõſ.*449. *num.* 15.*Grauat.ad Veſtrium in praxi lib.*5. *c.*1.*num.*7. *Maranta de ord. iudic.par.*4.*diſtinct.*9. *num.*8. non
214 tamen cenſentur ſublatæ probationes neceſſariæ, ſed intelligitur, ſummariè, ideſt, breuiter, omnia enim ſubſtantialia iudicij ſunt adhibenda, ſed modo breuiori, & requiritur libellus, litis conteſtatio, ſententia diffinitiua, debentq. aſſignari dilationes, ſed breuiores; ſecus ſi agatur de cauſa fauorabili præiudiciali, vt alimentorum, & tunc ſufficit ſemiplena probatio. *Bart.in extrauag. ad reprimendum. ver. figura. num.*9. *& in ver. ſummariè. nu.* 13. *Marta d.par.*1.*clauſ.*180.*Gratus vbi ſup. de dictionib.dict.*258.*ſummariè. Steph. Gratian. vbi ſup. c.*509. *num.*30. *& ſeqq. & Aug. Barboſ. de clauſulis. clauſ.* 103.

Clauſula 56.
215 Sine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta.

Per hanc clauſulam non poteſt intellligi data facultas procedendi nulliter. *Bart. in d. extrauag. ad reprimendum. ver. videbitur*. facit textus in *clem.* 2. *de iudicijs. & in clem. ſæpè. de verb. ſignif.* & ibi dicta verba declarantur, & ibidem. *glo. Marta ubi ſup.par.*1.*clauſ.*164.*Barboſa d.clauſ.* 103.*vbi ſupra*.

Clauſula 51.
216 Ipſo iure, ipſoq. facto.

Ipſo iure, vt quando beneficium amittitur ipſo iure, ideſt, quando ius ſtatuit, quòd beneficium amittatur ob crimen, vel aliam iuſtam cau-
217 ſam, vt per hæreſim, nam hæreticus priuatur beneficijs ipſo iure. *cap. ad abolendam.*§.1.*de hæreticis.*& tãquam vacantia poſſunt impetrari. & aliter amittitur beneficium ipſo iure. vt per *Rebuff. in praxi par.* 3.*de modis amittendi beneficia.nu.* 1. *& ſeqq.*
218 Ipſo facto, idem ferè eſt, quòd ipſo iure.*c.*2.*ne cler.uel monachi.lib.*6. & facit textus in *l.ult.uerſic.ſcituros.*
219 *C.locati*. vbi æquiparatur ipſo iure, & ipſo facto. vel ipſo facto, ideſt, ſimul atque ſit commiſſum delictum, vt hæreſis. *c.cum ſecundum. de hæret. lib.*6. quia lex notat hoc caſu factum, & ſententiam. *d.l.ult.Rebuff.ubi ſup. Aug.Barboſa de dictionib. dict.* 152. & denique vt dixit *Rota dec.*520.*nu.* 8.*p.*2.*in recentior.* omnia iura mundi
220 loquentia, & dicentia aliquid ipſo iure fieri, intelligenda ſunt ſecuta declaratione. vt per *Archid. & Io. And. in c.*1. *de homic.lib.*6.*Tiraquell. in l. ſi umquam.uerſ.reuertatur. num.* 360. *C. de reuoc. donat.* & ideo dixit

Pract.

Pract.Papienſ.in forma libelli pro turbata poſſeſſione.uerſic.ipſo facto,& ipſo iure. & ibi additio, quòd inter hæc
221 non eſt differentia quoad iuris effectum, quia ſemper requiritur ſententia, & tunc executio fit prius per legem, deinde per iudicem, & ſi ſit incurſus ipſo iure, effectus eſt, vt a tẽpore commiſſi criminis habeatur ratio fructuum, & eſt interdicta bonorum alienatio. *Iac.de Beluiſ.in Auth. de inceſtis nuptijs.* §.1. *Bart. in l. poſt contractum.ff.de donationib.*

222 In excommunicatione autem latæ ſententiæ à iure,& lege nulla eſt differentia, ſi dicatur, ipſo iure, vel ipſo facto, quia ſtatim ac quis contrafecit,eſt excommunicatus, & eſt latæ ſententiæ, non ferendæ. *Greg.Sair. de cenſuris eccl. lib.*1.*c.*11.*nu.*7. nam intelligitur ipſo iure ſic diſponente, & ipſo facto conſequente mediante delicto perpetrato,ſeu facta contrauentione.

223 Et in materia vacationis beneficiorum ipſo iure, vel per ſententiã, multi ſunt effectus relati à *Gonzal. ubi ſup. glo.*15.*nu.*140.*uſque ad fin.*
224 & eſt differentia, vtrum aliquid fiat ipſo iure, an per ſententiam. vt per *Tiraquell.ubi ſup.in d.uer.reuertatur. à num.* 266. *ad num.* 462. vbi ponit centum & quatuor effectus prouenientes à lege ipſo iure aliquid faciente.

225 Ipſo iure, ideſt, ipſo iure ſic diſponente, adeo vt non ſit opus hominis miniſterio. *Abb.in c.*1.*de re iudic.Felin. in c.Rodulphus.num.*24.*de*
226 *reſcriptis*. & quòd ipſo iure, & ipſo facto ſit idem, vide *Tiraquell.ubi ſup. d.uer.reuertatur. nu.*143. *&* 144. faciunt dicta per *Gratum de dictionib. dict.*93.*incontinenti.dict.*126.*mox.et dict.*265.*ſtatim*.

227 Quod autem in pœnis ipſo iure incurſis requiratur ſententia declaratoria, ponit latè *Felin. in d. c. Rodulphus.num.*35. *&* 36. *de reſcript.et in c.cum non.ab homine. col.*4. *de iudic. Tiraquell. ubi ſup. num.* 400. neque
228 tunc requiritur,quòd iudex per ſententiam puniat, ſed ſatis eſt, quòd pronunciet delictum commiſſum, pœna autem ſequitur à iure impoſita. *Bart.in l.eius,qui delatorem. ad finem principij. ff.de iure fiſci. & Felin.in d.c.Rodulphus.num.*37. limitat
229 quatuor modis prædictam concluſionem.

Primò, niſi factum eſſet adeo notorium, vt non ſit opus aliqua declaratione.

Secundò, quando qualitas ipſo iure inducta competit, & adeſt, lite iam inchoata.

Tertiò, reſpectu fructuum,quibus ob crimen ipſo iure quis eſt priuatus.

Quartò, quando pœna ſecum trahit executionem abſque hominis miniſterio,quoniam vim ſuam infligit abſque declaratione, vt eſt in pœna excommunicationis ipſo iure inflicta, quia ipſo iure affligit, & inhabilitat eum, qui in illam incidit ſine alia declaratione per textum in *c.paſtoralis. in fine. de appellat.* Qua-
230 propter taliter excommunicatus repellitur à communione, celebratione, cæteriſq. actibus excommunicato prohibitis, vt ſimiliter habetur in *c.ult.de cohabit.cler.& mul.* ſed quo-
231 ad hæc, vt taliter excommunicatus debeat ab alijs vitari tamquam talis, opus eſt declaratoria iudicis, niſi quis excommunicatus ſit ob notoriã clerici percuſſionem, quæ nulla poſſit tergiuerſatione celari. *Felin.in d. c. Rodulphus. num.*39. *Tiraquell. ubi ſup. num.* 401. & ad talem declara-
232 tionem pars eſt citanda. *glo.in clem. præſenti. uerbo, conſtiterit. de cenſib. Felin.in d.cap.Rodulphus.num.*41. &
233 à dicta declaratoria appellari poteſt. *glo.ult.in c.cupientes.§.quod ſi.uerbo, priuatos. de elect. lib.* 6. quamuis à
234 pœna ipſo iure incurſa appellari nõ poſſit.*c.quia nos.de appellat.* & d.ap-
235 pellatio non ſuſpendit dictam excommunicationem. *Felin.in d.c.Rodulphus.num.*43.

Clau-

Clauſula 52.

236 De iure, & de facto.

Hæc clauſula in arbitro operatur, vt poſſit procedere etiã diebus feriatis ob neceſſitatẽ hominũ, in arbitratore aũt, vt poſſit etiã in diebus feria-
237 tis, in honorẽ Dei, quia arbitrator dicitur pacis mediator. *Abb. in c. quintavallis, nu. 22. de iureiur.* & vterque poterit ex d. clauſula iudicare ſecundum veritatem, & ſuam conſcientiã. *Lapus alleg. 78. num. 9.* & ſine partis citatione. *Angel. conſ. 367. num. 10.* & de hac clauſula videas *Iaſonem in §. in bonæ fidei, num. 27. Inſtitut. de actionib. Rot. Genuen. dec. 31. num. 8. Caualcan. dec. 28. num. 15. par. 2. & Martam ubi ſup. p. 1. clauſ. 257.*

Clauſula 53.

238 Sine vitio ſpolij.

Talis clauſula operatur in breui Apoſtolico, vt eiectus à poſſeſſione vigore breuis non poſſit agere ſpolio. *Lancellot. de attentat. lit. pend. in præfat. num. 394.* non tamen excuſat
239 à vitio attentatorum, quando poſſeſſio eſt capta lite pendente, niſi etiam adſit clauſula, & ſine vitio attentatorum. *Verall. dec. 151. num. 4.*
240 *par. 3.* & intelligitur, quatenus breue ſit iuſtificatũ, aliàs competit actio ſpolij. *Marta d. p. 1. clauſ. 167.*

241 Adde, quòd continuare poteſt quis in ſua poſſeſſione etiam poſt inhibitionem, propter regulam, quia qui continuat non attentat. *Achill. de Graſſ. dec. 36. de appellat. Pariſ. conſ. ult. lib. 4. Gabr. conſ. 50. nu. 17. lib. 1.*
242 id tamen non procedit in inhibitione rotali, de cuius viribus cognoſcere non ſpectat ad iudices inferiores, item etiam non procedit, quando cauſa eſt commiſſa ſuper ipſa continuatione, & ſuper illo actu particulari. vt per *Ripam in c. cum.* M. *Ferrarienſis. num. 193. de conſtit. annot. ad Greg. XV. dec. 203. nu. 7.*

Clauſula 54.

243 Statum, & merita.

Sufficiens litis mentio ex tali clauſula reſultat, ac ſi in indiuiduo litis mentio facta eſſet. *Rota dec. 20. de reſcript. in nouiſ. Felin. in c. cæterum num. 2. de reſcript. Sarnen. in reg. de trienn. quæſt. 14. num. 7.* & operatur
244 litis expreſſionem ad gratiæ validitatem, quæ non poteſt impetrari lite pendente, niſi facta mentione litis. *Caſſad. dec. 18. n. 6. de præbend.* & facit
245 ceſſare ſubreptionem, etiam quòd non ſit dictum, quòd lis erat inſtructa. *Achill. de Graſſ. dec. 9. de reſcript.* & hæc procedunt, quando in gratia eſt facta litis mentio, nã per d. clauſulam eſt idem tunc, ac ſi fuiſſet expreſſus ipſius litis ſtatus, aliàs d. clauſula nihil operatur. *Achill. d. dec. 9.* non tamen cenſetur per dictam clauſulam facta mentio rei iudicatæ. *Marta d. par. 1. clauſ. 174.*

Clauſula 55.

246 Sublata.

Hæc clauſula tollit Iudici iuriſdictionem, & facultatem parti opponendi, quæ pars audiri non poteſt, niſi habita oris aperitione. *Cardin. in c. quia diligẽtia, col. 2. de elect. Put. deciſ. 50. num. 5. lib. 1. Verall. dec. 134.*
247 *nu. 4. par. 3.* & reddit ſententias nullas, & proceſſus nullos. *Pariſ. conſ. 1. num. 38. lib. 4.* ipſo iure etiam parte non opponente. *Dec. conſ. 275. num. 2.*
248 dummodo gratia habens hanc clauſulam ſit producta. *Sarnen. in reg. de annali. quæſt. 4. num. 4.* neque poteſt
249 opponi de defectu intentionis, ſeu ſubreptionis, præſertim ſi gratia ſit ex motu proprio, & oris aperitio
250 tollit effectum dictæ clauſulæ, & illius obſtaculum remouet, & dat facultatem impugnandi gratiam. *Afflict. dec. 228. num. 13.* latè de vi, & efficacia d. clauſulæ *Marta d. p. 1. clauſ. 176. Garc. vbi ſup. de benefic. par. 6. c. 13. à num. 81. & ſeqq.* latè

Gon-

Gonzal. vbi ſup. glo.66.Rota p.1.dec. 461.*num.1.& ſeqq. & p.2.dec.*177. *num.* 3. *dec.*423. *num.*5.*& dec.*569. *num.* 9. *in recentior. Mareſcott. vbi ſup. var. reſol. lib.2. c.*37. *Steph. Gratian.ubi ſup.diſcept.forenſ.c.*113.*num.* 72.*c.*559.*num.*60.*& c.*791. *nu.*12. vide *Card.Seraph. dec.*351.510.764. 766.1251.1293.1348.1020.*&* 761. *&* Card.*Mantic. dec.* 309.*& Aug. Barboſam de clauſ. clauſ.*102.

Clauſula 56.

251 Quam, & quas.

Per hanc clauſulam cẽſetur commiſſum totum negocium principale ex communi obſeruantia. *Mandoſ. in pra.com.form.*17.*quæſt.*2.*Honded. conſ.*27.*num.*44. *Rota dec.*684.*nu.*3. *p.*3.*lib.*3.*diuerſ. Mar.Antonin.var. reſol.lib.*2.*reſolut.*8.*nu.*2. & per eam

252 non præcedente appellatione, vel non conſtito de illa, poteſt procedi prout in prima. *Rota dec.*187.*nu.*5. *p.*2.*diuerſ.*& poteſt pronunciari prout in prima. R*ot.dec.*546.*nu.*1.*p.*2.*in recentior. Marcheſanus de commiſſionib.p.*2.*commiſſ.*1. *c.*1. *nu.*93. *Mareſcott.vbi ſup.lib.*1.*c.*20. *Sarnen.de infirm.reſign.quæſt.*34.*num.*4. dummo-

253 do acta ſint tranſportata, & per appellationem cenſetur deductũ omne remedium ſibi competens. *Marta d.par.*1. *clauſ.*120. *num.*4. *& ſeqq.*

254 prædictaq. clauſula comprehendit petitorium, & poſſeſſorium. *Sarnen.*

255 *vbi ſup.* & intelligitur generaliter, & non ſtat reſtrictiuè. *Sarnen. ibid.* niſi ſit additum, de, & ſuper præmiſſis, tunc enim ſtat reſtrictiuè, &

256 ſi d. clauſula ſit appoſita in commiſſione poſſeſſorij facit, vt etiam petitorium deduci poſſit. R*ota dec.*455. *nu.*22.*par.*2.*in dd. recentiorib.* & in-

257 ſuper operatur, quòd ſententia lata in gradu appellationis ſuſtineatur tamquam in prima. R*ota dec.* 731. *num.*5.*par.*2. *in dd.recentiorib.* & d.

258 clauſula æquitatem ſapit. *Marcheſan.vbi ſup. commiſſ.* 2.*c.* 1. *num.* 15. *Steph.Gratian.vbi ſup. c.*121.*nu.*25. *c.*494.*nu.*22.*c.*534.*nu.*19.*& c.*781. *num.*23. vide *Card. Seraph. dec.*571. 644.1013.1241. *&* 1327. *&* Aug. *Barboſam de clauſ. clauſ.*67.

Clauſula 57.

Ius, & Iuſtitiam. 259

Hæc clauſula facit, quòd in acceſſorijs, & conſecutiuis ſufficiat libellus generalis. G*abriel de clauſ.concl.* 3. *num.* 4. & ſi in libello multa ſint narrata, & ſuper vno tantum ſit ſpecialiter concluſum, d. clauſula operatur, vt ſuper omnibus narratis poſſit ſententia ferri. *Aretin. in §. omnium*, *num.*25. *Inſtitut. de actionib.*

260 ſed quoad non expreſſa nihil operatur. *Menoch.de arbitr.iud. quæſt.*72. *num.* 15. & operatur, quòd agens in

261 poſſeſſorio obtinere poſſit in petitorio, ſi ex narratis elici poſſit actio ad petitorium, & è contra. *Corn. conſ.* 91.*in princ.vol.*4. A*lex.conſ.*192.*nu.* 9.*& conſ.*206.*num.*7. *lib.*2. *Marta d.par.*1.*clauſ.*65. & per talem clauſu-

262 lam cenſetur intentatum remedium magis vtile ipſi petenti. *Mar. Antonin.var.reſolut. d. lib.*2. *reſolut.*15. *num.* 17. & vide *Steph. Gratian. vbi ſup.c.*24.*num.*4. vide *Aug.Barboſam de clauſ. clauſ.*35.

Clauſula 58.

263 Saluo iure.

Hæc clauſula dicitur ſalutaris. R*ota dec.*256.*& dec.*257.*par.*1.*& dec.* 44.*p.*2.*diuerſ.* F*elin.in c. ſignificantibus.nu.*26. *de libell.oblat.* & per hanc

264 actor plus debito doloſè petijſſe non dicitur. *Specul.tit.de libell.concept.§. nunc oſtendamus. in fine.* additur

265 etiam clauſula, ſaluo iure ſuperflui, ſeu impertinentium, de quibus M*arta d. par.*1.*clauſ.*353.*&* 354. & hæc clauſula, ſaluis ſupraſcriptis, & infraſcriptis reſtringit, & modificat generalitatem. *Marta vbi ſup. clauſ.*355. *Aug.*Barb.*de clauſ.clauſ.*83.84.*et* 85.

Clau-

Clauſula 59.

266 Sine præiudicio executionis literarum Apoſtolicarum.

Per hanc clauſulam præſeruatur facultas executori literarum Apoſtolicarum procedendi ad executionem non obſtante iudicio ordinario. *Puteus dec.*78.*lib.*1.*Rota dec.*609.*nu.*1.*p.*1. *& dec.*79.*num.*3.*p.*2.*in recentior. Mareſcott. vbi ſup. var.reſol.lib.*1.*c.*55.*num.*31.*& cap.*85.*num.*4. *& lib.*2.*c.*137.*nu.*1. *Steph.* Gratian. *vbi ſup. diſcep.forenſ. c.*41.*nu.*20. *& ſeq.*
267 *& c.*399.*num.*7. *&* 9. & facit commiſſionem conditionalem, itaut prouiſus ab Ordinario cedere debeat poſſeſſionem prouiſo à Papa. *Lancellott.de attentat. p.*2.*c.*20.*limit.*13.
268 *num.*1. & non purificata conditione non eſt in cauſa procedendum. *Put. dec.*34. *num.*1. *lib.*1. *Marcheſan. de commiſſion.p.*2.*c.*15.*nu.*9. *Mar. Antonin.var.reſolut.lib.*1. *reſol.*8.*num.*1.
269 poteſt tamen dici de ipſius nullitate poſt factam executionem, quia facta executione eſt cõſummatus d. clauſulæ effectus,& Iudex functus eſt officio ſuo. *Put.dec.*419.*lib.*2. & dicta
270 clauſula intelligitur de literis antea emanatis. *Lancellot.de attent.lit.pend. num.*413.*&* 423. & per d. clauſulam
271 ſuſtinetur executio facta appellatione pendente. *Marta d.par.*1. *clauſ.* 160 & de hac clauſula vide *Gõzal. vbi ſup. poſt glo.* 9. *in annot. nu.*220. *& ſeq.* Garc.*vbi ſup.p.*1.*c.*5.*nu.*573. *Marcheſan. vbi ſup. commiſſ.*2. *c.*5. *num.*11.12. *&* 13. *& Card. Seraph. dec.* 247. 1098. *&* 1484. *& Aug. Barboſ.de clauſ.clauſ.*91.

Clauſula 60.

272 Non retardata ſolutione, vel ſine retardatione ſolutionis penſionis.

Stante hac clauſula, Iudex non poteſt procedere, niſi prius ſolutâ penſione. *Sarnen.in compend.ſignat. num.*8.*Caſar de Graſſ.dec.*8.*nu.*1. *de*
273 *re iud.* & ſtante d. clauſula, etiam lite pendente penſio ſoluenda eſt. *Staphil.de lit.iuſtit.§.in primis.num.* 84.*Gigas de penſionib.quæſt.*35.*nu.*9. *Didac.* Couarru.*var.reſolut.lib.*2.*c.*1. *nu.*9.*Mareſcott.var.reſol.lib.*1.*c.*22.
274 etiamſi per appellationem ſententia ſuſpendatur, & etiam non docto de aliqua quaſi poſſeſſione exigendi,& ſatis eſt, quòd literæ ſint expeditæ etiam quòd ex actis conſtet de nullitate penſionis. latè *Marta d.p.*1. *clauſ.*165. *Marcheſ. vbi ſup. commiſſ.* 1.*cap.*4. *à num.*37. vbi ait, quòd d.
275 clauſula non apponitur pro penſione impoſita ab inferiore, puta Epiſcopo, neque quando eſt ſuper pluribus beneficijs, quæ poſtea fuerunt diuerſis collata. *Garc.vbi ſup.par.*1.*c.*5. *à num.* 516. *Sarnen. vbi ſup. in compend. ſignat. circa finem. in verſ. confirmatur iſta opinio. &* Cardin. *Seraph. dec.*1017. *&* Aug. Barboſ. *de clauſ. clauſ.*93.

Clauſula 61.

276 Generalis.

Iſta eſt ſemper reſtringenda ſecũdum naturam actus, ſuper quo eſt interpoſita. *l.iubemus.*C.*ad Velleian.* nam generalis ad ſpecificata tantum refertur. *l.ſi de certa.vbi Doct.* C. *de tranſact.* quod eſt verum, quando præcedit clauſula ſpecialis. *Alexan. conſ.*117.*nu.*3.*lib.*1. quoniam clau-
277 ſula generalis poſita poſt ſpecificata reſtringitur ad præcedentia narrata, quando reſtringi poteſt ſaluo recto ſermone. *Bart. in l. emptor.§. Lucius.num.*3.*ff.de pactis.* & clauſu-
278 la generalis non comprehendit maiora expreſſis. *glo.in l.ſi fugitiui.in verbo,qualibet.*C.*de ſeru. fugit.* & ſi
279 poſita ſit in fine ad omnia referri debet, ſingula ſingulis congruè referendo.*glo.vlt.in l.ſi negocium.* C. *de neg.geſt. Dec.conſ.*186.*nu.*4. & clau-
280 ſulæ generales poſitæ in ſupplicatione poſt verſiculum, & cum abſolu-

tione, &c. dicuntur diſpoſitiuæ, & ideo ampliant, vel reſtringunt gratiam. *Caſſador. dec. 5. nu. 2. de reſeruat.*
281 & non capiunt vacationes futuras. *Felin. in cap. conſtitutus. nu. 22. de re-*
282 *ſcript.* & ſi poſitæ ſint in priuilegijs non porriguntur ad ea, quæ ignorata præſumuntur. *Natta conſ. 209. nu.*
283 *6.* & poſitæ in mandato reſtringuntur circa contenta in mandato. *cap. qui ad agendum. de procurat. lib. 6.* latè *Marta vbi ſup. p. 4. clauſ. 1. & 2.* vbi ponit quomodo clauſulæ generales reſtringantur. *& clauſ. 3. Mareſcott. vbi ſup. var. reſol. lib. 1. c. 39. nu. 32. & lib. 2. c. 35. num. 10. Stepb. Gratian. vbi ſup. diſcept. forenſ. c. 227. nu. 44. & c. 795. num. 18. & 19.* vide *Card. Seraphin. dec. 325. 871. & 1294. & Aug. Barboſam de clauſ. clauſ. 116.*

Clauſula 62.

284 Vniuerſales.

Iſtæ clauſulæ ſunt maioris efficaciæ, quàm generales, & omnia nullo penitus excepto comprehendunt. ita *Schrader. in tract. de feud. par. 10. ſect. 5. num. 71.* etiam quòd præciſa
285 ſint, & nullam reſtrictionem admittant, ampliant ſignificatum verbi, cui adiunguntur. *Schrader. ibidem. n. 72. & 73. & ibi num. 74. & 75.* ponit quid operatur, & quid ſi geminatæ ſint. *Marta d. par. 4. clauſ. 4. & Aug. Barboſ. de clauſ. clauſ. 126.*

Clauſula 63.

286 Specialis.

Hæc clauſula non reſtringit clauſulam generalem præcedentem. *l. regula. §. licet. ff. de iur. & fact. ignor. Dec. conſ. 125. col. pen.* in dubio, aliàs, ſi res eſt clara, attenditur clauſula ſpecialis. *Rota dec. 8. & 11. p. 1. diuerſ. Marta d. prr. 4. clauſ. 6. Barboſa vbi ſup. clauſ. 124.*

Clauſula 64.

787 Plura reſpiciens determinabilia.

Hæc clauſula debet pariformiter determinate, ſi ſubeſt eadem ratio in determinabilibus. *l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupill.* ſecus ſi non militet eadem ratio. *l. ſi ita ſcriptum. ff. de manumiſſ. teſt. Dec. conſil. 456. nu. 12. & conſ. 394. num. 3. Cacheran. dec. 20. num. 5. & Marta vbi ſup. de clauſ. par. 4. clauſ. 5.*

Clauſula 65.

288 per Ablatiuum Abſolutum.

Hæc clauſula poſita in commiſſione iuriſdictionem tribuit ſub conditione. *l. à teſtatore. ff. de condit. & demonſtrat. Staphil. de lit. iuſtit. §. di-*
289 *cta. num. 42.* & ſi impleta non ſit cõditio, nulla competit iuriſdictio, geſtaq. ante dictum implementum ſunt nulla, ſi pars eis vti velit. *Put. dec. 429. lib. 1. Verallus dec. 125. & dec.*
290 *150. par. 1.* & de huiuſmodi conditionis implemento debet in actis cõſtare, vt Iudex ſit certus de ſua iuriſdictione. *Marta d. par. 4. clauſ. 7.*
291 quod tamen non procedit in clauſula conſtito, quæ licèt faciat conditionem, attamen Iudex poteſt procedere ad verificationem dictæ clauſulæ. *Soc. iun. conſ. 99. num. 10. lib. 1. Marta ibidem. nu. 6.*

Clauſula 66.

292 Habens plures intellectus.

Stante tali clauſula, tunc illa fit interpretatio, vt minus rei natura alteretur. *Menoch. conſ. 62. num. 27.*
239 *lib. 1.* nam attenditur mens diſponentis, ſi verba repugnent voluntati. *Bart. in l. non aliter. ff. de leg. 3.* quia voluntas non poteſt allegari ad detrahendum verbis. *Bald. in l. cum virum. C. de fideicomm.* item verba
294 clauſulæ intelligi debent ſecundum communem vſum loquendi. *l. librorum. §. quod tamen caſſius. vbi Bart. & alij.*

alij.ff.de leg.3.l.labeo.ff.de ſupell.leg.
295 & communis vſus loquendi,qui erat
tempore diſpoſitionis attendi debet,
non autem vſus, qui poſtea venit.
Card. Mantica *de coniectur. vlt.vol.*
lib.3.c.8.nu.6. Dec.*conſ.472.nu.16.*
296 debetq. attendi communis vſus lo-
quendi illius loci, vnde contrahens
originem ducit, vel in quo verſari
conſueuit. *l.ſi ſeruus plurium.§.vlt.*
297 *ff.de leg.* 1.& in dubio ea fit inter-
pretatio, quæ vulgari loquendi con-
ſuetudini magis congruit, quia om-
nis intellectus dicitur extraneus,qui
auribus vulgi non conſonat. *Alex.*
conſ.102.num.13. lib.7. Alba conſ.6.
*nu.1.Card.*Mantica *vbi ſup. nu.4.*

Clauſula 67.

298 Clauſulæ executiuæ.

Illæ ſunt, quæ à notarijs apponi
ſolent poſt perfectum contractum,
vt clauſula, de quibus. &c. quæ
omnia. &c. & tunc non ampliant,
neque mutant principalem diſpoſi-
tionem, ſecus ſi apponantur in ver-
bis ſubſtantialibus. Dec.*in l.vlt. nu.*
14. *C. de pactis. & conſ.38. num.2.*
Cacheran. dec.164. num.3. & regu-
299 lariter dictæ clauſulæ non ampliant,
nec mutant principalem diſpoſitio-
nem. *clem.1.vbi Doct.communiter de*
præb.Cacheran.ibidem. Abb.*in c.cum*
noſtris. num.21. de conc.præb. Rota
dec.708.num.2.par.1. in recentiorib.
Steph.Gratian. vbi ſup. diſcept. forenſ.
cap.201.num.92.c.609.nu.10.& ſeq.
& cap.627.num.34. etiamſi tunc re-
300 manerent ſuperfluæ. vt in d.*clem.1.*
Decian.*conſ.52.n.20.& 28.*ſi tamen
301 ſint conditionaliter prolatæ.Roland.
conſ.13. num. 29. lib. 3. quæ tamen
302 limitantur, ſi clauſulæ prædictæ po-
ſitæ ſint ad augendum, quia tunc
augent.*Cephal.conſ.40.nu.14.vol.1.*
303 & interpretantur diſpoſitionem, ſed
illam non alterant. *Cacheran. dec.*
161.num.3. & d.dec.164.num.2.&
304 ex dd. clauſulis colligitur, & decla-
ratur mens diſponentis. *Dec. conſ.*
423.num.8. & 9. & in literis clau-
305 ſulæ executiuè nihil operantur,quia
ponuntur præter Papæ intentionem.
I*mola in d. clem.1. Honded. conſ.14.*
num.49. vol.2. vide Martam *d.p.4.*
clauſ.20. vide *Card.Seraph.dec.433.*
& 570. & Aug. Barboſam *de clauſ.*
clauſ.115.

Clauſula 68.

306 Clauſula in fine poſita.

Hæc refertur ad omnia præceden-
tia. *l.1.& ibi Iaſon num.4.C.de liber.*
præter. Felin. in cap.cauſamque.nu.4.
de reſcript. Mandoſ.*ſuper reg.Cancell.*
quæſt.2.num.2.in prælud. Gabriel *de*
clauſ. concl.9.num.1. Iaſon in l. talis
ſcriptura.num.36.ff.de leg.1.Mare-
ſcott. ubi ſup. var. reſol. lib.2.c.138.
*num.47. Card.*Seraph.*dec.460.* etiãſi
307 præcedentia contineant diuerſa.
Mandoſ. ibidem. quod tamen proce-
308 dit, quando nulla ratio concurrit,
quare magis ad vnum, quàm ad al-
terum referatur. *Roman. conſ.480.*
num.7.Rota dec.105.nu.9. par.1. in
recentior. & Card. Mantica *dec,52.*
quod tamen
309 Fallit primo,quando non cõgruè,
& non commodè ad omnia præce-
dentia referri poteſt. *d.clem.1. §. ad*
hoc. de præbend. Alexand. *conſil. 65.*
lib. 2.
310 Fallit ſecundo, quando ſumus in
odioſis. *Capic.dec.* 108.*nu.14.*
311 Fallit tertio, quando inter caſus
præcedentes, & illum, qui in fine
ponitur eſt diuerſa ratio. *l.1.C.de li-*
ber.præter. Rota dec.767.nu.5.par.2.
in dd. recentior.
312 Fallit quarto, quando d. clauſula
per ſe ſubſiſtit.*Bart.in l.3.§.filius.ff.*
de liber. & poſth. & ideo ſi eſt appo-
ſita ad aliquam diſpoſitionem qua-
lificandam, vel limitatè ad cauſam
proximè expreſſam, ſeu continuati-
uè, & acceſſoriè,tunc relationem nõ
patitur. *l.vlt.§.ſitia. & ibi* Bart. *ff.*
de liberat. legata.
313 Fallit quinto in his, in quibus eſt

facta ſpecialis prouiſio. *l.ſed & ſi per prætorem.§.deinde.ff.ex quib.cau.maior.* Gabr. *ubi ſup. concl.*8.*nu.*9.

314 Fallit ſexto, quando ex tali relatione reſultat contrarietas. *l.ſi idem cum eodem.& ibi glo.in uerbo,earum. ff.de iuriſd.omn.iudic.*

315 Fallit ſeptimo, ſi diſpoſitio, ad quam refertur, efficeretur inutilis. *l.cum uulgari. ff.de dot.præleg.*

316 Fallit octauo, quando ſequeretur abſurdum. Abb.*in cap.eccleſia noſtra. nu.*5.*de electione*.

317 Fallit nono, ſi pœna appoſita eſſet in aliqua parte diſpoſitionis, quia in alia non cenſetur repetita. *glo.in cap.*2.*uerbo,ſanctioni.de uit.& honeſt.cleric.*

318 Fallit 10. in his, quæ incidenter, ſeu cauſa demonſtrationis poſita ſunt. Bart. & Bald. *per illum text. in l.ſicut.§.ſi à filio.ff.de leg.*1.

319 Fallit 11. quando reſtringeretur diſpoſitio, quæ largè interpretari deberet. *c.cum dilecti.de donationib.*

320 Fallit 12. quando mens diſponêtis locum haberet etiam non facta relatione. *Felin.in d.c.cauſam quæ. num.*4. *de reſcript.*

321 Fallit 13. ſi in alio capitulo aliquid ſubaudiatur, quia tunc d. clauſula in alio capitulo non cenſetur repetita. F*elin.ibid.num.*3.

322 Fallit 14. ſi ex d. relatione reſultaret iurium correctio. Abb.*in d.cap. eccleſia noſtra.nu.*5.

323 Fallit 15. in his, quæ in referente excepta ſunt. Alex. *conſ.*56. *num.*8. *lib.* 2.

324 Eallit 16. ſi reſultaret intellectus iuri contrarius. *l.ſi adoptiuus .ff. de adoptioníb.*

325 Fallit 17. quia ſi plura ſint capitula ſuper eodem negocio habentia orationem perfectam, tunc clauſula poſita in vno capitulo non refertur ad aliud. *l.*3.*§.ſi filius.ubi* Bart.*n.*1. *ff.de lib. et poſthum.*

326 Fallit 18. quando reſultaret abſonus intellectus. per not. in *clem. ne in agro.§.cæterum.de ſtatu regular.*

327 Fallit vltimo, quando adeſt maior ratio, quòd referatur ad proximiora, quàm ad præcedentia. vide latè dicentem. M*artam d. par.*4.*clauſ.*23.

328 & in materia plurium ſubſtitutionũ clauſula poſita in fine refertur ad omnes. *Roman.conſ.*480.*nu.*7. *Alex. conſ.*66.*nu.*6.*lib.*3. *Dec.conſ.*79.*n.*2. *Card.Mantica de coniect.ult.uol.lib.*3. *tit.*14.*num.*8. *Steph.*Gratian.*diſcept. foren.c.*245.*nu.*27.

328 Et de clauſula, generalia contra, quid operetur, & an' habeat vim oppoſitionis in ſpecie. vide eundem Gratian.*ubi sup.cap.*268.*num.*20. *et* 22.*cap.*363.*num.*11. *et* 13.*et c.*455. *num.* 2. *et* 3.

Clauſula 69.

330 Parito. parito breui. parito iudicato.

Hæc clauſula parito reddit commiſſionem, & iuriſdictionem conditionalem. *Put.dec.*429.*lib.*1.*Staphil. de lit. iuſtit. §. dicendum. num.* 42.

331 ideoq. non tribuit iuriſdictionem, antequam ſit paritum. *c.cum dilecta. de reſcript.* & in actis conſtare debet de paritione. M*arta d. p.*1.*clauſ.*90.

332 idem eſt in clauſula, parito breui, quæ requirit realem paritionem antequam in cauſa procedi poſſit, neque ſufficit oblatio, dictaq. clauſula intelligitur cum effectu vſque ad finem litis, & impedit manutentionẽ. M*arta d.par.*1.*clauſ.*91.Rota *dec.*142 *nu.*1.*par.*2.*in recentior.Garc.ubi ſup. de beneſic. p.*6.*c.*3.*à num.*110. Mareſcott. *ubi ſup. uar.reſol. lib.*1. *cap.*86. *num.* 87.

333 Item clauſula, parito iudicato rẽ iudicatam ſupponit, & ſolet tantum apponi, quando adſunt tres conformes, non autem quando ſententia vnica in iudicatum tranſiuit, & d. clauſula importat, quòd ante omnia fiat integralis ſolutio. S*tapbil. d. §. dicendum .num.*42. & facit *clem.* 1.

334 *de re iud.* & dat iuriſdictionem ſub conditione, vt quis non poſſit audiri

diri antequam ſit paritum, & ante d. implementum geſta ſunt nulla. *Put.d.dec.429. Marta d. p.1. clauſ. 92. Marcheſan. de commiſſion.par.2. commiſſ.1. c.5. nu.35. Rota deciſ.68. num.1. & dec.701.nu.4.p.1. & dec. 550.nu.1. & dec.636.num.1.p.2. in dictis recentior. Gonzal. vbi ſup. poſt gloſſ. 9. in annot.nu.225. & 247. & Card.Seraph. dec.655. & Aug. Barboſa de clauſ. clauſ.53 & 54. Cardin. Mantica dec. 289.*

Clauſula 70.

335 Omni meliori modo.

Per dictæ clauſulæ appoſitionem actus valet eo modo, quo valere poteſt. *Felin. in c.cum ſuper.num.11.de off.deleg.* Dec.*conſ.11. nu.20. Mar. Antonin.variar. reſol.lib.2. reſol.49. num.8. Mareſcott.variar.reſol.lib.1. cap.29.num.72. & lib.2.cap.138.nu. 46. & 47.* & ſi cum dicta clauſula adſit copula &, vel alia dictio copula-
336 tiua comprehendit etiam vltra expreſſa, ſi autem ſit poſita ſine copula, operatur tantum circa expreſſa. V*erall. deciſ.124.par.2.* & d.clauſula
337 idem eſt, quòd pleno iure. R*uin.conſ. 47.num.20.lib.2.* & ex dicta clauſula diſpoſitioni adiecta colligitur ſpō-
338 tanea, & enixa mens diſponentis. *Felin.in d.cap.cum ſuper. num.11.* &
339 per dictam clauſulam cenſetur quis non ſe reſtringere ad caſum ſpecificatum, ſed vltra cum conſideraſſe omnem alium magis proficuum. *Rim.Iun.conſ.215.num.120. & conſ. 240.num.35. Marta d.par.1.clauſ.88 & par.3.clauſ.56.* vbi in materia vltimarum voluntatum tractat de di-
340 cta clauſula, & dicta clauſula eſt tantæ efficaciæ, vt ſi apponatur in teſtamento, facit, vt clauſula codicillaris non appoſita in teſtamento, pro appoſita habeatur. *Felin. vbi ſupra Bald.per illum textum in l. codicillis. §.vlt.ff.de leg.2. Card. Mant.de coniect. vltim. volunt. lib.1. tit.9. num. 11. Stephan.Gratian. vbi ſup. diſcept. forenſ.cap.93.num.7.cap.216.nu.34. cap.369.cap.647.num. 25. cap.747. num.10. & 11.cap.764. & cap.793.*
341 & ſi teſtator dictam clauſulam in teſtamento appoſuerit, ſatis intelligitur conſtare de mente teſtatoris, quod voluerit recedere à priori teſtamento, quod habet clauſulam derogatoriam. *Card. Mant. vbi ſup. lib.12.tit.8.num.19.* & per dictam clauſulam cenſetur, quòd libellans
342 noluerit ſe adſtringere ad ſpecificata. *Crauett.conſ.327. num.55. Mar. Antonin.vbi ſup.d.lib.2.reſol.vlt.caſu 46.* quæ tamen clauſula licèt ma-
343 ximam vim habeat, attamen non variat ſenſum clarum, ſed operatur, quando res eſt dubia, neque includit caſum non cogitatum, neque operatur in illicitis, & reprobatis. *Surdus deciſ.7. num. 25. 26. & 27. vide* Card.*Seraf.dec.* 201.239. 396. 487.806.993.1184.1216.1324. & *Card.Mant.deciſ.217.* & *Aug.Barboſ.de clauſ.clauſ.52.*

Clauſula 71.

344 In omnibus, & per omnia.

Hæc clauſula plurimum operatur. R*oman.conſ.82. Cephal.conſ.186.nu. 12. Surd.deciſ.53. num. 5.* & ob eius vniuerſalitatem facit, vt comprehen-
345 dantur ea, quæ aliàs non comprehenderentur. *l.baliſta.ff.ad trebell.* & extendit mandatum etiam ad rem ſub-
346 rogatam. *Put.deciſ.21.lib.1.* & operatur, vt inter ſubiecta nulla ſit diffe-
347 rentia, ſed ſint eiuſdem naturæ, & fortiorem reddit diſpoſitionem, alioſque effectus maximos operatur vt per D*oct. in l.1. ff. de legat.1. vbi* A*lex.num.9.Iaſ.nu.2. &* R*ipa nu.1.* D*ec.conſ.61.num.1.conſ.64.col.2. & conſ.199.col.2* & habet vim ſpecialis ſpecificationis, ideoque mandatum
348 cum dicta clauſula dicitur ſpecificum. A*lex. & Iaſon in l. ſi ruffinus. C.de teſt.milit.* & habet vim ſpecialis priuilegij. D*oct.in d.l.1.* ſed tamen
349 per dictam clauſulam non compræhen-

henduntur ea, quæ non ſunt conceſſibilia. *Butrius conſ.* 19. *num.* 9. ne-
350 que inſolita, neque operatur vltra mentem, nec per eam veniunt Principi reſeruata. *Marta d. par.* 1. *nu.* 62.
351 attamē dicta clauſula nedum fictionem importat, ſed etiam veritatem in his, quæ fieri poſſunt. ideo ſi Papa caſſat vnionem in omnibus, & per omnia, vnio dicitur verè caſſata. *Angel. conſ.* 197. *num.* 17. idem ſi apponatur in legitimatione. *Decian. conſ.* 5. *num.* 53. *vol.* 3. idem, ſi quis fiat ciuis cum adiectione dictæ clau-
352 ſulæ quia tunc dicitur verus ciuis. *Alex. conſ.* 99. *nu.* 5. *lib.* 6. *& Card. Seraph. dec.* 510. *&* Aug. *Barboſam de clauſ. clauſ.* 31.

Clauſula 72.

353 De Dictionibus.

Dictiones latæ ſententiæ recenſentur à Doctiſſ. T*iraquell.* latiſſimè in *l. ſi vmquam, verſic. reuertatur.* à *num.* 30. *vſque ad num.* 266. *C. de reuoc. donat. & de diction.* latè D. *Aug.* Barboſa amicus meus in ſuo *tract. de dictionib. & Antonius* Angelus *Gratus etiam in ſuo tract. de dictionib.* & dictiones latæ ſententiæ ſunt huiuſmodi.

354 Fruſtra. nihil agit. irritum. omnino. prorſus. omnimodo. omnibus modis. nullo modo. nullatenus. nullius momenti. penitus. mox. confeſtim. incontinenti. illico. ſtatim. protinus. continuo. immediatè. de repente. extemplo. repente. è veſtigio. incunctanter. indilatè. cito. ſubito. excontinenti. vlterius. auctoritate noſtra. liberè. pleno iure. de iure. ex tunc. eo ipſo. ipſo facto. ipſo iure. incurrat. ſubiaceat. ſubdatur. amittat. perdat. redeat. careat. ſpolietur. amoueatis. remoueatis. deponatur. expellatur. repellatur. arceatur. excludatur. abijciatur. priuetur. auferatur. cadat. capiat. accipiat. recipiat. percipiat. ſumat. veniat. deueniat. adueniat. pertineat. potiatur. ſpectet. competat. maneat. remaneat. accreſcat. fiat. non audiatur, denegetur actio. non reddatur ius. habeatur. habeat. non habeat. per quid. ſit per ſe. aliquatenus. aliquid. aliquo modo. teneat. obtineat. valeat. aliter non valeat. liberetur. nullum. verba,
355 ſub pœna excommunicationis, an ſint latæ ſententiæ. & ſim. vide eũdem T*iraquellum vbi ſup. nu.* 254. *& ſeq.* vbi concludit non eſſe latæ ſententiæ per textum in *cap. relatũ. de iurepatr. ibi.* ſub anathematis interminatione prohibere curetis. & poſt, ſubdit, ſi quis autem prohibitionis noſtræ contemptor extiterit, eum excommunicationi ſubdatis. & ibidem notant *gloſſ. Hoſtienſ. & alij.*

356 Et viginti octo clauſulas mandatorum explicat R*ebuffus in praxi benefic. tit. de clauſulis mandatorum.* & multas alias clauſulas ponit, & declarat *Marta in d. tractatu de clauſulis, & alij ſupra citati.*

357 Et de clauſula ſi & inquantum, quæ importat admiſſionem in his, quæ ſunt admittenda, & nihil ponit in eſſe, & pendet à futuro euentu, & reddit diſpoſitionem conditionalem, & dixi ſupra lib. 9. cap. 1. nu. 3. vide *Martam de clauſulis. par.* 1. *clauſ.* 136. *& clauſ.* 245. *Campanil. in diuerſ. iur. canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *à num.* 403. V*italem de Cambanis in tractatu clauſularum. pag.* 4. *col.* 2. *Cel. Hug. de clauſul. pag.* 506. *Marantam de ord. iudic. par.* 6. *tit. & quandoque appellatus. num.* 211. R*iccium in collect. dec. collect.* 399. *in fine. & in praxi rer. for. eccleſiaſt. dec.* 517. *& Aug.* Barboſ. *de clauſ. clauſ.* 88.

Infor-

Informatio Iuris D. Matthæi Moretti Piſtorienſis Aduocati in Romana Curia.

In vna Piſtorien. Parochialis coram Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſ. D. Merlino in Rota.

ARGVMENTVM.

Prouiſus in Forma Dignum de Eccleſia Parochiali ſi fuiſſet ad eam iam examinatus, & approbatus, etiã ante Datam literarum Apoſtolicarum, vel antequàm illæ eſſent præſentatæ earum Executori, non debet iterum examinari, neque per dictũ Executorem, neque per Auditorem Rotæ in eius locum ſubrogatum per introductionem Cauſæ in Rota.

SVMMARIVM.

1 *Examen ſuper idoneitate poteſt fieri extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione.*

2 *Etiam ſi adeſſet intruſus, ſeu poſſeſſor beneficij, vel alius legitimus contradictor.*

3 *Actus voluntariæ iuriſdictionis dicitur qui poteſt expediri extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione.*

4 *Executor Apoſtolicus, & Delegatus non poteſt exercere iuriſdictionem non præſentatis ſibi prius literis ſuæ delegationis.*

5 *Fallit præſertim in beneficialibus quo ad actus iuriſdictionis voluntariæ.*

6 *Bonus, & habilis qui retrò fuit etiam nunc præſumitur talis.*

7 *Examen eſt de nouo faciendum quando probaretur, aut ob longum temporis lapſum, vel propter aliquam aliam iuſtam cauſam præſumi poſſet mutatio in iam examinato.*

8 *Semel examinatus amplius examinari non debet.*

9 *Verba, Si per diligentem examinationem idoneum repereris, ſunt intelligenda de primo tantum examine.*

10 *Examen eſt de nouo faciendum quando fuiſſet generale ad Parochiales, vel quando ageretur de alia, & diuerſa eccleſia, ſeu de aliquo nouo titulo.*

11 *Actus valet, & tenet etiam non ſeruata forma licèt contrafaciens poſſet puniri quoties ſimpliciter, & ſine clauſula annullatiua committitur habenti aliàs poteſtatem illum faciendi.*

12 *Forma data ad certum effectum poteſt adimpleri per æquipollens dummodo ſequatur effectus, ad quem data fuit.*

13 *Forma poteſt omitti quando ſufficeret modus ſeruatus, & virtualiter ineſſet, ex quo ſuccedit loco illius formæ.*

14 *Examen pro forma aſſignatum omitti non poteſt quamuis examinandus eſſet notoriè idoneus, vel de eius idoneitate alio modo cõſtaret, quàm mediante examine.*

15 *Diſpoſitio facta ſine præfinitione temporis non debet reſtringi ad aliquod tempus.*

16 *Sed ſufficit actum fieri quandocũque.*

17 *Clauſula, Si repereris, vel ſi inueneris, & clauſula, Conſtito quando narrata verificarentur coram eodem important conditionem de præterito.*

18 *Verba, ſubiunctiui temporis, poſſunt importare non ſolum futurum, ſed etiam præteritum.*

19 *Præſertim ſi adſit par ratio compræhendendi vtrumque tempus.*

20 *Idoneus quandoque apparere quis poteſt ex fortuna quæſtionum ſibi propoſitarum.*

21 *Conditio caſualis, vel mixta, quæ dicatur.*

22 *Diſpoſitio conditionalis habetur pro pura ſi conditio erat iam adimpleta de tempore diſpoſitionis, & diſponens ignorabat fuiſſe impletam, licèt conditio eſſet reiterabilis, & non ſolum caſualis, ſed etiã mixta.*

23 *Et quæ ſit ratio.*

In

24 *In reſcriptis ſemper continetur id, quod ſi Princeps ſciuiſſet, vel de eo fuiſſet interrogatus veriſimiliter conceſſiſſet.*

25 *Si ante regiſtrationem ſupplicationis ſignatæ in* Forma Dignum *detur fides Ordinarij de approbatione impetrantis, ſolet per officiales Cancellariæ caſſari Forma* Dignum, *et fieri expeditio in Forma gratioſa.*

26 *Stylus eſt attendendus pro dignoſcenda mente* Papæ *concedentis.*

27 *Et pro illa declaranda.*

28 *Reſcripta interpretari debent à ſtylo.*

29 *Literæ tàm* Gratiæ, *quàm* Iuſtitiæ *corriguntur, & reformantur, ſi non fuerint conceptæ ſecundum formã, et ſtylum Curiæ.*

30 *Actus non dicitur nullus etiam forma non ſeruata quando veriſimile eſt, quòd diſponens noluiſſet illam ſeruari.*

31 Auditor Rotæ *quando poſſit in locum Ordinarij iuſtificare, et exequi literas* Apoſtolicas *in* Forma *Dignũ, et beneficia conferre.*

32 *Iudex ſubrogatus poteſt ſubſcribere ſententiam illius, in cuius locum eſt ſubrogatus.*

33 *Et non tenetur ſeruare, nec reiterare terminos ſeruatos, et reiteratos coram primo* Iudice.

34 *Executores literarum Apoſtolicarũ in Forma Dignum poſſunt quoad examen vices ſuas in totum ſubdelegare etiam non obſtante clauſula, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus.*

R. P. Quamuis Gratia D. Ricciardi fuerit expedita in Forma Dignum cum ſolita clauſula, ſi per diligentem examinationem adhibitis examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis idoneum eſſe repereris &c. & quamuis etiam ipſe D. Ricciardus fuerit ad Parochialem, de qua agitur examinatus, & approbatus antequam literæ Apoſtolicæ ſuper dicta Gratia expeditæ, fuiſſent præſentatæ Ordinario Piſtorienſi, cui erant directæ; tamen immiſſio illarum vigore eidem D. Ricciardo conceſſa non venit (vt ex aduerſo prætenditur) reuocanda ſub prætextu, quod ob non factum nouum examen poſt dictarum literarũ præſentationem, dici poſſit non fuiſſe ſeruatam formam per clauſulam ſupradictam in eiſdem literis præſcriptã. Satis enim ad hoc fuit D. Ricciardum fuiſſe examinatum, & approbatum per dies ſex poſt Datam prædictarum literarum, in quo tempore bene potuit de illis haberi notitia in Ciuitate Piſtorij, vbi tunc degebant tàm ipſe D. Ricciardus, quàm etiam Ordinarius dictarum literarum executor. Et cum dictum
1 examen ſuper idoneitate fieri potuerit extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione. *Innocent. in cap. fin. nu. 4. in verb. examinata. de translat.* Prælat. Bald. *in l. neque natales. nu.* 10. *C. de probat. Zabarell. in clem.* 1. *in* 3. *not. de offic. & poteſt.* Iudic. deleg. Felin. latè *in c. fin. num.* 36. *de præſumpt.* Rot. *dec.* 4. *num.* 3. *de ſent. & re iudic. in antiq.* cum alijs per *Garz. in tract. de benefic. par.* 6. *c.* 2. *nu.* 242. qui inſuper ibidem *nu.* 243. 246. *& ſeqq.* pluribus comprobans idem te-
2 net, etiam ſi adeſſet intruſus, ſeu poſſeſſor beneficij, vel alius legitimus
3 contradictor. Et ſic dici poſſit actus voluntariæ iuriſdictionis. *l.* 2. & ibi *glo. ff. de offic.* Proconſul. Bellam. *dec.* 649. *num.* 4. *in fin. verſic. ſed pro eo dicitur Oinotom. in* §. *ſerui. num.* 2. I*nſtit. de libertin.* Propterea benè fieri potuit per dictum Ordinarium etiam ante dictarum literarum præ-
4 ſentationem; nam licèt tales executores Apoſtolici, & omnes alij delegati literis ſibi prius non præſentatis, non poſſint exercere iuriſdictionem ſibi demandatam, vt ex latè congeſtis per *Gabriel. de execut. rei iudic. concl.* 3. *ſub num.* 1. & 3.
5 Hoc tamen fallit præſertim in beneficialibus quoad actus voluntariæ iuriſdictionis, quia in illis magis attenditur

tenditur veritas, quàm probatio, & ſufficit quòd opinio executoris, ſeu delegati concordet cum veritate, licèt etiam ipſe ignoret ſuam deputationem. *Bald. in auth. matri, & auia. in fin. verſ. quia in actibus. C. quand. mul. tutor. off. fung. poſſ. Alex. conſ.* 86 *nu.* 2. *vol.* 2. *Barthol. Soccin. in l. multũ intereſt* 21. *nu.* 11. *verſ. ſecundo limita. & ibi add. ad Bart. ſub lit.* B. *in fin. ff. de cond. & demonſtr. Felin. in cap. ſciſcitatus. num.* 12. *verſ. fallit ſecundum eum. de reſcript. & in c. cum ex officij. num.* 29. *verſ. ſecundus caſus. de præſcript.* Gabriel. *d. concl.* 3. *num.* 20. & 21. & optimè *Mandel. Alb. conſil.* 514. *à num.* 3. *vſque ad fin.* tanto verò magis ſufficere debet in propoſito dictum examen, licèt ſit factum ante literarum præſentationẽ, cum inter ipſam, & illud interceſſerint ſolum dies quinquaginta in circa, in quo temporis ſpatio non probatur, neque etiam (præſertim cum fuerit tàm modicum) præſumi poteſt aliqua cauſa dubitandi de inhabilitate ſuperuenta, aut de mutatione, ſeu deterioratione morum eiuſdem D. Ricciardi, vnde intrat
6 regula, quòd qui retrò fuit bonus, & habilis etiam nunc præſumitur talis ex allegatis per *Alciat. de præſumpt. reg.* 2. *præſ.* 8. *in princ. Menoch. in eod. tract. lib.* 1. *quæſt.* 14. *num.* 26. *& Surd. con.* 245. *num.* 49. & propterea etiam non applicantur, quæ in
7 contrarium allegari poſſent de neceſſaria reiteratione examinis quia ſolum procedunt quando probaretur, vel ob longũ temporis lapſum, aut propter aliquam aliam iuſtam cauſam præſumi poſſet mutatio in iam examinato iuxta ea, quæ poſt alios tradit *Gonzal. ad reg.* 8. *gloſ.* 4. *à num.* 96. *ad* 98. *& nu.* 99. *&* 100. *&* 146. *verſ. nec omittendum.*

Sed quatenus etiam D. Ricciardus fuiſſet examinatus, & approbatus non ſolum ante præſentationẽ, ſed etiam ante datam prædictarum literarum, adhuc tamen non fuiſſet in propoſito neceſſarium nouum examen ex pluribus, & præſertim.

Primò, ex vulgari regula, ſemel
8 examinatus amplius examinari non debet, *c. accepimus* 13. *& ibi glo.* 1. *in* 1. *notat. de æt. & qualit. & ordin. præficiend.* cum pluribus per *Gonzal. d. glo.* 4. *num.* 84. *& pluribus ſeqq.* &
9 ex regula *l. boues. §. hoc ſermone. ff. de verb. ſignif.* ſecundum quam verba illa, ſi per diligentem examinationem idoneum repereris intelligenda eſſe de primo tantum examine dixit in terminis noſtris *Garz. de benefic. d. par.* 6. *eod. c.* 2. *num.* 255.

Secundò quia D. Ricciardus fuit examinatus, & approbatus in ſpecie ad hanc eandem parochialem, de
10 qua agatur; quæ autem in contrariũ adduci poſſent de nouo examine adhibendo procedunt ſolum quando tractatur de alia, & diuerſa eccleſia, ſeu de aliquo nouo titulo, vel quando approbatio fuiſſet tantummodo generalis ad parochiales, vt in terminis prouiſionis de eccleſia parochiali dixit *Oldrad. conſil.* 18. quem ſequuntur *Felin. in c. ex literis* 11. *ſub num.* 7. *de conſtit. & in c. cum venerabilis* 6. *num.* 49. *verſ. amplius dixit. Oldrad. de except.* & alij per *Gonzal. d. glo.* 4. *num.* 99. *&* 100. & prout quoque declarauit Sacra Cõgregatio Illuſtriſſimorum Concilij Tridentini Interpretum relata per *Card. Seraph. dec.* 1323. *in fin.* & per *Gonzal. vbi ſup. glo.* 34. *ſub num.* 74. *verſ. hinc declarauit*, & per *Garz. de benefic. par.* 9. *c.* 3. *ſub num.* 19. *verſ. concordat alia declaratio*, ac deniq; per *Monet. de option. c.* 7. *nu.* 25.

Tertiò, quia dictæ literæ fuerunt directæ eidem Ordinario, qui aliàs ex diſpoſitione S. Concilij Tridentini habebat poteſtatem ſuper contẽtis in eis; vnde illarum executio ſubſtineretur etiã ſi dici poſſet formã non fuiſſe ſeruatam. Actus enim
11 valet, & tenet licèt fiat non ſeruata forma præſcripta quamuis contrafaciens poſſit puniri, quotieſcumque ſim-

ſimpliciter, & ſine clauſula annullatiua committitur habenti aliàs poteſtatem illum faciendi iuxta gloſſ. communiter approbatam in *clem.* 1. *in verb. inhibentes. de iur. patr.* cum qua tranſeunt *Card.* Ancharan. *Imol.* Abb. & alij ibidem cum alijs citatis per *Felin. in cap. ex parte. nu.* 1. *prope fin. verſ. ſecunda limitatio. de conſtit.* & per *Brun. in tract. de forma. fol. mihi* 33. *col.* 2. *limit.* 2. *& fol.* 57. *col.* 1. *ad fin. limit.* 6. quos ſequuta eſt *Rota in Ianuen. matrimonij.* 16. *Maij.* 1583. *coram bo. me.* Cantuccio.

Quartò, quia cum forma examinandi fuerit in dictis literis præſcripta ſolum ad finem, & effectum ſciendi idoneitatem D. Ricciardi mediante examine coram Ordinario, & examinatoribus ſynodalibus
12 faciendo, ſatis eſt, quòd hoc modo habitus fuerit talis finis, & effectus etiam adimplendo per æquipollens, vt ex latiſſimè cumulatis per *Rot. dec.* 577. *num.* 9. *par.* 1. *& dec.* 167. *ſub num.* 12. *par.* 2. *in recentior.* For-
13 ma enim data poteſt omitti quando ſufficit modus ſeruatus, quia ſic forma requiſita dicitur virtualiter ineſſe, & modus dicitur illius loco ſuccedere. *Pariſ. conſ.* 33. *num.* 35. *p.* 2.
14 quæ vero poſſent in contrarium adduci, procederent quando prætenderetur conſtare de idoneitate, non per examen iam factum coram Ordinario, & examinatoribus ſynodalibus, prout in prædictis literis mãdatur, ſed aliquo alio modo, aut quando ſolum allegaretur idoneitatem eſſe notoriam, prout loquuntur *Bellam. concl.* 667. *Corſett. in ſingular. verb. præſumptio* 2. *verſic. quod tamen intellige. Gonzal. d. glo.* 4. *num.* 89. *&* 90. & alij plures per *Garz. d. par.* 6. *eod. c.* 2. *num.* 265. *& ſeqq.*

Quintò quia, cum dicta forma non fuerit adiecta quoad tempus, ſed ſolum quoad modum; videlicet per diligentem examinationem, & adhibitis examinatoribus ſynodali-
15 bus; non debet propterea ad aliquod certum tempus reſtringi. *l. in venditione.* 8. *§. de tempore. ff. de bon. auth. iudic. poſſid. Aym. conſil.* 133. *n.* 5. *verſic. & cum de tempore. conſ.* 201. *num.* 27. *& conſ.* 272. *num.* 3. *verſic.*
16 *quarto iſta.* Sed debet ſufficere D. Ricciardum fuiſſe examinatum quocumque tempore id cõtigerit. *Bald. conſ.* 256. *num.* 7. *lib.* 4. *Roman. conſil.* 340. *nu.* 2. idem *Aym. conſ.* 14. *nu.* 3. *conſ.* 84. *num.* 13. *conſ.* 153. *num.* 4. *& d. conſ.* 201. *eod. num.* 27.

Sextò quia, vbi adhuc forma prædicta diceretur appoſita etiam reſpectu temporis, tamen ſufficeret dictum examen non ſolum ſi fuiſſet prout fuit factum ante præſentationem, ſed etiam ſi eſſet factum ante Datam prædictarum literarum, quia
17 talis forma poteſt in propoſito referri etiam ad præteritum; tùm, quia dictæ literæ fuerunt directæ eidem Ordinario, à quo D. Ricciardus fuit modo in illis præſcripto examinatus, & approbatus, vt de hac eadem clauſula. ſi repereris, vel, ſi inueneris &c. *Ricc. collectan.* 948. *limit.* 2. & de clauſula conſtito. &c. quando narrata verificantur coram eodem Iudice. *Than. dec.* 93. *in manuſcr.* relata per *Mart. par.* 1. *clauſ.* 19. *num.* 2. *verſic. declaratur ſecundo.* & per *Ricc. d. limit.* 2. tum etiã quia
18 verba iſta; ſi idoneum repereris, &c. vti ſubiunctiui temporis poſſunt importare non ſolum futurum, ſed etiã præteritum, & ſic verificari nedum in examine faciendo, ſed etiam in antea facto, vt per text. in *l. hæc conditio* 10. *§. ſi ſic legatum cum l. ſeq. ff. de cond. & demonſtr. in l. Plotiana.* 18. *ff. de iur. codicill. & in l. verbum erit.* 123. *ff. de verb. ſignif. & glo. in clem.* 1. *in verb. notitia. in fin. de conceſſ. præbend.* cum alijs ſimilibus tenuerunt. *Roman. conſ.* 333. *à nu.* 2. *vſque ad* 7. *Iaſ. in l. ex pluribus. num.* 25. *&* 26. *ff. de acq. poſſ. Felin. in c. ad hæc.* 10. *ſub n.* 2. *verſ. adde etiam iſtis. de reſcript.* & præſertim quia, cum (vt dictum eſt) habitus fuerit effectus

ctus, ad quem data fuit forma examinandi, videtur quòd adſit par ratio comprehendendi tàm tempus præteritum, quàm futurum, quæ
19 par ratio operatur ſubiunctiuum poſſe ad vtrumque tempus referri, vt ex allegatis per *Roman. d. conſil.* 333. *num.* 2. *verſ. primum quia*, *&* *num.* 3.

Septimò, quia etiam ſi dicta verba, ſi idoneum repereris &c. importarent ſolummodo conditionem de futuro, tamen cum iſta conditio nõ ſit poteſtatiua, nec ex ſolo facto executoris dependens, ſed dependeret etiam ex facto, & ſufficientia ipſius examinandi, & ex relatione
20 examinatorum, & fortè etiam ex fortuna, ſeu qualitate propoſitarum quæſtionum, vt ex deductis per *Gonzal. d. glo.* 4. *num.* 120. *& ſeqq.* & ſic
21 dici debeat caſualis, vel ſaltẽ mixta iuxta tradita poſt alios per *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 14. *tit.* 41. *num.* 11. propterea
22 etiam ſi illa fuiſſet iam adimpleta de tempore gratiç, cum Sũmus Pontifex de ea ſcientiam non habuerit, perinde eſt, ac ſi dicta gratia fuiſſet pura, & ſine huiuſmodi conditione conceſſa, quamuis etiam iſta conditio potuiſſet iterum adimpleri. *d. l. hæc conditio.* 10. *§. fin. & Bart. ibid. & in l. ſeq. ff. de cond. & demonſtr.* quẽ ſequuntur *Ruin. conſ.* 81. *nu.* 14. *verſ. & quamuis. tom.* 3. *& Surd. conſ.* 69. *num.* 19. *&* 20. vbi plures allegans dicit idem procedere etiam in con-
23 ditionibus mixtis, in talibus namq. conditionibus caſualibus, vel mixtis non cenſetur cogitatum de tempore, quo veniunt adimplendæ; ſed videtur potius habitus reſpectus ad effectum, & ad implementum ipſius conditionis, & proinde quandocunque impleatur, & voluntati diſponentis ſatisfactum videtur. *Surd. ibid. ſub d. num.* 20. & iſto caſu habet locum diſpoſitio ex eo, quia lex præſumit, quòd ſi diſponens ſciuiſſet conditionem iam fuiſſe impletã purè diſpoſuiſſet de eo, de quo ſub dicta conditione diſpoſuit idem ſub *eod. nu.* 20. *verſic. & tali caſu.* quod
24 præcipuè locum habere videtur in reſcriptis, in quibus continetur, & cenſetur cõceſſum id, quod ſi Papa reſcribens ſciuiſſet, vel de eo fuiſſet interrogatus, veriſimiliter conceſſiſſet. *Put. dec.* 3. *lib.* 2. ſecundum vet. impreſſ.

Et ita in propoſito etiam ſi D. Ricciardus fuiſſet examinatus, & approbatus ante Datam prædictarum literarum perinde haberi deberet, ac ſi illæ emanaſſent in forma gratioſa, quæ tali caſu fuiſſent ſub huiuſmodi forma ſignatæ, & expeditæ, ſi Papa ſciuiſſet approbationẽ D. Ricciardi
25 iam ſequutam iuxta notiſſimum ſtylum Cancellariæ, de quo datur fides, ſecundum quem, ſi ante reſignationem ſupplicationis ſignatæ in Forma Dignum, detur fides Ordinarij de approbatione impetrãtis ſolet per officiales caſſari dicta Forma Dignum, & fieri expeditio in forma gratioſa. Qui ſtylus videtur
26 omnino attendendus pro dignoſcẽda veriſimili mente Papæ concedẽtis. *Felin. in c. ſuper literis. ſub nu.* 8. *verſic. prima regula. de reſcrip. Pariſ. de confident. quæſt.* 46. *nu.* 43. & pro
27 illa etiam declaranda. idem *Felin. in c. in noſtra. num.* 19. *verſ. quod intelligitur. de reſcript. Caſſador. dec.* 2. *ſub num.* 4. *verſ. & iſte ſtylus. de reſeruat. Mandoſ. in proœm. regul. Cancell. quæſt.* 2. *num.* 3. Ab eoq. ſumi
28 debet interpretatio reſcripti. idem *Felin. in c.* 2. *nu.* 16. *eod. tit. de reſcrip.* cum alijs per *Euerard. in loco à ſtylo Curiæ. ſub num.* 1. *& Rot. in Tullen. ſeu Nullius Senonen. monaſterij.* 5. *Iul.* 1608. *corã Illuſtriſſ. D. Card. Sacrato.*
29 Præſertim quia etiã regulariter omnes literæ tàm Gratiæ, quàm Iuſtitiæ, ſi non fuerint conceptæ ſecundum formam, & ſtylum Curiæ, vel ſi in eis erant clauſulæ, quæ ex forma ſolita non debebant apponi, corriguntur, & reformantur, & dictæ clau-

clauſulæ expunguntur. vt dicit *Re-
buff. in prax. benefic. tit. de reformat.
& correct. Bullæ. num.* 11.

Octauò denique, cum ex deductis
in præcedenti motiuo propter con-
ditionem caſualem, vel mixtam, &
propter ſtylum Cancellariæ, veriſi-
mile ſit, quòd Papa non reſcripſiſſet
ſub Forma Dignum, ſequitur, quòd
etiam non ſeruata dicta forma, exe-
cutio nihilominus deberet ſubſtine-
30 ri, quia actus non dicitur nullus etiã
forma non ſeruata, quando veriſi-
mile eſt, quòd diſponens noluiſſet
illam ſeruari, vt ex latè adductis per
*Brun. in d. tract. de forma. ſub rubr. de
potentia, & effectu formæ. fol. mihi
56. col. 3. limit. 3. verſ. tertio prædicta
concluſio*, vbi plura cumulans, loqui-
tur etiam in terminis ſubdelegati
recedentis à forma reſcripti.

Si autem ex prædictis Ordinarius
pro executione dictæ gratiæ non te-
nebatur de nouo examinare, ita
nec etiam tenebatur Reuerendiſſ. D.
meus Pirouanus, qui fuit in eiuſdem
Ordinarij locum ſubrogatus per in-
troductionem cauſæ coram ipſo in
Rota, & qui conceſſit immiſſionem
31 D. Ricciardo. Ad illum namq. vi-
gore *clem. Auditor. de reſcript.* per
deuolutionem d. cauſæ ante execu-
tionem dictarum literarum translata
fuit omnis poteſtas, quam habebat
idemmet Ordinarius illas iuſtifican-
di, & exequendi, & eccleſiam con-
ferendi, vt fuit reſolutum in *Legio-
nen. Canonicatus. 25. Octobris. 1574.
corã fel. rec. Clemente Octauo impreſſa
apud Marcheſan. de commiſſion. p. 1.
pag. 366.* quam paſſim ſequitur Ro-
ta, & præſertim apud *Caſ. de Graſſ.
dec. 14. num. 9. de præben. Seraph. dec.*
833. *Mantic. dec.* 122. *num.* 2. & in
*Calaguritana Prioratus. 10. Maij.
1581. coram bo. me. Card. Blanchetto.*
Et ad hoc ſatis fuit dictum Reueren-
diſſ. D. Pirouanum per deciſiones
Rotales firmaſſe, quòd ex atteſta-
tione dicti Ordinarij conſtaret de
habilitate dicti D. Ricciardi, & ſic
ratum habuiſſe examen prius factũ
32 coram eodē Ordinario, Iudex enim
ſubrogatus poteſt ſubſcribere ſen-
tentiam illius, in cuius locum eſt
ſubrogatus *Addit. ad Rot. dec. 11. nu.*
33 *4. de reſcript. in nou.* Nec tenetur de
nouo ſeruare, & reiterare terminos
ſeruatos, & reiteratos coram primo
Iudice. *Caputaq. dec. 259. num. 1. &
2. par. 2.* quod præſertim videtur di-
cendum in propoſito noſtro, nam
34 quicquid ſit de rigore iuris, ſaltem
in praxi, & de ſtylo Rotæ executo-
res huiuſmodi literarum in Forma
Dignum, poſſunt quoad examen vi-
ces ſuas in totum ſubdelegare etiã
non obſtante clauſula ſuper quo cõ-
ſcientiam tuã oneramus, vt ex *Abb.
Felin. Angel. Caſtr. Nauar.* & alijs tra
dit *Garz.* reprobatis contrarijs *d.
par. 2. num. 100. & Rot. deciſ. 63. de
conceſſ. preb. in antiq. & dec. 18. eod.
tit. in nou.* pariter relata ab eodem
Garz. ibidem num. 101. & 102. quòd
etiam tenuit Sacra Congregatio Il-
luſtriſſimorum S. Concilij Tridenti-
ni Interpretum relata ſimiliter ab
eodem *ibidem num.* 103. qui inſu-
per *num.* 104. ſubdit hoc procedere
non ſolum in beneficijs ſimplicibus,
ſed etiam in parochialibus.

Et ideo ex his videtur ſine diffi-
cultate concludendum pro validita-
te mandati de immittendo, ac im-
miſſionis ſubſequutæ ad fauorem
D. Ricciardi.

Quare &c.

SVMMARIVM.

1 *Penſio quid ſit.*
2 *Penſio vnde dicta.*
3 *Penſio alia datur in titulum beneficij perpetui.*
4 *Alia laico pro ſeruitio.*
5 *Alia clerico loco beneficij.*
6 *Penſio aliquando reſeruatur ex cauſa onéroſa, aliquando ex cauſa lucratiua.*
7 *Penſio aliquando à patrono apponitur in fundatione beneficij.*

Penſio

8 *Penſio alia, quæ aſſignatur à laico ipſi clerico in titulum beneficij, ſeu patrimonij.*
9 *Penſio alia reſeruatur militibus etiam vxoratis.*
10 *Papa ſolus poteſt imponere penſiones.*
11 *Clericus ſeptem annorum eſt capax penſionis.*
12 *Dummodo habeat primam tonſuram.*
13 *Aetas 14. annorum requiritur ad beneficia obtinenda ex* Conc. *Trid.*
14 *Et nil innouat quoad penſionem, quæ non eſt beneficium.*
15 *Penſio ſi reſeruatur infanti 7. annorum, debet fieri mentio ætatis.*
16 *Ad primam tonſuram requiruntur ſeptem anni completi.*
17 *Penſio non poteſt reſeruari excommunicato.*
18 *Neque illegitimo ſine diſpenſatione.*
19 Epiſcopus *poteſt diſpenſare cum illegitimo ad primam tonſuram, & min. ord. & ſimplicia beneficia.*
20 *Sed non quoad penſiones.*
21 *Epiſcopus non poteſt cũ illegitimo diſpenſare quoad penſiones, quas ipſe aliquando reſeruat.*
22 *Penſio ſuper beneficio iuriſpatronat. poteſt imponi abſque patroni conſenſu.*
23 *Patroni conſenſus non requiritur in alienatione rerum eccleſiæ patronatæ.*
24 *Epiſcopi diſpoſitio valet ſine patrono, quando patrono nullum fit præiudicium.*
25 *Rector eccleſiæ patronatæ poteſt præſentare clericos ordinandos ſine conſenſu patroni.*
26 *Penſio quando imponitur ſuper beneficio patronato, debet exprimi de iuſpatronat.*
27 *Papa difficilius grauat beneficia patronata.*
28 *Patronus egenus alendus eſt de fructibus beneficij patronati.*
29 *Penſio ſi ſuper fructibus beneficij patronati aſſignetur in titulum beneficij, tunc requiritur patroni conſenſus.*
30 *Penſio non venit appellatione beneficij.*
31 *Penſio exprimenda eſt, quando de obtentis eſt mentio facienda.*
32 *Penſio non valet non facta mentione anterioris penſionis.*
33 *Penſionarius non tenetur recitare* Diuinum officium.
34 *Niſi ei ſit data penſio in titulum beneficij.*
35 Penſionarius *enim tunc tenetur diuinum officium recitare.*
36 *Penſionarius habens penſionem excedentem* 60. *duc. ad quid tenetur.*
37 *Penſionarius vt clericus habens penſionem tenetur recitare officium paruum* B. M. V.
38 *Fructus amittuntur pro rata omiſſi officij, & quomodo.*
39 *Penſionarius non tenetur reſidere.*
40 Clericus *promittens maiorem penſionem quando ſimoniam committat.*
41 *Penſionarius tenetur ad reparationẽ eccleſiæ, ſuper qua eſt penſio.*
42 *Et ad alia onera impoſita reſpectu fructuum.*
43 *Penſionarius quando gaudeat fori priuilegio.*
44 *Penſio extinguitur multis modis.*
45 *Penſio extinguitur morte penſionarij.*
46 *Penſio extinguitur anticipatis ſolutionibus.*
47 *Et hoc fit auctoritate ſuperioris.*
48 *Penſio extinguitur per contractum matrimonij.*
49 *Niſi fuerit data retentio.*
50 *Penſio extinguitur per promotionem ad cathedralem eccleſiam.*
51 *Penſio extinguitur translatione penſionis.*
52 *Penſio interdum transfertur de conſenſu partium ex gratia* Papæ.
53 *Et trãſfertur aliquãdo ex priuilegio.*
54 *Penſio extinguitur quoad eum ſoluentem per reſignationem beneficij.*
55 *Penſio extinguitur, ſi penſionarius nõ deferat habitum & tonſuram.*
56 *Penſio extinguitur per aſſumptionem ad* Papatum.
57 *Penſio extinguitur, ſeu minuitur per contributionem.*
58 *Penſio extinguitur per nudum conſenſum penſionarij.*

Hhh Penſio

59 *Penſio extinguitur, ſi penſionarius fiat rector beneficij, ſuper quo eſt penſio.*
60 *Penſio extinguitur per ingreſſum penſionarij in aliquam religionem.*
61 *Penſio extinguitur peremptis fructibus beneficij.*
62 *Penſio quando extinguatur præſcriptione.*
63 *Canonicus, qui primi anni medietatem fructuum* Capitulo *dare debet, an detrahat penſionem.*
64 *Et ſuper hoc eſt* Bulla *Pij V.*
65 *Opinio aliquorum eſt, detrahendam eſſe penſionem.*
66 *Reditus beneficij ſunt oneribus deductis.*
67 *Rector beneficij decimam ſoluit detracta prius penſione.*
68 *Et pro rata charitatiuum ſubſidium.*
69 *Canonicus debet ex fructibus canonicatus alimentari.*
70 *Alij tenent in d. ſolutione non eſſe detrahendam penſionem.*
71 *Vel quod integra ſit ſoluenda quando penſio erit extincta.*
72 *Permutatio beneficij patronati ſine conſenſu patroni annullari debet.*

CAPVT NONVM.

Penſio numquid imponi poſſit ſuper beneficijs iuriſpatronatus, abſque conſenſu patroni.

1 PENSIO nihil aliud eſt, quàm certa portio ex aliqua menſa, ſeu beneficio ex cauſa ad tempus, non perpetuò ſeparata; & pendet à proprietate beneficij, à quo extrahitur, ſicut vſusfructus à proprietate, &
3 dicitur penſio à pendeo, quia pendet à d. proprietate. *Card. in clem.* 1. *§.* 1. *quæſt.* 3. *de ſuppl. neglig. prælat.* *Gigas de penſionib. quæſt.* 1. *nu.* 1.
3 Penſio autem alia datur in titulũ beneficij, vt quando certa portio ex pingui beneficio extrahitur, vt deinceps talis portio ſit perpetuum beneficium, & clerico tantum conferri debet. *Cardin. ibid. Gigas vbi ſup. quæſt.* 3. *nu.* 1. *& quæſt.* 28.
4 Alia datur laico pro ſeruitio impenſo, vel impendendo, vt pro pulſandis campanis, & aperiendo fores eccleſiæ. *Gigas d. quæſt.* 3. *nu.* 2. *q.* 54. *nu.* 1. *& q.* 67. *nu.* 2.
5 Alia penſio datur clerico loco beneficij, de qua in *c. quamuis. de præb. lib.* 6. & hæc aliquando datur ex cauſa oneroſa, vt quando reſeruatur ex cauſa ceſſionis iuris, & extinctionis litis, ſiue ex cauſa reſignationis. *Gigas d. quæſt.* 3. *num.* 3. & aliquando
6 reſeruatur ex cauſa lucratiua, vt commodius quis valeat ſuſtentari, vt ſolet exprimi in literis taliũ penſionum.
7 Alia eſt penſio, quæ per patronũ apponitur in fundatione beneficij, de qua in *c. cũ dilectus. vbi gl. de conſuet.*
8 Alia eſt penſio, quæ aſſignatur per laicum clerico in titulum beneficij, ſeu patrimonij, vt ad talem titulum ad ſacros ordines promoueatur, de qua *Felin. in c. poſtulaſti. col.* 9. *de reſcript. & Gigas d. quæſt.* 3. *nu.* 4. 5. *&* 6.
9 Alia eſt penſio, quæ reſeruatur Militibus etiam vxoratis geſtantibus habitum ſuæ Militiæ, vt ſunt Equites S. Iacobi de Spata, de Calatraua, de Alcantara in Hiſpania, & S. Stephani in Ciuitate Piſarum, Lauretani, Pij in Vrbe, & alij, quibus ex priuilegijs Summorum Pontificum penſiones reſeruari poſſunt, vt in eorum priuilegijs habetur.

His præmiſſis, ſciendum eſt, quòd
10 Papa ſolus poteſt penſiones imponere. *clem.* 1. *vt lite pend. Gigas vbi ſup. quæſt.* 6. & ad penſionem con-
11 ſequendam in clerico ſufficit ætas ſeptem annorum, qui tunc poteſt ad minores ordines promoueri. *c. nullus. à contrario ſenſu. et ibi glo. de tempor. ordin. lib.* 6. *Cardin. in clem. vlt. col.*

col.antepen.de æt. et qualit.& ſufficit,
12 quòd quis ſit clericus ſaltem primæ tonſuræ,& ei poteſt reſeruari penſio. *Gigas vbi ſup. quæſt.*13.*num.*2.*et* 3. *Garcia de benefic.par.*1.*cap.*5.*Riccius in praxi rer.for.eccleſ.dec.*430.*Steph.* Gratian.*diſcept.forenſ.c.*397.*nu.*17. *Aug.* Barboſa *de off. et pot. Epiſc.p.*3. *alleg.*60.*nu.*7.Gonzalez *in comment. ad* Reg.8.Cancell.*glo.*5.*§.*5.*in princ.*
13 *et num.* 6. vbi ait, quòd ætas 14. annorum requiſita ad obtinenda beneficia ex decreto Concil. Trid. *ſeſſ.* 23.*de reform. c.*6. non eſt neceſſaria ad penſiones, ſed ſufficit ætas ſeptẽ annorum, prout ante Concilium. *Gigas vbi ſup. d. quæſt.* 13. nam d. Concilium loquitur dumtaxat in
14 beneficijs, & ita nihil innouat quoad penſionem, quæ non eſt beneficium eccleſiaſticum. & ita declaraſſe S. Congregationem, & in praxi ſeruari teſtatur; eſt tamen verum, quòd quando reſeruatur penſio tali
15 infanti ſeptem annorum, debet fieri expreſſa mentio de ætate infantis, aliàs reſeruatio eſſet nulla, propter illa verba aſſertiua in gratia, vitæ, ac morum honeſtas, aliaq; laudabilia. &c. *Verallus dec.*318.*p.*2.*Ricc.d.dec.* 430. *in fine.*
16 Inſuper eſt ſciendum, quòd ad primam clericalem tonſuram requiruntur ſeptem anni completi. vt habetur *in c. In ſingulis.diſt.*77.*Card. in clem.ult.col.antepen.de æt. et qualit.* *Moneta de diſtribut. quotid. p.*2. *quæſt.*19.*nu.*11.vbi ait ad accolitatum requiri duodecimum annum completum. *glo.vlt.in d.clem.vlt.et in d.c.nullus.verbo,infanti. Syluester in ſumma,in verbo, ætas,num.*2. *Viualdus in candelabro aureo.tit.de ſacram.ord.num.*27. Card. Tolet. *in inſtruct.confeſſ.lib.*1.*c.*25.*nu.*15.*Flam. Pariſ. de reſignat.benef.lib.*4. *quæſt.*9. *num.*9. Barboſa *vbi ſup. allegat.* 11. *num.*1.*et* 2. *Praxis Epiſcopalis* Piaſecij.*par.* 1.*de conferendis ordinib.cap.*1. *num.*22. *fol.*34. *Abbas* Raguccius *in ſua lucerna parochorum. de ſacram. ordin. queſito nono. num.* 1. *et* 2.
17 Penſio autem excommunicato reſeruari non poteſt. *Gigas vbi ſup. quæſt.*14. *num.*9. neque illegitimo,
18 qui abſque diſpenſatione neque ad ordines promoueri poteſt, nec beneficia poteſt obtinere. ita in *cap.literas.de fil.presbyt.c.*1. *de fil.presbyt. lib.*6. *Gigas vbi ſup. quæſt.*16. & cũ
19 illegitimo poteſt diſpenſare Epiſcopus quoad primam tonſuram,& minores ordines, & quoad ſimplicia beneficia *d. cap.* 1. ſed non quoad penſiones,ad quas ſolus Papa diſpẽſare poteſt. *Gigas vbi ſup. quæſt.*17.
20 & diſpenſatus ad clericatum non eget alia diſpenſatione quoad penſiones. *Card.Seraph.*1264. poteſt ta-
21 men Epiſcopus diſpenſare quoad penſiones, quas ipſe in certis caſibus reſeruare poteſt. vt ibi. *Barboſa vbi ſup. allegat.*57.*num.*73. neque bigamus eſt capax penſionis. *Rota deciſ.* 519.*num.*5.*par.*2. *in recentior.*apud Farinac. *Annot. ad Greg. XV. deciſ.* 516.*num.*13.
22 His præmiſſis, quoad articuli propoſiti deciſionem ſpectat, magis cõmunis opinio eſt, & ita ſeruatur, quòd penſio imponi poſſit ſuper beneficijs iuriſpatronatus abſque conſenſu patronorum. ita *Gigas vbi ſup. quæſt.*23.*num.*11. *et* 12. de magis communi teſtatur *Pariſ.vbi ſup. lib.*2.*quæſt.*4.*num.*14.*Leſſius de iuſt. et iure.lib.*2.*c.*34.*dubitat.* 38. *Riccius vbi ſup.dec.*201. vbi refert *Rotæ deciſionem in* Colimbrien. *penſionis.* 11. Februarij.1598. *coram Card.Seraph.* quæ eſt impreſſa *dec.*1264.& *Caſſad. dec.*3. *de inrepat.*
23 Probatur, quia in alienatione rerum eccleſiæ patronatæ de neceſſitate non requiritur conſenſus patroni. *Abb. et alij in c. vnico. vt eccleſiaſtica beneficia ſine dimin. conſer.* quia ex tali alienatione nõ præiudicatur iuripatronatus. *Rocch. de Curte de iurep. in verbo, honorificum. quæſt.*4.*col.*2.*in fine.*
24 Item, quia quando patrono nul-

lum ſit præiudicium, diſpoſitio Epi-
ſcopi valet circa iuſpat. & res eccle-
ſiæ patronatæ. *Abb. in cap.ſuggeſtum*
de iurepat. & poteſt rector eccleſiæ
35 patronatæ præſentare clericos ordi-
nandos, qui à dicta eccleſia alimen
ta percipiant,ſine conſenſu patroni.
c. poſtulaſti de iurepat. Feder. *de Sen.*
*conſ.*95.*col.*2.Rocch. *de Curte vbi ſup.*
*quæſt.*3.*col.*2. *in fine.* attamen in re-
26 ſeruatione penſionis ſuper fructibus
beneficij iuriſpat. laicorum, neceſſa-
rio debet fieri mentio, quòd ſit de
iurepatronat.laicorum. *Gigas vbi ſu-*
*pra quæſt.*24 *num.*4. & ratio eſt,quia
27 Papa difficilius grauat beneficium
iuriſpat. laicorum, quàm alia bene-
ficia ea ratione, quia patronus æge-
nus alimentari debet de fructibus be
28 neficij patronati, vt per I*nnocent. &*
alios in cap.nobis, de iurepat.

29 Si verò extraheretur de beneficio
patronato certa portio redituum, &
aſſignaretur alicui clerico in titulum
beneficij iuxta notata in *c.conquaren*
te.de cler.non reſid. tunc patroni cõ-
ſenſus eſſet neceſſarius, cum dicta
portio eſſet beneficium per *not. ab*
ab Abb. *in d.c.ſuggeſtum.col.vlt.*Gig.
*vbi ſup.quæſt.*23. *num.* 13. & regula-
riter beneficij appellatione non ve-
30 nit penſio. *Fel. in c.poſtulaſti.col.*10.
de reſcript. Dec. in rubr. de præſcript.
col.vlt. Gigas *vbi ſup.quæſt.*20.*num.*
31 10.debet tamen in impetrationibus,
dum fit mentio de obtentis fieri etiã
mentio de penſione annua ſuper fru
ctibus beneficij eccleſiaſtici reſerua-
ta. *c. ad audientiam. il* 2. *de reſcript.*
Gigas *d. queſt.* 28. *num.* 3. neque
valet penſionis reſeruatio, ſi non ſit
facta mentio;quòd idem beneficium
grauatum ſit alia penſione anterio-
ri. Gigas *vbi ſup. quæſt.*29.

33 Penſionarius autem diuinum of-
ficium recitare non tenetur, quia
iure cauetur, quod habens beneficiũ
tenetur dicere officium. *cap.vlt.de*
reſcript.lib. 6. *Abb.in c.*1.*de celebrat.*
miſſ. vbi dicit, quòd clericus de iure
diuino tenetur ad recitandum ſeptẽ
horas canonicas, licèt poſtea de iu-
re poſitiuo ſit facta determinatio,
& diſtinctio officij. Gigas *vbi ſupra*
quæſt. 30. penſio autem non eſt be-
neficium, vt dixi. Secus eſt, ſi pen-
34 ſio data fuerit in titulum beneficij
ad *text.in d.c.conquerente.*quia tunc
35 talis penſionarius tenetur dicere of-
ficium, cum propter officium detur
beneficium. *d.c.vlt.de reſcript.lib.*6.

36 Penſionarius autem habens pen-
ſionem excedentem ſexaginta duc.
auri de Cam.incedere debet in cle-
ricali habitu, & tonſura per conſtit.
Sixti V. publicatam de anno 1589.
relatam *à Quaranta in ſumma* Bulla-
*rÿ in verbo habitus clericalis.*exceptis
certis familiaribus, & militibus mi-
litiarum canonicè inſtitutarum. &
37 inſuper quilibet penſionarius,qui vt
clericus penſionem ex beneficio ec-
cleſiaſtico percipit,tenetur ad dicen
dum officium paruum B. Mariæ Vir-
ginis ſub pœna amiſſionis fructuum
38 pro rata officij non dicti, videlicet,ſi
omnes ſeptẽ horas vnius diei omiſe-
rit, amittet ratã fructuum illius diei;
qui omiſerit matutinum, dimidiam
ratam fructuũ illius diei,qui cæteras
omnes horas aliam dimidiam, qui
vnam tantum horam præter matu-
tinum ſextam partem fructuum il-
lius diei, & prout amittunt benefi-
ciati omittentes recitationem Diui-
ni officij, vt per conſtit. Plj V. publi-
catam anno 1571.relatam *à Quarã-*
*ta vbi ſup.in verbo,horæ canonicæ.*pen
39 ſionarius tamen reſidere non tene-
tur. Gigas *vbi ſup.quæſt.*31.*num.*4.

40 Clericus autem ſimoniam com-
mittit, qui vt facilius beneficium
aſſequatur, promiſit ſoluere maio-
rem penſionem, quam beneficium
ferre poſſit, cum tale pactum ſit il-
licitum. *cap. cum clerici. de pactis.*
iuncta ibi gloſ. vlt. Gigas vbi ſupra
*quæſt.*41. & penſionarius tenetur ad
41 reparationem eccleſiæ, ſuper qua
penſionem habet. *Barboſa vbi ſupra*
*allegat.*64. *num.*18. *par.*3. & ad alia
42 onera impoſita reſpectu fructuum
bene-

beneficij, & ad contributionem Seminarij,ſi illud erectum ſit ante reſeruationem,ſiue poſt. *Barboſa vbi ſup.allegat.*77.*num.*12. & penſiona-
43 rius gaudet priuilegio fori ſi habeat penſionem ſolitam concedi clerico, & deferat clericalem habitum,& tõſuram. *Barboſa vbi ſup.alleg.* 12.*nu.* 8.*par.*2.

Et ſi penſionis reſeruatio ſit,vt ſol ui debeat in feſtis S.Ioannis, & Natiuitatis Domini,licèt in literis prius enuncietur terminus natiuitatis, quàm terminus S. Ioannis, non per hoc ſit, quod ſolutio termini S.Ioannis non ſit prius facienda,niſi de hoc actum ſit,licet in feſto S.Ioannis fructus non ſint recollecti. *Card. Seraf. deciſ.*24.

44 Penſio autem multis modis extinguitur.

45 Primò morte penſionarij, penes quem ſit titulus penſionis. *Pariſ.vbi ſup.lib.*6.*quaſt.*4.*num.*62.*& quaſt.*2. *num.* 113. & non ſolum extinguitur morte naturali, ſed etiam ciuili.*Pariſ.vbi ſup.lib.*1.*quaſt.*4.*num.*5.*&* 6.

46 Secundò extinguitur per ſupplicationem quandoque ex anticipatis ſolutionibus de voluntate,& conſenſu ipſius penſionarij. *Sarnen.de infir. reſign. quaſt.*16. *Gigas vbi ſup. q.*35. *num.*6. *& quaſt.*87.*Mandoſ. de ſign. grat. tit.extinctiones. col.*2. & hoc ſit ſemper auctoritate ſuperioris. *Nauarr. de præbend.conſ.*53.*Pariſ.d.lib.*6 *quaſt.*2.*num.*123.*& ſeq.*extinguitur tamen penſio etiam abſque dicta auctoritate. *Prax.Archiep. Leonis.p.*2. *cap.*22.*nu.*74. *&* 75. *de penſionibus*. *Rota deciſ.* 471. *num.* 10.*par.* 1. *diuerſ. Garc. vbi ſup. par.* 1.*cap.* 5. *à num.*20.*& præſertim. nu.*38. *Leſſius vbi ſup.lib.*2.*cap.*35. *de ſimonia. dubitat.*22.

48 Tertiò extinguitur per contractũ matrimonij. ita eſt communis opinio, de qua *Gigas vbi ſup. quaſt.*54. *num.*5.*Put.deciſ.*459.*lib.*2. *& dec.*3. *tit.de penſionib. Pariſ.d.quaſt.*2.*num.*115.niſi fuerit data retentio per in-
49 greſſum in aliquam religionem militarem. *Pariſ.ibid.num.*116.vt ſi fiat eques S. Stephani,Lauretanus, ſeu pius, & ſim.

50 Quartò extinguitur per promotionem ad eccleſiam cathedralem, ſeu Metropolitanam. *Gigas vbi ſup. quaſt.*56.*num.*2. & hæc eſt communis opinio *teſte Hoieda,de compat.& incompat.benef. par.*1.*cap.*3. *num.*4. ſecuta poſſeſſione Epiſcopatus, & electi conſecratione. *Card. Serafin. deciſ.*91.niſi fuerit conceſſa retentio. *Pariſ.d.quaſt.*20.*num.*121. *&* 122. *Card.Seraf.ibidem.*

51 Quintò extinguitur translatione ipſius penſionis, data enim facultate transferendi à Summo Pontifice, ita transfertur,prius extinguitur penſio, & ſtatim de nouo dicta auctoritate imponitur. *Gigas vbi ſup.quaſt.* 12.*num.*2.*& quaſt.*88.*nu.*8. aliquan
52 do etiam transfertur de conſenſu partium ex gratia Papæ. *Ferret.conſ.* 53.*num.*5. *Mandoſ. de ſignat.grat.tit. translat. penſ. in princ.* aliquando transfertur ex priuilegio conceſſo
53 per Papam. *Put.deciſ.*4.*de penſ.vt eſt in militibus S.Petri, S.Pauli, Pijs, & Lauretanis*. *Pariſ.d. lib.*6. *quaſt.*4. *num.*8.

54 Sextò extinguitur quoad reſignantem, ſi reſignauerit beneficium ſuper quo eſt penſio.*Mandoſ.vbi ſup. col.*12. *verſ.quia. Pariſ.dict.quaſt.*4. *num.*127.

55 Septimò extinguitur, ſi penſionarius non aſſumat primam tonſuram, & habitum clericalem. *Barboſa vbi ſup. allegat.*57. *num.* 217. vel ſi fiat miles. *Gigas vbi ſup. quaſt.*55.

56 Octauò extinguitur, ſeu potius minuitur penſio ob contributiones. de qua re tractat *Put. deciſ.*5. *lib.*1. *& deciſ.* 386. *lib.*2. *Pariſ. d.quaſt.*4. *num.*126.

57 Nonò extinguitur per aſſumptionem ad Papatum. *Hoieda vbi ſupra par.*1.*cap.*1.*num.*11. *Pariſ. vbi ſupra lib.*3.*quaſt.*1.*num.*7.

58 Decimò extinguitur per nudum

conſenſum penſionarij, niſi penſio eſſet reſeruata pro alimentis. *Gigas vbi ſup.quæſt.*85.*num.*8.*&* 9.

59 Vndecimò extinguitur, ſi penſionarius obtineat beneficium, ſuper quo eidem fuit penſio reſeruata, quod quomodo procedat tradit *Gigas vbi ſup.quæſt.*49.

60 Duodecimò extinguitur, ſi penſionarius ingreſſus religionem approbatam, in eadem profeſſionem emiſerit. *Gigas vbi ſupra quæſt.* 57. *num.* 7.*&* 8.

61 Decimotertiò extringuitur penſio, ſi fructus beneficij, ſuper quibus eſt impoſita, perierint. *Felin. in cap.ad audientiam.il*'2.*col.*5. *verſ.*6. *concl. de reſcript. de qua re vide* Gig. *vbi ſup.quæſt.*62.*& præſertim num.*4. 5.*&* 6.

62 Decimoquartò extinguitur penſio præſcriptione, ſed pro qualibet annua penſione, ideſt, vnius anni, requiritur præſcriptio triginta annorum, ſicuti requiritur in legato annuo, cum gratiæ Papales, æquiparentur diſpoſitionibus vltimarum voluntatum.*cap.quia cunctis.de conc. præb. lib.*6. *& c. auctoritate* Martini. *& cap.ſi pluribus. de præben.lib.*6. *& per* Roman. *conſ.* 348. *late* Gigas *vbi ſup.quæſt.*83.*num.*9.*& ſeqq. late Zecchius de benef. & penſ. eccleſ. cap.*11. non tamen extinguitur penſio ex vnione beneficij grauati penſione. *Card.Seraf.dec.*1410.

63 Nunc conſequenter eſt videndũ, numquid canonicus nouiter receptus, qui ex conſuetudine tenetur dare Capitulo medietatem fructuũ, ſuæ præbẽdæ primi anni, ſuper quibus fructibus eſt penſio, an prius detrahere debeat penſionem, vt eſt in Canonicis Piſanis, qui ex fructibus primi anni ſoluunt Sacriſtiæ Eccleſiæ Piſanæ annatam.

64 Super qua re adeſt conſtitut. Pij Papæ V.incipien. Durum nimis. publicata anno 1570. relata à *Quaranta vbi ſup. in verbo ſimonia*. & clara

65 eſt reſolutio quemlibet canonicum teneri ad ſolutionem medietatis fructuum detracta prius penſione, ea ratione, quia fructus, & reditus præbendæ conſiderari debent detracta ptius penſione ex eo, quod notat. *Bald.in l.*1. *colum.*2.*verſ. pone.* C.*de fruct. & lit. expenſ.* & in dicta Bulla Pij V. habetur, quod ſolui debet medietas fructuum, & alteram medietatem quãdo beneficiatus integrè percipiet, & ſic ſine diminutione.

66 Et tantum valent reditus beneficij, quantum valent deductis oneribus. B*ald.in l.ſed ſi hoc.* §.*quidam.in fine.ff.de condit.& demonſt.*item quia

67 rector beneficij grauati onere penſionis tenetur decimam ſoluere pro parte fructuum, quos retinet apud ſe detracta prius penſione.G*igas vbi*

68 *ſup.quæſt.*59. ſic tenetur ſoluere pro rata charitatiuum ſubſidium. *Gigas vbi ſup. quæſt.* 38. & quia debet ex dictis fructibus alimentari canoni-

69 cus, quòd non eſſet, ſi prius non detraheret penſionem. vide G*ig.vbi ſup.quæſt.*89.& pulchrè de hoc. *Dec. conſil.* 156. & ita fuit deciſum Piſis olim à D. Vicario Illuſtriſſimi Domini Archiepiſcopi Putei. quamuis

70 non deſint tenentes canonicum hoc caſu debere ſoluere integram medietatem fructuum, & quòd penſionarius teneatur contribuere pro rata penſionis. additio *ad Decium in d. conſ.*156. *in ver. omnibus. Aflict.*

71 *deciſ.* 252. vel quod integra medietas integrè ſit ſoluenda, quando penſio fuerit extincta, & ſic quando omnes fructus ipſe percipiet, & id æquius videtur, quia ita ſacriſtia ſuum conſequitur, & canonicus integram medietatem ſoluit eo tempore, quo fructus omnes percipit.

72 Inſuper eſt ſciendum, quod beneficium iuriſpatr. ſi permutetur cum alio beneficio abſque conſenſu patroni, talis permutatio non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda. Rocchus *de Curte, vbi ſup. in verbo, honorificum.quæſt.*3.*num.*8.vbi teſtatur hanc eſſe communem opinionẽ.

Ber-

*Bertrand.conſ.*193.*num.*2.*vol.*2. *Rebuff. in praxi benefic. tit. de permutat. num.*11.*Guidopap.deciſ.*374. *Rota deciſ.*307. *de rer.permut.in nouis.* & 374.*par.*3.*lib.*3.*diuerſ.*

Adde prædictis, quòd ſolutio pẽſionis quando fiat pro rata temporis, ſeu fructuum, dubium eſt, ideo breuiter dicendum eſt, quòd penſio aſſignatur de partium conſenſu, ex quo ſtatim oritur obligatio, ex qua naſcitur actio. *l.iuriſgentium.in prin. ff.de pact.* exactio autem differtur ad tempus conuentum. *l.* 1. *ad fin. ff. quan.di.leg.ced.Ferrett.conſ.*372.*n.*9. quo ſtante obſeruatur, an primus ſolutionis terminus cadat eo tempore, quo fructus percipi poſſint ex beneficio, ſuper cuius fructibus penſio eſt impoſita, vt ſi iam fructus beneficiatus perceperit, penſio, ſeu eius prima ſolutio dicatur poſticipata, ſi vero fructus non percepit, penſio dicatur anticipata, vt habetur in *Monopolitana penſionis.*10. *April.*1606. *coram Illuſtriſſ.* Card.*Sacrato*, quæ in calce huius operis eſt dec. 98. & in R*eatina penſionis* 13. *Maij* 1598. *coram.R.P.*D.*Corduba*, quæ in fine operis eſt deciſ.99. *Steph. Grat. diſcept.forenſ.cap.*548.*num.*47. & 48. & ſi moriatur penſionarius antequã dies ſolutionis, cedat, ſeu dies termini, & tunc C*ouarr.var.reſol.lib.*1. *c.*15.*num.*13. tenet, quòd ſi fructus, ſuper quibus eſt penſio reſeuata, ſint percepti, integram penſionem deberi hæredibus penſionarij, ſecus ſi nõ ſint percepti, & quòd hæredibus penſionarij debeatur penſio pro rata fructuum perceptorum dumtaxat tenuit R*ot.in* P*haren.penſ.*19.*Iun.*1573 quæ eſt deciſ.678. *part.*2. *in recent.* G*abr.conſ.*191.*num.*14. *lib.*2. *Steph. grat.d.c.*548. *num.*48. idque ea ratione firmatur, quia penſio annua regulatur ſecundum terminos vſufructus. *l.in ſingulos.ff. de ann.leg.* in quo fructus debentur hæredibus vſufructuarij, ſi percepti ſint. *d.l.in ſingulos.* idemque eſt in penſione. *Cacialup.de penſ.quaeſt.*25.*num.*2.*Gigas de penſ.quæſt.*53.*nu.*12.*Gabr.d.conſ.* 191.*num.*2. qui mouetur ex *l.defuncta.ff.de vſufructu.* R*ota in* N*azarena penſionis.*15.Ianuarij 1607.*coram Reuerendiſſ.*D*omino* C*occino* D*ecano*, quæ eſt impreſſa dec. 327. & fuit etiam dictum in *Carpentoraten. penſionis.*10.*Decemb.*1610. *coram Illuſtriſſ. Card.* C*aualerio. relata à Marcheſano tom.*1.*fol.*604. quamuis enim Papa annuam penſionem reſeruet, attamen addit hæc verba; quoad vixerit penſionarius per beneficiatum eiuſque ſucceſſores perſoluendam; & ideo dictæ dictiones non ſolum determinant, ſed etiam inchoant gratiam in quocumque momento. *Bar. in l.*1.*num.*15. *ff. de cond. & demon.* & in caſu obitus beneficiati quoad ſoluendam penſionem, tàm ſucceſſor in beneficio, quàm hæredes beneficiati tenentur pro rata fructuum perceptorum. vt fuit dictum in *dicta Nazarena.* & idem eſt, ſi Camera Apoſtolica defunctum ſpoliaſſet, ſeu ſi Papa de fructibus ad Cameram pertinentibus donationem feciſſet ſucceſſori: vt fuit dictum in *Neritonen.penſionis.*20. N*ouemb.* 1606. *coram Illuſtriſſ. Card.Sacrato.*

Fructuum autem diuiſio inter hæredes defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ita eſt facienda, nam fructus naturales, vt poma, & ſim. & induſtriales, vt triticum, ſi ſint à ſolo ſeparati, debentur hæredibus defuncti. *gloſ.in c.ſi propter.in verbo,primi anni. de reſcript. lib.6. Honded.conſ.* 87.*num.* 71.*vol.* 2. R*ota deciſ.* 761. *num.*4.& 6.*par.*2.*diuerſ.* & idem eſt, ſi bona ſint locata pro annua mercede, quia eadẽ ratione, ſi fructus ſint ſeparati à ſolo, debetur talis merces, quamuis nondum d. mercedis dies ceſſerit. A*lex.conſ.*28. *num.*2. *lib.*1. *Honded. conſ.*85. *num.*13. *vol.*2. *Berous.conſ.*139.*num.* 11. *vol.*1.*Ancharan.conſ.*195.*nu.*3.*Ferrett. conſ.*151. *num.* 5. & fuit dictum in *Baren. fructuum.*2.*Iunij* 1610. *coram Illuſtriſſ.*

Card.

Card. Caualerio. nam dicta merces ſuccedit loco fructuum. *d.l.defuncta. l.diuortio in princ. & §. item ſi menſis.ff.ſol.matrim. Bart.in l. vlt. §.triphonio.nu.1.ff.de iur.fiſci.* ſicuti enim in fructibus inſpicitur tempus, quo ſeparantur à ſolo, ita tempus idem attenditur reſpectu ipſius mercedis, quæ pro fructibus debetur. *Alex. d. conſ.28. num. 1.* fructus autem pendentes ad ſucceſſorem pertinent. *gloſ.& Doct.ſupra allegati. Calderin. conſ.2.de pecul.cler.* & quoad fructus ciuiles, qui percipiuntur ex induſtria de re, quæ natura ſua fructus non facit, quorum ſolutionis dies tempore mortis aduenerat, dicendum eſt ſpectare ad hæredes, reliquos ad ſucceſſorem. *Couarr. Calderin. Honded. & alij vbi ſup.* Rota *dec. 278.num.2.par.2.in recent.* idem eſt in naturalibus, vel induſtrialibus, qui quotidie colliguntur, vt ſunt vecturæ nauium, operæ ſeruorum, & qui colliguntur ex hortis ab olitoribus, & ſim. *Caccialup. de penſ. quæſt. 25. num. 2. & 3.* & ſic cum moritur beneficiatus, tranſmittit actionem ad hæredes pro fructibus debitis, & ſi beneficiatus liberè reſignet beneficiũ, cenſetur omne ius remiſiſſe, niſi ſibi expreſsè reſeruauerit. P*ut. deciſ.14. lib.3.*Rota *d.deciſ.278.nu.2.* & idem eſt in translatione penſionis. vt per *Put.d.deciſ.14.* Et quamuis antiquitus fuerit controuerſum, numquid facultas transferendi penſionem dicatur noua gratia, nouumque contineat grauamen, prorogando ſeruitutem beneficij, vt fuit dictum in *Eugubina penſionis.11.Dec.1569.coram Rubeo.* & in alijs. certè hodie conſtans ex ſententia, quòd talis translatio licèt facta in articulo mortis, cum & prius quandocumque fieri potuerit, non ſit nouum grauamen, nec noua dicatur penſio, ſed ſolum quædam mutatio perſonæ, & vitæ transferentis in perſonam, & vitam translatarij, & delegatio ſolutionis alteri faciendæ, nec inde reſultat præiudicium conſiderabile, ſed euentuale, cum aliquando contingat, translatarios præmori ipſis transferentibus. *Creſcent. dec. 1. n. 1. de reb.eccl.non al.* & fuit dictum in *Veronen. penſionis.* 14. *Ianuar.*1613. *coram Illuſtriſſimo Card.* Veroſpio, & in *Mediolanen.penſionis*. 17. *Maij* 1613. *coram R.P.D.*Pamphilio. quæ eſt deciſ.105.*num.4.par.1.in recent. in* Romana *penſionis.* 17. I*unij* 1622. *coram* R.P.D.*Buratto, in* Regien.*penſionis.9.*Februarij,*&* 17.*Iunij* 1624. *coram* R.P.*D.*Pirouano. Et in materia translationis penſionis fuit dictũ in Bononien. *translationis penſionis.* 20.*Iunij.*1601. *coram* Illuſtriſſ.*Card.* Millino.*in Firmana penſionis.*26. *Febrar.*1625.*coram* R.P.D.R*emboldo*, quæ in calce operis eſt deciſ. 91. & *in eadem coram eodem* 23. Ian.1626. quæ in calce operis eſt deciſ. 92. & *in eadem coram R.P.*D.Durano, 23. I*anuar.* 1627. quæ in fine operis eſt deciſ.93. & *in eadem coram eodem*.8. M*artij* 1627. quæ in calce operis eſt deciſ.94. *in Ferrarien.penſionis*. 14.*Iunij* 1624. *coram* R.P.*D. Remboldo*, quæ in fine operis eſt deciſ.95 & *in eadem coram* R.P. D.Virili 21. *Martij* 1627. quæ in fine operis eſt deciſ.96.& *in Mantuana penſionis.*4. Decemb.1626.*coram R.*P.D.Merlino. quæ in calce operis eſt deciſ. 97. & quando milites alicuius militiæ poſſint retinere penſiones, etiamſi contrahant matrimonium, fuit dictum in R*omana pecuniaria.*26.*Maij* 1627 *corã* R.P.*D.Virili*, quæ in calce op. eſt dec.100.& de transl.penſ.elegan tem tractatũ editurus eſt D.Marcellus Ioãnettus Aſcul.in Ro.Cur.Adu.

SVMMARIVM.

1 R*eſignatio alia tacita, alia expreſſa.*
2 R*eſignatio tacita quæ dicatur, & quæ expreſſa.*
3 *Reſignatio, ſeu renunciatio definitur.*
4 R*eſignatio alia pura, & ſimplex, alia conditionalis, & in fauorem.*
5 R*eſignatio ſimplex poteſt fieri coram ordinario.*

Bene-

6 *Beneficium vacat per reſignationem etiam conditionalem.*

7 *Reſignans per reſignationem priuatur beneficio.*

8 *Reſignans an poſt reſignationem poſſit percipere fructus beneficij reſignati.*

9 *Reſignanti fructus beneficij reſignati debentur vſque ad diem præſtiti conſenſus.*

10 *Sed quoad fructus pendentes interdum fit diuiſio.*

11 *Reſignans ſimpliciter, poſt non poteſt poſſeſſioni incumbere.*

12 *Reſignans poſt admiſſam reſignationem, & præſtitum conſenſum, ratione dicti beneficij reſignati non tenetur recitare diuinum officium.*

13 *Reſignatarius tenetur diuinum officiũ recitare poſt acceptatam collationẽ.*

14 *Reſignans poſt admiſſam reſignationem, & præſtitum conſenſum non tenetur reſidere.*

15 *Cauſa commiſſa habenti dignitatem, ſi eam reſignet, remanet iudex.*

16 *Reſignans poſt factam reſignationem non poteſt ab ea recedere.*

17 *Reſignatione admiſſa, & præſtito conſenſu, dicitur res perfecta.*

18 *Reſignans ſimpliciter beneficium, non poteſt abſque noua collatione ad illud redire.*

19 *Reſignatioue facta omnia iura reſignantis in reſignatarium transeũt.*

20 *Reſignatarius non tenetur ſtare locationi facta à reſignante.*

21 *Beneficia omnia poſſunt reſignari.*

22 *Et ſi quis ſit ordinatus ad titulum beneficij, id exprimi debei.*

23 *Beneficia conciſtorialia non poſſunt coram ordinario reſignari.*

24 *Beneficia iuriſpatr. poſſunt reſignari cum patronorum conſenſu.*

25 *Reſignatio facta ſine conſenſu patroni eſt nulla.*

26 *Beneficia iuriſpatr. non poſſunt permutari ſine conſenſu patronorum.*

27 *Niſi ſuperuenerit patroni conſenſus.*

28 *Beneficia electiua poſſunt reſignari.*

29 *Beneficia vnita non poſſunt reſignari, nec permutari.*

30 *Niſi reſignatio fieret coram Papa cum narratiua vnionis.*

31 *Beneficia, ſuper quibus conceſſæ ſunt expectatiuæ, non poſſunt reſignari.*

32 *Beneficia manualia reſignari, & permutari poſſunt, ſi manualitas exprimatur.*

33 *Beneficia patrimonialia poſſunt reſignari.*

34 *Penſio non poteſt in fauorem alterius reſignari, ſed transfertur.*

35 *Beneficia reſeruata poſſunt reſignari.*

36 *Sed non permutari coram ordinarijs.*

37 *Beneficia commendata reſignari poſſunt.*

38 *Beneficia, in quibus eſt reſeruatus regreſſus, non poſſunt reſignari in fauorem.*

39 *Beneficia diœceſis, in qua quis habet indultum, poſſunt reſignari.*

40 *Beneficium, quod cadit ſub conſuetudine optandi, reſignari poteſt.*

41 *Beneficium nondum collatum non poteſt in fauorem reſignari.*

42 *Reſignatio ad fauorem poteſt fieri bullis non confectis, ſi id narretur.*

43 *Et poteſt fieri literis expeditis, ſed non capta poſſeſſione.*

44 *Omnes poſſunt reſignare beneficia, quæ habent.*

45 *Priuatus ex re iudicata beneficijs non poteſt reſignare.*

46 *Beneficium non poteſt reſignari, quando habens ſuper eo penſionem egit ad regreſſum.*

47 *Minor 25. ann. & maior 14. poteſt beneficium reſignare.*

48 *Minor 14. ann. cum conſenſu tutoris poteſt beneficium reſignare.*

49 *Furioſus non poteſt reſignare beneficium.*

50 *Secus ſi habeat dilucida interualla, & faciat dum eſt ſanæ mentis.*

51 *Reſignatarius poteſt beneficium reſignare.*

52 *Infirmus poteſt beneficium reſignare.*

53 *Exemptus poteſt coram Papa beneficium reſignare.*

54 *Religionem ingredi volentes poſſunt beneficia reſignare.*

55 *Beneficium religioſi nouitij non confertur ante factam profeſſionem.*

Cle-

56 *Clericus min. ord. poteſt reſignare beneficia, habeat, vel non, vnde viuere poteſt.*
57 *Criminoſi, qui ipſo iure non ſunt beneficijs priuati, poſſunt reſignare beneficia.*
58 *Clericus non poteſt cogi ad reſignandam beneficia.*
59 *Beneficium cuilibet idoneo reſignari poteſt.*
60 *Ordinatus à non ſuo Epiſcopo, vel ſine eius licentia non poteſt obtinere beneficium.*
61 *Criminoſo non poteſt reſignari beneficium.*
62 *Furioſo nõ poteſt reſignari beneficium.*
63 *Illegitimo non poteſt ſine diſpenſatione reſignari beneficium.*
64 *Beneficia ſecularia ſecularibus, & regularia regularibus, poſſunt reſiſignari.*
65 *Beneficia non poſſunt in fauorem fœminæ reſignari.*
66 *Beneficia poſſunt reſignari etiam minori 14. annorum, & in fauorem Capituli.*
67 *Clericus idoneus procurans ſibi reſignari beneficium, non peccat, & quid in procurante Epiſcopatum.*
68 *Reſignans beneficium in fauorem digni non peccat.*
69 *Reſignationes beneficiorum ex cauſa fiunt, & admittuntur.*
70 *Reſignatio fit, vel reſeruatis fructibus pro reſignante, vel medietate, ſeu penſione.*
71 *Reſignatio beneficij debet fieri coram Superiore, & in eius manibus.*
72 *Reſignatio facta in manibus non Superioris eſt nulla.*
73 *Reſignatio fieri debet coram Superiore reſignantis, & facta coram Papa ſemper valet.*
74 *Reſignatio beneficij debet fieri expreſſè, & ſpecificè.*
75 *Conſenſus ſuper reſignatione beneficij eſt præſtandus.*
76 *Reſignatio beneficij iurispat. fit cum conſenſu patrono.*
77 *Procurator conſtitutus ad reſignãdum quando à conſtituẽte poſſit reuocari.*
78 *Reſignatarius quæ debeat exprimere in ſupplicatione.*
79 *Reſignatarius tenetur verificare omnia narrata.*
80 *Reſignationis publicatio quorumcumque beneficiorum facienda eſt, & quando.*
81 *Idem eſt in permutatione, & omnes reſignatarij tenentur publicare beneficia reſignata.*
82 *Beneficia vacantia ob non factam publicationem dicuntur vacare in Curia.*
83 *Impedimentum legitimum excuſat à publicatione reſignationis.*
84 *Dummodo impeditus faciat publicationem in alio loco viciniori.*
85 *Infirmus reſignans ſi moriatur infra 20. dies poſt conſenſum reſignationi præſtitum, reſignatio eſt nulla.*
86 *Et idem eſt in renunciatione ex cauſa permutationis.*
87 *Et tunc dicitur beneficium vacare per obitum reſignantis.*
88 *Reſignatio metu facta eſt nulla.*
89 *Reſignatio facta poſt ſpolium eſt nulla.*
90 *Reſignatio ſimoniaca eſt nulla.*
91 *Reſignatio ſimoniaca quæ,*
92 *Et quæ dicatur ſimoniaca reſignatio, & quomodo probetur.*

CAPVT DECIMVM.

De reſignationib. beneficiorum, & à beneficium iuriſpat. poſſit reſignari ſine conſenſu patroni.

QVoniam reſignatio fit etiam de beneficijs Iuriſpatronatus, Ideo bene eſt videre de reſignatione beneficiorum.

1 Reſignatio ergo alia eſt tacita, alia expreſſa. *Hoſtien. in cap. veniens, num.1. de Renunc. Abbas in cap. ex ore, nu.*10. de ijs, quæ fiunt à maiori parte Capituli. *Rota deciſ.* 15. *de off. deleg. in nobis*. & eſt communis opinio

opinio teſte *Hoieda in tract. de Incompatibus Benef. p. 1. cap. 13.*

2 Tacita reſignatio eſt, quæ ipſo Iure fieri intelligitur abſq; verborum expreſſione cum deducatur ex quadã Iuris Interpretatione *Clem. gratia, vbi omnes de reſcript.* Exemplum eſt in eo, qui in minoribus ordinibus conſtitutus contrahit matrimonium. nam iſte tacitè videtur renunciare beneficio, quod obtinet *cap. 1. & cap. quod ad te. vbi gloſ. & Doct. de Cler. coniug. Puteus deciſ. 459. lib. 2.* Idem eſt in eo, qui conſequitur poſſeſſionem beneficij incompatibilis, qui tunc videtur renunciare primo. *cap. de multa de præb.* Idem eſt, ſi Clericus fiat miles, *gloſ. in cap. vlt. de Cler. non reſid.* & de hac tacita renunciatione nõ tractatur hic, ſed de expreſſa, quæ fit verbis expreſſis, & explicitis, vt tradit *Petrus Gregorius lib. 17. Synthag. Iuris. cap. 17. num. 23.*

3 Renunciatio igitur nihil aliud eſt quam dimiſſio ſpontanea, & libera beneficij obtenti facta cum cauſa coram Superiore. Eſt dimiſſio, quia renuncians cedit, & dimittit Ius ſuũ. Eſt ſpontanea, quia ſponte fieri debet, & non coactè. Eſt beneficij obtenti, quia beneficium nondum collatum renunciari nequit. Et in reſignatione requiritur cauſa, & debet fieri coram Superiore ad hoc vt valeat, quæ declarantur, vt per *Pariſ. de reſign. lib. 1. q. 1. à num. 33.*

4 Reſignatio autem alia eſt pura, & ſimplex alia conditionalis, & in fauorem tertij. *Rebuff. in praxi beneficiaria. tit. de reſign. expreſſa, num. 2.* Pura dicitur quando beneficiũ purè, & ſimpliciter ſine aliqua reſeruatione renunciatur in manibus Superioris. *Puteus deciſ. 158. in fine lib. 3.*

Conditionalis autem eſt, quæ coram Papa fit ad fauorẽ alterius cum aliqua reſeruatione. *Puteus vbi ſup. Nauar. in Manual. cap. 23. nu. 107. Vide Caſſad. deciſ. 19. nu. 10. de conceſſ. præb.*

5 Reſignatio ſimplex poteſt fieri coram Ordinario, & coram Papa. Conditionalis autem fit corã Papa dumtaxat. *Mandoſ. in reg. de infirmis reſignantibus q. 16. nu. 11. & in regula de annali. q. 46. num. 2.*

6 Inſuper per reſignationem etiam conditionalem vacat beneficium reſignatum. *Rota deciſ. 1. de rerum permutatione in nouis, & deciſ. 7. & 10. de rerum permutatione in antiquis, Geminianus in cap. 1. colum. 5. de rerum permutatione* quod declarat vt vacet ita demum ſi conferatur reſignatario cum conditionibus appoſitis. Ita *Maſcard. de appoſ. concl. 1395. num. 3.* Et de communi, & quod pluries fuit deciſum in *Rota* teſtatur *Pariſ. vbi ſub q. 4. num. 22.* & ibi dicitur vacare beneficiũ reſignatum, vbi facta eſt renunciatio. *gloſ. in Clem. 1. in verb.* Collato *vt lite pendente. Rebuf. vbi ſup. in forma* Signaturæ. *Verall. deciſ. 64. parte prima.*

7 Per reſignationem autẽ reſignans priuatur beneficio. Doctores, in *cap. veniens, vbi Butr. num. 27. & Abbas num. 6. de renunciatione.* Ideo admiſſa reſignatione à Superiore dicitur vacare beneficiũ. *Caſſad. deciſ. 4. nu. 4. de locat. & conduct. & deciſ. 3. num. 4. de cauſa Poſſeſſionis, & Proprietatis*, in tantum vt quis amittat tunc omne ius, quod in eo habet, ac etiam poſſeſsionem naturalem, & ciuilem. *Card. Abbas, & alij in cap. Quod in dubijs de Renunciatione*, ſi præſtitus fuit cõſenſus per reſignantẽ. *Puteus deciſ. 106. li. 3. Verall. deciſ. 115. p. 1.* Quod declarat, vt in ſimplici renunciatione admiſſa amittatur ſtatim omnis poſſeſsio ciuilis, & naturalis. *Achilles de Graſſis deciſ. 10. de reſtitut. ſpoliatorum*, ſed in reſignatione facta ad fauorem alterius reſignans dicitur poſsidere, & titulũ coloratũ habere, donec beneficium reſignatario acquiratur, & reſeruatio ipſius fauore facta locum habeat. *Puteus deciſ. 158. num. 3. lib. 3.*

8 An autem reſignans poſt reſignationem

tionem poſsit percipere fructus be-
neficij reſignati controuertũt Docto-
res. Communis tamen ſententia eſt
negatiua. 1 *Rota deciſ. 1. de renuncia-*
tione in nouis. Dubium tamen eſt
vſque ad quod tempus poſsit reſi-
gnans percipere fructus beneficij re-
ſignati. Et in ſimplici, & pura reſi-
gnatione admiſſa, & ſuper ea præſti-
to conſenſu, reſignans nõ poteſt am-
plius fructus percipere poſt dictum
tempus. *Caſſad. deciſ. 4. num. 6. de*
reſtitutione ſpoliat. In reſignatione
verò conditionali, quæ fit coram Pa-
pa ad fauorem alterius, & cùm reſer
uatione fructuũ, aut pẽſionis, quam-
uis alij dicãt fructus deberi reſignan-
ti, donec fuerint ſibi intimatæ litteræ
expeditæ in fauorem reſignatarij;
Alij vſque ad tempus datæ ſupplica-
tionis; Alij verò vſque quo poſſeſsio
capiatur à reſignatario, & donec di-
cto reſignatario ius quæratur. Atta-
men verior videtur opinio poſita à
9 *Pariſ. vbi ſup. q. 6. num.* 38. Videlicet
fructus deberi reſignanti vſq; ad diẽ
præſtiti conſenſus ſuper dicta reſigna
tione. Ita *Hier. Gabriel. conſ.* 192.
num. 3. & ſeq. Ita voluit *Rota teſte*
Sarnen. de infir. reſignantibus q. 31.
col. 2. in principio. In Placent. Archi-
diacon. *de Vrugillo coram Epiſcopo*
Marſicano, hinc vſque ad illud tem-
pus præſtiti cõſenſus poteſt reſignãs
10 pœnitere. *Rota apud* Paleottum *de-*
ciſ. 1558. Sed quoad fructus penden-
tes, *Côuar. variar. reſol. lib. 1. cap.* 15.
n. 12. affirmat pro rata temporis eſ-
ſe faciendã diuiſionẽ inter reſignan-
tem, & reſignatarium. Quod verè
procedit in beneficijs curatis, & requi
rentibus reſidentiam propter mini-
ſterium, quod Eccleſiæ ipſi reſignan-
tes exhibuerunt. In alijs verò bene-
ficijs ad reſignatariũ fructus penden
tes pertinere ſecundum comm. opi-
nionem de qua *Alberic. in lege diuor*
tio, num. 12. ff. ſoluto matrimonio, ſicu
ti fructus pendentes non ſpectant ad
hæredes Clerici, ſed ad Eccleſiam,
vel ſucceſſorem in beneficio. *gloſ.*
Gemin. & alij in cap. ſi propter de re-
ſcript. lib. 6. & in cap. vlt. de peculio
Clericorum.
11 Et in ſimplici reſignatione reſi-
gnans poſt eam non poteſt incum-
bere poſſeſsioni beneficij reſignati;
in conditionali autem reſignatione
poteſt, donec reſignatarius capiat
poſſeſsionem. Rebuff. *in praxi, de ſim.*
reſig. num. 27. & 31. nec poſt ad-
miſſam reſignationem, & illi conſen
ſum præſtitum, reſignans tenetur
ad penſionem iam impoſitam ſuper
beneficio ex communi op. de qua
Io: Andr. & alij in cap. niſi, de præb.
Tiraquell. in tract. ceſſante cauſ. verſ.
promiſſionis cauſa, & verſ. conceſſio-
nis, & conſtitutionis. Quod non pro-
cedit in penſione decurſa vſque ad
diem reſignationis, vel ſi reſignatio
fuiſſet facta in fraudem, vel ſi poſt ip
ſam reſignationem ſe obligaſſe ad ſo
12 lutionem de penſionis, vt latè *Pa-*
riſ. vbi ſup. q. 8. nu. 16. & ſeqq. ſimi-
liter reſignans poſt admiſſam reſi-
gnationem, & præſtitum conſenſum
non tenetur amplius ad diuini officij
recitationẽ, niſi ad illud aſtringatur
alia cauſa, puta ordinis ſacri. *Nau. de*
13 *boris canon. cap. 7. nu. 19. &* 30. *Ti-*
raquell. vbi ſup. & reſignatarius te-
netur ad dictam recitationem ſtatim
poſt collationem acceptatam. *Nau.*
vbi ſup. ſed verior eſt opin. vt tenea-
tur poſt captã poſſeſſionẽ. Nau. *in Man.*
c. 25. n. 122. & in cõſ. 14. de cel. Miſ.
14 Reſignans autem poſt reſignatio-
nem admiſſam, & præſtitum conſen-
ſum non tenetur reſidere *Innoc. in*
cap. cum ex tua. de Cler. nõ reſid. Abb.
in c. ſuper inordinata num. 5. de præ-
bendis. de communi Nauarr. *in ſuo*
15 *Manual. cap. 25. num.* 112. & ſi cau-
ſa commiſſa fuerit alicui habenti di-
gnitatem, puta Decanatum, poteſt
reſignato dicto Decanatu cognoſce-
re de cauſa antea ſibi commiſſa *gloſ.*
in cap. ſtatutum. in Verb. Canonico.
verſ. & ſi tempore data. & ibi Do-
16 *ctores de reſcript. lib. 6.* Nec poteſt
reſignans poſt factã renunciationem
recedere

recedere ab ea pœnitentia ductus, quia in reſignatione facta coram Ordinario, & ab eo admiſſa ſtatim beneficium vacat,& in reſignatione facta coram Papa, & ab eo admiſſa, & præſtito conſenſu dicitur res perfecta, nec eſt locus pœnitentiæ. *Pu-*
17 *teus deciſ.*106.*lib.*3. Nec poteſt reſignans poſt prędicta beneficium reſignatum repetere *gloſ.* Abb. & *alij communiter in c. ex tranſmiſſa de renunciatione, & in cap. quam periculoſum* 7. *quæſt.* 1. *niſi renunciatio eſſet facta dolo, & metu* Abb. & *alij in cap. ſuper hoc, de renunciatione vel niſi reſignans eſſet Furioſus, Buer. deciſ.*350. *vel niſi vellet repetere beneficium, ex cauſa noua gloſ. in cap.* Ad *noſtram. il ſecondo. in verbo probarĕt. de iureiurand.* Doct. *in cap.* 2. *de renunciatione, vel niſi ius quæſitum fuerit reſignatario, vel ſi fuit quæſitum conditiones non ſeruantur.* Pariſ. *vbi ſup. q.* 13. *in fine.* Nec in prædictis caſib. requiritur noua collatio, quia reſignans poteſt redire abſq; ea, ſed requiritur declaratio Superioris declarantis ipſum poſſe redire. *Fel. in cap. cum venerabilis num.* 11. *de exce-*
18 *ptionibus*. Si verò quis reſignet beneficium ſimpliciter, non poteſt ad illud redire abſque noua collatione, quia extinctus eſt titulus, quem habebat Pariſ. *in dicto cap. cum venerabi-*
19 *lis num.* 4. & 44. Et per talem reſignationē tranſeunt in reſignatarium omnia, quæ competebant reſignanti ratione illius beneficij reſignati. *glo. in cap. quamuis tibi. in verb. cedentium de præbend. lib.* 6. *non tenetur tamen reſignatarius ſtare locationi factæ à reſignante. Puteus deciſ.* 181. *lib.* 1.
20 Nec pariter reſignatarius tenetur ad debita contracta per reſignātem niſi fuerint contracta pro neceſsitate Eccleſiæ. Facit *tex. & ibi gloſ. in cap.* 1. *de ſolitionibus, & ibi Abb. & alij, & regulariter materia renunciationis dicitur odioſa. Cephal. conſ.* 62. *num.* 49. *lib.* 1. *Ideo nō cōtinet niſi quod fuit expreſſum Decianus conſil.* 64. *num.* 69. *vol.* 3. & ſtrictè interpretatur. *Decius conſ.* 495. imo ſtrictiſſimi iuris eſt cū ſit quædam gratia. *Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verb. donatione. quæſt.* 8. *C. de reuoc. donationib.*

Secundò principaliter eſt ſciendum omnia beneficia reſignari poſſe, vt colligitur ex *toto tit. de renunciat. extra lib.* 6. & *in Clementinis.*
21 Et ratio eſt, quia vnuſquiſque poteſt renunciare beneficio ſibi competenti tàm in ſpiritualibus, quàm in temporalibus. *Arcbid. in d. cap. quam periculoſum nu.* 4. *Rota deciſ.* 32. *nu.* 3. *de appellat. in nouis.* ſi tamen quis fuit ordinatus ad titulum alicuius bene-
22 ficij non poteſt illud reſignare niſi exprimat ſe ad dictum titulum fuiſſe ordinatum, vt infra dicitur.
23 Non poſſunt tamen coram Ordinario reſignari beneficia Conciſtorialia cum ſint reſeruata. *Staphilaus de literis gratiæ, & iuſtitiæ. §. dicendum num.* 67. *Rota deciſ.* 4. *de renunc. in nouis.* ſimiliter beneficium litigioſū, ſuper quo pendet lis, aliàs nulla erit reſignatio. *Sarnen. in comp. ſignatura nu.* 64. & 65. *Puteus deciſ.* 354. *lib.* 3. Item beneficia iuriſpatronatus poſ-
24 ſunt nedum ſimpliciter, ſed etiam in fauorem tertij reſignari, dummodo in tali renunciatione accedat patronorum conſenſus. *Innoc. in c. vlt. in fine. vbi Abb. & alij de renunc. Roc. de Curte de iurepat. in verbo honorificum quæſt.* 3. *Couarruuias in cap.* 36. *practicarum quæſt. num.* 4. Et reſigna-
25 tio facta ſine dicto conſenſu patroni eſt nulla. *Butrius in c. quod in dubijs. num.* 6. & *ibi Abb. num.* 6. *de renunc. Put. in deciſ.* 412. *num.* 2. *lib.* 1. & ratio eſt, quia patronorum intereſt ne beneficiati dimittant eorum beneficia ipſis ſpretis, adnotata in *c. in Lateranen. de præbend.* ne patroni retrahantur à fundatione, & dotatione Eccleſiarum, & conſiderat. *gloſ. in c. cum dilectus. de iurepat.* hinc non poſ-
26 ſunt beneficia iuriſpatr. permutari ſine conſenſu patronorum. *Doctores communiter in c.* 1. *de rer. permutat.*

lib.6.Couarr.vbi ſup. nu.9. nec poſſunt beneficia iuriſpatronatus vniri ſine conſenſu patroni. *Fel. in c. cum acceſſiſſent.col.7.de conſtitutionib. Couar.vbi ſup.num.*11.nec poſſunt bona beneficij patronati alienari de honeſtate ſine conſenſu patroni. *Rocch. vbi ſup.n.*112. nec poſſunt beneficia iuriſpatronat.dari in commendam ſine conſenſu patroni *gloſ. in cap.nemo deinceps.de elect.lib.6.* Poteſt tamen ſuper tali beneficio ſine dicto conſenſu imponi penſio. *Rebuff.in praxi beneficiaria in 3.par.verſ.& iuripat. num.*28.& 48. & talis conſenſus patroni in renunciatione beneficij patronati requiritur ſiue patronus fuerit laicus,ſiue clericus.*Lamber.de iurepat. lib. 3. quæſt. 5. art.5. num.* 2. & fuit dictum in *Placentina Cappellaniæ* 21.*Octob.&* 12.*Decemb.*1594. *coram Penia*.

27 Quæ tamen limitantur quoties ſuperuenerit conſenſus patroni. *Rota deciſ.*25.*de rer. permutat.in nouis. Hoſtienſ.in ſumma tit. de iurepatr. §. vlt.verſ.quid ſi.de communi. Fel.in c. cum Bertoldus num.9. de re iudicata.* Idem eſt quoties patronus ſciens, & patiens non reclamauit.nam hoc caſu tenet reſignatio, & pluries fuit deciſum in *Rota teſte Pariſio vbi ſup. lib.2.quæſt.4.num.*28. & ſeq. idem quoque eſt quoties Papa admittit reſignationem, & confert cum expreſſa derogatione iuriſpatronatus *Archidiaconus,& Præpoſitus in c.hortamur. diſtinct.*71. & eſt communis opinio, quia Papa poteſt derogare non ſolum iuripatronatus eccleſiaſtico, & clericorum, ſed etiam iuripatronatus laicorum.*gloſ.communiter recepta in clem. 2. in verb. Apoſtolicis. de præbend. Innoc.& alij in c. cum dilectus,& in c.illud, de iurepat.* & hæc eſt communis opinio teſte *Couarr.vbi ſup.col.*3.& ratio eſt quia laici habent iuſpatronatus ex mera gratia ipſius Papæ vt probatur in *c.3.de iurepat.*ibi hucuſque eos ſuſtinuit. & ibi *Berous num.* 3. & ratio etiam eſt quia Papa in beneficialibus eſt Dominus abſolutus, ac beneficiorum eccleſiaſticorum diſpenſator, & ſic ſupra ius. *c. cuncta per mundũ. 9.quæſt.3.Archid.in cap.1. in fin.17. quæſt.6.* vbi communiter Doctores, & non procedunt ſi iuſpatr. competit laicis ex priuilegio.*Staphil.de lit. grat.tit.de modo, & forma impet.§. ſequitur num.*17.

28 Item beneficia electiua poſſunt reſignari etiam in fauorem alterius. ita *Card.& alij in clem. vnic. de renunc. gloſ. in c.1.vbi Doctores de rer. permutat.tib.6.latè Boer.dec.2.par.1.* requiritur tamen in hac reſignatione,vt accedat conſenſus eligentium. *Card.in d.clem.vnic. num.*18. non poteſt tamen reſignari beneficium, ad cuius titulum quis fuit promotus ad ordines ſacros. *Nauar.in man.c. 22.num.*18.& habetur in Conc.Trident.*ſeſſ.*21.*de refor.c.*2. & facit teſtus in *c.ſanctorum diſt.* 70. quod nõ procedit quãdo reſignãs habet aliũde vnde viuere poſſit facta mẽtione quod ad titulum dicti beneficij fuit promotus, & quòd habeat vnde viuere poſſit, & probatur in dicto Decreto Concil.Tridentini.Poſſunt etiam beneficia exempta permutari, & reſignari, ſed coram Papa dumtaxat *Petrus de Peruſio in tract. de permut.beneſ.par.2.quæſt.vlt.*

29 Item beneficia vnita ante quam vnio ſortiatur effectum non poſſunt reſignari *Bertrand.in conſ.*259. *num.* 20.*Fel.in c.in noſtra.n.*23.*de reſcript.* nec etiam permutari poſſunt. *Rota deciſ.3.de rerum permut. in antiq.* & facit Decret.Concil.Trident.*ſeſſ.*21 *de refor.cap.5.& ſeſſ.*23. *c.*18. quod tamen non procedit ſi reſignatio ſit

30 facta coram Papa ad fauorem alterius cum narratiua vnionis,nam tũc videtur ſuſpenſa vnio pro illa vice. *Put.deciſ.*357.*lib.*1. *Mandoſ.in praxi ſignat.gratiæ.tit. renunciat. col. 4. in fine.*

31 Nec etiam beneficia, ſuper quibus conceſſæ ſunt expectatiuæ à Sede

de

de Apoſtolica, reſignari,aut permu-
tari poſſunt, niſi Papa derogaret d.
expectatiuæ. vt per *Pariſ. d.lib.2.q.*
32 10. item beneficia manualia poſſunt
reſignari in fauorem alterius,& per-
mutari, dummodo ſit expreſſa ma-
nualitas, aliàs eſſet ſubreptitia vt
fuit in Rota reſolutum teſte *Pariſ.*
*vbi ſup.quæſt.*11.ſimiliter poſſunt re-
ſignari beneficia patrimonialia.*Man*
33 *doſ.de infirm.reſign.quæſt.*15.*num.*8.
& ſic etiam beneficia eccleſiæ non
numeratæ. *Geminian. in cap.licet.nu.*
24.*de rer.permut.lib.*6.ita etiam poſ-
ſunt reſignari hoſpitalia in titulum
collata.*Put.dec.*261.*lib.*1. & poſſunt
permutari.*Gemin.d.c.licet.* penſio au
tem non poteſt in fauorem alterius
reſignari. *Sarnen.de infirm. reſignat.*
34 *quæſt.*16.*col.*2.*in princ.* poteſt tamen
habens penſionem,illam non exige-
re, & ſic tacitè renunciare in fauorẽ
ſoluere debentis, vel expreſsè illam
caſſare, vel in alium transferre au-
ctoritate Papæ, & dicitur translatio
penſionis, non reſignatio, & de
translatione penſionum tractatum
pulcherrimum eſt editurus Illuſt.D.
Marcellus Ioannettus nobil. Aſcu-
lan. Aduoc. Rom. & beneficia
35 etiam reſeruata reſignari poſſunt tã
coram Papa, quàm coram ordinario
quia licèt reſeruatio afficiat benefi-
cium quoad poteſtatem conferendi,
non tamen afficit quoad poteſtatem
renunciandi, dummodo ordinarij
non conferant.*Rota dec.*4. *de renunc.*
in nou. *Lancellot.de attentat.par.*1.*c.*3.
*n.*145.permutationes autem benefi-
ciorum reſeruatorum coram ordin.
36 fieri nequeunt, quia ſic ordinarius
conferret. *Calder.conſ.*3.*de rer.per-*
*mut.Put.dec.*262.*in princ.lib.*2.
37 Item beneficia in perpetuum ali-
cui commendata poſſunt in fauorem
alterius reſignari.*Put.dec.*94.& 343
lib. 1. beneficium autem, in quo alij
eſt reſeruatus regreſſus non poteſt
reſignari in fauorem. *Mãdoſ.in prax.*
38 *ſignat.grat. verſ. regreſſus. col.*3. *Ve-*
*rall. deciſ.*215. *in princ. par.*1. prout
etiam reſignari poſſunt beneficia ali-
cuius diœceſis, in qua quis habet
39 indultum ea conferendi cum vacãt.
*Put.dec.*177.*lib.*3. *Anaſt. Germon.de*
*indul.§.ſi vero illa.n.*69.& reſignari
poteſt beneficium, quod cadit ſub
conſuetudine optandi. *Pariſ. conſ.*
40 10.*col.*4.& etiam permutari poſſunt,
quia tunc ceſſat conſuetudo optan-
di. *Rota dec.*1.*col.*2.*de rer.permut. in*
nouis. beneficium autem nondum
collatum non poteſt renunciari in
41 fauorem. *Rota dec.*26.*in fine.de pro-*
*cur.in antiq. Boer.dec.*205.*num.*4.&
dec. 308. poteſt tamen reſignari be-
neficium, in quo quis habet ius
ad rem, ſed non in fauorem. *Inn. in*
*c.quod in dubijs.n.*1.*vbi Abb.& alij,de*
*renunc.*quia vnicuique licèt iuri ſuo
renũciare.*Rot.dec.*32.*n.*3.*de app.nou.*
42 Et eſt notandum,quòd talis reſi-
gnatio poteſt fieri bullis non confe-
ctis etiam ad fauorem dummodo id
narretur. *Boer. deciſ.*24.*num.*9.*Man-*
doſ.in praxi ſignat. tit. reſignationes.
*col.*3.*verſ.beneficij obtenti.* ſignata
tamen, & regiſtrata ſupplicatione,
& de ſtylo Cancellariæ dicta reſi-
gnatio appellatur ceſſio,& ſi moria-
tur is, ad cuius fauorem fuit ſuppli-
catio regiſtrata, dicitur beneficiũ va-
care per eius obitum. *Sarnen. in* 1.
quæſt.reg.de non iudic.& ſimiliter po-
43 teſt beneficium reſignari literis ex-
peditis ſed non capta poſſeſſione.
*Boer.dec.*308.*nu.*1.*Gemin.conſ.*127.
*in fi.*poteſt tñ beneficium reſignari,
ſi prius fuit reſignatũ,& nõ fuit facta
reſignationis publicatio,*Sarnen.vbi*
*ſup.*vbi ait ius acquiri per reſignatio-
nẽ admiſſam,& ſignatã à Superiore.
44 Tertiò principaliter eſt ſciendum
omnes poſſe reſignare eorum bene-
ficia. *Io.Andr. in rubr. de renunciat.*
*num.*4.*Rota deciſ.*26.*in fin.de procur.*
*in antiq.Boer.dec.*108.*num.*4. & *dec.*
308.*Doct.in d.c.quod in dubijs,de re-*
*nunc.Pariſ.vbi ſup.lib.*3.*quæſt.*1. vbi
45 in fine ait beneficijs priuatum per
ſententiam tranſactam in rem iudi-
catam non poſſe illa reſignare, vt

dixit *Rota in Romana beneficiatus S. Petri 16. Iun.* 1561. *coram Oradino*;
46 neque poteſt reſignari beneficium, quando is, cui reſeruata eſt penſio ſuper dicto beneficio, pro penſione non ſoluta egit contra beneficiatum ad priuationem, ſeu ad regreſſum, ſecus ſi dictus penſionarius tacuit. *Caſſador.deciſ.4.num.4. de locat.*

47 Et minor 25.an.maior autem 14. an. poteſt beneficium, quod obtinet reſignare, *gloſ.in cap. ex parte. ver. quamuis.& ibi Abb.num.14. de reſt. ſpol.* nam talis in beneficialibus habetur pro maiori. *ex c.vlt.de iud.lib.6* nec tunc requiritur conſenſus curatoris. *Put.dec.161.lib.2.* eadem ratione d. minor poteſt conſtituere procuratorem ad reſignandum ſine decreto iudicis. *Franc. in d.cap. vlt. not. 6.* & talis minor grauiter læſus habet reſtitutionem in integrũ etiam re non integra ad tradita per *Oddum de reſt.in int.quæſt.63.art.2.* & hanc opinionem tanquam veriorem comprobat *Pariſ. d.lib.3.quæſt.7. nu.45.*
48 minor etiam 14. ann. poteſt beneficium reſignare. *Boer. deciſ.35. Abb. & alij in d. c. ex parte.* dummodo id fiat cum auctoritate tutoris, & cum cauſæ cognitione. *Rebuff. conſ. 83. num.2.& 3.* quia ſine tutore non poteſt quidquam attentare. *c. 2. de æt. & qualit.c.vlt.vbi Doct.de iud.lib.6.*

49 Furioſus autem, & mentecaptus non poſſunt reſignare beneficia. ita eſt communis opinio quam tenuit *gloſ.in c.quamuis triſtè. 7. quæſt.1.& in c.Gonſaldus 17.quæſt.2.* vt ibi *Archid.num.1. Rebuff.in praxi. tit. de infirm.reſignat. num.16.* ea ratione, quia iſti carent iudicio, & nequeunt contrahere. *Pariſ. conſ.87. num. 10. vol.3.& conſ.99.num.15. vol.2.* & ſi fiat dicta reſignatio eſt nulla. *Card. in c.quod autem.num.2.7. quæſt.2.* ſi
50 autem habens dilucida interualla renunciet, valet ſi fuit facta in interuallo ſine furore. *gloſ.in d. c. quamuis. ver. triſte. Sarnen. de infirm.reſignat. quæſt. 10. in princ.* & allegans eum fuiſſe ſanæ mentis debet id probare. *Rebuff.in praxi, reg. de infirm. reſignat.num.20.* Reſignatarius quoque poteſt beneficium reſignare. *Put. dec.152.lib.1.* quia cum per reſignationem conſequatur ius plenum, ſequitur, quòd nihil obeſt, quo minus reſignare poſſit, quod procedit etiã literis non confectis, quia poſt ſignatam ſupplicationem reſignatio eſt perfecta. *Put.dec.106. lib.3.* & antequam reſignatarius publicauerit ex *Caſſador.deciſ.27. ſuper reg. cancell.* quæ tamen non procedunt in reſignatione conditionali, nam non impletis conditionibus reſignatarius non poteſt reſignare. *Alex. poſt Cinũ in l.is qui hæres. num.5. ff.de acquir. hæred.Mohed.dec.181.* & eſt communis opinio.

52 Infirmus inſuper poteſt reſignare beneficia. *Sarnen.de infirm.reſignan. in plur. quæſt.* & eſt communis opinio, & probatur in *d.c.quãuis.7.q.1. Abb.in c.1.num.2.& in c.lectæ.de renunc.* iura enim permittunt infirmis etiam morti vicinis actus legitimos. ita *Mandoſ.in reg.de infirm.quæſt.1. num.4.* quæ reſignatio infirmi vt valeat, requiritur ex reg.Cancellariæ, quòd poſt conſenſum præſtitum ſuperuiuat per 20.dies.

53 Exemptus etiam poteſt reſignare beneficia, ſed tantum coram Papa. *gloſ.in c.ſi Abbatem. ver.ſi Abbatem. de elect. lib.6.* vbi communiter *Doct. Calderin.conſ.3. de renunc. Mandoſ. in praxi ſignat. grat.tit. reſignationes col. pen.* & ſimiliter volentes ingredi religionem poſſunt reſignare bene-
54 ficia etiam in fauorem, & eſt communis opinio. *Imola poſt alios. in c.admonet.num.7. de renunc. Innoc. in c. poſt translationem. vbi Abb.nu.22.de renunc.* & poteſt reſignare etiã poſtquam fuit ingreſſus, ſed ante profeſſionem. *ad c. beneficium, de regular.*
55 *lib.6.* vbi beneficium illius, qui religionem ingreditur, non eſt intra probationis annum alicui conferendum, niſi ad id ipſius accedat conſenſus.

ſenſus. *& ibi Gemin. num.* 1. *ſed ſi ſit ingreſſus, & ante profeſſionem velit reſignare, requiritur Epiſcopi, ſeu Vicarij conſenſus ex Conc.* Trid. *ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 16.

56 Et Clericus min. ord. habens, ſeu non habens vnde viuere poſſit, poteſt reſignare beneficium. *Clar. lib.* 5. *recept. ſent. q.* 73. *verſ. Clericus.* Clericus autem conſtitutus in ſacr. ord. nō poteſt reſignare niſi habeat aliunde, vnde viuere poſsit, prout habetur *in Conſt.* 58. P*ij V. S. mem. ne cogatur mendicare cont. Conc.* Trident. *ſeſſ.* 21. *Præf. cap.* 2.

57 Criminoſi autem, qui ipſo iure beneficij priuati non ſunt, ſed priuandi veniunt poſſunt eorum bonorum, etiā in fauorem reſignare R*ot. dec.* 5. *de re iud. per Biſignet. Anchar. in cap. de regularib. num.* 1. *de ſimon. Boerius dec.* 205. *&* 206. *Sarnen. in regula de Annali. q.* 42. *num.* 3. Par*iſ. vbi ſupra lib.* 3. *q.* 16.

58 Non poteſt tamen quis cogi ad reſignandum beneficia. *Innoc. in cap. licet. num.* 2. *& ibi alij de elect.* & nemo cogitur ad permutandum beneficium, quod obtinet, *Feder. de ſen. de permutat. benefic. num.* 39. & inuitus nemo transfertur de vna Eccleſia ad aliam. *Abb. in c. conſtitutus. n.* 14. *de relig. domib.* non enim poteſt quis cogi ad donandum, dandum, vel alienandum. *l. nec emere. C. de iur. delib.* & quia in re ſua vnuſquiſque eſt moderator, & arbiter. *l. in re mandata. C. mandati*, ex cauſa autem poteſt cogi quis ad reſignandum beneficium. *Abb. in cap. quidam, in* 2. *art. & in cap. ad ſupplicationem, de renunc. & ad permutandum.* Feder. *de ſen. vbi ſup. Felin. in cap. quæ in Eccleſiarum. nu.* 43. *de conſtitut.* item ex cauſa inuitus quis cogitur tranſire de vna ad aliam Eccleſiam. *Felin. vbi ſup.* & ex cauſa quis cogitur rem ſuam inuitus videre. *Couarr. lib.* 3. *var. reſol. cap.* 10. *& ratio eſt, quia cauſa facit recedere à regulis iuris. l. ſi hominem ff. mandanti. Menoch. de arbitr. iud. lib.* 2. *Centur.* 1. *caſu* 52. *num.* 5.

59 Quartò, principaliter eſt notandū, quòd beneficia omnibus poſſunt reſignari, idoneis tamen, alioquin nulla eſſet reſignatio. *Gabriel. conſ.* 186. *num.* 3. *& ſeq. lib.* 1. & ratio eſt, quia beneficiū Eccleſiaſticū nō poteſt conferri, niſi idoneo. *cap. cum in cunctis. vbi Abb. Dec. & omnes ad elect.* Rebuff. *in prax. tit. requiſita ad collationem. nu.* 23. & ideo reſignatio facta in fauorem laici eſt nulla. *ex Nauar. conſ.* 1. *de præb.* quia laico beneficia Eccleſiaſtica non poſſunt cōferri. *cap. cum adeo, & ibi* Abb. *& Dec. de reſcript.* niſi fuerit admiſſa reſignatio cū clauſula, vt quamprimum clericali charactere inſigniretur à ſuo

60 Epiſcopo mortuo reſignante. *Gabr. vbi ſup. nu.* 3. ordinatus autem à non ſuo Epiſcopo, vel ſine eius licentia, licet in eo imprimatur character, tamen non habet executionem, & eſt ſuſpenſus quoad ſe, & eſt communis teſte *Gabriel. conſ.* 181. *n.* 5. *&* 8. *& conſ.* 189. *lib.* 2. & per conſequens non poteſt acquirere beneficia, neq; penſionem. *Doct. in cap. quod tranſlationem. de elect. & fuit dictum in Ceſarauguſſana penſionis.* 9. *Martij* 1598. *coram Orano, quam retuli ſup. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 30.

61 Criminoſo autem non poteſt reſignari beneficium, ſi ſit criminoſus depoſitione dignus. *Felin. in c. poſtulaſti. col.* 4. *de reſcript.* P*ariſ. vbi ſup. lib.* 4. *q.* 3. *& faciunt dicta ſup.*

62 *lib.* 6. *cap.* 9. *item Furioſo non poteſt reſignari beneficiū, cū eo ſit indignus. Vitalin. in Clem. vnica, num.* 58. *de homicid.* idem eſt in illiterato, & ignoranti, *gloſ. in cap. de his, diſt.* 28. *Abb.*

63 *in cap. cum noſtris, de conceſſ. præb.* illegitimo, etiā non poteſt beneficiū reſignari, niſi fuerit per Papam diſpenſatus. *Put. Dec.* 247. *lib.* 1. *idem eſt in bigamo. Maiol. de irregular. lib.* 1. *cap.* 35. *num.* 14. *eſt etiam idem in neophyto. Hoieda de ben. incompat. p.* 1. *cap. vlt. num.* 1.

Reuerendiſſimus D. Antonius Ricciul-*lus Epiſcopus* Bellicaſtri *in* Calabria *in ſuo doctiſſimo tract. de Neophytis. cap. 3. & 4.* filius autem iudæi factus chriſtianus eſt capax beneficij, eique poteſt reſignari. *c. eam te. de reſcrip. Felin. in c. cum ſit. num. 2. de iudæis.* D. R*icciullus vbi ſup. cap. 1.*

64 Beneficia autem ſecularia ſecularibus poſſunt reſignari, regularia regularibus. *c. placuit. 16. quæſt. 1. Rot. dec. 28. de præb. in nouis. Caſſad. deciſ. 4. de præb.* & habetur in *Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reform. c. 10.* nec be-

65 neficiũ poteſt à maſculo in fauorem fœminæ reſignari, quia fœmina eſt inhabilis ad obtinenda beneficia eccleſiaſtica. *Innoc. & alij in c. cum noſtris. de conc. præb.* & beneficia re-

66 ſignari poſſunt etiam minori. 14. an. *Doctores communiter in cap. ſuper inordinata de præb. & in cap. ſi eo tempore de reſcript. lib. 6. Hoieda, vbi ſup. p. 1. cap. vlt. num. 23.* idque procedit, ſi à Papa ſuper ætate fuerit diſpenſatus, quia ex decreto Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. de refor. cap. 7.* nullus ante decimum quartum annum poteſt obtinere beneficium. ſimiliter poteſt reſignari beneficium in fauorem Conuentus, ſeu Capituli, quæ reſignatio vnioni æquipollet. *Mandoſ. de ſign. grat. verb. vniones. colum. 2. ver. idem ſit.* neque procurans

67 ſibi reſignari aliquid beneficium peccat, ſi eſt idoneus, & prodeſſe vult. *Summ.* Angelica *in ver. beneficium, §. 32. Præpoſit. in c. qui Epiſcoporum. 8. quæſt. 11.* & in procurante Epiſcopatũ per viam ceſſionis ſeruari debet diſtinctio S. Thom. communiter approbata. 2. 2. *quæſt. 185. ar. 1.* quam refert *Nauarr. in 44. miſcell. de orat. num. 82.* reſignans autem be-

68 neficium in fauorem idonei, & digni non peccat. *Archid. in c. quicunque 1. q. 1.* quia actus renunciationis eſt licitus, & idonei qui ſint dixi ſupra lib. 6. cap. 10. reſignans autem in fauorem indigni peccat. *Archid. in d. c. quicumque* Dom. *Soto de iuſt. & iur. quæſt. 6. art. 2. in fine. lib. 2. Nauarr. in miſcell. 38. de orat. n. 7.* & vide P*ariſ. d. l. 4. quæſt. 11.*

69 Quintò principaliter eſt adnotandum, reſignationes beneficiorum fieri ex cauſa & ex ea admitti. *Ant. de Butr. in c. ſuper. num. 5. de renunc.* & ibi communiter ſequuntur Doct. & ex parte reſignantis præſumitur cauſa, cum ad id non cogatur, & ex parte ſuperioris admittentis reſignationem, quia eam non admiſiſſet, ſi iuſta cauſa non adfuiſſet ad ea, quæ ſcribit I*nnoc. in c. innotuit. de eo, qui furt. ord. reſcrip.* & de cauſis reſignationum in Epiſcopo, & alijs beneficiatis latiſſimè pertractat P*ariſ. vbi ſup. lib. 5.* & tàm de reſignationibus ad fauorem, quàm de illis, quæ fiunt coram ordinarijs laicorum.

70 Et quando fiat reſignatio reſeruatis omnibus fructibus pro reſignante, & quomodo, & quando reſeruetur medietas, vel penſio, & in qua quantitate, & cum quibus clauſulis, & quando extinguatur, & in quam pœnam incurrat reſignatarius non ſoluens penſionem, & an penſionarius poſſit in alium penſionem transferre, & an reſignãte poſſit vltra penſionem reſeruari regreſſus vide eundem P*ariſ. vbi ſup. lib. 6.*

71 Sextò principaliter eſt ſciendum, quod renunciatio beneficij debet fieri coram ſuperiore, & in eius manibus ita communiter *Doct. Butr. in c. admonet. in 3. not. nu. 4. & in c. quod in dubijs. num. 10. de renunc. & in c. ſignificatum. num. 3. de præb. Abb. in d. c. admonet. num. 8. & in c. audita. nu. 3. de reſt. ſpol. Coraſ. de benef. c. 5. num. 56. & c. 8. num. 14. Sarnen. de infirm. reſign. q. 18. col. 3.* aliter facta renunciatio eſt nulla. *Innoc. in d. c. quod in dubijs. num. 1. vbi gloſ. in verb. manum. Abb. num. 13. & alij.* & ſi renunciatio ſit facta in manibus non ſu-

72 perioris eſt nulla quoad præiudiciũ ipſius ſuperioris, qui poteſt illum repetere ad beneficium reſignatum, eſt tamen valida in præiudicium reſignan-

ſignantis. *Innoc. vbi ſup. prox. & alij ibidem. late* Pariſ. *vbi ſup. lib. 7. q. 1.* & talis reſignatio debet fieri coram ſuperiore reſignantis, & facta coram Papa ſemper valet, cum Papa ſit om
73 nium ſuperior. *c. cuncta per mundũ. 9. q. 3.* vel debet fieri coram eo, in cuius diœceſi eſt ſitum beneficium, vel coram eo, qui habet ius conferendi, vel inſtituendi, de quibus *Pariſ. d. lib. 7. q. 10.* & per omnes quæſtiones eiuſdem libri pertractat, qui poſſit, vel non poſſit renunciare, vel renunciationes coram ſe factas admittere.

74 Septimò principaliter eſt ſciendũ, quòd renunciatio beneficij debet fieri expreſsè, & ſpecificè. *Card. conſ. 30. col. 4. Alex. conſ. 225. num. 6. lib. 5.* & debet fieri in ſcriptis. ita ex communi ſtylo. *Card. à Turrecr. in c. ſicut vir. §. ecce. num. 1. 7. q. 1. vbi Archid. nu. 4. Pariſ. vbi ſup. lib. 8. q. 2. & ibi in ſequentib. quæſtionib.* declarat quomodo ſit faciẽda reſignatio Epiſcop. & aliorum beneficiorum. & ſuper tali reſignatione debet præſtari conſenſus per reſignantem, vel eius
75 procuratorem, idque decernitur per regulas Cancellariæ, & prout declarat *Pariſ. d. lib. 8. quæſt. 8.* vbi ait dictum conſenſum præſtari in Camera, vel Cancellaria, & ibi *q. 9.* ponit quomodo ſit facienda reſignatio coram ordinarijs, & ſi beneficium
76 ſit iuriſpat. requiritur conſenſus patronorum. *Innoc. Abb. & alij in cap. vlt. de renunc.* Roccb. *de Curte de iurepat. verbo honorificum. col. 3. Mandoſ. conſ. 7. num. 1. Couar. pract. quæſt. c. 36. num. 9.* & eſt communis opinio omnium Doct. alioquin nulla eſt reſignatio; vt fuit reſolutum in *Rota teſte Put. dec. 412.* & talis conſenſus patroni ante prouiſionem præſtatur coram notario, & teſtibus, & quòd talis conſenſus poſſit præſtari ante prouiſionem dicit *Card. in clemen. 1. q. 3. de rer. permut.* Lambert. *de iurep. lib. 2. par. 2. q. 6. art. 1. num. 24. Hoſt. in ſumm. de iurepatr. §. vlt. Dec. conſ.* 172. *num. 1. & 2.* & per Doct. communiter, vt per *Mandoſ. reg. 32. Cancell. de impet. benef. vac. per obit. fam. Card. q. 17. num. 17. Pariſ. vbi ſupr. q. 10.* & qui poſſint cõſtituere procuratorem ad reſignãdum, & qui poſſint conſtitui eo caſu procuratores, & quomodo vide *Pariſ. vbi ſup. lib. 9.*

77 Qui procurator conſtitutus ad reſignandum poteſt reuocari à conſtituente. *Rebuff. in praxi tit. de reuoc. proc. num. 1. clem. vnic. & ibi gloſ. & Doct. de renunc.* dummodo reuocatio fiat ante præſtitum conſenſum formalem per dictum procuratorem *Put. deciſ. 306. lib. 3.* & eſt communis Doct. ſententia, vt per *Burſatt. conſ. 395. vol. 4.* ante autem præſtitum cõſenſum poteſt reuocari etiam poſt porrectionem ſupplicationis. *Pariſ. vbi ſup. q. 25.* & reuocatio talis poteſt intimari ipſi procuratori. *d. clement. vnic.* & poteſt fieri in Camera, ſeu Cancellaria, quia tunc procurator non poterit amplius conſentire. *Put. dec. 110. lib. 2.* & ita dicit ſeruari in Curia. *Pariſ. vbi ſup. q. 26. num. 1. & 2.* & ſi quis conſtituit procuratorem ad reſignandum, quem iuramento promiſit non reuocare poterit tamẽ illum reuocare ad dicta per *gloſ. in c. vlt. ver. reuocatus, de procur. in 6.* quã ſequũtur Doct. ſit tamen talis reuocans periurus. *Burſatt. conſ. 379. nu. 17. lib. 4. vide* Pariſ. *vbi ſup. q. 31.*

78 Octauo eſt notandum, quod reſignatarius tenetur plura exprimere in ſupplicatione pro obtinendo beneficio reſignato poſita à *Felin. in c. in noſtra. vbi alij de reſcrip. Menocb. de arbit. iud. caſu 201.* videlicet, debet exprimere qualitates beneficij reſignati, an ſit in cathedrali, an ſit curatum, ſeu requirat reſidentiam, an habeat dignitatem, & quam, ſi eſt regulare, & ſupplicans ſecularis, ſi eſt hoſpitale, ſi eſt de iurepatronatus, ſi eſt electiuum, ſeu alteri annexum, ſi eſt manuale, debet exprimi valor, & reſignatarius debet narrare, ſe eſſe clericum, & exprimere beneficia,

ficia, quæ obtinet, & penſiones, debetque ſimul exprimere,ſi habet aliquam inhabilitatem, vel crimen, ſeu infamiam, ſi ex illis excluderetur,vel ſi eſt intruſus, vel ſi alius eſt intruſus in beneficio reſignato, & alia, quæ paſſim occurrere poſſunt. vt per *Pariſ.vbi ſup.lib.*10. *quæſt.*2. & tenetur reſignatarius verificare omnia narrata in gratia reſignationis. *Io.And.*
79 *Fel.& alij in c.conſtitutus de reſcrip. Bellamer.deciſ.*76.*num.*7. *Sarnen.de iur.quaſ.non toll.quæſt.*7.*num.*5.quia quælibet gratia habet conditionem in ſe, ſcilicet, veris exiſtentibus prænarratis. *Mohed. dec.*304. *Fel.in c.*2. *nu.*1.*de reſcript.Pariſ.vbi ſup. lib.*10. *quæſt.*3.

80 Nonò eſt notandum, quod facienda eſt publicatio reſignationis quorumcumque beneficiorum ex conſtitut.Gregorij XIII.ædita anno 1583. 9.Ianuar.relata à *Pariſ. vbi ſupra lib.* 10. *in præfat.* dictaq. publicatio debet fieri cum literis Apoſtolicis deſuper confectis intra ſex menſes, ſi intra montes fuerit beneficium,vltra verò intra nouem à data conceſſionis gratiæ, non autem à die præſtiti conſenſus connumerandos, etiamſi poſtea conceſſio gratiæ huiuſmodi ex quauis cauſa, diuerſiſque ſubſequentibus datis ac quotieſcunque, & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, &c. in renunciationibus verò,quæ fiunt extra Curiam, Epiſcopus eam debet amittere, vel reijcere, aut conferre intra vnum menſem, & prouiſus debet publicare intra tres menſes, vt dicitur in d. conſtitut.Greg.*§.de beneficijs autem.* & ſi præfati collatores intra dictum menſem non contulerint, fit deuolutio ad Sedem Apoſtolicam,& prędicti tres menſes ad publicandum currunt à die ſibi factæ prouiſionis, & ſi publicatio non fuerit intra dictũ tempus facta, collatio eſt nulla, & eo ipſo vacat beneficium,quod à quolibet impetrari poteſt, & intra dictũ tempus debet capi poſſeſſio, & idem eſt in permutatione facta extra Cu-
81 riam. tenentur autem omnes reſignatarij publicare beneficia reſignata, & probatur expreſsè in conſtitut. Pij V.& Greg.XIII. prout refert *Pariſ.in d.lib.*11.*in præfat.quæſt.*4.talis autem publicatio facienda eſt in loco beneficij, tam ſi reſignatio fuerit facta coram Papa, quàm coram ordinario. *Rom. conſ.*433. *Dec.conſil.*160.*in* 3.*dub.verſ. ſed in his. Sarnen. in reg.de publicand.quæſt.*9. *Rebuff.in praxi.tit. de publican. gloſ.*9. & probatur in *reg.Cancell.de publican.*& in *dictis conſtitut. Pij V. & Greg.* XIII. publicatio autem fieri debet ex dict. conſtitut.Pij V.in eccleſia ipſius beneficij, ac etiam in Cathedrali, vel Metropolitana, etiam alia ſuperiori eccleſia inter miſſarum ſolemnia de qua re *Pariſ.d.lib.*11. *quæſt.*6.

82 Beneficia autem vacantia ob non factam publicationem dicuntur vacare in Curia. *Verall.deciſ.*91. *lib.*1. probat *Pariſ. vbi ſup. quæſt.* 8. & ſi beneficium taliter vacãs certo modo impetretur, debet in literis impetrationis apponi, vocato poſſeſſore *arg. c. licet Epiſcopus de præben.lib.*6. *Pariſ.vbi ſup.quæſt.*10.

83 Eſt tamen ſciendum, quod legitimum impedimentum excuſat à tali publicatione facienda. ita eſt communis opinio. *Rom. conſ.*433. *Fel.in c.cum dilecti.col.*21.*verſ.limit.*7.*nu.*13. *de reſcript. Ripa de peſte. par.* 3. *q.*6.*Caſſador.deciſ.*1.*de dilat. & dec.*22.*ſup.reg.Cancell.Sarnen. de public. q.*13.*num.*2.*Rebuff.in ead.reg.Verall. deciſ.*73.*par.*2. & ratio eſt quia impedito non currit tempus.*l.vt perfectius.C.de annali. except.Iaſ.in l.contra minores num.*6. *C.de inoff. teſt.* & ideo ob impedimentum receditur à forma.*Burſat.conſ.*74.*nu.*153.*vol.*1. quia impeditus non dicitur negligens.*c.quia diuerſitatem.de conc.praben.Staphil.de grat.expect.tit.de var. mod.vac.num.*53. dummodo tale impedimentum ſit probatum. *Verall. deciſ.*72.*p.*2.*l.vlt.§.illud. C.de temp.*

appellat.

appellat. Abb. in c. plerumque num. 6. de reſcrip. & quia probatio hæc diffi-cilis reputatur, receptum eſt ſufficere coniecturas. *Bald. conſ.* 152. *num.* 2.
84 *lib.* 1. & dummodo reſignatarius ſtante impedimento iuſto, fecerit publicationem in alio loco æquipollenti, quia ſtante tali impedimento tenetur facere publicationem in alio loco æquipollenti. *Sarnen. d. q.* 13. *n.* 2. *verſ. tamen fallit.* & communiter omnes ſequuntur, & vt dicitur in *d. conſtit. Greg. in* §. *ſi vero eccleſia, verſ. ſi locus,* bello, ſeu peſte, alijſue manifeſtis periculis ſubiaceat, tunc in proxima parochiali, ac etiam in cathedrali eccleſia, vel ſi aditus ad illas, aut vtramuis minime ſit ſecurus, in alia cathedrali, vel parochiali viciniori periculorum immuni publicatio huiuſmodi peragatur. vide *Pariſ. vbi ſup. d. lib.* 11. *quæſt.* 13.

85 Decimò, & vltimò eſt notandum, quòd reſignans in infirmitate ſi moriatur infra dies viginti poſt factam reſignationem, & præſtitum conſenſum, reſignatio eſt nulla ſecundum regulam Cancell. de infirm. reſign. quæ regula habet locum tàm ſi reſignatio fiat in Curia, quàm extra Curiam coram ordinarijs, vel legatis. *Sarnen. d. reg. de infirm. reſign. quæſt.* 26. *Caſſador. dec.* 31. *ſup. regul.* vbi refert ita fuiſſe tentum in vna *Salamant. coram Hugone de Spina*, de qua re vide *Pariſium vbi ſup. lib.* 2.
86 *q.* 5. dictaque regula procedit etiam in renunciatione ex cauſa permutationis, & in renunciatione reſeruatis fructibus, & in commendis, & in ceſſione facta per procuratorem. *Pariſ. d. q.* 5. dictaque regula habet locum etiamſi quis ſanus renunciet, & poſt infra 20. dies moriatur. vt ex *d. reg. Canc. Sarnen. vbi ſup. q.* 12. *in fine. Pariſ. vbi ſup. q.* 6. & ſi reſignans, obierit infra dictos 20. dies, benefi-
87 cium illud cenſetur vacare per obitum reſignantis, & eſt reſeruatum, & affectum. *Rom. conſ.* 341. *num.* 2. *Sarnen. vbi ſup. q.* 33. *num.* 1. *Rebuff. in praxi, in ead. reg. gloſ.* 14. *num.* 4. *Boer. dec.* 2. *num.* 55. *Pariſ. vbi ſup. lib.* 12. *quæſt.* 10. eſt etiam ſciendum,
88 quòd ſi reſignatio fiat mætu eſt nulla. *Butr. Card. Abb. Imol. & alij communiter in c.* 2, 3. *& c. ad audientiā. de his, quæ vi, met. cau. Staphil. de grat. expectat. tit. de var. mod. vacat. num.* 23. *cum ſeq.* & quis mætus requiratur, & quomodo probetur, & an ſit nulla ipſo iure declarat *Pariſ. vbi ſup. lib.* 13. *quæſt.* 1. *&* 2. ſimiliter eſt nulla renunciatio dolo facta *gl. in c. ſuggeſtum. verbo decipiat.* 7. *q.* 1. *& in cap. cum dilectus. de his, quæ vi. met. cau.* & eſt communis opinio teſte *Pariſ. vbi ſup. quæſt.* 3. idem eſt in reſignatione facta cum fraude. *Rebuff. de pacif. poſſeſſ. num.* 182. nam fraus conſenſū excludit *Abb. in d. c. cum dilectus in fine, de his, quæ vi. met. cau. & in c. lectæ num.* 3. *de re-*
89 *nunc. vide* Pariſ. *vbi ſup. quæſt.* 4. nulla eſt etiam reſignatio facta poſt ſpolium. *Rota deciſ.* 6. *de renunc. in antiquis. & deciſ.* 3. *num.* 4. *de renunc. in nou. doct. in c. ſollicite. de reſt. ſpol.* & declarat *Pariſ. vbi ſupra quæſt.* 5. eſt etiam nulla reſignatio facta cum in-
90 teruentu *ſimoniæ. cap. ſuper hoc. de renunc.* vbi *Doct. Pariſ. vbi ſupra lib.* 14. *q.* 1. *&* 2. declarat an ſit nulla ipſo iure, & *q.* 3. declarat quæ ſit re-
91 ſignatio ſimoniaca, & in alijs ſubſequentibus quæſtionibus declarat quando dicatur reſignatio ſimoniaca, quomodo probetur, & an teſtes ſocij criminis probent ſimoniacam
92 reſignationem. vbi latiſſimè de hac materia, & in materia reſignationis, ſi facta ſit reſignatio beneficij patronati, ſine conſenſu patroni, an defuncto reſignante patrono poſſit præſentare, & quomodo proceditur fuit dictum in *Brixien. benefic.* 15. *Maij* 1620. *coram* R. P. D. *Pirouano.* quæ in calce operis eſt deciſ. 89. vbi Bernardinus reſignauerat in manibus Papæ beneficium patronatum, quod poſtea reſignatio fuit collatū cum derogatione medietatis patronorum,

norum, & accedente conſenſu alterius medietatis, deinde Bernardino defuncto, alij patroni præſentauerunt Benedictum ad idem beneficium tamquam vacans per obitum Bernardini, & Vicarius eundem Benedictum inſtituit, & in Rota fuit d. inſtitutio tamquam nulla, & iniuſta reuocata, & in materia reſignationis fuit dictum in *Lucana iuriſp.* 14. *Maij* 1590. *coram* D. *Bubalo*, quæ in calce operis eſt deciſ. 35. & fundans ſe in gratia obtenta debet docere de iure ſuo, & de veritate narratorum in gratia, aliàs reus ex non iure actoris erit abſoluendus. vt fuit dictum in alia *Brixien. beneficij.* 4. *Decemb.* 1620. *coram* R. P. D. *Pirouano*, quæ in calce operis eſt deciſ. 90. vbi habetur, quando Oeconomus ab ordinario poſitus poſſit validè præſentare.

Finis Secundæ Partis.



PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS TERTIA

CONTINENS MODOS AMITTENDI IVSPATRONATVS.

LIBER DECIMVSQVARTVS;

CONTINET MATERIAM DEROGATIONIS Iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 Beneficiorum collatio ſpectat ad Papã.
2 Papæ territorium eſt mundus totus.
3 Papæ omnes parere tenentur.
4 Papæ ſunt reſeruata beneficia multis in caſibus.
5 Reſeruatio beneficiorum quid ſit.
6 Prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato dicitur intruſus.
7 Qui non poteſt præſentari ad quædam beneficia.
8 Menſis mentio fieri debet in omnibus gratijs beneficialibus.
9 Quocumque modo contingat vacatio.
10 Beneficia iuriſpatr. laicorum quando non veniant ſub reſeruatione.
11 Beneficia ſunt Papæ reſeruata in multis caſibus.
12 Beneficia vacantia in Curia Romana ſunt reſeruata.
13 Seu apud Sedem Apoſtolicam.
14 Beneficia vacantia per obitum Cardinalium, & officialium Sed. Apoſtolicæ ſunt reſeruata.
15 Beneficia vacantia per obitum familiarium, & commenſalium Papæ ſunt reſeruata.
16 Beneficia vacantia per depoſitionem, priuationem &c. ſunt reſeruata.
17 Beneficia, de quibus in concordia, vel diſcordia electi fuit facta electio ſunt reſeruata.
18 Beneficia vacantia per promotionem ad Epiſcopatus &c. ſunt reſeruata.
19 Beneficia vacantia per aſſecutionem aliorum beneficiorum ſunt reſeruata.
20 Beneficia vacantia ob incompatibilitatem ſunt reſeruata.
21 Beneficia exemptorum ab ordinarijs ſunt reſeruata.
22 Eccleſiæ Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales ſunt reſeruatæ.
23 Beneficia, de quibus ordinarij contra decreta Concil. Tridentin. diſpoſuerunt ſunt reſeruata.
24 Parochialium collatio non fit minori 25. ann.

Pro-

25 *Prouiſio dignitatum quibus facienda.*
26 Beneficium *ſimplex conferri debet habenti* 14. *annum, & clericatum.*
27 *Scolaſteria doctori, aut licentiato dari debent.*
28 *Archidiaconatus doctori, ſeu licentiato conferri debet.*
29 Prabenda *pœnitentiaria doctori habenti* 40. *annos confertur.*
30 *Filij clericorum nequeunt habere beneficia in eccleſijs ſuorum patrum.*
31 *Monaſteria virorum valorem* 200. *florenorum excedentia ſunt reſeruata.*
32 *Beneficia vacantia* Sede *Epiſcopali vacante ſunt reſeruata.*
33 Dignitates *maiores poſt Pontificales in cathedralibus ſunt reſeruata.*
34 Prioratus *& ſim. conuentuales ſunt reſeruati.*
35 *Beneficia familiarium, & commenſalium* Cardin. *ſunt reſeruata.*
36 *Niſi concurrat familiaritas Papæ.*
37 *Beneficia collectorum, & ſubcollectorum ſunt reſeruata.*
38 *Et ſufficit eorumdem deputatio.*
39 *Beneficia curialium ſunt reſeruata.*
40 *Beneficia cubiculariorum, & curſorũ* Sed. Apoſt. *ſunt reſeruata.*
41 *Beneficia eccleſiarum* Patriarchalium *Vrbis ſunt reſeruata.*
42 Beneficia *vacantia in* Eccleſijs *Hoſtienſ. &c. ſunt reſeruata.*
43 Beneficia *regni* Germaniæ *quando ſint reſeruata.*
44 Beneficia *in confidentiam recepta ſunt reſeruata.*
45 Beneficia *vacantia ob crimen hæreſis ſunt reſeruata.*
46 Beneficia *collata perſonis prohibitis ſunt reſeruata.*
47 *Beneficia vacantia in* Abbatia S. Crucis Eugubij *ſunt reſeruata.*
48 *Beneficia offendentium litigantes in Curia* Rom. *ſunt reſeruata.*
49 *Beneficia vacantia ob non factam publicationem ſunt reſeruata.*
50 *Beneficia eorum, qui ſe pro alijs examini ſupponunt ſunt reſeruata.*
51 *Beneficia collata à Card. vigore indulti quando ſint reſeruata.*
52 *Beneficia deuoluta ad* Papam *ſunt reſeruata.*
53 Beneficia *litigioſa ſunt reſeruata.*
54 Beneficia *affecta ſunt etiam reſeruata.*
55 Beneficia Eccleſiæ Ceſarauguſt. *quando ſint reſeruata.*
56 Beneficia *ſunt reſeruata, quando Sedi* Apoſtolicæ *aliquo iure pertinet collatio beneficiorum alicuius diœceſis.*
57 *Beneficia ſunt reſeruata vacantia in menſibus ſecundum regulam octauam Cancellariæ.*
58 Beneficia *reſeruata per prædeceſſores remanent reſeruata.*
59 *Beneficium eſſe affectum, vel reſeruatum differunt.*
60 *Affectio eſt maioris efficaciæ, quam reſeruatio.*
61 *Reſeruatio facilius tollitur, quàm affectio.*
62 *Beneficia ſunt affecta in multis caſibus.*
63 *Beneficium dicitur affectum, ſi* Papa *illud commendet.*
64 *Beneficium dicitur affectum per mandatum de prouidendo de certo beneficio.*
65 Beneficium *dicitur affectum per decretum appoſitum de dimittendo.*
66 Beneficium *dicitur affectum, ſi Papa iure præuentionis illud contulit.*
67 *Beneficium remanet affectum per reſignationem factam in manibus* Papæ.
68 Beneficium *dicitur affectum, ſi* Papa *mandet, ne ad electionem procedatur.*
69 *Beneficium dicitur affectum, ſi electus ius ſuum reſignet in manibus Papæ.*
70 *Beneficium dicitur affectum, ſi* Papa *poſt electionem manum apponit.*
71 *Beneficium dicitur affectum, ſi* Papa *mandet quem priuari de beneficio obtento.*
72 *Habens collationem à* Papa *cadit à iure ſuo, ſi aliam collationem capiat ab ordinario.*
73 *Nec tunc poteſt cum eo* Epiſcopus *diſpenſare.*
74 *Papæ manus appoſitio in ordinibus impedit,*

pedit,

pedit, quod nullus alius poſſit illi ordines conferre.

75 *Ordinatus à* Papa *non poteſt deponi ab ordinario.*

76 Papa *quando incipit de cauſa cognoſcere eam auocat.*

77 Legatus *non poteſt ſe intromittere in executione lit. Apoſtol. alij mandata.*

78 *Executoris poteſtas ceſſat, ſi iterum* Papa *ſuper executione manum ponit.*

79 *Papa ſi manum apponit, ſignatura iuſtitiæ debet abſtinere.*

80 *Papæ manus appoſitio facit cauſam curialem ſemper perſeuerare.*

81 *Affectionis mentio fieri debet ſicut reſeruationis.*

82 Papa *ſuum priuilegium interpræatur.*

83 Decretum Concil. Trident. *quod cauſa in prima inſtantia coram Ord. cognoſcantur, non habet locum in beneficijs reſeruatis, ſeu affectis.*

84 Papæ *manus appoſitio non ad conferendum beneficium non ligat inferiores.*

85 Beneficium *non eſt affectum, ſi fuit dictum reſeruatum, & non erat.*

86 Beneficium *non eſt affectum, ſi vacet alio modo.*

87 *Et idem eſt, ſi reſignatio facta in manibus* Papæ *non tenuit.*

88 Vel *ſi quis beneficium impetrauit, & lite non cepta obierit.*

89 Beneficia *laicalia, ſeu mixta non ſunt affecta.*

90 *Beneficia non ſunt affecta quando cõcordatorum præiudiciũ reſultaret.*

91 *Vel ſi reſultaret derogatio indulti Cardinalis.*

92 *Vel ſi fuit per* Ordinarium *præuentũ.*

93 Vel *quando affectio ſemel habuit effectum.*

94 Vel *quoad forum pœnitentiæ.*

95 *Affectio inficit poſſeſſionem, ſed quoad vacatura.*

96 Et *nil facit, ſi* Papa *commendauit beneficium manuale.*

97 Papa *poteſt conferre quæcumque beneficia cuiuſcumque iuriſpat.*

98 Priuilegiatus *non vtitur priuilegio contra eum, qui priuilegium conceſſit.*

99 Papa *in dubio non præſumitur velle præiudicare laicis patronis.*

100 *Derogatio iuriſpatr. laicorum quomodo fieri debeat.*

101 Beneficium *iuriſpat. non venit ſi* Papa *mandet prouideri de beneficio ad cuiuſcumque diſpoſitionem.*

102 *Idem ſi reſcribat motu proprio pro aliquo beneficiando.*

103 *Idemque eſt, ſi dicatur prouideatur de beneficio etiam ſpectante ad alicuius præſentationem.*

104 *Idem eſt, ſi dicatur de beneficio ad quorumcumque præſentationem ſpectante.*

105 Iuripatr. *laicorum quando cenſeatur derogatum.*

106 *Cui non cenſetur derogatum, ſi dicatur, non obſtante iurepat. laicorum.*

107 *Nec ſi in literis dicatur, quod prouideatur de beneficio ſpectante ad* Epiſcopi *inſtitutionem.*

108 *Etiamſi mandet prouideri de beneficio ſpectante ad collationem, & præſentationem quorumcumque.*

109 Papa *iuripat. mixto derogare poteſt,*

110 *Iuſpat. mixtum quoad derogationem cenſetur laicale.*

111 *Cui* Papa *non cenſetur derogare, niſi exprimatur.*

112 *Iuriſpat. mixti præſentatio poteſt fieri intra ſemeſtre.*

113 *Iuſpat. mixtum, ſtante alternatiua, in turno laici erit laicale, & in turno eccleſiaſtici erit eccleſiaſticum.*

114 *Iuripat. mixto non derogatur pro medietate.*

115 *Papa ſi alicui prouideat de beneficio ſpectante ad præſentationem duorum, talis prouiſio valet.*

116 *Idem ſi mandet prouideri de beneficio ſpectante ad præſentationem alicuius.*

117 *Et ſi mandet prouideri de beneficio ad* Epiſcopi *inſtitutionem ſpectante, venit beneficium ſpectans ad præſentationem clerici.*

118 Literæ *non valent ſi non faciant men*

 tionem

tionem de patroni variatione.
119 *Subreptio quando committatur.*
120 *Iuſp. ſi ſpectet ad collegium, de eo per verbum collectiuum mentio fieri debet.*
121 *Papa ſi mandet prouideri de beneficio, beneficium ante gratiam fundatum includitur.*
122 *Derogatio iuriſpat. non comprehendit iuſpat. Regum, Ducum, &c.*
123 *Beneficia iuriſp. laicorum ſi permutentur, exprimi debet d. iuſp.*
124 *Secus ſi ſit iuſp. clericorum.*
125 *Papa ſi diſponit de beneficio proximè vacaturo & ſit iuriſp. de eo mentio fieri debet.*
126 *Beneficium patronatum collatum vt liberum tenet, ſi patroni per quadrimeſtre taceant.*
127 *Princeps an poſſit auferre ius quaſitum.*
128 *In hoc controuerſia eſt.*
129 *Princeps poteſt in re modica alij præiudicare.*
130 *Princeps poteſt auferre ius quæſitum ſpe.*
131 *Princeps poteſt ex cauſa publicæ vtilitatis auferre ſubdito ius quæſitũ.*
132 *Princeps an præſumatur iuſta cauſa motus.*
133 *Legatus à latere poteſt conferre beneficia iuriſpat. clericorum.*
134 *Et etiam beneficia iuriſpat. laicorum competentis præſcriptione, vel priuilegio.*
135 *Et poteſt conferre beneficia ſua prouinciæ etiamſi clericus patronus ſit alterius prouinciæ.*
136 *Niſi à patrono antea quis ſit præſentatus.*
137 *Derogatio iuriſpat. ſi ſit conuentio inter compatronos de alternis vicib. præſentando, præiudicat ei, qui tunc præſentare debebat.*

CAPVT PRIMVM.

Summus Pontifex conferre poteſt omnia beneficia etiam Iuriſpatronatus, & quando per literas Apoſtolicas dicatur derogatum Iuripatronatus.

1 BENEFICIORVM collatio generaliter ad Summum Pontificem ſpectat, qui eſt ordinarius ordinariorum, & dominus omnium beneficiorum. *c. 2. de præbend. lib. 6. gloſ. vlt. in cap. fælicis. de pœnis. lib. 6. clem. 1. in fine. vt lit. pend. Gomeſius in proœm. regul. Cancellar. in verſ. conſiderata etiam. num. 7. Hier.* Gonzales *in comment. ad reg. 8. Cancellar. §. 2. proœm. num.* 44. & totus mundus eſt Papæ terri-
2 torium. *cap. cuncta per mundum. & c. per principalem. 9. quæſt. 3. Abb. in c. vlt. num. 45. de foro compet.* Gonzal. *vbi ſup. §. 1. proœm. num. 8.* Camill. *Borellus in ſumma omnium dec. tit. 4. num.* 10. & omnes eidem parere,
3 ipſumque in Summum Pontificem recognoſcere debẽt. *c. omnes. c. ſacroſancta. & c. de Conſtantinopolitana. diſtinct. 22.* ideoque ex hac amplif-
4 ſima poteſtate ſunt ipſi Summo Pontifici reſeruata beneficia in multis caſibus, & in alijs caſibus beneficia remanent affecta.

Videamus primò, in quibus caſibus ſint reſeruata.

5 Præmitto, quòd reſeruatio eſt prouiſionis eccleſiaſticorum beneficiorum in certis menſibus vacaturorum per Papam ad ſe generalis facta auocatio, quæ reſeruatio eſt tàm potens, vt inficiat, & annullet titulũ beneficij contra talem reſeruationẽ collati, eiuſque poſſeſſionem, itaut talis poſſeſſor iuuari non poſſit aliquo remedio poſſeſſorio retinendæ, nec recuperandæ poſſeſſionis, cum omni effectu careat. R*ota deciſ. 3. de*

reſt.

reſtit.ſpoliat.in nouis.Caſſador.deciſ.1.
num.3.& deciſ.2.de reſtit.ſpoliat.la-
te Gonzal. vbi ſup. gloſ.31. à num.3.
6 & prouiſus ab ordinario de benefi-
cio reſeruato, dicitur intruſus. Cal-
der.conſ.13.in fine. de verb.ſignif. Si-
moneta, de reſeruat.quæſt.48. num.3.
7 & talis intruſus præſentari non po-
teſt ad beneficia pertinentia ad præ-
ſentationem illius beneficij ſic poſ-
ſeſſi. Nauarr.conſ.2.de iurepat.Simo-
neta vbi ſupra. quæſt. 44. num.8. &
quæſt.50.num.18.Gonzal.d.gloſ.31.
num.28. & de effectibus reſeruatio-
nis vide Eneam de falconib.de reſeru.
quæſt.4.princ. vbi congerit vnum, &
quinquaginta effectus. & vt conſtet
de reſeruatione, fieri ſemper debet
in omnibus gratijs beneficialibus, &
8 ſupplicationibus mentio expreſſa
menſis ipſius vacationis diſpoſitiuè,
& affirmatiuè ſub pœna nullitatis.
Rota deciſ.475. num.6. lib.3. par.3.
diuerſ.Gonzal.vbi ſup.gloſ.32.à nu.1
neque ſatis eſt narrare ita,quod for-
ſan vacauit in tali menſe, & vt aſſe-
ritur. Gonzal.d.gloſ.32. num.10. &
12. quæ menſis expreſſio fieri debet
9 quocumque modo contigerit vaca-
tio in qua intret reſeruatio. Gonzal.
d.gloſ.32.num.26.Aug. Barboſa, de
off. & poteſt. epiſc. par.3.allegat.57.
10 nihilominus beneficia iuriſpatrona-
tus laicorum ex fundatione, conſtru
ctione, ſeu dotatione ſub generali
beneficiorum reſeruatione non ve-
niunt. Selua de benef.par.3.quæſt.11.
& 12.Garcia de beneficijs par.5.c.1.
à num.568.& de reſeruatione bene-
ficiorum vide Praxim Archiep.Leo-
nis.par.2.c.20.de reſeruat. Barboſam
d.allegat 57. Gonzal.vbi ſup.gloſ.51.
& 52.Garc.vbi ſup.d.c.1.Maſſob.
in praxi hab.conc.ad vac.par.eccleſ.
prælud.24.dub.1.& ſeqq. & Mare-
ſcott.variar.reſol.lib.2.cap.94. à nu.
25.vbi num.27. ait illud eſſe verum
etiam in iurepat. mixto ex Creſcent.
deciſ.156.& Acchill. de Graſſ. dec.3.
de iurepat.& Put. dec.157.lib.3.
Beneficia autem Papæ reſeruata
ſunt in multis caſibus. quorum
11 Primus eſt, quando beneficia va-
12 cant in Curia Romana, ſeu apud Se-
dem Apoſtolicam. c.2.de præb. lib.6.
13 iuncta extrauag.ad regimen. de præb.
& extrauag.ex debito.de elect. in ex-
trauag.communib.Gonzal. vbi ſupra
gloſ.13.à num.29.& d.gloſ.51.nu.4.
apud Sedem, vel Curiam, vel in lo-
cis vicinis prout declarat text. in c.
præſenti.de præb. & dignit. lib.6. vbi
declarat loca intelligi vicina eidem
Curię in præmiſſis, quę remota vltra
duas dietas legales à loco vbi mo-
ratur d.Curia non exiſtunt. & ibi gl.
in verbo legales. ait dietam eſſe 20.
milliaria pro die. l.vicena milia. ff.ſi
quis caut.& ſi modicum etiam ſuper-
eſſet,non excluderetur ſub loco. l.3.
ff.de verb.ſign.idem eſt ſi quis rema-
neat infirmus in loco à quo cura re-
dit, & moriatur,vel in itinere obeat,
beneficia ſunt reſeruata. d. c.præſen-
ti.in fine.
14 Secundus eſt in beneficijs omni-
bus vacaturis per obitum S.R.E.Car
dinalium, & officialium Sedis Apo-
ſtolicæ, ideſt Camerarij, Vicecame-
rarij,Notariorum, Auditorum, lite-
rarum contradictarum, & Apoſtoli-
ci Palatij cauſarum Auditorum,
Correctorum, & Scriptorum litera-
rum Apoſtolicarum, Pœnitentiarij
dictæ Sedis, Abbreuiatorum, Com-
menſalium,& aliorum quorumcum-
que Capellanorum eiuſdem Sedis,
& etiam quorumcumque Legatorũ,
ſeu Nuntiorum, & in terris Eccle-
ſiæ Romanæ Rectorum, Theſaura-
riorum, & de hac eſt regula prima
Cancell. relata à Quaranta iu verbo
regul.Cancell.
15 Tertius eſt caſus in beneficijs fa-
miliarium,& continuorum Commẽ-
ſalium Papæ etiamſi non ſint de cõ-
tentis in præcedenti caſu & familia-
rium, & commenſalium S.R.E. Car-
dinalium. vt in reg.3. Cancellar. vbi
ſup.& declarat Gonzal. vbi ſup.gloſ.
51.à num.16.
16 Quartus eſt de beneficiji vacatu-

ris per depoſitionem, priuationem, translationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſtolica factas, & faciendas. vt in *d.extrauag.ad regimen.poſt princ.* *Pariſ.vbi ſup.de reſign.benef.lib.2.q.16 num.27.Gonzal.d.gloſ.51. à nu.32.*

17 Quintus eſt de beneficijs, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, ſeu poſtulati, fuit facta electio, vel poſtulatio, quæ poſt caſſata fuit, ſeu repulſa, vel renunciata, admiſſaque reſeruatio. *d. extrauag.ad regimen.§.necnon ſi forſan.Hieron.Paulus in praxi Canc.§.ſequuntur beneficia reſeruata generaliter. verſ.item beneficia, ſuper quibus.*

18 Sextus eſt de beneficijs vacantibus per promotioně ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel monaſteriorem regimen. *d.extrauag.ad regimen.poſt medium. Hier.Paulus, vbi ſup.verſ. item beneficia vacantia per promotionem.*

19 Septimus eſt de beneficijs vacantibus per aſſecutionem pacificam prioratum, dignitatum, perſonatuũ, officiorum, canonicatuum, præbendarum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apoſtolica prouiſorum, ſeu prouidendorum. *d. extrauag. ad regimen.prope finem.Simoneta de reſeruat.quæſt.26.num.1.*

20 Octauus eſt de beneficijs vacantibus propter incompatibilitatem. *extrauag.execrabilis. §. qui verò. & §.quæ omnia de præb.& dignit.in extrauag.Ioannis 22.late Hoteda de benef.compatib.& incompatib.par.1. c. 13. à num.79.* & habetur in *d. reg.1. Cancell.*

21 Nonus eſt de beneficijs exẽptorum ab ordinarijs, & ſoli Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum. *Aeneas de Falconib. in d.tract. de reſeruat.quæſt.2. princ.num.12. Simonet.vbi ſup.quæſt.46.nu.5. Pariſ.vbi ſup.lib.7. quæſt.11. nu.3.* & declarat *Gonzal.vbi ſup.d.gloſ.51. à num.39.*

22 Decimus eſt de omnibus Eccleſijs Patriarchalibus, Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus, vt habetur in *2. reg. Cancell.* niſi ſint ad Regum, ſeu aliorum Principum præſentationem.

23 Vndecimus eſt de beneficijs, de quibus ordinarij, ſeu alij collatores contra Concilij Tridentini decreta diſpoſuerunt. vt in *d.reg.1.Cancell. in fine*, idque declaratur à *Ioanne à Kachier.ſup.reg.prædicta num.10. & à Barboſa vbi ſup.d.allegat.57.nu.80 & à Maſſobrio vbi ſup. requiſ.10. dubio 2.*& id accidit in multis caſibus, quorum

24 Primus eſt in *cap.13. de reformat. ſeſſ. 7. d. Conc. Trid.* quod collatio parochialium eccleſiarum non fiat minori 25.annis.

25 Secundus eſt in *cap. 4. de reform. ſeſſ.22.*vbi prouiſio dignitatum, officiorum, præbendarumque habentiũ onera annexa fieri debet illis, qui ætatem habent, cæteraſque requiſitas habilitates.

26 Tertius eſt in *c.6.de refor. ſeſſ.23.* quo nullum beneficium etiam ſimplex conferri poteſt minori 14.ann. primaque tonſura non initiato.

27 Quartus eſt in *cap.18. verſ. de cætero.de ref.ſeſſ.23.*quo cauetur, vt ſcholaſteriæ doctoribus, aut licentiatis conferantur.

28 Quintus eſt in *c.12.de ref.ſeſſ.24.* quo cauetur, vt Archidiaconatus doctori, ſeu licentiato conferatur. & vt dignitates, & canonicatus conferantur eo ordine initiatis, quem dignitas, ſeu præbenda requirit, vel ſaltem vt poſſint intra annum requiſitum ordinem recipere.

29 Sextus eſt in *cap.8. de ref. ſeſſ.24.* quo cauetur, vt præbenda penitentiariæ conferatur doctori exiſtenti in anno quadrageſimo.

30 Septimus eſt in *c.15.de refor.ſeſſ. 25.*vbi prohibet filijs illegitimis clericorum conferri beneficia in ijs eccleſijs, in quibus eorum patres habent, vel habuerunt beneficia.

31 Duodecimus eſt de monaſterijs virorum valorem annuum ducentorum

rum

rum florenorum auri communi æſtimatione excedentibus, vt in *d.reg.2. Cancell.*

32 Decimutertius eſt de beneficijs vacaturis, ſede Patriarchali, Primatiali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali, ſeu alterius collatoris, aut collatricis vacante, per obitum, dimiſſionem, amiſſionem, vel priuationem vſque ad promotionem, ſeu prouiſionem ſucceſſorum. *vt in d.reg.2. Cancell.*

33 Decimus quartus eſt de dignitatibus maioribus poſt Pontificales in Eccleſijs Cathedralibus, Metropolit. & Patriarchalibus valorem annuum decem florenorum excedentibus, necnon de dignitatibus principalibus in collegiatis. vt in *reg.3. Cancellar.* quam declarat *Gonzal. vbi ſup. d.gloſ.51. à num.55.*

34 Decimus quintus eſt de Prioratibus, Præpoſituris, præpoſitatibus, & alijs dignitatibus conuentualibus, & præceptorijs generalibus ordinum quorumcumque, ſed non militiarũ, vt in *d.reg.3.Cancell.*

35 Decimus ſextus eſt de beneficijs familiarium, & commenſalium continuorum S.R.E. Cardinalium, quæ obtinuerunt, vel obtinebunt eorum familiaritate durante, quamuis illa prius fuiſſent adepti, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinaliũ eorundem, vel aliàs receſſerint, vt in *d.reg.3. Simonet. vbi ſup. quæſt. 35. à num.18.* & ſi Cardinalis viuat, & ſit in Curia, eiuſdem conſenſus requiritur in collatione talis beneficij reſeruati vacantis per obitum. vt habetur in *reg.31. Cancell.* niſi alius collator ſit tunc collator dicti beneficij vacantis, nam tunc dictus conſenſus non requiritur, niſi vacet in Curia. vt in *reg.32. Cancell.* & ſi concurrat familiaritas Papæ cum familiaritate Cardinalis, tunc ceſſat effectus familiaritatis Cardinalis. *Caſſad. deciſ.9. num.4. de præbend.*

36

37 Decimus ſeptimus de beneficijs quorumcumque collectorum, & vnicorum ſubcollectorum in quacũque Ciuitate, vel diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerunt circa fructus, & prouentus debitos Cameræ Apoſtolicæ, ideſt, de beneficijs tantum, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, ſeu ad quæ ius eiſdem competebat. vt in *reg.4. Cancell.* & declarat *Gonzal. d.gloſ.51 à nu.67,* & ſufficit deputatio, & acceptatio, quamuis officium non exerceatur. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.574. num.1. & 2.*

38

39 Decimus octauus eſt de beneficijs Curialium, quos dum Curia Romana transfertur de loco ad locum, eam ſequendo, decedere contigerit in quouis loco quantumcumque remoto, vt in *reg.5. Cancell.*

40 Decimus nonus eſt de beneficijs cubiculariorum, & Curſorum Sedis Apoſtolicæ. vt in *reg.6. Cancellar.* & declarat *Gonzal. d.gloſ.51. à nu.90.*

41 Vigeſimus eſt de omnibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus, perſonatibus, & officijs in S. Ioannis, Lateranen. & Principis Apoſtolorum, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, eccleſijs conſiſtentibus, vt in *reg.7. Cancell.*

42 Vigeſimus primus eſt de beneficijs vacantibus in Eccleſijs Diœceſum, & Epiſcopatuum Hoſtien. Portuen. Præneſtinen. Tuſculan. Sabinen. & Albanen. ab antiquioribus Cardinalibus ratione ſuorum Cardinalatuum obtentorum, necnon in alijs Eccleſijs titularibus de Vrbe quorumlibet Cardinalium, quamdiu ſupradicti Cardinales à Romana Curia abſentes fuerint, & non aliter. vt habetur in *d.reg.7. Cancell.*

43 Vigeſimus ſecundus eſt de beneficijs Regni Germaniæ vacaturis in menſibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris iuxta primam conſtitutionem Nicolai V. de qua *Gonzal. vbi ſup. gloſ.25. & d. gloſ.51. num.17. & 99.*

44 Vigeſimus tertius eſt de beneficijs receptis in confidentiam, quæ

 ipſo

ipſo iure vacant, & ſunt ſedi Apoſtolicæ reſeruata per conſtitutionem Pij IV. quæ incipit Romanum Pontificem, & per aliam conſtitutionem Pij V. quæ incipit, intolerabilis, de quibus *Pariſ. in ſuo tract. de confident.*

45 Vigeſimus quartus eſt de beneficijs vacantibus ob crimen hæreſis. vt in conſtit. Pij V. quæ incipit, cum ex Apoſtolatus.

46 Vigeſimus quintus eſt de beneficijs collatis perſonis prohibitis, ratione alterius particularis ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati, vel priuilegij, aut conceſſionis, vt in conſtitut. Greg. XIII. quæ incipit in Eccleſijs, de qua reſeruat. *Gonzal. vbi ſup. gloſ. 4. num. 161.*

47 Vigeſimus ſextus eſt de beneficijs vacantibus in Abbatia, ſeu Monaſterio S. Crucis Ordin. Camaldulenſis Eugubinæ Diœceſis, per conſtitut. Gregorij XIII. quæ incipit, vt Apoſtolica, quæ Abbatia fuit vnita Collegio Germanico, ſeu S. Apollinari de Vrbe.

48 Vigeſimus ſeptimus eſt, de beneficijs vacantibus per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque iudices, aduocatos, procuratores, teſtes, vel notarios, quo caſu vacant ipſo iure per conſtitut. Alexandri VI. quæ incipit. in æminentia.

49 Vigeſimus octauus eſt, de beneficijs vacantibus ob non factam publicationem reſignationis per conſtitutionem Gregorij XIII. quæ incipit, humano vix iudicio. de qua *Pariſ. vbi ſup. de reſig. benefic. lib. 11. quæſt. 8. num. 1.*

50 Vigeſimus nonus eſt de beneficijs illorum, qui ſe pro alijs examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficijs, aut beneficia impetrant pro alijs, vt ab eis aliquid conſequantur, vel eadem impetrant cum intentione illa reſignandi. per conſtitut. Pauli IV. quæ incipit. inter cæteras.

51 Trigeſimus eſt de beneficijs collatis à Cardinalibus vigore ſuorum Indultorum, quando illi, quibus fuerunt collata, ſi citra montes intra quatuor menſes, & ſi vltra montes intra octo menſes, nouas prouiſiones non obtinuerint, ac literas Apoſtolicas non expedierint, nam lapſo dicto tempore eo ipſo vacant de nouo talia beneficia. vt continetur in tenore indultorum ad finem. *Gonzal. vbi ſup. gloſ. 15. à num. 109. ad 126.*

52 Trigeſimus primus eſt in beneficijs deuolutis ad Papam. *Pariſ. vbi ſup. de reſig. benef. lib. 2. quæſt. 16. nu. 21. quamuis Gonzal. d. gloſ. 15. num. 110.* probet eo caſu non eſſe reſeruata.

53 Trigeſimus ſecundus eſt in beneficijs litigioſis, nam ad effectum, vt Ordinarius prouidere non poſſit, idē importat litigium, quod reſeruatio. *cap. 2. vt lit. pend. lib. 6. Gonzal. vbi ſup. in §. 7. proœm. quæſt. 3. à num. 116. Lancellott. de attentat. par. 1. cap. 3. à num. 99. & Gonzalez declarat adducta per d. Lancellott. d. gloſ. 51. à num. 111. ad 115.*

54 Trigeſimus tertius eſt de beneficijs affectis, de quibus infra dicetur.

55 Trigeſimus quartus eſt de beneficijs, ideſt, canonicatibus, & præbendis Eccleſiæ Metropolit. Ceſaraugust. de regulari in ſecularem erectæ, in qua erectione reſeruatur Sedi Apoſtolicæ libera collatio prædictorum vacaturorum in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iunij, & Octobris, de quibus *Gonzal. d. gloſ. 51. num. 116.*

56 Trigeſimus quintus eſt, quando Apoſtolicæ Sedi ex aliqua conſuetudine, ſeu præſcriptione antiqua competeret priuatiuè collatio omnium, vel aliquorum beneficiorum alicuius eccleſiæ, nam tunc per *reg. 8. cancell.* non conceditur ordinarijs facultas illa conferendi, ſed ſemper ſedi Apoſtolicæ reſeruata remanet. de quo *Gonzal. d. gloſ. 51. in fine.* & de his *Garc. vbi ſup. d. p. 5. cap. 1. per totum. & Barboſa d. allegat. 57.* & quando

quando dicatur beneficium reſeruatum, docet *Steph. Gratian. vbi ſup. cap.* 115. *num.* 10.

57 Trigeſimus ſextus eſt de beneficijs cum cura, & ſine cura ſecularibus, & quorumcumque ordinum regularibus qualitercumque qualificatis, & vbicumque exiſtentibus in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, menſibus extra Romanam Curiam, aliàs quam per reſignationem quocumque modo vacaturis ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcũque collatorum, & collatricum ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, non tamen S.R.E. Cardinalium, vt habetur in reg. 8. Cancellar. quam doctiſſime declarat *Gonzal. in ſuo locupletiſſimo comment. ad d. reg.* 8. & de hac reſeruatione fuit dictum in *Anagnina beneficij* 15. *Mar.* 1627. *coram* R.P.D.*Vbaldo*, quæ in calce operis eſt deciſ. 83. *& in regien. beneficiorum.* 20. *Februarij.* 1619. *coram* R.P.D.*Pirouano*, quæ in fine operis eſt dec. 87. & in *eadem coram eodem.* 25. *Iunij.* 1621. quæ in fine operis eſt deciſ. 88.

58 Trigeſimus ſeptimus eſt de alijs Eccleſijs, & beneficijs reſeruatis per prædeceſſores, vt habetur in *reg.* 10. *Cancell. vt per Garc. d. cap.* 1. *§. vlt. Caſſad. dec.* 4. *vt lit. pend.*

Item adde, quòd beneficia Prothonotariorum etiã de numero participantium non exiſtentium ſunt reſeruata *Put. dec.* 313. *lib.* 1. *Verall. dec.* 327. *lib.* 1. *in manuſcrip. & dec.* 404. *par.* 2. *& dec.* 27. *par.* 3. *in impreſſ.* & fuit firmatum in *Burgen. Abbatia de Salas* 14. *Maij* 1612. *coram* D.*Vbaldo*, & dicit *Gonzal. in comment. ad regul.* 8. *cancell. gloſ.* 51. *num.* 9. & tali caſu requiritur quod gratia prothonotariatus fuerit acceptata à beneficiato. facit quod ſcribit *Calderin. conſ.* 1. *de translat. prælat. Acchil. deciſ.* 1. *de priuil.* Lap. *allegat.* 89. *nu.* 6. *Mohedan. dec.* 18. *de præb. Mandoſ. ad reg.* 1. *Cancell. quæſt.* 8. *in fine. & Simonet. ſeu potius Granut. de reſeruat. quæſt.* 100. *num.* 8. *&* 9.

Et quamuis *deciſ.* 373. *part.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* reſidere videatur in eo, quòd beneficia Prothonotarij abſentis creati ſint reſeruata, etiamſi non conſtet de acceptatione, tamen venit intelligenda iuxta *deciſ.* 15. *Creſcent.* quàm allegat iuxta *doct. Bart. in l. non ſolum. §. liberationis. ff. de liber. leg. quæ dec.* 15. *eſt deciſ.* 1. *Creſcẽ de præſum.* & dicit, bullam Prothonotoriatus eum probare, quamuis aliter non conſtet, quod ille ratum habuerit, & reddit rationem, ideſt propter impenſam, vnde omnes iſtæ deciſiones præſupponunt acceptationem, ſaltem præſumptam, & ſi id negent, intelligunt de acceptatione expreſſa, ſola tamen regiſtratio ſupplicationis, etiamſi ſupplicans eſſet in Curia præſens, nõ eſt ſufficiens probatio, ſed tantum quædam præſumptio acceptationis gratiæ, & ideo Rota, vltra talem præſumptionem, ſolet deſiderare aliquod adminiculum ex eo deſumptum, quod vel fuerit probatus vſus gratiæ, vel interuenerit literarum expeditio, vel conſiderabilis impenſa, & ita procedunt deciſiones ſupra proximè allegata. *Gomeſ. in reg. de annali. q.* 32. *circa med. verſ. Rota tamen, & in reg. de triennali. quæſt.* 38. *in fine. Put. dec.* 2. *ſuper reg. de non iud.* vbi quod ſupplicatio non præſumitur impetrata per oratorem in ea nominatum, niſi aliunde conſtet. & idem *Put. dec.* 127 *num.* 8. *lib.* 1. *& Mohedan. deciſ.* 3. *de præſumpt.* aiunt præſumi ratificationem ex pluribus coniecturis ibi conſideratis, & habetur apud *Card. Seraph. deciſ.* 160. *num.* 1. *&* 2. & de hac materia adeſt optima deciſ. in *Burgen. Abbatiæ de Salas.* 20. *Nouemb.* 1615. *coram* Vbaldo.

59 Item eſt notandum, quod aliud eſt, eſſe beneficium reſeruatum, aliud affectum, quia reſeruatio reſpicit

cit actum verbalem, & expreſſum, affectio autem reſpicit actum realem, & factum, ex quo oritur tacita reſeruatio, vt quando Papa manum apponit ſuper diſpoſitione alicuius beneficij, & dicitur affectio id operari ita, vt omnes inferiores amplius ſe circa tale beneficium intromittere nequeant. *En. de falconib. de reſeruat. præl ud. 3. Simonet. de reſeruat. quæſt.* 64. quæ affectio ex appoſitione manus Papæ fundatur per *tex. in cap. vt noſtrum de appellat. & extrauag. ad Roman. §. romani de præbend. in ext. comm.* & affectio eſt maioris efficaciæ quàm reſeruatio. *En. de* Falconi-
60 *bus vbi ſup. quæſt. 4. effectu 1. num. 4.* & dicta affectio dicitur reſeruatio clauſa in corpore iuris. P*robus in c. præſenti num. 41. de off. leg. lib. 6.* & facilius tollitur reſeruatio, quam affe-
61 ctio. *Simoneta vbi ſup. quæſt. 63. n. 3. Gonzal. vbi ſup. gloſ. 52. nu. 1. ad 21. Garc. d. par. 5. cap. 1. §. 2. num.* 138. vbi reſeruationem, & affectionem, quaſi pro eadem ponit, & de beneficijs affectis tractat *Maſſobr. vbi ſupra præl ud. 25. dub. 1. & ſeqq.* in multis autem caſibus dicuntur eſſe affe-
62 cta beneficia.
63 Primo dicitur beneficium affectũ, ſi Papa illud det in commendam, nã ex appoſitione manus Papæ illud beneficium affectum remanet, & ſolus Papa de eo prouidere debet *Caſſad. deciſ. 2. num. 1. & 12. de reſeruat.* & idem eſt in vnione facta de beneficio ad vitam alicuius. *Gonzal. vbi ſupr. gloſ. 5. §. 7. num. 112.*

64 Secundo dicitur affectum beneficium, ſi Papa concedit alicui mandatum de prouidendo de certo beneficio etiam ante vacationem *d. extrauag. in d. §. romani. Simoneta vbi ſup. quæſt. 60. Rebuff. in praxi benefic. tit. de reſeruat. num. 33.* P*ariſ. de reſig. benef. lib. 12. quæſt. 10. num. 9.*

65 Tertio dicitur affectum ex decreto per Papam appoſito de beneficio dimittendo in manibus Papæ. S*imonet. vbi ſup. q. 26. num. 3.*

66 Quarto, ſi Papa iure præuentionis contulit beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis; vel aliàs collatio ſit inutilis, tamen ex quo Papa manus appoſuit ordinarij manus remanſerunt ligatæ. *Dec. in d. c. vt noſtrum. num. 1. de appellat.* idem eſt, ſi collatio ſit facta abſenti, qui ante acceptationem decedat. *En. de Falconib. vbi ſup. q. 5. princ. late* Garc. *vbi ſup. num.* 138. vbi alios adducit.

67 Quinto beneficium remanet affectum per reſignationem de eo factã in manibus Papæ. *Sarnen. in reg. de infirm. reſign. quæſt. 33. num. 1. & Rebuff. in praxi, in eadem reg. gloſ. 14. num. 4.*

68 Sexto, ſi Papa electoribus beneficij mandet, ne ad electionem procedant. *cap. ſi eo tempore 45. de elect. lib. 6.*

69 Septimo, ſi electus renunciet iuri ad rem ſibi quæſito ex electione in manibus Papę, qui eandem renunciationem admittat. E*n. de Falconib. vbi ſup. quæſt. 4. princ. effect. 46.*

70 Octauo, ſi Papa poſt electionem ante confirmationem manum apponit in aliquo actu concernente validitatem electionis, tunc dicitur affecta confirmatio. *En. de* F*alc. d. quæſt. 4 effectu 46.*

71 Nono, ſi Papa per ſuum reſcriptũ mandet, quod talis priuetur beneficio obtento, nam ſecuta priuatione beneficium affectum remanet. E*n. de* F*alc. vbi ſup. prælud. 3. nu. 4.*

72 Decimo, habens collationem à Papa de beneficio, ſi poſtea etiam ab ordinario de eodem beneficio collationem recipiat, cadit à iure quæſito ex dicta collatione Papæ, vt ingratus, & collatio ordinarij tamquã de beneficio affecto eſt inualida. *Abb. in cap. cum olim. num. 18. de re iudic.*

73 Vndecimo, habens collationem à Papa ſi egeat aliqua diſpenſatione, non poteſt Epiſcopus cum eo quoad dictum beneficium ſic affectum diſpen-

ſpenſare, quamuis aliàs poſſet. *Simoneta vbi ſup. d. q. 64. num. 6.*

74 Duodecimo, Papæ manus appoſitio in ordinibus puta minoribus impedit, quod nullus alius etiam ſi ſit ordinarius poſſit illi maiores ordines conferre. *cap. cum in diſtribuendis. de temp. ordinat.*

75 Decimotertio, ordinatus à Papa quamuis non ſit exemptus ab ordinarij iuriſdictione. *cap. per tuas. de maior. & obed.* attamen non poteſt ordinarius ob delictum eundem ab ordine deponere. *gloſ. 1. in dict. cap. per tuas.*

76 Decimo quarto, quando Papa cepit cognoſcere de aliqua cauſa, & deſuper manum apponit, tacitè illam auocat à quibuſcumque iudicibus. *Innoc. In cap. cum M. Ferrarienſis. in fine. de conſtit. per text. in c. licet. de off. deleg.* Lancellott. *de attent. par. 2. cap. 10. de attent. poſt auocationem cauſæ num. 13.*

77 Decimo quinto, ſi Papa commiſit alicui executionem literarũ Apoſtolicarum ſuper alicuius beneficij prouiſione, tunc alius etiam legatus ſe intromittere non poteſt. *c. 2. de off. deleg.*

78 Decimoſexto, executorum datorum à Papa poteſtas ceſſat, cum primum Papa manum apponit ſuper eadem executione. *c. ſtuduiſti. de off. deleg.*

79 Decimo ſeptimo, Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, ob reuerentiam debet ſignatura iuſtitiæ ſe abſtinere per *tex. in d. cap. vt noſtrum. de appellationib. Marcheſanus. de commiſſionib. par. 2. de commiſſ. appellat. cap 6. num. 37.*

80 Decimo octauo, Papæ manus appoſitio facit, quod cauſa ſemel effecta curialis ſemper curialis remaneat. *Put. deciſ. 240. nu. 2. lib. 2. Dec. conſ. 699. Couarr. pract. quæſt. cap. 9. num. 5.*

81 Decimonono, eadem mentio fieri debet de affectione, ratione appoſitionis manus Papæ, ſicut de expreſſa reſeruatione, aliàs gratia erit nulla. *Simoneta d. quæſt. 64. num. 2.*

82 Vigeſimo, ſuper declaratione, & interpretatione priuilegij à Sede Apoſtolica conceſſi non acceſſoriè, ſed principaliter facienda, recurrendum eſt ad Papam. *Abb. in cap. cum veniſſent. nu. 3. de iudic. vbi* Dec. *nu. 3 & Felin. ante num. 1.*

83 Vigeſimo primo decretum Concilij Trident. *ſeſſ. 24. cap. 20. de refor.* quo omnes cauſæ in prima inſtaptia coram ordinarijs ſunt cognoſcendæ non habet locum in beneficijs reſeruatis, ſeu affectis, quia de ipſis in prima inſtantia cognoſci poteſt in Curia, & eſt conſtitutio Gregorij XIII. quam declarat *Gonzal. vbi ſup. gloſ. 34. num. 113. & 117.*

Prædicta autem limitantur vt infra, &

84 Primo, quod manus Papæ appoſitio ad alium effectum, quam ad conferendum beneficium, non ligat inferiores, quia limitata cauſa limitatum producit effectum. *l. age. C. de tranſact.*

85 Secundo limitantur, quando fuit narratum beneficium eſſe reſeruatũ, quod non erat. Roman. *conſ. 335. num. 11.*

86 Tertio limitãtur, ſi Papa manum appoſuit ex vna vacatione principaliter narrata, vt ex cauſa permutationis, & deinde contingat diuerſa vacatio per obitum, vel alio modo. *En. de* Falconib. *vbi ſup. quæſt. 4. princ. effectu 55. num. 2.* idem eſt, ſi bene-
87 ficium ſit reſignatum in manibus Papæ, & reſignatio non tenuit, puta ob malam valoris expreſſionem, ſeu quando reſignans deceſſit extra Curiam intra viginti dies à cõſenſu ſuper reſignationẽ præſtito. vel ſi quis beneficium certo modo impetraue-
88 rit, & poſt nondum lite introducta, obierit ille, cuius beneficium fuit impetratum, nam tunc dictum beneficium non eſt affectum. *Gonzal. dict. gloſ. 52. à num. 49.*

89 Quarto limitantur in beneficijs, quæ

quæ ſunt de iurepatronatus laicali, vel mixto. *Gonzal.ibid.num.*54.

90 Quinto limitantur, quando ex tali manus Papæ appoſitione præiudicium concordatorum reſultaret. P*ut.deciſ.*226.*num.*14.*&* 15.*lib.*3.

91 Sexto limitantur, quando ex tali manus appoſitione reſultaret derogatio indulti conceſſi Cardinali, niſi expreſſa fieret derogatio. *Put. deciſ.* 141.*num.*2.*lib.*2.*Anaſtaſius Germonius in tract.de indult.§.alioquin.*

92 Septimo limitantur, quando prius per Ordinarium fuit præuentum. *Geminian.in cap.ſi tibi.nu.9.de præb. lib.6.*

93 Octauo limitantur, quando affectio ex appoſitione manus Papæ ſemel fuit ſortita effectum per ſubſecutam prouiſionem, tunc enim expirat affectio, & non obſtabit quoad futuras vacationes. *Simoneta vbi ſupra quæſt.*55.*&* 56.*Sarnen. in reg.de triennali.quæſt.*30.*num.*2.

94 Nono limitantur quoad concernentia forum interiorem, & pœnitentiam.

95 Decimo limitantur, nam quamuis manus Papæ appoſitio etiam poſſeſſionem inficiat, hoc tamen procedit quoad vacatura.

96 Vndecimo limitantur, quando Papa manum appoſuit in commendando manuale beneficium.& de his latè *Gonzal. vbi ſup. d.gloſ.*52.*à num.* 60. *&* G*arcia vbi ſupra dict. cap.*1.*à num.*150.

97 Poteſt ergo Summus Pontifex conferre quæcumque beneficia etiã iuriſpatronatus clericorum abſque eorum conſenſu, item & laicorum, quia laicis iuſpatr. conceſſum eſt à Papa ex gratia, & priuilegio, non priuatiuè. ita *Cardin.*T*uſcus practic. concluſ. iuris. litera I. concl.* 596. &
98 ideo talis priuilegiatus vti non poteſt ſuo priuilegio contra eum, qui ſibi priuilegium conceſſit. & de his vide pleniſſimè apud Felinum in ſuo tractatu, quando literæ Apoſtolicæ. *noc.patr.eccleſ.* qui tractatus incipit pro regula tenendum eſt.& L*amber. de iurepatr.lib.*2.*par.*3.*quæſt.*9.*ar.*1. *&* 2. in dubio autem Papa non præ-
99 ſumitur velle præiudicare laicis, ideoque literæ Apoſtolicæ ſunt inualidæ ſi non faciunt mentionem iuriſpatronatus eccleſiæ, quæ conferenda eſt ex ratione *text.in c.cum dilectus.de iurepat.Abb.in cap.*3. *de iurepat.*

100 Hodie autem ex regula 41. Cancellar. Apoſtolicæ relata à *Quaranta in ſumma Bullarij in ver.* R*egulæ Cancell.Apoſt.* habetur, quod in derogatione iuriſpatronatus laicorum non expediantur literæ, niſi ponatur expreſsè, quòd tale beneficium tanto tempore vacauerit, quòd eius collatio ad Sedem Apoſtolicam legitimè eſt deuoluta, vel quia tempus laicis patronis conceſſum à iure ad præſentandum lapſum exiſtat, aut ad id patronorum ipſorum accedat aſſenſus, & ſi per ipsũ iuriſpatronatus huiuſmodi derogari contigerit, iuſpatronatus huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, ac ſpecificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat, & ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de hoc in literis prouiſionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio ſimilis mentio facta non fuerit, non cenſeatur quomodolibet derogatum. ita *Put.deciſ.*404.*lib.*2.& fuit dictum in *Auximana.Iuriſpat.*7.N*ouembris* 1586.*coram* C*ard.Seraph. &* I*acen. portionis.*16. *Nouembr.* 1591. *coram Card. Pamphil.* & de pertinentia iuriſp. eſt facienda mentio.ita *Put.vbi ſup. & in Gerunden. beneficij* 15. *Decemb.*1599. *coram* C*ard. Seraph.* & id procedit, ſi iuſpatr. competat ex fundatione, & dotatione, aliàs ſecus vt dicitur in dictis deciſionibus, & ſi
101 Papa mandet prouideri de beneficio ad cuiuſcumque diſpoſitionem pertinente, non includit beneficium iuriſpatronatus, cum diſpoſitio cadet pro inſtitutione. L*apus allegat.* 8. *nu.*6.

102 *num. 6.* Idem eſt ſi Papa reſcribat motu proprio pro aliquo beneficiando. *Abb. in cap. ad aures col. penult. de reſcript.*

103 Idem eſt, ſi dicatur, quod prouideatur talis de beneficio, etiamſi ad alicuius præſentationem ſpectaret, intelligitur enim de præſentatione competente patrono eccleſiaſtico. *cap. cum in illis. de præb. lib. 6.* Lapus *vbi ſupra.*

104 Idem eſt, ſi dicatur de beneficio ad præſentationem quorumcumque ſpectante, quia quando derogatur iuripatr. laicorum, de eo expreſſa mentio eſt facienda ex *dict. reg.* 41. *Cancell.*

105 Et quando dictum eſt, cenſeri derogatum iuripatronatus clericorum, illud non procedit, ſi clerici habeant iuſpatr. ratione patrimonij, nec iuripatron. laicorum derogatum cenſetur, etiamſi in literis diceretur, non

106 obſtante iurepatr. laicorum, & non obſtantibus ſtatutis Eccleſiæ, quia tales non obſtantiæ tendunt ſolum ad tollendam ſubreptionem, non autem ad alia iura ſpecialiter perimenda, niſi id expreſsè dicatur. *Rota deciſ. 1. de prabend. in nouis.*

107 Neque iuripatr. laicorum cenſetur derogatum, quando in literis habetur, quod Papa mandat conferri beneficium ſpectans ad Epiſcopi inſtitutionem. L*ambert. vbi ſupra art.* 30. quia tunc dicitur derogatũ, quando Papa expreſsè derogat. C*ard.* M*antica deciſ.* 292. quod pro-

108 cedit etiamſi Papa mandet prouideri de primo vacaturo ſpectante ad collationem, prouiſionem, electionem, & præſentationem quorumcũque, tunc enim nec etiam beneficia patronata vacantia in Curia comprehenduntur. *Card. Tuſcus vbi ſup. concluſ.* 618.

109 Papa iuripatronatus mixto etiam derogare poteſt. *Felin. in d. tractat. quando lit. ap. ampliat. 6.* Garcia *vbi ſup. de benefic. par. 5. cap. 1. num.* 583.

110 quod iuſpat. mixtum quoad derogationem laicale cenſetur. *Abb. in c. vlt. de iurepat.* C*aſſador. deciſ. 7. nu. 9. de iurepat.* Felin. *d. ampliat. 6.* Garc. *d. cap. 1. num.* 578. 582. *&* 591. dummodo maior pars aut ſaltem æqualis ſit laicorum, nam alias ſi maior pars ſit clericorum, cenſebitur eccleſiaſticum. C*reſcent. deciſ. 3. num. 1. de iurepat.* G*onzal. vbi ſup. gloſ.* 18. *num.* 15. *& ſeqq.* & tali iuripatr. mixto

111 Papa derogare non cenſetur, niſi exprimat, L*ambert. vbi ſup. lib. 2. p. 3. quæſt. 9. art. 9. num. 2. & ſeqq. Felin. d. ampliat. 6. Put. deciſ.* 157. *lib.* 5. C*aſſad. d. deciſ. 7. nu. 4.* A*ccbill. de* G*raſſ. dec.* 3 *de iurepat.* & in iurepat. mixto cõpe-

112 tit ſemeſtre ad præſentandum, ſiue maior pars, ſiue æqualis, ſiue minor ſit pars clericorũ. L*amb. d. art. 9. n.* 2.

113 Quid ſi iuſpatr. ſit mixtum eccleſiaſtici, & laici, & facta ſit conuentio de alternis vicibus præſentando ad *clem. plures. §. & vt facilius de iurepat.* & tunc in turno eccleſiaſtici cenſetur eccleſiaſticum merè, & in turno laici, laicale merè. ad doctrinam I*o. And. in cap. cum in illis. §. fin. in fine. de præb. lib. 6.* quã ſequitur R*occh. de Curte de iurepat. verbo ius. quæſt. 6.* & alij, & ad *Rot. deciſ. in Salamant. Alternat. 22. Octob.* 1581. *coram Robuſterio*, quam refert G*arc. de beneficijs. par. 5. cap. 1. num.* 708. & item fuit dictũ in *Salamantina dimidiæ portionis. 25. Iunij.* 1590. *corã Comitulo. & in Lunen. Sarzen. canonic.* 23. *Octob.* 1593. *coram Card. Seraf. & facit dec.* A*ccbill.* 2. *de iurepat.* nam in ſimili ſtãte diuiſione inter Epiſcopum, & Capitulum, quam permittunt iura *cap. vlt. de præb. lib. 6. gloſ. in d. clem. plures.* quilibet eorum iure proprio in ſuo turno confert, nec collatio eſt communis. fuit etiam aliàs dictum in *vna Romana beneficiatus S. Petri* 28. *Aprilis* 1595. *coram* G*ypſio*, *&* 20. *Nouemb.* 1596. *coram Corduba*, & 8. *Martij* 1602. *coram Peuia, & in Salamantina portionis. 16. Maij* 1603 *coram Iuſto. & in* T*iraſonen. canonic.* 29. *Martij* 1610. *corã Card. Caualerio.*

rio.& 17.Iunij 1610.coram Pirouano*.annot.ad* Greg.XV*.dec.95. nu.7.*

Vnde ſi in turno eccleſiaſtici beneficium vacaret in mẽſe Apoſtolico & reſeruato, erit reſeruatum, & nihilominus eccleſiaſticus conſumeret ſuum turnum, quia tunc Papa loco eccleſiaſtici prouidet aliàs fieret pręiudicium laico, ſi expectanda eſſet alia vacatio in menſe non reſeruato ad hoc, vt eccleſiaſticus præſentaret, & conſumeret ſuum turnum, è contra ſi beneficium vacet in turno laici erit laicale, nec cadit ſub reſeruatione, & ſi à Papa conferretur cum derogatione iuriſpat. mixti, non valeret derogatio. *Accbill.d.dec.2.Put. deciſ.107.lib.3.*

Nec obeſt, quod in turno eccleſiaſtici, prouiſio Papæ non conſumat turnum. *Rot.deciſ.21.de præben.* & habetur *in d.deciſ. Salamant.alternatiue coram* Robuſterio, & in alia *Salamant.coram* Iuſto.tradit *Gonzal. gloſ.45.§.1. num.31.* quia illud procedit data æqualitate, ideſt quando reſpectu vtriuſque intrare poteſt reſeruatio, vt in turno Epiſcopi, & Capituli, vt ibi, ſecus vbi reſeruatio intrat reſpectu vnius, & non alterius, vt in caſu turni patroni eccleſiaſtici, & laici, nam ſi Papæ prouiſio non conſumeret turnum, fieret laico præiudicium. *Coſmus in pragmat. ſanctione. tit.de collat. §.item, quod omnia. verb.faciendæ in fine. Probus ad* Monachum *in d.c.cum in illis.nu.61. Garc.vbi ſup. num.615.* & ratio eſt, quia tunc quilibet in turno ſuo habet totum, & integrum ius ad præſentandum rectorem pro illa vice, & non dicitur diuiſus vſus ſolus, ſed totum ius præſentandi eſt penes ipsũ ſolum, qui eſt in turno, & dicitur præſentare iure proprio, & non cõmuni. *Io.And.in d.S.fin.in fin.*quem ibi ſequitur *Gemin.& alij. Lambert de iurepat.lib.1.part.3. quæſt.2.artic. 36. num.2.* & quamuis in concordia diceretur, quòd præſentatio ſit efficax perinde, ac ſi per vtrumque patronum eſſet facta, nihil refert quia id eſt per cõparationem, & ſimilitudinem, nam hæ dictiones, perinde ac ſi & ſimiles comparationem important.*l.1.in princ.de rec.arbit.* ſciendum eſt etiam, quod iuſpatr. mixtum quoad regulam reſeruatoriam reputatur laicale. *Accbill.dec.3 de iurepat.Put.deciſ.157.lib.3.Veral. dec.405.par.1.Creſcent. deciſ.3. de iurepat.*Rocch.*de Curte.de iurep.verb. competens. quæſt.24.*& reſeruatio nõ compræhendit beneficia iuriſpatr. laicorum. *Verall. d.deciſ.405. Card. Seraſ.deciſ.1263.& 1232.num.5.* & ad hunc effectum videtur ſufficere ſola quaſi poſſeſſio præſentandi. *Card.conſ.69.num.4. Calderin.conſ. 23.de prabend.Mobedan.deciſ.179.* & fuit dictum in V*icen. beneficij.* 19. *Nouemb.1599.coram Card.Pamphil. Card.Seraf.dec.1334. num.7.* & iuſpatr. à principio laicale, ſi donetur eccleſiæ, fit eccleſiaſticum, & cadit ſub reſeruatione. *Caſſador. deciſ. 4. de iurepat. Cardin.Seraſ.deciſ.1420. num.1.*

Et in iurepatr. mixto facta concordia de alternis vicibus præſentando remanet communio in proprietate, & exercitium tantum diuiditur pro illo, qui eſt in turno. vt fuit dictum in *Salamantina portionis.25. Iunij.1599. coram* Illuſtriſſimo Dom. *Card. Millino*, quæ in calce operis eſt deciſ.58.

Attamen axiſtimarem ſuſtineri poſſe, quod in iurepat. mixto facta concordia inter compatronos, in turno eccleſiaſtici non ſit eccleſiaſticũ, ſed ſemper laicale, & ſic non reſeruatum.

Primo quia iuſpatr.eſt quid indiuiduum, vt dixi ſup.lib.1.c.2. & diuiſio prohibeatur. *cap.1. iuncta gloſ. in verbo, diuidi non debeat. de iurep. vbi Doct.l.1.§.ſi vſusfructus.ff.ad l. falcidiam. Felin. in cap.prudentiam num.5.de off.delegat. Couarr.practic. quæſt.cap.vlt.num.1.in princ. Lamb. de iurepatr.lib.1.part.2.§.2.art.36. num.2.*

*num.*2.*&* 3. ſi eſt indiuiduum, ergo laicale, quia iuſpatr.mixtum quoad excludendam reſeruationem laicale reputatur. *Acchill. deciſ.3.de iurep. Put.deciſ.*157. *lib.*3. reſeruatio enim non comprehendit beneficia iuriſp. laicorum. *Cardin.Seraf.deciſ.*1232. *num.*5.*&* *dec.*1263.

Secundo ſicut in turno iuris conferendi, conferens in ſuo turno nomine communi, dicitur conferre & pro ſe, & pro ſocio, *Gonzal.in reg.*8. *gloſ.*45.*§.*1.*num.*20.fuit dictum in *Romana beneficiatus* S.*Petri* 28.*Apr.* 1595.*coram Gypſio.* & in *Salamantina portionis.* 26. *Maij* 1603. *coram Iuſto*. ſic in turno iuris præſentandi in ſuo turno præſentans nomine cõmuni, dicitur præſentare pro ſe, & pro ſocio. ergo ſemper tale iuſpatr. laicale cenſebitur, & ſic non reſeruatum.

Tertio, quia mixtum quando habet aſſumere naturam ſimplicis, aſſumit naturam eius, quod eſt fauorabilius. I*aſ.in l.*2.*num.*5.*ff.de verb. oblig.Card.Seraf.deciſ.*416.*num.* 26, ergo in noſtro caſu iuſpatr.mixtum vigore concordiæ aſſumens naturã ſimplicis, debet aſſumere ſeu potius retinere naturam laicalis tanquam fauorabilioris, & ſub reſeruatione non comprehenſi.

Et dato, quòd in turno eccleſiaſtici ſit eccleſiaſticum, exiſtimarem quod ſi in turno eccleſiaſtici à Papa prouideatur, talis prouiſio non conſumat turnum eccleſiaſtici, ſed quod expectari debeat vacatio, in qua eccleſiaſticus in menſe non reſeruato præſentet, & ſuum turnum conſumat, moueor, quia arguendo à ſimili, quod argumentum in iure eſt validum. E*uerard.in ſua centur.in loco, à ſimili*. ſi ſit concordia inter Epiſcopum, & Capitulum, & Epiſcopus gaudeat alternatiua, & vacatio contingat in menſe Februarij, & tunc ſi Epiſcopus eſt in turno, prouidebit, ſi nõ eſt in turno, Papa prouidebit, quia Epiſcopus prouidere non poteſt, cũ non ſit in turno, nec Capitulum, cũ quoad illum ſit menſis reſeruatus, ex quo Capitulum non gaudet alternatiua, vt fuit dictum in *Salamantina dimidiæ portionis.*25.*Iunij* 1590. *coram Comitulo*. & ſi Epiſcopus tũc eſſet in turno ſemel tantum prouidebit, & conſumet ſuum turnum, & ſi pluries poſt in dicto menſe cõtingeret vacatio, Papa prouidebit. idem eſt in menſibus Aprilis, Auguſti, & Octobris. ſi vero vacatio contingat menſe Martij, Epiſcopus non poteſt prouidere, cum illius reſpectu ſit reſeruatus. & tunc ſi Capitulum ſit in turno prouidebit, & conſumet ſuum turnum. ſi autem Capitulum non ſit in turno, & tunc cum ſit impeditum, donec prouideat Epiſcopus in aliquo ex ſuis menſibus, Papa prouidebit. & an Epiſcopus, vel Capitulum ſit in turno, eſt inſpicienda collatio per illorum alterum facta vltimo loco, & effectum ſortita, & nunquam in d. turno computantur prouiſiones Apoſtolicæ. P*ut. deciſ.*184. *lib.*3. vt fuit dictum in *d. Salamantina alternatiuæ*. & in *d. Salamantina portionis*. *coram Reuer*. P. Dom. I*uſto.vide* Gonz*al.d.§.*1.*num.*1.23. *& ſeqq.&* Garc.*d.c.*1.*nu.*708.*in fine*. quibus ſtantibus dico, quòd ſicut in caſibus ſupradictis non dicitur conſumptus turnus, niſi quando verè, & cum effectu Epiſcopus, ſeu Capitulum contulit, ita in caſu noſtro, turnus Eccleſiaſtici non debet dici conſumptus, niſi quando ipſe verè, & cum effectu præſentauit; & ſi vacatio contingeret in menſe reſeruato, expectanda eſt vacatio in menſe nõ reſeruato, vt eccleſiaſticus ſuum turnum conſumat, & poſtea in ſuo turno laicus præſentabit, nec obſtat, quod per hoc fieret laico præiudicium, quia ad hoc reſpondetur quòd ſibi imputet, qui ſponte concordiã, & alternatiuam fecit ad *c. damnum. de reg.iur.lib.*6.nec etiam conſiderabile præiudicium laici tunc poteſt conſiderari, quia in iurepatr. mixto,

LII non

non facta concordia inter patronos de alternatiua, facilis, & ſolita eſt derogatio, tunc enim fit derogatio in totum ratione mixturæ, vt dixi alibi igitur laicus faciendo alternatiuam,& expectando ſuum turnum, melius ius, & magis conſiderabile ſortitur, cum ipſe ſolus ad ſui libitum tunc præſentare poſſit,dictoque
114 iuripat. mixto nunquam pro medietate derogatur, ſed dumtaxat in totum, quoniam Papa derogat parti laicorum, parti autem clericorum non eſt neceſſe derogare. *Caſſad.dec. vlt.ad finem. de probat.* Mandoſ.*in praxi ſignat.grat.tit.derogat.iuriſpat.*
115 *Garc.d.c.1.num.*584. Item ſi Papa alicui prouideat de beneficio ſpectante ad præſentationem duorum, vt puta talis Plebani, & talis Præpoſiti, quæ præſentatio ad eos pertinet ſucceſſiuè, quia talis Plebanus, vel laicus præſentat Præpoſito, & Præpoſitus Epiſcopo, talis prouiſio erit valida, quia ſatis eſt expreſſiſsè ad duos ſpectare præſentationem. L*ambert.d.quæſt.9.art.*27*.ex text. in cap. in illis.* §*.vlt.de præb. lib.6.* & pariter
116 ſi Papa mandet prouideri de beneficio pertinente ad præſentationem alicuius, continetur etiam beneficiũ ad illius præſentationem ſpectans cũ conſenſu alterius. L*ambert.ibidem art.*29.& ſi mandat prouideri de be-
117 neficio ad Epiſcopi inſtitutionem ſpectante,includitur beneficium pertinens ad præſentationem clerici ratione eccleſiæ, non autem ratione patrimonij, vel laicorum. L*ambert. d.quæſt.9. art.*30. & ſi vnus ex duobus præſentatis, vel alius pro impe-
118 tratione beneficij vacantis accedit ad Curiam Romanam, & interim patroni variant, ſeu de nouo præſentant, & Epiſcopus inſtituit, & iſte impetrans literas à Papa mentionem non facit de præſentatione, vel variatione prædicta, cum eam ignoret, tales literæ non valent in præiudiciũ inſtituti. L*ambert.d.quæſt.9. art.*33.
119 quia ſubreptio committetur etiam tacendo id, quod ignoratur, ſi veriſimiliter illud tacitum mouere potuiſſet Papam ad aliud faciendum. *Abb.in cap.conſtitutus.in princ.de reſcript.* & ſi iuſpatr. pertineat ad col-
120 legium ſeculare, ſeu eccleſiaſticum, non ſufficit mentionem facere de perſonis ſingularibus illius, ſed fieri debet mentio per verbum collectiuum. L*ambert. d. quæſt.9. art.* 34.& ſatis eſt ſi dicatur, ad quorumcumque præſentationem. L*ambert. ibid.*
121 *art.34. ad finem.* & denique ſi Papa mandat prouideri de beneficio includit beneficium fundatum ante gratiam, ſi poſt ſuperueniat auctoritas Epiſcopi, qui fundatorem patronum efficiat. L*ambert.ibid.art.36.*
122 Notandum eſt inſuper, quòd literæ Apoſtolicæ expreſsè derogantes iuripatron.laicorum, numquam comprehendunt iuſpatr. ſpectans ad Reges,Duces,Marchiones,ſeu alios Principes, niſi de his expreſsè ſit dictum, talis enim derogatio poteſt eſſe periculo eccleſiæ,& ita diſponitur per *d.reg.*41.*Cancell.*A*poſt.*P*ariſ. de reſign.beneſ. par.*1*. lib.*2*. quæſt.*4*. num.*48.A*loiſ.* R*iccius in collect.dec. par.3.collectan.*494.B*arboſa d.par.3. alleg.*57*.num.*87.
123 Item ſciendum eſt in permutationibus beneficiorum factis in Curia oportere in eis facere expreſſam mentionem iuriſpat. laicorum. L*ap. allegat.69.*& quamuis in dubio non præſumatur facta derogatio iuripat. laicorum, tamen id non procedit, quando conſtat de certa ſcientia Papæ ſcientis beneficium eſſe de iurepatr.laicorum,tunc enim cenſetur derogatum d.iuripatr. R*ota dec.* 27. *de reſcript.in nouis.*& in literis, in
124 quibus agitur de derogatione iuriſpatronatus clericorum, non eſt neceſſaria expreſſio dicti iuriſpatronat. R*ota deciſ.*8.*de iurepat.in nouis.* item
125 præſumitur facta derogatio quando Papa diſponit de beneficio proximè vacaturo, & ſi adſint patroni alicuius beneficij non exiſtentes in quaſi poſſeſ-

poſſeſſione præſentandi, & alij exi-
ſtentes in dicta quaſi poſſeſſione
quamuis non ſint patroni, de his
exiſtentibus in quaſi poſſeſſione
mentio eſt facienda in literis. & ſi
126 poſt factam impetrationem de be-
neficio iuriſpatronat. abſque men-
tione iuriſpat. patroni id ſcientes per
quadrimeſtre taceant, collatio con-
ualidatur. *Cardin. in clem. 1. de ſup-*
plenda negligentia prælat. & de his
omnibus vide *Felin. vbi ſup. & Lam*
bert. vbi ſup. art. 3. & ſeqq. vſque ad
art. 26. Zecchium de benefic. & penſ.
cap. 12. num. 39. & nouiſſime Mone-
tam in tract. de commutat. vlt. volunt.
cap. 10. à num. 285. ad 298.
Hic obiter eſt notandum circa in-
fraſcripta de poteſtate Principis cir-
ca tollendum ius quæſitum.
127 Vtrum Princeps ex certa ſcientia,
& de plenitudine poteſtatis poſſit
alicui auferre ius ſuum ſine cauſa
vide. *Dec. conſ. 169. num. 7. Ant.*
Gabr. lib. 3. comm. concluſ. tit. de iure
quæſito non tollendo. concluſ. 1. Steph.
Grat. diſcept. forenſ. cap. 458. nu. 23.
128 Quòd autem Princeps poſſit ſine
cauſa auferre ius quæſitum ex be-
neficio iuris, vt ex præſcriptione, re
iudicata, & ſim. defendit *Gabr. ibi*
num. 18. cuius contrarium in prædi-
ctis doctiſſimè defendit D. *Andreas*
Facchineus controuerſiarum iuris. lib.
8. cap. 63.
129 Item poteſt Princeps ſine cauſa
in re modica alteri præiudicare, &
ius quæſitum auferre. *Felin. in c. quæ*
in eccleſiarum. num. 47. de conſtit. vbi
Dec. num. 26. item poteſt auferre ius
quæſitum ſpe, vt naturales legitiman
130 do. & ſim. *Felin. ibid. num. 49. Gabr.*
ibidem num. 30. item poteſt Princeps
ex cauſa publicæ vtilitatis auferre
131 ſubdito ius quæſitum. *Felin. vbi ſup.*
num. 26. & Gabr. vbi ſup. concluſ. 2.
Oddus de in integrum reſtitut. par. 2.
quæſt. 99. art. 8. And. Gail. lib. 2. ob-
ſeruat. 56. an autem Princeps iuſta
132 cauſa motus præſumatur, alij affir-
mant, alij negant, alij dicunt præ-
ſumi, ſi Princeps talem cauſam ex-
primat ex *clem. 1. de probat. vide*
Alciat. de præſump. reg. 3. præſump. 8.
Menoch. de præſumpt. præſumpt. 10.
lib. 2. And. Gail. d. lib. 2. obſeruat. 58.
& Facchineum d. cap. 63.
133 Accedit prædictis, quòd legatus
à latere poteſt conferre beneficium
patronatum abſque conſenſu patro-
norum, ſi patroni ſint clerici, quo-
rum beneficia poteſt talis legatus ſi-
bi reſeruare, eaque conferre. ita eſt
text. in cap. cum dilectus, vbi Abb. de
iurepat. & hæc eſt communis opinio
teſte Rocch. de Curte de iurepatron. in
verbo, honorificum. quæſt. 1. col. 2. &
quæſt. 3. col. 3. quod non procedit, ſi
beneficium ſit regulare, vel electi-
uum. *cap. deliberatione. de off. leg. lib. 6.*
vel ſi ſit de iurepatr. laicorum, vel
mixto. *Rocch. de Curt. vbi ſup. in verb.*
ius. quæſt. 7. col. 2. vide Zecchium de
ben. & penſ. cap. 12. num. 38. quibus
tamen patronis conſentientibus, cō-
tradicente Prælato, ad quem perti-
net inſtitutio, tamen legatus tale be-
neficium patronatum conferre po-
teſt ſecundum *Geminian. in cap. vni-*
co, in fine de iurepatr. lib. 6. latè Lamb.
de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 8. art. 1.
2. & 4. item talis legatus poteſt con
134 ferre beneficia pertinentia ad laicos
tantum ex vi præſcriptionis, ſeu ex
Papæ priuilegio. ita *Abb. Card. Butr.*
& alij in d. c. dilectus. & Lamber. vbi
ſup. art. 3. ſimiliter talis legatus poteſt
conferre beneficium ſitum in ſua
Prouincia etiamſi perſona eccleſia-
135 ſtica, ad quam pertinet præſentatio,
ſeu collatio dicti beneficij, ſit alte-
rius Prouinciæ. ita *Roman. conſ. 365.*
quia attenditur locus beneficij, &
non patroni, prout declarat *Lamber.*
vbi ſup. art. 5. & Rocch. de Curt. in d.
136 *ver. honorificum. quæſt. 3. col. 3.* verum
ſi ad tale beneficium præſentatio à
patrono facta fuerit, non poteſt tunc
legatus illud conferre in præiudiciū
præſentati, niſi obſtet reſeruatio

ſupradicta, qua ſtante, talis patroni præſẽtatio eſt ipſo iure irrita. *Lamb. vbi ſup. art. 3. videas Garc. vbi ſup. d. p. 5. c. 3. nu. 18. 67. & 244. & ſeqq. & Monetam vbi ſup. d. cap. 10. à num. 321. ad 339.*

137 Adde inſuper, quod ſtante conuentione inter compatronos, de præſentando alternis vicibus, ſi Papa expreſſe deroget iuripatronatus pro vna vice, cenſetur derogatum, & præiudicatum illi patrono dumtaxat, ad quem pro illa vice ſpectabat præſẽtatio, adeout in alia prima vacatione ad alterum patronum ſpectabit præſentatio. *Io. de Anania in conſ. 43. & facit text. in cap. mandatum. in cap. literis. & in cap. de Abbate. de reſcript. Rocch. de Curte in d. verb. ius. quæſt. 6. col. 2. & Lambertin. d. lib. 2. par. 3. quæſt. 9. art. 26.*

Accedit, quod beneficia iuriſpat. laicorum ex fundatione, vel dotatione non comprehenduntur ſub generali beneficiorum diſpoſitione. *gloſ. & Doct. in c. cum in illis. §. cum autem. de præbend. lib. 6. Lamber. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 9. art. 4. Couarr. pract. quæſt. cap. 36. nu. 1. & fuit dictum in Toletana Annatarum. 2. April. 1590. 4. Decemb. 1592. & 4. Iunij 1593. coram Card. Pamphilio. & in Toletana dimidiæ annatæ. 17. & 22. Iunij 1594. coram Gypſio.* item non comprehenduntur ſub regulis reſeruatorijs. *Doct. in cap. 2. de præb. lib. 6. Lamber. vbi ſup. art. 3.* & fuit dictum in *Neapolitan. rectoriæ. 13. Feb. 1598. coram Card. Pamphilio.* & idem eſt in tacita reſeruatione, ob appoſitionem manus Papæ, vt fuit dictum in *Firmana beneficij. 13. Maij. 1596. coram Card. Pamphilio.* & idem etiam eſt in iurepat. mixto. *Put. deciſ. 157. lib. 3.* & fuit dictum in *d. Firmana & in Gerunden. de Leuiano. 19. Apr. 1602. coram Litta.* prædicta tamen non procedunt in iurepatr. competente laicis ex conſuetudine, præſcriptione, ſeu priuilegio, quia illud cadit ſub regulis reſeruatorijs. *Fed. de Senis. conſ. 65. circa princ. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo competens. quæſt. 24. num. 56.* & fuit dictum in *Vicen. beneficij. 10. Decem. 1600. coram Illuſtriſſ. Card. Sacrato.*

SVMMARIVM.

1 *Papa ex cauſa ſolet derogare iuripat.*
2 *Regula Cancell. circa derogationes iuriſpat.*
3 *Derogatio fit iuripatr. clericorum, & etiam laicorum.*
4 *Laici habent iuſpat. ex gratia.*
5 *Papa in beneficialibus eſt dominus abſolutus.*
6 *Derogatio iuriſp. laicorum debet eſſe expreſſa.*
7 *Derogatio iuriſpatr. clericorum fit per collationem factam à Papa.*
8 *Derogatio iuriſpatr. fieri ſolet, quando beneficia per obitum vacant apud Sedem.*
9 *Secus quando ibi vacant ob non factam publicationem.*
10 *Quæ derogatio non habet locum in iurepat. regum. &c.*
11 *Derogatio in totum conceditur iuriſp. mixti.*
12 *Sic etiam iuriſpat. competentis ex præſcriptione, vel priuilegio.*
13 *Quod procedit, nam ſi vacet in vno ex menſibus reſeruatis, confertur tanquam reſeruatum.*
14 *Derogatio conceditur iuriſpatronat. litigioſi.*
15 *Litigioſum beneficiũ quod dicatur, &*
16 *Litigioſum eſt ſi petatur tanquam debitum per mãdatum de prouidendo.*
17 *Et ex conſtitutione habente clauſulam, quam, & quas.*
18 *Derogatio aliquando datur pro duabus tertijs.*
19 *Derogatio frequenter conceditur pro medietate.*
20 *Derogatio pro medietate quomodo intelligatur.*
21 *Derogatio iuriſpatr. laicorum pro medietate non ſuffragatur, niſi vni ex præſentatis.*

Dero-

22 *Derogatio canceditur pro compotronis præſentatis*....
23 Promoto *ad Epiſcopatum datur retentio beneficij patronati*.
24 *Derogatio in totum ſolet concedi in permutationibus*.
25 *Derogatio conceditur quando beneficia vacant per aſſecutionem, vel ſunt deuoluta*.
26 Derogatio *ſolet fieri cum hac clauſula, pro hac vice*.
27 *Derogatio obtenta pro beneficio patronato vt valeat debet probari eſſe iuriſpat*.
28 Clauſula *dummodo accedat conſenſus patronorum, requirit conſenſum expreſſum*.
29 *Qui ex longo tempore præſumitur*.
30 Longum *tempus dicitur decem annorum*.
31 *Conſenſus requiſitus ad validitatem actus quando præſumatur*.

CAPVT SECVNDVM.

Summus Pontifex in quibus caſibus ſoleat iuripatronatus derogare.

1 SVMMVS Pōtifex ſolet derogationē iuriſpatronatus concedere ex vrgētiſſimis cauſis dumtaxat, in qua derogatione ſeruari debet regu-
2 la 41. Cancell. Apoſt. relata à *Quaranta in ſumma Bullarij in verb. Regulæ Cancell. Apoſt.* videlicet, quod ſi iuripatr. derogari contigerit, iuriſpat. huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, ac ſpecificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat, & ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de hoc in literis prouiſionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio ſimilis mentio facta non fuerit, non cenſeatur quomodolibet derogatum.
3 Poteſt namque Summus Pontifex derogare non ſolum iuripatr. eccleſiaſtico, & clericorum, ſed etiam laicorum. *gloſ. communiter recepta in clem. 2. verbo, Apoſtolicis. de præben. de communi Couarr. practic. quæſt. cap.*
4 *36. col. 3.* ea ratione, quia laici habēt iuſpat. ex mera gratia ipſius Papæ. *cap. 1. de iurepat. vbi Berous. num. 3.*
5 & quia Papa in beneficialibus eſt dominus abſolutus. *c. cuncta per mundum. 9. quæſt. 3. Archidiac. in cap. 1. in fine. & ibi* Doct. *16. quæſt. 7.* poteſt etiam Papa derogare iuripat. mixto. *Felin. in tract. quando literæ Apoſtolicæ noc. patr. ampliat. 6. Garc. de beneſ. par. 5. cap. 1. num.* 583. & dixi in præcedenti capite.
6 Derogatio autem iuriſpatr. laicorum requiritur expreſſa, & non præſumitur, niſi expreſſe in literis habeatur. *gloſ. in d. clem. 2. Couarr. vbi ſup. Felin. vbi ſup.* at iuripat. eccleſiaſtico derogatur per ſimplicem colla-
7 tionem factam à Papa. *Caſſad. dec. 4. de probationib.* in multis caſibus ſolent concedi derogationes iuriſpatr. ex infraſcriptis cauſis, quarum
8 Prima eſt, quando beneficium per obitum vacat apud Sedem, etiā iuriſpatr. nam tunc Papa conſueuit tali iuripat. derogare. *cap. 2. de præb. lib. 6. tradit Staphil. de lit. grat. & inſtit. fol. 54. col. 1. Mandoſ. in tract. de ſignat. grat. in verbo, derogationes iuriſpatronatus. Sarnen. de trienn. poſſeſſ. quæſt. 31. num.* 19. ſecus, quando
9 vacat in Curia ob non factam publicationem reſignationis, vel ex vi decreti de dimittendo beneficium incompatibile, tunc enim Papa non confert tale beneficium cum derogatione iuriſpatr. ſed cum clauſula, accedente patronorum conſenſu. ita intelligitur *Flam. Pariſ. de reſign. beneſic. lib. 2. quæſt. 4. num.* 45. *Maſſobrius in ſua praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccleſ. prælud. 7. dub. 2. num. 8. & 9. fol. 47.* & latè dixi ſupra lib. 5.
10 cap. 6. in fin. derogatio autem ſupradicta non procedit in iurepatr. Regum, Ducum, Marchionum, ſeu alio-

rum Principum ex *d.reg.*41.*Cancel. Couar.d.cap.*36.*num.*4.quamuis Pariſius in loco proxime citando dicat illud procedere in praxi quoad Reges dumtaxat.

11 Secunda eſt, quoties iuſpatr. eſt mixtum clericorum, & laicorum, quia tunc derogatio conceditur in totum. *Mandoſ.vbi ſup.col.*2.*in fin.* & ita communiter eſt receptum, & in praxi ſeruatur.tali enim caſu cum pars iuriſpat. eſt eccleſiaſtici patroni, alia portio laici, tunc Papa derogat pro tota parte, & medietate contingente laico, quia pro parte contingente eccleſiaſtico non eſt opus derogatione ita obſeruat *Garcias vbi ſup.d.par.*5.*cap.*1. *num.*584.

12 Tertia eſt cauſa, quando iuſpatr. competit ex priuilegio, præſcriptione, aut conſuetudine, nam tunc de facili derogatur in totum, cum & abſque derogatione ſit receptum valere collationem talis beneficij. *Caſſad.deciſ.*4. *& deciſ.vlt. de iurep. & deciſ.*4.*de probat.*& eſt communis opinio teſte *Lambert.de iurepat.lib.*2. *par.*3. *quæſt.*9. *art.*25. *& quæſt.*18.

13 *art.*3.ideoque ſi dictum beneficium iuriſpat. competentis ex priuilegio vacet in vno ex octo menſibus reſeruatis in regul.8. Cancell.Apoſtolicæ confertur, tanquam reſeruatum, à Papa, neque alia derogatione eſt opus.*Gonzal.in comment.ad d.reg.*8. *gloſ.*18. *à num.*92. *Maſſobr. vbi ſup. prælud.*7.*dubio* 20.*num.*53.

14 Quarta eſt cauſa, quoties beneficium erat in Curia Romana litigioſum. *Caſſador.deciſ.*3.*vt lite pend. Sarnen. in regul. de impetr. beneſ. per obit.famil. Card.quæſt.*8. *num.*7. *Couarr.vbi ſup. num.*7. *&* 8. eſt tamen controuerſum, quando dicatur beneficium litigioſum, quia *Innoc. in*

15 *cap. cum M. Ferrarienſis num.*9.*de conſtit.& Bald.in auth.litigioſa nu.*1. *C. de litigioſis*. tenent tunc eſſe litigioſum, quando lis eſt ſuper dominio, ſeu quaſi,& ſic ſuper titulo,non ſuper quaſi poſſeſſione. Ludouiſ.qui fuit Gregorius XV.*dec.*305.*&* 335. ſed id corrigitur per *textum in cap.*1. *&* 2.*vt lit. pēd.lib.*6.eſt enim litigio-

16 ſum, ſi per mandatum de prouidendo petatur beneficium tanquam debitum. *Garc.vbi ſup.par.*11.*cap.*3.*à nu.*75.*Gonzal.vbi ſup.in §.*2.*proœm. nu.* 68. late annotat. *ad Gregorium d.deciſ.*305.*num.*8.& beneficium dicitur litigioſum ex commiſſione cō-

17 tinente clauſulam, quam, & quas, cuius vigore poteſt deduci omne ius tàm in petitorio,quàm in poſſeſſorio. *Gregor. deciſ.* 125.*num.*15. *& ibi annot.num.*17.*Rota deciſ.*342. *num.*2.*par.*1.*in recent.apud Farinac. & dixi ſup.* Et lis ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ,quicquid dicat *Sarnen. ſuper reg.de annali. q.*66. *in fin.* non facit beneficium litigioſum.*Caſſad. deciſ.*6.*num.*2. *de reſcrip. & deciſ.*4. *vt lit. pend.* & fuit reſolutum in vna *Caſalen.canonicatus.*22.*Octob.*1607. *&* 4.*Febr.*1609. *coram Greg. XV.* ſi petitur beneficium conferri, lis non eſt ſuper titulo beneficij, ſed quando facta collatione dubitatur, ad quem beneficium pertinet, quia quando petitur beneficium conferri, imploratur quodammodo officiū iudicis, quod eſt quodammodo actio perſonalis, & in perſonali non contrahitur vitium litigioſi,*Innoc.in d.c. cum M. Ferrarienſis. num.*9. *verſ. generaliter dicimus.de conſt.*quod refert,& exornat *Bald.in Auth.litigioſa.num.*11.*C.de litigioſis.* quæ concluſio non eſt ſimpliciter intelligenda, ſed quando Papa confert alicui præbendam in eccleſia, & dat prouiſo reſcriptum ad Capitulū,& prouiſus petit collationem beneficij,tūc enim intentatur actio perſonalis, & lis nondum eſt conteſtata,ideo ſi capitulum præbēdam alteri conferret, iſta collatio eſt valida,quia præbenda nōdum fuit litigioſa. ſi ergo prouiſus à Papa ſuccumbat, tunc is, cui eſt data præbenda,firmiter remanebit dominus,ſi autem prouiſus à Papa non agat actione perſonali, ſed

reali

reali, dicendo, collata eſt mihi iſta prębenda, in qua peto me declarari per vos dominum, & poſſeſſorem, quæ eſt actio realis, tunc ſi capitulares conferrent alteri hanc præbendam, illa collatio tanquã rei litigioſæ facta ipſo iure non teneret, adeo vt licet prouiſus à Papa ſuccumbat deinde in petitione, tamen ille, cui facta eſt collatio per Capitulum penitus nullum ius habebit in præbenda, quia per motionem controuerſiæ præbenda fuit facta litigioſa, & ſic inalienabilis. *Bald. in l.1. num.7. C.com. diuid. & ibi Sicard. num.15. & Caſtrenſ. num.* 8. & hoc eſt, quod generaliter dicunt in *d. l.1. Bald. in fine. Aug. num.3. & gloſ. in auth. litigioſa, verbo deducta, verſ. & nota in fine. C. de litigioſ. & ibi Odofr. num.4.* Butr. *num.4. Salic. & Ang. in princ. Azo in ſumma eod. tit. num.2.*

Scias ẽt litem eſſe ſuper titulo beneficij, qñ quis petit aduerſariũ remoueri à beneficio, & negat fœdus cõiugij ſpiritualis, vel titulum, quãuis ſecus eſſet, ſi non negaret titulum, ſed ſolum dixiſſet, aduerſarium fore priuandum ob crimen, quod vltimum eſt intelligendum ſecundum *gloſ. magiſt. in clem. diſpendioſam. in verbo beneficijs*. ibi ſi vero agitur ad remotionem. *de iudic. vbi Card. nu. 15. Imol. num.3. Anchar. num.4. Vital. num.27. & 49. Sarnen. in reg. de ſubrog. quæſt.7. in princ.* Rota *dec.766 lib.3. p.3. diu. Acchill. deciſ.5. nu.6. de penſ.* & fuit dictum in Ter*donen. præpoſit. 26. Oct.* 1601. *coram* D. *Coccino. hinc in* Calaguritan. *beneficij 29. Octob.* 1601. *coram* Card. Lancellott. fuit reſolutum, quod lis ſuper ſimonia non facit beneficium litigioſum, & lis cenſetur ſuper titulo beneficij etiam quòd agatur ad priuationem, ſi tamen quis petat ſibi beneficium adiudicari. *cap.2. vbi gloſ. in ver. finito, vt lit. pend. lib.6. Put. deciſ. 67. & 485. lib.2. in nou.* & fuit dictum *d.* Ter*donen. & in Gerunden. beneficij 18. Iunij 1612. coram Penia* Dec*ano*.

& videas quod fuit dictum in *Lucana iuriſpat. 4. Iulij* 1608. *coram Reuerendiſs. D. Coccino* Dec*ano*, quæ inter impreſſ. *eſt deciſ.* 426. *& in Romana Cappellaniæ. 15. Ianuar. 1620, coram eodem*.

18 Quinta eſt cauſa, ex qua ſolet derogari iuripatronatus laicorum ex aliqua cauſa pro duabus tertijs partibus totius iuriſpat. *Mandoſ. vbi ſup. col.3.*

19 Sexta eſt cauſa, quando quis fuit à medietate patronorum præſentatus, nam tunc derogatur pro alia medietate illum non præſentante. & ita communiter, & in praxi ſeruatur, & hæc eſt magis frequens derogatio, & per eam multæ lites tolluntur, & celeriter beneficio prouidetur, & de tali derogatione pertractat *Auguſtinus Berous in d. cap.1. de iurepatr. num.78. & ſeq. & Mandoſ. conſ.7. num.13. vbi num.16.* dicit,

20 quod derogatio pro medietate aliud non eſt, quàm reducere conſenſus per plures patronos præſtandos ad medietatem, ideoque quando præſentatio ſpectat ad vnum dumtaxat, derogari non poteſt pro medietate, quia præſentatio in vno conſiſtens eſt quid indiuiſibile, & quando ſpectat ad plures, ſi derogetur pro medietate, neceſſe eſt, vt obtinens derogationem habeat tot voces, quæ cũ iſta medietate faciant maiorem partem, vt requiritur in iurepat. *cap. 3. de iurepat.* & derogatio iuriſpatron. quatenus la-corum pro medietate non ſuffragatur, niſi quando prouiſio apoſtolica eſt in fauorem vnius ex præſentatis, non autem quando vnus ſolus præſentatur, & alter ſolus obtinet ſibi de beneficio vti libero prouideri, & accidentaliter obtinet derogari iuripatr. nam hoc caſu ſequeretur, quod Papa, qui voluit derogare tantum pro medietate, derogaſſet in totum. ita fuit intellecta *deciſ. 3. de iurepat. Acchill. de Graſſ. Garc. d. cap.1. num.*588. & dicta derogatio, quæ fit pro medietate procedit

cedit quando duobus præſentatis, alter eorum impetrat gratiam cum dicta derogatione, non autem quando vno ſolo præſentato, alter non præſentatus obtinet ſibi de beneficio vti libero prouideri, & euentualiter derogari iurip. vt fuit dictum in *Firmana beneficij. 3. Iunij 1594. coram Card. Mantica.* & de iuſtificatione gratiæ continentis derogationem medietatis patronorum fuit dictum in *Piſtorien. Plebaniæ. 24. Martij. 1623. coram R.P.D. Nauarro.* quæ in calce operis eſt deciſ. 84. & 12. *Iunij 1623. coram eod.* quæ in calce operis eſt deciſ. 85.

22 Septima eſt cauſa, quando orator eſt vnus ex patronis tunc conceditur derogatio, veluti quando clericus præſentatus eſt compatronus, & ſupplicat pro derogatione. *Mandoſius vbi ſup. col. 3. verſ. quæro.*

23 Octaua cauſa eſt in retentione beneficiorum iuriſpat. in fauorem promoti ad Epiſcopatum, nam fit mentio beneficia eſſe iuriſpatronatus. *Rota deciſ. 331. diuerſ. par. 1.*

24 Nona cauſa eſt in permutatione beneficiorum iuriſpatr. facta coram Papa, nam tunc in totum ſolet fieri derogatio, & in praxi ita vidi ſeruatum, & ita eſt communis ſtylus.

25 Decima cauſa eſt, quando beneficia vacant per aſſecutionem alterius aut deuolutionem, & alio quouis modo, vbi beneficia habent poſſeſſores, quos opus eſt per lites expellere, derogatur iuripatronatus laicorum etiam Principum in totum. *Rebuff. in praxi benef. in par. 3. ſignaturæ. verbo, nec non iuripatronatus, num. 27. & Mandoſ. vbi ſup. d. tit. derogat. iuriſpat. verſ. ſimiliter quando. Garc. d. par. 5. cap. 1. num. 590.* vidi etiam, & obtinui tanquam præſentatus derogationẽ iuriſp. pro parte non præſentãte non exprimendo, nec medietatẽ, neque aliam partẽ.

26 Et in ſimilibus derogationibus ſeruari ſolet, vt dicatur pro hac vice tantum. *Couarr. d. cap. 36.* & ſi fuerit narratum beneficium eſſe de iurepatronatus ad derogationem obtinendam, debet ille, qui derogationem

27 obtinuit probare prædictum beneficium eſſe iuſpatr. aliàs impetratio eſt nulla. *teſte Puteo deciſ. 120. lib. 2.* & de his cauſis derogationum vide *Flam. Pariſ. vbi ſup. d. lib. 2. quæſt. 4. à num. 43. vſque ad finem. Mandoſ. & Couarr. vbi ſup. & Rebuff.*

28 Accedit prædictis, quod quando confertur beneficium cum clauſula, dummodo accedat patronorum conſenſus, tunc requiritur conſenſus expreſſus, & non ſufficit tacitus inductus ex lapſu quatuor menſium, nam illa verba, dummodo accedat patronorum conſenſus inducunt formam quæ non impletur per conſenſum tacitum, qui dicitur fictus conſenſus. *Felin. in cap. nonnulli de reſcript.*

29 attamen ex longo tempore dictus conſenſus præſumitur interueniſſe. *Alexand. conſ. 111. col. penul. in fine lib. 4. Dec. conſ. 183. col. pen. in fine. Maſcard. de probationib. concluſ. 417* & tunc tempus longum dicetur de-

30 cem annorum. *Imola in cap. illud. de præſumptionibus. Maſcardus vbi ſup. & Flam. Pariſ. vbi ſup. de reſign. benefic. lib. 8. quæſt. 8. num. 62. Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. quæſt. 9. princ. num. 107. verſ. & dicitur.*

31 Et hoc regulariter eſt verum, nempe, quòd conſenſus, qui requiritur ad validitatem actus, ex ſpatio longi temporis præſumitur interueniſſe. *Anton. de Butr. in cap. ea noſcitur. de his, quæ fiunt à præl. Iaſon in l. 1. num. 105. C. qui admitti.* & ita communiter Doctores, *vt per Maſcard. d. concluſ. 417.* etiam in præiudicium tertij. *Alexand. conſ. 1. lib. 4. Dec. conſ. 409. Ceſal. conſ. 328. num. 14.* & communiter Doctores, vt per *Burſat. conſ. 424. num. 9. vol. 4.*

Item eſt notandum, quòd derogatio iuriſp. facta attenta lite, & ſimonia, vt habeat locum, ſufficit, quòd iuſtificetur lis, vel ſimonia, nec requiritur iuſtificatio vtriuſque, quia

quia cum vtrumque ſit per ſe ſufficiens, ſufficit verificare alterum, ex quo Papa potuerit moueri ad derogandum iuxta *Rota deciſ.7. de reſcr. in nou. vbi addent*. & fuit dictum in *Meliten. Abbatiæ.* 5. Iunij 1591. *coram* Gypſio. & circa iuſtificationem gratiæ etiam quoad verificationem iuriſpatronatus, & quaſi poſſeſſionis iuris præſentandi placet hoc loco referre ſequentem eruditiſſimam informationem.

Informatio Iuris D. Matthæi Moretti I.V.D. Piſtorienſis, & in Romana Curia Aduocati.

In vna Piſtorien. Parochialis, *coram Illuſtriſſimo, ac Reuerendiſs. D. Pirouano in Rota*.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij iuſtificatur ex confeſſione* Aduerſarij *in eius gratia*.

2 *Quaſi poſſeſſio præſentandi quando ſufficiat pro validitate præſentationis, & pro obtinenda inſtitutione etiam in concurſu alterius præſentati*.

3 *Vltimus ſtatus attenditur ad dignoſcendum an quis dici poſſit exiſtere in q. poſſeſſione præſentandi*.

4 *Sententia ſuper ſtatu facit ius quo ad omnes etiam non citatos*.

5 *Sententia lata inter præſentatos ſuper ipſorum præſentatione afficit etiam præſentantes*.

6 *Conſenſiſſe tacite dicitur etiam in ſui præiudicium qui ſciuit, & cum potuit, tamen non contradixit*.

7 *Scientia arguitur ex ſanguinis coniunctione*.

8 *Scientia præſumitur ſi factum debebat veriſimiliter deuenire ad notitiam alicuius*.

9 *Conſenſus patronorum probatur ex atteſtatione facta de huiuſmodi conſenſu in Decreto de capienda poſſeſſione*.

10 *Conſenſus præſtitus per patronos prouiſionibus Apoſtolicis habet vim præſentationis*.

11 Et *ſufficit ad acquirendam q. poſſeſſionem præſentandi ſicut ipſamet præſentatio*.

12 Legatum *iuriſpatronatus laicis relictum eſt validum ſi ſit ab Epiſcopo confirmatum*.

13 *Vicarius* Epiſcopi *non poteſt confirmare donationem iuriſpatronatus ſine ſpeciali mandato*.

14 *Conſenſus Epiſcopi etiam tacitus ſufficit in donatione iurispatronatus facta per laicum alteri laico*.

15 Vicarij *mandatum, ſeu poteſtas confirmandi donationem iuriſpatronatus præſumitur ex lapſu triginta annorum*.

16 *Etiam ſi conſtaret de illius mandato non legitimo, quia præſumeretur pro alio legitimo*.

17 *Imò ex tanto tempore præſumitur etiã conſenſus* Epiſcopi.

18 *Conſenſus Epiſcopi non requiritur in* Legatis *iuriſpatronatus quando ex illis non efficitur deterior conditio Eccleſiæ*.

19 Nec *quando ex eis euidens reſultaret vtilitas*.

20 *Iuſpatronatus de ſui natura eſt tranſitorium ad quoſcumque hæredes etiam extraneos*.

21 Verba *pro hæredibus, & ſucceſſoribus comprehendunt etiam extraneos præſertim in materia iuriſpatronatus*.

22 *Feudi hæreditarij reſtrictio facta per vaſſallum ad certum genus perſonarum concernit vtilitatem Principis propter ſpem citioris deuolutionis*.

23 *Primus acquirens ſolus poteſt præiudicare ſequentibus in gradu, & ſucceſſoribus mutando, vel alterando iuſpatronatus*.

24 *Iuſpatronatus gentilitium non poteſt per ſucceſſores immutari, & effici hæreditarium in præiudicium illorũ de parentela ſequentium in gradu*.

Niſi

25 *Niſi eorum vita durante tantum.*
26 *Sed ſolum per primum acquirentem, & fundatorem.*
27 *Iuſpatronatus hæreditarium poteſt nō ſolum à primo acquirente ſed etiam à quocumque hærede, & ſucceſſore in alium transferri etiam titulò ſingulari in præiudicium filiorum, deſcendentium, ac legitimorum hæredum.*
28 *Iuſpatronatus hæreditarium non tranſit ad filios, & hæredes ſanguinis niſi ſint hæredes.*
29 *Hæres non poteſt venire contra factū defuncti.*
30 *Argumentum valet de feudo ad iuſpatronatus circa modum ſuccedēdi.*
31 *Iuſpatronatus regulatur ſub regulis feudi.*
32 *Feudatarius non poteſt ampliare naturam feudi, & recedere à prima inueſtitura in præiudicium aliarum perſonarum quibus eſt ius quæſitū.*
33 *Primus acquirens poteſt etiam in præiudicium agnatorum ad libitum diſponere de feudo.*
34 *Et ſuſcipere contrariam inueſtituram.*
35 *Declaratur dummodo feudum non ſit conceſſum æquè principaliter dictis agnatis, & ipſorum contemplatione, & meritis.*
36 *Feudum hæreditarium etiam antiquū poteſt cum conſenſu* Domini *alienari in præiudicium filiorum, & hæredum.*
37 *Feudum hæreditarium poteſt per quēcumque illius poſſeſſorem, & dominum liberè alienari, & ſubijci fideicommiſſo, ſicut poteſt quæcumque res allodialis.*
38 *Primus tantùm acquirens poteſt in præiudicium vocatorum diſponere de emphyteuſi acquiſita ex cauſa oneroſa quæ non ſit hæreditaria.*
39 *Declaratur, & limitatur.*
40 *Emphyteuſis hæreditaria poteſt per quemlibet emphyteotam in quemcumque alienari cum conſenſu* Domini.
41 *Ius accreſcendi, ſeu potius non decreſcendi habet locū in iurepatronatus.*
42 *Iuſpatronatus gentilitium tranſit in quoſcumque de familia vocata etiā ſine hæreditate, & non obſtante illius repudiatione.*
43 *Et in hoc iurepatronatus illi de familia poſſunt præſentare etiam ſi aliorum hæredes non ſint.*
44 *Secus in iurepatronatus hæreditario.*
45 *Feudum hæreditarium non poteſt retineri per filium, qui repudiauit hæreditatem paternam, ſecus vero feudum ex pacto, & prouidentia.*
46 *Idem dicitur de emphyteuſi.*
47 *Verba,* Pro filijs, *& deſcendentibus, ſolent à multis intelligi de filijs, & deſcendentibus hæredibus.*
48 *Ex vocatione filiorum, & deſcendentium maſculorum abſque vlla mentione generis, vel agnationis videtur contemplata ſolum maſculinitas, non agnatio.*
49 *Iuſpatronatus relictum familiæ abſque vlla dictione taxatiua, extincta familia tranſit ad hæredes etiam extraneos.*
50 *Verbum,* Deſcendentibus, *non ſemper intelligitur de deſcendentibus hæredibus, præſertim quando poſt illud ſequitur verbum, Maſculis.*
51 *Obſeruantia patronorum probat qualificatam iuriſpatronatus pertinentiam.*
52 *Iuſpatronatus an ſit hæreditarium, vel gentilitium pendet ex obſeruantia patronorum.*
53 *Præſentatio in dubio præſumitur facta nomine proprio, non autem hæreditario.*
54 *Præſentationum effectuatio probatur quando fuerunt ſucceſſiuè factæ per obitum præſentatorum.*
55 *Donatio iuriſpatronatus gentilitij ſubſtinetur durante ſolum vita donantis.*
56 *Fœminæ ſunt incapaces iuriſpatronatus gentilitij.*
57 *Spurius non eſt capax iuriſpatronatus gentilitij.*
58 *Iuſpatronatus relictum familiæ abſque vlla dictione taxatiua, licèt extincta familia tranſeat ad hæredes, tamen*

men ea extante debet interim in totum reputari pro familiari.

59 *Confirmatio intelligitur ſecundum confirmatum, & illud non extendit.*

60 *Confirmatio eſt inualida ſi in ſupplicatione non ſit facta mentio de iure alteri quæſito.*

61 *Confirmatio non præiudicat tertio.*

62 *Papa non præſumitur voluiſſe præiudicare iuri tertij.*

63 *In iurepatronatus gentilitio habenda eſt ratio vocum in capita, & non in ſtirpes.*

64 *Filij poſſunt præſentare ſimul cum patre in iurepatronatus gentilitio.*

65 *Patronus quando poſſit adhærere præſentationi de ſe factæ ad augendum numerum præſentantium.*

66 *Præſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus in concurſu præſentati à minori parte.*

67 *Præſentatus qui ſit de familia patronorum eſt præferendus in inſtitutione alteri præſentato extraneo ſtante paritate vocum.*

REu. Pater Gratia D. Ricciardi eſt bene iuſtificata.

Vacatio enim Parochialis de qua agitur per obitum alterius Ricciardi extra Romanam Curiam de menſe Martij 1616. & quòd eadem Parochialis ſit de iurepatronatus laicorum ex fundatione, & dotatione antiquiſſimæ, ac nobiliſſimæ familiæ de Cancellarijs in Ciuitate Piſtorij, optimè probatur ex confeſſione ipſiuſmet D. Bartholomæi Aduerſarij, cum veniat ex eadem vacatione, & prætendat ſe pariter præſentatum ab alijs patronis de eadem familia *Bellam.deciſ.*268.*Put.deciſ.*171.*n.*1. *lib.*3. *ſecundum veterem impreſſionem Greg.XV.fæl.rec.deciſ.*135.*num.*11. & fuit dictum in *Bergomen.* *Capellania.*2.*Iunij* 1617.*coram bo.mem. Reuerendiſs. D. meo Franciſco Vbaldo, in Meten.ſemicanonicatus.die* 23.*eiuſdem menſis, & anni coram* Illuſtriſſimo D.*Patriarcha Manzanedo in Panormitan. Archipresbyteratus* 27.*Nouemb.*1620.*coram bo.mem.*Reuerendiſs.*D.meo Buratto*, & in alijs paſſim.

1 (margin number beside "rij, optimè probatur")

Quòd verò D. Ricciardus fuerit præſentatus à medietate patronorum, eſt quoquè pleniſſimè probatũ, quia non ſolum conſtat de q. poſſeſſione præſentandi eorum, à quibus fuit præſentatus, ſed etiam de illorum proprietate, & pertinentia ipſius patronatus pro dicta medietate.

2 Quaſi poſſeſſio namque præſentãdi. Quæ ſola ſufficeret pro validitate præſentationis, & pro obtinenda inſtitutione etiam in concurſu alterius præſentati ab alijs prætendentibus ſe veros patronos, quando (pro vt hic) ante ſequutam inſtitutionem clarè non conſtaret de illorum proprietate vel per confeſſionem partis, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, vt ex cumulatis per *Rot.deciſ.*374.*num.*4.*par.*1.*in recent. &* in Papien. *iuriſpatronatus* 8.Martij 1613.*coram* Illuſtriſſimo D. *Patriarcha Manzanedo*, & in alijs relatis per *Annot.ad deciſ.*77.*fæl.record. Gregor.*XV.*ſub num.* 12. *verſ. ſi tamen.*

Iſta inquam q.poſſeſſio præſentandi illorum, à quibus D. Ricciardus fuit præſentatus ſufficienter probatur ex vltimo ſtatu, qui potiſſimum

3 attenditur ad dignoſcẽdum an quis dici poſſit exiſtere in dicta q. poſſeſſione, nec ne *cap. conſultationibus de iur.patr.cap. cum olim de cauſ. poſſeſſ. & propr. Aym. conſ.*322.*num.*5. & Rot.in *Mediolanen. iuriſpatronatus*, 22.*Maij* 1609.*coram* Illuſtriſs. Dom. *Card.Marcomontio*, & in alijs relatis per Annot.*ad d. deciſ.*77. *Gregor.* XV. *ſub eod.num.*12. *verſ.circa quod tamen.*

Siquidem in præcedenti vltima vacatione dell' 1599. idem D. Ricciardus principalis noſter præſentatus fuit ab eodem D. Paulo eius fratre, qui illum pariter in præſenti vacatione denuo præſentauit, & à D. Baccio, qui modò præſentauit D. Aduerſarium fuit tunc præſentatus alter

ter Ricciardus eius frater. Orta autem controuerſia inter iſtos Ricciardos ſic præſentatos ſuper illorum inſtitutione fuit per eos deuentum ad concordiam, vt præſentatus à D. Baccio haberet parochialem cum reſeruatione penſionis ad fauorem præſentati à D.Paulo, quæ concordia fuit à Sede Apoſtolica cõfirmata; & exhibitis literis illius confirmationis coram executore fuit ab eo pronunciatum dictum iuſpatronatus pro vna medietate ſpectare ad Paulum, & pro alia ad Baccium, eoſque eſſe in q.poſſeſſione præſentandi. Et ideo præſentatus à Baccio poſſeſſionem Parochialis fuit adeptus, & in illa permanſit vſque ad eius obitum de dicto menſe Martij 1616. qui dedit cauſam huic liti. Vnde non poteſt dubitari de dicta q. poſſeſſione præſentandi ſaltem de dicto tempore acquiſita per dictos Paulum, & Bacciũ tunc præſentantes, licèt enim ipſi non interuenerint in iudicio ſuper dictarum literarum executione, dicta tamen ſententia eos pariter afficit, tum quia tamquam lata ſuper

4 ſtatu beneficij facit ius quò ad omnes etiam non citatos ad *l. ingenuũ, vbi gloſ. Bart. & alij ff. de ſtat. hom.* & in terminis iuriſpatronatus dixit Rot.in Comen.*Capellæ* 17.*Iunij* 1591 *coram bo. mem.* Penia. *impreſſa apud Garc.de benef.par.*5.*cap.*9.*ſub nu.*94. *in Roman.Vnionis,ſeu iuriſpatronatus* 6. N*ouembris* 1598. *coram bo. mem. Orano impreſſa per eumdem ibid.n.*96. *& in Romana iuriſpatronatus de Cardellis*.22.A*prilis* 1611. *coram eodem bo. mem. Penia*.

Tum etiam quia tamquam lata inter præſentatos, qui videntur habuiſſe mandatum ab ipſis præſentantibus ad proſequendum ius propriæ præſentationis afficit etiam dictos præſentantes, vt ex notatis per *Lambertin. de iurepatr.lib.*2. *par.*2. *art.*9. *quæſt.*11 *num.*3.

Præterea etiam quamuis non appareat dictos Paulum, & Baccium præſentantes interueniſſe in dicta concordia, dubitari tamen non poteſt quin ei conſenſerint, illamquè

6 in omnibus approbauerint, non ſolum tacitè ex quo illam ſciuerunt, & licèt potuerint tamen nunquam contradixerunt, vt ex pluribus allegatis per *Aym.conſ.*54.*ſub nu.*3.*verſ. ſed ſubditi,& num.*4.Et ex quo etiam negari non poteſt quin de illa ſcientiam, & notitiã habuerint, hoc enim

7 indubitanter colligitur ex arctiſſima ſanguinis coniunctione, quam vterque habebat cum dictis præſentatis, & tranſigentibus ad *l.octaui in fin.ff. vnd.cognat. cum cumulatis per Gabr. de præſumpt.concl.*6. *per tot.* & maximè iũcta etiam qualitate facti, quòd certè tanquam notabile, & magni momenti, cum ageretur de beneficio iuriſpatronatus valde inſigni, veriſimiliter deuenire debebat ad eorum notitiam, cum non minus reſpiceret intereſſe ipſorum præſentantium, quàm dictorum præſentatorũ, & tranſigentium, ex quo ad omnes pari modo ſpectabat iuſpatronatus.

8 Sic enim ſcientia poteſt dici magis probata. *cap.quanto de translat.Epiſcop.* Corn. *conſ.*268. *num.*11. *lib.*4. A*ym.conſ.*168.*nu.*5. D*ecian.reſponſ.* 10.*num.*87.*lib.*1. *Gratian.diſcept.forenſ.cap.*579.*num.*16.

Sed etiam dubitari non poteſt quin dicti Paulus,& Baccius expreſsè quoque conſenſerint dictæ concordiæ, de conſenſu enim patronorum (qui tunc alij non erant, quàm ipſi præſentantes, & dicti Ricciardi præſentati) atteſtatus fuit N. Auditor in Decreto de capienda poſſeſſione dictæ Parochialis per eum poſt confirmationem Apoſtolicam dictæ concordiæ interpoſito ad fauorem

9 dicti præſentati à Baccio, quam atteſtationem in propoſito bene probare ſimiles conſenſus aliàs tenuit Rota in terminis noſtris, & in ſimili Decreto eiuſdem Auditoris in *Florentina canonicatus* 11. D*ecembris* 1615.*cor.bo.me.Reu.*D.*meo Buratto.*

Et

Et ideo licet antea dicti Paulus,& Baccius in eorum præſentatione diſcordauerint, cum tamen ex prædictis dicantur poſtea conueniſſe, quòd iuxta formam dictæ concordiæ à Papa prouideretur præſentatus à Baccio, & cum prouiſio fuerit per eum hoc modo petita,& obtenta,ſuumq. ſortita effectum, vtique idem eſt ac ſi vterque illum concorditer præſentaſſet,& ac ſi inuicem ſe admiſiſſent ad ipſum æqualiter præſentandum, & ſic quaſi poſſeſſionem præſentandi pariformiter acquiſiuerint, quia
10 cõſenſus præſtitus per patronos prouiſionibus Apoſtolicis vim habet præſentationis. *Rot.deciſ.*534. *nu.*4. *p.*1. *diuerſ. in Sorana beneficiorum 6. Iunij* 1603. *coram bo. mem. Cardin.* P*amphilio,in Colimbrien.penſionis* 5. *Nouembris* 1614. *coram Illuſtriſſimo bo.mem.*D.*Patriarcha Manzanedo, in* L*ucana iuriſpatronatus* 3. *Aprilis* 1615.*coram eodem,* quæ loquitur de conſenſu, in reſignationibus, & in *d. Florentina canonicatus coram bo. mem.Reuerendiſſimo D.meo Buratto.*
11 Et ſufficit ad acquirẽdam quaſi poſſeſſionem præſentandi ſicut ipſamet præſentatio. *Creſcent.deciſ.*2. *de iur. patr.cum alijs.in Regien.prioratus* 24. *Maij* 1585.*coram d. bo.mem. Card.* P*amphilio.*

Pertinentia verò, ſeu proprietas ipſius patronatus pro dicta medietate eorum,à quibus fuit præſentatus D. Ricciardus eſt vltra omnem difficultatem, ex actis enim huius cauſæ clarè apparet totum iuſpatronatus hodie reſidere in linea deſcendente à q. Fœlice Domitij, quæ linea modo repræſentatur à duobus tantum ſtipitibus, videlicet à ſtipite Thadæi filij eiuſdem Fœlicis, à qua deſcendunt dicti DD.Ricciardus, & Paulus,& à ſtipite Ricciardi ſenioris alterius filij dicti Fœlicis, à qua deſcendit D. Baccius, qui præſentauit D.Bartholomæum Aduerſarium.

Nam poſt confirmationem eiuſdem iuriſpatronatus factam, per fæl. rec.Ioann. PP.XXIII. ad fauorem Lazari,& Ludouici pro eis, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus,Carolus vltimus ex deſcendentibus à prædictis Lazaro, & Ludouico illud donauit pro medietate Iacobo Petri & pro alia medietate Antonio Domitij,de anno verò 1457. à dicto Iacobo Petri fuit ſua medietas relicta titulo legati ſupradicto Fœlici eius ex dicto Domitio Fratre Nepoti, & fratri dicti Antonij pro ſe, filijs, & deſcendentibus maſculis, quæ medietas poſt obitum Fœlicis deuenit ad Hieronymum, Thadęum, & Ricciardum eius filios ſuperſtites pro æquali portione, & deinde portio dicti Hieronymi poſt extinctam eius lineam accreuit deſcendentibus dictorum Thadæi, & Ricciardi eius fratrum. Ad quos etiam de anno 1565. peruenit altera medietas ſimiliter vigore Legati facti pro æquali portione ad ipſorum fauorem, eorumque familiæ, domus, & cippi de Cancellarijs, & deſcendentium maſculorum legitimorum, & naturaliũ à Domitio Iacobi altero compatrono vti deſcendenti à dicto Antonio Domitij donatario Caroli.

De quorum Legatorum, ac prædictæ donationis validitate dubitari non poteſt.

12 Legata enim benè ſubſiſtunt cum fuerint ab Epiſcopo confirmata prout requiritur quando ſimilia legata iuriſpatronatus relinquntur laicis. *c.illud.& c.cum ſeculum,& vtrobiq.* DD.*de iur.patr.Calderin.conſ.6.eod. tit.Balb.de præſcript.par.*1.*quintæ par tis principalis. quæſt.9.n. 6. cum alijs per* L*amber.in tract.de iur.patr. p.*2. *lib.*1.*quæſt.6.art.*1.*num.*1. *in fine. & art.*2.*num.*1.*&* 2.*& Rot.in Aretin.* C*appellaniæ* 1.*Iunij* 1584.*coram* B*ubulo, & in Lucan. parochialis* 1589. *coram* C*omitulo.*

Quò verò ad donationem Caroli licèt illa non appareat confirmata
13 per ipſum Epiſcopum,ſed ſolummodo per Vicarium, qui ad id ſine ſpe-

ciali mandato facultatem non habet *Calder.conſ.1.de off.vic. Rot.in* Lucana *iuriſpatr.*21.*Iunij* 1602.*coram* Illuſtriſſ. D.Cardin.*Millino cum alijs per Garz.de beneſ.par.5. cap.9.num.* 76.*&* 77. Tamen ex tanta temporis antiquitate (ne dum ex lapſu triginta annorum, qui ſolum ſufficerent) cum obſeruãtia ſubſequuta per præſentationes illius vigore factas,& effectuatas, ac per ipſos Epiſcopos admiſſas, quod ab eis fieri non poterat citra præſtationem conſenſus ſaltem
14 taciti, qui ſufficit in donatione iuriſpatronatus facta per laicum alteri laico. L*amber.in d.tract.lib.*1.*par.*1. *art.6.quæſt.*2.*num.*3. T*han.deciſ.*20. *in manuſcr.* G*rat.diſcept.forenſ.*577.
15 *num.* 39. Præſumitur ne dum ſufficiens confirmandi poteſtas, & mandatum Vicarij. *Card. Mantic.deciſ.* 86.*num.*10.& fuit dictum in *Valentina beneficij* 21.*Maij* 1582.*coram fæl. rec.* C*lem.* O*ctauo, & in* Lucana *maiuſculatus* 4.Decemb.1587.*coram*
16 *bo.mem.Orano.*Etiam ſi conſtaret de illius mandato non legitimo, quia nihilominus hoc caſu præſumeretur pro alio legitimo. *Rota deciſ.* 598. *num.*10.*cum ſeqq. par.*1. *diuerſ.* Sed
17 præſumitur quoque interueniſſe conſenſum ipſius Epiſcopi. L*amber. par.*2.*lib.*1.*quæſt.*1. *art.*8. *per tot. & art.* 11. *ad fin. verſ. & ſi tu diceres.* Gabr.*conſ.*36.*num.*52.*verſ.ſed ſi poſſeſſio*, *lib.*1. & fuit tentum in *Firmana iuriſpatronatus* 10.Decembris 1584. *coram Orano,in Pientina iuriſpatron.* 22.*Aprilis* 1611. *coram* Illuſtriſs. D. *meo Coccino* Decano,*in* Lucana *iuriſpatronatus* 31.Ianuarij 1614. *coram Illuſtriſs.* D.*Patriarcha Manzanedo, & in Aſculana iuriſpatronatus* 24. *Februarij* 1616. *coram* Illuſtriſs. D. *meo* Card. *Veroſpio*.

18 Vltra quod in omnem caſum non fuit neceſſarius aliquis conſenſus Epiſcopi in dictis legatis, non ſolum quia ex eis non fuit effecta deterior conditio Eccleſiæ, de qua agitur vt poſt T*ancred.* quem allegat tenuit *Card. Zabarell. in d. c.illud circa fin.*
19 *de iur.patr.* Sed etiam quia euidens exinde vtilitas reſultauit, vt videtur ſenſiſſe *Rot. apud Card. Seraph.deciſ.* 1312. *num.*1. *allegata per Biccium collect.*764.*limit.*2.*par.*4.

Quæ vtilitas clariſſimè patet. Nã cum antea dictum iuſpatronatus eſſet hæreditarium, & tranſitorium ad hæredes quoſcumque etiam extraneos, tum ex propria iuriſpatro-
20 nat. natura ſecundum *Abb. de communi in cap.*1.*num.*2.*de iurepatr.* Lamb*ert.par.*2.*lib.*1.*artic.*4. *quæſt.*2. *num.*2.*&* 5.*art.*29.*num.*21. *Couarr. lib.*2.*variar.reſol.cap.*18.*nu.*6. *verſ. & profecto* Card. *Seraph. deciſ.* 378. *num.*1.*verſ.ſecundo,* & fuit dictum in *Florentina iuriſpatronatus de* Ricaſolis 11. *Februarij* 1604. *coram bo. mem.* C*ardinali* Lancellotto I*uniori,in dicta Aſculana iuriſpatronatus* 24. *Febr.* 1616.*coram* Illuſtriſs. D.*meo Cardinali Veroſpio,& in* Florentina *canonicatus* 25.*Maij* 1616. *coram bo. me.* R*euerendiſs.* D. *meo Buratto*. Tum etiam quia dicta confirmatio Ioannis XXIII.fuerat facta pro hæredibus & ſucceſſoribus, quæ verba iuxta
21 communem,& pluries à Rota approbatam opinionem comprehendunt etiam extraneos præſertim in hac materia iuriſpatronatus, vt fuit tentum in pluribus deciſionibus relatis in Foroliuien. *iuriſpatronat.* 24. *Nouembr.*1600.*coram bo. mem. Cardin.* Lancellotto I*uniori.*Ex dictis Legatis fuit reſtrictum ad ſolos deſcendẽtes maſculos, & ad familiam, domum, & Cippum de Cancellarijs, quæ reſtrictio cum ſit extranei hæredis excluſiua ſine dubio concernit vtilitatem ipſius Eccleſiæ, quia ſic citius redigi poteſt in libertatem, vt in ſi-
22 mili ſi feudum hæreditarium reſtringatur per vaſallum ad certum genus perſonarum, hoc dicitur in ipſius Principis vtilitatem propter ſpem proximioris deuolutionis ob lineam finitam,nam quo pauciores hæredes habet feudatarius, eo citius feudum redi-

redire poteſt ad ſuum Dominum *Intrigliol.de fœud.centur.2.art.7.nu. 20.& 30.Lanar.conſ.8.num.1.*quos cum alijs nouiſſimè adducit *Giurb. deciſ.Regni Siciliæ 108.nu.17.verſ. quæ feudi reſtrictio.*

23 Non obſtat quod hoc fieri ſolum potuerit à primo acquirente,ſeu fundatore, non autem à ſucceſſoribus in ipſo iure patronatus, nullus enim præter primum fundatorem poteſt præiudicare ſequentibus in gradu,& ſucceſſoribus mutando, vel alterando iuſpatronatus.*Pariſ.conſ.48.n.8. lib.4.Addent.ad* Alex.*conſ.18.nu.6. verſ. patronatus lib. 5. cum alijs per* Rot.*in Pampilonen. Vicariæ de Attaſen. 28. Maij 1563. coram* Rubeo. *& in ead.12.Maij 1595. coram Penia,& in d. Aretina* Cappellaniæ 1. *Iunij 1584.coram Bubalo.*

Quia reſpondetur quòd obiectum bene procederet ſi iuſpatronatus ab initio fuiſſet gentilitium, & familiare, & ſic conditionaliter, & qualificatiue competijſſet illis tantum de

24 parentela, ita enim non potuiſſet ex facto ſucceſſorum immutari naturã, & effici hæreditarium in præiudiciũ dictorum de parentela ſequentium in gradu ſecundum DD. *in c.1.de iur.patr.in 6.Ferrett.conſ.134.nu.5. verſ. ad hoc etiam allego* Rocch. *de Curte in tractat.de iur.patr.in verbo ipſe, vel is num.73.* Lambert. *in eod. tract.art.8.quæſt.2.par.2.lib.1. Molin. de primog. Hiſp.lib.1.cap.22.nu. 31.&* Rot.*in Salernitana iuriſpatron. 7.Februarij 1586.coram bo.mem.Robuſterio, in d.*Pampilonen.*Vicariæ de Attan.12.Maij 1595.coram Penia, & in Vigleuanen.iuriſpatronatus 24. Ianuarij 1611. coram bo.mem.* Cardinal Marcomontio. Niſi eorum tantum

25 tum vita durante, vt declarando *Calderinum conſ.19.de iur.patr.& Lambert.d.art.8.tradit Couarr. d. cap.18. num.10.verſ.Quæ quidem ratio*, ſed bene ex facto tantum primi acquirentis,& fundatoris,vt dicitur ex aduerſo, & tradunt *Doctores in d. cap.1. de iur. patr. in 6.Ferrett. d. conſ. 134. nu.12.Lamber. d.art.8. nu.4. & ſeqq. &* Rota *in d. Aretina Cappellaniæ 1. Iunij 1584.coram bo.mem. Bubalo, in d.Pampilonen.Vicariæ de Attan. &* in Lunen. *Sarzanen. iuriſpat.5.Martij 1610.coram Ortembergo.*

Secus verò dicendum eſt in iurepatronat.hæreditario,& quod alicui ſimpliciter competit,nec conſtat fuiſſe conceſſum, vel reſeruatum cum pacto ne trãſeat ad extraneos,quale ante dicta legata erat hoc, de quo agitur, vt dictum eſt, & ex aduerſo

27 etiam deducitur, illud enim poteſt indiſtinctè non ſolum à primo acquirente, ſed etiam à quocumque alio hærede,& ſucceſſore in alium transferri etiam titulo ſingulari in præiudicium filiorum, deſcendentium, ac legitimorum hæredum, vt videntur ſentire omnes Doct. de hac materia tractãtes,qui in iurep.hęred. dicunt poſſe fieri per patronum abſq.vlla diſtinctinter fundatorẽ, & ſucceſſores quam diſtinctionem ſolum faciunt in gentilitio, & familiari, de quo ſup.& præſertim Caſtr. pòſt *Archid. conſ.44.num.4.lib.2. Alex. conſ.13. num.10.conſ.18. num.6. & ibi Addent.lit.B.& conſ.26. num.10.lib.5.* Rota *deciſ. 17.num. 6. in fine de iur. patr.in antiq.*Rocch.*vbi ſup.num.72. verſ.mihi videtur.* Lambert. *alios citans de communi dicta quæſt.2.ar.7.* vbi etiam in fine dicit,quod eſt vera, & communis opinio, & nouiſſimè Gratian.*d.cap.577. num. 1. & 42.* & expreſsè tenuerunt *Molin.de primog.Hiſpan.d.cap.23.nu.30. &* Rot. *in d. Salernitana iuriſp. coram* Robuſterio, *& in dicta Aſculana iuriſp. coram Illuſtriſſimo* D. *meo Cardinali Veroſpio verſ.non obſtat donantem.*

28 Et comprobatur etiam tum quia, cum tale iuſpatronatus non tranſeat ad filios, & hæredes ſanguinis niſi ſint hæredes, vt *not.*DD. *in c.cum ſeculum de iurep.* ſi non ſunt hæredes,

29 ad eos non tranſit, ſi verò ſunt hæredes non poſſunt venire contra fa-

Mmm 2 ctum

ctum defuncti. *Franch. in d. c. 1. col. 3.*
verſ. 3. intellige de iurepat. in 6. tum
etiam quia ſicut illis poteſt præiudi-
cari inſtituendo extraneos, ita pari
modo iuſpatronatus in alios transfe
rendo, vt inquit, *Lambertin. d. art. 7.*
num. 4. in fin.
30 Sic in ſimili in feudo, à quo valet
argumentum ad iuſpatronatus circa
modum ſuccedendi. *Decian. reſp. 32.*
num. 12. lib. 1. Rot. *in præneſt. iuriſpat.*
10. *Iunij 1602. coram bo. mem.* Litta
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 521. num.
31 32. & ſub cuius regulis regulatur
iuſpatronat. vt dictum fuit in *eadem*
Præneſt. & in Lucana *iuriſpatr.* 27.
Aprilis 1605. *coram Reuerendiſs.* D.
meo Coccino *Decano.* feudatarius non
32 poteſt ampliare naturam feudi, & re-
cedere à prima inueſtitura in præ-
iudicium aliarum perſonarum,
quibus eſt ius quæſitum, vt ſi in-
ueſtitura ſit pro ſe, & deſcendenti-
bus maſculis (prout hic eſt legatum
dell' 1457. vt dictum eſt) non poteſt
poſtea in præiudicium talium deſcẽ-
dentium renouari inueſtitura, vt ver-
ba ſtent pro ſe, & hæredibus, & ſuc-
ceſſoribus quibuſcumque, vt dicit
Iacob. *Alba. conſ. 568. num. 9.* Niſi à
33 primo acquirente, quia ipſe poteſt
de feudo ad libitum diſponere etiam
in præiudicium agnatorum. P*ariſ.*
conſ. 2. num. 9. & conſ. 3. nu. 16. lib. 1.
Alex. d. conſ. 18. nu. 5. & 6. lib. 5. Af-
flict. deciſ. 112. num. 5. Clar. in §. feu-
dum. quæſt. 40. & 41. & Rot*a loquens*
in feudo mixto in Padu*a feudi 4. Fe-*
bruarij 1602. coram bo. mem. Cardi-
34 *nali* Lancellotto. Ac etiam ſuſcipere
contrariam inueſtituram. *Card. Man*
tic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 23.
tit. 20. num. 16. Dummodo feudum
non ſit conceſſum æquè principali-
ter dictis Agnatis, & ipſorum contẽ-
platione, & meritis, vt poſt alios de-
clarat *Facbinæus controuerſ. iur. lib. 7.*
cap. 8. verſ. & ideo illud argumentum.
36 Si vero feudum ſit hæreditarium, &
tranſitorium ad extraneos hæredes,
tunc etiam ſi ſit antiquum poteſt cũ
conſenſu Domini alienari in præiu-
dicium filiorum, & hæredum, vt de-
clarat *Dec. conſ. 208. num. 6. verſ. non*
obſtat ſucceſſiue iuncto num. 3. in fin.
verſ. & pari ratione, quem ſequitur
Surd. conſ. 382. num. 91. & reſtringit
ad certum genus perſonarum, vt pu
ta ad deſcendentes maſculos, & ad
illos de familia tantum (vt factum
fuit de hoc iurepatr. in dictis lega-
tis) & eo caſu nulli ſit præiudicium,
37 quia poteſt per quemcumque il-
lius poſſeſſorem, & dominum liberè
alienari, & ſubijci fideicommiſſo, ſi-
cut poteſt quæcumque res allodia-
lis, & de eo quouis modo diſponi.
Iacob. Alba de communi allegans conſ.
382. num. 53. & tenuit nouiſſimè cõ-
ſiſtorium Regni Siciliæ apud *Giurb.*
d. deciſ. 108. num. 17. multo magis
poteſt in futurum reſtringi vt ſupra
idem Iacob. Alba d. conſ. 382. num. 45.
& d. conſ. 568. num. 9. & 10.
38 Et ita etiã dicitur in emphyteuſi
acquiſita ex cauſa oneroſa, quod ſi
non ſit hæreditaria, poſſit tantum
primus acquirens ad eius libitum de
illa diſponere in præiudicium filio-
rum, & vocatorum, vt magis com-
munem teſtatur *Alex. ſibi contrarius*
conſ. 124. num. 8. lib. 5. Soccin. conſ.
127. num. 10. lib. 3. Clar. in §. emphy-
teuſis quæſt. 16. ſub verſ. his præmiſſis,
& alij per Gabr. de iur. emphyt. concl. 2
num. 44. Rota coram Gambara *deciſ.*
10. *& 32. in manuſcr. in Hortana.*
Caſtri Carboniaci 26. Febr. 1586. co-
ram bo. mem. Robuſterio, *in* Roman. *de*
Lante *3. Martij eiuſdem anni coram*
bo. mem. Cardinali Blanchetto, *& in*
alijs plurib. relatis in Bonon. de Boccijs
19. N*ouembris 1612. coram bo. mem.*
C*ardinali Sacrato*, inter impreſſas
per *Farinac. par. 1. tom. 1. deciſ. 438.*
39 *num. 1.* Niſi tamen in conceſſione,
ſeu inueſtitura eſſet proprio nomine
vocatus aliquis ex filijs, vel aliter
apparere poſſet eam eſſe factam non
ſolum intuitu recipientis, ſed etiam
contemplatione filiorum, vt declarat,
& limitat *Clar. ibid.*

Si au-

40 Si autem emphyteuſis ſit ſimpliciter hæreditaria, poteſt quilibet emphyteota cum conſenſu Domini de illa in quemcumque diſponere, vt per *Clar. d. quæſt.* 16. *verſ. & hæc quidem*.

Ex quibus etiam tollitur aliud motiuum partis aduerſæ, quod cum D. Paulus, & Io. Baptiſta Pater, & Ioſeph patruus paternam repudia-
41 uerint hæreditatem, videantur cecidiſſe à iurepatronatus, illudque vti rem indiuiſibilem remanſiſſe totum, & in ſolidum penes D. Bacciũ Aduerſarium, & in eius authores cõpatronos per ius accreſcendi, ſeu potius non decreſcendi, vt per *Roc. de Curte in tract. de iur. patr. in verbo ius, quæſt. 6. num.* 10. *verſ. ex iſta concluſione.* Lambert. *in eodem tract. ar.* 5. *quæſt.* 4. *par.* 2. *lib.* 1. *& Rot. in d.* Aretina Cappellaniæ 1. *Iunij* 1584. *coram bo. mem.* Bubalo.

Quia cum ante dictas repudiationes iuſpatronatus mediantibus ſu-
42 pradictis legatis fuiſſet effectum familiare, & gentilitium, tranſiuit etiã ſine hæreditate, & non obſtante illius repudiatione in quoſcumque de familia vocata, & ſic etiam in dictos Dominos Io. Baptiſtam, Ioſephum, & Paulum, vt ita intelligitur ſecundum Doct. *gloſa magna in c. conſiderandum* 16. *quæſt.* 7. *verſ. vnde licet*, & tenuerunt *Paul. de Cittadin. in tractat. de iur. patr. par.* 9. *ſub num.* 21. Lambert. *in eod. tract. art.* 17. *per tot. & art.* 18. *&* 34. *num.* 2. *quæſt.* 2. *p.* 2. *lib.* 1. & videntur ſenſiſſe *Rota coram Seraph. d. deciſ.* 378. *num.* 4. *& in d. Florentina iurſpat. de Riccaſolis* 10. *Martij* 1603. *col.* 2. *in fin. & col.* 3. *in princ. ſub verſ. quinimo, &* 11. *Febr.* 1604. *col.* 4. *verſ. rurſus de nouo additur, & Gratian. d. c.* 521. *num.* 35. Illi
43 enim, qui ſunt de familia poſſunt præſentare etiam ſi aliorum hæredes non ſunt. B*ald. conſ.* 373. *num.* 4. *verſ. præterea lib.* 1. *Anchar. conſ.* 81. *nu.* 3. *verſ. & forte. cum alijs in dicta Florentina de* Ricaſolis 11. *Feb.* 1604. *l.* 5. *verſ. imo fuit.* M. *Anton. Genuẽ. in prax.* A*rchiep. Neap. cap.* 63. *nu.* 23

44 In contrarium verò deducta procedunt ſolum in iurepatr. hæreditario. *Card. Zabar. in clem.* 2. *quæſt.* 7. *de iur. patr.* Quod tranſire non poteſt niſi cum ipſa hæreditate. C*ouarr. in cap.* R*ainutius* §. 9. *nu.* 12. *de teſtam. Seraph. d. deciſ.* 378. *num.* 3. *in fin.* & ita videtur ſentire *Paul. de Citadin. loco citato*.

45 Et ita etiam in *ſimili text. in c.* 1. *An. Agnat. vel* F*ilij, &c.* diſponens, quod filius non poſſit feudum retinere, & hæreditatem paternam repudiare, procedit ſolum in feudo hæreditario, non autem ex pacto, & prouidentia, vt communem dicit *Aym. in reſp.* P*ro genero nu.* 25. *verſ. neque text.* P*ariſ. conſ.* 16. *num.* 44. *& conſ.* 23. *num.* 178. *&* 179. *lib.* 1. C*ouar. d. cap.* 18. *num.* 4. *verſ. ſecundum hac in quæſtione cum alijs relatis per Fachin. d. cap.* 5. *verſ. ſecundæ opinionis. lib.* 7. *controuerſ. iur. & Mantic. de* T*acit. &c. lib.* 23. *tit.* 9. *num.* 15. *verſ.* 2. *reſpondetur*.

46 Prout quoque, ſi emphyteuſis ſit recepta pro filijs, vt filijs non amittitur per eos, etiamſi repudient hæreditatem, ſecus ſi eis conceſſa ſit vt hæredibus. *Bart. in l. ſi tibi decem* 18. §. *ſi pactus num.* 9. *verſ. & ideo, ff. de pact. & in l. vt iuriſiurandi* §. *ſi liberi. ſub num.* 4. *ff. de oper. lib. Iaſ. in l.* 2. *num.* 188. *C. de iure emphyt. Clar. de communi in* §. *emphyteuſis. quæſt.* 37. *verſ. & ex hac concluſione.* Lambert. *d. art.* 17. *num.* 2. *verſ. ſimiliter non obſtat Mant. de tacit. &c. lib.* 22. *tit.* 17. *num.* 4.

Non obſtat, quòd dictum iuſpatronatus non obſtan. dictis legatis adhuc remãſerint hæreditarium. Primò, quòd dicta legata facta fuerint
47 pro filijs, & deſcendentibus, quod à multis ſolet intelligi, pro filijs, & deſcendentibus hæredibus, vt ex allegatis per *Gratian. d. cap.* 577. *nu.* 45. ſecũdò quia legatum factum per Iacobum fœlici ſit pro filijs, & deſcen-

dentibus maſculis abſque vlla mentione generis, vel'agnationis, & ſic
48 videtur contemplata ſolum qualitas maſculinitatis, non autem agnationis, vt ex *Surd.conſ.*448. *num.*24. & aliàs dixit R*ota in his terminis in Ianuen.iuriſpatr.*23.*Ianuarij* 1612. *coram Illuſtriſs.*D.*Patriarcha Pamphil.* Tertiò, quia aliud legatum factum per Domitium Iacobi ſit ad fauorem deſcendentium Taddæi, & Ricciardi, eorumq. familiæ, Domus, & Cippi de Cãcellarijs abſque aliqua dictione taxatiua (tantum) & ſic extin
49 cta familia tranſeat ad hæredes extraneos, & conſequenter dici non poſſit mere gentilitium. A*ncharan. conſ.*81.*nu.*2. *cum ſeq. Calder.conſ.*4. *de iur.patr.*Gigas *conſ* 54.*nu.*3. *Ferret.conſ.*131.*in fin. cum ſeq.* Pariſ.*cõſ.* 48.*num.*11.21. & 22. *lib.*4. *Cardin. Seraph.deciſ.*364.*nu.*1. & 8.*cum alijs deciſionib. relatis in dicta* Lucana *iuriſpat.*21.*Iunij* 1602.*coram Illuſtriſ. D.Card. Millino.*

50 Nã ad primum reſpondetur, quòd verbũ (deſcendentibus) non ſemper debet ſuppleri de deſcendentibus hæredibus, vt fuit conſideratum in *d.*F*lorent. iuriſpat.de* R*icaſolis* 11.F*ebruar.*1604.*col.*7.*verſ.poſtremo.* Præſertim quando poſt illud ſequitur (prout hic) verbum (Maſculis) tunc enim veniunt omnes etiam non hæredes, vt dicitur in dicta *deciſ. col.*8. *poſt princ.*

Item reſpondetur, prout etiam ad ſecundum, quod contrarium oſtẽdidit, & declarauit obſeruantia pa-
51 tronorum, quæ concludenter probat qualificatam ipſius iuriſpatronatus pertinentiam, vt pluries fuit tentum per R*ot.& præſertim in dictis Florentin.de* R*icaſolis,in Mediolanen.iuriſpatr.* 29. *Aprilis* 1613. *coram* R*euerendiſs.*D.*Pirouano.inter impreſſ. per Farinac. deciſ.* 251. & *in* Ilcinen. *iuriſpat.*18.*Decemb.*1615.& 22.*Iunij* 1616. *coram bo. mem.* R*emboldo.* & à qua dependet an'iuſpat. ſit hæredi-
52 tarium, vel gentilitium. *Gabr.d.conſ.* 96.*num.*6.*lib.*2.R*ota in d.Florentina de* R*icaſolis* 10.*Martij* 1603.*in prin.* & Gratian.*d.c.*521. *num.*19.

Nam poſt mortem dicti Fœlicis ſemper præſentarunt filij, & deſcendentes maſculi tantum abſque vlla mentione qualitatis hæreditariæ, ſed ſolum tamquam de agnatione, adeout præſumendum ſit, quod expreſſo, & proprio nomine præſentauerint, non autem hæreditario, quod
53 in dubio non præſumitur, vt conſiderauit R*ot.in dictis* F*lorent. de* R*icaſolis.*10.*Martij* 1603.*col.*2. *verſ.*3. *quia,* & 11.*Febr.* 1604. *col.*6.*circa fin.verſ.quoad tertium.*& *in d.*F*lorentin.canonic.*25. *Maij* 1616. *col.fin. verſ.*4.*quia.* Imò etiam præſentarunt licèt repudiauerint hæreditatem paternam, quod fieri non potuiſſet in iurepatr.hæreditario, vel mixto, ex ſupra allegatis. *in verſ.quia cum ante.* quas omnes præſentationes fuiſſe
54 effectuatas plenè conſtat ex ſucceſſiuis vacationibus, & præſentationibus per obitum, vel coadiutorias præſentatorum iuxta *conſ. Oldrad.* 229. *num.*2. & 3. à Rota toties approbatum.

Primò enim de anno 1508. fuit præſentatus Fœlix Ricciardi à Hieronymo, & Taddæo filijs alterius Fœlicis, & à Bartholomæo, & Iacobo filijs dicti Ricciardi, & Nepotibus dictorum Hieronymi, & Thaddæi, qui tamen repudiauerunt hæreditatem paternam.

Secundò, de anno 1535. dictus Fœlix Ricciardi fecit coadiutoriam in perſonam alterius Ricciardi fili d.Iacobi, cui conſenſerunt tàm deſcendentes à d.Iacobo, quàm deſcendentes à Franciſco d. Taddæi, licèt Franciſcus repudiauerit hæreditatẽ paternam, quàm etiam Petrus filius dicti Hieronymi tertius compatronus.

Tertiò dell'1555. poſt obitum d. Ricciardi Iacobi ab omnibus prædictis fuit præſentatus Vincentius eius Frater.

Quartò

Quartò demũ dell'1599. per obitum d. Vincentij, fuit præſentatus ab eodem D.Paulo, idem D.Ricciardus eius Frater, qui eſt hodie noſter principalis, & ab eodem D.Baccio, alter Ricciardus eius Frater, cuius obitus ſequutus de anno 1616. dedit cauſam huic liti, inter quos orta controuerſia fuit deuentum ad trãſactionem, in qua noſter principalis ceſſit tunc d. Ricciardo compræſentato omnia ſua iura reſeruata ſibi penſione annuorum ſcutorum 60.

Prædicta autem comprobantur ex tribus ſententijs, quæ tranſierunt in iudicatum, per quas fuit declaratũ is ſtudius patronatus non eſſe hæreditarium, ſed familiare, & gentilitium, quæ tamquam latæ ſuper ſtatu beneficij faciunt ius quoad omnes etiam nõ citatos ex ſuperius allegatis.

In duobus enim latis de anno 1580. à Vicarijs Piſtorienſi, & Florentino, fuit pronunciata inualida quædam donatio facta de an.1571. D. Raphaeli de Cancellarijs per q. Io.Baptiſtam Franciſci patrem Dominorum Pauli, & Ricciardi noſtrorum principalium de ſua parte iſtius iuriſpatronatus eo, quia cum eſſet
55 gentilitium non poterat ab eo donari niſi eius tantum vita durante, vt per Couarr. d.cap.18. num.10. verſ. quæ quidem ratio ſupra allegatum. è contra vero declarata fuit valida alia ſimilis donatio facta dell'1578. poſt obitum d. Io. Baptiſtæ pro prima vacatione ad fauorem Iacobi filij Iacobi, & Patrui D.Baccij Aduerſarij à dictis DD. Paulo, & Ricciardo noſtris principalibus, quia ex eadem ratione, quod iuſpatronatus eſſet gentilitiũ d. DD.Paulus, & Ricciardus in eo ex perſona propria ſuc ceſſerant, nec fuerunt adſtricti ad ſer uandam dictam donationem eorum Patris, cum repudiauerint illius hæreditatem. Et fuit quoque declaratum eſſe excluſas ab hoc iurepatronatus duas Filias fœminas Domitij Iacobi prætendentes partem in eo
56 tamquam hæredes patris, quia cum non eſſet hæreditarium, non erant illius capaces, vt ſenſit *Rota in dicta Aſculan. iuriſpatr. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinali Veroſpio colum. 3. verſ. non obſtat donantem, & in dict. Florentina canonicat. 25. Maij 1616. in fin. verſ. quinto quia, & Gratian. d.cap.577.num.46.*

In alia verò ſententia eiuſdem Vicarij Florentini, de anno 1595. contra dictum Dominum Baccium vti hæredem dicti Iacobi filij Iacobi & eius patrui, & contra dictum Dominum Raphaelem fuit declaratum donationes factas de iſto iurepatronatus per Hieronymum Petri Hieronymi primo dell' 1571. dicto D. Raphaeli. ſecundò verò dell'1574. dicto Iacobo fuiſſe inualidas; quia cum iuſpatronatus eſſet gentilitium, vel non poterant ſubſiſtere niſi durante tantum (vt dictum eſt) vita dicti Hieronymi, qui tunc erat mortuus, vel dictus Hieronymus tamquam illegitimus, & ſpurius non erat illius capax quicquid eſſet, ſi
57 fuiſſet hęreditarium. *iuxta diſtinctionem Roch. de Curte in d. tract. de iure patr. in verb. competens nu.10. verſ. hanc tamen concluſionem, quam ſequuntur Lamber. in eod. tract. par.2 lib.1. quæſt.2. art.26. num. 2. & art. 27. per tot. Paleot. remiſſiue de Noth. & Spur. cap.68. num.8. Rota in d. Florentina de Ricaſolis 10. Martij 1603. col.2. ſub verſ.3. quia, & Gratian. diſcept. forenſ. cap.218. num.13. & d.c. 521. num. 34.* & à qua non diſſentit eadem *Rota in d. ianuen. iuriſpat.* 23. Ianuarij 1612. *coram Illuſtriſſimo D. Patriarcha Pamphilio*, quæ eſt deciſio 350. nu.7. inter impreſſas poſt vol.2. Conſiliorum Farinac.

Ad tertium verò, quod, cum in dicto ſecundo legato ad fauorem familiæ non adſit taxatiua (tantum) iuſpatronatus merè gentilitium dici
58 non poſſit; reſpondetur, quod poſſet habere effectum extincta familia

ſed

ſed illa interim extante (prout hic) nihil impedit, quin per omnia reputari debeat pro tali ex vſu, & obſeruantia inueterata, vt fuit tentum in *d. Florentina canonicatus* 25. *Maij 1616.circa fin.verſ.nec repugnat, & per* Gratian. *d.cap.*521. *num.*53.54. *&* 55.

Demum non obſtat, quod non obſtan. dictis legatis, iuſpatronatus ſaltem redierit hæreditarium per illius confirmationem poſtea factam de anno 1476. à fœl.rec. Sixto IV. ad inſtantiam dictorum Antonij Domitij donatarij Caroli, & Fœlicis Legatarij Iacobi pro eis, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus.

Quia cum ſtantibus dictis legatis iuſpatronatus non eſſet amplius hæreditarium (vt oſtenſum fuit) confirmatio iſta pro hæredibus, & ſucceſſoribus nihil videtur de nouo diſpo-
59 ſuiſſe ad fauorem hæredum, quia de ſui natura ſemper præſupponit prius ineſſe, quod confirmatur, nec extendit confirmatum, ſed ſecundum illud intelligitur, & ſe conformat *Put. deciſ.*308.*num.*2.*lib.*1.*ſecundum nouiſſ.impreſſionem.* vel fuit inualida,
60 cum in ſupplicatione nulla fuerit facta mentio de dictis legatis, & ſic de ſtatu ipſius iuriſpatronatus, & de iure quæſito dictis de Familia, & agnatione, idem *Put. deciſ.*27. *de priuileg.relatus per* Ant. *Auguſt.in ſuo repertor.in tit.de confirm.vtil. vel*
61 *inutil. n.* 11. vnde illis nocere non debet *ad not.per Dec.in c.*1.*num.*5.*& pluribus ſeqq.ext.eod.tit.& Alexan. conſ.*123.*nu.*28.*ad fin. verſ. ſed ideo*
62 *vol.*4. Et præſumendum eſt etiam Papam noluiſſe eis præiudicare ad *tex.cum ibi not.in c.quamuis de reſcr. in 6.cum ſimilib.*

Et in omnem euentum tollit difficultatem ſupradicta obſeruantia poſtea ſubſequuta.

Ex prædictis itaque clariſſimè apparet iſtud iuſpatronatus æqualiter ſpectare ad D.Paulum, qui præſentauit noſtrum principalem, & ad D. Baccium, qui præſentauit D. Aduerſarium, cum ambo deſcendant ab eadem linea Fœlicis Domitij, vt ſupra dicebam. Vnde etiam, ſi voces præſentantium eſſent diſtinguendæ in ſtirpes, & non in capita iuxta *cle. plures, de iurepat.* res adhuc eſſet clariſſima, quòd gratia derogationis medietatis patronorum per Dominum Ricciardum obtenta, quoad hoc, vt ipſe fuerit præſentatus ab altera medietate remaneat bene iuſtificata. Quamuis etiam ei non fuiſſet
63 opus huiuſmodi gratia, quia cum iuſpatronatus ſit gentilitium, & cõſequenter habenda ſit ratio dictarum vocum in capita, & non in ſtirpes, vt fuit dictum in *d.Florentina, de Ricaſolis, & Florentina canonicatus in Mediolanen.iuriſpat.*22.*Maij* 1609. *coram bo.mem.*Cardin. *Marcomontio inter impreſſ.per* Farin.*par.*2. *tom.*1. *deciſ.*251.*num.*5.*& in alijs.*

Ipſe habuit ad ſui fauorem non ſolum medietatem, & maiorem partem patronorum, ſed omnes, qui extabant excepto ſolùm dicto Domino Baccio, quia fuit præſentatus non ſolum à d. Domino Paulo, ſed ſimul etiam à Dominis Io. Baptiſta, & Frãciſco filijs d.Domini Pauli, qui in iu-
64 repatronatus gentilitio poſſunt præſentare ſimul cum patre, vt dicitur in dictis Florentina de Ricaſolis, &
65 Florentina canonicatus, imò ipſe etiam Dom. Ricciardus vti compatronus adhæſit præſentationi de ſe factæ, & ſic, cum non fuerit proceſſum per viam ſcrutinij ſecreti, ſed palam, & per vota aperta auxit numerum præſentantium tamquã vnus de habentibus ius præſentandi iuxta diſtinctionem DD. in c.cum in iure *de elect. Abb. conſ.*25.*num.* 2. *&* 3. *par.*2.*Barbat.conſ.*33.*num.*20.*&* 21 *Rocch. de iurepatr. in verb. honorificum, num.*20. *verſ. limita nunc, latè Lambert. art.*8. *quæſt.*8. *par.*1. *lib.*2. *& tenuit Rota in Aquilegien. iuriſp.* 1. *&* 8. *Iunij* 1587. *coram* Rubeo *in Bergomen.Cappellaniæ* 26.*Iun.*1615. *&* 27.

& 27.Maij 1616.coram Reuerendiſſ. *bo.mem.* D.*meo Franciſco Vbaldo, & in eadem 23.Martij anni 1618.coram bo.mem.* Dom. *meo Buratto*. Et
66 conſequenter abſque alia noua gratia erat inſtituendus in concurſu cũ D. Bartholomæo, qui non habet pro ſe niſi vnicum votum *c.3.& ibi gloſ. Io.And.Card. &* Abb. *de iurepatron. cum alijs per* Lamber. *art.1. quæſt.4. par.3.lib.2.* Tanto magis, quia tam-
67 quam de Familia patronorum etiam ſtante paritate vocum eſſet præferendus *gloſ.in c.neminem, & ibi Præpoſit.& Archid.70. diſt.* Lambert. *in eod. tract. art.4. quæſt.5.par.3.lib.2. num.3.in fin. verſ ſucceſſiue. Ferrett. conſ.131.num.4.&* Rota *in d.Bergomen.Cappellania*, 27.Maij 1616. *coram eod. bo.mem.* D. *meo Vbaldo, &* 23.Martij 1618. *coram eod. bo.mem.* D. *meo Buratto*. Quare &c.

Et quoad iuſtificationem gratiæ etiam quoad verificationem, ſeu excluſionem iuriſpatronatus fuit dictũ in *Mutinen. plebis, ſeu iuriſpatr.* 21. *Febr.1625. coram Reuerendiſſ. Dom.* Coccino *Decano*, quæ in calce operis eſt deciſ. 102. & in *Florentina iuriſpatronatus.* 1.Martij 1627.*coram eodem* Reuerendiſſ.D. Coccino Decano, quæ in calce eſt deciſ. 103. & in *ead. coram eodem.* 8. *Nouembris* 1627. quæ in calce operis eſt deciſ. 104. & de iurepatr. hæreditario fuit dictum in *Piſtorien.parochialis* 9.Febr.1624. *coram* R.P.D. Merlino, quæ in calce operis eſt deciſ. 108.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. ex quibus cauſis acquiratur, & quæ conditiones apponantur.*
2 *Derogari an poſſit qualitati appoſitæ in beneficij fundatione.*
3 *Fundator beneficij non poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione.*
4 *Poteſt tamen cum Epiſcopi conſenſu, & ex iuſta cauſa.*
5 *Vel ſi in fundatione reſeruauit ſibi auctoritatem derogandi prædictis.*
6 *Hæres fundatoris non poteſt derogare qualitati in fundatione appoſita.*
7 *Niſi eidem ſit in fundatione talis facultas reſeruata.*
8 *Poteſt tamen hæres alterare qualitates concernentes eius fauorem.*
9 *Patronus, eiuſque hæres poſſunt conſentire, vt ſine eorum præſentatione beneficium conferatur.*
10 Executor *teſtamentarius nequit derogare qualitati in fundatione appoſitæ.*
11 *Niſi eidem cum ordinarij conſenſu ſit talis auctoritas data.*
12 Beneficiatus *poteſt derogare qualitati ſuum fauorem concernenti.*
13 *Vnuſquiſque fauori ſuo renunciare poteſt.*
14 Beneficiatus *nequit reducere numerum miſſarum ob fructuum diminutionem.*
15 Derogatur *interdum præſcriptione, ſeu conſuetudine qualitati appoſitæ in fundatione.*
16 Papa *poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij.*
17 Papa *poteſt de iure diſpenſare ſupra ius poſitiuum.*
18 Papa *poteſt derogare ſecularitati, ſeu regularitati beneficij.*
19 *Et perpetuitati, ſeu amouibilitati illius.*
20 *Et poteſt derogare beneficio curato, & non curato.*
21 *Et reſidentiæ.*
22 *Seu certæ ætati, vel ordini.*
23 Vel *quod talis præbenda ſit theologalis. & ſim.*
24 Vel *quando beneficium eſt electiuum.*
25 *Vel iuriſpatronatus.*
26 Papa *poteſt derogare iuripatr. eccleſiaſtico laicali, & mixto.*
27 *Concilium generale non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ.*
28 Concilium *enim eſt inferius* Papa.
29 Concilium *nequit ſine Papæ auctoritate contra iura poſitiua diſponere.*
30 *Collegium Cardinalium non poteſt regulariter derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ.*
31 Neque *etiam Sede vacante.*

Nec

32 Nec poteſt regulariter derogare conſtitutioni Papæ, ſeu Concilij.
33 Et ideo nec d. qualitati fundationis poteſt derogare.
34 Legatus non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ.
35 Nec iuri poſitiuo, ſeu conciliari.
36 Pœnitentiaria Apoſtolica non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ.
37 Pœnitentiarius ſummus ea, quæ ſunt ſecundum ius concedere poteſt.
38 Pœnitentiaria quare fuit inuenta.
39 Concilium prouinciale Epiſcoporum an poſſit derogare qualitati in beneficij fundatione appoſitæ.
40 Et cognoſcit de cauſis Epiſcoporum, & totius prouinciæ.
41 Et idem eſt in Concilio Primatiali.
42 Concilium primatiale Archiepiſcopi Piſani primatis.
43 Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus nequeunt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ diœceſum ſuorum ſuffraganeorum.
44 Niſi ſuffraganeus eſſet negligens in certis caſibus.
45 Et in alijs caſibus.
46 Epiſcopus derogare nequit qualitati appoſitæ in fundatione beneficij.
47 Etiam cum conſenſu patroni.
48 Collatio beneficij patronati facta ſpreto patrono eſt ipſo iure nulla.
49 Epiſcopus ſi ignoret donationem iuriſpatronatus, & inſtituat præſentatum à donatore quid dicendum.
50 Permutatio facta ſpreto patrono eſt nulla.
51 Collatio facta ſpreto patrono quando valeat.
52 Et quando extinctũ eſt iurepatronatus.
53 Epiſcopus non poteſt commendare beneficium iuriſpatr.
54 Epiſcopus non poteſt diſpenſare, vt quis habeat duo beneficia requirentia reſidentiam.
55 Capitulum Sede Epiſcopali vacante non poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij.
56 Inferior non poteſt legi ſuperioris derogare.
57 Capitulum Sede vacante non poteſt conferre beneficia.
58 Nec etiam tunc ſuccedit in præſentatione, ſeu electione ad Epiſcopum ſpectante.
59 Capitulum Sede vacante poteſt præſentatos inſtituere, & electos confirmare.
60 Capitulum Sede vacante, vel eius Vicarius poteſt facere quaſcunque collationes neceſſarias.
61 Optio habet vim collationis.
62 Sequeſter eccleſiæ cathedralis, vel alterius conferre, & præſentare poteſt.
63 Sed non poteſt derogare qualitatibus beneficij.
64 Prælatus ſecularis habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalẽ non poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij.
65 Indirectè aliquando poteſt.
66 Vicarius Epiſcopi, ſeu Capituli, aut alterius non poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij.
67 Prælati regulares nequeunt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij ſecularis exiſtentis in eorum eccleſijs.
68 Derogationem impetrans qualitatis appoſitæ in fundatione beneficij quid ſeruare debeat.
69 Derogatio valet, ſi adſit iuſta cauſa.
70 Et ſi exprimantur quæ de iure ſint exprimenda.
71 Et ſi exprimatur cura animarum.
72 Et qualitas iuriſpatr.
73 Et coram inferiori fieri debet mentio iuriſpat. eccleſiaſtici.
74 Vnio beneficij exprimi debet.
75 Et obligatio reſidentiæ, &
76 Valor beneficij exprimi debet.
77 Et in beneficio electiuo debet exprimi modus electionis.
78 Verus modus acquirendi beneficium ſemper exprimi debet.
79 Item ſtatus ſecularis, vel regularis beneficij.
80 Et ſi beneficium ſit hoſpitale.
81 Siue monoculare.
82 Verus vacationis modus exprimi debet.

Et

83 Et qualitas illius, per cuius obitum vacat beneficium.

84 Et reſeruatio beneficij.

85 Et vitium ingreſſus, & intruſio.

86 Impetratio beneficij inferioris debet continere nomen Sancti illius.

87 Nomen canonici, per cuius obitum vacat canonicatus debet exprimi.

88 Et aliud ſtatutum obſtās impetrationi.

89 Et exprimi debet an ſit dignitas.

90 Et collatio beneficij alteri facta.

91 Et alterius poſſeſſio colorata.

92 Impetrans beneficium debet facere mentionem de obtentis.

93 Spolio non amittitur titulus, ſed poſſeſſio.

94 Titulus, ad quem quis eſt ordinatus habetur pro beneficio.

95 Impetrans debet exprimere qualitates beneficij obtenti.

96 Et valorem beneficij obtenti.

97 Cuius obtenti in impetratione habita à legato fieri debet.

98 Cuius obtenti mentio non fit coram alio inferiore.

99 Nec tenetur exprimere beneficium, quod vult dimittere.

100 Impetrans derogationem debet exprimere clericatum.

101 Et an ſit filius naturalis, vel ſpurius.

102 Et ſuum crimen reddens eum incapacem beneficij.

103 Et ſuam excommunicationem exprimente tenetur.

104 Clauſula, & cum abſolutione à cenſuris non prodeſt inſordeſcentibus per annum.

105 Nec prodeſt non parentibus rei iudicatæ, incediarijs, &c.

106 Impetrans beneficia per reſcriptum mixtum debet exprimere ſuam dignitatem.

107 Impetrans derogationem poſteriorem vnius qualitatis non tenetur facere mentionem alterius derogationis.

108 Tenetur tamen exprimere omnia vincula, & impedimenta.

109 Et debet exprimi prohibitio talis derogationis.

110 Falſa expreſſio quando vitiet derogationem.

111 Expreſſio falſæ cauſæ quando non vitiet derogationem.

102 quæ vitiat ſi ſit appoſita gratia taxationis.

113 Gratia vitiatur ſi per fraudem fuit verum omiſſum.

114 Et ſi partes reſcripti ſunt ſeparatæ, falſitas in vna aliam non vitiat.

115 Error in nomine impetrantis derogationem eam non vitiat.

116 Quod non procedit ſi erratum ſit in nomine diœceſis.

117 Error in vocabulo, vel alia re, ſi aliter conſtet, non vitiat derogationem.

118 Falſa cauſa adiecta derogationi qualitatis in fundatione beneficij appoſitæ eam non vitiat.

119 Expreſſio falſa maioris, vel minoris vinculi quando vitiet derogationem.

120 Etiamſi tunc eſſet communis error.

121 Nemo poteſt ſine mandato alij impetrare reſcriptum ad litem, & quando.

122 Gratia derogationis non prodeſt, niſi ſit acceptata.

123 Derogationis forma ſeruanda à ſuperiore derogante.

124 Derogatio, quæ priuata auctoritate fieri poteſt, non eſt committenda ordinario.

125 Derogatio, quæ fieri poteſt à Papa, vel ordinario, inferiori non eſt de neceſſitate committenda.

126 Epiſcopus poteſt cognoſcere de veritate derogationis.

127 Per clauſulam, non obſtantibus non cenſetur derogatum qualitati beneficij.

128 Citatio non requiritur ad derogationem faciendam.

129 Stante clauſula, vocatis vocandis, in derogatione ſunt citandi illi, qui lædi ex ea poſſunt.

130 Tamen bene eſt eos ſemper vocare, vt illis præiudicetur.

131 Derogatio requirit conſenſum fundatoris, & eius hæredis.

132 Quod limitatur ſi fiat ex magna neceſſitate, vel vtilitate.

Et

133 *Et quilibet habens intereſſe debet citari.*
134 *Quod ad omnes tangit ab omnibus debet approbari.*
135 *Epiſcopus in derogatione facienda debet requirere conſilium Capituli.*
136 *Derogatio qualitatis beneficij quibus modis expiret.*
137 *Derogatio commiſſa per reſcriptum iuſtitiæ, expirat re integra morte committentis.*
138 *Secus ſi commiſſa ſit per reſcriptum gratiæ.*
139 *Derogatio expirat per mortem naturalem commiſſarij.*
140 *Derogatio expirat per mortem naturalem, & interdum ciuilem ſubdelegati à commiſſario.*
141 *Et per mortem illius, cui primo eſt delegata.*
142 *Et per mortem ciuilem delegati regulariter non expirat.*
143 *Derogatio per reſcriptum gratiæ, ſeu per modum priuilegij perſonalis extinguitur cum perſona impetrantis*
144 *Derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ, vel iuſtitiæ per mortem ciuilem eam impetrantis quando expiret.*
145 *Derogatio conceſſa per reſcriptum iuſtitiæ, re integra expirat per mortẽ eius, contra quem erat.*
146 *Non autem per illius mortem ciuilem.*
147 *Derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ, vel priuilegij expirat per lapſum temporis in ea poſiti.*
148 *Et ſi ſit conceſſa ad beneplacitum concedentis expirat eius morte.*
149 *Derogatio quando ceſſet ceſſante cauſa, quæ ab initio fuit vera.*
150 *Quæ non ceſſat ſi ſit deducta ad actũ conſummatum.*
151 *Niſi eſſet conceſſa tali cauſa durante.*
152 *Derogatio qualitatis in fundatione beneficij appoſitæ facta ob fructuum diminutionem, ceſſat auctis fructibus.*
153 *Princeps quando poſſit derogationem reuocare.*
154 *Derogatio prior non cenſetur reuocata per poſteriorem.*
155 *Commiſſarius derogationis non poteſt eam reijcere.*
156. *Et ſi alij eam comittat, perdit iuriſdictionem.*
157 *Vel ſi alium in ſocium adhibeat non habentem aliquam iuriſdictionem in ea.*
158 *Et ſi deferat appellationi perdit iuriſdictionem.*
159 *Derogaturus ſi fuerit recuſatus, quid agendum.*
160 *Compromiſſo pendente ſuper beneficio, poteſt alter adire ordinarium &c.*
161 *Pendente laudi reductione ſuſpenditur laudi executio, & poteſtas ordinarij.*
162 *Appellatio interpoſita ab inferiore derogare volente eius iuriſdictionem ſpendit.*
163 *Derogationis executio ſuſpenditur, pendente nullitate ſuper ea*
164 *Derogatio extinguitur per renunciationem eam impetrantis.*
165 *Et etiam per tacitam.*
166 *Derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ, vel priuilegij per non vſum aliquando expirat.*
167 *Et per contrarium vſum.*
168 *Et per ipſius derogationis abuſum.*

CAPVT TERTIVM.

De Derogatione qualitatum in fundatione beneficij appoſitarum.

1 EX ſupradictis ſatis liquet iuſpatr. acquiri ex fundatione, conſtructione, & dotatione eccleſiæ, ſeu Capellæ cum conſenſu Epiſcopi, in cuius diœceſi eccleſia, ſeu capella conſtructa eſt, & fundata, & in tali fundatione poſſe fundatores apponere qualitates, & conditiones cum Epiſcopi conſenſu, vt dixi ſupra libro primo, & ſecundo.

2 Nunc eſt videndum, an aliquando derogari poſſit talibus qualitatibus,

tatibus, & à quibus derogari poſſit, & reſolutiuè procedendo dico.

3 Primò fundator beneficij, ſiue ex teſtamento, aut alia ſimili vltima voluntate ſiue inter viuos eidem apponens aliquam qualitatem, eidē qualitati poſt Epiſcopi, & ordinarij approbationem,& conſenſum derogare non poteſt. *Lamber. de iurep. lib.1.p.1.quæſt.4.princ.art.7. in fine. & art.10.num.4.* poteſt tamen cum Epiſcopi conſenſu ex iuſta cauſa pro
4 vna vice alterare conditiones, & qualitates in fundatione appoſitas. *Lamber.vbi ſup.lib.2.par.1. quæſt.7. art.30.num.2.3.& 9. Garc.de beneficijs.par.7.cap.1.num.103.* item idem eſt, ſi fundator in limine perfectæ
5 fundationis cum conſenſu eiuſdem ordinarij reſeruauit ſibi facultatem immutandi qualitates à ſe in fundatione beneficij appoſitas. *Lamber. vbi ſup.lib.1.par.1.quæſt.9. art.1. in 3.concluſ.ampl.10.& art.2.*

6 Secundò, hæres fundatoris, vel alius ſucceſſor non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ; quia factum defuncti approbare tenetur. *l.vlt.ff.de hæred. inſtit. Lamber.vbi ſup.lib.1.par.1. quæſt.4. art. 3. & facit tex. in cap. querimoniam.de iurep. & Concilium Triden. ſeſſ.25.de reform. cap.5.* niſi à fundatore in fundationis limine cum con-
7 ſenſu ordinarij fuiſſet reſeruata facultas talia faciendi. *Lamber.d.lib.1. par.1. quæſt.9.art.1. concluſ.3. ampl. 10.& art.2. num.14. & ſeq.* poteſt tamen hæres, & ſucceſſor alterare qualitates conſeruantes,ſeu concer-
8 nentes principaliter eorum fauorē. *Lamber.vbi ſup.lib.3.quæſt.5. art.3.*
9 *ad fin.*& poteſt patronus, & quilibet fundatoris ſucceſſor conſentire, vt abſque eius præſentatione beneficij collatio fiat. *Lamber. vbi ſupr. lib.2. par. 3. quæſt. 2. art. 2. & quæſt. 9. art.24.*

10 Tertiò, executor teſtamentarius, aut alius à fundatore deputatus regulariter non poteſt derogare qualitatibus in fundatione beneficij appoſitis ex *cap. tua nobis.& cap.Ioannes. de teſtam.Card.Mantica,de conjectur.vltim.volunt.lib.3. tit.3. nu.8.*
11 niſi cum ordinarij conſenſu fuerit executori auctoritas data talia faciendi,quia cum d.conſenſu ordinarij talia agere poterit. *Marian.Soccin.in tract. de libelli oblat. num. 21. Bart.in l.captatorias in fin. C. de teſt. milit.*

12 Quarto, beneficiatus, aliuſue ad cuius fauorem appoſita fuit aliqua conditio,ſeu qualitas in fundatione beneficij poteſt per ſuum conſenſum dictæ qualitati derogare, quia vnuſ-
13 quiſque fauori ſuo renunciare poteſt. *l.ſi quis in conſcribendo. C. de pactis.* veluti,ſi beneficium non ſit ſacerdotale, poteſt tamen beneficiatus effici ſacerdos, & pluries celebrare, quàm ex fundatione ſit obli-
14 gatus; non poteſt tamen reducere numerum miſſarum, eò, quòd decreuerint reditus, ſed ad Epiſcopum pertinet. *Azor. inſtit. moral. par. 2. lib.2.cap.24.quæſt.6. Moneta, de commut.vltim.volun.cap.10.nu.241 & ſeq.*

15 Quintò, per præſcriptionem, ſeu conſuetudinem poteſt interdum derogari qualitatibus, ſeu conditionibus in fundatione beneficij appoſitis, quoad præſcriptionem probatur ex *cap.conſultationibus.de iurep. Moneta vbi ſup.num.244.& ſeq.* quoad conſuetudinem probatur ex *cap.Abbate. cum ibi not.de verb. ſignif. & c. poſtulaſti. vbi Innoc.& Abb.de iurep. Lamber.vbi ſup.lib.3. quæſt.5. art.6. num.4.& 9. Nauarr. conſ.6. aliàs 7. de cler.non reſid.*

16 Sextò, Summus Pontifex derogare poteſt qualitatibus in beneficiorum fundationibus appoſitis, quamuis non cenſeatur derogare, niſi expreſsè deroget,& probatur ex *clem.quia contingit.vbi gloſ.& Doct. de relig.domib.*& ratio eſt,quia Papa poteſt de iure ſupra ius poſitiuum
17 diſpenſare. *cap. propoſuit. de conceſſ.*

præb. Lamber. *vbi ſup. lib.3. quæſt.5. art 3.num.4.& d.lib.2.par.3.quæſt.9 ar.10.Felin.in tract.quando lit.Apoſtol.noc.patr.eccleſ.ampl.7.nu.7. Flamin.Pariſ.de reſign.benef.lib.2.quæſt.11.num.*8.& *lib.11.quæſt.3.num.95.* Gonzal.*in comment.ad reg.*8.*Cancell. gloſ.*5.*§.6.num.*28.Garc.*vbi ſup.p.*5. *cap.*1. *num.* 510. *Moneta vbi ſupra num.*249.

18 Et prima qualitas beneficij, cui Papa derogare poteſt, eſt ſecularitas, ſeu regularitas beneficij,ex *cap. regula. diſt.* 18. *& cap.* 1. *& cap. translato,de conſtit.Hoieda de comp. & incompatib.benefic.par.*1.*cap.*24. *num.*93.*Gonzal.vbi ſup.gloſ.7.nu.*5. *& 6.*

19 Secunda eſt qualitas manualitatis,ſeu amouibilitatis, & perpetuitatis beneficij,de qua *Gonzal.d.gloſ.*5. *§.6. & gloſ.*8. *num.* 7. *&* 24. *Pariſ. vbi ſup.lib.2.quæſt.*11.*& lib.*10. *q.*2. *num.*37. *Garc. vbi ſup. par.*1. *cap.*2. *num.*71.

20 Tertia eſt qualitas beneficij curati, vel non curati, ſeu cum cura animarum, & ſine cura, de qua in *cap. cum in illis.in princ.de præb. lib.6. & clem.ſi romanus.de præb.*& huic qualitati Papa derogare poteſt.*cap.quia nonnulli. de cler. non reſid. & Concil.* Triden.*ſeſſ.*23. *de reform.cap.*1. *cap. extirpandæ. §. qui vero. & cap. de multa.de præbend.*

21 Quarta qualitas eſt perſonalis reſidentiæ, cui Papa poteſt derogare probatur in *cap. vlt. de reſcrip.lib.6. Moneta vbi ſup.num.*253.

22 Quinta qualitas eſt certæ ætatis, vel ſacerdotij, aut alterius ordinis beneficio in fundatione appoſita,cui Papa derogare poteſt ex *dict. cap. propoſuit.de conceſſ. præbend. declarat Garc.vbi ſup.par.7.cap.*1. *num.* 116.

23 Sexta eſt qualitas, veluti, quòd talis præbenda ſit theologalis pœnitentialis, magiſtralis, aut Doctoralis, & huiuſmodi, de qua *Gonzal. vbi ſup.gloſ.9.§.2.Garc.vbi ſup. p.*5. *cap.* 4. *à num.* 108. *ad num.* 133. *&* probatur ex *d.cap. propoſuit. Moneta vbi ſup.num.*256.

24 Septima qualitas eſt, quòd beneficium ſit electiuum, ideſt, quod per electionem quis ad regimen dicti beneficij aſſumatur, ſiue quod beneficium ſit collatiuum, quod de eo, quis per collationem prouideatur,& huic qualitati Papa poteſt derogare. *cap.cum in cunctis. §.vlt. c.quia propter.§.qui vero. & cap.cumana in fine. de elect.*

25 Octaua, & vltima qualitas eſt, quod beneficiũ ſit iuriſpatronatus, de qua in ſequenti.

26 Septimò, Papa poteſt derogare iuripatronatus eccleſiaſtico, laicali, & mixto. de quo latè dixi in cap. præcedenti.

27 Octauò, Concilium Generale etiam legitimè congregatum regulariter non poteſt abſque ſpeciali Papæ auctoritate delegantis, vel derogationem confirmantis, derogare qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis,quia concilium eſt inferius Papa, ſine cuius confirmatione concilij

28 decreta nullam vim habent. *c.*1.*cap. regula veſtra. & cap. multis. diſtinct.*17.*melius in cap. ſignificaſti. in princ. verſ. aiunt in conc. de elect.* Card.Albanus *in tractat. de poteſtate Papæ.par.*2.*à num.*111.*ad num.*190. neque poteſt Concilium ſine Papæ

29 auctoritate contra iura poſitiua diſponere,illiſue derogare. *Thom.*Cãpeg.*in tract. de conc. cap.*37. *num.*1. *&* Cardin.*Iacobatius in tract.de Concilio.lib.*5.*art.*17.*nu.*1.*&* 4.*& lib.6. art.6.num.*1.

30 Nonò, Cœtus, & Collegium Illuſtriſſimorum S. R. E. Cardinalium nõ poteſt regularieer derogare qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis, quia ſi de hoc quæratur viuente Papa,qui vel captus ſit ab hoſtibus, vel aliàs eſſet effectus inutilis, tunc per eius Vicarium,vel Coadiutorem id poterit expediri cum conſilio DD.Cardinalium. *Card.*Iacob.*vbi ſup. lib.4. art.*3. *à n.*1.*ad* 36.

Nec

31 Nec etiam Sede vacante illud poterit Collegium Cardinalium, quod ſuccedit Papæ in iuriſdictionalibus ſaltem in habitu, & quoad aliqua in actu. *gloſ. approbata in cap. vnico. §. omnem perſonam. verbo Sede vacante. ad fin. de ſchiſmat. lib. 6.* attamen non poteſt derogare regula-
32 riter conſtitutioni Papæ, ſeu Concilij, vel contra talem conſtitutionem diſponere, ſeu diſpenſare. S. *Antoninus in ſumma. par. 3. tit. 22. cap. 2. §. Collegium Cardinalium. Cardin. Iacobat. vbi ſup. lib. 5. art. 17. num. 10.*
33 ideo nec Sede Vacante poterit Collegium Cardinalium derogare qualitatibus in fundatione beneficij appoſitis, nam hæc derogatio non eſt de caſibus exceptis *in cap. vbi periculum. de elect. lib. 6. & in clem. ne romani de elect.* cum hæc derogatio à ſacris canonibus prohibeatur, & à *Conc. Trid. ſeſſ. 22. de reform. cap. 4. & ſeſſ. 25. de reform. cap. 5. Garc. vbi ſup. par. 5. cap. 2. num. 6.* qui ait Collegiũ Cardinalium Sede vacante non poſſe beneficia conferre. *vide Monetam vbi ſup. num. 301. & ſeqq.*
34 Decimò, legatus Apoſtolicæ Sedis non poteſt regulariter derogare qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis, cum derogatio prohibeatur à *Conc. Trident. d. ſeſſ. 25. de refor.*
35 *cap. 5.* & quia legatus etiam de latere regulariter derogare non poteſt iuripoſitiuo, præſertim conciliari. *Sanchez de matrim. lib. 7. diſputat. 6. num. 15. & 16. Nic. Boerius in tract. de poteſtate legati à latere. quæſt. 1. num. 44. Card. Iacobat. vbi ſup. lib. 5. art. 20. num. 1. Garc. vbi ſup. par. 11. cap. 5. num. 371.* & dixi in præceden. cap. in fine.
36 Vndecimò, pœnitentiaria Apoſtolica regulariter derogare non poteſt qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis, id enim aduerſatur *Conc. Trid. in ſupradicto c. 5.* & inferior non poteſt tollere legẽ ſuperioris. *d. clem. ne romani. in princ. de elect.*
37 nam Summus Pœnitentiarius poteſt tantum concedere ea, quæ ſunt ſecũdum ius. *Rebuff. in praxi benef. tit. de diſpenſat. ad plura beneficia. num. 37.*
38 quia pœnitentiaria fuit inſtituta, vt vice Papæ abſolueret, vel daret facultatem abſoluendi à cenſuris eccleſiaſticis, & pœnis, ac delictis ipſi Papæ reſeruatis. *Card. in d. clem. ne romani. §. eo tamen prouiſo. num. 1. & 5. Azorius vbi ſup. par. 2. lib. 5. c. 38.*
39 Duodecimò, Concilium Prouinciale Epiſcoporum à Metropolitano, ſeu Archiepiſcopo congregatum, quamuis regulariter derogare nequeat qualitatibus in fundatione beneficij appoſitis, interdum tamen poterit in diœceſibus in quibus poſſunt Epiſcopi ad tale Concilium conuenientes. *Garc. vbi ſup. par. 5. cap. 2. num. 7.* quia dictum Conciliũ
40 cognoſcit de omnibus cauſis Eccleſiaſticis totius Prouinciæ, & habet iuriſdictionem ſuper omnes de Prouincia. *c. propter. il' 1. & 2. diſtinct. 18. cap. ſcitote 6. quæſt. 3.* idemque eſt dicendum de poteſtate Concilij Pri-
41 matialis quoad diœceſes, & Prouincias Archiepiſcoporũ ſubiectorũ, & de poteſtate Concilij Patriarchalis quoad diœceſes, & prouincias Primatum ſubiectorum, vt colligi poteſt ex *c. nullus Primas. quæſt. 3.* vt eſſet Concilium Primatiale Illuſtriſſimi
42 Dom. Achiepiſcopi Piſani Primatis Corſicæ, & Sardiniæ, & legati nati.
43 Decimotertiò, Patriarcha Primas, & Archiepiſcopus non poſſunt regulariter derogare dictis qualitatibus in beneficij fũdatione appoſitis diœceſum ſuorum ſuffraganeorum. *d. c. nullus Primas. & cap. ſicut vnire. de exceſſib. prælat.* niſi ſuffraganeus eſſet negligens in caſibus, in quibus de-
44 rogationem concedere tenetur, tunc vel per appellationem ſeu querelam aditus Patriarcha, Primas, ſeu Archiepiſcopus vel compellet ſuffraganeum ad derogationem faciendam, vel ipſe derogabit. *Moneta vbi ſup. num. 345.* poterunt tamen Patriar-
45 cha, Primas, & Archiepiſcopus de-

rogare qualitatibus appoſitis in fundatione Cathedralium ſuorum ſuffraganeorum in caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt reſpectu inferiorum eccleſiarum ſibi ſubiectarum, quod declara, vt per *Monetam vbi ſup.num.*346.

46 Decimoquarto, Epiſcopus derogare nequit regulariter qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis, quia talis derogatio eſt iuri poſitiuo contraria, & inferior non poteſt derogare legi ſuperioris, & de Epiſcopo latè *Garc. vbi ſup. par.*11. *cap.*5. *num.*344. *&* 371. & quod non poſ-
47 ſit derogare etiam cum conſenſu patroni ex *decreto Concil.* Trid.*ſeſſ.*25. *de reform.d.cap.*5.*tenet Vgolinus de off.& poteſt.*Epiſcopi.*cap.*52.*ſ.*1.*n.*8. Marcus *Anton.Genuen.Epiſcopus Iſemien.in ſua praxi Archiep. Neapolit. cap.*14.*num.*10.Garc.*vbi ſup.par.*7. *cap.*1.*num.*111.112.*&* 113. quamuis multi contrarium teneant relati à *Moneta vbi ſup.num.*352. *ideſt*, Nauarr.*in manuali, de oratione*, *c.*3. *num.*73.Prax.Archiep.*leonis. in cap.*26.*num.*35.*&* Garc.*d.cap.*1. *nu.*66. refert deciſionem Rotę in caſu diminutionis numeri miſſarum cum conſenſu patroni ex redituum diminutione. idem Garc. *d. cap.*1. *num.* 125.

48 Hinc infertur, quòd inſtitutio, ſeu collatio ab ordinario facta de beneficio ſpræto patrono, infra tempus datum ad præſentandum eſt ipſo iure nulla. *c. decernimus.* 16. *quæſt.* 7. Lambertin.*vbi ſup.lib.*2.*p.*3.*quæſt.*2. *art.*2.*num.*2.*Garc.vbi ſup.par.*5.*c.*9. *à num.* 231. quod eſt verum etiam in iurepatr.eccleſiaſtico. *Abb.in cap. illud.nu.*3. *de iurepat.* idem eſt quando patronus eſt abſens, & Epiſcopus confert iure deuoluto, tunc enim non tenet collatio. Garc. *vbi ſupra num.* 251. quod fallit, ſi Epiſcopus
49 ignoret donationem iuriſpatr.& inſtituit præſentatum à donatore, vel quando Epiſcopus contulit beneficium ipſi patrono, vel quando patronus poſt conſenſit collationi factæ ſine ſua præſentatione, vel quãdo patronus fuit præſens, & non cõtradixit collationi factæ ſine ſua præſentatione, vel quando patronus non conſenſit, nec contradixit abſẽs infra tempus datum ad præſentandum, tunc enim conualidatur per lapſum dicti temporis, vel ſi patronus præſentauit indignum; idem dicendum eſt in permutatione beneficiorum facta ſpræto patrono, nam
50 conualeſcit ſi patronus non reclamet intra tempus datum ad præſentandum, valet tamen collatio derogatoria iuriſpat.facta cum clauſula, dummodo accedat conſenſus patronorum, tunc enim requiritur conſenſus expreſſus, & non ſufficit tacitus inductus ex lapſu quatuor menſium.
51 item valet collatio facta ſpræto patrono, quando patronus præſentare nequit quem vellet, vel quando collatio facta fuit contra præſentationem factam à maiori parte ob euitandum ſcandalum, vel quando non fuit facta præſentatio intra quadrimeſtre, vel quando patroni litigantes ſuper iurepatr.beneficij vacantis litem non terminant intra tempus datum ad præſentandum, vel quando plures cumulatiuè ſint pręſentati, quia tunc Epiſcopus inſtituit quem vult, & idem eſt, quando extinctum eſt iuſpatronatus, quia nullus ſit hæ-
52 res patroni, de quibus omnibus latè dixi ſupra in multis capitibus, & vide Lambert.*vbi ſup.par.*3.*lib.*2.*q.*2. *art.*2.*& quæſt.* 4. *art.*8. *& quæſt.* 7. *art.*2. *& art.*5. Garc. *d.cap.*9.*num.* 232.*nu.*233.*&* 234.247.250.253. *&* 254. *& Monetam vbi ſup. à num.* 361.*ad* 378.

53 Infertur ſecundò, quòd Epiſcopus non poteſt perpetuo, ideſt ad alicuius vitam commendare beneficiũ iuriſpatr. abſque patroni conſenſu. *gloſ.in cap.nemo deinceps. verbo commendare.de elect.lib.6.* Lambert.*dict. quæſt.*7.*art.*1.*& dixi ſup.*

54 Infertur tertiò, non poſſe Epiſco-

pum

pum regulariter diſpenſare, vt quis obtineat duo beneficia requirentia perſonalem reſidentiam, licèt alij cõtrarium teneant, vt per *Hoiedam de benef. compat. & incompat. par. 1. c. 12. num. 13. & par. 2. cap. 12. num. 12. Garc. vbi ſup. par. 11. cap. 5. nu. 369. vbi ſup. num. 370. & ſeq. ex Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 17.* ait id hodie eſſe clarum, cum Concilium ibi ſtatuat, vt vnum tantum beneficium eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod ſi non ſufficiat ad honeſtam vitæ beneficiati ſubſtẽtationẽ, liceat aliud ſimplex beneficium ſufficiens eidem conferre, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, contra quod Concilium Epiſcopus diſpenſare non poteſt niſi in caſibus à iure expreſſis.

55 Decimoquintò, Capitulum Sede Epiſcopali vacante derogare non poteſt regulariter qualitatibus appoſitis in fundatione beneficij, quia licèt tunc Capitulum ſuccedat Epiſcopo in iuriſdictione ordinaria contentioſa, & voluntaria competente iure communi, ſeu ſpeciali, & accidentali illi vt ordinario, & in iuriſdictione delegata Epiſcopo per canonem, tamen, quia tunc Capitulum eſt inferius Papa, qui iubet dictas qualitates obſeruari ex *Conc. Trid. ſeſſ. 25.*
56 *de reform. d. cap. 5.* & inferior nequit legi ſuperioris derogare. *c. cum inferior. de maiorit. & obed.* nec etiam poteſt dictis qualitatibus derogare, quia nec Epiſcopus id poteſt, vt ſupradictum eſt. *Moneta vbi ſup. n.* 388
57 tunc enim Capitulum, nec etiam beneficia conferre poteſt. *cap. 1. ne Sede vacante. cap. 1. de inſtitut. lib. 6. c. vnico. §. 1. ne Sed. vac. lib. 6. Garc. vbi ſup. par. 5. cap. 7. num. 53.* Secus ſi collatio ſpectet ad Epiſcopum, & Capitulum. *gloſ. in cap. vlt. §. 1. verbo, Epiſcopi. de ſuppl. negl. præl. lib. 6.* nec etiã
58 tunc Capitulum ſuccedit in præſentatione, ſeu electione ad Epiſcopum ſpectante. *Garc. d. cap. 7. num. 526.* & de beneficijs vacantibus Sede Epiſcopali vacante habetur regula ſecunda Cancell. Apoſt. relata à *Quaranta in ſumma Bullarij in verb. Reg. Cancell. Apoſt.* & declarat *Garc. vbi ſup. par. 5. cap. 1. à num. 221. ad 225. & d. c. 7. num. 87. & ſeq.* vbi ait Capitulum Sede Epiſcopali vacante poſſe conferre beneficia ſi ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul collatio pertinebat, vel ſi ex conſuetudine Eccleſiæ, vel ſtatuto beneficiorum collatio ad aliquem pertinet cũ conſilio Capituli; poteſt etiam tunc
56 Capitulum præſentatos inſtituere, electoſque confirmare. *cap. cum olim de maior. & obed. cap. 1. de inſtitut. lib. 6. Garc. d. cap. 7. nu. 54. vbi à num. 55. ad 75.* tenet, & probat, quaſcum-
60 que beneficiorum collationes neceſſarias fieri poſſe à Capitulo Sede vacante, ſeu ab eius Vicario. ibique *num. 77.* exemplificat in optione facienda ab antiquiori, quo caſu non eſt libera collatio, ſed neceſſaria, vt in *cap. vlt. de conſtit. lib. 6.* quamuis ſecundum veriorem opinionem in optione non requiratur collatio cũ optatur titulus, quia ipſa optio in
61 vim cõſuetudinis approbatę facta collationis vim habet, ſeu canonicæ inſtitutionis. *Rota deciſ. 6. de conſuetud. in nouis. &* de auctoritate Capituli Sede vacante in collatione beneficiorum latè *Pautnus in tract. de off. & poteſt. Capit. Sede vacante p. 2. quæſt. 2. princ. num. 13. & Quaranta in d. ſumma Bullarij, in verb. Capitulum Sede vacante. & ibi additio.* ſequeſter autem Eccleſię Cathedralis,
62 vel alterius cum ſit adminiſtrator, & fructuum collector, conferre, & præſentare poteſt, vt de magis communi opin. *Lambert. vbi ſup. lib. 1. par. 2. quæſt. 9. art. 3. Garc. d. p. 5. c. 6. n. 1. & ſeqq.* dummodo ſit perſona eccleſiaſtica, non laicus, tunc enim ſolum in iurepatr. laicali præſentare poſſet. *Garc. d. nu. 1.* attamen talis ſequeſter derogare nequit qualitatibus dicti
63 beneficij niſi quantum poteſt Epiſcopus. *Moneta vbi ſup. num. 408.*

64 Decimoſextò, Prælatus ſecularis habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſua quaſi diœceſi, vt eſt Præpoſitus Piſciæ nullius diæceſis in Thuſcia derogare non poteſt dictis qualitatibus beneficiorum ſibi ſubiectorum, niſi quantum poſſunt Epiſcopi in ſua diœceſi. *Moneta vbi ſupra num.*409. & talis prælatus habẽs
65 ius inſtituendi ad patronorum præſentationem poteſt indirectè derogare dictis qualitatibus, ſi data negligentia patronorum in præſentando ipſo iure deuolutionis prædicta beneficia liberè conferat. *Lambert. vbi ſup. lib.* 2. *par.* 3. *quæſt.* 7. *art.* 1. *vſque ad decimum.*

66 Decimoſeptimò, Vicarius Epiſcopi, vel Vicarius Capituli Sede Epiſcopali vacante, vel Vicarius Prælatorum ſecularium quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentium regulariter non poteſt derogare prædictis qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis etiam in illis caſibus, in quibus poteſt ille, cuius eſt Vicarius, niſi ad id ſpeciale habeat mandatum. *Moneta vbi ſup. nu.*410.

67 Decimooctauo. Prælati Regulares derogare nequeunt qualitatibus appoſitis in fundatione beneficiorum ſecularium exiſtentium in ſuis eccleſijs regularibus. quod autem ad beneficia ſecularia poſita extra ſuas eccleſias, in quibus eccleſijs habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt ſicuti Epiſcopi quoad beneficia ſuarum diœceſum. *Monet. vbi ſup. num.*411.

68 Secundò principaliter eſt videndum, quæ ſeruare debeat impetrans derogationem qualitatum in beneficij fundatione appoſitarum, &

69 Primò requiritur iuſta cauſa, puta, vtilitas publica, ſeu bonum commune, neceſſitas, vel priuata vtilitas coniuncta cum aliquo communi bono. *Moneta vbi ſup. à num.* 412. *ad* 421.

70 Secundo, vt exprimatur qualitas, quæ de iure, vel ſtylo Curiæ eſt exprimenda aliàs nulla redditur impetratio. *Sanchez de matrimonio. lib.*8. *diſputat.* 21. *num.* 13. & infraſcriptæ qualitates ſunt exprimendæ.

71 Prima, cura animarum, vt patet ex *cap. ſcum in illis. in princ. de præb. lib.*6.

72 Secunda qualitas iuriſpatr. laicalis vel mixti quoad impetrationem faciendam à Papa, vel legato ex regula 41. Cancell.

73 Et quoad impetrationem coram inferioribus erit habenda mentio etiam iuriſpat. eccleſiaſtici. *Monet. vbi ſup. num.*431.

74 Tertia vnio beneficij, quod impetratur facta alteri beneficio per ordinarium ex *cap. quamuis. de reſcript. lib.*6. *& ex reg. Cancell. de non tollen. iur. quæſ.*

75 Quarta obligatio reſidentiæ annexæ beneficio. *Garc. vbi ſup. par.* 3. *cap.* 2.

76 Quinta valor beneficij ex *regula Cancell.*44.

77 Sexta, in beneficio electiuo debet exprimi modus electiuus. *dict. cap. cum in illis. §. illis vero,* & habetur in *reg. cancell.* 56. *ſeu* 57. & ſi beneficiũ ſit commendatum, fiat mentio de commenda, & ſemper exprimi debet verus modus acquirendi beneficium, quod quis vult impetrare. *Moneta vbi ſup. num.*435.

79 Septima, ſtatus ſecularis, vel regularis ipſius beneficij ex *cap. cum de beneficio de præb. lib.* 6. *&* Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 10.

80 Octaua, ſi beneficium eſt hoſpitale debet exprimi. *Menoch. de arb. iud. caſu* 201. *num.*88.

81 Nona, ſi beneficium eſt monoculare, ideſt, vnicum ſpectans ad collationem ordinarij. *Menoch. ibid. num.* 94. *Gonzal. ubi ſup. gloſ.* 9. *§.* 4. *num.* 4. *&* 5.

82 Decima, debet exprimi verus vacationis modus, quia expreſſo vno modo non venit alius, quamuis nullo expreſſo vocationis modo, omnis modus vacationis veniat. *Menoch. ibidem num.*

num. 110. excepta gratia ſi neutri.

83 Decimaprima, debet exprimi qualitas illius, per cuius obitum vacauerit beneficium. *vt ex Doct. in cap. ſuſceptum. de reſcript. lib. 6. Menoch. ubi ſupra caſu* 201. *num.* 110. *Gonzal. ubi ſupra gloſ.* 52. *num. 6. Garc. ubi ſupra par.* 5. *cap.* 1. *à num.* 273. *ad* 343.

84 Decimaſecunda, debet exprimi reſeruatio beneficij, vt ſi vacauerit in menſe Apoſtolico *ex regula octaua Cancell.* & ſi plures ſunt reſeruationes omnium mentio faciēda eſt, alias gratia eſt nulla. item exprimenda eſt affectio beneficij, ne gratia ſit ſubreptitia. *Gonzal. d. gloſ.* 52. *num.* 34.

85 Decimatertia, exprimi debet initium ingreſſus in beneficium, vt intratio, *Felin. in cap. in noſtra. nu.* 10. *& in cap. poſtulaſti nu.* 14. *de reſcrip. Ant. Gabr. com. concluſ. lib. 6. tit. de clauſulis. cōcluſ.* 4. *Garc. ubi ſupra par.* 11. *cap.* 10. *num.* 225. *Menoch. d. caſu* 201. *num.* 129.

86 Decimaquarta cū impetratur beneficium Eccleſiæ inferioris, exprimi debet nomē Sancti illius. *Menoch.* 201. *num.* 134.

87 Decimaquinta, debet exprimi nomen Canonici, per cuius obitum vacauit Canonicatus, & præbenda. *Stapbil. de lit. grat. rubr. de mod. & form. impetr. verſ. ideo Menoch. ibidem num.* 135.

88 Decimaſeſta, debet exprimi ſtatutum ſi adeſt, quod obſtet impetrationi beneficij *Menoch. ibi num.* 136. *& facit cap. primum de conſtit. lib. 6.*

89 Decima ſeptima exprimi debet, an ſit dignitas, perſonatus, vel officium, vt patet tot regula 56. ſeu 57. *Cācell.* vel ſi ſit præluenda ferendo talis, diaconalis, vel ſubdiaconalis. *facit c. ei, cui. de præb. lib. 6. & clem. 2. de æt. & qualit.* vel ſi ſit magiſtralis, theologalis, doctoralis, vel pœnitentialis. *Gonzal. ubi ſupra gloſſ.* 9. *§.* 2. *num.* 78.

90 Decimaoctaua, exprimi debet collatio beneficij alteri facta non ſolum acceptata *in cap. ſi beneficia. de præb. lib. 6.* ſed etiam nondum acceptata. *cap. accedens de præb.*

91 Decimanona debet exprimi alterius colorata poſſeſſio beneficij, quod impetratur. *cap. cum noſtris de conceſſ. præb.* Menoch. *d. caſu* 201. *num.* 139.

92 Impetrans debet mentionem facere de beneficio, quod obtinet *ex cap. cū adeo. cap. poſtulaſti. cap. ad audientiam. il ſecundo cap. in noſtra. & cap. ſi proponente de reſcript.* Menoch. *ubi ſup. num.* 141. etiam ſi ſit beneficium tenue. *d. cap. ſi proponente.* vel etiamſi non ſit conſecutus d. primum beneficium, ſed ſolum habet mandatum de prouidendo. *Card. in clem. 2. quæſt. 12. de off. ord.* etiamſi impetrans d. beneficio fuiſſet ſpoliatus. *Menoch. ubi ſup. num.* 144. quia per ſpolium non amittitur titulus,

93 ſed ſola poſſeſsio, quæ facile recuperari poteſt. *Moneta vbi ſupra num.* 450. etiamſi impetrās d. primum beneficium occupaſſet. *Menoch. ubi ſup. nu.* 45. vel etiamſi ſit beneficium manuale, & amouibile. M*enoch. ibidem nu.* 46. & etiamſi d. beneficium eſſet reſignatum, ſed reſignatio non dum à Superiore admiſſa, etiamſi impetrans eſſet ordinatus ad titulum alterius Eccleſiæ, cum talis titulus

94 habeatur pro beneficium, & impetrans de canonicatu, quem habet ſine præbenda mentionem facere debet, & de penſione quam habet ſuper alio beneficio. M*enoch. vbi ſupra num.* 47. 49. & 51. & ſunt etiam ex-

95 primendæ qualitates beneficij obtenti, quæ munere poſſent Papam ad non concedendum beneficium, vel ad concedendum ſed non eo modo *Dec. in cap. ad aures. num.* 12. *de reſcript. & ibi Felin. num.* 2. & 3. dicit hanc eſſe commonem, & quoad qualitatem curæ animarum habetur. in *clem.* 1. *de præbend.* ita exprimi debet valor beneficij obtenti ex *reg.*

96 54. *ſeſſ.* 55. *Cancell.* & ſi impetratio beneficij obtineatur à Legato Sedis Apo-

97 Apoſtolicæ beneficij obtenti in ea debet fieri mentio. *cap. vlt. de off. legat. lib. 6. & clem. 2. de off. ordin. vbi Doctor.* attamen non debet fieri mentio beneficij obtenti, quando impe-
98 tratio fit non à Papa, vel eius legato. *d. clem. 2.* neque quando ignoranter obtinet aliud beneficium à Papa, vel eius legato, quod ſibi abſenti, & ignoranti fuit collatum. *Menoch. d. caſu* 201. *num.* 52. nec mentio fieri debet de ſtypendijs. *Menoch. ibi nu.* 55. & eſt probabile, quod quis non
99 teneatur exprimere beneficiũ, quod quis vult cum effectu dimittere. *Moneta ſup. q.* 457.

100 Vigeſimaprima debet exprimi qualitas clericatus. *cap. cum adeo. de reſcript. vbi Dec. nu.* 3. *Gutier. canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 34. *& Menoch. vbi ſup. num.* 33.

101 Vigeſimaſecunda debet exprimi, ſimpliciter filius naturalis, vel ſpurius, ſeu inceſtuoſus ex *ex cap.* 2. *de fil. presb. lib.* 6. *Menoch. vbi ſup. nu.* 34. *Card. Paleottus, de nothis, & ſpurijs. cap.* 57.

102 Vigeſimatertia impetrans debet exprimere ſuum crimen reddens illum eo beneficio indignum. *Felin. in d. c. poſtulaſti. col.* 4. *de reſcript. Menoch. vbi ſup. num.* 37. vt ſi ſit à beneficio remotus, vel excommunicatus ex *c. dilectus il'* 1. *de reſcript.* vel ſi ſit ſuſpenſus. ex *c. cum dilectus, de conſuetud.* & quæ ſint crimina, quæ reddunt aliquem ipſo iure inhabilem ad obtinenda beneficia, vide *Garc. vbi ſup. par.* 7. *c.* 8. & dixi ſup.

103 Et quamuis de ſtylo Curiæ in reſcriptis gratiæ, ſeu iuſtitiæ impetrans abſoluatur à cenſuris ad effectum dicti reſcripti dumtaxat conſequendum, tenetur tamen excommunicatus ſuam excommunicationem exprimere pro gratiæ validitate, aliàs non valeret reſcriptum, ſi non ſit appoſita dicta clauſula abſolutionis, vt habetur in *cap.* 1. *de reſcript. lib.* 6. *Suarez de cenſuris. diſput.* 17. *ſect.* 1. *num.* 2. *& Garc. d. par.* 7. *c.* 13. *nu.* 20. qui dicunt idem eſſe etiam in reſcriptis gratioſis. non tamen prodeſt di-
104 cta clauſula ſolita in Bullis apponi, teque à quibuſuis, &c. inſordeſcentibus per annum in excommunicatione ſcienter. *Garc. d. c.* 13. *num.* 61. nec
105 prodeſt non parentibus rei iudicatæ, incendiarijs, eccleſiarum violatoribus, falſificatoribus, & falſificari procurantibus literas, & ſupplicationes Apoſtolicas, & illis vtentibus, hæreticis receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res vetitas ad infideles deferentibus, violatoribus eccleſiaſticæ libertatis, apoſtolicis mandatis auſu temerario non obtemperantibus, nuncios, & executores Apoſtolicos, eorumque officiales impedientibus, qui ob præmiſſa, vel eorum aliquid excommunicati à iure, vel ab homine per quatuor menſes ſcienter excommunicationis ſententiam ſuſtinuerint ex *reg.* 65. *vel* 66. *canc. Moneta vbi ſup. à num.* 464. *ad* 471.

106 Vigeſimaquarta impetrans beneficium per reſcriptum mixtum, aut contra alios impetrantes, debet exprimere ſuam dignitatem, aliàs gratia eſt nulla. *c. ad aures. de reſcript. vbi Abb. num.* 1. *&* Dec. *num.* 2. quod procedit in impetrante beneficia minora, non autem maiora, cum tunc ceſſet ratio expreſſa in *d. c. ad aures. ita Menoch. vbi ſup. num.* 40. & de alijs qualitatibus in impetratione beneficij exprimendis videndi ſunt Doctores ſupra allegati, & præcipuè *Felin. in d. c. in noſtra de reſcr.*

107 Vigeſimaquinta impetrans derogationem poſteriorem vnius qualitatis in fundatione alicuius beneficij appoſitæ, non tenetur facere mentionem anterioris derogationis eiuſdem qualitatis, niſi prior gratia eſſet irrita, & regulariter ſpecialis derogatio præualet generali. latè *Moneta vbi ſup. num.* 472.

108 Vigeſimaſexta impetrans derogationem dd. qualitatum debet facere mentionem omnium vinculorum, & impedimentorum, quæ expreſſa re-

tardarent derogantem à tali commiſſione derogationis. *Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 13. *num.* 92. *Garc. vbi ſupra par.* 8. *c.* 3. *num.* 54.

109 Vigeſimaſept. debet exprimi prohibitio talis derogationis facta a teſtatore. vt eſt exẽplum in *l. quidã. ff. de vſu, & vſufruct. leg.* quod declara. vt per *Monet. vbi ſup. à num.* 474.

110 Vigeſimaoctaua falſa expreſſio eorũ omniũ, & ſingulorum, quæ ſuppreſſa ſubreptitiam, & nullam gratiam facerent, vitiat mutationem temporalem, ſeu derogationẽ qualitatum beneficij. *Hoieda de ben. comp. & incompat. par.* 2. *cap.* 12. *num.* 17. veluti ſi impetrans cum aliud beneficium habeat, aſſerat ſe nullum habere, vel ſi aſſerat ſe eſſe clericum, cum non ſit, vel quia impetratur beneficium tanquam vacans, cum non vacet, vel ſi vacet, non tamen ſit expreſſus verus modus vacationis, vel ſi ſit expreſſus falſus valor, de quibus. *Moneta vbi ſup. num.* 482. *ad* 490. declaratur tamen quòd expreſſio falſæ cauſæ, ſeu qualitatis,

111 quæ verè expreſſa, ſeu ſuppreſſa redderet etiam faciliorem ſuperiorem ad concedendum, adiecta demonſtrationis gratia derogationi qualitatum in fundatione beneficij appo-

112 ſitarum, eam non vitiat; ſecus ſi cauſa illa, vel qualitas ſit adiecta gratia taxationis, ſeu taxatiuè, & conditionaliter, & ſi vnica exprimatur cauſa etiam impulſiua, ſi falſa ſit, corruit gratia derogationis conceſſæ, ſi autem plures cauſæ ſiue diſiunctiuè, ſiue copulatiuè exprimantur, quarũ aliquæ veræ ſint, aliç falſæ, vera exiſtente cauſa, qua nititur reſcriptum, cæterarum falſitas non obeſt, gratia

113 tamen vitiatur, ſi per fraudem, & malitiam tacitum fuit verum, vel expreſſum falſum, & ſi partes reſcripti ſint ſeparatæ, ſeu non habeant

114 connexionem ad inuicem, taciturnitas veri, aut falſi expreſſio in vna parte non vitiat aliam. vide *Monetam vbi ſup. à num.* 490. *ad* 499.

115 Vigeſimanona expreſſio falſa, ſeu error in nomine illius, ad cuius fauorem fit impetratio derogationis, eã non vitiat, ſi aliàs conſtet de corpore, ideſt de perſona, cui fit impetratio. *Sanchez de matrim. lib.* 8. *diſput.*

116 21. *num.* 37. quod non procedit, ſi erratum ſit in nomine diœceſis illius, pro quo fit impetratio, vt ſi ſit de diœceſi Piſana, dicatur de Florentina. *Sanchez vbi ſup. num.* 39.

117 Trigeſima, falſa expreſſio, ſeu error in vocabulo, aut alia demonſtratione rei, circa quam verſatur derogatio, vbi aliàs ſatis conſtet, quod de ea re ſenſerit impetrans, vel concedens derogationem, conceſſionem non vitiat, vt ſi dicatur beneficium S. Petri, cum ſit. S. Pauli, & probatur per *tex. in l. ſi quis in fundi vocabulo. in princ. ff. de leg.* 1. *& per text. in l. demonſtratio falſa. ff. de condit. & demonſt. in princ.*

118 Trigeſimaprima, falſa cauſa adiecta derogationi alicuius qualitatis in beneficij fundatione appoſitæ regulariter derogationem non vitiat. ex *d. l. demonſtratio falſa. §. quod autem iuris*.

119 Trigeſimaſecunda, expreſſio falſa vnius maioris vinculi, ſeu impedimenti loco minoris diuerſæ ſpeciei, vel minoris loco maioris eiuſdem ſpeciei in derogatione impetranda, vitiat derogationem. ex adductis per *Sanchez vbi ſup. d. lib.* 8. *diſput.* 24. *num.* 18. *&* 19. etiamſi impetrationis tempore cõmunis error adeſſet iux-

120 ta id, quod falſo fuit expreſſum. *Sanchez ibi num.* 20.

121 Trigeſimatertia nemo poteſt ſine ſpeciali mandatò alteri impetrare reſcriptum ad litem, cui acceſſoria ſit derogatio qualitatis appoſitæ in beneficij fundatione. *c. nonnulli. §. ſunt & alij, & c. ex parte. de reſcript.* ſecus ſi impetretur derogatio per reſcriptum gratiæ. *Garc. vbi ſup. par.* 6. *cap.* 2. *num.* 4.

122 Trigeſimaquarta, gratia derogationis qualitatum in fundatione beneficij

neficij appoſitarum, vel commiſſionis ad derogãdum alteri impetrata, ei non prodeſt, niſi poſt eius ſcientiã & acceptationem ex *c.1. verſ.ex parte.& ibi gloſ.in verbo vim ſuam.de conc.præb.lib.6.* niſi facta ſit gratia motu proprio concedentis, & non per hoc concedens dictam gratiam reuocare poteſt. vide *Monetam vbi ſup.num.*508.*& ſeq.*

123 Tertio principaliter eſt videndum de forma ſeruanda à Superiore in derogatione qualitatum in beneficij fundatione appoſitarum, &

124 Primo derogatio alicuius ex dd. qualitatibus, quæ priuata auctoritate fieri poteſt, non eſt neceſſariò committenda ordinario, aut ab eo, vel alio ſuperiore poſtulanda. ex *l.vnica.in princ.C.de Theſaur. lib.*10.

125 Secundò derogatio, quæ à Papa, vel ordinario, alioue inferiore fieri poteſt, non eſt neceſſariò committenda à Papa eiſdem inferioribus, ſed eam ipſemet exequitur *Moneta vbi ſup.num.*513.*& ſeq.*

126 Tertiò antequam derogatio à Papa in forma gratioſa conceſſa executioni mittatur, de eiuſdem gratiæ veritate poteſt Epiſcopus, & ordinarius cognoſcere tãquam Sedis Apoſtolicæ delegatus ex *Conc. Trid. ſeſſ.*22.*de reform.c.*6.& per clauſulas

127 generales in literis apponi ſolitas, nõ obſtantibus, &c. derogatum non cenſetur qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis. *Moneta vbi ſupra num.*517.*& ſeq.*

128 Quartò in facienda dicta derogatione vel ab ordinario iuriſdictione ordinaria, vel ab executore poteſtate delegata, vbi etiam aliquis ad d. derogationem eſt vocandus, non eſt neceſſaria citatio propriè dicta, niſi poſt legitimam partis oppoſitionem ſeu contradictionem. *Moneta vbi ſup.num.*519.

129 Quintò qñ in reſcripto talis derogationis adeſt clauſula vocatis vocandis, vel vocatis quorum intereſt, regulariter ſunt citandi illi, qui ex dicto actu lædi poſſunt. aliàs actus erit nullus; quia dicta clauſula inducit conditionem, & formam, qua omiſſa actus corruit. *c. cum dilecta. de reſcript.& c.cum venerabilis. de off.deleg.*

130 Sextò quando non adeſt dicta clauſula, vocatis, &c. tamen ad prædictam derogationem requiritur vocatio illorum, qui ex tali actu lædi poſſunt, vt ipſis præiudicet, ſi tamen aliqui non vocentur, tamen actus nõ corruit quoad vocatos. & probatur ex *l.de vnoquoque in princ.ff.de re iudic.*

131 Septimò in tali derogatione regulariter requiritur conſenſus fundatoris, vel eius hæredis. probatur ex *c. nos quidem de teſtam. Marc. Anton. Genuen.in praxi cur. Archiep. Neap. c.*20.*nu.*5. *Lambertin.vbi ſup. lib.*2.*par.*1.*quæſt.*7.*art.*30.*nu.*2.*cum ſeq.* quod non procedit, quando tacitè derogatur alicui qualitati appoſitæ à fundatore, vt ſi patronus ſcienter Epiſcopo ſcienti præſentet aliquem non habentem dictam qualitatem. *Lambert. d.art.*30.*num.*2.*cum duobus ſeqq.*

132 Item non procedit, quãdo ex cauſa neceſſitatis, aut magnæ vtilitatis Eccleſiæ Epiſcopus derogat dictis qualitatibus, quia tunc id facere poteſt etiam inuitis patronis. *Lamber. d.art.*30.*num.*3.7.8.12.*&* 15.

133 Octauò quilibet præter primũ beneficij fundatorem, vel eius hæredẽ, aut ſucceſſorẽ habens aliquod principale intereſſe, vel qui poteſt habere in tali derogatione, debet regulariter dictæ derogationi conſentire, aliàs ei non præiudicat, quia quod ad omnes tangit ab omnibus debet

134 approbari. *c. quod omnes de reg. iur. lib.*6. qui conſenſus poteſt etiam poſt factum interuenire. *c. ſi qua de rebus.* 12.*quæſt.* 2. *cap.* 2. *de his quæ fiunt à præl.ſine conſenſu Cap.*

135 Nonò quamuis in tali derogatione, quæ fit auctoritate Papæ non exigatur conſilium, ſeu aſſenſus Capituli

pituli Cathedralis, in cuius Ciuitate vel Diœceſi ſitum eſt beneficium, tamen eius conſilium ſaltem exigitur in derogatione facienda ab Epiſcopo *probatur ex cap. paſtoralis. de his, quæ fi. à pr. ſi, con. cap. & c. ſi capitulo. de conc. præb. lib. 6.* & nouem regulas in praxi prædictæ derogationis à derogante obſeruandis ponit *Moneta vbi ſupra num.* 533. *ad* 542.

136 Vltimo principaliter eſt videndum quibus modis expiret derogatio qualitatum in fundatione beneficij appoſitarum.

137 Et primò, quoties derogatio committitur per reſcriptum iuſtitiæ, expirat iuriſdictio morte naturali, vel ciuili ipſius committentis ſi res ſit integra. *probatur ex l. & quia. ff. de iuriſd. omn. iud. cap. relatum. cap. gratum. & cap. licet vndique de off. deleg. & cap. vlt. de off. leg.*

138 Secundò, commiſsio derogationis prædictæ conceſſa per reſcriptum gratiæ, ita vt gratia facta dici poſsit, nõ expirat morte committentis etiã re integra. *probatur ex cap. ſi ſuper gratia de off. deleg lib. 6. & cap. ſi cui nulla. in primo reſp. de præb. lib. 6.*

139 Tertiò, per mortem naturalem commiſſarij dictæ derogationis expirat in eo commiſſio etiam quoad negocia cepta, quia mors omnia ſoluit. *§. deinceps Auth. de nuptijs*, per mortem autem ciuilem ſuſpenditur. *Moneta vbi ſupra num* 54. *& ſeq.*

140 Quartò, per mortem naturalem, & aliquam ſaltem ciuilem ſubdelegati à commiſſario derogationis re non integra expirat iuriſdictio in commiſſario. *ex cap. quamuis. à contrario ſenſu. de off. deleg. lib. 6.* re autem non integra non expirat. *vt in d. c. quamuis.*

141 Quintò, per mortem naturalem illius, cui primo delegata eſt derogatio re integra in eius ſubdelegato expirat facultas derogandi, ſecus re nõ integra. *prob. ex cap. licet vndique. de off. deleg.*

142 Sextò, per mortem ciuilem delegati non expirat regulariter, ſed ſuſpenditur in ſubdelegato talis cõmiſsio re integra exiſtente quoad dictum ſubdelegatum. *ex d. c. quamuis.*

143 Septimò, quando derogatio à Superiore conceditur per reſcriptum gratiæ, ſeu per modum priuilegij, ſi conceſsio eſt perſonalis extinguitur cum perſona impetrantis, ſi ſit realis tranſit ad poſteros. *prob. ex l. forma. §. quamquam. ff. de cenſibus, & cap. priuilegium de reg. iur. lib. 6.*

144 Octauo, derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ, vel iuſtitiæ per mortem ciuilem eam impetrantis interdum ſuſpenditur, aliquando redditur fruſtratoria, aliquando ad alios tranſmittitur, vt per *Monetam vbi ſupra num.* 552.

145 Nono, per mortem naturalem re integra illius, contra quem quis generaliter derogationẽ impetrauit per reſcriptũ iuſtitiæ dictum reſcriptum expirat, *ex c. ſignificauit de reſcript.*

146 Decimo, per mortem ciuilem illius, contra quem per reſcriptum iuſtitiæ conceſſa eſt derogatio, nunquam d. reſcriptum expirat, ſed aliquando ſupenditur, donec dictus aduerſarius in priſtinum ſtatum reſtituatur. *vt per Monetam vbi ſupra n.* 554.

147 Decimoprimò, derogatio conceſſa per commiſsionem, vel reſcriptũ iuſtitiæ, ſeu per modum priuilegij expirat per lapſum temporis in ea præſtituti. *probatur in l. 2. §. ſi et iudex ff. de iudic. & cap. de cauſis in princ. de off. deleg.*

148 & ſi derogatio ſit conceſſa ad ſuæ voluntatis beneplacitum, regulariter expirat iuriſdictio, gratia, ſeu priuilegium per mortem concedentis etiam re non integra. *probatur ex cap. ſi gratioſe. de reſcript. lib. 6. Moneta vbi ſup. num.* 560.

149 Decimoſecundò, quando cauſa, quæ ab initio fuit vera, erat finalis cauſa cõmiſsionis, vt fieret derogatio, ſi dicta cauſa ceſſet, ceſſat derogatio regulariter, ſeu eius commiſsio, ſecus ſi cauſa erat tantum impulſiua. *Tiraquell. in tractatu, ceſſante cauſa*

ceſſat

ceſſat effectus . in princ.num. 11.12. *&* 13. niſi aliquæ reliquiæ dictæ cauſæ finalis remanerent, quia tunc non extinguitur dicta derogatio ita in priuilegio tenet *gloſ.* 1.*in cap. decet. & ibi* Dinus *num.*3.*&* 4.*de reg.iur. lib.*6.T*iraquell.vbi ſup.limit.*16.*n.*1. *& ſeqq.* nec tunc ceſſat derogatio, quæ non aduerſatur iuri communi, prout in quouis priuilegio probat. *Suarez lib.*8.*de legib.cap.*30. *num.*2. & in quauis gratia eſt optimus. *tex. in cap.ſi cui nulla de præb.in* 6.

150 Decimotertiò quando derogatio deducta eſt ad actum vltimatum aut conſummatum effectum conſiſtentẽ in vnica actione ſiue impetrantis, ſiue concedentis, tunc ceſſante derogationis cauſa non ceſſat ipſa derogatio.*Suarez.d.lib.*8.*de legib.c.*30 *num.*3.*&* 4. quod procedit etiam in actu inchoato, qui pro perfecto habeatur.T*iraquell.vbi ſup.limit.*12.*nu.* 19.idem etiam procedit in actu non conſummato, qui venit ex conſequentia conſummati,& quoad actus futuros, qui commodè diuidi non poſſunt ab actu iam conſumato,non tamen procedit, ſi dicta derogatio

151 fuerit conceſſa tali cauſa durante, quia ea deficiente expirat derogatio *Moneta vbi ſup.num.*365. *& ſeqq.*

152 Hinc infertur, quod derogatio alicuius oneris, ſeu ſeruitij in fundatione beneficij adiecti facta ob diminutionem redituum beneficij, ceſſat ijs auctis. T*iraquell. vbi ſup. in princ. & quoad gratiam . num.* 116. *& quoad priuilegium. à num.* 210. *ad* 220. *quoad diſpenſationem. Sanchez de matrim. d.lib.* 8. *diſput.*30.*nu.*13. *&* 14.& quoad commutationem vltimæ voluntatis . *Moneta vbi ſupra in tract.de commut.vlt.volunt.cap.*8. *quæſt.*5.*concl.*1. *&* 6. attamen non ſtatim ceſſat dicta derogatio auctis reditibus, ſed ſuperioris miniſterio declarari debet. *Felin.in cap.cum* M. *Ferrarienſis.col.*8.*de conſtit.*

153 Decimoquartò Princeps ſupremus poteſt ex cauſa derogationem ad vltimum effectum ex parte concedentis deductam, & ab impetrante acceptatam reuocare, non autem inferior. *Moneta d.c.*8. *quæſt.* 6. *concluſ.*1. *& ibi concluſ.* 3. ait in dubio non cenſeri reuocatam.

154 Decimoquinto per poſteriorem derogationem de eàdem re conceſſâ alteri, non cẽſetur reuocata prior derogatio alteri impetranti conceſſa, niſi de ea mentio fiat. ita in priuilegio tenet *gloſ. vlt. in c.* 1. *de reſcript. Moneta d.cap.*8.*quæſt.*6. *concluſ.*4.

155 Decimoſextò commiſſarius, cui ex delegatione, vel ſubdelegatione commiſſa eſt derogatio, non poteſt abſque iuſta cauſa commiſſionem non ſuſcipere, aut ſuſceptam dimittere, probatur ex *l. vlt.* §. *indicandi quoque neceſſitas. ff.de muner. & honorib.& ex c.prudentiam.§.adijcimus vbi gloſ.in verbo arguendus. ff.de off. deleg. Moneta d.c.*8.*quæſt.*7. *concl.* 1.

156 Decimoſeptimò ille, cui ſit commiſſa derogatio, aut alius, cui aliàs ei competit referendo, ſeu remittendo negocium ad committentem, ſeu ſuperiorem, amittit iuriſdictionem. probatur ex *c.licèt de off.deleg.*

157 Decimooctauo, ſi commiſſarius derogationis in cauſæ cognitione tamquam collegam ſibi aſſociet eũ, qui tunc ſecum iuriſdictionem in ea non habet, expirat dicti commiſſarij iuriſdictio, ita eſt in omni delegato. *gloſ.in c.ſignificantibus. verbo, procedere non debere.de off.deleg.*

158 Decimonono ſi dictus commiſſarius deferat appellationi coram ſe interpoſitæ,aut pronunciet ſibi in d. negocio nullam competere iuriſdictionem,eam amittit, & eſt idem in quolibet delegato. *gloſ.in cap. in literis. verbo, officio ſuo functus. de off. deleg.*Moneta.*d.c.*7.*quæſt.*7. *concl.*3.

159 Vigeſimò propoſita legitima cauſa recuſationis inferioris, qui erat derogaturus alicui qualitati in fundatione beneficij appoſitæ, ſiue ordinarius ſit,ſiue delegatus, dicta cauſa non probata intra debitum tempus

pus,ex tunc ſua iuriſdictione vti poteſt, ea tamen probata, recuſatus cum conſenſu recuſantis negocium idoneæ perſonæ committere debet, vel ad ſuperiorẽ tranſmittere probatur ex *c.ſecundo requiris. §.1.& c.cũ ſpeciali. in princ.de appell.iuncto cap. legitima.de appellat.lib.6. cap.licet ex ſuſcepto. de for. compet. iuncto cap. ſi quis contra de for. compet. & cap. ad hæc il'3.de appell.*

160 Vigeſimoprimò, pendente compromiſſo ſuper beneficio, vel re ad eius bona, vel reditus pertinente, licebit alteri partium ſoluta pęna cõpromiſſo adiecta,adire ordinarium, vel delegatum habentem facultatẽ ad derogandum,& ſuum aduerſariũ ſuper re compromiſſa conuenire, probatur ex *l.ſi quis rẽ,& l.non diſtinguemus.§.compromiſſo.l.litigatores,et l.item ſi vnus.§.1.ff.de recep.arbit.* & pẽdente reductione laudi,ad arbitriũ boni viri, tunc non ſolũ ſuſpenditur laudi executio,ſed etiam poteſtas ordinarij, vel delegati ad eam derogationem faciendam. probatur ex *dictis per Monetam d. c.8. quæſt.8. concl.4.& c.9. q.8. concl.21.in fine.*

162 Vigeſimoſecundo, appellatio interpoſita ab inferiore derogante,aut cum non debet, derogare volẽtem, ſuſpendit ipſius iuriſdictionem,& ſecutæ derogationis executionem impedit ex *rubr.& l.1.ff. nil nouari appell.pend.cap.ſuper quæſtionum.§.1.de off.deleg.l.1.in fine.ff.ad turpilianum. & cap.venientes in princ.& §.vlt.de iureiur.*

163 Vigeſimotertiò ſuſpenditur derogantis iuriſdictio,eiuſque executio, dum dictæ derogationis nullitas incidenter cognoſcitur. *Moneta d.c.8. quæſt.8.concluſ.6.* ſecus ſi principaliter de nullitate cognoſcitur. *Lancellott.de attent.par.2.c.17.num.17. & ſeqq.& num.62.*

164 Vigeſimoquartò, expreſſa derogationis renunciatio facta ab impetrante regulariter derogationem extinguit, neque amplius ea vti poteſt. *Moneta d.cap.8.quæſt.9.concl.1. Suarez de legib.lib.8.c.33.num.3.*

165 Vigeſimoquintò, derogatio tollitur per tacitam impetrantis renunciationem. *Moneta d.quæſt.9.concl. 2. & declarat Moneta d. c.10. num. 591.& ſeqq.*

166 Vigeſimoſextò, derogatio conceſſa per modum priuilegij, ſeu per reſcriptum gratiæ ſaltem aliquando per non vſum expirat. *ex l.1.ff. de nundinis. cap.ſi de terra. & cap.accedentibus. de priuilegijs.*

167 Vigeſimoſeptimò item dicta derogatio amittitur per contrarium vſum ex traditis per *Suarez de legib. d.lib.8.cap.35.num.2.gloſ.in cap.gratum,verb.receſſum.de off.deleg. & in c.ex ore.verbo renunciaſſe de his,quæ fiunt à maior.par.capit.*

169 Vigeſimooctauò, & vltimo dicta derogatio plerumque amittitur, & extinguitur per ipſius derogationis abuſum. *Suarez d.lib.8.de legib.c.36 num. 1. Moneta d.cap.8. quæſt.10. concl.3.& d.c.10.num.599.& ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Mutatio ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum alia ſubſtantialis,alia accidentalis.*
2 *Mutatio ſtatus eccleſiarum quid ſit.*
3 *Et eſt à iure introducta ob neceſſitatem vel vtilitatem.*
4 *Status eccleſiarum mutari poteſt tam inductus ex conſtitutione inter viuos, quàm cauſa mortis.*
5 *Status denotat permanentiam, & durationem.*
6 *Status ſecularitatis, & regularitatis eccleſiæ,& beneficij mutari poteſt.*
7 *Status mutatur, quando Eccleſia manualis fit perpetua.*
8 *Et quando curata ſit non curata, & è contra.*
9 *Et quaado beneficium requirens reſidentiam.fit quod non requirat.*
10 *Et ſi certum ordinem requirat, fit vt amplius non requirat.*
11 *Et quòd eccleſia non collegiata fiat collegiata.*

12 *Et quod eccleſia iuriſpat. fiat libera.*
13 *Mutare qui poſſint ſtatum eccleſiarum & beneficiorum.*
14 *Fundator eccleſiæ, & eius hæres cum conſenſu* Epiſcopi *poſſunt mutare ſtatum eccleſiarum.*
15 *Papa mutare poteſt ſtatum eccleſiarum, & beneficiorum.*
16 Le*gatus etiam interdum ſtatum beneficiorum mutare poteſt.*
17 *Status beneficiorum mutatur cum expreſſione omnium qualitatum eorundem.*
18 *Impetrans mutationem ſtatus beneficij non tenetur mentionem facere alterius anterioris mutationis.*
19 De*bet tamen facere mentionem omnium vinculorum, & impedimentorum.*
20 Re*ſcriptum ad lites non poteſt pro alio impetrari ſine mandato, ſi in eo veniat mutatio ſtatus beneficiorum.*
21 Gr*atia mutationis ſtatus eccleſiarum non prodeſt ante acceptationem.*
22 *Forma ſeruanda in mutatione ſtatus beneficiorum.*
23 *Gratia ſuper mutatione ſtatus beneficiorum quibus modis expiret.*
24 *Beneficia aliquando ſupprimuntur, vniuntur, & incorporantur.*
25 *Suppreſſio beneficiorum, quæ, & quotuplex.*

CAPVT QVARTVM.

De mutatione ſtatus eccleſiarum & beneficiorum.

1 MVTATIO ſtatus eccleſiarum, ſeu beneficiorum alia eſt ſubſtantialis, ideſt quoad totã ſubſtantiam, & eſſentiam, alia eſt accidentalis quoad aliquid ex his, quæ ſubſtantiæ accidunt, & mutatio eſt, in qua contingit conuerſio, ſeu alteratio. M*oneta in tract. de commutat. vltim. volunt. cap.* 1. *quæſt.* 1. *circa finem. & quæſt.* 2 *circa princ.* & nihil aliud eſt dicta mutatio, quàm actus legitimus, quo eccleſia, vel beneficium ab vno ſta-
2 tu in alium transfertur. ita M*oneta vbi ſup. cap.* 11. *num.* 25. & dicta mutatio eſt introducta à iure ob neceſ-
3 ſitatem, vel vtilitatem præcipuè ipſius eccleſiæ, vel beneficij, probatur ex *cap. inter quatuor de relig. domib. & ex cap. ad audientiam. il* 2. *in princip. de eccleſiis ædific.* de mutatione ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum vide C*ard. Seraf. dec.* 950. *dec.* 1227. 1444. *&* 1273.

4 Et eſt notandum, quod ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum creatus, ſeu inductus ex diſpoſitione inter viuos, ſiue cauſa mortis æque mutari poteſt. M*oneta d. c.* 11. *num.* 87. ſta-
5 tus autem regulariter importat permanentiam & diuturnam duration[~e] ſeu qualitatem, aliamue rem permanentem, ac diu perdurantem, vt in ſimili de triplici ſtatu habetur in *Concil.* Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 10. *de ſacram. matrim. & de ſtatu beneficiorum. in ſeſſ.* 21. *cap.* 5. *de reform. & ſeſſ.* 25. *de ref. cap.* 9. *& cap.* 16. & de hac nominis ſtatus ſignificatione vide Albericum Schardium, & alios auctores lexicorum iuris, in verbo ſtatus.

6 Primò ſtatus ſecularitatis, aut regularitatis eccleſiæ, ſeu beneficij mutari poteſt, ideſt, vt eccleſia ſecularis fiat regularis, & è contra. late M*oneta d. cap.* 11. *quæſt.* 4. *nu.* 91. *& ſeq.*

7 Secundò itẽ mutatur ſtatus, quando eccleſia manualis fit perpetua, & è conuerſo.

8 Tertiò quod eccleſia parochialis & curata fiat non parochialis & non curata, & è contra.

9 Quartò quòd beneficium requirens reſidentiam fiat tale, quod reſidentiam non requirat.

10 Quintò quod beneficiũ ſi requirat cetum ordinem, quod fiat tale ita vt amplius d. ordinem non requirat, & è contra.

11 Sextò quod eccleſia non collegiata fiat collegiata, & è contra.

Septi-

12 Septimò quod eccleſia iuriſpatronatus fiat libera, & è conuerſo. latè *Moneta d.cap.*11.*quæſt*.4.*à nu.* 91. *vſque ad finem dictæ quæſtionis*. & quid ſit eccleſia manualis,regularis, &c.dixi ſup.lib.1.cap.1.

13 Nunc videamus quinam poſſint ſtatum eccleſiarum,& beneficiorum mutare, qui ſunt infraſcripti. videli-
14 cet. Fundator eccleſiæ, ſeu beneficij cum Epiſcopi conſenſu, hæres vel ſucceſſor fundatoris,executor teſtamentarius deputatus à fundatore, item mutatur ſtatus beneficiorum conſuetudine, ſeu præſcriptione legitima.

15 Papa mutare poteſt prædictum ſtatum.probatur ex *c.omnes.diſt*.32. *cap*.2. *de præb. lib.6.* Legatus de latere aliquando poteſt dictum ſtatũ
16 mutare, de quibus, & de alijs, qui dictum ſtatum mutare nequeunt. vide *Monetam d. cap.* 11. *quæſt.* 5. *à num.*188.*ad num.*366.

17 Mutatio autem prædicta regulariter fit ex aliqua cauſa, veluti propter eccleſiæ, & beneficij vtilitatem vel aliam neceſſitatẽ,& in ea obtinẽda, exprimenda ſunt ea,quæ de ſtylo Curiæ exprimi ſolent,veluti ſi eccleſia ſit parochialis, & curata,iuriſpat.laicalis,vel mixti, an ſit eccleſia vnita, & habeat obligationem reſidendi,cuius ſit valoris, modus electiuus, ſi beneficium ſit ſeculare & impetratur à regulari, & è contra, verus modus vacationis, an ſit affectum, vel reſeruatum, exprimi debet vitium ingreſſus, & litigioſi,& ſi eſt beneficium eccleſiæ inferioris, debet exprimi nomen Sancti eiuſdẽ beneficij, & eccleſiæ ſtatus, ſi adeſt quod obſtet tali beneficio, an ſit dignitas, perſonatus, vel officium, an ſit præbenda ſacerdotalis,diaconalis, ſubdiaconalis, magiſtralis, Theologalis, Doctoralis, vel Pœnitentialis: item debet exprimi collatio beneficij alteri facta, item beneficium,quod ante impetrans obtinet vel ius, quod habet ad illud. item clericatus,vel defectus ipſius, crimẽ reddens impetrantem indignum tali beneficio. item impetrans debet exprimere ſuam dignitatem ſi reſcriptum ſit mixtum, ſeu contra alios impetrantes de quibus latè *Moneta d.cap.*11.*à num.*367.*ad nu.*425.

18 Accedit, quod impetrans mutationem ſtatus eccleſiæ & beneficij non tenetur facere mentionem prioris mutationis alterius ſtatus, ſecus in mutationibus eiuſdem ſtatus: itẽ
19 facere debet mentionem omnium vinculorum,ſeu impedimentorum,& prohibitionis factæ à teſtatore circa dictam mutationem; & falſa expreſſio ſingulorum, quorum taciturnitas, ſeu ſuppreſſio nullam, vel ſubreptitiam redderet talem mutationem eamdem mutationem,& gratiam ſuper ea conceſſam vitiat. *Moneta d.cap.*11.*à num.*425.*ad num.*450.

20 Inſuper non poteſt quis alteri abſque mandato ſpeciali reſcriptum ad lites impetrare, cui acceſſoria ſit mutatio ſtatus alicuius eccleſiæ, ſeu beneficij, ſecus quando talis mutatio impetratur per reſcriptum gratiæ. Moneta *vbi ſup.in d.tract.de com mut.vlt. volunt. cap.6. quæſt.6. præmiſſ.3.& concl.*1.*in princ.& concl.*2.
21 & ſi ſit dicta gratia mutationis ſtatus alteri impetrata, ei non prodeſt, niſi poſt eiuſdem ſcientiam, & acceptationem. Moneta. *dict. cap.*11. *nu.*451.

22 Forma autem, quæ ſeruari debet à Superiore mutant ſtatum eccleſiæ, ſeu beneficij ponitur à *Moneta d.cap.*11.*à num.*451.*ad nu.*493. & faciunt dicta in *capite præcedenti de derogat. qualit. in fundat. benef. appoſit.*

23 Quibus autem modis expiret gratia conceſſa ſuper mutatione ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum vide eundem *Monetam.d.c.*11.*à nu.*492. *ad* 543.& faciunt dicta in *cap. præcedente, de derog. & qualit. in fund. benef. appoſit.*

24 His accedit, quòd non ſolum de-

rogatur alicui, qualitati appoſitæ in fundatione beneficij, ac mutatur ſtatus eccleſiæ, & beneficij, ſed etiam ipſa beneficia ſupprimuntur, vniuntur, & incorporantur. vt dicam infra in cap. de vnionibus. latiſſimè tractat *Moneta vbi ſup. cap. 12. & vlt. à nu. 1. ad finem d. capit.* vbi docet,
25 quid ſit ſuppreſſio beneficiorum, quotuplex ſit, quo iure, & ob quam cauſam ſit introducta, quænam beneficia ſupprimi poſſint, quinam poſſint beneficia ſupprimere, quænam ſint obſeruanda ab impetrante alterius beneficij ſuppreſſionem, quænã forma ſeruanda ſit à ſuperiore beneficium aliquod ſupprimente, & quibus modis expiret beneficiorum ſuppreſſio.

SVMMARIVM.

1 V*nio quid denotet.*
2 V*nio quid ſit.*
3 *Vnio ex quibus cauſis fiat.*
4 V*nio fit tribus modis.*
5 V*nio aliquando fit, vt ex duobus beneficijs fiat vnum.*
6 I*nterdum, vt vnum beneficium alteri ſubijciatur.*
7 A*liquando ſit ad inuicem æque principaliter.*
8 *Vnio beneficij liberi ad beneficium iuriſp. fieri non poteſt.*
9 *Vnio beneficij vnius diœceſis cum alio alterius diœceſis fieri nequit.*
10 *Eccleſia curata cum alia curata quando vniri poſſit.*
11 B*eneficiũ vniri poteſt Seminario iam erectũ.*
12 B*eneficia ſimplicia poſſunt vniri Cathedralibus, & curatis eccleſiis.*
13 *Vnio quando cenſeatur facta, & quomodo.*
14 D*enominatio fit à digniori, & potentiori.*
15 *Beneficia reſeruata vniri nequeunt.*
16 *Vniones ad vitam hodie fieri non poſſunt.*
17 V*nio facta ita vt ex duobus fiat vnum quid operetur.*
18 E*t quid ſi vnio facta ſit, vt vnum alij ſubijciatur, vel ſtent æque principaliter.*
19 *Beneficij vniti vacatio non datur.*
20 *Beneficij principalis natura attenditur non annexi.*
21 B*eneficium alteri vnitum acceſſoriè vtitur eius priuilegio.*
22 I*n eccleſiis vnitis illa eſt principalis, quæ denominationem retinet.*
23 *Beneficium principale in impetratione debet exprimi, non vnitum.*
24 *Canonicus habens parochialem annexam vbi teneatur reſidere.*
25 L*is introducta ſuper beneficio vnito non eſt ſuper beneficio.*
26 *Publicatio reſignationis beneficiorum vnitorum fit in beneficio principali.*
27 V*nio æquè principaliter facta quid operetur.*
28 E*t tunc in impetratione debet fieri mentio de vtroque beneficio.*
29 *Papa poteſt vnire eccleſias* Cathedrales.
30 E*piſcopus aliquando poteſt vnire beneficia ſuæ diœceſis.*
31 L*egatus poteſt vnire beneficia ſuæ prouinciæ.*
32 C*apitulum ſede Epiſcopali vacante ſuccedit in poteſtate vniendi beneficia.*
33 V*icarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali mandato non poteſt vnire beneficia.*
34 *Inferior Epiſcopo non poteſt vnire beneficia.*
35 *Papa ſolus poteſt facere vniones ad vitam alicuius.*
36 *Vniendi poteſtas in multis reſtricta eſt à* Conc. *Trid.*, *ideſt*,
37 *Ne beneficia vnius diœceſis cum beneficijs alterius vniantur.*
38 *Beneficia curata non poſſunt vniri monaſterijs.*
39 V*nio fieri non poteſt ſecundum decretum* Conc. Trid. *c.* 18. *de ref. ſeſſ.* 23.
40 B*eneficia libera beneficijs patronatis vniri nequeunt.*
41 *Epiſcopus quando poſſit vnire ante eorum vacationem beneficia reſeruata, ſeu deuoluta.*

Niſi

42 *Niſi reſeruatio eſſet perpetua.*
43 *Reſeruatio ſuperueniens impedit effectum vnionis.*
44 *Cauſæ, ex quibus* Ordinarij *vniones facere debent.*
45 *Forma vnionis faciendæ quæ.*
46 *Vnio vt valeat, requiritur conſenſus Capituli,*
47 *Et eius conſenſus poſt vnionem interuenire poteſt.*
48 V*nio ſi fiat à* Legato, *non requiritur* Capituli *conſenſus.*
49 Idem *eſt ſi fiat à* Papa.
50 *Capituli conſenſus hodie requiritur in vnionibus faciendis.*
51 Niſi *conſuetudo immemorabilis ſit in contrarium.*
52 *Vnionis nullitas à quolibet intereſſe habente opponi poteſt.*
53 *Epiſcopus cum* Capituli *conſenſu poteſt ſupprimere præbendam.*
54 *Conſenſus* Capituli *in vnione nõ præſumitur.*
55 *Niſi lapſum ſit tempus* 30. *annorum.*
56 *Dummodo ex inſtrumento vnionis non appareat contrarium.*
57 *Vnio ſi fiat Seminario, conſenſus deputatorum requiritur.*
58 *Vnio eccleſiæ patronatæ fit cum conſenſu patroni.*
59 *Sed non requiritur conſenſus rectoris beneficij.*
60 V*nio quomodo probetur.*
61 V*nio non præſumitur, ſed probari debet.*
62 *Vnio probatur per inſtrumentum dictæ vnionis.*
63 V*nio probatur ex temporis diuturnitate.*
64 V*nio probatur ex quadragenaria cũ titulo.*
65 Si *vnio ſit acceſſoria, & extinctiua tituli.*
66 *Vnio præſumitur ex enunciatiuis, & ex viſitatione* Epiſcopi.
67 *Vnio probatur ex enunciatiuis pluriũ inſtrumentorum antiquorum.*
68 Dummodo *dd. inſtrumenta habeant originem à diuerſis perſonis.*
69 *Et tunc antiquitas debet eſſe centum annorum.*
70 *Antiquum in teſtibus dicitur, quod excedit* 60. *annos.*
71 *Vnio probatur per confeſſionem partis aduerſæ.*
72 *Et id declaratur.*
73 *Vnio quando dicatur ſortita effectum.*
74 *Vnio facta ex cauſa oneroſa non cenſetur reuocata.*
75 V*nio quomodo reuocetur.*
76 V*nionem poteſt diſſoluere qui eam fecit.*
77 V*nio ceſſat ceſſante cauſa vnionis.*
78 V*nio facta de eccleſia paupere non ceſſat, ſi pinguior fiat.*
79 V*nio diſſoluitur eo modo, quo fit.*
80 *Et requiritur citatio eorum, quorum intereſt.*
81 *Vnionis reuocatio quid operetur.*

CAPVT QVINTVM.

1 De Vnionibus Beneficiorum.

1 VNIO eſt nomen generale ſub ſe continens ſpecies, videlicet ſuppreſſionem, extinctionem, annexionem, incorporationem, applicationem, & diſmembrationem, de quibus habetur in *regul.* 12. *ſeu* 13. *Cancell. Apoſt. relata à Quaranta in Summa Bullarij. in ver. Regulæ Cancell. Apoſtolicæ, & apud Hoiedam de benefic. compatib. & incompatib. p.*2. *cap.*3.*num.*3.*Gonzal.in comment. ad reg.*8.*Cancell.gloſ.*5.6.7.*nu.*155. *Io. à Chockier circa initium ſui commentarij ad d.reg.*12.*ſeu* 13.*Cancell.*& de beneficiorum ſuppreſſione latiſſimè pertractat *Moneta in tractatu, de cõmutationib. vltimarum volunt. c.* 12. *per totum.*

2 Vnio autem eſt beneficiorum, ſeu eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio Superiore facta annexio, quæ vel eſt perpetua, vel ad tempus. *Rebuff. in praxi benefic. tit. de vnionib. beneficiorum. nu.*1. *& ſeqq.* quæ vnio fit
3 ob vtilitatem, vel neceſſitatem eccle-

ſiæ ex *Concil.Trid.ſeſs.*22.*de reform. cap.*13.*Aug.Barboſa de off. & poteſt. Epiſc.par.*3.*alleg.*66.*nu.*1.*& ſeqq.* eſt ergo videndum de pluribus, &

Primò, quot modis fiat vnio, & quid operetur.

Secundò, quis poſſit vnionem facere, & ex qua cauſa.

Tertiò, quæ forma, & ſolemnitas requiratur in facienda vnione.

Quartò, & vltimo, quomodò probetur vnio, & quando dicatur effectũ ſortita, & de illius reuocatione.

4 Ad primum dico vnionem tribus modis fieri ſecundum *gloſ.in cap. & temporis qualitas. verbo, vnire.* 16.*q.*1. *Rebuff. vbi ſup. nu.*15.*& ſeq. Pet. de Vbaldis in tract. de vnionibus.c.*1. *à nu.*6. *Staphil.de lit.grat.tit.de modis prou. nu.*18. *Haieda vbi ſup. d.cap.*3. *nu.*2. *Gonzal. d.§.*7.*nu.*26.*& ſeqq. Garcia de benef. p.*12.*cap.*2. *de vnione.nu.*7.*& ſeqq. Barboſa vbi ſup.n.*2.

5 Primo modo, fit vno quando ita fit, vt ex duobus beneficijs vnũ fiat. *ad text.in c.decimas.*16.*q.*1.

6 Secundo, quando fit per viã ſubiectionis, vt vnum beneficium alteri ſubijciatur. ad *text. in c. quia monaſterium. de Religioſis domibus.*

7 Tertio, fit vnio duorum beneficiorum ad inuicem æquè principaliter, vt vtrumque remaneat cum ſuis proprijs bonis, & iuribus diſtinctis. *glo. & Doctores in d.cap.& temporis qualitas.*16.*q.*1.

8 Et eſt notandum, quòd hodie fieri prohibentur vniones de beneficijs liberis ad beneficia iuriſpatronatus ex decreto *Conc.Trid. ſeſs.*25. *de reform.cap.*9.*verſ.inſuper.* neque

8 poteſt fieri vnio beneficij vnius diœceſis cum beneficio alterius diœceſis. *ex Conc.Trid.ſeſs.*14. *de ref.c.*9.

10 poteſt tamẽ vniri eccleſia curata cũ alia eccleſia curata propter paupertatẽ.ex d. *Conc.Trid.ſeſs.*21.*de ref.c.*5.*& ſeſs.*25. *de ref. d. c.*9. *in fine.* &

11 poteſt vniri beneficium Seminario ſcholarium erecto. ex d. *Conc.Trid. ſeſs.*23.*de reform.cap.*18.

Item vniri poſſunt beneficia ſimplicia reſidentiam non requirentia

12 Cathedralibus, Collegiatis, vel curatis eccleſijs. ex eodem *Conc.Trid. ſeſs.*21.*d.cap.*5. *& ſeſs.*24.*de reform. cap.* 13. *& cap.* 15. & quando facta

13 cenſeatur vnio, & quando præſumatur facta acceſſoriè, vel ad inuicem æquè principaliter, vide *gloſsam in clem.*2.*de præb. in verbo, eccleſias. Felin.in c.tranſlato.nu.*6. *de conſtit. Rebuff.vbi ſup. nu.*19. *& Hoiedam vbi ſup.d.cap.*3.*nu.*5. & in dubio eſt attendendum quid ſit magis dignum, quòd ſi non patet, recurrendum eſt ad denominationem. *Felin.vbi ſup. & Put.dec.*442.*num.*4.*lib.*1. ſemper

14 enim à digniori, & potentiori fit denominatio. *Put.dec.*274. *à nu.*6.*lib.*1.*Rota.dec.*183.*num.*1.*par.*2.*diuerſ. Gonzal.d.§.*7.*nu.*127.*& ſeq.*

15 Item non poſſunt vniri beneficia reſeruata. *ex reg.* 8. *Cancell. relata à Quaranta vbi ſup. Gonzalez d. §.* 7.

16 *num.* 136. & vniones ad vitam alicuius hodie fieri prohibentur, ne ſub illarum prætextu plura beneficia incompatibilia ſimul retineantur. vt habetur in *Conc.Trid.ſeſs.*7. *de refor. cap.* 4.

17 Vnio autem primo modo ſupradicto facta operatur, vt conſuetudo, & priuilegia data vni competant alteri, & ſi contraria ſint, meliora, & fauorabiliora conſeruabuntur. *Rebuff.vbi ſup. Gonzal.d.§.*7.*nu.*28.*&* 55.*Garc.vbi ſup. nu.*10.

18 Et in terminis vnionum factarum iuxta ſecundum, & tertium modos ſupradictos, huiuſmodi vnio operatur extinctionem, & ſuppreſſionẽ tituli, & nominis beneficij vniti, ſi acceſſoriè fiat. *Oldrad.conſ.*257.*nu.*15.*Felin. in cap. in noſtra. coroll.* 33. *de reſcrip.Sarnen.in reg.de triennali. quæſt.*8. *Rebuff. vbi ſup. in forma nouæ prouiſ. in uerbo, cum annexis.Caſſad.dec.*2.*n.*2.*de union.Garc.ubi ſup. nu.* 12. & ſic vnum tunc eſt beneficium dumtaxat. *Flamin.Pariſ.de reſignat.benefic.lib.*12.*q.*3.*nu.*50. & nõ

datur

19 datur vacatio beneficij vniti. *Rebuff. vbi ſup. d. tit. de unionib. nu. 12.* & at-
20 tenditur tantum qualitas, & natura principalis beneficij, non autem annexi. *gloſ. in clem. per literas. verbo, eccleſias. & ibi Card. quæſt. 17. de præbend.* &
21 beneficium vnitum alteri beneficio acceſſoriè vtitur eius priuilegio. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 184. *nu.* 40. & in eccleſijs
22 vnitis magis principalis illa eſt, quæ denominationem retinet. *Gratian.*
23 *ibid. nu.* 39. & in impetratione beneficiorum vnitorum principale debet exprimi, nec eſt opus exprimere illud quod acceſſoriè vnitum eſt. *Rebuff. in d. ver. cum annexis. & d. tit. de vnionib. nu.* 14. *Pariſ. vbi ſup. lib.* 10. *quæſt.* 2. *nu.* 36. Item habens Ca-
24 nonicatum, ſeu Dignitatem, cui acceſſoriè ſit vnita parochialis eccleſia, perpetuò reſidere debet in canonicatu, ſeu dignitate, nec tunc requiritur ætas viginti quinque annorum, ſed ſufficit ætas requiſita ad canonicatum, & dignitatem, neque in beneficio vnito habet locum regula de triennali, & lis introducta ſuper
25 beneficio vnito non eſt lis ſuper beneficio. prout de his latè *Garc. vbi ſup. d. c. 2. de vnione. nu.* 23. *ad* 37. &
26 in caſu reſignationis beneficiorum vnitorum, ſufficit fieri publicationẽ in eccleſia, & beneficio principali. *Garc. ibidem.*

27 Vnio autem æquè principaliter facta operatur tantũ, vt rector vnius ſit rector alterius, verum vtrumque beneficium remanet beneficium in ſuo ſtatu, & honore, prout antea. *gloſ. in d. cap. & temporis qualitas.* 16. *q.* 1. *Rebuff. d. tit. de vnion. n.* 15. *Gonzalez d. §.* 7. *à nu.* 112. *Garc. d. c.* 2. *à*
28 *nu.* 37. & in impetratione fieri debet mentio de vtroque beneficio, & tali caſu debet quis in digniori reſidere, & in caſu reſignationis, publicationes fieri debent in vtroque beneficio. *Garc. vbi ſup. num.* 43. *& ſeqq. vide Steph. Gratianum vbi ſup. cap.* 655. *per totum.* vbi tractat de eccleſijs Cathedralibus Viterbien. & Tuſcanen. vnitis.

Ad ſecundum, quis poſſit facere vniones, & ex qua cauſa. &

29 Papa poteſt vnire eccleſias Cathedrales, & Epiſcopatus. *cap. ſicut vnire. de exceſſib. prælat. Rebuff. d. tit. de vnionib. nu.* 22.

30 Epiſcopus poteſt vnire beneficia non exempta ſuæ diœceſis, non tamen omnia. *d. cap. ſicut vnire.*

31 Legatus de latere, qui eſt maior Epiſcopo, & omnia poteſt in ſua Prouincia, quæ poteſt Epiſcopus in ſua diœceſi, poteſt vnire beneficia ſuæ prouinciæ, quæ ſunt ad ſui collationem. *Abb. in cap. vlt. de confirm. vtili, vel inutili. vbi Dec. num.* 19. *Rota dec.* 3. *de off. leg. in nouis. Rebuff. vbi ſup. proxime.*

32 Capitulum ſede Epiſcopali vacãte ſuccedit in hac poteſtate vniendi beneficia. *Rebuff. vbi proximè. nu.* 36. *Pauinus de off. & poteſt. capit. ſed. vac. par.* 2. *quæſt.* 3. non tamen Capitulũ poterit tunc ſibi vnire beneficia. *Garc. vbi ſup. d. cap.* 2. *nu.* 68.

33 Vicarius Generalis Epiſcopi ſine ſpeciali mandato Epiſcopi vnire nõ poteſt beneficia. *Rebuff. vbi ſup. in forma Vicariatus. nu.* 102. *& d. tit. de vnionibus. nu.* 37. *Sbrozzius, de Vicariis Epiſcopi. lib.* 2. *quæſt.* 115.

34 Inferior Epiſcopo habens facultatem conferendi beneficia, eadem vnire non poteſt, niſi id ei competat ex priuilegio, vel præſcriptione immemorabili, ſeu quadragenaria cum titulo. *d. cap. ſicut vnire. vbi Abbas. num.* 3.

35 Nemo autem poteſt vniones facere ad tempus, ſeu ad vitam alicuius, niſi Papa. *Staphil. de liter. grat. tit. de modis prou. nu.* 19. *& Mandoſ. in reg.* 12. *q.* 6. *nu.* 5.

36 Hæc autem auctoritas vniendi eccleſias, & beneficia Epiſcopis, & alijs multipliciter reſtricta eſt à *Conc. Trident.* &

37 Primò, vt beneficia vnius diœceſis vniri nequeant cum beneficijs alte-

alterius diœceſis. *ſeſſ.14. de reform. cap. 9.*

38 Secundo, vt beneficia curata non vniantur monaſterijs, dignitatibus, præbendis, ſeu alijs beneficijs ſimplicibus. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 13. Gonzalez vbi ſup. glo. 6. nu. 96.*

39 Tertio in terminis decreti eiuſdē, *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 18.* vbi agitur de vnione beneficiorum Seminarijs facienda. *& ſeſſ. 24. de reform. c. 15.* vbi habetur de vnione beneficiorum pro augendis diſtributionibus quotidianis in Cathedralibus, vel Collegiatis inſignibus.

40 Quarto, *ex cap. 9. de refor. ſeſſ. 25.* vt beneficia libera vniri non poſſint beneficijs iuriſpatronatus, & ideo in diœceſi Piſana fuit declarata nulla vnio facta de eccleſia ſine cura S. Petri de Ciſanello liberæ collationis, quæ fuit vnita eccleſiæ curatæ S. Iuſti eiuſdem loci, & villæ, quæ eſt iuriſpat. laicorum, ita quædam alia vnio ſimplicium beneficiorum liberæ collationis facta cum eccleſia curata S. Iacobi de Nauacchio, quæ eſt iuriſpatr. hominum habitantium in d. communi Nauacchij.

41 Epiſcopus nihilominus vnire poteſt beneficia reſeruata, ſeu deuoluta ante eorum vacationem, quia reſeruatio non impedit fieri vnionē per Ordinarium, ſed ſuſpendit eius vnionis effectum pro tempore prouiſi de eodem beneficio à Papa. *Rota dec. 4. & 6. de reb. eccleſ. in antiquis. Mandoſ. de reg. 12. quæſt. 5. num. 3. Garc. vbi ſup. d. cap. 2. nu. 91.* niſi re-

42 ſeruatio beneficij eſſet perpetua, vt in prima dignitate poſt Pontificalē, quæ ſemper eſt reſeruata per *regulā tertiam Cancell. relatam à Quaranta vbi ſup.* & ſic etiam reſeruatio ſu-

43 perueniens vnionis effectum impedit, illumq. ſuſpendit, donec ceſſet reſeruatio, ex quo fit motu proprio, quamuis aliud ſit in prouiſione Papæ ſubſequente ad partis inſtantiā, non facta mentione, ſeu ſuſpenſione vnionis. *Rota dec. 3. de rerum permut. in antiq. Garc. vbi ſup. d. c. 2. nu. 94. vbi nu. 95. & ſeqq. id declarat.*

44 Cauſæ autem, ex quibus Ordinarij vniones facere debent reducuntur ad euidentem neceſſitatem, ſeu vtilitatem. *cap. expoſuiſti. de preb. & dignit. Rebuff. d. tit. de vnionib. nu. 38. Hoieda vbi ſup. d. c. 3. nu. 8.* & vnio facta ſine cauſa etiam forma iuris ſeruata, eſt ipſo iure nulla. *d. cap. expoſuiſti. vbi Abb. Garc. d. cap. 2. num. 100. & ſeqq.*

45 Ad tertium, quæ forma, & ſolemnitas in vnione facienda requiratur.

45 Dicas, quòd primo requiritur cōſenſus Capituli. *cap. paſtoralis. de donation. clem. ſi vna de reb. eccl. non alienand. Abb. in d. cap. ſicut vnire. de exceſſib. prælat. Hoieda d. cap. 3. num. 9. Fuſcus de uiſitat. lib. 2. c. 26. nu. 5. Emmanuel Rodriquez quæſtionū regul. tom. 3. quæſt. 80. art. 1.* qui con-

47 ſenſus etiam poſt vnionem interuenire poteſt. *Alex. conſ. 219. nu. 16. & ſeq. lib. 6. Hoieda d. cap. 3. nu. 9. Simoncellus de decretis. in præfat. à nu. 42. Pariſ. ubi ſup. lib. 8. quæſt. 10. à nu. 6.*

48 in vnione autem per Legatum faciēda Capituli conſenſus non requiritur. *Rota deciſ. 1. & 2. de off. leg. in nouis. Hoieda ubi ſupra.* & eadem ra-

49 tione in vnione à Papa faciēda prædictus Capituli cōſenſus non requiritur, & idem eſt ſi vnio fiat ex Papæ commiſſione. *Nauar. conſ. 10. n. 1.*

50 Qui cōſenſus Capituli etiam hodie requiritur in vnionibus faciēdis. *ex Conc. Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 5. ibi.* iuxta formam iuris, ſecundum quam formam iuris dictus Capituli conſenſus requiritur. *Garc. ubi ſup. d. c. 2. nu. 158. ubi nu. 160.* refert *Rotæ deciſionem in una Leodien. Beneficij. 23. Ianuarij. 1593. coram Gypſio.* in qua fuit reſolutum, vnionem factam parochiali propter paupertatē illius abſque conſēnſu Capituli eſſe nullā. iuxta *clem. ſi una de reb. eccleſ. non alien. ubi Doctores, Abb. conſ. 106. nu. 4. lib. 2.* ſed vbi eſſet conſuetudo

51 immemorabilis in contrarium, quòd vnio-

vniones fierent ſine dicto conſenſu, contrarium eſſet dicendum. *Garc. vbi ſup. nu.*152. *&* 162. & nullitas
52 vnionis opponi poteſt à quocunque, cuius intereſt. *Rota dec.* 247.*nu.*5. *par.*1.*diuerſ. Garc. vbi ſup. nu.* 166.
53 & poteſt Epiſcopus cum Capituli conſenſu ſupprimere præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus applicando non Capitulo, ſed diſtribuẽdo inter ſingulos Canonicos, aſſignando cuilibet Canonico, vel præbendæ certam portionem. & ita procedit ſecunda pars decreti *Conc.* Trid.*ſeſſ.*21.*de reform.cap.*3.*ita Hieronym.Gabr.conſ.*186.*lib.*2.*Garc.vbi ſup.num.*175.
54 Conſenſus autem Capituli non præſumitur, niſi expreſsè probetur. ex *Felin.in c.ſicut de re iudic.nu.*26. *Boerius dec.*345.*nu.*5. *Garc.vbi ſup. num.* 177. qui conſenſus ex tempo-
55 ris diuturnitate in vnione enunciatus præſumitur, ſi lapſum ſit tempus triginta annorum cum poſſeſſione, & obſeruantia vnionis. *Caſſad.dec.*3. *de procurat. Nauarr. conſ.*38.*nu.*2.*de ſent.excomm. Afflict. dec.*338. Garc. *vbi ſup. nu.*179. dummodo ex ipſo
56 inſtrumento contrarium non appareat, ſcilicet d. conſenſum non interueniſſe. *Crauetta de antiqu.temp. p.*3.*ſect.*1.*limit.*7.*nu.*27. *Cacheran. deciſ. Pedemont.* 273. *Surdus de alimentis.tit.*8.*priuileg.*22.*num.* 10. *&* Garc.*vbi ſup.nu.*188. *&* 189.
57 In vnione autem facienda Seminario iam erecto non videtur requiri Capituli conſenſus, cuius loco requiritur, quòd vnio fiat cum conſilio quatuor deputatorum ipſi Seminario, videlicet, duorum de Capitulo, & duorum ex Clero, ex *Conc.* Trid.*ſeſſ.*23.*de reform.cap.*18. *Garc. vbi ſup. nu.*190.
58 Inſuper in vnione eccleſiæ patronatæ requiritur conſenſus patroni tam eccleſiaſtici, quàm laici, ac inferioris collatoris, & electorum. *clem.vnica.§.adhæc.de ſtatu monach.* Conc.Trid.*ſeſſ.*24. *de reform.cap.*15. *Rebuff.d.tit.de vnion. num.*28.*Pariſ. vbi ſup. lib.*2.*quæſt.*4.*num.*11.*Garc. vbi ſup.nu.*202. non autem ad hanc
59 vnionem faciendam vocãdus eſt rector beneficij, cum ei eius vita durante non præiudicetur. *Garc. ibid. num.*214.
60 Ad quartum, vnio quomodo probetur, quando dicatur ſortita effectum ſuum, & de eius reuocatione.
61 Vnio igitur non præſumitur, ſed probari debet ab eo, qui illam aſſerit, cum ſit quid facti, & quid odioſum. *Mandoſ.reg.*12.*quæſt.*7.*lib.*5. *Rota dec.*557. *num.*5.*lib.*3.*par.*3. *diuerſ. Maſcard.de probat.concl.*1411. *nu.*1. *&* 2. *Menoch. de præſump.præſump.*80.*num.*1.
62 Primo probatur vnio per inſtrumentum, ſeu literas, in quibus ipſa vnio continetur. *Maſcard. vbi ſup. concl.* 587. *nu.*1. *Rota vbi ſup. prox. num.* 4.
63 Secundo, probatur ex temporis diuturnitate. *Felin. in cap. ex parte. num.*2.*de teſtibus.Iaſon in l.ſciendũ. num.*17.*ff.de verb.obligat.* Balbus *de præſcript.* §.1.*gloſſ.*4. *verſ.*20. *Ant.* Gabr.*concl.*1. *de præſump.nu.*12.*Me-*
64 *noch. vbi ſup. num.* 3. in qua vnione probanda requiritur quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis cum requiſitis à *gloſſa in c.*1. *de præſcrip.*
65 *lib.* 6. ſi vnio ſit acceſſoria, & extinctiua tituli. ſecus eſt, quando vnio æquè principaliter facta eſt, & non ſit extinctiua tituli, quia tunc ſufficit quadragenaria ſine titulo, ſed cũ bona fide. latè *Garc.vbi ſup.n.*238. *& ſeqq.* vbi adducit plures Rotæ deciſiones. Rota *dec.*724.*par.*2. *in re-*
66 *centiorib.* vbi ex enunciatiuis, & ex viſitatione Epiſcopi, in quibus ſit mentio de beneficijs vnitis, præſumitur vnio. *Greg.* XV. *dec.*51.*nu.*1. *& ibi annotat.nu.*5. *& dec.*196. *n.*2. *vbi annotat.num.*3. ponit ex quibus probetur vnio. *& dec.* 419. vbi latè *annotat.nu.*6. *&* 7.*Tiraquell. de præſcrip.§.*1.*gloſ.*4.*verſ.*26.*fol.mihi* 47. *& Alex.conſ.*70.*lib.*3. & ita iudicaui

ui Tuderti die 12. Decembris. 1623. dum eſſem ibi Vicarius Generalis ad fauorem menſæ Epiſcopalis contra D. Priorem d. eccleſiæ Tudertinæ.

67 Tertio, probatur vnio ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorũ antiquorum, in quibus enunciantur talia beneficia tamquam vnita. *Put. dec. 209. lib. 2. Verall. dec. 344. nu. 2. & dec. 347. nu. 2. par. 3. Rota dec. 684. nu. 1. p. 1. diuerſ.* Garc. *vbi ſup. n. 248. & ſeqq.* & ſupra eſt dictum. dum-
68 modo prædicta inſtrumenta antiqua habeant originem à diuerſis perſonis, non ab eiſdem, & non ſuſpectis. *Aret. &* Felin. *in cap. cum cauſam. de probat.* & quando dicta verba enunciatiua ſunt clara. R*ota dec. 168. n. 9. par. 2. diuerſ.* & ſufficiunt duo inſtru menta ad minus. *Aret. & Felin. vbi prox.* P*ut. d. dec. 209. lib. 2.* & tunc an-
69 tiquitas debet eſſe centum annorũ. Dec. *in cap. 1. nu. 47. de appellat. Crauetta vbi ſup. de antiq. tempor. par. 1. ſect. 1. nu. 4. Maſcard. vbi ſup. concl. 103. nu. 7.* & in teſtibus illud dicitur
70 eſſe antiquum, quod excedit ſexaginta annos. *Verall. dec. 5. num. 3. & dec. 298. par. 3. Garc. vbi ſup. nu. 248. & ſeqq.*

71 Quarto, probatur vnio per partis aduerſæ confeſſionem. *Oldrad. conſ. 269. nu. 4. Verall. dec. 344. nu. 3. & 4. par. 3. Maſcard. d. concluſ. 1418. ſeu 1411. nu. 15. Garc. vbi ſup. nu. 273. vbi nu. 280.* dicit ita demum ex cõfeſſione partis concurrentibus adminiculis, & coniecturis probari vnionem, ſi non agatur ad illius vnionis canonizationem; ſi enim ageretur ad illius canonizationem, ſeu ad declarandum beneficium vnitum, id non ſufficeret, ſed eſt probanda per inſtrumentum, ſeu literas vnionis, aut per immemorabilem, ſeu quadragenariam cum titulo, & vt ſupradictum eſt.

72 Quamuis ſola confeſſio actoris prætendentis beneficium tamquam non vnitum ſufficeret ad imponendum eidem ſilentium, R*ota dec. 44. de teſtibus. in antiquis. Crauetta conſ. 93. num. 5.*

73 Vltimo notandum eſt, quòd vnio tunc dicitur ſuum effectum ſortita, quando ſecuta eſt poſſeſsio vigore ipſius vnionis. ita facit ad d. *reg. 12. ſeu 13. Cancell. Apoſt. & ad decretũ Conc.* T*rid. ſeſſ. 7. de reform. c. 6. & ſeſſ. 25. de reform. c. 9. Hoieda vbi ſup. d. par. 2. cap. 3. nu. 21.* & ſic non ſecuta poſſeſſione ante dictam regulam reuocatoriam ſuperuenientem, vnio per eam reuocatur; & vacatione ſuccedente, poteſt de beneficio tamquam verè vacante legitimè prouideri, niſi vnio facta ſit pro dote neceſſaria. *Mandoſ. vbi ſup. quæſt. 3. & quæſt. 5. Mohedan. dec. 6. de priuileg.* Garc. *vbi ſup. num. 281. & ſeq.* vbi adducit quaſdam Rotæ deciſiones.
74 ſi tamen vnio ex cauſa onerosa facta ſit, & in recompenſum, non reuocatur per d. regulam Cancell. ita P*ut. dec. 337. lib. 1. & Garc. vbi ſup. n. 297.*

75 Vnio autem quomodo reuocetur. vide *Caccialupum in ſuo tractatu de vnione. art. 9. & 10. &* R*ebuff. in d. praxi. tit. de vnionis reuocatione.* &
76 regulariter ille poteſt vnionem diſſoluere, qui illam facere potuit. *Caccialup. d. art. 9. &* R*ebuff. vbi ſup. nu.*
77 *15.* & vnio reuocari poteſt, ſi ceſſet cauſa, propter quam facta fuit. *Caccialup. d. art. 9.*

78 Eſt tamen notandum, quòd vnio facta de eccleſia paupere, non diſſoluitur ſi pinguior fiat. G*arc. ubi ſup. num. 131. & ſeqq.* & in reuocanda
79 vnione requiritur cauſæ cognitio, & Capituli conſenſus, ſicut in ea facienda. R*ebuff. vbi ſup. à nu. 24.* &
80 vlterius requiritur vocatio defenſoris, & citatio eorum, quorum intereſt. R*ebuff. ibi à nu. 26.* & vnionis re-
81 uocatio operatur, quòd eccleſia, quæ erat vnita, remaneat in ſtatu antiquo, prout erat ante dictã vnionem. *Caccialup. vbi ſup. art. 10.* & de vnione vide nouiſſimè *Maſſobr. in ſua praxi hab. conc. ad vac. par. eccleſ. prælud. 13.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio ex quo veniat.*
2 *Epiſcopus intra ſemeſtre debet beneficia conferre.*
3 *Niſi ſit eccleſia Cathedralis, vel regularis.*
4 *Patroni eccleſiaſtici habent ſemeſtre ad præſentandum, laici quadrimeſtre.*
5 *Epiſcopus habet ſemeſtre ad parochialem conferendam, ſed ſi collatio ſpectet ad Papam, tunc habet quadrimeſtre ad eligendum in concurſu.*
6 *Collatores hoſpitalium habent ſemeſtre ad conferendum.*
7 *Habens indultum conferendi beneficia reſeruata habet ſemeſtre.*
8 *Papa nullum tempus præfixum eſt ad conferendum beneficia.*
9 *Semeſtre datum ad conferendum currit à die ſcientiæ vacationis.*
10 *Nec currit impedito.*
11 *Nec currit durante lite ſuper iure conferendi.*
12 *Et currit à die, quo ſcire potuit, vel debuit vacationem.*
13 *Et intelligitur de notitia vera, non præſumpta.*
14 *Tempus datum patronis ad præſentandum currit à die ſcientiæ.*
15 *Menſes debent computari ſecundum Calendarium.*
16 *Computatio temporis fit de momento ad momentum.*
17 *Deuolutio fit gradatim ad ſuperiores ſi de beneficijs infra tempus debitum non fuit diſpoſitum.*
18 *Deuolutio fit ſi patroni prouideant indignis, & incapacibus.*
19 *Et idem procedit in patronis laicis.*
20 *Elapſo tempore ad prouidendum de beneficijs non datur mora purgatio.*
21 *Deuolutio fit à iure.*
22 *Epiſcopus poteſt poſt tempus patronum ad præſentandum admittere.*
23 *Patronus præſentans indignum ea vice perdit ius præſentandi.*
24 *Superior iure deuoluto conferens tenetur ſeruare beneficij naturam.*
25 *Superior iure deuoluto conferens habet ſemeſtre ad conferendum.*
26 *Impetrans beneficium certo modo deuolutum debet probare deuolutionē.*
27 *Deuolutionis exemplum ponitur.*
28 *Ordinarius tenetur conferre beneficia vacantia.*

De Deuolutionibus.

CAPVT SEXTVM.

1 PROVISIO beneficiorum vacantium facienda eſt ab illis, ad quos ſpectat talis prouiſio in tempore eiſdem à iure præſcripto, aliàs eo tempore lapſo, & data eorumdem prouidere debentium vera negligentia deuolutio fit ad Superiorem, quę deuolutio eſt probanda gradatim de inferiore ad ſuperiorem. Aug. *Barboſa de off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg.* 58. & latè *Garc. p.* 10. *c.* 2. *& c.* 3. *de benef.*

2 Primò, debet Epiſcopus intra ſemeſtre de beneficijs ſuæ diœceſis vacantibus prouidere. *cap.* 2. *de conceſſ. præbendæ, c. licet. de ſuppl. neglig. prælat. clem.* 1. *de ſuppl. neglig. prælat.* Re*buff. in praxi benefic. tit. de deuolution. Riccius in praxi aurea, reſol.* 184. *nu.* 1. quod locum habet in collatione, & in electione. *Abb. in c. dilectus. nu.* 2. *de conc. preb.* niſi ſit eccleſia
3 Cathedralis, vel regularis, quæ vltra trimeſtre vacare nō debet. de principali Prælato intelligitur, de Epiſcopo, vel Abbate. *c. ne pro defectu. de elect. c. poſtquam. diſt.* 50.

4 Secundò, patroni eccleſiaſtici habent ſemeſtre ad præſentandum rectorem ad eccleſiam vacantem, laici vero quadrimeſtre à die notitiæ ipſius vacationis. *c. vnico. §. verum. & ibi glo. de iurepat. lib.* 6. quo tempore lapſo deuolutio fit ad Superiorem, qui in tali eccleſia habet ius inſtituendi.

5 Tertiò, quando Epiſcopo conferre debet eccleſiam parochialem habet

bet ſemeſtre etiam ſtante *Conc.Trid. ſeſſ.24.de reform.c.*18.quando collatio ad eum ſpectat, ſed quando collatio talis eccleſiæ parochialis ſpectat ad Summum Pontificem, ſeu alios, tunc Epiſcopus habet quadrimeſtre ad eligendum præuio concurſu perſonam idoneam, & eam electam illis, ad quos ſpectat collatio, ſignificare. vt habetur in Bulla Pij V. ſan.mem. quæ incipit, *In conferendis*. relata à *Quaranta in ſumma Bullarij. in ver. beneficiorum parochialium collatio*.

6 Quartò, Collatores Hoſpitalium etiam habent ſemeſtre ad conferendum, quando cõferuntur in titulum beneficij. *Rebuff. in concordat.tit. de Regia ad* Prælaturas *nominatione* §. 1.*verbo, intra ſex menſes*. *Calderin. conſ.vnico. de ſuppl.neglig.prælat.*

7 Quintò, habens à Papa indultum conferendi beneficia reſeruata, intra ſemeſtre ea conferre debet. *Caſſad. dec.*8.*de præb.Creſcen.dec.*15.*de præb. Mandoſ.de ſignat.grat. tit.de prouiſionib. verſ. in beneficijs reſeruatis*. *Anaſt.Germon. de* Indultis *Cardinalium.§.volumus.nu.*56.

8 Papæ autem nullus eſt præfixus terminus, nullum eſt præfixum tempus ad conferendum beneficia. *Frãcus in c.ſtatutum.nu.6.de præb.lib.6. Caſſad.&* Rebuff.*vbi proximè.Mandoſ.reg.*34. *de annali. quæſt.*90.*nu.*5.

9 Sciendum eſt etiam, quod ſemeſtre datum ad conferendum currit à tempore ſcientiæ ipſius vacationis. *c.quia diuerſitatem.in fine. vbi* Doct. *de conceſſ.præb.*Rebuff.*d.tit.de deuolut. nu.*10. Azor.I*nſtit.moral.par.2.lib.6. c.26.quæſt.*20.*Cucchus de viſitatione. lib.4.tit.1.nu.*170. *Barboſa vbi ſup. d.allegat.*58. *nu.*5. ſicuti etiam dictũ
10 tempus nõ currit impedito, ſiue fuerit impedimentum facti, ſiue iuris. *Abb. in d.c.quia diuerſitatem.num.*3. Rebuff. *vbi prox. Io.*Gutierez *Canonicarum quæſtionum.lib.*1.*c.*28.item
11 dictum tempus non currit durante lite ſuper iure conferendi, ſeu eligẽdi.R*ebuff.d.ver. intra ſex menſes*. licèt ſecus ſit in patronis. vt ibi.Item
12 dictum ſemeſtre currit à die ſcientiæ vacationis, vel à tempore, quo collator ſcire potuit, vel ſcire debuit talem vacationem. R*ota dec.6.de iurepat.in nouis.*L*apus alleg.*80.*ſeu* 51. *nu.*12.*Abb.in d.c.licet.*Dec.*conſ.*135. *in fin.*Rebuff.*d.tit.de deuolution.n.*10. *Maſcard. de probat.concl.*829.*n.*10. *Zecchius de benefic. & penſionib. c.*5. *num.*5. non debet enim collatoris ignorantia eſſe ſupina. *Abb.in c.vlt. de iurepat.* & debet intelligi de noti-
13 tia vera, vel præſumpta vacationis, quæ debet per Iudicem determinari conſideratis qualitate beneficij, modo vacationis, longitudine temporis illius, locorum diſtantia, & fama. *Hoſtienſ.*Io.*Andr. & Abb.in cap.ex parte.de cõceſſ.præb.*Roman.*conſ.*481. *num.*4. *& ſeq.* & fuit dictum in vna *Toletana* Beneficij.28.*Nouemb.*1578. *coram Card.Seraph.*quæ eſt impreſſa *dec.*380. relata à *Garc.d.par.*10.*c.*2. *num.*32.

14 Patronis etiam tempus datum ad præſentandum non currit niſi à die notitiæ vacationis. *Rota deciſ.* 7. *de præb. in antiq. & dec.*13. *de iurep. in antiq.* Verall.*dec.*248.*p.*3.L*apus allegat.*78.*nu.*12.*Rebuff.d.ver.intra ſex menſes.*Tiraquell. *de retract.lignag.§.* 35.*glo.*4.*nu.*7. & dicti menſes debẽt
15 computari ſecundum Calendarium. *glo. in c.quam ſit. in verbo, menſem. de elect.lib.6. vbi* Archidiac. *& alij*. *Menoch.de arbitr.iud.lib.*2.*caſu* 50. *à nu.*21.*Sanchez de matrim.lib.*2.*diſput.*24.*nu* 15. *Staphil. de lit.grat.tit. de vi, & effectu clauſularum. §.menſis in data*. & prædicta computatio
16 eſt facienda de momento ad momẽtum à tempore ſcientiæ, & notæ vacationis. *Garc.d.par.*10.*c.*2.*nu.*43.

17 His præmiſſis, ſi illi, ad quos ſpectat, non prouident de beneficijs vacantibus infra tempus præfixum, fit deuolutio gradatim ad Superiores. *d.c.licet.de ſuppl.neglig.prælat.& c.*2. *vbi Doct.de conceſſ.præb.* C*oraſius de bene-*

beneficijs.p.1.c.7.n.8.& p.4.c.1.n.11.

18 & idem eſt vbi prouident indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus. *c.cũ in cunctis. §. vlt. vbi Doct. de elect. Zecchius ubi ſup. d. c.5.num.5.* quòd

19 etiam locum habet in patronis laicis, qui ſi labi ſinant tempus eis ad præſentandum præſcriptum, & non præſentauerint, vel nulliter præſentauerint, poteſt Epiſcopus, ſeu is, ad quem pertinet inſtitutio, dicto tempore tranſacto, liberè beneficio de rectore prouidere intra ſemeſtre à die habitæ notitiæ. *c. ſi uero. 12. de iurep. glo. in clem. 1. de ſuppl. neglig. prælat. Franc. Marcus dec.475.nu. 18. & dec.1153.par.1. Garc. ubi ſup. c.3.nu.4. Barboſa ubi ſup. d.par.3.alleg.72.nu.108.*

20 Et poſtea moram purgare non poterunt, quia vbi executio facta eſt à iure, non admittitur moræ purgatio. *Doctores in l. ſi inſulã.ff.de uerb.oblig. glo. & Doct. in cap. mora.de reg.iur.*

21 *lib.6.* & hoc caſu executio fit à iure, quo ſtatim deuoluitur ad Superiorẽ libera conferendi facultas. *Abb.in c. ult.de iurep.* Rot.dec.6.de *iurep.In nouis.*

22 poteſt tamen Epiſcopus rẽ gratã facere patrono, illumq. ad præſentandum admittere. *per text.in c.2.de ſuppl.negl.præl.* quòd non procedit, ſi Epiſcopus intra ſuum ſemeſtre non contulerit, cum tunc ad alium Superiorem deuoluatur. *d.c.2.de conceſſ.*

23 *præb.* & patronus præſentans indignum ſcienter priuatur pro illa vice iure præſentandi, neque habilitari poteſt ab Epiſcopo, qui tunc debet conferre, cum priuatio ſtet pro pœna. *c.cum uos.de off.ordin.* vide quæ dixi ſupra par.2.lib.2.cap.6.nu.5. & lib.12. cap.10. nu. 5. & tunc Supe-

24 rior iure deuoluto conferens ſeruare tenetur naturam, & qualitatem beneficij. *Felinus in c.cum acceſſiſſent. nu.18.de conſtitutionibus.* & deuolutio gradatim probari debet de inferiore ad ſuperiorem. Garcia *d.cap.3. nu.11. & Barboſa ubi ſupra d. allegat.* 58.

25 Et quilibet Superior, ad quem gradatim fit deuolutio habet ſemeſtre ad conferendum ex iure deuoluto. ita I*nnoc. in d.c. licet. Abb. in d.c. quia diuerſitatem.nu.*18. G*arc.d.c.*3. *nu. 9. & ſeqq.* vbi refert quaſdam Rotæ deciſiones. & qui impetrat

26 beneficium certo modo tamquam deuolutum probare debet deuolutionem, neque ſufficit, clauſula, ſiue alio quouis modo; ſed in literarum expeditione deuolutio eſt exprimẽda purè, & ſimpliciter, & ſic eſt verificanda. C*aſſador.dec.*5.*de præben. Creſcen.deciſ.*15.*de præb. Verall.deciſ.* 253.*p.*1.*Mandoſ.de ſignat.grat.tit. de certo modo. Garc.d.c.3. nu.16.* & ad quos fiat deuolutio declarat *Abb. in d.c.cum in cunctis. §.ult. nu.5. de elect. & textus in c.quamquam.& ibi* D*oct.de elect.lib.6.Rebuff.d.tit.de deuolut.nu.*17. *Zecchius ubi ſup. d. c.5. nu.5.* & Garc.*d.c.3.nu.41.*

27 Exemplum autem in gradu deuolutionis eſt huiuſmodi. D. Alexander Lanfreduccius Patritius Piſanus eſt patronus laicus Capellaniæ, ſeu Altaris S.Matthæi Apoſt. & Euang. ſiti in primatiali eccleſia Piſana, qui, eueniente vacatione habet quadrimeſtre à die ſcitæ vacationis, ad præſentandum coram Capitulo Piſano habente ius inſtituendi, quòd ſi non fecerit præſentationem, & labatur d. quadrimeſtre, deuolutio tunc fit ad Capitulum, quòd infra ſemeſtre à die ſcitę deuolutionis eãdem Capellaniam conferre debet aliàs d. ſemeſtre lapſo, & d. Capellania non collata deuolutio fit ad Illuſtriſſ. D. Archiepiſcopum Piſanum, qui pariter intra aliud ſemeſtre à die ſcitæ de-

28 uolutionis ad ſe factæ d. Capellaniã conferre debet, & tunc ſi collatio non fiat, & labatur d. ſemeſtre, deuolutio fit ad Summum Pontificem, cui nullum eſt præfixum tempus ad conferendum beneficia, ſed quandocumque ad ſui libitum conferre poteſt.

Et notes, quòd Ordinarius tene-

tur conferre beneficia vacantia, licèt in ſpecie alicui conferre non obligetur. *c. relatum. & ibi not. de praben.* Rot. *dec. 14. nu. 6. p. 2. diuerſ.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio, quæ fit per regulares quomodo expediatur.*
2 *Et quibus Ordinarius tempus debet præfigere ad aſſignandum præſentato congruam fructuum portionem.*
3 *Etiam ſi ad inferiorem ſpectet inſtitutio.*
4 *Parochialis iuriſp. eccleſiaſtici prouidetur per concurſum.*
5 *Inſtitutio valet etiamſi d. fructuum aſſignatio facta non ſit.*
6 *Ordinarius poteſt ex officio congruam fructuum portionem tunc præſentato aſſignare.*
7 *Et ſi excedat in d. aſſignatione, datur appellatio.*
8 *Aſſignatio talis in qua re fieri debeat, &*
9 *Taxatio talis eſt facienda, vt clericus poſſit honeſtè viuere.*
10 *Centum aurei debent remanere parocho.*
11 *Et talis aſſignatio quomodo fieri debeat.*
12 *Ordinarij vbi poſſint conſtituere vicarios perpetuos.*
13 *Quibus vicarijs aſſignanda eſt certa portio pro eorum ſuſtentatione.*
14 *Super qua re eſt Conſtitutio Pij V.*
15 *Religioſi in quo caſu poſſint deſeruire per vicarios amouibiles.*

CAPVT SEPTIMVM.

Præſentatio, quæ fit à patronis regularibus ad eccleſiam parochialem, quomodo expediatur.

1 NVNC videamus de expeditione præſentationis, quæ fit per religioſos regulares, qui ſunt patroni eccleſiaſtici, ad eccleſiam parochialem ſecundum *textum in c. de monachis de praben. & dignit. & in clem. 1. de iurepat. & ibi Cardin.* Rocch. *de Curte de iurepat. in verbo, oneroſum. q. 6. Paul. de Citadinis de iurep. p. 6. q. 45. Zecch. de benefic. & penſ. c. 12. nu. 40.*
2 quo caſu Ordinarius taliter præſentantibus, vel eorum procuratori debet præfigere tempus, intra quod dicti præſentantes aſſignent eidem præſentato congruam redituum portionem pro ſui ſuſtentatione. *d. clem.* 1. & ſi ad inferiorem ſpectet inſtitu-
3 tio, talis inferior ad Epiſcopum recurrere debet, vt eiſdem præſentantibus prædictum terminum ſtatuat ad dictam congruam aſſignationem faciendam. *d. clem. 1. in princ.* Hodie autem, quando eccleſia paro-
4 chialis eſt iuriſpatronatus eccleſiaſtici prouidetur per concurſum iuxta decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 18.* & bullam Pij V. quæ incipit, *In conferendis*. relatam à *Quaranta in ſumma bullarij. in ver. beneficiorũ parochialium collatio.* Gonzalez *in comment. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 9. nu. 261. Garcia de beneficijs. p. 9. c. 2. nu. 261. idem Gonzal. glo. 18. nu. 6. & 7. Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. requiſ. 2. dub. 1. nu. 4.*
5 At ſi Ordinarius inſtituat præſentatum abſque præuia aſſignatione prædicta, tenet inſtitutio. *gloſ. in d. clem. 1. in verb. inhibentes*. quod ſi per eoſdem præſentantes intra terminum eis præfixum non fiat talis
6 aſſignatio, Ordinarius poteſt ex officio congruam redituum portionem aſſignare prædicto prẹſẽtato. *d. clem. 1. & ibi glo. in uerbo, deuoluatur.* idq. facere poteſt & ante, & poſt inſtitu-
7 tionem. vt ibi. Verum ſi in tali aſſignatione modus excedatur nimis onerando dictos præſentantes religioſos, poterunt appellare infra tẽpus debitum ad ſuperiorem eiuſdem Ordinarii, vt ipſe ſuperior prædictã taxationem reducat, & moderatam reddat. *ex d. clem. 1. & ibi gloſſ.* talis
8 autem aſſignatio fieri debet in parte poſſeſ-

poſſeſſionum d. eccleſiæ, ſi habeat poſſeſſiones, vel alios reditus. & ta-
9 lis taxatio facienda eſt, qua clericus præſentatus poſſit honeſtè viuere, & onera Epiſcopalia ſoluere, de quibus in *c. conquerente. & in c. dilectus. de off. ordin.* vt eſt procuratio annexa viſitationi, & cathedraticum, ſiue ſynodaticum. *c. cauendum.* 10. *q.* 3.

10 Hodie autem ſaltem centum aurei eccleſijs parochialibus ſingulis annis aſſignari debent pro ſuſtentatione parochi. ex *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 13. *verſ. ad hæc.* talis
11 autem aſſignatio fieri debet de plano, ſed cauſa cognita. & de his omnibus circa talem congruã aſſignationem. vide *Cardin. in d. clem.* 1. & *Lambertin. de iurepatr. lib.* 2. *p.* 3. *quæſt.* 10. per omnes articulos dictæ quæſtionis. & de huiuſmodi derogatione iuriſpatronatus. vide *Rebuff. in praxi beneficiaria. in* 3. *par. ſignaturæ. in verſ. necnon iuripatronatus.*

Adde etiã, quòd ex decreto *Conc. Trid. ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 7. Ordinarij
12 vicarios perpetuos deputare poſſunt in quibuſcumque beneficijs curatis, quæ vnita reperiuntur eccleſijs Cathedralibus, Collegijs, & Monaſterijs, non obſtantibus priuilegijs, & exemptionibus quibuſcumque. *Nauare. conſ.* 11. *num.* 9. *de ſtatu monach. Garc. vbi ſup. p.* 11. *c.* 2. *à nu.* 5. qui-
13 bus vicarijs perpetuis aſſignanda eſt certa portio pro eorumdem ſuſtentatione, & concilium ibidem requirit iuſtum arbitrium Ordinarij, & quòd fiat in viſitatione, vnde iuſta cauſa eſt neceſſaria, vt fiant vicariæ perpetuæ in eccleſijs, in quibus antea deputari poterant vicarij amouibiles, qua cauſa deficiente datur appellatio. *Garc. d. c.* 2. *n.* 8. quæ om-
14 nia confirmantur per Bullam Pij V. quæ incipit, *Ad exequendum.* facta ſuper vicarijs perpetuis. de qua *Garc. vbi ſup. nu.* 13. vbi Pius V. amplians decretum d. *Conc. Trid. d. c.* 7. vnum
15 caſum dumtaxat excipit, in quo religioſi deſeruire poſſunt per vicarios amouibiles, neque Ordinarius, eiſdẽ religioſis inuitis, poteſt deputare vicarios perpetuos, quando videlicet ex eiſdem religioſis deputantur illi, quos Ordinarius præuio examine idoneos iudicauerit. *Garc. vbi ſup. d. c.* 2. *nu.* 13. & *Aug.* Barboſa *de off. & pot. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 72. *nu.* 189. & faciunt in materia nominandi vicarium eccleſiæ parochialis dicta in Ianuen. *Parochialis S. Andreæ.* 19. *Aprilis.* 1627. & 14. *Nouemb.* 1627. *coram Durano.* quæ in calce operis eſt deciſ. 86. & circa poteſtatem Regularium, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum elegans tractatus nunc eſt ſub prælo inſcriptus. de iure Abbatum, & aliorum Prælatorum Epiſcopis inferiorum compoſitus à Reu. D. Aſcanio Tamburino de Marradio Mon. Vall. Vmbroſæ & Priore S. Praxedis de Vrbe. vbi tractat de collat. benef. & inſt. ad Abbat. alioſque præl. ſpectan. & de eorum iuriſdictione quoad ſpiritualia, & quoad temporalia.

SVMMARIVM.

1 *Fructus, qui decurrunt ſtante beneficij vacatione reſeruati ſpectant ad Cameram.*
2 *Fructus diſtributionum quotidianarũ, & penſionum inexactarum ſpectãt ad hæredes beneficiati.*
3 *Fructus inexacti ad quẽ pertineant, &*
4 *Alij dicunt eſſe diuidendos inter hæredes beneficiati, & ſucceſſorem in beneficio.*
5 *Alij dicunt ſpectare ad ſucceſſorem in beneficio.*
6 *Communis opinio eſt fructus inexactos ſpectare ad hæredem, pendentes ad ſucceſſorem.*
7 *Clerici in vita æquiparantur vſufructuarijs.*
8 *Quid in fructibus, qui percipiuntur ex domibus locatis.*
9 *Fructus inexacti ex* Bulla Iulij Tertij *ad quem ſpectent.*
10 Et *quid attenta conſuetudine.*

11 *Conſtitutio Iulij Tertij non eſt recepta in ſtatu Mediolani.*
12 *Conſuetudo circa fructus inexactos, in* Hiſpania.
13 *Quæ Lucæ,* Tuderti, *& alibi.*
14 *Quæ conſuetudo* Piſis.
15 *Fructus inexacti ad quem ſpectent ſtante cleri compoſitione cum Camera ſuper ſpolijs.*
16 *Motus proprius Pij V. ſuper compoſitione* Cleri Piſani *cum Camera.*
17 *Fructus inexacti vi compoſitionis cũ Camera ſpectant ad hæredes.*
18 *Et ita* Piſis *ſeruatur.*
19 *Hæredes clericorum deberent ſupportare onera beneficiorum vſque ad nouos fructus.*

CAPVT OCTAVVM.

In fructibus inexactis relictis à Clerico Beneficiato defuncto, nunquid ſuccedat Camera Apoſtolica, ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti.

1 ANTEQVAM ad prędictorum reſolutionem deueniam, præmitto, quòd fructus, qui decurrunt, obueniunt, & maturant à die obitus beneficiati vſque ad diem appræhẽſe poſſeſſionis beneficij reſeruati, vel prælaturæ per nouum ſucceſſorẽ, ex conſtitutione Pij IV. ſub datum Romæ die 7. Decembris. 1560. ad Cameram Apoſtolicam pertinent, ſecus ſi beneficium non ſit reſeruatum. latè *Gulielmus Redoanus in tractatu de ſpolijs eccleſiaſticis. quæſt. 5. num. 1.*

2 Præmitto ſecundo, quòd fructus quotidianarum diſtributionum, quæ dantur intereſſenti horis Diuinis, & penſiones inexactæ pertinent ad hæredes, & ſucceſſores beneficiati ſiue ſint hæredes ex teſtamento, ſiue ab inteſtato. ita *Redoan. vbi ſup. in princ. & quæſt. 3 ſ. & in hac materia. nu. 6. & quæſt. 8. ſ. de ſucceſſ. cleric. ſecular. ab inteſt. nu. 21. & ſeqq.* & de his non eſt querendum.

3 Videndum eſt ergo dumtaxat de fructibus maturatis in vita clerici beneficiati, & non exactis, quia propter mortem clericus eoſdem exigere non potuit, vel exactionem inchoatam ad finem perducere nõ potuit. ad cuius articuli faciliorem determinationem videndum eſt de infraſcriptis. &

Primò, quid ſit dicendum attento iure communi.

Secundò, quid attenta Bulla Iulij Tertij.

Tertiò, quid attentis particularibus locorum conſuetudinibus.

Quartò, & vltimo, quid attenta compoſitione facta ſuper ſpolijs cũ Camera Apoſtolica à Clero alicuius Ciuitatis, vel Diœceſis.

4 Ad primum. Aliqui dixerunt, cũ beneficium detur propter officium. *c. cum ſecundum. de praben. & dignitatib.* prædictos fructus eſſe diuidendos inter hæredes defuncti beneficiati, & ſucceſſorem in beneficio argumento *textus in l. diuortio. ff. ſoluto matrim.* ſicuti dos datur propter onera matrimonij. *l. pro oneribus. C. de iure dotium. Couarr. var. reſol. lib. 1. c. 15. à nu. 12.* & hanc partem tenent *Flam. Pariſ. in tract. de confid. q. 35. num. 49. Sarmien. de reditib. eccleſiaſt. lib. 4. c. 6. nu. 13. Garcia de beneficijs. par. 2. c. 1. nu. 97. Mar. Ant. Genuen. in praxi Cur.* Archiep. *Neapolit. c. 52. in annot. nu. 11.* & alij, quos refert *Aug. Barboſa in collectan. decretal. ad c. vlt. de confirm. vtili, vel inutili. num. 26. verſ. in primis attento iure communi.*

5 Alij autem dixerunt fructus à ſolo ſeparatos inexactos ſpectare ad ſucceſſorem in beneficio, non autem ad hęredes beneficiati defuncti, prout per multa iura concludunt. *Calderin. conſ. 2. nu. 2. verſ. tertius caſus. de pecul. cleric.* Cardin. *conſ. 110. n. 2. Surd. conſ. 333. nu. 6. verſ. contrarium tamen.*

tamen. cum plurib. ſeqq. & fuit dictũ in *Palentina fructuum. 26. Februar.* 1586. *coram Card.* Lancellotto *ſeniore. & in Nullius, ſeu* Romana *pecunaria. 4. Iunij.* 1593. *coram Cardin. Blanchetto.* quas deciſiones refert *Marcheſan. de commiſſ. p. 1. fol.* 424. *nu.* 3. & fuit dictum in *Papien. fructum.* 21. *Februar.* 1622. *coram* Remboldo.

6 Verum communis antiquorum, & modernorum ſententia tenet fructus collectos, & à ſolo ſeparatos etiam inexactos ante obitum illius, qui beneficium habebat, ſpectare, & pertinere ad hæredem defuncti, fructus autem pendentes pertinere ad eccleſiam, & beneficium, vel ad ſucceſſorem in beneficio, ea ratione,

7 quia clerici in vita æquiparãtur vſufructuarijs, qui faciunt fructus ſuos iam collectos, & à ſolo ſeparatos, & eoſdem ad hæredes tranſmittunt. ita *glo. in c. ſi propter. in verbo, primi anni. de reſcript. lib. 6. vbi Geminian. nu. 9. &* Francus *nu. 5. gloſ. in c. præſenti. in verbo, reſeruari. & ibi Probus ad monachum. nu. 1. de off. ordin. Hoſtienſ. in c. vlt. de pecul. cleric. num. 5. vbi Cardin.* Imol. *& Barbat. &* Na*uarr. de reditib. eccleſiaſt. quæſt. 2. monit.* 13. *& conſ. 7. de ſucceſſ. ab inteſt. & conſ. 3. de pecul. cleric. & conſ. 3. de donation. Scipio* Rendina *in promptuario receptarum ſententiarum. tit.* 50. *nu.* 6. *Io. Maria* Bellettus *diſquiſitionis clericalis. p. 1. tit. de bonis clericorum. §.* 15. *Moneta de diſtribut. quotidian. p. 3. quæſt. 4. à nu. 21. vbi n.* 24. dicit opinionem *Couarruu. in d. c.* 15.

8 *num.* 4. admitti poſſe quoad ratam temporis reſpicientis fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis ea ratione, quia penſio in prædio vrbano ſoluitur pro fructibus, qui quotidie percipiuntur, ſcilicet pro eius vſu, & habitatione, quòd etiam ſentit I*mola in d. l. diuortio. in princ.* dicens, quòd pro rata temporis præteriti in prædijs vrbanis poteſt exigi penſio propter continuatam vtilitatem, ſecus in prædijs ruſticis, in quibus vtilitas percipitur ſolum in tempore meſſium, & vindemiarum.

9 Quoad ſecundum, quid ſit dicendum attenta Bulla Iulij Tertij edita anno 1550. de qua R*edoan. in d. ſuo tractatu.* qua cauetur, quòd fructus inexacti quando non ſpectãt ad Cameram tamquam ſpolia, ſpectent, & pertineant ad ſucceſſores in beneficijs, etiam quod maturati fuerint in vita dicti beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu ab ipſo percepti non fuerint, & incorporati alijs proprijs bonis dicti clerici beneficiati defuncti, etiam quod per beneficiatos non ſteterit, quominus illos exegerint, immo ſi in eorum exactione omnem diligentiã iudicialiter agendo adhibuerint. cuius Bullæ vigore fuit facta reſolutio, fructus inexactos ſpectare ad ſucceſſorem in dicta *Papien. fructuum.* 21. *Februar.* 1622. *coram Remboldo.* & poſtea ſimili motu proprio idem Iulius Tertius declarauit ſupradictam ſuam conſtitutionem procedere ſolum in locis, vbi collectores ſpoliorum pro Camera Apoſtolica eſſe non conſueuerunt, & dicta conſtitutione non obſtante, cõſuetudines, & particularia iura, ſeu priuilegia cuiuſlibet loci, in quo collectores huiuſmodi deputari, ſeu eſſe conſueuerunt, in præmiſſis vigentia obſeruari, & executioni demandari declarauit, & prædictas bullas, & conſtitutiones refert *Redoan. d. quæſt.* 5. *in fine.*

Et in hoc caſu, ſi nihil obſtet, vel per viam indulti, ſeu conſuetudinis, vel alterius iuris, ſeruandæ erunt dictæ conſtitutiones.

10 Quoad tertium, quid ſit dicendũ attentata conſuetudine. equidem prædicta cõſtitutio Iulij Tertij præſumitur vſu recepta, niſi contrarium probetur vulgata *l. arriani. C. de heret. & man. Dec. conſ.* 534. *Benintend. dec.* 13. *nu.* 9. *Surd. conſ.* 58. *nu.* 2. & in puncto *Rota dec.* 809. *n.* 1. *p.* 1. *diuerſ. Mar. Ant. var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 46.

nu.2. quod autem d.conſtitutio aliquando non ſit vſu recepta probatur, quia ex Rotæ deciſione relata per *Mar.Antonin. vbi ſup. num*.4.
11 conſtat dictam conſtitutionem non eſſe receptam in ſtatu Mediolani, & de dicto non vſu ſit mentio in alia conſtitutione eiuſdẽ Iulij Tertij edita anno 1553. 29. Martij. & quod nõ ſit vſu recepta in dicto ſtatu Mediolani teſtatur *Borgnin. Caualcan. dec*.30.*nu*.5.*p*.3. *Garc. de benefic.p*.2. *c*.1. *nu*.103. & in prædictorum corroborationem in *Concil. Prouinciali Mediolan*.7.*tit.de fructib.clerici defuncti*. decernitur, quòd fructus ſeparati à ſolo pertineant ad hæredes beneficiati defuncti cum ſupportatione onerum vſque ad nouos fructus, neque enim dicta conſtitutio Iulij Tertij ſeruari debet, quando in contrarium viget conſuetudo. *Calderin.conſ*.2.*ante fin. de pecul. cleric. Couarruu. in c. cum in officijs*. *nu*.6. *de teſtamentis*.
12 Similis conſuetudo eſt in Regnis Hiſpaniarum, de qua *Nauar.conſ*.4. *de ſucceſſ. ab inteſt. Garc.d.c*.1.*num*. 102. & ita fuit dictum in *Palentina fructuum*.26.*Februarij*.1580. *coram Cardin*.Lancellotto *ſeniore*. *& in Gerunden. fructuum*.24.*Maij*.1599.*coram* Iuſto.*& in* Barcbinonen.*fructuũ*. 4.Iulij.1607.*corum* Iuſto. *&* 10. *Decemb*.1607. *&* 3.*Decemb*.1610.*corã Reuerendiſſ*.D.*Coccino Decano*. *& in Corduben.beneficiorum*.24.*Feb*.1620. *coram Illuſtriſſ.Card*.*Caualerio*. qui dicit fructus pertinere ad hæredes defuncti, & mouetur ex notoria cõſuetudine vigente in Regnis Hiſpaniarum, quæ conſuetudo non reuocabatur in dubium, conſuetudo ſcilicet, quod fructus ſeparati à ſolo ſpectent ad hæredem, & iuxta talem conſuetudinem fuit facta conſtitutio ſynodalis Bracharen. ſecundum quam prædicti fructus ſpectant ad hæredes, & ita fuit dictum in *Bracharen.fructuum*.1625.*coram* D.*Burat-to*. prout dicit *Barboſa in d.cap.vlt. num*. 26. *verſ. verum hodie*.
13 Et ſimilis conſuetudo adeſt in diœceſi Lucana, quæ eſt conformis conſtitutioni *Conc. Prouinc. Mediol*. 7. *ſupradict*. ita in Diœceſi Tudertina ſeruari vidi dum ibi eſſem Vicarius Generalis Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Marcelli Card. Lantis Epiſcopi Tudertini, nam fructus inexactos ſemper exigunt hæredes defuncti beneficiati cum ſupportatione tamen onerum vſque ad nouos fructus in eccleſijs parochialibus, & curatis dumtaxat.
14 Talis etiam conſuetudo viget in hac Diœceſi Piſana, in qua fructus inexacti, dummodo ſint recollecti, & à ſolo ſeparati pertinent ad hæredes defuncti beneficiati ſine aliquo obſtaculo, & ita ſemper fuit vniformiter ſeruatum tam in beneficijs parochialibus, & curatis, quàm in beneficijs ſimplicibus, ſemper enim hæredes clericorum defunctorum abſque exceptione fructus inexactos exegerunt tã extraiudicialiter, quàm iudicialiter agendo, & ſemper habito reſpectu, an' fructus eſſent à ſolo ſeparati, prout conſiderauit *Rota in Papien. fructuum*.12.*Februar*.1601. *coram Card*.Lancellotto.relata à *Mar. Anton. vbi ſup*. & ita occurrentibus vacationibus dixit, & ſeruari voluit Illuſtriſſ. Carolus Antonius Puteus Archiepiſcopus Piſanus recol.mem. & Iuriſperitiſſimus.
15 Quoad quartum, & vltimum, quid ſit dicendum de dictis fructibus inexactis attenta compoſitione facta ſuper ſpolijs cum Camera Apoſtolica à Clero alicuius Ciuitatis, & Diœceſis.

Et quoad hoc benè eſt prius referre exemplum aliquod huiuſmodi compoſitionis ſuper dictis ſpolijs, ideoq. refero Motum proprium Pij Quinti ſanctæ memoriæ, continentem compoſitionem ſuper ſpolijs factam inter Reu. Cameram Apoſtolicam, & Clerum Ciuitatis, & Diœceſis Piſanæ. tenoris infraſcripti.

Pius

Pius Papa Quintus.

16 MOtuproprio. Cum ſicut accepimus, Dilecti fil j, & Venerab. fratres Montes de Valentibus Notarius noſter Almæ Vrbis Gubernator, Vicecamerarius, necnon Ludouicus Torres, Hieronymus Theodolus Epiſcopus Gadicen., Ioannes Baptiſta Doria, Ludouicus Cæſius, & Antonius Maria Saluiatus Epiſcopus S. Pauli, Cameræ noſtræ Apoſtolicæ Clerici in præfata Alma Vrbe noſtra, & Palatio noſtro Apoſtolico, ac ſolito loco Audientiæ eiuſdem Cameræ ad iura reddendum, & cauſas audiendum de more coadunati, & congregati ipſam Cameram repræſentantes, & facientes, aſſiſtentibus ibi etiam dilectis filijs Præſidente eiuſdem Cameræ, & Aduocato Pauperum, ac Procuratore fiſci noſtri, & Commiſſario præfatæ Cameræ noſtræ, & eiuſdem Cameræ nomine ex vna, & dilecti filij Paulus Parauicinus, & Ioſephus Palmerinus V. I. Doctores, procuratores dilectorum filiorum Canonicorum, & Capituli eccleſiæ Piſanæ vice, & nomine eorundem Canonicorum, & Capituli, ac totius Cleri ciuitatis Piſanæ, eiusq. diœceſis ex altera partibus de, & ſuper ſpolijs perſonarum eccleſiaſticarum ſæcularium Ciuit. Piſ. huiuſmodi, dictæq. eius diœc. ad quandam concordiam, cōpoſitionem, & tranſactionem deuenerint, per quam conuenerunt, quòd ab inde in futurum perpetuò eadem Camera, ſiue eius miniſtri ab exactione vniuerſorum, & ſingulorum ſpoliorum non tamen ex illicita negociatione acquiſitorum quarumuis perſonarum eccleſiaſticarum ſæcularium cuiuſuis ſtatus, gradus, cōditionis, & dignitatis, non tamen Archiepiſcopalis tunc exiſtentium, & deinceps ſimiliter perpetuò futurarum earundem Ciuit. & Diœc., & occaſione quarumuis eccleſiarum, & beneficiorum eccleſiaſticorum, non tamen conciſtorialium in eiſdem ſcilicet Ciuit. & Diœc. conſiſtentium abſtinerent, quodq. omnia bona, ſpolia nuncupata non ampſius ad Cameram præfatam, ſed ad ipſarum perſonarum eccleſiaſticarum pro tēpore decedentium hæredes, & ſucceſſores, cauſamq. ab eis tam ex cōtractu, quàm ex teſtamento, vel ab inteſtato tunc, & pro tempore habētes non ſecus, ac ſi eſſent bona patrimonialia ſpectarent, & pertinerēt, itaq. bona per dictas perſonas eccleſiaſticas ſæculares ex contractibus conceſſa, aut quomodolibet alienata, ſeu ex teſtamento, vel alia vltima voluntate etiam ab inteſtato relicta huiuſmodi, nullo vnquam tempore tamquam ſpolia ad Sedē Apoſtolicam, ſeu præfatam Cameram deuolui, ſeu quomodolibet ſpectare poſſint, ſed illis, quibus relicta conceſſa, aut reſpectiuè ab inteſtato venientibus proximioribus deberentur, applicari deberent. & præfati Paulus, & Ioſephus d. n. pro ſpolijs præfatis, & illorum occaſione, ac pro omni iure, quòd eadem Camera ſuper bonis præfatarum perſonarum eccleſiaſticarum tāquam ſpolijs habere, ſeu prætendere poſſint, eidem Cameræ, & pro ea moderno, & pro tempore exiſtenti depoſitario Apoſtolico generali quadraginta ſcuta, vndecim iulijs pro quolibet ſcuto computatis in ſingulos annos perpetuis futuris temporibus vna ſolutione, videlicet in quolibet feſto Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, incipiendo à proximo futuro feſto eorundem Apoſtolorum ſoluere promiſerunt, dictiq. Vicecamerarius, & Clerici, vt quælibet perſona eccleſiaſtica ſæcularis pro rata prouentuum beneficiorum ſuorū etiamſi iuriſpatronatus clericorum, ſeu laicorum, & cuiuſcumque annui redditus exiſterent in ſolutione dictæ annuæ quadraginta ſcutorum ſummæ ſic, vt præfertur ſoluendæ cōtribueret, & alius pro alio non grauaretur,

& vt ſumma ipſa eò faciliùs,& citiùs exigi, & cogi, ipſiq. Cameræ debita annua ſolutio impendi poſſit Vener. fratri moderno, & pro tempore exiſtenti Archiepiſcopo Piſano, ſeu in ſpiritualibus & temporalibus Vicario generali, ac eiſdem Capitulo,& Canonicis coniunctim cum interuentu tamen vnius perſonæ de, & pro quolibet Capitulo Collegiatarum eccleſiarum præfatæ Diœc. vnā collectam ab vniuerſo Clero earundem Ciuit. & Diœc. pro rata prouentuum eccleſiarum, & beneficiorum cuiuſcunque perſonæ eiuſdem Cleri proportionabiliter exigendā, quæ tamen computatis vnà cum præfata annua ſumma eidem Cameræ ſoluenda, certis tunc expreſſis expenſis, quatenus ea exactio ſine impenſa fieri non poſſit, ſummam ſcutorum quadraginta quinque ſimilium non excederet ſub certa tunc expreſſa forma imponendi, & quandocumque opus eſſet renouandi, dictiſq. Archiepiſcopo, Canonicis, & alijs, vt præfertur, interuenire debentibus pro eiuſdem collectæ exactione, perſonam idoneam ſibi pro tempore benè viſam certis tunc expreſſis modo, & forma qualificatā, quæque nonnulla etiam tunc expreſſa præſtare, & facere deberet; deputandi, & reuocandi reſpectiuè facultatem conceſſerunt, deſuperq. dicti Vicecamerarius, & Clerici ex vna, & Paulus, & Ioſephus ex alia partibus, quibus ſupra reſpectiuè nominibus nonnullæ conuentiones, & pacta inierint,aliaq. fecerint, prout in inſtrumento publico deſuper manu dilecti filij Hieronymi de Tarano eiuſdem Cameræ Notarij die 26. menſis Ianuarij proximi elapſi celebrato, cuius ampliorem tenorem præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſo, & ad verbum inſerto haberi volumus, pleniùs dicitur contineri. Nos volentes ſecuritati contrahentium cum præfata Camera, & præſertim perſonarum eccleſiaſticarum opportunè, vt par eſt, prouidere. tenore præſentium ſupradictam concordiam, compoſitionem, tranſactionem, conuentiones, & pacta, ac prædeſignatum deſuper confectum inſtrumentum, omniaq. alia, & ſingula in eo contenta de expreſſis mandato, & commiſſione noſtris præceſſiſſe atteſtantes, & fidem facientes. Motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſupraſcriptam concordiam, compoſitionem, tranſactionem, conuentiones, & pacta, & inſtrumentum prædeſignatum, aliaq. & ſingula in eo contenta,& inde ſecuta quæcunque Apoſtolica auctoritate approbamus, & confirmamus,illiſq. Apoſtolicæ firmitatis robur adijcimus. ſupplentes omnes, & ſingulos tam iuris,quàm facti, ac ſolemnitatū etiam quarumlibet ſubſtantialium, ac neceſſariarum, & requiſitarum defectus, ſiqui forſan interuenerint in eiſdem, eaq. omnia inconcuſſa firmitate ſubſiſtere, & inuiolabiliter obſeruari debere, præſentesq. noſtras de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel alio quouis defectu notari,argui, vel impugnari, aut reuocari, reſtringi, vel limitari nullatenus poſſe,& ſi ſecus fiat, quoties id fiet,toties illas in priſtinum ſtatum reſtitutas, & plenariè reintegratas, validaſq., & efficaces etiam perinde,ac ſi conſiſtorialiter,& de Venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium cōſilio, & aſſenſu emanaſſent,fore, & eſſe, ac cenſeri,vimq. validi contractus inter nos, & Apoſtolicam Sedē ex vna,& præfatos Capitulū, & Canonicos, & Clerum ex alia partibus initi habere,eaſq.ad omnia,& ſingula præmiſſa plenè probandum omnino ſufficere, nec ad id alterius probationis adminiculum requiri, ſicq. in præmiſſis omnibus,& ſingulis per quoſcumque Iudices, & Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes,

etiam

etiam eoſdem S.R.E. Cardinales, & præfati Palatij cauſarum Auditores, dictæq. Cameræ Præſidentes Clericos in quauis cauſa, & in ſententia ſublata, &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, &c. decernimus; mandantes propterea diiectis filijs Camerario, & Theſaurario noſtris, ac eiſdem Clericis, ad quos ſpectat, & ſpectabit in futurum, vti eaſdem præſentes in eadem Camera admittant, & in illius libris deſcribi,& regiſtrari faciant, ac inuiolabiliter obſeruent, & obſeruari mandent, deſuperq. patentes literas, mandata, & alias ſcripturas opportunas expediant, & expediri curent. Non obſtantibus quibuſcumque cõſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis,necnon priuilegijs, & indultis eidem Cameræ, & Fiſco noſtris quomodolibet conceſſis,&c. ipſiuſq. Cameræ ſtatutis, ſtylo, & conſuetudinibus, etiam iuramento roboratis, quibus omnibus, etiamſi pro illorũ ſufficienti obligatione, ſiue derogatione de illis &c. tenores &c. illis aliàs in ſuo robore permanſuris &c. hac vice dumtaxat, harum ſerie ſpecialiter, & expreſsè derogantes, cæterisq. contrarijs quibuſcumque &c. Volumus autem earumdem præſentium ſolam ſignaturam ſufficere, & vbique in iudicio, & extra, regula contraria non obſtante,plenam fidẽ facere, ſeu ſi eiſdem Capitulo, Canonicis, & Clero videbitur deſuper literas etiam per Breue noſtrum,vel ſub plumbo, etiam cum omnium, & ſingulorum præmiſſorum,aliorumq. neceſſariorum ampliori ſpecificatione, & expreſſione, ac prædeſignati inſtrumenti etiam quarumlibet aliarum ſcripturarum deſuper neceſſariarum ad verbum, ſi videbitur inſertione,alijsq. clauſulis neceſſarijs, & opportunis, adeoq. cõtraria quæcumque prorſus tollantur, & non obſtent ſimul, vel ſeparatim, etiam ſub diei ſexti menſis Februarij. anni à Natiuitate Domini. MDLXXI. Pontificatus Noſtri anno ſexto, vel alia data expediri poſſe.

Placet Motu proprio. M.

Clerus Piſanus compoſuit pro ſpolijs pro ſc. 44. ſingulo anno.

Io.Bern.Cam.

Narrata ſunt conformia ſupradeſignato inſtrumento, & ita atteſtor Hieronymus de Tarano. die 16. Februarii. 1571. admiſſa eſt hæc cedula motus proprij ex decreto Cameræ, & regiſtrata lib.3. ſignaturarum S.D.N. apud me Notarium. fol.5.

Hier. de Tarano.

17 Cum ergo ex tali compoſitione ſpolia decedentium clericorum non amplius ad Cameram Apoſtolicam, ſed ad hæredes dictorum clericorum pertineant, reſolutiuè eſt dicendum etiam fructus inexactos à beneficiatis defunctis tamquam ſpolia ſpectare ad eorundem hæredes, idque probatur, quia ex prima Bulla Iulij Tertij fructus inexacti ſpectant ad ſucceſſores in beneficijs,& ex ſecunda Bulla habetur illud eſſe verum in locis, in quibus non conſueuerunt eſſe collectores ſpoliorum pro Camera Apoſtolica, ſed in Hetruria ſemper conſueuit eſſe talis collector, videlicet, Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Nuntius Apoſtolicus Florentiæ degens, ideo dicti fructus in Hetruria non ſpectant ad ſucceſſores, ſed tamquam ſpolia pertinẽt ad Cameram Apoſtolicam,ſed ex d. compoſitione clericum Camera Apoſtolica, clerus fuit ſubrogatus in locum Cameræ, ideo dd. ſpolia,& fructus inexacti ad hæredes clericorum decedentium pertinent, non autem ad Cameram Apoſtolicam, ſeu ſucceſſores in beneficijs.

Accedit, quòd in d. ſecunda bulla Iulij III. dicitur, quòd eſt attendenda dicta prima bulla, ſcilicet, quod fructus inexacti pertineant ad ſucceſſores, niſi adſit contraria conſuetudo,

ſuetudo, quæ obſeruanda eſt,verum ſupradixi conſuetudinem antiquiſſimam eſſe in hac Ciuitate,& Diœce-
18 ſi, quod fructus inexacti ſpectent ad hæredes clericorum defunctorum, ideo ſeruanda eſt.

19 Aequum eſſet tamen, quòd hæredes clericorum defunctorum ſicuti ſuccedunt in commoditate bonorum, & fructum, ita etiam ſupportarent onera beneficiorum vſque ad nouos fructus, & præcipuè in parochialibus, & curatis eccleſijs, ſicuti in *Conc. prouinc. Mediolan.* 7. decernitur, & etiam ſeruatur in diœceſi Tudertina, & Lucana, datur enim ſecundum qualitatem, & quantitatem redituum ſingulo menſe certum quid pro parochi ſuſtentatione, & in diœceſi Tudertina regulariter datur in grano quarta pars rubij, & vnus cadus vini pro quolibet menſe vſque ad nouos fructus, & meſſem.

LIBER

LIBER DECIMVS QVINTVS, ET VLTIMVS, IN QVO CONTINETVR, QVOMODO AMITTATVR IVSPATRONATVS.

SVMMARIVM.

1 *Patronus quando perdat iuſpatr. abſque ſuo delicto.*
2 *Patronus perdit iuſpat. ſi eccleſia deſtruatur.*
3 Niſi *fiat reædificatio ex cementis dirutæ eccleſiæ.*
4 *Patronus tenetur dirutam eccleſiã reædificare, ſi vult iuſpat. acquirere.*
5 *Et patrono volente reædificare, alius non admittitur.*
6 *Patronus perdit iuſpat. ſi pereat cauſa, ob quam erat patronus.*
7 *Iuſpat. perit, ſi ab habente auctoritatem ſupprimatur.*
8 Et *ſi eccleſia libertatem acquiſiuit per non vſum.*
9 *Niſi non vſus venerit eo quod eccleſia non vacauerit.*
10 *Aetas hominum longæua refertur.*
11 Patronus *perdit iuſpat ſi illud cedat.*
12 *Et quando permittit, quòd eccleſia non collegiata fiat collegiata.*
13 Patronus *perdit iuſpatr. ſi permittit eccleſiam patronatam vniri.*
14 Iu*ſpatr. extinguitur perempta linea patronorum.*
15 *Niſi ſibi tantum reſeruaſſet iuſpatr. fundator.*
16 Iu*ſpat. perit, ſi fundator decedat ſine hærede.*
17 *Eccleſia libera aliquando vnitur eccleſiæ patronatæ.*

CAPVT PRIMVM.

Iuſpatronatus quando amittatur ſine Patroni delicto.

1 IVſpatronatus aliquãdo amittitur, & patronus iurepatronatus priuatus remanet abſque ſuo delicto, & culpa ſua, prout tradit *Lelius Zecchius de benefic. & penſioni c.12. nu.*48. quod pluribus modis contingere poteſt.

2 Primo igitur modo, patronus iuſpatronatus amittit abſque ſuo delicto, videlicet, ſi deſtruatur eccleſia, & ibi, vel alibi ab alio reædificetur. *Ludouiſius, qui fuit* Greg. XV. *fæl. rec. dec.*405.*nu.*1. *& ibi annotat.* niſi
3 fieret reædificatio ex cæmentis dirutæ eccleſiæ, quia tunc ambo erunt patroni, vide in *Nolana Beneficij*. 19.*Ianuar.*1594. *coram Card. Arigonio*. idem erit ſi dos fuerit conſumpta, nam redotans ratione dotationis fit patronus, vt dixi ſup. lib. 2. cap. 5. *Rocch. de Cur. de iurep. ver. conſtruxit. q.*8. *nu.*12.
4 Et eſt notandum, quòd patronus tenetur reædificare in totum dirutã eccleſiam, ſi eius iuſpatronatus velit de nouo acquirere, & qui tenetur ad eccleſiæ parochialis reparationẽ, tene-

tenetur etiam ad reparationem domus parochi, & ſi vnus ex patronis in reædificatione non concurrit, non acquirit iuſpatronatus, nec antiquū ius conſeruabit, ſed compatronis accreſcet, & volente patrono dirutam
5 eccleſiam reædificare, non admittitur extraneus ad eā reædificandam; & de his vide *Card. Tuſcum practic. concl. iur. litera* I. *concl.* 620. *nu.* 4.

6 Secundo amittitur iuſpatronatus, quando cauſa, propter quam quis erat patronus, perempta eſt. *Paulus de Citadinis de iurepat. p.* 3. *in prima cauſa acquirendi iuſpatr. quæſt.* 16. *Lambertin. de iurepat. lib.* 3. *quæſt.* 7. *art.* 1.

7 Tertio amittitur iuſpatronatus, ſi Papa in totum auferat illud, & ſupprimat, quòd à ſolo Papa fieri poteſt. *Lambertin. vbi ſup. d. quæſt.* 7. *art.* 6. & ratio eſt, quia patronus habet iuſpat. ex gratia. *cap.* 3. *de iurep.* vide *Felin. in c. quæ in eccleſiarum. col.* 14. *de conſtit.*

8 Quarto amittitur iuſpatronatus, ſi eccleſia patronata libertatem acquiſiuit per non vſum præſentationis, quia patroni non præſentarunt. *Abb. conſ.* 106. *lib.* 2. *col. penult. facit textus in cap. de quarta, vbi Innoc. notat. de præſcript.* & præſcriptionis tempus illud ſufficiet, quod requiritur ad præſcribendum contra laicū; idemq. eſt, ſi laicus contra laicum præſcribat iuſpatr. alicuius eccleſiæ patronatæ; illud tamen non proce-
9 dit, quando talis non vſus prouenit ex eo, quòd caſus vacationis non euenerit etiā per centum annos, vel ſi euenerit, Papa contulit derogando iuripatronatus. vide *Firmanum in tractatu de Epiſcopo. p.* 3. *quæſt.* 23. *& Card. Tuſcum vbi ſup. nu.* 6. *Card. Seraph. dec.* 1367.

10 Quia clarum eſt, aliquando homines ſuperuixiſſe etiam vltra centum annos, prout refert. *Card. Baronius annal. eccleſiaſt. tomo* 1. *anno Domini* 79. *fol.* 762. qui refert hæc. cētum viginti annos Parmæ tres edidere; Brizelli vnum centum vigintiquinque, Parmæ duos centum triginta, Placentiæ vnum centum trigintaunum; Fauentiæ fuit mulier centum trigintaduos annos habens. Bononiæ L. Terentius Marci filius, Arimini verò Marcus Aponius centum & quinquaginta. Tertalla centum triginta ſeptem. circa Placentiam in collibus oppidum eſt Velleiarium, in quo centum & decem annos ſex detulere, quatuor centenos vicenos, vnus centum quadraginta. & in regione octaua Italiæ centum annorum cenſi ſunt homines. 54. centenum denum homines. 57. cētenum vicenum quinū homines duo. centenum tricenum quinum. aut ſeptenum totidem. centenum quadragenum homines tres, hæc ex Plinio.

11 Quinto amittitur iuſpatronatus, ſi patronus illud cedat, donet, vel alteri renunciet cum Epiſcopi conſenſu, vel ſi ipſimet eccleſiæ illud cedat. *c. vnico de iurepat. lib.* 6. de quibus modis transferendi, & ſic amittendi iuſpatronatus dixi ſupra pluribus in locis. non amittitur tamen iuſpatr. ex decreto facto ab Epiſcopo, vel viſitatore, quòd quilibet doceat de ſuo iurepat. infra certum tempus ſub pœna priuationis, niſi iuſpat. competat ex priuilegio. *ad not. per Ancharan. conſ.* 60. *& Felin. in c. licèt heli. de ſimon.* & fuit dictum in *Comen. Capellaniæ.* 5. *Iulij.* 1593. *coram Penta.*

12 Sexto amittitur iuſpatronatus, quando patronus patitur, & permittit, quòd eccleſia non collegiata fiat collegiata, ſine aliqua reſeruatione ſui iuris, quia tunc non habet auctoritatem, nec ius præſentandi principalem rectorem in tali eccleſia. per *glo. in c. nobis. verb. capella. de iurepat. Paul. de Citad. vbi ſup. par.* 3. *partit.* 14. *nu.* 3. *Maſſob. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. prælud.* 7. *dub.* 5. *nu.* 5. *& prælud.* 2. *dub.* 3.

13 Septimo amittitur iuſpatronatus, quando patronus ſine aliqua ſui iuris

ris reſeruatione permittit, & patitur eccleſiam patronatam vniri. *Lambert. vbi ſup. d. quæſt. 7. art.* 10.

14 Octauo ceſſat iuſpatronatus per lineæ extinctionem, quamuis enim de ſui natura tranſeat ad hæredes, nulla etiam hæredum mentione facta in reſeruatione iuriſpat. vt concludunt communiter Doct. *in c. 1. de iurepat.* attamen ſi fundator reſerua-

15 uauit ſibi iuſpat. cum aliqua qualitate, qua demonſtret voluiſſe iuſpat. durare tempore ſuo, præſertim ſi addita ſit dictio taxatiua; tunc perſonam fundatoris non egreditur. latè *Moneta de commut. vlt. volunt. cap.* 11. *nu.* 134. & dixi ſup. pluribus in locis.

16 Nono amittitur, & ceſſat iuſpat. ſi patronus decedat ſine hærede, nam tunc eccleſia remanet libera, eiq. Epiſcopus liberè prouidet. *Lambert. vbi ſup. lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 40.

17 Eſt tamen notandum, quòd in praxi (quamuis eccleſia libera non ſit vnienda eccleſiæ patronatæ) vidi ſeruari, quod quando eccleſia patronata, & eccleſia libera ex aliqua neceſſitate, ſeu vtilitate ad inuicem vniuntur ab Ordinario cum patroni conſenſu, & facultates eccleſiarum vnitarum ſunt æquales, pro vna vice confert Ordinarius, pro alia vice patronus præſentat. ita contigit in plebania S. Iuliæ de Caprona Piſanę diœceſis, quæ eſt liberæ collationis, eiq. non habenti reditus ſufficientes fuit annexa, & vnita vicina eccleſia S. Martini de Creſpignano eiuſdem diœceſis iuriſpatronatus hæredum Domini Leonis de Cambinis, nam pro vna vice præuio concurſu confert Illuſtriſſ. D. Archiepiſcopus Piſanus, pro alia vice prædicti hæredes rectorem præſentant, & ſic alternatim proceditur. & circa prædicta videas *Lambertinum d. lib. 3. quæſt. 7.* per omnes articulos d. quæſtionis.

Et quod ſupradictum eſt amitti iuſpat. per non vſum, & eccleſiã fieri liberam, illud procedit, ſi fuerit factus aliquis actus poſitiuum de directo contrarius ſeruituti. *arg. l. hæc autem. & ibi Doct. ff. de ſeruit. vrb. præd.* Rota *dec.* 109. *n.* 8. *& ſeqq. par. 2. diuerſ.* & fuit dictum in *Imolen. Iuriſp.* 26. *Martij.* 1595. *coram Card. Pamphilio*. item requiritur intentio conferentis iure libertatis, & animo eam acquirendi, quæ neceſſaria ſunt pro præſcriptione ad acquirendum ſtatum libertatis. *d. dec.* 109. *nu.* 11. & fuit dictum in *Papien. Archipreſbyteratus.* 9. April. 1601. *coram* Card. *Pamphilio*. item requiritur ſcientia, & patientia patronorum credentiũ ius præſentandi ad ſe non ſpectare, vel volentes præſentare non fuerunt admiſſi. *Ripa in c. cum eccleſia ſutrina. num. 64. de cau. poſſ. & prop. Calderin. conſ. 15. de iurep. d. dec.* 109. *nu.* 11. & in d. *Papien. Archipresb.* item requiritur tempus neceſſarium ad præſcribendum, quod eſt 40. ann. *Salicet. in l. 2. nu. 10. C. de ſeruit. & aqua*. & fuit dictum in *Romana Capellaniæ.* 12. *Iunij.* 1589. *coram Card. Pamphilio*. vide in *Placentin. parochialis.* 12. *Maij.* 1588. *coram Bubalo. in Barchinonen. vnionis.* 5. Decemb. 1597. *coram Gipſio*. Eccleſia tamen non acquiſiuit libertatem, quando prouiſiones factæ ſunt à Papa cum derogatione iuriſpat. in totum, vel pro medietate, quia per illas præſupponitur, & præſeruatur iuſpatr. & excludit intentionem acquirendi libertatem. *Lambert. de iurepat. lib. 3. q. 7. art. 7. nu. 5. Caſſad. dec. 20. nu. 2. de conceſſ. præb.* & fuit dictum in d. *Papien. Archipresb.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus aliquando ex propria delicto perdit iuſpat.*
2 *Patronus vendens iuſpat. eo priuatur.*
3 *Et ſi ſcienter præſentet indignum.*
4 *Patronus ingratus eccleſiæ perdit iuſp.*
5 *Patronus ſi in hæreſi labatur perdit iuſpat. &*

6 *Idem eſt in receptatoribus, & defenſoribus hæreticorum, ſchiſmaticis, etc.*
7 *Patronus reus læſæ maieſtatis perdit iuſpat.*
8 *Et ſi ſit proditor patriæ.*
9 *Patronus perdit iuſpatr. ſi rectorem beneficij patronati occidat.*
10 *Et ius deuoluitur ad eccleſiã, cui facta eſt iniuria.*
11 *Niſi patronus id faceret ad ſui defenſionem neceſſariam.*
12 *Patronus occidens* Epiſcopum *perdit iuſpat.*
13 *Patronus ſe ingerens in recollectione fructuum beneficij patronati perdit iuſpat.*
14 *Præſentatus ante inſtitutionem ſe ingerens in recollectione fructuum cadit à iure ſuo.*
15 *Et perdit ius petendi inſtitutionem.*
16 *Iuſpat. amittitur per ſententiam iudicis eccleſiaſtici competentis.*
17 *Iuſpat. amittitur per confiſcationem omnium bonorum.*
18 *Et numquid à iudice eccleſiaſtico, vel ſæculari.*
19 *Iudex eccleſiaſticus procedit contra patronum ſuper priuatione iuriſp.*
20 *Iudex laicus non poteſt confiſcare iuſp.*
21 *Et idem eſt ſi faciat bonorum confiſcationem cum mentione iuriſp.*
22 *Idemq. eſt, ſi non faciat mentionem iuriſpat.*
23 *Patrono priuato iurepat. eccleſia fit libera.*
24 *Iuſpat. an tranſeat in fiſcum publicatis bonis patroni.*
15 *Aliqui tenent tunc iuſpat. tranſire in fiſcum.*
26 *Quia tranſit cum vniuerſitate.*
27 *Iuſpat. non tranſit in fiſcum ex publicatione bonorum patroni.*
28 *Quia ſi tranſiret in fiſcum, eſſet id præiudicium eccleſiæ.*
29 *Iuſpat. familiare non tranſit extra familiam.*
30 *Iuſpat. hæreditarium tranſit in hæredem vt hæredem.*
31 *Iuſpat. ſtat penes delinquentem donec à iudice eccleſiaſtico priuetur.*

CAPVT SECVNDVM.

Iuſpatronatus quando amittatur ex patroni delicto.

1 PATRONVS aliquando ex proprio delicto iuſpatronatus amittit, quod accidit pluribus modis. &

2 Primò, ſi patronus vendat iuſpatronatus, quod vendi non poteſt. *cap. de iure. de iurepatr.* tunc enim vendens iuſpatr. amittit, & emens amittit pretium, quòd ipſi eccleſiæ datur, & eccleſia ipſa fit libera. *cap. quia clerici. de iurepat.*

3 Secundò, patronus ſcienter præſentans indignum, pro illa vice perdit ius præſentandi, vt dixi ſup. pluribus in locis.

4 Tertiò, patronus ingratus eccleſiæ perdit iuſpatronatus. ita *Surdus in tract. de alimentis. tit. 7. quæſt. 32. nu. 9. & 10. & quæſt. 38. nu. 2.*

5 Quartò, ſi patronus in hæreſim labatur ad *text. in cap. cum ſecundum. de hæret. lib. 6.* perdit iuſpatronatus, cum tunc ipſo facto omnia eius bona eccleſiæ ſint applicata, & ſi ad fidem reuertatur, illud non recuperat. *Abb. in c. quia diligentia. de elect.*

6 Quod etiam procedit in receptatoribus, & defenſoribus hæreticorũ, in ſchiſmaticis, apoſtatis, & excommunicatis inſordeſcentibus in excõmunicatione maiori per annũ quando cenſentur vt hæretici. *Mareſcott. variar. reſol. lib. 1. c. 83. nu. 13. & 14.* Prax. *Archiep. Leonis. c. 21. de iurep. nu. 31. Moneta de commut. vltim. volunt. c. 11. nu. 158. & ſeqq.*

7 Quintò, ſi patronus committat crimen læſæ maieſtatis humanæ. *Abb. in cap. cum laici. de iurep.* vbicumque enim patronus cõmiſit crimen, per quod priuatur à iure vel ab homine omnibus bonis, eo caſu

ſemper

ſemper perdit iuſpatronatus. *Abb. in d. cap. quia diligentia. in fine. Lambert. de iurep. lib. 3. quæſt. 8. art. 5.*

8 Sextò, ſi patronus ſit proditor patriæ, tunc enim priuatur iurepatronatus ad ea, quæ dicuntur in *clem. ne in agro. §. quia vero. de ſtatu monach.*

9 Septimò, patronus perdit iuſpatronatus, ſi ipſe, vel alius pro eo rectorem beneficij patronati occidat, vel mutilet. *c. in quibuſdam. §. ſacri. de pœnis.* & ius deuoluitur ad eccle-
10 ſiam, cui facta eſt iniuria, & ne minus vindictæ, quam exceſſus memoria prorogetur, vſque ad quartam generationem per lineam directam poſteritates talium in clericorũ collegium admitti, neque in domibus regularibus alicuius prælationis honorem aſſequi poſſunt, donec cũ eis miſericorditer fuerit diſpenſatum. vt habetur in d. *§. ſacri. & ibi glo. in verbo, prorſus amittat. & ibi* Abb. *n.* 2.
11 niſi patronus id faceret ad ſui neceſſariam defenſionem vim vi repellẽdo cum moderamine inculpatæ tutelæ. *glo. in d. §. ſacri. verbo, præſumpſerint.* vel ſi aliter mortem euitare non poſſet. *clem. ſi furioſus. de homicidio.* idem eſt, ſi patronus occidat,
12 capiat, vel banniat Epiſcopum. *c. ad aures. de pœnis. clem. 1. de pœnis. vel Cardinalem. cap. fœlicis. in princ. de pœnis. lib. 6.*

13 Octauò, patronus ſe ingerens in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipſius bona vſurpans, ſtatim ipſo iurepatronatus priuatus eſt, & eſt excommunicatus. ita habetur in *Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 11. de reform. in verſ. quod ſi eiuſdem eccleſiæ. & ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. in verſ. patroni autem beneficiorum.* vide *Praxim* Archiep. Leon. *vbi ſup. d. nu. 31.*

14 Accedit etiam, nam præſentatus lite pendente, ſeu ante inſtitutionẽ ingerens ſe in recollectione fructuũ beneficij, ad cuius regimen fuit pręſentatus, à iure ſuo cadit, & colligãti tribuitur. *clem. vnica. de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct. Rebuff. in ſua praxi benefic. tit. de ſubrogationibus, nu. 8. Quaranta in ſumma* Bullarij. *in verbo, beneficiorum poſſeſſio. & Creſcent. dec. 6. de iurepat.* qui omnes concludunt *text. in c. auaritiæ. de elect. lib. 6.* procedere etiam in omnibus benefi-
15 cijs, & ideo ſi præſentatus ſe ingerat per ſe, vel per alium in totum, ſeu in partem, ipſo iure amittit ius petendi inſtitutionem. *Card. Mantica dec. 261. nu. 2. & Card. Seraph. dec. 598. num. 1.*

16 Nonò, amittitur iuſpatronatus per ſententiam iudicis eccleſiaſtici competentis, veluti quando eſt lis inter aliquos ſuper iurepatronatus alicuius beneficij, & factis legitimis probationibus Iudex pronunciet iuſpat. ad vnum pertinere excluſo altero, quia talis excluſus remanet dicto iurepatronatus priuatus, ſecus ſi in contumaciam, vel non legitimè citatus priuatus fuiſſet, quia tunc ſententia nulla eſt, & inualida. vide *Lambert. vbi ſup. d. lib. 3. quæſt.* 8. per omnes articulos *d. quæſt.* vide de his modis *Zecchium de benefic. & penſ. c. 12. nu. 48.*

17 Decimò, amittitur iuſpatronatus per confiſcationem omnium bonorũ auctoritate iudicis eccleſiaſtici factam. *Praxis Archiep. Leon. vbi ſup. num. 36.*

18 Dubium autem eſt inter Doctores, numquid patronus propter delictum priuetur iurepatronatus à Iudice eccleſiaſtico, vel à Iudice ſæculari, ideo ad faciliorem declarationem cõſtituuntur caſus infraſcripti.

19 Primus eſt, quando Iudex eccleſiaſticus procedit contra patronum ſuper priuatione iuriſpatronat. principaliter, & id facere poteſt. *d. c. in quibuſdam.* idem eſt ſi procederet contra patronum ſuper alio delicto, ſuper quo includatur etiam priuatio iuriſpatr.

20 Secundus eſt, quando Iudex laicus vult per ſuam ſententiam confiſcare iuſpat. dumtaxat, & tunc ta-

lis iudicis ſententia non tenet ſuper hoc. *gloſ. in c. filijs. 16. q. 7. in verbo & propinquis.*

21 Tertius eſt caſus, quando Iudex laicus facit per ſuam ſententiã omnium bonorum patroni publicationem cum ſpeciali iuriſpat. mentione, & tunc huiuſmodi ſententia non valet. *Abb. in cap. quanto. col. penult. de iudic.*

22 Quartus eſt caſus, quando Iudex laicus ob patroni delictum facit omnium bonorum eiuſdem publicationem ſine aliqua iuriſpatronat. mentione, & tunc non includitur iuſpatronatus, ſed Epiſcopus poteſt ſe informare ſummariè, ipſumq. patronum priuare. ita procedit dictum *Butrij in clem. paſtoralis. de re iudic.*

23 & ex publicatione facta per Iudicem laicum ex delicto commiſſo à patrono contra eccleſiam, patronus priuatus remanet iurepat. ex iuris diſpoſitione, & eccleſia patronata fit libera.

24 Quintus eſt caſus, quando Iudex laicus publicat omnia bona patroni propter eius delictum, & Epiſcopus non procedit contra patronum, neque eundẽ priuat iurepatronatus, & tunc ſimul cum vniuerſitate publicata, in qua adeſt iuſpatronatus, an iuſpatronatus tranſeat in fiſcum. vide *Felin. in c. quanto. nu. 3. de iudic. & Card. in clem. plures. nu. 8. de iure-*

25 *patr.* dicit tranſire in fiſcum cũ tranſeat in hæredẽ extraneum. & in praxi vidi in tali caſu de facto vnà cũ vniuerſitate publicata tranſire iuſpat. in fiſcum, qui fiſcus adueniente vacatione vice patroni rectorem præſentat, & probatur d. iuſpat. tamquam proueniens ex perſona banniti.

26 Tranſit autem cum vniuerſitate, quæ ſine alia expreſſione contineat in ſe iura vniuerſitatis, vt villa, vel caſtrum. *Rocch. de Curte de iurepat. verbo, ipſe, vel is à quo. quæſt. 29. nu. 41. Lambert. de iurep. lib. 3. q. 8. ſeu 5. art. 1. & 17.* & declarat *Garcia de benefic. p. 5. c. 9. nu. 32.* de qua re pertractat *Clarus receptar. ſentent. §. vlt. quæſt. 78. Molina de primogen. lib. 1. c. 24. à nu. 26. Decian. tract. crimin. lib. 5. c. 44. nu. 44. Surdus de aliment. tit. 9. quæſt. 22. n. 28. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 8. c. 12. q. 9. Farinacc. in praxi crim. tit. de delictis, & pœnis. p. 1. quæſt. 25. nu. 151. & in tract. de hæreſi. quæſt. 190. §. 1. nu. 24. Sanchez in præcepta decalogi. lib. 2. c. 19. Aug. Barboſ. de off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg. 71. nu. 45. Garc. d. c. 9. à nu. 25.*

27 Quòd autem numquam iuſpatr. tranſeat in fiſcum, ſed eccleſia patronata tunc remaneat libera tenẽt, & ſequũtur *Praxis Archiep. Leon. d. c. 21. nu. 36. & Moneta alios deducẽs de commut. vlt. vol. c. 11. nu. 164. & ſeqq. verſ. ego ſanè.* ea ratione, quia

28 ſi iuſpatr. tranſiret in fiſcum, talis tranſlatio eſſet præiudicialis eccleſiæ, in cuius fauorem deficientibus ſucceſſoribus fundatoris extinguitur iuſpat. & remanet beneficium liberum. & *Rocch. de Curt. vbi ſup. n. 66.* dicit hanc opinionem eſſe æquiorẽ, quòd ſi tranſiret in fiſcum, periret ſpes libertatis beneficij, quia fiſcus numquam moritur.

29 Item quia ſi iuſpat. eſt familiare non tranſit ad alios extra familiam, ergo neque in fiſcum, ſi eſt hæreditarium tranſit in hæredem, vt hæredẽ,

30 adeo vt ſiquis non ſit hæres, in eum non tranſit iuſpat., ſed quando bona banniti publicãtur, & fiſco incorporantur non tranſeunt in fiſcum vt hæredem, quia vt plurimum bannitus viuit, & viuentis non datur hæres, ergo neque in fiſcum poteſt trãſire iuſpat. cum fiſcus non ſit hæres. & quod iuſpat. non contineatur in confiſcatione bonorum, & quod iu-

31 dex laicus non poſſit iuſpat. confiſcare, ſed quod remaneat penes delinquentem donec eo per iudicẽ eccleſiaſticum priuetur tamquam indignus. probat *Molina vbi ſup. nu. 25. & ſeqq. Aug. Barboſa in collect. ad cap. vergentis. nu. 21. de hæreticis. Reuerendiſſ.* D. *Antonius* Ricciullus *Epiſco-*

Epiſcopus Bellicaſtren. Viceſgerens in ſuo doctiſſimo tractatu de iure perſonarum &c. lib. 5. c. 33. & fuit dictum in *Agaten. Iuriſpat. 4. Martij. 1602. coram Illuſtriſſ.* D. Card. Pamphilio. & quoad prædicta quid ſit dicendũ in materia cõfiſcationis reſpectu iuriſpat. videnda ſunt ea, quæ fuerunt deciſa in *Lucana Iuriſpat. 27. April.* 1605. *coram Reuerendiſſ.* D. Coccino *Decano*, quæ in calce operis eſt dec. 105. & in eadem coram eodem. 12. *Iunij*. 1606. quæ in calce eſt deciſ. 106. & in eadem coram eodem. 8. *Iunij*. 1607. quæ in calce operis eſt dec. 107. in quibus deciſionib. elegantiſſimè reſoluuntur pertinentia ad talem materiam.

SVMMARIVM.

1 *Clericus beneficiatus ad quid teneatur ratione beneficij.*
2 Clericus *beneficiatus tenetur incedere in habitu, & tonſura clericali.*
3 *Et tenetur veſtes clericales deferre.*
4 *Conſtitutio Sixti V. ſuper declaratione habitus clericalis.*
5 Et *ſi ex iuſta cauſa habitum non deferat, excuſatur.*
6 *Vel ſi non deferat ex paupertate.*
7 Vel *ſi non deferat pro vna vice.*
8 Vel *ex cauſa infirmitatis.*
9 *Vel ratione itineris.*
10 *Clericales veſtes quæ.*
11 *Clericis certarum veſtium vſus interdictus.*
12 *Clericales veſtes ex vſu, & conſuetudine inducuntur.*
13 Et *attendenda eſt conſuetudo clericorum.*
14 *Penſionarij quando non teneantur deferre habitum clericalem.*
15 Et *milites, & alij ex priuilegio penſionem habentes.*
16 *Clericus beneficiatus tenetur cum tonſura, & corona incedere.*
17 S. *Petrus quare capite detonſo incederet.*
18 *Clericus non deferens tonſuram, vel habitum quando peccet.*
19 *Clericalium veſtium color quis.*
20 *Clerici veſtes nigras deferre debent.*
21 *Clericus beneficiatus tenetur eos ordines recipere, quos ratione beneficij accipere tenetur.*
22 *Cui non currit tempus, donec litigat ſuper beneficio.*
23 *Prouiſi de parochialibus, ſeu canonicatibus tenetur facere fidei profeſſionem.*
24 Et *etiam* Epiſcopi, *qui iuramentum fidelitatis præſtant.*
25 *Doctorandi, concionatores, confeſſarij, & alij tenentur facere fidei profeſſionem.*
26 *Canonicus faciens fidei profeſſionem in Capitulo, in quo ſit Vicarius, ſatisfacit.*
27 *Fidei profeſſio poteſt fieri per procuratorem.*
28 Fidei *profeſſio facta præſumitur ex decennali collatione.*
29 *Clericus obligatus non facit fructus ſuos ſi fidei profeſſionẽ non fecerit.*
30 *Lucratur tamen diſtributiones quotidianas.*
31 *Poſſeſſio tamen ei nõ ſuffragatur quoad dd. fructus.*
32 Nec *poteſt licitè dd. fructus retinere, ſed tenetur reſtituere.*
33 Et *fructus prædicti ſunt diſtribuendi in pios vſus.*
34 Et *ſi fructus ſint ex menſa Capituli, ſpectant ad Capitulum.*
35 *Clericus beneficiatus tenetur recitare* Diuinum *officium quotidie.*
36 Diuinum *officium in quibus conſiſtat.*
37 *Horæ canonicæ quare ſint ſeptem.*
38 Diuini *officij recitatio eſt de præcepto.*
39 *Quoad clericos ſacris ordinibus initiatos, vel beneficiatos.*
40 *Clericus vnum, vel plura habens beneficia, vnicum Diuinum officium recitare tenetur.*
41 *Clerici non recitantes* Diuinum *officium ad quid teneantur, & quando peccent.*
42 *Conſtitutio Pij* V. *ſuper amiſsione fructuum non recitantium officiũ.*
43 *Clericus habens tenue beneficium tenetur*

netur recitare officium.

44 Clericus habens titulum beneficij, cuius fructus alteri ſint reſeruati, tenetur officium recitare.

45 Coadiutor non tenetur recitare officiũ.

46 Habens titulum tantum beneficij non habentis reſidentiam tenetur recitare officium.

47 Commendam beneficij habens tenetur officium recitare.

48 Habens plura beneficia tenetur vnũ officium recitare.

49 Habens beneficium, & penſionem ſatisfacit dicendo vnum officium.

50 Habens plura beneficia, ſi omittat officium vnius diei, vnum peccatum committit.

51 Quia ratione omnium vna reſultat obligatio.

52 Quod eſt verum etiamſi cum beneficio habeat ordinem ſacrum.

53 Obligatio recitandi officium eſt religionis ex præcepto.

54 Horas ſeptem omittens vnum peccatum committit.

55 Clericus teuetur officium recitare ſecundum Breuiarium Romanum, aliàs peccat mortaliter.

56 Et eſt recitandum officium Sanctorum diœceſis.

57 Et ſi dicat vnum officium pro alio ſatisfacit.

58 Diuinum officium quomodo ſit recitandum.

59 Oratio eſt oris actio.

60 Oratio generaliter ſumpta continet omnem actum contemplandi, meditandi, & laudandi Deum.

61 S. Cypriani de oratione ſermo.

62 Hora orandi quæ.

63 Geſtus in orando quis.

64 Oratio vbique fieri poteſt.

65 Et in loco honeſto.

66 Beneficiatus quando publicè teneatur recitare diuinum officium.

67 Epiſcopus debet reſidere, & officium recitare.

68 Horæ canonicæ integrè ſunt recitãdæ.

69 Officij diuini recitatio alternatim ſufficit.

70 Pœnitens pro ſatisfactione ſatisfacit recitando alternatim.

71 Roſarium B. M. V. alternatim recitari poteſt.

72 Modus recitandi Diuinum officium quis.

73 Officium Diuinum debet recitari voce clara.

74 Canonici, & alij habentes dignitatem an' teneantur pſallere in choro.

75 Et concluſio eſt affirmatiua.

76 Quamuis alij dicant aſſiſtentiam ſufficere ad lucrandas diſtributiones.

77 Et excuſantur ſi adſit contraria conſuetudo.

78 Quæ tamen à Conc. Trid. ſublata videtur.

79 Et alij dicunt eos non teneri dum cantatur cantu figurato.

80 Eccleſiæ Piſanæ vſus laudabilis in recitatione Diuini officij.

81 Canonici celebrantes miſſas priuatas tempore officij non lucrantur diſtributiones.

82 Niſi id faciant iuſſu ſuperioris.

83 Sed contrarium ſeruatur de conſuetudine.

84 Clericus beneficiatus quibus cauſis excuſetur à recitatione officij.

85 Et excuſatur ratione infirmitatis.

86 Ob cæcitatem.

87 Infirmus lucratur diſtributiones quotidianas.

88 Infirmus quis dicatur arbitrio iudicis remittitur.

89 Stylus eccleſiæ Piſanæ quoad Canonicos infirmos.

90 Clericus ex Papæ diſpenſatione excuſatur à recitatione officij.

91 Vel ex occupatione maioris negotij.

92 Vel ob defectum Breuiarij.

93 Et ex alijs cauſis.

94 Oratio deuota ante, & poſt officium.

95 Clericus beneficiatus tenetur reſidere.

96 Non tamen in ſimplici beneficio.

97 Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & ſim. tenentur reſidere.

98 Item Decani, & alij dignitatem habentes. &

99 Canonici cathedralium, & collegiatarum eccleſiarum.

100 Beneficia quæ reſidentiam requirant.

Patriar-

101 *Patriarchæ, Epiſcopi, & ſim. quo iure reſidere tenentur.*
102 *Epiſcopi quando abeſſe poſſunt ab eccleſiis, & per quantum tempus.*
103 *Et ſi vltra abſint, peccant, & non Faciunt fructus ſuos.*
104 *Parochus reſidere tenetur.*
105 *Parochus quare ſic dictus.*
106 *Parochi quoad ethnicos qui dicebãtur.*
107 *Parochiæ quaſi curæ partitio.*
108 Parochialis *eccleſia certum populum habere debet.*
109 *Parochus non reſidens peccat, & fructus ſuos non facit.*
110 Et *quando poſſit beneficijs priuari.*
111 Et *ad priuationem requiritur abſentia ſex menſium.*
112 *Parochus quando ab eccleſia abeſſe poſſit.*
113 *Et non excuſatur à reſidentia ob ſeruitium* Epiſcopi.
114 *Non excuſatur ſi habeat coadiutorem.*
115 *Parochus finem curæ animarum animaduertat.*
116 *Canonici, & dignitatem habentes tenentur reſidere, & vltra tres menſes abeſſe non poſſunt.*
117 *Abbates, &* Priores *tenẽtur reſidere.*
118 *Commendatarius monaſterij habentis curam animarum reſidere tenetur.*
119 *Habens duas dignitates, vel Canonicatus, in digniori reſidere tenetur.*
120 Beneficiati *habẽtes diſtributiones quotidianas tenentur reſidere.*
121 Neque *à d. reſidentia excuſat conſuetudo.*
122 *Abſentia trium menſium Canonicis, & alijs ſine cauſa permittitur.*
123 *Et tunc non lucrantur quotidianas diſtributiones.*
124 Coadiutus, *& coadiutor poſſunt abeſſe per tres menſes.*
125 Et *ſi abſint vltra tres menſes, quas pœnas incurrant.*
126 Ab*ſentes pluribus in caſibus habentur pro præſentibus.*
127 Ab*ſens tempore peſtis præſens reputatur.*
128 *Ita etiam infirmus.*
129 D*ummodo is infirmus dum erat ſanus eſſet ſolitus reſidere.*
130 *Infirmus ad balnea iens præſens reputatur.*
131 *Senex quando pro præſente habeatur.*
132 *Et obſes datus ab eccleſia.*
133 *Abſens ob neceſſitatem, vel vtilitatem eccleſiæ præſens reputatur.*
134 *Inquiſitor hæreticæ prauitatis ſi ſit canonicus, abſens lucratur diſtributiones.*
135 *Ita & conſultor S. Officij.*
136 *Et iniuſtè excommunicatus pro defenſione ſuæ eccleſiæ.*
137 Idem *eſt in clerico iniuſtè ſuſpenſo.*
138 *Polluta, ſeu interdicta eccleſia, beneficiatus lucratur diſtributiones.*
139 Et *idem eſt in clerico iniuſtè interdicto.*
140 Auditor Rotæ *Rom. ſi canonicus ſit ſemper præſens reputatur.*
141 *Idẽ eſt in collectore generali* Cameræ.
142 Et *idem eſt in viſitatore.*
143 *Et in præſente conſilio generali.*
144 *Idem in* Canoniſta, *vel Theologo concilio interueniente nomine capituli.*
145 *Examinator ſynodalis ſtans in examine præſens in choro reputatur.*
146 *Canonicus ab Epiſcopo miſſus ad viſitanda limina* Apoſtolorum *præſens reputatur.*
147 Idem *eſt in* Canonico *pœnitentiario.*
148 Idem *in eo, qui exercet curam animarum eccleſiæ, in qua eſt canonicus.*
149 Idem *in canonico facto vicario Capituli ſede vacante.*
150 *Idem in Canonico exiſtente in ſeruitio Epiſcopi, viſitatione, & ſim.*
151 *Abſens ex Papæ priuilegio præſens cenſetur.*
152 *Vincentius Mazzolius primus lector Parmæ.*
153 *Canonicus* Theologus *ea die, qua legit, præſens reputatur.*
154 *Canonicus abſens ratione ſtudij cenſetur præſens.*
155 *Sed non lucratur quotidianas diſtributiones.*
156 *Quid in prouentibus incertis, & quotidianis.*
157 *Piſanæ eccleſiæ conſuetudo circa abſentes ratione ſtudij.*
158 *Capitulum an poſſit ſtatuere ſuper diſtri-*

diſtributiones quotidianas.

159 *Et an' poſſit remittere diſtributiones amiſſas.*

160 *Signinæ eccleſiæ conſuetudo, qua abſens præſens reputatur.*

161 *Pœna habentium dignitatem, ſeu canonicatum non reſidentium quæ.*

162 *Fructus abſentium eccleſiæ applicatur.*

163 Et *Epiſcopus poteſt d. pœnam minuere, non in totum.*

164 D*iſtributiones abſentium applicantur ſeruientibus.*

165 E*t ſi* Epiſcopus *taceat, an' abſens faciat fructus ſuos.*

166 *Abſentes vltra tres menſes peccant mortaliter.*

167 *Reſidere qui excuſentur, & quare.*

168 R*ector beneficij ſimplicis ad quid teneatur.*

169 *Clericus beneficiatus tenetur iura, & bona beneficij tueri.*

170 *Bona eccleſiæ quando concedi poſſint in emphyteuſim.*

171 E*t vſus* Tudertinæ *diœc. circa hoc.*

172 *Clericorū peccata quoad beneficia quæ.*

173 *Clericus tenetur honeſtè, & laudabiliter viuere.*

174 *Clericus quæ curare debeat.*

175 *S.* Bernardi *hortatio.*

176 *Clericorum genus electum, regale ſacerdotium.*

177 *Chriſti actio eſt noſtra inſtructio.*

178 *Sacerdos frequenter miſſam celebrare debet.*

179 *Sacerdotis officium in quo verſetur.*

180 *Clerici temperantia in victu.*

181 *Clericus ſit Sacræ Scripturæ ſtudio deditus.*

182 *Clericus modeſtiam ſeruet.*

183 S. *Gregorij dictum mirabile.*

184 *Conſiliarijs omnes opus habent.*

185 *Clericus terrena contemnat.*

186 *Clerici ſunt diſpenſatores redituum eccleſiaſticorum.*

187 *Decretum S. Conc.* Trid. *circa vitam clericorum.*

188 *Clericus debet eſſe ſal terræ.*

189 B. *Maria Virgo mater miſericordiæ.*

190 *Sāctorū tutela à clericis eſt implorāda.*

191 *Clerici mercedem à* Deo *conſequentur in Cœlo.*

CAPVT TERTIVM, & Vltimum.

Clericus Beneficiatus reſpectu beneficij ad quid teneatur.

1 CLERICVS Beneficiatus ratione beneficij tenetur ad habitum clericalem deferendum, ad officiū Diuinum perſoluendum, & ad reſidendum, ſeu inſeruiendum beneficio, & per conſequens ad ſeruandū vitam, & honeſtatem clericalem.

2 Primò ergo, clericus beneficiatus in habitu, & tonſura clericali incedere tenetur, ſicut etiam tenetur clericus in ſacris ordinibus conſtitutus. ita habetur in *Concil.* T*rid. ſeſſ.* 23. *de*
3 *ref. cap.* 6. & tenetur veſtes clericales deferre tam interius, quàm exterius. *Steph. Gratian. diſcept. forenſ. c.* 229. *num.* 20. & hodie extat conſtitutio
4 Sixti V. de habitu, & tonſura per clericos, ſeu milites beneficia, vel penſiones obtinentes deferendis, & de pœnis contra inobedientes inflictis publicata Romæ die 18. Ianuarij. 1589. incipiente, *Cum ſacroſancta.* relata à *Quaranta in ſumma* B*ullarij in verbo, habitus clericali. in princ.* & habetur in nouo B*ullario tomo* 2. *fol.*
5 653. quod ſi clericus ex iuſta cauſa timoris habitum non deferret excuſaretur. *cap. clerici. de vit. & bon. cler.*
6 vel ſi non deferret ratione paupertatis. I*mola in clem.* 2. *nu.* 9. *de vit. &*
7 *hon. cler.* vel ſi non deferret pro vnica vice tantum. *Farinac. in prax. crimin. tit. de inquiſit. quæſt.* 8. *nu.* 68. vel
8 ſi non poſſet propter infirmitatem deferre tonſuram. C*apella* T*holoſana dec.* 104. vel ſi domui ſuæ, & in occulto habitum dimitteret. *Vgolinus de off. & pot. Epiſc. cap.* 12. *nu.* 3. *§.* 6. *Aug.* B*arboſa de off. & pot. Epiſc. p.* 2.
9 *alleg.* 9. *nu.* 20. vel ſi non deferret ratione

tione itineris, ſeu peregrinationis, propter quam licitũ eſt clericis habere veſtes breuiores. *c.Epiſcopi.21. q.4.Bellet.diſquiſit.cleric.par.1.tit.de diſciplina clericali.§.16.n.15.& 15.*

10 Dubium tamen eſt, quæ veſtes ſint clericis congruentes,& verè clericales,cum in d. conſtitutione Sixti V. ſolum habeatur, quòd veſtes ſint talares, de qualitate autem illarum nihil ſtatutum reperitur, & quis ſit proprius clericorum habitus nullibi determinatur. vt teſtatur *glo.pen. in clem.1.de elect.* niſi quòd nimia bre-
11 uitas, & longitudo reprobatur. *c.clerici. de vit.& bon.cler.* & certarum veſtium vſus clericis interdicitur.*d.c. clerici.d.clem.2.de vit. & bon.cleric. Menoch. de arbitrar. iud. lib.2.centuria.4.caſu 393.* Diaz *in praxi crimin. canon. c.75.* ideoq. pro reſolu-
12 tione dicendum eſt, quòd illæ ſunt veſtes clericales,& honeſtæ,quæ vſu, & conſuetudine illius regionis, ſeu prouinciæ vbi clerici commorantur, fuerint admiſſæ.*glo. in c.ſiquis virorum. diſt.30. & in d. cap. clerici. in verbo,deauratis.& in d.clem.1.in verbo, ſecularis.* quas commendant,& communiter receptas eſſe teſtãtur. *Couarruu.practic.quæſt.cap.31.nu.7. Iulius Clarus recept.ſentent. §.vlt. q. 36.num.11.Farinacc.vbi ſup.nu.69. Sanchez de matrim. lib.7. diſput.46. nu.5.Vinald.in candelabro aureo.p.3. ad fin.* in explicatione ſupradictæ Bullæ Sixti V. *Valer. Reginald. in praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.num. 14.& 15. Bellet.vbi ſup.par.1.tit.de diſciplina clericali.§.16. à nu.12. & 16. Decian. in tract. crimin. tomo 1. lib.4.cap.9. nu. 96. Carolus de Graſſis de effectib.cleric. nu.271. in prælud. Barboſa d.allegat.9. nu.1. & ſeqq.* &
13 attendenda erit conſuetudo clericorum dumtaxat. *Farinacc. d. nu.69. Camill.Borell. in ſumma omnium deciſ.tit.11. de vita, & bon. cleric.* illi
14 autem, qui penſionem non excedẽtem duc. 60. auri de camera habent d. habitum deferre non tenentur. *Barboſa vbi ſup. num.13.& 14.* ne-
15 que milites, & alij, qui ex priuilegio, & conceſſione Sedis Apoſtolicæ penſiones retinent, vt in alia conſtitutione eiuſdem Sixti V. incipien. *Paſtoralis.*relata à *Quaranta vbi ſup.*
16 Tenetur etiam clericus beneficiatus cum tonſura, ſeu corona incedere, cuius coronæ vſus eſt antiquiſſimus, vt probat *Durandus in rationali Diuin.lib.2.cap.14.num.31.& Beda in lib. 5. de hiſtoria Anglorum. cap.22.*
17 aſſerit S.Petrum Principem Apoſtolorum in memoriam ſpineæ coronæ Ieſu Chriſti Redemptoris Noſtri, coronam capillorum geſtaſſe toto reliquo capite detonſo, & id alios clericos fuiſſe imitatos,& de tonſura adeſt ordinatio S. Aniceti Papæ in *cap. probibitæ.diſt.23.& in c. clericus.5.de vit.& bon.cleric.Menoch. de arbit.iud.caſu 392. num.26.* & de hac conſuetudine tondendi clericis barbam, & coronam tractat *Cardin. Baron.annal. eccleſiaſt. tomo 5. anno Chriſti 398.fol.48. Barboſa vbi ſup.*
18 *num.* 10. quam coronam, vel habitum ad longum tempus abſque iuſta cauſa ſi clericus in ſacris ordinibus conſtitutus,vel beneficiatus non deferat peccat mortaliter. *Abb.in c. ſiquis.nu.1. de vit. & bon.cleric. Nauarr.comment.4. de regularib. nu.27.* D.*Bonaccina de Sacramẽtis. diſput.8. quæſt. vnica.puncto vltimo.num.3.*& de habitu,& tonſura clericorum decreuit Synodus Piſana edita anno 1616.tit.10. cap.2. color autem ve-
19 ſtium clericalium ex communi vſu eſt niger, non alter, niſi aliud ſuadeat perſonæ dignitas, rubeus enim color permittitur tantũ S.R.E. Cardinalibus,& viridis Epiſcopis tantũ. *Menoch. d. caſu 392. Barboſa vbi*
20 *ſup. num. 9.* & clerici veſtes nigras deferre debent non autem virgatas, ſeu partitas. *Barboſ. ibidem.*

21 Inſuper clericus beneficiatus eos ordines recipere tenetur, ad quos recipiendũ tenetur ratione recepti beneficij, vt ſunt Canonici eccleſiarum

rum Cathedralium, qui ſacros ordines accipere tenentur ſaltem ſubdiaconatus intra annum à die poſſeſſionis adeptæ. *Conc. Trid. ſeſſ. 22. de reform. cap. 4. & ſeſſ. 24. de reform.*
22 *cap. 12.* quibus non currit tempus donec litem patiuntur ſuper titulo beneficij, ſicuti neque tempus currit de dimittendo primum beneficium incompatibile, donec quis litem patitur ſuper ſecundo beneficio. *cap. commiſſa. de elect. lib. 6. vbi Doct. annotat. ad Greg.* XV. *dec. 451. nu. 9. & 10. Garc. de benefic. par. 3. cap. 4. à num. 1.*

23 Item prouiſi de eccleſijs parochialibus tenentur coram Epiſcopo, ſeu eius Vicario publicam fidei profeſſionem facere intra duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis, & prouiſi de dignitatibus, & canonicatibus eã facere tenentur coram Epiſcopo, ſeu eius Vicario, & etiam coram Capitulo. *Conc. Trident. d. cap. 12. de qua Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 8. quæſt. 9. à num. 121. Aloyſius Riccius in collect. deciſ. p. 3. collect. 579. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 2. Garc. d. par. 3. cap. 3. Barboſa vbi ſup. par. 3. alleg. 61. à nu. 1.* & forma profeſſionis fidei fuit ordinata à Pio Quarto, de qua in *Bullario tomo 2. fol. 128.* eamq. refert *Quaranta vbi ſup. in ver. fidei profeſſio*: quã etiam face-
24 re debent Epiſcopi, qui etiam iuramentum fidelitatis Papæ præſtare tenẽtur, de quo *Prax. Archiep. Leon. par. 2. cap. 10. à nu. 15.* & promouẽdi ad Doctoratum, Confeſſarij, ver-
25 bi Dei concionatores, ſacram Theologiam, ius canonicum, aut ciuile, artem medicam, philoſophiam, aut quaſcumque artes ingenuas, ſeu literarias, etiam arithmeticam, grammaticam, & muſicam quouis nomine vel modo publicè, aut priuatim domui ſuæ, vel alienæ docentes, medici inſuper, & chirurgi artem exercentes antequam ad confitendum, concionandum, legendum, docendum, medendum aggrediantur. item rectores, prorectores, vel alij ſuperiores publicorum gymnaſiorum, vel cancellarij, & denique bibliopolę, & typographi. vt habetur in *Synodo Piſana* edita anno 1616. ſub Illuſtriſſimo D. Franciſco Bonciano Archiepiſcopo Piſ. fœl. rec. *tit. 1. de fidei profeſſione.* & de illis, qui eam
26 facere tenentur. Et ſi Canonicus, vel alius in dignitate conſtitutus fecerit fidei profeſſionem in Capitulo præſente Epiſcopo, vel eius Vicario ſatisfacit, nec eam iterum coram Epiſcopo, ſeu eius Vicario facere tenetur. *Garc. d. cap. 3. num. 24.* non
27 poſſe tamen quem eam facere per procuratorem. aſſerunt *Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 166. num. 22. add.* Nauarr. *conſ. 11. de iureiur.* & ita tenuiſſe Rotam teſtatur *Garc. d. cap. 3. nu. 75.* & alij citati per D. *Barboſam d. alleg. 61. nu. 19.* quibus addo nouiſſimè *Sigiſmundum à Bononia de electione dubio 50. nu. 3.* vbi hanc partem multis comprobare conatur. verum contrariam opinionem, quod ſcilicet fieri poſſit per procuratorẽ, merito tenent *Nauarr. conſ. 4. nu. 2. de ſumma Trin. in antiq. aliàs conſ. 11 de iureiur. in nouis. Azor. d. c. 2. q. 8. Sanchez in præcep. decal. lib. 2. c. 5. n. 7* Reuerẽdiſſ. D. *Ricciull. de iure perſon. lib. 1. c. 13. à n. 21. Maſſobr. de Synodo Epiſcopi. c. 4. dubio 40. per totum.* vbi latè reſpondet in contrarium adductis per *Sigiſm. à* Bon. *citato loco.* ſequitur *D. Barboſa d. alleg. 61. nu. 20.* & cenſuit Rota in *Vermien. Canonicatus. 13. Iunij. 1608. coram Illuſtriſſ. Card. Sacratô.* vbi pariter tentum fuit, ſpeciale mandatum ad hoc requiri, & datum cenſeri non ſolum quando datur expreſsè ad faciendũ fidei profeſſionem, ſed etiam ex mandato ad capiendam poſſeſſionem beneficij, ſeu canonicatus, aut
28 dignitatis. & ſi collatio beneficij ſit decennalis, & dicatur clericus illam emiſiſſe, creditur. *Pariſ. vbi ſup. lib. 3. quæſt. 6. nu. 74.*

29 Adde, quod prouiſi de ſupradictis bene-

beneficijs, ſi intra dictos duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis fidei profeſſionem non emiſerint, fructus non faciunt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragatur. *Conc.Trid.d.cap.*12. poteſt tamen etiam poſt dictos duos menſes fieri, ſed non prodeſt quoad fructus præteritos poſt dictos duos menſes. *Garc.d.cap.3.nu.29.30. &* *31.* & qui fidei profeſſionem non faciunt, lucrantur tamen diſtributiones quotidianas. *Garc. ibid. nu.60.* Alex. *Moneta de diſtribution.quotid. par.1.quæſt.6. & 7. Azor. d. cap. 2. quæſt.3.Gratian.vbi ſup. d.c.166.nu.22.Hieron.*Gonzalez *in comment. ad reg.*8.*Cancell. in §.6.proœm.nu.*170. Barboſa *vbi ſup. d. alleg.61. nu.30.*

30

31 & poſſeſſio eis non ſuffragatur quoad fructuum perceptionem, non autem quoad titulum, & proprietatem. *Nauarr.conſ.7.&* 8. *de iuretur.Garc. d.cap.3.num.33. Pariſ. vbi ſup. lib.*8. *quæſt.9. nu.*122. qui reſoluunt prædictos non eſſe tutos quoad dictos

32 fructus retinendum per regulam de annali, nec per poſſeſſionem longiſſimam. addition. ad *Quarantam in d.ver.beneficiorum poſſeſſio. lit. B. in fine*. quos fructus numquam faciũt ſuos, eosq. tenentur in conſcientia abſque alia ſententia reſtituere. ita *Azor.d.cap.2.quæſt.1. in fine. Garc. d.c.3.num.35.* quamuis alij teneant requiri ſententiam declaratoriam. *Nauar.conſ.12.nu.1.de iureiur. Sanchez d.cap.5.nu.10. Barboſa d. alleg. 61. nu.* 28. & fructus amiſſi ob non

33 factam fidei profeſſionem ſunt applicandi in vſus pauperum, vel in fabricam eccleſiæ, ſicut fructus eorũ, qui non reſident per decretum *Conc. Trid.ſeſſ.23.de reform.c.1.Azor.d.c. 2.quæſt.3.Garc.d.cap.3.nu.36.* & ſi

34 ſint canonicatus habentes fructus ex menſa capitulari, ſpectant ad Capitulum. *Garc.ibi nu.40. Barboſa d. alleg.61.nu.31. & 32.*

35 Secundò, Clericus beneficiatus Diuinum officium quotidie recitare tenetur, ideſt, ſeptem Horas Canonicas, Matutinum, Primam, Tertiã, Sextam, Nonam, Veſperas, & Completorium. *c.vlt.diſt.92.Nauarr.de oratione.cap.7.nu.3.Card.Bellarmin. ſanctæ mem. tom.3. vlt. controuerſia 3.controuerſiæ.lib.1.cap.19.* cum beneficium detur propter officium. *cap.vlt.de reſcript.lib.6.* quod officiũ

36 in laudibus Diuinis conſiſtit, in Miſſæ ſacrificio, & in Sacrorum adminiſtratione, non quod reditus dentur in pretium, ſed ad clericorum ſuſtentationem, vt liberi à cura ſibi prouidendi Deo melius vacare poſſint ad populi vtilitatem. *Card. Tolet.inſtruct.ſacerd.lib.5.c.76.*& quare

37 ſint ſeptem horæ partim diurnæ, partim nocturnæ. vide *Nauarr.vbi ſup.*

38 *cap.3. per totum*. dictaq. Diuini officij recitatio eſt de præcepto. *c.preſbyter.diſt.91. & cap.1. & cap. dolentes.de celebrat.miſſ.* & ſub pœna peccati mortalis. *d.cap.presbyter*. & non

39 ſolum ſacris initiati, ſed etiam clerici primæ tonſuræ ſi habeant beneficium, Diuinum officium recitare tenentur, *ex c. vlt. diſt.* 92. ſed qui

40 vnicum habet beneficium, ſiue plura ad ſemel recitandum in die Diuinum officium tenetur. Abb. *Ragaccius in ſuo tract. de iure Canonicorum in Capitulo, officio in choro, & Miſſa in eccleſia.in tit. de officio Canonicor. in choro.queſito.4.& 5.fol.70.& 71. Garc.vbi ſup.par.3.cap.1. à nu.* 1. &

41 non recitantes Diuinum officium poſt adeptam poſſeſſionem, ante ſex menſes peccant mortaliter, & poſt ſex menſes fructus non faciunt ſuos, quos pro rata omiſſionis officij, & temporis tenentur reſtituere fabricæ eccleſiæ, vel pauperibus ex conſtitutione *Concil. Lateranen. ſub* Leone X. quam refert *Nauarr. d.cap.7.nu.31. & cap. 21. nu. 61. & Quaranta vbi ſup. in verbo, Horæ Canonicæ. & ex conſtit.*Pij V. *de qua in bullario tom.2.*

42 *fol.* 347. vbi omittens Matutinum perdit dimidiam fructuum pro rata illius diei. qui omnes alias Horas omittit, perdit alteram dimidiam, qui

qui vnam ex dictis Horis preter Matutinum, ſextam partem fructuum perdit. vide *Garc.d.par.3.c.1.nu.3.*
23 *& ſeqq.* & quamuis beneficium ſit tenue, attamen obligat beneficiatum ad Diuini officij recitationem. de communi. teſtatur *Nauarr. vbi ſup. d.cap.7.nu.27.& cap.21.nu.11.*& in *Manuali cap.25.nu.102.Garc.d.c.1.nu.39.* & ſi in beneficio requirente reſidentiam ſint reſeruati fructus, habens titulum Diuinum officium recitare tenetur, ſecus ſi ſint reſeruati cum ſeruitio, & tota adminiſtratione. *Pariſ.vbi ſup.lib.1.quaſt.9. nu.5. & lib.3.quaſt.5.nu.34. & lib. 6.quaſt.1.nu.43.* ex quo nec coadiu-
45 tor tenebitur. ſed in beneficio non
46 habente reſidentiam habens titulũ officium recitare tenetur. *Garc.d.c.1. à nu.46.* vide *Nauarr. in manuali d. cap.25.nu.104.* & habens beneficiũ
47 in commendam ad ſui vtilitatem, officium recitare tenetur. *Garc.d.c.1.*
48 *num.105.* & habens plura beneficia tenetur vnum tantum qualibet die recitare officium, prout habet vniuerſalis eccleſiæ conſuetudo. ita *S.Thomas quodlibet.1.art.13.Garc.d. cap.1.nu.110.* ſic etiam habens be-
49 neficium, & penſionem ſatisfacit dicendo Diuinum officium, nec recitare tenetur officium paruum B. Mariæ Virginis. *Nauarr.conſ.22. de celebrat. miſſ.* & habens plura benefi-
50 cia omittens officium vna die, vnum tantum peccatum mortale committit. *Azorius vbi ſup.lib.4. cap.2.q.6.*
51 quia licet quodlibet beneficium obligaret de per ſe ad officium recitãdum, tamen cum in vna perſona iunguntur, ratione omnium vna ſolũ reſultat obligatio recitandi, quod
52 procedit etiamſi cum beneficio haberet ordinem ſacrum, nam etiam tunc vnum tantum peccatum committeret. *Azor. vbi prox.* nam obli-
53 gatio recitandi Diuinum officium, quam habent beneficiati, & in ſacris ordinibus conſtituti, & Moniales profeſſæ, alijq. regulares profeſſi, & ad chorum obligati, non eſt obligatio iuſtitiæ, ſed Religionis ex præcepto, & inſtituto Eccleſiæ. *Azor. vbi ſup.lib.10.c.1.& c.4.quaſt.vlt. Garc.d.c.1.nu.14.& 126.* quamuis *Sanchez de matrimon.lib.9.diſput.15. num.6.* contrarium teneat, & omit-
54 tens omnes ſeptem Horas vna die vnum peccatum dumtaxat committit, quia omnes Horæ ſunt vna oratio, ſeu vnum officium cadẽs ſub vno præcepto, licèt peccatum tanto ſit grauius, quanto plures Horæ omittuntur. *Nicol.Ploue.quaſt.8. de horis canonic. Nauarr. d.cap.7.nu.7. de oratione. Graffius deciſ. aurea. lib. 2.cap.51.nu.14. Pariſ.vbi ſup. lib.1. quaſt.9.nu.8. Garc. d.cap.1.nu.132. & S. Antoninus in ſumma p.3.tit.13. cap.4.§.5.* & pœnitens in confeſſione exprimere debet quot horas omiſerit, vt dicunt ſupracitati Doctores.

55 Inſuper tenentur Diuinum officium recitare iuxta Breuiarium Romanum, aliàs peccant mortaliter, niſi tranſgreſſio eſſet modica. ita *Nauarr. vbi ſup. de orat. cap. 21. nu. 23. P.Ledeſma in ſumma p.3.tract.9. cap.4.c.15.& cap.16. Garc. d.cap.1.*
56 *à nu.145.* ita etiam eſt recitandum officium Sanctorum in diœceſi ab Epiſcopo præſcriptum ad ea, quæ dicit *Quarãta vbi ſup. in verbo, dies feſtus, & in verbo, Diuinum officium. Abbas Raguccius vbi ſup. quaſito.17.*
57 & ſi quis recitauit officium de Sancto, cum de feria recitare deberet, vel è conuerſo, ſatisfacit ſi diligentiam attribuit, quia fortè vidit Calendarium, & in eo erat erratum. *Garc.d.cap.1.nu.175.& 176.* & de reſtitutione redituum faciẽda à beneficiatis non recitantibus Diuinum officium vide ſupracitatos, & *Card. Tolet.lib.12.cap.12.*

58 Modo videndum eſt, quomodo ſit Diuinum officium recitandum, etenim oratio eſt actus cum primis omnium, qui Deo grati ſunt, eminens, & ſublimis, & ſicut ad orationis perfectionem omnium virtutum

ſtructura

ſtructura tendit, ita niſi huius culmine omnia fuerint colligata, atque compacta, nullo modo firma, vel ſtabilia perdurare poterunt, nam cũ primis omnium, quæ Deo offerimus, ſit vocalis oratio, quam Oſeas vitulos labiorum appellat, & S. Paulus Apoſt. hoſtiam labiorum, & omnis Dei cultus oratione conſtat, aut perficitur, & ideo nobis tantoperè à tota Eccleſia commendatur, vtq. ei noctes, & dies inſiſtamus, hortatur, cum ait, *Oportet ſemper orare, & nũquam deficere*, & in *cap. ſiquis vult. diſt.* 36. oret ſacerdos in eccleſia indeſinenter.

Oratio enim eſt res admodum neceſſaria, magnæ virtutis, & magnarum virium, & oratio eſt oris

59 actio, quæ generaliſſimè ſumpta omnem bonam actionem comprehendit, ita accipitur illud dictum, oportet ſemper orare, ideſt, ſemper benè agere, & numquam malè, & ſemper orat; qui ſemper agit bona. & oratio eſt actus intellectus non voluntatis, quia ratio eſt pars intellectus, & petere, rogare, impetrare, & loqui ad ipſam rationem pertinent. *S. Thomas* 2.2.*quæſt.* 83.*art.* 4.

60 Oratio autem generaliter ſumpta omnem actum contemplandi, meditandi, & laudandi Deum, aut Sanctos comprehendit, & ita oratio dicitur aſcenſus mentis in Drum. oratio verò ſpecialiter ſumpta eſt petitio Deo facta. *S. Bonauent. in* 4.*ſent. diſt.* 15.*art.* 4.*quæſt.* 1. & S. *Antonin. in ſumma.p.*4.*tit.*3.*§.*1. *Nauarr. vbi ſup. de orat. c.* 1. *à num.* 1. & hoc tertio modo ſumitur in hac materia Diuini officij, in quo laudes, & gratiarum actiones Deo fiunt, & ſemper ab eo aliquid petimus. *Nauarr. vbi ſup. & in manuali prælud.* 5.*nu.* 2.

Præmitto etiam quòd ſcribit S. *Cyprianus Martyr in ſerm.* 6.

61 Quando ſtamus ad orationẽ fratres dilectiſſimi inuigilare, & incumbere ad preces toto corde debemus, cogitatio carnalis omnis & ſecularis abſcedat, neque quidquã tunc animus aliud, quam id ſolum cogitet, quòd precatur, ideo ſacerdos parat fratrum mentes dicendo, ſurſum corda, vt dum reſpondet plebs, habemus ad Dominum, admoneatur, nihil ſe aliud, quam Dominum cogitare debere. claudatur contra aduerſarium pectus, & ſoli Deo pateat, nec ad ſe hoſtem Dei tempore orationis venire patiatur; quæ autẽ ſegnitia eſt alienari, & capi ineptis cogitationibus, & prophanis cum Dominum deprecaris, quaſi ſit aliud quòd magis debeas cogitare, quam quod cum Deo loquaris? quomodo te audiri poſtulas, cum te ipſum non audias, vis eſſe Deum memorẽ tui, cum rogas, cum tu ipſe memor tui non ſis? ſit autem orantibus ſermo, & precatio cum diſciplina quietem continens, & pudorem; cogitemus nos ſub conſpectu Dei ſtare, placendum eſt Diuinis oculis, & habitu corporis, & modo vocis, nam vt impudentis eſt clamoribus ſtrepere, ita modeſto congruit modeſtis precibus orare, & quando in vnum cum fratribus conuenimus, & ſacrificia Diuina cum Dei ſacerdote celebramus, verecundiæ, & diſciplinæ memores eſſe debemus, non paſſim ventilare preces noſtras inconditis vocibus, nec petitionem commendandam modeſtè Deo tumultuoſa loquacitate iactare. & ante Diuini officij recitationem poteſt dici infraſcripta, vel alia precatio.

APeri Domine os meum ad benedicendum Nomen *Sanctũ Tuũ, munda quoque cor meum ab omnibus vanis, peruerſis, & alienis cogitationibus, intellectum illumina, affectum inflamma, vt dignè, attentè, & deuotè hoc officium recitare valeam, & exaudiri merear ante conſpectum* Diuinæ *Maieſtatis* Tuæ. *Per* Chriſtum *Dominum noſtrum. Amen.*

Domine in vnione illius Diuinæ intentionis, qua ipſe in terris laudes Deo perſoluiſti, has tibi horas perſoluo.

62 Et de hora orandi vide *Nauarr. de orat.cap.3. vbi nu.*38. ait officium Diuinum eſſe recitandum intra ſpacium vigintiquatuor horarum, quibus conſtat dies,& nox, & ſic à media nocte ad aliam mediam noctem, & ſeruandas eſſe eccleſiarum conſuetudines.

63 De geſtu autem in oratione adhibendo. *Nauarr. vbi ſup.c.* 4. quod nullo iure Diuino, ſeu naturali nobis deſcribitur aliquis geſtus, aut corporis habitus in orando; tamen geſtus exteriores multum nos mouent ad concipiendum ſic affectus mentis, vt boni, vel melioris ſint. Statutum autem eſt, vt dum legitur Euangelium ſtemus erecti. *c. Apoſtolica.*5.*q.*2. quod inter Paſcha, & Pentecoſten non flectamus genua. *cap. quoniam de ferijs. & c.quoniam. diſt.* 3. & quando defertur S. Euchariſtiæ ſacramentum, illud genua flectendo veneremur. *cap. ſanè. & ibi gloſſ. de celebrat. miſſ.* item quando eleuatur Corpus, & Sanguis D. N. Ieſu Chriſti, vel cum dicitur, mea culpa, fit tunſio pectoris, & quando Diuinum officium in choro recitatur, partim dicitur ſtando, partim genua flectendo, & ſedendo, & caput inclinando, & S. Crucis ſigno ſe ſignando, aliaq. Eccleſiæ conſuetudo rationabilis eſt ſeruanda, & in hac primatiali eccleſia Piſana dum recitatur officium paruum B. Mariæ Virginis omnes ſtamus erecti, apertoq. capite.

64 Oratio inſuper vbique fieri poteſt tam publica, quàm priuata, melius autem eſt ſi fiat in loco ſacro.*c.parſimoniam.vbi gloſ. diſt.*41. *S.Thomas* 2.2.*quæſt.*84.*art.*3.debet tamen ſem-
65 per fieri in loco honeſto. Sed horæ Canonicæ dum publicè dicuntur, regulariter in eccleſia, loco ſacro, & in choro canendæ,& recitandæ ſunt. *clem.*1. *§.ne igitur. de celeb.miſſ.c.*1. *iuncta gloſ. verbo,perſoluat. de celeb.*
66 *miſſ.* & Beneficiati in multis caſibus tenentur recitare publicè horas Canonicas in eccleſia, aliàs peccant. *c.vlt.diſt.*92.*Sylueſter in ſumma.ver. hora.quæſt.*10.

67 In tantum vt etiam Epiſcopus in eccleſia reſidere, horaſq. recitare debeat. *c.peruenit.*7.*q.*1. *& c. Epiſcopus.de conſuet. diſt.* 3. *Nauarr. vbi ſup.de orat.c.*5. *à nu.*1. & Horæ inte-
68 græ ſunt recitandæ, nec eas ceptas debet quis interrumpere. *Nauarr. ibid.cap.*10. *in princ.* de conſuetudi-
69 dine autem in vniuerſali Eccleſia à toto orbe Chriſtiano approbata, recitans in choro, vel extra cũ ſocijs, & alternatim dicendo dimidiũ pſalmorum, & verſiculorum, & audiendo alterum dimidiũ, audiendo orationes, capitula, lectiones, antiphonas, reſponſoria, & alia ſatisfacit ſuæ obligationi. *S. Antoninus p.* 2. *tit.*9.*c.*22. § 3. *col.* 3. & S. Damaſus Papa ſtatuit, vt alternatim canerentur pſalmi in eccleſia, vt hodie fit;
70 ita etiam ſatisfacit, ſi ex confeſſarij præcepto aliquid recitare debeat,& alternatim cum alio recitat. vide *Nauarr.de orat. c.*10. *à nu.* 16. *& à nu.* 20. docet etiam Roſarium B. M.
71 V. ſeu Aue Maria, alternatim recitari poſſe, & quis ita agendo ſatisfacit, & hodie apud Venerabiles fratres Ord. Prædicat. Roſarium magna deuotione alternatim à fidelibus vtriuſque ſexus recitatur.

72 Quo autem ad modum recitandi Diuinum officium, dicas, quòd debet quis illud recitare attentè, reuerenter, deuotè. attentè circa verba, vt ſingula debitè, & articulatè proferat, vt ſenſum verborum intelligat, & attendat finem orandi, & cum intentione ad Diuinas laudes, & ad ſatisfaciendum iuxta pręceptũ eccleſiæ, & contrafaciens peccat mortaliter. *cap. dolentes. de celeb. miſſ.* & ſufficit attentio virtualis. *Abb.* Raguccius *vbi ſup. quæſito* 19. & de attentione vide *Nauarr. vbi ſup. de orat. c.* 13. *& Card.*Toletum *vbi ſup. lib.* 2.*c.*13.Garc.*vbi ſup. cap.*1. *à nu.* 189.*par.*3. reuerenter, & deuotè ſi-

ſtens

ſtens ſe humilem coram Domino, ceſſent riſus, & prophana colloquia, & alia, quæ Diuinum officium perturbare poſſint, & ex ſua deuotione excitet fideles ad orandum, & laudandum Deum.

73 Prædictaq. recitatio officij debet fieri voce clara, & expreſſa. ex *d. c. dolentes*. & quare vox requiratur. vide *Card. à Turrecremata in c. cum autem.nu.3.diſt.92.* itaut recitans ſe ipſum intelligat, & audiat, & in choro ita proferat, vt ab aliis intelligatur, & audiatur. D. *Vincentius Mazzolius Decanus Piſ. auunculus meus recolendæ mem. in ſua breui reg. conſeſſ. in fine. fol.395.*

74 Hinc oritur dubitatio, An', Archidiaconi, Decani, Canonici, alijq. obtinentes dignitates alias, & præbendas in eccleſijs cathedralibus, & alijs, ita teneantur ad reſidentiam in eccleſia, & choro, vt etiam canere debeāt, & pſallere ſub peccato mortali, & ſub obligatione reſtituendi diſtributiones, & fructus, & ſic canere ea, quæ alternatim in choro decantantur, vel ad ſacerdotis hebdomadarij pronunciationem reſpōdere, an' vero ſatisfaciant aſſiſtendo, horaſq. canonicas priuatim, & de per ſe recitando. & in hoc

75 Concluſio eſt affirmatiua, eos ad canendum, & pſallendum teneri, itaut ſi ſint notabiliter negligentes, non excuſantur à peccato mortali. *Nauara. vbi ſup. de orat. c.10. nu.47. c.11. in fine. & c.13. n.15. & conſ.13. de celeb. miſſ. Soto de iuſt. & iure. lib.10. quæſt.5. art.4. Pet.* Nauarr. *de reſtit. lib.2. c.2. à nu.219.* Graphius *de eiſ. aurear. lib.2. c.51. nu.12. & c.52. nu.22.* Azorius *vbi ſup. lib.10. c.11. quæſt.5. & quæſt.7. inſtit. moral. facit textus in c. contumaces. diſt.50. & in d. c. dolentes.* Alex. *Moneta de diſtrib. quotid. p.2. quæſt.2. concl.3. & quæſt.19. nu.19. Vgolinus de off. & poteſt. Epiſc. c.15. §.1. Suarez de religione tract.4. lib.4. cap.12. à nu.8. Barboſa vbi ſup. p.3. de off. & pot. Epiſc. alleg. 53. nu.131. & in Cæremoniali Epiſcoporum publicato à Clemente Papa* VIII. *fœl. mem. lib.1. cap.5. de officio magiſtri cæremoniarum.* ita habetur, ſed nec libros, aut ipſum Breuiariū, aut Diurnum in manibus habeant, vt ex illis priuatim horas, aut orationes recitent, ſed illas alta voce vnà cum choro dicant, aut cantent, & ad id librum habere permittantur. & habetur in *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap.12. ibi.* atque in choro ad pſallendum inſtituto hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, diſtinctè, deuotèq. laudare, & quod omnes compellantur per ſe, & non per ſubſtitutos obire Diuina officia.

76 Sed ad lucrandas diſtributiones, & fructus (vt volunt alij) ſola aſſiſtentia in choro ſufficit etiamſi non cantent, quamuis malè faciant, & ſi exceſſus ſit notabilis, peccant mortaliter. *d. c. dolentes. & clem.1. de vita, & hon. cler. cap. licet. de præb. & dignit.* Abb. *in cap. cum olim. nu.6. de re iud.* qui ait diſtributiones dari reſpectu intereſſentiæ, non reſpectu cantus, ſeu alterius obſequij, quamuis contradicant *Nauarr.* & alij ſupracitati. *Leſſius de iuſt. & iure. lib.2. cap.34. nu.184. Marc. Ant. Genuenſ. in manuali paſtorum. cap.88. nu.8. & Octauius Frangipan. in directorio eccleſ. diſcipl. tit. de reſidentia.*

77 Excuſantur tamen à canēdo prædicti, ſi adſit contraria conſuetudo à multis annis recepta, approbata, & tolerata, dummodo habeant Capellanos, qui horas cantent, nec adſit conſiderabilis defectus. *Pet.* Nauarr. *vbi ſup. & Caietanus in ſumma. verbo, hora. in fine.*

78 Sed obſtat, quia talis conſuetudo ſublata videtur à *Conc. Trident. vbi prox.* quamuis reſpondeatur, quòd concilium dicit ſolum, quod Canonici compellantur ab Epiſcopo, & ſic pertinet ad Epiſcopum, qui ſi id non impleat, Canonici remanent in ſua conſuetudine; nam ad hoc replica-

tur, quod ſi ſunt compellendi, ergo compellendi ſunt ad faciendum rẽ, ad quam tenentur, & obligantur, compulſio namq. obligationem præſupponit. attamen per d. Concilium non videtur ſublata dicta cõſuetudo, cum tantum dicat Concilium, quòd poſſint compelli, nam alias dixiſſet, quod teneantur canere, & talem conſuetudinem valere tamquam non contra ius naturale dicit *Azor. vbi ſup. p.*1. *lib.*10. *c.*11. *quæſt.*6. *Garc. vbi ſup. p.*3. *c.*2. *à nu.* 512. *Ludouicus* Lopez *in inſtructorio conſcientiæ. tomo* 1. *c.*296. quem ſequitur *Vega in ſumma par.*1. *c.*128. *caſu* 10. vide *Leſſium vbi ſup. lib.*2. *c.*34. *dubit.*33. qui dicit Canonicos
79 non teneri, quando adhibetur cantus figuratus, ideſt muſica, aliàs teneri. laudabilis tamen eſt conſuetudo pſallendi in choro ad pſallendum inſtituto, qui tantum pſallentibus pateat clericis dicit textus in *c.*1. *de vita & hon. cleric.*

80 Veluti talis conſuetudo eſt in primatiali eccleſia Piſana, in qua Archipresbyter, Archidiaconus, Decanus, & Canonici deuotè cum alijs pſallere ſolent, ſed antiphonæ reſponſoria tam in officio, quàm in Miſſa à Capellanis cantantur, & ita etiam ſeruari vidi in eccleſia Tudertina, & alibi.

81 Adnotandum eſt etiam, quòd habentes dignitatem, & Canonici, vt ſupra, ſi Miſſam priuatè in eadem eccleſia celebrent tempore officiorũ quo manere debent in choro, non habentur pro præſentibus in choro, vt diſtributiones lucrentur, etiamſi non ex obligatione, ſed ex deuotione celebrent. *Feder. de Senis conſ.*115. *vel* 118. *Abb. in cap. cum olim. nu.*3. *& 6. de re iud.* & ita Romæ fuiſſe deciſum refert *Garcia vbi ſup. p.*3. *cap.*2. *nu.* 398. niſi id faciant iuſſu
82 ſuperioris, qui ſuperior à tali iuſſu abſtinere debet. *Gonzalez vbi ſup. §.*7. *proœm. nu.*281.

83 Contrarium tamen ſeruatur de conſuetudine in aliquibus eccleſijs, quæ conſuetudo cum ſit ex iuſta cauſa, cum totus ſit cultus Diuinus in eadem eccleſia, & vt Canonici inducantur ad celebrandum, videtur tolerabilis ad tradita per *Hoiedam de benef. compatib. & incompat. c.*17. *nu.*10. *par.*1. *per* Decium *in cap. cum omnes in 2. lectura. nu.*6. *de conſtitut. & per Couarruuiam variar. reſol. lib.* 3. *c.*13. *nu.*5. *verſ. eadem ratione.* præſertim etiam quando prædicti non poſſunt ad ſui libitũ celebrare propter aliquod impedimentum, vt quia ſacriſta non habet omnia parata, vel quando pro commoditate, vel neceſſitate eccleſiæ hoc fit ſtante maximè magno numero Canonicorum.

84 Beneficiati autem obligati ad horas canonicas recitandas in multis caſibus excuſantur ab earundem recitatione. &

85 Primò, ſi ſint infirmi ea infirmitate, quæ verè recitationem impediat. *Innoc. in cap.*1. *de celeb. miſſ. c. clericus victum. diſt.*91. aliquando infirmitas recitationem in choro impedit, quia ad chorum ire non poſſunt, ſed domi illas recitare tenẽtur; aliquandò impedit ad tempus, vt eſt in tertiana, & quartana, quæ non ſemper durat, ſi autem infirmi poſſunt humana negocia tractare non excuſantur a dicta recitatione, & tales ſic excuſati non tenentur eas horas ab altero recitatas audire, & numquid ille, qui non poteſt omnes horas recitare, teneatur recitare partem, quam poteſt, eſt controuerſum, ſed bene eſt adhibito ſocio omnes recitare horas. vide *Nauarr. vbi ſup. de oratione. c.*11. *à nu.*9. ſimiliter cœci
86 a dicta recitatione excuſantur, & illi, quorum viſui nimis nocet recitatio. *Card. Tolet. vbi ſup. lib.*2. *c.*14.
87 *nu.*1. *&* 2. & ex eadem cauſa infirmitatis infirmi lucrantur quotidianas diſtributiones, ſtante conſuetudine. *cap.*1. *de cler. non reſid. lib.*6. *§.*
88 *quo vero.* & quis dicatur infirmus arbi-

arbitrio iudicis relinquitur. *Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent. 1. caſu 60. n. 5.* & ſuper hac re poteſt eſſe conſuetudo, ſeu conſtitutio Capituli, quòd quis eas non lucretur, ſi extra ciuitatem infirmus reperiatur, vel aliter,

89 vt eſt in Capitulo eccleſiæ Piſanæ, in qua Dignitates, & Canonici infirmi permanentes in Ciuitate a punctatore tamquam præſentes numerantur, ſed ſi ſint extra ciuitatem habentur tamquam abſentes, ſed in eccleſia Tudertina Canonici vbilibet infirmi reputantur ſemper tamquam abſentes. de his *Garcia vbi ſup. p. 3. cap. 3. à num. 433. & Alex. Monet. vbi ſup. p. 2. quæſt. 6. nu. 202.*

90 Secundò, ex diſpenſatione Papali, ſed Papa non ſolet abſolutè diſpenſare a d. recitatione, ſed eam cõmutare in aliquas alias orationes. *Card. Tolet. vbi ſup. nu. 6.* N*auarr. d. cap. 11. à nu. 24.*

91 Tertiò, ex occupatione alterius negocij, cui teneantur magis incumbere, vt qui circa publicam prædicationem, aut lectionem, ita ſunt impediti, vel habent alicuius infirmi curam, vt non poſſint dictas horas recitare ſine damno graui d. infirmi, quo caſu quantum poteſt talis debet agere vt officium non prætermittat. C*ard.* T*olet. vbi ſup. nu. 3. & 4.*

92 Quartò, ob defectum Breuiarij, vel quia illud perdidit in loco, in quo aliud haberi non poteſt, vel ob paupertatem aliud emere non poteſt, tunc poteſt aliam orationem recitare. ita A*rmilla in verbo, hora. §. 7. &* N*auarr. vbi ſup. nu. 38.*

93 Alias cauſas, ex quibus aliquando excuſatur quis a prædicta recitatione, ponit N*auarr. vbi ſup. &* T*olet. vbi ſup.* ſed eas tamquam non receptas omitto.

94 Et notandum eſt ex d. *Card. Toleto cap. 13. in fine. lib. 2.* vbi ſupra, quòd Leo Papa X. fœl. rec. conceſſit, vt qui poſt officij recitationem, infraſcriptam orationem dixerit, remiſſionem admiſſarum negligentiarum in officij recitatione cõſequuntur. oratio autem hæc eſt.

S*Acroſanctæ, & Indiuiduæ* T*rinitati, Crucifixi Ieſu Chriſti* D*omini* N*oſtri humanitati, Beatiſſimæ. &* G*orioſiſſimæ Virginis Mariæ fœcunditati, atqu- integritati, & omnium Sanctoaum vniuerſitati ſit ſempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobiſq. remiſſio peccatorum, per infinita ſecula ſeculorum.* A*men. & Beata viſcera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris filium, & beata vbera, quæ lactauerunt* C*hriſtum* D*ominum.* P*ater noſter. Aue Maria.* P*ſalm.* L*audate Dominum omnes gentes, etc.*

95 Tertiò, clericus beneficiatus ratione beneficij tenetur reſidere, id eſt, in loco beneficij permanere, & continuè ibi morari, & deſeruire. *cap. conquerente. de cleric. non reſident.* C*ardin. in clem. 1. quæſt. 13. nu. 22. de foro compet.* G*onzal. vbi ſup. gloſſ. 43. nu. 162.* non tamen poteſt quis cogi

96 ad reſidendum in beneficio ſimplici, ſeu aliquod perſonale ſeruitium impendere, cum ex antiquiſſima totius eccleſiæ cõſuetudine, beneficia ſimplicia reſidentiã non requirant. *Gonzal. vbi ſup. gloſ. 5. nu. 81. Praxis Epiſcopalis Piaſecij. p. 2. c. 3. n. 32.* R*ebuff. in praxi benefic. tit. de diſpenſat. de nõ reſidend. nu. 8. Hoieda vbi ſup. c. 17. nu. 24. Garc. vbi ſup. p. 3. cap. 2. nu. 3. & ſeqq.* quamuis de iure omnia beneficia reſidentiam requirant. *cap. vlt. de reſcript. lib. 6. Rebuff. & Hoieda vbi ſup.* P*etrus Gregor. de benef. cap. 7.* P*ariſ. vbi ſup. lib. 1. quæſt. 10. nu. 3. Azor. inſtit. moral. lib. 10. c. 4. ad fin. Garc. vbi ſup. nu. 1.*

97 Reſidere autem tenentur Patriarchæ, Primates, Metropolitani, ſeu Archiepiſcopi, & Epiſcopi, alijq. iura Epiſcopalia habentes. *Conc. Trid. ſeſſ. 6. de reform. c. 1. Sot. de iuſtit. & iure. lib. 20. quæſt. 3.*

98 Item Parochi. C*onc.* T*rid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 1.*

Item Decani, alijq. dignitatem ha-

habentes, officium, ſeu perſonatum. *cap. ad hec. vbi Decius de præb. & dignit.*

99 Item Canonici eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum. *Abb. in cap. peruenit. de appellat. vbi* Dec. *nu. 1. per textum in cap. inter quatuor. in princ. de cler. non reſid.* Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 12.*

100 Et beneficia illa reſidentiam requirere dicuntur, quæ eam habent, & requirunt ex ſtatuto, priuilegio, vel conſuetudine. *Innoc. in c. clericos. de cler. non reſid.* quem refert, & ſequitur *Syluester in ſumma, in verbo, reſidentia*. ita in *Conc.* Trid. *ſeſſ. 6. de reform. cap. 2.* de quibus latè *Hoieda vbi ſup. c. 17. à nu. 1. Pariſ. vbi ſup. lib. 1. quæſt. 10.*

Videndum eſt ergo primo loco de Prælatorum, & Parochorum reſidẽtia. ſecundo de reſidentia habentium dignitatem, vel Canonicatum.

101 Quoad primũ. Patriarchæ, Prælati, & Parochi ſupradicti perſonaliter reſidere tenentur non ſolum de iure canonico, ſed etiam de iure Diuino, ac naturali, quia gregem ſibi commiſſum paſcere tenentur. *Conc. Trid. d. ſeſſ. 23. de reform. c. 1. in princ.* vbi dicitur, cum præcepto Diuino ſtatutum ſit omnibus quibus animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbiq. Diuini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum operum exemplo paſcere. & infra. declarat S. Synodus omnes Patriarchalibus, Primatialibus, &c. præfectos obligari ad perſonalem in ſua eccleſia, vel diœceſi reſidentiã, vbi iniuncto ſibi officio defungi teneantur. ita *Caietan. 2. 2. quæſt. 185. art. 5. & in Summa in verbo, beneficiũ eccleſiaſticum.* Bart. *Caranza in tract. de reſident. Epiſcop. c. 2. Couarr. var. reſol. lib. 3. c. 13. Sot. de iuſtit. & iure. lib. 1. quæſt. 3. art. 1. Nauar. in manuali. c. 25. nu. 121.* Azor. *vbi ſup. d. c. 4. quæſt. 1. Garc. d. p. 3. c. 2. nu. 16. Barboſa d. p. 3. alleg. 53. nu. 2. Prax. Archiep. Leon. c. 33. nu. 5. Vgolin. de off. Epiſcop. c. 14. nu. 5. Leſſius de iuſt. & iure. lib. 2. c. 34. nu. 153.*

Et de reſidentia Epiſcoporum, & Curatorum adeſt conſtitutio 115. Pij IV. & de reſidentia Curatorum adeſt conſtitutio 64. Pij V. quas refert *Quaranta in ſumma* Bullarij *in verbo, reſidentia.* & ex *Concil. Trid. d. ſeſſ. 23. de reform. d. cap. 1.* prohi-

102 bentur Epiſcopi abeſſe ſingulis annis vltra tres menſes a reſidentia cũ cauſa rationabili, & ſine gregis detrimento, non tamen in Aduentu, Natiuitate Domini, Quadrageſima, Reſurrectione, Pentecoſtes, & feſto Corporis Chriſti; & vltra tres menſes nõ licet abeſſe, niſi vrgeat Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, euidens eccleſiæ, ſeu reipublicæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia a Papa eſt concedenda, quæ declara vt per *Barboſam d. alleg. 53. à nu. 5.*

103 & ſi abſit a ſua eccleſia abſque iuſta cauſa, vltra peccatum mortale, pro rata temporis, quo abeſt, non facit fructus ſuos, quos fabricæ eccleſiæ reſtituere tenetur. *d. c. 1. verſ. ſiquis autem. ſeſſ. 23.* & talis abſens nõ gaudet alternatiua. *Gonzal. vbi ſup. gloſ. 43. nu. 84. Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 156. Barboſa d. allegat. 53. num. 34.*

104 Parochus ergo tenetur reſidere, vt ſup. ex *Conc. Trid.* eſt dictum, & habetur in *c. quia nonnulli. in c. conquærente. et in c. relatum. de cler. non*

105 *reſid.* parochus quaſi parochus, eſt dictus, quod ex græco eſt incola, ſeu habitator. vt habetur in *l. pupillus. ff. de verb. ſignif.* inde parochus aſſiduè in parochia reſidere debet. *Budæus in priorib. annotationib. ad Pandectas. pag. 195. Graff. deciſ. aurear. p. 1. lib. 2. c. 39. nu. 7.* Azor. *vbi ſup. p. 2. lib. 3. c. 12. quæſt. 1.*

106 Et apud ethnicos parochi dicebãtur, qui magiſtratus Romanos hoſpitio recipiebant, & equos dabant, vel parochus ille erat, qui in currum vti paranymphus aſcendebat, ſcribit

Pau-

Pauſanias, cum nouam nuptam ad
ædes mariti deduceretur, in currum
aſcendere ipſum ſolitum, & in eius
medio collocatum, ab vna parte ma-
ritum, ab alia parochum, qui ſibi
affinitate proximus eſſet, accipere.
ita doctiſſ. *Alciatus lib. 1. prætermiſ-
ſorum. col. 7. uerſ. parochis.* vnde ad rē
noſtram, parochus reſidere debet,&
tamquam paranymphus animas ad
cœlum ducere debet. & dicitur pa-
107 rochia, ſeu paræcia quaſi curæ parti-
tio, cum enim tota cura diœceſis ad
Epiſcopum ſpectet, ea partitur inter
108 parochos diœceſis. Parochialis au-
tem eccleſia populum certis limiti-
bus diſtinctum habere debet. *Gon-
zal. ubi ſup. glo. 6. num. 37. Gratianus
ubi ſup. cap. 298. à nu. 42. Barboſa d.
alleg.* 53. *nu.* 67. qui parochus ſi non
109 reſideat, mortaliter peccat, & fru-
ctus pro rata temporis, quo abſuit,
non facit ſuos. *d. c. 1. uerſ. eadem om-
nino. ſeſſ.* 23. *Prax. Archiep. Leon. p.* 3.
c. 2. *nu.* 15. & ad reſidentiam eſt co-
gendus. *d. Conc. Trid. ſeſſ. 6. de ref. c.* 2.
& eſt citandus ad *textum in c. inter
quatuor. de cler. non reſid.* & ſi non re-
110 dierit, impoſita excommunicatione,
vel ſuſpenſione, ſi non venerit, bene-
ficijs poteſt priuari. *cap. 2. c. relatum.
c. ex parte. et c. qualiter. de cler. non
reſid.* Garc. *d. c. 2. nu. 16. et ſeqq. d. c. 1.
ſeſſ.* 23. non tamen eſt ipſo iure pri-
uatus. *Garc. ibidem. nu.* 139. & ad pri-
111 uationem requiritur abſentia ſex
menſium a beneficio, & trina moni-
tio. *Garc. ibid. nu.* 154.
112 Parochus autem abeſſe poteſt a
ſua eccleſia cum licentia, & ex cau-
ſa, ſicut ſupra de Epiſcopo dictū eſt,
& pro cura ſubſtitutū relinquere de-
bet, quæ licentia vltra bimeſtre ſine
graui cauſa concedi non debet, quæ
verò ſit grauis cauſa, arbitrio Epiſco-
pi relinquitur. *Garc. d. c. 2. nu.* 22. ne-
113 que excuſatur parochus a reſidentia
ob ſeruitiū Epiſcopi, ſeu eccleſiæ ca-
thedralis. *Gonz. ubi ſup. glo. 6. à n.* 55
Garc. ubi ſup. nu. 40. nec etiam ſi eidē
114 parocho fuerit à Papa datus coadiu-
tor cū futura ſucceſſione, non excu-
ſatur, tunc parochus a reſidentia, &
cura animarum, quatenus illam va-
leat exercere. *Garc. d. cap. 2. nu.* 172.
ubi nu. 179. plures deciſiones,& de-
clarationes refert circa parochorum
reſidentiam.
115 Animaduertat Parochus finē cu-
ræ animarum eſſe, vt quicquid agit,
& molitur, id totum ad honorem
Dei, gloriamq; referat, nam ſi in
omnibus rebus, Deus ipſe finis eſſe
debet, quanto magis in cura anima-
rum, quæ Dei negocium eſt, & ad
ipſius gloriam præſertim ordinatum,
& hæc eſt parochi negociatio, lu-
crum animarum, da mihi animas,
cætera tolle tibi. ideoq. benè eſt, vt
præ omnibus habeat librum vtiliſſi-
mum inſcriptum, Curator animarū,
auctore Carolo Andrea Baſſo obla-
to Mediolanenſi, ex cuius lectionē
officij ſui debitum, & finem optimè
percipiet.
116 Quoad ſecundum, de reſidentia
habentium Dignitatem, ſeu Cano-
nicatum in eccleſijs Cathedralibus,
& Collegiatis. iſti reſidere tenentur
in præfatis eccleſijs, ita vt eis non
liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti vltra
tres menſes etiam continuos, quo-
libet anno abeſſe, ſaluis tamen di-
ctarum eccleſiarum cōſtitutionibus,
quæ longius ſeruitij tempus requi-
runt. *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform.
cap. 12. Nauar. conſ. 2. de cler. non re-
ſid. Azorius ubi ſup. p. 3. lib. 7. c. 3.
Prax. Archiep. Leon. par. 3. c. 2. nu.* 11.
Garc. ubi ſup. p. 3. d. c. 2. nu. 180. *Bar-
boſa d. alleg.* 53. *nu.* 107. *Leſſius ubi
ſup. lib. 2. c. 34. dubitat.* 29.
117 Item reſidere tenentur Abbates,
Priores,& alij eccleſiarum collegia-
tarum ſuperiores, cogiq. poſſunt ab
Epiſcopis. ſub quorum diœceſi ſunt,
quamuis tales ſuperiores iuriſdictio-
nem habeant in Canonicos. *Garc.
d. cap. 2. nu.* 181. pariter habens mo-
118 naſterium in commendam, cui ſit
annexa cura animarum, reſidere te-
netur in illo, & ſi abſque cura ani-

marum

marum ſit, & talis habeat canoni-
catum, debet in canonicatu reſide-
re. *Garc. ibidem. nu.* 183. & habens
119 ex diſpenſatione duas Dignitates,
ſeu duos Canonicatus, in digniori
reſidere tenetur, aliàs vbi voluerit.
Garc. ibidem. nu. 185. eodem modo
120 reſidere tenentur capellani, & be-
neficiati, qui habent quotidianas
diſtributiones, abſentibus nihil per-
cipientibus, & cogi poſſunt ad reſi-
dendum. *Gonzal. vbi ſup. gloſ.* 5. *nu.*
108. *Garc. vbi ſup. nu.* 187. & 188.
121 neque à dicta reſidentia excuſat cō-
ſuetudo etiā immemorabilis. *Garc.
vbi ſup. nu.* 197. & ad abſentiam
122 trium menſium a Concil. Trid. con-
ceſſorum, non eſt opus cauſam aſſi-
gnare, dummodo eodem tempore
non abſint omnes canonici. *Garc.
ibidem. nu.* 315. & in prædictis men-
123 ſibus tribus non poſſunt lucrari diſ-
tributiones quotidianas. *Pariſ. vbi
ſup. lib.* 1. *quæſt.* 10. *nu.* 65. *Gonzal. vbi
ſup.* §. 7. *procœm. nu.* 182. & Coadiu-
124 tus, & Coadiutor abeſſe poſſunt his
tribus menſibus. *Navarr. conſ.* 1. *nu.*
125 6. *de cler. ægrot.* & ſi prædicti abſint
vltra dictos tres menſes, incidunt
in pœnas impoſitas à *Conc. Trid. d. c.*
12. *de reform. c.* 24. etiamſi in ciuita-
te ſteterint, vbi eſt eccleſia. *Garc.
vbi ſup. nu.* 322. *& ſeq.* & vide *Qua-
rantam vbi ſup. in verbo, reſidentia.*
126 attamen pluribus in caſibus abſentes
habentur pro præſentibus, & diſtri-
butiones quotidianas lucrantur,
quorum
127 Primus eſt in abſente tempore
peſtis, ſi adſit conſuetudo, quod de-
tur diſtributiones abſenti ex iuſta
cauſa. *Couarr. var. reſol. lib.* 3. *cap.* 13.
num. 8. *Ripa de peſte. cap.* 1. *num.* 145.
Moneta de diſtribut. quotidian. par. 2.
quæſt. 5. *nu.* 76.
128 Secundus eſt in infirmo. *Hoieda
vbi ſup. p.* 1. *c.* 17. *num.* 15. *Moneta
vbi ſup. quæſt.* 6. *num.* 7. etiamſi quis
ex propria culpa infirmetur. *Fuſcus
de viſitat. lib.* 1. *cap.* 20. *nu.* 26. *Mone-
ta d. quæſt.* 6. *à num.* 12. dummodo

129 talis infirmus quando erat ſanus, ſo-
litus eſſet intereſſe Diuinis officijs,
& reſidere, nā aliàs ſi non eſt ſolitus,
tunc infirmitas non præſtitit cauſam
abſentiæ, & non lucrabitur diſtribu-
tiones. *Nauar. de orat. & hor. canonic.
c.* 11. *à nu.* 9. *Moneta d. p.* 2. *quæſt.* 6.
130 *nu.* 21. & ſi infirmus ad balnea, vel
ad alium locum pro recuperanda ſa-
nitate pergat, diſtributiones lucra-
tur. *Moneta d. q.* 6. *nu.* 10.
131 Tertius eſt caſus in ſene, quando
ita ſenio confectus eſt, vt nequeat
commodè perſonaliter eccleſiæ de-
ſeruire. *Moneta d. p.* 2. *quæſt.* 7. *nu.* 5.
& ita ſeruatur in eccleſia Piſana.
132 Quartus eſt in eo, qui eſt datus
obſes ab eccleſia, vel captus cauſa
repræſaliarum. *Moneta d. par.* 2. *q.* 5.
nu. 56. *& ſeqq.*
133 Quintus eſt in abſente ob neceſſi-
tatem, vel cauſam euidentem, vtilē
eccleſiæ, ſtante conſuetudine. *Couar.
d. lib.* 3. *c.* 13. *n.* 8. *Moneta d. p.* 2. *q.* 11.
à nu. 11. *& à nu.* 36.
134 Sextus eſt in Inquiſitore hæreticę
prauitatis, ex priuilegio ſpeciali fa-
uore fidei conceſſo a Paulo Tertio,
& Pio Quinto. *Roias de priuileg. In-
quiſit. n.* 420. *Director. Inquiſit.* quod
procedit etiam in Cōſultoribus ſan-
cti Officij Inquiſitionis, & ita Piſis
135 ſeruatur, in qua ciuitate per annos
ſexdecim, & vltra ſum Conſul-
tor, & dum interfui Congregationi-
bus cum ſim Decanus fui tamquam
præſens in choro eccleſiæ Piſanæ re-
putatus, & numeratus a punctatore,
& ſum lucratus diſtributiones quo-
tidianas.
136 Septimus eſt caſus in clerico ex-
communicato pro cauſa ſuæ eccle-
ſiæ, & defenſione ſuorum iurium.
Gutierez canonic. quæſt. lib. 1. *c.* 1. *nu.*
142. & 147. ſi iniuſtè ſit excommu-
nicatus. *Couar. d. cap.* 13. *nu.* 8. *Surd.
de alimentis. tit.* 1. *quæſt.* 82. *num.* 15.
Moneta d. par. 2. *quæſt.* 15. *à nu.* 32.
137 idem eſt in clerico iniuſtè ſuſpenſo
ab officio, ſeu in beneficio. *Moneta
d. quæſt.* 15. *nu.* 42. & etiam idem eſt
in

in clerico iniuſtè carcerato. *Couarr.*
d.c.13.nu.8.Nauar.conſ.9.à princ.de
cler. non reſid. & interdicta, ſed pol-
138 luta eccleſia, beneficiatus in tali ec-
cleſia reſidere ſolitus, qui non dedit
cauſam interdicto, vel pollutioni,
diſtributiones quotidianas lucratur.
Moneta.d.par.2.quaſt.16.nu.29. &
139 idem eſt in clerico iniuſtè interdicto
ab ingreſſu eccleſiæ. *Moneta d.*
quæſt.15.à nu.46.& par.3. quaſt.6.
num.46.
140 Octauus eſt in Auditore Rotę Ro-
manæ, qui in abſentia lucratur etiam
diſtributiones quotidianas ex Bulla
Clementis Septimi, quæ incipit,
Conuenit.
141 Nonus eſt in Collectore generali
Cameræ Apoſtolicæ, Subcollectore,
Aduocato, Procuratore fiſcali, &
Notario in cauſis ſpoliorum, durante
eorum officio ex Bulla Sixti Quinti
publicata ſub die 8. Maij. 1590.
142 Decimus eſt in Canonico, ſeu Ar-
chidiacono eccleſiam viſitante, ſeu
bona, & reditus ſuæ prebendæ. *Mo-*
neta d.p.2.q.11.nu.63.
143 Vndecimus eſt in Beneficiato prę-
ſente Concilio generali. *Rebuff. in*
praxi p.3.tit.de diſpenſat.de non reſid.
num. 34.
144 Duodecimus eſt in Canoniſta, ſeu
Theologo, qui nomine ſui Capituli
interſit Concilio. *Moneta d.quaſt.*
11.nu.91.
145 Decimus tertius eſt in Examina-
toribus a Synodo diœceſana depu-
tatis, ſi examinis cauſa a choro ab-
ſint. *Lelius Zecchius de republ. eccle-*
ſiaſt. tit. de beneficiatis. num. 13. ad
finem.
146 Decimus quartus eſt in Canoni-
co miſſo a proprio Epiſcopo ad viſi-
tanda Apoſtolorum limina, vel ip-
ſum comitante Epiſcopum ad limi-
na. *Riccius in praxi rer.for.eccleſiaſt.*
dec.498. in prima edit. Garc.d.cap.1.
num.349. Moneta d. par.2. quaſt.8.
num.23.
147 Decimus quintus eſt in Canoni-
co Pœnitentiario, dum confeſſiones
audit. *Conc.Trid.ſeſſ.22. de ref.c.8.*
148 Decimus ſextus eſt in eo, qui cu-
ram exercet annexam eccleſiæ, in
qua eſt Canonicus. *Ricc. vbi ſup. dec.*
389. Garc. d.cap.2.nu.335.
149 Decimus ſeptimus eſt in Canoni-
co facto Vicario Capituli ſede vacã-
te. *Pauinus de off. & pot. cap. ſed. vac.*
p.2.quæſt.10.nu.5. Rota p.2.dec.222.
nu.6.diuerſ.
150 Decimus octauus eſt in Canonicis
exiſtentibus in ſeruitio ſui Epiſcopi,
vt in viſitatione, in componenda Sy-
nodo, & ſimili, ſi adſit conſuetudo,
lucrantur diſtributiones. *Decian. d.c.*
cum omnes. in 2. lectura. nu.6. de con-
ſtit. Couar.d.cap.13.nu.5. Hoieda d.c.
17. nu.10. & talis conſuetudo repe-
ritur in eccleſia Piſana.
151 Decimus nonus eſt ex gratia ſpe-
ciali, & conceſſione Papæ. *Nauar. d.*
conſ.2.de cler.non reſid. Garc.d.cap.2.
à nu.354. talis gratia a Clemente
Octauo conceſſa fuit Venerabili vi-
ro Vincentio Mazzolio Decano Pi-
152 ſano auunculo meo fœl. record. qui
dum eſſet in prima cathedra ſacrorũ
Canonum Profeſſor in Gymnaſio
Parmenſi obtinuit d. gratiam perci-
piendi diſtributiones quotidianas,
tamquam ſi præſens eſſet in eccleſia
Piſana horis diurnis, & nocturnis: &
talem gratiã habui hoc anno 1627.
153 Vigeſimus eſt in Canonico Theo-
logo, qui in die, quo legit, ſiue de
mane, ſiue de ſero legat, tota die a
choro eſt exemptus, & diſtributio-
nes lucratur. *Gonzal. vbi ſup. d. §.7.*
proœm. nu.180. Garc.d.cap.2.n.118.
& 119.
154 Vigeſimus primus eſt in Canoni-
co abſente ratione, & cauſa ſtudij,
qui ſi abſit de licentia Epiſcopi, &
requiſita ad ſtudendum neceſſaria
habeat, ideſt, ſi ſit minor 30. annis,
& ſtudeat Theologiæ, vel Iuri Ca-
nonico, ad quinquennium, in pu-
blico gymnaſio, fructus ſuæ præben-
dæ lucratur. *cap. vlt. de magiſtris.*
Conc.Trid.ſeſſ.5. de refor.c.1. in fine.
155 non tamen lucratur quotidianas diſ-
tribu-

tributiones. *cap. licet. vbi Doct. de præb. & dignit.* ſi tamen fructus conſiſtât dumtaxat in diſtributionibus quotidianis, eas omnes lucratur abſens cauſa ſtudij. ex *glo. in d. c. licet. in verbo, diſtributiones. vbi Abb. num.* 8.
156 exceptis prouētibus incertis, & quotidianis. *Zecchius vbi ſup. de republ. eccleſ. c. 24. de canonicis. nu. 6. verſ. 2. Horat. Lucius de priuileg. ſcholar. priuileg. 100. limit. 1. Rebuff. de priuileg. ſcholar. priuil. 3 1. nu. 12.*
157 Et in eccleſia Piſana ex antiqua conſuetudine prouiſum eſt, vt tam conſtituti in dignitate, quàm Canonici, & Capellani, qui in publico Piſano gymnaſio Theologiæ, aut Iuri Canonico operam nauant, per quinquennium lucrentur de tribus partibus duas integras partes diſtributionum quotidianarum, dummodo antea id ſignificent Capitulo, & Capellani eorum maſſæ, & vniuerſitati, & intrà quinquennium Doctoratus lauream in vna ex prædictis facultatibus accipiât, alioquin elapſo quinquennio, & non recepto Doctoratus gradu dicto Capitulo, ſeu Vniuerſitati prædictas diſtributiones ratione ſtudij receptas reſtituere tenentur; & ob id ab initio pro d. reſtitutione cauere debent, vt habetur in Synodo Piſana anni 1616. *tit. 10. cap. 3. de clericorum reſidentia*. neque ſuper
158 quotidianis diſtributionibus, quatenus earum diſtributio concernit ſtatum vniuerſalis eccleſiæ, Diuina officia, & regimen, poteſt Capitulum abſque Epiſcopo aliquid ſtatuere. *Moneta vbi ſup. p. 2. quæſt. 15.*
159 *nu. 26.* nec poteſt Capitulum remittere, aut donare amiſſas diſtributiones propter non reſidentiã. *Nauarr. de orat. & hor. canonic. c. 22. miſcell. 14. nu. 48. & conſ. 7. de cler. non reſid. Barboſa. d. alleg. 53. nu. 140.*
160 Vigeſimus ſecundus eſt ex aliqua conſuetudine, vt eſt in eccleſia Signina, in qua Canonicus, qui ibi Miſſam celebrat in aurora cuiuſlibet diei, lucratur diſtributiones quotidianas totius diei etiamſi abſit à choro. *Steph. Gratian. vbi ſup. diſcept. forenſ. c.* 800. vbi refert etiam Rotam ita tenuiſſe ſtante d. conſuetudine.
161 Pœna autem habentium dignitatem, & Canonicorum abſentium, & non reſidentium, vltra amiſſionem diſtributionum quotidianarum, eſt, quòd ſi per annum abſuerint, priuãtur dimidia parte fructuum dicti anni, ſecundo anno priuantur omnibus fructibus, & ſi in abſentia perſeuerauerint, priuari debent præbendis, & canonicatibus, ſed antea ſunt citandi, & monendi ſecundũ *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 12. Garc. d. c. 2.*
162 *num.* 140. & fructus abſentium ipſi eccleſiæ ſunt applicandi. *Garc. ibid.*
163 *nu.* 146. poteſt autem Epiſcopus dictam pœnam minuere, vel augere, ſed non in totum tollere. *Garc. ibid. nu.* 150. attamen diſtributiones ab-
164 ſentium non ſeruientium, & non reſidentium ſeruientibus applicantur, eisq. accreſcunt. *Nauarr. vbi ſup. de orat. & hor. can. c. 7. nu. 34. & in manuali c. 25. nu. 123. Azor. vbi ſup. p. 2. lib. 7. c. 7. quæſt. 8. & quæſt. 9. Moneta vbi ſup. p. 3. quæſt. 6. nu. 16. Barboſa d. alleg. 53. nu. 152.* & ſi Epiſco-
165 pus taceat, & diſſimulet, abſens non tenetur illos fructus, quos aliàs fecit ſuos, reſtituere in foro conſcientiæ, in quo nemo tenetur ſoluere pœnam præſertim non impoſitam ipſo iure, prout eſt prædicta pœna, donec a Iudice competente condemnetur, ſed peccat Epiſcopus id abſque iuſta cauſa diſſimulando. *Nauarr. conſ. 3. nu. 2. de cler. non reſid.*
166 Si tamen prædicti abſint vltra dictos tres menſes a Concilio Trident. conceſſos notabiliter, peccant mortaliter, licèt conſentiant amittere quotidianas diſtributiones. *Garc. d. c. 2. nu. 321. & 322.*
167 De cauſis autem à reſidentia excuſantibus, videas *Io. de Silua de benefic. p. 4. quæſt. 6. Hoiedam d. cap. 17. Quarantam in d. ver. reſidentia. & Garc. d. c. 2. §. 1. & 2.*

Quod

168 Quod ſi beneficium ſit ſimplex, & reſidentiam non requirat, nihilominus tenetur beneficiatus beneficio deſeruire per ſe, vel alium à ſe ſubſtitutum, annis ſingulis celebrando feſtum illius Sancti, cuius titulo beneficiũ decoratur, cæteraq. onera a fundatore in fundatione appoſita perſoluere, & fideliter adimplere, & ita ſeruatur in ciuitate, & diœceſi Piſana, & ſemper in viſitationibus perquiritur diligenter, numquid rectores beneficiorum prædicta adimpleant, & an beneficia habeant neceſſaria ad Miſſæ celebrationem.

169 Clericus beneficiatus vltra prædicta tenetur bona, & res ſui beneficij cuſtodire, & non alienare, niſi in caſibus a iure permiſſis, & ſeruata forma *Extrauagan. ambitioſæ. de reb. eccl. non alien.* de qua vide latè dicentem *Gulielmum Redoanum in ſuo tract. de reb. eccl. non alienand. in rub. de rerum eccleſiaſt. alienat. & Quarantam in d. ſumma bullarij. in verb. alienatio rerum eccleſiæ*, & habetur in d. *Synodo Piſana. tit. 8. c. 4. de bonis eccl. non alien.* vbi de conſuetudine,
170 ſeruatis ſeruandis, & cum Ordinarij auctoritate, bona eccleſiarum, & beneficiorum conceduntur in emphytheuſim ad tertiam lineam, ſeu generationem, quando non excedunt annuum redituũ ſaccorum quatuor grani, ideſt, vnius rubij. *ad textum in c. terrulas. 12. quæſt. 2.* intelligendo de reditu ſoluendo rectori beneficij, ideſt, de annuo canone. & ita in diœceſi Tudertina, de conſuetudine cum licentia Ordinarij alienantur
171 bona eccleſiarum, & beneficiorum non excedentia valorem triginta ducat. aur. de camera. tenetur pariter rector beneficij infra certum tempus a die adeptæ poſſeſſionis, bonorum omnium ipſius beneficij inuentarium conficere, & Cancellario Archiepiſcopali, ſeu Epiſcopali tradere. vt in *Syn. Piſana vbi ſup. c. 5.* & ita multis in locis laudabiliter ſeruatur, & in Archiuio eccleſiaſtico talia inuentaria conſeruantur, & ita non tam facilè pereunt.

172 Et de Clericorum peccatis quoad beneficia vide latè *Nauarrum in d. manuali. c. 25. à nu. 112.* vbi habetur, ad quid teneatur talis Beneficiatus.

173 Et demum tenetur talis clericus cætera ad clericalem vitam, decorem, & honeſtatem pertinentia ad vnguem ſeruare, & ſemper omnibus ſit viuens bonorum operum exemplum, & doctrinæ, ita vt de illo affirmari meritò poſſit, Chriſti bonus odor eſt in omni loco.

174 Etenim Clericus in ſortem Domini vocatus, & cui portio Deus eſt, nihil habet curare, niſi Deum, ne alterius impediatur neceſſitatis munere, quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui, atque huic noſtro officio decerpitur; hæc enim vera eſt Sacerdotis fuga, abdicatio domeſticorum, & quædam alienatio chariſſimorum, vt ſuis ſe abneget, qui ſeruire Deo ſtuduerit. ita dicit *textus in cap. cui portio. 12. q. 1.* &
175 huc ſpectat illud S. Bernardi de quadruplici debito. *totum*, inquit, *quod es, illi debes, à quo totum habes, illi præcipuo Domino, qui & te fecit, & bene fecit tibi, qui tibi miniſtrat ſyderum curſus, aeris temperiem, fœcunditatem terræ, fructuum vbertatem, huic reuera totis medullis ſeruiendum*. & illud S. Ioannis Chryſoſtomi. *nihil in te penitus tui iuris eſt, qui tanto Imperatori militare cepiſti, & talis eſſe debet, vt cum S. Paulo Apoſtolo dicere poſſit, viuo ego iam nõ ego, viuit vero in me Chriſtus*; ideoq.
176 Sanctus Petrus Apoſtolorũ Princeps iſtos appellauit, *Genus electum, Regale ſacerdotium, Gentem ſanctam, populum acquiſitionis*; ideoq. clericus totus pergat in Deum, eiq. adhærens vnus cum eo ſpiritus fiat, vt ait S. Bernardus, & dicat, *defecit cor meum, & caro mea, Deus cordi mei, & pars mea Deus in æternum*. & culpas etiam minimas, quantum poteſt, vitet,

vitet, neque enim, vt ait S. Ambroſius epiſt. 25. *contemnenda ſunt peccata, quia parua, quia ſi Deum ſpectemus, nulla offenſa, quæ in Deum committitur, leuis reputari debet.* & facit quod ait S. Bernardus lib. 2. de conſiderat. cap. 13. in princ. *inter ſeculares, nugæ ſunt nugæ, in ore Sacerdotum blaſphemiæ; cõſecraſti enim os tuum Euangelio, magis ergo iam os aperire illicitum eſt, aſſueſcere vero, & nugas loqui ſacrilegium eſt.* quia vt dicit S. Gregorius Nazianzenus orat. 31. *quo ſplendidior eſt veſtis, eò manifeſtiores in ea ſordes apparent.* & vt habetur in Euangelio S. Lucæ. cap. 66. *qui in modico iniquus eſt, in maiori iniquus eſt, &* clericus imitari
177 *Studeat Ieſum Chriſtum Saluatorem Noſtrum, cum omnis Chriſti actio, noſtra ſit inſtructio.* & cum S. Ambroſio lib. de Iſaac. cap. 8. dicat, *Chriſtus ſit ſignaculum in fronte, vt ſemper confiteamur, ſit ſignaculum in corde, vt ſemper diligamus, ſit ſignaculum in brachio, ut ſemper operemur; luceat ergo imago eius in confeſſione, luceat in lectione, luceat in operibus, & factis, ut ſi fieri poteſt, tota eius ſpecies exprimatur in nobis, & confidat in Deo,* & cum Dauid dicat, *Vias tuas* Domine *demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me,* Dominus *illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo?* Dominus Protector *uitæ meæ, à quo trepidabo? ſi conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum, nam Beatus eſt homo, quem tu erudieris* Domine, *& de lege tua docueris eum,* in quo aſſiduum orationis ſtudium eſſe debet. Vnde S. Ambroſius lib. 10. epiſt. 28. *Væ tibi ſacerdos, ſi omiſſa paulatim oratione, ac proinde cognitione tui, atque officij, & oneris tibi impoſiti, incipias ſine ſanctis, & rationabilibus ſcrupulis uiuere, cum oporteat illis in dies pungi, et corrodi; et lumen ſemper à* Deo *petere, fortè Dauid lapſus eſt, quia paulatim de oratione, contemplatione aliquantulum remiſerat.*

178 Sacerdos inſuper frequẽter Miſſam celebrare debet, nam Miſſæ ſacra oblatione inquit B. Laurentius Iuſtinianus in ferm. de Corp. Chriſti. *nulla maior, nulla utilior, nulla Diuinæ Maieſtatis oculis gratior, quæ* Dei *honorem, Angelis contubernium, exulibus Cœlum,* Religioni *cultum, Iuſtitiæ debitum, normam Sanctitati, obedientiam legi, gentibus fidem, lætitiam mundo, credentibus gaudium, unitatem populis, Sacramẽtis legalibus finem, initium gratiæ, uirtuti robur, hominibus pacem, lucem mentibus, ſpem laborantibus, et peruenientibus tribuit ſpeciem, et nullum acceptabilius* Deo *offerri poteſt ſacrificium, ſiue ad exoluendum laudes, ſiue ad exibendum gratias, ſiue ad impetrandum indulgentiam, uel ad gloriam promerendam, quàm* Corporis, *et Sanguinis Chriſti ſacroſanctum Myſterium,* debetq. ſuæ ſaluti, mox alienæ ſtudere, vt ait S. Gregorius
179 Nazianzenus in Apologetico. *officium Sacerdotis circa hunc duplicem cardinem uerſatur;* Primo, *in anima ſua purgari debet, deinde purgare alios, ſibi ſapere, et alios ſapientiores efficere, lumen eſſe, et cæteros illuſtrare, ad* Deum *accedere, et alios eodem inuitare, denique ſanctus eſſe ſibi, et alios ad ueram ſanctitatem pertrahere, debet caſtitatem ſeruare, et mulierum conuerſationem uitare. Quid enim,* inquit S. Bernardus epiſt. 42. caſtitate decorius. *quæ mundum de immundo conceptum ſemine, de hoſte domeſticum, Angelum denique de homine facit, qui in hoc mortalitatis loco, & tempore quemdam ſtatum immortalis gloriæ repræſentat: propterea hoc tantæ pulchritudinis ornamentum dignè dixerim,* Sacerdotem *honorare, quia caſtitas dilectum* Deo, *& hominibus faciat ſacerdotem, reddatq. ſimilem in gloria Sanctorum; in hac licet adhuc regione diſſimilitudinis conſtitutum, ea propter aliqua*
180 *corporis caſtigatio prudenter eſt adhibenda, et cum Apoſtolo dicere, Caſtigo*

ſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. ſic etiam temperantia in victu eſt ſeruanda, nam, vt ait S. Gregorius, *Abſtinentia ciborum contra vitium carnis fortiſſima eſt, ſi enim ignis libido eſt, ſubtrahis igni materiam, cum cibos ſubtrahis, immo gula non minus libidinis, quàm ignorantia eſt parens*; hinc S. Hieronymus ad Nepotianum, *Pulchrè*, inquit, *apud Græcos, pinguis venter non gignit tenuem mentem. ita & otium fugiendum eſt à clericis, quia qui ſectatur otium, replebitur ægeſtate*; & in Eccleſiaſtico, *Multam malitiam docuit otioſitas*; & Saluator docuit in Euangelio. Matthæi 25. *Seruum inutilem proÿcite in tenebras exteriores*.

181 Clericus ſit etiam Sacræ Scripturæ ſtudio deditus, & aſſiduus, & conſeruet bonam opinionem apud populum per vitæ ſanctitatem. ideo ait S. Gregorius hom. 17. in Euang. *Nullum maius præiudicium ab alÿs, quàm à Sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla prauitatis cernit, quando ipſi peccamus, qui compeſcere peccata debuimus, nos pereunti populo auctores mortis exiſtimus, qui eſſe debemus duces ad vitam, ex noſtro peccato populi turba proſtrata eſt*. & cum Apoſtolo ad Titum. *Temetipſum præbe exemplum bonorũ operum, in doctrina verbum ſanum, & irrepræhenſibilem, vt is, qui ex aduerſo eſt, vereatur nihil habens malum dicere de nobis, & ſic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent* Patrem *veſtrum, qui in cœlis eſt, ſic illuminate, ſic docete, non vt veſtra verba tantum audiant homines, ſed vt videant opera veſtra bona, vt quos illuminaueritis per verbũ, quaſi lux, condiatis per exemplum operum veſtrorum, quaſi ſal, quoniam qui docet, & facit quod docet, verè ille docet; qui autem non facit quod docet, non alium docet, ſed ſeipſum condemnat, & melius eſt facere, & non docere. quam docere, & non facere, quoniam qui facit & ſi tacuerit, aliquos corrigit exemplo ſuo, qui autem docet, & non facit, non ſolum neminem corrigit, ſed adhuc multos ſcandalizat, etenim validiora ſunt exempla, quã verba*, inquit Leo Papa in ſerm. de ieiunio. *& plenius opere docemur, quàm voce*, & vt ait Chryſoſtomus, *Omni tuba clariora ſunt documenta operum, & multo certior, & fidelior eſt doctrina operum, quàm ſermonũ*; vnde Theophilactus in Matthæum. 23. *Quando*, inquit, *qui docet non ſolum docet, ſed etiam operatur, videtur ſimul cum ÿs, qui docentur laborare, & operari*; huius rei cauſam aſſignat Seneca epiſt. 6. *quia homines magis oculis credunt, quam auribus, & non poteſt auctoritatem habere ſermo*, inquit Caſſiodorus, *qui non iuuatur exemplo, cum iniquum ſit bona præcipere, & talia non feciſſe*.

182 Clericus modeſtiam pariter ſeruet in veſtitu, eſt enim incredibile, quantoperè Sacerdote apud populum commendet humilis, ſed grauis, & modeſtus veſtitus, ne in eo ſit nimis exquiſitus, vt enim ait S. Bernardus in apologetico, *Mollia indumenta animi mollitiem apertè indicant, non tantum curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mẽs inculta virtutibus, corporis enim, ac veſtium fragrantia arguit intus latere animum graue olentem, & immundum*. & vt ait S. Hieronymus ad Euſtochium. *Veſtis nec ſatis munda, nec ſordida, & nulla diuerſitate notabilis, ne ad te obuiam prætereuntium turba conſiſtat, & digito monſtreris*; tria enim ſunt, vt habetur in Eccleſiaſt. cap. 19. *Quæ hominis interiora enunciant, amictus corporis, riſus dentium, & inceſſus*. Item Clericus debet eſſe prudens, quia prudentia virtutum omnium regina, ac optima eſt moderatrix, & vera ea eſt, ait S. Baſilius. *Quæ eſt cognitio eorum, quæ agenda ſunt, & non agenda, quã ſi quis ſectatus fuerit, numquam ab*

officio, virtuteq. diſcedet, numquam vitiorum peſtem incurrit; proprium autem, & ſingulare vera prudentia eſt, libenter aliorum ſententias perquirere; & ſapientum virorum conſilio vti; nam qui ſapiens eſt, audit cōſilia; & ſuperbia magna eſt exiſtimare, ſe nullius egere conſilio, ac ſibi penitus acquieſcere, quaſi vel ſolus ſapiat, vel quam optima in mediū conſulere valeat; magnam profectò affert hominibus vtilitatem conſilium, eo quod nemo ſibi ſufficiat ad electionem rerum vtilium, boneſtarumue, ſed pluribus ſane ſocÿs, ÿsq. ſolertibus opus eſt, inquit S. Baſilius ad Rom. 11. & homil. 12. in Prouerb. & ad hanc rem facit id, quod à S. Gregorio hom. 10. in Ezech. de Diuina prouidentia his verbis adnotatum legi-
183 mus. *Hoc omnipotens Deus agit in cordibus hominum, quod fecit in regionibus terrarū, poterat namq. vnicuilibet regioni fructus omnes tribuere, ſed ſi vna quælibet regio alterius fructu non indigeret communionem cū altera non habuiſſet, vnde fit, vt huic vini; alÿ vero olei abundantiam tribuat, hanc multitudine pecudum, illā verò vbertate fructuum facit abundare, vt cum illa defert quod iſta non habet, & iſta reddit quod illa non detulit, per communionem gratia ſimul terræ coniunctæ ſunt. ſicut ergo regiones terrarum, ita ſunt mentes Sanctorum, quæ dum viciſſim ſibi conferunt quod acceperunt, quaſi fructus ſuos regiones regionibus impendunt, vt in vna omnes charitate iungantur*. & vt dicit Chryſoſtomus hom. 9. *Conſi-*
184 *liarÿs omnes opus habent, multa enim ſunt, quæ magni, & admirabiles viri ignorant, quæ tamen parui, & abiecti ſcire ſolent; & facile eſt ſuomet iudicio decipi, nam illud firmiſſimum tenendum eſt, omnium difficillimum eſſe, ſe ipſum cognoſcere, & curare, propterea quod naturaliter ſeipſum quiſque amet, & quia in ſeipſum quiſque propenſus eſt, ideo in veritatis iudicio fallitur: quare nihil ſecurius, quàm habere conſultorem, ad quem in rebus difficilioribus confugias, qui neque ad amorem, neque ad odium loquatur, & ſi videris ſenſatum, euigila ad eum, & gradum oſtiorum illius exterat pes tuus: & in omnibus clerici exibeant ſe, ſicut* Dei *miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, nam virtus in arduo elucet præcipue*.

185 Curabit inſuper Clericus, vt maturè, hilariq. animo terrena hæc omnia contemnere incipiat, nè in morte anxium miſeri torqueant, & excrucient, cum non tantum mors ipſa, ſed eius memoria ſola nimis amara eſſe ſoleat homini pacem habenti in ſubſtantia ſua. *Contemne viuens*, ait S. Bernardus ſermo 53. de modo bene viuendi. *quæ poſt mortem habere non poteris. valde etiam proderit, ſi ſæpius in Miſſæ ſacrificio* Deum *exoret, vt ad pium, & religioſam mortem vitam ſuam diſponat*. & circa reditus beneficiorum eccleſiaſticorum, quibus vſibus ſit impendendi, & quibus perſonis dandi, aut relinquendi videas latè dicentem Nauarrum in Commentario, de reditibus benef. eccleſiaſt. & memi-
186 nerint Clerici, ſe eſſe diſpenſatores non dominos redituum eccleſiaſticorum, & quod ſupereſt fabricæ eccleſiæ, & pauperibus eſſe tribuendū, non autem ſeruandum ad ditandū ſuos, & conſanguineos. Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 1. Sed audiamus tandem quæ à Sanctis Patribus in ſacroſancta Tridentina Synodo, de vita, & honeſtate clericorū ſancita ſint, & decreta in ſeſſ. 22. de reform. cap. 1. videlicet, *Nihil eſt quod magis ad Pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quam eorum vita, & exemplum, qui ſe Diuino miniſterio dedicarunt, cum enim à rebus ſeculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos tamquam ſpeculum, reliqui oculos conÿciunt, ex ÿsq. ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſic decet omnino clericos in ſortem Domini vocatos vitam, moresq. ſuos componere, vt*

vt habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, alijsq. omnibus rebus nil niſi graue, moderatum, ac religione plenum præſeferant; leuia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, vt eorũ actiones cunctis afferant venerationẽ. Cum igitur quo maiore in eccleſia Dei, *& vtilitate, & ornamento hæc ſunt, ita etiam diligentiùs ſint obſeruanda, ſtatuit S. Synodus, vt quæ aliàs à Summis Pontificibus, & à Sacris* Concilijs *de* Clericorum *vita, honeſtate, cultu, doctrinaq. retinenda, ac ſimul de luxu, commeſſationibus, choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcumque criminibus, necnon ſecularibus negocijs fugiendis copiosè, ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem in poſterum ijſdem pœnis, vel maioribus arbitrio Ordinarij imponendis, obſeruentur.*

188 Studeat ergo Clericus eſſe Sal terræ, & Ciuitas ſupra montem poſita, iactet cogitatum ſuum in Domino, qui eum enutriet, & greſſus eius perficiet ex præſidio, & patroci-
189 nio Sanctiſſimæ, ac Glorioſiſſimæ Deiparis Virginis Mariæ; cum enim nulla in nos gratia deſuper effluat, niſi huius Matris Miſericordiarum interceſſione, quid eis deeſſe poterit, qui ipſius vmbra recreantur, & præſidijs muniuntur; & ad ſolatij
190 cumulum accedit Sanctorum tutela, qui ſicut aliquarum eccleſiarum, & beneficiorum patroni nuncupantur, ita ſingulari cura earundem eccleſiarum, & eorundem beneficiorum Rectores patrocinantur, & tuentur.

191 Igitur, ſi tàm ſingulari Dei, Sanctiſſimæ Virginis, & Sanctorum patrocinio clerici proteguntur; quã mercedis amplitudine eoſdem tandem Deus in portu excipiet, nauigatione fœliciter peracta? idẽ enim Deus, qui illorum hic eſt tutela, & præſidium, erit in Cœlis merces, & corona, ita dixit Abraham. *Noli timere, ego protector tuus, & merces tua magna nimis.* Itaque confortamini quicumque ſortem miniſterij huius ſortiti eſtis, & non diſſoluantur manus veſtræ, erit enim merces operi veſtro, & vt ait Beda ſerm. 18. de Sanctis. *Si expeditos, ſi celeres in agone hoc operis, ſi currentes dies vltimus inuenerit, nuſquam Dominus meritis noſtris ad præmium deerit remunerator*; quod ipſe nobis concedat per magnam miſericordiã ſuam, Amen.

Et ex his concluditur Praxis Iuriſpatronat. ad communem vtilitatẽ, & commodiorem vſum collecta, & aucta. Ad laudem, & gloriam Sanctiſſimæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Glorioſiſſimæ Mariæ ſemper Virginis Reginæ Cœlorum, & Patroni mei Sancti Petri Apoſtolorum Principis, & Sancti Stephani Protomartyris, & S. Catharinæ Virginis, & Martyris, totiusq. Curiæ triumphantis, Amen.

Finis Partis Tertiæ, & totius Tripartitæ Praxis Iuriſpatronatus.

APPENDIX.

AD Cap. 2. lib. 6. Adde, quòd Canonici Regulares ſine ſpeciali diſpenſatione obtenta a Sede Apoſtolica, cum ſola licentia ſuorum Superiorum Regularium etiam beneficia ſæcularia in titulum obtinere poſſunt. idq. probatur ex *cap. quod* Dei *timorem*. *& ibi Abb. de ſtatu monach. & ex Concil. Trident. ſeſſ.*14. *de reform. cap.*11. vbi prohibet Canonicum translatum aſſumi ad ſæculare beneficium etiam curatum, nam à contrario ſenſu innuere videtur, non translatum aſſumi poſſe ad talia beneficia, & ita hunc textum intellexit Rota *in Papien. Iuriſpatr.* 6. *Martij.* 1598. *coram Cardinali Seraphino, quæ in impreſſ. eſt deciſ.* 1269. *ita & Rota deciſ.* 5. *de iurepat. in nouis*. ibi enim fuit quæſitum, an' Canonico Regulari cum Superioris licentia conferri poſſet beneficium curatum ſæculare, & fuit concluſum, poſſe, tales enim Canonici quando profeſſionem emittunt, addunt ita, & quòd nunquam abſque licentia Capituli Generalis, vel eius auctoritate fungentis aliquod cum cura, vel ſine cura beneficium acceptabo intus, vel extra ordinem noſtrum, renunciando omnibus iuribus, & priuilegijs, & conſuetudinibus incontrarium mihi competentibus, vel quomodolibet competituris. & cum effectu S. Carolus præuio concurſu anno 1584. 4. Idus Ianuarij. contulit parochialem eccleſiam S. Remigij Vicemodroni diœceſ. Mediolaneñ. D. Theophilo Variſio Theologo Canonico Regulari Congregationis Lateranenſis, habenti talem facultatem a ſuo Generali. ita in vltima impreſſ. *Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 7. *num.* 55. *verſic. cæterum*. & a Clemente Octauo fœl. record. fuit collata Præpoſitura D. Paulo Tapparello Pedemõtano Canonico Regulari Lateranen. & ante collationem viſum fuit, an decretis Concilij Tridentini obſtaret, & S. Congregatio reſpondit non obſtare, niſi eſſet translatus. ſimiliter Canonicus Regularis fieri poteſt Archidiaconus, & habere poteſt ſimplex beneficium. *gloſ. in cap. præterea. de præb.* & Paulus Quintus fœl. record. anno 1616. contulit Canonicatum eccleſiæ Caprien. D. Antonino Caracciolo Neapolit. Canonico Regulari. & D. Franciſcus Iuſtinianus Canonicus Reg. obtinuit Canonicatum eccleſiæ Cathedralis Iuſtinopolitan. & de tali materia doctiſſimè pertractat Admod. Reuerendus D. Gabriel Pennottus Nouarien. ex Congreg. Lateranen. Abbas S. Iuliani apud Spoletum, & Theologus eruditiſſimus in ſua tripartita Hiſtoria Generali totius ſacri Ordinis Clericorum Canonicorum. *lib.* 2. *de ſacri, Apoſtoliciq. Ordinis Canonicorum Regularium origine, & progreſſu. cap.* 72.

Ad Cap. 1. lib. 10. nu. 34. Adde, quòd in collatione eccleſiæ parochialis iuriſpat. mixti non requiritur forma examinis per concurſum, & ita ſub die 5. Februarij. 1628. reſpõdit S. Congregatio Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum inſtante, & petente D. Antonio de Confortis Ciue, & Theologo Piſano, & Parocho eccleſiæ parochialis S. Viti Piſarum, prouiſo, & inſtituto ab Ordinario, ſine concurſu ad præſentationem Monialium S. Laurentij Piſ. & populi eiuſdem parochiæ, cuius eccleſiæ iuſpatr. pro dimidia ad moniales, pro alia ad populum pertinet.

Ad Cap. 8. lib. 14. Adde, quòd hodie circa fructus inexactos a bene-

neficiatis ita relictos adeſt Conſtitutio Sanctiſſimi D. N. VRBANI VIII. Pont. Opt. Max. ſub datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die quinta Aprilis. 1628. Pontificatus anno Quinto. qua circa fructus quomodocumque inexactos confirmatur Conſtitutio Iulij Tertij fœl. record. diſpoſitum in regul. Cancell. & in Camera Apoſtolica,& prout latius in hac nouiſſima Conſtitutione.

Ad Cap. 3. lib.15. nu.55. Adde, quòd nouiſſimè decretum eſt in Sacra Rituũ Congregatione ſub die 8. Aprilis. 1628. ſubſcriptum ab Illuſtriſſ. D. Card. Deto Epiſcopo Portuen. Domino meo non potuiſſe,nec poſſe locorum Ordinarios, tam ſæculares, quàm regulares addere Calendarijs etiam proprijs, Sanctorum Officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani Rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, ſeù Sedis Apoſtolicæ licentia, conceduntur.

Inſuper vetuit, & prohibuit celebrari per totam Ciuitatem, vel diœceſim, etiam de cuiuſque Ordinarij auctoritate, Miſſam, vel Feſtum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adſit eccleſia parochialis, vel regularis, aut aliqua Reliquia, ſed tantum in ipſius Sancti Eccleſia titulari, ſeù vbi aſſeruatur inſignis Reliquia, & non alibi. inſignes autem Reliquias declarauit eſſe Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua paſſus eſt Martyr, modò ſi integra, & non parua, & legitimè ab Ordinarijs approbata: ſub pœnis contentis in Bullis Pij V. in Breuiario, & Miſſali poſitis. quòd ſcilicet non ſatisfaciat muneri recitandi Diuini Officij, & Sanctiſſimus D. N. VRBANVS Papa VIII. laudauit, approbauit, & ab omnibus vbique ſub dictis pœnis ſeruari præcepit. de formulis autem fundationis Eccleſiarum, ſeu Altarium cum reſeruatione Iuriſpatronatus, collationis ordinum, & beneficiorum, & de alijs videas apud Acta Eccleſiæ Mediolanen. & Archiepiſc. Bononien. & nouiſſimè D. *Auguſtinus Barboſa in ſuo tract. de off. & poteſt. Epiſcopi in impreſſ.* Lugdunen. elegantiſſimè ponit formularium Epiſcoporum, & ibi refert formulas omnes, quibus Epiſcopi vti ſolent.

Et demum ad Iuriſpatronatus materiam adde, quòd iuſpatronat. ſpectans ad laicorum Confraternitates laicale cenſetur. ita fuit deciſum in *Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaſo. 7. Februarij. 1628. coram* R. P. D. *Durano.* item quòd laudum latum inter compatronos ſecundum *clem. plures. de iurepat.* vt in prima vacatione omnes patroni præſentare debeant Rectorem de tali linea, in ſequentibus autem vacationibus ex alia linea, & ſic deinceps alternatim vacatione occurrente, non eſt validum, nec ſuſtineri poteſt, quia *ex d. clem. plures.* permittitur patronis diuiſio actiua, quæ extendi non poteſt ad paſſiuam, de qua in laudo. in puncto *Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæſt. 5. artic. 4. num. 10.* & deduci videtur ex *cap. ad decorem. de inſtitut.* & ibi *Abb. num. 3. & in cap. per venerabilem. num. 15. de elect.* & ita fuit deciſum in *Luken.* Sarzanen. *Iuriſpatr.* 18. *Decembris. 1625. coram* R. P. D. *Pirouano. & in eadem* 18. *Decemb. 1626. coram* R.P.D. *Durano.*

Et quando manutentio vni ex duobus prouiſis Apoſtolicis ſit danda fuit dictum in *Lunen. Sarzanen. beneficij. 13. Iunij. 1625. coram* R. P. D. *Durano*, quæ in calce operis eſt deciſ. 109. & quando vnus ex duobus præſentatis habeat maiorem partem vocum, ita vt alij præferri debeat fuit deciſum in eadem coram eodem. 31. Maij.1627.quæ

in calce operis eſt deciſ. 110. & in eadem coram eodem. 24. Ianuarij. 1628. quæ in calce operis eſt deciſ. 111. & quando tranſactio non ſuſtineatur facta in præiudicium vocatorum, & ſuper bonis alienari prohibitis reſpectu iuriſpatronatus, fuit dictum in *Toletana Iuriſpatronatus*. 11. *Februarij*. 1628. *coram Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*, quæ in fine operis eſt deciſio 112. & vltima.

F I N I S.

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

HACTENVS NON IMPRESSAE

IN PRAXI IVRISPATRONATVS

IVLIANI VIVIANI DECANI PISANI
allegatæ, & ad maiorem commoditatem
ſimul collocatæ.

CVM INDICE IPSARVM DECISIONVM,
& materiarum, rerumq. notabilium.



R O M AE,
Ex Typographia Cameræ Apoſtolicæ. MDCXXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſsimo P. Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

A. Epiſcopus Bellicaſtrenſ. Viceſg.

Imprimatur. Fr. Hyacinthus Lupus Reuerendiſſ. P. F. Nicolai Rodulfij Sacri Apoſtolici Palatij Magiſtri Ord. Præd. Soc.

INDEX DECISIONVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,
QVAE IN PRAXI IVRISPATRONATVS, & in eius fine referuntur.

ALEXANDRIN. beneficij.29.Martij.1591. Illuſtriſſ. D. Card.Mantica. lib.4.cap.7.num.8.
Alexandrina Archipresbyteratus.28.Iunij.1627. R.P.D.Merlino.lib. 2.cap.2.num.24.
Anagnina beneficij.15.Martij.1627.R.P.D.Vbaldo. dec.83.fol.154. in fine praxis.
Andrien. Archidiaconatus.5.Decemb.1625. R.P.D. Merlino.l.5.c.5.nu.164.
Aquinaten. monaſterij.26.Ian.1601.Illuſtriſſ.D.Card.Seraphino.l.1.c.1.nu.74.
Aretina capellaniæ.18.Maij.1616.R.P.D.Buratto.dec.25.fol.43.
Et in eadem coram eodem.9.Febr.1618.R.P.D.Buratto.dec.49.fol.103.
Aſculana iuriſpat.24.Febr.1616.Illuſtriſſ.D.Card.Veroſpio.dec.23.fol.29.
Auximana iuriſpat.28.Maij.1593.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.4.fol.4.
Auximana iuriſpat.26.Aprilis.1613.Illuſtriſſ.D.Card.Sacrato.l.2.c.1.nu.13.
Barchinonen. beneficij.26.Nouemb.1627.R.P.D. Durano.dec.56.fol.117.
Barchinonen. parochialis extra Rotã.29.Nou.1613.R.P.D.Buratto.dec.101.fol.216.
Bergomen.capellaniæ.23.Martij.1618.R.P.D.Buratto.dec.59.fol.121.
Brixien. Archipresbyterat.21.April.1625.R.P.D.Remboldo.l.5.c.7.nu.18.
Brixien. parochialis.20.Martij.1620.R.P.D.Vbaldo.dec.60.fol.123.
Brixien. beneficij.4.Decemb.1620.R.P.D.Pirouano.dec.85.fol.174.
Et in eadem coram eodem.15.Maij.1620.R.P.D.Pirouano.dec.90.fol.176.
Burgi S. Donnini præpoſituræ.19.Decemb.1622.R.P.D.Buratto.dec.27.fol.37.
Burgi S.Donnini iuriſpat.20.Iunij.1622.R.P.D.Merlino.dec.17.fol.28.
Et in eadem coram eodem.9.Decemb.1622.dec.18.fol.29.
Calaguritana congruarum.16.Nouemb.1571.R.P.D.Oradino.l.1.c.1.nu.78.
Cæſarauguſt.parochialis.14.Nou.1616.Reuerẽdiſſ.D.Coccino Decano.l.4.c.10.n.30
Et in eadem coram eodem.6.Nouemb.1617.nu.31.
Et in eadem coram eodem.31.Ianuarii.1618.nu.32.ibidem.
Cæſarauguſtana penſionis.9.Martij.1598.R.P.D.Orano.l.6.c.1.nu.30.
Cæſarauguſtana parochialis de Maella.21.Iunii.1621.Reuerendiſſ.D. Coccino Decano.dec.47.fol.99.
Canonicorum Regularium monaſterii B. Mariæ Noueſien. 3.Decemb.1627. R.P.D. Vbaldo.dec.55.fol.116.
Colonien. canonicatus S.Vrſulæ.27.Ianuar.1627.R.P.D.Vbaldo.dec.51.fol.107.
Et in eadem coram eodem.26.April.1627.dec.52.fol.109.
Et in eadem coram eodem.14.Maii.1627.dec.52.fol.110.
Compſana iuriſpat.23.Ian.1603.R.P.D.Litta.l.4.c.10.nu.29.
Et in eadem coram eodem. 3.Decemb.1604.poſt prædictam.
Et in eadem coram Reuerendiſſ.D.Penia.12.Nouemb.1607.poſt prædictam.
Conchen. beneficij. 10.Iunii.1624.Reuer.D.Patriarcha Manzanedo.dec.48.fol.102.
Cracouien. parochialis de coniuexa.9.Iunii.1627. Reuerendiſſ.D.Patriarcha Manzanedo.dec.42.fol.86.

Cremonen. iuriſpat.20.Maii.1597.R.P.D.Robuſterio.l.4.c.2.nu. 14.
Cremonen. iuriſpat.6.Iunij.1578.Illuſtriſſ.D.Card.Seraphino.poſt prædictam.
Cremonen.hoſpitalis.5.Martij.1586.Illuſtriſſ.D.Card.Seraphino.l.4.c.4.nu.16.
Cremonen. capellaniæ.4. Ian.1594.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.13.fol.15.
Cuſentina Abbatiæ.26.Decemb.1627.R.P.D.Virili.dec.53.fol.111.
Ferrarien. penſionis.14.Iunij.1624.R.P.D.Remboldo.dec.95.fol.198.
Ferrarien. penſionis. 21.Martij.1627.R.P.D.Virili.dec.96.fol.203.
Firmana hoſpitalis.17.Nouemb.1577.R.P.D.Graſſo.l.1.c.1.nu.66.
Firmana penſionis.26.Febr.1625.R.P.D.Remboldo.dec.91.fol.177.
Et in eadem coram eodem.23.Ianuar.1626.dec.92.fol.184.
Firmana penſionis.8.Martij.1627.R.P.D.Durano.dec.93.fol.186.
Et in eadem coram eodem.23.Ianuar.1627.dec.94.fol.191.
Florentina iuriſpatronat. de Ricaſolis.10.Martij.1623.Illuſtriſſ.D.Card.Lancellotto.l.4.c.1.nu.71.
Et in eadem coram eodem.11.Februar.1604. poſt prædictam.
Florentina canonicatus.11.Decemb. 1615.R.P.D.Burratto.dec.41.fol.81.
Et in eadem coram eodem.25.Maij.1616.d.dec.41.fol.83.
Florentina ſubdecanatus.27.Ianuar.1627.R.P.D.Durano.dec.43.fol.88.
Florentina capellæ.30.Maij.1616.R.P.D.Pirouano.dec.61.fol.126.
Et in eadem coram eodem.4.Decemb.1617.dec.62.fol.127.
Et in eadem coram eodem.12.Febr.1618.dec.63.fol.128.
Et in eadem coram eodem.20.Maij.1618.dec.64.fol.129.
Et in eadem coram eodem.26.April.1619.dec.65.fol.131.
Et in eadem coram eodem.25.Maij.1621.dec.66.fol.133.
Et in eadem coram eodem.5.Iulij.1621.dec.67.fol.134.
Et in eadem coram eodem.3.Decemb.1621.dec.68.fol.134.
Florentina iuriſpat.1.Martij.1627.Reuerendiſſ.D.Coccino Decano.dec.103.fol.223.
Et in eadem coram eodem.8.Nouemb.1627.dec.104.fol.224.
Gerunden. beneficij.2.Decemb.1615.Illuſtriſſ.D.Card.Sacrato.dec.57.fol.118.
Hieracen. iuriſpat.14.Maij.1614.Illuſtriſſ.D.Card.Veroſpio.dec.8.fol.8.
Et in eadem coram eodem.27.Iunij.1614.dec.9.fol.9.
Et in eadem coram eodem.18.April.1616.dec.10.fol.10.
Et in eadem coram eodem.17.Febr.1617.dec.11.fol.11.
Iacen.Vicariæ.29.Ianuar.1616.R.P.D.Buratto.dec.20.fol.35.
Ianuen. iuriſpat.20.Decemb.1604.R.P.D.Litta.l.4.c.2.nu.81.
Et in eadem coram eodem.28.Febr.1605. poſt prædictam.
Et in eadem.23.Ianuar.1612. Reuerendiſſ. D. Pamphilio Patriarcha Antiocheno. poſt prædictam.
Et in eadem coram eodem.10.Iunij.1613.poſt prædictam.
Et in eadem coram eodem.9.Decemb.1613.poſt prædictam.
Ianuen. Abbatiæ.24.Maij.1624.R.P.D.Buratto.dec.37.fol.73.
Et in eadem coram eodem.5.Martij.1625.dec.37.fol.76.
Et in eadem coram eodem.13.Iunij.1625.dec.38.fol.77.
Et in eadem coram eodem.22.Iunij.1626.dec.39.fol.79.
Ianuen. parochialis S. Andreæ.19.April.1627.R.P.D.Durano.dec.86.fol.160.
Et in eadem coram eodem.19.Nouemb.1627.ibidem.
Imolen. iuriſpat.7.Iunij.1677.R.P.D.Cantuccio.l.1.c.2.nu.50.
Et in eadem coram eodem.18.Nouemb.1578.l.2.c.2.nu.20.
Et in eadem coram eodem.23.Martij.1579.l.2.c.5.nu.1.
Lucana Decanatus.8.Iunij.1576.fœl.rec.Clemente Octauo.l.2.c.5.nu.1.
Lucana iuriſpat.23.Ianuar.1612.Reuerendiſſ.D.Penia.l.5.c.2.nu.42.

Lucana iuriſpat.20.Iunij.1602.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.12.fol.13.
Lucana iuriſpat.26.Iunij.1619.R.P.D.Dunozet.dec.26.fol.45.
Et in eadem coram eodem.2.Decemb.1619.dec.27.fol.51.
Et in eadem coram eodem.31.Ianuar.1620.dec.28.fol.53.
Et in eadem coram eodem.23.Martij.1620.dec.29.fol.55.
Lucana iuriſpatronat.de Podijs.21.Nouemb.1620.Reuerendiſſ.D.Coccino Decano.dec.30.fol.58.
Et in eadem coram eodem.5.Martij.1621.dec.31.fol.62.
Et in eadem coram eodem.31.Martij.1621.dec.32.fol.65.
Et in eadem coram eodem.28.Maij.1621.dec.33.fol.67.
Et in eadem coram eodem.14.Iunij.1621.dec.34.fol.68.
Lucana canonicatus.14.Maij.1590.R.P.D.Bubalo.dec.35.fol.71.
Lucana iuriſpat.27.April.1605.Reuerendiſſ.D.Coccino Decano.dec.105.fol.225.
Et in eadem coram eodem.12.Iunij.1606.dec.106.fol.226.
Et in eadem coram eodem.8.Iunij.1607.dec.107.fol.228.
Lunen. Sarzanen. beneficij.5.Iulij.1599.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.40.fol.80.
Lunen. Sarzanen. iuriſpat.13.Iunij.1625.R.P.D.Durano.dec.109.fol.231.
Et in eadem coram eodem.31.Maij.1627.dec.110.fol.233.
Et in eadem coram eodem.24.Ianuar.1628.dec.111.fol.237.
Maceraten. iuriſpat.25.Decemb.1625. & 1.Iulij.1626.Reuerendiſſ.D. Coccino Decano.dec.24.fol.41.
Mantuana penſionis.4.Decemb.1626.R.P.D.Merlino.dec.97.fol.209.
Mediulanen. iuriſpat. 18.April.1616.R.P.D.Pitouano.dec.70.fol.136.
Et in eadem coram eodem.18.Nouemb.1616.dec.71.fol.138.
Et in eadem coram eodem.19.Iunij.1617.dec.72.fol.140.
Et in eadem coram eodem.30.Octob.1617.dec.73.fol.141.
Et in eadem coram eodem.18.Iunij.1618.dec.74.fol.143.
Et in eadem coram eodem.14.Iunij.1619.dec.75.fol.144.
Meten. prioratus.17.Maij.1627.R.P.D.Merlino.dec.97.fol.213.
Monopolitana penſionis.10.April.1606.Illuſtriſſ.D.Card.Sacrato.dec.98.fol.212.
Monopolitana beneficij,ſeu capellæ.6.Iunij.1622.R.P.D.Merlino.dec.19.fol.41.
Mutinen. plebis,ſeu iuſpat.21.Febr.1625.Reuerendiſſ.D.Coccino Decano. dec.102.fol. 121.
Neapolitana canonicatus.9.Decemb.1585.Illuſtriſſ.D.Card.Seraphino.l.6.c.1.n.63.
Neapolitana alimentorum. 31.Maij.1613. Reuerendiſſ. D. Patriarcha Manzanedo. l.1.c.2.nu.20.
Nicien. parochialis.20.Maij.1624.R.P.D. Vbaldo.dec.46.fol.97.
Nolana primiceriatus.8.Nouemb.1613.Illuſtriſſ.D.Card.Caualerio.dec.21.fol.36.
Nullius, ſeu Caputaquen.18.April.1616.R.P.D.Martino Andrea.l.5.c.5.fol.343.
Paduana iuriſpat.1.Iulij.1601.R.P.D.Corduba.l.4.c.10.nu.28.
Pampilonen. capellaniæ.4.Martij.1622.R.P.D.Remboldo.dec.45.fol.93.
Papien. iuriſpat. Collegij Ghislerij.19.Februar.1601. Illuſtriſſ. D.Card.Lancellotto. l.4.c.9.nu.55.
Papien. iuriſpat.9.Maij.1594.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.1.fol.1.
Et in eadem coram eodem.dec.2.fol.2.
Pientina iuriſpat.10.Iunij.1602.R.P.D.Litta.l.1.c.9.nu.55.
Piſana capellæ.1526.R.P.D.Gambaro.l.1.c.3.nu.11.
Piſana capellaniæ.24.Nouemb.1586.R.P.D.Bubalo.l.4.c.4.nu.74.
Piſana capellaniæ.1.Iulij.1587.R.P.D.Comitulo.poſt prædictam.
Piſtorien. decanatus.1554.Reuerendiſſ.D.Montisflaſconen.l.1.c.3.nu.12.
Piſtorien. beneficij.13.Ianuar.1617.R.P.D.Buratto.dec.14.fol.16.

Et in eadem coram eodem.31.Maij.1617.dec.15.fol.17.
Et in eadem coram eodem.11.Maij.1618.dec.16.fol.20.
Piſtorien. parochialis.17.Iunij.1619.R.P.D.Pirouano.dec.76.fol.145.
Et in eadem coram eodem.27.Ianuar.1620.dec.77.fol.146.
Et in eadem coram eodem.15.Ianuar.1621.dec.78.fol.147.
Et in eadem coram eodem.27.Maij.1621.dec.79.fol.150.
Et in eadem coram eodem.23.Iunij.1621.dec.80.fol.150.
Piſtorien parochialis.6.Febr.1623.R.P.D.Merlino.dec.81.fol.152.
Et in eadem coram eodem.9.Febr.1624.dec.108.fol.229.
Piſtorien. plebaniæ.24.Martij.1623. R.P.D.Nauarro.dec.84.fol.155.
Et in eadem coram eodem.17.Iunij.1623.dec.85.fol.158.
Placentina Archipresbyteratus.17.Martij.1623.R.P.D.Pirouano.dec.44.fol.92.
Placentina capellaniæ.3.Iulij.1617.R.P.D.Pirouano.dec.69.fol.135.
Et in eadem coram eodem.16.Martij.1620.dec.70.fol.135.
Portuen. beneficij.27.Martij.1596.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.3.fol.3.
Reatina penſionis.13.Maij.1598.R.P.D.Corduba.dec.99.fol.213.
Recanaten. parochialis.20.Maij.1577.R.P.D.Cantuccio.l.2.c.7.nu.22.
Regien. iuriſpat.12.Maij.1623.R.P.D.Pirouano.dec.16.fol.24.
Regien. beneficiorum.20.Febr.1619.R.P.D.Pirouano.dec.87.fol.170.
Et in eadem coram eodem.14.Febr.1620.dec.87.ibidem.
Et in eadem coram eodem.25.Iunij.1621.dec.88.fol.173.
Romana iuriſpat.10.Martij.1595.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.6.fol.7.
Romana iuriſpat.31.Maij.1613.Illuſtriſſ.D.Card.Sacrato.l.4.c.9.nu.56.
Romana pecuniaria.26.Maij.1627.R.P.D.Virili.dec.100.fol.213.
Salamantina portionis.25.Iunij.1599.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.58.fol.120.
Seguntina parochialis.24.Ianuar.1614.R.P.D.Buratto.l.6.c.1.nu.63.
Spoletana Abbatiæ.27.Iunij.1625.Reuerendiſſ.D.Coccino Decano.l.4.c.10.fol.277.
Et in eadem coram eodem.29.Decemb.1625.poſt prædictam.
Theatina Abbatiæ.28.Aprilis.1603.Illuſtriſſ.D.Card.Millino.dec.7.fol.8.
Toletana iuriſpat. 11.Febr.1628. Reuerendiſſ.D.Coccino Decano. dec. 112. & vlt. fol. 239.
Tudertina iuriſpat. parochialis S.Laurentij.9.Iunij.1623.Reuerendiſſ.D.Patriarcha Manzanedo.dec.5.fol.5.
Zamoren. canonicatus de choro.12.Ianuar.1598.Illuſtriſſ.D.Card.Seraphino.l.1.c.1. num.89.

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE HACTENVS NON IMPRESSÆ, QVAE IN PRAESENTI PRAXI Iuriſpatronatus deductæ fuerunt.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Papien. Iuriſpatronatus. 9. Maij. 1594.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronat. mixtum quomodo cognoſcatur.*
2 *Præſentatio compatroni regulariter compatrono ius præſeruat.*
3 *Sententia inter alios lata tertio non nocet.*
4 *Ius præſentandi quando per non vſum amittatur.*

DECISIO I.

DVBITAVI, an' inſtitutio D. Bartholomæi Araldi eccleſię Parochialis S. Georgij Villanterij ad præſentationem dominorũ de Lonatis eſſet confirmanda, vel infirmanda, & quia pro parte dd. Præpoſiti, & Canonicorum Regularium S. Petri in Cœlo aureo, qui prætendunt iuſpatronat. eſſe mixtum, inter alia dicebatur, ſententiam eſſe infirmandã, quia iuſpatronat. erat mixtum, & in iſta præſentatione non fuit ſeruata forma requiſita in præſentatione eccleſiarum parochialium, quæ sũt iuriſpat. mixti, Placuit dominis, vt
1 particulariter videretur, an' iſtud iuſpatr. eſſet mixtum, & dubio propoſito, concorditer cenſuerunt iuſpatr. eſſe mixtum, fundamentum decisionis fuit, quia habemus initium clarum iſtius iuſpat. mixti, cũ de anno 1207. monaſterium emerit totum caſtrum Villanterij cum omnibus iuribus & actionibus, & cum aduocatijs eccleſiarum, & in tranſactione poſtea inita de anno 1260. adeſt confeſſio explicita venditorũ, quòd totum caſtrum cum omnibus honoribus, & iuriſdictionibus ſpectabat, & ſpectare conſueuerat in integrum ad monaſterium, & promiſſio de non inquietando de tota villa honoribus, iuriſdictionibus, & de medietate aduocatiæ Plebis Villanterij, & iuriſpatr. & Capellaniæ ipſius caſtri, & eccleſiæ, & hoſpitalis della Gallera, & poſtea Abbas eos inueſtiuit de toto feudo, & de medietate aduocatiæ, ſeu iuriſpat. vnde cum monaſterium oſtendat iuſpat. eſſe mixtum, neceſſe eſt, quòd dd. de Lonatis doceant, ſe præſcripſiſſe medietatem ſpectantem ad monaſterium.

Hoc autem dicebant domini non probari, quia ad iſtum effectum eſt neceſſarium, quòd præſenta-
2 tiones fuerint factæ animo priuandi monaſterium, quòd in dubio non præſumitur, vt benè deducit Ruin. conſ. 50. num. 10. lib. 5. & ſine iſto

animo præſentationes vnius non præiudicant cõpatrono, ſed ei præſeruãt ius. Feder. conſ. 202. in fine. Abb. conſ. 54. lib. 1. Put. dec. 292. lib. 1. Taniſ. dec. 97. Creſcẽt. dec. 27.

Conſiderabant etiam domini, quòd Monachi ad alias eccleſias cõtentas ſub eodem iurepat. præſentarunt ſine contradictione dd. de Lonatis, & in ſpecie per ſententiam R. P. D. Blanchetti fuit declaratum iuſpatr. clericatuum S. Egidij, & S. Georgij eſſe mixtum. & ex hoc perſpicuum fit, quòd Domini Lonati non habebant iſtam præſentationem, quòd iuſpat. ad eos ſpectaret in totum, quia non permiſiſſent monaſterium præſentare.

3 Non obſtant ſententiæ, quia prima de anno 1428. fuit lata inter alios, & non citato monaſterio. ſecunda vero de anno 1484. fuit lata, quia non conſtiterat monaſterium eſſe in poſſeſſione præſentandi, & ei competere ius, ideo cum hodie cõſtet de contraria, iſta ſententia ei non præiudicat.

Præterea fuit reſponſum, quòd iſtæ ſententiæ ſunt iniuſtæ, quia conſtat monaſterium habere medietatem iuriſpatr. & non probatur præſcriptio.

4 Non obſtat, quòd per non vſum amittitur ius præſentandi, quia non ſufficit non vſus, ſi præſentationes non fuerunt factæ animo priuandi compatronum, qui non præſentauit. Feder. d. conſ. 202. Abb. d. conſ. 54. & fuit dictum in cauſa Imolen. iuriſpat. 19. Octob. 1579. coram bo. mem. d. Lauretano.

Et in eadem 22. Maij. 1595. coram eodem Illuſtriſſ. D. Card. Millino.

1 *Iuſpat. quando per venditionem caſtri transferatur.*

2 *Et prodeſt ſubſecuta obſeruantia.*

3 *Præſentatio cenſetur facta pro iure, quod habet præſentans.*

DECISIO II.

1 Domini ſteterũt in deciſis, quia per emptionem factam à monaſterio de anno 1207. totius caſtri Vilanterij cum omnibus iuribus & actionibus fuit trãslatum iuſpat. c. cum ſeculum. c. ex literis. de iurep. Vnde cum poſtea de anno 1260. præcedente confeſſione venditorũ, quòd totum caſtrum cum omnibus honoribus, & iuriſdictionibus ſpectabat in integrum ad monaſterium Abbas eos inueſtiuit de toto feudo, & medietate aduocatiæ, ſeu iuriſpat. ſequitur, quòd aliam medietatem retinuit penes ſe, & conſequenter iuſpat. eſt mixtum.

2 Quòd etiam comprobant domini ex inueſtituris ſubſequentibus & ex obſeruantia ſubſecuta, quia poſtea monaſterium præſentauit ſimul cum patronis laicis, & licèt non appareat, quòd præſentauerint pro medietate, tamen cum ſimus in iurep.
3 ſpectante ad vtrumque pro medietate, intelligitur facta pro medietate iuxta notat. per Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 24. num. 3. & fuit dictum in cauſa Alatren. Capellaniæ coram R.P.D. Pamphilio.

Non obſtant ſententiæ, quia ſunt iniuſtæ, cum conſtet monaſterium habere medietatem iuriſpat. & non probetur concludenter præſcriptio.

Non obſtat, quòd verba ſunt dubia, & in dubio debet fieri interprætatio contra monaſterium, quia verba ſunt clara, & non poſſunt recipere aliam interprætationem.

Portuen. Beneficij. 27. Martij. 1596. coram Illuſtriſſ. D. Card. Millino.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. probatur ſi à Papa in ſuo motu proprio illud ad talem ſpectare dicat.*

Quam-

2 *Quamuis id recipiat probationem in contrarium.*
3 *Eccleſiæ patronatæ fundatio quomodo probetur.*
4 *Iuſpat. in antiquis non probatur per teſtes, vel famam.*
5 *Eccleſiæ dotatio quomodo probetur.*
6 *Quomodo probetur, quòd eccleſia non habeat bona niſi eidem data à dotante.*
7 *Negatiua quomodo ſit probanda.*
8 *Iuſpat. quando probetur ex enunciatiua Ordinarij.*
9 *Iuſpat. quando dicatur familiæ reſeruatum.*

DECISIO III.

Domini concorditer perſtiterunt in reſolutis corã R.P.D. meo Corduba. moti fuerunt, quia
1 D. Nicolaus habet intentionẽ ſuam fundatam in aſſertione fel. rec. Gregor. XIII. in ſuo motu proprio, qui atteſtatur innotuiſſe ſibi, quòd iuſpatr. ſpectabat ad bo. mem. Cardinalem Farneſium ratione dominij oppidi Inſulæ, & ex iſta atteſtatione facta motu proprio à Papa tamquã plenè informato reſultat probatio plena iuriſpatr. competentis ratione dominij Oppidi, vt poſt gloſſ. tradũt omnes in clem. 1. de probat. Socc. conſ. 266. num. 27. vol. 2. præſertim cum fundando intentionem ſuam ſuper iſta aſſertione reuocet vnionẽ antea factam ad fauorem Collegij Germanici. Alex. conſ. 15. n. 2. lib. 5. & licèt contra iſtam probationem admittatur probatio in contrarium,
2 oſtendendo quòd Papa fuit malè informatus, vt per gloſſ. quam omnes Doct. ibi ſequuntur in d. clem. 1. in verbo fuiſſe. & Soccin. d. conſ. 266. num. 27. tamen domini diſtinguendo materiam in tria capita dixerũt, quòd pro parte Excellentiſſimi D. Virginij non affertur probatio certa, & concludens prout requiritur, quòd iuſpatr. competeret ſuis antecellonibus ex fundatione, vel dotatione, vel vigore reſeruationis ad fauorem familiæ, ideo aſſertio Papæ remanet in ſuo robore, & conſequẽter ex ea probatur concludenter iuſpat. ſpectare ratione dominij Oppidi ad Sereniſſimum D. Ducem Parmæ, à quo d. Nicolaus eſt præſentatus.

3 Quantum ad caput fundationis, dominis viſa eſt res clara, quia ex ſcriptura de anno 1500. in qua fit fundamentum, colligitur contrariũ, cum Io. Iordanus in ea exprimat, quòd iſta eccleſia fuit fundata, & erecta nutu, cõſenſu, & auxilio ſuo, quæ verba penitus excludunt, quòd ipſe fuerit fundator.

4 Non obſtant teſtes, quia deponunt de auditu, & quando non ſumus in antiquis, iuſpat. non probatur per teſtes, de publica voce, & fama. Paleot. deciſ. 128. præſertim cum ſcriptura Io. Iordani repugnet depoſitionibus iſtorum teſtium. Purpur. conſ. 278. num. 8. Caputaq. dec. 283. par. 1.

5 Quantum ad ſecundum caput dotationis, domini tenuerunt nõ conſtare de integra, & totali dotatione, ex qua fuerit acquiſitum iuſpat. familiæ, quia verba Io. Iordani hoc neceſſariò non important, imò videntur denotare contrarium, cum vtatur verbo adijcere, & notiſſimum eſt augumentum dotis non poſſe ſtare ſine dote præcedenti. Abb. conſ. 46. num. 3. lib. 1. nec probatur
6 concludenter, quòd iſta eccleſia nõ haberet tunc alia bona, & argumentum à præſenti in præteritum non concludit præſumptiuè, quòd eccleſia non haberet alia bona. Alciat. de præſump. reg. 2. præſump. 26. num. 6. præſertim cum concurrant coniecturæ in contrarium. & ſi concludenter non releuaret, cum teſtes examinati in viſitatione, & de nouo coram me non probent cõcludenter, quòd eccleſia hodie non
7 habeat alia bona, cum non coarctẽt negatiuam, quòd aliter eſſe nõ poſ-

ſet, quin' ipſi ſcirent. Bald. in l. actor. C. de probat. Rimin. ſen. conſ. 75. nu. 78. lib. 1. Dec. conſ. 94. nu. 5. Ripa in c. cum eccleſia. num. 88. de cauſ. poſſ. & prop. excepto quarto, qui eſt vnicus, & frater d. Io. Baptiſtæ præſentati ab Excellentiſſimo D. Virginio. Nec placuit Dominis,
8 quòd iuſpat. ex dotatione, & fundatione probetur ex enunciatiua Ordinarij de anno 1504. quia per ſe ſola non probat, cum ſit vnica, & emanauerit ad aſſertionem partis in inſtitutione familiaris inſtituentis, & non ſit de antiquo. Achil. dec. 5. de iurepat. ſi verò deducitur pro adminiculo ſcripturæ Io. Iordani de anno 1550. & non poteſt ſeruire pro adminiculo, quia ea apparet, quòd Io. Iordanus non fuit fundator, & quòd ius præſentandi fuit reſeruatū alijs, & iſta præſentatio eſt in omnibus difformis dictæ ſcripturæ, vt benè deducunt informantes pro d. Nicolao, ideo Domini vtebantur hoc argumento, quod aut iſta enunciatiua fuit fundata in ſcriptura Io. Iordani, & eius nulla eſt habenda ratio, cum conuincatur erronea, & repugnet contentis in d. ſcriptura, in qua cōtineretur dotatio, & fundatio, & ſi exibeatur, non poteſt redargui atteſtatio Papæ, quia poteſt eſſe, quod iuſpat. in ea fuerit reſeruatum ratione dominij Oppidi, & quod Papa eam viderit.

9 Quantum ad tertium caput reſeruationis ad fauorem familiæ, domini pariter fuerunt concordes, quòd non probatur, quia Io. Iordanus facultatem eligendi, & nominandi tribuit alijs, ideo impoſſibile eſt, quòd voluerit reſeruare pro ſe, & ſuis, & licèt dicat, quòd vult eccleſiam eſſe gentilitij, ſeu patronatus ſui, tamen ne incontinenti inducatur correctio, Domini intelligebant iſtam reſeruationem de iure honorifico, & ad iſtū effectum, vt non redarguatur atteſtatio Papæ, ſufficit, quòd reſeruatio ad fauorem familiæ ſit ambigua, & non legatur clarè in iſta ſcriptura, quia ſtante ambiguitate non reſultat probatio concludens, quia Papa fuit malè informatus, prout requiritur, vt ſupra dictum eſt.

Non obſtat enunciatiua fœl. rec. Pauli Tertij, & obſeruantia, quæ deducitur ex præſentationibus, quia cum dominium huius Oppidi eſſet anteceſſorum Excellētiſſimi D. Virginij, iſta ſunt æquiuoca, nec concludunt, quòd iuſpat. ſpectaret, & præſentationes fuerint factæ potius ratione familiæ, quā dominij Oppidi.

Auximana Iuriſpatronatus. 28. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo D. Card. Millino.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicatur conſtare de iurepat.*
2 *Præſertim ſtante quaſi poſſeſſione cum cauſa cognitione.*
3 *Titulus vſurpationis timorē excludit.*

DECISIO IIII.

1 Domini concorditer cenſuerūt non cōſtare de iurepat. quoniam præſentationēs cum non ſint antiquiſſimæ non inducunt præſumptionem iuriſpat. ex dotatione, & fundatione A. Aug. in tit. de iurep.
2 ex fundatione, & dotatione cū alijs allegatis, & Sacrum Conc. Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. ſubſtulit patronatus, quorum titulus non probatur, ex fundatione, vel dotatione per authenticum documentum, vel per multiplicatas antiquiſſimas præſentationes,
3 aut aliàs iuxta iuris communis diſpoſitionem, quòd decretum Cōgregatio Cardinalium Concilij Interpretum declarauit locum habere tàm in petitorio, quàm poſſeſſorio, ideo Domini dixerūt ſententiā A.C. infirmandam, & eſſe confirmandam ſententiam Vicarij, qui declarauit beneficium eſſe liberum, & non conſtare de iurepatronat.

IL-

ILLVSTRISS. D. PATRIARCA Hieroſolymitano.

Tudertina Iuriſpatronat. Parochialis S. Laurentij. 9. Iunij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *De iurepat. quando conſtare dicatur.*
2 *Tum ex præſentationibus.*
4 *Tum ex enunciatiuis. &*
4 *Vicarÿ aſſertio prodeſt.*
5 *Quaſi poſſeſſio quadragenaria attenditur.*
6 *Prouiſio Apoſtolica quand non mutet ſtatum beneficÿ.*

DECISIO V.

1 DIxerunt Domini conſtare de iurepatronatus, cum præſuppoſito, quod iura ſint in forma probanti ad fauorem Equitis Ioannis Antonij de Maſſeis, & aliorum patronorum contra Leonellũm de Baccis, quòd ſatis iuſtificari viſum fuit tàm ex præſentationibus vltra 100. annos effectum ſortitis, quàm ex enunciatiuis antiquiſſimis concurrente longiſſima quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ ſufficiunt quãdo agitur de iurepatr. familiæ non potentis, quo caſu cum non conſtet de dotatione, & fundatione, probatur per famam iuncta quadragenaria poſſeſſione, iuxta Caſſad. dec. 2. num. 4. & ſeqq. de probat. Put. dec. 60. in fin. lib. 1. cum pluribus relatis in vna Lucana iuriſpatronatus. 7. Maij. 1604. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano; & in alia Lucana iuriſpatronatus. 26. Iunij. 1619. coram Reuerendiſſ. D. meo Seleucien.

2 Et quantum attinet ad præſentationes omiſſis illis ab anno 1312. vſque ad annum 1440. de quorum effectuatione non ita clarè apparebat, conſiderarunt Domini quod à dicto anno 1440 vſque ad præſentẽ diem adſunt continuatæ præſentationes effectum ſortitæ, ſiquidem conſtat, quòd de anno 1440. vacãte eccleſia per mortem Bartholomæi Iacobi, patroni præſentarunt Ioannẽ Bernabei, quæ præſentatio habuit effectum, cum de anno 1471. per eius obitũ fuerit præſentatus Thomas Egidii, cuius præſentãtio fuit effectuata non ſolum ex poſſeſſione per eum capta, ſed etiam quia per obitum dicti Thomæ de anno 1505 fuit præſentatus Nannes Nicolai de Nannis, vt apparet ex præſentatione per patronos, & inſtitutione per Ordinarium factis de dicto Nicolao de Nannis in quibus annotatur eccleſiam vacaſſe per obitum d. Thomæ Egidij vltimi poſſeſſoris, & iſtius præſentationis effectuatio deſumitur ex eo quod dictus Nannes de anno 1536. parochialem reſignauit ad fauorem Antonij Angeli, Hieronymi Pauli, cum expreſſione quòd erat iuriſpatronatus laicorum, & cũ clauſula, dummodo patronorum accedat conſenſus, & ſucceſſiuè dictus Antonius Angelus reſignatarius eamdem parochialem de anno 1566. reſignauit, cum eadem expreſſione, & clauſula ad fauorem Euſtachij Deſiderij, per cuius obitum fuit poſtea à patronis præſentatus Neuius Finus, quæ præſentatio licèt non habuerit effectum ex eo quod de iſta parochiali, vti de libera fuerit prouiſus Octauius Corteſinus; attamen quia dictus Corteſinus cõcordauit cum dicto Neuio, quòd præuia reſeruatione penſionis ſcutorum 45. ad fauorem dicti Neuij, idem Corteſinus curaſſet habere nouam præſentationem à patronis prout habuit, & eius vigore poſſeſſionem dictæ parochialis, quæ fuit ab illo ſemper poſſeſſa vti de iurepatronatus, vt ex pluribus actibus in ſummario patronorum datis apparet; vnde nulla remanet difficultas quin iura patronorum remanſerint illæſa; & ideo non poteſt dubitari de

effectuatione dictarum præſentationum, cum per morte vnius ex præſentatis fuerit præſentatus, & inſtitutus alius, vt ſupra fuit demonſtratum, iuxta vulgat.conſ.Oldrad.229. Seraphin.dec.1141.num.2. Ex quibus clarè conſtat, quòd ex dictis præſentationibus effectum ſortitis apparet de longiſſima quaſi poſſeſſione præſentandi ad hunc effectum requiſita.

Non obſtat, quòd reſignationes factæ de anno 1536. & 1566. non poſſint connumerari inter præſentationes, quia fuit reſponſum, quòd dictæ reſignationes fuerunt factæ cum clauſula, accedente conſenſu patronorum, qui conſenſus habet vim præſentationis. iuxta Creſcent. deciſ.2.de iurepat.& Rota in deciſ. 195.num.3.par.1. recent. & quamuis de iſto conſenſu præſtito non appareat; attamen quia reſignationes fuerunt conceſſæ cum conditione, quòd dictus conſenſus accedat, præſumendum eſt, quod Officiales Cancellariæ literas dictarum reſignationum non expediuiſſent ſi de dicto conſenſu à patronis præſtito eis non conſtitiſſet. Put.dec.439.in fin.lib.1. accedente maximè curſu 30. annorum, ex quo præſumitur pro validitate actus. Mohed.deciſ.2. de tranſact.Rot.dec.336.nu.5.p.2.recent.

3 Quo verò ad enunciatiuas, per quas etiam probatur iuſpatronatus iuncta quadragenaria quaſi poſſeſſione. Achil.deciſ.6.de iurepatr. Seraph.dec.1141.nu.5.& 6. viſum fuit Dominis illas deſumi ex cõfeſſionibus duorum Rectorum dictæ eccleſiæ emanatis vſque de annis 1126. & 1273. qui aſſerunt ſe fuiſſe præſentatos coram Ordinario à quibuſdam patronis, ibi nominatis, quæ duæ enunciatiuæ cum ſimus in antiquis habent vim famæ, cum ſint duorum inſtrumentorum, & habeat originem à diuerſis perſonis. Felin. in c.cum cauſam.num. 4. de proban. Aym. de antiq. temp. par.1. ſect.4. num.14. 19. & ſeq. latè Hieron. de Monte de finib.c.66.nu.3.

Præterea adeſt alia enunciatiua dicti iuriſpatronatus, quæ reperitur in libro antiquo cenſuum menſæ Epiſcopalis Tudertinæ aſſeruato in archiuio dicti Epiſcopatus condito de anno 1467. quæ multum probat ex deductis in deciſ.11.de iurepatr. in nou. & coram fel. rec. Greg. XV. dec.58.num.3.

4 Vlterius conſiderarunt Domini prò valida enunciatiua quandam aſſertionem iſtius iuriſpatronat. factam de anno 1453. à quodam Vicario Epiſcopatus Tudertini, cui plurimum deferendum viſum fuit, cum dictus Vicarius præſumatur informatus de ſtatu beneficiorum dictæ Ciuitatis.

5 Quibus, & alijs enunciatiuis adductis per informantes adeſt nedum quadragenaria, ſeu quinquagenaria quaſi poſſeſſio præſentandi, quæ deſumitur ex præſentationibus ſupradictis continuatis, & effectum ſortitis, & ſignanter ab anno 1440. vſque ad annum 1505. facta ad fauorem Nicolai Nannes, qui reſignauit de anno 1536. & quamuis poſtea ſuperuenerint prouiſiones A-
6 poſtolicæ, attamen quia omnes dictæ prouiſiones emanarunt, cum clauſula accedente conſenſu patronorum, non fuit mutatus ſtatus beneficij, prouiſiones enim Apoſtolicæ non mutant ſtatum iuriſpatronatus, ſed potius illum corroborant, firmant, & conſeruant ſtante dicta clauſula, accedente conſenſu patronorum. Aegid.dec.107. Achil.dec. vlt. de iurepat. Rot.dec.545.num.3. par.1. diuerſ. cum Papa prouidẽdo non intendat præiudicare patronis laicis. vt dixit Rot.in dec.427.nu.1. p.1.recent.Achil.d.dec.vlt.nu.2. de iurepatr.

Quo verò ad pertinentiã, & an iura ſint in forma probanti viſum fuit Dominis, vt de illis particulariter videretur.

Romana

Romana Iuriſpat. 10. Martij. 1595.
coram Illuſtriſſ. D. Card.
Millino.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicatur conſtare de iurepat. ad effectum inſtitutionis.*

2 *Effectuatio legati quomodo probetur.*

3 *Iuſpatr. probatur concurrentibus adminiculis.*

4 *Conſenſus Ordinarij quando præſumatur.*

5 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO VI.

1 DOmini tenuerunt conſtare de
iurepat. ad effectum, vt præ-
ſentatus à patronis ſit inſtituendus,
& non ſit locus prouiſioni Illuſtriſſ.
Cardinalis, moti fuerũt, quia Agnes
de Rubeis in ſuo teſtamento de an-
no 1465. reliquit Capellaniæ San-
ctiſſimæ Trinitatis ab ea conſtructæ
pro ſuſtentatione vnius Capellani
medietatem Caſalis Bocconcelli, &
pro prima vice nominauit in Capel-
lanum Nicolaum Maccionum, &
iuſſit, quòd in poſterum electio fiat
per Guardianos Venerabilis Hoſpi-
talis Sanctiſſimi Saluatoris, & per
Guardianum eccleſiæ Aracœli, &
ſuos executores, & probatur effe-
2 ctuatio iſtius legati, quia Guardiani
de anno 1477. locauerunt omnes
fructus, & herbas iſtius caſalis, &
promiſerunt de rato pro d. Nicolao
Macciono Capellano, quem Agnes
elegerat, & poſtea de anno 1528.
Clemens Septimus contulit iſtam
Capellam Mario de comitibus cum
narratiua, quòd eſt de iurepatr. &
quòd d. Marius fuerat præſentatus
à patronis, & cum conditione, ſi pa-
tronorum expreſſus accedat conſen
ſus; & conſtat, quòd iſta prouiſio
habuit effectum ex viſitationibus, &
quia fuit poſtea impetrata vti vacãs
per eius obitum iuxta conſ. Oldrad.
229.

3 Concurrunt etiam adminicula, quia in iſta Capella ſunt depicta inſignia familiæ de Rubeis, quæ arguunt iuſpatr. & ſæpius fuit reſolutum, & in viſitatione de anno 1583. enunciatur, quòd eſt de iurepat. vnde cum conſtet de iurepatr. ex fundatione, & dotatione, & concurrant obſeruantia, & adminicula, ſequitur, quòd præſentatus à patronis eſt preferendus prouiſo ab Illuſtriſſ. Cardinali.

4 Non obſtat, quòd non interuenit conſenſus Ordinarij, quia per ſpacium tanti temporis præſumitur. Archid. in cap. nemo. de conſecr. diſt. 1. Rom. ſing. 325. Dec. conſ. 173. nu. 5. Crot. conſ. 42. num. 12. lib. 1. & fuit reſolutum in cauſa Pampilonen. iuriſpat. 16. Martij. 1576. corã S. D. N. accedente præſertim obſeruantia ſubſecuta.

5 Non obſtat, quòd Marius potuit poſſidere ex alio titulo, cum in beneficialibus detur multiplicatio titulorum, quia alius titulus nõ probatur, & ſtante dotatione, & effectuatione, & præſentatione de eo facta à patronis, eſt multum veriſimile, quòd poſſederit ex iuſto titulo.

Non obſtat, quòd Hercules obtinuit iſtam Capellaniam vti vacantem per eius obitũ à Cardinali Sermoneta titulari, quia patroni præſentarunt Fabium Capoccium, qui poſtea ceſſit iura ſua Herculi, & vigore iſtius ceſſionis obtinuit à Papa ſubrogationem, & nouam prouiſionem cum derogatione iuriſpatronatus.

Theatina Abbatię. 28. Aprilis. 1603.
coram eodem.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. quando præſumatur vſurpatũ & quomodo tunc probetur.*

2 *Bulla præſupponens iuſpat. non tamen illud probat.*

3 *Præſertim ſi prouiſi à Sede Apoſtolica beneficium poſt litem vti liberum obtinuerint.*

DECISIO VII.

1 DOmini concluſerunt pro informante non conſtare de iurepat. quia cum prætendatur iuſpat. a barone loci, in quo eſt ſita iſta Abbatia in hoc caſu cadit timor, & ſuſpicio vſurpationis, & propterea eſt neceſſaria illa probatio, quam S. Synodus in ſimilibus perſonis requirit pro forma, & iſta probatio nõ adeſt, quia ſententiæ ſunt modernæ, & ſine proceſſu, & ideo non poteſt videri in quo ſint fundatæ, & an iuſtificentur ex actis, & præſentatio de anno 1578. non probatur per ſcrip-
2 turas, nec docetur de illius effectuatione, Bulla verò Pij Quarti ſolum præſupponit exiſtentiam iuriſpatr. & cum iſto præſuppoſito illud præſeruat eiuſdem roboris, efficaciæ, & naturæ, cuius erat antiquum. Vltra quòd ſi opus eſſet intraret reſeruatio Sacri Conc. quòd poſtea fuit publicatum, & hoc eo magis dicendum eſt ſecundum Dominos, quia in contrariũ plura concurrunt, ex quibus excluditur iuſpatr. & augetur ſuſpicio vſurpationis, nam teſtes deponunt, quòd fuit lis inter
3 prouiſos à Sede Apoſtolica, & Barones, & præſentatos ab eis, & quòd prouiſi à Sede Apoſtolica habuerũt poſſeſſionem vigore ſententiarum eiectis præſentatis à patronis, ſecũdo, quia datur relatio locumtenentis Capellani maioris facta Proregi Neapolis de anno 1576. in qua continetur, quòd prouiſus Apoſtolicus obtinuerat quatuor ſententias Rotales canonizatorias ſuæ prouiſionis, & illarum vigore executoriales, quæ fuerant mandatæ exequi à Prorege, prout cum effectu fuerant executæ, & iſta relatio eſt apud Dominos magni ponderis propter tot ſententias rotales, quæ in ea enunciantur, & propter executionem, quam adhibita cauſæ cognitione, & contradicente præſentato habuerunt à Prorege.

ILLVSTRISS. D. CARD. VEROSPIO.

Hieracen. Iuriſpat. 14. Maij. 1614.

SVMMARIVM.

1 *Attentata quando ſint reuocanda.*

2 *Geſta pendente termino ad appellandum quomodo reuocentur.*

3 *Cauſa quando dicatur appellabilis.*

DECISIO VIII.

REuerendiſſ. Epiſcopus Hieracenſis, cum inſtante ſuo procuratore fiſcali, ſuper libertate beneficiorum, de quibus agitur, pronunciaſſet, cauſa per viam appellationis interpoſitæ per Principem Hieracenſem prætendentem in eiſdem beneficijs iuſpat. deuoluta fuit ad Metropolitanum, qui præuia d. ſententiæ reuocatione, non ſolum pendente termino ad appellandum, ſed poſt appellationem etiam interpoſitam ad inſtitutionem, & immiſſionem deuenit: vnde per me dubio propoſito, d. procuratore fiſcali ſolum informante, fuit reſolutum cõ-
1 ſtare de attentatis, quæ veniunt reuocanda, cum inſtitutio, & inde ſecuta, pendente termino ad appellandum, & poſt appellationem fuerint attentata, & per conſequens reuocanda. c. non ſolum. de appell. in 6. c. poſt appellationem. 2. q. 6. gloſſ. in c. dilectis. in verbo, exequendam. de appellat. Rota diuerſ. dec. 6. nu. 1. & 2. p. 2. Lancell. de attent. p. 2. c. 11. nu. 14. & 16. in fine.
2 Quòd procederet etiamſi non fuiſſet appellatum, quia tamquam geſta pendente termino ſaltem per

viam

viam nullitatis eſſent reuocanda. Cæſ. de Graſſ. dec. 2. nu. 5. de appell. Lapus alleg. 1. Mohed. dec. 150. n. 2. & fuit dictum in Cremonen. iuriſp. 23. Febr. 1607. coram Reuerendiſſ.
3 Bononien. Nec poteſt in dubium reuocari, cauſam ad effectum attentatorum fuiſſe appellabilem, ex quo Metropolitanus iudicialiter ad inſtitutionem per diffinitiuam ſententiã proceſſit, à qua propterea dabatur appellatio. Lancellott. de attent. cap. 12. limit. 40. nu. 10. & limit. 49. n. 4. & fuit dictum in Florentina iuriſp. de Ricaſulis. 28. Aprilis. 1606. corã Reuerendiſſ. Bononien. & coram me in vna Gerunden. beneficij. 26. Nouemb. 1612.

In eadem coram eodem, die 27. Iunij. 1614.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatr. vſurpatio quando præſumatur.*
2 *Et tunc quomodo iuſpatron. probari debeat.*
3 *Aſſertio Ordinarij quando nõ probet,*
4 *Et eccleſia non præiudicet.*
5 *Enunciatiua quãdo reddatur ſuſpecta,*
6 *Literæ Apoſtolicæ quando non ſuffragentur quoad probationem iuriſp.*
7 *Præſertim emanatæ ad partis ſupplicationem.*
8 *Præſentationes effectuatæ quæ dicantur.*
9 *Forma non poteſt per æquipollens adimpleri.*
10 *Iura quando non dicantur eſſe in forma probanti.*

DECISIO IX.

Lata per Reuerendiſſ. Epiſcopũ Hieracenſem ſententia ſuper libertate beneficiorum, de quibus agitur, eaq. ad inſtantiam Principis illius ciuitatis reuocata per Metropolitanum, qui pendente termino ad appellandum, & poſt ipſam appellationem ad vlteriora procedendo, cum ad inſtitutionem, & immiſſionem deueniſſet, cauſa hic introducta, fuit 14. Maij præteriti coram me deciſum, d. Metropolitanum attentaſſe, quo firmato, dubium pro-
1 poſui, an conſtaret de prætenſo iurepat. & fuit negatiuè reſolutum, cũ enim Princeps ſit illius ciuitatis dominus, intrat vſurpationis ſuſpicio. Puteſ. deciſ. 57. & 205. lib. 1. Mohed. dec. 3. de iurepat. Creſc. dec. 4. eod. tit. vnde per dotationis, vel fundationis inſtrumentum, vel per immemorabilem iunctis præſentationibus
2 Spacio 50. annorum continuatis, & & effectum ſortitis debet hoc iuſpat. cõcludenter probari ex Conc. Trid. c. 9. ſeſſ. 25. de reform. tenuit Rota dec. 409. p. 1. & dec. 199. p. 1. diuerſ. Pariſ. de confid. q. 28. à num. 26. & fuit dictum in cauſa Neapolitana Capellaniæ. 29. Ianuar. 1571. coram bo. mem. Card. Lancellotto. in caſu autem noſtro, nec de titulo fundationis, vel dotationis, nec de immemorabili docetur. nam Epiſcopi Hieracenſis aſſertio de anno 1478. prætenſam immemorabilem à Concil. Trid. requiſitam non probat, vt fuit dictum in Albanen. iuriſpat. 22. Iunij. 1592. coram Gipſio, & in Triuentin. monaſterij. 17. Decẽb. 1612. coram R. P. D. meo Manzanedo: nec d. Epiſcopi aſſertio poteſt
4 eccleſiæ, vel ſucceſſoribus prçiudicare. Caputaq. dec. 128. num. 5. p. 2. & habetur in præalleg. Triuentinen. vl-
5 tra quòd hæc enunciatiua ſatis redditur ſuſpecta, cum emanauerit ad fauorẽ filij Regis Neapolis, qui tunc illius ciuitatis Dominus exiſtebat, & ſic multo minor illi fides eſt adhibenda. Card. Seraph. dec. 1567. nu. 5. nec releuat adminiculum ex literis Apoſtolicis Clementis VIII. deſumptum, in quibus iſta beneficia dicitur eſſe de iurepat. dominorum in temporalibus Ciuitatis Hieracenſis.
6 Quia cum ibi non exprimatur iuſpatr.

patr. ex fundatione, vel dotatione; dictæ literæ non ſuffragantur, poſſunt enim intelligi de iurepatr. ex priuilegio per Conc. ſublato, vt fuit in his terminis deciſum in Sorana iuriſpatr. 28. Aprilis. 1603. coram bo.me.Card. Pamphilio.

7 Præterea non videntur illæ probare, cum ad ſupplicationem partis emanauerint, & principaliter de iurepat. dubitetur. clem. fin. in fine de ſent.excomm. Pariſ. conſ. 114. nu. 12. verſ. inſuper. lib. 4. Aret. conſ. 23. nu. 8. & ſeqq. Dec. conſ. 602. nu. 15. Caputaq. dec. 33.

8 Vlterius non conſtat de altero requiſito, quòd videlicet præſentationes ſpacio 50. ann. ſortitæ fuerint effectum. nam de anno 1531. & 32. nulla datur præſentatio, ſed tantum Apoſtolica prouiſio, quæ non ſufficit ad probandum iuſpat. Rota dec. 169. num. 4. lib. 3. p. 3. diuerſ. & fuit dictum in præalleg. Sorana iuriſpat. coram Card. Pamphilio.

Alia præſentatio de anno 1571. licèt effectuata, ſolum deducitur ex Epiſcopi enunciatiuis in collatione facta, quæ in caſu noſtro ſtante vſurpationis præſumptione ſatis non habetur, ſed requiritur, vt per authentica documenta plenè, & concludenter illa probetur ex Concil. Trid. cap. 9. ſeſſ. 25. de reform. & fuit dictum in vna Iacen. Parochialis. 27. Iunij. 1603. coram Card. Pamphilio. & coram Card. Seraph. in Aquinaten. beneficij. 9. Iunij. 1600.

9 quæ forma à Conc. præſcripta venit omnino ſeruanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri, vt tenuit ſacra eiuſdem Concilij Congregatio, ac Rota dec. 199. num. 3. & 4. p. 2. diuerſ. & fuit reſolutum in Albanen. Prioratus. 26. April. 1588. coram Brauo, & in d. Sorana iuriſpatr. 28. Aprilis. 1603. coram Card. Pamphilio. & alibi ſæpius.

10 Dicitur etiam dicta iura Principis non eſſe in forma probanti, cum non appareat ea præuijs ſolemnitatibus requiſitis extracta fuiſſe. c. 1. & in fin. de fid. inſtrum.

In eadem coram eodem. Lunæ 18. Aprilis. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. perſonarum potentium quando dicatur probatum.*

2 *Præſentationes conferunt ad inducendam immemorabilem.*

3 *Etiam in caſu præſumptæ vſurpationis.*

4 *Et eo caſu iuuat* Epiſcopi *aſſertio.*

5 *Vaſſalli poſſunt eſſe teſtes in cauſa domini.*

6 *Si alij teſtes haberi nequeunt, vel ſi concurrant adminicula.*

7 *Dictio ſemper eſt temporis continuatiua.*

8 *Teſtis de fama probat, ſi dicat illud publicè audiuiſſe.*

DECISIO X.

Firmato coram me ſub die 27. Iunij 1614. de iurepatronatus Principis Hieracenſis, in beneficijs de quibus agitur non conſtare, prætendens deinde Princeps immemorabilem quaſi poſſeſſionem præſentandi, remiſſoriam obtinuit, & pluribus examinatis teſtibus. Dubium ſuper hac immemorabili propoſui, quàm fuit reſponſum, probari, cum
1 ſuper ea quintus, & vndecimus teſtis deponant iuxta requiſita. gloſſ. in c. 1. de præſcript. in 6. nimirum de viſu ante motam litem per annos quadraginta, de auditu à maioribus, quòd ipſi non viderint aliquid in contrarium, & de fama per verbum fuit, & eſt, ex quibus immemorabilis probatio reſultat. Gabr. de præſcript. concluſ. 1. num. 74. Rebuff. de decim. quæſt. 13. num. 94. Caputaq. dec. 71. p. 2. Put. dec. 348. lib. 2. Mohed. dec. 3. nu. 1. de iurepat. Couarr. in reg. poſſeſſor. p. 2. §. 3. ſub num. 3. Alexand. conſil. 177. num. 7. lib. 6. & conſ.

& conſil. 16. num. 16. lib. 5.

2 Quæ corroboratur etiam ex alijs teſtibus, necnon ex præſentationibus ab anno 1531. quæ multum cōferunt ad inducendam iuriſpatronatus immemorabilem, cum probatæ fuerint per ſcripturas. Achill. dec. 4. nu. 9. de iurepat. Put. dec. 205. lib. 1. in nouis.

3 Et id etiam locum habet reſpectu perſonæ, in qua cadit vſurpationis ſuſpicio. Rota dec. 545. p. 1. diuerſ. Seraph. deciſ. 1141. nu. 9. & 10.

4 Vlterius eadem immemorabilis adminiculatur ex ipſius Epiſcopi declaratione de anno 1478. quòd videlicet hæc beneficia ſint de iurepatronatus Marchionum Hieracenſium, cui aſſertioni plurimum in huiuſmodi materia ſolet Rota deferre. Put. dec. 243. in fine. lib. 2. Rot. dec. 11. de iurepatr. in nouis. Card. Seraph. d. dec. 1141. nu. 8.

5 Nec valet exceptio contra teſtes examinatos, quòd ſint Principis vaſſalli, & per conſequens non idonei. Nam etiā vaſſalli pro Domino probant. Bald. in l. eos. num. 2. Paul. de Caſtr. num. 2. & cæteri. C. de teſtib. Afflict. deciſ. 304. nu. 14. Alex. conſ. 88. num. 16. lib. 5. Felin. in c. cum in literis. nu. 3. de teſtib. Gabr. eod. tit. concl. 10. nu. 16. & 21.

6 Quando præſertim ſumus in materia, quæ non ita de facili poteſt ab alijs probari. cap. veniens, el 2. vbi Felin. num. 30. de teſtib. Marſil. ſing. 23. Grat. conſ. 59. nu. 2. lib. 2. & alij per Gabr. de teſtib. concl. 7.

Et quando concurrunt, vt hic adminicula. Alex. in l. ſæpè. num. 70. verſ. plus dicit. ff. de re iud. Aymon. conſ. 6. nu. 66. & conſ. 73. nu. 10.

Non obſtat, quintum teſtem de proprio auditu ante motam litem de fama non deponere, quia ſufficit,
7 illum deponere per dictionem, ſemper, quæ temporis eſt continuatiua. Bald. in cap. ex tenore. num. 2. de teſtib. Claud. Saiſel. in l. celſus. nu. 11. de vſucap.

Nec releuat, eundem teſtē ignoraſſe à quibus, vel ob quam cauſam fama originem habuerit, cum ſecundum Rotæ opinionē id non ſit opus exprimere. Caputaq. deciſ. 7. & dec. 208. nu. 7. p. 2. & 289. p. 3. Caſſad. dec. 3. nu. 9. de probat.

8 Prout nec etiam requiritur, teſtem deponere quòd à maiori populi parte publicè dici audierit, iuxta Bar. Theoricam in l. de minore. §. plurimum. ff. de quæſt. ſed illum ſufficit dicere, ſe publicè aliquid audiuiſſe. Bald. in cap. per tuas. de probat. Caſſad. dec. 3. nu. 4. eod. tit. Verall. dec. 295. lib. 1. in manuſcript.

Et in eadem coram eodem. 17. Febr. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes ſi in vno deficiant, non dicitur probata immemorabilis.*

2 *Vt ſi non deponant, ſe non vidiſse, ſeu audiuiſse contrarium.*

3 *Neque ſuos maiores.*

4 *Teſtis dicens famam poſse eſse falſam illam non probat.*

5 *Teſtium dicta quando coniungi poſſint.*

6 *Immemorabilis, vt probetur, plura requiſita ſunt neceſsaria.*

7 *Teſtes non facilè admittendi ſunt ad probandum iuſpat. potentium.*

8 *Immemorabilis nō probatur per ſcripturas.*

DECISIO XI.

Viſum fuit Dominis, cauſa benè diſcuſſa teſtes pro parte Principis Hieracenſis inductos ad probandam immemorabilem ſuper iurepatr. de quo agitur, non deponere iuxta omnia requiſita per gloſ. in c. 1. de præſcrip. in 6. & per conſequens à deciſis ſub die 18. Aprilis præteriti eſſe recedendum.

1 Sufficit enim, teſtes in vno deficere ad effectum, vt immemorabilis probata

probata non dicatur, quam opinionem ſecuta fuit Rota in cauſa Britorien. S. Columbani. 24. Iunij. 1604. coram Illuſtriſſ. Lancelloto. & in Aſtoricen. beneficij. 19. Ianuar. 1589. coram Card. Pamphilio.

2 In caſu autem noſtro, quintus teſtis deficit, cum non deponat ipſum non vidiſſe, nec audiuiſſe contrariũ, nec quòd ſui anteceſſores contrariũ non viderint, vt per d. gloſſ. requirebatur. Card. Seraph. dec. 1179. nu. 2. verſ. quintus teſtis. & dec. 1367. n. 1. Gabr. tit. de præſcrip. concl. 1. nu. 81. Couarr. in reg. poſſeſſor. p. 2. §. 3. nu. 7. Caputaq. dec. 71. p. 2. & fuit dictũ in Iacen. parochialis. 27. Iunij. 1603. & in Sorana iuriſpat. 28. April. eiuſdem anni coram Card. Pamphilio. & in Aurien. parochialis de Pao. 5. Decemb. 1605. coram R. P. D. meo Manzanedo, & alibi ſæpius.

Vndecimus pariter non ſuffragatur, quia non dicit, ſe vidiſſe præſentationes, ſed de auditu ſolum deponit, nec aſſerit, non vidiſſe contrarium obſeruari iuxta eamdem gloſſ. in c. 1. de præſcrip. in 6. vbi Lapus, Abb. num. 8. Geminian. nu. 16. Franc. num. 16. Rota in dictis Iacen. parochialis, & Sorana iuriſpatronat.

3 Præterea non deponit, ſuos maiores non vidiſſe, nec audiuiſſe contrarium. nec iſti requiſito æquipollent illa verba, quòd ita viderit, & obſeruari audiuerit ſine contradictione, nam poterat eſſe, illum vidiſſe aliquos actus ſine cõtradictione fieri, & interdum ſimiles alios actus in contrarium fieri ſine contradictione.

4 Vlterius idem teſtis interrogatus, an huiuſmodi fama eſſe potuerit falſa, cum affirmatiuè reſpondeat, non videtur, illam ſufficienter probare, cum penes ipſum deponentem hæc certa, & indubitata requiratur. Bald. in l. conuenticulam. nu. 8. C. de Epiſc. & cler. Roland. conſ. 3. nu. 49. lib. 1. Rota in Legionen. Canonicatus. 3. Iulij. 1605. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.

5 Nec valet dicere, ſaltim immemorabilem ex alijs teſtibus adminiculari ex Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 6. num. 34. & ſeq. vbi habetur, poſſe illos coniungi ad faciendã plenam probationem ad inſtar plurium membrorum, ex quibus inuicẽ cohærentibus perfectum corpus cõflatur, quia contrariam opinionem amplexa fuit Rota in allegatis deciſionib. Britorien. & Aſtoricen.

6 Nec id accidit ſine ratione, cum ad probandam immemorabilem, plura tàm affirmatiua, quàm negatiua requiſita ſint neceſſaria iuxta d. gloſſ. in c. 1. quæ, ſi per teſtes particulares probarentur, incerta illorum probatio redderetur. qui enim verbi gratia, de viſu per 40. annos deponunt, antea potuerunt aliquid in contrarium audire, & qui de auditu teſtantur ex publica voce, & fama, quid in contrarium videre potuerunt. & ſic ad reddendam certã probationem, omnia requiſita ſunt probanda, vt fuit dictum in allegatis deciſionib. Britorien. & Aſtoricen.

7 Allegantur etiam per informantes nonnullæ exceptiones contra perſonas teſtium, qui propterea de facili admittendi non veniũt ad probandum hoc iuſpatr. in quo ſuſpicio cadit vſurpationis. vt Rota tenuit in cauſa Toletana iuris nominandi. 2. Maij 1589. coram Orano.

Nec ad iſtum effectum releuant inſtrumenta præſentationum à Principe factarum, nec Epiſcopi Hieraracenſis aſſertio, cum per ſcripturas
8 immemorabilis non probetur. Io. Andr. in c. 1. num. 4. verſ. in gloſſ. de præſcript. in 6. Natta conſ. 636. nu. num. 104. lib. 3. Aym. de antiquit. temp. 4. p. §. materia iſta. num. 39. Gabr. tit. de præſcrip. concl. 1. n. 89. Molin. de primogen. lib. 2. c. 6. n. 45. Rota in cauſa Tullen. iuriſdictionis. 1596. coram Card. Pamphilio, & in Burgen. Quindenniorum. 8. Martij. 1599.

1599. coram Litta, & Sacrum Tridentinũ Concil. ſeſſ. 25. c.9. de ref. in ſimilibus patronatibus vltra præſentationes non minor, quàm 50. annorum ſpacio continuatas immemorabilem, & omnia ad ea requiſita poſtulet.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Lucana Iuriſpatronat. 20. Iun. 1602.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. quando poſſit tranſire ad extraneos.*
2 *Iuriſpat. translatio quãdo ſit valida.*
3 *Etiam ad obtinendam inſtitutionem.*
4 *Clauſula ad habendum, &c. quid operetur.*
5 *Exceptio à quo allegari poſſit.*
6 *Facultas donandi iuſpat. quomodo interpretari debeat.*
7 *Simonia quando ex promiſſione non præſumatur.*

DECISIO XII.

PRopoſui dubium in hac cauſa, an' conſtaret de iurepat. capellaniarum, de quibus agitur ad fauorem dd. de Nicolinis, & quoniam iſtud iuſpat. ab initio fuerat reſeruatum Georgio Pieri Viuiani; & eius filijs, & deſcendentibus maſculini ſexus, & à Bartolomeo deſcendente à Georgio fuerat tranſlatum titulo donationis in Hieronymum de Nicolinis, & poſtea à Hieronymo in Ludouicum de eàdem familia de Nicolinis, Domini diſtinxerunt dubium in duas difficultates principales.

Prima fuit, an' iſtud iuſpatr. potuerit transferri titulo donationis in familiam de Nicolinis. Secunda difficultas fuit, an' iſtæ tranſlationes factæ à Bartolomeo in Hieronymũ, & poſtea à Hieronymo in Ludouicum fuerint validæ.

1 Quantum ad primam difficultatem Domini fuerunt cõcordes, quòd iſtud iuſpatr. potuit tranferri in familiam de Nicolinis, quia verba nõ ſtant taxatiuè, ita quòd excludantur qui non ſunt deſcendentes Georgij, ſed ſtant demonſtratiuè, vt non admittantur tranſuerſales, & hæredes extranei, donec adſint deſcendentes, & propterea ceſſantibus deſcendentibus iuſpat. non extinguitur, ſed tranſit ad hæredes extraneos. Anchar. conſ. 81. Calder. conſ. 4. de iurepat. Caſſador. deciſ. 1. eod. tit. & fuit reſolutum in cauſa Cremonen. iuriſpatr. coram R.P.D. Seraphino. & poſtea in alia Cremonen. iuriſpat. coram me. & quamuis primo loco iuſpat. ſit reſeruatum deſcendentibus Georgij, & non probetur clarè, & cõcludenter, quòd Bartolomeus, qui donauit fuerit vltimus deſcendens ex linea Georgij, tamen cum non verſemur in caſu vacationis ob lineam finitam, non eſt neceſſaria probatio defectus lineæ, & ſufficit, quòd non probetur alios extitiſſe de linea, præſertim cum nemo vnquam contradixerit, & concurrat aſſertio ipſius Bartolomei, & obſeruantia tanti temporis.

2 Quo verò ad ſecundam difficultatem Domini cenſuerunt vtranque tranſlationem iuriſpatr. tàm Bartolomei in Hieronymum, quàm Hieronymi in Ludouicum eſſe validam propter confirmationem vtriuſque Sedis Apoſtolicæ, & quamuis ſuper eis non fuerint expeditæ literæ, tamen cum hodie non agatur ad effectum adiudicationis, ſed ſolum ad effectum inſtitutionis præſentati nõ eſt neceſſaria expeditio literarum, &
3 ſufficit, quòd doceatur de confirmatione per ſolas ſupplicationes. Put. dec. 347. lib. 1. Mohed. dec. 34. & fuit reſolutum in cauſa Gerundeñ anniuerſariorum 3. Iunij. 1587. corã R.P.D. Seraphino.

Non obſtat, quòd in prima confirmatione exprimitur, quòd Hieronymus

nymus volebat augere annuatim fructus Capellaniarum in duobus ſtarijs grani, quia cõſtat de effectuatione iſtius augumenti per inſtrumentum, & licèt eadem bona aſſignata fuerint poſtea retroceſſa, & conceſſa titulo permutationis Hieronymo, tamen ſufficit ad iſtum effectum obligatio ipſius de dãdo aliud aſſignamentum æquè idoneum, & interim de ſoluendo quantitatem promiſſam, & tanto magis cum ante ſecutum ſecundum aſſignamentum, eadem bona prius aſſignata remanerent affecta eidem oneri, & obligationi ad fauorem Capellaniarũ, ſub quo onere, & obligatione fuit etiam confirmata ſecunda donatio. præterea concurrit obſeruantia per tantum tempus, quæ oſtendit aſſignationem habuiſſe effectum.

Non obſtat, quòd prima donatio fuit facta Hieronymo pro ſe, filijs, & deſcendentibus, & ideo ſecunda donatio Hieronymi in Ludouicum in præiudicium eius deſcendentium non eſt valida, quia in donatione facta Hieronymo adeſt clauſula, ad
4 habendum, & quicquid ſibi placuerit faciendum, quæ æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, & reddit materiam tranſitoriam ad hæredes extraneos, & propterea clauſula, ſine præiudicio alicuius poſtea in cõfirmatione ad iſtum effectum non ſuffragatur, cum vt dictum fuit, Hieronymus poſſet transferre iuſpat. & ceſſat omnis difficultas, quia non eſt in cauſa aliquis ex deſcendentibus Hieronymi, neque vnquam cõtradixit, & iſta exceptio non poteſt
5 allegari ab alio, quàm ab eo, in cuius fauorem eſt inducta. Put. dec. 7. de iudic. & in his terminis ſentit Clar. in §. emphyteuſis. q. 16. in fine.

Non obſtat, quòd mandatũ procuræ datum à Hieronymo, cuius vigore fuit ſecuta donatio ad fauorem Ludouici eſt reſtrictum ſolum ad perſonam ipſius Ludouici, & non compræhendit illius hæredes, & ſuc-
6 ceſſores, quia iſta facultas donandi iuſpatr. Ludouico recipit interprætationem à natura ipſius iuriſpat. vt per Calder. conſ. 19. de iurepatr. & ideo cum materia ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, & non ſit appoſita in mandato aliqua dictio taxatiua, & excluſiua hæredum, procurator non exceſſit fines mandati donando Ludouico, & hæredibus, & tantò magis cum iſtud mandatum habeat clauſulas multum amplas.

7 Non obſtat poſtremo, quòd iſta donatio eſt ſimoniaca, cum incontinenti poſt factam donationem coram eodem notario, & teſtibus Ludouicus donatarius affirmet ſe eſſe debitorem Hieronymi donantis in ſc. 65. quæ promiſit ſoluere infra ſex annos Ioan. Baptiſtæ filio ipſius Hieronymi, quia iſta promiſſio habet cauſam expreſſam, & quantitas ſc. 65. præſertim in termino ſex annorum non eſt proportionabilis, & correſpondens donationi iuriſpatr. trium capellaniarum, & propterea excluſa correſpectiuitate in hoc caſu ſecundum dominos nõ reſultat plena, & concludens probatio ſimonię. Mohed. deciſ. 3. de ſim. Put. deciſ. 380. & 440. lib. 1. & tanto magis cum ex libro memorialium detur fumus, quòd iſta promiſſio fuit facta occaſione ſaldi rerum, & pecuniarum ſolutarum pro Ludouico à Hieronymo.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Cremonen. Capellaniæ. 14. Ian. 1594.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſp. exiſtitia probatur ex donatione.*
2 *Et tunc præſentatus debet inſtitui.*
3 *Titulus excludit timorẽ vſurpationis.*
4 *Iuſpatr. quando competat hæredibus extraneis.*
5 *Obſeruantia ſubſecuta dat fidem ſcripturis.*

DE-

DECISIO XIII.

DVbium fuit diſtinctum in tres difficultates. Prima an' conſtet de iurepat. in genere dd. de Pallauicinis. Secunda, an' iuſpat. ceſſauerit extinctis omnibus deſcendẽtibus Pallauicini, vel tranſierit ad extraneos hæredes. Tertia, an' iura ſint in forma probanti.

Quantum ad primam, cenſuerunt domini conſtare de iurepatr. dd. de Pallauicinis, quia licèt non probe-
1 tur reſeruatio facta à Præpoſito, cui fuerat commiſſum à Io. Card. Millino Legato, vt veris exiſtentib. narratis poſt ſufficientem donationem factam à Pallauicino, ei, & ſuis ſucceſſoribus maſculis primogenitis ex recta linea maſculina deſcendentib. iuſpat. huius capellaniæ reſeruaret, tamen cũ capellania reperiatur dotata de bubulcis 40. terræ, & Ordinarius in ſua ſententia atteſtetur vidiſſe teſtamentum Pallauicini, in quo dotauit Altare de Bubulcis 40. terræ cum reſeruatione iuriſpat. Dominis viſum eſt ſufficienter conſtare de reſeruatione iuriſp. præſertim cũ concurrãt antiquitas temporis 123. annorum, & plures præſentationes, quæ habuerunt effectum ab anno 1528. vſque ad annum 1575. & ita etiam fuit dictũ in cauſa Bononien. iuriſpat. 29. Martij. 1594. coram Reuerendiſſ. D. Epiſcopo Oriolen.

2 Quod dicebant domini procedere ſine aliqua difficultate ad effectũ, vt Thomas præſentatus ſit instituendus, quia ſtante quaſi poſſeſſione cum cauſæ cognitione adhibita ab Ordinario, non poteſt ei denegari inſtitutio. Aym. conſ. 322. nu. 5.

3 Non obſtat, quòd iuſpat. præſumatur ex vſurpatione, quia titulus excludit timorem vſurpationis, præſertim, cum ſit coloratus ex ſententia Ordinarij, & alijs adminiculis.

Non obſtat, quòd teſtamentum, in quo relinquitur dos præcedit ſupplicationem porrectã Cardinali Legato, in qua Pallauicinus dicit, quòd volebat dotare, quia ſufficit, quòd de tempore porrectæ ſupplicationis non eſſet acquiſita dos Capellaniæ, cum Pallauicinus poſſet ſuum teſtamentum reuocare.

4 Quantum ad ſecundam, domini retentis deciſionibus factis in cauſa Cremonen. Iuriſpat. coram R. P. D. Decano, & Reuerendiſſ. Epiſcopo Oriolen. & in cauſa Comen. Capellaniæ coram R. P. D. Penia, dixerunt iuſpat. non fuiſſe extinctum, ſed extare ad fauorem D. Alexandri hæredis extranei, quia verba pro ſe, & primogenitis maſculis ab eo deſcendentibus non ſtant taxatiuè ita quòd excludantur qui non ſunt primogeniti, & deſcendentes, ſed ſtant demonſtratiuè, vt non admittantur tranſuerſales, & hæredes extranei, donec adſint primogeniti, vel deſcendentes. Anchar. q. 81. Calder. conſ. 4. de iurepat.

5 Quantum ad tertiam domini reſoluerunt iura eſſe in forma probanti propter obſeruantiam ſubſecutã, quæ dat fidem ſcripturis etiam non authenticis. Cin. inter conſ. Baldi conſ. 400. num. 3. lib. 9. Aym. conſ. 101. num. 4. & conſ. 274. nu. 3. tanto magis cum Ordinarius adhibita cauſæ cognitione atteſtetur vidiſſe ea omnia.

R. P. D. BVRATTO

Piſtorieñ Beneficij. 13. Ianuarij. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Stylus ordinatorijs iudicij quis ſit attendendus.*
2 *Et quomodo probetur.*
3 *Et quid requirat.*
4 *Cauſa eſt eadem, quamuis inſtantia ſint diuerſæ.*
5 *Productio, & tranſportatio actorum ex quibus probetur.*

6 *Iudicis aſſertioni quando credatur.*
7 *Aſſeſſoris atteſtatio quid operetur.*

DECISIO XIV.

CVm Gabriel ex vna, & Rodulphus ex alia præſentati eſſent ad Capellaniam de qua agitur, à diuerſis prętendentibus iuſpatronatus laicale ad ſe ſpectare, & latę fuiſſent in partibus tres ſententiæ conformes ad fauorem Gabrielis, commiſſa ad præces Rodulphi cauſa nullitatis dd. ſententiarum, & reſtitutionis in integrum, dubitaui, An vltima ſententia per Archidiaconum Florentinum lata eſſet nulla, & nullitas deducebatur tàm ex defectu tranſportationis actorum, quàm ex eo quòd dictæ ſententiæ ſuper pertinentia iuriſpatronatus non eſſent ex actis verificatæ.

DD. tamen pro validitate ſententiæ reſponderunt.

Nec obſtare viſum fuit defectum tranſportationis actorũ, de illa enim conſtat per dd. actorum productionem, quæ licèt verbalis, & generalis, ſufficit tamen, & habetur pro reali abſque alia adnotatione tranſportationis, ex antiquo, & inueterato ſtylo fori eccleſiaſtici Florentini
1 ita fouentis huiuſmodi productiones, ſeu reproductiones actorũ aliarum inſtantiarum, qui eſt attendendus in ordinatorijs, iudicij ex vulg. vt de ſimili ſtylo dixit Rota in Meliten. penſionis. 21. Maij. 1602. & in Mediolanen. prætenſæ illegitimitatis. 4. Iulij. 1608. coram bo. mé. Penia. & in ſpecie de huiuſmodi ſtylo Florentiæ Curiæ eccleſiaſt. in Florentina iuriſpatronatus. 2. Decemb. 1607. coram Illuſtriſſ. Card. Lancellotto. & de ſtylo loci Iudicis in ordinatorijs attendendo dictum fuit in hac cauſa 22. Aprilis præteriti.

2 De dicto autem ſtylo ſatis conſtat ex atteſtationibus Cancellarij Actuariorum, & Cauſidicorum dicti fori in ſummario num. 3. quæ licèt extraiudiciales ſufficiunt ad illũ probandum in ordinatorijs. l. 3. §. ſed & diui. vbi Florian. & Iacob. ff. de teſtib. Alex. in l. dies cautioni. §. hoc autem. num. 26. ff. de damn. infect. & fuit decitum in d. Florentin. Iuriſpatronatus. qui etiam non fuit per Rodulphum controuerſus, immo in memoriabilibus per eũ datis admiſſus, & acceptatus, & cauſa cum illius præſuppoſito diſputata.

3 Et licèt opponeretur, quòd ſtylus non applicabatur, cum requirat adnotationem productionis omnium, & ſingulorum actorum, & iuriũ aliarum inſtantiarum, & quòd originalia dimittantur penes Notarium per alteram partem videnda, quæ dicebantur ceſſare in præſenti caſu, & per conſequens etiam ſtylus. Bertrand. conſ. 143. num. 3. vol. 2. par. 1. Creſcent. dec. 4. in fin. de procuratoribus. Seraph. dec. 688. nu. 2.

Nihilominus ſatis viſum fuit eſſe factam dictam adnotationem per illa verba, omnia & ſingula acta, & actitata hactenus in huiuſmodi cauſa facta, & geſta per vtramque partem, quæ cum ſint ita ampla, & vniuerſalia compræhendunt ſine dubio acta præcedentium inſtantiarum, li-
4 cèt enim inſtantiæ ſint diuerſæ, cauſa tamen ſemper eſt eadem ratione identitatis perſonarum, & rei. gloſ. in rub. C. ne lic. tert. prouoc. & quãtum ad proprietatem, & effectum, licèt ſecus quoad ordinem & iuſtitiam. Albert. ex mente Iacob. de Bel uiſ. in l. ita demum. num. 3. in fin. C. de procurat. & ibi Alex. num. 18. & 19. Caſſad. dec. 8. num. 5. de reſcrip. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. caſ. 202. num. 67.

Tanto magis cum ex ſtylo non præſcribatur forma præciſa adnotãdi, & deſcribendi adnotationem, quę verbis expreſſis, & diſtinctè contineat productionem cuiuſlibet proceſſus aliarum inſtantiarum præcedentium, dimiſſio autẽ originalium penes Notarium viſa fuit ſatis iuſti-

ficata,

ficata, & potiſſimum ex atteſtatione eiuſdem Notarij de qua infra.

5 Sed vlterius pro parte Gabrielis plura etiam deducebantur, ex quibus videbatur conſtare productionē, & tranſportationem fuiſſe realem, & pręſertim diuturnitas temporis duorum ferè annorum, quo cauſa coram Domino Archidiacono pependit. Item verba procemialia ſentētiæ viſis omnibus actis, & actitatis per procuratorem Gabrielis exhibitis licèt enim tali aſſertioni iudicis regulariter non credatur ad notata communiter per DD. in cap. quoniā contra. de probat. & alios allegatos per Decian. reſp. 18. num. 201. vol. 1.

6 Creditur tamen quando illa eſt veriſimilis prout hic ex ſupradictis, & infra dicendis. Anchar. conſ. 277. in fin. verſ. non obſtat. Aym. de antiq. temp. p. 2. nu. 22. & conſ. 54. nu. 15. Decian. d. reſp. 18. nu. 203. Cæphal. conſ. 474. nu. 11. Menoch. de arbitr. quæſt. 76. nu. 21. lib. 1. & ferè in ſpecie noſtra conſ. 100. nu. 230. 31. 32. & quando eſt adminiculata. Decian. d. reſp. 18. num. 204. verſ. & ſecundum ea.

Adminicula autem erant motiua dicti Archidiaconi, & eius aſſeſſoris, ex quibus apparebat acta ipſa fuiſſe coram eo etiam actualiter producta ac per eum lecta, vt fuit in ſimili cōſideratum in Oriolen. beneficiorum. 12. Ianuarij. 1596. coram bo. mem. Litta. plura eius decreta, quòd acta ſibi exhiberentur, & dicto Aſſeſſori, cum cuius Voto declarauit velle cauſam expedire, & denique atteſtatio Notarij actuarij cauſę de reali exhibitione proceſſuum penes ſe facta, & de illorum conſignatione Gabrieli ad effectum deferendi Aſſeſſori, vt in dicto ſummario num. 6. vt fuit dictum in Pientin. capellæ. 7. Iunij. 1596. coram eodem Litta.

Et aliæ atteſtationes pluriū perſonarum, quæ viderunt dd. proceſſus penes d. Aſſeſſorem qui illis incumbebat, vt daret votum pro ſententiæ prolatione, & propterea ex prædictis huiuſmodi ſtylo ſufficienter ſatiſfactum fuiſſe videtur.

7 Minus etiam viſa fuit obſtare atteſtatio Aſſeſſoris, quòd non viderit iura pro parte illorum de Landis, ſed ſolummodo pro parte Gabrielis, quia cum cōſtet dd. de Landis fuiſſe legitimè citatos, & à Iudice monitos ad informandum, & ſuas probationes deducendum, potuit Iudex ſtante illorum negligentia abſque vitio nullitatis pronunciare ſuper iuribus tantum pro alia parte productis. Felin. in c. eccleſiæ S. Mariæ. num. 18. verſ. limita igitur primo. de conſtit. Alex. in l. 2. nu. 9. circa med. verſic. ſecus ſi ſit lata. C. de edend. Cæphal. conſil. 89. nu. 24. 25. & 26. p. 1. & fuit dictum in Maioricen. Canonicatus. 4. & 18. Febr. 1591. coram bo. mem. Gipſio.

Alia nullitas concernens caput iniuſtitiæ viſa fuit alterius inſpectionis.

Et interim fuit vt ſupra deciſum.

In eadem coram eodem. die 31. Maij. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Actor tenetur probare nullitatem propoſitam.*
2 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum habet pro ſe præſumptionem.*
3 *Multo magis tres conformes.*
4 *Sententiæ ex actis non iuſtificatæ ſunt iniuſtæ.*
5 *Et quòd non ſint iuſtificatæ, quomodo probetur.*
6 *Iniuſtitia vt cauſet nullitatem, debet eſſe notoria.*
7 *Ita vt velari non poſſit.*
8 *Et contra notorium admittitur exceptio.*
9 *Notoria iniuſtitia impedit executionem trium conformium.*
10 *Sententia poteſt etiam iuſtificari ex antiquis, & nouis probationibus.*
11 *Quando non agitur de ea exequenda.*

12 *Sententiæ quando ſe non referunt ad acta non poſſunt dici notoriè iniuſtæ ſi ex actis non iuſtificentur.*

13 *Et ſi ex actis ſint notoriè iniuſtæ reuocantur.*

DECISIO XV.

TEnuerunt Domini non eſſe reuocandas ex capite nullitatis, tres ſententias conformes ad fauorem Gabrielis, in partibus latas, per quas fuit pronunciatum, ipſum tamquam præſentatum ad beneficium, de quo agitur, à veris, & indubitatis patronis, & in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſten. eſſe inſtituendum: præſentationes verò de alijs, inter quos Rodulphus, & ab alijs factas, reijciendas: nam Rodulphus
1 tamquam Actor tenetur probare nullitatem per eũ principaliter propoſitam ex vulg. & in ſpecie in ſententia. tex. in cap. in præſentia. de renunc. & in cap. cum ſuper. de re iud. Io. And. ad ſpecul. de exec. ſent. §. poſtremo. verſ. incip. §. ſeq. Bart. in l. 1. num. 16. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ. cum pluribus per Vant. de nullit. tit. à quo, & quibus, &c. nu. 2. & 5. maximè cum tendat ad dictas ſententias, vna cum executione ſubſecuta, reuocandas, & pro illis præſumatur, ſi enim vnica, quæ tranſi-
2 uit in iudicatum, habet pro ſe præſumptionem. c. cum inter, & c. ſicut. de re iudic. Capic. dec. 16. in princ. Rot. dec. 636. num. 1. p. 1. diuerſ. Menoch. lib. 2. præſump. 67. nu. 48. mul-
3 to magis tres conformes, ſubſequuta præſertim earum executione. ad l. 1. cum ibi not. per Ang. in princ. C. ne lic. in vna eademq. cauſ. &c. clem. vt calumnijs, de re iudic. Put. deciſ. 198. num. 1. lib. 1. in nouiſſ. & facit dec. in Barbaſtren. pecuniaria. 1. Iulij 1616. coram R. P. D. meo Andrea.
4 Nec obſtat, quòd dictæ ſententiæ vti ex actis non iuſtificatæ ſint notoriè iniuſtæ, & conſequenter nullæ, etiamſi ad acta ſe expreſsè non referant. Abb. in c. inter cæteras. nu. 10. & 11. & ibi Felin. in 3. concl. nu. 10. de re iud. cum alijs in Romana officij. 3. Ianuarij. 1608. coram bo. me. Scotto.
5 Nam huiuſmodi negatiua, quòd non ſint ex actis iuſtificatæ ſententiæ (quæ tamquam fundamentum intentionis Rodulphi eſſet ab eo cõcludenter probanda ad communem doctrinam Bart. in l. in illa. ff. de verb. oblig.) & ex prædictis non poteſt iuſtificari niſi per ipſum integer proceſſus, & omnia acta exhibeantur. Rota d. dec. 636. in princ. & num. 3. p. 1. diuerſ. Card. Seraph. dec. 290. nu. 20. & dec. 1307. nu. 3. & fuit etiã dictum in Romana domus de Canſachis. 20. Maij. 1589. coram bo. me. Card. Blanchetto. quòd tamen non fecit, in proceſſu enim per eum producto non legitur rogitus Actuarij cauſæ primæ inſtantiæ productionis omnium proceſſuũ formatorum, del 1592. & 1600. ſuper confirmatione donationis iuriſpatronatus, & illius canonizatione, quæ productio facta fuit pro parte Gabrielis 7. Septemb. 1609. coram Vicario Piſtorien. in præſentia procuratoris dicti Rodulphi, vt in ſecundo ſummario dicti Gabrielis. num. 2. & eadem die adnotata ſuper dictis proceſſibus per eundem Notarium: ex quo etiam ceſſat oppoſitio, quòd fuerit productio verbalis; & nihilominus ex dictis proceſſibus, & actis, non ſolùm deducuntur talia, ex quibus excluditur prætenſa iniuſtitia, ſed plura etiam (vt Dominis viſum fuit) conſiderabilia, pro iuſtificatione dictarũ ſententiarum, tàm circa pertinentiã iuriſpatronatus, quàm poſſeſſionem, ſeu quaſi præſentãdi, latè, & copioſè cumulata in reſponſo Caballi Aſſeſſoris 126. p. 2. & in motiuis Auditorum Nuncij Florentini, in d. ſummario num. 5. ideoq. non poteſt dici conſtare de notorietate, niſi prius firmetur ſubſtantia, & ſic iniuſtitia. Contard. ad l. vnic. C. ſi de moment. poſſeſſ.

poſſeſſ.limit.9.nu.35. & 36. Cabal. conſ.81.num.6. par.1.& facit Bald. conſ.465.nu.1.& 2.p.4.& fuit dictũ in Anconitana bonorum. 29. Febr. 1616. coram me. quæ notorietas
6 requiritur ad hoc, vt iniuſtitia cauſet nullitatem, vel illi æquiparetur. vt in d.cap.inter cæteras.tenet Butr. in fin. Abb.d.nu.10.& 11.& apoſtil. ad eum. Card. & Alex.de Neu.n.3. & 4. in fin. Imol.col.2.verſic.tamen. d.Ant.Ioan.de Anan.in fin.& Felin. nu.5. & ſeqq. idem Imol.in clem.1. ſub nu.12.eod.tit.Bero.in c.quoniã contra.nu.241.de probat. Contard. d.limit.9.num.8. & 9. & num.42.& ſeqq.Surd.conſ.405.ſub num.16.& ſeqq. Cabal.d.conſ.81.num.2. & 3. Menoch.lib.1. præſumpt. quæſt.79. num.3. & 4. & lib.2.d.præſump.67. nu. 51. & conueniunt omnes Rotæ deciſiones ad id allegatæ. talis autẽ
7 debet eſſe huiuſmodi notorietas, qđ aliquo colore velari,& offuſcari non poſſit. Butr. in c. in præſentia. nu.8. verſic.ſi autem Iudex.& verſic. non placet.de renunciat. & ibi Imol.nu. 50. verſic.3. & vltimo caſu. Corn. conſ.10.ſub nu.3.lib.4.Felin.in d.c. inter cæteras.nu.7.Ripa in l.4.§.cõdemnatum. n.17.verſ.quam ſententiam.ff.de re iudic.Contard.d.limit. 9.nu.34.Vant. de nullit. ex defectu proceſ.num.118. cum plurib. ſeqq. Cæphal.conſ.201.num.10. & conſ. 202.nu.16.lib.2. Surd. d.conſ.405. num.23.24.& ſeqq. Caball.d.conſ. 81. num. 4. & ita etiam tenuit Rota in Toletana matrimonij. 27. Iunij. 1569.coram Grato.relata in dec.85 nu.4.p.1.diuerſ. & coram Seraphino dec.616.nu.8. & 9. in Rauennaten. bonorum. 15.Aprilis.1575. coram Robuſterio. & in Bononien. bonorũ Buccamatijs. 20.Iunij.1586. coram Orano.in Romana de Bombellis.31 Maij. 1613. coram Reuerendiſſ. D. meo Damaſceno.in Nepeſina Laudi 13. Febr.1615. coram R.P.D. meo Caualerio. in d. Anconitana bonorum. 29. Febr. 1616. & 14.Aprilis præteriti coram me. & in d. Barbaſtren. pecuniaria coram R. P.D. An-
8 drea. nam contra notorium admittitur exceptio ad elidendum actiones agentis, licèt nõ perimatur ſubſtantia veritatis. Bald.in l.final.n.40. verſ. & ſic contra notorium. C. de edict.diu.Hadr. &c. quæ tamen notorietas, in propoſito adeſſe dici nõ poteſt ex prædictis, & ita etiam tacitè videtur confeſſus Rodulphus, dum acceptauit reſcriptum Commiſſionis cauſæ nullitatis Iudici Synodali Piſarum, cum clauſula, parito iudicato,eoq. vſus fuit illud producendo, & illius vigore cauſam proſequen. cum d. clauſula, ſi enim prætendere potuiſſet notoriam iniuſtitiam veriſimiliter reclamaſſet pro impedienda executione, cum noto-
9 ria iniuſtitia impediat executionem etiam trium conformium. Gabr.cõſ. 28.nu.4.lib.2. & rei iudicatæ,vt videtur ſenſiſſe Rota in Corduben. decimarum de Marthos. 13.Martij. 1581. coram bo.mem. Card. Blanchetto.

10 Vltra quod dictæ ſententiæ poſſunt etiã iuſtificari ex alijs antiquis, & nouis probationibus, immo ex noua cauſa. l.1.§.1.ff.quæ ſent. ſin. app.Bart.in d.l.1.nu.16. C. quando prouoc. &c. Caputaq. dec.[illegible]o.n.2. par.3. & ſententia etiam ex actis nõ iuſtificata, non habetur pro notoriè iniuſta, niſi quando ex alijs non iuſtificatur. Put. dec.391.lib.1. in nouiſ. quam ſequitur Seraph.dec.701. nu.3.vel quando non poteſt amplius iuſtificari. idem Seraphin. dec.734.
11 num.4. maximè cum non agatur de illis exequendis, quo caſu maturius eſſet procedendum. idem d.deciſ. 290.num.21. ſed de illis ſubſtinendis.Put.dec.391.nu.1. & 2. Achill. dec.7. in fin. de re iud. & ſentire videtur Gabr.d.conſ.28.nu.7.& Rota in d. Romana officij coram Scotto.

12 Demum cum dictæ ſententiæ non ſe referant expreſſis verbis, & per modum cauſæ diſpoſitiuæ ad acta, vbi

vbi etiam non eſſent ex illis iuſtificatæ, non poſſent dici notoriè iniuſtæ, itaut reddantur nullæ, vel pro nullis habeantur, iuxta opinionem Abb. & Felin. in d. cap. inter cæteras. ſupra allegatorum. nam Rota illam non ſequitur, ſed tenet quòd hoc caſu habeantur pro validis. iuxta gloſ. in l. 1. in verbo, vel tranſactio. & ibi Bart. num. 2. & 3. C. de error. calculi. & Bald. ſub num. 5. Alex. in l. rei iudicatæ. §. 1. num. 6. verſ. ſed contrarium. ff. ſol. matr. & de magis communi Vrſil. ad Afflict. deciſ. 28. num. 6. verſ. & ſimiliter non obſtat, & num. 7. Contard. d. limit. 9. nu. 59. verſ. non puto. Gabr. tit. de ſentent. concl. 10. num. 5. Put. d. dec. 391. in princ. & fuit dictum in Anconitana aſſecurationis. 1. Iulij. 1602. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano. & in Firman. altaris. 5. Iunij. 1606. coram Reuerendiſſ. Lugdunen. & de obſeruantia Rotæ teſtatur Gabr. d. cõſ. 28. num. 3. verſ. verum.

13 Illas tamen reuocat, quando ex actis ſunt notoriè iniuſtæ, niſi aliunde iuſtificentur, vel poſſint iuſtificari. iuxta ſuperius adducta. & declarauit Rota 12. Ianuarij. 1543. in vna Toletan. matrimonij coram Puteo. vt dicitur in additione ad ſupradictam eius deciſionem 391. & ſentiunt Gabr. d. conſ. 28. nu. 2. & 3. & Card. Seraph. dec. 251. in fin.

Et ideo ex his fuit vt ſupra deciſum.

Et in eadem coram eodem. 11. Maij. 1618.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum reuocat ſententias, earumq. executionem.*
2 *Quæ non datur, niſi docto de iniuſtitia, in qua adſit læſio.*
3 *Et quando ſufficiat ſententiam eſſe latam contra ius litigatoris.*
4 *Reſtitutionem petens debet facere probationes luce clariores.*
5 *Si petatur contra tres conformes.*
6 *Plena probatio, & cognitio requiritur, quando agitur de reuocanda executione.*
7 *Enunciatiua vnica ſemiplenè probat iuſpatr.*
8 *Et adminiculis concurrentibus probat plenè.*
9 *Enunciatiua facti alieni, & præteriti, & reſpiciens fauorem teſtatoris, non probat.*
10 *Præſertim ſi ſit æquiuoca.*
11 *Diuerſitas nominum parit dubietatẽ.*
12 *Teſtes qui debeant præualere.*
13 *Enunciatiua* Epiſcopi *contra* Epiſcopum, *non contra tertium probat, præſertim cum ſit vnica.*
14 *Inſignia depicta in capella plurimum releuant ad probat. iuriſpat.*
15 *Confeſſio fundata ſuper auditu non probat.*
16 *Reſtitutionem petens debet probare de iure ſuo.*

DECISIO XVI.

POſt reſolutionem in hac cauſa factã vltima Maij anni præteriti, quòd tres ſententiæ conformes ad fauorem Gabrielis latæ non eſſent reuocandæ ex capite nullitatis, fuit inhærendo Commiſſioni dubitatum. An conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum ad fauorem Rodulphi, & DD. negatiuè reſponderunt.

1 In primis enim firmatum fuit Rodulphum in hoc iudicio reſtitutionis principaliter, intentato eſſe actorẽ, & effectum petitæ reſtitutionis eſſe reuocandi dd. ſententias cum exe-
2 cutione ſecuta. Et ideò non poſſe obtinere niſi docto de iniuſtitia, in qua conſiſtit læſio Rot. dec. 1. de reſtit. in integr. in nou. Card. Seraph. dec. 1238. in princ. ſine qua reſtitutio non conceditur etiam minori. vulg. l. nã & poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiur. & ibi not. gloſ. Bart. & alij, cum latè cumul. per Odd. de reſt. &c. par. 1. quæſt. 36. art. 2. & 3. num. 9. & ſeqq.

ſeqq. nec eccleſiæ, vt ibi per eum num. 15. & licèt ſufficiat ſententiam
3 eſſe latam cōtra ius litigatoris. Hoſt. Butr. Abb. & alij in c. 2. de purgat. vulg. quam cōmunem teſtatur Odd. d. tract. p. 2. quæſt. 79. nu. 10. verſ. in cōtrarium quam Rota ſequitur etiã ſi iniuſtitia non ſit notoria Cardin. Seraph. deciſ. 251. num. 2. & dictum fuit in Anconitana cenſuum. 20. Maij. 1613. coram R.P.D. meo Vbaldo. & in Palentina Cappellan. 26. Ianuar. 1615. coram me. & in alijs paſſim.

Tamen neceſſariæ ſunt probationes plenæ, & concludentes, cum agatur non de remouen. obſtaculo, quòd iam fuit remotum per cōmiſſionem & introductionem cauſæ reſtitutionis, prout de iure in quo ſufficere ſemiplenas probationes dixit Bald. in l. 1. num. 5. C. ſi aduerſus libert. cum alijs de quibus infra, ſed de reportan. totali victoria & retractandis ſententijs, & re iudicata, iuxta doctr. Innoc. in c. cum ex literis de reſt. in int. quem ibi ſequũtur Butr. in fin. verſic. quandoque petitur. Abb. num. 16. verſ. ſed dubium. Card. col. pen. verſ. vndecimo quero. Io. de Anan. in fin. Imol. col. fin. in fin. verſ. ſecus. Salyc. in l. 1. num. 9. verſ. ego in caſu noſtro. C. ſi aduerſus rem iudic. Card. in c. auditis. in 2. oppoſit. eod. tit. & ſentit etiam
4 Egid. dec. 38. & probationes petentis reſtitutionem aduerſus ſententiã debere eſſe luce clariores. Bald. per illum text. in l. fin. C. ſi min. ſe maior &c. & ibi Iacobin. num. 4. in 3. not. Socin. conſ. 194. num. 7. vol. 2. ſentit Bald. in d. l. 1. num. 5. C. ſi aduerſus liber. & ibi apoſtill. ad eum Salic. in d. l. nam & poſtea. §. ſi minor. verſ. & hæc puto. ff. de iureiur. & in l. 1. col. pen. & fin. C. ſi aduerſus rem iudic. & plures cumulat, & de communi ex Rot. Bonon. Viu. & Lancellot. relat. Odd. d. tract. p. 1. quæſt. 36. art. 10. num. 73. quam etiam tenet Roman. d. §. ſi minor. num. 12. verſic. tertio caſu. Felin. in c. cum ſuper. nu. 18. de re iudic. Decian. conſ. 18. nu. 243. lib. 1. Contard. in l. vnic. limit. 8. nu. 30. C. ſi de momen. Hippol. Rimin. conſ. 747. nu. 114. vol. 7. & pleniſſimam requiri cognitionem Myſing. cent. 4. obſeru. 21.

5 Quæ ſine dubio procedunt in reſtitutione aduerſus tres conformes, pro quibus maior vrget præſumptio, vt fuit dictum in d. dec. vlt. Maij, & violenta. Odd. d. tract. p. 1. quæſt. 36. art. 1. num. 7.

6 Tanto magis cum agatur de reuocan. executione, quo caſu plena probatio, & plena cauſæ cognitio requiritur vt ex Innoc. d. c. cum ex literis de reſtit. in integr. Mil. in repert. in verbo, reſtitutio in integrum, quando petitur. Crott. conſil. 344. num. 8. cum ſeqq. in 3. & benè Aym. conſil. 172. num. 7.

Et etiam ad finem vt ipſe Rodulphus conſequatur beneficium de quo agitur. Innoc. Butr. Abb. Card. & alij in d. c. cum ex literis. & ex Bal. & Felin. ſupra citatis.

Quod autem non probetur dd. ſententias eſſe iniuſtas ſatis demonſtratur. Nam Rodulphus prætendit ſe præferendum Gabrieli veluti præſentatumà veris patronis, & exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi. Neutrum autem ex iſtis verificatur.

Nam primò quoad proprietatem, & pertinentiam iuriſpatronatus ex parte eiuſdem Rodulphi non oſtenditur fundatio, vel conſtructio, vel dotatio ab auctoribus ipſum præſentantium. Sed primum & præcipuũ fundamentum ſit ſuper teſtamento q. Ser Nicolai Franciſci de anno 1485. in quo in pluribus legatis per eum factis in euentum deceſſus legatariorum ſine filijs ſubſtituit quãdam capellam ſitam in Plebe Carmignani penes fontem Baptiſmatis titulatam in S. Ioannem Baptiſtam, & S. Nicolaum enunciando, quòd fuit ædificata per Franciſcũ Nicolai

patrem

patrem dicti teſtatoris, & Ser Goggium Ser Manfredi, & Ioannem filium dicti Franciſci & fratrem carnalem ipſius teſtatoris in eorum reuerſione à S. Iacobo, & S. Antonio.

5 Ex qua enunciatiua quamuis vnica, tamen vti antiquiſſima reſultare dicebatur ſaltem ſemiplena probatio, vt in Oritana Archipresbyteratus. 2. Decemb. 1598. coram Orano. & in Lancianen. Archipresbyteratus. 2. Maij. 1616. coram me. & plena

8 concurrentibus adminiculis de quibus infra; vt in Florentina iuriſpatronatus. 3. Decembris. 1607. coram Illuſtriſſ. Card. Lancellotto.

9 Verum vltra quod opponebatur quòd dictum teſtamentum non eſſet in forma probanti. Reſponſum fuit dictam enunciatiuam nihil probare, tùm vti facti alieni, & præteriti. Rot. dec. 22. num. 2. de præben. in antiq. tùm veluti reſpicientem fauorem, & intereſſe proprium ipſius teſtatoris. Put. dec. 149. num. 1. lib. 3. in nouiſſ. Seraph. dec. 1189. num. 3. & fuit dictum in Albanen. Prioratus. 26. Nouemb. 1588. coram bo. me. Orano. in Taruiſina parochialis. 31. Maij. 1613. coram R.P.D. meo Vbaldo, & in Aretina capellaniæ. 18. Maij. 1616. coram me, & facit deciſ. Caputaq. 371. num. 2. p. 2. & in Virdunen. Abbatiæ. 27. Nouemb. 1615. corã me.

Secundo, quòd cum in eadem eccleſia ante illius reſtaurationem eſſent duæ capellæ ſub inuocatione S. Ioannis Baptiſtæ, vt probant teſtes in ſummario Gabrielis num. 5.

10 9. & 10. enunciatiua illa redditur æquiuoca; nec enim poteſt dici teſtatorem intellexiſſe de vna potius quàm de alia; imò conſtat, quòd non intellexit de capella, de qua agitur. Tùm ex diuerſitate nominum,

11 quia iſta eſt ſub titulo S. Ioannis Baptiſtæ ſimpliciter: illa autem de qua in teſtamento inuocatur S. Io. Baptiſtæ, & S. Nicolaij, & ſic diuerſa. l. ſi idem. C. de codicill. Tùm etiã ex diuerſitate ſitus, quia licèt hodiè capella de qua agitur exiſtat penes fontem baptiſmalem, prout enunciatur in teſtamento; tamen id euenit ex reſtauratione eccleſiæ, antequam dicta capella non erat ſituata iuxta dictum fontem, ſed ab alio latere; ſed in reſtauratione fons baptiſmalis fuit tranſlatus ad aduerſum latus eccleſiæ penes dictam capellã, vt deponunt octauus, ac nonus teſtes, in dicto ſummario Gabriel n. 5. & teſtes examinati pro Landis, ibi num. 9. & præſertim decimus, *che ſi trouò à murare in detta Chieſa, quando ſi riferce*, necnon alij teſtes examinati pro Sebaſtiano de Bertis, dicto num. 10. & ideò neceſſe fuiſſet probare, quòd capella in teſtamento enunciata ſit eadem cum hac de qua agitur nomine, & ſitu diuerſa. iuxta theor. Bart. in l. demonſtratio falſa. num. 20. verſ. ſi verò ſunt nomina. ff. de condit. & demonſt. quam ſecuta eſt Rota in Romana domus S. Petri. 6. Nouemb. 1615. corã me.

Vnde nõ obſtat viſitatio Epiſcopi de anno 1605. data in ſummario Rodulphi num. 20. in qua fit mentio vnius tantùm altaris S. Ioannis, quia eſt recens, nec percutit tempus teſtamenti, vel ante dictam reparationem eccleſiæ. Vltra quòd eum in eadem relatione mentio etiã fiat de alio altari in albo hoc poteſt intelligi de alio altari ſub eadem inuocatione, cuius inſcriptio non poterat legi, vt etiam interpretatus eſt Cancellarius dicens verba illa in albo poſſe intelligi S. Ioannis Baptiſtæ.

Secundum fundamentum fiebat ſuper publica voce, & fama, quòd capellania fuerit, & ſit de iurepatronatus familiæ de Lamberteſchis, à qua proueniunt Landi, vt per teſtes d. ſummario Rodulphi nu. 16.

Sed hoc facilè tollitur ex lectura eorumdem teſtium, cum omnes de auditu tantùm deponant, & nemo eorum de publica voce, & fama, vt in facto ſupponebatur, nec de quo tem-

tempore; imò è cõtrario adſunt viginti
12 teſtes pro Gabriele deponẽtes de contraria fama, vt in eius ſummario num. 18. qui vti numero plures præualere debent. gloſſ.communiter recepta in c.noſtra. de teſtibus. Bart.in l.ſi duo.col.1.ff.vti poſſid.cũ alijs adductis per Hyppol.Rim.conſ. 237.nu.72.vol.3.

Tertium deducebatur fundamẽtum ex quadam partita libri Diœceſis Piſtorien. formiter extracta anni 1569. in ſummario num.17.in qua ſic legitur *Capella di S.Gio.Batiſta nella Pieue di S. Michele, del padronato del Caſato de Lamberteſchi di Firenze, Rettore Ser Bindo de Pellerij.*

13 Cui tamen reſponſum fuit, quòd huiuſmodi enunciatiua fortè probaret contra Epiſcopum non contra tertium. Bald.in auth.ſi quis in aliquo.num.8. verſic.ſaluando. Innoc. C.de edend.Felin.in c.illud.num.4. verſic. & pro iſta opinione. de præſumpt. & in c.ſicut. num.26.verſic. tamen illam. de re iudic. Rocch. in tract. de iurepatr. in verbo,honorificum.q.50.num.83.& fuit dictum in Bracaren.parochialis. 1.Iulij.1592. coram bo.me. Card. Mantica. & in dicta Virdunen.Abbatiæ. 27.Nouẽbris.1615.coram me.præſertim cum ſit vnica, & non antiqua, & hodie de enunciato principaliter dubitetur. Pariſ.conſ.94.nu.19.lib.1. Put. dec.381.num.2.lib.1. Card.Seraph. deciſ.1278. num.3. & dixit Rota in Firmana altaris.20.Iunij.1614.corã R.P.D.meo Dunozetto.& aduerſatur etiam depoſitioni teſtis examinati in d. viſitatione anni 1505. in ſummario Gabrielis num.11. dicentis,quòd patroni huius capellæ ſunt de domo Ser Nicolai Ioannis Pillerij de Carmignano.

Quartum locabatur fundamentũ ſuper prouiſione Apoſtolica de anno 1535. ad fauorem Bindi, Dominici Antonij de Chriſtinis, per reſignationem Nicolai Dominici,etiam de Chriſtinis, cum enunciatiua, quæ aliquorum familiæ de Chriſtinis laicorum, de iurepatronatus exiſtit d. ſumm. Rodulphi nu.13.

Verùm nec iſta enunciatiua, tàm generica quidquam facere viſa fuit. Non eſt enim neceſſario referenda ad Chriſtinos deſcendentes, & cauſam habentes à d. Ser Goggio in d. teſtamento nominato, potius quàm ad alios Chriſtinos auctores præſentantium Gabrielem; imò nec videtur poſſe hæc relatio fieri ex quo cũ dictus Bindus Rector fuerit capellæ S.Io. Baptiſtæ *della Croce, & non del Batteſimo*,vt deponit octauus teſtis, ad 31. & decimus, ad 55. in ſumm. Gabrielis d.num.5. prædicta prouiſio ad eius fauorem facta, intelligi non poteſt de capella enunciata in teſtamento, quæ erat penes baptiſmum,& in qua,vt aſſerunt dd. teſtes in numeris ſupra citatis erat depicta imago S. Io. Baptiſtæ baptizantis; ſed de alia nunc exiſtente, de qua agitur cum imagine S. Io. Baptiſtæ geſtantis crucem, & conſequenter aſſertio in d. prouiſione contenta referri non poteſt ad Ser Goggium; & alios Chriſtinos in teſtamento nominatos.

14 Quintum ſuper inſignibus depictis in tabula dictæ capellæ recognitis, & deſcriptis in viſitatione facta de anno 1601. concordantibus cũ inſignibus familiæ de Lãberteſchis, & in ipſorum domo depictis, vt ex teſtibus d. ſumm. Rodulphi nu. 18. quæ plurimum releuant ad probationem patronatus.Rip.in c.cum eccleſia Sutrina.nu.97.de cauſ.poſſeſſ. & prop. cum alleg.

Sed placuit reſponſio, quòd illa non ſunt inſignia propria de Lamberteſchis, ſed communia omnibus de Chriſtinenſibus.

Sextum, demum fundamentum ſuper confeſſione Ser Bindi Rectoris de familia Chriſtinen. de ann.1573. ad inſtantiam Michaelis de Landis facta, quòd audiuit dicere à dicto Michaele eum eſſe patronum, vt d. ſumm.

ſumm. Rodulphi nu. 19. tollitur eo
16 ipſo quòd dicta confeſſio fundatur ſuper auditu tantũ à dicto Michaele, quia ſicut ipſimet in hoc tamquam in re ſua commodum, & intereſſe reſpiciente non crederetur. l.nullus. ff.de teſtib. l. omnibus. C. eod. ita multò minus d. Bindo de auditu ab illo atteſtanti, ne maior fides exemplo, quàm originali adhibeatur.l.1.ff.de fid.inſtrum.Crauett. conſ.41. nu.2. maximè, quia idem Bindus expreſsè dixit ſe ignorare cuius patronatus eſſet capella S. Io. Baptiſtæ.

Quoad quaſi verò poſſeſſionem præſentandi ad illam proban. nec vlla præſentatio, nec quicquã aliud deductum fuit.

Ideoq. cum Rodulphus non probauerit pertinentiam iuriſpatronatus, nec quaſi poſſeſſionem, nec deſcendentiam ſuorum præſentãtium, eorumq. auctorum à patronis veris, vel exiſten. in quaſi poſſeſſione preſentandi non docuit conſequenter de læſione, & bono iure ſuo, prout facere debuit ad obtinen. reſtitutionem. Bart.in d §.ſi minor.nu.6. Salyc.in d.l.1.nu.10.verſ.præterea. C. ſi aduerſus rem iudic. Prob. ad Monach.in rubr.de reſtit.in integ.nu.4. Rot.dec.5. de reſtit.in integ. in nouiſ. quam in Romana Curia ſeruari teſtatur. Caſtr. in d. §.ſi minor. nu.7. & poſt eum Alex. ibi. num. 9. circa med.Iaſ.nu.16.circa fin. Crot. conſ. 344.nu.8.9. & 10.lib.3. Natt.conſ. 503.nu.13.Veſtr. in prax.lib.8.c.3. num.7. propè fin.verſ.addo pro breuiori. vbi de ſtylo palatij. Lancell. de attent.pend.reſt. par.2.c.14.n.3. & 4.Odd.d.quæſt.36.art.5.num.40. verſ. in contrarium. & clarius om-
16 nium, quod petens reſtitutionẽ docere debeat de iure ſuo. cum aliàs ſi ius non habeat, læſio conſiderari nõ poſſit, declarat Aym. d.conſ. 172. nu.7.vſque ad finem.

Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PIROVANO

Regieñ Iuriſpatronatus. 10. Maij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. probatur ex fundatione, & dotatione.*
2 *Solemnitas ex quibus præſumatur.*
3 *Iuriſpatr. pertinentia quomodo probetur.*
4 *Deſcendentia quomodo probetur.*
5 *Quaſi poſſeſſio acquiritur ex conſenſu præſtito reſignationi.*
6 *Referenti ſtandum eſt, quatenus conſtet de relato.*
7 *Extractio ſcripturarum quando non ſit valida.*
8 *Tranſumptum non facit fidem.*
9 *Quid ſi originale tranſumptum non poſſit portari.*
10 *Solemnitas quando interueniſſe præſumatur ex curſu centum annorũ.*
11 *Identitatis probatio quando ex coniecturis, & adminiculis ſuppleatur.*
12 *Erectio, & fundatio quando effectuata dicatur.*
13 *Conſenſus non veri patroni non præiudicat veris patronis.*

DECISIO XVI.

Cenſuerunt Domini conſtare de iurepatronatus de quo agitur, & ſpectare ad Cantarellos.

Patronatus enim probatur ex diſpoſitione Franciſci Ardixoni, in cuius executionem Hieronymus frater teſtatoris, & procurator Franciſcæ matris, & hæredis eiuſdem Franciſci comparuit coram Vicario Regieñ, & obtulit plura bona pro dotatione capellæ, & beneficij erigendi, qui Vicarius beneficium erexit, de anno 1491. menſe Auguſti; vnde dubitari non poteſt de illius exiſtentia: quia iſte eſt præcipuus modus pro-
1 bandi iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione, quod erigitur cum con-

conſenſu, & auctoritate Ordinarij, & ſuum eſt ſortitum effectum, vt hic ex pluribus præſentationibus ſubſequutis. Seraphin.dec.1232.nu.1. & ſeqq. Rot. dec.517.num.2.par.1. recent. & dec.167.nu,4.p.2.diuerſ. ſequendo decreta Tridentini ſeſſ.25. cap.9.de reform. nec quidquam refert, quòd ſola auctoritas Vicarij,& nõ Ordinarij interuenerit, cum verſemur in tempore antiquiſſimo ab anno ſcilicet 1491. cum obſeruan-
2 tia ſubſequuta, quòd ſufficit ad præſumendum concurſum omnium ſolemnitatum, quæ de iure ſolent deſiderari. Rota dec.545.nu.2.& dec. 598.nu.9.p.1. diuerſ. quinimo ſolæ præſentationes effectuatæ ſupra cẽtum annos, prout in præſenti concurrunt, ſufficerent ad illius probationem ex fundatione, & dotatione. Dec.cõſ.174.n4.Seraph.dec.1141. nu.1.Rota dec.674.n.2.p.2.recent.

3 Spectare autem ad Cantarellos etiam probatur ex actu ipſius erectionis, & fundationis, in quo Hieronymus narrando tenorẽ legati aſſerit formalia verba, patronos autẽ eiuſdem in perpetuum, & in infinitum eligens, & eſſe volens primo Magnificum D. Hieronymum eius fratrem, quoad vixerit, & poſt eum hæredem in teſtamento deſcriptum, & eius hæredis filios, & deſcendentes in perpetuum, & cum Hieronymus, & Raphael de Cantarellis nũc agentes deſcendant ab Antonia filia, & cohærede dictæ Franciſcæ matris, & hæredis Franciſci de Ardizonibus fundatoris, aut ſaltem probent ſe deſcendere ex Luca, qui vnà cum Hieronymo eius fratre reſignationi conſenſerunt de anno 1560. ad eos vtique ſpectare dicendũ eſt, pro quibus tenor fundationis loquitur.cap.recipimus. de priuileg.l.ad probationem. C.de probat.Barbat. conſ.33.num.8. Bald.in l.2.nu.1. in fin.C.de in ius vocan.

4 Quòd autem deſcendant ſaltem ab ijs, qui ſunt in poſſeſſione præſentandi, & ſufficiat ſecundum opinionem, quam ſeruat Rot. vt in dec. 146.num.2.& dec.274.nu.8.par.2. recent. & in Baren.beneficij.1.Iulij. 1611. coram R. P. D. meo Vbaldo. probatur, quia ex Luca deſcendit Ioſeph, qui fuit pater eorũdem Hieronymi, & Raphaelis, prout indicant duæ enunciatiuæ inſtrumentorum, quæ dantur, & melius probant teſtes dati in ſumm. num. 9. & quòd ipſi procreati fuerint ab ipſo Ioſepho, probatur ex teſtamento eiuſdem Ioſephi, in quo hæredes inſtituuntur, qui actus tamquam proportionabilis filiationi ſolet probare. Ruin.cõſ. 53.nu.6. lib.5. Rota in Romana domus.2.Iunij præteriti coram R.P.D. meo Vbaldo. neque dubitari poteſt.
5 quin ex ſolo conſenſu reſignationi præſtito, ſequatur effectus quaſi poſſeſſionis præſentandi, prout ex ipſamet præſentatione oritur: quia hoc reſolutum patet in pluribus deciſionibus, vt in Vicen. beneficij. 16. Ianuarij.1608.coram Sanctiſſ. & in Mediolanen. iuriſpatronat. 4.Nou. 1609. coram Epiſcopo Attrebaten

Neque obſtat teſtamentum per Ardizonos, & conſortes productum ſub rogitu Gabrielis Bonzagni. 25. Aprilis. 1479. cui vti relato in fun-
6 datione dicebatur eſſe ſtandum, nõ autem Hieronymo referenti diuerſum tenorem. Dec.conſ.63.num.6. Alba conſ.269.nu.2. Rot. dec.121. num.6.p.1.diuerſ.& per conſequens ad Ardizonos iuſpatronatus ſpectare, vti deſcendentes Iorij in eodem vocatos, non autem ad Cantarellos deſcendentes Franciſcæ hæredis in fundatione enunciatos.

Quia fuerunt datę plures reſponſiones, &

Primò, quòd ſuper dicto teſtamẽto non poſſit conſtitui fundamentũ, cum non fuerit exhibitum in forma probanti, nam neque actus extra-
7 ctionis eſt validus propter defectum iuriſdictionis Iudicis remiſſorialis, cuius auctoritas tempore extractio-

nis iam expirata erat ſecundum ſupputationem temporum. cap.licet.de offic.leg.cap.licet. de probat. Lancell. de attent.par.2.cap.7.num.34. & 35. neque validè extractum releuaret, quia ſumptum eſt de ſumpto, cui in Iudicio non ſolet fides adhiberi. l. 3. C. de diu. reſcript. l. procurator. C.de eden.Dec.in auth. ſi quis in aliquo. nu.8. C.de eden. Couarru.pract.quæſt.cap.21.verſic. ſecundo hæc exemplatio. Caputaquen.deciſ.234. par.3. incipit ſum-
8 ptum bullæ, nec refert quod primũ tranſumptum, à quo ſumpta eſt copia producta, fuerit ſolemniter factum, & habeatur pro ſcriptura originali, quia nec etiam fidem facit ſecundum veriorem,de qua per Caſtren. in d.l.3.C.de diu.reſcript. aſſerentem ſcripturã haberi pro originali quantum ad hoc, vt illi fides indubitata adhibeatur, ſed non, vt ex ea poſſit exemplum extrahi, & illum ſequuntur Dec. in d. auth. ſi quis in aliquo. nu.30.C.de eden. & Cagnol. ibidem num.53. & Rot. alijs relatis coram Sanctiſſ.dec.432. num.3.& dec.550. num.1. idem firmat reiecta opinione Bart. vbi reſpondetur etiam ad cap. fin. de fide inſtrum. & ad alia adducta ad probandam ſcripturam tranſumpti validè extracti à ſuo originali plenè probare, quia ex eo quod habeatur pro originali, & probet, non tamen poteſt Notarius dare exemplum;ſed pars debeat cum eiſdem ſolemnitatibus aliud exemplum leuare ab originali, prout docet Caſtr. in d. l.3. C. de diu. reſcript. & quamuis Notarius habens auctoritatem à Principe,vel à Lege,vel ab alio Superiore exemplandi inſtrumẽta Notariorum mortuorum, vel ſcripturarum de Archiuio,exemplando copiã taliter auctorizet, vt illi ſit præſtanda fides, ac ſi eſſet originale; attamen c.cum P,Tabellio.de fid.inſtr.Oſaſc. dec.69.n.5. Caputaq.dec.244.p.2. Rot. in recent. dec.639.nu.7. & alij qui allegantur pro iſta concluſione loquuntur de matrice, & originali, non autem de tranſumpto, quòd de iure non poteſt exemplari,nec obiectũ poteſt euitari ex adminiculis in facto ponderatis, quia etſi illis concurrentibus ſumptum ſumpti plenè probet. Caputaq. deciſ.234.par.1. Put. deciſ.210. lib. 2. Rot.in Segobien.Habitus.28.Ianuarij.1613.coram Card. Sacrato. attamen ceſſante obſeruantia,de qua dicetur in tertia reſponſione non ſufficiunt ad ſupplendũ defectũ formę probantis.

9 Cæterum ſi etiam attenderetur doctrina Bart.in l.prætor ait.§.quòd ſi inſtrumentum. ff. de eden. quòd quando originale tranſumptum non poſſit portari ad Vrbem, quia fortè in Archiuio, vel penes Notarium laicum, & ſi produceretur exemplũ, vt hic non probaret, eo caſu Iudex mittere debeat ad locum ſufficiẽtes perſonas,quæ videant illud originale, & de eius effectu, & ſubſtantia fidem referant Iudici, quòd videtur conuenire effectui literarum compulſorialium, quarum vigore tenores originalium Iudicibus referuntur,& fides præſtatur. Rot.in antiq. dec.43.de probat.Seraph.dec.1028 in princ. Rot.in recent.dec.18.nu.2. & 679. num.4. par.2. adhuc tamen originale tranſumptum non probatur validum ſecundum requiſita. cap. fin. de fid.inſtrum. deficit enim citatio eorum, qui tunc lædi poterant, nempè Antoniæ,& Catharinæ filiæ q. Margaritæ, quibus vti hæredibus Franciſcæ erat ius quæſitum ex fundatione, & enũciatione facta per Hieronymum,quę tãquam certę non poterant omitti. Bal.in l.2.n.6. C.de teſtã.Feli.in d.c.fin.n.5.de fid. inſtr. Miſing.cent.6.obſer.73. n.19. maximè quia exiſtentia, & præiudicium dictarum fœminarum diſſimulari non poterat ex vicinitate temporis, dum præſentatio ab eiſdẽ fuit facta de anno 1550. exemplatio autem facta fuit de anno 1508.

Non

Non obſtat, quòd ex decurſu tẽporis centum annorum, & vltra, à die primi tranſumpti præſumatur omnes ſolemnitates interueniſſe. Felin. in c. illud. num. 5. verſ. & pro iſtis. de præſumpt. Aret. cònſ. 36. nu. 6. Crauett. de antiq. temp. p. 3. §. vidimus in genere. n. 20. Couar. pract. quæſt. c. 26. n. 7. cum alijs allegatis, quia concluſio eſt vera; ſed dum nõ conſtat de obſeruantia cõtentorum in teſtamento, vt infra dicetur, & ex productione illius apparet factum abſque citatione, tunc ceſſat præſumptio oriens ex antiquitate temporis. Caſtr. benè declarans vtramque partem. conſ. 202. per totum. p. 1. Dec. in auth. ſi quis in aliquo. nu. 24. C. de eden. & conſ. 564. nu. 13. Felin. in cap. ſicut. nu. 33. de ſent. & re iud.

Secundò principaliter fuit dictũ, quòd cũ Ardizoni prætendant Franciſcum deceſſiſſe, cum teſtamento de quo agitur, & fundant illorum intẽtionem ſuper vnitate, & identitate ad probandum diuerſum tenorem, debent illam probare. Bart. in l. 1. nu. 2. C. ſi vnus ex pluribus appell. Crauett. conſ. 112. num. 4. Menoch. præſumpt. 15. n. 3. lib. 6. nec dici poteſt, quòd Cantarelli allegent pluralitatem teſtamentorum, & eo caſu habent contra ſe præſumptionem, ex alleg. per eumdem Menoch. in d. præſump. 15. nu. 6. & ipſis onus probandi incumbat, quia fundant ſe in erectione, & conſenſu Ordinarij, & effectuatione, quæ ſufficiunt ad probationem patronatus, vt iam dictum eſt non autem in productione teſtamenti relati in fundatione, de quo opus non habent pro implenda eorum probatione.

11 Neque ex coniecturis, & adminiculis, cum quibus poteſt ſuppleri probatio identitatis ſecundum Bart. in l. demonſtratio falſa. num. 14. ff. de cond. & demonſtr. videtur ſatisfactum probationi, de qua agitur, quia omnes coniecturæ ponderatæ, non repugnãt diſpoſitioni enunciatæ in erectione, quoad ſubſtitutionem deſcendentium ab hærede nominato in teſtamento, & dum apparet de duplici tenore, & ſubſtantia, tunc neceſſariò ad identitatem non infertur, neque pluralitas excluditur. Felin. in cap. cum Ioannes. num. 8. de fid. inſtrum. & alij relati ab eodem Menoch. d. præſumpt. 15. num. 11.

Demum fuit reſponſum diuerſitatem teſtamentorum, & ſic pluralitatem ſufficienter probari ab ipſa obſeruantia, dum per annos ferè cẽtum Rectores fuerunt præſentati à Cantarellis deſcendentibus à Franciſca hærede teſtatoris iuxta fundationem, & qualitates in ea narratas; nam de anno 1505. Antonia hæres Franciſci, & Catherina filia Margaritæ cohæredis Antoniæ præſentarunt Io. Ludouicum Cantarellum poſſeſſione ſubſequuta, de anno 1560. præuia reſignatione eiuſdem Io. Ludouici fuit prouiſus Lucas accedente conſenſu Hieronymi, & Lucæ de Cantarellis hæredum Franciſcæ mediante perſona anteceſſorum ſuorum, de anno autem 1604. per obitum Lucæ fuit præſentatus Mãfredinus ab Artemiſia matre, & tutrice Hieronymi, & Raphaelis de

12 Cantarellis nunc agentium, ex quibus dubitari non poteſt, quin conſtet obſeruatam fuiſſe erectionem, & fundationem in perſonas hæredũ, & effectuatam ex prouiſionibus per obitum prouiſorum ſecundũ rationes Oldradi conſ. 229. ſæpiſſimè per Rotam receptam, & ea attenta, teſtamento in fundatione cum ſuis qualitatibus enunciato, non autem alteri cum diuerſo tenore producto erit fides adhibenda. Crau. conſ. 101. nu. 4. Seraph. dec. 928. nu. 2. & 980. num. 15.

Non obſtat, quòd prima præſentatio de anno 1505. non releuet, dum & ipſæ ſorores eſſent ſubſtitutę poſt mortẽ Hieronymi etiã in teſta-

13 mento per Ardizonos producto; cōſenſus autem reſignationis præſtitus de anno 1560. emanauerit ab eiſdem Cantarellis intereſſatis, à quibus veri patroni non poſſunt præiudicari. Rota coram Sanctiſſ. dec. 77. nu. 5. cum alijs allegatis.

Quia ſi ambæ ſorores, nempè Antonia, & Margarita filiæ, & hæredes Franciſcæ præſentaſſent, obiectum eſſet conſiderabile, ſed Catherina ſimul præſentauit, quæ eſt filia hæredum hæredis, quòd conuenit cum erectione, non autem cum teſtamēto producto per Ardizonos, & inde ceſſat ſecunda ratio de intereſſe conſentientium, quia magis vtendo iure proprio videntur conſenſiſſe, quam vt alijs præiudicium inferrent.

Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO

Burgi S. Donnini Iuriſpatronatus. 20. Iunij. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpat. exiſtentia probatur ex fundatione, & dotatione.*
2 *Concurrētibus præſertim duabus ſubſequentibus enunciatiuis fundationis, & dotationis antiquiſſimis.*
3 *Iuſpat. probatur ex centenaria.*
4 *Vel ſi ſit poſſeſſio proxima centenariæ.*
5 *Vſurpationis ſuſpicio tollitur ex tit. fundat. & dot.*
6 *Collatio facta ſpreto patrono eſt nulla.*
7 *Nec ſufficit ad præſcribendam eccleſiæ libertatem, ſi alia requiſita non concurrunt.*

DECISIO XVII.

CVm vacaſſet eccleſia parochialis S. Mariæ Villæ nouæ, territorij Ciuitatis Buxeti per obitū Horatij Paſetti de menſe Ianuarij proximè præteriti D. Marchio Alexander Pallauicinus tamquam patronus obtinuit de illa per Sanctiſſ. ad ſui præſentationem prouideri Ioannem de Blanchis, at Ioannis prouiſionem impugnabat Victorius Tinellus vigore edicti concurſus in partibus examinatus, inſtando idem beneficium ſibi vti liberum conferri: Vnde ſuper hoc pēdente controuerſia coram Illuſtriſſ. Datario placuit ei dubitare An conſtet de iurepatronatus, & ſuper dubio Rotam conſulere quo per me propoſito informāte tantum D. Marchione, Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Conſtat enim de iurepatronatus ex publico, & authentico inſtrumēto fundationis, & dotationis emanatæ anno 1475. à DD. Marchionibus Ioanne, Ludouico, & Pallauicino moderni Marchionis anteceſſoribus, quòd ſufficit ad probationem iuriſpatronatus. Lambert. de iurepatr. 22. art. 5. quæſt. princip. 1. par. lib. 1. nu. 3. Caſſad. dec. 7. de iurepar. Rot. diuerſ. dec. 64. nu. 1. par. 2. & recent. dec. 421. nu. 2. par. 2. & fuit dictum in Iacen. portionis. 16. Decēb. 1591. coram bo. me. Card. Pamphilio. & in Albanen. Prioratus. 21. Maij. 1603. coram bo. me. Penia.

2 Concurrentibus præſertim duabus ſubſequentibus enūciatiuis fundationis, ac dotationis prædictæ in præſentatione, ſcilicet per procuratorem facta de anno 1476. ac etiam in edictorum publicatione per Ordinarium facta de eodem tempore, quæ cum ſint antiquiſſimæ ſupra centum annos habent vim famæ, & plenè probare videntur exiſtentiam huiuſmodi iuriſpatronatus. Abb. cōſ. 54. nu. 3. vol. 1. Burſat. conſ. 324. n. 6. lib. 3. Ferret. conſ. 293. num. 6. lib. 2. Achil. de Graſſ. dec. 7. de iurep. Rot. recent. dec. 211. nu. 1. in fin. par. 1. ac dec. 360. nu. 3. & 674. nu. 2. & 694. nu. 4. par. 2.

3 His accedunt quatuor præſentationes continuatæ, ac effectum ſortitæ per ſpacium annorum 98. nempè ab anno 5505. vſque ad annū 1603.

ex quibus omiſſo quod centenariam fere attingunt, atque ita probant immemorabilem quaſi poſſeſſionẽ, vt aliqui ex Dominis conſiderabãt, & conſequenter ex hac centenaria emergit probatiſſima exiſtentia iuriſpatronatus. Caſſad.deciſ.2.nu.6. & 7. de iurepat.Card.Seraph.deciſ. 1141.num.1. & plures cumulat Pariſ.de confid.beneſ. q.28.num.235. qui etiam ex Put. dec.209.lib.2. in ſpecie tradit ſufficere poſſeſſionem
4 proximam centenariæ qualis videtur hæc annorum 98. ſatis ſuperq. videtur ſatisfactum decreto Sacroſancti Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 9. de reform. dum vltra alias probationes in familia potente, vbi ſuſpicio oriri poteſt vſurpationis,exigit etiam probationem præſentationum, quæ continuatæ fuerint, ac effectum ſortitæ ſpacio annorũ quinquaginta, vt in verbis cautum eſt ibi à Concilio, & dixit Rota apud Card.Seraph.dec.1141.nu.9. ac inter recent.dec.481.nu.1.par.1. & in Cremonen.Capellaniç.14.Ianuarij. 1594. coram Illuſtriſſimo Cardinali Millino.

5 Vſurpationis autem ſuſpicio deſumpta ex temporali dominio DD. de Pallauicinis in loco, vbi ſitum eſt beneficium,ſuper quo pendet lis, potiſſimum excluditur, ex ſuperius probato titulo fundationis, & dotationis, vt fuit reſolutum in d. Cremonen. Capellaniæ. 14. Ianuarij. 1594. coram Illuſtriſſ. Card. Millino. & in Albanen.Prioratus.17.Nouembris. 1603. coram R.P.D. meo Manzanedo. & ex aſſertione Ordinarij in edictorum publicatione, & poſterioribus inſtitutionibus. Rota dec.211.nu.3.p.1.recent.

6 Non obſtat vltima collatio de anno 1603. facta ab Epiſcopo tamquam de libero, quia fuit nulla vti facta ſpreto D. Marchione patrono. cap.decernimus. 16. quæſt.7. Doct. in c. cum Bertoldus. vbi latè Felin. num. 8. de ſent. & re iud. cum alijs quos refert, & ſequitur Ferret.conſ. 210. nu.6.lib.1. & in omnem euen-
7 tum non ſufficit, præſertim non concurrente lapſu temporis neceſſario, & alijs à iure requiſitis ad præſcribendam eccleſiæ patronatæ libertatem, & illius ſtatum mutandum, de quibus per Dec.conſ.126.nu.2.verſ. ſed tamen his non obſtantibus. Ferret.d.conſ.210. nu.5. verſ. ſed prædictis non obſtan. & nu.8.lib.1.Bellamer.dec.107. & 212. Rot.diuerſ. dec.109.nu.8. & ſeqq. par.2. ac recent.dec.337.nu.2. & 374. num.8. par. 2.

Et ita pro D. Marchione informante fuit deciſum, &c.

R. P. D. MERLINO

Burgi S.Donnini iuriſpatronatus.
9. Decembris. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. acquiritur ex dotatione eccleſiæ.*
2 *Enunciatiua emiſſe per modum cauſæ dotationis prodeſt iuncta obſeruantia ſubſequuta.*
3 *Repetitio quando cenſeatur facta in actu præcedenti.*
4 *Notarij dicto ſtandum eſt.*
5 *Eccleſiæ in dubio prouiſio ad præſentationem patronorum facta cenſetur, ſtante præcedenti titulo iuriſpatr.*
6 *Defectus modici temporis non tollit effectum centenariæ.*
7 *Sententia notoriè iniuſta in iudicatum tranſire non poteſt.*
8 *Vltimus ſtatus non eſt attendendus, cum non eſt legitimè præſcriptus, & conſtet de contrario ſtatu præcedenti.*

DECISIO XVIII.

FVit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis ex deductis in deciſione, quæ Dominis placuerunt.

Nec viſum fuit obſtare, quòd in fundationis, & dotationis inſtrumẽto enunciatiuè tantum aſſeratur, eccleſiam fuiſſe nouiter fundatam, & conſtructam iuſſu, ac mandato Pallauicinorum, quia in eo de dotatione fit abſque dubio mentio omnino diſpoſitiuè ibi, & pro dote, & dotis nomine eccleſiæ prædictæ dederunt, & tradiderunt, & aſſignarunt, &c. quòd per ſe ſolum ſufficeret, etiamſi de fundatione, vel conſtructione,
1 nullo modo conſtaret, cum dotatio ipſa ſit vnus ex modis acquirendi iuſpatronatus. gloſſ. in c. piæ mentis 16. q. 7. Lambert. de iurepat. art. 10. q. 2. principali. 2. par. lib. 2. num. 2. & fuit dictum in Calaguritana iuriſpatronatus. 30. Octobris. 1613. coram R.P.D. meo Caualerio, quæ eſt dec. 517. p. 1. recent. vbi fuit firmatum, etiam ſecundum diſpoſitionem Sac. Conc. Trid. conſtructionem, vel dotationem tantum ſufficere, cum illud alternatiuè loquatur.

Nec releuat, quòd dicta eccleſia in inſtrumento prædicto denominetur parochialis, & conſequenter præſumendum veriſimiliter videatur illam fuiſſe iam antea dotatam, quoniam ibi dicitur, quòd fuerat nouiter conſtructa; dotationis autem antecedentis præſumptio vrgeret, ſi per multum tempus antea extitiſſet.

Præterea cum verba illa fundationis, & conſtructionis enunciatiua emanauerint per modum cauſæ dotationis, nempe quod Pallauicini eccleſiam dotauerint, quia eorum iuſſu fuerat conſtructa, & dotatio
2 ipſa habuerit effectum, eademq. enunciatiua fuerit poſtea de anno 1476. bis repetita, vt deducitur in deciſione, non videbatur de illius veritate ambigendum iuncta præſertim obſeruantia ſubſecuta, iuxta tradita per Achill. dec. 6. & 7. in fin. de iurepatr. Seraph. dec. 528. nu. 7. & fuit dictum in Bononien. præceptoriæ. 5. Aprilis. 1604. coram bon. mem. Litta.

Nec quidquam facit, quod dictũ inſtrumentum careat loci, & teſtium deſcriptione, quia apparet, eadem die ſucceſſiuè, & incontinenti ab eodem Notario fuiſſe rogatum inſtrumentum præſentationis, in quo expreſsè legitur teſtium, & loci deſcriptio, & omnia alia ad publici inſtrumenti formam requiſita, quæ pro-
3 pterea etiam in d. præcedenti dotationis inſtrumento repetita cenſentur. Bart. in l. ſi quis. §. ſi initium. in 1. lect. num. 8. & in 2. lect. num. 15. & ibi etiam Alex. num. 4. & 5. ff. de eden. & idem Bart. & alij in l. patris, & filij. ff. de vulgar. & pupill. Bertaz. de clauſ. clauſ. 2. gloſſ. 2. nu. 37.

Præſertim, quia Notarius apertè expreſſiſſe videtur d. dotationis inſtrumentum fuiſſe eodem loco, & coram iiſdem teſtibus celebratũ ibi, vt apparet dotationis inſtrumento per me infraſcriptum Notarium, ac præſentibus tempore, loco, & teſtibus celebrato, cuius dicto abſque
4 dubio ſtandum eſt, vt in ſpecie dicit Bart. in d. §. ſi initium. nu. 21.

Neque obſtat, quòd de an. 1505. eccleſia vacauerit per obitum Iacomini, quem non conſtat fuiſſe ab aliquo præſentatũ, quia ſufficit, quòd nec etiam appareat, ipſum fuiſſe prouiſum tamquam de libera, in dubio enim ſtante præcedenti titulo
5 iuriſpatronatus, in vim illius ad patronorum præſentationẽ præſumendum eſt, illam obtinuiſſe; concurrẽtibus præſertim alijs præſentationibus effectuatis, & continuatis per ſpacium ferè centum annorum, quæ ſufficiũt ad effectum de quo agitur, iuxta tradita per Caſſad. dec. 2. nu. 6. & 7. de iurepat. cum alijs in dec.
6 allegatis. & defectus modici temporis non tollit effectum centenarię. vt poſt deciſ. Put. in deciſ. allegata firmauit etiam Rot. in Florentina Canonicatus. 11. Decemb. 1615. coram R.P.D. meo Buratto.

Et quatenus obijceretur præſentationes huiuſmodi non fuiſſe factas

coram

coram Ordinario viſum tamen fuit ſatis eſſe, quòd illa facta fuerint coram Præpoſito Buxeti, quem cõſtat habuiſſe inſtituendi facultatem ex reſolutionibus Sacræ Congregationis Concilij datis per informantes pro D. Marchione.

Neque fuit, habita in aliqua conſideratione ſententia Ordinarij, quia
7 ex prædictis apparet, illam fuiſſe notoriè iniuſtam, & conſequenter in iudicatum tranſire non potuiſſe. DD. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. Seraph. dec. 381. num. 13. & dec. 1123. num. 6. Rota dec. 594. num. 4. par. 2. recent. prout nec etiam aſſertus vltimus ſtatus libertatis, quia
8 ille non eſt attendendus, cum non fuerit legitimè præſcriptus, & conſtet de contrario ſtatu præcedenti. Rot. dec. 2. nu. 2. de præben. in nou. & fuit reſolutum in Hoſtunen. Capellæ. 12. Decemb. 1599. coram bo. mem. Card. Lancellotto. & in Ferrarien. prioratus. 25. Maij. 1609. coram bo. me. Penia, quæ eſt dec. 188. p. 1. recent. & in Marianen. ſeu Alerien. 22. Iunij. 1615. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, inter recent. dec. 737. nu. 6. p. 2.

Quod autem dicebatur eccleſiam ſaltem manutenendam eſſe interim in hoc poſtremo ſtatu libertatis, quicumque ille ſit, & hodie de illa tãquam de libera faciendam eſſe collationem, viſum eſt egredi terminos propoſiti dubij, ſiquidem Dataria ſtrictè conſuluit Rotam, an conſtet de iurepatronatus.

Ex quibus DD. ſteterunt in deciſis vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO

Monopolitañ Beneficij, ſeu Capellæ. 6. Iunij. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Codicillis fundatoris beneficij patronati quando ſit plena fides adhibẽda.*
2 *Præſertim cum articuli ſuper illis fundati vt veri fuerint approbati.*
3 *Obſeruantia nimis remota quando non ſuffragetur.*
4 *Obſeruantia retrofluxi temporis facilè præſumitur.*
5 *Scriptura in parte vera, in totum vera præſumitur.*
6 *Producens inſtrumentum, illud impugnare non poteſt.*
7 *Leuiores probationes ſufficiunt, quando agitur de qualitate iuriſpatr. probanda.*
8 *Lex fundationis ſeruanda eſt.*
9 *Prima tonſura agenti ſeptimum annum conferri poteſt.*
10 *Qui de iure communi eſt capax beneficij.*
11 *Fundator præſumitur voluiſſe ſe conformare iuris communis diſpoſitioni.*
12 *Præſentandus quando non ſit neceſſe, vt ſit in 14. anno.*
13 *Papa quando tacitè diſpenſare videatur.*

DECISIO XIX.

PRopoſui dubium, An eſſet recedendum à deciſis ſub die 17. Iunij. 1619. & 17. Februarij. 1620. coram R. P. D. meo Pamphilio, & Domini vnanimiter cenſuerunt eſſe recedendum. Viſum enim fuit ſcri-
1 pturæ Codicillorum quondam Sanctis iuriſpatronatus, & beneficij de quo agitur fundatoris plenam fidem eſſe adhibendam, quia conſtat de ipſorum Codicillorum, & diſpoſitionis in eis contentæ obſeruantia, ſaltem ab anno 1549. vſque ad annum 1616. de quo tempore contigit vltimo loco vacatio, apparet enim de dicto anno 1549. Nicolaum Mariam Codicillantis nepotem, & dicti beneficij poſſeſſorem permutaſſe quaſdam oliuas, quas in dictis Codicillis leguntur fuiſſe pro eiuſdem beneficij dote aſſignatas, vt in ſummario Franciſci num. 1. 5. & 18. & ſucceſſiuum ipſum Nicolaum Mariã illud

illud reſignaſſe ad fauorem Marij Mazzalorſe. vt in d. ſumm. num. 6. quem ex teſtiũ depoſitione, de qua in eodem ſumm. nu.7. conſtat fuiſſe inſtitutum, ipſumq. beneficium vſque ad annum 1598. de quo tempore obijt poſſediſſe, & poſt illius obitum fuiſſe à compatronis dicti co dicillantis deſcendentibus præſentatum Cæſarem Piſanum, qui ad docendum de iurepatronatus in

2 ſpecie articulauit fundationem factã in dictis Codicillis, quos etiam produxit, vt in d. ſumm. num.8. & 9. & ſucceſſiuè de anno 1599. ab Ordinario per diffinitiuam ſententiam declaratum, omnia per dictum Cæſarem expreſſa fuiſſe vera, ipſumq. vti à veris patronis præſentatum eſſe inſtituendum, & in poſſeſſionem immittendum, prout fuit iuſtitutus, & immiſſus. eodem ſumm. nu.10. poſt cuius obitum Vincentius vti deſcẽdens ex linea fundatoris, ac à medietate patronorum præſentatus derogationem pro alia medietate obtinuit cum expreſſione, quòd ipſum beneficium fuerat dotatum per d.q. Sanctem, & quòd in eius fundatione expreſsè dicitur, ad illud pro tẽpore vacans vnum ex familia, ſeu parentela fundatoris præſentari debere, & poſtea expreſsè articulauit d. q. Sanctem beneficium prædictũ fundaſſe, prout in Codicillis ab eo factis, quos loco probationis produxit, & tandem fuit per Ordinarium inſtitutus, prout in d. ſumm nu.11. & 12. & demum conſtat etiam de anno 1616. eundem Vincentium beneficium prædictum reſignaſſe ad fauorem Franciſci ſui fratris germani, & obtentam pariter fuiſſe derogationem pro medietate ipſumq. Franciſcum idem articulaſſe, & Codicillos etiam produxiſſe, vt in d. ſumm.num.14. & 15.

Ex quibus omnibus Domini indubitanter conſtare exiſtimarũt omnino de certa & continuata dictorũ Codicillorum, & diſpoſitionis in eis contentæ obſeruantia, quæ operatur, vt illorum inſtrumentum, ſiue ſcriptura etiam ſi alias videri poſſit minus perfecta, & informis plenam fidem faciat. Bart.inter conſ. Bald. lib.4.conſ.400. nu.5. Bald conſ.40. nu.9.lib.5. Crauett.conſ.105.nu.4. & conſ.274.nu.7.& conſ.277.nu.2. Grammat.dec.106.nu.9.Becc.conſ. 103.nu.26.Menoch.conſ.423.n.20. & 21.Surd.conſ.262.num.26.Card. Seraph.dec.929.num.2. Rot.diuerſ. dec.375.nu.4.& dec.598.nu.5. 1.p. & fuit dictum in Burgen.iuriſpatronatus prima Iulij. 1611.coram Illuſtriſſ. Card. Sacrato. & in terminis Codicillorum in quibus fuerat fundatum iuſpatronatus in Mediolanen. iuriſpatronat. 29. April.1613. coram R. P. D. meo Pirouano inter recent.dec.482.nu.3.p.1.

3 Nec viſum fuit obſtare, quòd obſeruantia prædicta tamquam nimis remota ad effectum, de quo agitur minimè ſuffragari videatur ex deductis in Tarraconen. iuriſpatronatus. 14.Octobris.1588. coram bo.mem. Bubalo, & fuit dictum, ſub dicto die 17.Februarij. 1620. quoniam obiectum tollitur ex eo, quia cõſtat Codicillorum, inſtrumentum, ſiue ſcripturam fuiſſe in rei veritate confectam de anno 1515. non autem anno 1419. vt patet ex copia modo ritè compulſata, & apertiſſimè etiam probatur ex inſpectione, & exhibitione protocollorum, & faſciculorũ vltimarum volũtatum Notarij Colantonij, qui de dictis Codicillis rogatus extitit, quæ omnia apparent fuiſſe cõfecta de anno 1511. & ſeqq. vſque ad annum 1518. & ex priuilegió Notariatus eiuſdem de anno 1510. itaut omnino dicendum ſit illos fuiſſe confectos de dicto anno 1515. ſub cuius anni data conſeruari dicuntur in Archiuio eccleſiæ Monopolitanæ, vt patet ex fide compulſationis d. ſumm.num.19. & datam anni 1415. in dicta ſcriptura antea producta fuiſſe erroneam,

iuxta

iuxta tradita per Maſcard. de probat.concl.644.nu.15.& conſequenter clarè patet obſeruantiam nullo pacto dici poſſe nimis remotam.

Præſertim, quia licèt non appareat de quo tempore dictus Nicolaus Maria codicillantis nepos fuerit præſentatus,conſtat tamen ipſum de anno 1549. beneficium de quo agitur poſſediſſe, & oliuas in dictis Codicillis pro illius dote relictas ꝑmutaſſe, vt ſuperius fuit dictum, & conſequenter cum fieri poſſit, quòd præſentatio, & inſtitutio per multos annos antea facta fuerit,& appareat etiam codicillantem deputaſſe, & nominaſſe in capellanum primo loco Stephanum de Librando, & poſt illius mortem diſpoſuiſſe,quòd præſentari, & inſtitui deberet alius, qui eſſet de linea maſculina ipſius codicillantis, & deficiente linea maſculina eligeretur ex fœminina, reddi videtur admodum veriſimile, quod poſt dicti Stephani mortem fuerit dictus Nicolaus Maria nepos ex linea ipſius codicillantis ſecundum eiuſdem diſpoſitionem,præſentatus; itaut Codicilli prædicti fuerunt à d. anno 1515. quo conditi fuerunt, ſiue à die fundationis beneficii ſemper, ac perpetuò inuiolabiliter obſeruati,quemadmodum poſtea ſemper

4 obſeruatos fuiſſe apparet, obſeruantia enim retrofluxi temporis facilè præſumitur. vt tradit Surd.d. conſ.262. nu.27. ſtantibus maximè dictis ordinariorũ ſententijs ex alijs etiam actibus adminiculatis,quæ ſatis iuſtificarent continuationem ſtatus præſentandi ſecundum formam dd. Codicillorum, etiamſi obſeruãtia eſſet nimis remota, vt *in ſpecie* reſpondit Rota coram R. P. D. meo Pirouano d. dec. 482. nu. 10.par.1. recent.

Nec etiam obſtat, quòd non videatur probata obſeruantia omnium eorum, quæ in dictis Codicillis cõtinentur, tùm quia illa quoad concernentia beneficium de quo agitur, & illius fundationem ſatis probata videtur, vt patet ex ſuperius deductis, tùm etiam quia talis probatio

5 nõ eſt neceſſaria,eo enim ipſo,quòd apparet ſcripturam quoad aliqua fuiſſe obſeruatam, & conſequenter illam eſſe in parte verã, & in forma probanti in totum vera pariter,& in forma probãti præſumi debet, iuxta tradita per Pariſ.in conſ.90. num.4. & 5. lib.1. quem ſequuta eſt Rota in Romana dotis, ſeu pecuniaria. 10. Iunij.1604.coram Sanctiſſ.D.N.inter impreſſ.dec.124.n.4.p.2.recent.

Præterea cum dicti Codicilli non ſolum pluries antea ab alijs anteceſſoribus, qui dictum beneficium obtinuerunt,ſed etiam ab ipſomet Cęſare fuerint in hoc iudicio producti pro ſuæ præſentationis iuſtificatio-

6 ne, Domini dixerunt illos ab eodem hodie impugnari non poſſe ſub prætextu, quod non ſint in forma probanti. Iaſ.in conſ.181.nu.12.ad fin. & ſeq. lib.2. Pariſ.conſ.125.nu.20. lib.1.Crauett.conſ.275.nu.2.verſic. verſus, &c. & fuit etiam dictum in Lucana Capellæ. 1.Februarij.1610. coram Sanctiſſ. D.N. vt in dec.274. num.12. in fin. p.2.recent. & in alia Monopolitana hebdomadæ. 5. Decembris.1614.coram R. P. D. Veroſpio.

Quæ omnia tanto magis viſa fuerunt abſque vlla difficultate procedere, quia ex noua compulſatione dictorum Codicillorum conſtat ſcripturam eſſe valdè antiquam in eaq; deſcriptos eſſe quinque teſtes. & conſequenter ceſſat illorum defectus, in quo præcipuè fundantur deciſiones factæ ſub dicta die 17.Iunij 1619. & 17. Februarij 1620. & hodie non agitur de probanda ſubſtantia iuriſpatronatus, cum illud non controuertatur, ſed ſit in confeſſo apud partes, ex quo tàm Franciſcus, quàm Cæſar fuit de dicto beneficio

7 prouiſus, tamquam de iurepatronatus, ſed agitur ſolummodo de probanda qualitate, videlicet quòd illi

de

de genere, & linea deſcendente fundatoris ſint admittendi, etiamſi ſint clerici primæ tonſuræ, quæ facilius probatur, ac præſumitur etiam ex leuioribus probationibus, & coniecturis. gloſ. in l. talis ſcriptura. verb. vniuerſa. ff. de leg. 1. Alex. in l. ſi certis annis. C. de pact. Cæphal. conſ. 297. nu. 16. Surd. conſ. 168. nu. 7. & fuit dictum in Vrbeuetana dotis. 7. Iunij. 1610. coram Sanctiſſ. D. N.

Præſuppoſitis autem dictis Codicillis domini exindè manifeſtè reſultare dixerunt beneficium eſſe adiudicandum Franciſco, fundator enim in illis mandat præſentari capellanum de ſua linea maſculina, & in illius defectum de fęminina etiãſi ſit clericus primæ tonſuræ, & vtraque linea deficiente extraneum, qui tamen ſit ſacerdos. Vnde cum linea maſculina iam defecerit, & Franciſcus ſit de linea fœminina, & clericus primæ tonſuræ apertè ſequitur, quòd ipſæ non autem Cæſar, qui eſt extraneus, & de tempore præſentationis nec erat ſacerdos, nec ſufficientem ætatem habebat pro ſacerdotio ad beneficium prædictũ præſentari debuit, iuxta fundatoris intentionem, ac voluntatem, & legem
8 ab eo in ipſa fundatione præſcriptã, quæ omnino ſeruari debet, vt per Anchar. in clem. quia contingit. in 9. not. de releg. dom. & Rota deciſ. 112. nu. 3. & 5. & dec. 155. nu. 1. & dec. 496. nu. 1. & 2. par. 1. in recent. vbi vlterius etiã dicitur quod qualitas ſacerdotij requiritur de tempore præſentationis, & quod ita fuit in Rota ſæpiſſimè reſolutum.

Nec viſum fuit Dominis obſtare, quòd fundator in dictis Codicillis expreſsè non diſpoſuerit, quòd poſſet præſentari minor annis 14. prout erat Franciſcus de tempore præſentationis, & conſequenter in dubio cenſendum videatur ipſum intellexiſſe de clerico primæ tonſuræ, qui tamen eſſet capax beneficij, & ſic conſtitutus in 14. anno iuxta diſpoſitionem Sacri Concil. Trid. ſeſſ. 23. c. 6. de reform.

Quia fuit reſponſum ſatis eſſe, quòd fundator voluerit ſufficere, quòd præſentãdus ex ſua linea maſculina, vel fœminina eſſet clericus primæ tonſuræ, quæ etiam ſeptimũ
9 dumtaxat ætatis annum agentibus conferri poteſt. c. nullos. & ibi gloſ. in verb. infantι. de temp. ord. in 6. qui propterea de iure communi eſt etiam ſimplicis beneficij, prout eſt
10 hoc de quo agitur indubitanter capax. cap. ſi eo tempore. vbi poſt alios Franc. nu. 10. in fin. de reſcrip. Imol. Imol. in c. ſuper inordinata. nu. 4. de præbend. Lambert. de iurepatr. p. 2. lib. 2. nu. 6. fol. mihi 593. Mandoſ. de ætat. min. c. 3. nu. 21. & c. 4. nu. 13. & & 15. cum alijs per Garz. de benef. p. 7. c. 4. num. 4. 5. & 6. ex hoc enim
11 ſatis apertè expreſſiſſe videtur, quòd etiam minor 14. annis præſentari poſſet ſecundum iuris communis diſpoſitionem, quæ de tempore fundationis vigebat, & cũ qua præſumendum eſt cõformare ſe voluiſſe, vt per Mohed. dec. 18. de cau. poſ. & prop. & Gonzal. qui alios congerit ſuper reg. 8. gloſſ. 5. nu. 81. ex quo Sacrum Concilium Tridentinum de dicto anno 1515. nõdum erat apertum, & conſequenter fundator ſe cum eo conformandi intentionem habere nullatenus potuit, & in fortioribus terminis, quòd ſi fundator in defectum ſacerdotis ſimpliciter mandauerit præſentare clericum nõ obſtet d. Conc. Trid. diſpoſitio, nec ſit neceſſe, quòd clericus præſentatus ſit annorum 14. eſt deciſ. Rot. diuerſ. 482. ad fin. par. 1. vbi quòd
12 ita cenſuerunt Illuſtriſſimi Cardinales ſacræ Congregationis Concilij, quam etiam refert Garzia d. par. 7. cap. 4. nu. 9. & 10. vnde multò minus dicendum eſt neceſſariam eſſe in caſu præſenti, in quo fundator expreſsè voluit ſufficere quòd præſentatus eſſet clericus primæ tonſuræ.

Demum

Demum aliqui ex Dominis dixerunt non eſſe omittendum, quòd Franciſcus videatur diſpẽſatus quoad dictam ætatem, cum fuerit narrata in mandato de prouidendo fel. rec. Paulo V. cum derogatione me-
13 dietatis iuriſpatronatus, fueritque conceſſum ex bonis inditijs puerilis ætatis, ex quibus verbis Papa ſaltẽ tacitè diſpenſaſſe cenſetur ex congeſtis per Gabr. de præſumpt. concl. 8. nu. 1. & ſeqq.

Ex quibus Domini vtraque parte informante receſſerunt à deciſis.

R. P. D. BVRATTO

Iacen. Vicariæ. 29. Ianuarij. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Vicaria non cadit ſub reſeruatione reg. 8.*
2 *Prouiſio facta tamquam de reſeruato. cum non eſſet, eſt nulla.*
3 *Clauſula derogatoria non ampliat diſpoſitionem.*
4 *Narratiua vacationis in menſe reſeruato operatur, vt reſtringatur ad reſeruationem.*
5 *Clauſula, dummodo ad nos hac vice, qualificat totam gratiam.*

DECISIO XX.

STantibus deciſionibus in cauſa factis 30. Ianuarij præteriti, Vicariam de qua agitur pleno iure, & tam quoad temporalia, quàm ſpiritualia ſpectare ad monaſteriũ S. Ioannis de Pinna, ideoq. curam penes ipſum reſidere, & nudum exercitium penes Vicarium, & 25. Maij præteriti eandem Vicariam non cadere
1 ſub reſeruatione regulæ 8. ſed fuiſſe locum conſtitutioni fel. rec. Pij V. de Vicarijs, & ſic approbationi Ordinarij præuio examine, non autem concurſui, iuxta opinionem à Sac. Concil. Trid. Congregatione, & à Rota approbatam in deciſionibus relatis in d. dec. 25. Maij, & nouiſſimè in Vlixbonen. Concurſus. 1. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Remboldo.

Et ſtante reſolutione eiuſdem Cõgregationis Illuſtriſſ. Conc. Trid. Interpretum facta, vtraque parte audita, de qua in ſumm. nu. 4. quòd d. conſtitutio Pij V. compræhendit Vicarias etiam erectas ante S. Conc. Trid. quodq. alia declaratio eiuſdẽ Congregationis relata per Garz. de benef. p. 9. cap. 2. nu. 311. & in d. dec. 25. Maij non pertinet ad hũc caſum, ſed ſolum ad congruam Vicario aſſignandam.

2 Dixerunt DD. fuiſſe nullum concurſum factum, ac etiam prouiſionẽ Apoſtolicam ſubſequutam de Vicaria vti de reſeruata tamquam fundatam ſuper falſa cauſa reſeruationis. Gemin. conſ. 15. ſuper d. dubio. verſ. ex quibus liquido conſtat, & conſ. 92. poſt princ. verſ. quia quotieſcumque. & verſ. & iſtud. idem dicit Rom. conſ. 335. num. 11. & 14. Simon, de reſeruat. q. 61. nu. 1. & fuit dictum in Oxomen. Archidiaconatus. 10. Martij. 1614. coram me.

Neque viſum fuit reſpectu prouiſionis Apoſtolicæ obſtare clauſu-
3 lam derogatoriam in ea adiectam, quia ſunt in exequutiuis, & ideo nõ ampliant diſpoſitionem. clem. 1. in fine. vbi omnes de præben. Caputaq. deciſ. 83. nu. 3. p. 1. cum alijs per Gonzal. ad reg. 8. gloſſ. 9. in annot. contra nullit. num. 243. & in ſpecie,
4 quòd narratiua vacationis in menſe reſeruato diſpoſitiuè facta operetur, vt gratia, & eius clauſulæ reſtringantur ad reſeruationem. Caſſad. dec. 5. nu. 3. de præb. Achill. dec. 1. eod. tit. & fuit dictum in Verdunen. Canonicatus. 19. Iunij. 1595. & in Romana Clericatus S. Petri. 27. Nouembris. 1602. coram bo. mem. Card. Pamphilio relatis per §. 4. proœm. n. 80.

Præterea per dictam clauſulam tollitur ſolum ius præſentandi ceſſantibus reſeruationibus Apoſtolicis,

cis, & indultum quòd nulli valeat prouideri de beneficijs ſpectan. ad collationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem Monaſterij, ſed non tollitur prædicta conſtitutio Pij V. quæ per viam legis emanauit, ex qua cõpetit ius præſentandi, ſeu nominãdi etiam in menſibus reſeruatis, vt in terminis dixit Rota in Tiraſonen. Vicariæ S. Michaelis. 4. Decembris. 1595. coram Litta. & tradit Gonzal. ad reg. 8. gloſſ. 5. §. 3. nu. 72. & in ſimili caſu fuit reſolutum coram me in Calaguritana beneficij de Brantauilla. 13. Maij præteriti. Papa enim non cogitauit de præſentatione, vel nominatione competẽti Monaſterio in octo menſibus reſeruatis, ſed ſolum in quatuor ordinarijs.

5 Et denique quòd Papa noluerit prouidere niſi vti de reſeruata clarè patet ex clauſula illa, dummodo illius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, quæ totam gratiam, & omnia in ea contenta qualificat, & reſtringit. Sim. de reſer. d. q. 61. nu. 3.

Et ita fuit deciſum ſolo Monaſterio in contumaciam alterius partis informante.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI CAVALERIO.

Nolana Primiceriatus. 8. Nouembris. 1613.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus ſtatus attenditur.*
2 *Menſis fixus reddit collationem turbidam.*
3 *Collatio Papæ non mutat ſtatum præcedentem beneficij.*
4 *Collegiata quæ dicatur.*
5 *Gratia concludenter iuſtificari debet.*

DECISIO XXI.

Licèt in hac cauſa bis fuerit reſolutum cõſtare de reſeruatione huius primiceriatus, tamquam eſſet dignitas in Collegiata, ad effectum iuſtificationis gratiæ Fęlicis ex præcipuo fundamento vltimi ſtatus, cum fuerit vltimo loco tamquam talis collatus per Sedem Apoſtolicam, tamen, cauſa tertio loco propoſita, Domini dixerunt recedendũ eſſe à deciſis; hoc enim fundamentum vltimi ſtatus viſum fuit valdè
1 turbidum, nam vltima collatio facta fuit de menſe Nouembris, qui, cùm ſit ſemper Apoſtolicus, reddit colla-
2 tionem æquiuocam, & turbidam, & cum in ea adſit clauſula, ſeu præmiſſo, ſeu alio quouis modo, nõ poteſt dici, quòd ſit facta potius ex capite reſeruationis tamquam de dignitate in Collegiata, quam ratione
3 menſis. Vnde intrat benè regula, quòd collatio Papæ non immutat ſtatum præcedentẽ beneficij. Achil. dec. 13. de iurep. in princ. Caputaq. dec. 189. in princ. p. 3.

4 Accedebat prĕmiſſis dubietas probationum, An' eccleſia eſſet Collegiata, & an' haberet ſigillum, & arcam communem, & eſſet deſcripta in cataſto Epiſcopi vti Collegiata, & in ea concurrerent requiſita, de quibus per Abbatem in c. nobis. nu. 8. de iurepat. Felin. in cap. accedentes. num. 2. de præſcript. Feder. de Sen. conſ. 61. & fuit dictum in Romana cenſus. 2. Decemb. 1609. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Manzanedo.

Teſtes autem, qui dabantur erãt dubij, quia deponebant de auditu, & eorum dicta elidebantur per alios teſtes ex aduerſo examinatos, vltra viſitationes Epiſcoporum, & literas Congregationis Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper Sac. Rit. ex quibus videbatur, quòd hæc eccleſia eſſet potius quædam Confraternitas, quàm Collegium.

Ex quibus Domini cenſuerunt, non eſſe probatam reſeruationem ex hoc capite dignitatis in Collegiata, ſtante dicta turbiditate, & æquiuoco, & tamẽ certum eſt, quòd

ad

ad effectum immittendi prouiſum Apoſtolicum in executionem ſubrogationis gratioſæ contra prouiſum ab Ordinario, & poſſeſſorem, in quibus terminis non verſamur, non ſufficit probatio æquiuoca, ſed requi-
5 ritur plena, & concludens iuſtificatio totius gratiæ. Put. dec.265.lib. 3. ſecund.nou.impreſſ.& fuit dictum in Oritana Archipresbyteratus. 28. Iunij.1599.coram bo.mem. Pacem. & alias pluries reſolutum. Et ideo Domini receſſerunt à deciſis.

R. P. D. BVRATTO

Burgi S. Donnini Præpoſituræ.
19. Decemb.1622.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura quando non faciat fidem.*
2 *Et quæ requirat, vt fidem faciat.*
3 *Scriptura matrix quando fidem faciat.*
4 *Minuta præparata ad faciendum actum non probat actum.*

DECISIO XXII.

CVm q. D. Alphonſus Caſalis præſentans, & præſentatus ab eo prætenderent pertinentiam iuriſpatronatus præpoſituræ de qua agitur à q. Polidoro antiquo de Pallauicinis vti illius deſcendens vigore quarundam antiquarum diuiſionum exhibitarũ, & ſub die 11.Maij.1620. fuerat reſolutum ſcripturam ad illã probandam exhibitam non eſſe in forma probante, & deinde exhibitæ fuerint compulſoriales cum iuribus, illarum virtute in partibus extractis ad corroborandam, & coadiuuandam fidem d. ſcripturæ dubitatum fuit: An iura compulſata eſſent in forma probante, & DD. negatiuè reſponderunt, Et quia pars D. Marchionis Pallauicini, & ab eo præſentati præcipuè inſiſtebat ſuper fide ſcripturæ, vt exaduersò prætenditur rogatæ, per q. Gabrielem Souicum Notariũ Mediolani de anno 1498. 26.Maij. continentis prætenſas cõuẽtiones inter d. Polidorum, & alios de Pallauicinis in ea nominatos, de eligendo partes per Rolandum, vt
1 dicitur factas. Viſum fuit DD. d. ſcripturam fidem non mereri ex infraſcriptis.

Caret enim ferè omnibus perfectionibus, & requiſitis enumeratis per glo.in l.generali.C.de tabul.lib. 10. & per Bart. in l.ſiquis ex argentarijs in repet. §.ſi initiũ. ff. de eden. & per Bald. in l. contractus. nu.13. C.de fid.inſtr. & plenè per Bertazz. de clauſ.inſtrum.in proœm.nu.7. & ſeqq. & per Rot. in Meleuitana hæreditatis. 9. Decemb.1619. coram R.P.D. Veroſpio. & in Recanaten. ſucceſſionis. 5.præſentis menſis corã me. nimirum nomine Papæ, ſeu Im-
2 peratoris, & anno Imperij, ſeu Pontificatus, loco, atque etiam loco loci, qui eſt neceſſarius, vt ex Specul. in tit.de inſtrum.edit.§.inſtrumentum. nu.5. & Alex.conſ.59.nu.5.lib.2. & alijs latè comprobatum fuit in Romana legati.28.Iunij.1617. in Colonien.ſponſalium.9.Iunij anni præteriti. & in d. Recanaten. ſucceſſionis coram me. Item deſcriptione teſtium, clauſula; Actum, aut alia denotante rogitum Notarij requiſitũ. §.nos autem.authen.de tabel.Card. Seraph.deciſ.949. num.1. imò caret quoque eiuſdem Notarij ſubſcriptione pariter neceſſaria. gloſ.in d.l. generali. & in auth. de inſtr.caut.§. ſed ſi inſtrumentum. verb.adijciantur.cum alijs cumulatis per Bertazz. in d.proœm.num.12. & in prædicta Recanaten. ſucceſſionis coram me. vbi quod Rota, quicquid ſit de ſigno, ſubſcriptionem pro ſubſtantia inſtrumenti requirit, & ita obſeruat.

3 Nec obſtat, quòd iſta ſcriptura ſit matrix, & imbreuiatura reperta in filcia quadam aliarum rogationum authenticarum eiuſdẽ Notarij, quæ propterea etiam abſque ſubſcriptio-

d ne

ne fidem faciat, aut ſaltem inſtrumentum in publicam formam ab ea ſumi poſſit. Alex.conſ.14.nu.16.lib. 6. quem Rota ſequitur, vt in deciſ. 250.nu.1.p.1.diuerſ. & 628.nu.1.& 2.par.2.in recent. Card. Seraph.dec. 888.902. & 909.

Nam omiſſo, an' d. ſcriptura reperta fuerit vel ne, in loco, & in rogitibus authenticis, ſupradicta concluſio procedit, quando talis imbreuiatura apparet perfecta, videlicet cũ clauſula, Actum, teſtium inſcriptione, & alijs denotantibus illius publicationem, ac rogitum Notarij, prout loquuntur omnes præallegati, & benè declarat Rub.Alex.conſ.94. num.2. Pariſ. conſ.27.nu.10. lib.2. Rolan.conſ.32.nu.36.lib.2.cum relatis in eadem Recanaten. corã me. in prædicta verò ſcriptura, ne dum deficit d. clauſula, Actum, &c. vt ſupra dictum eſt, itaut propterea nec aliquid probet, nec etiam poſſit ex ea ſumi authenticum inſtrumentum. Caſtr.in l.ſi is qui. n.4.ff.de teſtam. Alex.d.conſ.14.n.17. lib.6. ſed etiã deſunt omnia alia prædicta; imò amplius omnes clauſulæ inſtrumentales ſolitæ, & conſuetæ. Quin etiam nõ conſtat, eandem imbreuiaturã ſcriptam eſſe manu illius Notarij, qui de illa aſſeritur rogatus; imò contrariũ colligitur ex depoſitione duorum teſtium compulſorialium iuxta decimum interrogatorium; adeò vt inde ſaltem redderetur tanto magis neceſſaria eiuſdem Notarij ſubſcriptio iuxta tradita per Alex.d.cõſ.14. nu.18. lib.6. & benè ſentit Roland. d.conſ.32.nu.36. verſ. nam 1.lib.2.

4 Sed viſum fuit DD. hìc omnem planè ceſſare difficultatẽ, quia ſcriptura, de qua agitur, manifeſtè apparet potius minuta quædam præparata, quàm originalis imbreuiatura, ſeù matrix alicuius inſtrumenti ſtipulati, & perfecti. Nam vltra defectus clauſulæ, Actum, & aliorum ſupradictorum, continetur in ea, dictum Polidorum pro tertia parte Caroli Epiſcopi hæredem approbare dictas diuiſiones, vt infra, cum reſeruationibus, conditionibus, & proteſtationibus infraſcriptis, & tamen nec ibi, nec alibi in ea legitur approbatio d. Polidori, nec adſunt aliquæ eiuſdem reſeruationes, ſeù proteſtationes. Vnde actus remanet imperfectus, & ſcriptura ipſa fidem non meretur. Bart.in l.ſi is qui. 25. nu.3. verſ.per iſta dico. & ibi Caſtr. n.7.ff.de teſtã.Bal.in d.l.contractus. n.16.verſ.2. modo. C.de fid.inſtru. Felin.in c.cum. P. tabellio. n.1.verſ. primus eſt.de fid.inſtr.Butr.cõſ. 11. in princ. Ruin.conſ.204. nu.9.lib.2. Card.Mantic.de tac.&c. lib.4.tit.3. nu.22. Bertazz.d.tract. de clauſ. inſtrum.in rub.num.6.in fin. Rot. in d. Recanaten. ſucceſſionis coram me. imò Notarius immediatè poſt dicta verba, reliquit ſpatium in albo, ex quo clarè arguitur, quòd non habuit dictam ſcripturam pro perfecta, ex quo volebat aliquid aliud addere. Ideòq. illa multò minus fidem facit. Natt.conſ.224.nu.2.verſ.item militat. Bertazz. conſil.ciuil.14.num.7. verſic. & tanto minus. lib.1. Borgn. Caualc.dec.45.nu.10.verſic. & ſpatium.par.1. & dec.29.nu.29.p.2. & fuit dictum in dd. Meleuitana hæreditatis, & Recanaten. ſucceſſionis. Et quòd Notarius voluerit, & iuxta partium intentionem debuerit ſupramemoratas declarationes, & proteſtationes in d. albo ſcribere, apparet etiam ex alia poſteriori ſcriptura promiſſionis Rolandi de releuando indemnem Polidorum ſimul compulſata, in qua clarè ſupponitur, in inſtrumento ſupradictarum conuentionum adeſſe inſertas reſeruationes, & proteſtationes eiuſdem Polidori, vt in ſumm.nu.4.

Aliæ verò ſcripturæ ſimul cum eodem proceſſu compulſatæ, videlicet, ratificationum Hieronymi Epiſcopi, & Antonij Mariæ, ac Octauiani hæredum pro tertia parte d. Caroli, necnon promiſſionis indemnitatis

nitatis factæ per Rolandum ad fauorem Polidori, & aſſertorum cōpromiſſorum videbantur DD. pariter difficultatem pati, cum in illis deficiat nomen Pontificis, ſeù Imperatoris, & anni Pontificatus, vel Imperij, necnon ſubſcriptionis Notarij cum ſint manu aliena conſcripta, quæ ex prædictis ſunt neceſſaria.

Et ita deciſum parte D. Marchionis, & ab eo præſentati tantùm informante, pluries monito, ac citato præſentato à D. Caſali.

R. P. D. VEROSPIO

Aſculana Iuriſpatronatus. 24. Februarij. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. donatione transfertur.*
2 *Et ex obſeruantia donationis ceſſat dubium.*
3 *Nec in tali donatione requiritur inſinuatio.*
4 *Donatio iuriſpatr. facta compatrono valet ſine Epiſcopi conſenſu.*
5 *Ordinarij conſenſus præſumitur ex donationis effectuatione.*
6 *Iuſpat. hæreditarium quando dicatur.*
7 *Et in dubio potius præſumitur hæreditarium.*
8 *Quaſi poſſeſſio iuriſpat. non præſeruatur ex actu nullo.*
9 *Clauſula, pro ſe, &c. pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus extenditur.*

DECISIO XXIII.

Pierotius Pica, & litis conſortes, contra deciſionem coram me, ſub die 18. Maij præteriti factam, excipiebant, non eſſe Ioſephi gratiã iuſtificatam, quia cum iuſpatronatus de quo agitur, ad tres familias pertineret, nimirum de Antheis, Falconerijs, & Catalinis, dici non poterat Ioſephus à medietate patronorum, ſed à tertia ſolum parte præſentatus, cum illum Falconerij tantùm præſentaſſent, ad quam tollendam exceptionem, vltra deducta contra familiam de Antheis, fuit pro parte Ioſephi productum inſtrumentũ donationis de tertia parte huius patronatus ad fauorem Vincentij Falconerij factæ per Balthaſſarem de Catalinis, & per hoc Falconerij, cum prætenderent ſaltim in omnem caſum duas ex tribus partibus ſibi cōpetere, cauſa denuo per me propoſita, & ommiſſa diſcuſſione reſpectu familiæ de Antheis, viſum particulariter fuit de iuribus huius donationis, quam Domini validam eſſe cenſuerunt, & per conſequens fuit
1 prima deciſio confirmata: Conſtat enim ex iuribus productis, Balthaſſarem de anno 1541. donaſſe partẽ in iſto iurepatronatus ſibi competentem Vincentio Bernardini alterius compatroni filio, necnon Falconerios, in prætenſione de anno 1608 fuiſſe vſos dicta donatione, & ſic quaſi poſſeſſionem acquiſiuiſſe. Abb. conſil. 54. nu. 2. verſic. ſed per præſentationem. lib. 1. Dec. conſil. 134. nu. 1. cum alijs in deciſione allegatis.

Non obſtat, donationis inſtrumentum non eſſe in forma probãti: Nam vltra quod ante motam litem de anno 1585. fuit illud à Notario in officio Archiuiſtæ ſucceſſore exẽplatum, vnde dicitur probare. Felin. in cap. cum P. Tabellio, de fide inſtrum. Caputaq. dec. 101. nu. 3. p. 2. Seraph. dec. 1481. Ceſſat nihilominus
2 obiectum ex obſeruantia eiuſdem donationis, vt dixi, de anno 1608. ſubſecuta. Bald. conſil. 400. nu. 5. lib. 4. & conſil. 402. nu. 9. lib. 5. Aym. conſ. 101. nu. 4. Grammat. dec. 106. nu. 9. Rota dec. 375. nu. 4. p. 1. diuerſ.

Non obſtat ſolemnitatis defectus, cum in donatione Iudicis decretũ, & iuſinuatio, iuxta Marchiæ conſti-
3 tutionem, non interuenerint, dicta enim conſtitutio locum non habet in iurepatronatus, ſicut neque in aliã

re ſpirituali, vel ſpiritualitati annexa. Lambert. de iurepat. par. 1. lib. 2. 4. quæſt. princip. art. 9. nu. 7. Seraph. dec. 424. Honded. conſ. 20. lib. 2. & fuit ſæpius deciſum.

4 Nec pariter obſtat, Epiſcopi aſſenſum non interueniſſe, quia cum verſemur in donatione per patronũ alteri compatrono facta, dictus aſſenſus non fuit neceſſarius. gloſſ. 1. verſ. ſed poteſt dici. in cap. nemini. vbi Bellam. in princ. 16. q. 7. Caſtr. in l. voluntas. nu. 5. C. de fideicom. vbi Iaſ. num. 8. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 76. vbi Rip. nu. 87. verſ. 4. facit. ff. de verb. oblig. Lambert. de iurepar. 2. par. 1. lib. 1. quæſt. princip. art. 12. per tot. Caputaq. dec. 131. p. 2. Achil. dec. 10. de iurepatr. Pariſ. de confid. q. 28. nu. 184.

5 Et in omnem euentum, ſtante donationis effectuatione, præſumitur Ordinarij conſenſus interueniſſe. Lambert. de iurepat. 2. p. primi libri. 1. quæſt. princ. art. 8. Franc. Marc. deciſ. 473. nu. 3. p. 1. Dec. conſ. 639. nu. 3. & ſeq. Tanis dec. 20.

Non obſtat, donantem filio ſuo præiudicare non potuiſſe, tamquam iuſpatronatus eſſet gentilitium, nam ex præſentationibus de anno 1523. & 1608. quæ ſortitæ fuerunt effe-
6 ctum, apparet, nonnullos patronos hæreditario nomine præſentaſſe, & poſtea cum fœminæ vnà cum earum deſcendentibus, admiſſæ fuerint ad præſentandum, vt ex præſentatione de anno 1612. facta colligitur, ſatis dicitur iuſpatronatus hæreditarium. Rocch. de iurepat. verbo, competens alicui. nu. 2. Peregr. conſ. 33. nu. 4. & ſeqq. lib. 1. & fuit dictum in Florentina de Ricaſulis. 10. Martij. 1603. & 12. Februarij. 1604. coram Illuſtriſſ. Lancellotto.

Nec refert, Odoardos de anno 1608. ſine hac hæreditaria qualitate præſentaſſe; dicta enim præſentatio, vt firmatum fuit in deciſione, tamquam ignorantibus Falconerijs emanata, nullius fuit roboris, & momenti. Calderin. conſ. 6. de cau. poſſ. & propr. vnà cum alijs in deciſione allegatis.

7 Accedit, ſi qualitas iſtius patronatus dubia redderetur, tunc illud potius hæreditarium, quàm gentilitium eſſe præſumendum. Innoc. in rubr. de iurepat. nu. 4. Abb. in c. cum ſeculum n. 5. eod. tit. Ruin. conſ. 108. nu. 11. lib. 5. Couarr. var. reſol. lib. 2. cap. 18. nu. 7. Aret. in c. ſignificauit. nu. 30. verſ. 3. ſed poſito. de teſtibus. Dec. conſ. 149. nu. 1. verſ. ſiue etiam. Pariſ. conſ. 48. n. 9. lib. 4. Gabr. conſ. 196. nu. 5. lib. 2. Peregr. conſ. 33. nu. 10. lib. 1.

8 Nec valet dicere, iuſpatronatus abdicatum non fuiſſe ab Anuncio donantis filio, qui non obſtante huiuſmodi donatione per præſentationem de anno 1585. ſuam quaſi poſſeſſionem conſeruauit. Nam cum ille ſeorſum à Falconerijs, & ipſis ignorantibus, præſentauerit ſibi præſeruare non potuit quaſi poſſeſſionem. Abb. in c. cum eccleſia Sutrina. nu. 25. & ibi Ripa nu. 64. de cauſ. poſſ. & propr. Caputaq. deciſ. 342. par. 2.

Altera eiuſdem præſentatio de anno 1608. apparet reiecta, cum ille ius non haberet.

Non obſtat, Balthaſſarem ius ſuũ, non autem filijs, & ſucceſſoribus cõpetiturum donaſſe, quia contrarium in donationis inſtrumento legitur,
9 ibi, donauit pro ſe, &c. quæ clauſula pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus extenditur, Seraphin. deciſ. 703. num. 2.

Quod iuri pariter congruit, cum donatio ad hæredes donatarij ſit tranſitoria. Soccin. iun. conſ. 79. nu. 4. lib. 2. Rota dec. 17. de iurepatr. in antiq. nu. 5. & 6.

Ex quibus firmatum fuit, à deciſis non eſſe recedendum.

REVE-

REVERENDISS. D. COCCINO
DECANO.

Maceraten. Iuriſpatronatus. 15. Decembris. 1625. & prima Iulij. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Gratia non poteſt canonizari, niſi ſit iuſtificata.*
2 *Iuſpat. tranſit ad hæredem vniuerſalem, non ad inſtitutum in re certa.*
3 *Filij ſubſtitutæ veniunt, ſi vocati ſint hæredes, & ſucceſſores.*
4 *Iuſpatr. non tranſit in fideicommiſſarium, & quare.*
5 *Domus appellatione venit pronepos teſtatoris ex fratre.*
6 *Quaſi poſſeſſio allegata debet iuſtificari.*

DECISIO XXIV.

FVit reſolutum, ſententiam de partibus eſſe iniuſtam, & ſic nõ conſtare de re iudicata; nam gratia
1 Valentini non poterat canonizari, cũ non fuerit iuſtificata, prout de iure requirit. Verall. dec. 27. nu. 3. par. 1. Primo quoad iuſpatronatus, cum nõ conſtet Iulium, qui illum præſentauit eſſe patronum, cum teſtator ſolùm legàuerit ſcut. 500. Antonio eius patri, in quibus illum inſtituit, mandans, vt de ſuis bonis, & ſuper illis, nec aliquid amplius petere, aut habere poſſit. Sed conſtat, alios fuiſſe patronos, videlicet Archiepiſcopum Amalphytanum fratrem teſtatoris, qui fuit hæres inſtitutus, & cũ ipſe obierit prædefuncta Ginebria eius ſorore, & ſuperſtite Octauia alia ſorore, quæ dicto Archiepiſcopo fuerunt ſubſtitutæ, filij Octauiæ ſunt patroni, non autem prædictus Iulius, cum teſtator voluerit, quòd altare erigendum ſit de iurepatronatus dicti Teſtatoris, & ſuorum hæredum, ac ſucceſſorum in perpetuum, & ſic
2 cũ Archiepiſcopus fuerit hæres vniuerſalis, ad ipſum ſpectabat iuſpatronatus; non autem ad Antonium inſtitutum in re certa. Lambert. de iurepat. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 16. num. 6. & ſeqq. & per conſequens cum ſint vocati hæredes, & ſucceſſores, veniunt filij dictæ Octauiæ ſubſtitutæ,
3 qui in hoc caſu veniunt appellatione ſucceſſorum, cum teſtator filios non haberet; nam etſi verum ſit, quòd iuſpatronatus trãſeat per ſucceſſionem in hæredem vniuerſalem, non
4 autem in fideicommiſſarium. Bart. in l. quia perinde. verb. reſtituta. per illũ textum. ff. ad Trebellian. Bald. in l. fin. nu. 48. verſic. ſi hæreditatem. C. de edict. diu. Hadr. toll. tamen hæc concluſio procedit in terminis ſimplicis fideicommiſſi facti à Teſtatore ſuper eius hæreditate, & bonis ex præſumpta illius voluntate, vt apud primum hæredem honorificum iuſpatronatus remaneat, vt explicat Couar. var. lib. 2. c. 18. nu. 8. poſt medium. verſ. poſteriori autem rationi. quæ præſumpta mẽs fundatoris ceſſat in caſu iſto, ex quo voluit, quòd capellanus in perpetuum præſentetur ab hæredibus, & ſucceſſoribus ipſius teſtatoris, qui ſucceſſores in hoc caſu ſunt dicti inſtituti, vt ſupra dictum eſt.
5 Non obſtat, quòd Teſtator vſus fuerit prædictis verbis, ſcilicet, quòd ſit de iurepatronatus domus dicti Teſtatoris, & ſuorum hæredum, ac ſucceſſorum, & ſic appellatione domus veniat dictus Iulius, cum ſit pronepos Teſtatoris ex fratre, quia ſecus dicendum in hoc caſu, in quo nomine domus venit ipſe Archiepiſcopus frater, ac etiam venire poſſunt ſecundùm mentem teſtatoris ſorores ſubſtitutæ, cum verba non repugnent, & mens clara alibi in fundatione colligatur; cum loquẽs de capellano præſentando dixerit, fundator qui capellanus tàm in primo loco, quàm alijs in perpetuum nominatus ſit ab hæredibus, & ſucceſſo-

ceſſoribus ipſius Teſtatoris nulla habita ratione domus. Et rurſus cum voluerit aliquem nominari de domo in dignitate eccleſiaſtica conſtitutum, & ſi ille non adfuerit, religioſum, & ſubdit: Si recuſaſſet tale onus acceptare, tũc deputari debeat capellanus ab hærede, & hæredibus, ac ſucceſſoribus ipſius Teſtatoris.

Secundo. Principaliter gratia nõ fuit iuſtificata in eo, quo fuit narratum Valentinum eſſe præſentatum à medietate patronorum exiſtentium
6 in quaſi poſſeſſione præſentãdi, quæ poſſeſſio non iuſtificatur, prout debet iuſtificari, vt in puncto fuit reſolutum in cauſa Aſculana iuriſpatronatus. 18. Martij. 1616. coram bo. mem. Card. Sacrato.

Et ita concluſum coram bo. me. Vbaldo prædicta die 15. Decẽbris, qui morte præuentus deciſionem non extendit. Et ego in eius locum ſuffectus facto verbo cum DD. dicta die 1. Iulij præfatam reſolutionem extendi.

R. P. D. BVRATTO

Aretina Capellaniæ. 18. Maij. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, verificato prius, quòd ſit ex fundat. vel dot. veras probationes requirit.*
2 *Præſcriptio quando dicatur interrupta.*
3 Et *quando deducatur tempus prouiſionis Apoſtolicæ.*
4 *Patroni quando cenſeantur habuiſſe ratam prouiſionem contra ſe factam.*
5 *Prouiſio facta de beneficio tamquam de libero ſine mentione iuriſpatr. excludit iuſpat.*
6 T*empus litis eſt deducendum in præſcriptione.*
7 L*is non dicitur finita ex ſententia non executa.*
8 I*uſpatr. probatur ex præſentationibus excedentibus centum annos.*
9 *Enunciatiuæ debent eſſe ſupra centum annos ad probandum iuſpat.*
10 *Enunciatiua vnica non releuat.*
11 *Nec quæ procedit à perſonis prætendentibus intereſſe.*
12 T*eſtis de fama deponens ex auditu non probat.*
13 *Quaſi poſſeſſio quadragenaria præſentandi non probatur ex vnica præſentatione.*
14 *Sententia* E*piſcopi iniuſta non nocet eccleſiæ, ſeu ſucceſſori.*

DECISIO XXV.

AD docendum de iurepatronatus laicorum capellaniæ controuerſæ SS. Matthæi & Catharinæ de Floriano pro Marcello adducebantur. Primò præſentationes (vt ſupponebatur) continuatæ centũ, & vltra annorum effectum ſortitæ. Secundò, enunciatiuæ ſimiliter (vt ſupponebatur) antiquiſſimæ, habentes vim famæ, & teſtes de fama, cum quadragenaria. Tertiò, duæ declaratoriæ d. iuriſpatronatus, videlicet. vna Ordinarij Aretini: altera verò Epiſcopi Feſulani delegati Apoſtolici, mediante ſententia diffinitiua, quæ (vt dicebatur) tranſiuerat in iudicatum.

Quibus tamen non obſtantibus cenſuerunt DD. non conſtare de iurepatronatus, non enim videbatur ſatisfactum Conc. Trident. minusq.
1 clauſulæ appoſitæ in gratia Apoſtolica Marcelli, videlicet, verificato prius, quòd dicta capella eſſet de iurepatronatus ex dotatione, vel fundatione, quæ requirit veras, & concludentes probationes, vt tenuit Rota in Salernitana Rectoriæ. 22. Maij. 1591. corã bo. me. Card. Pamphilio. quæ vera fundationis, vel dotationis probatio non adeſt.

Nam quantum ad primum centenariæ, illa excluditur, quia ſubducenda ſunt duo tempora. Primum, vide-

videlicet, prouiſionis Apoſtolicæ Pauli III. del 1535. vti de libera ex cauſa reſignationis in eius manibus ad fauorem Venturini, qui ſuperuixit vſque ad annum 1554. & ſic capellania fuit poſſeſſa in ſtatu libertatis per annos 19. conſequenter d.
2 tempus de medio deducitur, ſicuti aliàs in incorporalibus interrumpitur præſcriptio, quando ille contra quem præſcribitur impedit præſcribentem vti ſeruitnte. l.ſequitur.§.ſi via.ff.de vſucap. Bart. in l.naturaliter.in fin.verſ.quæro.ff.eod.Butr.& Abb. in c.illud.col.fin. de præſcript. Balb.in tract.de præſcript.q.4.n.40. & ſeqq.

3 Et quòd deducatur tempus prouiſionis Apoſtolicæ, tenuit Rota in Vrbinaten. parochialis. 1. Ianuarij. 1553. coram Auguſtino, quæ eſt deciſ. 1. de præſcript. aliàs 25. inter manuſcrip. Guidob. & in Bracaren. Monaſterij.19.Decemb.1597. corã bo.me.Penia, & in Neapolitana Rectoriæ.19.Decemb.1608.coram Reuerendiſſ. Attrebaten. relatis etiam per Gratian. diſcept.310. nu.83. & in Tiraſonen. iuriſpræſentandi. 21. Octobris. 1594. coram bo. mem. Litta.

4 Nec viſum fuit applicari dilemma, quòd aut patroni habuerunt notitiam d. reſignationis, & prouiſionis Apoſtolicæ, & cenſentur illã ratam habuiſſe,imò expreſſa videtur inducta ratificatio ex præſentatione per eos facta per mortem d. prouiſi Apoſtolici de anno 1601. vt tenuit Rot. in dec. coram Fabio, & Tano, relatis per Pariſ. de reſignat. lib. 7. quæſt.4.nu.28. verſ.limita 2. aut nõ habuerunt notitiam, & non cenſetur illis illatum præiudicium, quia hæc procederent ſuppoſito iurepatronatus de d. tempore prouiſionis Apoſtolicæ, tunc enim intrat diſputatio, An reſignatio, & prouiſio etiã Apoſtolica ſuſtineatur, ſpretis patronis, de quibus latè per Pariſ. d.q. 4. per tot. & præſertim. num.16. & ſeqq. Hic autem dubitatur de iurepatronatus, & agitur de illius probatione, & an tempus d. prouiſionis apoſtolicæ ſit ſubducen. vel computan. Et ex ſumpto bullæ d.prouiſio-
5 ſionis exhibito ceſſat difficultas,quia capellania fuit reſignata, & prouiſa tamquam libera ſine aliqua mentione conſenſus patronorum,de quo facta fuiſſet mentio, prout facta fuit in prouiſione Iulij II. vel conſenſus fuiſſet præſeruatus, aut illi derogatum, prout fit de ſtylo, vt per Pariſ. d.q.4. nu.31. & nu.59. & cum præſentatio non ſit enunciata in literis Papæ eam alleganti incumbit onus probandi, quòd facta fuerit. Rebuff. in praxi p.3. ſignat. §. necnon iuripatronatus.nu.15.

6 Aliud verò tempus ſubducen. eſt litis ſuper ſtatu d. capellaniæ, quæ orta eſt de anno 1601. de tempore obitus Gammurrini inſtituti ad præſentationem del 1554. indubitatũ eſt enim tempus litis eſſe deducen. tàm in teſtibus, quàm in inſtrumentis cum ambigitur, An ſint de antiquo, iuxta Rot. obſeruantiam, de qua Seraph.dec.76.nu.2.ſic tempus litis eſſe deducen. ex decennali fuiſſe deciſum coram Bubalo. teſtant. Modern.de reſign. benef. lib.3. q. 6. nu.60.& facit Bart.in l.nec bona.C. de long.temp.præſcrip.cũ cumulatis per Rimin. iun. conſ.86. nu.6.lib.1. conſ.205.nu.22.& 23.lib.2.& conſ. 242.nu.165.lib.3.

7 Non obſtat, quòd lis dicatur terminata per ſententiam Epiſcopi Feſulani del 1604. quæ (vt ſupponitur) tranſiuit in iudicatum ob non interpoſitam, vel proſequutam appellationem, tum quia d. ſententia non ſolum non iuſtificatur ex actis, ſed hodie detegitur iniuſta; tum etiam quia lis non poteſt dici finita non executa ſententia, nec ſubſecuta poſſeſſione ad fauorem Marcelli. Sarnen.reg. de annal. q. 44. Put. dec.30.lib.2.Lancellot. de attentat. cap.4.in præfat.nu.230.Rota in Salaman-

lamantina Capellaniæ del Voto. 2. Aprilis, & 5. Iulij del 1593. coram Card. Pamphilio. Et ipſemet Marcellus præuia narratiua d. litis cœptæ del 1601. obtinuit ſe ſubrogari ad eiuſdem litis, & cauſæ proſequutionem, & nunc venit vti ſubrogatus cum clauſula, conſtito, &c. quæ proinde ad tempus d. litis refertur.

Cum itaque non exhibeātur præſentationes continuatæ per ſpatium centum annorum, non poteſt dici

8 conſtare de iurepatronatus, quòd non probatur ex præſentationibus, niſi excedāt centum annos. Archid. in c. vnico. nu. 10. poſt med. verſ. vnde quamuis aliquis. de iurepat. in 6. vbi Gemin. nu. 6. & Franc. nu. 5. Caſſad. dec. 2. nu. 3. poſt med. verſ. ita iuſpatr. de probat. Mohed. dec. 3. de iurepatr. Rota coram Orano in Firmana iuſpat. 1. Martij. 1591. & coram Gypſio in Barchinonen. Vnionis. 5. Decembr. eiuſdem anni, & in Neapolitana Capellaniæ corā Cardinali Lancelloto ſeniori. 29. Ianuar. 1571. & in eadem coram Reuerendiſſ. Atrebaten. 19. Decembr. 1608.

Nec applicatur dec. in Florentina Canonicatus. 11. Decemb. præteriti coram me. in qua deficiebant tantum nouem menſes, & tot alia concurrebant, vt in ea.

Minus viſum fuit ſubſiſtere ſecundum fundamentum ſuper fama ex enunciatiuis antiquis, & Teſtibus cum quadragenaria.

9 Quoad enunciatiuas, quia illæ debent eſſe ſupra centum annos. Rota dec. 288. ante nu. 1. verſ. 2. quia. & apud Card. Seraph. dec. 507. nu. 1. & in Sutrina S. Angeli. 13. Martij. 1588. coram Card. Platto. & ſubducto dicto tempore litis non adeſt curſus centum annorum.

10 Secundò, enunciatiua Iulij II. eſt vnica, quæ non releuat. Aretin. in cap. cum cauſa. nu. 22. in fin. verſ. debet etiam. de probat. Rot. deciſ. 185. nu. 1. & 2. par. 1. diuerſ. etiamſi ſit Papæ. Rot. dec. 388. nu. 1. & 2. p. 1. & dec. 389. n. 1. p. 2. diuerſ. vbi Rot. ita intelligit dec. Achil. 7. de iurepat. quæ eſt in terminis noſtris.

Nec ſunt attendendæ enunciatiuæ, videlicet, vna de d. anno 1508. 18. Aprilis conſenſus præſtiti prouiſioni Apoſtolicæ, & reſeruationi penſionis, quia vltra quòd in d. conſenſu non enunciatur iuſpatronatus,

11 huiuſmodi enunciatiua proceſſit à perſonis prætendentibus intereſſe, quæ ideò non ſuffragatur. Loffred. conſ. 44. nu. 6. Achil. dec. 5. de iurep. Card. Seraph. dec. 1189. nu. 3. & fuit dictum in Sutrina Beneficij. 10. Decemb. 1587. coram Card. Pamphil. & in Sabinen. Iuriſpatr. 6. Martij. 1595. coram bo. mem. Penia.

Alia verò Vicarij Arretini executoris apoſtolici dictarum literarum Iulij II. non affirmat, imò non obſtan. affirmatiua Iulij II. reuocat in dubium iuſpatronatus, quia dicit, accedente conſenſu Nicolai, &c. aſſerentis ſe patronum d. capellaniæ, nec ſunt ſupra centum annos deducto tempore litis, vt dictum eſt.

12 Quoad Teſtes de fama, quia primus deponit de ſimplici auditu, & ſic non facit in terminis noſtris. Caſſad. dec. 3. nu. 1 verſ. non enim dicit. de probat. Veral. dec. 128. nu. 2. p. 2. nec deponit ante motam litem. Verall. d. dec. 128. nu. 3. Secundus explicitè non deponit de fama, ſolòm iuxta 20. interrogatorium implicitè, ſed per verba, *ſi diceua, & paſſaua la voce*, non autem per verba fuit, & eſt. Tertius verò non niſi per verba præſentis tēporis. Card. Seraph. dec. 1075. nu. 2. & 1231. nu. 1. Rot. in Nullius Archipresbyteratus. 2. Maij. 1588. coram Card. Pamphilio. & aliàs paſſim, & ſic ad peius non remaneret, niſi Quartus, qui tamquam vnicus nihil faceret.

13 Quoad quadragenariā quaſi poſſeſſionem præſentandi, quia vnica adeſt præſentatio, de anno 1554. vnus ex DD. dicebat non ſufficere, etiam admiſſa probatione famæ,

motus

motus auctoritate. Modern. Hiſp. de benef. p. 5. c. 9. nu. 97.

Non obſtat tertium, & vltimum, de duabus declaratorijs, nam prima Ordinarij Arretini del 1508. de qua ſupra dictum eſt, non meretur allegari, cum Vicarius nihil affirmauerit, ſed dubitatiuè enunciauerit iuſ-
14 patronatus: Sententia verò Epiſcopi Feſulani, de qua ſupra, detegitur notoriè iniuſta, nec nocet eccleſiæ, nec ſucceſſori. Verall. dec. 128. n. 4. par. 2. Rot. in Romana Parochialis. 30. Ianuarij. 1600. coram Corduba. & in Pampilonen. Beneficij. 4. Iulij. 1614. coram R. P. D. meo Remboldo, maximè quia non conſtat, illam fuiſſe latam adhibita cauſæ cognitione, & iuxta formam à Concilio præſcriptam, nec citato procuratore menſæ Epiſcopalis. Card. Seraph. dec. 1395. nu. 7. & in d. Romana coram Corduba. Et denique eſt lata in lite, de qua agitur inter defunctum, & Marcellum nunc in illius ius ſubrogatum. Et ita, &c.

R. P. D. DVNOZET

Lucana Iuriſpat. 26. Iunij. 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. perſonarum priuatarum probatur, vel ex centenaria, vel ex quadragenaria concurrentibus adminiculis.*
2 *Iuriſpat. probatio, quæ excludat præſumptam eccleſiæ libertatem.*
3 *Iuriſpatr. exiſtentia probatur per inſtrumentum ſecutæ inſtitutionis.*
4 *Præſentationis effectuatio quomodo probetur ex poſſeſſione longæua. & nu.* 8.
5 *Iuſpatr. quoad poſſeſſionem quomodo probetur ex actis viſitationum.*
6 *Inſtitutio quando probata dicatur.*
7 *Inſtitutio præſumitur data beneficij poſſeſſione.*
9 *Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij, & quando.*
10 *Clauſula, dummodo ad nos hac vice, ſtante derogatione iuriſp. ſeu mentione, excludit ſtatum libertatis eccleſiæ.*
11 *Scriptura ſupplet probationem alterius ſcripturæ.*
12 *Viſitationes* Epiſcoporum *quando probent iuſpatr.*
13 *Iuſpat. quando probetur per teſtes de publica voce, & fama.*
14 *Enunciatiuæ antiquæ quando probent iuſpat.*
15 *Iuſpat. quando probetur ex armis & inſignijs in eccleſia appoſitis.*
16 *Inſignia ſua quis non ſolet apponere ſuper re aliena.*
17 *Denominatio multum iuuat ad probandum iuſpat.*
18 *Probationes imperfectæ ſimul iunctæ concludenter probant.*
19 *Probatio per coniecturas, & inditia quando ſufficiat.*
20 *Notarij atteſtatio de actu præterito quando probet.*
21 *Epiſcopi inſtituentis atteſtatio quando ſufficiat.*
22 *Iuriſpat. pertinentia facilè probatur, data exiſtentia iuriſpat.*
23 *Dictio, prædictum, identitatem denotat.*
24 *Inſtituo, & confirmo paſſim vt ſynonima ſumuntur.*
25 *Prouiſio intermedia quando præſumatur facta ab ijſdem patronis.*
26 *Iuriſpat. vſurpatio non præſumitur in potente non habente iuriſdictionē.*
27 *Sententia lata non ſuper ſtatu beneficij patronis non obſtat.*
28 *Sententia lata contra præſentatum patronis non nocet.*
29 *Deſcendentia quando non ſit probanda.*

DECISIO XXVI.

Introducta nuper lite corā Epiſcopo Lucano, & poſtmodum deuoluta ad Rotam, mihiq. commiſſa inter DD. Podios aſſerentes præſentationem, & iuſpat. eccleſiæ S. Laurentij de Podio ad ipſos ſpectare præ-

præſentatumq. ab ipſis eſſe inſtituẽdum ſtante nullitate, & inualiditate vnionis, & Collegium beneficiatorum eccleſiæ Cathedralis Lucanæ prætendens d. eccleſiam de tempore vnionis fuiſſe liberam, cum totum fundamentum actionis DD. Podiorum conſiſteret in probando iurep. quòd eſſet familiare, & gentilitium contendebant, ideò de ordine Rotę dubitaui, vtrum probaretur d. eccleſiam fuiſſe ab antiquo iuriſpatr. ſeruituti obnoxiam, cum aliàs de iure præſumatur libera, quo dubio propoſito DD. vnanimiter reſponderunt, conſtare de iurepatr. vſque ad annum 1514. reſeruando, vt particulariter videretur, vtrum poſtea mutauerit ſtatum, vel per vnionem, vel alio modo.

Præcipuum deciſionis fundamẽtum illud fuit, quòd tàm Illuſtriſſimi Interpretes Sacri Concilij, quàm deciſiones Rotales ad probandum iuſpat. in perſonis priuatis, vnum ex
1 duobus requirunt, videlicet, aut poſſeſſionem præſentandi in patronis continuatam per centum annos, vel per 40. cum concurrit cum quadragenaria poſſeſſione publica vox, & fama, vel aliæ præſumptiones, quæ vim habent famæ, vt patet ex pluribus declarationibus Sacri Concilij, & deciſionibus Rotæ relatis in vna Fanen. Capellaniæ coram bo. mem. Penia. 27. Iunij. 1608. quæ ſequitur opinionem Baldi in l. cum ſuper. C. de rei vendic. Caſſad. dec. 2. nu. 4. & ſeqq. de probat. Achill. deciſ. 6. de probat. Put. dec. 60. in fin. cũ multis alijs deciſionibus cumulatis in vna Lucana iuriſpat. 7. Maij. 1604. coram R.P.D. meo Decano.

2 In hac autem facti ſpecie viſum fuit non ſolum adeſſe vnum ex ſupradictis requiſitis, quòd ſufficeret ad probandam intentionem Podiorum, ſed omnia requiſita ſimul concurrere, videlicet, poſſeſſionẽ pluſquam cęntenariam, præſentandi publicam vocem & famam probatam, enunciatiuas antiquiſſimas, vnà cũ alijs coniecturis vehementiſſimis, de quibus infra, quæ omnes ſimul iunctæ indubitanter probãt in antiquis iuſpatr. excluduntq. totaliter præſumptam eccleſiæ libertatem, cum probatio penitùs præſumptionem tollat.

3 Et primo conſiderarunt DD. exiſtentiam iuriſpat. probari per inſtrumentum de anno 1358. in quo apparet presbyterum Ioannem Cellinum vti electum à patronis eccleſiæ S. Laurentij de Podio præuia edictorum appoſitione fuiſſe à Vicario Epiſcopi in poſſeſſionem immiſſum, qui quidem Ioannes vti rector poſtea locauit bona d. eccleſię, ex quibus de eo tempore conſtat eũ fuiſſe inſtitutum, poſſediſſeq. d. beneficiũ. Cald. conſ. 12. de iurepatr. Rot. dec. 147. p. 1. diuerſ. quòd ſine dubio eo tempore conſtitutum erat in ſtatu ſeruitutis, cuius continuatio probatur ex eo, quòd de anno 1382. conſtat Epiſcopum viſitaſſe d. eccleſiã, & ibi inueniſſe presbyterum Colam rectorem, & DD. Podios patronos, quibus Epiſcopus mandauit, vt cõficerent inuentarium bonorum eccleſiæ, vnde reſultat magnus fumus ſeruitutis eccleſiæ concurrente alio inſtrumento, in quo dictus Colus rector vnà cũ Stephano Podio operario locauit certas terras, quæ erãt communes inter rectorem, & operarios d. eccleſiæ.

4 Secundo ponderarunt DD. præſentationem factam de anno 1390. prima Octobris. vacante enim d. eccleſia per mortem d. Coli patroni Podij ſimul congregati præſentarũt presbyterum Leonardum quondam Gaducci de Podio abſentem, qui præſentationem de ſe factam acceptauit die ſequenti, & licèt non doceatur de inſtitutione, tamen effectuatio præſentationis ſatis probari videtur ex multis actibus ſubſequẽtibus: Primo ex poſſeſſione longæua 36. annorum, cum de d. eccleſia d. Leo-

d. Leonardus fuerit prouiſus anno 1390. eamq. per aſſecutionem alterius beneficij dimiſerit anno 1426.

5 Secundo ex viſitationibus medio tempore factis anno 1399. & 1424. In prima enim legitur, Vicarium requiſiuiſſe D. Leonardum rectorem, eiq. præſcripſiſſe, vt doceret de legitima inſtitutione: In ſecunda verò poſt 25. annos interroganti Epiſcopo d. Leonardus reſpondit, ſe eſſe electum à patronis, & confirmatum ab Epiſcopo Ioanne, quem ex ſcripturis publicis conſtat tunc temporis, ſcilicet de anno 1390. fuiſſe Epiſcopum Lucanum, quæ viſitationes ſatis comprobantur per inſtrumentum celebratum anno 1401. in quo idem Leonardus rector, vnà cũ DD. de Podijs admiſſus fuit ad vendendum certum caſalenum ſpectans ad d. eccleſiam, in qua venditione interuenit decretum Vicarij, qui biennio ante in actu viſitationis eidem rectori præſcripſerat, vt infra menſem exhiberet ſuam inſtitutionem, vt ſupradictum eſt, quòd numquam factum fuiſſet, niſi patroni d. Leonardum præſentaſſent, eumq. Epiſcopus inſtituiſſet, ex quibus omnibus, ſtante maximè quòd in Synodo generali vti rector comparuit, eandemq. eccleſiam de anno 1426. dimiſerit, viſum fuit, inſtitutionem ſa-

6 tis ſufficienter probari, licèt de expreſſa non doceatur ex vulgari iuris regula, probatis extremis media præſumi, quàm in hac materia iuriſpat. admiſit Rota dec. 11. nu. 2. de iurepat. & Felin. in c. poſt ceſſionem. num. 13. verſ. quod autem aliàs de probat. vt in ſimili data poſſeſſione

7 beneficij præſumi inſtitutionem, tradit Dec. conſ. 409. nu. 10. Bald. in l. ſiue poſſidetis. in 4. oppoſit. C. de probat. Rota in Auriacen. iuris nominandi coram R.P.D. meo Buratto, quæ eſt dec. 694. par. 2. in recent. nu. 3.

8 Tertio, exhibita fuit præſentatio facta de anno 1426. d. eccleſiæ vacantis per dimiſſionem d. Leonardi in fauorem Philippi Ioannis, cuius effectuatio ſimiliter probatur ex appoſitione edictorum, quæ ex libris Epiſcopatus reperitur facta, & ex venditione facta ab ipſo vti rectore cuiuſdam nemoris, & melius ex longæua poſſeſſione iſtius Philippi, à quo poſtmodum de anno 1470. in manibus Papæ, fuit facta reſignatio ad fauorem cuiuſdam Michaelis, quem eiuſdem eccleſiæ poſſeſſionem adeptum fuiſſe conſtat ex viſitatione Epiſcopi facta de anno 1477. in qua comparet Andreas de Podio vnus ex patronis, vnde intrat conſil. Oldr. 229. toties à Rota canonizatum, quòd habere locum in reſignatione cenſuit Rota in vna Vicen. beneficij. 16. Ianuar. 1608. corã Card. Ludouiſio. Vltra hanc poſſeſſionem

9 præſentandi patronorum per 116. circiter annos probatam dantur tres ſubſequentes prouiſiones Apoſtolicæ, quæ non ſolùm non mutant ſtatum, vt eſt notorium, ſtantibus clauſulis ordinarijs apponi ſolitis (dum-

10 modo collatio ad nos hac vice pertineat) ſed potius excludunt ſtatum libertatis eccleſiæ, cum in bullis, aut adſint derogationes iuriſpatron. aut ſaltem de hoc iure patronorum in ſupplicationibus fiat mentio appoſita clauſula, ne prouiſi teneantur in literis expediendis facere mentionẽ iuriſpatr. & quamuis reſignatio prima facta per Philippum non contineat expreſſam mentionem d. iuriſpatr. cum ipſe fuiſſet prouiſus de d. eccleſia vti præſentatus à patronis de anno 1426. vt ſupra firmatum eſt, dicendum eſt neceſſariò, aut ipſum noluiſſe fraudare patronos de ſe benemeritos iure ſuo, aut ſaltem nõ potuiſſe reſignando liberè præiudicare dictis patronis, niſi ſpecificè doceretur nouo ſuperueniente titulo mutaſſe ſibi cauſam poſſeſſionis, quòd nullibi probatur, immò vrgent præſumptiones in contrarium, & quatenus in aliquo deficerent probationes

bationes continuatarum præſentationum, tot tamquam vrgentes dãtur præſumptiones,quibus ſtantibus nullus ſupereſt dubitationi locus, cũ
11 nouum non ſit vnam ſcripturam ſupplere probationem alterius.Bart. in l.de ætate.nu.7.in fine. ff. de minor.Aym.conſ.231.nu.12. & primo
12 ponderatæ fuerunt viſitationes antiquiſſimæ Epiſcoporum de annis 1382.1424.1477. & 1489. in quibus non ſolum iſta eccleſia enunciatur de iurepat. familiæ DD. Podiorum, ſed ipſimet Epiſcopi in actu viſitationis eos agnouerunt, vt patronos, iniungendo illis, vt vnà cũ rectore inuentarium omnium bonorum eccleſiæ conficerent, cui aſſertioni Ordinarij multum deferri ſolet in hac materia, in qua agitur de illius præiudicio. Rot.dec.11.num.1. de iurepat.in nou.Put.dec.172.lib.1. & dec.231.lib.2. Seraph.dec.1232. nu. 2. cum pluribus relatis in vna Elnen. beneficij.16.Decemb.1614. coram me. & præcipuè in actu viſitationum, vt fuit dictum in Aquilana Capellaniæ.coram Orano.7.Maij 1609. & in Feſulana iuriſpat.coram Bubalo.3.Feb.1583. cum multis relatis per Garz.de benef.par.5.cap.9. nu. 89. in quibus dicitur viſitationes per ſe ſufficere.

13 Secundo, conſideratum fuit non ſolum probatũ eſſe publicam vocẽ, & famam per quatuor teſtes in Curia examinatos, quæ in antiquiſſimis multum vrget ad probandũ iuſpatr. Caſſad.dec.2.nu.4.de probat. Bald. in l.cum ſupra. nu.1. C. de rei vendic.Achill.deciſ.6.de iurepatr. Dec. conſ.117.nu.3.vet. & iſta,quæ concluſio. Menoch.conſ.336.nu.14. & 15.lib.4. ſed etiam dantur duæ enũ-
14 ciatiuæ antiquæ per inſtrumenta antiquiſſima celebrata de anno 1401. in quibus familia DD. Podiorum tamquam patrona huius eccleſiæ, primo conſtituit ſyndicum ad vendendum quoddam caſalenum, deinde iſte ſyndicus vnà cum rectore eccleſiæ vendidit præſente Vicario Epiſcopi, qui deſuper interpoſuit ſuum decretum, ex quibus enunciatiuis, quæ etiam habent vim famæ, elicitur magna præſumptio iuriſpat. Rota corã Reuerendiſſ. Lugdunen. in vna Firmana Altaris.15.Februar. 1610. & prius in vna Iacen. portionis, coram Card. Millino. 16. Decemb. 1602.

15 Tertio, multum mouit Dominos appoſitio armorum,& inſignium familiæ DD. Podiorum, non ſolum intra dictam eccleſiam, ſed etiam in frontiſpitio eccleſiæ,quæ hodie exiſtit, & ab antiquo tempore appoſita depicta, & ſculpta etiam in lapidibus probatur, ex hoc enim maxima præſumptio oritur iuriſpat. cum
16 aliàs veriſimiliter non ſoleant apponi ſuper re aliena inſignia aliarum familiarium.l.ſtigmata.C.de fabric. lib.11.Anchar.conſ.113.nu.4. Rip. in c.cum eccleſia.nu.97.de cau.poſſ. & prop. Ioſeph Ludou. concl.42. in 11.ampliat. Seraph.dec.1141.nu.7. & pluries fuit in Rota deciſum, & præcipuè in vna Bononien. iuriſpat. 16.Ianuar.1608.coram Reuerendiſſ. D. meo Sacrato.

17 Multum etiam mouit Dominos denominatio eccleſiæ de Podio, ſitusq. cum probetur per teſtes maiorem partem domuum circumiacentium ſpectaſſe antiquitus, & etiam hodie aliquas ſpectare ad DD. Podios iuncta communi reputatione, quòd ab ipſis fuerit dotata. Gabr. conſ.192.nu.2.lib.2. Seraphin.dec. 1541.nu.6. in fine. Surd.conſ.424. num.60. & ſeqq. Crauet.conſ.400. num.93.Bald.conſ.205.nu.2.verſ.2. præmitto.lib.3. & in ſpecie fuit conſideratum in d. Auriacen. Iuris nominandi corã R.P.D. meo Buratto.

Concurrunt denique multa alia adminicula, videlicet fundatio capellarum facta in d. eccleſia à DD. de Podijs, prouiſiones Apoſtolicæ cum derogatione iuriſpat. ſpectan-
18 tis ad nobilem familiam, aliaq. in ſpecie

ſpecie examinata per informantes pro DD. Podijs,& licèt probationes forſan per ſe viderentur imperfectæ ſimul iunctæ faciunt concludentem probationem. ex trad.per Lambert. de iurepat.lib.2.p.2.q.10.art.4.n.4.
19 ſtante enim antiquitate ſufficiunt probationes per inditia,& coniecturas. Bald.in auth.quas actiones.nu. 18.verſ.item ratione. C. de ſac. eccleſ.Iaſ.conſ.128.n.1.lib.1. Anchar. conſ.310.nu.2. Guidopap.dec.357. nu.1.cum multis cumulat.per Pariſ. conſ.104.num.41.& ſeq.lib.1. Honded.conſ.17. nu.55. lib.1. & quòd coniungantur prçſumptiones huiuſmodi, fuit dictum in vna Romana Capellaniæ. 18. Maij.1582.coram fœl.rec. Clem.VIII. tunc Rotæ Auditore, & in d. Bononien. iuriſpatr. coram Reuerendiſſ.D.meo Sacrato.

His poſitis non obſtant, quæ in contrarium præcipuè contra inſtitutionem, & poſſeſſionem presbyteri Ioannis de anno 1358. pro parte beneficiatorum opponuntur, & primo dicitur non eſſe adhibendam fidem d. inſtrumento celebrato de anno 1358. quia non creditur Notario atteſtanti de actibus præteritis, cum verba inſtrumenti nõ ſonent in verba de præſenti,ſed de præterito; Reſpondetur enim primo,hanc concluſionem limitari quando Nota-
20 rius atteſtatur de actibus præteritis coram ſe geſtis,& coram teſtibus diſtinguendo tempora,& loca, quibus geſta fuerunt, & communiter dicũt omnes ſcribentes in c. quoniã contra, & præcipuè Felin. nu.35.in prima fallen. Dec. num.40. de probat. prout in caſu noſtro conſtat Notarium actuarium retuliſſe omnia geſta in præſentatione, & inſtitutione diſtinguendo per ordinem, tempora, locum, & nomina teſtium præſentium, & rogatorum, deinde viſum fuit non eſſe propriè atteſtationem Notarij, ſed potius deſcriptionem in libro Epiſcopatus, in quo adnotabantur huiuſmodi prçſentationes, & inſtitutiones,vnde iſte liber potius eſt protocollus actorum, à quo fuit facta extractio dicti inſtrumenti.

Nec videtur ſecundo obſtare, ex d. inſtrumento non conſtare de vlla præſentatione, quia vltra aſſertionẽ Ioannis præſentati, legitur aſſertio
21 Epiſcopi in ipſo actu inſtitutionis, ſeu confirmationis, quòd ſufficit. Felin. in c.poſt ceſſionem. col.5. in princ.verſ.cui addo.nu.13.in fine.de probat. & ita ſeruari à Rota teſtatur Felin. celeberrimus Rotæ Auditor. in c. ſicut. col.14.poſt med. nu. 26. de re iud. Rebuff. in praxi.propoſ.3. ſign.nu.14.pag.1117.Rot.deciſ.11. de iurepat.in nou.cum allegat.

Et licèt in d. inſtrumento non ſpecificetur à quibus patronis fuerit præſentatus Ioannes, ex præſentationibus, viſitationibus Epiſcoporum, alijsq. actibus ſubſecutis tamquam ex obſeruantia optimè colligitur DD. de Podios præſentaſſe ad tradita per Bero.conſ.91.nu.10.lib. 3. & 152.nu.6.lib.1. data enim exi-
22 ſtentia iuriſpat. facillimè admittitur probatio competentiæ. Gemin.in c. vnico.in fin. de iurepat.in 6.Rocch. in eod.tit.in verbo,ipſe, vel is.n.86. cum trad.per Gonzal.in reg.8.gloſ. 18.nu.61.

Nec obſtat tertio, quòd dicitur, quòd in principio inſtrumenti legitur præſentatus Ioannes Cellini de Conca, & poſtea Ioannes de Schia-
23 ua confirmatus in rectorem, hæc enim obiectio tollitur ex dictione (prædictum) quæ denotat identitatem perſonæ.Pereg.de fideic.art.26. num.25.per reg.l.aſſe toto.ff.de hæred.inſtit.Rot.dec.121.nu.1.p.1.diuerſ. & dec.40.nu.11.par.2.Seraph. dec.577.nu.7. quòd eo tanto magis dicendum eſt, quia ille locus de Conca in præſentatione non apponitur Ioanni, ſed Cellino eius patri, fieriq. poteſt patrem oriundũ fuiſſe à Conca, & filium à Schiaua, vltra quòd conſtat aliunde de poſſeſſione d. Ioannis tàm per immiſſionem,

e quàm

quàm locationem factam, de qua ſupra.

24 Prout non obſtat Epiſcopum nō fuiſſe vſum verbo, inſtituo, ſed verbo, confirmo, iſta enim verba largo modo idem ſignificant, & paſſim tamquam ſynonima confunduntur, nec eſt neceſſe, vt Epiſcopus exprimat hoc verbum inſtituo,ſed ſufficit, vt quibuſcumque verbis admittat præſentatum. Lambert. de iurepat. lib.2.p.3.q.1.num.12.fol.218. vltra quòd verba rubricæ inſtrumenti ſatis videntur probare iſta verba inſtitutionem, & confirmationem eſſe ſynonima. Alex.in l.1.num.4. & ibi Dec.nu.4.& ſeq. Curt.iun.nu.5.ff.ſi cert.pet.Rota in vna Fanen.lucri dotis.3.Iulij.1600.coram Card.Ludouiſio.

Nec etiã viſum fuit obſtare,quòd dicitur non conſtare, neque de præſentatione, neque inſtitutione preſbyteri Coli, qui fuit rector intermedius inter Ioannem Cellinum, & Leonardum prædictum, iſte enim defectus non poteſt vitiare alias viſitationes,& præſentationes antecedentes, & ſubſequentes,vt in terminis dicit Rota apud Seraphin. deciſ. 1141.nu.1. vbi dicitur prouiſionem

25 intermediam, licèt non exhibeatur præſumi factam ab ijſdem patronis, quòd eò magis redditur probabile, quia in viſitatione facta de an.1382 tàm ipſe Colus, quàm Epiſcopus recognouerit, & admiſerint iſtos DD. Podios vti patronos d. eccleſiæ.

Nec etiam multum mouit Dominos, quæ dicuntur de præſumpta vſurpatione propter potentiam familiæ Podiorum in Ciuitate Lucana, in qua aliqui ex d. familia propter grauia crimina extremo ſupplicio ſunt affecti, alij exulare iuſſi,pla-

26 cuit enim reſponſio non eſſe conſideratione dignam vllam potentiam, niſi ſit iũcta cum iuriſdictione ad effectũ præſumptæ vſurpationis.Gabr. conſ.192. lib.2. num.1. & ſæpiſſimè fuit in Rota deciſum, vt apparet ex multis deciſ. congeſtis in vna Papien: Iuriſpatr. coram R. P. D. meo Manzanedo, quæ eſt 374.par.1. in recentior. quæ qualitas tantũ abeſt, vt probetur in hac familia, quin potius excluditur ex eo, quòd informantes pro beneficiatis exibent ſententias capitales contra dictos Podios latas, & executioni demandatas, ſi enim habuiſſent iuriſdictionẽ, cum ijs non fuiſſet lege actum.

27 Non obſtat denique ſententia lata contra quendam Vincentium, ex lectura enim ipſius, & ex eius proceſſu apparet non fuiſſe latam ſuper ſtatu beneficij, ſed denegata fuit inſtitutio Vincentio præſentato, quia non vacabat beneficium per obitum, cum iam fuiſſet reſignatum Hieronymo, & propterea Iudex vtitur hoc verbo (maxime) ex quo indicat non fuiſſe hanc cauſam finalẽ. Gemln.conſ.16.nu.4.Alex.conſ.47. nu.5.& 6.lib.7. Vltra quòd cum ſententia dicat non fuiſſe probatum iuſpat. non impediuntur patroni illud hodie melius probare, vt reuera fecerunt. Doct. in l. Iulianus. vbi Bart.nu.1. & Iaſ.nu.21.de cond.indeb.& in omnem euentum ſententia

28 lata contra præſentatum non nocet patronis. l.ſæpe.& ibi Alex.nu.9.ff. de re iud.

Non obſtat denique,quòd dicitur DD. Podios, qui ſunt in cauſa,quique præſentarunt Octauium de Podio non probaſſe ſe eſſe deſcendẽtes

29 ab illis, qui in ſupradictis præſentationibus interuenerunt, quia vltra quod pro parte DD. de Podio prætenditur hanc probationem deſcendentiæ non eſſe neceſſariam, cum hoc iuſpat.competat vniuerſæ familiæ, & conſortio de Podio, non autem deſcendẽtibus alicuius, fuit dictum hoc indigere ſpeciali diſceptatione, reſeruatumq. fuit,vt particulari dubio diſputaretur, pro nunc DD. concorditer firmarunt conſtare de iurepat. in fauorem DD. Podiorum vſque ad annum 1514. quo ſupra-

ſupradicta ſententia lata reperitur.
Et ita deciſum vtraque parte, &c.

Et in eadem coram eodem. 2. Decembris. 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpat. vſurpatio quando non præſumatur.*
2 *Potētia probatur, ſi Epiſcopus illū perhorreſcens non audeat contradicere.*
3 *Et quomodo excludatur præſumptio d. perrhoreſcentiæ.*
4 *De præſenti numquam inferri poteſt in præteritum.*
5 *Potentes non dicuntur, qui facilè legibus coerceri poſſunt.*
6 *Delictū in alterius præiudiciū non ſolet probari ex ſola Principis aſſertione.*
7 *Potentia non probatur ex familiæ numeroſitate.*
8 *Iuſpat. non venit in confiſcatione facta à iudice laico.*

DECISIO XXVII.

ITerum propoſito ſuper eiſdē dubio aliàs reſoluto in fauorē DD. de Podijs die 26. Iunij proximè præteriti, DD. ſteterunt in deciſis ex rationibus fusè deductis in d. deciſ. quæ rurſus examinatæ placuerunt.

Nec obſtare viſum fuit, quòd dicitur non ſufficere probationem iuriſpat. factam, quia agitur de prætēſo iurepat. à familia DD. Podiorū potenti in Republica Lucenſi, tùm numero nobilium, quàm nimio auſu aliquorū iſtius familiæ, qui de anno 1522. ob exceſſus ab his commiſſos pœnam ſubierunt damnati per ſententiam executioni demandatam, ex quo inferre volunt Informantes pro Beneficiatis requiri ad probandum iuſpat. exactam illam probationem à S. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. inductam in perſonis in quibus præſumitur vſurpatio, quòd decretū extendere volunt etiam ad perſonas, & familias priuatas in Republica, quæ nullā habeant iuriſdictionem in loco in quo beneficium ſitum eſt, dummodo probetur eas in eo loco fuiſſe potentes.

1 Huic obiectioni reſpondendo iudicarunt DD. pro nunc nō opus eſſe firmare quæſtionem, vtrum ſine iuriſdictione poſſit dari talis potentia, vt intret diſpoſitio S. Concilij, cum obiectum tollatur ex facto, quia non conſtat talem fuiſſe potentiam in familia DD. de Podijs, vt intret præſumptio vſurpationis.

2 Ad hunc enim effectum deberet probari talis potentia reſpectu Epiſcopi, vt ipſe Ordinarius illā perhorreſcens: non auderet eccleſiæ libertatem vindicare, ipſorumq. DD. Podiorum conatus coercere, quòd tantū abeſt, vt probetur, quin potius ex actis quæ dātur in ſummario DD. de Podijs appareat de contrario, ipſoſq. Podios voluntariam Epiſcopi iuriſdictionem agnouiſſe, eiq. ſe ſubieciſſe ad inſtar aliorum priuatorum.

3 Ex deductis enim in prima deciſ. in hac cauſa facta conſtat nunc Epiſcopum, nunc Vicarium viſitaſſe d. eccleſiam de ann. 1382. 1399. 1424. 1477. & in actu viſitationis feciſſe multa decreta, & de anno 1401. licentiam petitam ab iſtis Podijs vti patronis vnà cum Leonardo Podio rectore vendendi, ſeù permutādi certum caſalenum eccleſiæ de qua agitur conceſſiſſe, coegiſſeq. rectorem, & operarios ad exhibendum librum reddituum, ſiue inuentarium bonorū d. eccleſiæ, ex quibus actibus colligitur tunc temporis quo erant DD. Podij conſtituti in quaſi poſſeſſione iuriſpat. vt fuit firmatum, Reuerendiſſ. Epiſcopum Lucen. liberè iuriſdictionem ſuam contra patronos, rectoreſq. eiuſdem familiæ exercuiſſe ſine vlla vmbra imaginabili terroris, & perhorreſcentiæ.

Vltra prædictos actus in ſummario nouo dato pro parte DD. Podiorum alij dantur, ex quibus colligitur patronos petijſſe licentiam ab Ordinario fundandi in d. eccleſia, altaria, & capellas de anno 1356. & de anno

 1391.

1391.plures ex dictis patronis citati coram Vicario,ſuper prætenſa hæreditate cuiuſdam Nicolai Peſſini de Podio,cōparuerunt, multosq. actus iudiciales fecerunt,vt de ann.1422. per decretum Vicarij vnus ex dictis Podijs condemnatus fuit ad ſoluendum flor. 50. dictæ eccleſiæ.

Et quod multum mouit DD. illud fuit quod de anno 1514. octo circiter annis ante cōmiſſa crimina, Vicarius tulit ſententiā contra præſentatum ab ipſis Podijs, ex qua ſignum euidens elicitur Epiſcopum iſtius familię potentiam,nullo modo perhorruiſſe,cum eius Vicarius liberè ſecundum tramites iuris cōtra ipſos, ſine vllo timore pronunciauerit, tunc præſentatum ab eiſdem de Podio non eſſe inſtituendum.

4 Secundò,reſponſum fuit regulam iuris eſſe cōmuniter receptam, quòd de præſenti nūquam inferri poteſt in præteritum.Bal.conſ.12.in fin.lib.1. Rip.in c.cum eccleſia.nu.26.de cau. poſſ.& prop. Alciat.de præſump.reg. 22.præſump.20.n.2.& præſump.21. n.15.in 3.limit. nec valet cōſequentia fuiſſe potentem iſtam familiam de anno 1522. & cētum quinquaginta annis antea fuiſſe eiuſdē potentię,de quo tempore d. patroni,vt fuit ſuperius dictū,pręſentabant,& ad eorum præſentationē Epiſcopus inſtituebat.

Conſiderabant etiam DD.difficilè,imò impoſſibile eſſe arguere hanc potentiam huius familiæ de ſupradicto tempore anni 1358. cū ex hiſtorijs appareat ciuitatem Lucēſ ſupradictis tēporibus,quibus d.Podij erāt in poſſeſſione iuſtius iuriſpat.,eamq. continuabāt non fuiſſe ſub dominio Reipublicæ, ſed ipſam à diuerſis tyrannis,& principibus occupatam, & ſtatum libertatis anno 1369. acquiſitū,poſtea verò amiſſum,nec recuperaſſe,niſi de an. 1430.ex quo ſeqtur, familias Ciuiū priuatas non potuiſſe acquirere talem potentiā in ſua ciuitate,vno dominãte,vt patritię,& nobiles facilè acquirūt in ariſtocratia.

Nec etiam DD. putarunt colligi potentiam immodicam eius familiæ de tempore ipſiuſmet decreti contra aliquos eius familiæ lati: nam ſi (vt dicitur) ipſi auſi ſunt homicidia, & exceſſus perpetrare,illicò pœnas debitas luerunt, vt patet ex dictis decretis,& pœna de ijs ſumpta,& ita in
5 Republica non poſſunt dici potentes illi nobiles,qui facilè legibus coerceri poſſunt. Menoc.præſump.90.n.15. lib.3.& fuit dictū in Aretina capellaniæ.22.Iunij.1590. coram Orano.

Nec obſtat etiam, quòd dicitur iſtos DD. Podios ſolitos fuiſſe huiuſmodi homicidia perpetrare iam ab anno 1436. vt expoſitū fuit in quęrela contra eos porrecta: placuit .n. reſponſio non eſſe ſufficiens argumētum potētiæ ad hunc effectum, quòd ex homicidio vnico colligitur commiſſo ab vno Ciue particulari iſtius familiæ,vltra quòd ex ſola aſſertione
6 Principis non ſolet probari delictum in alterius præiudicium,vt in puncto de aſſertione Papæ,de rebellione cuiuſdam Domini N. firmauit Rot.coram Mohed.dec.16.poſt princ.Gab. concl.2.nu.17. tit.de probat.

Nec etiam placuit Dominis quòd dicebatur potentiam probari ex eo, quòd in ciuitate Lucenſi numeroſa eſſet iſta familia:nam omnia iurapat. gentilitia,& familiaria intra breue tēporis ſpatium euaneſcerent, aut ſaltem præſumerentur vſurpata,cū fieri poſſit, vt familiæ, quæ ab vno ſtipite deſcendūt ita ſint fecundæ,vt ſpatio 200. aut 300. annorum creſcant ad maximum numerū perſonarum,quæ ab illo cōmuni ſtipite deſcendunt.

8 Ad ea quæ dicuntur per ſententiā latam à Iudicibus laicis reipublicæ confiſcata fuiſſe omnia bona dd. patronorum, & ita vigore d. ſententiæ eccleſiam ſtatum libertatis acquiſiuiſſe: reſponſum fuit Rotam opinionem contrariam quæſtione maturè examinata ſecutam fuiſſe in vna Lucana iuriſpatronatus die 27.Aprilis. 1605. & 12. Iunij. 1606. coram Reue-

Reuerendiſſ. D. meo Decano, vltra quòd id poterit deduci, dum diſputabitur dubium in præcedenti deciſione reſeruatum. Vtrum poſt annũ 1514. eccleſia mutauerit ſtatum, vel per vnionem, vel alio modo.

Et ita deciſum, vtraque parte informante.

In eadem coram eodem. 31. Ianuarij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. ſpectans ad parochianos præſumitur vſurpatum.*
2 *Diuerſitas ex quibus probetur.*
3 *Præſentatio facta ab illis de familia excludit, quòd non ſpectet ad parochianos.*

DECISIO XXVIII.

VT ſatisfacerem Informantibus pro beneficiatis tertia vice propoſui idem dubium bis iam reſolutum, quo propoſito Domini ſteterunt in deciſis.

Exiſtimarunt enim probationes factas per DD. de Podijs iuriſpatronatus eſſe ſufficientes, cum ſimus in familia priuata, in qua non cadit præſumptio vſurpationis, vt multis rationibus fuit comprobatum in deciſionibus in hac cauſa factis, & præcipuè in vltima, ſub die lunæ 2. Decembris 1619.

Nec obſtare viſum fuit præcipuũ, & maximum fundamentum quo beneficiati ex nouiter deductis impugnant reſolutiones in hac cauſa factas, dum dicitur iſtud iuſpatronatus prætẽdi non poſſe à DD. Podijs,
1 niſi tamquam ab vniuerſitate parochianorum cum eorum familia conſtitueret totam, aut ſaltem maximã partem parochianorum. Vnde reſultat præſumptio vſurpationis, quia non præſumuntur vniti ad inuicem ad fundandam eccleſiam, ſed potius vti ſinguli obtuliſſe eleemoſynã ad eum effectum. Creſcen. & Achil. dec. 1. de iurep. Rot. dec. 331. p. 2. diuerſ. quæ regula habet locum etiam in vniuerſitate parua. Mant. dec. 234. & 253. cũ multis allegatis per Gonzal. reg. 8. gloſſ. 18. nu. 63. Garz. de benef. p. 5. c. 9. nu. 102.

Quòd autem iſta familia propter eius numeroſitatẽ totam parochiã, aut illius maiorem partem antiquitus conſtitueret, vel ſaltem omnes parochiani vocarentur de Podio, dicebatur conſtare ex inſtrumẽto anni 1370. in quo legitur ipſos de Podio elegiſſe Conſulem contratę, & ad inſtar vniuerſitatis ſe adunaſſe in pręſentando ad conuocationem Conſulis, vt conſtat ex præſentationibus iuncto adminiculo inſtrumenti die 10. Nouemb. 1391. celebrati, in quo Leonardus rector aſſerit vicinos parochianos, & cõſortes nomine eccleſiæ appræhendiſſe bona hæreditaria presbyteri Coli ſui prædeceſſoris.

Hæc obiectio tollitur penitus ex facto, conſtat enim ex inſtrumentis publicis viſitationum, præſentationum, & prouiſionum, necnõ per depoſitiones teſtium iſtam eccleſiam S. Laurentij, de cuius iurepatronat. agitur non eſſe parochialem, imò ſitam eſſe in parochia S. Donati, idq. ſatis liquet ex eodem inſtrumento anni 1370. per ipſoſmet beneficiatos producto. Vnde fruſtra contẽditur iſtud iuſpatronatus ſpectare ad vniuerſitatem parochianorum, quia beneficiati deberẽt probare vniuerſitatem parochianorum S. Donati concurrere in hac præſentatione: nã etiam ſi aliquæ familiæ d. parochiæ eſſent in quaſi poſſeſſione iuriſpatr. non ideo requireretur probatio requiſita à S. Conc. Trid. quòd in hac parte nihil innouauit. Rot. d. deciſ. 331. propè fin. p. 2. diuerſ. & in terminis fuit deciſum in vna Lucana Capellaniæ. 14. Decembr. 1609. coram bo. mem. Penia.

Multoq. minus ſubſiſtit aliud fundamentum deſumptum ex eo, quòd

iſti DD. de Podio conſtituerent totam contratam, id enim inſtrumentum electionis Conſulis d. contratæ de anno 1370. nō dicit quinimò ex eo apparet quatuor ſolum de familia de Podio interueniſſe in electione Conſulis, vt colligitur ex linea in ſcriptura originali conſiderata; nam & electus fuit Alexius Conſul, quem non fuiſſe nobilis familiæ Podiorum conuincitur per inſtrumēta publica, idemq. iuſtificatur de alijs, qui huic electioni interuenerunt, prout per ſcribentē in facto optimè deducitur.

Sed quidquid ſit an in contrata S. Laurentij adeſſent aliæ familiæ, quam de agnatione Podiorum non ideo ſequitur idētitas domus de Podio, & contratæ S. Laurentij: nam ea penitus excluditur tàm ex inſtrumentis electionum Conſulum, quàm ex præſentationibus.

Conſideratum enim fuit in d. inſtrumento electionis Conſulis contratæ congregatos fuiſſe ad ſonum campanæ habitantes d. contratæ, qui inſimul crearunt Alexiū Viuiani confinarium Conſulem d. contratæ, quindecim verò annis poſtea de anno ſcilicet 1385. congregati nō ad ſonum campanæ, ſed per nuncium ad id deſtinatum vocati Nobiles cōſortes familiæ de Podio repræſentantes totam agnationem d. domus, & progeniei elegerūt Conſulem d. domus, & progeniei, & ipſorum conſortum Nicolaum Peſini della perfetta de Podio, eodemq. modo anno 1513. ijdem] Nobiles conſortes domus, & familiæ elegerunt D. Laurentiū Baptiſtæ de Podio, idemq. colligitur ex tenore inſtrumenti locationis factæ per d. Nicolaum Conſulem, de qua-
2 dam Turri communi d. familiæ, ex qua diuerſitate nominis apparet diuerſitas inter contratam, & familiā de Podio tamquam inter totum, & partē. arg. l. ſi idē. C. de codic. cū ſim.
3 Idq. clarius demōſtratur per præſentationes factas, in quibus diſertiſſimis verbis legitur DD. de Podio, tamquam de familia, & progenie præſentare, & non tamquam habitātes in d. contrata de Podio, & præcipuè in illa præſentatione facta de anno 1426. quæ datur in ſumm. n. 6. quæ legitur facta in monaſterio S. Fridiani, in qua interuenit Dinus de Podio Prior d. monaſterij tamquam vnus ex patronis de d. familia, qui in d. monaſterio longè diſtante ab illa contrata habitabat, & nunquam interuenire debuiſſet ſi ad incolas d. contratæ S. Laurentij hoc ius præſentādi ſpectaſſet, prout patet ex lectura d. præſentationis, in qua quinque tantum perſonæ enumerātur, ex quo numeroſitas iſtius familiæ toties decātata excluditur, illi enim quinque patroni non potuerunt conſtituere vniuerſitatem alicuius loci, præcipuè in Ciuitate Lucana ampliſſima, in qua familia iſta non potuit acquirere tantam potentiam contra auctoritatem Epiſcopi, cum aliæ familiæ complures æquè nobiles illi non aſſiſterent in vſurpatione cōtra Epiſcopos.

Nec videtur obſtare adminiculum deductum ex inſtrumēto anni 1391. quia ſi parochiani, & conſortes appræhenderunt bona hæreditaria rectoris demortui, non ideo ſequitur parochianos fuiſſe patronos, ſed alio iure bona rectoris ad illos deueniſſe, vltra quod eſt vnica tantum enūciatiua ipſius rectoris, cuius error depræhenditur ex inſtrumēto an. 1401. vbi nulla vicinorum, & parochianorum facta mētione, ſoli Nobiles viri conſortes domus, & familiæ de Podio nominātur in alienationibus caſaleni, & locationibus, prout firmant deciſ. in hac cauſa factæ, & præcipuè vltima, in qua reſponſum fuit obiectionibus factis ſuper prætenſa potentia iſtius familiæ, quæ reſponſiones Dominis placuerunt.

Cæteris alijs obiectionibus deſumptis ex inueriſimilitudine cognominis Porci, & della Perfetta, ſatis ſuperq. reſpondent Informantes, cum quibus DD. tranſierunt: nam

ex

ex his, & alijs coniecturis læuiſſimis non eliditur probatio concludēs facta iuriſpatronatus gentilitij per Dominos Podios.

Et ita deciſum &c.

Et in eadem coram eodem. 23. Martij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Mutatio ſtatus eccleſiæ fit aſſenſu ſuperioris, & quadragenaria.*
2 *Libertas vrbanæ ſeruitutis fit ex facto contrario ſeruituti.*
3 *Libertas eccleſiæ acquiritur per factum poſitiuum contrarium ſeruituti iuriſpat.*
4 *Mutatio ſtatus eccleſiæ per prouiſionem Apoſt. non præſumitur in patronorum præiudicium.*
5 *Clauſula, dummodo ad nos hac vice, præſeruat iuſpat.*
6 *Reſcripta Papæ ſunt intelligenda ſine alterius iniuria.*
7 *Iuriſpat. expreſſio in literis excludit patronorum præiudicium.*
8 *Ordinarius non præſumitur velle mutare ſtatum beneficij.*
9 *Nec id facere poteſt in præiudicium patronorum.*
10 *Vnio ſimoniaca non iuuat ad præſcribendum.*
11 *Immemorabilis requiritur, vel quadragenaria cum titulo ad præſcribendum beneficium tamquam vnitum.*
12 *Gratia eſt ſubreptitia, ſi non fiat mentio iuriſpat. cum ſit tale.*
13 *Papa non ſolet patronis inauditis iuſpat. conferre.*
14 *Gratia quando præſumatur iuſtificata reſpectu non exiſtentis iuriſpatr.*
15 *Sententia quando dicatur lata ſuper ſtatu eccleſiæ.*
16 *Verba poſita in narratiua ſententiæ non tranſeunt in diſpoſitionem.*
17 *Sententiæ verba ſtrictè ſunt intelligenda.*
18 *Patroni ſi prius non probarunt iuſpat. poſſunt de nouo illud probare.*

DECISIO XXIX.

Viſum fuit Dominis ſtatū eccleſiæ S. Laurentij ab anno 1514. ad hunc vſque diem non fuiſſe mutatū, cum enim ter fuerit in hac cauſa deciſum iam fuiſſe ſubiectam iuripatr. gentilitio familiæ DD. de Podijs per cētum quinquaginta, & amplius annos ante d. annum 1514. poſtea d. eccleſia non potuit acquirere libertatem, niſi conſtet de mutatione ſtatus, ad quam inducendam duo copulatiuè requiruntur, ſuperioris auctoritas, & voluntas vnà cū curſu quadraginta annorum, c. cum de beneficio. de præben. in 6. & ibi omnes Canoniſtæ. Rot. dec. 2. eo. tit. & apud Seraph. dec. 1277. n. 3. & dec. 950. n. 2. & 3. & in vna Peruſina. 18. Martij. 1588. coram bo. me. Card. Pamphil. & nuper in Gerūden. vnionis. 1. Iunij 1616. coram R. P. D. meo Pamphil.

2 Sicut enim ad acquirendam libertatem ſeruitutis vrbanæ non ſufficit non vſus, ſiue negligentia non vtentis, ſed requiritur factum directè cōtrariuм ſeruituti. l. hoc autem. & ibi ſcribent. ff. de ſeruit. vrb. præd. ita ad
3 acquirendam libertatē eccleſiæ aduerſus ſeruitutem iuriſp. non ſufficit negligentia patronorum in præſentando, ſed requiritur factum poſitiuū eiuſdem collatoris directè contrariū ſeruituti iuriſpat. Gemin. in d. c. cum de beneficio. nu. 9. Rot. dec. 109. n. 1. par. 2. diuerſ.

In propoſita autem facti ſpecie, vnum ex dictis duobur requiſitis ſatis ſufficienter probatur, diſtinguēdo enim tempora, apparet non adfuiſſe
4 talem mutationem ſtatus, ex qua eccleſia ſeruitutis iuriſp. iugū excuſſiſſe dici poſſit; nam prouiſiones Apoſtolicæ, quæ ab anno 1512. vſque ad an. 1558. continuatæ reperiuntur tāquam factæ ad ſupplicationē partis, & ex cauſa reſignationū, non poſsūt inſeruire pro mutatione ſtatus, cum Papæ collatoris deficiat voluntas, qui nunquā prçſumitur velle mutare

natu-

naturam beneficij in præiudiciũ patronorũ.Cald.cõſ.26.in fin.de pręb. Rot.dec.379.n.8.p.1.diuerſ.Achil. deciſ.13.de iurepat. cum multis cumulatis in illa Papien.Archipresbyteratus. 9. Aprilis 1601. coram bo. mem. Card. Pamphilio. ſtante præcipue clauſula in literis Apoſtolicis expreſſa, dummodo collatio ad
5 nos hac vice pertineat, quæ præſeruat iuſpatr. imo ſi non eſſet appoſi-
6 ta deberet ſubintelligi, cum Papæ reſcripta ſemper ſint intelligenda ſine alterius iniuria. l.2. §. ſi quis à Principe.ff.ne quid in loco publ. cap. ſuper eo. de off.deleg. Bald.in l. nec auus.per illum text. C.de emancip. liber.Dec.conſ.11.num.4.

7 Et quod omnẽ ſcrupulum tollere viſum fuit, in omnibus ſupplicationibus exibitis oculis Dominorum authenticis, ſuper quibus expeditæ fuerunt literæ ab anno 1512. vſque ad dictum annum 1558. facta legitur mentio iuriſpatr. nobilium, cum derogatione dicti iuriſpat. quatenus de eo conſtet pro illa vice, vnde infertur expreſſa voluntas Papæ,quòd noluerit conferendo præiudicium patronis afferre. Lap.alleg.96. Acchill. d.deciſ.13. de iurep. Felin. in tract.quando lit.ap.noc.patr.ante nu.1.in prin.quoad ſecundum tempus (quo durante ſpatio paulò minus duorum annorũ ordinarius iſtud beneficium tamquam liberum bis contulit) illud non eſſe attendendũ ad effectum mutationis ſtatus Domini iudicarunt,cum deficiat curſus temporis requiſitus ad imprimendũ nouum ſtatum in beneficio. Fel. in c.cum in noſtra.num.41. in 2.not.de reſcript. Rebuff. in concord. in rubr. de collat.9.volum.in verbo, regularia.num.5. Seraph.deciſ.950. nu.2.
8 & 3.& animus ordinarij volentis mutare ſtatum,& præiudicare patronis, qui non præſumitur intra tàm breue breue temporis ſpacium. Caputaq. dec.189.par.3. & fuit conſideratum in d. Peruſina S. Beuignatis coram Card. Pamphilio, in qua dicitur requiri ſcientiam patronorum,quæ nõ præſumitur, tum quòd non conſtat de effectuatione primæ collationis ordinarij, & non fuerunt affixa edicta,& factæ ſolitæ diligentiæ,ex quibus ſcientia patronorum poſſit inferri, tum etiam, quia deficit etiam
9 facultas in ordinario, qui non poteſt in præiudicium patronorum ſtatum eccleſiæ immutare. Rota deciſ.1.de renunc.in antiq.multo minus attendi debet tẽpus primæ vnionis, quod incipit anno 1560. & durauit vſque ad diem 17. Martij 1579. quo tempore beneficiati poſſeſſionem per eos adeptam in manibus ordinarij.iuxta præciſam formam vltimæ vnionis per procuratores in vim ſpecialis mandati liberè dimiſerunt, vt apparet ex ſummario Dominorum de Podijs.num. 3.4. & 5.

10 Vnde ſequitur de ea tamquam ſimoniaca, & vitioſa nullam habendã eſſe rationem, nec ex illa poſſe ſumi aliquod initium præſcriptionis ad effectum coniungendi poſſeſſionem captam vigore primæ cum ſecunda vnione. Calder. conſ. 29. in princip. de præbend. Oldrad. conſ. 229. ad præſcribendum enim beneficium tã-
11 quam vnitum, requiritur immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.Rot.deciſ.338.diuerſ.lib.1.Felin. in cap.cum contingat.num.4.ad fin. de for.compet.Rebuff.in pract.tit.de vnione.nu.35. cum alleg. per Garz. p.12. cap.245. & ſequentib. deficit etiam titulus, & bona fides, ſine qua nulla incipere, aut currere poteſt præſcriptio, cum per confeſſionem beneficiatorum in literis expreſſam, conſtet in dicta prima vnione interueniſſe pacta ſimoniaca effectuata, cum ſcientia, & participatione beneficiatorum, vt plenius continetur in vltimæ vnionis literis per ipſos beneficiatos coram ordinario productis,vt in d.ſumm. num.6. Vltra quod earum vigore dimiſſa prima poſſeſſione, vt vitioſa nouam poſſeſſionem

ſionem de anno 1579. adepti ſunt; vt iuſtificatur ex inſtrumentis publicis.

Nec denique poteſt ſuffragari dictis beneficiatis ad effectum, de quo agitur tempus, quod interceſſit à dicta die 17. Martij 1579. vſque ad menſem Auguſti. 1618. quo lis cœpta fuit in partibus, quia non adeſt tempus 40. annorum à lege neceſſario requiſitum iuribus ſupradictis ad immutandum ſtatum beneficij, præcipue quia vltima gratia vnionis no-
12 toriè eſt ſubreptitia, & nulla, cum in ea non fuerit facta mentio iuriſp. laicalis, vt in terminis tradit Cardin. conſ. 96. col. pen. verſ. quoad cauſam ſecundam. Felin. in cap. poſtulaſti. num. 3. de reſcript. Abb. conſ. 101. in princ. lib. 1. cum cumulatis per Pariſ. de reſign. lib. 2. quæſt. 4. nu. 11. Garc. de benef. par. 12. cap. 2. tit. de vnion. num. 202. & ſeq. nec enim ſolet Papa patronis inauditis iuſpatr. auferre, vnde remanet vnio vltima omni-
13 no nulla. Caputaq. deciſ. 346. lib. 3. fuit dictum in vna Gerunden. vnionis. 23. Ianuar. coram Card. Ludouiſ. & aliàs ſepiſſimè.

14 Neque obſtat, quod ſpatio 30. annorum præſumatur iuſtificata gratia reſpectu non exiſtentiæ iuriſpatron. quia ſi hæc qualitas fuiſſet narrata in literis, bene potuiſſet curſus temporis implere probationem, vt narrata præſumerentur iuſtificata, ſecus vero in non expreſſis, tunc enim præſumptio nihil poteſt operari, remanetque gratia ſubreptitia, vt animaduertit Crauett. de antiq. temp. par. 2. cap. 2. num. 17. Gabr. concl. 1. de præſcript. num. 53.

Nec obſtat denique præcipuum, & maximum fundamentum, quo nitebantur informantes pro beneficiatis, dum afferunt de anno 1514. fuiſſe latam ſententiam à Vicario Epiſcopi Lucen. per quam fuit mutatus ſtatus, & canonizata libertas eccleſiæ contra præſentatum à patronis, & ipſoſmet patronos, dum fuit dictum ipſis ſcientibus non probari iuſpatr. à quo tempore eccleſia non fuit collata ad præſentationem dictorum prætenſorum patronorum, qui à centum, & amplius ab hinc annis non reclamando videntur dictæ ſententiæ acquieuiſſe.

Huic enim obiectioni reſponſum fuit, non probari dictam ſententiam fuiſſe latam contra patronos, ipſoſq. fuiſſe in cauſa, ſed ſolum contra Vincentium de Podio præſentatum, & Angelum eius procuratorem, quem non docent habuiſſe mãdatum procure ipſorum patronorum, cum præcipuè in ea cauſa non ageretur principaliter de ipſorum intereſſe, quia Hieronymus Philippi Petri in fauorem cuius fuit pronunciatum, erat prouiſus à Sanctiſſimo, per reſignationem Michaelis, cum derogatione iuriſpat. pro hac vice, per quam patronorum ius erat præſeruatum, vt ſuperius multis fuit comprobatum.

15 Et quamuis exiberetur mandatum patronorum, itaut poſſet dici ipſos fuiſſe in cauſa, ſententia tamen non eſſet lata ſuper ſtatu huius eccleſiæ, ex quo non eſt adiudicatoria, ſed abſolutoria ſuper denegatione inſtitutionis Vincentij, & ſic videndum eſſet, quem ſtatum dederit ceſſio illa facta per Michaelem ad fauorem Hieronymi eius nepotis, quæ cum emanaſſet ex prouiſione Apoſtolica cum derogatione iuriſpat. non mutauit, aut alterauit priſtinum ſtatum ad effectum inducendi nouum libertatis ſtatum, neceſſarius enim fuiſſet actus inſtitutionis, quia per eum acquiri poſſet poſſeſſio, non autem ex declaratione non iuris præſentati ex ſupradictis.

Conſideratis etiam verbis ipſius ſententiæ, viſum fuit Dominis non fuiſſe pronunciatum ſuper iure ipſo patronatus, nec vlla verba dirigi contra patronos, aut contra iuſpatr.
16 illa enim verba, quæ leguntur in narratiua non tranſeunt in diſpoſitionẽ & cum ſententiæ ſint ſtricti iuris, nõ dicun-

dicuntur verba ſententiæ. Contard. de moment. poſſ. limit.2. §.5.n.12. Rot.dec.34.nu.12.par.2.diuerſ.tum etiam quia illa verba (maximè quia nobis non conſtat de aliquo iurep.) ſunt concepta per illam dictionem (maximè) vnde infertur non fuiſſe illam præcipuam, & finalem cauſam dictæ ſententiæ. Gemin. conſ. 16. nu.4.Alex.conſ.47.nu.5.lib.7.

Et reuera ratio præcipua, qua fuit motus Iudex ad denegandam inſtitutionem præſentato, ea fuit, quia non vacabat beneficium per obitum Michaelis, cum conſtaret de reſignatione facta in fauorem Hieronymi admiſſa per Papam ante mortem dicti Michaelis, & hoc in effectu verba diſpoſitiua ſententiæ continent, quæ non ſunt trahenda ad mutatio-
17 nem ſtatus, ſed ſtrictè ſemper intelligenda, prout verba ſonant. Bart. in l.Iulianus.num.5. ff.de cond.ind. Caputaq.dec.186.p.3. & 132. p.2. Cæſ.de Graſſ. dec.3. nu. 9. & ſeqq. de reſt. in int.

18 Placuit & alia reſponſio, licèt tũc Iudici non conſtitiſſet de iurepat. nõ propterea ſequi eccleſiam remanſiſſe liberam, nam patroni non prohibebantur poſtea ſuas probationes facere, prout hodie præſtiterunt, cũ fuerit in hac cauſa firmatum per continuas præſentationes, viſitationes concurrentibus alijs coniecturis ponderatis in prima deciſ. in hac cauſa facta ab anno 1358. vſque ad annum 1514. conſtare de dicto iurepatr. Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iuriſpatronatus de Podijs. 20. Nouembris. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valida confirmari debet.*
2 *Validitas deprehenditur ex inſpectione actorum.*
3 *Iuſtitia ſententiæ ex quibus dignoſcitur.*
4 *Patronus, & præſentatus poſſunt agere ſeparatè, & coniunctim.*
5 *Exceptio rei iudicatæ non obſtat in alio iudicio.*
6 *Abſolutoria non parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio.*
7 *Eccleſia quando ex non vſu dicatur libertatem acquiſiuiſſe.*
8 *Et quando patroni vt tales non fuerunt admiſſi.*
9 *Prouiſio Ordinarij non mutat ſtatum beneficij.*
10 *Derogatio iuriſpat. præſeruat iuſpat.*
11 *Vnio ſimoniaca eſt inualida.*
12 *Mutatio ſtatus beneficij fit ex immemorabili, aut quadragenaria cum titulo.*
13 *Bona fides cauſatur ex titulo.*

DECISIO XXX.

1 Viſum fuit Dominis ſententiã Rotalem eſſe confirmandam cum ſit valida, & iuſta. cap. ex tenore de foro compet. Bald. conſ. 5. in princ. lib. 5. Bellamer.conſ.40.num. 29.in princ. Validitas enim ſatis de-
2 præhenditur ex inſpectione actorũ, ex quibus apparet omnia neceſſaria ad validitatem iudicij interueniſſe de quibus in cap.forus.cum ibi not. de verb. ſignif. Iuſtitia autem ſatis
3 cognoſcitur ex quatuor elaboratiſſimis deciſionibus coram R. P. D. meo Dunozet, in quibus primis tribus ſub diebus 26. Iunij, & 2. Decembris.1619. & 31.Ianuarij huius anni firmatur iuſpatronatus familiæ de Podijs, vſque ad annum 1514. clariſſimè probari ex præſentationibus effectum ſortitis vltra centum annos, ex fama, ex viſitationibus, ex inſignibus huius familiæ, & ex alijs ibi ponderatis, ex quibus ſatis probatur iuriſpatronatus iſtorum nobilium de Podijs, cum non ſint Domini temporales, nec aliàs in eis cadat præſumptio vſurpationis. Bald.in l. cum ſemper.C.de rei vendic.Abb.in cap.

cap. querelam. nu.9. de elect. Dec. conſ.126.nu.3. Rochus de iurepatr. verſ.verbo conſtruxit. q.20.in fine. Caſſad. dec.2. num.5. de probat. & fuit reſolutum in cauſa Papien. Archipresbyteratus. 19.Februarij 1601. coram recolen. mem. Hieronymo Card. Pamphilio tunc Rotæ Auditore, & aliàs ſæpius, & poſtremo ex quarta deciſ. ſub die 23. Martij huius anni, manifeſtiſſimè conſtat huiuſmodi eccleſiam poſt annũ 1514. non acquiſiuiſſe libertatem: & cum iuſpatronatus ſit clarum, & indubitatum in eo ſolum inſiſtebant beneficiati, quod eccleſia acquiſiuerit libertatem. Verum Domini ſupradicta die, licèt nullam habuerint difficultatem, quòd iuſpatronatus probetur, eccleſiam tamen non acquiſiuiſſe libertatem reſponderunt: nã cum libertas deducatur ex ſententia lata de anno 1513. cum poſtea ſecutis, hæc non officiunt, ſententia enim primò non fuit lata contra patronos ſuper ſtatu, quòd clarè patet ex verbis ipſius ſententiæ, in cuius narratiua dicitur, quòd cauſa vertebat inter Vincentium filium ſpectabilis viri Stephani olim Franciſci de Podio, & Ser Angelum eius procuratorem ex vna,& dominum Hieronymum Philippi Petri ſe defendentem ex alia,& in diſpoſitiua ſententiæ dicitur (prædictum Vincentium, & Ser Angelum eius procuratorem dicto nomine non fuiſſe, nec eſſe inſtituendum in rectorem) &

4 certum eſt in iure quòd præſentatus, & patronus poſſunt agere ſeparatè, & coniunctim. Rot. dec.2. de iurep. in nou. Lambert. de iurepatr. lib.2.p.2.art.3.quæſt.8. ſed nec adiudicat beneficium tamquam liberum Hieronymo poſſeſſori, & reo, qui illud obtinebat ex reſignatione ſibi facta à Michaele auctoritate Papæ, cum derogatione iuriſpatronatus; ſed eſt ſimplex abſolutoria, & Iudex potuit moueri, ex quo beneficium non vacabat per obitum, & ideo præſentatus non erat inſtituendus.

Neque facit, quòd in eadem ſententia dicatur, (maximè quia nobis non conſtat de aliquo iurepatronatus, de quo aſſeritur pro parte Vincentij actoris:) Vnde iſta ſententia videtur nocere etiam patronis. Lambert. de iurepat. lib.2.p.2.quæſt.11. art. 9. per totum. Nam (quicquid dicendum eſſet, ſi iſta ſententia lata eſſet ſuper probationibus deductis, An noceret patronis) fuit reſpõſum, quòd cauſa non fuit introducta ſuper iurepatronatus, quòd apparet, quia patroni non erant in cauſa, vt colligitur ex verbis illis: (de quo aſſeritur pro parte Vincentij,) qui erat præſentatus, & qui ſolus proſequebatur ſuam præſentationem, & allegabat incidenter iuſpatronatus, vt patet ex eiſdem verbis ſententiæ (de quo aſſeritur) & ex illa expreſſione Iudicis non conſtat, quòd voluerit ferre ſententiam per modum cauſæ,quòd in hac facti ſpecie facere minimè poterat, ſed indicat motiuum, ex quo iudicabat reum inter alia eſſe abſoluendum (ſcilicet maximè quia nobis non conſtat de ali-

5 quo iurepatronatus de quo aſſeritur pro parte Vincentij;) ideò exceptio illius ſententiæ, & rei iudicatæ non obſtat in alio iudicio. Cald. conſ.2. de ſent. & re iudic. Io.And.in c.cum eccleſia Sutrina.nu.13.de cauſ.poſſ. & propr. Anchar. conſ.417.num.2. verſ.ea autem quæ per modum cauſæ; & ceſſat omnis difficultas etiam ſi patroni fuiſſent in cauſa, quod tamen non eſt verum, quia ſententia

6 eſt abſolutoria, ex quo nòn fuit probatum iuſpatronatus, ponderando verba (maximè quia nobis nõ conſtat de aliquo iurepatronatus, de quo aſſeritur pro parte Vincentij) & propterea non parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio. Dyn.in reg. nullus pluribus.in princ. & verſ. regula autem. & verſ. contrarium autem prædictorum. de reg. iur. in 6.

Bart.

Bart.in l.2.§.1.nu.3.verſ.ſi verò abſolutoria fertur. ff. de vi bonorum raptorum. Socin. ſen.conſ.99.nu.4. lib.1.gloſ.in verb. abſolutus. in l.Iulianus. vbi Iaſ.nu.21. atteſtatur omnes tranſire. cum gloſſ. ff. de cond. indeb.

7 Neque ſuffragatur patientia patronorum vſque ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis, nam aut prætenditur ex non vſu eccleſiã acquiſiuiſſe libertatem, aut ex præſcriptione ſtatum beneficij fuiſſe mutatum; ſi primum, nihil releuans deducitur, quia cum ſit probatum iuſpatr. per ſolum non vſum, & negligentiam patronorum, eccleſia nõ acquirit libertatem, ſed neceſſarium eſt aliquod factum poſitiuum de directo contrarium ſeruituti, quòd hic non adeſt, vt ex mox dicendis apparebit, vt de ſeruitute vrbana, cui potius quàm ruſticæ, æquiparatur iuſpatronatus. eſt tex. in l. hæc autem. & ibi DD. ff.de ſeruit.vrban. prædior. Coraſ. in l.ſeruitutes. la 4. nu.41.verſ.requiritur ſecundo. ff.de ſeruit. & in terminis iuriſpatronat. Lamber.lib.3.quæſt.7. artic.7. Rot. dec.109.nu.8. & ſeq. p.2. & fuit dictum in cauſa Mediolanen. de Baradia.2.Iunij.1589.coram Comitulo. & in cauſa Imolen. iuriſpatronatus. 26.Martij.1593. & in Papien.Archipresbyteratus.9.Aprilis.1601.corã bo.me. Card.Pamphilio. vel etiam requiritur ſcientia, & patientia pa-
8 tronorum, & quòd deſiſtant à præſentatione, credendo iuſpatr. ad eos non ſpectare, vel volentes præſentare non fuerint admiſſi, quæ etiam in hoc caſu non adſunt.l.ſi fortè.§.ſciẽdum.in fine. & ibi Caſtren.nu.4.ff.ſi ſeruit.vendicetur. Angel.in l.hoc autem.nu.3.poſt med. verſ. requiritur etiam. & num.4.verſ.4. & vlt. & ibi Caſtren.nu.3. ff.de ſeruit. Coraſ. in l.ſeruitutes.la 4. nu.41. in fin. ff. de ſeruit.vrban.præd. Rip. in c.cum eccleſia Sutrina.nu.64. de cauſ.poſſ.& prop. Calderin.conſ.15. de iurepat. Roch. in verſ. competens.quæſt.18. nu.44. Lambert. lib.2.p.1.quæſt. 3. art.15.nu.3. Chiſſan.dec.72. & fuit reſolutum in proximè allegatis deciſionibus.

9 Si verò prætenditur ſecundũ, ſcilicet ſtatum beneficij, ex præſcriptione fuiſſe mutatum, & pariter nihil releuans deducitur, vt mox patebit: Vera enim eſt concluſio, quòd prouiſio Papæ, ſeu Ordinarij non mutat ſtatum beneficij. Dec.conſil.126. in fin.Achill.dec.13.de iurepat. Caputaq.dec.189.p.3.Put.dec.7.de iurepat. niſi interueniat præſcriptio, ad quem effectum duo copulatiuè requiritnr, & quod collatio fiat à legitimo Collatore ſcienter de beneficio iuriſpatronatus tamquam de libero, vel de regulare, tamquam ſeculari, & è conuerſo. Et curſus quadraginta annorum. gloſſ.in cap. cũm de beneficio. in verbo, inſtitutus. & in verbo, legitimus. de præb. in 6. vbi etiam Lapus nu.1. Gemin. num.3.& 9. Franc.nu.5. Prob.nu.3. Felin.in c.in noſtra. nu.41. verſ. ſecundo nota. de reſcr. & benè declarat Rebuff. ſuper concordat. in rubr. de collation.§.volumus.in verbo, regularia. Sylua de benefic.p.3.q.11. nu. 124.& ſeq. & fuit reſolutum in cauſa Peruſina S Beuignatis. 13. Martij. 1588. & 14. Martij. 1589. coram bo.mem.Card.Pamphilio. & in cauſa Cæſarauguſtana Præceptoriæ de Codos.5.Nouemb.1607.coram bo.me. Iuſto.

Hic autem non adeſt non vſus cõtrarius ſeruituti, vel alius actus poſitiuus, aut legitima præſcriptio, cũ collationes non fuerint factæ, vti de beneficio libero, nam etſi verum ſit, quòd prædictus Hieronymus nominatus in ſententia poſſederit vſque ad annum 1531. quo tempore reſignauit in manibus Papæ ad fauorem Antonij de Ruſticis, qui de anno 1541. obtinuit reualidatoriam, cum derogatione iuriſpatronatus, qui Antonius poſtea de anno 1558. reſignauit

ſignauit in manibus Ordinarij, qui contulit Franciſco, qui rurſus de anno 1560. retroceſſit ad fauorẽ eiuſdem Ruſtici, de quo tempore fuit facta prima vnio, tamen omnes iſtæ prouiſiones ex reſignationibus factis in manibus Papæ, incipiendo à reſignatione facta in fauorem Hieronymi de anno 1512. fuerunt cum derogatione iuriſpatronatus, vt innotuit ex ſupplicationibus oſtenſis in Rota, dum cauſa ageretur coram R.P.D. meo Dunozetto, & propterea dici non poteſt, quòd præiudicauerint patronis, cum eccleſia non fuerit in ſtatu libertatis ſtantibus prouiſionibus, cum prædicta derogatione iuriſpatronatus, quia talis
10 derogatio præſeruat iuſpatronatus, & excludit intentionem acquirendi libertatem beneficio. Bero. in cap. 1. nu. 88. cum ſeqq. de iurepatr. Lamb. lib. 3. q. 7. art. 7. ſub n. 5. Caſtad. dec. 10. num. 2. de conc. præb. & fuit dictum in allegata cauſa Mediolanen. de Baradia. 2. Iunij. 1589. coram Reuerendiſſ. Peruſino. & in cauſa Papien. Archipresbyteratus. 9. Maij. 1601. corã bo. me. Card. Pamphilio.

Neque poteſt fieri vis in prima vnione facta, ex reſignatione in fauorem eiuſdem Ruſtici de eodem anno 1560. in manibus Papæ, neque in ſecunda de anno 1578. cum acquieſcentia vſque ad annum 1618. de quo tempore, vt dictum eſt, fuit mota lis; nam neque ex iſtis vnionibus colligitur aliquis actus poſitiuus ex quo ſibi præiudicauerint Podij, neque aliqua legitima præſcriptio; non quidem actus poſitiuus,
11 quia de eo non apparet, non etiam legitima præſcriptio, quia vnio fuit ſimoniaca, ex quo Papæ non fuerãt narrata pacta illicita, vt patet ex narratiua in ſecunda vnione de anno 1578. & ſic iſta vnio non valuit. Gemin. conſ. 125. in princ. Anchar. conſ. 397. nu. 4. neque minus valuit ſecunda de anno 1578. cum non fuerit narratum, quòd beneficium eſſet de iurepat. laicorum, & ſic fuit ſubreptitia. Card. conſ. 96. col. pen. verſ. quoad cauſam ſecundam. cum alijs pluribus allegatis in quarta deciſ. R.P.D. mei Dunozetti, ex quibus reſultat quòd neque adſit etiam
12 legitima præſcriptio libertatis, cum deficiat in vnione ſcientia Papæ, quòd beneficium eſſet de iurepat. & deficit etiam curſus temporis 40. annorum, quæ duo copulatiuè requiruntur, vt ſupra probatum eſt, & quod plus eſt, neque etiam in alijs terminis iuris poteſt ſuſtineri vnio, quia cum agatur de mutatione ſubſtantiæ beneficij non docto de legitima vnione, prout hic non docetur, requiritur, aut immemorabilis, aut quadragenaria cum titulo. Philippus de Peruſio inter conſil. Felin. 2. num. 1. & 3. Rebuff. in tit. de vnion. num. 35. in fine. Rot. dec. 9. & 10. de reb. eccl. non alien. in antiq. & fuit dictum coram me in cauſa Feltren. Præbendæ. 6. Iunij. 1605. quæ quidẽ immemorabilis hic non adeſt, nec prætenditur, nec quadragenaria, cũ titulo; nam quantum attinet ad titulum, cum vterque titulus vnionis ſit infectus, neuter eſt habendus in
13 conſideratione, cum requiratur titulus, ex quo cauſetur bona fides. Felin. in cap. in noſtra. nu. 43. de reſcrip. Gemin. in cap. cum de beneficio. num. 9. de præbend. in 6. Aegid. conſ. 41. col. 1. nec etiam tempus legitimum quadraginta annorum interuenit, quia prima vnio habuit effectum cum titulo ſimoniaco ab anno 1560. vſque ad annum 1579. ſecunda verò à dicto anno 1579. vſque ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis, & ſic vtraque vnio, neque in alijs terminis iuris ſuſtinetur, tàm ex defectu tituli ad præſcribendum, quàm ex defectu longiſſimi temporis, cum habito reſpectu ad vtrumque titulum, neuter eorum habeat curſum quadraginta annorum.

Ex quibus reſolutum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

Et in eadem coram eodem. 5. Martij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Conc. Trid. nil innouauit in probando iurepat. priuatarum perſonarum vltra ius commune.*

2 *Iuſpat. potentium quomodo probetur.*

3 *Remiſſoria ex qua cauſa concedi ſoleat.*

4 *Vſurpationis præſumptio cadit in habente iuriſdictionem temporalem in loco beneficij.*

5 *Idem eſt ſi iuſpatr. competat familia potenti, & magnati.*

6 *Vt eſt familia Vrſina, Caracciola, Nobiles Veneti.*

7 *Remiſſoria quando denegetur.*

8 *Numeroſitas familia non probat potentiam.*

9 *Nec ſi illi de familia fuerunt facinoroſi.*

10 *Et quòd familia fuerit expulſa, & exauthorata.*

DECISIO XXXI.

POſt factas reſolutiones, quòd iuſpatronatus ſatis erat probatum probationibus ſufficientibus de iure communi, ex quo non verſabamur in familia potenti, quo caſu Sacroſanctum Concilium Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. de refor. vltra diſpoſitionem iuris communis nihil innouauit. Gabr. conſ. 192. num. 1. lib. 2. Menoch. conſ. 241. num. 7. lib. 3. & præſump. lib. 3. præſump. 90. nu. 9. & ſeq. Achil. dec. 4. nu. 10. de iurepatr. Rot. dec. 331. nu. 1. p. 2. & aliàs pluries fuit in eadem Rota firmatum, licèt ſecus eſſet, ſi verſaremur in perſona potenti, vel aliàs tali, in qua cadat præſumptio vſurpationis, quo caſu iuxta formam dicti Concilij, ſi verus titulus fundationis, vel dotationis non oſtenditur, requiritur immemorabilis, & præſentationes effectum ſortitæ ſpatio 50. annorum, quæ probentur per authenticas ſcripturas, vt ſæpè reſoluit Sacra Congregatio, & Rota ipſa, & ſignanter in Sabinen. beneficij. 15. Decemb. 1581. coram fel. rec. Clem. VIII. vt in dec. 199. nu. 1. par. 2. propterea ad euitan. deciſiones, & ad proban. hic agi de iurepat. familiæ potentis, datis articulis petebatur remiſſoria ad probandum quod ab immemorabili tempore citra, fuit ſemper in ciuitate Lucenſi familia DD. de Podijs, & reddidit ſe ſemper cæteris familijs d. ciuitatis, ac etiam toti Reipublicæ formidabilem, in tantum, vt nemo auderet ipſis de Podio in aliquo contradicere, ortumq. fuerit vulgare illud: *Quando Poggio vuol poggiare tutta Lucca fa tremare*, quodq. fuerunt ſemper in d. ciuitate factioſi, bellicoſi, & ſoliti bannitos, & ſicarios, aliosq. huiuſmodi receptare, & in proprijs domibus retinere, per quos modo hunc fuſtibus, & verberibus cedebant, modo illum interficiebant, & aliàs diuerſimodè malè tractabant, quòd auxilium etiã præſtiterint Vguccioni, & Caſtruccio, qui per tyrannidem Ciuitatem occuparunt, & quòd dd. de Podijs cõſtituebant pluſquam vigintiquinque familias, quæ omnes habitabant in dicto loco de Podio circumcirca d. eccleſiam, ſicq. faciebant maiorem conuenticulam hominum, & militũ quam fuerit vnquam viſum in aliqua alia Ciuitate Italiæ. Ex iſtis inquam articulis prętenditur reſultare
3 releuantia Remiſſoriæ, propter quã ſolet concedi. Verall. dec. 59. nu. 1. & 68. nu. 1. par. 3.

Et licèt indubitatum ſit quando agitur de Domino Caſtri, vel alio
4 habente iuriſdictionem temporalem in loco beneficij agi de perſona, in qua cadit præſumptio vſurpationis. Put. dec. 55. & ibi additio, & add. ad dec. 56. & ſeq. lib. 1. in nou. Chiſſan. dec. 67. Caputaq. dec. 128. p. 2. idem Put. deciſ. 3. & 8. de iurepatr. Mohed. deciſ. 10. nu. 2. eod. tit. Cott. dec.

dec.356.& fuit ſæpiſſimè reſolutum, tamen idem eſt in iurepatronatus
5 competente familiæ potenti, & magnati. Afflict. deciſ.104.lib.2. aliàs 1273.lib.3.p.3.Achill.dec.4.nu.10. de iurepat. Creſcent. dec.1.eod.tit. Chiſſan.dec.67. Io.Paul.dec.8. aliàs
6 dec.842. lib.3. par.3. vbi de familia Vrſina. Cotta dec.356. Peregr.dec. 5. lib. 2. & fuit reſolutum in cauſa Neapolitana Capellaniæ.29.Ianuar. 1571. coram Card. Lancellotto ſeniore. vbi de familia Caracciolis,& in cauſa Sabinen. Beneficij. 15.Nouemb. 1582. coram fel. rec. Clem. VIII. vt in dec.199.nu.1.p.2.vbi de familia Vrſina.Seraph.dec.952.n.6. vbi de Nobilibus Venetis in Statu Venetorum. & in Sabinen. iuriſpatronatus. 26.Octobris.1594.coram Litta. & 6.Martij.1596.coram Penia. vbi de familia de Sabellis.

Iſtis tamen non obſtantibus Domini cenſuerunt denegandam eſſe remiſſoriam, quia & ſi iſta familia Nobiliſſima ſit, permaximam nihilominus calumniam, vt mox probabitur, articulatur potentia talis, in qua cadat præſumptio vſurpationis,
7 quo caſu remiſſoria denegatur, vt fuit reſolutum in cauſa Caurien. Iuriſdictionis.26.Februarij.1587. coram Robuſterio. eoq. magis, quia vt etiam ex ſtatim dicendis apparebit, articuli ſunt valdè inueriſimiles, quo etiam caſu remiſſoria denegatur.Rot.deciſ.23.de teſtib. in antiq. Imol.in c.quia veriſimile. num.1.de præſumpt. Tiraquell. in l.ſi vnquam. in præfat.nu.38.in fin. C. de reuoc. donat. & fuit dictum in cauſa Toletana Prioratus.10.Maij.1595. corã bo. mem. Pacen. & aliqui ſunt irreleuantes, ex quo etiam capite remiſſoria denegatur. Verall.deciſ.66.& 68.par.3. nam primò, quatenus ar-
8 ticulatur numeroſitas iſtius familiæ de tempore antiquo, iſta numeroſitas etiam probata nihil releuat ad probandam aſſertam potentiam; imò per ſcripturas probatur contrarium, ſcilicet ex inſtrumento anni 1370. in quo in electione Conſulis contradæ S. Laurentij de Podio, ſolum conuenerunt quatuor perſonæ de domo Podia, & ex alio inſtrumento præſentationis anni 1426. In quo tantum quinque totam familiam cõſtituentes conuenerunt ad præſentandum, & deinde anno 1390. ſolummodo nouem cõuenerunt, quorum plures erant patres, & filij; vnde cum iſta numeroſitas excludatur per probationem factam per ſcripturas, non eſt danda remiſſoria ad probandum contrarium per teſtes. Aegid.dec.9.Aret.conſ.65.nu.2. Mandel.cõſ.6.n.10. Seraph.d.dec.1460. ſemper enim maior fides adhibetur ſcripturis quã teſtibus.l.cenſus.ff.de probat. glo.in cap. tertio loco. ver. teſtiũ.eod.tit. Seraph. d.dec. 1460. & quamuis opponi poſſit, quòd inſtrumenta, & articuli non ſunt contraria, cum ſtent ſimul, quòd prædicti ſolum præſentauerint,& quòd nihilominus familia eſſet numeroſa, tamen cum hoc articuletur ad effectum vſurpationis, ad hunc effectum conſideranda eſt numeroſitas, quæ tamen ex dd. præſentationibus excluditur.

Dum verò articulatur, quòd fuerunt facinoroſi, & bellicoſi, non inde reſultat quod familia eſſet ita po-
9 tens, vt in ea cadat ſuſpicio vſurpationis, præſertim cum delinquentes fuerint puniti, ac etiam vltimo ſupplicio damnati, ex qua re reſultat inueriſimilitudo, & vehemens calumnia alterius articuli, quod ita ſe reddiderint formidabiles Reipublicæ, & Ciuitati, vt nemo contradicere auderet, quia ſi delinquentes fuerunt puniti ſignum eſt euidens, quòd articulus non continet veritatem. Et ex quantitate familiarum, & ex prædictis ceſſat articulus, qui continet, quòd ipſi facerent conuenticulam maiorem, quàm in quacunque alia Ciuitate; Illud verò dictum mutuatum à ciuitate Firmi, ſcilicet,

Quando Fermo vuol fermare, tutta la Marca fa tremare, fuit viſum ſatis ridiculum, & contrarium ex prædictis apparet, ex quibus etiam ceſſat id quod dicitur Dominos de Podijs auxilium prȩſtitiſſe tyrannis, & quòd dd. tyranni, vt ſe in tyrannide conſeruarent tolerabant omnia malè facta DD. de Podio, vt eos fauorabiles haberent, & eorum delictis oculos claudebant, quia de hoc hiſtorici nullam faciunt mentionem, quamuis illorum tyrannorum geſta ſatis prolixè recitent, & inueriſimile eſt quòd hodie per teſtes poſſet probari in re tàm antiqua id, de quo hiſtorici qui tyrannorum vitam ex profeſſo ſcripſerunt, nullam fecerint mentionem, & fuit conſideratus vltimus articulus, in quo articulatur quòd Domini de Podio tentarunt vſurpare iuſpatronat. eccleſiæ S.Iuliæ, qui retorquetur, nam ſi non potuerunt vſurpare d. eccleſiam, nec credendum eſt aliam potuiſſe vſurpare, & eſt irreleuans, quia hoc probato non infertur perneceſſe, quòd vſurpauerint eccleſiam S. Laurentij, de qua agitur.

Et mouit etiam Dominos, quia non controuertitur, quòd ab anno 1522. citra, & ſic à centum circiter annis iſta familia fuerit exauthorata, & pro maiori parte expulſa à Ci-
10 uitate propter homicidium cõmiſſum in perſonam Vexilliferi illius Reipublicæ; quare viſum fuit ſatis inueriſimile aliquid poſſe probari, quod releuet, quia probationes in omnem euentum non poſſent fieri niſi per famam, quæ ſatis elideretur ab omnibus ſupra ponderatis, ac ex multis viſitationibus, in quibus DD. de Podio non ſolum receperũt Epiſcopos viſitantes, & eorum Vicarios, ſed etiam eorum præceptis, & mandatis paruerunt, prout conuenti ad præſtanda legata condemnati fuerunt ab Ordinario, & mandata contra ipſos fuerunt relaxata, ſententiaq. contra præſentatum ab eis lata fuit de anno 1513.& ex alijs actibus ponderatis in alijs deciſionibus, qui clarè probant abſque vllo timore Ordinarium exercuiſſe ſuam iuriſdictionem in eoſdem, & ipſos obedientiam præſtitiſſe, nec retorqueatur, potentia ex occiſione d. Vexilliferi, quia notum eſt magnos Principes nedum à Nobilibus, ſed etiam ab infimis perſonis occiſos fuiſſe, vnde perneceſſe concludi non poteſt, quòd familia ſit ex illa potentia, vt maiores probationes fieri debeant in probatione iuriſpatronatus, quàm illæ quæ de iure communi requiruntur, licet negari non poſſit quod familia ſit nobiliſſima, ita tamen, vt in ea non cadat timor vſurpationis per ſupradicta.

Et ſic reſolutum non eſſe dandam remiſſoriam, &c.

Et in eadem coram eodem. 31. Martij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Patronorum conſenſus ex curſu 30. ann. in vnione beneficij iuriſpatr. præſumitur.*

2 *Antiquitas non ſaluat id, de quo ab initio non fuit actum.*

3 *Contradictio interrumpit non impletam præſcriptionem.*

4 *Conſenſus expreſſus patroni quando requiratur.*

5 *Familiæ potentia quando ex hiſtorijs probetur.*

6 *Probatio quando requiritur de certo tempore, de eo fieri debet.*

DECISIO XXXII.

POſt reſolutionem factã 20. Nouembris ſuperioris anni, quòd ſententia Rotalis eſſet confirmanda, ad impediendam expeditionẽ cauſę duo tunc opponebantur. Primò,
1 quòd ex curſu 30. annorum præſumebatur conſenſus patronorum in vnione beneficij iuriſpatronatus de quo

quò agitur. Roman.conſ.275.nu.2. & 252.nu.3.verſ.quoad tertium. Afflict.deciſ.368.nu.4. Boer. dec.345. nu.5. Secundò, quòd non erat deneganda remiſſoria ad probandum familiam fuiſſe talis potentiæ, vt in ea cadat timor vſurpationis. Ad primum fuit reſponſum, quòd fortè procederet ſi beneficium fuiſſet vnitum tamquam de iurepatronatus,& ideo abundè fuit ſatisfactum in deciſionibus, dum fuit probatum hic neque non vſum adeſſe, neque legitimam præſcriptionem, cum non adſit immemorabilis,aut quadragenaria cum titulo, cum enim beneficium nòn fuerit vnitum tamquam de iurepatronatus, non poteſt conſiderari aliquis conſenſus, qui præiudicet, ſicuti ſi bona eccleſiaſtica tamquam propria alienarentur, non poſſet medio tempore præſumi beneplacitum Apoſtolicum,cum bona non tamquam eccleſiaſtica, ſed tãquam propria fuiſſent alienata, an-
2 tiquitas enim non poteſt ſaluare id, de quo ab initio non fuit actum. Caſtr.conſ.81. nnm.3. verſ. & ſi dicatur propter antiquitatem. lib. 2. Alex.conſ.1.num.21.lib.4. Felin. in cap. ſicut. num.33.verſ.7. & vltimo. iuncto verſ. benefateor. de ſent. & re iudic.Gabr.de præſumpt.concl.1. num.57.in 4. limit. & propterea ſuf-
3 ficit quòd ante adimpletam legitimam præſcriptionem DD. de Podijs contradixerint cum ſcirent ius ſuum ſaluum fore.l.ſicut.§.non videbitur. ff.quib. mod. pign. vel hypothec. ſoluat. taciturnitas enim ab initio illis non præiudicauit, etiam præſuppoſita ſcientia, quæ ab eis negatur, cum non probetur antea de ea vnione habuiſſe notitiam, & etiã ſi illam habuiſſent non noceret,cum
4 requireretur ad hunc effectum expreſſus conſenſus. c. cum omnes. de conſtit. vbi gloſſ. verb.conſtitutum. poſt med. verſ. ſed numquid eſt verum. Felin.num.15. & cæteri Doct. & propterea taciturnitas quoad ſuorum iurium diminutionẽ, ſeu actionis competentis ſublationẽ pro conſenſu non habetur. l.inuitum. ff.de ſeruit.vrban.præd.l.in eo. verſ.deinde ait lex. ff. de ritu nupt. Felin. in cap. nonne. num.11. & 12. de præſumpt.

Ad ſecundum verò Domini dixerunt, quòd diſputarem Dubium ſuper eo, An eſſet danda remiſſoria, quo propoſito 5. Martij huius anni fuit reſolutum pro denegatione, ex rationibus de quibus in deciſione, & cum ſupradicta die in relationibus cauſarum iterum inſtaretur pro repropoſitione Dubij, An eſſet danda remiſſoria,Domini ordinarunt quod procederem ad expeditionem, cum nihil releuans deduceretur: nam inculcabatur potentia huius familiæ de Podijs ex adhærentia tyrannis,& prætendebatur de ea dari fumum ex
5 hiſtorijs impreſſis,& alijs manuſcriptis, itaut danda eſſet remiſſoria, ſed illis viſis Domini dixerunt multò magis procedendum eſſe ad expeditionem cauſæ denegata remiſſoria, quia prædictæ hiſtoriæ de directo probant hanc familiam,licèt generoſæ nobilitatis ſit, non eſſe eius potentiæ,vt in ea cadat præſumptio vſurpationis.

Dum ponderatur hiſtoria impreſſa in vita Caſtruccij fol. 30. nihil releuans deducitur, nam in ea habetur. *Fù conſigliato da M. Cola Porco di Poggio, vno di detti Antiani, che altri che Caſtruccio Antelminelli non poteua eſſer general Capitano, e Gouernatore loro, che ſarebbe bene nõ eleggerlo più per sì breue tempo, ma per dieci anni cominciando dal fine dell' vltima condotta per tutta la Balia, e Poteſtà contenuta nella prima elettione, con ſtipendio di ciaſcun' anno di fiorini 4. mill. d'oro, con tutti l'emolumenti delle terre*. Quãdo hæc conſuluit iſte nobilis de Podio nondum incœperat tyrannides Caſtruccij, & vtcumque ſit aduertatur ad ea, quæ ſecuta ſunt de anno 1322.

quæ excludunt, & adhæſionem tyranno, & potentiam familiæ, vt colligitur ex alia aſſerta hiſtoria manuſcripta, qua ipſimet beneficiati ad probandam ipſorum intentionem vtuntur, in qua habetur; I*n quell'anno ritornando il Sig.* D*uca Caſtruccio di* L*unigiana, e della Riuiera di Genoua, intendendo che Stefano di* P*oggio Cittadino di* L*ucca di grande autorità, e ſeguito, haueua morto* D. L*ando da Caſtrano ſuo Officiale, dubitando di non eſser riceuuto nella Città, ſi fermò per alcuni dì nel Contado di* P*iſa appreſso* R*ipafratta:* I*n queſto tempo lo reggimento della Città fece fare la Giuſtitia contro del predetto Stefano, e così ſeguita, li Capi della Caſa* P*oggeſca, come innocenti ſi preſentorno al detto Signor Caſtruccio lo quale tutti fece metter prigione, & erani li detti* C*api, queſti* B*ernaduccio, Stefano predetto, & Arrigo, alli quali dipoi nella Città publicamente fece loro tagliare le teſte, e fece disfare le* T*orri, e Caſe loro, e de fratelli, con la* L*oggia di* P*oggio, e l'altri Huomini,* C*api, & atti all'armi di detta Caſa, confinò in* L*ombardia.*

Et prędicta comprobantur ex alia aſſerta hiſtoria data pro beneficiatis, in quadam pagina volanti, quæ excludit omninò potentiam, & percutit annum 1334. in ea enim ſic habetur. T*uttauolta accadendo qualche accidente per cauſa di quelli, ſi come in breue auuenne, che forſi* 200. *fanti di* L*ucca Fuoruſciti ſi erano fatti forti al* P*oggio di* P*edona ſopra Camaiore, e dauano gran diſturbo à quelli del gouerno, per la qual cauſa vi fù da loro mandato gente della Città, e quelli circondati da ogni banda preſero, e la più parte di loro conduſſero prigioni, dandoli conueneuoli ſupplicij, & ad alcuni laſciarono in detto luogo morti, tra li quali vi furno dì quelle famiglie* N*obili di* P*oggio;* R*ibebbero all'hora i* L*ucchesi* P*ietra ſanta, che teneua* N*icolò* P*orco di* P*oggio, il quale per mantenerſela haueua impetrato l'aiuto de'* F*iorentini, e li mãdorno* 200. *Caualli, e da* 300. F*anti, onde ſcacciati i preſidij, alcuni di quel Caſtello, che furono authori della ribellione, ſi diedero condannati alla morte.*

Denique alia aſſerta hiſtoria de anno 1522. vltra quod eſt ſimplex copia, nihil releuans adducit, in ea enim habetur. E*ra in quelli tempi la famiglia de* P*oggi in la Città potente, e copioſa d'Huomini, e la più parte giouani licentioſi aſsai:* I*l che cauſaua, che da molt'altri erano ſeguiti, e per ciò molto temuti, e riguardati, e queſta lor grandezza era di già traſcorſa per fino nella bocca de i fanciulli, i quali ſi come ſogliono fare alle volte tra loro eſclamando diceuano.* Q*uando* P*oggio vuol poggiare tutta* L*ucca fa tremare, e la mandauano in* R*ima.* Et inferius in eadem prætenſa hiſtoria dicitur; D*ico dunque, che come di ſopra è fatta mentione, era la famiglia de* P*oggeſchi (che così anticamẽte ſi chiamauano, hoggi de* P*oggi) nella grandezza, e valor detto, per il che erano diuenuti altieri, & arroganti di tal ſorte, che alli Cittadini della* C*ittà dauano in breue timor di qualche grande inconueniente.*

Sed ſi benè perpendatur integra hiſtoria etiam quod eſſet in forma probanti, nihilominus ex ea nõ probatur, quòd iſta familia eſſet talis potentiæ, vt in ea cadat timor vſurpationis; nam in eadem hiſtoria poſt dicta verba legitur. *e per ciò erano incominciati ad eſser ritenuti alquanto adietro dalle coſe del gouerno, & altri non tanto* N*obili quanto loro anteposti, per il che teneuano con li grandi della Città vna celata inimicitia, &c.*

Ex quibus apparet vltra ponderata in deciſionibus, quòd dum delinquebant puniebantur, & quòd minus nobiles ipſis anteponebãtur, & potentia, & numeroſitas familiæ, non erat de tempore, quo prætenditur iuſpatronatus fuiſſe probatum; imò ex deciſione manifeſtè apparet de

de contrario. Vnde iſta probatio ni-
6 hil facit, quia cum requiratur de certo tempore, de eo non probatur. Bald. in auth. præterea. nu.4.C.vnde vir. & vxor. Iaſ. in l. ſi conſtante. nu. 45. ff.ſol.matrim. Ad illud verò puerile. *Quando Poggio vuol poggiare &c.* mutuatum à ciuitate Firmana de quo Leander Albertus in deſcriptione Italiæ dum agit de ciuitate Firmana, fuit reſponſum in decisione, & verè apparet eſſe dictũ puerile, prout prædicta dicit hiſtoria. Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 28. Maij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria quando ſit deneganda.*
2 *Probatum per ſcripturas fruſtra petitur, vt probetur per teſtes.*
3 *Antiquiſſima melius probantur per ſcripturas, quàm per teſtes.*
4 *Probatio per ſcripturas in materia antiqua hominum memoriam excedente fortior eſt, quàm probatio per teſtes.*

DECISIO XXXIII.

1 Viſum fuit Dominis remiſſoriã non eſſe concedendam, & ſic ſtandum eſſe in deciſis, nam cum hęc familia vſque de anno 1522. fuerit exauthorata certum eſt, quod articuli non poſſunt probari, niſi per famam, & cum pro parte beneficiatorum datæ fuerint plures hiſtoriæ ex quibus prætendebatur euitari calumniam articulorum, quæ ferè in ſubſtantia continẽt id omne, quòd cõtinent articuli, viſum fuit Dominis denegare remiſſoriam, ſed ſuppoſitis ſine veri præiudicio hiſtorijs, & fama eorum, quæ in dictis hiſtorijs continentur, diſputari dubium ſuper potentia Dominorum de Podijs ad effectum de quo agitur, qui eſt, vt videatur, An verſemur in familia potenti, vt inde reſultet quòd deciſiones, quæ firmant conſtare de iurepatronatus non ſubſiſtant, quaſi requirantur maiores probationes. iux. Conc.Trid.cap.9.ſeſſ.25. ratio reſolutionis fuit, quia fruſtra petitur
2 ad probandum per teſtes, quòd per ſcripturas eſt probatum, aut probari poteſt. Felin. in cap.1.nu.4. de appel.Rot.dec.10 nu.6. de offic.deleg. in nou. & dec.6.de probat.in nou.& deciſ. 44. de teſtib. in antiq. Afflict. dec.398. num.4. Aegid. deciſ. 384. Veſtr. in prax. cap.vlt. num.2. in fin. lib.6. & ideo præſuppoſito, vt ſupra quòd fama ſit probata, fuit reſtricta difficultas ad contenta in hiſtorijs tantum, tum quia agitur de geſtis
3 antiquiſſimis, quæ melius probantur per ſcripturas, quàm per teſtes. Rot. in Gerunden. Augumenti. 18. Iunij. 1601. coram Illuſtriſſ.D.meo Card. Sacrato, quæ eſt dec.45.nu.2.in fin. par. 2. in recent. tum etiam, quia in materia antiqua hominum memo-
4 riam excedente fortior eſt probatio, quæ habetur per ſcripturas, quàm probatio facta per teſtes. l.cenſus.ff. de probat.gloſſ.in cap. tertio loco. ver. teſtium. verſic.item conſiderabit Iudex. de probation. & Socin. conſil. 187. num. 18. lib. 2. Aym. conſil.54. num.15. Roland. conſ.2. num.59.lib.1. Pariſ.conſ.104. num. 46. lib. 1. Rot. in cauſa Spoletana Bonorum. 13.Iunij.1608.coram Reuerendiſſ. Lugdunen. quæ eſt deciſ. 223.nu.13.par.2.in recent.
Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 14. Iunij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Vſurpatio iuriſpat. præſumitur in perſona potenti, & magnate.*
2 *Quæ præſumptio ceſſat dato concurſu paris, vel maioris potentiæ Epiſcopi.*
3 *Potentia probatur ex diuitijs, amicis, nume-*

numeroſitate perſonarum, & familiarium, & populari existimatione.

4 *Seu arbitrio, & religioni iudicantis relinquitur.*

5 *Potentia ex quibus non reſultet, immo excludatur.*

DECISIO XXXIV.

CVm Domini beneficiati agentes pro ſuo Collegio inceſſanter iura ſua tuerentur, & prætenderent iuſpatronatus de quo agitur nõ eſſe probatum, ex quo illud à familia potenti prætenditur, & ideo non ſufficere probationes adductas, ſed requiri maiores, iuxta Sacroſ. Concilij Decretum, in cap. 9. ſeſſ. 25. de reform. quod propter dictionem (plerumque) qua Concilium vtitur habere locum etiam quando ceſſat præſumptio vſurpationis ſi prætendatur à perſona potenti, vel magnate, vel ab vniuerſitate, cenſuit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, & dixit Rota in cauſa Sorana Iuriſpatronatus. 28. Aprilis. 1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio. vbi fuit reprobata deciſio in cauſa Toletana Iuriſdecimandi. 3. Maij. 1582. in qua dicebatur, quòd dato concurſu paris, vel maioris potentiæ Epiſcopi, ceſſat vſurpationis præſumptio, & cum dicta deciſione Sorana concordat alia deciſio in cauſa Iacen. Parochialis. 27. Iunij. 1603. coram eodem bon. mem. Card. Pamphilio.

Ideo ſine veri præiudicio præſuppoſitis hiſtorijs pro legalibus, & quod probata ſit fama quoad contenta in dictis hiſtorijs. Dubitaui An conſtaret de potentia Dominorũ de Podijs in caſu, & ad effectum de quo agitur, qui eſt, vt ſupra dixi, An requirantur maiores probationes ad probandum iuſpatronatus, & Rota cenſuit, non conſtare de tali potentia, quæ obſtet, nam licet potentia probetur ex diuitijs, amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarium, & populari exiſtimatione. Doctor. in l. 1. ne liceat potentiori. & cap. fin. vbi Cardin. nu. 3. & 5. de alienat. iudic. mut. ca. fact. attamen in hac facti ſpecie in iudicanda potentia, placuit opinio Bald. in conſ. 151. ſub num. 1. verſ. nam illa lex. lib. 1. vbi aſſerit hoc relinqui iudicantis religioni, ſecundum quam placuit Dominis non probari talem potentiam, itaut in probãdo iurepatronatus maior probatio quàm ordinaria requiratur, quia in iudicando nedũ verba Concilij, ſed etiam mens eſt attendenda, vt in ſimili dixit Baldus loco proximè allegato.

Et vt clarior pateat reſponſio ad ea, quæ obijciuntur tria tempora diſtinguenda ſunt. Primum ante annum 1358. de quo tempore incipiũt præſentationes, & aliæ probationes huius iuriſpatronatus. Secundum tempus poſt dictum annum 1358. vſque ad annum 1522. de quo tempore ſumuntur probationes iuriſpatronatus, vt in deciſionibus factis in hac cauſa. Tertium tempus à dicto anno 1522. citra.

5 Quantum attinet ad primum, nihil releuat. quod de annò 1194. filij Raymundi de Podio vendiderint Communi Lucenſi ſyluam Regiam de Monte Filectori, quia iſta venditio vendentium indigentiam denotat, non autem concludit ad talem potentiam, quæ obſtet præſertim cum longè excedat annum 1358. à quo incipit probatio iuriſpatronatus, vt dictum eſt. Prout etiam non releuat quod de anno 1214. Fanuccius de Podio fuerit vnus ex Equitibus, qui armatim in mercatorum Conſules irruerunt, vt eos occiderent, quia ex hoc probatur Equites illos voluiſſe committere facinus, nõ autem ex eo reſultat talis potentia, vt intret Concilij diſpoſitio, quę potentia neque ex eo poteſt elici, ex quo hiſtoria nominatis dicto Fanuccio, alijsq. complicibus ſubdat;

& molti

& molti altri Caualieri: E Grandi di Lucca andorno armati, quæ verba denotare videntur etiam Fanucciũ fuiſſe Equitem, & ex magnatibus ciuitatis Lucenſis, quia numquam fuit negatum hanc familiam eſſe generoſæ nobilitatis, & admittitur hoc poſſe dici ex dicta hiſtoria, ſed negatur inde reſultare potentiam, quæ obſtet. Neque etiam potentia colligitur, ex quo Vguccionus de anno 1314. auxilio nobilium de Antelminellis, Quartigianis, Pogginghis, & Honeſtis, Ciuitatem Lucenſem cœperit teſte Ioanne Villano; quia cum ſupradictæ familiæ ſequerentur partem Ghibellinam, & prius pars Guelpha Ciuitatẽ occupaſſet Vguccionus tempori obſequens, auxilio dictorum Ciuium Ciuitate potitus eſt, vel potius redemit à Guelphis, & eius dominium (vt patet ex Iouio in ſuis elogijs) breui expirauit, ceſſat potentia, quæ obſtet, vel ex omnibus ſimul iunctis, cum eædem familiæ modo præualerent, modo ſuccũberent arguitur æqualitas familiarũ, vel potius illorum temporum calamitas, quam aliqua potentia, maximè, cum etiam iſtis temporibus malè actum fuerit de familia Podiorũ, & eandem denotat calamitatem hiſtoria de anno 1316. dũ narrat Caſtruccium Antelminellum, tunc propter varia delicta ab Vguccioni filio fuiſſe carceribus mancipatũ, vt poſt Vguccioni patris aduentũ morti traderetur, poſt receſſum dd. patris, & filij fuiſſe à populo liberatũ, & auxiliantibus Quartigianis, Pogginghis, & Honeſtis, Dominum Ciuitatis, acclamatum, cum appareat hæc populum egiſſe conſentientibus, & operantibus dictis Nobilibus, quos plurimum in Ciuitatibus auctoritate pollere notum eſt, non tamen inde perneceſſe reſultat probatio potentiæ ſecundum Concilij terminos, ex quibus parum facit, quòd de anno ſequẽnti 1317. Caſtruccius electus fuerit Dominus Ciuitatis à Conſiliarijs eiuſdem, ita conſulente Cola Porco de Podio, tunc vno ex Antianis; quia ſi ex hoc deduci poſſet potentia, viri omnes alicuius auctoritatis, & Conſiliarij inter potentes eſſent habendi, quòd ad effectum, de quo agitur non eſt verũ, vltra quod actus iſte nihil facit, cum non viribus, ſed Conſilio Podius perſuaſerit electionem.

Item parum faciunt narrata per Ioannem Villanum in ſua hiſtoria cap. 126. ſcilicet, quòd Pogginghi de anno 1328. cum adhærentia ſuorum amicorum, magnatum, & populariũ tentauerint expellere filios Caſtruccij de Antelminellis, tunc defuncti, eorumq. ſequaces, qui in eorum auxilium Ludouicum Bauarum Imperatorem, tunc Piſis commorantẽ vocauerant; quia patet reſponſio ex eademmet hiſtoria in qua dicitur, quòd plures ex Pogginghis, & ſequacibus expulſi fuerunt, & eorum domus combuſtæ, & quod pro libertate patriæ dimicabant, & vt ibi dicitur: *Per non volere la Signoria de Tiranni, cioè de figli di Caſtruccio, & d'altri dell'Antelminelli*, & propter hoc habebant adhærentiam popularium, & amicorum.

Quod de anno 1330. Equites Pauli Quartigiani, cum Pogginghis, & Auogadris in Florentinorum manus tẽtauerint tradere Ciuitatem, eo quia tunc malè tractarentur à Gherardino Spinula eo tempore dominante, nihil facit, quia principales erant Equites, & ſi fuiſſent potentes id quod animo conceperant ad exitum perduxiſſent, & vt dictum eſt prædicta oſtendunt calamitatem, & inconſtantiam illorum temporum, in quibus partes, ſeu factiones impunè vigebant, & vnicuique licitum erat adhærere, cui vellet, & ſi de Podiorum familia fit expreſſa mentio id euenit, quia inter aliàs erat generoſa Nobilitate conſpicua.

Et quòd prædicta vera ſint ſatis patet, quia de anno 1282. Epiſcopus

pus Lucenſis relaxauit mandata cõtra iſtos de Podijs, quòd deducitur non vt ex hoc potentia excludatur, ſed vt oſtendatur, quòd æqualiter cum alijs Ciuibus tractabantur; Secundò hoc etiam ſuadetur, quia de anno 1322. primo Magiſtratus Lucenſis vnum ex iſta familia vltimo ſupplicio affecit, & deinde Caſtruccius tres alios de eadem familia propter idem delictum capite mulctauit, vt latè fuit conſideratum in deciſione extenſa in relationibus cauſarum 30. Martij huius anni; immò circa illud tempus domus hæc declinare cœpit; nam de anno 1335. Nicolaus de Podio coactus fuit vendere Florentinis Caſtrum Petræ ſanctæ, cum diffideret illud retinere ſe poſſe, nec ab illis pretium conſequi potuit, ſignum etiam euidens inconſtantiæ, & tumultuum illorum temporum, in quibus vnicuique fas erat pro ſuo libito voluntatis agere, & non victis, ſed victoribus adhærere, & de hac familiæ declinatione latius infra dicetur.

Et hæc quantum attinet ad primum tempus, in quo ſi aliqua potẽtia poteſt conſiderari ex peculiari ingenio hominum huius familiæ prouenit, eaq. ceſſauit de tempore, quo fuit facta prima præſentatio, de anno 1358. de quo tempore vſque ad annum 1522. quod concernit ſecundum tempus, nihil conſideratione dignum adducitur, nam quod de anno 1392. poſt conflictum inter Rapundos, & Guiniſios habitum, Lazarus Guiniſius, qui victor extiterat, & palatium Ciuitatis occiſo Vexillifero, fugatiſq. cæteris Antianis occupauerat, Stephanum de Podio ſibi fidum ad Rapundos tranſmiſerit, vt arma dimitterent, id nõ denotat potentiam aliquam, ſed potius confidentiam cum Guiniſio, prout nec etiam potentiam denotat, quòd Paulus Guiniſius, qui Lazaro ſucceſſit anno 1400. duodecim Ciues Dohanę Gubernatores elegerit, & inter alios dictum Stephanum de Podio; & inter duodecim Conſiliarios Ioannem de Podio, & ſucceſſiuè anno 1401. Stephanum prædictum, quia iſta demonſtrant in familia nobili Viros Conſulares adfuiſſe, non autem perneceſſe potentes potentia damnabili, & propter quam maiores probationes in probando iurepatronatus requirantur, & fuit etiam conſideratum, quòd de anno 1360. duo de Podio interuenerunt cum æqualitate in Conſilio 50. bonorũ Ciuium, & quòd de anno 1430. in Conſilio generali 100. Ciuium interuenerunt pariter duo de Podio cũ eadem æqualitate, & finita tyrannide, Guiniſij fuerunt electi per duos menſes 12. Viri inter quos Stephanus de Podio, quòd non fuiſſet factum, ſi fuiſſet potentia damnabilis, ne iterum Ciuitatem tyrannus inuaderet.

Comprobantur prædicta, quia his temporibus Podiorum familia non quoad ſanguinis nobilitatem, ſed quoad diuitias declinare cœpit, nam de anno 1331. Nicolaus de Podio mutuo accepit florenos quatuor, cũ promiſſione illos reſtituendi infra ſex menſes, anno verò 1342. alter Nicolaus, & alij duo receperunt mutuo florenos 13. cum obligatione de reſtituendo infra quatuor menſes, & de anno 1343. Ciomeus de Podio conduxit vnam domum ad tres annos pro annua penſione librarum 30. conſtituen. ſcuta 4. & de eodem anno alius de Podio recepit mutuo libras 7. quæ nec integrum ſcutum conſtituunt, & demum de anno 1372. Gaduccius de Podio conduxit vnam domũ ad annos 10. pro modica annua penſione librarum 12.

Vlterius quòd prædicta vera ſint comprobantur ex alijs particularibus actibus, ex quibus iſti de Podio, prout alij Ciues ordinarij tractabantur, nam ab anno 1314. citra plures de domo Podia fuerunt conuenti

coram

coram Vicario, Prætore, & Conſulibus Mercatorum, fuerunt contra illos executæ Citationes abſque vllo impedimento, & timore, fuerunt latæ ſententiæ,& executioni demandatæ, & quendam etiam ruſticum coram ſupradictis Conſulibus quidam de Podio vocauit ad iudicium, & rurſus de anno 1391. & 1422. fuerunt contra ipſos per Vicarium relaxata mandata,& in ſpecie quantum attinet ad iuſpatronatus,de quo agitur à dicto anno 1358. quo incœperunt præſentationes, fuerũt factæ plures viſitationes ab Epiſcopo, & Podij paruerunt,vt fuit conſideratum in alijs deciſionibus, & de anno 1356. & ſic antequam conſtet de aliqua præſentatione petierunt licentiam fundandi Capellaniã ſancti Stephani in eccleſia S. Laurentij, & ſucceſſiuè de anno 1401. petierunt licentiam vendendi caſalenum commune inter d. eccleſiam S. Laurentij, & operam illius.

Quantum attinet ad tertium tempus, licèt oſtendatur de anno 1522. quoſdam de Podio interfeciſſe Vexilliferum, & tentaſſe occupare eccleſiam S. Iuliæ, attamen quicquid dicendum eſſet, An ex iſto ſolo actu probaretur potentia, fuit reſponſum ante iſtud tempus abſque exceptione iuſpatronatus fuiſſe probatum. Secundò, quòd licèt iſte actus per ſe conſideratus potentiam denotaret, attamen in hoc caſu oſtendit temeritatem,cum poſt delictum exauctorata fuerit hæc familia,vt neque adhuc caput ſubſtulerit, quòd non eſſet ſi fuiſſet actus merè potentiæ, & non temeritatis, quòd etiam oſtenditur in caſu de quo agitur, ex quo paulò ante dictum exceſſum, videlicet de anno 1514. Vicarius tulit ſententiam contra Vincentium de Podio ab vniuerſa famllia præſentatũ.

Ex quibus concluſum licèt conſtet de generoſa nobilitate familiæ de Podijs non probari talem potentiam,propter quam in probando hoc iurepatronat. requiratur maior probatio quàm ordinaria, iuxta deciſiones in hac cauſa factas, &c.

R. P. D. BVBALO

Lucana Canonicatus. 14. Maij. 1590.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. quando ex augumento dotis acquiratur.*
2 *Reſignatio ſi ſit nulla, ius remanet penes reſignantem.*
3 *Iuſpat. competens ex augnmento dotis fuit reuocatum in aliquib. caſibus.*
4 *Vel poteſt ab Ordinario reuideri.*
5 *Reſignatio beneficij patronati eſt inualida ſine derogatione iuriſpat.*
6 *Iuſpat. mixtum quoad derogationem cenſetur laicale.*
7 *In ſimplici derogatione non includitur iuſpatr. Principum.*

DECISIO XXXV.

MAtthæus Dinellus obtinens Canonicatum in Collegiata eccleſia S. Michaelis in foro Lucañ, illum reſignauit in manibus Papæ ad fauorem Alexandri Marcutij, qui de eo fuit prouiſus à Sede Apoſtolica. Poſtea vero illinc ad paucos dies poſt tamen viginti deceſſit d. Matthæus, Domini autem de Gilijs prętendentes habere iuſpatronatus ad omnes Canonicatus, & præbendas in d. eccleſia Collegiata, ac etiam d. Canonicatum vacaſſe per obitum Matthæi pręſentarunt Sigiſmundum Puccinum,qui poſtea obtinuit inſtitutionem, ac etiam immiſſus fuit in poſſeſſionẽ dicti Canonicatus. Orta deinde cõtrouerſia inter Sigiſmundum, & Marcucium,necnon DD. de Gilijs pro eorum intereſſe iuriſpatronatus,& cauſa commiſſa in Rota. Dubitaui particulariter, An conſtaret de iurepatronatus DD. de Gilijs ad effectum, vt præſentatio, & inſtitutio

tutio Sigiſmundi ſit valida,& ad effectum, vt gratia Marcutij corruat, & Domini concluſerunt conſtare de iurepatronatus ad prędictos effectus non quidem ex dotatione, & fundatione, nec ex mero priuilegio, ſed ex augumento dotis aſſignatæ per dictos Dominos de Gilijs, vt apparet ex Bulla Leonis Decimi de anno 1518. in qua Papa in erectione dictæ Collegiatæ reſeruauit iuſpatro-
1 natus Ioanni Paulo, & Matthæo de Gilijs, ſuiſq. hæredibus,& ſucceſſoribus in perpetuum ad Decanatum, necnon Canonicatus prædictos, ex eo quia ex augumento dotis poſtea aſſignarunt ſcuta duo millia vltra redditus eccleſiarum vnitarum dictę Collegiatæ, necnon declarauit huiuſmodi iuſpatronatus eſſe laicorum, & quod illi non cenſeatur derogatū niſi ſolum, & dumtaxat caſu quo etiam ſi laicorum Principum tantum ex fundatione, & dotatione fuiſſet communiter derogatum, aut derogari conſueuerit.

2 Cum igitur conſtet de iurepatronatus laicorum reſignatio facta in fauorem Marcutij non poteſt ſuſtineri, & conſequenter ius remanſit penes reſignantem, & intrat præſentatio facta vti de canonicatu vacante per obitum illius.

3 Nec obſtat, quòd regula Adriani reuocatoria iuriſpatronatus cōpræhendat etiam iuſpatronatus de quo agitur ex augumento dotis conceſſum,quia in hac cauſa producta fuit gratia Pauli Tertij, in qua hoc iuſpatronatus reualidatur, non obſtāte derogatione d. regulæ Adriani,quæ reualidatio reducit rem ad priſtinum ſtatum.

4 Nec dici poteſt huiuſmodi iuſpatronatus ſubiacere derogationi Cōcilij Tridentini ſeſſ.25.cap.9.quia vt Sacra Congregatio declarauit in d. cap.9. ſubijciuntur examini & reuiſioni Ordinarij patronatus conceſſi à 40. annis citra, illi vero qui ante 40. annos conceſſi fuerunt ex eo Concilij decreto reuideri ab Ordinario non poſſint. Vnde cum huiuſmodi iuſpatronatus fuerit reſeruatum de anno 1518. & ſic ante quadraginta annos à die publicationis Concilij non intrat decretum Concilij, nec attendi debet tempus reualidationis Pauli Tertij, quia vt dictum eſt per reualidationem res fuit reducta ad priſtinum ſtatum perinde ac ſi regula Adriani non emanaſſet.

Præterea vtcumque ſit, dato etiā quòd reuideri poſſit, tamen Domini non admittebant ſtantibus ſupradictis, quamdiu tamen non reuidetur, & iudicatum fuerit eccleſię damnoſum: hoc iuſpatronatus eſt in ſtatu validitatis, præſertim cum patroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi ad dictos Canonicatus, & in ſpecie ad Canonicatum,de quo agitur,pręſentauerint præfatum Matthæum, per cuius obitū nunc vacat. ad trad. in cap.conſultationibus.de iurep.

5 Quòd vero attinet ad prouiſionē Marcucij ex cauſa reſignationis, dixerunt Domini in illa non adeſſe ſufficientem derogationem illius iuriſpatronatus, & conſequenter non eſſe admittendam, quoniam etſi de-
6 rogetur iuripatr. mixto, non tamen hoc iuſpatr. mixtum cenſeri debet, ſed laicorum tantum, ſiquidem in reſeruatione facta per Leonem declaratur hoc iuſpat. eſſe laicorum. Vnde mixtum dici non poteſt ad tradita per Lambertin. de iurepat. lib.1. par.1.art.5.

7 Præterea licèt fuerit dotata dicta eccleſia partim ex redditibus eccleſiaſticis, partim ex augumento dotis aſſignatæ per Gilios, nihilominus cum Papa decreuerit non ideo cenſeri derogatum huic iuripatr. laicorum Principum ex dotatione,& fundatione,vtique in hac ſimplici derogatione non includitur huiuſmodi iuſpatr. reſeruatum in fauorem laicorum cum hac qualitate ex defectu intentionis concedentis, vt benè

per

per Put. deciſ. 308. lib. 3.

Et ex his Domini concluſerunt conſtare de ſufficienti iurepatr. ad prædictos effectus, &c.

R. P. D. BVRATTO

Ianuen. Abbatiæ. 24. Maij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. probatur ex literis Papæ.*
2 *Et ex ſecuta præſentati inſtitutione.*
3 *Iuriſpat. titulus ex quibus probetur.*
4 *Confeſſio præſentantis nocet præſentato.*
5 *Sententia lata contra præſentantem nocet præſentato.*
6 *Cui nocet ſententia nocet etiam confeſſio.*
7 *Quaſi poſſeſſio præſentandi ad titulum refertur.*
8 *Præſumptio poſſeſſionis ex præcedenti titulo procedit in iuribus etiam.*
9 *Confeſſio extraiudicialis, & parte abſente plenè probat de æquitate canonica.*
10 *Confeſſio probat contra illum, cui fuit facta.*
11 *Obſeruantia ſubſecuta probat circa iuſpat. eiusq. pertinentiam.*
12 *Procurator ex clauſul. poſitis in mandato præſumitur habuiſſe neceſſaria à principali.*
13 *Procuratoris reuocatio re non integra non ſuffragatur.*
14 *Confeſſio geminata etiam extraiudicialis plenè probat.*
15 *Ratificatio æquiparatur mandato.*
16 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*

DECISIO XXXVI.

AD impediendam petitam immiſſionem per R. P. D. Sauliũ prouiſum Apoſtolicum, & gratioſè ſubrogatum in poſſeſſione Abbatiæ S. Antonij, vt ſupponitur, ex multiplici capite reſeruatæ opponebatur pro D. Pallauicino ad præſentationem per Ordinarium inſtituto de iurepatronatus laycali ex dotatione, & quia exaduerſo dicebatur illud non obſtare tamquam ex priuilegio; Domini cauſam dirigentes dixerunt conſtare de iurepatronatus ex lite-
1 ris Leonis X. de anno 1513. reſeruantes, quòd de alijs maturius videatur: & fundamentum reſolutionis fuit, quòd D. Cyprianus ab Ordinario inſtitutus in hac vltima vacatione per obitum q. Ioãnis Baptiſtæ Pallauicini extra Curiam, de menſe Iulij anno 1622. fuit præſentatus per procuratorem D. Babilani eius patris, vti patroni, & ad præſentationem inſtitutus, ac in poſſeſſionem immiſſus in forma: Præſenta-
2 tio autem huiuſmodi fuit expreſſis verbis facta nomine dicti Babilani vti patroni, videlicet maioris natu Babilani ſenioris eius aui paterni, & verba præſentationis ſunt præciſa ex priuilegio Babilano ſeniori per Leonem X. conceſſo vigore literarum Apoſtolicarũ, ſub Dat. Romæ apud S. Petrum 11. Kalend. Auguſti 1513. Pontificatus primo, in qua etiam præſentatione dicitur pro conſeruatione dicti patronatus, & dicto Cypriano petente, requirente, & acceptante, & ſic ſuper dictis literis Apoſtolicis, quæ incontinenti fuerũt exhibitæ, fundata eſt dicta præſentatio: vnde reſultat clara, & euidens confeſſio, tam præſentantis, quàm præ-
3 ſentati, quòd iſte erat titulus dicti patronatus, vt in productione alterius priuilegij Leonis X. fuit dictum in Albaneñ Prioratus. 26. Nouemb. 1598. coram bon. mem. Orano. & conſequenter quòd nullum meliorẽ habebant, qui veriſimiliter allegatus fuiſſet iuxta tritam Doct. Innoc. in cap. dudum. de decim. num. 2. verſic. ſed quia. & ibi Io. Andr. col. 2. circa med. Anchar. in fi. Bellam. dec. 286. & conſ. 20. circa fin. verſ. & taliter. vbi in puncto de tit. iuriſpatronatus dec. Pedem. 15c. num. 37. & 38. Rot. dec. 370. num. 3. par. 2. recent. & in

Rota hoc eſſe tritiſſimum dicitur deciſ.371.nu.19.par.1.diuerſ. & videtur probari ex verbis. tex.in d.c.dudum.ponderatis per Innoc.ibi. quæ confeſſio videtur etiam ipſius Cypriani præſentati dum dicitur eum fuiſſe præſentem, requirentem, & acceptantem, vt dicitur de confeſſione Aduocati præſente principali. in l.1.& ibi not. Doct.C.de error.Aduoc.& facit tex.in c.cum cauſam.de appell. Alex.in l.ſæpè.nu.127. ff. de re iud.

4 Et quatenus etiã eſſet ſolius præſentantis, noceret tamen præſentato, vti ſi non auctoris ſui, à quo tamen & illius iure deriuat ius ſuum, quæ ratio conſideratur per Doct. in articulo, An ſententia contra libertum præiudicet patrono ſcienti.glo. in d.l.ſæpè.in fin.in verb.interueniẽte.ff.de re iud. & ibi Bart.nu.5.Ang. in fin. Imol. col. penult.Butr.in cap. cum ſuper. num.16. de re iud. verſ. non ſufficit. Abb. num.18.circa fin. Imol.nu.9.Alex.d.l.ſæpè.nu.100. & 102. & magis in ſpecie de ſententia

5 lata contra præſentantem, quòd noceat præſentato ratione connexitatis, & communionis iuris, poſt Abb. Imol. & Felin.in cap.quamuis. de re iudic.Lamber.de iurep. 2.p.2.lib.9. art.11.q.princ.nu.2. & 3. & per tot. & Rota in Aurieñ Canonicatus. 22. Maij.1574. coram Card. Lancellotto ſeniore impreſſ. poſt 2.vol. Cõſil. Farinac.dec.8.nu.2. Alex. in d.l.ſæpè. num. 54. in fin. & fuit dictum in Iſpaleñ Voti, coram me. 21. Febr.

6 1622. Cui autem nocet ſententia, nocet etiam confeſſio. Alexan.in d.l. ſæpè.nu.127.& in proximis terminis Rota in Florentina Canonicatus.21. Maij. 1616. coram me. & ideo non poteſt præſentatus alio titulo,vel iure vti.l.in ijs.§.non debeo.& l.qui in ius.de reg.iur.& ibi Doct.Bald.conſ. 466.nu.2. vol.5. & præſertim, quia

7 poſt dictum titulum literarum Leonis dicti Pallauicini fuerunt in poſſeſſione præſentandi, quæ eſt refereñ ad dictum titulum.l.2.C.de acq.poſſ. & ibi omnes. gloſ.in l.quædam mulier. & ibi Bart. & Alban. ad eum in fin. Bald. & Angel. de rei vend. & Bart.in l. cum ſolus. in fin. verſ. tertio caſu. & in l.Celſus.num.16.ff de vſucap.Socin.conſ.16.num.5.vol.3. & conſ.15.col.fin.vol.4.& in terminis obſeruantiæ qualitatis iuriſpatronatus fuit dictum in Pampiloneñ de Taffalla. lunæ.21.Maij.1618.coram Reuerendiſſ.Seleucieñ.quæ fuit confirmata coram R. P. D. Remboldo. lunæ.29.Nouembris.1623. quæ

8 præſumptio poſſeſſionis ex præcedenti titulo procedit etiam in iuribus. l.ſi à te vbi Bart.ff.ſi ſeruit.vendic. Alciat. præſump. 23. num.2. in princ. lib.2. Menoch. præſump.67. num.3. & 4.lib.6. & in trrminis noſtris.Bellam.d.conſ.20.ad quæ facit deciſio coram Penia, in Paduana iuriſpatronatus. 27.Iunij 1612. quæ eſt 412.nu.2.p.2.recent.

9 Et quamuis iſta ſit confeſſio extraiudicialis, & parte abſente,tamen plenè probat de æquitate canonica, quam Rota obſeruat Gabriel de confeſſ. concl.1.nu.46.Put. dec.11. lib. 2. cum alijs coram fel. rec. Gregorio XV. in deciſ.408.num.2. & in recent.dec.158.nu.11.par.1.& 404. nu.2.par.2.

10 Quemadmodum enim dicta confeſſio Pontificia iuriſpatronatus plenè probat contra Babilanum ſeniorem,cui fuit facta. cap. cum olim.de cenſib. & ibi Butr. & Abb.num.8. & probatio dicitur clara, & manifeſta, vt per illum tex. not. Abb. ita etiam contra præſentatos,& cauſam à pręſentantibus habẽtes.Io.And.ad ſpeculat.tit.de teſtib.§.nunc tractemus. lit.M.verſ.& addidit Socin.conſ.82. nu.4.vol.3. Peregr. de fideicom.art. 53. nu.37. qui titulus fuit etiam expreſſus in inſtitutione facta per Archiepiſcopum ad fauorem Cypriani, per illa verba, ex huiuſmodi priuilegio Apoſtolico, &c.

Quæ origo tituli comprobatur, quia

quia ante illam non deducitur, nec allegatur dictum iuſpatronatus fuiſſe in familia de Pallauicinis, quòd excluderet præſumptionem.d.l.2.C. de acq.poſſeſſ.cum alleg.l.ſi is. §. final.ff.pro empt. Angel.in d.l.quædã mulier.nu.4.Menoch.d.præſump.67. num.16.

11 Imò ex obſeruantia ſubſequuta conſtat præſentationes fuiſſe factas iuxta formam dd. literarum, videlicet per maiores natu deſcendentiæ d. Babilani ſenioris, vt ex prouiſione eiuſdem Leonis ad præſentationem d.Babilani del 1514. & ex alia Clementis VII. ex cauſa reſignationis ad præſentationem Hectoris Pallauicini, vti deſcendentis d. Babilani maioris natu del 1528. & ex alia Gregorij XIII. ad fauorem Ioannis Baptiſtæ ſimiliter maioris natu ex deſcendẽtibus d. Babilani del 1583. in qua expreſsè dicitur, conceſſum fuiſſe maiori natu pro tempore exiſteñ, quæ omnes dantur hinc inde in ſummario, & in quibus etiam fit mentio de d.iurepatronatus competeñ ex priuilegio Apoſtolico,ex cauſa dotationis, cui hactenus aſſeritur non fuiſſe derogatum, & ideò non poſſunt referri ad alias literas Apoſtolicas, quàm d. Leonis ad l.2.ff.de lib. & poſthum. cum vulg. & in terminis noſtris fuit dictum in ſupra allegata Pampiloneñ de Taffalla, corã DD. Seleucieñ, & Remboldo, & d. Babilanus iunior conſtituit procuratorem ad præſentañ Cyprianum tãquam maior natu, quæ qualitas cõprobatur, vt ſupra, per vnum ex teſtibus ad inſtantiam Cypriani, corã D. Archiepiſcopo examinatis, & per alium exhibitum per procuratorem Babilani.

12 Non obſtat,quòd dicta præſentatio ſit facta per procuratorem careñ ſpeciali mandato; nam vltra clauſulas de quibus in d. mandato,& præſertim in prædictis, & dependeñ ea oĩa alia,& ſingula tam ſubſtantialia, quàm accidentalia,neceſſaria,& opportuna facieñ, &c. Intrat præſumptio quòd d. procurator præſumatur habuiſſe Breue d.Leonis X. quòd fuit per eum exhibitum à Babilano principali, quia procurator de eo aliter ſcientiam habere nõ poterat, & præiudicat principali. Caputaq. dec.193.nu.3.par.1. Rota in recent. dec.624.nu.3. par.1. coram Gregorio XV. dec.331.nu.12.& in Romana de Arronijs. 20. Iunij. 1614. coram R. P. D. meo Vbaldo.

Et ideò nihil facit prætenſa reuocatio confeſſionis Cypriani etiam tamquam filij,& hæredis præſentantis, quia non ſolùm non docetur de aliquo errore; ſed de contrario ex

13 prædictis, & re non integra reuocatio non ſuffragatur. gloſſ. in cap.1. ver. non negauit. vt lit. non conteſt.Rota in Cæſarauguſtana Penſionis.4.Iulij.1608.coram Reuerendiſſ. D. Patriarcha Manzanedo. in Pampiloneñ Penſionis.16.Ianuar.1613. coram bo.mem.Card.Sacrato. & in Anconitana de Fanellis. 21. Maij. 1618. coram R.P.D. Vbaldo. & fuit dictũ in terminis noſtris, in Comeñ Parochialis de Brenta. Ven.25.Iunij 1621. coram me.

Fuerunt enim omnia geſta per procuratorem prædictum, ratificata per Babilanum, & acceptata vt ſupra per D. Cyprianum, vt in actis coram Ordinario ſuper præſentatione, & inſtitutione productis, & per alium ſpecialem procuratorem repetitis, vnà cum poſſeſſione ſubſecuta, ac inſuper coram Vicario,omnia ſupradicta denuò produxit, & inſtitutionem, & nouam poſſeſſionem obtinuit: ex quibus elicitur geminata

14 confeſſio, quæ etiam extraiudicialis plenè probat Gabriel de confeſſ.concluſ.1.nu.59. alios cumulans, & coram Gregorio XV. dec.113.num.3.

15 & dicta ratificatio æquiparatur mãdato, etiam reſpectu eorum, quæ illud exigunt ſpeciale. Gabriel conſ. 195.nu.5.lib.1. Surd.dec.159.n.15. & 16. vbi reprobat contrarium te-

nentes, & deciſ. 231. num. 11.

Nec applicatur, quòd D. Cyprianus non nitatur d. præſentatione, & inſtitutione, nec illa vtatur, & quòd
16 multiplicatio titulorum detur in beneficialibus, quia quicquid ſit, an excludatur ab alio titulo ſuper Abbatia, nunc agitur de iurepatronatus, & negari non poteſt, quin clarè conſtet ex confeſſione eiuſdem, & ex alijs ſupra deductis, de origine dicti iuriſpatronat. ex literis Leonis.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Et in eadem coram eodem. 5. Martij. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. ex priuilegio quomodo probetur.*

2 *Confeſſio extraiudicialis, & parte abſente plenè probat de æquitate canonica.*

3 *Productio tituli ratificata quamuis inter alios aliquale facit præiudiciũ.*

4 *Sed per eam non excluditur probatio, vel poſſibilitas alterius tituli.*

5 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*

DECISIO XXXVII.

IN deciſione facta 24. Maij præteriti firmarunt Domini ex confeſſione tam Babilani præſentantis, quàm Cypriani præſentati conſtare de iurepatronatus huius Abbatiæ, & Monaſterij ex literis Leonis X. & in deciſis (vt infra tamen) ſtandum eſſe hodie reſpõderunt: legitur enim dicta confeſſio explicita in actu præſentationis factæ coram Ordinario ſub die 5. Iulij 1622. dum procurator d. Babilani expoſuit vacationem
1 Abbatiæ per mortem Io. Baptiſtæ, & patronatum Babilani, ex priuilegio Leonis X. ſub Dat. Romæ 11. Kal. Auguſti 1513. eodẽ Cypriano præſente, requirente, & acceptante, literasq. Apoſtolicas dicti priuilegij exhibuit, quarum vigore ſequuta fuit inſtitutio de Cypriano, & capta poſſeſſio. Vnde negari non poteſt confeſſio vtriuſque dictæ conceſſionis iuriſpatronatus relatiuè ad prædictas literas cum anno, menſe, & die cum ſit literalis, & verbis rotundis
2 facta, quæ licèt prætendatur extraiudicialis, & parte abſente tamen plenè probat de æquitate canonica, quam Rota obſeruat, vt in deciſione, & adhibeatur. Seraphin. deciſ. 487. nu. 6. fuit dictum in Romana Societatis, 1. Iulij. 1591. coram bo. mem. Comitulo. & in Pampilonen. Penſionis, coram Card. Sacrato. impreſſ. apud Marcheſ. de commiſſ. tom. 1. fol. 545. nec per informantes pro Cypriano impugnari videbatur, prout impugnari nõ poterat ex defectu mandati procuratoris, quia vltra quòd de illo conſtare dicebatur, omnis tollitur difficultas ex indiuidua ratificatione ſubſequuta dictæ præſentationis, & inſtitutionis aliorum per alterum ſpecialem procuratorẽ d. Babilani renouata, & repetita, quę hodie reuocari nequit, niſi docto de errore ex allegatis in deciſione: & propterea non applicantur, quæ latè deducebantur circa confeſſionem reſultantẽ ex productione tituli, quòd ſit facta in alio iudicio, & inter alios; cum non prætendatur confeſſio ex ſola productione, & ſic tacita, in quibus terminis loquuntur Doctores exaduerſo alleg. ſed explicita, & clara
3 vnà cum productione ex ſupradictis, & d. ſola productio, vt ſupra ratificata quãuis inter alios aliquale faceret præiudicium. Alex. in l. 2. nu. 12. verſ. tertia concluſio. & ibi Rip. nu. 36. C. de eden. Crauet. de antiq. temp. in tertia par. 1. par. princ. num. 29. Menoch. de præſump. lib. 2. præſump. 62. nu. 2. & licèt in deciſione dictum fuerit ex prædicta confeſſione, vnà cum productione dd. literarum ſequi, quòd Pallauicini nullum habebant meliorem titulum, qui veriſimi-

riſimiliter allegatus fuiſſet iuxta doctr. Innoc. in c. dudum. de decim. cum alleg. non tamen per eam (vt
4 prætendebant informantes pro Cypriano) excluditur probatio, vel poſſibilitas alterius tituli, quia imò in ea contrarium ſupponitur, vt circa fin. in verſ. nec applicatur, quòd clarius, & expreſsè hodie Domini ape-
5 ruerunt, cum in beneficialibus detur multiplicatio titulorũ, quamuis iſte terminus multiplicationis nõ videatur applicari quoad probationem iuriſpatronatus, cum ſit materia prophana, ſed tantùm quoad ipſum Cyprianum præſentatum, & poſſeſſorẽ, & in hoc vim non faciebat pars D. Saulis, ſed ſolum inſiſtebat, quòd ex prædictis iuſpatronatus præſumebatur ex literis Leonis X. & ideò locus eſt oſtenſioni alterius tituli, & diſcuſſioni, an conſtet de immemorabili, vel centenaria, & an ſuffragetur, vt deducunt informantes pro Pallauicino, & propterea reſolutum fuit, ſtandum eſſe indeciſis, poſſe tamen Cyprianum iuuari alio titulo, de cuius releuantia videbitur.

Et hæc vtraque parte &c.

Et in eadem coram eodem. 13. Iunij. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Titulus iuriſpat. reſultat ex centenaria quaſi poſseſſione præſentandi in familia priuata.*

2 *Et d. centenaria inducit titulum totalis dotationis, ſeu æquiualentis.*

3 *Centenaria probatio exemplificatur.*

4 *Extremis probatis intermedia præſumuntur.*

5 *Continuatio præſumitur in modico tẽpore.*

6 *Et Rota non tam rigorosè attendit centenarium, ſi modicum deficiat.*

7 *Continuationis præſumptio ceſsat, ſi titulus ſit nullus.*

8 *Centenaria ſufficit in materia iuriſpatronat.*

9 *Titulus infectus ſi non producitur ab eodemmet poſseſsore non tollit præſumptionem reſultantem ex centenaria.*

DECISIO XXXVIII.

IN vltima deciſione 5. Martij præteriti fuit reſeruatum videre, An conſtaret de immemorabili, vel centenaria quaſi poſſeſſione DD. de Pallauicinis, quæ ſuffragetur Cypriano, & ſic An ipſe poſſit iuuari alio titulo quàm literis Leonis X. del 1513. de quibus in 1. deciſione 24. Maij. 1624. & conſequenter ad excludendam reſeruationem, & immiſſionem ex ſubrogatione gratioſa conceſſa R. P. D. Saulio, & Domini reſponderũt conſtare de alio titulo, qui ſuffragatur Cypriano.

1 Titulus autem reſultat ex centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ in familia priuata probat iuſpatronatus. Federic. conſ. 234. num. 3. verſ. ad propoſitum. Caſſad. dec. 2. nu. 5. & 6. de iurepat. Rot. in recent. dec. 232. nu. 2. par. 2. inducitq. titulum dotationis totalis, ſeù æquiualentis ſecundum opinionem quam
2 Rota tenet dec. 254. nu. 10. vſque ad fin. lib. 3. par. 3. diuerſ. Put. dec. 199. & dec. 206. lib. 1. in correct. Rot. dec. 312. par. 1. recent. num. 4. Gabr. conſ. 198. num. 5. lib. 2. & fuit dictum in Parmeñ Prioratus. 23. Ianuar. 1621. coram Reuerendiſſ. Seleucieñ.
3 Centenaria autem probatur ex infraſcriptis prouiſionibus videlicet, prima, Leonis X. de anno 1514. ſecunda, del 1529. tertia, de anno 1583. tempore fel. rec. Greg. XIII. quæ vltima prouiſio durauit vſque ad vacationem controuerſam del 1622. de quibus in prima deciſione.

Non obſtat, quòd prima prouiſio de anno 1514. ad fauorem Antoniotti non continuet cum ſecunda prouiſione producta ad fauorẽ DD. Cypriani de anno 1529. dum illa legitur de Monaſterio vacante per

reſignationem Hectoris Pallauicini, non autem Antoniotti prædicti, & ideò tempus præſentationum incipi debeat ab anno 1529. non autem ab anno 1514. quo caſu centenaria non eſſet completa.

4 Quia probatis extremis præſentationis Antoniotti de anno 1514. & præſentationis Cypriani de 1529. præſentatio Hectoris intermedia pręſumitur. Alciat. præſumpt. 2. reg. 2. verſ. ſed mihi videtur. Card. Seraph. dec. 1141. nu. 3. 1334. nu. 3. dec. 145. par. 1. diuerſ. & 643. nu. 3. par. 2. recent. & fuit dictum in Lancianen. Archipresbyteratus. 2. Maij. 1616. coram me.

Et tanto magis in propoſito, quia Antoniottus ſuperuixit vſque ad an. 1528. ex epitaphio eius ſepulchri, & ex conceſſione partis domus dicti Monaſterij S. Antonij in emphyteuſim ab eo vti Abb. dicti Monaſterij facta 2. Auguſti 1526. vnde deficerent vnus, vel ad ſummum tres anni, & remaneret probata centenaria nu.
5 105. annis, & in tam modico tempore facilius præſumitur continuatio.

6 Et ſi aliquod modicum tempus deficeret Rota non attendit tàm rigoroſè centenariam, vt fuit dictum in proximè allegata Lancianeñ Archipresbyteratus.

Non obſtat, quòd præſentationes referendæ ſint ad literas Leonis X. vt dictum fuit in prima deciſione: tamquam ad titulum præambulum.

Tum quia in præſentationibus, & prouiſionibus ſupradictis nulla prorſus expreſſa fit mentio de literis præfatis, ſed tantum de priuilegio Apoſtolico.

Tum etiam, quia loquuntur de priuilegio Apoſtolico ratione dotationis, cui hactenus non fuit derogatum, quæ verba non poſſunt conuenire cum literis Leonis, quæ emanarunt ex augumento tertiæ partis dotis, quæ propterea per regulam Adriani, & Concilij Tridentini remanſiſſent reuocatæ.

7 Et ſic dum titulus proueniens ex literis Leonis eſt nullus ceſſat ex illo præſumptio continuationis. Bero. conſ. 69. nu. 7. lib. 3. Gabr. conſ. 88. n. 58. lib. 1. Pariſ. de confid. quæſt. 28. nu. 257.

Tum demum, quia ex centenaria prædicta oritur titulus ratione dotationis, qui potuit obtineri ab eodem Leone, non obſtante quòd alium ex augumento dotis prius conceſſiſſet cum inter ſe compatiantur, & certum
8 eſt in materia iuriſpatronatus centenariam ſufficere. Rot. d. dec. 254. nu. 10. lib. 3. p. 3. diuerſ. dec. 312. nu. 4. par. 1. recent.

Et tandem, quia præſumptio continuationis ex titulo præambulo nõ
9 procedit in poſſeſſione centenaria, nam ſi titulus infectus non producitur ab eodemmet poſſeſſore non tollit præſumptionem reſultantem ex centenaria. Menoch. conſ. 90. nu. 63. & 67. vbi de magis communi. & pręſumpt. 131. nu. 50. lib. 3. Rot. dec. 25. & 64. p. 3. diu. & in d. Parmeñ Prioratus coram Reuerendiſſ. Seleucieñ.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Et in eadem coram eodem 22. Iunij. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio concludenter eſt probanda à fundante ſe in ea.*
2 *Prouiſio in commendam vti motupro prio iuſtificatione non indiget.*
3 *Dictio, ſi, conditionem denotat.*
4 *Vicarius Generalis de iure poteſt inſtituere.*
5 *Impugnans poteſt niti actu impugnatio, quouſque obtineat ſuper impugnatione.*
6 *Quis non poteſt iuuari alio titulo à ſe non producto.*
7 *Etiamſi conſtet vigore illius tituli captam eſſe poſſeſſionem.*
8 *Titulus priuilegij ratione dotationis reſultat ex centenaria.*

DECI-

DECISIO XXXIX.

SVppoſitis deciſionibus in cauſa factis per quas fuit excluſa reſeruatio ex capite iuriſpatronatus ex priuilegio ratione dotationis, cui non ſit hactenus derogatum; Dubitatum fuit: An gratia ſuffragaretur R.P.D. Saulio quoad deuolutionẽ, & negatiuè fuit per Dominos reſponſum.

1 Certum enim eſt fundantem ſe in deuolutione, & ſic capere volentem Abbatiam, ex clauſula, etiamſi deuoluta, debere plenè, & concludenter probare deuolutionem. Put.dec. 265.lib.2.in corrett.Mohed.dec.17. de præb.Mantic.dec.260.nu.1.Rota dec.186.nu.5. p.2. recent. & latè in Aretina Capellæ.1.Iunij.1611. coram bo. me. Card. Lancellotto. & latius in eadem 1. Iulij. 1613. coram me.

2 Nec applicatur quòd prouiſio in Commendam vti motuproprio non indigeat iuſtificatione. cap. ſi motu proprio.de præben.in 6. Seraph.dec. 1484.nu.10. & dec.1498.nu.1.Rota dec.656.num.1.& 2.par.2.recen. Cum id procedat reſpectu narratorum à Papa, ſicq. obitus Io. Baptiſtæ de menſe Iulij 1622. & ſimilium, & applicari non poſſit ad deuolutionẽ narratam; ſed poſitam conditiona-
3 liter etiamſi deuolutam; nam dictio, ſi, conditionem denotat. l. 1. vbi Doct. & l. quibus diebus. §. quidam Titio.ff.de conditionibus.Surd.conſ. 381. nu. 11. & conditio nihil ponit in eſſe. l.ſiquis ſub conditione dandorum. ff.ſiquis omiſ.cauſ.teſt. cum vulgar.

Tantum verò abeſt probatam eſſe deuolutionem, vt imò ex probationibus factis pro parte D. Saulij, illa omninò excludatur, ex quo gratia, qua vtitur dicit vacationem contigiſſe de menſe Iulij 1612. & ex parte eiuſdem fuit producta præſentatio D. Cypriani 10. ſequentis menſis, & cum tamen ſufficiat intra quadrimeſtre.cap.vnic.§.verum.vbi gloſ.& Doct. de iurep. in 6. cum alijs in d. Aretina Capellæ. illiusq. inſtitutio
4 per Vicarium Generalem, qui de iure poteſt inſtituere.glo.in cap.ex frequentibus.in verb.Officialium.de inſtit. & in cap.final.in verb. non poſſunt de offic.Vicar.in 6.& vtrobique ſcribentes. Couar. cumulans, & de communi atteſtans lib.3. var. c.20. ſub num. 7. & alios congerit, & de communi, & magis communi atteſtatur Modern. de off. Vicar. lib. 2. quæſt.111.nu.1.per tot. & poſſeſſionis adeptio.

Non obſtat præcipuum fundamentum Informantium pro Domino Saulio, quòd ex parte D. Cypriani fuerit impugnata d. præſentatio, & inſtitutio, ideoq. non poſſit ſe in eis fundare, niſi eaſdem acceptando, prout iacent, & ſic cum narratiua patronatus ex priuilegio Leonis X. ſub Datum 1513. Kal.Auguſti,tunc à procuratore præſentantis exhibito.
5 Omiſſo enim quòd impugnans poteſt niti actu impugnato quouſque obtineat ſuper impugnatione Compoſtell. Io. And.num.28. verſ.vel ſecundum. & poſt alios Felin.num.9. in 1. & 2. limitatione.in cap.capitulum. de reſcrip. Roman. conſ. 347. nu.7.Ruin.conſ.21.n.6.lib.1. Gabr. conſ.40.num.26.lib.1. Seraph. dec. 169.num.2. & fuit dictum in Romana liberationis à moleſtijs. 11.Maij. 1601.coram bo. me. Card. Lancellotto. & in Lucana Molendini. 14. Nouembris.1604.coram Penia.& in Romana Laudi. 8.Martij.1608. coram me.

Reſponſum fuit non impugnari à D. Cypriano præſentationem,& inſtitutionem, ſed exhibitionem factã ab illo procuratore præſentantis de dicto priuilegio, cum debuiſſet meliorem titulum, & probationẽ centenariæ exhibere, & ſic acceptare titulum præſentationis,& inſtitutionis; ſed non actum prædictum diuerſum exhibitionis dicti priuilegij, &

ex

ex acceptatione iſta non ſequi teneri ſtari confeſſioni, & productioni d. procuratoris, nec poſſit iuuari alio
6 titulo, cum iſte non fuerit ab eo productus. Caſſad. dec. vlt. nu. 7. ad med. verſ. ſed prout dixi de procurat. Caputaq. dec. 339. nu. 3. & ſeq. par. 1. Rot. diuerſ. dec. 731. ſub num. 19. & 20. par. 1. & in relatis per adden. ad fel. rec. Greg. XV. dec. 353. ſub n. 19. Creſcen. dec. 21. nu. 2. & 4. de probat. vbi etiam ſi conſtet vigore il-
7 lius tituli captam eſſe poſſeſſionem, & idem fuit deciſum in Cæſaraugustana parochialis de Maella. 8. Nouembris. 1599. coram bo. me. Card. Pamphilio. & in Romana Parochialis. 31. Ianuarij. 1600. coram Corduba.

Idque ſine dubio cum fuerit pro parte D. Cypriani doctum de alio titulo iuriſp. reſultante ex centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, per quam ſequitur titulus priuilegij ratione dotationis, cui non ſit hactenus derogatum, vt fuit in præſentationibus enunciatum, & ſic ratione
8 totalis, vel coæqualis dotationis, vt firmatum fuit in vlt. deciſ. cum Rot. dec. 254. à nu. 10. ad fin. lib. 3. diuerſ. quæ eſt repet. dec. 220. ex nu. 7. in fi. par. 1. diuerſ. Gabr. conſ. 198. num. 5. lib. 2. cum alijs in ea cumulatis, & conſequenter ſtant iſta ſimul quòd per D. Cyprianum acceptetur titulus præſentationis, inſtitutionis, & poſſeſſionis illarum vigore, non ab eo, ſed ex aduerſo in hoc iudicio productus, & nihilominus non obſtante exhibitione d. priuilegij Leonis facta à procuratore præſentantis, ex centenaria per eum probata conſtet de priuilegio ratione totalis, vel coæqualis dotationis excludente reſeruationem, vt fuit iam reſolutum.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Luneñ Sarzaneñ Beneficij. 5. Iulij. 1599.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia libera per augumentum dotis non fit patronata.*
2 *Vicarius non poteſt reſeruare iuſpat. ſine ſpeciali mandato.*
3 *Impetrans quando teneatur probare negatiuam.*
4 *Actore non probante reus abſoluitur.*

DECISIO XL.

FVit reſolutum pro informante ſententiã A. C. eſſe confirmandam. moti fuerunt Domini, quia in ea parte, in qua reuocatur prima ſententia Vicarij declarantis nullam
1 gratiam Gabrielis ob non factam mentionem iuriſpat. eſt iuſta, quoniam eccleſia erat iam ædificata, & erecta, & habebat ſuam dotem, ideò per ſolum augumentum dotis eccleſia libera non potuit redigi in ſeruitutem iuriſpat. gloſſ. in c. piæ mentis. in verbo, patronum. 16. q. 7. Abb. conſ. 59. lib. 2. Rocch. de iurepatr. in verbo, dotauit. q. 2. & non ſufficit ad iſtum effectum, quòd ſit depauperata, niſi totaliter doté amiſerit, itaut reducatur de non eſſe ad eſſe, vt ibi per Rocch. q. 3. Bero. q. 4. n. 26. lib. 1. & in his terminis ſæpè fuit reſolutũ.
2 Præterea iuſpatr. fuit reſeruatum à Vicario, qui ſine ſpeciali mandato non habet hanc facultatem. Calder. conſ. 1. de off. vic. Thom. de Tan. dec. 20. & fuit dictũ in cauſa Bononien. iuriſpatr. coram bo. mem. Epiſcopo Oriolen. & ſtante nullitate reſeruationis non erat de eo neceſſaria mẽtio in gratia Gabrielis. gloſſ. in c. ex tenore. & ibi Felin. nu. 2. de reſcrip. Rot. dec. 69. eod. tit. in ant.
3 Quantum autem ad eam partem, in

in qua reuocatur alia ſententia Vicarij canonizatoria gratiæ Antonij ob non publicationem Gabrielis, eſt etiam iuſta, quia Antonius, qui diſpoſitiuè impetrauit ob non publicationem Gabrielis tenetur hanc negatiuam plenè, & concludenter probare. Innoc.in c.ſuper his.col.3.de accuſat.Bart.in l.in illa.ff.de verb.obl. & in his terminis fuit reſolutum in cauſa Bononien.Canonicatus.1.Decemb.1589.coram R.P.D. meo Pāphilio. & in cauſa Vlixbonen.Beneficij. 11. Aprilis præteriti corā R.P.D. meo Lancellotto. Ideo non poterat præfigi terminus Gabrieli ad docendum de publicatione, & declarari eius gratiam nullam ob lapſum temporis ad publicandum, quia
4 cum Antonius eſſet actor, & non iuſtificauerit ſuam gratiam, Gabriel reus, & poſſeſſor debebat abſolui. Compoſtell. in c. mandatum.de reſcrip. Rot.dec.1.de re iud. in nou. & conſequenter ſententia A. C. eſt iuſta, & confirmanda.

R. P. D. BVRATTO

Florentina Canonicatus. 11. Decembris. 1615.

SVMMARIVM.

1 Conc. Trid. *circa iuſpat. priuatarum perſonarum nil innouauit vltra ius commune.*

2 I*uſpat. tunc probatur per centenariam per continuatas præſentationes effectuatas.*

3 *Et tunc præſumitur titulus fundationis, & dotationis.*

4 *Quaſi poſseſſio præſentandi iuſtificatur ex præſentatione, & ex conſenſibus patronorum præſtitis ſuper prouiſionibus.*

5 C*onſenſus patronorum vim habent præſentationum.*

6 *Præſentationum effectuatio probatur per ſucceſſiuas vacationes.*

7 I*uſpatronatus ex præſenti ſtatu præſumitur in præteritum.*

8 *Præſertim cum non detur ſtatus contrarius libertatis.*

9 D*efectus modici temporis non attenditur in centenaria.*

10 *Præſertim cōcurrentibus adminiculis.*

11 E*nunciatiuæ poſitæ in prouiſionibus plurimum adminiculantur.*

12 *Sententia Ordinarij plenè probat iuſpatronatus.*

DECISIO XLI.

Domini tenuerunt conſtare de Iurepatronatus, Canonicatus, & Præbēdæ, de quibus agitur ex fundatione, & dotatione. Cum enim agatur de perſonis priuatis, in quibus non cadit præſumptio vſurpa-
1 tionis, & nihil fuerit circa iuriſpatronatus probationem vltra ius commune à Sac.ſanc.Trid.Concil. innouatum, vt dixit Rota in Comen. Capellaniæ. 17.Iunij.1591. coram bo. mem. Penia, in Sorana Beneficiorum. 6.Iunij.1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio. & in alijs paſſim.
2 Ideò ex quaſi poſſeſſione centum annorum probata per continuatas præſentationes effectum ſortitas ſatis viſum fuit probari dictum iuſpatronatus. iuxta conſ.Feder. de Sen. 234. ſub nu.3.verſ.ſic ad propoſitū, Dec. conſ.117. in fin. & conſ. 174. nu.4. in fin. Caſſad. dec.2.nu.6. de
3 prob. Et præſumi titulum fundationis, & dotationis iuxta deciſ.1640. lib.3.par.3. diuerſ. cum alijs per Pariſ.de confid.quæſt.28.nu.236.
4 Prædicta autem quaſi poſſeſſio iuſtificatur tùm ex conſenſibus patronorum reſeruatis, & præſtitis in pluribus prouiſionibus Apoſtolicis, qui
5 conſenſus vim habent præſentationum, Rot.dec.534.nu.4.p.1.diuerſ. & in d. Sorana Beneficiorum coram bo.me.Card.Pamphilio. tùm etiam ex eorundem patronorum pręſentationibus, & inſtitutionibus ſubſecutis.

Primò enim dell' 1514. Kal. Iunij per

per reſignationem in manibus Papæ Laurentij Cardinalis de Puccis, prouiſus fuit per Leonem X. Iannozius eiuſdem familiæ de Puccis.

Secundò, dell' 1536. 14. Kalen. Martij per obitum apud Sedem d. Iannozij, tunc Epiſcopi Melphiteñ, fuit per Paulum III. prouiſus Laurentius Raphaelis eiuſdem familiæ, & vtraque ex iſtis prouiſionibus facta eſt de dd. Canonicatu, & Præbenda vti de iurepatronatus, & cum clauſula, Accedente patronorum conſenſu, vt in ſumm. nu. 1. & 2.

Tertiò, dell' 1537. 10. Kal. Iulij per eumdem Paulum III. accedente expreſſo patronorum conſenſu per reſignationem d. Laurentij prouiſus fuit Leonardus de Naſis, vt in ſummar. num. 3.

Quartò, dell' 1548. pridie Kal. Maij occaſione permutationis dicti Leonardi fuit per eundem Pontificem cum patronorum conſenſu prouiſus Antonius de Petreis, vt cōſtat ex fide partiti Capituli Florentini in traditione poſſeſſionis ei facta, & ex ſupplicatione eiuſdem Antonij bo. mem. D. Duci pro licentia illam capiendi, & decreto Auditoris ſuper illius conceſſione, de quibus in ſummar. nu. 4. & 5.

Quintò, dell' 1570. 22. Ianuarij per obitum d. Antonij fuit à patronis præſentatus Alexander de Puccis coram Vicario Florentiñ à quo fuit approbatus, & inſtitutus, vt in ſumm. num. 6.

Et demùm dell' 1586. 17. Aprilis per d. Alexandri reſignationem de eorundem patronorum conſenſu fuit ab eodem Vicario executore Apoſtolico deputato prouiſus Petrus de Naſis, vt in ſumm. num. 9. per cuius obitum ſucceſſit vltima vacatio de menſe Auguſti 1613.

6 Ex quibus ſucceſſiuis vacationibus per obitum, vel reſignationibus dd. prouiſorum, & præſentatorum plenè conſtat dictas præſentationes, & prouiſiones fuiſſe effectuatas iuxta conſ. Oldrad. 229. nu. 2. & 3. à Rota toties approbatum.

Et quamuis computañ à prima prouiſione dell' 1514. Kal. Iunij vſque ad vltimam vacationem de menſe Auguſti 1613. ad complementum centenariæ deficere videãtur nouem menſes; nihilominus de illa viſum fuit ſufficienter conſtare, ſiue inducatur ex præſcriptione, qua cum de d. anno 1514. Cardinalis Puccius reſignauerit dd. Canonicatum, & Præbendam vti de iurepatronatus, ſequitur in neceſſarium antecedens, quòd ipſe per prius fuiſſet prouiſus ad præſentationem, vel de patronorum conſenſu, ac etiã quòd iuſpatronatus ante illius prouiſionẽ fuiſſet erectum, & ſic veriſimiliter hæc omnia præceſſiſſe ante dictos nouem menſes, qui videntur defi-
7 cere centenariæ ex præſenti enim ſtatu iuſpatronatus præſumitur in præteritum, vt in terminis eſt deciſ. Caſſad. 4. de probat. quę eſt etiam 7. de iurepat. num. 7. verſ. item tollitur
8 coniectura, maximè cum non detur ſtatus cōtrarius libertatis, vt ſequeñ Caſſad. eſt deciſ. Coſtæ 200. incip. in vna Illerden. in manuſcr.

Siue inducatur ex præſumptione, prout videtur ſentire Rot. d. deciſ. 1640. lib. 3. par. 3. diuerſ. quia defectus modici temporis non attendi-
9 tur: prout in ſimilibus terminis tempus 99. annorum haberi pro antiquo eſt deciſ. Put. 204. in fin. lib. 2. in nouiſſ.

10 Præſertim concurrentibus adminiculis, vt in terminis ad effectum præſumendi titulum fundationis, & dotationis, quòd dicatur probata immemorabilis, ſi vltra inſtrumenta doceatur etiam per teſtes de fama cum alijs circumſtantijs de quaſi poſſeſſione præſentandi per annos 85. eſt deciſ. Mohed. 254. aliàs 3. de iurepat. & Put. 206. in fin. lib. 1. in nouiſſ.

11 In propoſito autem plurimum adminiculantur tres enunciatiuę in dd.

pro-

prouiſionibus Leonis X. & Pauli III. quamuis non ſint annorum centum. Aym. de antiq.temp.in princ.nu.5. verſ. placet tamen. cum alijs in Auriacen. Iuris nominandi. 18. Maij præteriti coram me.

Et inſtrumentum ſupradictæ prouiſionis Ordinarij dell' 1570. ad fauorem Alexandri de Puccis factæ (vt in ea legitur) præuia cauſæ cognitione, & præſertim viſione ſupradictarum prouiſionum Apoſtolicarum, & conſenſuum patronorum, in qua clarè dicitur conſtare de iurepatronatus, & præſentationem eſſe canonicam, & factam à veris patronis, & ideò illam confirmauit, & ap-
12 probauit; nam teſtimonium Ordinarij, & præſertim ſententia plenè probat iuſpatronatus. Put.dec.237.lib. 2. in nouiſſ. Gabr.conſ.198.num.4. vol. 2.

Et propterea fuit vt ſupra reſolutum pro informante &c.

Et in eadem coram eodem 25.Maij. *1616.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. de ſui natura eſt hæreditariũ.*
2 *Et ad fœminas tranſitorium.*
3 *Confeſſiones quando ſufficiant ad probandum iuſpat. confitentium.*
4 *Qualitas facilius probatur, quàm ſubiectum.*
5 *Patroni in ſtirpes pro vna voce præſentant.*
6 *Compatronorum concurſum excludit vnicitas.*
7 *Confeſſio ſuper re legata nocet legatario.*
8 *Confeſſio cedentis ante ceſſionem factam nocet ceſſionario.*
9 *Confeſſio dicitur acceptata ex acceptatione præſentationis.*
10 *Præſentationis acceptatio intelligitur cum omnibus qualitatibus in illa appoſitis.*
11 *Narratiua plenè probat contra narrantem.*
12 *Confeſſiones ſucceſſiuæ, & multiplicatæ plus operantur.*
13 *Et contra eas requiritur concludentiſſima erroris probatio.*
14 *Verba fundationis dubia declarantur ex patronorum confeſſionibus.*
15 *Iuſpatr. gentilitium ex quibus probetur.*
16 *Filius patris viuentis hæres eſſe non poteſt.*
17 *Obſeruantia ſola attenditur aliquãdo.*
18 *Aſſertiones poſitæ in lit. Apoſt. faciunt qualem qualem probationem.*
19 *Iuſpat. pro deſcendentibus reſeruatum pro gentilitio reputatur.*
20 *Præſentatio facta cum mentione familiæ excludit qualit. hæredit.*
21 *Iuſpat. mixtum, gentilit. & hæredit. quando ſit.*

DECISIO XLI.

RESolutum fuit gratiam Octauij non eſſe iuſtificatam, quia non verificauit habere conſenſum medietatis patronorum in ea narratum.

1 Quamuis enim iuſpatronatus ſecundum ordinariam ſui naturam ſit hæreditarium. clem. plures de iurepat. Calder.conſ.4.eod.tit.quam eſſe indubitatam concluſionem dicit Peregr. conſ.27. num.1.vol.2. & ad
2 fœminas tranſitorium. Abb. in c.1. nu.3. de iurepat. Pariſ.conſ.48.n.5. lib.4. & fuit dictum in Lucana Iuriſpatronat. 1. Iulij.1615. coram R.P. D. meo Manzanedo.

3 In hoc tamen caſu apparet illud non eſſe tale ex confeſſionibus tàm Roberti authoris Octauiæ, quæ præſentauit Carduccium, quàm ipſius Octauiæ, & Carduccij præſentati, quæ ſuperant omnes alias probationes ex vulgaribus, & cum ſufficiant ad probandum iuſpatronatus ſaltem in præiudicium ipſius confitentis, & ſic ſubiectum. Caſſad.dec.7.num.7. & 8. de iurepatr. Put.dec.316.lib.2. & deciſ.36. lib.3. ſecundum nouam impreſſ. Modern. Hiſpan. de benef. par.

par.12.cap.2. num.276. multò magis
4 gis qualitatem quæ facilius probatur quam ſubiectum. Alexan. in l. ſi certis annis.nu.7.verſ.in glo.2.C.de pact.Natt.conſ.111.num.3.

Confeſſiones verò Roberti authoris Octauiæ, quæ præſentauit Carduccium ſunt duæ; prima dum ipſe, & Aſcanius eius frater de anno 1570. vacante Canonicatu per obitum Antonij vti duo ex patronis, & Robertus Ioannis Pauli tanquam vnus, & ſic in capita præſentarunt Alexandrum ſubſecuta inſtitutione Ordinarij Florentini, & approbatione dictæ præſentationis per diffinitiuam cum vbi iuſpatronatus fuiſſet hæreditariū dicti Robertus, & Aſca-
5 nius tanquam patroni pro vna voce, & ſic in ſtirpes, non autem vti duo præſentaſſent.d.clem.plures.

Secunda, quia idem Robertus in legato iuriſpatronatus facto ad fauorem dictæ Octauiæ expreſsè aſſeruit iuriſpatronatus vnicum patronū remanſiſſe, quòd eſſe non potuiſſet ſi iuſpatronatus fuiſſet hæreditarium,
6 quia vnicitas excludit aliorum compatronorum concurſum, vt de pluribus hæredibus poſt alios quos refert latè Surd.conſ.375.n.6.& ſeqq. & fuit dictum in cauſa Bononien.de Capacellis.17.Februarij.1614.corā R.P.D. meo Pamphilio. & tamen vt confitetur Carduccius in reſponſione ad poſitiones tunc ſuperuiuebāt Sibilla, & Lucretia filiæ, & hæredes Roberti Ioannis Pauli vnius ex patronis, qui de anno 1570. vnà cum d. Roberto Teſtatore præſentauit.

Quæ confeſſio ſuper dicto iurepa-
7 tronatus,& ſic re legata cum noceat Octauiæ legatariæ. Surd. conſ.151. num.40. & conſ.237.nu.27. & quæ ſolum vigore dicti legati præſentauit ad ea quæ de confeſſione authoris dicit Rot. deciſ.90.par.1.diuerſ. conſequenter præiudicat Carduccio
8 ſicuti confeſſio cedentis ante ceſſionem factam nocet ceſſionario. Bart. in l.facta.§.ſi hæres.nu.5. ff.ad Trebell.Aym.conſ.507.nu.4.5.6.& 33. in 3. & confeſſio collatoris prouiſo. Verall.dec.93.nu.3.in fin.p.1.

Quod ſine vlla difficultate procedit, quia Carduccius nedum ta-
9 citè, ſed expreſsè illam approbauit acceptando præſentationem, & ea vtendo, & producendo. Veral.dec. 188.par.1. & omne ius ſuum ab illa deriuando. Cæphal.conſ.386.n.29. Peregr. de fideicom. art. 44. nu.20. verſ. item aſſertio. & fuit coram me dictum in Virdunen. Abbatiæ. 20. Februarij. 1615. & in cauſa Auriacen. Iuriſnominandi. 8. Februarij præteriti.

Confeſſio verò Carduccij præſentati eſt indubitata reſultans tàm ex
10 acceptatione præſentationis factæ virtute dicti legati, quæ intelligitur cum omnibus qualitatibus in illa appoſitis. Put.dec.200.nu.2. Iaſ. in l.contra iuris.§.fin. ff. de pact. quam ex illorum vſu, & productione in iudicio. Verall.d. dec.188. par. 1. &
11 quia prædictis conſonare videtur eius narratiua in literis ſuæ prouiſionis, & in conſenſu præſtito reſeruationi penſionis, quæ contra ipſum plenè probat. vulg. l. cum precum. C. de liber. cauſ. & fuit in allegata Virdunen.Abbatiæ coram me firmatum. quòd videlicet Canonicatus exiſtit de iurepatronatus nonnullorum familiæ de Puccis, quæ verba excludunt quòd illud ſit merè hæraditarium.

12 Huiuſmodi autem confeſſiones ſucceſſiuè, & multiplicatę magis operantur. Bart.in l. cum ſcimus. in fi.C.de agric. & cenſit.lib.11. Felin. in c.ſi cautio.nu.39. de fid. inſtrum. Decian.conſ.14.nu.44. & 45. lib.5. & contra eas requiritur concluden-
13 tiſſima erroris probatio.vt poſt ſcribentes in cap.vlt.de confeſſ.in l.non fatetur.ff.eodem. & in l.ſi per errorem.ff.de iuriſd.om.iud.Siluan.conſ. 57.nu.27. & 28. & Decian. d. conſ. 14.num.35. adeout vbi etiam verba fundationis ſi de ea conſtaret,eſſent

dubia

14 dubia reciperent declarationem ab illis. Dec. conſ. 193. nu. 6. verſ. & hoc multum confirmatur. Menoch. conſ. 191. num. 48. lib. 2. & dixit Rota in cauſa Romana Menſæ Numulariæ. 30. Iulij. 1614. coram R.P.D. Decano. ſed quinimò quia non cõſtat de fundatione contraria videtur impoſſibilis huiuſmodi erroris probatio. Ruin. conſ. 128. præſertim. num. 8. & 9. lib. 2.

Et quamuis prædicta ſufficerent ad excludendum iuſpatronatus eſſe merè hæreditarium exabundanti tamen oſtenditur illud eſſe vel familiare, vel mixtum ex pluribus.

Primò, quia quatuor præſentatlones, & conſenſus reſpectiuè continuatè de annis 1536. 1537. 1548. & 1570. quæ fuerunt effectum ſortitę, vt fuit in hac eadem cauſa ſub die 11. Decembris præteriti, coram me reſolutum, omnes fuerunt in capita factæ; ideoq. nedum repugnant na-
15 turæ iuriſpatronatus hæreditarij, ſed quinimò oſtendunt illud gentilitiũ. Bald. in l. 2. n. 4. C. de ſuis, & legitim. cum alijs in Florentina Iuriſpatronatus de Ricaſulis. 10. Martij. 1603. coram Illuſtriſſ. D. Card. Lancellotto.

Secundò, quia de anno 1536. & 1537. bis concurrerunt pater, & filius ad conſentiendum prouiſionibus Apoſtolicis ad fauorem Laurentij de Puccis, & Leonardi de Naſis, & quia de anno 1548. præſtiterunt inſimul conſenſum patruus, & nepos ad fauorem Antonij Petrei, ex quibus omninò excluditur qualitas hæreditaria cum patre viuente filius
16 hæres ei eſſe non poſſit, nec aliquod ius ſibi competat in beneficio iuriſpatronatus. Card. In clem. 2. quæſt. 8. de iurepatr. Feder. de Sen. conſ. 111. verſ. ſed contra. Calder. conſ. 19. in fin. Verall. dec. 363. p. 2. & fuit dictum in allegata Florentin. ſub die 10. Martij. 1603. in qua etiam Rota reſoluit ad iſtum effectum ſufficere, quòd ita ſemel fuerit obſeruatum.

Nec eſt neceſſe, quòd conſtet in effectuatione dictarum prouiſionum habitam fuiſſe rationem conſenſus per filium præſtiti, quia ſufficit ſola admiſſio filijſfamilias ad præſentandum, & quia effectuatio ſubſequens non poteſt magis vnius, quàm alterius conſenſui attribui, ſed ad om-
17 nes æqualiter eſt referenda ſicuti minus in admiſſione filiorum requiritur contradictio, quia attenditur ſola obſeruantia ex ſimplici vſu, & nudo facto collecta, prout dicere, quòd filius tamquam hæres alicuius ex cõpatronis præſentauerit eſt diuinare, prout in iſtis terminis fuit latiſſimè deductum in ſæpè allegata Florentina. 11. Februarij. 1604. in verſ. quibus ſic ſtantibus. in verſ. non obſtãt in contrarium. & in verſ. non obſtat ſecundum.

Allegata confeſſio in contrarium nihil obſtat, quia deſumitur ex quadam poſitione per procuratorẽ non habentem ſpeciale mandatum producta, quæ continet deſcendentes, & hæredes anteceſſorum Antonij de Puccis præſentaſſe, ex qua nõ reſultat, quòd iuſpatronatus fuerit merè hæreditarium, ſed mixtum, quia ponitur vtraque qualitas deſcendentiæ, & hæreditatis, vel ſaltem tamquam dubia, & equiuoca nihil concludit.

18 Tertiò, quia accedunt duæ aſſertiones Summi Pontificis de annis 1536. & 1537. in quibus dicitur Canonicatum eſſe de iurepatronat. deſcendentium Antonij de Puccis, & familiæ de Puccis, quæ quamuis nõ antiquæ faciunt nihilominus qualẽ qualem probationẽ. Gabr. de prob. concl. 2. nu. 53. & non modicum coadiuuant ſupradictas probationes ad excluſionem qualitatis hæreditariæ ex deductis in cauſa Mediolan. Sacriſtiæ. 26. Iunij. 1602. coram Illuſtriſſ. bo. me. Card. Pamphilio.

Nec repugnat conſ. Anchar. 81. exaduerſo allegatum, nam quamuis iuſpatronat. pro deſcendentibus ſimpliciter reſeruatum tranſeat finita

19 deſcendentia ad hęredes extraneos, & ita videatur eſſe hæreditarium, attamen ea durante nihil impedit, quin' per omnia pro merè gentilitio reputari debeat. Card. Seraph. dec. 364. & fuit latè deductum in dicta Florentina. 10. Martij. 1603.

20 Quartò, quia in ſupradictis quatuor prouiſionibus ſemper habita fuit mentio familiæ, & deſcendentiæ, nunquam verò hæreditarię qualitatis adeout præſumendũ ſit quod expreſſo, & proprio nomine, non autem hæreditario, quòd in dubio non præſumitur facta fuerint, vt in his terminis conſiderauit Rota in dicta Florentina ſub die 10. Martij, & 11. Februarij.

Quintò, quia ex ſtatu centenario huius Canonicatus in alia deciſione firmato apparet, quòd nullus extraneus ab Antonio, aut fœmina cõſenſit, nec præſentauit, quòd arguit patronatum non fuiſſe hæreditariũ, quia valdè inueriſimile videtur, quòd ſpatio tanti temporis aliquis extraneus, aut fœmina in hæreditate aliquorum ex illis non ſucceſſerit in familia præſertim, vt ſupponunt informantes pro Carduccio numeroſa.

Non obſtat conſenſus vt prætenditur in ſtirpes præſtitus reſignationi ad fauorem Petri de Naſis de anno 1585. per aſſertum procuratorem Laurentij, Roberti, Alexandri, Emilij, & Aſcanij de Puccis.

Primò, quia non conſtat de aliquo mandato procuræ, & præſertim ad variandum modum præſentandi ſeruatum in præcedentibus vacationibus.

Secundò, quia neque procurator voluit conſenſum reſtringere potius in ſtirpes, quàm in capita, dum pro omni verò iure patronis competenti præſtitit conſenſum, adeout potius præſumendũ ſit, quòd voluerit modum præcedentem præſentandi per principaleſmet ſeruatum continuare, & ab illo non recedere, vel ſaltẽ per hunc actum æquiuocum, & dubium non poteſt elidi probatio clara ſtatus familiaritatis latè ſupra firmata ex vulgaribus.

21 Vnde ſiue iuſpatronatus ſit merè gentilitium, ſiue mixtum, quia requirat vtranque qualitatem ſanguinis, & hæreditatis, Octauia tãquam extranea non eſt capax, & conſequenter gratia Carduccij non eſt iuſtificata.

Et ita fuit vtraque parte informante concluſum, &c.

ILLVSTRISS. PATRIARCHA HIEROSOLYMITANO.

Cracouieñ Parochialis de Cõiuſza. 9. Iunij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi debet inſtitui.*

2 *Sententia nulla ex defectu iuriſdictionis non debet confirmari.*

3 *Sententia iniuſta non eſt confirmanda.*

4 *Quaſi poßeſsio præſentandi acquiritur ex vnica præſentatione effectuata.*

5 *Quaſi poſſeſsio non attenditur, quando conſtat de proprietate iuriſpat.*

6 *Si ante inſtitutionem conſtet de proprietate.*

7 *Vt ſi conſtet ex ſententijs.*

8 *Præſentatio à non patrono facta non præiudicat vero patrono ignoranti.*

9 *Iuſpatr. vniuerſitatis eſt probandum ſecundum Conc. Trid.*

10 *Aliàs quaſi poſseſsio non ſuffragatur.*

DECISIO XLII.

Vacante Parochiali, de qua agitur fuerunt ad illam à diuerſis patronis præſentati Iacobus, & Martinus, ille à Collegio Iuriſperitorum Academiæ Cracouien. prætendente exiſtere in quaſi poſſeſſione præſentandi, iſte verò à Dominis octo Villarum pariter prætendentibus ad ipſos

ſos pertinere præſentationem ad di-
ctam Parochialem. Vnde inter dd.
Iacobum, & Martinum præſentatos
orta lite ſuper inſtitutione, quia qui-
libet eorum ſuam præſentationem
eſſe admittendam contendebat, &
introducta coram Ordinario Craco-
uien. emanauit ſententia, in qua
fuit pronunciatum dictum Collegiũ
exiſtere in poſſeſſione, vel quaſi præ-
1 ſentandi, ac proinde Iacobum ab eo
præſentatum inſtituendum fore, à
qua cum fuiſſet ad Nuncium appel-
latum, ipſe dictam ſententiam Ordi-
narij confirmauit; ideò cauſa ad Ro-
tam deuoluta, & mihi commiſſa du-
bium in Rota propoſui. An dicta
ſententia Nuntij vltimo loco lata eſ-
ſet confirmanda, vel infirmanda, &
Domini infirmandam eſſe dixerunt.

2 Fundamentum reſolutionis fuit
nullitas, & iniuſtitia dictæ ſententiæ.
De nullitate conſtat apparenter, cum
illa ſit confirmatoria alterius Ordi-
narij Cracouien. non obſtante quòd
fuerat oppoſitum de illius nullitate
ex defectu iuriſdictionis Auditoris
Ordinarii, de cuius delegatione non
conſtabat iuxta Verall. dec. 376. p. 2.
& Seraph. dec. 597. nu. 4. propterea
Nuntius dictam ſententiam abſque
vitio nullitatis confirmare non po-
tuit Rota dec. 346. nu. 4. & dec. 572.
par. 2. recent.

3 De iniuſtitia verò Domini nõ du-
bitarunt, ex quo ſententia ſe fundat
in quaſi poſſeſſione præſentandi di-
cto Collegio acquiſita per præſenta-
tionem factam, quando iſta eccleſia
vacauit per priuationem Benedicti
Bandonij de anno 1597. Et quam-
4 uis regulariter quaſi poſſeſſio præſen
tandi acquiratur ex vnica præſenta-
tione effectuata. Rip. in c. cum Ec-
cleſia Sutrina. nu. 91. de cauſ. poſſ. &
propr. & hæc quaſi poſſeſſio attendi
ſoleat ad effectum, vt præſentatus
veniat inſtituendus. cap. conſultatio-
nibus. de iurepat. Rota dec. 14. eod.
tit. in antiq. Put. dec. 189. lib. 1. Ni-
hilominus viſum fuit Dominis hu-
iuſmodi quaſi poſſeſſionem non eſſe
attendendam, &

5 Primò, quia dicta quaſi poſſeſſio
non attenditur, quando conſtat de
proprietate iuriſpatronatus, quaſi
tunc proprietas abſorbeat cauſam
poſſeſſionis, vt tenent communiter
Doct. in d. c. conſultationibus. & ibi
Abb. nu. 9. de iurepat. Dec. conſ. 127.
num. 1. Rot. dec. 167. nu. 10. & dec.
269. num. 4. & 5. p. 2. diuerſ. & latè
fuit deductum in Meluitana iuriſ-
patronatus. 18. Aprilis. 1608. coram
bo. mem. Cardin. Marquemontio, &
coram bo. mem. Vbaldo in Barchi-
nonen. Cap. 2. Iunij. 1614.

6 Et licèt hoc procedere teneant
Doctores prædicti præſertim Rota
d. deciſ. 167. nu. 9. quando ante inſti-
tutionem conſtat de proprietate pa-
tronatus, alias ſecùs, quia tunc præ-
fertur inſtitutus ab exiſtente in quaſi
poſſeſſione præſentandi, quibus ac-
cedunt Calderin. conſ. 23. de præb.
& Rota dec. 7. de iurepat. in nou. &
dec. 49. de reſcrip. in antiq.

7 Attamen in noſtro caſu obiectum
ceſſat, quia conſtat de tali iurepatr.,
& quidem ante inſtitutionem Iacobi
aduerſarij ex duabus ſententijs, quæ
dantur in Summario Martini nu. 1.
& 2. altera de ann. 1523. altera ve-
rò de ann. 1536. in quibus pronun-
ciatur iuſpatronatus parochialis, de
qua agitur, & illius ius præſentandi
ſpectare, & pertinere ratione funda-
tionis, & dotationis ad Dominos
octo Villarum, qui præſentarunt
Martinum, cum quibus etiam con-
currunt præſentationes continuatæ
effectum ſortitæ factæ à dictis patro-
nis vſque ad annum 1597. & quæ
dantur d. Summario nu. 3. quibus
non potuit præiudicare præſentatio
8 facta à Collegio ob priuationem
Bandonij de anno 1597. præſertim
non conſtito de ſcientia, & patientia
patronorum. Ferret. conſ. 132. nu. 3.
lib. 1. Rot. dec. 184. nu. 1. p. 1. diuerſ.
& apud Seraphin. deciſ. 337. num. 2.
in fin.

9 Secundò, quia verſamur in Vniuerſitate, in qua intrat diſpoſitio Conc.Trid.ſeſſ.25.cap.9. propterea ab illa præſentatus non debet inſtitui donec doceat de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione iunctis præſentationibus ſaltim ſpatio 50. annorum continuatis, & effectuatis, vt requirit Concilium. Vnde cum Iacobus ab Vniuerſitate Iuriſtarum præſentatus fundet ſe tantùm in vltimo ſtatu, & in quaſi poſſeſſione eidem Vniuerſitati acquiſita vigore præſentationis de anno 1597. & Concilium deroget non ſolùm titulo, ſed, & quaſi poſſeſſioni cuiuſcunque iuriſpatronatus aliter quàm modo ſupradicto acquiſiti. Gonzal. ſuper reg.8. gloſ.18.nu.23. dicendum
10 eſt, dictam quaſi poſſeſſionem Collegio non ſuffragari, & conſequenter nec præſentationem de Iacobo factam ſuſtineri, ſed ſententiam mandantem illum inſtitui fore reuocan.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. DVRANO

Florentina Subdecanatus. 27. Ianuarij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio præſentandi non queritur abſque actuali præſentatione effectuata.*
2 *Quaſi poſſeſſio defuncti non tranſit in ſucceſſorem.*
3 *Poſſeſſio vt acquiratur, & retineatur, requiritur animus.*
4 *Animus defuncti ad ſucceſſorem non tranſit.*
5 *Poſſeſſio patris non continuatur in hærede ſuo.*
6 *Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem, ſeu ſucceſſorem vniuerſalem, nec ſingularem.*
7 *Poſſeſſio transferentis in exigendo penſionem non tranſit in translatarium.*
8 *Legatarius rem legatam ab hærede capere debet.*
9 *L. cum hæredes. ff. de acq. poſſ. procedit in reb. corpor. & incorpor.*
10 *Quaſi poſſeſſio incorporaliũ per actum proprij facti acquiritur.*
11 *Quaſi poſſeſſio rei incorporalis non tranſit in hæredem, ſeu ſucceſſorem particularem.*
12 *Quaſi poſſeſſio per nouum actum ſucceſſoris adepta dicitur noua.*
13 *Quaſi poſſeſſio iuriſpat. non tranſit in ſucceſſorem, ſed opus eſt illius iuris nouo vſu.*
14 *Etiamſi adſit ſtatutum de continuanda poſſeſſione in ſucceſſorem.*
15 *Quia quaſi poſſeſſio iuriſpat. verſatur circa ſpiritualia.*
16 *Quaſi poſſeſſio anteceſſoris non iuuat ad effectum manutenendi ſucceſſorem.*
17 *Quaſi poſſeſſio dari, & cedi poteſt.*
18 *Ceſſio dum fit, cedens poſſidet.*
19 *Legatum poſſeſſionis nec in vita teſtatoris, nec in puncto mortis valet.*
20 *Legatum non valet rei morte legantis petituræ.*
21 *Clauſula conſtituti nil operatur, ſiquis conſtituat ſe poſt mortem nomine alterius poſſidere.*
22 *Lex ſola poteſt fingere quòd non eſt.*
23 *Legatum poſſeſſionis continet virtualiter donationem inter viuos.*
24 *Si in vita fuit acceptata poſſeſſio.*
25 *Iuſpat. non cohæret alijs rebus legatis, niſi ſit legatum Caſtrum, cui cohæret.*

DECISIO XLIII.

Vacauit Subdecanatus eccleſię Florentinæ, & contendentibus diuerſis patronis, necnon ab eis reſpectiuè præſentatis ſuper pertinentia iuriſpatronatus: D. Octauia Capponia vna ex prædictis aſſertis patronis, inſtetit ante omnia dari dubium, quis eorum ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi; ſed quia alij nẽpè Baiuliuus, & fratres de Puccis, & D. Lucretia, & fratres de Venturis nihil

nihil adduxerunt, vnde iuſtificari poſſet, eos eſſe in dicta quaſi poſſeſſione, fuit propterea ſolummodo diſceptatum, an conſtaret de quaſi poſſeſſione prædictæ D. Octauiæ, & fuit negatiuè reſolutum, & proindè nemini patronorum dandum eſſe mandatum de manutenendo.

In primis enim D. Octauia non poteſt quaſi poſſeſſionem prætendere ex propria eius perſona, ex quo numquam præſentauit, cum tamen
1 quaſi poſſeſsio preſentandi non queratur abſque actuali præſentatione, quæ effectum ſit ſortita. Calder. de iurepatr.conſ.12. Oldrad.conſ.229. nu.2. Rocch.de Curt. in tract. de iurepat. verb. competens.nu.35. Gonzal.ad reg.8.gloſ.18.n.86. Caputaq. dec.418.par.2.

Nec etiam eſt in dicta quaſi poſſeſſione ex perſona Ruberti Pandulphi quondam ſui mariti, qui ei dictum iuſpatronatus legauit, ſequuta confirmatione Ordinarij, quia quaſi
2 poſſeſſio defuncti non tranſit in ſucceſſorem. l.cum hæredes. ff.de acqu. poſſeſſ. l.ſi de eo. §. vltim. ff.ad exhib.
3 Quandoquidem ad acquirendam, & retinendam poſſeſſionem requiritur animus. l.quemadmodum. ff.de acq. poſſ. & l.licet. C.eod. Animus autẽ defuncti ad ſucceſſorem non tranſit. l.4.ff.locat. l.ſed ſi ita legatum. §. illi
4 ſi volet. ff.de leg.1. Cæphal.conſ.30. nu.8.lib.1. Ioſeph.Ludou.deciſ.Peruſ. 69. nu. 11. vnde ob eandem ra-
5 tionem nec in ſuum hæredem patris poſſeſſio continuatur, ſed opus eſt noua apprehenſione. gloſ.in d.l.cum hæredes. verb. pertinet. & ibi Bart. & in l.in ſuis.nu.5.ff.de liber. & poſth. Bald.in l.fin.num.2. C.de edict.diu. Adr.tollen. Roder.Suar.in l.8. tit. de las herencias. lib.3.fori.nu.12. Gutier.in repet.text.in §.ſui nu.66.inſt. de hæred.qual. & differ.

6 Et ſicut in hæredem, ſeu ſucceſſorem vniuerſalem non tranſit defuncti poſſeſſio ſine noua apprehenſione, ita nec in ſucceſſorem ſingularem. glo.in l.cum duobus. §. idem reſpondit. il 2.in verb. dominium. ff. pro ſocio. Alex.in d.l.cum hæredes. num.2. Gomeſ.ſuper regul. de annal. q.14.& 15. Rot.p.1.recent.dec.122. num.3. & 11. & coram Gregor.XV.
7 dec. 57. vbi quòd poſſeſſio transferentis in exigendo penſionem non tranſit in translatarium: & multò minus transfertur poſſeſſio in ſingularem ſucceſſorem titulo legati, quia in eo vltra generalem rationem ſupra traditam, vrget etiam illa, quòd cum debeat rem legatam capere de
8 manu hæredis, non poteſt prius circa eam exercere actus naturales habiles ad acquirendam poſſeſſionem, & ſic incipere poſſidere, quàm ei res legata ab hærede tradatur, aut conſignetur.

9 Et in vniuerſum diſpoſitio tex. in d.l.cum hæredes. indiſtinctè, & abſolutè procedit non ſolum in rebus corporalibus, ſed etiam in incorporalibus, quarum quaſi poſſeſſio ac-
10 quiri non poteſt, niſi per actum proprij facti, ſcilicet per vſum, & exercitium iuris incorporalis. l.quoties. 20.ff.de ſeruit. l.2. vbi DD. ff.de ſeruit. & aq. Bart.in l.1.ſ.huius autem interdicti. ff.vti poſſid. Put.dec.269. n.3. igitur nec rei incorporalis quaſi
11 poſſeſſio in hæredem, aut ſucceſſorem particularẽ tranſit, ante vſum, & exercitium illius iuris. Tiraquell. in tract. le mort ſaiſit. in 4. par. declar.7. & in præfat. d.tract.declar.3. 4. & ſeqq. Gabr. conſ.185. num. 7. lib. 2.

Vnde neceſſariò ſequitur, vt eo ipſo quòd poſſeſſio defuncti non transfertur, quòd poſtquam per nouum actum, aut vſum rei eſt apprehenſa per ſucceſſorem non poteſt di-
11 ci eadem poſſeſſio anteceſſoris, ſed diuerſa, itaut illa, quę fuit penès defunctum fuerit extincta, & alia noua in hęrede producta. d. l.cum hęredes. ſ. 1. ibi, noua poſſeſſione opus ſit. l. is, qui pro emptore. ſ. ſiquis bona fide. ff.de vſucap. ibi, quia ini-

tium ſecndæ poſſeſſionis vitioſum eſt, qui tex. loquitur in ſingulari ſucceſſore ſecundum Bart. & DD. ibid. Ant. Gom. ad l. 45. Tauri num. 118. & Molin. de Hiſpan. primog. lib. 3. c. 12. nu. 22.

Et tandem ad rem de qua agitur accedendo, ex ſupradictis emanat illa non minus vera, quàm recepta iuris concluſio, quòd quaſi
13 poſſeſſio iuriſpatronatus non transfertur in ſucceſſorem ſiue vniuerſalem, ſiue particularē, ſed in eo opus eſt nouo vſu, & exercitio illius iuris. Menoch. de retin. rem. 3. nu. 57. verſ. extenditur. & in puncto Gonz. glo. 34. nu. 108. Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 35. cum ſeqq. & reprobato Lambertino qui contrariū tenuit. Achill. dec. 5. de cau. poſſ. & prop. Caputaq. dec. 426. p. 2. Mantic. dec. 88. nu. 5. & Rot. dec. 260. nu. 4. & dec. 337. nu. 3. p. 2. recent. & apud Reuerendiſſ. D. meum Decanum dec. 464. nu. 3.

14 Et eſt adeo vera dicta concluſio, vt procedat etiam in fortioribus terminis, nempè quando extat ſtatutū de continuanda poſſeſſione in ſucceſſorem, quia illud non intrat, nec aliquid operatur, quoad quaſi poſſeſſionem iuris præſentandi, vt reprobata deciſ. Caputaq. 211. par. 3. tenuit Rot. d. dec. 260. nu. 4. p. 2. rec. & in Aſculana Iuriſpatronatus. 18. Martij. 1622. coram bo. me. Buratto. & in alijs adductis per Adden. ad dec. Greg. XV. 222. & ratio eſt,
15 quia cum quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus verſetur circa ſpiritualia, merito non ſubijcitur ſimilibus ſtatutis. ad tex. in cap. 2. & 3. de iudic.

Ex quibus clarè patet, quòd nec D. Octauia iuxta iuris regulas ſuperius firmatas, poteſt tamquam legataria dicti iuriſpatronatus prætendere, quòd ſit in quaſi poſſeſſione ex perſona Roberti teſtatoris, cuius poſſeſſio eius morte fuit extincta, quæ ideò non potuit in eam transferri,
16 nec ipſa ex ea iuuari ad effectū manutētionis. Menoch. de retin. rem. 3. nu. 57. vbi quod ſucceſſori ex perſona defuncti non datur interdictum retinendæ; vnde ſupereſt ſolum adductis in contrarium reſpondere.

Et primò non obſtat, quòd nedū legauit Octauiæ iuſpatronatus; ſed etiam quaſi poſſeſſionem præſentādi, quæ propterea videtur in eam
17 translata, cum quaſi poſſeſſio, & dari, & cedi poſſit. Bald. conſ. 436. n. 5. verſ. 4. præmittendū eſt. vol. 3. quod ſi fieri poteſt inter viuos, videtur quòd etiam in vltima voluntate. l. 1. C. de ſacroſ. eccl.

18 Quia fuit benè reſponſum, quòd ceſsio poſſeſſionis facta in vita, & poſſeſsionis legatum longè differūt: etenim tempore quo fit ceſſio cedēs poſſidet, & ſic transfert quod eſt, & ipſe habet, cum autem legatum
19 poſſeſſionis ſicut & teſtamentum, nec in vita teſtatoris, nec in puncto mortis, quod vitæ, & non morti attribuitur. l. qui diuus. 14. §. hæc verba. ff. de manumiſ. teſtam. effectum habeant; ſed poſt mortem conferantur, impoſſibile eſt, quòd poſſeſſio per legatum transferri pòſſit, non in vita, ſeu morte teſtatoris, & ſic dum ipſe poſſidebat, quia eo tempore legatum quòd poſt mortē confertur, non poterat habere effectum non etiam poſt mortem, quia morte teſtatoris poſſeſſio extincta fuit, ideoq. non valet legatum de ea factum: ſicut in ſimili, quando aliquis
20 legat ius, quòd habet in re morte ſua periturum non tenet legatum, vt ſi ab vſufructuario legetur vſusfructus. l. quod in rerum. §. 1. ff. de leg. 1. l. vxor patrui. C. de legat. Peregr. cōſ. 61. nu. 10. vol. 1. & in puncto ob dictam rationem, quòd legatum poſſeſſionis ſit nullum, & quòd per illud poſſeſſio non transferatur, clarè ſentit Iaſ. in l. quoties. n. 16. C. de rei vendic. & clarius in l. nemo poteſt. n. 35. verſ. ſecundò adde. ff. de leg. 1.

Et idem eſt, quando in vita transfertur poſſeſſio poſt mortem, vt ſi in alienatione, vel contractu, quis conſtituat

ſtituat ſe poſt mortem ſuam nomine alterius poſſidere, quia tunc non transfertur poſſeſſio, nec clauſula
21 Conſtituti aliquid operatur, ex quo Conſtitutum confertur in tempus, in quo non ſit poſſeſſio penès conſtituentem; imò extincta ſit per mortem eius. Bald. in cap. 1. de confirm. vtil. vel inutil. nu. 13. Angel. Peruſ. in l. quamuis. §. ſi conductor. nu. 1. ff. de acqu. poſſ. & ibi Cuman. nu. 2. Alex. num. 7. & conſ. 82. nu. 11. Iaſ. in d. l. nemo poteſt. nu. 35. vbi quòd ſi teſtator conſtituat ſe in teſtaméto poſſidere pro hærede, vel legatario non valet Conſtitutum. Tiraq. de iur. conſtit. p. 3. lim. 3. & latè Anton. Gom. ad l. 45. Tauri nu. 98. verſ. ſexto, & ſingulariter.

Non obſtat etiam ſi dicatur, quòd ſi per legem, aut ſtatutum poteſt transferri poſſeſſio ſine noua appræhenſione ſolo miniſterio legis, idem etiam fieri poſſe ex voluntate teſtatoris. ad tex. in auth. de nupt. §. diſ-
22 ponat. quia adeſt magna diſparitatis ratio, lex enim ſola eſt, quæ fingere poteſt quòd non eſt, non autem homo. l. ſi fortè. 8. ff. de caſtr. pecu. ideoq. ipſa ſola poteſt facere, quod transferatur poſſeſſio iam extincta. Alex. conſ. 1. nu. 8. vol. 1. Caſſad. dec. 7. nu. 18. de cau. poſſ. & prop. & Rot. apud Greg. XV. dec. 546. nu. 10. vbi quod Iudex non poteſt facere, vt transferatur poſſeſſio ſine actuali appræhenſione: ex quibus etiam tollitur quòd exaduerſo pro Octauia dicebatur, tranſlatam fuiſſe poſſeſſionem per dictum legatum, ex quo fuit per Ordinarium confirmatum.

23 Nec releuat ſi prætéderetur, quòd legatum poſſeſſionis continet virtualiter donationem inter viuos, dū teſtator non ſolum per viam legati; ſed etiam omni alio meliori modo poſſeſſionem Octauiæ reliquit, & donauit, quo caſu transfertur poſſeſſio in legatarium. Iaſ. in d. l. quoties. nu. 16. quia vltra quòd, ſemper verum erit, quòd effectus fuit collatus poſt mortem teſtatoris, & ſic in tempus inhabile. Reſpondetur, quòd etiam ſi teſtator ſimpliciter, & de præſenti poſſeſſionem dediſſet, dum
24 in eius vita non fuit ſequuta acceptatio, poſſeſſio non fuit tranſlata. ad tradita per Couar. in rubr. de teſtam. par. 3. nu. 33. & in puncto quod ex donatione poſſeſſionis, ſeu conſtituto inter viuos non transferatur poſſeſſio in abſentem, ſi donans, aut conſtituens moriatur ante acceptationem. Ant. Gomeſ. ad l. 25. Tauri. nu. 98. in fin.

Non obſtat tandē quòd D. Octauia ſit in quaſi poſſeſſione, quoad alia in eodem legato compræhenſa, quia iuſpatronatus huius beneficij
25 alijs rebus legatis non cohæret, tanquam ſub titulo vniuerſali, prout ſi fuiſſet legatum Caſtrum, cui cohęret iuſpatronatus. iux. dec. 1. de iurepat. in nou. Peregr. de fideicomm. art. 48. nu. 76. ſed habet ſuum titulum, & fundationem particularem, ideoq. requiritur ſpecialis appręhēſio quaſi poſſeſſionis, reſpectu ipſius, ſicut ex appræhēſione poſſeſſionis vnius prædij non infertur ad poſſeſſionem alterius. l. 1. §. veteres. & ibi gloſſ. ff. de acqu. poſſ. Iaſ. in princ. l. 3. nu. 30. ff. eod. Panorm. in cap. cum aliquibus. nu. 8. de ſent. & re iud. & in fortioribus terminis. Couar. var. reſol. lib. 3. c. 16. nu. fin.

Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO

Placentin. Archipresbyteratus. 17. Martij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus.*
2 *Collegialitatis qualitas quomodo probetur.*
3 *Prima dignitas quomodo probetur eſſe talis.*
4 *Vltimus ſtatus non attenditur, quando*

do conſtat de anteriori contrario.
5 *Mutatio ſtatus beneficiorum fit ex quadragenaria.*
6 *Collegiata eſt actu vel habitu.*

DECISIO XLIV.

DIctum fuit gratiam D. Marſilij eſſe iuſtificatam quoad reſeruationem in literis narratam, quòd ſcilicet Archipresbyteratus, de quo agitur, ſit prima Dignitas in collegiata, itaut cadat ſub regula tertia Cancellariæ.

Nam vtrumque probatur ex vltimo ſtatu, dum Boninus vltimo defunctus de dicto Archipresbyteratu tanquam de tali dignitate vſque de anno 1596. à Sede Apoſtolica fuit prouiſus, quam prouiſionem cum partes non cótrouertant, ſed admittant, dum quælibet ex eadem vacatione contendit ſuſtinere propriam collationem, inde deſumitur vltimus
1 ſtatus tanquam de reſeruato, qui ſufficit ad diſtinguendam pertinentiam collationis huiùs beneficij. Calder. conſ. 23. de prçb. Rot. coram Sanctiſſ. dec. 77. num. 9. & deciſ. 482. nu. 1. & dec. 154. nu. 3. & dec. 233. nu. 1. p. 1. recent. & idem fuit dictum in Placentina Plebis. 5. Nouembris præteriti coram me.

2 Et nihilominus qualitas collegialitatis ex alijs ſufficienter probatur: conſtat enim quòd vſque de anno 1381. & exinde de ann. 1401. 1436. 1450. 1504. 1518. & 1579. emanarũt collationes Canonicatuum, & Canonici Capitulariter congregati aſſignarunt prouiſis ſtallum in Choro, & locum in Capitulo, quod fieri nõ potuit abſque Collegiali nomine, Innoc. in c. poſtulaſti. in princ. de iuſpat. Rot. diuerſ. dec. 584. nu. 2. p. 4. & coram Sanctiſſ. eodem deciſ. 482. nu. 4. & in Cremonen. Præpoſituræ. 24. Maij. 1621. coram R. P. D. meo Remboldo.

3 Similiter quòd hæc dignitas Archipresbyteratus ſit prima in dicta eccleſia Sanctæ Mariæ, iuſtificatur ex collationibus an. 1505. & 1544. in quibus expreſſis verbis dicitur, quod hçc dignitas principalis exiſtit, & accedit aſſertio Viſitatoris in viſitatione anni 1579. in qua dicit collationem dicti Archipresbyteratus ſpectare ad Summum Pontificem, cui multum eſſe deferendum, ſæpè Rota cenſuit. Caſſad. dec. 2. de cauſ. poſſ. & prop. Seraph. dec. 1026. nu. 3. Rota coram Sanctiſſ. dec. 482. nu. 6. neque vrgent aliæ viſitationes, in quibus non habetur mentio de qualitate huius dignitatis, & quòd ſæpius facta fuerit prouiſio per concurſum, quæ indicant non eſſe primam dignitatem, quia quoad viſitationes ſufficit quod non contradicant poſteriori: concurſus autem non tollunt, quin magis inhærendum ſit enunciatiuis antiquis, & viſitationi prædictæ in quibus explicitè probatur iſta primalis qualitas.

4 Non obſtat, quòd vltimus ſtatus non ſit attendendus, quando conſtat de anteriori contrario. Rota deciſ. 154. nu. 3. & 4. p. 1. recen. & contrarius dicebatur probari ex eo, quod ab anno 1563. citra, & ſic per 60. annos fuerit in ſtatu ſimplicis parochialis, dum fuit prouiſa ab Ordinario tãquam de tali; primò de menſe Decembris 1563. in Cattaneum, poſtea de anno 1591. in Iouannatiũ per concurſum, & de anno 1592. per ſimilem concurſum in Arcellum, & de anno 1596. concurſus factus fuit, & approbatus fuit alter Arcellus.

5 Quia ex eiſdem prouiſionibus patet deficere probationem dum non intercedit ſpatium 40. annorum omnino neceſſarium ad mutationẽ ſtatus. cap. cum de beneficio. de præb. in 6. Seraph. dec. 1227. nu. 3. & dec. 91. nu. 1. & dec. 308. nu. 4. p. 1. recen. Vltra quod, & alia requiſita voluntatis, & poteſtatis, & bonæ fidei cõcurrere debent, vt in eiſdem deciſionibus aduertitur, ſed ab anno 1563. vſque ad annum 1596. certum eſt, quod

quod non decurrunt 40. anni, ſed 33. tantum, ergo ſub imperfecta probatione remanet ſtatus contrarius, qui non releuat; neque vrget exceptio ſubreptionis dictæ prouiſionis factæ in Boninum de dicto anno 1596. quia ſufficit quòd fuerit ſortita effectum, quod vtraque pars veniat ex eadem vacatione, vt interim quoad iuſtificationem gratiæ ſit attendenda, & vlterius patet prouiſionem anni 1591. factam fuiſſe vigore Indulti, vnde ſtatus æquiuocatur ex incertitudine collationis.

Demum non obſtat, quòd regula intelligi debeat de eccleſijs Collegiatis actu, & non habitu, prout hæc reperitur, quia narratiua tollit obiectum, dum expreſſum fuit, quod erat
6 Collegiata ſaltem habitu, & Papa nihilominus concеſſerit, vnde, vel eam ſub regula compræhendi dicendum eſt ex veriori, de qua per Decian. conſ. 6. nu. 10. vol. 2. vel quod Papa controuerſiam determinauerit, vt fuit dictum in cauſa Beneficiatus Sancti Petri. 8. Aprilis 1622. coram me. Et ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO

Pampilonen. Capellaniæ. 4. Martij. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Capellania debetur proximiori fundatoris, ſi ita in fundatione ſit dictũ.*

2 *Illegitimi veniunt appellatione conſanguineorum, cum ex ſanguine procedant.*

3 *Mens, & voluntas diſponentis inſpicitur, & communis vſus loquendi, vt excludatur, vel includatur illegitimus.*

4 *Filij ſunt, quos nuptiæ demonſtrant.*

5 *Illegitimi in Hiſpania gaudent nobilitate parentum, & ſunt de caſata.*

6 *Legitimi orti ab illegitimis ſunt habiles ad quæcumque beneficia.*

7 *Legitimus natus ex illegitimo fuit præſentatus ad Canonicatum, ad quem erat vocatus deſcendens.*

8 *Illegitimi comprehenduntur, quando diſponens vſus eſt verbis naturalibus.*

9 *Argumentum à vocatione actiua ad paſſiuam quando valeat.*

10 *Diſpoſitio qualibet recipit à iure communi interpretationem.*

11 *Affectio naturalis cadit etiam in legitimis ex illegitimis.*

12 *Vocatio à diſponente præſumitur facta ex naturali affectione.*

13 *Legitimus in pari gradu præfertur deſcendenti ex illegitimo.*

DECISIO XLV.

Domini dixerunt ſententiam, qua fuit pronunciatum capellaniam de qua agitur adiudicari debere Petro, eſſe reuocandam, quia
1 ex lege fundatoris dicta capellania debetur conſanguineo proximiori eiuſdem fundatoris; & dubium non eſt, quòd Didacus eſt proximior cõſanguineus ipſius fundatoris dicto Petro, ideoq. dicta capellania venit adiudicanda dicto Didaco, non autem Petro.

Nec obſtat, quòd Didacus deſcendit à Ioanne, qui fuit filius naturalis Ferdinandi fratris fundatoris, & ſic ex linea infecta: quia cum dictus fundator ſimpliciter mandauerit, quòd nominaretur in capellanum ſuus conſanguineus proximior; ſicq. vſus fuerit verbis naturalibus, non autem ciuilibus: cenſentur ſub dicta ordinatione compræhenſi nedum legitimi; ſed etiam illegitimi, & naturales; ſicq. multò magis nati ex illegitimo, eo quod illegitimi quoque veniunt appellatione conſanguineorum; quia inſpecto iure na-
2 turæ, etiam illegitimi, & ſpurij dicuntur procedere ex ſanguine, & in eis cadit naturalis affectus, vt notat Bar. per tex. in l. pronunciatio. §. familia. ibi. (cum ex eodem ſanguine proficiſcatur) ff. de verb. ſignif. & in l. tu-

l.tutelas,ſub num.3.ff.de capit.diminut.Fel.in c.in præſentia,ſub nu.22. verſ. eſt verum. de prob. cum pluribus cumulatis in duabus deciſionibus die ſcilicet 6. Nouembris.1617. & 16. Februarij.1618. coram R. P. D. meo Pirouano . in hac eadem cauſa factis.

3 Nec obſtat, quòd in hac materia, mens,& voluntas potiſſimum diſponentis, necnon communis vſus loquendi inſpicitur,an etiam conſideratur materia, vtrum ſcilicet illa ſit proportionabilis, vt in ea excludatur, vel includatur ſpurius, vel legitimus ex tali ſpurio deſcendens, vt poſt alios aduertit Modern. ad reg. 8.gloſ.5.num.123. quia vltra quod obiectum hoc videtur procedere, quando diſponens vſus fuit verbis ciuilibus, quæ in ſubſidium tantum, & ſecundario poſſunt importare illegitimos, prout eſt verbum filij, & liberi,quorum appellatione non veniunt propriè illegitimi, quia illi
4 ſunt propriè filij, quos nuptiæ demonſtrant Imol. Alex. & alij in l. ex facto.§.ſiquis rogatus. num. 5. ff.ad Trebell. per text. in l. filium definimus.ff.de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. & glo.in l.fin.ff.de iur.delib.

Secus verò quando talis diſponēs vſus eſt verbis naturalibus, quæ ex propria eorum ſignificatione æqualiter compræhendunt etiam ſpurios ex ſupra allegatis, quia tunc fruſtra recurritur ad coniecturas . l. continuus.§.cum ita.ff.de verb.oblig.l.ille aut ille.§.cum in verbis. ff. de leg. 3.l.pediculis.§.argento.ff.de aur. & argen.legat.

Ceſſat etiam difficultas in caſu iſto, ex quo nec communis vſus loquendi repugnat, quia in partibus Hiſpaniarum ex communi vſu loquendi verba (Deudo mas cercãno) quibus dicta diſpoſitio concepta legitur, compræhendunt etiam illegitimos, vt in puncto Garz. de benef. par.7.cap.15.num.46. & imò etiam
5 ex conſuetudine illarum partium, ſeu lege particulari, illegitimi quoque gaudent nobilitate parentum, non minus ac ipſimet legitimi, & ita veniunt etiam appellatione eorum, qui ſunt de familia, domo , caſata, vt in ſpecie tradit Azeued. conſ. 24. num. 27. & 29. dicens, quòd naturales clariſſimè ſunt de domo, caſata, & agnatione patris, ex particulari, & notoria Hiſpaniæ conſuetudine eos admittente ad inſignia,nomen, & arma, honores, & nobilitatem patris. Garz.vbi ſup.nu.49.

Nec dici etiam poteſt, quòd materia ſubiecta non ſit proportionabilis, vt ſub dictis verbis includantur ſpurij, quia non agitur de ſucceſſione in Maioricatu, vel alia ſimili re pertinente ad decus, & ſplendorem familiæ,quæ non ita per illegitimos, & deſcendentes ab eis,quam per legitimos illuſtratur, in quibus terminis procedunt allegata pro Petro, ſed tantum de ſucceſſione in capellania, in qua non conſiſtit decus,ac ſplendor familiæ; ita quòd ab ea cenſeantur excluſi legitimi deſcen-
6 dentes ab illegitimis,qui aliàs inſpecto iure cõmuni ſunt habiles & idonei ad quæcumque beneficia.gloſ.in cap. quia Clerici. in verbo, filij. de iurepatr. Nauar.conſ.4.nu.1.de iurepatr. & in terminis legitimi nati
7 ex illegitimo, & præſentati ad Canonicatum ad quem Teſtator vocauerat clericum deſcendentē à quodam Ioanne, quòd ſit ſub tali vocatione comprehenſus, fuit dictum in Tiraſoneñ Eleemoſynariæ. 14. Nouembris.1603. coram bo.me.Card. Lancellotto.

Nec denique mens, & voluntas diſponentis reſiſtit. Tum quia eo ipſo, quòd vſus fuit verbis naturalibus, & quæ tàm ex eorum ſignificatione, quàm ex communi vſu lo-
8 quendi illarum partium,compræhēdunt etiam illegitimos, cenſetur voluiſſe in dicta diſpoſitione compræhendere illegitimos, ſeu legitimos deſcendentes ab illegitimis, ad trad.

trad. per Bart. in l. generaliter. in 1. notab. C. de non numer. pecun. l. labeo. ff. de ſuppellect. legat. cum alijs per Tiraq. in l. ſi vnquam. in verſ. libertis. num. 17. & ſeq. C. de reuoc. donat.

Tùm etiam, quia, imò quòd dictus fundator non abhorruerit illegitimos, eosq. conſanguineos appellauerit, clarè apparet ex eo potiſſimùm, quòd cum ſuperius diſpoſuiſſet, quòd ſi cõſanguineus ipſius bona ſua adminiſtraret, non exigeretur ab eo ratio adminiſtrationis, poſtea ſubiunxit, quòd ſi dicta bona fuiſſent adminiſtrata per filium naturalē Ferdinandi ſui fratris, prout ſibi relatum fuerat, nedum non exigeretur ratio ab eo, prout ſuperius ordinauerat, ibi (vt dictum eſt) verumetiā ipſi darentur ducati 300. nam ex hac diſpoſitione colligitur, quòd habuit inter conſanguineos etiam dictum filium naturalem Ferdinandi, quodq. eundem particulari amore etiam præ cæteris cõſanguineis proſequebatur, adeò quod non ſolum non poſſit conſtare ex diſpoſitis ab eo, quòd non voluerit in diſpoſitione per ipſum ad fauorem proximiorum conſanguineorum facta cõpræhendere etiam illegitimos: ſed imò magis appareat animum ipſius fuiſſe etiam illegitimos compræhendere, non minus atque legitimos, dum ad fauorem eorumdemmet conſanguineorum diſpoſuit, ne ab ipſis ratio exigeretur, ad trad. per Soc. ſen. conſ. 102. nu. 9. lib. 3. Card. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 9. nu. 12.

Nec aliquid releuat, quòd fundator non ex beneuolentia, & affectu legauit Ioanni illegitimo dictos ducatos 300. & à reddenda ratione adminiſtrationis liberauit; ſed quòd hoc fecit vigore grauaminis teſtamenti ſui fratris Ferdinandi, tùm quia nullibi conſtat dictum teſtamētum Ferdinandi ſortitum fuiſſe effectum, aut Gundiſaluum fundatorem habuiſſe de tali teſtamento notitiā; tùm quia dictus fundator fuit inſtitutus hæres ſub conditione ſi perſonaliter veniret habitare, & reſidere ad Oppidum de Taffalla, & nõ alias, dum ergo dictus fundator obijt in Indijs vbi ſuum teſtamentum condidit, & nunquam poſt teſtamentum Ferdinandi habitauit in dicto Oppido de Taffalla, vtique dici non poteſt dictam hæreditatem adiuiſſe.

Nec obſtat, quòd fundator non nominauit dictum filium naturalem Ferdinandi per nomen propriū, ſed cum quadam nota contemptus, videlicet, quidam filius naturalis mei fratris, quia hoc non euenit ex eo, quòd dictum filium Ferdinandi cõtemneret, ſed quia propter longam eius abſentiam, & multorum annorum moram in Indijs, ignorabat nomen proprium filij Ferdinandi eius fratris, prout ignorabat etiam nomina filiorum Matthæi, quos pariter non nominauit eorum proprijs nominibus, neque in vulgari Hiſpano ſunt verba aliquo modo contemptiua, quia in proceſſu originali legitur (vn hiſo) licet interpres verterit (quidam) pro (vnus,) & ſi vt prætenditur aſpernatus fuiſſet dictum filium naturalem Ferdinandi, vtique eum non liberaſſet ab onere reddendi rationem, nec minus ipſi legaſſet ducatos 300. vt dictum eſt.

Nec obſtat, quòd voluerit ſaltem dictus fundator in concurſu legitimi cum legitimis deſcendentibus ex illegitimis præferri legitimum ex adductis in duabus poſterioribus deciſionibus in hac cauſa coram R.P.D. meo Pirouano factis. Quia hoc neque ex verbis (quibus concepta eſt fundatoris diſpoſitio) nec ex præſumpta, ſeu coniecturata mente ipſius diſponentis concludi poteſt.

Non ex verbis, quia verba, quibus dictus fundator vſus eſt, æqualiter important legitimum, & illegitimum, tàm ex propria eorum ſignificatione, quàm attento vſu loquendi, & conſuetudine illarum partium,

tium, vt ſupra fuit probatum.

Non etiam ex præſumpta fundatoris voluntate, quia nulla coniectura, ſaltem valida adducitur, ex qua poſſit talis voluntas elici; quinimò ex ſupra deductis apparet adeſſe ſatis vrgentes cõiecturas, quod dictus fundator non abhorruerit in ſpecie filium Ferdinandi, à quo deſcendit Didacus, quodque eundem appellauit conſanguineum, & præ cæteris honorauit.

Nec obſtat, quòd fundator reliquit iuſpatronatus Capellaniæ, de qua agitur Matthæo, & eo deficiente ipſius Matthæi filio primogenito; ideoq. videatur lineam Matthæi, at-
9 que ita legitimos prædilexiſſe, quia ſi liceret argumentari à vocatione actiua ad vocationem paſſiuam, hoc eſt, quòd in capellania ſit præferendus ille, qui fuit à teſtatore prælatus in patronatu: proculdubio hoc argumento excluderentur à capellania nedum illegitimi deſcendentes ex alia linea; ſed etiam omnes alij conſanguinei, etiam legitimi ipſius fundatoris, quibus ſimiliter linea dicti Matthæi fuit in patronatu prælata, quòd cum dici minimè poſſit, eo quia clarè apparet, quòd licèt Teſtator prius patronatum reliquerit Matthæo tantum, & ipſius Matthæi lineæ: tamen dum poſtea circa capellaniam diſpoſuit, non ſe reſtrinxit ad dictam lineam Matthæi, ſed ſimpliciter mandauit quòd in capellanum nominaretur proximior conſanguineus, & ſic hãc diſpoſitionem fecit ad fauorem omnium conſanguineorum, non autem ad fauorem lineæ Matthæi tantum. Merito, etiam ex dicta cõceſſione patronatus Matthæo facta, cõcludi non poteſt, quòd Teſtator voluerit lineam Matthæi alijs conſanguineis proximioribus, licèt ex illegitimis deſcendentibus præferri.

Nec faciunt aliæ coniecturæ deductæ, quia ſunt læuiſſimæ, & nihil operantur, eoq. magis, quòd quatenus verſaremur in dubio, ſumenda eſſet interpretatio ad fauorem deſcendentium ex illegitimis, ita quod ipſi etiam cẽſeantur ſub dicta diſpoſitione æqualiter cum legitimis incluſi, tùm quia ipſi ſunt de iure communi habiles, & idonei ad quæcumque beneficia, dignitates, & honores, vt ſupra fuit dictum: & quæli-
10 bet diſpoſitio recipit interpretationẽ à iure communi cap. cum dilectus. de conſuet. Anchar. conſ. 6. nu. 8. & conſ. 393. num. 2. tùm quia in dictis
11 legitimis, eorumq. parentibus cadit affectio naturalis. Abb. in cap. naturalis. §. ſunt & alij. in fin. de reſcr. Nauarr. d. conſ. 4. nu. 2. de iurepat. & in
12 dubio ſemper eſt præſumendum potius fieri vocationem ex naturali affectione, quàm ob aliam cauſam, vt in terminis notat Modern. ad reg. 8. gloſ. 5. nu. 125. & ſeq. quem refert, & ſequitur Garz. de benef. d. par. 7. cap. 15. ſub n. 53. ad fin verſ. & quod in dubio.

Nec obſtant in contrarium cumulata, quia illa procedunt, vel quando fundator vſus eſt verbis ciuilibus, ſub quibus ſaltẽ primario, & æqualiter non veniunt illegitimi, & deſcendentes ab eis, vt ſupra fuit dictũ, vel quando agitur de iurepatronatus honorifico, ſeu alia re inſtituta ad illuſtrandam familiam, quo caſu materia nõ eſt proportionabilis, vt poſſint dici vocati illegitimi.

Vel ſaltem quando cum illegitimo concurrit legitimus in pari gradu, ſecus verò quando Teſtator vſus eſt verbis naturalibus, & quæ tàm ex communi vſu loquendi, quàm ex conſuetudine important æqualiter illegitimos, & agitur de præſentatione paſſiua ad ſimplicem capella-
13 niam, nec legitimus eſt in pari gradu cum deſcendente ex illegitimo, vt in caſu iſto, tunc enim præfertur proximior licet deſcendat ab illegitimo, excluſo legitimo remotiore. Modern. dicta glo. 5. nu. 124. verſic. necnon an cæteris paribus. Garz.

dicto

dicto cap. 15. nu. 48. ad fin. & nu. 53. propè fin. &c.

R. P. D. VBALDO

Nicien. Parochialis. 20. Maij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent executionem paratam.*
2 *Vacatio eccleſiæ quomodo probetu.*
3 *Et probatur etiam ex partis confeſſione.*
4 *Presbyteratus probatur per teſtes.*
5 *Valor etiàm probatur per teſtes.*
6 *Nullitas concurſus quomodo probetur.*
7 *Decretum irritans tollit titulum, & prouiſionem.*
8 *Prouiſio nulla non conſumit vacationem.*
9 *Inualiditas vnius concurſus non inualidat alium concurſum.*
10 *Aſſerens aliquid, illud probare debet.*
11 *Via executiua ceſſat, ſi adſit legitimus contradictor.*
12 *Monitorium reſoluitur in ſimplicem citationem.*

DECISIO XLVI.

Obtinuit Io. Andreas Martinus prouiſus Apoſtolicus mandatum de immittendo ab A.C. executore, ſiue eius Iudice deputato, & in gradu appellationis commiſſa cauſa in Rota dubitaui, An dictum mandatum eſſet confirmandum, vel reuocandum, & Domini vtraque parte informante, & bis cauſa propoſita, pro confirmatione reſponderũt, quia
1 cùm Martinus iuſtificauerit gratiam ſuam, ei executio denegari non potuit, cùm literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habeant executionem paratam. Mohed. dec. 13. vt lit. pend. Caſſad. dec. 4. nu. 3. in fin. eod. tit. Rota dec. 558. nu. 2. p. 1. in recent. & ſæpiſſimè in alijs. Quod autem gratia ſit iuſtificata quoad omnia narrata dedu-
cebatur: nam quod eccleſia paro-
2 chialis, de qua agitur, vacauerit per obitum Nicolai Rogerij de menſe Aprilis 1621. probatur ex partita libri defunctorum extracta à Parocho, quæ probat iuxta cõſ. Imol. 110. in fin. Rebuff. ad regul. conſt. tom. 2. in tract. de regiſtr. baptiſ. & ſepult. art. vlt. gloſ. vnic. verſ. & ſic patet. Mandoſ. ad reg. 18. Cancell. quæſt. 10. nu. 4. Rota dec. 220. nu. 1. par. 2. diuerſ. in Barchinoneñ Beneficij. 20. Iunij. 1614. coram me. dec. 700. n. 4. p. 1. recent. & alias ſæpiſſimè. & con-
3 currit confeſſio partis in ſua prouiſione, vbi narrat eandem vacationẽ in menſe Aprilis. L. cum precum. C. de liber. cauſ. & idem, probatur ex teſtibus examinatis, qui etiam deponunt de poſſeſſione Nicolai. vt in ſumm. pro Martino alias dato. nu. 3. & 4.

Quod Martinus ſit presbyter, & à quatuor annis degerit, & de præſenti degat in Vrbe, & in parochiali eccleſia S. Ludouici de Vrbe confeſſarius exiſtat, deponunt teſtes in eodem ſumm. num. 6. partim de viſu,
4 partim de publica voce, & fama, quæ ſufficit in probandis habilitatibus prouiſi. Verall. dec. 277. nu. 5. & ſeqq. par. 1. Valor per non exceſ-
5 ſum narratus in ducatis 24. probatur ex iiſdem teſtibus de publica voce & fama, per verbum fuit, & eſt, quæ ſufficit etiam ad hunc effectum. Seraph. dec. 962. nu. 2. cum alijs per Rot. dec. 613. nu. 2. p. 1. recent. & accedit confeſſio partis eundem valorem exprimentis in ſua gratia.
6 Demùm quod etiam fuit narratum, videlicet, quòd concurſus habitus per examen ſuper dicta eccleſia parochiali vacañ fuerit nullus, & non ad formam in Concilio Tridentino præſcriptam, vel aliàs non fuerit ſeruata forma Conſtitutionis Pij Quinti, ſuper modo, & forma prouidendi de eccleſijs parochialibus, videbatur ſatis iuſtificatum ex reſponſo Sacræ Congregationis Sacri

Concilij Interpretum, quæ conſulta ad inſtantiam Horatij prouiſi à Vicelegato Auenioneñ,& partibus auditis cenſuit, concurſum in partibus vti peractum non ſeruata forma Cõcilij, ac Conſtitutionis Pij V. nullũ prorſus, atque irritum eſſe, cui reſolutioni,& ſimilibus à Sacra Congregatione emanatis, Rota ſemper plurimum detulit, neque eas vllo modo in dubiũ reuocare ſolet, vt in Auerſana Beneficiorum. 3. Iulij. 1606. coram bo. me. Card. Sacrato.

Non obſtat, quòd vacatio narrata non probetur ex eo, quòd tempore collationis factæ Martino, de menſe Septembris, iam præceſſerat collatio ad fauorem Horatij à Reuerendiſſ. V. Legato Auenioneñ,& ſic eccleſia non vacabat, quia ſtante nullitate concurſus declarata, vt ſupra, cùm Conciliũ, & Conſtitutio Pij V.
7 habeant decretũ irritans, quòd tollit titulum, & poſſeſſionem. Rota dec. 3. n. 1. de reſt. ſpol. Verall. dec. 307. nu. 4. p. 3. ſequitur, vt talis prouiſio
8 nulla, & iualida non conſumpſerit vacationem, vt in Panormitana Archipresbyteratus. 6. Martij. 1623. coram me, & in alijs.

Non obſtat, quòd huiuſmodi negatiua concurſus non fuerit concludenter probata, prout probari debet. iuxta dec. 323. ferè per tot. par. 2. recent. cum ex eo quod probata fue-
9 rit inualiditas vnius concurſus non ſequatur, quin alius validus adeſſe potuerit. Caſſad. dec. 4. nu. 5. de cau. poſſ. & prop. quia iſta negatiua ſatis viſa eſt probari ex ipſo decreto Sacræ Congregationis, cui fuit narratus concurſus factus die 10. Maij, in qno ipſe Horatius fuit declaratus idoneus, & cuius vigore fuit prouiſus à Vicelegato, quem concurſum in ſpecie Sacra Congregatio declarauit inualidum; vltra quodq́, cùm Martinus probauerit intentionem ſuam ex ſupradictis ſi Horatius præ-
10 tendit alium fuiſſe factum concurſum tenetur hoc probare, licet ſit reus, & poſſeſſor. l. 2. ff. de except.

Non obſtat demum, quòd Horatius haberet titulum, & poſſeſſionẽ, & ideò eſſet legitimus contradictor, & non poſſet cõtra eum agi via executiua immiſſionis. ad not. per Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict. diu. Adr.
11 toll. Quia fuit reſponſum in primis non conſtare, quòd d. titulus fuerit productus coram executore, quo caſu non videtur reuocanda immiſſio data, ex noua productione, niſi appareret incontinenti de bono iure producentis, cuius contrariũ hic apparet ex ſupra deductis. Seraph. in puncto dec. 357. nu. 5. Rot. in Elueñ Beneficij. 15. Nouemb. 1602. coram bo. mem. Penia, quæ eſt apud Marcheſ. de commiſſ. p. 1. fol. 350. nu. 5. Præterea ceſſat difficultas, ex quo decretum irritans de quo in Concilio, & Conſtitutione Pij V. inficit titulum & poſſeſſionem, vt ſupra dictum eſt.

Nec demùm releuat, quòd fuerit cœptum iudicium via Monitorij, & ſic actum fuerit, via ordinaria, quia Monitorium ipſum cantat pro immiſſione vigore literarum Apoſtolicarum, vt apparet, ex lectura, & ideò via ipſa executiua cenſetur intentata. Rot. dec. 307. nu. 10. coram fel. re.
12 Greg. XV. & Monitorium reſoluitur in ſimplicem citationem, quæ non facit, quin dicatur actum executiuè, vt in his terminis reſpondit Rot. dec. 373. ſub num. 8. & 9. coram R. P. D. Decano in eius impreſſ.

Et ita fuit deciſum.

REVERENDISS. COCCINO
ROTAE DECANO.

Cæſaraugustana Parochialis de Maella. 21. Iunij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Gratioſè ſubrogato dãda eſt immiſſio.*
2 *Si doceat de ſuo clericatu, de obitu prædeceſſoris in poſſeſſione, & reſeruatione.*

Cleri-

5 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*
4 *Obitus beneficiati in poſſeſſione quomodo probetur.*
5 *Gratiæ plures expediri nequeunt ſuper eadem ſupplicatione, & id declaratur.*
6 *Quòd non procedit quando literæ ſub diuerſis formis conceptæ fuerint.*
7 *Aliud eſt diuerſum, aliud contrariũ.*
8 *Subrogatio rigoroſa eſt, quando Papa mandat ſubrogari, gratioſa verò, quando Papa vtitur verbo, ſubrogamus.*
9 *Clauſula, vocatis vocandis, habet locum, quando executor debet iudicialiter procedere.*
10 *Poſſidens, & allegans alium titulum, quando non impediat immiſſionẽ.*
11 *Legitimus contradictor eſt prouiſus ab Ordinario, ſi poſſideat.*
12 *Ad hoc, vt ſuus titulus conſiderari debeat in iudicio immiſſionis.*
13 *Mandatum ex eius inſertione in ſcriptura probatur.*
14 *Proceſsus non requiritur, quando quis extraiudicialiter ſe informare poteſt.*
15 *Sententia quando iuſtificata præſumatur.*
16 *Diſpenſatio quando det acquiſitionem, non autem retentionem.*
17 *Alternatiua confeſſione ſtante, quid ſit agendum.*
18 *Exceptio quæ non ſit admittenda in iudicio executiuo.*

DECISIO XLVII.

1 FVit reſolutum D. Ludouico Torres gratioſè ſubrogato ad ius, & poſſeſſionem Thomæ de Berbegal vltimi poſſeſſoris Parochialis, de qua agitur, eſſe dandam immiſſionem, docet enim de ſuo clericatu, de obitu in poſſeſſione illius, in cuius locum petitur ſubrogatio, & de reſeruatione, quæ reſeruatio, ſeù lis vna cum dicto clericatu, & obitu in poſſeſſione, ſunt ad hunc effectum neceſſaria. Put. dec. 484. lib. 2. in nou.

2 Rota coram me in dec. 715. num. 3. p. 1. in recent. & fuit latè deductum in cauſa Mirandeñ Parochialis. 17. Maij. 1600. coram bo. me. Penia. vbi fuit dictum eandem eſſe rationem, ſi ſubrogatio deducatur ex corpore, vel ex clauſulis generalibus gratiæ.

3 Reſeruatio probatur ex deciſionibus in hac cauſa factis. Clericatus probatur ex literis patentibus. Gram. dec. 81. in princ. Obitus Thomæ in poſſeſſione probatur, quia ex vacatione per obitum eiuſdem Tho-
4 mæ Baſilius fuit præſentatus, & inſtitutus, & hæc hodie ipſe Baſilius magnificat. Et cum illis pro defenſione ſui iuris vtatur, fatetur Thomã obijſſe in poſſeſſione, ex quo reſultat euidens probatio. Aegid. deciſ. 268. & fuit reſolutũ in cauſa Auerſana Beneficiorum. 3. Iulij. 1606. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Sacrato.

Non obſtat, quòd cũ fuerint expeditæ literæ principales, non potuit denuo expediri ſubrogatio gratioſa ex clauſulis generalibus, cum ſuper
5 eadem ſupplicatione plures gratiæ expediri non poſſint. Pariſ. conſ. 77. lib. 4. per quod ita reſoluit Rota in cauſa Hiſpalen. Penſionis. 23. Ianu. 1572. coram bo. me. Card. Lancellotto ſeniore. & in Gienneñ. Præſtimonij. 15. Februarij. 1593. coram bo. me. Card. Blanchetto. quia Pariſius loquitur in gratijs contrarijs, quæ ſe ad inuicem non compatiuntur, non autem in gratijs diuerſis, & loquitur in caſu, quo prima expeditio fuerat facta per viam vnionis, ſecunda verò expeditio petebatur in titulum, quòd fieri non poterat, cum titulus contradicat vnioni. c. dudum. el 2. paulò ante fin. vbi glo. verb. intitulatam. & Doct. de elect. quare ille, qui vult expedire contraria ſub eadẽ ſupplicatione, eſt repellendus. l. 1. C. de furt. & ita ſunt intelligendæ prædictæ deciſiones, cum allegent Pariſium, ſecundum quem ſunt intelligendæ. Bart. in l. non ſolum. 7. §. ſi liberationis. nu. 7. ff. de liberat. legat.

Et hæc concluſio nunquam in Rota habuit difficultatem, nam cum de anno 1602. 17. Iunij coram bo. mem. Card. Lancelloto iuniore, fuiſſet reſolutum non eſſe dandam immiſſionem, ex quo non fuerat iuſtificata tota gratia, pars poſtea expediuit ad partes ſubrogationem gratioſam, & quia in propoſitione dubij principalis, Domini non habuerant difficultatem circa probationẽ reſeruationis, clericatus, & obitus in poſſeſſione poſt productionem dictæ ſubrogationis die 5. Iulij eiuſdẽ anni 1602. dictus bo. me. Cardinalis fecit verbum ſuper concedenda immiſſione, & Rota annuit ea ratio-
6 ne, quia ſuper eadem ſupplicatione, poſſunt plures literæ expediri diuerſis formis conceptæ, & fuit allegata deciſio in cauſa Corduben. Cantoriæ. 17. Maij. 1557. coram Quiroga. quam ſequitur Paleott. dec. 59. quæ eſt inter impreſſ. dec. 514. nu. 4. p. 3. lib. 3. diuerſ. & optimè faciunt deciſiones 59. & 63. de reſcr. in antiq. & facto per partes tũc verbo in Parco maiori, Domini Abbreuiatores ita de ſtylo ſeruari atteſtati fuerunt, & tunc retulit D. Ponens de ordine Regentis, qui erat D. Ferratinus vir doctus, poſtea à Paulo V. in Cardinalium numerum coaptatus.

Huius quoque ſententiæ eſt Pariſ. d. conſ. 77. nu. 8. lib. 4. dum enim reſpondet ad dictam deciſ. 59. & 63. de reſcrip. in antiq. quòd quis poteſt vti diuerſis gratijs, quæ ſibi fue-
6 rant conceſſæ, inquit, quòd aliud eſt diuerſum, aliud contrarium, & quòd Rota loquitur in diuerſis, non autem in contrarijs, prout erat in caſu ſuo, quia titulus, & vnio erant contraria, & propterea variatio non erat permiſſa, & hanc Rotæ ſententiam ego ſcripſi in annotationibus, ſeù deciſionibus meis, annot. 15. & in citata cauſa Auerſana beneficiorum. 3. Iulij. 1606. coram Illuſtriſſ. Sacrato. dũ ibi hoc motiuum fuiſſet appoſitum, Rota illud reiecit, & reſpondit ſufficere literas ita fuiſſe expeditas, & diſtinctionem prædictam factam coram bo. mem. Card. Lancellotto iuniore numquam vidi controuerſam, & pluries illam Rota ſequuta fuit, & ferè ſemper in relationibus cauſarum, quia viſa fuit res indubitata.

Neque eſt verum, quòd hic non agatur de ſubrogatione gratioſa, ſtãte clauſula, vocatis vocandis, &c. iuxta notata per Caſſad. deciſ. 1. in princ. vt lit. pend. vbi quòd rigoroſa
8 ſubrogatio eſt, quando Papa mandat ſubrogari, gratioſa verò quando Papa vtitur verbo, ſubrogamus. Mohed. dec. 11. vt lit. pend. nam Papa vtitur verbo, ſubrogamus, & clauſula, vocatis, eſt poſita in gratia principali, & repugnat, quod cenſeatur repetita in ſubrogatione gratioſa, cum Papa vtatur verbo, ſubrogamus, nec in dictis literis ſubrogationis gratioſæ datur executor; ſed literæ diriguntur ipſimet Ludouico,
9 vnde vllo pacto huic ſubrogationi applicatur clauſula, vocatis, &c. cũ habeat locum tantummodo, quando executor debet iudicialiter procedere ad aliquem actũ, vel ad ſubrogationem. Felin. in c. fin. nu. 24. de præſumpt. Rot. dec. 2. in fin. de offic. deleg. in nou. & ita in puncto fuit reſolutum in cauſa Senen. Canonicatus. 14. Maij. 1588. coram bo. me. Bubalo. in verſ. vltimo non obſtat.

Minus obſtat, quòd Baſilius ſit in poſſeſſione cum titulo, quia cum in deciſionibus in hac cauſa factis conſtet de reſeruatione, non eſt amplius legitimus contradictor. Bart. in l. final. num. 21. verſ. aut comparet aliquis. C. de edict. diu. Adrian. tollen.
10 dum vult, quod qui poſſidet, & allegat alium titulum, non impedit immiſſionem; ſed in iudicio immiſſionis eſt audiẽdus ſuper titulo ſuo, ad effectum, quòd ſi oſtendat titulum conſiderabilem, ſit procedendũ ordinariè, hinc ſi prouiſus ab Ordi-
11 nario poſſideat, eſt legitimus contradictor, non ad impediendam immiſſio-

miſſionem, ſi probabitur reſeruatio, aut quod Papa voluerit concurrere, aut præuenire; ſed ad effectum quòd ſuus titulus debeat conſiderari in
12 iudicio immiſſionis, qui ſi erit releuans, erit procedendum ordinariè, non executiuè, alias ſecus, vt colligitur ex tex. in cap. ſi à Sede. de præb. in 6. Put. deciſ. 120. lib. 1. in nou. & dec. 4. de præb. Sarnen. dec. 32. Modern. gloſſat. reg. 8. §. 3. procœmiali. nu. 69. & ſeq. & fuit latè deductum in cauſa Dertuſen. Canonicatus. 2. Maij. 1616. coram me. hic autem pro parte Baſilij nullus affertur titulus, qui obſtet reſeruationi.

Non obſtat allegata illegitimitas, quia Ludouicus ſatis docet de diſpenſatione ex ſententia lata de mẽſe Iulij 1580. per executorem Apoſtolicum Cæſarauguſtanum, cuius inſtrumentum rogatum per publicũ Notarium, cum literis legalitatis fuit exhibitum, & fuit lata in vim mandati de diſpenſando ſanctæ me. Gregorij XIII. quod mandatum in ea ſententia, de verbo ad verbum inſe-
13 ritur, & ideò probatur dictum mandatum, ex dicta inſertione facta. Felin. in c. cum in iure. nu. 8. de offic. deleg. Boer. dec. 281. nu. 6. & prædicta ſententia non eget alia iuſtificatione per acta publica, ex quo mandatum fuit commiſſum conſcientiæ Iudicis. Bald. in l. certum. nu. 7. in fin. C. vnde legit. Felin. in c. 1. nu. 51. verſ. & ſi dicatur conſcientiæ ſuæ de conſtit. Mandoſ. in addit. ad Lapum alleg. 15. in fin. & propterea cum ſe poſſet
14 extraiudicialiter informare, non requirebatur proceſſus. Put. dec. 140. lib. 2. in nou. Rot. dec. 406. num. 1. & 434. nu. 2. & 440. nu. 2. p. 1. in recen.
15 tum quia ex lapſu tanti temporis ſententia præſumitur iuſtificata, cum ad hunc effectum ſufficiant 30. anni. Caſſad. deciſ. 3. de procur. Rot. deciſ. 406. nu. 3. & dec. 434. nu. 2. par. 1. in recent. & huiuſmodi diſpenſatio ſuffragatur, etiam ad effectum obtinendi, & retinendi parochialem, tùm propter clauſulam, necnon quæcumque, & qualiacumque beneficia. Creſcen. dec. 1. nu. 5. de priuileg. Rota coram D. meo Pamphilio deciſ. 528. nu. 3. p. 1. in recent. tùm etiam, quia in ea legitur expreſſa diſpenſatio.

16 Neque etiam obſtat, quòd Ludouicus fuit diſpenſatus, vt plura recipere, & dummodo plura non eſſent, retinere, &c. quo caſu datur quidem acquiſitio; ſed non retentio. c. non poteſt. in fin. de præbend. in 6. clem. ſi plures. eodem tit. Rot. dec. 528. nu. 1. par. 1. in recent. quia non probatur, quod plura Ludouicus retinuerit, nam etſi in gratia obtenta ſuper parochiali narrauerit plura beneficia, non tamen narrauit ſimpliciter obtinere, ſed alternatiuè, ſeu ius ad illa habere, & ideo onus pro-
17 bandi incumbit alteri parti, quòd ius habuerit, & retinuerit, cum Ludouicus non ſe reſtrinxerit ad id, quod obtineret, non enim agitur, vt prætenditur, de confeſsione qualificata, quo caſu poteſt reijci qualitas; ſed de confeſsione alternatiuè facta, quo caſu eſt in electione Ludouici capere, quam voluerit. c. in alternatiuis. de reg. iur. in 6. l. ſi hæredi plures. ff. de cond. & demonſtr. & fuit in his terminis reſolutum in cauſa Pampilonen. de Ianzi. 1. Decemb. 1603. coram me. vbi aliæ deciſiones allegantur. Et quoad parochialem, de qua agitur, ceſſat etiam omnis difficultas, quia Ludouicus habet etiam peculiarem diſpenſationem retinendi, in prouiſione dictæ parochialis, quæ licèt non legatur in literis ſubrogationis, non refert, quia ſat eſt, quod ſit in gratia principali, & in hoc iudicio executiuo nõ habet opus iuſtificare gratiam principalem. Rot. dec. 214. nu. 4. & 5. par. 1. quod ſi in iudicio ordinario non iuſtificabit gratiam principalem, & propterea dicendum ſit, hanc ſecundã diſpenſationem ei non ſuffragari, non eſt præſentis inſpectionis; ſed in iudi-

cio ordinario de hoc cognoſcetur.

Et ceſſat omnis difficultas, quia cum non agatur principaliter de retentione, ſed de diſpenſatione, ſatis eſt, quod ex prædictis illegitimitas valde turbida reddatur propter diſ-
18 penſationem, ita vt iſta exceptio nõ ſit admittenda in hoc iudicio executiuo. Verall. dec. 342. nu. 6. par. 2. Rota coram D. meo Manzanedo in recent. dec. 387. nu. 5. & 6. p. 1. Contard. de moment. poſſeſſ. limit. 12. in fin. nu. 19. Burſat. conſ. 129. nu. 53. & 57. verſ. ſecundo reſpondetur. lib. 2. licet verè conſtet de ſufficienti diſpenſatione, vt patet ex prædictis.

Et ita, &c.

ILLVSTRISS. PATRIARCHA HIEROSOLYMITANO.

Concheñ Beneficij. 10. Iunij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Gratioſæ ſubrogato quando danda ſit immiſſio.*
2 *Reſeruatum beneficium eſt ex reg. 1. Cancell. & ex extrau. ad regimen de præb.*
3 *Et eo caſu quæ beneficia compræhendantur tamquam reſeruata.*
4 *Obitus prædeceſſores in poſſeſſione quomodo probetur.*
5 *Clericatus quomodo probetur.*
6 *Dubia diſputantur in Rota ſtante ſola ſupplicatione.*
7 *Beneficia vnita non poſſunt vniri ſeminario.*

DECISIO XLVIII.

FVit per DD. reſolutum Ioanni dandam eſſe immiſſionem vigo-
1 re gratioſæ ſubrogationis, quia per ipſum bene iuſtificantur omnia requiſita ad illam obtinendam nempe reſeruatio, obitus in poſſeſſione, & clericatus, quibus probatis conceditur ſine dubio immiſſio. Mohed. dec. 11. vt lit. pend. Rota dec. 700. nu. 1. & dec. 715. nu. 3. par. 1. recent. & coram ſan. mem. Greg. XV. dec. 32. & deciſ. 306. & deciſ. 394. & ſæpius in alijs.

2 Nam quod beneficium, de quo agitur ſit reſeruatum, clarè probatur ex diſpoſitione extrauag. ad regimen de præben. reſeruantis omnia beneficia promotorum, quæ etiam innouatur per regulam primã Cancellariæ, & habet quoque locum quando prout hic promotus obtinuiſſet facultatem retinendi beneficia propter generalitatem, & prægnantiam verborum dictæ extrauag. ibi vacantia, & in poſterum quomo-
3 dolibet vacatura, quæ capiunt non ſolum beneficia ſtatim per promotũ dimiſſa, ſed etiam illa, quæ ex diſpenſatione Apoſtolica retinebat. Caſſad. deciſ. 3. de conſtit. Ant. Aug. in epitom. ſuper prima reg. Cancell. §. 6. Simonet. de reſeruat. q. 27. in fi. Mandoſ. ſuper ead. prima reg. Cancell. q. 15. nu. 7. verſ. contrarium per Dominos de Rota fuit concluſum. Garz. de benef. p. 2. cap. 6. de vacat. promot. ad Epiſcopatum. nu. 30. & fuit reſolutum in illa Peruſina Fauſtina Cremonen. reſeruat. benef. 11. Iulij. 1605. coram bo. mem. Penia.

4 Obitus Petri in poſſeſſione iſtius beneficij probatur non ſolum ex cedula Conſiſtoriali prouiſionis Epiſcopatus factæ in eius perſonam cũ facultate retinendi beneficia, & præcipuè iſtud nuncupatum de Valuerde, de quo hodie agitur, cuius propterea poſſeſſionem præſumitur continuaſſe vſque ad obitum, ad tex. in l. ſiue poſſidetis. C. de probat. quòd procedit etiam ad effectum obtinendi immiſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis, vt per Rotam deciſ. 321. nu. 4. & dec. 700. nu. 3. par. 1. recent. ſed etiam probatur ex teſtibus datis in ſumm. num. 4. & 5. qui deponunt Petrum poſſediſſe de tempore ſuæ promotionis ad Epiſcopatum iſtud beneficium, & quòd viderunt illum ſemper poſſediſſe vſque ad eius obitum.

tum. Rota coram ſan. me. Greg. XV. dec. 394. nu. 4.

5 De clericatu verò conſtat ex literis patentibus Ordinarij datis in ſumm. n. 8. vltra depoſitionem vnius teſtis, qui dicit vidiſſe Ioannem Miſſam celebrantem, qui ſolus eſt ſufficiens, cum agatur de probanda qualitate prouiſi, quæ probatur etiam per leuiorem, ac ſemiplenam probationem. Seraphin. dec. 713. nu. 5.

Non obſtant, quæ longa ſerie deducũtur per informantes pro D. Didaco circa defectum iuriſdictionis Rotæ in progreſſu huius cauſæ ex eo quod in commiſſione obtenta per Ioannem cum facultate procedendi literis non expeditis fuerit tantum derogatum regul. 31. Cancell. inducentis defectum iuriſdictionis quoad omnia acta literis prius non expeditis, non autem fuerit derogatũ reg. 27. de non iudicando, iuxta formam ſupplicationis, quia fuit per DD. reſponſum derogationem, reg. 27. fore neceſſariam ſi hodie cauſa eſſet terminanda, & ferenda ſententia, quæ procukdubio non poſſet fieri cum ſola ſupplicatione abſque literis, ſecus verò quando, prout hic agitur de diſputatione dubiorum, quæ in Rota eſt actus extraiudicialis,

6 & in ea benè proceditur ante expeditionem literarum, prout alias Rota huiuſmodi diſputationes, cum ſolis ſupplicationibus admiſit in pluribus cauſis.

Et ita fuit concluſum.

Die 24. Auguſti 1619.

PRæſuppoſito, quod Archiepiſcopus Brunduſinus de anno 1610. ſeu alio veriori tempore, poſt tamen annũ 1602. vnierit Seminario Brunduſino nonnulla beneficia ſimplicia per Epiſcopum Oritanum ante eius promotionem obtenta, quæ ſecundum extrauag. ad regimen. cũ ſint affecta, & conſequenter vniri nequeant, petitur dictam vnionem declarari nullam, & inualidam.

7 Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretũ cenſuit, ſi beneficia huiuſmodi ab Epiſcopo Oritano tempore ſuæ promotionis obtinebantur, tamquam propterea Sedi Apoſtolicæ reſeruata, minimè potuiſſe vniri Seminario Brunduſino, & vnionem vt ſuperius proponitur, factam ab Archiepiſcopo, nullam prorſus atque irritã eſſe.

C. Card. de Torres.

R. P. D. BVRATTO

Aretina Capellaniæ. 9. Februarij. 1618.

SVMMARIVM.

1 *Lis ſuper beneficio ligat manus Ordinarij.*

2 *Lis ſuper benefieio ceſſione extinguitur.*

3 *Principalis præſumitur certior factus à procuratore ex curſu temporis.*

4 *Animus non proſequendo litem ex curſu temporis arguitur.*

5 *Fouens bonum ius poteſt ſe redimere à vexatione iniuſta dando pecuniam.*

6 *Lis iniuſta, & calumnioſa non impedit collationem Ordinarij.*

7 *Etiamſi ex ſtatu præſenti conſtet de iniuſtitia, & calumnia.*

DECISIO XLIX.

MArcellus à prætenſis patronis laicis præſentatus ad capellaniã, de qua agitur, de anno 1606. liti renunciauit, omniaq. ſua iura ad fauorem q. Camilli vti de libera à Sede Apoſtolica prouiſi, & colliti gantis ceſſit cum poſſeſſione ſubſecutà, in qua dictus Camillus obijt de menſe Iunii 1612.

Cumque Ordinarius Aretinus illam vti liberam, & in eius menſe vacantē contuliſſet Vincentio; Marcellus autem à Sanctiſſimo obtinuiſſet mandatum de prouidendo cum

ſubro-

ſubrogatione gratioſa in iuribus tã dicti Camilli, quàm q. Nicolai prædeceſſoris cum clauſula, verificato, quod de iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione exiſteret, cauſaq. ſuperinde inter eos orta ad Rotam deuoluta, factaq. ſub die 18. Maij. 1616. reſolutione non conſtare de iurepatronatus, fuit pro parte dicti Marcelli exhibita gratia ſi neutri, propoſitoq. ſub die 19. Iunij præteriti, dubio An dicta gratia eſſet iuſtificata, & reſolutione dilata, DD. in hac ſecunda propoſitione dixerũt non eſſe iuſtificatam, præſertim in eius principali fundamento, ſcilicet quoad non ius Vincentij, cum potius conſtare viſum fuerit de eius iure ex dicta collatione Ordinarij, ad quem ſpectabat, cum vacatio ſucceſſerit in eius menſe, vt ſupra.

1 Cui collationi nullum præſtitit impedimentũ lis orta inter dd. Marcellum, & q. Camillum, per quam manus Ordinarij ligantur. cap. 2. vt lit. pend. in 6. & clem. 1. eod. tit. cum vtrobique not. quia ex dicta ceſſio-

2 ne, & renunciatione Marcelli aliàs ad fauorem dicti q. Camilli facta, fuit extincta. cap. 1. de lit. conteſt. in 6. Imol. in clem. 1. nu. 23. vt lit. pend. Put. deciſ. 487. lib. 2. in nou. impreſſ. Lancell. de attent. cap. 4. in præfat. nu. 243. & 248. Pariſ. de reſig. lib. 2. quæſt. 3. nu. 17. itaut Ordinarius potuerit conferre. Lancell. vbi ſup. c. 3. nu. 121. & dixit Rota in Conchen. Archipresbyteratus. 27. Februarij. 1589. coram bo. me. Card. Platto.

Nec obſtare dicebatur, quòd ceſſio fuerit conditionalis, refectis ſcilicet Marcello expenſis litis inter partes taxatis ad ſc. 55. necnon obtento beneplacito Apoſtolico; nam quoad expenſas litis conſtat de illarum ſolutione, & exactione per procuratorem eiuſdem Marcelli, cuius mandatum datur in ſummario Vincentij num. 1. cum facultate recuperandi omnia, & quæcumque credita qui pecunias exegit à Coſmo depoſitario, vt d. Summ. nu. 2. ex illiſq. ſcut. 25. ſoluit Equ. Franciſco fratri Marcelli, alia verò ſc. 30. erogauit in redemptionem pignorum eiuſdem Marcelli, vt dicto ſummar. num. 3. cuius quidem ſcientia valdè veriſimilis viſa fuit DD. tùm quia præſumitur certior factus à dicto

3 procuratore ex curſu tanti temporis, cum per ſex annos ſubſequentes vſque ad obitum Camilli ſiluerit. iux. conſ. Rom. 481. nu. 8. verſ. & igitur. ex præmiſſis ſæpius a Rota approbatum, vt in dec. 396. nu. 3. p. 1. & 131. nu. 7. p. 2. diuerſ. & in Piſtorien. Beneficij. 16. Nouembris. 1615. coram me. ex quo etiam ſatis clarè argui-

4 tur animus ipſius non proſequendi amplius litem, qui videtur ſufficere ad hunc effectum. Caſſad. deciſ. 5. nu. 4. vt lit. pend. gloſ. ſuper 27. reg. de ſubrog. in 2. & 3. par. verſ. diceret tamen aliquis.

Quo verò ad beneplacitum Apoſtolicum ex dicta ſolutione, & receptione expenſarum, videtur ab hac conditione hinc inde receſſum, prout recedi potuit, quia illud non vi-

5 debatur neceſſarium, cum Camillus tamquam bonum ius fouens, vt ex dicta reſolutione, quòd capellania non erat de iurepatronatus, potuerit ad redimendas vexationes ſoluere Marcello ipſum iniuſtè moleſtanti dictas expenſas litis. gloſ. in c. dilectus. il 1. in verbo, recepit. de Simon. & ibi Anchar. in 2. not. & nu. 2. verſ. dic quod quandoque. Butr. nu. 2. & in 1. not. & nu. 3. verſ. oppon. gloſ. 1. idẽ Anchar. in c. ſuper eo. in 4. not. de tranſact. vbi Butr. nu. 4. Abb. nu. 3. Imol. num. 5. verſ. poteſt etiam. & verſ. ex pacto autem. & in cap. ſtatuimus. eod. tit. tradunt ibi Butr. nu. 2. in fin. verſ. dic tu. & Imol. nu. 3. verſ. ſi verò petitur. & in c. cum pridem. de pact. poſt gloſ. ibi, in verb. illicitè. idem Butr. nu. 16. verſ. ſi verò nõ eſt. Collectar. in cap. forus. num. 23. verſ. ex quo apparet, de verb. ſignif. Sarnen. in reg. de annal. q. 2. num. 4. verſ.

verſ. & quamuis in beneficialibus Nauar. conſ. 64. de ſimon. Pariſ. de reſign. lib. 14. quæſt. 3. nu. 7. & ſuperioris auctoritas non requirebatur. Pariſ. eod. tract. lib. 7. quæſt. 1. n. 104. cum adductis per Modern. Hiſpan. de benef. par. 11. cap. 3. de renunc. num. 249.

6 Aliquibus etiam ex DD. videbatur huiuſmodi litem, vti à ius non habente iniuſtè, & calumnioſè motam, impedire non potuiſſe collationem Ordinarij. Lap. in cap. 1. nu. 2. in fin. & ſeq. & ibi Gemin. col. 2. verſ. quærit. Lap. vt lit. pend. in 6. Guidop. dec. 479. nu. 2. Caſſad. dec. 7. num. 2. de dol. & cont. Biſign. dec. 2. in fi. de rer. permut. Creſc. dec. 19. num. 1. & ſeq. de probi. etiamſi ex ſtatu præ-

7 ſenti de iniuſtitia, & calumnia conſtet. Caſſad. d. dec. 7. nu. 2. & fuit dictum in Cæſarauguſtana Parochialis de Maella 18. Aprilis 1616. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Ex quibus reſolutum fuit gratiam non eſſe iuſtificatam.

Et in eadem coram eodem 16. Ian. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio conditionalis quando litem non extinguat.*

2 *Clauſula, non aliter, nec alio modo facit deficere conſenſum partium. & num. 8.*

3 *Deponere non eſt ſoluere.*

4 *Mandatum generale non comprehendit, vt procurator poſſit agere contra geſta per dominum.*

5 *Exactio facta contra formam mandati non præiudicat.*

6 *Certioratio vt ſit veriſimilis, plura concurrere debent.*

7 *Mandatum ſpeciale requiritur ad confitendum.*

9 *Recipere pecuniam à dante pro redimenda vexatione, eſt periculoſum.*

10 *Quando videatur proceſſum ad traditionem ſub ſpe implementi.*

11 *Quælibet probabilis cauſa excludit calumniam litis.*

12 *Et ſufficit iuſtificatio litis de facto.*

DECISIO L.

Non fuit dubitatum per DD. de non iure Marcelli, qui nititur gratiæ, ſi neutri cum vltra propriam confeſſionem ſui non iuris, quam Rota ad hunc effectum paſſim admittit præcedat reſolutio facta 18. Maij 1616. quod non conſtabat de iurepatronatus ex fundatione, & dotatione huius capellaniæ, ſuper quo ſe fundabat Marcellus ad iuſtificandam aliam gratiam, ſeu mandatum de prouidendo in forma dignum.

Sed difficultas conſiſtebat in non iure Vincentij aduerſarij ab Ordinario prouiſi cuius collatio dicebatur nulla tamquam de litigioſa; Et licèt DD. ſub die 9. Februarij præteriti exiſtimauerint litem fuiſſe extinctã, & ſic collationem validam ab hac tamen reſolutione hodie receſſerūt, tenentes idcirco conſtare etiam de non iure Vincentij.

1 Nam quod lis non fuerit extincta per tranſactionem, prout firmatum fuit in dicta vltima deciſione patere dixerunt DD. quia dicta tranſactio in qua Marcellus ceſſit iura ſua Camillo collitiganti fuit facta ſub conditione, quòd Camillus teneretur ſoluere Marcello ſcut. 55. pro expenſis in cauſa factis, obtenta tamen prius à Sede Apoſtolica approbatione ſupradictæ renunciationis cum conditione prædicta factę ipſius Camilli ſumptibus impetranda, adiecta

2 clauſula, & non aliter, nec alio modo, ſæpius etiam repetita, quæ facit deficere conſenſum partium, itaut nihil egiſſe videantur, ſi Principis conſenſus non acceſſerit, Curt. ſen. conſ. 8. col. 2. circa med. Cephal. conſ. 118. col. 2. n. 14. in princ. Card. Seraph. dec. 838. nu. 3. & 4.

Non ſolum autem neutra ex illis

impleta oſtenditur, ſed vtraque defecta videtur ex curſu ſexennij, infra quod ambæ impleri poterant. l. ſi ita ſtipulatum eſſem abs te. & l. ita ſtipulatus. verſ. Sabinus. ff. de verb. oblig. & in terminis beneplaciti Principis. Rol. conſ. 63. nu. 48. verſ. ad ſecundum. lib. 4. Cæphal. d. conſ. 118. nu. 16. & conſequenter dicta tranſactio conditionalis non extinxit litē. Lancell. de attent. lit. pend. p. 2. c. 4. in præfat. nu. 256. referens ita reſolutum fuiſſe in vna Barchinonen. Canonicatus, & præben.

Reſponſiones verò datæ in deciſione ceſſant ex facto; nam ex inſtrumento celebrato ſub die 10. Februarij. 1606. in ſummario Vincentij. nu. 1. non probatur prætenſa ſolutio, quia in eo tantum Coſmus primus depoſitarius in tranſactione deputatus ſummam penès ſe depoſitam ſoluit Camillo cum præſentia, licentia, & conſenſu Franciſci de Raſis, ipſius Marcelli procuratoris, cui nō tamen procuratorio, ſed proprio recipienti nomine, quod attenditur l. 1. vbi Bald. ff. de offic. conſ. Surd. conſ. 183. nu. 42. & tamquam depoſitario idem Camillo dictas pecunias ſoluit repetitis eiſdem conditionibus, ſub quibus tàm Coſmus, quàm ipſe illas receperant, quas etiā dictus Franciſcus in alio inſtrumento, de quo infra celebrato die 6. Aprilis. 1607. ſub eiſdem nomine, & cōditionibus expreſsè recepit, vt in ſummar. poſitionis. 9. Februarij præteriti. nu. 3. & ſic ſolum fuit mutatus

3 depoſitarius, deponere autem non eſt ſoluere. l. irē libertas. §. 1. ff. quib. mod. pign. Bart. in l. ſolutum. ff. de ſolut. Rot. dec. 623. nu. 2. p. 1. diuerſ. vnde nec etiam potuiſſet idē Franciſcus procurator Marcelli recipere ſolutionem, non obtento dicto beneplacito iuxta conuentionem expreſſam in dicta tranſactione, & ſic non impleta conditione, ſine qua nec Camillus, nec Marcellus contrahere voluerunt. l. ſi hominem. ff. mand. vbi not. Bart. Bald. Alberic. & Salyc. idem Bart. in l. ambitioſa. nu. 11. ff. de decr. ab Ord. facien. Bald. in l. præſes. num. 4. in fin. C. de tranſact. Alex. in l. qui Romæ. §. Callimachus. n. 7. in fin. verſ. debitum autem. ff. de

4 verb. oblig. nec enim mandatum generale compræhendit, vt procurator agere poſſit contra geſta per Dominum. Creſcen. dec. 94. alias 4. n. 4. de ſent. & re iud. & ideò per huiuſ-

5 modi exactionem contra formam mandati nihil fuit præiudicatū Marcello. l. item eorum. §. ſed ita. vbi Bart. ff. quod cuiuſque vniu. nom. c. Piſan. vbi Abb. de reſtit. ſpol. cum alijs per Strach. de Mercat. in tit. de mand. nu. 9.

Ex quibus etiam tollitur præſumptio ſcientię Marcelli. iux. conſ. Rom. 481. num. 8. maximè quia vt dictum eſt, actus non fuit geſtus procurato-

6 rio nomine, ſed proprio, & plura debent concurrere, vt ſit veriſimilis certioratio Domini. Rota dec. 396. nu. 3. p. 1. & 131. nu. 7. p. 2. diuerſ.

Prætenſe verò ſolutiones ſcut. 55. videlicet 25. in vna manu Equ. Frāciſco fratri Marcelli, & 30. in alia cuidam Monaco aſſerto d. Marcelli creditori non probantur per confeſſiones d. Equ. Franciſci nullum habentis mandatum à Marcello, quod

7 etiam debuiſſet eſſe ſpeciale ad confitendum. Bart. in l. 2. §. in mutui autem. nu. 6. ff. ſi cert. pet. & in l. non abſtulit. per illum text. C. de nouat. Socin. conſ. 3. nu. 6. lib. 1. Capic. dec. 18. nu. 7. Card. Seraph. dec. 987. n. 5. de quo etiam dubitauit Rota ſub die 19. Iunij. 1617. dum ordinauit vt coadiuuaretur probatio mandati.

Et ex his ceſſat etiam reſponſio, quod per dictam ſolutionem, & receptionem videbatur hinc inde receſſū à conditione beneplaciti Apoſtolici impetrandi.

8 Nec ſubſiſtit quoque beneplacitum non fuiſſe neceſſarium, quia Camillus poterat ad redimendas vexationes ſoluere expenſas, & Marcellus

cellus recipere ſine labe ſimoniæ ; nam neutra partium voluit pro tranquillitate conſcientiæ, & validitate contractus aliter quàm ſub illa forma reſeruationis beneplaciti cõtrahere,vt per illam clauſulam,non aliter,nec alio modo geminatam conſenſus abdicatiuam,vt ſupra dictum eſt; & ideò contractus fuit conditionalis, etiamſi beneplacitum nõ fuiſſet neceſſarium. Pariſ. conſ. 19. nu. 18.lib.2. Roland. d.conſ.63.nu.13. lib.4. nec de redimendis vexationibus fuit dictum in tranſactione, ſed ceſſio fuit facta ad fauorem Camilli, qui videtur egiſſe de iure Marcelli conſequendo. ad trad. per Butr. in c.dilectus.nu.3. & 5. & ibi Abb. de Simon. latè Rebuff.in praxi in tit.de Sim.de reſig.nu.17. & ſeqq. & materia eſt periculoſa ſine beneplacito Apoſtolico, vt fuit dictum in Vlixbonen. Prioratus. 14.Martij.1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Dama-
9 ſceno. & quamuis poſſit licitè dari, tamen non poteſt licitè recipi. Hoſt. in d.c.dilectus.Summ.Ang.in verbo ſimonia.in 2.nu.12. & ſeqq.

Similiter non ſubſiſtit, quod per dimiſſionem poſſeſſionis dicti Marcelli, & pacificam poſſeſſionem Camilli hodie deductam vſque ad obitum dicatur diſceſſum à dd. conditionibus, nam imò videtur proceſ-
10 ſum ad traditionem ſub ſpe implementi. l.ſi ego.§.1.ff.de iur.dot. l.ſi ſub conditione.vbi Bart.nu.9.& 10. & poſt eum Ang. & Imol.ff.de ſolut. Bald.in l.contractus.nu.28. verſ. ſecundo quæritur. C.de fid.inſtr. Bologn.ad conſ. Anan. 19.num.22. & ſentit Rota in Romana domorum in Burgo. 8.Febr.1616.coram R.P.D. meo Vbaldo.

Aliud autem fundamentum reſolutionis videlicet litis calumnioſæ, viſum fuit Dominis non ſubſiſtere, cum non appareat fuiſſe notoriè calumnioſam, & quælibet probabilis
11 cauſa excludit calumniam litis, vt fuit dictum in Conchen. Archipreſbyteratus. 19.Ianuarij.1598. coram Litta. in Gerunden. Canonicatus. 14. Maij. 1601. coram Illuſtriſſ. D. Card.Ludouiſio.in Firmana Altaris. 30. Ianuarij. 1614. & in Catanien. quartæ portionis. 1.Iunij.1615. corã R.P.D. meo Dunozet. & ſufficit iu-
12 ſtificatio litis de facto, vt in Bracaren. Beneficij.28.Nouemb.1603.& in Toletana Archipresbyteratus.24. eiuſdem anni coram eodẽ Illuſtriſſ. D. Bononien. & alijs pluribus.

Ex quibus fuit receſſum à deciſis vtraque parte informante, &c.

R. P. D. VBALDO

Colonien. Canonicatus S. Vrſulæ. 27.Ianuarij.1627.

SVMMARIVM.

1 *Gratiosè ſubrogato quando ſit danda immiſſio.*
2 *Beneficium vacans in Curia eſt reſeruatum.*
3 *Clericatus probatur per literas patentes Ordinarij.*
4 *Poſſeſſio beneficiati quomodo probetur.*
5 *Reſignatio quando dicatur inualida.*
6 *Præſumptio ſtat pro inſtrumẽto,eiuſq. validitate.*
7 *Geſta capitulariter dicuntur, ſi canonici fuerunt vocati, licèt non omnes venerint.*
8 *Ordinariè quando ſit procedendum inter habentes parem titulum.*
9 *Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immiſſionem.*

DECISIO LI.

Dominus Guilielmus Steijnuuech vſque de anno 1617. reſignauit in manibus Papæ Canonicatum S.Vrſulæ, de quo agitur, ad fauorem Domini Gaſparis Pauli,qui eiuſdem Canonicatus capta poſſeſſione, illum poſtea reſignauit,& ceſſit ad fauorẽ D. Georgij Pauli Straij;ſed cum poſtmodum obierit prędictus

dictus

dictus Guilielmus, fuit de eodem canonicatu, tamquam per obitum vacante, prouiſus à Capitulo vigore precum imperialium Alexander Simonis, qui cum prætendat ſe eſſe in poſſeſſione, & cauſa fuerit in Rota introducta, dubitatum fuit, An D. Georgio eſſet danda immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ, quam ad partes expediuit, & per quam ſubrogatur in ius, & poſſeſſionē, tàm Guilielmi primi reſignantis, quàm Gaſparis ſecundi, & Domini vtraque parte informante affirmatiuè reſponderunt.

1 Quia quotieſcunque apparet, beneficium eſſe reſeruatum, datur immiſſio vigore ſubrogationis gratioſę, iuſtificato ſolummodò clericatu, & poſſeſſione eius, in cuius locum fuit facta ſubrogatio. Seraph.dec.1426. nu.1.Rota dec.154.p.1.& dec.197. p.2.in recent. & tenuit Rota in Cæſarauguſtana Parochialis de Coſſuenda. 13. Nouembris. 1620. coram R.P.D. meo Pirouano, & in alijs.

In caſu autem noſtro omnia ſupradicta requiſita fuerunt ſufficienter iuſtificata; nam de reſeruatione conſtat ex reſignatione facta in Curia in manibus Papæ, tàm per Guilielmum, quàm per Gaſparem, quo 2 caſu beneficium dicitur vacare in Curia, & ideò cadit ſub reſeruatione clauſa in corpore iuris vigore. c.2.de præben.in 6.Rota dec.1.n.4. de rer.permut.in nou. Put.dec.38.in fin.nu.2.lib.2.in nou. Pariſ.de reſign. lib.9. q.14. num.1. & dixit Rota in d. Cæſarauguſtana Parochialis, & antea in Montisfaliſci Capellaniæ. 30.Iunij.1606.coram bo.me. Card. Lancellotto.

3 De clericatu verò non dubitatur, & de eo conſtat per literas patentes Ordinarij.gloſ.in cap.inter quatuor. de cler.peregr. Rota dec.16.de probat.in antiq. Rebuff.in praxi 1.p. in for.lit.tonſur.nu.22.

4 De poſſeſſione pariter dubitari nō poteſt, tàm reſpectu primi, quàm ſecundi reſignantis; nam poſſeſſio dicti Guilielmi probatur ex cōfeſſione alterius partis in commiſſione Rotali, vbi explicitè fatetur pacificam poſſeſſionem Guilielmi de tempore reſignationis. vt in ſummar. num.6. qua confeſſione nulla melior poteſt dari probatio. c. per tuas.de probat. Aym.conſ.61.num.3. Rot. dec. 98. nu.2.p.2.diuerſ.

Poſſeſſio verò D. Gaſparis probatur per publicum inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis, quod datur in d.ſumm. nu.7. & probat poſſeſſionē ad omnes iuris effectus, alio in poſſeſſione non exiſtente. l.prædia. vbi Bart.ff.de acquir.poſſ.l.non idcircò. vbi Bald.C.de fid.inſtrum. Rot. diu. deciſ.202.nu.3.p.1. & dec.62.nu.1. p.2. Caſſad.dec.20. in fin. de præb. Put. dec.350.nu.4.lib.1. ſecundum nou.impreſſ. & fuit dictum in Auguſtan. Hoſpitalis.21.Februarij.1611. coram bo. mem. D. meo Vbaldo, & ſæpè in alijs.

5 Neque viſa ſunt obſtare ea, quæ fuerunt oppoſita contra ſupradictā reſeruationem, & in primis, quòd reſignatio Guilielmi eſſet inualida ex defectu conſenſus eiuſdem Guilielmi, ſub prætextu quòd fecerit ſupradictam reſignationem, dum exiſtebat in ebrietate, quia Domini reſponderunt, hanc ebrietatem nō eſſe aliquo modo probatam, cum teſtes deponant quidem, quòd Guilielmus reſignans, & Gaſpar reſignatarius biberent, non autem aliquid dicunt circa ebrietatem, & teſtes inſtrumētarij, qui pro hac parte dantur in ſumm. additionali nu. 1. deponunt de contrario, quòd dictus Guilielmus tempore reſignationis non erat ebrius, & quòd fuit facta iſta reſignatio liberè, ſine dolo, & fraude, & quòd ipſe erat ſanæ mentis, prout in dubio præſumitur. Mantic. de coniect.vlt.volunt.lib.2.tit.5.n.2. prout 6 pariter præſumptio ſtat pro inſtrumento, & illius validitate. Bald.in l. quoties. in fin.C.de iudic. Rot.dec.

127.

22 7.num.2.poſt 2.vol. conſ.Farin.

Non obſtat,quòd poſſeſſio Gaſparis vltimi reſignantis non fuerit capitulariter capta ; tum quia prædictus Georgius fuit, vt dixi, ſubrogatus, tàm ad poſſeſſionem Guilielmi, quàm Gaſparis, & ſic ſufficeret conſtare de poſſeſſione dicti Guilielmi primi reſignantis ; tum quia licèt in tradenda poſſeſſione dicto Gaſpari non interfuerint, niſi Abbatiſſa, & vnus Canonicus, tamen cum fuerint factæ monitiones de ordine Abbatiſſæ ad congregandum Capitulum, & fuerint vocati omnes Canonici
7 tunc exiſtentes, hoc videtur ſufficere, nam ſi vocati noluerunt venire, totum ius Capituli remanſit in Abbatiſſa, & Canonico, qui interuenit, & ſic poſſeſſio per eos data Gaſpari, fuit capitulariter capta. Abb. in cap. cum omnes.col.fin.n.13. verſ.tamen vnam diuerſitatem. de conſtit. Put. dec. 283.lib.3. in nou.

Non obſtat,quòd Alexander habeat parem titulum vigore precum imperialium, & ſit in poſſeſſione, vnde intret regula, quòd inter habentes parem titulum procedendum
8 ſit ordinariè,& non exequutiuè per viam immiſſionis, quia cum dictus Alexander non veniat ex eadem vacatione per reſignationem, ſed diuerſa; per obitum, nec ex eodē fonte, ſcilicet, à Sede Apoſtolica, nec habeat ſimilem ſubrogationem, non habetur pro legitimo contradictore ad impediendam immiſſionem, vt fuit ſæpiſſimè ſentum in Rota . Caputaq. dec.329.p.1. & fuit reſolutũ in Pampilonen. Parochialis de Arcoz.4.Maij.1613. coram bon.mem. D.meo Vbaldo . in Barbaſtren.Prioratus.11.Ianuarij.1616.coram R.P. D.Veroſpio . & in Ratisbonen. Canonicatus. 17. Nouemb. 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alijs .

Non obſtat defectus publicationis reſignationis iuxta formam Cõſtitutionis Gregorij XIII. quia iſtud obiectum hodie ceſſat ex facto, cum in ſumm. Georgij nu.5.detur inſtrumentum publicationis, vbi Notarius coram teſtibus aſſerit, fuiſſe adimpleta omnia ſeruanda iuxta formam dictæ Conſtitutionis , vltra quòd gratia Georgij capit etiam vacationem ob non publicationem .

Non obſtat exceptio de aſſequutione alterius Canonicatus incompatibilis, quia incompatibilitas non
9 probatur, & in omnem caſum, tàm iſta exceptio,quàm alia proximè adducta reſpiciunt petitorium, & tamquam requirentes altiorem indaginem non poſſunt impedire immiſſionem vigore ſupradictæ ſubrogationis gratioſæ, vt dixit Rota in Iacen. Parochialis. 23.Iunij.1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio . & in Veronen. Canonicatus.8.Decemb.1604. coram Illuſtriſſ. Card.Millino , relatis per Modern. Bonon.de acq. poſſ. q.18.art.1.ſub nu.29.

Et ita deciſum .

Et in eadem coram eodem. 26.April. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio reſignationis probatur ex relatione Notarij .*

2 *Notarius non poteſt præiudicare inſtrumento prius facto .*

3 *Subrogatio ad poſſeſſionem intelligitur de poſſeſſione vtriuſque .*

4 *Supplicatio recipit interpretationem à literis , ſecundum quas iudicandum eſt .*

DECISIO LII.

PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta die 27.Ian.1627. in qua vtraque parte informante reſolutum fuit, eſſe dandam immiſſionẽ D. Georgio vigore ſubrogationis gratioſæ , cum omnia requiſita neceſſaria ad hanc immiſſionem obtinendam ſufficienter iuſtificaſſet, vt

k latè

latè fuit deductum in d. deciſione, cui non viſus eſt obſtare prætenſus defectus publicationis reſignationis, quia gratia D. Georgij, nedum compræhendit vacationem ex reſignatione, ſed etiam vacationem ob nõ publicationem, & ſic ſatis etiam eſſet, quòd vacatio verificaretur, ob non publicationem. Rot. deciſ. 7. de reſcript. in nou. ſed iſta difficultas penitùs ceſſat ex facto, quia docetur de publicatione ex inſtrumento, vbi
1 Notarius refert, ſe feciſſe dictã publicationem in omnibus, & per omnia, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII. vt in ſumm. Georgij nu. 5. quæ relatio ſufficit, vt firmat Pariſ. de reſignat. lib. 11. quæſt. 6. nu. 51. & 63. vbi atteſtatur ita fuiſſe aliàs reſolutum in Burgen. Canonicatus. 10. Decembris. 1585. coram Gipſio.

Nec obſtat fides Notarij poſtea data, quòd ipſe non fecerit publicationem in Metropolitana Colonien. quia iſta fides non facit fidem, &
2 Notarius non poteſt præiudicare inſtrumento prius facto, nec ei creditur in præiudicium tertij. Caſtrenſ. in l. Seia mancipia. nu. 2. ff. ad Velleian. Surd. conſ. 173. num. 81. lib. 2. & conſ. 326. nu. 20. Seraph. dec. 1300. nu. 4. & dixit Rota in Turritana Bonorum. 17. Aprilis. 1617. coram bo. mem. D. meo Vbaldo.

Deinde in omnem caſum iſta exceptio tamquam turbida, & requirẽs altiorem indaginẽ non eſſet admittenda in iſto iudicio, in quo ſufficit iuſtificare clericatum, obitum in poſſeſſione, & reſeruationem, quæ omnia ſunt ſufficienter iuſtificata, vt in deciſione.

Non obſtat, quòd poſſeſſio D. Gaſparis, qui fecit reſignationem ad fauorem D. Georgij, non eſſet manutenibilis, tamquam capta, exiſtente Guilielmo in ſua detentatione, quia de hac detentatione non conſtat, prout conſtare deberet ad hunc effectum. Mohed. dec. 20. in fin. de reſtit. ſpoliat. deinde quatenus etiam iſta detentatio fuiſſet ſufficiẽter probata, nõ idcirco gratia Georgij corrueret, cùm ipſe fuerit ſubrogatus in poſſeſſionem tàm Gaſparis, quàm Guilielmi: Et ex hoc ceſſant omnia exaduerſo deducta contra poſſeſſionem dicti Gaſparis, cum D. Georgio ſufficiat etiam ſola poſſeſſio Guilielmi.

Nec obſtare viſum fuit, quòd in ſupplicatione non legatur ſubrogatio expreſſa ad poſſeſſionẽ Guiliel-
3 mi, quia cùm indefinitè fuerit facta ſubrogatio ad poſſeſſionem, id debet intelligi de poſſeſſione vtriuſque, nempè tàm primi, quàm ſecundi reſignantis, de quibus in corpore ſupplicationis fuit facta ſpecifica mentio. l. ſi plures. ff. de legat. 3. Rot. dec. 29. nu. 4. in fin. par. 2. in recent. & ſat eſt ita fuiſſe declaratum in literis; nã
4 ſupplicatio recipit interpretationem à literis, ſecundum quas iudicari debet, non autem ſecundum ſupplicationem. ex reg. 26. de non iudic. ſecun. form. ſupplicat. & ibi Sarnen. quæſt. 1. col. 4. in fin. verſ. redeundo igitur. Cæſ. de Graſſ. dec. 1. nu. 7. de probat. Caſſad. dec. 2. nu. 7. de vnion. & fuit dictum in Ferrarien. Bonorũ. 15. Iunij. 1615. coram bo. me. D. meo Vbaldo.

Et ita deciſum.

Et in eadem coram eodem. 14. Maij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacantia apud Sedem ſunt reſeruata.*

2 *Legitimus contradictor quando poſſit impedire executionem.*

DECISIO LII.

FVerunt in hac cauſa factæ duæ deciſiones ad fauorẽ D. Georgij Pauli Strauij, quòd ei ſit concedenda immiſſio vigore ſubrogationis

nis gratioſæ, & cum fuerit inſtatum pro cauſæ expeditione, Domini in relationibus cauſarum, dandam eſſe cenſuerunt.

1 Nec obſtare quod de nouo opponebatur, quòd Alexander eſſet prouiſus vigore precum imperialium, quæ preces capiant etiam Beneficia vacantia ex cauſa reſignationis, quia cum in dictis precibus excipiantur beneficia reſeruata, quæ continentur in extrauag. ad regimen. de præbend. in qua extrauaganti inter alia beneficia reſeruantur illa, quæ vacant apud Sedem, ſequitur, quòd Canonicatus, de quo agitur, non dicatur compræhenſus ſub dictis precibus, ſtante reſignatione facta in manibus Papæ, per quam dicitur vacare apud Sedem, & intrat etiam reſeruatio cap. 2. de præb. in 6. in quo reſeruantur beneficia apud Sedem vacantia. gloſ. in clem. 1. in verbo, mori. vt lit. pend. Rot. dec. 1. num. 5. verſ. ratio quia. de rer. permut. in nou. Pariſ. de reſign. lib. 9. quæſt. 14. nu. 1. Simonett. de reſeru. quæſt. 28. nu. 1. & fuit tentum in Cæſarauguſtana Parochialis de Coſſuenda. 13. Nouemb. 1620. coram R.P.D. meo Pirouano.

Nõ obſtat deciſio Cordubeñ Capellaniæ. 25. Octobris. 1596. coram Corduba, quia loquitur, quando beneficiũ dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc enim ſi dimittatur in partibus, & licèt ſit reſeruatum, & in Curia vacare dicatur; non tamen dicitur vacare apud Sedem, qui non eſt caſus noſter, in quo agitur de vacatione expreſſa apud Sedem per reſignationem factam in manibus Papæ iuxta ſuperius allegata.

2 Pariter Domini dixerunt, non obſtare quòd Alexander ſit prouiſus ab Ordinario vigore precum imperialium, & ſit in poſſeſſione; & ideò videatur legitimus contradictor, vt colligitur in c. ſi à Sede. de præben. in 6. quia hoc benè procedit ad effectum, quòd audiatur in hoc iudicio poſſeſſorio, non autem ad impediẽdam exequutionem, cùm, ſtante notoria reſeruatione, vt ſupra, non poſſit ex ſuo titulo obtinere immiſſionem; & ideò eſſet inconueniens, vt ipſe poſſet prouiſo Apoſtolico hanc immiſſionem impedire, quam ipſe in concurſu cum prouiſo Apoſtolico obtinere non poteſt. Verall. deciſ. 349. lib. 2. Rot. dec. 711. nu. 2. p. 1. in recent. & fuit tentum in Caſtellaneñ Canonicatus. 4. Iulij. 1625. coram bo. mem. Buratto. vbi aliæ ſimiles deciſiones allegantur.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. VIRILI

Cuſentina Abbatiæ. 20. Decembris. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratioſè quando ſit danda immiſſio.*
2 *Clericatus quomodo probetur.*
3 *Clericatus remanet probatus probatis ordinibus maioribus.*
4 *Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata.*
5 *Reſeruatio eſt clara ex reſignatione facta in manibus Papæ.*
6 *Reſeruatio ex quibus reddatur turbida.*
7 *Clauſula, arbitrio Rotæ, quid importet.*
8 *Iuſpat. perſonarum potentium probatur ex Conc. Trid.*
9 *Iuſpat. non dicitur iuſtificatum, donec contrarium probari poteſt.*
10 *Beneficia omnia præſumuntur libera.*
11 *Poſſeſſio quantumuis longæua non ſuffragatur contra prouiſum ex vi gratioſæ ſubrogationis.*
12 *Confeſſio quando poſſit reuocari.*
13 *Immemorabilis quomodo probetur ad probandum iuſpat.*

DECISIO LIII.

1 Dixerunt Domini gratiam ſubrogationis gratioſæ Matthæi

 Rocchi

Rocchi eſſe iuſtificatam, & ei dandā eſſe immiſſionem; nam pro huiuſmodi iuſtificatione tria tantùm requiruntur, videlicet docere de clericatu, de poſſeſſione, & de reſeruatione. Put. dec. 214. lib. 1. & dec. 495. nu. 2. lib. 2. Seraph. dec. 1426. nu. 1. Rota dec. 154. par. 1. & 197. p. 2. recent. & fuit dictum coram me in Argentina Præpoſituræ. 1. Iulij. 1626.

2 Clericatus enim Matthæi probatur ex teſtibus deponentibus de cōmuni reputatione presbyteratus. Rota dec. 14. de prob. in antiq. & dec. 8. de cauſ. poſſ. & prop. Put. dec. 26. lib. 1. in nou. Verall. dec. 277. p. 1. & ex literis patentibus Ordinarij probatur ſubdiaconatus. Rot. deciſ. 16. de probat. in antiq. & probatis Ordini-
3 bus maioribus, remanet probatus clericatus. Put. dec. 140. nu. 5. lib. 2. in nou. Bald. in l. de ſolemnibus, nu. 4. C. de fid. inſtr. & fuit dictum in ſupradicta Argentina Præpoſituræ, coram me. Et ſat eſt, quòd in literis patentibus alieni Epiſcopi dicatur de licentia ſui Epiſcopi. Gabriel. conſ. 181. nu. 17. lib. 2. Cæſ. de Graſſ. dec. 1. de præſumpt.

Poſſeſſio Io. Baptiſtæ reſignantis probatur ex teſtibus, & ſufficit ſemiplena. Rot. dec. 509. nu. 4. p. 2. recen.
4 & ſemel probata præſumitur continuata vſque ad diem reſignationis. l. ſiue poſſideris. C. de probat. Rota dec. 4. nu. 12. & 14. & dec. 80. nu. 11. & 2. p. 2. diuerſ. & ſubrogatus vti ſucceſſor poteſt allegare præſumptionem cōtinuationis. Greg. dec. 307.
5 Reſeruatio eſt clara ex reſignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vacationem, & reſeruationem. cap. 2. de præb. in 6. Rot. dec. 1. nu. 5. de rer. perm. in nou. Simonet. de reſeruat. quæſt. 28. etiamſi renunciatio fiat in Curia per procuratorem conſtitutum. Io. And. in d. c. 2. nu. 2. de præb. in 6. Simonet. d. quæſt. 28. & fuit dictum coram me in ſupradicta Argentina.

Non obſtat, quòd Mutius vigore præſentationis, & inſtitutionis poſſideat, nec agat ad canonizandum iuſpatronatus Ducis Montiſalti in præiudicium Eccleſiæ, ideò ſufficiat dare fumum iuriſpatronatus ex cōfeſſione Matthæi adminiculata ex ſententia Ordinarij, & ex præſenta-
6 tionibus ſpatio 94. annorum; nam ex iſtis redditur turbida reſeruatio, & ideò non detur immiſſio ſubrogato.

7 Quia fuit diſtinctum, quod ſi verſemur in reſcripto cum clauſula, arbitrio Rotæ, & tunc ſufficit fumus, præſertim magnus, quia relaxatur rigor iuris, & ita loquitur dec. Greg. 58. & Aſtoricen. Prioratus. 9. Decemb. coram bo. me. Litta. & Aurien. Parochialis. 27. Aprilis. 1598. coram bo. me. Card. Lancellotto.

8 Si verò verſemur in cauſa commiſſa ſimpliciter, & iurepatronatus familiæ potentis, prout hic, & tunc etiamſi dentur ſententiæ, vel enunciatiuæ Epiſcoporum, quibus multū deferri ſoleat, tamen cum requiratur præſcripta forma probationis Concilij, nempè immemorabilis, cū præſentationibus cōtinuatis per 50. annos effectum ſortitis per authenticas ſcripturas, ſequitur quòd cum enunciatiuæ, & ſententiæ, & aliæ probationes non ſuffragentur, reſeruatio ſit clara, & replicatio iuriſpatronatus remaneat turbida, & non probata, & propterea non retardatur executio ſubrogationis, & literarum Apoſtolicarum; & in iſto caſu fumus non attenditur, vt fuit ita diſtinctum in Iacen. Parochialis. 27. Iunij. 1603. coram bon. mem. Card. Pamphilio. Dec. in l. fin. nu. 19. C. de edict. diu. Adr. tollen. Mohed. dec. 9. in fin. de cauſ. poſſ. & prop. Put. dec. 7. eod. tit. Abb. in c. conſtitutis. il 2. ſub nu. 14. in fin. de appellat. Verall. dec. 342. nu. 8. par. 2. & fuit quoque dictum in Mutinen. Plebis, ſeu Iuriſpatronatus. 20. Februarij. 1625. coram R. P. D. meo Decano.

Accedit, quòd cum agatur in iudi-

iudicio executiuo, nec probetur inſtrumentum fundationis, & dotationis, licèt deducantur aliæ probatio-
9 nes, cum probatio probationem, nō excludat, iuſparronatus non dicitur iuſtificatum, donec contrarium probari poteſt. Aegid.dec.103. & propterea non redditur turbida reſeruatio, ſed remanet clara, & offuſcatio prouenit ex replicatione, itaut exceptio iuriſpatronatus remaneat turbida, & ſtat firma præſumptio,
10 quòd omnia beneficia præſumantur libera. Verall. dec.130.num.2.p.2. Mantic. dec.358.nu.3. & late deducitur in ſupradicta Mutinen. Plebis, coram R.P.D. meo Decano.

Nec obſtat, quòd confeſſio Matthæi vti de iurepatronatus coram Papa ei præiudicet, quia omiſſo, quod non dixit eſſe de iurepatronatus ex dotatione, & fundatione, & poſſit intelligi ex priuilegio, itaut intret reſeruatio. Rot.dec.519.nu.1. & 2.lib.3. p. 3. nec poſſeſſio quantum-
11 cumque longæua ſuffragetur aduerſus prouiſum Apoſtolicum in vim gratioſæ ſubrogationis. Rot.dec.58. nu.1. par.1. recent. cum idem Matthæus poſtea impetrauit Abbatiam tamquam liberam, cenſetur confeſſionem iuriſpatronatus reuocaſſe, quod potuit facere etiam non docto
12 de errore ſiue ſit confeſſio propria, ſiue procuratoris ſecundum ſtylum Palatij præcipuè in iurepatronatus familiæ potentis, in quo intrat præſumptio vſurpationis. Bellam.deciſ. 692.in fin. incipien. erronea confeſſio. Papazzon.in addit.ad dec.16.in fin. de reſcrip.in nou. & fuit dictum in ſupradicta Mutinen. Plebis.

Non obſtat centenaria, quia quatenus adeſſet, illa non ſuffragatur, cum pro forma requiratur immemorabilis vltra præſentationes continuatas ſpacio 50.annorum effectum ſortitas per authenticas ſcripturas,
13 quæ immemorabilis probari debet per teſtes, & non per ſcripturas, per quas non poteſt probari, quòd nihil vnquam fuerit viſum, vel auditū in contrarium, in quo potiſſimùm conſiſtit vis, & efficacia immemorabilis, vt fuit dictum in Bononien. Beneficij.27.Iunij.1625.coram bo.me. Remboldo.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MERLINO

Meten. Prioratus. 17. Maij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Valor beneficij quomodo probetur.*
2 *Confeſſio probat non ius ipſius confitentis.*
3 *Non ius ex quibus colligatur.*
4 *Mandatum ad reſignandum expirat morte mandantis.*
5 *Datæ tempus, non ſignaturæ attenditur.*
6 *Signatura trahitur ad tempus datæ.*
7 *Datarius apponit datam ſupplicationi ſignatæ.*
8 *Gratia dicitur perfecta ex ſola ſignatura.*
9 *Supplicatio cenſetur ſignata ſub die datæ.*
10 *Et non admittitur probatio in contrarium.*
11 *Conſenſus per procuratorem quando poſſit præſtari poſt mortem reſignantis.*
12 *Datarius dicitur organum Papæ.*

DECISIO LIIII.

Gratia ſi neutri viſa eſt Dominis iuſtificata; nam clericatus Erardi, qui illam obtinuit, valor obtentorum, litis pendentia, ac reſeruatio fructuum narrata in literis nō controuertebantur ex parte Ioannis, & benè fuerunt probata ex deductis ab informantibus pro Erardo.

Valor etiam Prioratus, de quo agitur, & non ius vtriuſque colligantis, ſuper quibus fiebat difficultas, videbantur pariter ſufficienter

iuſtificari; nam quoad valorem nar-
1 ratum per non exceſſum in ducatis 250. auri de Camera ſufficiens illius probatio deſumitur eſt teſtibus in Curia deſuper examinatis, quorum primus, & quartus deponunt præcisè de non exceſſu in ſumma prædicta, vel in franchis 751. illarum partium longè minorem ſummã ducat. auri conſtituentibus, qui quidem teſtes valorem huiuſmodi ſatis probant, quamuis eorum depoſitio ſit de publica voce, & fama. Rota apud Card. Seraph. dec. 962. num. 2. apud Card. Mantic. dec. 132. nu. 4. & inter recent. dec. 298. nu. 5. par. 2. iuncto præſertim alio teſte, qui cum deponar nedum de audiru ab eius patre, & alijs, ſed etiam vti vicinus, & ſic informatus, videtur allegare certam ſcientiæ rationem. ex trad. per Farinac. in tract. de teſtib. q. 70. n. 164. & ſeqq. & inſimul cum alijs duobus, vt ſupra deponentibus de publica voce, & fama plenam inducere probationem valoris ſupradicti. Rota apud ſanct. me. Greg. XV. dec. 273. num. 1. & in Hiſpalen. Penſionum. 1. Iulij. 1613. coram R. P. D. meo Pirouano.

Et quoad non ius vtriuſque colli-tigãtis illud probari viſum fuit, quia
2 quod nullum competat ius Erardo probatur ex eiuſdemmet confeſſione facta in ſupplicatione gratiæ ſi neutri. Rota apud ſanct. mem. Greg. XV. dec. 89. nu. 2. & in Tullen. Parochialis. 15. Martij præteriti coram
3 me. non ius autem Ioannis apparet ex eo, quod ex reuolutione actorum nullum ius eiuſdem deſumi poteſt iuxta deciſionem in Feſulana Præceptoriæ. 27. Ianuarij. 1563. coram Robuſterlo. & alias allegatas in dicta Tullen. Parochialis. 15. Martij præteriti coram me. Etenim ex actis conſtat Ioannem ſeniorem obijſſe die 2. Martii. 1621. gratiam verò reſignationis habere datam ſub die 3. eiuſdem, indeq. prædictam reſignationem ex perſona dicti Ioannis ſenioris, in qua ſe fundat Ioannes, remanere nullam, & inualidam defectu conſenſus, qui poſt obitum ſupradictum Ioannis non potuit præ-
4 ſtari à procuratore, quia mandatum ad reſignandum ipſius mandantis morte expirauerat. gloſſ. in clem. 1. verſ. quomodolibet. vbi Card. Zabarell. & communiter Doctor. de renunciat. cum alijs, quos refert, & ſequitur Pariſ. de reſign. lib. 9. q. 24. nu. 1. & ſeqq.

Nec releuat quod dicitur fuiſſe porrectam ſupplicationem à procuratore in Dataria, illamq. ſignatam fuiſſe ante diem obitus eiuſdem reſignantis; quoniam omiſſo, quòd ſuper his non affertur concludens probatio, aduertendum eſt, quòd
5 dies datæ non autem ſignaturæ debet attendi, nam data facit, vt gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari cum prius ante datã poſſit lacerari, & ſic tempus datæ inſpiciendum eſt. Felin. in c. eam te. nu. 18. & ibi Abb. nu. 5. Imol. num. 8. 9. Zabarell. n. 7. de reſcrip. Gig. conſ. 3. nu. 1. & conſ. 54. nu. 20. Bero. conſ. 207. num. 57. Rebuff. ſuper concordat. in tit. de form. mandat. apoſtol. vero. datum. Caputaq. dec. 186. n. 3. p. 2. Rota dec. 28. de reſcrip. in antiq. nu. 2. & coram Card. Seraphin. dec.
6 341. nu. 9. & ſignatura trahitur ad tempus datæ. Caſtr. in l. 1. nu. 2. in fin. C. quand. libell. Principi datus. latè Mandoſ. conſ. 14. nu. 1. & 6. in fin. verſ. ſi verò accipimus. cum tribus ſeqq. Put. dec. 94. num. 2. lib. 2. Rota dec. 514. nu. 8. p. 3. diuer. Gabr. conſ. 193. nu. 56. lib. 2. Modern. Roman. diſcept. forenſ. cap. 191. nu. 1. & ſeqq. Nec quæuis aliæ præcedentes diligentiæ attenduntur. c. capitulũ. de reſcrip. cap. ſine tempore. & ibi Franch. nu. 3. in 2. notab. & in c. de duobus. eod. tit. lib. 6. Pariſ. conſ. 45. nu. 2. lib. 4. & plures cumulat Mandoſ. d. conſ. 16. num. 3. Dumq. Papa ſignat, & ſcit huiuſmodi gratijs ap-
7 ponendam eſſe per Datarium, qui

eſt

eſt illius organum, certam diem, virtualiter declarat etiam, quòd ſolùm à die datæ debeat operari eius ſignatura, & ſæpè ſæpius gratiæ non datantur ſub eâdem die, qua fuerunt à Pontifice ſignatæ, ita ſuadente aliqua ratione, & iubente ipſo Papa; imò quod plus eſt, etiam aliquando iuſtis de cauſis lacerantur ſupplicationes iam ſignatæ, & Datarius ex officio muneris ſui ſupplicationibus tàm ſignatis, quàm ſignandis, vt ratio poſtulat addit, & detrahit, vt per Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 63. nu. 54. & ſeqq.

8 Nec obſtat, quòd ex ſola ſignatura dicatur perfecta gratia. Sarnen. in reg. de infirm. q. 18. num. 5. verſ. nam non eſt dubium. Caſſad. dec. 4. nu. 2. de cauſ. poſſ. & prop. Rota dec. 418. nu. 3. p. 1. diuer. & apud Put. dec. 94. lib. 2. in correct. imò, & ſolo verbo Principis gratia perficiatur. Bart. in l. humanum. in fin. verſ. breuiter. C. de leg. Pariſ. conſ. 5. n. 60. lib. 4. Rota in Bononien. de Binarinis. 5. Martij. 1618. coram bo. mem. Andrea. quoniam ſimul ſtant, quòd gratia recipiat perfectionem à ſignatura Papæ, & quod tamen hæc perfectio incipiat à die datæ, &, vt ſupra dictum
9 fuit, ſignatura trahatur ad tempus datæ, quoniam cenſetur Papam ſignaſſe ſupplicationẽ à die, ſub qua apparet datata à Datario per ipſum Papam ad hoc munus deputato, & ita hoc intelligit. Caputaq. dec. 88. nu. 2. & 3. par. 3. Put. d. dec. 94. nu. 2. lib. 2. vbi inquit, quòd ſupplicatio præſumitur ſignata tempore datæ, &
10 quòd non admittitur probatio in contrarium. & Gabr. conſ. 193. nu. 3. & 4. lib. 2. Moder. Roman. diſcep. forenſ. c. 191. nu. 1. & ſeqq.

Non obſtat dec. Bononien. de Binarinis. 5. Martij. 1618. coram bon. mem. Andrea. loquitur enim in diuerſis terminis, videlicet in data Breuis expediti ſuper Commiſſione propoſita coram Papa in publica Congregatione Signaturæ gratiæ, qui non eſt caſus præſens, & ideò nõ applicatur d. dec. Bononien. de Binarinis, quæ etiam dum admitti libris Datarij omninò ſtandum eſſe, multò magis firmare cenſetur, quòd data ab eo appoſita dubio procul ſit attendenda.

11 Nec etiam Ioanni ſuffragatur ſtylus allegatus, quòd ſcilicet præſtetur conſenſus per procuratorẽ, etiam poſt obitum reſignantis, quia ſtylus huiuſmodi procedit, quando ante mortem reſignantis non ſolùm fuit porrecta, & ſignata ſupplicatio, ſed etiam datata. vt aduertit Pariſ. de reſign. lib. 9. q. 24. num. 14. & idem expreſsè decidit conſtitutio Alexandri VI. per Pariſ. ibi relata, & in his terminis loquuntur, vt patet ex eorum lectura. Creſcen. dec. 9. in princ. de procurat. Gab. conſ. 194. in princ. lib. 1. Caſſad. deciſ. 1. de renunc. & alij in contrarium allegati, & ita in ſpecie ponderauit, & reſpondit Rota in Seguntina Canonicatus. 26. Nouembris. 1616. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Manzanedo, & ſemper intrat motiuum, quòd gratia cenſetur, & dicitur ea die ſignata, ſub qua fuit datata, nec admittitur probatio in contrarium, & diſſonum eſſet, quòd apponeretur in data certa dies, & tamen illa non attenderetur, & ita liceret partibus redarguere Datarium, quòd minus candidè officium ſuum exercuerit, de cuius tamen integritate adeò Pontifex cõ-
12 fidit, vt illius organum dicatur, & contra illum non admittuntur articuli, vt ſupra dictum fuit, & notat. etiam Caputaquen. dec. 31. in manuſcrip. Rot. dec. 514. num. 8. par. 3. diuerſ.

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. VBALDO

Canonicorum Regul. Monaſterij B. Mariæ Noueſien. 3. Decembris. 1627.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Executor non benè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione.*
2 *Quis pro ſpoliato ſe habere non præſumitur.*
3 *Poſſeſſio ciuilis ſufficit pro manutentione.*
4 *Executio facta ſuper re diuerſa, eſt nulla.*
5 *Probationes leuiores ſufficiunt in iudicio manutentionis.*
6 *Translatio monaſterij fit cum licentia Papæ.*
7 *Et quando poſſit fieri ab Ordinarijs.*

DECISIO LV.

PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta die 21. Iunij præteriti, in qua fuit reſolutum, dandam eſſe manutentionem Canonicis in poſſeſſione Monaſterij B. Mariæ Virginis, ſiti in Oppido Noueſij, & eius bonorum, quia licèt fuerint Canonici in vim Breuis Apoſtolici ab executore eiecti à poſſeſſione Monaſterij, & bonorum, attamen cùm executor non benè proceſſerit, non pri-
1 uauit Canonicos eorum poſſeſſione, niſi quatenus ſe pro ſpoliatis habuiſſent. Put. dec. 419. lib. 2. & paſſim tenet Rot. vt in dec. fel. rec. Greg. XV. 307. nu. 6. & 458. nu. 9. & in recent. dec. 674. nu. 1. par. 1. & ſæpè in alijs,
2 quod non ſolum non præſumitur. iuxta d. dec. Greg. XV. 307. nu. 10. & 11. ſed etiam ex recuſationibus, & actibus factis in cõtrarium pro Canonicis, ſatis euidéter apparet, quòd ſe non habuerunt ſpoliatis, & quòd animo ſaltem ciuilem poſſeſſionem
3 retinuerunt, quæ ſola ſufficit pro manutentione. Greg. XV. dec. 9. nu. 6. & in d. dec. 307. num. 6. 7. & 12. Rot. dec. 57. in fin. p. 2. in recen. cum alijs in deciſione, de qua agitur, allegatis.

Quod autem executor malè proceſſerit, euidenter patet ex eo, quod vigore literarum Apoſtolicarũ erat facienda executio in Monaſterium S. Nicolai planè dirutum propè Oppidum Noueſij, de quo Monaſterio literæ loquuntur, non autem erat facienda executio, prout facta fuit ſuper Monaſterio diuerſo Beatę Mariæ Virginis, ſito in Oppido Noueſij, magnificè extructo, & ornato, de quo literæ Apoſtolicæ non loquun-
4 tur, & propterea executio tamquam facta ſuper re diuerſa ab ea, quæ eſt compræhenſa, & expreſſa in gratia, remanet nulla exceſſiua, & inualida. Gabr. conſ. 31. nu. 7. lib. 2. Honded. conſ. 25. n. 25. lib. 1. fel. re. Greg. XV. dec. 555. nu. 4.

Non obſtat, quòd dictum Monaſterium Beatæ Mariæ, à quo fuerunt expulſi Canonici, non eſſet Monaſterium, ſed eſſet Hoſpitium illius Monaſterij diruti extra Oppidum, quia iſta difficultas penitùs ceſſat ex facto, ex quo apparet, quod poſt dictam deſtructionem Canonici venerunt ad habitandum in Oppido Noueſij, ibiq. nouum Monaſterium, & eccleſiam ædificarunt, & quando Canonici fuerunt requiſiti, vt vellẽt parere Breui, fuerunt requiſiti, vt exirent de Monaſterio, & ſemper ab executoribus iſte locus appellatur Monaſterium, & non Hoſpitium, vt patet ex requiſitionibus, aliàs datis in ſumm. præteritæ poſitionis nu. 2. 4. & ſeq. Et quòd ſit Monaſterium, comprobatur ex atteſtationibus Senatus Noueſien. & Nuncij Apoſtolici pariter datis in præterita poſitione, quæ omnia videntur pluſquam
5 ſufficere in hoc iudicio manutentionis, in quo etiam leuiores probationes admittuntur. Rot. diuerſ. deciſ. 196. nu. 6. par. 1. Seraph. deciſ. 644. num. 5.

Et prædicta eò magis procedere videntur, cum etiam ex ſerie iſtius facti appareat, quòd Monaſterium dirutum extra muros, in quo antea d. Canonici habitabant, neque erat ſub inuocatione S. Nicolai, de quo can-

cantant literæ, ſed ſub inuocatione Beatæ Mariæ Virginis, & ſic diuerſitas iſtorum Monaſteriorum eſt clara, præſertim cum aſſeratur, Monaſterium S. Nicolai extra dictum Oppidum neque fuiſſe dirutum, ſed adhuc extare, & quidem benè ædificatum, & in eo degere Fratres Tertiæ Regulæ S. Franciſci, ex quo, vt dixi, tantò magis apparet ſupradicta diuerſitas, quæ penitùs vitiat executionem factam ex ſupra allegatis.

6 Non obſtat, quòd dd. Canonici non potuerint facere ſupradictam translationem Monaſterij de vno loco ad alium ſine licentia Papæ, vt in cap. vnico de exceſſ. prælat. in 6. quæ licentia hìc non adeſt, quia quicquid de hoc dicendum ſit, cum tex. in d. cap. vnico. loquatur de Religionibus Mendicantibus, & poſt Concilium

7 Tridentinum poſſint etiam Ordinarij facere tranſlationes, & nouas erectiones Monaſteriorum. Rot. deciſ. 745. nu. 1. p. 2. in recent. ceſſat difficultas in caſu noſtro, quia iſta exceptio reſpicit petitorium, & validitatem tranſlationis, de qua propterea non eſt diſcutiendum in hoc iudicio ſummariſſimo manutentionis. Rot. dec. 685. nu. 5. p. 1. & 287. in fin. p. 2. in recent.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. DVRANO

Barchinonen. Beneficij. 26. Nouemb. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidente eſt manutenibilis.*
2 *Poſſeſſio antiquior eſt manutenenda.*
3 *Iudex iniuſtè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione.*
4 *Rota aduerſus factum iudicis iniuſtè procedentis dat manutentionem.*
5 *Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum ſemper ſubintelligitur, etiamſi non ſit expreſſa.*
6 *Ius quæſitum ex anteriori poſſeſſione iuuat.*
7 *Poſſeſſio ciuilis quando nõ amittatur.*
8 *Et illa ſufficit ad effectum manutentionis.*

DECISIO LVI.

FVit reſolutum Petro informanti dandum eſſe mandatum de manutenendo, quia cõſtat de eius poſ-
1 ſeſſione inſtrumentali, quæ alio non poſſidente eſt manutenibilis. l. prædia. vbi Bart. ff. de acquir. poſſ. l. non idcirco. vbi Bald. C. de fid. inſtrum. Rot. dec. 202. num. 4. par. 1. diuerſ. & dec. 92. nu. 1. p. 1. recen. & in Lunen. Sarzanen. Beneficij. 13. Iunij. 1625. coram me.

Non obſtat prætenſa poſſeſſio Franciſci, quia fuit poſterior, cum Pètrus adeptus fuerit poſſeſſionem die 30. Iunij. 1622. Franciſcus autẽ die 24. Maij. 1624. vnde poſſeſſio
2 Petri, vti antiquior eſt manutenenda, non autem poſſeſſio Franciſci recẽtior, quæ ideò præſumitur iniuſta. cap. licet cauſam. vbi Bart. de probat. Bart. in l. ſi duo. ſub nu. 4. ff. vti poſſid. & Rot. in d. Lunen. Sarzanen. coram me.

3 Non obſtat, quòd poſſeſſio Franciſci videtur iuſta ex quo fuit capta in vim mandati de immittẽdo A. C. quia cum A. C. iniuſtè proceſſerit, non priuauit Petrum ſua poſſeſſione. Bart. in l. 1. §. huiuſmodi. num. 1. ff. vti poſſid. Ang. in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. nu. 2. ff. de acquir. poſſ. Abb. in c. cum cauſa. in 4. notab. de offic. deleg. Caputaq. dec. 186. p. 8. Rot. dec. 802. nu. 7. p. 1. diuerſ. Greg. XV. dec. 69. nu. 3. & in Romana Domus de Blanchis. 10. Maij. 1619. coram bo. me. Buratto. vbi quòd paſ-
4 ſim Rota aduerſus huiuſmodi factũ Iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis dat manutentionem, & fuit dictũ in Maioricen. Beneficij. 24. Nouembris. 1610. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.

Quod

Quod autem A. C. non ritè proceſſerit videtur clarum, quia gratia Apoſtolica Franciſci, fuit cum clauſula, dũmodo non ſit alteri ius quæ-
5 ſitum, quæ etiam non expreſſa ſemper ſubintelligitur. c.cum M. Ferrarienſis.verbo,mandamus,& ibi Abb. nu.5.& Felin.nu.6.de conſtit.& reddit gratiam conditionalem. Sarnen. in reg. de iur.quæſit.q.1.nu.41. Rebuff.in form.nou.prouiſ.verbo,dummodo. nu.5. Mandoſ. in reg. de iur. quæſit.q.2.num.8. Petro autem erat
6 ius quæſitum ex anteriori poſſeſſione Nuntij Hiſpaniarum,cùm poſſeſſione inde ſequuta, quæ ei ſuffragatur, cum ex confeſſione Franciſci,& ex teſtium depoſitionibus, deſuper examinatorum benè fuerit iuſtificata vacatio in menſe reſeruato, & quòd beneficium hoc, prout fuit narratum, non excedit valorem 24. ducatorum iuxta notorias Nuntij facultates. Garz. de benef.p.5.c.2. nu.82. Gonz. ad reg.8. §.2.procem. num.56.
7 Non obſtat, quòd Petrus amiſerit poſſeſſionem, dum præſtitit patientiam, quòd illam acciperet Franciſcus,quia cum illud fecerit ob reuerentiam literarum Apoſtolicarum, & metu cenſurarum, prout ipſe expreſsè declarauit, & fuit proteſtatus, non amiſit ciuilem poſſeſſionem, ſed
8 eam animo retinuit, quæ ſufficit ad effectum manutentionis. Ioan. Fab. in §.retinendæ.num.21.inſtit. de interd.Menoch.de retin.rem.3.nu.22. Rota dec.19.nu.12.p.2.diuerſ. & in puncto dec.319.nu.1.in fin.p.2.rec. Et ita &c.

ILLVSTRISS. CARDINALI SACRATO.

Gerũden.Beneficij.2.Decemb.1605.

SVMMARIVM.

1 *Ius queſitum quando cenſeatur præſeruatum in gratia Apoſtolica.*
2 *Ius quale acquiratur ex acceptatione, ſeu oppoſitione.*
3 *Ius quando alteri præſeruatum cenſeatur.*
4 *In beneficialibus nemo acquirit ius ex facto proprio.*
5 *Vocatus à fundatore aſſimilatur præſentato.*
6 *Patronus non poteſt contrauenire diſpoſitioni fundatoris.*
7 *Clauſula, dummodo non ſit alteri ius queſitum, debet intelligi de præiudicio non expreſſo.*
8 *Comparens re integra auditur.*

DECISIO LVII.

FVit tentum per oppoſitionem factam per Franciſcum ad beneficium, de quo agitur, cum verificatione coram Ordinario, quòd ipſe ſit proximior de genere fundatoris, & actu ſacerdos, ſuper quo fuit etiam per illum conteſtata lis cum Henrico,fuiſſe ius tale queſitũ Fran-
1 ciſco, quòd cenſeatur præſeruatum in gratia Apoſtolica per dictũ Henricum ex poſt obtenta. Mouit Dominos illud, quòd iam fuit deciſum in cauſa Oxonen. Capellæ. coram D. Petrutio, de quo teſtatur Sarnen. ſuper reg. de iur.queſ.non toll. q.1, verſ.& quod dictum eſt de acceptatione. & latè proſequitur Mandoſ. conſ. 5. per totum. quod eo magis viſum eſt habere locum hoc caſu, quo referat iam deducta in iudiciũ, & probatæ qualitates Franciſci ad dec. Put.253.nu.4.lib.3. & faciunt notata per Sarnen.d.q.1.verſ.tertius modus.circa finem. Bellam.conſ.34. nu.21.verſ.ad ſeptimum dubium.
2 Non obſtat, quòd ex ſola acceptatione,ſiue oppoſitione non acquiratur ius conſiderabile ad iſtum effectum. Rot.dec.16.alias 17.de præb. in nouis. Bellam.dec.167.Caſſador. dec.18.eod.tit. de præb. Mohedan. dec.1.& 34.eod.tit.

Primo, quia illæ deciſiones fundantur in modico præiudicio acceptantis

tantis vigore expectatiuæ Apoſtolicæ,ſiue ſe opponentis ad beneficium patrimoniale, quia illis talibus poterit ſtante multitudine beneficiorū vacantium per alias vacationes prouideri, vt conſiderat.d.dec.17.verſ. verum eſt quod poſtea. & Caſſad. d.dec.18.num.2.Sarnen.d.q.1.verſ. illud tamen.quæ ratio non militat in opponente ſe ad vnicum beneficium vigore fundationis, quia ſi illud non aſſequitur, non habet vnde ſe releuet, cum non ſit certus, ſe ſuper futurum alteri vacationi eiuſdem beneficij.

3 Secundo, non obſtant dictæ deciſiones, quia res eſt iam deducta in iudicium, factæ multæ expenſæ, etiā probatæ qualitates Franciſci, vnde etiamſi eſſemus in terminis acceptationum, & oppoſitionum ad beneficia patrimonialia, adhuc cenſeretur præſeruatum ius Franciſci. Put.dec. 253.num.4.lib.3.Sarnen.d.q.1.verſ. tertius modus. in fine. & facit conſ. Bellam. 34. nu.21. & 24.col.3.verſ. quod tamen modifico.

Non obſtat, quòd Franciſcus non ſit præſentatus à patrono, & ex ſola
4 oppoſitione non poſſit ius prætendere, quia in beneficialibus nemo acquirit ius ex facto proprio. Caſſad. d.dec.18.nu.3. quia Franciſcus non prætendit ius principaliter ex ſua oppoſitione, ſed ex fundatione, quę
5 illum tamquam proximiorem ſpecialiter vocat, & ſic aſſimilatur præſentato, ſiue electo. Put. d. deciſ. 253.nu.4. & cum patronus non poſ-
6 ſit contrauenire diſpoſitioni fundatoris. Bald. conſ.38.nu.2.lib.4. iſta ſpes certa regulanda eſt, ac ſi effectus ſecutus eſſet.l.ita vulneratus.cū ibi not.ff.ad l.Aquiliam. Mandoſ.d. conſ.51.nu.12.

Nec deciſiones in contrarium allegatæ fundantur in non iure, ſed in modico præiudicio, ac etiam in ſtylo Curiæ, vt patet ex illarum lectura. & Sarnen.d.q.1.verſ.illud tamē. & ideo non debent trahi extra ſuos caſus, vt dicit Bellamer. d.conſ.34. verſ.ad ſeptimum dubium. ibi, niſi conſuetudo Curiæ aliud induxiſſet.

Non obſtat, quòd fundatio, & lis fuerit narrata in gratia Henrici, vn-
7 de clauſula, dummodo non ſit alteri, &c. debeat intelligi de alio præiudicio, quàm expreſſo. Creſcent. dec.7. de iurepat. quia non fuit expreſsè narratum Papæ, quòd quis tamquam proximior iam ſe oppoſuiſſet, & probaſſet ſuas qualitates, & ideò cum Papa non intellexerit hoc præcipuum ius Franciſci, non eſt dicendum Papam ſub inuolucro verborum illud voluiſſe auferre, oportet enim, quòd Papa expreſsè intelligat præiudicium. Bellam. d. conſ.34.nu.21.col.2.circa medium. Sarnen.d.q.1.verſ.quæ omnia.

Non etiam facit, quòd fuerint appoſita edicta, & Franciſcus intra terminum non comparuerit, vnde potuerit Ordinarius lapſo termino procedere ad inſtitutionem Henrici pręſentati à patrono per doctrinam Rebuff. de nominat. q.17. dub.10. nu. 14. quia Domini inclinabant prædicta omnia fuiſſe nulla rationibus hic deductis per informantes pro
8 Franciſco, & conſequenter non potuiſſe nocere Franciſco tamquam venienti re integra. l. 4. §. condemnatum.ff.de re iud. reg. non præſtat impedimentum. de reg. iur. in 6. & facit alleg. deciſ. in cauſa Calaguritana dimidij beneficij. 22. Aprilis. 1601. coram R.P.D. Ortembergo.

ILLVSTRISS. D. CARD. MILLINO.

Salamantina Portionis. 25. Iunij. 1599.

SVMMARIVM.

1 *Collatio quando ſpectet ad Capitulum ſede Epiſcopali vacante.*

2 *Ius conferendi non diuiditur per concordiam, ſed exercitium.*

Et

3 *Et ceſſante concordia ceſſat diuiſio d. exercitij.*

4 *Capitulum mortuo Epiſcopo confert iure proprio.*

5 *Et tunc non conſumitur turnus.*

DECISIO LVIII.

FVit reſolutum Capitulum potuiſſe conferre iſtam portionem ſede Epiſcopali vacante, etiã quod non ſit in turno. Fundamentum reſolutionis fuit, quia de iure communi collatio eſt ſimultanea Epiſcopi, & Capituli. Caſſador. deciſ. 22. de
1 præb. & ſtante hac ſimultanea, collatio ſede Epiſcopali vacante ſpectat ad Capitulum. c. 1. ne ſed. vac. in 6. & conſequenter non intrat regula ſecunda reſeruatoria, quia non capit beneficia ſpectantia ad collationem Capituli.

Nec placuit Dominis, quòd vigore concordiæ prouiſio ſpectet iure proprio ad liberam collationem illius, qui eſt in turno, vt in terminis huius concordiæ fuit reſolutum coram bo. mem. Epiſcopo Oriolen. in cauſa Salamant. alternatiuæ. 27. Nouemb. 1581. & ideo ſit locus regulæ,
2 quia per hanc concordiam non diuiditur proprietas iuris conferendi, ſed remanente communione in proprietate, diuiditur tantùm exercitium, vt fuit reſolutum in cauſa Romana Beneficiatus S. Petri. 29. April. 1595. coram R.P.D. meo Gipſio: propter quam diuiſionem exercitij ius conferendi ſpectat ad illum, qui eſt in turno, & in his terminis loquuntur Io. And. Anchar. Gemin. & alij, qui allegantur, & ideò etiam eſt locus alternatiuæ. ad fauorem Epiſcopi, quia prouiſio in ſuo turno propter diuiſionem exercitij ſpectat ad eius liberam collationem, & ſic non intrat exceptio regulæ, & non cum alijs, vt fuit reſolutum in dicta cauſa Salamantina alternatiuæ, ſed ſede Epiſcopali vacante hoc fundamentũ ceſſat, quia concordia in hoc caſu non habet locum, & ceſſante con-
3 cordia ceſſat diuiſio exercitij, & remanet collatio communis, & exiſtẽte collatione communi collatio ſede Epiſcopali vacante eſt libera Capituli. d. c. 1. ne ſed. vac. in 6. & conſequenter ceſſat regula, quæ vt dictũ eſt, non habet locum in collationibus ſpectantibus ad Capitulum. & in hoc placuit Dominis deciſ. Putei 185. lib. 3. quæ licèt in impreſſis ſit inemendata, & imperfecta, tamen in originalibus, quæ ſunt penes vnum ex Dominis eſt clara, quòd collationes ſede Epiſcopali vacante per c. 7. iſtius concordiæ non imputantur in turno Epiſcopi, vel Capituli, & Ca-
4 pitulum mortuo Epiſcopo confert iure proprio, per tex. in d. c. 1. & ſic propter collationem ſimultaneam, in quo caſu ſolum tribuitur in d. c. 1. facultas Capitulo conferendi, & in margine illius deciſionis idem Put. adnotauit, quod propoſito poſtea iterum eodem dubio, fuit reſolutum 3. Decemb. 1548. & hanc etiam dicebant Domini fuiſſe mentem Epiſcopi, & Capituli, vt diuideretur ſolum exercitium ſede Epiſcopali plena, quia concordia fuit facta pro euitandis diſcordijs, & diſſenſionibus inter eos, quæ poſſunt ſolum oriri viuente Epiſcopo propter ſimultaneam collationem, & non ſede Epiſcopali vacante.

Non obſtat, quòd Epiſcopus, & Capitulum in d. c. 7. vtantur verbo, deuoluatur, ex quo infertur, quòd ſic Capitulum ſede Epiſcopali vacante confert propter deuolutionẽ, & non propter communionem, quia iſta non eſt propriè deuolutio, cum
5 turnus non conſumatur, neque alteretur, & Capitulum conferat iure proprio ex diſpoſitione iuris communis, vt dictum eſt, ſed perinde eſt, ac ſi dixiſſent, quòd collatio ſpectet ad Capitulum.

R.P.D.

R. P. D. BVRATTO

Bergomen. Capellaniæ.
23. Martij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium non vacat per obitum præſentati.*
2 *Nemo poteſt ſeipſum præſentare.*
3 *Compatronus quando poſſit conſentire præſentationi de ſe factæ.*
4 *Actus præſumitur factus eo modo, quo facienti vtilius eſt.*
5 *Et prout ſibi de iure permittebatur.*
6 *Compatronus præſumitur in ſuam nominationem conſpiraſſe per viam acceſſionis.*
7 *Interpratatio ea fit, quæ ſtat pro actus validitate.*
8 *Clauſula, omni meliori modo, quid operetur, & num. 12.*
9 *Data paritate præfertur is, qui eſt de familia fundatoris.*
10 *Et magis qualificatus, & ſenior.*
11 *Interpratatio ſumitur pro validitate ſententiæ.*
13 *Clauſula, dummodo non ſit alij ius quæſitum præſeruat ius ex præſentatione, ex qua quis neceſſariò ſit inſtituendus.*

DECISIO LIX.

SOlo Ioanne Antonio informante 7. menſis præteriti fuerat reſolutum ſententiam rotalem ad eius fauorem latam eſſe confirmandam, vnde hodie repropoſito dubio ad inſtantiam Pauli, Domini ſteterunt in deciſis, non obſtantibus, quæ contra deciſionem adducebantur.

Nam prima obiectio erat quòd ſententia canonizauerit gratiam Io. Antonij ſubrogationis in poſſeſſionem beneficij vti vacantis per obitũ Ludouici, ex cuius tamen perſona vacare non poterat, cum ipſe ſolam
1 præſentationem, non autem inſtitutionem, nec poſſeſſionem habuiſſet, Card. Seraph. deciſ. 1446. num. 1. & 2. Quæ ceſſare viſa fuit ex lectura ſententiæ, in qua narratur ſola præſentatio dicti Ludouici, non autem vacatio per obitum illius, ſed q. Angelici extra Rom. Cur. de menſe Februarij 1612. defuncti.

Secunda verò deducebatur ex eo quod ſententia declaret Ioannem Antonium eſſe inſtituen. eumque inſtituat vti ſubrogatum in locum dicti Ludouici, quem tamen dicebatur nullum ius habuiſſe, ex quo
2 ſe ipſum præſentare non potuit, cap. per noſtras, & ibi not. omnes de iurepatr. quod habet etiam locum vbi quis ſe cum alijs compatronis eligit, ſeu præſentat, prout hic, c. cum in iure, vbi omnes, de elect. Lamber. de iurepatr. art. 6. 8. quæſt. princ. 1. par. lib. 2.

3 Sed hæc quoque obiectio tolli viſa fuit, quia ad electionem, ſeu præſentationem Ludouici non fuit proceſſum per viam ſcrutinij ſecreti, quo caſu cum electus ignoret, an alij in eum conſenſerint, ille non poteſt in ſeipſum conſentire, quia ſic oriretur à ſeipſo, & vti ambitioſus repelleretur, ſed fuit facta palam, & per vota aperta, vnde cum ipſe tunc non potuerit ſe eligere, quin prius ſciret ſe ab alijs electum, dici non potuit à ſe ipſo oriri, ſed ab alijs vocatus, & cõſentiendo præſentationi de ſe factæ auxit numerum tanquam vnus de habentibus ius præſentandi, ita communiter declarant Doct. in dict. cap. cum in iure, vbi Butr. num. 36. verſ. nec obſtat, & verſ. & ex prædictis, Abb. num. 5. verſ. & dic quod vera ratio, Card. col. 6. poſt princ. verſic. quartam lecturam, & verſ. illa enim gloſ. Imol. num. 5. verſ. vnde Hoſtien. & num. 6. verſ. item poſſunt, qui de communi, Butr. & Ancar. poſt Hoſt. in d. c. per noſtras, num. 3. verſ. quod
11 intelligit, & ibi Butr. num. 8. verſ. hoc verum dicit, Abb. num. 5. Card. poſt princ. verſ. pro hoc inducit, idem Abb. conſ. 25. num. 3. par. 2. Rocch.

de iurepat.in verb. honorificum, nu. 20. verſ. limita nunc, latè Lambert. eod.tract.8.art.8.quæſt.princ.1.par. lib.2. & ſecuta eſt Rota in hac cauſa ſub die 26. Iunij 1615. & 27. Maij 1616.coram R.P.D. meo Vbaldo.

Licèt autem ex tenore dictæ nominationis, & præſentationis palam factæ, clarè non appareat an Ludouicus ſeipſum vnà cum alijs principaliter elegerit, An vero potius acceſſerit conſentiendo dictæ nominationi de ſe factæ, iuxta formam traditam per Doct. præcit. tamen præſumi debet feciſſe illum actum eo modo, quo ſibi vtilius erat, Bart. in
5 l.gerit.num.21. ff.de acq. hæred. & prout ſibi de iure permittebatur, gloſ.in l.2.in verſ.probaretur. C.de pet.hæred.Bal.in l.1. col.1. ff.ſolut. matr. & vt pœnam non ſubiret, Tiraq.de retract.lig.§.30.gloſ.1. num. 34. & ne incideret in vitium ambitionis, vt in terminis conſiderauit Rota coram fel. record. Clem.VIII. deciſ. 185. num.4. par.2. diuerſ. & proinde cenſendū eſt ipſum in ſuam
6 nominationem, & præſentationem conſpiraſſe non principaliter, ſed per viam acceſſionis, & aſſenſus, prout poterat in ipſomet actu nominationis, DD. in d.cap. cum in iure, de elect. Lamber.d.quæſt.8.princ.ar.7.
7 quæ interpræratio in dubio ſumenda eſt, cum tendat ad validandum, non ad deſtruendum actum, vulg.l. quoties. ff.de reb. dubijs cum ſimil. & quia vel maximè ſuadetur ex clauſula, ac omni meliori modo, immediatè poſt nominationem adiectam,
8 quæ facit valere actum eo modo quo poteſt, Felyn.in cap.cum ſuper, num.11.de off.deleg. Dec.conſ.11. num.20. verſ. & apparet.

Vltra quòd ſubducta etiam ipſius voce cum haberet medietatem patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione, veniebat nihilominus præferendus tamquam de familia fundatoris, gloſ. in cap. neminem 70.
9 diſtinct. & ibi Præpoſ. & Archidiac. Rocch d.tract.verb.honorificum 18. quæſt. num. 46. verſ. prima opinio, Lambert. eod. tract. 4. art.5. quæſt. princ. 3. par. 2.lib.num. 3. in fin.verſ. ſucceſſiuè, Ferrett.conſ.131. num.4. Rot.in Foroliuien.S.Mercurialis 10 Iunij 1577. coram Bubalo, & vti magis qualificatus, quia ætate ſenior, Bald.conſ. 167. in fin.lib.4. Rocch.vbi ſupra,quæſt.15.num.41.
10 Lambert. d. quæſt.5. princ. art.13. num.1. & ſeqq. & pluribus comprobat, Rolan.conſ. 47.nu.70. & ſeqq. lib.1. & quia actu Sacerdos, Rota in d.Foroliuien. S.Mercurialis, corā Bubalo, & in hac cauſa ſub dicta die 27.Maij 1616.

Nec obſtat prouiſio Apoſtolica à Paulo impetrata, cum derogatione medietatis patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione, quia, vt iam deciſum fuit ſub dicta die 26. Iunij 1615. illa non erat iuſtificata, nec poterat iuſtificari præſertim in eo, quod haberet medietatem, cum tantum à quinque, ex vndecim præſentatus fuerit.

Præterea conſiderabant Domini, quod licèt ſententia declaret gratiā ſubrogationis in locum Ludouici eſſē canonicam, & Ioannem Antoniū fore, & eſſe inſtituendum, tamen non dicit eſſe inſtituendum vti ſubrogatum in locum Ludouici; & ideo cum non ſit ita reſtricta, & Ioannes Antonius fuerit etiam ſubrogatus in locum Angelici, de cuius iure dubitari non poteſt, cum etiam Paulus veniat ex vacatione per obitum ipſius, Seraph.deciſ.750.num.1.& fuit dictum in Pacen. Canonicatus 11. Decemb.1613. coram R.P.D. Pirouano, & in Virdunen. Abbatiæ 20. Febr.1615.coram me, inſtitutio debet cenſeri quoque facta in vim dictæ ſubrogationis in locum Angeli-
11 ci; pro validitate namque ſententiæ capitur ſemper interpretatio, Crau. conſ.52. num.2. verſ. ſimiliter videmus, cum alijs in Paduana Iuriſpatr. 1
4.Maij 1616.coram Reuerendiſs.D.

meo

meo Damaſceno, præſertim cum adſit in ſententia clauſula, & omni alio meliori modo,&c. quæ facit valere actum etiam vltra expreſſa,

12 Caputaq. deciſ. 124. par. 1. Achill. deciſ. 1. de verb. ſignif. cum alijs deciſ. rel. per Moder. clauſ. 88. par. 1.

Nec aduerſatur clauſula dummodo in literis ſubrogationis, iuxta ſtylum appoſita, quæ ſolet præſeruare ius quæſitum, etiam ex ſola præſentatione, Rot. deciſ. 17. de præbend. in nou. Felyn. in cap. in noſtra, num. 25. in 28. coroll. de reſcr. Creſc. deciſ. 7. num. 3. de iurepatr.

13 Quia hoc intelligitur quando præſentatio eſt talis, vt ex ea quis veniat neceſſario inſtituendus, Paul. de Cittadin. de iurepat. 6. par. in princ. num. 11. Mohed. deciſ. 1. de præben. fuit dictum in Mediolanen. Capellaniæ 27. Martij 1602. coram Corduba, qualis non erat præſentatio Pauli, qui non habebat maiorem partẽ patronorum, & cui nec ex dicta prouiſione, cum derogatione medietatis erat ius quæſitum ex prædictis.

Et quibus DD. permanſerunt in deciſis vtraque parte informante.

R. P. D. VBALDO.

Brixien. Parochialis. Veneris 20. Martij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſus in religione approbata eſt incapax beneficij.*

2 *Excipiens in exceptione eſt actor, eãque probare tenetur.*

3 *Quilibet tenetur iuſtificare ſuam gratiam.*

4 *Clericatus quaſi poſſeſſio pacifica probat clericatum.*

5 *Apoſtaſia requirit validam profeſſionem, & temerarium receſſum.*

6 *Monialis, quæ diu manſit in ſecundo monaſterio, præſumitur licitè receſſiſſe à primo.*

7 *Filius ex longa quaſi poſſeſſione præſumitur liberatus à patria poteſtate.*

8 *Ex ingreſſu non infertur ad profeſſionem.*

9 *Profeſſio expreſſa fit per emiſſionem trium votorum.*

10 *Teſtes de auditu nihil probant.*

11 *Confeſſio diuidi non poteſt.*

12 *Nullitas profeſſionis non habet contra ſe iuris præſumptionem.*

13 *Profeſſio non præſumitur valida, ſed poſitiue probari debet.*

14 *Profeſſio tacita ex quo inducatur.*

15 *Et ceſſat ex proteſtationibus, & diſſenſu profitentis.*

16 *Profeſſionis tacitæ præſumptio eliditur ex metu reuerentiali.*

17 *Præſumptio tollitur per alium validiorem.*

18 *Profeſſio non inducitur, ſi ordines ſuſcipiens proteſtetur, ſe nolle obligari religioni.*

19 *Iuſta cauſa excuſat ab apoſtaſia.*

DECISIO LX.

OBijciebatur Virginio immiſſo in poſſeſſionem beneficij, de quo agitur vigore mandati Rotalis, quod ipſe fuiſſet profeſſus in Sacra Religione S. Franciſci Minorum de Obſeruantia, & ex ea egreſſus, & ſic crimini Apoſtaſiæ eſſet obnoxius, & proinde incapax beneficij, prout etiã

1 ad inſtantiam Fiſci fuit per ſententiã à Vicario Brixien. pronunciatum. Vnde dato dubio an conſtaret de prætenſa Apoſtaſia, eoque propoſito die 20. Decembris præteriti non fuit capta reſolutio, ſed hodie Domini dixerunt, de Apoſtaſia non cõſtare, & præmittebant, quòd iſtud dubium fuit diſputatum non ſolum, quia fuit per Nicolaum obiecta Virginio Apoſtaſia per viam exceptionis, in Iudicio Rotali, vt dictum eſt, ſed etiam ad effectum iuſtificationis litterarum Apoſtolicarum, cum ipſe Nicolaus prius prouiſus de hoc beneficio ab Ordinario, poſtea illud impetrauerit etiam à Sede Apoſto-

lica ex hoc capite Apoſtaſiæ, & incapacitatis Virginij, & ideo illius probatio incumbit Nicolao, non ſolum quia excipiens in exceptione
2 actor eſt l.2.ff.de except.& illam tenetur probare plene, & concludenter, ſicuti actor intentionem ſuam probat l.actor C.de probat.l.qui accuſare C. de eden. ſed etiam quia quilibet tenetur iuſtificare ſuam gra-
3 tiam Caputaq.deciſ.240.par.2.Put. deciſ.245.num.1.lib.1.cum alijs per Gonzal.ad reg.8. in annot.contra nullit.num.230.& ſeq. & tanto magis cum tractetur de crimine, & materia ſit obiectiua l.vlt.C.de probat. Biſignet.deciſ.2.eod.tit. Rot.dec.8. & 9 de except.in nouis,& deciſ.189. num.1.par.1.diuerſ. In propoſito au-
4 tem adhuc eo magis cum Virginius fuerit in longa & pacifica quaſi poſſeſſione clerici ſecularis ab an.1601 vſque ad annum 1618. eaque ſatis colorata ex ſententia Pronuncij Venetiarum lata de dicto anno 1601. ſuper nullitate ſuæ profeſſionis, & obſeruata tàm per Superiores Religionis ſupradictæ, qui ei licentiam & benedictionem dederunt, quàm per Ordinarium Brixien. ſeu eius Vicarium, qui ei tamquam clerico ſeculari licentiam celebrandi Miſſam & confeſſiones audiendi, necnon literas dimiſſoriales conceſſit, vt in ſumm.alias dato à Virginio num.4. 5.& 6.ex qua poſſeſſione dicitur Virginius habere intentionem fundatã
5 ſuper ſecularitate,ideoque transfertur onus probandi profeſſionem validam,& temerarium receſſum in aduerſarium, qui dat de Apoſtaſia, ad quam illa duo requiruntur Abb. in c.duæ nu.2.verſ. ad primum dico de Apoſtaſ.Nauar.conſ.1. n.8.eo.tit. & bene faciunt not.per Socc.conſ.270 n.3.verſ. ſed ſi recte lib.2. vbi quod
6 monialis, quæ aliqñ fuerat in primo monaſterio,& poſtea diu mãſit in ſecũdo,præſumitur licitè receſſiſſe à primo,& faciũt etiã tradita per Feder. de Sen.conſ.37.in fin. verſ.maxime,
7 quem ſequitur Fel.in c.ſicut ſub nu. 29.verſ.ſimile eſt etiam de ſent.& re iud.& de filio familias,qui ex longæua quaſi poſſeſſione præſumitur liberatus à patria poteſtate,tradit Gabr. in tit.de præſump.concl.1.num.31.

Talis autem probatio non videbatur adduci cõtra Virginium, & quidem ingreſſus in Religionem non controuertebatur, ſed hic non ſufficit ad profeſſionem Abb. in cap. nuper num.4.de teſtib.vbi quod ex ingreſſu non infertur ad profeſſionem,
8 & notant Bald.Salic.Caſtr.Corn. & alij in l.ſi quis hæredem C.de inſtit. & ſubſtit.Dec.conſ.329.incip. concluſio, num.4. cum alijs per Tiraq. de retract.lignag. §.1. gloſ.8.nu.33.
9 Quo verò ad profeſſionem, illa aut eſt expreſſa, aut tacita, de expreſſa, quæ fit per emiſſionem trium votorum cap.ad monaſterium in fin. de ſtat.monach. Rot.dec.216. nu.3. par.2.diuerſ. & in Toletana profeſſionis 18. Aprilis 1614. coram me, quæ eſt deciſ.579.num.1.par.1. in recent. non docetur nec per ſcripturas, nec per alias legitimas probationes, & ſaltem non docetur de profeſſione valida, & legitima Rota dec.1121.p.3.diuerſ.prout eſt neceſſe ad effectũ Apoſtaſiæ, vt ſupra dixi.

Non obſtant teſtes examinati cõram Nuncio, quia partim teſtantur de auditu ab alijs, qui nihil probant
10 cap. licet ex quadam de teſtib. partim deponunt de profeſſione minus legitima, de nocte emiſſa, & non deponunt, quòd ſit facta in manibus ſuperioris habentis facultatem incorporandi monachum in Monaſterio.Innoc.in cap.porrectum vbi Abb. num.10.de regul.Nauar.conſ.89.circa prin.verſ.primum vt fiat &c. eod. tit. fuit dictum in Bononien. profeſſionis 24 Aprilis 1617. coram me, partim dicunt, *che il Dusini fu veſtito da frate*, vt in Summ. Nicolai nu. 12.quod non arguit profeſſionem vt ſupra,& tanto minus expreſſam.

Non obſtant confeſſiones Virginij

nij tam iudiciales, quàm extraiudiciales, necnon mandatum procuræ ad petendam annullationem profeſſionis,& ſententia Nuntij, quia omnia iſta verificantur in profeſſione nulla, & pars, quæ nititur prædictis debet ea acceptare cum dicta qualitate nullitatis, cum regulariter confeſſio diuidi non poſſit ad not. in l. Aurelius §. item quæſiuit, vbi Bart.
11 ff.de lib.leg. Seraph.deciſ.197. n.2. Rota in cauſa Meliten.Prioratus 22. Maij 1615.coram R.P.D.Manzanedo, & in terminis noſtris, Rota dec. 272.num.2.par.2. diuerſ. præſertim
12 quia hæc qualitas nullitatis profeſſionis non habet contra ſe iuris præſumptionem, Bart.in d.§. item quæſiuit,Abb.in c.bonæ 2.num.29. de poſtul.præl.Seraph.deciſ.644.nu.2. cum profeſſio non præſumatur de iure valida, ſed poſitiuè probari de-
13 beat cum ſolemnitatibus, & qualitatibus a iure requiſitis ex ſupra deductis.

14 Quo vero ad tacitam,illa non inducitur ex habitus aſſumptione, vel geſtatione, cum habitus monachum non faciat, cap. porrectum de regul. gloſ. in cap. vidua eod. tit. Nauarr. conſ.16.num.1.eod.tit.Nec obſtat, quod cum eodem habitu permanſerit in Religione per nonnullos annos quia talis præſumpta, ſeu tacita
15 profeſſio ceſſat ſtantibus proteſtationibus, & diſſenſu profitētis, Abb. in cap. tuarum poſt gloſ. ibidem, & alij Doct.de priuileg.Bald.conſ.206 lib.4.cum alijs per Rotam in Meten. profeſſionis 18.Aprilis 1614.coram me, quæ eſt deciſ.579.num.3.par.1. in recent.confirmata 25.Maij 1615. vbi alia cumulantur, & deciſ. 705. num.3.par.2.in recent.

De reclamationibus autem, & proteſtationibus Virginij apparet ex teſtibus, & alijs datis in Summ. ipſius in reſponſione facti; Teſtes enim deponunt ipſum metu reuerentiali Patris ſuſcepiſſe habitum, & ex ipſius literis ad Patrem ſcriptis ante prętenſam profeſſionē apparet,quòd potius volebat fieri miles,quā profiteri,& de his literis deponunt etiam teſtes, & alij addunt, videlicet nonus, & vndecimus, ſe audiuiſſe ab eius Patre, quòd ſi Virginius exiuiſſet è Religione, illum priuaſſet omnibus bonis ſuis, & alij deponunt de publica voce,& fama, vt dicto Sūm. num.5.

16 Ex quibus videtur ſatis probatus ſaltem metus reuerentialis, qui licet non ſufficiat ad infirmandam expreſſam profeſſionem, ſufficit tamen ad elidendam præſumptionem tacitæ profeſſionis reſultantis ex geſtatione habitus in Religione,Abb.in cap. perlatum num.14.poſt Innoc.ibidē, de his quæ vi metusve cauſa fiunt, & firmauit Rota in d. deciſ.579. nu.5. Et regulare eſt, quòd vna præſum-
17 ptio tollitur per aliam validiorem, cap.1.eod.tit. quod habet locum in omni diſpoſitione tacita,quæ naſcitur ex prēſumptione legis,vt expreſsè tradunt in d.cap.1. Innoc.num.3. Io.And,num.9. Hoſt.nu.12. & ſeq. Butr.num.25.Imol.num.16.qui latè inſiſtit.Et eodem modo reſpondetur
18 ad aliam præſumptionem,quæ deſumitur ex Sacrorum Ordinum ſuſceptione in Monaſterio, ſtante quòd tunc temporis proteſtatus eſt ſe nolle per id obligari Religioni,vt ex articulis & teſtibus datis in d.Summ. num.6. & alioquin hæc præſumptio non plus operatur, quàm ipſa habitus profeſſorum geſtatio, vel proteſtatio ſuffragij, immo minus tāquam res a profeſſione ſeparata, Nauarr. conſ.6.num.2.de his,quæ vi metusvè cauſa, & fuit deciſum in vna Conchen. nullitatis ordinum 10. Martij 1606.coram bo.mem.Penia,& dict. deciſ.705.num.1.par.2.recent. Sed ceſſare videbatur omnis difficultas, cum alterum requiſitum ad Apoſtaſiam penitus ceſſet in hoc caſu,videlicet temerarij receſſus,tum ex licentia Superiorum, tum ex ſententia Pronuntij Venetiarum declaratoria

nullitatis profeſſionis, ex qua habuit iuſtiſſimam cauſam credendi, ſe poſ-
19 ſe è Religione exire, quæ iuſta cauſa eum excuſauit ab Apoſtaſia, Nauarr. conſ. 1. ſub nu. 14. de Apoſtaſ.

Non obſtat ſententia Ordinarij Brixien. contra ipſum lata, quia eſt ſuſpenſa per appellationem.

Nec facit declaratio Sacræ Congregationis, quia fuit præſuppoſitum, quod Virginius fuiſſet valide profeſſus, & quod inconſulto Superiore habitum dimiſerit, quæ ceſſant ex prædictis.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Capellæ 30. Maij 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. perſonarum priuatarum quomodo probetur ſecundum Concil. Trid.*

2 *Iuriſpat. titulus probatur ex centenaria.*

3 *Etiamſi aliqui menſes deficerent dicta centenariæ.*

4 *Media præſumuntur extremis probatis.*

5 *Enũciatiua antiquiſſimæ habent vim famæ.*

DECISIO LXI.

FVit reſolutum conſtare de iurepatronatus Capellæ S. Antonij in Eccleſia Sancti Iacobi.

Verſamur enim in iudicio, in quo prouiſus ab ordinario neque cum prouiſo à Papa concurrit, ſed his eſt inter compræſentatos à patronis qui non ſunt potentes, & Conc. Tri.
1 ſeſſ. 25. cap. 9. eos non grauat duriori probatione ceſſante ſuſpicione vſurpationis iuriſpatronatus, Dec. conſ. 126. num. 3. Caſſad. deciſ. 2. num. 5. de probat. Abb. in cap. quærelam num. 9. de elect. & ſæpiſſimè fuit firmatum in Firmana Iuriſpatr. 21. Maij 1591. coram Orano in Papien. Iuriſpatronatus 19. Februarij 1601. coram bo. me. Card. Pamphilio, in Mediolanen. Iuriſpatronatus, 3. Aprilis 1615. coram me.

Ideo probatio in præſenti viſa fuit ſufficiens, quia datur vna præſentatio de anno 1502. in perſonam Petri Franciſci de Fracaſſinis, quæ probatur effectum ſortita ex inſtitutione ſubſequuta, ac etiam ex eo, quòd idem Franciſcus de ann. 1525. tamquam Capellanus dictæ Capellæ notificat bona, & prædictis accedit prouiſio Apoſtolica de ann. 1559 in fauorem Franciſci de Raphaelis de Strata cum derogatione vocum pro medietate, dummodo pro alia medietate patronorum conſenſus accedat, qui fuit præſtitus à Dominico Franciſco de Sapitis mediante perſona procuratoris ab eo ſpecialiter conſtituti, ac demum idem Franciſcus de anno 1559. auctoritate Apoſtolica prouiſus, vt patefaceret iura patronatus, de quo agitur de anno 1608. in publicum inſtrumentũ redigi curauit eius confeſſionem qualiter fuit ad huiuſmodi Capellã præſentatus per Dominicum Franciſcum de Sapitis patronum pro medietate, quæ habuit effectum, & per aliam fuit derogatum per Papam, & ipſemet Franciſcus fuit adeptus poſſeſſionem & adhuc, videlicet de anno 1608. poſſidet, ex qnibus cum appareat, quòd a dicta præſentatione anni 1502. vſque ad ann. 1608. interceſſerit tempus ſupra centum annos, ſatis remanet probata ſubſiſtentia iuriſpatronatus, quia per tan-
2 tum tempus ex poſſeſſione probatur titulus gloſ. in cap. 1. de præſcript. in 6. in 1. gloſ. verſ. nota vlterius, Dec. conſ. 126. num. 3. verſ. & iſta opinio, Federic. de Sen. conſ. 234. verſ. ſic ad propoſitum, dicens, quis enim diceret illum non eſſe patronum, quem ipſum, & eius anteceſſores conſtat iam ſunt centum anni præſentaſſe Rectores in Capella, & eadem

verba

verba refert ſequendo eundem Feder. Caſſad. deciſ. 2. num. 5. de probat. Seraph. deciſ. 1120. num. 4. & 1141. num. 1. & pro hac opinione
3 ſæpe fuit reſolutum, etiamſi aliqui menſes deficerent in complendo numero centum annorum, vt in Florentina canonicatus 11. Decembris 1615. coram R.P.D. Buratto, nec eſt neceſſaria probatio continuati temporis in præſentando, ſed ſufficiunt extrema ſi probentur, cum media
4 præſumantur, vtique temporis iniuria, & patronorum incuria perire potuerint, Seraph. eadem deciſ. 1141. num. 3. & 1334. num. 3. Benintend. deciſ. 43. num. 8. Rota deciſ. 848. num. 1. par. 1. diuerſ. & in cauſa Papien. iuriſpatronatus de Baſilica Petri die 19. Februarij 1601. coram bo. me. Card. Pamphilio.
5 Prædictis accedunt enunciatiuæ antiquiſſimæ, quæ habentur vim famæ, & teſtes de eadem publica voce, & fama deponentes, ac inſignia familiæ de Sapitis tam in pariete, quàm in ſepulchris, quæ omnia viſa ſunt Dominis ſufficienter hanc probationem iuſtificare, quatenus aliquid deeſſet ad implendam probationem, Put. dec. 149. lib. 3. Achill. deciſ. 7. de iurepatr. Rota deciſ. 130. num. 2. par. 2. diuerſ.

Et ita ſolo Vincentio gratia informante fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO

Florentina Capellæ, 4. Decembris 1617.

SVMMARIVM.

1 *Clericus incedens in habitu laicali non eſt inhabilis ad obtinendam præſentationem.*
2 *Clerici non incedentes in habitu quibus pœnis ſubijciantur.*
3 *Nec ſuper hoc Conc. Trid. aliquid innouauit.*
4 *Clericus præſentandus debet incedere in habitu, & tonſura, idque declaratur.*
5 *Conſtitutio Sixti V. ſuper delatione habitus quomodo ſit intelligenda.*
6 *Caſus omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuris communis.*

DECISIO LXII.

FVit dubitatum an Gratia, vel Ripa eſſet inſtituendus, & cum reſolutio penderet à duplici inſpectione, quis ſcilicet ex his duobus præſentatis haberet maiorem partẽ vocum, & an Gratia de tempore præſentationis deberet eſſe in habitu clericali, hanc ſecundam partem Domini reſoluerunt, reſoluendo de reliquis particulariter videre.
1 Cenſuerunt enim exceptionem habitus non obſtare, quia iure cautum non reperitur clericum incedentem in habitu laicali eſſe inhabilem ad obtinendam præſentationem, ſed potius contrarium deſumitur ex clement. 2. de vit. & honeſt. cleric. vbi clerici beneficiati ſuſpenduntur per
2 ſex menſes a perceptione fructuum, non beneficiati autem, in ſacris tamen conſtituti per id tempus redduntur inhabiles ad eccleſiaſtica beneficia, ſed de clericis ſimpliciter, vt in præſenti agitur, nihil fuit ſancitũ, & hunc ſenſum habuerunt, Imol. in d. clem. 2. verſ. quid ſi clericus beneficiatus, & Card. num. 7. verſ. octauo quæro. Lambert. de iurepatr. 1. par. 2. lib. 7. quæſt. princ. art. 2. num. 6. neque per Sacrum Concilium Tridentinum in hac parte videtur ali-
3 quod innouatum in ſeſſ. 14. cap. 6. & ſeſſ. 23. cap. 6. & 17. quia in primo loquitur de clericis habentibus ordines, officia, aut beneficia, qualis non eſt Gratia, in 2. & 3. non agitur de habilitate ad beneficia, ſed de priuilegio fori, & exercitio rerum Eccleſiæ, de quibus in præſenti non eſt quæſtio.

Non obſtat Lambert. in 1. part. lib. 2. in quæſt. 10. princ. art. 1. nu. 2. vbi

4 vbi in 23.requiſito tenet neceſſariũ eſſe quod clericus preſentandus incedat in habitu, & tonſura, & allegat.cap.clerici, & c.penult. de vit.& honeſt. cleric. & cap. clerici, & cap. non licet 23. diſt. cap. fin.40. diſt. cap.fin.40.diſt.clem.2.de vit. & honeſt.cleric.

Quia dum non diſtinguit de quibus clericis loquatur procedent dicta ab eo in clericis carentibus beneficijs, & ordinibus ſacris, prout diſtinguitur in d.clem.2.de vit. & honeſt.cleric. nec contrarium diſponitur in alijs iuribus allegatis in quibus agitur ſimpliciter de habilitate clericorum in genere.

5 Similiter non obſtat conſtitutio Sixti Quinti contra non inceden. in habitu, quæ eſt 30. in Bullario, & in noua editione 92. in qua declarantur priuati ipſo iure incedentes in habitu ſeculari non ſolum beneficijs, ſed etiam iure in illis, vel ad illa habentes, per quæ verba dicebatur compræhenſos eſſe etiam præſentatos, cum per præſentationem ceſſante æqualitate vocum acquiratur ius ad rem, Caſſad. deciſ. 3.num.3. de præb.Feder.de Sen.conſ.290.in princip.Lambert.de iurepat.lib.2.par.1. quæſt.8.art.2.num.10.Verall.deciſ. 37.par.2.

Animaduerterunt enim Domini conſtitutionem habere duas partes, quarum prima declarat obtinentes beneficia qualiacumque etiam ſimplicia, ſiue ius in illis, vel ad illa habentes, & penſiones obtinentes debere aſſumere habitum clericalem infra quindecim dies ſi fuerint præſentes, ſecunda verò in futurum iubet, quod nonniſi actu clericis, & in habitu clericali, & tonſura quæcumque beneficia, etiã ſimplicia conferantur, & commendentur, aut penſiones, fructuſvè, aut beneficia eccleſiaſtica reſeruentur, alioquin tales priuatos eſſe ipſo facto beneficijs, & omni iure in eis, vel ad ea quomodolibet competenti, & hoc ſtante ſi primam partem attendamus illa quidem determinat tempus aſſumendi habitum poſt ius quæſitum in re, vel ad rem, ſed nihil decernit, quid in ipſo actu ſeruandum ſit, ſi vero ſecundam examinamus, contextus eſt de inſtitutione, non autem de præſentatione, vnde caſus iſte præſentationis videtur omiſſus, qui in diſpoſitione iuris communis

6 relinqui debet. l. commodiſſimè ff. de lib. leg. nec ampliandus, ſed reſtringendus propter materiam exorbitantem à iure communi, vt per gloſ.in clem. 2. in verb. videatur in fine de vita, & honeſtate clericorũ. Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Florentina Capellæ, 12.Februarij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Habitus clericalis in præſentando an requiratur.*

2 *In pænalibus non concluditur de vno ad alium caſum.*

3 *Clem.2. de vit. & honeſt. cleric. quomodo intelligatur.*

4 *Contemptus ord. cleric. oritur ex non delatione tonſuræ.*

5 *Conſtitutio exorbitans non eſt extendenda.*

DECISIO LXIII.

FVit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis, quod ſcilicet præſentationi Gratiæ non obſtiterit non delatio habitus, verum an iſta exceptio poſtea obſtiterit particulari diſputationi fuit reſeruatum.

Certum enim videbatur Dominis, quod tam de iure communi, quã vigore particularium conſtitutionũ cautum non reperitur, vt præſentandus in ipſo actu præſentationis ſit inhabilis ſine habitu clericali ad obtinendam præſentationem, vt in deciſ.4.

ciſ.4.Decembris præteriti fuit oſtenſum.

Neque obſtant ponderata aduerſus rationes, & fundamenta deciſionis ad extendendam diſpoſitionem.clem.2.de vit.& honeſt. cleric. compræhendere etiam præſentandos, quia, & ſi clericus non beneficiatus non incedens in habitu non poſſit obtinere beneficia, vt dicitur in d.clem.2. & ſimiliter clericus ton ſuratus non incedens in habitu non poſſit obtinere beneficia, & gaudere priuilegio clericali, vt dicunt Anan. & Abb.in cap.fin.de cleric. coniug. tamen non inde infertur, quod in præſentato habitus ſit neceſſarius,
1 quia aliud eſt præſentari, & aliud inſtitui,in vno datur ius in re per inſtitutionem, in altero datur tantummodo ius ad rem, Caſſad. deciſ. 3. num.3.de præb. Feder.de Sen.conſ. 290.in prin. ideo in pœnalibus prout eſt priuatio iuris quæſiti non be-
2 ne concluditur de vno caſu ad alium extendendo pœnam.

3 Neque aliter videbatur intelligēda clem. 2. quatenus loquitur de clericis in minoribus conſtitutis ſecularibus veſtibus vel virgatis vtentibus, ſed eo caſu, quando non deferrent coronam clericalem, in quo non verſamur, & tunc meritò ſuccedit extenſio pœnæ inhabilitatis ad alios clericos non beneficiatos,quia inde oritur contemptus ordinis clericalis, vt ponderant Zabar. in dicta
4 clem.2.ſ. idem in alijs num.1. Vitalin.ibidem in S.præſenti n.18. & 32. & idem clarè explicat gloſ. in verb. & tonſuram poſt principium ibidē.

Similiter conſtitutio Sixti Quinti quoad tempus, & actum præſentationis, de quo in præſenti diſputatione agitur nihil determinat, ideo tamquam exorbitans non eſt extendenda, vt dicit gloſ. in d.clem. 2. in
5 verb. videatur in fine, ſed ſtrictè intelligenda ſecundum diſtinctionem in præſenti deciſione firmatam.

Et ita,&c.

R. P. D. PIROVANO

Florentina Capellæ, 21.Maij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus poſt præſentationem non incedens in habitu priuandus non eſt.*
2 *Nec conſtitutio Sixti V. videtur loqui de tali præſentato.*
3 *Quæ declaratur quomodo procedat.*
4 *Præſentatus habet ius ad rem, quando omnino eſt inſtituendus.*
5 *Verba ſunt intelligenda cum effectu.*
6 *Lis impedit perfectam iuris acquiſitionem.*
7 *Conſtitutio ſynodalis non comprahendit delegatos à Sede Apoſtolica.*
8 *Sententia contra ius ſuſtineri non poteſt.*

DECISIO LXIV.

DVm aliàs proponeretur,an Vincentius Gratia eſſet inſtituendus, dubitatum fuit, quis ex duobus præſentatis maiorem partem vocum haberet, & an ipſe Gratia deberet eſſe in habitu de tempore præſentationis,& ſuper hac vltima quæſtione tantum fuit capta reſolutio ſub die 4. Decembris præteriti. Exinde verò cum vlterius dubitaretur, an poſt præſentationem de eo factam teneretur vigore conſtitutionis Sixti Quinti 30. in antiqua, & 92.in noua editione habitum deferre, denuò ſuſcepta fuit diſputatio ſuper obſtantia delationis habitus, & hodie examinata.

1 Cenſuerunt Domini exceptionē habitus non obſtare, quia de iure cautum non reperitur, quod poſt præſentationem ad effectum priuationis, prout hodie agitur, teneatur præſentatus incedere in habitu, & quoad conſtitutionem Sixti V. illa non videtur loqui de tali præſentato
2 quia in prima parte loquitur de habenti-

bentibus ius in re, vel ad rem de tempore emanatæ conſtitutionis, vt infra tempus ibi ſtatutum teneantur habitum aſſumere, quod manifeſte conuincitur ex diſcretione termini præfigendi ex forma eiuſdem inter præſentes, & abſentes a die publicationis conſtitutionis in Curia, quæ conuenit tantum de eo tempore ius habentibus, ex quo non habentibus ius non poteſt terminus præfigi. In ſecunda vero parte diſponit, quod nonniſi actu clericis, & habitu clericali, & tonſura incedentibus beneficia conferantur, vnde cum Gratia, neque de tempore emanatæ conſtitutionis ius haberet in beneficio, neque ad beneficium, nec ei fuerit facta collatio, ſequitur, quod vigore huius conſtitutionis iure ſuo priuandus non ſit.

3 Non obſtat, quod eadem conſtitutio in prima parte vtatur verbis nunc, & pro tempore obtinentibus, & in alia parte, nunc, & in poſterum perpetuis futuris tẽporibus, ex quibus, tam ſuccedentes ius habentes in re, vel ad rem, quàm præſentes compræhenſi videntur.

Ad prædicta enim primò fuit reſponſum, quòd verba in prima parte compræhendunt omnes tam præſentes, quàm futuros, ſecundum tamen modum diſcretiuè poſitum, vt ſcilicèt debeant, qui præſentes ſunt in Vrbe intra quindecim dies, &c. in futurum autem non niſi actu clericis beneficia conferantur, atque ita ſingula ſingulis referendo omnes erunt quidem compræhenſi, ſed ſub diuerſa determinatione, quod incompatibile non eſt, cætera autem verba ad alios, quam de tempore emanatæ conſtitutionis exiſtentes referri non poſſunt, cum ſint qualificata ab eadem terminorum præfixione, quæ conuenit tantummodo præſentibus de tempore Conſtitutionis emanatæ, vt iam dictum fuit.

4 Secundò fuit dictum, quod etſi ex præſentatione acquiratur ius ad rem cap. dilectus vbi gloſ. in verb. plus, Innoc. & Abb. num. 3. de offic. legat. Rota deciſ. 8. de iurepatr. in nou. tamen illud ius non debet eſſe variabile, ſed firmum, & radicatum, itaut trahat ſecum indubitatam collationem puta, ſi non habet compræſentatos, vel ſi lata fuerit canonizatoria ſuper validitate præſentationis vt aduertit Caſſad. deciſ. 18. num. 5. de præb. aliàs tale ius non erit conſiderabile, Mohed. deciſ. 1. de præben. Sarnen. de iur. quæſ. quæſt. 1. verſ. ſecundus eſt modus, & hunc ſenſum etiam habuit Rota in cauſa Hipporegien. Plebaniæ 23. Iunij 1610. coram Ortembergo, nũc Epiſcopo Attrebaten. & de hoc iure loquitur conſtitutio, cuius verba ſunt intelligen-
5 da cum effectu l. 1. ſ. hæc verba, ff. quod quiſque iur. cap. relatum, vbi gloſ. de cler. non reſid. Surd. conſ. 3. nu. 25. lib. 1. tale autem ius non habet Gratia, & ſi præſentatus a patronis, quia adhuc non eſt detectum, & an a maiori parte, quia minor non dat ius nec æqualis ſufficit, cum ſit locus gratificationi, Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 3. quæſt. 5. artic. 1. num. 1. ſi verò a maiori, & ſuper hoc
6 extat lis mota per aduerſarium intra quindecim dies, quæ impedit perfectam iuris acquiſitionem.

Demum non obſtat, quòd nos verſemur in ſecunda parte conſtitutionis, ex quo Præpoſitus Florentinus denegauit Gratię inſtitutionem, quia de eo tempore incedebat in habitu ſeculari, cuius ſententia dicebatur feciſſe tranſitum in iudicatum.

Quia in facto res iudicata non iuſtificatur, ex quo conſtitutio Synodalis, cuius vigore prætenditur de-
7 ſertio appellationis ob non proſecutam intra duos menſes appellationem, non compræhendit delegatos a Sede Apoſtolica, Fulgoſ. conſ. 167. col. 2. ſub num. 1. verſ. rurſum, & ſi nominatim, Pur. deciſ. 122. lib. 1. ſæpè per Rotam approbatus vt in Florenti-

tentiua de Ricaſolis 28. April. 1606. coram Cardinali Ludouiſio, & nouiſſime in Piſtorien. beneficij 22. Aprilis 1616. coram R.P. D. Buratto, ideo cum de tempore inſtitutionis coram iudice appellationis reperiatur in habitu, adhuc verba conſtitutionis non obſtabunt.

Præterea non ex eo ſolo, quòd Gratia erat in habitu ſeculari Præpoſitus recuſauit declarare illũ eſſe inſtituendum, ſed etiam quia ob non delationem habitus remanebat iure ſuo priuatus, quæ ratio cum de iure
8 non ſubſiſtat, vt ex deciſione in hac cauſa ſatis apparet, inde ſequitur, quòd ſententia, neque ex alia ratione, quamuis valida ſuſtineri poſſit, Rota deciſ. 27. de re iud. in antiqu. quod & fuit firmatum in Taruiſina parochialis 16. Iunij 1600. coram Card. Ludouiſio.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem.
26. Aprilis 1619.

SVMMARIVM.

1 *Patronorum quantitas firmatur ex anterioribus præſentationibus.*
2 *Patroni plures præſentantes præſumuntur pro æquali portione præſentare.*
3 *Deſcendentia patronorum quomodo iuſtificetur.*
4 *Etiam quoad coram portiones.*

DECISIO LXV.

Contra informantem fuit reſolutũ, ſcilicet non probari Vincentium fuiſſe præſentatum à maiori parte patronorum, vel à medietate, itaut veniat inſtituendus ex proprio iure, vel præferendus in paritate propter qualitates narratas in literis.

Nam etſi firmatum fuerit in particulari diſputatione huiuſmodi patronatum fuiſſe familiæ de Sapitis, cum tamen de fundatione illius non conſtet, pro firmanda quantitate patronorum, recurrẽdum eſt ad præ-
1 ſentationes anteriores, & probare, quod præſentantes vel ſint illimet, qui præſentarunt Vincentium in vacatione occurrenti, vel quòd deſcenderint ab illis, quod etiam ſufficere dictum fuit, Ang. in auth. vti liceat matri, & auiæ §. ad hæc num. 10. & Rota illum ſequuta pluries firmauit, vt in Papien. Archipresbyteratus, 28 Ianuarij 1608. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in cauſa Vicen. beneficij 16. Iunij 1608. coram Illuſtriſſimo Ludouiſio.

In præſenti autem dantur duæ præſentationes effectuatæ nempe de anno 1502. Secunda vero de anno 1559. & hanc poſtremam Domini non receperunt ad hunc effectum; quia Dominicus Franciſci de Sapitis ſolus conſenſit reſignationi, & in mãdato ad reſignandum enunciat ſe patronum pro certa rata, & portione, & dum præſtat conſenſum aſſerit ſe patronum pro medietate, & pro omni alia portione, ex quibus enunciatiuis clarè colligebatur, quòd ille non erat ſolus patronus, & ideo anteriorem anni 1502. attenderunt, in qua interuenerunt Ioannes, & Daniel de Sapitis, & Dominicus Franciſci filius, & nepos dictorum Fratrũ ex eodem Franciſco fratre, & Bernardus pariter de Sapitis, qui omnes præſumuntur interueniſſe pro æquali portione, vt per Lambert. de iurepat.
2 2. pat. 1. lib. quæſt. 1. art. 25. num. 15. & examinando probationes ſingulorum præſentantium viſum eſt.

Quoad Dominicum, qui ſimul cũ Ioanne, & Daniele Patruis præſentauit, non probari, quòd ille deceſſerit ſine deſcendentibus, vt prætendit Vincentius, vt exinde intrare poſſit ius accreſcendi pro lineis Ioannis, & Danielis, non enim dantur probationes, nec veræ, nec præſumptiuæ, quæ huiuſmodi factum iuſtificent.

3 Quo vero ad portionem Ioannis dictum fuit illam eſſe computandã

ad

ad fauorem Vincētij, aſſeritur enim ex Ioanne deſcendiſſe Franciſcum, ex Franciſco Dominicum,& Veggiã, ex Veggia Raphaelem, ex Raphaele Franciſcum, Ioannem, Alexandrum, Sanctum, qui præſentarunt Vincentium eorum fratrem; deſcendentia Franciſci ſufficienter iuſtificatur ex cataſtro anni 1498. & 1535. in quo nominatur Franciſcus Ioannis, & in actu continuationis bonorũ de perſona Ioannis Patris in ipſum Franciſcum eius filium, qui proportionabilis eſt. l. cum miles cum gloſ. ff. ex quibus cauſ. maio. §. ſui autem inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. & cum concurrunt pro adminiculo duæ enunciatiuæ de anno 1559. ex eodem cataſtro per modum continuatiuum ibi, & poſtea dicta bona in Dominicum de Franciſco di Giouanni, & de anno 1588. in actu aditionis factæ per Veggiam de hæreditate Franciſci di Giouanni eius fratris iuſtificatur illa prima enunciatiua, cum actu proportionabili, nec dicantur propter aliud emiſſa, Pariſ. conſ. 13. nu. 29. vol. 2. & probat etiam, quòd non ſit ſupra centum annos, vt dictum fuit in Bononien. de Gozzadinis 18. Decembris 1606. coram D. Cardinali Lancellotto, & in altera Bononien. de Pretis 17. Iunij 1611. coram R.P.D. Vbaldo & coram me in Bononien. fideicommiſſi de Cattaneis, 9. Februarij 1615. Quod autem Dominicus, & Veggia fuerint filij Franciſci, & Veggia ſoror, & hæres Dominici, & quod Raphael fuerit filius, & hæres dictæ Veggiæ probatur ex teſtamento anni 1588. eiuſdem Dominici, in quo enunciat ſe filiũ Franciſci, & hæredem inſtituit Veggiam q. Franciſci eius ſororem, quæ illius hæreditatem adiuit de anno 1588. & Raphael illam Veggiæ pariter adiuit de ann. 1591. ac demũ filij Raphaelis, quòd fuerunt tales, datur teſtamentum, in quo nominantur, filij Raphaelis, & inſtituuntur, vnde cum omnes prædicti actus ſint de proportionabili probant eo modo, quo de alijs dictum fuit.

4 Portio Danielis ex deductis non apparet, quòd ſpectet ad Vincentiũ, nam etſi contendatur, quòd Franciſcus eiuſdem Danielis nepos ex Ioãne illi ſucceſſerit, dum deceſſit ſine maſculis, & cum Eliſabetta tantum fœmina, & excluſa à ſtatuto Florentino per maſculum alterius gradus, ſtatutum in primis talia diſponens non datur, & vlterius datur in arbore Petrus de Caſtro in eodem gradu, ex quibus deſtruitur omnis probatio, quòd iſta portio poſſit computari in linea Ioannis.

Non obſtat, quod bona Danielis peruenerunt ad Franciſcum Patrem Veggiæ, vt ex partita decimarum in Cataſtro, quæ datur ſub num. 15. & propterea in Franciſco præſumendus ſit titulus hæreditarius.

Quia neque iſte titulus magis, quàm alter in iure præſumitur, ex quo multi ſunt, per quos dominia acquiruntur, neque partita decimarum hoc concludenter aut diſtinctè probat, quia non conſequitur, bona particularia pro indiuiſo poſſidentur per fratres, ergo vno decedente ſi eadem bona ab altero ſuperſtite poſſidentur, inde iure hæreditario vniuerſali poſſidere dicendum ſit, quia, & titulo legati, & donationis, & venditionis poſſunt poſſideri, & vlterius partita decimarum legitur de anno 1498. in capite Danielis, & idem Daniel præſentat de anno 1502. quomodo ergo poteſt dari probatio ſucceſſionis in viuente, ſed neceſſe eſt præcedat mors, ſi debet dari teſtamentum, vt dicit D. Paulus.

Quo verò ad portionem Bernardi, iam non controuertitur, quòd ex eo deſcenderit Antonius, & ex eo Andreas, qui hanc portionem donauit Lauacchio, a quo fuit præſentatus Ripa aduerſarius Vincentij, & quamuis dicatur, quòd Andreas habuit fratrem nomine Cambium, & ex eo nepotem Vincentium, pro quo

in

in hac ipſa vacatione 19. Iulij 1609. præſentauit Ripam, & quod exinde Vincentius non habuit ratam præſentationem prædictam, dum præſentauit Vincentium Gratiam, tamen neque hoc videtur, iuſtificatũ, quia in præſentatione de dicta Gratia non legitur perſona Vincentij q. Cambij.

Et ex prædictis patet, quod cum portiones Dominici, & Danielis non iuſtificentur accreuiſſe lineæ Franciſci, & portio Bernardi admittatur pertinere ad commodum Ripæ, non poteſt Vincentius Gratia dicere per vnam vocem, quòd habeat maiorem partem vocum, neque quod ſit in paritate, vt inde vel ex proprio iure ſit inſtituendus, vel propter qualitates narratas præferendus.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 25. Iunij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus à maiori parte inſtitui debet.*

2 *Poſſeſſio ex preambulo titulo præſumitur.*

3 *Iuſpatr. tranſit cum vniuerſitate bonorum.*

4 *Succedens excluſæ ſub eadem comprehenditur excluſione.*

5 *Compatronus, & magis graduatus præferri debent.*

DECISIO LXVI.

DVm hæc cauſa die 26. April. 1619. proponeretur ſuper eo, An Gratia, vel Ripa eſſet inſtituẽdus, contra Gratiam fuit reſolutum, quia non docebat ſe præſentatum à
1 maiori parte patronorum, quod erat de intentione ſua.

Attenta enim præſentatione anni 1502. ad quam Domini tunc ſe reſtrinxerunt, intrabant ad præſentandum Io. Daniel, Dominicus, & Bernardus.

Quoad portionem Ioannis admittebatur, vt Gratiæ eſſet computanda, & ſimiliter portio Bernardi admittebatur pertinere ad commodum Ripæ, in cæteris verò Danielis ſcilicet, & Dominici deficiebat probatio.

Hodie coadiuuata probatione, & ſuſcepta diſputatione ſuper eiſdem viſum fuit recedendũ eſſe a deciſis.

Nam vltra portionem Ioãnis iam firmatam computanda eſt etiam alia Danielis ad fauorem Gratiæ, quia Franciſcus qui, & proauus eſt Gratiæ, filius autem Ioannis ſucceſſit in hæreditatem Danielis patrui ſui excluſa Eliſabetha filia vigore ſtatuti Florentini, quod nunc datur, de cuius tenore, & obſeruantia mentionẽ fecerunt. Bald. conſ. 408. nu. 1. lib. 1. Angel. conſ. 356. Caſtrenſ. conſ. 275. lib. 1. Lap. alleg. 101. Vnde cũ Franciſcus eſſet in gradu ſucceſſibili, &
2 bona eiuſdem Danielis poſſidere reperiatur, & ex cataſtro, & alijs, quæ data fuerunt ſatis colligitur inde tamquam ex præambulo titulo hæreditario, magis quàm ex alijs poſſediſſe dicendum. gloſſ. in l. quædam mulier. ff. de rei vend. Becc. poſt allos
3 conſ. 6. lib. 1. & cum vniuerſitate bonorum trãſijſſe iuſpatronatus. clem. plures. vbi Card. quæſt. 6. de iurepat. Couar. variar. lib. 2. c. 18. nũ. 6. Rota dec. 675. nu. 1. p. 1. in recent. Neque refert, quòd in arbore reperiatur Petrus de Caſtro in eodem gradu, ex cuius perſona videatur obſcurata omnis probatio ſucceſſionis Franciſci, quia tamquam deſcendens ab
4 Eliſabetha excluſa, ſub eadem excluſione compræhenditur propter exiſtentiam Io. & Franciſci. Bart. in l. liberorum. nu. 14. ff. de verb. ſignif. Bald. in l. maximum vitium. nu. 3. C. de lib. pret. Brun. de ſtat. art. 6. n. 89. & ſequen.

Atque ita cumulata voce Danielis, vel Gratia docet ſe habere medietatem patronorum in ſua præſentatione. Ripa autem deficit in pari-

m litate

litate probationis, vel concurrunt in paritate vocum, & Gratia nihilominus venit inſtituendus tamquam
5 compatronus, & magis graduatus vti Doctor Theologus. Lambert. de iurepat. par. 3. lib. 2. art. 7. quæſt. 5. & art. 11. ead. quæſt. Rocch. de Curt. eod. tract. in verb. honorificum. nu. 45. & 46. verſ. prima opinio.

Et ita reſolutum &c.

Et in eadem coram eodem.

5. Iulij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum perceptio probatur ex partis confeſſione.*

2 *Confeſſio ſuperat omnes probationes.*

DECISIO LXVII.

DVm præſens cauſa eſſet expedienda ſuper exiſtētia patronatus, & pertinētiæ illius ſuper quibus Vincentius fundabat iuſtitiam ſuæ præſentationis, vt inde eſſet inſtituendus, inſtitit pro declaratione quantitatis fructuum perceptorum per Ripā aduerſarium, poſtquā iam præceſſerat probatio; vnde dubitaui ad quam ſummam aſcenderent fructus percepti per Ripam, pro cuius dubij reſolutione fuit reſponſum aſcendere ad ſcuta 230.

1 Quia illa probatur per partis cōfeſſionem, quæ ſuperat omnes probationes. l. cum te, C. de tranſact. &
2 ſuperare inſtrumenta, & depoſitiones teſtium voluerunt Bald. conſ. 192. vol. 2. Socc. ſen. conſ. 24. num. 8. vol. 3. Pariſ. conſ. 121. vol. 1. Surd. poſt alios conſ. 63. nu. 1.

Reſpondendō namq. idem Ripa poſitionibus datis per Vincentium, quæ tres fuerunt, ad primam, quæ continet ſcut. 110. reſpondit ſe remittere ad libros œconomi, quibus legitimè compulſatis conſtat de receptione per eundem Ripam in eadem ſumma ſcut. 110.

Ad ſecundam verò, & tertium, quæ continent ſcut. 192. reſpondit per verbum credit, ex quibus partitis cum veniant detrahenda ſcut. 4. pro decimis Studij Piſani, & ſcut. 68. pro officiatura Monachis S. Iacobi vbi poſita eſt Capella, inde remanet ſumma ſcut. 230. ſic vt ſupra liquidata.

Et ita ſolo Vincentio informante fuit reſolutum.

Et in eadem coram eodem.

3. Decemb. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Compatronus, & magis qualificatus eſt præferendus.*

DECISIO LXVIII.

FActo verbo in relatione cauſarū ſuper noua audientia inſtante Ripa ob productionem inſtrumenti repudiationis factæ per Ioannem de hæreditate Danielis, ſuper qua die 25. Iunij præteriti inter alia ſe fundabat pro releuantia præſentationis Vincentij dictum fuit poſſe nihilominus cauſa expediri, quia nec etiā Ripa probabat Eliſabetham filiam Danielis eſſe illius hæredem, a qua idem Ripa prætendebat ſe præſentatum, atque ita adhuc Vincentium
1 eſſe in paritate cum Ripa, & præferendum vti compatronum, & magis qualificatum, prout eadem deciſio firmabat. Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Placentina Capellaniæ. 3. Iulij. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ſine citatione nō valet.*

2 *Concluſio in cauſa interdū habet vim citationis.*

3 *Concluſio in cauſa diſſoluitur data facultate agendi.*

4 *Et ſufficit, quod d. concluſionem iudex etiam tacitè reuocet.*

DE-

DECISIO LXIX.

1 SEntentiam eſſe infirmandã Domini cenſuerunt ex capite nullitatis, deficit enim citatio ad ſententiam, quæ neceſſaria eſt ad illius validitatem. clem.paſtoralis de ſent. & re iudic. l. de vnoquoque. ff.eod. tit. clem. ſæpè cum gloſſ. in verb.ad id.de verb.ſignif.

Nec obſtare viſum fuit, quòd ſub die 26. Octobris. 1612. emanauerit citatio,& exinde decretum ſuper cõcluſionem in cauſa, quæ concluſio
2 ſolet de ſtylo illarum partium habere vim citationis ad ſententiam, & terminum ad eandem audiendam ſeruare ſub eadem hora concluſionis, vt ſæpè dictum fuit.

Quia ſuper dicta concluſione nullum poteſt fieri fundamentum, dum hinc inde poſt eam iura fuerũt producta, & quamplures actus facti, ex quibus tacitè videtur reuocata concluſio ratione incõpatibilitatis contrariorum, poſita enim facultate
3 agendi diſſoluitur vinculum concluſionis tamquam illi contrarium, vt ponderat Rota de teſtib. in nouis. dec.1. & Iudex poteſt hoc facere ex cauſa. Felin.in cap.cum dilectus. de fid. inſtr. Vrſill. ad Afflict. dec.115.
4 nu.1. & ſufficit ſiue tacitè, ſiue expreſsè Iudex hanc ſuam interloquutoriam reuocet. cap.cum ceſſante.de appell.cap.quod iuſſit.de re iud. Afflict.d.dec.115.nu.12. & ita fuit etiã firmatum in Toletana Decimarum de Lucillas.5.Decemb.1603. coram Illuſtriſſ.Card.Ludouiſio.

Et in eadem coram eodem. 16. Martij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. iuſtificatur ex fundatione.*
2 *Fœminæ non ſunt incapaces iuriſpat.*
3 *Niſi ſint expreſsè excluſæ.*
4 *Naturales non ſunt incapaces iuriſp.*
5 *Legitimi etiam in gradu remotiori excludunt naturales.*
6 *Naturales autem non excluduntur à fœmina legitima.*
7 *Verba maſculini generis propriè non comprœhendunt fœminas.*
8 *Fœminæ comprœhenduntur in ſtirpe, ſi non fuit habitus reſpectus ad agnationem.*
9 *Patronatus ſi ingreſſus ſit vnam lineam,an' eis viuentibus excludantur alij de alia linea.*

DECISIO LXIX.

VIſo de validitate ſentẽtiæ Prouiſoris Placen. quam DD. dixerunt nullam; ſucceſſiuè dubitaui an' eſſet iuſta,& in hac parte fuit reſolutum affirmatiuè, niſi obſtet illegitimitas Franciſci præſentati a Mariana, de qua fuit reſeruatum particulariter videre.

In ea enim declaratum fuit Marianam eſſe veram patronã, & Franciſcum ab ea præſentatum eſſe inſtituendum, non autem Laurentium eſſe patronum, & conſequenter Alphonſum ab eo præſentatum non verificaſſe conditionẽ ſuę gratiæ dũmodo patronorũ accedat conſenſus.

In prima parte ſententia benè iuſtificatur, quia ex tenore fundationis qui deducitur ex teſtamẽto San-
1 ctiæ de Carauajal colligitur, quòd in patronatu poſt mortem patris, primo loco vocati, ſuccedere debet eiuſdem Petri filius maior, & deinceps illi,qui deſcenderint ex ſuo ſtipite, ſeu ex ſuo tronco, quo caſu fęminæ de ſtirpe, ſeu tronco Petri cõ-
2 præhenſæ, & vocatæ dicuntur cum non ſint incapaces iuriſpatronatus. c.fin.de conceſſ.præb. c.ex literis.de iurepat.Rocch.eod.tit.in verb.competens.quæſt.1.Caſſad.dec.1.de iurepat.Garz.poſt alios de benef. p.5. cap. 9. nu. 144. neque refert, quòd huiuſmodi patronatus tranſire debeat ad primogenitos, quia eodem modo ceſſante concurſu maſculi,
3 ſuccedit fœmina, niſi ſit expreſsè excluſa, vt per Molin. de primogen. lib.3.cap.4.nu.4. Couar. var. reſol. lib.3.cap.5. nu.1. verſ. rurſus ſeptimo. & vlterius obſeruantia hoc ipſum

ſum confirmauit, quia Seuilla tertia patrona fuit admiſſa, & pro Mariana ſuper primatu Gutierez ſexti patroni fuit iudicatum per audientiam Valliſoletan., quod deſeruit ſaltem in vim interpretationis omnium, qui continentur reſpectu ſucceſſionis iuriſpatronatus, vnde cum non dubitetur Marianam eſſe legitimã, & deſcendere a Petro primo patrono, iſta pars ſētētię benè iuſtificata remanet.

Secunda verò quod Laurentius, qui tamquam patronus præſtitit cōſenſum præſentationi, & inſtitutioni Alphonſi non ſit patronus hoc etiā
4 benè probatur, quia & ſi naturales, qualis eſt iſte Laurentius non ſint incapaces iuriſpatronatus. Bald. in l. eam quam. in fin. C. de fideic. Rocch. de iurepatronatus. in verb. competens. nu. 9. & admiſſum fuit in cauſa Ianuen. Iuriſpatronatus. 12. Februar. 1607. coram Cardinali Lancellott. & in eadem coram R. P. D. Pamphilio 23. Ianuarij 1612.

5 In concurſu tamen cum legitimis ſemper excluduntur, etiam quòd legitimi ſint in gradu remotiori, & vocatio legatur per verba naturalia, vt in dictis deciſionibus fuit diſtinctum, & probatum, & in Pampilonen. Capellæ coram me, 7. Nouembris 1618. & 25. Februarij 1619. neque refert, quòd illegitimus concurrat cum fœmina legitima, quia vti capax non poteſt excludi niſi à maſculo legitimo, vt poſt alios tradit
6 Molin. de primog. in tit. quand. fœm. primog. propt. maſcul. remot. lin. & grad. a maior. ſucceſſ. exclud. lib. 3. cap. 5. num. 75.

Neque obſtat, quòd diſpoſitiò fundatoris ſit concepta per verba maſculini generis, ex quorum proprietate non compræhenduntur fœ-
7 minæ. Bar. in l. 1. ff. de verb. ſignific. Tiraq. poſt alios de retract. lignag. §. 1. gl. 9. n. 180. & ſeq. cum alijs alleg.
8 Quia vbi non fuit habitus reſpectus ad agnationem, vt clarè demonſtrant verba huiuſmodi fundationis tunc in ſtirpe, & tronco veniunt cōpræhenſæ, et fœminæ. Caſſad. prima de iurepatr. latè Pariſ. conſ. 35. nu. 3. 4. 5. & 6. lib. 3. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 4. num. 10.

9 Et ſtantibus prædictis neceſſariū nō eſt ingredi diſputationē, quando patronatus ingreſſus eſt vnam lineā, an excludantur alij de alia linea illis ſuperextantibus, de qua per Molin. de primogenit. lib. 3. cap. 4. num. 13. Mant. de coniect. lib. 8. tit. vlt. num. 59. quia ſemper erit quæſtio deſuper extantibus cū qualitate legitimitatis, quæ in Laurētio deficit.

Demum non obſtat, quòd Moriana habeat ſororem natu maiorē, ad quam patronatus pertineat ex lege fundationis, quia vltra quod non bene iuſtificatur, non etiam infertur ad exiſtentiam eiuſdem patronatus in Laurentio, per cuius conſenſum remanere debet clauſula dummodo conſenſus patronorum accedat.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Mediolanen. Iuriſpatronatus. 18. Aprilis 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. pro parte hæreditarium, pro parte gentilitium eſſe poteſt.*
2 *Iuſpatr. tranſit cum hæreditate.*
3 *Vicarius Epiſcopi non poteſt confirmare donationes iuriſpat.*
4 *Conſenſus ordinarij in donatione iuriſpat. quando præſumatur.*
5 *Iuſpatr. gentilitium poteſt eſſe, & hæreditarium, cum ex prouidentia fundatoris proueniat.*
6 *Patronus quando dicatur non præiudicare remotioribus.*

DECISIO LXX.

IN diſcuſſione cuius qualitatis eſſet patronatus, de quo agitur, fuit primò firmatum patronatum eſſe gentilitium vſque ad ann. 1520. hodie vero propoſitum fuit, cuius naturæ ſit ab anno 1520. vſque ad præſens, &

Domi-

1 Domini reſponderunt ſtatum iuriſpatronatus ab anno 1520. citra pro medietate fuiſſe hæreditarium, non tamen præiudicaſſe illis de familia, ſi adſunt, niſi obſtet præſcriptio, quam intendunt particulariter examinare, quo verò ad aliam medietatem fuiſſe gentilitium vſque ad ann. 1589.

Fundamentum primæ partis deducebatur ex eo, quod Iacobus Cortesella filius Benedicti vſque de anno 1510. præſentando enunciat ſe ſolum, & vnicum patronum ex deſcendentibus fundatoris, & ab ordinario fuit admiſſus, & vti talis de anno 1520. eiuſdem patronatus medietatem donauit Iacobo Sellanouæ pro ſe ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, & extraneis quibuſcumque, quæ donatio cnm effectum habuerit in occurrentibus vacationibus ab anno 1533. vſque ad ann. 1589. in quibus donatarij ſemper admiſſi fuerunt ad præſentandum cum hæredibus donatoris, nulli dubium quin'
2 tam ex voluntate, & poteſtate donãtis tranſire potuerit iuſpatronatus pro illa parte cum qualitate hæreditaria, Abb. in cap. 1, de iurepat. Dec. conſ. 149. num. 1. Feder. de Sen. conſ. 111. col. penult. verſ. item quæritur. Couar. var. reſolut. lib. 2. c. 13. nu. 6. verſ. duodecimo, non incongruè Seraphin. deciſ. 378. quàm etiam iuris diſpoſitione cum tanto tempore qualitas gentilitia declarari, & mutari potuerit in præiudicium compatroni volentis præſentare. Cittadin. de iurepatr. par. 6. art. 3. quæſt. 17. Lambert. lib. 1. par. 2. art. 11. p. 9. princ. & firmauit Rota deciſ. 229. num. 1. par. 1. diuerſ. & coram bonæ mem. Penia in Senen. iuriſpatronatus 9. Ianuarij 1598. in præiudicium autem non volentis agere, hoc eſt de quo particulariter fuit reſeruatũ videre, quia vti remotioribus forte de eo tempore non pertinebat patronatus, & diligentia in non permittendo extraneos poſſidere patronatum non pertinebat ad eos viuente proximiore, quod idem conueniebat aiijs ſucceſſoribus non notis, quibus non videbatur poſſe inferri præiudicium.

3 Non obſtat, quòd in dicta donatione non interuenit auctoritas Epiſcopi, ſed Vicarij, quæ non ſufficit, cum approbare donationem iuriſpatronatus factam per laicum alteri laico reſpiciat gratioſam facultatem. c. illud. c. præterea de iurepatr. quæ non tranſit in generalitate mandati Vicarij, c. fin. de offic. vic. in 6. Ferret. conſ. 344. num. 1. lib. 1. Calder. conſ. 1. eod. tit. de offic. vic. & firmauit Rota in Reatina iuriſpatronatus 22. Aprilis 1611. coram bo. mem. Penia.

5 Quia ex decurſu tanti temporis præſumitur ſufficiens mandatum, vel ratificatio Ordinarij, qui aliàs nõ permiſiſſet patronum præſentare, prout fecit in occurrentibus vacationibus. Lambert. de iurepat. par. 2. lib. 1. in 8. art. 1. quæſt. princ. Mohed. deciſ. 22. num. 3. de præb. Rota dec. 598. num. 4. par. 1. diuerſ. & in hac cauſa fuit dictum in deciſ. 15. Maij 1615. & ſi dicatur, quòd occurrentes præſentationes fuerunt admiſſæ per eoſdem, & Vicarios, itaut non poſſit intrare præſumptio conſenſus Epiſcopi ad inducendum tacitum mandatum, vel ratificationem, patet reſponſio, cum appareat de iuribus huius patronatus actum fuiſſe in Sacra Conſulta ex literis, quæ dantur vſque de anno 1563. & tunc fuiſſe reſponſum admittendas præſentationes factas per nobiles illos de Sellanoua, itaut decurſu temporis, & ſcientia Ordinarij non videatur dubitandum.

Secundæ partis reſolutio in eo conſiſtebat, quia ab anno 1520. vſq. ad annum 1589. in parte non donata continuarunt Hieronymus, & Io. Petrus filij Iacobi de Corteſella, & illis mortuis ſucceſſerunt in ea parte Bernardinus, & Benedictus filij Hierony-

ronymi, ac demum Cecilia filia Benedicti deceſſit, cui fuerat ſubſtitutus Iacobus Sellanoua per Benedictum in vniuerſa eius hæreditate, & bonis, & ideo cum ex fundatione, & origine ab anno 1036. per tot ſecula vſque ad annum 1520. iuſpatronatus trahat ſecum qualitatem gentilitiam, viſum eſt ex ſequentibus præſentationibus, in quibus enunciatur, quod præſentans per tempora, tamquam hæres, & vnicus patronus cum deſcendentibus fundatoris actū præſentationis fecerit, ſufficienter nō fuiſſe obſcuratam originem qualitatis gentilitiæ, vt inde cenſendum ſit ſimplex hæreditarium; quia certum eſt, quod ipſi præſentantes erant de agnatione de Corteſelia, & qualitas hæreditaria non aduerſatur iuri
5 gentilitio, & quin ſimul poſſint eſſe hæredes maiorum, & ex prouidentia fundatoris recognoſcere patronatum & ſufficit iſta mixtura, vt extraneus excludatur, vt declarant de emphyteuſi, & feudo, quæ fraternizant ſecundum Cardin. in clem. plures col. fin. de iurepatr. Clar. in §. feudum, quæſt. 9. Surd. conſ. 63. num. 11. & 12. & per affirmare, quod præſentans eſſet vnicus patronus ex deſcendentibus fundatoris, non inde videtur præiudicatū remotioribus, qui pro-
6 ximiore remoto, ad illum proximioritatis gradum aſcendere potuiſſent, vel non natis, qui ſimiliter illum gradum aſſequi poſſunt, vt per Franc. in cap. 1. num. 4. verſ. quod intelligit de iurepatr. Molin. de primog. lib. 1. cap. 24. num. 31. Ferrett. conſ. 134. num. 12. & poteſt intelligi de vnico patrono de tempore præſentationis habente ius præſentandi, quod ſufficeret, ne cōcludat excluſionem in tertij præiudicium cap. in præſentia de probat. l. non hoc, C. vnde legit.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 28. Nouembris 1616.

SVMMARIVM.

1 *Agnatum ſe dicens probare debet.*
2 *Nepotes ex filio magis propriè vocati cenſentur, quàm ex fratre.*
3 *Ex parte patris, & ex linea materna idem eſt.*
4 *Linea vocata veniunt qui à parte effectiua procedunt.*
5 *Parentes vulgo dicuntur quoquo modo coniuncti.*
6 *Deſcendentes de paterna parte diſtinguuntur à tranſuerſalibus.*
7 *Iuſpat. eſſe agnatorum ex quibus probetur.*
8 *Diſpoſitio quando ex qualitatibus alteretur.*
9 *Probans ſe eſſe de agnatione fundatoris debet concludere qualitatem.*

DECISIO LXXI.

Viſo de qualitate huius iuriſpatronatus tam à die fundationis vſque ad annum 1520. quàm à dicto anno 1520. vſque ad annum 1589. inde procedendum erat ad diſputationem ſuper illius pertinentia, in qua DD. de Corteſella vti de agnatione contendunt ſe priores excluſis hæreditarijs prætenſoribus, ſed interim incidit quæſtio ſuper modo probandi agnationem, vel per gradus diſtinctos, vel in genere probando ſolum eſſe de agnatione de Corteſella, & præmiſſo particulari dubio. An DD. de Corteſellis teneantur probare deſcendentiam vel ſufficiat quod probent ſe eſſe de agnatione de Corteſella.

1 Cenſuerunt DD. in primis firmandum eſſe Corteſellos teneri probare ſe eſſe de agnatione effectiua fundatoris, & poſtea in particulari diſputatione videre an teneantur probare gradus diſtinctos.

Hoc enim viſum eſt conuenire diſpoſitioni fundatoris, qui vocauit tres nepotes ſuos, quorum appellatione magis propriè veniunt nati ex filio

2 filio, quàm ex fratre l. Iuriſconſultus §. nepos. ff. de grad. affin. Bal. in l. 2. C. de ſucceſſ. ed. & prædictorum quilibet eligere debebat ſucceſſorem de ſuis parentibus de paterna parte, ideſt de linea patrum ipſorum nepotum, cum iſti termini ex parte Patris
3 & ex linea paterna nullam admittãt inter ſe differentiam, vt præſupponit Bart. in ſuo conſ. 10. incipit. In nomine Domini, & bene declarat Curt. Iun. conſ. 5. num. 23. lib. 1. quem ſecuta eſt Rota in Gennen. penſionis, 5. Nouembris 1607. coram R. P. D. Caualerio, vbi autem de linea alicuius, vel aliquorum fit mentio in fun-
4 datione, vel fideicommiſſis, quæ eiſdem regulis terminantur, vt dictum fuit in Pientina iuriſpatronatus 10. Iunij 1602. coram bo. mem. Litta, inde oritur certa concluſio, vt de eis parentibus ſit intelligendum, qui à parte effectiua procedunt, non autẽ de eis, qui iure agnationis, vel cognationis coniũgi poſſunt. Socc. Sen. conſ. 33. num. 9. vol. 3. Corn. conſ. 113. num. 2. vol. 4. Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 24. nec vrgere
5 videbatur, quòd verbum parentes vulgares ſoleant recipere quoquomodo ſint coniuncti, & ſic alios quã deſcendentes, & aſcendentes comprahendat, vt per Alex. conſ. 221. num. 4. lib. 6. Peregr. de fideicomm. d. art. 22. num. 3. quia id videtur procedere, quando ſimpliciter mentio habetur de parentibus, ſecus vero quando additur terminus differens, nempè de paterna parte, vel de linea
6 quia tunc bene diſtinguuntur deſcẽdentes à tranſuerſalibus, prout per ſimilia verba agnati à cognatis determinantur in l. ſunt autem ff. de legit. tutor. & in l. Iure Conſultus §. 1. ff. de grad. affinit. Cur. Iun. d. conſ. 5. num. 21. & 22. lib. 1.

7 Neque circa prædictam concluſionem in caſu de quo agitur videtur hæſitandum, quia in inſcriptione antiquiſſima poſita in Eccleſia patronali, & in ſententia pariter antiquiſſima Archiepiſcopi Milonis, & in præſentationibus ab anno 1282. vſque ad annum 1510. ſuper quibus fuit firmata qualitas gentilitia huius patronatus in deciſ. 29. Aprilis 1613 legitur iuſpatronatus eſſe agnatorũ deſcendentium de Corteſella, quæ circumſtantiæ, & adminicula, ne dũ ad conſeruandam propriam ſignificationem iſtius termini de paterna parte ſufficerent, ſed etiam admitterentur ad impropriandam, vt verba contentiuè accipi deberent, quatenus contrariæ adducerentur, vt animaduertit Peregr. d. art. 22. num. 24. verſ. quamobrem.

8 Et regulare videtur, quòd vbicumque terminus qualificatur à diſpoſitione, non ſufficiat ſimpliciter probare requiſitum à qualitate abſtractum, ſed concurſus qualitatum debeat interuenire, quia per eas, vel ratione temporis, vel ratione perſonarum poteſt alterari diſpoſitio. Afflict. deciſ. 112. num. 5. Camer. in c. imperialem verſ. & alia ratione inconuincibili. Surd. deciſ. 220. num. 37. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 46. ideo ſi vocatur agnatus proximior, antiquior, vel deſcendens, vel
9 de agnatione ſua certum eſt, quod illæ qualitates poſitæ ſunt ad diſtinguendam perſonam à perſona, & agnationem ab agnatione quamuis ſub eodem nomine ſint comprahenſæ, atque ita ſatisfactum non videtur, ſi quis probet ſimpliciter ſe eſſe de agnatione fundatoris, niſi etiam qualitatem concludat, & ſecundum hos terminos benè procedunt allegatæ deciſiones in Placentina Capellaniæ 29. Nouembris 1593. corã bo. mem. Penia, & Alexandrina Decanatus 13. Martij 1600. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. In prima enim fundator volebat, quòd presbyter admittẽdus eſſet de proſapia, & progenie illorum de Platono, & eo caſu ſola probatio ex familia ſufficiebat, quia verba fũdatoris omnibus æquè conueniebant vt ponderatum fuit in Pien-

Pientina iuriſpatronatus 10. Iunij 1602. coram bo. me. Litta, in ſecunda vero fundator voluit, quod patronatus tranſiret in illos de Sacchis qui eſſent nepotibus ſuis proximiores, ideò benè videtur in ea reſolutũ, quòd requirebatur talis probatio per quam diſtinguatur agnatio ab agnatione per fundatorem contemplata.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 19. Iunij 1617.

SVMMARIVM.

1 *Nepotum appellatione veniunt pronepotes ex filio.*

2 *Et ſecundum communem vſum loquendi veniunt etiam nepotes ex fratre.*

3 *Parentum appellatione veniunt omnes coniuncti iure agnationis.*

4 *Qui tranſuerſales largè dicuntur.*

DECISIO LXXII.

Receſſum fuit a concluſione firmata in deciſione diei 28. Nouembris præteriti, quod Corteſellæ teneantur probare ſe eſſe de agnatione effectiua fundatoris.

1 Nam etſi vera ſit concluſio præſuppoſita in dicta deciſione, quòd appellatione nepotum veniant ex proprietate ſermonis nepotes ex filio l. Iureconſultus. §. nepos. ff. de grad. affinit. Bal. in l. 2. C. de ſucceſſ. edict. Attamen & altera eſt veriſſima, quòd ſecundum vſum loquendi 2 veniũt etiam nepotes ex fratre, Dec. in l. fin. num. 12. C. de ſucceſſ. edict. Alex. conſ. 49. nu. 8. lib. 1. & conſ. 5. num. 10. in fin. lib. 3. Din. conſ. 16. num. 9. verſ. præterea poſito, & iſte vſus loquendi ſi non præualet omnino proprietati verborum, vt aliqui voluerunt præualere, quos recuſat Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 8. num. 1. ſaltem viſus fuit ex traditis per eundem in fin. d. tit. ſecundum præſumptiones, & coniecturas mentis fundatoris poſſe compræhendere etiam ex fratre nepotes.

Et mouebantur Domini ex eo, quod in pagina fundationis legitur, quod electio fiat præſentibus tribus ipſius fundatoris parentibus, in Codicillis autem repetunrur illi parentes propinquiores, in quorum præſentia eadem ordinatio facta eſſe debet, & immediatè nominantur ibi, Volo, vt ſint Aliprandus Subdiaconus filius q. Petri, & Algiſius filius q. Mauroni, & Benedictus, qui, & Rozo fil. q. Ioannis nepores mei, poſt autem meum deceſſum vnuſquiſque eorum in vita ſua eligat de ſuis parentibus propinquioribus de paterna parte, ex quibus verbis patet, quod nepotes non fuerunt deſignati pro deſcendentibus, quorum nulla mentio habetur, quæ tamen fieri ſolet, vbi contigit de eis haben. eſſe rationem ad differentiam tranſuerſalium vt aduertit Menoch. conſ. 424. nu. 3. lib. 5. ſed pro parentibus fuerunt enũ-
3 ciati, quorum appellatione poſtquã in præſenti non agebatur de aſcendentibus, neque de cognatis, veniũt omnes coniuncti iure agnationis taliter à fundatore qualificatæ. Corn. conſ. 57. num. 7. & conſ. 133. num. 7. vol. 2. Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 31. qui tranſuerſales dicuntur
4 ſiue propria, ſiue larga interprætatione vtamur l. penult. Vnd. legit. & inſtit. de legit. agnat. tut. & de legit. agnat. ſucceſſ. Menoc. eod. conſ. 424. num. 2. & 8. & ſtante hac poſſibili tranſuerſalium compræhenſione, viſum eſt Corteſellos non eſſe grauandos ad probandum ſe eſſe de agnatione effectiua fundatoris.

Non obſtat, quòd iſta poſſibilitas ſufficienter excludatur ab obſeruantia deducta ex inſcriptione, & ſententia Milonis Archiepiſcopi Mediolani, & præſumptionibus admiſſis in alijs deciſionibus ad firmandam qualitatem gentilitiam, in quibus iuribus patroni enunciantur agnati deſcen-

ſcendentes dicti Benedicti Rozi fundatoris.

Quia dictum fuit prædictas enunciatiuas ſtringere probationẽ quoad prælationem deſcendentium, quatenus adeſſent, ſed eis ceſſantibus non excludere effectiuos deſcendentes ab ipſis nepotibus ex fratre, vel fratribus, qui poſſunt contineri in eadem agnatione ex verbis fundationis, quod videtur optime etiam probatum ex eiſdem iuribus, dum ſententia Milonis admittit patronos ex nepotibus Rozi legitime deſcendentes ex paterna linea; inſcriptio verò immediatè nominat illos de Corteſella agnatos deſcendentes d. Benedicti Rozi.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 30. Octobris 1617.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. prætendens debet probare deſcendentiam, id eſt, ſe eſſe de agnatione contentiua alicuius deſcendentis à fundatore.*

2 *Parentes ſi vocati ſint, admittuntur omnes coniuncti iure agnationis.*

3 *Parentes alij diſcenſiui, alij ſubiectiui ſunt.*

4 *Idem eſt dicere de parte paterna, quòd de linea patris.*

5 *Lineæ vbi fit mentio, de directa intelligitur.*

6 *Lineæ vbi fit mentio, de effectiua intelligitur, cum de materiali, ſeu effectiua conſiderari poſſit.*

7 *Deſcendentes à linea primi ſtipitis cõſtituentes lineam collateralem dicuntur de eadem parte paterna, quamuis non ſint de linea directa.*

DECISIO LXXIII.

PRimo loco dum dubitabatur, an Corteſellæ tenerentur probare deſcendentiam, vel ſufficeret, quod probarent ſe eſſe de agnatione de Corteſella, dictum fuit 28. Nouembris præteriti teneri probare ſe eſſe de agnatione effectiua fundatoris, verum repropoſita deciſione die 19. Iunij præteriti fuit receſſum à prædicta reſolutione, & exinde, quia nedum Corteſellæ poterant deſcendere à fundatore, ſed etiam à nepotibus fundatoris, vel a communi ſtipite patrum ipſorum nepotum.

1 Dubitaui quam deſcendentiam tenerentur probare, & ſufficere probare eſſe de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris fuit reſponſum, quia fundator poſtquam in Codicillis diſpoſuit, quòd illi parentes propinquiores, in quorum præſentia fieri debebat eadem ordinatio deberent eſſe tres ſui nepotes, eiſdem facultatem conceſſit poſt ſuum deceſſum, & vnuſquiſque eorum in vita ſua eligeret de ſuis parentibus propinquioribus de paterna parte, pro parentibus autem propinquioribus ipſorum nepotum ad-

2 mittuntur omnes coniuncti iure agnationis ſiue deſcenſiui, ſiue collaterales ab eodem ſtipite l. Iureconſultus §. parentes ff. de grad. agnat. Rimin. Iun. conſ. 308. num. 2. & 18. Peregr. de fideicomm. art. 22. nu. 31. Menoch. conſ. 424. num. 2. & 8. ideò cum agatur de onere probandi, ſufficit Corteſellis probare ſe contineri in agnatione, in qua ſubijciuntur tres illi nepotes, vel alter eorũ, quia ſemper qualitas a fundatore requiſita iuſtificabitur ſcilicet ipſos eſſe coniunctos iure parentelæ cum dictis nepotibus.

Non obſtant verba de paterna paterna parte, quæ in deciſ. 28. Nouembris præteriti fuerunt conſiderata tamquam terminus differens, ac diſtinguens parentes a parentibus, agnationem ab agnatione, & lineam a linea, dum alij ſunt parentes ſimpliciter coniuncti, alij erant ex latere patris adherentes, & illi quidem

3 alij diſcenſiui, alij ſubiectiui dicuntur.

Quia

Quia adhuc verba illa retinent ſuam differentiam dum diſtinguunt ſpeciem a genere, nempe agnationẽ trium nepotum ab agnatione generica de Corteſellis,& quamuis Bart. in ſuo conſ. 10. incipit In nomine Domini videatur præſupponere, quòd idem ſit dicere de parte paterna, ac ſi diceretur de linea patris,
4 prout declarat Curt. Iun.conſ.5.nu. 23.lib.1. & idem videatur firmatum in Gennen. penſionis 5. Decembris 1607. coram R.P.D. Caualerio, ac dictum in eadem deciſ. 28. Nouemb. præteriti, & cõſequenter vbi ſit mẽtio de linea, de directa non autem
5 inflexa ſit intelligendum. Peregrin. poſt Socc.& Corn. de fideicom. art. 22.num.24. Tamen aduerterunt Domini, quòd verba de paterna parte latius patent, quàm ſi dictum fuiſſet de linea patris, vbi enim de linea alicuius ſit mentio, etſi dupliciter poſſit conſiderari ſubiectiuè ſiue contentiuè vel materialiter,& effectiuè, niſi alia concurrant ſemper in potiori, & proprio ſignificatu de effectiua interprætatur Bal. conſ.334. n.7. lib.3. quod conſilium etiam legitur apud Ancar.conſ.95.num.7.idem Bal.conſ.324.num.7.eod.lib.& conſ. 321.lib.1. Crauett. conſ.655. nu.5. Simon.de Præt.de vlt.volunt. lib.3. interpr.3.dub.1.fol.11.num.43. Tamen quando dicitur de paterna parte directè quidem excluduntur fœminæ,quæ non ſequuntur partem, & latus paternum,ſed proprij earum patris, & in hoc retinet ſuam differentiam, vt bene declarat Curt.Iun. conſ.5. nu.25. lib.1. ſed non eodem modo directè, & ex proprio ſignifi-
7 catu, & perneceſsè dicuntur excluſi parentes deriuantes ex alia linea a primo ſtipite conſtituentes lineam collateralem reſpectu ipſorum nepotum, cum poſſint dici de eadem parte, & latere, vnde prouenerunt patres trium nepotum,quamuis non ſint de linea directa deſcenſiua eorundem Mant. de vlt. vol. lib. 8. tit. 12. nu. 11. verſ. præterea in nou. impreſſ.& ſuppoſita huiuſmodi poſſibilitate non excluſa ex proprio verborum ſignificatu viſum eſt ſufficere ſi Corteſellæ probent eſſe de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris.

Et ita reſolutum fuit, reſeruando tamen videre in alia diſputatione, an per gradus diſtinctos,vel alio modo ad huiuſmodi probationem teneantur Corteſellæ.

Et in eadem coram eodem.
8. Iunij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentiæ probatio ſufficit, ſi ſit ab eo, qui ſemel præſentauit.*
2 *Enunciatiua vnica non ſufficit ad probandum, niſi adſint adminicula, num.6.*
3 *Sed ſaltem duæ requiruntur.*
4 *Aequiuocatio debet concludenter declarari.*
5 *Originarij non egent priuilegio ciuilitatis.*
7 *Probatio imperfecta ex circumſtantijs plenè probare poteſt.*
8 *Si concludat per neceſſe, non per poſſibile.*
9 *Familia ab alia familia qualiter diſtinguatur.*

DECISIO LXXIV.

POſt reſolutionem diei 30. Octobris præteriti, in qua dictum fuit Corteſellis ſufficere probare ſe eſſe de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris.

Dubitaui an DD. Corteſellæ probent ſe eſſe de agnatione contentiua ad effectum de quo agitur, & non probari fuit reſolutum. Quia fundamentum probationis deducitur ex inſtrumento anni 1401. in quo enunciatur Clemẽs filius q. Petri de Corteſella, qui Petrus ex alio inſtrumento anni 1293. enunciatur patronus dum

dum præſentauit Gulielmũ de Corteſella, filium q. Iacobi, & exinde inferebatur ſufficere probare deſcendentiam ab eo, qui ſemel præſentauit, & fuit in quaſi poſſeſſione præ-
1 ſentandi, & ſic ab vno ex agnatis, non autem a communi ſtipite, vt per gloſ. in cap. licet ex quadam in verb. gradus de teſtibus. Natt. conſ. 388. num. 3. Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæſt. 10. art. 4. num. 2. quod etiam fuit dictum in Papien. Archipresbyteratus 26. Iunij 1602. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio, & aliàs ſæpè.

2 Verum cum vnicum ſit inſtrumentum, & vnica enunciatiua viſum eſt probationem non concludere, quia ſicuti ad probandum factum antiquum non ſufficeret vnicus teſtis ſuper fama deponens. Bar. in l. de minore. §. plurium. num. 19. verſ. quæro qualiter probetur. ff. de quæſt. Dec. conſ. 272. nu. 10. Fel. in tertio loco, num. 5. de præſumpt. ſed plures ſaltem duo requiruntur, vt per
3 Clar. in prax. crim. §. vlt. quæſt. 6. num. 10. ita non vnica ſed plures debent eſſe enunciatiuæ, quæ ſuccedũt loco teſtium ad manifeſtandum factum antiquum. Crauett. de antiq. temp. par. 1. §. ampliatur. num. 8. & Rota diuerſ. idem firmauit dec. 462. num. 3. par. 1. & deciſ. 150. num. 1. par. 2. & in cauſa Maceraten. hæreditatis 13. Februarij 1609. coram R.P.D. Manzanedo. Præterea cum ab anno 1293. vſque ad ann. 1401. ſeculum interceſſerit, in quo multæ perſonæ eiuſdem nominis, & naſci, & mori potuerint quamuis impoſſibile non ſit ſecundum naturam Clementem tanto tempore ſuperuixiſſe attamen iſta identitas, in qua conſiſtit totum fundamentũ propter poſ-
4 ſibilem iſtorum nominum æquiuocationem de Ciuitate Mediolani, & de Ciuitate Cumi concludentiori probatione eget, vt animaduertit Abb. in cap. cum Ioannes ſub nu. 16. de fid. inſtrum. Dec. conſ. 36. num. 4. verſ. 1. quia. Etſi dicatur non Ciuitatis Cumi, ſed Mediolani eſſe Ciues vt ex atteſtatione Conſulis in Regno Siciliæ pro natione Mediolanen. in quibuſdam literis patentibus de ann. 1466. quæ data fuit, & hoc ipſum per vnicam enunciatiuam roboratur quæ non ſufficit, vt iam dictum eſt, & vlterius iſta ciuilitas conuincitur ex priuilegio Ducum Mediolanen. vſque de anno 1441. enunciato in inſtrumento mandati procuræ Hieronymi Corteſellæ de anno 1536. quod arguit ipſos de Corteſella alterius eſſe ciuitatis, vel loci, quia
5 originarij non egent priuilegio ciuilitatis, etiamſi extra locum originis habitauerint. Bal. conſ. 294. ſub n. 1. lib. 4. Bero. conſ. 155. num. 38. lib. 2. poſt Bart. in l. aſſumptio. §. filius, & in l. libertus. §. patris ff. ad municip.

6 Non obſtat, quòd, etſi vnica enunciatiua in antiquis non probet iunctis tamen adminiculis ſufficere voluerint. Afflict. & Vrſill. ad eandem deciſ. 83. num. 3. & ſæpius in Rota reſolutum fuerit, vt in ſpoletana bonorum 6. Martij 1592. coram bo. me. Penia, & in Burgen. Capellæ 11. Decembris 1600. coram Corduba.

Quia limitatio eſt vera, ex quo imperfecta quælibet probatio poteſt impleri ex circumſtantijs, tali-
7 ter quod plenè probet, vt latè per Gabr. de probat. concl. 1. ſed itidem neceſſarium eſt, quòd in ſua ſpecie
8 concludant perneceſſe, non autem per poſſibile, vt dicit Bal. in l. ſpadonem §. quæ itura. num. 1. ff. de excuſ. tut. talia autem non ſunt adminicula, quæ afferuntur, quia tractatus, & nominationes ab eis, qui præſentarunt, quod eſſent conſanguinei, teſtes deponentes, quod habuerint conſanguineos in Ciuitate Mediolani, & cum eis eſſent ad inuicem
9 conſanguinei; & de eadem caſata, identitas inſignium, & armorum, demum publica vox, & fama non diſtinguit familiam contentiuam ab alia non contentiua, cum poſſint

eſſe

eſſe de familia Corteſellarum, non tamen de contentiua puta deſcendẽtes ab alio ſtipite, vel ex fœminis de Corteſellis Mediolanen. vel è contra Corteſellæ Mediolanen. nati ex fœminis Corteſellis Cumẽſibus, & hoc modo contracta affinitas tractata, ſit, & nominata, & famigerata per teſtes, quæ non ſufficit propter dubium de qua affinitate ſenſerint cap. in præſentia de probat. l. non hoc, vn de legit.

Quinimò viſæ ſunt vrgentiores contrariæ coniecturæ, nempe magna diſtantia temporis ab anno 1293. vſque ad præſentationem de anno 1300. in qua non interuenit Petrus, neque Clemens, cum tamen alij patroni, qui antea præſentarunt interuenerint, & ſimiliter non leguntur præſentaſſe in alijs duabus de annis 1369. & 1400. conformitas ſimilium nominum in eadem ciuitate Cumi, etſi ſub nomine diminutiuo Petrinoli, cum tamen iuſtificetur ex qualitate exercitij mercaturæ huic nomini adiecta, quæ continuata eſt vſque in præſens in hac eadem familia, ac demum ex priuilegio ciuilitatis obtentæ, quod verè originarijs neceſſarium non eſt, vt iam dictũ eſt, ex quibus omnibus videbatur has familias inter ſe non pertinere, aut aliquid commune inter ſe habere.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 14. Iunij 1619.

SVMMARIVM.

1 *Probata coniunctione cum vno agnato exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi intrat probatio pertinentia.*

2 *Enunciatiuæ duæ in antiquis probant.*

3 *Fraternitatis ex effectu quis dicitur ex eodem patre filius.*

4 *Probationis perfectio ex quibus impediatur.*

5 *Parentela generica quandò probata dicatur.*

DECISIO LXXV.

CEnſueuerunt Domini ſtandum eſſe in deciſis diei 8. Iun. 1618 vbi firmatum fuit, DD. Corteſellos non probare ſe eſſe de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris, prout ſaltem neceſſarium erat, vt inde inferri poſſet ad ſufficientem illorum probationẽ, coniungẽdo illam cum vno ex agna-
1 tis, qui eſſet in quaſi poſſeſſione præſentandi per gloſ. in cap. licèt ex quadam in verb. gradus de teſtibus. Natt. conſ. 338. num. 3. Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæſt. 10. art. 4. num. 2. cum alijs in deciſione allegatis.

Eſt enim certum, quod fundamentum præcipuum DD. de Corteſellis poſitum erat in inſtrumento anni 1401. dum in eo enunciabatur, quod Clemens fuerat filius Petri, qui de anno 1293. probatur præſentaſſe, & à Clemente prætendunt Corteſellæ trahere eorum deſcendentiam, & tamen ex eo inſtrumento vnica tantum enunciatiua colligebatur non ſufficiens ad implendam probationem, & cui etiam aduerſabatur intermedium ſeculi, ex quo, & perſonarum identitas, & nominum æquiuocatio poterant prębere anſam dubitandi de veritate illius enunciatiuæ prout hæc omnia fuerunt ponderata in deciſione ſupradicta.

Quæ hodie nec etiam ex noua productione inſtrumenti anni 1406. viſa ſunt poſſe adminiculari, in eo enim legitur quòd presbyter Ioannes filius q. Petri, Donatus q. Benedicti, Alexius filius Clementis omnes de Corteſella inſtituerunt quoſdam procuratores ad capiendam poſſeſſionem quorundam bonorum,
2 & hinc dicebatur colligi ſecunda enunciatiua, quæ ſufficiunt in antiquis ad cõcludendam probationem.

Crauett.

Crauett.de antiq.temp.par.1.§.ampliatur nu.14.Rota deciſ.462.nu.3.par.1.diuerſ.

Verum ex prædictis non legitur enunciatiua paternitatis Petri, in quo conſiſtit fundamentum probationis deſcendentiæ,ſed paternitatis Clementis, & ſi dicatur, quòd cum Ioannes, & Clemens eſſent fratres, non potuit enunciari Ioannes filius q. Petri, quin'& Clemens prædice-
3 tur de eodem patre filius propter effectum fraternitatis ſecundum Bar. in l.3.num.1.ff.de lib. & poſth.Rota deciſ.176.num.9.par.1.in recent.

Nam fuit reſponſum, quòd alia probatio huiuſuè fraternitatis inter Ioannem, & Clementem, non datur niſi illa,quæ colligitur ex inſtrumento anni 1388.in alia reſolutione dato in Summ.num.6.in quo Clemens ſuo proprio nomine,& nomine Ioannis fratris ſui, & filij q. Petrinoli ſtipulatur compromiſſum cum alijs de Corteſella, & per iſtam fraternitatē bene colligitur, quòd iſte Clemens enunciatus frater vna cum Ioanne deſcendit à Petrinolo, & quod iſta nomina Petrus, & Petrinolus ad libitum in inſtrumentis probantur, vnde intrat poſſibilitas æquiuocationis nominis Clementis de vno patre ad alterum,& de vna ciuitate ad alterã,
4 per quam impeditur perfectio probationis vulg. cap. in præſentia de probat.l.non hoc C. vnde legit. & ſi ſimpliciter inferatur ex vi relationis filiationis Aloyſij, qui enunciatur filius Clementis, vt de Clemente ex Petro præſentante dicendum ſit, inde recolamus ad principium diſputationis, itaut prius conſtare debeat, quòd Clemens ſit filius Petri, de quo negatiuè fuit reſolutum antequam deſumatur coniectura ex relatione filiorum Clementis ad coniunctionē cum ipſo Petro.

Neque obſtat, quòd nihilominus huiuſmodi deſcendentia poſſit adminiculari ex alijs, prout remanet adminiculata ex teſtibus de publica voce, & fama ex conformitate inſignium, ex tractatu, & nominatione inter eoſdem de Corteſella.

Quia prædicta omnia non diſtinguunt ſpeciem à genere neque familiam à familia,ſed concludunt genericam quandam parentelam, &
5 poſſibilem ex parte fœminarum, vel ex alio ſtipite, vt ponderat Peregr. de fideicomm. art.22. num.31. quæ non ſufficit,cum probare debeat parentelam de agnatione ex tribus nepotibus fundatoris, vt fuit reſolutum 30. Octobris 1617. in hac eadem cauſa.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Piſtorien. Parochialis. 17. Iunij 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. ad duos pro medietate ſpectat, ſi duæ ſint ſtirpes æquales.*

2 *Iuſpatr. eſt indiuiduum.*

3 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi non tenetur ius ſuum iuſtificare.*

DECISIO LXXVI.

DVm præſens dubium, an ſcilicet Gratia Ricciardi ſit iuſtificata proponeretur ſub die 29.Aprilis præteriti Domini ordinarunt, vt informaretur ſuper pertinentia patronatus de quo agitur, quod aſſerebatur per Ricciardum ſpectare ad Paulũ pro medietate, & hodie præmiſſa dicta informatione dictum fuit Ricciardum eſſe præſentatum à medietate patronorum.

Conueniunt enim partes inter ſe patronatum extare, ac arborem deſcendentium à Ricciardo fundatore veniſſe, nempe, quod ex dicto Ricciardo extarent duo filij Petrus ſcilicet,& Lazzarus,& vtraque iſtorum fratrum ſucceſſio concluſa,& conſolidata fuerit in filio, & deſcendentibus

n

bus ab eo, ex quibus hodie duæ tantum lineæ extant nempe ex Thadeo; in qua Paulus, qui Ricciardum eius fratrem nunc agentem præſentauit, & ex Iacobo, in qua Braccius reperitur, qui Bartholomæum præſentauit. Vnde cum ſtirpes ſint duæ, & æquales, ſuccedit determinatio per-

1 tinentiæ, vt ad vnumquemque pro medietate pertineat iuſpatronatus. clem. plures vbi omnes de iurepatr. & Lambert. in tract. eiuſd. tit. lib. 1. part. 2. quæſt. 2. art. 2. & per conſequens Ricciardum eſſe præſentatum à medietate patronorum, cum habeat præſentationem Pauli, ad quem pertinet medietas patronatus.

Non obſtat, quòd Ricciardus, & Paulus caruerint iurepræſentãdi propter repudiationem hæreditatis Io. Baptiſtæ eorum patris vſque de anno 1577. & ſimiliter fecerint Io. Baptiſta, & Ioſeph eius frater de hæreditate Franciſci eorum patris de anno 1545. Vnde omne ius transmiſſum per Thadæum filium Felicis in dictos Io. Baptiſtam, & Ioſephum filios ſuos, & deſcendentes accreuerit alijs ſuperſtitibus in linea Ricciardi

2 nempe Braccio, & fratri eius propter naturam iuriſpatronatus, quæ indiuidua eſt, & apud quemlibet ex patronis manet inſolidum cap. 1. vbi Abb. num. 6. de iurepatr. Creſc. de iurepatr. deciſ. 2.

Quia Domini poſtquã iuſpatronatus non controuertitur conſulto omiſerunt diſcuſſionem iſtius iuris accreſcendi, ac pertinentiæ ex perſonis patronorum, & qualitatis gentilitiæ, quæ ex varijs titulis donationis ſcilicet, & legati, & ex confirmationibus deducebatur, ex quo poſt prædictas repudiationes, & eis non obſtantibus Paulus, & Ricciardus vna cum Lazaro Patre Braccij inſimul ſe recognouerunt in patronos in donatione diei 10. Decembris 1577. confirmata in ſententia Vicarij Piſtorien. 29. Februarij 1580. vnde

3 tamquam poſitus in quaſi poſſeſſione ad effectum præſentandi, non eget alia ſui iuris pertinentis iuſtificatione. cap. conſultationibus. & ibi Abb. num. 9. de iurepatr. cap. quærelam de elect. & hoc ſæpe fuit firmatum in Rota, ſignanter coram Epiſcopo Lugdunen. inter recent. 284. nu. 7. & coram bo. mem. Penia deciſ. 374. num. 3. par. 1.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 27. Ianuarij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Medietas patronorum quando dicatur adeſſe.*

2 *Donatio iuriſpatr. quando non ſit attendenda.*

3 *Sententia ſuper pertinentia firmat ſtatum patronatus.*

4 *Præſentatus præſumitur habere mandatum præſumptum à præſentante ad neceſſaria pro effectuatione præſentationis.*

DECISIO LXXVII.

FVndamenta deciſionis placuerunt Dominis, quibus non obſtat vnica reſponſio pro Bartholomæo ponderata, quòd ſcilicet quaſi poſſeſſio Pauli, & Ricciardi filiorum Io. Baptiſtæ, in qua ſtat fundamentũ deciſionis legitur in inſtrumẽto donationis 10. Decembris 1577. pro

1 quinque partibus ex duodecim, nempe pro vno ſexto, & quarta parte alterius ſexti pro quolibet eorum, vnde Ricciardus nõ poteſt dici præſentatus à medietate patronorum, ex quo quantitas iuris illorum non aſcendit ad ſex partes de duodecim & vice verſa conſtituerũt alios compatronos pro maioribus ratis in ſimili quaſi poſſeſſione præſentandi iuxta doctrinam Ripæ in cap. cum Eccleſiã Sutrina num. 93. de cauſ. poſſeſſ. & prop. receptam per Rotam in deciſ. 284. num. 7. & 374. num. 3. par. 1. in recent.

Nam

Nam fuit reſponſum, quod etſi Lazarus, & Iacobus filij alterius Iacobi a quo Lazaro ducunt originē Braccius, & Ricciardus fratres, prætendunt ſe quaſi poſſeſſores maioris partis patronatus, tamen id contingit propter donationem Hieronymi in perſonam Iacobi filij alterius Iacobi pro duabus partibus ex duodecim præſentis iuriſpatronatus, quæ
2 donatio cum ceſſauerit propter declarationem in cauſa appellationis ſubſecutam coram Vicario Florentino, & acquieſcentiam eorundem Braccij, & Ricciardi, dum non appellarunt à pronuncia deſertionis appellationis emanata die 30. Martij. 1596. inde remanet parilitas, & quaſi poſſeſſio illius, & veritas narratiuæ, dum Braccius, & Ricciardus docere non poſſunt de maiori parte, quam habeant Paulus, & Ricciardus fratres, neque dubitandum videtur de effectuatione, aut executione ſententiarum, quia exinde Ricciardus vti præſentatus à Braccio eius fratre de anno 1599. obtinuit prouiſionem Apoſtolicam ſub narratiua diſcordię inter eoſdem Patronos, & pro canonizatione patronatus probauit eundem ſpectare ad ipſum, & Braccium eius fratrem pro medietate, & pro alia ad Paulum, & Ricciardum fratres aſſerendo eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, & obtinuit ſententiam ſuper pertinētia iuris æqualis inter lineam Lazari, & lineam Io. Baptiſtæ, ex quibus reſultat confeſſio poſſeſſionis, & coæqualitatis, quæ multum ſuffragatur ad præiudicium confitentis, & ſententia ſub-
3 ſecuta firmauit ſtatum patronatus quoad omnes. Anchar. conſ. 336. nu. 1. Couar. pract. quæſt. c. 13. nu. 5. Card. Mant. dec. 350. nu. 4.

Quòd ſi dicatur & omnia geſta fuiſſe a Ricciardo ſolo, qui Braccio eius fratri præiudicare nōn potuit in illo iudicio, in quo non fuit citatus, adhuc obiectum euitatur ex manda-
4 to præſumpto, quod habere præſumitur præſentatus à præſentante ad omnia neceſſaria pro effectuatione præſentationis. Lambert. de iurep. in 2. par. 2. lib. quæſt. 11. art. 9. nu. 3. verſ. ita dicit in propoſito.

Præterea circumſcripto etiā præiudicio Braccij, vel ſufficeret Paulo, quòd partibus ſuis, quæ ſunt quinque accreſceret portio donata Ricciardo, cum qua faceret ſex partes, vel quòd idē Braccius ſit hæres Ricciardi ad hoc, ne poſſit facta illius contrauenire. vulg. l. cum à matre. C. de rei vend. & l. ex qua perſona. ff. de reg. iur. vel quod non probet ſe illius hæredem, vt inde partes Ricciardi accreſcant Paulo, & fratri, quibus de iure ſucceſſio debetur tāquam in proximiori gradu ſuccedendi conſtitutis.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem, 15. Ianuarij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Portio iuriſpatr. quando accreſcat alteri.*

2 *Poſſeſſio euaneſcit per rem iudicatam ſuper non iure transferentis.*

3 *Correſpectiuorum vno ſublato, aliud ſublatum cenſetur.*

4 *Annullatio donationis abſorbet omnem poſſeſſionem.*

5 *Voces, & partes in iurepat. ſunt diuiduæ.*

6 *Et tunc ſublata vna parte, alia remanet.*

7 *Petitorium ceſſat in ſummariſſimo retinendæ.*

8 *Quaſi poſſeſſio ad effectum præſentandi attenditur.*

9 *Medietas patronatus cōſtituitur reſpectu exiſtentium in quaſi poſſeſſione.*

10 *Quaſi poſſeſſio præſentandi ex vnico actu acquiritur.*

11 *Ius controuerſum non habetur in conſideratione.*

DECISIO LXXVIII.

CAuſa propoſita ſuper primo & ſecundo loco reſolutis dictum fuit ſtandum eſſe in deciſis; quia adhuc viſum fuit Dominis narratiuã literarum iuſtificari, quod ſcilicet Ricciardus fuerit præſentatus à medietate patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi ex rationibus in deciſionibus ponderatis, quibus nunc.

Non obſtat dum repetitur principium, quod ſcilicet Ricciardus, & Paulus in inſtrumento donationis anni 1577. fuerint tantum admiſſi pro quinque ex duodecim vocibus, & ſic pro ea parte conſtituti in quaſi poſſeſſione præſentandi, non autem pro medietate.

1 Quia ſtante ſententia Vicarij Florentini in ſtatu rei iudicatæ, per quã remanet annullata donatio per Hieronymum filium naturalem Petri facta Iacobo alterius Iacobi filio de ſexta parte patronatus ad eundem Petrum ſpectante, inde duo inferuntur pro ſuſtinenda parilitate vtriuſque ſtipitis, vel quòd reſoluto dominio Iacobi defectu poteſtatis Hieronymi inualidè tranſlato & mortuo Petro poſſeſſore, & Domino dictæ ſextæ partis illa accreuerit pro medietate portionibus Pauli, & Ricciardi alio hærede non apparente per l. ſi tota. ff. de acq. hæred. l. ſi Titio. §. 1. ff. de vſufr. Iaſ. in l. quoties. nu. 7. verſ. aduerte etiam. C. de hæred. inſtit. vel quòd adhuc incertum ſit, ac indeterminatum ad quẽ ſpectent illæ duæ partes prouenientes ex hereditate Petri, & hoc caſu, quia

2 poſſeſſio pro dicta ſexta iam euanuit, & reſoluta remanſit per rem iudicatam ſuper non iure transferentis. cap. cum dilectus. de cauſ. poſſ. & prop. Abb. in c. conſultationibus. nu. 9. de iurepat. Rota dec. 269. n. 5. p. 2. diuerſ. Cæſ. de Graſſ. dec. 7. de ſent. & re iud. ſemper narratiua medietatis patronorum in poſſeſſione præſentandi exiſtentium verificabitur, quia Braccius, & Ricciardus, qui ſũt in alia linea probare non poſſunt quaſi poſſeſſionem præſentandi pro pluribus portionibus, quàm quinque, & pro alijs quinque Ricciardus, & Paulus, qui veniunt ex alio ſtipite.

Non obſtat, quòd & ſi per rem iudicatam annullatus ſit titulus donationis, non tamen ſublatus ſit cõſenſus mutuæ admiſſionis ad præſentandum ſecundum partes enunciatas tamquam quid ſeparatum ab ipſo titulo donationis, Bald. in l. 1. col. 2. nu. 7. ff. ſolut. matr. Alex. conſ. 199. nu. 1. lib. 6. vel ſi conſenſus, & titulus donationis ſimul ſublata dicantur reſpectu admiſſionis, ſint e-

3 tiam ſublati mutui conſenſus tamquã inter ſe correſpectiui. Menoch. poſt alios præſumpt. 12. nu. 6. lib. 6.

Quia prima pars benè euitatur, nam Alex. loquitur ad effectum reſtringendi ſtatutum exorbitans, & trahens ſuam diſpoſitionem ad præterita, vt in ſeparabilibus diſpoſitio annullatiua venditionis extendi nõ debeat ad venditionem à partibus acceptatam, & per tranſlationem dominij effectuatam, vel per ſententiam confirmatam, nos verò in ſen-

4 tentia terminante petitionem annullationis donationis, quæ de ſui natura abſorbet omnem poſſeſſionẽ. d. cap. cum dilectus. de cauſ. poſſ. & propr. Cæſ. de Graſſ. dec. 7. de ſent. & re iud.

Secunda verò pars tollitur, quia conſenſus ad inuicem præſtiti dici

5 non poſſunt indiuidui reſpectu portionum, dum non agitur de ſubſtantia patronatus, ſed de vocibus, ſeu partibus diuiſis ad effectum præſentandi, quæ inter ſe ſunt ſeparabiles, & diuiduæ. Lamber. de iurepat. p. 2. lib. 1. quæſt. 1. art. 25. nu. 11. & q. 2. art. 36. per tot. vt ideo ſublato iure

6 alterius ex patronis in parte, vel in toto ſemper remanet portio alterius,

quæ

quæ non vitiatur altera parte vitiata, quando dantur partes ſeparabiles. Mantic. plenè de contr. lib. 14. tit. 36. nu. 3.

Neque etiam obſtat, quod dicebatur illationem non concludere Hieronymum non potuiſſe donare, ergo illa medietas ſextæ partis peruenit ad Paulum, & Ricciardum, ſed aliter eſſe dicendum ſi non potuit donare, ergo remanſit in hæreditate Petri, & debuit conſolidari penes patronos de illo tempore, qui adhuc incerti ſunt, & cognitio iſtius pertinentiæ reſpicit petitorium, de quo non eſt tractandum in hoc ſummariſſimo retinendæ. l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. Menoch. de adipiſc. remed. 4. q. 87. 88. & 89.

Quia etiam attenta hac poſtrema illatione remanet linea Ricciardi, & Pauli in paritate vocum cum linea Braccij, & Ricciardi, nam ſi expectãda ſit determinatio pro vna voce quoad dictos Ricciardum, & Paulũ, eodem modo erit attendenda pro alia quoad Bracciũ, & Ricciardum, & interim remanet parilitas in deciſione præſuppoſita, & poſſeſſio circa eandem, quæ ſola attenditur ad
8 effectum præſentationis, non autem concurſus veri patroni, dum non eſt in poſſeſſione præſentandi. c. conſultationibus. de iurepat. Rota in antiq. dec. 14. eod. tit. Cald. conſ. vlt. de iurepat. Put. dec. 189. lib. 1. Rota diuer. dec. 167. nu. 7. p. 2. etſi dicatur, quòd nihilominus Ricciardus, & Paulus dici nõ poſſunt patroni integræ medietatis iuriſpatronatus, neque habere poſſeſſionem illius, dum tenebant tantummodo quinque voces, de qua tamen integritate deberent docere pro fundamento eorum intentionis, bene euitatur obiectum, quia pro verificatione narratiuæ, ſufficit, quòd illi, qui præſentarunt
9 conſtituant medietatem eorum, qui ſunt in quaſi poſſeſſione, nec de alijs eſt neceſſarium mentionem facere. Card. conſ. 69. nu. 4. Felin. in tract. quando literæ Apoſtolicæ. limit. 9. Rota ead. dec. 167. nu. 2. p. 2.

Demum non obſtat, quòd inſtrumentum anni 1577. à quo deducitur poſſeſſio Pauli, & Ricciardi videatur reſtrictum ad primam vacationem, quia effectus donationis eſt quidem reſtrictus pro prima vacatura tantum, ſed mutua confeſſio circa poſſeſſionem nominandi, & præſentandi rectorem libera eſt, & diſpoſitiua, ibi, & qui ſunt in pacifica poſſeſſione, &c. quæ etſi relata
10 ad vnicum tantum actum ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem iuriſpræſentandi. c. querelam. de elect. c. conſultationibus. de iurepatr. Ripa in c. cum eccleſia Sutrina. nu. 13. de cau. poſſ. & prop. Put. dec. 192. lib. 1.

Prædictis accedebat confeſſio Ricciardi fratris Braccij in iudiciũ coram Vicario Piſtorien., & deinde ſententiam eiuſdem de anno 1599. ſuper paritate iuriſpręſentandi inter eos, quæ omnia fuerunt ponderata in vltima deciſione, & tunc Domini iterum conſiderarunt ad firmandũ ſtatum de tempore gratiæ, nam ſi Braccius declarat ſe hæredem Ricciardi tollitur omnis difficultas, ſi verò negat ſe illius hęredem ex perſona propria remanet tantum poſſeſſor duarum partium cũ dimidia; ſi verò nitatur ex perſona alterius à quo deducat ius poſſeſſionis, de ea adhuc non conſtat per rem iudicatã, aut partis confeſſionem, itaut incontinenti poſſit concurrere ad pręſentandum ſecundum Abb. in c. cõſultationibus. nu. 9. de iurepat. etſi merita petitorij ſunt diſcutienda, ius
11 controuerſum non habetur in conſideratione ad retardandum effectum præſentationis reſpectu eorum, qui ſunt in poſſeſſione præſentandi, vt ſupra dictum fuit.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 27. Maij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij quomodo probetur.*
2 *Presbyteratus ex quibus probetur.*
3 *Habilitas prouiſi quomodo probetur.*
4 *Valor beneficij quomodo probetur.*
5 *Et per non exceſſum quomodo probetur.*

DECISIO LXXIX.

DIctum fuit Gratiam Ricciardi in reliquis eſſe iuſtificatam, in ea enim narratur vacatio parochialis, de qua agitur per obitum alterius Ricciardi, presbyteratus prouiſi, & illius habilitas valor beneficij obtenti, & valor eiuſdem parochialis.

1 Vacatio bene probatur ex confeſſione aduerſarij venientis ex eadem vacatione, & prætendentis ſe ab alijs patronis præſentatum. Put. deciſ. 171. num. 1. lib. 3. Bellamer. deciſ. 268. & ſæpè fuit reſolutum in puncto iuſtificationis, vt in Bergomen. Capellaniæ 2. Iunij 1617. coram R.P.D. meo Vbaldo, & in Meten. canonicatus 23. Iunij eiuſdem anni coram R. P. D. meo Manzanedo.

2 Presbyteratus ſufficienter iuſtificatur ex literis patentibus productis, Gram. deciſ. 81. num. 1.

3 Habilitates eiuſdẽ Ricciardi probant atteſtationes ordinarij in eiſdem literis patentibus, & narratiua Papæ aſſerentis ſe de illis ſufficienter informatum à perſonis fide dignis, quæ ſufficiunt ad hunc effectum. Rota deciſ. 101. num. 2. & deciſ. 572. num. 1. par. 1. in recent.

4 Valor obtenti ſub narratiua non exceſſus ducat. aur. de Camera 24. plenè probatur ex duobus teſtibus datis deponentibus de auditu, & publica voce. Put. deciſ. 26. lib. 1. Seraph. deciſ. 962. num. 2.

Demum valor eiuſdem parochialis, quòd non excedat ducat. 200. concludenter etiam probatur ex eiſdem teſtibus datis, qui deponunt de publica voce, & fama per verba, fuit, & eſt, quòd ſufficit in probatione per non exceſſum, quæ contentatur etiam ſemiplena probatione, 5 Seraph. eadem deciſ. 962. nu. 2. Rot. deciſ. 293. num. 1. par. 1. diuerſ.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 25. Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ.*
2 *Literæ in forma dignum ſi exequendæ ſint, ordinariè proceditur, & datur appellatio ad vtrumque effectum.*
3 *Sed ſi alius non ſit in poſſeſſione, executioni demandantur.*
4 *Cauſa ſi ſemel facta ſit appellabilis, ceſſat via executiua.*
5 *Poteſtas, qua non eſt vſus primus iudex tranſit ad iudicem, ad quem*
6 *Poſſeſſorium in qualibet parte iudicij intentari poteſt ſuſpenſo petitorio.*
7 *Executio liter. Apoſt. conformat ſecum materia l. finalis.* C. *de ed. D. Adr. toll.*

DECISIO LXXX.

DVm inſtabatur pronunciari in cauſa iuxta reſolutiones iam factas incidit quæſtio ſuper modo pronunciandi in poſſeſſorio ſcilicet vel ordinariè in petitorio, & facto verbo cum Dominis partibus informantibus, dictum fuit dandam eſſe immiſſionem.

1 Quia gratia Ricciardi eſt iuſtificata, & vbi literæ Apoſtolicæ remanent iuſtificatæ, ſemper locus eſt earum executioni, cap. ſi capitulo vbi gloſ. in verb. exequatur de conceſſ. præb.

præb. in 6. Sarnen. in tract. Breuis, num. 4. Mohed. deciſ. 13. vt lit. pend. Rota in recent. deciſ. 54. & 60 5. n. 2. par. 2.

2 Non obſtat, quod literæ ſint expeditæ in forma dignum, quo caſu ſoleat procedi ordinariè, non autem executiuè, dum ab earum iuſtificatione admittitur appellatio ad vtrũque effectum. Rota deciſ. 202. par. 1. diuerſ. cum alijs ibi alleg.

3 Quia in quacumque forma ſint expeditæ, alio non exiſtente in poſſeſſione debent executioni demandari. cap. ſi quando de reſcript. cap. fin. de præſumpt. & deciſiones allegatæ loquũtur vbi aliquis eſt in poſſeſſione, qui poſſit contendere ſe legitimum contradictorem vti reum, & poſſeſſorem, & de neceſſitate citandum, ſecus poſſeſſione vacua, extra quam aduerſarius non poteſt ſuſtinere partes legitimi contradictoris.

4 Minus obſtat, quòd literæ fuerint vulneratæ per ſentẽtiã Vicarij Piſtorien. dum iudicauit ſuper qualitate iuriſpatronatus nulla habita ratione literarum Apoſtolicarum. Ordinarius verò Feſulanus cognouerit ſuper eadem qualitate reuocando eandem ſententiam, & pronunciando diffinitiuè ſuper executione literarum Apoſtolicarum, vt ideo cauſa ſemel facta appellabilis, ceſſet via executiua propter cognitionem neceſſariam grauaminis. Seraph. deciſ. 674. inter impreſſ. poſt tract. de Saluian. & dec. 263. poſt tract. de oblig. Camer.

Quia fuit reſponſum in facto vulnus non iuſtificari, ex quo Vicarius Piſtorien. nullum fecit verbum contra ſubſtãtiam gratiæ, quamuis omiſerit illius exceptionem, neque tenet conſequentia, non pronunciauit ſuper executione, ergo vulneratæ remanẽt literæ, quia poteſtas, qua non

5 eſt vſus primus Iudex tranſit ad Iudicem ad quem Felin. in cap. inter monaſterium num. 23. in fin. verſ. tempera tertio de re iudic.

Præterea neque etiam obſtat alia conſequentia, paſſus eſt diſcuti in prima inſtantia ſuper qualitate, & proprietate iuriſpatronatus, ergo expectanda eſt determinatio per conformes.

6 Quia regulare eſt, quòd in quacumque parte Iudicij poteſt intentari poſſeſſorium reiecto, vel ſuſpenſo petitorio cap. paſtoralis de cauſ. poſſeſſ. & propr. & idem fuit firmatum in Aſtoricen. Archidiaconatus 6. Nouembris 1602. coram bo. me. Cardinali Lancellotto iuniore, & in Burgen. canonicatus 3. Martij 1607 coram Sanctiſſimo, quòd cum in præſenti factum fuerit, dum cauſa, ad Rotam deuoluta per appellationem Sozzifantij à ſententia Feſulani, Cancellarius petijt, & obtinuit ſuſpendi petitorium, non videtur excludendus ab ordinario remedio adipiſcendæ ſecundum terminos. l. fin. C. de edict. diu. adr. toll. cum quibus

7 ſe conformat iſta materia executionis literarum Apoſtolicarum. Abb. in c. conſtitutus il 2. num. 15. de appell. Caſſad. dec. 4. nu. 3. vt lit. pend. Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO

Piſtorien. Parochialis. 6. Februarij 1623.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, ſi per diligentem examinationem, & c. requirit pro forma examen.*

2 *Etiamſi aliàs fuiſſet examinatus.*

3 *Semel examinatus iterum examinandus non eſt.*

4 *Clauſula, ſi per diligentem, &c. poteſt intelligi de examine facto.*

5 *Dummodo ſit formaliter antea adimpleta.*

6 *Quia præſumitur, quòd ſi Papa id ſciuiſſet, conceſſiſſet in forma gratioſa.*

7 *Et ſic in cancellaria docto de idoneitate dantur literæ in forma gratioſa.*

Clauſ.

8 *Clauſ. ſi per diligentem, &c. non importat formam, & illius omiſſio non vitiat proceſſum.*
9 *Et examen generaliter factum ad parochiales non ſatisfit d. clauſulæ.*
10 *Morum mutatio non præſumitur.*
11 *Auditor Rotæ ſubrogatus loco ordinarij poteſt conferre, & immittere in poſſeſſionem.*

DECISIO LXXXI.

POſtquam fuerat reſolutũ Gratiam Ricciardi fuiſſe in omnibus iuſtificatam, & R.P.D. meus Pirouanus mandatum de immittendo ad illius fauorem relaxauerat, cuius vigore idem Ricciardus in poſſeſſionem huiuſmodi parochialis, ſiue plebaniæ fuerat immiſſus, Bartholomæus petijt, & obtinuit committi cauſam ſuper nullitate dicti mandati, eo ſub prætextu, quòd non fuiſſet ſeruata forma literarum, in quibus aderat clauſula illa, ſi per diligentem examinationem per te adhibitis examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis ad hoc idoneum eſſe repereris, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus. Vnde propoſui dubium, An dictum mandatum de immittendo, ſeu immiſſio inde ſequuta eſſet nulla, vel reuocanda. Et Domini poſt trinam diſputationem, pro illius validitate reſponderunt.

1 Quamuis enim clauſula prædicta conditionem importet, & operetur quod examen cum ſynodalibus examinatoribus requiratur pro forma, itaut illud prætermitti nequeat quãtumcunque impetrans ſit re vera idoneus, ex latè deductis per Garc. de benef. par. 6. cap. 2. num. 253. & pluribus ſeqq. & præſertim nu. 266. vbi refert deciſionem in Calaguritana beneficij de Ornillas 12. Octobr. 1587. coram bo. mem. Card. Pam-
2 philio, in qua fuit dictum, id procedere, etiam ſi aliàs fuiſſet examinatus, & approbatus etiam ad Parochiales.

Viſum tamen fuit conditionem, ac formam huiuſmodi ſatis ſuperque fuiſſe adimpletam, ex eo quia Ricciardus fuerat iam antea coram eodem Ordinario Synodalibus examinatoribus adhibitis examinatus, & idoneus repertus, & approbatus ad hanc eandem parochialem, & conſequenter non fuit neceſſarium nouum examen; ſemel enim examina-
3 tus iterum examen ſubire non tenetur, cap. accepimus, & ibi gloſ. 1. in 1. notab. de ætat. & qualit. & ordin. præficien. Et clauſula prædicta de-
4 bet intelligi de examine facto, vel faciendo, quatenus illud iam antea factum non fuiſſet; ſiue enim conditio prædicta dicatur caſualis, ex quo etiam idoneus caſu, vt puta, memoria labente, vel præſulis, & examinatorum aſpectu perterritus deficere poteſt in examine, ſiue mixta tanquam pendens etiam ab arbitrio, & iudicio Ordinarij, vel examinatorũ, non eſt neceſſario adimplenda poſt reſcripti præſentationem, ſed ſufficit quòd fuerit antea in rei veritate mo-
5 do prædicto adimpleta, quoties tempore reſcripti Princeps ignorabat adimplementum ad l. hæc conditio §. fin. & ibi Bart. & Soccin. ff. de cõd. & demonſtr. l. ſi ita ſcriptum §. fin. ff. de legat. 2. Ruin. conſ. 89. nu. 2. lib. 4.
6 pulchrè Surd. in conſ. 69. num. 19. & 20. præſumitur enim, quod ſi Papa tale adimplementum ſciuiſſet, non quidem in forma dignum, ſed in forma gratioſa, & abſque tali conditione prouidiſſet, vt in ſimilibus terminis conſiderant Socin. in d. l. hæc conditio, num. 4. in fin. Ruin. d. conſ. 89. num. 2. quos ſequitur Surd. præall. conſ. 69. num. 20.
7 Cum quo etiam conſonat ſtylus Cancellariæ, cuius atteſtatio data fuit, ſecundum quem exhibita approbatione ad eamdem parochialẽ paſſim mutari conſueuit ſupplicatio ex forma dignum in formam gratioſam, ex quo apparet formam huiuſmodi per clauſulam prædictam impor-

8 portatam non eſſe mentalem,& con ſequenter illius omiſſionem proceſſum non vitiare, vt tradit Butr. in cap.ſuper literis num.16. de reſcrip. & Brun.in tract.de forma tit. de poteſt. & effectu formæ verſ. 3. prædicta concluſio fol.mihi 56.

Ex quibus patet reſponſio ad ea, quæ tradit Garc.de benefic.d.par.6. cap.2.num.253. & ſeqq. & Gonzal. ſuper reg.8. gloſ. 4. num.89. 96. & ſeqq.Procedunt enim,& ipſi loquũtur, quando non præceſſit examen cum tribus examinatoribus ſynodalibus iuxta formam præſcriptam,vel quando fuit factum ab alio Ordinario, & approbatio fuit tantummodo generalis ad parochiales, in quibus terminis verſabatur caſus in dicta Calaguritana de Ornillos coram bo.mem.Card.Pamphilio,vt ibi depræhenditur, non autem quando præceſſit ſpecialis approbatio ad talem parochialem præuio examine & ideo non applicantur, cum Ricciardus fuerit ab examinatoribus ſynodalibus rigoroſè examinatus, & approbatus ad hanc eãdem parochialem,& ab eodem Ordinario,in cuius locum fuit ſubrogatus D.meus Pirouanus iuxta clem. Auditor de reſcr.

9 Et euidens eſt ratio differentiæ inter vtrumque caſum, quia per examen generaliter factum ad parochiales, non eſt plenè conſultum diſciplinæ chriſtianæ, & curæ animarum alicuius certæ parochialis,fieri enim poteſt,quod talis parochialis exigat in ſuo Rectore precipuas qualitates,quę ab extraneo Ordinario examinante pro alia parochiali non potuerint excogitari, quod ſecus eſt vbi ad eamdem parochialem, & ab eodem Ordinario quis prius fuerit examinatus,& approbatus.

Neque obſtat, quòd à die, quo Ricciardus fuit ab examinatoribus approbatus vſque ad diem exhibitionis literarum Apoſtolicarum effluxerint ferè duo menſes,& vſque ad diem obtenti ſupradicti mandati de immittendo interceſſerit quinquennium,intra quod temporis ſpatium potuit ipſe Ricciardus mutaſſe mores, itaut de tempore immiſſionis non eſſet idoneus, Quoniam vltra quod imo examen ſequutum fuit per dies ſex poſt datam prouiſionis Apoſtolicæ, in quo tempore potuit Ricciardus ſcire ſibi gratiam fuiſſe

10 ſignatam, huiuſmodi morum mutatio nullo modo probatur, & iuris præſumptio eſt in contrarium, ex ante actæ enim vitæ ratione aſſequimur, quid de ſequenti vita ſit præſumendum, vt tradit Marſil.in l.maritus num.34. & ſeqq. de quæſt. Alciat.de præſumpt.reg.2. præſump.8. in princ.& Surd.in conſ.245.nu.49.

Quæ omnia tanto magis DD.placuerũt,quia videbãtur magis æqua, præſertim cum agatur de ſubſtinendo mandatum iam relaxatum,& immiſſionem illius vigore ſequutam.

11 Minus etiam dicta immiſſio impugnari poterat ex eo, quòd non præceſſerit collatio,quia cum Rotæ Auditor tanquam ſubrogatus loco Ordinarij iuxta dictam clem. Auditor poſſit conferre immittendo in poſſeſſionem, videtur etiam prius ſaltem virtualiter contuliſſe ad Rom. in conſ.337. num.3. Rot. deciſ.16. num.1. in fin. de conceſſ. præb. in nou.& in his proprijs terminis idem fuit reſolutum in Calaguritana beneficij de Arnedo 22.Iunij 1622.coram me, vbi plures afferuntur deciſiones concordantes.

Et ita vtraque parte informante reſolutum.

DECISIO LXXXII.

Barchinonen. beneficij coram R. P. D. Durano, quæ poſita eſt ſupra deciſ.56.

R. P. D. VBALDO

Anagnina beneficij, 15.Martij 1627.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Menſis Auguſtus eſt ex reſeruatis in reg.8.*

2 *Et in dicta regula eſt decretum irritans.*

3 *Decretum irritans inficit poſſeſſionē, ſed interim dum eſt dubium, poſſeſſor eſt manutenendus.*

4 *Iuſpat. eccleſiaſticum comprahenditur ſub reg.8.*

5 *Iuſpatr. laicale quando ſit eccleſiaſticum.*

DECISIO LXXXIII.

1 NOn videtur controuerſum inter partes, beneficium, de quo agitur, vacaſſe in menſe augusti, qui eſt reſeruatus ex regula octaua, vt firmauit Rota apud Seraf. deciſ. 1296. num. 6. & deciſ. 700. num. 2. par. 1. in recent. & fuit tentū in Senen. canonicatus 15. Mar. 1624 coram bo. mem. Dom. meo Vbaldo. Vnde ſtante hac reſeruatione clara, & aperta Domini dixerunt, eſſe recedendum à deciſione facta ſuper manutentione ad fauorem Claudij Loccij coram bo. mem. Remboldo: Quia licèt ipſe tamquam inſtitutus ab Ordinario Anagnino ad præſentationem Fratrum S. Franciſci dictæ Ciuitatis, doceat de ſua anteriori poſſeſſione, quæ propterea videtur eſſe manutenibilis, vt in deciſione, de qua agitur, tamen cum Camillus aduerſarius fuerit de hoc beneficio prouiſus per ſedem Apoſtolicam, vti de reſeruato per regulam octauā
2 tamquam vacante in dicto menſe Auguſti, & vigore iſtius prouiſionis acceperit etiam poſſeſſionem, ſequitur, vt iſta poſſeſſio ſit attendenda, & non ſit habenda in aliqua conſideratione ſupradicta poſſeſſio Claudij quantumuis anterior, cùm ea remaneat infecta ex decreto irritanti appoſito in dicta regula reſeruatoria menſium, Verall. deciſ. 325. n. 2. par. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 189. num. 4. par. 2. & in recent. deciſ. 613. nu. 7. par. 1. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 67. nu. 29. cum ſeqq. Mantic. deciſ. 40. n. 8. & in terminis de beneficio iuriſpatronatus Eccleſiaſtici dixit Rot. in deciſ. 740. num. 1. p. 2. in recent.

3 Nec obſtare videbatur, quòd decretum irritans tunc inficiat poſſeſſionem, quando certum eſt illud intrare, ſed donec dubium eſt, an intret, vel ne, interim poſſeſſor ſit manutenendus ratione ſaltem ſuæ detentationis. Lancellott. de attent. par. 3. cap. 24. quæſt. 1. num. 80. Rot. diuerſ. deciſ. 725. num. 6. par. 2. in rerecent. Seraph. deciſ. 1471. num. 5. & 7. & dixit Rota in Hidruntina beneficij 30. Octob. 1613. & in Salernitana præbendæ 10. Nouemb. 1617. coram bo. me. Domino meo Vbaldo. Quia in caſu, de quo agitur, dictum decretum intrare videbatur ſatis clarum, nam vacatio in menſe reſeruato, vt dixi, non controuertebatur, quòd verò beneficium, de quo agitur ſub reg. 8. reſeruatoria
4 menſium comprahenderetur, apparebat ex eo, quòd iuſpatronatus erat Eccleſiaſticum. Caſſad. deciſ. 4. ſub nu. 1. cum ſeq. de iurep. Seraph. deciſ. 1420. num. 2. Gonzal. ſup. reg. 8. gloſ. 18. num. 6. Rot. in recent. d. deciſ. 740. num. 2. in fin. par. 2. fœl. record. Greg. XV. dec. 48. nu. 4.
5 Quòd vero dictum iuſpatronatus eſſet effectum Eccleſiaſticum, quamuis antea fuiſſet laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præſentationem dd. Fratrum, & Conuentus cap. 1. ff. fin. & ibi omnes de iurepat. in 6. Pariſ. conſ. 128. ſub. num. 19. cum ſeqq. lib. 4. Gonzal. ſub reg. 8. d. gloſ. 18. ſub num. 5. Rot. diuerſ. d. deciſ. 740. num. 2. par. 2. in recent. Vnde ſtante claritate reſeruationis comprehenſionis beneficij ſub reſeruatione, benè procedunt ſuperius dicta de decreto irritanti.

Et ita deciſum, &c.

R.P.D.

R. P. D. NAVARRO

P.ſtorien. Plebaniæ. 24. Martij 1623.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpat.exiſtentia, & pertinentia ex quibus probetur.*
2 *Iuſpat.probatur per continuas,& effe-ctuatas præſentationes.*
3 *Præſertim inter compatronos, inter quos leuiores probationes ſufficiunt.*
4 *Sententia lata ſuper ſtatu beneficij fa-cit ius quoad omnes.*
5 *Quaſi poſſeſſio quando ſuffragatur.*
6 *Et quomodo probetur.*
7 *Pertinentia iuriſpatr. ex quibus infe-ratur.*
8 *Sententia in iuribus incorporalibus trahit ſecum executionem.*
9 *Vltimus ſtatus eſt attendendus, præ-ſertim in beneficialib. num. 14.*
10 *Quaſi poſſeſſio attenditur potius quam proprietas.*
11 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione præſen-tandi manuteneri debet.*
12 *Incapacitas in præſentante debet pro-bari.*
13 *Iuſpatr. præſumitur hæreditarium.*
15 *Patroni ſunt intelligendi ſecundum vl-timum ſtatum.*
16 *Paria ſunt conſentire prouiſioni, & præſentare.*

DECISIO LXXXIV.

RESignauerat in manibus San-ctiſſimi Vincentius de Spicis plebaniam S.Petri de Auiolo ad fa-uorē Zenobij de Spicis eius ex fra-tre nepotis, & de ipſa prouideri ob-tinuit accedente conſenſu medieta-tis modernorum patronorum cum derogatione alterius medietatis, vt in ſumm.Zenobij n.1. expeditis lite-ris, illisq. Vicario præſentatis obti-nuit ſententiam pro ipſarum execu-tione, ſtante conſenſu præſtito per Oratium Marchetū nomine D.Equi-tis Raphaelis de Medicis,& filiorum procuratorum Ioannis Vincentij,& Maynardi eius filij de Guazzalotris qui dicebantur patroni, ſumm eod. n.2.à qua ſententia Philippus,& ne-potes de Guazzalotris,qui diſſenſe-rant,tamquam veri patroni appella-runt eod.ſummario num.8.

Cauſa mihi commiſſa dubitaui, an ſentētia de partibus ſit confirmā-da,vel infirmanda, 1.Iulij propoſito dubio Zenobio tantum informante, fuit dilata reſolutio ad Kalendas,ho-die repropoſito, vtraque parte infor-mante Domini pro infirmatione ſententiæ reſponderunt.

Nō enim iuſtificatur gratia in eo quòd requirit cōſenſum medietatis patronorum,quia licèt de exiſtentia & pertinentia iuriſpatronatus ad no-biles de Guazzalotris dubitari non poſſit,tum ex ſententia de ann.1461. in qua declaratur inter alia,hāc ſpe-ctare ad nobiles de Guazzalotris, ſumm.Zenobij num.3. quæ excedens metam 100.ann.probat Ferrett.cōſ. 155.n.1.lib.1.Gabr.conſ.146.nu.1.
1 & conſ.198.n.4.lib.2.Borg.dec.11. nu.23.p.2.Lambert.de iurep. lib.1. par.2.q.11. art.9. Tum ex conſenſu præſtito de ann.1463. ad fauorē An-dreæ de Guazzalotris, & ſucceſſiuè per continuas,& effectuatas præſen-tationes vſque in perſonam Vincen-
2 tij reſignantis,ſumm.nu.5.vſque ad 11. ex quibus ſufficiētèr iuſpatrona-tus probatur Rot.in recent.dec.211. nu.1.& 224.nu.7.& 8.& 312.nu.7. & ſeq.p.1.& deciſ.674.nu.2.par.2. præſertim inter compatronos, inter
3 quos leuiores probationes ſufficiunt Caſſad.dec.1.de probat.Mātic.244. nu.5.Gonzal.ſuper reg.8.gloſ.18.n. 59.Garz.de benef.par.5.c.9. nu.68. Rot.deciſ.526.& 533.par.4.diuerſ. nouiſſ.& deciſ.251.num.1. par.1. & deciſ.181.nu.2.p.2.in recent.& fuit dictum in Pampilon. parochialis, 5. Martij 1621.coram D.Vbaldo, præ-cipuè pro iuſtificatione narratiuæ, pro qua ſufficit leuior probatio,Gon-zal.ad reg.8.d.gl.18.n.60.& ſeqq.

Tamen

Tamen non conſtat, quòd D. Ioannes Vincentius, & Maynardus eius filius, quorum nomine fuit præſtitus cõſenſus ſint veri patroni, vel in quaſi-poſſeſſione præſentandi exiſtant, vt faciant medietatem patronorum, vt Zenobio ſuffragari poſſit. Non ex ſententia de ann. 1461. quia in ea probatur iuſpatronatus ad fauorem de Guazzalotris, ſed non verificatur, Ioannem Vincentium, & Maynardũ, prædictos eſſe compræhenſos in dicta ſententia, vel deſcendere à cõpræhenſis in ea, & cõtinuaſſe quaſi poſſeſſionem præſentandi, qua ceſſante non ſuffragatur, nam poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem. Mant. deciſ. 88. n. 5. Rot. dec. 260. nu. 4. & deciſ. 337. n. 3. p. 2. in recent. & coram Sanctiſs. dec. 222. nu. 7. & deciſ. 417. nu. 7. & fuit dictum in Placent. Capellaniæ 30. Octob. 1615. coram Reuerendiſs. D. Decano, & in Lucana parochialis 7. Febr. 1620. coram D. Vbaldo, vbi quòd nec poſſeſſio patris tranſijt in filium, & procedit concluſio etiamſi adeſſet ſtatutũ, per quod poſſeſſio cõtinuatur in hæredẽ abſq. appræhenſione, quia ceſſat in quaſi poſſeſſione præſentãdi, vt tenet Rota in d. deciſ. 260. nu. 4. par. 2. in recent. reprobando deciſionẽ Caputaq. 311. eo magis, quòd datur vna præſentatio facta à Philippo tantum de anno 1552. ſumm. Philippi n. 8. & eadem reſponſio applicatur alijs ſententijs del 1573. & 1603. eodem ſummario num. 11. & 17. quia in ipſis non legitur Ioannes Vincentius, & Maynardus, vt non rectè legebatur in ſummario Zenobij in ſententia del 1603 regiſtrata in proceſſu primæ inſtantiæ fol. 69.

Prout neque obſtare videtur fides communitatis Praten. ac Terræ Lauri, & arbor deſcendẽtiæ, ac literæ Iacobi, quia præterquam non ſunt de actis, prout fuit corã me deciſum dicebatur quouſque contrarium probari poteſt, non eſſe attendendas reſpectu quaſi poſſeſſionis, in qua Philippus, & alij reperiuntur, prout in ſimili fuit dictum coram me in Nullius, ſeu Spoletana beneficij Lunæ 20. Martij 1623.

Philippus verò, & conſortes habent quaſi poſſeſſionem cum canonizatione iuriſpatronatus per ſententiam ad fauorẽ Iacobi, fratris, & filiorum, qui nunc ſunt in cauſa cum quadam muliere D. Libera, poſt cuius obitum conſolidatur totum iuſpatronatus in Iacobum, & eius filios, quæ ſententia lata de anno 1590. tranſiuit in iudicatum, & fuit declaratum, executioni demandandam, ſumm. Philippi nu. 2. & fuit intimata Rectoribus quamplurium Eccleſiarum contentarum in dicta ſentẽtia, & in ſpecie Vincentio Rectori Eccleſiæ, de qua agitur, vt recognoſcerent in patronos dictos Iacobum, fratrẽ, & filios, ſumm. Philippi n. 3. & 4. quæ ſententia tanquam lata ſuper ſtatu
4 beneficij facit ius quoad omnes, Achill. deciſ. 5. de ſent. & re iudic. Mantic. dec. 35. num. 6. Seraph. dec. 1141 num. 8. & executioni demandata in vacationibus aliarum Eccleſiarum in ea contentarum, ad quas Philippus, & conſortes præſentarũt, ſumm. Philippi nu. 5. & ſeq. quæ quaſi poſ-
5 ſeſſio ſuffragatur etiam reſpectu huius de Auiolo, cum omnes vnica ſententia determinentur Molin. de Hiſpan. lib. 2. c. 6. n. 17. Surd. conſ. 323. n. 44. Rot. dec. 17. n. 1. & 2. p. 2. diu. & vno, & eodem iure cenſeri debent l. cũ hoc iure, ff. de vulg. & pup. Rot. d. dec. 17. n. 8. verſ. qm̃ reſpondetur.

Accedit, quòd reſpectu huius plebaniæ Philippus, & conſortes reperiuntur in quaſi poſſeſſione, dũ obtinuerunt in vim d. ſententiæ de mandato iudicis apponi inſignia familiæ
6 ipſorum tãquam patronorũ, ex quo, & iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio
6 probatur, quia fuit deuentum ad factũ, ex quo acquiritur quaſi poſſeſſio, Acchil. dec. 5. de cau. poſſ. & propr. Caputaq. dec. 420. n. 3. p. 2. cũ ex ijs ſoleat inferri ad iuriſp. pertinentiam

tiam Rot. in recent. deciſ. 13. nu. 3. &
7 dec. 518. n. 5. p. 1. Vltra quod in ijs iu
8 bus incorporalibus ſententia trahit ſecum executionem abſque alio facto hominis. Innoc. in c. cum noſtris. col. penult. & ibi Card. quæſt. 22. & Butr. nu. 19. de conceſſ. præb. in 6. & ideo cum pro Philippo, & alijs conſortibus ſtet vltimus ſtatus canonizatus in dicta ſententia anni 1590. & actus præſentandi in alijs plebanijs in eadem ſententia contentis, non videtur poſſe dubitari ad
9 ipſos recurrendum eſſe pro conſenſu in gratia requiſito, etiamſi conſtaret de anteriori ſtatu, & de iure præſentandi authorum Ioannis Vincentij ad text. in cap. querelam. de elect. cap. conſultationibus. de iurepatr. & cap. olim. de cauſ. poſſ. & propr. Rot. dec. 229. nu. 1. & 2. par. 1. in recent. & coram Sanctiſſ. dec. 77. Attendi-
10 tur enim quaſi poſſeſſio potius quã ipſa proprietas. Innoc. in cap. literis. de reſtit. ſpol. Abb. in d. cap. conſultationibus. de iurepat. & fuit dictum in allegata Lucana Parochialis. 3. Decembris. 1618. coram Illuſtriſſ. Cardinali Sacrato. & in eadem 7. Feb. 1620. coram D. meo Vbaldo.

Nec obſtat, quòd Iacobus deſcẽdat à Bertoldo filio ſpurio cuiuſdam alterius Iacobi incapacis iuriſpatronatus. Rocch. de iurepat. verb. competens. nu. 13. & coram Litta in Ianuen. iuriſpatronatus. 30. Ianuarij. 1606. cum alijs ab eo allegatis, quia
11 ſufficit, quod ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi ad effectum, vt præſumatur habilis, & interim manuteneri debeat, vt ſæpiſſimè firmauit Rota, & fuit dictum in dicta Lucana coram Ill. Sacrato, & D. meo Vbaldo.

12 Nec impedimentum eſt prædicta incapacitas Iacobo præſentãdi quouſque doceatur Bertoldum fuiſſe ſpurium, & iuſpatronatus gentilitiũ. Gratian. diſcept. forenſ. 218. nu. 13. & diſcept. 521. nu. 34. Rot. in recent. dec. 126. vbi receditur ab allegata deciſione coram Litta. & dec. 521. num. 9. maximè quod de ſpurietate non conſtat, ſed potius de naturalitate ex ſupplicatione Magno Duci Etruriæ porrecta, ſummario Zenobij
13 nu. 22. nec quòd iuſpatronatus ſit gentilitium, quia potius præſumitur hæreditarium. Rota dec. 707. nu. 8. par. 1. & dec. 482. nu. 7. p. 2. in recen. & ita confirmatur in propoſito, ex quo ſupradicta mulier Libera fuit admiſſa ad præſentandum, ſummar. nu. 6. & 11.

14 Denique cum pro Philippo, & conſortibus ſit vltimus ſtatus, qui in beneficialibus ſemper attenditur. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 45. §. 2. n. 14. Rota dec. 2. nu. 2. de præb. in nouis. & dec. 188. nu. 1. p. 2. in recent. cum alijs in Neocaſtren. Parochialis. 18. Aprilis. 1622. coram me, non poteſt firmari patronorum conſenſum interueniſſe cum ex illis, qui ſecundũ vltimum ſtatum reperiũtur patroni, nempè Philippus, & conſortes, vt ex ſupra relatis, nullus conſenſerit, & Papæ relatum fuit adfuiſſe conſen-
15 ſum medietatis patronorum; intellexit de ijs, ad quos iuſpatronatus pro tempore ſpectabat, qui ſunt intelligendi ſecundum vltimum ſtatũ, & rem iudicatam, ad tradita per Ferret. dict. conſ. 135. nu. 6. Mandoſ. conſ. 7. nu. 17. iuxtà cap. decernimus. 16. quæſt. 7. Felin. in c. cum Bertoldus. nu. 8. de ſent. & re iudic. quia paria ſunt conſentire prouiſioni, & præſentare. Abb. in cap. 1. de relig. dom. nu. 6. & conſ. 54. nu. 3. verſ. pro hoc etiam facit. lib. 1. Gabriel. conſ. 192. nu. 10. lib. 2. & reiecta opinione Decij contrarium ſentientis in conſ. 149. num. 4. tenuit Rota coram Mohed. dec. 10. nu. 3. & 4. de iurepatr. Put. dec. 301. lib. 2. Creſcent. dec. 2. de iurepat. & in recent. dec. 195. nu. 3. par. 1. & coram Sanctiſſ. dec. 349. nu. 2. & deciſ. 417. nu. 1. & ſic cum ad Philippum, & conſortes ſpectet iuſpatronatus per quaſi poſſeſſionem ex ſupra relatis, gratia nec vtique iuſtificata reperitur, neque in

O valore

valore expreſſo, neque in idoneitate Zenobij.

Et ita deciſum fuit, &c.

Et in eadem coram eodem. 12. Iunij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio ſufficit in confitentis præiudicium.*

2 *Sententia lata ſuper ſtatu facit ius quoad omnes.*

3 *Ius ſuper iurepatr. quæritur per ſententiam, & tollitur alijs quaſi poſſeſſio.*

4 *Quaſi poſſeſsio confirmatur ex præſentationibus effectuatis.*

5 *Patronorum numerus augeri nequit in aliorum præiudicium.*

6 *Quaſi poſſeſſio compatrono præſeruatur per præſentationem alterius patroni.*

7 *Et qua præſeruatio ex quibus tollatur.*

DECISIO LXXXV.

Placuit Dominis deciſio in hac cauſa facta ſub 24. Martij præteriti, qua fuit reſolutum Sententiam Vicarij Piſtorien. eſſe reuocandam; deficit namq. conſenſus medietatis patronorum in literis Apoſtolicis requiſitus, quia adhuc non docetur, Mainardum, cuius nomine reperitur præſtitus conſenſus eſſe de Guazzallottis, ad quos pertinet iuſpatronatus, minusq. probetur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, vel deſcendere ab ijs, qui præſentarunt concurſu Philippi, & aliorum, & per conſequens non poſſe conſtituere medietatem patronorum, ex allegatis in deciſione.

Cui non obſtant epiſtolæ miſſiuæ Iacobi ſcriptæ de anno 1585. & 1589. in quibus requirit Ioannem Vincentium patrem Mainardi, vt ſibi tranſmittat mandatum procuræ, cum quo intendebat recuperare eorum iura, & actiones iuris huius patronatus, ſummario nu. 1, & 2. nunc
1 ad fauorem Zenobij dato, & ſic ex confeſſione partis videbatur ſatis conſtare de bono iure ipſorum, quæ ſufficit in præiudicium confitentis, Rota dec. 452. nu. 2. coram Sanctiſſ. Garz de benefic. par. 12. cap. 20. nu. 276. vſque ad 279. & dec. 697. n. 2. p. 1. in recent. cum alijs, quia fuit dictum, literas prædictas eſſe dubitatiuas, non in forma probanti; prætertea fuiſſe controuerſum per Pacinum prædictos Ioannem Vincentiũ, & Mainardum non eſſe de familia de Guazzallottis, & ſic Iacobus declarauit in epiſtola de anno 1602. velle ſuis proprijs iuribus vti contrà omnes, eodem ſummario nu. 2. defendendo iuſpatronatus ad ſe, fratrem, & filios ſolummodo pertinere, ad quorum fauorem lata fuit ſententia de anno 1590. qua fuit pronunciatum poſt mortem cuiuſdam Liberæ totum iuſpatronatus ſpectare ad ipſum Iacobum, eiusq. filios, & fratrem, ſummario Philippi num. 2.
2 quæ ſententia tranſiuit in iudicatũ, & tamquam lata ſuper ſtatu facit ius quoad omnes, Achill. dec. 5. de ſent. & re iud. Mant. dec. 35. n. 6. Seraph. dec. 1141. num. 8. Rota coram Sanctiſſ. deciſ. 436. num. 9. & in ſpecie,
3 quòd per ſententiam adiudicatoriã iuriſpatronatus, ſic quæratur ius auctori, quod tollatur quaſi poſſeſſio alijs. Calder. conſ. 3. in fin. de cauſ. poſſ. & prop. Ferret. conſ. 135. nu. 3. Gabr. conſ. 191. nu. 7. lib. 2. Rota in recent. deciſ. 402. nu. 5. par. 1. quæ
4 quaſi poſſeſſio in propoſito confirmatur ex præſentationibus effectuatis, de alijs beneficijs in eadem ſententia comprahenſis, ſummario nu. 3. & 4. Surd. conſ. 323. Molin. de Hiſpan. primog. cap. 6. nu. 17. lib. 2. Rota dec. 17. nu. 1. & 2. p. 2. diuerſ. adden. ad deciſ. Sanctiſſ. 557. nu. 6. vſque ad 10.

Quinimò ſi literæ miſſiuæ recognitæ fuiſſent etiam in actis authenticæ, ex quibus deſumitur confeſſio Iacobi,

Iacobi, haud eſſent præiudicio Philippo, & alijs litis conſortibus, qui non ex perſona Iacobi auctoris literarum, ſed proprio nomine proſecuti litem fuerunt compræhenſi in ſen-
5 tentia, & in quaſi poſſeſſione præſentandi, quo fit, vt nec Iacobi confeſſione potuit augeri numerus patronorum in aliorum præiudicium. Abb. in c. cum eccleſia ſutrina. nu. 23. & 43. verſ. item ſi eſſet, de cauſ. poſſ. & prop. Lambert. de iurep. art. 17. quæſt. 3. nu. 12. p. 2.

Nec refragatur mandatum procuræ factum de anno 1581. in perſonam Bertholdi aui iſtorum de Guazzallottis, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, quaſi eo vſus fuerit nomine Scipionis, & Ioannis Vincentij fratrum, quia non apparet habuiſſe effectum, quinimò contrarium deſumitur ex ijs, quæ continentur in literis Iacobi, qui aliud mandatum petierat, ſummario n. 2. quod etiam non fuit acceptatum reſpectu eccleſiarum in ſententia contentarum.

6 Ceſſant propterea, quæ dicebantur, quod per præſentationem vnius ex patronis præſeruatur quaſi poſſeſſio alteri compatrono, quæ iuris concluſio procedit, quando ambo ſunt patroni, conſtando de pertinẽtia, vt licet colligere ex Doctoribus ſupra allegatis, & deciſione Sanctiſſ. 452. nu. 6. & compatronus præſentat, quod nec vtique in hoc caſu dicendum, quia nec Ioannes Vincentius, nec Mainardus præſentarunt, nec ius ipſis ex aliorum præſentatione præſeruatum dicendum, quibus nullum competere comprobatũ relinquitur. Accedentibus etiã præſentationibus de anno 1552. & 1553. factis à Philippo Antonij, vt vnico patrono, ſumm. nu. 8. ac alia facta de anno 1601. ad Plebẽ Sancti Hippolyti compræhenſam in ſententia, quæ fuit effectuata, alia præſentatione Mainardi iudicialiter reie-
7 cta, ſumm. nu. 5. Ex quibus præſeruatio tollitur Abb. conſ. 54. num. 3. verſ. nam vbicumque. lib. 1. Lamber. lib. 2. par. 1. quæſt. 3. art. 16. num. 8. Rot. dec. 229. nu. 5. p. 1. in nou.

Denique minus releuare conſenſum nomine Mainardi, præſtitũ per Horatium Marchettum procuratorem ab Equite Raphaele ſubſtitutũ fuiſſe. Primò, quia de tali ſubſtitutione non conſtat; Secundò, quia facultas ſubſtituendi in mandato Equitis non legitur, vt in ſummario dato pro Zenobio in præterita poſitione nu. 12. Quibus accedit, nec iuſtificata gratia, nec ad valorem, nec ad idoneitatem Zenobij, vt etiã fuit dictum in alia deciſione, quam vnanimi conſenſu Domini confirmarunt, vtraque parte informante.

R. P. D. DVRANO.

Ianuen. Parochialis S. Andreæ, 19. Aprilis. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio nominandi vicarium eccleſiæ parochialis ex quibus probetur.*

2 *Nominatio vicarij in eccleſia regulari ad regulares pertinet.*

3 *Eccleſia quando compræhendatur appellatione monaſterij.*

4 *Dominium eccleſiæ eſſe monaſterij quomodo probetur.*

5 *Iuris reſiſtentia quando manutentionem impedit.*

6 *Enunciatiuæ vicarij quando non creditur de præſentatione facta.*

7 *Narratiua vicarij probat quaſi poſſeſſionem præſentandi.*

8 *Vicarius præſentationem admittit, & inſtitutionem concedit.*

9 *Vicario atteſtanti deſpectantibus ad ſuum officium plenè creditur.*

10 *Vicario atteſtanti de examine quando non credatur.*

11 *Actus enunciatus in inſtrumento per verba temporis præteriti præſumitur geſtus tempore inſtrumenti.*

12 *Ex actu inſtitutionis præſumitur præceſſiſſe nominatio, & examen.*
13 *Fides non facit fidem.*
14 Epiſcopi, & *Vicarij eſt idem tribunal.*
15 *Scientia officialis dicitur ſcientia domini, eiq. præiudicat.*
16 *Vicario creditur in Epiſcopi præiudicium.*
17 *Vicarius temporalis in curata quando conſtitutus dicatur.*
18 *Quaſi poſſeſſio acquiritur ex inſtitutione etiam nulliter facta.*
19 *Sumptum de ſumpto fidẽ non facit.*
20 *Obſeruantia ſubſecuta multum operatur.*
21 *Copia extracta citata parte probat.*
22 Notariatus *qualitas quando præſumatur.*
23 *Poſſidere quis præſumitur ex iuſto titulo.*
24 *Præſentationum effectuatio quomodo probetur.*
25 Præſentatio, & *inſtitutiõ probantur ex viſitatione.*
26 *Poſſeſſio in futurum quando continuata præſumatur.*
27 Di*ſpoſitio ita eſt interpretanda, vt reprehendi nequeat.*
28 *Viceçuratus poteſt ab Ordinario deputari ſine conſenſu patroni.*
29 *Præſentatio admittitur ſi, & in quantum, & quid operetur.*
30 *Deputatio facta per modum prouiſionis nullum ſtatum facit.*
31 *Manuteneri debet qui probat olim ſe poſſediſſe, ſi contra poſſeſſio amiſſa non probetur.*
32 P*oſſeſſio ſolo animo retinetur.*
33 *Mutatio volũtatis non præſumitur.*
34 *Qui poſſedit in præteritum, ſemper in futurum poſſediſſe præſumitur.*
35 *Olim poſſidens habet pro ſe præſumptionem, & aduerſarius contrariũ probare tenetur.*
36 *Poſſeſſio iunior, quæ dedit cauſam liti non eſt attendenda.*
37 *Vicarius œconomum poteſt deputare in beneficio vacante.*
38 *Et talis deputatio non firmat ſtatum.*
39 *Et non ſit de rectore perpetuo ſtante quaſi poſſeſſione patronorum.*
40 *Vnus eſt incapax plurium eccleſiarũ.*
41 *Decretum irritans, & clauſula ſublata quid operentur.*
42 *Tacita, & præſumpta cauſa ceſſat, vbi eſt expreſſa.*
43 *Noua cauſa poſſidendi in beneficiato non nocet patronis eam ignorantibus.*
44 *Ordinarius quando præſcribat libertatem beneficij patronati.*
45 *Interlocutoria ſimplex, & lata ſine citatione non tranſit in iudicatum.*
46 *Petitio reintegrationis quomodo ſit interpretanda.*
47 *Poſſeſſio duplex etiam in iuribus incorporalibus datur.*

DECISIO LXXXVI.

DIe 13. Martij anni præteriti fuit deciſum conſtare de bono iure Monialium ad effectum, vt debeant manuteneri in quaſi poſſeſſione nominandi Vicarium eccleſię parochialis S. Andreæ de Porta ciuitatis Ianuẽ: ſed quia Illuſtriſſ. D. Archiepiſcopus obtinuit iterũ audiri; fuit propterea p quatuor vices cauſa propoſita ſuper iiſdem, & vtrinque acriter controuerſa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie reſoluta ad fauorem Monialium, quo fit, vt hæc ſecunda deciſio maiori etiam egeat diſcuſſione.

1 Reſolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis, & effectum ſortitis. Prima de anno 1554. ſecunda de anno 1573. & vltima de anno 1594. & tamen ſufficit vna. Ripa in cap. cum eccleſia. nu. 53. de cauſ. poſſ. & prop. Roman. conſ. 311. in fin. Rota dec. 17. nu. 1. p. 2. diuerſ. & in Ilerdeñ Parochialis 13. Iunij. 1558. coram Caputaq; Gonzal. ſuper reg. 8. glo. 45. §. 2. n. 29. & latè Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 59. & eo magis dicebant Domini conſtare de bono iure Monialium, quia ius non videtur aſſiſtere D. Archiepiſcopo, ſed Monialibus: Cum
2 enim agatur de propria earum eccleſia,

cleſia, & ſic de eccleſia regulari, ius nominandi vicarium ad eas de iure ſpectat. c. 1. de Capel. Monach. Cóc. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 11. & pro eiſdem Monialibus cenſuit, ſunt iam plures anni, Sacra Concilij Congregatio. Nec hoc mirum videtur, quia etiam cura animarum ſeculariũ poteſt penes illas reſidere, per aliũ tamen exercenda. Felin. in c. cum venerabilis. nu. 36. de excep. Rota dec. 21. in fin. de præb. in antiq.

Nec placuit prætenſio D. Archiepiſcopi, quod d. eccleſia non fuit Monialium; nec conſequenter regularis, & ſic non intrare text. in d. c. 1. de Capell. Monach. quia non agitur de eccleſia ſeparata, & diſtincta à monaſterio; ſed de eccleſia ipſius monaſterij, quod aliam, quàm iſtam
3 non habet eccleſiam, quæ ideò eſt eiuſdem pars integralis; itaut appellatione monaſterij etiam eccleſia compræhendatur. glo. in c. 1. in verb. exempto. vbi communiter DD. de priuil. in 6. Vnde cum hoc monaſterium ſit regulare, eccleſia etiam eſt regularis, quia clarum eſt, quòd monaſteria non dantur ſine eccleſijs vltra quòd ad effectum manutentionis
4 ſufficit probare, dominium eccleſiæ eſſe monaſterij ex ſola poſſeſſione, dum illud deducitur incidẽter. Barr. in l. quidam in ſuo. nu. 4. ff. de cond. inſtit. Calder. conſ. 23. de præbend.

De poſſeſſione autem monialium non eſt dubitandum, cum ſit notoria: & probetur in actis, quòd primitus hoc monaſterium erat Ordinis S. Benedicti, quia autem erat adeò deſtitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales, in vim ſpecialis reſcripti Apoſtolici, & inſtante Senatu Ianuẽ, fuerunt in illud de anno 1509. tranſlatæ Prioriſſa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Auguſtini, & fuit illis tradita poſſeſſio tam Conuentus, quàm eccleſię, necnon conſignatæ cum inuentario ſacræ ſuppellectiles, nempè tabernaculum pro cuſtodia ſanctiſſimi Sacramenti, Vas Chriſmatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vſum, & curam Sacramentorũ pertinentia. Quæ conſignatio non fuiſſet illis facta; ſed vero Parocho, niſi ad eas cura animarum habitu ſpectaret. Quibus accedunt Viſitatio Apoſtolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiſcoporum in actu viſitationis, in quibus hæc eccleſia dicitur, & nominatur eccleſia Monialium S. Andreæ.

Et in omnem caſum etiamſi Monialibus ius non aſſiſteret, ſed reſiſteret, adhuc eis eſſet danda manu-
5 tentio, quia iuris reſiſtentia eam nõ impedit, niſi ſit vehemens, & ineuitabilis. Innoc. in c. cum veniſſent. n. 3. verſ. illud obtinet. de reſt. in integr. Couar. pract. quæſt. c. 16. nu. 6. Rota apud Greg. XV. deciſ. 370. Qualis hæc non eſſet, ſed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo Moniales auctoritate apoſtolica adeptæ fuerunt poſſeſſionem eccleſiæ, & rerum ad curam ſpectantium de manu executorum, quàm ex longæua, & temporis cõſiderabilis poſſeſſione nominandi vicarium. Quo caſu iuris reſiſtentia non impedit manutentionem. Abb. in c. 1. nu. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. p. c. 4. declar. 4. n. 6. Rota dec. 595. n. 4. p. 1. diuerſ. & dec. 685. nu. 3. p. 1. recent.

Quare tota difficultas poſita in eo fuit, quis cœptæ litis tempore poſſideret. Quæ ad duo præcipuè capita ſeparatim diſcutiẽda reducitur. Primum eſt, an prædictæ tres præſentationes Monialium ſint releuantes, itaut eis ſuffragentur ad effectum, de quo agitur. Secundum quatenus ſic, An illæ ſemper vſque ad tempus litis motæ fuerint in eodem ſtatu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc eccleſia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione amiſerint poſſeſſionẽ; itaut de tempore litis motę iam deſierint poſſidere; Dominus verò Archiepiſcopus poſſeſſionem acquiſitus fuerit.

Quoad primũ de releuantia prædictarum trium præſentationum voluerunt Domini maioris claritatis cauſa eas ſigillatim examinare. Prima de anno 1554. de perſona Lazari de Caſſana inexuperabilis viſa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiſcopi Ianuen. deputatus cũ narratiua, quòd illum deputabat ad præſentationem Monialium. c. cum eccleſia ſutrina. de cauſ.poſſ. & prop. Seraph. deciſ. 1411. nu. 2. & fuit ſæpius deciſum.

6 Neque obſtat, quòd de hac præſentatione non conſtet, niſi per ſimplicem enunciatiuã Vicarij Domini Archiepiſcopi, cui non creditur de præſẽtatione facta. Maſcard. de probat. to. 2. concl. 958. n. 28. Caputaq. dec. 238. p. 2. quia imò eius narrati-
7 ua probat quaſi poſſeſſionem præſentandi, vt in puncto Put. dec. 167. lib. 1. in nou. impreſſ. & ratio eſt, quia admittere præſentationem, & cõcedere inſtitutionem ſpectat ad Vicarium iure proprio ratione ſui officij,
8 ac ex ſua ordinaria iuriſdictione ſine alio ſpeciali mandato. cap. ex frequentibus extra de inſtit, & ibi glo. & in c. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iurep. verb. competens. quæſt. 31. Couar. lib. 3. var. c. 20. nu. 7. Garz. de benef. p. 5. c. 8. nu. 85. cum ſeq. Vica-
9 rio autem atteſtanti de ſpectantibus ad eius officium plenè creditur. Rota dec. 313. p. 1. recent. Non minus quã Epiſcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Epiſcopo attendit Rota dec. 11. de iurepatr. in nou. & apud Caputaq. dec. 87. p. 3.

Nec contrarium probat, d. deciſ. Caputaq. 538. p. 2. Quia vltra quòd nulla ibi fit mentio de effectuatione, qua ſequuta, & non aliter intrat cõcluſio nuper firmata, & d. dec. Putei: non impugnat Caputaq. d. concl. ex defectu poteſtatis Vicarij: ſed quia in caſu illius deciſionis non atteſtabatur Vicarius de præſentatione facta coram ipſo, vt in caſu noſtro; ſed corã alio, nempè corã Epiſcopo, cui propterea non creditur, prout diſtinxit Rota in Iacen. penſionis. 16. Decemb. 1591. coram Card. Pamphil. Maſcard. verò loco cit. & deciſ. Rotæ per eum ibi allegatæ loquuntur in ſimplici enunciatiua Vicarij de iurepat. cui non eſt ſtandum in præiudicium Epiſcopi; non autem quando, vt hic atteſtatur de actu coram ſe geſto ratione ſui officij.

Non obſtat etiam, quòd d. enunciatiua Vicarij fuerit de actu de præterito, dùm Vicarius non enunciat, Lazarũ tempore deputationis fuiſſe per Moniales nominatum; ſed nominationem fuiſſe antea factam ex illis verbis, ibi, fuiſſe præſentatum coram nobis, & rurſus ibi, & habita prius per nos iuridica informatione de eius ſufficientia. Quæ informatio videtur neceſſariò capta poſt nominationẽ, & multò magis deputatio inde ſecuta, quo caſu nec ipſi Epiſcopo atteſtanti in actu inſtitutionis credendũ eſt de aliquo actu de præterito, niſi quatenus vno, eodemq. tẽpore coram eo, & per eũ factæ exiſtant. Rot. dec. 16. de prob. in antiq. Creſc. dec. 13. de prob. & Put. dec. 374. lib. 1. & Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garz. p. 8. c. 4. nu. 45. & in Vicen. beneficij. 11. Decemb. 1619. corã bo.
10 me. Vbaldo. & quòd Vicario atteſtãti de examine nõ credatur, dixit Rota in Placeñ. Parochial. 14. Iun. 1619 corã Illuſtriſſ. Patriarcha Mãzanedo.
11 Quia reſpõdetur, quòd imò iuxta doctrinam Bart. in l. poſt dotẽ. n. 21. ff. ſol. matr. actus enũciatus in aliquo inſtrumento per verba importantia tẽpus præteritũ præſumitur tempore inſtrumenti geſtus, ſi potuit eo tempore fieri, itaut præteritũ non intelligatur ex interuallo; ſed incontinenti, aut de modica præteritione, prout paſſim Notarij in inſtrumẽtis ſic aſſerũt; dedit, vendidit, & tradidit, quæ ſunt verba præteriti tẽporis, & tamẽ intelliguntur de eodem tempore cõfecti inſtrumenti. ex Bart. vbi ſupra,

cuius

cuius doctrina eſt communiter recepta, Iaſ.ibidem num. 85. Alciat. de præſumpt.reg.3.præſumpt.35.nu.3. Menoch.præſumpt.18.lib.3.& conſ. 97.num.68. Barboſ. in d.l. poſt dotem num.26.& Cenc. de Cenſ. p.2. cap.1.quæſt.1.num.9. Vnde etiam atteſtatio Vicarij de præſentatione monialium, & examine præſentati per verba de præterito debet eodem modo intelligi: cũ præſentatio, examen & deputatio bene potuerint vnica hora,& contextu expediri. Et tanto magis,quia ſtante iuris aſſiſtẽtia pro monialibus deputatio Vicarij veriſimiliter præſupponit nomi-
12 nationem illarum, & examen præſentati, & ideò ex ſolo actu inſtitutionis præſumuntur præceſſiſſe, Rota decif.11.de iurep. in nouis. Nec aduerſantur deciſ.16.de probat.in antip. & deciſiones Creſcent. & Put. allegatæ, quia loquũtur in caſu quãdo Epiſcopus in literis aſſerit, quòd contulit beneficium vacans per reſignationem in eius manibus factam, & per eum admiſſam,cui meritò non creditur propter præſumptionem antidatæ in præiudicium Tertij, nempè prouiſi Apoſtolici, aut reſignantis; nam aliter eſſet in facultate Ordinariorũ priuare beneficiatos ſuæ Diœceſis, aſſerendo eos in eius manibus reſignaſſe, quo fit, vt multo minus eius Vicario in hoc credatur. Deciſio verò Portugallien. non applicatur, dum dicit, quòd non creditur Epiſcopo,qui in erectione cuiuſdam Vicariæ aſſeruit parochialem fuiſſe vnitam Monaſterio,& ſic de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu fieri non potuit, Garz.vbi ſup. num.26.

Minus releuãt deciſiones Vicen. beneficij, & Placentina parochialis ſupra etiam allegatæ,quia in illa Vicen. Vicarius non atteſtabatur de actu de recenti, & coram ſe facto, & qui debebat neceſſariò præcedere pro fundamento actus geſti, ſed de actu de præterito facto coram Epiſcopo cum relatione ad quoddam inſtrumentum, de quo non conſtabat, quodque potuit, Vicario abſente,coram quocumque Notario celebrari,cum tamen in caſu noſtro præſentatio monialium de perſona Lazari debuit fieri,vel exhiberi coram ipſomet Vicario inſtituente, in deciſione verò Placentina erat ſolum ſimplex Vicarij fides, quæ non facit fidem, Mantic.deciſ.51.num.6. Se-
13 raph.deciſ.128.num.1. & atteſtabatur de examine, & reprobatione, & ſic de actu de præterito coram alijs geſto, & in præiudicium tertij,cuius aſſertioni ideo non fuit habita fides.

14 Nec etiam officit, ſi dicatur,quòd Vicarius in caſu noſtro atteſtatur de præſentatione monialium in præiudicium tertij, ſcilicet D. Archiepiſcopi, quia cum ipſi vnum, & idem conſtituant Tribunal, factum vnius reputatur factum alterius, itaut D. Archiepiſcopus non poſſit dici tertius reſpectu ſui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout competit in-
15 ſtitutio, ſicut in ſimili ſcientia Officialis dicitur ſcientia Domini, eique præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Officialis, & ſcientia prouenit ex actu ad ipſum,aut Dominum ſpectan.Bart.in l.ſi publicanus, §.in omnibus,de publican.Alex.cõſ. 6.num.8.lib.1.Rota deciſ. 507. p.1. recent. Idcirco creditur Vicario in
16 præiudicium Epiſcopi de omnibus narratis in inſtrumento inſtitutionis, quando illa, vt hìc, eodem tempore, & momento interuenerunt,vt latè Creſcent.deciſ.1.de off.vic. nu.5. cum ſeqq. Vbi etiã, quòd pro actus validitate præſumuntur eodem momento facta.

Nõ obſtat præterea, quòd moniales prætendunt eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi Vicarium ad nutum earum amouibilem, cum tamẽ Lazarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enunciet iſtam qualitatem, ſed ſolùm ſimplicẽ præſenta-

ſentationem: etenim reſpondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuum, vnde præſumitur temporalis iuxta
17 naturam ſuam, & iuris diſpoſitionē, qua attēta in Eccleſia regulari, qualis eſt hæc monialium, deputatur Vicarius temporalis, d. cap. 1. de Cappel. monach. & ex conſtit. Pij V. ſuper Vicarijs ædita, Gonzal. gloſ. 5. §. 6. num. 7. Et quando ex hoc, aut alio ex ſupradictis obiectis præſentatio Lazari pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata, fuit ex ea acquiſita monialibus quaſi poſſeſſio in præiudicium D. Archiepiſcopi, Put. deciſ. 183. lib. 1. nouiſſ. Etiam quòd effectuatio ſequuta fuerit ex
18 inſtitutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit Rota in vna Bracharen. coram Achille de ann. 1555 quam refert, & ſequitur Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 104.

Demùm non obſtat, quòd dicebatur, ſcripturam de anno 1554. per quam probatur hæc præſentatio Lazari, non eſſe in forma probanti, vti exemplum extractum à Notario Actuario Epiſcopi Sauonen. ab altero exemplo per Antonium Roccataliatam deſumpto ex prothocollo cuiuſdam Hieronymi Roccataliatæ eius Anteceſſoris in officio, quæ propte-
19 rea tanquam ſumptum de ſumpto fidem non facit: Ant. Auguſt. in epit. tit. de exemp. num. 4. Put. dec. 152.
19 lib. 3. & Rota par. 2. recent. dec. 297. Quia fuit benè reſponſum, quòd ad hunc effectum ſufficit obſeruantia
20 contentorum in dicta ſcriptura ex vacatione per obitum Lazari à monialibus electi, cum alijs pluribus adminiculis, quæ hic concurrunt. Bald. conſ. 400. num. 5. lib. 4. Corn. 101. num. 4. & conſ. 158. num. 1. & 2. Rota in recent. deciſ. 472. nu. 3. p. 1. & deciſ. 18. num. 1. par. 3.
21 Et ceſſat penitus difficultas, quia fuit mihi datum, & Dominis in Rota oſtenſum inſtrumentum dictæ præſentationis, quod fuit ordinatum poni in actis, non ab exemplo, ſed ex protocollo Hieronymi de eo rogati, extractum per dictum Antoniū eius in officio ſucceſſorem, quod eſt illud idem, quod fuit productum coram Epiſcopo Sauonen. citata parte, quæ nihil oppoſuit, quod ideo fidem facit, Bart. in l. 1. §. ſi quis, ff. de bon. poſſ. ſecundum tab. Achill. deciſ. 2. num. 7. de offic. delegat. Rot. deciſ. 27. num. 1. & 581. num. 4. p. 2. recent. Nec dubitarunt Domini de notariatu Antonij, quamuis ille non ſe enunciet Notarium, quia in
22 fine ſuæ ſubſcriptionis adeſt dictio, &c. quæ compræhendit d. qualitatē, Zabarell. conſ. 132. nu. 1. in fin. verſ. aliter. Et præſertim accedente legalitate Vicarij D. Archiepiſcopi atteſtantis de notariatu tam Antonij, quā Hieronymi eius prædeceſſoris.
23 Secunda nominatio facta legitur de anno 1573. de perſona Bartholomæi Scaniliæ per obitum ſupradicti Lazari, cuius effectuatio videtur etiā non poſſe controuerti, quamuis non conſtet de formali inſtitutione. Primo, quia cum monialibus ius aſſiſtat & dicta nominatio probetur per eas facta, eo ipſo, quòd Scanilia nominatus cum effectu tamquam Vicarius poſtea curam exercuit, & non conſtat de alia deputatione D. Archiepiſcopi, nec de alio titulo, præſumptio eſt, quòd poſſedit vigore præſentationis, quæ de iure fieri debuit & ſic huius præſentationis monialiū, vt dixit Rota in dicta Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bo. mem. Vbaldo. Secundo quia Scanilia fuit præſentatus per obitum Lazari, qui fuerat inſtitutus ad præſen-
24 tationem monialium, poſt cuius obitum incontinenti poſſedit Scanilia, quo defuncto fuit etiam per moniales electus Bartholomæus Facciottus, qui etiam poſſedit; vnde bene probatur effectuatio iuxta conſ. Oldrad. 229. ſæpiùs per Rotam canonizatum, Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæſt. 10. art. 7. Rota deciſ.

545. num. 2. & deciſ. 598. num. 9. par. 1 diuerſ. & fuit dictum in deciſ. in hac cauſa facta coram me; verſic. Quia in primis; quòd vero vacatio obtigerit per mortem Scaniliæ, aſſeritur in requiſitione, ſeu præcepto tunc Archiepiſcopi monialibus facto de anno 1594. & de hoc numquam fuit dubitatum, Tertio, & tandem tollit omne dubium Viſitatio Apoſtolica de anno 1582. vbi fit mentio, & claris verbis adnotatur, quòd Scanilia, qui tunc erat Vicarius d. Eccleſiæ fuit inſtitutus ad no-
25 minationem monialium, ex viſitatione autem bene cóprobantur præſentatio, & inſtitutio, Caputaq. dec. 158. par. 2. Rota deciſ. 573. num. 4. par. 2. recent.

Neque obſtat, quod hæc præſentatio Scaniliæ facta fuerit ad crates Monaſterij, quia ex quo præſentationis inſtrumentum fuit factum in loco ſolito, & vbi debuit fieri, non excluditur, quin illud potuerit coram Ordinario exhiberi, & obtineri ab eo inſtitutio, prout præſumitur ex ſupradictis eo ipſo, quòd de alio titulo non conſtat; & quia ex poſſeſſione monialium de præterito vigore nominationis, & deputationis de anno 1554. præſumitur eas ſuam continuaſſe poſſeſſionem in futuram,
26 dum illa non probatur amiſſa, gloſ. Bal. & alij in l. ſiue poſſid. C. de probat. Menoch. præſumpt. 64. lib. 6. per tot. & in puncto Rota in Fanen. beneficij 11. Decemb. 1620. coram R. P. D. meo Pirouano.

Nec etiã releuare viſum fuit, quòd Viſitator Apoſtolicus in dicta viſitatione dixerit, quòd Scanilia habebat curam animarũ ab ann. 1573. ſub die 29. Ianuarij, & tamen præſentatio monialium facta legitur 31. eiuſdem mẽſis, & anni, & ideo quòd inſtitutio Scaniliæ non potuit eſſe facta ad monialium nominationem ſubſecutam biduo poſt dictam inſtitutionem, ſed liberè ab Ordinario. Quia vltra quòd ceſſat omne dubiũ ex eodem inſtrumento nominationis, ex quo clarè colligitur, quòd Scanilia fuit bis per moniales nominatus. Primò ſtatim poſt obitum Lazari, & poſtea d. die 31. Ianuarij, quę reiteratio eo magis, ac magis denotat enixum animum monialium continuandi poſſeſſionem, Domini vlterius aduertebant, Viſitatorem non aſſeruiſſe Scaniliam fuiſſe prouiſum die 29. Ianuarij, ſed poſtquam dixit, curã iſtius Eccleſiæ exerceri per Capellanum ad nutũ monialium amouibilem, qui tunc erat Barth. Scanilia, ſubdit, quòd ille habebat curam animarum a die 29. Ianuarij præuia approbatione Examinatorum ſynodalium, quæ admiſſio, ſeu approbatio generica ad animarum curam, non infert ad inſtitutionem, ſeu prouiſionem iſtius Eccleſiæ, ſub illamet die, alioquin Viſitator aſſeruiſſet de directo contrarium; cum tamen ſemper ſit decreto res temperanda, ac
27 ita interpretanda, vt diſpoſitio non mereatur a ſapiente reprehendi, l. Saluius Ariſt. ff. de leg. preſtan. Pariſ. conſ. 3. num. 23. & ſeq. lib. 3. Vnde admiſſo Scaniliæ ad curam, de qua meminit Viſitator, intelligi debet, quòd ille præcedenter fecit ſe approbare generaliter, vt facilius moniales alliceret ad illum præſentandum; prout biduo poſt fuit per eas præſentatus, & ſic præſumi, quòd ſucceſſiuè fuit etiam inſtitutus. Hoc enim veriſimili temperamento ad concordiã reducuntur verba Viſitationis ad notat. per gloſ. in l. ſi negociũ verb. geſtorum, C. de neg. geſt. Et ſaluatur ius competens monialibus tam de iure, quàm ex quaſi poſſeſſione præſentandi, in qua erant.

Poſtremò non obſtat deputatio cuiuſdam Figarolij de anno 1588. pro exercenda cura d. Eccleſiæ, ex ea enim nihil monialibus deperit, nec D. Archiepiſcopo fuit aliquod ius acquiſitum, quia vt dicitur in deciſione in hac cauſa facta, ille fuit deputatus in V. Curatum loco Sca-

niliæ

niliæ de eius conſenſu, & ex libro matrimoniorum apparet, quòd Scanilia, tam ante, quàm poſt d. deputationem exercuit vti Curatus d. curam, & Figarolius ibidem vocatur ſimplex presbyter, & remouetur omnis ſcrupulus, quia poſtea de anno 1594. vacauit hæc Vicaria per obitum Scaniliæ, non autem Figarolij. Nec dubitari poteſt, quin viuente adhuc Scanilia potuerit de eius conſenſu fieri per Ordinarium dicta deputatio V. Curati etiam ſine conſen-
28 ſu monialium, Feder. de ſen. conſ. 95 num. 3. verſ. item ſuper eo, quod quæritur.

Tertia monialium præſentatio fuit de anno 1594. per obitum ſupradicti Scaniliæ in perſonam Barth. Facciotti etiam ad crates electi, & D. Vi-
29 cario per earum procuratores præſentati, ac per eum admiſſi, ſi & inquantum, cuius effectuatio nullo etiã modo, nullaque ratione poteſt controuerti, tum quia iuxta ſuperius dicta tã de iure, quàm ratione quaſi poſſeſſionis monialium illa debuit admitti, Ferrett. conſ. 33. nu. 4. cum ſeqq. lib. 1. Prout etiam illam fuiſſe admittendam declarauit Sacra Concilij Congregatio in literis Vicario D. Archiepiſcopi directis, & præſentatis de anno 1595. quæ propterea fuit admiſſa ex clauſula, ſi & in quãtum, quæ hoc operatur. Bald. in l. edita, num. 98. C. de eden. in 2. lect. Mart. de clauſ. par. 1. clauſ. 152. n. 1. ſicut de appellatione ita admiſſa tradit Roman. conſ. 501. & in puncto, quòd præſentatio cum dicta clauſula cenſeatur admiſſa, ſi de iure eſt admittenda, dixit Rota deciſ. 687. par. 1. diuerſ. Quæ apud Seraph. eſt deciſ. 499. Tùm etiam quia poſtea de anno 1609. vacauit hæc Vicaria per obitum Facciotti. Vnde pro eius effectuatione ad effectum quaſi poſſeſſionis monialium vltra vulgare conſilium Oldrad. 229. ſupra allegatum, militant etiam, & applicantur omnes rationes ſupra deductæ pro effectuatione ſecundæ præſentationis.

Neque obſtat, quòd conſtet de alia deputatione d. Facciotti facta die 13. Octobris eiuſdẽ anni abſque vlla penitus relatione ad monialiũ præſentationem prius factam, quia præter quòd iſta ſecunda deputatio
30 fuit per modum prouiſionis, quæ ideo nullum ſtatum facit, cap. cum vos, vbi Abb. num. 1. de off. ord. Rebuff. de ſent. prouiſ. in præfat. nu. 37. dicta deputatio non excludit, quin adſit alia anterior, prout adfuit ad præſentationem monialium admiſſa, ſi & in quantum. Quinimo aut inde excluditur, & nulla redditur ſecunda deputatio vti facta monialibus ignorantibus, quarum poſſeſſio propterea non fuit interrupta. Calder. d. conſ. 12. in fin. de iurep. Seraph. deciſ. 337. num. 2. vel dicendum, quòd ex illa ſecunda deputatione potius cenſeri debet continuata monialium poſſeſſio, iuxta reg. l. 2. C. de acquir. poſſeſſ. prout illam continuare ſemper moniales crediderunt, de qua credulitate videtur non eſſe hæſitandum, ex quo, ſparſo poſtea rumore, quòd D. Archiepiſcopus intendebat deputare alium Vicarium, moniales recurrerunt ad ſacr. Concilij Congregationem, & ab ea reportarunt literas, quas, vt dictum eſt, præſentauerunt Vicario D. Archiepiſcopi petentes manuteneri. Quò factum fuit, vt Facciottus ſemper viſus fuerit continuare in priſtina poſſeſſione, in qua erat ad præſentationem monialium vſque ad annum 1609. Quo ille obijt, & quòd moniales ideo toto hoc tempore alium non nominarũt, quia Facciottus eis gratus, & per ipſam nominatus curam adminiſtrauit.

Nec releuat, quòd in memoriali nomine monialium S. Congregationi porrecto fuerit narratum, quòd D. Archiepiſcopus recuſabat admittere, & approbare Vicarium ab eis nominatum, quaſi inde colligi videatur,

deatur, quòd Facciottus numquam fuit per D. Archiepiſcopum deputatus; quia ex quo ille fuerat iam admiſſus, ſi & in quantum, dicta narratiua neceſſariò intelligi debet in eo ſenſu, quòd non admittebatur liberè, & ſimpliciter; aut quia idem Facciottus fuit etiam deputatus per viã prouiſionis, quod fieri non poterat in earum præiudicium. Et ceſſat penitus quia ſemper Facciottus curam potius exercuit, vti Vicarius titularis, quàm per modum prouiſionis; tùm ex quo deputatio cuiuſdam alterius Vicarij per D. Archiepiſcopum facta numquam habuit effectũ; tùm etiam & multo magis ex deputatione Iacobi Sybilæ in V. Curatũ, de licentia tamen Facciotti Curati facta die 20. Aprilis anni 1595. & ex alijs duabus ſimilibus deputationibus in V. Curatum de perſona Ioãnis Baptiſtæ Barrilarij de ann. 1604. & 1608. quæ vti factæ de Facciotti licentia, denotant, quod ipſe potius vti titularis, & ſic ad præſentationem monialium, quàm per modum prouiſionis poſſedit; quia vti talis non potuiſſet conſentire, vt alius ſubſtitueretur, qui eius nomine curam exerceret, ad l. fin. ff. de off. eius, & l. à iudice, C. de iudic. Ex quibus poſſeſſio monialium vſque de anno 1609. quo Facciottus deceſſit, & per eius obitum hæc Vicaria vacauit, viſa fuit Dominis ſemper continuata & quòd ex aduerſo vſque ad hoc tempus non conſtat de aliqua prouiſione, vti de libero.

Supereſt nunc expendere ſecundum dubium ſupra excitatum, videlicet. An à d. anno 1609. quo obijt Facciottus, vſque ad tempus litis motæ ſemper moniales continuauerint in d. quaſi poſſeſſione, in qua tunc erant, & certum eſt, quod regula ſtat pro monialibus, itaut ei,

31 qui probat olim poſſediſſe, vti probant moniales, detur hodie manutentio, dum ex aduerſo poſſeſſio non probatur amiſſa, Bald. in l. 1. num. duodecimo, C. vt poſſid. Dec. conſ. 126. circa fin. Ripa in cap. cum Eccleſia Sutrina verſ. ex iſtis de cauſ. poſſeſſ. & propr. Rota deciſ. 81. par. 1. diuerſ. Greg. XV. dec. 555. num. 10. & in puncto Rota in dicta Fanen. beneficij ſupra allegata coram R. P. D. meo Pirouano, & in Papien. iuriſpat. 9. Aprilis 1601. coram ſanctæ mem. Card. Pamphil. Et

32 ratio eſt, quia poſſeſſio ſolo animo retinetur, l. licet, C. de acquir. poſſ. Mutatio autem voluntatis non præ-

33 ſumitur, l. eum, qui, C. de probat. vnde, qui in præteritum poſſedit, præſumitur ſemper in futurum poſſediſſe, animumque continuandi poſſeſſionem habuiſſe, l. 3. §. ſi ſeruus ff. de

34 acq. poſſeſſ. Innoc. in cap. 2. de reſt. ſpoliat. etiam quando iamdiu poſſedit, Menoch. præſumpt. 64. num. 4. lib. 6. adeò vt olim poſſidens ſemper pro ſe habeat præſumptionem, itaut

35 onus probandi poſſeſſionis amiſſionẽ incumbat aduerſario, l. circa, ff. de probat. l. libertus, §. vlt. ff. de liberta. cauſ. Vnde ſtat difficultas: an amiſſio probetur per D. Archiepiſcopum, & viſum fuit eam nullo modo probari; maximè ſtante iuris aſſiſtentia pro monialibus.

Non obſtat, quòd defuncto Facciotto de d. anno 1609. D. Archiepiſcopus deputauit eundem Barrilarium, qui, vt dictum eſt, Facciotto viuente fuerat deputatus eius V. Curatus, ex qua deputatione prætendit D. Archiepiſcopus ipſum acquiſiuiſſe quaſi poſſeſſionem conferendi, prout etiam idem prætendit

36 ex alia deputatione cuiuſdam Albertonij de anno 1622. quia fuit bene ſatisfactum, quòd hæc vltima de Albertonio dedit cauſam liti, quæ propterea non eſt attenden. Rot. coram Gregorio XV. deciſ. 417. nu. 4. & in recent. deciſ. 30. num. 1. par. 2. Deputatio verò Barrilarij, in qua fit præcipuum fundamentum, fuit per modum prouiſionis, quæ idcircò nõ mutat ſtatum præcedentem, ex Rebuff.

buff. vbi ſupra, & ratio eſt, quia Or-
37 dinarius ſua ordinaria auctoritate
poteſt deputare Vicarium, ſeu Oe-
conomum in beneficio vacante, inte-
rim & quouſque de Rectore proui-
detur, aut cognoſcitur de iuribus eli
gentium, d. cap. cum vos cap. perue-
nit el 2. & ibi gloſ. verb. aſſignes ex-
tra de appell. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c.
18. verſ. alioquin, Lancellott. de at-
tent. cap. 12. limit. 18. num. 2. Vnde
cum huiuſmodi deputatio non fiat
ad firmandum ſtatum, ſed ad interim
tantum, nec minimum quidem præ-
38 iudicij ex ea infertur illis, qui antea
poſſidebant, ſed interim eorum ius
illæſum conſeruatur, aliter enim poſ-
ſent Epiſcopi canonum auctoritate
ſpoliare patronos ſua quaſi poſſeſ-
ſione, quod eſſet iniquum, Hoſtien.
in d. c. cum vos verſ. inſtituere, & ibi
Anchar. not. 1.

Non obſtat etiam, quòd Barrila-
rius ſic deputatus cótinuauerit in d.
cura vſque ad mortem, quæ fuit de
ann. 1622. quia nõ propterea aliqua
quaſi poſſeſſio fuit D. Archiepiſcopo
acquiſita, ſed ſemper remãſit monia-
lium, ex quo etiã ſemper Barrilarius
vſque ad mortem viſus fuit d. curam
exercere per modũ prouiſionis, nihil
enim eſt, cur non potuerit ſic exerce-
re, ergo ſic exercuiſſe credendũ eſt,
dum non conſtat de alio eius titulo,
39 quàm de iſto. Quinimò ſtante quaſi
poſſeſſione monialium, de qua oppo
nebatur, non potuit D. Archiepiſco-
pus interim prouidere, niſi per mo-
dum prouiſionis, non autem de Re-
ctore perpetuo, gloſ. in d. c. cum vos
verſ. cauſa, & ibi Ioan. And. n. 4. verſ.
alia de cauſa, & Card. nu. 2. q. 4. vbi
quòd eſſet iniuſtum, & indignum, vt
vna pars in præiudicium alterius in
re ſubiecta aliquid perpetuò faceret,
vel innouaret.

Minus obſtat noua prætenſio, &
ſubtilitas Aduocatorũ, ſcilicet, quòd
ex deputatione Barrilarij per modũ
prouiſionis D. Archiepiſcopus ſit ma
nutenen. in quaſi poſſeſſione proui-
dendi per modum prouiſionis, quia,
aut hoc prætenditur ad conſeruan.
ius, D. Archiepiſcopi ſic prouiden. à
iure ſibi datum, & hoc non eſt ſub li-
te, aut ad effectum impugnandi mo-
nialium quaſi poſſeſſionẽ, ita vt ideò
deſierint poſſidere, & dicebant DD.
quòd hoc non merebatur allegari,
quia ſic omnes quaſi poſſeſſiones pa
tronorum quãtumuis iuſtificatę eua-
neſcerent. Aut tandem id prætendi-
tur ad effectum, quod cùm d. Eccle-
ſia ſit manualis, idem ſit dicere per
modum prouiſionis, quantum eſt di-
cere ad nutum amouibilem iuxta te-
ſtes D. Archiepiſcopi ſuper hoc vſu
loquendi nouiſſimè examinatos, ita
vt deputatio Barrilarij non ſolũ fue-
rit prouiſionalis, ſed etiam prouiſi-
ua, & conſequenter, quòd D. Archie-
piſcopus ſit manutenendus in quaſi
poſſeſſione deputandi Vicarium ad
nutum amouibilem, quòd ſi ſubſiſte-
ret excluderetur penitus manutẽtio
monialium ad earum nutũ, quæ qui-
dem prætenſio nedum iure probatur,
ſed eſt contra ius expreſſum, quia
iuxta præſcriptam formam a Conc.
Trid. & ex conſtitutione Pij V. Or-
dinarij debent de parochialibus pro-
uidere in perpetuum, & per concur-
ſum, non autem amouibiliter, aliter
enim reſideret cura huius Eccleſiæ
40 principaliter penes Archiepiſcopũ,
qui eſt incapax plurium Eccleſiarum
Seraph. deciſ. 1304. num. 2. Rota in
Pampilonen. decimarum 13. Decẽb.
41 1592. corã Comitulo. Vnde propter
decretum irritans, & clauſulam, ſub-
lata, appoſitam in Concilio, & in d.
conſtit. non poteſt dari poſſeſſio rele-
uãs, quæ ſit manutenibilis, quia clau
dunt os parti, & tollunt facultatem
iudici aliter iudican. Bart. in l. fin. C.
de Canon. frumen. Vrb. Rom. lib. 11.
Card. in c. quia diligẽter, vbi & Imol.
de elect. & fuit ſæpiſſimè deciſum.

Nec etiam obſtat, quòd poſtea D.
Archiepiſcopus indixerit concurſũ
huius beneficij tanquam de libero,
& quod Barrilarius fuit vnus ex ap-
pro-

probatis per examinatores, licèt alijs duobus votis inferior. Vnde dicebant informantes pro Domino Archiepiſcopo inde præſumi, quòd Barrilarius, mutata priori cauſſa poſſidendi, poſſedit de nouo vti prouiſus, & gratificatus ab Ordinario; nam dicebant DD. quòd dùm non apparet, quòd poſt tentum concurſum alium titulũ obtinuerit, potius præſumi debet, quòd ſemper permanſit prior cauſſa, & deputatio expreſſa per modum prouiſionis, quia vbi habemus cauſſam expreſſam, ceſſat tacita, & præſumpta, l. cum ex filio, §. filio, vbi gloſ. ff. de vulg. Ang. Peruſ. conſ. 248. Crauett. conſ. 32. nu. 2. &
42 vbi gratia expreſſam cauſſam habet, non debet ad aliam trahi, Rota dec. 166. num. 7. par. 2. recent. Quinimò ex teſtibus datis per D. Archiepiſcopum excluditur penitus præſumptio tituli perpetui, dum deponunt Barrilarium ſemper fuiſſe tentum, & habitum pro Curato amouibili, & ex quo fuit votis inferior, non debet præſumi, quòd fuerit electus, & præſertim, quia moniales appellauerant à futuro cõcurſu, & grauamine, quæ ideo non fuerunt appellationẽ proſecutæ, quia D. Archiepiſcopus grauare ceſſauit, non proceden. ad deputationem vigore concurſus, ſed permittendo, quòd idem Barrilarius, vti prius per modum prouiſionis continuaret exercitium d. curæ, & in omnẽ
43 caſum nouus titulus, & noua poſſidendi cauſſa ſuperueniens ex facto D. Archiepiſcopi, monialibus ignorantibus, eis non noceret ad effectũ, de quo agitur iuxta d. conſ. Calder. 12. in fin. de iurepatr. Sed potius habendum eſſet, ac ſi moniales Ordinario conferenti tacitè acceſſiſſent pro conſeruatione ſui iuris. Dec. conſ. 126. circa fin. & dixit Rota in d. Papien. iuriſpat. 9. Apr. 1601. coram Card. Pamph.

44 Non obſtat præterea acquieſcentiã, ſeu taciturnitas monialium toto dicto tempore, quia non potuit plus eis præiudicare; quàm actus ipſe, qui, ſi tamquam factus per modũm prouiſionis, eis non præiudicabat, ergo nec acquieſcentia; nec Ordinarius præſcribit libertatem aduerſus iuſpatronatus per ſimplicem non vſum præſentandi patronorum, ſed requiritur factum Ordinarij directè contrarium ſeruituti iuriſpatronatus, hoc eſt, libera collatio ad leg. hæc autem, & ibi DD. ff. de ſeruit. vrban. prædior. & in puncto Rota dec. 109. num. 8. part. 2. diuerſ. prout etiam nec monialibus obeſſe potuit, quòd, dum inſtarent pro admiſſione d. appellationis, Vicarius D. Archiepiſcopi eam nedum reiecit, ſed dixit, eis nullum ius competere nec in poſſeſſorio, nec in petitorio: fuit enim ſimplex interlocutio ſine citatione, & cauſſæ cognitione, & notoriè iniu-
45 ſta, quæ ideo non tranſit in rem iudicatam, nec in parte fuit opus ab ea appellare. iuxta not. in cap. inter ceteros vbi Felin. & alij de re iudic. Cæſ. de Graſſ. decif. 2. n. 8. de ſolut.

Poſtremò, ac tandem non obſtat, quòd moniales coram Epiſcopo Sauonen. petierint reintegrari; quaſi ideo confeſſæ fuerint eas non poſſidere, ſed D. Archiepiſcopum; petitio enim reintegrationis fuit æquiuoca,
46 vnde debet referri ad ſolam poſſeſſionem naturalem, & turbationem de facto. Rot. deciſ. 560. num. 3. p. 1. non autem ad poſſeſſionem ciuilem, quæ ſemper remanſit apud moniales Rota deciſ. 561. num. 5. par. 1. recen. & addent. ad Greg. XV. deciſ. 555. quæ diſtinctio, quidquid contenderint informantes pro D. Archiepiſcopo, etiam locum habet in iuribus incorporalibus, in quibus datur etiã duplex poſſeſſio, ciuilis, & naturalis. Barr. in l. 1. num. 12. verſ. in contrarium, ff. de acq. poſſeſſ. & in puncto Guidopap. deciſ. 629. nu. 14. & Rota deciſ. 649. num. 10. par. 2. recent.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Et in eadem coram eodem. 19. Nouemb. 1627.

FVit per duas deciſiones conformes reſolutum, conſtare de bono iure Monialium, ad effectum, vt debeant manuteneri in quaſi poſſeſſione nominandi Vicarium, ſeu Rectorem eccleſiæ parochialis S. Andreæ de Porta Ciuitatis Ianuen. ſed quia Illuſtriſſ. Patriarcha Hieroſolymitanus Archiepiſcopus Ianuen. pars aduerſa non acquieuit. Rota ex ſolita ſua benignitate voluit, iterum eum audire; vndè hodie fuit cauſa propoſita ſuper eiſdem, & reſolutũ ſtandum eſſe in deciſis: placuerunt enim Dominis rationes, & motiua deciſionum.

Neque obſtat, quòd in dictis deciſionibus dictum fuerit, dictam eccleſiam eſſe regularem, & Vicarium ad nutum Monialium amouibilem, & alia huiuſmodi, quæ ad petitoriũ videntur pertinere; quia cum de ordine Rotæ videretur de bono iure, ad effectum manutentionis, & pro parte D. Archiepiſcopi, ad fundandum ius ſuum ad dictum effectum incidenter prætenderetur, quòd d. eccleſia erat ſecularis, & Vicarius perpetuus, illa fuerunt etiam incidenter dicta, & ad colorandum poſſeſſorium, non autem ad definiendum petitorium, quod per vtramque partem ſuſpenſum fuit, & in omnẽ caſum, etiam quòd non conſtaret de regularitate eccleſiæ, ex quo poſſeſſio Monialium eſt clara, & ſic poſſeſſorium non dependet à petitorio, competeret eis manutentio. Rota in Neapolitana Iuris conferendi. 19. Decemb. 1614. & 23. Febr. 1615. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, & in puncto Gregor. XV. dec. 370.

Cætera autem, quæ exaduerſo adducebantur, dicebant Domini, quòd aut reſpiciunt petitorium, aut fuit eis pleniſſimè ſatisfactum in prædictis deciſionibus, aut demùm viſum fuit non indigere reſpõſione. Et ita vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO

Regien. Beneficiorum. 20. Februar. 1619.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio pertinentiæ quomodo probetur.*
2 *Narrata ſunt iuſtificanda ad ſuſtinendam gratiam.*
3 *Iuſpati perſonarum potentium quomodo ſit probandum.*
4 *Teſtes intra tempus 40. ann. debent deponere de viſu.*
5 *Fundatio, & dotatio an probetur ex euidentia facti.*

DECISIO LXXXVII.

CEnſuerunt Domini beneficia, de quibus agitur nõ eſſe adiudicanda Co. Alexandro, neque Gregorio, de Galuano voluerunt particulariter videre de iuſtificatione illius gratiæ.

Quoad Co. Alexandrum videtur conſtare de illius non iure, quia ab Ordinario fuit prouiſus de vacanti in menſe Octobris, qui eſt de reſeruatis Sedi Apoſtolicæ in reg. 8. nec ad ſuſtinendam prouiſionem iuuari poteſt alternatiua, qua gaudet Epiſcopus, cum illi locus ſit in beneficijs tantummodo, quæ ſunt de libera collatione Ordinariorum, vt in verbis regulæ legitur, ſecus autem in beneficijs alterius collationis prout ſunt iſta de quibus agitur, quæ pertinent ad Archipresbyterum Mezzadellarum, vt ex collationibus datis de anno 1575. in perſonam Comitis Hippolyti de Manfredis, & 1601. fauore Pauli Emilij Corradini, ex quibus probatur quaſi poſſeſ-
1 ſio conferendi ſufficiens ad excludẽdam pertinentiã in Ordinario. Crauett.

uett.conſ.322.num.5. Seraph. dec. 306. in fin.

Gregorius verò ſi nititur prouiſioni Archipresbyteri antedicti ſub die 13. Martij.1614. cum beneficia vacauerint in menſe Octobris anni præcedentis, deficit poteſtas in conferente, quia menſis ille eſt de reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, ſi verò ſe fundat in prouiſione apoſtolica cum illa emanauerit ſub narratiua, quòd beneficia exiſtũt de iurepatronatus laicorum de Manfredis ex fundatio-
2 ne & dotatione, omnia ſunt iuſtificanda ad ſuſtinendam gratiam. Io. And. in cap.1.de lit.conteſt.Verall. dec.39.p.2.Seraph.dec.870.nu.1.

3 Iuſpatronatus autem laicorũ non iuſtificatur, verſamur enim in Domino Caſtri, ad quem præſupponit Gregorius pertinere iuſpatronatus quo caſu propter præſumptionem vſurpationis ex diſpenſatione Sac. Conc. Trid.ſeſſ.25.c.9. vbi nõ conſtat de inſtrumento fundationis, & dotationis pro forma requiruntur continuatæ præſentationes per 50. annos probatæ per authẽticas ſcripturas, necnon immemorabilis probata per teſtes, nec admittitur probatio per æquipollens, vt declarauit Sacra Congregatio, & fuit pluries in Rota reſolutum, vt in dec. 199. p.2. diuerſ. & dec. 409. p. 2. in quibus aliæ referuntur.

Non obſtat, quòd in articulis datis pro probatis probetur immemorabilis ac etiam, quòd eccleſia continens beneficia, de quibus agitur eſt fabricata in arce, ſeù palatio Comitis Mozzedellarum, & eſt cappella propria dd. Comitum ibi fabricata ab antiquiſſimo tempore ab eorum maioribus, ex quibus ſatis videatur iuſtificatum iuſpatronatus ad præſcriptum Concilij.

Quia quicquid ſit, quòd quoad immemorabilem, quæ abſque diffi-
4 cultate non tranſibat, ex quo intra tempus 40. annorum, de quo debẽt teſtes deponere de viſu ſuper negatiua iuxta requiſitum gloſ. in c.1. de præſcript. in 6. & dantur contrariæ præſentationes tamen deficiunt adhuc continuatæ præſentationes per 50. annos, quæ per teſtes probari non poſſunt, nec dari pro probatis.

Nec ſupplere poteſt, quòd beneficium ſit fundatum in capella palatij ipſius Domini Caſtri, vt continetur in tertio articulo, vt ideo ex
5 euidentia facti probetur fundatio, & dotatio ex adductis per Gabr. conſ. 192.nu.6.lib.2.

Quia vltra quod rationes Gabrielis inferunt ad pręſumptionẽ & poſſibilitatẽ, de qua Conc. non contentatur, ſed deſiderat verã probationẽ per documenta, & pro forma, itaut adminicula non deſeruiant, aduerterunt etiam Domini, quòd eccleſia potuit eſſe antiquior palatio, & exinde incorporata in ſtructura ædificij, vel quòd ab alio fuerit dotatum beneficium, atque ita neque ab euidẽtia loci probatur per neceſſe dotatio, & fundatio, prout requiritur ad perfectionem iſtius probationis.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 14. Februarij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio datur probata reſeruatione.*

2 *Quaſi poſſeſſio conferendi eſt attendenda.*

3 *Clauſula, vocatis vocandis, operatur, vt ordinariè ſit procedendum.*

DECISIO LXXXVII.

Dictum fuit D. Herculi non eſſe dandam ſubrogationem in iuribus Philippi, & Galuani, quia
1 non docet de reſeruatione clara, & indubitata, prout neceſſarium eſt ad hunc effectum. Put.deciſ.266.lib.3. Rota in recent. deciſ.160.num.2.&

p 2 dec.

dec.187.nu.1.in 2.par. vbi aliæ deciſiones referuntur.

Nam etſi reſeruatio deducatur per obitum Philippi in menſe Octobris, qui ſecundum reg. 8. eſt reſeruatus, nihilominus ex eadem vacatione Co. Alexander reperitur prouiſus ab Ordinario gaudente alternatiua, ad quem vigore eiuſdem reg. 8. in menſe Octobris ſpectat collatio, & vlterius Gregorius reperitur præſentatus à patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, ac etiã inſtitutus vigore prouiſionis Apoſtolicæ, inſuper cum idem Gregorius obtinuerit collationem ab Archipresbytero Mozzedellarum etiam vigore horum titulorum reperitur in poſſeſſione, vnde dicebant Domini, quòd aut collatio ſpectat ad Archipresbyterum etiam in menſibus reſeruatis prout inferunt collationes datæ in menſibus Apoſtolicis, quæ ſolæ exhibentur ad probandum ius Archipresbyteri, & tunc tamquam
2 poſitus in quaſi poſſeſſione conferendi, vltima collatio ad fauorem Gregorij etiam in menſe Apoſtolico erit attendenda. Crauett.conſ.322.n.4. Seraph.deciſ.306.in fin. aut illæ collationes non ſunt admittendæ prout veriùs Dominis viſum fuit propter annuliationes, & derogationes reg. 8. & tũc collatio erit Ordinarij propter beneficium alternatiuę, & intrabit prouiſio Co. Alexandri, vel demum beneficium eſt de iurepatronatus laicorum, & ſimiliter excluditur reſeruatio, quæ non capit beneficia de iurepatronatus laicorum.

Non obſtat deciſio in hac cauſa facta ſub die 20.Febr.1619.in qua fuit dictum collationem non ſpectare ad Ordinarium, ſed ad ſupradictum Archipresbyterum, cui per eandem reg.8.deficit facultas conferendi in menſibus reſeruatis, prout eſt menſis Octobris, in quo contigit hęc vacatio.

Quia fuit reſponſum, quòd ibi nõ agebatur de gratioſa ſubrogatione, ſed in petitorio, in quo quilibet tenebatur docere de iure ſuo, ad quem effectum deciſiones Rotales non faciunt ius indubitatum, neque ponderatum fuit, quòd prouiſiones Archipresbyteri erant factæ in menſibus reſeruatis, & conſequenter irritæ per decretũ eiuſdem regulæ, quo caſu poſſet intrare ius ordinarij ad fauorem Co. Alexandri.

Prædictis accedat, quòd in literis D.Herculis legitur clauſula vocato Gregorio, & alijs vocandis, per quã
3 Gregorius non excluditur à iure ſuo, vt in cauſa ordinariè, non autem executiuè procedatur per cap. exhibita de iud. Felin.in cap.fin.num.23. de præſumpt. Rota in Bergomen.beneficij 24.Nouembr.1614. coram R.P.D.Vbaldo, in qua aliæ deciſiones Rotales referuntur.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Regien. Beneficiorum, 25. Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus fundatam habet intentionem in omnibus beneficijs ſuæ diœceſis.*
2 *Quaſi poſſeſſio conferendi firmatur ex vnica prouiſione.*
3 *Vltimus ſtatus attendi debet.*
4 *Iuris aſſiſtentia quando non proſit ordinario.*
5 *Decretum irritans inficit ius, & poſſeſſionem.*
6 *In incorporalibus poſſeſſio non acquiritur niſi ſciente, & patiente alio poſſeſſore.*
7 *Collatio facta ex cauſa permutationis, vel reſignationis non releuat alio exiſtente in poſſeſſione conferendi.*
8 *Poſſeſſio acquiſita per vnum actum ſuffragatur etiã quoad alius actus.*
9 *Collationes quando non ſint attendendæ.*

DE-

DECISIO LXXXVIII.

IN hac cauſa controuertebatur inter Co. Alexandrum Rangonum ab Ordinario, & Gregorium Maliaticum auctoritate Apoſtolica reſpectiuè prouiſos ſuper adiudicatione beneficiorum, de quibus agitur, cõtra quos Rota ſub die 20. Februarij 1618. reſpondit Maluaticum ſcilicet ius non fouere, quia de iurepatronatus in literis narrato non docebat. Comitem verò Alexandrum eſſe ob audiendum, quia collatio nõ ſpectabat ad Epiſcopum Regien. ſed ad Archipresbyterum Eccleſiæ loci Mezzedellarum. Hodie ſuſcepta eadem diſputatione dictũ fuit, quoad Co. Alexandrum recedendum eſſe à prædicta deciſione.

1 Conſtat enim eundem Co. Alexandrum prouiſum fuiſſe ab Epiſcopo Regien. qui de iure fundatam habet intentionem ſuper collatione omnium beneficiorum ſuæ diœceſis c. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7. Dec. conſ. 117. num. 1. & conſ. 152. item num. 1. Sylua de benef. par. 2. quæſt. 26. num. 28. & ſeq. Rota de conceſſ. præb. deciſ. 4. in nou. Et vlterius magis præciſè eam fundat in collatione beneficiorum de quibus agitur ſecuta de anno 1582. & ſpatio longi temporis effectuata, nempè 18. annorum dum Epiſcopus prouidit Proſperum Zanchettum de d. ann. 1582

2 & per obitum illius Archipresbyteri de anno 1601. ad præſentationem patronorum inſtituit Emilium Coradinum, itaut de effectuatione dubitari non poſſit ſecundum rationes. Oldr. in conſ. 229. ſæpè per Rotam receptas, & ex ea quamuis vnica firmatur quaſi poſſeſſio conferendi in Ordinarium. Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 53. de cauſ. poſſ. & propr. Rota deciſ. 2. de præſcript. in nou. & in cauſa Fanen. beneficij 11. Decembris præteriti coram me, & attendi debet tãquam conſtituens

3 vltimum ſtatum cap. conſultationibus de iurepat. Rota in antiq. deciſ. 14. Seraph. deciſ. 1213. num. 5.

4 Non obſtat, quod ſola aſſiſtentia iuris ſuffragari non poſſit Ordinario alio collatore etiam inferiori exiſtẽte in poſſeſſione conferendis. Mohedan. deciſ. 22. de præb. Put. dec. 301. lib. 2. in nou. edit. Iaſ. in l. 3. num. 36. in fin. ff. de acq. poſſeſſ. & prout Archipresbyter dicebatur eſſe propter collationem ab eo factam de anno 1575. 26. Decembris in perſonam Co. Hippolyti Manfredi per obitum Com. Thadæi in eodem menſe Decembris.

Quia de valida prouiſione Archipresbyteri multum fuit dubitatum, ex quo prouiſio illa facta fuerat per obitum Thadæi familiaris Papæ, de qua familiaritate ſatis conſtabat ex narratiua literarum eiuſdem Thadęi quæ datæ fuerunt, at vbi de reſeruatione conſtat, acquiſitio quaſi poſſeſſionis impeditur propter decretum irritans in regula appoſitum inficiens ius, & poſſeſſionem, quæ tamquam infecta iuris effectum pro-

5 ducere non poteſt. Rota deciſ. 24. num. 2. & 189. num. 4. par. 2. diuerſ. vel tamquam turbida non ſufficit dum præcedit titulus contrarius ex iuris aſſiſtentia cauſatus, vt ponderatum fuit in Taruiſina plebis 5. Iunij 1587. coram Bubalo quam refert, & ſequitur gloſator ad reg. 8. gloſ. 45. §. 2. num. 38.

Sed nihil concurrebat collatio Ordinarij de anno 1592. in qua fundatur poſſeſſio, & vltimus ſtatus Ordinarij, vt iam dictum eſt.

Non obſtat, quòd actus conferendi reſpiciat ius incorporale, & in incorporalibus poſſeſſio non acquiratur abſque ſcientia, & patientia al-

6 terius poſſidentis, vt inde cauſetur ſuum æquipollens in traditione, Ripa in cap. cum Eccleſia Sutrina nu. 64. de cauſ. poſſ. & propr. Dec. conſ. 126. in fin. Caputaq. dec. 418. lib. 2. Couarr. in reg. poſſeſſor 2. par. in 1.

num.8. Quia ſi non eſt certa poſſeſſio conferendi ipſius Archipresbyteri fruſtra contenditur de ſcientia, & patientia illius, quæ ſuccedere nõ poteſt loco traditionis niſi quando eſſet in poſſeſſione, Rip.in d.c.cum Eccleſia num. 64.verſ.tertio declara & Couarr.in d.reg.poſſeſſor par.2.in 1.num.8. verſ.ſecundo textus addit aliam declarationem vt tunc non ſit neceſſaria patientia, & ſcientia eius de cuius intereſſe agitur quando cũ poſſeſſione illius non concurrit titulus dominij prout in Archipresbytero concurrere adhuc dici nõ poteſt.

Non obſtat quod nihilominus eadem collatio de anno 1582. adhunc
7 effectum non releuet cum fuerit facta ex cauſa permutationis, & reſignationis, quæ non extenditur alio exiſtente in poſſeſſione ad poſſeſſionem conferendi per obitum. Mohed. deciſ.22.de præben. Rota in cauſa Fanen.beneficij coram me 21.April. 1621. quia Put. deciſ. 301. in nou. edit.lib.2. Creſc.dec.2. de iurepatr. & Rota in Iacen.portion.16.Decẽb. 1595.coram bo.mem.Card.Pamph.
8 affirmant poſſeſſionem acquiſitam per vnum actum ſuffragari etiam quoad alios actus, ac ſi per obitum prouiſum fuiſſet propter cauſam vniuerſalem poſſidẽdi.l.3. ff.de acq. poſſ.Abb.in cap.cum olim num.6.de præſcr.Surd.conſ.323.num.44.Rot. deciſ.17.num.4.par.2.diuerſ.neque Mohed.d.deciſ.22.dicit contrarium ſed declarat concluſionem, quando nullus eſt in quaſi poſſeſſione prouidendi in alia ſpecie vacationis, nempe per obitum, & quando ius commune non fundat intentionem alterius, & ſic non reſiſtit poſſidenti, in præſenti autem neque conſtat de poſſeſſione indubitata Archipresbyteri, neque idem Archipresbyter fundat intentionem de iure contra ordinarium, ſed è conuerſo ius ei reſiſtit cap.omnes Baſilicæ 16.quæſt.7. & ideo bene procedere extenſionem de vno ad alium viſum fuit.

9 Demum non obſtant aliæ collationes eiuſdem Archipresbyteri, nẽpe antiqua de anno 1419. menſe Decembris, & duæ modernæ de anno 1601.& 1606.

Quia primã vti nimis remotã Domini non attenderunt, 2.verò vti de mẽſe reſeruato ſcilicet Ianuario, qui ſemper eſt apoſtolicus, ac inualida ob defectum iuriſpatronatus in præſentante non potuit cauſare in ordinario patientiam præiudicialem ad effectum acquirendi quaſi poſſeſſionem, & ſimiliter tertia præiudicare non potuit, quia beneficium vacauit de menſe Martij 1606.qui erat apoſtolicus vigore alternatiuæ, & collatio fuit facta per ſedem Apoſtolicam quæ nemini ſolet afferre præiudicium.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Brixien.Beneficij 4.Decembris 1620.

SVMMARIVM.

1 *Reus abſoluitur actore non probante.*
2 *Narrata tamquam pars gratiæ iuſtificari debent.*
3 *Impetrans certo modo debet qualitatem iuſtificare.*
4 *Multiplicatio titulorum admittitur in beneficialibus.*
5 *Oeconomus Eccleſiæ vtrum poſſit præſentare, & num.*8.
6 *Fructus ſucceſſori ſunt præſentandi.*
7 *Sequeſter de iure præſentare poteſt.*

DECISIO LXXXIX.

PRo confirmatione ſẽtẽtiæ fuit reſolutum. Paulus enim inſtat pro infirmatione ſententiæ contra Stephanum, qui reus eſt, & poſſeſſor, & ideo docere debet de iure ſuo, & de veritate ſcilicet narratorum in ſua gratia, in qua ſe fundat aliàs Stephanus ex non iure actoris erit abſoluen-

1 ſoluendus vulg.l.qui accuſare ff. de eden.& l. ei qui de probat. cap.fin. de iureiur.Caputaq.deciſ.11.par.1.

2 Narrata autem, primò,nempe vacatio de menſe Decembris per obitum Zamboni, ſecundum, quòd Eccleſia ſit de iurepatronatus mixto clericorum, & laicorum,tertium,quòd Stephanus ſit intruſus nullo ſaltem canonico titulo ſuffragante, quartùm, quòd Paulus ſit ex Diœceſi Brixiẽ. oriundus. quintùm, quòd obtineat dumtaxat alium beneficium perſonalem reſidentiam non requirens, neque excedens valorem annum ducatorum.24.ſimilium. ſextùm,quòd Capellania,de qua agitur non excedit valorem ducatorum 80. debent iuſtificari tamquam partes gratiæ, cap. 1. de lit.conteſt.in 6.vbi Ioan. Andr.num.3.& Franc.num. 17. Innoc.in cap.ſuper literis num.19. de reſcript.Bellam.deciſ.303.Caputaq. deciſ.17.par.1.Put.deciſ.265.lib.3. Seraph.deciſ.803.num.1.

Primùm, quartùm, quintùm, & ſextùm egent meliori iuſtificatione, ſecundùm, quòd capellania ſit de iurepatronatus ex fundatione,& dotatione clericorum, & laicorum abſolutè non probatur.

Nam etſi Stephanus acceptauerit præſentationem, & ex ea fuerit inſtitutus, tamen ex hoc non conſequitur, quòd iuſpatronatus ſit ex fundatione, & dotatione mixta prout narrauit Paulus dum potuit habere aliam qualitatem differentem, quam tenetur iuſtificare cap.2.de reſcript.Cæſ.de Graſſ.deciſ.12.de

3 probat.maxime in impetrante certo modo. Put.deciſ.292. lib.1. iuxta nouam impreſſionem.

Tertiùm, ſimiliter, quòd Stephanus nullo canonico titulo ei ſuffragante ſit intruſus, & ipſum abſolutè non probatur.

Quia negatiua narrata adeo eſt difficilis probationis, vt non niſi per rem iudicatam, vel ex partis confeſſione videatur concludenter poſſe probari, de qua in præſenti non cõſtat, reus enim, & poſſeſſor poteſt ſemper ſe tueri allegando alium titulum diuerſum ab eo, qui productus eſt ab actore, ex quo in beneficialibus admittitur multiplicatio ti-

4 tulorum. Creſc.deciſ.21. num.4. de probat.Caputaq.deciſ.301.par.3.& alios refert Gonzal.ſup.reg.8.§.7.in procem.num.130.& 131. propterea ſi dicatur conſtare de titulo Stephani, & infecto, non tamen fundatur intentio Pauli excluſiua alterius tituli validi,niſi Stephanus illum producendo, faſſus fuerit, & allegauerit quia tunc intraret præiudicium iuxta dictũ Egidium deciſ. 287.& 393. ſed in præſenti contrarium contigit, quia Stephanus nihil producit, aut allegat, ſed tuetur ſe ex propria poſſeſſione, & vincere intendit per non ius Pauli.

Sed nihilominus nec etiam Iuſtificatur validitas tituli Stephani ad præſentationem patronorum habiti ex eo, quod in patronatu, de quo agitur Communitas Aſolæ habeat vnam vocem, Maſſarius Eccleſiæ aliam, & Præpoſitus tertiam, qui Præpoſitus cum de tempore præſentationis eſſet mortuus, potuit Oeconomus ab Ordinario poſitus præſentare, & exinde Stephanus cum voce Oeconomi duas voces in præſentatione habere pro validitate ſuæ collationis ad excluſionem Pauli, qui vel nullam, vel vnicam tantum ha-

5 bere poteſt, & quamuis controuertatur, quod Oeconomus non poſſit de iure præſentare cum habeat tantummodo cuſtodiam fructuum, & bonorum Eccleſiæ,non autem ius in Eccleſia, aut aliquam adminiſtrationem. Lap. allegat.81. num.7. & & ſeqq.Hoſtien.in cap. vt præteritæ

6 de elect.fructus autem ſucceſſori ſint præſeruandi cap. cum vos de offic. ordin.cap.2. diſt.75. inter quos cadit ius præſentandi. Caſſad.deciſ.3. num. 6.de penſ.Put. dec.396. lib.1. exinde dicebatur præſentationem nomi-

nomine, & pro voce Præpoſiti factā non valuiſſe, neque ratione officij œconomatus, neque vigore auctoritatis Epiſcopi deputantis, qui non poteſt vacante eccleſia conferre beneficia ad Prælatum eiuſdem eccleſiæ pertinentia. Gem. in c. is cui. col. 2. in princ. num. 9. ſuper glo. in verb. ſpiritualibus. de elect. in 6.

Attamen cum œconomus de quo agitur, qui datus eſt beneficio non differat à ſequeſtro, ex quo tā vnus, quàm alter fructus, & bona eccleſiæ
7 cuſtodit, ac adminiſtrat, ideo ſicut ſequeſtet de iure poteſt præſentare. Veſtr. in prax. lib. 7. c. 1. nu. 3. Gig. de penſ. quæſt. 72. num. 3. & ſecundum veriorem idem affirmat Felin. in c. cum Bertoldus. nu. 29. de ſent. & re iud. Guttier. de tutor. p. 3. c. 7. n. 16. & Rota in Mediolanen. Capellaniæ, & iuriſpatronatus. 2. Febr. 1606. coràm bo. me. Iuſto. ita viſum fuit poſſe determinari quoad œconomum, de quo dubitari non poteſt, quia habeat in præſenti caſu aliqualem titulum propter adminiſtrationem rerum ſpiritualium, quæ ſufficit ſecundum Felin. d. nu. 29. ad validitatem præſentationis.

8 Non obſtat, quòd œconomus datus ab inferiori à Papa non poſſit præſentare. c. fin. §. fin. de ſupplend. neglig. prælat. nam ille textus dicit, quòd non poteſt conferre beneficia ſpectantia ad collationem Epiſcopi expreſsè reſiſtendo auctoritati œconomi, ſecus autem in facultate præſentandi, quæ non repugnat officio illius, dum præſentando dicitur fructus conſeruare conſeruando patrono poſſeſſionem, & ius præſentandi. Andr. Barbat. in c. examinata. col. 27 de iud. Silua. de benef. q. 9. p. 2. nu. 9. Fel. in d. c. cum Bertoldus, nu. 30. de re iud.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Brixien. Beneficij. 15. Maij, 1620.

SVMMARIVM.

1 *Sententia data pendente appellatione eſt nulla.*
2 *Et dicitur attentata.*
3 *Appellatio ab vlteriori proceſſu quando admittatur.*
4 *Beneficium reſignatum cum effectu, vacat per obitum reſignatarij.*
5 *Stante præſertim gratia iuſtificatione, & executione.*

DECISIO XC.

Pro informante fuit reſolutum ſcilicet ſententiam Vicarij Brixien. eſſe reuocandam.

Nam Franciſcus vigore reſignationis Bernardini in manibus Sanctiſſimi factæ. Prouiſus fuit à Sede Apoſtolica de iſto beneficio cum derogatione medietatis patronorum, & accedente conſenſu alterius medietatis; Gratia autem iuſtificata coram exequutore, fuit ab eo immiſſus in poſſeſſionem præuia collatione.

Bernardino exinde defuncto, alij patroni præſentarunt Benedictum ad eandem capellaniam, ſeu beneficiū tamquam de vacante, & Vicarius proceſſit ad inſtitutionem conquerente, & excipiente Franciſco de reſignatione, & re iudicata, & poſſeſſione ad eius fauorem ſubſequuta, & appellante à ſeruatione terminorum, & vlteriori proceſſu, & denique ab ipſa ſententia, ex quibus patet ſententiam laborare vtroque vitio nullitatis ſcilicet, & iniuſtitiæ.

1 Nullitatis, quia emanauit pendente appellatione interpoſita ſub die 8. Februarij. 1619. ab vlteriori proceſſu, & per iudicem admiſſa cū
2 præfixione termini ad accipiendum reſponſum, quod de iure Vicario nō licuit facere abſque vitio attentatæ iuriſ-

iuriſdictionis iudicis ad quem, & nullitatis. c. non ſolum, de appellat. in 6. & tot. tit. nihil. nou. pend. ap-
3 pell. neque dubitari poteſt de validitate appellationis ab vlteriori proceſſu, quia de iure admittitur propter graue, & irreparabile præiudicium in diffinitiua. Franc. in cap. ex parte, nu. 4. & ſeqq. de appell. cum alijs allegat.

4 Iniuſtitia ſimiliter eſt patẽs, quia ſtante reſignatione valida, & effectum ſortita, capellania per obitum Bernardini reſignantis vacare non potuit, vt exinde locus eſſet nouæ præſentationi, & inſtitutioni, per reſignationem enim abdicatur ius à reſignante taliter, quòd de tempore illius obitus nihil remaneat, quod vacare poſſit. Caſſad. dec. 4. nu. 3. de reſt. ſpoliat. Rota dec. 1. de renunc. in nou. & dec. 2. eod. tit. in in antiquis.

Non obſtat, quòd prædicta procedant in reſignatione pura, & ſimplici, ſecus autem in conditionali, prout in præſenti, nempè verificato iurepatronatus, & quòd reſignans aliunde vna cum penſione ei ſuper beneficio reſeruata commodè viuere poſſit, ac demum ſi reſignatarius idoneus reperiatur, ex quibus interim ante purificationem illorum beneficium cenſetur remanere apud ipſum reſignantem. Achill. dec. 10. de reſt. ſpoliat. Put. dec. 158. lib. 3.

5 Quia prædictà procedunt non iuſtificata gratia coram exequutore, ſecus poſtquam pronunciatum fuit, gratiam eſſe exequendam, prout factum fuit in præſenti, nam tunc perinde eſt, ac ſi reſignatio fuiſſet pura ab initio, vt admittunt Put. & Achill. ſupra allegati.

Et ita fuit reſolutum &c.

R. P. D. REMBOLDO

Firmana Penſionis. 26. Februarij. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Translatario, ſicuti penſionario datur proceſſus executiuus.*
2 *Penſionis translatæ virtus tranſit in translatarium.*
3 *Gratia motu proprio facta non eget iuſtificatione.*
4 *Indultum quas perſonas comprehẽdat.*
5 *Cardinales an' comprahendantur in generali diſpoſitione.*
6 *Perſonæ priuilegiatæ quando comprahendantur in generali diſpoſitione.*
7 *Penſio ſicuti ſeruitus prorogatur.*
8 *Subſtantia facultatis non mutatur ex mutatione titularis.*
9 *Subreptio non inducitur ex his, quæ habent ſe ad eſſe, & non eſſe.*
10 *Qualitatis, quæ poteſt adeſſe, & abeſſe tempore vacationis mentio fieri non debet.*
11 *Acceptans beneficium cenſetur illud acceptare cum ſuo onere.*
12 *Derogatio generalis quando ſufficiat.*
13 *Derogatum an' ſit, vel non, pendet à mente derogantis.*
14 *Cardinales Regibus æquiparantur.*
15 *Cardinales non comprahenduntur in diſpoſitionibus odioſis.*
16 *Penſionis impoſitio, ſeu translatio eſt odioſa.*
17 *Penſio de iure poteſt pro tertio imponi.*
18 *Clerici vt plures ex pingui beneficio alantur, publicè intereſt.*
19 *Statutum excluſiuum fœminarum eſt contra ius.*
20 *Penſionis trãslatio eſt prorogatio ſeruitutis beneficij.*
21 *Penſionis impoſitio eſt magis odioſa, quàm illius translatio.*
22 *Literæ ſuper penſionibus ſine conſenſu expediri nequeunt.*

DECISIO XCI.

INter alias penſiones, quas præclaræ mem. Cardinalis Montaltus tranſtulit, vigore facultatum ampliſſimarum ſibi cõceſſarum à ſanct. mem.

mem. Sixto V. transferendi quaſcunque penſiones, tranſtulit penſionem ſcutorum 2.m̃. ipſi aliàs ſuper fructibus menſæ Archiepiſcopalis Eccleſiæ Firmanæ reſeruatam.

Verùm quia eiuſdem menſæ fructus, dempta certa rata pro moderno Domino Archiepiſcopo, ſunt ex cauſa reſignationis dictæ Eccleſiæ Illuſtriſs. D. Cardinali Bandino reſeruati: pro parte dicti Illuſtriſs. D. Cardinalis prætendebatur, non potuiſſe d. penſionem vigore dictarum facultatum in ipſius præiudicium transferri. Vnde cauſa inter d. Illuſtriſs. D. Cardinalem, & tranſlatarios Cardinalis Montalti in Rota introducta, dubitatum fuit, an eſſet locus exequutioni inſtrumenti dictæ tranſlationis, & DD. poſt maturam dubij diſcuſſionem, vnanimi conſenſu affirmatiuè reſponderunt.

1 Habent enim dicti tranſlatarij fundatam intentionem in d. inſtrumento tranſlationis, ac reſeruatione d. penſionis ad fauorem bo.mem. Cardinalis Montalti, & ampliſſimis facultatibus eidem Cardinali (vt dictum eſt) conceſſis transferẽdi quaſcunque penſiones ipſi quomodolibet reſeruatas, ideòq; locus eſt exécutioni d. inſtrumenti, quia datur translatario proceſſus exequutiuus pro exequutione ſuæ translationis ſicuti datur penſionario, Rota in Bononien. penſionis coram Illuſtriſs. Card. Millino relata per Marcheſ. de commiſſ.p.1. fol.558. & in Rom. penſionis 17. Iunij 1622. coram R.P.D. meo Buratto, & in Aquilana penſionis 28. Maij 1623. coram me,

2 & virtus translatæ penſionis deſcendit in translatarium, Ant. Auguſtinus in Epit. tit. de translat. penſ. n. 8. Pariſ. de reſign. l. 16. quæſt. 4. nu. 6.

Nec obſtat; quòd tunc demum translatario videatur competere exequutio, quando & literæ reſeruationis penſionis transferentis, & facultatis eidem conceſſæ transferendi dictam penſionem ſunt iuſtificatæ, quia in caſu iſto, tam literæ reſeruationis ad fau. bon. mem. Card. Montalti, quàm etiam facultatis eidem conceſſæ transferendi pẽſiones, emanarunt motu proprio, nec propterea

3 egent alia iuſtificatione, Garz. de benef. in 1. par. cap. 5. num. 491. Rot. coram Card. Seraphin. deciſ. 1484. num. 10. & fuit dictum in nullius, ſeu Giennen. beneficiorum coram me.

4 Nec obſtat quòd in dictis facultatibus conceſſis bo.mem. Card. Montalto, non poſſunt cenſeri compræhenſæ pẽſiones debitæ à S.R.E. Cardinalibus, eo quia Cardinales non veniunt in generali diſpoſitione, quia licet S.R.E. Cardinales propter eorum eminentiam ſint digni ſpeciali nota: tamen d. concluſio quòd non comprehendantur in generali diſpoſitione, habet plures declarationes, & limitationes, neque eam ita paſſim admittit Rota, vt apparet ex infinitis propemodum deciſionibus, quæ poſſent adduci; quarum plures etiã refert Gomeſ. in procem. reg. Cancel. quæſt. 4. vbi latè pertractat hanc materiam, & in ſpecie teſtatur coram eo fuiſſe tentum in Rota, ſub indulto conceſſo Archiepiſcopo Valentino, comprehendi perſonas Cardinalium habentium beneficium in Diœceſi Leodien. eiuſque ſententiam fuiſſe per alias duas confirmatam, & ita etiam fuiſſe concluſum in cauſa Caurien. canonicatus, & præbendæ, in qua fuit dictum in priuilegio conceſſo clero Hiſpaniæ per Leonem X. de reuocandis omnibus regreſſibus ſine conſenſu conceſſis, comprehendi etiam Cardinales habentes ſimiles regreſſus ſine conſenſu, etiã quòd illos habuiſſent ex cauſa onerosa.

5 Quinimò quòd S.R.E. Cardinales in generali diſpoſitione etiam odioſa comprehendantur, tenuit poſt Archidiac. Io. Andr. & alios in cap. ſi nemo deinceps de elect. in 6. Rota coram Mohed. deciſ. 23. de renunc. vbi etiam dicitur, quòd Rota non ſequitur conſ. Anchar. dicentis contrarium

trarium conſ. 297. nec conſ. Rom. 498. nec doct. Felin. in cap. cum in iure ſub num. 6. de off. deleg. & Io. Monach. qui auctor fuit contrariæ opinionis in cap. 1. de ſciſmaticis in 6. num. 1. ipſemet ſe retractauit in extrauag. 1. ſuper gloſ. in verb. clericos de ſent. excomm. in communibus, vbi dicit non eſſe ſibi credendũ de opinione, quam tenuit in d. cap. 1. quia cum eſſet Cardinalis deceptus fuit propria paſſione & eandem ſententiam ſequitur Felin. in cap. ad aures ſub num. 11. de reſcript. Gemin. in d. cap. 1. & poſt alios per eum relatos. Gambar. de off. leg. lib. 4. num. 145. vbi quòd iſta eſt veritas, niſi quando daretur caſus ſpecialitatis in Cardinalibus; Ruin. conſ. 4. num. 19. lib. 5. vbi quòd rationes Anchar. non ſunt efficaces, & quòd iſta eſt verior opinio; Perret. conſ. 314. num. 11. vbi quod de iure, & ſecundum practicatam opinionem, Cardinales comprehenduntur ſub generalibus derogationibus.

Et quicquid ſit quoad alios caſus, quòd in facultate transferendi penſiones, & præſertim in facultatibus conceſſis bo. me. Card. Montalto ſit comprehenſa etiam iſta penſio eidẽ Cardinali ſuper fructibus menſæ Archiepiſcopalis Firmanæ reſeruata: clarè DD. demonſtrari poſſe putabãt ex pluribus.

Et primò, quia S.R.E. Cardinales in materia penſionum, & quòd penſiones per eos debitæ non poſſint transferri, non reperiuntur ſpecialites priuilegiati, vnde quòd & ipſi quoque, ſiue penſiones ab ipſis debitæ in huiuſmodi facultatibus comprehendi cenſeantur, non eſt inconueniens, quia in generali diſpoſitio-
6 ne comprehenduntur etiam perſonę priuilegiatæ, quando in illa materia non ſunt ſpecialiter priuilegiatæ, l. in fraudem, §. vlt. & ibi Bal. & alij DD. ff. de milit. teſtam. Rip. in l. 1. nu. 60. ff. de vulg. Gabr. conſ. 20. num. 2. & ſeq. lib. 2. Natt. conſ. 410. num. 20. Dec. conſ. 4. ante num. 2.

7 Secundò eo facilius dici poteſt comprehendi in dictis facultatibus etiã S.R.E. Cardinales, quia S.R.E. Cardinales non ſubeunt onera penſionum ratione ſuarum perſonarum, quæ propter earum eminẽtiam ſunt digni ſpeciali nota, (vt dictum eſt) ſed ratione beneficiorum, quæ obtinent, ac propterea ſicuti propter d. rationem tenentur ad ſolutionem penſionum, etiam quòd in earum impoſitione Papa ſimpliciter decreuerit, quòd eas ſoluere teneantur, tam tunc exiſtentes titulares Eccleſiæ, ſuper cuius fructibus ſunt impoſitæ tales penſiones, quàm eorum ſucceſſores, etiam quòd de Cardinalibus non fuerit facta expreſſa mentio, ita & multo magis tenebitur Cardinalis ad ſubeundum onus prorogatæ ſeruitutis Eccleſiæ per Papam, licèt in ipſa prorogatione ſeu facultate prorogandi non fuerit facta ſpecialis mentio, quòd Titularis Cardinalis dignitate fulgeat; & maximè quando tempore prorogatæ ſeruitutis, ſeu facultatis eam prorogandi conceſſæ, non obtinebatur Eccleſia à Cardinale, ſed fuit eam poſtea aſſequutus; ſufficit enim quòd Papa in genere cogitare potuerit poſſe contingere, quòd Eccleſia tali onere grauata conferatur Cardinali ad l. quod iure, ff. de milit. teſtam. Felin. in cap. nonnulli, num. 18. de reſcrip. Corn. conſ. 201. num. 14. lib. 2. Caſſad. deciſ. 12. num. 6. & ſeqq. de præbend. & in terminis tranſlationis penſionis fuit dictum in vna Regien. tranſlationis penſionis 26. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R.P.D. meo Pirouano.

8 Neque ex mutatione perſonæ titularis alteratur qualitas & ſubſtantia facultatis, ad trad. per Ferrett. conſ. 314. nu. 11. & ſeq. Card. Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 15. n. 18. & deciſ. 230. num. 4. vbi quòd ex ſuperuenienti dignitate Cardinalis nõ mutatur obligatio creditoris, & ſibi impu-

imputet Cardinalis, qui acceptauit Eccleſiam ſuper cuius fructibus eſt reſeruata pẽſio ad fauorem alterius Cardinalis, qui habet facultatem transferendi dictam penſionem.

Tertiò, ad hoc idem plurimum facit, quòd in materia penſionum, & facultatum illas transferendi, inſpicitur tantum qualitas Eccleſiarum, & præiudicium, quòd per dictam impoſitionem dictis Eccleſijs infertur, non autem qualitas perſonarum obtinentium Eccleſias, ſeu quæ in futurum obtinere poſſunt, idque optima ratione, quia penſio quoad Eccleſiam eſt onus reale, & perpetuũ quouſque durat penſio, quo verò ad Titularem eſt perſonale, & durat pro tempore, quo Eccleſiam poſſidet, & d. facultas prorogat ſeruitutem, ſemel Eccleſiæ impoſitam; præiudicium verò quòd ex ea infertur Cardinali titulari eſt ſecundarium, & merè euentuale, quia ſcilicet contingere poteſt, quòd vel Cardinalis eandem eccleſiam tempore tranſlationis amplius non poſſideat, vel quòd etiam translatarius ante ipſum trãſferentem diem ſuum obeat, nec propterea de tali præiudicio eſt facienda ſpecialis mentio, & ſufficit qualitates ipſius Eccleſiæ, de cuius præiudicio principaliter agitur, non verò etiam ius euentuale titularium ex-

9 primere; quia ea quæ habent ſe ad eſſe, & non eſſe non inducunt ſubreptionem. Fel. in cap. in noſtra de reſcript. Ferrett. d. conſ. 314. num. 12. vbi quòd quando qualitas Cardinalis poteſt adeſſe, & abeſſe tempore vacationis, non eſt de illa neceſ-

10 ſaria mentio. Caſſad. deciſ. 16. nu. 2. de præben. in his terminis dixit Rot. in deciſ. 240. nu. 26. & ſeqq. par. 1. diuerſ.

Quòd & vſus ac ſtylus curiæ comprobauit, ſolet enim ex communi, & notorio ſtylo curiæ in reſeruationibus penſionum, & facultatibus illas transferendi fieri quidem mentio qualitatum Eccleſiæ, ſuper qua eſt impoſita penſio, vt Papa ſcire poſſit, an ſit Parochialis, Abbatialis, Epiſcopalis, Archiepiſcopalis, aut alterius dignitatis, non verò etiam perſonarum dictas Eccleſias obtinentiũ, & minus earum, quæ in futurum, vt eaſdem Eccleſias obtineant poſſibile eſt.

Nec propterea ſubſiſtit quòd dicitur, non præſumi quòd Papa voluerit per dictam facultatem præiudicare Cardinali, ad quem poterat deuenire Eccleſia, quia, vt iam dictum eſt, in hac materia non inſpicitur dignitas perſonarum obtinentium Eccleſias, nec minus attenditur præiudicium Cardinalis, quòd pendet à futuro, & incerto euentu, & ſi Papam difficiliorem redderet ad concedendam facultatem, quod poteſt contingere, vt ea ſit præiudicialis aliquo tempore S.R.E. Cardinali, aut præſumi deberet, quòd non vult eam præiudicare poſſe Cardinalibus, vtique eadem ratio retraheret Pontificem ab imponenda penſione, nec præſumeretur, quòd Papa vellet ſemel impoſitam ſolui debere à ſucceſſore Cardinale, quòd tamen verum non eſt, quia (vt iam dictum eſt) etiã quòd de Cardinale non fiat mentio, tenetur ad penſionem ſemel impoſitam, & Cardinalis acceptando be-

11 neficium cenſetur illud acceptare cum ſuo onere, & ſibi præiudicat, ideoque pari etiam ratione ſibi præiudicat Cardinalis, acceptando beneficium cum onere penſionis, quæ fuit effecta transferibilis, vt cuilibet rectè conſideranti ad ſenſum patere poterit.

Quartò, ceſſare videtur in caſu iſto difficultas, quia dato etiam quòd in hac materia reperirentur S.R.E. Cardinales, vel de iure, vel de ſtylo curiæ particulariter priuilegiati, ita quod penſiones ab ipſis debitæ nunquam cenſeantur in huiuſmodi facultatibus comprehenſæ, niſi de ijs fuerit facta ſpecialis mentio.

Nihilominus huic etiam priuilegio

gio dici poſſet derogatum per ampliſſimas clauſulas appoſitas in facultatibus conceſſis bo.me. Card. Montalto, ad hunc namque effectum attenditur intentio derogantis, & ſi poteſt apparere quòd voluerit deroga-
12 re, ſufficit derogatio generalis. Card. conſ. 136. num. 7. & ſeqq. Aym. conſ. 126. per tot, & præſertim num. 4. & ſeq. Put. deciſ. 104. in fin. lib. 1. vbi quòd ſemper an ſit derogatum, vel non, pendet à mente, & intentione
13 derogantis. Rot. deciſ. 137. num. 7. par. 1. diuerſ.

De intentione verò Sixti V. quòd in dictis facultatibus voluerit derogere, etiam dicto priuilegio, non eſt dubitandum; tum quia dictæ facultates emanarunt ad fauorem pronepotis, & quidem valdè dilecti, vt in alijs facultatibus conceſſis eidem D. Cardinali in ſimili pōderauit aliàs Rota, tum etiam quia in dictis facultatibus fuit expreſsè derogatum, ſtatutis conſuetudinibus, priuilegijs, & indultis, cum verbis ampliſſimis, & inſuper fuit diſpoſitum, quòd D. Cardinalis poſſet transferre penſiones, etiam quòd ſint reſeruatæ ſuper fructibus Eccleſiarum de iurepatronatus Baronum, Ducum, Regum, Imperatoris, aut alia quacunque dignitate eccleſiaſtica, vel mundana fulgentium; quin etiam fuit ſuperaddita clauſula, quòd de dicto indulto iudicetur perinde, ac ſi eſſet conceſſum in conſiſtorio de Fratrum conſilio, & aſſenſu, ſub quibus clauſulis
14 etiam S.R.E. Cardinales comprehendi, qui Regibus æquiparantur, ambigi non poteſt, vt de clauſula cuiuſcumque ſtatus, gradus, &c. aduertit Ferrett. conſ. 357. num. 4. verſ. quin imò, Cardinales etiam Legati, & ita ſæpius fuiſſe iudicatum in Rota teſtatur Gomeſ. in proœm. regular. quæſt. 4. num. 2.

Nec obſtat quòd omnes dictæ clauſulæ reſpiciunt tantum qualitates Eccleſiarum ſuper quibus ſunt reſeruatæ penſiones per D. Cardinalem transferendæ, non verò perſonas eaſdem penſiones translatas ſoluere debentium: quia hoc etiam admiſſo, ſubintrat firmiſſimum argumentum, quod ſi Papa voluit dictas penſiones poſſe transferri in præiudicium iuriſpatronatus Regum, & Imperatoris, multò magis voluit eaſdem penſiones transferri poſſe in præiudicium Cardinalium, à quibus poſſet contingere obtineri dictas Eccleſias, quia præiudicium Regum erat præſens, & certum, præiudicium verò Cardinalium penitus incertum & euentuale, vt ſupra demonſtratum eſt.

Quintò, prædictis poſſet adnecti, quòd Illuſtriſs. D. Cardinalis Bandinus non eſt titularis Eccleſiæ Archiepiſcopalis Firmanæ, ſed tantum eiuſdem Eccleſiæ fructuum (dempta certa rata pro moderno D. Archiepiſcopo) reſeruatarius, & d. reſeruatio emanauit tempore, quo iam fuerat reſeruata d. penſio ad fauorem D. Cardinalis Montalti, & conceſſa eidem facultas dictam penſionem transferendi; vnde in d. reſeruatione fructuum ad fauorem Illuſtriſs. D. Cardinalis Bandini facta non poteſt cenſeri comprehenſa dicta pēſio, vt benè deducitur in dec. 133. num. 2. par. 2. in recent. Et quatenus in eadem reſeruatione caueatur, quod ſi contingat vacare penſiones ſuper fructibus Eccleſiæ impoſitas, ipſi D. Cardinali reſeruatario accreſcere debeat; non debet intelligi de penſionibus alteri Cardinali reſeruatis, qui habet facultatem eandem penſionem transferendi ex eadem regula, quæ pro D. Card. reſeruatario adducitur, quòd in diſpoſitionibus generalibus non comprehenduntur Cardinales, atque ita argumentum ad ipſius D. Cardinalis reſeruatarij fauorem inductum reflectitur.

15 Atque ex his etiam apparet non obſtare quòd dicitur, quòd ſaltem in diſpoſitionibus odioſis odio irra-

tionabili non cõprehendũtur S.R.E. Cardinales (quicquid ſit de diſpoſitionibus odioſis non autem odio irtionabili) quia obiectum poſſet procedere, ſi odium dirigeretur in ipſas perſonas, vel etiam ſi aliqua alia ratio cõcurreret, ex qua poſſet intrare priuilegium quòd habẽt S.R.E. Cardinales, in quibus terminis loquuntur iura, & auctoritates per ſcribentes pro Illuſtriſs. D. Cardinali Bandino allegata; ſecus verò eſt, quando odium percutit rem ipſam, puta Eccleſiam, & S.R.E. Cardinalis eandem Eccleſiam cum tali onere acceptauit, quia tunc nemo eſt qui dicat, quòd Cardinalis non teneatur ſubire tale onus, etiam quòd eſſet odioſum odio irrationabili; & in omnem euentum, ſi quòd priuilegium competeret tali etiam caſu Cardinali, ei fuit ſufficienter derogatum per clauſulas ſupra ponderatas; quin & fortaſſis dici poſſet eodem defectu laborare etiam gratiam reſeruationis fructuum ad fauorem Illuſtriſs. D. Cardinalis Bandini, ita quòd nec ipſe iuuari poſſit dicta gratia in præiudicium Cardinalis habentem gratiã anteriorem (vt ſupra dictum eſt) quia gratia dicta reſeruationis nõ eſt minus odioſa, quàm ſit facultas conceſſa b. o. me. Card. Montalto, præſertim cum eadem etiam gratia contineat facultatem transferendi fructus reſeruatos, ſeu illorum partem.

16 Sed neque prætereundum eſt, quòd nec ipſa impoſitio penſionum, nec etiam facultas transferendi penſiones ſemel impoſitas eſt odioſa odio irrationabili; quia licèt videatur dicta impoſitio penſionum contra ius, eo quod inſpecto iure communi beneficia conferri debeant ſine diminutione c. maioribus 1. quæſt. 3. can. piæ mentis 16. quæſt. 7. cap. vacante, & cap. cum cauſam in fin. de præbend. cum ſimilib.

17 Tamen de iure etiam eſt, quòd ex cauſa licita & honeſta poſſit penſio pro tertio imponi. Felin. in cap. ad audientiam il 2. col. 2. verſ. 2. concluſio de reſcript. Rot. deciſ. 240. nu. 24. par. 1. diu. & publicam quoque vtilitatem reſpicit, quod ex pingui beneficio plures clerici alantur. Burſatt. conſ. 126. nu. 90. verſ. 2. vt egeno lib. 2. latè Mandoſ. qui pluribus

18 rationibus hanc opinionem defendit ſuper reg. 19. quæſt. 11. num. 1. cum plur. ſeqq. Gonzal. in gloſ. 6. procem. num. 21. Gig. de penſ. quæſt. 96. num. 4. & reſponſ. 25. num. 15. Gamb. de off. leg. tit. de penſ. tit. 111 cum plurib. ſeqq.

19 Et quatenus etiam eſſet contra ius dicta impoſitio nihilominus non poſſet dici odioſa odio irrationabili, quia etiam ſtatutum excluſiuum fœminarum eſt cõtrarium l. maximum vitium. C. de lib. præterit. & nihilominus non dicitur odioſum odio irrationabili, iuxta magis veram, & communem opinionem quam Rota ſequitur, vt diſputato ex profeſſo articulo fuit tentũ in Nucerina prædij 29. Maij 1602. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Interamnen. de Paradiſijs 12. Decembris 1605. coram R. P. D. meo Pamphilio, & nouiſſimè in Bononien. ſucceſſionis 9. Decembris 1622. coram R. P. D. meo Vbaldo, in qua plures aliæ deciſiones referuntur, & latè reſpondetur ad contraria, vnde multo minus poteſt dici odioſa odio irrationabili impoſitio penſionum, etiam quòd eſſet contra ius, quia ſufficit, quòd habeat admixtam rationem, vt in terminis dicti ſtatuti excluſiui fœminarum ponderatur in dictis deciſionibus, & in puncto de penſione dicitur in d. deciſ. 240. num. 24. par. 1. diuerſ. vbi quòd eſt inauditum, quòd penſio ſit res irrationabilis, & licèt à dicta deciſione fuerit poſtea receſſum, vt in deciſ. 454. tamen in hac deciſione non dicitur, quòd penſio ſit odioſa odio irrationabili, ſed quòd gratia, de qua ibi agitur continebat quandam irrationabilitatem, quia per eã concedebatur Cardinali retẽtio plurium

rium Eccleſiarum Cathedralium, quod præſentis indaginis.

Minus poteſt dici odioſa facultas transferendi penſiones odio irrationabili, quia huiuſmodi facultates ſolent concedi Cardinalibus, vt ſe poſſint exhibere gratos erga ſuos familiares, qui fuerunt participes vniuerſalis muneris, quod Cardinalis ſuſtulit pro Eccleſia Romana.

20 Et licet translatio penſionis ſit prorogatio ſeruitutis beneficij, tamē quia poteſt eſſe, quòd translatarius præmoriatur transferenti (prout ſæpè contingit) reputatur modici præiudicij, nec propterea in translatione, ſeu facultate transferendi neceſſaria eſt mentio, quòd beneficium ſit grauatum alia penſione, prout eſt neceſſaria in impoſitione penſionis, & magis eſt odioſa ipſa impoſitio ſer-
21 uitutis, quàm ſit facultas prorogandi eandem ſeruitutem ſemel impoſitam, vt fuit dictum in allegata Regien. pēſionis 26. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R.P.D. meo Pirouano, & prius in Veronen. penſionis 14. Ian. 1624. coram R.P.D. meo Veroſpio, & in Rom. penſionis, 17. Iunij 1622. coram R.P.D. meo Buratto.

Non obſtat, quòd in indulto bo. me. Card. Montalto conceſſo derogatur regulæ de præſtandis conſenſibus, & ſic ſuppletur conſenſus iuris naturalis, quod facit vt dictum Indultum ſit odioſum odio irrationabili ex latè cumulatis pro Illuſtriſs. D. Card. reſeruatario: quia eſt aduertendum, quòd regula de præſtandis conſenſibus, nihil diſponit circa conſenſum de iure naturali requiſitum, ſed reſpicit tantum expeditores, quibus Papa prohibet expedire literas ſuper penſionibus & reſignationibus ſine conſenſu formali in Ca-
22 mera, vel Cancellaria. Caſſad. dec. 1. num. 6. de renunc. Caputaq. deciſ. 176. num. 4. par. 2. Mohed. deciſ. 5. in fin. de renunc. Rot. diuerſ. deciſ. 396. num. 8. par. 1. Vnde penitus euaneſcit dictum obiectum, nec dictum Indultum propterea quod in eo derogatur dictæ regulæ, dici poteſt odioſum odio irrationabili, maximè quòd dicta derogatio fuit facta ad cautelam, & ſine vlla neceſſitate, quia ſuper translationibus faciendis per Cardinalem non debebant expediri literæ, & ſic dicta regula non afficiebat dictos translatarios.

Tamē non obſtat regula 67. quia illa eſt reſtricta ad regulas Cancellariæ edendas poſt primam editionē in quibus Papa vult priuilegiare S.R.E. Cardinales, vt apparet ex verbis ibi (in conſtitutionibus, & regulis in futurum edendis) neque eā poteſt extendi ad alias diſpoſitiones, quando materia eſt proportionabilis, alias deſtruerentur infinitæ Rotæ deciſiones, in quibus fuit firmatum S.R.E. Cardinales comprehendi, vltra quod in dicto etiam indulto bo. me. Cardinali conceſſo expreſsè diſponitur, quòd de dicto indulto iudicari debeat, prout ſi eſſet conceſſum in cōſiſtorio de Fratrum conſilio, vel aſſenſu, qui caſus in dicta regula excipitur, nec propterea obſtat dicta regula quominus translatio ſuſtineatur, etiam quòd illa præiudicet Illuſtriſſimo D. Cardinali reſeruatario.

R. P. D. REMBOLDO

Firmana penſionis. 23. Ianuarij 1626.

SVMMARIVM.

1 *Cardinales quando comprehendantur in generali diſpoſitione.*

2 *Facultates cōceſſæ cum clauſulis prægnantiſſimis etiam priuilegiatos includunt.*

3 *Stante maximè qualitate perſonarum.*

DECISIO XCII.

DOmini ſteterunt in deciſis die 26. Februarij proximè præteriti ex rationibus, tunc deductis. Quibus non obſtant, quæ denuò fuerunt allegata ad probandum, quòd Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales non cenſentur comprehenſi in generali diſpoſitione: quia licèt vt tunc fuit dictum S.R.E. Cardinales propter eorum eminentiam, & dignitatis prærogatiuam, indigeant ſpeciali nota, tamen non bene ex hac regula infertur, quòd in facultate concesſa bo.me. Cardinali Montalto transferendi penſiones ſibi reſeruatas, non ſit comprehenſa etiam iſta penſio, quæ nec tempore, quo fuit concesſa dicta facultas, erat debita per Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem.

Multi enim dantur caſus, in quibus, ſiue agatur de diſpoſitionibus per viam legis, ſiue de diſpoſitionibus factis ad fauorem priuatorum, dicta regula non applicatur, nec propterea ea fuit vnquam indiſtinctè, & in quocumque caſu, & ad effectum cuiuſcumque præiudicij, quòd poſſet etiam in quandam conſequentiã ex huiuſmodi diſpoſitione S.R.E. Cardinali euenire à Rota recepta.

Sed pro diuerſitate caſuum diuerſimodè Rota reſpondit, & in pluribus caſibus, in quibus etiam agebatur de conſtitutionibus pœnalibus, & odioſis, amplexa eſt doctrinam Archid. Io. Andr. & aliorum in cap. ſi nemo deinceps de elect. Felin. in c. ad aures de reſcript. & in cap. ſuper his de fid. inſtrum. reiecta opinione contrarium tenentium, vt teſtatur Mohed. dec. 28. de renun. & Io. Paul. deciſ. 144. qui dicunt fuiſſe cum magna deliberatione, & ſtudio, ac di-
1 ſputatione reſolutum in conſtitutione, de qua tunc agebatur, comprehendi Cardinales, quodque Rota non tenet conſ. Anchar. dicentis contrarium conſ. 297. nec conſ. Roman. 498. quod etiam reprobat Bellenc. ſuò tempore inſignis Rotæ Auditor in tract. de char. ſubſid. quæſt. 66. vbi ſingulis rationibus adductis per Roman. reſpondet, & melius dicere affirmat Mandoſ. in addit. ad dictum conſ. Rom. 498. litera A.

Eandemque ſententiam tenuit & Rota in diſpoſitionibus factis ad fauorem priuatorum, & in ſpecie ita fuit iudicatum in vna Valentina Archidiaconatus ann. 1531. & in Caurien. canonicatus, vt refert Gomeſ. quæſt. 4. in procem. reg. cancel.

Et idem in caſu ibi relato diſponit text. in cap. dudum, de præben. in 6. & faciunt not. per Caſſad. dec. 1. num. 3. de Decret. Simonet. dec. 51. lib. 1. Caputaq. deciſ. 83. par. 2. Ferret. conſ. 38. num. 8. verſ. accedit ad præfata, & num. 9. Oldrad. conſ. 211. 293. & 321. Card. Mantic. deciſ. 830 cum alijs per Bellenc. d. quæſt. 66. num. 33. vbi etiam diſtinguit inter perſonas S.R.E. Cardinalium, & eorum beneficia.

Nec contrarium firmant Doctores pro Illuſtriſs. D. Cardinali reſeruatario allegati: quia plerique eorũ loquuntur in caſibus, in quibus agitur de præiudicio S.R.E. Cardinalis reſpectu particularis Indulti, aut Priuilegij, eidem à Papa concesſi; tunc enim non cenſetur per generalem diſpoſitionem tale indultum, aut priuilegium abrogatum ſed neceſſe eſt, quòd in ſpecie fiat mentio de Cardinale; & in iſtis terminis loquitur Simonet. decis. 1. lib. 1. Mohed. dec. 10. de priu. & alij alleg. per Germon. de indult. in ver. Alioquin num. 33. & ſeqq.

Alij verò loquuntur in conſtitutionibus, ſiue regulis, quæ emanarunt per viam legis, nec propterea merentur allegari: quia loquuntur contra opinionem Archid. Felin. & aliorum, quos Rota ſequitur.

Reliqui autem, quorum, vltra Rom. d. conſ. 498. vix alius adducitur,

tur, non ſunt attendendi, quia eos in ſpecie reprobauit Rota coram Mohed.d.deciſ.23.de renunc.& Bellencin.in d.tract.de char. ſubſid. dicit, Romanum fuiſſe loquutum in d.cōſ. magis ſtudio complacendi, quam veritatis exprimendæ.

Et nihilominus nullus ex allegatis firmat, quòd procedat d.concluſio in omni, & in quacumque diſpoſitione, & materia etiam S.R.E. Cardinalibus proportionabili. Et quando ex circumſtantijs colligi poteſt, quòd Papa voluerit etiam comprehendere S.R.E.Cadinales, & caſus particulares, in quibus ipſi loquuntur: & rationes, quibus mouentur, non applicantur caſui, de quo agitur, atque ita dicta concluſio,& Doctores non obſtant quominus cenſeri poſſit, quòd Papa voluerit comprehendere in facultate conceſſa bonæ mem.Cardinali Montalto transferēdi penſiones ſibi reſeruatas, etiam iſtam penſionem, de qua agitur.

Quòd autem dictam etiam penſionem voluerit comprehendere, ſuadent plurimæ rationes in alia deciſione ponderatæ; & primo ſuadet materia ſubiecta, quia ſcilicet agitur de penſione impoſita ſuper fructibus Eccleſiæ Firmanæ, & ſic de onere reali, impoſito fructibus dictæ Eccleſiæ, non verò perſonæ obtinentis Eccleſiam, quod eſt multum conſiderabile ad effectum, de quo agitur ex alleg. per Bellenc. d.quæſt.66.nu. 33.& in Aretina beneficij, relata per Marcheſ.de commiſſ.par.1.fol.549. & Card.Mant.d.deciſ.230.

2 Secundò id ipſum etiam ſuadent verba, & clauſulæ prægnantiſſimæ appoſitæ in dicta facultate, ex illis enim colligitur enixa mens Papæ, comprehendi in dicta facultate omnes,& quantumuis priuilegiatas penſiones, quas bo.me.Cardinalis Montaltus habebat, & ſic etiam iſtam penſionem, de qua agitur, at quæ hinc conceſſit eidem Cardinali facultatem transferendi penſiones ſibi reſeruatas ſuper beneficijs, etiam iuriſpatronatus Regum, & Imperatorum, & derogauit Concilio Lateranen.alijſque quibus ſtatuitur, quòd Eccleſiæ cathedrales non poſſint, niſi ex certis cauſis grauari penſionibus, voluitque, vt penſiones ſic translatæ ſuum ſortirentur effectum, ac ſi fuiſſent in Conſiſtorio reſeruatæ, quæ omnia benè conferunt ad effectum, vt cenſeri poſſit comprehenſa in dicta facultate etiam iſta penſio; præſertim cum iſta materia tota pēdeat à veriſimili mente Papæ, neque de illius poteſtate quæſtio eſſe poſſit.

3 Tertiò ad dictum effectum ponderata fuit qualitas perſonarum, cui, & à quo fuit conceſſa dicta facultas, ea enim fuit conceſſa S.R.E. Cardinali Ampliſſimo, vt gratum ſe poſſet exhibere erga ſuos, & conceſſio fuit facta à Papa ad fauorem pronepotis ſibi valde dilecti, quæ (quicquid eſſet dicendum ſi ageretur ad alium effectum) addunt aliquid ponderis ad eliciendam dictam voluntatem Papæ in hac materia, cui non repugnat Canonis, aut alicuius Concilij diſpoſitio. Rot.par.1.diuerſ.dec.34. & 35. Ita ut neque in caſu iſto applicari poſſint ad hoc propoſitum allegata pro Illuſtriſſimo Cardinali reſeruatario ex deciſ.40.num.14.ead. prima par.

Quartò etiam eſt conſiderādum, quòd potiſſimum præiudicium, quod infertur per huiuſmodi facultates, infertur Eccleſiæ, ſuper cuius fructibus ſunt impoſitæ penſiones, præiudicium verò, quod per dictas facultate infertur perſonis obtinentium Eccleſias eſt ſecundarium, & etiam mere euentuale, quia ſcilicet poteſt eſſe, quòd ipſi tempore translationis non poſſideant Eccleſias, quòdque etiam translatarius decedat ante ipſum transferentem, ac propterea, cum non dubitetur, quòd Papa voluerit præiudicare Eccleſijs, facilè præſumitur, quòd etiam voluerit præiudicare perſonæ, ad quam Ec-

ecleſia poſſet peruenire, cum preſertim ageretur de præiudicio eũctuali obtinentium eccleſias.

Quintò accedit, quòd tempore, quo fuit conceſſa dicta facultas bo. me. Card. Montalto, Illuſtriſſ. Cardinalis reſeruatarius fructuum menſæ Archiepiſcopalis Firmanæ, ſuper quibus eſt impoſita penſio, de qua agitur, non erat Cardinalis, atque ita dubitari non poteſt, quin tunc comprænderetur ſub dicta facultate, etiam iſta penſio, quodq. per conſequens ea fuerit ex tunc effecta transferibilis: nec propterea potuit per ſuperuenientem dignitatem in dicto Illuſtriſſ. reſeruatario, dicta qualitas immutari, itaut amplius non potuerit in præiudicium dicti Illuſtriſſimi Cardinalis reſeruatarij transferri, iuxta deciſ. ſupradictam coram Cardinale Mantica, & alia allegata pro translatarijs.

Ex quibus, & alijs in alia deciſione ponderatis ſimul iunctis, Domini cenſuerunt, penſionem, de qua agitur, compræhendi in dicta facultate, neque in caſu iſto ſupradictam regulam, & authoritates pro Illuſtriſſ. D. Cardinale reſeruatario adductas applicari, &c.

R. P. D. DVRANO.

Firmana Penſionis. 8. Martij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Penſio non eſt odioſa.*
2 *Nec facultas eam transferendi.*
3 *Penſionis in translatione non eſt facienda mentio alterius penſionis.*
4 *Tranſlatio penſionis ex motu proprio eſt fauorabilis.*
5 *Litera penſionis, facultas transferendi, & translatio ipſa ſunt vnũ.*
6 *Cardinales comprahendantur ſub facultate transferendi penſiones.*
7 *Et an comprahendantur ſub indulto & num. 9.*
8 *Statutum generale quando comprahendat perſonas priuilegiatas.*
10 *Perſio eſt onus reale.*
11 *Obligatio non extinguitur mutatione perſonæ.*
12 *Derogatio regularum Cancell. ſufficit pro alijs derogationibus.*

DECISIO XCIII.

FVit, poſt ſæpius diſputatum, bis deciſum coram bo. mem. Remboldo, nempè ſub die 26. Februarij 1625. & 23. Ianuarij. 1626. tranſlationem penſionis ſcutorum duorũ mille auri, factam per clar. me. Cardinalem Montaltum vigore facultatis transferendi motu proprio ſibi datæ per S. me. Sixtum V. fuiſſe validam, & iuxta illam pronunciatũ, literas reſeruationis vnà cum inſtrumento tranſlationis eſſe exequẽdas; cum autem cauſa appellationis interpoſitæ pro parte Illuſtriſſimi D. Cardinalis Bandini reſeruatarij fructuum menſæ Archiepiſcopalis Firmanæ, ſuper qua dicta penſio fuit reſeruata, mihi commiſſa fuerit, ſine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, fuit die 23. Ianuarij præteriti reſolutum, non intrare arbitrium ad impediendam viam executiuam. Et quamuis eo ipſo tunc Dominis conſtiterit de iuſtitia tranſlatariorum, quia arbitrium regulatur à iure, itaut ad illud denegandũ oportet de iuſtitia, & validitate ſententiæ conſtare, & multò magis de illa, quàm de iſta, nihilominus (quod rarò Rota facere conſueuit) fuit cõceſſum D. Cardinali iterum audiri ſuper iuſtitia; vnde cum hodie de illa fuerit diſceptatum, fuit vnanimi omnium cõſenſu reſolutum, iuſtitiam tranſlatariorum eſſe claram ex prædictis duabus deciſionibus bo. mem. Remboldi, quæ ita viſæ fuerunt optimis rationibus, & auctoritatibus ornatæ, vt quicquid nunc contra illas deductum fuit, nõ ſit aliud quàm in eis diſertè diſcuſſa refricare.

Tota

Tota ſiquidem difficultas ad id reducitur, an D. Cardinalis reſeruatarius compræhendatur ſub dicto indulto transferendi, itaut translatio vigore illius poſtea facta illum afficiat; cuius reſolutio inde pendet, an translatio ſit odioſa odio rationabili, vel irrationabili, & cum materia ſit proportionata ad Cardinales, quia ipſi etiam, quando de beneficijs prouidentur, multoties grauantur penſionibus, & habeat ad mixtam illam publicæ vtilitatis rationem, quòd ex pingui beneficio plures clerici alantur, & non referuetur in odium titularis, ſed in fa-
1 uorem tertij, aut certè penſio non eſt odioſa, vt his, & alijs rationibus defendunt. Burſatt. conſ. 126. nu. 90. lib. 2. Mandoſ. ſuper reg. 19. quæſt. 11. nu. 1. cum ſeqq. Gonzal. in glo. 6. procem. nu. 21. & facit tex. in cap. 2. §. ſtatuimus. de decim. in 6. & reg. quam per illum text. conſtituit Sanchez de matrim. lib. 1. diſput. 1. numẽ 4. aut dubio procul quando penſio odioſa ſit, non tamen odiō irrationabili. Rota dec. 240. nu. 24. par. 1. diuerſ. & benè in dicta deciſ. 26. Februarij in hac cauſa facta, in verſ. tamen de iure.

2 Quòd ſi impoſitio penſionis non continet odium ſaltim irrationabile, nec etiam facultas transferendi, in qua militat eadem ratio æquitatis, & etiam quia conceditur S. R. E. Cardinalibus, & alijs de eccleſia bene meritis in præmium laborum, quos pro Sede Apoſtolica ſuſtinent, & redundat in fauorem eorum familiarium, adeò quod, cum paſſim, & his de cauſis a Pontificibus conceditur, eſſet nimis audacius dicere, quod trãslatio inde ſequuta ſit contra rationem.

Quinimò magis odioſa videtur impoſitio penſionis, quam illius translatio, ſicut noua impoſitio ſeruitutis magis quàm ſeruitutis iam impoſitæ prorogatio, adeò enim reputatur modici præiudicij (ex quo contingere poteſt, quòd translatarius præmoriatur transferenti) vt in translatione, ſeù facultate transfe-
3 rendi non ſit facienda mentio, quod beneficium ſit grauatum alia penſione, vt facienda eſt, quãdo penſio imponitur, vt dixit Rota in Regieñ. Penſionis. 16. Nouembris. 1622. & 17. Iunij. 1624. coram R. P. D. meo Pirouano. & in Romana Penſionis 17. Iunij. 1622. coram bo. me. Buratto. & in d. deciſ. 26. Februarij. verſ. & licèt, coram bo. me. Remboldo.

4 Et demũ Domini, dum hæc cauſa in Rota ventilabatur, penitus inclinabant, quòd hæc penſio, & facultas illam transferendi ſint fauorabiles, tum, quia conceſſæ motu proprio. Anchar. conſ. 296. & Roman. conſ. 348. qui loquitur in terminis penſionis motu proprio; tum etiam quia conſiderabant, quòd penſio iſta fuit impoſita in fauorem Cardinalis, atque eidem facultas transferendi data eo tempore, quo D. Cardinalis reſeruatarius, nec erat Cardinalis, nec dictæ eccleſiæ Titularis, aut fructuum reſeruatarius, & proindè nullo modo, nullaq. ratione agebatur de liganda perſona, in qua ſtat præheminentia propter priuilegium dignitatis, ſed ſolum de fauore Cardinalis transferentis, & de rebus, & beneficijs tunc per eum poſſeſſis.

Et quamuis tẽpore actualis tranſlationis reſeruatarius erat Cardinalis, tamen hoc tempus non eſt atten-
5 dendum, ſed illud, quia literæ penſionis, facultas transferendi, & tranſlatio ipſa non ſunt diſtinctim, & de per ſe conſideranda, ſed vti vnum integrale conſtituentia, argumento tex. in l. cum delanionis. §. Aſinam. verſ. quod ſi. ff. de fund. inſtruct. vel inſtrum. legat. & fuit dictum in hac eadem cauſa 23. Ianuarij præteriti coram me, in verſic. & idem dicendum eſt.

Ex quibus ſuccedit in fauorem translatariorum, & contra D. Cardinalem

dinalem reſeruatariũ illa in hac materia non minùs vera, quam trita, & communis concluſio, quod ſub generali diſpoſitione quamuis odioſa, non tamen odio irrationabili, & ſic ſub hac facultate transferendi compræhenduntur Cardinales. Anchar. & alij in c. nemo deinceps. de elect. in 6. Ioan. Monach. ſibi contrarius. in extrauag. prima. in verbo, Clericos. de ſent. excomm. Gemin. in c. 1. num. 6. de Schiſmat. lib. 6. Felin. in cap. ad aures. num. 11. in 8. concluſ. circa med. verſ. eſt verum. de reſcrip. Bellenc. de charit. ſubſid. quæſt. 66. quem refert, & ſequitur Sarnen. in procem. regul. quæſt. 4. Put. dec. 189. lib. 1. in correct. Gabr. de offic. legat. verbo, in commendando. num. 144. Ferret. conſ. 358. num. 8. qui refert plures deciſiones. Pariſ. de reſignat. lib. 12. quæſt. 2. nu. 7. & Gonzal. gloſ. 24. nu. 13.

Nec applicatur diſtinctio ex aduerſo facta inter diſpoſitionem generalem per viam legis, & diſpoſitionem generalem per viam particularis prouiſionis ſeù priuilegij; itaut ſub illa compræhendantur Cardinales, quando non continet odium irrationabile, in cuius terminis videntur loqui omnes Doctores ſupracitati, non autem compræhendi ſub
7 indulto quantumuis ſimpliciter, & verbis generalibus concepto, & odiũ irrationabile non continente, vt in his terminis reſoluunt Anaſt. Germon. de indult. §. alioquin. num. 33. Put. dec. 137. nu. 2. in nou. impreſſ. lib. 2. Mohed. deciſ. 10. de priuileg. Achil. dec. 7. eod. tit. Verall. dec. 82. par. 2.

Quia quamuis Doctores, & deciſiones prædictæ exaduerſo allegatæ loquantur in diſpoſitionibus generalibus per viam priuilegij, & reſoluunt Cardinales ſub illis non compræhendi, tamen non ex eo, quod diſpoſitiones erant particulares, ſed quia quoad Cardinales continebant odium irrationabile propterea quod agebatur de eorum præiudicio reſpectu alterius particularis indulti, iam eis à Papa conceſſi, quo caſu idem dubio procul reſpondiſſent, ſi de diſpoſitione generali per viam legis fuiſſent interrogati, vt in puncto Sarnen. vbi ſupra. verſ. tertius caſus. in fin. vbi quod diſpoſitio generalis extrauag. iniunctæ Bonifacij Octaui, dum diſponit, neminem admitti debere ad adminiſtrationẽ eccleſiarum literis non expeditis, nõ compræhendit Cardinales eo quia eſſet irrationabile, quòd dicta generalis cõſtitutio quæ emanauit ob intereſſe burſale, afficeret Cardinales, qui particulari priuilegio ſunt immunes à taxis officialium, & idem etiam clarè ſentit. Mohed. in contrarium allegatus, vbi ſupra, dum caſum indulti, & priuilegij, de quo ibi diſputat, & decidit ſecundum rationes, & auctoritates ſupra adductas, quoad diſpoſitionem generalem per viam legis.

Vnde, cum in materia penſionis D. Cardinalis reſeruatarius non reperiatur priuilegiatus, ſed vt cæteri quoad illam regulari debeat Rota in Aretina Penſionis coram Litta apud Marcheſ. par. 1. fol. 549. & ſit materia illi proportionata, conſequenter Doctores, & deciſiones exaduerſo adductæ non applicantur, ſed potius cum præſuppoſito odij rationabilis applicatur doctrina. Bald. in l. in fraudem. §. vlt. ff. de milit. teſtam. & Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 14. num. 97. cum ſeqq. vbi
8 quòd ſtatutum generale compræhendit etiam perſonas, & cauſas priuilegiatas, quæ in caſu illo non repeririuntur habere ſpeciale priuilegiũ. iux. tex. in d. §. vlt. ibi quia generalis eſt iſta determinatio.

Præterea adeo clarè demonſtratur, vt non ſit vis facienda in dicta diſtinctione, nec illa attẽdenda, quod in omnibus caſibus, qui retro euenerunt, in quibus agebatur de compręhenſione Cardinalium ſub diſpoſitione

tione generali per viam indulti, & Cardinales circa eius materiam non erant ſpecialiter priuilegiati, nec indultum continebat odium irrationabile ſemper, & indiſtinctè iura, Doctores, & Rota etiam tenuerunt pro comprahenſione.cap.dudum.de præben. in 6. quod loquitur in fortioribus terminis, quia agebatur, ibi de præiudicio facultatum Cardinalis in iure conferendi, ſibi à Papa conceſſo. Oldrad.conſ.211. verſ. de perſonis ergo. & conſ. 293. & conſ. 321. Bellenc. de charit. ſubſid. dicta quæſt.66. Rota in Valentina Archidiaconatus, & in Caurieñ Canonicatus, quas allegat Sarnen. vbi ſup. Caſſad.dec.1.num.3.de decret. Caputaq.dec.83.p.2. qui etiam loquitur in fortiori caſu. & Put. d.deciſ. 137.lib.2.in correct.

9 Et quod plus eſt hoc ipſum fuit de mente Doctorum omnium, tàm antiquorum, quàm modernorum ſupra allegatorum, qui in ſimplicibus terminis tractant, an lex, ſeu diſpoſitio Principis liget Cardinales, idq. ex eo clarè conſpicitur, quod communiter ab eis reprobatur. Roman. conſ.498. dum dicit, quod in diſpoſitione particulari, de qua ibi, Cardinales non comprahenduntur, & contra illum ex profeſſo ſcribit Bellenc. d.quæſt.66. quem refert, & ſequitur Sarn. vbi ſup. & Mohed.dec. 23. de renunc. teſtatur fuiſſe cum magno ſtudio in Rota reprobatum conſilium Romani, & approbatam opinionem Bellencin.

Quæ multò magis in caſu, in quo verſamur, procedunt, quia concurrunt in eo ſpecialia quædam, & alioquin darentur plura, quæ viderentur abſurda, ac iuris regulis penitus contraria. In primis, cum (vt dictum eſt) in hac materia Domini Cardinales non reperiantur priuilegiati, itaut quoad illos ſit etiam ſicut quoad cæteros, iuris regulis inhærendum, vt in dicta Aretina apud Marcheſ. ſequeretur contra regulam in dicta deciſionem firmatam, quod facultas transferendi, & translatio inde ſequuta, quæ quoad alios fuiſſent validæ, quoad Dominos Cardinales fuiſſent nullæ, & inualidæ.

Secundò, quòd facultas transferendi purè data, & conceſſa caperet poſtea ex accidenti conditiones contra regul. text. in l. perfecta donatio. C. de donat. & regulam, quod ſufficit ſemel diſpoſitionem fuiſſe purificatam per exiſtentiam conditionis, quicquid poſtea contingat.

10 Tertiò, penſio, quæ eſt onus reale contra omnes iuris regulas regularetur à perſonis, & Dominus Cardinalis reſeruatarius, qui quoad onera realia habetur vice, & loco Titularis. Rota deciſ. 508. par. 2. recentior. & latè in deciſionibus in hac cauſa factis, non conſideraretur, vt talis, ſed præcisè, vt Cardinalis.

11 Quartò, alteraretur, & extingueretur obligatio mutatione perſonæ contra reg. tex. in l.2.§.ex his.ff. de verb.oblig.& contra mentem Papæ, qui propterea in dicto indulto grauauit eo tunc Titularem, & alios quoſcunque ſucceſſores, ſub quibus verbis comprahenduntur ſucceſſores omnes indiſtinctè, etiam ſi ſint priuilegiati ad latè tradita per Crauet. conſ.294. per tot.

Quintò, non attenderetur tempus reſeruationis, & facultatis transferendi, quo D. Cardinalis non erat adhuc Cardinalis, prout conſiderari debet, ſed tempus actualis translationis independenter à reſeruatione, & facultate transferendi, & ſic effectus non regularetur à ſua cauſa, nec pars à toto.

Sextò, idem D. Cardinalis, qui (vt dictum eſt) in hac materia nõ eſt priuilegiatus, eſſet potioris conditionis Cardinali transferente, qui quoad hoc nititur particulari priuilegio; ſi autẽ illi per ſuperuenientem digni-

dignitatẽ Domini Cardinalis reſeruatarij non fuit factum præiudicium in facultate transferendi; nec etiam translatarijs, quoad translationem, quæ à facultate transferendi regulatur.

Septimò, eo ipſo, quod D. Cardinalis reſeruatarius non nititur particulari priuilegio, neceſſariò fundari debet in eo, quod Papa, quando conceſſit hanc facultatem transferendi, habuit in mente illam non concedere in caſu euentuali, & accidentali ſequuto, quo penſio eſſet ſoluenda per Cardinalem, quod profectò videtur eſſe contra omnem Papę exiſtimationem, & intentionem, tum ex clauſula motu proprio tum etiam quia agitur de gratia conceſſa alij Cardinali, & quidem pronepoti dilectiſſimo, & præſertim ex quo derogauit priuilegijs Regum, vt in vltima deciſione bon. mem. Remboldi fuit benè deductum, & conſideratum.

Et demùm quia primarium, & potiſſimum præiudicium, & quidem certum, & præciſum, quod infertur per facultatem transferendi, infertur Eccleſiæ, ſuper cuius fructibus imponuntur penſiones, quòd verò perſonis infertur, dicitur præiudicium ſecundarium, & euentuale, cum ſit contingens, quod tempore actualis translationis, illæ non percipiant fructus, aut non poſſideant Eccleſias, & quòd translatarius decedat ante ipſum transferentem. Vnde ſequeretur quod eſſet maioris potentiæ præiudicium euentuale, & ſecundarium Domini Cardinalis reſeruatarij, qui non fuit grauatus, & quod ipſi obuenit intuitu Eccleſiæ, quàm præiudicium primarium, & præciſũ ipſiuſmet Eccleſiæ penſione grauatæ, quod videtur eſſe prorſus ab omni ratione alienum.

Neque obſtat, reg. 67. nunc 68. Cancellariæ dum diſponit, quòd Domini Cardinales non comprehendantur ſub regulis faciendis, quia in dicto Indulto derogatur generaliter etiam regulis Cancellariæ, quæ derogatio generalis ſufficit, vt in terminis, Caſſad. deciſ. 38. ſuper regu-

12 lis licèt enim non adſit formalis derogatio omnium regularum, ex quo tamen derogatur expreſsè in indulto regulis Cancellariæ de præſtandis conſenſibus, alijſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, eo ipſo cenſetur omnibus alijs regulis generaliter derogatum. Rot. deciſ. 27. par. 3. diuerſ. lib. 2. præterea dicta regula retorquetur, quia à contrario ſenſu (vt Domini dicebãt) iuxta illam Cardinales comprehendi debent in alijs diſpoſitionibus, & dum loquitur de regulis edendis, comprehenduntur ſub iam editis. Caſſad. ibidem. Mohed. dicta deciſ. 23. de renunc. & nouiſſimè Moder. in notis, ad regul. Cancell. Greg. XV. ſupra dicta regula 68. verb. impoſterum, quæ tamen intelligenda ſunt iuxta ſuperius dicta, & tradita per Satnen. d. quæſt. 4. procem.

Tamen dum hæc, & alia in diſcuſſione huius cauſæ animaduerterentur aliqui ex Dominis, meminerunt, quod iſte caſus in termini minus fauorabilibus reſpectu translatariorũ, fuit iam deciſus contra Cardinalem Sanctæ Ceciliæ in vna Capuana penſionis die 13. Ianuarij 1606. coram ſanct. mem. Greg. XV. ſed deciſio non fuit extenſa, quia D. Cardinalis audita ſententia Rotæ acquieuit, & ſoluit, &c.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem 23. Ianuarij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium à iure regulatur, & quando non intret.*

2 *Litera translationis penſionis habeat paratam executionem.*

3 *Executiua via competens cedenti datur etiam ceſſionario.*

Gratia

4 *Gratia ex motu proprio non eget iuſtificatione.*

5 *Quaſi poſſeſſio transferentis liberat translatarium ab onere iuſtificandi penſionem.*

6 *Appellatio ſuſpenſiua non datur à decreto de penſione ſoluenda.*

7 *Executiua via non impeditur per præuentionem.*

8 *Actor an reus quis dicatur regulatur à cauſa originaria.*

9 *Obligatio cameralis non extenditur, niſi iuxta expreſſa.*

10 *Literæ Apoſtolicæ habent executionẽ paratam ob eorum reuerentiam, & auctoritatem.*

11 *Literæ reſeruationis, facultas transferendi, & inſtrumentum translationis ſunt vnum integrale.*

12 *Interpretatio iuris deſcendens ab exceptione partis, & replicatione actoris non impedit viam executiuam.*

13 *Altior indago vbi prouenit ab exceptione reijcitur ad petitorium.*

14 *Reſeruatarius omnium fructuum habetur loco titulari quoad onera realia.*

15 *Libellus in executiuis non requiritur.*

16 *Ceſſionarius in executiuis ſine monitorio ſicut cedens agere poteſt.*

17 *Dictio, etiam eſt ampliatoria.*

18 *Ignorans cui ſolueret, non tenetur ſoluere.*

19 *Commiſſio in executiuis, & ſummarijs ſuccedit loco libelli.*

20 *Commiſſio per citationem ad dicendũ contra ſit communis, & num. 23.*

21 *Clauſula, quam, & quas, quid operetur.*

22 *Actio quæ fuerit intētata ſat eſt, quod ex actis declaretur.*

24 *Sententia poteſt ferri ſtante clauſ. quã & quas ſuper cauſa probata, licèt non expreſſa.*

25 *In executiuis ſufficit ſeruare quatuor terminos.*

26 *Clauſula, omni meliori modo, quid operetur.*

27 *Clauſula, motu proprio reddit diſpoſitionem fauorabilem.*

28 *Gratia motu proprio aſſimilatur vltimis voluntatibus.*

29 *Verba ſententiæ quomodo ſint intelligenda pro ea ſuſtinenda.*

30 *Creditor poteſt vti duplici modo executiuo.*

31 *Expenſarum refectio non intrat ex tranſitu de vna via ad aliam.*

32 *Iudicium remanet executiuum quomodocumque fuerit pronunciatum.*

33 *Appellatio ſuſpenſiua non datur, licèt in executione breuium, & lit. Apoſt. feratur ſententia per cedulam.*

DECISIO XCIV.

CLaræ memoriæ Cardinalis Mõtalcus vigore facultatis transferendi motu proprio, & alijs amplisſimis clauſulis ſibi datæ per ſanctæ memoriæ Sixtum Quintum trãſtulit penſionem ſcutorum duorum mille auri ſibi aliàs reſeruatam ſuper fructibus mẽſæ Archiepiſcopalis Firmanæ. Cum autem Illuſtriſs. D. Cardinalis Bandinus Reſeruatarius fructuum dictæ menſæ prætenderet trãſlationem fuiſſe nullam, & præueniẽdo iudicium, cauſam ſuper iactationibus, & moleſtationibus in Rota cum facultatibus Auditoris Cameræ commicti obtinuerit; præuijs duabus deciſionibus conformibus die 26. Februarij 1625. & 23. Ianuarij 1626. coram bo. me. Remboldo fuit declaratum, literas reſeruationis vnà cum inſtrumento translationis exequendas eſſe, ac mandata opportuna & neceſſaria relaxanda. Vnde cauſa appellationis mihi commiſſa ſine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, dubitaui an intret arbitrium, & fuit reſolutum non intrare
1 ad impediendam viam exequutiuã, quia arbitrium regulatur à iure, Bar. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur num. 4. Pariſ. conſ. 8. num. 21. lib. 4. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 8. num. 2. de re iud. & Rota deciſ. 235. num. 1. par. 1. recent. & 587. par. 1 & in Barchinonen. fructuum 16. Iu-

nij

nij 1625. coram me. Iure autem attento literæ translationis habent parataм executionem, itaut detur trāſlatario via executiua pro executio-
2 ne ſuæ translationis ſicut dabatur penſionario transferenti, Veſtr. in prax. lib. 3. cap. fin. num. 3. Caſſad. deciſ. 10. num. 8. de reſcript. & dixit Rota in Bononien. penſionis coram Illuſtriſs. Card. Millino, & in Cremonen. penſionis coram Illuſtriſs. Card. Caualerio impreſſis apud Marcheſ. de commiſſ. par. 2. fol. 558. & ſeq. & in alijs relatis in deciſ. in hac cauſa facta 26. Februarij 1625. in princip. coram bo. mem. Remboldo, adeout contra Translatarium non ſoleat reſcribi, niſi cum clauſula ſine retardatione, vt poſt Gom. teſtatur Ant. Aug. in epitom. tit. de translat. penſ. num. 80. Garz. de benef. par. 1. c. 5. nu. 470. & Rota in dicta Bononien. apud marcheſ.

3 Et generaliter via executiua, quæ competit cedenti, datur etiam ceſſionario cum eiſdem priuilegijs, Ioan. Andreas in addit. ad ſpeculat. in rubrica de ceſſion. Paul. de Caſtr. conſ. 91. num. 3. vol. 1. Roman. conſ. 38. & conſ. 142. & communiter Doctores in l. ſi ſic legatum, §. ſi quis ita, vbi Iaſ. dicit communem, ff. de legat. 1. Vnde in præſenti appellatio non debuit impedire viam executiuam. Veſtr. vbi ſup.

Et quamuis arbitrium tribuat facultatem examinandi validitatem penſionis, tamen non retardat eius ſolutionem, quoties literæ translationis ſunt iuſtificatæ, aut non indigent iuſtificatione, Mart. de clauſ. clauſ. 13. num. 13. par. 1. Rot. deciſ. 567. num. 1. par. 2. recent. Hic autē vtrumque concurrit, quia literæ viſæ fuerunt pro nunc ſatis iuſtificatæ ex latæ deductis in prædictis duabus deciſionibus, & non egent iuſtificatione, ex quo tàm facultas trāsferen-
4 di, quàm penſio translata ſunt motu proprio, quæ cauſa liberat translatarios ab omni iuſtificatione, Gabr. de clauſ. concl. 2. num. 89. Seraphin. deciſ. 1484. num. 10. & deciſ. 1498. in princ. & Rota in hac cauſa in dict. deciſ. 26. Februarij. Et accedit longiſſima quaſi poſſeſſio Cardinalis
5 transferentis, quæ etiam releuat translatarios ab onere iuſtificandi penſionem translatam, Garz. vbi ſup. Rot. in d. Bonon. & in Brixien. penſionis 23. Maij 1594. coram Illuſtriſs. Card. Millino apud eundem Marcheſ. fol. 654.

6 Ex quibus rectè fuit pronunciatum literas translationis eſſe exequendas, nec propterea dari appellationem ſuſpenſiuam, ſicut nec datur à Decreto de exequendo inſtrumento guarentigio, Bart. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. Menoc. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. nu. 827. Couar. pract. cap. 23. cap. 9. verſ. tertium exemplum, Guttier. in repet. leg. nemo poteſt num. 447. ff. de leg. 1. Suar. in l. poſt rem iudicatam in 6. quæſt. ad declarat. leg. Reg. Igitur ſupereſt ſolum exaduerſo pro retardatione adductis reſpondere.

Non obſtat primo, quòd D. Cardinalis præuenerit in iudicio nullitatis translationis, quaſi exceptio litis prius pendentis debeat executionem retardare, quia per præuentio-
7 nem non impeditur via executiua, Bald. conſ. 261. nu. 2. vol. 1. vbi quod ſi tollitur exceptio, quia eſt parata executio, non impeditur via executiua, licet reus agendo præueniat, Paul. de Caſtr. conſ. 260. vol. 1. Petr. Bellug. in ſpeculo principum rub. 41. §. leges Regni, num. 47. Galleſ. de forma Camer. oblig. par. 3. in cap. de vi inſtrum. oblig. Camer. & hoc recta ratione, quia alioquin eſſet in poteſtate debitoris præueniendo iudiciū, eludere viam executiuam, & ſic omnia iuris remedia pro expedita exactione ob bonum publicum inuenta.

Et tanto magis quia quamuis D. Cardinalis vtendo remedio, l. diffamari, translatarios ad iudicium prouocauerit, & ſic quoad illam primam peti-

petitionem dicatur Actor Roman. conſ. 117. in princ: tamen cum actor an reus quis dicatur regulandum ſit
8 à cauſa originaria, Crau. conſ. 182. num. 2. & non potuerit fieri declaratio ſuper iactationibus, & moleſtijs, niſi illis præcedentibus. Innoc. in c. Abbate de verb. ſignificatione. Alex. in l. ſi finita §. eleganter num. 26. ff. de damno infect. propterea translatarij in effectu fuerunt veri actores, & D. Cardinalis reus, Bart. in l. liberos. ff. de in ius vocan. Couar. var. lib. 1. cap. 18. num. 4. Fab. de Anna conſ. 58. num. 6. Translatarij ergo perinde haberi debent, ac ſi ipſi præueniſſent, & Dominus Cardinalis fuiſſet præuentus.

Non obſtat ſecundò, quòd via executiua nõ datur niſi pro his quæ leguntur in inſtrumento, in indulto autem transferendi, & inſtrumento translationis, ex quibus agitur nulla fiat mentio de penſionibus debitis per Cardinales, quia fortè pro-
9 cederet obiectum, ſi ageretur ex obligatione camerali propter confeſſionem debiti, quæ non extenditur niſi iuxta expreſſa, vt per Gallcſ. de oblig. camer. quæſt. 31. num. 15. & 16. quæ ratio non applicatur viæ executiuæ literarum Apoſtolicarum, quæ non competit ob aliquam confeſſionem, cum penſio etiam non
10 requiſito titulari reſeruetur, & trãſferatur, ſed datur ob earum reuerentiam, & auctoritatem, Rota dec. 506. num. 1. par. 1. recent. Ideo ſufficit, vt conſtet quòd ille, contra quem agitur etiam non nominatum, percipiat fructus, ſuper quibus fuit penſio reſeruata.

11 Et idem dicendum eſt de inſtrumento translationis, quod habet in ventre reſeruationem vigore facultatis, ita vt hæc tria, literæ reſeruationis, facultas transferendi, & inſtrumentum translationis, non ſint diſtinctim, & de per ſe conſideranda, ſed mixtim, & tanquam vnum integrale conſtituentia, argumento text, in l. cum delanionis §. aſinam verſ. quod ſi ff. de fund. inſtru. vel inſtrumento legat. Vnde diſtinctio translationum factarum per Papam mediante breui, ſeu literis ab alijs, quæ fiunt per inſtrumenta, ex aduerſo ponderata non adaptatur, nec iure fundatur ad effectum, de quo agitur, quinimò Veſtr. Caſſad. & Rotæ deciſiones ſupra allegatæ indiſtinctè, generaliter loquuntur, dum translatarijs dant viam executiuam, alioquin cum regulariter translationes fiant per inſtrumentum, non autem per literas, raro penſio translata haberet executionem paratam.

Vnde etiam non releuat ſi dicatur quod D. Cardinalis venit in indulto ex interpretatione, ita vt ſecunda deciſio in hac cauſa facta rem reduxerit ad coniecturas, & propterea res ſit obſcura, quo caſu non datur via executiua, quia vltra quod identitas penſionis translatæ, quodque Dominus Cardinalis ſit reſeruatarius fructuum, non ſunt poſita in cõiecturis, & nunquam procederet cõcluſio ſupra firmata, quod arbitrium dat facultatem examinandi validitatem translationis, non autem impedit viam executiuam quoties trãſlatio eſt iuſtificata, vt hic per duas deciſiones conformes; ceſſat enim difficultas quoad perſonam D. Cardinalis, ex quo non verſamur in interpretatione intrinſeca, & per viam actionis ſed intrinſeca, & per viam replicationis, etenim translatarij, qui ſunt actores habent facultatem claram, & indubitatam transferendi iſtam penſionem, & inſtrumentum translationis, in quibus fundatur eorum intentio, ergo dum per Dominum Cardinalem reum conuentum excipitur in eis non comprehendi Cardinales, & translatarij contrariũ decidi obtinuerunt, intrat concluſio paſſim in Rota obſeruata, quòd interpretatio iuris quæ deſcendit ab exceptione partis, & replicatione actoris, non autem ab Actoris inten

r tione

12 tione non impedit viam executiuã; Gratia.diſcep.forenſ.cap.852. num. 40.& cap.671.num.15.Moder.de oblig.camer.quæſt. 31.num.15.Rot. deciſ.741. num.12. par.1. diuerſ. & deciſ.131.num.12. par.2. ſicut in ſimili vbi altior indago prouenit ab
13 exceptione non impedit executionẽ ſed reijcitur ad petitorium, Ripa in d.l.4.§.condemnatum num.15. cum ſeqq. de re iud. Caputaq. dec.321. par.1.& Mohed.deciſ.4.num.3.de fid.inſtrum.

Ex quibus conſequenter patet reſponſio ad illud, de quo etiam excipiebatur, quòd Cardinalis transferens non fuit vſus facultate transferendi dum grauauit Prçſules,& Adminiſtratores Eccleſiæ Firmanæ,non autem Illuſtriſſimum Dominum Cardinalem, quia cum ipſe ſit reſeruatarius omnium fructuum, eoſque
14 percipiat, habetur quòd onera realia vice,& loco Titularis,Rota deciſ. 508.par.2.recent.per totam, & latè in deciſionibus in hac cauſa factis. Et ceſſat penitus,quia fuerunt etiam quicumque alij expreſſe grauati, ad latè tradita per Crauet.conſ.294.

Non obſtat tertiò, quòd fuerit proceſſum ſine monitorio,ſiue libello, quia in executiuis ſine libello
15 proceditur, Marant. de ord.iud.4. par.diſtinct.9. num.4. Roman.conſ. 142.num.2. vbi quòd ceſſionarius in executiuis agere poteſt ſine monitorio, ſicut cedens, & conſequenter
16 Translatarius, & ratio eſt, quia ex quo proceditur ſummariè, Marant. vbi ſup.non requiritur libellus,clem. ſæpè de verb. ſignific.Veſtr.in prax. lib.5.cap.2.num.2.vbi additio num. 10. quòd abſque dubio procedit in caſu noſtro,cum non fuerit actum ad pœnam, aut incurſum cenſurarum, quo caſu fortè eſſet monitorium reintegrandum,Achill.deciſ.5.& 6.de ſent. excom. ſed dumtaxat actum fuit ad ſimplicem penſionis ſolutionem vigore literarum Apoſtolicarũ, quæ agendi facultas non minus continetur in literis, quam facultas relaxandi cenſuras, quia cum hæc fuerit expreſſa per dictionem, etiam, quæ non eſt reſtricta, ſed potius ampliatiua ſupponit alium modũ exequen-
17 di arbitrio actoris, ſcilicet per captionem pignorum, aut alias, Bald. conſ.209.num. 2.& 4.lib.3.Seraph. deciſ.1384. num.1.

Et licèt videatur, quòd Translatarij tenebantur prius D. Cardinali notificare eos eſſe Translatarios, quia dum ignorabat cui ſolueret,nõ tenebatur ſoluere, ad tradita per Iaſ.
18 in l.vinum num.10. ff.ſi cert. petat. Roder. Suar.in d.l.poſt rem iudicatam in declaratione legis Regn. ampliat.1.num.10.& 11. tamen cum hæc notificatio deſideretur ſolum ad effectum ſimplicis ſcientiæ, ſatis fuit quod D. Cardinalis aliunde eſſet certior factus, Bart.in l. non ſolum §.morte nu.66.ff.de nou. oper. nunciat.cuius ignorantia non potuit allegari, tum ex ſuamet commiſſione, tum etiam ex citatione translatariorum primitus illi facta aliàs decerni, & relaxari mandatum executiuum, & quando prætendatur, quòd etiam debuit ei oſtendi inſtrumentum trãſlationis,ita vt non ſufficeret ſimplex ſcientia, iuxta doctrinam Bart. vbi ſup.num.48. & Rota in Romana ſocietatis officij 10.Nouembris 1625. coram me, tollitur etiam ex diſputatione dubij, an inſtrumentum trãſlationis ſit exequendum, quod fieri non potuit, niſi illo oſtenſo, & in actis producto.

19 Et in omnem caſum commiſſio in executiuis, & ſummarijs ſuccedit loco libelli, & ſic monitorij, Dec. conſ.483. num. 7. Theſaur. deciſ.1. num. 4. quæ licèt obtenta per Dominum Cardinalem,ſuffragatur etiã
20 Translatarijs, quia per citationem, ad dicendum contra, fuit effecta communis,Scacc.in prax.par.1.cap. 64. num.26. Rota deciſ.317. par.2. recent. additio ad Greg. XV. deciſ. 552.num.7.

Nec

Nec facit ſi dicatur, quod commiſſio ſuccedit loco libelli in expreſſis, vnde debuit pronunciari iuxta commiſſionem, & ſic ſuper iactationibus, quòd tamen factum non fuit,
21 quia cum in commiſſione adſit clauſula, quam, & quas, cum primum illa fuit communis effecta, cenſetur omne ius partium iam à principio deductum. Mareſc. variar. reſol. lib. 1. cap. 20. num. 1. Achill. deciſ. 14. de reſcript. Rot. diuerſ. deciſ. 254. par. 1. Greg. XV. deciſ. 488. num. 1.

Non obſtat quartò, quòd debuit ſpecificari talis actio, quæ conueniret, & eſſet conformis ſententiæ latæ, cum tamen in actis nulla adſit declaratio, ex qua appareat fuiſſe petitum exequi literas penſionis, & inſtrumentum tranſlationis, quia ſatis videtur via executiua deducta ad ſpeciem ex proſecutis nempè ex productione iurium, ex qua infertur neceſſario ad ſolutionem penſionis, vnde etiam de partium conſenſu emanauit diſputatio dubij, poſtquã enim antiquata iam fuit illa nimis ſcrupuloſa actionum formula, de qua in l. 1. in princ. ff. de eden. ſufficit
22 quod ex proſequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata, vt pluribus relatis Statil. de Salu. interd. inſp. 1. cap. 3. num. 62. & ſeqq. Grat. conſ. 34. lib. 2.

23 Et accedit, quòd Dominus Cardinalis vtendo dicto remedio leg. diffamari, non ſolum intendit liberari à moleſtijs inferendis via ordinaria, ſed etiam, & multo magis ab inferendis via executiua. vnde ſicut ipſe vigore commiſſionis abſolui potuiſſet ab omnibus, & quibuſcumque moleſtijs; pariter, & illi vigore eiuſdem commiſſionis communis effectæ conſequi potuerunt viam exequutiuam, vt fuit reſolutum in nullius de carrectis 13. Nouemb. 1587. coram Comitulo apud Marcheſ. p. 1. fol. 231 & deciſ. 254. num. 1. par. 1. diuerſ.

Quibus etiã adnecti poteſt, quòd eo ipſo, quòd à principio virtute clauſulæ, quam, & quas, fuit omne ius translatariorum deductum potuit ferri ſententia ſuper cauſa probata, licèt non expreſſa, & formaliter deducta, Surd. conſ. 24. num. 17. 24
verſ. poſſet tamen, & Rota dec. 257. num. 1. par. 1. recent.

25 Non obſtat quintò, defectus terminorum ſubſtantialium ad articulandum, quia cum verſemur in exequutiuis ſufficit ſeruatos fuiſſe quatuor terminos ad docendum ſe paruiſſe literis Apoſtolicis, Felyn. in c. ad probandum nu. 6. verſ. ad quam Rota præmittit de re iudic. Caſſad. deciſ. 6. num. 10. de cauſ. poſſ. & proprietatis, Achill. deciſ. 5. de ſent. excomm. & quod iſti termini de ſtylo Curiæ ſeruentur in executione literarum Apoſtolicarum, Rota deciſ. 791. par. 3. diuerſ. lib. 3. & deciſ. 64. num. 6. par. 2. recent. & in terminis penſionis. Mandoſ. in tract. de monit. quæſt. 11. & quæſt. 36. & in puncto pro translatario admiſit Rota in Lucana penſionis 28. Iunij 1617. coram Archiepiſcopo Seleucien.

Nec releuat ſi dicatur, quòd ſupradicta de quatuor terminis ad docendum ſe paruiſſe procedunt de ſtylo Rotæ, quando fuit actum per viã monitorij, Garz. par. 1. cap. 5. num. 555. Caputaq. deciſ. 251. par. 3. & Mantic. dec. 254. quia præter quam quod videtur id non eſſe metiendum à monitorio, ſed à natura iudicij executiui, in quo verſamur, & præſertim quia non fuit actum ad cenſuras ſed ad alia remedia, tollitur, ex quo commiſſio emanauit cum facultatibus Auditoris Cameræ, apud quem pro executione literarum reſeruationis translationis penſionis, aliarũq. literarum non illi, ſed iſti termini ſeruantur etiam ſine monitorio, Saluſt. in pract. lib. 3. cap. 1. num. 6. & cap. 7. num. 6. Et in omnem caſum commiſſio ſuccedit loco libelli, & ſic monitorij.

Nec quicquam faciunt Garz. &

præcitatæ deciſiones apud Verall.& Mantic. quia dum Garz. loquitur de monitorio ſolum enunciat practicā ordinariam, quæ ſeruatur coram Audit. Cam. ſed non dubitat, nec dubitari poteſt quin commiſſio cum citatione ad ſoluendum ſuccedat loco monitorij, Caputaq. ſi benè eius verba perpendantur, probat contrariū eius, ad quod allegatur, dum dicit, quòd ſi in negocio executiuo ſeruantur termini ſubſtantiales, ſeruari ſoliti in negocio principali, termini nō dicuntur benè ſeruati, ſed quod reiterati vigore Innocentianę ſanantur, qua ſanatione opus non fuiſſet ſi nō illi, ſed termini ad docendum de paritione requiſiti in iudicio executiuo fuiſſent ſeruati. Deciſio verò Mant. non applicatur, quia ex ea non conſtat ſuper quo fuerit pronunciatum, aut ſuper nullitate penſionis, aut ſuper illius executione, & ex alia deciſione in eadem cauſa facta coram eodem, quæ eſt deciſ. 286. potius apparet fuiſſe ſententiam latam ſuper nullitate.

Non obſtat ſextò, quòd fuerit exceſſum, dum dicitur in ſententia, inſtrumentum translationis eſſe exequendum, vt propterea in ea detur translatarij ſubrogatio quaſi poſſeſſionis exigendi, quæ legitur in dicto inſtrumento, cum tamen indultum transferendi non det talem facultatem: quandoquidem principalis diſpoſitio nempè translatio non ideo minus ſuſtinetur perinde, ac ſi ſubrogatio quaſi poſſeſſionis non fuerit appoſita, tū ex clauſula omni melio-
26 ri modo, quæ operatur, vt translatio ſuſtineatur prout eſt poſſibile ſuſtineri poſſe, vt dixit Rota deciſ. 733. num. 9. par. 2. recent. tum etiam quia cum ſubrogatio ad quaſi poſſeſſionem ſit quid diſtinctum, & ſeparatum à facultate transferendi ſuſtinetur translatio in eo in quo intrat facultas, à qua regulatur, & annullatur tantum in exceſſu perinde ac facta in maiori ſumma, Rota apud Mant. deciſ. 153. & dec. 173. par. 2. recent. deciſ. 733. num. 10.

27 Et tollitur omnis ſcrupulus, ex quo translatio fuit facta vigore indulti motu proprio, quæ clauſula videtur ineſſe in translatione, cum vt dictum eſt, conſideranda ſint mixtim, & tanquam vnum integrale propter correſpectiuitatem, cuius clauſulæ tanta eſt virtus ac efficacia, vt reddat diſpoſitionem fauorabilē,
28 Anchar. conſ. 296. in princ. adeò vt gratia ſic conceſſa aſſimiletur vltimis voluntatibus, cap. quia cunctis in fine, & cap. auctoritate Martini de conceſſione præbend. in 6. proinde non vitiatur ex accidentali adiectione inutili ſeu impoſſibili; Dec. conſ. 405. & in puncto Roman. conſ. 348. & argumento textus, in cap. ex pluribus de præbend. in 6. ſicut nec vltimæ diſpoſitiones, l. ſi mihi, & tibi, §. ſi quis ſeruos, ff. de leg. 1. l. ſi quis ille inſtitutus, ff. de condit. inſtit.

29 Vnde ſequitur, quòd verba ſententiæ, vt exequantur literæ penſionis cum inſtrumento translationis, debent intelligi in ea parte, quæ de iure venit exequenda pro ſuſtinenda ſententia, & ſic quoad translationem tantum, & non quoad ſubrogationem; Crau. conſ. 188. nu. 8. Socc. conſ. 91. num. 12. lib. 4. Rota deciſ. 319. par. 1. recent. & dec. 450. num. 9. par. 1. diuerſ. & in Cluſina Poſſe 18. Iunij 1618. coram R.P.D. meo Buratto, quod etiam in eadem ſententia declaratur dum relaxantur in ea mandata opportuna, & neceſſaria, id eſt talia qualia de iure veniūt decernenda, & non alia, quæ interpretatio tanto magis admitti debet, ex quo in actis non apparet fuiſſe petitam executionem ſubrogationis quaſi poſſeſſionis.

Non obſtat ſeptimò prætenſa variatio de iudicio executiuo ad Ordinarium ſine refectione expenſarū, quia nullibi probatur variatio, ſed potius proſecutio ex obſeruantia terminorum, qui etiam ſeruari ſolēt

coram

coram Aud. Cam. pro executione literarum Apoſtolicarum,& ſignanter ſtante expreſſa proteſtatione trāſlatariorum, quòd à via executiua non intendebant recedere.Et quamuis procedi etiam potuiſſet nullis ſeruatis terminis cum ſola citatione ad ſoluendum, aliàs relaxari mandatum exequutiuum, tamen cum vterque procedendi modus ſit executiuus, & ad idem tendat, vno intentato non præiudicatur quoad aliū
30 imò poteſt creditor dimiſſo primo ad alium recurrere, & vtroque etiam ſimul vti, donec ei ſatisfactum ſit. Bart. in l. conſentaneum, num. 17. verſ.quæro 2.C.quomod. & quand. Iud. Paul.de Caſtr. in l. qui legati, num.3.ff.vt in poſſeſſ.legat. Iaſ.in l. 5. num.23. ff. ſi quis ius dicenti non obtemp. & in l.nulli, num.8. verſ.6. & vltimo cogita, C.de iudic.Caputaq.deciſ.50.num.5.par.1.quod fortius procedit quando, vt hic fuit à princ.omne ius deductum ex clauſula quam, & quas, quo caſu ex tranſitu de vna via ad aliam non intrat
31 refectio expenſarum, Seraph. deciſ. 630.num.5. Greg.XV. deciſ. 270. num.5.& deciſ.488. num.3.

Tandem non obſtat, quòd non per decretum, ſed per cedulam fuerit pronunciatum literas eſſe exequendas, quia cum non figura verborum, ſed natura, & ſubſtantia iudicij ſit attendenda, non ideò minus iudicium remanſit exequutiuum, Gabr.de appell.concl.4. nu.1.verſ.
32 contrariū, Statil.de Saluian.inſpect. 4.cap.2.num.57.& practicatur quotidiè in executione breuium, & literarum Apoſtolicarum, in qua fertur ſententia per cedulam, Saluſt. in
33 prax.lib.2.cap.2. num.24. & nihilominus à dicta ſententia non datur appellatio ſuſpenſiua, Statil. vbi ſupra Gonzal. in annot. contra nullit. num. 247. Mohed. deciſ. 13. vt lit. pend.Seraph.deciſ.357.

Cætera, quæ ex aduerſo opponebantur, aut non indigent reſponſione, aut pertinent ad iuſtitiam, quæ licet viſa fuerit plenè diſcuſſa in prædictis duabus deciſionibus coram bo.mem.Remboldo,ſi tamen D.Cardinalis cupit iterum ſuper ea audiri, DD. ordinarunt, quòd audiatur ad primam poſt Cineres.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. REMBOLDO

Ferrarien.Penſionis. 14.Iunij 1624.

SVMMARIVM.

1 *Facultas transferendi penſiones conceſſa Cardinali* Montalto.

2 *Eccleſiaſticarum perſonarum appellatione veniunt etiam qui ſolo charactere clericali ſunt inſigniti.*

3 Bi*gamus denudatur omni priuilegio clericali.*

4 *Laici quando ſint capaces penſionum quando non conferuntur in titulū.*

5 *Contrahens matrimonium eſt incapax penſionis.*

6 *Clericalis character inter ordines eccleſiaſticos connumeretur ſec.mag. comm.*

7 *Qui non tollitur per bigamiam.*

8 Di*ſpenſatio relaxat iuris diſpoſitionem.*

9 *Bigamus diſpenſatus habet characterem, & gaudet priuilegio.*

10 *Et priuilegio characteris clericalis.*

11 *Minor diſpenſatus ad parochialem cenſetur diſpenſatus ad ſacerdotium.*

12 *Gratia qualitas derogatur ex derogatione obſtantiarum.*

13 *Penſiones de ſtylo clericis reſeruantur, habentque annexam ſpiritualitatem.*

14 V*erba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam.*

15 Pe*nſio translata reſpectu translationis eſt noua penſio.*

DECISIO XCV.

1 SIxtus Quintus fel. rec. reſeruauit 15. Iulij anno 1587. motu proprio ad fauorem præcl. me. Cardinalis Montalti penſionem annuã ſcut. 3. mill. auri in auro ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Ferrarien.

Eodemq. anno cõceſſit d.D. Cardinali facultatem transferendi omnes, & quaſcumque penſiones ſibi reſeruatas, & reſeruandas ad fauorem vnius, vel plurium perſonarum eccleſiaſticarum.

Et dictam facultatem anno 1588. in pluribus ampliauit, & præſertim quod liceat D. Cardinali dd. pẽſiones trãsferre in eos, qui forſan nondũ clericali charactere fuerint inſigniti cum clauſula tamen ex nunc prout ex tunc, & poſtquam eodem charactere ritè inſigniti fuerint.

Anno 1587. ſupradicto diſpenſauit Excellentiſſimum D. Michaelem Perettum iam tunc clericũ exiſten. ad recipiendum, & retinendum omnes, & quaſcumque penſiones reſeruatas, & reſeruandas, etiam ſi contigerit, vel non contigerit illum qualemcumque militiam ingredi, & etiam matrimoniũ cum quauis muliere, etiam vidua, & ſucceſſiuè cum diuerſis nupta, vel aliàs corrupta ſemel, vel pluries contrahere, & ad ſecunda, & plura laicalia, ſeu matrimonialia vota, ſeu ſecundas, aut plures nuptias tranſire, harum facultatum vigore d. Illuſtriſſ. D. Cardinalis tranſtulit ſupradictam annuam penſionem ſcut. 3. mill. auri in auro ſibi ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis, vt dictum eſt, reſeruatam ad fauorem d. Excellentiſſimi D. Principis Peretti. Quare dubitatũ fuit, An d. translatio ſubſtineretur, quo dubio maturè diſcuſſo fuit reſolutũ d. translationem ſubſtineri, dummodò tamen indulta D. Cardinali Montalto conceſſa transferendi pẽſiones comprehendant Illuſtriſſimos DD. Cardinales, quod quia in controuerſiam deducebatur à ſcribentibus pro Illuſtriſſ. D. Cardinale Ordinario Ferrarien. DD. reſeruarunt particulariter videre.

Nam quòd attinet ad translationem, ea viſa fuit valida, quia ex lectura dd. Indultorum apparet d. D. Cardinalem Montaltum fuiſſe ſufficienti facultate ſuffultum transferẽdi d. penſionem in d. Excellentiſſ. D. Principem Perettum.

Non obſtat, quòd D. Cardinalis habuit facultatem omnem transferendi penſiones in perſonas Eccleſiaſticas, ideoq. non potuit vigore dictæ facultatis transferre d. penſionem in d. Principem, cum ipſe non ſit perſona Eccleſiaſtica, quia D. Princeps vſque de anno 1585. fuit charactere clericali inſignitus, & ſic, vel ex tunc fuit effectus perſona Eccleſiaſtica, quia nulli dubium, quin
2 appellatione perſonarum Eccleſiaſticarum veniant etiam qui ſolo clericali charactere ſunt inſigniti. c. cum contingat. & ibi Doct. de æt. & qualit. c. cleros. & ibi Præpoſ. & alij cõmuniter. 20. diſt. & fuit dictum in Veronen. Penſionis. 23. Februarij. 1600 coram bo. me. Card. Lancellotto. Vel certè fuit effectus capax penſionis in ipſum transferendæ vigore dd. Indultorum, quia in dictis Indultis, vt ex ſupra præmiſſis apparet, fuit conceſſa D. Cardinali facultas transferendi penſiones etiam in eos, qui ſolo clericali charactere ſunt inſigniti.

3 Nec obſtat, quòd D. Princeps fuit per bigamiam ab ipſo contractã denudatus omni priuilegio clericali. c. 1. de bigam. in 6. quia, vel prætẽditur quòd D. Princeps fuit per d. bigamiam effectus incapax penſionum Eccleſiaſticarum, & hoc vltrò conceditur.

4 Nam licet iure communi inſpecto etiam merè laici, ſint capaces penſionum, quando non conferuntur in titulum. Gyg. de penſ. q. 21.

etiam

etiam illegitimi. q. 17. & vxorati. quæſt.54.

5 Tamen, quia ex ſtylo, & obſeruantia Curiæ non conceduntur niſi Clericis ijs, videlicet, qui ſunt capaces beneficiorum Eccleſiaſticorum d. D. Princeps reddidit ſe proculdubio per d. bigamiam incapacem pẽſionum, cum immò ad hunc etiam effectum, quis efficiatur incapax per contractũ ſimplicis matrimonij abſque bigamia, vt fuit dictum in Cæſarauguſtana Penſionis. 18. Iunij. 1610. coram bon. me. Card. Lancellotto relata per Moder. ad Stat. Vrb. dec.2. in qua in ſpecie dicitur, quòd ita extinguitur penſio, ſi Clericus contrahat matrimonium cum virgine, ſicuti ſi contrahat cum vidua. Gyg. d. tract. de penſ. q. 54.

Vel prætenditur, quòd per d. bigamiam fuerit deletus totaliter character clericalis, ita vt D. Princeps ſit effectus per d. bigamiam purus, & ſimplex laicus adeò quòd licet fuerit diſpenſatus ad retinendũ penſiones; nihilominus non poſſit cenſeri diſpenſatus tamquam Clericus, cum qualitas clericalis remãſerit totaliter per d. bigamiam extincta, ſed tamquam purus, & ſimplex laicus, & hoc neutiquam ſubſiſtit, quia quicquid teneant Theologi, qui negant primam tonſuram, & Epiſcopalem dignitatem eſſe ordines, iuxta magis
6 communem, & receptam canoniſtarum opinionem etiam clericalis character inter ordines Eccleſiaſticos connumeratur, eſtq. character indelebilis, vt poſt Hoſt. concludunt cõmuniter alij in c. cum contingat, de æt. & qualit. Abb. in c. 1. num. 6. de vit. & honeſt. cleric. Felyn. in c. ſicut pro certo. nu. 2. de ſimon. Gemin. in c. cleros. & ibidem, latiſſimè Præpoſ. num. 4. diſt. 21. quæ teſtatur de communi. Gabr. conſ. 181. nu. 3. lib. 2. cum alijs per Garz. de beneſ. 3. p. cap. 1. num. 2. & ſeqq. Rot. dec. 721. nu. 1. & 6. p. 1. diuerſ.

7 Et in puncto, quòd character clericalis non tollitur per bigamiam; firmat Butr. in c. Ioannes. nu. 17. vbi quod clerico non poteſt euelli character per bigamiam. Imol. nu. 18. in fin. de cleric. coniug. Et eandem opinionem ſæpius amplexa eſt Rota, & ſignanter in d. Veronen. Penſionis 23. Febr. 1600. coram bo. me. Card. Lancellotto, & in Cæſarauguſtana Penſionis. 1. Iulij. 1611. coram S. me. Greg. XV. & in alia Cæſarauguſtana Penſionis. 18. Iunij. 1610. coram eodem Card. Lancellotto. in quibus in ſpecie dicitur, & pluribus auctoritatibus firmatur, quòd licèt per bigamiam Clericus priuetur exercitio, & priuilegio clericali, in fundamento tamen, ratione characteris, non deſtituitur clericatu, quodq. cap. 1. de bigam. in 6. non dicit, quòd bigamus non ſit clericus, ſed ſolum, quòd eſt nudatus omni priuilegio.

Præterea quatenus etiam per bigamiam qualitas, ſeu character clericalis extingueretur, quòd tamen nulla ratione ſubſiſtit; nihilominus quia dictus Princeps fuit longè ante contractam bigamiam, & ſic tempore, quo ipſe erat clericus gaudens priuilegio clericali diſpenſatus ad retinendas penſiones, non obſtante bigamia contrahenda, dicendum foret, quòd fuit in eo mediãte dicta diſpenſatione, nedum dicti characteris clericalis exercitium, ſeu priuilegium, ſed etiam ipſe character præſeruatus: Diſpenſatio enim relaxat iuris diſpoſitionem, & impedit cur-
8 ſum, & effectum illius, eximitq. diſpenſatum à lege, vt latè per Sãchez de matrim. lib. 8. diſp. 1. num. 1. verſ. diſpenſari eſt aliquem à lege eximere.

Nec propterea dicta diſpenſatione ſtante, potuit ſuperueniens bigamia extinguere characterem, quem D. Princeps habebat impreſſum, ſed ea non obſtante D. Princeps remanſit clericus, vt prius ad effectum, ad quem fuit diſpenſatus.

Et ceſſat difficultas, quia in d. diſpenſa-

penſatione fuit expreſsè derogatum Concilijs generalibus, & ſic d.c.1.de bigam. in 6. deſumpto ex decretis Concilij generalis Lugduneñ, Ex quo enim Papa voluit Concilia generalia, & ſic diſpoſitionem d.cap.1. non obſtare D. Principi, quatenus prætendatur per d.c.fuiſſe etiam inductam pœnam amiſſionis characteris clericalis, vtique fateri oportet D. Principem fuiſſe etiam à pœna dictæ amiſſionis mediante dicta diſpenſatione præſeruatum.

Atque hinc patet etiam reſponſio ad id, in quo multum inſiſtebãt ſcribentes pro Illuſtriſſ. D.Cardinali titulare, quòd licet bigamia non extinguat characterem, eundemq. tamen adeo mortificat,vt bigamus nõ poſſit dici,nec cenſeri clericus,neque etiam ad effectum retinendi penſiones, quia certum quidem eſt, quod vt ſupra dictum fuit, bigamus denudatur omni priuilegio clericali. d.c. 1.de bigam. in 6. quia etiam nõ poteſt deferre habitum clericalem, nec tonſuram, vt cauetur in eod. cap.1. quod tamen eſt permiſſum clerico coniugato.

9 Verum id locum minimè obtinet in bigamo diſpenſato, quia in eo,in quo eſt diſpenſatus eſt verus clericus, quia habet characterem,& gaudet priuilegio,ſuper quo eſt diſpenſatus; & quoad dictum effectum retinet clericatum penitus illæſum, vt benè per Turrecrem. in c. quiſquis. ante nu.1. verſ.niſi cum tali diſpenſetur. & ibid. Præpoſ.ante nu.1.verſ. tamen ſi corrigatur. diſt.84. ac propterea d. Princeps, qui erat diſpenſatus ad obtinendum penſiones,non obſtãte bigamia,fuit tempore tranſlatæ in eum penſionis verus clericus ad d. effectum: Bigamia enim non ſubſtulit clericatum, vt ſupra dictũ fuit, nec ſtante diſpenſatione, illius effectum, ſeu priuilegium.

Nec obſtat, quòd D. Princeps nõ fuit diſpenſatus ad retinendum priuilegium, ſeu exercitium characteris clericalis, ſed tantum ad retinendũ, ſeu obtinendum penſiones Eccleſiaſticas, non obſtante bigamia, quia eo ipſo quòd fuit diſpenſatus ad obtinendum penſiones non obſtante bigamia,fuit diſpenſatus ad retinendum priuilegium, ſeu exercitium characteris clericalis ad d. effectum, cum enim ex ſtylo, & obſeruantia Sedis apoſtolicæ penſiones non concedantur niſi clericis, vtique inter priuilegia d. characteris connumerari debet habilitas, ſeu capacitas obtinendi penſiones, & ſic clericus diſpenſatus.vt non obſtante bigamia contrahenda poſſit retinere, & conſequi penſiones;proculdubio dicitur diſpenſatus ad retinendum exercitium, ſeu priuilegium characteris clericalis.

Quinimò cum, vt dictum eſt ex ſtylo Curiæ, penſiones non concedantur, niſi clericis, cum exercitio, ſeu priuilegio clericali,ſemper quod diſpenſatur clericus ad retinendum penſiones,non obſtante bigamia cõtrahenda, cenſetur diſpenſatus ad
10 retinendum priuilegium characteris clericalis. ad trad. per Ioa.Andr. in c. cum eo. ad fin. verſ. hac ratione videtur. de elect.lib.6. Abb. in c. cũ in cunctis.§.cum verò.nu.9.de elect. Hoied. de incompar.benef.2.p.c.12. num.82.

Non obſtat, quòd diſpẽſatio porrigitur tantùm ad ea, quæ ſunt inſeparabilia à facultate retinẽdi penſiones non autem ad ea, quæ ſunt etiam à dicta facultate ſeparabilia, ita quòd cum facultas retinendi pẽſionem poſſit ſubſtineri abſque clericatu, illiusq. exercitio,videlicet in merè laico,non poſſit inferri ex eoq. D. Princeps fuit diſpenſatus ad retinendum penſiones, fuit etiam diſpẽſatus ad retinendum clericatum, & illius priuilegium, quia ſtante ſtylo, & obſeruantia Curiæ clericatus, & illius exercitium eſt omninò inſeparabile à facultate retinendi penſiones, neque enim dicta facul-

tas

tas ſtante d. ſtylo poteſt ſine clericatu, & illius exercitio ſubſiſtere, & licèt non negetur, quòd poſſit concedi huiuſmodi facultas etiam laico, & ſic per Papam, d. facultas non poteſt ſubſiſtere ſine clericatu, ideoque verum quidem eſt, quòd quando Papa diſpenſat laicum, & ſic derogat d. ſtylo, tunc talis laicus poteſt retinere penſionem ſine clericatu, nec ſub tali diſpenſatione cenſetur conceſſus clericatus, verũ quando diſpenſatur clericus, vt non obſtante bigamia forſan contrahenda poſſit retinere penſiones, tunc cenſetur diſpenſatus ad retinendum exercitium clericatus, quòd requiritur ad hoc, vt clericus poſſit retinere pẽſiones proinde, ac cenſetur diſpenſa-
11 tus minor ad ſacerdotium, quando eſt diſpenſatus ad parochialem. Archid. in d. c. cum eo. nu. 2. verſ. quod dicitur. Io. Andr. nu. 4. verſ. ponit hic Archid. Butr. n. 4. & 5. de elect. lib. 6. Felyn. in c. poſtulaſti. num. 2. de reſcript.

Nec dicatur, quòd Papa intellexit D. Principem diſpenſare tamquam merè laicum ad obtinendum penſiones, non verò eidem etiam d. exercitium, ſeu priuilegium conſeruare, quia hoc nulla ratione ſuadetur, D. Princeps enim erat, vt ſæpè dictum eſt, longè ante diſpenſationem clericus, neque adhuc contraxerat bigamiam, & ſic retinebat, nedum characterem clericalem, ſed ipſius etiam exercitium; Vnde cum in hoc ſtatu exiſtens fuit diſpẽſatus, vt poſſet, & retinere, & conſequi pẽſiones, non obſtante bigamia, forſan contrahenda, incongruum planè eſſet aſſerere, quod Papa intellexerit eum diſpenſare tamquam purũ laicum, cum eſſet, vt dictum eſt clericus, & haberet characterem, qui neque etiam per bigamiam extinguebatur, ſed potius dicendũ eſt, quòd Papa voluerit ei præſeruare exercitium characteris, quem habebat impreſſum, ad effectum retinendi penſiones, & etiam quatenus opus eſſet ipſum characterem conſeruare.

Et quòd reuera Papa non intellexerit d. D. Principem diſpenſare tamquam purum laicum, ſed potius eidem voluerit per d. diſpenſationẽ præſeruare d. exercitium, ſeu priuilegium, quo D. Princeps fuiſſet denudatus per bigamiam niſi præceſſiſſet d. diſpenſatio, manifeſtè colligitur ex pluribus, & primo quia literæ d. diſpenſationis fuerunt inſcriptæ Michaeli Peretto Clerico Romano, nam hæc inſcriptio ſatis denotat, quòd Papa intellexit diſpenſare clericum ad retinendas penſiones, non autem laicum, & ſic quod d. D. Principi voluit præſeruare priuilegium, quòd alias per bigamiam amittebat. ad trad. per Caccialup. de penſ. q. fin. nu. 6. in fin. verſ. quod autem. & num. 7.

Secundo ponderandum videtur, quod ſi Papa voluiſſet D. Principẽ diſpenſare tamquam purum laicum, non fuiſſet opus eundem diſpenſare ſuper bigamia, ſed vnico verbo potuiſſet ſuper d. ſtylo Curiæ, ex quo (vt dictum eſt) penſiones non conceduntur, niſi clericis, diſpenſare, nulla facta mentione bigamiæ. Bigamia enim non facit aliquem per ſe incapacem penſionum, ſed incapacitas prouenit ex eo, quòd bigamia tollit priuilegium clericatus, quod requiritur ex ſtylo Curiæ ad effectum, vt quis ſit capax penſionum; Vnde ſufficit, quòd aliquis diſpenſetur, tamquam laicus: eo enim ipſo efficitur capax penſionũ, nec talem capacitatem amittit, licèt contrahat bigamiam.

Tertiò eſt etiam aduertendum, quòd Papa in dicta diſpenſatione expreſsè derogauit Concilijs generalibus, quod pari ratione ſuperfluũ fuiſſet, ſi voluiſſet D. Principem tãquam purum laicum diſpenſare, neque enim vllo Concilio cautum reperitur, quòd laicus bigamus ſit capax penſionum, ſed benè cautum

repe-

reperitur in Concilio generali Lugduneñ, quòd clericus bigamus non poſſit gaudere aliquo priuilegio clericatus, ac propterea Papa, qui voluit diſpenſare d. Principem, vt poſſit non obſtante bigamia retinere penſiones, & ſic gaudere priuilegio
12 clericatus, quoad dictam retentionem derogauit d. Concilio, & qualitas gratiæ declaratur ex derogatione obſtantiarum. Bald. in l. eam quam. nu. 36. C. de fideic.

Quartò eſt notandum, quòd Papa, quando vult aliquem habilitare ad penſiones tamquam laicum, id ſolet exprimere, vt apparet ex alio Indulto cōceſſo D. Principi à S. me. Clem. VIII. in quo expreſsè dicitur, vt poſſit obtinere penſiones, tamquam merè laicus; Vnde cum in hac diſpenſatione nullam prorſus mentionem fecerit laicalitatis, meritò dicendum eſt diſpenſaſſe D. Principem tamquam clericum, & ſic eidem præſeruaſſe priuilegium, ſeù exercitiū characteris clericalis, quem tunc habeat impreſſum.

13 Quintò, eo magis prædicta admittenda videntur, quòd cum penſiones ex ſtylo, & obſeruantia Sedis Apoſtolicæ, vt ſupra dictum eſt, non reſeruentur, niſi pro clericis, habeātq. annexam ſpiritualitatem, quæ non cōmunicatur laicis. Garz. de beneſ. par. 1. cap. 5. nu. 10. & 19. multò veriſimilius eſt, quòd Papa voluerit D. Principi iam tunc clerico exiſtenti priuilegium clericatus præſeruare, quàm vti merum laicum diſpenſare, & præſertim, quia neque etiam poſt bigamiam D. Princeps efficiebatur merus laicus, & ſemper retinebat characterem ei ſemel impreſſum, & ſolum amittebat exercitium d. characteris, quod ei dicta diſpenſatio præſeruauit.

Nec obſtat, quòd etiam ſi D. Princeps retinuerit non obſtante bigamia, characterem clericalē, & ſtante diſpenſatione, etiam capacitatem obtinendi penſiones, & ſic priuilegium, & exercitium dicti characteris, quoad d. effectum, vt reuera retinuit, nihilominus non potuit dici capax iuxta facultates conceſſas bo. me. Cardinali Montalto, ita, vt in eum potuerit per d. D. Cardinalem transferri d. penſio, quia negari non poteſt, quin reuera d. D. Princeps ſtante retentione fuerit clericus cum ſuo exercitio, & ſic perſona Eccleſiaſtica, vt ſupra fuit oſtēſum, ac per conſequens capax d. translationis etiam iuxta formam primi Indulti D. Cardinalis, aut certè ſi non potuit dici perſona Eccleſiaſtica, ad effectum tamen obtinendi penſiones tantum, fuit indubitantèr clericus, & ſic capax dictæ translationis ſaltem vigore ſecundi Indulti.

Nec obſtat, quòd non fuit clericus quoad omnes effectus clericatus, quia ſufficit, quòd fuerit clericus ad effectum obtinendi pēſiones, neque enim ſubſtineri poteſt, quod dicitur, quòd d. Indultum ſit intelligendum de clerico gaudente om-
14 nibus priuilegijs clericatus, quia verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, & ſic de clerico, qualis oportet, vt ſit inſpecto ſtylo, & obſeruantia Curiæ ad effectum, vt poſſit obtinere penſiones. iux. trad. per Doct. in c. quoniam. Abb. vbi ſup. Dec. nu. 4. Abb. nu. 8. de offic. deleg.

Non obſtat, quòd in ſecundo etiā Indulto non datur facultas D. Cardinali transfereñ penſiones in clericum, ſed in laicum, cum clauſula, ex nunc prout ex tunc, ſe fecerit inſigniri charactere clericali, qui ſi fuit data facultas transferendi in clericum inſignitum tempore translationis charactere clericali, qualis erat D. Princeps, vt ſupra probatum eſt, & contrarius intellectus nulla ratione fundatur.

Non obſtat, quòd D. Princeps fuit diſpenſatus tantum ad effectū, vt poſſet conſequi, & retinere penſiones reſeruandas, & reſeruatas,

non

non autem etiam ad effectum; vt in eum poſſint transferri pēſiones, quia etiam translatio eſt nouæ penſionis reſeruatio: fit enim per viam extinctionis primæ, & creationis, ſeu reſeruationis nouæ penſionis, & pen-
15 ſio translata quicquid ſit reſpectu titularis, reſpectu certè translationis eſt noua penſio, adeoq. ſub Indulto retinendi penſiones reſeruatas, & reſeruandas comprahenditur etiam penſio translata, vt in puncto de Indulto conceſſo militibus Lauretanis fuit dictum coram S. mem. Greg. XV. deciſ. 18. nu. 3. & de Indulto transferendi penſiones reſeruatas, & reſeruandas in vna Romana Penſionis. 17. Iunij. 1622. coram R.P.D. meo Buratto.

Nec denique obſtat, quòd D. Princeps eſt diſpenſatus tantū ſuper matrimonio contrahendo in habitu militiæ regularis, quia hoc manifeſtè repugnat verbis dictæ diſpēſationis, ex illis enim apparet, quòd D. Princeps fuit diſpenſatus, vt poſſit retinere, & conſequi penſiones, ſiue contingat ipſum aliquam militiam ſuſcipere, & in ea matrimonium cum diuerſis ſemel, & pluries contrahere, etiam præter, vel contra formam ſtabilimentorum d. militiæ, ſiue etiā non contingat ſuſcipere aliquam militiam, & ad ſecunda, & plura alia vota laicalia, aut ſecundas, vel plures nuptias tranſire.

Nec verba illa ad ſecunda, aut etiam plura alia laicalia vota, aut ſecundas nuptias &c. poſſunt aliqua ratione intelligi de nuptijs contrahendis in habitu militiæ, quia Papa conſiderauit duos caſus, videlicet, quòd poſſet contingere, quod Princeps effectus miles matrimonium ſemel, vel pluries cōtraheret, & quod non ſuſciperet militiam, & ad ſecunda, & plura alia laicalia vota tranſiret, & quoad primum caſum expreſſis verbis ſupra prouidit, quoad alium verò per illa verba, Et ad ſecunda, & etiam plura alia laicalia vota &c. vt manifeſtè apparet ex ipſa lectura d. diſpenſationis ex quo videtur remoueri penitus omnis difficultas.

R. P. D. VIRILI

Ferrarieñ Penſionis. 21. Martij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Facultas circa penſionum translationes conceſſa Cardinali Montalto.*
2 *Clericus quis dicitur, & eſt perſona eccleſiaſtica habens primam tonſurā.*
3 *Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam.*
4 *Bigamus priuatur omni priuilegio clericali.*
5 *Sed remanet clericus.*
6 *Diſpenſatio præuentiua, & preſeruatiua quid operetur.*
7 *Et ita diſpenſatus remanet, ac ſi non indiguiſſet diſpenſatione.*
8 *Idem eſt, eſſe habilem de iure communi vel ex diſpenſatione.*
9 *Clericus diſpenſatus ad bellum præſeruatur ab irregularitate.*
10 *Iudices in vim priuilegij antecedentes præſeruantur ab irregularitate.*
11 *Derogatio Concil. gen. comprabendit textum ab eo deſumptum.*
12 *Diſpenſationis tempus attendi debet.*
13 *Penſio extinguitur per contractum matrimonij.*
14 *Diſpenſationis pars aliam ſupplet.*
15 *Voluntas ex inſcriptione declaratur.*
16 *Retentio faciliùs datur, & diſpenſatio, vt quis miniſtret in ordine iam ſuſcepto.*
17 *Gratia recipit interpretationem à ſtylo.*
18 *Gratiæ qualitas, & intentio concedentis ex derogatione colligitur.*
19 *Diſpenſatus conſeruatur illæſus.*
20 *Diſpenſatus ad penſiones non cenſetur diſpenſatus ad translationes.*
21 *Et quando id non procedat.*
22 *Fictio poſtliminij fingit quem nunquā fuiſſe apud hoſtes.*
23 *Bigamia non eſt contraria clericatui.*

Cæci

24 *Cæci ſi diſpenſentur ad ſuccedendum, remanet tamen macula.*
25 *Legitimatio facta cum derogatione obſtantium tollit omnem maculam.*
26 *Papa diſpenſans in defectibus iuris poſitiui verè diſponit.*
27 *Clericus incedens in habitu, & tonſura gaudet priuilegio canonis, & fori.*

DECISIO XCVI.

1 Sixtus Papa Quintus Cardinali Montalto ex ſorore germana Pronepoti duas facultates transferendi penſiones conceſſit, Vnam ad fauorem vnius, vel plurium perſonarum Eccleſiaſticarum, quibus tranſlationes ſuffragari voluit perinde, ac ſi per ipſum Pontificem conſiſtorialiter legitimis, & vrgentiſſimis cauſis de Cardinalium conſilio factæ fuiſſent; Alteram ad fauorem vnius, vel plurium perſonarum etiam Hoſpitalium Regularium expreſsè profeſſorum, aut aliàs ſimilibus de cauſis incapacium, aut nondum clericali charactere inſignitorum ex nunc, prout ex tunc poſtquàm eodem charactere fuerint inſigniti.

Idem quoque Sixtus diſpenſauit D. Principem Perettum Pronepotē iam clericali tonſura inſignitum ad retinendum, & recipiendum quaſcumque penſiones reſeruatas, & reſeruandas, etiam ſi contigerit, vel nō contigerit contrahere matrimonium cum quacumque muliere etiam vidua, & ſucceſſiuè cum diuerſis nupta, ac aliter corrupta ſemel, vel pluries, & ad ſecunda, ac etiam plura laicalia, ſeù matrimonialia vota, aut ſecundas nuptias tranſire, decernendo per contractum matrimonij etiam plures, vt præfertur reiterati penſiones minimè extinctas eſſe, aut fore, minusq. annullari, aut inualidari, cū derogatione Prouincialium, Synodalium, Lateraneñ; aliorumq. etiam Generalium Conciliorum, necnon Pij Papæ Quinti declarantis penſiones per futuri matrimonij contractū extinctas cenſeri.

Virtute ſupradictarum facultatū Cardinalis Montaltus annuam penſionem ſcutorum trium millium auri in auro ſibi reſeruatam ſuper fructibus Epiſcopatus Ferrarieñ tranſtulit ad fauorem Principis Peretti eius fratris, & diſputato Dubio coram Remboldo ſub die 14. Iunij. 1624. dixerunt Domini translationem ſuſtineri, quo iterum repropoſito ſub die 15. Maij. 1626. Domini ſteterunt in deciſis. Vnde cum D. Cardinalis Lenius voluiſſet tertia vice audiri, vtraque parte informante ſub die 21. Martij. 1627. cenſuerunt Domini, non eſſe recedendum à deciſis tàm inſpectis ambabus facultatibus Cardinalis Montalti, quàm diſpenſatione D. Principis.

2 Prima enim facultas transferendi eſt ad fauorem vnius, vel plurium perſonarum Eccleſiaſticarum, & D. Princeps ad differentiam laicorum ſecundum ſubiectam materiam penſionis, eſt perſona Eccleſiaſtica, cum habeat primam tonſuram, quæ efficit, vt dicatur clericus, & perſona Eccleſiaſtica. c. cum contingat. de ætat. & qualit. cap. cleros. 20. diſt. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 2. Lap. alleg. 138. nu. 12. & dixit Rota in Abulen. Penſionis. 27. Iunij. 1608. corā Cardinali Lancellotto. & in Veronen. Penſionis. 23. Februarij. 1600. corā eodem. in qua dum ageretur de interpratatione Indulti Pij Quinti ad fauorem Cardinalis Alexandrini, vt poſſet transferre penſiones in perſonas Eccleſiaſticas, fuit dictum, Marchionem Bonellum vxoratum eſſe perſonam Eccleſiaſticam, ex quo
3 habebat primam tonſuram, Verba enim de perſonis Eccleſiaſticis ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam penſionum, de quibus Sixtus Quintus loquebatur. Aym. conſ. 16. nu. 3. Seraph. dec. 398. num. 7. & dec. 121. nu. 11. & dec. 559. nu. 2. & ideò ad effectum penſionis acquirē-

dæ

dæ Princeps dicitur perſona Eccleſiaſtica per præallegata.

Secunda verò facultas transferédi eſt ad fauorem illorum, qui non fuerint clericali charactere inſigniti; ex nunc prout ex tunc poſtquam eodem charactere fuerint inſigniti, & conſequenter multò magis virtute iſtius ſecundæ facultatis, ſat eſt quod Princeps iam haberet tonſurã, cum hìc Sixtus conformet ſe cum eiſdem verbis Concilij ſeſſ. 23. c. 2. ibi (qui iam Clericali Tonſura inſigniti eſſent) vnde tales habẽtur pro clericis, & perſonis Eccleſiaſticis ad effectum penſionis.

4 Neque obſtat, quòd Princeps per bigamiã remanſerit denudatus omni priuilegio clericali. cap. 1. de bigam. in 6. & ideò non ſit perſona Eccleſiaſtica, ſed purus laicus, & qualitas clericalis remanſerit extincta, cum ſecundum Theologos prima tonſura non ſit ordo, nec imprimat characterem, quia quicquid dicant Theologi, magis communis ſententia Canoniſtarum tenet contrarium, quàm Rota pluries ſequuta eſt, quod ſcilicet prima tonſura ſit ordo, & clericalis character indelebilis, & bigamus amittat quidem priuilegia, ſed non characterem indelebilem, & remaneat clericus. tex. enim in cap. 1. dicit quod bigamus
5 eſt nudatus omni priuilegio clericali, non tamen dicit, quòd non remaneat clericus, ita tenent Butr. in cap. Ioannes. nu. 17. Imol. nu. 18. in fin. de cler. coniugat. cap. cum contingat. & ibi gloſ. in verb. Abbati. de ætat. & qualit. Hoſt. col. 1. Io. Andr. col. 2. Butr. n. 6. Card. quæſt. 2. Aegid. q. 7. Anchar. in fin. Abb. nu. 1. Gemin. in cap. Cleros. col. 3. in fin. vbi Præpoſ. nu. 4. diſt. 21. Abb. in cap. 1. nu. 6. de vit. & honeſt. cleric. Felin. in c. ſicut pro certo. n. 2. de Simon. Gab. conſ. 181. nu. 3. lib. 2. Rot. diuerſ. dec. 731. nu. 5. & 6. p. 1. Sylueſt. in ſumma. in verb. Ordo. Couarr. in cap. quia nos. nu. 4. de teſtam. Card. in clem. dudũ. in 8. not. de ſepult. Gregor. dec. 516. nu. 8. & 9. Rot. dec. 1. num. 6. de bigam. in nou. & fuit dictum in ſupradicta Veroneñ Penſionis. & in Cæſarauguſtana Penſionis. 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto. ſtant enim ſimul quod quis remaneat clericus, non tamen gaudeat priuilegijs clericorum. Abb. in c. 1. nu. 6. de vit. & honeſt. cleric. & propterea Princeps per characterem impreſſum, & indelebilem habitu ſemper remanet clericus.

Nec dicatur, quòd per bigamiam amittantur clericorum priuilegia & eorum exercitium, illiſq. Princeps remanſerit denudatus, & character mortificatus. iuxta d. c. 1. de bigam. in 6. quia cum Sixtus Quintus ad effectum penſionis (vt ſupra relatum eſt) diſpenſauerit Principem ante incurſum bigamiæ, verſamur in diſpenſatione præuentiua, & præſer-
6 uatiua, quæ remouendo de medio obſtaculum Canonis inductiui bigamiam impedit incurſum bigamię, & efficit vt remaneat non ſolũ præſeruatus clericatus habitu indelebilis, ſed etiam exercitium ad effectum diſpenſatum reſpectu penſionum, iuxta tenorem diſpenſationis præuentiuæ, ac ſi bigamia, nunquam eſſet incurſa, itaut remaneat Princeps in eodem ſtatu primæuo; prout erat ante bigamiam. Turrecrem. in c. quiſquis. ante nu. 1. & ibi Præpoſ. nu. 1. & Gemin. ibid. diſt. 84. Molin. de iuſt. & iur. tom. 2. tract. 2. diſput. 108. verſ. quoniam eo ipſo. Suarez. de leg. lib. 6. cap. 11. n. 4. & 5. Sanch. de matrim. lib. 8. diſput. 1. n. 1. Azor. inſtit. moral. lib. 5. cap. 15. in princ. &
7 quod ita diſpenſatus remaneat idem ac ſi non indiguiſſet diſpenſatione. Io. Andr. in regul. in Generali. nu. 3. verſ. quadrageſimus ſeptimus. de reg. iur. in 6. tanta enim eſt vis Apoſtolicæ diſpenſationis præuentiuæ quoad defectus iuriſpoſitiui, quod quis dicatur eſſe in eadem habilita-
8 te, & idem ſit eſſe habilem de iure

ſ com-

communi, vel ex diſpenſatione Papæ. Anchar.conſ.404.in 1.dub.Dec. conſ.542.num.4.Rebuff. ſuper concord.Rub.de collat. §. præfatiq. Ordinarij.in verb. idoneis. Idemq. ſit eſſe habilem de iure, quàm ex priuilegio, tàm in odioſis, quàm in fauorabilibus. Bald. in l.cum ex oratione.in princ.ff.de excuſ.tut.Rol.conſ. 79.nu.7.lib.1. & propterea deciſ. in Cæſaraugustana penſionis.18.Iunij. 1610. coram Cardin. Lancellotto num. 13. dicit, quòd vbi adeſt diſpenſatio Papæ præſeruatur clericatus ad effectum penſionis, nec per bigamiam amittitur clericatus. & trad. Capr.concl.97.num.92. ſicuti
9 diſpenſatio clerici ad bellum præſeruat ab irregularitate. Molin. d. 2. tom.de iuſt. & iur. tract.2.diſp.108. Auil. de cenſur. par.7. de homic. in bello.diſput.6. dubit.2. in 2. concl.
10 & iudices in vim priuilegij antecedentis præſeruantur ab incurſu irregularitatis. Sair. de cenſ.lib.6.c.18. ſi ergo impeditur incurſus bigamiæ, pinguius ius cōceſſit Principi Papa, quam ſi expreſsè diſpenſaſſet ſuper bigamia.

11 Eoq. magis quia Sixtus derogauit Concilijs generalibus, & ſic d. cap.1. deſumpto ex Concilio generali Lugdunenſi. Dec.conſ.341.nu. 10.verſ.& in tali clauſula. Prob. ad Monach.in c.cum in tua. nu.24. de conſuet. Abb.in c.ex parte.n.2.verſ. ſaltim in genere de capell. monach. Gozzad.conſ.6.n.53. & fuit dictum in Concheñ exemptionis decimarū. 17.Martij.1589.coram Orano.

Nec obſtat, quòd in diſpenſatione Principis adſint verba (ſi contigerit contrahere matrimonium &c.) quaſi cum verba ſint conditionalia effectus diſpenſationis fuerit collatus poſt incurſam bigamiam, quia omiſſo quod verba dicunt (& ſi cōtingerit, vel non contigerit, &c.) quæ fuerunt appoſita vt exprimerētur caſus diſpēſationis, cum Papa de pręſenti diſpenſet, ex quo vtitur verbo temporis præſentis diſpenſamus,
12 diſpenſatio dicitur pura, & præuentiua cum tempus diſpenſationis attendi debeat, licèt vt præuentionis executione & effectu quis fruatur, expectandi ſint caſus futuri expreſſi in diſpenſatione.Gig.de penſ.cōſ.23 n.10.verſ.puto tamen.& fuit dictum in Cæſaraugustana penſionis.18.Iunij.1590. coram Gypſio.

Et quòd effectus diſpenſationis ſit purus ante incurſum bigamiæ apparet ex ſequentibus verbis diſpenſationis videlicet, (Decernentes per contractum matrimonij etiā pluries, vt præfertur reiterati, penſiones minimè extinctas eſſe, aut fore, minuſque annullari, & inualidari) ergò
13 præueniendo, & præſeruando; nam cum per contractū matrimonij penſiones, extinguerentur. Gig.de penſ. quæſt.54. & conſ.23.nu.7.& 10. & dicitur in ſupradicta Cæſaraugustana penſionis. 18.Iunij.1610. coram Card. Lancellotto. Papa non reuiuiſcendo penſiones, ſed præueniendo caſum extinctionis reliquit eas in
14 primæuo ſtatu, & vna pars diſpenſationis aliā ſupplet, & declarat. l.qui filiabus. ff.de leg.1. & propterea ſupradicti DD. diſtinguunt tantū inter diſpenſationem antecedentē & ſubſequentem, nam antecedens præſeruat, ſubſequens tollit Suarez.de leg. d. lib.6. c.11.nu.4. Molin.d.diſput. 108.§.eſt vero.Azor.inſtit.moral.lib. 5.cap.15. in princ.

Nec dicatur, quòd Papa diſpenſauerit cū Principe tamquam laico, qui de iure eſt capax penſionis temporalis, non autem tanquam perſona Eccleſiaſtica, quia apertè apparet Papā voluiſſe diſpenſari cum eo vti habente primam tonſurā, & perſona Eccleſiaſtica, tum quia literę diſpenſationis ſunt inſcriptæ Michaeli cle-
15 rico, ex inſcriptione enim declaratur Papæ voluntas ad ea quæ tradit Io. And.in reg.non licet.n.2.de reg.iur. in 6.Lap.alleg.7.per tot.Gig. de pēſ. q.22.nu.8.Rot.in Toletana Indulti.

14

14.Martij.1625. coram Remboldo. tum quia ſi Princeps non obſtañ bigamia remanebat clericus, & habebat characterem indelebilem ſecundum opinionem Canoniſtarũ à Rota approbatam, vt ſupra dictum eſt, ſit potius veriſimile, quòd Papa voluerit conſiderare hanc qualitatem, quàm Princeps habebat, & præſeruare exercitium characteris impreſſi ad effectum retinendi & conſequendi penſiones, cum longè facilius detur
16 retentio, & diſpenſatio, vt quis miniſtret in ordine iam ſuſcepto. Seraph. deciſ.625.num.6. & in puncto bigamiæ. Sanchez.de matrim. lib.7. diſput. 86. tum quia cum de ſtylo Curiæ pro penſionibus requiratur clericatus, intentio Papæ, & eius
17 gratia recipit interpretationem à ſupradicto ſtylo. Felin. in cap. ſuper litteris.nu.8.de reſcript. Caſſad. dec. 12.num.14. de præbend. Put. deciſ. 181.num.6.lib.1.tum quia pro penſione ad fauorem laici non requirebatur decogatio Conciliorum etiam
18 generalium, ex derogatione colligitur qualitas gratiæ & intentio Papæ. Bald.in l.eam quàm. nu.36.C. de fideicom. tum quia iſta diſpenſatio eſt præuentiua, & ſic reſiſtit incurſui bigamiæ, vt ſupra deductum eſt, tùm quia ſequeretur quod ante bigamiam Princeps retineret penſionem vti clericus, poſtea verò vti laicus, & iſta mutatio non præſumitur, ſed potius continuatio, & cõſeruatio eiuſdem ſtatus, tùm quia magis conuenit decori Eccleſię, vt tamquam clericus retineat & acquirat penſiones, quàm vti laicus, tùm quia parum, aut nihil iſta diſpenſatio ſuffragaretur, ſi intelligeretur conceſſa vti laico.

Non obſtat, quòd Princeps non gaudeat priuilegio fori, & alijs priuilegijs, ſeù effectibus clericatus, quia ſufficit, quòd ſit diſpenſatus pro penſionibus, nam in hoc caſu diſpenſa-
19 tionis retinet Princeps clericatum illæſum. Turrecr.in cap.quiſquis.in princ. verſ.niſi cum tali diſpenſetur. & ibi Prępoſ.verſ.tamen ſi corrigantur.& Gemin.diſt.84.

20 Nec obſtat, quòd diſpenſatio ad obtinendas, & conſequendas pẽſiones reſeruatas, & reſeruandas non compræhendat caſum translationis penſionis, niſi exprimatur, vt videtur deſumi ex Verall.dec.322.p.2.& ex dec.143.nu.1.p.2.in recent. quia in
21 ſupradicta diſpenſatione ſub verbis retinendi, recipiendi, conſequẽdi, ac exigendi penſiones reſeruatas, & reſeruandas compræhenditur etiã caſus per viam translationis. Greg.dec. 18. nu. 3. & fuit dictum in Romana penſionis.17.Iunij.1622.coram Buratto.& ratio eſt, quia in trãslatione extinguitur penſio antiqua, & reſeruatur noua. Gabr.conſ.186.n.6.lib.1.

Non obſtat, quòd præuentio, & præſeruatio diſpenſationis operetur quoad culpam, & pœnam, non autem quoad antiquum ſtatum perſonæ Eccleſiaſticæ, de quo bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultauerit explicitè, & implicitè contrarium, vt fit in poſtliminio, in
22 quo fit occultatio contrarij per fictionem contra veritatem fingendo numquam quem fuiſſe apud hoſtes. §.ſi ab hoſtibus. verſ. nam poſtliminiũ.inſtit.quib.mod.iuſp.pot.ſoluat. l.poſtliminij. ff.de capt.& poſtlimin. reuerſ. nam exemplum poſtliminij ſubſequitur factũ, & ideò per fictionem requiritur ſublatio, & occultatio illius, quod habuit effectum, at in diſpenſatione præuentiua, non requiritur aliqua occultatio, cum illa præſeruet ab incurſu bigamiæ, vt ſupra deductum eſt; vnde ſi non ſequitur euentus, & factum incurſus bigamiæ, non requiritur occultatio, vltra quod ſecundum opinionem Canoniſtarum poſt bigamiam remanet clericatus impreſſus indelebilis, & ſic bigamia non eſt contra-
23 ria clericatui, nec illi repugnat. Io. Andr. in cap. ſuper nu. 12.de bigam. Rot.d.deciſ.vnic.nu.3.de bigam. in

ſ 2 nou.

nou. Nauarr. de reddit. eccleſ. monit. 1. quæſt. 57. nu. 9. in fin. & num. 12. & 13. Archidiac. in cap. Lector. nu. 2. diſt. 34. ſed ceſſat priuilegiorũ exercitium per diſpenſationem. c. 1. de bigamis. in 6. quæ diſpoſitio, ſeù obſtaculum quoad exercitium, ſi forſan habet vim contrarij, non ſolùm occultatur, ſed de medio tollitur, & conſeruatur exercitium clericatus ad effectum penſionum ex diſpenſatione præuentiua ſupradicta cum derogatione Conciliorũ etiam generalium, & ſic d. c. 1. de bigam. in 6. de quo propterea nulla eſt habenda conſideratio.

24 Nec etiam applicatur exemplum cæcorum, & mancorum, & curuorum, & ſpurij, qui ſi diſpenſentur ad ſuccedendum, remanet macula. Achill. dec. 6. nu. 2. qui fil. ſint legit. Seraph. dec. 351. nu. 14. prout cæci, manchi, & curui remanent cum eorũ defectu, quamuis diſpenſentur.

25 Primò, quia vbi Papa plenariè legitimat, vel cum derogatione obſtantium remouetur omnis macula natiuitatis. gloſ. in authen. quibus mod. natu. effician. ſui. §. fin. in verb. participium. Caſtr. conſ. 41. num. 2. lib. 2. Anchar. conſ. 225. num. 2. Peregr. de fideicom. art. 23. nu. 32. verſ. ſecunda eſt, & paulò poſt verſ. cum derogatione obſtantium. Rot. dec. 505. n. 6. p. 1. diuerſ. hic autem Papa diſpenſauit cum derogatione ampliſſima omnium Conciliorum, etiam generaliũ, & ſic d. cap. 1. de bigam. in 6.

Secundò exempla ſupradicta ſunt in caſibus, in quibus macula eſt incurſa, hic incurſus bigamiæ nõ euenit ob diſpenſationem præuentiuam, & ob derogationem c. 1. de bigam. in 6. eſt obuiatum denudationi exercitij clericatus ad effectum pẽſionis. Oldrad. conſ. 327. in princ. Bar. conſ. 17. num. 1. & 2. lib. 2. Feder. de Sen. conſ. 30. verſ. ſed diſpenſatio non eſt. Bellam. conſ. 32. nu. 5. & 17. Abb. in cap. fin. nu. 4. de ſchiſmat.

Tertiò, quicquid ſit quoad defectus naturales, ſi illi per diſpenſationem Papæ remoueantur, vel ne, & requiratur fictio, vt tradunt DD. in l. Gallus. §. quid ſi tantum. ff. de lib. & poſthum. Bart. in l. fin. nu. 2. C. de his qui ven. ætat. impetr. vtique in defectibus iuris poſitiui ſi Papa diſ-

26 penſat verè, & non fictè diſponit, & præueniendo efficit, vt etiam ſecundum rei veritatem nunquam ſit incurſa bigamia, vel irregularitas inducta ex diſpoſitione Canonis, ita vt propterea verè, & propriè ſemper quis remaneat idem, prout ab initio erat ante bigamiam, vel caſum irregularitatis. cap. lector. diſt. 34. vbi Archidiac. num. 2. Turrecrem. in cap. quiſquis. ante num. 1. verſ. niſi cum tali diſpenſetur. Præpoſ. verſ. tamen ſi corrigantur. Gemin. ſuper 1. gloſ. verſ. nihilominus. diſt. 84. Io. Andr. in reg. in generali. nu. 3. de reg. iur. in 6. Oldrad. conſ. 215. nu. 5. Dec. in cap. at ſi clerici. §. de adult. nu. 168. de iudic. & conſ. 206. nu. 6. Rot. diuerſ. deciſ. 505. nu. 3. in fin. par. 1.

Gratia Clementis Papæ VIII. non indiget Princeps, niſi ad effectũ non geſtandi habitum, & tonſuram, cum (quicquid ſit reſpectu penſionum, quas Princeps obtinebat, & non deferebat habitum, & tonſurã, & ideo intrare poſſet Conſtitutio Sixti V. contra non incedentes &c. aduerſus quam adeſt gratia Clem. VIII. & reualidatio) tamen reſpectu iſtius penſionis nuper tranſlatæ, de qua agitur non intrat Conſtitutio, cum poſt gratiam de non incedendo in habitu, & tonſura fuerit acquiſita; Conſtitutio enim Sixti extinguit pẽſiones ob non delationem habitus, & tonſuræ, non tamen reddit illum incapacem obtinendi penſiones futuras.

Nec obſtat, quòd d. Conſtitutio Sixti innouet Conſtitutionẽ Bonifacij VIII. relatam in cap. vnico. de cler. coniug. in 6. quia Conſtitutio Bonifacij loquitur in clerico, qui cũ

vnica

vnica virgine contraxerit, nam ſi tonſuram, & veſtem clericalem deferat, retinet duo priuilegia, illud videlicet cap. ſiquis ſuadente. 17. quæſt. 4. Alterum quod non poſſit côueniri coram Iudice ſæculari pro ſuis delictis, iuxta Pariſieñ Concilium, ſi verò non deferat, priuatur iſtis duobus priuilegijs, ex qua Conſtitutione Bonifacij nihil poteſt inferri ad incapacitatem clerici gaudentis penſionibus, & non deferentis habitum, & tonſuram reſpectu acquiſitionis penſionis futuræ.

Atque ex his, & alijs melius explicatis in duabus deciſionibus Remboldi, ita fuit reſolutum &c.

R. P. D. MERLINO

Mantuana Penſionis. 4. Decembr. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Gratia quando non dicatur ſubreptitia.*

2 *Et ad vitandam ſubreptionem ſufficit in genere fuiſſe cogitatum.*

3 *In translatione penſionis non eſt neceſſaria expreſſio, quæ fit in reſeruatione.*

4 *Penſio translata non dicitur nouum grauamen, ſed mutatio perſonæ.*

5 *Mentio non eſt facienda iuris euentualis, quod poteſt eſſe, & non eſſe.*

6 *In translatione penſionis non eſt neceſſaria mentio regreſſus.*

DECISIO XCVII.

BErtazzolus erat reſeruatarius omnium fructuum parochialis eccleſiæ ſanctæ Cæciliæ loci Liliolæ Mantuanæ Diœc. dempta ſolùm côgrua pro Rectore. Vndè cum ad illius fauorem bon. me. R.P.D. Stella ſenior reſignaſſet Canonicatum, & Præbendam Baſilicæ Lateraneñ, fuit eidem D.Stellæ reſeruata penſio annua ducatorum 220. ſuper fructibus dictæ eccleſiæ S. Cæciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd ſi contingeret D. Stellã præmori Bertazzolo, huiuſmodi penſio accreſceret non Rectori pro tempore, ſed ipſi Bertazzolo reſeruatario perindè, ac ſi nunquam dicta penſio reſeruata fuiſſet. Verùm cum poſteà idem D. Stella obtinuiſſet à San. mem. Gregorio XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam penſionẽ transferendi, illamq. transtuliſſet in R. P. D. Stellam iuniorem nepotem. Dubitaui, an huiuſmod translatio ſuffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio ſubreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta non fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatem penſio extinguebatur, nec illius præiudicium fortaſſe cogitauerit Papa, cauſaq. pluries ſuper hoc diſcuſſa, hodiè tandem Domini affirmatiuè reſponderunt, ſcilicet translationem ſuſtineri; quoniam aut aſſerimus facultatem transferendi dictam penſionem conceſſam D. Stellæ ſeniori eſſe actum de ſui natura præiudicialem, aut negamus eſſe præiudicialẽ ſaltèm præiudicio conſiderabili, & neutro caſu intrat ſubreptio prædicta.

1 Non primo caſu, quia ſi Papa intellexit præiudicare, non cadit ſubreptio, nec opus eſt derogatione regulæ de iure quæſito non tollendo Dec.conſ.113.nu.7. verſ. non obſtat quod ex hoc. Cardin.Seraph.deciſ. 1445.nu.6. nihilq. refert quòd perſonas, quibus præiudicium inferebatur, non meminerit, ſiuè huiuſmodi perſonis ex iure communi, ſiuè ex ſpeciali diſpoſitione ius competeret. Caſſad. deciſ. 1. de priuil. & plenè Rota dec.48.nu.1.2.& 3.p.1. recent. in qua ab alijs deciſionibus receſſum fuit, & p.1.diuerſ.dec.240. nu. 21. & 22. vbi etiamſi Papa ius illud ignoraret, quia dùm facit actũ præiudicialem de ſui natura virtualiter

 liter

liter declarat afficere omnes perſonas, ad quas præiudicium ſpectare poteſt.

Amplius ſi ſubreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermiſſum in petitione illius gratiæ, quod ſi fuiſſet expreſſum, vel Princeps non conceſſiſſet, vel difficiliùs conceſſiſſet ex cauſa à iure approbata. c.ſuper literis, vbi Felin. nu. 8. de reſcript. plenè Sanchez de matrim.lib.8.diſput.21.n.11. & 17. Caſſad.dec.12.nu.14. de præbend. Rota dec.418.nu.1.par.1.recent. & fuſius in Conchen.beneficij.10.Maij 1610. coram bo.me.Card. Sacrato, quæ eſt 288. poſt ſecundum vol.cõſ. Farinac. ſanè hæc ratio nòn applicatur caſui noſtro, ſed retorquetur, quoniam fuiſſet narratum Pontifici, quòd extinctio penſionis ob dictam conditionem, & decretum tendebat in beneficium non Rectoris, ſed ipſius reſeruatarij, nedum hoc non retraxiſſet, vel difficiliorem reddidiſſet ipſum Pontificem, ſed imò procliuiorem effeciſſet, dum enim Papa intellexit præiudicare Rectori, qui præeſt curæ animarum, & ſuſtinet pondus æſtus, & diei, illiusq. conſenſui derogauit, multò magis credendum eſt, præiudicare voluiſſe cuicumque alteri, & præſertim reſeruatario, qui expectabat extinctionem pẽſionis ex titulo lucratiuo ſuæ reſeruationis, cuius ius proueniens ex priuilegio eſt lõgè debilius, quàm ſit ius Rectoris competens de iure communi, & ex debito ob ſeruitium, quod præſtat Altari; & propterea huic iuri reſeruatarij facilius fuiſſet derogatum, arg.l.eius militis.§.militiæ miſſus.ff.de milit.teſtam. Rom. conſ.327.nu.6. Tiraq.de retract.lib. 1.§.35.gloſ.4. num.42. in fin. & an aliquid, quod fuit tacitum, retraxiſſet Principem, vel faciliorem illum reddidiſſet coniecturis ex circumſtantijs per iudicem deligendis inquirendum eſſe tradiderũt. Caſſad. d.dec.12.nu.14. de præbend. & alij congeſti à Sanchez.d.diſput.21.nu. 19.lib.8.de matrim.

Vlterius Domini aſſequi poſſe exiſtimabant, Papam non penitùs ignoraſſe præiudicium, quod præter Rectorem alteri inferebatur ex dicta facultate transferendi, dùm in fine addidit clauſulam, (quod dicta facultas non poſſet impugnari ex eo quod dictam parochialem tunc, & pro tẽpore obtinens, nempè Rectores, aut alij quicumque intereſſe habentes ad dictam gratiam non fuerint vocati) quæ verba, & alij quicumque intereſſe habentes, rectè referri poſ-
2 ſunt, & debent ad reſeruatarium, & ad euitandam ſubreptionem ſufficit in genere fuiſſe cogitatum, Felin. in cap.nonnulli.nu.18.de reſcript.Rot. dec.38.nu.3. & dec.210. nu.5.p.1. recent.

Si verò negamus facultatem trãſferendi fuiſſe actum præiudicialem, tùm quia Bertazzolus reſeruatarius ius non habebat, niſi incertum, & pendens à futuro euentu, nempè à purificatione illius conditionis, quatenùs D. Stella ſenior præmoreretur Bertazzolo, & ſic translatio præuenit antequam eſſet apertum ius ipſi reſeruatario, & propterea illius præiudicium non fuit conſiderabile, quemadmodum in retentione, quæ datur in limine promotionis ad Epiſ-
3 copatum non requiritur expreſſio eorum, quæ fuiſſent exprimenda in ipſa reſeruatione penſionis, retentio enim illa præuenit extinctionem pẽſionis, nec indè infertur præiudiciũ conſiderabile, vt ſit neceſſaria noua expreſſio, Felin. in tract. quand.lit. apoſt.limit.5.verſ.conſidera. Lambertin.de iurep.par.3.lib.2.quæſt.9. art.19. Rota d.dec.240. nu.26.p.1. diuerſ. & in Firmana Penſionis. 2. Iunij.1593.coram Illuſtriſſ. D.Cardinali Millino. & in Terulen. Penſionis.15.Decemb.1600. coram bo. me. Card. Sacrato; tùm quia quidquid antiquitùs ſenſerit Rota, an facultas transferendi penſionem dicatur

tur noua gratia, & nouum contineat grauamen prorogando ſeruitutem beneficij; vt in Eugubina penſionis.
4 11.Decemb.1561.coram Rubeo, & in alijs certè hodie conſtans; & receptiſſima eſt ſententia in hoc ſacro Tribunali, quòd huiuſmodi translatio licèt facta in articulo mortis, cũ & prius quandocumque fieri potuerit, non ſit nouum grauamen, nec noua dicatur penſio, ſed ſolùm quædam mutatio perſonæ, & vitæ transferentis in perſonam, & vitam translatarij, & delegatio ſolutionis alteri faciendæ; nec indè reſultare præiudicium conſiderabile, ſed euentuale dumtaxat, cum aliquando contingat, translatarios etiã iuniores præmori ipſis transferentibus, licèt ſenioribus, ita Rota apud Creſcent. dec.1.nu.1.de reb.eccleſ. non alien. in Veronen. penſionis. 14.Ianuarij. 1613.coram R.P.D. meo Veroſpio. & in Mediolanen.penſionis. 17.Iunij 1613. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Pamphilio, quæ eſt dec. 105.nu.4. par.1. recent. in Romana penſionis. 17. Iunij. 1622. coram R.P.D. meo Buratto. in Regien. penſionis. 9. Februarij. & 17. Iunij. 1624. coram R. P. D. meo Pirouano. & nuper in Firmana penſionis. 26. Februarij. 1625. coram bon. me. Remboldo. verſ. & licèt translatio. ſemoto autem præiudicio non eſt opus aliqua expreſſione, nec cadit vitium ſubreptionis. Crauett. conſ.68. nu. 12. verſ. ſecus vbi. & dicitur in dicta Firmana penſionis. 2. Iunij. 1593. coram Illuſtriſſ. Millino. & de iure incerto, & euentuali, quod poteſt eſſe,
5 & non eſſe eo quod à conditionis purificatione pendeat, mentionem non eſſe faciendam, dixit Felin. in c. in noſtra. nu.15. de reſcript. Pariſ. conſ.5.nu.96.lib.4. Sanchez.d.diſp. 21.nu.26.lib.8.de matrim. Rota deciſ.25.de reſcrip.in nou. Caſſad.dec. 16.nu.2.de præb. Caputaq.dec.337 nu.2.& 3.p.1.
6 Nec obſtat, quòd in reſeruatione penſionis ſuper beneficio facien. fit mentio de regreſſu, quem quis haberet ad illud beneficium. Caſſad. dec.1.de penſion. Put.dec.97.lib.2. Pariſ.de reſignat.lib.6.q.5.nu.56.& 72. Mohed.dec.7. & 10. de renunc. quoniam vltra quòd non propterea penſio eſt ſubreptitia ob huiuſmodi taciturnitatem regreſſus, ſed quia Papa de conſenſu Titularis, tunc reſeruat penſionem ſoluendam ab ipſo, & eius ſucceſſoribus, & proindè iure merito quando beneficium peruenit ad regreſſarium, cum ille non ſit ſucceſſor Rectoris conſentiẽtis, ſed capiat beneficium ex ſuo primæuo iure, quamuis penſio fuerit à principio valida; attamen illa poſt purificatam regreſſum ipſi regreſſario non præiudicat, non autem quod adſit ſubreptio, & ita loquuntur, Caſſad. d. deciſ. 1. Gig. de penſ. q. 79. & Put.d.dec.97.lib.2.

Reſpondebant Domini, veram eſſe deciſionem Caſſad. in ipſa reſeruatione penſionis, ob quam tunc ſeruitus imponitur beneficio, & præiudicium indubitabile infertur, ſecus autem in translatione, quæ, vt iam dictum fuit, præiudicium non infert, vel niſi euentuale, & ſic non conſiderabile, per illam enim translationem ſolùm mutatur caſus extinctionis de vna perſona in aliam, & fieri poteſt, quòd mediante huiuſmodi mutatione citiùs libertatẽ aſſequatur beneficium, quàm ſi non fuiſſet penſio translata.

Neque etiam obſtat, quòd non ſolùm reſeruatario, in cuius fauorẽ appoſitum fuit decretum, quòd penſio illi accreſceret, præiudicium videatur inferri, ſed etiam eccleſiæ, hoc enim modo diutiùs pergrauabitur onere ſoluendi penſionem, nec libertatem aſſequetur, niſi defunctis duabus perſonis, penſionario ſcilicet, & reſeruatario. Quoniam hoc incommodum, quòd & penſionarij, & reſeruatarij mors ſit expectan. pro libertate beneficij, non translationi, ſed

ſed ipſi reſeruationi adſcribendum eſt, & idem erat etiam antequam penſio transferretur, hocq. ſolùm efficit translatio, quod loco obitus D. Stellæ ſenioris expectandus ſit obitus D. Stellæ iunioris, quia, vt dictum eſt, translatio ſolùm operatur mutationem perſonæ, cui penſio ſit ſoluenda, & propter incertum euentum non eſt huiuſmodi præiudicium conſiderabile, licèt translatio fiat in iuniorem, vt in dictis deciſionibus Veronen. penſionis coram D. meo Veroſpio, & Romana penſionis coram D. meo Buratto. & nuper in d. Regien. coram D. meo Pirouano fuit reſolutum.

Nec ideò applicatur dec. Put. 288 lib. 3. quia ibi non agebatur de ſola mutatione vnius perſonæ in aliam, quod eſt merè euentuale, ſed præiudicium ibi erat cōſiderabile, & quaſi certum, dum ius habentis expectatiuam ſuſpendebatur quamdiù tres perſonæ viuerent, quibus defunctis probabiliter ille habens expectatiuam, non erat ſuperuicturus, & ita d. deciſ. Put. 288. lib. 3. explicant Mandoſ. ſuper reg. de iur. quæſit. nō tollend. q. 9. & Rot. deciſ. 664. nu. 5. par. 2. recent.

Ad ea verò, quæ opponebantur de non expeditione literarum Apoſtolicarum placuerunt Dominis deducta per informantes pro D. Stella, & gratia ſanatoria nuper obtenta à S. D. N. omnem viſa eſt remouere difficultatem.

Et ita quinquies examinato articulo, & vtraque parte informante pro validitate translationis reſponſum fuit, &c.

ILLVSTRISS. D. CARD. SACRATO.

Monopolitana Penſionis. 10. April. 1606.

SVMMARIVM.

1 *Penſio anticipata non debetur hæredibus penſionarij.*

2 *Secus in poſticipata.*

3 *Penſio an ſit anticipata, vel poſticipata, colligitur ex forma reſeruationis.*

4 *Anticipata penſio dicitur, quæ ſoluitur ante fructuum recollectam.*

DECISIO XCVIII.

1 ET quæ dicuntur de penſione anticipata, quæ non debetur hæredibus penſionarij, vt in cauſa Faren. penſionis. 19. Iunij. 1583. coram bo. me. Clem. VIII. non applicantur, quia loquuntur de penſione, cuius ſolutionis dies non ceſſerat in vita penſionarij, prout ceſſit in caſu de quo agitur.

2 Nihilominus ad tollendum etiam hoc motiuum, fuit dictum nos verſari in penſione quæ ſoluitur poſticipatæ, hoc eſt fructibus decurſis, quod patet ex forma reſeruationis,
3 ex qua colligitur, an penſio ſit anticipata, vel poſticipata, vt ſiquidem à die reſeruationis vſque ad diem ſolutionis primi termini colliguntur
4 fructus, penſio dicatur poſticipata, ſi minus anticipata, vt fuit conſideratum in cauſa Cæſarauguſtana pēſionis. 13. Aprilis. 1592. coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Pamphilio. & tenuit Rota in Salernitana penſionis. 9. Aprilis. 1601. coram R. P. D. Ortembergo. in caſu verò propoſito non fuit locus dubitationi quin à die 26. Martij, quo die fuit reſeruata penſio vſque ad diem S. Io. Baptiſtæ, quo die fuit facienda prima ſolutio intercederet tempus aptum immo aptiſſimum ad percipiendos fructus.

R. P. D. CORDVBA

Reatina Penſionis. 13. Maij. 1598.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij obligati ſunt pro penſione.*

Pro-

2 *Prouiſus de beneficio tenetur penſionem ſoluere.*

DECISIO XCIX.

ETiam quòd de menſe Ianuarij fuerit Franciſcus prouiſus de Canonicatu tamquam reſeruato per Sedem Apoſtolicam, non propterea liberatur à ſolutione termini Natiuitatis Domini præcedentis, quia cum reſeruatio penſionis ſit annua,
1 & incœperit de menſe Nouembris, omnes fructus qui à d. menſe anni 1597. vſque ad menſem Nouemb. 1598. percepti ſunt, vel percipientur obligati ſunt pro penſione. Rom. conſ.388.nu.6.Felin.in c.ad audientiam. il 2.nu.6. de reſcriptis. Caccialup. de penſ.q.9. Greg.eod.tract. q. 39. vnde etiam quod Franciſcus per duos menſes nullos fructus ſuos fecerit, ſufficit quod faciat in decem ſequentibus, vltra quòd obijcieba-
2 tur, quòd vigore prioris poſſeſſionis poterat percipere fructus & diſtributiones medij temporis.

R. P. D. VIRILI

Romana Pecuniaria. 26. Maij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Penſio extinguitur per contractum matrimonij.*
2 *Milites SS. Mauritij, & Lazari poſſunt ducere vnicam, & virginem.*
3 *Niſi fuerint diſpenſati.*
4 *Papa non diſpenſat ſuper matrimonio nullo ad effectum retinendi penſiones.*
5 *Verba quando ſtent cauſatiuè, & demonſtratiuè.*
6 *Dum in litera habetur, etiam cum tali explicat caſum iam non dictũ.*
7 *Copula, &, comprehendit qualitates diſtinctas.*
8 *Copula, ac, appoſita inter orationes perfectas non repetit qualitatem expreſſam in præcedenti.*
9 *Obſeruantia interpretatiua declarat verba diſpenſationis.*
10 *Voluntas concedentis declaratur ex derogatione.*
11 *Contradictio vt euitetur, facienda eſt interpretatio.*
12 *Proprietati, & generalitati verborum eſt inhærendum.*
13 *Dictio, iuxta, quando ſtet comprahenſiuè.*

DECISIO C.

1 ABbas Aymus ſub prætextu, quòd ob contractum per Tarquinium Sanctacrucium de anno 1605. ſecundum matrimonium cum vidua, & ob incurſam bigamiam, & ob tertium matrimonium de anno 1616. penſio eſſet extincta, petijt dubium, An eſſet locus repetitioni ſcut. 515. vel ſolutioni ſcut. 404. Quo diſputato Domini non eſſe locum repetitioni, ſed ſolutioni reſpõderunt, licèt enim Tarquinius ſuſceperit habitum Militiæ ſanctorum Mauritij, & Lazari, & virtute ſtabilimentorum dictæ Militiæ non po-
2 tuiſſet ſuſcipere niſi vnicam, & virginem vxorem, tamen Gregorius XIII. diſpenſauit, vt liceret Tarquinio retinere penſionem poſt ſuſceptionem habitus, ac poſt matrimoniũ iuxta ſtatuta Militiæ, aut priuilegia Apoſtolica d. Militiæ conceſſa, etiã cum vidua, & pluries nupta, vel corrupta, ac etiamſi ad ſecunda, & plura alia matrimonia tranſire contigerit, vnde etiamſi Tarquinius contraxerit ſecundum matrimonium cum
3 vidua, & poſtea contraxerit tertium matrimonium potuit retinere penſionem virtute diſpenſationis Gregorianæ.

Non obſtant verba diſpẽſationis, ac matrimonium iuxta ſtatuta, ſeù ſtabilimenta Militiæ, vnde inferunt informantes pro Abbate, quòd cum facultas ſuſcipiendi habitum eſſet generalis in Religione ſibi beneuiſa,

& in ter

& inter Ordines Militares adſint aliqui prohibentes matrimonium, prout Hieroſolymitanus, aliqui permittentes cum vnica, & virgine, prout eſt militia Sanctorum Mauritij, & Lazari, aliqui permittentes reiteratas nuptias etiam cum Viduis, prout ſunt militiæ ſancti Stephani, & Hiſpanorum, ſit facienda relatio ſingula ſingulis referendo, l. ſi negotium C. de negot. geſt. Rot. dec. 756. num. 1. par. 1. diuerſ. vt ſi Tarquinius ſuſcepiſſet, prout ſuſcepit Ordinem Sanctorum Mauritij, & Lazari cum vnica, & Virgine contrahere poſſet, & retinere penſionem, ſi ſuſcepiſſet Ordinem S. Stephani, vel Hiſpanorũ potuiſſet contrahere matrimoniũ cũ Vidua, & reiterare nuptias, & retinere penſionẽ, nam tunc ſeruaſſet formam ſtabilimentorum, & matrimonium eſſet iuxta ſtatuta; ideò cum Tarquinius contraxerit contra ſtabilimenta Religionis Sanctorum Mauritij, & Lazari, non poteſt retinere penſionem, cum Papa non diſpenſet ſuper matrimonio nullo ad effe-
4 ctum retinendi penſiones. Seraphin. dec. 121. repetita diuerſ. 591. par. 1. Pariſ. de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. num. 116.

Quia fuit reſponſum, ſenſum verborum diſpenſationis non eſſe, vt fieret reſtrictio ad numerũ, & qualitatem mulierum, vel ipſa ſtabilimenta, ſed eſſe, quòd ſi Tarquinius ingreſſus fuerit militiam, cuius ſtatuta admittunt matrimonium, poſſet illud contrahere cum quauis muliere nullo iure ſibi prohibita etiam Vidua, & plurles nupta, vel corrupta, & poſſet, etiam reiterata matrimonia contrahere.

5 Primò, quia illa verba, iuxta ſtatuta, ſeu ſtabilimenta militiæ, non ſtant reſtrictiuè, & diſtributiuè, ſed cauſatiuè, & demonſtratiuè. l. fin. §. Titia, ff. de liber. leg. Bart. in l. Centurio, ff. de vulg. Aym. conſ. 301. n. 5. Gregor. dec. 516. nu. 7. & 8. Mantic, deciſ. 59. num. 19.

Secundò quia dum Papa conſiderauit quamcunque mulierem etiam viduam nullo iure Tarquinio prohibitam, vtique voluit indiſtinctè diſpenſare, dummodo mulier non eſſet conſanguinea, vt ſenſit Rota apud Gregor. d. deciſ. 516. nu. 6. & 7.

6 Tertio, quia dum ſubiungit, etiam cum vidua, implicat caſum iam non dictum. Dec. conſ. 542. num. 7. Mantic. deciſ. 392. num. 2. & implicat caſum maiorem diſtinctum ab expreſſis vltra tenorem ſtabilimentorum. l. etiam. ff. ſolut. matrim. l. etiam inuitis C. de acquir. rer. domin. l. 2. de teſtib. Surd. deciſ. 8. nu. 12. Rot. dec. 721. num. 7. par. 2. recent.

Quartò quia dum addit, ac te ad ſecunda, & plura vota, &c. vtique ob dictionem, ac, Papa ampliat ad plura matrimonia diſtincta, & *ſeparata*
7 vltra formam ſtabilimentorum cum copula (&) comprehendat qualitates diſtinctas, & ſeparatas, quarum vna non inſit alteri, nec ab illa dependat. l. ea tamen adiectio ff. de legat. 3. l. ſcire debemus. vbi Bart. ff. de verb. oblig. Roland. conſ. 79. num. 22. lib. 3.

Vndè licèt tota periodus regatur à verbo, diſpenſamus, tamen orationes ſunt ita perfectæ, vt intret diſpẽſatio, etiamſi tranſitus ſit ad ſecunda, & plura matrimonia præter, vel contra formam ſtabilimentorum. l. falſa, §. fin. ff. de condit. & demonſt. Ruin. d. conſ. 41. num. 8. & ſeq. lib. 2. Cæphal. conſ. 87. nu. 5. copula enim (ac) appoſita inter duas orationes
8 perfectas non repetit in ſequẽti qualitatem expreſſam in præcedẽti. Bar. in l. Seiæ, §. Caio, num. 3. ff. de fund. inſtr. Pariſ. conſ. 38. num. 25. & ſeq. lib. 2. & ideò propter dictiones ampliatiuas, & copulatiuas, ceſſat reſtrictio ad ſtabilimenta, & ſtatuta Religionis.

Quintò, quia concurrit obſeruantia interpretatiua, nam Tarquinius cõtraxit plura matrimonia etiam cum vidua, & retinuit pẽſionem, quæ obſer-

ſeruātia interpretatiua declarat verba diſpenſationis. l.ſi de interpretatione,ff.de legib.cap.cum dilectus de conſuetud. Aym.conſ.101. nu.3. Seraph.deciſ.600.num.3. Rot.diuer. deciſ.574.num.3.par.1.

9

Sextò, quia in diſpenſatione Gregorij XIII. derogatur Conſtitutioni Pij Quinti, 73. quæ tollit facultates retinendi penſiones vltra primum matrimonium, ex qua derogatione

10 Conſtitutionis Pij Quinti etiam in executiuis declaratur voluntas Papæ. Bald.in l.eam quam,num.36.C. de fideicom.Cagnol.in l.1.num.32. de reg.iur.Seraph.deciſ.716.nu.3.& 1321.num.5.Gozad. conſ.38.num. 14.Bart.conſ.56.nu.49. Rot.diuerſ. deciſ.532.num.7.par.1.

Septimò, quia derogatur ſtabilimentis militiarum etiam iuratis, & confirmatis à Sede Apoſtolica, & ſic tantum abeſt, quòd diſpenſatio ſe reſtringat ad ſtabilimenta, quòd imò illis deroget quatenus obſtarent. Rot.deciſ.1. num. 2. de præbend. in nou.& deciſ.192.num.6.par.1. rec.

Octauò, ſufficiebat dicere, iuxta ſtatuta, & ſtabilimenta Religionis, & ſic tot verba etiam cum vidua pluries nupta, vel corrupta, ad ſecunda, & plura alia vota, aut ſecundas, & plures nuptias matrimonio, vel ſucceſſiuè matrimonijs conſtantibus, &c. eſſent ſuperflua, quòd dici non debet etiam in diſpenſationibus. l. ſi quando, ff.de leg.primo. Gregor.d. dec.516 num.3. Calder.conſ.6. qui fil.ſint legit.Surd.conſ.127. num.9. ad fin. & ſequeretur contradictio,

11 quod ſeruarentur ſtabilimenta, & illis derogaretur, quòd fieri non debet. cap.cum expediat, de elect.in 6.leg.1.C.de inoff. dot. Alex. conſ. 21.num.7.lib.7.& conſ.141.num.5. lib.2. derogatio enim ſtabilimentorum declarat diſpenſationem loqui contra formam,& tenorem illorum. l.derogatur, ff.de verb. ſignif. Bart. in l.vlt.C.ſi contra ius vel vtil.publ.

Ex quibus ceſſat, quòd relatio ſit facienda diſtributiuè ſingula ſingulis, vt ſupra dictum fuit,quia ſingula ſingulis diſtributiuè tunc fit relatio, quando diſpoſitio aliter non poteſt ſaluari ſecundùm rectitudinem ſermonis, vel priuilegia conceſſa eſſent incompatibilia, aliàs non ſubſiſtente euidēti neceſſitate non fit iſta relatio ſingula ſingulis, ſed inhærendum eſt proprietati, & generalitati

12 verborum coniunctim, & vniuerſaliter intelligendo. Corn. conſ. 268. num. 22.& ſeq.lib.4. Angel.in l.fin. num.4. C.de fideicomm. Dec. conſ. 186.col.2.in fin. & conſ.384.nu.6. verſ.non obſtant allegata Rot.diuer. deciſ.54.num.18.& 25.& ſeq.par.2.

Nec applicatur deciſ.Seraph.121 repetita par. 1. diuerſ.591. nam illa loquitur in prætenſione extinctionis penſionis ex eo quod non fuerit ſeruata forma Conc.Trid. de regul. ſeſſ.25.cap.15.in facienda profeſſione poſt annum, & quia virtute ſtatuti militiæ ſancti Stephani eodem tempore datur habitus, & emittitur profeſſio, & ex alijs deductis in deciſione ibi firmatur,quòd Miles ſancti Stephani quoad annuam probationem ſub Concilij Decreto non comprehenditur, at in caſu noſtro non contingit diſputari de validitate profeſſionis, nec etiam de validitate matrimoniorum dubitari poteſt,cum adſit expreſſa diſpenſatio ex ſupra deductis.

Non obſtat deciſio in Palentina penſionis 21.Nouembris 1586. coram bon.mem.Card. Blanchetto, nā illa retorquetur, nam ſicuti ibi dictio (iuxta) non ſtat comprehenſiuè ad

13 omnia matrimonia permiſſa iuxta ſtabilimenta Religionis, ita non debet ſtare reſtrictiuè contra amplitudinem verborum, & vis in dicta deciſione Placentina non ſtat in dictione (iuxta) ſed in Conſtitutione Pij Quinti, cui & etiam ſtatutis Religionis hìc non ſolum fuit ſufficienter

dero-

derogatum, ſed etiam diſpenſatio eſt concepta per verba, ac etiam cum vidua, ac etiam te ad ſecunda, & plura vota, &c. Vnde diſpenſatio ſuffragatur pro ſecundis, & tertijs matrimonijs, etiam cum vidua, vt ſupra deductum eſt, & ideò deciſio in Palentina non applicatur, quia in illo caſu non aderant ſupradicta verba prægnantia, & geminata cum ſupradictis derogationibus, &c.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

R. P. D. BVRATTO

Barchinon. Parochialis extra Rotã. 29. Nouemb. 1613.

SVMMARIVM.

1 *Concurſus factus narratur.*
2 *Appellatio ad vtrumque effectum à ſententia Metropolitani datur.*
3 *Permiſſum dicitur quod non eſt prohibitum.*
4 *Conſtare quando dicatur de irrationabili iudicio.*
5 *Per ſententiam in petitorio dicitur conſtare de dominio rei conuenti.*
6 *Si tranſiuit in iudicatum.*
7 *Facultas quando ſit intelligenda, itaut appellatio cenſeatur permiſſa.*
8 *Abſurdus intellectus eſt vitandus.*
9 *Electio Ordinarij celeritatem cupit, ideo ab ea non datur appellatio ſuſpenſiua.*
10 *Ita non datur appellatio ab immiſſione hæredis ſcripti.*
11 *Niſi Iudex deneget immiſſionem.*
12 *Mens legis eſt inſpicienda non verba.*
13 *Ratio generalis reddit totam legem generalem.*
14 *Ratio celeris collationis parochialium conſideratur etiam per canones.*
15 *Caſus quando dicatur comprehenſus ex identitate rationis.*
16 *Præſumptio eſt pro collatione Ordinarij, & num. 20.*
17 *Exſenſio quando licita ſit in correctorijs.*
18 *Dignior quis dicatur ad parochialē.*
19 *Et præferendus eſt is, cuius mores noti ſunt.*
20 *Duo vincula magis ligant.*
22 *Appellatio ad vtrumque effectum datur à ſententia reuocatoria.*
23 *Caſus ſimiles non cenſentur excluſi.*
24 *Sententia lata in curia pro actore operatur effectum appoſitionis ſequeſtri.*

DECISIO CI.

1 PRæuio concurſu ad parochialem ſancti Stephani Granullorum Barchinonẽ. Diœceſis de menſe Auguſti anni præteriti vacantem electus fuit ab Ordinario Balthaſar Mir, & ad ſanctiſſimum Dominum Noſtrum pro collatione obtinenda remiſſus. Cùm verò Franciſcus Domenech à dicta electione ad Metropolitanum Tarraconenſem prnuocaſſet, præuio nouo examine fuit electio primi Iudicis reuocata, & ipſe habilis declaratus, Mir vero inhabilis, à qua pronuncia Mir appellauit; & cum inſtaret eius ſupplicationem licèt poſt Metropolitani ſententiam ſignatam expediri, Domenech verò aliam per eum porrectam ad ſui fauorem ſignari vigore literarum Metropolitani, Reuerendiſſimus Dominus Datarius tranſmiſit ad me dubium in Rota proponẽ. An eſſet relaxanda ſupplicatio ſignata ad fauorem Balthaſaris, vel potius ſignanda porrecta per Franciſcum. Quod reſolutum fuit pro Balthaſare.

2 Nam ſupplicationem Franciſci non eſſe ſignandam Domini dixerunt, quia cum à ſententia Metropolitani Tarraconẽ. ſit expreſſè conceſſa appellatio ex conſtitutione

fœl.

fœl. record. Pij Quinti ſuper collatione parochialium edita in verſ. & ſiquis à ſententia, quæ intelligitur tàm quoad effectum deuolutiuum, quàm ſuſpenſiuum. Grat. conſ. vlt. nu. 16.& 17.lib.2.Pariſ,conſ.28.nu. 22. & ſeq. lib.4.Rot.dec.330.nu.4. par. 2. in nouiſſ. cum tamen ſufficeret illam non prohiberi ad hoc, vt
3 diceretur permiſſa. can.omnis. can. ad Romanam. 2.q.6.l. & in maioribus.& ibi glo.C.de appell.glo.vulg. in l.qui reſtituere.ff.de rei vendicat. ſequitur ea pendente nihil innouari poſſe.c.venientes.19.de iureiur.cap. paſtoralis. 28. §. præterea.verſ.nos autem. de offic. deleg. tot.tit. ff.nil. nou. app. pend.

Et ſi bulla voluiſſet tollere appellationem ſuſpenſiuam à ſententia Metropolitani, id expreſſiſſet, prout fecit in appellatione ab electione Ordinarij in verſ. hæc tamen appellatio.ad text.in l.vnic. §. ſin autem ad deficientis.C.de caduc.tollend.

Nec ſufficiunt illa verba, conſtito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoq. reuocato parochialis per eundem Iudicem appellationis conferatur, ſeu conferenda remittatur, de quibus in verſ. vt autem. Quia
4 clauſula, conſtito, non refertur ad cognitionem, & reuocationē facień à Metropolitano, neque illi dirigitur; vnde intrat concluſio, non poſſe dici conſtare de irrationabili iudicio,niſi per rem iudicatam. Aegid. dec.103.Rot.dec.79.nu.6. & 7. p.2. diuerſ.facit tex.in l.furti.vbi gloſ. in verſ.inter famoſos.& Doct.ff.de his, qui not. infam. ſicuti licèt dicatur
5 conſtare de non iure agentis, & de dominio rei conuenti ad excludeń. ſpolium per ſententiam in petitorio, vt poſt Ang.Imol. Alex.Socin.& Iaſ. Rip.in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.35. & 39.ff.de acquir.poſſeſſ. qui de communi.Afflict. dec.303.n. 1.Cæſ.de Graſſ.dec.141.alias 1.n.7.
6 de locat. tamen hoc non procedit, niſi vbi illa tranſiuit in iudicatum, quia tunc ſolum dicitur conſtare de non iure actoris, & iure rei conuēti. Bero.in c.in litteris.nu.4.verſ.ſecundo quia.de reſtit.ſpol. Imol.in l.1.n. 8.ff.de nou.oper.nunc.Iaſ.conſ.9.n. 1.verſ.item cum. lib.3. Rota coram Robuſterio in Cæſauraugustana parochialis. 16. Ianuarij. 1589. vnde
7 facultate Metropolitano conceſſa conferendi, vel remittendi pro inſtitutione, poſt rem iudicatam eſt intelligēda, ne tollatur appellatio permiſſa ex eadem conſtitutione. iuxta not. per Cyn. Angel. & Salyc. in l. ita nobis. C.ad l.Iul. de adul. & ne contrarietas in eadem conſtitutione inducatur.Abb.in c.gratum.nu.2.& in c. ſuper quæſtionum.in 3.not. de off. deleg. ita vt operetur Metropolitanum vti Sedis Apoſtolicæ delegatum exequi poſſe ſuam ſententiā reuocatoriam electionis Ordinarij in iudicatum tranſactā, cum aliàs executio ſpectaret ad iudicem, qui vltimam ſententiam ferret. Bart. in l. à diuo Pio.nu.15.verſ.quarto,& reuoco.ff.de re iudic. in l. præcipimus.§. officijs. nu.1.in 2.notab.& nu.2.C. de appellat. quem omnes ſequūtur. Franc.in c.Romana.§.fin.n.31.verſ. aliquando ſententia diffinitiua, de appellat. Ei ſufficere debet, conſtitutionem hoc operari contra ius cōmune, licèt poſſet etiam aliud.Grat. conſ.13.nu.43.lib.2. Gozzad. conſ. 19.nu.5. Eo magis, quia ſi aliter in-
8 telligeretur, reſultaret hoc abſurdū; executiones, & immiſſiones iuxta varietatem ſententiarum variari debere,modo pro electo ab Ordinario, modo pro electo à Metropolitano, ſeù Iudice appellationis, & ideò intellectus iſte vitandus eſt. l.Saluius Ariſto. ff. de leg.præſt. Rot.dec.70. nu.5.par.2.diuerſ.

9 Neque inconuenit, appellationē ſuſpenſiuam eſſe denegatam ab electione Ordinarij, & tamen conceſſam à ſententia Metropolitani, ſeù Iudicis appellationis reuocatoria cum electio Ordinarij celeritatem

deſideret, & ſic vigeat in ea ratio
tollendæ appellationis ſuſpenſiuæ.
l. fin. ff. de appellat. recip. l. quiſ-
quis. C. quorum appell. non recip.
quod non eſt in ſententia reuo-
catoria Metropolitani, ſicuti ra-
10 tione celeritatis non datur appella-
tio ab immiſſione hæredis ſcripti.
d.l.fin. ff. de appell. recip. d. l. quiſ-
quis. vbi Bart.Bald.Salycet. & Ca-
ſtrenſ. C. quor.app. gloſ. in l.fin. in
ver. miſſus. & ibi Bart. num.21.C.
de edict. diu. Adr. tollen. & tamen
11 datur, quando Iudex pronunciat
denegando immiſſionem iuxta opi-
nionem Angel. d. l. quiſquis. num.
3. quam ſe in ſacris audientijs pra-
cticaſſe teſtatur Iacob. de S. Geor-
gio. d. l. fin. num. 56. C. de edict.
diu. Adr. tollen. vbi Zuccard. num.
443. cum alijs per Menoch. remed.
4. adipiſc. poſſ. quæſt. 100.nu.876.
Lancellott. de attentat. par. 3. cap.
28.num.89. Surd. de alimen. tit. 8.
priuil. 60.num.26. in fin. & 27.quia
ſcilicet ceſſat ratio celeritatis. Me-
noch. vbi ſupra. verſ. ea eſt ratio,
& eadem ratione fit eadem diſtin-
ctio in ſententia ſuper alimentis ad
tradita per Surd. d. priuileg.60.nu.
10. 25. & 33. verſ. ideo non eſt cu-
randum.

Supplicationem Balthaſaris rela-
xan. dixerunt, moti ex d. conſtitu-
tione. verſ. hæc tamen appellatio.
cuius verba clariſſima, & præciſa
ſunt, quòd appellatio interpoſita ab
electione Ordinarij interim non im-
pediat, aut ſuſpendat, quominus
electio per illum facta debitæ de-
mandetur executioni; Et vlterius,
quòd prouiſus ab eadem eccleſia
cauſa huiuſmodi appellationis pen-
dente non amoueatur, non eſt ita-
que vlterius quærendum. l. Gallus.
§.ſi eius vbi not. Bald. in 2.not. ff.de
lib. & poſthum.

Non obſtat, quòd conſtitutio lo-
quatur pendente cauſa appellationis
ab electione Ordinarij, ibi, hæc ta-
men appellatio, & ibi, cauſa huiuſ-
modi appellationis pendente; ideo-
que ſecus dicendum videatur ea
finita, prout eſt per ſententiam. l.1.
verſ. recepta autem appellatio. ff.
nil. nou. app. pend. vel caſus iſte
dicatur omiſſus, & ſic in iuris com-
munis diſpoſitione relictus. ad vul-
gat. l. commodiſſimè. vbi Bart. ff.de
lib. & poſthum. prout ita conſtitu-
tionem intellexiſſe videtur Rota in
cauſa Derthuſen. Parochialis coram
bo. mem. Gypſio. 30. Martij. 1584.

Nam Domini reſpiciendam eſſe
magis dixerunt mentem conſtitu-
12 tionis, quam verba, cum ex lege
veniat, quod ſumitur ex mente.
l. nominis. & rei. §. verbum. & ibi
Alciat.ff.de verb.ſignific. l. cum mu-
lier. la prima. ff. ſolut.matrim.Bart.
in l. contra. in princ. ff. de leg. quæ
eſt verbis præferenda.l.non dubium.
C.de leg. Bart. in d. l.contra.nu.1.
etiam vbi eſt illis contraria. Dyn.in
cap.fin.de reg.iur.in 6.Oldrad.conſ.
103.nu.5.

Ratio autem, ob quàm Summus
Pontifex ſubſtulit ſuſpẽſionem exe-
cutionis electionis Ordinarij, du-
plex reddi poteſt; vna ſecundum
informantes pro Balthaſare, ne pa-
rochiales diu in ſuſpenſo maneant
in maximum animarum periculum,
de qua in verſ. inſuper. Quæ licèt
videatur appoſita in capite diſtin-
cto; negari tamen non poteſt huic
13 etiam conuenire; ratio enim gene-
ralis reddit totam legem generalem.
l. regula. §. cum quis. vbi Bart. in
2. notab. ff. de iur. & facti ignor. &
in quacumque parte ſit, regulat to-
tam diſpoſitionem. Ioan. de Anan.
conſ.4.nu.2.

Quæ ratio diutinæ vacationis tol-
lendæ fuit maximè præ oculis habi-
ta, dum voluit Summus Pontifex
concurſum, & alia iuxta formam
præſcriptam ab Ordinario infra ſex
menſes expediri, aliàs collationes
ad ipſum deuolui; vnde non mi-
rum, ſi ab electione tamquam ce-
leritatem requirente, non detur ap-

pellatio

pellatio ſuſpenſiua ex præallegatis.

14 Et hæc ratio celeris collationis parochialium conſideratur etiam per canones, vt in cap. ſi apoſtolica. 32. de præbend. damnoſa eſt enim eccleſiarum vacatio. c. quam ſit. de elect. in 6. Rebuff. in concord. rubric. de collation. §. ſi quis vero. verb. ad alium ſuperiorem. verſ. nec refragatur. Et militat etiã lata reuocatoria, ideo conſtitutio diſponens non retardari electionem per appellationem habet locum, ne dum in prima; ſed in qualibet alia appellatione ob hanc rationis identitatem, ne vacatio proteletur. Compoſtell. in cap. 1. col. 2. verſ. vnde etiam dicimus. de elect. in 6. dicens ita ſeruaſſe Innoc. & ibi Archidiac. colum. 3. in fin. verſic. propter hoc. Ioan. Andr. col. 1. num. 4. verſic. plus dicit. Gemin. col. 2. nu. 4. poſt med. verſic. immo plus. Anehar. ſub num. 3. verſic. & ſic exponas. Franc. ſub num. 5. verſic. ad hoc, dicens quòd Doctores ſequuntur. gloſ. in clem. 3. in verb. occaſione. eod. tit. vbi Cardin. ſub num. 5. verſic. quinto quæro. Anchar. ſub nu. 4. Imol. num. 40. verſ. quinimò plus dicit. Vital. & Barbat. num. 32. & in hac bulla, Modern. ſuper reg. 8. gloſ. 6. num. 216. & ſeq. cumque hæc ratio

15 ſcripta ſit in conſtitutione, caſus dicitur compræhenſus per illius identitatem abſque alia extenſione. gloſ. in cap. 1. de tempor. ordina. in 6. Oldrad. conſil. 185. in fin. Calder. conſil. 1. vt lit. pend. Bald. in l. illud. poſt num. 6. C. de ſacroſanct. eccleſ.

Vel ſi ſecundum informantes pro Franciſco negetur rationem eſſe prædictam, quæ expreſſa legitur,

16 ſed dicatur eſſe præſumptionem pro electione Ordinarij, cum iſta tantum reddi poſſet, habetur pro expreſſa iuxta gloſ. in l. quamuis. vbi Bald. in princ. verſ. & cum vna ſola. C. de fideicomm. & ibi adden. Caſtrenſ. nu. 4. Iaſ. nu. 6. adeo vt ab ea

17 tamquam vnica licita ſit extenſio etiam in correctorijs. Caſtren. in l. ſi vero. §. de viro. num. 1. verſ. idem ſi ratio. ff. ſolut. matrim. adden. ad Bal. in auth. quas actiones littera E, & ibi Iaſ. num. 22. C. de ſacroſ. eccleſ. idem Iaſ. in d. l. quamuis. nu. 7. verſ. 2. C. de fideicomm. cum concord. per Surd. dec. 174. nu. 12. & 13. & dec. 192. nu. 15. & 16.

Et hæc præſumptio eſt adeo vehemens, vt non tollatur ex ſententia reuocatoria Metropolitani, quia cũ in electione ad parochiales ex diſpoſitione ſacri Concilij Tridentiui ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. verſ. peracto vltra doctrinam, ſint etiam conſiderandi mores, prudentia, & alia ad eccleſiam gubernandam opportuna, qua ratione dignior non ſimpliciter dicitur ille, qui doctior ſit, vel ſan-

18 ctior; ſed is, qui iuxta munus, cui præficiendus eſt, aptior eius miniſterio apparet; & hic eſt præferendus, vt ex ſententia D. Thomæ tradit Couar. in reg. peccatum. 2. par. §. 7. ſub num. 4. verſ. dignior vero. & dixit Rota in Beneuẽtana parochialis. 13. Iunij. 1590. coram bon. mem. Orano. & in Rauennateñ parochialis. 2. Decemb. 1594. coram Illuſtriſſ. Arigonio, in Nullius parochialis, ſeu concurſus. 4. Decembr. 1610. coram Reuerendiſſ. D. Bononien. Ex quo cenſuit ſacra Congregat. Illuſtriſſi-

19 morum Cardinalium Cõcilij Interpretum præferendũ eum, cuius mores noti, probatiq. ſunt, ei, cuius vita ignoratur, licet doctiori. Ordinarius præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium, & alijs vltra doctrinam requiſitis tamquam eius diœceſanorum. Card. in clem. 1. nu. 20. verſ. ſic autem. vbi Anch. nu. 7. verſ. & hoc ideo. de ſequeſtrat. poſſ. & fruct. Verall. deciſ. 406. p. 2. Put. deciſ. 395. num. 2. lib. 3. & conſideratum fuit in terminis huius bullæ in dictis Rauennaten. coram Illuſtriſſimo Arigonio, & Nullius coram Reuerendiſſimo Bononien. Metropo-

tropolitanus verò per nouum concurſum non poteſt certior fieri, niſi de doctrina, & ſic ceſſat in eo præſumptio, vel ſaltem non æque viget. Et adeò præſumitur pro iudicio
20 Ordinarij, vt debeat clarè doceri de dolo, & irrationabilitate illius, vt tenuit Rota in Camerineñ. Concurſus. 19. Decembris. 1603. coram Reuerendiſſimo Attrebateñ. & in Sabineñ Concurſus. 6. Aprilis. 1609. coram Reuerendiſſimo D. meo Damaſceno. Et ſi quælibet ex prædictis rationibus de per ſe ſufficit, tantò magis ſimul iunctæ, exemplo duorum
21 rum vinculorum, quæ magis ſtringunt. cap. 1. de treg. & pac. cum ſimilibus.

Præterea etiam conſtitutio eſſet reſtricta ad primam appellationem, tamen cum à reuocatoria ſententia detur appellatio quo ad vtrumque
22 effectum, vt firmatum fuit, perinde eſt illa interpoſita, ac ſi eſſemus in caſu verbis expreſſo, ante ſcilicet latam reuocatoriam, quæ habetur pro extincta inſpecto præſenti ſtatu, iuxta tex. in l. 1. in fin. & ibi gloſ. ff. ad turpill. l. 2. verſ. cæterum. ff. de pœn. Bald. in rubr. C. de appell. nu. 2. & in l. ita demum. num. 2. C. de procur. Roman. poſt Imol. in l. 1. num. 30. verſ. quoad ſecundum. vbi Alex. num. 2. Iaſ. num. 9. Rip. nu. 10. ff. de re iudic. de communi Felin. in rubric. de appellat. ſub nu. 1. col. 4. verſ. & adde. & in cap. paſtoralis. 18. num. 14. verſ. concluſio ſit. de offic. delegat. vbi adden. de communi. dicit veram Alex. conſ. 36. nu. 6. lib. 4. & communem conſ. 188. nu. 10. lib. 2.

Et ideò licèt verba conſtitutionis
23 videantur reſtricta ad appellationẽ ab electione Ordinarij, tamen non excluderentur caſus ſimiles. gloſ. in l. obeſſe. in ver. alienum. in princ. & ibi Salyc. C. de præd. minor. & in l. ſerui nomine. vbi Bart. num. 3. ff. de vſucap. gloſ. vulg. in l. illud. in verb. alia cauſa. & ibi Bart. in princ. C. de ſacroſ. Eccleſ. præſertim in hac materia fauorabili diutinæ vacationis tollendæ. Bart. in d. l. illud. num. 3. Bald. num. 6. in fin. Caſtr. nu. 4. verſ. hic eſt vna. Bart. in d. l. ſerui nomine. num. 3. vel qui veniunt in neceſſariam expreſſorum conſequentiam, ex quibus ceſſant dicta de caſu omiſſo.

Neque etiam poteſt dici ſublata, vel eliſa præſumptio electionis Ordinarij per contrariam ſententiam, iuxta doctrin. Card. in clem. 1. q. 4. num. 13. de ſequeſtrat. poſſ. & fruct. nam in quæſtione ibi poſita per Cardinalem non maior militabat præſumptio pro ſecunda ſententia, quàm pro prima pro poſſeſſore lata; ſed eadem, cum vtraque eſſet lata in Curia, vt ipſe inquit; imò in terminis d. clem. ipſa prima ſententia eſt, quæ parit ſequeſtrum. Caſſad. deciſ. 1. eod. tit. ſed in caſu noſtro negari non poteſt, quin maior ſit præſumptio pro electione Ordinarij, à qua non datur appellatio ſuſpenſiua, quàm pro ſententia Metropolitani, à qua datur quoad vtrumque effectum: Et ideò ſententia, quæ habet maiorem præſumptionem, habet aliquem effectum executiuum non obſtante
24 alia contraria, prout in terminis eiuſdem clement. primæ, ſententia lata in Curia pro actore operatur effectum appoſitionis ſequeſtri, quãuis adſint contrariæ in partibus pro poſſeſſore; & hoc ratione maioris præſumptionis pro ea, vt ibi explicant Doctores.

Prædictis ergo non obſtat allegata deciſio Dertuſen. coram bo. me. Gypſio vti ſimpliciter fundata in verbis reſtrictiuis, non conſiderata conſtitutionis ratione, & in qua Domini prius ſuſtulerunt præſumptionem pro electione Ordinarij, quam reſoluerunt fuiſſe gratificatoriam, & iudicium Ordinarij fuiſſe ſuſpectũ, vt in deciſ. præced. de menſe Decemb. 1581. & per ſententiã reuoca-

uocarūt, vnde conſiderarūt, quòd niſi apponeretur ſequeſtrū, facilè aperiretur via fraudibus contra mentem, & verba dictæ conſtitutionis. in verſ. Nos, ad quorum ibi, perſonis minus dignis &c. Neque colligitur fuiſſe appellatum à ſecunda ſententia lata in Curia, quæ omnia ceſſant in caſu noſtro, in quo præſumptio viget maniſeſtè pro electione Ordinarij, adeſt eadem ratio exequendi, & ſententia reuocatoria non poteſt haberi in aliqua conſideratione tamquam extincta præſentaneo ſtatu conſiderato per appellationem.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Mutinen. Plebis, ſeù Iuriſpatronat. 21. Febr. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio quando ſit danda vigore ſubrogationis gratioſæ.*
2 *Clericatus probatur ex litteris patentibus.*
3 *Obitus poſſeſſoris quomodo probetur.*
4 *Reſeruatio qualiter probetur.*
5 *Iuſpatr. non dicitur probatum, donec contrarium probari poteſt.*
6 *Beneficia omnia præſumuntur libera.*
7 *Niſi adſit partis confeſſio, vel res iudicata.*
8 *Probationes per inſtrumenta dicuntur liquidiſſimæ.*
9 *Confeſſio facta in lit. Apoſt. non ſufficit ad probandum iuſpat.*
10 *Niſi in præiudicium confitentis.*
11 *Confeſſio prædicta quando reuocari poſſit.*
12 *Iuſpat. probatur ex inſcriptione in antiquis.*
13 *Inſtrumentum quando dicatur eſſe in forma probanti.*
14 *Iuſpat. acquiritur ex readificatione eccleſiæ dirutæ.*
15 *Dummodo eccleſia ſit totaliter diruta.*
16 *Immiſſio quando denegari nequeat.*
17 *Clauſula, arbitrio Rotæ, quid importet.*
18 *Proceſſus exequutiuus quando impediri non poſſit.*

DECISIO CII.

1 FVit reſolutum Com. Alexandro dandam eſſe immiſſionem, vigere ſubrogationis gratioſæ. Docet enim de ſuo clericatu, de obitu in poſſeſſione vltimo loco defuncti, in cuius locum ipſe fuit ſubrogatus, & de reſeruatione, quæ, aut lis requiritur ad hunc effectum. Put. deciſ. 484. lib. 2. in nouis. & paſſim ſeruat Rota. De clericatu conſtat ex litte-
2 ris patentibus iuxta dec. Gramm. 81. in princ. De obitu in poſſeſſione vl-
3 timi poſſeſſoris conſtat, ex quo per eiuſdem obitum fuit præſentatus Baltaſſar, qui vtendo hac præſentatione illam magnificat, & propterea fatetur poſtremo loco defunctum obijſſe in poſſeſſione ex deductis coram me in cauſa Cæſarauguſtana de Maella. 21. Iunij. 1621. Reſeruatio ſatis li-
4 quet ex eo, quòd iſta parochialis vacauit de menſe Ianuarij, qui eſt mēſis fixus, ſemper ſcilicet reſeruatus ad fauorem Papæ, quod adeò clarè patet ex regula octaua, vt controuerti minimè poſſit.

Sola igitur difficultas in eo remanet, an' ſcilicet probetur iuſpatronatus laicorum, ſi enim probatur vtique ceſſat reſeruatio, cum reg. 8. non compræhendat beneficia iuriſpatronatus laicorum. Et quicquid dicendum eſſet in iudicio ordinario, illud tamen aduertendum eſt, quod hic agitur in iudicio executiuo, nec probatur inſtrumentū fundationis,
5 vnde licèt deducantur aliæ probationes, cum tamen probatio probationem non excludat, iuſpatronatus non poteſt dici iuſtificatum, donec

contrarium probari poteſt. Aegid. deciſ. 109. Itaut interim intret præ-
6 ſumptio, quòd omnia beneficia præſumantur libera, & iuſpatronatus eſt ſeruitus, quæ non debet præſumi. Verall. deciſ. 130. num. 2. par. 2. Mantic. deciſ. 358. num. 3. vbi allegat Innocent. Archidiaconus, & alios, & fuit ſæpiſſimè reſolutum.

7 Neque obſtat, quòd hæc concluſio limitatur vbi adeſt confeſſio partis, vel res iudicata. Rota deciſ. 269. par. 2. & fuit dictum in cauſa Baren. Beneficiorum. 14. Maij. 1604. coram bo. mem. Cardinali Lancellotto iuniore; immo
8 non videntur excludi aliæ probationes per inſtrumenta, cum illæ dicantur liquidiſſimæ. Gemin. conſil. 27. in princip. Oldrad. conſil. 139. in fin. verſic. decimo. fuit reſponſum huic motiuo difficultatem reſtringi ad confeſſionem Com. Alexandri cum enim aliæ probationes ab alijs poſſint excludi, de his in iudicio ordinario agendum erit ex ſupra deductis. Et quantum atti-
9 net ad confeſſionem reſpondebatur quòd confeſſio facta in litteris Apoſtolicis non ſufficit ad probandum iuſpatronatus ad effectum canonizationis. Sarnen. de trien. quæſt. 36. num. 3. Aegid. deciſ. 183. Verall. deciſ. 185. num. 5. par. prima. Mantic. deciſ. 318. num. 3. & ità cenſuit Congregatio Illuſtriſſimorū Interpretum ſuper cap. 9. ſeſſ. 25. de reform.

Hæc tamen reſponſio non placuit, quia ordinarius non eſt in cauſa, ſed agitur ſolum de pro-
10 bando iurepatronatus in præiudicium confitentis, quo caſu ex illius confeſſione probatur maximè ſi concurrant etiam adminicula. Mantic. dicta deciſ. 318. num. 3. Achill. deciſ. 1. de confeſſ. & fuit dictum in Regien. Prioratus. 9. Maij. 1586. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, vbi quod reſolutio Congregationis loquitur de ſimplici confeſſione, & vbi quis ſola confeſſione nititur, vt fuit ſæpiſſimè reſolutum. Vnde firmiter fuit reſponſum, quod iſta confeſſio tacitè ſaltem fuit reuocata, ex quo Com. Alexander parochialem im-
11 petrauit vt liberam, quæ confeſſio in his terminis potuit reuocari etiam non docto de errore, ſiuè fuerit procuratoris, ſeù principalis, ſecundum ſtylum Palatij, de quo Bellam. deciſ. mihi 692. in fin. de reſcript. in nou.

Non aduerſatur inſcriptio, quæ habetur in facie Eccleſiæ, videlicet 1385. Queſta Chieſa di Maſſa S. Geminiano da Maſſa fece fare Aldobrandino, e Iacopino fratelli de Rangoni. Guicciardo de Agazzi è ſtato ſopra à far queſta ſpeſa, quæ inſcriptio adminiculum deſumit ex alia huius tenoris. Templum hoc olim à maioribus ſuis erectum, nimia vetuſtate labans Vgo Comes Rangonus Epiſcopus Regieñ, & Princeps, ob miram in D. Geminianum pietatem in ampliorem hanc, elegantioremq. formam reſtituit, quæ quidem prima
12 inſcriptio cum verſemur in antiquis probat iuſpatronatus. Bart. in l. monumentorum. C. de relig. domib. Gloſſ. & DD. in cap. cum cauſam de probat. Caſtrenſ. in l. ſepulchrum. num. 6. C. de relig. domib. Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina. num. 97. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Purpurat. in l. prima. num. 155. ff. ſi cert. petat. Ferrer. conſil. 298. num. 9. & fuit multoties reſolutum; Nam fuit reſponſum quòd ex inſtrumento concordiæ conſtat huiuſmodi Eccleſiam ante dictam primam inſcriptionem etiam extitiſſe, quod quidem quicquid dicatur eſt in forma probanti,
13 cum fuerit extractum à ſucceſſore in officio. Dec. in auth. ſi quis in aliquo.

aliquo num.26.C.de eden.& cum excedat tempus 100. annorum alia recognitione non eget Put. deciſ. 9. de fid.inſtr. neque huiuſmodi replicatio redditur æquiuoca, cum adſit alia etiam Terra Maſſæ, quia hoc non probatur, & quatenus probetur adhuc probatio inſcriptionis æquiuoca remaneret, itaut in iudicio ordinario eſſet videñ, quæ probationes præualeant.

14 Neque eſt verùm, quòd reſponſio non officiat, ex quo iuſpatronatus acquiritur etiam ex noua conſtructione, & reædificatione Eccleſiæ dirutæ, gloſ. 1. in cap.3. vbi DD. præſertim Abb.num.8.de iurepat.Hoſt. in ſumm. eod. tit. §. ex quibus verſ. quid ſi reædificauit.

15 Nam fuit reſponſum, quòd ad hunc effectum requiritur, vt Eccleſia ſit totaliter diruta, vel ſaltem ita vt indigeat noua conſecratione, vel eius facies immutetur gloſ. in cap.3. vbi poſt alios Bero. num. 56. de iurep.Iaſ.in l.1.§. ſi quis ædificiũ num.4.de nou.oper.nunciat.Rocch. de iurepat.in verb.conſtruxit nu.12. Lambert.de iurepat. quæſt.6. art.6. par.1. lib. 1. num. 16. Et ideò dum cognoſcitur in iudicio ordinario, an verſemur in caſu iſto per ſupradicta immiſſio non poteſt denegari.

16 Non obſtat quòd ad effectum immiſſionis vigore ſubrogationis gratioſæ requiratur reſeruatio clara, & indubitata, quia hæc eſt clara ex vacatione in menſe Ianuarij, & offuſcatio prouenit ex replicatione partis aduerſæ, quæ cum plenè ad hunc effectum non probet intentionem ſuam, immiſſio non poteſt retardari; nec deciſiones in contrarium allegatæ officiunt, diſtinguendũ enim eſt, quòd aut cauſa committitur ſimpliciter, & intrant prædicta, aut cum clauſula, parito literis arbitrio Rotæ, & tunc dato fumo iuriſpatrona-

17 tus retardatur arbitrio Rotæ, vel donec fiant meliores probatio nes, vel vt procedatur in petitorio, & in his terminis loquuntur deciſiones in contrarium allegatæ.

Denique non obſtat, quòd Balthaſſar habeat, & ipſe gratiam apoſtolicam, quia non propterea habet ſimilem titulum, cum non habeat ſubrogationem gratioſam, nec ſit in poſſeſſione, & ideò non poteſt impedire Proceſſum executiuum ad fauorem Co. Alexandri habentis ſub-

18 rogationem gratioſam, & probantis omnia incumbentia. Bart. in l. fin. num.21.C.de edict. D.adr.tollen.& ſepè alij.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Florentina Iuriſpat. 1. Martij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatr. donatio probatur ex literis Apoſtolicis.*

2 *Præſentationes quando dicantur habuiſſe effectum.*

3 *Præſentatio ad beneficia aliqua contenta in donatione arguit quoad alia.*

4 *Vſurpatio an præſumatur in parochianis.*

DECISIO CIII.

1 AD probandum iuſpatr. fuerunt exibitæ literæ Alexandri VI. confirmatoriæ donationis iuriſpatr. de quo agitur, quæ videntur probare, cum in ipſis tenor donationis narretur, ex adductis per Rotam deciſ. 36.num.1.& ſeqq. par.2. & donatio habuit effectum, quia vacante hac eccleſia de anno 1552. fuit præſentatus quidam Saluaticus, qui de anno 1569. ceſſit dictam Eccleſiam, & per illius ceſſionem ad præſentationem patronorum fuit prouiſus Iacobus, per cuius obitum de anno

1578.

1578. fuit prouiſus Petrus Andreas, & ab hoc anno, vſque annum 1598. non dantur prouiſiones, ſed de dicto anno fuit præſentatus Ioannes de Lottis, per cuius obitum Eccleſia vaceuit de anno 1624. & patroni præſentarunt, & præſentatio dedit
2 cauſam liti; vnde negari non poteſt, quin prædictæ præſentationes non habuerint effectum, cum vnus per obitum, & ceſſionem alterius fuerit prouiſus iuxta vulg. conſ. Oldradi.
3 Neque obſtat, quòd à dicto anno 1578. vſque ad annum 1598. non dentur præſentationes, quia dantur præſentationes ad alia beneficia cōtenta in eadem donatione; vnde bene arguitur, quòd iſta deficientia non ſit talis, quæ obſtet, cum quoad alia beneficia adſit obſeruantia per dictum tempus 20. annorum.
4 Fuit tamen reſeruatum videre an conſtet de iurepat. illorum, qui donarunt, & an intret præſumptio vſurpationis in donationibus, cum ſint parochiani, nam literæ Alexandri probant tantum donationem, an autem inde reſultet probatio iuriſpat. illorum, qui donarunt erit videndum, & ita concluſum vna tantum parte informante.

Et in eadem coram eodem. 8. Nouemb. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. quando dicatur probatum.*
2 *Et quando ſufficiant leuiores probationes.*
3 *Et quando non ſit probandum ſecundum perſonas potentes.*
4 *Iuſpat. ſpectans ad vniuerſitatem non tranſit titulo hæreditario.*
5 *Verba, filij, & hæredes quando ſtent demonſtratione.*
6 *Verbum reſpectiuè quid importet.*

DECISIO CIV.

STrictè ad dubium reſeruatum in vltima deciſione, an ſcilicet conſtet de dominio illorum, qui donarunt, & an illud debeat probari per immemorabilem cum præſentationibus effectum ſortitis ſpatio 50. annorum, quaſi agatur de probatione iuriſpatr. vniuerſitatis, in qua cadit præſumptio vſurpationis, & ideo non docto de titulo, requiritur præfata probatio ex diſpoſitione Sacroſ. Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. de reform. & Domini cenſuerunt ſatis conſtare de dominio, cum in dona-
1 tione, & confirmatione Apoſtolica fuerit facta mentio, quòd iuſpatron. ſpectabat ad donantes, qu..rè cum huiuſmodi donatio habuerit effectū ſpatio 72. annorum, vtique narrata præſumuntur iuſtificata, & ſic quòd iuſpatr. ſpectaret ad donantes. Rot. deciſ. 739. num. 4. par. 2. Seraph. dec. 642. num. 3. & fuit dictum in cauſa Barbaſtren. penſionis 14. Ian. 1602. coram bo. mem. Horatio Card. Lancellotto, quæ eſt apud Marcheſ. tom. 2. fol. 578. & præfata eo magis ſunt admittenda, cum patronus non ſit
2 in cauſa, ac ideo in probando iurep. ſufficiunt leuiores probationes. Rot. deciſ. 229. nu. 1. p. 1. & ex hoc ſolo capite dixerunt Domini probari dominium, aliæ enim probationes licèt in iure poſſint ſuſtineri, nihilominus non applicantur ad factum, vt ſta..m dicetur, prout etiam in extenſione primæ deciſionis animaduerſum fuit.
3 Quantum attinet ad ſecundum caput, dicebatur, quòd quando iuſp. non ſpectat in vniuerſum, ſed vti ad ſingulos nō requiritur prædicta probatio Concilij. Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 18, num. 69.

Et fuit dictum in cauſa Bracharē. parochialis 12. Iun. 1694. coram bo. me. Iuſto apud Marcheſan. par. 1. fol. 451. in fin. verſ. nec prædicta patiuntur. Sed difficultas conſiſtebat in applica-

plicatione, quod hoc iuſpat.ſpectaret ad ſingulos, & cum diceretur ex eo probari, ex quo inter alios donarunt Raimundus, & Ioannes frater,
4 & filij, & hæredes q.Franciſci, nam ſi iuſpatr. ſpectaret ad ipſos tanquam hæredes, cum hoc caſu non haberet opus titulo hæreditario, cum & viuente patre filius ſit patronus, & præſentet. Feder. de ſen.conſ.111. nu.9. verſ. præterea. Rocch. de iurepatr. in verbo, competens. Lambert. eod. tract.lib.2.par.1. quæſt.2.art.6. iſta applicatio nullatenus placuit Dominis, quia in hac facti ſpecie verba illa, filij, & hæredes ſtant demonſtra-
5 tiuè ad perſonas, non autem, quòd vti tales donauerint, quòd manifeſtiſſimè apparet, quia donatio fuit facta à prædictis, & ſubditur vnà cũ maiori parte parochianorũ, ex quibus verbis clarè patet, quòd illa verba, filij, & hæredes ſtant demonſtratiuè, & quod donarunt vti vniuerſi, & cum fuerit dictum vnà cum maiori parte duarum partium parochianorum. Lapus allegat.78.nu.2. vbi adden. verbo, à maiori parte. Lambert.lib.2.par.2. quæſt.2. art.8. ſub num.16. & fuit dictum in cauſa Firmana Altaris 12. Maij 1595. coram bo.me.Card.Blanchetto.

Secundò dicebatur, quòd in omnem euentum vnà cum vniuerſitate donarũt Ioannes q. Matthæi Bituſci de Caſtro Florentino, &c. & ſubditur
6 reſpectiuè patroni, vnde inferebatur, quòd etiam dicti priuati eſſent patroni, quod denotant illa verba reſpectiuè, & ſic quod in probando iurepatr. ſufficiant ordinariæ probationes, cum & ſi iuſpatr. non ſpectaret ad vniuerſitatem, ſpectaret nihilominus ad dictos priuatos, vt in cauſa Pampilonen. iuriſpatr. de Ayn. 24. Maij 1613. coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Antiocheno; ſed neque huiuſmodi motiuũ placuit, quia cum fuerint donatæ Eccleſiæ parochiales, illa verba reſpectiuè patroni, intelliguntur quoad Eccleſias, nõ autem quoad omnes inſimul omniũ Eccleſiarum eſſent patroni, vt patet ibi, poſt denominationem titulorum Eccleſiarum, dum dicitur Florentinæ, & Volaterranæ Diœceſum parochialium Eccleſiarum reſpectiuè patroni.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iuriſpatronatus, 27. Aprilis 1605.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus non comprehenditur in confiſcatione bonorum facta à iudice laico.*

2 *Poteſt tamen iudex* Eccleſiaſticus *declarare delictum, & applicare iuſpatronatus fiſco* Eccleſiæ. *Declara, vt num.3.*

3 *Delictum patris non nocet filiò in ijs quæ filius non conſequitur ex perſona patris.*

4 *Iuſpatronatus regulatur ſecundùm terminos feudi, & emphyteoſis.*

DECISIO CV.

Domini in contumaciam alterius partis cenſuerunt, Eccleſiam ſancti Stephani de Toſſignano non acquiſiuiſſe ſtatum libertatis, quia licèt bona Bernardini fuerint
1 confiſcata, tamen iuſpatronatus (quicquid dicendum eſſet ſi ſpectaret ratione Villæ, vel Caſtri) ſub illa confiſcatione non comprehenditur, cum fuerit facta à iudice laico; ſecundum veriorem ſententiam gloſ. in clem.paſtoralis, verbo, ſententiæ, vbi Imol.nu.70.& 71. de re iud. & collect.in cap.quibuſdam num.10.verſ. ſed numquid, de pœnis, & in cap. fin.num.4. verſ. quid ſi patronatus, de iurepat. Et fuit reſolutum in cauſa Agathen.iuriſpatronatus, 4. Martij 1602.coram Illuſtriſſimo D.Cardinali Pamphilio.

Nec

2 Nec obſtaret ſi diceretur, quòd licèt iuſpatronatus non veniat in confiſcatione facta à iudice laico, nihilo minùs poteſt iudex eccleſiaſticus declarare delictũ, & confiſcare bona fiſco Eccleſiæ; & effectus erit, quòd iuſpatronatus extinguetur, & eccleſia remanebit libera ſub Epiſcopi poteſtate. Imol. in clem. paſtoralis. num. 72. in fin. de re iud. nam
3 reſpondetur, quòd cùm delictum nõ ſit commiſſum in eccleſiam, nec iuſpatronatus ſpectet ad Lucretiam ex perſona patris, ei nocere non debet, ſecundùm diſtinctionem doctorum, de qua per igneum in repet. l. neceſſarios. §. non aliàs, in prima par. num. 438. verſ. vel meliùs, & nu. 482. verſ. ſimiliter, iuſpatronatus. ff. ad Senat. conſul. Syllan. & ſentit Roch. de iurepat. in ver. ipſe, vel is. num. 72. Sylueſt. licèt indiſtinctè loquatur, prout & alij Summiſtæ in ver. iuſpatronatus. q. 5. verſ. ſextum. Ang. nu. 36. &
4 Tabien. nu. 25. Et his adſtipulatur, quòd huiuſmodi materia regulatur ſecundùm terminos feudi, & emphyteuſis. Roch. loc. alleg. Card. in clem. plures. col. fin. nu. 8. de iurepat. & in feudo, & emphyteuſi Domini admittunt prædictam diſtinctionem. Cyn. in l. 2. in fin. C. de lib. & eor. liber. Bart. in l. 1. nu. 2. C. de interd. & relegat. Iaſ. in l. 2. nu. 192. C. de iur. emphyt. Molin. de primog. Hiſp. lib. 4. c. 11. nu. 36.

Denique non officit ceſſio Reipublicæ, quia cùm ex confiſcatione nihil haberet, non potuit aliquod ius transferre, iuxta vulgares concluſiones.

Et in eadem coram eodem. 12. Iunij. 1606.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus non comprąbenditur in confiſcatione facta à iudice laico, nec eccleſia acquirit libertatem. num. 2.*

3 *Iudex Eccleſiaſticus poſt confiſcationem bonorum factam à iudice laico poteſt declarare delictum, poſtquam declarationem eccleſia acquirit libertatem.*

4 *Iuſpatronatus gentilitium non venit in confiſcatione bonorum facta ab Epiſcopo, ſecùs hæreditarium.*

5 *In confiſcatione bonorum non veniunt ea quæ ad hæredes extraneos tranſire non poſſunt.*

6 *Condemnato patre propter crimen leſæ maieſtatis, filij ſunt incapaces omnis ſucceſſionis, & infames.*

7 *L. quiſquis. §. filij. C. ad l. Iul. Maieſt. quid, & quos comprąhendat.*

8 *Statutum Lucanum cap. 61. declaratur.*

9 *Statutum laicorum ſuper bonis non comprąhendit iuſpatronatus.*

DECISIO CVI.

Domini perſtiterũt in reſolutis, ſcilicet, eccleſiam de qua agitur non acquiſiuiſſe ſtatum liberta-
1 tis, quia iuſpatronatus non venit in confiſcatione facta à iudice laico, ſecundùm veriorem ſententiam, de qua per glo. in clem. paſtoralis, verb. ſubiectæ, vbi etiam DD. de re iudic. Mill. in repert. in verb. patronatus ius. & tenuit Andræas Ponus, Rotę Auditor, vt refert Rocch. de iurep. in verb. ipſæ. quæſt. 29. in fin. & ita fuiſſe iudicatum in dominio Venetorum. Et hanc ſententiam eſſe communem, & ab ea in iudicando non eſſe recedendum dicit Gig. qui alios allegat, de criminæ læſæ Maieſtatis. lib. 2. tit. de pœn. com. crim. læſ. maieſt. q. 4. nu. 1. verſ. contrarium. & nu. 2. & 3.
2 Neque facit, quòd licèt iuſpatronatus non veniat in confiſcatione, nihilominus eccleſia acquirit libertatem. Cardin. in clem. plures. nu. 8. verſ. vel dic, eodem tit. cum alijs, quia Doctores qui tenent hanc ſententiam, vel præſupponunt, confiſcationem fuiſſe factam à iudice eccleſiaſtico

ſiaſtico, vel tenent contra verã opinionem, ſcilicet quòd in confiſcatione facta à laico veniat etiam iuſpatronatus, quod non eſt verum. Sed poſt confiſcationem bonorum
3 factam à laico,po eſt iudex eccleſiaſticus declarare delictum, & ſic eccleſia acquiret libertatem, vt poſt Butr. in dicta clem.paſtoralis. Imol. nu. 72. in fin. de re iudic. & in l. ſi inſulam.in ſecũdo notab. in fin.verſ. ſubdit tamen.ff.ſol.matrim.Lamber. de iurepat.lib.3.quæſt.8.art.8.n.15. Quam declarationem ſi faceret Epiſcopus, ei non ſuffragaretur. Cum præſuppoſito tamen,quòd iuſpatronatus ſit gentilitium, & non hæreditarium, quia hoc iuſpatronatus gentilitium nec venit in confiſcatione
4 facta ab Epiſcopo, licèt ſecus ſit, ſi eſſet hæreditarium,ſecundum diſtinctionem Doct. vt per Igneum,in repet.l.neceſſarios.§.non aliàs,in prim. par.nu.438.verſ.vel melius,& num. 482.verſ.ſimiliter iuſpatronatus. ff. de Senatuſc. Syllan. Molin. de primog.Hiſp.lib.4.c.11.nu.2.Iul.Clar. recept.ſent.l.5.§.fin. quæſt.78. verſ. quæro modo.in fine. & benè Socin. iun.conſ.51.nu.2. & 3. vol.2. Et re-
5 gulare eſt, quòd quando aliquid nõ poteſt tranſire in extraneum hæredem, non veniat in confiſcatione bonorum. Alex.conſ.23.nu.3.verſ. ſecundo probatur.vol.1. & conſ.89. in.prin.lib.4.Bart.in l.3.ff.de interd. & releg. Angel.in d.l.in inſulam. in princ. ff. ſolut. matr. Dec.conſ.442. nu.27. & ſeqq.
6 Neque obſtat, quòd pater Lucretiæ fuit condemnatus de crimine læſæ Maieſtatis, & propterea eius filij ſint incapaces omnis ſucceſſionis, & ſunt infames. l.quiſquis.§.filij.C.ad l.Iul.maieſt. Et propterea incapaces
7 iuriſpatronatus, quia quicquid dicendum eſſet an diſpoſitio illius tex. comprehendat id quòd debetur filio, vti filio, non vti hæredi, & ſic etiam iurapatronatus gentilitia, ex alleg.per Molin.de primog.Hiſp.lib. 4.c.11.nu.50,51. & ſeqq. ſatis eſt, ad hunc effectum, quòd in caſu prædictæ.l.quiſquis.non comprehendat fœminas, vt de communi teſtatur Clar.recept.ſent.lib.5. §.læſæ maieſtatis, verſ. hæ autem pœnæ. Gig.de crim.læſ.maieſt.lib.3.c.14.nu.15.qui pariter de communi. Et hoc ſuadetur ex verbis textus, quia in §. ad filias. determinat quæ ſit pœna filiarum.
8 Nec officit ſtatutum Lucanum c. 61. quia in eo non alteratur tex.in l. quiſquis.reſpectu filiarum; ſed ſolũ emanauit ad tollendas cõtrouerſias, quæ oriri poſſent, an diſpoſitio d.l. haberet locum etiam in machinantibus contra Rempublicam, & ſtatuit, quòd ſic. Et dum habetur mẽtio maſculorum, fœminarũ, & vxoris; dicitur ſingula ſingulis referendo, & ſic ſecundùm diſpoſitionem d.l.in qua diſtinctè apponitur pœna maſculis, fœminis, & vxori, vt ex lectura textus apparet. Et in omnẽ euentum, quatenus ſtatutum extenderet diſpoſita circa maſculos,etiam
9 ad fœminas, extenſio non procederet quoad iuſpatronatus ex defectu poteſtatis ſtatuentium. c.de iure.vbi gloſ.in verb.irritum.de iurepatr.iuncto c. cum laicis. de reb. Eccleſ. non alien.ibi, [necnon & alia quæ iuri ſpirituali annexa videntur.] Lamb. de iurep.lib.3.q.8.art.8.nũ.15.

Reſeruarunt tamen Domini videre, an iuſpatronatus ſit hæreditariũ, & quatenus ſit, an ex quo non conſtat, Lucretiam fuiſſe citatam, ſententia Reipublicæ ipſi noceat, itaut Epiſcopus poſſit declarare delictum, ad effectum,quòd dicatur,Eccleſiam acquiſiuiſſe libertatem.

Et in eadem coram eodem. 8.Iunij.1607.

SVMMARIVM.

1 *Filia perduellionis priuatur tantùm ſucceſſione paterna, nec alijs pœnis. l.quiſ-*

l.quiſquis. C.ad leg. Iul.mag. afficitur.

2 *Filius perduellionis eſt perpetuò infamis, & omnibus honoribus excluſus, nec eſt capax ſucceſſionis paternæ.*

3 *Limita in Clerico.*

4 *Condemnatus de crimine læſæ maieſtatis à laico, poteſt habere hæredem in iurepatronatus, quod nõ venit in confiſcatione bonorum facta à laico.*

5 *Adire qui non poteſt facto alterius, tranſmittit etiam ad extraneum hæreditatem.*

6 *Succedere volenti ſufficit oſtendere, ſe eſſe in gradu ſucceſſibili, cùm nullus filius prætendit, eſſe proximiorem.*

7 *In confiſcatione facta à iudice eccleſiaſtico venit etiam iuſpatronatus.*

8 *Epiſcopus non poteſt venire ad actualem degradationem Clerici, vel illum tradere Curiæ ſæculari, niſi in caſibus in iure expreſſis, & ibi videri caſus.*

DECISIO CVII.

ROta cenſuit, ſententiam latam per Rempublicam Lucanã ſuper crimine perduellionis cõtra Bernardinum patrem Lucretiæ, ei non nocere, quominus poſſit ſuccedere in iurepatronatus, quia etiam quòd ſit hæreditarium, ipſa non agit de ſuccedendo Bernardino patri, ſed Lælio fratri, cui poteſt ſuccedere.

1 Nam excepta ſucceſſione patris, alijs pœnis. l.quiſquis. C. ad l.Iul. Maieſt. filia perduellionis non afficitur, vt per Clar.in §.læſæ maieſtatis,nu.10.verſ.hæ autem pœnæ. Et expreſsè, quòd poſſit alijs ſuccedere,licet non patri, dicit Salyc. in d.l. quiſquis.n.15.& incertus auctor.de crim. læſæ Maieſtatis. q.5.nu.6. vbi quòd hæc opinio non habet contradictorem. Decia.tract.crim.2.lib.7. cap.41.nu.12.& 13. Et videtur de mente Bartoli in l.1.nu.1.in fin.ff.de verb. ſignif.

2 Neque facit quòd & ipſe Lælius eſſet filius Bernardini, & ſic propter delictum patris nulla bona habere poſſet,vel aliqua ſucceſſione teſtati, vel inteſtati accipere,& perpetuò eſſet infamis,& ab omnibus honoribus excluſus,vt in d.l.quiſquis.§.filijs verò.

3 Quia hæc pœna, l.quiſquis.non afficiebat ipſum Lælium,qui iam de tempore latæ ſententiæ contra patrem,erat clericus. Gem.in c.ſiquis. col. 3. verſ. nec ad clericos. Archid. ibid.2.nu.Turrecr.n.7.Præpoſ.nu.3. Bellamer.nu.4.in princ.6.q.1. Io.de Anan.in c.vergentis.n.12. verſ.quia lex.de hæret. Dec.tract.crim.tom.2. lib.7.c.41.nu.11. Gig.de crim.læſæ Maieſt.tit.de pœnis quas filij incur. q 9.n.2.Aug.Arim.in addit.ad Ang. de malefic. in verb. & hai tradito la tua patria. nu.12.in fin.verſ.tene tamen menti. Et ideò cùm dictus Lælius clericus non afficeretur pœnis, dictæ l.quiſquis. hinc ſequitur,quòd eſſet capax ſucceſſionis, & propterea ſucceſſerit in iurepatronat., quod cũ non veniret in confiſcatione facta à principe laico, iuxta reſolutiones factas,

4 Bernardinus eius pater in eo potuit hæredem habere. gl.in l.ea ſola. 98. ff. de reg.iur. & not.ibid.Cagn. n.3.& ſingularem dicit Bald. in l.eã quam.n.19.in fin.C.de fideic.Iaſ.in l.ex facto.§.Iulius.n.1.ff.de vulg. & in l.quoties.n.14.C.quando nõ pet. par. Alex. in l.ſi quis ante.in fin. de leg. 1. Nec ad hunc effectum requirebatur, quòd eſſet ſcriptus hæres, ſed ſufficit,quòd ſucceſſio ab inteſtato ad ipſum ſpectaret. Lambert. de iurep.lib.1 p.2.q.2.principali.n.3.& ſeqq. etiam quòd non adeſſent alia bona. Lambert.d.loc.n.25. Et quatenus requireretur aditio,nõ eſt opus de ea docere,quia cùm tunc detineretur in carceribus,facto alterius impediebatur. Vnde potuit tranſmittere etiam ad extraneum.Bart.in l.vẽtre.38.n.9.& 14.verſ.2.reg.& nu.8. verſ.2.reg.ff.de acq.hæred. Et propterea Lucretia potuit ei ſuccedere,

6 cui ſufficit oſtendere, ſe eſſe ſanguine coniunctam in gradu ſucceſſibili, non

non proximiorem cùm nullus alius ſe proximiorem prætendat. Tiraq. de retract. lignag. §. 11. gloſ. 1. n. 5. & 6. Et in his terminis fuit reſolutum coram me in cauſa Tiburtina Capellaniæ. 16. Nouemb. 1605.

Neque etiam facit, quòd ipſe Lælius per Vicarium Lucanum de anno 1597. fuerit iudicatus reus eiuſdem criminis læſæ Maieſtatis humanæ, & priuatus omni officio, & beneficio eccleſiaſtico, traditusq; curiæ ſæculari, bona confiſcata, & applicata curiæ Epiſcopali, in qua
7 confiſcatione facta à iudice eccleſiaſtico venit etiam iuſpatronat. Lambertin. de iurepat. lib. 3. quæſt. 8. art. 8. nu. 10. Nam fuit firmiter reſponſum, ſententiam tamquam nullam, & iniuſtam, non nocere Lucretiæ, ad effectum quòd dicatur non ſucceſſiſſe fratri. Nam Epiſcopus non po-
8 teſt venire ad actualem degradationem clerici, neque eum tradere curiæ ſæculari, niſi in caſibus à iure Canonico expreſſis, videlicet; Pro crimine hæreſis. cap. ad abolendam, §. præſenti. de hæret. & cap. 1. & cap. ſuper eodem. de hæret. in 6. Pro falſificatione litterarum Apoſtolicarũ. cap. ad falſariorum. de crim. falſi. Pro crimine inſidiarum contra Epiſcopum. cap. ſiquis ſacerdotum. 11. quæſt. 1. Pro incorrigibilitate, cap. cùm non ab homine. de iudic. Pro crimine aſſaſſinij. cap. 1. de homicid. lib. 6. Doctores communiter in dicto cap. at ſi clerici. de iudic. Clar. in prax. §. fin. quęſt. 36. verſ. ſicut etiam. Boſſ. in prax. tit. de for. comp. n. 135. Et ex iure nouo, pro crimine nefando, ex conſtitutione S. M. Pij V. Et pro celebratione Miſſarum ab illis qui non ſunt presbyteri, ex conſtitut. fœl. rec. Clement. VIII. Cùm igitur inter hos caſus non ſit iſte de quo agitur, non modò fuit nulla ex defectu iuriſdictionis, verùm etiam iniuſta. Vnde, non nocet Lucretiæ.

R. P. D. MERLINO

Piſtorieñ Parochialis. 9. Februarij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. in dubio præſumitur hæreditarium. & nu. 6.*

2 *Et quando ex mutatione fiat gentilitium.*

3 *Iuſpatr. eſſe hæreditarium ex quibus verbis colligatur.*

4 *Iuſpatr. gentilitium defertur in capita.*

5 *Præſentatio, quæ non habuit effectum non attenditur.*

DECISIO CVIII.

1 Reſolutum fuit iuſpatronatus eſſe hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, tale enim in dubio eſt præſumendum vbi ex fundatione vel aliunde de contrario non doceatur. c. 1. c. cum ſæculum. & ibi Panor. nu. 3. & 4. de iurep. clem. plures. vbi Card. in 6. q. & Anch. n. 7. & 11. eod. tit. Lambertin. de iurepat. 2. par. 1. lib. quæſt. 2. num. 15. Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 6. Gabr. conſ. 196. num. 5. lib. 2. Rota deciſ. 707. num. 8. par. 1. & deciſ. 756. num. 1. par. 2. recent. & fuit etiam dictum in Vrbinaten. Beneficij. 28. Ianuarij. 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo, & in Florentina Canonicatus. 25. Maij. 1616. coram R. P. D. meo Buratto.

Neque obſtare videbatur, quòd de anno 1457. Iacobus de Cancellarijs patronus pro medietate dicti iuſpatronatus pro huiuſmodi portione ipſum tangente iure legati tranſtulerit in Felicem eius ex fratre nepotem, & in omnes illius filios, & deſcendentes maſculos, & poſtea de anno 1565. Domitius pariter de Cancellarijs pro

SVMMARIVM.

1 *Sententia continens mixturam appellationem admittit.*

2 *Poſſeſſio capta intra terminum decem dierum ad appellandum vti attentata non eſt manutenibilis.*

3 *Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis poſſeſſione exiſtente vacua.*

4 *Poſſeſſio præſumitur vacua, dum de contrario non conſtat.*

5 *Poſseſsio attentata nullum habet effectum.*

6 *Poſseſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & turbatiua.*

7 *Poſseſsio capta lite pendente eſt attentata.*

8 *Capitulum non habet de iure iuriſdictionem.*

9 *Poſseſsio capta pendente termino ad inſtituendum non eſt attentata, ſi non fuit actum iudicialiter.*

10 *Attentata non includuntur ex actibus extraiudicialibus.*

11 *In manutentione non attenditur data literarum, ſed poſſeſſio prouiſorum.*

DECISIO CIX.

FVerunt à diuerſis patronis præſentati ad Capellaniam S. Leonardi eccleſiæ Lunẽſ Sarzanẽſ quæ de iurepat. laicorũ eſſe aſſerebatur, Lancellottus Cataneus, & Hieronymus Furlanus, & cum ambo iura ſua ad effectum obtinendi inſtitutionem deduxiſſet corã Capitulo Sarzanen. ad quod illa pertinere dicebatur, nihilominus vterque eorum ſub eadẽ data à Sede Apoſtolica prouiſionem obtinuit cum derogatione patronatus pro dimidia, & literis Apoſtolicis directis vni, & eidem executori, Lancellottus præuenit in præſentatione earum, ſicque a d. executore in poſſeſſionem immiſſus fuit. Hieronymus verò obtinuit nouas literas nouo executori directas, a quo præuia ſententia fuit immiſſus in poſſeſſionem, a qua ſententia fuit per Lancellottum legitimè appellatum, & cauſa mihi commiſſa, fuit datum dubium, cui dandum eſſet mandatum de manutenẽdo, & Domini ante omnia pro comperto habuerunt poſſeſſionem Hieronymi vigore ſententiæ executoris literarum adeptã non eſſe manutenibilem, quia cum
1 in dicta ſententia non ſolum fuiſſet pronunciatum ſuper poſſeſſione, ſed etiam ſuper validitate gratiæ Hieronymi, erat admittenda appellatio ratione mixturæ, etiamſi aliàs non potuiſſet appellari; vt per Contard. de moment. poſſeſſ. limit. 2. num. 1. & ſeqq. quo fit, vt poſſeſſio capta per Hieronymum intra tempus decem
2 dierum ad appellandum conceſſum, vt in actis, meritò dici debeat attentata, & conſequenter non manutenibilis c. non ſolum de appell. in 6.

Solum igitur verſatur difficultas circa poſſeſſionem Lancellotti, cui dixerunt Domini dandum eſſe mandatum de manutenẽdo, ex quo prius poſſeſſionem adeptus fuit præuio decreto executoris, quæ licèt fuerit
3 inſtrumentalis, ſufficit pro manutentione, poſſeſſione exiſtente vacua
4 ad l. prædia. vbi Bart. ff. de acq. poſſ. l. non idcirco. vbi Bald. in princ. C. de fid. inſtrum. Rota dec. 21. de reſt. ſpol. in antiq. & in recent. deciſ. 92. nu. 1. par. 1. prout vacua fuiſſe præſumitur hæc, de qua agitur, dum nõ conſtat de contrario. Seraf. dec. 322. num. 3.

5 Neque obſtat alia poſſeſſio partis aduerſæ, tum quia fuit attentata, & nulla, vt dictum eſt, & ideo nullum præſtare debet impedimentum. c. nõ præſtat de reg. iur. in 6. tum etiam, quia tanquam poſterior præſumitur
6 clandeſtina, & turbatiua, c. licèt cauſam. vbi Doct. de probat. Bart. in l. ſi duo. ſub num. 4. ff. vti poſſid. Couar. practic. quæſt. c. 17. in fine. Rot. dec. 19. num. 2. par. 2. diuerſ.

7 Non obſtat etiam, quòd poſſeſſio Lancellotti videatur attentata tanquam capta pendente lite coram

Capitulo Sarzanen. Seraf. dec. 1463. num. 2. quia omiſſo pro nunc; an d. Capitulo ex conſuetudine, vel particulari priuilegio competat aliqua iuriſdictio, quæ tamen de iure communi non competit. c. ex parte De-
7 cani, 3. de reſcript. & ibi Felin. nu. 1.
8 Reſpondetur, quòd etiamſi Capitulo competeret iuriſdictio, non per hoc fuit lis introducta coram eo, quia cum ad Capitulũ ſpectaret inſtitutio, præſentationes, & alij actus
9 coram eo per partes hinc inde facti, videntur potius actus extraiudiciales, cum non appareat, quod Capitulum proceſſerit tanquam iudex ad latè tradita per Gonzal. poſt gloſ. 9. in annot. null. & attentat. num. 14. & ſeqq. actus verò extraiudiciales non inducunt attentata. Lancel-
10 lott. de attentat. lit. pend. par. 2. c. 4. limit. 5. num. 29. & ideo non intrat deciſio Seraf. ſupra relata.
11 Non obſtant deniquè, quod ambo ſint prouiſi Apoſtolici ſub eadem die, quia ad effectum manutentionis non attenditur data literarum, ſed anterior poſſeſſio, quam prius apprehendit Lancelloſtus, ſicut & prius etiam literas præſentauit. cap. ſi à Sede, vbi Doct. de præbend. in 6. & ita deciſum vtraque parte informante.

Et in eadem coram eodem. 31. Maij 1627.

SVMMARIVM.

1 Ad *inſtitutionem obtinendam quæ requirantur.*
2 *Vacatio beneficij probatur ex confeſſione aduerſarij.*
3 Clericatus, & *literatura præſentati probantur ex literis patentibus ordinarij.*
4 *Iuſpatr. probatur ex pluribus inſtitutionibus ad præſentationem continuatis, & effectum ſortitis.*
5 Capitulum *Sarzanen. habet ius inſtituendi.*
6 *Capitulum habens ius inſtituendi non præſumitur inſtituere præſentatos, niſi prius ſibi conſtito de iurepat.*
7 Ad *probandum iuſpatr. leuiores ſufficiunt probationes, vbi ordinarius nõ eſt in cauſa.*
8 *Vnica præſentatio effectum ſortita ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem præſentandi.*
9 *Conſtito de effectuatione vltimarum præſentationum, præſumitur effectuatio antecedentium.*
10 *Refertur caſus ad probandum vnum ex patronis habere maiorem partem vocum.*
11 *Inſtitutio debetur præſentato à maiori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione.*
12 *In dubio ex duobus præſentatis fauendum eſt pauperiori, & ei, qui eſt de familia teſtatoris.*
13 *Patronis ſufficit eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, nec tenentur probare deſcendentiam à fundatore.*
14 *In donatione iuriſpatr. vt valeat, non ſufficit confirmatio Vicarij, ſed requitur ipſius Epiſcopi.*
15 *Confirmatio, & auctoritas Epiſcopi non requiritur in donatione iuriſp. facta inter compatronos.*
16 Gratia *apoſtolica eſt iuſtificanda.*
17 Narrans, *quod iuſpatr. ſpectat ad aliquam familiam ex fundatione, & dotatione debet narratiuam iuſtificare.*
18 Clauſula, *verificato iurepat. reddit gratiam conditionalem.*
19 Gratia *conditionalis requirit praeciſam, & concludentem probationem.*
20 *Poſſeſſio præſentandi non tranſit in ſucceſſorem ſine nouo vſu, & exercitio iuris præſentandi.*
21 Ex *poſſeſſione iuriſpræſentandi centum annorum præſumitur melior titulus de mundo.*
22 Præſentatio *facta per procuratorem requirit exibitionem mandati intra quadrimeſtre.*
23 *Sed ſufficit productio verbalis intra terminum, vt ſuſtineatur productio realis facta extra terminum.*

Si

24 *Si mandatum patroni eſt rogatum per notarium actuarium illius, ad quē ſpectat inſtitutio, non eſt facienda illius productio.*

25 *Patronus ſi intra quadrimeſtre obtinet literas à Papa vulgo nuncupatas, pro præſentato cenſetur ratificaſſe præſentationem eius nomine factam.*

DECISIO CX.

HIeronymus Furlanus, & Lancellottus Cataneus obtinuerūt à Papa prouideri ſub eadem data in forma dignum, de hoc beneficio vacante per obitum M. Antonij de Cataneis vltimi poſſeſſoris cum narratiua, quòd ipſi fuerunt præſentati a meditate patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, cum derogatione iuriſp. pro alia medietate;ſed Hieronymus narrauit ſimpliciter beneficium eſſe de iurep. laicorum, qui nihilominus ſuſpenſo petitorio, circūſcripta d. gratia apoſtolica petit inſtitui vti præſentatus a maiori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi,Lācellottus verò innititur gratię, in qua in ſpecie narrauit hoc beneficium eſſe de iurepat. familiæ de Caneis ex fundatione, & dotatione, & quia ipſe præſentauit in executione ſuarum literarum fuit illi datum mandatum de manutenendo,vt in deciſ.ſub die 13. Iunij 1625. coram me. Vnde hodie dubitauī, quis eorum ſit inſtituendus, & Domini reſoluerunt Hieronymum eſſe inſti-
1 tuendum, quia iuſtificauit quatuor requiſita ad obtinendam inſtitutionem de iure neceſſaria,nempe vacationem beneficij, exiſtentiam iuriſp. eius habilitatem, & præſentationem intra legitima tempora factam a maiori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, vnde ei debetur inſtitutio. c. decernimus,& c.monaſterium. 16. quæſt.7. Abb.in cap.cum Bertoldus.num.12. de re iud.Rot. dec.337. nu. 1. par.2. recent.vacatio beneficij per obitum
2 Marci Antonij probatur ex fide obitus, & ex confeſſione aduerſarij facta in ſua gratia, cuius vigore obtinuit manutentionem,qua nulla maior probatio. l.cum præſum. C.de liberali cauſa, habilitas etiam benè
3 probatur tam quoad clericatum ex literis patentibus ordinarij,quàm quoad literaturam ex eodem clericatu, & ex teſtibus deſuper examinatis, exiſtentia iuriſpat.vltra quod hinc inde admittitur, quia vterque
4 venit vti præſentatus, probatur in primis ex enunciatiua Capituli Sarzanen. facta in prima inſtitutione ad præſentationē Ioannis Frācisci de Figaſecchis de anno 1457.vbi narratur, d.Ioannem Franciſcum fuiſſe conſtitutum patronum huius beneficij à Franciſco de Figaſecchis fundatore patruo ſuo, vbi etiam expreſſè legitur, quòd de d. fundatione cōſtabat ex publico teſtamēto prædicti Franciſci, deinde ex alia ſimili enunciatiua de anno 1460. & demū ex alijs pluribus enunciatiuis eiuſdē Capituli ſubſequentibus factis in inſtitutionibus continuatis, & effectūm ſortitis per ſpatium centum annorum, & vltra ad præſentationem ſucceſſorum prædicti Ioannis Franciſci primi patroni, ex quibus ſufficienter probatur iuſpatr. iuxta vulg. conſ.Oldrad.229.Feder.de ſen. cōſ. 234.num.3.ad fin.Ferrett.conſ.293. num.6. Acchil.deciſ.7. num. 1. de iurepat.Caſſad.deciſ.7.eod.tit. Rot. deciſ.312.num.4.par.1. & dec.541. & 674.nu.2.par.2.recen. cum enim
5 Capitulum Sarzanen.habeat ius cōferendi, vt dixit Rota in Lunen. Sarzanen. Cappellæ, 5.Decemb.1601. coram Card.Sacrato, & in deciſ. in hac cauſa facta coram me, non inſti-
6 tuiſſet ad præſentationem prædictorum, niſi clarè ſibi conſtitiſſet de exiſtentia iuriſpatr.ad eorum fauorē Put.dec.237.lib.2.Seraf.dec.1232. num.2. & Rota in d.deciſ.674. n.2.

& in Tuden. Parochialis. 21. Maij. 1610. coram bo.mem. Card. Sacrato apud Marcheſ. de commiſſ. p. 1. §. 2. fol. 477. & tanto magis, quia cum
7 non agatur contra Ordinarium, ſed lis ſit inter tertios, leuiores probationes admittuntur ad probandam exiſtentiam iuriſpat. Caſſad. deciſ. 1. in fine. de probat. Gonzal. ad reg. 8. glo. 18. nu. 59. Mantic. dec. 244. n. 5. & Rota dec. 148. nu. 2. p. 2. recent.

Demùm quòd Hieronymus fuerit præſentatus à patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi clarè patet, quia fuit præſentatus a Maximiliano eius patre, & a Franciſco de Garzolis, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, ex quo beneficium vacauit per mortem dicti Marci Antonij, qui fuit ab eis præſentatus cum inſtitutione Capituli ſubſecuta. ſumm. num. 13. ad conſti-
8 tuendum autem in quaſi poſſeſſione ſufficit vnica præſentatio effectum ſortita. Ripa in c. cum eccleſia ſutrina. nu. 53. de cauſ. poſſ. & prop. Rom. conſ. 311. in fine. Rot. dec. 17. nu. 1. p. 2. diuerſ. Gonzal. glo. 45. §. 2. n. 29. & latè Garc. de benef. par. 5. cap. 5. num. 59.

Quòd autem Maximilianus, & Franciſcus, qui præſentarunt M. Antonium, & nunc Hieronymum habeant nedum medietatem d. iuriſp. narratam in literis Hieronymi, ſed etiam maiorem partem requiſitam ab obtinendam inſtitutionem iuxta iuris diſpoſitionem, videtur clarum, quia, vt dictum eſt, & partes cócordant, hoc beneficium fundatum fuit, & dotatum per Franciſcum de Figaſecchis in eius teſtamento de anno 1457. in quo inſtituit ſibi hæredem Mariam eius filiam, cui decedenti ſine liberis ſubſtituit præfatum Ioan. Franciſcum de Figaſecchis nepotem ſuum ex Petro fratre, cui Io. Franciſco teſtator dedit facultatem priuandi Capellanos caſu, quo non obſeruauerint conditiones ſibi appoſitas, & deinde idem Io. Franciſcus dũ vixit, vti verus patronus fecit quinque præſentationes à d. anno 1457. vſque ad annum 1496. ex quibus
9 tres vltimæ probantur effectuatæ, vnde etiam duæ præcedentes tales cenſeri debent iuxta d. conſ. Oldrad. 229. Menoch. præſumpt. 65. per tot. lib. 6. mortuo Io. Franciſco relictis ex Ludouico filio prædefuncto Io. Baptiſta nepote, necnon quatuor
10 neptibus, nempè Auguſtina, Antonia, Franciſca, & Lucretia, & vacante hoc beneficio de anno 1530. per obitum Antonij Gandulphij vltimi ex præſentatis à d. Io. Franciſco, fuit de eo inſtitutus d. Io. Baptiſta vti præſentatus per ſuum procuratorem, & cum de anno 1548. vacaret per eius obitum, Auguſtina, & Antonia ſorores eiuſdem, & neptes Io. Franciſci fecerunt tres præſentationes continuatas, & effectuatas, vnã poſt aliam, primam de Dominico de Mercatoribus de d. anno 1548. per obitum prædicti Io. Baptiſtæ eorum fratris; ſecundam de Ioſepho Cencio de anno 1552. per reſignationẽ Dominici, & tertiam de Leonardo Martino per reſignationem prædicti Ioſephi, qui Leonardus Martinus vixit vſque ad annum 1561. & per eius obitum vacauit hoc beneficiũ, & propterea ab anno 1452. quo hoc beneficium fuit fundatum, vſque ad annum 1561. & ſic per centum, & quatuor annos Io. Franciſcus de Figaſecchis primus patronus, & eius hæredes, & deſcendentes fuerunt in pacifica poſſeſſione præſentandi.

Vnde patet, quòd Hieronymus fuit præſentatus à maiori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, quia d. iuſpat. per mortem Io. Baptiſtæ fuit diuiſum in quatuor voces iuxta numerũ dictarum quatuor ſororum, ex quibus quatuor vocibus Maximilianus, qui præſentauit Hieronymum filium ſuum habet duas, nempè vnam vti nepos d. Antoniæ ex filia Catherina; & aliam ex perſona d. Catheri-

næ

næ matris ſuæ vti donatariæ d. Auguſtinæ ſuæ amitæ, quæ donatio fuit facta 18. Octob. 1562. fuit etiam præſentatus à Franciſco nepote ex filio Ambroſio præfatæ Lucretiæ alterius ex dictis quatuor ſororibus,& ab alijs eiuſdem Lucretiæ deſcēdentibus, qui Franciſcus eſt etiam in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt ſupra dictum eſt, prout etiam in quaſi poſſeſſione præſentandi fuit Ambroſius eius pater. ſumm. nu. 8. & 11.
11 quo fit, vt etiam circumſcriptis literis Apoſtolicis, Hieronymo vti præſentato à maiori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, debeatur de iure inſtitutio. c.conſultationibus. de iurepat. Ferret.conſ.33.nu.4.cum ſeqq.lib.1. & quando res eſſet dubia, dicebat vnus ex dominis, eſſe magis ad eius fauorem inclinandum, quia eſt pau-
12 per, de familia teſtatoris,maior ętate, & benè literis eruditus: Lancellottus autem diues, extraneus, & ætate minor.

Demùm deſcendentia Maximiliani, & Franciſci ex prædictis duabus ſororibus Antonia,& Lucretia, vltra quod non controuertitur, & benè probatur ex arbore, & teſtibus datis;
13 cum ipſi ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, non tenentur probare deſcendentiam à fundatore, ſed ſolum, quòd ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi. Seraph.deciſ.1334. in fine. Rot.dec.224.p.1.recent. & in Baren. beneficij. 1.Iunij.1611.corā bo. mem. Vbaldo.
14 Non obſtat, quòd in donatione facta per Auguſtinā Catharinæ eius nepti, & matri Maximiliani de hoc iurepat.non adſit auctoritas Epiſcopi, ſed Vicarij, quæ non ſufficit, vt ſæpius reſoluit Rota, quia cum ver-
15 ſemur in donatione inter compatronos,Epiſcopi auctoritas non fuit neceſſaria. gloſ. in c. nemini. in princ. verſ. ſed poteſt dici. & ibi Bellam. 16.q.2.Lambert.de iurepat.p.2.lib. 1.q.1. in princ. Pariſ. de confident. q.28.nu.184.Achil.dec.10.nu.2.de iurepat. Verall.dec.284.nu.1.p.1. & Rota dec.707.nu.4. p.1. recent. & quando validitas donationis eſſet dubia, adhuc Hieronymus eſſet præſentatus à patronis habentibus maiorem partem patronatus, & exiſtentibus,vt ſic in quaſi poſſeſſione,quia Maximilianus ex quatuor vocibus habet vnam vti deſcendens ab Antonia, Franciſcus, & alij deſcendentes à Lucretia habent aliam, remanent aliæ duæ voces, quarum vnam habet Lucas Contardus, qui præſentauit Lancellottum vti deſcēdens à Franciſca; quarta vera vox, quæ ſpectabat ad Auguſtinam fuit diuiſa inter deſcendentes prædictarū aliarum trium ſororum, & ſic inter Maximilianum, Lucam, & Franciſcum æqualiter,& per conſequens ſemper eſt verum, quòd Hieronymus vti præſentatus à Maximiliano,& Franciſco, præſentatus exiſtit a maiori parte patronorum, & in omnem caſum ſat illi eſt, quòd ſit abſolutè præſentatus a maiori parte eorum, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi.

16 Non obſtat gratia apoſtolica Lācellotti, & quòd poſſideat, quia ipſe quoad tria non iuſtificauit ſuam gratiam, vti debuit, nam in primis
17 narrauit, quod hoc iuſpat. eſt familiæ de Cataneis ex fundatione, & dotatione, quòd ideo debuit iuſtificari. Rot.dec.531.nu.1.p.1.diuer.
18 & præſertim ſtante clauſula, ibi, verificato d. iurepatr. quòd ex fundatione, vel dotatione d. familiæ de Cataneis exiſtat, quæ facit gratiam conditionalem. arg.tex.in l.Lucius. 83.ff.de cond. & demon. quæ prop-
19 terea requirit præciſam, & concludentem probationem. Alex.conſ.59. nu.8.lib.2.Ruin.conſ.68.n.14.lib.1. Marta de clauſul.p.1.clauſ.190.Rota dec. 573.nu.1. & 701.nu.5.p.1. recent. quòd tantum abeſt, quòd Lancellottus probauerit, quod imò eſt improbabile, quia, vt ſupra demon-

monſtratum eſt, hoc iuſpatr. eſt familiæ de Figaſecchis ex fundatione, & dotatione.

Præterea Lancellottus narrauit, quod ipſe fuit præſentatus a patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, quod non eſt verum, quia quamuis illi de Cattaneis quãdoque præſentauerint, tamen eorũ
20 poſſeſſio non fuit tranſlata in eorum filios, & ſucceſſores, qui Lancellottum præſentarunt, ſine noua appræhenſione, ideſt, ſine nouo vſu, & exercitio iuriſpræſentandi. Menoch. de retinen. remed. 3. nu. 52. verſ. extenditur. Gonzal. glo. 34. num. 108. Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 35. cum ſeqq. & reprobato Lambertino, qui contrarium tenuit. Achil. dec. 5. de cauſ. poſſ. & prop. Caputaq. dec. 426 p. 2. Rota dec. 260. nu. 4. p. 2. recent. & in Florentina Subdecanatus. 27. Ianuarij. 1627. coram me. demum expoſuit, quòd fuit præſentatus a medietate patronorum, & tamen ex ſuperius dictis conſtat non eſſe verum.

Non obſtat, quòd Lancellottus prætendat totum iuſpat. ſpectare ad dictos de Cataneis vti hæredes, & ſucceſſores Lauræ, quæ fuit neptis Franciſci fundatoris ex Maria filia eius hærede vniuerſali, ad quã propterea cum vniuerſa hæreditate prætenditur tranſiiſſe hoc iuſpat. & non ad Io. Franciſcum, a quo deſcendũt auctores Hieronymi, quamuis teſtator ei legauerit ius priuandi Capellanos, ex quo legato non infertur ad legatum iuriſpat. nam reſpondetur, quòd ex obſeruantia ſubſecuta per plus 100. annorum, quæ habuit initium immediatum poſt mortem fundatoris, reſultat clara probatio iuriſpat. ad fauorem Maximiliani, & Franciſci, & aliorum deſcendentium a prædicto Io. Franciſco primo patrono, itaut abſque alia probatio-
21 ne præſumatur melior titulus de mundo non limitatus ad d. teſtamẽtum, ſed aliunde iuxta iura, & deciſiones ſupra allegatas, & quicquid ſit, Hieronymo ſufficit eſſe præſentatum a maiori parte eorum, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentãdi.

Non obſtat, quòd illi de Cataneis quandoque fuerint admiſſi ad præſentandum cum præfatis de Figaſechis, & quòd de anno 1562. Capitulum Sarzanen. per ſuam ſententiam declarauerit hoc iuſpat. ſpectare pro medietate ad Figaſecchos, & pro alia medietate ad Cataneos, quia quòd Catanei etiam præſentauerint cũ dictis de Figaſecchis, fuit per vſurpationem, cum non appareat de aliquo eorum legitimo titulo, ſed potius in contrarium, quòd totum iuſpatr. per vltra centum annos fuit penes dictos de Figaſecchis inſolidum, & d. ſententia cum non iuſtificetur ex actis, non eſt habenda in conſideratione, vt ſæpius Rota reſoluit.

22 Non etiam releuat, quod præſentatio Maximiliani, & Franciſci de Hieronymo fuit facta per procuratorem, cuius mandatum non fuit intra quadrimeſtre exhibitum, quæ ideo videtur non poſſe ſuffragari. Lap. alleg. 22. & Rota dec. 443. nu. 3. p. 2. recent. quia ex quo in ter-
23 mino fuit facta productio verbales cum clauſula, animo exibendi, &c. potuit productio realis poſtea fieri extra terminum. Veſtr. in prax. lib. 4. tit. de dolo & contum. nu. 6. verſic. quòd ſi verbo tantum. Decian. reſp. 41. nu. 14. cum ſeqq. lib. 3. & ceſſat
24 penitus difficultas, tùm quia mandatum fuit rogatum per Notarium actuarium Capituli, coram quo fuit facta præſentatio, & ideo productio non fuit neceſſaria. Fulgoſ. cõſ. 195. verſ. cum itaque. tùm etiam quia, vt dicitur, Maximilianus pater, &
25 apud quem reſidet dimidia pars iuriſpat. intra quadrimeſtre viſus fuit ratificare, dum interim acceſſit ad Vrbem, & impetrauit literas Apoſtolicas, vulgò pro præſentato nuncupatas, ratificatio autem intra quadrime-

drime-

drimeſtre ſufficit. Lambert. de iurep. lib. 2. p. 2. q. 1. art. 21. nu. 7.

Demum non obſtat defectus trãſportationis, quia tollitur ex facto; alia verò, quæ opponebantur, aut ſunt nullius conſiderationis, aut ex præfatis fuerunt ſublatæ; ex quibus Domini reſoluerunt Hieronymum eſſe inſtituendum, ſiue veniat ex ſua gratia Apoſtolica, quia illam iuſtificauit, non autem Lancellottus ſuã, ſiue ex poſſeſſorio circumſcripta d. gratia, quia probauit requiſita ad obtinendam inſtitutionẽ neceſſaria. Et ita vtraque &c.

R. P. D. DVRANO

Luneñ Sarzaneñ Capellaniæ. 24. Ian. 1628.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus à maiori parte patronorum inſtitui debet.*
2 *Sententia ſine actis non iuſtificatur.*
3 *Etiamſi ſit antiqua.*
4 *Obſeruantia quando non ſufficiat ad iuriſpat. probationem.*
5 *Præſentatio pro qua rata facta cenſeatur.*
6 *Præſentatio quando dicatur de actis.*
7 *Et quando difformis dicatur.*
8 *Enunciatiua poſita in præſentatione quid operetur.*

DECISIO CXI.

Domini hodie perſiſtendo in deciſis vltima Maij. 1627. coram me reſoluerunt Hieronymum
1 Furlanum eſſe inſtituendum, ex quo fuit præſentatus à maiori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentãdi, ſcilicet a Maximiliano eius patre qui habet duas ex quatuor vocibus, & a Frãciſco Garzola habente vnam, cum tamen Lancellottus pars altera ſolum præſentatus fuerit a Luca Contardo habẽte vnam ſolam vocem, vt latius in d. deciſione comprobatur, & quia in ea ſtatus anterior iuriſpatronatus huius beneficij ab eius fundatione vſq; ad annum 1562. quo ſuper d. iurepatronatus lata fuit ſententia per Capitulum Sarzaneñ iuxta conſil. Colleg. Ferrarien. de qua hodie opponebatur, & ſic vltra 100. annos continuatos eſt clarus ad fauorem prædictorum Maximiliani, & Franciſci, qui præſentarunt Hieronymũ, ita quod attento dicto anteriori ſtatu nõ poteſt dubitari, prout nec DD. dubitarunt, quòd ad eos non ſpectẽt tres voces ex dd. quatuor, & conſequenter, quòd iuxta prædictum ſtatum clarum videtur, quòd Hieronymus fuit præſentatus a maiori parte patronorum exiſtentium in d. quaſi poſſeſſione, cui præterea debetur inſtitutio cap. ex frequentibus. de inſtit. cap. conſultationibus. de iurepat. & cap. decernimus. 16. q. 7. Abb. in cap. cum Bertoldus. nu. 12. de re iud. Ferret. conſ. 33. nu. 4. cum ſeq. lib. 1. Rota dec. 337. nu. 1. p. 1. recent. propterea ſolum ſupereſt reſpondere difficultatibus nouiter poſt dictam deciſionem excitatis, quæ percutiũt ſtatum a dicto anno 1562. quo lata fuit d. ſententia vſque ad vacationẽ de qua nunc agitur.

2 Vnde primò non obſtat d. ſententia Capituli Sarzanen. lata ex voto Colleg. Ferrarien. quia cum nihil fuerit deductum, ex quo illa iuſtificetur iuxta Rotæ conſuetudinem nõ debet attendi. Put. dec. 391. lib. 1. in nou. Seraph. dec. 1261. n. 5. nec facit quòd d. ſententia ſit antiqua nẽpe a
3 66. annis & vltra, quo caſu præſumitur iuſta, itaut probet etiam ſine proceſſu. Caſſad. dec. 3. num. 1. cum ſeq. de procurat. Mantic. deciſ. 296. num. 6. & 7. & deciſ. 143. num. 8. par. 2. diuerſ. & dec. 343. num. 2. poſt conſ. Farinac. quia præſumptio iuſtitiæ ceſſat in caſu noſtro cum fuerit exhibitus idem proceſſus ſuper quo Colleg. Ferrarienſe tulit votum & d. ſententia emanauit, de cuius proceſſus

ceſſus identitate,& integritate videtur ſufficienter conſtare , dum contrarium non probatur , ex quo eſt in forma extractus ſiuè proceſſus, & in eius principio , & alibi infra ſic inſcriptum reperitur, exemplatum à notario &c. l. ſi quis cum teſtamentum.ff.de teſtam. Bart. in rub.nu.8. ff.de nou.oper.nunciat. Gregor.XV. dec.59.in princ. vbi add. & Seraph. dec.1028. num.6. & præſertim quia fuit productus a parte altera. Verall. dec.188.n.4.p.1.Rota dec.144.n.1. poſt 2.vol.conſ.Farinac.vnde cum in d.proc. non probetur, quòd hoc iuſpatronatus pro medietate pertineat ad Cataneos , immo per negatiuam coarctatam in d. proc. conſtat de contrario , præterea d. ſententia vti iniuſta non eſt attendenda maximè contra d. ſtatum primæuum, quod vltra 100. annos clarum, & indubitatum ad fauorem Maximiliani , & Franciſci ; qui Hieronymum præſentarunt ex deductis in d.deciſ. in hac cauſa facta.

4 Non obſtat etiam prætenſa obſeruantia quadrigenaria Cataneorum, per quam iuſpatronatus præſcribitur aduerſus compatronum etiam ſine tit. Couar. in reg. poſſeſſor. p.2. art.5.Rota deciſ.229.nu.1. & deciſ. 407.nu.1.p.1.diuerſ. quia dicta obſeruantia prætenditur ex tribus præſentationibus, prima de anno 1561. ſecunda de anno 1566. , & 3. de anno 1689. quæ nullo modo ſuffragantur ad effectum dictæ quadragenariæ , vt ex particulari illarum diſcuſſione patebit.

5 Prima de anno 1565. , & ſic per annum ante dictam ſententiam non dicit , quòd Catanei pro dimidia præſentauerint, ideo in dubio debet intelligi facta pro vna voce, quam ſolam illi habebant . Abb. in c. cum Vinctonien.nu.3.de elect. Lambert. de iurep.lib.2.par.2.art.16.col.3. in fin. & quamuis in ea concorditer cũ Furlanis dictum fuerit , vt præſentatio intelligeretur facta iuxta declarationem faciendam cum voto Colleg. Ferrarieñ , tamen cum votum prædictum fuerit iniuſtum, & partes eis ſtare noluerint , vt infra dicetur, non eſt habenda in conſideratione , ſed præſentatio debet intelligi ſolũ facta pro iure cuique competenti .

6 Secunda præſentatio de an.1566. & ſic poſt quatuor annos dictæ ſententiæ, vltra quod non eſt de actis , quia licet Hieronymus fuerit citatus ad dicendum contra iura,tamen citatio non fuit reproducta , & ideò inhibitio remanſit ſine citatione, & conſequẽter præſentatio dicitur eſſe in actis, ſed non de actis , potius ex ea excluditur prætenſa quadragenaria , quia eſt difformis ab alijs iuxta Doct.Bart.& Doct.in l.2.n.22.ff.ſol. matrim. Decius conſ.215.nu.2.verſ. ſecundo hoc.idem Crauet.conſ.949 num. 29. & in puncto idem Crauet. conſ. 134. num. 20. verſ. præterea illud.

7 Quòd autem hæc præſentatio fuerit difformis apparet , quia vacante tunc hoc beneficio Furlani , & alij authores Maximiliani , & Franciſci , qui nunc Hieronymum præſentarũt comparuerunt coram Capitulo Sarzanen. , & nulla facta mẽtione dictæ ſententiæ , ſed ſolum narrata fundatione huius beneficij , necnon narrato dicto ſtatu anteriori, & aſſerentes ad eos ſpectare iuſpatronatus , & quòd erant in quaſi poſſeſſione præſentandi ab annis 100. & citra , præſentarunt quendam Ioannem Antonium Bottinum, qui propterea viſi fuerunt interrumpere quadragenariam , etiam Catanei comparuerunt ſeparatim coram eod. Capitulo,& expreſsè impugnando prædictam præſentationem Furlanorũ , & aſſerentes ipſos ſolos eſſe patronos ad eosq. totum hoc iuſpatronatus pertinere præſentarunt eundem Bottinum , quem Capitulum Sarzanen. , vt ſupra , per ambas partes ſeparatim nominatum inſtituit,vnde patet, quod d. præſentatio fuit difformis,

formis, & quod nec vna, nec altera pars voluit ſtare dictæ ſententiæ, cũ iuxta eã non præſentauerint,& quod Capitulum Sarzanen. Bottinum ſimpliciter inſtituit, & conſequenter ad præſentationem eorum, qui potius, & melius ius præſentandi habebant, quales erant Furlani, & alij Autores maximiliani,& Franciſci iuxta prædictum anteriorem ſtatum,igitur dicta ſecunda pręſentatio non ſolum deſtruit prætenſam quadragenariã, quinimo Furlani poſſunt ex ea iuuari ad probandam continuationẽ prioris ſtatus, prioriſque poſſeſſionis, & quòd ex ea declaretur, quòd dicta prima præſentatio de anno 1561. fuit facta pro iure cuique in eo ſtatu tunc competenti.

8 Tertia, & vltima præſentatio Cataneorũ de anno 1609. quæ cantat pro medietate fuit facta ſeparatim à præſentatione Furlanorum, qui non reſtrictè pro medietate, ſed ſimpliciter præſentarunt vnde dicta enunciatiua pro medietate Furlanis abſentibus, & ignorantibus facta non nocet iuxta conſ. Calder. 12. de iurepatr. ſepius per Rotam canonizatum. Verall.dec. 339.par. 2.& Greg. XV.deciſ.417.num.2. & Rota in Ianuen. parochialis 19. Aprilis 1627. coram me. Nec in Furlanis in eorum præiudicium præſumitur ſcientia de eo tempore,quòd Cattanei præſentauerint pro medietate Ferret. conſ. 132.num.3. Crauett. d. conſ. 134. num.18.Rota deciſ.274.num.5.p.2. recent.& eo maxime,quia præſentarunt ſeparatim, & in actu inſtitutionis non legitur,quòd Capitulum admiſerit præſentationem Cattaneorum pro medietate ſed pro eorum voce.

Et ita vtraque, &c. Et Cauſa ab omnibus Dominis viſa, &c.

REVERENDISS. D. COCCINO
DECANO.
Toletana Iuriſpatronatus. 11.Febr. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio facta in præiudicium vocatorum non ſuſtinetur.*
2 *Et impugnari poteſt.*
3 *Alienationis appellatione venit tranſactio.*
4 *Patronatus non dicitur controuerſus, cum pro illo adeſt res iudicata.*
5 *Fundator poteſt ſibi, vel alijs reſeruare iuſpat.& conditiones apponere.*
6 *Etiam ſine aliqua facultate ſibi ſpecialiter conceſſa.*
7 *Dos à patrono fundatore data in dubio ſufficiens præſumitur.*
8 *Heres non poteſt impugnare factum defuncti.*
9 *Ratificatio tranſactionis quando non præſumatur.*
10 *Tranſactio quando impugnari poſſit non reſtitutis receptis.*

DECISIO CXII.
Et vltima.

1 DOmini recedentes in hac parte à reſolutis coram me die 26. Februarij ſuperioris anni,cenſuerunt tranſactionem non obſtare; quia cum ſit facta ſuper bonis ad maioratum ſpectantibus, in præiudicium vocatorum non ſuſtinetur ad tex. in cap.1.§.vaſſallus il 3. ſi de feud.fuer. controu. int.dom.& agnat.vbi Iſern. & Afflict.num.47.Pinell.in l.1.num. 46.verſ.igitur,& num.50. verſ.8. limitatio C.de bon.matern. in 3.par. Bero.conſ.68.num.61.lib.2. Molin. de primog.Hiſpan.lib.4.cap.9.nu.7. & ſeq.Peregr. de fideicomm.art.40. num. 123. & ſeq. Fuſar. de ſubſtit. quæſt.562.nu.1. & 14. Gregor. Lopez.in l.10.tit.26.par.4.in gloſ.in verbo vendendo col.2. verſ.ſed an poſſit quæſt.45.Ant.Gomez.in l.40. Tauri nu.86. Melch. Palaez de maior.par.4.quæſt.22. nu.1. & per tot Gam. deciſ.Luſit. 84. num.1. deciſ. 418.num.11. & ibi adden. num.16. apud ſanct.mem. Greg. Et ideò Anna tamquam vocata iure proprio,&

ex

2 ex perſona, ac iudicio Roderici fundatoris dictam tranſactionem poteſt impugnare Tob.Non.conſ.5.nu.11. & conſ.39.num.7.Pariſ.conſ.23.nu. 203.lib.1. Gramatic.deciſ.93.num. 12.& 13.Viu.deciſ.56.num.2.lib.1. Accedente præſertim voluntate, & mandato eiuſdem Roderici; qui expreſsè prohibuit non ſolum quamcunque bonorũ dicti maioratus alienationem, cuius appellatione negari
3 non poteſt quin veniat tranſactio, de qua agitur l. non ſolùm C. de prædijs min. Peregr.d.art.40. num.123. cum remittat bona ad maioratum deuoluta propter non adimpletas à monialibus cõditiones appoſitas in donatione, ſed etiam voluit aduerſus præfatas conditiones nullam cõmpetere diſpenſationem; Ac propterea tanto magis poteſt Anna venire contra factum defuncti, qui per viam trãſactionis rem expreſsè alienari prohibitam alienauit. Peregr. vbi ſup.art. 22.num.75.& dictas cõditiones contra voluntatem, & mandatum fundatoris remiſit.

Non obſtant igitur, quæ pro validitate dictæ trãſactionis fuerunt deducta. Et primò, quòd dicta tranſactio, tanquam vtilis, & ſic facta ex iuſta cauſa, & bona fide ſuſtinetur etiam ſuper bonis maioratui, fideicommiſſo, aut cuicunque prohibitioni de non alienãdo ſuppoſitis, quę vtilitas, & conſequenter bona fides, & iuſta cauſa ex eo apparent, primò, quia in dicta tranſactione fuit firmatus patronatus etiam ad fauorem ſucceſſorum Roderici, qui videbatur poſſe controuerti ſtante prima donatione, in qua illum ad ſui vitam tantùm reſeruauerat; ſecundò, quia Matthæus tranſigens recepit pro ſe, & ſucceſſoribus in patronatu medietatem cuiuſdam Molendini. Tertiò, quia moniales ſe obligarunt ad receptionem vnius puellæ ſine dote de familia ipſorum tranſigentium, & in patronatu ſucceſſorum perpetuis futuris temporibus: quartò, & deni-que, quia exemit ſe, & ſucceſſores ab onere ſupplendi redditus pro ſufficientibus alimentis 20. monialium. Nam fuit reſponſum, quòd, cum moniales fundent ſuam intentionem in hac prætenſa vtilitate, debent illam concludenter probare, l.qui accuſare C.de eden.cum vulgar.quæ concludens probatio ex prædictis non reſultat, immò euidenter conſtat de
4 læſione, quia quoad primum dici non poteſt, quòd patronatus eſſet controuerſus, cum pro illo adeſſet res iudicata faciens rem claram, manifeſtam, & indubitabilem c.veſtra, & cap.ſin.de cohab.cleric. Bart.in l.1. in prin.quæſt.primæ, ff.de nou.oper. nunc.quæ præſumitur iuſta, & recta Alex.conſ.123.num.4.& conſ.136. num.14.lib.2.

5 Nec poterat controuerti ex eo, quòd in prima donatione fundator illum ſibi reſeruauerat ad ſui vitam, quia illum poſtea reſeruauit etiam ſucceſſoribus in cõditionibus appoſitis in ſecunda donatione, quas conditiones potuit illi apponere cap.verum, & ibi Canon.de condit.appoſit. cap.dilecti.vbi Abb.in 3. notab.de donat.Felin.in cap.cum venerabilis. num.39.verſ.not.3.de except.Lambert.de iurepat.par.1.lib.1.quæſt.9. art.4.num.3.verſ.3.verò caſu.

Nec obſtat, quòd non conſtet de beneplacito Apoſtolico, ſub quo fundator ſibi reſeruauerat facultatem apponendi dictas conditiones, quia non requirebatur, niſi quatenus de iure erat neceſſarium. Put.deciſ.44. lib.2. in correct. Gabr. conſ. 92. num.5.lib.2.Rot.deciſ.404. num.6. par.2.recent.Seraph.dec.1017.n.7. & 1319. num.2. Et ex deductis conſtat, quòd non erat neceſſarium, vel quatenus fuiſſet neceſſarium ex curſu tanti temporis vltra 30. annos interueniſſe præſumitur, gloſ. in cap. peruenit, & ibi Imol.num.10.& 12. de empt. & vendit. Seraph. deciſ. 1228.num.1.& apud ſanctæ memoriæ Gregor.deciſ.52.num.2.

Quoad

Quoad ſecundum circa receptionem medietatis Molendini, cuius quinta pars ſolummodò antea debebatur patronis, aduertendum eſt, quòd Matthæus vltrà remiſſionem quæ prætenditur ab ipſo facta monialibus de omnibus decimis bonorum donatorũ, accollauit in ſe onus celebrationis duarum Miſſarũ qualibet hebdomada, & in omnem caſum dicta medietas non eſt correſpectiua ad ius, quòd aliunde etiam fuit remiſſum in dicta tranſactione.

Quò verò ad receptionem vnius puellæ de familia ſine dote, euidenter patet, quòd illa non erat correſpectiua ad prælationem, quæ competebat xx. puellis de eadem familia quatenùs habiles adfuiſſent pro ingreſſu Monaſterij.

Et tandem liberatio patronorum ab onere ſupplendi redditus pro alimentis monialium non eſt habenda in conſideratione, quia quicquid ſit an patroni tenerentur ad dictum ſupplementum, certum eſt, quòd ſi con-
7 cludenter non probetur talis ſufficientia reddituum dotis, illa ab initio fundationis ſufficiens præſumitur cap. nemo 100. de conſec. diſt. 1. Calder. conſ. 10. poſt med. verſ. pro parte contraria de prob. ſanct. mem. Greg. deciſ. 483. num. 5. Verall. deciſ. 62. p. 1. de qua probationem viſum fuit Dominis, ſufficienter non conſtare. Et in omnem euentum, quamuis fundator voluerit, quòd numerus monialium non excederet xx. nõ ideò tamen ſequitur, quòd voluerit præcisè cogere moniales ad dictum numerum adimplendum, itaut propterea poſſit conſiderari talis inſufficientia reddituum.

8 Non obſtat ſecundò, quòd Anna ſit filia, & hæres Ioannis filij Matthæi Aui reſpectiuè tranſigentium, & ideò non poſſit dictam tranſactionem tanquam illorum factum impugnare. l. cum à matre C. de rei vend. & in punct. Rot. apud ſanct. mem. Greg. d. dec. 418. num. 5. quòd procedit etiam in hærede hæredis. Rot. deciſ. 265. num. 3. par. 1. recent. Quia quoad perſonam Matthæi tranſigentis ceſſat omnis difficultas, cum ex inſtrumento publico conſtet, Ioannem filium dicti Matthæi, & Annæ Patrem illius hæreditatem repudiaſſe, quo verò ad perſonam Ioannis Patris, qui dictam tranſactionem ratificauit, cum Anna neget ſe illius hæredem, talis non præſumitur niſi quoad ea, in quibus eſt fauor ipſius quod ſit hæres, non in alijs, niſi cõſtet, quòd expreſsè ſe immiſcuerit, propter beneficium abſtinendi, quòd filijs competit l. ſi filius, qui Patri, ff. de vulg. & pupill. l. nam nec emancipatus ff. de legat. 1. Alex. conſ. 34. num. 5. lib. 1. Ideoque monialibus incumbit onus probandi, illam eſſe talem, cum ſit fundamentum ſuæ intentionis. Innoc. in cap. ſuper his nu. 10. verſ. ſed arg. conſ. de accuſ. Bart. in l. illa. num. 5. de verb. oblig. cum alijs per Natt. conſ. 199. nu. 9. vol. 1.

Nec officiunt prætenſi actus hæreditarij, de quibus teſtes videntur deponere, quia cum ſint circa bona, in quibus Anna ſuccedit iure maioratus, vt deponunt alijs teſtes in Summario num. 10. & ſic ex iudicio, & vocatione Roderici fundatoris, nõ autem ex perſona Patris, & tranſigẽtium, & tamquam illorum hæres, sũt æquiuoci, nec inferunt neceſſariò aditionem paternæ hæreditatis, quæ tamen per actus certos debet probari l. gerit, & l. pro hærede, & ibidem DD. ff. de acquir. hæred.

Non obſtat tertiò, quòd Anna poſſidendo medietatem Molendini, de qua dictum eſt, tacitè approbauerit tranſactionem, quia cum pars fructuum eiuſdem Molendini pertineret ad patronos, & ſucceſſores in maioratu, habuit iuſtam cauſam credendi perceptionem fructuum dictæ medietatis ad ſe pertinere iure maioratus, non autem tranſactionis, &
9 ideo non poteſt ex hoc inferri ad tranſactionis ratificationem, quæ in hoc

caſu non potuiſſet induci, niſi Anna ſciuiſſet tenorem, & circumſtantias tranſactionis. Aym. conſ.197.num. 14.Surd.conſ.49. num.33. Rot.dec. 66.num.3.par.2.recent. Quæ tamen ſcientia non probatur, ſed his accedit, quòd Anna intra legitimum tẽpus reſtitutionis de anno 1623. renunciauit expreſsè omnibus, quæ ſibi vigore dictæ trãſactionis obuenerant ad text.in l.1. & 2. C. ſi maior. fact.

Non obſtat quartò prætenſa obſeruatio 30.annorum, ex qua ſecundùm ſtylum Rotæ reſultat præſumptio cõſirmationis Apoſtolicæ, quia primò de illa non conſtat, nec teſtes, qui dantur, percutiunt tempus poſt, ſed ante tranſactionem.

Et in omnem euentum dicta præſumptio ſuffragaretur, ſi nullitas trãſactionis deduceretur ex defectu dictæ confirmationis, ſed cum aliunde deducatur, vt patet, non tollit defectus, & nullitates aliunde prouenientes.

10 Non obſtat denique, quòd non poſſit impugnari trãſactio niſi prius reſtitutis ex tranſactione receptis l. ſi diuerſas C.de tranſact.Rot.in pũct. apud ſanctæ mem.Greg. d.dec.418. num.9. Quia ſecundùm opinionem, quam paſſim ſequitur Rota, vt videre eſt apud eundem ſan.mem. Greg. deciſ.271. nu.16. & ibi latè adden. num.28. quibus poteſt addi deciſio 111.num.3.par.1. diuerſ. diſpoſitio dicti textus non habet locum quotieſcunque agitur ad nullitatẽ tranſactionis, vt in hoc caſu, quia tunc poteſt agi ad nullitatem tranſactionis, priuſquam fiat reſtitutio accepti, quamuis poſtquam detecta eſt nullitas non poteſt agi ad exequutionem, niſi prius facta reſtitutione, vt bene declarauit Rota in Mediolanen. legati 15. Decembris 1593. coram Gyptio, quam reſtitutionem Anna eſt parata facere, quotieſcunque conſtiterit ex alio iure ſibi non competere retentionẽ eorum, quæ apud ipſam eſſe prætendunt iure tranſactionis, quæ retentio competit, quoties conſtat recepta ex tranſactione, deberi ex alia cauſa, vt in dicta deciſ.111.num.4.par.1.diuerſ.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

Finis Deciſionum.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM DECISIONVM,
Quæ in fine Praxis Iuriſpatronatus collocatæ ſunt.

A

Abſolutoria non parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio. dec.30. nu.6

Abſurdus intellectus eſt vitandus. dec.101.num.8

Acceptans beneficium, cenſetur illud cum ſuo onere acceptare. dec.91.nu.11

Actor, an reus quis dicatur, regulatur à cauſa originaria. dec.94 num 8

Actor tenetur nullitatem propoſitam probare. dec.15 num.1

Actore non probante, reus abſoluitur. deciſ.40. num.4

Actus enunciatus in inſtrumento per verba temporis præteriti, geſtus cenſetur tempore inſtrumenti. dec 86 num.11

Et ex actu inſtitutionis præſumitur præceſſiſſe nominatio, & examen. num 12

Actus præſumitur factus eo modo, quo vtilius eſt facienti, & prout ſibi de iure permittitur. dec. 59. num 4 & 5

Adire qui non poteſt facto alterius, tranſmittit etiam ad extraneam hæreditatem. deciſ. 107. num 5

Ad inſtitutionem obtinendam quæ requirantur. dec.110.num.1

Aequiuocatio debet concludenter declarari. dec. 74.num.4

Affectio naturalis cadit in legitimis ex illegitimis. dec.45.num.11

Agnatum ſe dicens, probare debet. dec.71.nu.1. & 9

Aliud eſt diuerſum, aliud contrarium. deciſ 47. num.7

Alienationis appellatione venit tranſactio. dec. 112.num.3

Alternatiua confeſſione ſtante, quid ſit agendum. dec.47. num. 17

Altior indago vbi prouenit ab acceptante, reijcitur ad petitorium. dec.94.num.13

Animus defuncti ad ſucceſſorem non tranſit. dec. 43.num.4

Animus litem non proſequendi arguitur ex curſu temporis. dec.49.num.4

Antiquitas non ſaluat id, quod ab initio non fuit actum. dec.32.num.2

Antiquiſſima melius probantur per ſcripturas, quā per teſtes. dec.33.num.3

Apoſtaſia requirit validam profeſſionem, & temerarium receſſum. dec.60.num.5

Appellatio ab vlteriori proceſſu quando admittatur. dec 90.num.3

Appellatio ſuſpenſiua non datur à decreto de penſione ſoluenda. dec.94.num.6

Et non datur, quamuis in executione breuium, & lit. apoſt. feratur ſententia per cedulam. dec.94. num.33

Appellatio ad vtrumque effectum datur à ſententia Metropolitani. dec.101.num.2

Et à ſententia reuocatoria num. 22. ibidem.

Arbitrium à iure regulatur, & quando non intret dec 94.num.1

Argumentum à vocatione actiua ad paſſiuam quando valeat. dec.45.num.9

Aſſerens aliquid, illud probare debet. deciſ. 46. num.10

Aſſertiones poſitæ in literis Apoſtol. faciunt aliqualem probationem dec.41.num 18. fol.83

Aſſeſſoris atteſtatio quid operetur. dec.14 num.7

Attentata quando ſint reuocanda. dec.8 num.1

Attentata non inducuntur ex actibus extraiudicialibus. dec.109 num.10

Auditor Rotæ ſubrogatus loco ordinarij poteſt conferre. dec.81.num.11

B

Beneficia omnia libera præſumuntur. dec. 102 num.6

Niſi adſit partis confeſſio, vel res iudicata. n.7

Beneficia vnita non poſſunt vniri ſeminario. dec. 48.num.7

Beneficium vacans in curia eſt reſeruatum. deciſ.

51.nu.2. ſeu apud Sedem. dec.52.nu.1.fol.110
Beneficium non vacat per obitum praeſentati. dec. 59.nu.1
Beneficium reſignatum cum effectu, vacat per mortem reſignatarij. dec. 90.nu.4
Stante praeſertim cauſae inſtitutione, & executione. nu.5
Bigamia non eſt cōtraria clericatui. dec.96.n.23
Bigamus denudatur omni priuilegio clericali. dec. 95.nu.3. & dec.96.nu.4. ſed remanet clericus. num.5
Bigamus diſpenſatus habet characterem, & gaudet priuilegio. nu.9
Et priuilegio characteris clericalis. nu.10
Bona fides cauſatur ex titulo. dec.30.nu.13
Bulla praeſupponens iuſpat. illud tamen non probat. dec.7.nu.2
Praeſertim ſi poſt litem à Sede Apoſtolica uti liberum fuit collatum. nu.3

C

CApellania debetur proximiori, ſi in fundatione ita ſit dictum. dec.45.nu.1
Capitulum habens poteſtatem inſtituendi non praeſumitur praeſentatos inſtituere, niſi prius conſtito de iurepat. dec.110.nu 6
Capitulum Sarzanen. habet ius inſtituendi. nu.5. ibidem.
Capitulum de iure non habeat iuriſdictionem. dec. 109.nu.9
Cardinales an compraehendantur in generali diſpoſitione. dec.91.nu.5. & dec.92.nu.1
Et Regibus aequiparantur. d dec.91.nu.12
Non compraehenduntur in diſpoſitionibus odioſis. nu.13
Et compraehenduntur ſub facultate transferendi penſiones. dec 93.nu.6
Et an compraehendantur ſub indulto. nu.7
Caſus omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuris communis. dec.62.nu.6
Caſus refertur ad probandum patronum habere maiorem partem vocum. dec.110.nu.10
Caſus quando dicatur compraehenſus ex identitate rationis. dec 101.nu.15
Caſus ſimiles non cenſentur excluſi. nu.23. ibid.
Cauſa quando dicatur appellabilis. dec.8.nu.3
Cauſa ſi ſemel facta ſit appellabilis, ceſſat via executiua. dec.80.nu.4
Cauſa eſt eadem, licet inſtantiae ſint diuerſae. dec.14.nu.4
Caeci ſi diſpenſentur, tamen remanet macula. dec. 96.nu.24
Centenaria inducit titulum totalis dotationis, ſeu aequiualentis. dec.38.nu.2. & 8
Certioratio vt ſit veriſimilis, plura concurrere debent. dec.50.nu.6
Ceſſio dum fit, cedens poſſidet. dec.43.nu.18
Ceſſionarius in executiuis ſine monitorio, ſicut cedens agere poteſt. dec.94.nu.16
Clauſula, arbitrio Rotae, quid importet. dec. 53. nu.7. & dec.102.nu.17
Clauſula ad habendum, &c. quid operetur. dec.12. num. 4
Clauſula derogatoria non ampliat diſpoſitionem. dec.20.nu.3
Clauſula, dummodo ad nos hac vice, qualificat totam gratiam. nu.5. ibidem
Clauſula, vocatis vocandis, habet locum quando executor debet iudicialiter procedere. dec. 47. num. 9
Clauſula, non aliter, nec alio modo facit deficere partium conſenſum. dec.50.nu.2. & 8
Clauſula conſtituti nil operatur, ſiquis conſtituat, ſe poſt mortem, nomine alterius poſſidere. dec.43.nu.21
Clauſula, dummodo ad nos hac vice, ſtante derogatione iuriſpatronatus, ſeu mentione, excludit ſtatum libertatis Eccleſiae. deciſ. 26. num.10
Praeſeruat tamen iuſpat. dec.29.nu.5
Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quaeſitum, ſemper ſubintelligitur etiam non expreſſa. dec.56.nu.5
Et debet intelligi de praeiudicio non expreſſo. dec.57.nu.7
Et praeſeruat ius alij quaeſitum ex praeſentatione, ex qua quis neceſſariò ſit inſtituendus. dec.59.nu.13
Clauſula, omni meliori modo, quid operetur. dec. 59 nu.8. & 12. & dec.94.nu.26
Clauſula, ſi per diligentem examinationem, requirit pro forma examen. dec.81.nu.1
Etiamſi aliàs quis fuiſſet examinatus. nu.2. & 3
Et poteſt intelligi de examine facto. nu.4
Dummodo ſit formaliter d. clauſula adimpleta. num. 5
Quia praeſumitur, quod ſi Papa ſciuiſſet, conceſſiſſet in forma gratioſa. nu.6
Et in Cancellaria docto de idoneitate, dantur literae in forma gratioſa. nu.7
Et an dicta clauſula importet formam nu.8
Et non ſufficit examen generale ad parochiales. num. 9
Clauſula, pro ſe, &c. pro filijs, haeredibus, & ſucceſſoribus extenditur. dec.23.nu.9
Clauſula, verificato prius, quod ſit ex fundatione, vel dotatione veras probationes requirit. dec.25.nu.1
Fuit gratiam conditionalem, & concludentes probationes requirit. dec. 110.nu.18. & 19
Clauſula, vocatis vocandis, vt ordinariè ſit procedendum, operatur. dec.87 nu.3
Clauſula, quam, & quas, quid operetur. dec.94. num. 21
Clauſula, motu proprio, reddit diſpoſitionem fauorabilem. dec.94.nu.27
Clem. 3. de vit. & hon. cleric. quomodo intelligatur. dec.63.nu.3
Clericalis character inter Eccleſiaſticos ordines

nes connumeratur ſecundum magis communem. dec.95.n.6 qui per bigamiam non tollitur n.7
Clericatus probatur ex literis patentibus. dec.47. num. 5.
Et quomodo probetur. dec.48.nu.5.dec.53.nu.2. & dec.102.nu.2
Et remanet probatus probatis ordinibus minoribus. dec 53.nu.3
Clericatus quaſi poſſeſſio pacifica probat clericatum dec.64.nu.4
Clericus quis dicitur, & eccleſiaſtica perſona habens primam tonſuram. dec.96 nu.2
Clericus diſpenſatus ad bellum præſeruatur ab irregularitate nu.9
Clericus incedens in habitu, & tonſura gaudet priuilegio Canonis, & fori. dec.96. nu 27
Clerici vt plures ex pingui beneficio alantur, publicè intereſt. dec 91.nu.18
Clericus incedens in habitu laicali non eſt inhabilis ad obtinendum præſentationem. dec.62 n.1
Idq. declaratur nu 4. ibidem
Clericus non incedēs in habitu quibus pœnis ſubijciatur. dec.62.nu.2
Nec ſuper hoc Concil. Trid. aliquid innouauit. num. 3
Et conſtitutio Sixti Quinti ſuper delatione habitus quomodo ſit intelligenda nu.5
Codicillis fundatoris beneficij patronati quando ſit plena fides adhibenda dec.19.nu.1
Præſertim cum articuli ſuper illis fundati, vt veri fuerint probati. nu.2
Collatio facta ſpreto patrono eſt nulla. dec.17. num. 6
Nec ſufficit ad præſcribendam eccleſiæ libertatem, ſi alia requiſita non concurrant. nu 7
Collatio Papę non mutat præcedentem ſtatum beneficij. dec.21.nu.3
Collatio facta ex permutatione, vel reſignatione non releuat, alio ſtante in poſſeſſione conferendi. dec.88 nu.7
Collationes quando non ſint attendendæ. nu.9
Collatio quando ſpectet ad Capitulum Sede Epiſcopali vacante. dec.58 nu.1
Et tunc Capitulum confert iure proprio. nu.4
Collegialitatis qualitas quomodo probetur. dec.44. num. 2
Collegiata eſt actu, vel habitu. nu.6. ibid.
Et quę dicatur. dec.21.n.4
Commiſſio in executiuis, & ſummarijs ſuccedit loco libelli. dec.94.nu.19
Commiſſio per citationem ad dicendum contra ſit communis. nu 20
Comparens re integra auditur. dec.57.nu.8
Compatronorum concurſum excludit vnicitas. dec. 41.nu.6.fol.83
Compatronus quando poſſit conſentire pręſentationi de ſe factę. dec.59.nu.3
Et pręſumitur in ſuam nominationem conſpiraſſe per viam acceſſionis nu.6
Compatronus, & magis graduatus præferri debent. dec. 66. num. 5
Compatronus, & magis qualificatus eſt præferendus. dec.68.nu.1
Concilium Trid. nil innouauit circa iuſpat. priuatorum. dec.41.nu.1
Et tunc probatur per centenariam ex continuatis præſentationibus effectuatis nu.2
Et tunc præſumitur titulus fundationis, & dotationis. nu.3
Concluſio in cauſa habet vim citationis interdum. dec.69.nu.2
Eaq. diſſoluitur data facultate agendi nu.3
Et ſufficit d. concluſionis tacita reuocatio. nu.4
Confeſſiones quando ſufficiant ad probandum iuſpat. confitentium. dec.41.nu.3 fol.83
Confeſſio fundata ſuper auditu non probat. dec. 16. num. 5
Confeſſio præſentantis nocet præſentato. dec.36. num. 4
Et cui nocet ſententia, nocet etiam confeſſio. n.6
Confeſſio extraiudicialis, & parte abſente probat de æquitate canonica. nu.9. & dec 37.n.2
Confeſſio probat contra illum, cui facta fuit. dec. 36. num.10
Confeſſio geminata etiam extraiudicialis plenè probat. nu.14
Confeſſio ſuper re legata nocet legatario. dec.41. nu.7 fol.82.
Confeſſio cedentis ante ceſſionem facta nocet ceſſionario. nu.8
Confeſſio dicitur acceptata ex acceptatione præſentationis. nu.9
Confeſſiones ſucceſſiuæ, & multiplicatæ plus operantur. nu.12
Et contra eas datur probatio nu.13
Confeſſio quando reuocari poſſit dec.53 nu.12
Confeſſio probat non ius confitentis dec.54.nu.3
Confeſſio diuidi non poteſt dec.60 nu.11
Confeſſio ſuperat omnes probationes dec 67.nu.2
Confeſſio ſufficit in confitentis præiudicium. dec. 85.nu.1
Confeſſio facta in literis apoſt. non ſufficit ad probandum iuſpat dec.102.nu.9
Niſi in præiudicium confitentis. nu.10
Et ea quando reuocari poſſit. nu.11
Conſenſus ordinarij quomodo probetur in iurepat. dec.6.nu.4
Conſenſus non veri patroni non præiudicat veris patronis. dec.16.nu.13.fol.24
Conſenſus expreſſus patroni quando requiratur. dec.32.nu.4
Conſenſus patronorum vim habeat præſentationis. dec.41.nu.5
Conſenſus quando præſtari poſſit per procuratorem poſt mortem reſignantis. dec.54 nu.11
Conſenſus ordinarij in donatione iuriſpat. quando præſumatur. dec. 70 nu.4
Conſtitutio exorbitans non eſt extendenda. dec. 63.nu.5
Conſtitutio Synodalis non comprehendit delegatos

tos Apoſtolicos.dec.64.nu.7
Contemptus ordinis clericalis oritur ex non delatione tonſuræ. dec.63.nu.4
Continuatio præſumitur in modico tempore.dec.38. num.5
Et ceſſat præſcriptio, ſi titulus ſit nullus.nu 7
Et Rota non curat, ſi modicum defic.at nu.6
Contradictio interrumpit non impletam præſcriptionem dec.32.nu 3
Contradictio vt euitetur, interpretatio eſt facienda dec. 100 nu.11
Contrahens matrimonium eſt incapax penſionis. dec 95.nu.5
Conſtito de effectuatione vltimarum præſentationũ, præſumitur effectuatio antecedentium. dec. 110.num.9
Conſtare quando dicatur de irrationabili iudicio. dec.101.nu.4
Copia extracta citata parte probat.dec.86.nu.21
Copula, &, comprehendat qualitates diſtinctas. dec.100.nu 7
Et appoſita inter orationes perfectas non repetit qualitatem expreſſam in præcedenti. nu.8
Correſpectiuorum vno ſublato, aliud tollitur. dec. 78 nu.3
Creditor poteſt vti duplici modo executiuo.dec.94 num.30

D

Data tempus, non ſignaturæ attenditur. dec. 54. nu.3
Datarius apponit datam ſupplicationi ſignatæ. dec.54.nu 7
Et dicitur organum Papæ. nu.12
Data paritate præfertur exiſtens de familia fundatoris, magis qualificatus, & ſenior. dec. 59. nu 9. & 10
Decretum irritans tollit titulum, & prouiſionem. dec.46.nu.7
Inficit poſſesſionem, ſed ſtante dubio, poſſeſſor eſt manutenendus. dec 83.nu 8
Defectus modici temporis non tollit effectum centenariæ. dec.18.nu. 6. & dec.41.nu 9
Præſertim concurrentibus adminiculis. nu.10
Delictum in alterius præiudicium non ſolet probari ex ſola Principis confesſione. dec.27.nu.6
Delictum patris non nocet filio, in his, quæ filius non conſequitur ex perſona patris dec.105.n.3
Et patre condemnato ob crimen læſæ maieſtatis, filij ſunt incapaces omnis ſucceſsionis, & infames.dec.106.nu.6
Denominatio multum iuuat ad probãdum iuſpat. dec.26.nu.17
Deponere non eſt ſoluere. dec.50.nu.3
De præſenti nunquam inferri poteſt in præteritum.dec.27.nu.4
Deputatio facta per modum prouiſionis nullum ſtatum facit.dec.86.nu.30
Derogatio iuriſpat. illud præſeruat.dec.30.nu.10
Derogatio generalis quando ſufficiat.dec.91.nu.12
Derogatum an ſit, vel non, pendet à mente derogantis nu.13
Derogatio regularum Cancell. ſufficit pro alijs derogationibus dec.94.nu.12
Derogatio Concilij generalis comprehendit textũ ab eo deſumptum.dec.96.nu.11
Deſcendentes à linea primi ſtipitis conſtituentes lineam collateralem, dicuntur de eadem parte paterna dec.73.nu.7
Deſcendentes de paterna parte diſtinguuntur à tranſuerſalibus.dec.71.nu.6
Deſcendentia quomodo probetur. dec.16. num. 4. fol.24
Et quando non ſit probanda.dec.26 nu.29
Et quando eius probatio ſufficiat.dec.75.nu.1
Deuolutio concludenter eſt probanda à ſe fundante in ea.dec.39.nu.1
Dictio, prædictum, denotat identitatem. dec. 26. num. 23
Dictio, ſemper, eſt temporis continuatiua. dec. 10. nu.7
Dictio, ſi, conditionem denotat. dec.39.nu.3
Dictio, iuxta, quando ſtet comprehenſiuè. dec. 100.nu.13
Dictio, etiam, eſt ampliatiua.dec.94.nu.17
Dignior quis dicatur ad parochialem. dec. 101. num.18
Et præferendus eſt is, cuius mores ſunt noti.n.19
Dignitas prima quomodo probetur eſſe talis. dec. 44.nu.3
Diſpoſitio quando ex qualitatibus alteretur. dec. 71.nu.8
Diſpoſitio qualibet à iure communi interpretationem recipit dec.45.nu. 10
Diſpoſitio ita eſt interpretanda, vt non poſſit reprehendi dec 86.nu.27
Diſpenſatio quando det acquiſitionem, non retentionem dec.47.nu 16
Diſpenſatio relaxat iuris diſpoſitionem. dec. 95. num. 8
Diſpenſatio præuentiua, & præſeruatiua quid operentur.dec.96 nu.6
Et ita diſpenſatus remanet, ac ſi non indiguiſſet diſpenſatione.nu.7
Et idem eſt, eſſe habilem de iure communi, vel ex diſpenſatione.nu 8
Diſpenſationis tempus attendi debet.dec.96.nu.12
Et eius pars ſupplet aliam.nu.14
Diſpenſatus conſeruatur illæſus.nu. 19
Diſpenſatus ad penſiones non cenſetur diſpenſatus ad tranſlationes.nu.20
Et quando id non procedat.nu.21
Diuerſitas ex quibus probetur dec.18.nu.2
Diuerſitas nominum parit dubietatem. dec. 16. num. 11
Dominium eccleſiæ ſpectare ad monaſterium quomodo drobetur.dec.86.nu.4.
Domus appellatione venit pronepos teſtatoris ex fratre.dec.24.nu.5

Dubia diſputantur in Rota ſtante ſola ſupplicatione.dec.48.nu.6
Donatio iuriſpat. quando non ſit attendenda. dec. 77.nu.2. & dec.86.nu.41
Et d. donationis annullatio abſorbet omnem poſſeſſionem.dec.78.nu.4
Donatio iuriſpat. vt valeat, ab Epiſcopo, non à Vicario eſt confirmanda.dec.110.nu.14
Et facta inter compatronos nõ eſt confirmanda. num.15
Dum in litera habetur, etiam cum tali caſu iam non dictum.dec.100.nu.6
Duo vincula magis ligant.dec.101.nu.20
Dos à patrono fundatore data, in dubio ſufficiens præſumitur.dec.112.nu.7

E

Eccleſia quando comprehendatur appellatione monaſterij.dec.86.nu.3
Eccleſia quando ex non vſu dicatur acquiſiuiſſe libertatem.dec.30.nu.7
Eccleſiæ patronatæ fundatio quomodo probetur.dec. 3.num.5
Et quomodo probetur, quod eccleſia non habeat bona, niſi eidem data à dotante.nu.6
Eccleſiæ prouiſio in dubio ad patronorum præſentationem facta cenſetur ſtante præcedẽte titulo iuriſpat.dec.18.nu.5
Eccleſia libera per dotis augumentum non fit patronata.dec.40 nu 1
Eccleſiaſticarum perſonarum appellatione veniũt etiam qui ſolo clericali charactere ſunt inſigniti.dec.95.nu.21
Effectuatio legati quomodo probetur.dec.6.nu.2
Electio Ordinarij celeritatem optat, ideo ab ea non datur appellatio ſuſpenſiua.dec.95.nu.21
Ita non datur appellatio ab immiſſione hæredis ſcripti nu 10
Niſi iudex immiſſionem deneget.nu.11
Enunciatiua vicarij quando non credatur de præſentatione facta.dec.86.nu.6
Enunciatiuæ debent eſſe ſupra centum annos ad probandum iuſpat.dec.25.nu.9
Enunciatiua vnica non releuat. num.10. & dec. 74.num.2
Nec quæ procedit à prætendentibus intereſſe. dec.25.nu.11
Enunciatiuæ poſitæ in prouiſionibus plurimum adminiculantur.dec.41.nu.11
Enunciatiuæ duæ in antiquis probant.dec.75.n.2
Enunciatiua vnica ſemiplenè probat iuſpat. dec. 16.num.7
Et plenè probat concurrẽtibus adminiculis. nu.8
Enunciatiua facti alieni, & præteriti, & reſpiciẽs fauorem teſtatoris non probat.nu.9
Præſertim ſi ſit æquiuoca.nu.10
Enunciatiua Epiſcopi contra Epiſcopum, non contra tertium probat, præſertim cum ſit vnica. num. 13
Enunciatiuæ antiquæ quando probent iuſpat.dec. 26.num.14
Et antiquiſſimæ habent vim famæ. dec. 61. num. 5
Enunciatiua emiſſa per modum cauſæ dotationis prodeſt iuncta obſeruantia ſubſecuta. dec.18. num.2
Enunciatiua quando reddatur ſuſpecta. dec. 9. num. 5
Enunciatiua poſita in præſentatione quid operetur. dec.111.nu.8
Epiſcopi, & vicarij eſt idem tribunal. dec. 86. num. 14
Epiſcopi inſtituentis atteſtatio quando ſufficiat. dec.26.nu.21
Epiſcopus fundatam habet intentionem in omnibus beneficijs ſuæ diœceſis dec.88.nu.1
Epiſcopus non poteſt venire ad actualem clerici degradationem, vel illam tradere Curiæ ſeculari, niſi in caſibus à iure expreſſis. dec.107.n.8
Erectio, & fundatio quando dicatur effectuata. dec.16.nu.12
Exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi manuteneri debet.dec.84.nu.11
Exceptio rei iudicatæ non obſtat in alio iudicio. dec.30.nu.4
Excipiens in exceptione eſt actor, eamq. probare tenetur.dec.60.nu.2
Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immiſſionem.dec.51.nu.9
Exceptio quae non ſit admittenda in iudicio executiuo. dec.47.nu.18
Et à quo allegari poſſit.dec.12.nu.5
Executio facta contra formam mandati non præiudicat.dec.50.nu.5
Executio facta ſuper re diuerſa eſt nulla.dec.55. num. 4
Executio liter. apoſt. conformat ſe cum materia legis fin.C.de ed.diu. Adr.toll.dec.80.nu.7
Executor non benè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione.dec.55.nu.1
Executiua via competens cedenti; datur etiam ceſſionario.dec.94.nu.3
Et non impeditur per praeuentionem.nu.7
Expenſarum refectio non intrat ex tranſitu de vna via ad aliam.dec.94.nu.31
Extenſio quando ſit licita in correctorijs. dec.101. num. 17
Extractio ſcripturarum quando ſit inualida. dec. 16.nu.7.fol.24
Extremis probatis, praeſumuntur intermedia. dec.38.nu.4

F

Facultates conceſſae cum clauſulis prægnantiſſimis etiã priuilegiatos includũt.dec.92.n.2
Stante maximè qualitate perſonarum nu.3
Facultas transferendi penſiones conceſſa Cardinali Montalto.dec.95.nu.1.& dec.96.nu.1.

Facul-

Facultas quando ſit intelligenda, itaut appellatio permiſſa cenſeatur, dec. 101. nu. 7
Familia potens quando probetur ex hiſtorijs. dec. 32. nu. 5
Familia ab alia familia qualites diſtinguatur. dec. 74. nu. 9
Fœminae ſunt capaces iuriſpatr. dec. 69. num. 2. fol. 135
Niſi excluſae ſint expreſſè. nu. 3
Et comprehenduntur in ſtirpe, ſi non fuit habitus reſpectus ad agnationem. dec. 69. nu. 8
Fictio poſtliminij fingit numquam apud hoſtes fuiſſe, dec. 96. nu. 22
Fides non facit fidem. dec 86. nu. 13
Filia perduellionis priuatur tantum ſucceſſione paterna, nec alijs pœnis legis. quiſquis. C. ad L. iul maieſt. afficitur. dec. 107. nu. 1
Filij eius, qui eſt ſubſtitutus, veniunt, ſi vocati ſint haeredes, & ſucceſſores. dec. 24. nu 3
Filij ſunt, quos nuptiae demonſtrant. dec. 45. num. 4
Filius patris viuentis non poteſt eſſe haeres. dec. 41. nu. 16
Filius ex quaſi poſſeſsione liberatus praeſumitur à patria poteſtate. dec. 60. nu 7
Filius perduellionis eſt perpetuò infamis, & omnibus honoribus excluſus, nec eſt capax ſucceſſionis paternae. dec. 107. nu. 2
Limita in clerico. nu. 3
Forma non poteſt per aequipollens adimpleri. dec. 9. nu. 9
Fraternitatis ex effectu quis dicitur ex eodem patre filius. dec. 75. nu 3
Fructuum perceptio probatur ex partis confeſſione dec. 67. nu. 1
Fructus ſucceſſori ſunt praeſeruandi vacante beneficio dec. 89. nu. 6
Fundatio, & dotatio an probentur ex euidentia facti. dec. 87. nu. 5
Fundator praeſumitur voluiſſe ſe conformare iuris communis diſpoſitioni. dec. 19. nu. 11
Fundator poteſt ſibi, vel alijs reſeruare iuspat. & conditiooes apponere. dec. 112. nu. 5
Etiam ſine ſpeciali facultate. nu. 6

G

GEſta capitulariter dicuntur, ſi canonici fuerunt vocati, quamuis non omnes venerint. dec. 51 nu 7
Geſta pendente termino ad appellandum quomodo reuocentur dec. 8. nu. 2
Gratia concludenter eſt iuſtificanda. dec. 21. nu. 5
Et non poteſt canonizari, niſi ſit iuſtificata. dec. 24. nu. 1
Gratia eſt ſubreptitia, ſi non fiat mentio iuriſpat. dec. 29. nu. 12
Et quando praeſumatur iuſtificata reſpectu non exiſtentis iuriſpat. nu. 14
Gratia quando ſubreptitia nõ dicatur. dec 97. n. 1
Et ad vitandam ſubreptionem, ſufficit in genere fuiſſe cogitatum. nu. 2
Gratia dicitur perfecta ex ſola ſignatura. dec. 54. num. 8
Et non admittitur probatio in contrarium. nu. 10
Gratia facta motu proprio non eget iuſtificatione. dec. 91. nu. 3. & dec. 94. nu. 4
Gratia ex motu proprio aſsimilatur vltimis voluntatibus. dec. 94. nu. 28
Gratia recipit interpraetationem à ſtylo. dec. 96. num. 17
Et eius qualitas declaratur ex derogatione obſtantiarum. dec 95. nu. 12. & dec. 96. nu. 18
Gratia cum clauſula, verificato prius, reddit gratiam conditionalem. dec. 110. nu. 18
Et requirit praeciſam, & concludentem probationem. nu. 19
Gratiae plures non poſſunt expediri ſuper eadem ſupplicatione. dec. 47. nu. 5
Niſi literae ſuper diuerſis formis conceptae fuerint. nu. 6

H

HAbilitas prouiſi quomodo probetur. dec. 79. num. 3
Habitus clericalis an requiratur in praeſentando. dec. 63 nu. 1
Haeres non poteſt factum defuncti impugnare. dec. 112. nu. 8

I

IDentitatis probatio quando ex coniecturis, & adminiculis ſuppleatur. dec. 16. n. 11 fol. 24
Ignorans cui ſolueret, non tenetur ſoluere. dec. 94. num. 8
Illegitimi veniunt appellatione conſanguineorum. dec. 45 nu. 2
Illegitimi in Hiſpania gaudent nobilitate parentum, & ſunt de caſata nu. 5
Et compraehenduntur, quando diſponens vſus eſt verbis naturalibus nu. 8
Immemorabilis quomodo probetur ad probandum iuſpat. dec. 53 num. 13
Et vt probetur, plura requiſita ſunt neceſſaria. dec. 11. num. 6
Et non probatur per ſcripturas. num. 8
Immemorabilis requiritur, vel quadragenaria cũ titulo ad praeſcribendum beneficium tanquam vnitum dec. 29. num. 11
Immiſsio quando ſit danda vigore gratioſę ſubrogationis. dec. 102. num 1
Et quando denegari non poſſit. num. 16. ibidem.
Impetrans quando teneatur probare negatiuam. dec. 40. num. 3
Impetrans certo modo debet qualitatem iuſtificare. dec. 89. num. 3
Impugnans poteſt niti actu impugnato, quouſque ſuper impugnatione obtineat. dec. 39. num. 5

In

In conſiſcatione bonorum non veniunt ea, quæ ad hæredes extraneos tranſire non poſſunt, deciſ. 106 num. 5.

In conſiſcatione facta à iudice eccleſiaſtico, venit etiam iuſpat. dec. 107. num. 7.

In dubio ex duobus præſentatis fauendum eſt pauperiori, & exiſtenti de familia teſtatoris. dec. 110. num. 12

Indultum quas perſonas comprahendat. deciſ. 91. num. 4

In beneficialibus nemo acquirit ius ex facto proprio deciſ. 57 num 4

In executiuis ſat eſt ſeruare quatuor terminos. dec. 94 num. 25

In incorporalibus poſſeſſio non acquiritur, niſi ſciente, & patiente alio poſſeſſore. dec. 88 nu. 6

Iniuſtitia vt cauſet nullitatem, debet eſſe notoria dec. 15. num. 6. itaut celari non poſſit num. 7

Et contra notorium admittitur exceptio num. 8

Iniuſtitia notoria impedit trium conformium executionem. num. 9

In pœnalibus non concluditur de vno caſu ad alium. dec. 53. num. 2

Inſtituo, & confirmo paſſim vt ſynonima ſumuntur. dec. 26. num. 24

Inſtitutio quando dicatur probata. dec. 26. num. 6

Eaque præſumitur data poſſeſſione beneficij nu 7

Inſtitutio debetur præſentato à maiori parte patronorum poſſidentium dec. 110. num. 11

In manutentione non attenditur data literarum, ſed poſſeſſio prouiſorum dec. 109. num. 11

Interlocutoria ſimplex lata ſine citatione non tranſit in iudicatum dec. 86. num. 45

Interpretatio ea fit, quæ ſtat pro actus validitate. dec. 59. num. 7

Et pro validitate ſententiæ num. 11. ibidem.

Interpretatio deſcendens ab exceptione, & replicatione non impedit viam executiuam. dec. 94. num. 12

Inſtrumentum quando dicatur eſſe in forma probanti, dec. 102. num. 13

Inualiditas vnius concurſus alium concurſum non inualidat. dec. 46. num. 9

Inſignia depicta in capella plurimum releuant ad probandum iuſpat. dec. 16. num. 14

Inſignia ſua quis non ſolet apponere ſuper re aliena. dec. 26. num. 16

Iudex iniuſtè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione. deciſ. 56. num. 3

Iudex eccleſiaſticus poſt conſiſcationem bonorum factam à iudice laico poteſt declarare delictum, & inde eccleſia acquirit libertatem. deciſ. 106. num. 3

Iudices in vim priuilegij antecedentis ab irregularitate præſeruantur. dec 96. num. 10

Iudicis aſſertioni quando credatur. dec. 14. nu. 6

Iudicium remanet executiuum, quomodocunque fuerit pronunciatum dec. 94. nu. 32

Iura quando non dicantur eſſe in forma probanti, dec. 9. num. 10

Iuris aſſiſtentia quando non proſit ordinario. deciſ. 88 num. 4

Iuris reſiſtentia quando impediat manutentionem. deciſ. 86. num. 5

Ius conferendi non diuiditur per concordiam, ſed exercitium dec. 58. num. 2

Et ceſſante concordia ceſſat diuiſio dicti exercitij. num. 3

Et non conſumitur turnus. num. 5

Ius controuerſum non habetur in conſideratione dec. 78. nu. 13

Iuſpat. mixtum quomodo cognoſcatur. dec. 1. n. 8

Iuſpatr. quando per venditionem caſtri transferatur dec. 2 num. 1

Et prodeſt obſeruantia ſubſecuta. num 2

Iuſpatr. probatur, ſi à Papa in ſuo motu proprio illud ad talem pectare dicat dec. 3 num. 1

Quamuis id recipiat probationem in contrarium. num 2

Iuſpatr. in antiquis non probatur per teſtes, vel famam. num. 4

Et quando probetur ex enunciatiua ordinarij. num. 8

Et quando dicatur familiæ reſeruatum. num. 9. ibidem.

Et quando dicatur conſtare de iurepatr. deciſ. 4. num. 1. & dec. 5 num 1

Præſertim ſtante quaſi poſſeſſione cum cauſæ cognitione. num. 2

Tum ex præſentationibus. dec. 5. num. 2. tum ex enunciatiuis. num. 3

Et tunc Vicarij aſſerenti prodeſt num. 4

Et quando dicatur cōſtare de iur pat. ad effectum inſtitutionis deciſ. 6. num 1

Iuſpatr. probatur concurrentibus adminiculis. deciſ 6. num. 3

Iuſpatr quando præſumatur vſurpatum, & quomodo tunc probetur. dec. 7. num. 1. & deciſ. 9. num. 1. & 2.

Et tunc aſſertio ordinarij quando non probet, & eccleſiæ non præiudicet. dec 9. num. 3. & 4

Et quando non inuent literæ Apoſtolicæ ad probandum iuſpatr. num. 6. ibidem.

Præſertim emanatæ ad partis ſupplicationem. num. 7

Iuſpat. perſonarum potentium quādo dicatur probatum. dec. 10. nu. 1

Iuſpat. quando poſſit tranſire ad extraneos. dec. 12. num. 1

Eiuſq. tranſlatio quando ſit valida. nu. 2

Etiam ad obtinendam inſtitutionem. nu. 3

Et facultas iuſpat. donandi quomodo interpretetur. nu. 6. ibidem.

Exiſtentia iuriſpat. ex dotatione probatur, dec. 13. nu. 1

Et tunc præſentatus inſtitui debet. nu. 2

Iuſpat. quando competat hæredibus extraneis. n. 4

Iuſpat. probatur ex fundatione, & dotatione. dec. 16. nu. 4. fol. 24

Et eius pertinentia quomodo probetur. nu. 3

Et eius exiſtentia probatur ex fundatione, & dotatione dec.17.nu.1
Concurrentibus præſertim duabus ſubſequentibus enunciatiuis fundationis, & dotationis antiquiſſimis.nu.2
Et probatur ex centenaria.nu.3
Vel ſi ſit poſſeſſio proxima centenariæ.nu.4
Et tollitur ſuſpicio vſurpationis ex tit. fundationis, & dot. nu.5
Iuſpat acquiritur ex dotatione eccleſiæ.dec.18.n.1
Iuſpat. donatione transfertur. dec.23.nu.1
Et ex obſeruantia donationis ceſſat dubium. n.2
Nec in tali donatione requiritur inſinuatio. n.3
Nec talis donatio facta compatrono requirit Epiſcopi conſenſum.nu.4
Et talis conſenſus præſumitur ex donationis effectuatione.nu.5
Iuſpat. hæreditarium quando dicatur tale.dec.23. num.6
Et in dubio potius præſumitur hæreditarium. num 7
Iuſpat tranſit ad hæredem vniuerſalem, non ad inſtitutum in re certa.dec.24.nu.2
Iuſpat. non tranſit in fideicommiſſarium, & quare. dec.24.nu.4
Iuſpat. probatur ex præſentationibus excedentibus centum annos.dec.25.nu.8
Iuſpat. perſonarum priuatarum probatur vel ex centenaria, vel ex quadragenaria concurrentibus adminiculis.dec.26.nu.1
Et quæ iuriſpat. probatio excludit eccleſiæ libertatem.nu.2
Exiſtentia iuriſpat. probatur per inſtrumentum ſecutæ inſtitutionis.nu.3
Et iuſpatr. quoad poſſeſſionem quomodo probetur ex actis viſitationum.nu.5
Et quando probetur per teſtes de publica voce, & fama. nu.13
Et quando probetur ex enunciatiuis antiquis. num. 14
Quando ex armis, & inſignijs in eccleſia appoſitis nu.15
Pertinentia iuriſpat. facilè probatur data illius exiſtentia.nu.22
Et vſurpatio iuriſpat. non præſumitur in potente non habente iuriſdictionem nu 26.ibid.
Et quando non præſumatur vſurpatio. dec. 27. num. 1
Et tunc potentia probatur, ſi Epiſcopus non audet ex perhorreſcentia contradicere.nu.2
Et quomodo excludatur timor perhorreſcentiæ. num. 3
Iuſpatr. non venit in confiſcatione facta à iudice laico nu 8.ibid.
Et ſpectans ad parochianos præſumitur vſurpatum.dec. 28.nu.1
Iuſpatr. expreſſum in literis excludit patronorum præiudicium.dec 29.nu.7
Iuſpat. potentium quomodo probetur.dec.31.n.2. & dec.87.nu.3
Et præſumitur vſurpatum ab habente iuriſdictionem temporalem in loco beneficij.nu.4
Vel ſi cõpetat familiæ potenti, vel magnati.n.5
Vt eſt familia Vrſina. &c. nu.6
Et nil à Concilio fuit immutatum circa probationem iuriſpat. perſonarum priuatarum. dec.31. num. 1
Iuſpatr. quando ex augumento dotis acquiratur. dec.35.nu.1
Et fuit in aliquibus caſibus reuocatum.nu.3
Vel poteſt ab Ordinario reuideri.nu.4
Iuſpat. mixtum quoad derogationem cenſetur laicale. nu 6
Et in ſimplici derogatione non includitur iuſpat. principum nu.7.ibidem.
Et ex centenaria inducitur titulus dotationis, ſeu æquiualentis.nu.1.dec.38.& ea ſufficit.num.8. ibidem.
Exemplum probationis centenariæ.nu.3
Iuſpat. probatur ex literis Papæ. dec.36.nu 1
Et ex ſecuta præſentati inſtitutione nu.2
Eius titulus ex quibus probetur. dec.37.nu.1
In priuatis perſonis dec.38.nu.1
Iuſpat. ex præſenti ſtatu præſumitur in præteritum. dec.41.nu.7
Præſertim cum non detur ſtatus contrarius libertatis.nu 8
Iuſpat. de ſui natura eſt hæreditarium.dec.41.n.1. fol. 83
Et ad fœminas tranſitorium.nu.2
Iuſpat. gentilitium ex quibus probetur. dec. 41. num. 15
Iuſpat. reſeruatum pro deſcendentibus reputatur gentilitium. nu.19
Et quando ſit mixtum gentilitium, & hæreditarium.nu.21
Iuſpat. Vniuerſitatis eſt probandum ſecundũ Conc. Trid. dec.42.nu 9
Aliàs quaſi poſſeſſio non ſuffragatur. nu.10
Iuſpat. non cohæret alijs rebus legatis, niſi legatũ ſit Caſtrum, cui cohæreat.dec.43.nu.25
Iuſpat. non dicitur iuſtificatum, donec contrarium probari poteſt.dec.53.n.9.& perſonarũ potentiũ
Probatur ex Conc. Trid. nu 8. ibid.
Iuſpat. perſonarum priuatarum quomodo probetur.dec.61.nu.1
Et iuſtificatur ex fundatione.dec.69.nu.1
Eius titulus probatur ex centenaria.nu.2
Etiamſi aliqui menſes d. centenariæ deficerent. num. 3
Iuſpat. tranſit cũ vniuerſitate bonorum. dec.66. num. 3
Iuſpat. pro parte hæreditarium, pro parte poteſt eſſe gentilitium. dec.70.nu.1
Et tranſit cum hæreditate.nu.2
Iuſpat. gentilitium poteſt eſſe & hæreditarium, cum ex prouidentia fundatoris proueniat. dec. 70.num.5
Iuſpat. eſſe agnatorum ex quibus probetur.dec.71. num. 7

Iuſpat.

Iuſpat. pratendens debet probare deſcendentiam, idest, ſe eſſe de agnatione contentiua. dec.73. num. 1
Iuſpat. ſi ingreſſum ſit vnam lineam, ea ſtante, an excludantur alij de alia linea.dec.69.nu.9
Iuſpat. ad duos pro medietate ſpectat, ſi duæ ſint ſtirpes æquales.dec.76.nu.1
Et eſt indiuiduum.nu.2
Iuſpat. eccleſiaſticum comprahenditur ſub reg.8. dec.83. nu.4
Iuſpat. laicale quando fit eccleſiaſticum.nu.5
Iuſpatr. quoad exiſtentiam, & pertinentiam quomodo probetur.dec.84.nu.1
Et probatur per continuas, & effectuatas præſentationes.nu.2
Præſertim inter compatronos, inter quas leuiores probationes ſufficiunt.nu.3
Et illius pertinentia ex quibus inferatur.nu.7
Illudq præſumitur hæreditarium.nu. 13
Eius portio quando alteri accreſcat.dec.78.nu.1
Eiusq. ius acquiritur per ſententiam, & alijs tollitur quaſi poſſeſſio. dec.85.nu.3
Iuſpat. non dicitur probatum donec contrariũ probari poteſt dec. 102.nu.5
Et probatur ex inſcriptione in antiquis.nu.12
Et acquiritur ex readificatione eccleſiæ dirutæ. nu.14 ibid.
Et eius donatio probatur ex literis Apoſtolicis, dec. 103.nu.1
Et iuſpat. quomodo dicatur probatum. dec. 104. num. 1
Et quando ſufficiant leuiores probationes nu.2
Et quando non ſit probandum ſecundum perſonas potentes nu.3
Iuſpat. ſpectans ad vniuerſitatem non tranſit titulo hæreditario. nu.4
Iuſpat. non comprehenditur in confiſcatione bonorum facta à iudice laico.dec. 105.nu.1.& dec. 106 nu.1
Poteſt tamen iudex eccleſiaſticus declarare delictum, & applicare iuſpat. fiſco eccleſiæ. nu.2. declara vt.nu.3
Iuſpat. regulatur ſecundum terminos feudi, & emphyteuſis. nu.4
Iuſpat. gentilitium non venit in confiſcatione bonorum facta ab Epiſcopo, ſecus hæreditarium. dec.106.nu.4
Iuſpat.in dubio præſumitur hæreditarium.dec.108. num. 1
Et quando ex mutatione fiat gentilitium.nu.2
Et eſſe hæreditarium ex quibus verbis colligatur. num. 3
Iuſpat. gentilitium defertur in capita.nu.4
Iuſpatr. probatur ex pluribus inſtitutionibus ad præſentationem continuatis, & effectum ſortitis.dec. 110.nu.4
Ius præſentandi quando per non vſum amittatur. dec.56.n.48
Ius quale acquiratur ex acceptatione, ſeu oppoſitione.dec.57.nu.2
Ius quando alteri cenſeatur præſeruatum. dec.57. num. 3
Ius quæſitum ex anteriori poſſeſſione iuuat.dec.56. num. 6
Et quando cenſeatur præſeruatum in gratia apoſtolica.dec.57.nu.1
Iuſta cauſa excuſat ab apoſtaſia. dec.60.nu.19
Iuſtitia ſententiæ ex quibus dignoſcatur. dec. 30. num. 3

L

Laici quando ſint capaces penſionum, quando non conferuntur in titulum.dec.95.nu.4
Legatarius rem legatam ab hærede capere debet. dec.43.nu.8
Legatum poſſeſſionis nec in vita teſtatoris, nec in puncto mortis valet nu.19
Et non valet rei periture morte legantis.nu.20.
Legatum poſſeſſionis continet virtualiter donationem inter viuos.nu.23
Si in vita fuit acceptata poſſeſſio. nu.24.ibid.
Legitimi orti ex illegitimis ſunt habiles ad quæcũque beneficia dec.45.nu.6
Et etiam ad illa, ad quæ vocantur deſcendentes. num. 7
Legitimus in pari gradu præfertur deſcendenti ex illegitimo nu.13.ibid
Legitimus contradictor eſt prouiſus ab Ordinario, ſi poſſideat.dec.47 nu.11
Ad hoc, vt ſuus titulus conſiderari debeat in iudicio immiſſionis nu.12
Legitimus contradictor quando poſſit impedire executionem.dec.52.n.2.fol.110
Legitimi etiam in gradu remotiori excludunt naturales.dec.69.n.5
Legitimatio facta cum derogatione obſtantiarum tollit omnem maculam.dec.96.nu.25.
Leuiores probationes ſufficiunt quando agitur de qualitate iuriſpat. probanda.dec.19 nu.7
Lex fundationis eſt ſeruanda.dec.19.n.8
L. cum hæredes ff.de acq. poſſeſſ procedit in rebus corporalibus, & incorporalibus.dec.43.n.9
Lex ſola poteſt fingere quod non eſt. n.22.ibid.
L.quiſquis.§.filij.C. ad l. Iul. maieſt. quid,& quos comprehendat.dec.106.nu.7
Libellus in executiuis non requiritur. dec.94.n.15
Libertas vrbanae ſeruitutis fit ex facto ſeruituti contrario.dec.29 n.2
Libertas acquiritur eccleſiæ per factum poſitiuum contrarium ſeruituti. n.3
Linea vocata veniunt qui à parte effectiua procedunt.dec.71.nu.4
Lineae vbi fit mentio, de directa intelligitur. dec. 73. num.5
Et de effectiua intelligitur, cum de effectiua, ſeu materiali conſiderari poſſit n.6
Lis non dicitur finita ex ſententia non executa. dec.25.nu.7
Lis impedit perfectã iuris acquiſitionẽ. dec.64.n.6

Lis

Lis ſuper beneficio ligat manus Ordinarij.dec.49. num. 1
Secus ſi ſit calumnioſa, & iniuſta. nu.6
Et ceſſione extinguitur.nu.2
Litera Apoſtolicæ iuſtificatæ babent executionem paratam.dec.46.nu.1. & dec 80.nu.1
Literæ in forma dignum ſi exequendæ ſint, ordinarie proceditur, & datur appellatio ad vtrumque effectum.dec.80.nu.2
Sed ſi alius non ſit in poſſeſſione, executioni demandatur.nu.3
Literæ ſuper penſionibus ſine conſenſu non expediuntur. dec.91.nu.21
Literę translationis penſionis habent executionem paratam.dec.94.nu.2
Literæ Apoſtolicę babens executionem paratam ob earum reuerentiam, & auctoritatem.dec.94. num. 10
Literę reſeruationis penſionis, facultas transferendi, & inſtrumentum translationis ſunt vnum integrale.dec.94.nu.11

M

Mandatum ex eius inſertione in ſcriptura probatur.dec.47.nu.13
Mandatum generale non comprehendit, vt procurator poſſit agere contra geſta per dominum. dec.50.nu.4
Mandatum ſpeciale requiritur ad confitendum.n.7 ibidem.
Mandatum ad reſignandum expirat morte mandantis.dec.54.nu.4
Manuteneri debet qui probat olim ſe poſſediſſe, ſi poſſeſſio amiſſa non probetur dec.86.n.31
Media prȩſumuntur probatis extremis. dec. 61. num. 4
Medietas patronorum quando dicatur adeſſe. dec. 77.nu.1
Et conſtituitur reſpectu exiſtentium in quaſi poſſeſſione.dec.78.nu.9
Mens legis eſt inſpicienda, non verba. dec. 101. num.12
Mens, & voluntas teſtatoris diſponentis inſpicitur, & communis vſus loquendi, vt excludatur, vel includatur legitimus. dec.45.nu.3
Menſis Auguſti eſt ex reſeruatis in reg. 8. dec.83. num. 1
Et in d. regula eſt decretum irritans.nu.2
Menſis fixus reddit collationem turbidam.dec.21. num. 2
Mentio non eſt facienda iuris euentualis, quod poteſt eſſe, & non eſſe. dec 97.nu.5
Milites SS. Mauritij, & Lazari, poſſunt ducere vnicam, & virginem.dec.100.nu.2
Niſi fuerint diſpenſati.nu.3
Minor diſpenſatus ad parochialem cenſetur diſpenſatus ad ſacerdotium dec.95.nu.11
Minuta pręparata ad faciendum actum, non probat actum. dec.22.nu.4
Monialis, quę diù manſit in ſecundo monaſterio, prȩſumitur licitè receſſiſſe à primo. dec.60.n.6
Monitorium reſoluitur in ſimplicem citationem. dec.46.nu.12
Morum mutatio non prȩſumitur dec.81.n.10
Multiplicatio titulorum admittitur in beneficialibus.dec.89.nu.4
Mutatio ſtatus eccleſię fit aſſenſu ſuperioris, & quadragenaria.dec.29.nu.1
Et non prȩſumitur per prouiſionem apoſtolicam in patronorum prȩiudicium.nu.4
Et fit ex immemorabili, vel quadragenaria cum titulo.dec.30.nu.12. & dec.44.nu.5
Mutatio voluntatis non prȩſumitur. dec.86.n.33

N

Narrans, quod iuſpat. ſpectat ad aliquam familiam ex fundatione, vel dotatione, debet narratiuam iuſtificare. dec.110 nu.17
Narratiua Vicarij probat quaſi poſſeſſionem prȩſentandi.dec.86.nu 7
Narratiua plenè probat contra narrantem dec.41. nu 11.fol.83
Narratiua vacationis in menſe reſeruato operatur, vt reſtringatur ad reſeruationem. dec. 20. num. 4
Narrata ſunt iuſtificanda ad ſuſtinendam gratiã, tamquam pars gratię. dec.87.nu.2. & dec.89. num. 2
Naturales ſunt capaces iuriſpat dec.69.nu.4
Nec à fœmina legitima excluduntur nu.6
Negatiua quomodo ſit probanda dec.3.nu.7
Nemo poteſt ſeipſum prȩſentare.dec.59.nu 2
Nominatio vicarij in eccleſia regulari ad regulares pertinet. dec.86.nu.22
Notarietas qualitas quando prȩſumatur. dec.86. num. 22
Non ius ex quibus colligatur. dec 54.nu.3
Notarius non poteſt prȩiudicare inſtrumẽto prius facto.dec 52.nu.2
Notarij dicto ſtandum eſt.dec.18.nu.4
Et eius atteſtatio de actu praeterito quando probet.dec.26.nu.20
Noua cauſa poſſidendi in beneficialibus non nocet patronis eam ignorantibus.dec.86.nu.43
Numeroſitas familię potentiam non probat. dec. 31.nu.8
Neque ſi illi de familia fuerunt facinoroſi. n.9
Et quid ſi familia fuerit expulſa, & exauthorata.nu.10

O

Obitus beneficiati in poſſeſſione quomodò probetur.dec.47.nu.4. & dec.48.nu.4
Obitus poſſeſſoris quomodo probetur dec.102.n.3
Obligatio non extinguitur mutatione perſonae. dec.93.nu.11
Obligatio Cameralis non extenditur, niſi iuxtà expreſſa. dec.94.nu.9

Obſer-

Obſeruantia ſubſecuta probat circa iuſpat. eiusq. pertinentiam.dec.36.nu.11
Et interdum ea ſola attenditur. dec. 41. nu.17. fol. 83
Obſeruantia ſubſecuta dat fidem ſcripturis. dec. 13.nu.5
Obſeruantia nimis remota quando non iuuet. dec. 19.nu.3
Et retro fluxi temporis facilè praeſumitur. n 4
Obſeruantia ſubſecuta multum operatur. dec.86. num. 20
Obſeruantia interpraetatiua declarat verba diſpenſationis.dec.100.nu.9
Obſeruantia quando non ſufficiat ad iuriſpat. probationem dec.111.nu.4
Oeconomus eccleſiae an poſſit praeſentare.dec.89. num. 5
Ordinarius non praeſumitur velle mutare ſtatum beneficij.dec.29.nu.8
Neque id facere poteſt in praeiudicium patronorum nu.9
Ordinariè quando ſit procedendum inter habentem parem titulum.dec.51.nu.8
Ordinarius quando praeſcribat libertatem beneficij patronati.dec.86.nu. 44
Originarij non egent priuilegio ciuilitatis.dec.74. num. 5

P

Papa quando tacitè diſpenſare videatur. dec. 19.nu.13
Papa non ſolet patronis inauditis auferre iuſpat. dec.29.nu.13
Papa diſpenſans in defectibus iuris poſitiui verè diſponit.dec.96.nu.26
Papa non diſpenſat ſuper matrimonio nullo ad effectum retinendi penſiones.dec 100.nu.4
Parentela generica quando dicatur probata. dec. 75. nu.5
Parentes dicuntur vulgò quocumque modo coniuncti.dec.71.nu.5
Parentes ſi vocati ſint, admittuntur omnes coniuncti iure agnationis.dec.73.nu.2
Parentes alij diſcenſiui, alij ſubiectiui.nu.3
Et idem eſt dicere de parte paterna, quod de linea patris.nu.4
Parentum appellatione veniunt omnes coniuncti iure agnationis.dec.72.nu.3
Paria ſunt conſentire prouiſioni, & praeſentare. dec.84.nu.16
Patroni in ſtirpes pro vna voce praeſentant.dec. 41.nu.5.fol.83
Patronus non poteſt contrauenire diſpoſitioni fundatoris dec.57.n.6
Patronorum quantitas firmatur ex anterioribus praeſentationibus.dec.65.nu.1
Patroni plures praeſentantes praeſumuntur pro aequali portione praeſentare. nu.2
Patronorum deſcendentia quomodo probetur etiam quoad eorum portiones. nu.3. & 4
Patronus quando non dicatur praeiudicare remotioribus.dec.70.nu.6
Et exiſtens in quaſi poſſeſſione praeſentandi non tenetur ius ſuum iuſtificare.dec.76.nu.3
Patroni ſunt intelligendi ſecundum vltimum ſtatum.dec.84.nu. 15
Patronorum numerus non poteſt augeri in aliorum praeiudicium.dec.85.nu.5
Patronus ſi intra quadrimeſtre obtinet literas à Papa, vulgo nuncupatus pro praeſentato, cenſetur ratificare praeſentationem eius nomine factam.dec.110.nu.25
Patronis ſufficit eſſe in poſſeſſione praeſentandi, nec tenentur probare deſcendentiam. dec.110. num.13
Patroni quando cenſeantur habuiſſe ratam prouiſionem contra ſe factam.dec.25.nu.4
Patroni ſi prius non probarunt iuſpat. illud de nouo probare poſſunt. dec.29.nu.18
Patroni, & praeſentati poſſunt agere ſeparatè, & coniunctim dec.30.nu.4
Patronorum conſenſus ex curſu 30. ann. praeſumitur in vnione beneficij patronati.dec.32 n.11
Patronatus non dicitur controuerſus, cum pro eo adeſt res iudicata.dec.112.nu.4
Penſionis translatae virtus tranſit in translatarium.dec.91.nu.2
Penſio ſicuti ſeruitus prorogatur. nu.7
Penſionis impoſitio, ſeu translatio eſt odioſa.n.16
Penſio de iure poteſt pro tertio imponi. nu.17
Penſionis translatio eſt prorogatio ſeruitutis beneficij.nu.20
Penſionis impoſitio eſt magis odioſa, quam eius translatio nu.21.ibidem.
Penſio non eſt odioſa.dec.93.nu.1
Nec facultas eam transferendi.nu 2
Penſionis in translatione non eſt facienda mentio alterius penſionis. nu.3
Et eius translatio ex motu proprio eſt fauorabilis.nu.4
Et literae penſionis, facultas transferendi, & translatio ipſa ſunt vnum. nu.5
Penſio eſt onus reale.nu.10.ibidem.
Penſio de ſtylo clericis reſeruatur, habetq. annexam ſpiritualitatem.dec.95.nu.13
Penſio translata reſpectu translationis eſt noua penſio.nu. 15
Penſio extinguitur per contractum matrimonij. dec.96.nu.13. & dec.100.nu. 1
Penſio translata non dicitur nouum grauamen, ſed mutatio perſonae.dec.97.nu.4
In eius translatione non eſt neceſſaria expreſſio, quae fit in reſeruatione. nu.3
Nec eſt neceſſaria mentio regreſſus.n.6.ibid.
Penſio anticipata non debetur haeredibus penſionarij.dec.78.nu.1
Secus in poſticipata nu.2
Penſio an ſit anticipata, vel poſticipata, ex forma reſeruationis colligitur.dec.98.nu. 3

Et anticipata dicitur, quæ ſoluitur ante fructuũ recollectam. nu.4
Et fructus beneficij pro penſione ſunt obligati. dec.99.nu.1
Et prouiſus de beneficio penſionem ſoluere te-tur. nu.2
Permiſſum dicitur quod non eſt prohibitum. dec. 101.nu.3
Per ſententiam in petitorio dicitur conſtare de dominio rei conuenti.dec.46. nu.5
Si tranſiuit in iudicatum.nu 6
Perſonæ priuilegiatæ quando compræhendantur in generali diſpoſitione.dec 91.nu.6
Petitio reintegrationis quomodo ſit intarpratanda. dec.86.nu.46
Petitorium ceſſat in ſummariiſſimo retinendæ.dec. 78 nu.7
Potentia non probatur ex familiæ numeroſitate. dec.27.nu.7
Potentia probatur ex diuitijs,amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarium, & populari exiſtimatione.dec.34.nu.3
Seu arbitrio, & religioni iudicantis relinquitur. num. 4
Et ex quibus excludatur.nu.5
Potentes non dicuntur, qui facilè legibus coercentur.dec 27.nu.5
Poſſeſſio vt acquiratur, & retineatur, requiritur animus.dec.43 nu.3
Poſſeſſio patris non continuatur in ſuo hærede.nu.5
Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem,ſeu ſucceſſorem vniuerſalem,ſeu ſingularẽ.dec.43.n.6
Poſſeſſio transferentis ius exigendi penſionem non tranſit in translatarium.nu.7
Poſſidens, & allegans alium titulum quando non impediat immiſſionem.dec.47.nu.10
Poſſeſſio beneficiati quomodo probetur. dec. 51. num. 4
Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata. dec.53.nu.4
Et quantumuis longæua non ſuffragatur contra prouiſum ex vi gratioſæ ſubrogationis.dec.53. num.11
Poſſeſſio ciuilis ſufficit pro manutentione.dec.55. num. 3
Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidente, eſt manutenibilis. dec.56.nu.1. & dec.109.n.3
Poſſeſſio antiquior eſt manutenenda.nu.2
Poſſeſſio ciuilis quando non amittatur. nu.7.ibid.
Et illa ſufficit ad effectum manutentionis n 8
Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo.dec.66. num. 2
Poſſeſſio euaneſcit per rem iudicatam ſuper non iure transferentis. dec.78 nu.2
Poſſeſſorium in qualibet parte iudicij intentari poteſt ſuſpenſo petitorio.dec.80.nu.6
Poſſidere quis præſumitur ex iuſto titulo. dec. 86. num. 23
Poſſeſſio in futurum quando continuata præſumatur. num.26
Eaq ſolo animo retinetur. nu.37
Et qui poſſedit olim, in futurum præſumitur poſſediſſe.nu 34
Et olim poſſidens habet pro ſe præſumptionem. nu. 35.ibidem.
Poſſeſſio iunior, quæ dedit cauſam liti, non eſt attendenda.nu.36
Poſſeſſio duplex etiam in incorporalibus datur. nu.47.ibidem.
Poſſeſſio præſentandi non tranſit in ſucceſſorem ſine nouo vſu, & executio iuris præſentandi dec. 110.n.20
Poſſeſſio capta intra decendium datum ad appellandum vti attentata non eſt manutenibilis. dec. 109.nu.2
Poſſeſſio præſumitur vacua, dum non conſtat de contrario. dec.109.n.4
Poſſeſſio attentata nullum habet effectum. nu.5
Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina,& turbatiua.nu.6
Poſſeſſio capta lite pendente eſt attentata.nu.7
Et capta pendente termino ad inſtituendum, non eſt attentata, ſi non fuit actum iudicialiter. nu 9.ibid.
Poſſeſſio acquiſita per vnum actum iuuat quoad alios actus.dec.88.nu 8
Ex poſſeſſione præſentandi centum annorum præſumitur melior titulus de mundo dec.110 n.21
Poteſtas, qua non eſt vſus primus iudex, tranſit ad iudicem, ad quem dec.80 nu.5
Prima tonſura agenti ſeptennium conferri poteſt. dec 19.nu 9
Præſcriptio quando dicatur interrupta. dec.25.n.2
Et quando deducatur tempus prouiſionis Apoſtolicæ nu.3
Et tempus litis eſt deducendum. nu.6
Presbyteratus probatur per teſtes dec.46.nu.4.& dec.79.nu.2
Præſentationis effectuatio quomodo probetur ex longæua poſſeſſione.dec 26.nu.4. & 8
Præſentatio compatroni regulariter compatrono ius præſeruat.dec.1 nu.2
Præſentatio ad aliqua beneficia contenta in donatione, arguit quoad alia. dec. 103.n.3
Præſentatio cenſetur facta pro iure, quod præſentatus habet dec.2.n.3
Præſentatio, quæ non habuit effectum non attenditur.dec.108 nu.5
Præſentationes effectuatæ quæ dicantur.dec.9.n.8. & dec.103 n.2
Præſentationes conferunt ad inducendam immemorabilem.dec.10.n.2
Etiam in caſu præſumptæ vſurpationis. nu.3
Et eo caſu iuuat aſſertio Ordinarij. n.4
Præſentatus quando non ſit neceſſe, vt ſit in 14. anno. dec. 19.nu.12
Præſentatio facta ab illis de familia excludit, quod ſpectet ad parochianos.dec.28.nu.3
Præſentationum effectuatio probatur per ſucceſſiuas vacationes.dec.41.n.6

Praeſentatus à maiori parte patronorum eſt inſtituendus, dec. 111. nu. 1
Praeſentatio pro qua rata cenſeatur facta. nu. 5
Praeſentatio quando dicatur de actis. nu. 6
Et quando dicatur difformis. nu 7
Praeſentationis acceptatio intelligitur cum omnibus qualitatibus in ea appoſitis. dec. 41. nu. 10. fol. 83
Praeſentatio facta cum mentione familiae excludit qualitatem haereditariam nu. 20. ibid.
Praeſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione praeſentandi debet inſtitui. dec. 41. nu. 1
Praeſentatio non veri patroni non praeiudicat vero patrono ignoranti. nu. 8
Praeſentatus poſt praeſentationem non incedens in habitu priuandus non eſt. dec. 64. nu. 1
Nec conſtitutio Sixti Quinti videtur loqui de tali praeſentato. nu. 2
Quae declaratur, quomodo procedat. nu. 3
Praeſentatus habet ius ad rem, quando omnino eſt inſtituendus. nu. 4
Praeſentatus à maiori parte inſtitui debet. dec. 66. nu. 2
Praeſentatus praeſumitur habere mandatum à praeſentante pro effectuatione praeſentationis. dec. 77. nu. 4
Praeſentationum effectuatio quomodo probetur. dec. 86. nu. 24
Illaque, & inſtitutio probantur ex viſitatione. num. 25
Praeſentatio admittitur ſi & inquantum, & quid operetur. nu. 29. ibidem.
Praeſentatio facta per procuratorem requirit exibitionem mandati intra quadrimeſtre dec. 110. num. 22
Sed ſufficit productio verbalis intra terminum, vt ſuſtineatur realis productio facta extra terminum. nu. 23
Si mandatum ſit rogatum à notario actuario illius, ad quem ſpectat inſtituere, non eſt facienda illius productio. nu. 24. ibid.
Praeſumptio poſſeſſionis ex praecedenti titulo procedit etiam in iuribus. dec. 36. nu. 8
Praeſumptio eſt pro collatione Ordinarij. dec. 101. num. 16
Praeſumptio tollitur per aliam validiorem. dec. 60. nu. 17
Praeſumptio ſtat pro inſtrumento, eiusq. validitate. dec. 51. nu. 6
Et principalis praeſumitur factus certior à procuratore ex curſu temporis. dec. 49. nu. 3
Probatio per ſcripturas fortior eſt ea, quae fit per teſtes in materia memoriam hominum excedente. dec. 33. n. 4
Probatio quando requiratur de certo tempore, de eo fieri debet. dec. 32. n. 6
Probatio per ſcripturas fruſtra petitur, vt per teſtes probetur. dec. 33. nu. 2
Probationes leuiores ſufficiunt in iudicio manutentionis. dec. 55. nu. 5
Probatio imperfecta ex circumſtantijs plenè probare poteſt. dec. 74. nu. 7
Probata coniunctione cum vno agnato poſſidente, intrat probatio pertinentiae. dec. 75. n. 1
Probationis perfectio ex quibus impediatur. n. 4
Probationes imperfectae ſimul iunctae concludenter probant. dec. 26. n. 18
Et quando ſufficiat probatio per coniecturas, & inditia nu. 19
Probationes per inſtrumenta dicuntur liquidiſſimae probationes. dec. 102. nu 8
Proceſſus non requiritur, quando quis extraiudicialiter ſe informare poteſt. dec. 47. n. 14
Proceſſus executiuus quando impediri non poſſit, dec. 102. n. 18
Procurator ex clauſulis poſitis in mandato preſumitur habuiſſe neceſſaria à pricipali. dec. 36. n. 12
Procuratoris reuocatio re non integra non ſuffragatur. nu. 13
Producens inſtrumentum, illud impugnare non poteſt. dec. 19. n. 6
Productio, & tranſportatio actorum ex quibus probetur. dec. 14. n. 5
Productio tituli ratificata inter alios aliquale facit praeiudicium dec. 37. n. 3
Sed per eam non excluditur probatio, vel poſſibilitas alterius tituli. nu 4
Profeſſus in religione approbata eſt incapax beneficij. dec. 60. n. 1
Et ex ingreſſu non infertur ad profeſſionem. n. 8
Profeſſio expreſſa fit per emiſſionem trium votorum. nu. 9
Et tacita ex quo inducatur. n. 14
Et eius nullitas non habet contra ſe iuris preſumptionem. nu. 12
Eaq. non praeſumitur valida, ſed poſitiuè probari debet. nu. 13
Et tacita ceſſat ex proteſtationibus, & diſſenſu profitentis. nu. 15
Eiusq. praeſumptio eliditur ex metu reuerentiali. num. 16
Et non inducitur, ſi ſuſcipiens ordines proteſtetur, ſe nolle obligari religioni. n. 18
Proprietati, & generalitati verborum eſt inhaerendum. dec. 100. n. 12
Prouiſio intermedia quando praeſumatur facta ab eiſdem patronis. dec. 26. n. 25
Prouiſio Apoſtolica quando non mutet ſtatum beneficij. dec. 5. n. 6. & dec. 26. n. 9
Prouiſio facta tamquam de reſeruato, cum non eſſet, eſt nulla. dec. 20. n. 2
Prouiſio facta de beneficio tamquam de libero ſine mentione iuriſpat. excludit iuſpat. dec. 25. n. 5
Prouiſio Ordinarij non mutat ſtatum beneficij. dec. 30. nu. 9
Prouiſio in commendam vti motu proprio iuſtificatione non indiget. dec. 39. n. 2
Prouiſio nulla non conſumit vacationē. dec. 46. n. 8
Publicatio reſignationis probatur ex relatione notarij. dec. 52. nu. 1

Puer ſeptem annorum de iure communi eſt capax beneficij.dec.19.n.10

Q

Q Valitas facilius probatur, quàm ſubiectum. dec.41.nu.4.fol.83

Qualitas, quæ poteſt adeſſe, & abeſſe tempore vacationis, non eſt exprimenda.dec.91.n.10

Quando videatur proceſſum ad traditionem ſub ſpe implementi.dec.50.n.10

Quælibet probabilis cauſa litis calumniam excludit.dec.50.n.11

Et ſufficit iuſtificatio litis.n.12

Quaſi poſſeſſio allegata iuſtificari debet.dec.24.n.6

Quaſi poſſeſſio quadragenaria in iurepat. attenditur.dec.5.n.5

Et non probatur ex vnica præſentatione.dec.25. num. 13

Quaſi poſſeſſio acquiritur ex conſenſu præſtito reſignationi.dec.16.n.5.fol.24

Quaſi poſſeſſio iuriſpatr. non præſeruatur ex actu nullo.dec.23.nu.8

Quaſi poſſeſſio præſentandi ad titulum refertur. dec.36.nu.7

Et iuſtificatur ex præſentatione, & conſenſibus patronorum præſtitis ſuper prouiſionibus. dec. 41.nu.4

Quaſi poſſeſſio præſentandi acquiritur ex vnica præſentatione effectuata.dec.42.num.4.& dec. 110.nu.8

Eaq. non attenditur, quando conſtat de proprietate iuriſpat. nu.5

Si ante inſtitutionem de illa conſtet. nu.6. vt ex ſententijs n.7

Quaſi poſſeſſio præſentandi non acquiritur ſine actuali præſentatione effectuata.dec.43 nu.1

Quaſi poſſeſſio defuncti in iurepat. non tranſit in ſucceſſorem. nu.2

Sed opus eſt illius nouo vſu.nu.13

Etiamſi adſit ſtatutum de illa continuanda in ſucceſſorem.nu.14. & 15

Quaſi poſſeſſio incorporalium acquiritur per actũ proprij facti. nu.10

Et non tranſit in hæredem, ſeu ſucceſſorem particularem.nu.11

Quaſi poſſeſſio per nouũ actum ſucceſſoris adepta, dicitur noua nu.12

Quaſi poſſeſſio iuriſpat. verſatur circa ſpiritualia. num. 15

Quaſi poſſeſſio anteceſſoris non iuuat ad effectum manutenendi ſucceſſorem. nu.16

Quaſi poſſeſſio dari, & cedi poteſt.n.17.ibidem.

Quaſi poſſeſſio attenditur ad effectum præſentandi.dec.78.nu.8.potius quàm proprietas.dec.84. num. 10

Eaq acquiritur ex actu vnico. dec.78.n.10

Et quomodo probetur dec.84.nu.6

Et quando ſuffragetur.dec.84.n.5

Quaſi poſſeſſio confirmatur ex præſentationibus effectuatis. dec. 85. num.4

Quaſi poſſeſſio compatroni præſeruatur per præſentationem alterius patroni.n.6

Et quæ præſeruatio ex quibus tollatur. nu.7

Quaſi poſſeſſio nominandi vicarium eccleſiæ parochialis ex quibus probetur.dec.86.n.1

Quaſi poſſeſſio acquiritur ex inſtitutione etiam nulliter facta.nu.18.ibidem.

Quaſi poſſeſſio pertinentiæ quomodo probetur. dec. 87.nu.1

Quaſi poſſeſſio conferendi eſt attendenda. nu.2

Eaq. firmatur ex vnica collatione.dec.88.n.2

Quaſi poſſeſſio transferentis liberat translatariũ ab onere iuſtificandi penſionem. dec.94.n.5

Quis non poteſt iuuari titulo alio à ſe non producto.dec.39.nu.6

Etiamſi conſtet vigore illius tituli captam eſſe poſſeſſionem.nu.7

Quis pro ſpoliato ſe habere non præſumitur. dec. 55.nu.2

Quilibet tenetur iuſtificare ſuã gratiã. dec.60.n.3

R

R Atificatio mandato æquiparatur.dec.36.n.15

Ratificatio tranſactionis quando non præſumatur. dec.112. nu.9

Ratio generalis totam legem generalem reddit. dec.101.nu.14

Ratio celeris collationis parochialium conſideratur per Canones.nu.15

Recipere pecuniam à dante pro redimenda vexatione, eſt periculoſum.dec.50 n.9.

Et fouens bonum ius poteſt ſe redimere à vexatione iniuſta.dec.49.nu.5

Referenti ſtandum eſt, quatenus conſtet de relato. dec.16.n.6.fol.24

Remiſſoria quando denegetur.dec.31.n.7. & dec. 33.n.1. & quare ſoleat concedi. n.3.ibid.

Repetitio quando cenſeatur facta in actu præcedenti.dec.18 nu.3

Reſcripta Papæ ſunt intelligenda ſine alterius iniuria.dec.25.nu.6

Reſeruatũ beneficium eſt ex reg.8. Cancell. & ex extrauag. ad regimen.de præb. dec.48.n.2

Et tunc quæ beneficia comprehendantur n.3

Reſeruatio eſt clara ex reſignatione facta in manibus Papæ. dec.53.n.5

Et ex quibus reddatur turbida.nu.6

Reſeruatarius omnium fructuum loco titularis habetur quoad onera realia.dec.94.n.14

Reſeruatio qualiter probetur.dec.102.nu.4

Reſignatio quando dicatur inualida.dec.51.n.5

Reſignatio beneficij patronati eſt inualida ſine derogatione iuriſpat.dec.35.n.5

Et ſi eſt nulla, ius remanet penes reſignãtẽ.n.2.ibi.

Reſtitutio in integrum reuocat ſententias, earumq. executionem.dec.16.nu.1

Quæ non datur, niſi docto de iniuſtitia, in qua adſit læſio.nu.2

Et quando ſufficiat, ſententiam eſſe latam contra ius litigatoris.nu.3

Et

Et eam petens debet probationes facere luce clariores.nu 4
Et debet probare de iure ſuo. n.16 ibid.
Si petatur contra tres conformes n.5
Et plena probatio requiritur, & cognitio, quando agitur de reuocanda executione. nu.6
Retentio facilius datur, & diſpenſatio, vt quis miniſtret in ordine iam ſuſcepto dec.96.n.16
Reus abſoluitur actore non probante dec.89.n.1
Rota aduerſus factum iudicis iniuſtè procedentis dat manutentionem. dec.56.n.4

S

Sententia, quę tranſiuit in iudicatum habet pro ſe pręſumptionem.dec.15.n 2
Et multò magis tres conformes. nu.3
Sententię ex actis non iuſtificatæ ſunt iniuſtę.nu.4
Et quod non ſint iuſtificatę, quomodo probetur n.5
Et poſſunt iuſtificari ex antiquis, & nouis probationibus nu.10
Quando non agitur de illis exequendis n.11
Sententię quando non ſe referunt ad acta, non poſſunt dici notoriè iniuſtę, ſi ex actis non iuſtificentur nu.12
Et ſi ex actis ſint notoriè iniuſtę reuocãtur.nu.13
Sententia notoriè iniuſta in iudicatum tranſire non poteſt dec.18.nu 7
Sententia Epiſcopi iniuſta non nocet Eccleſię, ſeu ſucceſſori dec.25.nu.14
Sententia lata non ſuper ſtatu beneficij patronis non obeſt.dec.26.nu.27
Et lata contra pręſentatũ non nocet patronis.n.28
Sententia quando dicatur lata ſuper ſtatu eccleſię dec.29.nu 15
Et eius verba ſunt ſtrictè intelligenda.n.17
Sententia valida confirmari poteſt. dec.30.n.1
Sententia lata contra pręſentantem nocet pręſentato dec 36.nu.5
Sentẽtia Ordinarij plenè probat iuſpat dec.41.n.12
Sententia nulla ex defectu iuriſdictionis confirmari non debet.dec 42.nu.2
Nec ſententia iniuſta nu 3
Sententia quando praeſumatur iuſtificata. dec. 47. num. 13
Sententia contra ius ſuſtineri non põt. dec.64.n.8
Sententia lata ſine citatione non valet dec.69 n.1
Sententia lata ſuper pertinentia firmat ſtatum patronatus dec 77.nu.3
Sententia lata ſuper ſtatu beneficij facit ius quoad omnes dec.84.nu.4. & dec 85.n 2
Sententia in iuribus incorporalibus trahit ſecum executionem.dec.84 n.8
Sententia lata appellatione pendente eſt nulla. dec. 90.n.1. & attenta n.2
Sententia ferri poteſt ſtante clauſula, quam, & quas, ſuper cauſa probata licèt non expreſſa. dec 91.n.24
Sententia lata in Curia pro actore operatur effectum appoſitionis ſequeſtri.dec.101.n.24
Sententia inter alios lata tertio nõ nocet. dec.1.n.3
Sententia ſine actis non iuſtificatur. dec 111.n.2
Etiamſi ſit antiqua. n.3
Sententia continens mixturam appellationem admittit dec.109 n.1
Scientia officialis dicitur ſcientia principalis, eique praeiudicat.dec.86.n.13
Scriptura quando non faciat fidem dec.22.n.1. & vna ſupplet probationem alterius. dec 26.n.11
Scriptura in parte vera, tota vera praeſumitur. dec.19.nu.5. & quae requirantur, vt fidem faciat. nu.2
Scriptura matrix quando fidem faciat. nu.3
Signatura trahitur ad tempus datae.dec.54 nu.6
Simonia quando ex promiſſione non praeſumatur. dec.12.nu. 7
Sequeſter de iure praeſentare poteſt. dec 89. nu.7
Solẽnitas ex quibus pręſumatur. dec.16 n.2. fol.24
Et quando interueniſſe praeſumatur ex curſu centum annorum.nu.10.ibid.
Statutum excluſiuum fœminarum eſt contra ius. dec.91.nu.19
Statutum Lucanum.61. Declaratur dec.106.n.8
Statutum laicorum ſuper bonis non comprehendit iuſpat. nu.9
Subreptio non inducitur ex his, quae habent ſe ad eſſe, & non eſſe.dec 91.n 9
Stylus in ordinatorijs iudicijs quis attendendus ſit. dec.14.nu.1
quomodo probetur. nu.2. & quid requirat.nu.3
Subrogato gratioſe danda eſt immiſſio. dec.47.n.1. & quando.dec 48.nu.1. & dec.51.nu.1. & dec. 53.nu 1
Si doceat de ſuo clericatu, de obitu praedeceſſoris in poſſeſſione, & de reſeruatione.nu 2
Subrogatio rigoroſa eſt, quando Papa mandat ſubrogari, gratioſa verò, quando vtitur verbo ſubrogamus nu.8
Subrogatio ad poſſeſſionem intelligitur de poſſeſſione vtriuſque dec. 52 nu.3
Subrogatio datur probata ſubrogatione.dec 87.n.1
Subſtantia facultatis non mutatur ex mutatione titularis.dec.91.nu.8
Succedere volenti ſufficit oſtendere, ſe eſſe in gradu ſucceſſibili, cum nullus alius praetendit eſſe proximior.dec.107.nu 6
Succedens excluſae ſub eadem compraehenditur excluſione.dec.66.nu 4
Sumptum de ſumpto fidem non facit.dec.86.n.19
Supplicatio recipit interpraetationem à literis, ſecundum quas eſt iudicandum dec.52.n 4
Supplicatio cenſetur ſignata ſub die datae. dec. 54.nu.9

T

Tacita, & praeſumpta cauſa ceſſat, vbi eſt expreſſa.dec 86.nu 2
Teſtes de auditu nihil probant.dec.60.n.10
Teſtes intra tempus 40. annorum de viſu deponere debent.dec.87.nu.4.

Teſtes

Teſtes qui praeualere debeant.dec.16.nu.12
Teſtis de fama deponens ex auditu non probat. dec.25.n.12
Et probat, ſi dicat illud publicè audiuiſſe. dec. 10.nu.8
Teſtes ſi in vno deficiant, non dicitur probata immemorabilis.dec.11.nu.1
Vt ſi non deponant, ſe non vidiſſe, ſeu audiuiſſe contrarium. nu.2
Neque ſuos maiores.n.3. & dicens famam poſſe eſſe falſam, illam non probat.nu.4
Teſtium dicta quando coniungi poſſint. nu.5
Teſtes non facilè ſunt admittendi ad probandum iuſpat. potentium.nu.7.ibidem.
Titulus iuriſpat. reſultat ex centenaria quaſi poſſeſſione praeſentandi in priuatis.dec.38.n.1.& 2
Titulus excludit timorem vſurpationis.dec.4.n.3. & dec.13.nu.3
Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus. dec.6.n.5.& dec.36.n.16.& dec.37.n.1
Titulus infectus ſi non producitur ab eodem poſſeſſore, non tollit praeſumptionem reſultantem ex centenaria dec. 38 nu.9
Titulus priuilegij ratione dotationis reſultat ex cẽtenaria.dec.39.nu.8
Translatio monaſterij fit cum licentia Papae. dec. 55.nu.6
Et quando poſſit fieri ab Ordinarijs.nu.7
Translatario, ſicut penſionario datur proceſſus executiuus.dec.91.nu.1
Tranſumptum fidem non facit dec.16.n.8.fol.24
Quid ſi originale tranſumptum portari nõ poſſit. nu.9.ibidem.
Tranſactio facta in praeiudicium vocatorum non ſuſtinetur.dec.112.nu.1
Et impugnari poteſt.nu.2
Et quando impugnari poſſit non redditis receptis. num.10
Et eius ratificatio quando non praeſumatur. n.9

V

Vacatio eccleſiae quomodo probetur. dec.46. nu.2. & dec.79.nu.1.& dec.110.n.2
Et probatur etiã ex partis confeſſione.dec.46 n.3
Validitas depraehenditur ex actorum inſpectione. dec.30.nu.2
Valor etiam per teſtes probatur.dec.46.nu.5
Valor beneficij quomodo probetur.dec.54.nu.1. & dec.79.nu.4
Et per non exceſſum quomodo probetur. dec. 79. num. 5
Vaſſalli poſſunt eſſe teſtes in cauſa domini.dec.10. num. 5
Si alij teſtes haberi nequeant, vel ſi concurrant adminicula.nu.6
Verba, filij, & haeredes quando ſtent demonſtratiuè.dec.104.nu.5
Verbum, reſpectiuè, quid importet. nu.6
Verba fundationis dubia ex patronorum confeſſionibus declarantur.dec.41.nu.14. fol.83
Verba cum effectu ſunt intelligenda.dec.64.n.5
Verba maſculini generis propriè fœminas non cõprehendunt.dec.69.nu.8
Verba ſententiae quomodo ſint intelligenda pro ea ſubſtinenda.dec.94.nu.19
Verba ſunt intelligqnda ſecundum ſubiectam materiam.dec.95.nu.14.& dec.96.nu.3
Verba quando ſtent cauſatiuè, & demonſtratiuè. dec. 100.nu.5
Verba poſita in narratiua ſententiae non tranſeunt in diſpoſitionem.dec.29.nu.16
Vicarius ſine ſpeciali mandato non poteſt reſeruare iuſpat.dec.40.nu.2. & dec.70.nu.3
Vicaria nõ cadit ſub reſeruatione reg.8.dec.20.n.1
Vicarius generalis de iure poteſt inſtituere.dec. 39. num. 4
Vicarius praeſentationem admittit, & inſtituit. dec.86.nu 8
Eiq. atteſtanti de ſuo officio plenè creditur. n 9
Et quando ei non credatur atteſtanti de examine facto.nu.10
Eiq. creditur in Epiſcopi praeiudicium.nu.16
Vicarius temporalis in curata quando dicatur conſtitutus.nu. 17
Vicarius poteſt œconomum deputare in beneficio vacanti.nu.37
Et talis deputatio ſtatum confirmat.nu.38.
Et non fit de rectore perpetuo, ſtante quaſi poſſeſſione patronorum.nu.39.ibidem.
Via executiua ceſſat, ſi adſit legitimus contradictor.dec.46.nu.11
Viſitationes Epiſcoporum quando probent iuſpat. dec.26.n.12
Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus.dec.21. nu.1.dec.44.n.1.dec 84.n.9.& dec.88.n.3
Vltimus ſtatus non eſt attendendus, cum non eſt legitimè præſcriptus, & conſtet de contrario ſtatu præcedenti.dec.18.n.8.& dec.44.n.4
Vnio ſimoniaca non iuuat ad præſcribendum.dec. 29.n.10.& eſt inualida.dec.30.n.11
Vnus eſt incapax plurium eccleſiarũ dec.86.n.40
Vocatio à diſponente facta præſumitur ex naturali affectione dec.45.n.12
Vocatus à fundatore aſſimilatur præſentato. dec. 57.nu.5
Voces, & partes in iurepat. ſunt diuiduæ. dec.78. n.5. & tunc vna parte ſublata, alia remanet.n.6
Voluntas ex inſcriptione declaratur.dec.96.n.16
Voluntas concedentis declaratur ex derogatione. dec.100.nu.10
Vſurpatio iuriſpat. præſumitur in potente, & magnate.dec.34.nu.1
Quæ ceſſat dato concurſu paris, vel maioris potentiæ Epiſcopi.nu.2
Et an præſumatur in parochianis. dec.103.n.4

FINIS.

E R R A T A.

ſol. 11. nu. 67. *ibi*, comprehenditur, *lege*, comprehenduntur.
ibi nu. 70. annexorum, *lege*, annexum.
ſol. 12. nu. 77. habentium, *lege*, habentia.
ſol. 27. col. 1. in princ. *adde*, nu. 195.
ſol. 28. col. 2. in fine, *adde*, nu. 205.
ſol. 41. col. 1. poſt nu. 52. *adde*, nu. 53.
ſol. 47. poſt nu. 14 *adde*, Hoſpitalis ſundati cum: *dele*, ſeu approbatum:
ſol. 48. ibidem. poſt nu. 81. ibi. iuſpat. *adde*, iuriſpat.
ibidem poſt nu. 20. ibi, iuſpat. *adde*. iuriſpat.
ſol. 55. in 40. verſu, *dele*, qudo, *dic*, quod.
ibidem ſol. 56. verſu 39. *dic*, rem mobilem.
poſt nu. 11. *dele*, ſumm. *dic*, ſuo.
poſt nu. 14 *adde*, 15. poſt nu. 21. *adde*, 22.
ſol. 65. ante nu. 28. *adde*, 27.
ſol. 78. poſt nu. 15. ibi, ſi, *adde*, ſicut.
ſol. 81. poſt nu. 27. ibi, ſactum. *dic*, francum.
ſol. 82. ante nu. 31. ibi, ennuuncietur, *dic*, enuncietur.
ſol. 84. nu. 50. dici, *dic*, diei.
ſol. 88. ante nu. 97. ante verbum, augumentum, *adde*, ſi.
ſol: 89. nu. 116. ibi, ae, *dic*, ne.
ſol. 90. poſt nu. 122. *adde*, nu. 123.
ſol. 92. poſt nu. 149. *adde*, nu. 150.
ſol. 95. verſu 7. *dele*, primam, *dic*, octauam.
ſol. 96. poſt nu. 13. *adde*, nu. 14.
ſol. 111. ante nu. 7. *adde*, nu. 6. & col. 2. *adde*, nu. 10.
ſol. 116. col. 2. verſu 2. poſt nu. 21. *adde*, Octobris. & poſt *dele*, Aprilis, *dic*, Nouembris.
ſol. 118. ante cap. 1. *dele*, baſiclia, *dic*, baſilica.
ſol. 119. poſt nu. 10. *adde*, 11.
ſol. 139. poſt nu. 59. ibi, apoſtoliſuè, *dic*, apoſtolicæ.
ſol. 151. circa princ. *dele*, ſeptuageſimo vigeſimo, *dic*, LXX. . . .
ſol. 165. poſt nu. 5. *dele*, caſtrorum, *dic*, caſtrum.
ſol. 171. col. 2. circa fine, *dele*, adierunt, *dic*, adiuit, *dele*, Vincentio, *dic*, Vicaſio.
ſoi. 175. col. 2. circa finem, *dele*, clericum, *dic*, laicum.
ſol. 195. ante nu. 9. *adde*, l. vt iuſiurandi.
ſol. 201. ante nu. 16. *adde*, 15.
ſol. 229. poſt nu. 41. poſt, defeciſſe, *adde*, ſed.
ſol. 239. nu. 11. in ſumm. *dele*, naturali.
ſol. 243. poſt nu. 8. *adde*, 9. poſt nu. 11. *adde*, 12. & 13.
ſol. 245. col. 2. in fine. poſt Nouemb. *adde*, 1593.
ſol. 259. poſt nu. 10. *dele*, canonicatus, *dic*, iuriſpat.
ſol. 308. poſt nu. 21. ibi, Patmen, *adde*, beneficij.
ſol, 312. poſt nu. 41. ibi, gulariter, *dic*, ſingulariter.
ſol. 320. poſt nu. 27. ibi, lis, *adde*, ſit.
ſol. 359. nu. 3. poſt c. quamuis, *adde*, de decimis.
ſol. 366. nu. 63. *dele*, locatione, *dic*, licentia.
ſol. 419. poſt nu. 21. *adde*, 22. & 23.
ſol. 471. poſt nu. 38. ibi, allegat. *adde*, 75.
ſol. 485. ante nu. 3. ibi, 1992. *dic*, 1592.
ſol. 525. poſt nu. 94. ibi, poſt 1619. *adde*, coram D. Dunozet.
ſol. 542. ibi, poſt nu. 45. cappellanis, *dic*, appellationis.
ſol. 546. ibi, nu. 6. manibus, *dic*, omnibus.

REGESTVM.

✠ *a b c d e f g.*

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T
V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn
Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk
Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y

Omnes ſunt Terniones, præter ✠, quæ eſt Quaternio,
& y, Duernio.



ROMÆ, Ex Typographia Reuer. Cameræ Apoſtolicæ.
MDCXXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google